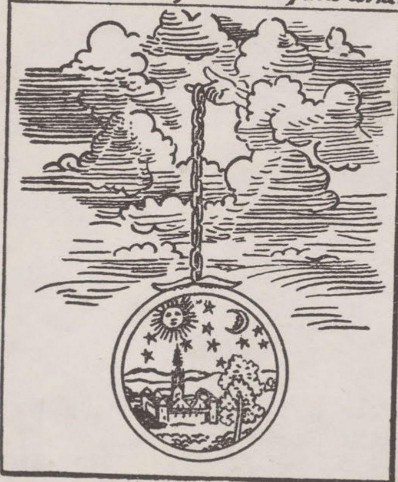

In manu Domini sunt omnes fines terræ.
Ex Libris
Frank Dawson Adams

Registrum huius ope-
ris libri cro-
nicarum
cū figuris et ymagi-
bus ab inicio mūdi:

LIBRO DE
SANTTO GEORGIO
IN BRAIDA
DE VERONA

Tabula operis hui⁹ de tem

poribus mundi. vt historiarum rerumque ceterarum ac vrbium in se sparsim varieque scriptarum. Exoptanti singula facilia inuentu sint iuxta seriem Alphabeti nomia rerum sunt ordinata. Et directoque cuius rei nominis numerus apparens chartam folio rum indicat.

Aron vir fuit eloquens et summus pōtifex XXIX
Aaron quatuor habuit filios. folio XXIX
Abbas fuldens⁹ perpotēs fuit folio CLXXXIX
Abbas siculus claruit illis tpibus folio CCXLII
Abacuc pħeta pħetauit contra Nabuchodonosor et Babilonem LV
Abderas rex Crete. primo mellis vsum colligē di inuenit XXXIIII
Abdias qre meruit spm pħie XLIX
Abdo propheta pħetauit contra vitulos aureos XLVIII
Abdon iudex fuit in israhel XL et XLI
Abdon et sennen subreguli romani CXX
Abel secūdus filius ade et primus martyr IX
Abessan iudex fuit in isrl' XL et XLI
Abimelech quintus iudex hebreorum filius naturalis illegitimus tn̄ gedeonis XXXVII
Abialon iudex fuit in israhel XL et XLI
Abiathar sacerdos fuit in veteri testamento vide folio XLI
Abia qrtus fuit iudeorum rex XLIX
Abiuth genuit Elyachim LXIIII
Abraham fuit filius Thare XXI
Abraham occidit qnqз reges assiriorum XXI
Abrahe vxores et qui ex his fuere filij XXI
Abrahe pcepit deus ymolare filiū suū XXII
Achab rex israhel multa mala fecit suasu vxoris sue Iesabel XLIX
Achas rex iuda ydolatra fuit pessimus LV
Achaci⁹ et socij sui martyrio sūt coronati CXII
Achaia regio quō describatur CCLXXVI
Accessum altaris Celestinus papa statuit sacerdotibus CXXXVI
Achitob sacerdos filius phinees XLI
Achimelech sacerdos fuit in veteri testō XLI
Achimas filius sadoch pontifex XLVIII
Achis filius rex ytalie siue latinorum XLIX
Achitob fuit pontifex i veteri testamēto LIII
Accursius legum doctor clarissimus CCXI
Ada prima fuit vxor lamech. X
Adalbert⁹ Eps̄ Pragēsis CLXXXII
Adam format⁹ ē de lymo terre. quādo et vbi fuit formatus vide folio VI
Adam et Eua quot annis vixerunt et quot genuerant filios IX
Adauctus Romanus Patricius vir christianus folio CXXIII
Ade precepta que fuere et que eius pnia IX
Adeodatus papa patria Romanus CLIII
Adeobaldus Episcopus vir magne sanctitatis folio CLXXXII
Adeulphus anglorum rex vir xpianissim⁹ vide folio CLXX
Adoaldus
Adolphus comes de nassaw CCXIX
Adorari ceperunt pricipes gentiū filiū phalec Reuvel Rageu. XVI
Adorabatur primo a gētibus Bellus XVII
Adorabatur illis temporibus Sol a gentilis. XXV
Adorabatur dyana prima dea XXV
Adorabatur Ceres dea frugum XXV
Adorabat populus in Egypto bouē XXIX
Adorari statuam auream statuit Nabuchodonosor vide folio LV
Adrianus cognomēto helius impator CXII
Adrianus papa pmus pria Roman⁹ CLXV
Adrianus papa scd's pria Roman⁹ CLXX
Adrianus papa terci⁹ pria roman⁹ CLXXI
Adrianus qrtus papa nacōe Anglic⁹ CCII
Adrianus qntus papa pria genuens⁹ CCXV
Affra virgo ex matre hilaria CXXV
Affrica tercia pars terre vnde habeat nomen vide folio XIIII
Agamenon frater regis menelay et dux exercitus grecorum XXXVII
Agathon abbas vir sanctus CXXXIII
Agapitus papa patria Romanus CXLIIII
Agapitus illustris adolescentulus et martir vide folio CXVIII
Agatha Sicula virgo genere nobilis CXX
Agatho primus papa natōe Sicul⁹ CLVI
Agapitus secundus papa natione Romanus vide folio CLXXVI
Agareni venīūt ab agar in Sarraceni XXI
Aggeus pħeta in numero minorum duodecimus LXIIII
Agnes vgo scta et vita clarissima CXXIIII
Agnus dei ter dici in missa statuit papa Sergius vide folio CLVII
Agriculturam et fructū molis terere ceres docuit vide XXV
Agriculturam ysis docuit Egiptios XXIX
Agrippa Siluius Rex albanorum siue ytalorum regnauit post patrem suū LII
Agrippina fuit coniunx Germani XCVII
Aistulph⁹ rex lāgobardorum fuit CLXIIII
Aymon Anglicus ordinis minorum vir doctus CCXIIII
Alaricus Rex Gothorum magna commisit prelia cum Romanis CXXXV
Alanus doctor celeberrimus CCXXI
Albania regio que fuit vide folio XLVI et folio CCLXXVI
Alba Siluius Rex ytalie fuit XLIX
Albertus Berengarij quarti filius Rex ytalie vide folio CLXXVII
Albert⁹ beluacens⁹ miles gloriosus CCIIII
Albertus magnus Sueuus. Epūs Radisponensis vide CCXIIII
Albertus de Carpano vir sanctus CCXII
Albert⁹ primus Romanorum impator CCXX
Albert⁹ patauin⁹ ordīs heremitarum CCXXVI
Albertus brixianens⁹ vir sctūs CCXXVIII
Albert⁹ austrie dux Bohemie vngarieqз Rex

Albertus comes babenbergẽsis CLIIII
Albinus imperator CXVII
Albinus episcop̃ Andegavensis CLXIIII
Alboinus langobardoꝝ rex CXLVII
Alchimus idolatra LXXVII
Alcuinus preceptor fuit Caroli CLXVI
Aldegisius desiderij filius regis langobardo-a franciscaptus CLXVII
[illegible] n regna quõ fuerunt post mortem ei⁹ LXXV LXXVI
A[illegible]xander magnus vicesimus q̃rtus Rex ma-ce[illegible]onũ pauco populo quasi vniuersam vicit orbem LXXV
Allexander qñ fuit natus plura apparuerũt ꝓdigia LXXVI
Allexandria ciuitas fuit condita ab allexandro magno LXXVII
Allexander filius Anthiochi Sirie et Asie rex semper fuit iudeis gratiosus LXXXIII
Allexander aristoboli frater. apud iudeos pontificatũ et regnum suscepit LXXXIII
Allexandra vxor Allexandri regis iudeorũ regnauit annis nouem LXXXVIII
Allexand̃ põtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Allexius cõfessor dignissimus natione Romanus vide folio CXXXV
Allexander medicus preclarus CXXXVI
Allexand̃ papa prim⁹ patria Roman⁹ CXI
Allexander imparator vir magne prudentie fuit. vide folio CXVII
Allexand̃ miles ex legione thebeoꝝ CXXIII
Allexander secundus papa patria mediolanensis. vide CXCI
Allexand̃ tercius papa patria senenß CCII
Allexander papa q̃rt⁹ natõe campan⁹ CCXI
Allexander de ales doctor irrefragabilis. vide folio CCXIIII
Allexander de villa dei. professor sacre scripture. folio CCXIIII
Allexãd̃ papa q̃nt⁹ natõe cretenß CCXXXV
Allexander papa sextus natione Hyspanus. vide folio CCLVII
Alfonsus rex fuit et Arroganie regis filius vide folio CCXLVIII
Alpharabius magnus fuit ph̃us CLXXXI
Alpiadis mr̃ sancta claruit tp̄ib⁹ istis. CV
Alphonsus impator a quibusdam electus non fuit tñ confirmatus CCXIIII
Alsacia germanici iuris prouincia est. vide folio CCLXXXVII
Altare holocaustorũ quomodo fuit figuratum quere folio XXXIII
Amasias rex iuda bonũ habuit iniciuz sed malũ finem LIII
Amarias fuit pontifex iudeoꝝ LIII
Amalasiuntha regina a gothis fuit plurmũ vexata folio CXLIII
Amandus epũs traiectenß. CXLVIII
Amatheus filius chanaan a quo fuere amathite folio XIIII
Ambrosius epũs mediolaneñ. CXXXIIII
Ambrosius grecus dyaconus CXVII
Ambrosius florentinus abbas vir doctus. vide folio CCXLV
Amelius et Amicus duo gemini similes fuerunt folio CLXIIII
Amynthas rex assirioꝝ fuit XXXIIII
Amyticas fuit rex etiã assirioꝝ XXV
Anuchus fuit rex duodecimus assiriorum. vide folio XXVIII
Aminadab post Moysen primus ingressus est mare rubꝝ ceteris trepidantib⁹ XXX
Amoreus filius chanaan. a quo fuere amorei. vide folio XIIII
Amonite venunt ab amon XXI
Amos fuit tercius de duodecĩ ꝓphetis. LIII
Amon hic malũ fecit corã et percussus est a seruis suis folio LX
Amri vl̃ Ambri rex fuit israhel XLIX
Amutus rex italie fratrẽ suũ de regno eiecit ꝛ filiũ illius occidit LIII
Ananym filius messaraym a quo Ananij et Laobini Lubarij XIIII
Anani propheta increpauit asa iudeorũ regem folio XLIX
Anatharsis ph̃us scita genere claruit LX
Anaximander ph̃us ꝛ medic⁹ p̃clar⁹ LXVIII
Anaximenes philo. ꝛ medicus LXVIII
Anaxagoras philosophus reliquit diuicias vide folio LXXI
Anaximenes orator et allexandri magister vide folio LXXVIII
Anna tres viros habuit successiue ex q̃b⁹ genuit filios ꝛ filias. folio XCIIII. et XCV
Anna habuit sororẽ ex qua nata fuit Elisabeth mater iohannis baptiste XCIIII
Annas põtifex fuit iudeoꝝ XCVI
Anacletus papa natione grecus CVIII
Anastasius papa natõe roman⁹ CXXXIII
Anastasius papa secundus patria romanus vide folio CXL
Anastasius impator fcũs ẽ heretic⁹ CXLI
Anastasia filia nobilissima CXXIII
Anastasius ecclesie romane bibliothecarius vide folio CLXXII
Ana stasius tercius papa patria romanus quere folio CLXXV
Anastasius q̃rtus papa p̃ria romanus CC
Anchises ex dea venere genuit Eneam q̃ regnauit in italia XXXVI et XLIII
Anchus Marcius quartus romanoꝝ rex fecit suꝑ tyberim pontẽ LVI
Andreas Symonis petri frater ꝛ in cruce socius folio CVI
Anglia regio que sit vide folio XLVI
Angelus Gabriel salutauit virginez Mariam folio XCIIII
Anglie reges fuerũt Adeulphus ꝛ Eadmund⁹ folio CLXX
Anglie regio que sit. qui fuerant illius principes vide folio CCLXXXIX
Annius fuit ꝓcurator iudee XCV
Anicetus papa nacione Syrus CXIIII
Anseris clãgore excitat⁹ ẽ manli⁹ LXIX
Anshelmus epũs beluacenß. CCIIII
Anshelmus epũs vir sanctus CXCVII
Anthistenes ph̃us athenienß LXXIII
Anthiochi dicebãt oẽs reges syrie LXXV

Anthiochꝰ theos rex syrie fuit LXXVII
Anthiochꝰ galericꝰ asie ⁊ syrie rex LXXVII
Anthiochus magnus rex syrie LXXIX
Anthiochus epiphanes rex syrie cōpulit iude/os ydolis sacrificare LXXXI
Anthiochus filius epiphanis rex fuit syrie. vide folio LXXXI
Anthiochus sedetes adhuc puer rex syrie vide folio LXXXIII
Anthiochus pius rex syrie LXXXVII
Anthiochꝰ spōdius rex syrie LXXXVII
Anthigonꝰ pōtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Antipater filiꝰ aristoboli ⁊ vxor eiꝰ crispis habuerit q̄tuor filios ⁊ filiā vnicā LXXXIX
Anthonius abbas egiptiꝰ plura scripsit ad Cōstantinū ⁊ ad ecclias egiptias CXXXI
Anthonius piꝰ. xvj. romanoꝝ imꝑator CXII
Antherus papa natione grecus CXVI
Anthoniꝰ de padua vir magne scītatis CCX
Anthonius de butrio iurisdoctor CCXLII
Anthonius cermisanꝰ medicine monarcha. vide folio CCXLV
Anthonius Guaynerius celebratus medicus. vide CCXLVI
Anthonius archiepūs florentinus CCLI
Anthonius rosellus natione etruscus iurisdoctor. folio CCLVI
Antichristi aduentus qn̄ erit. ⁊ que illius ꝑsecutio in sanctā ecclesiā CCLXIII
Annulū portari in quarto digito suasit prometheus. ⁊ eius vsū ip̄e inuenit XXVIII
APius claudius cōsul romanꝰ LXXXI
Appollinaris rauennatus epūs CV
Appollinaris laodicie syrie eps CXXXIIII
Appollinaris bieropolitanus epūs CXIII
Appelles hereticus fuit in grecia CXIIII
Appollonius senator romanꝰ vir doctꝰ CXV
Appollonia virgo sancta ⁊ martyr CXX
Apostoli sunt in terrā diuisi CII
Apparitō michaelis archangeli CLXXIII
Apuleius phs platonis discipulꝰ LXXIIII
AQuas pessimas sanauit heliseus L
Aquileya vrbs a quo sūpsit ꝑncipiū L
Aquarū inundatio ꝑmaxima fuit CXLIX
Aquila iudeꝰ scōs mosaice legis īterps CXIII
ARandi artem cū animalibus Noe dicitur inuenisse. vide XIIII
Aradiꝰ filius chanaan a q̄ fuere aradij XIIII
Arabia fuit a saba filio chus XIIII
Aram quartus filius Sem habuit quatuor filios ⁊ ab eo fuere Syri XV
Aran fuit sextus filius nachor XX
Aram tercius filius chare habuit vnū filium ⁊ filias duas vide XXI
Arare cū bobus Omagirus primo docuit. vide folio XXVIII
Aracus astrologꝰ ⁊ poeta fuit reputatꝰ LXX
Arator sācte romane ecclie cardinal' CXLIII
Archa Noe quō fuerit edificata XI
Arcus pluuialis quō apparuit XI
Archeus filius chanaan condidit opidum Archas vide XIIII
Archa moysi q̄ cōtinebat in se vide XXXI
Archiphilas fuit phs optimus LXXIX
Archelaus procurator iudee fuit XCV
Archasius [illegible] vide folio [illegible]
Arius qui ⁊ [illegible] siriorum
Argiuorū regnu [illegible] rex primus. vide [illegible]
Argiuorū regnum accepit nomen ab arg[illegible] quarto. vide X[illegible]
Argus fuit rex quartus argiuorū siue gre[illegible] vide folio X[illegible]
Aremulus siluius rex italie posuit ꝑsidiū alb[illegible]norū vbi nūc roma est LIII
Aristides phus vir valde prudens LXXI
Archita tharentinus phus LXXIII
Aristotiles omniū phoꝝ ꝑnceps LXXVIII
Aristobolus filius iohannis hircani summus pontifex LXXXIII et LXXXVIII
Argentina ciuitas vnde sumpserit nomen vide folio CXXXIX
Aristides athenienſis epūs CXII
Armenia venit ab Hul filio aram XV
Armanitres septimus et octauus rex assiriorū. vide folio XXVIII
Armeniaci qn̄ venerūt in imperiū. ꝑsertim vsq3 alsaciam. vide CCXLV
Arnobius affricanus philosophus preclarus. vide folio CXXVIII
Arnolphꝰ septimꝰ galloꝝ īpator CLXXIII
Arnulphus vir sanctus erexit episcopatū Lugdunensem. vide CXCII
Arnaldus de villa noua phus CCXXIIII
Arphaxat tercius filius Sem a quo fuere chaldei. vide XV
Arriana facta est gothorū gens seductione imperatoris valenti CXXXIII
Arsanꝰ ochi regis filius tredecimus rex persaꝝ vide follo LXXII
Arsenius monachus vir scissimꝰ CXXXIII
Ars imprimendi libros his temporibus ī germania fuit enata CCLII
Artes omnes vsui humano deseruientes sūt inuente a filijs Lamech X
Artem ferreā tubalchaym inuenit X
Artus fuit rex quintus assiriorū XXVI
Artabanus fuit rex ꝑsarū septimus LXX
Arrius hereticus quid senserit erroris. ⁊ quomodo sit mortuus CXXX
Arturus rex britannorū christianissimus. vide folio CXLIII
Artharis rex langobardorū CL
ASia prouincia que sit. ⁊ vnde habeat nomen. vide XIII
Astanes filius gomer a quo sarmacia XVI
Astades rex fuit assiriorū XXXIIII
Astamus filius enee secundus rex latinorū fuit et dicitur rex albanorū XLIII
Asabel rex syrie promptus fuit vt affligeret filios israhel L
Asarias pontifex pro zelo legis cōstanter restitit ozie regi iude L
Assaradon rex assiriorū fuit filius Sennacherib vide LV
Assirioꝝ rex q̄ntus fuit arius XXV

.vi LV
aartus XXIIII
Astrologus primus fuit Prometheus. quere folio XXVIII
Astrologus Tales fuit derisus a vetula. vide folio LIX
Astrologus p maximus fuit aracus LXX
Astronomus recomendatus fuit Ptolomeus vide folio CXIIII
Astronomus optimus fuit Campanus. quere folio CLXXXIX
Astrologus doctus fuit Guido bonatus. vide folio CCXIIII
Astesanus ordinis minorum doctor precipuus. vide folio CCXXVIII
Assur secundus filius. Sem a quo venit imperiū assiriorū XV
Assuerus vndecimus rex persarum fuit. quere folio LXXII
Assumptio virginis Marie CII
Atlas gigas astrologus septē genuit filias nymphas XXVIII
Athalia filia achab surripuit regnum et occidit omne semen regni L
Athanasius episcopus Allexandrinus graues sustinuit psecutiones ab arrianis CXXXI
Athaupbus rex fuit Gothorū CXXXV
Athene vel minerua a quo fuerit condita. vide folio XXVII et XLIIII
Athenienses affecerūt mulieres triplici supplicio. vide XXVII
Athila hunorum rex multas circuibat debellādo regiones. et sese dei flagellū appellabat. vide CXXXVII et XXXIX
Athila rex hunor quō fuerit mortuus CXL
Atlethes fuit p̄m Corinthior rex XL
Auentinus silutus rex italie fuit LIII
Augusta ciuitas a quo sit primo condita. vide folio XCI
Augusti dicebantur reges romani ab illo Augusto. vide XCIII
Augustinus beati Ambrosij discipulus. quere folio CXXXVI
Augustinus de anchona vir plurimum doctus vide CCXXVI
Aulus gellius romanus orator grammaticus insignis CXIIII
Aurelianus romanorū imperator CXXI
Aureliana ciuitas a quo fuerit condita. quere folio CXXII
Aurea virgo sancta et discipula eligij CLIIII
Auicenna medicus p̄clarus fuit CCI
Auerrois medicus cōmentator CCI
Auensoar medicus cantuariensis CCII
Austria prouincia describit CCLXXVIII
Austrie marchionatū Fridericus primus conuertit in ducatū CCIII
Austrie duces quid compromiserūt baioarijs in adipiscendo impiū vide CCXXV
Azarias filius obeth p̄pheta p̄dixit captiuitatem iudeorū XLIX
Azarias filius helchie pont fex LV
Azo doctor iurisciulis fuit CCVI
Baasa tercius rex in israhel vide folio XLVIII
Babilonia seu babion vrbs a quo primo fuerit condita vide XXIIII et LXV
Noua cōditur LXIX
Babilonie p̄mus rex fuit me redach. vide folio LXII
Bachus primo inuenit vinum in grecia. quere folio XXVIII
Baleus decim erat rex assirior XXVIII
Balaam propheta filius Beor occiditur. vide folio XXX
Balsamum quales habeat arbores. et aliquando creuit in hiericho L
Balthasar rex erat babilonie LXV
Basilius magnus multorū monachorū institutor et pater CXXXIII
Balachia regio que sit et que gens illius. vide folio CCLXX
Balachi dicunt flacci vide CCLXXII
Baldus perusinus precellentissimus legisperitus. vide CCXXXVI
Bamberga ciuitas vnde duxit nomen. quere folio CLXXIIII
Baptisare omni die tēpore natiuitatis Leo papa secundus statuit CLVI
Baptismatis tempore dux richoldus pedē retraxit. vide CLXII
Bassianus Seueri filius cognomento eureli. anthonius caracalla impator CXVII
Basilea ciuitas magna vnde duxit nomen. vide folio CCXLIII
Basilidas fuit quidā hereticus CXI
Barnabas vnus ex septuaginta duobus discipulis christi CV
Bartholomeus apostolus vnus ex senatorib celi. vide CV
Barnabe corpus cum eius euangelio inuentū est. vide CXLI
Barbara virgo orta ex nicomedia CXXIII
Bartholomeus brixianus vir doctissimus. vide folio CCI
Bartholomeus pisanus ordinis predicatorum professor CCXXVIII
Bartholus legum doctor plurimū recōmendatus CCXXX
Bartholomeus de Saliceto iurisconsultus. vide folio CCXXXVI
Bartholomeus de vrbino ordinis heremitarū doctor CCXXXVII
Barbara cōiunx sigismundi post mortē imperatoris cū cadauere captiua ducit CCXLII
Bartholomeus de Montagnano medicus. vide folio CCXLV
Bainaldus archiepūs coloniensis CCVII
Balduinus scōs rex hierosolime CXCVI
Bauari siue baioarij qui sint XCVII
Bauarorū regis filiā rex longobardorū duxit in vxorem CL
Bauarorū principes t pe ruperti dicebant duces. vide CLII

Baioariorũ siue bauarorũ metropolis ē saltzburga. vide CLII
Bauari siue baioarij qñ receperũt fidem catholicam. vide CLIII
Bauaros quō coegit carolus magnus C
Bauarie dux fuit cassilo C
Bauarorũ principes dicebant reges illis temporibus CLVIII et LXIX ⁊ LXXII
Bauarorũ dux Taxillo dixit se pipino regi frācie cōmendatũ CLXV
Bauaria venit in regnũ francie per caroluz magnum. vide CLXVII
Bauarorũ rex frater caroli secundi illis temporibus mortuus est CLXXII
Bauarie dux heinricus vngaros supauit. ⁊ deinde venit in italiā CLXXVII
Bauaroruz dux fuit eo tempore imperatori rebellis. vide CLXXXI
Bauarus hic vnus fuit in papā electus. quere CLXXXVIII ⁊ LXXXIX ⁊ XCI
Bauarorũ auxilio fuit Justinianus in imperiũ restitutus CLVIII
Bauarorũ duces vnde traxerũt ab hoc tempore originem CCXXV
Bauaria supioris germanie ꝓuincia describit ⁊ vñ bauari a pncipio traxerũt originē. vide folio CCLXXXVI
Bathuel tercius filius nachor genuit rebeccaz filiā et laban filiũ XX
BEda anglicus presbiter et dictus venerabilis vide CLVIII
Belus pmꝰ rex assirioꝝ ꝑ quẽ hũit regnũ XVII
Bela octauus fuit filius nachor XX
Bellotus erat rex assiriorũ XXXIIII
Bellator egregiꝰ fuit picꝰ saturni filiꝰ XXXV
Bellũ grecorũ contra troyanos ⁊ destructio describitur troye XXXVI
Bella troyanoꝝ q̄re fuerũt exorta XXXVII
Belocus rex assirioꝝ. sub illo ꝓmisit deus Jacob terrā ꝓmissionis XXVIII
Bellũ punicũ cũ hanibali seniore illis tpibꝰ est incboatum LXXXI
Bellũ Scipionis in quo mira gesta sunt et ceterorũ cōsulum romanoꝝ LXXXV
Bellũ ciuile cesaris ⁊ pompey erat execranduz vide folio LXXXIX
Bellũ apd augustā ⁊ q̄ in eo sint occisi XCII
Belluz grauissimũ cōmisit gracianus impator apud argentinā CXXXIIII
Bellũ maximũ gesserũt in romanos radagus ⁊ alaricus gothorũ reges CXXXV
Bellũ magnũ est cōmissum tpe valentiniani imperatoris CXXXVII
Belisarius patricius vir in armis strennuus vide folio CXLV
Bella maxima cōmisit belisarius CXLV
Bellandi mores q̄ sint gent scythice XVIII
Bella gessit in franciā orientalē arnolphus imperator. vide CLXXIII
Bellũ fuit atrocissimũ inter regē francie ⁊ regē anglie cōmissum CCXXVII
Bellũ fuit exortũ inter fratres beate marie theuthunicoꝝ ⁊ regē polonie CCLI
Benadab rex Syrie bellauit cōtra regē achab. vide folio L
Benedictus abbas italicus monachorũ pater. vide folio CXLIIII
Bñdictus pp̄ pmus pr̄ia romanus CXLVI
Benedicere sal ⁊ aquā allexander papa primus instituit CXI
Benedictus papa secundus siue iunior patria romanus CLVI
Bñdicti abbatis corpus est eo tpe translatum. vide folio CLVIII
Et iterũ est translatũ CLXIIII
Benedictꝰ tercius papa pr̄ia romanꝰ CLXX
Bñdictꝰ pp̄ q̄rtꝰ patria romanus CLXXIII
Benedictus papa quintus patria romanus vide folio CLXXVIII
Benedictus sextus papa patria romanus vide folio CLXXVIII
Benedictus septimꝰ papa patria romanus vide folio CLXXX
Benedictus octauus papa patria Tusculanus vide folio CLXXXV
Benedictus nonus papa patria Tusculanus. vide folio CLXXXV
Bñdictus decimꝰ pp̄ natōe campanꝰ CXCI
Bñdictus papa. xi. natōe taruisinꝰ CCXIX
Benedictus duodecimus papa patria Tolosanus. vide CCXXIIII
Benedictꝰ. xiij. papa adulterinꝰ CCXXXII
Berillus epūs vir doctissimus CXVIII
Bernardus rex italie Caroli magni nepos. vide folio CLXVIII
Berno abbas vir magne sc̄titat CLXXIII
Berengarius primꝰ ipator italie CLXXVI
Berēgarius scd̄s impator italie CLXXVI
Berengariꝰ terciꝰ impator italie CLXXVI
Berengarius q̄rtus ipator italie CLXXVII
Berengarius errauit circa sacramentũ eucharistie. vide CXC
Bernardus abbas clareuallenſ CXCVIII
Bernardus cōpostellanus doctor iuris. quere folio CCXIII
Bernardinus Senensis ordinis sancti Frācisci professus CCXLVIII
Bentzeslaus caroli filius ipator postea fuit depositꝰ. ⁊ q̄ fuerit causa vide CCXXXIII
Bessarion cardinalis grecus vir celeberrimus vide folio CCLII
Bestualia ꝓuīcia dscribit CCLXXXIIII
Bestiole cadebāt de celo ist tpibꝰ CCXXIX
BJas asianus primenſ philosophus q̄ntꝰ de septē sapientibus LIX
Bibertus lotaringie princeps CLXXVI
Bigamus primus fuit Lamech folio X
Bigamũ ordinari cōciliũ apud sanctũ Petrum rome vetuit CXLIX
Bilibaldus episcopus natus est ex sancto Richardo. vide CLXII
Bilhelmus imperator non tamen fuit cōfirmatus. folio CCXII
Bisanciam ciuitatem quis condiderit. quere folio LXIII
BLasius episcopus vir sanctus claruit. vide folio CXXVI
Blondus flauius vir doctissimus CCXLVI

Bohemorū regnū qñ habuit initiū. vide folio XXIIII
Bohecius vir christianissimus CXLI
Bohemi illꝰ diebꝰ receperūt fidē catholicā. ⁊ q̄ fuerāt duces illiꝰ gentis CLXXVII
Bohemos heinricus tercius fecit imperio romano tributarios CLXXXIX
Bohemie ducem fridericus primus creauit in regem. vide CCIII
Bohemia cū situ suo ḋscribit̄ CCLXXXIII
Behecia p̄ria vbi sit sita vide CCLXXV
Bohemorū heresim Sigismundꝰ impator statuit exstirpari CCXXXIX
Bononia ciuitas a quo p̄mo cōdita LXII
Bonifaciꝰ pp̄ p̄mꝰ natōe rōanꝰ CXXXIII
Bonifacius secundus papa natione romanus vide folio CLXIIII
Bonifacius tercius papa patria romanus. vide folio CXLVIII
Bonifaciꝰ q̄rtꝰ pp̄ natōe marsus CXLVIII
Bonifacius papa quintus natione campanus vide CL
Bonifacius archiepūs maguntineñ. CLXI
Bonifacius sextus papa natione Tuscus. vide folio CLXXII
Bonifacius septimus papa male intrauit. vide folio CLXXX
Bolffgangus episcopus Ratisponensis sueuꝰ vir fuit sanctus CLXXXII
Bonauentura cardinalis natione tuscus. vide folio CCXIIII
Bonifacius octauus papa natione hernicus. vide folio CCXIX
Bonifacius papa nonus patria neapolitanus vide CCXXXII
Booz filius fuit Salmon XL
Bos exiuit in Egypto de flumine in festo seraphis ⁊ a pp̄lo ꝓ deo colebatur XXIX
Bos quidē loq̄bat̄ ⁊ quid vide XCII
Borsius marchio estensis vir fuit magni ingenij. vide CCLI
Brandanus abbas vir scissimꝰ CXLIII
Brandeburgensis marchia vbi sit sita vide folio CCLXXXII
Bratislauia ciuitas a quibus fuerit edificata vide folio CCXXXIII
Brenus gallorū dux venit in italiā. multarū vrbiū fundamenta iecit LXXII
Britannia maior q̄ sit. ⁊ que minor XLVI
Brittannorum rex plurimū est recōmendatus. vide folio CXLII
Brigida virgo casta ⁊ sanctissima CXLIII
Britannorū siue anglorū rex fuit lucius vir sanctus. vide CXV
Brigida. alias Birgitta deuotissima mulier vi vide fulio CCXXXII
Brixia ciuitas quando et quare venit ad venetorum manus CCXLV
Brutus cōsul fuit romanus LXIX
Bruno primus carthusiensis Fuit de Colonia oriundus. vide CXCIIII
Bruno epūs colonieñ. vir sanctꝰ CLXXXI
Buda vrbs vngarie clarissima a quo cepit nomen. vide CXXXVIII
Bulgari ceperunt fidē illis temporibus. quere folio CLXX et CLXXI
Burgundia venit a dodamyn XVI
Burgundi in magna copia rheni flumē insederūt. ⁊ postea facti sūt xp̄iani CXXXIII
Burckhardus episcopus herbipolensis vir sāctus. vide CLXIIII
Burgundionū rex fuit rudolphꝰ CLXXIII
Burgundie dux Nussiam obsedit. quā Fridericus tercius liberauit CCLII
Bus secundus filius nachor habuit duos filios Beor ⁊ Balaam XX
Cayn p̄mogenitꝰ Ade et Eue erat. vide IX
Caynan fuit filiꝰ Enos IX
Cayo furius cōsul erat romanus. vide LXXXIII
Cayus cassius lōginus ꝯsul romanꝰ LXXXV
Cayus iulius cesar lucij filius XCIII
Cayphas pōtifex iudeorū erat XCVI
Cayus caligula impator quartus CIII
Caietanus theologus et philosophus. quere folio CCXLIIII
Calix debet esse argenteus vel aureus statuit papa zepherinus CXIIII
Calixtus papa natione romanus CXIIII
Calixtus secundus papa natione burgundus. vide folio CXCVIII
Calixtus tercius papa natione hyspanus vide folio CCXLVI
Cham scōs fuit filius noe XIIII
Camuel fuit quartus filius nachor XX
Cambises erat rex persarū LXIX
Chanaan primus filius cham. a quo fuere chananei. vide XIIII
Candelabri figura que fuerit in veteri testamēto. vide XXXII
Cantum cum organo decantari ordinauit papa Uitalianus LIII
Canon papa tracia oriundus CLVII
Capadocia venit a mosoch filio iaphet XVI
Capis siluius rex fuit italie LII
Captiui ducti sunt cū rege ioachim in babiloniam daniel cū suis. ezechiel ⁊ mardocheus vide folio LV
Capta est tota iudea cū ezechia rege LX
Captiuitas iudeorū quādo incepit et quare deus permisit populū capi LXIIII
Capistranus claruit temporibus illis. vide folio CCXLIX
Carmentis filia Euandrij inuenit litteras latinas. scilicet. A. b. c. ⁊c̄. XXXIIII
Carthago vrbs a cartha opido sumpsit nomen vide folio XL
Carthago ante romam fuit constructa ⁊ a quo. vide folio XL
Carpentus siluius rex italie fuit LII
Carmeydes erat magnus p̄hus LXXVIII
Carius romanorū imperator duos filios suos ad gubernacula imperij traduxit. quere infra folio CXXIII
Carolus magnus quō coegit bayaros C

Carolus marcell⁹ pipini seniozis fili⁹ rex fracie
τ dict⁹ ē magn⁹ ex gest[i]s magnis CLXIII
Carolomannus caroli marcelli siue magni fili⁹
erat. folio CLXIIII
Carolus cū papa Adriano ꝑ sūptuōs sacramētī
sese ꝑpetua obstrinxerīt amicicia CLXV
Carolus magn⁹ rex fuit francoꝝ CLXVII
Carolus magnus vbi fuit natus CLXVII
Caroli magni mr̄ vngara fuit CLXVII
Carolus magnus vnctus est in imperatozē ro-
manoꝝ illis tpibus CLXVII
Carolus magnus quas gētes vincebat pꝛlio ob
chꝛistianoꝝ libertatē vide fo. CLXVIII
Carolus magnus quomō fuerit in corpe dispo
situs. folio CLXVIII
Caroli sedes fuit in aquisgrano CLXVIII
Carolus magnus debellauit Saxoniam. vide
folio CLXXIX
Carolus scōs cognomento caluus impatoꝛ fu-
it romanorum CLXXII
Carolus tercius cognomento grossus impera-
toꝛ. folio CLXXII
Caroli magni ꝓgenies possederūt imperiū ad
annos centū τ decē. Et illis tpibus habuit fi
nem. vide folio CLXXIIII
Carolus magnus fuit germanus natione. vide
folio CLXXVIII CCLXXXV
Carolus rex sicilie fuit τ potens CCXV
Carolus scōs rex sicilie CCXVIII
Carolus secūdus rex Neapolitanus habuit fili
os sex. τ quinqꝫ filias CCXX
Carolus quartus imperatoꝛ regis bohemie fi-
lius fuit. vide CCXXIX
Carolinas leges condidit carolus quartus. vi-
de folio CCXXIX
Carinia prouincia in quibus terre locis sit vide
folio CCLXXVII
Caroli q̄rti sollicitatōe. capita apostoloꝝ Petri
et Pauli sūnt inuenta CCXXXI
Carolus quartus ex misericordia ei dedit pecu
nias qui sibi necē parauerat. vnde illū reuo-
cabit a malo. vide CCXXXI
Carol⁹ poeta vir eruditissi⁹ erat CCXLIIII
Carolus burgundionū dux ꝑ swecenses mor-
te est truncatus CCLV
Caseth fuit q̄ntus filius nachoꝛ XX
Cassianus monachus iohannis crisostimi dya
conus. vide CXXXV
Casus sūmarios decretaliū raymundus ꝓfecit.
vide folio CCX
Caspar Schlick triū cesarum cancellarius fuit.
vide folio CCXL
Castra quare sint. et a quibus pꝛimo in monti-
bus constructa C
Cathalogus regū assirioꝝ q̄s sit vide XVII
Catho phus plura docuit moralia LXXXV
Catho ph⁹ pm⁹ roman⁹ τ iurista LXXXV
Catho posterioꝛ vtiens phus LXXXIX
Cathilina consul romanus vir fuit valde dolo-
sus. folio LXXXIX
Cathena sancti petri fuit data epō metensi. vi-
de folio CLXXIX
Cecus fuit didimus vir magni ingenij. vi-
de folio CXXXV
Celestinus papa natōe campan⁹ CXXXVI
Celestinus scōs papa natōe tusc⁹ CXCVIII
Cecilia virgo romana castitate splendida fuit.
vide folio CXVI
Celestinus papa sext⁹ natōe romanus CCV
Celestin⁹ papa q̄rt⁹ pr̄ia mediolanen̄ CCVIII
Celestinus papa quintus patria Eserniensis.
vide folio CCXVIII
Cecrops reliquit regnū argiuoꝝ. τ Prim⁹ re-
gnauit Atheniensibus XXVII
Cereuiseam facere germanos docuit pꝛimo ba
chus. vide XXVIII
Cerdo q̄dā heretic⁹ a q̄ cerdoniani CXIII
Cercam pascalē benedici statuit papa theodo-
rus. vide CLIII
Ceres dea frugū adoꝛabaᷓ a gētib⁹ XXV
Cesarius et alij plures martires his passi sunt
tempoꝛibus. vide CXXII
Cesarea regina ꝓsaꝝ mr̄ sancta CLV
Cesares dicebanᷓ romani pꝛincipes a tempoꝛe
Julij. vide XCIII
Chaldei fuere ab arphaxat filio sem XV
Chilō terci⁹ fuit de septē sapiētib⁹ LIX
Chus quartus fuit filius cham. a quo veniunt
ethiopes. vide XIIII
Cilia veit a tharsis filio ianan XVI
Cineus fuit filius chanaan XIIII
Cinus erat doctoꝛ iurisciuilis nominatissimus
vide folio CCXXVII
Cipria venit a thaisa filio Janan XVI
Cipꝛus est quedā insula XXXVIII
Ciprianus doctoꝛ eccl̄ie eruditissim⁹ CXXI
Circūscisio q̄n fuit instituta XXI τ XXII
Circes potu quodā mutauit homines in besti-
as. vide folio XLI
Cirus pꝛimus rex fuit persarū LXVIII
Ciriacus vir sanctissimus CXXIIII
Cirillus vir scūs ml̄ta ꝓphetauit CCXII
Citharā appollo reperit. et artem medicine pꝛi
mo inuenit. vide XXVIII
Citherinū bohec⁹ pm⁹ excogitauit CXLI
Ciuitates sūt fcē q̄dā ville sweuie CCXVII
Ciuitates loci oꝛiētalis sūt per Soldanū pluri
mum oppresse CCXIX
Claudius Cay caligule patruus impera-
toꝛ quintus CIII
Claudius poeta natōe hispan⁹ CXXXIIII
Claudius secundus τ Quintilus frater ei⁹ im-
peratores erant CXXI
Claudi⁹ nicostrat⁹ simphorian⁹ mr̄. CXXIII
Clareuallen̄. abbas fuit bernard⁹ CXCVIII
Clara v̄go admirabilis τ sancta CCX
Clara v̄go sancta oꝛdīs heremitaꝝ CCXXI
Cleobolus philosophus lindius. sextus de se-
ptem sapientibus LIX
Cleopatra egipti regina LXXXIX
Cletus pp̄ potificat⁹ mun⁹ inuit⁹ accepit CV
Clemens papa patria romanus de regione celi
montis. vide CVIII
Clericū in publico bibere aut vinū vendere. zo-
zimus papa vetuit CXXXIII
Clemens pꝛesbiter alexādrinus CXV
Clericos posse recipe fundos τ p̄dia oblata pa
pa Vrbanus statuit. sed in comuni CXVI

Clericorũ carcerẽ haberi apud episcopos statu
it papa Eugenius CLIIII
Clemens secundus papa epũs Bambergensis
quere folio CLXXXVIII
Clemẽs tercius papa patria romanꝰ CCV
Clemens papa quartus natione Narbonensis
vide folio CCXIII
Clemẽs papa q̃ntꝰ natōe vasconꝰ CCXXI
Clementinaꝝ liber cōpositus est tpe clementis
quinti folio CCXXI
Clemẽtinaꝝ liber hic ꝯfirmatꝰ ẽ CCXXVI
Clemens papa sextus patria Lemonicẽ. vide
folio CCXXVIII
Clemens papa septimus sedit annis quindeciꝫ
quere folio CCXXII
Clodoueus rex francorũ primus francorũ chri
stianus folio CXLIII
Codrus fuit vltimus rex Atheniensiũ vi
de folio XXVII et XLIII
Colebat apud nemphym Osyris XX
Collosus solis fuit Rhodis. lxx. cubitorum al
titudinis XXVI
Collosus ingens solis simulacrũ corruit ex ter
remotu folio LXXXII
Colonia ciuitas vnde habuit iniciũ XC
Colũbanꝰ abbas vir sctĩtate plenus CXLVI
Compomus ꝓcurator iudee XCV
Cõmedit multa Albinus vna cena sicuti ceteri
multi. folio CXVII
Cometa apparuit illis temporibus cladẽ maxi
mam significans CLVII
Comete duo apparuerũt illꝰ tpibus CLXII
Cometa mire magnitudinis apparuit in italia.
quere folio CLXXIX
Comites de Lippa olim dicebantur de schwa
lenborch folio CLXXX
Composuit plura cantica ecclesiastica Fulbertꝰ
silr̃ ⁊ Robertus rex CLXXXVIII
Composuit Salue regina Hermannus cōtra
ctus folio CLXXXIX
Cometa ĩsignis magnitudĩs appuit CCXIII
Comites quindecim ex suevia coegit impator
Rudolphus CCXVII
Cometa apparuit significans christianorũ af
flictionem folio CCXX
Cometes apparuit designans mortẽ regis fran
cie. folio CCXXII
Cometa ⁊ illis apparuit tpibus CCXXV
Cometa illuxit mortẽ pape dsigñs CCXXIX
Cõmotiones ciuitatũ italie quedam fuere vide
fol CCXC XCII XCIII ⁊c.
Cometa visꝰ est plura ꝑdicẽs mala CCLIIII
Coniurari in publico instituit Licurgius pro
pter occultã luxuriã LII
Consules romani qñ inceperunt ⁊ quare. vide
folio LXIX
Cõsules romani q̃ fuerũt. vide LXXIX
Conspirationes fecit Chatilina cõsul romanꝰ.
vide folio LXXXIX
Constantinus magnꝰ filius Cõstancij augusti
in britania ẽ creatꝰ impator CXXIX
Constantius Cõstantinꝰ ⁊ Constans filij fuere
Constantini magni impatoris CXXIX
Constantinopolis ciuitas imperialis vnde ce
pit nomen suum CXXIX
Constantinus fecit equo suo frenũ ex clauo dñi
vide folio CXXX
Constantinus magnus prohibuit amplius fie
ri crucis suppliciũ CXXX
Cõstãtinus plres edificauit eccl'ias CXXX
Conciliũ nicenum quare ⁊ qñ fuit celebratum.
quidue in illo diffinitũ CXXX
Conciliũ vniuersale secundũ fuit constantino
politanũ CXXXV
Conciliũ vniuersale terciũ fuit Ephesinum. vi
de folio CXXXVI
Cõciliũ q̃rtũ Calcedonense CXXXVIII
Conciliũ aurelianense iussu clodouei indicitur.
vide folio CXLIII
Cõciliũ q̃ntũ apd cõstantinopolim. CXLV
Conciliũ apud scm̃ petrũ rome CXLIX
Conradus impator male fuit vite CXV
Conciliũ rome. lx. epoꝝ. CXVIII
Cõcordia mr̃ sancta ⁊ ypoliti nutrix CXXI
Concilium in Sinuessa ciuitate Campanie. vi
de folio CXXVI
Constantinus ⁊ Galerius imperatores fuerũt
vide folio CXXVII
Cõstãtinus tercius impator romanoꝝ CLIIII
Cõstãs cõstantinopolitanꝰ impator CLIIII
Conciliũ rome tpe martini pape CLIIII
Constantinus quartus imperator Constancij
augusti filius CLVII
Conciliũ vniuersale sextũ apud constantinopo
lim vide folio CLVII
Cõciliũ Aquilegiense vniuersele CLVIII
Constantinus papa natõe Syrus CLX
Conciliũ rome propter ymagines adorandum
vide folio CLXII
Cõstãtinꝰ q̃ntꝰ impator filiꝰ leonis CLXIIII
Cõstãtinꝰ sextꝰ leonis filiꝰ impator CLXIIII
Cõstãtinus papa scõs natõe romanꝰ CLXV
Concilium septimũ Hirena mater Constantini
collegit vide folio CLXVI
Cõradꝰ pmꝰ impator romanoꝝ CLXXIIII
Conradus episcopus constanciensis vir sanctꝰ
vide folio CLXXX
Cõradꝰ scõs impaor romanꝰ CLXXXVI
Concilium vercellense illis temporibus habi
tum est. folio CCX
Conradus eius nois tercius impator CCI
Concilium lateranense agebatur illis tempori
bus. folio CCVI
Concordantias biblie cõfecit hugo cardinalis
vide folio CCXIII
Concilium Lugdunense hic habuit inicium vi
de folio CCXV
Conradinus nepos imperatoris friderici sue
ui. folio CCXVI
Cõradus impator friderici filius CCXII
Concilium Viennense habitum fuit illis tem
poribus. folio CCXXI
Conciliũ pisanũ super vnione ecclesie fuit colle
ctum. folio CCXXXVI
Conciliũ cõstanciense durauit nouem et trigin
ta annis CCXL et XLI
Constancia vrbs germanie quomodo sit orna
ta ⁊ vñ habeat nomẽ suũ CCXL

Conciliū Basiliense fuit congregatū illis temporibus ⁊ quō fuit dissipatū CCXLIII
Concilium florentinum hic initium cepit vide folio. CCXLIX
Constantinopolis expugnatio qñ sit facta per turchoꝝ ppłm CCXLIX ⁊ LXIXIII
Constantinopolitana vrbs ex tēpestate inaudita plurimū fuit conturbata CCLVII
Cōradū celtis germanū poetā frideric⁹ terci⁹ imperator in nurmberg laurea decorauit vide folio CCLVI
Chore filius ysuar contendebat pro sacerdotio cum aaron XXV
Chorinth⁹ vrbs a q̄ sit ꝯstructa XXXIIII
Corsica insula in quibus terre locis sit vide folio XXXVIII
Corporale altaris bonifacius papa instituit. CXLIX Statuit ⁊ sixtus CXI
Cornelius papa natione roman⁹ CXVIII
Coreisantes quidam per annum integrum puniebanť dei ꝑmissione CLXXXVII
Corporis xp̄i solennitatē cū octaua vrbanus quartus instituit CCXIII
Coreisantes plures perierunt in ponte vno vide folio CCXVII
Chorīthia ꝓuīcia vbi sit sita CCLXXVII
Corinthioꝝ mores in electione principis qui sint vide CCLXXVII
Cosdras rex persarum occupauit romanas ꝓuincias ⁊ venit vsq̄ ihłrm CXLIX
Cosmas ⁊ damianus xp̄ianissimi viri et medici fuerunt CXXIIII
Cosmas medicus florentinus potentissimus ciuis CCXLV
Crathes Atheniensis accademicus philozophus LXXXII
Creatio mundi ꝭm diuersos diuersimode creditur folio I
Creta insula in quibus mundi partibus sit vide folio XXXVIII
Crispus stoicus philozopus natione elius vide folio LXXXI
Crispis quatuor habuit filios ⁊ vnicam filiaꝫ folio LXXXIX
Crisma singulis annis innouari statuit fabianus papa CXVIII
Crispin⁹ ⁊ crispinian⁹ martires CXXIII
Cristoferus martir imcompabilis magnitudinis fuit CXXIIII
Cristina virgo celeberrima CXXVII
Cristoferus papa cuius patria ignoratur vide folio CLXXIII
Cristiani statuerunt expugnare iherosolimam vide folio CXCIIII
Crisoloras constantinopolitanus vir nobilis fuit CCXXXVI
Cristiernus rex dacie vir xp̄ianissimus romam petijt CCLIIII
Crocauie ciuitatis descriptio CLXXXII
Cruciferoruꝫ ordo a quo habuit initium vide folio CXXXII
Crux domini inuenta est sub eusebio papa vide folio CXXVI
Cruces apparuerunt in vestibus hominum vide folio CLXXIX
Crucifixus fuit vnus puer a iudeis CCI
Dacia regio que sit ⁊ vbi vide fo. CCLXXXII
Dadan fili⁹ regma a quo venīūt ethiopes XIIII
Dagobertus rex francoꝝ vide folio CLV
Damascus est in syria regione XV
Damasceni venīunt ab hus filio aram XV
Damascus qñ ⁊ a quo fuit ꝯstructa XXIII
Damascus distat ab iherusalem itinere dierum sex XXIII
Damascum tres reges christiani impugnauerunt XXIII
Damasus papa natiōe hispan⁹ CXXXI
Dalmacie regnū q̄ꝫtū se extēdebat CLXXI
Damasus scōs papa natione bauarus vide folio CLXXXVIII
Damiata vrbs in egypto quō fuit a xp̄ianis expugnata CCX ⁊ XI
Dalmacia ꝓuīcia vbi sit sita CCLXXVII
Daniel ꝓpheta ductus est in Babiloniam vide folio LXI
Dātes poeta ⁊ vates cōspicu⁹ CCXXIII
Dauid scōs rex in israhel XLVI
Dauid ꝓpheta fuit filius isai de tribu iuda vide folio XLVI
Dauid fuit vir robustus et ruffus XLVI
Dauid cepit iherusalem ⁊ expulit chananeos ⁊ iesubeos XLVI
Dauid fecit numerari populū ⁊ displicuit deo folio XLVII
Dauid habuit filios quos in iherusalem generauit quoꝝ noīa vide XLVII
Darius rex persarum remisit israhel in iudeā. vide folio LXIX
Darius histapsis rex persarum fuit pro iudeis vide folio LXX
Dari⁹ noth⁹ .x. ꝑsaꝝ rex LXXII
Darius arsani regis filius. vltimus persarum rex LXXII
Decimarum non solutionē thuringi armis obtinuerunt vide fo. CLVI
Decius imperator hō pessim⁹ fuit CXXIX
Decretū q̄s primo cōposuit. CXCIII ⁊ CCI Et redigebanť illis temporibus CCXI
Delbora prophetissa iudicauit israhel vide folio IX ⁊ XXXVII
Democritus philozophus sibupi eripuit oculos ⁊ in paupertate vixit LXX
Demas phūs atheniensis LXXVI
Demostenes princeps oratoꝝ LXXVIII
Demetri⁹ phalen⁹ cognomēto phūs. LXXX
Demetrius sother rex sirie ⁊ asie multos iudeos occidit LXXXI
Demetri⁹ fili⁹ demetrij rex syrie LXXXIII
Demetri⁹ macero rex sirie LXXXVII
Demetria virgo sancta CXXXII
Demonia expulit Fortunat⁹ ep̄s CXLVIII
Depositus fuit imperator wentzeslaus ⁊ quare ⁊ quis fuit in locum surrogatus vide folio CCXXXIII ⁊ XXXIIII

Deos gentiliū hermes dixit esse homines mortuos LXXIIII
Deo est filis vir aīo pfecte bon⁹ LXXIIII
Desponsande consensus inoleuit requirendus ex consensu rebecce XX
Desideri⁹ vltim⁹ rex lōgobardoꝝ CLXVI
Deusdedit papa patria romanus CL
Dyana fuit prima dea vide folio XXV
Diaconi septē qui fuerūt CIII
Diascorides medicus grecus CVII
Diadumeus impator vir pulcher CXVII
Diabolo sese obtulit papa siluester secūdus tpe monachatus sui CLXXXI
Dignitates ecciastice vendebantur tpe siluestri tercij CLXXXVIII
Diluuium qñ fuit XI
Diluuiū particulare pmaximum fuit in achaia tempore iacob XXVI
Diluuiū deucaliōis factū in thessalia XXIX
Didim⁹ alexandrin⁹ cecus CXXXV
Diogenes magnus fuit phūs LXXIIII
Dion nobilis phūs siracusan⁹ LXXVIII
Dionisius ariopagita philozophus clarissim⁹ vide folio CIX
Dionisius abbas confecit compotum pascalez vide CXLIII
Dionisius corintheoꝝ epūs CXV
Dionisius alexandrine eccie eps CXVIII
Dionisius papa ex monacho pontifex creatus vide CXX
Dioclecian⁹ ꝛ maximian⁹ īpatores CXXIII
Dinus iuris vtriusqꝫ peritissimus doctor vide folio CXX
Din⁹ medic⁹ florentin⁹ CCXXIIII
Dion philozophus ex perusie ciuitate ort⁹ vide folio CXI
Distinctio orbiū tam celestium qꝫ elementorꝫ vide folio VI
Distictio celestiū ierarchiaꝝ VI ꝛ CCLXIII
Discordia maxia inter venetos ꝛ genuenses vide folio CCXIIII ꝛ XVII
Dodamin filius ianan a quo venit burgundia vide XVI
Docuit multa moralia Jppocraces suos discipulos LXXIII
Docuit zeno multa audire pauca loqui vide folio LXXIII
Docuit ꝛ socrates plura moralia LXXIII
Docuit sisr cōplura moralia Jppocrates vide folio LXXIII
Docuerūtqꝫ multa ꝛ alij philozophi vt patet folio LXXIIII LXXVIII ꝛ LXXXI
Doleū habuit ꝓ domo diogenes LXXIIII
Docuit ꝛ catho ꝑpulchra documenta cuꝫ alijs sequentibus libro presenti conscriptis vide folio LXXXV
Domicilla virgo sanctissima CVIII
Domician⁹ titi frater .xij.ro.impator CIX
Dominicus calderinus rhetor luculentissimus vide CCLII
Donat⁹ heretic⁹ a quo donatiste CXXXII
Donatus grāmatic⁹ ꝛ phūs ꝑceptor beati iheronimi CXXXII
Domū sacerdotis haberi apud ecclesiā statuit papa eugenius CLIII
Dominicus hispanus vir sanctitate ꝛ doctrina decoratus CCLXXX
Donus secund⁹ papa pria roman⁹ CLXXX
Donus papa prim⁹ pria roman⁹ CLVI
Dormiuit annis.lxx.epimenides philozoph⁹ vide LX
Dorothea virgo sctā ꝛ gloriosa CXXV
Duces populi israhel quando inceperunt vide folio LXXIIII
Ductus quando sit ihesus in desertum XCV
Ducatus venetoꝝ incepit illis dieb⁹ CLXI
Duces bohemie qui fuerunt a tempore fidei vide folio CLXXVII
Dulce nomen dñi nostri ihesu cristi ꝛc. cui⁹ sit virtutis hec oratio CXV
Dunstanus archiepiscopus canthuariensis vide folio CLXXXII
Duo pari potestate prefuerunt ciuitatibus tempore iohannis pape quarti. vnus arrianus. alter catholicus CL
Dux bauarie heinricus supauit hungaros deinde venit in ytaliam CLXXVII
Dux burgundie nussiam obsedit. quā frideric⁹ terci⁹ cū exercitu liberauit CCLIIII
Dux burgundionū carolus per swetenses morte est in bello truncatus CCLV
Admundus angloꝝ rex vir sanctus CLXX
Edimundus archiepūs vir sctūs CCXII
Eduardus rex anglorū martyr CLXXXI
Ebrietatē fugere docuit anatharsis LX
Ecclesia constantinopolitana acceptauit eē caput et sedes oīm ecciaꝝ CXLVIII
Ecclesiā gaudere libertate statuit (et XLIX bonifacius vt nemo ad illam confugiens extrahatur CL
Eccesiam posse habere temporalia vrban⁹ papa statuit CXVI
Eclipsis solis ꝛ lune fuit. inde sequebaꝰ pestilentia permaxima CLVII
Ecclesie romane qui principes fecerunt assistētiam tempore Stephani pape quīti vide folio CLXXI
Ecclesia romana caput est omnium ecclesiarum vide CXLVIII
Ecclesia romana in maximo stetit periculo. qa pontifices a petri vestigijs discesserant vide folio CLXXIII
Ecclipsis solis valde terribilis fuit illis tpibus folio CLXXIX. Jtem alia CCIX
Ecellinus tirannuu valde paduam oppressit vide folio CCXIII
Egyptij vocabanꝰ olim mersei XIIII
Egyptus quando discesscessit a regno persarum LXXII
Egesippus vir sanctus ꝛ doct⁹ CXI
Egildrudis regina anglie virgo CLIIII
Egidius romanus ordinis heremitarum prior CCXVIII
Egidi⁹ abbas natiōe grecus CLXI

EIula filiꝰ Chus a quo euilei XIIII
Eystet quondã dicebat aurea CLXII
ELchias pontifex fuit iudeoꝝ LV
Eleazarꝰ sũmus erat põtifex LXXVII
Eleutherius papa natione grecus CXIIII
Eleutherius q̃dã clarissimus miles CXXV
Electõꝝ pape quã statuit Cõstãtinꝰ CLVI
Electio imꝑatoris romani ꝑ quos fieri debeat
vide CLXXXIIII. et vbi CLXXXV
Eleutheriꝰ nonus exarchꝰ natõe grecꝰ CLII
Elizaphat sũmus fuit põtifex LXV
Eliachym fuit de linea christi LXV
Eligius nouiniensis epũs CLII
Elyud filius fuit achym LXXVII
Elizabeth mr̃ Johãnis euangeliste nata est ex
ysmeria sorore marie v̾ginis XCIIII
Elizabeth monial' saxonie mlr̃ sancta CCIIII
Elizabeth filia regis vngarie mlr̃ scã CCXI
EMpedocles docuit tria esse in tota rerum
veritate. vide CLXXI
Ennius poeta cumicos LXXXIIII
Emerita lucij regis anglie filia virgo sancta vi
de folio CXV
Emericus hungaroꝝ rex CLXXXVIII
ENeas enchise erat filius XLIII
Eneas siluius rex latinoꝝ XLIX
Enilmerodach frater nabuchodonosor LXV
Ephesus in quo terre loco sit vide XIIII
Epimenides philozophus cretensis dormiuit
annis. lxxv vide folio LX
Epicurus athenienses phũs LXXVIII
Epitaviũ therẽtij d h̾ q̃ habuerit LXXXV
Epiphanius papiensis epũs CXLI
Epãtũ lugdunẽsez erexit arnulphꝰ CXCII
ERa quid sit vide folio IX
Ereavasa fundenda corinthi habebãt prĩ
cipatum XIIII
Era scripsert greci ꝓpter victoriã troye. XLII
Eraclius imperator partis orientalis CLI
Erasmus campanꝰ eps CXXIIII
Ertfordia magna vrbs vnde habuit nomen vi
de folio CLV
Erichtonius atheniensium princeps primus ĩ
grecia cogitauit quadrigam XXXIIII
ESdras vir sanctus reparauit libros quos
chaldei combusserunt LXIX
Esopus fabulator clarissimus LXX
Essei qui sint et quomodo viuunt XCVI
ETates mundi sunt sex vide folio VI
Etates homĩs que sint folio VI. Et qua
re ante diluuiuz fuit prolixior etas hominis
q̃z modo X
Etas mundi secunda habet initium vide fo-
lio XI
Etas mundi tercia capit principium vide fo-
lio XXII
Etas mundi quarta incepit LXI
Etas mundi quinta hic cepit initium vide fo/
lio LXIIII
Etas mundi sexta incepit XCV
Ethiopes veniunt a chus quarto filio Cham.
vide XIIII
Etheus filius Chanaan a quo ethei vide fo-
lio XIIII
Ethgarus angloꝝ rex CLXXXII
Etas mundi septima in fine erit mundi vide fo
lio CCLXII ⁊ LXIII
Etas mundi vltima quando sit CCLXV
EUboya insula in qua sit mũdi parte vide
folio XXXVIII
Eueus filius chanaan a quo fuere euei id ẽ ga/
baonite XIIII
Enos filius Seth cepit nomen domini inuoca
re IX
Enoch chain fuit filius X
Enoch filius Jareth quando fuit natus vide fo
lio X
Euax arabum rex insignis philozophus. vide
folio CVIII
Euaristus papa natione grecus CVIII
Eufrosia virgo religiosa CXXXIII
Eufrosina in habitu virili monacha vide fo-
lio CXXXVI
Eugenia virgo sancta monacha CXVI
Eugenius primus papa natione romanus vi-
de folio CLIII
Eucherius lugdunensis episcopus vir sanctus
vide CLXV
Eugenius papa secundus patria romanus vi/
de folio CLXVIII
Eugenius tercius papa pisis oriundꝰ CC
Eugenius quartus papa patria venetus vide
folio CCXLII
Euristeus fuit primus rex lacedemoniorum vi
de folio XL
Eunomius hereticus a quo eunomiani hereti/
ci CXXXII
Euangelium stando dicendum anastasius pa-
pa instituit CXXXIII
Eustachius cognomento placidus CX
Eusebius Potentianus viri romani vide fo-
lio CXVI
Eusebius papa natione grecus CXXVI
Eusebius episcopus cesaree palestine vide fo-
lio CXXVIII
Europa Enee cũ suis capitul' CCLXVIII
Euthices heresiarcha constantinopolitanꝰ ab/
bas CXL
Euticianus papa natione thuscꝰ CXXII
Euphemia virgo nobilissima CXXV
Europa secunda est pars terre. ⁊ vnde habeat
nomen vide XIII
Exarchꝰ italie primꝰ fuit lõginus CXLVII.
Finis vero exarchatus CLXV
EZechiel propheta ductus est in babiloni
am LXI
Ezechiel interfectus est illis diebus. vide fo-
lio LXV
FAbianus papa natiõe roma
nus CXVIII
Facies saturni quomodo olĩ
depingebatur XXXV
Facies Janij quõ depigeba/
tur a romanis XXXV
Familiaris pape Leonis qui
ti suspenso domino sedem a-
postolicam occupauit CLXXIII
Falcones pugnauerunt cum coruis. vide fo-

lio CCXCII
Fames maxima fuit rome tempore Benedicti primi CXLVI
Fames ingens per totam ytaliam CCXXV
Faustus apud gallos epūs CXLI
Faunus secundus rex fuit laurentū XXXV
FEdus habuit imperator cum sarracenis. vt singulis annis daret circa milia aureorum CLXVI
Fenix in thiro ⁊ sydone regnauit. vsumqꝫ lraꝝ condidit XXXIIII
Fenix auis est vnica in mundo CIIII
Fenerator fuit menippus phūs ⁊ seipm suspēdit LXXX
Felix secundus papa natione romanus vide folio CXXXI
Felix tercius papa natione romanus CXX
Felix papa quartus natione samius CXLII
Felicitas rōna femina cū septē filijs CXIIII
Felix papa natione romanus CXX
Felix p̄sbiter Eusebius monachus ⁊ martires vide CXXII
Felix ⁊ adauctus martires CXXV
Felix quintus papa sedit annis nouem vide folio CCXLII
Ferraria insignis vrbs a quo fuerit ornata vide folio CLIX
Ferdinandus alphonsi regis ex concubina filius rex neapolitanus CCLI
FIcus libenter comedit zeno philozophus vide LXXIII
Fidem xp̄ianam acceperunt illis temporibus armeni ⁊ hiberi CXXXI ⁊ XLVI
Fidem suscepit brittannia seu anglia tpe Lucij regis CXV
Fides ⁊ caprasius martires CXXV
Fidem xp̄i quando acceptauerūt baioarij siue bauari ⁊ p quem vide CLIII
Fidem catholicam suscepit rex persarum. vide folio CLV
Fidem receperunt bulgari CLXX ⁊ LXXI
Fidem receperun schlaui CLXXI
Fidez recepit arioldus rex danoꝝ. cui imꝑator dedit frisiam CLXXI
Fidem recepit rex normānoꝝ CLXXII
Fidem receperunt catholicam bohemi vide folio CLXXVII
Fidem receperunt vngari CLXXXII
Filij machabei martirio sunt coronati vide folio LXXIX
FLacci dicunt walachi CCLXXII
Flandria cepit exordiū tpe caroli calui folio CLXXII
Flagellantium secta hic habuit ortum vide folio CCXV ⁊ XXXV
Florencia ciuitas a quo habuit originē. vide folio LXXXVI
Florianus frater taciti germanus imperator vide de illo CXXIII
FOrtunatus episcopus tudertinus vir sanctus CXLVIII
Forseus hibernie regis filius vir sanctus vide folio CLIIII
Forchem in oppido Lodouicus tercius rex creatur romanorum CLXXIIII
Et eodem oppido eligebat rex rudolph⁹ vide folio CXCII
Formosus papa post steffanum pontifex creat folio CLXXII
Fornice quomodo pugnauerunt in vno agro bononiensi circa pirum CCXCII
FRanco quidā ex hectore filius Priami nepos a quo francorum nomen est tractum. vide XXXVII
Francia occidental' ⁊ orientalis que sit vnaqqꝫ vide XXXIX
Francorum rex xp̄ianus primus fuit clodoue⁹ vide CXLIII
Franciscus seraphicus natione italus vide folio CVIII
Fratricellarum heresis que. ⁊ quando fuerit extincta CCXXI
Franciscus maronus ordinis minorum theologus CCXXVII
Franciscus petrarcha vir ingeniosus vide folio CCXXVII
Franciscus albergothus p̄clarus medicus vide folio CCIII
Franconia germanie superioris prouīcia describitur. ⁊ vnde franci ceperunt originem vide fo. CCLXXXV. Similit fo. XXXIX
Francie regni principes qui fuerant ⁊ que cōmissa sint prelia CCLXXXVIII
Franciscus carrariensium dominus vir splendidus CCXXXIIII
Franciscus martini ordinis carmelitarum vir doctus CCXXXVI
Franciscus sabarella romane ecclesie cardinalis CCXLII
Franciscus barbatus vir laudatissim⁹ vide folio CCXLIIII
Francie regioni mala succedebant tempora ab illis diebus CCXLV
Franciscus Sfortia quartus mediolanensium dux CCXLVIII
Franciscus philelphus poeta laureat⁹ vide folio CCXLIX
Frater quidā nomine nicolaus in heremo per annos multos vixit sine cibo corporali. vide folio CCLVI
FRiges emerserunt ab thegorma filio Gomer vide folio XVI Inde frigia hec regio dicta.
Fridericus primus cognomēto barbarossa imperator romanorum CCIII
Fridericus secundus romanorum imperator. vide CCIX
Fridericum sese appellauit imperatorem quidā seductor qui olim fuisset absconsus vide folio CCXX
Fridericus dux austrie imperator a quibusdaz electus prelium cōmisit pro imperio ⁊ succubuit CCXXV
Fridericus tercius ernesti ducis austrie filius imperator CCXLVII L LII ⁊ LVI
Fridericus tercius plures latrones de nigra legione diuersis generib⁹ mortis precepit periri CCLVIII

Fructus ceperunt habere greci illis temporibꝰ allatis aliunde seminibus XXIX
Furius camillus dictator romanꝰ LXXVI
Fulgentius natione apher CXLI
Gaboanite fuerunt ab eueo filio chanaan XIIII
Gaius duellus consul romanus LXXXI
Gaius caligula imperator quartus CIII
Gaius papa natione dalmateus CXXII
Gallacie regio et gallate a gomer fuere filio iaphet XVI
Galba septimus romanoꝝ impator CVI
Gallꝰ abbas discipl's btī colūbani CLII
Galienus medicus doctissimus natione grecꝰ folio CXIII
Gallus hostilianus et volusianus eius imperatores CXXI
Galeacius maria mediolanēsis dux occiditur folio CCLV
Gangolphꝰ vir sctūs et p̄clarꝰ CLXIIII
Gebennarum ciuitatem aurelianus condidit CXXII
Gedeon quartus hebreorū iudex iudicauit annis quadraginta XXXVII
Gelasius papa natione apher CXL
Geysila regina hungarie CLXXXVII
Gelasius secundus papa antea iohannes vocatus CXCVI
Gētes.lxxij.sunt ꝓcreate ex tribꝰ filijs noe vide folio XIIII et XV
Gētes multe ꝓdierūt ex scithis XVIII
Genua vrbs a quo sit ꝯdita vide LVIII
Genuadius ep̄s vir doctissimꝰ CXLI
Gentes septem sunt institute per septem filios iaphet XVI
Gemini admodum similes fuerunt amelius et amicus CLXIIII
Gētes.xiij.fecerūt.xiij.filij heber XVI
Genealogia impatoris heinrici et cōiugis sue kunegūdis CLXXXVI et LXXXVII
Genuenses sunt a cerase priuilegiati vt monetas tonderent CCI
Gentilis medicus plurimum recommedatus. vide CCXXIIII
Genue ciuitatis italie immutatōes CCXCI
Germaniā ab italia alpes dirimūt XLIIII
Germanꝰ ep̄s parisiensis CXLVIII
Germania q̄ sit et plura de illa vide fo. XIII et CCLXVII
Gerdrudis sancta abbatissa CLIIII
Gerseus filius chanaan a quo gersei XIIII
Gerhardus groet claruit vite sanctitate vide folio CCXXXVI
Gerhardus ordinis heremitaꝝ in theologia ꝑdoctus CCXXX
Georgius trapezuntius claruit illis temporibus CCXLVI
Georgius pogiebracius rex bohemie et vngarie CCLI
Germanie tabula et quibus irrigetur fluminibus est depicta. Et quare Romani appellabant illos germanos CCXCIX
Gesta ciuitatum italie genue scilicet et mediolane et ceterarum memoratu digna vide folio CCXC XCI XCII ⁊c.
Geruasius et prothasius germani natione mediolanenses CXXIIII
Georgius capadox tribunus ⁊ verus xp̄i miles CXXIIII
Gethuli fuerunt ab euila filio chus XIIII
Gethel tercius filiꝰ aram a quo gethei vide folio XV
Gibertꝰ antipapa in germania CXCIII
Gigas fuit nemroth ⁊ primus tyrannus vide XIIII
Gigātes erant illis temporibus X
Gigantis corpus eo tempore inuentum ē mire magnitudinis CXC
Gloria patri ⁊ filio in fine psalmoꝝ damasus papa statuit dicendum CXXXI
Gloria in excelsis deo simachꝰ papa statuit cātādū CXLI Et papa thelesphorus CXII
Gloria laus ⁊ honor theodolphus ep̄s cōposuit CLXIX
Glosator legum fuit accursiꝰ. Decreti vero bartholomeus CCXI
Glosator decretalium fuit bernhardus vide folio CCXIII
Goar vir sancte vite claruit multis virtutibus LI
Gordianꝰ ⁊ epimachus CXXXII
Gordianus hic imperator fuit CXIX
Gorgoniꝰ miles romanꝰ CXXIIII
Gomer primus filius iaphet a quo fuerūt gomerite qui postea galli dicebantur vide folio XVI
Gothorum rex persequebatur xp̄ianos in sua gente CXXXIII
Gothi romā obsederūt ꝑ lōga tp̄a CXLV
Gothi ab hunis expulsi fugierūt ad danubiuz tempore valētis imperatoris postea per tracias sese infudere CXXXIII
Gothorum gens facta est arriana seductiōe valentis imperatoris CXXXIII
Gothorum gens a schitis habuit ortum. vide folio CXXXIII
Gothorū gens sponte dedit se imperio romano tempore theodosij imperatoris vide folio CXXXIIII
Gothorum rex radagasus totam italiam ferro et flamma vastabat ⁊ tandem captus vide folio CXXXV
Grando maxima fuit in Cōstantinopoli vide folio CXXXIII
Gracianus imperator filius senioris valentiniani CXXXIIII
Grando permaxima fuit ⁊ illis temporibus vide folio CLXX
Gracianus vir magne doctrine CCI
Grecorū siue argiuorum regnum quando habuit ortum ⁊ qui fuerant regni reges XXIX
Greci illis temporibus ceperunt habere fructꝰ delatis aliunde seminibus XXIX
Gregorius thuronensis ep̄s CXLVIII

Gregorius magnus doctor nominotus vide fo lio CXLVIII
Gregorius papa primus natione romanus fo lio CXLVIII
Gregorius scōs papa patria romanus vide fo lio CLX
Gregoriꝰ terciꝰ papa natione syrꝰ CLX
Gregorius quartus papa patria romanus fo-lio CLXVIII
Gregorius papa quintus natione saxo vide fo lio CLXXXI
Gregorius papa sextus eius patria ignota fo-lio CLXXXVIII
Gregorius septimus papa natione etruscus fo lio CXCIII
Gregoriꝰ nasanzenus ep̄s in diuinis p̄ceptor iheronimi CXXXIII
Gregorius papa octauus patria beneuentanꝰ folio CCIIII
Gregorius nonus natione hernicus. vide fo-lio CCVIII
Gregoriꝰ decimꝰ papa natione italꝰ CCXV
Gregorius vndecimus papa patria lemonicen sis CCXXXI
Gregorius papa duodecimus natione venetꝰ folio CXXXV
Greci conuicti sunt vt crederent cum romana ec clesia spiritūsanctū a patre et filio procedere. et alia plura CCXLIIII
Gregorius tiphernas rhetor CCXLVI
Gwasparinus bergomēsis grammaticus clarus CCXLII
Gwarinus veronensis grammticus et orator. folio CCXLVI
Gwelffi et gebellini qui sint CCI. Et quan do et vn̄ habuerunt ortū CCXII et XIIII
Gwido musicus p̄ria ethruscꝰ CLXXXIX
Gwilhelmus placentinus medicꝰ CCXVI
Gwilhelmus durandi speculator CCXVI
Guntherus comes de schwartzenburg scripsit se imperatorem contra Carolum. vide fo lio CCXXIX
Gwido bonatus astronomus magnus vide fo lio CCXIIII
Anibal hamilcaris cartha ginēsiū ducis filiꝰ impa tor exercitus carthaginen sium LXXXII
Hartmannus ep̄s brixi nensis vir sctūs CCIIII
Hasta vtebantur greci p dyademate LVI
Hassia p̄uicia vbi sit sita CCLXXXIIII
Hatto archiep̄s magūtinus est miserabiliter mortuus CLXXIIII
Hebrei dicunt iudei ab heber filio sale vi de folio XVI
Hector iste fuit primogenitus priami et incom pabilis fortitudinis XXXVII
Helam fuit p̄mꝰ filiꝰ sem a q̄ helamite XV
Hela fuit quartus rex in israhel XLVIII
Helissam filiꝰ ianan a quo fuere helizei XVI
Helena ista fuit vxor menelai regis et a paride rapta XXXVII
Heli iste fuit sacerdos et iudex XLI
Helias p̄pheta obtinuit a deo q̄ tribus annis cū dimidio non plueret XLIX
Helinandus ep̄s vir sctūs CXCIX
Helias p̄pha assumptꝰ est in curru igneo L
Helizeus p̄pheta clamauit post heliā pater mi pater mi L
Helizeus p̄pheta pallio helie iordanem diui-sit LIII
Helius pertinax imperator octauus romano-rum CXV
Helena mater constantini crucem domini quesi uit CXXX
Helinandus monachꝰ historiograuꝰ CCVI
Hellis grecia in quibus mundi partibus sit si ta CCLXXV
Heinricus dux primus saxonie imperator vi-de folio CLXXIIII
Heinricus secundus dux bauarie imp̄ator eli-gitur. cōiūx eiꝰ kunegūdis CLXXXV
Heinrici scōi imperatoris genealogia vide fo-lio CLXXVI
Heinricus tercius imperator romanorum fo lio CLXXXIX
Heinricus quartus romanorum imperator fo lio CXCII
Heinricus quintus romanorum imperator fo lio CXCVII
Heinricus sextus imperator romanorum vide folio CCVI
Heinricus septimus romanorum imperator fo lio CCXII
Heinricus octauus imperator romanorum fo lio CCXXII
Heinricus de hassia claruit illis temporibus vi de folio CCXXXVI
Hermes egiptiꝰ platōis discip̄ls LXXIIII
Hermes ciuis romanus CX
Heraclitus philozophus obscuros scripsit li-bros LXX
Herodotus grecus historicꝰ plurimos edidit libros LXXII
Herodes filius antipatris suscepit a romanis regnum iudeorum et multa fecit mala vide fo lio XC
Herodes antipas occidit iohannem baptistam folio XCVI
Herbarum v̄tutes nouit diascorides CVII
Heresis cathaphrigarum hic incepit. vide fo lio CXIIII
Heremita primus fuit paulus CXXXI
Heresis predestinatorum viguit illis tempori bus CXXXVI
Heresis accephalorum pessima fuit illis tempo ribus CXLI
Herculianꝰ ep̄s sctītate plenꝰ CXLVI
Hermigildis rex visigothorum CXLIX
Heraclion imperator CLIIII
Herbipolis ciuitas in francia orientali vide fo lio CLIX
Hermannus contractus plura composuit eccle siastica cantica CLXXXIX
Heresis waldensium viguit temporibus istis folio CCIII

Heremitarum fratres vrbes inhabitare ceperunt CCXI
Heresis fratricelli per quem ⁊ quãdo fuerit extincta CCXXI
Heresis dulcini q̃ ⁊ qñ sit extincta CCXXI
Hercules dux ferrarie vir strenuꝰ CCLIIII
Hethigis ducissa poloniе vidua sctã CCXVI
Hibernia prouincia q̃ sit CCLXXXIX
Hildruntũ Apulie ciuitas a thurco hoc anno est expugnata CCLVI
Hildegardis virgo admirabilis spiritu habuit prophetie CCI
Hierusalem condidit Melchisedech XV
Hispania venit a thubal filio Japhet vide folio XVI
Hyspaniarum regnum quando habuit ortum folio XXIIII
Hispania multos habuit viros clarissimos folio XXIIII
Hiericho quomõ mõ sit villa L
Hieu filius Josaphat regis iuda fuit decimus rex in israhel LII
Hircanus filius alexandri tercius pontifex iudeoꝛum LXXXVIII
Higinus papa natõne grecus CXI
Hirenꝰ eps lugdunensis CXVI
Hilariꝰ epus pictauieñ optimꝰ xpianꝰ multas expugnauit hereses CXXXI
Hilarion abbas vir sanctus CXXXIII
Hilariꝰ papa natõne sardus CXXXVI
Hilbertus Cenomãnoꝛum gallie episcopꝰ folio CLXV
Histria ꝓuincia vbi sit sita CCLXXVII
Hispania describitur et qui fuerunt terre illius principes CCLXXXIX
Hispania diuidebat̃ moꝛte heinrici CCLV
Hominis etas quare ante diluuiũ fuit ꝓlixioꝛ q̃z modo X
Hoĩes diuersaꝝ foꝛmaꝝ vbi sint XI ⁊ XII
Holofernes interficit̃ a iudith LXIX
Horacius flaccꝰ poeta laudatissimus XCII
Homines notabiles qui floꝛuerunt tp̃e Trayani vide CXI
Honoriꝰ ĩpatoꝛ frater archadij CXXXIIII
Hormista papa natõne campanus CXLII
Horas canonicas clericis pelagius papa instituit CXLVI
Honorius secundus papa hostiensis episcopꝰ fuit CXCVIII
Honorius tercius papa patria romanus vide folio CCVIII
Hostiensis cardinalis vir peritissimus vide folio CCXIIII
Honorius quartus papa patria romanus vide folio CCXVII
Holandia germanie prouincia describitur vide folio CCLXXXIII
Homo quidã nicolaus noĩe vixit in heremo ꝑ ãnos multos sine cibo coꝛpali CCLVI
Hominis quãplurime anxietates ab infantia vsq̃z in moꝛtem CCLXIII
Hul secũdus filius aram a quo armeni vide folio XV
Hugo arelatensis comes imperatoꝛ italie vide folio CLXXVI
Hugo iste fuit rex francie CLXXXII
Hugo eps gratianopolitanus CXCIIII
Hugo abbas cluinacensis CXCIX
Hugo de sancto victoꝛe doctoꝛ preclarus vide folio CC
Hugo de folieto scripsit librum de claustro anime CC
Hugo cardinalis sancte sabine vir doctus vide folio CCXIII
Hugo senẽsis vulgatꝰ medicꝰ CCXLII
Hugo senẽsis vulgatissimꝰ medicꝰ CCXLII
Hus primus filius aram a quo damasceni vide folio XV
Hus regio dracenitidis ex q̃ fuit iob XV
Hunoꝝ rex descendit a Scitis XVIII
Hus fuit primus filius nachoꝛ XX
Huni expulerunt gothos a suis locis vide folio CXXXIII
Huni sunt scithe sicut ⁊ gothi CXXXIII
Hunoꝛum rex athila multa commisit in diuersis mundi partibus prelia CXXXVII
Hunos carolus magnus maxime oppressit folio CLXVII
Huni qui dicant̃ ⁊ quã ferocitatẽ in alias gentes fecerunt CLXXIII
Hugo abbas cluniacensis CLXXXIX
Hussitarum heresis incepit tempoꝛe wẽtzeslai folio CCXXXIII ⁊ XXXVIII
Jabel filius lamech medicans cõiugiũ carnale ⁊ pascua ventris X
Jacob ⁊ esau ex ysaac p̃re et rebecca matre nati sunt. folio XXVI
Jacob habuit q̃tuoꝛ vxores e quibus plures genuit filios vide folio XXV ⁊ XXVI
Jacob ex lya natu maioꝛ sex suscepit filios folio XXV
Jacob filius ioseph fuit alijs tempoꝛibus folio LXXXVIII
Jacobꝰ maioꝛ apl̃s ab herode occisꝰ ẽ CIIII
Jacob. minoꝛ apl̃s ⁊ frater dñi appellatus folio CIIII
Jacobꝰ de arena iuris consultus CCXX
Jacobus de viterbio oꝛdinis heremitarum folio CCXXII
Jacobinus carrariensis interfecit marsilium folio CCXXX
Jacobꝰ foꝛliuiẽsis medicĩe doctoꝛ CCXLII
Jadus põtifex iudeis pacẽ impetrauit ab alexandro magno LXXV
Jair de tribu manasse septimus iudex fuit in israhel XXXVII
Januareꝰ mẽsis dr̃ a rege italie iano XXXV
Japhet tercius filius noe septez filios habuit ꝑ quos septẽ sunt gentes institute XVI
Jareth filꝰ malaleel qñ sit natus X
Jason male intrauit pontificiũ LXXVII
Jauan q̃rtꝰ filꝰ iaphet a quo fuere greci XVI
Idolatra primꝰ fuit ninus XVII
Idolatras fecit moises occidi XXXI
Iebuseꝰ filꝰ chanaan a quo iebusei XIIII
Jeconias fuit filius iosie ⁊ constitutus est rex a pharaoñe LX

Jectan filius heber habuit. xiij. filios qui oẽs fecerunt generationes principales XVI
Jeiuniũ primo sctũs petrus instituit CII
Jeiuniũ quadragesimale septẽ ebdomadarum telesphorus papa statuit CXI
Jeiunare qnta feria ⁊ dominico die vetuit melciades papa CXXVI
Jepte illegittimus princeps latrocinantiũ folio XL
Jeremias ꝓpheta sanctissimus in vtero matris sanctificatus adhuc puer ꝓphetauit LV
Jeremias lapidatus est LXV
Jeronimus doctor celeberrimus vir sanctus. folio CXXXV
Jheronimus hereticus igne consumptus est. folio CCXLI
Jeroboam rex israhel pessimus ydolatra vitulos aureos fecit XLVIII
Jeroboam rex israhel bellicosus fuit LII
Jerosolime primus rex fuit Gotfredus. vide folio CXCVI
Jerosolime vrbis vltĩa captiuitas CCV
Jerusalẽ condidit melchisedech XV
Jerusalẽ salẽ pmo edificauit XVI ⁊ XVII
Jerusalẽ qñ ⁊ qtiẽs fuit destructa LXIII
Jerusalem venit in ptãtem egyptiorum. vide folio CLXXXIX
Jesabel vxor achab regis israhel multa mala fecit XLIX
Jesse habuit septẽ filios ⁊ duas filias quorũ nomina vide XLII
Jerosolimã cepert xpiani exhortatiõe vrbani pape. ij. CXCIIII XCV XCVI ⁊ CCI
Jerusalẽ quinta vice fuit destructa CCIX
Ignacius epũs antiochie CX
Ignem de silice primus eduxit promethꝰ folio XXVIII
Igne sacro accensi plures pcibꝰ btẽ marie virginis sunt liberati CXCVIII
Ignis magnus descendit de celo CLI
Jhesus fuit summꝰ põtifex isrł LXIIII
Jhesus xps qñ nascit vide XCV
Jhesus cũ pntibꝰ suis ascẽdit in tẽplũ XCV
Jhesus cũ esset. xxx. annoꝝ baptisatus est. ieiunauit. ductus in desertum XCV
Jhesus christus passus est XCVI
Jhesus filius sirach natõe hebreus composuit librum qui dicit ecclesiasticus LXXII
Ilen quid sit vide folio II
Illiricus populus significat sclauonicum populum CXII
Illiria que regio sit ⁊ vbi sita CCLXXVI
Imago germanie est in tabula depicta. vide folio CCXCIX
Imperiũ quõ ⁊ qñ sit translatũ ad germanos ⁊ quõ huit ortu ro. impiũ CLXXVIII
Imbres maximi fuere illis diebꝰ CLVI
Imperator fuit hanibal carthaginensium exercitus LXXXII
Impiũ xpianoꝝ ⁊ sacerdotiũ incepit a natiuitate domini XCV
Imperatores qui fuere XCVI CIII ⁊c̃
Impatores quatuor fuerant tpe cõstantini magni CXXIX
Imperij sedem ex vrbe roma cõstantinꝰ statuit in constantinopolim trãsferri CXXIX
Imperiũ occidẽtale fuit qsi diuisũ ab oriẽtali tpe marciani CXXXVII
Imperatores constantinopolitani desiere in hispania illis temporibus CL
Imperatores confirmabãt clericoꝝ electiones tempore seuerini pape CL
Impator primꝰ ex greca ꝓgenie fuit leo. vide folio CXXXVII
Imperiũ constantinopolitanũ dicebat. qꝛ imperatores ibidem residebant CLVIII
Imperiũ qñ sit a grecis in francos translatum per quẽ ⁊ quare CLXIII
Imperiũ constantinopolitanũ defecit illis temporibus CLXVI
Impatores pontificibus ro. fecerunt auxiliũ p xxvij. annos CLXIX
Imperatoris auctoritas non debere requiri in electiõe pape statuit adrianꝰ terciꝰ CLXXI
Impatores italie qui fuere CLXXVI
Impatorẽ se dixit guntherus comes de swartzenburg contra carolum CCXXIX
Imperator wentzeslaus fuit depositus vide folio CCXXXIII ⁊ XXXIIII
Impator fuit electus a quibusdã electoribꝰ iodocus marchio morauie CXXXIII
Imperiũ iterũ trãslatum est ad longobardos. folio CLXXIIII
Imperij de possessiõe magna fuit cõcertatio inter italos germanos ⁊ francos LXXVI
Imperij istitutio ad almanos ⁊ sup qbꝰ sit imperiũ fũdatũ CLXXXIII LXXXIIII et LXXXV
Imperiũ nõ habuit ad aliquot tps imperatorẽ folio CCVII XII ⁊ XIIII
Impiũ paleologoꝝ hic cepit ĩitiũ CCXIIII
Imperiũ vacauit anno vno post mortẽ heinrici octaui CCXXII
Inachꝰ fuit primus rex arginoꝝ XXIX
India que est in asia et q̃ fructꝰ eiꝰ XIII
Indoꝝ ptãs q̃ sit ⁊ qs plãtꝰ CXCVII
India venit a sale filio iaphet XVI
Inferni ore fec̃ se absorberi marcꝰ curciꝰ LXX
Initiũ bonũ frequenter habent potentes ꝫ malum finẽ sicut amasias LIII
Innocẽtiꝰ pmꝰ pap̃ natõe albanꝰ CXXXIII
Inocẽtiꝰ scõs papa pr̃ia romanꝰ CXCVIII
Innocẽtiꝰ terciꝰ papa natiõe cãpanꝰ CCVI
Innocentius quartus papa patria genuensis. folio CCXI
Innocentius quintus papa natione burgundꝰ folio CCXV
Innocentius sextus papa patria lemonicensis folio CCXXVIII
Innocentius septimus papa patria sulmonensis CCXXXV
Innocentius octauus papa natione genuẽsis. folio CCLIII
Insule vñ dicant ⁊ nomina insularum XIX
Insule plures in gallia vide XXXVIII
Insule mediterranee marij q̃ sint XXXVIII
Inuocare nomen dñi enos incepit IX
Inuestiture ius prelatorũ eccie heinricus quintus restituit CXCVII
Joachas rex israhel cum gente sua valde est attritus LII
Joathas malũ fecit corã dño ideo tradidit eũ

dñs in manus pharaonis LX
Joachim fuit fili⁹ ieconie fecit malū corā dño
ideo statim amotus est a regno LX
Joachi sacerdos fili⁹ ihesu pōtificis LXIIII
Joachim habuit annā vxorē ex qua genuit vir
ginem XCIIII
Joas rex i isr pcussit siros tribus vicib⁹ LII
Joas cū esset septē annorū a ioiada pōtifice rex
iuda est constitutus LIII
Joachim abbas vir preclari ingenij CCIIII
Job fuit filius hus XX
Job vir patiens ex zareth patre ⁊ matre bosra
nascit XXIX
Jodocus heremita vir sctūs CLIIII
Johel scōs pphēta de duodeci de iuda LII
Johānes filius iude summ⁹ pōtifex LXV
Johānes hircan⁹ sūm⁹ pōtifex LXXXIII
Johānes baptista qñ fuit nat⁹ ⁊ decollatus fo
lio XCIIII
Johānes apl's ⁊ euāgelista CIX
Johannes ⁊ paulus frēs ⁊ romani preclarissi
mi CXXXII
Johannes crisostomus constantinopolitanus
episcopus CXXXV
Johannes damascenus monachus vir doctus
folio CXXXVIII
Johannes primus papa natione thuscus fo
lio CXLII
Johannes secūd⁹ papa patria romanus. vide
folio CXLIIII
Johannes papa tercius natione romanus fo
lio CXLVI
Johannes elimosinarius epūs et vir sanct⁹ fo
lio CXLVII
Johannes quart⁹ papa natiōe dalmata CL
Johānes monachꝫ. gerūdinensis eps CLII
Johānes qnt⁹ papa natiōe sir⁹ CLVI
Johānes papa sext⁹ natiōe grec⁹ CLVII
Johānes papa septim⁹ natiōe grec⁹ CLVII
Johannes papa septimus anglicus mulier fu
it in habitu virili CLXIX
Johānes papa octau⁹ pria roman⁹ CLXXI
Johānes papa non⁹ natiōe ro. CLXXIII
Johānes papa decim⁹ pria roman⁹ CLXXV
Johannes papa vndecim⁹ natiōe romanus fo
lio CLXXVI
Johannes papa duodecimus ⁊ eius tempore
translatum est imperium CLXXVIII
Johānes papa. xiij. pria ro. CLXXVIII
Johānes papa. xiiij. natiōe ro. CLXXX
Johānes papa. xv. pria romanus CLXXX
Johānes papa. xvi. natiōe ro. CLXXXI
Johannes papa. xvij. episcopus placētin⁹ vide
folio CLXXXI
Johānes papa. xviij. breui tempore stetit fo
lio CLXXXI
Johānes papa. xix. pria roman⁹ CLXXXV
Johānes papa. xx. natiōe ro. CLXXXV
Johānes gualbert⁹ monach⁹ CXC
Johānes medic⁹ cognomito serapion CXCII
Johannes de temporibus armiger caroli ma
gni CXCVIII
Johānes mesue medic⁹ pclarus CCIII
Johannes carnotensis episcopus vir eloquēs
folio CCIII
Johānes papa. xxi. natiōe hispan⁹ CCXVI
Johānes rex bohemie filius henri. imperato
ris CCXXIII
Johannes. xxij. papa iacobus antea vocatus.
folio CCXXIIII
Johānes andree iuriscōsult⁹ CCXXVII
Johānes caldrini iuris doctor CCXXVII
Johānes de mōtevilla doctor nominatus vide
folio CCXXVII
Johānes rex francor CCXXXI
Johānes bochatius philosophus ⁊ astrono
mus CCXXXII
Johānes de rupecissa de ordie minor insignis
theolog⁹ spm hūit pphēticū CCXXXIIII
Johānes galeaci⁹ pm⁹ dux mediolanensium.
folio CCXXXV
Johānes rauennat⁹ grāmatic⁹ CCXXXVI
Johānes biclepff hussita CCXXXVIII
Johānes papa. xxiij. patria neapolitan⁹ ⁊ no
bilis folio CCXXXVIII
Johannes gerson cancellarius parisiensis flo
ruit his temporibus CCXL
Johānes hus heresiarcha CCXLI
Johānes rochezana heretic⁹ dānat⁹ CCXLI
Johānes de imola egregi⁹ iuris doctor vide fo
lio CCXLII
Johānes tortelli⁹ ro. pō. sbdiacon⁹ CCXLV
Johānes capistran⁹ claruit illis tēporibus fo
lio CCXLIX
Johannes de monte regio alemanus magnus
astronomus CCLV
Joiada pontifex amouit athaliam ne regnaret
sup iudā L
Jonas pphēta mittit in niniuen XLIX
Jonas pphēta de. xij. mittit ad niniuen q au
dierunt eum LIII
Jonadab fili⁹ rechab a quo venit stirps religio
sa LII
Jonathas iudeor dux ⁊ pōtifex LXXXI
Jonich⁹ qrt⁹ fili⁹ noe maxi⁹ astronom⁹ XIIII
Jonia grecor regio venit a iauan filio iaphet.
folio XVI
Jorā rex israhel malū fecit XLIX
Jorā rex pessim⁹ iuda occidit frēs suos ⁊ am
bulauit in vijs regis israhel LII
Josaphat extinxit effeminatos de terra iuda.
ydola deleuit LII
Joseph habuit vxorē noie asseneth sapientē et
superbam que antea idola colebat XXVI
Joseph a fratrib⁹ in egiptū ē vēdit⁹ XXVII
Josedech pontifex fili⁹ azarie ductus ē in capti
uitatē babilonicā LV
Joseph⁹ iude⁹ vir bon⁹ ⁊ magnat⁹ LXXVII
Joseph⁹ iude⁹ dict⁹ flaui⁹ CX
Josias rex iude accepit regnū cum octo esset an
nor ⁊ optime rexit LX
Josue post mortē moysi fuit a deo iudex cōsti
tutus sup ppl'm israhel XXX
Jouinian⁹ insignis corpe impator CXXXII
Ipocrates medicus fuit pitagore discipulus
folio LXXII
Ipolitus epūs vir doctor CXVIII
Ipolitus roman⁹ patricius ⁊ martir CXXI
Iram alexandri anaximenes mittigauit fo
lio LXXVIII
Irath filius enoch X
Iris quare duos habet colores XI

Jris q̄zmaxia apparuit ill' tpib⁹ CLI
Jrregularem statuit papa iohannes octauus homicidā CLXXI
Jsaac fuit filius abrahe XXVI Et qñ natus XXV
Jsaac medicus p̄clarus CXCII
Jsaias ꝓpheta nobilis vnus de quatuoꝛ ꝓphetis principalioꝛibus LII
Jsidor⁹ epūs hispalensis vir btūs CLI
Jsis ynachi filia leges inuenit ꝛ litteras docuit XXIX
Jsmahel qñ fuit genitus XXV
Jsocrates oꝛatoꝛ p̄clarus fuit LXXIII
Jsuard⁹ monach⁹ vir doctissim⁹ CLXVI
Jtalia est pars europe XIIII
Jtalia habet nomen a rege italo. vide folio XXXIIII ꝛ XLV
Jtal⁹ rex iuxta tiberim cōdidit ciuitatē vbi postea condita fuit roma XXXIIII
Jtaliā valde opp̄ssit frideric⁹ p̄mus imperatoꝛ folio CCIII
Jubileū qñ ꝛ quare statuit pap̄ bonifaci⁹ octauus CCXIX ꝛ XX ꝛ XXVIII
Jubileo anno multe perierunt turbe ex pressura in ponte sancti angeli CCXLVIII
Jubileus ann⁹ fuit tpe sixti quarti CCLIIII
Judas ꝛ vxoꝛ eius sue tres habuit filios her. onam ꝛ sela XXVII
Judas q̄ ꝛ thade⁹ apostolus CVII
Judas ex thamar nuru ꝛ cōcubina pepit phares ꝛ zaram XXVI
Judas vel ioiade fuit summ⁹ sacerdos LXV
Judas machabeus vir foꝛtissimus et bellicosus LXXXI
Judei qñ romanis penitus fuerunt subiecti folio LXXXVII ꝛ LXXXVIII
Judices ppl'i israhel qui fuerūt XXX
Judiciū salomonis vide XLVII
Juda qñ icepit fieri tributaria LXXXVIII
Judeoꝛum regnū ꝛ sacerdotium qñ sit destructum XCX
Judee ꝓcuratoꝛes qui fuere XCV
Judeoꝛuz regnū erat in quatuoꝛ tetrarchas diuisum XCVI
Judeoꝝ secte tres erant XCVI
Judei fuerunt ex francia pulsi CCVII
Judi venerabile sacr̄m ī oppido deckēdoꝛff irreuerēter admodū tractauerunt CCXXX
Judei per totā germaniam cōbusti sunt qꝛ fontes xp̄ianoꝝ intoxicarūt CCXXX
Judei fuerūt p̄ pragēses occisi ꝛ spoliati. vide folio CCXXXV
Judei cremati sunt iussu alberti austrie ducis. folio CCXLIIII
Judei in tridentina ciuitate puerū nomine symonem necarunt CCLIIII
Judei illis tempoꝛib⁹ sacr̄m eucharistie pforarunt ad sanguinis effusionē CCLVII
Judei in nurmberg ꝛ aliȷs locis finitimis fuerunt igni traditi CCXX
Judeus transfodit ymaginē xp̄i vsqꝫ ad sanguinis effusionem CLXVIII
Judeus baptizatus ad iudaismū reuersus dānatus est ad ignem CCXLIIII
Judith mulier sancta ꝛ vidua LXIX
Judeus transfixit ymaginem crucifixi vsqꝫ ad sanguinis effusionem CXLIX
Judicium extremum erit in fine mundi vide folio CCLXII ꝛ LXV
Juliauus didius imperatoꝛ CCXV
Julianus vir xp̄ianissimus CXXVII
Julianus galli cesaris germanus imperatoꝛ ꝛ appostata CXXXII
Julianus quid mali contra xp̄m fecerit vide folio CXXXII
Julianus fidei chꝛistiane magnus amatoꝛ folio CCXLVIII
Juliana virgo preclarissima CXXVI
Juliana virgo romana CXXXII
Julius senatoꝛ xp̄ianus fact⁹ ē CXVI
Juli⁹ frontinus vir scientissim⁹ CXVII
Julius aphꝛicanus vir multarum doctrinaruꝫ folio CXVIII
Julius papa natione romanus CXXVIII
Justinus philozophus de neapoli vrbe. vide folio CXIII
Juno saturni ꝛ opis filia ac iouis soroꝛ vide folio XXXV
Jupiter dedit athicis primo legem. vide folio XXIIII ꝛ XXVIII
Justin⁹ iunioꝛ vel minoꝛ impatoꝛ CXLVII
Ju[s]tinianus secund⁹ siue iunioꝛ imperatoꝛ cōstantini quarti filius CLVIII
Justin⁹ senioꝛ ipatoꝛ ꝛ fidei amatoꝛ CXLIII
Justinianus romanoꝛum principū maxim⁹ imperatoꝛ CXLV
Juo canonū doctoꝛ fuit CXCIII
Juuencus hispanus poeta CXXXI
Juuenalis poeta satiricus CX
Juris ciuilis doctoꝛ fuit azo CCVI
Aroli magni sedes fuit in aquisgrano XCI Et plura de ip̄o require supra littera C.
karolus magnus coegit ratisponam folio XCVIII
katherina virgo p̄clarissima CXXVIII
kilianus epūs in francia oꝛientali CLIX
katherīa d̄ senis v̄go sctīssima CCXXXIIII
Abrū vel labiū eneū quō fuit foꝛmatū XXXIII
Lac de celo ꝛ sanguis d̄ terra manauit LXXXII
Lacedemonia a quo fuerat edificata XXVIII
Lacedemōes siue spartani vñ habuert ortū LIIII
Lactantius arnobiȷ discipulus CXXVIII
Ladislaus hungaroꝛū rex CXXVIII
Ladislaus apulie ꝛ hungarie rex CCXXXV
Ladislaus hungarie ꝛ bohemie rex ac austrie dux CCL
Lamech prim⁹ bigam⁹ q̄ ꝛ cayn interfecit X
Lamech fili⁹ matusalē qñ sit nat⁹ X
Lamen aureū est inuentum illis tpibus in quo in quo scriptū erat ihs nascet ꝛc. CLXVI
Lampades in ecclesia ardere statuit sabinianus papa CXLVIII
Lamptus ep̄s traiectensis eccie CLVIII
Lana cecidit de nubibus his tempoꝛibus vide folio CXXXIII

Lancea sacra et clauus dn̄i qn̄ fuerūt translata et quomodo CLXXIIII
Lancea domini est illis temporibus inuenta folio CXCV et CCXII
Lanfrancus doctor eximius CLXXXIX
Lanificiū minerua primo inuenit XXVIII
Laomedon rex troye occidit vnde sūt grauissima bella secuta XXXVI
Lapides veri ceciderunt de nubib⁹ LXV
Lapidem portauit in ore agathan abbas p annos tres CXXXIII
Lapis magnus cecidit de celo CLXXXIX
Lapis grandis cecidit in monasteriū sancti Gabrielis qui et signa fecit CCXII
Lapis ingens cecidit desuper illis temporibus folio CCLVII
Largus dictator consul romanus LXIX
Latinus fuit rex ytalie XLIII
Latinorum nomina olim hostes formidabant ppter vires eorum CCI
Laudo papa natione romanus CLXXV
Laurentius hispanus martir et sixti pontificis discipulus CXXI
Laurentius vallensis philozophus et theologus CCXLVI
Lazarus marthe et marie magdalene german⁹ vide folio CVII
Leander tolletanus episcopus vir sanctus folio CXLVII
Legem dedit Jupiter vir prudens athicis folio XXIIII
Leges dedit primo grecis phorone⁹ fili⁹ ynachi XXIX
Leges dedit egyptijs primo ysis XXIX
Leges et iura dedit licurgus lacedemonijs vide folio LII
Legem dedit athenienensibus solon philozoph⁹ folio LIX
Legē instituit zaleucus quā ipse seruauit LX
Legum primus glosator fuit accursius vide folio CCXI
Leonides pater origenis magni CXVI
Leo prim⁹ papa natione tusc⁹ CXXXVI
Leo imperator primus ex greca progenie. vide folio CXXXVII
Leo papa secundus natione siculus vir doctissimus CLVI
Leo papa tercius vir doctissim⁹ CLXVII
Leo papa quartus natione romanus vide folio CLXIX
Leo papa quintus cuius patria est incognita. folio CLXXIII
Leo papa sextus patria roman⁹ CLXXV
Leo papa septimus natione romanus vide folio CLXXVI
Leo papa octauus ciuis latronensis. vide folio CLXXVIII
Leo papa nonus natione alemanus. vide folio CLXXXVIII
Leo quartus quinti constantini filius vide folio CLXIIII
Leonbard⁹ vir sctissim⁹ natōe gall⁹ CXLVI
Leonbard⁹ aretin⁹ phs et orator maximus folio CCXLI
Leonhardus vir magni ingenij CCXLIIII
Leonhardus de vtino ordinis predicatorū professor CCXLIX
Leodegarius epūs sanctus CLIIII
Leodium galliarū ciuitas est illis temporibus euersa CCLIII
Leoncius patricius imperator CLVIII
Leo tercius imperator CLXI
Leonem peperit mulier quedam visu mirabilem CCXVII
Leonellus regnauit in ferraria annis nouem folio CCXLIIII
Letanias minores mamertus instituit et quare. folio CXL
Letanias maiores gregorius primus instituit folio CXLVIII
Leui filius iacob fuit prim⁹ pōtifex XXV
Libertatem sacerdotalem obtinuit Elizaphat LXV
Liberi⁹ papa natione romanus CXXVIII
Libellum contra paupertatē editū alexander sextus deleri mandauit CCXI
Libri multi ill' tpib⁹ sunt cremati XCII
Licinius imperator vir pessimus CXXVII
Licon phūs vir eloquens LXXXII
Licurgus gentilis dedit iura lacedemonijs et omni tempore exemplum dedit LII
Lydin fili⁹ messaraim a quo fuere lidi XIIII
Lydus ppl's venit a lydin XIIII
Linguarū cōfusio fuit tpe phale filij heber XVI
Linguarū numerus fuit sm numerum generationum quis auctus sit numero gentiū XVI
Linea xpi X XV XVI XXI XXII etc
Linea summorum pontificum israhel. vide folio XXV et XXIX etc
Linea regum assiriorum XVII XXV XXVIII LIIII LV etc.
Linea regū sichiniorū XXVI
Linea regū egyptiorū XXVII
Linea regum grecorum XXIX
Linea iudicū israhel XXX XXXVII
Linea regū italie XXXV XLIIII LVI
Linea regū israhel XLVIII finis LV
Linea regū sirie L etc finis LXXXVII
Linea regū romanorū LVI etc LXV
Linea consulū romonorū LXIX
Linea cesarum XCVI CIII etc
Linea regū hungarie CLXXXVIII
Lin⁹ papa scōs successor. S. petri CV
Lipczensis vniuersitas cepit inicium a pragensi folio CCXXXVIII
Lyrā septicordē mercurius reperit XXVIII
Liricos versus docuit sapho poetissa vide folio LXI et LXXI
Liarpsius rex fenix i tyro tradidit XXXIIII
Litteras latinas s. a b c. carmētis filia euandrij inuenit XXXIIII
Lituania regio et principes eius cōditio describitur a populi mores CCLXXX
Liuonia puincia vbi sit sita CCLXXX
Locuste habētes sex alas et duos dētes apparuerūt illis temporib⁹ CLXX
Locuste permulte fructus terre et arbores deuastabant CCXXX

Locuste hoc anno ꝑ italiã vagate mãtuanis intulerunt maximũ damnũ CCLV
Logicã primũ inuenit parmenides LXXII
Longinus grecus primus italie exarchus vide folio CXLVII
Longobardi vnde habuerunt originẽ ⁊ qñ abstulerunt regnum italicum de constantinopolitano iugo CXLVII
Longobardorũ rex vndecimus fuit alboinus. qui ⁊ ytaliam cum exercitu intrauit vide folio CXLXII
Longobardi post mortẽ alboini fuerũt sub ducibus CXLIX
Longobardos expulit mauriciꝰ imperator ab italia CXLIX
Longobardi post duces suos regem sibi statuerunt flauiũ CXLIX
Lõgobardoꝝ vltiꝰ rex fuit desideriꝰ CLXVI
Loth filius aram habuit duos filios scilicet moab ⁊ amon XXI
Loth inebriatꝰ cognouit filias suas XXI
Lothria regio que sit vide XLVI
Lotharius ludouici imperatoris filius imperator CLXX
Lotharius secundus rex italie hugonis filius vide CLXXVII
Lotharius dux saxonie imperator romonoruz folio CXCIX
Lotharingia habet nomẽ ab imperatore lothario CLXX
Lothorigiã diuisit lodouicꝰ ĩpator CLXXI
Lothorigie princeps fuit scũs hiptꝰ CLXXVI
Lubeck ciuitatis ac terre illius descriptio. folio CLXXXII
Lucas euãgelista xp̄i discipulus CVIII
Lucanꝰ senece nepos orator ⁊ poeta CV
Lucius papiriꝰ bellator clarissimꝰ LXXIX
Lucius scipio consul romanꝰ LXXXI
Lucius metellus consul romanꝰ LXXXIII
Lucius aurelius commodus imperator. vide folio CXII
Lucius anthonius commodus imperator folio CXV
Lucius rex anglorum vir xp̄ianissimus vide folio CXV
Lucius papa natione romanus CXX
Lucia virgo deo deuota natione sicula vide folio CXXV
Lucianus iherosolomitanus presbiter vide folio CXXXVI
Luciꝰ scũs papa p̄ria bononiẽsis CC
Lucius terciꝰ papa natione tuscus CCIIII
Lues magna fuit que deuastauit multas prouĩcias post ecclesie ꝑsecutionem CXIII
Lucrecia mortua est propter absentiam amantis sui CCXLV
Lues permaxima fuit illis temporibus vide folio CXXI
Lucrecia claruit his temopribus LXV
Ludum scocorum inuenit xerses philozophus folio LXII
Lugdunum ciuitas vnde habeat ortum vide folio LXXXVIII
Ludouicus primus imperator post carolũ magnum CLXIX
Ludouicus secundus imperator CLXXI
Ludouicus tercius imperator filius arnolphi. vide CLXXIIII
Ludouicus rex francoꝝ CLXXXI
Ludouicus epũs tholosanus ordinis minoruz vir sanctus CCXIX
Ludouicus rex francie vir sanctus. vide folio CCXII
Ludouicus rex francorum vir catholicus. vide folio CCXXIII
Ludouicus quartus bauarus imperator prelium gessit cum friderico pro imperio ⁊ superauit CCXXV
Ludouicus rex francie caroli regis filius. vide folio CCLI
Ludolphus alemanus carthusiensis vir sanctꝰ folio CCXXVIII
Luitprandus longobardoꝝ rex CLXII
Lune tres apparuerunt his temporibus. vide folio CCIII
Macedonius hereticus eps constantinopolitanus folio CXXXII
Macedonia vbi sit sita folio CCLVIII
Machariĳ duo in syria bti anthoniĳ discipli ⁊ heremite CXXXIII
Machometꝰ hõ ꝑniciosissimus deos gentiliuz adorauit CLI
Magũtia metropolitana vrbs germanie a magũtino traiano habuit initiũ XXXIX
Madeburga citas vñ hẽat nomẽ CLXXIX
Magũtinos debellauit arnolphꝰ imperator folio CLXXIII
Magũtinus epũs quare habeat rotam pro armis CLXXXVII
Magnesie ⁊ de thessalie regiõibꝰ CCLXXV
Magnꝰ primus fuit zoroastes XXII
Malatestaꝝ familia regia fuit CLXXXII
Malefica quedã fuit per diabolum in morte arrepta CLXXXIX
Malachias epũs vir sanctus CC
Malaleel fuit filius yrath X
Malaleel filiꝰ caynan qñ sit natꝰ X
Malachias ꝓpha angelꝰ dicit LXIIII
Maledixit d̃s ſpenti ⁊ p̃mis ꝑntibꝰ VII
Malũ sepe nõ remanet etiã in hoc seculo inultũ vide in rege amulio LIII
Mamertus vienensis epũs CXL
Mãfredus rex sicilie CCXIII
Manes q̃dã hereticꝰ gẽte persa CXXII
Manulas rex assirioꝝ fuit XXV
Manahen rex israhel malũ fec̃ corã dño LIII
Manliꝰ torquatꝰ cõsul romanꝰ LXIX
Mapheus vegius vir doctissimus. vide folio CCXLIIII
Mare diuersa habet nomina iuxta varietatem regionum VIII
Marcus ⁊ Gneus manlius consules vide folio LXIX
Marcꝰ tuliꝰ cicero cõsul romanꝰ LXXXIX
Marcus ꝓcurator Jude XCV

Marcus euāgelista genere leuiticus ꝛ sacerdos folio CIIII
Marcus anthonius verus imperator vide folio CXII
Marcus ꝛ marcellianꝰ germani ꝛ ciues romani CXXIIII
Marcus eurelius anthonius imperator homo perpessimus CXVII
Marcus papa natione romanus CXXVII
Marci corpꝰ quomodo sit advenetos trāslatus ꝛ eiꝰ eccia ꝯstructa XLIIII ꝛ LXIX
Marcellinus papa romanus CXXVI
Marcialis in hispania patriā habet CX
Marcion hereticus eius discipulus stoicus vide folio CXIII
Marcianus in orientali imperator. vide folio CXXXVII
Marcellus papa natione romanus CXXVI
Melciades papa natione apher CXXVI
Marchiam brandeburgensem imperator Sigismundus Friderico burgrauio nurmbergensi dono dedit CCXXXIX
Marchiones estenses fuerunt in vrbe ferraria. vide CLIX CCXXIII ꝛ XXVI
Marchio albertus e roma fuit expulsus vnde se hungaris iunxit in vindictam. vide folio CLXXVII
Marchia brandeburgensis vbi sit sita vide folio CCLXXXII
Marchio estensis fuit borsius ꝛ dux ferrariensis CCLI
Marchio albertus brandeburgensis bella gessit cum nurmbergensibus. deinde cum duce bauarie CCLI
Marchionatus fuit quondam ducatus vide folio CCIII
Mardocheus vir sanctus in regno persarum habitus LXIX
Margaretha virgo pulcherrima CXXVI
Marsilius de sancta Sophia medicus vide folio CCXXXVI
Marinus philelphus poeta laureatus vide folio CCLII
Marsilius carrariensium princeps. vide folio CCXXIIII
Mariannes regina hebreorum mulier pulcherrima XCV
Martir primus fuit abel IX
Maria soror moysi prophetissa fuit ꝛ leprosa. folio XXV
Maria ex patre Joachim ꝛ matre anna nascitur XCIIII
Maria egyptiaca primo fuit meretrix deīn sancta vocata CXXXIII
Maria magdalena insignissima christi apostola CVIII
Martirium sustinuerunt plures homines sub domiciano CXI
Martina virgo romana et sctissima CXVIII
Martirum plurimorum noīa qui passi sunt illa persecutionibus CXIX
Martinus epūs thuronensis CXXXIIII
Martinus primꝰ papā pria tudertinꝰ CLIII
Martinus secundus papa natione gallus vide fooli CLXXI
Martinꝰ .iij. papa pria romanꝰ CLXXVII
Martinus quartus papa natione gallicus vide folio CCXVII
Martinus quintus papa natione romanus vide folio CCXXXVIII
Martinus ficinus florentinus vir excellentissimi ingenū CCLVI
Martirilogiū quis cōscripsit vide CLXVI
Martinꝰ scotus cisterciensis frater CCXIIII
Masilia ciuitas a q̄ fuerit cōstructa LXI
Massageta gens que sit vide CCLXXX
Mathan filius eleazari LXXXI
Matheꝰ siluaticꝰ medicꝰ doctꝰ CCXXIIII
Matheus apl's a thelonio vocatꝰ CVII
Matheolꝰ perusinus medicus recommendatꝰ. folio CCLII
Matheus palmerius natione florentinus philozobus CCXLVI
Mathias hungarie rex ꝓpugnator contra turchos acerrimus CCLII ꝛ LIII
Mathias apl's natiōe bethlamites CVII
Matrimonia ꝯtrahere docuit iupiter atticos. vide folio XXIIII
Mathildis comitissa femīa illustris CXIX
Mathusalē fuit filꝰ enoch ꝛ qn̄ sit natus X
Mauricꝰ ex thebea primicerius CXXIIII
Mauricꝰ imꝑator tiberij gener CXLIX
Mauricꝰ imperator cogitauit expellere ab italia longobardos CXLIX
Maurꝰ monachꝰ btī bn̄dictī discipl's CXLVI
Maumetus turchorꝫ dux vnde duxit originē. et quō sit mortuus CLVI
Maximilianꝰ epīs ꝛ martir CXXVI
Maximilian. austrie dux friderici imꝑatoris tercij filius electꝰ ē romanorꝫ rex CCLVIII
Maximꝰ ꝛ claudꝰ viri clarissimi CXXIIII
Maximinꝰ imꝑator vir magnꝰ CXIX
Maxēciꝰ īꝑator ꝑsecutor xp̄ianorꝫ CXXVII
Et fuit magus maximus
Medicinā pmo inuenit appollo XXVIII
Medici fuere Anaximander ꝛ Anaximenes LXVIII
Medicinā lōge ꝑditā yppocrates reuocauit vide folio LXXIII
Medicꝰ optimꝰ fuit erasistratꝰ LXXXII
Medicꝰ pmaximꝰ fuit vgilꝰ maro XCII
Medicꝰ fuit adrianus imꝑator CXII
Medicus doctissimus fuit galienus ꝛ quō cōmedit vide CXIII
Medicꝰ maxiꝰ fuit alexād lithos CXXXVI
Medicꝰ rasis ꝛ ysaac CXCII ꝛ XCIII
Medicus pmaximus fuit thadeus florentinus vide CXVIII
Mediolane ciuitatis italie immutationes vide de folio CCXCI
Mediolanensium primus dux fuit iohānes galeacius CCXXXV
Mediolanensium dux quartus fuit franciscus Sfortia CCXLVIII
Medorꝫ regnū qn̄ defecꝫ LXIII ꝛ LXVIII
Mediolanū ciuitas a q̄ fuerit ꝑdita LXXII
Medicus fuit diascorides CVII
Melcha filia arā fuit vxor nachor XXI

Melchisedech condidit post diluuiū ir'l'm. XV
Melchisedech rex salem obtulit abrahe panez ⁊ vinum XXI
Mellis vsuz colligendi inuenit abderas rex crete XXXIIII
Melissus phūs parmenidis auditor LXXII
Melico sardensis epūs CXIII
Menelaus male intrauit pōtificiū LXXVII
Menander poeta comicus LXXX
Menna miles egipcius CXXVII
Meniacus ethruscus vir celeberrimus vide folio CXX
Merarij fuit pontifex XXV
Mensa moysi quō fuit figurata XXXI
Mercurius vir multarum arciuz deo interpres claruit XXVIII
Merlinus anglicus vates insignis. vide folio CXXXVIII
Messaraym tercius fili⁹ chā a quo fuere egyptij. ⁊ habuit q̄nq̄ filios XIIII ⁊ XV
Mesram tercius filius cham ꝓtulit ex se nationes septem XIIII
Mesraym quartus filius aram a quo meones vide XVI
Metis vrbs vnde duxit originē CX
Methodius episcopus et martyr CXXIIII
Michaelis archangeli reuelatio CXLI
Michaelis archangeli apparitio vide folio CLXXIII
Michael constantinopolitanus imperator vide folio CLXVI
Michael de cesena ordinis minorum minister vide CCXXVII
Micheas propheta arguit achab. XLIX
Micheas sextus ꝓpheta de duodecim prophetis LIII
Miliaria quot sunt a terra vsq̄ ad lunam ⁊ a luna usq̄ ad mercurium ⁊c̄. vide folio VI
Milites templarios statuit extinguere philippus rex CCXVIII
Minerua mulier famosissima creditur a grecis ex iouis cerebro genita XXVIII
Minucius felix rome causidicus CXVII
Miracula plura facta sunt illis temporibus vide folio CLXX
Miracula claruerunt illis diebus CLXXIII
Mirabilia facta sunt annis ill' CCVIII ⁊ IX
Miracula plura illuxerunt pluribus temporibus CCLVII
Missam vnam dicere in die statuit papa alexander primus CXI
Missas tres in natali dn̄i dicendum statuit papa thelesphorus CXI
Missam primo instituit iacobus frater domini vide CII
Mitridates rex viginti duabus imperauit linguis LXXXVII
Moabite veniunt a moab XXI
Moyses fuit natus illis temporibus vide folio XXVIII
Moyses summus ꝓphetaꝝ cui dn̄s in igne apparuit claruit istis temporib⁹ XXIX
Moyses frater aaron duxit filios israhel p mare rubrum ⁊ dedit illis legem XXX
Monstruosi homines quando sint facti vide folio XI ⁊ XII
Manasses filius ezechie rex fuit iuda ⁊ malus s; tn̄ penituit LIII
Montana ciuitas a quo fuerit condita vide folio LXXXIIII
Montan⁹ fuit maximus hereticus CXIIII
Monacha fuit eugenia in habitu virili vide de ipa pulchra CXVI
Monachos compulit militare Valens imperator CXXXII
Monica fuit mater beati Augustini. vide folio CXXXVI
Monacha fuit eufrosina in habitu virili vide folio CXXXVI
Monach⁹ fuit adeodat⁹ an̄ pōtificatū CLIII
Monachi facti sunt quidam reges bulgarie et dalmacie CLXXI
Monasterium gigniacum ⁊ cluniacum vide folio CLXXIII
Monstrū apparuit in vasconia CLXXXII
Monasterium fontis salutis quis primo instituerit vide CXCVIII
Monstrum fuit enixum in sweuia tpibus istis vide CCXVII
Monstruz fuit exortum ex consobrina martini pape CCVII
Montes ceciderunt illis temporibus in multis locis et plures oppresserunt homines. vide folio CCXII
Monacū vrbs bauarie qn̄ cepit initiū CCXXV
Monasteria plura sunt reformata temporibus istis CCXXXIX
Monstrum satis horrenduz nascebatur hac tēpestate CCLV
Morti se tradidit codrus rex vt populū suū liberaret XLIIII
Mortuus est p̄ gaudio sophocles LXXII
Morauia prouincia describit CCLXXIX
Mors ē certissima ex multis causis CCLXIII
Mosodch sextus filius iaphet a quo capadoces XVI
Moth iudex populi israhel vtraq̄ manu vtebatur p dextra XXX
Mulieres regnabant in regno amazonum. vide XVIII
Mulieres attici habebant cōmunes ⁊ non colebant matrimonia XXIIII
Mulieres spartane magis laborant palestris q̄ fertilitate filioꝝ XXVIII
Mulieres scitice ferocissime sunt ⁊ dira gessere bella XXVIII
Mulierum capillis aquileyenses funes fecerūt ad sagittandum contra maximinos LI
Mulier athalia filia achab occidit om̄e semen regium LII
Mulieres ducere sine dote docuit licurgius et quare vide LII
Mulieribus quare viri faciunt honores. vide folio LXX
Mulieres romane multos veneno peremerunt vide LXXVI
Mulieres sese ⁊ res suas igni tradiderunt vide folio LXXXV

Mulieres pugnauerunt contra romanos. vide folio LXXXV
Mulier vt ingrederet' velata templū statuit papa linus CV
Muliebri habitu fuit indutus sardanapallus ꝛ totus lubricus LV
Mulier fuit papa iohannes anglicus vide folio CLXIX
Mulier quedā peperit leonem visu mirabilem folio CCXVII
Mundi creatio cōsiderat' scdm diuersos diuersimode folio I
Mundus est quadruplex I
Mundus non est ꝑpetuus sed transibit vide folio CCLXII
Mures deuorauerunt episcopum maguntinū folio CCLXXXII
Musicam inuenit Tubal filius lamech vide folio X
Musicus optimus fuit Pitagoras. vide folio LXI
Musicus fuit ꝛ gwido laude dignus vide folio CLXXXIX
Naason in qua mundi etate ipse claruit XXX
Naasim rex sirie vastauit iudam L
Naaman princeps militie regis syrie leprosus mittitur ad regem ꝛc̄ LIII
Naboth israhelites ꝓpter vineam quā habuit achab ꝓcurauit illi mortem L
Nabuchodonosor rex fuit Babilonie vide folio LXII
Nabuchodonozor fili⁹ fuit nabuchodonozor magni LXIII
Nationes gentium ex filijs noe sunt exorte folio XIIII
Nachor de melcha octo genuit filios. vide folio XX
Nachor fuit filius saruch XXI
Nadab rex israhel fecit malū sicut ꝛ pater eius ieroboam XLVIII
Narcissus iherosolimorum patriarcha vide folio CXVI
Narses enuchus iustiniani CXLV
Nascitur dn̄s noster ihesus xp̄s vide quo anno ꝛc̄. folio XCV
Natus quomodo sit heinricus tercius imperator CLXXXIX
Naum septimus est propheta de duodecim ꝓphetis LIII
Neapolis vrbs a quo fuerit condita. vide folio XLII
Neemias fuit pincerna regis persarum vide folio LXIX
Nemroth filius chus gigas ꝛ primus tirann⁹ folio XIIII
Nemroth primo regnauit in babilonia vide folio XVII ꝛ XVIII
Nemphis nunc chairim dicta a quo fuerit condita XXII
Nero priuignus sext⁹ ro. imꝑator CIII
Nere⁹ Achilleus martires CVII
Nerua. xiij. romanoꝝ imꝑator CIX
Nestor heresiarcha eps̄ cōstātinopolitanus folio CXXXVI
Neuius poeta comicus fuit LXXXIIII
Nicolaitarum heresis vnde veniebat vide folio CIII
Nicomedis ꝛ romanus presbiter passi sunt folio CVIII
Nicolaus epūs cuius patere vrbis licie vide folio CXXXII
Nicephorus patricius imperator CLXVI
Nicolaus papa primus patria romanus. vide folio CLXX
Nicolaus papa secundus natione allobrogus folio CXCI
Nicena vrbs quomodo sit ornata. vide folio CXCIIII
Nicolaus tercius papa patria romanus vide folio CCXVI
Nicolaus quartus papa natione picenus vide folio CCXVIII
Nicolaus de neapoli iurisconsultus. vide folio CCXX
Nicolaus de lira ordinis minorum theologus reputatus CCXXI
Nicolaus florentinus medicus recommendatus CCXXXVI
Nicolaus euboicus sagundinus epūs vir prudens CCXLV
Nicolaus de tolleto ordinis heremitaꝝ scti augustini pater CCXLVI
Nicolaus papa quintus humili loco ꝛ familia natus folio CCXLVI
Nicolaus de cusa romane ecclesie cardialis folio CCLII
Nicolaus perotus rhetor proclamatus vide folio CCLII
Niclashausen in oppido francie orietalis quidam seductor fuit igne concrematus vide folio CCLV
Nigra legio iussu imperatoris Friderici tercij diuersis mortis generibus fuit tradita vide folio CCLVIII
Niniue ciuitatem edificauit assur XV
Ninus fuit secundus rex assiriorum. vide folio XVII
Ninus ampliauit ciuitatem niniue. vide folio XVII ꝛ XX
Ninia fuit quartus rex assiriorum XXV
Nysse ciuitatis terre ac populi illius descriptio folio CLXXXII
Nobilitas quibus temporib⁹ fuerit instituta ꝛ quare XX
Nobiles. imperatores. reges ꝛ principes quare sunt inuenti CLXXVIII
Noema filia lamech artem texture inuenit. vide folio X
Noe filius lamech inuenit gratiam coram domino XI
Noe dicit' inuenisse agriculturam cum animalibus XIIII
Noemi fuit vxor elimelech XL
Nomina hominum monstruosorum que sint.

folio XI ⁊ XII
Nomina prouinciarum partis Asie. vide folio XIII
Nomina prouincie partis europe XIIII
Nomen pape incipiebatur immutari tempore sergij pape secundi CLXIX
Norici qui dicantur vel quis dicatur populus noricus vide folio XCVII C CLII et CCLXXXVI
Norica superior nunc austria est CXL
Normanni acceperunt fidem illis temporibus vide CLXXII
Normannia vnde accepit nomen CLXXII
Noruegia regio describitur CCLXXXII
Nubes densissime apparuerunt inter florentiam ⁊ senam que homines ⁊ iumenta rapuerunt CCXCIII
Numitor rex italie fuit a fratre suo de regno eiectus LIII
Nuptias christianorum publice fieri hormista papa instituit CXLII
Nurmberga vrbs vnde duxit originem vide folio C
Nurmbergam vrbem expugnauit heinric⁹ quintus CXCVII
Obeth fuit de tribu iuda folio XLII
Ochosias rex israhel misit ad Beelzebub deum accaron ad consulendum folio XLIX
Ochosias filius regis ioram octauus regum iuda malum fecit coram domino LII
Occisi sunt vna die de iuda centū viginti milia et ducenta milia puerorum LV
Occisus est a filijs suis rex sennacherib vide folio LV
Oculorum priuationem ꝓpter adulterium zaleucius statuit LX
Oculos sibiipsi eripuit democritus vt liberius vacaret philosophie LXX
Occidit seipsum empedocles quia animam credidit immortalem LXXI
Ochus duodecimus rex persarum erat vide folio LXXII
Octauianus augustus patre octauiano senatore genitus XCIII
Occidit seipsam sophonia propter seruandam castitatem CXXVIII
Odoacer ⁊ theodricus reges magna habuerunt prelia in italia CXLI
Odo fuit primus pater cluniacensium vide folio CLXXV
Odilo abbas cluniacensis CLXXXI
Odo episcopus canthuariensis CLXXXII
Odefredus doctor celeberrimus. vide in folio CCXI ⁊ XIIII
Odericus vir sanctus de ordine minorum folio CCXXVIII
Olei vsum Minerua primo inuenit vide folio XXVIII
Olimpias prima quando fuerit instituta. et a quibus. ⁊ quid significet LIIII
Olda prophetissa prophetauit emersionē iherusalem ⁊ captiuitatem populi. vide folio LV
Olimpias fuit mater alexandri ⁊ occisa vide folio LXXVI
Oldradus doctor legum optimus. vide folio CCXXVII
Omagirus primo boues ad aratrū iunxit folio XXVIII
Onyas filius Jadi pontifex fuit. vide folio LXXV
Onyas filius symonis summus pontifex vide folio LXXVII
Onias fuit summus pontifex LXXIX
Onias pius summus pontifex fuit. vide folio LXXIX
Opera dierum creationis II III IIII et V
Opilius macrinus imperator CXVII
Opida quedam in sueuia superiori facta sunt ciuitates CXVII
Orbis ver circulus terre quis sit vide folio XII ⁊ XIII
Oratio ezechie ⁊ ysaie quid effecerit. vide folio LV
Origenis magni pater fuit Leonides vide folio CXVI
Origenes presbiter ecclesie alexandrine omnium theologorum sui temporis princeps folio CXVII
Ordines per interualla conferendos ⁊ quibus conferri possint vide CXXXI
Ordo cruciferorum a quo incepit. vide folio CXXXII
Ordo cruciferorum hic fuit restitutus. vide folio CCVII
Ordinari non debent in clerum aliquo carētes membro statuit papa Anastasius. vide folio CXXXIII
Orosius fuit discipulus Augustini. vide folio CXXXVIII
Ordo beati Benedicti hic habuit ortum vide folio CXLIIII
Ordo vallis vmbrose quando ⁊ per quem fuerit institutus CXC
Ordo grandimōtensis hic habuit initium folio CXCII
Ordo canonicorum regularium hic floruit vide folio CXCIII
Ordo carthusiensium a brunone sumpsit initium CXCIIII
Ordo cistertiensis hic habuit principium vide folio CXCV
Ordo templariorum militum habuit hic initium CXCVII
Ordo heremitarum sancti augustini hic incepit CCIII
Ordo humiliatorum hic sumpsit initium vide folio CCV
Ordo predicatorum ⁊ minorum illis temporibus instituitur CCIX
Ordo cluniacensium quando incepit. vide folio CLXXV
Ordo fratrum theutonicorum illis temporib⁹

habuit ortum CCX
Oratio sub his verbus. Dulce nomen domini nostri Jhesu christi ⁊c. cuius sit virtutis vide CCXV
Ordo carmelitarum hic initium habuit vide folio CCVII
Orientalia loca sunt per soldanum oppressa folio CCXIX
Ordo celestinorum hic sumpsit initium vide folio CCXIX
Ordo servorum sumpsit hic principium. vide folio CCXIX
Ordo templariorum est illis temporibus extinctus CCXXI ⁊ XXII
Ordinis rhodiorum militum principium vide folio CCXXIII
Ordo militum ihesu christi hic incepit vide folio CCXXVI
Ordo Jhiesuatorum hic habuit initium folio CCXXXI
Ordo novus canonicorum regularium floruit illis temporibus CCXXXI
Ordo sancte brigide hic sumpsit initium. vide folio CCXXXII
Ordo monachorum alborum montis oliveti hic cepit initium CCXXXVII
Ordo novus mendicantium sub titulo beati Augustini hic inceptus est CCXXXVII
Ordo novus canonicorum regularium ⁊ congregatio sancte iuliane cepit initium vide folio CCXXXIX
Ozy sacerdos fuit de semine Aaron. vide folio XXXVII
Ossa Joseph ex egypto in iudeam per hebreos sunt translata XXVII
Osee propheta primus de duodecim mittitur contra decem tribus LII
Osias filius amasie regis fuit duodecimus regum iuda LV
Os inferni absorbuit marcum thurcium. vide folio LXX
Ossa helizei sunt translata in alexandriam vide folio CXLI
Oswaldus rex normannorum erat. vide folio CLIIII
Othoniel iudex populi israhel redarguit populum super mala sua XXX
Otto octauus romanorum imperator. vide folio CVI
Ottilie pater quis fuerit CXXXIX
Othmarus abbas vir sanctus CLXII
Otto dux saxonum recusabat imperium. vide folio CLXXIIII
Otto primus rex romanorum CLXXVII LXXVIII ⁊ LXXIX
Otto secundus primi ottonis filius imperator. folio CLXXXI
Otto tercius secundi ottonis filius imperator folio CLXXXI
Otto episcopus bambergensis fuit ⁊ suevus. folio CXCVIII
Otto quartus imperator dux saxonie erat. folio CCVII
Othomannus princeps fuit turchorum. vide folio CCXXVIII
Ozee fuit ultimus rex israhel. ⁊ translatus est israhel in assirios LIII
Pacem dari populo leo secundus papa statuit vide folio CLVI
Pacificati sunt lodouicus imperator ⁊ andalisius dux beneventanus CLXXI
Paduam urbem ecellinus valde oppressit. vide folio CCXIII
Palestini unde sint exorti XIIII
Palleum ab ecclesia archiepiscopum non redimere statuit papa leo secundus CLVI
Palatini principes unde traxerunt ab illo tempore originem vide folio CCXXV
Pallei libellum confecit Johannes papa quintus vide folio CLVI
Pamphilus presbiter fuit grecus. vide in folio CXXVI
Panes facere ⁊ fruges molere docuit ceres folio XXV
Panes facere ⁊ semina terre committere docuit ⁊ ysis egyptios XXIX
Panecius philosophus claruit illis temporibus. folio LXXXII
Panthalion vir fuit illustris CCXXV
Pannonia que pars terre olim dicebatur. vide folio CXXXVIII
Paphlagonia venit a riphat filio Gomer folio XVI
Papia civitas unde traxit originem. vide folio LXXIIII
Papias yheropolitanus episcopus. vide folio CXII
Paphuncius abbas fuit CXXXIII
Pape electionem quomodo statuerit constantinus CLVI
Pape sive pontifices romani illis temporibus a vestigiis sancti petri maxime discesserant. folio CLXXIII
Papa mortuus venerabatur ab ymaginibus templi CLXXIII
Pape electio multa mala intulit rome his temporibus propterea fuit translata ad imperatores CLXXVIII
Papa Johannes quindecimus cepit elargiri amicis suis bona ecclesie sic ⁊ modo faciunt pape CLXXX
Papa fuit creatus clemens episcopus bambergensis vide folio CLXXXVIII ⁊ LXXXIX
Papa eligebatur episcopus eystetensis. vide folio CXCI
Papa excommunicavit heinricum quartum imperatorem CXCII
Papa gibertus creatur per imperatorem heinricum quartum in germania CXCII et XCIII
Papatum curavit emere felix quintus alias amedeus vocitatus CCXLIIII
Paradisus quatuor habet flumina VII
Paradisus in quo loco sit ⁊ quis illius decor.

vide folio VIII ꝛ XIII
Paris vel dictus alexander frater fuit hectoris folio XXXVII
Parisius regia ꝛ inclita vrbs post Troyanum excidium habuit initium XXXIX
Pascalis papa primus patria romanus. vide folio CLXVII
Pascalis secundus papa natione ytalus. vide folio CXCVI
Patauina vrbs a quo fuerit condita vide in folio XLIIII
Patrinum vnum solum habere in baptismo statuit papa higinus CXI
Patricius episcopus insulam hibernie ad fidē conuertit CXLV
Patauia vrbs quomodo fuerit decorata vide folio CXCIX Et quis edificauerit eã folio CCLXXXV
Patauium ciuitas magne potentie venit i manus venetorum CCXXXVII
Pauper fuit aristides philozophus vt sumptu suo ad sepulturam nequiuit efferri. vide folio LXXI
Paupertatem commendauit anaxagoras vide folio LXXI
Pauli apostoli vita ꝛ conuersio que fuerit vide folio CIII
Pauli decapitatio quando fuerit facta vide folio CIIII
Paulus patauinus vir permultum doctus folio CXVII
Paulus samosatenus episcopus. vide in folio CXXII
Paulus primus heremita apud inferiorẽ thebaidam CXXXI
Paula matrona romana ꝛ iheronimi discipula CXXXV
Paulus primus papa natione romanus. vide folio CLXIII
Paulus longobardus diaconus CLXVI
Paulus venetus theologorum ꝛ philozophorum princeps CCXXXVII
Paulus secundus papa patria venetus. vide folio CCL
Pecunias erogauit alijs imperator Sigismundus CCXL
Pediculi vermes corroserunt corpꝰ Arnolphi imperatoris CCLXXIII
Pelagius monachus ꝛ pessimus heresiarcha vide folio CXXXV
Pelagius primus papa natione romanus folio CXLVI
Pelagius secundus papa patria romanus folio CXLVI
Perusia vrbs a quibus fuerit condita vide folio XLVIII
Periander corinthus philozophus septimus de septem sapientibus LIX
Persarum regnum quando cepit initium vide folio LXVIII
Persarum regio vbi sit ꝛ vnde habeat nomen vide folio LXVIII
Persis secundus fuit octauus rex persarum folio LXXII
Permenides fugit hominum consortia vide folio LXXII
Persecutio prima christianorum quando incepit CIIII
Persius flaccus aulus CV
Persecutio secunda christianorum fuit. vide folio CVIII
Persecutio tercia christifidelium habuit initiũ folio CX
Persecutio quarta ecclesie fuit tempore marci. folio CXII
Persecutio christianorum quĩta iussu seueri imperatoris CXVI
Perpetua ꝛ felicitas virgines sancte CXVI
Persecutio ecclesie sexta post neronē mouit imperator maximinus CXIX
Persecutio ecclesie septima post neronem fuit. folio CXX
Persecutio xpianorum octaua fuit iussu valerij vide CXXI
Persecutio christianorum nona iussu aureliani vide CXXII
Persecutio in christianos decima CXXIII
Peregrinatio valde mirabilis orta est illis temporibus CCXIIII
Peregrinatio ꝛ hominum concursus fuit illis temporibus in niclaßhausen CCLV
Pestis pmaxima fuit istis temporibus vide folio CXXI
Pestilentia magna agebat ꝛ istis temporibus vide CL
Pestis permaxima istis diebus fuit per totam ytaliam CCXXVIII
Pestis fuit ꝛ alijs temporibus CCXXX
Pestis ingens orta fuit temporibus istis vide folio CCXLVIII
Pestis alia fuit ex solis eclipsi indicata vide folio CCLV
Petrus primus papa apostolorum princeps. vide CII
Petrus apostolus quando fuerit crucifixus folio CIIII
Petronella virgo filia petri apostoli CVII
Petrus damianus doctor CXCII
Petrus alphonsus vir sanctus antea fuit iudeꝰ vide folio CXCVIII
Petrus lombardus parisiensis episcopus folio CCI
Petrus comestor floruit hoc tempore vide folio CCI
Petrus nouus martir ordinis predicatorũ folio CCXIII
Petrus de bellapartita doctor iuris vide in folio CCXX
Petrus de albano consiliarius. medicus. vide folio CCXXIIII
Petrus vergerius orator eruditissimus vide in folio CCXLIIII
Phaleg filius heber eius tempore orta fuit confusio linguarum vide XVI
Pharao amenophis rex. egipti iussit pueros submergi vide folio XXVII
Pharao bochoris rex egypti contradixit moysi postea fuit in mari submersus. vide in fo-

lio XXVII
Phaceya regē israbel percussit phacee ⁊ regnauit post eum LIII
Phacee regem israbel percussit ozee ⁊ regnauit pro eo LIII
Phaleris agrigentinus tyrannus ⁊ orator floruit illis temporibus LVI
Phariseorum secta quando habuit initium vide folio LXXXVIII Et folio XCVI Et qui dicebantur pharisei ibidem
Pharao mephres rex egypti exaltauit Joseph propter somniorum interpretationem. vide folio XXVII
Pheldas fuit septimus filius nachor vide folio XX
Phenenna fuit vxor helchane patris samuelis vide XLI
Pherecides philozophus scripsit de natura et dijs LXI
Philistei vnde sint exorti vide XIIII
Philistijm fuere a tusim filio messaraym. vide folio XIIII
Phinees sacerdos filius eleazari percussit vnū ex filijs israbel fornicantem ad mortem vide folio XXXVII
Phisicus maximus fuit mercurius vide in folio XXVIII
Phinees sacerdos populi israbel. vide in folio XLI
Philo iudeus in greca lingua doctissimus folio LXXXV
Philo iudeus vir quidem disertissimus ⁊ a petro ad fidem conuersus XCVII
Philippus apostolus domini cruci est affixus folio CV
Philippus imperator cum filio suo Philippo imperauit CXIX
Philippus bardanus imperator erat vide folio CLXI
Philippus rex francorum iherusalē impugnauit CCIIII
Philippus imperator frater heinrici imperatoris CCVII
Philippus rex lodouici regis filius vide in folio CCXV
Philippus rex francorum iste fuit. vide in folio CCXVIII
Philippus rex francie commisit bellum atrocissimum cum rege anglie CCXXVII
Phoca imperator Constantinopolitanus vide folio CXLIX
Phoroneus primus in grecia leges instituit. folio XXIX
Phrisia regio describitur CCLXXXIII
Phuth secundus filius cham a quo fuere phutenses XIIII
Phul fuit rex assiriorum maxime conturbauit terram LV
Picus saturni filius primus rex laurentum fuit ⁊ bellator egregius XXXV
Pictor fuit zeusis heracleotes LXXI
Picturam primo studuit Plato. vide in folio LXXIII
Pipinus austrie vel austerie dux. vide in folio CLVIII
Pipinus iunior caroli marcelli filius rex francie ⁊ burgundie CLXV
Pipinus duos habuit filios carolum ⁊ carolomannum CLXVII
Pipinus caroli magni filius ⁊ italie rex. vide lio CLXVIII
Pisa vrbs vnde cepit originem. vide in folio XLV
Pistori seruiuit planto LXXXIIII
Piscis quidem captus fuit effigiem leonis habens CCXVII
Pisanus bartholomeus iuris doctor. vide folio CCXXVIII
Pise ciuitas venit in manus Florentinorum vide folio CCXXXVII
Pitacus fuit quartus de septem sapientibus vide folio LIX
Pitagoras philozophus fuit ⁊ musicus. vide folio LXI
Pius papa natione ytalus CXI
Pius papa secundus natione italus vide in folio CCL
Plato philozophꝰ clarissimꝰ floruit istis temporibus LXXIII
Platina historicus abbreuiator apostolicus. vide CCLII
Plautus poeta comicus LXXXIIII
Plinius secundus nouocomensis philozophꝰ orator ⁊ historicus CXI
Plotinus philozophus platonis discipulus. vide LXXIIII
Plutharchus phūs et historicus eloquentissimus CXI
Pluuia raro habetur in Egypto. vide in folio XVIII
Pogius Florentinus orator facundissimꝰ clarauit CCXLII
Policarpus iohannis apostoli discipulus folio CXIIII
Polonia Sarmatica describitur. vide in folio CCLXXIX
Pompeyus maximus romanorum imperator vide LXXXVI
Pontifex primus fuit leui filius iacob vide folio XXV
Pontifex fuit merari. Deinde Gerson. Inde Caath ⁊c. XXV
Pontifex fuit Aaron ⁊ eius filius eleazar vide folio XXIX
Pontifices in israbel fuerunt tanq̄ reges vide folio LXIIII
Poncius pilatus procurator iudee vir callidus vide XCV
Pontifices Judeorum qui fuere. vide in folio XCVI
Poncianus papa natione romanus. vide in folio CXVI
Poncion martir in vtero matris deo fuit electꝰ vide CXIX
Popilia virgo vestalis LXIX
Porcella quedam enixa est caput hominis habens CXCVIII

Portenta plura apparuerunt annis illis. vide folio CCVIII
Portugalia regio que sit ⁊ qui principes illius vide CCXC
Porphirius atheniensis philozophus vide in folio CXVIII
Postumus consul fuit romanus. vide in folio LXIX
Possidonius philozophus stoicus vide in folio LXXXII
Praxedis virgo sanctissima. vide in folio CXIIII
Praga ciuitas in bohemia quando habuit inicium CCXXIX
Praga olim erat subiecta episcopo magũtino vide CCXXIX
Precepta sunt triplicia moralia scilicet. iudicialia ⁊ cerimonialia XXX
Presides syrie qui fuerunt LXXXVII
Predia ⁊ fundos recepit ecclesia ex concessione vrbani pape primi CXVI
Prelatus aput indos communiter dicitur presbiter iohannes CXCVII
Prelia plura fuerunt temporibus istis vide in folio CXCVIII
Primus ⁊ felicianus romani viri religiosi vide folio CXXVI
Priscianus grammaticus eruditissimus vide ĩ folio CXLIII
Principes quando possint facilius saluari vide folio CCXLIIII
Prouincie in affrica que sint XIIII
Prpuincie europe que sint XIIII
Prouincie asie que sint XIII
Prouincie gentium habent sua vocabula ex filijs noe XIIII ⁊ XV
Prometherus vir accutissimi ingenij formauit simulachra hominum de terra quasi viua vide folio XXVIII
Prophetauerunt Gath Nathan ⁊ asaph tempore dauid XLVII
Propheta semeias prophetauit illis temporibus XLVIII
Propheta abdo prophetauit contra vitulos aureos XLVIII
Prophetauerunt isti tres Hieu Eliezer ⁊ Oziel cum Asaria regibus Juda. vide in folio XLIX
Propheta anani increpauit asa regem iudeorũ vide XLIX
Prochas siluius filius auentini rex fuit ytalie folio LIII
Prodigia multa facta sunt anteq̃z fierent romanorum grauia bella LXXXV
Prodigia in christi natiuitate multa sunt visa. vide XCIII
Procuratores Judee qui fuerant XCV
Processus ⁊ martinianus romani milites vide folio CVII
Probus romanorum imperator vir conspicu⁹ vide CXXIII
Proba mulier adelphi consulis romani vxor. vide CXXXVI
Prodigia multa apparuerunt illis temporib⁹ futura mala significantia vide in fo. CLI et CLXXIX
Item ⁊ alia prodigia temporibus istis vide folio. CLXXXVI
Prodigia similiter claruerunt istis diebus vide folio CCIII
Prophetizantes sepe sunt decepti. vide in folio CCXXXIIII
Prodigia illuxerunt istis temporibus mala futura indicabant CCL
Prudentius poeta vir christianus. vide in folio CXXXIIII
Prussia per que media venit ad fratres theutonicorum CCIX
Prussia prouincia describitur CCLXXXI
Psalmos alternis vicibus decantandos papa damasus statuit CXXXI
Ptolomeus lagi fuit filius ⁊ post alexãdrũ magnum primus rex in egypto vide in folio LXXVI
Ptolomei dicebantur omnes reges egypti. vide folio LXXVI
Ptolomeus philodelphicus rex egypti fuit. vide folio LXXVI
Ptolomeus philopator quartus rex egypti vide folio LXXVIII
Ptolomeus epiphanes rex egypti. vide in folio LXXX
Ptolomeus philometor rex egypti vide in folio LXXX
Ptolomeus euergetes Phiston siue Sother. Alexander reges egypti LXXXII
Ptolomeus dionisius filius aristoboli vide in folio LXXXIX
Ptolomeus philozophus ⁊ insignis astrologus vide in folio CXIIII
Pugna est commissa in ecclesia maguntina vide in folio CLXXXIX
Puluinaria primo inuenit sardanapallus rex assiriorum LV
Pullus gallie quadrupes natus est vide in folio CXCVIII
Pueri mittebantur cum suis patribus per romanos ad consilium senatus LXXVI
Vadrigam inuenit prim⁹ in grecia ericthonius atheniensium princeps vide in folio XXXIIII
Quadratus atheniensiuz episcopus CXII
Quatuor coronati vide in folio CXXV
Questionez a nautis factam homerus non potuit exponere XLIII
Vintus turcius claruit illis temporibus. folio LXXVI
Quintus cincinacius dictator romanus. vide folio LXXVI
Quintus fabius consul romanus. vide in folio LXXXI
Quintilianus rhetor ⁊ philozophus celeberrimus vide CVI
Quirinus episcopus vir sanctus CXII
Quiricus romanus patricius ⁊ martir vide in

folio CXVIII
Quirinus romanus tribunus CXXII
Quintus gallus miles CXXVI
Quiriacus episcopus ierosolimitan⁹ vir sanctus CXXXII
Rabanus monachus natione germanus CLXIX
Rachel secūda filia laban vxor iacob diu sterilis tandem genuit duos filios folio XX
Racherius episcopus veronensis CLXXXII
Radegundis regina francie fuit CXLVIII
Ragusar rex babilonie LXV
Raphahel fulgosius iurisconsultus excellentissimus CCXLII
Raymundus generalis magister predicatorum vide CCXI
Raynerius pisanus ordinis predicatorum vir sanctus CCXXI
Rasis fuit medicus recommendatus. vide folio CXCIII
Ratispona ciuitas vnde cepit initium vide folio XCVII
Rauenna ciuitas a quo sit aucta. vide in folio CXLII
Rebecca fuit vxor Isaac XX
Rechab de Jetro cognato moysi descendit ⁊ fuit conuersus ad iudaismum. vide in folio XXXIIII
Reformata sunt plura monasteria illis temporibus CCXXXIX
Regiones europe que sint XIII
Regum assiriorum cathalogus habetur. vide folio XVII
Regni initium nemroth fuit Babilon. vide in folio XVII
Regna plura erigebantur istis temporibus. regnum scilicet scitharum. masitagetarum. sichimorum. egiptiorum XVII
Regna inter cetera clariora sunt assiriorum ⁊ romanorum XVII
Regnum schitarum in regione septentrionali sumpsit initium XVIII
Regnum assiriorum q̄n sumpsit initium. vide folio XVIII
Regnabant in regno amazonum mulieres vide folio XVIII ⁊ XIX
Regine amazonum que fuerunt XIX
Regnum egiptiorum quando habuit initium et primus rex fuit Soros XVIII
Regnum siciomorum quando habuit initium et primus rex fuit egilaeus XVIII
Regnum venit ad romanos a regno siciomorum XVIII
Regnum hispaniarum quando incepit vide folio XXIIII
Regnum bohemorum quando habuit initium. vide XXIIII
Regina assiriorum fuit Semiramis. que sub specie viri rexit XXV
Reges italie quando inceperunt regere. vide in folio XXXV
Regia tribus descendit a iuda filio Jacob vide folio XXV
Reges sichimorum qui fuere XXVI
Regnum Argiuorum siue grecorum quando habuit initium ⁊ quis in eo fuit primus rex vide XXVII ⁊ XXIX
Regnum lacedemoniorū illis temporibus oritur XL
Regnū chorinthiorum hic cepit initiū XL
Regnum sichimorum cessauit tempore heli sacerdotis XLII
Regnum atheniensium hic finitur XLIII
Regnum latinorum ⁊ italorum que sint XLV
Regio anglie que sit XLVI
Regina sabba prophetissa venit audire sapientiam salomonis XLVI
Regnum argiuorum accepit nomē ab argo ei⁹ rege quarto XXIX
Reges israhel vide plures XLVIII
Regnum iuda quando habuit initium. vide in folio XLIX
Reges italie post siluium omnes dicebātur siluij XLIX
Reges sirie turbauerunt illis diebus reges israhel L
Regnum albanorum ⁊ italorum vnum est vide folio XLVI ⁊ LII
Regnum israhel valde fuit contritum sed p Jeroboam restitutum LII
Regnum israhel fuit istis temporibus sine rege vide LIII
Regnum israhel post ozee regem translatum ē in regnum assiriorum LIII
Regnum macedonum incepit temporib⁹ istis. et quis fuerit primus rex. q̄nti temporis durauit vide folijs LIII ⁊ LIIII
Regnum medorum a quo habuerit principium et ad que regna sit translatum LIIII
Regnum lidorum a quo habuit initium. q̄nti temporis durauerit vide ⁊ illius reges in folio LIIII
Regnum israhel cessauit illis temporibus. vide folio LV
Regnum iuda fuit isto tempore sine rege. vide folio LV ⁊ LX
Regnum latinorum siue albanorum hic perdit nomen ⁊ dicitur romanorum regnum. vide folio LVI
Regnū assiriorum hic defecit LXII
Regnum medorum quando defecit LXIII et LXVIII
Regnum persarum quando incepit LXVIII
Et quis fuit rex primus persarum ibidem.
Reges sirie qui fuerunt quando ⁊ habuit initium vide LXXV
Regna alexandri quomodo post mortem suam fuerunt diuisa LXXV ⁊ LXXVI
Reges egipti omnes dicebantur ptolomei. vide folio LXXVI
Regnum sirie cessauit illis temporibus similiter ⁊ asie LXXXVII
Regnum egiptiorum quando sit euersum vide folio LXXXIX
Regnum ⁊ sacerdotium iudeorum quando sit

destructum XC
Regnum iudeorum erat in quatuor tetrarchas diuisum XCVI
Regnum italicum a constantinopolitano iugo per longobardos est ablatum CXLVII
Et in eodem constituti sunt magistratus dicti exarchatus ibidem
Regis bauarorum filiam rex longobardorum duxit vxorem CL
Reges longobardorum qui fuerāt CLV
Reges thuringie qui fuerant CLV
Regis bauarie filiam Justinianus imperator duxit vxorem CLVIII
Regnum theutonicorum dicebatur francia orientalis CLXXIII
Reges ytalie qui fuerant CLXXVI
Reges quare sint inuenti CLXXVIII
Regnum tartharorum hic cepit initium vide i folio CCVII
Regni Carrariensium principium. vide in folio CCXXIIII
Regni Gonzagorum principium. vide in folio CCXXVII
Regni ottomannorum turchorum principium vide CCXXVIII
Religiosa stirps cepit initium istis temporib9 a rechab XXXIIII
Religio dealbatorum hic incepit quorum maximus fuit numerus in italia CCXXXV
Remus et Romulus fuerunt filii rhee. vide in folio LIIII
Remus et Romulus quomodo fuerunt nati et enutriti LVI
Remigius episcopus ramensis CXL
Remigius episcopus antisiodorensis. vide in folio CLXXIII
Rhenenses germanie superioris populi sunt. vide CCLXXXVII
Reuocatio actuum priorum pontificum per successores incepit tempore Steffani sexti. vide folio CLXXII
Reu vel Ragau filius Phaleg. cuius tempore multa fuerunt destructa templa. vide in folio XVI
Rex Assiriorum primus fuit Belus. vide in folio XVII
Rex Assiriorum secundus fuit Ninus. vide in folio XVII
Rex primus scitharum fuit thanaus vide in folio XVIII
Rex assiriorum quartus fuit Ninia. et quintus fuit arius XXV
Rex primus Italie fuit ianus XXXV
Rex decimusseptimus et vltimus Athenensium fuit Codrus XXVII et XLIIII
Rex primus lacedemoniorum fuit Euristeus. vide XL
Rex primus iudeorum fuit Saul XLI
Rex albanorum fuit Astanus XLIII
Rex in Israhel secundus fuit dauid. vide in folio XLVI
Rex primus Hebreorum fuit Dauid. vide in lio XLVI et XLVII
Rex secundus Hebreorum fuit salomon. vide folio XLVI
Rex ytalie aremulus posuit presidium albanorum vbi nunc roma est LIII
Rex romanorum secundus fuit Numapompilius. vide et reges ceteros LVI
Rex primus babilonie fuit merodach. vide in folio LXII
Rex persarum vltimus fuit darius filius Arsami LXXII et LXXV
Rex Macedonum. xxiiij. Philippus multa fecit prelia CLXXIIII
Rex anglorum siue brittannorum fuit Lucius vir sanctus CXV
Rex Gothorum radagasus italiam ferro et flāma vastabat et tandem captus fuit vide in folio CXXXV
Rex Vandalorum fuit Gensericus. vide in folio CXXXVII
Rex hunorum attila multas deuastauit regiones. dicebatque se dei flagellum. vide in folio CXXXVII
Rex vltimus ostrogothorum fuit Tottila et tādem in regem Gothorum constitutus. vide in folio CXLV
Rex visigothorum hermigildis fuit occisus pter fidem catholicam. vide folio CXLIX et L
Rex longobardorum multas italie obtinuit ciuitates. regem Francorum expulit. vide folio CL
Rex cretensis fuit saturnus pater Jouis. vide folio XXXV
Rex vltimus longobardorum Desiderius fuit folio CLXVI
Rex Burgundionum fuit Rudolphus. vide i folio CLXXIII
Rex Francorum fuit Ludouic9 ex genere Caroli magni CLXXXI
Rex Francie nonus fuit Hugo. vide in folio CLXXXII
Rex hungarie Steffanus fuit vir sanctus. vide in folio CLXXXVIII
Rex primus Jherosolime fuit Gotfredus. Et qui post eum vide in folio CXCVI XCVIII XCIX CCIII et c.
Rex fuit egipti saladinus vir magne prudencie vide in folio CCV
Rex sicilie fuit Mamfretus CCXIII
Item et Carolus CCXV et XVIII
Rex Francie fuit Ludouicus vir sanctus. vide in folio CCXII
Rex bohemie quando primo nomen regis acceperit CCXXIX
Richoldus dux Frisonum erat CLXII
Richardus de sancto victore vir sanctus vide i folio CC
Richardus imperator a quibusdā electus nō tamen confirmatus CCXIIII
Richardus puer a iudeis martirisatus. vide in folio CCVII
Richardus de media villa doctor. vide in folio CCXXII
Riphat alias riphaa filius Gomer a quo fuere paphlagones XVI

Risit zoroastes philozophus die sue natiuitatis XXII
Roboam habuit vxores. xviij. cōcubinas. xxx filios. xxviij. et falias. xl. fo. XLIX
Robertus rex francie CLXXXVIII
Robertus abbas vir sanctus CXCV
Robertus rex sicilie erat CCXXIII
Robertus rex apulie andream nepotem suum in regnum instituit CCXXV
Robertus de licio ordinis minorum professor vide CCLII
Rochus natione narbonensis christi confessor vide CCXXVII
Rodium vrbem turchus cum exercitu suo petijt sed visionis miraculo est repulsus vide in folio CCLVI
Rodis venit a dodamyn filio iauan vide in folio XVI
Rolandus palatinus comes nepos Caroli. vide CLXVII
Roma est condita certo in loco vbi quondam ytalus rex ciuitatē condiderit XXXIIII
Roma a quibus sit condita LVI et LVII
Romani regni principium quando fuerit. vide in folio LVI
Romani consules quando inceperunt et quare fuere et que illorum nomina LXIX et LXXVI
Romani nouam instituerunt dignitatem dictatoꝛ appellatam LXIX Et nomina ipsorum dictatorum LXXVI
Romani post consules elegerunt decemviros qui totam regerent ciuitatem LXX
Romani fecerunt sibi leges. xij. tabularum vide LXX Fecerunt et sibi tribunos et ediles ibidem
Romani principes dicebantur cesares a Julio deinde augusti ab augusto XCIII
Romanus miles et martyr CXXI
Romana res regebatur tribus imperatoribus tempore magni constantini CXXIX Deinde regebatur sub vno augusto et tribus cesaribus ibidem
Romanum imperium quando fuit diuisum vide sub marciano CXXXVII
Romanum imperium multis priuabatur prouincijs istis temporibus CXL
Romanus papa patria romanus. vide in folio CLXXII
Romam valde oppressit otto primus vt modium furfuris triginta aureis venundabatur. vide CLXXVIII
Romani habuerunt quatuor grad⁹ maiorum suorum. rex. dictator. imperator etc. vide folio LXXXV
Romam ductus est in asino cum magno scandalo Burdinus antipapa CXCVII
Romanum imperium non habuit imperatorē ad aliquot tempus ex electorum discordia vide folio CCXII et XIII
Rotharis rex longobardorum CLV
Rudolphus rex ytalie dux burgūdie et francorum rex CLXXVII
Rudolphus dux saxonie eligitur rex in forchē vide CXCII
Rudolphus romanorum imperator electus vide folio CCXVI
Rudolphus imperator plures dedit libertati. vide CCXVII
Ruffus miles clarissimus CXXVI
Ruffinus aquilegiensis presbiter. vide in folio CXXXVI
Rupertus episcopus ex regia stirpe francorū ortus CLII
Rupertus bauarie dux imperator electus vide in folio CCXXXVI
Russia prouincia et eius conditio describitur. vide CCLXXX
Ruth fuit genere moabitides XL
Sabatha filius chus a quo sabatheni XIIII
Sabaa fili⁹ regma a quo arabes XIIII
Saba filius Chus a quo sabei XIIII
Saba regina venit audire sapientiam Salomonis vide in folio XLVI
Sabaudia regio vbi sit et quis gentis illius ꝑmus dux CCLXXXVII
Sanaudie principes dicebantur comites. sed cesar Sigismundus fecit illos duces vide in folio CCXLII
Sabadardacus rex erat Babilonie. vide in folio LXV
Sabina illustrissima mulier CXII
Sabellius hereticus a quo sabelliani. vide in folio CXXI
Sabbato ieiunare statuit papa innocentius vide in folio CXXXIII
Sabinianus papa cuius patria ignoratur vide in folio CXLVIII
Sacerdos aaron quomodo fuerit vestitus. vide in folio XXXIII
Sacerdotalis tribus descendit a leui vide in folio XXV
Sacerdotium quando fuerit translatum a filijs eleazar Heli primus de filijs Ithamar arripuit XL et XLI
Sacerdotium sibi vi vsurpauit Osias et adolere voluit incensum LV
Saccum habuit ad panes Dyogenes. vide in folio LXXIIII
Sacramento eukaristie quidaꝫ non fecerunt reuerentiam ideo perierunt in ponte. vide folio CCXVII
Sadoch de linea xp̄i erat LXV
Saducei qui dicebant XCVI
Saffeus decimusnonus rex assiriorum vide in folio XXVIII
Sanguis christi effluxit ex quadaꝫ christi ymagine CLXVIII
Sanguis pluit per tres dies illis temporibus folio CLXXI et LXXXII
Sanguinis fons effluxit Genue futuraꝫ significans calamitatem CLXXVI
Sāguis pluit e celo illis tpibus CXCVIII
Sali q̄ ē caynan filius arphaxat XVI

Salomon filius naason dux in tribu Juda. vide folio XXXIIII
Salomon fuit filius dauid regis ex Bersabea vide XLVI
Salomon quando edificauit templum. vide in folio XLVI
Salmanasar rex assiriorum trāstulit israbel in assirios LV
Salon philozophus secundus de septem sapientibus dedit legem atheniensibus LIX
Salathiel fuit filius teconie LXIIII
Salustius romanus bistoricus ⁊ philozophus vide XCII
Saluator cum suis discipulis floruit vide in folio CI
Saltzburga ciuitas quando sit condita vide in folio CLII
Saltzburga quondam dicebatur Juuauia id ē helffenburg XCVII
Salue regina hermannus contractus composuit vide CLXXXIX
Saladinus fuit rex egipti CCV
Samarites filius chanaan a quo fuere sirie. vide folio XIIII
Sampson fuit vltimus rex in israbel XLI
Et quid mali philisteis fecerit vide ibidem.
Sacerdos sacerdos ⁊ propheta domini. iudex super israbel filius helchane XLI
Samaritani vnde dicantur LXXV
Sampson episcop⁹ dolensis claruit sanctitate vide CXLVIII
Sanctus. sanctus quis dicere statuit in missa. vide CXLI
Sāgar iudex populi israbel plures occidit philisteos vomere XXX
Sapho poetissa inuenit plectrum LXI
et LXXI
Sarmatia venit ab astanes filio gomer vide folio XVI
Saruth fuit filius ragau XXI
Saray filia aram fuit vxor abrahe vide in folio XXI
Sarraceni veniunt ab Agar iude. vide in folio XXI
Sardinia insula que sit XXXVIII
Sardanapallus rex assiriorum totus fuit lubricus habitu femineo indut⁹ LV
Sarracenos Constantinus quartus fecit imperio tributarios vide in folio CLVII
et LVIII
Sarraceni temporibus istis vastarunt italiam. vide CLXXI
Sarraceni genuam obsidione pressam ceperūt vide CLXXVI
Saturnus pater Jouis rex Creteusis tempore ysaac regnauit XXXV
Saturninus presbiter et martyr. vide in folio CXXVII
Saul fuit primus rex iudeorum. ⁊ quare fuerit infestus dauid XLI
Saxonia magna prouincia germanie describitur CCLXXXII
Saxones contraxerunt amiciciam cum pipino rege Francie CLXV
Saxonicū belluz illis temporibus est commissum. ⁊ carolus magnus vicit ⁊ illos ad fidez duxit CLXVII
Saxonum principes dicebantur eo tempore reges CLXXVII
Saxones plurimum exaltauit Heinricus primus CLXXIIII
Scauracius imperator fuit CLXVI
Scaligeroꝝ dominij principiū CCXXIII
Scisma primū romane ecclesie fuit CXVIII
Scisma secundum habuit ortum ab arrianis ⁊ fuit grauissimū CXXXI
Scisma aliud fuit tempore bonifacij pape primi CXXXIII
Scisma quintū fuit tempore simachi CXLII
Scisma decimum ⁊ vndecimum sustulit Otto primus CLXXIX
Scisma vigesimumprimū fuit super paupertate ecclesie CCXXVI
Scisma vigesimumsecundum ⁊ omnium pessimum fuit CCXXXII
Scisma illud durauit ad. xxiij. annos. an scilicz papa esset supra concilium CCXLII
Scipio affricanus alterius scipionis filius vide folio LXXXIIII
Scipio iunior african⁹ vir p̄clarus apud romanos LXXXV
Sciauonici quondam dicebantur illirici vide in folio CXII
Sclaui sumpserunt originē ex bohemis ⁊ germanis CLXXI
Schlesia prouincia describitur CCLXXIX
Schlaui receperunt fidem illis temporibus folio CLXXI
Sceptra regum greci dixerunt hastas. vide folio LVI
Scolastica germana sancti Benedicti. vide in folio CXLIIII
Scotus vir magni ingenij claruit CLXXII
Scotus doctor subtilis ordinis minorum folio CCXXI
Scolas arcium liberalium in praga erexit Carolus quartus CCXXIX
Scotia prouincia q̄ sit vide CCLXXXIX
Scotia insula que sit XLVI
Sebaldus confessor dignissimus. vide in folio CLXII
Secundus atheniensis philozophus. vide in folio CXIII
Seductor quidam dixit se imperatorem fridericum qui quondam fuit perditus. vide folio CCXX
Seductus est rex Jonas blandicijs magnatorum LIII
Sedechias fuit tercius filius Josie ⁊ vltimus regum iuda ⁊ iherusalem LX
Sella fuit secunda vxor Lamech. vide in folio X
Sellum rex fuit israbel ⁊ statim occisus vide in folio LIII
Sellum pontifex quidam fuit LIII
Seleucus iners rex Syrie erat. vide in folio LXXIX
Selandia prouincia inferioris germanie. vide

vide CCLXXXIII
Seleucus cerannes rex sirie LXXIX
Sem primus filius noe quinqz protulit filios e quibus quinqz prodiere gentes. vide in folio XV
Semiramis regina assiriorum fuit. vide in folio XXV
Sennacherib rex assiriorum a filijs suis est occisus vide LV
Senatores romulus instituit LVI
Sena vrbs a quo fuerit condita LXXX
Seneca stoicus philozophus neronis imperatoris preceptor vide CV
Septem sapientes qui sint ⁊ quid docuerant ⁊ vide LIX ⁊ LX
Septuaginta interpretes quomodo legem interpretabantur LXXVII
Sepeliebatur viua minucia virgo propter incestum. Similiter ⁊ Caponia LXXX
Septem dormientes floruerunt illis temporibus CXIX et apparuerunt iterum vide CXXXVIII
Sepulchrum domini fedatum fuit a rossonis. vide CCXII
Sequentiam sanctispiritus assit nobis gratia ⁊c. Robert' rex composuit CLXXXVIII
Serapis fuit tercius rex argiuorum siue grecorum vide XXIX
Seruius tulius romanorum rex. vide LXV
Serpens mire magnitudinis fuit occisus vide folio LXXXI
Serapion patria alexandrinus vir sanctus. vide in folio CXX
Seraphia anthiocena virgo sancta. vide in folio CXII
Sergius ⁊ Bachus viri nobilissimi vide in folio CXXV
Sergius papa natione syrus CLVII
Sergius secundus papa patria romanus vide in folio CLXIX
Sergius tercius papa natione romanus. vide folio CLXXIII
Sergius quartus papa patria romanus. vide folio CLXXXV
Seth tercius filius Ade ⁊ Eue. vide in folio IX
Seuerus romanorum imperator. vide in folio CXV
Seuerus ⁊ maximianus imperatores vide in folio CXXV
Seuerus episcopus Treuerensis. vide in folio CXLIII
Seuerinus primus papa patria romanus vide in folio CL
Sextilia virgo de incestu conuicta ⁊ est viua sepulta LXXVIII
Sextus dominicus caluinus consul romanus vide LXXXV
Sextum librum decretalium bonifacius octau' fieri statuit CCXIX
Sibille omnes femine vates a veteribus appellabantur. vide ⁊ nomina sibillarum in folio XXXV
Sibilla eritrea floruit temporibus istis religiosis vestibus induta LVI
Sibilla helespontina claruit istis temporibus vide LXIIII
Sibilla cumana illuxit istis diebus. vide in folio LXIX
Sibilla timica veste celestina induta vide in folio LXXVIII
Sibilla thiburtina floruit hoc tempore. que et christi natiuitatem predixit XCIII
Sicilia insula quo mundi spacio sit. vide in folio XXXVIII
Sichimorum reges qui fuerant. vide in folio XXVI
Sicilie rex fuit Manifretus CCIII
Sydonij fuere a sydon filio chanaan vide in folio XIIII
Signa magna his temporibus visa sunt. vide in folio CXLVI ⁊ XLI
Signa apparuerunt in celo temporibus istis folio CLVII
Sigismundus caroli quarti filius imperator. vide CCXXXIX
Sigismundus omnem pecuniam sibi oblatam suis in nocte contribuit militibus vt tucius dormiret CCXL
Signa ante iudicium extremum que eueniant. vide CCLXIII ⁊ LXV
Siluius posthumus enee filius rex italie in silua fuit nutritus XLIX
Silphos megarensis philozophus vide in folio LXXXII
Silla patricius consul romanus vir facundus et plurimum astutus LXXXVI
Siluerus papa natione campanus. vide in folio CXLIIII
Siluester papa natione romanus. vide in folio CXXVIII
Siluester secundus papa natione gallicus. vide folio CLXXXI
Siluester tercius papa patria roman'. vide in folio CLXXXVIII
Simulachra quasi viua formauit de terra prometheus vir acuti ingenij XXVIII
Simonides poeta claruit istis temporibus vide in folio LX
Symon filius onye summus fuit pontifex folio LXXVII
Symon summus erat pontifex LXXIX
Symon mathathie filius tercius iudeorū dux et pontifex LXXXVI
Symon de cassia quos confecit libros vide in folio CCXXXIIII
Symbolum fidei apostoli christi confecerunt. folio CII
Symon apostolus cleophe filius. vide in folio CVII
Symbolum in missa decātari statuit papa marcus CXXVIII
Simplicius papa patria tiburtus. vide in folio CXL
Simachus patricius et senator. vide in folio CXLI
Simachus papa natione Sardus. vide in folio CXLII

Symeon in columpna. de quo mira referuntur folio vide CXLVI
Syrie regnum qñ habuit initiũ LXXV
Siricius papa natione romanus. vide in folio CXXXI
Siri veniunt ab Aram filio Sem. vide in folio XV
Sisebutus rex visegothorum CL
Sisymus vel sosimus papa natione syrus vide folio CLVII
Sixtus papa natione Romanus. vide in folio CXI
Sixtus papa secundus natione grecus vide folio CXX
Sixtus tercius papa n atione romanus vide folio CXXXVI
Sixtus papa natione Ligurus fuit vide in folio CCLIII
Smerdis rex Persarum tercius. vide in folio LXIX
Socrates philozophus obstetricis phanarete filius LXXIII
Sodoma ⁊ Gomorra sunt succense vide in folio XXI
Sol deus gentilis adorabatur a gentibus vide folio XXV
Solem ⁊ ignem coluerunt Perse. vide in folio LXVIII
Soles tres apparuerunt. quid significabant. vide XCII
Solinus historicus ⁊ orator grauissimus vide folio XCIII
Soles tres iterum apparuerunt. vide in folio CCIII
Soldanus valde oppressit partes orientales. vide CCXIX
Solis facta est defectio. Bella ⁊ diffidia sunt secuta CCXLII
Sol deficiebat mala futura significans vide folio CCXLVIII
Sophocles atheniensis poeta tragicus. vide folio LXXII
Sophonias nonus propheta duodecim prophetarum. Ille destructionem iherusalem p̄dixit LV
Sophia matrona nobilis ⁊ sancta. vide in folio CXII
Sophonia occidit seipsam propter seruandam castitatem CXXVIII
Sorobabel reedificauit templum. vide in folio LXIIII
Sother papa natione campanus. vide in folio CXIIII
Sparetus fuit rex assiriorum XXV
Sparta alio nomine dicitur Lacedemonia vide folio XXVIII
Spartanorum gens vnde habuit ortum. vide folio LIIII
Speusippus atheniensis philosophus. vide i folio LXXIII
Spiritussancti missio i discipulos christi. vide folio CII
Statuã erexit nabuchodonozor adorãdã LV
Statius neapolitanus CX
Stanislaus episcopus vir sanctus. vide in folio CCXII
Straco philosophus vir eloquentissimus vide folio LXXXII
Strabo historicus ⁊ philozophus maximus. vide XCIIII
Strabus monachus auditor Rabani vide folio CLXIX
Stellas numerasse se iactabat Aracus. vide folio LXX
Steffani prothomartyris ⁊ primi dyaconi lapidatio CIII
Steffanus papa primus natione romanus vide folio CXX
Steffanus secundus papa natione romanus. vide CLXIII
Steffanus tercius papa natione siculus vide folio CLXV
Steffanus quartus papa patria romanus. vide folio CLXVII
Steffanus papa quintus p atria romanus vide folio CLXXI
Steffanus papa sextus patria romanus. vide folio CLXXII
Steffanus septimus papa patria romanus vide folio CLXXV
Steffanus octauus papa natione germanus. vide CLXXVI
Steffanus rex hungarie vir sanctus. vide i folio CLXXXVIII
Steffanus nonus papa natione lotharingus. vide CXCI
Steffanus vir valde religiosus. vide in folio CXCII
Steffanus abbas cisterciensis CXCV
Stiria prouincia quibus locis cingatur vide folio CCLXXVII
Studio insistere valde recommendabat plinius secundus CXI
Suetonius tranquillus historicus ⁊ causidicus vide CXI
Susanna virgo natione dalmatica. vide in folio CXXVII
Successores non debet sibi eligere status ecclesiasticus ita statuit hilarius papa. vide in folio CXXXVI
Summam de casibus confecit albertus vir sanctus CCXXVIII
Suecia cum populi sui conditione describitur vide CCLXXXII
Switenses populi sunt feroces germanie vide folio CCLXXXVII
Sumcassianus felicissimus persarum ⁊ armenie rex CCXLIX
Superbia spiritualiũ multos traxit a fide christiana temporibus pauli episcopi CXXII
Aberuaculuz domini quomodo fuerit formatum vide folio XXXIII
Tacuit semper Secundus philozophus. ⁊ quare id fecerit vide in fo. CXII
Tacitus romanorum imperator erat CXXIII
Thadeus florentinus medicus CCXVIII

Tamerlanes magnus thartarorum rex vir seuerus CCXXXVII
Tharsis filius iauan qui condidit tharsos vide folio XVI
Thaisa filius iauan a quo cipria venit. vide folio XVI
Thare fuit filius nachor et habuit tres filios. Abraham scilicet nachor et aram vide in folio XXI
Thantanes rex erat Assiriorum. vide in folio XLII
Tharuisium vrbs a quibus condita fuerit vide folio LI
Tharquinus priscus quintus romanorum rex auxit regnum LVI
Thaurum ex ere fecit phaleris tirannus ad tormentandum homines LVI
Tales philosophus et vnus de septem sapientibus magnus astrolog' claruit temporib' istis LIX
Tarquinus romanorum rex LXV
Tarquinus consul romanus LXXIX
Tangere sacra vasa laici non debent. ita statuit Sixtus papa CXI
Tauristi dicebantur olim incole norici in alpibus CLII
Tarthari poloniam. vngariam et alias regiones perlustrabant istis temporibus vide folio CCIX
Tarthari qui sint et quando eorum regnum habuit initium CCVII
Taxis rex hungarorum fuit CLXXVII
Tecla virgo discipula pauli apostoli vide folio CVII
Thedaldus comes canusij regiensus opidi vide folio CLXXXI
Teogorma filius gomer a quo friges emersere vide XVI
Tegladphalazar rex assiriorū neptalym et galileam transtulit in Assirios LV
Telesphorus papa natione grecus. vide in folio CXI
Templa multa fuerunt constructa tpe reu vel ragau XVI
Templum quando salomon edificauerit. vide folio XLVI et XLVII
Et in quo loco XLVII
Et que fuerit illius structura XLVIII
Templa reparantur de pecunia collecta tempore Joras regis iuda LII
Templum salomonis quando perficiebatur vide folio LXV
Templum fuit figuratum vide LXVI
et LXVII
Temistocles philosophus naturalis belli clarissimus LXXI
Templum purgatur a iuda prius prophanatū folio LXXXI
Tempestas horrida et inaudita in vrbe constātinopolitana edificia et homines absorbuit. folio CCLVII
Teophrastus chrosius philosophus. vide folio LXXX
Teophilus anthiocensis ecclesie episcopus folio CXIII
Teodocion genere asianus vir doctissimus folio CXV
Theodora virgo hermetis martiris soror vide folio CXX
Theodosius senior imperator genere hispan' folio CXXXIIII
Theodosius iunior archadij filius imperator folio CXXXVII
Theodorus papa natione grecus. vide in folio CLIIII
Theodorus anglorum archiepiscopus vide in folio CLVIII
Theodosius tercius imperotor romanorum. folio CLXI
Theodorus ticinensis episcop' homo sanctissimus CLXV
Theodolphus aurelianensis episcopus. vide folio CLXIX
Theodorus secundus papa patria romanus. folio CLXXII
Theodric' Metensis episcopus. vide in folio CLXXXII
Theobaldus nobilis francus vir deuotus folio CLXXXIX
Theodorus thessalonicensis vir duabus linguis doctus CCL
Terre circulus vel rota que sit vide fo. XII
et XIII
Ther entius publius vir formosus et magni ingenij LXXXV
Tertulianus affrican' vir preclarus. vide in folio CXV
Terremotus maximus per quatuor menses aput constantinopolim fuit CXLI
Terremotus magnus factus est istis temporibus CLXX
Item et alius maximus fuit vide fo. CCIX
et L
Item alius terremotus qui et regna diruit vide folio CCXCVIII
Thessalion quintus rex sichimorum vide in folio XXVI
Thessalonicensis vir duabus linguis doctus folio CCL
Theuthunici deuastarunt ciuitatem tiburtinas folio CXIII
Theuthunicorum regnum dicebatur Francia orientalis CLXXIII
Theucri et turchi differunt CLXXI
Thiberias vel thiberiadis a q̄ fuerit instaurata vide folio XXXIIII
Thiberius siluius rex ytalie in thiberim ē submersus LII
Thiberis quondam dicebatur albula vide folio LII
Tiberius romanorum imperator vnde duxit suam parentelam XCVI et C
Tiburcius et Valerianus fratres viri sancti vide folio CXVI
Tiberius secundus imperator vir bonus vide folio CXLVII

Tiberius tercius imperator CLVIII
Tiberis valde creuit his diebus et vrbem molestauit CLXXI
Tiburtinam ciuitatem quis reedificauerit folio CXIII
Thineus fuit vicesimusoctauus rex assiriorum folio XLII
Thimotheus pauli apostoli discipulus vide folio CIX
Tirannus primus fuit Nemroth. vide in folio XIIII
Thiras filius septimus iaphet appellauit suos thirenses XVI
Thiramachus sextus rex sichimiorum vide folio XXVI
Thirolenses germanie sunt populi. vide folio CCLXXXVII
Titus liuius tragediarum scriptor. vide in folio LXXX
Titus liuius magnus historicorum princeps folio XCIII
Titus primus vespasiani filius. xi. romanorum imperator CIX
Titus pauli apostoli discipulus CIX
Thobias propheta prophetauit destructionem iherusalem et templi quasi iam esset factum. folio LIII
Thobias iudeus propheta sanctissimus ex tribu neptalim oriundus LX
Tholla qui iudicauit israhel .xxiij. annis vide folio XXXVII
Thomas apostolus qui et didimus dicitur folio CVI
Thomas archiepiscopus cantuariensis vide folio CCII
Thomas de aquino ordinis predicatorum doctor CCXV
Thomas de argentina vir religiosus vide folio CCXXVII
Thomas florentinus medicus CCXXX
Tottila rex fuit gothorum CXLV

Thracia venit a tiras filio iaphet vide folio XVI
Trayanus imperator genere hispanus vide folio CIX
Trabes ignea apparuit illis temporibus vide folio CLXXXIX
Tracia que sit prouincia et que gens illius folio CCLXXI
Tres sunt in linea iustorum celestibus decorati folio IX Similiter tres in linea peccatorum decorati terrestribus ibidem
Treueris tempore abrahe fuit constructa. vide folio XXI
Tribuni et ediles sunt rome creati LXX
Triphon rex syrie fuit LXXIII
Tributaria quando fuit iudea facta vide in folio LXXXVIII
Tripho auditor origenis CXVII
Troya venit a dardania XVI
Troys in dardania regnauit et troiam condidit ciuitatem XXXVI

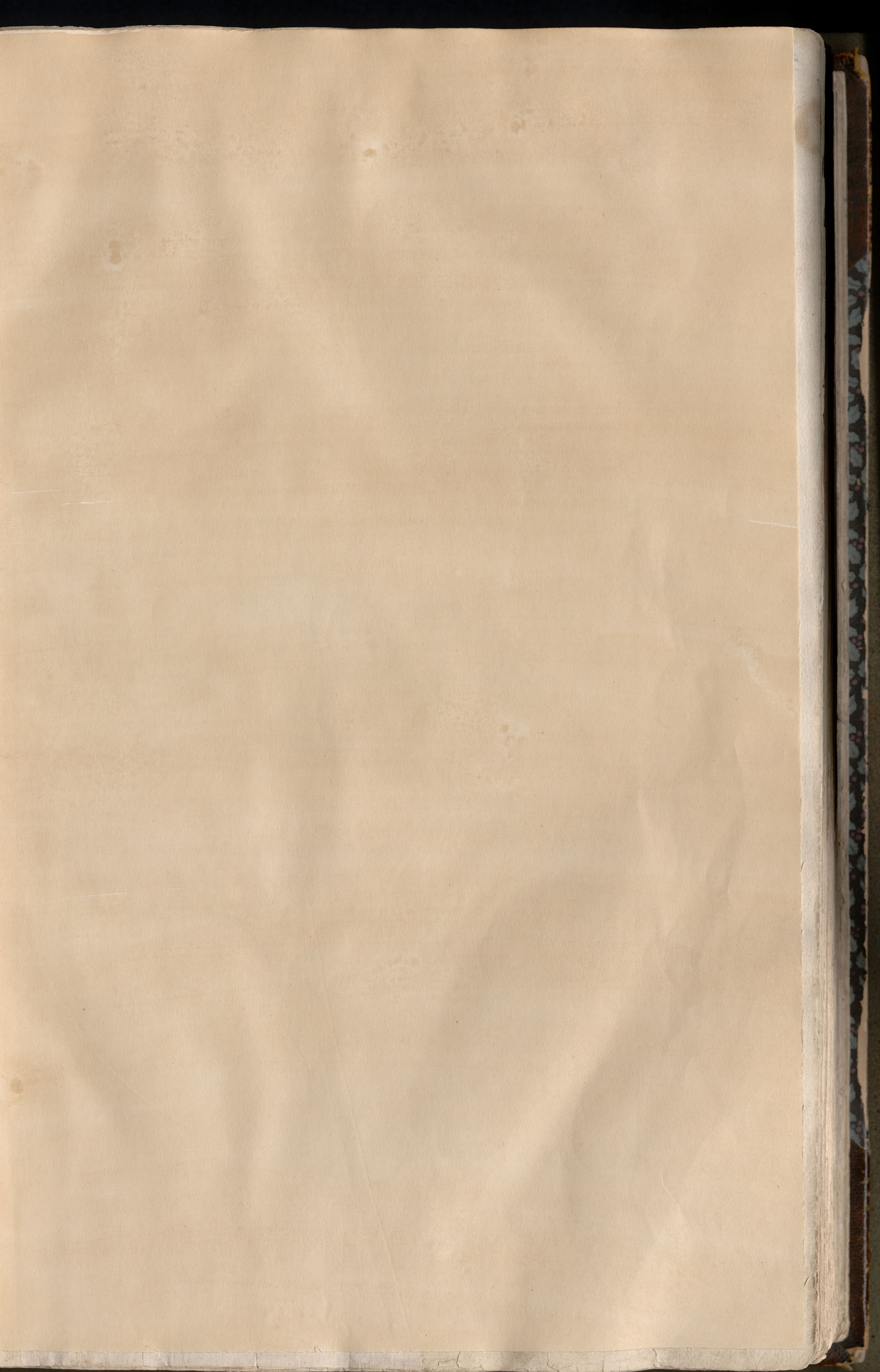
Trogus pompeius hispanus historicus. vide folio CXIII
Trusianus medicus plusquam commentator vide folio CCXXII
Tubal filius lamech musicam inuenit vide folio X
Tubalcaim artes humanas in duabus columnis sculpsit X
Tubalcaim filius lamech primus artem ferream inuenit X
Tulius hostilius tercius romanorum rex ictu fulminis conflagratus est LVI
Thucidides historicus claruit LXXIII
Thunica christi inconsutilis fuit inuenta. vide folio CXLIX
Turrim edificauerunt isti tres post diluuium principes Iectan Nemroth Suphena XVII
Et quo nemroth persuasit edificari XVIII
Turchus filius troili filij regis priami a quo quidam dicunt turchos denominari vide folio XXXVII
Thuro ciuitas a quo fuit condita. vide in folio LXXI
Thuringia elegit sibi hoc tempore regem vide folio CLV
Turchorum origo que fuit CLXXXV
Turchi ex othomanno creuerunt et multas sibi subiecerunt nationes CCXXVIII
Turchorum regio. que sit et que gentis illius proprietas CCLXXII
Turchorum dux maumetus vnde duxit originem. quomodo sit mortuus. quidue in christianos effecerit CCLVI
Turchorum dux duos habuit filios. qui post patris mortem super regno fuere discordes. folio CCLVI
Thusim quartus filius messaraym a quo fuere philisthijm XIIII

Valerius publicola vide folio LXIX
Valerius consul romanus vir prudens. vide in folio LXIX
Valerius coruinus romanus adolescens. vide in folio LXXIX
Valerius anaximus romanus philosophus et orator luculentissimus XCIII
Valerius procurator iudee primus apud iudeos pontificatum vendere cepit. vide in folio XCV et XCVI
Valentinianus hereticus platonicus. vide folio CXIII
Valerianus et galienus eius filius imperatores CXXI
Valentinus romanus presbiter et martir. vide folio CXXII
Valentinianus imperator vir animo grauis. folio CXXXII
Valens imperator rebaptisatus hostis fuit christianorum seuissimus CXXXII
Valentinianus occidentalis imperij imperator vide folio CXXXVII

Valentinus papa patria romanus. vide folio CLXVIII
Valachia que sit regio et que gens illius vide folio CCLXX
Vandalorum rex fuit gensericus qui contriuit Hispanos Gallos et Romanos. vide folio CXXXVII
Varro vir plurimum eruditus XCII
Vbertinus habuit dominium padue. vide folio CCXXVII
Vdalricus episcopus augustẽsis comes de dillingen folio CLXXX
Vdo archiepiscopus madeburgensis vide folio CLXXXVIII
Venecia vrbs a quo habuit nomen. vide folio XLIII et CCLXXXV
Veneti sunt Troiani vt Catho dicit. vide folio XLIII
Veneta vrbs quando accepit augmentum folio CXXXVII
Venetorum ducatus incepit illis temporibus folio CLXI
Veneti sunt a cesare friderico primo in plurībꝰ priuilegiati CCIII
Veneta ciuitas illis temporibus sensit periculum CCXXIIII
Veneti illis temporibus percusserunt fedꝰ cū mahumeto turchorum imperatore. vide folio CCLV
Venturia romana mulier et prudens. vide folio LXX
Ventzeslaus bohemorum dux erat. vide folio CLXXVII
Ventzeslaus tercius bohemie rex CCXX
Ventzeslaus bohemie rex sextus CCXVIII
Veneno interfectus est heinricus octauus imperator per monachum quendam. vide folio CCXXII
Veronica mulier hierosolimitana sanctitate insignita XCVII
Verona ciuitas a quo sit condita LXVIII
Verona ciuitas venit in potestatem venetorū illis temporibus CCXXXVII
Vestis sacerdotalis in veteri testamẽto quõ fuerit formata XXXIII
Vestem vnam omnibus licurgius instituit folio LII
Vestem duplicatam primo habuit dyogenes. folio LXXIIII
Vgolinus episcopus et doctor egregius vide folio CCXVIII
Vgo boliomus ordinis predicatorum doctor. folio CCXVIII
Victorinus enuterne vrbis episcopus vide folio CIX
Victor papa natione apher CXIIII
Victoria virgo inclita CXX
Victor ciuis mediolanensis CXXVII
Victorinus natione aquitanus CXLI
Victor secundus papa natione alemanus episcopus eystetensis et in papam electus vide folio CXCI
Victor tercius papa antea desiderius vocatus vide folio CXCIII
Vienna vrbs austrie vnde cepit initium. vide folio XCVIII
Vigilius papa natione romanꝰ CXLIIII
Vigilius episcopus Antisiodorensis. vide folio CLIIII
Villas magnas galli vocabant ciuitates vide folio CXC
Vinum quomodo primo a noe fuit plantatum folio XI
Vinum in grecia primo inuenit bachus. vide folio XXVIII
Vinum bonum est et malum dicit pitacus vide folio LIX
Vindicauit arthaerses mortem patris et fratris sui LXX
Vincentius ordinis predicatorum declamator folio CCXXXVI
Vincentius leuita natione hispanus. vide folio CXXIIII
Vincentius gallus ordinis predicatorum frater CCXIIII
Virgo Rhea vestalis quomodo peperit duos filios Remum et Romulum LVI
Virgilius maro magnus fuit medicus vide folio XCII
Virgo fuit post tres etiam viros egiltrudis folio CLIIII
Visitationis marie festum instituit vrbanus sextus per octauas celebrandum. vide in folio CCXXXIIII
Vitulũ adorabat populꝰ in egypto more egyptiorum XXXI
Vitellus nonus romanorum imperator. vide folio CVI
Vitus puerulus natione Siculus. vide folio CXXV
Vitigis rex gothorum italiam petijt. vide folio CXLV
Vitalianus papa patria Siguinus. vide folio CLIII
Vita hominis in hoc q̃multis sit dedita periculis folio CCLXIII
Vlixes errauit in mari venit ad circes que socios suos mutauit in bestias XLI
Vlma sueuie insignis vrbs describitur. vide folio CXC
Vngari italiam ingressi papiam obsederunt folio LXXIIII
Vngari obsederunt augustam et afflixerunt folio XCII
Vngari sunt a sueuis et baioarijs prostrati vide folio CLXXIIII LXXV et LXXVII
Vngari papiam obsidebant CLXVI
Vngari depopulabant italiam. deinde venerunt in germaniam tempore primi ottonis. folio CLXXVII et LXXIX
Vngari fidem receperunt predicatiõe adalberti folio CLXXXII
Vngaria que sit regio. de gestis in ea vide folio CCLXVIII et in sequentibus folijs

Ungaroꝝ rex mathias valde oppressit turchos
folio CCLII ⁊ LIII
Voluptatem duxit pro maiori malo archita fo
lio LXXIII
Urbanus papa primus natione romanus fo-
lio CXVI
Ursula virgo gloriosa natione anglica vide fo
lio CXXXVIII
Urbanus secundus papa antea fuit monachꝰ
folio CXCIII
Urbanus papa tercius patria mediolanensis.
folio CCIIII
Urbanus quartus papa natione gallus. vide
folio CCXIII
Urbanus papa quintus patria lemonicensis.
folio CCXXXI
Urbanus papa sextus natione neapolitanus.
vide folio CCXXXII
Urias propheta occisus est a rege ieconia fo-
lio LV
Vulpinianus iurisconsultus vir prestantissimꝰ
folio CXVII
Uxoribꝰ suis sparnani siue lacedemonij dederit
licentiam vt alios ducerent viros. vide fo-
lio LIII
Uxores triū principū male fuerūt ex quibus
bus causis vide CCXXIII
Uxor sigismundi imperatoris lugubrez duxit
vitam CCXLII
Xenophon phūs dux exer
citꝰ atheniēsiū LXXIII
Xenocrates calcedonensis
phūs LXXVIII
Xenophilus pithagoricus
phūs LXXVIII
Xenarchus phūs claruit
istis tꝑibus LXXIX
Xerses rex assyriorum antiquus qui ⁊ balaneꝰ
vocatur XXVI
Xerses philozophus invenit ludum scutorum
folio LXII
Xerses rex persarum maxime fuit ꝓ iudeis vi-
de folio LXX
Yair de trebu manasse fuit
septimus iudex in israhel.
folio XXXVII
yepte illegittimus pricepſ
latrocinantiū facus et dux
exercitus a gallaitidis fo-
lio XL
yesse vel abysai habuit se-
ptem filios. ⁊ filias duas. quorum nomina
habes folio XLII
ydolatras fecit moyses occidi XXXI
ydolatra primus fuit ninus XVII
ylen vel yle quid sit vide folio II
yoiada pontifex amouit athaliam ne regnaret
sup iudam vide folio L
ypocrates medicus fuit pitagore discipulus vi
de folio LXXIII
ypolitus romanus patricius ⁊ martir. vide fo-
lio CXXI
ypolitus epūs vir doctus CXVIII
yrath erat filius enoch X
ysis ynachi filia in egipto inuenit leges ⁊ litte-
teras docuit XXV
ysaias ꝓpheta nobilis vnus fuit de quatuor no
bilioribus ꝓphetis LII
ysocrates orator preclaus fuit LXXIII
ysidorus episcopus hispalensis vir beatus fo-
lio CLI
ysaac medicus preclarus floruit CXCII
ytalia est pars europe. xiiij. Et vnde habeat no
men vide XLV
ytaliam valde oppressit fridericus primus im-
perator CCIII
yuo canonum doctor CXCIII Et vir ma
gne sanctitatis CCXXVII
Zambri rex israbel deleuit domū
baasa XLIX
Zacharias filius ioiade lapida
tus est iussu regis Joab vide fo
lio L
Zacharias rex israbel fecit si-
cut sui antecessores malum LIII
Zacharias quando obijt folio LXV
Zacharias hebreus ꝓpheta domini elizabeth
habuit vxorem ex qua genuit iohannem ba
ptistam XCIIII
Zacharias papa natione grecus CLXIII
Zazariam pontificem interfecit Nabuchodo-
nosor folio LV
Zeno philozophus naphel filius LXXIII
Zeno erat romanorum imperator CXLI
Zepherinus papa natione romanus vide fo-
lio CXIIII
Zeuses heracleotes bonus fuit pictor vide fo-
lio LXXI
Zozimus papa natione grecus CXXXIII

Finit registrum

In principio creauit deus celum et terrã. Terra autem erat inanis ⁊ vacua: ⁊ tenebre erãt sup̱ faciem abissi: et sp̃us dñi ferebaṫ sup̱ aq̃s. Moyses diuinus ꝓpha atq̧ historic⁹. q̃ troianũ bellũ septingẽtis fere ãnis antecessit edocet: quõ de⁹ machinator constitutorq̧ rerꝫ. cũ hoc op⁹ adoriretur: fecit p̃mũ oĩm celũ: et ĩ sblime suspẽdit: qđ cet sedes ipsi⁹ dei ꝯditoris: deinde terrã fundauit: ac celo sbdidit. Tenebras aũt cõstituit ĩ terra. Nihil em̃ p se ꝯtinet lumis: nisi accipiat a celo. In q̃ posuit lucẽ pennẽ: ⁊ superos ⁊ vitã ꝑpetuã. Et ꝯ in terra tenebras: ⁊ inferos: ⁊ mortẽ. Moyses vo cũ deũ creasse ꝯmemorat tres errores Platonis. s. Arestotilis ⁊ epicuri elidit. Plato em̃ ab eterno deũ ydeas ylen. Et in p̃ncipio de yle mũdũ fuisse factũ testaṫ. ylen greci p̃mã materiã rerꝫ nõ formatam appellãt. Qua visibilia hec elemẽta formata sunt. q̃ q̃dã ꝯcordia ꝯueniũt. Aliũtq̧ ceteri de materia ⁊ forma: aut de athomis factis fuisse: de⁹ tñ mũdũ sine p̃iaceti ⁊ p̃pata materia creauit: cũ prudẽtissim⁹ esset ad excogitãdũ: ⁊ ad faciẽdũ solertissim⁹ anteq̧ ordireṫ hoc op⁹ mũdi. qm̃ pleni ⁊ ꝯsummati boni fons ĩ ip̃o erat: vt ab eo bono tãq̧ riu⁹ orireṫ. Angelos ĩ p̃ncipio oĩm creaturarꝫ p̃mordiales fecit. ⁊ ex eo qđ ñ ẽ: q̧ ꝑ eternitatẽ fort| ẽ: ꝑ fortitudinẽ ꝑtãt| ĩmẽse: q̃ fine ac mõ caret: sic̃ vita facturis. Quid ergo mirũ si facturus mũdũ: p̃us materiã de q̃ faceret p̃pauit: ex eo qđ nõ erat. Qđ intellexerũt forte ⁊ sarraceni dicentes. Eductos ãgelos a deo de tenebris ad lucẽ: adipletosq̧ eterna leticia. In q̃busdã tñ indolis diuĩe stirpis nõ ꝑmãsit. Auctorẽ hui⁹ rei ex bono ꝑ se malũ effectũ greci diabolũ appellant: nos crimiatorẽ vocam⁹. Terra erat inanis (vt trãstulit diu⁹ Hiero. vl' vt septingẽta) inuisibil' ⁊ ĩcoposita: Quã ꝓ sui ꝯfusiõe abyssum vocat: quã ⁊ greci chaos dicũt. Abyssum vocat terrã. i. materiã trino dimẽsu ĩ altissimas profunditates extensam: de hoc etiã Ouidi⁹ meminit. Ante mare ⁊ terras ⁊ qđ tegit oĩa celũ. Vn⁹ erat toto nature vult⁹ in orbe. Quẽ dixere chaos rudis indigestaq̧ moles. Nec q̃cq̧ nisi põdus iners: ꝯgestaq̧ eodẽ. Nõ bene iũctarũ discordia semina rerũ. Nullus adhuc mũdo p̃bebat lumina titan. Et sp̃us dñi: organuꝫ diuine artis ferebaṫ sup̱ aquas: vt volũtas architecti cũ cuncta ad faciendũ disponit. Cũ perfecta sint opa dei. Creatio rerꝫ senario numero explicatur. Cuius partes. vnũ: duo: tria sunt. que in trigonũ surgãt. In primo creationẽ. In secundo ⁊ tercio dispositionẽ. In reliquis ornatum Moyses per opera sex dierꝫ ostendit.

Dixitqꝫ deus fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucē ꝙ esset bona. Et diuisit lucē a tenebris. Appellauitqꝫ lucē diem. Et tenebras noctē. Factūqꝫ ē vespere ⁊ mane dies vnus. Moyses mirū artificiū diuina nō hūana industria totiꝰ nature secretis apte cōueniēs in suo libro ostentat. q̄ oēm doctrinā ⁊ eloq̄ntiā ⁊ ingeniū supat. Gl̄iosus eñ deꝰ. q̄ ē vera lux. lucēqꝫ diligēs. oīa in luce faciēs. Mūdi fabricā a luce rectissime inchoauit. Que tribꝰ diebꝰ vsqꝫ ad q̄rtā (in q̄ lūiaria formata sunt) circuitu suo diem naturalē ꝑegit. Extatqꝫ nobilissimū corpoꝝ spūali creature finitimū atqꝫ optimū. suā pulcritudinē maxie cōicans. Cū pūctꝰ minimꝰ totiꝰ mūdi spaciū repleat. Ideo lux sola ē. q̄ mūdꝰ totꝰ bonꝰ ⁊ pulcer ē: ꝑ īmundaqꝫ sine corruptōne trāsiēs. Et merito lucē vidit qm̄ bona. Cū nihil aliud sit ꝙ̄ ꝑmi boni imago tenuis ⁊ vmbratilis silitudo. Statim tractāte spū aq̄s illas ⁊ ꝑuadente ꝯiectū iussu dei artificis exorta ē lux decus ⁊ splendor: vt nubes lucida supiores mūdi ptes sua claritate illuminās. vt in diluculo fieri solet: ꝑ modū solis agitata: supiꝰ emisperiū: ⁊ vicissim inferiꝰ illuminās. Et postea diuisit: vt tenebre ⁊ lux diuersa emisperia vendicaret. Appellauit lucē diē a claritate q̄ purgat tenebras: tenebras a nocēdo noctē. ne oculi videant. Secundū haꝝ ptiū dimēsionē diē fecit ⁊ noctē. q̄ spacia ⁊ orbes tēpoꝝ ꝑpetuos ac volubiles quos vocamꝰ annos alterna ꝑ vices successione ꝯficiāt. Ac factū ē dies vnꝰ: q̄ fuit ꝑmꝰ dies seculi: nō ꝑmꝰ dieꝝ oīm ideo nō ꝑmꝰ ꝫ vnꝰ noiatꝰ ē. Et sic eo die fecit deꝰ materiā informē. Angelos. Celū. lucē. terrā. aquā ⁊ aerē ⁊c. Ipiꝰ q̄ꝫ terre binas ptes ꝯrias inter se diuersasqꝫ ꝯstituit. s. orientē occidentēqꝫ. Ex q̄bus oriens deo accēset. q꞉ ipe luminis fons ⁊ illustrator ē reꝝ. Et q̄ꝺ oriri nos faciat ad vitā sempiternā. Occidēs autē ꝯturbate illi ꝑueqꝫ mēti ascribit. q̄ꝺ lumē abscōdat. q̄ꝺ tenebras sꝑ inducat. Et q̄ꝺ hoīes faciat occidere ⁊ interire pctīs. Nā sic lux oriētis ē. In luce aūt vite ratio v̄saꝛ. sic occidētis tenebre sunt. In tenebris autē mors ⁊ interitꝰ ꝯtinet. Deīde alteras ptes eadē rōe dimēsus ē: meridiē ac septētrionē: q̄ ptes illis duabꝰ societate iungūt. Ea eī q̄ ē solꝰ calore flagrātior ꝓxia ē: ⁊ coheret oriēti. At illa q̄ frigoribus ⁊ ꝑpetuo gelu torpet. eiusdē ē cuiꝰ extremꝰ occasus. Nā sic ꝯrie sunt lumini tenebre: ita frigꝰ calori. Ut igit calor lumini ē ꝓximus: sic meridies oriēti: vt frigꝰ tenebris. ita plaga septētrionis occasui. Hec omnia opus quarte diei vberius manifestabit.

Secundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarū: et diuidat aquas ab aquis: vocauitqꝫ firmamentum celum. Prophetam de celestibus misterijs loquentem audiamus. Fecit eñ deus firmamentum rotundum mobile cetera sensibilia continens. Et ex aquis congelatis in modū cristalli solidauit: et in eo fixa sidera. Spera aūt celi cū sideribus in ea fixis duob⁹ axis voluit. Quoꝝ alter septētrionalis boreas: Alter australis nothus dictus voluit ab oriēte in occidentē tāta celeritate: vt nisi planete contra cursum eam tardarent mundi ruinaʒ faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagratōne ignis superioris: elementa inferiora succenderet. Supra nouem celoruʒ orbes id est septem planetas: ⁊ speram octauam quam vocant inerrantem nonumqꝫ orbem qui ratione non sensu dephensus est: primusqꝫ est inter corpora que mouentur: creditum est decimum celum fixum manens ⁊ quietum: quod motu nullo participet. Neqꝫ hoc tantum creditum a nostris: maxime iunioribus Strabo ⁊ Beda: ẜ a pluribus etiam hebreorum: pretereaqꝫ a philosophis ⁊ mathematicis quibusdam: E quibus satis duos sit attulisse: Abraam hispanum astrologum maximū ⁊ ysaac philosophū: quoꝝ vterqꝫ hoc attestatur: quin ⁊ hic ysaac decimū orbem ab Ezechiele designatum intelligit per zaphirū in similitudinē throni: vt color zaphiri lucis nitorem: throni similitudo immobilitatem significet. Sed redeamus ad Moysem diuidentem aquā ab aquis medio firmamēto. Triplex eñ particio corpoꝝ sublunariū. Alia sup̄ mediam regionem aeris sunt: suprema. s. pars eiusdem elementi ⁊ purissimus ignis quod totum etheris nomine designatur ibi pura immixta ⁊ legitima elemēta. Alia infra ip̄am aeris meditulliū: que apud nos sunt vbi elementuʒ purum nullum (neqꝫ eñ purum elementum sensibile) sed mixta omnia ex feculenta crassioreqꝫ parte mundani corporis constāt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamētum. vnde ⁊ aues sub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea est regio in qua sublimes ille impressiones apparent: pluuie: niues: fulgura: fulmina: tonitrua: comete ⁊ cetera id genus. Recte igitur nō solum situ: sed ⁊ nature ꝓprietate hoc firmamentum superiora elementa ab inferioribus: quasi aquas ab aquis discriminat ⁊ distinguit. Sup̄ eum pura sunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementali simplicitate discedunt. Vocauitqꝫ firmamētum celum: cum tegat omnia sensibilia ⁊ inuisibilia quod a koylon quod est concauū deducūt.

De opere tercie diei.

Tercio die deus aquas sub firmamento in locum vnum cōgregauit ⁊ appareat arida: vocauitqꝫ aridam terram. Congregatōnes vero aquarum maria appellauit. Videns qꝫ bonum esset: ait germinet terra herbam virentem: ⁊ semen facientem: ⁊ lignum pomiferum facientem fructum iuxta gen⁹ suum. Post firmamentum de elementorum integritate: ⁊ positura: ⁊ ordine: nos breuiter admonet per col-
lectionem aquarum ad locum vnum: ⁊ prescriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuisibilis olim fuerat terra: futurum est vt sub conspectum veniat: necesse est aquas que sub celo sunt id est sub media aeris regione congregari ad locum vnum id est ad cōmunem mixtionis colluuiem confluentes: certis legi-
bus tamen: quasi littoribus prescriptam in vnum locum: tanqꝫ in matricem coalescere. Neqꝫ enim illud ita est verum: vt nusquā distinctis disclusisqꝫ in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hircano: hir-
canum ab adriatico: adriacicum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumqꝫ flueta lon-
gissima locorum inuicem intercapedine dispescantur. Sed ideo ad locum vnum congregate aque dicūtur. Quia particulares he, atqꝫ diuise aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salo-
mon ad primarium mare tendentes: in vnum occeani locum vniūtur ⁊ coeunt. Terra autem cum maris vn-
dis obruitur: nec vtilis nobis: nec visibilis item est: sed tunc ⁊ animalium ⁊ nostris vsibus idonea: cū ab eo secedens mari magis magisqꝫ sub aspectum venit: tūc fertilis: tunc fecunda. Qd hic a Moyse apertissi-
me demonstratur. Cum eam simul atqꝫ apparet: ⁊ herbarum ⁊ fruticum et arborum parentem facit. Recte post illam aquarum congregationem terram inducit statim viridem ⁊ florescentem. In medio autem mun-
di tanqꝫ centrum posuit: venis metallorum videlicet auro: argēto: ere: cupro: stanno: plumbo: ferro (quod omnia domat) dotauit: cunctis quoqꝫ herbarum generibus summa oblectatione in viridi maturitate illico vestiuit. Herbeqꝫ semina: arbores fructus suauissimos produxerunt. Ferūt quoqꝫ eodem die paradisū ab eo factum id est ortum fecundissimum ⁊ amenissimū: omni genere ligni arborumqꝫ. Quem omni amenita-
te fontium: ⁊ terre virentium: lignorumqꝫ fructum vberrimū producentium conseruit.

Quarto die dixit deus. Fiāt luminaria in firmamēto celi: et diuidant diem et noctē. Et sint in signa et tpa: et dies et ānos: vt luceāt in firmamēto celi et illuminēt terrā. Et factū ē ita. Fecitqꝫ deus duo luminaria magna: luminare maius: vt p̄eesset diei: et luminare minꝰ: vt p̄eesset nocti et stellas: vt diuiderent lucē et tenebras. Moyses p̄mo celestiū meminit q̄ posuit deꝰ in firmamēto vt lucerēt in celo: et terrā illuminarēt solē videlicet lunā et stellas: quibꝰ ip̄a supior mundi ps ornaꝛ: vti terra ornaꝛ his q̄ in ea fiunt metallis: plātis: aīantibꝰ. Cū em̄ de natura firmamēti dixerat: restabat vt de opibꝰ siderū: deqꝫ coꝝ officio dissereret: declarās in quē vsum fundata: et cui muneri delegata a deo fuerint. Celestiū em̄ corpoꝝ due ī vniuersum manifeste opatōnes motꝰ et illūīatio: motꝰ duplex statuiꝛ. Alter mūdi totiꝰ q̄ celū et ether. 24. horis: p totū spaciū vniuersi pfecto ambitu circūuoluūtur. Alter sideꝝ p̄prius multiplex et varius. Inter q̄s p̄ncipalis motus solis: q̄ spacio. xij. mensiū zodiaci signa om̄ia circuit. Ille diē facit: vnde et diurnus dr̄: hic autē annū. Reliqui siderū motus varijs tempoꝝ interuallis pagūtur. Recte igitur et breuiter nos oīm admonuit Moyses cū dixit posita sidera in firmamēto in dies annos et tempa. Indicauit p̄terea expresse reliquā opationē sideꝝ. Que ē illuminatio: cū dixit statuta illa vt lucerēt in celo: et terrā illuminarēt. In hec igitur ministeria et lune et solis et stellaꝝ sunt corpa distributa. Sol em̄ q̄ oritur in die: licet sit vnus (vn̄ solē esse appellatū Cicero vult videri) qꝛ obscuratis sideribꝰ solus appareat. Tamē verū et pfecte plenitudinis lumē ex et calore potissimo: et fulgore clarissimo illuscescit oīa. Quis em̄ stelle innumerabiles micare ac radiare videanꝛ: tamē qꝛ non sunt plena ac solida lumīa: nec caloris pferūt q̄cq̄: nec tenebras multitudine sua vincūt Duo igiꝛ p̄ncipalia inueniūtur. que diuersam et ꝯriā sibi hn̄t potestates caloꝛ et humoꝛ: que mirabiliter deꝰ ad sustentāda et gignenda oīa excogitauit. Altissime hic ptractāde essent q̄stiones: et q̄ sibi singule iustū volumē exposcerent: quo pacto hec sidera sint in firmamento: an vti ptes eius nobiliores: an vt aīalia in suis speris: in aq̄ pisces. iumēta in terris: congressum hic itē locus cū Genethliacis sibi exposceret diuinādi per astra: et p̄noscēdi futuros euētus: sciam hinc ꝯfirmātibꝰ qꝛ Moyses sidera ī signa posita a deo dixerit: Querendū hic etiā de natura siderū: de motu: de p̄ncipatu: de lune maculis: deqꝫ om̄i siderali sciētia. Verū quāqꝫ sint pulcra et digna cognitu. Audiemus fortassis Horacianū illud sed nunc non erat hic locus.

De opere quinte diei.

Quinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuentis: et volatile super terrã sub firmamento celi. Creauitqꝫ deꝰ cete grandia: et omnem animam viuentem atqꝫ motabilem quas produxerãt aque in species suas: et omne volatile scḋm genus suum. Vidẽs quod esset bonum benedixit eis dicens. Crescite et multiplicamini et replete aquas maris: auesqꝫ multiplicentur super terram. Ornauit igitur eo die deus aerem et aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: q̄ reptilia dicuntur: cum impetu quodam se rapiunt. Cete enim grandia et belluas: maioraqꝫ terrestribus animalibus ex habundãtia humoris et mõstrifica in mari reperiuntur. Et quicquid in vlla parte nature nascitur: et in mari esse vulgi opinio fert. Manifesta iam que sequuntur de animalium productione: post plantas enim ea sunt mixta que sentiunt et mouentur: quamqꝫ et in plantis stupidum sensum adscribant pitagorici. Hec aũt animantia que citra omnem controuersiam motu sensuqꝫ participant: et hic a Moyse: et in Timeo in volatilia: et in aquis degẽtia: et terrestria distinguũtur. Veniamus igitur ad Moysem qui postqꝫ de celestibus dixit terrestrium animaliũ meminit ordine cõgruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. Si tamen inhabitare aerem volucres dici possunt. Relinquamus hic disputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis: aut quid sint indite a deo naturis rerũ seminarie rationes: sit ne item vita brutorũ de sinu educta materie: an diuino potius principio oĩs vita proueniat: vt cõstantissime asserit Plotinus: cui sententie fortasse videbitꝰ hoc loco ꝓpheta suffragari. Cũ postqꝫ dixit: producant aque reptile anime viuentis: adiecit postea creauit deus omne animã viuentẽ: vbi nõ id dũtaxat quispiã obseruaret qꝫ et aq̄ ꝑducãt deo iubente: et deinde etiã deus ꝑducat: verꝫ et illud qḋ vbi de dei ope agitꝰ scriptũ est: creauit deus animã viuentẽ. vbi aũt de aq̄s: nõ aĩam. ſꝫ reptile aĩe viuentis q̄si aquis vehiculũ. Inter aĩalia terre tria memorat Moyses q̄ in seq̄nti die insinuat. Plurima aũt et maxima in indico mari aĩalia. E quibus balene quaternũ iugerꝫ. Et in mari bellue circa solsticia maxime visuntꝰ. Tũc illic ruũt turbines: tũc imbres: tũc deiecte mõtiũ iugis ꝑcelle ab imo vertũt maria. pulsatasqꝫ ex ꝑfundo belluas cum fluctibus voluũt. auiũ quoqꝫ grãdissime et pene bestiarum generis strucio cameli affrici vel ethiopici altitudinem equitis insidentis equo excedunt: celeritatem vincunt. Multo mirabilius de naturis auium et piscium ratio experiendi quotidie in varijs locis datur.

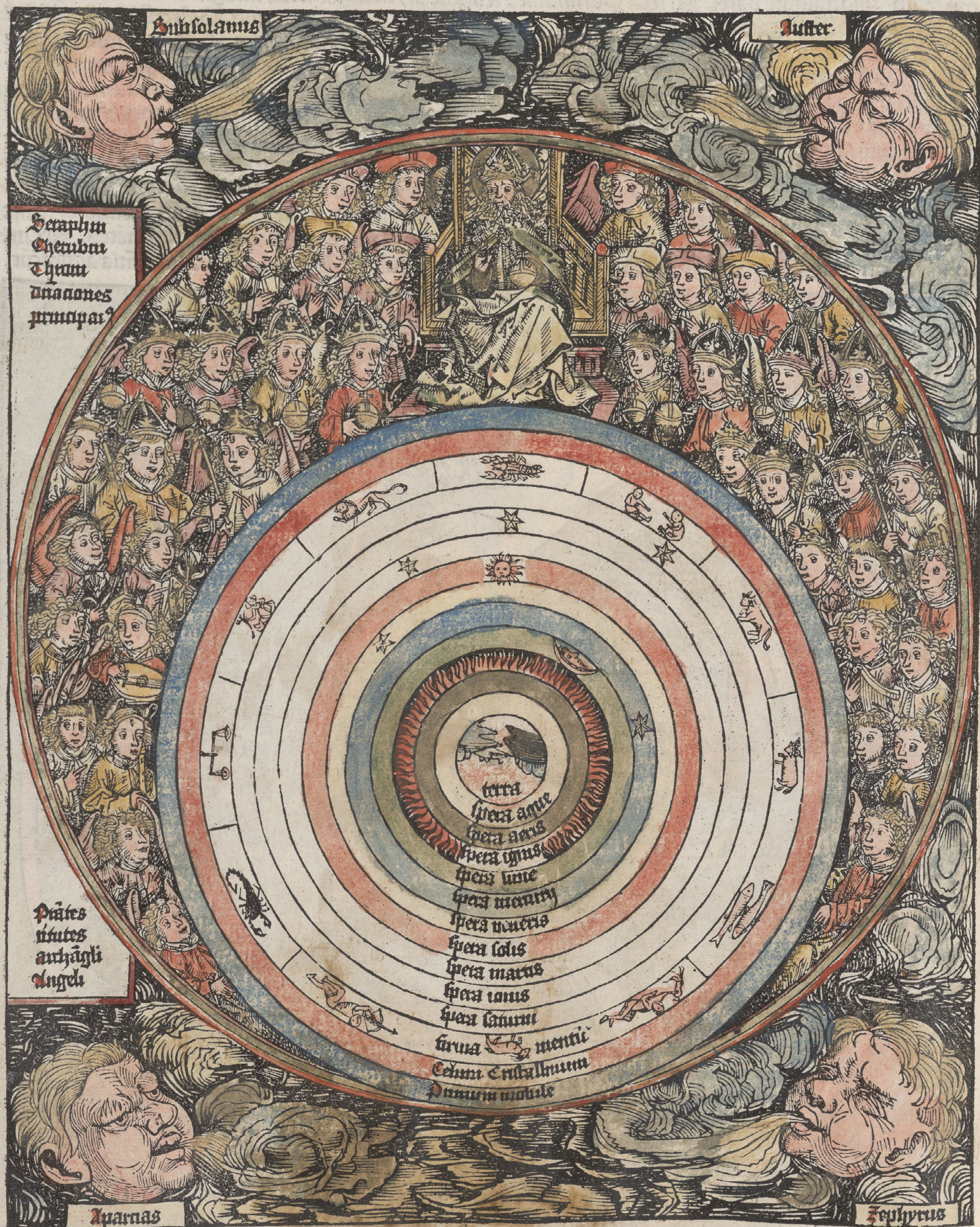

Sexta die dixit deꝰ. pducat terra aīam viuētē. iumēta. ⁊ reptilia. ⁊ bestias terre iuxta spēs suas. Et vidit deꝰ qḋ eēt bonū: ait. Faciamꝰ hoīem ad imaginē ⁊ silitudinē nr̄am. Et pſit piscibꝰ maris. ⁊ volatilibꝰ celi. ⁊ bestijs vniuerse terre. Et creauit deꝰ hoīem ad imaginē ⁊ silitudinē suā. Ornatis supiorib9 mūdi ptibꝰ tādē sexta die terrā generibꝰ aīaliū ornauit. Inter aīalia terre tria memorat moyses. iumēta. reptilia. ⁊ bestias. In qbꝰ tres drias brutoꝝ irrōnabiliū in cōe nob insinuat. Sūt eīm bestie q̄ pfecta sunt phātasia: mediū īter irrōnalia locū sortite: erudiri tn̄ ab hoīe aut māsuescere nesciūt. Sūt reptilia q̄ ipfectā hn̄t phātasiā: q̄si media īter bruta ⁊ plātas. Sūt iumēta q̄ ⁊ si carēt rōe: discipline tn̄ hūane q̄q̄mō capaces cū sint: rōis aliq̄d pticipare videt̄: mediā q̄si sortita ↄditōem īter bruta ⁊ hoīes. Aīalia autē varijs generis dissilibꝰ formis. ⁊ mag̃ ⁊ miora vt fierēt ipauit. Et facta sunt bina. i. diuersi sexꝰ singl'a. Ex q̄ꝝ fetibus: ⁊ aer: ⁊ terra: ⁊ maria cōpleta sunt. Deditq; his oībꝰ generatim deꝰ alimēta de terra: vt vsui eē hoībꝰ possent. Alia nimiꝝ ad cibos. alia vo ad vestimētū. Que āt magnū sunt viriū: vt ī excolēda terra iuuarent. vn̄ dicta sunt iumēta. Hactenꝰ de tribꝰ mūdis: supcelesti: celesti: ⁊ sblūari. Nūc agēdū de hoīe vt de quarto mūdo. Ita rebꝰ oībꝰ mirabili descpōne cōpositis: regnū sibi eternū pare cōstituit. Et innūerabiles aīas pcreare. qbꝰ īmortalitatē daret. Tū fecit ipe simulacꝝ sensibile atq; itelligēs. i. ad imaginis sue formā. q̄ nihil pt eē pfectiꝰ: hoīem figurauit ex limo terre: vn̄ hō nūcupatꝰ ē. q sit factꝰ ex humo. Deꝰ rerū oīm machinator fecit hoīem (qḋ Cicero q̄uis expers celestiū lraꝝ: vidit tn̄) q̄ libro de legibꝰ pmo h̄ idē tradidit qḋ pbe Cuiꝰ verba sbiecimꝰ. Hoc aīal pui̇dū: sagax: mltiplex: acutū: memor: plenū rōis ⁊ ↄsilij quē vocamꝰ hominē: pclara q̄dā ↄditōe generatū eē a summo deo solū. Est eīm ex tot aīantiū generibꝰ atq; naturis: pticeps rōis: ⁊ cogitatōis: cū cetera sint oīa exptia. Est āt plerūq; ↄsuetudo a regibꝰ vsurpata ⁊ pncipibꝰ terre: vt si forte magnificā ⁊ nobilē citatē ↄdiderit. iā vrbe absoluta imaginē suā ī medio illiꝰ visendā oībꝰ spectādāq; ↄstituāt. Haut aliter pncipē oīm deū fecisse videꝰ. q̄ tō mōi machīa ↄstructa: postremū oīm hoīem in medio illiꝰ statuit ad imaginē suā ⁊ silitudiēz formatū. vt libeat exclamare illḋ mercurij. Magnū o asclepi miraclm ē hō. Hoc pcipuo noīe gliari hūana ↄditio pt: q̄ ēt fctm̄: vt huire illi: nulla creata sba dedignet̄: huic terra ⁊ elemēta: huic bruta sunt psto: ⁊ famulāt̄. huic militat celū. huic salutē pcurāt āgelice mētes. Nec mirū alicui videri debet: amari illū ab omībus. In quo omīa suū aliq̄d: Immo se tota ⁊ sua omīa agnoscūt.

De sanctificatione septime diei

COnsummato igitur mundo: per fabricam diuine solercie sex dierum. Creati eni dispositi ꝛ ornati tandē pfecti sunt celi ꝛ terra. Compleuit deꝰ gliosus opus suū: ꝛ requieuit die septimo ab operibꝰ manuum suarū: postq̄ cūctum mundū: ꝛ omnia que in eo sunt creasset: nō quasi operando lassus: sed nouam creaturam facere cessauit: cuius materia vel similitudo non precesserit. Opus enim propagationis operari non desinit. Et dominus eidem diei benedixit: ꝛ sanctificauit illū: vocauitq̄ ipsum Sabatū quod nomem hebraica lingua requiem significat. Eo q̄ in ipso cessauerat ab omī opere qd̄ patrarat. Vn̄ ꝛ Judei eo die a laboribus proprijs vacare dignoscūtur. Quem ꝛ ante legez certe gentes celebrem obseruarunt. Jamq̄ ad calcem ventum est operum diuinorum. Jllum ergo timeamus: amemus: ꝛ veneremur. Jn quo sunt omnia siue visibilia siue inuisibilia. Et a domino celi: domino bonoꝝ omniū. Cui data oīs potestas in celo ꝛ in terra. Et presentia bona: quatenus bona sint. Et veram eterne vite felicitatem queramus.

Distinctō orbiū tam celestiū q̄ꝫ elementarium.

Corporalis mundi machina tota consistit in duobus. scilicet in natura celesti: et in natura elementari. Celestis autem distinguitur in tres celos principales. scilꝫ empyreum. cristallinum ⁊ firmamentū. Intra firmamentum vero quod est celum stellarum cōtinent septem orbes septem planetarūꝫ qui sunt Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Venꝰ. Mercurius. Luna. Nomine autēꝫ celi cristallini siue aquei intelligit prima pars materie prime que ſm philosophū formata est ī duos orbes: quorum supior est primū mobile. Istoꝝ orbium natura est ꝙ omnes mouent: excepto empyreo celo: qđ quietū est. Natura vero elemētaris in q̄ttuor speras principales distinguit. scilicꝫ ignis aeris. terre ⁊ aque. Spera ignis tria habet interstitia videlicet: supremū qđ vocat igneūꝫ: ac mediū ⁊ infimū quod vocat olimpium. Aer similiter habet tria interstitia: scilicet: supremum quod vocat ethereum: ⁊ medium ac infimū qđ dicit aereum. Et in supremo est calor ⁊ lux propter solis ꝓpinquitatēꝫ. Similiter est ⁊ in infimo: sed ꝓpter radioꝝ repcussionem a terra. In medio aūt interstitio ad quod nō ptingere potest repcussio radioꝝ ē frigiditas et obscuritas: in quo dicuntur habitare demones qui detrusi sunt in hunc aerem caliginosum. Ibi etiāꝫ fiūt tempestates: scilicet tonitrua: grando: niues: et silia. Ex his collige duodecim orbes mundi terram ⁊ aquam ambientes: qui omnes celi possunt vocari. Istos autē excellit celum trinitatis ipse deus qui est in omnibus ⁊ super oīa. Distantia predictorum orbium et planetarum hec est. A terra vsqꝫ ad lunam sunt miliaria. xv. dc. xxv. miliaria. hec sunt stadia. cxxvi. A luna vsqꝫ ad Mercurium sunt miliaria. vij. dccc. xij. et semisse. A mercurio vsqꝫ ad venerem tantū. A venere vsqꝫ ad solem. xxij. cccc. xxxvi. A sole vsqꝫ ad martē sunt miliaria. xv. dc. xxv. A marte vsqꝫ ad iouem. vij. dccc. xij. A ioue vsqꝫ ad saturnum tantum. A saturno vsqꝫ ad firmamentūꝫ. xxiij. cccc. xxxvi. Ex istis seq̄tur ꝙ a terra vsqꝫ ad celum stellatū sunt centum ⁊ nouem milia: et ccc. lxxv. miliaria.

Distinctio celestium hierarchiarum.

De celesti vero natura triplicem quidam posuere distinctōnem. scilicet supnaturalem. id est supcelestem. celestem ⁊ subcelestem. Supcelestis est in tribus psonis vt q̄dam dixerunt ⁊ male. quia ſm Dyonisium hierachia dicit ordinē: ⁊ ille absolute nō est in tribus psonis: sed tm̄ ordo nature. Celestis in ordinibus angelicis. Subcelestis in hominibus sanctis. Porro hierarchia celestis diuidit ī superiorem: mediā ⁊ inferiorem. Superior continet tres ordines scꝫ seraphin ⁊ cherubin ⁊ thronos. Quoꝝ primi ꝯsiderant dei bonitatē. Secundi virtutē. Tercij equitatē. Item in primis deus amat vt charitas. In scđis noscit vt veritas. In tercijs sedet vt equitas. Media cōtinet dominatōnes principatus potestates. Quorūꝫ primi officia regūt angelorum. Sequentes capitibus p̄sunt populoꝝ. vltimi potestatem coercent demonū. Item in primis dn̄s dominat vt maiestas: in sequentibus regit vt principatꝰ: in vltimis tenet vt salus. Inferior hierarchia siliter ꝯtinet tres ordines. scꝫ virtutes. archangelos. angelos. ad quoꝝ priores ptinet miraculorum opatio. ad secūdos magnorū negociorum denunciatio. ad tercios humane custodie solicitudo. Item in primis deus opatur vt virtꝰ. In scđis reuelat vt lux. In tercijs nutrit vt inspirās. Hec dicta sunt ſm Gregoriū. Sed ſm dyonisium virtutes sunt medius ordo hierarchie secūde: principatus primus ordo tercie hierarchie. Hoc attende ꝙ in qualibet triū hierarchiarum premissarum notatur trinitas psonarūꝫ diuinarum: vt patet in celesti hierarchia tam superiori q̄ꝫ media q̄ꝫ inferiori.

De tempore siue etatibus.

Mundi etates accipiunt similitudinarie iuxta etates homīs: sunt aūt sex etates mūdi. Quaꝝ prima incipit a mūdi creatōne ⁊ durat vsqꝫ ad diluuiū: ⁊ habuit ſm hebraicam veritatē annos. 1656. Scđm septuaginta interp̄tes (sicut Isidorus exponit) ⁊ alios q̄ꝫ plurimos quos hic seq̄mur hūit annos. 2242 ⁊ sic differūt in āniis. 586. quos hebrei minus hn̄t in hac etate: et iuxta hanc cōputum matusale mortuus est ante diluuiū: eodēꝫ tm̄ anno quo diluuiūꝫ fuit. Scđa etas incipit a diluuio: et durat vsqꝫ ad natiuitatem abrahe: ⁊ habuit ſm hebreos annos. 292. ſm septuaginta. 942. et sic differūt in annis. 650. quos iterū hebrei minus hn̄t. Que aūt sit ratio tante diuersitatis inuenire nō potui. Tercia etas incipit a natiuitate abrahe: ⁊ durauit vsqꝫ ad iniciū regni Dauid hn̄s ſm hebreos annos. 941. ſm septuaginta. 940. Quarta etas incipit a principio regni dauid ⁊ durat vsqꝫ ad transmigratōēꝫ babilonis: ⁊ habet annos. 484. ſm hebreos. ſm septuaginta. 485. Quinta etas incipit a transmigratōne babilonis. scilꝫ qn̄ hierusalē destructa fuit: ⁊ templū in ea incensum: et durauit vsqꝫ ad benedictā natiuitatem xp̄i habens annos ſm hunc modū pretactum quem hic sequimur 590. Et sicut p̄dictum est grandis est altercatio de supputatōne annoꝝ huiꝰ etatis diuersi diuersimode cōputāt. Sexta etas incipit a xp̄i natiuitate ⁊ durat vsqꝫ ad finem mundi cuiꝰ terminum solus deus nouit ⁊ hec dicit senectus: siue hora nouissima. His aūt etatibus pōt adiūgi septima etas q̄ est quiescentiūꝫ. et currit cum sexta: et octaua etas q̄ est resurgentium. Porro ſm hebreos in prima etate mundi sunt generationes. x. In scđa. x. In tercia. xiiij. In quarta xvij. quas tamē Matheus gratia misterij. xiiij. ponit. In quinta. xiiij. Etates aūt hominis sūt iste. Prima ē infantia homīs a natiuitate hoīs vsqꝫ ad ānos. 7. Scđa etas est puericia vsqꝫ ad ānos. xiiij. Tercia etas ē adolescētia a. 15. anno vsqꝫ in. 38. Quarta ē iuuētꝰ vsqꝫ ad. 49. Quinta ē senectꝰ a. 50. āno vsqꝫ ad. 79. Sexta ē decrepita etas ab āno. 80. vsqꝫ dum vita finit.

Prima etas mundi ab Adā

PRima etas mundi ab Adā
vſq; ad diluuiū habet ſm Hebreos ānos
1656. ſm ſeptuaginta interp̄tes Iſidoruꝫ
⁊ plures alios quoꝝ numerus in etatibus con/
ſequēter ponitur habuit annos. 2242.

SUmma bonitas volens cōmūicare ſuuꝫ
bonū ⁊ alijs fecit creaturaꝫ rationalem q̄
ſummū bonū intelligeret: ītelligēdo ama
ret: amādo poſſideret: poſſidēdo beata eēt. Fecit
deꝰ aūt primū hoīeꝫ formādo corpꝰ eiꝰ ꝑ miniſteri
um angeloꝝ de limo terre ī agro damaſceno ⁊ in/
ſpirauit ī faciē eiꝰ ſpiraculum vite: hoc ē aīam cre
auit: quaꝫ corpori facto vniuit. Factꝰ aūt ē homo
ad ymagineꝫ dei in naturalibꝰ ⁊ ad ſilitudineꝫ in
gratuitis. Ecce dn̄s mirabili ꝑfudit gr̄a. Cū ergo
marē ad ſilitudinē ſuā primuꝫ finxiſſet: tū etiā fe/
minaꝫ ꝯfigurauit adipſius hoīs effigiem vt duo
inter ſe ꝑmixti ſexꝰ ꝓpagare ſobolem poſſent: ⁊
omnē terrā multitudine opplere.

FOrmatis aīantibꝰ terre ⁊ volatilibꝰ adductiſ
ad Adā vt videret ea: cū adā nō īueniret ad/
iutor ſilis ſibi. immiſit dn̄s ſoporē in Adā ⁊ tulit
vnā de coſtis eiꝰ: replēs carnē ꝓ ea: ⁊ edificauit in
mulierē. Quā adā vidēs dixit: h̄ nūc os de oſſibꝰ
meis h̄ vocabit̄ Iſſa qꝺ latie mlr interp̄tat̄: qꝛ de
viro ſūpta ē. Factū igit̄ adā deꝰ in ꝑadiſum trāſtu/
lit: ⁊ ibi de coſta dormiētiſ Euā ꝓduxit: ſibiq; ſociā
formauit: Hāc n̄ fecit de capite ne viro dn̄aret̄: nō
de pede viri ne ꝯtēneret̄: ſ; de latere vt amoriſ vin/
culū ꝓbaret̄: etiā vt nō loci generiſ nobilitate: ſ; vir
tute vnuſq̄ſq; ſibi cōparet gr̄am. Iō extra ꝑadiſuꝫ
vir factꝰ ē: mulier vero ītra paradiſū. Creat̄ deni/
q; extra ꝑadiſū h̄ eſt ī inferiori loco vir factꝰ melior
inuenit̄ ꝓ Eua q̄ in ꝑadiſo facta fuit Adā igit̄ ꝓ/
thoplaſtū primū hoīem ſummꝰ oīm reꝝ fabicator
deus ſexto die ſecl'o q̄nta ⁊ viceſima marcij beſtijs
terre creatis cūctiſq; reptilibꝰ ⁊ volucribꝰ de limo
terre rubeo ī agro damaſceno tāq; creaturaꝝ om/
niū finē ⁊ poſſeſſorē finxit.

Q Uncꝫ suggerente diabolo in forma ser-
pentis ꝓthoparẽtes mandatuꝫ dei trãs-
gressi fuissent: maledixit eis deus: et ait
serpenti. Maledict⁹ eris inter omnia animãtia
ꝛ bestias terre: super pectus tuum gradieris: et
terram comedes cunctis diebus vite tue. Muli-
eri quoqꝫ dixit. Mľtiplicabo erũnas tuas: ꝛ cõ-
ceptus tuos: in dolore paries filios ꝛ sb viri po-
testate eris: ꝛ ipe domiabitur tibi. Ade vo dixit
Maledicta terra in opere tuo i laboribus come-
des ex ea: spinas ꝛ tribulos germinabit tibi: in
sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec reuer-
taris in terram de qua sumptus es. Et cũ fecissꝫ
eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de paradi-
so collocans ante illum cherubin cum flammeo
gladio: vt viam ligni vite custodiat.

A Dam primus homo formatus de limo
terre triginta annorũ apparens imposi-
to nomine Eua vxori sue. Cuꝫ de fructu
ligni vetiti oblato ab vxore sua comedisset: eie-
cti sunt de paradiso voluptatꝭ: in terram maledi-
ctionis vt iuxta imprecationeꝫ domini dei. Adã
in sudore vultus sui operaretur terram: et pane
suo vesceretur. Eua quoqꝫ in erũnis viueret fili-
os quoqꝫ pareret in dolore. quam incompabili
splendore decorauit. eã felicitatis sue inuid⁹ ho-
stis decepit: cũ leuitate feminea fructus arboris
temerario ausu degustauit: ꝛ virũ suũ in sentẽti-
am suam traxit. Deinde perizomatibus foliorũ
susceptis ex delitiaꝝ orto in agro ebron vna cuꝫ
viro pulsa exul venit. Tandem cuꝫ partus dolo-
res sepius expta fuisset cuꝫ laboribus in senũ ꝛ
tande in morteꝫ sibi a domino predictã deuenit.

De paradiso ⁊ quatuoꝛ fluminibus eius.

Paradisum terrenum seu deliciarum sub linea equinoctiali versus oriens situatum a principio dominus deus plantauerat. Qui latine hortus siue pomariū dicitur Hebraice heden quod delicie sonat: quasi deliciarum hortum omniū arboꝝ genere consitum. Ubi ⁊ lignum vite positum erat. Hūc locū muro igneo a terra vsqꝫ ad celum perfecte vallatuꝫ aiunt. Hic etiam cherubin asserūt flāmineo gladio antestare prohibentem volentes adire. In quo Adam ⁊ Eua fuerunt producti: demū peccato gule expulsi. In eoqꝫ positi Enoch voluptuantur ⁊ helyas morituri manibus antixp̄i: hic auteꝫ locus in oriente longo maris tractu a nostro habitabili segregatus omī amenitate cōspicuus scribitur. Qui habꝫ salubritatem amenitatem atqꝫ iocunditateꝫ de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Quiqꝫ in quatuoꝛ nascentia diuiditur flumina vt expositores Geneseos profitentur.

Ganges qui ⁊ phison

Primus fluuiꝰ phison q̄ ⁊ gāges appellat̄ fluuius indie pergrādis atqꝫ famosus: qui vniuersam circuit indiam. Is in orientem tendens a. xix. maximis atqꝫ nauigabilibus fluminibus augetur. Et vltimo pluribus ostijs occeanum ingreditur. Quotcunqꝫ autem exundet alueis in mare: adeo grādis est vt vbi minus occupet latitudinis. viij. M. passuum pateat: vbi plurimuꝫ centum altitudinis nusqꝫ minus. xx. passibus reperitur. Aduersus quem Cyrus persarum rex quasi cepti oblitus bellum inauditum sumpsisse fertur. Nā cū vnū ex regijs equis candore atqꝫ forma precipuum quem fiducia tractus trāsuadare persuaserat: a vortiginibus vndaruꝫ circumagi atqꝫ absorbi vna cum insidente cerneret aiūt iratuꝫ iurasse se illum adeo extenuaturum: vt qui equū atqꝫ equitem optimū absorbisset: mulieribus vix genua tingētibus vadosum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc expositis copijs. In cccc. lx. alueos flumen detraxit. Anno integro operi dato nō obsistente ꝙ nili more augeri dicat̄ certo anni tp̄e et adiacētes fecūdare agros.

Gion qui ⁊ Nilus

Gion qui ⁊ nilus secundus appellat̄ fluuius totius orbis ꝑmaximꝰ fluuius arbitratur. Huic ſm quosdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc esse quem theologi Geon. nūcupant: ⁊ ex paradiso deliciarū fluere: incole Nilum vocant ꝓpter limū quem trahit: ⁊ eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flumine quem accole nili patrem dicunt rapido veniens cursu affricam omnem ab Ethiopia seperat: ⁊ plurimas insulas faciens venit ad eā clarissimā Meroem a dextris eius nominatꝰ astusapes qꝺ idē sonat quod latens. Et ꝑtim asper partimqꝫ nauigia deferēs in amplissimū effunditur lacum: deinde varijs incitatus irritamentis montium coartatur rupibus: ad eum locum deueniens ethiopum qui Cattaduppa vocatur tam violēter inter obuios scopulos suo impellitur impetu: vt vasto aquarum se frangentium rumore incolarum aures in surditatem vsqꝫ ledat: deinde lenis violentia posita placidꝰ ac nauigabilis efficitur. Et primo circa cercasorū oppidum incipit esse triplex. Cuius pars vna ad deltam ⁊ meliam declinās iterum seperatur. et sic diuisus atqꝫ vagus: alijs etiam alueis varie seperatis in septem postremo totus diuisis partibus omnē egiptum irrigat annuo incremeto. Et demum egiptio mari ꝑ septem ingentia miscetur hostia. Scripserunt veteres hunc esse siluarum altorem permaximum et beluarum immaniū productorem ⁊ crocodrilloꝝ ⁊ hippotamoruꝫ ⁊c̄. Preterea calami atqꝫ papiri: ⁊ agrorum fecundatorum inclitum suis annuis incrementis. Que fieri contingit vt plurimū sole tenente leonis finem: ⁊ ad medium vsqꝫ virginis augeri demum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec sol virginis in finem vel libre pricipium venerit: ⁊ tunc totum infra veterem alueum contineri asserunt fluminis huiꝰ aquas talis esse virtutis vt fecundas faciat mulieres.

Tigris.

Tigris Tercius qui scd̄m Josephum dilat quod sonat acutum: eo ꝙ velocissimus sit Armenie maioris fluuius toto orbe cognitus. Nam a nostris vnus ex quatuoꝛ ꝑadisi delitiaꝝ exeuntibꝰ affirmatur. Is quom medorum fines attigit repētinus factus: tigris nomen assumpsit: sic em̄ sagittam volucrem medi vocant: nec diu ⁊ comperto aritissa lacu cursuqꝫ seruato violentus ⁊ integer atqꝫ discoloꝛ ꝑ illum effertur. deinde tauro monte obuio antro montis immergit̄. Et ꝑ latebras mersum in aduersam partem vluas et purgamēta plurima secum trahens apud lacum qui Lorāda appellatur omnia demersa ferens: factusqꝫ iterum fluuius in cuniculos mergit̄ iterato. Et postq̄. xxv. mil. passuū occultus excurrit: tercio redditur terris in regione sophen circa nymphеum adeo ꝓpinquus Arsenie fluuio in regione Artheni: vt quom quacūqꝫ ex causa intumuerit: seruatis sibi quisqꝫ vndis suis confluant vna: cuius rei testimonium lenioꝛ Arsenie cursus est. Qui mox diuisus in Euphratem iter dirigit relicto tigri. Qui susceptis ex armenia claris fluminibꝰ parthemos ⁊ alios disiūgit. Et vt asserunt aliq̄ Niniuē in partes diuidit et Mesopothamiam faciens lustratis radicibus montium Coridriorum circa Apamiam Seleutiā atqꝫ babiloniā. xxv. mil. passuuꝫ in alueos diuisus duos funditur. Quorum vnus quem meridiensem vocant Seleuciam ⁊ Messenem alluit. Alter autē in septētrioneꝫ versus campos caucasi irrigat: ⁊ vbi in vnum rediere alueum tigris dictus est. Uerum

cum hos.lx.mil. passibus ampliauit vasto effu-
sus alueo dextra carnicis oppidi persicum ĩ ma-
re defertur: nec vno tamẽ hostio sed pluribꝰ mi-
scetur eidem. Allij vo dicunt hunc rubro infun-
di mari.

Euphrates.

Euphrates quartus fluuius qui frugi-
fer sonat inter ceteros fluuios memora-
tu plurimo celebris est. tam veterꝫ litte-
ris ꝙ exundationibus suis. Hũc quidaꝫ volũt
ex paradisi fonte mortalibus quidem incogni-
to deriuari. alij dicũt in armenia maiori in mõte
cui paracoatra nomẽ haud longe a fonte tigris
oriri. Is aliquibus susceptis fluminibus vali-
dior factus in taurũ mõtem vires experit̃ suas.
Cui cum nõ resistat taurus progreditur victor:
sed saxosus atqꝫ violentus ad dexteram Coma
genam: ad leuam autem relinquit arabiã. Verũ
sunt qui velint eum in alueos duos diuidi: q̊rũ
alium in tigrim effuudi dicũt: reliquũ vo p mea-
tis medorꝫ gordianorumqꝫ terris in Mesopota-
miã ferri. Et babiloniam quondaꝫ Caldeorꝫ re-
ginam in ptes duas cursu medio seperare. In-
de hic idem postq̃ꝫ aliq̃ꝫdiu effluxit qui nauiga-
bilis ⁊ ingens ante fuerat in paludibus disper-
sus amplissimis tenuis efficit̃ riuus ⁊ incogni-
tus (vt aiũt) nusq̃ꝫ aperto exitu effluit. Esto sint
q̃ dicant eũ in mare rubrũ fundi. Volunt in suo
hũc nili more ⁊ fere eodẽ tempe Mesopotamiã
irrigare: atqꝫ fecũdam facere et sese in alueũ sta-
tuto tempore reuocare. Quãobrem euꝫ nomen
Euphratis sortitũ volũt. Cũ hebraice Euphra-
tas fertilitas appellet̃: dicunt ⁊ alij aquas eius
esse vitales. Et ob id a pristis auxeneum fuisse
vocatum.

Cum omnia in quibus historia versatur
complecti rerũ scriptores deceat: pauca
de diuersitate maris ac eius nominibus
iuxta varietatem regionũ adiũgere libuit.

Homerus terrã omnẽ quã ĩcolimus ab-
lui occeano ꝓdidit. Neqꝫ alienũ est insu-
lam eam esse. Naꝫ quocũqꝫ accedere ad-
extrema terre mortalibus pmissum est mare ĩue-
nitur. Quod occeanũ appellamus: ⁊ hũc nostre
habitabilis terminum quaqꝫ versum existimãt
Occeanus autem quem greci sic nominãt de ce-
leritate: ab occasu solis irrumpẽs leuo latere eu-
ropam radit. affricamqꝫ dextro scissisqꝫ calpe et
abĩna montibus. quos dicũt colũnas herculis
inter mauros funditur ⁊ hispaniaꝫ. at freto isto
quodaꝫ ostio aperit limẽ interni equoris mixtꝰ
mediterraneis finibus quousqꝫ ad orienteꝫ ꝓ-
pellit. Horũ qui hispanias perfudit. hibericus
fertur. ⁊ balearicus qui in narbonẽsem ꝓuinci-
am: gallicus mox ligusticus ab eo ad Siciliam
tustus. quem greci Joniũ vel tyrrhenũ Itali in-
ferum vocitant. a sicilia vsqꝫ cretam siculus: in-
de creticus qui in pamphiliam ⁊ egiptum ptẽn-
dit. Que aquarum moles torto in septemtrio-
nẽ prius latere amfractibus magnis iuxta greci-
as yllyricum ⁊ hellespontum in angustias strin-
gitur ꝓpontidis. Que ꝓpontis asiam Europã
qꝫ discriminat. Causam nominuꝫ nõ vniformis
dedit ratio asiaticum et phoeniciũ a prouincijs
dictum: ab insulis carpathium egeum Icareuꝫ
cyprium. a gentibus ausonium dalmaticum li-
gusticum. ab oppidis hadriaticum argolicum.
⁊c. Egiptiũ pelagus asie datur. gallicum Euro-
pe. affricanum libye. Hec in gremijs terrarum.
Oras autem extremas vt dictum occeanus am-
plectitur. Qui a littoribus suis arabicus persi-
cus Indicus: eous: sericus: hyrcanus: caspius
scithicus germanicus gallicus atlanticus. libi-
cus. egyptius dicitur. Cuius accessus incremẽ-
ta circa littora indie vehementissime proruunt:
maximosqꝫ ibi exitus faciunt. siue quod suspẽ-
sius altius tollatur vi caloris. siue ꝙ in ea par-
te orbis ⁊ fontium ⁊ fluminũ copia sit effusior.
Circũnauigari an hec insula queat: dubitatũ est
Strabo Gnosius australe pelagus ꝓpter intol-
lerabilem estum. boreale quoniã frigore concre-
tum esset: minime nauigari posse putauit: Juli-
us Solinus iube testimonium adducit qui vni-
uerse partis terre meridiane quaꝫ plurimi ꝓpter
solis ardorem peruiã negauerunt facta vl' getiũ
vel insularum cõmemoratione ad confirmande
fidei argumentum: oĩe mare qđ ab india vsqꝫ
in hyspaniã retro affricam cingit: nauigabile af-
firmauit. Plinius veronensis scribit in arabico
sinu res gerẽte Cesare augusti filio: signa naui-
um ex hispaniẽsibus naufragijs fuisse recogni-
ta: ⁊ annone florẽte Carthaginis potentia cir-
cũuentum a Gadibus ad finem arabie. eam na-
uigationem scripto prodidisse. Corneliuꝫ quo-
qꝫ nepotem auctorem facit qui Eudoxiũ quen-
dam sua etate cum lathirũ regeꝫ fugeret Arabi-
co sinu egressum Gades vsqꝫ profectum cõme-
morat. Celiũqꝫ antipatrem a se visuꝫ: qui ex hi-
spania cõmercij gratia vsqꝫ in Ethiopiam na-
uigarit. De septemtrionali occeano maior con-
tentio est quem tamen magna ex parte diui Au-
gusti auspicijs: circa germaniam nauigatum cõ-
stat vsqꝫ ad Cimbrorum promontoriũ. Caspia
vo littora Macedonum armis Seleuco ⁊ An-
thiocho regnãtibus ita explorata et pernauiga-
ta sunt: vt puo breuius q̃ꝫ totus hinc atqꝫ illinc
septemtrio sit remigatus. Plinius nepotẽ testi-
monio vtitur qui metallo celeri Gallie procon-
suli donatus a rege sueuoruꝫ indos astruit: qui
ex india cõmercij causa nauigantes tempestati-
bus essent in germaniam arrepti. Apud Otto-
nem historicũ legitur sub imperatoribus theu-
tonicis indicam nauium ⁊ negociatores indos
in germanico littore fuisse dephensos: quos vẽ-
tis agitatos ingratis: ab oriẽtali plaga venisse
cõstabat qđ accidere minime potuisset si (vt ple-
risqꝫ visum ẽ) septẽtrionale pelagus innauiga-
bile cõcretumqꝫ esset. A colũnis herculeis mau-
ritanie atqꝫ hispanie et galliarum circuitus: to-
tusqꝫ forme occidens hodie nauigatur. Orien-
tem nobis incognitum: cuꝫ religionum atqꝫ im-
periorum diuersitas. tũ barbaries immẽsa red-
didit: veteres tamen nauigatum produnt.

Fuit aūt ille locus sm Damasce. exulta-
tionis vniuerse ꝓmptuariū q̄ terre excel-
sioꝛ positus est. ⁊ tꝑato ac purissimo ae-
re refulget: plantis semꝑ floridis comatus est:
bono odore plenꝰ nullū irrōnabiliū inhabitat.
Est etiā sm ysido. oīm genere ligni ⁊ pomiferū
arboꝝ consitus: nō estus sed tempies aeris per/
petua. E cuius medio fons ꝑcurrens totum ne-
mus irrigat. Et sm mgr̄m ī historijs suꝑ Geñ.
Paradisus ē in principio mūdi partis orienta-
lis locus. tam altus ꝙ aque diluuij vniuersalis
ipm̄ nō attigerūt: qꝛ sm Strabū ⁊ Bedā pertin-
git paradisus vsqꝫ ad globū lunarem qđ tamen
q̄dam impugnāt vt Henricus de Eruordia. Et
alij quidā. ⁊ est locus amenissimus lōgo tractu
terre ⁊ maris: ⁊ si homo non peccasset deus qui
totum mundū fecit: ⁊ paradisum ampliasset. sic
ꝙ omes homines cōclusisset. Arbores paradi-
si comā nunqꝫ perdunt. Ibiqꝫ Enoch ⁊ Helias
vsqꝫ hodie incorrupti perseuerant: vt dicit mgr̄
in historijs. Et paradisus tante est altitudinis.
ꝙ est inaccessibilis sm Bedam. et tam altus ꝙ
ethereum regionem contingat. ⁊ ꝙ aque caden-
tes de eo tm̄ faciūt strepitum hominibus in vi-
cinio cōmorantibus: vt perdant sensum auditꝰ.
vt dicit Basilius in examerон ⁊ sanctꝰ Ambro/
sius. Iste aque sunt que procedunt de vno fon-
te paradisi. ⁊ generant quatuor riuos. s. phison
q̄ ⁊ ganges dicit᷑. Geon qui et Nilus. Tigrim
⁊ Eufratē. quo ipsi vero quatuoꝛ riui fluant ha-
betur Geneb. ij. Et est paradisus sm Albertum
magnū: locus temperatissimꝰ libre ⁊ arieti pe-
ne suppositus. quia in oriente iuxta torridaꝫ zo-
nam. Ideo bis in anno sol pertransit centrū pa-
radisi. ⁊ est ibi aer subtilissimus ⁊ incorruptus:
⁊ semper equinoctium: ⁊ vterqꝫ polus ibi vide-
tur: ab Helya ⁊ Enoch inhabitatur: et arbores
bis ibi in q̊libet anno fructificant. quia duplex
est ibi estas. ⁊ duplex hyems in anno: et vtrūqꝫ
nostrum solsticium ē eis profundissima hiems:
⁊ vtrūqꝫ equinoctiū profundissima estas. Ideo
dicit Marcianus ꝙ in India singulis ānis due
sunt estates ⁊ fruges bis metūtur. Patet igitur
ꝙ est locus altissimus terre. Secretissimus. Tē-
peratissimus. Amenissimus. quia est ibi loci vi-
riditas: florum venustas: flagrantia aromatum
Irriguū fontium. Ambrositas arboruꝫ. Vber-
tas fructuū: Cantus auiū. Quinto locus ordi-
natissimus. Sexto fertilissimus. ideo bene ortꝰ
omniūꝫ deliciarum dicitur.

Fecit quoqꝫ deus ad ornatum et decoreꝫ
paradisi triplex genus lignoꝝ sm ysid.
⁊ Augusti. de ciuitate dei. Vnū ad sustē-
tationem vite per nutrimentum: de quo dedit p̄-
ceptum affirmatiuū dicens. Geñ. ij. ex omni li-
gno paradisi comede. Aliud fuit ad ꝓbatōneꝫ
obedientie. s. lignum sciētie boni ⁊ mali: de quo
dedit preceptum negatiuū dicens. de ligno autē
sciētie boni et mali ne comedas. quod tamē nō
seruarunt nostri parentes primi. Ideo gustato
pomo aperti sunt oculi eorum. s. ad concupiscē/
dum seinuicem. ad quod ante non patebant sm
Augusti. ibidem in glosa. non ꝙ ante ceci erant
sicut quidā false imaginati sunt. Et cognito pru-
ritu carnis ⁊ libidinis in se. ⁊ se esse gratia spo-
liatos consuerūt perizomata id est succintoria si-
ue bracas de folijs ficus vt sic se cooperirēt ⁊ de-
fenderent. Non tamen est intelligendum ꝙ pec-
catum Ade ⁊ Eue fuit ex parte fructus illius li/
gni vel esus eiusdem vt dicit Augusti. de ciuita/
te dei. sed ratione affectus inordinati preponen-
tis se diuine iussioni: quia aliud ē prohibitum:
quia pctm̄ ⁊ malū sicut homicidiū furtū ⁊ men/
daciū. Aliud ṽo est pctm̄ ex eo: quia ē ꝓhibitū
sic fuit hic. Comestor dicit ꝙ lignū scientie bo-
ni ⁊ mali dictū est ex eo. ꝙ ex eius comestōne se-
cutū est: qꝛ senserūt statim post comestōnem ma-
lum egritudinis ⁊ imbecillitatis ac rebellionis
carnis cōtra rationem. et sic ceperūt cognoscere
bonū sanitatis firmitatis obedientie ac malum
infirmitatis egritudinis imbecillitatꝫ ac inobe-
dientie. sicut medicus melius nouit morbos cū
non solum infirmos visitat sed cum ipe infirma-
tur. Nam quod prius nouit per scientiā: postea
discit per expientiam. Naꝫ dulcia non meminit
qui nūqꝫ gustauit amara ⁊ econuerso. Tercium
fuit lignum in paradiso nobilius alijs. s. lignuꝫ
vite ⁊ hoc tripliciter. Primo ꝓpter effectum. qꝛ
dabat se comedenti causam immortalitatis ⁊ ꝓ-
hibebat causaꝫ infirmitatis ⁊ imbecillitatis: nō
tamē virtute naturali pure: ꝫ magis gratuite ꝓ-
pter virtutē anime obedientis deo: que erat im/
mortalitatis causa principalis ipsius corporis
sm Tho. in scripto secūdi senten. quia quotiēs
homo fuisset infirmatus de isto ligno sumpsissꝫ
⁊ sanitati datus fuisset: ⁊ hoc sic cōtinuasset vs-
qꝫ dum numerus electorum completus fuisset.
tunc omnes simul in celum rapti fuissent. Scđo
ꝓpter situm: quia situm erat ī medio paradisi q̄-
si preciosius et dignius oīm. sicut cor animalis
in medio corporis ponitur: et quod totum cor-
pus viuificat figurans crucem christi viuifican/
tis totū mundū et trahentis ad se omnia. Ioh.
xij. Tercio ꝓpter sacramentū sm Augu. vbi suꝑ
vbi dicit ꝙ per lignū scientie boni ⁊ mali signi/
ficatur liberꝝ volūtatis arbitriū. per lignū ṽo vi-
te xp̄s significat᷑. Ezech. xxxi. Om̄e lignū ꝑadi-
si n̄ ē assilatū illi. qꝛ Cāti. iiij. Emissiōes tue ꝑa-
disus maloꝝ punicoꝝ cū pomoꝝ fructibus.

Hvius aūt loci post pctm̄ hoīs aditꝰ iter-
clusus est: sepius em̄ vndiqꝫ rūphea flā-
mea id est muro igneo accinctꝰ ita vt eiꝰ
cū celo pene iūgat᷑ incendiū. Cherubin q̄z. i. an-
geloꝝ p̄sidiū arcendis spiritibꝰ malis suꝑ rum/
phee flagrātiā ordinatū ē: vt hoīes flāme: ange-
gelos ṽo malos angeli boni sꝫmoueant ne cui
carni vl' spūi trāsgressiōis aditus ꝑadisi pateat.
Hec ille.

Duplex fuit cā immortalitatꝫ hoīs ī statu ino-
cētie. s. intrinseca q̄ erat vis ꝯtētiua ipsiꝰ aīme ⁊
hec a deo. Alia extrīseca. s. esus ligni. Istud etiā
lignū vitā longeuā dedisset homī post pctm̄ sm
Aug. ī li. de q̄stōibꝰ no. ⁊ ve. test. ꝫ hoī gustꝰ eiꝰ
ꝓhibitꝰ fuit post pctm̄. iō dr̄ geñ. iij. Ipis āge/
gelis videte ne forte Adam sumat de ligno vite
⁊ viuat ieternū. i. valde diu. Concor. s. Tho. i.
parte. q. xcviij. arti. iiij. Et Alex. ij. ꝑte summe.
q. xiiij. ar. xx.

Adam vir sctũs cũctis diebꝰ vite sue ꝓphie spũ claruit: pñiaꝫ magnã ac diuturnã fecit filijs suis p̃cepta iusticie ṫdit: p̃cipiẽs vt a ꝯsortio cayn ac filiorũ eiꝰ oĩno abstinerent. nec cũ eis m̃rimonia iũgerẽt. Hic p̃mꝰ nr̃ parẽs vno pc̃tõ a p̄adiso nos expulit: s; sctã ꝯuersatõe sua ac pñia sua exm̃ nobis dedit ad regni celestis gaudia remeãdi: q̃ ãt h̃ ñ seq̃t̃ de ip̃o iuste cõq̃ri nõ poterit. Comestor dic̃. Adã genuisse. 30. filios ⁊ totidẽ filias p̃ter cayn ⁊ abel. adã fuit pr̃ ⁊ socer cayn qꝛ cayn ꝯxit m̃rimoniũ cũ calmana sorore sua. Augus. Adã v̊o mortuꝰ ẽ h̃ñs ãnos nõgẽtos ⁊. xxx. vt dr̃ ĩ ymagĩe mũdi. postq̃ꝫ genuit. xxx. filios ⁊c̃. ⁊ sepultꝰ ẽ ĩ loco caluarie circa hierl̃m: vbi postq̃ꝫ aliq̃ꝫdiu req̃euit. trãslatũ ẽ corpꝰ eiꝰ ĩ ebrõ ĩ terrã de q̃ sumptꝰ ẽ: cui sñĩe concordat Athanasiꝰ ⁊ docto. hebrei. qꝛ ꝯuenit vt ibi corpus suuꝫ xp̃us exponeret morti: vbi caput generis humani fuit corruptũ: ⁊ vbi seminata est corruptio ibiq̃ꝫ incorruptõ orietur: quatenꝰ sic medicina morbo corrñderet. Jo̅hes tñ in ꝯriũ sonat vt patet.

Augustinus. xiij. de ciuitate dei. humanũ genus ideo ex vno homine deus instituit vt cõmẽdaret q̃ꝫ ei grata sit in pluribus vnitas. que consideratio multuꝫ electis prodest: sanctis angelis in eterna pace sociãdis: verũ tãta immanitate peccãdi defecerñt hoĩes vt tutiꝰ atꝫ pacatiꝰ ĩter se bestie viuerẽt. Neq̃ꝫ. n. vnq̃ꝫ inter se leones aut ĩter se dracões q̃lia hoĩes bella gesserũt. vinculũ cõcordie diligit deus.

Adam itaq̃ꝫ ⁊ Eua p̃mũ oĩm parẽtes. xxx. sup̃ nõgentos vixere ãnos. ⁊ p̃ter Cayn Abel ⁊ Seth cũ sororibus suis q̊s scriptura cõmemorat. xxx. alios genuerat filios. Demũ q̊ꝫ infirmitate correptus Seth filio atꝫ alijs interdixit ne eiꝰ filij cũ filijs cayn ꝯmiscerẽt. Jllũ ꝓ oleo mĩe ĩpetrãdo ad paradisum vt aiunt: transmisit tandẽ deficiẽs in Ebron sepelitur. Sũt tñ q̃ dicũt eũ ĩ caluarie loco sepultũ fuisse

Abel secūdus filius Ade natus est anno.30. Ade cū sorore delbora. Iste abel primus martyr eccl'iam inchoauit qꝛ ī gr̄a ⁊ iusticia p̄mā̄sit. Si ei ab Adā īchoata fuisset nō foret cōtinua. Hūc āt iustū ⁊ sctm̄ ꝯmēorāt euāgelia Qui ab ineūte etate iusticiā colere ⁊ deū timere didicit. Cui⁹ ꝯuersatio pastoralis erat: ⁊ de oīb⁹ p̄micias deo offerebat. Et ꝓpterea de⁹ ad eius sacrificia respiciēs. ⁊ ei⁹ oblatōez ḡtam hr̄et germāo p̄n̄te. q̊ viso vult⁹ cayn p̄ ꝯfusiōe ꝯcidit et īuidie stimulo sauci⁹ cayn ī eū ꝯsurrexit ac īterfec̄. Qui celestē cītatē p̄m⁹ ꝯdidit. Et ip̄i⁹ ciuem se p̄mū ꝯstituit Centenario ⁊ eo amplius Abel mortuo. Adā post centesimū annū Seth genuit filium.

Anno.cxxx.ƀm heb. Scōm lxx. īterp̄tes.ccxxx. Adaz genuit seth q̄ fuit terci⁹ fili⁹ ade ⁊ nat⁹ ē āno p̄ris sui .cxxx. inchoāte ƀm he. ve. ħ ē āno mōi.130.cō/pleto vixit āt ānis.912. Iste seth nat⁹ est 230.āno aō. q̄r.c.moyses p̄termisit q̄b⁹ luxit filiū suū abel ī valle ploratōnis ꝓpe ebrō. ip̄e eē ꝑ oleo mīe īpetrādo ꝑadisuz adijt. In his duob⁹ primis filijs Ade. s. Cayn ⁊ abel ortū hūerīt due ciuitates ƀm Aug.14.li.ō ci.dei. fecerīt itaqꝫ duo amores duas ciuitates.terrenam.s. amor sui vsqꝫ ad ꝯtēptū dei. Celestez v̊o amor dei vsqꝫ ad ꝯtēptū sui deniqꝫ illa ī seip̄a: ħ in dn̄o gl'iat̄. Illa q̄rit ab homībus gl'iam. huic āt de⁹ ꝯsciē test̄ maxia ē gl'ia. ad illā ꝑtinet cayn q̄ p̄mo nat⁹ ē ⁊ cītatē ꝯdidit. Ad istā ꝑtinz abel. q̄ scd̄o nat⁹ ē ⁊ tāq̄ꝫ peregrin⁹ ħ ꝯuersat⁹. qꝛ gr̄a p̄destinat⁹ ciuis sursuz erat. deniqꝫ vt cītas dei sue aduersarie cooꝑatōe clarescat. aliq̄ facta reproborum cōmemorare necesse fuit.

Cayn p̄iogenit⁹ ade ⁊ eue cū sorore sua calmana nat⁹ ē āno ade.xv.ī agro damaseno. Hic prim⁹ agrorū cultor fuisse ꝑhibet̄ cupidissim⁹ q̄dē ⁊ aliene felicitatis īpatiētissim⁹ ac scelerat⁹ dolens mūera sua reprobata a deo et mūera fr̄is sui accepta mot⁹ īuidia fr̄em suū ductuz ī agrū īterfecit. ꝓpter qd̄ a deo pūit⁹ fuit vt oīb⁹ dieb⁹ vite sue eēt vag⁹ ⁊ ꝑfug⁹ suꝑ terrā. Cūqꝫ cayn ꝯfect⁹ eēt senio ⁊ īter frutecta aliqn̄ sederet a ꝓnepote suo lamech q̄ senectut̄ vicio cec⁹ fact⁹ dū venatōi īsi/stēt pueri ductor̄ suasu credēs cayn feraz sagitta occisus fuit.

Eras plimas dr̄soꝝ regū gētiuz aut opm magnificoꝝ: aut ꝑsonaꝝ sublimiū hicide ānotauī: q̄b⁹ vtut̄ astronomi

ī suis calculatōib⁹ ab adā vsqꝫ ad alphonsum. Et nō q̄ꝑ era ē tp̄s famosuz alicuius gētis vel secte incipiēs ab aliq̄ effectu q̄ ē nōbilis bonitat̄ vel malicie ⁊ vulgariter p̄t dici datū: iuxta qd̄ publice ꝯscriptōes fiūt. Vn̄ ⁊ sctūs leo hui⁹ noīs p̄m⁹ freq̄nter ħ termino era vtit̄ in Epistolis suis.

Enos filius Seth nat⁹ ē āno Seth cv. anno v̊o mūdi.435.ƀm.lxx.ƀm heb.235.āni vite eius.905. Iste enos incepit inuocare nomē dn̄i forte per aliqua deprecatoria verba que inuenit.

Caynā filius Enos natus ē āno patris sui.xc. Mūdi v̊o ƀm.lxx. 625. ƀm heb.ccc.xxv. āni vite ei⁹ extiterūt 910.

In linea iustoꝝ tres notāt̄ celestib⁹ decorati. P̄rio enos q̄ primo nomen dei inuocauit. Secundo Enoch q̄ cū deo ambulauit: ⁊ trāslatus ē in ꝑadisuz. Tercio Noe q̄ ꝑfectus fuit in generatōnibus suis humanū genus saluauit ab aq̄s diluuij. In linea v̊o pctōꝝ tres decorantur terrestribus. Primo Jabel qui fuit pater habitantium in tentorijs atqꝫ pastorum. Secundo Jubal qui fuit pater canentiū in Cithara ⁊ organo. Tercio Tubalchayn qui fuit malleator in cūcta opera eris.

ENoch filius Cayn quottus sit in numero filioꝝ Cayn certum nõ est. Iste Enoch cayn ciuitatẽ ɔdidit appellãs eã noĩe eiꝰ Enochiã quã ⁊ sua ꝓle repletã vidit. dicit em̃ Iosephꝰ. Qđ chayn rapinis ⁊ violentijs opes cōgregãs filios suos ad latrocinia ĩcitabat. Timẽsq̃ eos q̃s ledebat filios suos in cĩtate recollegit. Absurdũ tñ nõ ẽ ƀm augus. xv. de ciui. dei. ꝙ cayn edificauit cĩtatẽ cuꝫ vix q̃tuoꝛ viros scriptura dicat tũc fuisse. qꝛ nõ oẽs nũerauit q̃ tũc eẽ poterant: ẜ illos tm̃ noĩare neccẽ putauit q̃s suscepti opis rõ postulauit. Adã per cayn sceleratum vndenario numero finit̃ q̃ pctm̃ signi/ficat̃ ⁊ ip̃e numerꝰ femĩa claudit̃ a q̃ sexu factuꝫ ẽ inicium pctĩ.

Enoch

Nota ꝙ omnes artes vel scientie seculares liberales siue mechanice vł phisice humane curiositati deſuiẽtes a filijs lamech legũt̃ inuẽte ⁊ sic filij adulterini p̃mũ ſƀtiliores alijs fuerũt: ⁊ qꝛ tĩebant futuꝝ ꝑiclm̃ diluuij ⁊ ignis Iõ tubalcaim easdẽ artes ĩ duabꝰ colũnis scul/psit. Una latericia ⁊ alia marmorea colũna lapidea adhuc manet ĩ terra syria: vt. s. si ɔstructa lateribꝰ ab imbribꝰ extermĩaret̃ lapidea ꝑmanẽs p̃beret hoĩbꝰ scp̃ta cognoscere.

MAtusalem Enoch filꝰ cẽtesimo ei ⁊ octuagesimoseptio anno natꝰ lamech fi/liũ hũit q̃ nato duos ⁊ octoginta supra septĩgẽtos su/peruixit ãnos. Et sic Matusalẽ diutiꝰ vixisse ferũt oĩ/bꝰ q̃s scriptura cõmemorat.

Matusalem

Malaleel filꝰ yrath

Yrath filius Enoch

MAlaleel centuꝫ sexagita/q̃nq̃ hñs etatis ãnos genuit filiũ iareth quo nato postea septĩgẽtos et triginta annis sup̱uixit.

ISte Lamech primus bigamiaꝫ introduxit habens duas vxores ɔ illđ qđ dictũ fuit ab Adã spũ ꝓphetico: erũt duo ĩ carne vna. q̃ virũ. i. cayn ĩter frutecta iacẽtẽ sagitta ĩterfecit adolescẽteq̃ eũ ducẽtẽ arcu ꝑcussum occidit. Puitꝰ ẽ igr̃ ꝓpter occisionem caĩ septuagies septies qꝛ septuagita ⁊. vij. aĩe đ eo egresse ĩ diluuio ꝑiert.

Ada Lamech Sella

ISte Iabel filꝰ Lamech ex vxore Ada ĩcepit ɔdẽ tẽtoꝛia pastoralia poꝛtatilia ad mutãdũ pascua ꝓ gregibꝰ nutriẽdis nil nisi ɔiugiũ carnale meditãs ⁊ pascua vẽtr̃. ẜ ƀm cõmestoꝛẽ greges oꝛdĩauit ⁊ caracteri/bꝰ distinxit sep̱auitq̃ ƀm genera gre/ges ouiũ a gregibꝰ edoꝝ ⁊ ƀm q̃lita/tẽ vnicoloꝛes a grege sp̃si velleris: ⁊ ƀm etatẽ anicłos a maturioꝛibꝰ ⁊ cõmissuras cert̃ tp̃ibꝰ faciẽdas ĩtellexit

Lõcupĩa oculoꝛuꝫ

ISte tubalcayn filius lamech et selle secunde vxoris sue artẽ ferrareã p̃imꝰ in/ueĩt: res bellicas exercuit sculpturas ĩ metallis in libidineꝫ oculoꝝ fabꝛicauit sumens ex exemplum a natura ex opere fruticum sicut frater suus Tubal ad voluptatem auriũ consonantias excogitauit.

Lõcupĩa aurium

ISte Tubal filꝰ Lamech ex vxoꝛe Ada hic dr̃ pater canentiũ ĩ cythara ⁊ oꝛgano qꝛ musicã inuenisse dr̃ nõ tñ instr̃a musicalia adinuenit ƀm ɔmestoꝛẽ q̃ postea lõge ĩ/uẽta referũt̃ ẜ ɔsonãtias iue/nit vt laboꝛ pastoꝛał quẽ frater suꝰ iabel p̃amauit ĩ deliti/as vteret̃ ⁊ in delicijs exercere t̃: postea tñ młti adiuenert̃ ɔsonãtias melodiaꝝ ⁊ diuersa instr̃a musicalia sic̃ moises de sonitu aq̃ꝝ dr̃ armonias ꝑpẽdisse. Sũt tñ q̃ dicãt ꝙ ar/chades popłi ꝑ calamos breues ⁊ logos p̃mi excogitauerunt cantum: laercius vero id repertũ dicit tempoꝛe pitha/goꝛe philosophi.

Loncupĩa carnis

NOema filia Lamech ex Sella soroꝛ Tubalcayn artem varie diuerseq̃ texture inuenit: lanam et linuꝫ in fila traxit ⁊ pannũ texuit ꝓpter leuitatem. Naꝫ antea pellibus bestiarum vtebantur.

Iabel Tubal

Tubalcai Noema

Malaleel filius caynan q̄ plantatio dei interpretatur in linea xp̄i natus est anno patris sui. 75. anno v̄o mūdi ƀm Hebre. 470. ƀm. lxx. 760. obijt habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciui. dei. ꝙ plures āte diluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q̄ plixitas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū ⁊ ad sciētiarū principia inuenienda. Tum etiā scd̄m naturam: qꝛ homines erant melioris cō/plexionis ⁊ maioioris vigorositatis. Nā habebāt tunc multa maiora ossa qui/dem homines q̄ꝫ nunc. Unde allegans Plinium dicit. q̄nto magis p̄terit seculi cursus: tāto minora corpa fert natura: ne etiaꝫ magnitudo gigantoꝝ videat̄ ali/cui incredibilis testatur sacra historia dicens se vidisse molarem dentem: de q̄ cē/tum dentes scd̄m modulum nostre fieri potuissent. Dixitqꝫ August. 12. ꝙ nullo modo audiendi sunt illi qui dicūt tante fuisse breuitatis illos annos: ꝙ decez de illis faciunt vunm de nostris: atqꝫ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius adhuc sunt gentes q̄. cc. annis viuūt.

Jareth filius Malaleel qui interpretatur descendens siue roborans vł saporans natus ē anno patris sui. lxv. supra centesimuz Geñ. v. mūdi v̄o dcc. lx. scd̄m he. ve. ƀ scd̄m. lxx. interpretes. 976. vixit autem nongentos ⁊ sexaginta duos. Dicit Augusti. ꝙ multi sunt geniti ante diluuiū de seth ⁊ etiā cayn quos tamen scriptura festine trāscurrit: vt veniat ad noe vbi ambarum ge/nealogiarū ⁊ ciuitatū dei ⁊ diaboli discretio concretioqꝫ numeraret̄ ⁊ ad Abra/ham cui facta est repromissio de christo nascituro qui ē alpha ⁊ o: Appocalip. i. ꝓpter quod scriptura sacra quosdam ꝯmemorat. nec omnes isti primogeniti q̄s scriptura nominat vt cayn cognouit vxorem suam ⁊ genuit Enoch. nō est consequēs ꝙ Enoch fuit eius primogenitus. ⁊ sic de alijs. Huius v̄o tempe filij seth viri optimi in p̄ceptis patris cum simplicitate cordis perseuerantes a filijs Ca/ym pessimis quidem in omnē luxum prolapsis multa mala passi sunt.

Enoch filius Jareth natus est anno patris sui. c. lxv. Geñ. v. mūdi vero 1022. scd̄m he. ve. Sꝫ ƀm. lxx. 1122. Anni vite eiꝰ fuere. 365. Iste enoch septimus ab Adam deo placuit ⁊ translatus est in paradisuꝫ: ⁊ septima requies p̄dicatur ad quaꝫ trāsfertur omnis qui tanq̄ꝫ sexta die etate seculi christi aduentu formatur. viuit aūt in paradiso in corporis ⁊ sp̄us tranquillitate cū helya vsqꝫ ad tempus antixp̄i exituri ad fidei defensionem. Postremo martyrio coronandi. hūc iudas apostolus in epistola sua nonnulla scripsisse refert: q̄ ab an/tiquitate suscepte fidei a patribus refutata sunt.

Matusalem filius Enoch natus est anno patris sui. lxvij. mundi vero ƀm lxx. 1287. Anni quibus vixit fuere. 969. Iste Matusalem antiquissimꝰ fuit omniū quos scriptura ꝯmemorat. De annis autē eius diuerse sunt opiniones. ƀm lxx. interp̄tuꝫ computationem vixisset. 14. annis post diluuium. Sed non legitur fuisse in archa noe. Hiero. v̄o asserit: ꝙ eodē āno diluuij mor/tuus sit. Septemqꝫ diebus ante diluuium sepultus. Quidam v̄o eum cum pa/tre suo Enoch trāslatum fuisse volunt: ⁊ diluuiū p̄terisse putabant causante hoc diuersitate codicū nostroꝝ ⁊ hebreoꝝ: ƀm August. ⁊ Rab. ⁊ ysi. qui omnes di/cunt eum absqꝫ omni ambiguo non vixisse. 14. annis post diluuium cum ibi tā/tū. viij. anime salue fiebant.

Lamech filius Matusalem natus est āno p̄ris sui ƀm textum nostrū Gñ. v. clxxxvij. anno vero mundi ƀm lxx. 1454. vixit auteꝫ annis. 777. Iste lamech cum esset annorum. 172. genuit Noe quem cum genuisset dixit. Iste. s. Noe consolabitur nos a laboribus manuū nostrarum in terra cui male/dixit dominus. Et genuit preter Noe filios ⁊ filias. Et cuꝫ vixisset septingētos ⁊ septuagintaseptem annos tradidit principatum Noe filio suo ⁊ mortuus est. Eo quidem tempore gigantes erant super terram: viri vtiqꝫ famosi ⁊ incredibi/lis potentie scientes bellum.

Linea Christi

Malaleel

Jareth

Enoch

Matusalem

Lamech

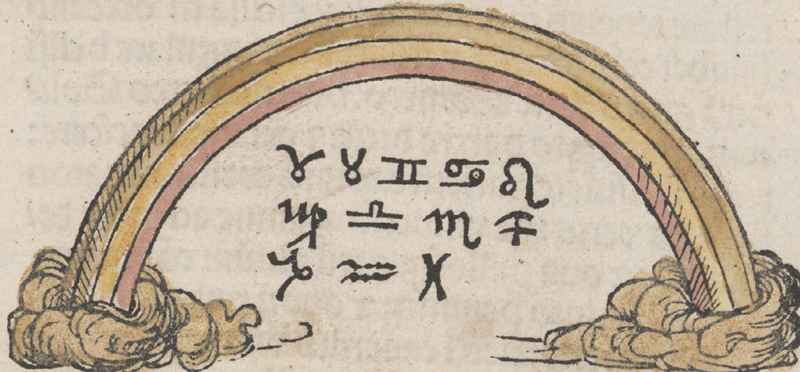

Ecunda etas mūdi principiū a Noe habuit post diluuiū: qd̄ fuit vniuersale p totū Anno sexcētesimo vite Noe a pncipio aūt mundi ƀm he. Millesimosexingentesimoquinquagesimosexto. Sed ƀm .lxx. interptes quos Beda et ysido. approbāt Bis mille ducenti ꝛ. xlij. ꝛ durat vsqꝫ ad abraham ƀm he. 292. annis. Sed ƀm .lxx. 842. annis. Ante diluuiū vo p. 100. annos Dominus apparuit Noe id ē quingentesimo anno vite Noe.

Noe diuini honoris et iusticie amator filius Lamech. ingenio mitis ꝛ integer inuenit grām coram dn̄o. Cū cogitatio hominū ꝓna erat ad malū. Omi tpe omēs in viam rectā deducere satagebat. Cūqꝫ instaret finis vniuerse carnis precepit ei dn̄s vt faceret arcam de lignis leuigatis bituminatā intus et extra. que sit trecētoꝝ cubitoꝝ geometroꝝ longitudinis. Orosius ꝛ post eū Augusti. ꝛ Hugo. Cubitū geometricū sex cubitos vsuales facere dicūt: quā pticaꝫ noiant. Sit itaqꝫ trecētoꝝ pticaꝝ lōgitudis: qnq̄ginta latitudinis ꝛ triginta altitudinis. i. a fundo vsqꝫ ad tabulatū sb̄ tignis. Et ī cubito cōsummab illā. In q̄ māsiūculas cenacl'a fenestrā ꝛ ostium ī latere deorsum facies. Noe igiť post cētuꝫ ꝛ xx. ānos ad arcā fabricatā. q̄ ꝓ solatio vite erant ncc̄ria cōportauit. Cūctorūqꝫ aīaliū ad ƀuādū genus eoꝝ masclos sil' ꝛ feminas piter introduxit. Ipe deniqꝫ ꝛ filij ei⁹ vxor ꝛ vxores filioꝝ primo die meƀ apꝛil' ingressus ē. Facto diluuio cuꝫ dn̄s oēm carnē deleuit. Noe cū suis saluat⁹ ē. Stetitqꝫ arca sup altissimos mōtes armenie. Qui loc⁹ egressoꝝ vocať. Egressi deo grās egerūt. Et altare facto: deo sacrificabant.

Hoc signū federis qd̄ do inter me et vos ꝛ ad omnē animā. Gn̄. ix.

Arcus pluuialis siue Iris licet dicatur hr̄e sex vel quatuor colores. tn̄ duos colores pncipaliter habet. q̄ duo iudicia repn̄tant. aq̄us diluuiuꝫ pteritū figurat ne ampli⁹ timeať. igneus futurū iudiciū signat per ignem vt certitudinaliter expecteť

Illo diluuij Anno prima seculi etas termīata ē ab Adaꝫ vsqꝫ ad diluuiū inclusiue. Etas scd̄a incepit q̄ ꝛ ad abrahe natiuitatē vsqꝫ perdurat.

Noe vna cū filijs ꝛ vxore ac filiorū vxorib⁹ ex archa egresso: ꝯfestim altare edificato de cūctis pecorib⁹ volatilibusqꝫ mūdis holocausta dn̄o obtulit. Et ei⁹ odorē suauitatis odorat⁹ est dn̄s. Propter qd̄ eidem dn̄s benedixit ac filijs suis dicens.

Crescite ꝛ multiplicamini. Indeq₃ terra ad pro-
priã naturã reuersa Noe cepit vir agricole eẽ.
ꝛ exercere terram: et cũcta animantia ad pascua
emisit. Cũq₃ (vt aiũt) hircũ capraꝝ in coricũ cili-
cie montem emisisset: ibidem lambruscas come-
dens: inebriatus ẽ: ꝛ reliqua animãtia cornib⁹
petere cepit. Hoc noe cõperto: lambrusce virtu-
tem agnouit. cõfestimq₃ ipsam sanguine leonis
porci agniq₃ et Symie addito inseruit: at lam-
brusca in bonã vineã inserta: fructũ fecit ꝑfectuꝫ
ꝛ vindemiauit eũ. Et ad vsuꝫ noe vino deducto
sacrificãs fecit cõuiuiũ magnũ. Inebriatus aũt
ex illo statim tanq₃ agnus in soporẽ resolutus ẽ
nudatus inhoneste iacebat: vidensq₃ Cham ei⁹
filius (videlꝫ pr̃ chanaan) pr̃is verenda nudata
e vestigio irridendũ frĩbus nũciauit ꝛ ostendit.
At Sem ꝛ Japhet audientes: filiali pietate in
pr̃em cõmoti palliuꝫ imposuerũt humeris suis
retrorsum incedẽtes: patris verenda operuere.
Eorũ quippe facies verse erãt: ne. s. pr̃is virilia
viderent. Qď dũ noe sensisset alijs quideꝫ filijs
felicitatẽ optauit. Cham vͦ ꝓpter cognitionem
sui nõ quidem maledixit: ſ₃ eius ꝓli. Noe vͦ cũ
vixisset post diluuiũ trecẽtis ꝛ q̄nquaginta an-
nis: qď quidẽ tẽpus feliciter egit: cum cõplesset
annos nongẽtos q̄nquaginta mortuus ẽ. Pre-
ter aũt Sem cham ꝛ Japhet at ionicum filios:
aliosq₃ post diluuiũ genuit filios ꝛ filias. viditq₃
ex filijs filioꝝ: ꝛ ex filioꝝ filijs ad multas vs-
q₃ generationes.

Monstruosoruꝫ quoq₃ multa hoĩm gene-
ra post linguaꝝ varietatẽ a deo factã va-
rijs in locis ꝓducta fuisse cõmemoran-
tur. Deus eñ ipe cũ sciret quaꝝ ptiũ similitudi-
ne vel diuersitate ↄtexeret pulcritudinẽ vniuer-
si: etiaꝫ monstruosos hoĩes in mundũ ꝓducere
voluit. E q̄bus q̄dam dicanť repiri q̄ in media
fronte vnũ tantuꝫ hñt oculũ: qui monoculi ap-
pellãtur. Alios statura eẽ cubitales: q̄s pigme-
os greci vocãt: qui ꝑ annũ octauũ viuendo non
excedũt. Hij ꝑpli plinio. vij. naturalis historie
testãte tenẽtes mõtana indie: vicina tñ occeano
salubri celo sempq₃ vernãte hñt singulare bellũ
ↄtra grues: teste Homero: hoꝝ mulieres Soli-
nus anno q̄nto parere dicit: ꝛ octauo senescere:
fama ẽ insidẽtes arietũ capraꝝ dorsis armatos
sagittis veris tp̃e vniuerso agmine ad mare de-
scendere ꝛ oua pullosq₃ earũ alitum cõsumere.
Casas eoꝝ luto pennisq₃ ꝛ onoꝝ putationibus
cõstrui. Arestoteles ĩ cauernis viuere pigmeos
tradit. Item gẽtes alie sunt in q̄bus singuli sin-
gula crura in pedibus maximis hñt nõ flecten-
tes poplitem: et tñ mirabilis celeritatis q̄s scio-
pedas vocant. Hij etiaꝫ plinio vbi supra testã-
te ꝑ estiuũ tempus in terra supini iacẽtes peduꝫ
se vmbra ꝓtegunt: vñ et inditum nomẽ habẽt.
Hos idem Plinius in desertis indie ꝑtibus ha-
bitare dicit. Quosdam alios sine ceruice habẽ-
tes oculos in humeris. Quosdam alios cyno-
cephalos quorũ canina capita. Et alia diuersa
genera monstruosoꝝ que in sequẽtib⁹ patebũt.
Cum multi reperiũtur hominũ fetus ab vsitato
cursu nature exorbitantes: qui tamen non ob-
mittendi in historijs ducũtur maxime longius
a mari degentes in q̄bus ꝓdigiosa aliqua ꝛ in-
credibilia multis visum iri haud dubitamus.
Quis eñ ethiopes añq₃ cerneret crederet: Aut
cui nõ miraclo ẽ cũ ꝑmũ in noticiã venit: Quã
multa fieri nõ posse (ꝑus q₃ facta sint) iudicãtur
Nature vͦ reꝝ vis atꝫ maiestas ĩ oĩbus momẽ-
tis fide caret: si q̄s mõ ꝑtes ei⁹ ac nõ totã cõple-
ctať aĩo. Ideo ad auctores fideꝫ relegabimus:
Mõ ne sit fastidio grecos auscultari qui maio-
re diligẽtia ꝛ vetustiore cura de hijs scripserunt
Ferũt etiã scitharũ genera ad septẽtrionẽ haud
ꝓcul ab ipo aq̄lonis ex ortu specuq₃ eius dicto
quẽ locũ gesglithron appellãt: ꝓduť arimaspi
q̄s vt in folio seq̄nti patebit vno oculo in fronte
media insignes. Quibus assidue bellũ eẽ circa
metalla cũ griphis feraꝝ volucri genere. mľti ſ₃
maxĩe illustres herodot⁹ ꝛ aristeas ꝓconesius
scribit: sup alios aũt antropophagos scithas ĩ-
q̄daꝫ ↄualle mag̃ timaui mõtis regio ẽ q̄ vocať
abarimon. In q̄ siluestres viuũt hoĩes auersis
post crura plãtis eximie velocitatis passim cum
feris vagãtes hos in alio nõ spirare celo. Ideo-
q₃ ad finitimos reges nõ ꝑtrahi. Neq₃ ad alexã-
drũ magnũ ꝑtractos beton itineꝝ ei⁹ mẽsor ꝓ-
didit. Precipue tñ india ethiopũq₃ tract⁹ mira-
culis scatẽt. Maxĩa ĩ india gignũtur aĩalia indi-
cio sunt canes grãdiores ceterꝭ. Arbores q̄dem
tante ꝓceritatꝭ tradũtur: vt sagittis supari neq̄-
unt. Hec facit vbertas soli tẽperies celi: aquarũ
habũdãtia. arũdĩes vͦ tãte ꝓceritatꝭ: vt singľa
internodia alueo nauigabili ternos interdũ ho-
mĩes ferãt. In mõte cui nomẽ ẽ Milo hoĩes eẽ
auersis plantꝭ octonos digitos ĩ singuľ pedib⁹
hñtes auctor ẽ Megaschenes. In mľtꝭ aũt mõ-
tibus gen⁹ hoĩm capitib⁹ caninis feraꝝ pellib⁹
velari ꝓ voce latratũ edere vnguib⁹ armatũ ve-
natu ꝛ aucupio vesci. Cresias scribit in q̄da gen-
te indie femĩas seľ in vita parere genitosq₃ cõfe-
stim canescere. Megaschenes gẽtẽ inter noma-
das indos nariũ loco foramĩa tãtũ hñtẽ. ad ex-
tremos indie fines ab oriẽte circa fontẽ gangis
Astomoꝝ gẽtẽ sine ore: corꝑe toto hirtam: vesti-
ri frondiũ lanugine: halitu tantũ viuentẽ ꝛ odo-
re quẽ narib⁹ trahũt. Nullũq₃ illis cibũ nullũq₃
potũ. Tantũ radicũ floꝝq₃ varios odores sil-
uestriũ maloꝝ q̄ secum portant longiore itinere
ne ďsit olfact⁹. Grauiore paulo odore haud dif-
ficulter exanimari. Onesicritus quibus ĩ locis
indie vmbre nõ sint corꝑa hoĩm cubitoꝝ q̄nũ ꝛ
binoꝝ palmoꝝ existere ꝛ viuere ãnos. cxxx. nec
senescere. ſ₃ vt medio euo mori. Cresias gẽteꝫ ex
ijs q̄ appellať pandore in ↄuallibus sitam. an-
nos ducẽtos viuere ĩ iumẽta cãdido capillo q̄ ĩ
senectute nigrescat. Artemidorus ĩ taprobana
insula longissimaꝫ vitã sine vllo corpis languo-
re traduci. Doritas ab indis arab̃ fluui⁹ dister-
minat. Ji nullũ aliũ cibũ nouere q₃ pisciũ quos
vnguibus dissectos sole torreant. atq₃ ita panẽ
ex ijs faciũt: vt refert Clitarchus. in affrice soli-
tudinibus hominũ species obuie subinde fiũt:
momẽtoq₃ euanescũt. Hec atq₃ talia ex hoĩm ge-
nere ludibria sibi nobis miracula: ingeniosa fe-
cit natura ad detegendã eius potentiã sequẽtes
gentes inter prodigia ponere libuit.

DE homibꝰ diuersaꝝ formaꝝ dicit Pli.li.vij.
ca.ij. Et Aug.li.xvi.de ci.dei.ca.viij. Et Isi-
dorus Ethi.li.xi.ca.iij. oīa q̄ sequūtur in in-
dia. Cenocephali homines sunt canina capita habē-
tes cū latratu loquūtur aucupio viuūt. vt dicit Pli.
qui omnes vesciūtur pellibus animaliū.
Cicoples in India vnū oculum hn̄t in fronte sup̱ na-
sum hij solas ferarū carnes comedūt. Ideo agriofa-
gite vocātur supra nasomonas confinesq̧ illorū ho-
mines esse: vtriusq̧ nature inter se vicibus coeūtes.
Calliphanes tradit Arestotiles adijcit dextram mā-
mam ijs virilem leuam muliebrem esse quo hermo-
froditas appellamus.
Ferunt certi ab orientis pte intima esse homines sine
naribus: facie plana eq̄li totius corpis planicie. Ali-
os supiore labro orbas. alios sine linguis ⁊ alijs cō-
creta ora esse modico foramine calamis auenaꝝ po-
tū haurientes.
Item homines habentes labiū inferius. ita magnū
vt totam faciem contegant labio dormientes.
Item alij sine linguis nutu loq̄ntes siue motu vt mo-
nachi.
Pannothi in scithia aures tam magnas hn̄t. vt con
tegant totum corpus.
Artabrite in ethiopia ꝓni ambulāt vt pecora. ⁊ ali-
qui viuūt p̱ annos. xl. quē nullus sup̱greditur.
Satiri homūciones sunt aduncis naribus cornua ī
frontibus hn̄t ⁊ capraꝝ pedibus similes qualē in so-
litudine sanctus Antonius abbas vidit.
In ethiopia occidentali sunt vnipedes vno pede la-
tissimo tam veloces vt bestias insequantur.
In Scithia Ipopedes sunt humanā formaꝫ eq̄nos
pedes habentes.
In affrica familias quasdā effascinātiū Isigonus ⁊
Memphodorus tradūt quaꝝ laudatōne intereāt ꝓ-
bata. arescāt arbores: emoriātur infantes. esse eius-
dem generis in tribalis et illirijs adijcit Isogonꝰ q̄
visu quoq̧ effascinent iratis p̄cipue oculis: quod eo-
rū malū facilius sentire puberes notabilꝰ esse ꝙ pu-
pillas binas in oculis singulis habeant.
Item hoīes. v. cubitoꝝ nūq̧ infirmi vsq̧ ad morteꝫ
Hec oīa scribūt Pli. Aug. Isi. Preterea legit̄ ī gest-
Alexādri ꝙ ī india sunt aliq̄ hoīes sex manꝰ hn̄tes.
Itē hoīes nudi ⁊ pilosi in flumine morātes.
Itē hoīes manibꝰ ⁊ pedibꝰ sex digitos habentes.
Itē apothami ī aq̄s morantes medij hoīes ⁊ medij
caballi.
Item mulieres cū barbis vsq̧ ad pectꝰ ſ capite pla-
no sine crinibus.
In ethiopia occidētali sūt ethiopes. iiij. oclos hn̄tes
In Eripia sunt hoīes formosi ⁊ collo gruino cū ro-
stris aīalium hoīmq̧ effigies mōstriferas circa extre-
mitates gigni mīme miru. Artifici ad formanda cor-
pora effigiesq̧ celandas mobilitate ignea.
Antipodes āt eē. i. hoīes a ꝯria pte terre vbi sol orit̄
qn̄ occidit nob̄ aduersa pedibꝰ nr̄is calcare vestigia
nulla rōe credēdū ē vt ait Aug. 16. de ci. dei. c. 9. In-
gēs tn̄ ꝭ pug̃ lr̄aꝝ ꝯtraq̧ vulgi opīoeꝫ circūfundi ter-
re hoīes vndiq̧ cōuersisq̧ īter se pedibꝰ stare et cūct-
silem eē celi v̄ticē. Ac sili mō ex q̄cūq̧ pte mediā cal-
cari. Cur āt n̄ decidāt: miret̄ ⁊ illi nos n̄ decidere: nā
eīn repugnāte: ⁊ quo cadāt negāte vt possint cadere.
Nā sic ignis sedes nō ē nisi ī ignibꝰ: aq̄rū nisi ī aq̄s.
spūs nisi in spū. Ita terre arcentibus cūctis nisi in se
locus non est.

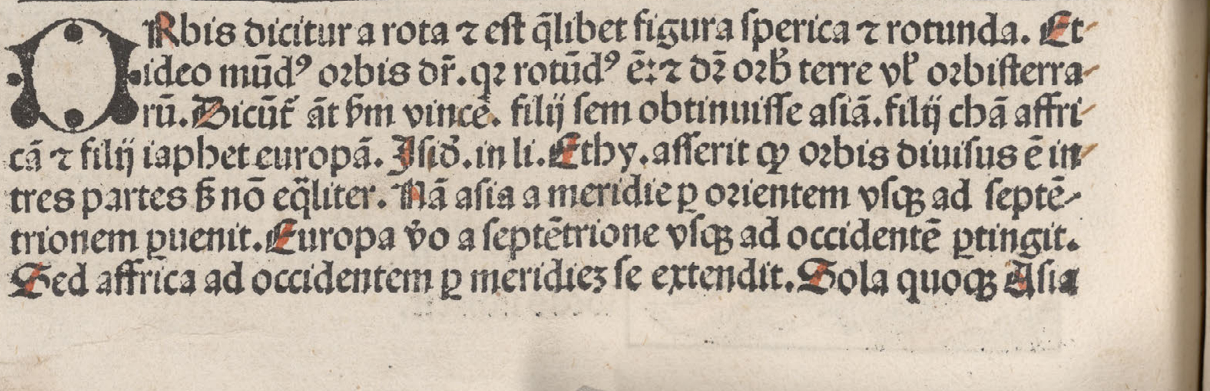

IAPHET

Uentorum quatuor cardinales sunt primus Septentrio flat tercius ab axe faciens frigora et nubes huic dexter Circius niues et grandines A sinistris boreas constringens Secundus subsolanus ab ortu spatius vulturnus desiccans eurus nubes generans Tercius auster humidus fulmineus A dextris euro auster calidus a sinistris euro nothus tempestuosus Quartus zephirus hiemem resoluens producens flores a latere affricus generans fulmina et corpus nubila faciens

Orbis dicitur a rota et est qlibet figura sperica et rotunda. Et ideo mūdus orbis dr. qr rotūdus ē: et dr orb terre vl orbisterrarū. Dicūt āt bm vincē. filij sem obtinuisse asiā. filij chā affricā et filij iaphet europā. Isid. in li. Ethy. afferit q orbis diuisus ē in tres partes sz nō eqliter. Nā asia a meridie p orientem vsqz ad septētrionem puenit. Europa vo a septētrione vsqz ad occidentē ptingit. Sed affrica ad occidentem p meridiez se extendit. Sola quoqz Asia

continet vnam partem nostre habitabilis. s. medietatem: alie vo ptes. s. affrica ꝛ europa aliam medietatē sunt sortite. Inter has autem partes ab occeano mare magnū progreditur. easqꝫ intersecat: quapropter si in duas partes orientis ꝛ occidentis orbem diuidas in vna erit asia in alia vo affrica ꝛ europa. Sic autem diuiserunt post diluuiū filij Noe: inter quos Sem cum posteritate sua asiam. Japhet europam: cham affricam possederunt. vt dicit glo. super Geñ. x. ꝛ super libro Paralippo. primo. Idem dicit Crisostomus Isidorus ꝛ Plinius.

De prouincia Asie. Asia ex nomie cuius-
dam mulieris est appellata ꝫm Vinc. q̄
apud antiquos imperium tenuit orien-
tis. Habet ista pars prouincias multas ⁊ regio-
nes. Paradisus terrestris locus est in orien-
tis partibus cuius vocabulum ex greco in lati-
num vertitur ortus. Hebraice eden dicit̄ qđ la-
tine delicie interpretatur. quod simul iūctum re-
sultat ortus deliciaruꝫ. Est enim omni genere li-
gni ⁊ arborum pomiferarum consitum: habēs
etiam ligmuꝫ vite in medio. Non ibi frigus nec
estus: sed perpetua aeris temperies. de eius me-
dio fons prorumpens irrigat nemus totuꝫ. Di-
uiditur aūt in quatuor flumina vt patet Geñ. ij.
huiꝰ loci post pctm̄ est aditus interclusus. In-
dia q̄ in asia ē. ab indo flumine dicta est q̄ ex pte
occidentali claudit̄. Hec a meridiano mari por-
recta vsqꝫ ad ortuꝫ solis: ⁊ a septētrione vsqꝫ ad
monteꝫ caucasum peruenit. Habet gentes mul-
tas ⁊ oppida. Insulam quoqꝫ thephanā gem-
mis ⁊ elephantis refertam. Crisen ⁊ arginē au-
ro et argento fecundas. Tilem quoqꝫ arborem
folijs nunq̄ꝫ carentem. habet ⁊ fluuios gangen
⁊ indū ⁊ hypaneꝫ illustrantes indos. Terra in-
die fauonij spiritu saluberrima. in anno bis me-
tit fruges: vice hyemis ethesias patit̄. Signit
autem tincti coloris homines. elephantes ingē-
tes. monoceron bestiam id est vnicorniū. psita-
chum auem. ebenum quoqꝫ lignum cinamomū
piper ⁊ calamū. Mittit quoqꝫ ebur lapidesqꝫ p̄-
ciosos. berillos. crisopassos. adamantē. carbū-
culos. ligures. margaritas ⁊ vniones. q̄bus no-
biliū feminaꝝ ardet ambicio. Ibi etiaꝫ sunt mō-
tes aurei quos adire ꝓpter dracones ⁊ griphos
⁊ immēsoꝝ hominū mōstra est impossibile. So-
linus dicit. diu credita ē esse tercia pars terrarū.
Indiā liber pr̄ ingressus ē vtpote q̄ indis sbacꝭ
primꝰ oīm triūphauit. Sūt ⁊ alie ꝓuīcie mľ-
te in asia: et reḡ videlꝫ Parthia. Assiria. Media
Persia. Mesopotamia Babilō nomē ē in q̄ ē
vrbs babilon a q̄ nūcupata ē vrbs tam nobilis
vt caldea ⁊ assiria ⁊ mesopotamia in eiꝰ nomen
aliqñ trāsierūt. Arabia ꝓuīcia sic ē appella-
ta. i. sacra. sic interpretata eo ꝙ thuriferos hēat
odores. Mirra ⁊ Cinamū ibi habēt̄. Et ibi
nascit̄ fenix. Ipā etiā dr̄ Sabba. Siria hꝫ in
se plures ꝓuīcias. s. Cōmagenā pheniciam ⁊
palestinam. cuiꝰ ps ē Judea. absqꝫ sarracenis ⁊
nabucheis. In phenicia est thirꝰ ad quā ysaias
loq̄tur. Judea ex noīe iude appellata. s. eo ꝙ
reges ex illa tribu hūit. q̄ ibi regnauerūt. Hec ē
palestīa regio q̄ prius chanaā dicta ē a filio chā
siue ex chananeoꝝ gētibus q̄bus expulsis iudei
eā dn̄o ꝯcedēte possederūt. In medio aūt iudee
ciuitas hierosolima. Terra ē variarū opū diues
frugibus fertilis aq̄s illustris. balsamꝰ optīma.
Samaria regio ē palestine in q̄ ciuitas prin-
cipalis etiā dr̄ Samaria vbi cōiter tenuerūt se-
deꝫ regni reges isrľ. sicut in hierľm reges iudee.
Hec ē media inter ꝓuīciā iudee ⁊ ꝓuīciā ga-
lilee: similis ē terra iudee in bonitate Galilea
ꝓuīcia etiam palestine. Et ē duplex. s. supior ⁊
inferior. Penthapolis regio ē in cōfinio ara-
bie ⁊ palestine: quinqꝫ ciuitatum Sodome ⁊c̄.

celesti igne consumptarum. Nabathea a filio
ysmahel nominata iacet inter iudeam ⁊ arabiaꝫ
Egyptus que prius dicitur essea: ab egypto
danay fratre postea ibi regnante nomen accepit
regio celi ymbribus insueta: ⁊ pluuiarum igna-
ra. Nilus solus eam circūfluens irrigat: ⁊ inun-
datione sua fecundat adeo copiose vt impleat ne-
cessarijs mercibus orbem terre Scithia sicut
⁊ gothia magoth a filio Japhet fert̄ cognomi-
nata. Hircana dicta est a silua hircania: q̄ sci-
thie subiacet. Albania a calore populi sic no-
minata eo ꝙ albo crine nascant̄ homīes. Ar-
menia vocata est ab armeno iasonis thesalali co-
mite. qui armeniam cepit. Hyberia regio est
asye prope pontum armenie. ī hac herbe tinctu-
re vtilis nascūtur. Capadocia ꝫ vrbs ꝓpria no-
minauit hec est in capite Syrie sita. Asia mi-
nor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs par-
tibus mari circūdatur. Et habet ꝓuīcias istas
bithyniam. frigiā. galatiā. libiā. chariaꝫ. pam-
philiam. ysauriā. liciā atqꝫ ciliciam Bithinia
aūt in ponti exordio a bitynio rege nūcupata ē.
ipā ⁊ maior frigia. Nicomedia vrbs est in ea
vbi hanibal fugiens veneni haustu animā spira-
uit. Galatia a priscis gallorum gentibus a q̄-
bus extitit occupata. Frigia dicta est a frigia
europis filia. h̄ ⁊ dardania a dardano iouis fi-
lio dicta est. huius regio troya est quā ex suo no-
mine appellauit tros troyanorū rex. due autem
sunt frigie maior ⁊ minor. Maior frigia smirnā
habet. Minor vō ylium ⁊ lichaoniam. Pam-
philia cilicie sociatur. Ysauria ex situ loci dicitur
cognominata. quia vndiqꝫ aperta aurarum fla-
tibus pateat. metropolim vrbem seleuciam ha-
bet. Cilicia a silice quodam nomen traxit ma-
trem vrbium habet tarsum. Licia auteꝫ sic no-
minatur eo ꝙ ab oriente sit iūcta cilicie. Ibi est
mōs ille mirabilis chymera q̄ nocturnis estibꝰ
ignē exalat sicut in Sicilia ethna: ⁊ in alemania
zwickau.

De alia tercia pte mūdi q̄ dicit̄ Europa.
Europa q̄ppe ab agenoris regis libie fi-
lia nomē accepit: quā iupiter ab affrica
raptam cretam aduexit: et ptē terciā orbis ab ea
denominauit. Incipit a flumine thanai: de-
scendēs ad occasum p septētrionalē occeanū vs-
qꝫ ad fines hispanie: pars orientalis et meridia-
na a ponto consurgens: tota mari coniūgitur et
in insulas cades finit̄. Prima europe regio est
Schithia inferior. q̄ a meothidis paludibꝰ inci-
piēs inter danubiū ⁊ occeanū septētrionalē vs-
qꝫ germaniā porrigit̄. q̄ terra p barbaras gen-
tes a q̄bꝰ inhītatur generaliter barbaria dicit̄.
Huiꝰ ps p̄ma alania ē: post hanc dacia vbi ⁊
gothia: deinde germania vbi plurimā ptē Sue-
ui incoluerūt. Germania post Scithiā inferi-
orē a danubio inter rhenū fluuiū ⁊ occeanū con-
clusa cingit̄. terra diues viriū ac pplis numero-
sis ⁊ immanibus. Vñ ⁊ ꝓpter fecūditatē gignē-
doꝝ populoꝝ germania dicta ē. mittit gemmas
Cristallum ⁊ Succinum. due vō sunt germanie
superior iuxta septētrionalem occeanū. inferior
circa rhenū. Prouīcie aūt q̄s danubiꝰ a barba-
rico ad mediterraneū mare se cludit sunt. prima

messia a messiū ꝓuentu vocata: ꝓpter abūdātiā.
Post messiā pannonia postq̃ʒ rethicꝰ frugibꝰ
ferax q̄ excipit galliā belgicā: deinde traciā: tra-
cie tirias iaphet filiꝰ nomē dedisse ꝓhibet̄. Alij
seuicia incolarū traciā appellatā dixerūt Huic
ab oriēte ꝯstātinopol' opposita ē: ab occasu ma-
cedonia illi sb̄iacet. cuius regionē olim diuersa-
rū gentiū ppl'i mesi: gethe: sarmate scithe ⁊ alie
natōes incoluerūt. Grecia a greco rege dicta ē
q̄ cūctā illā regionē incoluit. Sūt aūt ꝓuīcie
grecie plures: ⁊ q̄rū p̄ria ē ab occidēte dalmacia
deinde epirꝰ inde elladas: inde thesalia. īde ma-
cedonia: inde achaya: ⁊ due ī mari creta ⁊ cicla-
des. Illiricꝰ aūt general'r ⁊ oīs grecia ⁊ dal-
macia a delim maxia illiꝰ ꝓuīcie cītate dicta est.

Epirꝰ a pirro achillis filio dr̄ cuiꝰ ps chaona
ē: q̄ añ mollosa ē dicta: a molloso filio pirri quē
de andromaca hūit. Ellades dicta ē a rege el-
lena deuchalionis ⁊ pirrhi filio: a q̄ p̄riꝰ greci el-
lenes nūcupati sunt. Ip̄a ē ⁊ athica ip̄a est vera
grecia. vbi fuit athenas ciuitas mr̄ l'rarū ⁊ ph̄orū
nutrix q̄ nihil hūit grecia clarius atq̃ʒ nobilius.

Ellades aūt due sunt ꝓuīcie. s. Boetia sic di-
cta a boue: ibi thebe ꝯstructe sunt: in q̄ olim ciui-
lia bella detonauerūt vbi nati sunt apollo ⁊ hercu-
les: maior ille thebanꝰ peloponēs. scd̄a ps ella-
dis a pelope rege athice vōta ē. Tesalia a the-
salo rege dicta ē. m'lta sunt ī thesalia fluīa ⁊ op-
pida: iter q̄ p̄cipua ē thesaloīca ibi ē ⁊ mōs pna-
sus q̄ndā appollini ꝯsecr̄ꝰ. In thesalia q̄ et p̄ria
fuit achillis p̄mū solidi aurei facti sunt: domādo-
rū q̄ʒ eq̄rū vsus primū īuēt̄ ē. Macedoīa a ma-
cedo q̄ fuit deuchaliōis nepos mr̄nꝰ nomē acce-
pit. Postq̃ʒ ibi accepit p̄ricipatū q̄ p̄riꝰ emathia
dicebat̄: q̄ ꝯfinis ē a septētriōe emathie patria
alexandri magni regio venis aureis ⁊ argēteis
optīa. Mōs olimpꝰ ī ea ē ita altꝰ vt ī cacuīe eiꝰ
nec vēti nec nubes sentiāt̄ Achaia ab acheo re-
ge ⁊ vrbs ⁊ ꝓuīcia appellata ē. Hec pene īsula ē
huiꝰ caput ē corīthus gretie decꝰ archadia sinꝰ ē
achaie ip̄a ē ⁊ sicaonia a sitione r̄ge a q̄ ⁊ regnū
siciomorū ē dcm̄. h̄ʒ abeston lapidē q̄ sel' accēsus
nūq̃ʒ extiguit̄. Pānoniā ab alpibꝰ appēninis
dicta ē: q̄bꝰ ab ytalia secernit̄ regio fort' et solo
leta. Hystriā hyster fluuiꝰ vōuit q̄ terrā illā īflu-
it. Ip̄e ē danubius: h̄ʒ āt a septētriōe pānoniā.

Italia olim a grec' ppl'is occupata mag̃ grecia
nūcupata ē. deīde a reg' noīe saturnia mox ⁊ la-
tiū dicta: eo ꝙ saturnꝰ a ioue sedibꝰ suis pulsus
ibi latuerit. Postremo ab ytalo siculorū rege ibi
regnāte nūcupata ē. terra oībꝰ rebꝰ pulcerrīa ⁊
fertil': pabuli vb̄tate ḡtissima: h̄ʒ lacꝰ venatū. alū-
nū atʒ lucernū. Fluuios eridanū: tiberim ⁊ tepē-
tes fōtibꝰ baias. Gignit gēmas sericū: ⁊ coral-
lū. ⁊ liguriū boam q̄ʒ s̄pētē. ytalia aūt ⁊ hispa-
nia iccirco hesperie dicte sunt. eo ꝙ greci hespo
stella nauigēt: ⁊ in ytaliā et ī hispaniā q̄ hac rōe
discernūt̄. Aut hespiā solā dic' ⁊ significas yta-
liā: aut addis vltimā ⁊ signas hispaniā q̄ ī occi-
dentis ē fine. Tuscia ps ē ytalie Umbria vo
ps tuscie. vmbria vo dcā vt historie narrant: eo
ꝙ tpe aq̄se cladis ymbribꝰ sup̄fuerit. Est ei ī iu-
gis appeninis sita mōt' in p̄te ytalie iuxta meri-
diē. Etruria ps ē ytalie dcā eo ꝙ eiꝰ fines tēde-
bāt vsq̃ʒ ad ripā tiber'. Rome oīm fines vniꝰ tm̄

tiberis ripa tenebāt̄. Hic ⁊ tuscia Tuscia aūt a
freq̄ntia sacrificij ⁊ thur' dcā ē. illic ⁊ aruspiciā
dicūt eē inuētā Apulia ē vbi brūdusiū quā tho-
li secuti dyomedem ducē ꝯdiderūt. Cāpania ꝓ-
uincia ytalie h̄ʒ terras hyeme oī estateq̃ʒ v̄nātes
Et sol ibi mitis: q̄ta tēperies: aer purꝰ ⁊ blādꝰ.

Gallia dcā ē a cādore ppl'i: gala ei grece latine
lac dr̄. Mōtes eñ ⁊ rigor celi ab ea p̄te sol' ardo-
rē excludūt: q̄ fit vt cādor ppl'i ñ coleret̄. hāc ab
oriēte alpiū iuga tuet̄: ab occasu occeanus īclu-
dit a meridie p̄rupta pirenei: a septētriōe rheni
fluēta atʒ germania: cuiꝰ initiū belgica finis aq̄-
tania est. Regio est gleba vberi ac pabulosa ad
vsum aīantiū apta: Flumībꝰ q̄ʒ ⁊ fōtibꝰ irrigua
p̄fusa duobꝰ magnis rheno ⁊ rhodano fluibus

Belgis āt cītas ē gallie a q̄ belgica ꝓuīcia dcā
ē. Cisalpina q̄ citra alpes trāsalpina q̄ vltra al-
pes. Retia q̄ iuxta rhenū. Aq̄tania āt ab obli-
q̄s aq̄s ligeris flumīs est appellata. Hispania
p̄us ab ybero amne hiberia nūcupata ē: postea
ab hispāo hispāia vōta. Ip̄a ē ⁊ hesperia ab he-
spero stella occidētali dcā. Sita ē āt iter galliā ⁊
affricā: a septētriōe pireneis mōtibꝰ clausa: a re-
liq̄s p̄tibꝰ vndiq̃ʒ mari ꝯclusa. Salubritate celi
eq̄lis oīm frugū generibꝰ fecūda gēmarū metal-
lorūq̃ʒ ditissima: iterfluūt eaʒ flumīa mag̃ bethꝰ
īnneꝰ: yber' ⁊ tagꝰ: h̄ʒ ꝓuīcias sex: Tarraconen-
sem: Carthaginēsem. Lusitaniā. Galiciā. Bethi-
cam ⁊ trāsfreta ī regiōe affrice tingitanā. Due
sunt aūt hispanie: anterior ⁊ exterior.

De affrica alia p̄te tercia mūdi affricaʒ sic
noīatā: q̄daʒ extimāt q̄si affricā eo ꝙ sit
apta celo vl' soli ⁊ sine horrore frigoris.
Alij affricā dicunt appellari ab vno ex posteris
abrahe de cethura nato q̄ dictꝰ ē affer. incipit āt
a finibꝰ egipti p̄gēs iuxta meridiē p̄ ethiopiam
vsq̃ʒ ad athlantē mōtē: a septētrionali p̄te mari
mediterraneo claudit̄: ꝯiūcta h̄ʒ ꝓuincias libiā
cirenēsem. Pēthapolim. Bisantiū. carthaginē.
Numidiā. Mauritaniā. tingitanaʒ. Et circa sol'
ardorē ethiopiā. Libia cirenēs ī p̄te affrice p̄ri-
ma ē a cirene vrbe metropoli. q̄ ē ī eiꝰ finibꝰ nū-
cupata. Pētapol' dcā ē a. v. cītatibꝰ ibi exn̄tibꝰ
magnis. iter q̄s sunt ptholomaida ⁊ bernice sic
denaīate a r̄gibꝰ suis. Gethula ps affrice medi-
terranee. Mauritania dr̄ a mauro q̄d nomē est
grecū: latīe sonās nigrū. Uñ a nigredīe ppl'i hi-
tant' dcā est. Tingitana a tingi metropolitana
illiꝰ ꝓuincie cītate dcā ē. Hec r̄gio gignit feras.
symias. dracōes. strutōes. ⁊ oliʒ elephātes nūc
sola india hos p̄turit. Garramātis ob oppido
dcā garrania ibi exn̄ti. Ibi ē fōs q̄ friget calore
diei. ⁊ calet frigore noct'. Ethiopia dcā ē a ca-
lore pplorū q̄s sol' vicinitas torret. Est ibi ingēs
estꝰ. Nā q̄cq̄d ibi ē s̄b meridiano cardīe ē: pluri-
mas h̄ʒ gētes d'rso vultu. ⁊ mōstruosa sp̄ē horri-
biles ferūq̃ʒ ⁊ s̄pentū m'ltitudīe referta. Ibi ri-
nocerata bestia ⁊ cameleopardꝰ. basilisc' draco-
nes īgētes ex q̄rū cerebro gēme extrahūt̄ iacictꝰ
⁊ crisopassos ibi īuenīūt̄. Et ciamomū colligit̄

Due sunt ethiopie. vna circa ortū sol' altera cir-
ca occasuʒ ī mauritāia. Extra tres p̄tes orb: q̄r-
ta ē ps trāsocceanū iteriorē ī meridie q̄ sol' ardo-
ribꝰ nob incognita ē: ī cuiꝰ finibꝰ antipodes fa-
bulose habitare dicuntur.

Noe p̄riarcha

Noe filius lamech decim⁹ ab Adam: cui⁹ anno sexcentesimo primo hoc ē anno mūdi. M. sexcentesimo. lvij. incepit secūda etas: nat⁹ ē āno patris sui cētesimo octogesimo secūdo. gñ. v. Mūdi vo. M. lvi. iuxta he. ve. ſꝫ ſm Orosiū Bedā ꝛ. lxx. interp̄. anno mūdi. M. dc. xlij. Et interp̄tat̄ requies ſm ysi. ꝛ Rabanū vbi sup̄. Ab eo ꝙ ſb illo oīa retro q̄euert̄ p̄ diluuiū. Hebrei tamen dicūt ꝙ idcirco requies interpretatur: quia primus inuenit artē arādi terram cū animalibus. Ideo dr̄ Gen̄. v. Ipse consolabitur nos ab operibus Nam prius foderūt soli homines agrū: ſꝫ postq̄ꝫ animalia arare ceperūt: fuerūt hoīes alleuiati: ideo etiā dr̄: ꝙ Noe erat vir agricola.

Memorie cōmendandū ē. ꝙ de istis trib⁹ filijs Noe. s. sem. cham. ꝛ Japhet lxxij. gētes ꝓcreate sunt. vt pꝫ Gen̄. x. Harū autē gentiū vocabula p̄tim māserūt. ita vt hodieq̄ꝫ appareat. Unde fuerint deriuata: sicut ex assur assyrij: ꝛ ex heber hebrei: partim tēpis vetustate mutata sunt: ita vt vix hoīes doctissimi antiq̄ssimas ꝑscrutātes historias. nec oīm ſꝫ aliq̄ꝝ ex istis origine gētiū rep̄ire potuerūt. Et si oīa ꝯsiderent̄ p̄l'a mutata q̄ꝫ manentia noīa apparent.

Chā. 2. fili⁹ noe · Cathaflua vxor ei⁹

Iste Jonichus fuit q̄rtus filius Noe natus est tercio anno post diluuiū de quo Moyses tacet. Sapiens primo astronomiā inuenit. ꝛ q̄dam futura preuidit ꝛ maxime de ortu q̄tuor regnorū ꝛ eorum occasu. Cūq̄ꝫ p̄r dedisset ei munera iuit in terrā Ethan ꝛ habitauit ibi gentē ꝯstituēs. Hec eīn Eliopolis. i. solis terra ē ad quā nōnulli filioꝝ Japhet viri clarissimi accedentes ciuitatem ipsi Jonicho extruxere. Hic fert̄ cōsiliū dedisse Nemroth quō regnare posset. fuit autē vir ingenio eminentissimus ꝛ astronom⁹ permaximus. qui oīm siderꝝ cursus ꝛ stellarꝝ habitudines cōtemplatus fuit. Qua q̄dem disciplina vt dictū est ortū p̄iter ꝛ occasum q̄tuor regnoꝝ principaliū p̄uidit ꝛ docuit. Huic aūt mortuo cosdron ei⁹ filius successit.

ionich⁹. 4. fi. noe

Chus fili⁹ chā a q̄: vt Josepho in primo antiq̄tatū libro placet: Ethiopes fuere. Hij p̄mū a semetip̄is ꝛ ab asianis chusei vocabant̄. Inde Ethiopes. ꝛ a q̄bus ethiopia regia hec ꝓuincia in Mauritanie finib⁹ ē. In q̄ vaste sunt solitudines orientem versus.

Chanaan primus filius cham a q̄ chananei ꝛ hūit. xi. filios q̄ possederūt terrā chananeorū q̄ nūc terra dr̄ ꝓmissionis q̄ nūc Judea nūcupat̄ ꝛ ab eo chananea. Sydon a q̄ sydonij. Ethe⁹ a q̄ ethei. Et Jebuseus a q̄ iebusei q̄ꝝ duoꝝ fuit hierl'm. Amore⁹ a q̄ amorei. Gerse⁹ a quo gersei. Eueus a q̄ euei. i. gabaonite. Arche⁹ qui archas oppidū ꝯdidit ꝯ̄ tripolim ī radicib⁹ libani sitū. Cine⁹ Aradius a q̄ aradij q̄ aradium īsulā possederūt angusto freto a phenicis littore sep̄atum. Samarites a q̄ sirie nobilis ciuitasq̄ꝫ vocatur aeolis. Amatheus a q̄ amatite.

Phuth. 2. filius cham a q̄ libia affrice regio ꝛ libici pp̄li q̄ icipit ab athlante mauritanie mōte. ꝛ ab eo r̄gio phutēſ appellata ē

Messaraym. 3. fili⁹ a q̄ Egyptij exorti sunt. ꝛ hꝫ. v. filios: egiptij eīn ab hebreis mersei vocabātur a mersa isto q̄ꝝ princeps fuit egyptū. Lydin a quo lydi pp̄li ꝛ a quibus lydia prouīcia nomen accepit ꝓuincia in minori Asia. In q̄ Ephesus Jo̅his apostoli sedes. Ananim a q̄ ananij. ꝛ laobim a q̄ cubarij ꝛ alios q̄ꝝ natōes ignote habēt̄: q̄ꝛ bello ethiopico subuerse vsq̄ꝫ ad obliuionem p̄teritoꝝ nominū ꝑuenerūt. Masrā fili⁹ chā. 3. ex se septē ꝓtulit natōes q̄ꝝ sexta p̄ cesloim natio scꝫ palestinoꝝ: q̄ mō palestini dicūt̄ pp̄li. Et palestīa ꝓuīcia ē̄ ī syria est arabie ꝯtermina dicta a philistea vrbe philistei. Tusim a q̄ philisthijm. Cellū Sabatha a q̄ sabatheni q̄ nominantur a grecis astabari.

Chus quartus filius Cham habuit q̄tuor filios cū vxore

Regina habꝫ duos filios ꝛ sabatha antiq̄ postmodū vocabula ꝑdidere. ab hijs ethiopice gētes: ethiopia in occidētali plaga descendisse putāt̄. Sabaa a q̄ arabes. Dadan a q̄ Ethiopes. Euila secūd⁹ filioꝝ chus filij chā fuit. a q̄ Euilei. q̄ nūc Getuli appellant̄ pp̄li. s. q̄ in remotiorib⁹ aphrice p̄tib⁹ hītare ꝯsueuert̄. Saba a q̄ sabe⁹ al' sabei ꝛ hij arabes vt scribit Joseph⁹ appellāt̄. s. in libano et ātilibano ꝯmorāt̄: ꝛ ab istis arabia regio dicta quā solin⁹ sacrā īterp̄tat̄. Nebroth fili⁹ ch⁹ filij chaꝫ Gigas q̄dē. ꝛ vasto corp̄e vir. cū eēt īter filios filioꝝ Noe audacissim⁹ apō babilonios p̄manēs tyrānidē p̄m⁹ exercere cepit.

Canaan
Sydon
Ethe(?)us
Jebuseus
Amorreus
Gergeseus
Eueus
Aratheus
Cyneus
Aradius
Samarites
Amatheus
Phuth
Mesraym
Lydim
Anamim
Laabim
Chusim
Cesluim
Sabatha
Regma
Saba
Nemrot
Sabaa
Dadan
Euila

Sem prim⁹ fili⁹ noe nat⁹ ē anno pr̄is sui.l. mūdi vo ꝯm.lxx.interp̄.2244. ꝯm heb.1658. ꝯ ē añ xp̄i natiuitatē.2957.anni vite ei⁹ fuere.600. Iste sem biēnio post diluuiū genuit arphaxat ⁊ fert fuisse melchisedech ꝙ p̄m⁹ post diluuium ꝯdidit salē vrbē ip̄a ē hierl'm ⁊ ab eo descēderūt generatōes.27. Protulit aūt sem.v. filios e q̄bus q̄nq₃ singulares ꝓdiere gētes. Cui⁹ p̄mogenit⁹ Elam a ꝙ Elamite p̄sidis principes. Sem aūt anno cētesimo vite genuit Arphaxat: ⁊ alios filios ⁊ filias ⁊ mortuus est.

Sem.i.fi.noe pssla vxor ei⁹

Iste assur.2.fili⁹ sem a ꝙ assiriorū pullulauit impiū. q₂ nolebat rebellare ꝯ deū in edificatōe turr̄ babel.cū nebroth: iō fugit de terra sennaar. ad aliā regionē longinq₃ ꝑus nō hītatam ꝙ ex ei⁹ noīe vocat̄ assiria. ⁊ edificauit ciuitatē ꝙ postea vocata est niniue. que fuit metropolis totius regni assyrioꝝ. Iste ppl's sp̄ crudelitat̄ infamiā hūit.

Arphaxat.3.fili⁹ sem nat⁹ ē anno mūdi ꝯm hebr.1693. ꝯm interp̄. lxx.2279. Vixit aūt ānis.338. ⁊ mortu⁹ ē. Ab isto Arphaxat emersere chaldei a q̄bus ⁊ Caldea regio appellata ē. Hec in asie ꝑtibus ē. Arabie cōtermīa longe plana ⁊ fontiū indigua in ꝙ babilon fuit magna.

Aram q̄rtus fili⁹ sem. habuit.iiij. filios ⁊ ab eo ꝓgeniti sūt siri q̄rū metropol' damasc⁹ in hebreo syria dr̄ aram. Prim⁹ fi. arā fuit hus traconitidis regiōis: q̄ ē īter palestinā ⁊ celesirie.ī ea ē hus terre iudee ꝯt mīa ex ꝙ iob ꝓpha ortū hūit

Noe cū plantasset vineā bibēsq₃ de vino inebriat⁹ nudat⁹ iacuit in tabernaculo. vidēsq₃ cham verēda pr̄is annūciauit duobus frīb⁹ suis: ꝙ imposito pallio humeris operuert pr̄is verēda: auersisq₃ oculis virilia ei⁹ ñ vidert. Noe igit̄ volēs maledicere chā quē de⁹ bñdixit maledixit chanaan filio chā ꝓ derisione chā pr̄is eius: de his in superioribus fit mentio.

Iaphet tercius filius noe habȝ septem filios q̃ et europam sortitus est. Iste iaphet a p̄re bn̄dictus ē ꝓpter ingenuā nobilitatem dilatationē(q;) ei impcabat. ⁊ ab eo descenderūt generatōnes .xv. Septē aūt gētes per iaphet filios institute fuerūt. Gomer p̄mogenitꝰ iaphet in europam veniēs gomeritas instituit: q̃ postea a grecis galathe nūcupati sunt: ⁊ a q̃bus galatia regio. Hec quippe hispanie ⁊ lusitanie cōterminia quā a meridie hȝ. Ab occidēte vo ⁊ septētriōe occeanū. Et ab oriēte flumē sequane ⁊ germanie ꝓuicias. Gomer q̃ primus fi. iaphet a q̃ galathij ⁊ hȝ .3. filios. Primꝰ ascanes a q̃ sarmacia. hij scithaꝝ hoīes sunt ī paludis meothidis p̄fundo hitātes q̃ exilis regio ē infelicibꝰ arboribꝰ referta. Scd̄s Riphath al' raphaa a q̃ paphlagones. ⁊ paphlagonia nomē accepit. h̄ ē minoris asie regio. Terciꝰ Thegorma a q̃ friges emersere. ⁊ a q̃bꝰ frigia minoris asie ꝓuicia cog̃niata fuit: q̃ postea dardania. deinde troia cog̃niata ē. Scd̄s fi. iaphet magog a q̃ scithe ⁊ a q̃bus schia ⁊ gothia nomen hūere. Terciꝰ Medar siue madeꝰ a q̃ medi a q̃bꝰ media regio nomē sortita ē q̄ ē assyrie ⁊ p̄sie vicina. Quartꝰ fi. iaphet iauan a q̃ greci. hic. iiij. genuit filios iste ꝯdidit iones grecos et a q̃bꝰ mare ioniū nomē accepit. ionia. ei grecoꝝ regio fuit. iter cariā ⁊ eoliā q̃ nunc Turchia dr̄. Primꝰ helissan a q̃ helisey. q̃ postea eolij a greci nūcupati sunt. a q̃bus eolia īsula in siculo mari, vicitiq(;) q̃ncq(;) passuū milibꝰ ab ytalia distare dr̄. Scd̄s tharß q̃ i minori asia tarsos ꝯdidit q̃ ātiq̄tꝰ cilices dicebāt inde ꝓuicia cilicia pauli ap̄li p̄ria. Terciꝰ thaysa al' cethim a q̃ cyp̄a īsula cethima dcā fuit de q̃ circa īsulas de socio eiꝰ ptȝ. Qrtꝰ dodamin a q̃ burgūdi. h̄ ī insulā rhodis veniēs rhodios appellari voluit. Quītꝰ fi. thubal a q̃ hispani a q̃bꝰ hispaīa europe r̄gio p̄maxia. Sextꝰ fi. mosoch a q̃ Capadoces ⁊ regio Capadocia maiori asie vicia Septīꝰ fi. thiras suos thirēses appellauit. a q̃ tracia ꝓuicia. q̃ i scithie p̄tibꝰ ē noiat.

Iaphet Funda vxor

Sale qui τ caynan dī Luce. iij. sane intelligendo vt infra vbi thare fili⁹ Arphaxat nat⁹ est anno pr̄is sui. xxxv. cōpleto Gñ. xi. Mūdi v̄o. 2379. hic ciuitatem salem primo edificauit imponens ei nomen suū. que postea hierusalem est appellata. vixit autez annis. 433. ab isto Sarmate qui τ indi prodiere qui primuz indiam incoluere.

Augustinus. xvi. de ciui. dei dicit. Post benedictionē filiorū Noe vsq₃ ad Abraham nulla fit mētio aliquoꝝ iustoꝝ. nec eos tamē defuisse crediderim. ꝭ si omnes cōmemorarentur: nimis longū fieret τ esset hec magis hystorica diligentia q₃ ꝓphetica ꝓuidentia.

Heber filius sale nat⁹ est anno pr̄is sui. 30. Gen̄. xi. mundi v̄o. 2509. dieb⁹ q̄bus vixit. 467. anni fuere. Ab isto heber hebrei iudei nominati sunt. nam in domo et familia illi⁹ in diuisione linguarum sola hebrea lingua remāsisse dī que etiam ante diuisionem linguaruz non dicebatur hebrea: ꝭ humana simpliciter quia omnes homines a mundi principio vtebantur. addit tamen Augustinus ꝙ ꝫm opinionem quorūdam hebrei dicūtur ab Abraham cuius opinionis est burgensis. Math. xxi. vbi vult ꝙ hebrei dicuntur ab heber denominatione ꝓprij nominis. ꝭ ab Abrahā ex eo quia abraham veniens de Mesopotamia venit per flumē ideo dicebatur hebreus id ē transfluuialis ideo omnes eius posteri. ac sequentes fidem eius dicebantur hebrei: sicut illi qui veniunt de vltramontanis vltramontani dicūt. Patet igitur vtramq₃ assertōnem bene valere.

Iste Iectan filius heber habuit. xiij. filios qui omnes fecerunt generationes ꝑncipales. Sed populi ꝫm Hieronimū non sunt nobis noti vel ꝓpter longinquitatem terraꝝ. vel ꝓpter mutationes populorum τ nominuz. vel contriti gueris alijsue causis. Et istorū habitatio massa ꝑgentibus vsq₃ Sephar montem orientalem.

Iste phaleg nat⁹ est anno mundi. 2643. vixit annis. 239. Hic fuit filius heber sic dictus. quia in diebus eius facta fuit cōfusio linguarum. quasi ipē diuisus sit ab alijs. q₃ in domo sua mansit lingua pristina. quia in ea cōspiratione nō fuit. Unde ꝫm Augustinum in hoc nō paruum iusticie vestigiū apparuit ꝙ ista dom⁹ libera fuit ab hac pena. quasi nō fuerit particeps in culpa. Et nota ꝫm eūdem: ꝙ numerus linguarum fuit ꝫm numerum generationuz. s. 72. Auct⁹ autem est numerus gētium: multo amplius q₃ linguarum: nam in vna lingua plurimas gentes nouimus.

Reu vel Ragau filius phaleg natus ē anno mūdi. 2773. anni vite eius fuere. 302. Cuius tempe templa multa primū cōstructa fuisse referūtur. Et quidam gētiū ꝑncipes adorari ceperūt. Scithaꝝ quoq₃ regnū dī exortum.

Linea Christi

Sale

Heber

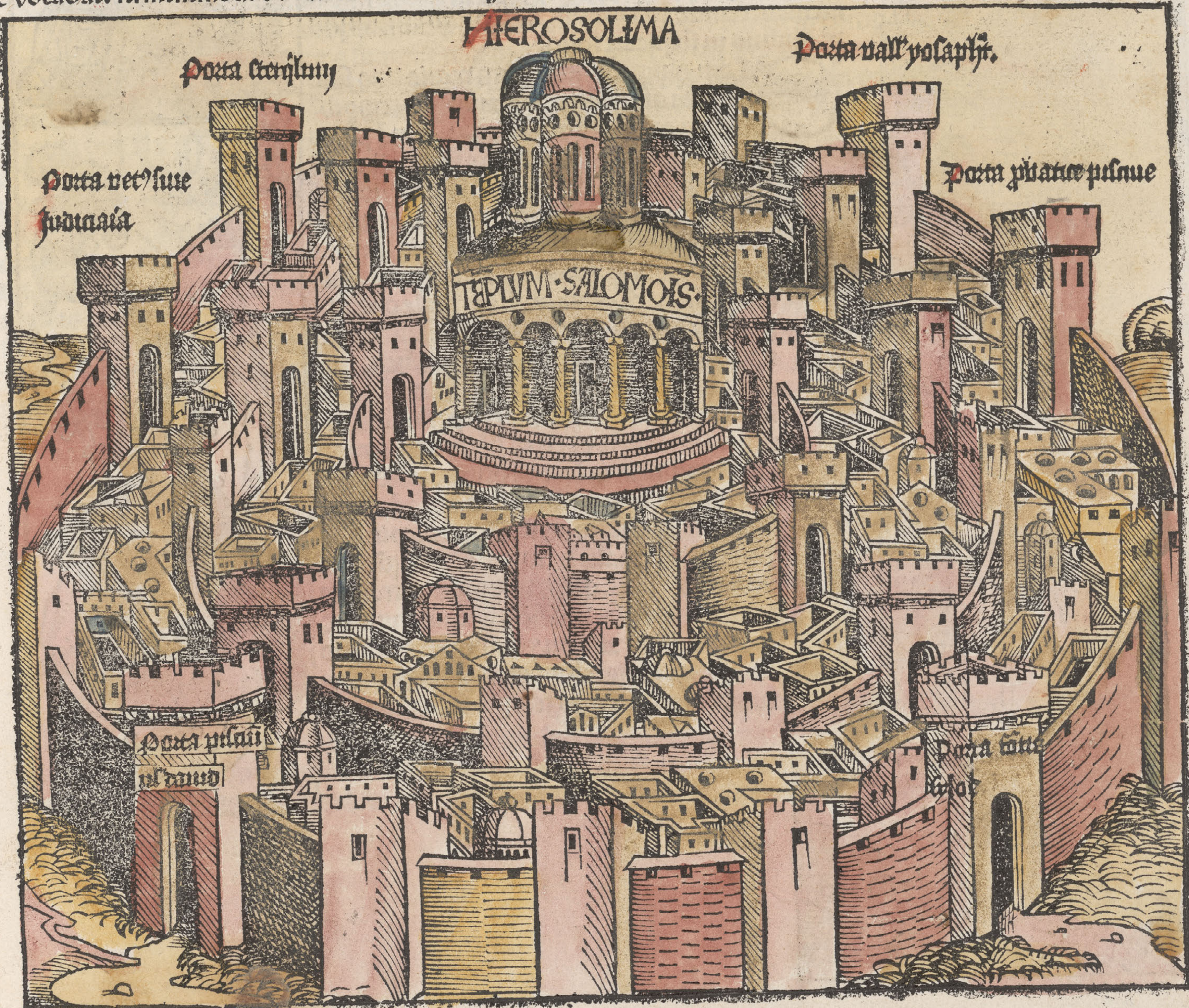
Phaleg

Reu vel Ragau

Hierosolima nomē vrbis in palestina metropolis iudeoꝝ: pri⁹ Jeb⁹. postea salē. tercio hierosolima. vltio helia dicta. Cuius vrbis prim⁹ ꝯditor fuit (vt Joseph⁹ testat̄) Canaan q̄ iust⁹ appellat⁹ erat rex. Et h̄ q̄dē melchisedech sacerdos dei altissimi dicebatur. Qui cū ibidē phanū edificasſꝫ illud Solimā appellauit. solimi fuerūt ppl'i iuxta liciā q̄s homer⁹ pugnatissimos: ⁊ a bellerophōte deuictos dicit. et in mōtib⁹ hītasse. Et corneli⁹ tacit⁹ cū de iudeoꝝ origine opiōnē narrat ait. Alij clara iudeoꝝ initia solimos carmīb⁹ celebratā homeri gētē ꝯditam vrbē hierosolimā noīe suo fecisse. vn̄ Juuenalis interpres legū solimaꝝ. q̄ ciuitas cananee gētis vsq꜂ ad tpa dauid reg' hītatio fuit. Nec iosue iudeorū pīceps eos cananeos seu iebuseos expellere potuit. Dauid iebuseis expulsis cū ciuitatem reedificasset eā hierosolimā. i. munitissimā nūcupauit. Huiꝰ vrb' situs ⁊ munitio petrosa erat. ⁊ triplici muro cingebatur. q̄ vt Strabo ait interi⁹ aq̄s abundans exteri⁹ vo oīno siccam fossam hēbat ī lapide excisam. xl. pedū ꝓfunditate. latitudo vo. cc. l. E lapide aūt exciso educta erant celeberrimi tēpli menia. Hec hierosolima lōge clarissima vrbium oriētis sup̄ duos colles erat ꝯdita īteruallo discretos ī quā dom⁹ creberrime desinebāt. Colliū alter q̄ supior citas excelsior ⁊ ī ꝓlixitate directior castellū dauid dicebatur. Alter q̄ īferiorē sustinet citatē vndiq꜂ decliuis ē vall' ī medio ad syloā ptinꝫ ita fōtē q̄ dulc' ē vocabāt. firmissime āt dō salomōis aliorūq꜂ in terra regū opa ornata fuit. agrippa eē ptēꝫ citat' addiderat ⁊ cinxerat. Exuberās eñ mltitudine paulatī extra menia s̄pebat. Noīata ē ps addita noua citas. Omē āt citat' ī giro spaciū. xxx. ⁊ trib⁹ stadijs finiebat̄. Et si ī toto admirabil'. tercius mur⁹ admirabilior ob excellētiaꝫ turr' q̄ ad septētrionē occidētēq꜂ surgebat ī āgulo. de q̄ sole orto arabia ꝓspici poterat ⁊ mare vsq꜂ ad fines hebreoꝝ. Et iuxta eā turr' yppico: ⁊ due q̄s herodes ī ātiq̄ muro edificauerat. Mirabil' fuit lapidū magnitudo ex secto marmore cādido ita adūati vt singl'e turres singl'a saxa viderēt̄. hijs ī septētriōali pte aula r̄gia p̄stāstissima ꝯiūgebatur. Muro alto cincta ac varietate saxorū ornata Mlte deniq꜂ portic⁹ p circl'm flexe colūneq꜂ ī singulis: q̄ īter eas s̄b diuo patebāt spacia vbi erāt viridaria cū cisternis eneis. q̄b⁹ aq̄ effundebat̄. Pudet dicere h̄ r̄gia q̄l' fuerat cū flāma ab ītestinis īsidiatorib⁹ oīa ꝯsumpsit. De excidio tñ h⁹ regie vrb' īferi⁹ patebit: vrbē aūt sacraꝫ reddidit mors xp̄i. Placq꜂ sac̄ ī eo loco videre possumus Amnē. s. q̄ lot⁹ ē xp̄s. Tēplū seu tēpli ruinaꝫ ī q̄ docuit. locū vbi cū sūma hūilitate passus ē corpe vt nos aī passionib⁹ libaret. sepulcꝝ vbi sactissimū illō corp⁹ s̄bstitit. Et vn̄ ascēdit in celū. q̄ ad iudiciū r̄uersur⁹ credit̄. vbi vēt' ⁊ fluctib⁹ īꝑauit vbi deiq꜂ elegit īdoctos atꝫ īopes piscatores. q̄rū hamis ⁊ rhetib⁹ piscarēt̄ īꝑatores ⁊ r̄ges gētiuꝫ. vbi cecos illūiauit. leprosos mūdauit. paraliticos erexit. mortuos suscitauit. Multaq꜂ ⁊ alia q̄ lōge pseq̄ tediosū eēt. cū ex euāge. nō sint

ISti tres principes Jectan. s. Nembroth ⁊ Suphena cum suis populis formidantes diluuiũ iterũ posse inundare cõuenerũt in campũ sennaar: dicentes adinuicem. Edificemus turrim cuiꝰ altitudo ptingat vsqꝫ ad celuz ⁊c̃. Geñ. xi. Deus autẽ videns ꝙ non cessarent a stulto suo consilio confudit eoꝝ linguas: ⁊ ita factum est vt per totum mũdum dispergerentur.

Initium regni Nembroth fuit babilon qui post confusionem linguarũ ipsas adijt. regno relicto filio suo belo. Augustinus vo dicit eum inde fugatuz: ⁊ ꝙ filij Assur regnum illud obtinuerunt vsqꝫ ad annos. 1305.

Iste Belus dicitur regnasse in obscuro qꝛ paruũ dominiũ habuit. Et primꝰ fuit quẽ error populi deuz putauit. Vñ diuerse gẽtes diuersimode eum appellant. s. bell baal. baalim beelphegoꝛ beelzebub.

Hic oriũtur plura regna. primo scitarũ qḋ licet sit vetustissimũ. tamen inter principalia regna non cõputatur. Unde ꝑpter illius ruditatem regio illa barbarica ẽ appellata magna valde. quia meotidis paludibus incipiẽs inter danubium ⁊ occeanum septẽtrionalem vsqꝫ ad germamaniã porrigitur. Et est prima pars europẽ gothi vngari ⁊ dani sunt de hijs. Secũdum regnu massitagetaꝝ. Terciũ sichiomoꝝ de quo varro velut antiquo tempe exorsus peruenit ad athenienses: deinde ad latinos. Quartum egiptioꝛuz de quibus in seqnenti folio.

Scd̃m Augu. Inter cetera regna duo sunt clarioꝛa assirioꝛũ ⁊ romanoꝛum tempibꝰ ⁊ locis oꝛdinata ⁊ distincta. Illud prius in oriente aliud in occidente surrexit. atqꝫ ĩ fine illius initiũ huius fuit. Secũdus igit rex assirioꝛuz et primus monarcha fuit Ninus qui libidine dominãdi vicinis suis bella intulit. quos ꝑpter bellandi imperitiam cito subegit. Totamqꝫ asiam facile obtinuit. Et sic factus est primus orientalium monarcha. Hic ciuitatẽ magnã Niniuen. quã assur edificauerat amplificauit. Et ex nomine suo appellauit Niniuen. hic primꝰ fuit inuentoꝛ ydolatrie ex eo ꝙ pr̃i suo belo moꝛtuo ymaginem in leuimentuz doloris sui fecit. concedens omnibus reis qui ad eaz cõfugerent securitatẽ. ⁊ sic adoꝛari cepit. Cuius exemplo ⁊ alij huiusmodi ymagĩes fecerunt moꝛtuis. quas demones intrantes dantes responsa. diuinos obtinuerunt honoꝛes. huius tandem ydolum Daniel propheta cum in babiloniam captiuus adductus fuisset cum eius templo subuertit.

Jectan frater phaleg de sem

Nembroth princeps de Cham

Suphena de Japhet

Cathalogꝰ regum assirioꝝ

Belꝰ Primꝰ

Ninꝰ rex 2ꝰ

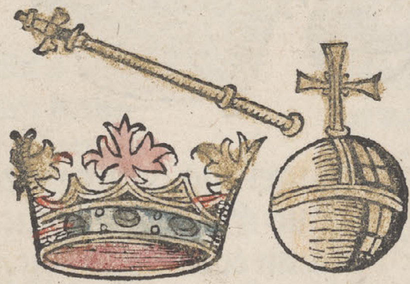

De Turri Babyl vel Babilonie.

Nembroth gigas manu fortissimus. Noe pauo suo vita functo libidine dn̄andi succes͂us apud babilonios imperium vsurpauit. Cuius regni pn̄cipiū in campo Sennaar incepit. in quo couentionem habuit vir audacissimus et eloquentissim⁹ vt homines a dei timore reuocaret eis psuasit vt lateres facerent et igni coquerent et turrim edificarent excelsam. Cui⁹ cacumen vsq₃ ad celum pertingeret tanq₃ ascensuri per eam in celum. Quam cum edificarēt magna eoꝝ superbia se cōtra deum erigentes. Edificātium temeritatem dn̄s hac sola animaduersione pcussit. vt gentes due et septuaginta q̄ ibi couenerant: et descenderant ex tribus filijs Noe quibus vna erat lingua totidem linguaruꝫ confusione supinducta. vt alter alterius vocem non intelligeret. Illa conspiratio sic dissoluta est: vt super omnem terre faciem spargerent. In quo loco aūt hec turris Babel stetit paucis notum est. Ferunt in oriente esse ciuitatem Emporiū nobile chaldeorū ꝓpe Eufratē Baldach vocitatam. Ibi incole aūt non longe ab vrbe videri magnā cōgeriem lapidum et deuastationem. Et ꝓpter rupes et animalia venenosa nō patere accessum. eam ibi fuisse opinantur. Et ab hac singula ad eorum ciuitatem e babilonia traducta. Turris autem altitudo M.clxxiiij. passuū a Beda fertur habuisse. paulatim altioribus in angustijs coartata describitur et vocatū ē nomen Babyl. i. confusio. Cum ibi fuit labiū vniuerse terre. Et dn̄s super faciem cūctaꝝ regionū eos dispersit.

Regnum Scithaꝝ in regione septētrionali Initiū sumpsit. Ubi primū regnauit Thanaus. a quo et thanais fluuius: ingenti cognitus fama nomen accepit. Qui in paludem defluit Meotidem. quēq₃ Riualem appellauit Uirgilius in quarto Georg. Hec itaq₃ regio ab ipo thanais diuiditur fluuio. et vna pars remanet in europa. Altera in asia protēditur. Que aūt est in europa ad Traciam terminatur: et pauca gignit animalia: et a flumine remanet illesa. Que vo in asia ad orientem vergens: diuersas cōtinet gentes: de quaꝝ moribus dixit iustinus in primo Epitho. Cōmuniter aūt omnes Scithice gētes eq̄tantes deferunt arcus. Qui nō ex aratro: ꝟ ex feris quas venant victitant. Regnū hoc quāq₃ vetustissimū sit: quia barbaꝝ est. Inter quatuor regna principalia non cōputatur. Nulli tamē hoīm Schitica gens vnq₃ cessit: imo et dariū persarum regem fugauit. Cyrum occidit. Siphirionam alexandri magni ducem deleuit. Uesoim egiptioꝝ regem cum omni exercitu et belli apparatu repulit atq₃ fugauit. Asiam ter bello subegit: et per annos multos sibi vectigalem fecit. Ex scithis autem multi exierūt: qui res magnas gesserunt Equibus amasones primo clarissime mulieres: que ī bellis clara gessere facinora. Bactriani et parthi ab eis descenderunt. Attila etiam magnus et alij sui qui pannoniam subegit: et aquileyam euertit: ac in germania multas edidit vastitates ab illis descendit. Zeliorbes hunorū rex qui contra Justinianum imperatorē insurrexit ex scithia originem duxit. Ungari Cathelani Gothiq₃ vniuersi ex scithis emersere. Dani quoq₃ ac Turci ex scithia ꝓdierunt. Ea quippe natio ex mago Noe nepote ortū habuit. Barbara eīm gens est. Que nec iustum aliquid tenet nec rectum: serpentes et ydola colit: multis inuolutis libidinibus.

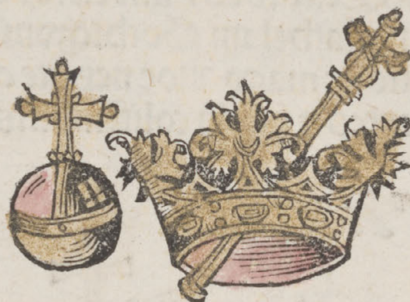
Regnum Assirioꝝ in orientis plaga Anno vite Baruch. xxv (Eusebio referente) initiū sumpsit. Qd quidem regnum pre ceteris omnibus insignius fuit. Cum per annos. 1302. a primo rege belo Nembrothide vsq₃ ad Sardanapallū vltimū: sub regibus triginta septem porrectum fuerit. Assyria aūt asie regio fuit: que ab oriente fluuio Euphrate ab occidente nostro mari et egipto terminat. A septētrione vo habet Armeniam et Capadociam a meridie autem Sinū Arabicum habet. Et hec est Syria.

Regnum Amasonum feminarum tempore Ragau inter Scithas ⁊ Albanos sumpsisse ortū ferūt. Hee certe femine Scithice fuerunt iuxta fluuium Thanaym primum inhabitantes. Deinde ad loca iuxta termodonta fluuium deuenerunt. Qui ideo ab aliquibus Amozonius vocatus est. Inde vlterius procedentes magnam Asie partem subegerunt. Fuerunt autem his prime regine belligere Marthesia ⁊ lampedona. que se a marte genitas perhibebant. Que ex europa procedentes: magnam asie partem subegerūt. vbi Ephesum ⁊ Smirnam atqꝫ alias plerasqꝫ ciuitates condiderūt. Nec eis cum viris res erat: nisi veris tempore cum quibus vulgo delectari consueuerant quousqꝫ grauidas se p̄sentirēt. A quibꝰ si mares nasci ꝯtingerent: enecabantur. Sin feminas āputatis iniustisqꝫ dexterioribus mānis bellica exercebant officia. Unde ⁊ amasones dicte sunt. Ab a quod est sine: ⁊ māma: quasi sine māma. has expugnauit hercules ⁊ bellorophon filius Glauci rex Corinthi. de his vide Justinū in primo Epitho. libro. ⁊ diodorum Siculum.

Regnum Egiptiorum tempore Ragau initiū sumpsisse constat. In quo teste Eusebio primū regnauit Soros. quod quidem crebris ⁊ diuersis altercationis seu tumultibus mutatum fuisse legimꝰ. de quo etiam persepe in sacris codicibus habetur mentio. Durauitqꝫ vsqꝫ ad augustum. ea quippe Egyptus a Mesran filio Cham habitari primū cepta est. Regio siquidē affricana. queqꝫ vt nōnullis placet ab egypto Denay fratre id nomen postea adepta est. Et vt Plinius in quinto naturalis historie scribit Ab oriēte rubro mari Assirieqꝫ cōiungitur. Ab occasu Cyrenen ⁊ Aphrice residuū habet. Et a meridie vsqꝫ in Ethiopiā protenditur. A septētrione vo Egiptiū mare habet. Et cum in ea raro aut nūqꝫ pluat. Nili inundatione fecundatur vt in descriptione nili superius positum est.

Regnum Siciomorum in Achaia septuagesimo quarto vite Nachor initiū sumpsisse Eusebius refert. vbi primus regnauit Egilaeus: a quo Egilaea vocitata est. Que postea donaa: deinde Achaia dicta fuit. Cuius maxime clarum oppidum corinthus fuit. Porro regio hec vt testatur Plinius in quarto naturalis historie refertissima est oliuetis. Que etiam lichaonia vocata fuit. De huiusmodi regno Augustinus. xviij. de ciuitate dei dicit. Syciomorum regnum admodum paruū erat. de quo etiam Uarro velut antiquo tempore exorsus: multa locutus est. Peruenit autem aliquando ad Athenienses. deinde ad latinos. postmodū ad Romanos deniqꝫ ad Turcos. hoc quippe regnum durauit vsqꝫ ad Heli sacerdotis tempora sub regibus quinqꝫ ⁊ viginti. Ac duobus ⁊ sexaginta supra octingentos annos. post quos sacerdotes carnij constituti sunt.

De insulis in generali. Capi.

Insule dicte sunt: eo ꝙ in salo. i. mari site
sunt. Ex his notissime ⁊ maxime ponē-
de sunt. Britānia occeani insula inter-
fusa mari toto orbe diffusa. vocabulo sue gētis
cognominata est. Hec aduersa galliaꝝ parte ad
ꝓspectum hispanie sita est. Circuitus eiꝰ q̄dra-
giesocties septuaginta q̄nqꝫ milia passuū. multa
⁊ mag̃ flumia in ea: fontes calidi: ⁊ metalloꝝ co-
pia larga ⁊ varia. gagates lapis: et Margarite
plurime ibi sunt. Hec etiam dicit̃ cōmunis an-
glia. Thanathos insula occeani freto gallico
a britānia est vario termino sepata. Tiloe vl-
tima insula occeani. Tilos indie insula ē ꝫm so-
linū. Hec fert palmas oleū ⁊ vineas. hec om̄es
terras hoc solo miraculo vincit ꝙ quecunqꝫ ar-
bor in ea ē nunq̃ꝫ caret folio: ibi mons caucasus
qui maximā orbis partem perpetuis iugis pe-
netrat: arbores piperis ibi ad similitudinem iu-
niperi. Orchades insule occeani. intra britā-
niam posite numero. xxiij. quarū. x. deserte sunt
⁊. xiij. coluntur. Scotia eadem ⁊ hibernia ꝓ-
xima britānie insula spacio terrarum angustior
sed situ fecundior. Hec ab affrica in boreaz por-
rigitur: illic nulla anguis. nulla apis. auis rara
Gadis insula in fine bethice prouincie sita. q̄
dirimit Europam ab affrica in qua herculis co-
lūne sunt. Fortunate insule hoc vocabulo si-
gnificant omnia ferre bona: quasi felices ⁊ bea-
te fructuū vbertate vnde ⁊ gentiliū error et secu-
larium carmina poetarum propter solis fecun-
ditatem eam paradisum putauerunt. Harum
prima dicitur membronia: secūda Inniona: ter-
tia Capraria. quarta Theode: alia viuaria. hec
site sunt in occeano contra leuam mauritanie.
Gorgondes insule sunt occeani. Itē Espi-
duz insule crise ⁊ argire. Taprobana hec oēs
insule occeani. Sunt ⁊ alie insule que ab he-
lesponto vsqꝫ ad gades in mari magno sunt cō-
stitute. Et primo cyprus insula a cypro que ē
in ea nomē accepit: ipa est. ⁊ paphon veneri cō-
secrata famosa quondam diuitijs maxime eris.
Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit et
vsus. Creta insula grecie pars ē ingens cōtra
peloponensem: ibi abscōditus est iupiter ⁊ enu-
tritus. Fuit autem quondam centum vrbibꝰ
nobilis: vnde et centopolis dicta est. Prima
remis ⁊ sagittis claruit. Prima litteris iura fixit
equestres turmas prima docuit. studium musi-
cum spondeis ⁊ dactilis in ea ceptū est. Capris
copiosa: ceruis eget. lupos vulpes ⁊ alia ferarū
noxia nusq̃ꝫ gignit serpēs nullus: nulla noctua
⁊ si inueniatur statim moritur: larga est vitibus
⁊ arboribus: diptamus herba ibi nascit̃. pha-
langos venenatos gignit. Abidos insula est
europe super hellespōtum posita. Choos in-
sula est adiacēs prouincie athice in qua ypocra-
tes medicus natus est. Et vt varro testis e p̄ma
arte lanificij i ornamētū femiaꝝ claruit. Cicla-
des insule greci quidaz autumant dictas: eo ꝙ
⁊ si spacijs longioribus a delo proiecte in orbez
tamen circa delon site sunt. Nam orbem ciclon
greci dicunt. Quidam vero non ꝙ in orbem di-
geste: sed propter scopulosos qui circa eas sunt
dictas ciclades putāt. Hec in hellesponto inter
egeum ⁊ maleum mare constitute. Circūdantur
etiaz pelago mirtheo. Sunt aūt om̄es nūero
quinquaginta tres: metropolis earum rhodus
Delos est insula ī medio cicladuz sita: ⁊ dicta
delos fertur: quia post diluuium ogigi tempibꝰ
notatur cum orbem multis mensibus nox con-
tinua inumbrasset ante omnes terras radijs so-
lis illuminata: sortitaqꝫ ex ea nomē ꝙ prima vi-
sibus manifestata fuisset. Nam delon greci ma-
nifestum dicunt. Ipa est ⁊ ortigia vbi primū vi-
se sunt coturnices aues quas greci ortigias vo-
cant. In hac insula latona enixa est appollinē ⁊
dyanā. Delos autem ⁊ ciuitas dicitur ⁊ insula.
Rhodus prima cicladum est. Carpathos
est vna alia ex cicladibus. Citherea alia est ex
cicladibus vbi est orta venus. Ycharia ē alia.
Chyon insula Sira lingua appellatur: eo ꝙ
ibi mastix gignitur. Samo insula est in mari
egeo: vbi nata est Juno ex qua fuit sibilla samia
⁊ pitagoras sammꝰ a quo philosophie nomen
inuentū ē. In hac insula p̄mo vasa fictilia repta
dicūt̃. Sicilia a sichano rege sichania dicta est
deinde a siculo ytali fratre sicilia dicta. Priꝰ āt tri-
nacria dicta ꝓpter tria acra. i. promontaria pelo-
rū. pathinū et lylibeuz: hͣ ab ytalia exiguo freto
discreta est: affricū mare prospectans: terris fru-
ctifera: vētis ⁊ sulphure plena. Vñ ⁊ ibi ethne
montis extant incēdia: in cuius freto scilla ⁊ ca-
ribdis quibus nauigia aut absorbentur aut col-
liduntur. Fuit autem patria quondaz ciclopum
⁊ postea nutrix tyrannoꝝ: principem vrbium si-
racusam habet: in ea insula primū inuenta ē co-
media: mare eius corallum gignit ⁊ achatem la-
pidem flumen achatē dat: omnis ambitus eius
clauditur stadiorum trium miliū. Eolie insu-
le sicilie appellate sunt ab eolo ypote filio: quez
poete finxerunt regem fuisse ventorum. Sed vt
Varro dicit. rector fuit istarum insulaꝝ et qm̄ ex
earum nebulis ⁊ fumo futuros predicebat flatꝰ
ventoꝝ ab imperitis visus est ventos sua pote-
state retinuisse. Eedem insule ⁊ vulchane vocan-
tur ꝙ ⁊ ipe sicut ethnas ardeāt. Sunt autez no-
uem habentes ꝓpria nomina. quaruz prima lip-
paris: altera trasia. Sardus herculis filiꝰ cū
magna multitudine a lybia profectus sardiniaz
occupauit ⁊ ex suo vocabulo insule nomē dedit.
Hec in affrico mari in longitudine milia centuz
in latitudie. xl. passuū. In ea neqꝫ serpēs gigni-
tur neqꝫ lupꝰ: fontes habet sardinia calidos in-
firmis medelam prebentes. furibus cecitatez si
sacramento dato aquas eius tetigerint. Cor-
sice insule exordiū incole ligures dederūt appel-
lantes eam ex nomine ducis. Diuiditur autez a
sardinia. xx. miliū freto cincta ad prospectū yta-
lie. Ebosus insula est hyspanie. Baleares
insule hyspanie due sunt. Afrosiades ⁊ Gēma-
sides: in hijs primū inuentus est vsus fundarū
q̄bus lapides emittūtur. multe ⁊ alie sunt insu-
le quia inhabitate hic non numerantur.

Amasonia ē regio. ꝑtim in asia. ꝑtim ī europa q̄ albanie ē vicina. Et ab amazonibus ē vocata. Fuerūt aūt amazones gotoꝝ qui exierūt de inferiori scithia europe vt dicit Isido. li. ix. q̄ maritis suis in dolo interfectis viroꝝ suoꝝ arma arripiētes hostes virili animo aggresse. de maritoꝝ suoꝝ nece sumpserūt debitā vltionē. Nā oēm masculū a sene vsq; ad puulū ī ore gladij ꝑimerūt. ⁊ femīas refuātes ⁊ hostiū spolia deripiētes. deinceps ꝑiter sine masculoꝝ ꝯsortio viuere decreuerūt q̄ duas reginas. s. Marthesiā ⁊ Lampedonā maritoꝝ exēplo (cuz sꝑ duo solebāt esse reges) sup se statuerūt: q̄rum vna ꝓcedēs cū exercitu ꝯ hostes dimicabat. altera interim rēpublicaz gubernabat effecte sunt aūt tam fortes breui tempore bellatrices q̄ magnam partez asie fere. C. annis dominio suo subiecerunt. inter ipsas v̄o nullum penitus masculum viuere vel morari ratōne aliqua ꝑmiserūt. ex finitimis gētib⁹ maritos sobolis gratia elegerunt: ad quos statutis tempꝑibus accedentes prolem conceperunt. Sed tꝑe completo ad ꝯceptionis officium instituto: maritos a se recedere et alias mansiones querere coegerūt. masculos autē filios vel emactabant vel debito tempꝑe pr̄ibus transmittebant: filias v̄o sibi reseruantes eas ad sagittandum ⁊ venandum informabāt: et ne in sagittarum ictibus mamillarum grossicie impedirētur eis in. vij. vt dr̄ anno mām̄illas dextras exurebāt. ⁊ ideo amasones sunt dicte. i. sine mām̄a vt dicit Isidorus libro. ix. has vnimām̄ias antiquitus multi vocauerūt. Quarum feritatem domuit vt dicitur p̄mo hercules: deinde achilles. Sed hoc potius fuit per amicitiam q̄; per vires: sicut in gestis grecorum ⁊ Amasonum continetur. Dicit autem Isidor⁹ q̄ per alexandrum magnum amasones vsq; ad internitionem penitus sunt delete. Sed historia alexandri hec non dicit. immo dicitur amasonum regina alexandro postulanti tributa per nuncios rescripsisse. de tua prudentia est mirandum q̄ cuz feminis confligere statuisti. quare si fauente nobis fortuna succūbere te cōtingat: merito es cōfusus cum a mulieribus sis deuictus. q̄ si iratis nobis dijs nos deuiceris parum tibi poterit cedere ad honorem. quia de mulierculis triūphasti. super cuius responso ad ammiratōem duct⁹ rex generosus. dixit: decens fore nō per gladiuz ⁊ furorem mulieres vincere: sed potius ꝑ amorem. propter qđ libertatem eis concessit ⁊ ipsas non violentia sed poti⁹ amicicia suo imperio subiugauit. De eorum regno scriptum est in folio p̄cedenti.

Amasones

Nobilitas circa hec tempa fert̄ introducta. Et nota ꝙ pluribus de causis nobilitas īstituta fuit. Prima fuit necessitatis. Crescente em̄ humano genere: cuꝫ homines ad malū proni essent. oportuit ꝓhibere insult⁹ prauoꝝ aduersus bonos. ⁊ ideo eligebat̄ aliq̄s vir bonus iustior ceteris atq̄ prudentior. q̄ cōitati ꝓsideret: v̄tuosos ꝓmoueret. mediocres defenderet ⁊ malos coerceret. Hinc dictus ē nobilis quasi p̄ alijs in v̄tutibus notabilis. Vn̄ Hiero. Nihil aliud video in nobilitate appetendū. nisi ꝙ nobiles q̄dam necessitate cōstringātur: ne ab antiq̄rū probitate degenerēt. Secūda causa fuit discolia plebiū: q̄ rectū iudiciuꝫ ignorabat. licet tn̄ inter se pacate viuerent. Nam adeo ebetes fuerūt: ꝙ nihil magnipēdere valuerūt. nisi qḋ vulgari opinione celebrabat̄. Vn̄ expediebat pro ipaꝝ pace cōseruanda: vt ex natalibus nobiliuꝫ principes haberent. Tercia causa ꝓcessit ex fortitudine aliq̄ singulari. Nōnūq̄ em̄ cōmūitates grauate ob incursus hostiles tale edictū sanxerīt vt q̄cūq̄ patriā a talibus liberaret. Jus nobilitatis ꝓ se ⁊ heredibus suis ꝑpetuo obtineret. H mō plures nobilitati legūtur. Quarta causa ex abundantia diuitiaꝝ sumitur. Aliq̄n em̄ populares nimia penuria victualiū attenuati tradiderūt se ⁊ sua alicui diuiti: vt hoc pacto malū inopie temperarēt: et eū deinceps velut nobilem et dn̄m recognoscerēt. Jnueniūtur etiā q̄dam nobilitates ꝑ diuinū oraculū institute licet pauce. q̄rum aliq̄ ꝑmanserūt: vt in dauid: aliq̄ cito defecerūt vt saul. ⁊ ieroboam: ⁊ quorūdā alioꝝ. plurime quoq̄ legūtur nobilitates ꝑ violentiā et tyrannidē introducte: q̄rū similiter aliq̄ statim destructe ⁊ penitus delete fuerūt. aliq̄ stabiles permanserūt. Et nota ꝙ ꝭm veteres historias raro aut nūq̄ in paganismo nobiliū stirpes ꝑpetuate fuerunt ꝓpter suꝑbiam ⁊ tyrannidem. Multe etiā apud xp̄ianos: ꝓpter eandem causam delete sunt. ꝭm illud Eccī. x. Sedes ducū superboꝝ destruxit dn̄s. ⁊ sedere fecit mites ꝓ eis. Item nota ꝙ nemo vnq̄ nobilitatē odio habuit: q̄r ē bonū per se appetibile. sicut virtus aut religio. sed multi sancti eā fugerūt ob grāde ꝑiculū qḋ in ea latet: ꝓpter difficultatē maximā ipsi ānexā. Hoc satis ī sancto ꝓpha dauid apparuit. quē ip̄emet deus tam peculiariter elegit. Relinq̄tur ḡ. ꝙ vix paucissimi ad tātam sublimitatē ydonei fuerunt.

Niniuem siue Nibisin triū dieꝝ itinere ciuitatē grādē cōdidit Ninus rex assirioꝝ p̄re eius belo morte sublato (vt ante patuit) ⁊ regni caput constituit. in qua dyademate suscepto duxit totā vitā inquietam. veterē ⁊ quasi auitū gentiū morē noua imperij cupiditate mutauit inferens bella finitimis ⁊ rudis adhuc ad resistendū populos suꝑauit: ⁊ ad libie finē vsq̄ ꝑuenit. Ninus igitur magnitudine quesite dn̄ationis cōtinua possessione firmauit. Domitis igitur ꝓximis accessione viriū fortior ad alios transiret: ⁊ ꝓxima queq̄ victoria instrumentū seq̄ntis esset: totius orientis populos subegit. Postremo illi bellū cū zoroaste rege Bactrianoꝝ fuit. q̄ primus artes magicas inuenisse ⁊ sideꝝ motus diligētissime spectasse (vt plenius de eo patebit) q̄ occiso ⁊ ip̄e decessit relicto impubere Nino ⁊ vxore semiramide. Ad hanc magnā ciuitatem missus fuit Jonas ꝓpha. quē hebrei virū sanctū nomināt. Is cū videret pctōres ciuitatis Niniue dei misericordiā sua ꝓphetia cōsecutores. ne videret̄ falso p̄dicare ad denūciandū eiusdē ciuitatis interitum ire omnino recusabat ideo a ꝯspectu dei se fugere posse putauit. ꝓpter qḋ ī mare demersus a ceto deglutit⁹ ē.

Idolatrie scelus execrandū qḋ fuit oīs mali principiū his tempib⁹ initiū sumpsit. Tribus maxime de causis. vt ex veteꝝ monumētis colligere possumus homies ad ydoloꝝ cultum allecti affectiōe. s. amore adulatione ⁊ artificū diligentia circa sculpturas.

Nachor vo octo de melcha genuit filios e qbus batuel tercius fuit q̄ genuit rebeccam filiaz et laban filiū. Iste nachaor scōus filius thare. vxor eius melcha. Hus primꝰ filiꝰ nachor. Job filiꝰ hus. Hus scōs filiꝰ nachor habuitqz duos filios videlicet beor primꝰ. balaaz scōus. Batuel terciꝰ filius nachor filiū habuit vnū laban z vnā filiā rebeccā. s. Laban filius batuel duas habuit filias q̄s post seruitiū. 14. ānorꝝ iacob filio rebecce sororis sue in vxores tradidit. Lya pria filia laban primaqꝫ vxor iacob lippa oculis genuit sex filios z vnā filiā. Scōa filia laban rachel vxor iacob. diu sterilis tandē genuit duos filios z mortua in partu. sepelitur ꝓpe bethleē. Rebecca vxor ysaac. Istā rebeccā duxit ysaac filius abrahā in vxorem quā heliezer seruus abraham abduxit de aram mesopotamie in terrā chanaan. qua annuente inoleuit vt desponsanda prius requiratur de cōsensu. Camuel quartus filiꝰ nachor. Caseth qntus filius. Aran sextus filius. Pheldas septimus filius. Bela octauus filius.

Saruch filiꝰ ragau natꝰ ē āno mūdi. 2905. vixit autē ānis. 230. et mortuus est.

Nachor fi. saruch natꝰ ē anmōi. 3035. anni vite eiꝰ . i 48. ⁊ defunctus.

Thare fi. nachor natꝰ ē āno mōi. 3114. ⁊ habuit. iij. filios. vixit aūt. 205. geūit aūt abrabam nachor et arā. Arā. 3ꝰ. fi. thare būit vnū fi. ⁊ duas fi. sarai vx. abrahe. melcha vx. nachor. loth filiꝰ Arā būit duos fi. s. moab . i. pꝛ moabitaꝝ amō 2ꝰ pꝛ amoītarū

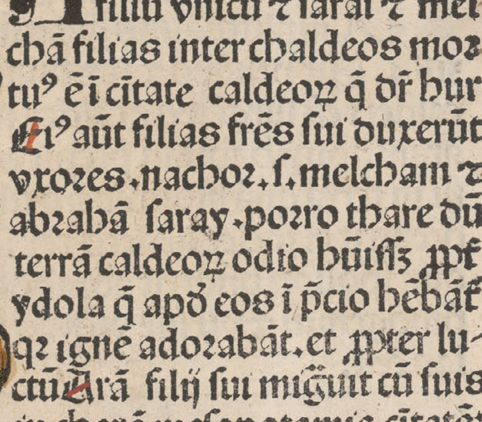

Aram cū genuisset Loth filiū vnicū ⁊ sarai ⁊ melchā filias inter chaldeos mortuꝰ ē i citate caldeoꝝ q̄ dr̄ hur Eiꝰ aūt filias frēs sui duxerūt vxores. nachor. s. melcham ⁊ abrahā saray. porro thare dū terrā caldeoꝝ odio būisſz ꝑꝑt ydola q̄ apō eos i ꝑcio hēbāt qꝛ igne adorabāt. et ꝑpter luctū Arā filij sui migūit cū suis in charā mesopotamie citatē: vbi ⁊ demū mortuꝰ ē: cū vixisset ānis. cc. v. iā eīn hōis vita decrescere incipiebat. Et paulatim dies eius fiebāt breuiores vsq̧ ad generatōꝫ moysi.

Sodoma ⁊ Gomorra atq̧ ciuitates alie ob nepharij pc̄ti vindictā a dn̄o ꝓhibent succēse. solo loth cuꝫ duabꝰ filiabꝰ ac vxore liberato. cū oībꝰ aduētantibꝰ cōtumeliā faciebāt. Jō deꝰ vniuersam regionē simul exterminare fecit. Cū eīn abrahā eēt nonagintanouē ānoꝝ accepit legē circūcisiōis recepit etiam repromissionē de ysaac nascituro. Eodē q̄ꝫ tpe veniētibꝰ sero duobꝰ āgelis vsus sodomā. loth ꝓbūanꝰ atq̧ benignꝰ sedēs in foribꝰ ciuitatꝭ ad inuitādū paupes. qbꝰ visis occurrit rogās ⁊ cogēs eos vt declinarēt in domū suaꝫ cū sero esset. Qui ingressi domū eiꝰ. oīs ppl̄us sodomorū circūdederūt domū loth dicētes vt ꝓduceret eis illos iuuenes intēdētes abuti eis. loth aūt obtulit eis duas filias suas vgines ad vtendū eis ne illis iuuenibꝰ hospitio receptis talē iniuriā facerēt. Qui nolētes audire. ſ q̄si rūpētes ostiū. ſ angeli introduxerūt loth in domū. ⁊ illos oēs ꝑcusserūt cecitate. vt ostiū inuenire nō possent. ꝓdixerūtq̧ angeli sbuersionē sodome fiendā. Et cū nūciasset ſ loth generꝭ suis cōtēpserūt. demū duxerunt angeli loth vxorē et duas filias eiꝰ de ciuitate. ꝑcipiētes vt i mōtē se saluas facerēt. nec retro aspicerēt. ꝑgētibꝰ aūt cū vxor respexisset retro ꝯ angeloꝝ ꝑceptū ⁊ citatꝭ curā hr̄e videret vsa fuit i statuā salis. Pluitq̧ desup sodomā ⁊ gomorrā ⁊ alias citates ignē ⁊ sulphur deinde sbuerse sunt ⁊ vsa ē regio i lacū salsum ⁊ sterilē q̄ dr̄ mare mortuū. Ascēdētē aūt i mōtē ⁊ ibi manentē loth. inebriauerūt filie prēm suū. ⁊ maior cū eo se ebriose cōmiscēs ꝯcepit ex eo ⁊ pepit moab filiū. Minor idē faciēs ꝯcepit ex eo ⁊ peperit filiū quē vocauit Amon. a qbꝰ amonite ⁊ moabite. hee gētes in valle Syrie habitauerūt.

Tercia igitur etas incipit in Abrahe natiuitate ꝛ durat vsq͡ȝ ad dauid ꝭm heb. 940. ānis. ꝭ ꝭm. lxx. interp̄. dcccc. xli. Ubi etiā patriarchaꝝ nr̄oꝝ q̄ veꝝ deū coluerūt historia incipit. abrahā itaq͡ȝ pater multitudinis gentiū ex thare in hur caldeoꝝ nascit̄. anno mūdi ꝭm hebre. 2453. ꝭm. lxx. interp̄tes 3184. Uir prudēs ꝛ reꝝ diuinaꝝ hūanarūq͡ȝ eruditissim⁹ primus deū cūctarū creatorē p̄nūcians. p̄pter qḋ caldei i eū surgētes e caldea migrare coegerūt. Qui abrahā educt⁹ a p̄re suo thare de hur caldeoꝝ venerat i aram. ibiq͡ȝ habitāti p̄cepit ei dn̄s dicēs. Egredere de terra tua ꝛ de cognatōe tua ꝛ de domo p̄ris tui. ꝛ veni in terrā quā mōstrauero tibi. Postq͡ȝ Abrahā redisset de occisione q̄nq͡ȝ regū assirioꝝ q̄ ceperāt Loth. occurrit ei melchisedech rex salē q̄ erat sacerdos dei summi offerēs panē ꝛ vinū. cui Abrahā dedit decimas oīm spolioꝝ bn̄dixit abrahe q̄ s͞bdiderat ei inimicos. Hūc melchisedech dicūt hebrei fuisse Sem filiū Noe p̄mogenitū ꝛ vixisse vsq͡ȝ ad tp̄a abrahe. tūc apparuit abrahe de⁹ ꝛ p̄misit ei filiū quē m̄ltiplicaret sicut stellas celi.

Saray prima vxor abrahe diu sterilis tandē gr̄a diuina fecūdata parit ysaac nonagenaria mulier sc̄tā. Cethura sc̄da vxor abrahe ꝛ hūit. vi. filios sapia ornatos ꝛ industria. hāc duxit abrahā post mortem sare. noīa filioꝝ. zamrā. iectā. medan. madiā. iesboth ꝛ Sue. Agar cōcubina abrahe. Ysmahel mulier ei⁹ egiptia genuit duos filios. Iste ysmahel fili⁹ abrahe quē pepit agar egiptia ancilla sare. a q̄ ysmahelitaꝝ genus. q̄ postea agareni postremo saraceni dicti sunt; eiect⁹ ē de domo p̄na cum m̄re. quia ludebat

Linea Christi

Abraham

AByaham suffocato in hur caldeoꝝ arā fratre suo in igne. quia ignē colere noluit. Cū ⁊ ipse ꝑiectus fuisset in ignē a deo liberatus ē. Adoptauit autē loth filiū fratris sui arā in filiū. filiā quoqꝫ eiusdē fratris sui noīe saray accepit vxorē. deinde cū thare pr̄e suo nachorqꝫ fratre suo ⁊ familia araꝫ ꝑegrinatus ē de chaldea in arā mesopotamie. demū mortuo pr̄e suo thare. cū esset. 75. annoꝝ. cū loth ⁊ saray ⁊ omni familia ⁊ substātia sua precepto dn̄i ꝑegrinatus ē in terrā chanaā. Et habitauit in sichen vbi ei dn̄s apparuit dicēs. Semī tuo dabo terrā hanc. Et deinde venit penthapolim vbi nūc ē mare mortuū. Inde veniens habitauit in damasco. Facta aūt fame recedēs venit in egiptū a quo rediens habitauit in cōualle mambre iuxta hebron. cui demū in somno dn̄s apparēs dixit. ꝙ semē suū ꝑegrinū esset in terra egipti annis. 430. Et ꝙ quarta generatōe redire deberet in terrā chanaan. cū autē esset. 99. annoꝝ facta fuit ei de terra chanaan repromissio. Et ꝙ reges egressuri essent de eo suscepto circūcisionis etiam precepto circūcidit se ⁊ ysmabelē filiū suū. omnēqꝫ domū suā ⁊ familiaꝫ. Anno mundi 3184.

Memphis vel Chayrum

an̄ ysaac. i. icitabat eū ad ydolatriā ⁊ ad orēm ymaginū q̄s faciebat de luto. qd̄ vidēs sara dicebat eij̄ce āncillā ⁊ filiū ei⁹. Cū natus eēt ysmabel quē pr̄ in xij. āno circūcidi voluit illū sara tāqꝫ ꝓpriū filiū diligebat: sꝫ ysaac sibi nato ab ei⁹ amore declinauit. Suasitqꝫ abrahe vt i aliā regionē trāsmittet. q̄ cuꝫ ad etatē ꝑueisſꝫ. mr̄ ei vxorē egiptiā coiūxit. Ex q̄ filios ꝓcreauit. q̄ oēꝫ terrā ab eufrate ad mare rubrū positā vsqꝫ tenuerūt.

Memphis nūc Chayrū dicta regia Egiptioꝝ quā teste diodoro siculo lib. historiarum. scd̄o Ogelous rex egipti cōdidit. Et a filia ei⁹ memphis denoīata. Ambit⁹ stadioꝝ centū et q̄nquaginta vrbeꝫ oīm egipti preclarissimā opportuniori totius eius ore loco vbi nilus scissus in plures ꝑtes efficit formaꝫ delte. Quo fit vt tanqꝫ in nili claustro posita aditum prebeat prohibeatqꝫ ad superiora loca nauigātibus. Et ad cohibendā aquarum inundationem versus notum aggeres ingentes opposuit. Et a partibus ceteris vndiqꝫ effosus est lacus ingens ac profundus qui vrbem efficit munitissimaꝫ. Unde ⁊ posteri reges fere omnes relictis thebis ⁊ regiam habitationem in ea edificaruut. Et babiloniam egipti atqꝫ chayrum vocauerūt. Apud Memphim olim colebat Osiris qui cuꝫ phrones auo in argiuoꝝ regno succederet Ipse maioris glorie cupidine captus ad egiptios transfretauit. Quos cum suo submisisset imperio Isidem matrimonio sibi copulauit Is cum rudes eius loci homines multas res ⁊ homini quam maxime conuenientes edoceret. diuinos ab illis est adeptus honores. ⁊ eum vt deum adorare ceperūt. ⁊ cōmutato nomine apim illam vocauerūt hoc est boueꝫ. Sic em̄ bos eoꝝ lingua apis vocatur. Nam teste Solino in collectaneis ⁊ Pli-

nio. Si bos insignis ex improuiso illis apparet eum certo tempore detinēt ⁊ adorant. Et (vt nōnulli ferūt)
per annū illum detinere consueuerūt. Alij per decennium dixere. deinde referētibus prefatis auctoribus sta
tuto die sacerdotes illum in sacro fonte submergerunt. mox alter nec sine publico luctu queritur. Nam do
nec illum inuenerint instar ysidis merent. Sed non diu queritur. quem copertū centū antistites memphim
cum puerorum gregibus populoqꝫ. ⁊ omni musicoꝝ genere prosequūtur. qui ad motum ⁊ stationem apis
egiptij delubra quibus succedit aut incubat. dant omnia manifestātia de futuris. Prope Memphim decur
rit Nilus fluuius egipti ex maioribus totius orbis. Et immensa aquarum mole singulis annis sole existē
te in cancro totam egiptum exundat. Et Virgil. ait. Diuersa ruens septē discurrit in ora. vsqꝫ coloratis am
nis deuexus ab indis id est nigris ethiopibus. Memphis nūc vrbs saracenorum prestantissima est popu
losissimaqꝫ bonis plurib⁹ refertissima. Et in castro spacioso potentissimus Soldanus residet. Diuisa ē aūt
in duas partes. Quarum vna babilonia noua. Alia chayrum dicitur. In qua olim Pharao rex egipti ha
bitabat. Et ad eaꝫ gloriosa virgo maria cū puero Jesu ⁊ Joseph peruenit. precipue ad ortum balsami q̄ in
his finibus celebris habetur. Ad eam etiaꝫ docti viri accesserūt Pithagoras ⁊ Plato ⁊c̄. vt memphiticos
audirēt vates. Piramides quoqꝫ ingentes hec regio habet ⁊ varia memorabilia que diffuse apud plerosqꝫ
scribuntur.

IN Nonagesimonono etatis abrahe āno apparuit ei deus ⁊ ꝓmisit ꝙ filius de sara vxore nasceret quē
ysaac vocari iussit. Cūqꝫ ysaac q̄nqꝫ ⁊. xx. esset annoꝝ volēs deus abrahe obedientiā probare: ipm filiū
sibi imolari precepit. Qui repente dei iussa adimplere studuit. Et cū ad cedem filij pariter ⁊ ad altare acces
sisset. deus cognita hoīs obediētia clamauit. abrahā ne extēdas manū in puerū. nūc cognoui ꝙ timeas do
minū. Et cōfestim arietē ex iprouiso vepib⁹ inherētē ad sacrificiū ꝓtulit. Cū abrahā obedisset dn̄o in ymo
latione filij sui ysaac. facta est ad eū dulcis illa repromissio de christo dicente sibi deo. In semine tuo benedi
centur omnes gentes. quia obedisti voci mee.

ZOroastes phs vt scribit Isi. Ethi. li. viij. ca. viij. Rex Bractianoꝝ fuit quē
Ninus assirioꝝ rex bello interfecit. ⁊ libros exuri mādauit. de isto scribit so
linus in li. de memorabilib⁹ mūdi. nascentiū vox prima vagitus est. leticie em̄ sen
sus differtur in. lxij. diem. Itaqꝫ vnū nouimus eodeꝫ die risisse qua erat natus. s.
zoroastem. Hic primus magorum extitit de quo Arestotiles ait. ꝙ vicies centum
milia versuū ab ipo condita indicijs voluminū eius declarantur. Hanc autem ma
gicam arteꝫ post multa secula democritus ampliauit. Claruit aūt zoroastes tempe
thare pr̄is Abrahe.

Zoroastes

TReueris Gallie belgice caput. Ciuitas antiquissima ante xpi aduentuz.1947. tempibus abrahe a trebeta Nini assiriorum regis germano a Semiramide regina ex assiria pulso in germanie cõfinibus construi cepta fuit. Nino quippe magno mortuo impubere filio derelicto Semiramis vxore priuigni trebete suspicione ducta eidem insidias parare cepit. quã ob causam trebeta (etiã non lacessitus) e regno cũ magno assirioꝝ agmine secessit. Qui post multos errores: multosqꝫ viarũ amfractus in belgiam galliarũ prouinciã tandez peruenit. Et haud longe a Rheno flumine loco feracissimo cõsidens ibidẽ etiã loco natura munito vrbis huius fundamẽta iecit. Et a se treuerim nominauit. deinde iulius cesar cũ vniuersam ꝓuinciã (traiecto rheno flumine) sbiecit. Ei vicecõsulem ꝛ q̃storẽ dedit. Qui vsqꝫ ad impij inclinatõnem ibidez ꝑstiterũt. Ea quippe treuerẽsis ciuitas semp opulẽtissima fuit. Et inter q̃nqꝫ belge prouincie ciuitates principatũ dignitatis ꝛ antiq̃tatis obtinuit. Eius archiepũs e septẽ electoribus impatoris dignior habitus ẽ. Hec florẽtissima ciuitas q̃ꝫ opibus deniqꝫ cõfertissima fuit. eius ruine clare ostẽdunt. Monstrat̃ ibi pallatium miri operis qd̃ ad instar babilonici muri excocto latere factum: tãte firmitatis hodie manet. vt non solũ hostem non metuat. verũ nulla opeꝝ arte frangi queat. Huius quoqꝫ vrbis ciues nũc moribus ꝛ ornatu legibusqꝫ ob mercatorum eo aduentantiũ frequentiã et familiaritatem admodũ culti ꝛ humani referũtur. Qui ob germanie vicinitatez germanica vtũtur lingua. Et ab eisdem cultu ꝛ exercitu ꝛ quadã in bellis ferocitate nõ multũ differũt. Nam inter gallos singularis virtutis hñtur: ꝛ equitatu ꝛ peditatu plurimũ valere existimãtur. Porta quoqꝫ ibi ostenditur q̃ ex incredibili lapidũ magnitudine ferro iunctorũ cõpacta in supficie sua. corpa beati Simeonis ac venerabilis p̃sulis Popionis in ecclesia ab eodẽ epõ facta fouere cernitur. Ea sane ciuitas a Valerio epõ beati petri discipulo primo xpi euangeliũ suscepit. inde a beato paulino eiusdẽ epõ viro sctĩssimo illustrata fuit. qui ꝛ a cõstantio impatore ob catholicã fidez exilio relegatus ꝛ vsqꝫ ad mortẽ. etiã extra xpianũ nomen mutãdo exilio fatigatus. Ad vltimũ apud phrisiã defunctus beate passionis coronã a domino pcepit. Ibi etiaz floruit maximus epũs a quo athanasius antistes ꝑsecutionẽ cõstantij imperatoris fugiẽs honorifice susceptus ẽ. Habuit quoqꝫ hec ciuitas Nicenũ epũm totius sanctitatis virũ ꝛ alios multos. Extant in ea aliq̃ antiquitatis insignia. E q̃bus nr̃is tpibus insculptũ lapide hoc epigrãma reptũ est. Nini semiramis q̃ tanto cõiuge felix. Plurima possedit sed plura prioribus addit. Nõ cõtenta suis nec totis finib⁹ orbis. Expulit e patrio priuignũ trebetã regno. insignem ꝓfugus nostram qui condidit vrbem.

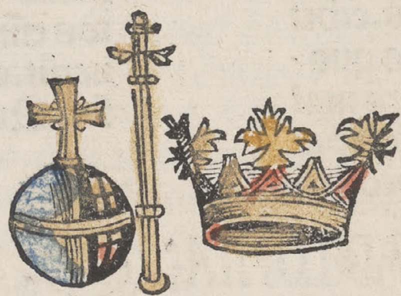
Damascus Assirie vrbs primaria. Et vt dicūt metropolis oīm ferme vrbiū asie vetustissima eē videt̄. Quā abrahe seruos fundasse sacre tradūt lr̄e. Estq́ꝫ campestris agrū h̄ns natura soli sterilē ac aridū: nisi quatenus aq̄ irrigent sup̄ne fistulis cuniculisq́ꝫ subducte. Quaꝝ humor terrā reddit oīm fertilē: ⁊ cōsitōnibus p̄stantissimā p̄uuisq́ꝫ amnis in regiōe vnicus ꝓximis menibus delabens parua ab illis dirimitur terre lingula cōsitōibus oīm in orbe p̄ciosissimis contecta. Hec insignis ciuitas damascenoꝝ itinere sex dieꝝ ab hierl'm distat in q̄ sanctus paulus baptismū suscepit. Et ꝓpe eū locus extat vbi eū circūfulsit lux de celo cū vocē de celo audiuit. Saule q̄d me ꝑseq̄ris. Qui post baptismū in sinagogis p̄dicabat xp̄m. ob īsidias iudeoꝝ e damasco noctu in sporta ꝑ murū demissus fuit: vbi ⁊ domus ananie a q̄ baptismuꝫ accepit hodie visitur. Hec vrbs plures calamitates ꝑpessa. postremo cū Conradus romanoꝝ rex ducende in asiam expeditionis munꝰ assumpsit. Itaq́ꝫ ducturi in damascum tres xp̄iani reges cardinalē quoq́ꝫ legatū. ⁊ simul p̄triarcham hierosolimitanū: multos quoq́ꝫ ep̄os expeditōni interesse curauerāt. In qua cum nostri principes prudenti ꝯsilio castra firmassent. Et si vrbs menibus altissimis densissimisq́ꝫ munita viribꝰ capi nequeuisset: in potestatē breui vētura erat. ꝗ aquatione fluminis prohibiti damasceni. iumenta intus equitantiūq́ꝫ q̄ presidio inerāt alere nō potuissent fontibus q̄ in vrbe erant: ingēti populo difficilime suffecturis. Cū tamen sibi timendū ciues scirēt. ne succisis cuniculoꝝ meatibus: q̄d haud quaquā operosum nimis fore itelligebāt. Et ipi fontes in vrbe arescerēt. Subripuit vo de tanta vrbe victoriā assiriꝗ hominis dolus: cū Balduino regi ad eā diem fidū a quo ductus fuerat damasceni pecunia corruperunt. Isq́ꝫ regibus suasit: vt castris ad aliam vrbis ꝑtem mutatis: menia vires suas frustrātia oppugnant. damasceni irruptione facta fluuio potiti munitōnibus additis in suam potestatē firmato. nostros aquatione ꝓhibuerūt. q̄dq́ꝫ par fuit ex eo facto incōmodū: ab annona in castris breui laboratū ē. q̄ nisi ab amnis ripa poterat ip̄ortari. Soluta obsidione cū tantus exercitus re ifecta ad Jopem redisset Conradus luduicusq́ꝫ reges comunitos male habitosq́ꝫ exercitꝰ suos in europam reducentes ad ꝓpria sunt reuersi. cū erat annus salutis secūdus ⁊ quinquagesimus supra decies centenum.

Damascus

REgnum hispaniarum post tempa a Tubal Japhet filio ortū habuit. Is nāqꝫ ex armenia egressus
primus hispaniaꝝ regnū (Jsido. teste lib. ix. Ethy.) obtinuit. vbi ⁊ sedem sibi cōstituit. prius hibe-
ria dicta. regio quippe europe a mōtibus pirrheneis incipiens. et p colūnas herculis circuiēs vſ-
qꝫ in boreale occeanū ꝓtenditur. ita vt oīa in eo circuitu ad hispaniā spectare dicantur. Cuius magnitu-
do (vt Apianus historicus ait) multa ⁊ incredibilis in vna regione est. Decez nāqꝫ milibus stadijs eius la-
titudo comensuratur longitudo vo prorsus eadem esse videt. Jllamqꝫ postea diuerse gentes ⁊ varijs no-
minib⁹ cognominate inhabitarūt. Quin et fluuios plures nauigabiles cōtinet. Tritici vini olei omniūqꝫ
metalloꝝ ac animātiū q̄ hominibus sunt vsui feracissima. Abūdat p̄cipue velocissimoꝝ acerrimorūqꝫ eq̄ꝝ
fetura. Trecentos totos apud hispanos decertatū est annos Scipione Gracco Albino Cathone Metello
pompeio cesare alijsqꝫ ducibus recepta fuit tandē per easdem duces. Et cantabri postremo ab augusto de-
bellati. Postqꝫ aūt romanis fastibus libere paruit: tanto vsui tantoqꝫ ornamento illis fuit: vt nullum vnqꝫ
memoriale bellū sine hispano milite gesserunt. Pompei trophea in pirrhenoꝝ iugo sita sunt. Scipionum
monumenca nō longe a Taracone spectant. Jn bostetania tauri sunt ex lapide durissimo maximi tergaqꝫ
his litteris adhuc notati. Bellum cesaris ⁊ patrie. Turres Julij. Julij carceres iulio briga sacre iulia ⁊c.
Cesaris opera: cesar Augusta. Emerita Augusta. Norba augusta ⁊c. Augusta munere condite. Emporie
valentie. Cremona placētie. multeqꝫ alie in hyspaniā a Romanis colonie deducte fuerūt. A quo regno nō
solum accepimus Quintilianū. Senecam. Lucanū. Luciū floꝝ. Pamponiū mellā. Siliū ytalicū. marcia-
lem Orosiū. verūetiam vtilissimos rectores reipublice. clarissimosqꝫ impatores vt Neruā Traianum Ha-
drianū ac Theodosios. Sed hoc de gentiliū tpibus. Videamus quid p hispaniā xp̄iane religioni accesse-
rit. Omniū clarissimos genuit Laurentiū ⁊ Vincentiū Valerij dyacones. Eodem fere tempe Engratiam
⁊ innumerabiles martyres: hoꝝ vestigia imitati ferdinādus rex ⁊ Helisabeth regina anno salutis Mille-
simo. cccc. nonagesimoprimo in fine anni Granatā vrbem maximā q̄ olim Jlipula magna dicta est ad xp̄i
cultum ⁊ obsequiū reduxerūt.

REgnum Bohemorum initium sumpsit a Sclauis qui relicto campo Sennaar ex Asia in Europā
profecti sunt. Jn qua Ezechius croatinus haud obscuris parentibus ortus gentem bohemicā cō-
didit. Fuit eñ olim inculta nemoribus atqꝫ sentibus aspera feris q̄ꝫ hominibus aptior: eius autez
frater Leches exilij comes: cū vidisset germanū agris ditatū bobusqꝫ potentē ad orientē ꝓfect⁹. in mag̃ cā-
poꝝ planicie sedez collocauit. Poloniāqꝫ nomē ex loco dedit. Nā planicies sclauonica lingua pole noīat.
q̊ꝝ heredes cū īnūerosaz mltitudinē breui coaluerūt. magnā terrā adiūxerēt post ei⁹ mortē Crockū ī p̄ncipē
delegūt. Qui arcē apud stennā cōdidit: moriens aūt tres filias reliq̄t. Libussa vt natu minor post obitū pa-
tris ꝓuinciā gubernauit ⁊ arcē vissegradensem cōmūiuit. Altera filia brela dicta herbaꝝ ⁊ medicine perita
fuit. Tercia Therba dicta sortilega. Demū indignū bohemi dicētes tantū imperiū vni⁹ femine sbesse arbi-
trio. Jdeo libussa in cōcione vbi adesse multitudinē vidit. Ego inquit placite molliterqꝫ imperaui. Estote
liberi virū qui prosit dabo. Jte equū meū in campos adducite. seq̄ntes quocūqꝫ ierit. Deniqꝫ ante virum
subsistet in mensa ferrea comedentem: ille mihi coiunx vobis princeps erit. Js aū primislaū cōstitit arato-
rem: quē in ducem poscunt: p̄mislaus igitur in verso vomere caseoqꝫ apposito cibū sumpsit. Deinde equo
imponent. Jnterrogatus cur nā calceos querno robore factos secū aferret: seruādos in arce vissegradeñ.
respondit vt sciret posteri qui principatum inter bohemos accepisset. Jd regnum deinde per longa tempa
a ducibus gubernatum fuit: deinde a tempibus friderici primi a regibus in maxima gloria vsqꝫ initiū he-
resis sub varijs regibus ac impatoribus floruit.

Babilonia seu Babilon vrbs preclara in
chaldea fuit. ⁊ si Belus Nembrotides i
babilonia regnauit annis pluribus. cu/
ius regnū paruo ambitu claudebatur: hanc ta-
men vrbē omnes greci ⁊ latini historici pariter
⁊ poete ab ipa Semiramide regina cōditam re/
ferūt aut ampliatam. De qua Ouidius. altā co-
ctilibus muris cinxisse Semiramis vrbem mu-
rū vrbis cocto latere circūdedit harena: pice bi-
tumine interstrato que materia in illis locis pas-
sim e terra exestuat. Josephus diligentissimus
historiaꝝ scriptor libro ad appionem alexādri-
nū grāmaticū hos redarguit: inducens Bero/
si chaldei auctoritatem antiquissimi ⁊ verissimi
scriptoris. qui manifestissime ostendit vrbē am-
pliatam ⁊ exornatam ac muro cinctā fuisse a na-
buchodonosor rege longe ante Semiramidem
Hec tamen vt valerius refert: dum die quadam
circa cultū sui corporis occupata esset: et nuncia-
retur illi Babilonem defecisse. soluta adhuc alte-
ra parte criniū protinus ad eam expugnandam
cucurrit. nec prius decorem capillorum redegit
in ordinem: q̄ꝫ tantam vrbem in suam potesta/
tē restituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit: vt chal/
deam totam et Mesopotamiā a se Babiloniam
dixerat. de qua Lucanus. Cūqꝫ supba foret ba-
bilon spolianda tropheis. Huiꝰ muri (teste phi-
lostrato) in vita appollonij thianei trecentorū ⁊
octuaginta stadiorū circuitū detinebant. Pliniꝰ
vo libro historie naturalis sexto. Murorū dixit
amplitudinem fuisse sexaginta q̄tuor milia pas-
suum. Crassitudinem quinquaginta cubitorū.
Altitudinem vo quater tantū. Itaqꝫ fuit meni-
bus ac ortis pensilibus tēploqꝫ et arce maxime
admirabilis. Nec hijs ꝯteta Semiramis. ethi/
opiam quoqꝫ suo adiecit imperio. Indis quo-
qꝫ bellū intulit. quo p̄ter illam: ⁊ alexandrū ma/
gnū nemo intrauit. Euersio tandem huius ba/
bilonice facta a Cyro rege persarū suo loco ma-
festinabitur.

Jupiter

Iupiter p̄mꝰ ethe-
ris ⁊ (vt aiūt) diei
filius cui ꝓpriū nomē
lisania fuit hisdē tēpo-
ribus apud archadyā
magno in p̄cio habitꝰ
est. Cuiꝰ ob v̄tutes id
p̄clarissimū iouis no/
men adeptus ē. Is ly-
sania ex heber filijs vi-
delicet ierari originē
duxit. Ibidēqꝫ cū esset
ingenij maximi vir. videretqꝫ atticos rudes. be-
stialiqꝫ ferme ritu viuentes: ante omnia eisdē cō-
positis legibꝰ illos publico instituto viuere do-
cuit. Cunqꝫ eos ad humanos mores redegisset
monuit eos deos colere. ⁊ aras: templa: sacerdo-
tesqꝫ instituit. Et qui feminas ante habebāt cō-
munes primus eos matrimonia celebrare docu-
it. ⁊ multa alia ostendit eis vtilia. Que cū attici
siluestres mirarētur atqꝫ cōmendarent: eū existi-
mantes deum Jouem vocauere. regemqꝫ suum
confestim fecere. Id autem iouis nomē eidē im-
posuisse dicunt ad similitudinem cōformiū ope-
rationum iouis planete. quem astrologi dicunt
esse nā calidū ⁊ hūidū tp̄atūqꝫ: modestū ⁊ patiē
obs̄uatorē: ac in p̄iculis post patiam audacē: et
alia plura de eo scribūt. Sic huiꝰ hoīs pōderat
moribꝰ ⁊ v̄tutibꝰ cū ioue ꝯuenire dixerūt. quē nō
terrenū s̄ celestiū virū arbitrabant. Qd̄ q̄dē no-
mē postq̄ꝫ ab āticꝗs planete ⁊ lysanie isti ꝯcessū
ē etiā m̄lt alijs cōcessū fuit. s. ioui scd̄o celi filio
necnō ⁊ ioui tercio cretēsi regi saturni filio. mul/
tos enī ioui filios ⁊ filias veteres ascribē ꝯsue-
uerūt. Quoꝝ p̄ma minerua. Scd̄s apis. Terciꝰ
sol. Quarta diana. Quītꝰ mercuriꝰ ⁊. vij. alios

Semiramis Nini magni assirioꝝ regis vxoꝛ anno a natiuitate abꝛahe duodecimo. Cū eius maritus moꝛte sblatus fuisset. regnū suscipiēs regnauit annis 42. Cū Ninꝰ decessissꝫ relicto ipubere adhuc filio Nina et vxoꝛe samiramide. et cuꝫ iuuencula esset. ꝛ eius vnicꝰ filius Ninia puer. nō estimans tutū eē imperiū tā grāde filio tenello cōmittere. Ipa vt erat animo ingēti quodā astu muliebꝛi excogitata fallacia. hec em̄ immaturo puero. nec ausa tradere impiū: nec ipsa impiū palam tractare: tot ac tantis gentibus vix parentibus vni viro: ne dum femine parituris: simulat se ꝓ vxoꝛe Niniā filiū ꝓ femīa pueꝝ. Nā ꝛ statura vtriqꝫ mediocris et vox pariter gracilis ꝛ foꝛma liniamentoꝛū equalitas. matri ac filio silis. Igit̄ bꝛachia ꝛ crura velamentis. tiara caput tegit ꝛ viroꝝ moꝛe incedere cepit. Eodeꝫ oꝛnatu et pplm vestiri iubet. ne nouo habitu aliqd occultare videret̄. que moꝛē vestis exinde gens vniuersa tenet. Sic primis initijs sexū mētita puer credita ē. Et femīa puerū simulās maiestatē regiā adepta fuit. Magnas deinde res gessit. quaꝝ amplitudine vbi inuidiā supatam putat: q̄ sit fatetur: quē ne simulasset. nec metuit om̄ibus aperire qꝺ esset femina. nec hoc illi dignitatē regni ademit: ꝫ admiratōnem auxit. ꝙ mulier nō feminas mō ṽtute. ꝫ etiā viros anteiret. Hec babiloniam cōdidit vel ampliauit. muruqꝫ vrbis cocto latere circūdedit: barena pice bitumine interstrato vt ꝓhabita oñdunt. Multa alia ꝑclara huiꝰ regine fuere. Ad postremū cū concubitū filij petisset ab eodē interfecta ē cū duos ꝛ. xl. annos post Ninū regno potita.

Ninia q̄ a qbusdā zameis ꝛ Ninias scribit̄: Magni Nini ex semiramide filiꝰ quartus assirioꝝ rex. Anno qnq̄gesimotercio natiuitatis abꝛahe. post semiramidē mr̄em. quā ipse obtrūcauerat Assyrus regnare cepit. ꝛ regnauit annis. 38. Is cōtentus elaboꝛato a parētibus impio belli studia deposuit. ꝛ veluti sexū cum mr̄e mutasset. raro a viris visus in femiaꝝ turba cōsenuit. Eo tempe apud Cretam regnauit Cres primꝰ indigena ꝛ ab eo crete creta dicta ē: quē aiūt vnū Curetarum fuisse. a qbꝰ iupiter abscōditꝰ ē ꝛ nutritꝰ. hi Gnoson ciuitatē in cretaꝫ cōdiderūt ꝛ Cybeli matri templū.

Arius q̄ ꝛ Araliꝰ dr̄ qntꝰ assirioꝝ rex post Niniam anno a natiuitate ysaac vigesimoprimo regnare cepit. ꝛ regūit annis. 30. Circa ista tpa abꝛaham ex ancilla agar generat hismael. a q̄ hismabelitaꝝ genꝰ. hismabelē aūt filiū abꝛaham anno etatis sue octuagesimosexto ex agar egiptia sare ancilla genuit. hysmabelite postea agareni: ꝛ postremo sarraceni dicti sunt: sara em̄ Abꝛahe vxoꝛ (vt scriptura sacra ait) cū nō hr̄et liberos dixit ad abꝛahā maritū suū. Ingredere ad ancillā meā agar. si foꝛte ex ea suscipias filios. q̄ facto statim cōcepit: post hec natꝰ ē hismabel: quē ꝑmitꝰ sara tanq̄ ꝓpriū filiū diligebat ꝛ ꝑncipatꝰ heredē. Sꝫ ysaac sibi nato ab eiꝰ amoꝛe declinauit. Ideo suasu eiꝰ cū mr̄e eiꝰ in aliā regionē missus. q̄ cū ad etateꝫ ꝑuenisset agar mr̄ eius ei egiptiā cōiunxit. ex q̄. xij. filios reges ꝓcreauit. q̄ oēm terrā ab euphrate ad mare rubꝛū tenuerūt.

Sol gētiliū deꝰ

Diana prima dea

Ceres dea frugū

Posteri reges assirioꝝ. exēpla ꝑcedētiū secuti: rn̄sa gentibꝰ ꝑ internūcios dabāt. impiū aūt assyrij q̄ postea syrij dicti sunt ānos. M. ccc. tenuere. Postremis apud eos regnauit sardana palus vir muliere coꝛruptioꝛ vt in sequentibus patebit.

Solem ꝑmū iouis filiū ꝛ minerue germanum floꝛuisse Tulliꝰ dic: virū vtiqꝫ insignē ac splēdidū hoiem ꝛ ingentis regijqꝫ animi ꝑclaꝝ. quē ob ingētes ṽtutes eū claro noīe declararūt. putabāt em̄ veteres a nebꝛoth gigāte seducti primā reꝝ cām ignē eē. Et ꝓpterea illi nobilius nomē sole dare nō poterāt. seu ꝙ eū celestē putarēt hoiem. seu dn̄ū e celo venisse rōne pꝛofunditatis ingenij.

Diana pꝛia huiꝰ solꝭ soroꝛ: ꝛ iouis ꝑmi filia. ꝛ ipa hac tēpestate i ꝑcio fuit: de q̄ tulliꝰ vbi ꝺ nā deoꝝ scribit multa cōmēoꝛat ꝛ iouis ascpticiā fuisse ait. Hāc tn̄ eā n̄ eē dicūt quā poete isignē ṽginitate ꝑpetua voluere. cuꝫ legat̄ hāc ex mercurio liberi ꝛ ꝓserpine filio pinnatū ꝯcepisse cupidinē.

Ceres q̄ꝫ apud Siculos i ꝑcio fuit. cū sicano siculoꝝ regisꝑiugio copulata. tāto ingenio valuit. vt agroꝝ cultū excogitasset: pꝛia apꝺ siculos boues domuit: ꝛ aratro terrā sulcis ꝓscidit: ꝛ semīa tradidit. q̄ cū in segetē excreuissent collectis spicis flabellis seperare. ꝛ molis terere. ac panē cōficere docuit. cū ātea hoies glādibꝰ ꝛ pomis siluestribus sustētarēt̄. Ob qꝺ meritū cū moꝛtalꝭ feīa eēt: eā deā frugū arbitrati sunt. Et eam diuinis honoꝛibus extulere.

Linea regū Assirioꝝ

Semiramis.

Ninia

Arius

Mamylas

Sparetus

Amyntas

Linea pontificū

Leui filius iacob

Merary.

Neptalim etiā tribum facit. Bala ancilla lye cōcubina iacob genuit duos filios de qua Sampson natus est. Nota dan tribum facit.

Ruben tribum facit et pdidit pmogenita

Ruben

Symeon

Leui

Ysachar

Leui pater omnium leuitarum. a quo ⁊ tribus sacerdotalis descendit.

Chore filius Ysuar ptendit de sacerdotio cū Aaron eo q ipe fuerat de pmogenito Ysuar. et ideo cū 250 viris igne diuio perijt ⁊c. Fuit aūt cognatus moysi ex leuitarum tribu natus: Vir quidez facultatibus plenus et ad dicendum facundissimus.

Maria soror moysi pphetissa fuit: Carmen quod incipit Cantemus domino glose cecinit. vij. diebus leprosa fuit ppter murmur contra moysen Moritur aūt in cades deserti sin et ibi sepelitur

Iacob ex lya natu maiore sex suscepit filios Iudā a quo regia tribus descendat ⁊ deinceps dns nr ihesus xps. Ruben q pdidit pmogenita: Simeon et leui a q leuitarū genus Isachar Zabulon et Dynam a Sichen stupratam.

Gerson

Ysuar

Amraz

Zabulon

Dina

Caath

Chore

Maria

Moyses

Aaron

Incensa impia sodomorū ciuitate Abraham cētenarius diuio iussu Saram cognouit vxorē que concipiens Anno expleto filiū peperit quē ⁊ iussu dni vocauit Isaac significans gentes magnas ex eo futuras: quo nato die octauo circūcidit carnem prepucij eius

Linea christi

Isaac Abrahe filius. Anno mūdi. 3284. vir deo carus post patres valde longeuꝰ. Et ipse sexagesimo vite sue anno geminos videlicet Jacob et Esau ex Rebecca vxore filia batuelis genuit filios. Defunctus est isaac vir omni virtute plenus cū vixisset centū octoginta quinqꝫ annis. quē filij in Ebron sepeliere.

Esau hispidus venator vēditis primogenitis frī suo Jacob ꝓ cibo lēticule. ⁊ a lēticula fulua dictꝰ Edom ductis vxoribꝰ chananeis sine cōsensu parentū supplātatꝰ a fratre suo in benedictiōe prīna. ipm iacob conabat̄ occidere. Habitauit aūt in edom q̄ dicta est ydumea et postea in monte Seyr. et cum iacob rediret de mezopothamia occurrit ei pacificus cum. 400. viris.

Jacob natꝰ est An. mūdi. 3344. vixit an. 147. et habuit. iiij. vxores Lyam Rachel Zelpham et Balam vtꝫ in figura.

Rachel fuit vxor iacob diu sterilꝭ. tandeꝫ genuit duos filios. et mortua in ptu. sepeliturqꝫ ꝓpe Bethleē Genuit aūt iacob ex Rachel ioseph ⁊ Beniamyn. Ex bala Dan. Manassē Aser ⁊ gad

Jacob patriarcha vir sctissimꝰ ex Jsaac natus. Et ipse pꝰ annū vite sue nonagesimū ioseph ex Rachel vxore genuit filiū. quo nato supuixit ānis quinquaginta sex. et tandē in egipto mortuus est.

Linea regum Sichimorum

In regno Sychymorum regnauit Egialeus pmꝰ rex vtē patuit. a q̄ Aegialea nūcupata est. et nunc peloponesus vocat̄. Deinde Europes scd̄us rex. et tercius eius Selchyn apud Sychimos regnauit annis viginti.

Apis quartꝰ rex Sichymoꝝ Selchin pr̄e defūcto regnare cepit āno. xlv. abrahe: q̄ est Semiramis xxxv. regnuitqꝫ ānis. xxv. ab illo terra illa apia sic dicta est q̄ priꝰ Egialea nūc vō peloponesus appellatur.

Linea regū assiriorum

Artus ille fuit quītus rex assiriorum sub quo natꝰ est ysaac scd̄m Augꝰ.

Iste Thesalion Sichimoꝝ quītus rex fuit quo regnante adeo inicia ⁊ leta tp̄a fuere et eū defunctum velut deū coluerūt sacrificādo et ludos celebrādo quos ei primitꝰ fecerūt. Huic successit Tiramachꝰ circa cuiꝰ sepulchrū etiā sacrificare solebant.

Xerses rex Assyriorū antiquꝰ qui et balaneꝰ vocatur, sub quo natꝰ est Jacob regnāte tūc apud Sichymos thauriaco quē quidē thaurimacū scribunt.

Anno mundi. 3430. Diluuiuꝫ particulare permaximuꝫ in Achaia tp̄e Jacob et Ogigis regis.

Sela filiꝰ Jude cū adhuc esset paruulꝰ. nō dedit eū iudas thamar q̄ fuerat vxoꝛ her ⁊ onam: sed remisit eā viduā in domū patris sui. Cū aūt Sela creuisset timuit eū dare ne occideret̄: sic fratres eiꝰ. Vn̄ thamar meretricē se caute simulās ⁊ sedēs in biuio cōcepit de iuda ⁊ pepit phares et zaram. vtʒ Gen̄. 38.

Vincētiꝰ in speculo hystoriali. li. 2. ca. 118. Ponit hic hystoriā pulchrā de Assenech: quō erat pulcherrima et honestissima sed elata et sup̲ba cōtemnēs omem virū: ⁊ quē priꝰ noluit postea sūme desiderauit: scʒ habere ioseph in virū visa pulchritudine ⁊ sapīa ⁊ modestia sua: sed ipse noluit assentire: nisi priꝰ dimitteret ydola q̄ colebat et contristata sup̲ hoc: angelo instruente effecta est fidelis.

Rhodos vrbs a qua insula litie Rhodꝰ nomē accepit ante natiuitatē xp̄i. ⁊ 40. tp̄e ioseph a Telchinis et a cariatibꝰ a pharoneo Argiuoꝝ rege iaʒ diu deuictis cōdita est. et prima cycladū veniētibꝰ ab oriēte in qua vt pomponius refert rose capulū dū vrbis fundamēta foderet̄ inuentū. a q̊ ciuitas ⁊ insula cognomiata putat̄. Nā rhodos grece latine rosa dicit̄. hec insula nongētoꝝ stadioꝝ ambitu cōtinet̄. Preter cetera in admiratiōe fuit. Solis collosꝰ rhodi quē fecerat lyndꝰ lisippi discipulꝰ. Qui. lxx. cubitorum altitudīs fuit. Qui pꝰ quīquagesimūsextū annū terremotu p̲stratꝰ. iacēs quoqʒ miraclo. Atʒ de septē mirabilibus vnū fuit: hec insula in oriētali p̲mōtorio sita. Que et portubꝰ ⁊ vijs et menibꝰ olim sic ⁊ nūc ceteras asie vrbes sup̲auit. Multa hʒ ciuitas bella ⁊ a turcis p̲pessa fuit damna. Neqʒ vllo pacto turcis restitisset. nisi milites btō iohāni dicati curā īsule recepisset Qui nō solū insulā tutati sūt sed ⁊ Cypris alijs finitimis xp̄ianis auxilio esse cepert. Anno igit̄. Mccc. viij. In p̲tātem xp̄ianoꝝ p̲uenit Turci vero vicibꝰ q̄tuoꝛ dictā oppugnauert̄ vrbē. Nouissime anno. Mcccclxxx. Machometus ottomānus Turcoꝝ imp̲atoꝛ ductis in rhodios. c. milibꝰ armatoꝝ. ⁊ sexdecī ingētibꝰ machinis. hāc vēdicare ⁊ rhodioꝝ militū religionē delere p̲posuit. Tandē post cruentissima p̲lia. auxilio mgr̄i petri danbuson natione galli Turci cum ignominia sunt repulsi.

Rhodis

Linea christi

Judas anno mundi.3 4 34.

Egiptiorũ Reges oĩes tunc pharaones dicebã tur nõ hoc ꝓpriũ habẽtes nomẽ. sed ꝓ dignitate reges tũc vtebant: sic ⁊ apud nos imperatores Augusti appellãt. Habebat ꝗ̃ vnusq̇sq; pharao ꝓpriũ nomẽ.

Iste pharao exaltauit Joseph ꝓpter somnioꝝ interpretationẽ: dãs ei ãnulũ in manu et stolã bissinam et torquẽ circa collũ. faciẽs eũ circuire ꝑ egiptũ: precone ante eũ clamãte. vt oĩes genuflecterẽt ante eũ. Vocauitq; nomẽ eius saluatorẽ mõi. Deditq; illi vxorẽ assenech filiã putifaris sacerdotis eliopoleos ex qua habuit duos filios scilicet manassen et effrayn.

Phares anno mũdi.3 4 45.

Iste pharao ignorabat ioseph. et iussit submergi pueros: sub quo filij Jsrael fuerunt in magna tribulatione et dura seruitute.

Iste est pharo chencres qui contradixit ꝑ moysen deo: atq; mari rubro obrutus est.

Iste pharao nonus rex Mefre noluit audire vocẽ domini vt dimitteret filios israel. quare decem plagis attrit⁹: Postea sũmersus fuit cũ suis ĩ mari rubro.

Reges Egipti

Pharao Mephres

Pharao amenophis quẽ quidem menopem putant

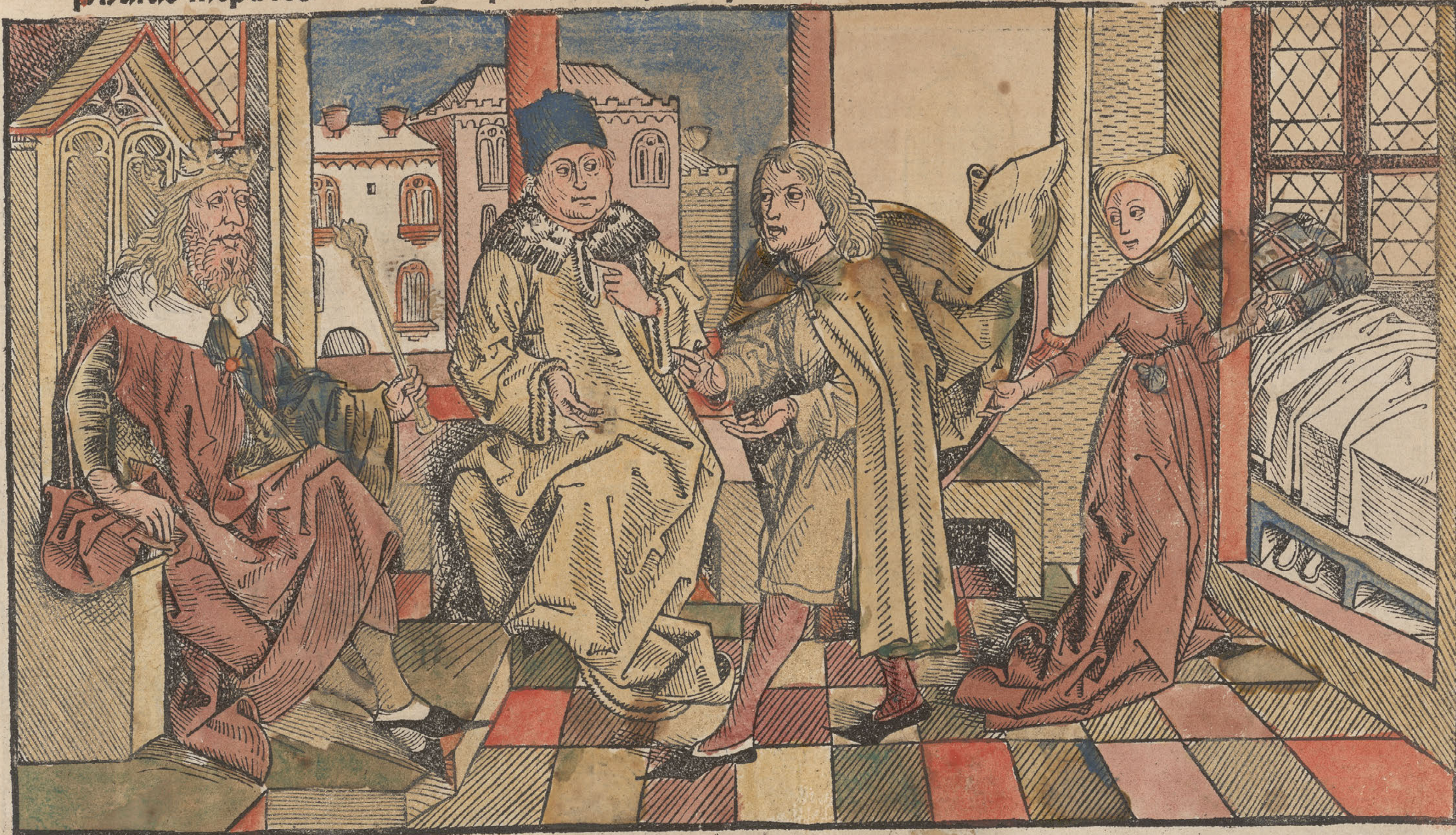

Pharao bochoris

Joseph desiderioꝝ vir ⁊ patriarcha castissim⁹ in Egipto ex Assenech putifaris sacerdotis vxore duos genuit filios manassen scz et effraim. Hic ab adolescentia cũ forma pulcherrim⁹ haberetur atq; animi v̓tute et sapiẽtia fr̃is ꝓcelleret. pr̃ eũ pre ceteris amplius diligebat. Ideo alioꝝ cõflauit inuidiã. quã ob ante quĩtodecimo etatis sue Anno a fratrib⁹ in egipto vendit⁹ est. Indeq; vite sue triginta annis exactis. coram pharaone stetit. Vxor aũt regis in eũ libidine ducta ait dormi mecũ: q̇ respondit oĩa tradidit mihi dñs preter te. Illa aũt simulata egritudine vt exoraret Joseph apprehẽso pallio eius Ille relicto pallio in manu eius egressus foras que marito dixit ingressus ẽ ad me seru⁹ hebre⁹ vt illuderet mihi. et palliũ oñdit. Credul⁹ ioseph ĩ carcerẽ tradidit. Is deinde somnia regis interp̄tans ꝓnũciauit septẽ annos vbertatis futuros. et septẽ steriles. Rex eũ e carcerib⁹ liberauit. Egipto preficiens. Joseph igit̃ postq̃ in egipto octoginta annis regnasset cõpletis centũ ⁊ decẽ annis in egipto mortuus est. Ossa vero eius nouissime quãdo hebrei egressi sunt ex egipto in chananeam hoc est Judeam reportauerunt. sic enim eos adiurauerat Joseph quando mori debuerat.

Pharao mephres Joseph somnioꝝ interpres filius iacob Vxor putifar

Esrom Anno mundi.3495. Aram vero anno mūdi.3544.

Hic oritur regnū argiuorū vbi Inach⁹ oceani ꝛ terre (vt aiūt) filius sexagesimo a natiuitate Isaac anno apud argos in Thessalia prim⁹ regnare cepit. Id vero regnū durauit annis.544. Cecrops aūt egipti⁹ q̃rtoꝛ nonagesimo iudaice huitutis āno regno argiuoꝝ relicto p̄m⁹ atheniēsib⁹ regnūit ānis.50.

Ynachus

Linea Christi

Esrom

Aram

Athene ciuitas fuit p̄clarissima in attica regiōe. Cui⁹ pauca vestigia quedā manēt. Hāc primo ab alabādo cōditaȝ dixit Cicero libro tercio de naturis deoꝝ. Plato vero in Timeo dixit. Amasim regem egiptū ei⁹ vrbis cōditorē fuisse. Eāq; vocabulo egiptio cognomīasse. qd̄ līgua greca athenā sonat. Alij Cecropem illā ɔdidisse dicūt. Et eā subita apparitione arboris oliue mineruā cognoīasse. quā ea arboꝛ d̄signat. ꝛ līgua greca athena dr̄. Verꝝ alij ab eo nō cōditā s̄ īstauratā putāt. q̄ tp̄e Athena apd̄ illos ꝓ dea colebat̄. De ei⁹ nomīe Diu⁹ augustin⁹ de ciuitate dei libro decimooctauo varia scribit aucte varronis. Cecrope athenaꝝ vrbē instaurante subito aq̄vno in loco erupit: Et alio repta olea arboꝛ. super q̄bus ꝓdigijs sciscitat⁹ apollo delphicus q̄d intelligēduȝ. q̄due faciēduȝ foret respōdisse fertur Qd̄ olea mineruā. Aqua v̄o neptunū significare ambo cōsobrini. Ambo dij et cōtemporanei. Essetq; in eoꝝ ciuiū arbitrio. vt ex alteri⁹ duoꝝ deoꝝ nomīe ciuitas vocaret̄. Cōgregatis oībus vtriusq; sex⁹ viri adheserūt neptuno. Mulieres vero Minerue. Que ꝛ obtinuerūt vt ex minerue nomīe ciuitas appellaret̄. Ac sic athenā grece vrbē cognomīauer̄t qd̄ latine Mineruā dicim⁹. Eo q̄ mulieruȝ voces vna viroꝝ numerꝝ superarint. Quāobrem irat⁹ neptun⁹ Marinis estuātibus vndis atheniensiū terras populat⁹ est. Quē ciues placare volētes triplici supplicio mulieres affecere. Primo vt decetero nullis publicis interessent cōsultatiōib⁹. Scd̄o vt null⁹ nascētium cognomē maternuȝ acciperet. Tercio ne q̄s filias suas athenas vocaret. Poete vero dicūt neptunū ꝛ minerua athenas cōdidisse. Sed cū de nomīs impositiōe inter eos fieret dissensio. Dijs reliq̄s p̄ītibus fit inter eos cōuentio. vt q̄ ꝑcussa terra laudabiliorē ꝓduceret effectū vrbi nomē imponeret. Neptun⁹ aūt tridēte suo ꝑcussa terra. Equū ꝓduxit belli omen. At minerua hasta ꝓiecta oliuā ꝓduxit pacis arborē. Que q̄m vtilioꝛ eoꝝ iudicō visa fuit. ex suo nomīe athenas dixit. Nā minerua athene grece dicit̄. de q̄ lucan⁹ libro sexto ait. Prim⁹ ab eq̄rea ꝑcussus cuspide saxis. Thessalic⁹ sonipes bellis feralib⁹ omen Exilit. Et virgili⁹ georgicoꝝ p̄mo. Tuq; o cui prima frementē fudit equū tell⁹ ꝑcussa tridēte neptune. Apud atheniēses p̄io regnūit Cecrops egipti⁹ Anno quarto ꝛ nonagesimo iudaice huitutis. Decimusseptim⁹ ꝛ vltim⁹ eoꝝ rex fuit Codr⁹ tp̄e samuelis. Postea ꝑ magistrat⁹ respublica atheniēsiū fuit admīstrata. Hec vrbs atheniēsis quondaȝ nobilissima fuit. nulli⁹ indigua p̄conij. tāta ei⁹ sup̄fluit claritas: doctoꝝ ph̄oꝝ ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadē nr̄o tp̄e parui oppidi sp̄ēm gerit. In eo tn̄ saxo q̄ vetustū minerue templū fuit Arx est ꝑ omnē greciā noīata. tū operis magnitudine. tū difficultate oppugnatiōis. Hāc floretin⁹ quidā Mahometo tradidit: cū imploratis latinoruȝ auxilijs nulli⁹ opem īuenerit. Rura ei ob eā rem tradidit: in quis euum ignobile ducat.

Athene vel Minerua

Minerva

Prometheus

Atlas Gigas

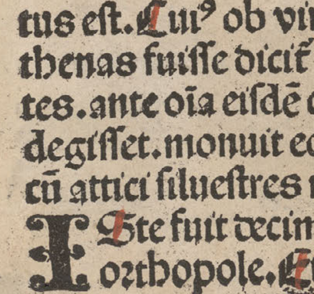

Appollo

Jupiter

Linea regū assiriorum

Armamitres

Belocus

Baleus

Amictus

Saffrus

MInerua cantatissima mulier anno etatis Jsaac. 58. Apud tritonidē lacū appuit. Ex cui⁹ nomie postea Tritonia appellata est. dicebat̄ ⁊ pallas a pallāte tracie insula vbi nutrita fuit. siue a pallante gigāte quē interfecit. Hec q̄ppe iouis primi p̄mogenita fuit. q̄ apud rudes affros cū mlta añ nō cognita repisset nō solū affri sed et greci eaȝ absq̧ matre ex iouis cerebro genitā credidere. cū ei⁹ origo min⁹ innotuit. Jp̄a eñ primo lanificiū omibus antea icognitū adinuenit. Naȝ ostēso q̄ ordine purgata lana: ⁊ dentib⁹ ferreis pectinata atȝ colofilata. etiā textrinū excogitauit officiū. Vñ ⁊ lanifices fulones. tinctores. textricesq̧ puelle (teste ouidio tercio fastoꝝ libro) ei⁹ festura religiose celebrare ceperūt. Vsuȝ insup olei eo vsq̧ mortalib⁹ incognitū hecipa inuenit atȝ docuit. Jp̄a eadē (vt cicero ait) sapie dea ⁊ artiū inuētrix dr̄. Tandeȝ cū ei⁹ fama ⁊ numis reuerētia late diffussa fuit. in ei⁹ honorē tēpla cōstruxerūt. p̄cipue rome iuxta tēpluȝ Jouis

ISte armamitres septim⁹. b̄m Aug⁹. est octau⁹ rex assirioꝝ: sub q̄ de⁹ appuit ysaac p̄mittēs ei q̄ p̄miserat p̄ri ei⁹: regnāte apd̄ sichimos leocippo eč. viij. rege.

PRomethe⁹ his tp̄ibus in archadia claruit. Vir vtiq̧ acutissimi ingenij ⁊ spectate peritie. q̄ hoīes incōpositos ac rudes ad politiores mores cōposuit. Silacra quoq̧ hoīm prim⁹ de terra formauit. ⁊ arte quadaȝ veluti spm̄ habētia moueri fecit. Inde cū i altissimo caucasi mōtis resideret astrologiā didicisset eā prim⁹ assyrios docuit. Insup etiā ignē e silice prim⁹ eduxit: vt plini⁹ testatus est. Vsū preterea anuli (sed ferrei) prim⁹ inuenit: Quē quarto digito in honorē cordial' vene portare suasit. Ipe deinde p̄cedēte apud romanos statutū emanauit. vt liberti ciuesq̧ aureo vterent̄: liberti in argenteo: et serui ferreo tantum.

SVb isto Beloco nono rege assyrioꝝ: Locut⁹ est dominus ad iacob: repromittēs ei q̄ patrib⁹ suis p̄miserat: q̄ sunt hec duo possessionē terre p̄missionis id est chanaan. ⁊ b̄ndictionē oīm gentiū in semie ei⁹ quod est christus dominus et regnauit annis. 36.

ATlas ⁊ ip̄e archadic⁹ hac q̄ȝ tēpestate. Vir mlte cōtemplatiōis clar⁹ fuit. Qui astroꝝ cursum puigili studio ꝯp̄hendit. ⁊ prim⁹ de astrologia iter grecos disseruit: p̄pter qd̄ finxerūt eū celū portare. Quāuis idē mōs ei⁹ noīe nūcupet̄. Cui⁹ altitudinē celi portationē in opinionē vulgi venisse videat̄. Hic septē genuit filias nymphas nūcupatas.

BAleus iste fuit decim⁹ rex assyrioꝝ sub q̄ mortu⁹ est isaac. Et regnauit b̄m Eusebi ānis. 52. Regnāte tūc apd̄ sichimos Messapo. ix. rege.

APpollo citharā repit. Medicine artē inuenit quam frater su⁹ Esculapi⁹ ampliauit q̄ ⁊ fulmine interijt. Jste appollo delphic⁹ clar⁹ habet̄. ⁊ p⁹ mortē de⁹ habitus est. Js eñ a poetis phitonis ⁊ sapie de⁹ appellatus est. Qui medicine artis reptor ⁊ viriū herbaꝝ prim⁹ cognitor vt Ouidi⁹ primo Methamoph. scribit. Medicina meum est opiferq̧ p orbe dicor: et herbarum subiecta potentie nobis.

ISte fuit. xij. rex assyrioꝝ sb̄ q̄ mortu⁹ ē Joseph regnāte sichimoꝝ plēmeo. xi.

ISte Jupiter de⁹ p̄dicat̄ eiq̧ bouē offerūt. prim⁹ etheris: ⁊ (vt aiūt) diei filius cui p̄riū nomē Lysania fuit. his tp̄ibus apud archadiā magno in p̄cio habitus est. Cui⁹ ob virtutes id p̄clarissimū iouis nomē adept⁹ est. Qui cū esset nobilis genere ex archadia athenas fuisse dicit̄. Jbidēq̧ cū esset ingenij maximi vir. videretq̧ atticos rudes. bestialiq̧ ferme ritu viuētes. ante oīa eisdē cōpositis legib⁹. illos publico instituto viuere docuit. Cūq̧ eos ad hūanos mores redegisset. monuit eos deos colere. ⁊ aras. templa. sacerdotesq̧ istituit ⁊ multa alia eis ostēdit vtilia. Que cū attici siluestres mirarent̄ atq̧ cōmendarēt eū existimātes deū: Jouē vocauere regēq̧ suū ꝯfestim fecere

ISte fuit decimusnonus rex assyriorum sub quo natus est Moyses in egipto regnante sichimorū. xij. orthopole. Et argiuorum. 5. Criaso.

Lacedemonia fuit licaonice vrbs que est ꝓuīcia in achaya siue peloponneso a lacedemone Jouis filio ex Laygeta condita. A qua ipa grecia regio nomē accepit. Hec eadē alio nomīe etiā sparta dicta fuit. Herodotus tamē Spartaꝫ vrbē fuisse et lacedemoniā regionē In qua illa consisteret memorat In differenter tamē ꝓ alterutra. tam ab illo ꝙ ab alijs auctoribus legit. Sed quaꝫ ob causam sparta dicta fuerit Justinus tercio epithomatū suoꝝ libro exponit. Spartanoꝝ genus hac tempestate scilicet quīquagesimo regni Ozie anno Alcumene lacedemonioꝝ rege mortuo, Eoꝝūqꝫ regno consumpto principiuꝫ habuit Et cicero in scdo de tusculanis questiōibus retulit Spartanis virginibus magis palestra: puluis venaticus labor ⁊ militia in studio est ꝙ fertilitas filioꝝ. Unde ⁊ varium habitū ab alijs ferre cōsueuerāt dicente virgilio. virginis os habitūqꝫ gerēs ⁊ virginis arma spartane. Primus aūt lacedemonioꝝ rex fuit Euristeus quidā nomīe patria grecus. Anno a natiuitate Abrahe octauo supra nonagesimū. Js lacedemonijs primū regnare cepit. Agesilaus aūt sextus lacedemonioꝝ rex vir immortalitate merito dignus fuit ab hercule originem ducēs. Jn iuuenili etate regnū adeptus fuit. semꝑ fidei obseruator. Lycurgus quoqꝫ lacedemonioꝝ princeps ⁊ legū lator vir plane clarissimus. et inter philosophos admirandꝰ. Jnclitꝰ in precio habitus est. Hic lacedemonijs legē tulit. de quo plutarcꝰ valeriꝰ ⁊ iustinꝰ ⁊ aristoteles in polliticis mlta scripsere.

Lacedemonia

Mercurius

Iste mercurius multaꝝ artiū peritus fuit. quas hoībus tradēs deus credebatur. Primū aūt deoꝝ nunciū seu interpretē fuisse oēs poete describūt. Dictusqꝫ ē deꝰ facūdie. mercatoꝝ palestra. furū nūcius. et interpres deoꝝ. Jpe etiā lyraꝫ septicordem comperit. Hic in omī doctrine genere et ꝙ maxīe phisice edoctꝰ fuit. vt dicat eum sua virga et herbis tm̄ mortuos suscitasse. Unū ⁊ post mortē inter deos relatꝰ ⁊ stellificatꝰ est. Et ab eo stella Mercurij nomen accepit. Ea preesse facundie ⁊ eloquentie vt plurimum consueuisse dicitur.

Bachꝰ

Iste Bachꝰ primꝰ ī grecia vinū iuenit et ꝓ deo cultꝰ est. q̄ dictꝰ est liber pr̄ et argos cōdidit. Jpe est dyonisius bachꝰ filius Semele inde in mōo pagrās simili modo domesticis regiōibus vinū ꝓbuit. potūqꝫ ex ordeo germanos conficere docuit Secutusqꝫ est eum Silenus illius nutritor.

Omagirꝰ

Iste Omagirus primꝰ ad aratrum boues iunxit.

Amazones

Hee sūt mlieres Scythice iuxta fluuiū Thanaym habitantes ferocissime. q̄ assumētes arma ꝑ centū ānos seuissima bella ꝯfecerunt tā in Asia ꝙ ī Europa. mltas vrbes delēdo ⁊ magnā asie ptē sbegerūt. Hac ꝗ etate Amazones cuꝫ ī asia regbāt Jn pmis marsepia et lampedo q̄ ephesuꝫ Deiñ smyrnā et alias ciuitates ꝯdiderūt Exinde anthiopa. ⁊ ypolite pꝰ hāc orethia post illaꝫ panthasilea. Hāc occidit pirrus filiꝰ achillis apud troyaꝫ.

Hoc tempe regnū argiuoꝝ siue grecoꝝ exortū est: sub ynacho pᷓimo rege. et durauit p. xiiij. reges vsqȝ ad tpa iudicū isrł barach ⁊ delbore. Tūc perseꝰ cri seo nō spōte interfecto timēs reliqt argos: ⁊ trāstulit regnū in micenas post q̄ʒ illuc regnauerūt auriteꝰ acreꝰ. His tempibus scōm cōmestorē (q̄ dicit mgr̄ hystorie scolastice), phoroneus filiꝰ ynachi et nyobis primꝰ grecie leges dedit: ac sub iudice causas agi instituit. Et ꝓpterea iuris ciuilis periti dicūt eū locū (quē forū dicimus in q̄ scȝ iura reddunt) ab eo forū denomiari. Soror ipiꝰ ysis in egiptuȝ nauigauit. Et quasdā apices lr̄aꝝ eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit. Vn̄ cuȝ yo diceret ysis ab eo dicta est qd̄ in lingua eoꝝ sonat terra. Et ob h̄ pꝰ mortē in numero deoꝝ in egipto recepta ē. Filiꝰ etiā phoronei q̄ apis dictꝰ ē eodē tpe i egiptū. nauigauit quē filiū phoronei viꝝ ysidis fuisse tradūt. ⁊ silit̄er ab egiptijs deificatꝰ ē.

Ynachus a natiuitate isaac āno sexagesimo apud argos i thessalia primꝰ regnare cepit et regnauit annis. 50. Is post se reliquit ysidem egipti reginam ⁊ phoroneum eius successorem.

ysis

Ysis primo dicta fuit yo filia ynachi: sed in egiptū nauigās ibiqȝ litteras inuenit ⁊ leges edocuit Et ysis appellata est. ꝓpter qd̄ egiptioꝝ sanctissimū et venerabile numē fuit ob multarū virtutū prestantiā: Et a ioue cōpressa fuit: q̄ ob patris metuȝ impulsa. acceptis quibusdā amicis suis. nauē cōscendit Et ꝓspero vento ex Achaia in egiptū transfretauit. Ibiqȝ cū repisset rudes pp̄los: illos terrā colere docuit: cultamqȝ: semina ꝯmittere. ⁊ tandē fruges collectas in panē ꝯficere. Ideo eā e celo lapsaȝ crediderunt.

Phoroneus primꝰ in grecia leges instituit. Hic habuit frem qui menses ⁊ annos docebat obseruare. ⁊ sacella et aras instituit ad colendos deos. ꝓpter qd̄ a rudi populo inter deos cōnumeratꝰ est: ⁊ ei boues ymolabāt dictusqȝ ē phegeus.

Diluuiū deucaliōis factū i thessalia. ⁊ fetōtis fabulaꝝ incēdiū: ⁊ vocat iō deucaliōis. q2 in eiꝰ regno maxie fuit.

Bos i egipto exit d̄ flumie i festo Serapis ⁊ eleuat i aere et rursuȝ itrat. ⁊ nō cōparet. ⁊ ꝓ deo colit a stulta plebe

Serapis tercius rex argiuoꝝ siue grecoꝝ cū in egiptū nauigio venisset. ⁊ ibi mortuꝰ. factꝰ est a ceca gēte oīm maximus egiptioꝝ deꝰ. Tūc etiam mirabilis supstitio incepit de boue discolore: quē apim vocabāt. eo q̄ viuus coleret. et illo mortuo. demones vitulū similē ibidē ꝓcurabant. ad decipiendum rudē pp̄lm. Inde venit q̄ filij isrł similiter delirabant in oreb vtȝ. Quid em̄ hac stulticia miserabiliꝰ in hoīe rationali.

Argus iste quartꝰ rex argiuoꝝ fuit. ex cuiꝰ nomie illud regnū nomē accepit. Hic post obitum deus haberi cepit. templis et sacrificijs honoratus. Hoc etiaȝ tpe grecia segetes habere cepit delatis aliūde seminibꝰ.

JOB

Iob vir sctissimus patientie insigne specimē: In Idumee ⁊ arabie finibꝰ: ex zareth p̄re matreqȝ bosra nascit. Hic erat iustꝰ. rectꝰ. modestus. prudēs. grauis. tpibus prudēter vtēs: Idēȝ q̄ qȝ continēs. ac mirūimmoduȝ patiēs. Ex vxore sex filios ⁊ femīas tres suscepit. Diues q̄ppe inter omnes sui tpis orietales: Cuiꝰ possessio septē milia ouium fuit. tria milia cameloꝝ. Quīquagīta iuga bouȝ quingētēqȝ asine ac familia multa nimis. Cuiꝰ animi fortitudinē vt dn̄s certo argumēto cōprobaret: ꝑmisit vt a diabolo tentaret. Qui accepta potestate oēm eius substantiā. filiosqȝ omnes ⁊ filias ꝑdidit: eūqȝ graui vulnē vlcerauit. quibꝰ in omnibꝰ Job labijs suis n̄ peccauit dicēs. dn̄s dedit dn̄s abstulit ⁊c̄ Ad eum deniqȝ cōuersus dominus: Omnia q̄cunqȝ ei a pricipio fuerāt duplicia addidit. Supuixit deīn Job pꝰ flagella quadragīta ⁊ cētuȝ annos. Et vidit filios suos: ac filioꝝ suoꝝ filios vsqȝ ad quartā generationem. ac sic senex ⁊ plenus dieꝝ mortuus est.

Linea regū Grecorum

Ynachus

Phoroneus

Serapis

Argus

Moyses verus: et omniũ prophetarũ summ⁹: historiographoꝝ princeps: vir sane mãsuetissimus: sup oĩes gentes ppl'm dei de egipciaca seruitute liberauit. quadraginta annis ipm in heremo rexit. Ipe eĩ dilectus deo ⁊ hoĩbus cuius memoria in benedictiõe extitit. Cui dñs in mõte synay [illegible] suam ostendere voluit. Dum vidit ignem ardentem ⁊ non cõburentẽ Cum enim moyses pasceret [illegible]ues ietro soceri sui in deserto apparuit ei deus in rubo ardenti q̃ tñ nõ cõburebaẛ: pcipiẽs ei vt in egyptũ descenderet. ad liberandũ ppl'm isrl': Iste est Moyses de cuius laude resonant celum ⁊ terra. deum vidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterq̃ʒ de paulo apostolo scriptura testaẛ in hac fragili carne. Ille in circũcisione: Iste in p̃pucio testimoniũ de diuina essentia docentes vnum verum deum colendum esse.

Iste Aaron moysi frater vir sanctus. ⁊ insigni eloquẽtia ornat⁹ digne summũ sacerdotiũ sibi assumpsit ⁊ testamentũ eternũ sibi ⁊ filijs suis statuit. filiusq̃ʒ ei⁹ Eleazarus in pontificatu succedit. cui primus stolaʒ sacerdotij tradit. Obijt aũt anno vite sue. 125. pontificatus vero sui sexto et trigesimo In arabia monte oreb.

Isti tres scilicet ythamar Nadab Abyu cum Eleazaro: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab ⁊ abyu percussi sunt a deo pro eo q̄ ignẽ alienũ obtulerunt in tabernaculo et subito concremati sunt.

Linea christi

Aminadab

Naason

ISte Aminadab primus post moysen fide plena ingressus est mare rubrum alijs trepidātibꝰ. ꝓpter qđ regalē stirpē meruit ꝓcreare. An. mundi. 3644.

BAlaam propheta filiꝰ beor: qui babitabat sup flumē terre filiorū amon vir preclarꝰ. ad hunc Balach rex madianitaum legatos fide dignissimos misit: rogātes vt veniret et malediceret israhelitas. Jlle aūt cōsulens dñm prohibitus est. denuo mittēs. qui eorū volūtati obtempare volēs sternens asinam cum legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eidē occurrit. et euaginato gladio stantem ꝙ nec ad dextrā nec ad sinistram deuiari poterat in angustissimo loco. concidit asina sub pedibus sedentis. et cum vehementius latera eius cederent: Dominus aperuit os asine. Et confestim balaam vidit angelum domini qui corripuit prophetam. qui iussu angeli pgens prophetauit dicēs. Orietur stella ex iacob. Et cōsurget virga de israhel. ꝛ pcuciet duces moab.

Tempore illo balaam Ariolus ꝓphetauit ee occiditur. Balaam

Naason anno mdi. 3688. Josue pꝰ mortē moysi a deo iudex ꝯstitutꝰ fuit sup isrl' vt pplo terrā diuidēt. Missusq; ad explorādū iericbo: Exploratores aūt recepit raab meretrix et occultauit in domo sua. q̄ ei ꝛ domui ꝛ familie sue ꝓmisert immunitatē si signū poneret coccineū in fenestra. Et occl'te dimisit eos abire ipsiq; via patefacta p iordanē miracl'ose trāsierunt antecedentibꝰ leuitis cū archa. Jste iosue filius Naue populū domī viginti septē annis rexit. hic solus cum Caleph ex sexcentis milibꝰ viris. qui ex egipto egressi fuerāt terrā ꝓmissiōis cōsecutus est. Mortuꝰ tandē cētesimo ꝛ decio vite sue Anno ī mōte effraim sepelit

OThoniel frater caleph minor liberauit pplm de oppresiōe regl mesopothamie. quē etiā pcussit. Hic habet ꝙ angelꝰ dñi apparēs arguēs filios isrl' de trāsgressione legis improperās bnficia eis a dño collata ad fletū eos induxit. q2 pluribꝰ vicibꝰ recessert a deo. ꝓpter qđ traditi sunt in suitutē pluriū tyrānoꝝ et penitētes liberati sunt p diuersos iudices. ꝛ post liberationem sepe recidiuauerunt in mala.

ISte Aioth pcussit eglon regē moabitarū et libauit israel. fuit em̄ vir fortis et vtraq; manu vtebatur pro dextera.

Sangar filiꝰ Anath occidit sexcētos ex philistijm vomere volentes intrare territorium coꝝ. Post hec malū facientes traditi sunt in manus iabin regis chanaan. cuius princeps exercitus erat Syzare. Est autem egressus in bello cum barach ad hoc suadente et associante delbora prophetissa. Cui honor delatus vt iudicaret israel.

Linea iudicum

Josue

Othoniel

Aioth

Sangar

Moyses frater aaron ⁊ filij isrl' cū fuissent in egipto .cccc. xl. ānis. Que cōputatio accipiṫ a p̄ma promissiōe facta abrahe ī mesopotamia. Sicut a deo accepit legē dedit filijs isrl'. Qui post .x. plagas quibus deꝰ egiptū attriuit, p̄cesserūt ꝑ desertū v̄sus mare rubꝝ. ⁊ pharaonē penituisset pplm dimisisse: angelo eos p̄cedēte ī die ī colūna nubis ⁊ nocte ī colūna ignis. vn̄ ⁊ pharao ꝯgregatꝫ exercitibꝰ suis et curribus insecutꝰ ē eos vt reduceret ī egiptū. Moyses p̄mꝰ iuxta p̄ceptū dn̄i agno pascali comesto cū pplo isrl'. vidētesqꝫ filij isrl' appropinq̄re egiptios: cepeṙt murmurare ꝯ̄ moysen q̄ eduxisset eos de egipto. Orantecqꝫ moyse ⁊ ex dn̄i iussiōe extēdēte v̄gā sup̱ mare rubrū. diuise sunt aq̄: factis vijs ī medio mari: ꝑ q̄s incedentes libere filij isrl'. pharao ꝑ dictas vias cū suis exercitibꝰ inseq̄baṫ. S̄ egressis oībꝰ de pplo hebreoꝝ moyse extendēte v̄gā sup̱ mare. reuerse sunt aq̄ vt p̄us sūmersis pharaone cū suis ī medijs fluctibus. Cecinerūt ḡ moyses cū pplo. ⁊ maria sorore eiꝰ cū mulieribꝰ timpanistris canticū istud dn̄o. Cantemꝰ dn̄o gloriose ⁊c̄.

De Raphidin postea venerūt ad mōtē Synai ⁊ ad radices eiꝰ. Ibiqꝫ mādauit dn̄s eis ꝑ moysen vt filij isrl' se sc̄tificarēt ⁊ lauarēt vestimēta sua duobꝰ diebꝰ: ⁊ tercia die ascenderēt sup̱ mōtē. nullusqꝫ accederet nec etiā tangeret ip̄m mōtē nec iumētū. alioq̄n moreref. Quo facto die tercia mons cepit fumigare: ⁊ tonitrua audiri: ⁊ sonitꝰ buccine ⁊ fulgura videri: ⁊ nubes densissima operuit montē in q̄ intrauit Moyses ad recipiendū legē. His pactis dedit dn̄s legē pplo suo ī mōte synai tercō mēse egressiōis de egypto. Que lex diuidiṫ ī triplex genꝰ p̄ceptoꝝ. s. moraliū. iudicialiū. ⁊ cerimonialiū. Et moralia q̄dē sunt .x. p̄cepta que h̄n̄tur Exo. xx. ca. Moralia q̄dā alia sparsim ī dv̄sis locꝫ pētbateuci p̄cipue ī deutronomio. S̄ reducūṫ ad decalogū. ⁊ h̄ sp̱ obligauerṫ ⁊ obligabūt ad obs̄uātiā eoꝝ. ec̄ oēs natōes. Et p̄ria tria sculpta ī vna tabl'a lapidea nos h̄n̄t ordinare ad deū. alia. vij. ad p̱xīm. Judicialia aūt ordīata erāt ad ꝯs̄uandū pacificū cōuictum ppl'i adinuicē ⁊ bonā ciuilitatē. sicuti statuta ciuitatū. obligabāt soluꝫ illū pplm vsqꝫ ad passionem xp̄i ⁊c̄.

Vitulum conflatilem filij israel. Hisdem etiã temporib⁹ egiptior̃ more (Qui busiridẽ adorabãt) sibi fecerũt. Cũ em̃ Moyses cũ dño in mõte morã faceret. Popul⁹ ad aaron dixit. vt faceret eis deos q̃s coleret. ⁊ precederet eos. Quib⁹ hur restitit: sputis ab eis (vt tradit) suffocat⁹. Aaron timẽs ait. Tollite inaures aureas vxorũ ⁊ liberor̃. Quas cũ accepisset: formauit ex eis vitulũ cõflatilẽ opere fusorio. Et dixit pplus: Hij sunt dij tui israel: qui te eduxerũt de terra egipti: fecitq̃ aaron altare. ⁊ in crastinũ indixit solennitatẽ. Mane surgẽtes obtulerũt hostias: seditq̃ pplus mãducare ⁊ bibere ⁊ surrexerũt ludere id est adorare. Tũc ait dñs ad moysen. descẽde. peccauit pplus tu⁹ ydolatrando: dimitte me vt deleã eos. Cui moyses. Queso dñe quiescat ira tua: ne dicãt egiptij callide eduxit eos. impotẽs eis dare terrã quã pmiserat. Placato dño descedit moyses ferẽs secũ tabulas lapideas scriptas digito dei: Cui occurrit iosue dicẽs: Vlulatus pugne est in castris: Cui moyses: imo vox est cantantiũ. Et appropinquãs vidit vitulũ ⁊ choros et irat⁹ piecit tabulas: et cõfracte sunt. Et post rephensionẽ aaron de fabricatiõe vituli. ⁊ ei⁹ excusationem: vitulũ cõbussit. ⁊ massaz in puluerẽ redegit. quẽ sparsit in aqua dans filijs israel. qui in barbis ydolatrarũ apparebat: precipiens leuitis vt secum acciperent gladios. ⁊ omnes reos signatos puluere occiderent. Ceciderunt eo die multa milia virorum.

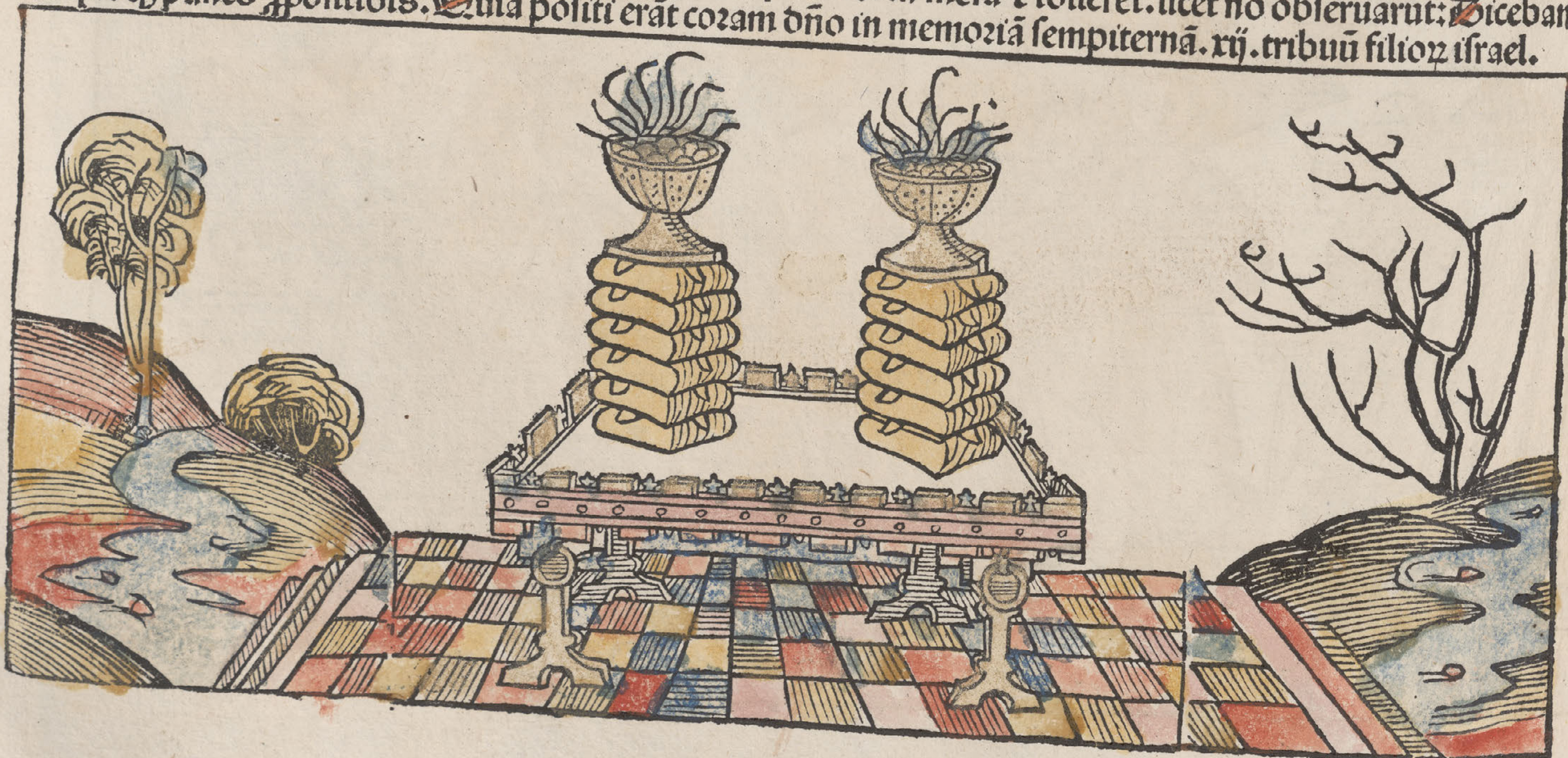

Moyses post tres mēses egressionis. ascendēs in montē synai: vbi quadraginta dieb⁹ et noctib⁹ ieiu
nans legē dn̄i meruit accipere. Mādauit dn̄s ei q faceret Archaz de lignis sethim. Que sunt impu
tribilia: Cui⁹ lōgitudo esset duoꝝ cubitoꝝ cū dimidio. Latitudo vero vni⁹ cū dimidio. ꝛ similiter al
titudo. Et tota intus ꝛ foris coopta auro mūdissimo. ac supra corona aurea: Et ppiciatoriū aureū siue tabu
lam aureā eiusdē latitudinis ꝛ lōgitudinis cui⁹ est archa. vt archā tegere sufficeret. Erat aūt sursum erectum
eminēs arche sicut coopculū. qd dicebat oraculū: Per vtrūq latus lōgitudis erāt bini circuli aurei totū
lignū penetrātes. ꝛ p eos vectes de lignis sethim de aurati mittebant. Quib⁹ archa ferrebat. nec vnq extra
hebant: Ex vtraq vero pte oraculi. scz in duob⁹ angulis anteriorib⁹ positi sunt duo cherubin aurei. vn⁹ al
terum respiciebat. versis tamē vultib⁹ in propiciatoriū: duabus qz alis expassis. ꝛ mutuo se tangētibus ve
labant oraculū. alas ex opposito extēdebant. Et hec habebant in sctā sctōrum: In archa aūt posita fuerunt
vrna aurea māna hn̄s: Virga Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo pfecte figurari poterit
Imaginatio inspiciētis cetera suppleat.

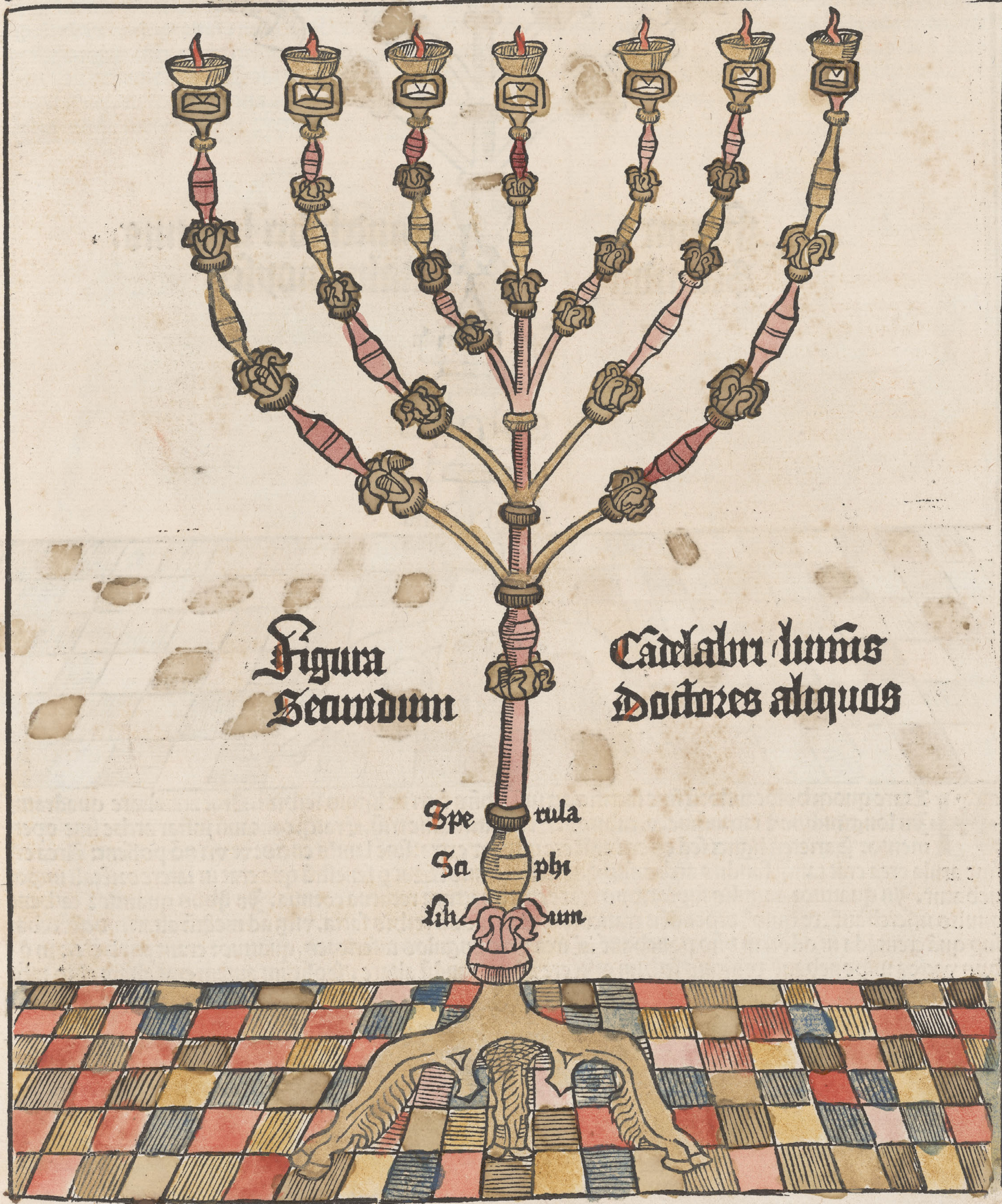
Figura Arche ꝛ ppiciatorij scōm Rabi salomonē. Figura Arche scōm doctores catholicos.

Simili modo ait dn̄s Moysi. facies mēsam de lignis sethim aureis lamibus cooptaz. hn̄s quattuor
pedes: In singlis vero pedib⁹ erat anul⁹ aure⁹: In anulis vero vectes aurati. quib⁹ ferebat mēsa
Erat aūt labiū in ea p circuitū sicut in archa: ꝛ labio affixa erat aurea corona alta digitis quattuor:
Ita q medietas sup mēsam eminebat. ne supposita caderēt. Altera medietas inferi⁹ ad decorē pēdebat. Et
ponebant sup eaz duodecim panes azimi: Seni altrinsecus: Et singulis supponebat patena aurea cū thu
re. Josephus vero scribit phialas aureas suppositas plenas thure: In diluculo sabathi recētes ꝛ calidi im
ponebant: Qui immoti manebāt in sabathū sequēs. Sublatos vero soli sacerdotes comedebāt: Ideo sacer
dotales dicebant. vt sacerdotes formarēt coquerēt ponerēt in mēsa ꝛ tollerēt. licet nō obseruarūt: Diceban
tur quoq panes ppositionis. Quia positi erāt coram dn̄o in memoriā sempiternā. xij. tribuū filioꝝ israel.

DRecepit quoqȝ dn̄s fieri Candelabrū ex auro purissimo ductile: Cuius hastile basi infixū erat ferreū suꝑ vestitū calamis aureis geniculatis ad modū canne. Ubi aūt calamoꝝ capita inter se iungebanť tanqȝ duo ciphi erant in moduȝ nucis. Et ex fundo ciphi ꝓcedebāt flores recurui. quasi lilia. Et in ipo fundo inter ciphū ⁊ lilia erat sperula volubilis. Et ita cū in hastili essent quiqȝ calami in hūc modū copulati. Quattuor ibi iūcture erāt. Quarū queqȝ habebat q̄si ciphos duos iūctos ⁊ sperulas sil' ⁊ lilia: Stipes vero cādelabri q̄ procedebat directe in altū inferius hn̄s tres pedes. Et sursuȝ hēbat sex calamos egrediētes de hastili. tres ex vno latere. ⁊ tres ex alio. tēdētes sursuȝ obliq̄. Quousqȝ ꝑtingerēt ad altitudinē hastil': In hastili ꝟo quattuor ciphi instar nucis. Quos aliq̄ pomellos dicūt. Ita ꝙ duo ciphi positi vnꝰ cōtra aliū faciebāt pomellū vnū: Rabi salomō scribit istos ciphos fuisse oblōgos. Et sic dispositos vt calamꝰ ꝑ mediuȝ ciphi trāsiret: Sperulesqȝ sil' ⁊ lilia. et vt hebrei dicūt pomellꝰ ⁊ flos in candelabro ad decorē posita fuerunt. Erat aūt vt dicit Josephus ex. lxx. ꝑtibus cōpositū. in vna base erectū. Quocūqȝ vero modo factū fuerit in sūmo. vij. hēbat capita eq̄lia: suꝑ que ponebātur septeȝ lucerne auree: Ita ꝙ vltimꝰ ciphꝰ q̄ erat in sūmitate cuiuslibet calami. erat sedes lucerne. Infusoria etiā septē ex auro erāt. Quibꝰ oleū īfundebať lucernis. Erāt qȝ forpices dicti emūctoria. Qui ex auro erāt ad emungēda vel extinguēda licinia: ⁊ cū quibꝰ amouebatur. illud qđ erat cōbustuȝ de licinio. et residuū licinij ad incendenduȝ aptabať. Vasa q̄ȝ plena aqua erāt: emūcta ne facerēt fumū: Om̄e aūt pondꝰ eiꝰ cū vasis suis habuit talentū auri. Hebrei ꝟo dicūt centenariū auri: Ne scit ꝑfecte pondꝰ quāqȝ magnū auri pondꝰ requirebať ad tantū opus ꝑficiendū. Positū aūt erat ad austruȝ cōtra mēsam. nō recte quidē sed obliq̄: Prout tamē in plano figurari possunt. deinceps videri potest.

Altare quoq̧ holocaustorū siue sacrificioꝝ iussit dn̄s fieri de lignis sethim. Erat aūt altare quadratū In longitudine ⁊ latitudine. v. cubitoꝝ. Et in altitudine triū. Eratq̧ concauū instar arche sine operimento: Parietes lignei sed operti erāt ere intus ⁊ extra: siue lamis eneis: vt vri nō possent: Area eiꝰ siue arula erea erat tanq̧ fundus arche. sup quē fiebat ignis: Qui p fenestrā que erat in latere orīētali imponebatur. In quattuor angulis supioribus erāt extra quattuor recurua cornua. In q̄bus quattuor cathene anulis inserebant. de quibꝰ dependēs craticula erea in modū rethis facta. vsq̧ ad mediū altaris descēdebat sup quā cremāda in odorem dn̄o ponebant. Circa vero angulos inferiores. quattuor erant anuli erei: in q̄bus vectes imponebant de lignis sethim opti ere ad portandū altare. Positum autem erat altare ante tabaculum sub diuo.

Altare holocasti scd̄m latinos

Altare holocasti scd̄m hebreos

Hostitit q̄z dn̄s Moysi dicēs Q̄ sacerdotiū sctm̄ Aaron fri suo dare deberet. Ordinationēq̄z de vestimētis sacerdotalib⁹ fiēdis p̄mittēs: Quattuor erāt vestes cōmunes oībus sacerdotib⁹ etiā minorib⁹: feminale lineū: tunica de bisso dupla p̄ totū. Balteus lat⁹ q̄si digitis quattuor. cū pulchra varietate. Et thyara de bisso. quā gestarūt in capite. tendēs supius in acutuz. Sup̄ hec quattuor p̄prijs vestib⁹ induebat̄ sūm⁹ sacerdos: Pria erat tunica iacictina. Que stricta erat vt tunicella. In cui⁹ extremitate inferiori erāt tintinabula ꝛ malogranata intexta. Scd̄m ornamētuz suphumerale sine manicis. descēdēs vsq̄z ad renes. adeo vt supcingi posset. cū varietate pulchra: Terciū ratiōale q̄drāgulū duplex. In q̄ erāt duodeci lapides p̄ciosi. Quartū ornamētū erat Balthe⁹ seu cingulū de quinq̄z colorib⁹: Quītū erat mitra iacinctina in capite sup̄ bissinaz: Erat aūt sextū lamina aurea ad modū dimidie lune facta: In qua thetragramatō inscriptū: facta deinde ad modū corone. Que p̄tendebat̄ ab aure ad aurē per frontem.

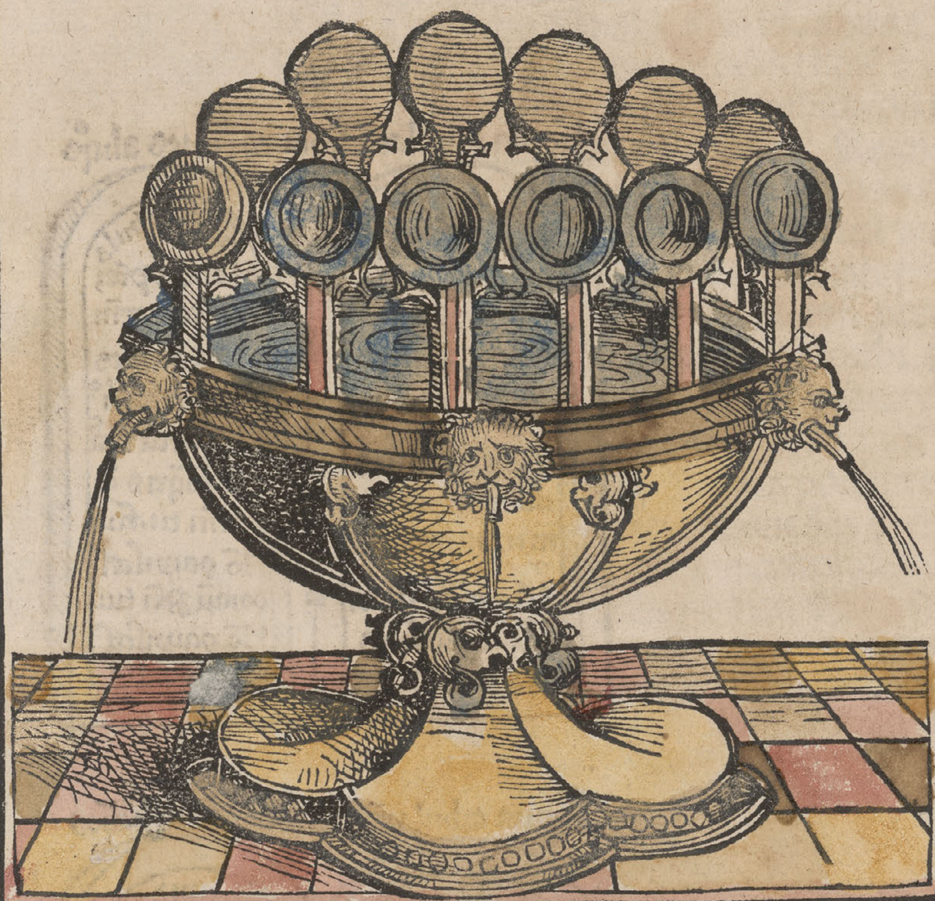

Figura sūm sacdotis cū suis vestibꝫ

Locut⁹ est iterū dn̄s ad moysen. Facies ꝛ labiū eneuz cū basi sua. vas scz lauatoriū. qd̄ alibi labrū ꝛ luter (vt Rabi salomō ponit) vocitat̄. Qd̄ erat inter tabernaculuz ꝛ altare holocaustorꝝ: In q̄ missa aq̄. lauabāt sacerdotes manus suas ꝛ pedes. vestes sanctas accepturi. vt sacrificarēt: Similiter ingressuri tabernaculū. ꝛ egressuri: vt aarō ꝛ filij ei⁹ fecerūt. portātes de sanguine hostie īmolate p̄ pctis populi. Et qn̄ accedebāt ad altare vt in eo offerrēt thimiama: Qd̄ dr̄ factū de speculis mulierꝝ excubantiū ad ingressū tabnaculi: Uel poti⁹ in circuitu labij supremi circūposita specula fuerūt: In quib⁹ sacerdotes videre possent: si facie vel veste maculam abluendam haberent.

Precepit quoq̄z dn̄s Moysi: vt faceret tabernaculū in huc modū. Tabernaculū erat dom⁹ deo dicata Quadrata ꝛ oblōga: tribus clausa parietib⁹: Aquilonari. meridiano. occidētali: Liber patebit introitus ab oriēte: vt sole oriēte radijs ei⁹ illustraret̄: modo introit⁹ ecclaꝝ fit vt plurimū in occidēte. Lōgitudo erat. xxx. cubitorꝝ: Latitudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erāt tabule de lignis sethi. xx. stātes Quaꝝ vnaquecq̄z i lōgitudine habebat cubitos. x. In spissitudie digitos q̄ttuor: In latitudie cubitū ꝛ semissem: Jungebant̄ aūt sibi mutuo: Et erāt inaurate ex vtraq̄z parte. Supposite vero singl'e duab⁹ basib⁹ argenteis pforatis. Eodē scemate erat factus paries aquilonaris: Ad occidentē vero erāt. vi. tab ule p̄ omia si-

miles. In medio aut̄ tabernaculi mādauit dn̄s fieri p̱ latitudinē velū pulchrū appēsuz sup̱ quattuoꝛ columnis: Qd̄ diuidebat sancta a sanctasctoꝝ. Habebat aut̄ quadruplex operimentū: scz de cortinis intextis varijs coloꝛibꝰ: de sagis cilicinis. de pellibus rubꝛicatis. ⁊ de pellibus iacinctinis. Cetera de vectibus anulis. Cortinis ⁊ Sagis liber moysi exodꝰ manifestat.

Figura pro tabulis et basibus terre infigendis.

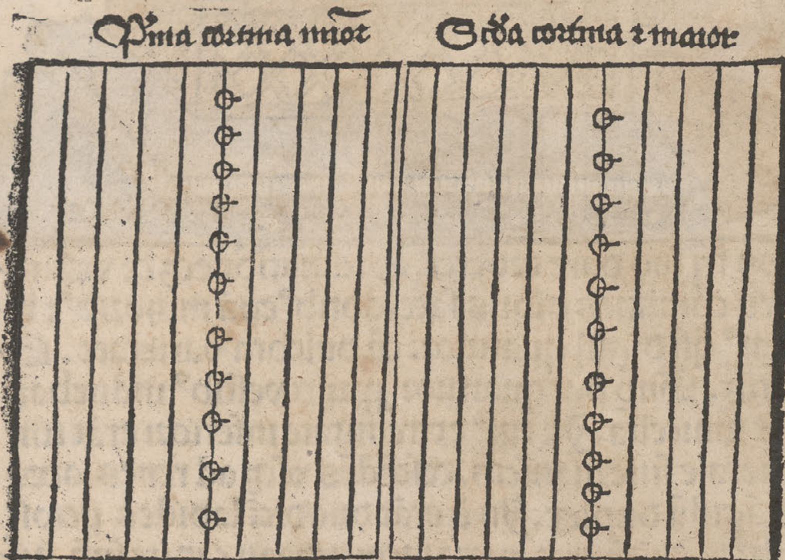
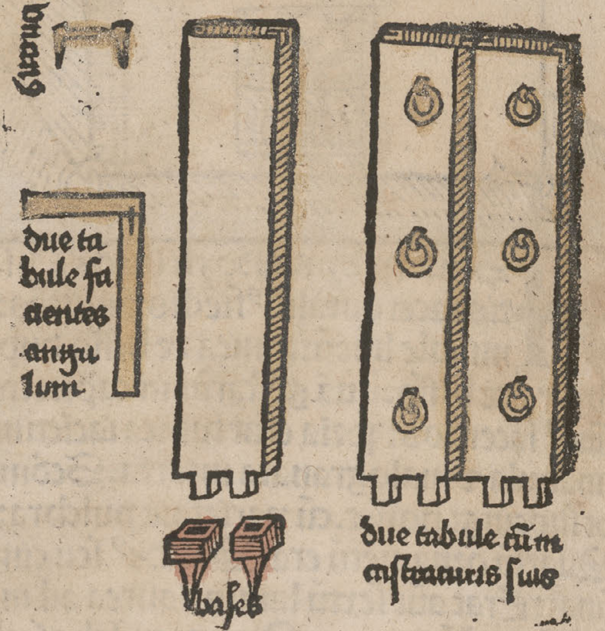
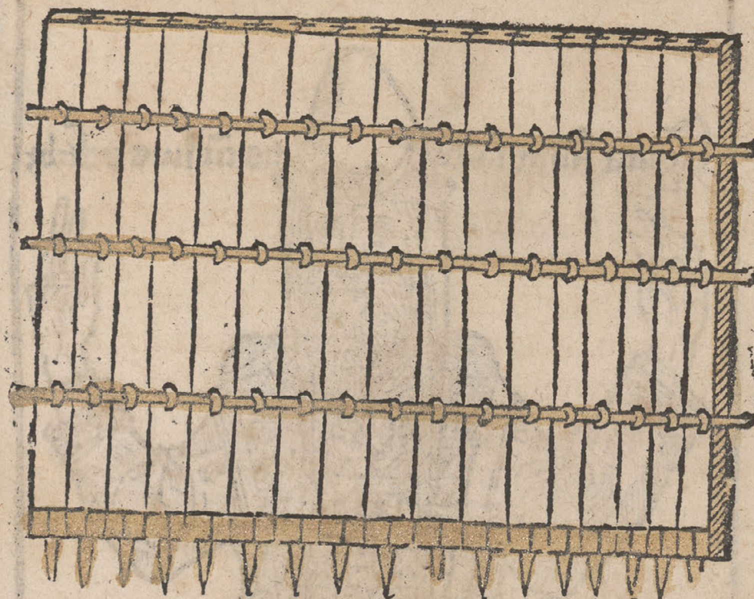

Figura vniꝰ lateris tabernaculi quātū ad tabulas et bases quibus infiguntur.

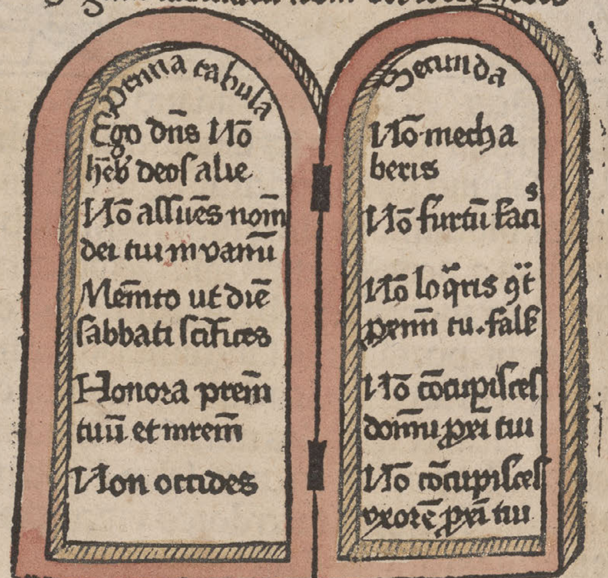

Moyses primo anno tabernaculū dn̄o cōstruit. Et septez mēsibus opꝰ pficiēs. mēse pmo anni secūdi prima die erexit. Iudei quoqz p Moysen legē sil' cū lr̄is hr̄e ceperūt. Iterū dn̄s ad moysen ait. Cū filios israel numerab: dabit q̄scz pciuz p aīa sua: ne sit i eis plaga dimidiū sicli. iuxta mēsurā sanctuarij. Siclꝰ vigīti obolos hz: Et hec pecunia ad vsus tabernaculi reponebat. Cōpletisqz sermonibꝰ dedit moysi duas tabulas lapideas digito dei scriptas. Ope diuio nō hūano inscriptas decalogo ex vtraqz pte. Et vt hebꝛei tradūt in vno latere figurata. simile figurā i alio opposito dabāt. qd̄ miracl'o ascribebāt. Ceteri sculpta iterat lr̄is dicebāt. Preterea catholici doctores ⁊ pcipue diuus Augus. tria pcepta in pma tabula testimonij que hoīem ad deū ordināt. In scd̄a septē q̄ ad proximū ordinant scripta ponūt. Rabi tn̄ Salomon et hebꝛei quīqz in vna ⁊ q̄nqz i alia pcepta distinguunt. Postea vo vt i figura vituli videt. descendens Moyses ⁊ vidēs vitulū ⁊ choros iratꝰ proiecit tabulas. Et confracte sunt.

Figura tabularū scd̄m doctores aliqs

Figura tabularū scd̄m doctores hebꝛos

Ut ea vberius clarescant posita est hec figura duarum tabularum.

Linea regū assiriorum

Ascades

Amynthas

Bellothus

Aptheros Eructoniꝰ Fenix Cadmus

Aptheros Rex crethe primo mellis colligendi vsum inuenit. huiꝰ filia ex incestu concepit de qua mirabilia narrāt. Et post ibidē filiꝰ regnauit ⁊ dictus fuit auidis legesq̃ fecit et primꝰ boues aratro iunxit. Erictonius Atheniensiū pn̄ceps primꝰ in grecia quadrigā excogitauit. Fenix ille in tyro et sydone regnauit vsūq̃ litterarū tradidit. ⁊ colores feniceos quo capitalia fierent inuenit. Α Β Ͻ Δ Alpha vita Gāma Delta. Α·Β·Γ·Δ·

Corinthꝰ vrbs fuit Achaie olim insignis qui primū a Sysipho latrone Aeoli sup Jschmō ī medio maris ionij ⁊ egei cōstructa fuit. Octuagesimo etatis moysi āno. Primo Certhyra deiñ aucta Ephyra vocata. Vñ ⁊ apud virgiliū Ephyreaq̃ era. Nā Corinthij in ere fundēdo pn̄cipatū obtinebāt Eo ꝙ ibi pulcherria ⁊ artificiosa eiusmodi eris fiebāt vasa. Sꝫ pꝰ h̄ euersa ⁊ ab Corintho Orestis filio īstaurata Corinthꝰ cognoīata fuit. Vltio a romanis accensa nūq̃ coaluit vt oñdit florꝰ ⁊ iustinꝰ. Fuitq̃ teste Apulegio libro de magici regionis caput. Apud corinthios p̄mū imperiū assumpsit ⁊ regnuit Atleres grecus luctator victoriosissimꝰ. Regnatūq̃ ē in Corintho sb̄ regibꝰ duodecī. annis 323. Postea respublica ꝑ annuos magistratꝰ gubernari cepta est. Poloponesus ꝓuīcia quā hodie latini Moreā vocāt totiꝰ grecie quondā arx dicta regio ē pene insula. haud vlli terre nobilitate pꝰ ferēda. Inter duo maria Egeū ⁊ Joniū. platani folio similis. Angustia vñ ꝓcedit Jschmos appellat̄. in ea strictura q̄ Cherroneson efficit ciuitas ē chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sꝫ has ip̄as angustias (vt piniꝰ retulit) ꝑfodere nauigabili alueo tentauere Demetriꝰ rex Cesar dictator cayꝰ princeps. domiciꝰ nero infausto (vt oī exitu patuit) incepto Greci p̄ncipes postq̃ Turcoꝝ potētia europā penetrauit ex mari ad mare ꝓducto ꝑ angustias muro peloponessuꝫ a reliq̄ grecia disiūxerūt Murū examiliū vocauere Corintheos ab idoloꝝ cultura ad verā dei religionē Paulꝰ aplus ratioībꝰ ⁊ doctrina atꝫ miraclis ꝑtraxit. Nūc ea regio tota impio Turcoꝝ adiecta est.

Corinthus

Carmētis

Ista Carmētis fuit filia euandrij. q̄ et litteras latinas inuenit. A b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x.

Iste Salmon filius Naason. nat⁹ est anno mūdi scđm .lxx. interpretes. 3725. hoc est ante natiuitatē xp̄i. 1474. Hic fuit dux in tribu Juda vt in numeris legit. et cū Josue terraꝫ promissionis intrauit scđm glosam duxit in matrimoniū Rahab meretricē vel vt Lyra vult hospitalariā. Josue. 2. capitło.

Italus rex iuxta Albulam fluuiū id est tyberim ciuitatem condidit in qua regnauit. vbi postea condita Roma fuit. a quo tota ytalia nuncupata.

De isto Rechab descēdit stirps valde religiosa q̄ isto tpe fuisse creditur: Hic de yetro cognato Moysi descendit. ⁊ conuersus fuit ad Judaismum.

Linea christi
Salmon

Ytalus Rex

Rechab

Hec ciuitas antiquit⁹ Zenereth alias Cynaroth vocata ad littora maris sita Tyberiadis dicti inter oriētem et austrum ad duas leucas a bethulia monte distās vbi Judith holofernem occidit. Deinde ab herode Tetrarcha galilee instaurata: in honoreꝫ Tyberij Cesaris Thiberiadis appellata. nūc Tyberias est vocata in ea xp̄s Mattheū in apostolatū assumpsit. Olim habuit episcopum cui mare galilee subiectū erat. Prope hanc ciuitatē balnea naturaliter calida esse phibet. Et in ea terminat regio decapoleos a deceꝫ ciuitatibus principalib⁹ dicta. In ea regione nō longe a Tyberiade est lacus asphaltides q̄ ꝓpter magnitudinē ⁊ aque immobilitatē mortuū mare dicit. Naꝫ neqꝫ ventis mouet resistente turbinib⁹ bitumie: quo aqua stagnatur. Neqꝫ nauigatiōib⁹ patiēs est. Quoniā oīa vita carētia in profundū mergunt. Nec materiā vllā sustinet nisi que alumine illustrat. Asphaltides nihil preter bitumē gignit. Vn̄ ⁊ nomē. Nullū corpus aīalium recipit Thauri cameliqꝫ fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudie excedit centū milia passuūꝫ. Latitudine maxima vigintiquiqꝫ implet. minima sex.

Tyberias al's Tyberiadis

Circa illud tp̄s inceperūt ytalie regnare reges. multotiēsq̇ noīa variarunt. quoꝝ oīm primus dicit̄ fuisse Janus. qui pallaciū extruxit qḋ Janiculum dicit̄. Postea ꝓ magno deo habitꝰ est. Figurat̄ aūt cū duabꝰ faciebus. atq̇ in principio anni eiꝰ festū celebrat̄. Ob hoc ꝙ esset finis p̄teriti principiūq̇ futuri. Et inde mēsis ianuariꝰ est dictꝰ Jdeo bifrons dicit̄.

Saturnus pater iouis rex cretensis tpe ysaac regnare cepit: filiꝰ Arij filij Ninie filij nini filij beli nembrotidis. postea expulsus a regno Cretense ꝑ filium suū Jouē. Vidēs igit̄ Janꝰ saturnū velle ciuiliter viuere et vineas colere ac docere suscepit eū benigne. ⁊ cū eo regnū partitꝰ est ⁊ genuit ibi saturnꝰ picū. q̇ post eū regnauit Alij vocāt eū stercē al'. stercutiū. qꝛ ab eo tanq̇ a ꝑitissimo agricola inuētū est vt in fimo aīaliū agri fecundarent̄. Jdeo eum deū agri fecerit et totius ꝓsperitatis post mortē eiꝰ. Saturni ymago talis a romanis depingebatur. erat em̄ vultu tristis senex ⁊ capite canꝰ. falcem in sinistra tenēs. dextra vero flammiuomū draconē. tristis qꝛ regno crete pulsus. vel qꝛ ortus stelle saturni significat tristia ventura. senex qꝛ sidus istud frigidissimū in effectu. ideo capricornus et aquariꝰ (q̇bus p̄est saturnꝰ) sunt signa frigida. canꝰ qꝛ pruinas ⁊ niues ꝓcreat in p̄dictis signis. falcē gessit qꝛ agriculturā inuenit. vel qꝛ scd̓m Seruiū inimicus est humane nature. qꝛ frigidissimꝰ. ideo scd̓m euꝫ in sinistro brachio ꝓprios filios tenuit quos falce ꝑemit ⁊ ad os prexit. quē etiā natos suos vorare dixerūt: cū oīa tpe cōsumerent̄. vel etiā draconē in dextra portauit qꝛ finis est anni: pr̄ iouis dicitur. qꝛ eo supioꝛ scd̓m m̄ltos habet̄. Glauco cooꝑtus fuit amictu. qꝛ stella eiꝰ frigide ⁊ aq̇se est nature. Saturnus libēter accepit ymmolationē hoīs iuuenis siue puerilis: Delectat̄ em̄ diabolus in effusione sanguinis humani. tum propter credulitatem ymmolantis. tum propter odium humani generis.

Ju no

Juno Saturni ⁊ opis filia ac iouis soror atq̇ ꝯiunx ea etate fuit. Hec errore gētiliū deoꝝ regina dicta fuit et ꝓpterea regnoꝝ eā ⁊ diuitiaruꝫ fecerūt deam sic et cōiugij Et ideo parturiētibꝰ ip̄am p̄esse voluerūt. Jlli insuꝑ insignē currū ⁊ arma attribuūt: Jlli q̇ꝫ tanq̇ regine excellētissime. xiiij. nymphas pedisseq̇s ascripserūt vt in cuiꝰ ꝑsona virgiliꝰ dixit. Sūt mihi bis septē p̄stanti corpe nymphe: Jn cuiꝰ etiā tutelā pauonē auē dixere. Cuiꝰ caude dic Ouidiꝰ eā argi pastoris sui a mercurio occisi oculos apposuisse. Ex ioue vulcanū cōcepit ⁊ post mortem inter deas relata. Samij nobilissimū templū eidē cōstruxerūt.

Picus saturni filius primus rex laurentuꝫ fuit. qui bellator egregius ⁊ augur fuit. et inter deos cōnumeratus est.

Faunus scd̓us rex laurentum fuit: qui etiam deus fuit eorum qui sic voluerit vel putauerunt.

Sibylle omnes femine vates a veteribꝰ nūcupate. vel ab vniꝰ delfidis nomine: vel a consilijs deoꝝ denūciandis: Ceterū Sibyllas. x. numero fuisse. Primā fuisse de persis. Cuiꝰ mētionē fecit Nicanor q̇ res gestas Alexādri scripsit. Secundā libicā. Cuiꝰ memīt Euripedes. Terciā delphicā. de q̄ Crisippus loquit̄ in libro de diuinatiōe. Quartā cumeā in ytalia q̇ꝫ neuiꝰ in libris belli punici: Piso in annalibꝰ noīat. Quintā erythreā: q̇ꝫ Appolodorꝰ affirmat suā fuisse ciuē. Eāq̇ grais iliuꝫ petētibꝰ vaticinatā perituram esse troyā. Sextā samiā: de qua scripsit Cratosenes in antiq̇s annalibꝰ samioꝝ repisse se scriptū. Septiā Cumanam noīe Almatheā. que ab alijs Demophyle noīat̄. Eamq̇ nouē libros attulisse ad regē Tarquiniū priscū: Et ꝓ eis trecētos philippeos postulasse. regēq̇ aspernatū precij magnitudinē ⁊ mł̄ieris insaniā. Jllā in cōspectu regis tres combussisse. at ꝓ reliq̇s idē preciū postulasse. Tarquiniū multo magis mulierē insanire putasse. Que denuo tribꝰ alijs exustis. cū in eodē precio ꝑseueraret: motū esse regē: ac residuos trecētis aureis emisse. Quoꝝ postea numerꝰ sic actꝰ: capitolio refecto. qḋ ex oībus ciuitatibꝰ ⁊ ytalicis ⁊ grecis. ⁊ precipue erythreis coacti allatiq̇ sunt romani: cuiuscūq̇ Sibylle noīe fuerūt. Octauā hellespōticā in agro troyano natā vico marmesso tp̄ibus cyri. Nonā phrigiam que vaticinata sit ancyre. Decimā tiburtē nomīe Albuneā que tiburi colit̄ vt dea. Harū oīm Sibyllarū carmina ferunt̄. Omnes aūt hee Sibylle vnū deū predicāt. maxime tn̄ Erytbrea. q̄ celebrioꝛ inter ceteras ac nobilioꝛ habetur.

Linea regū Ytalie

Janus

Saturnus

Picus

Faunus

De aliis sibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibylla Libica

Sibylla agrippa vestita rosea veste cum clamide rosea: nō multū iuuenis: manū tenēs in gremio q̄si admirās. ⁊ sinistrā manū tenēs ostēdendo deorsum breue scriptum. dicit sic. Inuisibile verbum palpabit: Germiabit vt radix. Siccabit vt foliū. Nō apparebit venustas eiꝰ: Circūdabit aluꝰ maternꝰ: ⁊ florebit deꝰ leticia sempiterna. ⁊ ab hoībus cōculcabit. Nascet ex matre vt deꝰ: ⁊ cōuersabit vt pctōr: Homo quidā gētilis vidit hanc gloriam.

Sibylla libica ornata serto viridi. ⁊ florū in capite. vestita palleo honesto ⁊ nō multū iuuenis dicit sic Ecce veniet dies ⁊ illūinabit dn̄s densa tenebrarꝝ ⁊ soluetur nexꝰ synagoge. ⁊ desinēt labia hoīm. ⁊ videbūt regē viuentiū ⁊ tenebit illū in gremio virgo dn̄a gentiū. ⁊ regnabit in misc̄dia. ⁊ vterꝰ matris eiꝰ erit statera cunctorꝝ.

Sibilla delphica

Sibilla frigia

Hec sibylla Delphica q̄ ante troyana bella nata ꝓphetauit. vestita veste nigra ⁊ capillis circūligatis capiti in manu tenēs cornu iuuenis dicit sic. Nascet propheta absq̧ matris coitu ex virgine eius.

Sibylla Frigia induta veste rubea. nudis brachijs antiqua facie saturnina. crinibꝰ sparsis. ꝑ dorsum digito indicās dicit sic. Ex olimpo excelsus veniet ⁊ firmabit consiliū in celo ⁊ annūciabitur virgo in vallibus desertorum.

Sibilla Samia

Sibilla europa

Sibylla Samia a samo insula iuuenis. hn̄s formosum pectꝰ subtili velo capite coopto. manū ad pectus tenēs dicit sic. Ecce veniet diues ⁊ nascet de paupcula. Et bestie terrarꝝ adorabūt eum Clamabunt ⁊ dicēt Laudate eum in atrijs celorum.

Sibilla Europa decora iuuenis. Facie rutilās. velo subtilissimo capite ligata. induta veste aurea breue in manu tenēs dicit sic. Veniet ille ⁊ transibit colles ⁊ latices olimpi. regnabit in pauꝑtate. ⁊ dn̄abit in silentio et egredietur de vtero virginis.

Sibylla Persica vestita aurea veste cū velo albo in capite dicit sic. Ecce bestia cōculcaberis. ⁊ gignet dn̄s in orbē terrarꝝ. ⁊ gremiū virginis erit salus gentiū et pedes eiꝰ ī valitudīe hoīm. Inuisibile v̄bū palpabit.

Sibylla Persica

Sibilla quedam valde religiosa

Inueni etiā alia dicta cuiusdā sibylle cꝰ nomē n̄ inueni de xp̄o testificātis videlicꝫ. Exurget mulier de stirpe hebreorꝝ nomīe Maria. hn̄s sponsuꝫ nomīe Joseph et ꝓcreabit ex ea sine cōmixtiōe viri de sp̄ūsctō filius dei nomīe Jesus. Et ip̄a erit virgo ante partū ⁊ virgo post partuꝫ. Qui vero ex ea nascet erit verꝰ deꝰ ⁊ verꝰ homo et adimplebit legē Judeorꝝ: ⁊ suā adiūget ꝓꝓriā. ⁊ ꝑmanebit regnū eiꝰ ī secla seclorꝝ. Venietq̧ sup eū vox dicēs Hic est filꝰ meꝰ dilectꝰ ip̄m audite. Mortuorꝝ resurrectō erit: et claudorꝝ cursus velocissimꝰ. Et surdi audiēt. ⁊ ceci videbūt. loquent nō loquētes. Et de quinq̧ panibus et duobus piscibus multa hominuꝫ milia saturabunt. Ventos compescet verbo. mareq̧ furiēs sedabit. pedibus mare calcans. Ambulans super vndas. Infirmitatem hominibus soluens. repellens multos dolores.

Item alia Sibylla que dicitur fuisse herithrea ait. In vltima etate humiliabit deꝰ humanabit ꝓles diuina. Jungebatur humanitati deitas. Jacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo: Eligetq̧ sibi ex piscatoribus et electis numerum duodenarium.

Ille Troys in dardania re- gnauit et troyã condidit.

Anchises

Anchises ex dea venẽ ƀm erro- rez gẽtiliũ ge- nuit Eneaz. q̄ in Ytalia reg- nuit vt patuit.

Laomedon

Laomedõ rex troye occidit⁊ Jxio- na filia eius ca- pit⁊ducit i gre- ciã ꝓpt q̄ bella- gũissima secu- ta sunt et mala horrendissima

Troya regio minoris asie in q̄ Jlion fuit ciuitas cantatissima. Nõnunq̄z vero ꝓ ipa vrbe troya po- nitur. Et ƀm homerũ oĩm que sub sole ac stellifero celo sunt vrbiũ quidẽ insignissima est troya. Nũc aũt ingens Troya totiꝰ asie columẽ ita extincta est. vt vix vestigiũ aliq̄d appareat. q̄d Ouidiꝰ inq̄t. Jam seges est vbi troya fuit. Siĺter virgilius. Campꝰ vbi troya fuit. Cũ ea exusta lapides ⁊ quecunq̄z alia inde ablata sunt. Talis finis humanaꝝ reꝝ. Tros aũt Erichtonij regis filius Anno quadragesimo iudicis aioth iam veteranꝰ dardaniã veniẽs Troyã cõdidit. vir armoꝝ pitissimꝰ. ampliato regno ex suo noĩe regio- nem q̄ prius dardania dicebaẗ Troyã appellauit. Dardanꝰ eñ fuit ex Joue ⁊ electra filia Athlãtis genita. Js ad phrigiã deuenit quã dardaniã nomĩauit. Ex quo natꝰ Erichtoniꝰ ex eo tros qui iusticia⁊ pietate lau- dabilis fuit: Jsq̄z vt memoriã sui noĩs faceret Troyã appellari iussit. q̄ duos habuit filios. Jlion Asara. cun- q̄z primꝰ maior natu regnãs troyã de suo noĩe Jliũ noĩauit. Jlio laomedõ fuit filius ex quo priamus natus est. Js troyã pꝰ suã primã diruptionẽ reformauit ⁊ exornauit. ac vrbẽ magnã⁊ ãpliora menia ac ꝓpugnacu- la ex lapidibꝰ marmoreis cũ muro altissimo extruxit ⁊ munitissimã reddidit. multitudineq̄z militũ eẽ fec. ne ꝑ ignorãtiã opp̄mereẗ. vt priꝰ tp̄e laomedõtis opp̄ssa fuit. Regiã q̄z edificauit ⁊ iouis statuã: ⁊ arã ꝯsecra- uit. Jlio sex portas fecit. q̄rũ h̄ sũt noĩa. Anthenoidas. Jlia. Scea. Thymbria. Dardanides. Troyana Per mediũ ciuitatis fluuiꝰ Xantꝰ decurrebat. Simois q̄z fluuiꝰ ex Jda troyano mõte scaturiẽs iuxta troyã decur- rens. q̄ cũ mari appropinq̄t xanto cõmisceẗ. Et in paludẽ coactꝰ iuxta sigeum ꝓmontoriũ in mare descendit Priamꝰ ãt ex heccuba vxore hos hũit libos. Hectorẽ prĩo natũ. Alexãdrũ: Deiphebũ. Helenũ. Troylũ: An- dromachã. Cassandrã: Polixenã. Pugnatũ ẽ deĩn cũ troyanis ꝑ grecos ãnis. x. ⁊ mẽsibꝰ sex. Prĩo Esebon iudicis ãno. cꝰ causaz dicũt. Cũ alexãder q̄ Paris dictꝰ ẽ in Jda silua cũ venatu abijssz ĩ somnis Mercuriũ ad-

Troya

duxisse. Junonē venerē ⁊ mineruaz vt inter eas de specie iudicaret. Et tūc sibi venerez pollicitaz esse: si suā spēm meliorē haruz specie iudicasset. daturā se ei vxorē que ī grecia speciosior forma videret. Vn̄ cū ita audisset optima facie venerē dicit iudicasse. Postea helenaz regis Menelai vxorē rapuit: id extremū excidiuz troianis fuit. hoc bellū decēnale disertissime pscribūt Dares frigi⁹ ⁊ dictes cretēsis. qui in clade Troyanoꝝ presentes. locoꝝ noīa et gestorū lucidissime oīa norūt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil breui⁹. nil clari⁹ ⁊ tersius repiri poterit. Fuit em̄ capta Tercio anno labdon iudicis israel ante vrbem conditam. Anno. 430.

De bello grecoꝝ contra Troianos. et destructione troye.

Orosius dicit Anno ante vrbē conditaz cccc. xxx. p raptu helene fuisse factā cōiurationē grecoꝝ: ⁊ cōcursuz mille nauium extitisse: ⁊ deinde obsidionē decēnem. Porro frigi⁹ dares. q̄ scripsit hanc hystoriā dicit. q̄ duces grecoꝝ ꝯtra troyā fuerūt. xlvij. q̄ adduxerunt naues mille ducētas duas. Priamo vo regi troye venerūt in auxilium duces. xxxiij. Sūma aūt belli troyani ex hystoria darets. quā transtulit corneli⁹ ista est. Castor et pollux audientes helenaz pulcherrimā vxorē menelai fratris agamenonis raptā fuisse ab alexandro seu paride: nauē ascēdetes. secuti sunt eā. ⁊ cum in lesbio littore nauē soluerēt. maxima tempestate orta. nūq̄ꝫ cōparuerūt. Quos lesbij vsq̄ꝫ ad troyam quēsierut ⁊ nō inueniētes crediderunt. immortales deos factos. Cōueneīt igit̄ apd athenas grecoꝝ duces. xlvij. cuz nauib⁹ mille ducēts duab⁹. Missiq̄ꝫ sunt p̄mo legati Dyomedes et vlixes ad Priamū. vt satisfieret iniurie: infecto q̄ꝫ negotio pugnatuz est inter eos. Et in p̄mo bello Hector priami fili⁹ protesilaum interfecit

In scd̄o bello patrocluz ⁊ minonē ⁊ aiacē thelamonium occidisset: nisi eū de sanguie suo recognouisset erat em̄ natus de Esiona sorore p̄ami

Prime inducie date sunt grays petētibus p biennium. In tercio p̄lio Hector boechē Archilocū ⁊ prothenorē duces occidit. In quarto p̄lio Alexander menelay femur sagitta transfixit. In quinto bello hector. vij. fortissimos duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor Dyomedes duos. In sexto bello continuis diebus. lxxx. pugnatum est. Gray secundas petunt inducias in triennium. quo completo iterum pugnatur. Hector in prima acie interfecit. iiij. duces fortissimos. Achilles qui erat ex parte grecorum occidit duos. de parte troyanorum Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit inducias. vi. mēsibus. Iterum agamenon q̄ ex parte erat grecorum petit quartas inducias dierum. xxx. In nono bello voluit andronica vxor hectoris ip̄m hectorē retinere. q2 ī somnis viderat ei non expedire vt prodiret in belluz q̄d cum facere non posset: antianacē filium suuz ad pedes eius posuit: sed nec sic eum retinuit. Hector igitur in bellum prodiēs tres duces fortissimos occidit. duos vulnerauit: ⁊ terciū achillem a quo tandem occiditur. Gray quintas petunt inducias duorum mēsium. Post bellum decimum gray sextas petunt inducias p annum

In bello. xi. Palamides qui rex p cōmotiōez factus fuerat occidit̄. In bello. xij. troyl⁹ multos occidit: In. xiij. p̄lio pugnatur cōtinuis diebus. vij. Agamenon septimas petit inducias. xxx. dierum. In bello. xviij. Troyl⁹ achillem sauciat ⁊ pugnat̄ cōtinuis dibus vij. In bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occiditur. In. xx. bello cadit Mēnon dux persaꝝ

Priamus decimas petit inducias dieꝝ. xxx.

In bello. xxi. Alexander occidit achillē ī phano appollinis: vbi eum ad colloquiū vocauerat concordiā simulans. Greci igit̄ petūt vndecias inducias. In. xxij. bello alexander aiacez sauciat: ⁊ Ayas sauciatus alexandrū interfecit ⁊ de vulnere stati morit̄. In bello. xxiij. et. xxiiij. panthassilea regine amazonū viriliter neopthalemum Achillis filiū sauciat: a quo tandem ip̄a occidit̄. Anthenor. polidamas et Eneas dicūt priamo vt faciat pacē: q̄ nolēte patriā pdunt.

Capta igitur troya: Agamenon predā omnem equaliter diuisit. Ita q̄ pugnatuz est ad troyam annis. x. mensib⁹ viij. dieb⁹. xij. Et vt refert dares frigius: corruerūt ex argiuis octigenta ⁊ septuaginta milia. Ex troyanis aūt sexcenta septuaginta sex milia hominū vsq̄ꝫ ad opidū proditū. Eo aūt pdito occisa sunt ex troyanis ducēta septuaginta sex milia. Eneas nauibus profectus est cū quib⁹ alexander greciā inierat numero. xxij. quē secutus est numer⁹ trium milium quadringentoꝝ hominum ex troyanis: Athenorē secuti sunt duo milia quingēti. Etheleaus cū cassandra ⁊ andromica ⁊ hecuba vxorē priami cum mille septingētis: crinusium petijt: Menelaū: et helenā vxorē eius (dicit homerus) ad thecurem regem egipti quē polipiam vocat post captā troyam diuertisse.

Cum videā innumeros scriptores de Troyanoꝝ clade meminisse. ⁊ eo locorū nominū et gestoꝝ cuz lectores deuenerint pp̄ter. historie ignoratōez cespitare. sepe etiā cadere. Quāobrē ad historias Troyane cladis quas dares phrigius. ⁊ dictes cretensis viri diserti pscripserunt cunctos remitto. Cum primus p id tp̄s vixit et militauit. Alter idomeneum cretensium ducem secutus interfuit ⁊ quantū ad troyanarum rerū cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius. nihil etiā clarius ⁊ tersius licet repire. Qui res gestas tanta diligentia. tantaq̄ꝫ cura. atq̄ꝫ ita diuisas temporibus. nomībus. locis ⁊ sic demuz accurate omnia disseruit. vt res nō narrari. s̄ geri. non describi. sed rursus tractari ⁊ ipi bello interesse legentibus videatur.

Troyanum bellū decēnale primo Esebon siue Abesson iudicis anno (teste eusebio) surrexit. quo tpe sequētes claruerūt. Troya eñ quā Ilion tros regis troyanoꝝ filius amplissimā instaurauit mille ⁊ quingentis passibus a mari remota erat: vbi oīm rerum vbertas erat: Ipsa quippe que decēnalem grecorum obsidionem passa fuit: et ab eis tandē deleta.

Hercules

Menelaꝰ Helena

Hercules ille cū Jasone troyā vastauit que statim a p̄amo fuit reedificata. Idez hercules agonē olimpiacuz cōstituit et bella multa cōfecit quē dicūt duodecim insignes et inhumanos pfecisse labores.

Iste hector fuit p̄mo genitus p̄ami ex hecuba vxore incōpabilis fortitudinis et strēnuitatis. Iō ob maximū eiꝰ militie fulgorem apud troyanos maxio īprecio habitus est. Nā ob incredibilē eiꝰ prudētiā atz fortitudinē nō solū parētes: sed et patriā nobilitate atqꝫ glia splēdidā fecit. hic ex Andromacha ꝯiuge plres genuit filios. E qbꝰ fracꝰ vnꝰ fuit A q̊ (vt ait vincētiꝰ hystorial' burgūdꝰ) frāci originē habuere.

Hector

Helena fuit vxor menelai regis ⁊ a paride filio priami rapitur. ⁊ ad troyā pducitur. ppter qd̄ troyanū bellū exortuz Ipsam tñ post troye excidium Greci menelao reddiderūt. q̄ gaudēs nauim cū illa cōscendit patriam petiturꝰ: sed tēpestatibꝰ acti in egiptū ad polibuz regez deuenere. Indeqꝫ discedentes octo ānis errātes (vt testis est eusebiꝰ) tandez in patriam redierunt.

Paris

Paris qui et Alexāder dictꝰ est eiusdē hectoris frater: ex p̄amo ⁊ hecuba natꝰ: sb̄ specie legatiōis cū. xx. naubꝰ in greciā mittitur Et a menelao hospicō suscipit̄. Cuiꝰ cū aspexisset vxorez illaz. absente marito tandē cū oībus regijs thezauris abstulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decēnale grecoꝝ aduersus troyanos susceptū est. Hic cū troyanis vrbem obsidentibꝰ multa strēnue gessisset: A pirrho achillis filio occisus fuit.

Agamenon

Agamenon fuit frater regis Menelai dux totiꝰ exercitus grecoꝝ. cōtra troyā bellauit. q̄ tandem traditorie et turpissime capit̄. fuitqꝫ Atrei regis filiꝰ. ab omni exercitu imperator designatus. ad bellū pergens Clitemestram coniugez ex qua multos susceperat filios reliquit. Et apud troyam multos passus labores. ⁊ simultates principum pro quibus ab imperio depositus ⁊ illi palamedes suffectꝰ est. Quē cum vlixes occidisset ipse maiori gloria imperium reassumpsit. Tandez Troya capta et diruta cum ingenti preda et cassandra priami filia in patriam rediturus naues conscendit Uerum ⁊ ipse tempestate actus. p annū ferme errauit.

Isti duo de Troya fugientes duo regna constituūt: longe tamē post.

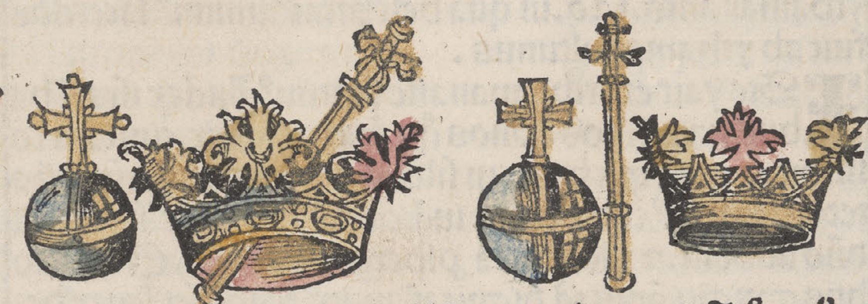
Franco quidē ex hectore filiꝰ p̄ami nepos a quo francoꝝ nomē tractū est. a troya fugatꝰ postea tota Asia puagata in danubij ripis tandē puenit. Ibi cū aliqꝫdiu cōsedisset. deinde locum querēs a cōmuni hominū societate seiunctū: ad thanai fluentia ⁊ paludes meotidas secessit. vbi Sicambriā condidit vrbem.

Franco

Turcus

Turcus filiꝰ Troili filij regis Priami. A q̊ pplm ab eo descendentē. quidem turcos denoīari dicūt. Alij eoꝝ originē ex Scythia referunt.

Linea pontificu

Phynees

Abysue

Boos vel buuz

Ozy

Phynees filiꝰ Eleazari. cum fornicati fuissent filij israel cū madianitis. adorantes ydola eoꝝ ꝓpter quod dn̄s mādauit suspēdi. xij. principes tribuū. ipse sacerdos dei ꝑcutiēs vnū ex filijs israel fornicantē cum madianita ad mortez placauit iram dn̄i. Cecideruntqꝫ ꝓpter hoc malū. xxiiij. milia ex israel.

Delbora fuit ꝓphissa ⁊ iudicauit israel. sub qua ꝑcussus est Jabin rex chanaan ⁊ pn̄ceps exercitus Sysare. Sysara eñ de curru exiliēs fugiēs ī domū cuiusdā mulieris se abscondit. Qui siti fatigatꝰ. lactꝭ potum ab ipa recepit. ⁊ cū nimiū bibisset obdormiuit. Illa vero dormiēti clauū ferreū p tp̄s infixit. ⁊ malleo eū terra cōfixit postea barach Jabin regē interfecit. Fecit etiā canticū in graciarūactiōe ꝓ victoria pp̄li sui.

Gedeon quartus hebreoꝝ Judex iudicauit israel annis. xl. ꝑcussit quattuor reges madianitaꝝ scꝫ. Oreb. zeb. Zebee. ⁊ salmanā. ⁊ humiliatꝰ ē madian in quoꝝ manꝰ traditi fuerūt filij israel. vij. annis ꝓpt̄ iniqtates pristinas q̄s fecerūt. Angelꝰ eñ apparēs gedeoni purgāti triticū p̄nūciauit liberatōnē fiendā ꝑ eū. qui angelꝰ virga ꝑcutiēs: carnes ius desuꝑ fusum ⁊ azima posita a gedeone suꝑ petrā: ignē accēdit cōsumens illa post hec petijt in signū future victorie gedeon vellꝰ in area positū rore complere: area sicca remanēte. postea iterū ecōuerso. qd̄ totū factū est vtꝫ Judi. vi. mortuꝰ est tandem gedeon senex ⁊ sepultus est in Effraim regiōe in sepulchro patris sui.

Abimelech quītus Judeoꝝ iudex filius nālis illegittimꝰ tn̄ gedeonis. suasit viris sichen vt occiderent. lxx. fr̄es suos legittīos filios gedeōis vt ipe solus dn̄aret. Qd̄ ⁊ fecerūt suꝑ lapidē vnū decapitātes: illos excepto mīmo dicto Joathan q̄ abscōditꝰ fuit. Ideo eū dn̄s mala morte ꝑire fecit. Qui sychionitꝭ dixit ꝑabolā de lignis. q̄ iuerāt ad vitē ⁊ ficū ⁊ oliuā ⁊ demuz ad ramnuz: id est sentē vt facerēt sibi illos regē. Abimelech aūt dissensionē summēs postea cū sychionitꝭ ignē supposuit turri sychē ex q̄ mille mortui sūt. Et demū ipe obsidens thebes cū de muro ꝑcussus fuissꝫ dū ꝓxime venisset ad murū. Mulier quedā fragmentū mole sumēs caput ipiꝰ repēte ꝑcussit. Et cadēs in terrā sauciꝰ armigerū eiꝰ rogauit vt eū occideret ne a muliere interfectus esse videret. Et ille quidē preceptū adimpleuit.

Thola de tribu ysachar q̄ iudicauit Israel. xxiij. ānis: hn̄s. xxx. filios īsidētes asinis p̄ncipes. xxx. ciuitatū q̄bꝰ dedit vxores. post q̄s israhelite ꝑpeccantes dn̄o afflicti sunt mltipliciter ab āmonitis ⁊ madianitis. Moriens tandē in Samir sepelit.

Ozy sacerdos fuit d̄ semīe Aaron ꝑ lineā Eleazari q̄ mortuo nutu dei transijt pontificatꝰ ad lineā de ythamar ānis. 120. in qua heli primꝰ summꝰ sacerdos fuit ab ythamar vltimus.

Iste yair ex tribu manasse septimꝰ Judex israel habuit. xxx. filios bonos q̄s p̄ncipes. xxx. ciuitatū cōstituit. ⁊ quia tp̄a bona in silētio ⁊ pace transierūt. Patet qꝫ in diebꝰ istoꝝ duoꝝ iudicū Ozy ⁊ Yair scꝫ: israel dn̄o adhesit. ⁊ ideo cūcta ꝓspere aduenerūt. Et cū duobus ⁊ vigīti ānis id dignitatꝭ munꝰ tenuisset senex defunctus est. Post cuiꝰ mortē hebreoꝝ res ad inhonestā vitam ⁊ iniuriā dei atqꝫ legum delata est. Quāobrem palestini eoꝝ ꝓuinciā cū magno exercitu deuastauerūt.

Linea iudicum

Delbora

Gedeon

Abymelech

Thola

Jayr

De famosis insulis mediterranei maris.

SArdinia insula a Sardo hercul' filio ap-
pellata: qui cū innumerabili mltitudīe
e libia discessit. Et in tyrreno mari īsulā
Sardinie occupās que icus a grecis vocabat̄ de-
suo nomīe sardiniā nūcupauit. Habet aūt latitu-
dinis nonagintaocto miliaria. Lōgitudinis ve-
ro. ccxx. Alij eiꝰ ambitū quattuoꝛ milia stadia
esse referūt. Habet em̄ hec insula multā partem
asperā minimeqꝫ tranquillā. Reliquā vero rebus
oībus felicē precipue tritico et pecoribꝰ atqꝫ pa-
scuis. Ibi nullꝰ lupꝰ gignit̄: nullꝰ serpēs repit̄
Est tamē hec insula estiuo tp̄e morbosa in locis
maxime fecūdis. Cōtinetqꝫ multas ciuitates in-
ter quas p̄cipua Calaris est: vbi Coralloꝝ ma-
gna reperit̄ piscatio. Que ⁊ longo tp̄e beatissi-
mi patris Augustini reliquijs illustrata fuit. Ea
insula antiquitus nascebant̄ arietes q̄ pro lana
piluꝫ caprinuꝫ procreabant. quos Musimones
vocabāt: quoꝝ pellibꝰ Sardi thoracis modo se-
se muniebāt. Antea em̄ Sardi iolenses dicebāt̄
Indeqꝫ iolen herculis Amasiam ferunt sardum
ip̄m. et plerosqꝫ herculis filios eo adduxisse: et
cū accolis habitasse. A quibꝰ postea sardiniēses
dicti sunt. Illiꝰ postmodū imperij dignitatē pe-
ni ex affrica delati sortiti sunt: Qui cū aduersus
germanos bellū gererēt ab eisdē penitus deleti
sunt. Cuiꝰ insule dominiū romani ꝑ multa tem-
pora potiti sunt. mltas quoqꝫ postmodū clades
et direptiōes a barbaris pisanis ac genuēsibus
ꝑpessa. tandē in Arrogonensiū manꝰ ē deducta.

COrsica a Cyrino eiusdē sardi fratre ⁊ her-
culis filio. Qui vt Rabano placet ex libia
veniēs insulaꝫ quā hodie Corsicā dicimꝰ ab eo
primū inhabitatā cyrinū a suo noīe nūcupauit.
Deinde cū quedā mulier noīe Corsica in liguria
taurū depasceret ip̄m aníal transnatādo mare in
insulā peruenit. Mulier aūt ꝓ tanto sollicita na-
uigio statim inscijs parētibꝰ illo delata est. Com-
pertoqꝫ in pascuis vberrimis thauro. delectata
insule pulchritudine ibidē habitare ꝯstituit. Et
a se eam Corsicā noīauit. Cuiꝰ insule longitudo
clx. miliaria est. Latitudo vero. lxx. Ambitꝰ āt
ip̄ius tria milia ⁊ ducēta stadia. Hec quippe in-
sula in lygustico mari est. sed a septētrione thu-
sco propioꝛ. Inter hanc ⁊ Sardiniā īsulaꝫ inter-
iacent. xx. miliaria. Scd̄m aūt pliniū in tercio li-
bro tantūmodo nouē. Ea quippe insula tempo-
re Strabōis vt ip̄e scribit maligne colebat̄. Et
multis in locis inaccessibilis adeo erat: vt q̄ eiꝰ
montes inhabitabāt vitā latrocinijs degentes
beluas immanitate superabant. In manibꝰ pꝰ-
modum romanoꝝ deducta cū feracissimaꝫ mult̄
in locis reperissent: multas in ea erexere ciuitates
In ea nunc sex non ignobiles extant ciuitates
diu post varios casus Corsi acti. et a mauris qꝫ
maxime oppressi. Ademarꝰ quidam genuensis
dux eam liberauit. Et tp̄e Caroli magni in ma-
nus genuensiū deuenit. Sed postmodū floren-
te pisanoꝝ repub. ꝑ aliquod tp̄s eisdem paruit
Interdūqꝫ ecclesie romane: tandē superatis pi-
sanis in manus genuensiū iterū peruenit et nūc
vsqꝫ durat. Hec ip̄a (vt aiūt) insula: preter opti-
mum vinū alios fructꝰ suauissimos gignit. Ha
bundatqꝫ bobus: capris et ouibꝰ ac alijs aníali-
bus. Et inter cetera canes ferocissimos ꝓducit.

CReta insula in qua Cres siue Criō demo-
gorgonis (vt quibusdā placet) filius. Pri-
mus Crete insule rex regnauit vt Eusebius scri-
bit. ⁊ a se cretā nomīauit. Primo a celi temperie
Aerea dicebat̄: postmodū Macoroneson id est
beata insula. Alij aūt a creta hesperidis filia de-
nominationē accepisse eam dicūt. Sūt q̄ a tena-
ci terra q̄ creta appellat̄. quia ibi melioꝛ reperit̄
dictā. Ea insula nunc venetis subdita est. Et ad
principatū grecie preclara sita. cūcto namqꝫ im-
minet mari. Hec vt ysidorus ponit quondā cen-
tum īsignibus vrbibꝰ insignata fuit. Et curetes
Gnosum ciuitatē et Cybelis deoꝝ matris tem-
plum in ea condiderunt. Ipsaqꝫ prima remis ⁊
sagittis valuit. Studiū quoqꝫ musicum in ea ce-
ptum fuit. Capris copiosa est ceruosqꝫ agitat lu-
pos et vulpes. Aliaqꝫ feraꝝ noxia nusqꝫ gignit
Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur
Et si inueniat̄ statim emorit̄. Abest aūt modi-
cum a peloponeso que est archadia. in medio eī
mundi esse dicitur. Nam illi a septentrione ege-
um mare est. ab occiduo Joniū seu Mirtheuꝫ q̄
europe sunt maria. Ab oriente aūt est illi icareū
mare atqꝫ egiptum que Asiatica maria sunt. Et
a meridie deniqꝫ ⁊ occiduo affro abluit̄ ponto.

SIcilia a siculo Neptuni filio: qui in eā in-
sulam veniēs post sicanū fratrem ibidē re-
gnare cepit. Et a se insulam siciliam denomīari
voluit. Primo ip̄a Trinacria dicebat̄. deinde a
sicanio Sicania hec italie olim pars fuit: sed ter-
remotu supueniente (vt plinius ait) ab italia di-
uisa est quibusdā vndis interueniētibus et sine
requie fluctuantibꝰ. Que et triangularis est et ī
angulis tria ꝓmōtoria habere dicit̄. Ex quibꝰ
vnus ad meridiē vergit. qui et pachynus dicit̄
Alter ad septentrionē spectat et pelorus vocat̄.
Nec plus distat ab italia qꝫ mille quīgētis passi-
bus. Alius autem in libiam ⁊ occasum tēdit atꝫ
in ipsam carthaginem maxime spectare videt̄.
Nec ab affrico littore plusqꝫ centū viginti milia
passuū distare constat. Vocaturqꝫ lylibeus. Et
hi tres mōtes tria insule latera cōstituētes. vnū
quidē ad affricaꝫ exponunt. Reliqua vero duo
latera versus italiam coartantes. Insulaꝫ in pe-
lorum deducūt. hanc antiqui rome horreū voca-
uere. Que oībus in rebus supioꝛ alijs italie pti-
bus habita est. vtpote frumēto. Croco. Melle.
alijsqꝫ ꝑ multis. Et non fructibus modo sed et
pecoribus. pellibus. lana et caseo.

CYprus insula a Cethin qui fuit tercius fili-
us Jauan ⁊ nepos Japhet Cethina dicta
cum primū eam habuit. Hec inter ceteras insu-
las celeberrima. rerū em̄ omniū habundans: et
veterum diuitijs ornata. Et ꝓpterea luxui pluri-
mum dedita: ob quod veneri sacrata fuit. Cypꝛꝰ
aūt cadentibꝰ rebꝰ romanis diu sub imperio gre-
corum fuit. Qui post Constantinū apud Bizā-
cium regnauere. Ricardus anglie rex grecos ex
insula deiecit cū hierosolimā classe petēs: eo tē-
pestate delatus portu prohiberet̄: Indignatus
em̄ arma que in saracenos parauerat in grecos
vertit. eisqꝫ insulā abstulit. Spoliatamqꝫ firmo
suorum presidio cōmunitā reliquit. Nec diu po-
stea Guidoni lusignano genere gallico: Qui de-

hierosolimitano regno contendebat: eaꝫ ꝑmisit Quā ille ab anglico acceptā sibi ⁊ posteris suis vsqꝫ in varia tempora obtinuit. Post varias successiones regnū ad duos fratres ꝑuenit. Quoꝝ alter nomīe petrus Classe instructa cum Catelanis et gallicis alexandriā egiptiorū inuasit. Ingressusqꝫ vrbē mediaꝫ diripuit: et quāuis occurrentibus maximis egiptioꝝ copijs: fuge se commiserit. Ingentem tamē predā et ditissima spolia reportauit: nec diu postea a fratre interfectus est. Nulla eñ sancta reperitur regni societas. Cruentus fraterno sanguine rex constituit̄. sed neqꝫ ei longo quies fuit. Post hec perpessa est hec insula magnas calamitates. nunc auteꝫ sub dominio venetorum habetur.

Euboya insula nominatissima quā nostro seculo Nicropontem dicimus in qua ciuitas Chalcis quā quideꝫ Cecrope. Alij (vt Cicero deorum natura libro. 3.) ab Alabando conditam dicūt. Plato vero in thimeo Amasim regē Egiptum eiusdem vrbis conditorem dixit. Hec cum eiusdem insule metropolitana ⁊ celebris atqꝫ pugnatissima esset a Mahumeto Ottomāno Turcorū principe venetis ablata fuit. In ea ꝙppe Cecrops rex primus Appollinem deum appellauit. Simulacra reperijt. Et aras ibidem instituit atqꝫ victimas īmolauit. Ibi etiam preter tres filias et quartā genuit nomine Phrigiam que inde traijciens Phrigiam a se habitatā denominauit. Eam autem calcidē cepit Mahumetus turcoꝝ imperator quartodecimo. kal̄. Junij Anno salutis. 1 4 71. proditione cuiusdā thome liburni cum magno xpianorum ⁊ maxime venetorum damno. Ubi probdolor omnes puberes italicos ibi inuentos acutis palis transfigi fecit. et grecanā gentē sub hasta vendere ꝑcepit.

At in gallia quas referre conueniat sole insule sunt Stoecades ab ora ligurū ad massiliaꝫ vsqꝫ disperse. Baleares in hispania cōtra tarraconensia littora site nō longe inter se distāt vsqꝫ ad euersionem frugum cuniculis aīalibꝰ quondā copiose. Et ex spacio sui cognominibꝰ acceptis maiores minoresqꝫ perhibent̄: Castella sunt in minoribus Samo ⁊ Mago: In maioribus parina ⁊ polentia colonie. In atlantico quoqꝫ mari vsqꝫ occasum gorgadum sunt insule Has incoluerunt gorgones mōstra. Et sane adhuc monstruosa gens habitat. distant a continēti bidui nauigatiōe. Prodidit deniqꝫ Xonophō lampsacenus Harmenopem regem in eas ꝑmeauisse. reptasqꝫ ibi feminas aliti pernicitate: atꝫ ex omnibꝰ que apparuerunt duas captas. tam hirto atqꝫ aspero corpore. vt ad argumentū spectande rei duarum cutes miraculi gracia int̄ donaria iunonis suspenderint: que durauere vsqꝫ in tempora excidij carthaginensis. Ultra gorgadas hesperidum insule (sicut Sebosus affirmat) dierum. xl. nauigatione in intimos maris sinus recesserunt. Fortunatas contra leuam mauritanie tradunt iacere. Quas iuba sub meridie quidem sitas: sed proximas occasui dicit. De harum nominibus expectari magnum mirum reor: sed infra famam vocabuli res est. In prima earum cui nomen est embriona: edificia nec sunt nec fuerunt. Juga montiuꝫ stagnis madescunt: ferule ibi surgunt ad arboris magnitudinem: earum que nigre sunt: expresse liquoreꝫ reddunt amarissimuꝫ: Que candide aquas euomunt etiam potui accomodatas: Alteram insulam Junoniaꝫ appellari ferunt. In qua pauxille edes ignobiliter ad culmen fastigiata. Tercia huic proxima eodē nomīe nuda omnia: Quarto loco capraria appellatur enormibus lacertis plusqꝫ referta. Sequitur niuaria aere nebuloso et coacto: ac propterea semꝑ niualis: Deinde canaria repleta est canibus forma eminentissimis In ea edificiorum durant vestigia. Auium magna copia: nemora pomifera: palmeta cariotas ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Amnes syluris piscibus abundātes. Perhibēt etiā expui ī eā vndosi mari belluas: deiñ cuꝫ mōstra illa cum putredine tabefacta sunt: omnia illic infici tetro colore. Ideoqꝫ non penitꝰ ad nūcupationem sui congruere insularum qualitatem.

Cassiterides insule spectant aduersus celtiberie latus: sic dicte a grecis (vt plinius habet) a fertilitate plumbi in capite vero bethice vbi extremꝰ est noti orbis terminus insula a continenti septigentis passibus seperatur. Quā tyrij eritbreaꝫ: ꝑeni lingua sua gadir nominauerunt: De alijs īsulis in generali descriptione habitum est in superioribus.

Post īsulaꝝ famosaꝝ marꝭ mediterranei ac aliaꝝ descriptionē Pauca de latitudīe terre subiungemꝰ.

Latitudinem terre quatenus habitataꝫ existimarunt maiores nostri in septem climata diuiserūt. Quorū primū ab insula Meroe vsqꝫ ad Sienem ꝑ milia passuū quadringēta et quadraginta ꝓtendit̄. A cuiꝰ fine Secundū incipiēs in alexandria egipti finit̄. quadringētis passuū milibꝰ ampluꝫ. Tercium in rhodo desinit. Huiꝰ latitudo tercētis et quiquaginta milibꝰ passuū extenta est. Quartū rhodiense appellant: eiqꝫ trecēta milia passuū latitudinis attribuūt. Quintū romanū ducentorū et quiquaginta miliū. Sextuꝫ ad Boristeneꝫ vsqꝫ amnem ꝓducūt. ducētis et duodecim millibus patens. Septimū ad Ripheos mōtes ꝑ millia passuū centū ⁊ octuagintaquiqꝫ. Atqꝫ ita oīm climatū latitudo suꝑ vicies centena cētum quadraginta duo milia passuū complectit̄ Queādmodum his visum qui de terre climatibus scriptitarūt. Longitudo climatum ab ortu in occasum protrahit̄. Tantūqꝫ alteruꝫ ab altero superatur. Quantū ab equinoctiali circulo procul abest. Haud tamē his climatibus omnis habitabilis continetur. Siquidē longe vltra Meroem degere homines et ptolomeus et multi alij prodiderūt. Et vltra septimum clima quod Ripheis montibꝰ terminatur: magna ꝑs germanie sita est. Et tota Norwegia: ipsaqꝫ britannie insula atqꝫ hibernie. In quibus maximi dies haud minꝰ quā duas de viginti horas assumūt. Quas in septimo climate terminari quidecim tradiderūt: An vero sub equinoctio habitacio sit: Indiscussum nunc relinquimus. historiam temporū prosequentes.

Parisius regia et inclita Galliarũ vrbs in Senonensi prouincia post Troyanũ excidiũ habuit inicium. Nam parides cum Enea e troya secedens: vnaq; cum francōe hectoris filio in Galliaȝ ꝓficiscens iuxta sequane fluuium consedit et ibi populum constituēs a se parisios nominauit. Franci quidē ab origine Troiani fuerũt: Qui deleto Ilio duce priamo magni p̄ami ex sorore nepote ꝑ pontũ euxinũ ⁊ Meothidas paludes ĩ scythiā ꝑuenere. Ibiq; ciuitatem quā Sicambriam vocauere edificarunt Quo in gentem magnā coaluerũt. Manseruntq; romanis vectigales vt aliȷ̃ scythe vsq; ad tempora valētiniani Cesaris. Quo imperante Alani vexare imperiũ ceperunt. Eo tp̄e libertatē in decēnium imperator ꝓmisit vt alanorum ferocitatem cōpesceret. Allecti eo premio sicambri arma sumpserunt. et alanos victos bello deleuere Ideo libertati donati mutato nomīe franci appellati: quod attica lingua. siue feroces. siue nobiles sonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto decennio: cum romani solita tributa repeterēt: franci ob eam libertatem effrenes facti parere recusarunt. Hoc ergo francorum genus cum ex scythia in germaniam venisset: Ibiq; diu consedisset germanicum effectam est. Uerum cũ cresceret imperiũ ita et francia aucta est adeo vt tota gallia ferme et magna germanie pars a montibus pirreneis vsq; ad pānonie terminos francia diceretur. Naȝ quicquid francis suberat frācia vocabaẜ. Et in duas partes diuisa fuit. Nā quod est gallie. occidentalis francia dicebatur: quod germanie orientalis. Hec gens sub Carolo magno romanum imperium meruit. Qui afflictam lambartico bello sedem apostolicam cōsolatus est. Sunt multi qui francos eos solummodo esse volunt. Qui circa parisius habitant. Et illis datum imperium esse volunt quos rectius francigenas quis appellauerit. Que vrbs ꝑ tempora a regibus habitata in maximam ⁊ potentissimam euasit ciuitatem. Cui postmodum Carolus cognomēto magnus ob loci cōmoditatem imperiali diademate suscepto romanoruȝ vniuersale Gynnasium condidit. Et a dyonisio Ariopagita episcopo ab ap̄lis eo vna cum Rustico et Eleuterio dyacono predicationis gratia directo sacrum xp̄i euangelium suscepit. Et ibi coronā martiriȷ̃ sustinuit. Ornaẜ hec ciuitas clarissima reliquiȷ̃s bathildis regine: et Auree virginis alioruq; plurimorum martyrum.

Parisius

Maguncia Metropolitana vrbs Germanie: Eam a maguntio quodā Troyano inicium et nomen tempore troyane cladis habuisse Carinus in cronicis tradit. Hec inter belgas Germāie ciuitas est. et rheni rippas attingit. Famā ei⁹ clare auxit Drusus nero germanicus. cum bellum aduersus germanoꝝ trāsrhenum ciuitates gessit: Et ex fractura equo super crus eius collapso. xxx. die qua id acciderat mortuus est: Corpus ei⁹ a Nerone fratre q̄ nuncio valitudinis euocat⁹ raptim accurrerat. Romam deuectum: et in C. Julij tumulo recōditū de mole drusi circa rhenum tacitus et alij mentionem faciunt. Hoc manifestant Magūtie drusi latium et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionuꝫ in germania duce sub Nerone imperatore perfectam dicunt. Huius ciuitatis archiepiscopus ad Imperatorem romanum eligendū prestat suffragia: Habet hec vrbs virum sanctissimū Albanum martyrem. Prope hanc ciuitatem Franckfordia nobile emporium est: in quo superi cum inferis germani cōueniunt bis singulis annis. Ibiq̄ imperator elegitur ex veteri consuetudine. Eaꝫ autem plabitur. haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc fluuium obrigma appellat. Qui superiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Neq̄ alius fluuius est qui eam diuisionem apertius q̄ moganus efficere possit. Et hodie quidē inferiores germani vsq̄ ad Maguntiam procedunt. Abinde superiores vocantur. Moganus vero ex montibus bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenuꝫ exonerat. Ob quā rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dici crederent. Edes autem amplissime more romanorū Moguntie: et basilice ornatissime cum arce episcopali. et plura memorie digna in ea visuntur. Et aliqua propter bella deuastata.

Maguncia

Linea Christi
Boos

Boos 3825.

Boos 3875.

Boos 3925.

Boos 3975.

REgnum Lacedemoniorũ oritur vbi primum regnauit Euristeus et regnauit annis.42.

Euristeus

BOos filius salmon nascit̃ anno patris sui.48.mundi ḃm lxx.3775.

REgnum Corinthiorum orit̃ vbi Atleithes primum regnauit grec⁹ luctator victoriosissimus.cũ se plurimum posse i corintho videret.et populum quo vellet aut vi aut persuasione pduceret imperiũ sibi assumpsit

Atleithes

NOta ꝙ hic fit saltus per euangelistas:quo ad boos ⁊ obeth.quia adminus inter eos fluxerunt .272. Anni quod tempus ad vnum hominem referri non potest.Et ideo hic quinquies ponitur Boos magis ad denotandum tempus ꝗ̃ rem gestam. Nicolaus tamẽ de lyra dicit ꝙ iuxta veritatẽ hystorie fuerunt tres boos sibi vicissim succedẽtes: sed h̄ pro solido astrui non potest quia non habet̃ ex canonica hystoria. Sed hoc est certum ꝙ inter principiũ iudicatus Josue. quando Salmon accepit Raab.que peperit boos:vsq̀ȝ ad natiuitatẽ dauid fluxerunt anni circiter.ccc lxvij. Ubi tñ nisi tres ab euãgelistis generatões ponũt.

RUth Moabithides genere fuit. Que virũ nomĩe Maalon genere iudeum ex Bethleem ciuitate natũ accepit maritũ. Cui⁹ viri pater Elimelech fuit. Mater noemi.qui famẽ terre sue ferre non valentes in terrã Moabitarũ cũ duobus filijs suis migrauere. Ibiq̀ȝ dum cũcta eisdẽ bene ꝓcederẽt filijs suis Moabitidas dedere vxores.vni scȝ Chelion Orpham:⁊ Maalon Ruth. Transactis deinde.17.annis Elimelech ⁊ duo filij ei⁹ mortui sunt. Neomi aũt amare ferẽs infortuniũ suũ in terrã suã iuda regredi ꝓposuit. Sed ei⁹ nur⁹ deseri se ab ea nõ tollerabãt:nũc ipa sine eis ꝓficisci nõ poterat. Tandẽ vna remanẽte. Ruth ipsa cũ remanere nõ potuisset. Noemi socr⁹ sociã sibi duxit in Judeã. Cũq̀ȝ in bethlehem ingresse fuissent Booz Elimelech cognat⁹ suscepit eas in domũ suã. Procedente deinde tp̄e Booz cũ didicisset Ruth vxorẽ fuisse cognati sui defuncti:⁊ ip̄e sine vxore esset:scd̄m legẽ Moysi duxit. Quo facto post annuȝ peperit ei filium Quẽ Neomi socr⁹ sumẽs suo cõsilio vocauit euȝ Obeth.eo ꝙ in eius senectute nutriretur. Inde et ip̄e obeth genuit Jesse ex quo natus est dauid.

Linea pontificū

Zaraia

Meyraioth

Amarias

Achitob

ISti quattuor in linea pontificum: nō fuerūt summi sacerdotes. sed Sadoch de eis descendit: quē salomō constituit summū in pontificatum: reiecto priꝰ abyathar de sacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

IEpte illegittimꝰ princeps latrocinātiū. factꝰ est dux exercitꝰ a galaaytidis vt pugnaret contra āmonitas. ⁊ missis priꝰ nūcijs Jepte ad regē Amon: ratione ostēdens iniuste eos vsurpare velle terras eis a dño cōcessas. cū nollet euz audire facto voto de offerendo qd̓ ei primo occurreret de domo reuertēti cū victoria accessit cōtra āmonitas et debellauit eos. Cui reuertenti occurrēs filia virgo cuz tympano: vt votū seruaret ymolauit eaz. stultꝰ in vouēdo. impiꝰ in implēdo. Judicauit aūt Jepte israel. vi. ānis iudex septimꝰ. post quē iudicauit. vij. Abessan de bethleem annis. vij. habēs. xxx. filios ⁊ totidē filias. Post quē iudicauit. ix. Abyalon zabulonites annis decē. Judicauit post illum Abdon. viij. annis hñs xl. filios Judex decimus.

CArthago vrbs fuit celeberrima ī affrica a Cartha oppido (teste Seruio) nomen assumpsit. Et aput grecos. ΚΑΡΧΗΔΩΝ .scribit. Cōstructa primū a didone beli regis tyriorū filia: annis septuagita tribꝰ anteq̃ȝ roma ipsa cōstrueret vt dixit Justinꝰ libro. xviij. Que priꝰ a bouis corio Byrsa dicta fuit. qꝛ ꝓ illa edificāda tantū loci dido emerat a rege hiarba. q̃ȝtum corio thauri tegi posset. dicēte virgilio libro Eneid. primo. Mercatiq̃ȝ solū facti de noīe byrsam: Thaurino. q̃ȝtum posset circūdare tergo. Corīū em̄ illud in tenuissimos filos secari fecit. quo loco multū circūdedit vocātes illū locū lingua phenicia byrsam. i. corīū: que postea mutato vocabulo Carthago dicta est. Cicero quoq̃ȝ de natura deorum libro secūdo. Postq̃ȝ tres hercules declarauit. Quartꝰ inq̄t filiꝰ Jouis et Asteries sororis latone qui Carthaginē filiā genuit a qua Byrsa quā dido cōdidit Carthago vocata est. Hec eadez teste Plinio libro. xv. naturalis hystorie centuz viginti annis romanis emula fuit. Pluries em̄ destructa: Pluries instaurata. Fuit aūt hec inclita ciuitas vetustate originis magnitudine ⁊ claritate ante omnes affrice ⁊ hyspanie ꝓuinciarum vrbes memorāda. Primo autez excidio Scipio iunior magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōsul factꝰ sex cōtinuis diebꝰ ac noctibꝰ illā oppugnauit et vltra desperationē tandē ciues in deditionē traxit. petētes vt q̊s belli clades reliquos fecerat viuere saltē liceret. Eo ī bello mulierū viginti q̄nq̃ȝ milia: virorꝫ vero trigīta trucidata fuisse referūt: Hasdrubal aūt eorꝫ rex vltro transfugiēs eiꝰ vxorē. se suosq̃ȝ filios in mediū iecit incēdium. quod sexdecim cōtinuis diebꝰ arsit. Et miserū (vt Liuiꝰ ait) etiā victoribꝰ ꝓbuit spectaculū. ⁊ tūc Carthago sexcētesimooctauo ab eiꝰ cōditiōe anno omni murali lapide deleta fuit. Verū postq̃ȝ euersa fuit vigesimoscd̓o anno lelio cecilio motello. ⁊ T. Q. flāmineo cōsulibꝰ repari iussa est. qua repata Romani ciues eo m̄lti deducti sunt. Sed vt idē liuiꝰ inq̄t intra breue tp̄s Ethna vltra solitū flameos ignes euomēs calidis cineribꝰ exusta est. tecta destruxit. Cuiꝰ subleuande calamitatis causa Senatꝰ Ro. decē annis ei vectigalia remisit. Multas etiā p tpa Gethorū calamitates ꝑtulit. Tandē in Maurorꝫ manꝰ deueniēs regū sedes. ⁊ regia nūc vsq̃ȝ habita est. Que et vernacl̓a lingua Tunicū appellata est.

Carthago

Sine iudice
Linea Judicum

Yepte

Abessan

Abyalon

Abdon

Saul primus iudeorū rex. Cis de tribu beniamī filiꝰ duodecimo sacerdotij Samuelis anno a dn̄o in regē electꝰ Regnauit cū ipo Samuele annis. 26. Hic a principio vir bonꝰ. deinde mādata dei cōtemnēs ex rege tyrānꝰ et oppressor suoꝝ subditoꝝ euasit. Tandē post multas dauid regi psecutiōes illatas cū cōtra palestinos in mōte Gelboe Syrie. pusicie pugnaret ab eisdē fusus ꝛ supatꝰ suis oībus pene pstratis. postremo ꝛ ipe grauiter vulneratꝰ in euaginatū gladiū irruens mortuꝰ est. Hoc vidēs eiꝰ armiger seipm interfecit.

Dauid se presentāte sauli Jonathas filiꝰ ibi psens maximā amiciciā cū dauid cōtraxit ita vt omnibus vestimētis suis faceret eū indui. ascēdentibꝰ autē Saule et dauid cū pplo in hirlm cū victoria ꝛ choris puellarū cū musicis cantātibꝰ in obuiā eoꝝ. Saul pcussit mille. et dauid decē milia. contristatꝰ est ex inuidia: timens ne regnum deueniret ad eū. ꝛ quadā die psallentē corā eo in cythara: Saul lancea qsiuit eū trāsfigere Postea aūt fecit eum tribunū sup gentes armoꝝ. Promisitqꝫ saul dauid dare sibi vxorē filiā suā Michol: si ei afferret centū pputia philistinoꝝ: scꝫ eos occidēdo. intēdens ex hoc mortē dauid inferendā a philisteis. q̄ assentiēs attulit ducēta pputia: occidēs illos in bello iusto: qꝛ inimici erāt populi israel. Jonathas aūt valde diligēs dauid vbis suis recōciliauit eū pri suo sauli: quē qrebat occidere. Et cū i bello habito ꝯ philisteos: Dauid fecisset plagā magnā in philisteos: Saul iteꝝ qsiuit hasta sua cōfigere dauid sytharizantē corā eo: Sꝫ dd̄ declinauit ictū: Fugientēqꝫ ad domū cū saul misissꝫ satellites ad capiēdū eū ꝛ occidēdū Michol vxor sua nūciauit ei: ꝛ emisit eū p fenestrā. Cūqꝫ nūciatū fuissꝫ sauli q̄ esset i aioth cū Samuele misit apparitores vt caperēt Dauid plres ꝛ varios tribꝰ vicibꝰ. q̄ cū veniebāt inuenientes pphantes cū samuele ꝛ dauid. et ipi cū eis pphabant laudātes deū. demū ipe saul accessit: qui etiam simul cum illis prophetauit nudus se expolians.

In iudicatu illoꝝ triū scꝫ Abesson Abyalon: et abdon: tpa qeta fuerūt ꝛ ideo nil notabile actū est tūc in israel. Sꝫ nota q̄ istū Abyalō. lxx. nō hn̄t nec etiam tps sine iudice suprapositū. Si ista tpa assignat Josue q̄ nō hꝫ tps spāliter distinctū. scdm hebraicam veritatem. ꝛ ita concorda suppotationes annorum sm quēlibet alioquin errabis.

Primus rex israel Saul

Narrat Augꝰ. et Boetiꝰ in de philozophico cōsolatu li. iiij. Metro. iij. Q Ulixes rediēs de bello troyano decēnio errauit in mari. Nā cū in extremo Italie Sycilia visus cū vnica naui fortūe grā ad insulā in q̄ magna Circes dn̄a pulcherrima q̄ filia Solis dicebatꝰ habitauit applicuit ꝛ itrauit. Ista p icantatiōes ꝛ carmina miscuit quedā pocula: p q̄ oēs bibētes trāsmutauit sic voluit a nā hūana i bestias. Un̄ stati socijs vlixis porrexit de potatiōe sua. vn̄ ꝛ aliū mutauit in aprū aliū in leonē. aliū in ceruū. Ulixi vo dederat mercuriꝰ (q̄ suꝰ ꝛ archadie deꝰ dicitꝰ) vnū florē cuiꝰ virtꝰ fuit cōtra tales incātatōes resistere. Unde nihil passus. magam insequitꝰ et eam ad reparationē socioꝝ euaginato gladio coegit. Hūc vlixbonam in hispania Solinus cōdidisse scribit. Et ab ipo vlixe: vlixbonā nomen accepisse. De eius erroribus penolopeqꝫ vxoris casibꝰ homerus. xxiiij. libros diuinos carmīe scripsit. Quos odyssee volumen appellauit.

Linea pōtificum

Heli

Phinees

Achitob

Achimilech

Abyathar

Iste heli sacerdos ⁊ iudex. habuit hos duos filios scʒ. Ophni et Phinees. et quia in arguendis filijs tepidus fuit. ideo reprobatus fuit a domino. Auditaq͡ʒ strage filiorū et Archam captā a philisteis de sella cadens. fractis ceruicib⁹ expirauit pre dolore dum octo ⁊ nonaginta vixisset annos.

Samson duodecimus et vltimus iudicū israel Judicauit annis. 20. Hic hebreorū fortissimus fuit patri suo Manue nasciturus ꝑ angelū fuit annūciatus Nazare⁹. vxore ducta in thannata pabola de leone conuiuis ꝓposita. et per dolum mulieris soluta. cū segetes hostiū incendisset. ⁊ mille viros mandibula azini aquā dante trucidasset. Tandeʒ dolo dalide rasis crinibus a philisteis captus. Renatis crinib⁹ concussa domo plures strauit mortuus q̄ʒ viuus. Cōcussis eīn columnis tota domus sup̱ principes vniuersos cecidit et tria milia hominū extinxit. inter quos ⁊ ip̄e vna cū eis defunctus est. Venientesq͡ʒ fratres ei⁹ sustulerūt corpus ⁊ sepelierunt in sepulcro patris sui.

Achitob filius Phinees filij heli fuit pater Achimelech quē ꝑcussit Saul cum omni domo sua ꝓpter dauid vt patet sup̄.

Post samsonem iudicauit Heli. qui et sacerdos et a digniori sacerdos est nominat⁹ nō iudex. Trāslato ergo sacerdotio a filijs Eleazar. hic primus de filijs ythamar arripuit. Forsitan ip̄emet factus iudex sacerdotiū ad se transtulit. Cepit aūt iudicare anno ab exitu de egipto. ccc lvi. etatis aūt tercie id est ab Abrahā d ccc lxi. mundi vero bis millesimo. d ccc ix. Et iudicauit annis. xl. hui⁹ tp̄e ꝯtigit hystoria ruth de q̄ sup̄.

Samuel sanctissimus propheta domī hebreorum sacerdos et iudex post hely sacerdotem dei populum rexit annis. 40. Hic Helchane ⁊ Anne vxoris ei⁹ filius fuit. Cuʒ helcana habuit duas vxores: scʒ Annā et Phenennā. Anna aūt sterilis erat. sed tamē magis a viro diligebatur. Phenēna vero fecūda propter quod exprobrauit anne de sua sterilitate: sup̱ quo contristata valde accessit ad templum orans et votum faciens pro filio obtinendo. Et cum reprehenderet̃ ab hely sacerdote: q͡ꝫ vt ebria oraret: illa humiliter excusauit se indicās suam afflictionem. Exaudiuit aūt dominus orationem anne et dedit ei filium masculum scʒ Samuelem ꝓphetam quē ablactatum obtulit eum domino ad tabernaculum dei. et ibi misit eum ad seruiendum in eo. Qui a puericia vsq͡ʒ ad senium digne domino deo ministrauit Qui tandem cum iudicasset israel annis quadraginta. Secūdo ante obitum Saulis anno diem suum obijt. quē singuli ex pp̄lo israel tanq͡ʒ ꝓpriū fleuere parentem Eius aūt corpus in Ramatha sepultū fuit.

Linea Judicum

Samson

Hely

Samuel

Neapolis

Neapolis vrbs vetusta atqꝫ ꝓclara Campanie: olim parthenope dicta. Cuiꝰ originē Titꝰ liuiꝰ ī octauo refert in cumanis his verbis. Palepolis fuit haud ꝓcul. vbi nūc Neapolis ē duabꝰ vrbibꝰ idem ꝑplus habitabat cumis erāt oriūdi. palepolimqꝫ quā teneret greci dicit infra liuiꝰ a publio plautio cōsule captā fuisse. ⁊ infra Jaꝫ publiꝰ inter palepolim neapolimqꝫ loco opportune capto diremerat hostibus societatē aurelij mutui. Quidā tñ scribūt eā regiā ciuitatē a dyomede rege in littoribꝰ maris cōditaꝫ fuisse. Que postqꝫ romanis se sbiecit: eisdē alijsqꝫ principibꝰ ⁊ dñis fidē semꝑ seruauit. Liuiꝰ qꝫ dicit Neapolim auxilio nolanoꝝ romanis deditā fuisse. Hi vero sūt semꝑ postea Neapolitani erga romanos ⁊ alios dños cōstātissima fide. Primū romana republica canensi clade cōsternata cū ad hierionē iam hyeme impendente cōsisteret bellū neapolitani legati romā venerūt ab his qͩraginta pathere auree magni pōderis in curiam delate. qͣs quidē senatꝰ cōtra morē suū accepit. ⁊ neapolitanis grās egit. Cūqꝫ hanibal Neapoli summope potiri qͣsierit: Neapolitani in romanoꝝ ptibꝰ ꝑstiterūt. Floruit aūt semꝑ postmodū neapolitana vrbs romana re sub cōsulibꝰ. ⁊ pariter sub ꝓncipibꝰ integra adeo vt apud eā graues viri animoꝝ a curis laxamētum quererēt. Et discoli lascivie diuersoriū. Suetoniꝰ de nerone reuersus e grecia neapolim. qꝛ in ea primū artē musicā ꝓtulerat. albis equis introijt disiecta pte muri. Sed ⁊ viros videmꝰ lr̃is celebratos. Virgiliuꝫ diu. Titū liuiū aliqñ. ⁊ horaciū Neapoli moratos fuisse. Et Seruiꝰ asserit virgiliū scripsisse Georgica neapoli quā parthenopē appellauit: Franciscꝰ qꝫ petrarcha prestanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano gallicana oriūdo ꝓgenie rogatꝰ Neapolim bis se cōtulit. Sed a trecētis annis citra regia dignitate insignita. Habet nūc neapolitana basilicas. menia ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes supbas. ⁊ ceteris italie maioribꝰ cōparādas. In qͣs preclarūqꝫ virginis clare mōsteriū. qđ a sancta Arragonie regina Roberti regis incliti vxore edificatū. facile oīa italie mōsteria antecellit. Cuiqꝫ ꝓximū esse videt sancti Martini extra vrbis menia Cartusiēse cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Cōstat tñ arcē vnā. Castellū nouū appellatuꝫ mari imminēteꝫ Alphōsi regis laude ⁊ memoria dignū opꝰ. Ceteris qͣ ī italia nūc extāt veteribꝰ siue nouis opibꝰ monumētis ⁊ structuris pferendū eē. Si turriū eiꝰ murorūqꝫ altitudinē ⁊ crassitudinē ⁊ pulchritudinem. siue aularū cubiliūqꝫ ⁊ singularū eiꝰ parciū amplitudinē ⁊ ornamēta peritꝰ eiusmodi reruꝫ existimet. Vesuuiꝰ qꝫ mons cāpanie. ab om̄i alio mōte solutꝰ: Neapoli ad qͣtuor milia passuū ꝓximꝰ: Vinetis oliuetis ⁊ quibusdā fructiferis arboribꝰ refertꝰ. Sꝫ ꝓceteris vini vbertate admirabił. qđ iam grecū vocāt. Eructauit qñqꝫ cineres ⁊ incēdia in formā pumicearū arenarū. Ita vt ex illis campi vsqꝫ ad arboꝝ cacumīa intumuerint. Et tpibus Traiani imꝑatoris plinius scdus ex Messanensi classe cui ꝑerat ad visendū hoc spectaculum propius accederet ab incendio absorptus est.

Linea regũ assiriorũ. Thatanes

Athanis

Thineus

Sub isto factũ ē excidiũ troye forte prime ⁊ nō scđe.
Erat principalis grecoꝝ ꝓpt hāc victoriā troye greci hystorias. ⁊ alia facta scripserūt āno p̄io vel scđo ⁊ c̄ post captā troyā tp̄e est terci⁹ ann⁹ Abdon iudic̄ israel.

Anno mundi. 4025.

Sub isto bella troyana facta describunt regnāte apđ atheniēses Mnesteo apud sychomos poliside.
Iste Thineus. 28. Rex assyrioꝝ sub quo etiam cessa uit regnū sychomoꝝ tp̄e heli sacerdotis cū nongētis trigintanouem annis regnassent. post quos sacerdotes carni constituti sunt.

Anno mđi. 4075.

Iesse vel ysay habuit septem filios et duas filias quorum nomina patent hic.

Abygail habet vnum filium

Amasa

Linea Christi

Homerus

Homerus poeta asianus omniū grecorū clarissimus de cuius tpe & vita incerte sunt sententie. in grecia claruit tpe Saul regꝭ israel. hic vt ait helynandus li. iij. ab Atheniēsib⁹ pro insano habit⁹ est. eo ꝙ deos inter se belligerasse diceret. Hic etiā vt dicit in policrato li. i. leuē questionē a nautis sibi ꝓpositā nō potuit explicare. a quib⁹ dum impudenti⁹ & procaci⁹ derideret: vir verecūdi ingenij quasi toxicato cōfusionis iaculo pfossus ad mortē spiritū exalauit. Questio aūt nautarum hec fuit. Ibat eñ homer⁹ spaciatū in littore marꝭ aspiciēs celū vtpote cōsideratiōe eleuat⁹: quē videntes piscatores sedētes in littore adinuicē colloquētes deriserunt. qui cū eos ridētes aspiceret interrogauit q̄d haberent. q̄ dixerūt. quotq̄t cepim⁹ nō habem⁹. & q̄ nō cepimus retinem⁹. Vermes eñ in vestib⁹ scrutabanť. Homerus vero dirigēs cogitatum ad pisces cogitabat qualiter hoc esse potuisset vt videlicet nō dum captos haberēt pisces: et captos pisces nō haberēt. Aiūt vero quidā euꝫ ex hoc amaricatum adeo vt in insaniā versus seipm suspēderit. Vixit aūt annis. c viij. De homero hystoriographi referūt ꝙ ipe virtute pater & etate nō solū poetaꝝ sed & philozophoꝝ princeps vocari pater & haberi apd grecos iure meruit. Naꝫ & ante omnes fuit quoꝝ memoria nota est. & oībus veri⁹ & lucidi⁹ quicq̄d dicere voluit explicauit. Hic de troye captiuitate iuxta numeꝝ grecoꝝ litterarū. xxiiij. libros heroicis versib⁹ edidit. q̄d opus Iliades nomīauit. Alterū quoq; hisdē versib⁹ cōdidit ad earundē numerū litterarū quod vocauit Odysseam in qua vlixis errorē scripsit. Vixit aūt annos centum et octo semper vt plurimum cecus.

Linea Regum ytalie

Latinus

Codrus

Anchises Ven⁹ dea

Anchises Capis troiani fili⁹ a Sibilla phrigia pmonit⁹ ciuitatē troyanam fore peritura. in nemora secessit et solitudines coluit. & armētoꝝ atq; greguꝫ curā suscepit. Circa q̄t plurimuꝫ diuitie antiquoꝝ fuere. Quib⁹ cū apud Symeantē vacaret fluuiū a venere dilect⁹ est. Ex ei⁹ amicicia atꝫ cōcubitu visus ex dea venere generauit Eneam q̄ regnauit in ytalia. Hec ficticia deceptores rudiū ppl'oꝝ confinxerūt quib⁹ sua stupra et adulteria palliarunt.

Eneas

Eneas anchise fili⁹ Anno sexto principatus Labdon in latiū venit hic certe omni forma & elegantia inclit⁹ fuit. q̄ cū patre & Ascanio filio ac Cayeta nutrice mltis troyanis cōsociat⁹ post deletā troyā a grecis relegatus venit in ytaliā cū viginti nauib⁹. & plurima bella cōstituit. Hic fertur in cōiugē habuisse filiā priami. & de⁹ habit⁹ fuit errore vulgi.

Codr⁹ ille Melanti regis fili⁹ vltim⁹ rex Atheniēsiū fuit. septimo & vigesimo principat⁹ Samuelis sacerdotis anno p⁹ patrē athenienśib⁹ regnare cepit. & regnauit annis. 21. Post cui⁹ mortē atheniēsiū reges defecere. hic nō regali sed despecto habitu quo ignot⁹ esset seipm voluntarie morti tradēs. vt morte sua ppl'm suū ab hostib⁹ liberaret. dignū exemplū paucis aut nullis imitādum principib⁹ reliq̄t. Vñ ob hāc mirā fidelitatē a sctis doctorib⁹ allegari solet quasi quedā figura xp̄i in eo ꝑcessisset. Naꝫ cū sciebat ꝙ peloponēses responsuꝫ habuissent a dijs ꝙ ille exercit⁹ haberet victoriaꝫ. cui⁹ rex occideret in bello. vt victoriā haberet exercit⁹ su⁹ accedēs ad extremū hostiū cōtendens cū vno occisus est. Quo agnito peloponēses bellū e vestigio soluūt & atheniēses liberātur Maluit hic certe sic mori vt sui vincerēt q̄ꝫ suis supatis gloriosus viuere. Codro itaq; defuncto atheniēsiū respublica tamdiu p magistrat⁹ postea est administrata quousq; solon insignis legulator in ducē fuit elect⁹. Reges aūt atheniēsiū a centesimo hebreoꝝ seruitutis Anno vsq; ad istū. 487. annis regnauere.

Ascam⁹

Iste Ascani⁹ fili⁹ Enee ex Creusa priami regis filia scd's rex latinoꝝ regnare cepit. Albam ciuitatē cōdidit: ibiq; regnauit. Vnde dict⁹ est rex albanoꝝ. Posteriq; sui dicti sunt Albani: & fuit prim⁹ rex albanorum. Illam autem ex oraculo suis albe quā in albano monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab situ porrecte in dorso vrbis longam albam appellauit.

VEnecia ciuitas nostro euo cantatissima ⁊ temporũ nobile ytalie. terra mariqꝫ potentissima. Quã quidam ab Eneto seu veneto Troyano iniciũ habuisse dicũt. Troya em̃ euersa anthenor cũ in intimuz sinum adriatici maris classe vectꝰ aduenit. Erat eñi eo multitudo Enetũ: qui seditiõe (vt Titus liuius memorat) ex paflagonia pulsi. in quã habitarẽt querebãt sedem qui veneti appellati. Prouĩcia hinc venetia appellata. Longitudo huiꝰ hystriam. Ac deinde quicquid est agri in padum flumẽ. Latitudo vero hic padum flumẽ. inde alpes (qui ytaliã a germania dirimũt) amplexa est. Regioni nomẽ diu vt venecia appellaretur annos supra mille quĩgentos mãsit. Bello ipsam ⁊ qui erãt vicini Cisalpini galli. ⁊ qui venerunt in ytaliã germani sepenumero infestarũt ac populati sunt. Om̃ vero seuissimꝰ Athila rex hunoꝝ fuit. Is cum magno exercitu veniẽs oppida expugnauit multa vi capta succendit. quedã funditus diruit. Tum isto rege Padua capta ⁊ succensa. Aquilegia ⁊ altinũ euerse. Primates nomĩs veneti vt pestem hanc fugerẽt sese ac quos haberẽt liberos. cõiuges. fortunas in proximas insulas contulerũt. Et veneciarũ ciuitatẽ ꝓ regione appellarũt. Aquilegienses igit̃ gradũ Cõcordienses cõdidere crapulas. Altinates sicut vrbẽ suã in sex portas diuisam habebãt. Sex qꝫ in stagnoꝝ insulas opida cõdiderũt. Torcellũ. maiorbum burianũ. amoriacũ Constãciacũ et aimanũ patauinorũ pars Riuũ altũ. et postea dorsuz durũ. Monte silicenses adeustã methamaucũ. Albiolam palestriolã. Et fossaz Clodiam. Venetos quoqꝫ troyana stirpe ortos esse auctor est Cato. Primi eiꝰ vrbis magistratꝰ tribuni fuerũt. verũ ciuitas libero iure et ad imperandũ nata. cõtĩnuo rei maritime studio pollere cepit. breuiqꝫ eiꝰ opes intantũ vt mari terraqꝫ finitimis terrori essent. Procedente tp̃e eoꝝ imperium ad ortũ ꝓpagari ceptũ. multaqꝫ in dalmatico sinu. Epiro et vniuersa grecia quas prouĩcias pene omnes breui tempore sue ditionis fecere. Et in ora pontici maris non pauca gessere. moxqꝫ ad Tanaym vsqꝫ veneta arma promota sunt. rursus et in Syria per se nõ pauca. multa quoqꝫ sociali bello ab his gesta referuntur. Nota sunt Friderici imperatoris tempora que nauali prelio ad apostolice sedis obsequiũ retraxere. Creuit autem ab ipso conditiõis inicio veneta ciuitas cum a potentioribus ditioribusqꝫ olim regionis venete. fuit a pñcipio habitata. Porro ducalis sedes primũ ĩ Eraclea. deinde in methamauco. Postremo in riuoaltum consensu omnium translata est. qꝫ tutus esse locus hostili a manu. ⁊ condendam ad ciuitatem maximam omnium cõmodissimus videretur. Que autem mediterranea prouincia fuerat. Ea ciuitatibus euersis

mutauit nomen. Nec deinde venecia: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia taruisana. Pars
fori iulij patria. pars hystria appellata est. Insulis vero quod regionis fuerat antiquū nomen mansit. et cū
plures essent Venecie appellate sunt. Et nūc ciuitatis vnius nomen sortite sunt. Ea igitur in intimo adriati
ci maris sinu sita. Ad annum salutis quīquagesimūsextum supra quādringentenum condita fuit. quo anno
Attila rex hunorum aquilegiam diruit Narses iustiniani imperatoris dux aduersus Gothos ecclesias san
cti Theodori et Geminiani in venecijs edificauit. deinde patauī scda transmigratione in stagnum venecia-
rum confugientes. Riuum altum implerunt. Et oliuolense castrum vbi nunc castellanum est episcopiū con-
didere. et sancti martini et sancti Johānis in bragula ecclesias construxerunt. Variasq basilicas celeberri-
mas. Ciues postea edificarunt ad octingentesimum et vigesimumseptimum salutis annum Justiniani du-
cis venetorum anno scdo beati Marci corpus ex asia est delatum. Anno sequenti cum frater eius Johānes
in ducatu suffectus esset. Ecclesia sancti Marci edificata in celebriori vrbis loco. vbi preciosissima et pene in-
extimabilia recondita sunt dona. Augebantur enim indies venetorum opes mirabili incremento. Nam ad
annum quartum de duodecies centeno veneti francis bello sociati vrbis Constantinopolitane dominio sūt
potiti. Postea pons riuoalti subliceus est constructus. Ut autem pauca e multis narremus. Situ vrbis po-
tius mirari q̄ digne laudare possumus. Urbem e medijs vndis surgentem adeo humanarum rerum exun-
dantem mari contiguam vt omnes omniū generum merces excipit. Cum interea illuc oportuna flumia acce-
dant. quibus fruges et alia vite necessaria e mediterraneis locis asportant. Hinc illud fieri dictu mirabile
vt in qua vrbe ferme nihil gignitur in ea omniū copia exuberet. Taceo domorum amplitudinem Turres p̄-
celsas. sacratissimarum edium ornamenta. Et e medijs vndis tecta surgentia vix ipsis qui non viderūt cre-
denda. Que poetarum quispiam non absurde dixerit. manibus fabricata ciclopum. Quid naualia adducā
et in naualibus immensam innumerosamq classem: quid conscriptorum patrum numerum ordinem morū
sanctimoniam: cum eorum optimates iam ferme anno millesimo imperent. ac benignos omnibus et libe-
ros sinus aperiant. Ideo cōcludere libet de tali felici ciuitate optimis auspicijs nata. Ante igitur salsos flu-
ctus formica marinos Ebibet: et totū testudo circuet orbem: Q̄ venetum ruet imperiū sanctusq senat⁹.

Padua

Patauina vrbs ytalice vetustissima celeberrimaqꝫ. quã anthenorẽ Troya ꝓfugũ cõdidisse virgili⁹ testatᷣ: hic tamẽ ille vrbem patauii sedesqꝫ locauit. Et tit⁹ liuius decus patauinorũ idem seriose narrat. Anthenor eñ ꝑ medios achiuos illiricos penetrauit sin⁹. ⁊ regna liburnorũ: ad intimũ adriatici pelag⁹ accessit. Expulsis euganeis q̃ ea loca tenuerũt vrbẽ cõdidit Patauiũ. Cicero aũt in philippicis patauinos romanis fuisse amicissimos dicit. qui rem publicã difficilimis tꝑibus armis ⁊ pecunia iuuerũt. Fuit aũt postea Padua ꝑfelicissima stãte R. p. tꝑa romanorũ colonia nõ eo modo deducta quo cetere deducebãtᷣ deducti nouis ppl̃is in coloniã: sed datũ est padnanis ius lacij in designãdis rome magistratib⁹ ferẽdi suffragij ius haberent. Nullã aũt edificiorũ pulchritudine p̃sertim publicorũ in ytalia sibi sil̃em eẽ tenem⁹. Sũt eñ noua q̃cũqꝫ in ea nũc extãt vel publica vl' ꝑuata qm̃ Attila rex hunorũ ferro ignisqꝫ immunitaz reliq̃t: Instaurata a Narsete eunucho ⁊ rauenatib⁹ lõgobardi deiñ incẽsaz deuastarũt. Aucta vo est mirabili incremẽto ꝑ karoli magni ⁊ filiorũ nepotumqꝫ impꝑij tꝑa. quousqꝫ friderici primi tꝑibus Ecelinus tirãnorũ oĩm crudelissim⁹ eã sibi subegit: ⁊ innumeras cedes ac ꝓscriptiões ciuiũ pegit. Charrariẽses deiñ sub capitaneat⁹ titulo rerum in patauio potiti sunt qui eã vrbẽ paulo pl⁹ min⁹ centũ ꝑ varias successiones possessaz opulentiorẽ ornatiorẽqꝫ reddiderũt. Nã gentis nobilis Charrarie oꝑa maiori ex ꝑte excitata ornataqꝫ fuerũt menia. q̃bus triplici circuitu ⁊ muro patauiũ cõmunitᷣ. Et licet ꝑ eam Timau⁹ fuerit delapsus. mltis tamẽ varijsqꝫ fossis magno ⁊ ingenti oꝑe manufactis aque circũ vrbẽ ⁊ ꝑ diuersa agri loca ornamẽto vrbi cõmodoqꝫ ab eisdẽ Charrariẽsib⁹ sũt ꝑducte. et arx in vrbe munitissima ⁊ pallaciũ facile i ytalia p̃mariũ. Et varia eorũ oꝑa. Heinric⁹ q̃rt⁹ imꝑator germanic⁹ Cathedralẽ patauij ecc̃iam q̃ extat edificauit. Pretoriũqꝫ q̊ nullũ in orbe pulchri⁹. qd̃ postea casu crematũ: speciosi⁹ veneti ꝯstruxerut. Et ossa Titi liuij in cõspicuo loco collocarũt. Est in ea insignis cui in ytalia rarissime sũt sil̃es bti Antonij basilica. Est ⁊ in ea Justine v̾ginis templũ qd̃ ꝑuat. S. luce euãgeliste ⁊ ꝓsdocimi ⁊c̃. corꝑa cũ diue Justine reliquijs qd̃ iouis tẽplũ fuisse asseritᷣ. nũc mõsteriũ ãplissimũ ordini diui benedicti dicatũ. In ipa q̊z gymnasiũ hr̃ oĩm italie celeberrimũ. vbi sũt edes ãplissime studẽtiũ q̃b⁹ sũt opes tenuiores deputate. Viros q̊z p̃ter Titũ liuiũ genuit hec vrbs doctrina clarissimos. Paulũ iuris ꝯsultũ. Petrũ d' Apono cõciliatorẽ sũmũ ⁊ mathematicũ ⁊ phisicũ. Cui⁹ p̃clarissima scripta ad cõmunẽ hoĩm vtilitatẽ maxĩo ĩ honore sũt hĩta. Albertũ ordĩs heremitarũ theologũ et declamatorẽ celeberrimũ. Stellã. flactũ ⁊ volusiũ ⁊ cõpl'rimos ĩ oĩ arte excellẽtes. A mari sursũ hẽ nauigatiõẽ fluuio brinta q̃ sec⁹ eã fluit. A lucia fusina sexto miliario fossa manu facta paduam compendio nauigatur.

De regno latinorum et ytalie

Latinorū regum prouinciā illam fuisse dicimꝰ quā nūc Campaniā appellamus. Et hec vna ex decē et octo regionibꝰ habita est. que certe plura habebat loca a ceteris regionibꝰ frequētata. vt liuiꝰ et Uirgilius cōtestati sunt. sed cum plus iacture in ea q̄ꝫ ceterarū sit factū. euenit vt nūc aliqua regionū ea sit incultior. aut infrequētior habeat. Hec ideo latina appellata est. quia Saturnꝰ cretensium rex Iouis filij arma fugiens in eisdē locis latuit. quod virgiliꝰ in. 8. his versibus posuit dicēs. Primꝰ ab Ethereo venit Saturnꝰ olympo. Arma iouis fugiēs et regnis exul ademptꝰ. Is genꝰ indocile ac dispersum mōtibus altis. Composuit legesq̄ꝫ dedit laciūq̄ꝫ vocari Maluit. his qm̄ latuisset tutus in orꝭ. Eius tamē magnitudo a principio angustissima fuit. Seruiꝰ aūt dicit Latinos ꝓprie appellatos fuisse eos q̄ intererāt viscaribꝰ Albani montis. Fines vero huiꝰ regionis latine nūc campanie nūcupate a maritana parte ab hostijs Tiberinis incipiūt. et in Cayeta vrbe terminant. vbi sunt ciuitates extantes ⁊ dirute vicꝫ. Ostia Sinuessa. Ardea Terracina ⁊ Careta. Et insule poncia ⁊ pādana atq̄ꝫ mōs Circeꝰ. In mediterraneis aūt velitre Aritia olim ciuitas anagnia. prenestina. tyburtina. Thusculū et alba olim ciuitas A qua albani reges. In hac igit regione fuere ppl'i qui aborigines rutuli. Uolsci. Hernici. Eq̄coli et Marsi dicebant. Magnuꝫ em̄ hec regio habet circuitū. Janus aūt pater ⁊ deorꝫ deꝰ cognomiatꝰ vir vtiq̄ꝫ ꝓhumanꝰ bonusq̄ꝫ atq̄ꝫ summꝰ hospitalitatis cultor ex orientalibꝰ veniēs regionibus primus oīm in ytalia regnare cepit. Is inter cetera virtutis sue opera Saturnū nō modo benigne suscepit verū etiā cum eo regnum partitꝰ est.

Italia quippe Europe regio est oīm totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuisse existimatur: vnde etiā Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quorꝫ multitudine pulchritudineq̄ꝫ ac fetu italiam dixit. Est aūt hec regio in forma cruris inter adriaticū et thuscū mare. siue superū et inferum: et a iugis alpiuꝫ: dorsoq̄ꝫ apenini mōtis porrecta: se paulatim attollēs vsq̄ꝫ ad reginū verticē ⁊ littora brutiorꝫ extendit. in vltimo sui in duo scindit cornua. Quorꝫ alterū Ionū spectat mare. Alterū siculū. in extremitate Rhegium opidū habēs. Eiꝰ longitudo ab augusta pretoria que in alpineo fine sita est. ⁊ ꝑ romaꝫ capuāq̄ꝫ porrigit vsq̄ꝫ ad oppidū rhegiū (Solino teste) decies centena ⁊ viginti milia passuū colligit. Latitudo vero quadragintadecem. Ubi maior latitudo. Ubi vero minor centū trigintasex. Habetq̄ꝫ vmbilicuꝫ in agro Rheatino que dudum ex latere maris superi Rubiconem fluuiuꝫ pro finibus habuit. Dicta est autem prius hesperia ab hespere atlantis fratre. Deinde Oenotria ab optimo vino quod ibi nascitur. Postremo italia ab italo Siculorum rege dicta est: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit ⁊ regnauit. Hec regio nullis terris cedit siue agrorꝫ vbertate siue armorꝫ gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo regum latinorum et ytalie.

Janus	1		Siluius	8	Añ. 29	Liberinus	15	an. 8.
Saturnus	2	Isti quiq̄ꝫ	Eneas siluius	9	añ. 31.	Agrippa	16.	an. 40.
Picus	3	regnaue-	Latinus	10	añ. 50.	Aremulus	17.	añ. 19.
Faunus	4	rūt añ. 200.	Alba siluius	11	añ. 39.	Auētinus	18.	añ. 38
Latinus	5		Egiptꝰ siluiꝰ	12	añ. 24.	Procas	19.	añ. 23.
Eneas	6	añ. 3.	Capis	13.	añ. 28.	Amulius	20.	añ. 44.
Ascanius	7	añ. 38.	Carpentus	14	añ. 13.	Numitor	21.	añ. 1.

PIsarum Ethrurie insignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex pisa Archadie ciuitate venientibꝰ inicium sumpsit. Nam seruius sic inquit. Quidaꝫ ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et pisas in ytalia condiderunt. quas sic ex pristina ciuitate vocauere. Eam enim vrbem vetustam et gestaꝝ rerum gloria claram ab Alpheis originem habuisse Virgiliꝰ dicit quom ait. Hos parere iubent Alphee ab origine pise. vrbs ethrusca solo. Et plinius. pisas inter auxerim et arnum amnes a pelope et territanis greca gente ortas asserit. Iustinus vero dicit. pisas in liguribus grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic tyrrhena vado frangentes equora pise. Hec igitur ciuitas q̃uis infelix nunc sit habita vtpote que florentino populo grauissimis subiaceat pressuris. olim tamen potentissima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuisse potentatum inuenimus. Postq̃ꝫ vero maritime vrbes ethrusce. hinc luna inde populania delete fuerunt. quiescentibus per Karoli magni filiorum tempora ytalie rebus eam quā postea habuit potentiam assumere cepit. Quibus temporibus et deinceps multos prestātissimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et prestantia mirū̃immoduꝫ aucta fuit. Quo factū est vt inter ethruscas vrbes. et belli gloria diuitijs atqꝫ potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas insulas atqꝫ ipsam quasi hierusalem suo dominio subegerit. Sed ab annis septuaginta postq̃ꝫ ea ciuitas florentinis subiecta fuit infrequens populo opibusqꝫ exinanita penitus est reddita. Pise tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc superbissimis edificijs et pontibus super Arnum fluuium positis exornata plurimum est. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virgini dicatum. et claustrum toto orbe celeberrimū qd̃ campus sanctus nuncupatur. Atqꝫ Turrim cāponariam miro ordine confectam. Que omnia videri et mirari incredibile videtur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Jurispontificij doctissimos ordinis predicatorum. Atqꝫ Huguitioneꝫ grāmaticum. et alios multos.

Pisa

Anglia insula quã veteres Albion a q̃busdã albis mõtibꝰ q̃ ad eã nauigãtibꝰ priꝰ apparẽt vocauere tum Brittãniã a bruto Siluij postumi latinoꝝ regꝭ filio albionã insulã quã gigãtes incolebãt supatã ab ip̃o brittãniã appellauit. Et h̃ brittãnia maior ad mĩoris brittãnie differẽtias gallias ꝯtingẽtis dicebať. Nũc a q̃daz anglo potẽtissimo rege anglia in hodiernũ diẽ appellata est. Hec eĩ triangl'aris ẽ inter septẽtrionẽ ⁊ occidẽtẽ sita. q̃ ab oĩ ꝯtinẽte habeť diuisa. Naz a germania q̃ sb̃ septẽtriõe est incipit. Et iuxta galliã ⁊ hyspaniã versus occidẽtẽ ꝓtendiť. Et iõ solinꝰ dixit. Finis erat orbis ora gallici littoris. nisi britãnia insula nomẽ pene orbis alteriꝰ mereref. Vñ virgiliꝰ. Et penitꝰ toto diuisos orbe brittãnos. Brutꝰ aũt cũ in brittãniã seu angliã mãsionẽ sibi delegisset e vestigio secꝰ Tamessis fluuij ripas Trinõatem ꝯdidit vrbem munitissimã. Et q̃dez oĩbus copijs feracissimã ad veterꝭ Troye memoriã recẽsendã. Brutũ hũc tres genuisse filios ferũt. s. Locrinũ Albanetũ ⁊ Cambrẽ. Qui p̃io insulã inter se diuidẽtes. Locrino natu maiori media insula ps obuenit. Que ab ip̃o lochria postea fuit cognoĩata. Et ĩ ea adhuc lundinũ ciuitas extare dr̃ Vrbs mercatoribꝰ ⁊ negociatoribꝰ maxie celebrata. In q̃ adhuc anglie reges p̃ricipesq̃ ac senatꝰ ppl'i cum mercatoribꝰ cõuenire vt plrimũ tradũt. Albaneto vo eiꝰ filio q̃rta insula ps obuenit. q̃ ab eo albania fuit dicta. Et h̃ scocia nũc nũcupaf. Est eĩ eiꝰ insula in q̃ est anglia scocia supma ps in aq̃lonez versa flumibꝰ haud magnis ⁊ mõte q̃daz ab anglia discreta. Cambri vero tercio filio cambria q̃ nũc Thyle dr̃ insula inter septẽtrionalẽ plagã ⁊ occidẽtalẽ. q̃ vltima fuerat ex cognitꝭ a romanis. in q̃ estiuo solsticio sole de cancri sidere faciente trãsitũ nox nulla. brumali solsticio ꝓinde dies nullꝰ. Huiꝰ insule maxia ps fructifera ẽ. Abũdat pecore Auro ⁊ argẽto ferroq̃. Efferũturq̃ ex ea pelles ⁊ mãcipia. Et canes ad venãdũ aptissimi. Multꝭ insulis nec ignobilibꝰ circũdaf. qꝝ hibernia ei ꝓximat magnitudĩe: paruo a brittãnis disiũcta freto. Et ĩsule pue Orchades appellate. Gregoriꝰ btĩssimꝰ põtifex hꝰ noĩs scõs eo missis Augustino mileto ⁊ iohãne mõchis cuz alijs ꝓbatissime vite viris. Primũ angliã ad fidẽ ꝯuertit. Et in ea deiñ mlti reges claruere miraclis. Circuitu brittãniã patere triginta octo milia passus septuagita quinq̃ milias pythias ⁊ ysidorus tradũt. in q̃ spacõ magna ⁊ multa flumina. preterea metalloꝝ larga variaq̃ copia. Eorum hystorias Beda optime describit.

Quarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vsq3 ad trasmigrationem babilonis. Et habet scđm hebreos annos. 484. Sed scđm septuaginta interpretes hab3. 485. annos. Qui dauid primus regnauit de tribu Juda apud hebreos annis. xlvij. in Ebron super tribum iuda: et xxxiij. super totum israel. Jnchoatur autem quarta Etas in dauid. non q2 primus regum: sed q2 primus regum de tribu iuda. qm̄ ei fuit facta expressa ꝓmissio de xp̄o nasci turo de tribu iuda. Gesta aūt eius patent per totum scđm librū regum ⁊c̄. Vn̄ dauid audita morte saulis luxit cū suis et ieiunauit. instituitq3 carmē lugubre. q2 rex israel primus ante eum et dominus eius.

Dauid prophetarum omnium princeps Jsai de tribu iuda filius. primus hebreorum rex anno a natiuitate abrahe nongētesimo quadragesimoprimo hebreis regnare cepit. Et regnauit (omībus cōputatis in hierusalē ⁊ in Ebron) annis. 40. Uir quidez ab infancia pulcherrimus ruffusq3 ac decora facie. ingenti fortitudine sed animo maiori. Qui preter philisteū gigantem virū fortissimum quem ante regni susceptionē funda interemerat: etiam in certaminibus (suscepto imperio) que ꝓ subiectis regni suscipiebat. primus ad pericula semper properabat. Jpse regno adepto primū hierosolimā obsidens tandez cepit: expulsis inde chananeis et iebuseis Jnde omnes palestinos et hostes omni ex parte cōtriuit. Tandem cum predictum tempus regnasset plenus dierum bonorumq3 operum obdormiuit in domino cum vixisset. 70. annis. Sepeliuitq3 eum Salomon filius eius in hierusalem decenter.

Filij dauid in Ebron quattuor

6us Jectra 5us Saphacias 4us Adonias 3us Absolon 2us cheliab Primus amon

Salomō (anno mūdi. 4165) Dauid regis ex Bersabea filius. scđs hebreoruz rex. adhuc viuēte patre hebreis regnare cepit. et regnauit annis. 40. hūc natum pater confestim Nathan ꝓphete viro doctissimo atq3 sanctissimo educandum nutriendumq3 dedit. factus adolescens suas ob virtutes domino iubente reliquis suis fratribus abiectis dauid in regnuz ꝑfecit. Js hostes debellans pacem vndiq3 obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimū extruxit. Tādem cum quattuor et nonaginta annis vixisset valde longeuus mortuus est. Cunctis regibus felicitate excedens. Et sepultus est in hierusalem.

Regina Saba audita fama salomonis: venit a finibus terre audire sapientiam eius. et de omnibus que interrogauit ei satisfecit: Uidens ordinem domus et familie: et audiens sapientiaz eius multū laudauit eum. Dederuntq3 alter alteri magna munera. Fecitq3 Salomon thronum eburneum adquem sex gradibus ascendebatur quare et omnes vndiq3 terrarum desiderabant videre eius faciez. Et quia prophetissa fuit Sibylla dicebatur. quia ꝓphetauit de ligno sancte crucis. et de excidio iudeorum. Fuit eñ cultrix vnius veri dei.

Saba

Linea Christi
Dauid secūdus rex Jsrl'
Anno mūdi. 4085.

Salomon Rex

Dauid ex cōsilio domini ascendit cū suis in Ebron: ibiqꝫ in adolescētia sua in regē electus vnctusqꝫ per Samuelē solū sup tribū iuda. Et hysboseth filiꝰ saulis opante abner auū culo eiꝰ: factꝰ est rex sup alias. xi. tribꝰ israel: q̄ regnauit duobꝰ annis. Cōgregatis aūt exercitu dauid sub Joab principe exercitꝰ eiꝰ et abner principe exercitꝰ hysboseth ex cōmuni assensu. xij. ex vna pte. et. xij. ex alia luctauerūt adinuicē: et alter alteꝝ occidit vno ictu Fugiētibusqꝫ his q̄ erāt cū abner. asael germanꝰ Joab persequēs abner nolēsqꝫ ad pces eiꝰ omittere psecutionē: Demū fuit pcussus asael ab abner in inguine auersa hasta. et mortuꝰ est. Longa igitur cōcertatiōe facta inter domū Saul ⁊ domū dauid. Dauid pficiens ⁊ semp seipō robustior. Domꝰ aūt Saulis decrescēs quotidie. Nati sūt aūt dauid in Ebron pmogenitꝰ āmon: scd̄us cheliab Tercius absalon. Quartꝰ adonias. et alij de pluribꝰ vxoribꝰ. Abner aūt q̄ regebat domū hysboseth redargutꝰ ab eo. qꝛ cognouerat cōcubinā saul. indignatꝰ cōtra eū accessit ad dauid ⁊ pmisit ei populū totū isrl' reducere ad subiectionē eiꝰ. Quod cū tractare disponeret reducta vxore dauid. s. michol ad eū Joab ꝓditorie occidit ipm abner in vltionē fratris sui azabel: quod dauid displicuit: ⁊ fecit eū honorabiliter sepeliri associās cadauer cū suis. lugēs ⁊ ieiunās ꝓ morte illiꝰ.

Hic dauid quasi stupor quidā in hūano genere relucet in q̄ nūqꝫ hec siml' cōuenerūt. tanta sublimitas ⁊ hūilitas tanta. tāta strenuitas ac tanta mititas: tam grandis seculariū cura. Tam pura ⁊ deuota spiritualiuꝫ cōtemplatio. tot homīes pimere. totqꝫ lacrimas effundere. In tanta cadere pctā. et talē agere penitētiaꝫ Natiqꝫ sunt ei filij in hierusalem. Salma Sabab Nathā Salomon ex Bersabea vxore vrie. et alij nouem absqꝫ filijs cōcubinarum. Hic deniqꝫ regno in pace adepto contra legē Moysi (qua precipit nō dinumerandū esse populū) precepit Joab principi militie sue vt dinumeraret vniuersum populum. Et censu habito. inuenit millemilia et centuꝫ milia virorum educentium gladium. et de tribu iuda solum quadringenta et septuaginta milia bellatorum. Displicuit autem deo quod populum decēsuisset, et percussit israel pestilentie plaga. ex qua adseptuaginta milia de omni israel cecidisse referuntur.

Isti tres prophetabant tpe dauid Nathan vero fuit filius fratris dauid. et adoptiuus ysay.

Filij dauid in hierusalem nati

Salomon ascendit in Gabaon vt immolaret in excelso vbi erat tabernaculum et altare eneū Moysi et obtulit mille hostias in holocaustum. Et apparuit ei dominus in nocte per sonnium dicens vt peteret quod vellet ab eo. Is postulauit sapientiam ad regendum populum suum. Placuit sermo coram domino et ait. Cuȝ non petieras diuitias gloriam et mortem inimicorum seu longam vitam exauditus es. Dedi tibi cor sapiēs ꝙ nullus ante similis tui fuerit. Primūqȝ iudicium in quo ostensa est sapientia eius fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppresso contendebāt de superstite cuius esset. Et data sententia per Salomonem ꝙ diuideretur in duas partes: rogauitqȝ mater vera ꝙ totus viuus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomō esse illā verā matrē sibiqȝ dari iussit.

Judicium Salomonis

Templum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni sui edificare cepit. q̄ fuit. cccc lxxx. egressionis israel de egipto. A natiuitate abrahe nongentesimus octuagesimusquartus Et in octauo anno compleuit. Fuit autem edificatum in hierusalem in monte moria vbi abrahaȝ voluit filium immolare. et Jacob vidit in somnis scalam de celo ad terram. Id autem templum ex lapide albo totum constructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta est videlicet de lapidibus politis mira arte compositis. Eius longitudo cubitorum sexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cuȝ hac dispositione ꝙ a pauimēto iuxta terram vsqȝ ad primum tabulatum erat altitudo. xxx. cubitoꝝ. Et a primo tabulato seu solario vsqȝ ad scdm erat altitudo. xxx. cubitorum. Et ab isto scdo solario vsqȝ ad tercium quod erat tectum templi erat altitudo sexaginta cubitorum. Habebat ergo duo solaria inter pauimentum et tectū Et in quolibet solario et in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Istud dicitur in euangelio pinaculum: super quod xp̄s a dyabolo tentatus fuit. Et erāt ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et diuidebatur in duas partes scȝ in sancta ad quē locum primo erat ingressus in templum ex parte orientis. xl. cubitorum. Et sanctasanctorum. xx. Eratqȝ in medio inter sancta et sanctasanctorū paries factus tabulis cedrinis. Et postea lamīs aureis cooptus altus. xx. cubitis. Ante quem velum appensum tenue pulcherrime intextum. quod scissum est a summo vsqȝ deorsum tempore passionis. Intra sancta sanctorum erat archa domini facta a moyse. In archa erant tabule decalogi. Solum semel intrabat summus sacerdos in anno in sanctasanctorum infesto propitiationis cum magna solennitate. In sancta autem circa velum intrabant sepe soli sacerdotes in certis sacrificijs ad accendēdas lucernas. Et ibi ex pte meridionali erat candelabrꝝ aureū qd̄ fecerat Moyses cum septem lucernis. Et ex pte Aquilonari mēsa ꝑpositionis. In medio aūt erat altare aureum factū a Moyse. sed addidit Salomō. x. alia candelabra eiusdē scematis sed maioris quātitatis. quiqȝ ad dextrā. ⁊ quiqȝ ad sinistrā. Et similiter. x. mēsas aureas maiores. Et in medio altare thimiamatis.

Linea pontificū

Sadoch filius achitob

Sadoch sumus sacerdos in principio regni Salomonis sedere cepit. Hic fuit in nūero pontificum octauus.

Achimaas filius sadoch

Achimaas non⁹ summus hebreorū sacerdos clarus fuit. ⁊ maxima in veneratiōe apud iudeos habitus est.

Achias ꝓpheta

Achias silonites ꝓpha ꝓdixit hieroboā ꝙ esset regtur⁹ sup. x. trib⁹ isrl'. Iste Hieroboā decē scissuras pallij ab Achia ꝓpha accipiēs ⁊ in egiptū fugiēs. mortuo Salomōe a decē tribub⁹ elect⁹ i regez. Uitulos aureos cōflatiles in dan ⁊ neptali posuit ydolatra pessim⁹ effectus. peccare fecit isrl' pplm ad ydolatriā iducēdo. Uñ toti⁹ ppli isrl' destructio secuta ē.

Semeias ꝓpha compescuit Roboā ne pugnaret cōtra Hieroboā. ⁊ scripsit eoꝝ regū gesta. Iste etiaz ꝓphauit qn̄ Sesac rex egipti diuersa mala fecit i terra iuda anno scz quinto roboam.

Semeias

Abdo propheta

Abdo ꝓpha hic ꝓphauit cōtra vitulos aureos ⁊ man⁹ hieroboā aruit. dū re uerteret ī hierosolimā i via a leone iterfect⁹ ē.

Linea regū israel

Hieroboam

Nadab

Nadab hieroboā regis fili⁹ scd̄s israhelitaꝝ rex incepit regnare scd̄o anno Aza regis Iude et fecit malū sic pater ei⁹. Et pcussit euz baassa ⁊ regnūt ꝑ eo scd̄m ꝓphetiā Achie ꝓphe.

Baasa

Iste Baasa de tribu Isachar terci⁹ israhelitaꝝ rex fecit malū corā dn̄o ambulādo in oibus pctis hieroboā nec audiuit Hieu ꝓphetaz ad eū missuz ꝫ occidit eū ⁊ ipse a chreōe pept⁹.

Hela

Hela baase regꝭ filius qrt⁹ regū isrl'. Illū interfecit ei⁹ seruus Zambri cū omni domo pr̄is sui vsqꝫ mingentem ad parietem scd̄m prophete dictum.

Perusia

Perusia vetustissima ac nobilis Ethrurie ciuitas olim primaria. sed nūc tercia inter ethruscas ciuitates nomīata: quā Justinus ab acheis conditā fuisse dicit. et ante romā conditā iniciū sumpsit: Quis alij Troyanum quendā principē noīe perusiū eiꝰ conditorē affirmant: et ex suo noīe perusiū siue perusiā nomīauit. Est aūt hec sola inter oīs italie vrbes felicitatem nacta penitꝰ inauditā. Oꝝ eandē pene status et rerꝫ condictionē quā ante conditā vrbem Romā: et postmodū roma sub regibꝰ cōsulibꝰ et impatoribꝰ ⁊ tyrānis habuit nūc retinet. Passa est tñ varias sed tolerādas agitatiōes. Quaꝫ romani post mortē alexandri magni. L. postbumij consulis virtute in deditiōeꝫ acceperūt. At liuius scribit libro decimo. Nec in Ethruria pax erat. Naꝫ ⁊ perusinis auctoribꝰ post deductū a consule exercitum rebellatum fuerat: Fabius q̄ttuor milia quingentos perusinoꝝ occidit. Et si vero per infaustissimi triūuiratus tempora. L. Antoniū M. Antonij fratrē Octauianꝰ cesar in Perusia obsedit. famemq̄ꝫ raro alias similē auditam Antonij exercitus in ea clausus. ⁊ perusinus populus sustinuere. Et capta vrbs dirutaq̄ꝫ est. Eam tamen breui instauratam factꝰ Monarcha menibꝰ portisq̄ꝫ nunc extantibꝰ cōmuniuit Idem octauianus augustus. Quā a suo cognomine perusiam augustā (sicut littere cubitales portis incise ostendūt) voluit appellari. Eiꝰ diruptionis causam ponit Liuius libro. cxxv. Est itaqꝫ perusia omni ex parte montuosa. Cuius loci conditio ea est: vt nec quicq̄ꝫ munitius: nec certe ameniꝰ inueniri possit. Nā prerupt[is] vndiq̄ꝫ rupibus aucta: ita inexpugnabilis est: vt nullis quasi egeat defensionibus. Et licet plurime apud perusinos olim extiterint intestine seditiones: et tyranni aliq̄n eos oppresserint. nūc tamen libera est. Et optimis eruditissimisq̄ꝫ viris et legibus instituta. In ea sunt templa pmagnifica ornatissima. religiosoꝝ mōsteria: excelsa ciuiū pallacia. Amplissima pauperū hospitalia gynnasiū celeberrimū. forū cū insigni fonte amplum. Et porticꝰ ⁊ viridaria optime arboribus cōsita. Eius ager olei vini. croci: et suauissimoꝝ oīfariam fructuū feracissimꝰ. Baldꝰ in ea claruit. qui cum Bartolo scisso ferratensi Jurīū ciuilis et pontificij obtinuit principatum. Similiter angelus et petrus germani. Sed et Cynus consultissimus ante eos perusinꝰ extitit. Et nostra tempestate Matheolus perusinus medicus famosissimus e Perusio originem duxit. Qui padue in gymnasio in primis docendo et dicendo floruit.

Linea Christi
Reges iude

Roboam 4205.

Abya .4222.

Asa .4225.

Circa hec tpa sanctoꝝ doctorū scripta gentiliūꝫ hystorias nō cōmemorāt ex illa forsitā causa: q ad intellectuꝫ sacre scripture nihil conferūt. Unde vsq ad sardanapallum vltimū monarchaꝫ assyrioꝝ. de alijs intermedijs aliqui nullam faciunt mentionem.

Iste Roboaꝫ fili⁹ Salomonis terci⁹ hebreoꝝ rex pri suo in regno: sed nō in sapientia successit. spreto nāq senioꝝ cōsilio ꝑ adolescentū temeritate cōturbans ppl'm: duas trib⁹ retinuit. Et dictū est regnū istud iuda. q pctis suis exigētibus impetū Sisach regis egipti eū inuestātis sustinuit. Iste roboā habuit vxores. 18. et cōcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno primo scd'm cōmestorem diuisa est monarchia dauid regni iudeorum et nūq readunata.

Hyeu Eliezer Oziel

Hyeu ille filius anani prophe mittit' cōtra baaza et martiriuꝫ constāti anio vsq ad mortē ꝑtulit.

Isti tres scꝫ hyeu eliezer ⁊ oziel cuꝫ azaria ꝓphetauerūt regib⁹ Juda scꝫ Azar ⁊ Josaphat ⁊ Jorā

Ab isto Siluio enee filio ex lauinia tercio latinorum rege reges sequētes dicti sunt siluij. q ⁊ fuit in silua nutrit⁹ ⁊ venatiōe. Hic nat⁹ est post mortē patris: vn̄ posthum⁹ dicit' Enee. qꝛ post humatiōꝫ ipius nat⁹ iuxta illud virgilij. Tu posthum⁹ plebis.

Iet regnauit annis. 29.

Iste Eneas fili⁹ ꝑdicti siluij posthumi regnauit ānis. xxxi. Is latino post se herede relicto exspirauit

Iste abya quart⁹ iudeoꝝ rex fili⁹ roboam ex macha vxore filia Absalonis trib⁹ annis regnauit. fecitq malū corā dn̄o ambulādo in pctis pr̄is sui. et ideo paucis ānis regnauit. Mouit aūt cōtra eū bellū hieroboā rex isrl' hn̄s in exercitu suo. lxxx. milia bellatoꝝ ⁊ abyas. xl. milia. Quē ad se veniētē cū tali ingenti exercitu facile cōpescuit ac supauit. Ex cui⁹ quideꝫ exercitu ad quīqgīta hoīm milia vno ꝑlio īterfec

Iste Anani propheta increpauit aza ideo incarceratur.

Anani

Latinus silui⁹ ille regnauit annis. l. tpe dauid

Iste alba silui⁹ fuit Enee siluij fili⁹ edificauitq Albaꝫ ciuitatē a q reges albanorum dicti sunt. Forte pri⁹ fundata. et hic instaurata.

Achis ille regnauit tēpe Roboā annis. xxiiij. capi filio derelicto.

Asa ille in principio regni sui ac deinceps vsq ad annū tricesimūsextū fecit bonū coraꝫ dn̄o ambulādo in vijs pr̄is sui dauid abstulit ydola. ⁊ ꝑcussit ethiopes cōtra se veniētes. Demū iniit fedus cuꝫ rege Syrie benedab qd deo displicuit. vn̄ misit ad eū ꝓpham Anani quē incarcerauit ꝓpter qd dolore pedū ꝑcussus obijt. Regnās aūt Aza ⁊ regnuꝫ scd'm legē dn̄i cōpescuit egressus est contra euꝫ Zara ethiopie rex cū exercitu ac multitudine innumerabili Asa cum exercitu suo obuiās dn̄m inuocauit: qui exterruit ethiopes. et versi sunt in fugam Occurrente sibi azaria propheta confortantem eum. prophetansq inter cetera predixit hierusalem a caldeis fore capiendam.

Linea regum italie

Siluius posthumus

Eneas siluius

Latinus siluius

Alba siluius

Achis siluius

Azarias propheta

Azarias filius obeth ꝓpha clarus habetur qui ⁊ de captiuitate predixit. Hic egressus in occursuz aza regis iuda. ⁊ cõfortatus est in verbis ꝓphe. et euz promptiorẽ de dei cultu reddidit animatum. et abstulit ydola de omni terra Juda et beniamĩ.

Zamri rex israel deleuit domum baasa et statim percussit eum Amri et regnauit pro eo.

Helia ꝓpha oratione obtinuit q̃ tribus annis et dimidio nõ plueret sup terrã. Hic past9 est a coruo in torrente carith. vbi coru9 deferebat ei panẽ ⁊ carnes mane et sero. Exinde vidua sareptana de pugillo farine nõ deficiẽte cui9 filiũ mortuũ matri viuũ restituit eum pauit. Jpe etiã corã pplo isrl' congregato in mõte carmeli ignẽ descẽdere fecit de celo sup sacrifitiũ qđ q2 quadringẽti sacerdotes ydolo2 facere nequierũt occidi fecit. Et ꝓpter hoc cũ Jezabel in vltionẽ ipsorũ vbiq3 ꝑsecut9 est. prexit in desertũ sub iunipero dormienti angelus appuit excitans euz ad esuz panis subcinericij sibi allati et exortãs vt comederet in cui9 fortitudine cibi. xl. dieb9 ambulauit vsq3 ad mõtẽ oreb. inde in damascum veniens. deinde a domino per turbinem in celum vectus est.

Helya propheta

Abdyas vn9 de. xij. ꝓphis ponit' in figura. dicit' fuisse dispẽsator dom9 achab regis isrl'. Qui cũ Jezabel regina vxor Achab interficeret ꝓphas domini. abscõdit ex eis quiquagenos et quiquagenos in spelũcis pauitq3 eos. ⁊ iõ meruit a dño spm̃ ꝓphie.

Abdias

Achab sext9 rex isrl' sup oĩs q̃ erant ante eũ iniq̃ egit maxime suasu pessime Jezabel vxoris sue. Qui postremo in bello ꝑcussus sagitta obijt. Fuit aũt Jezabel filia regis sydonio2 toti9 malicie prodigium. que occidit Naboth et ꝓphas dñi. Jpa vero interfecta est per hieu et a canibus cõmesta.

Micheas

Micheas ꝓpha de tribu ephrem ort9 in morasti qm̃ peccantẽ achab sepius arguebat. ⁊ ipm predixit morturũ sub Joraz filio eius. precipitio valde porrecto iactatus occubuit.

Ochosias rex isrl' septim9 misit ad beelzebub deum accaron consulendũ si posset sanari propter quod obijt iuxta verbum helie: Cepit aũt regnare anno. xvij. regis iude Josaphat. Extinct9 est aũt sine filio. cui successit in regno frater eius Joram.

Jonas propheta filius Amathi clarus habet' et multa predixit que non sunt scripta hic. post hec mittitur ad niniuen. vt patet in eius libro dicit' autez q̃ ipsuz helyas suscitauerit a morte adhuc puerũ. Js a ceto deglutit9. passionẽ xp̃i naufragio ꝓfigurauit.

Jonas

Jstum Joram octauũ regem israel obsedit benedab in samaria. et meritis helisei liberat9 est. Jp̃e autem regnare cepit anno. xviij. regis iosaphat loco fratris sui Ochosie. Sed q2 secutus fuit peccatuz Jeroboaz interfectus est a hieu cum omni domo patris sui. q̃uis per aliquot annos obseruatione precepto2 dei et moderatione in suos vsus fuisset. Et heliseũ ꝓphetam in veneratione et precio habuisset. Moabitarum regem fudit ⁊ eius ciuitates subuertit. Et omnia inimicorum spolia consecutus est.

Linea Regum israel

Zamri

Amri al' ambri

Achab Jesabel

Ochosias

Joram

IN Jericho olim regalis ciuitas et famosa. nūc in paruā villaꝫ redacta. In loco pulcherrimo atqꝫ in valle iordanis sita. Uix octo habēs domos. et oīa monimenta sacroꝝ locoꝝ in ea ferme penitus sunt deleta. legitur dominū multa fecisse in hiericho. Cum eius murus miraculose destruxit Josue reedificanti maledictionē dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zachei xp̄s hospitio fuit receptus. Ex hac ciuitate Helizeū ꝓpheꝫ deludētes ab vrsis deuorati. Et ꝓpe eam dn̄s cecū illuminauit ꝛc. Fuit aūt prope hāc ciuitatē olim opobalsami ortus de cuiꝰ amenitate scribit Justinꝰ abbreuiator trogi pompey. Est nāqꝫ vallis que cōtinuis mōtibꝰ velut muro quodā ad instar horcoꝝ claudit. spaciū loci ducēta milia iugera nomine hiericho dicit. In ea silua est et vbertate ꝛ amenitate insignis. Siquidē palmento ꝛ opobalsamo distinguit. Et arbores opobalsami formam similem piceis arboribus habent nisi ꝙ sunt humiles magis. et in vinearum more excollunt. Quippe cū toto orbe regionis eius ardentissimus sol sit ibi tepida aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas inest.

Hiericho

CUm Helias iter faceret cum discipulo suo helizeo: Uenientes ad Jordanis fluuiū percussis aquis pallio helye facta via per mediū transierunt. Quo transacto dixit Helias heliseo. vt peteret qđ vellꝫ anteqꝫ tolleretur ab eo. qui postolauit duplicem spiritum eius. id est in faciendo mirabilia et ꝓphetando. Responditqꝫ ei se hoc recepturū si euꝫ videret cū tollerer ab eo. Sermociocinātibꝰ aūt sil' apparuit currꝰ igneꝰ cū equis igneis in quē helias ascēdens assumptꝰ est in celū id ē in paradisuꝫ terrestrē. Ubi viuꝰ ꝑmanet cum Enoch vsqꝫ ad tp̄a antixp̄i. ꝯtra quē descēdet ad predicādū. Helizeo aūt vidēte ꝛ clamante pater mi pater mi currꝰ isrl' ꝛ auriga eiꝰ ꝛc. accepitqꝫ palliū helie. qđ ei ceciderat. et reuertens ad Jordanē tangēdo ip̄o pallio scđa vice aquas diuise sunt. Uenies aūt ad habitandum in hiericho. Ibiqꝫ ad p̄ces habitatoruꝫ loci sanauit aquas pessimas illiꝰ loci misso in eis vase nouo fictili cum sale in eo: et exinde cū ascēderet bethel: deridētibꝰ eū pueris et dicentibꝰ. Ascende calue maledixit eos post qđ duo vrsi de salto egressi lacerauerūt. xlij. ex illis pueris. Hic autem helias thesbites maximus ꝓphetaꝝ sui temporis ꝑ hoc tp̄s ab hominibꝰ est ablatꝰ. Cuiꝰ finē nemo cognouit. hic m'tis miracl'is quo aduixit claruit. Atꝫ sicut ignis ardēs totꝰ erat. Ita et verba eiꝰ q̄si facula ardebāt. Tandē a dn̄o (vt dictū est heliseo vidente) per turbinem in celum vectꝰ est Relicto in eius loco heliseo propheta.

Helizeus ꝓpha Helyas tesbites

Linea pontificū

Azarias

Yoyada

Asarias

Iste Benedab filius Tabzemmō filiī Ozyon regis Syrie inīīt fedus cuȝ baasa rege israel: q̄ rupto ꝑcussit fedus cū Aza rege iuda. et extunc turbauerit reges Syrie regnū isrl' vtȝ. Benadab rex syrie collecto exercitu suo. et. xxxij. regibꝰ eum adiuuātibus. venit ꝯtra Achab regē israel in preliū. ⁊ dn̄s ꝑ ꝓpham predixit victoriā: quod ⁊ factū est illis fugatis: Iterum infra annū restaurato exercitu venit rex Syrie cōtra isrl' bellū mouēs in vallibꝰ. dicētibus q̄ dij mōtium erāt dij isrl': ideo victi prius fuerāt. Sed debellatus est exercitꝰ Syrie occisis centū milibꝰ de eis. ⁊ decem ⁊ septē milia qui remāserāt. fugiētes in ciuitatem murus ciuitatis ruēs oppressit eos. Benadab autē rex syrie occultās se misit nūcios indutos cilicio ⁊ cinere aspersis capitibꝰ petēs misericordiā: quod Achab fecit dimittēs liberū. Quod ꝓpheta quidaȝ redarguit in habitu simulato ⁊ sub parabola dati alicui in custodiā sub pena mortis sic coclusit. q̄ q̄ ꝯdimiserat benadab dignum morte. ⁊ populus suus israel esset pro eo scilicet periturus.

Asael rex Syrie exigentibꝰ demeritis occulto dei iudicio promotꝰ fuit in regeȝ Syrie vt affligeret filios isrl'. Iste est sup quo fleuit helizeus ꝓphans euȝ futurū regē syrie. ⁊ multa mala facturū israel. Qui etiam ꝓpter peccata hieu missus est a dn̄o in omnē terrā galaad. gad. ruben. et manasse. ⁊ fecit plagaȝ magnaȝ cunctis diebꝰ Joathas. sed Joas filiꝰ eiꝰ dn̄o deo sibi fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Azael post mortem azael.

Zacharias

Iste benadab filius fuit Asaelis. Porro ioas filius Joachas rex israel tulit vrbes de manu benadab quas asael pater suꝰ tulerat de manu Joachas iure prelij. nam tribus vicibꝰ ꝑcussit eum ioas. et debet scribi ꝑ d in fine vt volūt hebrei.

Iste Joiada inclitꝰ fuit et amouit Athaliam ne regnaret sup iudam. constituitq̃ Joas filiū Joram pro ea. Hic solus post Moysen legit vixisse. c xxx. annis. Hic etiaȝ diuino zelo ductus disposuit vt athalia occideretur in domo regis.

Raasim ille rex Syrie vastauit iudam tp̄e Achas propter quod obsedit eum Teglatphalazar in damasco. ⁊ cepit ciuitatē ip̄mq̃ interfec: ⁊ trāstulit pplm.

Zacharias filius Joiade lapidatus est iussu regis Joab inter altare ⁊ templum. eo q̄ Joas increpauit q̄ dereliquisset viam domini.

Iste Asarias ꝓ zelo legis cōstāter restitit ozie regi iude volēti sacrificare vtȝ.

Linea regū syrie

Benadab

Asael

Benadab

Raasim

Naboth Jesrabelita

Naboth iesrabelites: cū haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipse achab ⁊ requisiuit Naboth vt venderet vineam pro orto faciendo. Qui cum noluisset acquiescere ei. contristatum super hoc vxor ipsius Achab Jezabel hoc audiens consolatus est eum. ⁊ procurauit per falsos testes ipsum Naboth accusari de blasphemia dei. quo facto. ille innocenter lapidatus est. Et cum Achab iuisset ad capiendum vineam naboth. dominus misit ad eum helyam qui prenunciaret ei exterminium eius, et domus sue propter tale scelus.

AQuileia vrbiū quondā ytalie traspada-
ne primaria potentissimaqꝫ atqꝫ etiā pul-
cherrima a mari aliquātisper semota: no-
stro etiā seculo pene derelicta: ꝑ hec tpa (Carino
historico teste) a quodā troyano nomie Equilo
e Troya cū alijs pulso cōdictiōis sue principiū
sumpsit. et a se Aquileiā noīauit. Vel vt mgr̄ in-
historijs ait. Aquileia quasi aq̄s ligata cogno-
mentū accepit. Nūc aūt preter sacerdotes cano-
nicos numero haud quāqꝫ multos: ornatissima
speciosissimaqꝫ in basilica diuie faciēde rei addi-
tos ṗter pastores piscatoresqꝫ rarissimos. nulli
nūc incolūt ppl̄i. vt vix castellulū tāta olim vrbs
nūc possit appellari. Sūtqꝫ ⁊ eccia supiꝰ dicta ⁊
pr̄iarchale atriū ⁊ muri oppidulo circūducti Et
mōsteriū virginibꝰ deputatū Peponis pr̄iarche
operū reliq̄e. Florere aūt cepit q̊ tpe primum ro-
manis subigēdis barbaris ad danubiū incolē-
tibus manū apponere ceperūt. Vñ octauianus
Cesar augustꝰ. Et si maiorē belloꝝ ꝑtem ꝑ lega-
tos admīstrauit vt illis ꝓpinquior esset. In his
ytalie ꝑtibꝰ frequēter obuiatꝰ est. Nā Suetoni-
us ait reliq̄ bella ꝑ legatos admīstrauit. vt tam̄
q̄buſdā pānonicis atqꝫ germanicis aut interueni-
ret: Aut nō longe abesset. Rauēnaz vel medio-
lanū vel aq̄leiā vsqꝫ ab vrbe ꝓgressus est. Et iu-
lia eū comitata aborsu facto puerū amisit. Glo-
riosissime de aq̄leia scribit Juliꝰ capitolinꝰ. Pre-
tereundū ne illud quidē est. ꝙ tanta fide aq̄leiē-
ses ꝯtra maximinos ꝓ senatu fuerīt. vt funes de
capillis mulieꝝ facerent quom deficerent nerui ad
sagittas emittēdas atz ob idipm̄ in honorē ma-
tronaꝝ senatū veneri calue templū dedicasse. Au-
xit aūt mirabili incremēto ⁊ immēse ditauit aq̄-
leiam oriētaliū occidētaliūqꝫ mercimonioꝝ mu-
tua ꝯportatio ibidē īstituta. ꝙ nullꝰ stāte aq̄leia
locꝰ alter circa adriaticū mare fuit. in cuiꝰ portu
et diuersorio occidētales oriētalesqꝫ ꝓ cōmutā-
dis mercādis coemēdisqꝫ ⁊ vēdēdis inuicē rebꝰ
cōuenirēt. Hec cū mlto tpe floruerit. Postremo
ab Attila rege omnio diruta fuit. Cuiꝰ īcole ve-
necias ꝯuolātes rē venetā mirūimmodū auxerīt
hāc aūt celebrē ciuitatē euāgelista Marcꝰ duz a
btō petro aploꝝ xp̄i ṗncipe ī Alexādriā mittere-
tur nauigaturꝰ naues illic ex more opirēt. Aqui-
leiēses ad xp̄i fidē cōuertit. Sanctuqꝫ euāgeliū
suuz. Cuiꝰ codex manu exaratꝰ sua venetijs nūc
veneratissime seruatᷣ. Hermacorasqꝫ ⁊ ipē sctūs
ad marci ṗdicatiōz ꝯuersus a btō petro aq̄leiē ⁊
oīs venecie ꝓthopresul institutꝰ omem eā regi-
onē deo nr̄o lucratꝰ est. Quē Nero impator ⁊ sil̄
fortunatū s̄bdyaconē securi ꝑcussit. Fuit ⁊ aqui-
leiēsis Chromatiꝰ ad quez gl̄osus hieronimus
multa scripsit. Et ruffinꝰ p̄sbiter latinis grecisqꝫ
lr̄is adeo eruditꝰ vt eiꝰ q̄ extant tū opa. tū trāsla-
tiones nullis cuiuspiā eccie doctoris opibꝰ secū-
das eloquentia ornatuqꝫ ducamus.

Aquileya

Taruisium

Taruisiū ipsius Marchie Taruisane ciuitas: et ipsa per hec tempora (vt Sicardo Cremonēsi episcopo placʒ) a quibusdam troyanis fundata fuit. Abluitur autē imo potius diuiditur Silo fluuio qui ex ipsius propinquioribus montibꝰ exijt. alijsqʒ vberrimis aquis in ea quasi scaturientibus irrigatur. ac silis in mediterraneis Taruisium vrbem diuidit Cuius nomen prior inter vetustos habet plinius. Per tempora vero Ostrogothorum dignitatē inchoasse videt̄ quā nūc habet. Eo qꝛ Totile pr̄ rex ibidē sedē regni sibi cōstituit. Un totila q̄ postea q̄ntus fuit Ostrogothoꝝ rex ⁊ q̄dē p̄stantissimꝰ taruisij natꝰ educatusqʒ est. Postea longobardoꝝ regni inicio quom alboinꝰ rex eiꝰ gētis primꝰ ytaliā esset ingressus. Aq̄leiamqʒ q̄lis tunc erat et ceteras regionis vrbes p deditionem cepisset. Taruisiū qꝛ eiꝰ incole deditiōē tardiuscule obtulissent. spoliare ac diruere cōstituerat nisi felix ipsiꝰ vrbis ep̄us (vt Gregoriꝰ scribit) Uir timoratꝰ rauēna oriundꝰ regis barbariē sua prudētia ⁊ precū instantia deliniisset. Ornataqʒ fuit ea ciuitas altero prestāte ep̄o hermolao barbaro. Qui sicut decet ep̄m pplo magis prodesse adnitebat̄ q̄ʒ preesse. Qd aūt ab hac vrbe vniuersa regio Taruisana marchia denomietur factū credo a miori nomīs absurditate vt hec appellatio marchie Taruisane in ip̄a mā̄serit: cum ea in regione sint amplissime ciuitates Verona atqʒ Patauiū. Que semp ⁊ dignitate atqʒ potētatu necnō ⁊ opulētia Taruisio anteierint: Longobardi em̄ in ea ytalie parte maxime quā obtinebant regiones habuerunt quattuor a ducibꝰ administratas. in quibus nullum successionis ius filijs ⁊ nepotibus competebat. beneuētanā spoletanam: taurinensem ⁊ forojuliensem: duasqʒ opulentia ⁊ amplitudine superioribus pares Anconitanam atqʒ taruisanam esse voluerunt. Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut gentis longobardorum concilij pmissione ⁊ decreto impetrasset. eas filijs atqʒ agnatis successione possidendas relinquendi ius facultatemqʒ haberet. Nomenqʒ hunc significans perpetuū magistratum in longobarda. barbarie marchionatus est appellatum. Hec etiam vrbs ecelini ⁊ Alberti eiꝰ germani de rumano (sicut patauiū) tyrannide non caruit. A quibus innumeras ptulit calamitates.

Linea Christi

Josaphat

Joram

Ochosias

Athalia filia achab

Jonadab

Anno mūdi. 4240.

HIc Josaphat fecit bonū coram dño. nec legit de eo magna reprehēsione dignū. nisi qđ impijs regibus isrl̄ qñqꝫ p̄stitit auxilium. omnes effeminatos e terra iuda extinxit. Idola quoqꝫ deleuit patrūqꝫ decreta obseruauit. his eñi virtutibꝰ beniuolētiam oīm cōfiniū principū sibi cōpauit. Et palestini ei tributa reddere ceperūt. cū vixisset annis sexaginta cuiꝰ corpꝰ ingēti pompa in hierosolimis sepultū fuit.

ISte Capis siluiꝰ edificauit Capuā in campania. et regnauit annis. xxviij. relinquens Carpēto filio regnum.

IOram pessimꝰ (Anno mūdi. 4291.) occidit frēs suos. ⁊ ambulauit in vijs regū isrl̄. Ideo infelix fuit in oībus ⁊ miserabiliter mortuꝰ. Hic de religioso p̄re genitꝰ declinauit ad pfidiā. ⁊ fornicari fecit filios iuda imitatꝰ fornicatiōꝫ Achab cuiꝰ filiā nomīe athaliam habuit matrimonio. Et p athaliā vxorē nihil p̄termisit q̄ minꝰ aliqđ quotidie noue impietatis efficeret. ⁊ qđ ad vastatione paterne traditiōis attēderet.

CArpentus post regem capis regnauit annis triginta tempore Josaphat.

OChosias Joram regis filiꝰ (Anno mūdi 4299) octauꝰ regū iuda fecit malū corā dño sicut pr̄ eiꝰ et stati occisus est ab hieu. Hūc regē ⁊ duos sequētes scꝫ Joas ⁊ Amasiā p̄termittit matheus. qꝛ voluit tantū ponere tres q̄terdenas. vel qꝛ scđm Hieronimū ⁊ Augꝰ. Jorā accepit vxorē filiā impijssime Jesabelis ideo filij eiꝰ vsqꝫ ad quartā generatiōꝫ dn̄i de genealogia excludūt. ambulauit eñ ochosias in vijs Achab aui sui materni vtꝫ i quarto regū. ix. ca. Hūc hieu princeps militie iorā regis Samarie vna cū oī domo achab obtruncare fecit. Cuiꝰ corpꝰ ex ciuitate Magedon portatū fuit in ciuitate hierosolymoꝝ ibiqꝫ sepultum.

ISte Tyberiꝰ regnauit ānis. 9. et qꝛ in tyberim submersus est: que antea dicta fuit albula ideo ab eo nomē accepit. ⁊ fecit eū Romulꝰ deū. qꝛ credidit eū inter deos translatū. ⁊ esse numen illiꝰ fluuij. cuiꝰ vsus Rome fuit valde necessarius.

AThalia ista mulier efferata audiēs mortuū filiū suū Ochosiā surripuit regnū. Interfecitqꝫ oīne semē regiū Preter Joas quē vxor Joiade pōtificis filia ioram septē annis absconsum nutriuit postea a Joiada ignomīose interēpta est cū septē annos regnasset.

ISte Agrippa siluiꝰ rex albanoꝝ siue ytalorum regnauit post tiberium patrem suum submersum in Albula. regnauitqꝫ annis quadraginta.

IOnadab filiꝰ Rechab clarꝰ habet. a quo stirps valde religiosa Rechabitaꝝ descēdit. Iste est q̄ pphetauit hieu qñ voluit occidere pphetas baal. qꝛ fuit zelator diuini cultꝰ ⁊ maxīe abstinētie ⁊ religiōis cū filijs suis. Nota etiā q̄ filij Rechab ex p̄cepto p̄ris q̄si pegrini et hospites sup terrā seorsū habitabant ab homībꝰ in tabernaclis domū nō edificabāt sementū non serebant nec vinum bibebant.

TEmpore Joraꝫ regis iuda templi ruine et templi vtensilia et sartatecta que vetustate vel neglīgētia athalie pierant. de pecunia collecta reparant iussu regis. quia hucusqꝫ sacerdotes neglexerunt huiusmodi reperare. pecuniam tñ a populo recipiebāt quousqꝫ ponebatur gazophilatium.

Linea Regum ytalie

Capis siluius

Carpētus siluiꝰ

Tiberius siluiꝰ

Agrippa siluius

Lycurgus

Lycurgus scd̄m Eusebiū insignis est habitus. q̄ et iura lacedemonijs composuit. et licet gētilis fuerit leges tamē iustissimas nāli diuinoq̄ꝫ iuri cōsonas dedit. Nec quicq̄d censuit. cꝰ nō ipe exemplū priꝰ daret. Auri argētiq̄ꝫ vsuꝫ et oīm scelerū materiā nō sustulit. Fundos oīm equaliter inter oēs diuisit vt equata patrimonia neminē potētiorē altero redderēt. cōuiuari publice iussit. ne aliciuꝰ diuitie vel luxurie in occulto essent. Iuuenibꝰ nō ampliꝰ quā vna veste vti toto anno: nec aliq̄ꝫ cultiꝰ q̄ꝫ aliū ꝓgredi voluit. nec opulētiꝰ epulari. Emi singula nō pecunia sed cōpatiōe mercīū iussit. Pueros puberes nō in forum sed in agrū deduci iussit. vt primos ānos nō in luxuria: s; in oī ope ac labore agerēt. Nihil eos somnij causa substernere. ⁊ vitā sine pulmēto degere. nec priꝰ in vrbē redire q̄ꝫ viri facti essent. Constituit virgines sine dote nubere: vt vxores nō pecunie causa eligerent. seueriusq̄ꝫ matrimonia sua viri coercerēt cū nullis dotis frenis tenerent. Maximū honore nō diuitū ⁊ potētuꝫ s; senū esse cēsuit. Hec ⁊ alia siīa q̄ solutis antea moribꝰ dura videbant auctorē eoꝝ appollinē delphicū finxit ⁊ inde se ea detulisse. Deinde vt eternitatē suis legibꝰ daret iureiurādo eos astrinxit. ne quid de tam diuis legibꝰ mutarēt donec reuerteret in patriā. ⁊ simulās se iterum cōsulere appollinē. vt q̄d addendū q̄ꝫ diminuēdum his legibꝰ videretur. Profectꝰ ē aūt Cretā vbi volūtariū exiliū ꝑpetuo egit. sed ⁊ moriēs ossa sua in loculo plūbeo ⁊ ī mari abijci iussit. ne si ad patriā deferri ꝯtigeret. lacedemōes se a iuramēto solutos eē putarēt.

Ysaias

Hieu filius Iosaphat regis iuda decimꝰ rex israel vnctꝰ a puero helizei ꝑcussit Iorā cū omni domo achab. ⁊ destruxit domū baal ⁊ eiꝰ ꝓphas occidit. Sꝫ heu vitulos aureos in bethel ⁊ dan nō dereliq̄t. Ideo Asael rex syrie missus a dn̄o mltos occidit in isrl̄ vbi ⁊ moritur postq̄ꝫ regnauit. 28. annis.

Ysayas ꝓpha nobilis: magis euāgelista a btō hieronimo dicit q̄ꝫ ꝓpha. vnꝰ de q̄ttuor p̄ncipalioribus circa h̄ tp̄a clarꝰ habet ꝓpter euidētiā ꝓphie sue.

Iste Ioachas valde attritꝰ est cū tota gēte ab azahele rege Syrie. et ideo deprecabat dominum et pauxillum releuatus est.

Osee

Osee ꝓpha primus de. xij. mittit contra decem tribus. Hic fuit filiꝰ Beeri q̄ꝫuis ꝓphia beeri nō habeat apud nos. ꝓphauit aūt Osee tempe ieroboā regis israel filij Ioas qui ioas simul regnauit cuꝫ osia rege iuda. 14. annis. ⁊ in iuda fuerunt quatuor reges sub quibus Osee ꝓphauit vt dicit osee. i. scꝫ osias. Ioathas. Achaz ⁊ ezechias.

Iste Ioas ꝑcussit syros tribus vicibus iuxta verbum helizei. ⁊ tulit vrbes de manu Azaelis ⁊ benadab filij Asaelis. restituitq̄ꝫ regno suo. Ipse etiā afflixit amasiam non volēs sed compulsus. suꝑbiam eiꝰ humiliauit incipiēs regnare. 37. anno ioas regis Iude.

Iobel

Iohel scd̄us propheta de. xij. de iuda. et futurā eiꝰ tribulationem prophetizat.

Ieroboam satis bellicosus et victoriosus fuit. contriuitq̄ꝫ regem syrie et restituit regnum israel sicut prius insuper et damascum iuxta verbum Ione ꝓphete. Attende q̄ꝫ sit instabilis status regnorum israel. cōtritus vsq̄ꝫ ab nouissimum humiliatus est valde. Syri eleuati iam ad infirmis mirabiliter deprimunt. sic qui fuit supra fiet infra. et econtra. qui fuit infra ascendit supra vt post descendat infra. Hec est rota volubilis huius temporis. et ideo non est mirum ꝙ pauci electi ad hoc assumuntur a domino et ꝙ viri sensati huiusmodi instabilitatis negociū totis viribus fugere contēdunt. Vide augustinum de ciuitate dei in multis locis Si boni regnāt mltis ꝓsunt. ecōtra. si mali ⁊c̄.

Linea Regum israel

Hieu

Ioachas

Ioas

Ieroboam

Linea Christi

Joas

Amasias

Iste Jonas (Anno mūdi. 4306.) cū septē esset annorū a Joiade pontifice rex constitut⁹ est. Fecitq₃ bonū cūctis dieb⁹ Joiade. Post ei⁹ vero mortē delinitus blandicijs magnatorū: Cor ei⁹ depravatū est in interitū suū. Iste ioas lapidari iussit zachariā filiū ioiade summi pōtificis: inter templū ꝛ altare qđ erat ī atrio Anno regni sui penultimo.

Aremulus ille regnauit annis. xix. tempore Joas regis iude. qui posuit presidiū albanorum inter montes vbi nunc est roma. Ex eo iulius et auētin⁹ filij superstites sunt.

Amasias ille (Anno mūdi. 4346.) p⁹ bona inicia malū habuit finē: qđ cōmūe satis vsq₃ hodie in potestatib⁹ appet. Multos nāq₃ officiū destruxit etiā notabiliter ꝓbatos. cuius exempla hic sunt plurima. Hic etiam deos seyr adorauit.

Iste auentinus siluius. xxxvij. annis regnauit et ab hoc mons auentinus qui nunc est pars vrbis vbi sepultus est accepit nomen.

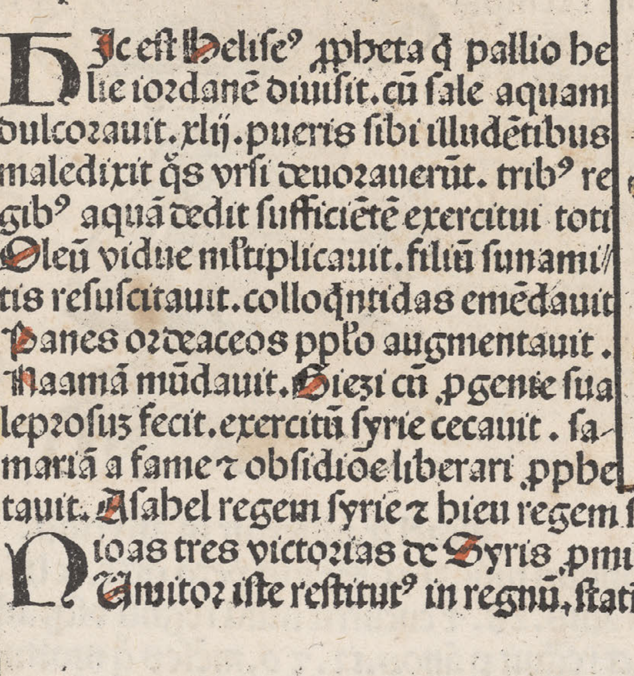
Prochas fili⁹ auētini regnauit ānis. xxiij. cuius laudes virgili⁹ hoc versu extollit. Proxim⁹ ille prochas troyane glīa gentis. Hic duos p⁹ se reliqt filios videlicz. Amuliū ꝛ Numitorem patrem Rhee romuli et rhemi matris.

Regnū iude post mortē Amasie fuit. xiij. annis sine rege: qđ subtiliter oportet accipe ex collatiōe annorū regū isrł et iuda. quia Amasias cepit āno scđo Joas regis isrł. et osias fili⁹ amasie cepit Anno. 27. Jeroboā regis isrł qđ tps extēdit se ad. 41. annos. a qbus subtrahe annos amasie: ꝛ sic remanēt. 13. quib⁹ Osias paruul⁹ erat: nec adhuc ad regnū apt⁹. hoc aūt lxx. et mlte alie hystorie nō habēt. sed alibi h̄ supplēt et scđm hoc oportet concordare eas. alioquin errabis quo ad supputationem annorum.

Naaman princeps militie regis Syrie fact⁹ leprosus: accessit cū lrīs recōmendatorijs ad regē isrł vt curaret a lepra. Cū aūt aduenisset ad domū helisei Jussit eum vt lauaret se septies in Jordane ꝛ mūdaret. Qđ ꝛ si pri⁹ indignās nō acqesceret: demū ad suasionē seruorū ꝓgens ad iordanē: ꝛ lauās se: mūdatus est a lepra. q̄ reuertēs ad heliseū: cū multa ei obtulisset: nihil voluit accipe. Sed Giezi discipul⁹ helisei occulte accessit ad naamā postq₃ recesserat. ꝛ petijt ex parte helisei quedā ab eo: portās ea ad domū suā. Quod scel⁹ detexit helise⁹: ꝛ ꝓpter hoc lepra ꝑcussus est Giezi ꝛ semē eius vsq₃ in sempiternum.

Iste Amuli⁹ fratrē suū Numitorē de regno eiecit. ꝛ Lausuz filiū ei⁹ interfecit et rheam eiusdē filiā ad subtrahendā spem ꝓlis sub specie honoris veste ꝑpetuā virginitatē dicauit. sed cū septē regnasset annis Rhea gemīos peperit filios. s. Remū ꝛ romulū. ꝛ postea amuli⁹ a Romulo ꝛ remo cū adoleuissent occisus est. ꝛ Numitor restitut⁹ fuit in regnum quia fuit auus eorum.

Hic est Helise⁹ ꝓpheta q̄ pallio helie iordanē diuisit. cū sale aquam dulcorauit. xlij. pueris sibi illudētibus maledixit q̄s vrsi deuorauerūt. trib⁹ regib⁹ aquā dedit sufficiētē exercitui toti. Oleū vidue mltiplicauit. filiū sunamitis resuscitauit. colloqntidas emēdauit. Panes ordeaceos pplo augmentauit. Naamā mūdauit. Giezi cū ꝓgenie sua leprosuz fecit. exercitū syrie cecauit. samariā a fame ꝛ obsidiōe liberari ꝓphetauit. Asabel regem syrie ꝛ hieu regem super israel constituit: regi ioas tres victorias de Syris ꝓmisit. mortuūq₃ suscitauit.

Numitor iste restitut⁹ in regnū, statī p⁹ occisus fuit a romulo.

Linea regum italie

Aremulus siluius

Auētinus siluius

Prochas siluius

Amulius

Numitor

Linea pontificū

Amarias

Achitob

Sadoch

Sellum

Hic regnū Israel fuit sine rege annis.33. vt habetur ex collatione regum iuda.

Amos

Amos fuit tercius de duodecim .pphetis. ↄtra gentes multas .pphetat ꝛ specialiter ↄ.x.trib⁹

Abdias fuit quartus de.xij. .pphetis prophetat cōtra Edom. is antiquissim⁹ moriens in sepulchro belize sepultus.

Abdias

Eo tpe spartani seu lacedemonij per annos.l. bellando vagātes scripsert vxorib⁹ suis vt alios maritos ducerent ne gen⁹ periret.

Jonas

Jonas .ppheta ↄ.xij. .pphetis mittit ad niniuitas q̄ audierunt euꝫ.

Micheas

Micheas iste est sextus de.xij prophetis.

Iste Naū est septimus de. xij. prophetis.

Naum

Hic texit hystoria thobie exemplaris tota.

Thobias

Moritur autē thobias annoꝝ. 120 vir sanctus plenus opibus bonis et prophie spiritu clarus. .pphetauit nāq̧ de destructione hierusalem ꝛ templi q̄si iam factum esset cum tamen adhuc futurum esset propter certitudinem .pphetie. Statim post eius mortem vxor ei⁹ mortua est. Et egresso tobia minore cuꝫ filijs suis Niniue destructa fuit.

Iste Zacharias rex israel cepit regnare anno. xxxviij. Ozie regis iude fecitq̧ malū sicut pdecessores sui. et hic ē quart⁹ p⁹ hieu et pcussit eum Sellū ꝛ regnauit .p eo. q̄ statim pcussus a manahen: regno et vita caruit. vtꝫ 4. regū.15.

Iste manahē cepit regnare āno. 39. osie regis iude fecitq̧ malū coraꝫ dño. Et eū tradidit de⁹ in man⁹ regis assyrioꝝ qui indixit ei talēta argenti mille.

Phaceya etiaꝫ fecit malū corā dño eumq̧ pcussit phacee et regnuit pro eo.

Istū phacee Interfecit ozee ꝛ regnauit pro eo: fecitq̧ pactū cum raasin rege Syrie et vastauit Judam: Ideo theglathphalasar rex assyriorum oppressit eū et trāstulit quasi tres tribus in Assyrios.

Ozee fuit vltim⁹ rex israel. ꝛ captus est a salamanasar rege Assyriorum et israel trāslatus est in assyrios.

Sine rege. reges Israel

Zacharias

Sellum

Manahen

Phaceya

Phacee

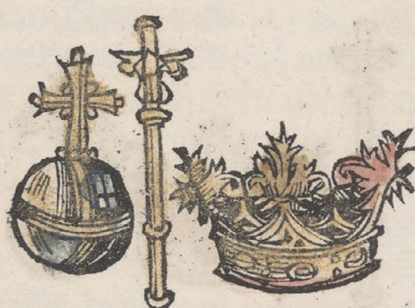

Ozee

Israel transfertur in assyrios.

Anno.xi. Osie qui est annus mūdi.3151. Etatis vero q̄rte.cc lxi. cepit regnū Macedonū in q̄ prim⁹ regnauit caran⁹ vel carnaus ānis.28. ꝛ cucurrit istud regnū vsq̧ ad alexādrū magnū inclusiue p.24. reges. q̄ quideꝫ cepit āno mūdi.3530. et regnuit p ānos.12. ꝛ 6. mēses q̄ mortuo apd̄ babilonē impiū ad m̄ltos trāsfert.

Medorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. an/
no sexto Ozie regis. Sardanapallus ei vltimus assyriorum rex cū regnasset annos. xx. de quo dio-
dorus Siculus in historijs grecorum multa disseruit. Justinus quoqꝫ scribit. Sardanapallus rex
vir oīm muliere corruptior repertus est ab Arbace prefecto suo inter scortorū greges purpuram colo tra-
hens sub mulieri habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in eum milites in cōiuratione exci-
tauit: et pugna cōmissa vincitur rex qui regiam suam ingressus pyrā quā ipsemet fecerat incendit. et seipm̄
cum innumerabilibus diuitijs concremauit. Jussitqꝫ vt Tullius libro quinto tusculanarꝫ questionū refert
hec verba busto suo inscribi. Hec babui que edi queqꝫ ex saturata libido hausit. Alia iacent multa et precla-
ra relicta. Ac sic illud maximum omnium regnorum finem sue tante diuturnitatis accipiens ad medos trāſ-
latum est post annos (vt diuus pater Augustinus libro. 18. de ciui. dei ca. 22. scribit) Mille trecentosquiqꝫ
vt etiam beli qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos aūt regnatum est annis. 128. Ipsam
eīn orientis monarchiam (vt Justinus scribit) spe nō re quidē ad medos suos transtulit. quod postea da-
rius perfecit. Uerumtñ post Sardanapallum etiam assyriorum fuere reges: sed non monarche vsqꝫ ad Ni/
niue ciuitatis subuersionem. Media autem regio in asia minori est assyrie et persie ac mari hyrcano conter/
mina. In qua quattuor regiones memorantur esse. Ubi medus ipse Medee filius in honorem matris me-
deam vrbem condidit. vbi et regnū ex suo nomine medorum constituit. Sub cuius potestate per hec tem-
pora orientis imperium fuit. Id autem postea sub astyage in magno culmine fuit. sicut patet Judith ca. i.
Uerum Cyrꝰ persarum rex imperium illud extinxit. et ad persas detulit. Post persas medi etiam macedo-
nibus paruerunt. deinde parthis. Media aūt vulgati nōis terra a septentrione hircano mari terminaṫ. ab
occasu maior armenie et assyrie partes. A meridie persidē. ab occidēte hyrcania ac parthia q̄ montibꝰ exclu-
ditur. Strabo quoqꝫ dicit mediā multū ⁊ olim potentē regionē in medio Tauro sitam esse eā in duas ptes
diuiserūt. Alterā maiorē vocauere. Alterā atropaciā. Maioris metropolis Ebatana fuit magna ciuitas et
imperij medie caput. qua ⁊ parthi postea vsi sunt. Nā reges ibi estatem agebāt cū sit frigida. hyemē vero se-
leucie que secus tygrim est ꝑpe babilonē. Atropacia ab atropate duce noīata est qui obstitit ne ea macedo/
nibus subigeretur Medie pars is postea rex declaratꝰ regionē hāc a media sequestrauit cuiꝰ successores re-
gnū cōtinuātes cū armeniorꝫ regibꝰ affinitatē cōtraxere deinde cū syris et postremo cū parthis.

Macedonum regni principium Carnaus quidam macedo fecit. Uir ingenio et manu promptissimꝰ
post innumera prelia cum finitimis regibus strennue gesta Macedoniā ortus sui prouinciam si-
bi subijciens. in eaqꝫ regni sedem primus constituit. Atqꝫ duodecimo regni Ozie regnare incipiēs
(teste Eusebio) regnauit annis. 28. Macedoniam autem huius carnai regnum europe prouinciam esse di-
cunt. et a macedone Osyridis filio primo cognominatam fuisse inuenimꝰ. quā (Solino teste) Tracius Li-
mes ab oriente precingit. A meridie epyrothe thessalie: Ab occidente dardania et illiricus. Et in septentri/
one paphlagonia. Fuit tamē in isto principio angustis termīs. sed postea regum suorum virtute et gentis
industria subactis finitimis ita ampliata. qꝫ eam plinius in quarto Centū quinquaginta populos aliquā-
do tenuisse scribat. De qua Solinus qui edonij olim populi queqꝫ migdonia erat terra. aut emathiū thes-
salicumqꝫ erat solum. nunc oīe vniformi vocabulo macedonica res est factum corpus vnum. Regnū ita/
qꝫ macedonicum illustre potensqꝫ fuit. Et qꝫ maxime Alexandri magni temporibꝰ. Sed onie pontificis in-
deorum temporibus destructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddā factū legimus cōtigisse
qꝫ cum illirici ⁊ thraces coadunati finitimos hos macedones atterere conati essent. cogerenṫ qꝫ macedones
ꝯmissa pugna fugere. tulerūt in cunis infantē defuncti regis filiū: quo iuxta aciē posito. acrius repetiere cer-
tamē. quasi ideo victi essent. qꝫ bellātibꝰ defuerit auspicia regis sui victoris futuri. Tandē illiricos magna
cede fuderūt. ostendētes hostibꝰ priore pugna regē. nō virtutē macedonibꝰ defuisse cuiꝰ quidē regis nomē
ignoraṫ. Macedonia aūt terrarꝫ imperio quōdaꝫ potita que inter duo maria ꝑtendiṫ Egeū ⁊ Adriaticum
Latus eiꝰ meridionale thessalie atqꝫ magnesie terga ꝑtegūt. Partē septentrionalē peonia ⁊ paphlagonia
excipit et ipe regiones in macedonū postea iura cōcesserūt. macedonie addite. Epyrus quoqꝫ macedoniā ⁊
Illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiens in adriatico littore.

Lydorum regni principium fecit Ardisius siue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudine insignis. Octauo et quadragesimo regni Ozie anno lydus primus regnare cepit. Et regnauit teste Eusebio annis. 26. Lydia vero minoris asie regio quam in parte nunc moream appellare dicimus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis hystorie. prius Meonia dicebatur: sed postea a lydo Athis regis filio fratreqȝ Tyrreno lydia dicta fuit. Qui duo fratres propter regni breuitatem se simul ferre non possent: Tyrrenus forte discedens in ytaliam venit. Eamqȝ partem que ad mare inferum versa est: quā etiam Tyrrenam a se nomiauit. Lydus vero illuc remanens meoniam a se lydiam vocauit. In qua fuerūt vrbes Ephesus. Colophon. Clazomene et phocea. Id tñ regnum haud multum insigne fuit: quod postea a persis sub Cresio rege (qui chaldeis contra persas auxilium tulit) subuersum fuit. Hoc regnum ducentis et triginta annis sub nouem regibus steterat. Quorum nomia et tempora hic apponimus.

Ardisius	1	añ. 36	Candaules	4	añ. 17.	Sadyates	7	añ. 15.
Aliaces	2	añ. 14.	Gigius	5	añ. 36.	Aliactes	8	añ. 49.
Meles	3	añ. 12.	Ardis	6	añ. 37.	Cresus	9	añ. 15.

Olympias prima apud grecos quinquagesimo regni Ozie anno ex agone Gymnico instituta est a captiuitate troye vsqȝ ad olimpiadem primam anni. 406. Aeschyli atheniensium iudicis secūdo anno. prima olympias acta quod erat agon gymnicus in qua Chorebus helyensis extitit victor. Hely agunt quinquēnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui constituuntur quattuor quā Olympiadē iphitus filius Praxonidis siue hemonis primus cōstituit. Quāqȝ alij scribant ꝙ hercules octauo Iair iudicis israel anno Olympia cum agonē apud grecos ad honorem iouis in Olympo mōte prim⁹ ꝯstituit qđ de ꝗnquēnio i ꝗnquēniū quattuor in medio āñis expletis fieri voluit. A quo vsqȝ in presens tempus suppotantur anni. 405. Greci aūt quiquēnale certamē celebrare assueti etiam quattuor annuos principes in ludo et certamine illo constituentes tempus illud quattuor annoꝝ olympiadem appellauerunt. Quadriēnio scȝ in vna olympiade supputato: hec nāqȝ festiuitates et ludi in quinquēnio semel fiebant. Ne si vlterius protraherentur obliuioni darentur. Aut si citra fierent expensarum nimietas grauaret. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem sub centesima nonagesima tercia olympiade dominus noster iesus xp̄s nasci voluit ab hoc tempore greca de temporib⁹ hystoria vera creditur. Nam ante hoc vt cuiqȝ visum est diuersas sententias protulerunt.

Spartanorum origo

Spartanorum genus. et ipsum tempestate hac. Alcumene lacedeniorum rege mortuo. eorumqȝ regno consumpto. hoc modo principium habuisse Iustinus in tercio Epitomatum suorū refert. Lacedemonios cōtra Messenos decennale bellum sumpsere. Qui post aliquot annos querelis vxorum et post tā longam viduitatez reuocarentur. veriti ne hac ꝑseuerantia belli spem prolis amitterent. Decreto statuerunt vt virgines eorum cum iuuenibus domi relictis promiscue concuberent. maturiorem futuram conceptionem rati. si eam singule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris spartani euocati sunt. Qui cum ad annum trigesimum peruenissent metu inopie (nulli eīn pater existebat cuius in patrimonium successio speraretur) Ducem phalantum assumunt filium Araci. Itaqȝ nec salutatis matribus quarū adulterio infamiam collegisse videbantur. ad sedes requirendas proficiscuntur. diuqȝ per varios casus iactati. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinorum. expugnatis veteribus incolis. sedem sibi constituunt: Quoruz postmodum amiciciam egiptij reges ac iudei summope quesierunt. vt libri Machabeorum testantur. Sed post annos plurimos dux eorum Phalantus per seditionem in exilium ꝑturbatus brundusium se contulit. quo expulsi veteres tarentini concesserant.

Linea christi Juda sine rege

Ozias

Joathan

Achas

Ezechias

Manasses

Ozias (Anno mõi. 4388.) Amasie regis filius: duodecimꝰ regũ iuda multe mãsuetudinis ⁊ dignitatꝭ. Uir iste fec̃ qd̾ bonũ erat coram dño: excepto ꝙ sibi sacerdotiũ vi vsurpauit sub azaria põtifice. In eo ꝙ voluit adolere incẽsum sup altare thimiamatis. ꝓpter qd̾ lepra ꝑcussus est: ⁊ terre motꝰ factꝰ. Ex q̃ media ꝑs mõtis scissa est ⁊ ortos regales opp̃ssit. hostes tñ ꝑ circuitũ ꝓstrauit ⁊ hierusalẽ exornauit ⁊ muros q̃s ioas destruxerat restituit leprosꝰ factꝰ zacharias ſm legẽ moysi extra ciuitatẽ eũ expulit: ⁊ Joathã filiꝰ eiꝰ ꝓ eo rexit. Uerũ cũ obiisset trãstulerũt eũ ĩ hierl̃m ⁊ sepelierũt ĩ sepulchꝭ regũ

Iste Sardanapallꝰ omĩ muliere corruptior fuit primꝰ puluinaria ĩuenit: hĩtu femĩeo indutꝰ int̃ meretricũ greges purpurã colo trahẽs. Demũ ꝑ arbacẽ p̃fectũ medorũ ĩdicto sibi bello deuictꝰ. cernẽs se nõ posse euadẽ seipm̃ cũ diuitijs ↄcremauit: cessauitq; illa mag̃ mõrchia assyriorũ: q̃ stetit vltra. 1305. annos. Et surgũt tꝑa horrẽda pene ad xp̃i natiuitatẽ in q̃bꝰ sanguis hũanꝰ in toto mõdo q̃si aq̃ effusꝰ ẽ.

Phull rex Assyriorũ ⁊ sequẽtes volẽtes recuperare monarchiã nõ modicũ turbauerũt terrã.

Joathan anno mundi. 4440.

Iste Theglathphalazar cepit terraꝫ neptalim et gallileã. Et eos q̃ trãsiordanẽ erãt trãstulit in assyrios. postea ob petitionẽ Achas obsedit damascũ et Raasim regem damasci interfecit.

Salmanasar obsedit samariã ⁊ trãstulit isrl̃ in assirios. ⁊ cessauit regnũ isrl̃ qd̾ stetit ãnis. 282.

Iste Achas (Anno mõi. 4466.) regnauit in iuda post mortẽ patris sui Joathã: Hic pessimus fuit ydolatrie deditꝰ: cõtra quẽ veniẽs in preliũ phacee rex occidit in vna die de iuda centũ viginti milia bellatorũ: ⁊ ducẽta milia puerorũ: ⁊ puellarũ. et mulierum duxerũt captiua: q̃s tamẽ refectos remiserũt cõsulente ꝓpha. Cuiꝰ tꝑe condita est roma.

Ezechias Anno mõi. 4472. filius Achab quatuordecimꝰ regũ in iuda. optimus fuit: reduces populũ ad cultũ dei: huiꝰ tꝑe regnũ isrl̃. s. decẽ tribuum defecit: trãslatus a rege salmanassar assyriorũ: huius Ezechie tꝑe sennacherib rege Assyriorũ veniente cõtra ezechiã ⁊ regnũ eiꝰ: ⁊ obsidẽte hierusalẽ oratõnibꝰ eiꝰ ⁊ ysaye ⁊ humiliatiõibꝰ in vna nocte angelꝰ dñi interfecit centũ octogintaquiq; milia exercitꝰ sennacherib: sicq; liberatꝰ est: Ipe aũt Ezechias siue ꝓpter elationẽ siue ꝓpter ingratitudinẽ ad mortẽ vsq; infirmatꝰ ẽ. Sed penitẽs sanatꝰ signo sibi dato de reuersiõe solis ꝑ decẽ lineas q̃ oratoribꝰ babilonie ondit oẽs thesauros. Cui ysayas p̃dixit oĩa a babilonijs asportãda: phase aũt solẽnissime a pp̃lo celebrari fecit. Dormiuit deniq; Ezechias cũ patribꝰ suis.

Iste Sẽnacherib ascẽdit in iuda cõtra Ezechiaꝫ virũ sctm̃. ⁊ ꝑcussit dñs exercitũ eiꝰ vt sup̃. Ipse aũt turpiter fugiẽs ꝑuenit in niniuẽ ⁊ afflixit iudeos et thobiã. tandẽ a suis filijs occisus est.

Manasses (Anno mõi. 4501.) filiꝰ Ezechie post eũ regnauit in iuda quiquagitaquiq; ãnis: hic pessimꝰ fuit: ydolatrie deditꝰ ⁊ augurijs. ꝓphas occidens ⁊ p̃cipue ysayã serra lignea secari faciẽs. Qui tñ captiuꝰ ductꝰ in babilonẽ penitẽs ⁊ valde hũiliatꝰ in illa captiuitate veniã obtinuit. Et ad regnũ suum reductꝰ est. cui successit filiꝰ eiꝰ amon patrẽ imitatꝰ in vicijs ſ; nõ in pnĩa. q̃ ⁊ a suis occisus est.

Iste Assaradon fuit filius Sennacherib.

Linea regũ assyriorum

Sardanapallus

Phull

Theglathphalasar

Salmanasar

Sennacherib

Assaradan

Linea pontificū

Elchias

Azarias filius elchie

Sarayas filius azarie

Josedech

Sophonias

Sophonias ꝓpha nonus duodecim ꝓphetarum Chusi nobilissimi inter hebreos viri filiꝰ: ꝓphetauit destructionē hierusalem et reedificationē.

Iste Urias ꝓpha occisus est a rege ieconia.

Prophete minores

Urias

Baruch

Abacuck ꝓpha in numero duodecim ꝓphetarum decimꝰ ꝓphie spiritu plenus: apud iudeā in precio fuit: ꝓphauit cōtra Nabuchodonosor ⁊ babilonē hic etiā danieli prandiū attulit dum in lacu leonuz esset apud babilonem.

Abacuck

Baruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo cōsolationem de reditu a captiuitate prenunciat.

Hieremias

Iste hieremias ꝓpha sctissimus ⁊ ab ipo matris vtero sctificatꝰ ex sacerdotibꝰ natꝰ incepit ꝓphare adhuc puer. xiij annoꝝ tpe regis Josie contra hierusalē ⁊ teplū ꝓphizauit autē annis. xl. preter hos qbꝰ ꝓphauit in egipto. Ibidez post mltas iniurias sibi illatas apō Taphnas ab eodez pplo lapidibus obrutꝰ occubuit. Eoqꝫ in loco sepultꝰ. ⁊ qꝛ serpētes fugauerat post mortē eum venerati sunt.

Olda ꝓphetissa

Istum Sarayam interfecit Nabuchodonosor in reblata cum alijs consiliatoribus sedechie.

Olda ꝓphissa fuit vxor Sellū summi sacerdotꝭ claruit ac ꝓphauit Josie regi et presertim hierosolimoꝝ euersionē ac populi ipius captiuitatem.

Omnes isti sex cū Joachim rege adhuc pueri in babilonē ducti sunt captiui. Nabuchodonosor statuā aureā. lx. cubitoꝝ altitudine in campo statuit ⁊ cōuocauit oēs principes regionū ad dedicationē statue. ⁊ preco clamabat. Adorate statuā q̄ nō adorauerit eadē hora mittet in fornacē ignis ardentis. Et adorauerūt oēs preter socios danielis: ⁊ accusati sunt ad regē ⁊ succensa est fornax septuplū: ⁊ missi sunt vincti cū vestibꝰ in mediū fornacis. Uiros autē illos q̄ miserāt eos interfecit flama ignis. Angelꝰ aūt induxit quasi ventū roris flantē refrigerantē eos. Tūc illi tres vno ore benedicebant deum.

Mizahel. anania. azaria.

Daniel.

Ezechiel.

Mardocheus.

Josedech pontifex filiꝰ Azarie egressus est quādo transtulit dominus iudam et hierusalem per manus Nabuchodonosor. Et ductus est cum alijs captiuus in babilonē: dicunt aliqui istum fuisse Esdrā scribam et sacerdotem aut forsan ipsius fratrem.

Rhea virgo vestalis

Regnū romāorū Romulus

Remus

Rhea que et Ilia dicebat̃ Numitoris vltimi latinorum regis filia hac tē‑pestate adhuc virgūcula: patre eius vi regno priuato: ab amulio patruo vestalibus virginibus addita ad ꝑpetuam virginitatē cōpulsa est. Que cum in pleniorem deuenisset etatē stimulis acta venereis in amplexus incogniti viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionē deuenit. Et pregnans effecta. Romulum ⁊ Remum eodē partu enixa est. Quos dum peperisset iussu regis Amulij viua defossa est. Qua mortua etiam geminos in tiberim deijci iussit. Verū nequeuntibus ministris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinē deuenire: illos in ripa posuere. Et sic Amulij imperio abiectus in profluentē Romulus cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem repressit: ⁊ relictis catulis lupa vagitum secuta: vbera admouit infantibus. matrēq₃ sese gessit. Sic repertos apud arborem faustulus regis pastor tulit in casam atq₃ educauit sustē‑tatosq₃ fere inter greges pecorum agresta vita nutriuit. Marcios pueros fuisse: siue q̄ in luco martis enixi sunt. siue q̄ a lupo que in tutela martis est nutriti. Adulti inter pastores de virtute quottidiana certamina et vires ⁊ pernicitatē auxere. Cum autem adoleuissent non parua pastorum ⁊ latronū manu collecta Amulium patruum regē interfecerunt. et numitorē auum in regnum restituerunt. Is tamen sequēti anno extinctus. Sic latinorum seu Albanoru₃ regum defecere nomina. vbi sub vno ⁊ viginti regibus sexcētis ⁊ viginti tribus annis regnatū est.

Remus Rhee vestalis virginis ex incognito patre filius: Romuli frater hoc anno vna cum fratre suo ⁊ auo suo Numitore in regno latinorum restituto. deinde interfecto vrbē vbi nunc Roma est cōstituerunt ac condiderunt. Et cu₃ gemini erant: vter auspicaretur ⁊ regeret: adhibuere piacula. Remꝰ montem Auentinum: Romulus palatinum occupauit. Prior ille sex vultures: hic postea sed duodecim vidit sic victor. augurio vrbem excitat plenus spei bellatricem fore. ita illi assuete sanguini ⁊ prede aues pollicebantur ad tutelam noue vrbis sufficere vallū videbat̃. cꝰ dū irridet angustias Remꝰ: idq₃ icrepat. saltu dubiū an iussu frīs occisus est. Prima certe victima fuit. munitionē vrbis noue sanguine suo consecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro pastorali occisum Et in eodem loco vbi futuri muri vestigiū transgressus est sepultus fuit.

Romanorum regni principium

Romulus primus Romanorum rex vigesimoquarto supra trecētesimu₃ regni dauid anno: etatisq₃ sue primo ⁊ vicesimo numitore perempto: regnoq₃ latinoꝝ in confuso posito pastorum non parua manu collecta vna cum fratre Remo iam dicto statim vrbem paruam in solo nequaq₃ munito conditam ⁊ a se Romam nominatam primum regnare incepit teste Eusebio regnauit annis. 38. Romulus autem licet sub dubio partu natus: eius tamen indolis (vt plutarcus ait) nequaq₃ seruilis erat: sed quanda₃ regiam magnitudinē ac ꝓbitate₃ pre se ferebat. Eminebat in eo natura facilis ⁊ ad consilium ciuilem probitatem aptissimum ingenium: quapropter euenit ad magnum dignitatis culmen. Post romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor inerat in militares legiones distribuit. Ceterani vero multitudinem populum appellauit Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis genitos patricios Prius enim incole deerant: et cum in proximo erat lucus: hunc Asiliū fecit et statim mira vis hominum latini tusciq₃ pastores quidam et transmarini phriges q̄ sub Enea archades qui sub Euandro duce influxerant: ita populum romanum ipse fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu capta sunt simulatis quippe ludis equestribus: virgines que ad spectaculum venerant prede fuere. Et hec statim causa bellorum. Auctis tamē breui viribus hūc rex sapientissimus statum reipublice imposuit: vti iuuenta diuisa per tribus in equis et in armis ad subdita bella excubaret cōsilium reipublice penes senꝰ esset his ita ordinatis cum contionem haberet ante vrbem apud Capree paludem e conspectu ablatus est.

Numa pompiliꝰ

Numa pompiliꝰ scđs Romanoꝝ rex. septimo ⁊. xx. regni Ezechie āno pꝰ Romulum regnare cepit. Et regnauit annis. 41. Quem curribus sabinis agentem vltro petiuere ob inclitam viri religionem. Ille sacra ⁊ ceremonias omnemqꝫ cultum deorum immortalium docuit. Ille pontifices. Augures ceterosqꝫ ꝑ sacerdotia. Annū quoqꝫ in duodecim menses: fastos dies nephastosqꝫ descripsit. Hec omnia quasi monitu dee egerie: quo magis barbari acciperent. Eo deniqꝫ ferocem populum redegit vt qđ vi ⁊ iniuria occupauerat impius religione atqꝫ iusticia gubernaret. Obijt deniqꝫ octogenarius leui morbo.

Tullus hostilius

Tullus hostilius tercius Romanorum rex: trigesimo nono regni manasse anno post numam pompilium regē a Romanis rex suffectus. Regnauit annis. 31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula (vt Eutropius scribit) tugurium agreste cepit. ⁊ postea adolescētia in pascendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanū rexit populū Et primus quidam Romanorum regum fastibus ⁊ purpura vti cepit. Ac vrbes adiecto celio monte ampliauit. Post longam deniqꝫ pacem in albanos bella tulit deuictos in vrbem admisit: ⁊ eorum vrbem preter templa euertit. Tandem cum magna gloria belli regnasset cum tota domo ictu fulminis conflagratus est.

Anchꝰ Marciꝰ

Anchus marcius Nume regis ex filia Nepos. quartꝰ Romanoꝝ rex. q̄rto Iosie regni anno post Tullum hostilium regnum accipiēs. Regnauit annis. 25. Hic nulli superiorum regum belli pacisqꝫ artibus ac gloria vmqꝫ inferior fuit. Et menia muro amplexus est. Auētinum ianiculumqꝫ montes vrbi addidit ⁊ pontem primus Tiberi adiecit: hostiamqꝫ in ipso maris fluminisqꝫ confinio Coloniam posuit. presagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cōmeatus illo veluti maritimo vrbis hospitio reciperentur. tandem morbo correptus vitam cum morte mutauit.

Tarquiniꝰ priscꝰ

Tarquinius priscus quintus Romanorum rex anno vigesimoseptimo regni Iosie post anchum Marciū rex delectus. regnauit annis. 37. Is trāsmarine originis regnum vltro petens accipit ob industriam ⁊ elegantiā quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus instituit. Hic et senatus maiestatem numero ampliauit: ⁊ centurijs tribus auxit neqꝫ pace tarquinus ꝙ bello promptior. xij. namqꝫ tuscie populos frequentibus armis subegit. Inde aureo curru quattuor equis triumphauit. Qui post multa strennue gesta ab anchi filijs interfectus est.

Per ea adhuc tempora reges Hastas pro dyademate habebant quas greci sceptra dixere. Nam et ab origine rerum ꝓ dijs immortalibus veteres hastas coluere. ob cuius religionis memoriā adhuc deoꝝ simĺacris haste addūtur.

Phaleris

Phaleris Agrigentinus tyrannus ⁊ orator hac tempestate floruit cui quidam perillus eris ingeniosus artifex ⁊ ei amicissimus ex athenis agrigentum ad eū venit: cognita hominis seuicia vt eidē placeret ex ere taurum artificiosum fabricauit. Et in eius latere ianuā posuit vt reus in eo inclusus subiectis ignibus torqueṫ. vt sonus vocis hominis bouis mugitꝰ videreṫ: quo accepto illum includi iussit. Et primꝰ artificij sui prebuit expimentum vt Ouidiꝰ dicit. Nec enim lex equior vlla est: ꝙ necis artifices arte perire sua hec ipē phaleris Atheniēsibus de se pro illo conquestis rescripsit. Extant em̄ huius phaleris adhuc celebres ⁊ graues epistole.

Sibilla erithea

Sibylla Erithrea omnium aliarū clarior in babilonia orta tempore illo vixit: monachali veste induta: velo nigro in capite: manu gestans gladium nudum non multum antiqua. mediocriter facie turbata. habens sub pedibus circulum aureum ornatum stellis ad similitudinem celi dicit sic. In vltima etate humiliabitur deus: humanabitur proles diuina vnietur: hūanitati diuinitas. iacebit in feno agnus: et puellari officio educabitur.

Roma vrbs toto orbe celebrãda: rerũ domina in latio ad amnẽ tyberĩ sita. A romulo eiꝰ ↄditore noĩata. vndecimo Ezechie regꝭ iuda ãno: Scdoqꝫ octaue olympiadis ãno ab ip̃o conditã fuisse affirmãt. Ambitũ eiuſ vrbis Plinius ex traditionibꝰ Augusti scribit milia passus vigĩti. Flauiꝰ vopiſtꝰ scribit Aurelius impatorẽ ambitũ vrbis ad trigĩta milia passuum ampliasse. Nostra aũt ratio metiẽdi a priscorũ ratiõe multũ variat: si ad nr̃e etatis consuetudinẽ metiri volemꝰ vix passuũ milia quatuordecim oĩs rome ⁊ ianicule siue trãstiberine regionis ⁊ vaticani ambitꝰ implebit. Tyberis fluuiꝰ a septẽtriõe vrbẽ intrat: ⁊ ex latere meridiano versus hostiã exit. ita vt ex latere quidã dextro vaticanũ cõperiat ⁊ Ianiculũ: q̃ duo regiõz trãstiberinã complẽt. A sinistro vero sit romane vrbis ambitꝰ septẽ ↄplectẽs colles. Portas vrbis triginta aptas. ⁊ septẽ clausas fuisse scribit pliniꝰ. Noĩa que apud priscos vsitata fuerĩt elucidare libet. Nã cũ diuersis tp̃ibꝰ aucta fuerit: ⁊ q̃ intra vltimũ muroꝝ ambitũ remanebãt porte formã amitterẽt. fuitqꝫ deinde roma diruta ideo inuestigari oĩs relinq̃mꝰ. Flumẽtana p̃ma porta appellata: q͛ tyberim eaz influxisse affirmãt. nouissime porta pp̃li dicta. Scd̃a piciana a collatia oppido ꝓpe romã Collatia. Tercia q̃ nũc salaria fuisse quirinalẽ postea collinã q͛ ea in collem quirinalẽ itur. Quarta viminalis nũc sctẽ agnetis aut numẽtana. qꝛ ad viminalẽ collẽ ducebat Quĩta exquilina qꝛ in exquilijs itur. nũc sancti Laurẽcij. Sexta neuia q̃ maior dicit̃. Septima Asinaria nũc sctĩ iohãnis. a priscis celimõtana a celio mõte. Octaua q̃ in abdito angulo clausa cernit̃ ⁊ metrodori porta dicit̃: Gabiusam fuisse a maiorib ꝰ appellatã. Latina deinde porta ĩmutatũ retinet vocabulũ qd̃ ea in latinam ducebat. Porta appia olim Capena. Vltima trigemina intra tyberim aliq̃n hostiensis ⁊ sctĩ pauli appellatã restat. cũ ad eiꝰ basilicã ducat ⁊ hostiam versus. Est ⁊ alia intra tyberim romane vrbis carmẽtalis. Postremo porta triũphal' oĩm celeberrima q̃ etate nostra extat p quã triumphi agebant̃. Cuiꝰ fundamẽtorũ moles in extrema tiberis ripa cõspici possunt. ⁊ pons similiter ad illã cõducẽs vsqꝫ ad hospitale sctĩspũs et via q̃ ab eo põte vsqꝫ ad Neronis circum in quo Caycallicule obeliscꝰ aspicit̃. q̃ nũc corrupte iulia nũcupat̃. ⁊ ad sinistrũ latꝰ basilice btĩ Petri adiacet triumphale territorium nuncupatur. verum triumphale territorium ⁊ adherẽtia loca vaticani nomẽ a vaticano colle assumpsere. et cõstat iã vaticanũ collẽ eũ esse qui eccĩe btĩ Petri adiacꝫ p̃ cũctis em̃ rebꝰ celebrior ⁊ religiosior cõspicit̃ vaticanꝰ reliquijs btĩ petri. ⁊ eiꝰ excelsa basilica et romani põtificis pallatio qd̃ Nicolaꝰ papa secundꝰ fundauit ⁊ grãde viridariũ muris cinxit. Ianiculꝰ regiõz ip̃am totã trãstiberinã excepto vaticano indicat. vaticanũ vero primitꝰ leo papa quartus muro muniuit ⁊ de suo noĩe ciuitatẽ leoninã vocauit. Ea sex portas nũc stãtes habꝫ prima in Ianiculũ dimittẽs ab eccĩa cui subiacet sanctĩspũs nomẽ accepit. Alia est edita in colle ptusa. hec ⁊ pforata vocat̃. Tercia posterule nomẽ accepit. Quarta viridario põtificis subiacet viridaria vocat̃. Quĩta iuxta molẽ hadriani quod nũc castꝝ sancti angeli vocat̃. porta sancti angeli dicit̃. Sexta sb̃ adriani meta ad vrbẽ p pontẽ cõducit ab eneis foribꝰ Enea vocitatur Colles septẽ rome ab auctoribꝰ describunt̃ dicẽte virgilio libro Georgicoꝝ. 2. scilicet. Et rex facta ẽ pulcherrima roma. Septẽqꝫ vna sibi muro circũdedit arces. Quorũ noĩa sunt Capitolinus. Auẽtinꝰ. palatinꝰ. Celiꝰ. Exq̃linꝰ. viminalis ⁊ quirinalis. Et absqꝫ ianiculo ⁊ vaticano septicollis ip̃a vrbs dicebat̃. Capitolinꝰ mons dictus cũ in eo fundamẽta edis iouis foderẽtur caput humanũ inuẽtũ est ⁊ ante Tarpeiꝰ a torpeya virgine vestali dicebat̃. ⁊ mõs saturni a q̃ saturnia tellꝰ. fuit in hac arce capitolij celeberrimum iouis optimi maximi templũ ⁊ iunonis monete. ⁊ in eo clangore anserũ ⁊ alarũ strepitu M. manliꝰ gallos in p̃cipiciũ dedit. huiꝰ totius arcis ornamẽta cũctis miraculis egiptiorũ erãt anteponẽda. quare aurea capitolia cognominãtur ⁊ domiciliũ deoꝝ. Circa eũ locũ duo fora iũgebant̃ boariũ ⁊ pistariũ. Nũc aũt preter laceratam domũ a bonifacio nono ruinis sup edificatam p̃ter are celi fratrũ btĩ francisci eccĩaz in feretrij iouis templi fundamẽtis extructã. nihil hꝫ is mõs capitolinꝰ. tantis olim edificijs exornatus cũ delubra edes sacella et tẽpla vltra sexagĩta habuerit. Auẽtinꝰ collis ab aduẽtu hoĩm vl' a rege auẽtino albano ibi sepulto dictꝰ fuit. in h̃ mõte ara herculi ab euandro posita. Et iunonis templũ ⁊ tẽpla diane ⁊ minerue ⁊ lucine: fuit super eodẽ mõte lauretũ silua ioui sacrata: ⁊ edes libertatis. habꝫ vero nũc is mõs mõsteriũ sancte Sabine ⁊ aliud sctĩ bonifacij. reliquꝰ mons aut ruinis aut vineis p̃ter sancti Alexij cenobiũ quod mihi vetustissimũ cõspicit̃ contectus est. Palatinꝰ mõs cũ palatini aborigines ex agro reatino cum euãdro venerũt hoc nomẽ accepit. Sup hoc mõte vt ex cornelio tacito accepimꝰ p̃mo vrbs roma edificata fuit. Et in eo reges deinde cõsules postea impatores maiori ex pte sedem habuerũt. Habuit ⁊ edes vani ducis. Liuius quoqꝫ inquit matrẽ magnã deũ a grecia aduectam in edem victorie q̃ est in palatio ptulere Fuit ⁊ in palatio teste plinio phanũ febri dicatũ Et templũ diui Augusti deinde incẽdio cõsumptum C. Calicula sup templũ hoc ponte transmisso palaciũ capitoliũqꝫ cõiunxit. Cuiꝰ ⁊ reliq̃as quasdã adhuc cõspicere libet. Idẽ cesar Augustꝰ templũ appollinis in ea pte excitauit. Addidit porticꝰ cũ bibliotheca latina grecaqꝫ. quo in loco iam senior sepe senatũ habuit. Id edificium admirãdis opibꝰ exornatũ erat. copluraqꝫ a multis extructa sunt. Nũc p̃ter sancti Nicolai eccĩam a calixto papa edificatã q̃ etiã male integra cernitur. nullũ is celeberrimꝰ mons hꝫ edificiũ. qualis aũt et quãtꝰ olim fuerit ea edificiorum moles indicãt ruine inter ceteras vrbis cõspiciende. Cũ itaqꝫ tres illos mõtes q̃ primi et soli in p̃ma vrbe a Romulo conp̃hensi fuerũt seclusis ruinis videri poterit ea nuditas quã Roma nõdum cõdita habuerit. Fuit aũt in ea parte pallacij quã septẽtrionẽ versus in triũphalez Constantini imperatoris arcum vergentem videmus. locꝰ palladij cuiꝰ insignes extant ruine

binas habẽtes ex marmore portas eo in murorum ambitu eccl'ia sancti Andree de pallara concluditur. Ce-
teras partes alto circundatas muro vinea implet. Celius mons a celio iubẽnio duce (qui Romulo auxilio
venit contra latinum) nomẽ assumpsit. ⁊ fuit vrbi additus quo tpe Tullus hostilius albaꝫ euertit. ⁊ postea
ibi habitauit: ⁊ curiã fecit que hostilia appellata est. In eo mõte Uespasianꝰ templũ diui claudij edificauit
fuerũt in eo phauni veneris ⁊ cupidinis. aliorũqꝫ deorum edes Are ⁊ templa. Et macellũ magnũ. Antruꝫ
ciclopis lupanaria. cohortes quinqꝫ vigilũ: castra ꝑegrina ⁊ armentariũ. Medio in eiꝰ dorso bine aquedu-
ctus suꝑbissimi opis cõspiciunt̃. Nũc eccl'ijs xp̄ianis mõs est ornatꝰ in ea parte ad palatinũ montẽ vergẽs
monasteriũ est btī Gregorij in paternis edibꝰ ab eo edificatũ. Inde sanctoꝝ Johãnis ⁊ pauli eccl'ia. Estqꝫ
in eo hospitale saluatoris: ⁊ eccl'ia sancte Marie in dñica. Alteraqꝫ eccl'ia sctī Steffani rotunda de ip̄o mõte ce-
lio cognomẽ hñs: Ea in fauni ede priꝰ fundata fuit. Simpliciꝰ papa eam exornauit. Cernit̃ nũc integra ad
eiꝰ mõtis sinistrã sctõꝝ quattuor coronatoꝝ eccl'ia. Sctiqꝫ erasmi mõsteriũ. Proximũ noui opis in mõte ce-
lio est xenodochiũ lateranẽse. In extremo eiusdẽ mõtis iã est basilica lateranẽsis sic cognomĩata: qꝛ in late-
ranẽsiũ nobilissime gẽtis edibꝰ extructa fuit. Hec venerabilis eccl'ia capita Apostoloꝝ seruat ceteraqꝫ sctĩmo-
nia: ediũqꝫ suꝑbissima structura toto orbe celeberrima a Constãtino data btõ Siluestro cõstãtiniana basili-
ca appellata. Ea sic̃ Romanoꝝ põtificũ primaria est sedes. sic ab eis plurimũ olim habitata fuit. Nũc vero
pallacia quibꝰ circũdata fuit basilica maiori ex ꝑte corruerãt. Uisit̃ quoqꝫ in celio mõte porta maior neuia
dicta ⁊ amphiteatrũ semidirutũ: qꝺ statilij thauri maiores nr̃i appellauere. Et alia basilica sctẽ crucis ĩ hie-
rusalẽ ab Helena cõstãtini matre cõstructa. Eo loco vbi templa erãt veneris ⁊ cupidinis cõiunctũqꝫ est mõ-
steriũ qꝺ Cartusiẽsibꝰ nũc incolit̃. Exquilini mõtis oĩm maximꝰ varro longã posuit expositionẽ ab excu-
bijs regis Tullij dictꝰ. Exquilie em̃ mõtes duo habiti. Celebrior pars a foro Trayani ⁊ turribꝰ quas co-
mitũ ⁊ militie appellãt incipiẽs ꝑ montẽ cui caballo nũc nomẽ est: ⁊ ad termas vsqꝫ diocletianas ꝓtendit̃
Et in portã exq̄linam q̃ iam sctī Laurẽtij noĩat̃ desinit. Altera ꝑs collis via intersecat̃ que patricij vicꝰ dici-
tur. Et suꝑ hac ꝑte eccl'ia est celeberrima sctẽ Marie maioris dirimit̃ a celio mõte ꝑ viã que porta Neuia vs-
qꝫ ad amphiteatrũ qꝺ collosseũ vocamꝰ reducit̃. Fuerũt in exquilijs edificia q̃plurima ⁊ admirãda. Et pri-

mo a turri militiarū ascēdendo cernunt ruine termaꝝ Constātini: ⁊ ingētes seminudoꝝ senū marmoree statue. Abinde pene cōtiguo loco cōspiciunt Caballi marmorei ingētes cū viris seminudis lora tenētibꝫ miro artificio copacti quoꝝ vnꝰ opus praxitelis. Alter phidie latinis lr̄is inscribit. Inde nō longe sunt diocleciani terme edificiū pulcherrimū ⁊ admirādum: ⁊ alie terme claroꝝ viroꝝ. Fuit in eodē colle maccelluz ⁊ ibi cōspicit eccīa sctī Viti cui cōtiguꝰ est arcꝰ triūphalis galieni. multeq̄ eccīe in eo extant ⁊ alia innumerabilia. Viminalis collis a Joue vimineo cuiꝰ ibi are sunt. Etsi plura ī eo fuerūt edificia: nil tn̄ certū repitur q̄ꝫ tres speciosissimas ī illo totiꝰ vrbis domos fuisse. M. Crassi. Q. Catulli. C. aquilij eq̄tis romani. Fuerit in illo scdm̄ aliquos Salustiani horti quoꝝ reliquias obstupēdas designāt. a porta viminali in collinam ⁊ ad Sanctā vsq̄ꝫ Susannā extēdi putāt. Quirinalis collis a quirini phano edez fortune p̄mogenie habuit. Varro aūt ob paruitatē colles ⁊ nō mōtes appellat. Hos duos colles scribit liuiꝰ Seruiū regē addidisse cū amplificādevrbi animū adiecisset. inibiq̄ꝫ vt loco dignitas fieret habitasse. Aggeris fossa ⁊ muro circūdedisse vrbē. Claudit roma ab oriēte aggere tarquini inter prima opa mirabilia. Nā cū muris equit q̄ maxie patebat aditu plano. estq̄ꝫ is tumulꝰ quē nūc sctē marie in pplo supeminētē ad pinciani vsq̄ꝫ pallacij fundamēta ꝓtendi videmꝰ. Campꝰ marciꝰ sic describit a liuio agger tarquinoꝝ q̄ inter vrbē ⁊ tyberi fuit campū marciū dixerūt: cū eo tpe vrbs ad capitoliū aut parū citra finiret. Et virginea aq̄ p q̄rinalis colli cauernas campum olim marciū q̄ nūc triuij regio dicit illabit. hec sola aqua ex exteris iā romā ingredit. Habuit campꝰ marciꝰ edificia olim admirāda. quoꝝ puule ruine adhuc restāt. Et adhuc eccīa cōspicit q̄ sctē Marie in ecuria vocitatur. Erat ⁊ templuz Jsidis: cōspicit adhuc colūna rerum gestarū elaborata. Juxta hanc q̄nq̄ꝫ Conuitia fiebāt. Fuerūt ⁊ in vrbe duodecim terme: ⁊ aqueductꝰ mirabiles. Hi sunt arcꝰ altissimi sbleuati. Arcus q̄ꝫ triūphales fuisse q̄ꝫ plrimos ⁊ legimꝰ ⁊ cōspicimꝰ quosdā tamē dirutos. quosdā ruinis cooptos. q̄sdam nouis edificiolis ab aspectu hoīm semotos. Cernūt q̄ꝫ diuersoꝝ edificioꝝ spectande insignesq̄ꝫ ruine ideo cum his Rome descriptionem relinquimus.

Oblectat me roma tuas spectare ruinas. Ex cuius lapsu gl'ia prisca patet. Sed tuꝰ hic pplus muris defossa vetustis. Calcis in obsequium marmora dura coquit. Jmpia tercentum si sic gens egerit annos. Nullum hic indicium nobilitatis erit.

GEnua ligurum domina ⁊ regina. quaz etiam Januam dicimus ytalie vrbs celebris clarissimaqꝫ in ligustici maris littore a quodam Genuo saturni regis filio conditam ⁊ cognominatam dicunt. Alij vt paulus perusinus hystoricus a genuino phetontis socio ob nauseam maris in littore relicto cū parte nauium custode qui iunctus accolis loci siluestribꝰ hominibus oppidum condidit: et genuā ex suo nomine nuncupauit. Alij quoqꝫ a Jano ytalorꝫ rege et post troyanam cladem ampliatā vbi Jani bifrontis ydolum primo coli ceptum est cuiꝰ sigilli inscriptio sic haberi dicit᷑. Griffus vt has angit: sic hos ianua frangit. Quidam tamē ante belli punici tempora nullam eius vrbis mentionez haberi dicunt. Liuius autē eius incremētum habuisse dicit Lucretio prorogatum imperium vt genuam oppidum a magone peno destructum exedificaret. Postq̄ꝫ tempora liguribꝰ genuensibusqꝫ amicicioribus vsi fuerunt. quibꝰ quiuz magne copie variaqꝫ bello vsui futura mitterentur maxime oportuna fuisse videtur genua loci natura tunc etiam portuosa. Eam Karolus magnus imperator pipinusqꝫ filius rex ytalie ⁊ successores franci reges per annos circiter cētuz summa cum iusticia ⁊ humanitate sicuti et ceteras ytalie vrbes gubernarūt ducibus illi administrande qui comites appellarentur prefectis. Hec plane ciuitas totiꝰ ligustici sinꝰ emporiū est Que a q̄dringentis annis citra (cum ante haud magnum oppidum fuerit) maximum habuit incrementuz. Unde et ingentes nacta vires ⁊ portu edibusqꝫ superbissimis ac reliquis in omī genere ornamentis nunc vsqꝫ preter venetias ceteras ytalie maritimas vrbes superat. Queqꝫ et naualis belli peritia adeo excelluit: vt ānos multos maris imperio potiretur ⁊ piratarum abstulerit latrocinia. Post karolum vero magnum et filios plurimam ciuium sustinuit tyrannidem. Propter quod et peregrinos dominos sibi supinducere aliquando necesse habuit que ciuilibꝰ agitata discordijs memoria nostra imperiū maris amisit eius enim creberrimas mutationes ⁊ oriens simul et occidens admiratur que sic auxilio et consilio destituta imperium eius longe lateqꝫ diffussum pene exhaustum est. Peraz enim vrbem Constantinopoli oppositam. mitilenam insulam. Famagustam vrbem totius Ciprie insule columen. Chium insulam: aliasqꝫ grecanicasqꝫ vrbes plurimas a thurcis: alijsqꝫ gentibꝰ ablatas deperdidit vel tributarias fecit. Capha etiam eius coloniā in thaurico Cheroneso non procul a bosphoro cymerico amisit. Ornat᷑ autem hec ciuitas Genua maxime cineribus p̄cursoris domini. Et cathino quodam Smaragdino impreciabili quem tradunt illum fuisse in q̄ dominus iesus xpus agnum paschalem in cena domini cum apostolis suis comedit.

Tales

Tales philozophus Asianus e septem grecie sapientibus primus his tēporibus athenis claruit. Hic sapiens appellatus est: scdm quem ⁊ septez sapientes vocati sunt. fuit autem conscriptus ciuis mileti: ideo thales milesius appellatus est. Scripsit autē de conuersione ⁊ equinoctio: ⁊ primus inter philozophos dicitur de Astrologia tractasse. nec non ⁊ solares eclipses ⁊ versiones predixit ab egiptijs geometriā didicit. In politicis vero optime est consiliatus. Aiunt eñ coniuge eum caruisse; et interrogatus cur non duceret dixit. ob filiorum amorem: hic principium omnium aquā posuit. mundūq̃ aniatum dixit ⁊ demonibus plenum. Tempora quoq̃ anni fertur inuenisse. ⁊ in. ccc lxv. dies diuisisse. Scripsit autē de Astronomia multa que in ducentis carminibus cōphendit. Tabulam auream siue mēsam a piscatorib⁹ casu inuentam altercatio suborta cuius esset appollinem delphicum adierūt vt indicaret cui danda esset. Appollo respondit illi esse dandam: qui sapiētia ceteros p̄emineret: his auditis taleti pho data est. Ille eam dedit bianti. Bias pitacho. Ad vltimum ad solonem puenit. qui et titulum amplissime prudentie ⁊ etiam premiū ipsam scz mēsam auream ad appollinez transtulit: hic tales paup erat: vacans philozophie studijs: acquisitioni pecunie intendere non valebat. Item fructuuz ⁊ olei vbertatē per Astronomiam futuri anni nouit. Ferturq̃ de ipso q̄ dum nocte quadam duceretur extra domum a vetula vt astra consideraret. incidit in foueam: eoq̃ lugente: dixit vetula: tu quidā o tales que ante pedes sunt videre nequis: quō que in celis sunt posses cognoscere: obijt aūt anno etatis sue. lxxviij.

Solon

Solon philozophus Atheniēsis scdus de septem sapientib⁹ athenis floruit. Atheniēsibus leges optimas condidit: quas postmodum Romani ab eisdem acceperunt. multaq̃ beneficia eis cōtulit: ⁊ multo tpe eos sua prudentia a seruitute ⁊ tyrānide liberauit. ⁊ tandez fortuna mutata profugus in egiptum se transtulit: hic dum senex esset pisistrato tyrāno athenas occupare volenti: toto conatu restitit multis ex ciuibus consentientib⁹ pisistrato. Interrogatus autem qua spe fretus vt tam audacter resisteret: ait senectute. Hic etiam solon dixit: boni ⁊ virtuosi viri apud tyrannos equiparanᷣ calculis rationum quorū vnusquisq̃ plura qñq̃ pauciora signat. Ac sic in ꝯspectu tyranni qñq̃ magni dicunᷣ ⁊ clari: qñq̃ autē ⁊ honore carentes. Interrogat⁹ etiā a creso rege lidorū quis ei felix esse videreᷣ ait Tribalanus atheniēsis ⁊ cleobis ⁊ bico ignoti ⁊ homines quorum fama latet. Cresus aūt rex ornans se omi ode regisq̃ fastu sedens in solio: interrogauit eū siquid miri melioris vidisset respondit. Gallos phasianos ⁊ pauones naturali enim colore ⁊ flore decorati sunt ⁊ millesies meliori. Huic soloni mortuum filium lugenti: non esse flendum ait quidam eo q̄ flere nihil prodesset. Cui solon eo magis ploro: quo damnū meum irremediabile videaz. Interrogatus an vellet q̄ sui de morte eius lugerēt ait. ad hoc multis conatib⁹ laboraui: vt in morte mea dolore et lamentis non caream amicorum. Ait etiam nemo dicere debere: se ceteris quibuscūq̃ intollerabiliores amaritudines sustinere. Inter ceteras autez leges eius ait. Siquis parentes indigentes non alat ingloriosus est. Filij eorum qui pro republica obiere publice nutriantur ⁊ doceantur. Itē statuit tutorem cum orphanoruz matre non habitare: nec tutoris officium exercere: in quē orphanorum defunctorum substantia pueniet: nec sculptori anuli licere tenere signū anuli venditi: ⁊ si vnū oculum habentē quis illo priuauerit. Viceuersa ipe geminis careat: ⁊ q̄ princeps si ebriosus fuerit damneᷣ nece. Respōsa solonis ad quedā quesita sunt hec. Quid est verbum: ymago operum. quo firmaᷣ verbū silentio. Quo firmaᷣ silentiū tpe. Quid est rex fortis potestas. Quid est lex: aranee tela q̃ si in eam ceciderit quid debile retineᷣ: graue aūt ptransit tela rescissa. Mortu⁹ in cipro octogenarius tpe Sedechie regis.

Chilon

Chilon phus Lacedemonius athenis claruit terci⁹ de septem sapientibus grecie qui ob eius pfundissimam sapientiam breueloqu⁹ dictus est. Hic ingēde causa societatis missus fuit corinthū: vbi duces ⁊ seniores popli ludētes inuenit in alea pter quod infecto negocio reuersus est: dicēs se nolle gloriam spartanorū quorū virtus constructo bisantio clarescebat: hac maculari infamia vt dicereᷣ cū aleatorib⁹ cōtraxisse societatē. Interrogat⁹ q̄d est fortuna. Respondit ignarus medicus: multos eñ excecat. Docebat aūt Chilon dominari lingue: ⁊ presertim in cōuiuijs. nō esse maledicēdū proximis. alioquin audire oportet ea quibus quis tristabiᷣ. Itez non esse minandū cuiq̃: quoniā hoc est muliebre. Cicius ad calamitatem amicorum q̃ ad prosperitatem ire. Humiles nuptias facere. non esse maledicendum mortuo. Seniū honorare. Cauere sibipi. Dānum malle q̃ prauum lucrū. Illud enim semel contristabit hoc vsquequaq̃. Nō irridere infelicem dominatorem ⁊ fortem mansuetum esse decet. vt eū subditi magis reuereantur q̃ timeant. Ire dominari. non cupere impossibilia. Et claruit tēpore Sedechie regis. vixit autem quinquagintasex annis.

Pitacus

PItacus Asianus mitilenus illustris phus quartꝰ de. vij. sapiētibus grecie. nō doctrina solū sed etiā in re militari strēnuus cū bellū inter atheniēses ⁊ Mitilenos instaret. q2 ipe mitilēsiū exercitus ductor erat. pugnare statuit cum firmone Atheniēsiū duce in singulari certamīe ⁊ rhete habēs sub scuto furtim circūuoluit firmonē: ⁊ occidēs eum saluauit terram. Mitilēses autē ei principatum obtulerunt quē ipe decēnio tenuit: ⁊ ad optimum ordinem ciuitate reducta: deposuit principatū ac decē annis alijs supuixit. ⁊ cum pdiues esse potuisset: spreuit diuitias. Hic pitacus vidēs multum vinū in insula mitileñ crescere: volēs ebrietati hominuz pcauere lege publica statuit: vt peccās ebrius dupliciter puniret. dicebat autē vinū malum et bonum esse: malum quidē ex crapula: bonu ex natura. Interrogatꝰ quid optimū. ait ad presens bñfacere: q̄d fidele: terra: quid infidele: mare. Vixit aūt annis. lxx. Et claruit tpe Joachim regis iude.

Bias

BIas Asianꝰ pmensis phus quītꝰ de. vij. sapiētibus grecie. Hic cū inter primēses et messanēses instaret bellū ⁊ primēsiū milites virgines multas messanēsiū captiuas duxissent cōfestim bias his visis indoluit: ⁊ puellas captiuas liberās: tanq̄ ꝓprias filias custodiuit induēs eas vestibꝰ nouis et singl'is dotes tribuēs: sb fida custodia remisit ad gentes: inimicis exhibēs pietatē. Alio q̄z tpe dum Aliatꝰ princeps primēsiū ciuitatē obsideret sperās primēses fame deficere: bias tali arte defectū intraneū ⁊ victualium palliauit: duas eñ mulas sero impiguatas de ciuitate dimisit vt quasi fortuitu ab hostibꝰ caperent. quas cum aliatꝰ cerneret putauit illos victualibus copiosis abundare. Misitq̄z ad biantē vt egrederetur ad eum de concordia tractaturus. Respondit bias si exirem forsitan primeñ: cepas ederent: Unde tu magis intromitte legatum. timuit enim ne ab hostibus captus: flere faceret primēses. Cunq̄z legati aliati ingrederentur vrbem: Bias aceruum arene spargens ⁊ diffundens desup triticum ostēdit legato. quod audiens aliatus: reconciliatōne facta recessit: ⁊ sic fuit ciuitas p biantis prudentiam liberata. Alio vero tempore (vt valerius narrat) cum terraz eius fortuna mutata hostes inuaderent: ⁊ qui euadere hostes potuerunt preciosarum rerum suarum pondere onusti fugerent nihil ipse de his deferēs fugit. Interrogatus autē cur nihil de bonis suis secum ferret ait: omnia bona mea mecū porto. pectore enim illa gestabat non visenda oculis: sed animo extimanda: que domicilio mentis inclusa erant. Interrogatus quid sit in hac vita optimum: ait Mens sibi bene rectitudinis conscia. Interrogatusq̄z quid sit dulce homini ait. proprium. Claruit tempore Sedechie regis et scripsit vtilia multa. Eo mortuo primēses ei templum dicarunt.

Cleobolus

CLeobolus phus Lindius sextus de. vij. sapiētibus grecie claruit tempore Zedechie regis iude. Cuius filia Cleobula inuentrix enigmatum fuit Huius enigma fuit: vnus pater: filij duodecim horum cuilibet nati sunt triginta difformes: nam quidam horum albi visu: quidam vero nigri: immortales autē cum sint corrumpuntur omnes ⁊ deficiunt. Est autē annus duodecim mensium pater ⁊c̄. Celebres sentētie eius sunt hee. Amico benefac vt amicicior fiat. Inimicum vero amicum facere stude. Magis enim amicorum inuidiam q̄z inimicorum insidias cauere debemus. Illud enim apertum est. hoc autē celatuz malum: nocendiq̄z fraus que non speratur potentior est. Quanto plus licet tanto minus libeat: vxorem ex paribus ducere. nam si ex maioribus duxeris dominos habebis cognatos: non irrideas exprobratos nam fies odiosus his. Prosperatus ne superbias. ⁊ depauperatus ne deijciaris. Mutatiōes fortune viriliter scito ferre. Scripsit autē de enigmatibus questiōnes trium milium carminuz Obijt vero completis annis vite sue. lxx.

Periander

PEriander Corinthius phus e septem sapientibus phis septimus hac tēpestate floruit: scripsit dogmata vtilia in duobus milibus versuum. Sētentie eius hee sunt celebriores. volentes secure tyrannos fieri. oportet beniuolentia fulciri non armis. amicis felicibus ⁊ infelicibus idez sis. Quodcūq̄z promittis obserua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude. Mortuus est ferme octogenarius.

Anatharsis

Anatharsis phūs scita genere. Hic licet magnus ꝛ audax in rebus bellicis strennuꝰ esset: vt in doctrina grecoꝝ moribusqꝫ ꝓficeret iuit athenas. ꝛ ad Solonis sapientissimi domū profectus: nūciari soloni fecit ꝙ venisset ad eum Anatharsis scita cupiens eum videre ꝛ eius amicus fieri si effici possit. Solonis aūt responsum fuit: ꝙ in ꝓprijs patrijs conciliantur amici. Cui mandauit Anatharsis dicens: nunc ipē in patria sum: ideoqꝫ licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine stupens introduxit eum: et amicū maximum sibi fecit et grandis philozophus est effectus per Solonem. Huius sententie hee sunt. Interrogatus quō quis fieri posset nō amator vini: ait. si pre oculis habeat inebriantium se turpitudines: nūqꝫ erit amator vini. Dicebat etiam nauigātes distare a morte ad spissitudinem quattuor digitorum tantū: quia sciebat spissitudinem tantam esse nauis. Interrogatus que nauium sint tutiores: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid est in hominibus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid est curia: ait determiātus locus ad decipiendū ꝛ superādum seinuicem. Ait etiā turpe quid ausurus te sine teste time. Ait etiam meliꝰ est vnum amicum habere multis dignum: qꝫ multos nullius dignos. Post hec abiens in Scythiam iura moresqꝫ atheniensium in scitas introducere conabatur volens patrie profectū afferre: ob quā causā inuidus frater eius in venatione sagittam in eū fixit: letale vulnus phō infligens: qui moriēs ait. Per sapiētiam in grecia saluatꝰ sum: sed propter inuidiā in patria pereo.

Empimenides

Epimenides phūs cretensis: hic dū iuuēculus esset missus a patre ad custodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv surgens autem postea querebat oues putans se parum obdormisse: dū autem non inueniret: iuit ad agrum et transmutata omnia videns: et penes alium possessorem. iuit ad castrum hesitans: illic autem propriam domum intrās occurrit sciscitantibus indicans quisnam esset: donec minorem fratrem inueniens iam senem factum: totamqꝫ ab eo didicit rei geste veritatem: notus autem a grecis deo amatissimus esse susceptus est honorifice. Atheniēsibus aūt peste detentis ymolando pestem fugauit: dixit etiam. pecunia auaro suppliciū est liberali decꝰ: parricidium proditori. Vixit autem annis. i77. et scripsit de genisi et ortu diuino libros in quinqꝫ milibus versuum: necnon de diuersis naturis rerū libros. ix. milium ac quingentorum carminum: fundauit autem apud athenas templum venerandorum deorum. Et solonis sapientissimi tpe claruit.

Simonides

Simonides poeta per mare nauigans ad littus applicuit: ꝛ ibi mortuum corpus humanum inhumatum reperiens sepeliuit: et cum ipm̄ sepeliret ab eo admonitus est ne die proxima nauigaret. qui acquiescens monitis interim remansit ipsa autem die procellis ꝛ fluctibus alij qui nauigarunt obruti sunt. Huius hee feruntur fuisse sententie. Tutius est tacere qꝫ loqui: neminē em̄ tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malorum futura spes est: innocentem non debilitat consciētia in aduersis. Solatiū em̄ est homini non meruisse quod patit. Fortuna deserit innocentē sepe: bona spes nunqꝫ. Hic octogesimum annum habens composuit ꝛ docuit carmina ꝛ gloriabatur se in eorum certamina descendisse etate ꝑdicta. Claruit autem Simonides tempore manasses regis iude.

Tobias

Tobias iudeus propheta sanctissimus ex tribu ꝛ ciuitate neptalim oriundus: mitissimi ingenij ꝛ omnis gratie spiritualis prestans. Qui a salmanasar Assyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate ꝛ religione insignis habitus est. Hic cum apud niniuen constitutus preceptorum patrum suorum non immemor: egros visitaret ꝛ indigentibus elemosinas preberet: desperatos consolaretur. Cecitatis plaga tentatus est: pro qua etiam omnem eius deperdidit substantiam ac omnium pauperrimus euasit. Cuius patientiam cum dominus cognouisset statim Raphaelem angelum ad eum misit. Qui eidē visum restituit substantiamqꝫ omnem in decuplum multiplicauit. Et cum duos ꝛ centum vixisset annos: predicens interitum niniue ꝛ instaurationem hierusalē ac templi domini spiritum domino reddidit. Et ꝑ filium tobiam et nepotes in niniuen sepelitur.

Linea Christi

Amon

Josias

Joathas

Jeconias

Joachim

Sedechias

Hic Amon (Anno mūdi. 4551.) fecit malum coram domino ⁊ percussus est a seruis suis obijtqꝫ in domo sua propria peremptus eumqꝫ cū3 patre suo sepelierunt.

Iosias rex iude (Anno mūdi. 4558) accepit regnum cum octo esset annorum optime regens. Ydolatras persequens. Sacerdotes ad instaurandum templum inducens. populum ad obseruationem legis ⁊ dei timorem reducens. Ad azimorum festiuitatem que pascha dicitur eos adduxit et phase solenniter celebrari faciens. Hic demum quia prexit ad pugnandum cōtra regem egipti contra voluntatem domini vulneratus grauiter in hierusalez ductus migrauit ad dominum super cuius morte Hiere. lamentationes fecit. Cum in omnibus rebus ita gloriosus extitit: vt cum eo iudeorum gloria fere orta simul et extincta fuerit. Iste iosias adhuc in puericia quesiuit dominum. Perseuerauitqꝫ vsqꝫ in finem adeo religiose conuersatus est in lege domini ꝙ dicitur non habuisse similem in regibus iuda.

Ioathas (anno mūdi. 4589.) malum fecit coram domino: ideo tradidit eum dominus in manus Pharaonis nechao regis qui eum captiuum duxit in egiptum. Et eius seniori fratri et eodem patre progenito noīe Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen Joachim.

Zaleucus

Zaleucus vir iustissimus leges cōdidit. et inter cetera decreuit. vt qui adulterij crimē cōmitteret: vtroqꝫ oculo priuaretur. quod cū3 filius eius cōmisisset: iussit ipm̄ exoculari. Verum tota ciuitas aliq̄ꝫdiu ei reluctabatur tandem victus instantia populi. ne lex a se condita violaretur: suo prius: deinde filij oculo eruto vtriusqꝫ vsum videndi reliquit. Sicqꝫ mirabili equitatis temperamento: se inter misericordem patrem et iustum legislatore3 partitus est. Disce o xp̄iane quāta diligētia debeas sancta dei tui precepta custodire: si sic maluit paganus puniri ꝓ iusta lege sua q̄ꝫ eam inultam relinquere.

Ieconias cognomēto Eliachī etiā fuit filiꝰ Josie ⁊ cōstitutꝰ ē rex a pharaone vt daret mulctā cētū talēta argēti. Et q2 fecit malū corā dn̄o ascēdit contra eum Nabuchodonosor et factus est ei seruus annis tribus. Postea cum rebellaret iterum contra eum ascendit interfecitqꝫ eum in hierusalem et proijci fecit corpus eius extra murum.

Ioachim cognomēto Jeconias fuit filiꝰ ieconie: fecitqꝫ malū corā dn̄o: iō statim est amotꝰ ne regnaret ⁊ vinctꝰ est trāslatꝰ in babilonē. Māsit aūt ioachī iste in carcere apd̄ chaldeos. 37. annis ⁊ filiꝰ eū a vīculꝭ post mortē p̄ris Nabuchodonosor soluit.

Sedechias anno mūdi. 4600. fuit tercius filius Josie et vltimus regu3 Juda et hierusalem et malus. non audiuit hieremiam prophetā ideo perijt et omnis iuda cum eo ductus in babilonē. Erutiqꝫ sunt oculi eiꝰ et occisi filij eius hec quippe hieremias et ezechiel ꝓphetauerant ꝙ vinctꝰ duceretur ad babilonicum regem. Capto igit̄ rege vniuersu3 populum caldei trucidauerūt. Et qui gladium euaserant ad seruiendum caldeis abducti sunt.

Tales milesius vnꝰ de vij. sapiētibꝰ clarus habetur: q̄ post theologos et poetas sophi dicti sunt id est sapiētes: iste tales p̄mus potuit predicere defectū solis ⁊ lune vt dicit Augustinꝰ. de his folia precedentia gesta ac dicta coru3 manifestant.

Tales
Solon
Chilon
Periander
Cleobolus
Bias
Pitacus

septem sapiētes

Nomina septenum sapientum grecia cantat.
Partibus ac notos diuersis orbis honorat.

Massilia

Massilia transalpine gallie ciuitas primo anno regni Sedechie a Phocensibus aduentu ꝓfugis cōdita fuit. Temporibus enim Tarquini regis ex asia phocensiū iuuentꝰ hostio tyberis inuecta amiciciam cum romanis iunxit. Inde in vltimos gallie sinus nauibus profecta: Massiliam inter ligures ⁊ feras gentes gallorum cōdiderūt: magnasq̃ res (siue dum armis se aduersus gallicā feritatē tuent̄: siue dum vltro lacessunt a quibꝰ fuerant ante lacessiti) gesserunt. Nāq̃ phocenses ex ignauitate ac macie terre coacti studiosius mare q̃ terras exercuerunt: piscando. mercādo. plerunq̃ etiam latrocinio maris (que illis temporibꝰ gloria habebat) vitam tollerabāt. Itaq̃ in vltima oceani ora ꝓcedere ausi: in sinū gallicū hostio Rhodani amnis deuenere. Cuiꝰ loci amenitate capti reuersi domū referentes q̄ viderāt. plures solicitauere duces classis Furius et Peranus fuere. Condita igitur Massilia est ꝓpe hostia rhodani amnis in remoto sinu veluti in angulo maris: hec olim clarissima ciuitas in loco petroso sita: magnitudinis eximio extitit. Huic portꝰ subiacet pulcherrimꝰ qui arcē pugnatissimā loco edito habet: in qua quidē olim appolinis delphici pulcherrimū templū structū erat. Sed ligures incrementis vrbis inuidētes eos assidue bellis fatigabant Qui pericula ꝓpulsando intantū enituerūt: vt victis hostibꝰ multas colonias cōstituerūt. Ab his igit̄ galli et vsum vite cultioris: deposita ⁊ māsuefacta barbaria: et agroꝝ cultꝰ ⁊ vrbes menibꝰ cingere didicert̄. Tūc et legibꝰ nō armis viuere. tūc ⁊ vitē putare: tūc oliuā serere cōsueuerūt. Adeoq̃ rebꝰ ⁊ homībꝰ impositꝰ est nitor: vt nō grecia in galliā emigrasse: sed gallia in greciā videret̄. Ad quā plane vrbē complurimi ex nobilioribus romanis ꝓ acquirēdis doctrinis transmittebant̄: nam eoꝝ victus frugalis ⁊ modestus semꝑ fuerat. Cūq̃ varios sortita fuisset vel dn̄os vel tyrānos: pro vt se tꝑa offerebāt. nūq̃ tamē aut legē aut ab alienigenis suspēdia pertulit. preterq̃ a cathelanis. Huic Lazarus quē dn̄s a mortuis suscitauit primꝰ ab apostolis destinatꝰ fuit episcopus. Cuiꝰ quidē reliquie nūcusq̃ magno in honore apud eam habite sunt. Fertur quoq̃ et beate Marie magdalene ipsius lazari sororis corpus ibidem quiescere. Apud hanc clarissimi floruere viri. Saluianus ⁊ Museꝰ presbiteri in diuinis nō mediocriter instructi atq̃. Gennadius similiter presbiter greca latinaq̃ lingua eruditissimus. qui de viris illustribus more diui hieronimi librū edidit: ⁊ coruinus orator: victorinus rhetor et alij complurimi.

Pherecides phus

Pherecides Syrus natione: philozophus egregiꝰ pittaci philozophi auditoꝛ tempestate ista ingenio singulari preditus agnoscitur. Qui primꝰ apō grecos de natura ⁊ de diis scripsit. primusq̄ teste Cicerōe libro. s. tusculanoꝛum questionum animos sempiternos esse affirmauit. Quī et teste Laercio multa predixit que mirabilia videbātur. Hic etiā Plinio teste libro. 12. Prosam orationem primus condidit: fuitq̄ preterea Pythagoꝛe philozophi preceptoꝛ. Et Taleti philozopho lr̄as plurimas scripsit. Et ab eodē ml̄tas suscepit.

Pytagoras phus

Pytagoras preclarissimus philozophus natōne samiꝰ. Et ipe tēpestate hac toto oꝛbe terrarum clarissimus fuit. Hic a primeuo eximie pulchritudinis ac venustissime foꝛme insignis fuit. Qui cum musice plurimū doctus fuisset cuꝰ principia apud grecos primus ad artem pduxit. Et geometriam omnē pfecit: atq̄ pondera et mensuras inueniens etiā grecis primū contulit. In primis namq̄ circa Arithmeticam vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominū de coꝛpe in coꝛpus transire opinatus est. Licet autem etas illa nullum sibi peperisset equalē se tamen sapientez appellari erubuit: sed se phm id est amatoꝛē sapientie dixit. Italis legem dedit: cū apud Coꝛthonam ethrurie vrbem ex grecia venit. Eius institutū fuit ne scolas eius intrans de philozophicis ante quīquennium disputaret. Eius libri ab Athenienſibus feruntur concremati. Varie eius feruntur sententie per Laercium: vnaz hic apponimꝰ. Fugienda inquit modis omnibus et abscindenda sunt hec omnia scilicet languoꝛ a coꝛpe. imperitia ab aīa luxuria a ventre. a ciuitate seditio. a domo discoꝛdia. et a cūctis rebꝰ intēperatia.

Sapho poetissa

Sapho Crexea diuini ingenij poetrix per hec tempa claruit et plectrum prima inuenit. Hec viro ditissimo nupsit. Ex quo dydan filium suscepit habuitq̄ discipulas Anagoꝛam Milesiam Congillam Colophoniam ⁊c. quas etiaz lyricos quosdam docuit versus. Scripsit autē hec modulos lyricos Epygrāmata: elegiam, iambos ⁊ monades: fuit quoq̄ vates nobilissima.

Ezechiel pphetа

Ezechiel propheta et sacerdos domini vir sanctus. Qui cuz rege Joachim captiuus adductus fuerat in babilonem. pphetauit futuras populi iudeorum calamitates. Et hec ex babilonia in hierusalem ad Sedechiam regem misit Cui tamen rex idem non credidit. Tricesimo deinde etatis anno: et captiuitatis sue quinto librum pphetie componere cepit: hunc reliquie iudeoꝛū Dan ⁊ Gad quibus pridixerat eos in hierusalem non regressuros apud babiloniam interfectus est. Et in sepulchro Sem filij noe sepultus.

Daniel pphetа

Daniel desiderioꝛum vir et pphetа celeberrimus ex regum iudeoꝛum familia natus. A nabuchodonosoꝛ chaldeoꝛum rege in babilonē cuz Joachim rege captiuus ductus: ⁊ ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis hierusalem postq̄ paruulus insontem Susannam a moꝛte liberasset: diuino spiritu illustratus: primam regi caldeoꝛum visionē soluit. Ideo curatoꝛem regni constituit: quo moꝛtuo filio eius balthasar cū litteras in pariete expossuisset terminū eiꝰ pronunciauit. Destructo autem babilonioꝛū rege a dario Astyagis filio in Mediam pductus. Inuidia autem preualente in lacum leonum missus: deinde saluatus in precelsioꝛe honoꝛe habitus. Scripsit autem librum pphetie in decem visiones diuisuz quas se vidisse refert. Tres sub Nabuchodonosoꝛ. Tresq̄ sb̄ balthasar eius filio. Septimam ⁊ octauam sub dario: et duas vltimas sub Cyro tādem in Ebathenis Medie ciuitate sepultus.

Bononia vrbs vetusta Romanoruz Co-
lonia primum ab etruscis felsina deinde
a bois gallorum populis gentili sermo-
ne boionia nuncupata. Etruscorum enim prius
vltra appēninum primaria et postea boioruz ca-
put fuit. deinde Bononia dicta. Eam liuius di-
cit Coloniam a romanis deductam: agrūqꝫ euz
fuisse captum de bois gallis: qui ager prius fu-
erat etruscorum. Expulsis etruscis romani triū-
milium virorum in eam deduxere. quorum au-
xilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempo-
ra Augusti et aliquot imperatorum trium opu-
lentissimarum ciuitatum ytalie supero mari ad-
iacentium vna fuit. Suetonius autez dicit octa-
uianum bononiensibus ꝙ in anthoniorum cliē-
tela antiquitus fuerant gratiam fecisse coniurā-
di cum tota ytalia pro partibus suis. Ideꝫ ne-
ronem imperatorem orasse latine pro bononiē-
sibus scribit ad consulem et ad senatū. Ad annū
salutis quadragesimum supra octingentesimuz
Sergij pontificis romani os porci prius appel-
lati temporibus quum lotharius tunc impera-
tor luduicum filium romam cuz copijs mitteret
bononienses illum multis incōmodis damnisqꝫ
affecerunt. Quam ob rem ille cōuerso qui iaz
preterierat exercitu vltionis moduz excessit. Q̄
post agri vastationem factamqꝫ in insontibus p̄
vicos villasqꝫ repertis cedem. obsessam vrbem
captamqꝫ reddidit immunitam. Deinde anno
domini. M.cc lxxi. tam potens fuit vt liberam
mari adriatico aduersus venetos nauigationez
prohiberet tribusqꝫ annis bello contenderit. q̊
sedato inter bononienses orta dissensio. que ci-
uitatem plurimum attriuit. vt ad manus roma-
ne ecclesie deuenire opus fuit. Et per magistra-
tum ecclesie romane circundataz muro quē nūc
habet ac diu postea opibus amplificataz cōstat
Postea bononia crassa et pinguis (cum frumen-
tum vina et alia queqꝫ ad victum necessaria ha-
bundanter producat) dicta est. Excellentissimuz
omnium disciplinarum gymnasium a tempori-
bus thedosij vsqꝫ ad nostra tempora summa cū
gloria in ea et p̄māsit ac floruit. Est enim mater
musarum appellata. ꝙ ibi canonum ciuilium li-
beralium artium sacrarumqꝫ litteraꝝ discipline
tradant. Ex ea viri sanctitate doctrinaqꝫ coplu-
rimi emersere. Sed q̄ꝫ maxīe prestitit diuus pe-
tronius vrbis episcopus qui vitas patrum cō-
posuit. Genuit hec vrbs Guidonē archidiaco-
num. Johannē andree. et iohannem calderinū
celeberrimos iure consultos q̄ monumenta lau-
de digna post se reliquerunt.

Bononia

Reges Babilonie

Merodach

Xerses phus

Iste Merodach fuit primus rex babilonie qui a Monarchia assyriorum recedens. non obedi-uit Assaradon similiter nec rex medorũ. Et ob hoc regnum Assyriorum defecit regesq͛ Babilonie ceperunt esse potentes. Iste etiã misit munera Ezechie.

Ludus scacorũ reperitur ab Xerse philizopho pro correctõne Euilmerodach tyranni. qui sapientes et magistros suos occidere consueuerat; quo solatio retract⁹ fuit a tyrãnide ad emẽdatiõз.

Nabuchodonosor iste rex babilonie victorisissimus fuit. eo ꝙ esset virga furoris dñi: vt puniret pctã pplor̃. obtinuit regnũ assyrior̃ qd destructũ erat a Medis. Et fact⁹ est monarcha q̃ postea cũ feris habitãs septẽ mẽsib⁹. pce Danielis ĩ pristinã nabuchodonosor formã septẽ ãnis penitẽs ẽ restitut⁹. Cui res geste magni cognomẽ dedere. mlta cũ finitimas bella cõfecit: et q̃ maxie cũ egiptijs. ad extremũ iudeã deuicit. Et syriam durissimo sibi sbiugauit iugo. Joachim interfecit. ⁊ successorẽ cũ vasis dñi ĩ babilonẽ trãstulit. ⁊ Sedechiã patruũ suũ loco suo suffecit. Porro dũ vixisset annis quadraginta defunctus est in babilone. relicto eius filio Nabuchodonosor regni successore.

Bisantiũ vrbs tracie maritima a grecis sic noĩata. Lacedemonij cõdidere eã pmo. qb⁹ appollinẽ ꝯsulẽtib⁹ vbi nã sedes q̃rerẽt mãdasse oraclm memorie: pditũ est vt cõtra cecos habitationẽ locarẽt. Cecos aũt megarẽses appellauit Calcedonis cõditores. Qui cũ pri⁹ in traciã nauigassent: situq͛ʒ vbi postea bizantiũ edificatũ est ꝯspexissent. Omissa tã locupleta ripa tenuiorẽ regionẽ ĩ asia elegissent: vt Strabo refert. Ut aũt Justin⁹ ⁊ Eusebi⁹ ponunt hec ciuitas Anno añ aduẽtũ xp̃i. 663. In grecia ex opposito calcedonẽs agri loco quidẽ optimo ⁊ munitissimo a pausama spartanor̃ rege pri⁹ ꝯditiõis sue initiũ habuit. Et cũ pua admodũ eẽt: Postea a Cõstãtino magno impatore q̃ eã adauxit ⁊ exornauit Constãtinopolis dicta. de qua latissime circa sua tpa describent laude digna.

Nabuchodonosor

Bisantium

Constituit Nabuchodonosor regem hierusalem patruum Joachim mathaniam: vt seruiret ei sub-
tributo interposito religione iurisiurādi: et mutato nomine vocauit eum Sedechiam. Vicesimūpri-
mum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepisset. Et. xi. annis regnauit in hierusalem:
Fecitqꝫ malum coram domino. Erat eñ superbus cogitans vt adhereret regi egiptiorum: nec iusiurādū re/
gi babilonie seruauit. Decipiebant eum pseudopropbete dicentes: in proximo babilonios vincendos ab-
egiptijs. Hieremias vero ei suasit vt spem in deo et non in hoīe poneret. Cum aūt nono sui regni anno sub-
ordinantibus egiptijs tributum caldeis promissum denegare: et in libertatem se vendicare tentauit. Et ius-
iurandum transgressus. Quam obrem Nabuchodonosor ira percitus cum ingenti exercitu ad eum venit
et diu obsedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compulisset. Et aperta est ciuitas circa mediam
noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo sua nocte ad viam deserti: persecuti sunt eum principes
diluculo: et comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Js dicens eum
ingratum fuisse percepti ab eo imperij: et deierasse in deum. Oculos eius effodit et cathenis vinxit eum vt
adducerent in babilonem. Et cum eo Josedech: et eius vniuersam familiam trucidari mandauit. innume-
ros quoqꝫ ciuitatis hierosolime traxit in seruos ad babiloniam: ac totam vrbem vna cum templo euerti et
incendi precepit. Sed et assyriorum regnū a medis destructum obtinuit: Jdeo babiloniorum regnū factuꝫ
est oīm monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum et caldeorum regni principium. Caldea autem Asie re-
gio arabie cōterminia longe plana sed fontiū ꝙ maxime indigua. Jn qua Babilon maxima ciuitas regni-
caput erat. Medorum quoqꝫ regnum defecit. Cum vltimo astyages octauus ⁊ vltimus rex medorū. 38. an/
nis regnasset temporibus Sedechie.

Hierosolimorum excidium

Hierosolima nobilissima ⁊ vetustissima ciuitas ꝑ varia tpa pluries vastata fuit. Primo a babilonio-
rum rege. Dum nabuchodonosor caldeorum rex tpe Sedechie cū ingenti exercitu in iudeam venit
sibiqꝫ magnis cladibus eiꝰ ciuitates affecit. Ac etiam ipsam hierosolimam obsedit. Deinde ꝑfectꝰ
contra Pharaonem regem egipti quo fugato: Nabuzardon sui exercitus principem ad obsidendaꝫ hiero-
solimam rursus mittit. Jbiqꝫ decē ⁊ octo mensibꝰ statione firmata iudei se ⁊ vrbeꝫ caldeis ignominiose tra-
diderunt. Qui rege interfecto muros ⁊ turres euerterūt. templa incenderūt. eiusqꝫ vasa sustulerūt. Et p. lxx
annos templi solitudo ꝑmansit. A cyro rege persarū laxata est captiuitas. Extructum est templum sub Da/
rio rege ꝑsarum ⁊ medorum. Scdo ab Asobeo egiptiorum rege. Que eñ passa est iudea a medis egiptijs
macedonibusqꝫ non enumero. Tercio ab Anthiocho epiphane crudelissimo oīm tyranno facta est euersio.
Hic hierosolimam ciuitatē sanctā menelao prodente vi cepit. et sanctū locum spoliauit misitqꝫ homines im-
pios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. et a patrijs legibus se transferri: et non templuꝫ
domini: sed iouis olimpi cognominare ⁊ ydolum venerari. Quarto a pompeyo is iudeam vicit omnē cuꝫ
hierosolima: ⁊ tributarios fecit. Et vt strabo hābet. Pompeiꝰ eam cepit: obseruato ieiunij die: duꝫ ab om-
ni opere iudei abstinerent impleta fossa ⁊ admotis scalis. iussitqꝫ menia omnia conuelli. Post hos quinto
Sabinius Scaurꝰ Varus vrbibus iudee ⁊ precipue hierosolime insultauere: ⁊ herodes magnus ⁊ sosius
captam: oppidum seruauere. Sexto ad extremum funditus euertitur āno scdo imperij vespasiani die octa-
ua mensis septembris: a Tito eius filio vrbs capta et templum subuersum. Quā cū cepisset cōplanatis me-
nibus: fossas etiā impleri iussit. Urbē aūt illā quā vicisse victores gentium romani tam clarum opus esse di-
xerunt: vt Titus; tunc exercitus; post imperij gubernator in ipso ingressu menia vrbis admirans; tantam

victoriam non humane virtutis sed diuine gratie fateretur. In ea vastatione fuit ea hominũ strages ea fames miseroꝝ funesta necessitas: Que si ex ordine noscere cupis Josephum lege. Non audita sed visa et cõmunia sibi cũ ceteris referentẽ. Veniẽs deniqꝫ Titꝰ romã cũ patre suo Vespasiano triumphũ celeberrimuꝫ egit. Simonẽ qui vrbis excidij causa fuit in triũpho ꝓductũ postea laqueo ꝑ totã ciuitatẽ traxerunt multis confossuꝫ vulneribꝰ interfecerũt. Vespasianꝰ templũ pacis edificauit vbi iudeoꝝ preciosiora instrumẽta videlicet tabulas legis penetraliũ vela. ⁊ alia multa reposuit. Ea aũt vrbs vsqꝫ ad adriani principis tꝑa latronũ sicarioꝝqꝫ facta est receptaculũ. Et ꝑ quīquagīta annos: deinde ciuitatis mãsere reliquie. Quã postea Adrianus imꝑator menibꝰ ⁊ edificijs instaurãs de suo noĩe helyam appellauit: et diuꝰ Hieronimꝰ ad paulinũ scribit ab adriani tꝑibus vsqꝫ ad imꝑium Constãtini ꝑ annos circiter. c lxxx. In loco resurrectiõis simulacrũ iouis in crucis rupe statua ex marmore veneris a gentilibꝰ posita colebaẗ. Estimãtibꝰ ꝑsecutõis auctoribꝰ ꝙ tollerẽt nobis fidẽ resurrectiõis ⁊ crucis: si loca sancta ꝑ ydola polluissent. Maiores deĩn nostri gloriosissimã ciuitatẽ diu possessaꝫ. tandẽ amiserũt. Karolus eñ magnꝰ multo sudore primo vrbẽ illaꝫ vendicauit deinde ꝑditam recuꝑauit Gothefridus. Ad quã retinendã etiaꝫ Conradus cesar: Ludouicusqꝫ rex francoꝝ nõ dubitarũt coactis exercitibꝰ in asiam ꝓficisci. At cũ nr̃i principes postea desidie sese dederũt neqꝫ hierosolima nec Antiochia in potestate nr̃a remãsere. Heu pudor: heu dolor fons ⁊ origo nr̃e salutis defecit. Templũ illud Salomonis fama clarũ: in quo dominꝰ tociẽs p̃dicauit: Bethleẽ in qua natꝰ est. Caluariam in qua crucifixꝰ. Ipsius crucis possidẽt inimici. Sepulcruꝫ dñi gloriosum in quo ꝓpter nos obdormiuit in dño: saraceni in ꝑtãte habẽt. Et nisi velint xp̃iani inuisere nõ possunt. En ipsam dei viuẽtis ciuitatem officinasqꝫ nr̃e redẽptiõis: quã deꝰ nr̃ miraclis illustrauit ⁊ ꝓprio sanguĩe dedicauit: In q̃ ꝑme resurrectionis flores apparuert: Machometi satellites ꝯculcãt. Et ea vrbs nũc scelerate gentꝭ impio paret.

Quinta seculi etas hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babiloniam duratq₃ vsq₃ ad christi iesu domini nostri natiuitatem per annos. 590. Quis in hac supputatione aliqui aliter sentiant. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regni anno vt Eusebius ponit. tunc septuaginta captiuitatis annos in secūdū Darij annuz terminabunt. Josephꝰ et diuus Hieronimus a.13. Josie regis vsq₃ ad tercium Cyri regis annuz. Nonnulli ab vltimo regis Joachim anno computant vsq₃ ad vltimum Cyri annum. At sane sentiendo septuaginta illi anni qui in tercio vel vltimo Cyri anno terminantur. proprie captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in scdo Darij terminantur proprie complete transmigratiōis sunt. Et hec principalior et precipua sacre scripture era habet. q̄.s. facta est anno ab exordio mōdi. 4610. A diluuio aūt. 2369. A natiuitate abrahe. 1427. Ac vigesimooctauo regni Tarquini romanorum regis. Regnantibus etiam apud Medos astyage. apud Macedones Europe. Apudq₃ lydos alyacte; et apud egiptios vaphre; et apd Caldeos nabuchodonosor p̄mus.

Captiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hierusalē hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus israel iam multis temporibus ydolis seruiendo; etiam effusionem sanguinis innocentum se grauiter impiasset; volens deus generationem huius populi deperire; septuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno caldeorum statuit sustinere. Hac ratione vt completo annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem hierusalez perueniret.

Linea pōtificuz

Jhesus

Linea Christi

Salatiel

Post reditum populi israel de babilone isti duo prefuerunt scilicet ihesus summus pontifex tanq̄ʒ regēs. et Zorobabel tanq̄ʒ dux q̄ modus vsq̄ʒ ad Herodem seruatus est. Ut videlicet summi sacerdotes tenerent primatum. duces vero essent substituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta ꝓphiam iacob. Non aufferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius. Hi cuʒ innumera mltitudine iudeorum venerunt in hierusalem ad reponēdum templum congregantes vniuersam prouinciaʒ construxerunt altare in loco quo prius edificatū fuerat: et dies tabernaculorum celebrarunt: cepit auteʒ renouare templum sed paulo post defunctus est.

Iste Salatiel (anno mōi. 4634.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit post transmigrationem babilonis. vt euangelista Mattheus dicit.

Joachim

Iste Joachim sacerdos fuit filius Jesu pontificis magni. qui scōm Josephum nominatus est Josedech. Sub quo sorobabel prophetantibus et adiuuātibus Aggeo et Zacharia templuʒ et ciuitatem reposuit. Edificato autem templo pasca cū innumerabilibus holocaustis celebrato ad exornandam vrbem eam adiecit.

Sorobabel

Iste Sorobabel (anno mōt. 4659.) iuxta imperium domini fundauit templum. sed longe post apud iudeos maximo in precio habitus est. a Cyro rege princeps populi designatus. primum ex caldea iudeos ad propriā ꝓuinciam reducere cepit. ⁊ templum reedificare concedente Cyro incepit.

Abiud

De illo Abiud (anno mōi. 4709.) et sequentibus vsq̄ʒ ad Joseph nihil habetur in scripturis. nisi quod a Mattheo numerantur: et ideo nec tēpus eorum debite sciri potest. Nisi quod Abiud genuit Eliachim: qui azor: qui sadoch ⁊c̄. vt Mattheꝰ in principio euangelij testatus est.

Aggeus propheta

Aggeus propheta in numero duodecim ꝓphetarum vndecimus his temporibus librum sue prophetie scripsit. In quo reuersionem populi ⁊ tēpli edificationem conscribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et sacerdotalem obseruationem comprehendit. Completo deniq̄ʒ templo statim obijt. Et iuxta sacerdotum sepulchra sepultus est.

Malachias propheta

Malachias propheta hoc tempore clarus habetur sic dictus id est angelus propter optimā vitam. Aiunt q̄ ore eodem quo prophetauerat angelꝰ domini apparens eadem iterabat.

Sibilla helespōtiā

Hellespontina in agro troyano nata vetula ⁊ antiqua veste rurali induta ligata velo antiquo capite sub gula circunuoluto vsq̄ʒ ad scapulas quasi despecto habitu ita dicit. De excelso celorum habitaculo prospexit humiles suos. et nascetur in diebus nouissimis de virgine hebrea cum cunabulis terre.

Linea regū Babilonie

Nabuchodonosor

Euilmerodach

Ragusar

Sabadardacus

Balthasar

Iste Nabuchodonosor filius Nabuchodonosor magni fuit tercius caldeorum rex. 18. captiuitatis anno patri in regnū succedens regnauit annis. 10. Uir quidem prestantissimi animi et ingentis potentie qui paternis regalibus multa superaddidit multaq̄ magnalia peregit.

Iste Euilmerodach frater Nabuchodonosor p̄cedentis quartus caldeorum rex magni Nabuchodonosor regis filiꝰ. anno. 28. captiuitatis iudaice fratre predicto sine liberis defuncto regnum suscipiens regnauit annis. 18. Soluit Joachim de carcere ⁊ magnificauit eum. genuit autem tres filios.

Seruius tullius sextus romanorum rex nono iudaice captiuitatis anno regnum suscipiens. regnauit annis. 34. Quē ius matre serua creatum. nec obscuritas inhibuit quin gubernacla vrbis inuasit. Nā eximiam indolem vxor Tarquinij Tanaquil liberaliter educarat et eius industria regnum adeptus. primus censum in vrbe instituit. Et tres colles. s. quirinalem: viminalē ⁊ exquilias vrbi adiecit eamq̄ augere fossisq̄ ac muro circumdedit: tandē a Tarquinio superbo genero suo filie sue impulsu occisus est.

Tarquinus prisci Tarquinij regis filius ⁊ Tullij seruij gener. Cui superbo facto cognomē indiderunt. Anno quarto ⁊ quadragesimo iudaice captiuitatis mortuo socero suo rege romanorū rex factus regnauit annis. 35. Hic regnum auitū qd̄ a Seruio tenebatur rapere maluit q̄ expectare: qui suscepto regno mox p̄mores ciuitatis quos rebus soceri seruij fauisse putabat vna cum Tarquinio sororis sue filio interfici iussit. et pleraq̄ per tyrannidem gessit: tamdiu superbiam regis populus romanus perpessus est donec aberat libido: hanc ex liberis eius importunitatem tolerare non potuit. Quorum cum alter ornatissime femine lucrecie stuprum intulisset: matrona dedecus ferro expiauit. Imperium tamē regibus abrogatum. tandem eñ regno expulsus a porsenna interfectus est.

Balthasar enilmerodach regis filiꝰ caldeorꝫ rex post patrē regnare cepit. Et regnauit annis. 17. Cuiꝰ regni anno p̄mo Daniel ꝓpheta quartā visionē vidit. Is demū captꝰ est: ⁊ ciuitas a Cyro persarū rege aduersus fortissime dimicante tradita est ⁊ funditꝰ euersa: ⁊ adeo vt nullū tante vrbis remāserit vestigiū. Sed eam que modo stat Cambyses cyri filius alio in loco condidit.

Babilon illa magna capit̄ ⁊ auffert̄ eiꝰ ptās. Hec p̄ma ⁊ maxīa ciuitas totiꝰ orbis d̄r: ⁊ q̄ eā hūano ope extrui vel hūanis viribꝰ destrui potuisse pene incredibile videbat̄. Que destructio facta ē p Dariū ⁊ Cyrū p̄mos reges monarchie persarum.

Babilon

Linea regū Romanorum

Seruius Tullius

Tarquinus

Linea pontificū

Elizaphat

Joiade vel Judas

Johānes filius Jude

Hieremias

Ezechiel

Lucrecia

Circa hec tpa vt dicit Orosi⁹ Nox ad magnaz partem diei tendi visa est: et saxea grando scilicet veri lapides descenderunt de nubibus.

Hic incipiunt ebdomode Danielis scḋm Bedaz de qb⁹ inter doctores est grādis altercatō.

Templo domini in modū castri sexto regno Darij anno perfecto Joachim pontifex cum sacerdotibus cum tubis ⁊ ornatu solēni laudauerit deū.

Templuz Salomonis perficitur anno .vij. darij regis persarum.

Iste Elizaphat hebreorū summus pōtifex successit Joachim patri in pontificatu. vt dicit Eusebius. sedit annis. 32. Vir tanto honore dignus q̄ sua prudentia ab Artaxerse persarum rege absolutōnem a vectigalibus et tributis pro ministris templi obtinuit. potestatem quoq̧ amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

Iudas quartus summus sacerdos tpe Mardochei. Cui ex Susis persarum vrbe misit epistolas de obseruatione dierū phurym. Constat em̄ hūc multe doctrine ⁊ sanctitatis fuisse virū: multis tamē seditionibus agitatum.

Iohānes iude pontificis filius quītus hebreorum pontifex. habuit fratrem qui dicebat iesus qui aspirabat ad pontificatū confidēs de familiaritate vagosi prefecti trans flumē. Cū autē sup hoc altricaretur cū iesu in templo adeo incitauit fratrē vt eum occideret. Ideo vagosus omnia ornamēta templi sustulit. Azor Anno mōi. 4809.

De isto Sadoch (Anno mōi. 4859.) etiā nihil habet nisi q̄ ponit Matthei primo cū ceteris in generatione christi.

Iste Hieremias vltimo ꝓphetauit i egipto. Cūq̧ peccata popoli increpasset lapidat⁹ est ab eis apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrut⁹ sepultus vbi olim pharao rex habitauerat.

Ezechiel propheta hic post mlta gloriosa gesta cuz quosdam redargueret exacerbati ipm equis distraxerunt per crepidines saxorum atq̧ excerebrauerūt. Et in sepulchro Sem filij Noe ⁊ arphaxat ei⁹ filio sepult⁹.

Zacharias

Zacharias et Aggeus anno scḋo Darij increpauerunt populum propter negligentiam eorum et edificandum domū domini. et solicitabant Sorobabel vt loquaretur super hoc regi. et annuit rex: et accensuz est cor populi vt edificarent templū. Tandez post multa bona opera cōpleto templo. Et ipe obijt Et iuxta aggeum prophetam sepultus fuit.

Lucrecia matrona romana omnium romanarū mulierum pudicissima formaq̧ ⁊ elegantia clarissima coniunx collatini a sexto Tarquinio tarquinij superbi filio per vim stuprata semetipam interfecit. Tarqnio igit expulso romani reges defecere. Cum ibidem regnatum fuisset sub regibus septem annis. 240.

Linea Christi

Templum Salomonis

Eliachim

Azor

Sadoch

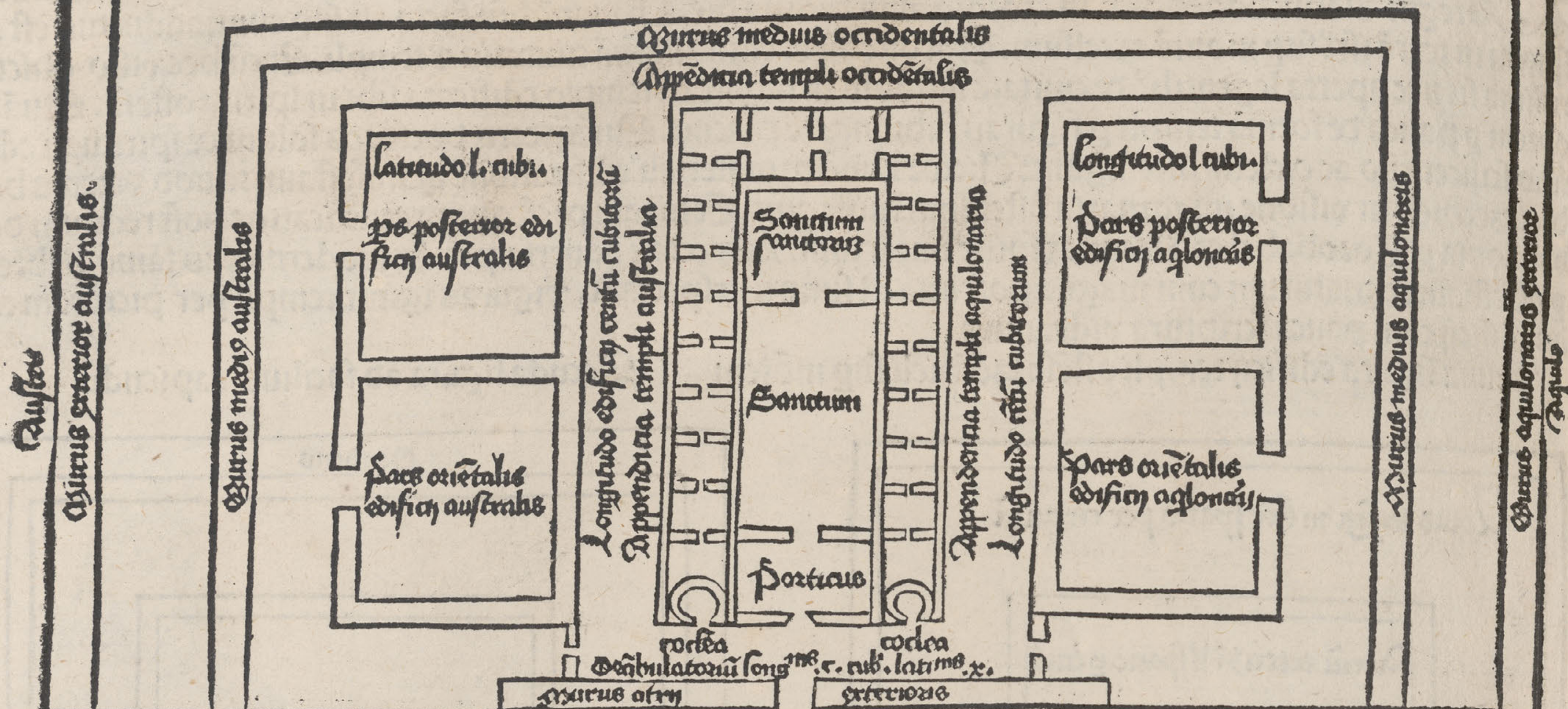
De edificatione templi

Gloriosa ac magnifica illustres viri de templo eiusqꝫ fundamento ac edificatione scriptitant: pcipue diuin⁹ ppheta Ezechiel in vicesimo quinto anno trāsmigrationis. Qui est ann⁹ tricesimustercius regni Nabuchodonosor in exordio anni decima die. Cū man⁹ dn̄i facto est sup eum: adductus est a spiritu in terrā isrł sup montē excelsum. Ubi ostēdit ei edificationē ciuitatis ⁊ templi. Et cū hec visio obscurissima sit nec aperta legentib⁹ de ciuitate mirabili in monte cū templo edificata sibi in spiritu ostēsa. Quāobrem p pauca de forma templi p figuras subiungere placuit. Quāqꝫ certi doctores solum de spirituali edificio scilicet xp̄o ac ecclesia intelligant: Victor tamē de materiali edificatione manifestauit: quod veteres hebrei ezechieli in visione imaginaria ostensum fuisse aiūt. Et in iam prescripta reedificatiōe post reditum de babilonia p Zorobabel et Neemiaz fuisse impletum. Licꝫ ceteri aduersa ponāt: moderniores tamē hebrei p Messiam regnaturum cum magna potentia id futurū expectant. Figuras igitur templi per picturam talis edificij cum pauca scriptura videamus.

Prima figura edificij templi ostēsa ezechieli sup mōtem

Secūda figura ad facilius capiendū

Sequentes due figure ornatū porte repñsentāt

Aspectus altitudinis templi porte orientalis et appenditorum circa ipsum Ezechielis. xlj.

Figura posterioris ptis edificij templi sm lineas fundamentales Ezechiel. xlj.

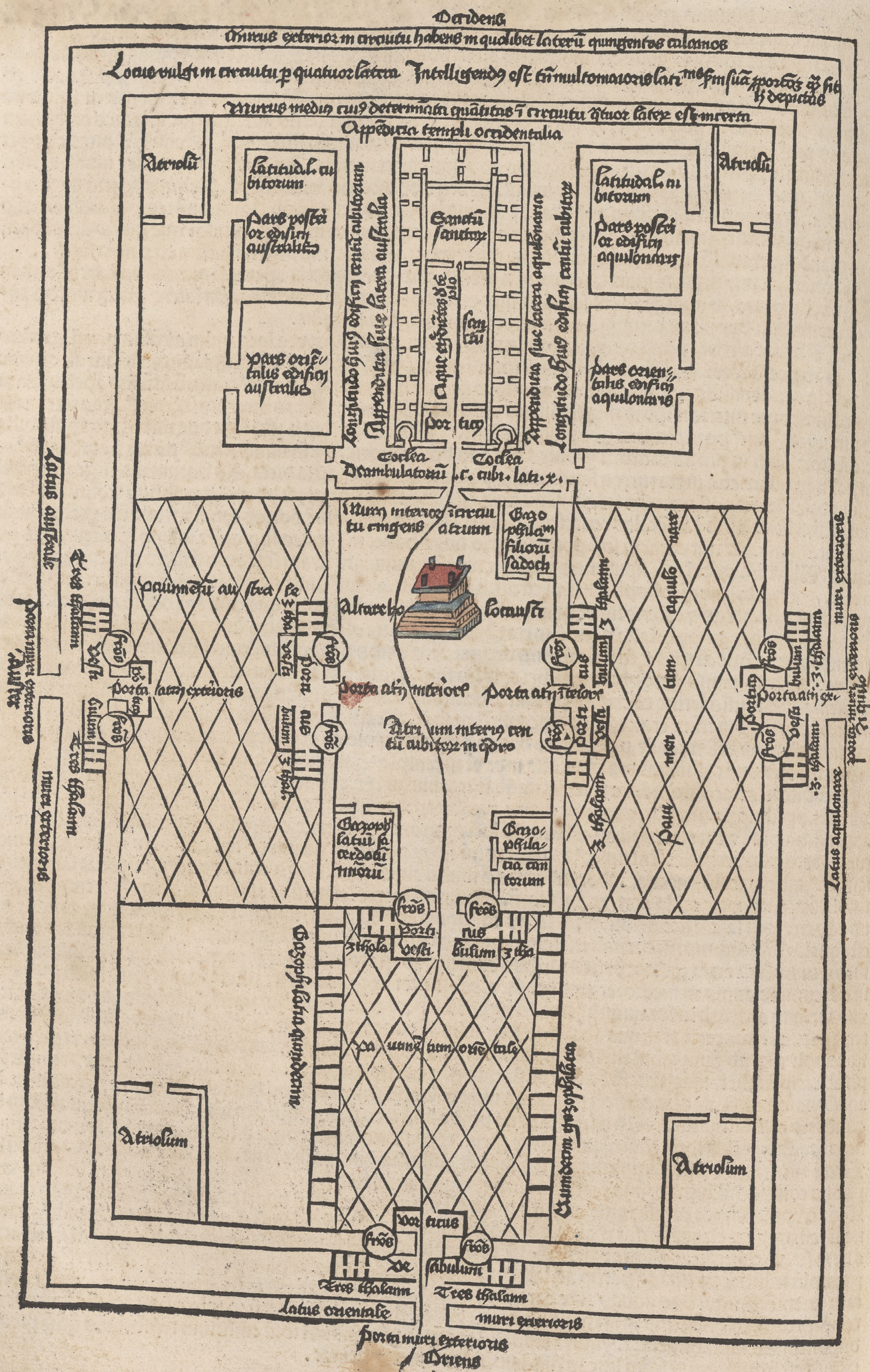

Aspectus edificij aglonaris sm altitudinem et longitudinem suã Ezech. xlj. Et simile edificiũ debet imaginari situatũ esse in pte australi templi.

Ezechiel diuinus ꝓpheta. Cum transmigratio babilonis a Joachim rege iude vt premissuz est incepit ⁊ ipe cū mardocheo trāsmigrauit. Postea sedechias annis .xi. regnauit: in quo anno destructa ē ciuitas et templū. Jnde decimoquarto anno post deuastationē Ezechiel hāc visionē ꝓpheticā vidit Templū aūt vt in figuris cerni potest: mltas māsiones habebat: sicuti ciuitas: muri eiꝰ erāt ꝓpugnacl'a ad modū ciuitatis. Mons in quo erat templū aliquantulū demissus erat: Jn parte australi magis q̄ȝ aquilonari. Angelꝰ aūt stans in porta muri exterioris locutꝰ est ac mēsurabat certis mēsuris que maiores erāt quam in ceteris rebꝰ ꝯmunibꝰ. Totū igiṯ templi edificiū in spacio quadrato sitū erat. Cuiꝰ vnū latꝰ directe ad orientem positū: oppisitū ad occidentē: Alia duo ad aquilonē et meridiē. Jn quo spacio triplex murꝰ: Exterior. mediꝰ. interior: Spaciū ꝯtentū inter mediū et interiorē dicebaṯ atriū exteriꝰ. Reliquū spaciū inter murum mediū et exteriorē: locꝰ vulgi appellabaṯ. Gentiles eñ ad orandū ob deuotionē templū accesserī. Totum vero quadratū ꝑtim in summitate mōtis in plano erat: ꝑtim in mōtis pendulo. que gibbositas spacij cū in plano figurari nō potuit imaginatiōe suppleri debet. Ad hoꝝ intelligētiā posita est prima figura.

Jn orientali deinde parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura .x. cubitoꝝ latitudinis in qua erat porta. Simili modo in secūdo muro et tercio directe se respiciētes. Jn latere deniq̄ȝ muroꝝ aq̄lonari et australi due porte consimiles erant: vt secunda figura ostendit.

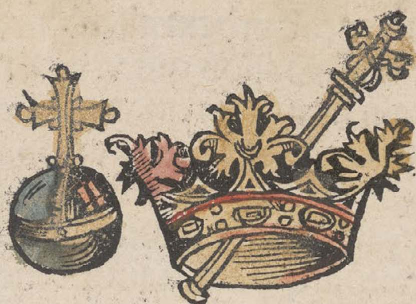
Habebat aūt hec porta oriētalis gradus ob decliuitatē mōtis: vt a loco vulgi ascēsus p. viij. gradus ad portā foret. Vestibulū q̄ȝ habuit spaciū ante aꝑturā medij muri quinq̄ȝ cubitoꝝ in latū ab oriente in occidentē. Et .xv. in longū ab aquilone in austrū. Extabat ⁊ porticꝰ edificiū sitū suꝑ aperturā muri medij: ⁊ ex ꝑte interiori ipsius muri trāsiens vltra mediū p. viij. cubitos inter atriū exteriꝰ. Et a terra vsq̄ȝ ad summitatē huiꝰ porticꝰ cubiti quīquaginta sunt. Et iuxta postes hostij sunt due turres: quaꝝ altitudo lx. cubitoꝝ sicuti in portis castroꝝ: Frontes dicte ad decorē porte. Ac in summitatibꝰ turriū pomelli: et rami palmaꝝ celati: etiā iuxta turres sex thalami ꝓ portarijs appenditia dicta. Ad horum intelligentiā posite sunt due figure (post primā ⁊ scd̄am) sequētes: Quaꝝ prima sitū porte porticꝰ ⁊ vestibuli frontiū ⁊ thalamorū scd̄m lineas fundamētales representat. Altera figura altitudinē porte porticꝰ ⁊ frontiū a ꝑte orientali ostentat. Porticꝰ aūt edificiū suꝑ portā in atrio duas habet māsiones supiorē ⁊ inferiorē et fenestras obliquas. Vltra aūt portā scd̄i muri inter mediū ⁊ terciū pauimentū stratū sub diuo scilicet platea pauimētata erat. Trigīta quoq̄ȝ gazophilatia in circuitu pauimēti. ad latꝰ australe decē: que occupāt .c. cubitos. et quatuor ex vna ꝑte atrij exterioris et quattuor ex alia parte eiusdē porte que cum ipa occupant .c. cubitos. Duo vero residua gazophilatia ponūṯ iuxta thalamos porte oriētalis atrij interioris vnū in ꝑte vna: reliquum in altera. que cū ipis ⁊ cuiꝰ thalamis occupāt .c. cubitos ꝑ modū inferius figuratum. Et ad maioreȝ distinctionē a thalamis gazophilatia rubei coloris sunt. Porte aūt aquilonaris ⁊ australis similes sūt porte orientali: Similis ferme descriptio portaꝝ ⁊ vestubuloꝝ medij ⁊ interioris muri extat. Ostiū vero in frontibꝰ portaꝝ diuersaꝝ erat: et ibi holocaustū lauabāt. s. carnes cremādas in altari holocaustoꝝ ac mēse que immolationi deseruiebāt ꝓ peccato ⁊ delicto. Due item ꝑietes existētes ex vtraq̄ȝ ꝑte ostij et ante illas in porticu erāt due colūne: altera hinc: alia inde vt in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietū templi .c. cubitorū extat. Altitudo .c xx. et latitudo intra muros .xx. cubitos cōtinet. Duo ꝑietes .xij. cubitoruȝ ꝓminētia pilarioꝝ vltra parietes hinc ⁊ inde .x. cubitoꝝ: latitudo appēditioꝝ .viij. cubitoꝝ. paries claudēs appenditia hinc ⁊ inde .x. cubitoꝝ et latitudo loci oratiōis similiter .x. cubitoꝝ. Qui numeri simul iūcti faciunt .lxx. iuxta ezechielē. Jntrinsecꝰ deinde sanctū sctōꝝ ponebaṯ qd̄ interiꝰ templū (vt in tabernaculo moisi interiꝰ tabernaculū) dicebaṯ: Paries vero nō multū altus nec sustinēs aliud pondꝰ diuidebat sanctum et sctm̄sctōꝝ. Cuiꝰ longitudo erat .xx. cubitorū. Adiuncta fuerūt latera siue appenditia lateribꝰ templi exterius adherētia in latere occidētali .vi. in latere aquilonari qd̄ est multo longiꝰ .xxx. Et similiter in australi qd̄ est equalis lōgitudinis: in oriētali nō sunt ponēda cū ibi templi ingressus pateat. Pilarij tandeȝ annexi fuerūt ꝓminētes extra ꝑietes: vt fit in arduis edificijs ad ipa fortificāda: Jn occidētali ꝑte tres pilarij: duo in extremitate vnius in medio. et ꝓminebāt .v. cubitis: et hec ꝓminentia pilarioꝝ in tribus locis ꝑforatur vno suꝑ aliū atq̄ȝ in his foraminibꝰ trabes figunṯ ad portandū tria tabulata: ita disposita vt p̄muȝ distat a terra ꝑ sex cubitos: et ita reliqua ab illo. Sicq̄ȝ ascendūt iuxta murū templi .xviij. cubitos. Jnferior aūt māsio templi vsq̄ȝ ad p̄mū tabulatū seu cenaculū ponēda est .xxx. cubitoꝝ vt in templo salomonis. vt ꝑies templi ad recipiendū lumē ꝑ fenestras sine obstaculo p. x. cubitos maneat. Circa duo vero latera templi scȝ aquilonare ⁊ australe duo edificia ponunṯ a muris templi ꝑ .xx. cubitos distantia: et qd̄libet .c. cubitoꝝ lōgitudinis et .l. latitudīs. Ad ea intelligēda posite sunt tres figure folij p̄cedēt[is]. Prima rep̄sentat scd̄m lineas fundamētales totiꝰ edifitij posteriorē ꝑtem. Scd̄a altitudinē templi ostendit ⁊ appēditioꝝ circa ipm̄. Tercia altitudinē edificij aquilonaris: et similiter australis que similia sunt. Altare aūt holocaustorū ex ꝑtibus compositū fuit. Prima ꝑs iuxta terrā dicebaṯ sinus siue fundamētū: et eleuaṯ suꝑ terrā cubitū vnū Scd̄a crepido minor et restringiṯ edificiū ꝑ cubitū vnuȝ et ascendit ꝑ duos cubitos. Tercia crepido maior iterū restringiṯ ⁊ eleuaṯ sursuȝ ꝑ quattuor. Quarta arieb vocaṯ simili mō ꝑ .iiij. ascēdit: vt altitudo altaris a terra sit .xi. cubitoꝝ. Aque egrediebanṯ de templo ꝑ modū fonticuli scaturiētis de limine scti sctōꝝ et in ꝑ templū trāsibāt declināto paruꝑ ad latꝰ dextrū. et inde ad porticū tēpli ⁊ postea ad atriū interiꝰ ab occidēte in orientē. Aliqui has aquas ante egressuȝ de atrio interiori diuiserūt in quattuor riuulos: vt pꝰ egressū de porta oriētali exterioris muri in vnū cōueniāt ceteri id refutant. Et sic cōpleta sunt ad edificationeȝ et dispositōnē templi ꝑtinentia. Figura laudabilis nūc sequitur simul totū edifitium rep̄sentans qd̄ ꝑ ꝑtes superius est figuratum et scd̄m lineas fundamētales cuncta ostentat.

Occidens
Murus exterior in circuitu habens in quolibet laterũ quingentos calamos
Locus vulgi in circuitu p quatuor latera Intelligendus est tñ multo maioris latitudinis fm suã proportiõe q̃ sit hic depictus
Murus medius cuius determinata quãtitas in circuitu quatuor laterum est incerta
Appẽdicia templi occidentalia
Atriolũ
Latitudo l. cubitorum
Pars posterior edificij australis
Pars orientalis edificij australis
Latitudo l. cubitorum
Pars posterior edificij aquilonaris
Pars orientalis edificij aquilonaris
Atriolũ
Sanctũ sanctorum
Sanctum
Porticus
Coclea
Coclea
Deambulatoriũ .c. cubi. lati. x.
Murus interior circuitu cingens atrium
Gazophilatium filiorum sadoch
Pauimentũ australe
Altare holocausti
Porta atrij exterioris
Porta atrij interioris
Porta atrij interioris
Atrium interius centum cubitorum in quadro
Atriolum
Porticus
Frons
Frons
Vestibulum
Tres thalami
Tres thalami
Latus orientale
Muri exterioris
Porta muri exterioris
Oriens

VEronam pulchram et preclaram venetie vrbem alpibus finitimam. Quā athesis fluuius diuidit
Auctor est ex trogo pompeyo iustinꝰ. Gallos qui vrbem romā ceperūt ⁊ pariter Mediolanū: brixi-
am et bergomū edificasse. Licet alij sicardi Cremonensis epi sententie inherentes: post Troye exci-
dium constructā asserunt. Nec tamen minꝰ cingit ꝗ diuidit veronā Athesis vt custodie simul ornamētoqꝫ ⁊
subuehēdis reuehendisqꝫ mercibꝰ et frugibꝰ magno sit vsui veronēsibus: quandoquidē supra infraqꝫ ⁊ cir-
cum ager est precipue bonitatis multa gignēs in vrbē conuehenda: olei vim maximam: frumēta incolis in
mercaturā supabundantiā: vinorū varietatē atqꝫ pstantiam: pomoꝝ omnis generis copiam. Et lanam cete-
ras ytalie subtilitate supantem de qua subtilissimi efficiunt panni. Lane pstantiam greges ⁊ armenta a pa-
stionis ꝓprietate accipiunt. Quā prata campiqꝫ ꝓspectu quoqꝫ amenissimi naturaliter pstant. Quū tamen
mons altissimꝰ orbi supeminēs Balbus nomīe: et eandē herbis suis ingenitam et multo maiorē virtutem
prestet. ꝙ herbilogi vndiqꝫ confluentes multa herbarū radicūqꝫ genera animantiuz saluti opitulantia inde
legant: diuerse etiam ꝑ agrū veronensem scaturiūt aque non minus ornamento a natura ꝗ vsui attribute.
Hec ciuitas ita romanis principibꝰ grata extitit: vt in ea amphiteatrū romano more nō nullaqꝫ alia cōstru-
cta sint edificia. Ibiqꝫ deinde a Gottis longobardisqꝫ regibꝰ: nec nō et ab alijs principibꝰ domus excelse ⁊
alta palatia. pulcherrima templa. inexpugnabiles arces et castella fuerūt constructa. Vinoꝝ prestantia vno
extollitur argumēto. Theodatus ostrogothoꝝ rex tercꝰ: quū sciret in veronēsi agro esse vinū sicut Cassio-
dorus appellat accinati odoris saporisqꝫ suauissimi. illud romā nauibꝰ Athesi in supeꝝ mare delapsis com-
portari curauit. Vrbis huiꝰ gesta sub vario fuerūt euentu. Attila eīn Gottoꝝ rex eam euertit ⁊ incēdit. Al-
boinus ꝑmus longobardorum rex ibidem Rosimunde vxoris insidijs occisus fuit. Ibi Rudolphus im-
perator berengariū impatorem supauit ⁊ occidit. Nobilissima scaligeorū familia ⁊ ipa veronensis tyranni-
dem occupauit. et ꝑ. 70. annos cū maximo splendore verone dominata est. Tandez ea vrbs in venetorum
manus deuenit: sed tam solidiora verone sicut ⁊ ceteris vrbibꝰ ornamēta viros oīnis etatis pstantes attin-
gamus. Zenoqꝫ sicut religionē xpianam ⁊ suam ipius decꝫ sanctitatē primꝰ erit qui verone presul mlta scri-
psit extantia sacras vtriusqꝫ testamēti litteras declarantia. Emiliū marcū veronensem poetā. Eusebiꝰ in asia
obijsse asserit: paulo post. Catullus poeta. subinde vterqꝫ Plinius. genuit ⁊ Guarinum oratorem ornatissi-
mum et alios.

Verona

Regni Persarum principium

Cyrus primus rex Persarum potentissimus hoc anno: qui est trigesimus captiuitatis iudaice anni⁹ Et quinquagesima quinta olympias: persis regnum et imperium instituens. regnauit annis. 30. Hic Astyagis medorum regis ex Mandana filia nepos fuit. Qui vt herodotus et iustinus tradunt Astyagem deuicit. Et regnum eius in persas transtulit. domitisqꝫ multis ciuitatibus rebellantibus aduersus Balthasar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atqꝫ eum deuicit: quo deuicto eius regiam babiloniam superbissimam vrbem statim subuertit. Postmodũ aduersus cresum lydorum regem: qui babilonijs auxilium tulerat profect⁹ est. Quem sine vllo negocio fudit et cepit: ablatisqꝫ ei omnib⁹ sui regni rebus vitam miseram ducere coegit. Tuncqꝫ Cyrus asyam totum pene orientẽ in suam redegisset potestatem: Scythias etiam bello adortus est: quibus cum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omnẽqꝫ eius obtruncasset exercitum: haud multo post et ipe ab regina compositis in montib⁹ insidijs cum omni exercitu deletus est. Nam Tamiris cum audisset suorum cedem et filij vnici mortem: non femineo more se dedit in lacrimas: sed cum residuo exercitu in montibus simulata diffidẽtia propter acceptum vulnus cum insidijs refugit. Ac Cyrum ad montium cacumina angustias ꝑduxit: ibidẽqꝫ eum cum ducentis milibus obtruncari fecit: Ita vt ne vn⁹ quidez tante cladi supfuerit. Quibus gestis Tamiris statim inter cadauera corp⁹ Cyri exquiri mãdauit. Cui comperto aufferri caput et in vtrẽ sanguine suorum plenum immitti pcepit: vt quasi superbo regi dignũ exhibuisset tumuluz dixit. Sume cyre sanguinem quem semp sitisti: eius tamen truncum in pasargadas vrbem delatum in hortis sepelierũt. In cui⁹ tumulo tale epigramma fertur fuisse inscriptũ. O homo ego Cyrus sum asie rex. qui persis impiũ ꝯstitui.

Persia aũt asie maioris regio ẽ: que a persio Acrisij arginoruz regis nepote nomen accepit. In quã persipolim ipius regionis caput condidit. Quã postea greci regijs concrematis vastauerũt hec itaqꝫ regio Caramãnis bactrianis ac medis contermina est: Et in multos diuiditur sinus. Quã. Q. Curcius libro quarto de gestis Alexandri magni optime describit. Ipsa quippe montuosa pmaxime est. Et ꝓpter estum ac ventos fructuum inops esse phibetur: in ipa tamen celeberrime vrbes esse referuntur. ꝑsertim ipsa Persipolis et Pasargadas ac plurime alie que sunt in Sabijs superioribus partibus eiusdem regionis. Inter persiam autem et Susam que ab Arphaxat medorũ rege magnis structuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: quã postea Cambises regis filius suo adiecit imperio: ei⁹ autem imperium et si aliquando pmaximũ fuerit: postea tamen a Macedonibus parthisqꝫ diminutum et dilaceratum fuit. Perse autem a Nembroth gygante primum edocti pro deo Solem et ignez coluerunt: et Lune mineruequꝫ sacrificauerunt. sed nunc relictis ydolis illi Mahumeteam legẽ sequunt. Persica aũt poma vt Plinius libro. xv. ab hac auecta ferunt. Illustrat adhuc persipolis regio seu ciuitas beatissimi Georgij martyris triumpho.

Anaximander

Anaximander philozophus et medicus celeberrimus primo milesij ⁊ Taletis auditor ac in eius scola successor his temporibus (vt Eusebio placet) floruit. Qui cum primus celestia docuisset: etiaz primus horostopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus descripsit. netnon et materialez speram construxit. Et ꝓpterea Plinius libro scdo eum peritissimum astrologuz dixit. Obijt deniqꝫ sexagesimoquarto vite sue anno. Fuit ⁊ alius Anaximãder mi milesius historicus non ignobilis de quo laercius scribit.

Anaximenes

Anaximenem philozophum pariter et phisicum Anaximander hic habuit discipulum: et quidem clarissimum. Qui principium aerem dixit et in infinitum moueri sydera non supra terram sed circa ipam. Obijt vero (vt Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Edras

Esdras vir sanctus atq3 doctissimus velut alter Moyses in pplo venerādꝰ habitꝰ est. Hic primū de babilone cū ceteris venit: sed iterū paterna solicitudine motꝰ rediȷ̄t vt plres lucrifaceret: et secum adduceret. tpe aūt isto legem ceterosq3 libros sanctos repauit. quos combusserant caldei: felix testamentū orbi relinquens. nouos et faciliores apices inuenit: que in spiritusctō feliciter peracta. venit iterum hierusalē cū multitudīe magna regalibꝰ ꝓuilegiȷ̄s: vt doceret pplm. Obiȷ̄t in senectute veneranda sepultus ibidem.

Iste Darius fuit cōsobrinꝰ Astyagis q̄ dedit ei regnum. Ambo aūt victi sunt a Cyro qui fuit rex ꝓmus persarū: et trāstulit monarchiam ad persas. Babilonē vicit. Bathasar interfecit. Danielem magnificauit. Israel remisit in iudeaz vt templū reedificaret. victus tamen benigne Cyrꝰ ꝓuidit. Astyagi regnuz hircaniorum et dario medorum concessit.

Neemias

Neemias fuit pincerna Artarxersis regis persarum missus ab eo vt instauraret murū hierusalē edificauit eā in angustia tpis. Hic fuit vir benignissimus ac deuotōne ꝑcipuꝰ: qui cum opus dn̄i explesset miraculose ignē sctm̄ repierunt et murū dedicauerunt Rediēs ad regē iterū reuersus est hierusalē et mortuꝰ est. ibiq3 sepultꝰ iuxta murū quē edificauit.

Mardocheus

Cambises filiꝰ Cyri scd̄us persarū rex sexagesimo captiuitatis anno regnum accipiens regnauit annis. 8. qui ab Esdra artarxerses: vel assuerꝰ nominatur in libro iudith: Nabuchodonosor a patre vocatur. Hic interdixit ne hierlm̄ ⁊ templū reedificaret Is em̄ imperiuz suscipiēs militari gloria atq3 iusticia cū quadā crudelitate mixta in suos deseuiens patrem superauit. Ethiopes subegit: ⁊ multas ꝓuincias suo adiecit imperio: pleraq3 tn̄ bella ꝑ holofernē gessit postea in egiptum accedēs cuiꝰ cūctos vastauit fines. et ibidem Babilonē condidit aliā. De Cambise valeriꝰ in sexto refert: qꝫ iudicis male iudicantis pellem detrahi fecisset selle iudiciarie vbi filiū suum iudicem cōstituerat apponi precepit.

Iste Mardocheus vir sanctꝰ clarus habet in toto regno persarum: tempore sue exaltationis fuit 295. annorum scd̄m computationem latinorum.

Monarchia Regum persarum

Darius

Cyrus

Cambises

Smerdis

Smerdis tercius persarum rex octauo et sexagesimo iudaice captiuitatis anno: Cambise in syria mortuo sine liberis: regnum regnauit mensibus septem: patizetes quē Cambises rebus suis ꝑfecerat fratrem suum nomine et facie simillimum regem declarauit. ⁊ priorem occiderat. ꝓpter quā fraudez darꝰ histaspis filius confestim coniuratione facta: alterum Smerdim et eius fratrem Patizetez trucidauit. Et ip̄e ꝑ triduum persarum rex constitutus est.

Judith holofernes

Holofernes princeps militie Nabuch. Cambisis multas terras domino suo subiugauit. et tandem venit ad bethuliam: et ibi a Judith muliere interficitur in cubiculo papilionis sui et omnis eius exercitus fugaturꝰ. Fuit autem Judith vidua mulier ꝑstātissimi animi et incredibilis aspectus et postq̄3 holofernem pricipem obtruncasset. tanto in precio habita est apud iudeos vt cūctis diebus vite sue omnibus iudeis preferreret: et triūphali laude ꝑpetuisq3 preconiȷ̄s celebraretur. Et cum centum et quinq3 annos complesset moriens apud virum in betulio cum ingenti luctu et pompa sepelitur.

Babilonia noua cōdit a Cābise i egipto.

Linea Cõsulum Romanorum

Brutus Tarq̃nus collatinus

Valeri⁹ publicola Postum⁹

Largus dictator

Decem tribuni

Marcus Gneus maulius

Valerius

Anno.cc xxiiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eorũ consules instituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu tẽporis erigerentur in superbiam. Quorum precipui hic annotant̃ ex quibus primi duo habuerunt bellum cum porsenia rege etruscorũ. Brutus vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgis cesos securi percussit. Collatino sublata est dignitas. quia ne nomẽ Tarquini in vrbe esset.

Sibylla cumana

Sibylla Cumana que fuit tempe Tarquini prisci vestita aurea veste. librum apertuʒ ꝛ altum in manu gestans et librum in sinistra habens super genu capite discoopto dicit sic. Magnus ab integro seculoꝝ nascit̃ ordo iam reddit et virgo redeũt saturnia regna. Jam noua ꝓgenies celo dimittit̃ alto. Tu modo nascẽti puero quo ferrea primũ. Desinet ac toto surget gẽs aurea mũdo. Casta faue lucina tu⁹ iã regñt appollo.

Isti duo vicerunt sabinos et de eis triũphatum est. et Ualerius fataliter mortu⁹ paup.

Anno vrbis condite. xxv. romani bello sabinorum cõsternati creant dictatorẽ. cuius auctoritas et potentia consules preiret. et est nomen officij dignioris.

Manli⁹ torquatus

Iste. T. Manli⁹ Lelij manlij filius. belluʒ cum gallis inchoauit. pcussoq̃ʒ gallo qui eũ ad singulare certamẽ prouocauit. torquem auream de collo eius tulit suoq̃ʒ imposuit. Vñ dictus est torquatus ꝛ torquati cognomẽ suis posteris obtinuit.

Popilia v̇go vestalis

Galli Senones gens natura ferox morib⁹ incondita. ob hoc ipa corporũ mole ac armis ingentibus adeo omni genere terribilis fuit: vt plane nata ad hominũ interitũ vrbium stragem videretur. deinde totam vrbẽ igne ferro manibus exequãt sex mẽsibus barbari: et Manli⁹ nocte subeuntes clangore anseris excitat⁹ a summa rupe deiecit.

Popilia virgo vestalis ob crimen stupri viua defossa est.

Tempore illorum duorum fuit bellum vegentinum in quo tot ceciderunt de victoribus romanis quot de victis.

Dictature dignitatis institutõ

Nono post exactos reges anno (vt Eusebius habet) Rome noua dignitas scilicet dictatura creata est. et equitum magister. qui dictatori in omib⁹ obsequeret̃ et largũ al's lerciũ dictatorẽ primũ ꝛ Sp. cassiũ magistrũ equitũ scribit. Institut⁹ est itaq̃ʒ dictator vt auctoritate et potẽtia cõtra hostes cõsules precederet. Eo maxime qꝛ porsenia clusij rex (ea ciuitas thusta erat) armis Tarquiniũ supbum reducere conat⁹ esset. qd̃ ne fieret dictator obstitit. Verũ pace cõfecta in amiciciam ppli Romani porsenia sũmis recept⁹ honorib⁹. Quinci⁹ cincinat⁹ prestantissim⁹ postea dictator cũ agriculture operã daret: a senatu rogat⁹: puluere ac sudore absterso: dictature dignitatẽ inuit⁹ suscepit. Js nedũ romanos obsessos sed hostiũ quoq̃ʒ exercitũ superatũ cũ innumerabili preda romam perduxit. Sic expeditiõe finita redijt ad boues: victoriãq̃ʒ q̃si securã tenens.

Sub isto valerio consule ciues exules seruiq̃ʒ fugitiui inuaserunt capitoliũ ꝛ incenderũt. Et tam atrox fuit bellũ: ꝙ ipse consul fuit occisus: Publicola quoq̃ʒ roman⁹ patrici⁹ cui publi⁹ valeri⁹ ꝓpriũ nomẽ ante fuerat. Et ipe ꝑ hoc tẽp⁹ expulsis Tarq̃nijs vna cũ bruto in locũ collatini consul est suffect⁹ de quo sup. Js cõmissa pugna in quo brut⁹ occubuit ipe de Tarq̃nij exercitu quindecim milia ꝛ trecẽtos viros interfecit qua victoria prim⁹ ex cõsulib⁹ in curru inuect⁹ triũphauit: que res pulcherrimũ spectaculũ plebi sine vlla inuidia ꝓbuit. fuit aũt magne iusticie ꝛ eq̃tatis vir.

Marcus Curciꝰ

Aracus

ARacus Astrologus et poeta clarissimus cum eudoxo (vt ait Augustinus) vniuersum se numerum stellarum comprehēdisse et scripsisse iactauit. quos (inquit augꝰ) illa contēnit auctoritas que dicit ad abraham. Aspice stellas ⁊ numera eas si potes. geneß. xv. Quomodo em̄ dinumerari possunt cum non omnes possunt videri. Cū astrologie nō ignarꝰ esset. De astrologia librū scripsit elegantissimū dicēte Cicerone li. primo de oratore. Cōstat inter doctos homines ignarum astrologie ornatissimis atqꝫ optimis versibus. Aracum de celo stellisqꝫ dixiste et conscripsisse.

OS inferni in medio vrbis vasto hyatu horribiliter apparuit ⁊ viui homīs sepulturā interpretantibꝰ aruspicibꝰ expetebat. Rome em̄ (vt Liuiꝰ ait) siue interemptu seu alia aliqua vi forū ferme specu vasto collapsum in immensam se aperuit altitudinē. quā voraginē nullo videbat̄ posse oppleri materia. Tum Marcus curcius eques romanꝰ bello egregius eo audito. templa deorū que foro illi imminebāt intuens. Equo maxime ornato insidēs zelo patrie armatus se in hyatū misit. ꝗ mortuo statī hyatꝰ obturatꝰ est.

Esopus

ESopus adelphus poeta fabulator clarissimus. claruit tpe Cyri regis persarum. Fuit autē grecus de ciuitate Attica: vir ingeniosus ⁊ prudens. qui cōfinxit fabulas elegantes quas romulꝰ postmodū de greco trāstulit in latinū. ⁊ filio suo Tibertino direxit. In quibus docet quid obseruare debēt homīes. Et vt vitam hominū ostendat ⁊ mores: inducit aues. arbores. bestiasqꝫ loquentes ꝓ ꝓbanda vita cuiuslibet fabula. quas qui diligēter inspexerit inueniet ioca. loca apposita que et risu miscent̄ ⁊ ingenium acuant. Hic ꝑmo anno Cyri regis persarum fertur fuisse ꝑemptus. Nouissime eas fabulas omnes vna cū ipsius Esopi vita Rinutiꝰ quidaꝫ eruditꝰ vir: ad Antoniū tituli sancti Crisogoni cardinalem latinas accuratissime fecit.

Decem virorum rome electio

DUodecimo Artaxersis regni āno. ccc. ⁊ altero ab vrbe cōdita. L. menenio ⁊. P. sextillo capitolino cōsulibus. Romanis placuit qđ consulare impium cessaret: et eius loco decem viri deligerent̄: ꝑ quos sine ꝓuocatione omnis regeret̄ ciuitas. leta eius ingratus tpa (vt Liuiꝰ ait) nimium luxuriare incipiēs. cicius eius res lapsa est. Quia post annū exacti sunt ob facinora Appij claudij.

Leges duodecim tabularū

ROmani cum hucusqꝫ legem non haberent magnaqꝫ inter tribunos et consules de legislatore orta est disceptatio. terciodecimo regni Artaxersis anno legatos athenas miserunt. Qui non solū ab atheniensibus Solonis leges obtinerent. verūetiam ex alijs grecie ciuitatibus mores institutaue romani perferrent. Ac sic ab eisdem legibus traditis scilicet decem tabularum. Romani postea duas addiderunt. vnde et postmodum illa decem tabularum famosissima emanauit lex vt habet̄. ff. de ori. iu. l. ij. et dis. vij. c. ij. Ordinataqꝫ erat in. xij. tabulis tota iusticia.

Tribuni et ediles Rome creati

QUartam seditionem bonorum cupido excitauit. vt plebei quoqꝫ magistratus crearent̄. Fabius ambustus duarum pater: Alteram sulpitio patricij sanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis sextodecimo regni Artaxersis anno rome creati sunt. Quod quidem tribunatus officium et si magistratus dignitatem non haberet. maximi tamen momenti in republica fuit.

Ueturia romana

VEturia Coriolani patricij romani mater ꝑ hoc tempus iam senex laudabili opere annos suos in viriditatem traxit ꝑpetuam: quia filium suū qui infensissime vrbem obsidebat: quem legatorum maiestas ⁊ pontificum reuerentia nequiuerant ipa ab ira retraxerat durissima: ⁊ eius ꝓpositum vertit in bonū. Nam relinquens obsidionem ciuitatē liberam dimisit. Ob cuiꝰ mulieris beneficiū: ne ciuitas ingratitudine argueret̄ ex Senatusconsulto ad ꝑpetuam rei memoriā eo in loco quo hec veturia filij iram moliuit templū ⁊ ara fortune constructa sunt insup cum nullꝰ vsqꝫ in id tp̄s vel modicꝰ a viris mulieribꝰ ꝑstaret̄ honor sanccitū est vt mulieribus homīes semꝑ assurgerent ⁊ in via eis cederēt qđ nuncusqꝫ apđ nobiles seruatur. Et ꝙ eis liceret vti auro ⁊ purpurea veste aureisqꝫ fibulis ⁊ armillis nec immerito cum suis precibus steterit romana libertas.

Monarchia Regum persarũ
Dariꝰ histapsis

DArius histapsis filius quartus persarum rex anno septuagesimio captiuitatis: persis regnare cepit. Is cum alijs sex nobilibus Smerdim ⁊ patizetem magum eiꝰ fratrem trucidauit. Conuenerunt de regno persarum. Cuius equꝰ sequenti die in ortu solis hynnitũ ante regiam prius emitteret ille persaruꝫ rex habeẽ. Darius Oebaris stabularij sui solercia effecit: vt ante om̃es hynnitũ equꝰ eiꝰ primo daret: quo facto: euestigio rex creatꝰ est. Regno suscepto Atosam cambysis filiam duxit vxorem. Ex qua p̃ter xersem etiã alios genuit filios. Dedit potestatem zorobabel vt iudeos in hierusalem reducere posset et vasa reddi iussit: ⁊ ꝓ edificatione templi viginti argenti talẽta ꝑ singulos annos iudeis darent. Ideo templum edificarũt. Verũ anteq̃ e vita discederet egiptus ab eo defecit.

Xerses

XErses darij ex Atosa filius quintus persarũ rex: Centesimoquarto iudaice captiuitatis anno: ꝑsis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is voluntatis p̃rne colendi deum israel: heres apparuit. Iudeis liberaliter vtens. Esdre sacerdoti amicissimꝰ crudelitatꝭ ⁊ seuicie paterne successor. Recepta egipto que a patre defecerat cũ vniuerse asie potireẽ: innumerabili exercitu grecie bellũ intulit. Athenas incendit: et infinitas strages dedit. Tandẽ leonide Spartanoꝝ ducis solercia duobꝰ acceptis vulneribꝰ fugiẽs: qui priꝰ mare nauibꝰ strauerat: in piscatoria scapha vix trepidꝰ aufugit. Et nõ multa post ab Artabano eiꝰ prefecto spe regni potiundi interfectus est.

Artabanꝰ

ARtabanus sextus persarum rex ꝑsis regnare incipiens: regnauit mensibus septem. Qui ꝓ anno computantur: hic xerse rege trucidato: cum essent ei duo filij nomĩe Darius ⁊ Artaxerses: Iuniorẽ in maioris necem solicitauit: Affirmans illũ ꝓprium obtruncasse patrẽ. Vagabusus aũt huius sceleris consciꝰ: Artaxerse filio rem postea ꝓdidit omnẽ. Is cõuocans omnes armatos: numerũ militũ recensurus: vbi Artabanꝰ inter eos astitisset: Artaxerses se breuiorẽ simulat habere loricam q̃ deceret: iubens secuꝫ cõmutare. Quo nudato euestigio cũ septeꝫ filijs eũ transfodi iussit: atq̃ ita Artaxerses egregiꝰ iuuenis cedẽ patris: necemq̃ fratris ⁊ seip̃m ab insidijs vindicauit.

Artaxerses

ARtaxerses septimus ꝑsarum rex regnauit annis. 40. Hic omniũ hominum pulcherrimꝰ fuit: sed tanta ei erat brachiorũ longitudo vt genua contingeret: et ꝓpterea longimanus dictꝰ est. Qui tributa persis p̃mus instituit. eo q̄ maximã impensaꝫ auri atq̃ argenti in edificijs constituisset: vbi tributa et que exigebat recondere posset ad bene rei administrate monimentuꝫ Et cum pacis auctor ⁊ conseruator habereẽ: Idcirco ab omnibꝰ amari promeruit. Esdras quoq̃ sacerdos et dei ꝓpheta clarissimus elegantis memorie eius imperium insigne reddidit. Neemias quoq̃ eius ⁊ Darij pincerna fuit.

Democritus philozophꝰ

DEmocritus abderides philozophus ꝑ hoc tp̃s floruit: is primo quosdam magos caldeos audiẽs: adhuc puer theologiam ac Astrologiam optime didicit: deinde vt Geometriam ꝑciperet in persidem ⁊ ad mare perexit: postq̃ etiam ad cognoscendas res diuinas in Caldeam athenasq̃ se trãstulit: vbi a nullo cognitus ip̃e Socratẽ cognouit. Tandẽ doctissimus in patriam reuersus: patrios agros ⁊ innumerabiles opes reipublice sue cõcessit. Satius dicens eum pauptate studiorum libertate letari: q̃ opum seruili cura vexari. Nam in hortulo suo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum naturas se contraxit: vbi ⁊ nature secreta subtiliꝰ rimari posset (sicut Cicero in quinto tuscul'. questionũ refert) Oculos sibijpsi effodit vt vegetiores cogitationes haberet. Aut ne videret bene esse ciuibus malis: vixit annos. c. et. 9. Ex eius sententijs hanc optimã habemus. Conuenientius est vt parcitatem in tuo serues q̃ luxum in alieno: parcitas eñ necessitatis remedium est.

Heraclitus

HEraclitus philozophus asianus cognomento Scotinus hoc tempe in precio fuit. Cuiꝰ libri adeo obscuri fuere vt a philozophis vix intelligeretur. vnde et ꝓpter eorum obscuritatem heraclitus dictus fuit tenebrosus. Qui cuꝫ in vltimo vite a discipulis quereret: vt notabile quid in medium ꝓferret. Nihil respondit: sed digitum voluẽs significabat omnia inferiora in cõtinuo motu esse. Hic (vt Macrobius refert) dixit animam esse scintillam stellaris essentie.

Themistocles

Themistocles atheniēsis phus: ⁊ naualis belli clarissimus ac sapientissimus dux his tpibus: tam sciētia quā rei militaris gloria inclitꝰ et clarꝰ habitꝰ est. Cuiꝰ consilio parta est victoria in maritimo prelio: supato xerse ab atheniēsibꝰ: Cū adhuc puerulꝰ esset: natura prudens: eximia semꝑ cogitabat. Cū a disciplinis ꝑcipiendis animū laxare licebat: nō ludis aut inercie sed cōponendis oratiōibꝰ sese dedit. Glorieqꝫ cupiditate incensus cupiens sibi vrbis principatum vendicare. Cum eum quidam consuleret de filia: an eam daret pauperi sed ornato: aut locupleti probato vxorem. Malo inquit virum pecunia: q̄ pecuniam viro indigentem.

Aristides

Aristidem phum atheniensem virum vtiqꝫ disertissimum per hec tpa floruisse Cicero in tercio de officijs tradit. Erat autem tum omnis virtutis tum iusticie in his que ad cōem referunt vtilitatem: ex quibus iusti nomē assecutus est: huic plato tantū tribuit vt p̄ ceteris clarissimis qui athenis claruerunt eū solum laude dignum censuerit. ferunt hunc ita inopem mortuum fuisse: vt suo sūptu efferri ad tumulum nequiuerit.

Anaxagoras

Anaxagoras phus etiam hac etate in Clazomeno asie oppido inclitus fuit. Qui cum diues admodum esset studēdi desiderio ductus: patrimoniū omne suis concessit: ⁊ in longinquas partes secessit. Post multa vero tempa reuersus cum suas possessiones desertas vidisset ait. Non essem ego saluꝰ nisi iste perijssent. Cuidā dicēti. Nōne tibi patrie cura vlla est: respondit. mihi patrie cura est: et summa quidē atqꝫ ita dicens: digitū celum versus extendit. Interrogatꝰ ad q̄d factus fuisset. Ad contēplandum inquit solem ⁊ lunam ⁊ celū. Hic audita morte filij illi qui nūciauerat ait: nihil noui nūcias. Ego ēm ex me natuꝫ sciebā esse mortalem. Cumqꝫ annis. 72. vixisset ab atheniēsibus in carcere positus: e poto veneno interijt quia solem lapidem ignitum dicebat: quē illi pro deo colebant.

Empedocles

Empedocles phus Atheniēsis his tempibus laudat: qui adeo canendi pericia edoctus erat. Ꝙ cum hospotē eius iuuenis quidā furibundꝰ inuaderet eo ꝙ patrem eiꝰ accusatione damnasset: ita dulciter canendi modum inflexisse dicitur: vt iuuenis iracundiā temperarit. Huiꝰ autē hec fuit sentētia. Tria sunt (inquit) in tota rerum varietate scꝫ affluentie mobilis conteptꝰ: future felicitatis appetitus: ⁊ mentis illustratio. Quorꝫ primo nihil honestius: scdo nihil efficacius Tercio nihil de amborum adeptione compendiosa efficacius. Descripsitqꝫ deuꝫ Deus est spera cuius centrum est vbiqꝫ ⁊ circūferentia nusqꝫ. Arbitratus deniqꝫ animas immortales se incendijs dedit.

Sapho poetissa

Sapho lesbia ex Mitilena vrbe oriunda altera poētrix. hac etiā temp estate inclita fuit: honestis ⁊ claris parentibus orta: Adeo generose fuit mētis vt etate florens ⁊ forma: non contenta solum litteras iungere plurimas sed ampliori feruore animi ingenijqꝫ suasa viuacitate conscenso studio vigili ꝑ abrupta parnasi vertice celso se felici ausu musis non renuentibus immiscuit: quid multa eo studio deuenit vt vsqꝫ in hodiernum clarissimum suum carmem testimonio veterum lucens sit. modulos lyricos expromere non dubitauit. Et ꝓpterea illi erecta fuit statua enea ⁊ suo dicata nomini. Et ipsa inter poetas celebres numerata. Eiꝰ tamen opera maiorum negligentia amissa sunt.

Zeusis heracleotes et Parrasius pictores

Zeusis heracleotes maximus pictor ⁊ ipē etate hac (vt Eusebius habet) inclitus fuit. Qui plinio teste lib. 35. naturalis historie: peniculū ad magnam gloriam perduxit. Opesqꝫ tantas acquisiuit vt institueret donare opera sua: eo ꝙ nullo precio satis digno ꝑmutari posse diceret. Pinxit autem vt idem Plinius ait. puerum vuas ferentē ad quas aduolarēt aues: processit iratus operi: ⁊ dixit. vuas melius pinxi q̄ puerꝫ Nam et si hunc consūmassez aues ipse timuissent. Idem etiam scdm Quintilianum vmbrarum inuentor perhibetur. Parrasius quoqꝫ hac etate summus pictor cum predicto Zeuside in certamen descēdit. Et cum zeusis detulisset vuas tanto decore pictas vt aues aduolarent. ipē lintheum auibus pictum detulisse traditur. Ita veritatem representantis vt zeusis alitum iudicium efflagitaret. Sed tandē remoto lintheo et ostensa pictura atqꝫ errore intellecto palmam ingenuo pudore concesserit parraso: quoniam ipē aues fefellisset.

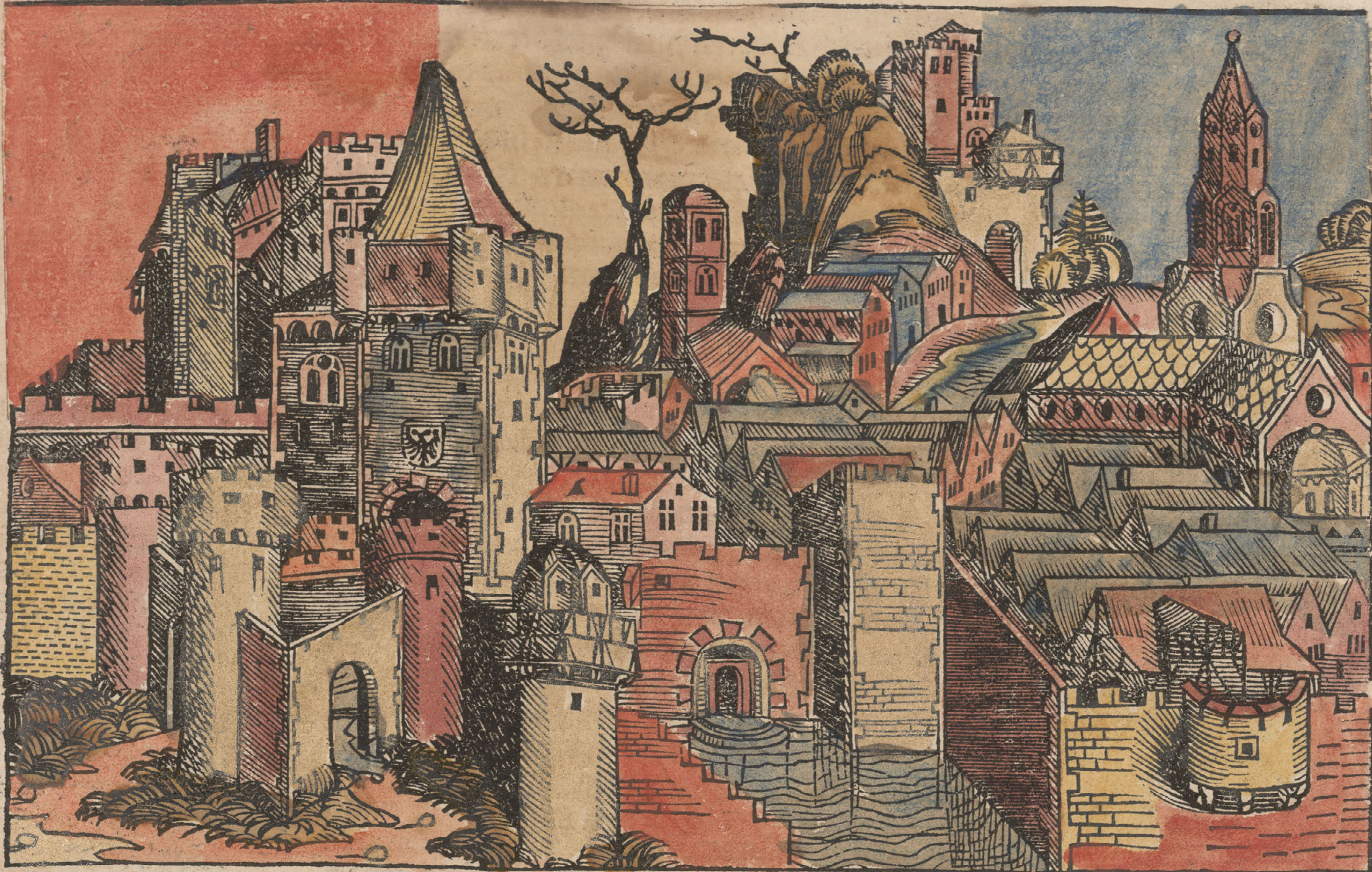
Tolosa prouincie Gallie transalpine vrbs. a quodam Toloso troyano iacta sunt eius fundamenta Quam cum romani cepissent illuc colonias deduxere. Et amphrteatro capitolio alijsqz edificijs e quibus aliqua adhuc extant ornatam reddiderunt. Hec Narbonensi ciuitati ab Enee socijs condite finitima est: et in aquitania haud longe a Sonciatibus populis in qua paulus discipulus Sancti Pauli miraculis quiescit in pace. Metropolis ciuitas est. eiqz iohannes. xxij. pontifex Archiepiscopatum primo cōcessit. Atqz ex eius castellis in ciuitate sex erexit. Et eidē Archiepiscopatui subiecit: vt haberet Tolosan9 archiepiscopus: quibus cum dignitate preesset Francorum regi subdita: qui in ea bonarū litteraruz gymnasium etiam constituit. In ea corpus sancti Saturnini ꝛ aliquorum apostolorum reliquie summo venerātur honore. Is eiusdem vrbis primus episcopus a paganis tentus atqz e summa capitolij arce ꝑ omēs gradus precipitatus capite colliso excussoqz cerebro et omī corꝑe dilaniato dignā ibi xp̄o exalauit animā.

Turo quoqz gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto brittanorum rege condita est. Quā a turno eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonē nominauit. ea siquidem celebris nunc ciuitas est: ligeri enim fluuio abluitur. Qui Bituriges ab heduis diuidit: et ab occeano sursum nauigationem habet. A qua non paruam cōmoditatē ciuitas ipsa percipit: hic quippe cum Archiepiscopalis sedes existat: vndecim suffraganeos continet. Qui ꝛ pro maiori parte in Celtica sunt: et ex maiori parte in Brittanie citerioris ducatu nomen retinens In francorum regno sita est. Ipsa cum multarum rerum opulentissima sit habita: etiam non ignobiles continet edes. Habuit hec ipsa ciuitas plurimos celebres viros omni virtute et sanctitate insignitos. Inter quos diuus Martinus eiusdem episcopus sanctissimus fuit. qui tante sanctitatis extitit pontifex vt trium mortuorum meruerit esse suscitator. Atqz alium nomīe perpetuum habuit episcopum admirande sanctitatis virum.

Tolosa

Mediolanum

MEdiolanū ciuitas potētissima apud insubres totiꝰ Cisalpine gallie metropolꝭ ⁊ vrbiū ceteraꝝ Mater Originē habuit: quā Liuiꝰ patauinꝰ ⁊ Trogꝰ pompeyꝰ narrāt a gallis qui duce Brēno in ytaliam ascēderāt populiq̄ꝫ loca incolētes in quibꝰ est edificata Insubres appellabāt impante assuero persarū rege a gallis senonēsibꝰ nō cōdita vt multi astruere: sed aucta ⁊ instaurata fuit. Eā tñ Josue hebreoꝝ iudicis tpe aliq̄ ꝑmo conditā fuisse dicūt. Et tpibus troyanoꝝ clarissimā fuisse. Cū Sicambri germanie ppli a sicambria ꝑami sorore dicti tpe Sampsonis occupat͛ germanie ꝓuincijs Mediolanū versus hostili anio aciez dirigētes Juliū insubrū regē obuiū habuerūt. Cū quo pace cōfecta federa ꝑcussere vt vnꝰ populꝰ ⁊ vnū efficeret̃ regnū: fuit tamē vsq̄ꝫ ad Brennū ducē haud ciuitas mag̃. Eiꝰ aduentū mirūimmoduz aucta ⁊ instaurata. Cū antea Subria ⁊ Mesopia ⁊c̄. dicta fuerit. Mediolanū qđ mltoꝝ animū circūdata appellata ē. Scribit Liuiꝰ exercitū romanū tūc ꝑmū vltra paduz fuisse ductū: ⁊ gallos insubres aliquot ꝑlijs supatos in deditiōꝫ tūc primū venisse qđ quidē ad annos rome vrbis cōdite. cccc lx. fuissevidet̃. Claudius marcellꝰ deinde boios ⁊ insubres gallos subegit⁊ triūphauit. Post quē triumphū vrbs Mediolanēs̄ ꝑ annos ferme quīgētos pacatissima altera roma cognomīata: adeo florēs fuit. vt illā ꝑncipes romani (quo ad ꝑoccupatiōes licuit) inhabitauerint. Nerua trayanꝰ Adrianꝰ maximianꝰ philippꝰ ⁊c̄. Emporiū certe totiꝰ longobardie fuit: ⁊ agrū vniuersuz in oī bonitate feracissimū babet. Eam herculeꝰ maximianꝰ menibꝰ ornauit: murū scđm adiecit⁊ vrbē ampliauit. Et ex suo noīe herculeā appellauit: in honorē herculis phanum struxit: qđ nūc diuo laurētio extat dedicatū. Post tā diuturnā felicitatē primas habuit molestias beato Ambrosio adhuc supstite Arrianis infestantibꝰ. Paulo post attila ytaliā ingressus Mediolanū diruit: Instaurataq̄ꝫ parū quieuit: a longobardis ea vrbs maxīs molestijs agitata est. Illis a karolo magno domit͛ ꝑ annos sexagita⁊ trecētos floruit: quousq̄ꝫ Fridericꝰ barbarusso impator eā solo eq̄uit. Deinde Mediolanēses a parmēsibꝰ ⁊ placētinis adiuti: tanto patriā reedificauerūt aīoꝝ ardore: vt intra trienniū. ditior. potētior frequētiorq̄ꝫ solito facta videret̃. Inde mirabile habuit incremētuz Mediolanū eī phisico nāli situ suo ab incēdijs caumatū ⁊ frigoꝝ rigoribꝰ eq̄liter abesse Alexāder q̄ntꝰ noīe summꝰ pontifex scribit ⁊ ꝓpterea locum totiꝰ orbis tempatissimū aeremq̄ꝫ serenissimū ⁊ aquarū in puteis ⁊ fontibꝰ salubritatē obtinere. Quā tamē lacꝰ pulcherrimi decē ⁊ septē: ⁊ sexagita q̄tuor flumīa terre supficiē irrigātia in illiꝰ agro repiant̃. Porro ciuitas hec quātū temploꝝ magnitudīe: regaliū domoꝝ amplitudīe: clarissimoꝝ ediū nobilitate: ⁊ vicoꝝ ꝓbitate: necnō ⁊ oīm artiū bonitate floruerit nr̄aq̄ꝫ etate floreat: tū potētissimoꝝ dñoꝝ ducali maiestati obsequētiū: tū vtriusq̄ꝫ sexꝰ cōtuberniū religiosoꝝ inhabitantiū. Ac caterua huiꝰ vrbis equestris ordinis virorū ac doctoꝝ necnō ⁊ armoꝝ ⁊ pannoꝝ ⁊ oīmfariā vestimētoꝝ fabrica ⁊ mercatura declarant. Dicit ꝑscriptus pōtifex Barnabā pauli cōdiscipulū ꝑmū fuisse mediolanēs̄ ecc̄ie epm̄. Cui paulo post successerit Beatus Ambrosiꝰ doctor ecc̄ie celeberrimꝰ. A q̄ sctūs Aureliꝰ augustinꝰ doctor ⁊ ipē excellētissimꝰ in ipō Mediolano ad fidem xp̄i conuersus est: duces postremo castrū supbissimū in ea ⁊ hospitale celeberrimum cum templo beate Marie virgini dicatū edificauerūt. Ac alijs q̄ꝫ plurimis exornarūt.

Monarchia regū persarū

Xerses

Sogdianus

Darius notus

Assuerus

Ochus

Arsanus vel argus

Darius

XErses eiꝰ nomis scd̄us: Octauꝰ psarum rex reg̃-
uit duobꝰ tm̄ mensibꝰ; pꝰ quē Sogdianꝰ nonus
regnauit mēsibꝰ. 7. de quibꝰ ob tpis breuitatē nil me-
morie dignum habemꝰ.

ILle iesus filiꝰ syrach natiōe hebreꝰ: librū q̄ eccl'ia-
sticꝰ dicit̄ edidit. quē hebrei panarethos vocāt a pan
qđ est totū. ⁊ rethon qđ est virtꝰ: quasi totꝰ virtuosus
In quo de oī virtute tam theologica q̄z politica pul-
cherrime tractat. Quez ideo ecclesiasticū noīauit: Eo
q̄ de moribꝰ totiꝰ ecclesiastice discipline religioseq̄z cō-
uersatiōis magnā curā habere visus fuerit.

HErodotꝰ grecꝰ hystoricꝰ omībꝰ grecis p̄ferendꝰ
ea tēpestate hystoriar̄ libros edidit. q̄s cū athe-
nis in cōcilio legisset p̄rimū honoratꝰ est qui vt Qui-
tilianꝰ ait. Dulcis ⁊ cādidꝰ. Pliniꝰ li. 12. nāalis hysto-
rie dicit eū scripsisse hystoriā.

DArius cognomēto notꝰ decimꝰ psarū rex: regna-
uit ānis. 29. Hic inito impio ɔtra Athenīēses grauis-
sima mouit bella. Ideo ɔuersi in fugā nec deinceps p-
sis occurrere sunt ausi: Eiꝰ regni anno decimo egiptꝰ ab eo discessit.

SOphodes athenīēsis poeta tragicꝰ. Quē cicero ob ingeniȷ̄ magnitudinē
diuinū poetā appellauit. Is vltimis vite sue diebus
tragediā in certamīe ad iudiciū peritor̄ miserat: ⁊ in-
tellexerat q̄ victor esset. p̄ gaudio expirauit.

ARtaxerses eiꝰ nois scd̄us cognomēto Memnō
quē hebrei Assuerū noīant vndecimꝰ psarū rex
regnauit ānis. 40. Dariȷ filiꝰ potētissimꝰ sup om̄s q̄
an̄ eum fuerūt. Cuiꝰ regnū ab india vsq̄z Ethiopiā su-
per. c xxviȷ. p̄uinciās fuit. Tercio regni sui āno grāde
cōuiuiū p̄parauit ⁊ subiectos magnifice pauit in tab-
naculo mirabili. Reginā vasti cū venire recusasset eaz
abiecit. Et honorē hester p̄buit: ⁊ in locuz eiꝰ p̄ regina habuit.

ARtaxerses terciꝰ qui ⁊ ochꝰ Assueri ex Hester filiꝰ duodecimꝰ psaruz rex regnauit
annis. 26. vir certe seuus atq̄z īmanis vt suis facinori-
bus eternā sibi apđ psas cōparet memoriā. Hic Nec-
tanabo egipti rege ī ethiopiā pulso ad suū reuocauit
regnū. Hic suor̄ cōiuratiōe veritꝰ: cognator̄ cede: pri-
cipūq̄z strage: totā impleuit regiaz: nullo sanguīs aut
sexus etatisue habito respectu. verūtamē diuinā non
euasit vltionē. Quia a suis obtruncatꝰ fuit.

ARsanꝰ ochi regis filiꝰ. 13. psarū rex regnauit an-
nis. 4. Genuit aūt filios multos de quibꝰ hero-
dotꝰ memīt: de eo aūt nil memorie dignū habet̄. Ia-
dus vero sextꝰ iudeor̄ pontifex hoc ip̄o āno in de mor-
tui iohānis pōtificis p̄ris pōtificatu succedēs. sedit an-
nis. 50. vir certe bonus. ⁊ pacis amator.

PArmenides ph̄us athenīēsis cōsortia hoīm fu-
giens in rupe caucasi montis consedit. Et logicaz
primus inuenit. Hic zenonis p̄ceptor extitit.

DAriꝰ Arsani p̄dicti regis filiꝰ vltimꝰ psarum rex ⁊-
ip̄e primo anno regni Alexandri psarū regnū acci-
piens regnauit ānis. 6. Hic cū potētissimꝰ essz: ne regie
maiestatis honor deesset: bellū cū Alexandro magno va-
ria fortuna gessit. Tandez ab eo victꝰ ⁊ superatꝰ: ⁊ a co-
gnatis turpiter occisus. vitā pariter cū psar̄ reḡ finiuit.

MElissus ph̄us ex Samo insula originē ducēs. Parmenidis auditor: quez
Aristoteles p̄sepe nomīat: magna virtutis sue documenta edidit.

BRenus Senonēsiū gallorū dux. Monuchri anglor̄ regis filius. 13. assue-
ri psarū regis anno cū exercitu trecētor̄ miliū Galloruz relicto ꝓprio solo
ytaliam venit. Et expulsis veteribꝰ tuscis: eorūq̄z vrbibꝰ occupatis multarū vr-
biū (policrate ac iustino testibꝰ) fundamēta iecit. vt mox dicetur.

Jesus filius sirach

Herodotus

Sophocles

Parmenides

Melissus

Hippocrates medicꝰ

Hippocrates filius Eraclidis vt Galienus primo regis acutorū (licet quidam scribāt asclepij) filiꝰ: et pitagore discipulꝰ: oīm medicorū pnceps: in insula Choo genitus ꝑ hoc tp̄s clarissimus habitus est. Hic medicinā longo tempore ꝑditam reuocauit in lucem. que quingētis annis post esculapij morte latuerat. Is voluptates omnes admodum detestabatur: discipulos suos vt diuꝰ Hieronimus scribit iuramento astrinxit vt silentium seruarēt: vt mansuetudinē in habitu moribusqꝫ ostenderēt: fuit (vt ferunt) corꝑe paruus pulcher forma: grandi capitis. tardiqꝫ motus multe cogitationis. tarde locutionis: ⁊ modici cibi. Vixit autē annis nonagintaquinqꝫ. Cuiꝰ hec fuit pulcherrima sentētia. Qui vult liber esse: non cupiat quod habere non potest. Qui vult habere qđ cupit: cupiat qđ habere potest. Qui vult in hac vita pacifice viuere: similis fiat illi qui ad conuiuium inuitatur. Qui de om̄i apposito gratias agit: et de defectu rerum nō murmurat.

Zeno philozophꝰ

Zeno philozophus actiensis ex cypro greca ciuitate fenicibus frequenter accolis. Fuitqꝫ napsei (siue vt alij dicunt demei) filius. Appolonius autem Tyrius dixit eum gracili corꝑe fuisse: statu procero ⁊ atra cute. Unde illū Chrysippus palmitē egiptium vocabat. Crura habuit turgida ⁊ imbecilla atqꝫ infirma: ob quod teste ꝑseo multas cenas declinauit. Vescebatur libēter ficubꝰ recētibus ⁊ ad solē passis: auditor fuit cratis. Stilpionē etiam ⁊ xenocratē decennio audiuit: fuitqꝫ vna cum Cytheo philozopho stoyce secte auctor: quorū sentētia fuit. Id summū bonum qđ honestum est. Nihil deest ad recte viuendū ei in quo virtus est. Tanto in honore apud atheniēses habitus est: vt apud eum claues vrbis deponerētur. Ornaruntqꝫ ip̄m aurea corona ⁊ imagine erea: hocip̄m ⁊ sui ciues fecere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas eiꝰ erat auditor: cui ⁊ aliquando epistolam scripsit. Hic adolescētulo cuidam inepta multa loquēti ait. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt scilicet multa audiamus: ⁊ pauca loquamur. Nonagesimo etatis sue anno decessit incolumis integer ac sine morbo.

Socrates phus

Socrates atheniēsis philozophꝰ clarissimꝰ ex pago alopecēsi filiꝰ sophronisci marmorarij: ⁊ phanerete obstetricis filius. Fuitqꝫ vt quidam ferunt Anaxagore primum auditor: postea Archelai cui in scola successit magisterqꝫ Platonis ⁊ p̄mus ethice inuentor his tempibus floruit: philozophiam em̄ vt Citero scribit euocauit e celo ⁊ in vrbibꝰ collocauit: demosqꝫ introduxit. ⁊ coegit de vita ⁊ moribus rebusqꝫ bonis ⁊ malis q̄rere. Quā obre vt scribit Solinꝰ non solum consensu hominum verūetiam appollinis oraculo fuit sapiētissimus iudicatus. Fuitqꝫ orator ꝓmptus ⁊ acer: et p̄mus teste fauorino cum Eschino discipulo oratorie artis campos apuit. Qui ad acquirēdam sapiētiam vsqꝫ ad senectutē vltimas terre regiones ꝑlustrauit ⁊ licet sapiētissimus esset: se tamē nihil scire reputauit. Unde sepe illud dicebat vt hieronimꝰ ad paulinū ait. Hoc vnū scio qđ nescio. Fuit insuꝑ socrates mirabilis castitate. iusticia: alijsqꝫ virtutibus: in cuius quidem sigillo (vt dicitur) sic scriptum erat. Amicꝰ hominis est sapiētia eius Inimicus vero homis est stulticia eius: huius quippe multe fuere sentētie. quarum hec p̄ciosissima cēsetur. Age sic alienum vt tuum non obliuiscaris negotiū et qualis vis videri talis esto: Demum accusatus ꝙ derideret quercum: canes ⁊ hyrcos esse deos: quos atheniēses colebant. Tandē veneni poculo defunctꝰ est Post mortē eius atheniēses penitētia ducti: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Isocrates orator grecꝰ

Isocrates natione grecus orator clarissimꝰ: Gorgie auditor multorū phorū p̄ceptor eximiꝰ: vt Macrobiꝰ attestaꝭ. Hic teste quintiliano in diuerso dicēdi genere nitidꝰ fuit ⁊ comptꝰ: ⁊ palestre magis q̄ pugne accomodatꝰ. oēs dicēdi veneres lectatꝰ: inuētione facilis ⁊ honesti studiosus. Ac in cōpositione adeo diligēs vt cura eiꝰ reprehēdaꝭ. Huiꝰ oratiōes et oꝑa extant ac aliqua traducta sunt: que maxīa voluptate leguntꝭ. Edidit quoqꝫ libellū exhortatoriū in quo hec poniꝭ sentētia: Talis fias parētibꝰ: quales erga te natos fieri ꝑoptas. Serua magis verborum q̄ rerum deposita. Vixit annis. 94.

Thucydides hystoricus

Thucydides grecus hystoricus ⁊ quidē grauissimꝰ hoc etiam tp̄e teste Eusebio agnosciꝭ. Et teste quintiliano: est densus ⁊ breuis ac semꝑ sibi instans: quem Thucydidem laurentius vallensis postea et herodotum latine loqui docuit. quorū opera nūc in precio habentur.

Xenophon phus

XEnophon phus et dux exercitus Atheniensium insignis Grylli atheniensis filius: homo verecundus ⁊ speciosus vtraqꝫ dici possit. moratusqꝫ probus et omnibus gratus. Fuit socratis discipulus ⁊ platonis emulus. Quia xenophon inclito illi operi platonis quod de optimo statu reipublice ciuitatisqꝫ administrande scripserat. lectis ex eo duobus libris: qui primi ad lucē venerant se opposuit. et cōtra multa scripsit. Quo audito valde permotū fuisse platonem ferunt. Hic primus ex his que a socrate dicebātur notis excepit et in publicum edidit cōmentaria scribens. Et primus omnium phoꝝ scripsit hystoriam. Fuit etiaꝫ dux strennuꝰ. et qui ex vltimis babilonie finibus exercitū reduxit asperis et difficilimis itineribus p infestissimas gentes ac barbaras incolumē in patriam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Archita tarentinus

ARchita tarentinus fuit Mnesagore (siue vt Aristoxenus ait) Estei filiꝰ philozophus pytagoricus his temporibus nobilissimus. et in omni virtutis genere maxime admirationi habitus. Hic platonem phm cum a Dyonisio necādus esset per epistolaꝫ eripuit. Multaqꝫ composuit ex quibus hanc precipuā sententiam habemus. Nulla pestis capitalior est q̄ȝ voluptas corporis. Cuius aude libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditiones. hinc rerumpublicarum euersiones. Nullū deniqꝫ scelus: nullum facinus est ad quod suscipiendū non libido voluptatis impellat.

Plato phus

PLato philozophus nominatissimus p hoc tempus Eusebio referēte omnium phoꝝ clarissimus fuit. Aristone patre: et matre perictonia siue (vt alij dicunt) petona. Athenis simili die natus quo apud delon appollo: vt retulit appollodorus. Mater a Solone certissimuꝫ duxit genꝰ: Similiter aristo illiꝰ pater ad Codrū melanthi filiū refertur. Habuit fratres plato Adimantem ⁊ Glauconem Et sororem petonam de qua Speusippus phus ortū duxit. Litteras didicit apō dyonisiū grāmaticū: sed in palestra apud aristonē exercitatus. Primū namqꝫ picture studuit: poemata edidit ⁊ tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu cognominatꝰ cum priꝰ Aristocles ex aui paterni nomine diceretur. Vicēnis audiuit Socratem illo mortuo audiuit Crathylū ⁊ hermogenē. Annoꝝ. 29. megaram ad euclidem se contulit. Hinc Cyrenē profectꝰ theodorū audiuit: Postea in egiptū pfectꝰ pphetas sacerdotesqꝫ audiuit vbi comitē habuit euripidem tragicum. Regressus athenas in achademia morabatur. Terqꝫ in siciliam nauigauit vbi cum mortis periculū euasisset venditus est. Interrogatꝰ aliquādo in quo sapientiam quis adipisci posset. Respondit in non expectādo que euenire nō possunt: nec de pteritis recordari. Obijt deniqꝫ plato in conuiuio discumbens anno etatis sue. 81.

Antistenes

ANthistenes atheniensis phus. Hic in initio Gorgiam audiuit oratorem: deinde Socrati sese addixit. Et cum habitaret in pyreo: quottidie quadraginta stadijs emensus audiebat socratem. A quo tollerantiam addiscēs tranquillitatisqꝫ illius imitator effectus. Cynicam prior sectaꝫ inchoauit: princepsqꝫ in ea fuit. Platonem insimulabat fastu turgidum. Et cum audisset aliquando platonē sibi maledicere. Regium est inquit male audire cū benefeceris. Libros multos ⁊ diuersarum rerū scripsit. De eo Hieronimus cōtra iouinianū scribit. q cū rhetoricam gloriose doceret audiēs socratem discipulis dixit. Abite ⁊ magistrū vobis querite: quia ego mihi reperi. Cuius sententia pulchra fuit: in scientia est multa discere: et qd̄ scitis est nescire.

Speusippus

SPeusippus atheniensis phus Eurimedontis filius. platonis ex sorore nepos: octo annos scole platonice magister fuit. Irascebat facile: ⁊ voluptati dederat manus. Epicuree enim secte manuꝫ dedit. Unde diogenes phus eum dure redarguit: deinde cum paralysi solueret: orauit xenocratem vt sibi in docēdo succederet. Plutarcus scripsit illum pediculis efferuescētibꝰ interijsse. fuit corpore gracili teste Thimotheo. Reliquit plura cōmentaria ⁊ dyalogos. Eius libros aristoteles tribus talentis emit teste fauorino. Ad hunc simonides scripsit hystorias. Primꝰ inuenit quo pacto ex graciloribꝰ lignis fierēt vasa capacia.

Papia Cisalpine gallie vrbs Ticini nomine vetustior. Quã plimꝰ velle videtur fuisse conditã a populis leuijs et maricis qui fuerũt transalpini. Teste vero paulo longobardo hystorico Assueri persarum regis temꝑibus a gallis Senonensibꝰ eiꝰ fundamẽta iacta sunt. Veruꝫ longe ante insubres galli vicatim locũ inhabitauere. Hec in marginibꝰ Ticini flumis ex verbano lacu quẽ nunc maiorẽ dicunt effluentis: qui lapideo ponte pulcherrimo trahicit. Et a Ticino flumie Ticinũ appellat vbi insignis scipionis de hannibale victoria extitit. Eam vrbẽ situ ⁊ aeris salubritate amenissimã reges Ostrogothoꝝ ⁊ postea longobardoꝝ libenter incoluerũt. Unde apud ipam multa fuerũt preclare gesta. Et ꝓpterea cũ mediolano magnitudine facie. antiqtate. ac dignitate diu contẽdit. Verũ nũc mediolanũ plurimũ excellit: Ambe tamẽ ⁊ nũc ⁊ olim clare illustresꝫ fuere. Eam ciuitatẽ athila rex hunoꝝ direptam vastauit: et cũ paulo post instaurata esset Odoacer Eruloꝝ rex Orestẽ patriciũ Augustuli nuꝑ genitorẽ in eo obsessum vicꝫ captũ interfecit. Ticinũꝫ vrbs crudeliter ab eo direpta atꝫ vastata est: vbi tunc cedes maxima fuit ciuiũ romanorũ quãtũ nũquã alibi post romani imperij inclinationẽ cõmissa fuerat. Rudolfo aũt burgundo ytalie regnum occupante: ꝑ septimi Stephani pontificis tempa vngari salado duce ytaliã ingressi papiã obsessam captãꝫ ferro ignicꝫ vastarũt. Interea Agapitꝰ pontifex romanꝰ ytalieꝫ ꝓceres ⁊ populi berengarij ⁊ alberti filij tyrannidẽ exosi. Ottonẽ primũ ex germania in ytaliã vocauerũt: tumꝫ ytalia a malis que diu fuerat ꝑpessa respirare cepit. Perthari longobardoꝝ rex monasteriũ sancte Agathe et theadolinda regina ecclesiã sancte Marie ad ꝑticas in ea ciuitate cõstruxerũt. Et Linthprandꝰ lõgobardoꝝ rex ossa beati Augustini ex Sardinia papiã vbi veneratissime seruãt deferri curauit. et sepulchꝝ ex cãdidissimo marmore mira celeritate structũ est: aspectu pulcherrimũ. Idemꝫ rex monasteriũ beati Petri cellula aurea appellatũ: et apd bolonam vbi curiam sepe reges tenuerũt monasteriũ sancti Anastasij martyris edificauit: Hondiberta regina ecclesiam sancti Johãnis baptiste. Et petrus epus linthprandi regis cõsanguineꝰ ecciãꝫ sancti Sauini papie construxerũt. Eiꝰ postea exornande vrbis ꝑ ceteris Johãnes galeatius maria vicecomes primꝰ Mediolanensium dux multam adhibuit diligentiã. Nã post multa ibidẽ accuratissime fabrefacta castellũ magnificentissimũ regio apparatu cũ amplissima biblioteca struxit. Et iuxta castellũ ingentem lucũ muris cinxit: in quo ferarum viuaria et pulcherrimas venatiões cõstituit. In cuiꝰ medio supbissimũ monasterium ordinis carthusiensiũ cũ eius sepulchro ingenti impẽsa fabrefecit. Luci ipius ambitꝰ est centũ ⁊ viginti cubitorum Habet nũc Papia in gymnasijs multos iurium ciuilis ⁊ pontificij ac phie et medicine scientia claros. Genuit aũt multos preclaros viros sed qui sanctitate et disciplinis ꝑcipue excelluerũt Syrꝰ eiꝰ vrbis eps doctrina ⁊ sctitate laudatissimꝰ. Enodiꝰ poeta eloquẽtissimꝰ. Habuit et Antoniũ Guaynerũ medicũ sua etate celeberrimũ q̄ in curis medicinalibꝰ multa cõposuit. Et cattonẽ saccũ. Silanũ nigrũ et alios.

Papia

Hermes

Hermes egiptius qui a nostris dicit̄ Mercurius phus: platonis olim discipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et si homo fuit antiquissimꝰ tamen et instructissimus in omni genere doctrine: Adeo vt ei multarum rerum et artium scientia trimegesto: hoc est ter maximo cognomen imponerent. Scripsitqꝫ libros multos ad cognitionem diuinarum rerū pertinentes: qui adhuc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit vt patet. 8. de ciuitate dei. Deos gentilium fuisse homines mortuos.

Apuleius

Apuleius apher madaurensis platonis etiam discipulus hisdem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim summe eruditioni precipua lingue copia ⁊ gratia coniuncta fuit. Scripsit enim libros de Asino aureo Metamorphosin quam grecanicam fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo socratis. Librū de mūdo ⁊c̄. Cuius hec fuit sententia. Nihil est deo similius q̄ꝫ vir animo perfecte bonus.

Plotinus phus

Plotinus phus platonis quoqꝫ discipulus ⁊ porphirij p̄ceptor p hoc idē tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta compositus: omniū etiam diuinarum dispositionum studio firmatus fuit: iustus: fortis: temperatus ⁊ prudēs extitit. Qui prudentie ratione se superare posse crederet fortune impetus. Itaqꝫ locum quietis sedis elegit vt ab omni cōuersationis humane strepitu seperatus se fortune inuidia liberaret. Nulla quoqꝫ illum desideria ceperunt. Et ppterea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitqꝫ animam rationalem: quā in celestibus habitare sedibus non dubitabat: non habere sup̄ naturam nisi deum: qui sicut Sol lunā illuminat ita ⁊ deus animam illustrat.

Diogenes

Dyogenes magnus phus fuit (teste diocle) Sinopeus Icesij mensarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antistenem comperit: q apprime om̄es voluptates a se abdicauerat. Pallium p̄mus duplex habuit ppter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum scripsisset cuidā vt sibi cellam pararet: faciente id illo tardius: dolium p domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat: Estate ad septentrionem: estate in feruida arena se volutabat: Hieme cooptas niue statuas amplectabat̄. Idem cum vidisset puerum concaua manu bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer me vilitate superauit. Dicebat omnia esse deorum: et sapientes deorum amicos: huic ad solem sedenti cum diceret Alexander. Pete quid vis: ait noli mihi vmbrā facere: Et fama fuit alexandrum dixisse se velle esse Diogenem nisi esset Alexander. Ferunt quidem dialogos illum fecisse et tragedias septem ⁊ alia pauca: cuiꝰ sententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi consiliū: presta illi cū amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei philadelphi.

Philippꝰ rex macedonū

Philippus p dice regis filius vigesimustercius Macedonum rex. regnauit annis. 27. Vir vtiqꝫ bellator qui sua virtute Armenie bithinie Tracieqꝫ ac Thessalie regna simul obtinuit. Fuit autē blandꝰ alloquio: malens amari q̄ꝫ timeri sed ⁊ moribus grauis: vini nimis cupidꝰ: sed ebrietate digesta in suis actibus moderatus. Cumqꝫ p imperij sui finibus tuendis procul exiſſet Nectanabo olim egipti rex in mathematica peritissimus qui ad eum timore regis persarum confugerat: videns olimpiadem philippi cōiugē pulcherrimā: ea arte magica deludens compressit qua nocte eum mater olimpias concepit visa p quietē est cū ingenti serpente volutari que ex eo concipiēs. post reditum Philippi alexandrum peperit filium. Quē Philippus rex (licet mater eius olimpias cōfessa viro suo Philippo fuerat alexandrum non ex eo sed ex serpente ingentis magnitudinis concepisse) veluti tamen filium educauit charissimum. Nato autem alexādro Arestotili scripsit. S. filiū mihi genitum scito quo dijs gr̄as ago non tam p inde q̄ natus sit q̄ꝫ p eo q̄ nasci contigit tempibus vite tue: Spero vt abs te eruditus dignus fiat: Quē postea arestotiles disciplinādum assumpsit et p quīquēnium sub eo pho creuit: qui postea Bucephalū equum indomitum mansuetū fecit ⁊ intrepidus equitauit. Quē cum Philippus conspexisset dixit se ex deoꝝ responsis cognoscere q̄ post eum regnaturus esset. Vnde ⁊ currum regium ⁊ eq̄s cum summa auri ei dedit: qui contra reges Peloponensiū castra mouit: de quo victorie coronam cum gaudio patris reportauit. Accepto deinde imp̄io regem se terrarum omniū ac mundi appellari iussit.

Alexander magnus quartus ⁊ vigesim⁹
macedonum rex vltimo Arsani persarū
regis anno macedonibus regnare cepit
Et regnauit annis.12.et mensib⁹.6. viginti q̈p-
pe erat annorum cum regnare cepisset. Philip-
po igitur rege vita functo Alexander mox illiri-
am (quam nūc Sclauoniā dicimus) ardenti ani-
mo subegit. Et romanorū insulas obtinuit: sta-
timq̈ cum in Aphricam transfretasset eam totā
superauit. Deinde Syriaȝ rebellantē ingressus
ea depopulata Damascum expugnauit: Sydo-
nem subegit. Inde hierusalem versus ꝓperās
ibi iudeorum pontificem veneratus vrbem est
ingressus: iudeis immunitates concessit: inter
inicia quoq̈ multas gentes rebellantes compe-
scuit: orientis nōnullas seditiones extinxit. Qui-
bus rebus erectus tacito gradu in greciam con-
tendit. Inchoatū deinde a patre persicum bellū
aggreditur in cuius apparatu occupato: nuncia-
tur athenienses Thebanos ⁊ Lacedemonios ab
eo ad Persas defecisse. Quibus motibus oc-
cursurus tanta celeritate instructo paratoq̈ exer-
citu greciam oppressit: vt quem venire non sen-
serant videre se vix crederent. Et athenienses si-
cuti p̄mi defecerunt: ita primi penitere ceperunt
ibiq̈ ab anaximene pho placatus immunitateȝ
pariter ⁊ pacem eisdē Atheniēsibus dedit. The-
bas rebellantes mox incendit. Lacedemonios
subiugauit. Egiptum quoq̈ intrauit in quo mi-
rificam condidit ciuitatem quā ex suo nomīe vt
infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde
cum in persidem ꝓcessisset et darius suam pueri-
ciam vilipēderet. Audita legatione matris Oli-
piadis que grauiter infirmabatur Macedoniaȝ
repetijt in quo reditu dum ex asya in minorē asi-
am ꝑ Hellespontum traijceret phrigiaȝ supauit
Macedoniam ꝑueniens matrem conualescentē
inuenit. Alexander igitur reintegrato exercitu.
Cum omnes regiones circa euphratē suo adie-
cisset imperio ponte facto euphratē transiuit. et
Persipolim appropinquauit. In qua darius ꝑ-
saruȝ rex morabatur. In exercitu eius fuerre pe-
ditum triginta duo milia: equitum quatuor mi-
lia quingēti: naues centum.lxxxij. hac tam par-
ua manu vniuersum terrarum orbē vtrum sit ad-
mirabilius vicerit. An egredi ausus fuerit incer-
tum est. Cum ad tam ꝑiculosuȝ bellum exercituȝ
legerit non iuuenes robustos: nec p̄mo flore eta-
tis sed veteranos plerosq̈ etiam emerite militie
qui cum patre patruisq̈ militauerant elegit: vt
non tam milites q̈ mgr̄os militie electos puta-
res. Ordines quoq̈ nemo nisi sexagenari⁹ du-
xit: vt p̄ncipia castrorum quasi senat⁹ reipubli-
ce videretur. Itaq̈ nemo in p̄lio fugaȝ sed victo-
riam cogitauit. Contra rex ꝑsarum darius fidu-
cia viriū nil astringere affirmās suis occulta cō-
silia victorie furtiue cōuenire. In acie ꝑsarū sex-
cēta milia militū fuere. Que non min⁹ arte alex-
andri q̈ virtute macedonū superata terga verte-
runt. Post victoriam maior pars asye ad eū de-
fecit. Deinde nūciatur Dariū cū ingenti exerci-
tu aduentare itaq̈ timēs angustias magna cele-
ritate thaurū transcēdit: et ad Tarsum vrbē per-
uenit vbi infirmitate grauat⁹ quieuit. Interrea

Darius cum tricentis milibus peditū ⁊ centuȝ
milibus equituȝ in aciem ꝓcedit. Alexander cō-
ualescēs exercitum in hostem duxit: post hec p̄li-
um ingentibus animis committit. In eo vter-
q̈ rex vulnerat tamdiu certamen anceps fuit q̈
ad fugeret Dari⁹. Exinde cedes ꝑsarum secuta
est. Cesa sunt peditum sexaginta vnum milia: e-
quitum decem milia: capta quadraginta milia.
Ex macedonibus cecidere pedestres.c xxx. equi-
tes.cl. in castris ꝑsarum multum auri ceterarū-
q̈ opum inuentum. Inter captiuos castroꝝ ma-
ter ⁊ vxor eademq̈ soror ⁊ filie due Darij fuere
Post hec opes darij diuiciarūq̈ apparatum cō-
templatus: admiratione tantarum rerum capit
et tunc bersaneȝ captiuam diligere ꝓpter forme
pulchritudinem cepit. A qua postea susceptum
puerum herculem vocauit. Darius cum babilo-
niam ꝓfugisset pro redimendis captiuis alexā-
dro magnam pecuniam pollicet: qui non pecu-
niam sed regnū petit. Tum spe pacis amissa bel-
lum Darius reparat quadringētis milibus pe-
ditum et centum milibus equitum obuiam va-
dit alexandro. post hec prelium committit Ma-
cedones in ferrum cum contemptu totiēs a se vi-
cti hostis ruebant: econtra perse mori q̈ vinci p̄-
optabant. Raro enim vllo p̄lio tantum sangui-
nis fusum est. Darius cuȝ vinci suos videret vo-
luit mori ⁊ ip̄e: sed a ꝓximis fugere compulsus
est. Hoc p̄lio asye impiū rapuit: cuius tanta fuit
felicitas vt post hec nemo rebellare etiam ausus
fuit. Expugnat et ꝑsipolim caput persici regni
Darius a cognatis suis captus in gratiaȝ vi-
ctoris aureis compedibus vincitur: deinde mul-
tis vulneribus confossus interijt. Et sic ꝑsarum
regnum finem accepit cum regnatum fuit sb.14
regibus annis.254. Post hircaniam mardosq̈
subegit: ibi concurrit ei amazonum regina cum
ccc. milibus mulieribus. Post hec indiaȝ petit
vbi porrus rex capitur et regno indorum poti-
tus est. Tandem cū in babyloniam redijsset mł-
tis diebus ocio deditus: accepto poculo media
potione repente veluti telo confixus ingemuit:
ꝑ Cassandrum antipatris filium datur venenū
Cuius tanta vis fuit vt non ere non ferro: nō te-
sta contineret nec aliter ferri nisi in vngula equi
potuerit. Quarto die indubitatam sentiēs mor-
tem agnoscere se fatum maiorum suorū ait. Ad
postremum corpus suum in hāmontis templo
condi iubet. Cum quererēt quem imperij face-
ret heredem respondit dignissimum. sexto die
p̄clusa voce exemptum digito annulum perdu-
ce tradidit. Recessit alexander: mense vno. ānos
tres et.xxx. natus. vir sup̄ humanam potentiaȝ
animi magnitudine preditus.

Linea pontificuz

Jadus

Onyas filius Jadi

Linea Christi

Achym

Achym filius sadoch vtpz Mathei primo Anno mōdi. 4909.

Iste Jadus sextꝰ iudeoꝝ pontifex post mortem Johānis pōtificis pōtificatu succedēs sedit annis. 50. vir certe bonꝰ ⁊ pacis amator. occurrit alexandro irato iudeis qn̄ volebat vastare hierusalē indutꝰ pontificalibꝰ quē vidēs placatꝰ sbito descēdit de equo. dei nomē adorabat pōtificēqꝫ veneratꝰ est. Demū cū intrasset ciuitatē oblata fuit sibi ꝓphia danielis q̄ de ipo erat. ⁊ cuz coram eo lecta fuisset valde gauisus est. Sumpsitqꝫ maiorē inde fiduciā pugnādi cōtra dariū. Et concessit iudeis libertatē suis legibꝰ vtēdi. et qꝫ septimus annꝰ esset absqꝫ tributo ꝓpter sabata terre.

Onias iadi pōtificis filiꝰ septimꝰ hebreoꝝ pōtifex scdo anno regni ptolomei patri in pōtificatu succedēs sedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos custodiebant optime. Et ciuitas hierusalē in omni pace habitabat qua ꝓpter etiaz gentiū reges ipam ciuitatē et templū summo cum honore habuerūt. et maxis muneribꝰ ornauerīt.

Syriaꝝ regni principium

Siria Asie regio ab oriēte Eufrate fluuio. ab occidente mari mediterraneo ⁊ egipto terminatur a septentrione Armeniam et Capadotiam habet. Et a meridie Arabicum sinum.

Iste Seleucus vnꝰ ex alexandri principibꝰ in syria post eū regnum obtinuit. Sed antigonꝰ ipm expulit. Quē ptolomeus post obitū Antigoni deuicto demetrio eiꝰ filio restituit. Is postea regnauit annis. 32. Cōtinuis aūt laboribꝰ vsqꝫ ad octogenarios annos semp bellū gessit. In q̄ depugnās tandē extinctꝰ est.

Antigonꝰ Philippi regis filiꝰ ⁊ alexandri frater post euz in asia regnare cepit. et regnauit annis. 18. Hic inter alexandri pncipes vnꝰ habebat. Vir certe supbissimꝰ. ideo multa bella gessit. In quibꝰ tandē occubuit. Demetriꝰ eiꝰ filiꝰ fuga sibi salutem petiit.

Sarabella pfectꝰ supsticiosum templū edificauit in mōte garizym vbi posuit Manassen fratrē iadi pontificē. q̄ erat generꝰ. Et hic incipit Scisma iudeoꝝ. qr multi adheserīt ei q̄ ꝓphani vel excōmunicati dicti sūt Samaritani. qꝺ scisma vsqꝫ ad destructionē tēpli p romanos durauit.

Monarchia

Alexander magnus

Reges Syrie

Seleucus

Anthiochꝰ Sother

Antigonus

Antiochus Sother seleuci regis filius secūdus Syrie rex regnauit annis 19. ab isto reliqui Syrie reges antiochi cognominati sunt.

Alexandro magno in ipo etatis ⁊ victoriarū flore extincto. triste apud omnes totāqꝫ babiloniam silencium fuit. et vltimam suā voluntatē in duodecim quos ab adolescētia comites habuerat amplissimi regni sui successores cōstituisset. Et isti duodecim quibꝰ regnum diuiserat cōcordare non possent. Infinita fere bella exorta sunt. Postremo cum huiusmodi testamentaria particio effectum sortiri nequiuit contritis aliis. Hii quattuor viridi linea annotati iuxta ꝓphetiam danielis obtinuerunt regna. Ita vt Seleucus rex esset in syria. Ptolomeꝰ lagi rex egipti. Philippꝰ rex macedonum. Antigonꝰ vō in assyria regnet.

Demas phus

Demas philozophus atheniensis alexandri tempe claruit. Hic dum alexāder obtinere vellet ⁊ obsideret Athenas restitit: psuadens atheniē. vt non traderent ei ciuitatem. Tandē alexandro ciuitate obtenta demas ei adhesit alexandro exhibēs se familiarē. Verū atheniēsibus alexandro sacrificare volētibus: dixit. videte ne dum celū custoditis terram āmittatis: huius dematis dictum fuit. Amico mutuā me erogante pecuniam: ipm et pecuniam perdam.

Quitus curcius

Quintus Curcius phus increpauit alexandrum eo q sibi optabat adhiberi diuinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis ⁊ nō auferas. Si homo semp id cogita alijs postpositū.

In diebus quibus Alexander natus est: diris prodigijs romani territi fuerīt. Nam sol visus est pugnasse cum luna. Saxa sanguinē sudauerunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Nox vsq ad plurimam diei partem tendi visa est tunc et saxa de nubibus cecidere. et p septem dies grando lapideis immixtis ⁊ testarum fragmentis terram latissime verberauit.

Olimpias Mater alexandri occiditur: que mortem sine omni pauore muliebri imperterrita suscepit.

Philippus rex macedonū

Olimpias mr̄ alexandri — Nectabanus magus pater alexandri

Non fit psecutio de isto Philippo et regno suo in sacra scriptura. de regibus vero Egipti ⁊ Syrie fit psecutio: quia iudeis quādoq infesti quandoq fauorabiles fuerīt reges ipiꝰ qd ideo euenit. quia reges isti pene semp pugnabant cū egiptijs israel autē in medio eorum iugiter affligebatur quocunq se verteret. Et ptolomeus grauiter eos afflixit ideo dispsi sunt in nationibꝰ.

Reges Egipti

Ptolomeꝰ lagi q ⁊ sother

Ptolomeꝰ philadelphꝰ

Iste Ptolomeus lagi filius primus post alexandrum magnum egiptiorū rex regnauit annis. 40. Hic cuiusdam Gregarij militis nomine lagi filius fuit. egiptum. affricam ac magnam arabie partem tāq amplum successoribus suis reliquit splendorē vt ab eo subsequētes egiptij reges ptolomei dicti sint.

Ptolomeus philadelphus scds egipti rex regnauit annis. 38. Hic cū ptolomei lagi minimus filius esset pater ante mortē regno cessit. quorū pietatis exemplo amorem populi iuueni conciliauit. Hic quippe cum omnium scientiarum doctissimus esset: et stratonem phm preceptorem habuisset bibliotecam toto orbe terrarum nominatissimam construxit. Que ad primū alexandrinum cum romanis bellum pdurauit. Hic famulantes in egipto iudeos a seruitutis vinculo resoluit vsq ad centū viginti milia. Et eos in hierosolimā remisit: et vasa votiua Eleazaro pontifici p diuinis scripturis habēdis quas in eadem Bibliotheca collocauit. Huic beronica mater ⁊ asinoa vxor ex qua suscepit euergetē ⁊ beronicam filiam: quā antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

Furius camillus dictator | Quintius cincinatus dictator

Lucius genucius | Quintus serulius

Gayus sulpitius dictator | Marcus valerius

Manlius torquatus | Decius

Fabricius | Papirius

ISte Camillus furius expugnauit veientos qui ꝑ decem annos valde romanos attriuerat. Tempe vero fabij senones galli ad vrbē venerūt: ⁊ victos romanos vndecimo miliario a roma: cū brenno rege suo romā venerūt: ⁊ fere romanum nomē deleuerūt. vrbē occupauerūt: neqꝫ defendi quicqꝫ nisi capitoli potuit. Quod cū diu etiā romani fame laborarēt a Camillo qui in vicina ciuitate exulabat. Gallis supuentū est: grauissimeqꝫ victi sunt. Postea tñ accepto auro mille librarū ne capitoliū obsiderent recesserūt: sed secutꝰ eos camillꝰ: ita cecidit vt ⁊ aurū qđ bis datuz fuerat. ⁊ oīa militaria signa reuocaret. honor ei post Romulū scđus delatꝰ est.

QUintiꝰ cincinatꝰ inuentꝰ in rure ⁊ ab aratro assumptꝰ dictator creatꝰ est: qui vrbē oppressam ab hostibꝰ liberauit et prenestam accepit.

TEmpe illoꝝ cōsulū grauissima pestilētia vniuersaz romā ꝑ bienniuz afflixit ꝓ qua depellāda pōtifices ludos scenicos instituerīt: et sic ꝓ depellāda peste corpoꝝ accessit morbꝰ animarū.

TEmpe illoꝝ duoꝝ cōsulū romane matrone multos veneno pemerūt et ꝑ ancillā quandā ꝓdite coacte sunt libere venena q̄ coxerāt: quibꝰ haustꝭ cōsumpte sunt: fuerūtqꝫ. ccc lxx. damnate ꝯscie facinoris.

ANno ab vrbe cōdita. ccc lxxxviij. Iste gayus gallos iterum in bella ruentes vicit.

ISte marcꝰ cū. 60. milibꝰ romanis pugnauit cōtra gallos quos in fugam cōuertit ⁊ grauiter trucidauit.

SUb istis cōsulibꝰ Publio Cornelio ⁊ Marco curio finitū est samniticū belluz qđ ꝑ. xlix. annos durauit cū mlta clade romanorū: nec vllꝰ fuit hostis intra ytaliā qui romanā virtutē magis fatigauerit.

ISti cōsules duo contra latinos pugnantes. decius murena cōsul occisus fuit et Manliꝰ torquatus triūphauit. Cuiꝰ filiꝰ cū cōtra impium cōsulum contra hostes pugnasset ⁊ quāuis victor: tamē ꝓpter inobedientiam virgis cesis et capite punitus fuit.

SUb Dolobella et Domicio cōsulibus lucani brucij samnites cū etruscis ⁊ Senonibꝰ gallis bellū cum romanis inierunt in quo septē tribuni militum sunt occisi ⁊ decem ⁊ octo milia romanorū ꝓstrati. Sed cuz romam tenderet a Ceno cornelio Dolobella consule deleti sunt.

Linea consulum Romanorum

Claudius marcus | Valerius flactus

Fabius maximus | Quintus decius

Publius cornelꝰ ruffinꝰ | Marcus Curius dentatus

Dolobella | Domicius

FAbricius vir digne memorie nulla industria suasu pirrhi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatā eñ sibi a rege imperij partem repudiauit. Ideo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute q̄ꝫ sol a cursu suo auerti potest. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populū romanū fuisse.

ISte Papirius cum adhuc puer astute matri respondit vt celaret secretum consulatus: vrgente eñ matre vt reuelaret archanum senatus quod audiuerat cum patre admissus. ait quod quesitum erat. An expediret magis vt vnus vir duas haberet vxores. vel vna duos viros. Confluentibus die tercia matronaꝝ cetu impudenti: puer senatui rem narrat: et laudatus est puer. Et edictū est vt decetero nullus puer admitteretur in senatus consiliū nisi ille. Cum aūt vir esset factus in virum bellicosissimum euasit

Linea Christi

Eliud filius Achim

Iste antiochus eiꝰ noĩs scd̃us cognomẽto Theos Antiochi p̃mi filiꝰ: terciꝰ syrie rex: regnauit annis. 15. p̃mo vxorẽ laodiceã habuit: ac grauissimum bellũ habuit cũ philadelpho rege egipti: tandẽ accepit filiã regis egipti noĩe beronicen sicq̃z pacati.

Eliud filius achym anno mõdi. 4959.

Antiochꝰ galericꝰ eiꝰ noĩs terciꝰ: quartꝰ asye et syrie rex: regnauit annis. 20. erat filiꝰ antiochi theos de p̃ma vxore laodicea: que virũ suuz veneno extinxit: et beronicen cũ filijs occidit. Istũq̃z galericum filiũ suũ ꝓ patre fecit regnare: ꝓpter qd̓ euergetes syriã vastauit. Verũ ptolomeꝰ postmodũ illũ occidit duobꝰ filijs Seleuco ⁊ Antiocho mag̃ derelict

Iosephꝰ iudeꝰ vir bonꝰ atq̃z magnanimꝰ: Qui ꝓplm iudeoꝝ ad clarissimas rerũ causas ꝓduxerat: postq̃z viginti ⁊ duobꝰ annis syrie et phenicis ⁊ Samarie tributa dispensauit. relicto hircano filio defunctus est. Is hircanus in tributoꝝ dispensatiõe ptolomei successit vir ab ipsa puericia mirabil' virtut| atz ingenij. Qui cũ terciũdecimũ ageret annũ demõstrauit ani prudẽtiã: pater eiꝰ volẽs cognoscere adolescẽtis virtutẽ: eũ in solitudine duoꝝ dierũ misit ad seminandũ cũ trecẽtis iugis bouz: celans lora quibꝰ ligarẽtur: Quod vidẽs hircanꝰ quoddã virile maiꝰ sua etate excogitauit: decem iuga occidere fecit. Et carnes bubulcis suis distribuit: pelles vero eoꝝ diuidẽs lora boum fecit. ꝑ que boues ligarent̃ terrãq̃z seminauit quã sibi pater commiserat. Ideo ad patriã reuersus plurimũ dilectus est.

Linea Regum Syrie

Antiochus Theos

Antiochus galericus

Linea pontificũ

Symon filius Onye

Eleazarus

Onyas filius symonis

Iste Symon cognomẽto iustꝰ onie põtificis filius: octauꝰ hebreorũ summꝰ põtifex mortuo p̃re pontificatũ accipiẽs sedit ãnis. 16. hic ꝓpter piũ cultũ ⁊ iustũ regimẽ, ꝓnãq̃z in suas ciues clemẽtiã iustꝰ cognomĩatꝰ fuit

Eleazarꝰ pontifex symonis iusti frater mortuo p̃re et Onia eiꝰ fratris filio adhuc paruulo ip̃e sacerdocij principatũ suscipiens sedit annis. 17. misit ptolomeo philadelpho. lxxij. viros doctissimos ad interpretãdũ legem: q̄ aũt dicimus. lxx. tm̃: vsus scripture obtinuit q̄ q̃nq̃z paruũ numerũ excrescentem obticet.

Josephus

Jason

Eleazarꝰ accepta ep̃la a ptolomeo philadelpho vt mitteret seniores ⁊ doctos q̄ interp̃tatiõz legis dei viuẽtis facerẽt inde ad regẽ mittẽs qd̓ postulabat ita scripsit ex vna q̃si tribu doctissimos viros elegi legẽ ferentes q̃s post legis transcriptionẽ ad nos caute remittas. Cũ ergo venissẽt seniores. lxxij. ex hierosolimis ad regẽ in alexãdriam: ab eo beignissime suscepti. Ostensoq̃z regi legis rotulo ĩ q̄ l̃ris aureis ꝯscripte leges ꝯtinebãt̃ et singl'os in singl'is cellulis reclusit Qui in. 72. diebꝰ legẽ de hebreo ĩ grecũ trãstulerũt. Sic cõcordes in trãslatiõe (vt augustinꝰ testat̃) sine aliq̃ verboꝝ aut sensus dissonãtia illã traduxerãt: quã a iudeis approbatã Demetriꝰ ad regẽ obtulit. Et vocãs ad se interp̃tes: gr̃ asegit ⁊ remisit eos: donãs vnicuiq̃z optimas tres stolas et auri talẽta duo: ⁊ calicẽ viniꝰ talẽti ⁊ totũ cõuiuatorium.

LXX. Interpretes

Menelaus

Alchimus

Onias eiꝰ noĩs scd̓s symonis iusti filius. xi. hebreoꝝ põtifex sedit ãnis. 9. puulꝰ mẽte: pecunijs auarꝰ zelo leg| vel potiꝰ auaricie negauit tributa euergeti. ꝓpter qd̓ tota pene iudea periclitata fuit ⁊ iudei turbabãt̃. Josephꝰ vo inter suos nobilis pacẽ reformauit ⁊ ptolomeus eum ducem Judee constituit.

Isti tres scz Jason. Menelaus. alchimꝰ q̃uis fuerunt de genere sacerdotali non tñ ponendi sunt in linea pontificali propter ydolatriã et eoꝝ pessima opa et quia male intrauerũt.

Alexandria egipti magna ciuitas ante xpi aduentũ. 20. sup̃. ccc. ab Alexandro magno Justino libro xi. attestãte condita fuit. Alexãder em̃ magnꝰ ad Jouẽ ammonẽ ꝑgens cõsulturꝰ ⁊ de euentu futurorum ⁊ de origine sua. Reuersus ab ammone Alexandriã cõdidit. Et coloniã macedonũ caput esse egipti iubet. Nomẽ fuit triũ vrbiũ ꝯstructaꝝ ab alexãdro magno: quaꝝ vna fuit in egipto ꝑ diuocratẽ architectũ (vt scripsit Vitruuiꝰ in ꝓhemio libri p̃mi de architectura) locũ sortita: haud longe ab hostio nili vt dicit Solinꝰ: qđ plurimi Canopicũ dicũt. Aliã struxit idẽ alexãder in asya. Aliã in scithia sup thanaim. Alexandria igit̃ Alexandri opꝰ Alexandri nomẽ Alexandri bustũ. Ad qđ Juliꝰ cesar post thessalicũ diẽ: mortẽq3 pompey cũ venisset alexãdriã ambiguo turbati vulgi murmure ꝑmotꝰ ꝑ specie religionis descẽdisse legitur. Et augustꝰ Cesar post victoriã actiacã Antoniũq3 deuictũ ⁊ coactũ mori eodẽ veniẽs alexandri corpus reuerẽter aspexit. Cũq3 ex eo quereret̃ An ⁊ ptolomeũ vellet aspicere: elegãtissime regez ait se videre velle: nõ mortuos. Etꝰ sitꝰ (vt strabo scribit) clamidis formã habuit: cuiusq3 latera que in longũ tendebãt circumulabat̃ stadijs ferme. 30. hanc vniuersaz vijs distinctã ferũt: quibꝰ eq̃ ⁊ currꝰ cõduci possunt: sed duabꝰ latissimis que plus integro expãdunt̃. Et sese medias ad rectos angulos secãt. Munit̃ aũt (vt Josephꝰ iudeus tradidit) vndiq3 aut icõmeabili solitudĩe: aut iportuoso mari: aut flumibꝰ: aut siluosis paludibꝰ Pulcherria quippe olim fuit. Nũc q̃3 ciuitas optĩe munita est: decoris menibꝰ firmisq3 altis muris ⁊ turribꝰ. Intꝰ vo nõ ciuitas sed pene aceruꝰ lapidũ: plena ruinis ⁊ desolationibꝰ videt̃. Celeberrima ydoloꝝ phana habuit: necnõ ⁊ xpianoꝝ templa adhuc extantia. Mltas quoq3 habuit regias edes que ⁊ multã vrbis partẽ occupabãt. Nã quilibet regũ illã ꝓ libito volũtatis aliquo ornamẽto decorabat. Et vbi aula Alexandri olim stetit: hodie colũna ex vno lapide ꝑcisa mire altitudinis capitellũ habẽs acutũ: quasi turris apparẽs posita ẽ. Habet q̃3 ecciam ad sctm̃ Marcũ dictã: quã Jacobite inhabitãt. Marcꝰ em̃ euãgelista huic vrbi p̃mo xpm̃ p̃dicauit. Et cũ ibidem ab apl'is epus fuisset ordinatꝰ eccias ordinauit mltas q̃ mortuo Amanꝰ ei successit hinc in diuinis eruditissimi multi emersere viri. Philo natione iudeus: qui multa vtiliter scripsit. Clemens p̃sbiter. Origenes p̃sbiter oĩm excellẽtissimꝰ. Athanasiꝰ vrbis eps. Didimꝰ. Theophilꝰ: ⁊ alij innumerabiles. Extra vrbẽ sunt due marmoree colũne locũ decollatiõis diue Katherine martyris ostẽtãtes. Habẽt veneti in ea vrbe duos fonticos ⁊ Januẽses vnũ: vbi negociatores ⁊ merces eoꝝ cõseruant̃. Cathelani q̃3 in curia regis sicilie. Et hij sacella pulchra habẽt in q̃bꝰ diuina ꝑagunt̃. Turci q̃3 Tartari ⁊ alie gẽtes suas ornatas habẽt domos: q̃ in nocte ꝑ sarracenos claudũt̃. Est aũt hec vrbs in vna ꝑte mare magno cincta: in alia amenissimis ⁊ fertilissimis ortis circũsepta cũ gleba frugifera: q̃ nili aq̃ irrigat̃. Portꝰ custodiã sarraceni nũc diligẽtissime obseruãt. Mõtesq3 duo ad hoc in ciuitate facti: Naues aduenĩetes ꝓspiciẽtibꝰ ostẽdũt Ferũtq3 colũbas edoctas deferẽtes l'ras vt tutiores ab incursu insidiantiũ esse possint. Colũbe em̃ antiq̃tus vt pliniꝰ refert internũcie in rebꝰ magnis fuere. Et epl'as annexas eaꝝ pedibꝰ obsidiõe mutinensi in castra consulum bruto mittente.

Alexandria

Demosthenes

Demosthenes fuit oīm grecie oratorū princeps: et auctoritate hermippi ostendit patrē in officina gladiorū fuisse. Unde teste Juuenali: pater demosthenem ardentis masse fuligine lippus: a carbone ꝛ forpicibꝰ gladiosqꝫ parante incude: ꝛ lutheo vulcano ad rhetora misit. Hic a platone facundiā hauriens summꝰ orator effectꝰ est. Cuiꝰ eloquētiam Eschines (qui a iuuētute sua studiosus et Socratis amator) cōmendauit. de eo refert Valeriꝰ. Cum philippꝰ macedonū rex athenas obsideret: ab eis postulauit: decem sibi dari oratores. Demosthenes in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupi suaserūt pastoribus vt secū amiciciā contraherēt: quod cū pastoribꝰ placuisset: petierunt vt eis canes (qui iurgij cause essent) traderēt: quibꝰ datis ꝓ libidine gregem lacerauerūt. Ita sublatis oratoribꝰ philippꝰ Atheniensibꝰ facturꝰ esset. Quo audito atheniēses eiꝰ concilio acquieuerūt: ꝛ sic ciuitas a periculo liberata est. Inquirenti cuidam. Quomō posset benedicere: ait si non dixerit nisi qđ bene scieris.

Aristoteles

Aristoteles phorum omniū princeps: ex oppido stragyra. obscuro quidē ipse nisi quod huiꝰ viri claritate refulsit: patrem habuit Nicomachum medicine artis ꝓfessorem. Qui apud Amynthaz macedonie regem philippi patrem magno loco positꝰ est. Matrem habuit Phestiada non obscuri generis. Hic prima etate in Macedonia enutritus est. Sed cū adoleuit anno (vt perhibēt) etatis sue. xvij. Athenas se contulit. Platonem viginti annis audiuit. Nullam scientiam reliquit. quā non perfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiā Atarnei tyrannū profectus triennio fere apud illum desedit. Inde in macedoniā a philippo euocatus: decem ferme annos circa disciplinaz alexandri fuisse tradit. Sed alexandro in Asyam cū exercitu ꝓfecto ipe athenas redijt. Et tredecim annis in licio florentissime docuit. In cuiꝰ quidem sigillo (vt dicitur) hoc inscribi fecit. Sapientior est: qui quod nouit abscondit: q̄ꝫ qui ꝑpalat quod nescit. Fuit autem Aristoteles facundꝰ eloquio (et vt Hieronimꝰ inquit) sine dubitatione prodigiū: grādeqꝫ miraculū in tota natura fuit. Tandē cōmuni illa phorum inuidia accusatus ꝙ non recte de dijs sentiret. Metuens ne vt quondam socrati: sic etiam sibi in iudicio ꝑeundū foret: deserta sui defensiōe chalcidē abijt: vbi de cetero vixit in optimo mentis vigore. Vixit autē annis. 62. et ibidem diem obijt.

Epicurus

Epicurus fuit teste Metrodoro patria atheniēsis phus: Heraclites dicit eum samij nutritum: cum eam athenienses sortiti essent. Ac decem ꝛ octo annos agentem athenas redijsse. Quo tempe Xenocrates in accademia Aristoteles calchide scolam habebant. Defuncto autem Alexandro macedonie ꝛ atheniensium sub perdica afflictis rebus: colophonem ad patrem iuisse: vbi congregatis discipulis athenas redijt sub anaxicrate: ibiqꝫ cum aliquatenus cū ceteris philozophatꝰ est. Postea a se dictā sectam instituit. Epitectꝰ hūc lacerat lasciue tanq̄ꝫ nimiū loquentem ꝛ alia q̄ꝫplura. Verum alij magnā huiꝰ viri in omēs phos gratitudinem fuisse ferunt. Patria eū statuis ereis honorauit. Diocles ait illū vilissimis cibis vitā duxisse. Natꝰ est annis septē post platonis obitū. Obijt Athenis annorum. lxxij. calculo vrine exitum impediente.

Calestenes

Calistenem insignem phm Aristotelis discipulū ꝑ hoc idem tempus floruisse constat. Eo ꝙ contra Alexandrum multis rationibus seriose disseruerit eum increpando dicens. Si deus es: beneficia largire mortalibꝰ nō sua eripere debes: si homo id quod es: semꝑ te esse cogita: ꝓpter quod iratꝰ Alexander eū trucidari mādauit. Et sic deformē in foueā cū cane includi iussus est.

Xenocrates

Xenocrates Calcedonensis phus Agathenoris filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teste laercio tardus ingenio: vt cum illum plato Aristoteli compararet. Alterum freno: alterum calcaribus indigere dicebat. Alioquin seuero semꝑ ac serio habitu ꝛ ore ꝑdurabat. In achademia vixit vt plurimum. Si quando ad vrbem ꝓficiscebat turba omnis impudicorum eiꝰ trāsitum obseruabat inquietandi eius gratia: philene nobile scortum dedita opera a quibusdam intra eius cellam missa est: que ab eo orans lectuli partē accepit demum cum multa ne quicq̄ꝫ orasset: imꝑfecto opere discedens dixit se non a viro sed a statua venisse. Porro licet multum frugi fuerat glorie tñ et fastus contemptor extitit. Et cum sepe meditationi inseruiret: vnam in silentio horam distribuebat: successitqꝫ in Achademia speusippo scolāqꝫ tenuit annis vigintiquinqꝫ. Moriturqꝫ noctu cum in sartaginem forte impegisset Anno etatis sue. 82.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philopator

PTolomeus Euergetes philadelphi filius tercius egiptiorũ rex regnauit annis. 26. hic in vltionem sororis beronice Antiochum galericum quem idem et eius mater laodicea regno priuauerat Syriam Ciliciam et Asie partem deuastauit: innumera spolia inde exportans.

PTolomeus Philopator quart⁹ egiptior rex regnauit annis. 17. hic ꝓpter crimẽ cum patrẽ occiderit et fratrẽ trucidauerit philopator dictus est. Et sicut scelest⁹ in occupando regno: ita in admĩstrando segnis: luxui em̃ se dedit. Ideo antiochus magn⁹ syrie rex multas eius vrbes oppressit. Deinde tñ pdita recupauit: spoliassetq; antiochũ regno si virt⁹ fortune successisset. Denuo in luxuriam inuolut⁹: Occisa euridice vxore: meretricũ illecebris capit: quib⁹ inuolutis filio quingenio relicto emorit: meretrices in vltionem euricide patibulis suffigunt. Alexãdri ad romanos miserũt vt pupilli tutelã susciperet.

Dion phus

DIon Syracusan⁹ nobilis phus postq; vtraq; dyonisij tyrãnide cõplicatus diu fuit: apud syracusanã vrbẽ interimit. Nam supior ille dyonisius aristomachẽ dyonis sororẽ in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparium et Niseum ꝓcreauit: totidemq; filias quarũ primã eius filio dyonisio cui regnum reliquerat ad nubendũ dedit: alterã ipi dyoni patruo: qui pter nobilẽ ꝓpinquitatẽ et generosaz maiorum famã: multa etiã alia bona a natura recepit vt pote ingeniũ bonũ et docile: et ad omnes artes ydoneum magnãq; corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: qs ipe tyrãni muneribus auxit et ideo tantum platonẽ amauit: vt eidem se traderet nec minus eo plato delectabatur.

Sibylla chimica

ISta Sibylla chimica in ytalia nata vestita celestina veste deaurata capillis per scapulas sparsis. et iuuenis: ait. In prima facie virginis ascendet: puella facie pulchra: capillis ꝓlixa: sedens sup sedẽ stratam: puerum nutriens dans ei ad comedendum ius ꝓprium: lac de celo missum.

Anaximenes

ANaximenes Orator magnus hic fuit magister alexandri in oratoria arte. Qui hystoriam Alexandri scripsisse fertur: de hoc refert Valerius: q cum Alexander iratus ad diruendam lausatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progressum extra menia. habuit obuium anaximenem preceptorem suuz: sciensq; alexander q anaximenes ire sue sevellet opponere: iurauit se non facturũ quicqt ille petierit: peto inquit vt lausatum diruas: et isto modo salutem vrbi obtulit. quod athenis similiter accidisse fertur.

Carmeides phus

CArmeides philozophus floruisse dicitur: eo q ab Athenensibus cum dyogene ad Senatum romanum missus fuerit. Hic adeo studiosus extitit: vt cuz ad mensam sederet: cogitationibus inherens manum ori apponere obliuisceretur. Sed mellissa quã vxoris loco habebat dexteram suam necessarijs vsibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur: corpore vero quasi alieno circundatus videbatur: centesimo deniq; vite sue anno philozophãdo finem fecit. vt Valerius maximus libro quarto ponit.

Sextilia

SExtilia virgo vestalis de incestu conuicta ad portam collatinam viua defossa est.

Xenophilus

XEnophilus pithagoricus phus patria calcidonensis hoc etiaz tempe magno habetur in precio qui omnis humani incommodi (vt aiũt) expers fuit cum etiam vixisset annis. 105. Deinde summo splendore doctrine ac perfectione mortuus est.

Archiphilas

Archiphilas phūs a quo incepit secta Achademicorum hic habuit amicū pauperē et egrotum sed vtrunq̄ ꝑ verecundia dissimulātem: quod cum Archiphilas compꝑisset: iudicauit sine confusione secretius fore succurrenduz: et acceptum pecunie sacculum clam illius puluinari subiecit illo penitus ignorante vt homo inutiliter verecundus quod desiderabat vel q̄ indiguit inueniret potiꝰ q̄ȝ dono accipet.

Isti duo consules cum alexādro rege Epyri pugnauerunt.

Iste Emilius cum romanis contra tarentinos bellum iustissimum egit: auxilium ferente tarentinis pirro rege grecorum bellatū est vltra quatuor annos. tandem victo pirro in patria miserabililiter mortuo tarentini cum carthaginensibus fedus inierunt et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Valerius Coruinus

Marcus Valerius cognomento Coruinꝰ romanꝰ adolescēs ꝓstantis quidē animi et singularis virtutis Camillo nō indignior fuit: qui licet adolescēs ⁊ ipē cōtra gallū virū magnitudine ⁊ armis insignē singularem assumpsit pugnā qui dum armatus in mediū ꝓcessisset et nondum manū cōseruisset euiꝰ galee repente coruus ales insedit: qui certamine inito e Valerij galea nunq̄ȝ discessit imo et rostro et vnguibꝰ oculos galli vulnerare nō destitit q̄ad Valerius hostē tali ꝓdigio territū obtruncauit. Quo mortuo statim coruus e cōspectu euanuit. Et valerius deinceps Coruini noīe appellatꝰ est.

Consules illi duo scilicet Emulius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum pirro rege pugnauit et idem Curiꝰ terciū bellum gessit contra epyrotas Pirrū fugauit cesis .xxiij. milibus. Ait em̄ nec acie vinci nec pecunia corrūpi possuz. Malo diuitibꝰ imperare q̄ȝ locuples fieri.

Isti duo consules sibijnuicem succedentes prefuerunt. Semitius vicit affros et tharentinos Sempronius autē vicit picentes. in qua pugna terra tremuit quasi horresceret tantū sanguinē hoīm suscipe q꞉ pauci romani qui vicerunt euasere.

Lucius Papirius

Lucius Papiriꝰ patriciꝰ Romanꝰ bellator clarissimꝰ a Senatu Ro. dictator electus Quintū fabiū magistrū equitū sibi cōstituit. Qui statim contra Sānites ex senatus decreto expeditōnē suscipiēs in eos acies dirigit. Sed paulopost cum dictatore rome opus essz Quitio fabio equitū magistro ꝑcepit: ne se absente cū hoste pugnare ꝑsummeret. Fabiꝰ autē adolescēs: vt erat anio strēnuꝰ post dictatoris profectionem aliquando ꝑ exploratores didicit: omnia apud hostes soluta esse qui animo accensus: euestigio cū samnitibus incredibili feruore cōflixit atq̄ȝ vt acriꝰ pugnaret equis omnibꝰ frenos detraxit atq̄ȝ ita calcaribꝰ concitatos in hostiū agmen ꝑmisit: vt nulla eos vis sustinere posset. Quā obrē ad viginti hostiū milia in ea die cesa fuisse Liuiꝰ scribit. Parta itaq̄ȝ victoria de re bene gesta litteras (non ad dictatorez) sed ad senatum mittere curauit. Quā obrē iratꝰ dictator Fabiū adiudicauit capitali pena esse reum. q꞉ se absente pugnasset. Qui cum ad mortē duceretur ingenti militum et populi fauore liberatus est. Tantāq̄ȝ eā ob rem seditionē in papiriū milites cōmouerunt vt ipē vix mortis impetū potuerit euadere postea sannites romanos apud caudinas furculas angustijs locorū conclusos ingēti deditione vicerūt. Verū sequenti anno iubēte senatu romani duce papirio samnites deuicerūt. Qua victoria triumphum duxit.

Linea Consulum romanorum

Torquatus Decius

Emilius consul

Emilius Marcus Curius

Semicius Sempronius

Linea regum Syrie

Seleucus Ceraunes

Antiochus Magnus

Seleucus iners

Seleucꝰ Ceraunus eiꝰ nois scōs. Quitꝰ syrie rex regnuit ānis. 2. Js cōtra ciuitates q̄ a pr̄e defecerāt ingentē classez cōparauit. Et orta tēpestate classez oēm amisit p̄ter nudū corpꝰ ⁊ paucos comites. Deiñ post naufragiū a ptolomeo euergete victus in antiochiā fugit vbi a fr̄e Antiocho auxilia postulauit antioibus aūt cū esset ānoꝝ. 14. sup̄ etatē regni cupidꝰ sub occasiōe regni defendendi fratri huic Seleuco regnū abstulit.

Isti duo fr̄es Antiochꝰ magnꝰ ⁊ Seleucus ceraunos ambo regnauerūt volētes vero vindicare sanguinē pr̄is sui ⁊ onye q̄s euergetes rex egipti interfecit Grandē ducūt exercitū cōtra philopatorē filium euergetis. Sed añ cōgressuz Seleucꝰ morit̄. et antiochꝰ ꝓsequit̄ bellū: in q̄ vix auffugiēs totū exercitū p̄didit. Rursumq̄ cōgregās exercitū ⁊ ꝯtra Epiphanē filiū philopatoris adhuc pueꝝ q̄ttuor ānoꝝ habēs cū m̄ltis alijs secū philippū regē macedonū. obtinuitq̄ ꝯtra duces ptolomei pueri: fugauitq̄ Scopā ducē eiꝰ. iudeā q̄z cū m̄ltis alijs ciuitatibus acq̄siuit ⁊ oia ḡnauit. Et q2 armis egiptū capere nō poterat dolose despōdit epiphani filiā suā vt sic quasi amicꝰ regnū itraret. s̄ nō p̄ualuit cum res innotuit.

Antiochꝰ cognomēto magnꝰ eiꝰ nois q̄rtus Sextꝰ syrie rex: syrijs regre cepit regnuit ānis. 36. Js ptolomeū philometrē deuicit. ⁊ cū viribꝰ ⁊ diuitijs p̄rimū habūdaret ita exercitū istruxit vt gregarij milites auro caligas facerēt huic annibal penꝰ cartaginē tradēs metu romāoꝝ ad eū secessit. Romani antiochi ⁊ annibal' insolētias sustinere nō valētes L. Corneliū ꝯsulē ⁊ Scipiōes. s. nasicā ⁊ affricanū legatos cōstituētes annibalē superarūt Etiā antiochū deuicētes. coegerūt eū pacē a romāis postulare. Cōcessa vt ex europa asiaq̄ recederet se itra thauꝝ contineret: ⁊. 20. obsidibꝰ datis decē milia talētoꝝ q̄t ānis p̄solueret. Cū tādez thesauri cupiditate a sacerdotibꝰ fallaciter ꝑmissi p̄sidē intrassz in fano fortune ab ipis sacerdotibꝰ p̄emptꝰ ⁊ mēbratim cōcisus e templo ꝓiectus est.

Seleucꝰ ille q̄ ⁊ philopator septimꝰ asie ⁊ syrie rex regnuit ānis. 12. Vir q̄dez igenio hebes ⁊ iniquꝰ: misit heliodoꝝ ad spoliandū erariū in tēplo q̄ iniq̄ iudicās p̄ angelū flagellatꝰ vix ad vitā redijt Onia ꝓ eo orante Hic cum nullum filium successorem reliquisset. Antiochum illusorem fratrem successorem habuit.

Machabei

Septē filij machabei cum matre et Eleazaro cū m̄ltis alijs martyrio coronāt̄. qui martyres ante incarnatione filij dei ꝓ lege dei vsq̄ ad morte ḡuissima tolerauere tormēta.

Anno. xix. epiphanis fuit illa victoria iudeorum de Antiocho magno de quo. 2. machabeorum. iiij. dicitur de magnis periculis adeo liberati magnifice gratias agimus ipi vtpote qui aduersus talem regem dimicauimus.

Eleazar

Linea pontificū

Simon filꝰ Onye

Onias

Symon

Onyas pius

Eleazar an. m. 5009.

Ille symō onye pōtificis filꝰ duodecimus hebreoꝝ sūmꝰ pōtifex sedit ānis. 12. Vir bonꝰ: magna hn̄s p̄conia laudis. Ecclesiastici l. q̄ templū reformauit in meliꝰ: ⁊ ciuitatē p̄ualuit amplificare. Hic curauit gentē suā ⁊ liberauit eā a p̄ditiōe. Moriens tandē oniā filiū reliquit successorem.

Onias magnꝰ simonis filꝰ pōtificatū obtinēs sedit ānis. 29. q̄ ꝓpter tyrānidē antiochi cū iudeā subegit fugit cū multis iudeis in egiptū. Ibiq̄ extruxit templū adinstar tēpli i hierusalē in q̄ grauiter peccauit agēdo sup̄sticiose. moriens reliquit filium adhuc infantē.

Iste Symō fuit filꝰ Onye q̄ tenuit pōtificatū post fugā patris sui. princeps aūt sacerdotum tandē moriens tres post se reliq̄t filios Onyā Jesuz ⁊ Johannem Qui ad tres p̄ricipatꝰ Sacerdocij p̄uenerunt.

Onias pius fuit vir sanctꝰ gratꝰ deo ⁊ hoibus: q̄ tandē ab andronico occisꝰ ē. At rex de iustissimi viri nece turbatꝰ. Andronicū homicidā capi fecit ⁊ purpura exutū eo in loco q̄ oniā p̄emerat tādiu v̄sari cedi fec̄ donec expiraret

Sena

SEna vrbiū ethrurie. virībꝰ opibusqꝫ nunc scđa amenissimo loco sita. Et vt Policrates libro sexto
tradit a gallis senonēsibus tpībus brennij ante xpī aduentū. ccc lxxxij. cū in ytaliā venit condita ꝓ
senibus suis ⁊ armētarijs eam cōstruxerūt: nō modo fides hystorie sed celebris traditio ex eo qui-
dem validior. Q. senēses ⁊ liniamētis membroꝝ ⁊ venustate faciei ⁊ coloris gratia: moribꝰ quoqꝫ ipīs ad
gallos ⁊ britones a quibꝰ originē traxerūt videnť accedere: licet eos vetustas tpīs: orbis plaga: situs regi-
onis. cōuictꝰ finitimoꝝ quibꝰ sanguine ⁊ moribꝰ diu pmixti sunt ex magna pte mutauerit. Sed reuera in-
ter nouas numerari potest: cū nullis in veterū monimētis repiať: nullaqꝫ antiqtatis vestigia in ea appare-
ant. Sunt q̄ affirmāt Karolū cui maleo fuit cognomētū eā cōdidisse. In celebri tamē monasterio venetijs
scti Georgij de alga (qđ gl'iosus pontifex Eugeniꝰ relicto primū seculo ꝓpria edificauit paterne hereditatis
pecunia) inueniť in libro litteris scripto ꝑuetustis. Johannē romanū pontificē nomīs ordine duo de vice-
simū acceptis de perusina clusiēsi. Aretina. fesulana. florētina. ⁊ volaterrana diocesibꝰ. sex plebatibꝰ. ciuita-
tem hāc edificasse: q̄ ab ipo sex plebatuū numero Sena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc sup colle
cuiusdā pennisule iacet vndiqꝫ q̄si ripas iugosas habēs: in supiore tamē vrbis pte solū aliquātulū habꝫ or-
tis viridarijsqꝫ ornatū. In qua quidē celeberrima extant edificia. Uidelicet gymnasiū ꝑpulcrū ⁊ foꝝ ⁊ por-
ticus et regia palatia. Hospitaleqꝫ sumptuosissimū pietissime gubernatum. Ampla q̄ꝫ et libera est cū turri-
bus ⁊ ꝓpugnaculis ac optīs instituta moribꝰ: pplō neqꝫ rudi neqꝫ inurbano. Eiꝰ ager maximꝰ ⁊ herbidus
semꝑ boū bubaloꝝ ouiūqꝫ multoꝝ nutritor. Frumēti q̄ꝫ vini et olei ferax. ac fructuū oīs generis abūdans.
Hec a roma stadijs octingētis distat. Cuiꝰ viri inter etruscos religione moribꝰ ac lingua p̄stare noscuntur.
Habuit aūt Sena illustrās sidꝰ sctm̄ Bernardinū cuiꝰ reliquie apud aquilā vrbē miraclis p singulos dies
m'tiplicatis coruscāt: Is p̄mꝰ oīm ordinē beati Francisci ad eā q̄ nūc tantoꝑe viget obseruāciā regule ꝑdu-
xerit. Ornataqꝫ fuit Hugone medico ⁊ phō qui ceteris sui seculi post functū vita Jacobū forliuiēsem docti-
or clarioreqꝫ habitꝰ. Et friderico iuris cōsultissimo: qui ea in doctrina cōsilia plīma reliq̄t. Sena q̄ꝫ Siluio
enea p̄sis p̄mū laurea: post: episcopali ⁊ papali mitra redimito. Uirisqꝫ plimis ⁊ pōtificibꝰ doctrina excul-
tis ornatur. Umbronē senēsis agri fluuiū inter ⁊ paludē danaam siue fluuiū paliā que ea palus efficit mul-
ta sunt mōtana ⁊ campestria opida. Inestqꝫ clusiū vetustissima vrbs de qua Pliniꝰ plura scribit: que olim
Carmon fuit nomīata: nūc vrbi senensi subiecta ⁊ ab eo aucta.

Reges Egipti

Ptolomeus epiphanes

Ptolomeus philometor

PTolomeus Epiphanes quītꝰ egiptioꝝ rex reḡuit annis.24. Hic tpe adepti regni nōdū quatuor excesserat ānos: et cū eiꝰ infantia cōsilij et roboris compos esse nō potuit: Antiochꝰ magnꝰ syrie rex ad suum regnum aspirās: illud bellica excursiōe vexare cepit. Sed regni principes ꝓ infante fideliter dimicātes regnū oīne defensarūt. Ad ipm quoqꝫ fouendū Onias iudeoꝝ pontifex descēdit: cum aūt ad pubertatis tpa puenisset Antiochus nobilis magni antiochi filiꝰ sororē suā ei insidiose dedit vxorē. Ex qua duos suscepit filios: quo audito Antiochꝰ sub specie visendi ipam sororē Cleopatram atqꝫ filios egiptū ingressus ipm ptolomeū regē inter epulas occidi iussit Cūqꝫ vniuersaꝫ egiptū sibi subiugare niteref ab egiptijs extra cōfines eiectus est: post biennū rursus alexandriā obsidēs: a romanis legatis de egipto recedere compulsus est.

PTolomeꝰ iste philometor sextꝰ egiptioꝝ rex regnuit ānis.35. Hic antiochi sororis filiꝰ segnis admodū vir: huic adolescēti antiochꝰ auūculꝰ bellum intulit: ꝓpter qd legatos ad Senatū ro. misit ab eo auxilia postulās mouere senatū adolescētis pces: pompiliūqꝫ legatū ad antiochū misere vt ab egipto abstineret: quo viso ei osculū dedit: ꝓlatoqꝫ senatꝰ decreto et eū cunctari videret cōsultationēqꝫ ad amicos referri. Ibi pompiliꝰ virga quā manu tenebat amplo circulo inclusuꝫ amicos cōsulere iubet: nec priꝰ exeat qꝫ senatui respōsuꝫ det aut pacē aut bellū habiturꝰ. Hec asperitas animū regis fregit vt se pariturū senatui respōderit. Hic demū filiā Cleopatrā alexandro Syrie regi vxorē dedit: ab eo deinde ablatā demetrio dedit. quem cū cōtra se venientē fugauit ac die tercia in oblatiōe capitis alexādri sibi p Arabū regē facta p gaudio expirauit

Caproma

CAp:roma Monialis virgo vestalis incesti rea suspendio affecta est.

Titus liuius

TItus liuius Tragediarum scriptor clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a liuio Saluatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

Minucia

MInucia virgo vestalis et de incestu conuicta viua obruta est.

Theophrastus

THeopstrastus chresius phus et teste Anthenodoro in libro deambulationū fullonis filiꝰ. In propria patria audiuit primo leucippū ciueꝫ suū: inde cum platonē audiuisset se ad aristotelē trāstulit. Eoqꝫ in calcidē ꝓfecto illi in scole regimīe successit: fuit vir summe prudētie studijqꝫ singlaris atqꝫ eloquij admirādi. Ita vt cū antea illi tyranno nomen esset ob diuinā eloquētiaꝫ aristoteles illū Theophrastū vocitauerit: itaqꝫ circa trecenta librorū volumīa edidit: ꝑgebant ad eū audiendū (teste pamphilo) duo milia discipuloꝝ Inter qs nichomachū Aristotelis filiū habuit discipulū: et Menādrū comicū: habebatqꝫ hoc semp in ore. Sumptꝰ pciosissimus tempus est. Obijt annoꝝ octuagintaquīqꝫ.

Menander

MEnāder poeta comicꝰ Theophrasti discipulꝰ qui vt Quintilianꝰ ait. meo iudicio diligenter lectus ad cūcta que precipimꝰ efficienda sufficit. Ita omnē vite ymaginē exp̄ssit: tanta in eo inueniēdi copia eloquēdi facultas. Ita est in omnibꝰ rebꝰ ꝑsonis affectibꝰ accomodatus: ob que putauerat illū Ouidiꝰ ꝑpetuo duraturuꝫ. Hūc ꝛ paulꝰ aplus se legisse indicat: cū ad Corinthios ait. Corrumpunt bonos mores colloquia mala. i. Coriothios. xv.

Menippus

MEnippus phus Cynicꝰ genere phenix condictiōe seruꝰ: cuiꝰ dn̄s fuit bachꝰ quidā ponticꝰ. Fuitqꝫ (vt retulit herinppꝰ) diurnꝰ fenerator: tandē insidias passus oīa que habebat amisit. Ex qua re se suspendit.

Demetrius

DEmetriꝰ phalenꝰ cognomēto phus Thephrasti discipłus: disputator subtilis ꝛ orator: parū vehemēs fuit (vt Cicero ait) dulcis tn̄: hic cū apd athenięses ob eximias eiꝰ v̄tutes. 10. annos p̄fuisset trecētis ꝛ sexagita ereis statuis honoratꝰ fuit. eo qꝫ ciuitatē redditibꝰ ꝛ edificijs plrimuꝫ auxerit. Absens postea ab inuidis imagines dirute. qd cū comptū habuit ait. Virtutē nō euerterūt cuiꝰ gr̄a illas erexerant. Dicebatqꝫ hic tantū in republica valere eloquētiā quantum in bello ferrum.

Anno vrbis condite. cccc lxxvij. cum iam clarum vrbis rome nomen esset. Arma tamen extra ytaliam mota non fuerant vt igitur cognosceretur que copie romanorū essent census est habitus: tū inuenta sunt capita. cc lxxxxij. milia. ccc xxxiiij. Quāq̄ȝ a cōdita vrbe nūq̄ȝ bella cessassent: ⁊ contra affros bellū susceptū est: primū Appio claudio: Quīto fabio consulibus in sicilia contra eos pugnatū est. Et appiꝰ claudius de Affris ⁊ rege sicilie hierone triūphauit.

Sub istis consulibus inchoatum est bellum punicum cum hannibale seniore.

Gneo et Gayo consulibus romani in mari dimicauerunt paratis nauibus rostratis: quas liburnas vocant Cornelius fraude deceptꝰ est. Duellius commisso ꝑelio cartaginēsium ducem vicit. xxx. ⁊ vnaȝ naues cepit. xiiij. mersit. vij. milia hostium cepit. triaq̄ȝ milia occidit: neq̄ȝ vlla victoria romāis gratior fuit: qȝ inuicti ꝼ ra iā etiā mari ꝑlimū possēt.

Crispus philozophꝰ

Crispus stoicus phus natione Elius ꝑ hoc tempus floruit. Qui anno vite sue octogesimo librum adeo subtiliter composuit: vt ad ea que ibi conscripsit penitus cognoscēda longa vita opꝰ esset: sicut testatur valerius libro. 8. Ex cuius notabilioribus sententijs hec vna celeberrima fuit. Sapiens nulla re eget: et tamē multis rebus illi opꝰ. Econtra stulto nulla re opus est: nulla enim re scit vti: sed omnibus eget. Zenon etiā suo tempe phus ait. Sepultus apud te sit sermo quem tu solus audieris: hij duo stoice secte autores fuerunt.

Isti duo consules cum hannone cartaginensium impatore pugnauerunt. Corsicam ⁊ sardinam vastarunt: et scipio multa milia inde captiuorum adduxit triumphum egit.

Polemon phus

Polemon Atheniensis phus his tempibus agnoscitur. Qui laercio teste cuȝ iuuenis esset ad modum lubricus et impudicus fuit vt pecunias circūferret quo esset ad omnes implēdas voluptates paratior: eas itidem in angiportis et vijs occulebat. Sed cum semel ebrius et coronatus in scolam xenocratis irrumperet: ille ꝑtermissa oratione: quā increperat de pudicitia dicere cepit. Quo secutum dicunt vt decetero studio et industria adeo seipm vinceret vt xenocrati in regenda scola succederet.

Sub istis consulibus diuerse ignium aquarumq̄ȝ clades pene vrbem consumpserunt: et bellum in affricam translatum est contra Amilcarem cartaginensium ducem in mari pugnatū victusq̄ȝ est. Consules vsq̄ȝ ad cartaginem ꝓcesserūt multisq̄ȝ vastatis oppidis. Mallius victor romā redijt attiliꝰ regulꝰ in affrica remāsit. Is ꝯtra affros aciem instruxit contra tres carthaginensiū duces Asdrubales duos et Amilcarem dimicans victor fuit. xvij. milia hostium cecidit et serpentem mire magnitudinis occidit. Cuius coriū centum viginti pedum longitudinem habuit romamq̄ȝ delatū cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartaginenses pacem a romanis petierunt. Regulus tamen postea victus in vltima pernicie.

Linea consulum Romanorum

Apius claudius — Quintus fabius

Gneus cornelius — Gayus duellius

Lucius scipio — C florus aquilio

M. atillius regulus — Lucius mallius vulso

Marco Emilio — Paulus seruius

Marco Emilio: paulo seruio consulibus ambo hij romani consules ad affricam profecti sunt cum trecentarum nauium classe clipeam petunt et confestim cartaginem venerunt: primum affros nauali certamine superant. Emilius consul centum et quattuor naues hostium demersit: triginta cum pugnatoribus cepit. xv. milia hostium aut occidit aut cepit. Et subacta affrica tunc fuisset nisi q̄ tanta fames erat vt diutius exercitus expectare non posset. Consules autem circa siciliam naufragium passi. Hoc tempore argenteus nummus primum in vrbe figuratus est.

Linea regum Syrie
Antiochus epiphanes il/lustris

Antiochꝰ filiꝰ epiphanis

Demetrius sother

Linea Christi
Mathan filiꝰ Eleazary

Iste antiochꝰ nobilis siue illustris regnauit annis .xi. pessimꝰ fuit ⁊ figura antixpi. Hic audita morte patris fratrisq̃ sui inercia cũ rome esset obses: clã fugit ⁊ veniẽs in syriã receptꝰ est a quibusdã ciuitatibus: mortuoq̃ fr̃e ꝓ eo regnauit: ⁊ vendito sacerdocio p̃mũ a Jasone postea a Menelao: quoꝝ suasu iudei sibi noĩa gentiũ imponebãt: sacrificia fieri ꝓhibuit in templo in hierusalẽ. Demũ veniẽs de egipto menelay ductione spoliauit templũ coegitq̃ iudeos ydolis sacrificare: ⁊ trãsire ad ritꝰ gentiuꝫ: ponẽs in templo ydolũ Jouis olimpi: ꝓhibuit circucisionẽ: interficiẽs circũcidẽtes: septẽ fr̃es cuꝫ m̃re nolẽtes comedere carnes porcinas varijs tormẽt̃ occidit. qui oẽs aĩo cõstãti ꝓ obseruatiõe legũ martiriũ ptulere. Postremo volens ire ꝯtra hierusalẽ cecidit de curru ꝯfractusq̃ ⁊ demũ a vermibꝰ cõsumptꝰ. miserabilit̃ mortuus est in terra aliena.

Antiochꝰ iste Eupator regnauit ãnis .2. hic patre sblato puulꝰ relictꝰ est adhuc adolẽscẽs habuit tutorem lysiã: ⁊ cũ cõtra iudeos exercituꝫ duxissent nõ lõge pꝰ ambo a suis occisi sunt ꝓpter timorẽ demetrij filij seleuci eupatoris.

Mathathias habuit quinq̃ filios
coniuges

Iste demetrius sother decimus syrie ⁊ Asie rex priuigno interfecto regnauit ãnis .12. filius Seleuci antiochum eupatorẽ et lysia occidit. Alchimũ põtificẽ ꝯstituit cũ q̃ bachides missus hierusalẽ m̃ltos iudeoꝝ occidit. nychanoreꝫ a iuda machabeo occisũ amisit: ⁊ bachidẽ iudã occidit: tandẽ ab alexãdro victꝰ. illũ vita p̃iter ⁊ reg̃ ꝓuauit.

Mathathias sacerdos filius Johãnis filij symonis doctrina ⁊ glorie fama apud iudeos plurimum honoratꝰ est. Vir sanctus percussit in zelo suo peccatores: qui habuit quiq̃ filios eiusdem zeli veruꝫ ipse non erat pontifex sed tres filij eius quo mortuo in Modin sepelitur.

Iste iudas q̃ ⁊ machabeꝰ vir fortissimꝰ ⁊ bellicosus mathathie filiꝰ fuit strẽnuissimꝰ bellator ⁊ triumphator in isr̃l. q̃ nec añ se nec pꝰ silem hũit cꝰ gloriosa op̃a patẽt i libris machabeoꝝ. Hic postremo in bello cecidit: ꝓ dei legibꝰ mortẽ sustinẽs cũ tribꝰ ãnis pontificatũ admĩstrasset.

Templũ purgat̃ a iuda et fratribꝰ postq̃ ꝓ tribꝰ ãnis fuerat ꝓphanatũ.

Jonathas iudeoꝝ dux p̃iter ⁊ põtifex pp̃lm iudeoꝝ pꝰ iudã rexit ãnis .19. nõ impar fr̃i suo machabeo v̉tute fuit. Tandẽ a triphone dolose captꝰ cũ filijs interficit̃. Cuiꝰ corpꝰ symon frater eiꝰ cũ luctu sepeliuit.

Aristarcus

Bacubius

Aristarcꝰ g̃maticꝰ claruit tp̃e Machabeoꝝ

Bacubiꝰ brũdusinꝰ tragediarũ scriptor: nepos Ennij poete ex filia claruit p̃rio rome inde postmoduꝫ tharẽtũ regressus ẽ: et nonagenariꝰ mortuꝰ est.

Iudas machabeus

Eleazarus

Jonathas

Johãnes

Symon

Simõ mathathie filiꝰ terciꝰ iudeoꝝ dux pariter põtifex sedit ãnis . 8. religiosus ⁊ prudẽtissimus fuit: ab adolescẽtia sua optĩe ꝯuersatꝰ ẽ: tandẽ occisus neq̃ter a genere suo. Jste simõ ⁊ ionathas fr̃es iude pꝰ eiꝰ occisiõꝫ corpꝰ ab hostibꝰ redimẽtes ĩ modin patrũ suoꝝ sepulchro sepeliere. Ptolomeꝰ q̃ꝫ cũ eũ ad cõuiuiũ inuitasset: eũdẽ cũ duobꝰ filijs interfecit. Et ipiꝰ symonis vxorem cum reliquis duobꝰ in vincula cõiecit. Et in his finit̃ primꝰ liber machabeorum.

Ptolomeus Euergetes philometoris filius Cleopatreqꝫ germanꝰ septimus egiptiorum rex: regnauit annis. 29. Uir quidē pessimꝰ atqꝫ seuissimꝰ ob cuius seuitiam frater eius ⁊ Cleopatra soror sibi timentes regnū ei ꝑ legatos obtulerūt. cum fraternū regnum sine vllo certamine recepisset elatus factus: fratris filium e complexu matris enecauit: ⁊ omnes eius fautores trucidauit. Et sic ciuibꝰ suis cruentꝰ extitit: Ita quoqꝫ romanis qui illic venerāt ridiculo fuit. Quia vt Iustinꝰ scribit. Uultu deformis erat statura breuis et sagina ventris belue ꝑsimilis. Quā quidē feditatē nimia vestis subtilitas augebat. Hic quippe filios ex sorore et ex vxoris sorore suscepit. Ac etiaꝫ sororis filiam per vim stuprauit. Cuius filiuꝫ membratim diuisum et in cista positum in die natalis eius inter epulas iussit offerri.

Ptolomeus phiston qui et Sother euergetis filius octauus egiptioruꝫ rex. regnauit annis. 17. his tꝑibus Antiochus tyricenus demetrij filius Et antiochus griffi regis frater adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie parricidiales discordias mortuus est ptolomeus iste relicto regno vxori.

Ptolomeus alexander nonꝰ Egiptioruꝫ rex regnauit expulso fratre annis. 10. Hic ptolomei sother predicti frater fuit. Cleopatra mater. postq̄ꝫ cum maiore filio decem ⁊ septem annis regnasset grauiter ferens filij societatē populum in eum concitauit ⁊ in Cyprū exulare coegit. Accersito isto alexādro minore filio in locum fratris secum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occupata interficitur. Et a populo in exiliū actus. Ptolomeꝰ sother reuocatꝰ in regnum. Igit alexander regni cyreneorū quod ei pater testamēto reliquerat populo romano herede instituto decessit.

Ptolomeus Sother paulo ante a matre pulsus. hic anno Alexandro ab Egiptijs interfecto regnum paternum iteruꝫ recuperans regnauit annis octo. Cum enim alexander matrem occidisset ipsum in vindictam matris repulerant. vt iam scriptum fuit.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus phiston siue sother

Ptolomeus alexander

Ptolomeus sother

Hannibal hamilcaris Carthaginensium ducis filius. quinqꝫ et viginti etatis annos habens Imꝑator carthaginensiuꝫ exercitus creatus est hic ceteris ducibus prudentia. audatia. consilioqꝫ ad pericu la capescēda anteibat. Imꝑator factꝰ triennio omnes hyspanie gentes bello subegit. fratreqꝫ suo Asdrubale ad hyspanie custodiam relicto. ipse pyrrhenū saltū transijt. Et postq̄ꝫ ad alpes ꝑuenit que scilicet ytaliā a gallia seiungūt. quas nemo vnq̄ꝫ cum exercitu preterq̄ꝫ hercules transierat: ita itinera et loca lapidosa strues comburendo et acetum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire posset. cum antea vix vnus homo quiret repetere. In eo tamē loco multi niuibus obruti cum elephantis periere. Tradit ad ytaliam. lxxx. milia peditum et viginti milia equitum septem et triginta elephantes adduxisse. Descendit itaqꝫ Hannibal in Thaurinenses agros. Et ꝑuagata tota regione Cisalpina romanos tribus prelijs profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Ideꝫ ꝑ ligures fecit Postea appenninū transiliens apud ethruriā vbi nunc florentia graui oculoꝝ morbo affectus est. vt dextrum amiserit oculū. deinde C. flamineū interfecit: q̊ facto fabiꝰ maximꝰ a senatu cōtra ipm missus per summa montiū et abdita nemorum castra ponēs eius feruorem delusit. ⁊ rep̄ta occasione aretinorū auxilio vicit. Et sic ꝑ sedecim annos totam ytaliam varijs cladibꝰ fatigauit. Inde in apuliam ꝑgens maxima clade romanos apud cannas affecit. In quo quidē ꝑlio tot romanorū milia cesa sunt: vt tres ānuloꝝ aureoꝝ modios quos e romanorum militū manꝰ extraxerat Carthaginē mitteret. Cōsulares quoqꝫ viri ac senatores capti aut occisi fuere. Et de romanis actū fuisset si Hannibal statim post victoriam ad vrbem accessisset. Is tamen coactꝰ ytaliaꝫ relinquere ⁊ opē patrie sue ferre que a publio scipione p̄mebaƭ. Cū carthaginēses cuꝫ romanis pacem composuere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithinie regē T. quintꝰ legatꝰ cōtra eū ꝑrexit. Ne a romanis capereƭ cōfestim gustato veneno qd̊ in ānulo more regio gerebat aīam expulit. Et sic eo genere mortis a romanorū vinculis se liberauit. Decessit aūt septuagesimo vite sue anno.

Hanibal

Anno ab vrbe condita.cccc lxxx. Sanguis e terra et lac e celo manare visum est in specie pluuie. pestilētia grauis in vrbe biennio fuit: quā sibillini libri dixerunt celesti ira impositā: nō inquerebat numer⁹ eorū qui perissent: sed ipsorum qui fuerunt superstites.

Colossus ingens solis simulacrum a clare lydo statuario fabricatum apud rhodum insulam terremotu corruit. Erat quippe (vt plinius refert) statua admirāda altitudinis cubitorum. 70. turribus equipperāda. Et e septem miraculis mūdi maximum fuisse testantur.

Strato phus

Strato lampsacenus phus Archesilai filius vir eloquētissimus. Et in speculatione phisica pre ceteris diligentissime speculatus. Unde et phisicus ē appellatus: fuit ptolomei philadelphi preceptor a quo talentis octuaginta donatus ē. Scripsit de regno: de iusticia ⁊ de dijs. Aiunt eum fuisse tam tenuem vt sine sensu moreretur. Silphon quoq̧ phus suo tempore omnibus bonis amissis solus nudus euadens ait. Omnia mea bona mecum porto: pectore enim gestabat.

Crates phus

Crates atheniēsis academic⁹ philozophus filius antigenis, palemonis auditor illiusq̧ successor scole: q̄ adeo se viuētes amarūt: vt eadem semp studia sint cōsecuti: et mortui eodem sepulchro sepulti: q̄s antagoras in hanc sententiam versibus exornauit. Hoc tumulo Crateni et polemonē cōditos fatere qui transis o hospes viros consensu animorū precipuos: quorum diuino ex ore doctrina manauit sacra viteq̧ mundicies sapiētie adiuncta.

Panetius

Panetius phus claruit tpe Scipiōis rome c⁹ et p̄ceptor fuit. Qui stoice secte phus extitit: Quē cicero in libro officiorū imitatus est. cuius hec est sentencia. Uitam hominum qui etatem in medio rerum agūt ac sibi suisq̧ vsibus esse volūt ad cauenda p̄icula ex impulso assidua ⁊ p̄pe quotidiana: oportet anīo esse p̄mpto semper et intento.

Silphon phus

Silphon megarensis phus his tempibus floruit hunc et imitatione atq̧ sapientia tantū alios precessisse dicunt vt parū abfuerit: quin omnis gratia in illum intenta in Megaram transisse diceretur Cicero vero libro de fato dicit illum fuisse hominem acutum maximeq̧ suis temporibus approbatū. Qui cum capta aliquando esset eius patria: et omnib⁹ ei⁹ bonis amissis solus nudus euadēs interrogaret. An omnia perdidisset: Respondit omnia mea bona mecū porto: pectore enim illa: non in scapulis se gestare dicebat.

Possidonius

Possidonius phus stoicus panecij discipul⁹ claruit tempe scipionis hic fuit astrolog⁹ magnus teste augustino.

Erasistrat⁹ q̄z atheniēsis medic⁹ scd̄m Eusebium his tpib⁹ floruit hic cū ex aristotelis familia nat⁹ esset etiam exími⁹ medic⁹ euasit. Qui cū antiochū regē ex grauissimo morbo sanasset a ptolomeo rege ei⁹ filio centū talentis donat⁹ est vt testis est plini⁹ libro vigesimonono naturalis historie.

Licon phus

Licon troadēsis phus clar⁹ habet vir quidē eloquēs et in educādis instruēdisq̧ pueris maxie idone⁹. Dicebat em̄ necessario adiūgi pueris pudorē ⁊ laudis studiū velut equis calcar. Fuit hic dū vixit habitu mūdissim⁹ ⁊ vestiū incredibili mūdicie atq̧ nitore: Et cū ēet corpe fortissim⁹ pile ludo se exercuit. Tenuit aūt scole p̄ncipatū ānis. 44. Tandē fessus podagre morbo anno vite sue. 74. interijt. Timon appolloniates phus etiā suis tpib⁹ floruit hic dum iuuenis esset multis obscenitatibus se immersit: postea fact⁹ vir (licet egen⁹) repudiatis vicijs in calcedoniā iuit: ibiq̧ philozophiā ⁊ oratoriā artem didicit atq̧ exercuit. Scripsit aūt diuersa poemata Tragedias Comedias ⁊ Satiras.

Linea Consulum romanorum

L. Metellus C. Furius

C. Attilus T. Mallius

L. Emilius Terrentius varro

Lucio cecilio metelle. Caio furio placido consulibus. Metellus in Sicilia affrorum ducem Asdrubalē cū. cxxx. elephantis et magnis copijs venientem superauit. Apud panormū. xx. milia hostium occidit: sex et viginti elephantes cepit reliquos errantes p numidas quos ī auxilium habebant collegit. Et romā deduxit ingenti pompa.

T. Mallio Torquato Caio Attilo cōsulibus de Sardis triumphatū est Et pace omībꝰ locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod bis post romam conditam semel tantuz numa pōpilio regnante contigerat. Et porta iani clausa est vno anno.

Emilio consule ingentes gallorū copie alpes transierunt: sed pro romanis tota italia consensit. xl. tm̄ milia hostium capta et interfecta septez milia. Et triumphus emilio decretus. Gallorū siquidez animi feroces: corpa plusq̄z humana erant. sed experimento deprehēsuz est q̄ virtus eorum sicut primo impetu maior q̄z virorū est. Ita sequens minor q̄z feminarum. Alpina corpa humenti celo educata habent quoddā simile niuibus suis Cum mox calore pugne statim sudorem emittūt: et leui motu q̄si calefaciēte sole laxantur aliquot deinde annis euolutis pꝰ contra gallos intra ytaliam pugnatuz est finitūq̄z est bellum M. Claudio marcello Gn. Cornelio Scipione consulibꝰ. Postea idem Marcellus cū collega suo Cornelio ingentes copias Galloruz peremit Mediolanum expugnauit: grandem predam romam ptulit ac triumphās marcellus spolia gallorum stipiti imposita humeris suis vexit.

Linea Consulum romanorum

M. C. marcellꝰ Cornelius Scipio

Lucius Mallius Cōforius M. Mallius

Lucius censorinus Marcus maulius

Eodem anno bellum punicum scdm romanis illatum est per Annibalem carthaginensium ducem filium amilcaris qui iam dudum amilcari patri ad aras iurauerat cū adhuc nouem esset annorū se vt primum posset aduersus romanos pugnaturum.

Quingentesimo et quadragesimo anno a condita vrbe Lucius emilius paulus publius Terrentius varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Transacto punico bello secutum est Macedonicum contra philippum regem. l. et quingentesimo primo anno ab vrbe condita T. Quintius flamminiꝰ aduersus eum mittitur: et prospere gessit et pax ei ablata est his legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: vt captiuos et transfugas redderet. Quinquaginta solas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti prestaret: et obsidem daret filium Demetrium.

Linea Regum Syrie

Alexander filiꝰ antiochi

Demetrius filiꝰ demetrij

Antiochus adolescens Sedetes

Triphon

Alexander

Linea Summorum pontificum

Johannes hircanus

Aristobolus

Alexander

Alexander ille filius antiochi epiphanes vndecimus Syrie ꝛ asye rex regnauit scđm Eusebiū annis. 9. semp iudeis graciosus fuit. Jonathan machabeū ducē sibi cōfederauit: eius adiutorio occidit demetriū sother: et regnauit ꝓ eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxorē duxit. quā prolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrij sother vxorez dedit. tandē rex arabū ad quē alexander fugit timens ptolomeuz alexandrum occidit caput auferēs ptolomeo transmisit.

Iste Demetrius regnauit annis tribus post alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicijs adolescentie in segniciem lapsus postremo captus in hyrcaniam nouem annis sine regno priuatus vixit. Tandem regno restituto philometor filiam Cleopatram ab alexandro sublatā vxorem dedit.

Antiochus Sedetes adhuc puer suadente triphone aliquid molitus est pro repatione regni sed parum profecit: quia statim ab eo occisus est. Hi enim duo adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabat.

Iste Johannes hircanus occiso patre suo symone et duobus filijs suis Juda et Mathathia a ptolomeo duce in conuiuio in Jericho iure obtinuit sacerdotium. et administratis optime rebus viginti tribus annis mortuus est: reliquitq́ꝫ Aristobolum filium suum primogenitum et anthigonuꝫ cum alijs duobus paruulis. Cunq́ꝫ nullus eorum ad regendum populum esset ydoneus vxorem suam disertissimam prefecit ꝛ filijs. Sedit autem annis. 26. vir sacerdotio dignus atq́ꝫ ducatu strenuuꝰ. A romanis ius amicicie postulans obtinere promeruit. Hic multas seditiones a phariseis et essenis ꝑtulit: a quibus tandem liberatus: feliciter vsq́ꝫ in senium vixit

Aristobolus filius iohannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoribus suis coniecit: primusq́ꝫ dyadema regni sibi imposuit. Et vno anno tantūmodo regnauit. Fuitq́ꝫ rex et sacerdos: fratremq́ꝫ suum suggestione vxoris sue interfecit. Et decursis. 475. annis a sedechia vltimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. mortuus est morbo acerbissimo: vt sanguinem laceratis visceribus euomeret.

Triphon capto Jonatha proditorie contra Symonez fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis a symone centum argenti talentis et duobus filijs Jonathe contra ꝓmissa Jonatham cum duobus filijs occidit. Et postea dominum suum Antiochum adolescentem interfecit et pro eo regnauit.

Iste Alexander aristoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum suscipiens regnauit annis. 27. relicta enim vxore Aristoboli que ex eo prolē non susceperat a vinculis cum duobus fratribus eum absoluit ꝛ tanq́ꝫ maiorē regem iudee constituit: qui fratrem suum scđo a se genitum occidit. tercium vero regno priuatum secum viuere coegit: qui adeo nequissimus fuit ꝙ mille seniores intra sex annos peremit. Octingentos quoq́ꝫ vxoratos viros vna cum vxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: qui eius crimina detestabant. Tandē 27. anno regni sui ex quartana febre mortuus est: et reliquit duos filios Hircanum et Aristobolum. veruꝫ vxorem suam alexandram fecit regnare: quia habuit gratiam populi: cum adhuc viuente marito humanitate sibi allexerat.

Alexander iste filius Antiochi regnauit post triphonem quem occidit dyodatus dux.

Mantua gallie Cenomanoꝝ memorabilis vrbs vt quibusdā placet a Manta Thiresie vatis filia pꝰ Thebanoꝝ interitū ab Alexandro tūc illa cōdita fuit. Sūt tñ qui dicāt Thiresiā thesei tpibus fuisse. Et in eiꝰ seruitutē deuenisse: que post pr̄is interitū in ytaliā cū multis venit: ⁊ cū socijs grecꝫ māntuā cōdidit. Sed cū interim ex thiberino thusco rege oenꝰ natꝰ esset: ⁊ ad ipm oppidū thusci et veneti cōfluerēt. Oenꝰ muris oppidū circūdedit: ⁊ in aliā formā redegit. ⁊ a m̄re Mantuā appellauit dicēte Virgilio. x. li. Eneidos. Ille iam pr̄is agmen sciet Oenus ab oris. Fatidice mantꝰ ⁊ thusci filiꝰ amnis. Qui muros matrisqꝫ dedit tibi Mantua nomē. Cōstat tamē eam vrbē vetustissimā ab Etruscis conditā: et vnā fuisse duodecim coloniaꝝ quas T. liuiꝰ patauinꝰ docet trāsapenninū ab ea gente missas. presertim cū poeta insignis virgiliꝰ ciuis suꝰ id orbi faciat notissimū. diffusiusqꝫ eiꝰ vrbis narrat originē. Mātua diues ciuis sed nō genus oībus vnū. Hec mōtibꝰ qui galliā ⁊ germaniā ab ytalia diuidūt vicina est. Haud ꝓcul a benaco lacu ex quo minciꝰ effluit qui exundās Mantuā vsqꝫ labit̄ ibiqꝫ lacu facto vrbē circuit. Inde etiā ꝓgrediēs breui cursu padū influit. Passa est supiorībꝰ tpibus Mantua calamitates maximas: p̄ter illas que Virgiliano versu sunt notissime. Mantua ve misere nimiū vicina Cremone. Nam ab Athila: Gothis. Lōgobardis ⁊ baioarioꝝ rege aliqñ diruta: qñqꝫ spoliata. qñqꝫ menibꝰ aperta ⁊ immunita relicta. Vngari aliqñ ad solū vsqꝫ euertere: vnde ⁊ locꝰ vbi tūc fuerat ad rei memoriā nūc vngaria nūcupat̄. Mathildis nobil' comitissa eam diu tenuit. mirificeqꝫ ampliauit. Sub q̄ Nicolaꝰ scōs pōtifex romanꝰ cōciliū celebrauit: hanc permulta tpa post Mathildim mlti possiderūt. In qua p̄clarissime familie de ripa ⁊ passerinoꝝ aliqñ prefuere Demū post varios casus inclite Gonzagorū familie magni canis auxilio pulsis passerinis: ea vsqꝫ in p̄sens cū maxima laude potiti sunt. quoꝝ ⁊ preteritoꝝ dñoꝝ cura diligētiaqꝫ pulcherrimis pōtibꝰ sup lacū iactis tum supbissimis templis: regijs pallacijs: ⁊ nobilibꝰ ciuiū edibꝰ plurimū illustrata est. Vnde ⁊ nūc ampla ciuitas habita est: et rerū abūdās que ad vsuꝫ hūanū necessarie sunt. Mātue ꝑ Karoli magni tēpa sanguis xp̄i miraculosus appuit. Ad quē visendū scōs Leo papa se cōtulit. Et inde in germaniā ad karolū accessit. Karolusqꝫ caluus magni filiꝰ Mantua veneno perijt. qd̄ hebreꝰ medicus pecunia corruptus dedit. In ea Anshelmꝰ lucensis epus vir sanctꝰ et eruditione moribusqꝫ insignis requiescit. Et beatissimꝰ Johēnes bonus Mantue ciuis miraculis clarissimꝰ. Genuit et Albertinū qui tractatū de corpe xp̄i edidit. et Matheuꝫ medicū clarissimū qui ad Sicilie regē de medicinis opus egregiū perscripsit.

Mantua

Neuius poeta comicus

Neuius poeta Comicus anno.2.regni Ptolomei epiphanes dicti(vt Eusebius scribit)Utice moritur: pulsus roma factione nobilium ⁊ precipue metelli. Is inter comicos tercium locum habet de quorum dinumeratione et comicoꝝ prestantia Vulcatius in libro de poetis: hec carmina ponit. Multos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferant. Cecilio palmam tribuo de comico. Plautus secundus facile exuperat ceteros. Deinde neuius qui seruet precio in tercio. Si q̃d quarto detur: dabitur licinio. Post insequi licinium facio attiliũ. In sexto consequitur hos terrẽcius. Turpilius septimum: Trabea octauum obtinet. In nono loco esse facile facio lucrecium. Decimũ addo antiquitatis ennium.

Plautus Comicus

Plautus comicus poeta lingue latine pater(vt idem Eusebius testaẜ)ex vmbrie arpinas al's sarsinas ciuitate rome moriẜ. Ex cuius sermone(vt varro epistolonis sententia dixit)muse locute forent: si latine loqui voluissent. Floruit in scena quintodecimo ferme anno postq̃ bellum aduersus penos scd̃m sumptum est. Et quãq̃ a pluribus grecis comicis fabulas sumptas in latinum cõuerterit: Oracij tamen sententia plautus ad exemplum siculi ꝓperare epicharmi diciẜ. Hic vt varro ⁊ pleriq̃ alij memorie ꝓdiderunt: cum pecunia omni quã in operis artificũ scenicoꝝ pepererat: in mercationib⁹ ꝑdita: inops romam rediuisset. Et ob querendum victum ad circũagendas molas que trusatiles appellantur opam pistori locasset. Ibi quotiens ab opere vacaret scribere fabulas acvendere solit⁹ erat. Mortuus est circiter centesimã et quadragesimãquintam olimpiadẽ. Iussitq̃ tale suo sepulchro epigrãma incidi vt varro de poetis dicit. Postq̃ est morte captus plautus comedia luget: scena est deserta. Deinde risus iocus ludusq̃ ⁊ numeri: innumeri simul omnes simul collacrimarunt.

Ennius poeta

Ennius quoq̃ poeta comicus Tarenti nascitur quintius ennius dictus. his temporibus(Eusebio referente)floruit. Qui a catone questore romaꝫ translatus habitauit in monte auentino parco admodum sumptu content⁹ et vnius ancille ministerio: semꝑ ꝑsuadens aĩas esse immortales. Et ideo in vite sue termino dixit. Aspicite o ciues senis ennij imaginis formam: hic vestrum pinxit maxima facta patrum: Nemo me lacrimis decoret: nec funera luctu: faxit cure volito viuus ꝑ ora virum. Idemq̃ poeta pudicitiam predicans dicebat: flagitij initiũ esse inter ciues corꝑa nudare. Hic cuꝫ comedias optimas elegantissimasq̃ edidisset septuagenario maior articulari morbo olimpiade.153.interijt. Sepultusq̃ fuit in scipionis monumento via appia.

Scipio affricanus

Scipio Affricanus alterius scipionis filius: vir oĩm romanoꝝ ferme ꝓmarius vigesimũquartum agens annũ duobus scipionibus ab hasdrubale interfectis a senatu romano ad hyspanias mittiẜ: fuit quippe panecij auditor: et inter ceteros mortales animi prestantior. Cũ intellexisset senatum ꝓpter metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id ꝓhibuit asserens se velle patrie defensorem esse. Cesarie ꝓmissa vtebatur habitu corporis virilitis vt Eutropius ait septuaginta ciuitates hyspanie recepit: quibus feliciter gestis consul contra cartaginenses designatur. Eoq̃ ꝑgens aphrorum ducem cum Siphace numidie rege sibi subegit. Nec multo post cũ hannibale congressus ita ei⁹ equitatum fudit vt suꝑ viginti penorum milia cesa: totidemq̃ fere capta vna die referatur. et ip̃e hannibal cum paucis ꝓfugerit: terra mariq̃ pace obtenta in siciliam traiecit. Romam tandem ꝑuenit triumpho clarissimo inuectus: Aphricanus vocari meruit. Sicq̃ scd̃m bellum punicum terminatum est: quod ꝑ annos.18.gestuꝫ fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartagineꝫ romano impio emulam euerti: ne romani sine belli metu lasciuirent. Huius p̃clare fuere sententie dicebat eñ: nunq̃ se minus ociosum: q̃ cum ociosus esset: nec minus solum: q̃ cum solus esset: hic tantus patrie pater ab emulis accusatus: ab ingrata patria pulsus apud litternum rustuluꝫ exulans: tandem.52.etatis sue anno morbo interijt.

Philo iudeus

PHilonem iudeum ex sacerdotum genere natum: et Alexandrie educatum per hec tempora floruisse constat. Et sapientie librum greca lingua (in q̄ peritissimus fuit) eleganti stilo conscripsit. Quē ideo sapientie librū nominauit: quia in eo christi iesu domini nostri laudes specialiter narrauit: vel quia multipliciter in eo sapientia cōmendatur. Scripsit autem multa: vt diuus hieronimus in libro de viris illustribus cōmemorat.

Catho philozophus

CAthon phūs stoicus natione egiptius panecij quondam discipulus. multa scripta reliquit. Cuius habētur plurima egregie dicta. Ex quibus hec pauca notabilia excerpta ferunt. Desines timere si sperare desieris. Queris quid pfecerim: Respōdeo amicus mihi esse cepi. Si vis amari: ama. Ab eo aliquādo quesitū fuit. An beneficium seruꝰ dn̄o dare possit: Respodit: quedam sunt beneficia: quedam vero officia: et quedam ministeria. Beneficiū inquit est: quod alienꝰ dat: Alienꝰ autē est qui potuit sine reprehēsione cessare. Officiū est filij vxoris q̄ ac ceterarum personarum quas necessitudo suscitat. et opem ferre iubet. Ministerium est serui quem conditio sua eo loco posuit: vt nihil eorum que prestat imputet superiori.

Catho philozophus

CAtho primus phūs romanus atq̄ iurista: primo quidem questor. deinde bis consul: litterarū tam grecarū q̄ latinarū apud romanos decus. Hic primū cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno post quīto questor Tarētum missus fuit vbi Enniū poetam inueniēs romam secū adduxit. Postmodum cū Scipione illo viro optimo affricam trāsuectꝰ rempub. nō mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio censor factꝰ: ac postea pretor optime in omnibus se habuit. Etiam bis consul et post consulatū quē strennue in hispania gessit: tribunus militum dictus est. Demum cū sero et pene senex latinas litteras didicisset etiam grecas litteras edoceri appetiuit vnde doctus factus. historias et rem militarem tractauit: atq̄ scripsit. Et dum sibi ex clementia quandam comparasset gloriā. Id egit vt iuris ciuilis peritissimꝰ haberet. Senatu namq̄ et extra Senatū cōtemporaneos omnes grauitatis et auctoritatis excellētia superauit. Censorinus aūt appellatus fuit: q̄ censure officiū sibi specialiter fuerit cōmendatū. Eiꝰ quoq̄ ornamenta fuerūt senatꝰ. maiestas. et propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. posterior catho ortus est qui sacratissimum illud Cathonum nomen postea immortale fecit.

Scipio iunior affricanus

SCipio magni Scipionis nepos omī virtute apud romanos preclarus. Consul extra sortē factus Aphrica sibi decreta est. Veniēsq̄ carthaginē cum sex continuis diebus noctibusq̄ oppugnasset: tandem re desperata Carthaginenses ad deditionē traxit. petētesq̄ vt quos belli clades reliquos fecerat saltem seruire liceret. Atq̄ ita primū mulierū agmen satis miserabile: post virorum turba descendit. Nam (vt liuiꝰ ait) fuisse mulierum. 25. milia: virorū. 30. milia captiuorū memorie proditū est. Hasdrubal vero imperator vltro se transfuge dedit. Et eius vxor se suosq̄ quodam femineo furore in mediū se iecit incendium. Ipsa aūt ciuitas supposito igne sedecim cōtinuis diebꝰ ardens: miserūq̄ victoribꝰ prebuit spectaculū. Scipio autem et ipse cognomen illud celebre meruit: qd̄ auus eius acceperat vt propter hanc fortissimam virtutem Affricanus iunior appellaretur.

Publius Terrentius poeta comicus

PUblius Terrentius affer Carthagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniore p̄dicto vt quidem existimāt in seruiturē ex aphrica ductꝰ ꝓpter ingenij magnitudinē et forme p̄stantiā libertate donatꝰ est. Alij scribunt: q̄ rome Terrētiꝰ lucano senatori seruiuit. a q̄ ob ingeniū et formā nō institutꝰ modo liberaliter sed mature manumissus. Hic cū mltis nobilibꝰ familiariter vixit. Sed maxime cū scipione aphricano et cū lelio. Scripsit comedias elegāti studio sex. In q̄bus mltorū mores ad precauēda picula ānotauit. De morte eiꝰ volcatiꝰ sic tradit. Sed vt affer sex pplo edidit comedias: iter hinc in asyā fecit: naui cū semel ꝯscendit: visus ē nūquā. Ceteri mortuū esse in Archadia stiphali sinu leucadie tradūt. Gn. Cor. dolobella. Marco fuluio nobiliore ꝯsulibꝰ fuisse dicit mediocri statura gracili corpore. colore fusco. Reliquit filiam que equiti Ro. nupsit. Hūc affranius omnibus comicis p̄fert. Sepulchro eiꝰ tale epitaphiū inscriptū fuit.

Natus in excelsis tectis cartaginis alte Romanis ducibus bellica preda fui
Dscripsi mores hominū iuuenūq̄ senūq̄ Qualiter et serui decipiāt dominos
Quid meretrix: q̄d leno: dolis ꝯfingat auarꝰ Hec q̄cūq̄ leget sic puto cautꝰ erit.

Anno sexcentesimo vigesimo septimo ab vrbe condita hij cōsules Gallis transalpinis bellū intulerūt atqꝫ eoꝝ regi viturto infinitaꝫ multitudinē iuxta rhodanū fluuiū interfecerūt. Deniqꝫ cū viturtꝰ paucitatē romanoꝝ vix ad escā canibꝰ quos in agmine habebat sufficere posse iactaret: et ipē. c lxxx. milia armatoꝝ hrēt: cōserta pugna a romanis supatus est. Ex cuiꝰ exercitu partim in bello: partim submersi cuꝫ ponte: quē sibi iūctis nauibꝰ supra rhodanū extruxerāt. cl. m. perierunt. Preda ex torquibꝰ galloꝝ ingens sublata est: magnaqꝫ gloria cōsules ambo triumpharūt. M. porcio Catone ⁊ Quīto marco cōsulibꝰ Narbone in gallia colonia deducta est annoqꝫ eodē Licinio metello ⁊ quīto lucio Sceuola consulibꝰ de dalmacia triumphatum est.

Tempore horum cōsulum iugurthe Numidaꝝ regi bellū illatum est. Qd̄ Aderbalē ⁊ Hiempsalem Micipse filios fratres suos reges: ⁊ ppli romani amicos interemisset. Missus aduersus cū cōsul Calphurniꝰ bestia: qui corruptꝰ regis pecunia pacē cū eo flagiciosam fecit. Et a senatu improbata est. Postea cōtra eūdē in sequēti anno Spurius albinꝰ posthumiꝰ ꝑfectus est. Is quoqꝫ ꝑ fratrē ignominiose cōtra numidas pugnauit. Tercio missus Quītus cecilius Metellꝰ cōsul. Is exercitū ingēti seueritate ⁊ moderatione correctū: cū nihil in quēquā corruptum faceret ad disciplinā romanā reduxit. Jugurtā varijs prelijs vicit: Elephātes eius occidit vel cepit ⁊ multas ciuitates: et cū iam finē bello impositurꝰ esset: successuꝫ est ei a Caio mario. Is iugurtā ⁊ bochū mauritonie regem qui auxiliū iugurte ferre ceperat ꝑiter supauit. xx. milia armatorū ad internitionē cecidit. Tandē ante currū Marij iugurta cū duobus filijs ductꝰ est cathēnatꝰ. Et mox iussu cōsulis in carcere strangulatus est.

Marius post victoriam iugurtinā secūdo cōsul factꝰ est. Bellumqꝫ ei contra Cymbros ⁊ Theutones decretū est. Tercio quoqꝫ ei ⁊ quarto delatus est cōsulatꝰ: quia bellū Cymbricū ꝓtrahebatur. Sed in quīto cōsulatu collegam habuit Quītum lucanū catulū. Cū priores cōsules a Cymbris ⁊ Theutonibꝰ ⁊ Ambronibꝰ que erant Germanorum ⁊ gallorū gentes victi sunt iuxta flumem rhodanum. Timor Rome grandis fuit: quātum vix hannibalis tempe punicis bellis: cuꝫ Cymbrias itaqꝫ cōflixit. Et ex duobus prelijs. cc. milia hostiū cecidit. xxx. milia cepit: interea Cymbri ⁊ Theutones quoꝝ copia adhuc īfinita erat ad ytaliā transierūt. Iterū a Caio mario ⁊ Quīto catulo cōtra eos dimicatū est: sed a Catuli parte felicꝰ. Nam eo ꝓlio qd̄ simul ambo gesserunt. c xl. milia aut in pugna aut fuga cesa sunt. xl. milia capta. Romani milites ex vtroqꝫ exercitu. ccc. perierūt. Tria ⁊ trigita Cymbris signa sublata sunt: ex hijs exercitꝰ Marij duo reportauit. Catuli exercitꝰ. xxxi. Sed ab eorū mulieribꝰ grauiorē pene qꝫ ab ipis pugnaꝫ romani expti sunt: Hee etem̄ plaustris in modū castroꝝ depositis ipe desuꝑ ꝓpugnantes diu obstitere romanis. Sed cū ab eis ipe nouo cedis genere terrerētur: abscisis em̄ cū crine ceruicibꝰ inhonesto satis vulnere turpes relinquebātur. Ferruꝫ qd̄ in hostes sumpserāt in se suosqꝫ verterūt. Nā missa ad mariū legatione cū libertatē ac sacerdotiū non impetrasset nec fas erat: suffocatis elisisqꝫ passim infantibꝰ suis aut mutuis cōcidere vulneribꝰ aut vinculis e crinibus suis facto ab arboribus iugisqꝫ plaustroꝝ pependerūt.

Anno vrbis condite sexcentesimo sexagesimo secūdo: primū rome bellū ciuile cōmotū est. Eodē āno etiam Mithridaticuꝫ: causam bello ciuili Caius marius sexies cōsul dedit. Nam cū Silla cōsul contra Mithridatē gesturus bellū (qui asiam ⁊ achaiā occupauerat) mitteref. Isqꝫ exercitū in Campania paulisꝑ teneret: vt belli socialis qd̄ intra ytaliā gestū fuerat reliquie tollerenf. Marius affectauit vt ipe ad bellum Mithridaticū mitteref. Quare silla cōmotus cū exercitu ad vrbē venit. Illic cōtra mariū ⁊ Sulpicium dimicauit: primꝰ vrbē armatꝰ ingressus est Sulpiciū interfecit. Mariū fugauit. Atꝫ ita cōsulibꝰ ordinatis in futurū annū Gneo octauio ⁊ Cornelio Cinna ad asiam ꝓfectꝰ est. In tpe ipo dira ꝓdigia visa sunt. Nam sub ortu solis globꝰ ignēꝰ regione septētrionis cū maximo celi fragore emicuit. Apud aretinos incōuiuio cruor e panibꝰ fluxit. Tum etiā oīm generū animalia que inter hoīes viuere solita erant: relictis stabulis pascuisqꝫ cū balatu hinnitu mugituqꝫ miserabili ad siluas mōtesqꝫ fugerunt. Nec mora post hec grauia prodigia bella ciuilia secuta sunt.

Linea Consulum romanorum

Caius Cassiꝰ Longinus — Sextus domicius Caluinus

Scipio Nasica — Calphurnius bestia

Caius Marius — Quintus Catulus

Gneus octauius — Cornelius Cinna

Silla patricius romanꝰ cū plurima ī iugurthino bello edidisset facinora. Jmꝑatoris gloriā a senatu reportauit. qui statim cōtra mithridatē missus in achaia ⁊ asia vicit. Hic ex antiqua atqꝫ ꝑclara scipionū familia ortus: oēm vitā ab adolescētia quibuscūqꝫ flagicijs inq̄natā vsqꝫ ad questurā duxit: quā sub mario cōtra iugurtā adeptꝰ est. Jn q̄ quidē officio vitā penitꝰ cōmutauit. Nā cathenas iugurthe manibꝰ iecit: mithridatē cōpēscuit: socialis belli luctꝰ repressit: cynne dn̄ationē fregit: ⁊ mariū ꝓscriptū ⁊ exulē esse coegit. Erat aūt lr̄is grecis latinisqꝫ optīe eruditus: facūdus: acer: astutus: glorie cupidus: multaꝝ rerū ⁊ maxime pecunie largitor: aīo grandis: ita dubitari potuit: fortior an felicior foret dictator factus. ita rempu. repressit vt nemo illo inuito: nec bona: nec patriā: nec vitā ipsam retinere posset. Sub priuata tandē vita puteolos se cōtulit morbo intestinali mortē obijt. Quo mortuo duo funestissima bella italicū qđ sociale dicebaꝶ: ⁊ ciuile syllanū finē habuerūt: que ambo ꝓtracta sunt ꝑ decē annos. Cōsumpserūt aūt vltra centū quinq̄ginta milia hominū: viros consulares. xxiij. Senatores fere. ccc. Absqꝫ his qui in tota italia passim deleti sunt.

Cum silla rempublicā cōposuisset sub his cōsulibꝰ bella noua exarserūt: vnū in hispania: aliud in pamphilia ⁊ siciliaꝫ: terciū ī macedonia: quartū in dalmacia. Nā sertoriꝰ qui partiū marianarū fuerat ad bellum cōmouit hispanias. Missi sunt cōtra eū duces Quintꝰ: Ceciliꝰ: Metellus filiꝰ eius. Et in populi ro. ditionē redacti sunt. Ad macedoniā missus est Appius Claudiꝰ deinde Cn. Scriboniꝰ Curio. Js dardanos vicit ⁊ vsqꝫ ad danubiū penetrauit: ita vno tpe multi simul triūphi fuerūt.

Bellū seruile primū inter inicia vrbis herodonio duce sabino in ipa vrbe tentatū est: sed hic tumultus magis fuit q̄ꝫ bellū. Mox impio ꝑ diuersa terrarū occupato. quis crederet siciliā multo cruentiꝰ seruili q̄ꝫ punico bello esse vastatā: terrā frugū ferax: ⁊ quodāmodo suburbana ꝓuincia late fundis ciuiū latinoꝝ tenebaꝶ. Tandē ꝑpenna imꝑatore de eis supplicium sumptum est: fuitqꝫ de seruis ouatione contentus ne dignitatem triumphi seruili inscriptione violaret.

Anno sexcentesimo vrbis condite. lxxxix. L. Sergius catilina tpibꝰ hoꝝ consulū nobilissimi generis vir sed ingenij prauissimi ad delendā patriā cōiurauit: cū quibusdā claris quidē: sed audacibꝰ viris a cicerone vrbe expulsus est. Socij eius dep̄hēsi in carcere strāgulati sunt. Ab antonio altero cōsule catilina ipē victꝰ ꝓlio est ⁊ interfectꝰ. Deinde anno sequēti Junio sillano ⁊ L. murena cōsulibꝰ metellus de creta triūphauit.

Pompeius maximꝰ romanoꝝ imꝑator maxīo in precio apud romanos habitus est: qui deuictis magna celeritate pyratis iterato contra vigintiduos reges oriētis imꝑator designatus est: qui mitridatē ī armenia minore nocturno ꝓlio vicit. Tigrani deinde regi bellū intulit: deinde albanis ⁊ regē eoꝝ herodē prudēter ⁊ hiberie regem vicit. Mox itureos ⁊ arabes. Inde ad iudeā trāsgressus est hierosolimā caput gētis obsedit: non solū natura loci verū etiā ingenti muro fossaqꝫ maxīe munitam vix tercio mense expugnauit. M. iudeoꝝ occisis ceteris in fidē acceptis: muros ciuitatis euerti imperauit: hircanū sacerdotio restituit: aristobolū captiuū romā duxit: his gestis in asiam se recepit: reuersus deniqꝫ romaꝫ cum ingenti gloria triumphauit Junio sillano ⁊ L. murena cōsulibus.

Caius iulius cesar qui postea imꝑauit anno vrbis condite. 698. cuꝫ L. bibulo cōsul factus decreta est ei Gallia trāsalpina ⁊ cisalpina ⁊ comata. Addidit ⁊ senatus illiricū cū legionibꝰ denis. Cū quibꝰ ꝑ decēꝫ annos bellans grauissima ꝓlia cōfecit. Primo vicit heluetios ⁊ vsqꝫ ad oceanū britānicū ꝓcessit. Deinde Arioistū regē cui auxiliabaꝶ Arudes Marcomones Tribeti Uangiones Sueui ⁊c. fugere cōpulit. Post hec gentē belgarū ⁊ alios qui vno noīe germani vocanꝶ. Deinde facto ponte rhenum transgressus. Domuit aūt annis. ix. fere oēm galliā: que inter alpes ⁊ flumen rhodanū: rhenuꝫ ⁊ oceanum est: ⁊ circuitus patet: hinc bellū successit ciuile execrandū. Cesar enī e gallia rediens victor aliū consulatū petijt: contradictū est a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: iussusqꝫ vt dimissis exercitibꝰ ad vrbē rediret: ⁊ pompeiꝰ cū imꝑio missus est ꝓpter quā iniuriā potius cōmune ⁊ plusq̄ꝫ bellū exortū est.

Linea Consulum romanorum

Silla

Marcus Emilius — Quintus Catulus

Marcus Tulꝰ Cicero — Gneus Gneus

Pompeius

Caius Julius — Lucius Bibulus

Florentia nobilissima ⁊ inclita ac primaria vrbiū ethrurie. Eius origo refert̃ in sillanoꝝ militum (quibus is ager a silla assignatus fuit) aduentū. Et quia primas illi sedes ad arnifluenta ceperūt fluentiam inde primo dictam volunt. Et quidem plinius apud quem primuꝫ eius loci mentio facta est fluentinos dicit: ꝑfluenti arno appositos. Venerunt vero hi milites ad annuꝫ condite vrbis rome sexcentesimū ⁊ septimū supra sexagesimū. vnde iniciū habuisse videt̃ florentia ante christi dei nostri aduētum annos circiter octogintatres. Condita igit̃ fuit florentia ex fesulanis ad ripas arni fluuij: ⁊ prisci homines fluentiā vocauere. Que cū auspicijs fundata felicib⁹ vicinas ꝑ circuitū ciuitates excellere: mirisqꝫ modis imperiū ꝓpagare cepisset Florentia longe melius q̃ꝫ fluētia dicta est. Multis ea ciuitas ꝑ Gothorum tempora incomodis agitata est. Totila enim eam immunitā ⁊ desolatā fecerit. Quā karolus magn⁹ instaurare fecit: maioreqꝫ ambitu menibus circūdedit. Et dignissimis priuilegijs ⁊ magistratibus decorauit. Itaqꝫ florentia acceptis vi ⁊ in se populariter traductis fesulanis ad annū salutis quartū ⁊ vigesimū supra millesimū plurimū opibus ⁊ gloria est aucta. Quo item anno Heinricus primus impator ecclesiam sancti Miniatis ad muros florentie edificauit. Ex eo fere stꝑe ꝑ priores artiū ⁊ vexilliferos iusticie sicut nūc fit gubernari cepit. Preterea in vrbe p̃ter reliqua ornamenta incredibilia basilica insignis ⁊ stupendo opis fornice est ornata: gloriosequꝫ virgini dicata. Et quarto abinde anno pallaciū item supbissimū quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto postmodū anno scꝫ. 1071. ꝓductū est pomeriū: ⁊ menibus vrbs est ampliata: ⁊ ripis fluminis vltra sacros diui Laurentij edes ꝑpetuo ambitu deducta. Turris vero marmorea inter ceteras orbis campanarias speciosa ad annū inde primū ⁊ tricesimū excitata. Ibi p̃cursoris index maxima in veneratione habet̃: ob cuius honorē edes p̃clarissima in celebriori vrbis loco

dicata habet: quã baptisteriũ dicunt. Cuius value ex solido ere existunt: vbi noui ⁊ veteris testamenti hi-
storie inenarrabili ope sculpte habent. Florentia cũ omni italie ciuitatũ flos nuncupet: etiã p̃ter pulchri-
tudinẽ ⁊ ciuiũ vrbanitatẽ: viros quoq; in omni genere virtutis p̃stantiores habuit. Duobusq; poetis or-
nata fuit. Dante Aldegerio ⁊ Francisco petrarcha. Quoꝝ hic patre florentino sed exule apud aretiũ nat⁹
⁊ arquade inter colles euganeos mortuus ac sepultus est. Ille florentinis parentib⁹ florẽtie natus. obijt
Rauenne patria exul. Paulopost totum habuit pictorẽ celeberrimũ apelli equipandũ. Habuit quoq; ac
cursiũ iurisconsultoꝝ principe: qui ius ciuile egregie interp̃tatus est. Reddidit ⁊ medicũ Tadeũ omnium
clarissimũ. Ornataq; fuit cosmo mediceo quẽ opum affluentia humanitate ⁊ liberalitate sup̃antem ciues
europe celebrem reddũt. Cumulantq; eius felicitatẽ filij sui ⁊ nepotes qui florentie vrbi plurima addide-
runt ornamenta. Monasteriũ p̃cipue celebre sancti marci in quo pulcherrime extructiones ⁊ bibliotheca q̃
alias sup̃at oẽs: eius viri summi magnificentiã ostendũt. Et priuate eius edes in via lata extructe roma-
noꝝ opibus compande. Florentissime aũt vrbis originẽ gestasq; res abũde complexus est Leonardus
aretin⁹. Secus florentinã fesula vrbs vetusta ⁊ multoꝝ scriptis p̃sertim Salustij ⁊ Liuij celebrata interijt
vel vt sup̃ in florentiã populũ opesq; mutauit. Ex cui⁹ montib⁹ qui ad orientẽ vergũt Munio torrẽs orit-
florentina abluẽs menia: florentinã vrbem diuidit arnos amnis pontibus in ea quatuor magni opis iun-
ctus. Vallem arni sup̃iorẽ qua nullã habet: nũc ager florentinus: vini optimi feraciorẽ quãtũ ꝓfluẽti ar-
no apposita planicies ambit fuisse palustrẽ aiunt. Cõmendanda est multis in rebus florentinoꝝ ꝓuiden-
tia: tum maxie q̃d eligẽdis cancellarijs que oratoriã spectãt: ⁊ q̃ vocãt humanitatis studia p̃itos acceptãt: vt
Leonardũ ⁊ caroliũ aretinos Poggiũ: ⁊ añ eos colluciũ q̃ scribẽdi dictãdiq; artẽ disertissime tradiderũt.

Linea Regum Syrie

Antiochus pius

Antiochus spondius

Demetrius macero

Philippus

ISte antiochus confortatus Triphonē persecutus est et in fugaz verti Cum Triphon erat partium alexandri primus. Is videns ꝙ omnis exercitus murmurabat contra Demetrium iuit in arabiam vt reduceret inde Antiochū: deinde cogitauit Triphon occidere antiochū ⁊ imponere sibi diadema: sed timuit Jonatham strennuū defensorem antiochi. Deinde exiuit antiochus in terram patrū suoꝝ: ⁊ conuenerūt ad eum omnes exercitus ita vt pauci essent cum triphone. Deinde obsedit dorā ⁊ conclusit triphonē: tandem in parthia occiditur.

AntiochusSpondius fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in parthos.

Mitridates rex

MItridates pharnacis regis parthoꝝ filꝰ ⁊ ponti rex fuit. Apud sinopem natus educatusq; qui cum puer parētibꝰ orbatus est: mox vt adoleuit finitimos populos et Scythas in suam potestatē redegit Et cū romanis ꝑ quadraginta annos varijs euentibꝰ cruentissimū gessit bellū. Bythiniam ac capadociam similiter adeptus. Asiam. phrigiam paphlagoniā ⁊ Macedoniam inuasit: multa et preclara agens prelia nec vna via romanos aggressus est. Ferūt hūc duos et viginti linguas (tot eni̅ nationibus imperauit) notas habuisse: vt qua quisq; lingua eū postulasset: eadem sibi ius redderet. Et cū lr̄is grecis imbutus esset musice etiā operā dabat. Sobrietatis eximie: laboꝝ patiētissimꝰ. Cū tandē Cn. pompeiꝰ nocturno ꝓlio vicit castra diripuit quadraginta mille eiꝰ occidit. Pharnaces filius eiꝰ cū alios filios trucidasset exercitū aduersus patrē duxit. Mithridates diu ex altissimo muro filiū frustra ꝓcatus. Statim descendens ad vxores pelices ⁊ filias suas venenū oībus dedit. Qd̄ cū ipse nouissimus oīm hausisset: nec tn̄ ꝓpter remedia quibꝰ se ꝓmunierat veneno infici posset Gallū quendā vitigis militē inuitauit: eiq; iugulū prebuit. Perijt autē apud Bosphoꝝ qui regnauit annis q̄draginta. Quo mortuo apud Synopem consensu pompeij regali sepulchro conditus est.

Linea presidum Siri[e]

Scaurus

Gabinius

Crassus

Cassius

DEmetrius iste frater Anthiochi precedētis fuit quem Alexander rex iudeorum occidit.

PHilippus vltimꝰ Syrie ⁊ Asie rex. iiij. regni alexandri regnare cepit ⁊ regnauit annis. ij. Quo regnāte Anthiochus eiꝰ patruus in parthos fugiens pompeio se tradidit: post quē statim philippꝰ hic a gabino consule captus: regnū eiꝰ in romanoꝝ ditionem cessit. Et tunc Syrie regnū finē accepit qd̄ ꝑ ducentos viginti annos sub regibus xvij. durauit.

POst vltimū regem syrie ⁊ a Pompeio romanis tributaria effecta est Syria: Pompeius hierosolimā veniens vrbem cepit: templū reserauit ⁊ ad sancta sanctoꝝ vsq; accessit: hircano principatū sacerdotij donauit. Aristobolū eiꝰ fratrē abduxit. Ex tūc iudei libertatē penitꝰ deposuerunt ⁊ subiecti romanis esse ceperūt Et pompeiꝰ scauro principi: regionis curā cōmisit relictis secū duabꝰ cohortibꝰ.

GAbinus in syriā missus est: vt scauro succederet. Is cōmēdata cura tēpli hircano: gētē iudeoꝝ in q̄nq; cōuētꝰ diuisit q̄si pētharchias iudee frāgēs suꝑbiā

CRassus romanus consul pompei collega: mortuo gabino syrie preside: in locū suū a senatu surrogat: vt maxime parthos syrie vicinos rebellantes repremeret. Uir quidē cupidissimꝰ ⁊ insatiabilis cupiditatis: qui audita hierosolimitani templi opulentia quā pompeius intactā reliquerat: vrbem ingressus: templum ꝓuadit: opes duoꝝ miliū talentoꝝ abstulit: inde diuertens ꝑ mesopotamiā ī parthiā ꝓuenit: moxq; eufraten transiuit: ⁊ cū ꝓpe carā ventū esset parthi subito ingruentes sagittis oppressere romanos: ⁊ rapido equitatu crassum ꝓsecuti sunt: ⁊ eū circūuentū turpiter interfecerūt: quidā scribūt aurū ī os eiꝰ infusū eū interijsse.

ISte Cassius preses syrie Crasso successit. Is tandē mouit exercitū contra Octauianū nongenta argēti talenta a iudeis extorquens: demū a philippis occisus est.

Lugdunum transalpine gallie vrbs. Vienne finitima. Octauiani augusti tempibus: Eusebio teste a numantio planco ciceronis discipulo oratoris clarissimo: in colle quodam vbi Arar vna rodanusqꝫ miscentur condita fuit. Quāqꝫ franciscꝰ petrarcha de ea scribat. Lugdunū nobilis et romanoꝝ colonia est: paulūqꝫ vetustioꝛ agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneū currētes Arar rodanusqꝫ conueniūt. Sonam incole appellāt. Que supˀ reliquas gallie ciuitates Narbone excepta viroꝝ clarissimoꝝ ordine diu claruit vt Strabo habet. Nā et vsui magno fuit illis Emporiū ac in presentiarū est. Monetā argenteā atqꝫ aureā eo in loco iussu augusti romani signabāt duces. Templū etiā ab vniuersis gallis cōmuni designatū impēsa. Et augusto cesari dicatū: ante hāc vrbē edificatū est vbi fluuioꝝ est coiācio. Adest et ara dignitatis eximie gentiū. lx. numero inscriptū habēs titulum. Earūqꝫ singularū statua vna: hanc vrbē genti olim Segosianorū presidere cōstabat. Que in rhodani et dabudis fluuioꝝ medio iacet. Reliquę dehinc gentes vergētes ad rhenū partim a dabude partim ab arare discernūtur. Hi nāqꝫ amnes ab alpibus delati deinde in vnū alueū cōfluētes delabunť in rhodanū. Rursus aūt superās rhodanꝰ viennā deferť allobrogum metropolim. Tribꝰ his fluuijs euenit vt initio in aquilonē: dehinc in occidentē deferanť. Jāqꝫ in vnū tandē amnē cōfluens in austrū iterū curuatꝰ excurrit. Quoad erūpat: alijs acceptis fluminibus. Et hinc reliquum in mare cursuꝫ ꝑficit. Templū vero vna cū tota regione sicut Seneca ad Lucillū refert facili igne suo tempe quo ad Agripina: videlicet tempe Senece exustū est. Quā vrbē inter celtas ascribere quibusdā placet. hinc plotinus (Qui primꝰ rome latinā rhetoricā docuit) duxit originē. a quo Cicero se rome puerū cuꝫ Q. fratre latine primū doctū retulit. hinc sanctꝰ Augendus vita et miraculis clarꝰ. hinc sanctꝰ Desiderius episcopus. Et S. Baldomeriꝰ cuiꝰ miracula crebra ciuitatē reddūt illustrē. hinc romanꝰ abbas: qui primꝰ ibidē vitā heremiticā duxit. et multorū extitit pater monachoꝝ. Ornať etiā hec ciuitas sancto Nicetio episcopo: ⁊ Hyreno epō policarpi discipulo: qui ibi martyrio coronatꝰ. Jn ea domicianꝰ abbas: Lupus eps et anachorita. Antiochusqꝫ epus qui in dn̄o quiescūt. Justꝰ preterea angelis ꝓximꝰ ibi vitā finiuit. Hec inclita vrbs francoꝝ regibꝰ diu paruit. Qui ibi solēnes nundinas instituerūt. Vbi et pilatus ⁊ Herodes (vt fertur) a romanis principibꝰ relegati vitā infamē finiere. Lugdunū aūt (vt aliquibꝰ placet) a lugda Cesaris legione sic appellata illis locis freqn̄tiꝰ hibernāte dictū est. Lugda em̄ gallica lingua ideꝫ quod fulgur designat. Sic etiā vt refert Tacitꝰ legio quedā romana apud hispanos locata est: cui nomē fuit Rapax ad terrendos his appellationibus populos: Nam nomīa sunt ista pene timenda sono

Lion

Linea Christi
Jacob

Jacob pater Joseph naturalis sed heli pater eius legalis fuit. Hũc Matheus. illũ Lucas cõmemorat.

Alexandra

Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum regnauit annis nouem. Nam maritꝰ suus moriens Hircanũ ⁊ Aristobolum liberos reliquit. sed regnum huic Alexandre vxori tradidit. Eo ꝙ Hircanus rerũ gubernatiõem ignorãs vitam ociosam elegerat. Aristobolꝰ vͦ efficax ⁊ audax erat. Ipa ei a ppl'o plurimum diligebat̃. Que suscepto magistrato hircanum ꝓpter etatẽ principẽ sacerdotũ statim ordinauit. Eo tp̃e orta in iudea heresis phariseoꝝ. Quoꝝ cõsilio vtebatur in omĩbus. nomẽ aũt regium ipa tantũ ferebat. Eorũq; cõsilio optimates iudeorũ occidit aut exilio damnauit cõturbãs oĩa. hec tamẽ m'lta gessit ad regni ꝯseruatiõẽ callida circa regni detẽtionẽ. Attamẽ cum nec bonũ aut iustũ aduerteret añq; vitã finiret ad summã calamitatẽ negocia domus sue ꝑduxit. Et post mortez multis miserijs regnũ compleuit. Gente tamẽ suam in pace custodiuit. Deniq; cum inualitudinẽ seuissimam incidisset. Aristobolus collecta plurimorum manu post matrẽ se regnaturum declarauit. Illa paulo pꝰ anno etatis sue. 73. vita decessit.

Linea põtificuz
Hircanus

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex p̃dicta alexandra filius vigesimustercıꝰ iudeoꝝ põtifex. principatũ sacerdotij suscipiens. Sedit annis. 24. hic a matre põtifex ꝯstitutꝰ post mortem matris maximas questiones ⁊ concertationes habuit. Aristobolus collecto exercitu cõtra fratrem mouit arma. Cũq; egressi essent fratres in campis ıericonthinis victus hircanus fugit in hierusalem. Tandez in concordiam venerunt: vt aristobolus regnaret. Hircanus vero sub eo quibuslibet honoribus fungeretur. paulo post hircanus promissis non contentus. ad Aretham regem arabum noctu confugit: vnde collecto exercitu venit in iudeaz et obsedit hierusalem. Scaurus tamẽ dux romanorũ soluit obsidium. ratus tẽpus esse vt defacili iudeam poneret sub tributo. Atq; in hunc modum contendentes occasionẽ inuadendi iudeam romanis prebuerũt. Quãobrem pompeiꝰ hierosolimã veniẽs. Cũ eam obsedisset: orta est dissensio in vrbe. Nam fautores aristobolis vrbem tueri. hircani eam tradere romanis contendebant. Receptus tandẽ in vrbẽ templũ expugnabat. Mense tamẽ tercio phanum irruptuz est. Faustus cornelius Sille filius primus ingredi ausus est. ⁊ romani templũ ꝓphanauerunt. nihil tamẽ inde tulit. Hircano vero iterato principatum sacerdocij donauit. Et iudea sub tributo constituta est.

Aristobolus

Aristobolus ꝑ pompeium post deuastationẽ vrbis captiuus ad romaz ꝑductus est. cum duobꝰ filijs alexandro ⁊ antigono totidemq; filiabꝰ. Et extunc iudei libertatẽ penitus deposuerunt. ⁊ subiecti romanis esse ceperũt. Sirie ⁊ iudee administratio Scauro est ꝯmissa inde gabinio. Post hec casu elapsꝰ est roma aristobolus. qui magno exercitu iudeoꝝ cõflato. ad eũ debellandũ missus est a gabinio antoniꝰ aristobolꝰ ꝑ gabinũ captꝰ est. iterũ romã ꝑductꝰ. In discidio pompei ⁊ cesaris in syriã cũ duabꝰ cohortibꝰ missus. verũ spes cesaris frustrata. a studiosis pompey veneno perijt. cum iudeam in potestatem cesaris subijcere attemptauit.

Alexander

Alexander põtifex filiꝰ aristoboli. Is duz romã cuz p̃re duceret̃ ex itinere fugit. qui magna manu collecta iudeã populabat̃. Et hircano patruo insidias ponebat. Obtinebat aũt munitissima loca alexandrũ hircanũ ⁊ Macherunta. Occisus deinde antiochie a scipione securi ꝑcussus iuxta tenorẽ litteraꝝ pompey. prius habita accusatione in iudicio sup̱ his q̃ in romanos admiserat

Antigonus

Antigonus Aristoboli iudeorũ regis filius. Alexander ⁊ aristobolus trucidati antigono solo sup̱stite cum duabus sororibus fugiẽs euasit. Cesar syrie iudeeq; potitus antipatrũ idumeũ virũ strennuũ iudee procuratorem constituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnũ concessit. Ita tamẽ vt nõ rex vocaretur. Antigonus ad pachoꝝ parthoꝝ regẽ cõfugit: et ibi vsq; ad obitum cesaris ꝑmansit: deinde vrbem expugnauit cõprehensuz hircanũ aures eius dẽtibus trũcauit. Ob quã causaz M. anthonius astãte octauiano herodẽ regẽ iudee declarauit: qui violenter vrbem ingressus antigonũ comprehendit ⁊ ad antonium in antiochiam vinctum remisit. Qui suscepto securi percussum interemit. Et hic finis generis asamoneoꝝ. Nam de familia sacerdotali fuerat. Et regnum inde defecit.

Bellũ ciuile cesaris ⁊ pompei execrandũ anno primo regni cleopatre surrexit. quo p̄ter calamitates que in ꝑlijs accidere ↄsueuerunt etiā populi ro. fortuna mutata est. causa tante calamitatis eadēq; oīm nimia felicitas. Cum enim cesar galliaȝ inuadit Crassus asiam: Pompeius hispaniā. tres maximos exercitus: etiā sic orbis imperiũ societate triũ principũ occupat. decem annos traxit ista dñatio. Exinde qm̄ mutuo metu tenebant. Crassi morte apud parthos: ⁊ morte Julie cesaris filie que nupta pōpeio generi socerīq; concordiā matrimonij federe tenebat. statim emulatio erupit iam pompeio suspecte cesaris opēs: ⁊ cesari pompeiana dignitas grauis. Cūq; cesar europe quieto potiret imperio: traiecit in greciam vbi pompeiũ obsedit cũ eo dimicans magna clade cũ omni exercitu fusus est ⁊ supuenientis noctis beneficio illesus euasit. Cesar agmine citato p epirũ in thessaliā ꝓrexit: quē pompeius cũ maximis copijs insecutus vtrinq; acies struxerũt. pugnatũ est itaq; ingenti contentione dubia sorte. Tandē pompei fusus est exercitus. pompeiꝰ statim alexandriā petijt vt a ptholomeo auxilio acciperet verũ is ingratissimꝰ fortunā magis q̄ amicitiā sequens eũ occidit: ⁊ caput eius cũ anulo cesari transmisit. Quibꝰ visis statim lachrimas effudit. mortuo pompeio cesar a ptholomeo parricida insidias ꝑtulit ⁊ alexandrie vrbis potitꝰ cleopatrā ab exilio reuocauit ei regnũ cōtulit. Inde biennio syriā ꝑuagatus pharnacem mitridatis filiũ ponto supauit. Postea cũ romā venit iterũ dictator ⁊ consul creatus in aphricā transijt. deinde de cōfectis bellis triumphauit. Regressus est romam vbi se impatorem vocari fecit. Et sic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

Marcus Tullius

Tullius cognomento Marcus ⁊ Cicero phs maximus ⁊ oratorꝝ princeps ac romanorꝝ consul. Hic de tulliorꝝ familia que ex municipio arpinati originem traxit ⁊ principiũ generis in tulliũ volscorꝝ regem referebat: patreq; tulliũ ⁊ olbiā matrē habuit. qui vt p̄mũ discēdi capax fuit: ingenij magnitudine eq̄les excelluit. Prima eius cōmendatio circa poeticā eluxit: in quo libellos quosdā edidit. Crescētibus annis solutā orationē nature sue magis consentaneā adamauit: puerilibus studijs ꝑactis phie ⁊ iuri ciuili operā dedit: post hec sub sylla militauit marsico bello: edilis inde factus: deinde suffragijs po. ro. p̄tor creatus est: postea cōsul vna cũ C. antonio. M. antonij oratoris filio tam gloriose id cōsulere imperiũ exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hic phiam antea nr̄is lr̄is incognitā explicauit: ⁊ ex ingenij sui felicitate cōplurima scripsit. Ex terentia vxore tulliolā ⁊ marcũ filiũ habuit. Demũ inclitus orator anno etatis sue. 64. ab antonio per suos satellites sub spē cōcordie cōcedēte octauiano occidit: eiꝰ tñ inimici tandē ignominiose ꝑierũt.

Catilina

Catilina nobili genere natus magna animi ⁊ corporis vi: sed ingenio prauo: cui ab adolescentia bella intestina: cedes: rapine: discordie ciuiles gratissime fuere. Ibiq; iuuentutē suam exercere studuit cũ esset aīo audax: subdolus varius: ⁊ cuiuslibet rei simulator. Qui cum esset flagiciosissimus vir ⁊ omnium facinorosorꝝ dux: horꝝ cateruas circũ se semꝑ habere voluit: quibus fretus societatibus: ipse flagiciosus catilina ad opprimendā rempu. consiliũ cepit: cũ ei maxima spes esset consequendi consulatũ: pestiferā coniurationē contra rēpu. Marco Tullio Cicerone consule attentauit. sed cōiuratione ꝓpalata detectisq; coniuratorꝝ noībus. Lentulus ex clarissima corneliorꝝ gente ortus magistratu primo a senatu abdicatus. Inde cethegus statilius gabinꝰ ⁊ ceparꝰ senatorij ordinis viri. decreto senatus in carcere missi: statim vna cũ ipso lentulo laqueo strangulātur. Quod vbi cathilina cognouit in transalpinā fugere cogitauit. quo comperto antoniꝰ cũ quibusdā legionibꝰ ip̄m ꝑsequēs inter cōfertissimas legiones confodit. atq; ita ciceronis virtute respu. a magnis turbationibꝰ seruata est.

Cato posterior vticensis

Cato posterior catonis supioris ꝓnepos: cui ꝓpriũ nomen. M. portius cato stoicus phus: quem vticensem quidā appellant: q̄ se apud vticam interfecit vir doctissimꝰ: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidē duȝ senatus ageret a lectione temperaret: quo minus grecos lectitaret libros hac scȝ industria: vt ostēderet alijs tempora deesse: alios supesse temporibꝰ. hic docebat rempublicā magis virtutibꝰ q̄ armis esse tuendam dicens. Nolite existimare maiores nostros armis rempu. ex parua fecisse magnam. Si ita esset: maiorem nos haberemus. Quippe quibus sociorꝝ ciuiũ p̄tereaq; armorꝝ atq; equorꝝ maior nobis copia est q̄ illis. Hic quoq; quanto humanam gloriam fugiebat: tantomagis illũ gloria sequebatur. Quiq; inter alia sue virtutis opera: ad humane vite instructionem ethicam moraleȝ cũ suis rationibus in librũ composuit. Ex quo (vt aiunt) paruus ille liber metricus: qui paruulis legit excerptꝰ est. De eius sententia hanc memoria dignā ponimus: humana vita proprie veluti ferrum est. quod si exerceat conteritur. Si vero non exerceat rubigine consumit. hic teste Augustino seipsum occidit: victoriam cesaris impatienter ferens: eiq; subijci nolens.

Linea Regum Egipti

Ptholomeus dionisius

Antipater filius Aristoboli ꝛ Crispis vxoꝛ eius quattuoꝛ filios ꝛ vnicaꝫ filiam habuerunt: quē autigonus apud cesarē accusabat. Is veste protecta vulnera demonstrans: verbis non opus esse cicatrices fidelitatem ostēderet inde ꝓcuratoꝛ iudee declaratus est. Post hec faselū hierosolimis natu maioreꝫ sub se procuratorē statuit ꝛ herodē gallilee p̄fecit.

Feroas

Josippus

Antipater coniuges crispis.

Herodes antipa. Philippus.

Phaselus.

Saloma.

Cleopatra

Ptolomeus dionysi⁹. 12. egyptioꝝ rex. regnauit annis. 30. Ad eum pompei⁹ accessit vt auxilia ab eo accipet. Cui ꝓpter tenerā etatē tutoꝛ eius a senatu dat⁹ fuerat: verū vir ingratissim⁹ pompeiū occidit. Mortuo igit͛ pompeio cesar alexandriā ꝓfectus a Ptholomeo paricida insidias ptulit. qui insidiantiū hostiū inopinata multitudine circūuentus scapha cesar confugit: qua mox subsequentiū pondere mersa ꝑ ducentos passus ad nauē vna manu qua carthas tenebat eleuata natando ꝑuenit. Sed paulo post nauali ꝑlio regiā classem cepit. At vbi Ptholome⁹ liber euasit cesari denuo bellū intulit: qui cū oī exercitu deletus est. Rex scapha exceptus fugiendi causa multis insilientibus demersus est. Cui⁹ corp⁹ ad litt⁹ deuolutū loꝛice aureate indītio cognitum fuit. Ac si cesar alexandria potitus cleopatrā ipsius Ptholomei sororē ab exilio euocauit eiqꝫ regnū contulit: que post regio comitatu vrbem ingressa est.

Cleopatra egypti regina Dionisij auletis filia quē ꝓpter flagitia alexandrini eiecerunt. Tam post mortē fratris cesar reginā constituit post mortē vo cesaris ꝛ res in philippis gestas Antonius in asiam ꝓfectus est. ꝛ cleopatrā sūmis cōplexus est honorib⁹ adeo vt eā sibi vxorē accipet. Et filios ex ea ꝓcrearet. Ambo etiā in attico bello fuerunt: ambo fugerūt. demū ab Augusto sup̄ati sunt. Nā antoniū augustus in nicopoli vrbe captū coegit sibiipsi manū inferre. Cleopatrā vo vt viuā in ꝑtātem reducerēt. que paulopost ꝛ ipso in vinculis: alios in sepulchro antonij viri sui clam admoto aspidis morsu concidit hec quippe nulla fere nisi oris formositate ꝛ vere claritatis nota refulsit. Sed ecōtrario auaricia crudelitate atqꝫ oī luxuria mūdo conspicua fuit. Ac sic lagidarū seu egyptioꝝ regum imperiū euersum est; quod ꝑ annos. 306. sub regibus tredecim ꝑmansit: ꝛ augustus furente egyptū composuit.

Herodes antipatris idumei filius a romanis iudeoꝝ regnū suscipiēs: regnauit annis. 37. Antipater eñ tpe Sabini syrie pfecti adeo virtutib⁹ claruit vt regiū coniugiū meruerit. Et regis arabū neptē vxorē acceperit. Ex qua q̄tuor filios suscepit scꝫ phaselū: herodē hūc cognomēto ascalonitā: iosippū ⁊ feroam: ⁊ vnicā filiā noīe salomā. postea veneno extinctus. Et phaselus pmogenit⁹ interfect⁹: herodes ad antonium cōfugiēs. inde iudee rex coronat⁹. Cōtradiditqꝫ ei august⁹ tracōitidē ⁊ itureā totāqꝫ maritimā. Edificauit aūt in aschalone domū regiā. Et deinde agnomiatus est aschalonita. Natione eñ idume⁹ fuit ex patre arabs vero ex matre. Et extūc xp̄i dñi nr̄i ntītate vicina. Regnū ⁊ sacerdotiū iudee qd̄ pri⁹ p successiones maioꝝ tenebat destructū est. Ac sic moysi pphetia cōpleta. Nō deficiet princeps de iuda: nec dux de femoribus ei⁹ donec veniat cui repositū est: ⁊ ipse erit expectatio gentiū. Ipse suscepto regno samariā a fundamētis erigēs. Augustā in honorē augusti idest sebasten appellauit. Posuitqꝫ aquilā aureā sup speciosam portā tēpli iudeis egreferētib⁹. Fecit quoqꝫ herodion in q̄ sepult⁹ est. Templū magnificētissime decorauit. Demū anno. 26. hircanū principē sacerdotū ⁊ ei⁹ filiū qui patri in sacerdotio succedere debuerat interfecit. Sororēqꝫ ei⁹ vxorē suā cū duob⁹ filijs ppriis iā adolescētib⁹ atqꝫ vxoris matrē oēs interemit. Predictē quoqꝫ crudelitatib⁹ hoc addidit: qꝫ sororis sui noīe salome virū occidit. ⁊ cū eaꝫ alteri vxorē dedisset etiā ipsum e vita sustulit. Scribas pterea oēs ac diuine legis interptes simili scelere pemit. Postremo funestissim⁹ vir cū ih̄u xp̄i ntītatē magoꝝ inditio cognouisset. oēs puulos bethleeꝫ gladijs interemit. Quo facto repēte morbo intercutis pcussus: ⁊ scatētib⁹ toto corpe vermib⁹ miserā exalauit aīam. quīqꝫ supstitib⁹ filijs relictis scꝫ archelao: herode antipa: antipatro: lysania: ⁊ philippo. Ex quib⁹ q̄tuor fuere tetrarche vt ex euāgelio hr̄.

Agrippa colonia q̄ ad sinistrū rhenū latꝰ si-
ta est. locꝰ ⁊ situ ⁊ flumine clarꝰ ⁊ ppl'o. quā
alij scribunt Agrippinā dictā q̄ nūc Colonia di-
cit̄. Ea inferioris germanie vbiorꝝ vrbs ad cite-
rioris rheni ripas sita. Temporibꝰ enee troia-
ni a q̄dā troiano colono noīe (vt sicardꝰ cremo-
nēsis h̄z) iniciū sūpsit: ſ postmodū Claudij im-
patoris iussu qui agrippine maritꝰ fuit. ⁊ vbio-
rū ppl'is a sueuis fugatꝭ instaurata extitit. ⁊ ab
agrippina vxore ex eorꝝ ꝓgenia ducta appella-
ta. quā vrbē sic cōditā vbij ppl'i habitare cepe-
runt. Veriores tn̄ historici oēs asserunt q̄ M.
agrippa colonie illiꝰ auctor fuit. Qui licet multa
domi multa foris preclara cōstruxit. illam tn̄ ex
oībꝰ dignā cēsuit. cui suū nomē imponeret. Edi-
ficator ac bellator egregiꝰ dignusq̄ habitꝰ. quē
augustꝰ sibi generū ex toto orbe deligeret: nō q̄-
liscūq̄ filie: sed dilecte: sed vnice: sed auguste.
Is vrbē in emulationē Treueris opulentissimā
ordinauit: vt seditiones gallie cōprimere posset.
Hildericus aūt rex frācorꝝ lōge postea ex agrip-
pina fautores Egidij romani eiecit: francis im-
positis ex francorꝝ incolatu Coloniā appellauit
quāq̄ nōnulli coloniam romanorꝝ esse dixerūt.

Que ciuitas cū romanorū socia esset: fatali igne
ꝯsumpta est: in q̄ capitoliū ⁊ edificia ⁊ ritꝰ roma-
norꝝ instar fuere ⁊ adhuc nōnulla extant: habet
eñ capitoliū ad effigiē romani nisi q̄ ꝓ senatu
illic pacis ⁊ belli consilia agitante: hic famosi iu-
uenes ac puelle nocturnas laudes deo cōcinunt
eterna cōcordia. Ibi rotarū ⁊ armorꝝ strepitꝰ ac
gemitꝰ captiuorū. hic quies ⁊ gaudiū ac iocan-
tiū voces. deniq̄ illic bellū illuc pacificus triū-
phator ingredit̄. Videt̄ ibi templū vrbe me-
dia pulcherrimū quāuis inexpletū qđ haud im-
merito sūmū vocāt. Magorꝝ ibi regū corpa ab
ortu vsq̄ ad occasum tribus saltibus transuecta
Quos ad ethereū quondā regē ad presepia va-
gientē cū muneribꝰ veneratos legimus. hec li-
bera ac insignis vrbs metropolis est. Cuius ar-
chiepiscopꝰ romanū eligit impatorē. In ea mul-
ti scīa ⁊ sctītate claruere viri: quorꝝ de numero se-
uerinꝰ ipsius vrbis ep̄us. Et albertus magnus
cuiꝰ corpus apud predicatores obseruat̄. Ibi
50. ex thebeorꝝ legione cursuz sui agonis cōple-
uerūt. Vrsula q̄z cū vndeci virginū milibꝰ ⁊ alij
nōnulli in ea martiriū ꝓmeruerūt. Mirū aūt est
quāta ibi ciuilitas que vrbis spēs: que viroruz

grauitas que mūdicie matronarū. Peruetustū gētis colonie ritū esse vulgo ꝑsuasū preserti femineo Franciscus petracha scribit. Qui hoc insigne spectaculū vidit. In vigilia Johānis baptiste cū sol ad occidētē vergit. Oīs ripa preclaro ⁊ ingenti mulierū agmine tegit: ⁊ incredibilis sine offensione cōcursus erit: vicissimq; alacres pars herbis odoriferis intinctis reductisq; post cubitū manicis candidas in gurgite man⁹ ⁊ brachia lauant. Et tradūt oēm totius anni calamitatē eminentē fluuiali illius diei ablutione purgari. ⁊ deinceps letiora succedere. Itaq; lustrationē esse annuam in exhausto semꝑ studio cultū colendūq;. O nimiū felices rheni accole: quoꝝ ille miserias purgat germanie superioris nec hister nec albis italicoꝝ nec padus vnq; valuit purgare nec tyberis pigriora sūt hec flumina. Prope coloniā aquēsis vrbs Aquisgrani dicta karoli magni sedes. ⁊ in tēplo marmoreo verendū barbaris gentib⁹ illi⁹ principis sepulchrū. is statuit vt successores sui primā inde coronā. Et ꝓma inde imperij auspicia capescerēt: ꝙ hodieq; seruat: seruabit q̄diu romani frena imperij theutonica manus aget.

L. pomponius

L. pōponi⁹ historic⁹ ⁊ orator atellenaꝝ scꝑtor ꝑ h̄ tēp⁹ (eusebio teste) clar⁹ fuit. q̄ geographie libellū edidit. in q̄ vrbiū distantias ⁊ loca queq; mensurat.

Leoneus

Leone⁹ grāmaticus doctissim⁹ Gn. pōpei libert⁹. Is iussu dn̄i sui pōpei ꝯmētaria ī medicina q̄ pōpei⁹ deuicto metridate ī suis scrinijs cōpererat: ī nr̄m trāstulit sermonē. metridates em̄ medicine curiosus ab oībus sbiectis suis singula medicialia exq̄rēs comētationū hoꝝ ⁊ exēplaria ī archanis suis reliq̄rat.

M. agrippa

Agrippa gener octauiani edificator egregi⁹ rome q̄ multa cōstruxit ī edilitate sua adiecta v̄ginea aq̄ ceterisq; corriuatis atq; emēdatis lac⁹ septīgētos fecit: idq; fuit qd̄ octauianū augustū pp̄lo romāo vinū peteti sbiratū r̄ndisse scribit suetoni⁹ tot aq̄s ītroduxit agrippa gener me⁹ ⁊ vinū q̄ritis. colonieq; nomē ⁊ dignitatē dedit.

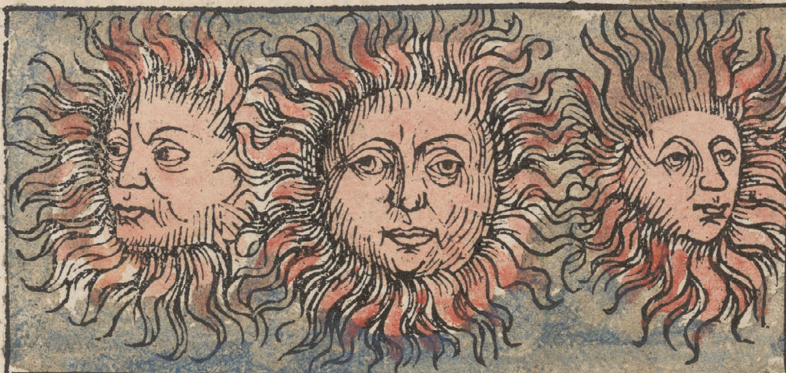

Augusta vindelicoꝝ inclita ⁊ superioris germanie vrbs vetusta. Cuius originē aliqui quā vetustissimā ostendere cupientes sicuti ceteri mortaliū. Gentem suevoꝝ a Japhet descendentē: eam primo inhabitasse ꝓuinciā scribunt. Ibiq̃ꝫ eam condidisse vbi habundantia aquarū: salubris aer ⁊ alia oportuna de facili haberi possent. Venientes enim suevi ad retiam locū aptum considerātes: ⁊ ad tuendū natura munitū ob concursum duoꝝ rapidissimoꝝ fluvioꝝ vinde ⁊ lici. hanc vrbem primo edificauerunt. Eamq̃ꝫ vindelicā a vinda ⁊ lico appellabant. Ea enim regio postea vsq̃ꝫ ad alpes vindelica dicebat᷑. Vniuersaq̃ꝫ montana pars in orientē ⁊ austrū vergens a rhetis vindelicisq̃ꝫ tenet᷑ vt Strabo ponit. Eam autē more vetusto vallo ac fossa cinxerunt amazones postq̃ꝫ europam inuaserūt suevos sub marsepia insuetis armis ⁊ securibus ꝑacutis ex hac vrbe cedere vsq̃ꝫ ad alpes coegerunt ⁊ desolatā reliquerunt. Cū hec ante cladē troie pacta sint. Eam ciuitatē ante troiam fuisse opinant᷑. Et temporib⁹ exitus filioꝝ israbel de egypto ante romā quingentos ⁊ quinquaginta annos conditā asserunt. Quā quidē a troianis ortam dicunt. Eligentes aūt sibi deam Zizam quā cererē fuisse opinant᷑. A qua hec vrbs zizaria dicta. Cuius templum vsq̃ꝫ ad tpa romanoꝝ inuiolatū ꝑmansit. Id vetustate collapsuꝫ nomē collis seruauit. Qui ab incolis Eysenberg hodie vocitat᷑. Per vindelicos deinde ac rethos florentissima cū muris ac ꝓpugnaculis facta. A romanis plurima bella ꝑpessa est. Cū libertatem semꝑ optaret: se a romanis vindelici alienarūt. Ideo diuus Octauianus Augustus Titū Enniū ꝑtorē cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos misit. In qua Auar bogudis regis filius adolescens in armis apud grecos ⁊ latinos peritus. Et Varro tribun⁹ militum claruerūt. Hi ciuitatem in fine estatis multitudine romanoꝝ obsessam varijs affecerunt incommodis. In ea oppugnatione Auar grecus occiditur. Et in vico criechsaueron, vbi sepultus fuit tale epigramma reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus auar pecudis de suevis more littatus. Perijt ⁊ pretor cum legione marcia vt pauci superessent in ea clade qui rem gestam recitarent. Locoq̃ꝫ cedis nomen dedit perdita legio in media nunc ciuitate perleich dicta. Ideo scribitur. Indicat hic collis romanam nomine cladem. Marcia quo legio tota simul perit. Varro quem verrem nominant amne

transmisso in paludibus se occultans lacui vernensee nomen dedit. Js postea consul sicilie infeliciter obijt. Et vt Suetonius refert q Octauianus Augustus omnes graues ignominias cladesq duas omnino nec alibi q in germania accepit. lolianam atq varrianam. varrianā pene exiciabilē tribus legionibus cū duce legatisq ꝛ auxilijs cōmunibus cesis. Deinde augustus p Tiberiū Nerone̅ (Cum Drusus frater ei⁹ recales regiones aggressus est) post varrianā cladē effluxo triennio vindelicos deuicit atq vrbem coꝝ immunitam reddit. Et vt verba strabonis libro quarto affirmāt. Tribus romanoꝝ milib⁹ cesar augustus missis vrbem Augustam habitandā tradidit. quo in loco varro castra iam habuerat. Claudius Drusus tamen eā postea instaurauit. Muris ac turribus ampliauit. Cūq auspicijs Augusti victa ꝛ aucta erat in honore̅ augusti Octauiani Augustam appellauere. De his bellis Oratius in odis mentionē facit. Videre rethi bella sub alpibus drusum gerentē vindelici. Quibus mos vnde ductus p omne tempus amazonia securi dextras obarment ꝛc. Cum aūt Suevi qui potentia ꝛ hominū frequentia reliquos antecellūt. hanc vrbez ꝑtutissimo elegerūt. Deinde in romano imperio stabilis ac fidelis pmansit magnū incrementum habuit ac multa prisce vetustatis monimenta in ea relicta sunt. Anno aūt salutis quarto ꝛ quinquagesimo sup nōgentesimū ꝛ vltra vngari germaniā ꝛ sueuiam vastantes Augustam obsiderūt: varijsq cladibus noricos rhetos ac sueuos afflixerunt. Otto primus impator aduersus eos pluribus diebus decertauit. Cosq tandem ad internitionē prope Augustā deleuit. Tres quoq in eo prelio eoꝝ regulos captos a militib⁹ suis adeū pductos cum ob clementiā seruare conaret. Sueui (eo nolente) suspendio necarunt. Cecidit in eo bello Diopoldus comes frater sancti Udalrici ꝛ Regniboldus fili⁹ sororis sue. Deinde diuus Udalricus episcopus vrbem illustriorē fecit. ꝛ eccl'iam sancte Affre instaurauit. Que olim ab Attila ꝛ nūc ab hunis lesionem sensit. Et eccl'iam sancti Johannis ꝛ sancti Stephani cōstruxit. Ornat q hec impialis ciuitas publicis ꝛ priuatis edificijs pulcherrimis. Et ꝑsertim basilica epāli ampla beate Marie virgini dicata. Et cenobij sancti Udalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiusdē sancti epi ꝛ Simperti ac beate Affre martyris ac plurimoꝝ sanctoꝝ pcipuo honore obseruant: qui auguste varijs ob tormētis martiriū pmeruerūt

Tres soles post mortē Julij Cesaris sequēti die exorti sunt ⁊ apparuerūt in oriēte: qui paulatim in vnū corpꝰ solare redacti sunt ⁊ in eundē orbē cōuenerūt: significātes dominiū Lucij antonij ⁊ .M. antonij atqꝫ Augusti in vnā monarchiā reducendū: vel potius qꝛ noticia trini ⁊ vniꝰ dei toti orbi futura iminebat. Bos quoqꝫ aranti in suburbano rome locutꝰ est: dicens frustra se vrgeri quia in breui magis homines defituros esse qꝫ frumenta.

Bibliotheca toto vrbe terrarū noīatissima .40. miliū librorꝝ in egypto cōburit. Ibi accurata diligentia in colligēdis libris p veteres laudat. Nā aristoteles ⁊ bibliothecā ⁊ scolā Theophrasto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitrat) qui libros cōgregauit: ⁊ egypti reges bibliothece ordinē docuit. Deinde Theophrastus neleo tradidit. Neleus scepsim detulit ad hoīes imperitos: qui libros inclusos ac negligētes cōpositos tenebant. Ptholomeꝰ quoqꝫ philadelphꝰ maximū numerū librorꝝ collegit. Et vt Seneca tradidit. xl. milia librorū alexandrie arserunt pulcherrimū regie opulentie monimentū: sicut ⁊ Liuiꝰ qui elegantie cureqꝫ regum egregiū id opus ait fuisse. Non fuit elegantia illud aut cura: sed studiosa luxuria: imo nec studiosa quidē qn̄ nō in studiū sed in spectaculū cōparauerant: sicut plerisqꝫ ignaris etiam seruilū litterarū libri non studiorum instrumenta sed cenationū instrumenta sunt.

Salustius

Salustius romanus historicus ac philosophꝰ Ciceronis emulus rome claruit. Is fuit nobilitate veritatis insignis historicus quippe qui de bello catilinario: necnō ⁊ de bello iugurthino libros edidit celebres: ac nōnullas scripsit epistolas.

M. Varro

M. Uarro vico atice ⁊ narbonensi prouincia natus rome in precio plurimus fuit eruditissimus quidē ⁊ acutissimi ingenij vir: atqꝫ in omni seculari eruditione peritus: qui annū agens .35. grecas lr̄as cum summo studio didicit: hic vir doctissimꝰ vndecūqꝫ qui tam multa scripsit: quā multa vix queqꝫ legere credamꝰ: hic quoqꝫ teste Isidero innumerabiles edidit libros inter quos .415. antiquitatum precipui: quos in res diuinas humanasqꝫ diuisit. Edidit insup ⁊ librū de lingua latina: ⁊ librū moralē: de quo sn̄iam ponimus hanc. Amici diuitū palee sunt circa grana. Uis (inquit) experiri amicū: calamitosus fias. Scripsit ⁊ librum de deorum cultu. vixit annis .90.

Uirgilius Maro

Uirgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentibꝰ modicis fuit ⁊ pcipue patre marone. Natus est Cn. pompeio magno: ⁊ .M. licinio crasso primū cōsul. iduū octobriū die in pago qui andes dicit: qui est a mantua non procul. Mater eius maia se enixam laureū ramū somniauit: haud dubiam spem prosperis geniture. Initiū etatis cremone egit: sumpta virili toga mediolanū: inde paulopost neapolim transijt: vbi cum lr̄is ⁊ grecis ⁊ latinis vehemētissimā operam dedisset: tandē omni cura omniqꝫ studio indulsit medicine ⁊ mathematicis. Quibus rebus cum ante alios eruditior peritiorqꝫ esset: se in vrbē contulit: vbi ab augusto acceptus fuit: ⁊ illū pollioni cōmēdauit. Corpore ⁊ statura fuit grandi: aquilino colore: facie rusticana: valitudine varia. Nāqꝫ plerūqꝫ ab stomacho ⁊ faucibus ac dolore capitis laborabat. Quecūqꝫ ab augusto petijt repulsam habuit nunqꝫ. Parentibus quot annis aurum ad abundantem alitum mittebat: quos iam grandis amisit. Multa scripsit priapeiam culicem moretum deinde buccolicā postea georgicā in honore mecenatis nouissime eneidē. Obijt deniqꝫ brundusij anno etatis sue .52. Cuius ossa in via puteolana neapolim trāslata intra lapidem sepulta sunt: vbi inscriptū est. Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nunc parthenope: cecini pascua rura duces.

Horacius Flaccus

Horacius poeta laudatissimus: patria venusinus: patre libertino natꝰ: fuit statura breuis: rome liberalibus litteris eruditus: deinde athenis doctissimus euasit: familiaritatem. M. bruti qui cesarem occidit adeptus: factus ab illo tribunus militum contra. M. antoniū ⁊ augustum cum victus fuisset brutus ex clade aufugit. Cui postea augustus mecenatis gratia pepcit. Liberatus ad poetica se conuertit. Scripsitqꝫ odas poetriā ⁊ ep̄las. Et cū optimis studijs innumerabiles diuicias cumulasset. tandem rome moriens augustum instituit heredem. Obijt sed etatis sue anno apud mecenatem sepultus.

Caius Julius Cesar

Octauianus Augustus

Marcus Antonius

Caius iulius cesar lucij filius. Annū agens sextūdecimū patrem amisit: questor iuliā amitā vxoremq̨ corneliā defunctas laudauit e more ꝓ rostris edilis ꝑter comiciū ac forum basilicasq̨: etiā capitoliū ornauit. Ex ꝑtura deinde sortitꝰ hispaniā cū bibulo cōsul creatꝰ inito honore primꝰ omniū instituit. vt tam senatꝰ q̨ populi diurna acta conficerent ⁊ publicarent. Sub id tempus calphurniā. L. pisonis filiā successuri sibi i ꝯsulatu duxit vxorē suāq̨ iuliā Cneo pompeio collocauit. Gessit deinde nouem annis bella ꝑ omnē fere galliā que a saltu pyrrene alpibusq̨ ⁊ monte gebēna fluminibꝰ rheno ⁊ rhodano cōtinet. Eodē tpis spacio matrē primo deinde filiā: nec multopost neptē amisit. cōfectis bellis quinq̨es triūphauit. primū ⁊ excellētissimū egit gallicū: sequentē alexandrinū deinde ponticū: ꝓximū affricanū: nouissimū hispaniensem. edidit spectacula varij generis. fuisse tradit excelsa statura colore candido teretibꝰ mēbris ore paulo pleniore: nigris vegetibusq̨ oculis valitudine ꝓspera: nisi q̨ tpe extremo repente aīo linqui atq̨ etiā ꝑ somniū exterreri solebat: habitauit primo in suburro modicis edibꝰ: post pontificatū maximū in sacra via domo pub. In obeundis expeditionibꝰ dubiū caucior ne an audacior. Compositis vbiq̨ ciuilibꝰ bellis vrbis ⁊ orbis monarchiā tenuit. Et olimpiade. 183. romanis imꝑare cepit. ⁊ imꝑauit annis. 4. mensibꝰ. 7. A quo deinde romanorū principes cesares appellati sunt. Cū aūt cōtra morē libertatis honores ex sua libertate ꝑstaret. cōspiratū est in eum a sexaginta ampliꝰ. C. cossio. M. q̨ ⁊ decimo bruto. Ei tn̄ futura cedes euidentibꝰ ꝓdigijs denūciata est. Cūq̨ in capitolium applicuisset ꝯspirati specie officij circūsteterūt. a quibꝰ tribꝰ ⁊ viginti vulneribꝰ cōfossus est. Hunc vite exitū cesar habuit anno etatis sue. 56. Cuiꝰ corpꝰ in campo marcio ꝓ rostris combustū est. ꝑcussorum aūt fere neq̨ triennio quisq̨ amplius suꝑuixit. neq̨ sua morte defunctus est.

Octauianus Augustus patre Octauio senatore genitꝰ natꝰ est. M. T. cicerone ⁊ Antonio ꝯsulibꝰ. ix. kal. octobris paulo ante solis ortū. In quarto anno patrē amisit. duodecimū agens annū auiā iuliā defunctā ꝓ concione laudauit. quadriēnio post virili toga sumpta: militaribꝰ donis triūpho cesaris affricano donatꝰ est. Bella ciuilia quinq̨ gessit. mutinēse: philippēse: parusinum siculū: attiacū. Ex quibꝰ primū ⁊ nouissimū aduersus marcū antoniū. Secundū aduersus brutū ⁊ cassium. Terciū aduersus antoniū triūuiri fratrē. Quartū aduersus sextū pompei filiū. Iniciū horū ⁊ causa fuit ob necē auūculi iulij. Domuit q̨z cōtabriā: aquitaniā: pānoniā: dalmaciā cū illirico oī Item rheciā ⁊ vindelicos ⁊ salassos gentes alpinas coercuit. ⁊ dacorū incursiones tribꝰ eorū ducibus cū magna copia cesis. Germanosq̨ vltra albim fluuiū summouit. Aliasq̨ nationes male quietas ad obsequium redegit. Publica oꝑa plurima extruxit. Spectaculorū ⁊ assiduitate ⁊ varietate ⁊ magnificētia oēs antecessit. Sponsaz habuit adolescēs. P. seruili filiā. Sed recōciliatꝰ antonio ꝑuignā eiꝰ claudiam duxit vxorē. vix duz nubilē ac simultate cū fuluia socru exorta intactā adhuc scriboniā in mr̄imoniū accepit cū qua diuortiū fecit. Ac statim liuiā drusillā mr̄imonio tiberij neronis ⁊ quidē ꝑgnantē abduxit. dilexitq̨ vnice ac ꝑseueranter. ex scribonia iuliā. ex liuia nihil liberorū tulit. Juliā primū marcello deinde vt is obijt. M. agrippe nuptui dedit. Nepotes ex agrippa ⁊ iulia tres habuit ⁊ neptes duas. Forma fuit eximia ⁊ ꝑ oēs etatis gradus venustissima. oculos habuit claros ⁊ nitidos. capillū leuiter inflexū ⁊ subflauū: suꝑcilia cōiuncta: mediocres aures: nasum ⁊ a sūmo eminentionē ⁊ ab imo deductiorē. Colorē inter aquilū candidūq̨: staturā breuez Eloquētiā studiaq̨ liberalia ab etate prima cupide ⁊ laboriosissime exercuit. Multa varij generis prosa oratione cōposuit. Deniq̨ cū de oriēte victor reuersus esset. tūc primū Augustꝰ eo q̨ rempub. auxerat cōsalutatꝰ est. Et extunc summā rerū ꝑtātem quā greci monarchiā vocāt adeptus est. A quo postea Augusti romanorū reges appellati sunt. Auxit ornauitq̨ romā edificijs multis: isto gloriās dicto. Urbem latericiā repi: marmoreā relinquo. Imꝑauit annis. 56. Janū quirinū semel atq̨ iterū a cōdita vrbe ante memoriā suā clausum: terrā mariq̨ pace parta interclusit: ꝑ que pacis tpa Saluator nr̄ ihs xp̄s nasci voluit. Is tandem nole succubuit oībꝰ dimissis in osculis liuie ⁊ in hac voce defecit. Liuia nr̄i cōiugij memor viue ac vale sortitus exitū facilē ⁊ qualē semꝑ optauerat Anno etatis sue. 78.

Marcus Antoniꝰ cōsul a senatu hostis adiudicatꝰ missi ad eū ꝑsequendū pansa ⁊ hirciꝰ ⁊ octauianus adolescēs. Deinde cesar cū Antonio pacē fecit. ac sic inter eos diuisa est respu. vt Augustꝰ hispanias gallias ⁊ italiā teneret. Antoniꝰ asiam pontū ⁊ oriētem. Is postea repudiata sorore cesaris Augusti octauiani Cleopatrā reginam egypti duxit vxorem. cōmouitq̨ belluz ciuile dum cupiditate muliebri optaret vrbe regnare. victus est ab augusto nouali pugna apud acciū qui locus in epiro est. ex qua fugit in egyptū ⁊ desperās rebus cum oēs ad Augustum trāsiret ipse se interemit. sicq̨ egyptus per Octauianum imperio adiecta est.

SIbilla tiburtina vates p̄cipua: cui ꝓpriū nomē albunea fuit: in italia floruit ⁊ multa p̄dixit. ⁊ q2 tiburre ciuitati iuxta amōis ripas vt dea colebat̄: iō tiburtina dicta fuit: ī gurgite ipsiꝰ flumīs cuiꝰ simulacrū tenēs ī manu librū inuētū fuit: hāc augustꝰ octauianꝰ (cū rōani ei diuinos honores exhiberēt) ꝯsuluit. Que pꝰ triū dierū ieiuniū r̄ndit ea q̄ diuꝰ augustinꝰ refert: iudicii signū tellꝰ sudore madescet. E celo rex aduenict ꝑ secula futurꝰ. Et sūt. 27. versus q̊rū vltimꝰ est. Decidet e celo ignisq̃ ⁊ sulphuris amnis: quoꝝ capitaliū lr̄e teste eodē: hūc sensum reddūt: ihs xp̄s dei filiꝰ saluator. Quibꝰ dictꝫ illico (vidēte augusto) celū apertū est: ⁊ nimiꝰ splēdor irruit super eū Viditq̃ in celo pulcherrimā virginē stātē in altari puerulū baiulātē: q̄ visa repēte ⁊ vocē audiuit dicētē: hec ara filii dei est: atq̃ ita augustꝰ in thalamo suo existēs: h̄ audiēs ⁊ vidēs in terrā ꝓcidit ⁊ deū adorauit. Quāobrem augustꝰ deū se appellari oīno recusauit: q̄ ī loco postea ad rei mēoriā templū sub titulo sctē marie v̄ginis in ara celi edificatū fuit: quē locū ordo bti Frācisci excolendū nunc possidet. Alii describūt eā nō senem cū veste rubea: ⁊ pelle hircina in humeris cū capillis dispersis in manu h̄ scriptū tenentē. Nascet̄ xp̄s in bethleē: annūciabit̄ in nazareth regnāte thauro pacifico fundatore quietis. O felix illa mater cuiꝰ vbera illū lactabunt.

PRodigia in n̄tiuitate xp̄i visa. olei fons (vt eutropiꝰ ⁊ alii testant̄) Rome e taberna meritoria in trāstiberina regione ex terra ꝑ totā effluxit die: denuncians christi gratiā omnibꝰ gentibꝰ datam: quo etiā die aureꝰ circulus circa solē apparuit: romuli quoq̃ statua ⁊ templū pacis corruere.

Ouidius naso poeta

PUbl. ouidiꝰ naso sulmonēsis clarissimꝰ poeta hac tēpestate rome claruit: ⁊ multa cōscripsit: hic ex sulmone brucioꝝ oppido ortū habuit: vt ipse testat̄: sulmo mihi patria est gelidis vberrimꝰ vndis: miliaq3 nouies distat ab vrbe decē. Is apō athenas p̄mo poeticā: deinde philosophicā disciplinā optīe didicit: veniēsq̃ romam apud augustū cesarē ⁊ vita ⁊ carmine plurimū valuit. Sed multoꝝ post dierū curricula anno etatis sue q̄nq̄gesimo ab eodē augusto in pontū insulā apud sarmatas relegatꝰ est: de hoc in libro de ponto ait. Naso minꝰ prudēs artē dum tradit amādi. doctrine triste preciū magister habet. Cuiꝰ quippe mores ea erant facilitate qua ⁊ carmina. Tandē anno. 5. imperii Tiberii cesaris: etatis v̄o sue. 54. obiit.

Titꝰ liuiꝰ historicꝰ

TItꝰ liuiꝰ patauinꝰ magnꝰ ⁊ historicoꝝ tam grecoꝝ q̄ latinoꝝ p̄riceps. anno. 16. añ xp̄i aduētū rome claruit. Et hieronymꝰ diuꝰ ex verbis plinii de eo scribit. Ad titū liuiū lacteo fonte manantē de vltimis hispanie galliarūq̃ finibꝰ quosdā venisse nobiles legimꝰ vt quos ad cōtemplationē sui roma nō traxerat: viuꝰ hoīs fama ꝑduxit. habuit illa etas inauditū oībꝰ seculis celeberrimūq̃ miraculū: vt vrbē tantā ingressi: aliud extra vrbē q̄rerent: hic ab augusto honoribꝰ ⁊ diuiciis honoratꝰ fuit diligētissimꝰ historiarū indagatur: centum ⁊ decē historiarū libros ꝯscripsit. Cuiꝰ operū maximā partē (tꝑoꝝ malignitate) amisimꝰ. Vixit annis. 80. ⁊ q̄rto imperii tiberii cesaris anno patauii obiit: ⁊ ibidē sepultꝰ. Cuiꝰ sepulchrū adhuc ī diue v̄ginis Iustine vestibulo extat his titulis adornatū. Ti. liuiꝰ. Ti. fi. q̄rte legiōis: Aliis cōcordialis patauii sibi ⁊ suis oībꝰ. Eiꝰ ossa cū postea inuēta fuissent veneti qui pretoriū ipsiꝰ vrbis cōcrematū instaurauerunt in cōspicuo ipsiꝰ fastigio collocauerunt.

Valeriꝰ maximꝰ

VAleriꝰ maximꝰ romanꝰ phus ⁊ orator luculentissimꝰ. Anno. 15. añ xp̄i aduētū rome clarꝰ fuit: ac augusto cesari charissimꝰ habitꝰ: q̄ inter cetera libros nouem s̄mone lucutētissimo cōposuit scʒ de dictꝫ factisq̃ mēorabilibꝰ viroꝝ: q̄ apō romāos ⁊ grecos habebāt̄ illustres: addēs etiā ex ꝓpriis nōnulla ad virtutū cōmēdationes vicioꝝq̃ detestationē pertinētia Ex q̄bꝰ hāc mēorabilē excerpimꝰ s̄niam. Lento em̄ ḡdu ad vindictā sui diuina ꝓcedit ira, tarditatēq̃ supplicii grauitate cōpensat.

Solinus

SOlinū q3 historicū ⁊ oratorē grauissimū tempestate istac ex libris ipsius floruisse conīcimꝰ. cū ⁊ ipse collectanoꝝ librum optimū edidit. ⁊ ad augustū cesarē rome obtulit. In quo similit̄ terrā pingit ac vrbiū distantias ⁊ loca multa mensurat. Eūq̃ librū collectaneū id est de mirabilibus mundi appellauit.

Strabo

STrabonē etiaȝ historicū ⁊ geographū ac phm: necnō homerice maiestatis expositorē (vt q̄busdā placet) natione cretēsem hisdē tꝑibꝰ illustrē fuisse ex opibꝰ suis inuenimꝰ. qui cuȝ doctissimꝰ vir eēt ⁊ magnaꝝ reꝝ cognitione peritissimꝰ haberet. Inter cetera sue virtutis monimēta de geographia mundi decem ⁊ septē libros ꝑpulchros edidit. In quibꝰ vel omissas vel neglectas ant vetustate oblitas orbis ꝑtes ad vnguē restituit. Et diligētissime designauit: ꝑplos nationes res gestas: mōtes: maria: ⁊ eoꝝ termīos ante oculos nr̄os clarissime posuit. hic ex mitridatis regꝭ sanguīe maternali linea originē duxit. Cuiꝰ clarissimū opꝰ diu latinis incognitū Nicolaꝰ papa q̄ntꝰ ꝑ gregoriū Typernatē trāsferri ī ꝑte voluit. Reliquū vō opis mancū videlȝ europā guarinꝰ veronēsis absolutū reddidit

Joachim

Anna

ANna mulier hebrea isachar iudei filia in cōiugiuȝ ioachim viri sanctissimi de tribu sua tradita. Cū diu sterilis ⁊ sine ꝓle stetisset: post multas orationes ⁊ lachrimas angelica monitione premissa Mariā futurā dei genitricē genuit filiam. Qua ꝓcreata mox ioachim viro defuncto: nupsit alteri viro noīe Cleophe. de quo etiā alteraȝ mariam Cleophe suscepit filiā. Cleophas aūt mariam filiastrā p̄dictā ioseph copulauit vxorē. Sed ⁊ mariā filiaȝ suam Alueo tradidit vxorē ex q̄ nati sunt Jacobꝰ alphei Symō chananeꝰ ⁊ Judas thadeꝰ. Mortuo q̄ȝ cleopha anna tercio secundū legem moysi alteri viro noīe Salome nupsit. ex q̄ terciaȝ filiā noīe mariam solome genuit. que tandeȝ zebedeo despōsata. Jacobū maiorē ⁊ Johannē euangelistā pepit filios. Hec q̄ppe anna sororē noīe ysmeriā habuit de qua nata est Elisabeth iohannis baptiste mater. Anna cum in preceptis ⁊ in vijs dn̄i toto tꝑe vite sue ambulasset plena dierū quieuit in dn̄o.

ZAcharias hebreꝰ de vicō abia sacerdos ⁊ ꝓpheta dn̄i diui Johannis baptiste genitor vir totiꝰ sanctitatis exemplar Elizabeth virginis marie cōsobrinā duxit vxorē. Ambo quidē innocētia pietate ⁊ grā sanctissimi. Qui cum diu steriles fuissent: ⁊ iam Elizabeth ꝓcessisset ī dies suos: ⁊ muliebria ei fieri desijssent. dn̄s eorum orationibꝰ ꝑmotꝰ: filiū tandē noīe Johannē baptistā dedit. Naȝ cū zacharias in ordine sacerdotio fungeret ⁊ incensum adoleret. Solus templum dn̄i ingressus vidit in dextera parte altaris incensi angelum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua sequēti anno pariet tibi filiū ⁊ multi in eiꝰ natiuitate gaudebūt ⁊ erit magnꝰ coram dn̄o. Vinum ⁊ siceram nō bibet. Zacharias ait: ego iam senex sum ⁊ vxor mea ꝓcessit in diebꝰ suis. Angelus incredulitatis signū dixit: q2 mutꝰ eris quousq̄ȝ hec implebunt. Zacharias templi fores egressus cum

Zacharias. Elizabeth

nec loqui posset intellexerunt eum visionē vidisse. abiēs in domū suam ⁊ statim Elizabeth concepit. ⁊ pre verecundia quinq̄ȝ mensibꝰ se occultauit. In sexto deniq̄ȝ mēse Maria virgo ⁊ dn̄i mater a spiritusancto impregnata ad salutandā eam ꝑrexit. Cuiꝰ salutationē sensit Elizabeth. exultauit infans pre gaudio in vtero eiꝰ. Peperit deniq̄ȝ filiū Elizabeth ⁊ vicini ⁊ cognati ei cōgratulabant. Cū die octaua circūcideret puer: innuerūt patri quē vellet vocari eum. Accipiēsq̄ȝ calamū scripsit. Johannes est nomē eiꝰ. ⁊ cōfestim aptuȝ est os eiꝰ ⁊ ꝓphetauit dicēs. Bn̄dictꝰ dn̄s deꝰ isrl̄ ⁊c̄. Tandē in oī sanctitate vt ꝓpheta defunctꝰ est.

Maria virgo

MAria beatissima ac gloriosissima dei genitrix: virgoq̄ȝ ꝑpetua ex radice iesse exorta. Anno. 28. imperij Augusti in nazareth ciuitate Juda patre Joachim: matreq̄ȝ Anna nascit. Puella siquidē elegātissima oīmq̄ȝ oculis admirabilis. quā cū mater ablactasset: tercio etatis sue anno iuxta votū tēpli seruicio cū reliq̄s virginibꝰ mancipārūt. quo in loco p̄ter etatē sicut ceteras nobilitate ⁊ pulchritudine p̄cellebat. ita ⁊ doctrinā ⁊ sancte viuēdi rōnē ab ipsis teneris annis ⁊ exemplo ⁊ lectione didicit. adeo vt breui ⁊ religione ⁊ sanctitate: necnō ⁊ humilitate tuȝ in rebꝰ diuinis tuȝ in humanis reliq̄s sacris virginibꝰ fieret incōperabilis: quāobrē deꝰ delegit eam in matrē incarnationis filij sui. Et cū tredecimū etatis sue explesset annū diuino disponēte cōsilio Joseph de tribu sua cōnubio cōiuncta fuit. Qua despōsata cōfestim angelꝰ Gabriel in nazareth ad eam venit ⁊ magno lumine coruscans virginis thalamū venerabiliter intrauit. ⁊ eam his verbis salutauit. Aue grā plena dn̄s tecū. Adiecitq̄ȝ Inuenisti grāȝ apud dn̄m. Ecce cōcipies ⁊ paries filiū ⁊ vocabis nomē eiꝰ ihm̄. Ad hec maria. Ecce ancilla dn̄i fiat mihi s̄m verbū tuū. Et subito verbū caro factū est. Quibꝰ gestis repēte ad Elisabeth visitādā ꝑrexit: vbi ꝑ tres mēses ꝑmāsit. Ibiq̄ȝ mirificū cecinit carmē. Magnificat aīa mea dn̄m. Edito itaq̄ȝ Johanne baptista. Maria iam grauida domū redijt. q̄d vbi Joseph vir eiꝰ didicisset eam esse pregnantē: decreuit ipam occulte dimittere. Sed eo hec cogitāte (vt Matheꝰ ait) Angelꝰ dn̄i ꝑ somniū ipm̄ monuit q̄ natū in eo erat hoc de sp̄ūsctō esse ꝯtestatꝰ est. Reliq̄ vō beatissime virginis marie gesta ⁊ obseq̄a ⁊ actus vite eiꝰ vsq̄ȝ ad passionē filij eiꝰ. ex euangelio colligi possunt.

Anna bte vgi marie

Iohãnes baptista xpi ihu precursor ex sctissimis parẽtib⁹ Zacharia ꝛ Elizabeth nat⁹. vir ab ipso matris sue vtero sctificat⁹. ꝛ inter mulierũ natos (dño testãte) nõ surrexit maior isto: qppe pp̄ha ꝛ plus q̃ ꝓpheta fuit cũ xp̄m redẽptorẽ digito mõstrauit dicẽs. Ecce agnus dei ꝛc. Js trãsactis infantie annis lz tenellus ꝛ parẽtib⁹ antiqs vnicus ob amorẽ celestis patrie heremũ petijt. Post hec cũ trigesimũ vite sue annũ attigisset duodecimo impij Tiberij cesaris anno ꝓcurãte põtio pilato iudeã factũ est verbũ dñi sup eũ in deserto. Et venit ĩ oẽm iordanis regionẽ: predicãs baptismũ pnie. eã ob rem multis ad eũ cõcurrẽtibus singulis quibuscũqz interrogãtibus: cõuenientia dabat respõsa. Demũ ab herode antipa paulo ante predicationẽ xpi captus carceri mãcipat⁹. Arguebat em̃ ipsũ dicẽs. Nõ licet tibi habere vxorẽ fris tui. Et illa instigãte p annũ pedore carceris ꝛ maxia inedia eũ macerari fecit: post annũ adueniente die natalis herodis cõuocauit cũctos gallilee pricipes ꝛ nobiliores ad cõuiuiũ: qbus epulãtib⁹ herodiadis filia vocib⁹ gestiuit ac saltauit: ꝛ sũme placuit regi: q̃ iurãdo pollicit⁹ est dare qdcũqz postulasset: a matre ꝓmonita: petijt caput Johannis in disco. Rex cõtristatus ꝓpter iusiurandũ misso spiculatore decolari eum fecit.

Decollatio sancti Johãnis baptiste precursoris dñi.

Desponsatio vgi marie.

Annunciatio dominica.

Sexta seculi etas nato dn̄o nr̄o ihesu xp̄o inchoata est. In principio q̄dragesimi secūdi anni imperij Augusti cesaris: p̄mo ⁊ trigesimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centesime nonagesime tercie olimpiadis. Ab vrbe cōdita. 759. A captiuitate iudeorꝝ. 545. A dauid regno 1029. A ntītate abrahe. 2015. A diluuio noe: 2957. Ab adam. 5199. A cōceptione iohānis baptiste mēse sexto. Durabitqꜫ p tempꝰ totū q̄d gr̄e appellat̃. Et ꝑtracta est a xp̄i ihesu bn̄dicta ntītate vsqꜫ in tempꝰ p̄n̄s p annos mille q̄dringētos nonagintaduos. Habebitqꜫ decursuꝫ vsqꜫ ad tpa antixp̄i: aut ad cōsūmationē seculi: que nulla generationū aut tpoꝝ serie certa: sed veluti decrepita totiꝰ mūdi morte erit finiēda: hāc etatē vt scriptū est quidā ab incarnatiōe xp̄i incipiūt: quidā a baptismo xp̄i ꝓpter vim regeneratiuā aquis datam iam circūcisione terminata. Alij aūt a passione: quia iam aperta est paradisi porta: ⁊ inchoata est septima quiescentiū. Et ex hac sexta etate originē ac fundamētū: christianū imperium ⁊ summum pontificiū cum laude habuerunt.

Mariannes regina hebreoꝝ filia aristoboli ab herode viro suo ob īuidiā occidit̃. Nā vt iosephꝰ ait tāte tamqꜫ inuise pulchritudīs clara fuit: vt nō solū eo tp̄e formositate femīas anteire crederet̃ ꝭ celesti arbitraret̃ imago. Tādē a matre ⁊ sorore herodi accusat̃ q̄p effigiē suā ad octauianū trāsmisisset: vt i sui desideriū ꝓuocaret. q̄ cū crederet herodes: capitali sn̄ia eā occidi iussit.

Non defuit p̄ceps ex iudeis vsqꜫ ad hūc diem: quo primum acceperunt hunc herodem alienigenā. Tempus quippe erat vt veniret ille cui repromissum erat: quod nouo ꝑmissuꝫ est restamēto: vt ipse esset expectatio gētiū. Cessauit ḡ ac merito eoꝝ vnctio: hoc est imperiū: q2 ex danielis sn̄ia sanctꝰ sctoꝝ venerat.

IHesus xp̄us dei filiꝰ saluatoꝛ ⁊ redēptoꝛ noster. Imperij Augusti cesaris qui tuꝫ oꝛbi impꝛitabat anno q̄dragesimosecūdo. Cirino tuꝫ preside: vniuerso oꝛbe pacato ī bethleem iude nascit̄ quē Maria virgo angelo annūciāte ex sp̄usancto cōcepit ⁊ pepit ad abolendā humani generis labē ꝓpter primoꝝ inobediētiā cōtractā. Qui nascēdo viuēdo moriēdo resuscitando ⁊ in celū ascēdēdo vt deū se ostēderet multa ⁊ inaudita miracula fecit. Quoꝝ primū est qḋ tam mirabilit̄ natus sit. Et angeli in celo cantauerunt Gloꝛia in excelsis deo. ac pastoribus gaudiū magnū angeli euangelizauerūt dicētes natū esse mūdi saluatoꝛē. Deinde octaua die delatꝰ fuit in templū circūcisionis gr̄a: ⁊ ihesus appellatꝰ. Postea tredecima die magi ad eū adoꝛandū tribꝰ muneribꝰ in syriā pꝛeterūt: stella duce. Hūc deinde puerulū die q̄dragesimo mater in tēplū detulit. quē symon vir iustus in vlnis suscipiēs saluatoꝛē ꝓfitēdo ait. Nunc dimittis seruū tuū dn̄e in pace ⁊c̄. Inde post quietē Joseph ab angelo admonitꝰ vt eū cū matre in egyptū trāsferret cū futurū esset vt Herodes pueros occideret. Ibi vsq̧ ad obitū herodis cōmoratus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: ꝓpter quod nazarenus appellatꝰ fuit. Cetera ex familiarissima euāgelij historia patēt.

Procuratores Judee

Archelaus

Componius

Marcus

Annius

Ualerius

Pontius pilatus

ARchelaꝰ magni herodis filiꝰ pr̄e sublato regnuit annis. 9. Ipsuꝫ augustꝰ ob pr̄is amoꝛē cuꝫ ceterꝭ fratribꝰ maxio ſp honoꝛe ꝓsecutꝰ fuit. Tandē accusatꝰ ab augusto apud viennā allobrogū ciuitatē relegatꝰ fuit. ⁊ fines eiꝰ in ꝓuīciā redacti sunt.

CHristus ih̄s agēs duodecimū annū cū parētibꝰ ad diē festū celebrādum hierosolimā de moꝛe petijt. Ibiq̧ ī tēplo duꝫ inter sacre legis doctoꝛes nexus ambiguos solueret nō deꝰ: ſꝫ admirāde indolis puer ab eis creditꝰ est: parētes v̄o inde abeuntes cū pueꝝ subseq̄ nō viderēt solicitudine pleni ad tēplū redeunt: eūq̧ inter sacre legis doctoꝛes sciscitātē īuenerunt. a q̄bus bene monitꝰ in patriaꝫ cuꝫ eisdē reuersus est. ⁊ subditus fuit illis.

COmponiꝰ q̄ cirini collega fuit ab augusto: pꝰ archelauꝫ mittit̄ ꝓcuratoꝛ.

MArcus cōponio romam reuerso successit. sub quo salome soroꝛ herodis defuncta fuit.

ANniꝰ ruffus successit marco. ſꝫ q̄ moꝛit̄ augustꝰ dn̄o. 15. annum agente.

DOminꝰ ih̄s cuꝫ. 30. annoꝝ etatꝭ esset ad ap̄iendaꝫ vite eterne ianuaꝫ. ī ioꝛdanis alueo se a ioh̄e baptizari voluit: statimq̧ vox e celo intonuit. Hic est filiꝰ meꝰ ⁊c̄. ip̄m audite. ⁊ spiritꝰ sanctꝰ in modū columbe sup̱ euꝫ mansit. deinde ī desertuꝫ ductꝰ. 40. diebꝰ ⁊ noctibꝰ ieiunauit: ⁊ postea esurijt. Inde q̄ꝫ sup̱atꝭ diaboli tētatiōibꝰ. Cum postea in templum venisset de eo vēdentes ⁊ ementes eiecit ⁊c̄.

UAleriꝰ romanꝰ ex illustri graccoꝝ familia natꝰ āno p̄mo imp̱ij Tiberij cesaris ab eo ꝓcuratoꝛ pꝰ annū ruffū ī iudeā mittit̄: q̄ ingr̄atu suscepto p̄mꝰ apḋ iudeos pōtificatū vēdere cepit. ⁊ p̄fuit annis. 9.

PIlatꝰ natione gallꝰ ex lugduno vꝛbe natꝰ vir callidꝰ ⁊ facinoꝛosus. Anno 13. imp̱ij Tiberij ce. valerio gracco p̄dicto abꝛogato. iudee ꝓcuratoꝛ a cesare designatus: p̄fuit ānis. 10. Is suo ingenio iudeoꝝ vesaniā supp̄ssit: ⁊ postmodū eoꝝ suggestione ih̄m cruci affixit. deinde sibi timens de eiꝰ doctrina moꝛteq̧ admonere tiberiuꝫ curauit: q̄ eū in deos referēdū cēsuit: senatꝰ vetuit qꝛ nō ad se p̱iꝰ ſꝫ ad tiberiuꝫ sc̄psisset: inde ꝓpter iudeoꝝ accusatiōes ab officio amotꝰ: apḋ lugdunū oꝛtꝰ sui ciuitatē ꝑpetuo exilio ī oppꝛobꝛiū gētꝭ sue relegatus fuit: ⁊ malo fine perijt.

Linea Impe ratoꝝ

Tiberius

TIberiꝰ claudiꝰ nero terciꝰ romanoꝝ imperator impauit annis. 23. ⁊ aliquot diebꝰ. hic liuie augusti vxoris filiꝰ: ⁊ ipsiꝰ octauiani preuignꝰ ⁊ gener: nec nō ⁊ heres fuit: de gente patricia claudia: inter cognomina ⁊ neronis assumpsit. Infantiā pueriaāqꝫ habuit luxuriosaꝫ ⁊ exercitatā. nouē natꝰ annos: defunctum patrē ꝓ rostris laudauit: virili toga sūpta: agrippinā marco agrippa genitā duxit vxorē: sublato ex eo filio druso: quāq̄ꝫ bene cōuenietē: rursusq̄ꝫ grauidā dimittere ac iuliā augusti filiā cōfestim coactꝰ est ducere: nō sine magno languore aī. Drusum frēm in germania amisit. Data fuit sibi ptās tribunicia in q̄nquenniū delegatus pacande germanie statꝰ. Cū aīaduerteret varrianā cladē temeritate ⁊ negligētia ducis accidisse: nihil nō de cōsilii snīa egit. A germania in vrbē post bieniū regressus triūphū quē distulerat egit. Principatū diu recusauit. tandē q̄si coactꝰ ⁊ querēs miserā ⁊ onerosam iungi sibi seruitutē recepit imperiū. Postea corripuit cōsulares exercitibꝰ ꝑpositos q̄ nō de rebꝰ gestis senatui scriberēt. Presidibꝰ onerādas tributo ꝓuincias suadētibꝰ rescripsit. Boni pastoris esse tōdere pecꝰ: nō deglutire. Externas cerimonias egyptios iudaicosq̄ꝫ ritꝰ ꝯpescuit. Expulit ⁊ mathematicos. In p̄mis tuēde pacis a latrociniis seditionūq̄ꝫ licētia curā habuit. Biennio ꝯtinuo post adeptū imperiū: pedē porta nō extulit sequēti tpe preterq̄ꝫ in propinq̄ oppida nusq̄ꝫ abfuit: deinde orbatꝰ vtroq̄ꝫ filio quoꝝ germanicꝰ in syria: drusus rome obierat: secessuꝫ cāpanie petit. Ceteꝝ secreti licentiā nactꝰ: ⁊ q̄si ciuitatis oculis remotꝰ: cūcta simul vicia male diu dissimulata tandē ꝓfudit: ideo in castris ꝓpter nimiā vini auiditatē ꝓ Tiberio biberiꝰ, ꝓ Claudio caldiꝰ: ꝓ nerone mero vocabat̃: pecunie parcꝰ ac tenax: neq̄ꝫ opa vlla magnifica fecit: neqꝫ spectacula oīno edidit: filioꝝ neqꝫ naturalē drusum neqꝫ adoptiuū germanicū patria charitate dilexit. Corpore fuit amplo atqꝫ robusto statura q̄ iustā excederet: latꝰ ab humeris ⁊ pectore ceterisqꝫ mēbris vsqꝫ imos pedes eq̄lis ⁊ cōgruēs: colore erat candido: capillo penes occipiciū summissiore: vt ceruicē etiā obtegeret: qđ gētile in illo videbat̃: facie honesta cū pregrādibꝰ oculis: incedebat ceruice rigida: plerūqꝫ tacitus: valitudine ꝓsperrima vsus est. artes liberales studiosissime coluit. Cōposuit ⁊ carmē lyricū: fecit ⁊ greca poemata. Et cū annis vigintitribus varie imperasset: neqꝫ inter malos oīno: neqꝫ inter bonos numerari posset: tandem in villa lucullana obiit: octauo ⁊ septuagesimo etatis anno. Sunt qui putant venenū ei a Caio datum lentum atqꝫ tabificū. Et morte eius letatus est populus.

Linea pontificum

Annas

Cayphas

CUm valerius romanus a tiberio imperatore ꝓcurator in iudeam missus fuit. Is suscepto magistratu primus apud iudeos pontificatū vendere cepit. Et quoad prefuit multos pōtifices successiue posuit ⁊ amouit. Et primo quidem ananū a sacerdotio amouens: hismaelis iabi cuiusdā filiū pontificem designauit: sed ⁊ hunc nō multo post abiiciēs. Eleazarū anne pōtificis filiū sacerdotio surrogauit. post annū vero hunc ab officio remouēs. Simoni cuidaꝫ cemithi filio ministeriū pontificatus tribuit. Sed nō amplius ⁊ ipse quā vnius anni spacio est perfunctus pontificatu. Quo ammoto tandem Caypham pontificem maximū constituit. Virum arrogantē ⁊ aliene felicitatis inuidū. Hos aūt duos pōtifices euangelista cōmemorat. Captus enī ihesus in ortu. Cōtinuo per satellites ad annam primum ductus est: quia socer cayphe. Et annas misit eum ad cayphā. Et q̄ se parem deo adiuratus responderat: blasphemauit inquit cayphas. ⁊ quo atrocius christi dictum videret̃: statim conscidit vestimenta sua: ⁊ vt eos ad xp̄i condēnationē impelleret subclamauit. Reus est mortis. Cuiꝰ suasione (vt sacra euāgelii habet historia) Christus dn̄s noster morti traditus est.

PAssus est christus ih̄s anno mūdi. 5230. Tiberii anno. 18. duobꝰ geminis cōsulibꝰ mense primo: q̄ nisan ab hebreis. a nobis aprilis nūcupat̃. Inuidia enī sacerdotū ꝓcurāte a discipulo eiꝰ iuda venditus: deinde captus ⁊ accusatꝰ fuit: presidis iussu delusus: virgis cesus ac flagellatꝰ. ⁊ spuētes in faciē eiꝰ colaphis eū ceciderūt: ac corona spinea coronat̃ sputis deturpat̃. Ac deniqꝫ cruci affigit̃: ⁊ transeūtes amaris eū impetunt verbis: vbi cū spōte sua voce magna clamās spm̄ emisisset: tremuit oīs terra: sol obscuratꝰ fuit ⁊ velū templi scissum. Cuius mortui pectus: cū lōginus miles qui parū videbat lācea pforasset: sanguis cū aqua mixtus exiuit. Unde ecclie vniuersalis salutis sacramenta sumpsere principia. Postmodū de cruce depositus: sepultureq̄ꝫ traditꝰ. Post die tercia veluti alter ionas de ventre ceti: sic ipse de ventre terre superata morte surrexit. ⁊ suis preordinatis sepe apparuit. Et e medio eoꝝ cernentibꝰ ipsis in celū ascēdit. Nec ab re hierosolymis mortē subiit: cū is locꝰ sacrificiis dicatus erat ⁊ ī medio terre habitabilis situs. Extra portas vo vrbis: nō sub tecto: vt ⁊ pplo illi: ⁊ gētibus cōmune sacrificiū sui corpis haberet̃.

Herodes antipas

Herodes antipas magni herodis filiꝰ post archelaū ꝑdictū fratrē galilee ꝑfectꝰ factꝰ: regnauit annis. 24. Nam archelao e regno pulso: iudeoꝝ regnū in quatuor tetrarchias. i. ptes diuisum est. Et huic gallilea obuenit que est quarta regni pars: hic impijssimꝰ atq; crudelissimꝰ fuit. quia ī ciues suos siccariꝰ. in nobiles latro. in socios populator. in domesticos ꝑdo habebat. ꝗppe plebis interemptor erat: filioꝝ occisor: extraneoꝝ homicida: ꝓprioꝝ paricida vniuersa nempe ꝓphanauit: qꝛ sacerdotiū iudeoꝝ oīno sustulit. oēm legē ⁊ ordinē cōfudit. Nā cū philippi fratris sui vxorē cōtra legē duxisset. A diuo Johāne baptista cūmonet illā dimittere. Quā obrem cū illū ob id occidere vellet: timuit plebem (quia sicut euāgelista ait) ab oībꝰ veluti verus ꝓpheta habebat: sed illū cōphendens posuit in carcerē in castello macherūta. ⁊ pauloante mortem xp̄i: caput ei amputare fecit. Hic etiā ihesum a pilato sibi missum in irl'm suscipiēs: illusum tandē ad eundē remisit. eo ꝙ interrogatꝰ (vt Lucas scribit) respōdere noluisset. Tandē a Caio cesare romā citatus. atq; a caio cū vxore herodiade honorifice suscepti fuissent. supuenit nuncius agrippe a quo intellexit magnā copiam armoꝝ esse in suis ciuitatibꝰ ⁊ de multis conuictus. apud Lugdunū galliarū vrbē relegatus miserabiliter vitā finiuit. Vxori aūt sue qꝛ soror erat agrippe quē Gaiꝰ maxime diligebat dedit libertatē redeundi vt haberet terrā suā. Ipsa vero comitata virū in exiliū ait se non dimissurū eū in aduersis cui cōicauerat in ꝓsperis. Et postea Gaiꝰ galileā herodi agrippe dedit. qui deinde tres tetrarchias habuit.

Pharisei

Erant in iudea tres secte iudeoꝝ a cōi reliquoꝝ vita ⁊ opinione distantes.

Phariseoꝝ secta seu religio que tpibus ptolomei philadelphi surrexerat ⁊ hac tempestate ob sanctitatis ostētationē in irl'm maximo in ꝑcio (vt ex euāgelij historia elicere possumꝰ) apud iudeos habita est. Qui ideo pharisei dicebātur quia a ceteris habitu cōuersationeq; diuisi erāt. Cultu eni austeriore ⁊ victu parcissimo vtebant. Statutisq; suis mosaicas traditiones determinātes: pictacia chartarū in fronte. ⁊ in sinistro brachio de cathalogo inscripta. que philateria dicebant in legis memoriā gerebant. Fimbrias quippe amplas spinis alligatas quibꝰ incedēdo pungerent deferebāt. vt memores mandatoꝝ dei fierent. hij vniuersa deo deputabant ⁊ marmene idest fato: ꝑpositis suis ⁊ maioribꝰ natu nūq; cōtrariū r̄ndebāt: iudiciū dei futurū dicentes: aīam oēm incorruptā esse ⁊ mortuoꝝ resurrectionē sperabāt ⁊ ꝑdicabāt. hi nāq; xp̄o dn̄o nostro plurimū aduersabant ⁊ mortis eius conscij fuerunt.

Saducei

Saduceoꝝ alia superat secta in iudea: sed nō eiusdē religionis ⁊ ꝑcij cū phariseis marmenem negant. deū inspectorē oīm dicētes. In arbitrio hoīm situm esse. vt bonū malūue gerāt. hi saducei corpoꝝ resurrectionē ⁊ angelos eē negabāt. Ac aīas cū corporibꝰ interire putabāt. Solos quinq; libros moysi recipiebant. Et qꝛ seueri nimis erāt: nec etiā inter se sociales. Ob quā seueritatē saduceos id est iustos se nominabant.

Essei

Esseoꝝ quoq; alia ibidem vigebat secta atq; religio qui vere in omnibꝰ monasticā agebāt vitam: nuptias fastidientes: nō quia cōiugia ⁊ hoīm successionē perimēda censerent. sed cauendā intempantiā feminarū: nullā earū fidē viro seruare putantes. Verū inter se mutuo amore iūctissimi. Quin ⁊ diuiciarū cōtēptores ⁊ pmixtis facultatibꝰ veluti inter frēs vnū esse p̄rimoniū oīm ordinarūt vngēta nō curātes: squalorē decus putabāt. dūmodo ī veste candida semp essent. designatos aūt cōium rerū ꝓcuratores habebāt. Nulla eis certa ciuitas sed in singulis domicilia habebant Nec vestitū siue calceos mutant: nisi aut oīno cōscissis priorībꝰ aut lōgi tpis vsu cōsūptis. Precipue circa deū religiosi sūt. Ante solis ortū nihil ꝓfani loquentes solē vt oriat orantes. post vsq; ad quītā horā opantes. Rursus in vnū cōgregāt lintheis ꝑcincti: corpꝰ abluūt aq̄s frigidis: ī cenaculū veniūt. neq; gustare quēq; fas est nisi priꝰ deo celebret orō: post finē quoq; prādij vota repetūt. Hi q̄ppe hospitalitatē sūmo studio exhibebāt. Et apud eos edendi ⁊ potādi modꝰ saturitate definit. Tumultꝰ aut clamor in eorum hospicijs nusq; audiebat. Sed sūmū silētiū seruabāt: iuramētū habebāt ꝓ piurio. Secte sue neminē adhibētes: nisi sub anni ꝓbatione receptū. cōpellebant q; iurare ꝙ deo fidē hoībꝰ iusticiā: ⁊ ꝑncipibꝰ obediētiā seruarēt. Et si cōtingeret ipsos aliqn̄ ꝑesse: nūq; abuterent viribꝰ ptātis ad iniuriā subditoꝝ. Ad eoꝝ aūt iudiciū nō minꝰ q̄ centū ꝑsone ꝯueniebāt. quoꝝ decreta postea īmobilia erāt. Sabbatū adeo illibatū seruabāt: vt nec cibū illo die pararēt. nec ignē accēderēt: nec aliqͦd vas transportarēt: aut quasi aluū purgarent. Ceteris aūt diebus cum dolabro in terrā fodientes demissa circūquaq; veste se contegebant: quādo aluū purgabāt ne radio solari iniuriā facere viderent: purgatoq; aluo terrā egestam sup foueam reducebāt: hos essenos seu esseos herodes antipas dū vixit honorauit. nec inhonestꝰ ꝑmo de eis ī scꝑturis habet. hoc de phis iudeoꝝ

Veronica

VEronica mulier hierosolimitana xp̄i discipula matrona quidē sctitate ⁊ pudicicia insignita: his tpibꝰ a tiberio cesare ꝑ volusianū necessariū suū virum strēnuū e hierosolima cum sudario xp̄i romam accersit. Detinebat quippe idez cesar: vt quidā scribūt: magno infirmitatis morbo: q̄ cū primū mulierē sanctam suscepisset ⁊ xp̄i imaginē cōtigisset ab oī infirmitate curatꝰ est. Ob qd̄ miratuluz ip̄a veronica ab ipso cesare magno in p̄cio deinde habita est. Ibidez em̄ vsqȝ ad mortē cū petro ⁊ paulo apl'is atqȝ clemēte pōtifice eccl'iaz dei ↄstituēs ꝑseuerauit. Hec ip̄a est quā dn̄s a sanguīs fluxu fatigatā (vt sacra euāgelij hȝ historia) vestimēti eiꝰ fimbriā tangēdo sanauerat. A quo etiā passionis eiꝰ tpe eadem imagine vultus sui in signū amoris donata fuit. Ipsa aūt imago pāniculo sic impressa clemēti pōtifici ⁊ successoribꝰ eiꝰ ab eadē ex testamēto declarata. Nūc vsqȝ ibidez in beati petri tēplo a xp̄i fidelibus maxia cū religione inuisit. Quā ⁊ multi ꝑ tpa exquisitis celebrauere laudibꝰ. inter quas illa singularis habet que incipit. Salue sancta facies nr̄i redēptoris. In qua nitet species diuini splēdoris. Impressa panniculo niuei candoris. Dataqȝ veronice ob signū amoris ⁊c̄.

Xenarchus ph̄s

XEnarchus ph̄s peripatheticus vir mēorabilis. quē Strabo admodū iuuenis audiuerat. Tiberij tpibus apud seleuciā cilicie vrbem diē obijt. Hunc vero nō diu domi māsisse dicūt: sed aut alexandrie aut athenis romeqȝ docendi causa electꝰ vsqȝ ad senectutē: magno i honore semꝑ habitus fuit: dehinc augusti cesaris amicitia vsus est: Sed pauloante hec tpa āñqȝ mortē obiret visū amisit.

Philo iudeus

PHilo iudeus natione alexādrinꝰ vir quidē disertissimꝰ ꝑ hec tpa ī p̄cio multo fuit: ⁊ multa elegāter grauiterqȝ cōscripsit. qui sua doctrina eloquentiaqȝ appionis grāmatici temeritatē ↄ iudeos ab alexandrinis missus cōpescuit. Quāobrez m'lti eloquētiā eiꝰ admirātes dixerūt. aut philo platonē seq̄t aut plato philonē. hic romā deniqȝ veniēs cū petro apl'o ↄuersationē habere cepit. a quo de fide optime edoctꝰ: multa de laudibꝰ xp̄iane religionis postea scripsit: q̄ (vt diuus testat hieronymꝰ) inter eccl'iasticos cōputant codices ⁊ quāmaxie in q̄nqȝ moysi libros p̄claros edidit cōmētarios: sunt ⁊ alia eius cōplurima scripta.

Agrippina germanici cōiunx

AGrippina marci agrippe ex iulia octauiani cesaris filia genita fuit. Gaij caligule imꝑatoris mater: q̄ inter mulieres p̄claras computat. hoc tpe a Tiberio mult̄ iniurijs vexata: mortē sibiipsi a cibo abstinēdo impetrauit. hec adhuc admodū adolescētula germanico sue etatis insigni iuueni ⁊ plurimū reipublice oportuno ac tiberij cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit: satis ob hoc fulgida. hec ex eo viro suo cū tres enixa fuisset mares: ex q̄bus vnꝰ Caius calligula fuit: qui postmoduz romanis p̄fuit. ⁊ totidē eque femellas: ex quibꝰ agrippīa neronis mater extitit. Cū ope tiberij p̄ris vt ꝓ compto habitū est veneno sublatū virū suū egreferret. ⁊ femineo ritu plāgore plurimo viri sui necem defleret. in tiberij odiuz incidit. adeo vt ab eodē eā brachio tenēte ⁊ obiurgationibꝰ plurimis infestaret. Sed egregia mulier indignū rata qd̄ ī se agebat a cesare: morte fastidia stomachi p̄ncipis effugere disposuit. q̄ cū aliter satis cōmode nō daret: fame generoso aīo accersire statuit. ⁊ ↄfestim a quocūqȝ cibo abstinere cepit. qd̄ cū relatū esset tiberio ignarus quo ieiuniū tenderet: ne tam breui spacio sese suis subtraheret iniurijs: nil ꝓficiētibꝰ minis aut verberibꝰ vt cibū capet: eo vsqȝ deductū est vt cibū gutturi eiusdem violēter inpingi facer et: vt hoc mō alimēta nolenti p̄staret. At agrippina quātomagis exacerbebat iniurijs: tāto acrioris p̄positi ⁊ incepti perseuerans: scelesti principis insolentiā moriēs suꝑauit. qua quidē morte ⁊ si plurimū glorie sibi apud suos quesiuerit agrippina: tiberio tn̄ longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

AGrippa magnꝰ aristoboli reg̃ filiꝰ patri ī regnū succedēs: regnauit ānis septē iudeis. hic fuit nā bonꝰ ⁊ ciuitatē irl'm ꝓprijs sumptibꝰ plurimū exornauit. filiꝰ aūt aristoboli quē pater herodes interfecerat ad tiberiū venit. illo aūt nō suscipiēte accusationē: residēs rome ad aliq̄rū potētiū noticias ambiebat. maximis aūt colebat officijs germanici filiū Gaiū: cū adhuc esset p̄uatꝰ. Qui cū futurū eū aliq̄n p̄dixisset imꝑatorē: apud tiberiū accusatus fuit. is statim cōcludi iussit agrippā qui sub grādi erūna vsqȝ ad mortē tiberij in carcere ꝑ sex menses tenebat. Sed eo defuncto gaius eū a vinculis soluit: ⁊ tetrarchiā philippi ei tradidit iam em̄ iste decesserat ⁊ regem appellauit. ⁊ ꝓ cathena ferrea quā gerebat in carcere aureā ei condonauit. Cūqȝ e roma ꝑrexisset irl'm: templū visitans: hostias celebrauit. Ibiqȝ cathenā aureā quā ei caius dederat suspendit. vt maximū casum eius ex hoc ꝑpetuo indicaret. inde theatrū romano more ↄstruxit ⁊ amphiteatrū: ⁊ alia plurima monimēta. Demū in cesariā descēdēs cū se deū appellari ꝑmisisset ab angelo ꝑcussus: ⁊ tumēte corꝑe: ait q̄ mō dicebar deꝰ nūc mort̄ nexibꝰ ↄstringor: q̄bus dictis anno etatis sue. 57. expirauit. Relinquēs agrippā filiū decimūseptimū annū habētem heredē ⁊ tres filias beronicē: mariā ⁊ drusillā. Habuit quoqȝ frēm noīe herodē calcidis regē: qui propter tenerā filij etatem in regno prefuit.

Ratisbona insignis ⁊ memorie digna vrbs ac libera ad ripas danubij sita: a Tiberio Nerone cōdita: anno quo xp̄s ihesus pro salute generis humani passus est. Baiorarie olim metropolis hanc regionē antiquitus norici tenuere. Cuiꝰ adhuc portio transdanubiū sita noricū appellant. Noricis autem baioarios successisse. Et cum reperiā vetustissimos codices hanc baioariam appellant: quaz moderni bauariā dicunt. ⁊ a bois baioaricum nomen descendisse psuasum est. Cui Strabo vires adhibet romani baios galloꝝ gentes e finibus iecerunt. Inde migrantes circūiacētes histro loco cuz thauristis habitarūt. Constat igit̄ eos in pannonia consedisse: ⁊ inde facile in noricū continuā regionē migrasse. Quāq̄z oliz deserta vt Strabo tradit nunc cultissima est. magnas ⁊ ambitiosas ciuitates habēs ⁊ oppida nobilissima. Ratisbona vero ornatu ceteras excellit. Pōtificales vrbes in ea quinq̄z sunt: quaruz nunc metropolis est Salczburga vocata ex flumine cui adiacet. veteres iuuauiā vocauere. Ratisbonēsis aūt ep̄atꝰ oliz clarissimꝰ fuit: cui ⁊ tota bohemia s̄biecta erat. hec vrbs septē noibꝰ insignita fuit. quibꝰ in suis iuribꝰ ⁊ libertatibꝰ claruit. Primo a sui cōditore Tiberina vel Tiburina dicebat̄. Tiberius em̄ liuie augusti vxoris filius: ⁊ ipsiꝰ augusti preuignus: quē cū augustus in filiū adoptasset: mox magno exercitu cōperato cōtra noricos ⁊ vindelicos misit: qui eos ī prelio supauit ⁊ hanc vrbē apud noricos edificauit. Secūdo vrbs quadrata lōgo tp̄e dicta. cū ad quadratā figurā ⁊ quadrat[is] lapidibꝰ magnis muro circūdata fuit vti in reliquijs veteꝝ muroꝝ retro sanctū paulū cerni pōt. Tercio hyatospolis vel hiaspol' ob ruditatē ppl'i agrestis: qui ore hiante vt rurales finitimi faciūt verba hyantia pferebāt. vel ab hyantiū aq̄rū ppe ciuitatē cōfluxu. cū danubiꝰ naba ⁊ ymber ⁊c̄. fluuij in latere aquilonari cōfluāt. Quarto germeinsheim a populo germanie qui eā frequētare solebant: vel a germanico qui ciuitati p̄fuit. Quinto reginopolis ob frequētes cōuētiones principū ⁊ regū vt hodie aree turres ac excelsa edificia magnatoꝝ ondūt. Sexto imbripolis a fluuio: cū ymber fluuiꝰ septētrionē versus ī danubiū fluit. ⁊ vernacula ligua hoc nomē regenspurg adhuc seruat. cū in tali cōfluxu olim ciuitas incepta fuit. Septio ratisbona dicit̄. cuz rates ob mercimonia ⁊ tp̄e karoli magni ad bella ibi cōfluebāt: ⁊ tāq̄z firmiter sita ⁊ edificijs roborata: hodie ratisbona appellat̄ Danubiꝰ aūt

fluuius germanie pmaximus. qui et hister dictus vt Solinus habet germanicis iugis orif: monte effusus qui rauracos gallie aspectat. Sexaginta amnes in se recipit ferme oēs nauigabiles: hanc vrbem insignē preterfluit. Et firmissimo ponte lapideo plurimoꝝ artuū ciuitatē cū suburbio iūgit. De quo scribit. Pons fieri cepit dñi dum annus incepit. Mille centenis dece semiqꝫ denis. Karolus magnus christianissimus impator cū armis baioariā sibi subiecit: et taxilo baioarie dux desiderij regis longobardoꝝ gener: quē prius deuicit stimulis vxoris concitatus huius sibi ꝯfinibus sollicitatis bellū in karolū mouet. Is sua celeritate pacē cōfecit obsidibus ante receptis. vrbē ratisbonā tūc q̄dratā dictā aggressus cōuersus in eos q̄ eā occupabāt a fide nr̄a alienos. Et eaꝫ vi cepit coegitqꝫ vt xp̄i fidē integre reciperet. In eo bello magna cedes hoīm ante ratisbonā edita. Et magna multitudo infidelium ac hunoꝝ absūpta de suis q̄ꝫ aliqs amisit: qui in basilica scti petri extra muros vrbis sepulti sūt. Ab eo tpe hec inclita vrbs magnū incrementum accepit. Basilica q̄ꝫ decoraf episcopali sūmo: in honore tandē scti petri dicata: prius ob fraternitatē canonicoꝝ ratisbonensiū et remēsiū ecclia scti remigij appellata. Opus preclarissimū in vrbe nondū cōpletū. Et cenobio scti Emmerāmi ordinis scti bn̄dicti amplissimo: mōasteriaqꝫ dñarū plura hꝫ: precipue superius monasteriū virginis gl'iose. Inferius in q̄ diuus Erhardus eps quiescit. Plures ī ciuitate domus cōsecratas ecclesias hn̄t: et ꝓprias sacerdotes. Arnolfus aūt impator q̄ hūc locū pre ceteris imperii locis sūme dilexit. muris amplauit et monasteriū sancti emerāmi inclusit et plurimū adornauit. A cede eni nortmānoꝝ rediēs baioariā ossa sancti dionysii ariopagite in fine sue etatis cenobio tradidit cū libro euāgelioꝝ ornatissimo ac lr̄is aureis ꝑscripto: et demū apud eos sepultus. Ornaf et h̄ ciuitas glorioso martyre sctō Emmerāmo epo: et sctō wolfgango eius loci vndecimo epo: q̄ mira apō eos gessit: monasteriūqꝫ scti pauli ꝯstruxit. Albertus q̄ꝫ magnus oīm doctrinarū peritissimus apud eos epatū rexit. Ideo de his patronis per ratisbonēses scribit.

Gaude ratisbona super excellentia dona
Concludis duo bis in te gratissima nobis
Corpora sanctoꝝ sacer est dionysius hoꝝ
In numero primus emerāmus laude nec imus
wolfgangus erhardus neuter medicamie tardus
Quatuor istoꝝ precibus necnō alioꝝ
Hic cōtentoꝝ ducamur ad astra poloꝝ

Vienna pānonie nūc austrie vrbs precla-
rissima ad danubiū sita. Is fluuius ba-
uariā: austriā: vngariā secās: ꝑ rasciam
atq̃ bulgariā cū sexaginta nauigalib⁹ ī euxinū
descēdit. Multasq̃ ꝛ memorabiles alluit vrbes
Inter quas nulla ditior: nulla populosior: nul-
la vetustior est q̃ Vienna australium ciuitatū re-
gionisq̃ caput. Hec olim flauianū (vt in vetust
ducū ꝑuilegijs habet) appellata. A flauio pre-
fecto qui huic regiōi prefuit: ac vrbē inchoauit
aut ab imperatore flauio ad danubiū ꝑfecto vt
aras ob romani impij metas collocaret. Et ibi
cōdita vrbs ex aris vocabulū sortita sit. Cūq̃
flauianū theotonici flabien ꝓnunciēt: nō est ab-
re longo tp̄is tractu: prima vocabuli sillaba re-
mota (vt plerūq̃ fieri cōperim⁹) bien remansisse
Indeq̃ dicta Vienna. Quāq̃ aliq̄ a paruo flu-
mine qđ inter suburbia fluit noīe vienna dictuꝫ
putāt. Vienna aūt vrbs magnifica ambitu mu-
roꝝ cigit duoꝝ miliū passuū: ꝫ habet suburbia
maxima ꝛ ambiciosa: fossa ꝛ vallo cincta. vrbs
aūt fossatū magnū habet: indeq̃ aggerē preal-
tum: menia deinde spissa ꝛ sublimia frequētesq̃
turres: ꝛ ꝓpugnacula ad bellū prompta. Edes
ciuium ample ꝛ ornate: structura solida ꝛ firma
alte domoꝝ facies magnificeq̃ visunt. Vnū id
dedecori est q̄ tecta plerūq̃ ligna contegūt pau-
ca lateres. Cetera edificia muro lapideo consi-
stunt. picte domus: ꝛ interi⁹ ꝛ exterius splendēt
Ingressus cuiusq̃ domū in edes te ꝓ̄ncipis ve-
nisse putabis. Nobiliū prelatorūq̃ dom⁹ libere
sunt. Sanctis celū tenentib⁹ ipsiq̃ maximo deo
templa dicata ꝛ ampla ꝛ splendida secto lapide
cōstructa ꝑlucida: ꝛ colūnarū ordinib⁹ admirā-
da. Sanctoꝝ plurime ꝛ preciose reliquie. Argē-
to auro ꝛ gēmis vestite. temploꝝ ingens orna-
tus. Ciuitas in episcopatu Patauiēsi est: maior
filia matre Quatuor ordines mēdicātes Scoti
ꝛ canonici regulares sancti augustini admoduꝫ
diuites habiti. Monialesq̃ sacre ꝛ sancte virgi-
nes. Ibi q̃ꝫ monasteriū est ad sanctum hierony-
mū nuncupatū: in quo meretrices cōuerse repe-
riunt: que die ac nocte hymnos lingua theoto-
nica decantant: quarū si qua redire ad peccatum

cōprehensa fuerit in danubiū precipitat. Sed agunt ibi pudicā sanctāq͡ʒ vitā. Rarus de his p̄mo mal⁹ audit. Scola q͡ʒ hic ē liberaliū artiū ac theologie ⁊ iuris pōtificij. Noua tñ ⁊ ab vrbano sexto papa ꝯcessa: magn⁹ studētiū numerus eo cōfluit ex vngarie ⁊ alemanie partib⁹ superioribus ciuitatis ppl's quinq̄ginta miliū cōmunicātiū credit. Cōsulatus octo ⁊ decē viroꝝ eligit tum iudex qui iuri reddēdo preest deinde magister ciuiū qui curā ciuitatꝭ gerit: magistratus alij nulli sunt nisi qui vini exigunt vectigal ad illos oīa referunt quoꝝ potestas annua est Incredibile videri pōt quot ꝑ dies singulos in ciuitatē victualia ingerunt ouoꝝ ⁊ cancrorum m'lte quadrige adueniūt. Pistus panis carnes pisces volatilia sine numero afferunt: vbi aduesperascit nihil venale ex his inuenies. vindemia his ad quadraginta dies ꝓtendit. Nullo nō die trecenti currus onusti vino bis terq͡ʒ inferunt. Ducentos ⁊ mille equos indies ad op⁹ vindemiarū exercent. Incredibile dictu est quāta vis inducat vini quod vel Vienne bibit vel ad extraneos per danubiū contra cursum aque magno labore mittit. Celle vinarie adeo ꝓfunde ac spaciose sunt: vt sub terra nō minus quāʒ supra terrā edificioꝝ apud Viennam esse ferat. Platearū solū: stratū lapide duro vt neq͡ʒ plaustroꝝ rotis facile conterat. In domibus multa ⁊ munda suppellex. Equoruʒ iumentoꝝ ⁊ oīs generis capacia stabula vbiq͡ʒ fornices aule late verum his estuaria sunt loco tricliniorū que ab his stube vocant: nam hyemis asperitatem hoc domitant modo. Fenestre vndiq͡ʒ vitree ꝑlucet: ⁊ hostia plerūq͡ʒ ferrea. In his plurime aues cantant: rare apud eos familie vetuste: aduene aut inquilini fere omnes nouissimis diebus hec vrbs Vienna primaria Imperatoris Friderici tercij dum inimicitias maximas cum Mathia vngarorum rege gereret: multa eius bella in se concitauit: qui damna multa Vienēsibus ⁊ incōmoda imperatori intulit: ⁊ tandeʒ ciuitatem ei abstulit: quam post mortem Mathie Fridericus tercius iam veteranus per filiū Maximilianū regem in suam potestatem iterato redegit.

NVREMBERGA
S. Laurencius
S. Sebaldus

Nuremberga vrbs tota germania: ⁊ apud exteras gentes nominatissima celeberrimaqꝫ. Emporiū germanie amplissimū: magnificis operibus publicis ⁊ priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi superemīnet vetustissima. ex qua intra vrbem ⁊ extra prospectus est. A qua ciuitatis nomen ortum fuisse quidam arbitranť. quam pleriqꝫ a Tiberio Nerone imperatore: post tiberine constructionē conditā. Aut a Druso nerone fratre suo qui germanos deuicit denominatā dicunt Nerobergam. Tiberius enī cesar genus paternū a Tiberio nerone trahit. qui liuiam drusillam (vt Suetonius tranquillus scribit) grauidam: ⁊ ante iam apud se filium enixam: petenti augusto concessit. Nec multo post diez obijt vtroqꝫ liberoꝝ superstite Tiberio drusoqꝫ neronibus. Inter cognomina ⁊ Neronis assumpsit: quod significať lingua sabina fortis ⁊ strennuus. Tiberius post hec comatā galliam rexit: ⁊ barbaroꝝ incursionibus ⁊ principum discordia inquietā. Ex hinc rheticum: vindelicūqꝫ bellum inde pannonicū indeqꝫ germanicū gessit Rhetico atqꝫ vindelico gentes alpinas. pannonico brennos ⁊ dalmatas subegit. Germanico quadraginta milia deditícioꝝ traiecit in galliā iuxtaqꝫ ripaz rheni sedibus assignatis collocauit. Quasobres ⁊ ouās ⁊ curru vrbem ingressus est triūphalibus ornamentis ornatus. Cui postea glorie amplior cumulus accessit: toto illirico quod intra italiam regnūqꝫ noricum ⁊ traciam ⁊ macedoniam interqꝫ danubiū flumen: ⁊ sinum maris adriatici patet perdomito ⁊ in ditionē redacto. Iste Claudius Tiberius Nero (vt Eutropius tradit) prudens in armis: satisqꝫ fortunatus ante assumptum imperiū fuit. Et ciuitates suo nomine appellari iussit. Vetustissimi tamen historicoꝝ codices litteris scripti peruetustis. eam arcem castrum noricū appellant. Romani enim vt hostes post alpium saltus meatusqꝫ insidentes: ab incursibus ꝓhiberent. In collibus ⁊ tumulis norice ac plerisqꝫ regionibus germanie arces extruxerunt. De quo si plura sine testimonio dixerimus: fidem nobis paruā adhibitū iri dubitamus. Cum in noricis (vt Strabo grauissimus autor tradit) ⁊ thaurisci habitēt hoꝝ omniū impudentissimas incursationes repressit Tiberius: ⁊ eius frater Drusus estate vna: per tota alpium ipsarū montana quidam terrarū extant tumuli: qui cōmode coli valeant. vallesqꝫ bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicoꝝ. Tum sciat aerias alpes ⁊ norica si quis castella in tumulis. Ea presidia posuerunt que germanos a rebellione ac motibus deterrerent. Habet itaqꝫ hec vnicū verticem in qua vetustissimū castellū vrbis pro custodia constructū est. Gloriosus quoqꝫ pontifex summus Pius eius nominis ordine secundus scribit. De nuremberga dubium franconie an baioarie cedat: Ipsum nomen indicat ad baioarias vrbem pertinere: Normberga enim noricuz montem significat. Ob quā rem patet noricoꝝ ciuitatem fuisse. Noricis aūt baioarios successisse. Ea nūc portio terre baioarie: que inter danubiū ⁊ Nurembergam iacet noricum appellať. Ciuitas tamen in diocesi Babenbergensi: que ad francones pertinet: sita. Ipsi Nurembergenses nec bauari nec francones videri volunt. Sed terciū quoddam seperatū genus. Urbs ea nobilis amne pegnicio interlabiť. ⁊ in ꝑtes duas diuidiť: ac pontibus lapideis pulcherrimis trahiciť. In agro sterili ⁊ arenoso condita. atqꝫ ob eam rem industrioso populo. omnes aūt plebei opifices ingeniosissimi aut plerūqꝫ negociatores prudentissimi. Repertores ⁊ magistri mirandarū ac subtilium operū ⁊ arcium que ad decorem ac vtilitatē hominum plurimū conducunt. Quamqꝫ hec inclita vrbs a quibusdam inter nouas numerari censeať. cum paucis in veterū monumentis reperiať: nullaqꝫ antiquitatis vestigia in ea appareant: preter arcem opus laude ⁊ vetustate dignū: atqꝫ perpaucas edes. Cum igiť de nomine ac conditoribus qui fuerunt ⁊ quibus temporibus certatio sit ⁊ sub iudice lis: ea relinquamus: cum de alijs vrbibus ne dum italie ⁊ germanie: Uerum ⁊ de roma matre vrbium dubium extat. Nam vrbem terre marisqꝫ dn̄am quam nunc romani incolunt vt Dionysius halicarnaseus de antiquitate romanoꝝ tradit: vetustissimi barbari siculi tenuisse dicunť qui vero ante hoc fuerint: neqꝫ vt habitata sit ab alijs: neqꝫ vt deserta fuerit: nemo quicqꝫ habet certi q̄d dicat. quā aliqui a congregatione hominū: alij a troianis: alij ab euandro: ceteri a romulo conditā scribunt. Reliqua igiť prosequamur. Constat Nurembergā temporibus Karoli magni in flore fuisse. Karolus enim magnus rex francoꝝ qui talia tāqꝫ multa gerebat vt simul ecclesiam: romanūqꝫ imperiū instauraret. saxonibus domitis: hittonibusqꝫ: gallicis sibi federe coniunctis: pacem cuz Tassilone baioarioꝝ duce. Adriano pontifice romano sequestre inijt. Sed cū accersitus Tassilo nec accederet: nec obsides ex federe promissas mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in baioariam copias tripartito distribuit. Ipse enim cū parte tercia copiarū Nuremberge: ⁊ in locis finitimis sua firmabat castra. Et austrasios turingos ⁊ saxones ad danubium castrametari iussit. Pipinus filius cum exercitu italico ad Tridentū desedit. Cum itaqꝫ Karolus prudenti consilio castra firmasset prope Nurembergā in formam sui tentorij Sacellum construxit: quod postea Leo tercius summus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padebrunam saxonie oppidū erat summa acceptus reuerētia: proceresqꝫ dedit: qui honesto illū deducerent comitatu. Rediēs romā in honore diue Katherine martyris dicauit. Ferūt nōnulli eam vrbem fuisse olim sub dominio nobilissimi comitis francoꝝ Alberti: qui cū fraude hattonis epi maguntinēsis a Ludouico impatore obtrūcatus deinde in ius imperij cessisse. Postea vero q̄ in ditionē imperij venit: Sūma fide: constantia: ⁊ officio romanū imperiū coluit. Regibusqꝫ romanis fidē constantissimā semꝑ seruauit. In discordia tamē cesarū calamitates ac damna grauia pertulit. Heinrico eñ quarto regnū occupante filius eius rex romanoꝝ ꝑ diuinam vt videť vltionē: patrē bello persecutus fuerat. Recessit itaqꝫ filius. in Nurembergēses fidē genitori

seruantes: auxilio suorum fretus: Nurembergā obsessam recepit: quod Otto Frisingensis ⁊ Gotfridus Viterbiensis haud ignobiles historici scribunt. Idem Heinricus rex herbipolim petēs. Erlongo eiecto Robertum prefecit. Deinde dimissis saxonibus cū baioariis: castrum noricū obsidione cingit. Ipsoqꝫ expugnato: Ratisbonā norici ducatus metropolim adiit: quē pater euestigio subsequēs roberto fugato: erlongū restituit. Inde ꝓgressus ratisbonensiū auxilio filio vrbe fugato: ibi Vlricum pontificē cōstituit ac Theobaldi marchiā ꝑ bohemos deuastauit. Conradus sueuus qui defuncto Lothario in romanoꝝ regē declaratus erat: ac ducēde in asiā expeditionis suasu diui Bernardi abbatis clareualensis munus assūpsit eam vrbem instaurauit: ⁊ insigne monasteriū ⁊ abbatiam ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nuncupatū: In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenses a conrado rege ceterisqꝫ romanis imꝑatoribꝰ incrementū plurimū habuerunt: nec arbitrandū est eam vrbem istius pulchritudinis ⁊ amplitudinis a principio instaurationis fuisse. Verum temporibus karoli quarti imperatoris romanoꝝ ac regis bohemorū maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Munita nūc extat: post alta menia ⁊ antemuralia: ingenti claudit᷑ per circuitū profunda ac lata fossa. Habet quoqꝫ ꝓpugnacula. murum crassissimum: ⁊ turres quinqꝫ ⁊ sexaginta supra trecentas. Estqꝫ edibus ciuiū amplissimis ⁊ firmissimis exornata. ⁊ in medio ferme germanie sita. Ciues eius cum industriosi sint: legibus imperialibus instructi. Senatū ⁊ magistratus ordinem habent a plebe distinctū. vetustiores ciues rempublicam administrāt. plebs tamen suis rebus studet ⁊ de publicis minime curiosa est. Plures in ciuitate basilice ample ⁊ ornatissime extāt. Et preter parrochiales ecclesias celeberrimas sancto Sebaldo ⁊ sancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiū loca magnifici operis habet: que ciues diuersis temporibus edificauere. Monialesqꝫ sacre virgines ad diuam Katherinam ⁊ sanctam Claram duo monasteria habent. Cruciferi ordinis theutonicoꝝ spaciosa vrbis loca possident. Extat quoqꝫ in ea Carthusiense cenobiū edificii magnificentia amplissimū ⁊ pulcherrimū. atqꝫ sanctissime virginis marie sacellum regale in foro ornatissimū cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec insignis vrbs de suo regio patrono diuo Sebaldo. is fuit vita ⁊ miraculis clarus: Et signis imperialibus. Palliū enim: enses: sceptrum: poma: coronāqꝫ karoli magni Nurembergenses in eoꝝ archiuis obseruant. que in coronatione noui regis ob sanctitatē ⁊ antiquitatē auctoritatē prestant. Datur eniꝫ hoc vetustati: vt plus maiestatis habere videant᷑: pondere noua carent. Ornat᷑ qꝫ ꝗ̄maxime impreciabili ac diuinissima lancea que ihesu xpi latus in cruce aperuit. Ac particula crucis famosissima. ⁊ aliis reliquiis toto orbe celebrandis. Que die tredecima post pasce gaudia: populi frequentia ex variis prouinciis summa deuotione quot annis visunt᷑. Ideo in eius laudem adiungit᷑.

O decus eximium norici Nuremberga serena
Vrbs celebranda nimis regia siderea
Tu populosa viris: tu formosissima rerum
Virtutumqꝫ parens: tu religionis amatrix
Justiciam sacramqꝫ fidem: pacemqꝫ propinquis
Antiquasqꝫ patrum leges ante omnia seruas

Sacrosancte militantis ecclesie fundamenta quibus tota huius edificii fabrica confidenter innitit᷑ sunt sancti apostoli. quos deus elegit primitias in salutem gentiū omniū. Ipsi sunt bases ecclesie super fundamento: preter quod nemo aliud ponere potest quod est christus ihesus summo angulari lapide solidati: vt veritas que ante legis ⁊ prophetarum preconio vehebat᷑ per apostolicam tubam in salutem vniuersitatis exiret: sicut scriptū est. In omnem terram exiuit sonus eorum. Ab ipsis nāqꝫ est ꝓpagata ecclesia: ⁊ vsqꝫ ad mundi terminos verbo predicationis extensa. hanc doctrinis: miraculis: exemplis: sanguisqꝫ effusione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores pastores ⁊ pontifices vniuersalis ecclesie vocant᷑. Huius aūt muneris sacramentū ita dn̄s ad omniū apostoloꝝ officium pertinere voluit: vt in beatissimo petro omniū apostoloꝝ summo collocaret: vt ab ipso q̄si quodam capite dono suo velut in corpus omne diffunderet vt extorrem se misterii intelligeret esse diuini qui ausus fuisset a petri soliditate recedere: hunc enim in consortiū indiuidue vnitatis assumptum. Id qd̄ dn̄s erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus ⁊ super hanc petram edificabo ecclesiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere gr̄a dei in petri soliditate consisteret: hanc eccl̄iam sua firmitate corroborans: vt illā nec humana temeritas posset appetere: nec porte inferi contra illā ꝑualerent.

Data est mihi potestas
in celo et in terra:
Saluator:

Spiritussancti missio

Summus deus ac parēs oīm: vt nouis cultoribus nouā legē daret doctorē iusticie misit e celo. Is vt premissū est cruci affixus vltro spm̄ posuit. Sed qm̄ predixerat se tercia die ab inferis resurrecturū: metuētes ne a discipulis surrepto corpore vniuersi resurrexisse eū crederēt: detraxerunt eū cruci: ⁊ cōclusum in monumēto firmiter militari custodia circūdederūt. Verū tercio die ante lucē: terremotu facto: repente patefactū est sepulchrū. Et custodes attoniti obstupefecerat pauor. integer e sepulchro ac viuus egressus in gallileā ꝓfectus est discipulis ꝯgregatis: scripture sancte l̄ras id est ꝓphetarū archana patefecit: que anteq̄ paterent perspici nullo modo poterāt: q̄ ipsū passionēq̄ eius annūciabāt. Ordīato vō discipl'is suis euāgelio: ac noīs sui predicatione circūfudit se repente nubes: eūq̄ in celum sustulit q̄dragesimo post passionē die. Post beatā eñ ⁊ gloriosam resurrectionē quo verū dei templum iudaica impietate resolutū: diuina in triduo potētia suscitauit. Quadragenarius sanctoꝝ dieꝝ numerus expletus: mora corporalis p̄ñtie extēdit: ut fides resurrectionis documentis necessarijs muniret. Apl'i itaq̄ ⁊ discipuli oēs post ascēsione dñi (sicut Lucas ī actibus apl'oꝝ meminit) a mōte oliueti regressi statim venerūt hierosolymā: ⁊ ascenderūt in cenaculū vbi manebāt in orōne ⁊ humanitate ꝑseuerātes cum mulieribus ⁊ maria matre ihū ⁊ frībus eius meditātes in lege dñi: ac mādatoꝝ eius die ac nocte: donec induerentur v̄tute ex alto. In his aūt diebus q̄ inter resurrectionē dñi ⁊ ascēsionē fluxerūt mot⁹ dire mortis auferť. Et nō solū aīe: sed etiā carnis īmortalitas declarať. In his per insufflationē dñi infundiť apl'is oībus spūssanctus: ⁊ btō apl'o petro supra ceteros post regni claues ouilis dñici cura mandať: Per omne deniq̄ hoc tēpus ꝓuidētia dei curauit: atq̄ suoꝝ ⁊ oculis insinuauit ⁊ cordibus: vt dñs ihs vere agnosceret resuscitatus: qui vere erat natus ⁊ passus ⁊ mortuus. Ab illo aūt die quo dñs super oēm celoꝝ altitudinē ascendit: decimus dies occurrebat qui ab eiusdē resurrectione q̄nquagesimus: vt sacra testať historia. Cū discipuli pariter essent: acceperunt munera spūs sancti ꝓmissa que poscebant. Et factus est repente de celo sonus: ⁊ repleuit totam domum vbi sedebant ⁊ apparuerunt illis dispartite lingue taq̄ ignis: ⁊ repleti sunt oēs spiritusancto: ⁊ ceperunt loqui varijs linguis. Sicut eñ hebreo quondā populo ab egyptijs liberato: quīquagesimo die post īmolationē agni lex data est in monte syna. Ita post passionē qua verus dei agnus occisus est: q̄nquagesimo a resurrectionis eius die in apl'os plebeq̄ credentiū spūssanctus elapsus est: vt facile diligens xp̄ianus agnoscat inicia veteris testamenti euāgelicis ministrasse principijs: ⁊ ab eodem spū conditū fedus a quo primū fuerat institutū. His aūt muneribus imbuti apl'i oīa que de xp̄o ꝑ ꝓphetas scripta fuerāt ꝓtinus intellexerūt: Cōmuniq̄ decreto simbolū edentes: nr̄e fidei fundamēta iecere. Et petrus quidē apl'oꝝ princeps iuxta hieremie ꝓphetiā ⁊ isaie atq̄ psalmiste dixit. Credo in vnū deum patrē oīpotentē creatorē celi ⁊ terre. Andreas in abacuck verbo subdidit. Et in ihm xp̄m filiū eius vnicū dñm nr̄m. Cui ⁊ Johannes adiecit. Qui conceptus est de spūsancto natus ex maria v̄gine. vt isaias predixerat. Ecce v̄go ꝯcipiet ⁊ pariet filiū. Jacobus vero ⁊ Jsaie ꝓphetiā affirmās dixit. Passus sub pontio pilato crucifixus mortuus ⁊ sepultus. Thomas deinde Osee ꝓphetiā contestās ait. Descendit ad inferos: tercia die resurrexit a mortuis. Posta Jacob⁹ maior ꝓtulit. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris oīpotētis. Philippus q̄z mox adiciens inquit Inde venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos. Bartholome⁹ postmodū cecinit dicens. Credo in spm̄ sanctū. Cui Matheus subiecit Sanctā eccl'iā catholicā. Symon vō ⁊ Judas atq̄ Mathias deniq̄ reliquū ꝑfecerūt dicētes. Sanctoꝝ coīonē. Carnis resurrectionē. Et vitā eternam Amen. Symboloq̄ ꝑfecto apl'i multa ꝯstituere de oī eccl'ia: inde diuino cultu intenti Jacobū frēm dñi hierosolymoꝝ pōtificē cōstituerūt virū a nātitate sanctissimū: q̄ missaꝝ simplici ritu celebrare cepit dicēdo pater nr̄ ⁊c. Hac q̄ppe rōne xp̄iana respublica viroꝝ scz ⁊ mulierū crescere multū cepit. Propter qd̄ petrus apl's bonis institutis eccl'iā ꝯfirmaturus septē diaconos delegit videlz Stephanū: philippū: ꝓcorū: nicanorē: tymonē: parmenā ⁊ nicolaū anthiocenū aduenā. Illi q̄ ad veros xp̄i ministros ꝑtinebāt ꝑagere ceperūt. Totū postremo orbē ꝑ ꝓuincias inter se partiti sunt. Et thomas quidez parthos: medos: persas: hircanos: bactrianos ⁊ interna gentiū indoꝝ sortit⁹ est. Mathe⁹ macedoniā ⁊ ethiopiā. Bartholome⁹ licaoniā ⁊ citeriorē indiā. Andreas achaiā ⁊ scithiā. Johānes post mortē virginis marie asiā. Petro aūt pontus gallacia bithinia capadocia italia ⁊ tandē roma obtigit. Jacob⁹ maior hispaniā: Judas mesopotamiā. Symon zelotes egyptū: Philippus gallias ⁊c. accepit: de q̄bus apl'is mox narrabim⁹. Discipuli itaq̄ ꝑ ꝓuincias dispsi fundamenta eccl'ie vbiq̄ posuerūt: faciētes ⁊ ipsi ī noīe magistri dei magna ⁊ pene incredibilia miracula: q̄ descendens instruxerat eos virtute ac ptāte qua posset noue annūciationis ratio fundari ⁊ cōfirmari.

Gloriosissima semp̄qꝫ virgo maria dei genitrix intemerata: post ascensionē dn̄i ihesu: cōuersationē ad humane vite exemplū (luca in actibus aploꝝ testāte) generaliter cum aplis habuit: q̄usqꝫ repleti fuerunt grā spūssancti. Post missiōe vo spūssancti ꝛ aploꝝ dispsionē vt diuus Hieronymꝰ refert. Gabriel archāgelus tāqꝫ celestis paranymphus eā virginē sanctā ꝛ corpe ꝛ mēte intactā custodiuit: atqꝫ iohānes euāgelista cui eā de cruce filiꝰ cōmiserat: virgo v̄ginē seruauit officiosissime vsqꝫ in finez vite sue: ꝛ tāqꝫ adoptiuꝰ filiꝰ administrauit. Habitatio aūt eiꝰ vsqꝫ ad mortē pre nimio amore ī loco illo fuit vbi oīa in q̄bus passus fuerat loca inuisere posset: vt suis ꝯsolaret̄ aspectibus. ꝛ in mōte syon cella vbi morabat̄ ꝛ Johānes missaz celebrauit ōndit̄: quia (vt diuus hieronymꝰ scribit) impatiēs amor hoc inter cetera precipuuz hꝫ vt quē desiderat: semp inuenire se credat. Nec mirū si christꝰ est ab oībus amādus: multo ardentiꝰ ab ea cuiꝰ et dn̄s ꝛ filiꝰ erat. Multis eq̄dē afficiebat̄ dolorībꝰ ꝛ amoris ardorībꝰ estuauerat post filij ad celos ascensum: duz secū tacite cuncta reuoluerat: q̄ audierat viderat ꝛ cognouerat Tādez cū oī plena esset grā: oīqꝫ v̄tute illustrata. Anno a ntīitate filij eiꝰ ihesu xp̄i q̄dragesimonono etatis vo sue. 63. obdormiuit in pace: vberrimeqꝫ claritatis eterne grām possidere meruit: quā ab eius filio christo ihesu plenissime accepit. Ad eius aūt exeq̄as deo sic volēte (vt doctores sancti scribūt) oēs affuere apli. Et dn̄s ipse nr̄ ihesus christus cū tota celoꝝ curia: quātuz fas est credere: eidē totꝰ festiuus occurrit: ꝛ cuz gaudio eā in aīa ꝛ corpe in celum assumpsit. Secūqꝫ ī throno collocauit. Vixit aūt post mortē filij. 16. annis: cuz antea. 47. etatis haberet annos. Nulli aūt dubium in eius gloriosa assumptione ꝛ coronatione oēm illā celestem irl'm tunc exultasse ineffabili leticia: tunc iocundatā esse inestimabili charitate cū oī gratulatione iubilasse: nec miruz q2 honor maternꝰ eiꝰ est. qui est natus ex ea quez oīs celoꝝ ordo venerat̄ ꝛ adorat: sup se eleuatū cū p̄re in sede maiestat̄ dn̄i. Ad throni igit̄ celsitudinē intemerata mater ꝛ v̄go ꝓcessit: atqꝫ in regni solio sublimata: pꝰ xp̄m gl'iosa resedit.

Petrus papa primus: aploꝝ princeps: natione gallileus ex bethsaide vico: iohānis filius andree apli frater: primus sedit annis septē post ascensionē dn̄i ī episcopali sede apud antiochiā vrbez fuit aūt petrus ille quē his verbis xp̄s allocutus est. Beatus es symon bariona: q2 caro ꝛ sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui est ī celis. Et tu es petrus ꝛ sup hanc petrā edificabo eccl'iam meā. Ac tibi dabo claues regni celestis: ptātemqꝫ ligādi ꝛ soluendi. Is vo oīm diligentissimus vbi asiaticas eccl'ias satis confirmasset: cōfutatis eoꝝ opinionibus qui circūcisionez approbabāt post predicationē dispersionis de circūcisione in ponto: galacia: cappadotia: asia: bithimia. ab herodis carcere liberatus: in Italiā venit ꝛ rome primā cathedrā tenere cepit secundo Claudij anno. Cum ea vrbs totius mundi caput esset: etiā pōtificali sedi cōuenientē esse cernebat. Sedit aūt in ea annis. xxv. ꝛ mensibus septem. Petrus itaqꝫ romā tunc venit ꝛ q̄d hanc sedē pōtificali dignitati cōuenientē cernebat. ꝛ huc ꝓfectuz intellexerat symonē magū samaritanum quendā: qui prestigijs suis eo erroris iaz deduxerat populū romanum: vt deus crederet̄. Rome em̄ iam titulum adeptus erat inter duos pontes positū ac latinis lr̄is sic scriptū symoni deo sancto. Hic dum ī samaria esset tamdiu se credere ī christū simulauit: quoad baptismū a philippo vno ex septē diaconibꝰ acciperet: quo q̄dez postea in malā partez vtens: multaꝝ heresum fundamenta iecit cū Selene impudica muliere: quā sceleris sociā habuit: ꝓuocare petruz miraculis morte pueri homo nephariꝰ ausus est: quē eius carmina p̄mo mouere visa sunt: verū cuz postea nihilominus puer iaceret: in nomīe ihesu petro iubente surrexit. hāc obrez indignatus symon vidente populo se volaturū ex capitolino monte in auentinū pollicet̄. Cum iam volaret rogatu petri ad celū manum tendentis ac rogantis deum: ne deludi magicis artibus tantum populū sineret symon decidit ꝛ crus infregit. Cuius dolore nō multo post aricie mortuus est: Hinc symoniaci heretici originē habent: qui donum spūssancti emere ꝛ vēdere ꝯsueuere ꝛc̄. Primus postea Petrus quadragesimale ieiuniū instituit. Duas qꝫ eplas q̄ canonice nomīant̄ scripsit Verū quia pluribus intentus esse non poterat: cum orationi ꝛ predicationi vacaret duos episcopos ordinauit Linum scꝫ ꝛ Cletum: qui sacerdotale ministeriū populo romano ꝛ alijs exhiberent.

Assumptio marie dei genitricis

Coronatio Gloriose virginis Marie In celis :

ā mūdi. 5233. ā x̄. 34.

Linea Imperatorum

Caius Calligula

Caius cognomēto caligula: filiꝰ drusi augusti cesaris priuigni ⁊ tiberij nepos q̄rtus romanoꝝ impator. mortuo eñ tiberio a castrensi loco ducto impiū occupat. caligule cognomē traxit: qꝛ manipulario habitu inter milites educabatur: siue vt alij ferūt cum eius iuuentum extitit deferendi caligas, margaritis insignitas. mā͞sit ī liuie auguste ꝓauie sue cōtubernio quā defunctā pretextatꝰ ꝓ rostris laudauit. inde vicesimo etatꝭ anno accitꝰ capreas a tiberio vno atq̧ eodē die togā sumpsit. Naturā tñ seuā atq̧ ꝓbrosā inhibere poterat. cōsulatꝰ q̄tuor gessit. opa sub tiberio semipfecta teplū augusti theatrūq̧ pōpeij absoluit. inchoauit aqueductum tiburti. multas tñ vrbes in suo noīe edificauit ⁊ presertim apud thraciā calipolim vrbē insignē. Statura fuit eminenti pallido colore: corpe enormi: gracilitate maxia ceruicꝭ ⁊ cruriū ⁊ oculis ⁊ tpibꝰ cōcauis: frōte lata ⁊ torua. capillo raro ac circa verticē nullo. Vultū vero natura horridū ac tetrū etiā ex industria efferebat. valitudo ei neq̧ corporis neq̧ animi ꝯstitit. vestitu calciatuq̧ ⁊ cetero habitu neq̧ patrio neq̧ ciuili: ac ne virili quidē vsus est. sepe depictas gēmatasq̧ indutꝰ penulas: īmanissima facta augebat atrocitate verboꝝ. ideo hō oīm scelestissimꝰ iudicatꝰ. nil eñ vel domi vel foris strēnue gessit. Auaricia oīa expilauit: tāte libidinis fuit vt etiā sororibꝰ stuprū intulerit: tante crudelitatis vt sepius exclamasse dicat vtinā pplꝰs romanꝰ vnā ceruicē haberet. ita aūt virgilij ⁊ liuij glie inuidit: vt paululū abfuerit: q̄n eoꝝ scripta ⁊ imagines ex oībus bibliotecis amoueret senecā arenā sine calce dicebat. Preterea agrippā regē iudee facit: herodē lugdunū relegat. Postremo a suis tādē necat impij āno tercio mēse decio cū vixisset annis. xxix. Cadauer clā ī ortos lamianos asportatū: pꝰ crematū ⁊ sepultū

Claudius

Claudiꝰ caij caligule patruus: quē nepos ī ludibriū reseruauerat: impiū accipiēs q̄ntꝰ romanoꝝ impator ope ⁊ industria agrippe regis iudeoꝝ imperiū: vt iosephꝰ refert: accipe meruit. Is natꝰ est lugduni eo die q̄ pmū ara ibi augusto dedicata est: apuellatusq̧ tiberiꝰ claudiꝰ drusus disciplinis liberalibꝰ ab etate pma nō mediocrē opam dedit q̄nq̄gesimo anno imperiū cepit. In cognoscēdo ⁊ decernēdo mira varietate animi fuit. Britāniā quā neq̧ an̄ Iuliū cesarē neq̧ post eum quisq̧ attingere ausus est: in deditionē accepit: orchades insulas romano adiecit impio: sexto q̧ ꝓfectꝰ erat mēse romā redijt: triūphauitq̧ maxio apparatu. Opa magna potiꝰ q̧ necessaria pfecit: p tria passuū milia partim effosso mōte: partim exciso canale absoluit egre: ⁊ pꝰ vndecim annos triginta milibꝰ hoīm ibi sine intermissione elaborātibꝰ portū ostie extruxit: ducto dextro leuaq̧ brachio ad cohercendos maris fluctꝰ: vxorē duxit eliā petinā cū qua diuortiū fecit ex leuibꝰ offensis. Post messalinam messale cōsobrini sui filiā ī mřimoniū accepit quā cū cōperisset sup cetera flagicia C. silio nupsisse: supplicio affecit: tandē illecebris agrippine blādicijs preallectus cū ea nuptias ꝯfecit. autoritas dignitasq̧ forme nō ei defuit. Nā ⁊ ꝓlixo nec exili corpe erat: ⁊ specie caniciecq̧ pulchra: opimis ceruicibus. cibi vinīq̧ tpe ⁊ loco appetētissimꝰ: historiā in adolescētia scribere aggressus est: nec minore cura greca studia secutus est. Postremo ab agrippina boletis veneno illitis necat. Excessit aūt. iij. idus octobris. lxiiij. etatis impij. xiiij. anno. funeratusq̧ est solēni principū pompa. Presagiū mortis eius fuit exortus crinite stelle quam cometam vocant.

Nero

Nero claudij priuignꝰ ⁊ agrippine ex Gneo domicio eiꝰ viro filiꝰ sextus romanoꝝ impator. natꝰ est an̄ nouē mēses q̧ tiberiꝰ excessit cui ꝓprium nomē domicius sicut ⁊ pri. Cū claudiꝰ cesar ei filiā octauiā vxorem dedisset eū neronē appellauit. Inter ceteras disciplinas puericie imbutus tpe ⁊ musica. equoꝝ studio vel p̄cipue ab ineunte etate flagrauit: petulātiā: libidinē auariciā: crudelitatē sensim quidē pmo ⁊ occulte velut iuuenili errore exercuit. Paulatī vo inualescentibꝰ vicijs ad maiora palā erupit. Epulas e medio die ad mediā noctē ꝓtrahebat: fuitq̧ auūculo calligule oībꝰ in rebꝰ nequior: ⁊ sceleracior. Nā et magnā partē senatꝰ interfecit. Tante p̄terea luxurie fuit vt frigidis lauaret vnguētis. retibusq̧ aureis piscaret q̄ attrahere funibꝰ purpureis ꝯsueuerat. Hec oīa vicia principio impij sui ita occultauit: vt bonā spem oībꝰ p̄ se ferret. statura fuit pene iuxta corpe maculoso ⁊ fetido. subflauo capillo: vultu pulchro magis q̧ venusto: oculis cesus ⁊ hebetioribꝰ: ceruice obesa: vētre obiecto: gracillimis cruribꝰ: valitudine ꝓspera. Incendiū aūt rome suo tpe a cliuo scauri ad exq̄lias vsq̧ sex diebꝰ vagatū. mltas fortunas ciuiū cū ꝯsupsisset: ac oīs culpa p̄ncipi ascriberet. Ipse: vt ait corneliꝰ tacitꝰ: abolendo rumori intentus: falsos testes subornauit q̄ id factū a xp̄ianis causarent. vnde ⁊ tot capti ⁊ interfecti sunt: vt ex eoꝝ cadaueribꝰ p aliquot noctes lumine cōtinuata dicunt. Sūt tñ q̄ dicunt illud incendiū ab eo excitatū fuisse vt troie ardētis silitudinē cerneret. Sua seuicia q̧ in senecā: lucanū: in matrē agrippinā ⁊ octauiā vxorē ⁊ oēs q̄ ī p̄cio apd ciues erāt vsus est. Tandē pplī romani irā ⁊ odiū in se ꝯcitauit vt ad penas quesitꝰ sit. Is fugiēs ad q̄rtū miliariū in suburbano liberti sui: semetipsū interfecit. Obijt. xxx. ⁊ secūdo etatꝭ anno impij vo quartodecimo.

Lapidatio sancti Stephani

STephanꝰ ꝓthomartir natiõe hierosolimitanus: e septē diaconibꝰ primus ob scītitatē ⁊ moꝝ disciplinā diaconꝰ ab aplīs electus: signa ⁊ ꝓdigia multa vt Lucas scribit in iudeoꝝ pplo ad corroboratiõē fidei xp̄iane facere cepit. Contra quē nõnulli iudeoꝝ insurrexere: sed nequaq̄ sapīe ⁊ spiritui eius disputādo resistere nequiuerūt: eo ꝙ intuētes vultū eius: vultus angeli apparuit inter illos: quoꝝ errores cū cõfutasset indignati iudei ipsuz extra ciuitatē eijciētes lapidibus perimerūt: vt expeditiꝰ lapidibus impetere possent vestimēta sua deposuerūt iuxta pedes adolescentis sauli. Dumq̄ lapidaret genua posuit: ⁊ suspiciens in celū ⁊ vidēs ihm̄ stantē ꝑ lapidātibꝰ obnixe orauit: ne mortē suā illis statueret in suppliciū. Js em̄ viua imago virtutis cū saxoꝝ turbine quateret ⁊ saxeus ille nimbꝰ circū tpa crepitaret a cõstantia mētis nūq̄ dimotus in futurā spem tota intentione ꝓfusus: magnū patiētie documentū posteris allaturꝰ Oratione tādē cõpleta mox obdormiuit ī pace. Lapidatusq̄ fuit eodē anno q̊ xp̄s crucifixus in mēse augusti. Corpus eius venerabile inuentū fuit a btō Luciano presbitero tpibus Honorij āno dn̄i.cccc.vij. Jn cuius reptione augustinus refert sex mortuos suscitatos ⁊.lxx. hoīes a varijs egritudinibus liberatos. Postea trāslatū constātinopolim: deinde romā ⁊ digniori loco conditū.

PHilippus aūt secūdus diaconus cesariā veniens postq̄ samarie predicabat: ⁊ multis signis ⁊ ṽtutibus inclitus fuit. Tres filias ꝓphetie spū plenas habuit. Obijt tpe Neronis ⁊ ab oībus sanctus habitus Tres q̊z filie in eiꝰ sepulchro tumulate sunt. Procorus tercius diaconoꝝ apd̓ anthiochiā dei ecclīam nuper ab aplīs excitatā fide ⁊ industria auxit: vbi martirio coronatus fuit. Nicanor q̊z q̄rtus diaconus cū hierosolymis grā fidei ⁊ virtute vsq̄ ad tpa Vespasiani admirādus fuisset ibi martiriū ꝓ dn̄o suscepit. Tymon q̄ntus diaconꝰ primū ad beroam resedit. deinde verbū dn̄i disseminās corinthū ꝑuenit: vbi a iudeis ⁊ grecis ꝑmo flāmis iniectus: ſ nil lesus: demū cruci affixus martyrij coronā accepit. Parmenas sextus diaconus predicatiõis officiū plena fide cõsūmauit ⁊ tandē Traiani tpibus martyrij glīaz adeptus est. Nicolaus ṽo aduena septimus diaconus in fide nõ permāsit: ⁊ nicolaitarū heresis ab eo iniciū sūpsit.

Conuersio ⁊ vita Pauli apl̄i

PAulus ihū xp̄i dignissimꝰ apl̄s electionis vas ex tribu beniamin fuit: ex oppido iudee ꝙ giscalis noīat q̄ cū a romanis captus a puero fuisset cū parētibus suis tharsuz cilicie vrbem (vbi eiꝰ pater ciuilitate romana donatꝰ est) cõmigrauit. Mos siquidē tūc romanoꝝ fuit cū monarchiā tocius mūdi cõquireret: vt gentes q̄ cū pace ⁊ coronis romāis occurrebāt: romane ciuilitatis potirent eoꝝq̄ frēs dicerent. Cū aūt romani ciliciā cū exercitu petissent: pauli pater cū nobiliorībꝰ tharsensibꝰ romanis cū pace occurrebat. Eā ob rē ꝯsularē vestē ꝓmeruit: ⁊ inter ciues romanos annumeratus fuit ꝓpter qd̓ ⁊ paulus hic apl̄s ciuis romanꝰ habitus est. Cū aūt xp̄i religio ꝑ vniuersaz excrescere cepisset iudeā: adhuc adolescētulus a põtificibꝰ tēpli epl̄as accipiēs: eos q̄ xp̄m verū esse deū ꝓfiterent ꝑseq̄ decreuit: vn̄ cū Stephani ꝓthomartiris neci interfuisset: ⁊ oīm lapidātiū eū vestimēta ſuaret: tāq̄ manibus oīm lapidaret Stephanꝰ inclinatus ꝓ eo orauit ⁊ paulū e terra erexit: q̄ paulopost dū damascū ꝑgeret (vt lucas testat) spū diuino tactus ad fidē xp̄i venire cõpulsus: vas electionis vocari ꝓmeruit. Et id oē euenit anno q̊ ⁊ xp̄s passus est. Statiq̄ vocatꝰ xp̄i euāgeliū eidē reuelatū est. Ob diuinaq̄ studia hierosolimā missus gamalieli viro doctissimo eruditionis cā cõmendatus. Post aūt eius ꝯuersationē vna cū barnaba aplo mltis vrbibus ꝑagratis hierosolimā redijt cū petro iohāne ⁊ iacobo xp̄i euāgeliū cõtulit: q̊ audito gentiū apl̄s ab eisdem declaratus est. Jn hispaniā predicādi grā nauigauit: in narbona multos couertit. Reuersus scd̓o hierosolymā scd̓o imꝑij neronis anno: a festo iudee ꝓcuratore vinctus romā (vt ciuis romanꝰ) mittit: vbi bieñio ī libera custodia manēs: cū iudeis q̊tidie disputabat: tandē a nerone dimissus mlta ꝑdicauit ⁊ scp̄sit.

Sanctus marcus euangelista

Marcus euãgelista genere leuitic⁹ sacerdosq̨ cũ petro magistro suo: ex baptismo fili⁹ atq̨ interpres: ad ꝓpagandũ verbũ dei romã (ex antiochia) venit: iuxta qđ petrũ referentez audierat: rogat⁹ rome a fratrib⁹ breue scripsit euãgeliũ. Qđ cũ petr⁹ audisset ꝓbauit ecclesijs legendũ: ⁊ sua auctoritate edidit. Diuus aũt petr⁹ vidẽs cõstantiã viri ipsuz alexandriã destinauit aquilegiẽses vo sua predicatione ad xpi fidẽ pri⁹ cõuertit. ⁊ cũ ermagorã ciuẽ aquilegiẽsez virũ doctissimũ cõuertisset cũ eo ad petrũ regressus illũ aqlegiensez epm creare fecit: inde alexandriã ꝑrexit: ⁊ prim⁹ ibi xpm annũciãs: cõstituit eccl'iam: tãta ⁊ doctrina ⁊ vite cõtinẽtia vt oẽs sectatores xpi ad exemplũ sui cogeret. Tante fuit humilitatis vt pollicẽ sibi amputauerit: vt sacerdotio reprobus haberet̃. Postq̨ aũt diu eccl'iam docendo scribendo cõstituisset octauo neronis anno a pontificib⁹ temploꝝ in solẽnitate pascali cũ missaz celebraret capt⁹: fune in collo ei⁹ misso ipsum ꝑ ciuitatẽ trahebãt: donec spm̃ emisit. ⁊ sepult⁹ est alexandrie succedẽte sibi aniano. Anno vo dñi. dccc. xxix. fuit Justian⁹ patricius veneciaꝝ dux. anno ei⁹ secũdo beati marci euãgeliste corp⁹ venetias est trãslatũ ⁊ eo q̃ secutus est anno cõdite vrbis venete primo septuagesimo ⁊ q̃dringẽtesimo eccl'ia que nũc extat sancti marci venetijs edificari cepta. Inde ex senatus cõsulto vrbis patron⁹ constitutus. Eius imagine in vexillis detulerunt. Ipsius q̃z euangelij codicem ex aquilegia delatuz cum alijs preciosissimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

Fenix auis vnica

Fenicem nobilem ante omnes aues vnum in toto orbe nec visum magnoꝑe Cornelius valerianus deuolasse in egyptũ tradit Q. plautio. Sex. papinio cõsulibus. Allatũq̨ esse in vrbem claudij principis censura. anno vrbis. dccc. ⁊ in comicio ꝓpositum: quod actis testatus est hec auis in arabia prius visa narratur aquile magnitudine: auri fulgore circa colla: cetera purpureus: ceruleaz roseis caudam pennis distinguentibus: cristis faciem: caputq̨ plumeo apice honestare Auctor manilius senator est neminẽ extitisse qui viderit vescentem. viuere annis sexcentis sexaginta. Senescentẽ cassia turisq̨ surculis construere nidum replere odoribus: ⁊ super emori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo ceu vermiculum: inde fieri pullum. Huius alitis vita magni cõuersionem anni fieri prodit idem manilius.

Jacobus maior apostolus

Jacob⁹ maior apl's dñi: zebedeiq̨ ex maria salome fili⁹: ac diui iohãnis euãgeliste frater dictus maior cũ pri⁹ altero vocat⁹ ad apl'atũ: ⁊ ꝑ martyriũ ad regnũ celoꝝ fuit. quẽ dñs vna cũ eodẽ iohãne vocauerat dicens. Uenite post me faciã vos fieri piscatores hoĩm. quiq̨ relictis retibus secuti fuerũt eũ. post aduentũ spiritussancti hispaniã accessit ad predicandũ. postq̨ vniuersam p̃dicãdo ꝑagrasset hispaniã: in qua noue tãtuz cõquisierat discipulos: cũ videret gentẽ illã agrestem i iudeã reuersus. Ab herode agrippe regis fratre qui in irl'm fr̃is vices gerebat: obtrucatione capitis martyrij palmã adeptus est. Ut dicit̃ die qua ⁊ xps incarnatus vel passus est anno vno integro reuoluto. Cũ vo duceret̃ ad locũ passionis ꝑ Josiã scribã: ⁊ in via paraliticũ sanasset: iosias credidit: pri⁹ baptizat⁹ capite priuat⁹ cũ iacobo fuit. Ei⁹ aũt sacratissimũ corp⁹ discipl'i ei⁹ nocte rapiẽtes de irl'm ad hispanias trãstulerũt. ⁊ cõpostellã ciuitatẽ gallicie intrãtes ĩ vltimis finib⁹ hispaniarũ cõdidẽ. Ibiq̨ celeberrima gentiũ illi⁹ ⁊ ꝑegrinarũ nationũ veneratione excolit̃. Stupẽda effecit q̃z deuotio fideliũ infusa mentib⁹ in visitãdo limina ei⁹ ⁊ eccl'ia firmauit: in eo voto nullus preter apl'icã sedẽ dispẽsare liceat. ⁊ qđ minus ceteris apl'is illi ĩ vita collatũ fuit honoris ⁊ glorie: ꝓpter breuitatẽ vite ei⁹: hoc quasi diuina munificẽtia post mortẽ suppleuerit.

Prima ꝑsecutio xpianoꝝ terciodecimo imperij neronis anno cepta fuit. Is ĩ xpianos p̃m⁹ exercere cepit. in q̃ p̃ter petrũ ⁊ paulũ apl'os vt illico patebit etiã infrascripti singulares viri rome ⁊ alibi gliorioso martyrio coronati sunt. quoꝝ de nũero q̃draginta septẽ fuere a btõ petro apl'o baptizati: q̃ cũ eodez apl'o ĩcustodia cõtinent̃: tandẽ sub deuotissima fidei ꝯfessione ibidẽ neroniano gladio. 2. yd⁹ marcij ꝯsũpti sũt.

Jacobus iustus minor apostolus

Jacobꝰ apl's cognomēto iustus dictus minor respectu maioris: nō quo ad sctitatē: sed ob vocationē ad apl'atū. Dn̄i (ex sorore marie matris eiꝰ) frater post ascēsionē dn̄i ab apl'is hierosolomitane eccl'ie primus ep̄s ordinatꝰ: Sedit annis. xxx. vsq₃ ad septimū annū Neronis. Vir certe ab ipso matris vtero sanctus: q̄ vinū ⁊ sicerā nō bibit: nec carnē mādūcauit: ferrū ī caput eius nō ascēdit: oleo nō est vnctꝰ: nec balneo vsus est: veste linea supindutꝰ solus sancta sanctoꝝ ingrediebat ⁊ ita assidue ꝓ salute ppl'i flexis genibꝰ orabat: vt eius genua cameloꝝ more occalluerint ꝓ hac sūma iusticia: iustus appellatꝰ. ⁊ vt Ignaciꝰ tradit facie vita ⁊ mō cōuersationis xp̄o ih̄u similimꝰ fuit: ac si frēs gemelli fuissent. Hūc itaq₃ annanꝰ pōtifex iudeoꝝ: recedēte festo ex iudea ipsiꝰ ꝓuīcie gubernatore cōprehēdit. Et xp̄m negare attēptauit Posueritq₃ sup pīnaculū tēpli ⁊ ꝯgregata multitudine xp̄m verū deū vētuꝝ ad iudicādū viuos ⁊ mortuos ꝓclamauit. xp̄iani gauisi. pharisei ꝯturbati ascēdētes eū de tēpli pinna deiecerūt: cōfestim in terraꝫ collapsuꝫ lapidibꝰ obrui p̄ceperūt: ꝓut tn̄ potuit manꝰ ad celū tetēdit ⁊ ꝓ ꝑsecutoribꝰ orauit. Quo adhuc spirāte fullonis fuste ī capite ꝑcussus expirauit. Sepultꝰ iuxta tēplū. huic pꝰ resurrectionē dn̄s apparuit ei panē bn̄dicēs ⁊ frāgens dixit. Mi frater comede panē tuuꝫ q₃ a mortuis filiꝰ hoīs resurrexit: cū votū emisisset non gustatuꝝ panē nisi eū priꝰ vidēt. eū tante sctitatis fuisse dic iosephꝰ q; ob necē eiꝰ ierl'ymа euēsa fuit creditū sit.

Petrus vir sanctissimꝰ cū tn̄ sibi noīs apud oēs compauerat vt plurimū coleret: hāc ob reꝫ indignatꝰ Nero mortē eiꝰ q̄rere cepit: vn̄ petrꝰ monētibꝰ amicis ad declinādā irā p̄ncipis via appia ab vrbe discedēs ad primū lapidē xp̄o fit obuiā. quē adorās rogat dn̄e quo venis: tuꝫ xp̄s. Romā iterū crucifigi. extat sacellū eo loco vt v̄ba hic sunt habita ideo ad vrbē rediȷ̄t clemētē ep̄m ꝯsecrat. nō multo post vna cum paulo iussu neronis necat vltimo eiꝰ anno: diuersis tn̄ cruciatibꝰ. Petrꝰ eīn cruci affigit capite in terrā verso: eleuatisq₃ in sublime pedibꝰ ita ei voluit. Sepultꝰ est ī vaticano nō lōge a via triūphali: via aurelia secꝰ ortos neronis. Sedit aūt annis vigintiquiq₃. Paulus v̄o eodē die capite mulctatꝰ: funerat via hostiensi anno post mortē xp̄i trigesimoseptimo. Cū aūt separent abinuicē inq̄t paulꝰ pax tecū fundamētū eccl'iarū ⁊ pastor oīm agnoꝝ xp̄i. Petrus r̄ndit. Vade in pace p̄dicator bonoꝝ: mediator ⁊ dux salutis iustoruꝫ Marcellus ⁊ Apuleius frēs discipuli cōdiētes aromatibꝰ sepelierūt. Hodie capita apl'oꝝ petri ⁊ pauli auro argento ac gemis exornata in eccl'ia lateranensi sancti iohānis reposita ppl'o ostendunt.

Crucifixio Petri apostoli

Decapitatio Pauli

Seneca

Seneca qui ⁊ lucius anneus stoicus phus natione cordubensis neronis imperatoris preceptor. Rome in precio fuit: ⁊ patruus lucani poete. De q̄ diuus hieronymꝰ meminit dicens q̄ fuerit vir cōtinentissime vite: ⁊ ppterea eū in cathalogo sctōꝝ ponit: ⁊ maxie ppter frequētes epl'as pauli ad senecā: ⁊ ipsius ad paulū. Et cum eēt neronis magister ⁊ illius tpis potētissimꝰ optare se dicit eius se loci esse apud suos: cuiꝰ sit paulus inter christianos. Hic inter cetera grāruz suaꝝ beneficia sibi a deo collata: tante fuit memorie: ut duo milia noīm recitata: eo q̄ dicta ordine erant: mox recitabat. ⁊ ducētos versus a ducētis scolasticis recitatos ab vltimo incipiēs ad primū vsq̄z integerrime recitaret. Quē tandez ante bienniū q̄z petrus ⁊ paulus martirio coronarent a Nerone seuissimo discipulo retributiōis grā interfectū fuisse legimꝰ. Nā cū senex admodū esset seneca pisoniane cōiurationis labe notatus. Vel ut alij ferūt cū nero vbera que sibi a puericia intulerat ad memoriā eo intuitu reducēs infremuit (imo obinnatū in virtutes odiū) a Nerone p centurionez senece indictuz fuit ut sibiipsi mortez deligeret: q̄ cognita imperatoris volūtate: petijt ut in tepenti aqua poneret: ⁊ ibidez omnes vene eidem aperirent donec spm̄ exalaret: suaue genus mortis arbitratus mori incisione venarum: ⁊ ita vitā finiuit. Hic nāq̄z doctissimus vir multa diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ scripturaꝝ edidit documenta.

Lucanus

Lucanus anneus predicti senece nepos: orator ⁊ poeta historicus celeberrimus q̄ patruo iunior: ob ingenij tn̄ magnitudine par illi habitꝰ est: hic nāq̄z senece ex mela eius iuniore fratre nepos fuit: q̄ pmo rome sb cornuto studuit: vbi optime edoctus cōdiscipulos sibi gratissimos: psiuz ⁊ bassum (q̄s mirūimoduz dilexit) habuit: hic ob eius ingeniū a Nerone in curia vocatus diu gratissimꝰ ei fuit. Inde q̄stor dictus etiā auguratus sacerdotiū assecutus est. Tandez de cōiuratione pisoniane accusatus accepto mortis arbitrio venas precidē fecit: q̄bus expletis stati e vita discessit pdie kal. maij. cuius corpus sepultū fuit in hortis suis.

Persius

Persius flaccus aulus: patre flacco: matre fuluia: volaterana ethrurie vrbe: ut eusebius ipse describit lune potiꝰ natꝰ est: mediocri aūt statura insigni forma pbatis moribus: ingenio ⁊ doctrina prestāti fuit. Prima adolescentia pr̄e mortuo. Qu. rēniū palemonez grāmaticū vicentinuz audiuit. Mox rhetorice sb virgineo flauo incubuit. inde se ad cornutū phm̄ pferens familiariter secū ad interitū vsq̄z vixit. Anno vo etatis nono ac vigesimo stomachi vicio regnāte nerone interijt ⁊ rome in predijs suis sepultus est: vnū satyraꝝ reliquēs libꝝ in q̄ vere laudis plurimū meruit: lz impfectū. his q̄z tpibus cornutus phs ⁊ poeta a nerone crudelissimo sine labe aliq̄ exilio dānat: qui pre nimio amore persij discipuli bibliotecā cōparauit preciū sororibus (quas instituerat heredes) tradidit.

Philippus apostolus

Philippus dn̄i nr̄i ihu xp̄i ex duodenario collegio aplus vocatus: ut eū seq̄ret. Is adduxit frēm suū nathanaelē doctorē legis: in q̄ dolus nō erat: ad euz q̄ adaplatuz nō fuit vocatꝰ: ne ꝯuersio hoīm ad fidē humane peritie attribueret. hic apl's cū p. xx. annos p vniuersam scythiā pdicasset. Illāq̄z pene totā ad xp̄i fidez ꝯuertisset. hieropoli asie vrbez veniens hebeonitaꝝ heresim q̄ xp̄m fantasticā carnez sumpsisse predicabāt extinxit: demū a paganis tentus ad imolāduz statue martis adductꝰ sub base statue draco egrediens filiū pōtificis q̄ ignez ī sacrificio mīstrabat ⁊ duos tribunos q̄ꝝ mīstri aplm̄ detinebāt occidit: ⁊ plurios lāguidos reddidit: precibus tn̄ apl'i disparuit ⁊ istos sanitati restituit. Quā obrez īfideles euz tenentes anno etatis sue septuagesimooctauo cruci quā pdicabat ad instar mgr̄i sui affixerunt: ⁊ martirez christi fecerūt. Iste duas filias vgines post se dereliq̄t q̄ ambe cuz pr̄e sepulte sunt vna a dextris alia a sinistris.

Barnabas e septuagītaduobꝰ discipulus fuit natōe cyprus: hic datus fuit ī sociū paulo ab apl'is ad pdicāduz gentibꝰ. Is ī italiā veniens ex pcepto petri oēz lōgobardiā predicādo ⁊ docendo circuiuit: ⁊ p se suosq̄z discipl'os cisalpinā galliā ad xp̄i fidez ꝯuertit. ⁊ apō mediolanū pmꝰ cathedralez locū tenuit relicto ibi ep̄o ciprū regressus cuz euāgelio mathei pl'es sanās apō salaminā paulo an̄ petri martiriū ⁊ ipse ibidē martirio coronatꝰ ē

Anno mundi.5273. Anno christi.lxxiij.

Linus ab vltimo anno neronis btō Petro succedēs vsqꝫ ad vespasiani tpa puenit. a cōsolatu saturnini ⁊ scipionis vsqꝫ ad capitonē ⁊ ruffum cōsules. Sunt ꝗ hūc locū clemēti ascribāt ⁊ linū ⁊ cletū pretermittant: quos nō solū historia: verū etiā hieronymi autoritas reprehēdit. Quartꝰ inqt post petrū rome epus clemēs fuit. siquidē linus secūdus. Cletus tercꝰ sunt habiti. Tametsi latinoꝝ pleriqꝫ post petrū statim clementē numerent. quem certe cōstat: tante eñ modestie fuit: coegisse linū ac cletum ante se munus pōtificatꝰ obire: ne posteris hec principatꝰ ambitio pniciosi exempli haberet. licet eidez petrus q̄si ex testamēto successionis locū tradiderit. Fuit aūt linus ex natione thuscus patre herculaneo vir certe moribꝰ ⁊ sanctitate preclarus. Is ex mandato petri ɔstituit: neq̄ mulier nisi velato capite templū ingrederet. ⁊ ex sacris ordinibus bis in vrbe habitis presbyteros decē ⁊ octo. Episcopos vndeci creat. Scripsit ⁊ res gestas petri: maxie vo eiꝰ cōtentionē cū symone mago. qui cū demones effugaret: mortuosqꝫ ad vitā reduceret. a saturnino cōsule cuiꝰ filiā a demonibꝰ liberauerat capitali supplicio afficit. ac vndecimo kal. octobris in vaticano iuxta Petri corpꝰ sepelit. cū sedisset in pōtificatu annos vndecim mēses tres dies duodecim. Cuius corpus aiunt gregoriū episcopū ostiensem in ostiā trāstulisse: ⁊ in diui laurentij templo honorifice collocasse.

Anno mundi.5284. Anno christi.lxxxiiij.

Cletus papa natione romanꝰ de regione vicopatricij patre emiliano adhortante clemēte pōtificatus munꝰ inuitus suscepit. licet doctrina moribus ⁊ dignitate plurimū apud suos valeret. vir q̄z optimꝰ atqꝫ sanctissimꝰ qui nihil ꝑtermisit. qd ad augendā ecclīam dei ptineret. Quā cū optime ꝓ tpe cōstituisset. redactis in ordinē ex mādatis petri vigintiquinqꝫ p̄sbris sub domiciano cesare martirio coronat: ac sepelit apud btī petri corpꝰ in vaticano quinto kal. Maij. Et primus: vt aiunt: lrīs aplicis salutē ⁊ aplicā benedictionē scripsit. Fuit aūt tpibꝰ vespasiani ⁊ titi a cōsulatu vespasiani septimo ⁊ domiciani quinto vsqꝫ ad domicianū ⁊ ruffum consules vt Damasus scribit. Sedit annis.xj. mense vno diebus.xj. Sedes aūt huiꝰ morte diebus.xx. vacat.

Linea sūmoꝝ pontificum

Linus

Cletus

Bartholomeus apostolus

Bartholomeꝰ apl's vnꝰ ex senatoribꝰ celi. is post aduentū spūssancti postqꝫ in lycaonia ⁊ india xp̄i euāgeliū predicasset. in albanā maioris armenie vrbē veniēs cōfestim tēplū vbi deus ascaroth colebat ingredit. effecit ut demon nullū cultoribꝰ suis respōsuz preberet: pgentes ad vicinā ciuitatē: ab ydolo r̄nsum habuerunt ob ingressum bartholomei eoꝝ deuz cathenis ligatū vt loq̄ nō valeret. ⁊ vt eū oñderet ait. capilli eiꝰ nigri ⁊ crispi. caro cādida. oculi grādes. nares eq̄les ⁊ directe. barba plixa. hn̄sqꝫ paucos canos capillos. statura eq̄lis collobio albo clauato purpura vestit. Induit pallio albo qd p singlos angulos gēmas hꝫ purpureas cencies flexis genibꝰ p diē orat ⁊c. Ibi euāgeliū predicās polemiū ipsiꝰ vrbis regē ac reginā cū duodeci ciuitatibꝰ ad xp̄m cōuertit. ⁊ demonē deformē oñdit: ꝓpter qd pōtifices tēpli indignati. ipsuz ab astiago fratre polemij sibi īfensissimo p̄mo cedi. deinde excoriari. ⁊ capite obtrūcari fecere ꝗ ad celeste gaudiū triūphū pegit. cuiꝰ corpꝰ a fidelibꝰ ibidē cū oī veneratiōe tumulatū: postea ad lipparim delatū. inde beneuentū ⁊ vt aliq̄ sentiūt demū romā trāslatū: fuit aūt nobilissimis ortus parentibꝰ: qui hierosolymā veniens audita xp̄i diuinitate ac crebris eius miraculis eidem adhesit.

Appollinaris

Apollinaris rauēnatus eps̄ sctissimꝰ vir ab aplo Petro ordinatꝰ rauēnas missus: seuis verberꝝ flagellis sepe ɔterit ⁊ senile corpꝰ ab impijs horrēdꝰ cruciatibꝰ laniat. ne aūt fideles de suis vexationibꝰ trepidarēt signa aplica pfecit. puellā mortuā suscitauit. cecis visuz reddidit. muto loq̄lā. leꝓsos mūdat. atqꝫ portētū simulachrū vna cū tēplo ī terrā deiecit. Tādē apd eādē vrbē inter succedētia tormēta gliosuz ɔsumauit martiriū decimo scꝫ kal. augusti.

GAlba vir antiq̄ nobilitatis: cū ꝓgenies cesarū in nerone defecit (qđ euidētissimo signo apparuit. Augusti em̄ sceptrū e manibꝰ excussuꝫ est) neroni successit nullo gradu ꝯtingēs cesarū domū. In hiberia imꝑator a militibꝰ creatus vbi neronis mortē cōperit: romā ꝯfestim venit septimꝰ romanoꝝ imꝑator. Qui a principio liberalibꝰ disciplinis ⁊ iuri opaꝫ dedit ⁊ vita priuata insignis fuit: militaribꝰ ac domesticis in rebꝰ. Sepe tn̄ ꝯsul. sepe ꝓconsul frequēter dux fuit grauissimis bellis. Statura iusta fuit. capite caluo. oculis ceruleis. adunco naso. manibꝰ pedibusq̄ꝫ articulari morbo distortissimus vt neq̄ꝫ calceū ꝑpeti. neq̄ꝫ libellos euoluē aut tenere oīno valeret. excreuerat in dexteriore latere eiꝰ gibbꝰ. Cibi plurimi tp̄e etiā hiberno añ lucē capere ꝯsueuerat: libidinis ꝓnus. verū cū oēs auaricia ac segnicia offenderet. Insidijs ottonis rome ad lacū curcij cū pisone nobilissimo adolescēte quē in filiū per adoptionē susceperat iugulatꝰ est. Perijt aūt tercio ⁊ septuagesimo etatis anno impij mēse septimo. qui marcū fabiū quintilianū insignē oratorē ex hispania romā duxit.

OThbo octauꝰ romanoꝝ imꝑator patre equite matre humili: materno tn̄ quā paterno nobilior: a prima adolescētia ꝓdigꝰ ac ꝓcax: per grãꝫ liuie auguste in cuiꝰ domo creuerat: senator factꝰ. q̄ppe q̄ neronis familiaris fuerat: ⁊ oīm cōsilioꝝ particeps: inter tumultꝰ cedesq̄ꝫ inuasit imperiū. Cū aūt ciuile bellū cōtra vitelliū in germania imperatorē creatū molitꝰ: tribꝰ leuibꝰ prelijs superior fuisset. vno ad alpes. alio apud placentiā. tercio ad castorē. quarto apud bebriacū superat̄. vnde rex desperatione sibimet manū iniecit. Cū vno se ictu infra leuā papillā traiecit. Irrūpentibusq̄ꝫ ad primū gemitū. modo celans modo detegens plagam exanimatꝰ est. ⁊ apud volaterranā ethrurie vrbem funeratus vti preceperat. xxx. ⁊ octauo etatꝭ anno. ⁊ nonagesimo ⁊ q̄nto imperij die fuisse aūt tradit̄ stature modice ⁊ male pedatꝰ: caluusq̄ꝫ: mūdiciarū vō pene muliebriū: quē alij predicāt virū fortissimū ac rei bellice vnicū imperatorē.

VItellius nonus romanoꝝ imperator familia magis honorata quā nobili romā veniēs. puericiā primãq̄ꝫ adolescētiā capreis egit inter tiberina scorta. sequēti etate oībꝰ ꝓbris cōtaminatus. caio per augurandi: claudio per alee studiū: sed aliquāto neroni acceptior. triū itaq̄ꝫ principū indulgentia honoribꝰ amplissimis auctus. ꝓcōsulatū affrice. ⁊ curā operū publicoꝝ administrauit. a galba deinde in inferiorē germaniā missus est. Castra vō ingressus nihil cuiq̄ꝫ poscēti negauit ideo in veste domestica imꝑator est ꝯsalutatus. ac imperio potitus in oēm nequiciā seuiciā ⁊ ingluuiē ꝓlapsus est. Nam tante voracitatꝭ fuit vt sepiꝰ in die comederet: ⁊ vna cena suo iussu duo milia piscū: ⁊ septem milia auiū apposita sint. ferunt em̄ eū fuisse rubicūdissime faciei ⁊ obesi ventris verū vbi cōperit vespasianū apud iudeā palestine ab exercitu imperatorē creatū cuꝫ legionibꝰ aduētare. primū deponere imperiū cōstituit: postea a quibusdā aīatꝰ sumptis armis sabinū vespasianū frēm cū flauianis in capitoliū cōpulit: quo q̄dem succenso oēs cōcremati sunt. Superueniēte vespasiano e cella pallatij per viā sacrā semi nudus ad scalas deducit̄ vbi excarnificatus in tyberim ꝓicit̄. Perijt cum fratre ⁊ filio anno vite. vij. quinquagesimo.

VEspasianus flauius decimus ro. imꝑator. cū rebellione ac cede triū principum incertū ac vagum imperiū fuit. tandē gens flauia firmauit. Vespasianus aūt natus est in sannis vltra reatū vico modico: quinquēnio antequā augustus excederet. vxorē duxit flauiā domicillā ex hac liberos tulit tituꝫ ⁊ domicianū ⁊ domicillā. hic ante demandatū sibi imperiū a claudio missus in germaniā ⁊ brittaniā tricies cum hoste conflixit. Deinde biennio ante neronis mortē ad capiendā iudeā ab ipso nerone missus. multa ibi strēnue gessit certamina: ꝓ quibus audita principis morte ab exercitu imperator appellatus est. qui bellū tito filio cōmendās romā per alexandriā ꝓfectus est: vbi vrbem deformē moribus ⁊ legibus ac structuris ornauit: fuit enim vir clemētissimꝰ ac munificentissimus qui principatu suscepto rempublicā ferme collapsam optime restituit. Templū pacis perfecit. amphitheatrū (cuius pars adhuc in vrbe extat) inchoauit. Statura fuit quadrata cōpactis firmisq̄ꝫ membris. vultu veluti nitentis. offensaruꝫ minime memor. colligendarū tn̄ pecuniarū nimiū studiosus: licet ex alieno non raperet. eis deniq̄ꝫ ad munificentiā vsus: expleuit enim censum senatoriū: consulares inopes sustentauit. Qui tandem postq̄ꝫ multas deduxisset colonias ꝓ fluuio ventris vsq̄ꝫ ad defectionem soluto imperatorē ait stantem mori oportere. Dumq̄ꝫ consurgit inter manus subleuantium extinctus est annum gerens etatis. 69. cum imperasset annis. x.

Linea Imperatoꝝ

Galba

Otho

Vitellius

Vespasianus

Andreas apostolus

Andreas symonis petri frater: ⁊ in passione crucis socꝰ. Is primo fuit discipulus Iohānis baptiste; postea secutꝰ est ihm̄ quē iohānes ondit dicēs. Ecce agnꝰ dei. Post aduentū spūssancti in achaiaȝ grecie ꝓuinciā ꝓfectus est. adhuc vespasiano imperāte: cū scithis euāgeliū ꝑdicasset ⁊ in achaia plures ad fidem cōuertisset. ⁊ ꝑcipue maximillā egee ꝓcōsulis ꝓuincie vxorē apud patras achaie ciuitatē ab egea cōphēsus: post longā disputationē de xp̄o in carcerē truditᷣ. deinde a viginti satellitibꝰ grauissime ceditᷣ. ⁊ ad vltimū in cruce funibꝰ appenditᷣ vt longiorē cruciatus sufferret. ⁊ cū populꝰ seditionē mouit cōtra ꝑsidē obnixe rogauit: ne impediret martiriū eiꝰ. Nā magister eorum in sua passione patiētiā exhibuit. Vidēs crucem eā salutauit. Salue crux sancta: q̄ in corpe xp̄i dedicata es: ⁊ ex mēbris eiꝰ tāq̄ʒ margaritis ornata. In cruce aūt biduo viuens apparente demū circa eū splendore vltimo nouēbris die martyriū cōsūmauit. Maximilla vo ipsiꝰ egee vxor cōfestim apl̄i corpꝰ rapiēs optimo loco cū aromatibꝰ sepeliuit. Cuius sane corpus vigesimo constantij cesaris anno cū ossibꝰ beati luce euāgeliste ex eadē ciuitate in cōstantinopolim trāslatū est: ⁊ quidā ferunt ꝙ nūc requiescit in ciuitate malfitana verū eius caput postea papa pius eiꝰ nominis secūdus e peloponesso romā auectū in beati Petri templo maxima cum veneratione collocauit.

Quintilianus

Quintilianus rhetor ac phs celeberrimꝰ natione hispanus hisdem temporibus cum in ꝑcio magno esset: a galba ꝑdicto cesare romam ꝑductus: ibidē scholam tenens clarissimus habitus est. Vir certe eruditissimus atq̄ʒ grauis: qui inter cetera de institutione oratoria octo libros composuit: atq̄ʒ causarū librum ꝑutilem edidit. Ex quibus hanc celebrem ⁊ memoria dignā habemus sententiam vtinā liberoꝝ nr̄orum mores nō ipsi ꝑderemus. Infantiā eniʒ statim delicijs soluimus. Mollis quippe educatio quā indulgentiā vocant. neruos omnes mētis ⁊ corporis frangit. Huius aūt celeberrimi viri de institutione oratoria liber cum annis ferme sexcentis deꝑditus stetisset. Postea a poggio florētino viro eruditissimo circa annum domini. 1414. in Constantiensi concilio in quodam monasterio integer repertus. Atq̄ʒ ita eius ope transcriptus ⁊ emendatus in italiam delatus est.

Thomas apostolus.

Thomas apl̄s qui didimꝰ dicitᷣ vel geminꝰ: vnꝰ ex duodecim apl̄is fuit. Is dubitans de resurrectione xp̄i magis nobis ꝓfuit (vt Gregorius ait) q̄ʒ magdalene credulitas: testis factus. non solum ꝑ auditum ⁊ visum: sed etiaʒ ꝑ tactū. Hic cū xp̄i euangeliū parthis medis ⁊ persis: hircanis ac bragmanis ꝑdicasset. etiaʒ in indiā supiorem ⁊ inferiorem ꝓficiscens multos cōuertit. Et migdoniā caritij cognati regis vxorē baptisans xp̄o consecrauit. Ibidem quoq̄ʒ multas adhuc extātes ecclesias fundauit. Indeq̄ʒ vt Crisostomus ait ad regionem magoꝝ qui ad xp̄m venerāt adorandū deueniens: eos baptizauit: ⁊ in adiutoriū fidei xp̄iane socios suscepit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentē proiectus: illesus tn̄ in eo mansit. Deinde ductus ad idolum solis vt adoraret: apl̄us genubꝰ flexis ait. Adoro dn̄m meū ihm̄ xp̄m: ꝑcipioq̄ʒ tibi qui ibi latitas vt simulacrū cōminuas: Quo facto indignati pontifices templi ab eis lanceis ꝑforatus martyrii coronā ꝓmeruit. Cuius corpus haud multo post ad edissam ciuitatē translatum est. Quod aūt thomas in transitu virginis marie nō affuerit ⁊ postea veniēs de eius corporis ⁊ aīe assumptione dubitauerit. Et ideo virgo gloriosa ei apparens cingulum suum dederit in testimoniū huius: apocriphum est. Licet credibile sit cingulū eius haberi ī terris quod prati populo ostenditᷣ.

Matheus apostolus

Matheus apl's vocatꝰ a xp̃o in theolonio ex publicanis actibus apl'us ⁊ euãgelista factus clarissimus. ⁊ ipse post dñi ascẽsionẽ euãgelio christi i iudea predicato: cũ ad gẽtes exteras transire statuisset: ĩ ethiopiã p̃mus euãgeliũ hebraice scripsit: ꝓ iudeis cõuersis ad fidẽ: qď quidẽ frĩbus ⁊ maxie barnabe cõdiscipulo a quo recedebat in sui memoriã reliquit. In cuiꝰ principio christi incarnationẽ in medio predicationez ⁊ i fine eiꝰ passionẽ ostẽdit. Qď quidẽ barnabas apl's ad predicationis officiũ ꝑ diuersas pagrãs ciuitates secum deferebat: ⁊ super egros ponebat: qui oẽs cõfestim sanitatis bñficiũ cõsequebant̃. In ethiopiã matheꝰ trãsiẽs totã ferme regionẽ illã ꝑcurrit predicando atq; ĩnumeros ethiopuz pp'los christi iugo subdẽs: ⁊ ethiopũ gentẽ ablutã fonte baptismatũ de fusca formosam reddidit: christi fundauit eccl'ias. Cũ aũt epigeniã nobilẽ virginẽ cũ ducẽtis virginibꝰ christo ɔsecrasset a rege spiculatore misso ad perdẽdũ dei apl'm. Qui celebrata missa eleuatis i celũ manibꝰ iuxta altare ĩmerso a tergo gladio eũ occidit: ⁊ martyriũ passus est vndecio kal'. octobris. Rex morbo elephãtie correptꝰ vite tedio seipsuz interfecit. apl's ꝑ visũ populũ admonuit vt epigenie frẽm regẽ cõstitueret. q̃ postea. 70. annis regens eccl'ias erexit ⁊ ethiopiã xp̃ianissimã effecit. Eunuchꝰ quẽ phillippꝰ baptizauerat deinde gub̃nacl'a ethiopie suscepit.

Processus ⁊ martinianꝰ

Processus ⁊ martinianus romani milites a diuo Petro i carcẽ baptizati ⁊ ipsi cũ nerõis iussu oris ɔtusionẽ: eculeũ: flãmas fusces: scorpionesq; ꝑpessi fuissent: nouissime sexto nõs Iulij martirio coronati sunt.

Nereꝰ q; archelaꝰ frẽs romani ciues sub hac persecutione rome martirio coronati sũt. Sili mõ torpetꝰ: torquatꝰ ⁊ secũdus cecilius eufrasius sanctissimi christi cõfessores apud hispanias martyrio coronant̃. Maracus preterea affricani patricij romani filiꝰ a btõ lino baptizatus. marcellus quoq; ⁊ apuleus ⁊ alij.

Tecla virgo

Tecla v̉go preclarissima pauli apl'i discipl'a postq̃ꝫ ꝓ cõfessiõe christi: fustes: bestias: ignes: tria atrocissima tormẽta ꝑtulisset cũ de iconio seleuciã veniret. 9. kal'. octob. i pace q̃euit.

Iudas qui ⁊ Tadeus apl's

Iudas q̃ ⁊ thadeꝰ symonis chananei ⁊ iacobi minoris frater marie cleophe ex alpheo filiꝰ ⁊ xp̃i apl's Is p̃mo post aduentũ sp̃ũsscti in mesopotamia ⁊ i inferiori regione põti christi euãgeliũ predicauit: ⁊ efferas ⁊ indomitas gẽtes q̃si beluarũ naturas sctõ dogmate mitigauit. Deinde simul cũ symone apl'o in persidẽ ꝓfecti sunt ⁊ vt eccl'iastica historia habet ad abagarũ regẽ venit in edissa ciuitate qui epl'az ad xp̃m añ passionẽ eiꝰ p̃scripsit cui xp̃s scripto r̃ndit: q̃ cũ irremediabili corpis morbo tenebat̃ quẽ cũ ab infirmitate liberasset deinde cũ symone apl'o martyriũ cõpleuit. Sepultus i netri armenie vrbe: cuiꝰ festiuitas quinto kal'. nouembris celebrat̃. Scripsit aũt iudas hic epl'am breuem: que ex septem canonicis vltima habet̃.

Diascorides

Diascorides medicus grecus ⁊ militaris discipline vir in herbaria arte his temporibus admirabilis fuit. Et herbarũ virtutes arboꝝ lapidũ aromatũ accuratissima doctrina cõscripsit: imo vt de seipso testat̃: quecũq; (inq̃t) posui nõ ex opinione aut fama cognoui: ſ ex electione ⁊ experimẽto didici: de quo etiã Piniꝰ mentionẽ facit.

Symon apostolus

SYmon cleophe filiꝰ ⁊ dñi nr̃i ihu xp̃i apl's ac cõsobrinꝰ: appellatꝰ chananeus germanꝰ thadei fuit q dictus est iudas. Zelo dñi feruẽs par in cognomẽto petri cui in sorte p̃dicationis egypti principatus aduenerat postq̃ȝ circũquaq̃ȝ xp̃i euãgeliũ p̃dicasset ⁊ exꝯsensu aploꜝ post martyriuȝ iacobi apl'i hierosolimitanã rexit eccl'iaȝ. Cũ aũt centesimũ ⁊ vigesimũ ageret annũ ⁊ ad simulachrũ solis cũ iuda apl'o ꝑductus fuisset vt ostẽderẽt ea plena esse demonibꝰ p̃ceperũt vt ea cõfringerent. Ethiopes nigri egressi idola cõfregerũt. Qd' põtifices vidẽtes in apl'os irruerũt eos trucidãtes. Et vt alij hĩc apd' atticũ cõsularẽ ab hereticis accusatus qd' xp̃ianus esset post multa ⁊ grauissima supplicia: iussus est simul quã dñs ꝑtulerat passione vitã finire: oĩbus admirantibus q᷑ tam senex id crucis suppliciũ pati potuisset. alij symonẽ cleophe filiũ ep̃m hierosolyme fuisse attestant̃. Verũ passus est quinto kalẽdarũ nouẽbris. quo etiam die festũ beati Jude apl'i eius simili honore celebrat̃.

Petronella

PEtronella virgo sacratissima diui petri apl'i filia ⁊ quidẽ pulcherrima de volũtate petri febribus laborabat a discipulis aũt interrogatus cur illã egrã nõ curaret: ⁊ plures alias sanasset. ait: sic ei expedire. p̃cepit tñ vt eis ministraret deinde rediret ad lectũ. At vbi in timore dei ꝑfecta esse cepit: sanitatũ remedia a patre recepit. Eaȝ q̃ppe cũ flaccus comes inuitã cõiugio sibi sociari vellet: tridui inducias postulauit: q̃ in t̄pe ieiunijs ⁊ orõnibus vacãs tercio die statim vt xp̃i dñi nr̃i sacr̃m a sctõ nicomede p̃sbytero accepit emisit sp̃m. Quãobrem flaccus vidẽs se fore delusum eue stigio felicolã eius sociã ⁊ nicomedẽ p̃sbyteꜝ varijs tormẽtis vitã finire coegit. Corpus eius rome sepultũ fuit. Eius diei celebritas vltima Maij obseruat̃.

LAzarus marte ⁊ marie magdalene soroꜝ germanus ⁊ massiliẽsis ep̃s. quẽ dñs noster ihs xp̃s a mortuis suscitauerat: ⁊ ipse terciodecimo imperij claudij anno: secunda morte migrauit ad dñm. Cuius etiã soror martha nõ lõge post ꝑ annũ eũ in quo toto febricitauit: sibi reuelato a dño in pace quieuit: quã beatꝰ frõtinꝰ sepulture tradidit. in q̃rũ venerabilẽ mẽoriã nõ lõge a bethania postea extructa fuit eccl'ia. vbi (vt diuꝰ ait hieronimꝰ) e vicino domꝰ eoꜝ cõseruabat̃. Marcella vo eiꝰ pedissequa ꝯscripsisse vitã eiꝰ dr̃: q̃ postea ĩ sclauoniã pergens: ⁊ pl'es ad fidẽ ꝯuertẽs: pꝰ decẽ ãnos a dormitiõe marthe ĩ dño q̃euit huiꝰ q̃ppe sctĩssimi viri lazari ⁊ soroꜝ reliq̃e apd' vrbẽ massiliã p̃cipuo venerant̃ obseq̃o. eiꝰ festiuitas. 16. kal'. ianuarij celebrat̃.

Lazarus

Mathias apostolus

MAthias apl's natiõe bethlamites ex tribu iuda ꝓgenitus. q̃. post ascẽsionẽ dñi ab apl'is sorte ĩ coꜝ nũero fuit electꝰ. sicut lucas in actibꝰ aploꜝ ꝯtestatꝰ est. ⁊ post aduẽtũ sp̃ũssancti iudeã ĩ sortẽ accepit p̃dicationi ⁊ miraculis insistebat. Narrãt certi ex historia eiꝰ q̃ treueris cẽ debet. q᷑ mathias ĩ lege dñi erat doctissimus: corꝑe mũdus: aĩo prudẽs: ĩ ꝯsilio ꝓuidus: ĩ sermone expeditꝰ. iudei ei aduersãtes: eũ de blasphemia accusabãt iõ duos statuer̃t q̃ eũ lapidibꝰ oppeterẽt: a q̃dã aũt inthec tormẽta securi ꝑcutit̃: extẽsis manibꝰ sp̃m deo reddidit. Cuiꝰ corpꝰ inde romã: ceteri paduã: reliq̃ treueris trãslatũ ferũt. Eius aũt natale. vj. kal'. marcij celebrat̃. Licet de t̄pe eiꝰ martyrij varie referant̃ sn̄ie. Certũ tamẽ est eũ in locũ iude scariothis substitutuȝ ab apl'is fuisse cum diuina sors sup eum cecidit.

Lucas euãgeliſta

LUcas euãgeliſta xpiq3 diſcipulus natiõe ſyrus ex antiochia arte medicus ⁊ greci ſmonis nõ ignarꝰ: ſectatoꝛ pauli apli: ⁊ oĩs eius pegrinationis comes indiuiduꝰ: ſine vllo crimine fuit: hic cũ duo intellexiſſet eſſe euãgelia p matheũ quidẽ in iudea: ⁊ marcũ in italia. ⁊ ipſe inſtigãte ſpũſancto in achaie ptibus ꝓut a paulo didicerat ſuũ ꝯſcripſit euãgeliũ: de q̃ paulus. Miſimꝰ inq̃t cũ illo frẽm cuiꝰ laus ẽ ĩ euãgelio p oẽs eccl'ias. Et ad colloceñ. Salutat vos lucas medicus chariſſimꝰ meus. Suũ tñ euãgeliũ nõ mõ ab aplo paulo didicerat: ſ3 etiã a ceteris aplis vti narrat. ſicut tradiderũt nobis q̃ ab inicio ipſi viderũt: ⁊ miniſtri fuerũt ſmonis: ferũt etiã eũ a btã dei genitrice maria (cuius familiaritate vſus fuerat) edoctuz fuiſſe. Hic etiã cũ picture artis edoctus eẽt: ꝓpter ꝯuerſationẽ quã iugiter cũ btã virgine habuerat (vt ſcribit Damaſcenꝰ) eiꝰ imaginẽ pluries depinxit. E q̃bus nũc rome due ꝓhibenť: quarũ vna apud ſanctam mariã de pplo maxia veneratiõe cuſtodiť. Cõſcripſit ⁊ actus aploꝝ ꝓut ipſe viderat. Cũq3 q̃tuoꝛ ⁊. lxx. annis ſine vxoꝛe ꝑmãſiſſet in bithinia. 18. die octob. diẽ obijt. Cuiꝰ oſſa vigeſimo ꝯſtãtij anno ꝯſtãtinopolim trãſlata fuerũt. nũc padue ĩ baſilica ſctẽ iuſtine quieſcũt.

Euax rex

EUax arabũ rex inſignis phs ⁊ medicus ⁊ rhetoꝛ tẽpeſtate hac floruit. Qui inť cetera ſue doctrine opa: volumẽ de medicinis optimũ a ſe cõpoſitũ neroni trãſmiſit. in quo nõ ſolũ herbarũ medicinaliũ: ſed ⁊ lapidũ ſpẽs noĩa ⁊ coloꝛes: ac q̃bus in regionibus valeãt repiri ſcripſit. de quo etiã pliniꝰ meminit. Vectius q̃3 valẽs alter medicus grecus meſſalie adulterio nobilitatus: multã nactus potẽtiã rome ĩ medicinis nouã ſectã inſtituit: ⁊ ſe tam veteribus q̃3 nouiſſimis effrenata temeritate prepoſuit. Ipocratẽ ſupplãtauit. ipſum tñ Galienus ignorãtiſſimũ fuiſſe oſtendit.

Maria magdalena

MAria magdalena inſigniſſima xpi apl'a ab adoleſcẽtia ſua (ut ſacra eiꝰ h3 hiſtoꝛia) cũ eẽt cũctis puellis pulchritudine ꝑlata: ex marthe ſoꝛoꝛis lazariq3 germani ſnĩa ĩ magdalũ caſtellũ marito tradita fuit. S3 ꝯfeſtim voluptatũ fallacia vanaq3 leticia ſeducta: hieroſolimam petijt: magnaſq3 opes pͥmonij inter ſe diuidẽtes: marthe bethania caſtellũ ꝓpe hieroſolimã ei caſtrũ magdalũ a q̊ nomẽ ſoꝛtita ꝯtigit. Lazaro aũt militie vacãti ps nõ modica hieroſolimoꝝ. hec q̃ppe generꝭ ſui ĩmemoꝛ peccatrix euaſit. verũ dño ihu ꝑdicãte culpas ſuas punire cepit ⁊ ad eũ ĩ domo ſymõis leproſi ꝯuiuãtẽ venit: ad pedeſq3 eiꝰ retro acceſſit: vbi vbertĩ lachꝛimas effũdẽs pedes lauare cepit: ⁊ capillis capitꝭ ſui tergẽs exoſculabať: vngẽtoq3 ꝑcioſiſſio vngebat (vt ſacra h3 hiſtoꝛia) dñs ad illã inquit O mulier remittunť tibi pctã tua vade ĩ pace. deinde xp̃o q̊ad vixit ardẽti ſſime adheſit. Eius q̊3 dilectiõe lazarũ frẽm quadriduanum a moꝛtuis ſuſcitauit. Optimãq3 ptẽ (eo teſtãte) elegit poſt dñi aſcẽſionẽ diuino nutu maſſiliã venit: deniq3 diuine cõtẽplatiõi auida: aſꝑrimã heremũ petijt in loco diuinitꝰ ꝑꝑato: trigita annoꝝ ſpácio hoĩbꝰ incognita mãſit vbi nec aq̃ꝝ fluẽta: nec arboꝝ ſolacia ⁊ q̃lib3 die ſeptẽ hoꝛis canonicꝭ ab angel' ĩ ethera eleuabať ⁊ celeſtiũ agminuz gl'ioſos ꝯcentꝰ coꝛpalibꝰ etiã auribꝰ reficiebať. vñ diebꝰ ſingulis his ſuauiſſimis ſatiata ꝯuiuijs p eoſoẽ angeloſ ad ꝓpͥũ locũ ĩde reuocata alimẽtꝭ coꝛpalibꝰ nullatenꝰ ĩdigebat. tãdẽ reuelata p hẽmitã maximino ep̃o q̃ eã dñica die in auroꝛa cũ de coꝛpe migratura eẽt expectauit q̃ appẽs duobꝰ cubitꝭ a terra eleuata ĩ medio ãgeloꝝ mſto lumine circũdata ſũpta eukariſtia cũ lacrimis ſpm̃ deo reddidit vndecio kal'. auguſti.

Anno mundi. 5294. Anno christi. 94.

Clemēs patria romanus de regione celij mōtis. patre faustino domiciani tpibꝰ fuit: post cletū pōtificē sedit annis. 9. diebꝰ. 10. qrtus igit erat rome episcopꝰ post Petruz. tametsi plerıqꝫ latinoꝝ secundū putauerūt. vt ex epl'a ad beatū iacobū hierosolimitanū epm missa constat. Uerū hic oīm modestissimꝰ Linū ⁊ Cletū sponte sibi in tanto labore pretulit. Qui cū doctrina ⁊ religione ac pietate insignis haberet epl'as eccl'ie noīe edidit. Deinde eccl'iam romanam institutis ⁊ moribꝰ cōfirmaturꝰ. cōstituit ne quis vnqꝫ eps absente diacono celebrare presumeret. Uetuit itē laicis ne quē clericoꝝ accusare presumerēt. ⁊ regiones septē notarijs diuisit qui diligēter res gestas martyrū scriberēt. Clemens aūt pietate religione doctrina multos ad fidē xpi quottidie traducebat. Quāobrem. P. tarquiniꝰ sacroꝝ princeps cū Mamertino vrbis prefecto traianū in christianos concitat cuiꝰ imperio in insulā clemēs deportat: vbi ad duo milia christianoꝝ ad secāda marmora damnatoꝝ inuenit. Dum ibi aque penuria laboraret quā sexto miliario repetebāt clemēs populi necessitate cōmotus collē haud lōge positū ꝯscēdēs agnū vidit: sub cuiꝰ dextro pede fons diuinitꝰ abūdantē aquā scaturiebat: q̄ q̄dē ⁊ recreati oēs sunt: ⁊ m'lti ad fidē cōuersi. vn̄ motꝰ traianꝰ satellites quosdā misit q̄ alligata collo eiꝰ anchora eū decimo kal'. decēbris i mare piecerūt. cuiꝰ sacratissimū corpꝰ nō multo post ad littꝰ delatū est atqꝫ eo loci sepultū vn̄ fons emanauerat: eiꝰ in morte dies. xxij. sedes vacat:

Anno mundi. 5303. Anno christi. 104.

Anacletus natione grecus patria atheniensis antiocho patre natꝰ Clemēti in pōtificio succedit Nerue traiani tpibꝰ. hūc Eusebiꝰ pretermittēs dicit ipsuz esse cletū. Damasus tn̄ in cronica sua cletū ab anacleto patria ⁊ genere mortis differre ostēdit. Nā cletꝰ natione romanꝰ sub domiciano. Anacletꝰ vo atheniēsis sb traiano morit. Hic aūt ⁊ mēoriā Petri cōposuit. ⁊ seorsuz a plebe loca vbi martyres sepelirent assignauit. ⁊ sacris ordinibꝰ semel mense decēbri habitis presbyteros q̄nqꝫ: diaconos tres: ep̄os diuersis in locis sex numero creauit. Sz ⁊ institutis ⁊ moribꝰ romā eccl'iaz ꝯfirmaturꝰ. Cōstituit ne ep̄s a paucioribꝰ q̄ꝫ a tribus ordinaret ep̄is: simplex vo sacerdos ab vno ep̄o. ⁊ ne ep̄s alienos sbditos ordinare p̄sumēt. Tādē sb traiano p̄ncipe vltio supplicio p̄empto vacat ep̄atꝰ diebꝰ. 13. sedit aūt annis. 9. mensibꝰ duobꝰ dies. 10.

Euaristus papa natione grecus: patre iudeo noīe iuda ex bethleem ciuitate vir sane iustus ⁊ integer: titulos in vrbe roma primus presbyteris diuisit: ⁊ septē diaconos in ordinē redegit: qui custodirent ep̄m predicantē p̄pter stilū veritatis idē cōstituit ne plebis in ep̄m accusatio reciperet. Uetuit clādestina m̄rimonia: ⁊ vt sponsus ⁊ sponsa a sacerdote benedicerent. Ordinationes ter habuit mense decembri: ac presbyteros sex: diaconos duos: ep̄os p diuersa loca numero quinqꝫ creauit. Deniqꝫ vt quidā tradūt martyrio coronat vltimo traiani principis anno. Sed melius censent qui sub hadriano nōdum in christianos placato id ei contigisse scribunt. Annis enim nouem sedit mensibꝰ decem diebus duobus. Sepultus est aūt in vaticano apud beati Petri corpus vj. kal'. nouembris. Uacat tum sedes dies. xix.

Linea summoꝝ pontificum

Clemens

Anacletus

Euaristus

Johannes missus in oleum

Persecutionē secūdā christianoꝝ Domicianus. xij. sui imperij anno post neronē in christianos exercere cepit. in qua ⁊ iohānes apl'us ⁊ euāgelista a domiciano imp̄atore romā adductus post imissionē in olei feruentis doliuz ex quo illesus exiuit: in pathmos insulam relegatus est. Post obitum domiciani ab exilio reuocatus ephesim reuersus est. Domicilla virgo sanctissima flauij clementis ex sorore neptis: quā idem sanctus clemens sacro velamine cōsecrauerat: sub hac persecutione in pontiā insulā deportata: longū exiliū passa. In cubiculo a quodā tyrāno cū euphrosina ⁊ theodora atqꝫ alijs virginibus exusta est. Nicomedes item romanus presbiter sub hac domiciana persecutione rome in via numentana passus est

Hermocoras quoqꝫ aquilegiensis archiepiscopꝰ diui marci discipulus cū multa genera penarū expertus fuisset: ad vltimum cum fortunato archidiacono suo capitali sententia perpetuā gloriā sibi comparauit: licet alij dicant eum sub nerone securi percussum martyriū compleuisse. hic syrum papiensem episcopū habuit discipulum. Passiqꝫ sunt inter ceteros Cletus ⁊ Anacletꝰ apostolici ⁊ alij quoqꝫ multi.

Titus primꝰ vespasiani filiꝰ vndecimꝰ romanoꝝ imꝑator: patre defūcto imperare cepit: vir certe natura beniuolētissimꝰ. virtutē aūt titi filij vespasianus tanti semꝑ fecit: vt tumultuantibꝰ quibusdā ob cupiditatē imperādi dixerit aut neminē aut filiū imꝑio potiturū: ⁊ merito quidē cū ob virtutē ⁊ integritatē animi titus amor ⁊ delicie humani generis haberet. Nam ⁊ eloquētissimus in pace ⁊ fortissimꝰ in bello: ⁊ clementissimꝰ in delinquētes est habitus. Ita comis ⁊ liberalis vt nulli quicꝙ negaret: hoc cū reꝑhenderēt amici: rn̄disse fert neminē a vultu principis tristem discedē oportet. Addidit ⁊ illud: recordatꝰ: ꝙ nihil cuicꝙ muneri dedisset: amici diē ꝑdidi. Qui ⁊ latine grececꝙ lingue peritissimus fuit. Ideo ascanij pediani viri doctissimi familiaritate delectatꝰ est. Hic capta iudea euersis hierosolimis: tēplocꝙ solo equato: ad sex centa milia hoīm interfecta referunt. licet Josephꝰ in eo bello captus vndecies centena milia ferro ac fame eo bello perijsse scribat. captacꝙ ad centū milia ac publice venundata. Deuictis iudeis triūpharūt pater ⁊ filiꝰ eodē curru vecti subsequente domiciano equo albo insidēte. Cuiꝰ triūphi monimēta rome adhuc extant. Insculpta ꝙ candelebra ⁊ tabule veteris legis e templo ablate apparēt. Excessit tandem in eadē qua pater villa pꝰ bienniū ⁊ menses duos diescꝙ. xx. quā successerat. Altero ⁊ q̄dragesimo etatis anno: delatuscꝙ ad sepulchrū est publico luctu: ac si parēte orbati oēs essent.

Domicianus titi frater ⁊ vespasiani filiꝰ duodecimꝰ romanoꝝ imꝑator: in initia principatus quottidie sibi secretū horariū sumē solebat nec q̄cꝙ amplius ꝙ muscas captare ⁊ p̄acuto stilo cōfigere: vnde quidē ꝓdiens interrogatꝰ esse ne quispiā cū cesare. Rn̄dit ꝑ iocum ne musca quidē. Neroni ꝙ aut gallicule similior quā patri vespasiano aut fratri moderacior tn̄ primis annis est habitus: mox in ingentia vicia ꝓrupit: libidinis: desidie: iracūdie: crudelitatis: multos ex nobilibꝰ interfecit: pleroscꝙ in exiliū misit. Plurima tn̄ amplissima oꝑa incendio absumpta restituit: sed oīa sub titulo tantū suo ac sine vllo pristini autoris mēoria. Ius ꝙ diligēter ⁊ industrie dixit: ⁊ bibliothecas incendio absumptas impēsissime reparare curauit missis ad alexandriā qui describerent. demū criminibꝰ tantū odij in se cōcitauit: vt pene patris ⁊ fratris nomē aboleuerit: ⁊ ad eā demētiā venit vt se dn̄m ac deū vocari scribi colicꝙ iusserit. Tādē diuina superueniēte vltione a suis interficit in cubiculo: huiꝰ v̄o cadauer ꝑ vespiliones delatū ignominiose sepelit āno etatis sue. 35. imꝑij q̄ntodecimo. Statura fuit ꝓcera. vultu modesto. ruboriscꝙ pleno. grādibꝰ oclis. p̄terea pulcher maxie ī iuuenta.

Nerua tredecimꝰ romanoꝝ imꝑator post domicianū imꝑator electꝰ: iā senio ꝯfectus. Is moderate vite: tum publice tuꝫ priuate princeps. equissimū se atcꝙ vtilē rei publice p̄stitit. hic suscepto imꝑio cū oīa ipsiꝰ imꝑij sceptra: ex p̄decessoris tumultu offendisset: se equissimū atcꝙ vtilē oībꝰ p̄stare conatus est vnde eiꝰ oꝑa ex senatus decreto domiciani acta abrogata sunt. vn̄ multi ab exilio rediere. plericꝙ v̄o bona sua quibꝰ antea spoliati fuerant huiꝰ beneficio recepe. verū post primū sui principatꝰ annū cū iam senio p̄meret ⁊ mors instaret. reipublice cauens traianū principē in filiū ꝑ adoptionē accipiēs: secūdo ⁊ septuagesimo etatis anno morit. Imperij vero sui anno primo ⁊ mense quarto. cuiꝰ corpus ī hortis salustianis sepeliētes inter deos (ex senatꝰ decreto) retulerunt.

Traianus genere hispanꝰ cognomēto vlpiꝰ crinitus: decimꝰ quartꝰ romanorū imꝑator: imperiū accipiēs post neruā: militari gloria vrbanitate ⁊ moderatione oēs principes suꝑauit. Nā fines imꝑij longe ⁊ late diffudit. Germaniā transrhenanā in pristinū statū reduxit. Daciam ⁊ multas transdanubiū gentes imꝑio romano subegit: parthos recepit. albanis regē dedit. Euphratē ⁊ tigrim ꝓuincias fecit: vscꝙ ad indie fines ⁊ mare rubrū accessit. Denicꝙ vbicꝙ terrarū ita se equalē oībus p̄buit: vt vscꝙ ad iustiani tꝑa in creatione p̄ncipū sit acclamatū felicior sit augusto ac traiano melior. Preterea v̄o tante comitatis ⁊ humanitatis fuit in visendis egrotis: salutādis amicis: vt ei tanta benignitas vicio daret: vnde dictū illud imꝑatore dignū ꝓdijt. Talem priuatis imꝑatorē esse oportere quales sibi priuatos optat habere: honores aut diuicias facultates: p̄mia bene merentibꝰ eque distribuit. Nihil in vita agens: qđ ad cōmunē vtilitatē nō ꝑtineret. hac tanta gloria bello domicꝙ parta: apud seleuciā isaurie ciuitatē ꝓfluuio ventris perijt. anno imperij eius decimooctauo mense sexto: cuius ossa romā postea delata sunt: ⁊ in vrbe sepulta vrna aurea in foro qđ ipse struxit sub colūna coclide que adhuc cernit: cuius altitudo. cxl. pedum.

Linea Imperatorum

Titus

Domicianus

Nerua

Traianus

Thimotheus

Thimotheus pauli apli discipulus ephesi eps filius vidue fidelis. patre tamen gentili ab eo ordinatus. post multos pro christo agones martirio coronatur. Sunt tamen qui dicunt eum sub nerone passum. Cui dum torqueretur duo angeli apparuere dicentes. Erige caput in celum et vide. qui vidit celos apertos ihesum coronam gemmatam tenentem atque dicentem sibi hanc de manu mea accipies. Quod ut quidam nomine appollinaris vidit se baptizari fecit. qua propter preses ambos decollari iussit. Ad hunc paulus e laodicia duas scripsit eplas.

Titus similiter pauli apli discipulus cretensium eps postquam predicationis officium fidelissime exercuisset. beatum finem adeptus est. cui Paulus ex nicopoli scripsit epiam. Crescentius quoque Pauli discipulus qui superioribus diebus per galliam transitum faciens multos verbo predicationis ad fidem christi converterat: tandem quinto kal. Julij in pace quievit.

Dionysius

Dionysius ariopagita phs clarissimus in hac persecutione domiciana cum eleutherio presbytero et rustico diacono in parisio passionem meruit. qui cum a clemente ro. pontifice ex precepto beati Petri ad gallias predicationis gratia directus fuisset. et opus domini commissum ardenter egisset. a prefecto parisiorum vrbis nomine festennio. vna cum socijs nonagenarius prius colaphisatus consputus ac derisus et super cratem ferream positus flammis nudus extensus et alia tormenta passus fuisset: tandem genibus flexis capite percussus martirium complevit. deinde caput suum inter brachia portavit angelo duce ad locum vbi postea requievit. Hic est ille dionysius qui athenis in passione domini ihesu dixit. Aut deus nature patitur aut tota mundi machina destruetur. Quem postea paulus apls baptizatum diligenter instruxit. et atheniensium epm ordinavit: vbi maximam regionis partem christiane fidei subiugavit. Deinde in gallijs septimo idus octobris martirio coronatus cum doctissimus haberetur multa preclara reliquit scripta. et cum ceteris aplis (vt in libro de divinis nominibus ipsemet testatur dormicioni dei genitricis interfuit) postea cum audisset aplos Petrum et paulum a nerone rome detentos ad eos visendos venit. inde a clemente epo ordinatus vt premissum est.

Victorinus

Victorinus sanctitate et miraculis clarus emiterne vrbis dignissimus eps. is exurbe ad nervam principem tamquam christianus adductus statim iussu ipsius capite deorsum suspenditur in loco vbi putentes et sulphuree aque emanabant. vbi cum per triduum id martyrij genus pro nomine ihesu christi constantissime pertulisset. nonis septembris gloriose coronatus migravit ad christum. Sub nerva quoque imperatore eutices et marcus passi sunt. Aurelianus enim sponsus domicille cum intelligeret eam plus diligere hos sanctos propter fidem et virtutem eorum et nereum et achileum iam martyrio coronatos ex licentia impetrata a nerva quasi servos per singula predia sua divisit: vt terram quottidie foderent. Sed cum omnibus graciosi essent et miracula facerent. Tandem ab aureliano diversis penis occisi sunt. xvij. kal. Junij.

Johannes aplus et evangelista

Johannes apls et evangelista iacobi maioris ex zebedeo frater. et matre maria salome christi ihesu predilectissimus. in minori etate ad discipulatum ascitus est. hunc virum sanctissimum vsque ad traiani tempora pervenisse ferunt. qui cum asianas erexisset ecclias: novissimus omnium scripsit evangelium. et ea que a matheo marco et luca conscripta fuerunt confirmavit: ferunt et ob eam rem a iohanne postremo factum. quo ebionitarum dogma consurgens infringeret qui asserebant et impudenter quidem christum ante mariam non fuisse. eius enim divinam naturam Johannes explicat In principio erat verbum etc. Scripsit et alia multa. tum vero apocalypsim relegatus a domiciano in pathmon insulam: quo postea interempto et actis eius ob nimiam crudelitatem a senatu rescissis imperante nerva ephesum redijt. ibique vsque ad traianum principem consilio et scriptis ecclias sustentans: senio confectus sexagesimooctavo post passionem christi anno in domino quievit. Cum enim nonagita esset annorum dominica die a primo pullorum cantu intrans ecclesiam: et populo predicans demum foveam quadratam quam in ecclia fieri iusserat intrans: luce immensa apparente vt videri non posset: qua recedente fovea plena manna scaturiente inventa est nec repertum est corpus eius. liber autem apocalipsis (vt divus hieronymus scribit) tot habet sacramenta quot verba in quibus latent sententie

Persecutio xp̄ianoꝝ tercia. Cū augebatur mirū ī modū xp̄iana respu. Traianus licet singularis iusticie ⁊ humanitatis p̄nceps esset decimo imp̄ij sui annoꝝ quorūdā malignoꝝ delatione ꝓuocatus. veritus ne qd detrimenti romanū imperiū inde caperet. terciā psecutionē in xp̄ianos ꝯcessit qua quidem multi interempti sunt. At vero plinius secūdus qui tum ꝓuinciā gubernabat. misericordia ob multitudinē interēptorū motus ad Traianū scribit. Innumera hoīm milia quottidie obtrūcari. in quibus nihil oīno sceleris deprehenderet. vt aliquid qd romanas leges offenderet: nisi hoc solū qd ante lucanos hymnos xp̄o cuidā canerent deo. adulteria vero aut huiusmodi crimina apud eos illicita haberi. Unde pmotus traianus rescribit christianos quidem nō esse requirendos: oblatos tn̄ puniri oportere.

Ignacius episcopus

Ignatius eps antiochie ecclie tercius post Petrū eps. bti Johānis euāgeliste discipulus sub hac psecutione cū multis annis rexisset eccliā a traiano ī antiochia captus ⁊ dānatus ad bestias. dum romā a satellitibus traheretur quos decē leopardos vocat. Oēs xp̄ianos in itinere orone vel lr̄is in fide ꝯfirmabat. Sic inquiēs vt ihm xp̄m inueniā. ignis: crux: bestie: cōfractio ossiū: ⁊ tocius corporis ꝯtentio ⁊ tormēta diaboli ī me veniāt dūmodo christo fruar. Cū aūt iam audiret leonū rugitū. frumētū xp̄i sum inquit. dentibus bestiarū molar. vt panis mūdus inueniar. Hic cū sup montē quendā staret audiuit angelos antiphonas cantātes q̄ pmotus ⁊ ipse in ecclia cātari instituit. Mariā quoq; in pluribus quas ad eā scripsit eplas christiferam salutat. Moritur aūt martyrio vndecimo anno Traiani eiusq; reliquie antiochie iacuerunt ante portam daphnicam.

Eustachius

Eustachius cognomēto placidus: ipsius Traiani militū magister hac seuissima tēpestate vna cū vxore Theospita nec nō ⁊ filijs eoꝝ agapito ⁊ theospito. 12. kal. octobris ꝓ xp̄o martyrio coronati sunt. quoꝝ miri leguntur actus de cōuersione eoꝝ. Cū princeps militie esset ⁊ venationi opam daret vidit ceruū pre ceteris pulchriorē eū insecutus ⁊ ī loco sublimi ceruus se fremasset inter cornua imago crucifixi apparuit. Cui christus allocutus. inde baptismum accepit.

Hermes quoq; romanus ciuis ⁊ illustrissimus vrbis prefectus ab Alexandro papa cū vxore ⁊ filijs ac sorore theodora atq; mille ducētis quīquaginta eius huis ⁊ eoꝝ vxoribus baptizatus. sub hac psecutiōe cōprehēsus p̄mo carceri mācipatur. deinde cedēte gladio. 5. kal. septēbris martirij gliam cū oībus p̄dictis ⁊ alijs plurimis est adeptus

Josephus

Josephus iudeus dictus flauius sacerdos ⁊ mathatie eius gētis sacerdotis filius historicus, quidem celeberrimus multarumq; reꝝ peritissimus: dux belli iudeoꝝ impantibus p̄dictis nerone ⁊ reliqs a vespasiano ⁊ tito eius filio iudea acqsita capitur. ⁊ in suitutē honestā deducitur. vir sane bonus ⁊ egregius q̄ de xp̄o optime sensit. Is igitur bello captus ac vita donatus qd ⁊ mortē neronis. ⁊ vespasianū impatorē breui futuꝝ predixerat. qd ⁊ factū est: ꝓpter qd idē vespasianus eū ab oī seruitute liberauit. romā deinde pductus tum ciuitate tum flauia familia donatus est. Ubi cū eisdē impatoribus p annos quindecim feliciter vixit. In quibus cū singularis eruditionis esset. de iudaica captiuitate septē libros scripsit. ꝓ quibus ⁊ statuā (vt diuus refert hieronymus) rome ꝓmeruit. Scripsit deinde alios viginti de antiq̄tate iudeoꝝ ab exordio mūdi vsq; ad bellū iudaicū. Et alios duos aduersus apionē grāmaticū: atq; alia post se reliq̄t scripta Que oīa a ruffino aqlegiēsi in latinā linguā trāslata postea fuere. Et cū natus iosephus hic etiā qn̄ xp̄s cruci affixus fuerit. vixit vsq; ad traiani impatoris tpa. ⁊ rome gloriosissime defecit.

Stacius

Marcialis

P. Statius neapolitanus sellis tn̄ epirotico oppido oriūdus rome floruit. ibidē de thebaico bello libros. xij. edidit. ⁊ librū de achillis infantia. Itē siluarū libꝝ ꝓ quibus rure albano donatus. Is admodū iuuenis claudiā apolinaris filiā duxit vxorē. achillis vero etatem scribere orsus morte interceptus est.

Marcus valerius marcialis in hispania bilbilim patriā habet rome ob ingeniū sui magnitudinem ⁊ epigrāmata cōfecta magno in precio habitus. Is sub traiano senio cōfectus in patriā rediens obijt.

Stella

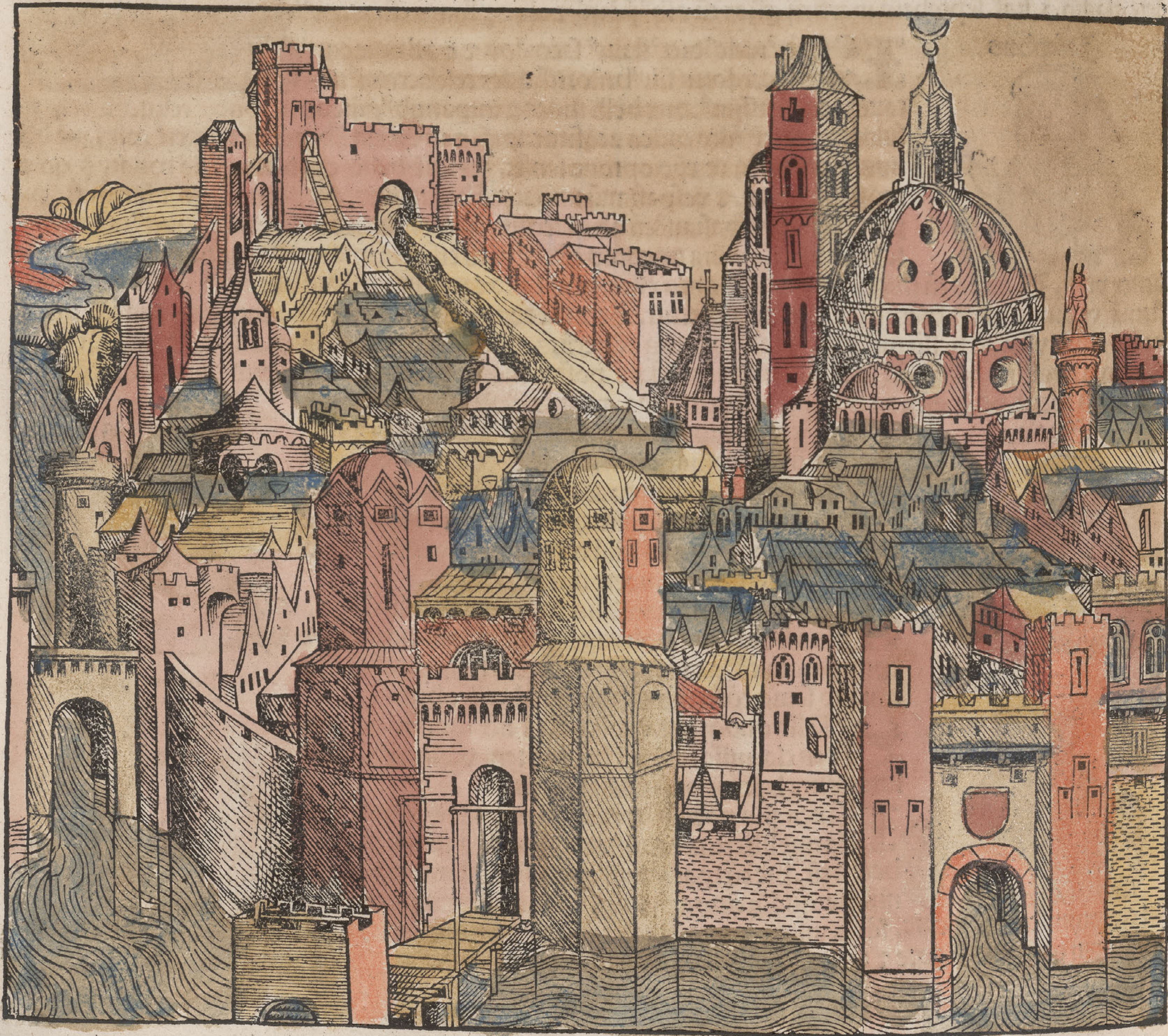
Juuenalis

Stellā quoq; patauinū poetā nō ignobilem cum his claruisse ferunt. hic vxorem violentillā eius litterature habuit quā vnice dilexit.

Juuenalis poeta satyricus natione aquinas rome claruit libertini locupletis incertū alūnus an filius: heres tn̄. hic cū tpa figurate notasset. statim p honorē militie quāq; octogenarius vrbe sūmotus est. missus in egyptum cum cohorte. id supplicij genus placuit vt leui atq; ioculari delicto par esset. Uerū intra breuissimum tempus angore ⁊ tedio perijt ⁊ vsq; ad nerue tpa deuenit.

Metis vetustissima clarissimaqȝ gallie belgice ciuitas mediomatricū appellata: a situ vrbiū circūpo
sitaꝝ q̄si media mater triuȝ ciuitatū. ab aq̄lone em̄ treuerim: a meridie tullum: ab occidēte viridunū
habet: ⁊ ad oriētē ipsa ornatissime posita est. Mediomatrices q̄ȝ ppl'i inter belgas finitimi treuer/
tulēsibus ⁊ triboc̄is hodie argētinensibus hos metenses esse constat. Metis v̄o nomē a metio sortita est.
Is tn̄ eam non condidit sed vt instaurator ei nomen dedit vt scribit̄. Suffectus dederat nomen cui metius
vrbi. Cuȝ ea insignis vrbs deuicta fuit dum Julius cesar gallias domuerat. Postea clarissimus ac nobilis
romanus metius eā ampliauit: maioreq̄ȝ ambitu menibus circūdedit. Nā eo veniēs p̄mū nobilitatē oēm
p vicina oppida: p̄q̄ȝ vicinas vrbes in ciuitatē ipsaȝ sūmo gaudio reduxit. Eiq̄ȝ nomen Metis imposuit.
Hec scripta in lapide sub terra reperto ostēdūt. Tpe quo cesar sua gallis intulit arma. Tūc mediomatricā
deuicit meti⁹ vrbē: ferunt ⁊ aliq̄ diuidunū hoc est montē deoꝝ dictā. A septētrione enī ⁊ occidente eminere
cernit̄. Posita est hec vrbs i ripis moselle ⁊ salie ppl'o frequēs: ⁊ in potētissimā euasit ciuitatē episcopaleȝ
⁊ a clemēte episcopo patruo diui Clemētis pape iā p̄scripti quē petrus ordinauerat: predicationis gr̄a
directo: sacrū xp̄i euāgeliuȝ suscepit. Is clemēs nobilis patricius roman⁹: frater faustiniani: patris clemē
tis pape: a beato petro baptizatus: cuȝ gallia diuersis erroib⁹ viueret euȝ ep̄m ordinauit: ad hunc locum
christo redimēduȝ delegit. Cū celeste presbytero: ⁊ felice diacono. Hi deinde in loco tribus milib⁹ ab vrbe
semoto oratoriū in honore diui petri ꝯstruētes. Cui gozzia nomē impositū. Et princeps metēsis eos in ve
natione repiens in vrbem adduxit. Hec aūt vrbs inclita robore viriū fortissima: bellis ⁊ armis semp̄ assue
ta: reꝝ opulentia ditissima. agris: vinetis: nemorib⁹: aquisq̄ȝ florētissima: pestifera tn̄ cōtagiōe pene deser/
ta fuit: cuȝ in loco statuto arenaꝝ vbi insigne edificiū in formā theatri ab octauiano cōstructuȝ ingēs draco
latitabat: qui suo flatu loca inficiebat ut p portā meridionalē ⁊ orientalē ingressus cunctoꝝ p̄hiberet̄. bea
tus clemens sua v̄tute ac doctrina ppl'm ad cultuȝ diuinum p̄ducēs: p stolā suā hoc aīal ⁊ oē virus pestife/
rum amouit ut deinceps locus iste ab īmundis aīalibus tutior repiat̄: deinde eccl'iam sancti petri infra mu
ros totius pōtificat⁹ dn̄am cōstituit. inde p deuotionē ppl'i optime ornata stephano dicata cathedralis or/
dinata fuit. Idem in amphiteatro basilicā p̄fecit. extra muros oratoriū sc̄tī iohannis baptiste. In senio q̄ȝ
eccl'iam haud multuȝ ab vrbe distantē p̄fecit: ut liberius ꝯtēplationi vacare posset: in q̄ ⁊ criptā fontēq̄ȝ sa
lutiferuȝ fecit. Et an̄ ostiū arā in honore sui preceptoris diui petri apl'i: ⁊ cuȝ hunc locuȝ a sordibus maxi/
mis dn̄o acquisisset ⁊ eccl'ie metensi bono regimine prefuisset annis q̄nq̄ȝ sup̄ viginti ⁊ mensibus quatuor
nono kalendas decembris sp̄m deo reddens vrbem metensem sua sanctitate insignē fecit.

Metis

Suetonius

SUetonius tranquillus historicus ⁊ causidicus ac eplaꝝ magister: natione romanus ex patricia gente natus his tpibus apud romanos in p̃cio fuit. Deinde sub adriano principe carus ⁊ acceptus magne auctoritatis euasit: eo ꝙ plinio nouocomensi multa beniuolentia coiunctus fuerit. Hic cũ eloquentissimꝰ esset vir: p̃clarũ opus de .12. cesaribꝰ predictis edidit. In quo ⁊ mltas historias ⁊ annales veterũ replicauit. Sed ⁊ de viris illustribꝰ elegãti stilo librũ scripsit. que diuus hieronymꝰ nõ dedignatus est imitari. Itez ludicrã historiam: necnõ ⁊ de genere vestiũ cõposuit: qd̃ opus adhuc extare dicit̃. Ipsum tñ hadrianus imperator tandez a magistratu amouit. ꝙ cũ sabina eius vxore ⁊ imperatrice nimiã cõsuetudinẽ ꝯtraxisset: murmur quippe erat ꝙ ipsa abuteret̃: ꝑuenit aũt vsq̧ ad antonini veri imꝑatoris tempora.

Plinius

PLiniꝰ secũdus nouacomẽsis phs ⁊ orator atq̧ historicus celeberrimꝰ ꝑ hec tp̃a in p̃cio habet̃. qui licet ꝓcurationes publicas ⁊ cõtinuas quottidie sũma integritate administraret tñ liberalibꝰ studijs ita oꝑam dabat: vt nõ temere q̃s plura eo in ocio cõscribẽ potuisset. Erat em̃ ei acre ingeniũ: incredibile studiũ: sũma vigilãtia. Erat sane somni parcissimi. estate si quid otij: iacebat in sole: liber legebat̃. annotabat: excerpebatq̧. Nihil em̃ vnq̧ legit qd̃ nõ excerperet. dicere etiã solebat nullũ esse librũ tã malũ vt nõ aliq̃ pte ꝓdesset. Perire q̧z omne tempꝰ arbitrabat̃ qd̃ studijs nõ impartiret̃. hac intentione tot volumina ꝑegit. De iaculatione equestri vnũ. hunc cũ prefectus ale militaret pari ingenio curaq̧ cõposuit. De vita pomponij secũdi duo. a quo singulariter amatꝰ: Belloꝝ germanie. xx. quibꝰ oĩa que cũ germanis romani bella gessere collegit. cũ in germania militaret. Dubij sermonis octo Nature historiarũ. xxxvij. opus diffusum eruditũ: nec minꝰ variũ q̧z ipsa natura. Perijt tandẽ cũ missenẽsi classi p̃esset. ⁊ flagrante vesuuio ad explorãdas ꝓpius causas lyburnicas p̃tendisset: neq̧ (aduersantibus ventis) remeare posset: vi pulueris ac fauille oppressus est quinquagesimo ⁊ sexto vite sue anno

Plutarchus

PLutarchus cheroneꝰ phs atq̧ historicus eloquẽtissimꝰ traianiq̧ p̃ceptor ac institutor: ꝑ hoc tempꝰ ⁊ ingenio ⁊ auctoritate maxio in p̃cio habitꝰ est De quo policrates in suis historijs sic hz: plutarchus phs: hõ in sentẽtijs fidelis: in verbis luculẽtus: ⁊ in sacrario moꝝ tãtus arbiter fuit: vt facile principis posset dignosci p̃ceptor. hic itaq̧ principi ⁊ discipulo suo regnãti: quatuor ingerere conabat̃ dei reuerentiã: sui cultũ: officialiũ disciplinã: ac subditoꝝ affectũ ⁊ ꝓtectionẽ. Qui cũ eruditissimꝰ eẽt vir multos edidit libros: videlz de educãdis liberis. de politica cõstitutione: de paciẽtia: de homero poeta: de magistratuũ moderatione: de simphoniacis: apothegmata que pleriq̧ nr̃i dicta vel dicteria noĩarũt. Cũ apud traianũ cõiunctissime viueret munus ꝑgratũ illi sua industria collegit. Vitasq̧ preterea multoꝝ tam grecoꝝ q̧z latinoꝝ viroꝝ illustriuz diffuse eleganterq̧ collegit. scripsit ⁊ alia multa.

Hi oẽs sub domiciano martyrio coronati sunt.

- Enodius martyr
- Sileas martyriũ passus apud macedoniã
- Julianus ep̃s cenomanensis
- Paulus episcopus
- Saturninus ep̃s Tolosanus
- Aristarcus martyr Maron martyr
- Marcialis ep̃s zandeñ.
- Eutropius ep̃s Aquitaneñ.
- Gregorius bellatus ep̃s Eutices ⁊c̃.

Hi sequẽtes sub Traiano floruerunt

- Hereneus ep̃s Lugduneñ.
- Jouinꝰ p̃sbr ⁊ martyr. S. Dionysij dis.
- Carannus carnoteñ. martyr
- Lucianus beluaceñ. discipulꝰ beati petri
- Eutropius ep̃s cantu. ⁊ Eufrosina
- Eugeus thol. Sulpicius
- Santinus ep̃s meldensis dis. dionysij
- Thaurinus ep̃s eboraceñ.
- Theodora. S. Seruilianus
- Sagericus ep̃s cameraceñ. disci. dionysij

Egesippus

Dion phs

Basilidas hereticus

EGesippũ virũ quidez scissimuz atq̧ doctissimũ hoc etiã tpe floruisse eusebiꝰ refert q̊ inter alia a passiõe dñi nr̃i ihu xp̄i: vsq̧ ad hãc etatẽ oẽs eccliasticoruz actuũ texuit hostorias: vt q̊rũ sectabat̃ vitã: dicendi q̧z exprimeret caracterem.

DJon philosophus ex prusie ciuitate ortus ꝑ hoc tempus claruit ⁊ de regno multa conscripsit.

BAsilidas quidã hereticus vir acutissimꝰ tẽpestate hac finẽ fecit vite vigiti tria volumina ĩ euãgelijs a se cõfecta post se reliquit. Agrippa autez cognomẽto pastor xp̄ianoꝝ sui tpis doctissimꝰ basilidis p̃dicti heretici volumĩa ĩ euãgelijs cõscripta sua doctrina mirifice ꝯfutauit atq̧ deridẽs ad terrorem alioꝝ.

Linea pontificum
Alexander primus

Anno mundi. 5313. Anno christi. 114.

Alexander papa patria romanus: pre alexandro: ex regione capite thauri natus. Vir quidē iuuenis etate: moribꝰ senior. euaristo succedēs vsqꝫ ad hadriani tpa puenit. Suaqꝫ scīa atqꝫ sanctitate magnā senatoꝝ ptem cōuertit ad dn̄m. Qui rei diuine curā diligentissime gerens nōnulla cōstituit decreta. ꝛ pmo quidē decreto excōicat presumētes legatū aplicū impedire. Mādauit itez ne clericus añ secularē iudicē accusaret. Statuit qꝫ vt vna tm̄ missa ab vno die vno celebraret ꝛ oblationē nō ex fermentato sed ex azimo facerent. Idē primꝰ ob memoriā passionis xpi in sacrificio addidit. Qui pridie qꝫ pateret ꝛc. Instituit item vt aqua quā sanctā appellamꝰ sale admixta interpositis sacris orationibus ꝛ ī tēplis ꝛ ī cubiculis ad fugādos demones retineret. Demū inter innumera miracula inter q̄ balbinā qrini tribuni filiā sanauit. ꝛ ipsuz tribunū cū oī domo baptisasset: post ordinationes tres: q̄s habuit mēse decēbri martyrio coronat cū Euentio ꝛ Theodoro diaconis. 5. nonas maij. Sepelit qꝫ ī via nomētana vbi interfectꝰ est: septimo ab vrbe miliario. Sedit annis decem: mensibꝰ septem: diebus duobus. Vacauit aūt sedes dies. 25.

Sixtus

Anno mundi. 5323. Anno christi. 124.

Sixtus papa natione romanꝰ patre pastore (vel vt alij volunt) heluidio. is diuine rei (vt par erat) curā gerens cōstituit: ne a quoqꝫ nisi a ministris sacroꝝ mysteria: ꝛ vasa sancta tangerent. maxie vo a feminis. neue qd sacerdotes corpale vocāt ex alio qꝫ ex lineo pāno: ꝛ quidē purissimo fieret. In celebratione vo mādauit vt sanctꝰ sanctꝰ deus sabaoth cantaret. Missarū em̄ acta primo nuda ꝛ simpliciter tractabant. Cū vero sixti tpibus pter frequētes cedes pauci reperirent qui nomen xpi pfiteri auderent. Et galli christiani presulez sibi deposcerent eo pegrinū romanū ciuē misit: qui cōfirmatis in fide gallis romam rediens vltimo supplicio afficit. At vo sixtus vbi ordinationes ter mense decembri habuisset: martyrio coronat: ꝛ in vaticano apud petrū sepelit. Sedit aūt annis decem: mensibꝰ tribus: diebus. xxj. Vacat tum sedes biduo tm̄.

Thelesphorus

Anno mundi. 5333. Anno christi. 134.

Thelesphorus papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini pij tpibus fuit. vir singularis doctrine ꝛ virtutis. Is cōstituit vt septē hebdomadibꝰ ante pasca ieiuniū obseruaret. vtqꝫ ī natali dn̄i ihu xpi noctu tres misse celebrarent. Cōstituit idē vt añ sacrificiū hymnus ille cantaret. Glia ī excelsis deo. At vo cū ordinationes quatuor mēse decēbri habuisset. creassetqꝫ pb̄ros qndecim. diaconos octo. epos tredeci. martyriū subegēs apd bti petri corpꝰ in vaticano sepelit. sedit annis vndecim: mēsibꝰ tribꝰ: diebus. xxij. Vacat tum sedes dies septem.

Higinus

Anno mundi. 5343. Anno christi. 144.

Higinus papa natione grecus patria athenensis: patre philosopho. antonino pio impante thelesphoro successit. Is vrbis rome episcopꝰ tū maxime clerū prudēter in ordinē redegit: gradus distribuit. Instituitqꝫ ne templa sine celebratione dedicarent: neue augerent diminuerent qꝫ sine arbitratu metropolitani vl episcopi. Voluit itē vnū saltē patrinū ꝛ vnā matrinā ī baptismo vel ꝯfirmatione interesse. Vir certe doctissimꝰ q eplaz eruditionis plenā de vnitate ac trinitate dei oībꝰ xpifidelibꝰ legendā scripsit. Deniqꝫ bene de eccl'ia dei meritus cū ordinationes ter decembri mense habuisset. morit ꝛ apud beati petri corpus ī vaticano sepelit tercio idus Januarij. Sedit annis quatuor: menses tres: dies quatuor. Sedes aūt quatriduo tum vacat.

Pius

Anno mundi. 5353. Anno christi. 154.

Pius papa natione italus patria aquileiensis patre ruffino. M. antonini veri tpa attigit. Habuit aūt cōsuetudinē magnā cum hermete qui librum scripsit titulo pastoris insignitū. In quo angelꝰ pastoris psonā induens ei mādat vt oībus psuadeat pasca die dn̄ico celebrari: qd ꝛ fecit. Constituit item pi[illegible] ne hereticus qspiā ex iudeoꝝ heresi baptizaret. Rogatu praxedis sanctissime femine termas nouati in vico patricij in honorē sororis sue diue pudenciane dedicauit: multaqꝫ dona huic templo obtulit: ꝛ sepius eodē in loco sacrificiū deo prestitit: vbi ꝛ fontē baptismi cōstituit. Illis aūt sacerdotibus penā statuit qui negligentes in attractando xpi sanguine ꝛ corpe aliquid perire pmitterent. ꝛ vbicūqꝫ deciderit lambi precepit. Verū post ingentes virtutes vbi ī ordinationibus suis que quinqꝫ fuere mense decembri: presbyteros decē ꝛ nouē: diaconos nouem ꝛ viginti: epos decem creasset xpi martyr obijt. ꝛ apud beati petri corpus in vaticano sepelit quīto ydus Julij. Sedit vo annis vndecim: mensibus quatuor: diebus tribus. Vacauit tum sedes dies tredecim.

Adrianus cognomēto heliꝰ cōsobrine traiani filꝰ quīdecimꝰ romanoꝝ impator. cuius origo vetustior a picentibus: posterior ab hispaniensibus manat. cuiꝰ mater domicia paulina gadibꝰ orta. natus aūt fuit rome ac decimo etatis anno patre orbatus traianū ⁊ celiū eqtē tutores habuit. Imbutusq̄ impēsiꝰ grecis studijs: ingenio eiꝰ sic ad ea sic declināte vt a nōnullis greculus diceref. qntodecimo anno ad patriā redijt ac militiā inijt. deinde a traiano abductus a patria ꝓ filio habitꝰ. deinde imperiū accipiēs inter optimos ꝑncipes merito annumerādus. Is ꝑmo quidem xpianis aduersatus est: postea cognita eoꝝ religione ⁊ pietate ī eos admoduz beneficus fuit. De pplo romano bñ meritus: pater patrie statim appellaf. nā liberalis: splēdidus: magnificus: clemēs: ac vtraq̄ lingua eruditꝰ. musice medicineq̄ artis sciētissimꝰ fuit. ⁊ leges multas cōposuit. athenīēsibꝰ legē petentibꝰ ex draconis ⁊ solonis sniā iura cōposuit: ⁊ eis bibliothecā insignem retulit. Plutarci cheronei sexti agothoclis phoꝝ doctrina ac familiaritate delectatꝰ. fecit ⁊ rome sui nois pontē q̄ adhuc extat. ⁊ sepulchrū in vaticano apud tyberim quo nūc artifices ꝓ arce vtunf que scti angeli castellū nūcupaf. Mirificeq̄ plura alia edificauit: ⁊ potissimū ī iudea hierosolymā a tito euersam: menibus ⁊ edificijs instaurauit: ⁊ adeo ampliauit vt passionis ihu xpi locū intra menia ꝯcluserit. ⁊ ex sno nomie helyā appellauit. ꝑcepit ne cui iudeo sed tm̄ xpianis introeundi facultas daref Deinde ingruēte tristissima valitudie antoninū (qui postea piꝰ dictꝰ) adoptauit post hec baias petijt vbi die sexto duū iuliarū perijt morbo intercutaneo: vigesimoscdo impij sui anno. vixit annis. lxxij. ac sepelif puteolis ī villa ciceroniana. Statura fuit ꝓcerꝰ. forma cōptus: flexo ad pectinē capillo ꝓmissa barba.

Antoniꝰ pius sedecimꝰ romanoꝝ impator: vna cū filijs aurelio lucioq̄ imperij principatū suscepit. hic adriani gener ⁊ ꝑ adoptionē filꝰ: paternum genꝰ e gallia originē habuit. Impauit aūt tanta modestia ⁊ benignitate vt merito pij cognomentū adeptꝰ sit. ac pater patrie appellatꝰ. Nulli em̄ vnq̄ tuz priuatim tuz publice acerbꝰ fuit. ⁊ hoc verbū ꝑsepe dixisse ferūt: malle se vnū ciuē seruare q̄ mille hostes occidere. Tāte aūt iusticie pius fuit: vt multi reges multeq̄ nationes positis eiꝰ iussu armis ad hoiēz cōtrouersias suas litesq̄ deferrēt eiusdēq̄ snie statim parerēt. Fuit aūt statura eleuata decorus. sed cū eet longus ⁊ senex incuruaref q̄: tiliaticijs tabulis ī pectore positis fasciebaf vt rectꝰ incederet: fuit voce rauca ⁊ sonora. Cū iocūditate a senatu diuus est appellatus cuz oēs eius pietatē clemētiā: ingeniū: sanctimoniā laudarent: vt cū numa pompilio bonoꝝ oīm sniā compari pōt. Is ꝑterea cū tyberis inundatione plurima rome vexasset edificia tuz priuata tum publica sua impēsa ciues ī restituēda vrbe liberalissime iuuit. Tarraconēsez ⁊ caietanū portū restituit. Ob hec merita populus romanus mortuo circenses ⁊ templū cōstituit. Perijt anno septuagesimo cum imperasset annis duobus ⁊ viginti: mēsibus tribus: apud loriū villā duodecimo ab vrbe miliario distantē quasi dormiret spiritū reddidit.

Marcus antoninꝰ qui ⁊ verus cognomēto phs natꝰ rome ī mōte celio educatus in eo loco in domo aui sui veri iuxta edes laterani: vsus grāmatic greco alexandro. oratoribꝰ aūt precipue frontono. cui ⁊ statuā in senatu petijt. Ascitus in impatoriā dignitatē ad domū tm̄ appolonij discēdi cā venit. Audiuit ⁊ sextū plutarci nepotem. Educatus q̄z in hadriani gremio illū verissimum nominabat. deinde vna cū L. aurelio cōmodo fratre annis decē ⁊ nouem imperiū equo iure administrauit. Bellū aūt cōtra parthos simul susceptū admirabili virtute ⁊ felicitate gesserūt: de hostibusq̄ triūpharūt. Verum nō multo post apoplexie morbo e medio sublato cōmodo fratre. antoninꝰ solus imperiū obtinet. Fuit aūt a teneris annis eiusdē animi: eiusdēq̄ vultꝰ in quauis fortuna. ⁊ quia benignitas nature cū doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philosophus appellatus est. philosophia tm̄ eū a rebus bellicis nequaq̄ retardauit Nā germanos: marcomānos: quados: sarmatas ingēti ꝟtute ⁊ felicitate vna cū filio cōmodo antonino supauit: ac triūphū egit. Iturus aūt ad hoc bellū cū nō haberet vñ stipēdia militibꝰ ꝑberet: ex hausto erario oēm impatoriā suppellectilē: oēmq̄ ornatū vxoris ī foro traiani haste subiecit. Verū cū postea supato hoste ī patriā redijsset: emptoribꝰ ꝑcia restituit. nemī tm̄ molestꝰ fuit: q̄ reddēre empta noluisset. parta victoria ī oēs de re publica meritos liberalis fuit. Tributa q̄busdā ꝓuicijs remisit. leges seueriores nouis ꝯstitutionibꝰ tpauit: his rebus gestis factū ē: vt ab oībꝰ ita amaref: vt sacrilegi nomē incurreret q̄ eiꝰ imaginē domi nō habuisset. Postremo ī pānonia ꝯstitutꝰ repētino morte īterijt. Dimisso em̄ filio ne ī eū morbꝰ trāsiret: nocte aīaz efflauit. xviij. impij āno vite. lxj

Linea Imperatoꝝ

Adrianus

Antonius pius

Marcus Antoninus verus

Lucius Aureliꝰ Cōmodus

QUarta pſecutio eccleſie tp̄e marci antonini ⁊ lucij aurelij fact [illegible]ſtiqꝫ martyrio coronati ſunt: ipſaꝫ tamē pſecutionē ſecuta eſt lues magna: que multas late ꝓuincias deuaſtauit maxieqꝫ italiā adeo attriuit: vt paſſim ville ⁊ agri ſine cultore ⁊ habitatore remanerent. ab armis deniqꝫ nulla vnqꝫ quies erat: ſed per omnē orientem: illiricū: italiā: galliā bella feruebant. Terremotus quoqꝫ nō ſine interitu ciuitatuꝫ ⁊ inundationes fluminū crebreſcebant: ⁊ locuſte agros infeſtabant.

Sophia

Seraphia

SOphia matrona nobil' cū tribꝰ filiabꝰ fide. ſpe: ⁊ caritate ad vrbē venit: ⁊ exēplo religiōis ſue ⁊ ſobrietatis multas nobiles femīas ꝯuertit ad xp̄m. q̄d cū adriano imꝑatori nūciatū fuiſſet: eas adduci iuſſit: q̄ cū pulcherrime eēnt ⁊ ī diuinis ſcp̄turis erudite poſt longā cōcertationē martyrio vitā finiere ꝑ varia tormēta. Mater deinde corꝑa filiarū in decimooctauo miliario ab vrbe ſepeliuit ⁊ lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: veluti ſopore dep̄ſſa ī pace ꝗeuit.

SEraphia anthiocena v̄go ꝑ hoc tempꝰ rome pro xp̄o paſſa: que miſſa ī obſcuriſſimū locū duobꝰ laſciuis viris illudēda tradita: cū illeſa ꝑmanſit: lāpadibus inflāmari: ⁊ iuſſu p̄ſidis fuſtibꝰ duriſſime ceſa: deinde gladio necata eſt. quā ſabina ꝑ eā cōuerſa ī ſuo ſepulchro poni fecit. quarto kal'. auguſti.

Sabina

Quadratus

SAbina illuſtriſſima mulier: vxor quondaꝫ p̄clariſſimi valētini ⁊ herodis metallarij filia. quā ſeraphia p̄dicta ī fide xp̄i ih̄u edocta: opibꝰ miſericordie inſiſtēs his tumultibꝰ apud romā ī auentino mōte a p̄fecto vrbis rabidiſſimo noīe helpidio cū nollet ſacrificare dijs gladio ꝑcuſſa: martyrij palmam adepta eſt: quarto kal'. ſeptēbris. Ambarū aūt corꝑa nūc rome in eccleſia ſancte ſabine quieſcunt.

QUadratꝰ atheniēſis ep̄s ⁊ aplo᷑ diſcipulus vir vtiqꝫ doctiſſimꝰ hac tēpeſtate eccl'iaꝫ grādi terrore diſꝑſam fide ⁊ induſtria ꝯgregās: etiā librū ꝓ xp̄iane religiōis defenſiōe cōpoſuit: plenum fidei ⁊ rōnis atqꝫ ap'lica doctrina dignū: quo edito ad vltimuꝫ pro ipſiꝰ defenſione paſſus eſt. ſeptimo kal'. Junij.

Quirinus

Achacius

QUirinꝰ p̄mo tribunꝰ poſtea ep̄s factꝰ: ꝑ id tēpus apō illiricū id eſt ſclauoniā ī ſciſcia vrbe. ij. nōs Junij martyr xp̄i obijt. Nā (vt prudētiꝰ ait) ligato ad manū eiꝰ molari ſaxo ī flumīe p̄cipitatꝰ eſt. ⁊ cū aſtātibus diu locutꝰ fuiſſet: ne eiꝰ terrerent̄ ſupplicio: vix p̄cibꝰ vt mergeret̄ obtinuit. Zenō q̄ꝫ patriciꝰ romanꝰ cū decē milibꝰ ⁊ ducētis f̄ribus rome ad guttā iugiter manantē ſub hoc tumultu ꝓ xp̄o interfectus eſt.

ACchatiꝰ primiceriꝰ cū decē milibꝰ ī mōte ararath ab adriano imꝑatore ī armenia martyrio vitā finiuit qui ꝯuerſi ꝑ angelū victoriā ꝯ̄ hoſtes obtinētes cū adrianꝰ ⁊ antoninus quē adoptauerat eos xp̄ianoſ eē ſenſiſſent lacrimātes eos p̄mo flagellari deinde multudinē clauo᷑ acutiſſimo᷑ trigeno᷑ ſpargi ī terrā per xx. ſtadia iuſſerūt vt ſancti nudis pedibꝰ ſuꝑ eos incederent. angelus aūt antecedēs clauos colligebat ne lederent̄: tandem ad inſtar xp̄i martyrū paſſi ſunt: ⁊ aīe eo᷑ tranſlate ad ſuperos.

Papias

Aristides

PApias hieroſolimitanꝰ ep̄s iohīs ap'li auditor q̄ nō tm̄ hiſtorie vete᷑ diſcipulo᷑ dn̄i: quātū voce ariſtonis ⁊ ſenioris iohānis adhuc viuētis delectatꝰ eſt. vn̄ apparet ex ipſa noīm dinumeratione cū oīm fere aplo᷑ mētionē feciſſet. aliū eſſe iohānē q̄ int̄ ap'los locat̄. aliū ſeniorē iohānē quē poſt ariſtonē numerat. q̄ certe doctiſſimꝰ eſt habitus queqꝫ etiā multi ſecuti ob doctrinā ſunt vt hereneus: appollinaris: tertullianus: victorinus pictauienſis: lactancius: firmianus: quadratus quoqꝫ predictus.

ARiſtides aūt atheniēſis ph̄s ſub p̄ſtino habitu xp̄i diſcipulꝰ volumē nr̄i dogmat' rōnē cōtinēs eodē tp̄e q̄ ⁊ quadratus adriano pn̄cipi obtulit. his aūt apolegeticis libris factū eſt vt adrianꝰ iniuſtū fore exiſtimās xp̄ianos indicta cauſa vbiqꝫ occidi. Minucio fundano aſie ꝓcōſuli ſcripſerit: neminē occidendum: niſi de accuſatore ⁊ crimine conſtaret.

Secundus phs

Secundus atheniensis phs hoc tpe in pcio fuit qui semp silentiū seruās pythagoricā vitā duxit: cuius taciturnitatis cā hec fuit. Qd cū matrē ꝓpriā de illicito cōcubitu tēptasset: ꝛ illa (incognito filio) assentisset: vt eū cognouit esse filiū pre pudore spm̄ exhalauit: qd aīaduertens secundus id matri propter suā loquelā accidisse: hanc a se in posterū exegit penā: vt de cetero vnqꝫ nemini loqueretur: quod cū hadriano qui apud athenas esset nunciatū fuisset: ipsum illico accersiri fecit. quē cū nec salutatione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis ꝓposito retrahere potuisset: admiratus ipsius taciturnitatē atqꝫ constantiā dixit. Cū ista silentij lex a te nullo modo solui pōt: manu tn̄ tua ꝓpleumatibus meis respōdere digneris. Et interrogans dixit. Quid est deus. Ille ꝯfestim rescripsit. Deus est īmortalis mens incōtemplabilis celsitudo forma multiformis multiplexqꝫ spiritus: incogitabilis inquisitio: omnia continens lux indeficiens ꝛ optimū bonuꝫ Fuere ꝛ alia multa hadriani propleumata philosopho proposita.

Tiburtinā latine regionis ciuitatē que hodie vetus tibur appellaṫ p hoc tēpus hadrianus imperator (vt helius sparcianus historicus testaṫ) miro sumptu edificauit. ꝛ ex villa oppidum fecit. Hec quippe ciuitas. i 6. passuū milibus a roma distare videṫ. ꝛ iuxta anienem fluuiū in cliuoso loco cōstituta est. quam tn̄ ciuitatē longe ante romanā vrbem a grecis originem ꝛ cōdictionē habuisse Strabo ꝛ Virgilius volunt. aiunt em̄ ꝙ ipsius primus cōditor fuit quidā tiburtus coracis ꝛ catilli frater. Hi nāqꝫ fratres thebani fuere: qui post thebanoꝝ interitū a patre in italia ꝓgeniti: singuli postea oppidū ex suo nomine ꝯstruxere ꝙ testis est quidā mons ꝓpinquus qui catillus adhuc diciṫ. Et corax aliud oppidum famosum inter volscos erexit. Fuit itaqꝫ tiburtina hec quondā nobilis ciuitas cui etiā testimonia ꝓhibēt ꝓpiī que adbuc extantes ipsius antique ciuitatis ingentes ꝛ magnifice edificioꝝ ruine: que dignitatē vrbis pre se ferunt. eo siquidē loco tiburtinus lapis fortissimus fodiṫ: qui ad cōstruēdam conseruandāqꝫ romanā vrbē multū adiumēto fuit. Hanc em̄ vrbē Fridericus cognomēto barbarossa impator: ab alijs theotonicis supioribꝰ annis dirutā reedificauit. ꝛ deinde multi sūmi pōtifices multiqꝫ cardinales auxere ꝛ mltis edificijs illustrauē. ex hac simplicius romanꝰ pōtifex ꝛ alij viri scia ꝛ dignitate clarissimi ortū habuere

Tiburtina ciuitas

Galienus medicus

Galienus medicus doctissimꝰ vir fuit natione grecus: patria sibi ꝑgamū ciuitas asie: statura magnus: spatulas ⁊ humeros latos ⁊ grossos hñs: colore brunus: delectatus ī cantu ⁊ alkimia. natus ex patre diuite ⁊ largo: scientificus ī astrologia arismetrica ⁊ alijs hmōi. Magistrū habuit taliū: ad medicinam diuinitus inductus. circuiēs mūdū ꝓ acquirēda scia: prādebat parū: sꝫ tm̄ ficubus ⁊ pane ꝯtētus cena erat ei copiosa. a paruulo deditus studio medicine. decimonono eñ etatis anno cū discipulis athanei de medicina disputauit. ab eis reputatus litigiosus: qꝛ logicus erat. hi eñ sibi obijciētes dicebāt. hic q̄dē nutritꝰ in dialetica multa inde repletus cōtagione. Claruit aūt tpibꝰ diui antonini pij. Nūq̄ꝫ in curis erubuit: nūq̄ꝫ in ꝓnostico errauit. Asserit aūt cōstantinus eū. C. ⁊ L. libros edidisse. annos tandē vixit. lxxxvij. Et vt quidā ferunt in mari mortuus est cū ad vidēda miracula oli xpi accederet ⁊ mundinus dicit. Merito ḡ medicorū princeps dici debet: qui ea in arte oēs preter hippocratē supasse credit. ⁊ hippocratis scripta miro explanauit ingenio.

Justinus phs

Justinus phs ex neapoli vrbe palestine his tpibꝰ ꝓ fide xpi multū elaborauit: q̄ ⁊ antonino pio ꝑncipi ac filijs eius librū dedit ꝯ gentes scriptū: ⁊ dialogū ꝯ triphonē pricipē iudeoꝝ habuit. Inuectus est ⁊ ī marcionē q̄ cerdonis dogma secutus: alteꝝ bonū alterū iustū dn̄m asseruit: tāq̄ꝫ duo ꝯria ꝑncipia creationis ⁊ bonitatꝭ. Impugnauit ⁊ crescentē cynicū vt gulosum: cuius insidijs ad extremū circūuentus ꝓ dignitate christiani noīs sanguinem fudit.

Aquila

Aquila q̄ꝫ iudeus natiōe pōticus cū ꝑscillia vxore edicto claudij discedēs vsq̄ꝫ ad hec tpa (vt nōnulli aiūt) supuixit. secūdus mosaice legis interpres post illos septuaginta q̄ philadelphi tpibus fuere. ⁊ libros veterꝭ testamēti ex hebreo ī grecū optīe trāstulit ⁊ ꝓphe verba de ṽgine maria ꝓlata ad iuuēculā quādam ascripsit.

Cerdo hereticus

Cerdo q̄dā hereticꝰ a quo cerdoniani heretici nomē acceperūt: ꝑ hoc tēpus insaniēdo vaticinare simulat. Asserebat nāq̄ꝫ duo fuisse ꝑncipia ꝯria.

Marcion hereticus

Marcion item hereticus eiꝰ discipulus stoicꝰ phs cū mgr̄o suo delirare cepit: dicēs xpi patrē nō fuisse deū creatorē: q̄ ꝑ filiū mūdū fecerat. ⁊ cū aliqñ policarpo rome obuiā factus fuisset. interrogaretq̄ꝫ an se agn̄sceret. cogn̄sco (rn̄dit policarpꝰ) ꝑmogenitū diaboli.

Valentinianꝰ hereticus

Valētinianus aliꝰ hereticus platonicus phs a q̄ valētiniana heresis noīata est: eodē q̄ꝫ tpe inualuit. hi aūt valētiniani cuiusdā platonici sectatores dicebāt xp̄m de corpore virgīs nil sumpsisse: sed per eaꝫ tāq̄ꝫ per fistulā quendā purum transisse.

Thophilus eps

Theophilꝰ anthiocēsis eccl'ie eps ⁊ ipse his diebus floruit: ⁊ ꝯ marcionē ꝑdictū hereticū librū edidit impante. M. antonio. Scripsit ⁊ librꝝ ꝯ hermogenis heresiꝫ q̄ mām nō nām introducēs: deo aūt nō nature eādē cōpauit: mām elemētoꝝ ⁊ deū appellās. Tria q̄ꝫ volumina cōtra etholū cōposuit ⁊ plura alia.

Melito episcopus

Melito seu miletus asianus natione sordēsis eps frontonisq̄ꝫ oratoris discipulus multo in precio his tpibus fuit: ⁊ librū de doctrina christiana. M. antonino tradidit. huius ingeniū tertulianus (vt scribit hieronymus) mirūimmodū laudat: dicitq̄ꝫ a plerisq̄ꝫ nostroꝝ prophetaꝫ habitū esse. eo ꝙ multa ꝓphetica scripserit testimonia: ⁊ alia multa.

Appolinaris eps

Appollinaris asie hieropolitanus eps huius tpe in precio est habitꝰ qui insigne volumen de fide xpi. M. antonio secūdo tradidit. Scripsit ⁊ in cathaphrigas qui tunc etiā cum prisca ⁊ maximilla insaniebant vaticinantes. Incipiente tamen montano. sed ⁊ alios aduersus gentes quinq̄ꝫ libros scripsit. Extant ⁊ alij duo de veritate.

Policarpus

Policarpus iohānis aplī discipulus. smirneus eps ab eo creatus. ac totius asie religione ⁊ doctrina tuꝫ facile princeps: hoc anno pio presulante romā veniēs: plurimos fideliū marcianis ⁊ valentiniani falsa ꝑsuasione deceptos ad fidē reduxit. Cū aūt marcion obuiā habuisset eū primogenitū diaboli dixit. Negabat eīm patrē xp̄i deū esse creatorē: qui ꝑ filiū mundū fecerat. Postea vo imperante. M. antonino ⁊. L. aurelio cōmodo quarta post neronē ꝑsecutione smirne sedente a ꝓconsule igni crematus est. Cū quo etiā. xij. ex philadelphia veniētes martyriū cōsumauere. hic cū esset doctissimus ac sanctissim⁹ vnā ad philippēses ꝓutilē scripsit eplām. passus est aūt septimo kal. februarij.

Praxedis

Praxedis virgo sanctissima: beatissimi pudentis romani filia: ⁊ gloriosissime pudētiane v̄ginis soror. virgo siquidē ī diuina lege erutissima ꝑ hoc temp⁹ vsq₃ ad anicetū fuit postq₃ patrimoniū suū vna cū sorore p̄dicta in sustentatione pauperū erogasset: ⁊ totū vite sue temp⁹ ipsi⁹ vigilijs ⁊ orōnibus atq₃ ieiunijs assiduis cōtriuisset: ⁊ vniuersam familiā numero. 90. manumisisset. At postq₃ multoꝝ martyrū corpa sepelisset. ⁊ ipa beatissima. xij. kal. augusti migrauit ad dn̄m coronā iusticie acceptura. Et via salaria iuxta sororem suā pudētianā ī cimiterio priscille sepelit. q̄ etiā die ei⁹ natale a cūctis fidelibus celebrat.

Felicitas cū septē filijs

Felicitas romana femīa matrona siquidē sctissima ꝑ hoc temp⁹ vna cū septē filijs suis scꝫ ianuario: felice: philippo: scylano: alexandro: vitale atq₃ marciale: rome martyriū suscepit. Hec eīm pijssima mulier mēte ⁊ corpe felicitas. hos septē filios deū colere docuit: vt coronā martyrij acciperēt. Et primo quidē ianuarius primogenit⁹ post virgarū verbera: plūbatis occisus est. felix vo ⁊ philipp⁹ fustibus mactati. Syllan⁹ p̄cipitio trucidat⁹ interemptus. Alexander deniq₃ ⁊ vitalis atq₃ marcialis capitali sn̄ia sunt puniti. Nouissime aūt ⁊ mater ipsa felicitas preter matrū cōsuetudinē: ⁊ ipsa gladio necata est. A quib⁹ magnū spectaculū fidei nostre ante oculos positū est. Eoꝝ dies celebrat. vj. ydus Julij.

Ptholomeus astronomus

Ptolome⁹ natione alexandrin⁹ ph̄s ac insignis astrologus: qui post tp̄a adriani impatoris claruit hoc tēpore agnoscit. qui vir p̄stantissimus plus astronomie addidit q₃ id totum quod ante scriptum inuenit. Nam ⁊ almagestum opus diuinum ⁊ perspectiuā edidit. De iudicijs etiaꝫ quadripartitū opus. ⁊ centiloquiū ac alios multos cōscripsit libros. Vixitq₃ annis. 88. Ex eius aūt ꝓuerbijs hec duo notāda inserimus. Inter hoīes qui nō curāt in cuius manu sit mūdus: hic mūdo altior est Et illud. Qui ꝑ alios nō corrigit: nec alij per eum corrigent. Quanto magis fini appropinquaueris tanto bonū cum augmento operare.

Aulus gellius

Aulus gellius romanus orator ⁊ insignis quideꝫ grāmaticus hoc tp̄e clarus existēs agnoscit. Qui inter cetera sue virtutis opa: cum e roma ꝑ hiemē in atticam proficisceret terrā. cōmētarios celebres edidit quos in libros. xix. diuidens de nocticis atticis titulo p̄notauit. ideo de eo scribit. Si quē cecropia claruꝫ latiaq₃ camena esse iuuat: gelli scripta ꝓbanda legat. Attica nox luci nūq₃ cessura diurne. Ad varias artes q₃ bene mōstrat iter.

Montanus hereticus

Cathaphrigarum heresis exordiū

Cathaphrigarū heresim non desunt qui dicant hoc tempore ortam auctore montano. Is eīm mōtanus heresiarcha pessimus natione phrygius nominauit se paraclitum in phrygia ⁊ multos seduxit ⁊ eandē regionē cū vicinis regionibus ac multis erroribus infecit. Ibiq₃ ⁊ priscam ⁊ maximillā clarissimas mulieres adeo seduxit: vt relictis viris suis secum publice incederent: ⁊ se ei⁹ inspiratione prophetissas dicerent. hi capadhrigie donum spūssancti non in apostolis: sed in se tantum traditum fuisse affirmabant.

Apelles hereticus

Apelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xp̄m non deum in veritate sed hoīm fantasia hoībus apparuisse. hunc theodocion vir eruditissim⁹ hereticissimū appellat: ⁊ suis scriptis percōmode irridere conat. Tacianus quoq₃ hereticus primo xp̄ianus noīatus: deinde seueriani heretici ab eo processerūt hi oēm coitū spurcū putabant

Anno mundi. 5363. Anno christi. 164.

Anicetus papa natione syrus patre iohāne de vico marco vel (vt Damaso placet) de humisia vir moribus insignis: eccl'ie romane ꝯsulens ne moribus petulantiū quorūdā labefactaretur. Instituit ne clericus vllo modo comam nutriret ſm apl'i pceptū. Neue eps consecrari posset a paucioribus q̄ꝫ a tribus eiusdē ordinis viris. ⁊ plura alia ordinauit. At vbi ex ordinationibus quinqꝫ q̄s decēbri habuit pſbros. xix. diaconos quatuor. epos nouē creasset. martirio coronatus ac sepult⁹ est ī calixti cimiterio via appia. xv. kal. maij. Sedit ānos vndecim: mēses q̄tuor: dies tres. Sedes vo dies. xvij. post eius mortē vacat.

Anno mundi. 5373. Anno christi. 174.

Sother papa natione cāpanus ex fundano oppido pre concordio tpibus L. cōmodi fuit. Is lꝫ in multis piculis ꝯstitutus: animū tn̄ in tātis malis ad reꝫ diuinā cōuertēs. Instituit ne monacha vlla pallā attrectaret. neue thus ī acerrā poneret duꝫ sacrificia fierēt. Eius extabat epl'a hac de re scripta ad epos italie. Instituit itē ne legittima haberetur vxor: nisi cui sacerdos ex instituto benedixisset. ⁊ quā parentes solēni pōpa more xpiano marito collocassent: reiciēs multa picula ex prestigijs ⁊ magicis artibus improboꝝ: q̄ ī nouas nuptias cadere solēt. At vbi p ordinationes q̄nqꝫ mēse decēbris habitas pſbros octo. episcopos vndecī creasset: moritur ac sepelitur via appia ī cimiterio calixti. sedit ānos nouē: mēses tres: dies vnū ⁊ viginti. vacat tuꝫ sedes dies totidē.

Anno mundi. 5383. Anno christi. 184.

Eleutherius papa natione grecus patria nicopolitanus pre abundio. L. antonino cōmodo impante fuit. Is statuit ne quis ob supstitionē cibi genus vllū respueret: quo humana cōsuetudo vesceretur. Noluit p̄terea quēpiā de gradu suo deijci: nisi accusatus reus criminis cōuinceretur. huius q̄ꝫ pontificatu ⁊ ecclesijs pax data est ⁊ quies: ⁊ nomē xpianū p oēm terrā mirūimmodū auctū rome potissimū vbi multi ex nobilitate romana cū cōiugibus ⁊ liberis in fideꝫ recepti baptismi charactere notati sunt. A lucio rege brittāno epl'am accepit: vt se ac suos in xpianoꝝ numerū susciperet. Tandē vbi ex tribus ordinatiōibus mēse decēbri habitis presbros ac epos ordinasset. Moritur ⁊ apud bti petri corpus sepelitur. vij. kal. Junij. Sedit aūt annos. xv. mēses tres: dies duos. Vacat tuꝫ sedes dies quinqꝫ.

Anno mundi. 5393. Anno christi. 194.

Victor papa natione apher patre felice qui rei publice xpiane vt par erat curā gerens: cōstituit vt pasca dn̄ica die a. xiiij. luna primi mēsis vsqꝫ ī. xxj. celebraretur: cū prius cū iudeis. 14. luna celebrabatur. Cuius decretū postea ī cōcilio niceno cōfirmatū fuit: ne iudeos imitari videremur. hic cū doctissimus eēt pōtifex quedā de regionib⁹ cōposuit volumina: deinde martyrio moritur ⁊ apud beatū petrū ī vaticano sepelitur. cuius diē festū q̄nto kal. augusti celebramus. sedit aūt annis. x. mēsibus tribus: diebus. x. At sedes dies. xij. tum vacat.

Anno mundi. 5403. Anno christi. 204.

Sepherinus papa natione romanus ex patre abundo: seueri tpib⁹ fuit vir sanctissimus rei diuine magis q̄ꝫ humane intētus. Unde ⁊ ꝯstituit vt astātibus clericis ⁊ laicis fidelibus ⁊ leuita ⁊ sacerdos ordinaretur q̄d postea ī calcedonēsi cōcilio ꝯfirmatū est. Statuit vt cōsecratio diuini sanguinis in vitreo vase nō aūt in ligneo vt antea fieret. hec aūt institutio postea īmutata fuit. Vetituꝫ enī est ne in ligneo fieret ppter raritatē qua imbibitur: neqꝫ in vitro ppter fragilitatē. sed ex auro argentoue aut ex stagno vt in tiburensi ⁊ remensi cōcilio scriptū apparet. Ideꝫ preterea instituit vt oēs xpiani annos pubertatis attingētes singulis annis ī solēni die pasce publice cōicarent. q̄d Innocētius terci⁹ postea etiā ad cōfessionē delictoꝝ traduxit. Tandē cum ex ordinationib⁹ quatuor presbyteros ⁊ epos creasset: moritur seueri tpibus. ac ī via appia nō longe a cimiterio calixti sepelitur septio kal. septēbris. Sedit aūt ānos octo mēses. vij. dies. x.

Anno mundi. 5413. Anno christi. 214.

Calixtus papa natione romanus patre domicio ex regione vrbis rauennatum vir diuinus ac prudētissim⁹ q̄ in magna rerū pturbatione cū sceleratis impatoribus nequaqꝫ ab instituto suo discedēs: Cōstituit ieiuniū q̄ter in anno q̄bus tpib⁹ deinceps ratio sacroꝝ ordinū habita est: cū antea decēbri mēse fieri ꝯsueuisset. Cimiteriū q̄ꝫ de suo noīe cōdidit via appia: vbi multoꝝ martyꝝ corpora reposita fuerāt. Verū cū palmachiū virū ꝯsularē ⁊ simpliciū senatorē atqꝫ felicē nobilē virū cū eoꝝ domib⁹ baptisasset. ⁊ m'ltos pſbros ⁊ epos ordinasset secūdo idus octobris ab alexandro impatore martyrio coronatur: deinde sepultus in cimiterio calopodij via aurelia tercio ab vrbe miliario. Sedit annis sex mensibus decem: dies decem. Vacat tum sedes dies sex.

Linea summoꝝ pontificum

Anicetus

Sother

Eleutherius

Victor

Sepherinus

Calixtus

Linea Imperatorum

Comodus luciꝰ antoninꝰ dictus decimꝰ octauꝰ romanoꝝ impator: post M. antoninũ verũ patrẽ suũ impauit. q̃ natus est apud lanubiũ: faustia eiꝰ mater pregnãs visa ⁊ in somnis serpẽtes parere: sed ex his vnũ ferociorẽ: pepit aũt comodũ ⁊ antoninũ eo mortuo. marcus p̃cept̄ optimoꝝ cõmodũ erudire conatꝰ est. habuit litteratorẽ grecũ onesicratẽ: latinuȝ capellã. orator ei atteius. hi tñ mgr̃i nihil ei ꝓfuerũt. Uerũ a prima statim puericia turpis improbꝰ crudelis libidinosus: auspiciũ crudelitatis dedit anno etatis duodecimo ꝑfectꝰ deinde cũ patre ad germanicũ bellũ neq̃ pudori: neq̃ sumptui pepercit. Tandẽq̃ nil cõmune cũ patre habuit: sed oĩbꝰ incõmodꝰ: nisi q̇ ⁊ ipse ꝯtra germanos adiuuãtibꝰ xp̃ianis militibꝰ feliciter pugnauit. In eo bello cũ exercitꝰ cõmodi penuria aque laboraret: ferunt p̃cibꝰ xp̃ianoꝝ milituȝ aquã diuitus e celo missaȝ: pluraq̃ fulmina ĩ germanos ⁊ sarmatos cecidisse. Ceteꝝ ad vrbẽ rediẽs in oĩa luxurie ⁊ obscenitatis dedecora ꝓlabiẗ. Gladiatorijs q̃ȝ armis ĩ ludo nerõnẽ imitatꝰ depugnauit. plurimos q̃ȝ senatores interfecit: ⁊ eos maxĩe q̃s nobilitate industriaq̃ excellere aĩaduertit: quosdã ꝓscripsit: vendidit etiã ꝓuincias ⁊ admĩstrationes. fuit forma quidẽ corpis iusta: vultu insubido vt ebriosi solẽt ⁊ sermone incõdito capillo sp̄ fucato: adurẽs comã ⁊ barbã timore tõsoris. Tẽporibꝰ eiꝰ flagiciose vite vrbs penã tulit. Capitoliũ fulmine ictũ cũ egregia bibliotheca maioꝝ cura parata cõcremaẗ: mẽseȝ decẽbrẽ ad imitationẽ augusti cõmodũ appellari voluerit. Idq̃ post mortẽ abrogatũ fuit. Tandẽ mortuus humani generis hostis adiudicatus est. Strãgulatus in domo vescaliũ duodecimo imperij sui anno ⁊ mense septimo e medio sublatꝰ est. Corpus eius vt vnco traheret atq̃ in tiberim mitteret senatꝰ ⁊ populus postulauit. Sed postea iussu ꝑtinacis in monumẽtũ adriani translatum est.

Helius ꝑtinax decimꝰ octauꝰ ro. impator natꝰ in appẽnino ĩ villa mart̄ quẽ postea marcus pretorẽ fecerat prime legionis regẽde: statiq̃ rhetias ⁊ noricũ ab hostibꝰ vindicauit. deinde prefecto vrbis cũ mitissimꝰ fuit. cõmodo plurimũ placuit. factꝰ sexagenario maior impator rogatꝰ vt vxorẽ augustã faceret ⁊ filiũ cesarẽ appellaret: id facere recusauit: testatus sufficere ꝙ ipse imparet inuitꝰ. Et cũ ĩ impatore auaricia nihil turpiꝰ est: cũ illiberalis ⁊ sordidꝰ haberet q̃bꝰ dimidiatas lactucas ⁊ cardos cõuiuis apponeret: fasianũ nũq̃ ꝓuato cõuiuio cõmedit aut alicui misit. Fuit aũt senex venerabilis ĩmissa barba: reflexo capillo: habitudine corpis pinguiore: statura imperatoria: eloquẽcia mediocri ⁊ magis blãdus q̃ȝ benignꝰ. Tandẽ nemĩe ꝯdicẽte a iuliano iurisperito in pallacio occidiẗ. Imperij sui mẽse sexto. Cũ tausius quidã vnꝰ e tungris in irã ⁊ timorẽ milites loquẽdo adduxisset: hastã in pectꝰ ꝑtinacis obiecit. Tũc ille p̃catꝰ iouẽ vltorẽ toga caput operuit atq̃ a ceteris ꝯfossus est. Milites em̃ eũ ⁊ aulici odio habuerũt. pp̄lus mortẽ eius indignissime tulit: iõ p̄ senatũ in deos relatus est.

Julianꝰ didius successor ꝑtinacis cũ caput eiꝰ conto fixũ milites q̃ eũ occiderãt p̄ vrbẽ in castra ꝑtulerũt. Ipse corpꝰ eiꝰ quãto potuit honore funeratus est. Cũ id ĩ pallatio repisset: hũc aliqui iurisperitũ ⁊ interemptorẽ imperiũ occupasse aiũt: q̃ ꝑpetuũ edictũ cõposuit. Ceteri iulianũ nepotẽ magni iuliani iurisꝯsulti fuisse scribũt. cuiꝰ ꝓgenitores de mediolano fuerũt. Fuit aũt hõ pessimus miserrime viuẽs: vñ odiosus pp̄lo desertus ab oĩbꝰ: quiq̃ septimo mẽse postea q̃ȝ im pare ceperat apud pontẽ miluiũ victus: a seuero ciuili bello ⁊ interfectꝰ est.

Seuerus ro. impator iuliano didio interfecto affrica oriũdus imperiũ obtinuit cui ciuitas lepti pater geta maiores equites romani mater fuluia ĩ p̄ma pueritia cũ lr̃is grecis ⁊ latinis imbueẗ q̃bꝰ eruditissimꝰ inter pueros ludẽs vt iudex sedit circũstãte pueroꝝ ordine ac iudicaret: deinde studioꝝ cã romã venit: deinde fisci ꝓcurator: mox tribunꝰ militaris p̄ gradus alios vsq̃ ad imꝑium ꝑuenit: parcꝰ admodũ: natura seuus: multis bellis lacessitꝰ: fortissime quidẽ rẽpublicã ꝉȝ laboriosissime gubernauit: ꝑhie tñ admodũ studiosus fuit: foris parthos ⁊ adiabenos supat. Arabes aũt interiores ita deuicit: vt regionẽ eoꝝ ꝓuinciã romanã faceret. Hãc obrẽ triũphãs vt in eiꝰ arcu sub capitolio posito adhuc appet parthicꝰ arabicus adiabenicꝰ cognoĩaẗ. Edificijs p̃terea publicis vrbem exornauit. nã ⁊ thermas seuerianas ⁊ septizoniũ extruxit. Cibi fuit parcissimꝰ: exiguis vestibꝰ vsus: leguminis patrij auidus: vini aliq̃ñ cupidus: carnis frequẽter ignarꝰ: ipse decorus: ipse ingẽs ꝓmissa barba: cano capite ⁊ crispo: vultu reuerẽdus: canorus voce. ꝑ affrũ quiddã vsq̃ ad senectutẽ sonans. Cõtinuo tandẽ varijs ⁊ ꝑiculis distrahiẗ. hinc a pescennio nigro q̇ magnos in syria motus cõcitauerat: hinc a clodio albino quẽ tñ in gallia nõ incruẽto p̄lio supauit. Inde in brittãniã ꝓfectꝰ deficiẽtibꝰ vere socijs oĩbꝰ varijs casibꝰ afflictatus: apud eburacũ gallie moriẗ anno impij sui. xvij. duobꝰ filijs relict̄ bassiano ⁊ geta. olei tm̃ reliq̇t vt p̄ q̇nquẽniũ nõ solũ vsibꝰ sed ⁊ totius italie q̃ oleo egeret sufficeret. vltima verba eius dicũt hec fuisse turbatã rẽpublicã vbiq̃ accepi: pacatã etiã britãnis relinq̃ senex ⁊ pedibꝰ eger: firmũ imperiũ antoninis meis reliquẽs si boni erũt: imbecillũ si mali.

Lucius antoninus Comodus

Helius pertinax

Didius Julianus

Seuerus

S. Lucius rex — Emerita soror eius

Lucius anglorū rex: coilli regis fusti filiꝰ apd anglos seu brittanos regnū accipiens a dño vocat; eplam eleutherio pōtifici maxio misit. qua rogabat vt se ac suos in xpianorū numerū recipet. quare fugaciū ⁊ damianū viros optimos eo misit. qui regē ipsū ac pplm baptizarēt. Erant tum in brittānia pontifices qnqz ⁊ viginti: quos flāmines vocabāt. Inter hos aūt tres archiflamines habebant: quorū i loco tres archiepi ꝯstituti sunt. prothoflaminū vo loco pmitiua ecclia patriarchas instituit. Verū luciꝰ baptismo suscepto: mox imobilia cūcta pridez gentiliū templis collocata xpi ecclesijs ampliata cōtulit. Relicta patria regnoqz galliā ingressus: deinde rhetiā petijt p augustā ciuitatē ad curiensem vrbem proficiscebat. hos populos dño subiugauit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quieuit. Emerita aūt soror eius in castello finitimo trimus appellato igne martyrio coronā eternā meruit. Eius festiuitas tercio nonas decembris celebris habet. Totāqz bauariā ⁊ rhetiā inter alpes xpo acquisiuit.

Trogus pompeius

Dionysius corinthiorū episcopus

Trogū pompeiū hispanū historicū floruisse cōstat: eo q totiꝰ orbis historiā a belo Nini regis assyriorū patre vsqz ad monarchiā cesaris latino ꝯscripsit sermone. ⁊ in qtuor ⁊ quadraginta eā distinxit libros. quorū epithoma id est abbreuiationē iustinus historicus fecit.

Dionysiū chorinthiorū epm sotheris tpibꝰ fuisse eusebiꝰ scribit qui tāte eloquētie ⁊ industrie fuit. vt nō solū sue ciuitatis ⁊ puincie populos. verū etiā aliarū vrbiū ac puinciarū epos suis eplis erudiret. Instructus eñ pauli apli doctrina facilime potuit sanctitate ⁊ eruditione alios in officio ꝯtinere. suisqz erudiuit eplis ex qbꝰ vnā ad lacedemonios aliā ad athenienses: terciā ad nicomedienses: quartā vo ad cretenses ac qntā ad ecclias pōticas: ⁊ sextā ad romanos ꝯscripsit vtilē. Fuere ⁊ alij cōplurimi viri doctissimi h tpe.

Theodocion

Clemens presbyter

Theodocion genere asianus patria ephesinꝰ vir doctissimꝰ ac lrarū sciētissimꝰ: terciꝰ diuinarū scripturarū interpres cū superioribꝰ floruit: qui preter interpretationē ⁊ translationē etiā alia multa de religionis xpiane laudibꝰ reliqt monumēta. hic taciani viri eruditissimi pdicti anqz i heresim incideret discipulꝰ fuit. Maxime vo appellem hereticū scriptis suis pcomode irridet. qd deū quē coleret ignorare se diceret. Affirmabat eñ xpm nō deū in veritate: sed hoīem in fantasia apparuisse.

Appolonius

Tertullianus

Clementē pbrū alexādrinū virū egregiū ⁊ eruditissimū cū his floruisse diuꝰ hieronymꝰ scribit qui multa cōscripsit e quibꝰ illa sunt stromatū idest varietatū libri octo. Hypotiposeon id est informationū libri totidē. cōtra gētes vnꝰ. huiꝰ aūt discipulū origenē fuisse constat. extant ⁊ eius eple.

Appolloniꝰ senator romanꝰ vir eruditissimꝰ cum pōtificatu eleutherij pax ecclie data fuit: solꝰ appoloniꝰ orator insignis martyriū tuz passus est: habita priꝰ orōne de laudibꝰ xpiane fidei: qd illis tpibꝰ capitale habebat. insigne etiā volumē cōmodo obtulit qd quidē pcōcūde i senatu legē fecit. postea a suo pditus q xpianꝰ eēt. 14. kal. maij p xpi cōfessione capite truncatꝰ est. Mortuo appolonio multe hereses inualuere. Marcionis qppe secta varie diuisa est. Alij eñ vnū principiū fatebant: alij duo. alij tria: fidē pphetis abrogabāt.

Tertullianū affricanū patria carthaginensem centurionis cuiusdā pcōsularis filiū: virū ingenio ⁊ doctrina clarissimū. his tpibꝰ floruisse diuꝰ hieronimꝰ tradidit. Is ad mediā etatē clericorū notatissimꝰ romane vrbis inuidia adeo ꝯtumelijs ⁊ iniurijs clicorū attritꝰ fuit. vt ad motani heretici doctrinā labi copulsus sit. Quāobrem ⁊ multa volumia ꝯ orthodoxā ⁊ catholicā fidē cōponere cepit. Vixit vsqz ad decrepitā etatē. vidi ego inquit hieronymꝰ paulū quendā cōcordie qd oppidū italie est: qui se beati cipriani notariū: cū ipse admodū adolescēs esset rome vidisse diceret; referretqz ciprianū nūqz absqz tertulliani lectione vnam diem preterijsse.

PErsecutio xp̄ianoꝝ q̄nta his annis ira ac iussu Seueri imꝑatoris iniciū sūpsit: cū q̄ntus a nerone ꝑsecutionē ī xp̄ianos mouet. ꝯtinuo tñ varijs ꝑiculis ⁊ bellis distrahit᷑: diuinaq̨ꝫ vltio in romanos non defuit. q̄ꝛ mox ciuilia bella mirūimodū eos attriuere. In qua q̄dē ꝑsecutione hi precipue passi inueniunt᷑.

Hyreneus eps

HYreneus Lugdunēsis episcopꝰ: vir doctissimꝰ iam grandeuus apud eandē vrbē ꝓ christi noīe martyr efficit᷑. floꝛuerat eñ q̨ꝫ maxime sub cōmodo principe: ⁊ policarpi martyrꝭ (vt diuus scribit hieronymꝰ) discipulus fuit. a quo cum eruditissimꝰ euasisset. q̄nq̨ꝫ libros aduersus hereseos scripsit. ⁊ cōtra gētes aliud breue volumen: ⁊ de disciplina aliud: ⁊ alia plura. Demū vo seuiente hac ꝑsecutione a seuero positus in duos colles: cū ī vno crucē: ī alio ydolū posuisset vt mortē ꝑ crucē vel vitā ꝑ ydolū eligeret: cū populo tñ ad crucem veniēs: oēs martyrio coronati sunt. 4. kal. Julij.

Leonides pater oꝛigenis

LEonidē etiā alexandrinū magni oꝛigenis patrem virū quidez optimū sub hac ꝑsecutione passuz fuisse Eusebius cesariensis scribit. Cuiꝰ quidē martyrium oꝛigenes decimo seueri ꝑtinacis anno paruulus subseq̄ decreuerat: nisi diuina dispensatione ad multoꝝ vtilitatem reseruatus ꝑ maternā solitudinē impeditus fuisset. Nam mater eiꝰ cū in crastinū in publicū ꝓdire: ⁊ christū cōfiteri decreuisset: nocte latenter vestimenta ipsius surripuit. ⁊ sic puerū a tyrannoꝝ cede reseruauit. Ipse aūt adolescens patrē ad martyriū adhoꝛtatus est cū sex fratribus ⁊ matre vidua pauꝑ relinquit: redactis in fiscuz paternis bonis: q̄ꝺ christū verū deū ꝓfiterent᷑: vnde grāmatica sibi ac suis victū quesiuit. Leonides aūt apud alexandriā vrbe martyrij palmā constantissime in kalendis Marcij adeptus est.

Eugenia virgo

EUgenia filia prefecti philippi illustrissimi romani: qui missus fuit a cōmodo imꝑatore in egyptū: virgo pulchra liberalibꝰ artibꝰ erudita. cuz ꝓtho ⁊ iacintho eunuchis relictis parētibꝰ ꝑ helenū episcopū baptisata deinde virili habitu ī monasterio degebat: ꝑ melanciā feminā de oppressione accusata: ⁊ ad prefectū adducta parat eculeis ⁊ flāmis: cū tunicā qua induta erat scidisset femīa apparuit ostēdēs se filiā eiꝰ. factū est gaudiū populi cū timoꝛe. Melancia eñ cū tota domo diuino igne cōsūpta est. Genitoꝛes baptizant᷑ cū tota familia. Postea cū matre ⁊ fratribꝰ: prothó ⁊ iacintho romā reuersi sunt plures exemplo virtutū ad fidē ꝓuocarūt: precipue basillā ad castitatē ꝑpetuā animauit: quāobrez cū diane sacrificare nollet cū saxo alligata in tyberim ꝓijcit᷑. saxo rupto illesa ꝑmansit. Tandē post varia toꝛmēta die natalis dn̄i missus est spiculatoꝛ qui eā in carcere ꝑcussit. cuiꝰ coꝛpus nō longe ab vrbe in ꝓprio predio sepultū est.

Perpetua ⁊ Felicitas

PErpetua q̨ꝫ ⁊ felicitas matrone q̄dē sanctissime. ⁊ ipse ī mauritania tiburbitanoꝝ ciuitate cū reuocato saturnino ⁊ secūdolo nonis marcij passe sunt. Nā cū secūdolus ī carcē q̄euisset ipse sctissime mulieres cuz reliq̄s bestijs tradite ⁊ dilacerate martyriū ꝯsūmaut᷑.

Narcissus patriarcha

NArcissus ir̄l'moꝝ p̄triarcha fuit circa tp̄a victoris pape ⁊ seueri imꝑatoris: cū lumīaribꝰ in die solēni oleū deesset: aquā infūdi lumīaribꝰ p̄cepit ⁊ nō aque in pinguedinē versa splēdoꝛē luminū reddidit clarioꝛē a testibꝰ falsis accusatꝰ q̄ diuina pena molestati desertū locū petijt. Tandē cū ī senio preesse nō posset. alexander capadotie eps cū desiderio locoꝝ sacroꝝ ir̄l'mā ꝑrexisset: audita est vox. Suscipite epm̄ qui vobis adeo destinatꝰ est: admittēte narcisso hierosolimitane eccl'ie gubernaculū suscepit: deinde martyrio coronatꝰ est sub decio ardente persecutione

Julius ⁊ eusebius martyres

Eusebius potēcianꝰ

EUsebiꝰ potentianꝰ vincentiꝰ ac ꝑegrinꝰ viri nobilissimi romani añ hec tp̄a sb̄ cōmodo augusto ꝓ fide xp̄i necant᷑. hi p̄mo in eculeo positi ⁊ neruis acerrime distēti: deinde fustibꝰ crudelissime cesi. Sed cū in dei laude adhuc ꝑmanerēt fidelissimi vsq̨ꝫ ad emissionē sp̄ūs mactati fuerūt. 8. kal. octobris.

IUlius senatoꝛ ad hoꝛū doctrinā cōpunctꝰ credidit ī xp̄m cū domo sua ⁊ baptismū ꝑ ruffinū p̄sbyterū suscepit audiēs cesar iussit tādiu fustibꝰ cedi q̄usq̨ꝫ sp̄m exalaret. Eusebiꝰ deinde coꝛpꝰ rapiēs sepeliuit. io vitelliꝰ iudex p̄cepit ei linguā abscīdi q̄ abscisa laudes cecinit iō antoniꝰ credidit q̄ ī via aurelia decollatus est. eusebius deinde tādiu plūbatis cesus quieuit in dn̄o.

Linea sũmoꝝ pontificum

Urbanus

Anno mundi. 5423. Anno christi. 224.

Urbanꝰ primꝰ papa: natione romanꝰ: pr̃e ponciano. M. aurelio antonio imperatore fuit. anno xp̃i. ccxxiiij. ab vrbe vo cõdita nongentesimo ⁊ .lxx. Uir siquidē doctrina ⁊ sctĩtate vite eminētissimꝰ multos sua doctrina singulari ad fidē traduxit. inter hos aũt valerianū virū p̃stantissimū beate cecilie spõsum: ⁊ tiburciū eiꝰ frēm q̃ postea martyriū ꝯstãti aĩo tulere. hic multa cõstituit mãdauitqꝫ ne q̃s decetero in epm̃ eligeret nisi priꝰ aut sacerdos aut diaconus cõsecratꝰ fuisset. Eiusdē q̃ꝫ institutū fuit: vt ecclia p̃dia ac fundos a fidelibꝰ oblatos reciperet: paritereqꝫ ꝓuentꝰ clericis oĩbꝰ viritim: nihilqꝫ cuiuspiã p̃uatū eēt sed in cõe bonū qd̃ hodie aboleuit: tãta est hoĩm rapacitas ⁊ libido. at vbi ex ordinatiõibꝰ q̃nquies mēse decēbri habitꝭ p̃sb̃ros nouē: diaconos q̃nqꝫ: epos nouē creasset. ipse nono kal̃. iunij martyrio coronatꝰ est. ⁊ sepultꝰ in cimiterio p̃textati via tiburtina. sedit annos quatuor: mēses decē: dies. xij. Sedes aũt dies. xxx. tum vacat.

Pontianus

Pontianꝰ papa natione romanꝰ patre calphurnio: tp̃ibꝰ alexandri imperatoris fuit. anno ab vrbe cõdita. dcccclxxiiij. anno vo xp̃i. cc. ⁊. xlviij. Uir q̃dē optimꝰ atqꝫ sctĩssimꝰ. instigantibꝰ sacrificulis idoloꝝ mãdato p̃cipis ab vrbe roma in sardiniã insulã cū philippo p̃sb̃ro deportat̃ vbi m̃ltas calamitates ⁊ grauia tormēta ꝓ fide xp̃i in sardinia passus tandē morit̃. Cuiꝰ corpꝰ postea a fabiano põtifice romã cũ magna veneratione ac totiꝰ cleri supplicationibꝰ reportatū est: ac sepultū in via appia in calixti cimiterio. vixit aũt ĩ põtificatu annis nouē: mēsibꝰ q̃nqꝫ: diebꝰ duobꝰ. vacat tūc sedes martyrio eius dies decē.

Nota q̃ in q̃busdã historijs habet̃ q̃ cyriacus successit põciano imediate ⁊ papatū dimisit vt cū virginibꝰ martyrio coronaret̃: s̃ rõ tp̃is hoc nõ p̃mittit: vt pꝫ in legēda vndecim miliū v̄ginū: hũc tñ anno vno ⁊ tribꝰ mēsibus sedisse scribũt. In cathalogo tñ põtificū positꝰ nõ est cū ꝯ volũtatē patrū papatui cessit.

Antherus

Anno mundi. 5433. Anno christi. 234.

Antherus papa natiõe grecꝰ pr̃e romulo põtifex creat̃. vir optimꝰ. statuit vt res geste martyrū diligēter exq̃site a notarijs scriberent̃. Cõscriptas recõdi in erario eccl̃ie mãdauit: ne vna cū vita bene agentiū mēoria aboleret̃. Censuit itē epm̃ omisso p̃mo ep̃atu ad aliū necessitatis cã ⁊ vtilitatis: non suiipsiꝰ sed creditarū ouiū posse trãsferri. Interposita sũmi põtificis auctoritate: qd̃ hodie a plerisqꝫ ꝯ fit ad vtilitatē ꝓpriã respiciētes imo voluptatē vt habeant vnde expilēt ad vberiorē semp̃ respiciũt. nõ quot oues ⁊ q̃ rõne pascende sint q̃rentes: qd̃ est officiū boni pastoris: s̃ sciscitãtes quãtū singulis ãnis inde excerpi possit. de cura aĩarū p̃ua fit mētio. de augēdis ꝓuētibꝰ magna quo multa iumēta ⁊ plures seruos ⁊ eos q̃dē ignauos ⁊ stolidos domi alãt. Antherus vo cū vno tñmõ ep̃o creato: martirū subiēs ĩ cimiterio calixti via appia sepelit̃. iij. nõs ianuarij. sedit ãnis. xj. mēse vno: diebꝰ xij. vacat tū sedes dies. xiij

Tiburciꝰ ⁊ valerianꝰ

Tiburcius ⁊ valerianꝰ ciues romani p̃clarissimi frēs quos eo tp̃e auxilio cecilie vrbanꝰ papa ad fidē traduxit latitãs inter sepulchra martyꝝ: post hec almachiꝰ p̃fectꝰ vrbis audiēs eos xp̃ianos ⁊ elemosynas distribuētes cõprehendēs: post longã cõcertationē ꝓ xp̃o martyriū cõstanti aĩo passi sunt: quos p̃mo fustibꝰ cedi durissime fecit: ⁊ tandē gladio interfici p̃cepit. Maximꝰ vir illustris q̃ eos in carcē detinuit xp̃ianꝰ effectꝰ tã diu plũbatꝭ cesus est donec sp̃m exalaret. Cuiꝰ corpꝰ cecilia cū valeriano ⁊ tiburcio iussit sepeliri. 18. kalendas Maij.

Cecilia virgo

Cecilia v̄go romana corporeo decore moribus ac sctĩtate ⁊ laudabili castitate splēdida: quã parētes eiꝰ vnicã habuerũt cū regijs diuicijs. valeriano iã dicto nobilissimo patricio iuueni m̃rimonio copularũt. quem cū vna cū fratre tiburcio ad credendū in xp̃m p̃docuisset eos in tolerãda passione sua suauissima doctrina ⁊ admonitione induxit ad ꝯstãtiã. Quã cõditionē etiã virgo ipsa subijt ĩ domo paterna. iã antea suo rogatu ab vrbano deo dedicata. Cū post mortē amboꝝ almachius amboꝝ facultates inq̃rere cepit. Ceciliã vt cõiugē astare iussit: mandãs vt ydolis sacrificaret. Sed cū ad hoc a parētibꝰ vrget̃: dato p̃claro r̃nso q̃ nollet: cū se ꝓfiteret̃ esse xp̃ianã. Iussit eã almachiꝰ ĩ domo sua bulienti aq̃ diu noctuqꝫ cõcremari vbi illesa mãsit: q̃ audito iussit eã ĩ balneo decolari: quã spiculator tribꝰ ictibꝰ p̃cutiēs neq̃qꝫ caput amputare potuit. Et q̃ꝛ decretū erat ne quartã p̃cussionē decollãdus reciperet: eã semiuiuente reliquit. deinde p̃ triduū oĩa sua paup̃ibꝰ distribuēs ⁊ q̃s ad fidē ꝯuerterat vrbano pape cõmēdauit. dicēs triduanas a dño postulaui inducias vt hãc domū meã eccl̃iam cõsecrares. his dictis sp̃m emisit. Cuius corpus vrbanus inter duos ep̃os sepeliuit. Passa est aũt beatissima virgo circa annos dñi. cc. xx. tp̃e Alexandri imperatoris. x. kalendas decembris.

Linea Imperatoꝝ
Bassianus antoninus
Caracalla

Bassianus predicti seueri filiꝰ cui aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romanoꝝ impator. seuerus em̄ cū eboraci admodū senex discessit: filios duos successores reliquit bassianū ⁊ getā: sed bassiano nomē antonini a senatu voluit imponi. Itaqꝫ dictus est. M. aureliꝰ antoninꝰ p̄riqꝫ successit. naꝫ geta hostis publicus iudicatꝰ est ac interfectꝰ. cū ad vitā eiꝰ oībus ꝓbris cōtaminatā: tum vel maxie q꞉ pāpinianū iuris ciuilis alterū asilū sua manu necauerat. At bassianꝰ sumpto a senatu antonini noīe imperij potitus est ac caracalle cognomētū accepit a genere vestis: quā ppl̄o dono dedit. Is aūt patre asperior ⁊ oī libidine intemꝑacior: nullū genꝰ facinoris ī vita pretermisit ⁊ nouercā suā ī vxorē duxit. Nihil egregiū de se reliq̄t preter thermas antonianas q̄s ipse īchoauit ⁊ alexander ꝑfecit eos preterea capitali pena affecit q̄ remedia quartanis ⁊ tercianis collo gestarēt. Dānati p̄terea ab eo sūt q̄ ad statuas minxissent. Hic postremo duꝫ bellū in parthos mouet apud edessam ⁊ coras circūuentus occidit̄. vj. impij sui āno mēse secūdo: vir egressus etatis q̄dragesimūterciū ānū alij eū a macrio ꝑfecto occisū fuisse scribūt. corpꝰ eiꝰ ātoninoꝝ sepulchro illatū ē

Opiliꝰ macrinus interfecto caracalla impiuꝫ obtinuit. q̄ ꝑfectꝰ pōt: erat. cū filio ⁊ albino facti imꝑatores nihil mēorabile ex tpis breuitate gesserūt. nā impiuꝫ eoꝝ duoꝝ mensiū ⁊ vniꝰ anni fuit. seditiōe militari deinde occisi sunt. Macrinꝰ em̄ ab heliogabolo apd̄ anthiochiā interfectus est. Diadumenꝰ aūt a p̄re antoninus dictus: ad eū pueꝝ exercitū ꝑ conatione inclinauit ꝓ impio. fuit aūt puer oīm speciosimꝰ statura lōgiuscula: crine flauo: nigris oculis: naso deducto ad oēꝫ decorē: mēto cōposito: ore ad oscula ꝑato hic vbi p̄mū indumēta coccea ⁊ purpurea ⁊ castrēsia imperij signa accepit quasi sydereꝰ emicuit vt amaret̄ ab oībꝰ

Diadumenus

Clodius q̄ꝫ albinus ī gallia impator dictus de nobili familia. hi aūt cū parū imparūt tuꝫ vl̄ maxie q꞉ nihil mēoria dignū gessere: quidā noīa eoꝝ p̄termittūt. Solus tm̄ albinus ob edacitatē nomē aliq̄d apud pastores ꝯsecutus est: vt ait cornelius. q̄ centū persica cāpana. decē melones hostienses q̄ngētas ficus passarias: q̄dragīta ostrea vna cena comedebat.

Macrinus opilius Albinus

Marcus aurelius antoninus q̄ varius etiā dictus est imperiū suscepit: hic vt putabat̄ caracalle filius ex sem iamira cōcubina formosissima: erant q̄ dicerent eū vulgo cōceptū. romā veniēs magna oīm expectatione impiuꝫ adeptus. Heliogabili nomē sumpsit a sole cuius sacerdos erat: edito templo: phenices em̄ heliogabalū solem vocant. Is matrē suā in senatum rogari iussit solusqꝫ oīm impatoꝝ fuit sub q̄ mulier loco viri senatū ingressa est: fecit ⁊ ī colle senatulū id est mulierū senatū. Sed symiamire senatus ꝯsulto sunt facta ridiculo de legibus matronalibus: q̄ quo vestitu incederet: q̄ cui cedē aut assurgere deberet ⁊c̄. Uerꝫ ⁊ preter expectationē heliogabalus vixit vt nullā de se nisi flagitioꝝ totiusqꝫ obscenitatis mēoriā reliq̄rit. Nā ⁊ ī virgines vestales incestū cōmisit: ⁊ ꝓbrosas mulieres semꝑ domi habuit: ⁊ iracūdia incitatus sabinū cōsolarē virū (ad quē vulpianꝰ scripsit) e medio tolli iussit. Dignitates aūt ⁊ honores malis ac flagiciosis cōmittebat. primus romanoꝝ mēsas ⁊ capsas argēteas habuit. admonētibus amicis: caueret ne ad inopiā redigeret̄. Rn̄dit q̄d melius q̄ꝫ vt ipse mihi heres sim ⁊ vxori mee. Oppressit ī triclinijs versatilibꝰ parasitos suos violis ⁊ floribus vt aīam aliqui efflauerint libidinū genera q̄dā inuenit: hac vero insania adeo cōtemni ceptus est vt tumultu militari exorto: ipse cū matre necaret̄. Aiūt cū ei a sacerdotibꝰ siris dictū esset vi moriturū eū parasse funē serico ⁊ cocco intortū quo vitā laqueo finiret: parauerat ⁊ gladios aureos q̄bus se occideret. Sed nihil valuerūt occisus est ꝑ scurras: ⁊ per plateas tractus sordidissime: ꝑ cloacas ductus ⁊ in tiberim submissus est q̄rto imperij sui anno. hic finis antoninoꝝ nomini in republica fuit.

M. Aurelius antoninus
Heliogabalus

Alexander

Alexander interfecto vario heliogabalo accepit imperiū. nā aureliꝰ alexāder seuerus vrbe arcena genitus: cū antea cesar a senatu esset appellatus inde augusti nomē recepit: cui māmea mater fuit xp̄iana. fuit aūt vnicū virtutis exemplar ad cōponēdā rempu. vicio superioꝝ p̄cipū labefactatā animū adiecit. adiutores ad hanc rem habuit iuliū frontinū virū doctissimū. vulpianū ⁊ paulū viros ī iure ciuili prestātissimos: ꝓcul oī pompa ⁊ ambitione vixit: erat tāte prudētie vt a nemine decipi posset: pecunias ⁊ adulationes ꝯtepsit: gemas reiecit: statuas sūmoꝝ viroꝝ vndiqꝫ cōquisitas in foro trāsitorio locauit. thermas q̄ hodie antoninc vocant̄ ꝑfecit ⁊ ornauit. tēplū xp̄o edificare voluit eūqꝫ inter deos recipe habuit p̄terea xp̄m ipsuꝫ ⁊ abrahā ī lario suo. Alexāder igit̄ tot virtutibꝰ insignis iuuenis admodū impator creatꝰ bellū statiꝫ ꝯ persas suscepit: ac xersem eoꝝ regē ꝯstātissime vicit: Discipline v̄o militaris adeo seuerꝰ emēdator fuit: vt q̄sdā etiā integras legiones exauctorauerit: q̄ seueritate factū est vt militari tumultu apud magūciā in gallia occideret̄. tercio decimo imperij anno instigatione maximi. Is princeps alexāder inclamabat sepius q̄ a quibusdā xp̄ianis audiuerat ⁊ tenebat: Idqꝫ ꝑ preconē significauit cū aliquā emendaret. q̄d tibi fieri non vis alteri ne feceris. quā sn̄iam adeo dilexit vt in plateis ⁊ in publicis opibus perscribi iuberet.

Origenes

ORigenes alexandrinus vere martyris filiꝰ: ⁊ eccl'ie alexandrine presbyter phoꝝ ac theologoꝝ oīm sui tpis princeps his tpibus alexandrie floruit. hic cū ab ipsis cunabulis xpianissimꝰ esset: ⁊ eminētissimi īgenij adolescēs euasisset. qui decimo seueri ꝑtinacis anno (ꝑsecutione ī xpianos mota) leonida pr̄e interempto quē adolescēs ad martyriū adhortatus est: post patris obitū xpi fideles a tyrannis ꝑ tormēta oppressos ꝓ posse fouit ⁊ ad mortē perductos intrepide animauit. Totus deinde ad religionem cōuersus predicandi officium habuit. Tanti aūt ingenij fuit vt nulla eū lingua: nulla litteratura latuerit. Mira vtebať continētia in cibo ⁊ potu abstinentia in rebꝰ alienis. Nā ⁊ pauꝑtatē xpi imitatus est: ⁊ multis annis nudis ambulauit pedibus. Huiꝰ virtutem plerię imitati martyriū ꝓ fide xpi equo aīo passi sunt. Indeę hebianitarū heresim impugnauit: qui ⁊ xp̄m ex ioseph ⁊ maria natū purum hoīem dicebāt: ⁊ legē iudaico ritu seruandam predicabāt: hoc idē ⁊ symachus sentiebat. Super lectū preterea plumis stratū nūę dormiuit ⁊ a carnibꝰ se oīno abstinuit. Et in tm̄ castitatis amator fuit vt zelo fidei: licet nō ħm sciaȝ se castrauerit. Secutꝰ illō qđ in euāgelio dicit ⁊ si puerile habeť: qꝛ sunt eunuchi qui seipsos castrauerūt ꝓpter regnū dei. Ob eius doctrinā ⁊ eloquentiā ⁊ artam vitā a māmea alexandri imperatoris mater de antiochia accersitus apud eam in ꝑcio habitus: mulierē xpianā fide edoctā relinquēs: in quē alexander filiꝰ vnice pius fuit. Tanti aūt ingenij fuit origines ⁊ doctrine vt septē notarij sibi inuicē succedētes homini vix sufficerēt. Librarios habuit totidem ⁊ puellas apprime eruditas quos oēs ingenij copiā ⁊ vbertatē effundendo defatigabat: hūc quidē ⁊ si hostē sibi porphirius desumpserit xpiani noīs acerrimꝰ persecutor. Ita tm̄ interdū laudat vt nūc doctissimū phm principē vocet. Et dicat eū oīa platonis secreta consecutū. Scripsisse origenē ad sex milia volumina libroꝝ hieronymꝰ ipse refert. Errauit tm̄ (vt augustīo ⁊ hieronymo placet) in plerisę: maxie vo ī libro de principatu quē periarchon appellauit inde origeniana heresis ꝓcessit: qui dicūt xp̄m qñę ex maxima misericordia nō solū hoīes ħ ⁊ apostatas angelos fore redēpturū. Iuxta psalmistā nō in ꝑpetuū irasceť deꝰ neę ineternū cōminabiť. Verū ipse origenes vt quidā aiunt in scripto ad fabianū papā pn̄iam de male ꝓlatis agere videť. Causam sui erroris refundūt certi in ambrosiū suū emulū quendā qui nō emendata in publicū ꝓtulit. Ideo a nōnullis vt ab eusebio ⁊ ruffino ⁊ alijs ꝯmaīe laudať. Eccl'ia ꝗꝫ nōnulla eiꝰ scripta recipit. Deniꝗ anno salutis nr̄e. 2 3 6. Et etat̄ sue sexagesimo primo deficiēs apud tyrū sepeliť.

Ulpianus

Paulus pataiius.

VLpianꝰ iuriscōsultus vir ꝑstātissimꝰ alexādrię predicti assessor: hisdē tēporibꝰ teste eusebio ꝓpter eximiā eiꝰ sciam atę doctrinā apud eundē impatorē maxio ī precio habitus est. Et ꝑ ceteris dctoribꝰ vocabula ⁊ leges antiquas explanauit. Atę alia multa monimēta scripto post se reliquit.

PAulus pataiinꝰ sil'r in phia ⁊ iure ciuili celebratissimꝰ ꝑ hec tpa floruit ⁊ ad cōponendā rempublicā romam superiorū impatoꝝ vicio ⁊ sordibꝰ labefactatā alexādro predicto imperatori plurimū auxilio fuit: ⁊ nōnulla ea in facultate cōposuit q̄ adhuc extare videnť: quē nōnulli alio tempore fuisse scribūt tanta est diuersitas tempoꝝ.

Julius frontinus

Tripho

IUliū quoę frōtinū phm ⁊ in omni doctrina scientissimū cū superioribus floruisse ⁊ alexandro auxilio fuisse cōstat. Nā ⁊ ipe multa cōposuit ⁊ alexandro ipsi ad res cōponēdas adiumēto fuit.

TRiphonē origenis auditorē his tpibꝰ fuisse constat ad quē nōnulle extāt ep'le: q̄ librū ꝑcipue cōposuit de vacca ruffa ī deutronomio: ⁊ coeq̄libꝰ etate āalibꝰ q̄ offerebanť ī lege ⁊ de diuisiōibꝰ q̄ cū colūba ⁊ turture ab abraham poniť ī genesi vir em̄ eruditissimus fuit.

Minutius felix

Ambrosius

MInutius item felix insignis tuȝ rome causidicus dialogū scripsit: quo christianū ⁊ ethnicū disputantes inducit: qui octauius inscribiť. Scripsit ⁊ de fato ⁊ contra mathematicos quāę stilus superiori nō cōueniat cuius etiā Lactancius meminit.

AMbrosius grecꝰ diaconus ꝑ hoc tēpus cōfessionis gloriā plurimū insignis fuit: hic primo martionites existens ab origene correptus dñice glorie insignis fuit: huiꝰ industria ⁊ sumptu etiā ad huuc infinita origene s dictauit volumina. Sed ⁊ ipse vir nobilis ⁊ nō inelegantis ingenij obijt parū añ mortes origenis. Reprehēsus a plerisę ꝙ vir locuples amici sui senis ⁊ pauperis moriēs nō recordatus sit

Agapitus

AGapitus illustris adolescētulus ꝑ hoc tempꝰ apud prenestinā sabinoꝝ vrbē quidenis iussu alexādri imꝑatoris martyrio coronat̄. Ipse ei cū q̄n decim eēt annoꝝ ⁊ amore xp̄i martyrio flagraret: ab imꝑatore cōprehen/dit̄. ⁊ primo neruis crudis cedit̄: dein de vrbis presidi vt sacrificare cōpelleretur tradit̄ q̄ eū durissimo ⁊ squalido carceri statī̄ reclusit vbi ꝑ q̄tuor dies eidē cibū oēm negauit: inde eidē presidi exibitꝰ prunas ardētes eidē sup caput eiꝰ apponi iussit. ⁊ cū g̃ras deo ageret flagellis iterū cedit̄ ⁊ nudus capite deorsū verso su-spēdit̄: ⁊ bulienti aq̄ corpꝰ eiꝰ ꝑfundit̄. ⁊ adhuc martyris xp̄i maxillas fregissent preses ex tribunali corruēs tristē emisit aīam. Quo audito imꝑator eū leonibus obiĳci precepit. Sed fere māsuete facte pedibꝰ martyris se inclinauerūt. vidētes sceleris mīstri tulerūt sanctū martyrē ⁊ inter duas colūnas gladio ꝑcusserunt sub die. xv. kal̄. septēbris. Corpꝰ v̄o eius a xp̄ianis nocte sublatū: ibidē miliario ab vrbe primo positum est in sarchophago nouo nutu diuino inuēto.

Martina virgo

MArtina romana virgo ⁊ q̄dē sc̄tissima ꝑ hoc tēpꝰ cū eximie christiane veritatis virtutisq̄ȝ esset mulier ab alexandro principe cōprehensa cū xp̄m negare oīno recusaret diuersis tormētoꝝ generibꝰ cruciat̄ cū eñ pulcherrima erat ī eiꝰ amore exarsit. exhortat̄ q̄ȝ ad culturā ydoloꝝ vt eā sociā imꝑĳ haberet. Apollo aūt in eiꝰ aduentu cōminutꝰ est: deo eñ se vouit mēte ⁊ corpe castā. Iussa deinde cedi ⁊ ī carcere posita in q̊ ī menso lūie ꝑfusa ī manu hñs tabulā scriptā. quā magnificata sunt opa tua dñe oīa ī sapīa fecisti. iussit postea eā extendi ⁊ mēbra eiꝰ spatis incidi: in oībꝰ deum glorificās. īmissus leo ad eā in cunctis illesa cū ī fide īmobilis ꝑmaneret gladio tandē cesa martyrĳ palmā primo die Januarĳ ꝓmeruit.

Quirinus martyr

QUiricꝰ preterea romanꝰ patricꝰ ⁊ ipse vna cum Iulita matre hac tēpestate apō romanā ciuitatē alĳs īnūerabilibꝰ secū iūctis martyriū ydibꝰ Julĳ cōpleuerūt: lȝ historia coꝝ inter apocriphos reperiat̄.

Berillus eps

BErillus arabs bostrenꝰ eps vir doctissimꝰ cū aliquāto tpe gloriose rexisset eccl̄iam ad extremū lapsus ī heresim q̄ xp̄m ante incarnationē fuisse negat origenis tñ ope ad veritatē reductꝰ varia postmodū scripsit opuscula: maxīe v̄o ep̄l̄as aliq̄t: q̄bꝰ origeni ꝓ sana doctrina g̃as agit. Extat ⁊ dialogus origenis ⁊ berilli in quo berillū hereseos arguit.

Porphirius phs

POrphiriꝰ atheniēsis ph̄s ⁊ quidē excellētissimꝰ ꝑ hec tp̄a maxīo ī precio fuit. q̄ ⁊ si origenis presbyteri precipuꝰ amator ⁊ laudator fuisset: christiani tñ noīs acerrimꝰ ꝑsecutor fuit: ⁊ ꝓpterea multas obtrectationes ⁊ blactrationes ꝯ orthodoxā fidē īgessit q̄s diuꝰ augustinꝰ refellit: lȝ trinitatē ꝑfectā ponat: hic q̄ȝ inter cetera ysagogas. i. ītroductiōes ad arestotel̄ cathegorias. i. ꝑdicamēta adiecit ⁊ ꝯscṕsit alia m̄lta.

Hipolitus eps

HIpolitꝰ cuiusdā eccl̄ie ep̄s: q̄ rōnē pasce ⁊ tpoꝝ canones scripsit vsq̄ȝ ad primū annū alexandri imꝑatoris. xvj. annoꝝ circulū reperit ⁊ eusebio q̄ sup eodē pasca. xix. annoꝝ circulū cōposuit occasionē de/dit clarꝰ habet̄. Scripsit etiā nōnullos in scripturas cōmentarios precipue exameron ⁊ in ꝓphet̄.

Julius aphricanꝰ

IUlium q̄ȝ affricanū inter scriptores sui tp̄is nobilissimū his tp̄ibus fuisse ⁊ floruisse (diuꝰ hieronymus refert) Cuius quinq̄ȝ de temporibus extant volumina: ⁊ de trinitate pergrāde volumen perscripsit. ⁊ ad magnū origenē ep̄l̄am in qua ostendit susanne fabulā apud hebreos nō haberi contra quē doctā ep̄l̄ā scripsit origenes. hic cū l̄rarū cultor ⁊ amator existeret ⁊ multis diuicĳs floreret apud cesareā palestine vrbem bibliothecā insignem suo noī cōdidit. ⁊ cū honorabilis plurimū haberet̄ sub. M. aurelio antonino cesare legationē ꝓ restauratione castelli emaus suscepit q̄ꝺ postea reedificās Nichopolim appellauit.

Fabianus papa natione roman⁹ ex patre fabio post antherũ põtificẽ duz in via de futuro pontifice deligẽdo colloquereẗ: cõfestim diuinit⁹ quedã colũba super caput eius astitit τ sic diuinit⁹ electus: statim ꝑ septẽ diaconos regiones diuisit: qui a notarijs martyrũ res gestas colligerẽt: ad ceteroꝝ exemplũ: qui xp̄i fidẽ ꝓfitebanẗ. Idẽ q̃ȝ cimiteriũ ꝓ dignitate martyrũ edificauit. Statuit preterea vt singulis q̇buscꝫ annis ĩ cena dñi crisma renouareẗ: ac vetus ĩ eccl'ia cõbureretẗ. hui⁹ tpe exorta est nouaciana heresis: tandẽ martyrio coronaẗ vbi ex q̇ncꝫ ordinationib⁹ mense decẽbri habitis. presbros duos τ. xx. diaconos septẽ. ep̄os vndecim creasset. Sepultus est aũt ĩ cimiterio calixti via appia. xiiij. kal. februarij. quo die natalicin eius: vna cũ diuo sebastiano celebraẗ. Uacat aũt dies sex. Ad hũc magn⁹ ille origenes (m'ltis sublat| heresib⁹) de ordine fidei seruãdo multa ꝯscripsit. sedit annis. xiiij. men. xj. dies. xj.

Conciliũ rome. 60. episcopꝝ

Scisma primũ cuȝ nouati⁹ vrbis rome presbyter his tpib⁹ eccl'iaȝ dei scindere τ ꝑturbare curauit. isq꜡ ob cupiditatẽ ep̄at⁹ oĩa diuina atq꜡ hũana miscebat: τ ne põtificat⁹ ĩ manus cornelij q̇ fabiano successit deueniret. ab ecclesia ei sepat⁹: semet ac suos id est mũdos appellabat. Negabat apostatas etiam penitẽtes recipiẽdos eẽ. Hãc ob reȝ cociliũ sexaginta ep̄oꝝ: totidẽ p̄sbiteroꝝ cũ diaconis pluribus habitũ est. quo nouacij opinio vt falsa imꝓbaẗ. qđ saluatoris exemplo nemini penitẽti denegãda sit venia. τ sic primũ romane eccl'ie scisma finitũ fuit. Alie etiã hereses hui⁹ tpib⁹ pullulare cepere. Origenes eñ heresim quorũdã sustulit: affirmantiũ aĩos hoĩm vna cũ corporib⁹ interire. Rursũq꜡ ĩ anastasi (quã nr̄i resurrectionẽ vocãt) vna cũ corporib⁹ suscitari. Sustulit τ heresim helchesatarũ qui paulũ apl'm oĩno respuũt quiq꜡ asserunt negãtem in tormẽtis christũ nihil criminis habiturũ: modo integri τ recti sit cordis.

Corneli⁹ papa natione roman⁹ patre castino: vir certe eruditissim⁹ q̇ multas scripsit ep'las. vnã ad fabiũ anthiocenũ ep̄m de synodo romano τ italica atq꜡ aphricana. aliã de nouatiano heretico. terciã de synodi gestis. At vo sub episcopatu eius qui apostatas recipiendos censebat penitentes presertim nouatus nouacianũ extra ecclesiã ordinauit τ ĩ aphrica nicostratũ. quãobrem ꝯfessores qui a cornelio secesserãt: cũ maxio presbytero ac moyse sentiẽtes ad ecclesiã reuersi veri confessoris nomen adepti sunt. verũ postea instantibus hereticis cornelius centũcellas in exiliũ mittiẗ. ad quẽ cyprianus carthaginensis ep̄s in carcerem cõiectus l'fas mittit. quib⁹ intellexit τ amici calamitatẽ τ exilij sui cõfirmationẽ. Extant τ alie cypriani ad corneliũ ep'le plene religionis τ fidei. Priusq꜡ in exiliũ mittiẗ instãte lucina matrona sanctissima corpora petri τ pauli e cathecũbis vbi minus tuta esse videbanẗ noctu leuat. Paulũ lucina ĩ predio suo via hostiẽsi collocat vbi interfectus fuit. corneli⁹ petrũ vbi crucis martyriũ subijt. in templo apollis ad radices aurei montis. iij. kal. Julij. Cũ aũt mense decembri sacroꝝ iniciãdoꝝ ꝑtãteȝ bis fecit. Decius iratus sanctissimũ virũ plũbatis cedi atq꜡ deinceps ad templuȝ martis duci iubet: vt simulacrũ eius adoraret. At vir sanctus dum ad suppliciuȝ duciẗ: oĩa bona stephano archidiacono cõmisit. post hec tercio nõs maij obtrũcaẗ. hui⁹ corpus beata lucina cũ quibusdã clericis noctu sepeliuit in arenario predij sui. Sedit annis duob⁹ diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

Dionysi⁹ alexãdrie ep̄s

Diony sius alexandrine ecclesie episcopus vir doctissim⁹ origenis magni auditor his temporibus episcopus designatus. sedit annis. 17. hic in cypriani τ affricani synodi dogma consentiens de hereticis rebaptizãdis plurimas misit ep'las: sed τ ad fabianũ papam de penitentia vnam scripsit ep'laȝ: τ ad varios alios de exilio: de mortalitate: de sabatho: de persecutione decij. atq꜡ duos libros aduersus nepotẽ ep̄m τ ad origenẽ magistrũ suũ de martyrio τ alia multa.

Linea sũmoꝝ pontificum

Fabianus

Cornelius

Linea Imperatorum

Maximinus

Gordianus pater

Philipp⁹ pater Philipp⁹ filius

Decius

Maximinus impator anno ab vrbe cōdita. dcccclxxxvij. post alexādrū ex corpore militari: posteaqꝫ bellū in germania ꝓspere gesserat sine vlla senatus auctoritate impator eelect⁹ est. hic de vico tracie vicino barbaris: barbaro etiā patre ⁊ matre genitus: quoꝝ alter e gothia: alter ex alanis genitus esse ꝑhibet. Et in prima quidē puericia fuit pastor nōnūqꝫ pr͂ocer q̄ latronib⁹ insidiaret ⁊ suos ab incursib⁹ vindicaret. militare aūt sub seuero cepit. Erat em̄ magnitudine corporis ꝯspicuus: virtute inter oēs milites clarus forma virili decorus ferus morib⁹. fuit aūt ingentis stature vir adeo vt pedes octo excederet. Pedē habuit tāte magnitudinis vt postea in ꝓuerbiū locū cesserat: cū de longis ⁊ ineptis hoīb⁹ diceret. maximini caligā requirit. Tāte vero bibacitatis erat vt vini amphorā vna cena biberet. Verū cū sextus a nerone xp̄ianos ꝑsequeret anno tercio posteaqꝫ regnare cepat: a pupieno aq̄legie quā obsidebat vna cū filio maximino interfectus est. tanta aūt fide aq̄legiēses ꝯ maximinū ꝓ senatu fuerūt vt funes de capillis mulieꝝ facerēt cū deessent neruí ad sagittas emittēdas. Ideo rome in honore matronaꝝ templū veneri calue senatus dicauit. Greci scriptores maximū ⁊ balbinū impatores ꝯ maximinū factos. maximū aūt cū exercitu missuȝ ⁊ apud rauennā bellū parasse. aq̄legiā aūt nisi victorē nō vidisse: latini scriptores nō maximū sed pupienū ꝯ maximinū pugnasse apud aq̄legiā ⁊ vicisse. forte idē pupienus q̄ est maximus.

Gordianus post maximinū tyrānuȝ imperiū adeptus cū parthos iā erūpētes ingēti clade supasset: ⁊ nobilissimus vir ꝓcōsul cuȝ filio ꝯsulari legato impator dictus erat aūt iā octogenari⁹ ⁊ plurimis ꝓuīcijs ꝑfuit quē affricanū appellauerunt. Gordiani igit duo pater ⁊ fili⁹ ambo ex ꝯsulibus magno affroꝝ ꝯsilio impatores sunt appellati Gordianus vo adolescēs augustus declarat⁹ sex annis imperiū tenuit. cuȝ maximinus ꝑter senatus auctēm impium vsurpasset ad deturbāduȝ euȝ tres declarauit impatores e q̄bus pupien⁹ ⁊ albin⁹ ī palatio interfecti. soli gordiano imperiū reseruatū fuit. Huius pricipis hec fuit precipua laus q̄ ad sexagītaduo milia libroꝝ ī bibliotecā habuisse dr̄. deniqꝫ duȝ ad triuphū rome rediret: nō lōge a romanis finibus philippi fraude occisus est. Gordiano sepulchꝝ milites apd̄ circeū castꝝ fecerunt tituluȝ hm̄oi ardētes ⁊ grecis ⁊ latinis ⁊ persic ⁊ iudaic lr̄is: diuo gordiano victori ꝑsaꝝ: victori gothoꝝ: victori sarmathaꝝ depulsori rōanoꝝ seditionū: victori germanoꝝ sed nō victori philipporum.

Gordian⁹ filius

Philippus anno ab vrbe cōdita nōgētesimo nonagesimoseptio reductis militū copijs e syria ī italiā vna cuȝ filio philippo ānos q̄nqꝫ impat. hūc aūt ꝑmū imperatorē xp̄iani habuere: q̄ q̄dē misteria adire nunqꝫ est ausus nisi ꝯfessus. post terciuȝ vo imperij sui annū millesimus ab vrbe ꝯdita annus impletus est. vn̄ ⁊ seculares ludi celebrati sunt. q̄ centesimo q̄ȝ anno repetebant. instituti a valerio publicola post exactos reges a seculo nomē ducētes: qd̄ est humane vite spaciū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti sunt. lȝ diuersis ī locis. Nā philippus pr̄ verone: filius rome occidit. annis q̄nqꝫ imparunt. Inter diuos tn̄ relati sunt. ex q̄bus iunior philippus adeo seueri aī fuit: vt nullo cuiusqꝫ cōmēto ad ridēdum solui potuerit: patrēqꝫ secularibus ludis petulātius cachīnātē: vulto auersato notauerit. hic philippus q̄rto imperij sui anno vrbē ex suo noīe ī thratia ꝯstruxit. ⁊ cū deciū infensuȝ haberēt thezauros suos fabiano pōtifici ꝯtulerūt: ob id odiuȝ maximū decius in xp̄ianos ꝯcepit.

Decius romanoꝝ imperator q̄ e pānonia inferiori budalie natus. interfectis philippis imperiuȝ sumpsit: odio in xp̄ianos exardēs: ꝓpter philippos eiusdē secte imitatores. Belluȝ ciuile qd̄ in gallia motuȝ fuerat oppressit: filiuȝ suuȝ cesarē fecit: romelauacrū edificauit. cum biēnio postea cuȝ filio cesare imperasset. in barbarico bello opprimit e q̄bus senior gurgite paludis immersus est. Ita vt nec cadauer eius nusqꝫ repertuȝ sit. Digno certe dānatus iudicio: q̄ septimā post nerone persecutionē in xp̄ianos mouens. multos sctīssimos viros interemit. Hic inter historicos varietas orit: cuȝ eutropius scribit q̄ inter ceteros beatissimū laurentiū leuitā ⁊ martyrē igne excoxit q̄ sub sixto floruit. Ideo imperiū decij nōnulli ꝓlōgāt. Quidā hunc deciū seniorē sub quo passus fabianus ⁊ corneli⁹ ponunt. deinde deciū iuniorē cesarē. ⁊ inter istos duos gallū volusianū ⁊ alios impatores fuisse aiunt. Et postea valerianū cū galieno sub quib⁹ passi lucius stephan⁹ ⁊ sixtus sūmi pōtifices ac laurētius archidiaconus ⁊ hypolit⁹. Ideo galien⁹ binomius asserit dictus decius galienus. Veꝝ aliq̄ deciū cesarē a philippo cōstitutum cum in vita laurētij legit decius cesar ⁊ nō impator sub eo passum fuisse laurentiū. Cuȝ antiquitus aliqui cesares ⁊ aliqui augusti: postremo imperatores fuerunt.

Persecutionē sextā post neronē. maximin⁹ impator mouit in xp̄ianos quā precipue exercebat in clericos ꝛ sacerdotes. verum cum cunctos cedibus persequeret; tercio anno a pupieno aquilegie vna cū filio interfectus: persecutioni simul ꝛ vite finem imposuit.

Pontion martyr

Pontiū beatissimū martyrē philippos impatores ad fidē xp̄i ↄuertisse tradunt historici. Iste pontius fuit fili⁹ cuiusdā senatoris vrbis. cuius pater marcus: mater iulia. que pregnās templū iouis intrās in quo sacerdos sacrificans velamē ꝛ infulā scindens voce terribili ait. Hec mulier in vtero gestat: qui hoc templū funditus euertet. Ideo trista domū rediēs: vētrē molestauit vt fetus periret: peperit tñ puerū sine omni macula. quē cū niteba͡t interficere: pater ait. Sinas eū viuere: si ioui placebit de inimico vindictā sumet. deinde cū in varijs doctrinis eruditissim⁹ euasisset. Cū audisset xp̄ianos: cui sanct⁹ pontianus ꝑerat cantātes: deus noster in celo oīa quecūq3 voluit fecit. Simulachra gentiū argentū ꝛ aurū ꝛc. Relictis ydolis cū patre a pōtiano baptisma suscepit: patre deinde defuncto ꝛ pontiano: fabiano summo ap̄lico oēs facultates dedit: qui pauperibus distribuit. duob⁹ aūt philippis impatorib⁹ cum esset amicus ꝛ cum instaret millesim⁹ ab vrbe annus: eis verū ac magnū deū in celo colendū ostendēs. effecit vt a fabiano baptisma susceperūt: ꝛ templū destruxerunt. a sequētib⁹ deinde impatorib⁹ post varia tormenta cum a seuientibus vrsis ꝛ ab igne in arena illesus māsisset. demum capite ceso martyriū cōsūmauit.

Martyres que per varias persecutiones passi sunt deinceps nomina famosorum annotantur.

Leontius martyr
Flocellus puer
Felicissimus martyr
Romanus martyr
Habundius martyr
Cirilla virgo filia decij ꝛ martyr
Abacuck martyr
Andecius discipulus policarpi
Siminus martyr
Nouatus cum. xx.
Victor miles ꝛ terrena vxor e⁹
Concordius subdiaconus
Valerius martyr
Gaius martyr
Attalus martyr
Philippus prefectus alexādrie
Triphonia
Cesarius
Simphorianus
Castorius
Columba
Geminianus
Philemon
Janurius
Festus
Desiderius
Sabinus
Basilijs cum alijs septem
Adrianus
Simplicianus

Patroclus
Simphorianus
Xlviij. martyres
Leonilla
Priscus
542. martyres
Quirinus
Theodor⁹ basilides
Maurus
Victorius
Victor martyr
Nicoforus
Claudianus
Alexander
Carpoferus
Crisandus
Gedeon
Saria
Marcellianus
Marcus
Nicostrat⁹ ꝛ Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Crescentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Faustinus
Beatrix

Septem dormientes

Temporib⁹ decij cū post varias ꝑsecutiones ephesū deci⁹ venisset. In medio ciuitatis templū cōstruēs: oēs sub pena mortis ydolis sacrificare cōpulit. Tantusq3 penarū terror cunctos inuaserat vt fili⁹ patrē ꝛ amicus sodalem abnegarat: In ea vrbe septē nobiles primi in palatio. maximinus: marcus: martinian⁹: dionysius: seraphion: iohānes ꝛ cōstantinus ydola spernentes ieiunijs ꝛ orōnib⁹ in domo celātes vacabāt. apud decium accusati patrimoniū paupib⁹ distribuētes. Inito cōsilio in montē celion secesserunt: ꝛ vsq3 ad temp⁹ ꝑsecutionis finiēde latere decreuerūt: quib⁹ vnus admīstrabat qui furorē decij ceteris detexit: ꝛ panes allatos obtulit. quo cibo ↄfortati colloquētes in luctu vt de⁹ voluit obdormiuerūt. Deci⁹ os spelunce obstrui ꝑcepit vt fame ꝛ siti dies clauderent. Scriptura signato martyriū cū tempore: quomodo temporibus theodosij postea manifestati viui sunt. infra describitur.

Septima ꝑsecutio post neronē facta est a decio imꝑatore. qua quidē multi diuersis in locis ꝓ fidei cōstātia passi fuere. q̄ cū philippo imꝑatori reuertēti de bello verone occurrit cū victoria: ad ipsum honorādū: dolose eū occidit. ⁊ vsurpās sibi imperiū ad vrbē veniēs: vt videret zelo cultus deoꝝ illoꝝ occidisse dn̄m suū q᷑ xp̄ianus erat: mouit ꝑsecutionē dirām ꝯ xp̄ianos plurimos interficiens. ⁊ inter illos filiū prefati philippi imꝑatoris. Martyres aūt varij sub decio passi sunt: quoꝝ martyriū iā patebit:

Abdon ⁊ Senen

Abdon ⁊ senen subreguli romani viri clarissimi ex corduba ꝑsarū vrbe orīūdi his tumultibꝰ pꝰ multos carceris squalores romā cathenis obligati ꝑducūt vbi cū diu diuersis penaꝝ generibꝰ diu fuissent macerati. Cū eīn deciꝰ imꝑator babiloniā ⁊ alias ꝓuincias superasset xp̄ianos in diuersis locis cordubā adduxit: ⁊ diuersis supplicijs eos īterfecit. Coꝝ aūt corꝑa abdon ⁊ senen xp̄ianissimi sepeliebāt. Tandez tercio kalēdas Augusti gladio ꝑcussi martyrium compleuerunt.

Agatha

Agatha sicula virgo genere nobilis p̄clarissima: ꝑ hoc tempꝰ in cathania ciuitate sicilie ꝓ xp̄o martyrio coronat̄. Nā quintianꝰ p̄fectꝰ audita eiꝰ fama nobilitatis formositatis ⁊ diuiciaꝝ: ⁊ q̄ xp̄i ancilla esset: illā cōprehendēs affrodisie turpissime mulieri tradidit: que septē filias habebat turpitudini deditas: que ꝑ dies triginta varijs ꝑsuasionibꝰ ac minis eā adhortabātur: vt presidi assentiret: qui posta cū idolis sacrificare nollet: post alapas ⁊ carceres postq̄ eculeū: post etiā mamillarū abscisionē: ⁊ in testis fractis ⁊ carbonibus ignitis volutationē eo iudicāte ī carcere martyrio ꝯsūmata est nonis februarij. corpus fideles aromatibꝰ sepelierunt. angelus apposuit tabulā vbi sculptum erat. mentē sanctā spontaneā honorē deo ⁊ patrie liberationem. Cortina quoq̄ eius ignem montis prope ciuitatē repressit.

Appolonia

Apolonia virgo sanctissima memoratu dignissima alexandrina longeue etatis. ⁊ ipsa ꝑ hoc tempꝰ martyriū ꝓ xp̄i noīe ꝑtulit acerbissimū. Nā ꝑsecutores (cū idolis sacrificare nolebat) primū dentes oēs ex eius ore excusserūt ⁊ multis plagis affecerūt. deinde cū minarent̄ eam viuā se incensuros nisi cū eis verba impia ꝓferret ⁊ deū blasphemaret. at illa vidēs rogum paululū quid intra semetipam deliberās: repēte de manibꝰ impioꝝ se ꝓrupit ⁊ in ignē paratū ꝓsiliuit: vt ꝑterrerent̄ crudelitatis actores: q᷑ ꝓmptior est inuenta femina ad mortem: q̄ꝫ ꝑsecutor ad penaz. ac sic martyrij palmā quīto ydus februarij ꝓmeruit. Eiꝰ sanctū corpus postea in italiā delatū: apud derdonaz lombardie ciuitatem in cathedrali ecclesia seruat̄.

Serapion

Serapion patria alexandrinꝰ ⁊ ipē vir sanctissimꝰ eodē anno apud alexandriā a ꝑsecutoribꝰ captꝰ crudelibꝰ supplicibꝰ afficit̄ in tm̄ vt oēs eius corporis iuncture priꝰ soluerent̄: sed adhuc viuēs a ministri dia boli de supioribꝰ sue domꝰ partibꝰ p̄cipitatus xp̄i martyr efficit̄. ⁊ eiꝰ natale. i 8. kal'. decēbris celebrat̄. Iustinus quoq̄ presbyter cū victoria martyrū pro christo constantissime sustinuit.

Meniacus martyr

Meniacus ethruscus vir celeberrimꝰ: ⁊ ipse apud florētiā ethrurie vrbē octauo kal'. nouēbris martyriū ꝑtulit. cuius reliquie adhuc ⁊ templo ⁊ populoꝝ frequentatione a cōciuibꝰ suis plurimū venerant̄. Valentinꝰ quoq̄ ⁊ laurentinꝰ patria ethrusci: ⁊ ipsi apud aretium eoꝝ vrbem vna cum nicostrato diacono: ⁊ alij multi in hoc tumultu pro christo passi sunt.

Victoria virgo

Victoria virgo inclita cū esset despōsata cuidā pagano rome sub deciana ꝑsecutione: cū nec nubere nec sacrificare vellet: post multa miracula ⁊ oꝑa sancta cū plures virgines deo adiūxisset: gladio ꝑcussa est rogatu sui sponsi. Plurimiq̄ alij martyrio coronati sunt quoꝝ vitā euoluere nō possumꝰ. qui hac persecutione furente in desertis ⁊ in montibus latitantes fame siti frigore: languore latronibus bestijsq̄ consumpti sunt in diuersis mundi regionibus.

Anno mundi. 5453. Anno christi 254.

Lucius papa natione romanꝰ patre porphirio post corneliū imꝑante gallo hostiliano pontifex eligit. hunc volusianꝰ impator primo exilij pena dānauerat: sed eo extincto ab exilio liberatus romā veniēs. Cōstituit vt duo presbyteri: diaconi tres vbiqꝫ locoꝝ epm comitarent: cuiꝰ vite ⁊ actiōis testes qui etiā anqꝫ ad martyriū iubēte valeriano duceret: oēm ptātem ecclie stephano archidiacono suo pmisit. Ter aūt dandis ordinibꝰ sacris vacauit. Et postqꝫ martyrio vitā finiuit sepultꝰ est in cimiterio calixti via appia octauo kal. septēbris. sedit ānis tribꝰ: men. iij. diebꝰ. iij. Dies qnqꝫ ⁊ trigīta sedes tūc vacat.

Anno mundi. 5458. Anno christi. 257.

Stephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligit eo potissimū tpe quo postumꝰ in gallia tyrannidē occupat: cum maximo reipublice emolumēto: vir sane optimus ad ordinādā ecclīaꝝ cōuersus. Instituit ne sacerdotes ⁊ leuite vestibꝰ sacris alibi qꝫ in ecclia ⁊ peragendis sacris vterent: ne si secus facerent penam balthasar regis babylonis subirēt: qui vasa sacra ꝓphanis manibꝰ attigerat. De rebaptisandis aūt his qui ad fidem redissent eadē sensit que corneliꝰ pōtifex: neqꝫ vllo modo his recomunicandū eē qui rebaptizarent. Tandē cū ope ⁊ verbis multos gentiles ad fidē xpi cōuertisset: cōquisitus a galieno vt quidam volunt vel ab his qui ex deciano edicto christianos ꝑsequebant: vna cū plerisqꝫ suoꝝ ad martiriū rapit. capite mulctatus ī calixti cimiterio via appia sepelit. 4. nōs augusti. sedit annis septē: mēsibꝰ quinqꝫ diebꝰ duobꝰ. Sedes aūt ad dies duos ⁊ viginti tum vacat.

Sixtus secūdus papa natione grecus: patria athenīēsis ex philosopho xpi discipulus factus est: durāte adhuc deciana ⁊ valeriana ꝑsecutione vir sane doctissimꝰ: q̄ sūmope hereses exortas videlꝫ sabellianoꝝ ⁊ nepocianoꝝ cōfutare ⁊ extinguere meditabat. verū accusatꝰ qđ xpi fidē cōtra imperatoꝝ decreta predicaret. captus ad martis templū ducit vt aut marti sacrificet aut si id facere noluerit penā capitis subeat. Euntē ad suppliciū laurētiꝰ archidiaconus alloquit. Quo ꝓgrederis sine filio pater: ⁊ sine ministro ꝓperas. Cui sixtus. Ego te nō desero fili. maiora tibi ꝓ fide xpi supersunt certamina. post triduū me sequeris sacerdotē leuita. Interim aūt si quid in thezauris habes id pauperibꝰ distribue. Eodē vero die vna cū sixto diaconi sex interficiunt. felicissimus: agapitus ianuarius: magnꝰ: innocentius: stephanus: sexto ydus augusti. In suo aūt pōtificatu sacroꝝ ordinū ptātem bis fecit mense decēbri. Sixti corpꝰ ī cimiterio calixti via appia sepelit. Reliq̄ vo martyres iacēt in cimiterio ptextati ī agro veranio via tiburtina. Sedit aūt ānos duos mēses decē dies tres ⁊ viginti. Vacat tum sedes dies quinqꝫ ⁊ triginta

Dionysius papa cuiꝰ originē damasus se inueniri potuisse negat ex monacho pōtifex creatus: p̄sbyteris ecclīas ⁊ cimiteria ī vrbe roma statim diuisit: parrochias ⁊ dioceses foris distribuit que quisqꝫ finibus suis liminibusue ꝯtentus eēt. Mādauit itē iudicibꝰ tam secularibꝰ qꝫ eccliasticis: vt neminē dānarēt anteqꝫ ꝑ testes ydoneos ꝯuinceret. hic licet decrepite esset etatis: cōciliū in anthiochia ciuitate ꝯ paulū eiusdē vrbis epm celebrari mādauit: cum ꝓpter seniū interesse dionysius nō potuit. Ea tñ de re ad eum per maximū alexandrinū epm late perscriptū est. Mortuus aūt dionysius sepelit in cimiterio calixti vbi ex institutionibus duabus mēse decēbri habitis: presbyteros duodecim: diaconos sex: epos septē creasset. Sedit annis sex: mensibus duobus: diebus quatuor. Vacat tum sedes dies sex.

Anno mundi. 5463. Anno christi. 264.

Felix papa natione romanus patre cōstātino: aureliani tpe fuit: vir vtiqꝫ iustus ⁊ omni laude dignus: qui ⁊ martyrū deuotioni consulēs mandauit vt singulis annis sacrificia martyrū a xpi sacerdotibꝰ decetero celebrarent vtqꝫ nullibi qꝫ in loco sacro ⁊ a viris ecclesiasticis missa celebraret. Dedicationes quoqꝫ temploꝝ etiā solēniter celebrari mādauit. Qđ si de cōsecratione alicuius ecclie ignoratū fuerit vtpote vetustate ⁊ abolitione muroꝝ cōsecrari denuo mādauit. Qui deniqꝫ repetitis sacris ordinibus mense decembri presbyteros nouem: diaconos quinqꝫ: episcopos quinqꝫ creasset. martyr via aurelia sepelit tercio kal. Junij in basilica quā antea in honorem dei condiderat secūdo ab vrbe miliario. Sedit annis quatuor men. ij. dies. xv. Vacat tum sedes in vrbe dies quinqꝫ.

Linea pontificum

Lucius

Stephanus

Sixtus

Dionysius

Felix

Volusianus filiꝰ

Gallus hostilianꝰ ⁊ galli filiꝰ volusianus mox imperatores creati sunt: quoꝝ tpibꝰ in vltionē xp̄iani nois tanta pestis exorta est: vt pauce domꝰ nedū ciuitates ⁊ ꝓuincie extiterint: que nō tantā calamitatez senserint. Nihilqꝫ oīno clarū gesserūt. Sola hec pestilentia morbis atqꝫ egritudinibꝰ: notꝰ eoꝝ principatꝰ fuit. Verū gallus ⁊ volusianꝰ duz ꝯ emilianū res nouas agitantē bellū ciuile moliunt̃ interamne necant̃. Emilianus aūt obscurissime natꝰ: obscurius imperauit cū maurꝰ fuerat. ⁊ tercio mēse extinctꝰ est. hec aūt pestis ac calamitas maxīe apud egyptū ⁊ alexandriā seuiebat: de q̄ cypriani martyris extat liber. hi duo nondū cōpleto imꝑij sui biēnio vt premissuz est interierūt.

Galienus

Valerianꝰ imperiū suscipiēs cū galieno eius filio imperauit annis. 15. Valerianꝰ em̄ in rhetia ⁊ norico se agens ab exercitu. Galienꝰ rome a senatu imꝑatores eligunt̃. hoꝝ imperiū perniciosuz romano noī ⁊ pene exiciabile fuit: ꝑcipuū ignauia ⁊ ī xp̄ianos seuicia. Nā germani rauēnā vsqꝫ ꝑuenere ferro ⁊ flāma oīa vastātes. Valerianꝰ aūt in mesopotamia bellū gerens a sapore persarū rege captꝰ in ꝭuitute turpiter vixit: ⁊ apud parthos ignobili seruitute ꝯsenuit: eo em̄ vt scabello persaꝝ rex equū cōscensurꝰ vtebat̃: pedez eiꝰ ceruicibꝰ imponēs. ⁊ id merito cū stati vbi imꝑiuz arripuit octauā ꝑsecutionē ī xp̄ianos mouit. Territꝰ aūt claro dei iudicio galienꝰ pacē eccl'ie tribuit. Cum aūt adolescēs factꝰ esset augustus imperiū primo feliciter mox cōmode ad vltimū perniciose gessit. erat em̄ ī galieno subite virtutis audacia. Barbari tn̄ oēs in fines romanos eruperāt. Et tyrāni q̄dā perniciosi exorti sunt: qui qd̄ domi relictū erat ab externo hoste pessundarēt. Galienꝰ ꝟo cū rēpublicā deseruisset ac mediolani libidinibꝰ operā daret missis ꝑcussoribꝰ interēptus est imꝑij anno nono. Et vt q̄dā ferūt auxilio cecropij dalmatarū ducis vbi ⁊ frater eiꝰ valerianꝰ quē multi augustū multi cesarē dicūt occidit̃. Alamāni em̄ exhaustis gallis suo tpe in italiā penetrauerūt. Dacia q̄ a traiano vltra danubiū fuerat adiecta amissa est. Germani vsqꝫ ad hispanias penetrauerūt. Cum iā desperatis rebus ⁊ deleto impio romano posthumꝰ ī gallia obscurissime natꝰ purpurā sumpsit: ⁊ per tyrānidem annis. x. imperauit: vsus ingenti moderatione: pulsis hostibꝰ ꝓuinciā in pristinā formā redegit: deinde militari tumultu apud magūcia cū interfectꝰ. Victorinꝰ postea galliarū accepit imperiū vir strēnuissimꝰ ꝟ dum nimie libidīs esset ⁊ aliena mr̄imonia corrūperet. agrippine occidit̃ sui imꝑij anno secūdo. Huic successit tetricus senator: q̄ aquitaniā honore presidis admīstrās absens a militibꝰ imperator electꝰ est. duz hec ī gallia agerent̃ ꝑ odenatū perse victi defensa syria mesopotamia vsqꝫ ad thesiphontē recpta est.

Linea Imperatoꝝ

Gallus hostilianꝰ

Valerianus

Claudiꝰ Quītiliꝰ frater

Aurelianus

Claudius huiꝰ nois secūdus romanoꝝ imperator a militibꝰ electus: a senatu appellatꝰ augustus: imperiū suscepit: hic gothos illiricū mecedoniāqꝫ vastātes bello adortꝰ incredibili clade superauit. hāc obrē in curia aureꝰ clipeꝰ: in capitolio aurea statua eidē a senatu decreta est. parcus vir atqꝫ modestus ⁊ iusti tenax atqꝫ reipu. gerende idoneus. aduersus ducenta milia alamanoꝝ haud ꝓcul a lacu benaco ī silua que lugana dicit̃ dimicās: tantā multitudinē fudit vt egre pars dimidia superfuerit. qui tn̄ morbo correptus apd̄ syrmiū morit̃. nōduz expleto biennio in imperio. Quo mortuo statim quintiliꝰ frater ab exercitu imperator eligit̃. vir q̄dem vnice moderationis ⁊ qui solus fratri preferri posset. Is quoqꝫ decimoseptimo imperij die interficit̃.

Aurelianus anno ab vrbe cōdita millesimo ac vigesimoseptimo imperiū adeptus. Dacia ripensi oriundus vir militari disciplina clarus: in bello potens: animi tn̄ modici: ⁊ ad crudelitatē ꝓpensioris. Gothos apud danubiū graui ꝑlio superat. Romanā orbem triennio ab inuasoribꝰ receptauit. hic primus apud romanos diadema capiti innexuit: gēmisqꝫ ⁊ aurata veste (qd̄ vere romanis incognitū moribꝰ) vsus est. hic muris validioribꝰ ⁊ laxioribꝰ vrbē sepsit. Tēplū appollini edificauit in asiā traijciens zenobiā que occiso odenacho marito oriētis tenebat imperiū haud longe ab anthiochia vicit: eamqꝫ in triūphū vna cū tetrico ducit. ad gallias ꝓfectus vindelicos obsidione barbarica liberauit. deinde ad illiricū redijt. Sz cū iter faceret apud zenophoriū māsionē que est inter heracliā ⁊ bizantiū: malicia notarij sui interemptus est: qui nonā persecutionē mouit in xp̄ianos: populus aūt romanus amauit: senatus timuit. Imperauit annos quinqꝫ menses sex. Triūphū eius gloriosum flauius vopiscus describit.

Octaua psecutio ecclesie facta fuit iussu valeriani impatoris: q̄ vbi imperiū arripuit octauus a nerone adigi tormentis xp̄ianos idola colere: abnegantesq̄ interfici. vbicq̄ iusserit: hic tn̄ a pricipio sanctos dei ita veneratus est vt domus eius ecclesia dei putaret. Sed postea per quēdā magū seu hereticum corruptus ⁊ deprauatus: catholicā fidem adeo detestari cepit: vt hanc persecutionem faceret cuius crudelitas atq̄ seuicia dei iudicio orbi nō modicū perniciosa fuit. nam paulopost germani e ꝓuincia erūpētes cū magno impetu hostili aīo rauennā vsq̄ peruenere: ⁊ oīa igni ⁊ ferro vastauere

Cyprianus

Cyprian⁹ doctor eccl'ie eruditissim⁹ ⁊ cartaginēsis ep̄s iubēte valeriano pn̄cipe post longū exiliū octauo kal. octobris a galerio maximo ꝓconsule durissimo viro detrūcatione capitis martyriū cōsūmauit. Referunt ⁊ cuz eo apud eandē vrbem passi Crescenti⁹ victor: rosula ac generalis. Fuit aūt in primis Cyprianus gentilis ⁊ excellentissimi ingenij vir ac bonaꝝ artiū studijs ornatissim⁹ qui primo rhetoricā docuit: deinde suadēte p̄sbro cecilio (vt hieronym⁹ ait) a quo ⁊ cognomē sortit⁹ est: ad xp̄ianos trāsiēs oēs facultates suas paupib⁹ erogauit. presbyter primo deinde carthaginēsis ep̄s creat⁹. vbi tum docendo monēdo ac scribendo xp̄i ecclesie prodesse curauit. Eius aūt clarissimā vitā ⁊ martyriū pontius eiusdē cipriani p̄sbyter ⁊ exilij comes: egregio volumīe cōposuit. huius cypriani caput Nuremberge in basilica scti Laurentij cū oī gloria ob seruat. Scripsit aūt plura opa precipue de vnitate eccl'ie: Anteq̄ em̄ moreret cyprian⁹ venerat in sniam eccl'ie romane. Nō esse rebaptizandos hereticos: sed sola man⁹ impositione grām recipiēdos hac de re inter cyprianū ⁊ corneliū magna fuerat olim cōtentio

Laurentius

Laurenti⁹ hispan⁹: sixti pōtificis archidiaconus ⁊ fili⁹ adoptiuus rome via tyburtina presente decio seu galieno post multū virtutū insignia ⁊ plurima tormētoꝝ genera videlz carceris: in quo cecū illumiauit ⁊ hypolitū baptizauit: ac verberib⁹ (vt thezauros ecclesie ostēderet) plūbatis ac scorpionib⁹ cesus. ad vltimū nocte a valeriano ⁊ decio vt dijs sacrificaret: cōpulsus ait. Mea nox obscurū nō habet sed oīa i luce clarescūt. post dirā oris pcussionē: quarto ydus augusti in craticula ferrea (sub qua carbones ignite) crudelissime igni laurentiū exustū ferūt. grāsq̄ deo agens: sp̄m deo reddidit ⁊ martyriū ꝯstantissime cōpleuit Hypolitus aūt cū iustino corpus exustū sepelierūt. Hunc nōnulli cuiusdā hispaniarū ducis filiū fuisse dicunt. Quē demon infantulū e cuna in nemus asportauerat: sed beat⁹ sixtus p̄dictus cū in eadē ꝓuincia p̄dicaret: eū sub quadā arbore lauro diuinitus inueniēs laurentiū appellauit: ⁊ diligenti cura ipsum enutriri ⁊ edoceri fecit. Quo adulto illū secū vna cū vincentio romā perduxit. Ubi postea factus pontifex cōstituit eū suū archidiaconū post sixtū aūt triduo post: vna cū claudio subdiacono ⁊ seuero p̄sbytero ⁊ crescentio lectore ⁊ romano hostiario varijs cruciatibus necat vt p̄missum est.

Sabellius hereticus

Sabelli⁹ hereticus: a quo sabelliani heretici tāq̄ ab auctore puerse secte iuētore vocati sūt: ea aūt tēpestate exorta est ea doctrina apud ptolomaidē que olim barce vocabat pentapoleos ciuitatē plena blasphemijs in deū patrē ⁊ in xp̄m: quē sūmi dei filiū esse negabat: primogenitūq̄ oīs creature: simul etiā sp̄ūs scti intellectū auferebāt. Dicebat em̄ ⁊ p̄dicabat vnaꝫ tm̄ p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄ūsscti esse p̄sonā. Quas ob res magne dissensiones ⁊ scādala in eccl'ijs tā occidētalib⁹ q̄ orientalibus exorte sunt. Nec ipse tandem diuinū iudiciū euasit: cum turpiter occubuit.

Hypolitus

Hipolit⁹ roman⁹ patricius eo anno ⁊ mēse postq̄ beatū laurentiū sepeliuit cōprehēsus eo q xp̄ianus esset diu acriter cedit: cū nollet idolis sacrificare fustib⁹ cesus donec cedētes deficerēt. Deci⁹ ira plenus valeriano p̄fecto p̄cepit: vt eū crudeli examiatione interficeret. q̄ iussa cōplēs oēm familiā in ꝯspectu ei⁹ decollari fecit. deinde ipsuz ligatis pedib⁹ ad colla indomitoꝝ equoꝝ p cardos ⁊ tribulos crudeliter trahi taz diu fecit donec emitteret sp̄m. quo defuncto iustin⁹ corpus sepeliuit i agro verano ydibus augusti.

Concordia

Concordia p̄dicti hypoliti nutrix. cui p̄ses dixit cōsiderate vitā vr̄am: ne cū dn̄o vr̄o peatis: ait nos cū dn̄o desideram⁹ magis mori q̄ ipudice viuere Iussit eā tā diu plūbatis cedi donec emitteret sp̄m.

Romanus

Roman⁹ q̄z miles ⁊ ipse sequēti die eo i loco passus est. Is i ꝯfessiōe bti laurētij diuit⁹ ex visiōe angeli cōpunctus se baptizari fecit. quo audito mox iudex iussit eū fustigatū exhiberi: ⁊ visa ei⁹ ꝯstātia decollat⁹ est. 5. Idus augusti. Cui⁹ corp⁹ postea lucā ethrurie vrbem delatū honorifice sepultū est.

Quirinus

Valentinus

Quirinus roman⁹ tribun⁹ sub hac ꝑsecutione p⁹ lingue abscisionē: ꝛ manuū ac pedū ꝓ xp̄o detrūcatione: in via rome que nuncupať appia agonē martyrij .iij. kal. aprilis gladio cōsummauit.

Theodora q̄z vīgo hermetꝭ martyris soror his tpib⁹ ab aureliano capta martyriū ītrepide sustinuit

Valentin⁹ roman⁹ p̄sb̄r hisdē tpib⁹ multa sanitatū ac doctrine insignia a claudio imperatore capiť. Interrogat⁹ de dijs eoꝝ ait iouē mercuriū ꝛ alios miserrios hoīes fuisse: deinde asterij filiā illumīauit quaz cū oī domo sua nūero .xlij: xp̄ianos effecit. Tandē iubente imperatore diutissime fustib⁹ cediť. ad vltimum vo capite trūcať ꝛ .16. kal. marcij sepeliť. Cirillā q̄z decij imperatoris filiā xp̄ianissimā rome gladio iugulatā historie tradūt q̄nto kal. nouembris.

Nonā persecutionē eccl'ie Aurelian⁹ imperator mouit ī xp̄ianos nonus a nerone. Is em̄ malis ꝯsilijs subordinat⁹ cū de ea re ad ꝓuinciarū p̄sides lr̄as misisset: diuino iudicio de celo tact⁹ turpiť occubuit

Gebennarū clarissimā allobrogū seu sabaudiensiū ciuitatē aurelian⁹ augustus ī gallijs hoc anno ꝯcōdere fecit. Et ex suo noīe ipsam aurelianā appellari voluit. Cū em̄ gallia ꝓuincia per annos .xx. ꝛ eo ampli⁹ ob seuiciā ꝛ ignauiā valeriani ꝛ galieni imperatoꝝ a fide populi romani se subtraxisset. virtute aureliani cesaris recuperať. Hec quippe ciuitas beluecioꝝ finibus ꝓxima est ꝛ lacu lemāno siue lusitano abluiť. Ex quo quidē lacu rhodanus fluuius ꝓfluit. super quē pons ligneus celeberrimus situs est. hec itaq̄ȝ ciuitas nunc pre magnitudine pulchritudineq̄ȝ ac ciuiū frequentia totius allobrogū siue sabaudiensiū ꝓuincie emporium esse videť. Ad quā ꝓpter frequentes nundinas innumerabiles deferunť diuicie: hec quippe sabaudie duci diu paruit: ꝛ nūc subest. In qua plurimi claruere viri: de quoꝝ numero maximinus quidā ꝓfessor fuit. Anianus vrbis ep̄s viri sctitate ꝛ doctrina precipui: ac let⁹ p̄sbyter in diuinis scripturis nobiliter erudit⁹ ꝛ alij multi. Hec aūt vrbs ab imo surgit ad collum ꝓtensa: habetq̄ȝ vineta vberrima. Est q̄z ī ea sedes ep̄alis apud eandē vrbem amodeus primus sabaudie dux eius gentis ducatū p̄mogenito suo tradidit eccl'iasticas cerimonias ꝛ orandi morē didicit ad basileā p̄rexit. vbi generale fuit cōciliū inter duos filios: alterū sabaudie ducem. alterū gebennarū comitē adolescētes egregia facie. solēnibus ꝓ more seruatis: romane eccl'ie presul coronatus est: de quo inferius patebit.

Anno mundi. 5473. Anno christi. 274.

Linea Sūmoꝝ pontificum

Euticianus

Caius

Euticianus papa natione thuscus patre maximo ex ciuitate lunensi post felicē pōtificē sedit rome vir sanctissimus ⁊ eruditus. Instituit vt ī altari noue fruges bñdicerent᷑: maxīe vo fabe ⁊ vue. Cōstituit itē ne ꝙ martyres sepelire vellēt sine dalmatica collobio ve purpureo id facere auderet se nesciē te preserti. Trecētos em̄ hic martyres se ꝓpria manu sepelisse fert᷑. Verū vbi ex sacris ordinibus mense decembri habitis presb̄ros. xiiij: diaconos quinqꝫ ep̄os nouē creasset martyrio coronat᷑. Et ī cimiterio calixti via appia sepelit᷑ octauo kal̄. augusti. Sedit annū vnū: mensem vnū: diem vnum. Vacat tum sedes dies octo: Sunt qui scribunt eū annis octo mensibus decem in pontificatu vixisse. Damasus tamen prime sententie auctor est.

Caius papa natione dalmateus patre caio ex genere diocletiani imꝑatoris primū ꝓhi tpe fuit. deinde caio ⁊ carino imꝑantibus vir vtiqꝫ diuinus ꝗ ordines ī eccl̄ia distinxit: quib⁹ tāqꝫ gradibus ꝗbusdā ad ep̄atū ascenderet᷑. hi erant hostiarius: lector: exorcista: acolitus: subdiaconus: diaconus p̄sbyter: ep̄s. Idē ꝗꝫ (vt quondā fabianus) regiones diaconis diuisit: ꝗ res gestas martyrū cōscriberēt. Cōstituit etiā ne ꝓp hanus quispiā sacris iniciatū ī iudiciū vocaret: neue paganus aut hereticus accusandi xp̄ianū hoīem ꝑtātē haberet. Tandē orta in xp̄ianos tpe diocleciani tanta ꝑsecutione quāta nūqꝫ antea. in subterraneis locis quas criptas vocant diu latuit. Captus deinde a ꝑsecutorib⁹ vna cū gabinio fr̄e eiusqꝫ filia susanna martyrio coronat᷑. ⁊ via appia ī cimiterio calixti sepelit᷑ decio kal̄. maij. Sedit aūt caius annis. xj. mēses ꝗtuor: diebus duodecim: quo quidē tpe presb̄ros ꝗnqꝫ ⁊ vigīti: diaconos octo ep̄os quinqꝫ creauit. Quater ordinibus sacris mense decembri habitis. Vacat tum sedes dies vndeci. hunc tñ ꝗndecim annis sedisse eusebius scribit

Paulus samosaten⁹ ep̄us

Paulū quēdā samosatenū ep̄m virū vtiqꝫ eruditissimū ꝑ hec tp̄a ab orthodoxa fide desciscentē arthemonis heresim excitasse dicūt. que ꝗdē heresis marie virginitati ꝯdicebat: asserebatqꝫ ꝙ post xp̄m natū se viro suo ioseph cōmiscuisse ⁊ alios filios ꝓcreasse. hic itaqꝫ paulus in demortui ep̄i locū anthiocenus ep̄s creatus suꝑbe nimiū sese habebat. Interdū em̄ pre suꝑbia ⁊ l̄ras relegebat ⁊ dictabat ep̄l̄as: multis cōstipato agmine precedētibus ac subsequentibus. vñ ꝓpter hoīs arrogātiā christianā religionē pleriqꝫ detestabant᷑. Sed ꝗd faceret nr̄a tēpestate qua nil vel suꝑbie vel pompe ne dicā luxurie addi pōt. Si tot adolescētes sericatos in eqs preferocibus videret. si subsequētiū presb̄rorū turbā cernerent clamidibus optimi cuiuscꝫ coloris hincinde ab equis deauratis pendētibus. Execrarent᷑ eos ac diceret nil eis cū xp̄o preter silitudinē quandā religionis cōe esse. Is aūt predicte heresis assert᷑ inflatus opiniōe suiipsius ac tribunal alti⁹ ꝗrēs: negabat dei filiū e celo descēdisse: ꝫ a maria cepisse originē ⁊ initiū e terra habuisse. hāc obrez ī ꝯcilio anthioceno oīm ep̄oꝝ ꝗ aderāt ꝯsensu publice dānat⁹ est. maxie vo gregorij cesariēsis ep̄i viri sc̄tissimi sn̄ia ꝗ tāto ꝯcilio interfuit: ⁊ postea ꝓ fide xp̄i martyrij penā subijt.

Manes hereticus

Manes ꝗdā hereticus gente ꝑsa vir vtiqꝫ callidus ⁊ diabolicus vita ⁊ moribus barbarus: his tp̄ibus fuit ⁊ multa dāna xp̄i ecclesijs intulit. Is ei ꝯfiteri se xp̄m ausus est: ascitis in societatē duodeciꝫ discipulis quo fidē rebus in oībus faceret: ⁊ ad interficiēdas deceptoꝝ aīas infandi dogmatis sui ferale cōmentū de sacrilegis ⁊ fabulosis mēdacijs texuit. Et ꝑ has insanarū opinionū ruinas se suosqꝫ seꝗces decepit: vt falsi corporis fingeret xp̄m dicens (vt leo papa testat᷑) cū nihil in se solidū: nihil verū hoīm oculis actibusqꝫ p̄buisse sed simulate carnis vacuā imaginē demōstrasse: hic etiā ⁊ seꝗcib⁹ suis duo principia esse affirmabat vnū. s. boni alterū mali: vnū lucis ⁊ alterū tenebrarū. Testamētūqꝫ vet⁹ respuēs ⁊ nouū solū recipiēs. ab eo manicheoꝝ heresis exordiū sumpsit. vt aūt cū impugnat᷑ manes ob impietatē ⁊ suꝑbiā: ita maxime laudat᷑ anatolius laodicenus episcopus ꝓpter religionē ⁊ doctrinā.

Cesari⁹ ⁊ alij martyres

Felix p̄sbyter ⁊ eusebi⁹ monach⁹ his ꝑsecutionibus apud terracinā campanie vrbē ꝓ fide xp̄i interempti sunt. nā eusebi⁹ cū sanctos martyres iulianū ⁊ cesariū p̄sb̄ros sepelisset: ⁊ hui⁹ rei gr̄a m̄ltos ad fidē cōuertisset ꝗs predict⁹ felix baptizauit: cū eodē felice papa detent⁹ ad foruꝫ iudicis ignominiose ꝑducit᷑ cū oīno sacrificare nollet decollat⁹ est nonis noueb̄. Cesariū aūt diaconū ⁊ iulianū presbyterū per vnā diem ante predictos in eadē vrbe interfectos fuisse constat. Ipse em̄ cesarius diaconus cuꝫ multis diebus i custodia solus maceratus fuisset. postea cum ipso iuliano in saccum missus ⁊ in mare precipitatus kal̄. nouembris martyrium compleuit. Adiochus quoqꝫ presbyter ⁊ tyrasius diaconus ac felix subdiaconus olim beati policarpi episcopi discipuli apud augustudunū galliarū vrbē glorioso martyrio coronant᷑ quos policarpus ex oriente in gallias docendi gratia direxerat. Tandem vectibus ꝑforati obierunt.

Linea Imperatoꝝ

Tacitus

Florianus

Probus

Numerianus Carus Carinꝰ

Dioclecianꝰ Maximinianꝰ

TAcitus romanoꝝ impatoꝛ post aurelianū a senatu ꝑp̄loq; romano impe
riū suscepit. in cuiꝰ electiōe velius cornificiꝰ gordianꝰ ꝯsul dixit. Cū exer
citus sine principe recte diutiꝰ stare nō pōt: simul necessitas cogit. Nā limitez
trāsrhenū germani rupisse dicunt̃ occupasse vrbes validas nobiles diuites ⁊
potētes: q̄re agite ⁊ p̄ncipē dicite. post h̄ oīs senatꝰ acclamauit tacite auguste
dij te seruēt: te principē facimꝰ. vir certe idoneꝰ reipublice gubernāde ob eius
virtutē ⁊ integritatē. pecuniā quā domi collegerat in stipendiū militū vertit.
togis ⁊ tunicis idē vsus est q̄bꝰ p̄uatꝰ. Thermas oēs an̄ lucernā claudi iussit
ne q̄d ꝑ noctē seditionis oꝛiret̃. corneliū tacitū scriptoꝛē auguste ī oībꝰ biblio
tecis collocari iussit. Ipse fuit vite parcissime amariores cibos appetiuit: bal
neis raro vsus est atq; validioꝛ fuit ī senectute. vitreoꝝ diuersitate atq; oposi
tate delectatꝰ est. Panē nisi siccū nūq; comedit: fabricarū peritissimꝰ fuit: mar/
moꝝ cupidus: venationū studiosus. vxoꝛē gēmis vti nō est passus. legit sane
senex minutulas lr̄as ad stupoꝛē. Et q̄m a meotide multi barbari eruperāt in
tereptꝰ est insidijs militaribꝰ mēse sexto post adeptū impiū (vel vt alij dicūt)
moꝛbo interijt. Gessit aūt ꝓpter breuitatē tpoꝝ nihil magnū: hic mēsem septē
brem tacitū appellari iussit: cū eo mense natus ⁊ factus est impatoꝛ.

FLorianꝰ qui frater taciti germanꝰ fuit: post frēm arripuit impiuz nō sena
tus aucte sed suo motu: q̄si hereditariū esset imperiū. cū sciret adiuratuz
esse ī senatu tacitū: vt cū moꝛi cepisset: nō liberos suos: s; optimū aliquē prin/
cipē faceret. Deniq; vix duobꝰ mēsibꝰ imperiū tenuit ⁊ occisus est tharsi a mi/
litibꝰ q̄ probū audierāt impare: quē oīs exercitus legerat. Fuit aūt florianus
moꝝ fr̄is imitatoꝛ: nec tn̄ vsq;quaq;. Nā effusionē in eo frater frugi rep̄hēde
bat. hec ipsa imperādi cupiditas alijs cū moꝛibus ońdit fuisse q̄ fratrē.

PRobus romanoꝝ impatoꝛ: vir domi foꝛisq; ꝯspicuus: q̄ post tacitū oīm
iudicio bonoꝝ impatoꝛ est factꝰ oꝛbēq; pacatissimū gubernauit. hic oꝛiū
dus e pānonia ciuitate syrmiensi nobilioꝛe matre q̄ patre patrimonio mode/
rato: affinitate nō magna: tā priuatꝰ q̄ impatoꝛ nobilissimis virtutibꝰ claruit.
Rei aūt militaris insignis suscepta rei publice admīstratione. Gallias a bar/
baris occupatas ingēti felicitate restituit. Cōpositis igit̃ rebꝰ ī gallia lr̄as ad
senatū dedit. sublata est oīs q̄ tendit̃ late germania: oēs iā barbari vobis arāt
Nā ⁊ q̄dragīta milia hoīm cesa sūt ⁊ septuagīta vrbes nobilissime captiuitate
hostiū vindicate. ⁊ oēs penitꝰ gallie liberate p̄da oīs recepta est. ago igit̃ dijs
īmoꝛtalibꝰ gr̄as ⁊c. Habuit q̄z nō leues tyrānicoꝝ motꝰ Nā ⁊ saturninū q̄ oriē
tis impiuz arripuerat varijs p̄lioꝝ generibꝰ supauit. deinde cū ꝓculus ⁊ bono
sus apud agrippinā ī gallia imperiū arripuissent. magna celeritate opp̄ssit. ⁊
de eis oībꝰ triūphauit. Tandē cū syrmiū venisset ac soliū patriū effecūdari cu
peret ⁊ dilatari. ꝑmoti milites cōfugientē eū ī turrē ferratā quā ipse specule cā
exedificauerat interemerūt anno impij sui sexto. postea tn̄ ingēs ei sepulchruz
elatis aggeribꝰ oēs pariter milites fecerūt cū titulo hmōi inciso marmoꝛi. hic
ꝓbꝰ impatoꝛ ⁊ vere ꝓbꝰ fuitꝰ est. victoꝛ oīm gētiū barbaraꝝ victoꝛ etiā tyrānoꝝ

CArus ro. impatoꝛ post probū impiuz suscepit: cuiꝰ patria ambigue a ple
risq; ꝓdit̃ q̄dā ī illirico quidā narbone ī gallia natū scribūt. Is ꝯfestim
duos filios numerianū ⁊ carinū ad gubernacula impij traduxit ac cesares fe
cit cū q̄bus regnuit duobus ānis. s; dū bellū aduersus sarmathas gerit. nūciato
ꝑsarū tumultu ad oriētē ꝓfectus ipsos p̄lio fudit. Coclenis ⁊ thesiphonte no
bilissimis vrbibus captis. in castris sup tigridē ictu fulminis cōcidit. Nume
rianus ṽo q̄ cū patre erat adolescēs egregie indolis rediēs in lecticula ob do
loꝛē oculoꝝ impulsoꝛe apro ꝑ insidias occisus est. Is oēs poetas sui tp̄is vice
rat. Carinus aūt probris oībus cōtaminatus adulter frequēs. a diocletiano
(difficili tn̄ bello) in dalmacia victus scelerū suoꝝ penas tandē luit.

DIoclecianus de dalmacia oꝛiūdus vir obscurissime natus anno ab vrbe
ꝯdita. M. xlj. ab exercitu impatoꝛ electꝰ. aprū virū audacissimū: qui nu
merianū interfecerat ipsemet gladio occidit. verū moto ī gallia tumultu potiꝰ
q̄ bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū misit. q̄ agrestes facile
cōpescuit. At ṽo circūstrepētibꝰ vndiq; bellis cū solus dioclecianꝰ resistere tot
ꝑiculis nō posset maximianū augustū: cōstātiū ṽo ⁊ maximianū galeriū cesa/
res creat. Maximianꝰ aūt herculeꝰ carusio fraude interēpto. brittāniā post an/
nos decē recepit. at cōstantiꝰ cū p̄mo ī gallia male pugnasset renouata scd̄o pu/
gna m̄lta milia alemānoꝝ q̄ eo venerāt mercede conducti expugnauit ⁊ occidit
eos ac gallias pacatas reddidit. Dioclecianꝰ interī ī egyptū vadēs captā ale
xandriā quā achileo resistēte mēsibꝰ octo obsederat: diripiēdā militibꝰ dedit.
Fuit aūt dioclecianꝰ moꝛigeratꝰ callide: sagax p̄terea ⁊ admodū s̄btilis igenio
diligētissimꝰ q̄z ⁊ solertissimꝰ p̄nceps. adoꝛariq; se iussit cū an̄ eū cūcti salutarē
tur: oꝛnamēta gēmaꝝ vestibꝰ calciamētisq; addidit. herculeꝰ aūt ꝓpalā ferꝰ ⁊
inciuilis ingenij: aspitatē suā etiā vultꝰ horroꝛe significās. Pacatis igit̃ vndiq;
rebꝰ dioclecianꝰ ī oriēte. maximianꝰ ṽo herculeꝰ ī occidēte vastari eccl̄ias man
dāt imperiūq; diuisit. tandē apud salonas se recipiēs: reliquū vite sue tempꝰ
p̄clarissimo ocio senuit. ⁊ pꝰ. xx. annū veneno extinctꝰ e vixit annos. 73. quez apud
mediolanū maximianꝰ secutꝰ fuit post triūphū inclituz quem rome perfecit.

Decima ꝑsecutio in xp̄ianos post neronē a quodā veturio militie mḡro excitata his tpib⁹ diocletia-
ni τ maximiani iussu p oēs orbis ptes ꝑmittitᷣ. Diocletianus ꝗ3 in oriēte: maximianus vͦ her-
culeus in occidēte: vastari ecclīas: xp̄ianos affligi interficiq3 mandāt: que certe oībus diuturnior
τ īmanior est habita. Nā τ scripture sacre igni exuste sunt: τ si ꝗs xp̄ianus ī mḡratu fuisset eo sublato re-
manebat infamis. Preterea vͦ serui ꝗ in xp̄ianismo ꝑdurabant: libertatē ꝯsequi nō poterāt. Milites itē
xp̄iani cogebanᷣ aut īmolare idolis: aut militiā pariter vitāq3 deponere. edicto principis in foro posito.
Hoc vͦ quidā lacerare ausus pelle nudatus: supfuso aceto τ sale tamdiu cruciaᷣ quoad vita supsuit. hunc
in fide cōfirmarūt dorotheus τ gorgonius viri clarissimi: hisdē diebus forte fortuna in vrbe nicomedia
regia domus incēdio cōflagrare cepit. vnde impator a xp̄ianis id factū falsa suspicione existimās multos
interfici. plerosq3 viuos ī igni conijci iubet. Eadē ꝗ3 seuicia vsi sunt ꝗ in miletene ꝓuincia in syria: ī affri-
ca: in thebaide: ī egypto cū impio erāt. In planicie vͦ palestine τ tyri multi seuissimis bestijs expositi sūt
Nullū aūt genus tormēti xp̄ianis tuz nō adhibitū est. Quid plura cū Damasus referat. xvij. milia hoīm
vtriusq3 sexus dieb⁹. xxx. p diuersas ꝓuincias martyrio coronati fuisse. Omitto eos ꝗ in insulas relegati
sunt: vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiēdas harenas. excidēdosq3 lapides damnati: que mul-
titudo ꝓpe infinita est habita. Tandē vͦ aperuit oculos deus (vt eusebi⁹ ait) τ eo diocletianū cōpulit: vt
deposito imperio priuatus viueret. Idem facit τ maximianus eius collega: acerrimus persecutionis chri-
stiane auctor: qui post aliquot annos multis varijsq3 morbis vexatus. ac post lōgos cruciatus insania mē-
tis percitus: furijsq3 scelerum agitatus. seipsum tandem peremit.

Adauctus

Alexander

Adauctus romanus patricius vir xp̄ianissim⁹ ac
sctissim⁹ apd̄ phrigiā martyriū suscepit. Is cū cō-
uertisset ibi ciuitatē: ea vrbs a diocletiāo tota cōbusta
est. q2 ciues idolis sacrificia exhibē recusarūt: adaucto
viro sctīssimo eos ī fide retinēte. cū τ ipse idolis sacrifi-
care rennuit. ad hoc venere seuissimi tortores: vt ocu-
lis effossis ac cauterio adustis. postremo capit̄ obtrū-
catione martyr efficiᷣ.

Alexāder miles strēnuus ex sacra thebeoꝝ legiōe
vn⁹ p hoc tēp⁹ apd̄ bergomū ciuitatē cū xp̄i dn̄i
nr̄i nomē cōstātissime ꝑdicaret: post īnumerabiles vir-
tutes ibidē operatas septimo kal: septēbris absciſiōe
capitis martiriū gloriosissime cōpleuit. cuius corpus
grata vidua sctīssima colligēs ī ꝓprio predio sepeliuit
quo ī loco celeberrimū ī eius honore tēplū extructum
fuit qd̄ nuncvsq3 vetustissimū extare videᷣ.

Barbara

Anastasia

Barbara vͦgo nobilissima de nicomedia orta quā3
ob nimiā pulchritudinē pater eius ī turri excelsa
collocauit: times ne xp̄iana efficereᷣ. Ipsa xp̄iana deū
celi adorabat a spū̄scto edocta: cū p2e īnotuit eā occidē
voluit: q̄ se abscōdit: qua īuēta ad ꝑsidē ꝯducitᷣ: primo
virgis cesa deinde versis pedib⁹ suspēsa cū lāpadarū
exustione τ māmillarū absciſiōe: postq3 īnumerabiliū
tormētoꝝ cruciationē ad extremū p2 eius ꝓprijs mani-
bus caput eius ꝑscidit scdo nōs decēbris. Ignis aūt
de celo descendēs patrē cōsūpsit τ ī puluerē redegit.

Simphorianus
Claudius τc̄

Crispinus τ
Crispinianus

Anastasia illustrissima filia nobilissimi romāi pu-
blij potentissimi vxor xp̄iana effecta: mira apud
xp̄ianos opa miscdie ꝑfecit. his turbinib⁹ ab ipso pu-
blio cōprehēsa post diutinā custodiā ī carcē ꝓ xp̄o ma-
cerata a grisogono scriptis ꝯfortata ꝗ postea capit̄ de-
trūcatione palmā martyrij meruit. Tandē cū ducēt̄ vi-
ris τ cū mult̄ mulierib⁹ ad insulas palmarias delata:
post varia supplicia xp̄ianoꝝ anastasia a ꝑfecto ad pa-
los ligata: eā ignibus ꝯcremauit. 8. kal. ianuarij. circa
ānos dn̄i. cclxxx. Fuit aūt bonaꝝ lr̄arū eruditissima τ
de ei⁹ ꝑsecutiōe ad grisogonū extāt ep̄le eloq̄ntia plene.

Claudius τ nicostratus symphorianusq3 ac sim-
plicius viri clarissimi: τ ī arte q̄dratāria ꝑitissimi
rome p hoc tēpus passi sunt primo in carcerē trusi. de-
inde scorpionibus grauissimis cesi. deinde iussu dio-
cleciani per iudicem in mari precipitati sunt. 4. kalendas Octobris.

Crispinus τ crispinianus viri celeberrimi sub hac ꝑsecutione apud suesionē vrbē capti τ iudici ꝑsētati
p⁹ īmania tormēta sibi a carnificib⁹ illata gladio trūcati. 8. kal. noueb. martyrij coronā ꝑceperūt.

Mauricius

MAuricius et Exuperius Cādidus ac victor cū innocētio sacre Thebeoꝝ legionis primicerij illustrissimi cū predicte ꝑsecutōnis ignis exordiū inter solos militares parua scintilla conflauerat. ꝑ hoc tempꝰ iubente Maximiano in gallia ciuitate seduno cū sex milibꝰ sexcentis sexagintasex ꝓ xp̄o gloriosissime martirio coronant̄. Hij nāq₃ ex orientalibꝰ regionibꝰ ⁊ vt ex gestis eoꝝ claret ex thebe egipti fuerūt. que est ciuitas nobilis prope Nilū a hierosolimoꝝ ep̄o baptizati. in auxilium a Maximiano accersiti in galliā venerūt. Viri in bellicis rebꝰ strēnui. virtuteq₃ nobiles sed fide nobiliores. Hos cū Maximianꝰ augustꝰ contra xp̄ianos destinasset atq₃ iussisset vt ydolis īmolarēt. Cū obtēperare noluerūt pluribꝰ in locis diuersis cruciatibꝰ interfici iussit. Et decimū semꝑ decollari p̄cepit. Mauriciꝰ eoꝝ dux in fide cōfortās reliquos. qui arma deponētes vltra se obtulerūt ⁊ circūquaq₃ trucidant̄. Primiceroꝝ corpa pꝰ m̄ltos passiōis annos sctō ep̄o Theodoro reuelata. ī eoꝝ honore basilicā fabricauit. Eoꝝ natale. x. kal̄. octobꝛ celebrat̄.

Vincentius

VIncentius leuita vir inuictissimꝰ atq₃ sanctissimꝰ natione hispanꝰ btissimi pape Sixti discipulꝰ. diuiq₃ laurētij martiris scientia ⁊ virtute germanissimus. qui genere nobilissimꝰ a puericia l̄ris traditꝰ. gemina sciētia efficacissime claruit sub beato Valerio cesarauguste antistite. Et cū eo acerbissimū martiriū a Daciano preside pertulit. Ita vt cū summa pena carceris. famis inopia cathenaꝝ stridore manibus collo ceruicibus ferri pondera sustinēs ꝑ oēs corpis artꝰ mortalia supplicia pateretur. Deinde Dacianus sanctissimū hominē in eculeo primū leuatum toto corpe distēdi fecit. distētūq₃ diuersis vulneribꝰ cruciari. ac nimia feruēs insania dū martirē dei lacerant se ampliꝰ lacerare conat̄. vt ꝓfluentē a toto corpe sanguinē cerneret. Hinc ex eculeo assumptꝰ Vincentiꝰ: iusserat lectū tyrannꝰ cuz ferratis costis ꝓferri: ⁊ addita subtus carbonū cōgerie ⁊ exuerūt dū martirē. q̄ intrepidus vltro cōscendit in craticula positū vncinis ferreis aperiri ⁊ ardētes laminas infigi ac sale ignito aspergi ac laceratū teterrino carcere fecit includi. Atq₃ ibi testas acutissimas congeri in lignoq₃ pedes eiꝰ affigi ⁊ sine hūano solatio derelinqui. Angeli tamē solutis nexibꝰ. ⁊ athleta dei magno lumīe refectꝰ. que cū Daciano nūciata fuissent. ait victi sumꝰ. p̄cepit vt mollibus foueret̄ vt eū ampliꝰ cruciaret. mox aūt p̄ciosaꝝ resolutꝰ in mortē celo sp̄m reddidit. pꝰ ꝑsecutiōꝫ corpꝰ extra muros valētie sб altari cuiusdā eccīe xp̄iani cōdiderūt. Eius passionē nobileq₃ triūphū prudentiꝰ versibus expressit. Augustinꝰ q₃ huius sanctissimi martiris preconiū vberrime demonstrat.

Sancta Agnes

AGnes clarissima virgo memoratu dignissima. hac ꝑsecutiōe (testante Ambrosio) apud romā orta a ciuibꝰ romanis iuuēcula corpe. tredecī annoꝝ pulcra facie. dū a scolis reuertit̄ a p̄fecto filio adamat̄. Agnes ait preuentam amore eiꝰ. cuiꝰ mater virgo ē: Capta igit̄ a p̄fecto vrbis electionē dedit vt sacrificia dijs cū virginibus dee veste aut cū meretricibus luxui opā daret. que singula rēnuit Ideo nudā ad lupanar p̄fectus duci iussit. sed tantā dēsitatē capill' dn̄s ꝯtulit vt q̄i vestibus tegeret̄: Qua ingressa angelū dn̄i inuenit p̄paratū. q̄ stolā cādidissimā p̄pauit. Oēs ingressi miraculo territi cōpūcti redibāt. etiā filius p̄fecti. q̄ ab angelo p̄focatus ē. Sꝫ illa postmodū orāte iuuenis ille reuixit. Deīn post minas et terrores ac verbera plurima ī ignē ꝯiecta sed mīme lesa Tandē aspasius ī guttur eius gladiū īmergi iussit septio kal̄. februarij martirij palmā adepta est. quā parētes sepelierūt. que eis in nocte cū magno exercitu virginū veste fulgente apparuit dicēs. Videte amātissimi parētes ne me q̄si mortuā lugeatis sed congaudete mecum quia cum his omnibus lucidas sedes accepi. Et illi sum desponsata in celis quem in terris tota cum intentione dilexi:

Ciriacus

CIriacū quoq₃ diaconū cū largo ⁊ smaragdo ꝑ hoc tp̄s cū alijs viginti passum historie tradūt. qui artemiā filiā Diocleciani a demonio liberauit. Similiter iobiā saporis ꝑsaꝝ regis filiā post dies q̄dragintaquiq₃ reuersi a Diocleciano honorifice suscepti. pꝰ eius mortē filius eiꝰ maximianꝰ iussit illos tres cū alijs xp̄ianis in carcerē mitti. inde ꝑ iudicē Carpasiū eductꝰ caput eius pice liq̄ta ꝑfundi fecit. ⁊ iteruꝫ ī carcerē retrudi. Ceteꝝ post q̄tuor dies nolētes sacrificare in catasta fustibus cedi ⁊ neruis extēdi fecit. Inde filius diocleciani iussit Ciriacū cū Smaragdo ⁊ alijs vigiti capite trūcari. Et ducti sunt cū eo ꝓmiscui sexus: Rome aūt via salaria decapitati sūt. Marcellꝰ papa cū Lucia corpa martirū in predio via hostiensi miliario ab vrbe. 7. sepelierunt. sexto ydus Augusti.

Geruasiꝰ ⁊ Prothasiꝰ

GEruasius ⁊ Prothasius germāi natiōe Mediolanēses p̄re vitale viro sctō m̄re valeria vno ꝑtu geniti hac tumultuāte ꝓcella ī eā vrbe ab astasio comite sūt passi. Hij nāq₃ ꝑētibus orbati ꝯfesti vniuersū p̄rimoniū vēdidert̄ ⁊ paupibꝰ erogarūt orōibus ⁊ lectiōibus ꝑ plr̄es ānos vacabāt. Astasio ꝓfecturo ad bellum sacerdotes ydoloꝝ dixer̄t. nisi faceret geruasiū ⁊ ꝓthasiū dijs suis īmolare victoriam reportare nō posset. P̄ntati corā comite cū nō acq̄esceret idol' sacrificare Geruasius plūbat̄ cesus ē donec sp̄m exalaret. Prothasiꝰ v̄o fustibus cesus demum capite trūcatus ē. Quoꝝ corpa cū ānis m̄ltis īcognita fuisset. diuus Ambrosius domio reuelāte incorrupta adeo reperit. vt eo die interēpta fuisse videbāt̄. Marrizati fuerunt hij beatissimi matires die. xiij. kal̄. Januarij.

Georgius

Georgius capadocus tribunꝰ ⁊ verus xp̄i miles hoc tp̄e. Cū venisset de capadocia ī persidā ciuitatē dyospolim velut alter curciꝰ romanꝰ ⁊ codrꝰ athemensiū rex ꝑ patrie sue liberatiōe sese īternitiōi ad draconis occisionē ⁊ martirij tollerantiā dedit. Quippe interfecto dracone pꝰ eculei extēsionē totiusqꝫ corporis laceratiōꝫ ⁊ viscerꝝ effusionē. nec nō ⁊ aliorꝝ tormētorꝝ ꝑpessiōꝫ. ad vltimū martiriū capit[is] abscisiōe cōpleuit. Cuiꝰ gesta licet inter apocriphas scripturas ponātꝰ: tn̄ illustrissimū martiriū inter coronas martirꝝ dei ecclia venerabiliter honorat. qđ etiā Ambrosiꝰ attestatꝰ qui scribit Georius fidelissimꝰ xp̄i miles. dū xp̄ianitatis ꝓfessio tegeretꝰ. solus inter christicolas dei filiū cōfessus est. Cui et tantā fidei cōstantiā diuīa grā cōcessit. vt tyrānice potestatis p̄cepta cōtemneret. Et innumerabiliū nō formidaret tormēta penarꝝ. huiꝰ incliti martiris caput cū postmodū venecijs delatū fuisset. in eius honore monasteriū ⁊ ecclia erecta fuit qđ nūc vsqꝫ maxīa cū veneratiōe ꝑseuerat. Vexillū qꝫ eiꝰ apđ germanicā natiōꝫ bamberge maxīa cū solēnitate oñditꝰ. Eiꝰ natale die. ix. kal. maij ab oībꝰ xp̄icolꝰ celebratꝰ.

Erasmus

Erasmꝰ campanꝰ ep̄s vir illustrissimꝰ atqꝫ sctissimꝰ. cū decretū in antiochia a diocleciano ꝓcessisset. vt quicūqꝫ nō sacrificaret ydolis diuersis supplicijs interiret. hec audiēs Erasmꝰ in heremo ꝑ septē ānos habitauit. orōi ⁊ cōtemplationi vacās. cui dn̄s escā ꝑ coruū mīstrabat. veniēs voce angelica p̄missa ad ciuitatē mltos a demōibꝰ liberauit. ⁊ plures docēdo ad xp̄m ꝯuertit. Dioclecianꝰ hꝰ audit[is] sibi eū p̄ntari iussit. p̄mo plūbatis ⁊ fustibꝰ grauiter maceratꝰ ⁊ dilaniatꝰ. Deīn resina sulphure pice oleoqꝫ ꝑfunditꝰ. nec minīe leditꝰ. quo miraclo multi cōpūcti ydolꝰ abrenūciātes xp̄iani effecti sūt. Postea iussus in carcerem artissimū cū imēso ferri pōdere. a quo angelꝰ dn̄i eū paulopost eduxit. Sed cū hec vulgarentꝰ miracla a Maximiano impatore detinetꝰ: ⁊ ī sartaginē plūbo pice resina ignitā imergi p̄cepit. illesus tn̄ māsit custodie mācipatꝰ. Angelꝰ eū nocte ad litꝰ maris ꝑduxit. vbi diuīa ꝓuisiōe ī formianā ciuitatē campanie nauicula ꝑuenit. Tandē vidēs rutilātē coronā sup eū illabi ait dn̄e suscipe spm̄ meū. et tercio nonas iunij sancto fine ꝗeuit. dicitꝰ corpꝰ eiꝰ Caiete ꝗescere vbi caput eiꝰ ostenditur.

Cosmas ⁊ Damianꝰ

Cristoferus

Cristoferꝰ martir ꝓcere stature icōperabilꝰ magnitudinis ⁊ v̄tutis vir ꝑ hoc tp̄s in samo: ciuitate licie ꝓuincia asie pro xp̄o mortē ꝑtulit. Primo v̄gis ferreis attritꝰ. flāmisqꝫ exustꝰ fuit: sed cū diuīa virtute saluatus est. Ad vltimū sagittarꝝ ictibꝰ cōfossus martiriū tandem. 8. kal. augusti capitis obtrūcatione cōpleuit ferūt hūc cū hoīes ꝑ flumen deferret ihesum puerū in humeris suis portasse.

Cosmas ⁊ Damianꝰ xp̄ianissimi viri ac medici celeberrimi apđ Egrā ciuitatē cōprehensi. hoc tp̄e pꝰ vincula ⁊ carceres. pꝰ maris dimersiōꝫ atqꝫ ignesꝫ lapidatiōꝫqꝫ ac sagittas. diuinitꝰ superatas capite plexi sūt. Martirizati sunt aūt beati Cosmas ⁊ Damianus Antimꝰ Leōtius ⁊ Euprepius. 5. kal. octobris.

Methodius

Gorgonius

Methodius primū Olympiade ⁊ postea Tyri ciuitatum episcopꝰ. his tp̄ibus ī calchide ciuitate q̄ nigropontū appellatꝰ (vt diuꝰ scribit hiero) martirio coronatꝰ. Qui cū eruditissimꝰ esset vir mlta edidit documēta. Et preserti de mūdi creatōe eidē ī carcere reuelata. passus aūt fuit. 14. kal. octobris. Fuit aūt nitidi cōpositiqꝫ sermōis aduersus porphiriū ꝯfecit libros et simposium decem virginum.

Gorgoniꝰ romanꝰ miles. cū his tp̄ibus apđ Nicomediā existeret. et Diocleciani persecutiōꝫ quā maxīe xp̄ianis inferebat plurimū detestaretꝰ. ab ipso impatore captꝰ. iussus ē suspēdi ⁊ laniari ⁊ sb̄ craticula crudelissime assari. sed aduc supuiuente. 5. idꝰ septēbris laqueo fecit eū necari. inde corpus eius rome via latina sepultū est.

Marcus ⁊ Marcellianꝰ

Maximus ⁊ Cladius

Marcꝰ ⁊ Marcellianꝰ germani ⁊ ciues romāi sb̄ hac persecutiōis rabie a quodā fabiano duce cōprehēsi stati ad stipitē ligati. in eorꝝ pedibꝰ acutos sudes ifigi p̄cepit. Sꝫ cū nō cessarēt laudare nomē dn̄i nr̄i ihu xp̄i lācea trāsfigi mādauit. quo vulnere. 14. kal. iulij ad celos migrūt.

Maximꝰ ꝗdā ⁊ Cladius viri clarissimi ꝑ hoc ipsū tp̄s cū predigna vxore primi ⁊ duobꝰ filijs ī vrbe hostia a satellitibꝰ Diocleciani tenti in exiliū deportantꝰ. Et. xij. kal. marcij incendio cōcremantꝰ. ac sic eo icendio martirij sacrificum deo obtylerunt.

Sebastianus

SEbastianꝰ illustrissimꝰ vir prime cohortis diocletiani principatū gessit quē milites vt patrē venerabant veruſqꝫ dei cultor. hoc qdē tpe cū multos xp̄i martyres exhortationibꝰ ⁊ doctrinis p̄cipue marcū ⁊ marcellianū geminos ⁊ eoꝝ pgenitores in fide xp̄i cōtinuisset. ⁊ trepidas illoꝝ mentes cōfirmasset qs eēt intrepide sese xp̄ianū eē cōfessus est. Nicostratū cū vxore muta cui loquelā restituit ad dn̄m ꝯuertit. Quo audito diocletianꝰ illū cōprehēdit. iussit eū in medio cāpo ligari ⁊ quasi signū ad sagittā a militibꝰ sagittis figi: qui eū vndiqꝫ impleuerūt vt ferme q̄si ericiꝰ eēt hirsutus sagittis. ⁊ eū mortuū relinquētes. q̄ infra paucuꝫ tempꝰ sanitatē recupauit impatoribꝰ in pallatio eoꝝ psecutionē iniustā fore declarans qui eū tādiu fustigari p̄ceperūt donec sp̄m redderet. Quo mortuo satellites diocleciani corpꝰ eiꝰ in cloacā piecerūt. qui beate Lucine apparuit docēs locū corporis sui ⁊ qd̄ in vnco pendebat qd̄ nil sordis eum tetigerat. Id inde leuās catachumbis sepeliuit. Martyriū aūt passus est rome diuus sebastianus in vrbe roma sub. 13. kalend. Februarij.

Lucia martyr

LUcia virgo deo deuota natione sicula ⁊ speciosissima inter ceteras insule illiꝰ virgines i hac psecutione apud syracusanā ciuitatē passa fuit: hāc mater eiꝰ cuidā p̄claro iuueni desponsauerat: sed receptis visisqꝫ beate agathe miraculis rogauit matrē ne decetero sponsam eidē noiare dignaret quā grām tandē obtinere pmeruit. At illa ꝯfestim amplū patrimoniū paupibꝰ ⁊ viduis distribuit. Quo audito sponsus in iudicio pascasij ꝯsularis litē pponit: dicēs sponsaꝫ suaꝫ christianā esse: ⁊ cōtra leges viuere augustoꝝ. quā ide pascasius corripiēs ad sacrificia demonū psuasit. ⁊ nisi dictis obtempaueris te ad lupanar tanqꝫ scortum adduci faciā. ⁊ statim lenonibꝰ p̄cepit vt eā illuc ducerent: illa ait. nūqꝫ inquinatur corpꝰ viciose nisi de cōsensu metis. Nā si iuitā violari me feceris castitas mihi duplicabit ad coronā. Eam aūt spūsanctꝰ tanto pōdere fixit vt penitꝰ moueri non posset. etiā adhibitis funibꝰ ⁊ bobus. his territis pascasiꝰ ignē copiosum circa eā fecit. tunc angustiantē pascasiū amici eius nō ferētes gladiū in eiꝰ guttur mergi faciunt: ac sic idibus decembris spiritū emisit. cuiꝰ passione ⁊ sctītate syracusana ciuitas sp̄ decorata fuit.

Vitus

VItus puerulus natiōe siculus: his tpibꝰ cū modesto ⁊ crescētia nutrice sua apud syciliā insulā martyriū ptulit gloriosissimū. hic cū eēt duodecim annoꝝ in xp̄m credēs quātū poterat indigentibꝰ mīstrauit: cū eēt virtutibꝰ maturꝰ a sacrilego patre hyla pagano tentato vt a cultura dei recederet: sed cū nollet blādis patris sermonibꝰ acqēscere a valeriano p̄fecto grauissimis penis afflictꝰ est. deinde angelico monitu nauē ꝯscēdit. ⁊ comitantibꝰ secū modesto pedagogo eiꝰ ⁊ crescentia ad tonagritarū territoriū nauigauit. Ibi p aliqd̄ tempꝰ in oronibꝰ incognitꝰ psistēs: ad diocletianū pdente demone adductꝰ est. cuiꝰ filiū a demonibꝰ obsessum curauit. Cui diocletianꝰ psuadere cepit: vt culturā dijs impenderet sed cū nō acqēsceret vinculis ferreis astringit i carcere teterrimo. Sed cū in fide immobilis pmaneret. Jussi sunt in ollā resina ⁊ pice succensam iactari sed cum illesi egressi fuissent. Demū i catasta extēsi sunt ⁊ dissipata sunt ossa eoꝝ vt viscera appererēt. ⁊ factꝰ est terremotꝰ magnꝰ ⁊ angelꝰ dn̄i eripuit eos ⁊ pduxit iuxta fluuiū syler ibiqꝫ orātes migrauerunt ad dominū. Eorum corpora florentia collegit ⁊ cum aromatibus sepeliuit. Passi sunt predicti martyres. 17. kalendas Julij.

Affra ⁊ hilaria

AFfra filia regis cypri cuiꝰ pater i bello victꝰ in florida etate cū matre hilaria insulā egressa romā puenerūt: hilaria vt deos patrios ppicios haberet filiā veneri dicauit. Cū venꝰ femina cypriana fuit quā ob pulchritudinē deā dicebāt: ⁊ i cypro phanū eiꝰ ꝯstructū fuit. Inde ad augustā videlicā venerūt vt regia fieri posset: obsceno tn̄ seruicio veneris dedita fuit: tpibꝰ seue psecutionis diocletiani Narcissus cū felice diacono domū eiꝰ ignorās ingressus cū oronibꝰ vota psolueret: admirata affra de insolito hospite. cognito eū fore xp̄ianoꝝ antistitē se turpē peccatricē pfitet: qui eos oēs a pessima cultura ⁊ actu illicito dimouit: pꝰ ieiuniū indictū eas baptizās: frēm hilarij dionysium ep̄m auguste fecit: postea a gaio iudice cōprehēdit iussa est vt dijs offerret: aut diuersa supplicia sustineret. Affra ait. Sufficiūt mihi peccata mea q̄ ignorās deū feci. qd̄ iubes nunqꝫ faciā: Ducta igit ad insulā flumis lici haud longe ab augusta vbi eā sti piti colligarūt igne accēso ait grās dn̄e q̄ me dignatꝰ es hostiā accipe p noīe tuo ⁊ emisit sp̄m. Hilaria deinde cū digna eunomia ⁊ eutropia ibidem accenso igne pro constātia fidei exuste sunt. Passa est autem beata affra septimo ydus augusti.

Pantaleon

PAntaleon vir illustris ⁊ medicine artis eruditꝰ ⁊ ipe hoc tpe apd̄ nicomediā ciuitatē p fide xp̄i cruciatꝰ est. Is fuit filiꝰ senatoris medicinaꝫ adhuc puer addiscēs. a p̄ceptore ductꝰ ad palatiū ppter decorē laudatꝰ. Cui hermolaꝰ p̄sbyter pollicebat si in xp̄m crederet oēs egrotos siue medicina i eiꝰ noīe sanaret. a q̄ postea baptizatꝰ. inde p̄nte patre cecū illuminauit ⁊ ambos ad fidē ꝯuertit. que cū maximianꝰ intellexisset eū adduci iubet ⁊ paraliticū sanauit. Eculei igit pena p fide xp̄i ⁊ lāpadarū exustione mirumimodū cruciatus a dn̄o tamen confortatꝰ missusqꝫ i sartaginē plumbo bulliēte repletā: dn̄o apparēte plumbum refriguit: bestiasqꝫ ad eum missas seuissimas vt catulos demulcebat. Ideo multi ad fidem cōuersi quos imperator decollari precepit. Tandem ipe cum preceptore suo hermolao ⁊ alijs. 5. kalendas augusti ictu gladij martyrium consūmauit.

Dorothea

Eleutherius

Dorothea v̄go gl'iosa apud cesareā capadocie vrbem: ꝑ hoc tempꝰ cōprehēsa ꝓ xp̄o martyriū ꝑtulit. primo ī catasta leuat᷑ tandē firma in fide palmis durissime cesa ad vltimū capite punita fuit. In eiꝰ cōfessione theophilus scolasticus irridēdo ait. Eya spōsa xp̄i rosas de paradiso sponsi tui mittas. orante dorothea puer ferme quatuor annoꝝ apparuit ferens in sportula tria mala ⁊ tres rosas: q̄ deferēda theophilo iubet qui accipiēs, illico cōuersus est ad fidē erat tēpꝰ bruinale frigidū mēsis februarij cū hec rose p̄ntate fuerūt ⁊ ip̄e deide ḡuissime tortꝰ nouissīe gladio cesus ē.

Eleutherius quidā clarissimꝰ miles sub hac ꝑsecutione apud nicomediā asie vrbē cū alijs innumerabilibꝰ martyr efficit᷑. e q̄bꝰ alij gladijs obtrūcati alij ignibꝰ cōcremati. alijq̄ʒ in mari p̄cipites dati. Postremo ⁊ ipse eleutherius: hic cū diu ꝑ singula corꝑis mēbra cruciaret᷑. ⁊ semper validior efficeret᷑. demum veluti aurum ignibus examinatū sexto nonas octobris cum palma martyrij paradisum introiuit.

Sergius ⁊ bachus

Quatuor coronati

Sergiꝰ ⁊ bachꝰ viri nobilissimi ꝑ hos tumultꝰ cū essent primicerij palatij apud maximianū imꝑatorē accusati q̄ xp̄iani eēnt. iō ducti ad tēplū iouis cū sacrificare nollēt veste militari deposita. bachꝰ extēsus neruis crudis vsq̄ʒ ad fluxū sanguis ⁊ disruptionē vētris ⁊ iecoris laniat᷑: expirās extra castrū ꝓijcit᷑ volucres a bestijs corpꝰ illesum ꝯuarūt: q̄usq̄ʒ fideles sepulture tradiderūt. Sergiū aūt cū īflectē nō posset clauatis sutularibꝰ calciatū an̄ currū m̄ltis miliaribꝰ currē iussit cūi fide fixus stetit nonis octob. eū decollari p̄cepit.

Fides ⁊ caprasius

Euphemia

Quatuor coronati scʒ seuerinus: seuerianus: carpoferus ⁊ victorinus. Diocletianus romā veniens cū oēm miliciā ad sacrificādū asclepio cōpelleret. Hi quatuor reluctātes ictibus plumbataꝝ occisi sunt ⁊ corpora eoꝝ in platea canibus iactata. beatus sebastianus cū melchiade papa nocte sepeliuit. ⁊ cū eorūʒ nomina reperire non posset ideo septimo ydus nouēbris sic colent᷑: quoꝝ noīa postea reuelata sunt.

Fides v̄go s̄ctissima ī vrbe ageno a daciano adolescētula xp̄iana. cū nec blandicijs nec minis ad īmolādū dijs gētiliū induci posset: suꝑ cratē eneā extensa substratis carbonibꝰ. dum sic torq̄ret᷑ m̄lto s ad xp̄m cōuertit. Sanctꝰ caprasiꝰ q̄ terrorē p̄sibis sub rupis latebat ea cernēs orauit vt deꝰ eā vitricē faceret vidit colūbā niueā de celo descendētē. que coronā auro gēmisq̄ʒ lucentē suꝑ caput virginis collocauit: ac incēdiū extinxit. ideo offerēs se xp̄ianū cū primo ⁊ feliciano ⁊ fide virgine capite truncati sunt omnes.

Felix ⁊ adauctus

Felix ⁊ fortunatus

Euphemia virgo nobilissima tēpestate hac apud calchedonēsem asie vrbē a ꝓcōsule quodā noīe prisco cū alijs septuaginta cōprehēsa cū deo marti immolare nollet oīa tormentoꝝ genera in ea expēdit: q̄ oīa ꝓ xp̄o cōstāter ꝑtulit videlʒ carceres verbera. rotarū argumēta ignes lapidū angulariū pondera: bestias virgarum plagas: igneas sartagines rursumq̄ʒ a bestia morsa immaculatū spiritū deo reddidit. cuius corpus mater eius theodora ⁊ pater eius sepelierunt sexto kalendas Octobris.

Felix apulie ep̄s cū adaucto ⁊ ianuario presbyteris ⁊ fortunato ⁊ septimo lectoribus his temporibus in venusia vrbe cum diu in carcere macerati sunt per totam affricā ⁊ siciliam cuʒ multis afflictionibus perducti. Tandem nono kalendas Nouembris occasione gladij consūmati sunt.

Felix item alter ⁊ fortunatus germani hac persecutione apud aquileiam vrbem eculeo suspensi circa latera eorum ministri lapides ardentes apposuerunt: qui diuina virtute extincti. Quo viso feruenti oleo illos perfuderunt: sed cū minime lesi: data sententia tercio ydus Junij capite truncati sunt.

Margaretha

Margaretha v̄go pulcherrima. natiōe antiochena de parētibꝰ gentilibꝰ orta. nutrici tradita. spōte se baptizari fecit. pꝰ mortē matris apd̄ nutricē custodiēs ac pauēs oues eiꝰ. cū quīdecimū annū attigisset ⁊ speciosissima esset. Olibrius visa v̄gine in ꝯcupiscentiā eiꝰ exarsit. Cū tn̄ eā xp̄ianā esse didicit in carcerē cōiecit. ⁊ deīn cū dijs īmolare recusaret suspēsa virgis acerrime ceditur. inde pectinibꝰ ferreis iussit carnes eiꝰ sulcari. iterato in carcerē detruditur vbi dyabolꝰ ī forma draconis apparēs q̄ eā deuoraturā facto signo crucis euanuit. postea iudex p̄cepit eā decollari. facta orōe ꝓ oībꝰ etiā ꝑsecutiōibꝰ. ⁊ parturiētibꝰ se ei in partu cōmēdātibꝰ. martiriū. xiiij. ydus iulij compleuit.

Blasius

Maximilianꝰ in Ceyla ciuitate de nobilibꝰ ac deuotissimis ortꝰ genitoribꝰ. quos in adolescētia amisit. in virū eruditū virtuosuꝫ euasit. Cū aūt sctūs Quirinus ꝑ ānos plures gubernasset laureacēseꝫ ecclesiam ī primatem aq̄legiēsꝭ ecclie assumptꝰ inde martirio coronatꝰ ab oībꝰ in laureacēsem archiepm̄ maximilianꝰ eligitur. qui pp̄lo salubri doctrina p̄fuit. Tꝑibꝰ vero cari ⁊ numeriani imꝑatoribꝰ. Eulasiꝰ p̄fectus ad ceylā missus hoīes ad sacrificādū marti cōpulit. qua occasiōe motꝰ maximilianꝰ vltro post longā cōcertatiōꝫ acq̄escere nolēs. a satellitibꝰ suis ad phanū martis ductꝰ. ibi martirij palmaꝫ meruit apud Ceylā extra muros. Anno xp̄i. 289. quarto ydꝰ octob. quē dux baioarioꝝ in patauiā suꝑ ripam eni transtulit vbi eius memoria habetur.

Primus ⁊ felicianus

Blasius ep̄s. Cū in oī sctītate ⁊ māsuetudine polleret. Et ī sebaste ciuitate cappadocie. xp̄iani ī ep̄m eū elegerūt. Is ad vitādū rabieꝫ ꝑsecutiōis intrauit speluncā cuiusdā mōtis cōuenerūt ad eū bestie q̄s sanauit. corui q̄ꝫ alimoniā ei deferebāt. q̄d cū p̄sidi nūciatū fuisset eū adduci iubet. in via miracula faciēs: filiū cuiusdā mulieris ī extremis laborātē ꝓpter os piscis trāsuersuꝫ in gutture eiꝰ eo tāgēte liberauit. post carceres cū sacrificare renuit: imꝑauit eū ligno suspēdi ⁊ carnes eiꝰ ferreis pectinibꝰ laniari. Septē aūt mulieres xp̄iane sanguineꝫ excipiebāt: q̄ postea decollate fuerūt. Blasius q̄ꝫ cuꝫ duobꝰ puulis filijs haꝝ mulieꝝ capite truncatus est.

Quintinus

Maximilianus ep̄s ⁊ martyr

Juliana v̄go p̄clarissima natiōe comēsis: hoc ipso tꝑe: apud comū cisalpine gallie vrbē capta martyriū seuissimū ꝑtulit: q̄ spōso suo eleusio p̄fecto vrbis cū ꝓ noīe xp̄i ad oīa supplicia se offerret. p̄mo cesa virgis a septē militibꝰ nolēte sacrificare diane ꝑ capillos septē horis suspēsa q̄ppe cū varia tormēta ꝯstātissime ꝑtulisset: postea palā cū diabolo ꝯflixit. ⁊ de ipso clarissime triūphauit. Indeq̄ꝫ flāmas igniū ⁊ ollā feruētē suꝑans ⁊ rotā ferreā cum acutis gladijs palmā martyrij capitis obtruncatione. 14. kalendas Marcij adepta est.

Juliana

Primꝰ ⁊ felicianꝰ romani viri religiosi hac ꝑsecutione a pōtificibꝰ temploꝝ apud diocletianū accusati ferro vincti in carcerē recluduntur quos angelus dn̄i ꝯsolatꝰ est: deinde ad herculis phanū ꝑducti cum nollēt sacrificare: grauissimis penis sunt affecti. inde duxerūt eos extra ciuitatē via numētana miliario. 13. ferro vinctos post exq̄sita tormēta: tādē simul. 5. ydus Junij vite cursuꝫ gladio ꝯsūmauerūt. hoꝝ corpa nocte ad arcus numētanos iuxta arenariū christiani sepelierunt.

Pamphilus

Pamphilus grecus p̄sbyter eusebij cesariēsis necessariꝰ insignis quidē theologus sub hac ꝑsecutione testāte hieronymo apud cesareā palestine vrbē passus est. cuꝰ vitā idē eusebiꝰ tribꝰ voluminibꝰ egregie conscripsit. hic adeo diuinoꝝ voluminū cupidus fuit vt magnā partem libroꝝ origenis manu sua descripserit. quos diuus hieronymus in cesariensi bibliotheca tāta auiditate se legisse dicit: ac si cresi regis diuitias consecutus fuisset. passus est prima die Junij.

Ruffus ⁊c̄

Quintinus gallus miles a maximiano imperatore scd̄o kalendas nouembris martyriū pertulit gloriosum. cuius corpus post quinq̄ꝫ ⁊ quinquaginta annos angelo reuelante incorruptū repertū fuit.

Ruffus clarissimus miles romanus a diocleciano cū omni domo sua multis plagis affectus xp̄i martyr efficitur. Et cum innumerabiles extincti sunt famosiores cōmemorare libuit.

Anno mundi.5483. Anno xpi.284.

Marcellinus papa natione romanus patre ꝓiecto diocletiani τ maximiani tꝑibus fuit post gaium pōtificez: hic sexto pōtificatus anno iā diocletiani ꝑsecutione seuiente a carnificibꝰ captꝰ: ad sacrificia gentiū ductus: cū minis instarent carnifices vt thura dijs exhiberet: metu ꝑterritus deos alienos adorauit. quo facto haud multo post in se reuersus habito ꝯcilio centū τ.lxxx epoꝝ in sinuessa vrbe campanie: eo τ marcellinꝰ squalidus τ puluerulentꝰ ac cilicio indutus ꝓficiscit᷑: petitqꝫ vt sibi ꝓ incōstātia debita pena tribuat᷑: qui eum dānaret in tāto cōcilio nemo vnꝰ inuentꝰ est. Cum dicerent oēs: ea ferme rōne petrū peccasse. ac flendo peccati penā luisse. Redijt romā marcellinꝰ. iratus diocletianum adijt hoīezqꝫ increpat q̄ se impulerit dijs gentiū īmolare. Ducit᷑ ad martiriū diocletiani iussu marcellinꝰ cum claudio: cyrino antonino xpifidelibus. Intereūdū v̄o marcellū ꝑsbꝛuz admonet ne diocletiāi ꝓceptꝭ obtemperet ī rebꝰ maxīe ad fidē ꝑtinentibꝰ: neue corpꝰ suuz sepulture traderet qđ dixerat ob negatū saluatorē se id neqꝫ mereri horū aūt simul interēptoꝝ corꝑa diocletiani iussu ad dies.vi.τ.xxx. insepulta iacuerūt via publica. vn̄ petri apl'i iussu q̄ marcello ī somnis apparuit via salaria cimiterio priscille sepeliunt᷑ sexto kal'.maias.sedit aūt annis.ix.mēses.ij. diebus.xvi. Vacat tum sedes dies quinqꝫ τ viginti.

Cōciliū cētū τ.lxxx.epoꝝ ī sinuessa vrbe cāpanie

Anno mundi.5493. Anno xpi.294.

Marcellus papa natione romanꝰ patre bn̄dicto ex regione vie late a cōstātio τ galerio vsqꝫ ad maxentiū ꝑuenit. Is licet multoꝝ turbinibꝰ vexatꝰ diuino tn̄ cultui intentꝰ: cōstituit ne quis generale cōciliū celebꝛare posset sine speciali sedis apostolice autoꝛitate. Priscillā qꝫ matronā romanā eiꝰ suasu impulit cimiteriū suis sumptibꝰ via salaria cōstruere. titulos quiqꝫ τ viginti ī vrbe roma cōstituit. quasi dioceses ad cōmoditatē baptismi: et opportunitatē eorum q̄ ad fidē ex gentibꝰ quottidie veniebāt. Cōsultū iri: τ eo modo sepulturis martiꝝ videbat. Annis aūt quiqꝫ sedēs menses sex diebꝰ vno τ vigīti. Maxencius v̄o vbi lucinā matronā instituisse eccl'iaz dei rerū suaꝝ heredē intellexisset. iratꝰ τ mulierē relegauit ad tp̄s. et Marcellū captū impellere minis conatꝰ est. vt τ episcopatu se abdicaret. τ xp̄ianū nomē deponeret. quē vbi cōtemnere sua ꝓcepta vidit. ad custodiēda aīalia eū misit vbi nec orōes nec ieiunia ꝑtermisit. parrochiasqꝫ epl'is gubernabat. a clericis liberatꝰ: iterato in stabulum seu cacabalum. Maxentiꝰ iratus eum redigit. vbi cū fede τ īcommode habitaret. pedoꝛe et situ moꝛtuus est. Vacat eiꝰ moꝛte romana sedes dies.xx.

Eusebiꝰ papa natiōe grecꝰ. p̄re medico: pōtificatū adijt Cōstātino τ Maxentio imꝑantibꝰ. Cōstituit ne ꝓphani in iudiciū suū epm vocare ꝑsumāt. Is duz ī papatu viueret crux dn̄i inuēta est q̄nto nonas maij. hereticos qꝫ idē pōtifex recōciliauit imposita tantūmodo manu: Habita aūt semel rome sacroruz oꝛdinū mēse decēbꝛi. cū ꝑsbꝛos.xiij. diaconos tres. epōs.xiiij. creasset: rome moꝛit᷑. τ in cimiterio Calixti via appia sepelit᷑ sexto nonas octobꝛis. Sedit autem annis sex. mense vno: diebus tribus. Licet alij hystoꝛici de annis varie sentiant. Vacat tum sedes diem vnum.

Melciades papa natiōe apher. Maxētij licinij maximi tꝑibꝰ fuit. Vir sane sctītate τ sciētia multū insignis. Qui vt erat grauitate ꝑclarꝰ. Cōstituit ne q̄s vnqꝫ aliqua suspitiōe: aut an verā ꝓbatiōz cōdemnaret᷑. Eius qꝫ institutū fuit. ne die dn̄ico: neqꝫ quīta feria ieiunaret᷑. qꝛ hos dies pagani q̄si sacros celebꝛant. Multa qꝫ in oblatiōibus faciēdis ꝯstituit: qđ Manicheoꝝ heresis ī vrbe romanū maxime inualescebat. His aūt ꝑ actis maximini iussu martyrio coronatur. idem fatum subiere: et petrꝰ Alexandrinus epūs et Lucianus anthiocenus presbyter romanus. Alijqꝫ complures episcopi et sacerdotes. Sepultꝰ est autem Melciades via appia calixti crypta. quarto ydus decembꝛis. Sedit annis quatuoꝛ menses septem. diebus.ix. Vacat tum sedes dies xvij.

Linea Rūmoꝝ pontificum

Marcellinus

Marcellus

Eusebius

Melciades

COnstātius ⁊ Galerius abdicātibus se ab imperio diocleciano ⁊ maximia no imperij gubernacła suscipientes. ꝓuīcias inter se partiti sunt. Cōstantius igr̄ ⁊ Galerius augusti creati sunt: Diuisusq̄ȝ est inter eos ita romanus orbis Nam galerius illiricū Asiā ⁊ orientez sortitus est. Cōstantius vo singulari moderatiōe vsus. Gallia tantū ⁊ hysp ania cōtentus fuit. Licet ⁊ ei italia sorte obtigerit. Cōstantius em̄ cōtentus dignitate augusti italie atȝ affrice admīstrāde sollicitudinē recusauit. Uir egregiꝯ ⁊ pſtātissime ciuilitatꝭ: diuitijs ꝓuīcialiū ac pꝰuatoꝝ studēs. fisci cōmoda nō admodū affectās: dicēsq̄ȝ melius publicas opes a priuatis haberi. q̄ȝ intra vnuȝ claustruȝ reseruari. Adeo aūt cultus modici vt cū feriatis diebus se cū amicis numerosioribus esset epulandū. priuatoꝝ ei argēto hostiati petito triclinia sterneret. Hic nō modo amabilis. sed etiā venerabil' gallis fuit. pcipue quod diocleciani suspectā prudētiā. et Maximiani sanguinariaȝ temeritatē imperio eius euaserāt. Fuit aūt cōstantiꝯ hic Claudij scōi ex filia nepos. quē vt Dioclecianꝯ imꝑator vna cū Galerio sibi affinitate ⁊ beniuolētia cōiungeret Theodorā maximiani ꝑuignā ei vxorē dedit. Ex qua postq̄ȝ sex filios suscepisset eā repudiauit: q̄ repudiata Helenā angloꝝ regis filiā captiuā vxorez duxit. Cōstantiꝯ cū humanissime gubernasset. Cōstantio ex helena suscepto Boraci in brittānia pꝛīcipatus sui anno tredecimo morit̄. Atq̄ȝ ī diuos summo omnium consensu refertur ob eius mansuetudinē ⁊ clementiam.

GAlerius vir ⁊ probe moratus. et egregiꝯ in re militari. Cū italiā quoq̄ȝ sinente constātio admīstratiōi sue accessisse sentiret. Cesares duos creauit videlicet Maximianū quē orienti ꝑfecit. Et Seuerū cui italiaȝ dedit. Ipē illirico cōmoratꝯ est. Retinuit em̄ illiricū. quod ea barbaros hostes populi ro. iter facturos sentiebat. Maximianꝯ aūt herculius spe recuperādi imperij ad spem erectus resumēdi fastigij qd̄ inuitꝯ amiserat romaȝ aduolauit ex solitudine lucanie. quā sedem priuatꝯ elegerat ī agris amenissimis cōsenescēs. Dioclecianūq̄ȝ etiaȝ ꝑ litteras adhortatꝯ est. vt depositam resumeret potestatē quas ille irritas habuit. Cōtra hos motꝯ missus a galerio Seuerꝯ romā cū exercitu venit. dū vrbē romam obsidet fraude militū. qui cū Maxentio sentiebāt circūuentꝯ: fugiens. demum rauēne occidit̄. Paulū etiā abfuit. qn̄ Maximianꝯ pater militū beniuolentiam pollicitatōibꝯ ⁊ largitōne querēs a filio Maxentio occideret̄. Is aūt ī gallias ad cōstantinū generū ꝓfectꝯ. dolo cōposito tanq̄ȝ a filio esset expulsus moliens aūt cōstātinū reperta occasiōe īterficere. qui ī gallijs ⁊ militū ⁊ ꝓuīcialiuȝ iā fauore regnabat. Cesis frācis atȝ alamanis captisq̄ȝ eoꝝ regibꝯ. de tecto ꝑ faustā eiꝯ filiā dolo que reȝ oēm marito apuit: fugiēs. ac massilie herculiꝯ ꝓfugit. ibiq̄ȝ oppſsus suoꝝ sceleꝝ penas tandē luit: vel seipm (vt q̄daȝ volunt desperatꝭ rebꝯ.) interfecit: a Galerio aūt liciniꝯ imꝑtor factꝯ mors galeriuȝ cōfestim secuta est.

LIcinius imꝑator factꝯ est. ex Dacia oriundꝯ a Galerio in partē imperij recipit̄ ꝓpter eiꝯ in re militari ꝑꝛestantiā: notusq̄ȝ galerio antiqua cōsuetudine. Et in bello qd̄ aduersuȝ Narseū gesserat laboribꝯ strēnuus ⁊ officijs acceptꝯ Cōstantinꝯ tn̄ vir ingens pꝛīcipatuȝ totiꝯ orbis affectās. Licinio belluȝ intulit. q̄ȝuis necessitudo illi ⁊ affinitas cuȝ eo esset. Naȝ soror eius cōstantia nupta Licinio erat. Ac pmo euȝ in pānonia. scd̄o ingēti apparatu belluȝ apd̄ Cibalias instruentē repentinꝯ oppſsit. omīq̄ȝ dardania mesea macedonia potitꝯ īnumerosas prouīcias occupauit. Uaria deinceps inter eos bella ⁊ pax recōciliata ruptaq̄ȝ est. postremo liciniꝯ nauali ⁊ terrestri ꝑlio victꝯ apud nicomediā se dedit. ⁊ contra religiōȝ sacramēti Thessalonice ꝑuatꝯ occisus est. Hic liciniꝯ annuȝ domīationis fere pꝯ quītūdecimuȝ vite ꝓxime sexagesimuȝ occidit̄. auaricie cupidie omniuȝ pessimꝯ. neq̄ȝ alienꝯ a luxu venereo. Asper admoduȝ aut mediocriter impaciens. infestꝯ lr̄is quas ꝓpter insciciā īmodicā virus ac pesteȝ publicā nomīabat ꝑcipue forensez industriā. Agaribꝯ plane ⁊ rusticātibꝯ. qd̄ ab eo genere ortꝯ alitusq̄ȝ erat satis vtilis ac milicie custos. ad veteꝝ instituta seuerissimꝯ. Spadonuȝ et aulicoꝝ oīm vehemēs dn̄ator. tineas soricesq̄ȝ pallacij eos appellans.

MAxentiꝯ (cuȝ cōstantiꝯ mortuꝯ Cōstantinꝯ filiꝯ eiꝯ in brittānia creatꝯ est imꝑator. ⁊ in locuȝ pr̄is exoptatissimꝯ moderator accessit) Rome augustus nunccupatꝯ est: Rome em̄ ꝑtoriani excitato tumultu Maxenciuȝ herculij filiuȝ. qui haud ꝓcul ab vrbe ī villa publica morabat̄ augustuȝ nunccupauerīt. Uir sane seuissimꝯ ⁊ xp̄ianoꝝ acerrimꝯ ꝑsecutor. lr̄aꝝ tn̄ amator. inter cetera sue crudelitatis oꝑa magica arte pl'imuȝ delectabat̄. Quīto tn̄ cōstantinꝯ imperij sui anno belluȝ aduerſꝯ Maxēciuȝ ciuile cōmouit. Copias eiꝯ multis ꝑlijs fudit ipm postremo rome aduersus nobiles oībus exitijs seuientē apud pontē miluiuȝ vicit. Italiaq̄ȝ est potitꝯ. vt duȝ ꝑ dolore suaꝝ fraudū oblitꝯ pontem ad decipiendum hosteȝ structuȝ decipulis transit. cuȝ magna parte suoꝝ satellituȝ submergitur.

Linea Imperatorum

Constantius

Galerius

Seuerus Maximianus

Licinius

Maxentius

Hij prescripti imꝑatores Cum constantinū videbāt apud omnes magno esse in ꝑcio. xp̄ianis aliq̄ tēpe parcebant. Maxentius tn̄ milites clanculū mittebāt qui obuiū queq̃ cederet. Arte quoq̃ magica delectatus: grauidas maxīe vero xp̄ianas funestis sacris adhibitas scīdebat infantū causa: quoꝝ cineribus in magia vtebat᷑. ut ostenderet tyrānidē seruari etiā ꝑ nephas posse. Simili vesania ⁊ crudelitate. Maximianus quoq̃ in oriēte vtebat᷑. Qui magoꝝ mg̃ris ⁊ malaꝝ arciū doctorib⁹ ꝑmia etiā decernebat. augurijs. diuinatoībus fidē prestās. Seuior ceteris in xp̄ianos hec oīa cōtemnētes est habitus. Uetera aūt delubra renouari ac more veterū sacra dijs exhiberi iubet. Is vero Maximinus diuina vltione inflatis subito visceribus. supperatisq̃ intestinis ita distendit᷑. vt inter se ⁊ putridū cadauer nil interesset: scatētibus vndiq̃ vermib⁹. ⁊ tabo serpēte. tanto pedore vt sustineri fetor nō posset. grauissimis tandē morbis diucius cruciatus. viuēdi finē tandē fecit. homo seuus ac varius. nūc em̄ in xp̄ianos. nūc ꝓ xp̄ianis agebat. hoc volebant eius merita. Cū loco maximiani a Galerio quoq̃ maximin⁹ in oriēte cōstitutus cesar vir cruentissim⁹ consimili crudelitate ea in regione cōtra xp̄ianos vtebat᷑. ꝓpter quā multi enecabant᷑. Unde ⁊ multi ex superioribus martiribus coronati martirio fuerūt. Aliquos quoq̃ q̄ in precedenti ꝑsecutiōe ⁊ nunc seuiente passi sunt subiungemus.

Cristina

Cristina virgo celeberrima sub p̄dicta ꝑsecutiōe maximiani in Tiro passa ē. Hec nobilissimis orta parētibus. cū pulcherrima esset ⁊ a plibus in coniugiū peteret᷑. parētes in turri posuerūt. vt dijs culturā virgo ꝑsolueret. A spū aūt scō edocta ydola abhorrebat. que cū intellexit. cū minis eā auertere nō posset. Iussit eā expoliari ⁊ a duodecī viris cedi. deīn in carcerē mitti. ⁊ postea vngulis radi ⁊ mēbra ei⁹ tenera dirūpi. Cristina aūt de carnib⁹ suis accipiēs in vultū patris ꝓiecit dicēs. Accipe tyrāne ⁊ carnē a te genitā comede. Irat⁹ pr̄ eā in rotā imposuit ⁊ ignē ⁊ oleū supposuit. sed flāma exiliēs mille quīgētos occidit q̄ pr̄ magicis artibus ascribebat. p̄cepit vt grādi lapide ad collū ei⁹ ligato in mare nocte precipitaret᷑. Quā angeli assumūt ⁊ xp̄s eā baptizauit ⁊ reducta fuit in terra. Tandez post varia tormēta ⁊ mamillaꝝ abscisionē. Julian⁹ sagittas ī cor ei⁹ duas ⁊ vnā in lat⁹ direxit. Sicq̃ cū palma martyrij ad celū gl'iosa ascendit.

Menna miles

Menna miles egiptius nobilissimis ort⁹ natalib⁹ ꝑ hec tp̄a ī Scythia metropoli phrigie salutarie passus est. Nā postq̃z hic celesti regi in heremo secreta cōuersatiōe studuit militare. ad publicū ꝓcedens: se xp̄ianū esse libera voce declarauit. Qd̄ audiēs pyrrh⁹ dux misit eū apprehēdi ⁊ suis aspectib⁹ p̄sentari. Cui dixit sacrifica dijs ⁊ omia que ꝑ ignorātiā gessisti ignoscent᷑ tibi. q̄ cū obtempare nollet. eo iubēte tam diu neruis ⁊ diris cruciatibus cesus est. donec platee locus sanguine ipius fedaretur. Deinde in eculeo leuat⁹ lāpadibus adurit᷑. Deinde deposit⁹ ligatis manib⁹ ⁊ pedibus ꝑ sudes ferreas trahi p̄cepit. Qui oībus in rebus ⁊ cruciatib⁹ vsq̃ ad finē in laude ⁊ ꝯfessione oīpotētis dei imobilis ꝑmāsit. Deniq̃ data sentētia gladio aīaduerti iussus fuit. Cui⁹ corpus cū igni traditū fuisset e medio a xp̄ianis furtiī ereptū mūdis lintheamīb⁹ debita veneratione in cimiterio. 3. ydus nouēbris cōditus est. Postea in cōstātinopolī translatū digno honore veneratū fuit.

Julianus

Saturninus

Victor

Susanna

Iulianus quidā genere anthiocēsis. vir xp̄ianissimus apud romanā vrbē in hac ꝑsecutōe p̄fata crudelissime passus est. cū Basilissa virgine hoꝝ duoꝝ mire legunt᷑ passiones. cū quib⁹ fuit venerabilis multitudo sacerdotuz. et ministroꝝ eccīe xp̄i. q̃ ꝓpter īmanitatem ꝑsecutiōis ad eos cōfugerat: cōcremata est. Post quos etiā Antoni⁹ p̄sbiter et Anastasius ⁊ celsus puer vna cū matre ⁊ alij cōplurimi qui oēs. 5. ydus ianuarij mortē ꝑtulere.

Victor mediolanēsis ciuis a p̄meua etate xp̄ianus hiis temporib⁹ cū in castris Maximini augusti milicie deseruiret. ad ipm tanq̃z xp̄ianus ꝑducit᷑. Et cū compelleret᷑ ydolis īmolare. cōstanti aīo recusauit. ꝓpter qd̄ grauiter cedi iussus est: Et cū deo ꝓtegente doloris expers efficeret᷑. plūbo bulliēti ꝑfundit᷑. et cuz nil etiā ex hoc penit⁹ lederet᷑ iubente Maximiano octauo yd⁹ may capite cesus est.

Saturninusq̃ presbyter ⁊ Sisinius diacon⁹ rome cōprehensi in carcere diu marcerant᷑. Indeq̃ exhibiti ob cristi confessionē a p̄fecto vrbis in eculeo leuant᷑. ⁊ ibidez neruis attractant᷑ ac fustibus scorpiōibusq̃ grauissime cedunt᷑. nouissime cū adhuc superuiuerēt gladio trūcati sunt. Quoꝝ corpa via salaria sepulta fuerunt.

Susanna virgo sanctissima natione dalmatea nobilissimis orta natalibus Layq̃ pape neptis sub hac persecutiōe Rome. 3. ydus augusti capitis obtruncatione martirium compleuit.

Catherina

Catherina p̄clarissima ꝟgo egypciaca his tp̄ib⁹ floruisse ꝛ martyriū ptulisse ei⁹ tradit historia: post imperium diocleciani sub maxentio filio maximiani herculij. hec scītissima virgo generoso sanguīe orta. cui⁹ pater noīe costus in vrbe alexandria rex fuit. a quo ꝛ sī ī iuuenili etate p̄re rege a quo magnū p̄rimoniuz accepit orbata fuit: nō tn̄ inter diuiciarū delicias ocio ꝛ mollicieī feminee dedita sed tanta reꝝ peritaꝝ scīa predita legit̄ vt mirabile visum sit in tam tenera etate qđ certamen disputationis susceperit. hec diuinissima virgo ab heremita de xp̄o edocta ac spōsa ei⁹ affecta in paterna domo apud alexandriā existens feruēte adhuc diocleciani ꝑsecutione ꝛ maxentio cesare ibidē existente cū quosdā xp̄ianos flentes metu mortꝭ ꝯspexisset: ad ꝓphana sacrificia impelli. etatis q̄z. xviij. ānoꝝ ad ꝯspectū maxencij audēter accessit. arguēs eū de vana cultura deoꝝ ꝛ eū de crudelitate duri⁹ increpauit. Jussit eā ad pallatiū duci ꝛ oī diligētia custodiri. Expleto sacrificio post longā cocertationē cū de ei⁹ eloquētia ac sapīa miraret̄. quīquaginta ph̄os vocauit qui ab eo victi ꝛ in fide cōfirmati eos oratores cōburi precepit. Jussitq̄ȝ eā in obscurū carcerē recludi p dies duodeciz fame cruciari. Cui angelus dn̄i apparēs ait. Cōstāter age grata deo puella: qꝛ tecū est dn̄s: p te multi cōuersi ad xp̄m cū palma martyrij introibūt. porphiriū deinde maxencij necessariū cū ducētis militib⁹ ac ipsi⁹ cesaris vxorē atq̄ȝ alios vtriusq̄ȝ sexus doctrinis iugo xp̄i subdidit: ꝛ ad celestia regna p martyriū p̄misit. Jnde rotaꝝ gladijs attonita: tēpestas subito ꝑfregit: ac plures lesit. Tandē obtrūcatione capitis martyrij coronā adepta est. in loco passionis orauit vt oēs auxiliū sentiāt q̄ meoriā passionis ei⁹ fecerint. Decollata lac e corpe eius emanauit. Cuius quidē sanctissimū corpus angeli rapiētes ad montē synai distantē p. xx. dietas detulerunt: diuinis obsequijs honorifice sepelierunt. Passa circa annos dn̄i. cccx. cuius natale celebrat̄. 8. kal̄. decembris.

Sophronia quoq̄ȝ a maxentio sepius de stupro appellata: cum diutius vitare periculum non posset: seipsam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobi⁹ ꝛ alij

Arnobius affrican⁹ clarissim⁹ ph̄s ꝛ orator disertissim⁹ Lactantij firmiani p̄ceptor his tpibus (lz valde senex) etiā in precio magno habitus fuit qui cū apud affricā rhetoricā florētissime docuisset etiā aduersus gentes cōplurima edidit volumina. Lucianus quoq̄ȝ eloquētissim⁹ vir ꝛ nicomediensis eccl̄ie presbyter p hoc temp⁹ cū nōnullos breues de fide edidisset libellos: ꝛ ad diuersos ep̄las multas. ac etiā in sacraꝝ l̄raruz studio multū laborasset in helinopoli bythinie vrbe ꝓ xp̄o martyriū cōstanti ꝑtulit aīo. Jacobus item cognomēto sapiēs nisibine persarū vrbis ep̄s: multa p hec tp̄a composuit. que vigintisex voluminibus comprehendunt̄ videlz de fide cōtra hereticos: de gentiū ꝯuersione de regno persarū ꝛ de ꝑsecutione xp̄ianoꝝ. Obijt deniq̄ȝ (hieronymo teste) constancij principis tandem temporibus.

Lactantius

Lactantiū insup firmianū ph̄m ꝛ oratorē eminētissimū arnobij predicti ph̄i discipulū hisdē tpibus floruisse ꝛ magni p̄cij ꝛ noīs fuisse cōstat: eo q̄ cū nichomedie rhetoricā doceret: a diocletiano augusto ꝓpter virtutes ac scīe magnitudinē vocat⁹ cuz flauio grāmatico romā deuenit: vbi cū p aliqđ tēpus docuisset tandē ob discipuloꝝ penuriā in extremā paupertatē deuenit. Quaobrē ad scribēdū ꝛ cōponēdū libros se cōtulit. in qua q̄dē re etiā multū valuit. Jpse em̄ secūdus post ciceronis tp̄a ea in disciplina habebat̄. Demū in extrema senectute ꝯstitut⁹ cesaris crispi filij cōstantini p̄ceptor ī gallia datus est. Perfecit aūt opa de diuinis institutionib⁹ aduersus gentes. De ira dei ꝛ formatione hoīs. ad demetriū auditorē suū. ad probum ep̄lis. ad asclepiađ. de persecutione. Simposiū dū esset adolescēs. etiā odepericū de affrica vsq̄ȝ nicomediā exametris versib⁹ ꝛ alia laude digna.

Eusebius ep̄s

Eusebi⁹ cesaree palestine ep̄s q̄ ob pāphili martyrꝭ amicitiā pamphili nomē accepit. eo q̄ cū eodē pamphilo diuine bibliothece inuestigator diligētissim⁹ extiterit: vir quidem memoratu dignissim⁹ p hec tp̄a tuz multaꝝ rerum pericia tuz ingenio mirabili ꝛ apud gentes ꝛ apud xp̄ianos inter ph̄os p̄cipuus ꝛ nobilissim⁹ habitus est. hic cū aliq̄n arriana heresi laborasset ad nicenā synodū accedēs spūsancto inspirat⁹ patruz sn̄iam secut⁹ est. ac deinceps vsq̄ȝ ad mortē sanctissime cuz orthodoxa fide vixit. fuit aūt ī diuinis scripturis studiosissim⁹. ac bibliothece diuine cuz pāphilo martyre diligentissim⁹ inuestigator. multa eisdē tp̄ibus scripsit: maxīe vero libros euāgelice ꝑparatiōis: eccl̄iastice historie ī porphiriū xp̄ianoꝝ hostē acerrimū: Apologias item sex ꝓ origine cōposuit. De vita pomphili martyrꝭ a quo ob amorē cognomentuz accepit libros tres. Jtez cōmentarios eruditissimos in centuz ꝛ q̄nq̄ginta psalmos. Preterea vt legit̄ oīm ꝓuinciarū cuz multos sctōꝝ martyruz passiones ꝛ cōfessoꝝ vitā ac virginum cognouisset. viginti libros de eisdem sanctis scriptitauit. hoc ideo: ꝛ p̄cipue euangelicā preparationem. cum apud gentes precipuus haberetur paternā deorum religionem ob veritatis amorem cōtempsit. Scripsit quoq̄ȝ cronicoꝝ historiā a primo anno abrahe vsq̄ȝ ad annum dn̄i. ccc. quam diuus hieronymus prosecutus est. Fuit deniq̄ȝ eusebius hic post conuersionē cōstātini magni eidem quoad vixit multa beniuolentia coniunctus.

Anno mundi.5513. Anno christi.314.

Siluester papa natione romanꝰ patre ruffino post melciadē pontificē cōstātini tpibꝰ fuit. anno ab vrbe cōdita millesimo nonagesimoprimo vir vtiq̨ diuinꝰ: aspectu scꝫ angelicus: sermone nitidus: corpe decorus. ope sanctꝰ ↄsilio magnus ⁊ maturus fide catholicus: spe patiētissimꝰ ac oīm caritate diffusus. Cui tantā dn̄s cōtulit grām vt nō modo a xpianis: verū ⁊ a gentilibus miro colereť affectu. Hic nāq̨ baptizato ↄstantino ⁊ pluribꝰ donatus ac ecclesijs pace reddita: multa ad cultū diuinū spectātia constituit. primo vt chrisma ab epo tm̄ cōsecrareť. vt epi baptizatū signarēt. ppter hereticā suasionē. vt baptizatū chrismate liniat p̄sbyter occasione mortis. addit p̄terea. laicus clericū in iudiciū ne vocet. Clericus causas ī curia ne agat. nec an̄ iudicē secularē causam dicat. Presbyter celebraturus neq̨ serico neq̨ panno tincto vtať: ꝫ lineo equidē albo. Sic ī albis celebrandū esse dicebat queadmodū ī linea syndone ⁊ alba xpi corpꝰ sepultū fuit. Gradꝰ q̃ꝫ in ordinibꝰ ecclīasticis ↄstituit vt vnusquisq̨ vno tm̄ ordine ↄtentus sit. ⁊ vnius solū vxoris vir. Hic aūt sanctissimꝰ pōtifex cū floruerit miraculis inter cetera sua memorāda ferť romanā vrbem a draconis pestilentia liberasse. Demū vbi ex sacris ordinibus septies mense decembri habitis presbyteros duos ⁊. xl. diaconos sex ⁊. xxx. epos quinq̨ ⁊ lx. creasset. Moriť ac sepeliť in cimiterio priscille via sallaria tercio ab vrbe miliario pridie kal. Januarij. Sedit aūt annos tres ⁊. xx. mēses decem. dies vndecim. Vacat tum sedes dies. xv.

Anno mundi.5533. Anno christi.334.

Marcus papa natione romanus patre prisco post siluestrū cōstātini tpibꝰ fuit: vir bonꝰ ⁊ xpiane religionis amator qui pōtificatu suscepto ad curā xpiane religionis couersus instituit vt eps hostiēsis a quo romanꝰ cōsecratur pallio vtereť. voluit p̄terea diebꝰ solēnibꝰ statim post euāgelium simbolū a clero ⁊ populo magna voce decantari. ⁊ eo modo quo fuerat in niceno ↄcilio declaratū. Duas itē ecclesias rome cōdidit vnā via ardeatina in qua ⁊ sepultꝰ est. Alterā ī vrbe roma ad palatinas q̃s q̄dē ↄstātinꝰ mūeribꝰ exornauit ⁊ auxit Js posteaq̨ ex sacris ordinibꝰ bis mēse decēbri habitis diaconos p̄sbros ⁊ epos creasset. moriť ac sepeliť in cimiterio balbina via ardeatina: tercio nōs octob. sedit aūt annis duobꝰ: mēsibꝰ octo: diebꝰ. xx. Vacat tuꝫ sedes dies. xx.

Anno mundi.5535. Anno christi.336.

Julius papa natione romanꝰ patre rustico tpibꝰ constātij fuit mirande sctitatis vir ⁊ doctrine. Js arriana inualescēte pfidia: multis incōmodis vexatꝰ a cōstante cōstantini filio exilio dānatus. In tanta aūt reruꝫ pturbatione tandē post menses decē romā ab exilio redijt nec destitit orietales epos reprehendere maxime ṽo arrianos q̄ in iussu romani pontificis anthiochie cōciliū indixerāt: cū id sine eius auctoritate fieri nō posset. Omissis his cōtentionibꝰ duas basilicas edificauit vnā iuxta foꝝ romanū. aliā in transtiberina regione Tria item cimiteria exstruxit: vnū via flāminea: aliud via aurelia: tercium via portuēsi. Cōstituit p̄terea ne sacerdos alibi q̃ꝫ apud iudicē ecclīasticū diceret: Voluit itē vt qui iudicē haberet suspectū romanā sedē posset appellare. ⁊ vt oīa ad ecclīam ptinētia p notariū aut p primiceriū notarioꝝ ↄscriberenť. hos hodie (vt arbitror) pthonotarios vocamꝰ. Julꝰ ṽo cū ex sacris ordinibꝰ ter mēse decēbri ī vrbe habitis p̄sbros. xviij. diaconos tres: epos nouē creasset. moriť ac sepeliť via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe roma miliario tercio. pridie ydus augusti. Sedit annos. xv. menses duos: dies sex. Vacat tuꝫ sedes dies quinq̨ ⁊ viginti.

Anno mundi.5543. Anno xpi.344.

Liberius papa natione romanꝰ: patre augusto cōstantij ⁊ cōstātis tpibꝰ fuit. huiꝰ tpe ↄcilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pelluntur. Preterea ṽo cū in synodo ariminēsi orietales sacerdotes callidi hoīes ⁊ acuti occidentales simplices ⁊ imperitos argumentis ac fallacijs cōuincerent quā disputationē p̄termittimꝰ xpm eni cū p̄re homousion esse negabāt. hoc aūt q̄ primū liberiꝰ pōtifex aperte impugnabat q̄q̨ etiā athanasiū iubente imperatore dānare nolebat: in exiliū ab arrianis pelliť. atq̨ ita triēnio ab vrbe abfuit. At ṽo sacerdotes congregata synodo in liberij locum felicē p̄sbyterū virū optimū pontificē crearūt. qui statim octo ⁊. xl. epoꝝ cōuentu duos p̄sbyteros vrsaciū ⁊ valentē ab ecclīa seperarunt. Inde rogatu ⁊ precibus eorūdem constantius liberiū ab exilio reuocat ⁊ pulso felice liberiū introduxit. Pōtifex aūt tametsi cū arrianis sentiebat ecclesias dei q̃ꝫ diligenter exornauit maxime sepulchrū sancti agnetis: ⁊ basilicā quaꝫ de noīe suo fecit apud macellū lidie. Deniq̨ cū sacros ordines bis celebrasset rome moriť ac sepeliť via salaria ī cimiterio priscille. ix. kal. maij: Sedit ānos sex: ꝫm alios. xvj. men. iij. dies. 4. vacat sedes dies sex

Linea summoꝝ pontificum

Siluester

Marcus

Julius

Liberius

CONstantinꝰ magnus. ex obscuriori mr̄imonio filiꝰ Cōstancij augusti in Brittānia creatꝰ est imꝑator. Cū res publica a quattuor imꝑatoribus teneba͏̄t: cōstātino. Maxētio filijs augustoꝝ. Licinio ⁊ maximiano nouis hoībꝰ. Constātinꝰ tm̄ vir ingens: ⁊ oīa efficere nitēs: que aīo ꝑparasset. sic principatū totiꝰ orbis affectās. ceteros vt ꝑmissuz est vicit. Vir prio imperij tēpore optimis pricipibus: vltimo medijs coparādus: innumere in eo anī corꝑisq̄ virtutes claruerūt. militaris glīe appetētissimꝰ: fortūa ī bellis ꝓspera fuit. Nā etiā Gothos post ciuile bellū varie ꝓfligauit. Ciuilibꝰ artibus ⁊ liberalibꝰ studijs deditꝰ: affectator iusticie ⁊ amoris. Anno igit ab vrbe cōdita millesimo nonagesimo prio. dn̄i vero āno. ccc xxxix. sub hoc pricipe xp̄iani a tyrannis ante opp̄ssi nō nihil respirare icipiūt. Pacē em̄ petētibꝰ libēter dedit. liberalitate ⁊ gr̄a oīm sibi beniuolētiā compabat: multas leges rogauit. quasdā ex equo ⁊ bono superfluas abscidit. seueras nimiū emēdauit. Vrbē in Bizantij ruinis de noīe suo cōdens: eā rome magnitudine edificioꝝ: parē facere conatꝰ: secundā romā vocauit De qua in sequēti folio patebit. vt etiā littere sub equestri eiꝰ statua indicabant. Is igit tantꝰ pricepts oīa circūspiciēs vbi honestatē xp̄iane religiōis intellexit. Eā ita cōplexꝰ est vt iturꝰ ad bellū: nō alio q̄ȝ crucis signo vteret: qd̄ sereno celo duz in maxentiū tyrānū copias mouet: ⁊ viderat ⁊ adorauerat. Astātesq̄ȝ angelos audierat dicētes. Cōstantine: .qd̄ etiā fecit ⁊ tyrannos oēs a ceruicibꝰ populi ro. xp̄inoꝝq̄ȝ oīm depulit. Tantū itaq̄ȝ principez ac tam humanū nactus siluester: relicto Soracte monte: quo a tyrannis seuientibus relegatus fuerat (vel vt quidā volūt) secesserat romā veniēs: Constātinuz erga xp̄ianos bene animatū: promptiorē ad optime de eccl̄ia dei ꝓmerendū reddidit. Naz ⁊ pōtificibꝰ diadema aureū distinctū gēmis cōcedebat. Qd̄ quidem Siluester aspernatꝰ tanq̄ȝ religiose capiti mīme cōueniēs: phrygia mitra et candida tantūmodo ꝯtentꝰ fuit. A siluestro autē vna cū Crispo filio baptizat. q̄ȝq̄ȝ aliqui false dicāt eū vsq̄ȝ ad iordanē distulisse. Bellum tandē aduersus parthos moliēs qui iaz Mesopotamiā fatigabant. vno ⁊ trigesimo imperij sui anno: etatis vero sexto ⁊ sexagesimo apud Nicomediam in villa publica obijt. Denūciata mors eiꝰ etiā ꝑ crinitā stellā que inusitate magnitudinis aliquādiu fulsit. Eā greci cometam vocant. Atq̄ȝ inter diuos meruit referri.

COnstantiꝰ post morte Cōstantini magni p̄ris cū cōstantino ⁊ cōstante fratribus imperiū adeptꝰ: eoq̄ȝ tp̄e res romana sub vno Augusto ⁊ tribꝰ cesaribus. qd̄ nūq̄ȝ al's fuit. Is ergo successores filios tres reliquit. atq̄ȝ vnū fr̄is filium: Vez dalmaticꝰ cesar ꝓsp̄ria indole neq̄ȝ patruo ab similis: q̄ haud multo post facinore militari opprimit. Sinēte pociꝰ Cōstantō patrueli suo quā iubēte. Cōstantinū porro bellū fratri inferentē: ⁊ apud aquilegiā inconsultiꝰ ꝑlium aggressuz. Cōstancij duces interemerūt. ita res publica ad duos redacta est.

COnstans impiuz aggressus qd̄ aliquādiu strēnuū ⁊ iustuz fuit. Mox cuz ⁊ valitudine improspa ⁊ amicis prauioribꝰ vteret: ad grauia vicia ꝯuersus Cū intollerabilis ꝓuicialibus: militibus iniocūdus eēt. facciōe Maxencij occisus est. Obijt haud longe ab hyspania in castro cui helene nomē fuit. Anno imperij septio decimo: etatis trigesimo. Diuersa constācij fortuna fuit. A persis em̄ multa et grauia ꝑpessus: sepe captis opidis. obsessis vrbibus: cesis exercitibus nullū ei cōtra Saporē regē persaꝝ ꝓsꝑez bellum fuit. nisi qd̄ apud Singarum haud dubiā victoriā ferocia militū amisit. Post constantis necē Maxentio italiā affricaz gallias obtinente: etiā illiricuz nouas res habuit. Vetrauione adimꝑium cōsensu militum electo: quē grandeuū iam et cunctis amabilem diuturnitate et felicitate milicie ad tuēdum Illiricum principē creauerīt. virum ꝓbum et moꝝ veteꝝ et iocunde ciuilitatis. Sed a constātino qui ad vltionē fraterne necis belluz ciuile cōmouerat abrogatū est Vetrauioni imperiū. Rome quoq̄ȝ tumultus fuit Nepociano constātini sororis filiꝰ ꝑ gladiatorum manus imperiuz vindicante: qui seuis exordijs dignum exitium nactus est. Vigesimo enim atq̄ȝ octauo die a Maxentianis ducibus oppressus penas dedit. nō multo post apd̄ mursam maxentius ꝓfligatus est. Orieti mox cesar est datus gallus: maxentiusq̄ȝ diuersis ꝑlijs victus vim vite sue apud lugdunū attulit imperij anno tercio mēse septimo. Deinde in ciuilibus gestis gallus cesar occisus est vir nā ferox ⁊ ad tyrānidē ꝓnior si suo iure imꝑare licuisset. Siluanus q̄ȝ ī gallia res nouas molitus añ diē trigesimū ⁊ ipse extinctus est. Solus ī imꝑio romano cōstātius augustus fuit. Mox iulianū cesarē ad gallias misit patruelē suum galli fratrē qui ex constantio patris constātini fratre natus erat tradita in mr̄imoniū sorore. cū multa oppida barbari expugnassent qui breui ⁊ galloꝝ ⁊ germanoꝝ motꝰ virtute sua compescuit. Constantius inde particis bellis occupatꝰ in itinere obijt inter ciliciā capadociāq̄ȝ anno imperij octauo ⁊ trigesimo etatis quinto ⁊ quadragesimo vir egregie trāquillitatis placidus nimiꝰ ⁊ amicis ⁊ familiaribus credens.

Linea Imperatoꝝ Constantinus magnus

Constancius

Constantinus

Constans

CONstãtinopolis imperialis ac famosissima ciuitas: olim bizantiũ (vt supra scriptũ est) appellata. ⁊ cũ admodũ parua esset: eã postmodũ constãtinopolim noĩarũt. Constãtinꝰ enĩ imꝑator cognomine magnꝰ: dum statuisset imperij sedẽ ex vrbe roma in orientẽ trãsferre: quo faciliꝰ parthoꝝ excursationes cõpesceret. Tradũt aliqui autores in troadẽ ꝓfectũ: ibi regie vrbis fundamẽta iecisse: vbi quondam agamenon: ceteriqꝫ grecoꝝ principes aduersus priamũ fixere tentoria. Sed admonitũ in somnis a xp̄o saluatore locũ aliũ designãte: ceptũ opus (cuiꝰ diu mansere vestigia) infectũ reliquisse. atqꝫ in traciã nauigantẽ bizantiũ petiuisse. Cũqꝫ sibi locũ diuinitus ostensum dixisse: mox vrbem ampliasse: noua menia erexisse: sublimes excitasse turres magnificẽtissimis tũ priuatis: tũ publicis operibꝰ exornasse. Tãtũqꝫ illi decoris adiecisse: vt altera roma nõ imerito dici posset. Scriptores vetusti qui florentẽ videre: deorum potiꝰ in terris habitaculũ q̄ꝫ imꝑatoris putauere. Nomẽ vrbi nouã romã imꝑator indidit: sed vicit obstinatio vulgi: vt a cõditore potiꝰ Constãtinopolis vocitaret̃. Quã eiꝰ successores imꝑatores passim tũ publicis edibꝰ: tũ priuatis ciuiũ pallacijs ⁊ quidẽ sup̄bissimis exornare curarũt. Et adeo vt exteri eo venientes vrbis splẽdorẽ admirati: nõ tam mortaliũ q̄ꝫ celestiũ eã domiciliũ dixerint. Erant muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ crassitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cõmunita. Triangularẽ pene vrbis formã fuisse tradũt. Duas partes alluit mare. nec muri desunt: ad ꝓpulsandos nautales impetus idonei qđ reliquũ est ad terras vergens: post alta menia ⁊ antemuralia. ingẽti claudit̃ fossa. Habetqꝫ hec ciuitas vndecim portas: dignitatẽ ipsiꝰ pre se ferẽtes. quarũ noĩa hec sunt: aurea: pagea: sancti romani: carthasea regia: caligaria: xilina: bacmagona: phara: theodosia: ⁊ sylaca. Extãt in ea preter cetera magnificẽtissima edificia templũ Sophie iustiniani cesaris opus: toto orbe memorabile nongẽtis quondã sacerdotibꝰ celebratũ: mirabili ope: ꝓciosa materia cõstructũ. Ea deniqꝫ vrbs tanto splẽdore insignita fuit vt totiꝰ orientis columen: ⁊ vnicũ docte grecie domiciliũ habita fuerit. vbi tria magna cõcilia celebrata fuerũt: videlicet sub theodosio seniore: sub agathone papa: ⁊ sub iustiniano principe. Eam cũ thurci ꝓpter eiꝰ dignitatem diu exosam habuissent. Anno salutis nr̄e. 1093. a belzete quodã eoꝝ principe: cũ ingenti thurcoꝝ manu obsessam: deinde capta fuit. Inde galli cũ venetis ꝑ quinqꝫ ⁊ quĩquaginta annos possidere. postea palealogoꝝ clarissima familia genuẽsiũ ope a gallis ademit vsqꝫ in annũ. 1453. gloriosissime possedit. quo an-

Constantinopolis

no Machometes Ottomānus thurcoꝝ imꝑator eā cepit diripuitq̃. Sic nobilissima vrbs in manꝰ infide/liū venit. Ab eiꝰ cōditione. Mcxxx. vł circa. Tātoq̃ tp̄e paulo pluri senior roma steterat. qū p̄mo a gothis capta est Athalaricꝰ em̄ anno ab vrbe ꝯdita. Mclxiiij. romā irrupit. at hic ne basilice sctōꝝ effringeret edi-xit. Rabies aūt thurcoꝝ nil sanctū: nil mūdū: ī vrbe regia reliq̄t. sacratissīa eiꝰ tēpla machometee spurcicie dedicarūt. Legimꝰ thebanoꝝ res gestas: lacedemonioꝝ ⁊ atheniēsiū illustria facta: fuit corinthioꝝ nō cōtē-nēda respublica. clare olī micene: larissā potēs: pluresq̃ mēorabiles vrbes quoꝝ si nūc req̄ras muros: nec ruinas īuenias. Nemo solū in q̄ iacuerint queat ostēdere: sola ex tāta ruina vetustatis cōstatinopolis supa-bat: q̄ tm̄ mirabiliū opeꝝ: tm̄ armoꝝ: tm̄ lr̄arū: tm̄ glorie habuit: vt oīm ciuitatū damna: hec vrbs sola re-cōpēsare videref. Et licet post diuisuz imperiū siue trāslatū ad frācos sepe cōstātinopolis ī manꝰ hostiū ve-nerit: nūq̃ tn̄ basilice sanctoꝝ destructe: neq̃ bibliothece cōbuste: neq̃ despoliata penitꝰ monasteria. Itaq̃ māsit vsq̃ ī hūc annū vetuste sapīe apud ꝯstātinopoliz monumētū. Nemo latinoꝝ satis videri doctꝰ pote/rat: nisi ꝑ tempꝰ cōstātinopoli studuisset. Inde nobis plato redditꝰ. inde aristotelis: demostenis: xenophō-tis: thucididis: basilij: dionysij: origenis: ⁊ alioꝝ multa latinis opa (diebꝰ nr̄is) manifestata sunt. Nūc sub thurcoꝝ impio secꝰ eueniet: seuissimoꝝ hoīm: bonoꝝ moꝝ atq̃ litteraꝝ hostiū. Nūc ḡ ⁊ homero ⁊ pindaro menādro ⁊ oībꝰ illustriorıbꝰ poetis secūda mors erit. Nūc grecoꝝ phoꝝ vltimꝰ patebit interitꝰ. Innume-rabiles em̄ ex hac celeberrima vrbe in oī scīa atq̃ virtute ꝓclarissimi exiere viri: inter quos cognomēto io-hānes crisostomꝰ ipsiꝰ vrbis ep̄s. Atticus ep̄s cuiꝰ de virginitate liber extat. gennadiꝰ: cassianꝰ ⁊c̄. Et no-uissime emanuel crisoloras q̄ grecas lr̄as tp̄e cōstātiēsis ꝯcilij in italiā cū ingenti vtilitate retulit. Precisus est aūt nunc fluuiꝰ oīm doctrinarū. musarū desiccatus fons. Fateor multis locis apud latinos studia lr̄arū esse illustria. vt rome: parisius: bononie: padue: senis: perusij: colonie: vienne: salamātice: oxonie: papie: liptzk: ertfordie. Sed riuuli sunt oēs isti ex grecoꝝ fontibꝰ deriuati. A fonte precide riuū: ꝓcisus arescit. Nihil aūt sub luna ꝑpetuū. Quomodo aūt imꝑator thurcoꝝ machometꝰ aīo voluerat vrbē in medio thur-coꝝ esse sitam: que suo imperio nō pareret: suoq̃ nomini decus maiꝰ accedere posset: si eā vrbem expugna-ret: machinas bellicas admouit. ⁊ insultū magna vi in eā fecit atq̃ tandē expugnauit: vt h ec ciuitas in po-testatē venerat infideliū spurcissimoꝝ thurcoꝝ hoc infelici anno ⁊ vtriusq̃ sexus pe rsone cum imperatore paleogolo neci dediti fuerant. sub Friderico tercio imꝑatore oīa clarescent.

Sancta Helena

HElena mater cōstātini augusti femina incomꝑabili fide religione animi ac
magnificentia singulari ꝓcipua: quā quidē anglorꝝ regis filiā licet captiuā
Alij vt ambrosiꝰ stabulariā ⁊ humilē a pricipio fuisse dicūt. hec quippe baptiza-
to filio cū vidisset ꝓdigia a btō siluestro in filiū ⁊ ꝯ iudeos declarata: magnitudi-
ne animi mota ⁊ visis nocturnis: hierosolymā petijt: vt lignū crucis ꝑquireret.
Difficile id quidā erat: q2 ab antiq̄s ꝑsecutoribꝰ eo loci simulachrū veneris col-
locatū fuerat: vt xp̄iani venerē saluatoris loco adorarēt. At mulier religione ꝑci-
ta vbi locū ip̄m luderibꝰ purgasset: tres cōfuso ordine cruces repꝑit in vna inscri-
tio illa legabat tribꝰ linguis ih̄s nazarenꝰ rex iudeorꝝ. Astabat aūt macharīꝰ illiꝰ
vrbis tum ep̄s qui vnā ex his manibꝰ cū religione retinēs: verā esse dicebat. At-
tercia mulieri mortue admota eidē vitā restituit. Crux igit dn̄i inuēta est quinto
nōs maij. ⁊ ab helena exornata: ⁊ ī magna veneratione habita. Baptizat ⁊ iu-
das crucis inuētor quē postea mutato nōie Cyriacū vocarūt. Helena deinde edi-
ficato eo in loco tēplo vbi crucē repererat. Abiēs clauos quibꝰ xp̄i corpꝰ cruci af-
fixū fuerat secū ad filiū portat. horꝝ ille vnū in frenos equi trāstulit: q̄bus in ꝓlio vteret. Constātinꝰ quoqꝫ
motus edicto vetuit: ne deinceps quispiā tali supplicio vteret. Constātinus aūt magnus augende xp̄iane
religionis cupidus basilicā cōstātianā quā lateranēsem vocāt edificauit. Et rogatu siluestri petro basilicā
in vaticano: ⁊ pauli in via hostiensi extruxit. Edificat ⁊ iussu imꝑatoris in atrio sessoriano basilica sub ti-
tulo sancte crucis in hierusalē vbi sancte crucis ꝑtē aliquā reposuit inuentā ab helena matre. que demū de-
deo deqꝫ hoībus bene merita rome diē obijt. xv. kal. septēbris.

Arrius hereticus

ARrius ꝑ̄sbyter quidā apud alexādriā vir q̄dē specie ⁊ forma magis q̄ꝫ vir-
tute insignis: ⁊ laudis ac glorie potiꝰ q̄ꝫ veritatis cupidus serere discordiā
ī fide xp̄i cepit. Separe em̄ filiū ab eterna ⁊ ineffabili dei p̄ris substātia conabat
his verbis erat aliq̄n q̄n nō erat: nō intelligēs filiū patri coeternū esse: ⁊ eandē
in trinitate subam. cū dictū sit ego ⁊ pater vnū sumꝰ: atqꝫ his suis fraudibꝰ ꝑua-
lere conatus est: ac sic pene totū orbē suo infecit errore: interea arriana heresis in-
ualuit. fauēte constātio q̄ n̄ros cogebat arriū recipe. Secūdo itaqꝫ cōstātij anno
apud laodiceā vrbē syrie (vel vt alij volūt) apud tyrū cōciliū indicit eo cōuenere
catholici ⁊ arriani. cū aūt arrius quedā reuellere nō posset ad cōuicia versus ma-
gicas artes athanasio viro sanctissimo obicit: ꝓlato in loculis arsenij brachio.
Quē tandē diabolicū virū deꝰ nō ꝑmisit inpunē: q2 haud multo post epōrꝝ ⁊ ꝑp̄li frequētia stipatus: dum
leuandi ventris causa ad publicū locū declinat: egerere conatus intestina omnia in cuniculum latrine de-
misit: mortem certe passus vita turpissima condignā.

Concilium Nicenum

NIcena synodus prima oīm synodorꝝ hoc an-
no qui est sextus decimꝰ imperij constātini an-
nus contra huiꝰ ꝑfidi arrij dogma sūmo pōtifice ⁊
cōstātino magno augusto iubētibꝰ. Cū alexander
alexandrine vrbis ep̄s frustra reuocare arriū ab er-
rore tentasset. cō stātini mādato adhibita etiā impē-
sa munifice quidē apud nicenā vrbem bythinie cō-
ciliū generale indicit. Cui. ccc. ⁊. xviij. ep̄i interfue-
re. Disputatū est eo in loco aliq̄ꝫdiu: ⁊ quidem acri-
ter. Nā viri aliq̄ in q̄stionibꝰ callidi: arrio tū q̄dem
fauebāt: simplicitati fidei nostre aduersantes. lꝫ ex
his quidā doctissimꝰ ph̄s diuino sp̄ū motꝰ vno mo-
mēto fidē n̄ram quā antea impugnabat: vt sanctā
⁊ integrā statim amplexus sit. Tādē vero reipsa ī
cōcilio diligēter discussa cōcludit
scribi debere. id est eiusdē cū patre subē filiū cōfite-
ri. Qui vero cū arrio sentirēt fuere ad decē ⁊ septē
affirmātes extrinsecus creatū esse dei filiū ⁊ non ex
ipsa patris diuinitate ꝓgenitū. Cognita aūt tante
cōtrouersie veritate. Constātinꝰ decretū cōcilij affir-
mat: ꝓposito cōtradicētibꝰ exilio. vnde sex tm̄ cum
arrio exulauere. Reliqui em̄ in sn̄iam bene iudican-
tiū venere. In eodē vō cōcilio dānatos ferunt ⁊ photinianos a photino epō gallogrecie nomē ducentes
q̄ ebionitarū heresim imitati affirmabāt xp̄m a maria ꝑ io coitu fuisse conceptū. Dānati ⁊ sabelliani q̄ vnā
tm̄ ꝑsonā patri filio ⁊ sp̄ūisancto ascribunt. In eo q̄ꝫ cōcilio q̄rimoniarū libellos (vt fit) ep̄i ipsi constātino
dabant: seinuicē accusantes: expetentesqꝫ a principe iudiciū: quibus imꝑator optimꝰ r̄ndit: cōbustis eorꝝ
libellis. eo dei tm̄modo ⁊ nō hominū iudiciū expectare debere. Preterea in eodē concilio decretū est ne qui
se impatientia libidinis castrarent in clerū amplius reciperent. Multa deniqꝫ alia ad honestatem ⁊ pacem
eccl̄ie vt in decretis habet in eo concilio constituta sunt.

Paulus heremita

Paulus primꝰ heremita apud inferiorē thebaidā quarto ydus ianuarij cētesimo decimotercio vite sue anno ī heremo diē obijt. cuiꝰ aīaꝫ (vt diuꝰ scribit hieronymꝰ) beatꝰ antoniꝰ ꝯfestiꝫ inter choros aplo͞ꝝ ꝛ ꝓphaꝝ euolare vidit. Fuerat hic post mortē amboꝝ parentū ī hereditate locupleti relictꝰ annoꝝ circiter sedecim. lr̄is tā grecis q̄ꝫ egyptiacis apprime eruditꝰ. māsueti aīi deū valde amans Et duꝫ ꝑsecutionis ꝓcella decij ꝛ valeriani detonaret: in villā remotiorē secessit. Tandē repit saxosuꝫ mōtē ad cuiꝰ radices erat grādis spelūca: q̄ lapide claudebatur: ꝛ intꝰ grāde vestibulū qđ apto desuꝑ celo patulis diffusa ramis vetus palma cōtexerat: fontē lucidissimū ostēdēs. Igitᷣ adamato q̄si qđ a deo sibi offerretᷣ habitaculo oēm ibidē in oꝛonibꝰ ꝛ solitudine duxit etatē. Cibū ꝛ vestimētū ei palma p̄bebat. ad quē diuꝰ antoniꝰ accessit. ꝛ inter sermocinationes cōspiciūt aliteꝫ coꝛuū in ramo arboꝛis. q̄ inde leuiter subuolat ꝛ integrū panē añ oꝛa mirantiū deposuit. Inq̄t paulꝰ dn̄s prādiū misit sexaginta iam anni sunt quo dimidij panis accipio fragmentū: nunc duplicauit annonā. deinde post antonij abscessum. molli sopoꝛe dissolutꝰ: erecta ceruice extensisq̄ꝫ manibꝰ in altum coꝛpus exanime. Leones aūt humū pedibus scalpere ceperunt capacē locū foderunt. In quo antonius sanctū coꝛpus deposuit: ꝛ tumulū ex moꝛe cōposuit. Et tunicā sibi vendicauit quā in spoꝛtarū modū de palme folijs contexerat ꝛ ad monasteriū suū reuersus: discipulis cuncta ex oꝛdine replicauit: diebꝰ pasce vel penthecosten pauli tunica vestitus est.

Antonius abbas

Antoniꝰ abbas egyptiꝰ vir plane diuinꝰ. ꝛ q̄ꝫmaxīe sermone ꝛ ope potēs his tpibꝰ claruit hic tanta sapientia diuinoꝝ ac prudētia moꝝ. nō ꝑ studiuꝫ humanū: sciarū ignarus: sed diuino munere fuit repletꝰ. Constātinꝰ impatoꝛ lr̄as (rogatꝰ instāter) ab eo multa celebritate recepit. Septē q̄ꝫ eplas vt diuꝰ testatᷣ hieronymꝰ egyptiace scripsit ac ad ecclīas egypti destinauit: que tpibꝰ illis legebātᷣ vt eple pauli in ecclesijs: quas postmodū ob sn̄ias grauissimas quidā in grecam linguā transtulerūt. Valuit aūt multū suis tpibꝰ admonēdos hoīes eiꝰ sanctissima auctoꝛitas. Cui lr̄is ꝛ nūcijs helena se ac filios sepe cōmendauit. Eius cibus solus panis erat: aqua potus: nec vnq̄ꝫ nisi ī occasu solis comedebat. hō egyptiꝰ oīno cōtēplatiōi deditꝰ. huiꝰ quidē vitā athanasiꝰ alexandrine vrbis eps insigni volumine ꝑscripsit. Obijt aūt hic vir oī p̄conio dignꝰ: in thebaida anno dn̄i. ccclx. etatis sue anno cētesimo q̄nto. cuiꝰ cū coꝛpꝰ diu occuluisset postea imperāte iustiniano magno impatoꝛe diuina reuelatione reptū fuit. Et ex thebaida alexandriā primo delatuꝫ. postea ī galliā trāslatū apđ viennā ꝯdigno honoꝛe nūc vsq̄ꝫ requiescit. eiꝰ aūt natale. 16. kalᷣ. februarij celebratᷣ.

Hilarius eps

Hilariꝰ illustrissimꝰ pictauiensis eps ꝛ oīm lr̄aꝝ eruditissimꝰ ac semꝑ xp̄ianꝰ optimꝰ. Cū vidissent pictauiēses q̄ tota v̄tute oēs hereticos expugnabat: eū in epm elegerūt. Is ne dum eā ꝓuinciā sed ꝛ franciā ab hereticis defendens. apud constantiū in his tumultibꝰ accusatꝰ. q̄ arrianis etiā fauebat. ad exiliuꝫ missus ad insulā gallinariā plenā serpētibꝰ cuiꝰ aduētu oēs disperierūt. Inde reuocatus ab impatoꝛe redeūti pictauiū obuiū defunctū filiū sine baptismo suscitauit Saturnini arelatēsis epi factione ob catholicā fidē apud phrigiā relegatꝰ libros de nr̄a religione cōposuit. Sed deniq̄ꝫ post multas arrianoꝝ vexationes ad vrbē suā reuersus anno salutis nr̄e. 371. migrauit ad dn̄m. Et hos descriptos libros edidit. De trinitate libros. 12: de synodo. ad cōstātiū. aduersus arrianū exemplū blasphemie auxentij. hymnos ꝛ carmina primꝰ inter catholicos edidit.

Athanasius eps

Athanasiꝰ alexandrinꝰ eps vir sanctitate ꝛ scīa cōspicuus hisdē tpibꝰ plurimas ꝛ graues quidē ꝑsecutiones ab arrianis ꝑtulit. Naꝫ supioꝛibꝰ annis in laodicensi cōcilio ꝯ arrianos cōstitutꝰ cū rōnibꝰ euidētissimis atq̄ꝫ argumētis foꝛtissimis filiū patri omousion affirmaret. qđ arrius ꝛ eiꝰ seq̄ces refellere nō poterāt: vniuersuꝫ pene oꝛbē in sui ꝑsecutionē cōcitauit. Arriani q̄ꝫ brachiū a cadauere ꝑcidētes impatoꝛi ostenderūt asserētes in cōcilio athanasiū arsenio abscidisse ad faciēdū maleficia. Is tn̄ clāculū custoditꝰ tandē brachia ostēdit ꝛ eoꝝ fallaciaꝫ detegit. Dānatᷣ itaq̄ꝫ violēter iubente constantio athanasiꝰ: qui quidē fugiēs sex cōtinuis annis ī lacu cisterne carētis aqua ita delicuit: vt solē nūq̄ꝫ viderit. Indicāte deinde ancilla quedā. cū in eo eēt vt caperetᷣ. dei monitu ad cōstantis partes ꝯfugit q̄ frēm constātiū minis certe coegit athanasiū recipe. Tandē post multos agones multasq̄ꝫ patiētie coꝛonas tpe valētiniani ꝛ valētis impatoꝝ. Anno dn̄i 379. Sacerdotij v̄o sui sexto ꝛ q̄dragesimo. sexto nōs maij migrauit ad superos Scripsit libros aduersus gentes ꝛ plures alios cū simbolo. Quicūq̄ꝫ vult saluus esse ꝛc̄.

Iuuencus hispansu poeta p̄sbyter cardinalis genere nobilis: sed virtute ꝛ doctrina nobilioꝛ. ꝑ hoc tēpus admodū clarus existēs. q̄ tetra euāgelia hexametris versibꝰ fere ad verbū trāfferēs quatuoꝛ libris composuit. Scripsit ꝛ quedā eo genere metri ad sacramētoꝝ oꝛdinē pertinentia.

Hiberoꝝ quoq̄ꝫ gens que sub axe pontico iacet fidem xp̄i intelligunt a captiua muliere. ꝛ credūt bacurio rege oēs id cohoꝛtante constructo templo magni operis. Armeni quoq̄ꝫ in occidētali plaga hiberis viciniores fidem susceperūt. Inde ad finitimas gentes xp̄ianū dogma ꝑuenit.

Scisma secundū ortū habuit ab arrianis inter liberiū ⁊ felicē. Nā concilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pelluntꝰ atqꝫ liberius triennio ab vrbe abfuit. in eius locū felicē elegerūt. Tandem constantiꝰ pulso felice liberiū introduxit. vnde psecutio ita vehemēs exorta est vt in ecclesijs ipsis pſbyteri ⁊ clerici passim necarent.

Anno mundi. 5553. Anno christi. 353.

Felix secundus papa natione romanꝰ pře anastasio: liberio pdicto ab hereticis pulso: ab ipsis pōtifex creatꝰ vel potiꝰ in liberij locū a catholicis subrogatū esse. licet id factū ab hereticis hieronymꝰ affirmet. cū tñ statim vbi pontificatū inijt. Constātiū magni cōstantini filiū hereticū ⁊ secūdo rebaptizatū pmulgat ab eusebio nicomediensi epo in aquilone villa nō longe a nicomedia. Dum aūt altercatio esset ⁊ quidē magna (vt diximꝰ inter liberiū ⁊ felicem) arriana heresis bifariā diuidit. Felix aūt postremo cū nulla in re orthodoxe fidei deesset ab aduersarijs captus: vna cū multis secū bene sentientibus interficit. Sepelitqꝫ in basilica quā ipse edificauit via aurelia secūdo ab vrbe roma miliario duodecimo kal. decembris. Sedit aūt tñmodo annū vnū: mēses quatuor: dies duos propter seditionē a liberio motam.

Anno mundi. 5563. Anno xpi. 364.

Damasus papa natione hispanus patre antonio post liberiū pontificem iuliani tpibꝰ fuit vir sane bonus ⁊ optimꝰ pōtifex. Censuit aūt ne quis in iudicio ante factā examinationē dānaret. Mandauit em̄ sub anathematis pena ne quis temerario ausu a sede romana cōcessa psumeret vsurpare. his cōstitutionibꝰ pmulgatis pacata tandē eccl'ia damasus ocio litterario delectatꝰ vitas pōtificū oīm qui ante se fuere cōscripsit: easqꝫ ad hieronymū misit. Nō destitit tñ ⁊ templa ⁊ cultū diuinū augere. duas em̄ basilicas edificauit. vnam iuxta theatrū: alterā via ardeatina ad cathecūbas. versibꝰ quoqꝫ elegantibus sanctoꝝ corpora eo loci sepulta exornauit ad memoriā posteritatis. Preterea basilicā quā ipse in honorē diui laurentij nō longe a theatro pompeiano condiderat: maximis muneribꝰ ornauit. vt psalmi qꝫ alternis vicibꝰ in eccl'ia canerent. in fineqꝫ eoꝝ verba hec ponerent. Gloria při ⁊ filio ⁊ spūisancto īstituit Primꝰ etiā hieronymi scriptis auctoritatē dedit. cū pr'ꝰ. lxx. interptuꝫ scripta tñmodo in pcio essent. Nā ⁊ hieronymi biblia legi cepta est: ⁊ psalmi eiusdē fideliter ex hebraico traducti. Cū antea apud gallos potissimū incōposite legerent. Tandē cū multos pſbros ⁊ epos. ij. ⁊. lx. creasset morit ac sepelit via ardeatina cū matre ⁊ sorore in basilica a se cōdita: tercio ydus decembris. Sedit annos. xix. mēses tres: dies. xj. Uacat tum sedes dies vnū ⁊. xx.

Scisma terciū fuit inter damasum ⁊ vrsicinū cū damasus electus ad pontificatū obeundū vrsicinū diaconū habuit cōpetitorē ī basilica quē sicinini appellat: vbi multi vtrīmqꝫ cecidere in ipso templo cū res nō suffragijs tñ sed vi ⁊ armis tractaret: Uerū nō ita multo post sacerdotū ⁊ ppl'i cōsensu damasus eps cōfirmat. ⁊ vrsicinus ad neapolitanā eccl'iam traducit. damasus aūt adulterij accusatꝰ publico pcilio cām dixit: vbi ⁊ innocēs absoluit. Et cōcordiꝰ atqꝫ calixtus diaconi falsi accusatores damnati ⁊ reiecti ab eccl'ia sunt. Cautūqꝫ lege est vt deinceps penā talionis subeāt q̄ aliquē falso accusauerint.

Anno mundi. 5583. Anno xpi. 384.

Siricius papa natione romanꝰ patre tyburcio post damasum valentiniani tpibꝰ fuit. Is censuit monachos quoꝝ vita pbata eēt: posse sacris iniciari. a primis ordinibꝰ vsqꝫ ad epatum. censuit item ordines p interualla dandos. Manicheos pterea qui in vrbe erant vetuit cōmunicare cū fidelibꝰ. Penitētes aūt ⁊ redeuntes ad gremiū orthodoxe fidei recipiēdos esse si monasteriū ingrederent atqꝫ ibi ieiunijs ⁊ orationibus se toto vite sue tpe macerarent. Uiaticū siquidē tum demū ab ecclesia recipiebāt. vbi de optima vita eoꝝ constaret. Consecrari aūt presbyterū ab epo tñ censuit. Instituit itē vt qcūqꝫ aut viduā aut secundā vxorē duxisset ab eccl'iastico officio pelleret. hereticos quoqꝫ p manus impositionē recipiendos censuit. Syricius vo compositis ecclesie rebus. ac creatis sex ⁊ viginti pſbyteris: diaconis sedecim: epis duobꝰ ⁊ triginta: ex sacris ordinibus quinquies habitis. Morit ac sepelit in cimiterio priscille via salaria. 8. kal. marcij. Sedit enim annis. xv. menses. xj. dies quinqꝫ ⁊ viginti. Uacat tum sedes dies viginti.

Linea sūmoꝝ pontificum

Felix

Damasus

Syricius

IUlianꝰ galli cesaris germanꝰ. cū solus in impio romano constantiꝰ augustus fuit mox iulianū patruelē suū. quippe qui ex cōstantio patris cōstantini fratre natꝰ erat cesarē creatū In gallias seditione quorūdā tyrānoꝝ tumultuātes misit: tradita in mr̄imoniū sorore: a quo modicis copijs apud argentinā tum gallie vrbē ingentes alamanoꝝ copie extincte sunt. rex nobilissimꝰ captus: gallie restitute. Submotiqꝫ vltra rhenum germani. neqꝫ multo post cuꝫ germani etiā exercitꝰ galliarū p̄sidio tollerent ꝯsensu militū factꝰ est augustus quo audito ꝯstantiꝰ apoplexia obijt. hoc aūt morbo dixere medici hoīem interijsse ob dolorē aī ⁊ grauē cogitationē in quā rebellāte iuliano inciderat. vir aūt erat iulianꝰ egregiꝰ ⁊ rē publicā insigniter moderaturꝰ si ꝑ fata licuisset. Liberalibꝰ disciplinis apprime eruditꝰ: grecis doctior. facūdia ingenti ⁊ ꝓmpta mēorie tenacissime. ī amicos liberalis. ꝓuincialibꝰ iustissimꝰ. glorie cupidus Uerū hec oīa ad extremū euertit duꝫ xp̄ianos ꝑsequit. Callidior tn̄ ceteris ꝑsecutor nouis neqꝫ tormētis primo ſ p̄mijs honoribꝰ blādicijs ꝑsuasionibus maiorē fere ppl̄i partē qꝫ si atrocior fuisset elicuit. Uetuit aūt ne xp̄iani auctorū gentiliū studia adirent: neue schole nisi his qui deos deasqꝫ venerarent paterent. Sunt q̄ scribūt hūc antea clericū fuisse postea a fide nr̄a defecisse: vnde hoīem apostatā vocant. hinc rerū publicarū potitꝰ ingenti apparatu parthis intulit bellū. assyriāqꝫ populatꝰ. remeāsqꝫ victor duꝫ se incōsultꝰ p̄lijs inseruit hostili manu interfectꝰ est. 6. kal̄. iulij impij āno septīo etatis altero ⁊ trigesimo

IOuinianꝰ genitꝰ patre varramiano incola agri singidonēsis ꝓuincie pānonie. hic fuit insignis corpe: letus ingenio lr̄arū studiosus ad obtinendum imperiū. cōsensu exercitu lectꝰ est cōmēdatione patris militibus qꝫ sua notior Impator aūt ab exercitu electꝰ non prius ꝓfiteri impatoris nomē voluit: qꝫ oēs cōclamarūt se xp̄ianos eē. quibꝰ collaudatis ⁊ imperiū suscepit ⁊ exercitū e manibꝰ barbaroꝝ liberauit: postea turbatis rebꝰ exercitu quoqꝫ inopia laborante: vno a persis atqꝫ altero p̄lio victꝰ: pacē cū Sapore necessariā quidē sed ignobilē fecit mutatis finibꝰ: ac nōnulla impij romani ꝑte tradita. qd̄ ante eū annis. ccc. ⁊ viginti duobꝰ fere exquo romanū imperiū conditū erat nunqꝫ accidit. Tandē illiricū petens in gallicie finibꝰ repētina morte obijt. vir alias neqꝫ iners neqꝫ imprudens. Multi exanimatū opinant nimia edulitate. alij odore cubiculi qd̄ ex recenti tectorio calcis graue quiescentibꝰ erat. quidam nimietate prunarū quas graui frigore adoleri multas iusserat. Decessit imperij mense septimo quartadecima kal̄. marcias. etatis vt qui plurimū vel minimū tradunt tercio ⁊ trigesimo anno: qui ꝓpria natura admodū liberalis fuit.

VAlētinianus e pānonia cibaliensi editus cū esset tribunꝰ scutarioꝝ apud nicēā augustꝰ appellatꝰ: anno ab vrbe condita millesimo cētesimo nono decimo. frēm valentē cōstantinopoli in cōmunionē regni assumpsit. q̄ cū sub iuliano augusto xp̄ianitatis integrā fideꝫ gereret. iussus ab impatore sacrilego aut īmolare idolis: aut milicia excedere sponte discessit: nec mora iuliano interfecto. iouinianoqꝫ mortuo valētinianꝰ qui ꝓ noīe xp̄i amiserat tribunatū in locū ꝑsecutoris sui accepit imperiū. postea vo imperij sui anno tercio: gratianū filiū nec duꝫ bene puberē hortatu socrus ⁊ vxoris augustū creauit. Procopiū virū audacē apud ꝯstātinopolim tyrānidē inuadēs res nouas moliētē mira celeritate opprimit. Ualēs interea ab eudoxio arriane hereseos ep̄o baptizatꝰ: in seuissimā heresim dilapsus nostros ꝑsequit ⁊ in exiliū pellit: mortuo p̄sertim anastasio: quo viuēte res xp̄iana sex ⁊. xl. annis mirifice sustentata est sed fratris auctoritate cōpressus est. Ualentinianꝰ quoqꝫ saxones gēteꝫ in littoribꝰ ⁊ paludibꝰ in vijs sitam romanis finibꝰ eruptionē meditātē ī francoꝝ finibꝰ oppressit. Deniqꝫ anno imperij sui vndecimo cū sarmate sese ꝑ pannonias diffudissent dum apud brigionē oppidū squadoꝝ legationi respōderet anno eiꝰ quīto ⁊ quīquagesimo subita effusione sanguinis que grece apoplexis vocat voce amissa sensu integer exspirauit. Fuit aūt impator egregius vultu decens: solerti ingenio: aīo grauis: sermone cultissimꝰ: infestus vicijs maxie auaricie: ad loquēdū parcus: seuerus: vehemēs ⁊c̄.

VAlēs imperiū oriētis q̄tuor annis valētiniano mortuo tenuit graciano valētiniani filio ī occidētali parte regnāte. q̄ sibi valētinianū frēm paruulū admodū sociū creauit imperij. Ualens aūt a lucio cōstātinopolitano rebaptizatꝰ hostilē in modū nr̄os ꝑsequēs. Neqꝫ illis quidē parcēs q̄ in heremo erāt: lege data vt monachi militarēt. nolētes ꝑ tribunos ⁊ milites fustibꝰ iussit interfici. quoꝝ īnumera multitudo ꝑ vastas tūc egypti solitudines diffusa ꝯstat. p̄cipueqꝫ apud nitriā martyrij ꝯsecuta palmā. tum gothi sedibꝰ eius pulsi ꝑ oēs se tracias effundūt. quibꝰ dum valēs ire cū exercitu parat: sed sero ab exilio ep̄os ⁊ monachos reuocari p̄cepit. Ipse cū sagitta sauciꝰ: versusqꝫ in fugā ob dolorē nimiū sepe equo laberet atqꝫ ī vilissimā casulā deportatꝰ esset: supuenietibus gothis igneqꝫ supposito cōcrematus est quarto imperij sui anno. hec eruptio gothoꝝ clades romani imperij ac totius italie fuit.

Linea Imperatorum

Julianus

Jouinianus

Valentinianus

Valens

Nicolaus eṗs

NIcolaꝰ ex illustri ꝓsapia ortꝰ ciuis patere vrbis licie. Is puer cū lacte matris aleret: bis in ebdomada quarta ⁊ sexta feria semel vbera sugere cepit. inde bone indolis adolescēs orbatꝰ parētibꝰ. inter cetera virtutis sue opera hoc memorādū pegit. Nobilis q̄dā cōuicaneꝰ eiꝰ ob inopiā tres filias nubiles ꝓstituere intēdebat. qđ vbi vir sanctꝰ cōperit. miserrimo hoī cōdoluit. Nocte sumēs aurū nō modicū ꝑ fenestrā clam intro ꝓiecit quo repto primā filiā nuptui tradidit. Idē de alijs fecit. Postea mirroꝝ eṗs electꝰ oēm humilitatem seruās: alacer erat in exhortādo: seuerus ī corrigēdo: mulierū colloq̄a abhorrēs. inde miraculis chorusꝯcare cepit: ne dum apud suos verū apud exteros. vt q̄ nomē eiꝰ inuocauerūt leuamē sentirēt p̄cipue in ꝓcellis ac naufragijs aquarū. Tandē grādeuus ⁊ plenꝰ dierū mortē adesse cernēs orare cepit: videns angelos ait. In te dn̄e speraui. postremo dicēs. In manꝰ tuas ⁊c̄. deo aīam tradidit. ad cuiꝰ tumbā oleū ꝓrupisse ferūt q̄ egroti illiti sanitatē recipiebāt. cuiꝰ festū. 8. idꝰ decēbris celebramꝰ.

Donatꝰ hereticus

DOnatꝰ hereticꝰ natiōe apher: a quo donatiste heretici nomen sumpsere. hac miserrima tempestate viguit q̄ ex numidia veniēs multa ꝯ͂ catholicos scripsit ⁊ totā pene affricā atq̄ꝫ iudeā sua pestifera ꝑsuasione decepit. cuiꝰ error fuit q̄ꝑ filiū p̄re minorē eē dicebat ⁊ spm̄sanctū filio minorē necnō ⁊ catholicos eē rebaptizādos. demū tn̄ e carthagine cū multo probro pulsus est. Scripsit multa ⁊ maxime librū de spū̄sancto arrianā doctrinā cōtinētem.

Eunomiꝰ hereticus

EUnomiꝰ alter hereticꝰ his tpibꝰ fuit. vn̄ eunomiani heretici vir corpe ⁊ aīo leprosus. nec secꝰ interiꝰ quā exteriꝰ: morbo regio correptꝰ. qui cū primus arriane ꝑfidie sectator fuisset aliā q̄ꝫ adiecit ⁊ disseminauit falsitatē. affirmabat ī rebꝰ oībꝰ ⁊ filiū dissimilē p̄ri: ⁊ spm̄sanctū cū p̄re ⁊ filio nil habere cōmune.

Macedoniꝰ hereticꝰ

MAcedoniꝰ q̄ꝫ quē nr̄i ante errorē cōstātinopolitanū eṗm fecerāt. ab arrianis expellit̄ q̄ꝛ filiū p̄ri silem fatebat̄: lꝫ spm̄sanctū nō secꝰ atq̄ꝫ illi blasphemaret. ⁊ multa scādala ꝯcitauit a q̄ macedoniani heretici dicti sūt.

Donatꝰ grāmaticꝰ

DOnatꝰ grāmaticꝰ ⁊ nō minꝰ rhetor ac ph̄s diui hieronymi p̄ceptor rome tūc insignis plurimū fuit q̄ inter cetera in terēciū cōmentatꝰ est. ⁊ vt ferunt hic donatus est cuius libellus vsq̄ꝫ hodie in scolis a pueris legit̄ prima rudimēta grāmatice discentibus.

IUlianꝰ imp̄ator vanitati magice deditꝰ erat ⁊ vt nr̄is stomachū faceret iudeis tēplū hierosolymitanum restituit cū diceret se alibi sacrificare nō posse. q̄ certe tanta arrogātia elati sunt vt maiore impēsa q̄ꝫ antea restituere conarent̄. veꝝ nō ita multo post terremotu templū corruēs ⁊ multos iudeos simul oppressit Sequēti aūt die incēdio diuinitꝰ īmisso ⁊ ferramēta ipsa ꝯsumpta sunt ⁊ eo miraculo multi iudei ꝑterriti ad fidē xp̄i venere. Scribūt quidē iulianū sagitta ex incerto missa trāsfixū fuisse: eundēq̄ꝫ exclamasse manu ad celum extēsa vicisti gallilee vicisti. Nā xp̄m gallileū appellabat ⁊ fabri filium.

Johānes ⁊ paulus

IOhānes ⁊ paulꝰ xp̄ianissimi viri frēs romani ꝑclarissimi. audiēs iulianꝰ q̄ꝑ de rebus suis paupes sustētarēt. hoc āno a q̄dā therenciano campi ductore capti apđ romanā vrbē post īnūera verbera iussu iuliani sexto kal. iulij palmā gladio cedēte adepti sunt. ⁊ ī foueā domꝰ abscōditi. dicēs eos ī exiliū missos tādē a filio eiꝰ obsesso manifestati p̄r cū filio fidē recepit.

Gordianꝰ ⁊ epimachꝰ

GOrdianꝰ ⁊ epimachus viri p̄clarissimi ⁊ ipsi sb hoc tumultu rome ī via que latina nūcupat̄ martyrio coronant̄. quoꝝ prior ꝓ nois xp̄i ꝯfessione diu plūbatis cesus postea sexto idus maij capite trūcat̄ ⁊ ꝓiectū corpus eius ad canes nocte a familia eius sepultū est.

IUlianā insuper virginē romanā idem sacrilegus iulianus tam diu plūbatis cedi fecit: donec ⁊ ipsa spiritū emitteret. Demetria item romana virgo sub hac ꝑsecutione rome martyrio coronata est que crudelissime verberata. x. kal. Julij. spiritum emisit.

QUiriacus qui ⁊ iudas hierosolymitanus eṗs hac tempestate cū anna matre sua ꝓ xp̄o martyriū cōstātissime sumpsit. Hic est ille qui helene locū ostendit in quo crux fuit abscondita ⁊ ob eius miracula gloriā eius semper aunūciare voluit quāobrē a paganis captus cruci affixus est. Et ꝓpterea ab ipso (vt multi asserūt) cruciferoꝝ ordo iniciū sumpsit. de quo inferius sub Innocentio quarto.

PEr hec tp̃a apud atrabatas vera lana de nubibꝰ pluuie mixta defluxit cōstātinopoli grando mire magnitudinis decidēs nōnullos hoīm extinxit. ⁊ terremotus ꝑ orbem factus est. Ea tēpestate athanaricus rex gothoꝝ xp̃ianos in gēte sua crudelissime ꝑsequit̃ ⁊ ad coronā martyrij sublimauit. Burgundionū q̃z plusq̃z. lxxx. milia armatoꝝ ripe rheni fluminis insederūt: q̃ tñ nō multo post tp̃e xp̃iani effecti sunt. Post illa tp̃a sub impio valētis gens hunoꝝ diu inaccessis seclusa mōtibꝰ repentina rabie parcita: exarsit in gothos: eosq̃z cōturbatos ab antiq̃s sedibꝰ expulit. Gothi trāsito danubio fugiētes. a valēte sine vlla federis pactione suscepti sunt. Deinde ꝓpter intollerabilē auariciā maximi ducis fame compulsi in arma surgētes: victo valētis exercitu: sese ꝑ tracias infudere: oīa cedibꝰ incendijsq̃z vastātes. Deniq̃z petentibꝰ gothis vt eis ep̃os mitteret a quibꝰ fidei rudimēta susciperēt. valens doctores ad eos arriani dogmatis misit: sicq̃z vniuersa illa gens effecta est arriana. Gothi v̾o imꝑatore occiso iam securi ad vrbem ꝓperant constantinopolitanā vbi adhuc dñica augusta valentis vxor multas pecunias plebi largita ab vrbis vastatione hostes submouit: regnū cognatis fideliter seruauit.

COnstat eā gentē que ꝓgethica dicta est gothica a scythis originē habuisse. Scythas v̾o primos eē in europa sub septētrione ⁊ ad tanays limitē feros ac paratissimos ad mortem. ⁊ suꝑiores sedibus ostrogothos. visigothos inferiores: hos ab occidētis: ab orientis illos plaga in quam versi habitarent fuisse in patria appellatos. Sunt aūt huni ⁊ ipsi scythe. Sed eo quā gothi efferaciores: quia montibꝰ ripheis propius incolentes magis septētrionū rigoribus exponunt̃.

Basilius magnꝰ

BAsiliꝰ magnꝰ cesaree capadocie (q̃ priꝰ maza vocabat̃) ep̃s ⁊ monachorum multoꝝ institutor ⁊ pater. Vir certe oī sapiā oīq̃z virtute ꝯspicuꝰ: ꝑ hec tp̃a mirabiliter effulsit: q̃ inter cetera sue virtutis ⁊ sctītatis monumēta iuuenē quendā (ob amorē puelle) diabolo obligatū deo recōciliauit. ⁊ obligationis sue cartā sibi reddi imꝑauit: q̃ cū egregiꝰ doctor haberet̃ ꝯ eunomiū egregios libros edidit. Scripsit ⁊ librū de spūsancto: ⁊ monachoꝝ instituta atq̃z alios breues ⁊ varios tractatus edidit. Monachoꝝ ordinē in grecia instituit. q̃bꝰ ⁊ regulā approbatā tradidit. Obijt deniq̃z sctīssimꝰ pater sexto imperij valētiniani anno die primo mensis ianuarij multis miraculis clarꝰ: mēoriā vite sue omnibꝰ derelinquēs q̃ ꝭm opationē spūssancti viuūt. Duos habuit fratres gregoriū ⁊ petrum viros doctissimos. gregorij extabāt eusebij tp̃ibꝰ aliqua volumia. Basiliū aūt cū gregorio capadocia genuit vt ait eusebiꝰ: ambo fuere nobiles: ābo athenis eruditi.

Gregoriꝰ nazianzenꝰ

GRegoriꝰ nazianzenꝰ ep̃s q̃ basiliū ad monasteriū ꝑduxit in diuinis opibus hieronymi p̃ceptor. his diebꝰ ob sctītatē eruditionēq̃z ⁊ eloquētiā maximo in p̃cio eū fuisse dicūt: multa scripsit: maxīe v̾o in laudē cipriani athanasij maximi ph̃i. Scripsit ⁊ ꝯ eunomiū duos libros. cōtra iulianū imꝑatorē librū vnum. Laudauit ⁊ nuptias ⁊ virginitatē exametro versu. leuauit ⁊ ꝯstātinopolitanos ab heresi rōnibꝰ: ⁊ suo elegātissimo dicendi genere. in quo polennonū virū eloquētissimū secutꝰ est. Is postremo dux senex admodū eēt: successorē sibi deligēs ruri vitā monachi duxit. Basilius aūt sub gratiano hic v̾o sub theodosio postea morit̃. Epiphaniꝰ q̃z cipri salamine ep̃s hereses oēs elegantissimis voluminibus impugnauit. In extremaq̃z senectute constitutus varia condidit opuscula. moriēs deniq̃z vt sanctus quarto ydus maij

Macharij

MAcharij duo in syria btī antonij discipuli magne auctīs tūc erāt. quoꝝ alter in suꝑiore: alter in inferiore habitabat heremo. eoꝝ vitā ac alioꝝ patrū nitrie egypti ꝓuincie diuꝰ hieronymꝰ cōscripsit. Hilarion q̃z sctīssimꝰ abbas ꝑ hec tp̃a apud cyprū insulam nō longe a salamina vrbe vir sanctissimꝰ viso antonio post asꝑrimā vitā. xij. kal. nouēbris diē obijt. Arseniꝰ itē ex senatore romano monachus vita ⁊ miraculis clarus in pallacio theodosij principis sublimis ad heremū scythie ꝑrexit. iuxta vocē sibi dicentē. Arseni si vis saluꝰ fieri fuge hoīes ⁊ tace. Ideo in seruicio xp̃i anno vite sue nonagesimoquito dormiuit in pace. Pastor itē postea matrē suā in heremo nūq̃z videre voluit. Paphnuciꝰ q̃z abbas apud thebaidā thaisim impudicissimā meretricē ad xp̃m ꝯuertit cū btī onufrij vitā cōscripsit. tandē videntibꝰ monachis ab angelis in celū susceptus est. Agathonē abbatē etiā eo tp̃e fuisse dicimꝰ q̃ ꝑ trienniū lapidē ore detulit vt silētij virtutē ꝑcipe mereret̃ pluresq̃z alij anachorite viguerūt.

Maria egypciaca

MAria egypciaca meretrix p̃mo appellata: deinde sctītatis ⁊ pnīe ac ꝑseuerācie exemplū. quadraginta em̄ septē annis in heremo pniaꝫ artissimā ꝑegit secum duos panes deportās vltra iordanē q̃ post modicū arefacti quasi lapides obdurauerūt ex q̃bꝰ modicū ad aliq̃s annos comedēs vitā trāsegit. Tandē q̃rto nōs aprilꝰ migrauit ad dñm. cuius corpꝰ zozimas sctīssimus abbas sepeliuit.

EVphrosia q̃z genere ⁊ virtutibus p̃stantissima in monasterio ꝑ decē ⁊ octo annos cū incredibili abstinētia atq̃z labore vsq̃z ad trigesimū vite sue annū ꝑmansit. Hoꝝ patrū ac mulierū cōplurimoꝝ vitā ⁊ cōuersationē heremiticaꝫ diuus hieronymus eleganti stilo cōscripsit.

Linea Sūmoꝝ pontificum

Anastasius

Innocentius

Zozimus

Bonifacius

Anno mundi.5593. Anno xp̄i.394.

ANastasius papa natione roman⁹ patre maximo: post syriciū pōtificē im/perāte graciano vrbis rome ep̄s creat᷑. qui pōtificatu inito rei diuine cauēs: cōstituit ne sacerdotes vllo modo sederēt. sed curui ꝛ venerabūdi starent cū sacrū euāgeliū aut caneret᷑ aut legeret᷑ i eccl'ia dei. Neue peregrini maxime aūt trāsmaritimi in clerū reciperent᷑. nisi q̄nq꜀ ep̄oꝝ pre se ferrēt cirographa. hoc aūt factū esse aiūt ꝓpter manicheos qui tū in affrica magno in p̄cio erāt ꝛ ad corrūpendā fidē de suis quoq꜀ versū mittebāt. Cōstituit itē ne debiles ꝛ manci: neue aliq̄ mēbro caretes in numerū clericoꝝ reciperent᷑. Basilicā q̄ꝫ (que crescētina vocat᷑) in regione secūda via mamertina dedicauit. Tandē vbi ex sacris ordinationib⁹ bis in vrbe mēse decēbri habitis: p̄sbyteros octo: diaconos quinq꜀: ep̄os decē creasset morit᷑ ꝛ sepelit᷑ in cimiterio ad vrsū pilleatū 5. kal'. maij. annos vo tres: dies. x. sedit. Vacat tū sedes dies vnū ꝛ. xx.

Anno mundi.5603: Anno xp̄i.404.

INnocētius huius noīs prim⁹ papa natione albanus p̄re innocētio particeps theodosij tpoꝝ fuit. hic sanct⁹ fuit ꝛ multa ad religionē ꝑtinētia trāquillitate impij ꝛ beniuolētia principis vsus meditatus est. Cōstituit enī vt sabatho ieiuniū celebraret᷑. Et q̄ tali die xp̄s in sepulchro iacuisset ꝛ ei⁹ discipuli ieiunassent. De iudeis q̄ꝫ ꝛ paganis deq꜀ monachis regulas quasdā tulit. voluit vt eccl'ia semel ꝯsecrata: amplius nō cōsecraret᷑. Cataphrigas autē hereticos quoꝝ auctores vt diximus fuere mōtanus prisca ꝛ maximilla ab vrbe expulit. Preterea vo pelagiū monachū ꝛ celestinū hereseos dānauit eo q̄ liberū arbitriū diuine gr̄e anteferret: ꝛ q̄ diceret ad implēda diuina iussa volūtatē ꝑ se sufficiētē eē. Basilicā vo geruasij ꝛ ꝓthasij dedicauit. vestine mulieris impēsa structā ꝛ ornatā. Cōstituit itē vt singulis solēnibus festis i ecclesijs ante sacri receptionē pax xp̄icolis daret᷑. demū vbi ꝑ sacros ordines q̄ter in vrbe habitos. p̄sbyteros. xxx. diaconos. xij. ep̄os q̄tuor ꝛ q̄nquagīta creasset ꝑ diuersa loca. morit᷑ ac sepelit᷑ in cimiterio ad vrsū pileatū. 5. kal'. augusti Sedit annos. xv. mēses. ij. diebus quinq꜀. Vacat tū sedes dies. ij. ꝛ. xx.

ZOzimus papa natione grecus p̄re abrahā post innocentiū mortuo theodosio archadij ꝛ honorij qui patri impio successere tpib⁹ fuit. vir quidē sanct⁹ atq꜀ optimus in multa rerū ꝑturbatione rem diuinā nunq꜀ omisit. Constituit eī vt diaconi dum celebraret᷑ leuas tectas haberēt linostimis. Cōcessit item. vt in parochijs cerei sancto sabatho benedici possent. Bibere autē in publico clericis vetuit ꝛ potū publice vendere. In cellis fideliū id fieri posse nō negauit. Vetuit etiā ne serui in clerū reciperent᷑ q̄ huiuscemodi viros liberos ꝛ integros esse oporteret. Ferūt tū zozimū misisse ad carthaginēse cōciliū faustinū ep̄m duosq꜀ vrbis rome presbyteros vt ostēderet nil vsq꜀ publice agi debere sine cōsensu eccl'ie romane. At zozimus creatis in vrbe roma p̄sbyteris decē: diaconis trib⁹. ep̄is octo. morit᷑ ac sepelit᷑ via tiburtina apud corp⁹ beati laurentij martyris septimo kalendas ianuarij. Sedit annū vnū: mēses tres dies duodecim. Vacat tum sedes dies vndecim.

Anno mundi.5613. Anno.414.

BOnifacius primus papa natione roman⁹ patre iucundo p̄sbytero honorij tpibus fuit. quo pontifice creato orta tum in clero seditio est. Nā dū bonifacius in basilica iulij vrbis rome creat᷑. Eulalius in cōstantiniana basilica pontifex electus huic statim obicit᷑. Et hoc quartū ecclesie scisma fuisse dicitur. Qd̄ vbi honori⁹ (qui tum mediolani erat) intellexisset instante placidia cū filio valātiniano ambo ab vrbe pellunt᷑. Reuocat᷑ tñ septimo mense post bonifacius. ꝛ solus vrbis presul constituit᷑. Qui postq꜀ pōtificatū pacifice adeptus est Sotheris pape decretū cōfirmauit ne mulier vlla aut monacha scuratam pallā attrectaret: aut thura contingeret aut adoleret. Neue aliquis sacerdos ante annos. 30. ordinet᷑. Neue seruus aut obnoxi⁹ vel obercit⁹ in clerū reciperet᷑. Voluit itē ne absentes in iudicio vllo modo aut accusarent᷑ aut damnarent᷑. hic inter cetera condidit oratoriū in cimiterio sancte felicitatis martyris. eiusq꜀ sepulchrū ornauit marmoribus ꝛ argento. Nā ꝛ patenā argenteā librarū. xx. Et coronas argenteas tres. calices minores duas. ꝛ scyphū argenteū librarū. x. Bonifacius aūt vbi ex sacris ordinibus semel habitis: p̄sbyteros ꝛ ep̄os creasset. morit᷑ ac via salaria sepelit᷑ apud corpus sancte felicitatis. 8. kal'. nouembris. Sedit annis tribus: mensibus octo: dieb⁹ septem. quo mortuo clerici quidā eulaliū statim ad vrbē reuocāt: q̄ vel indignatione vel cōtemptu rerū humanaꝝ reuocationē spernēs anno post bonifaciū moritur.

GRacianꝰ valētiniani senioris filiꝰ post mortē valētis sex annis imperiū tenuit: q̄uis iā dudū ante cū patruo valēte ⁊ cū valētiniano fratre regnaret. vir ab ipsa adolescētia sua militia strēnuus ⁊ religione clarus. admodū em̄ iuuenis cū inestimabilē multitudinē hostiū romanis infusam finibꝰ cerneret: fretus xp̄i potētia: longe impari militū numero sese in hostē dedit. Et cōtinuo apud argētinā oppidū galliaꝝ. formidolosissimū bellū incredibili felicitate cōfecit. Nā plusq̄. xxx. milia alemānoꝝ minimo romanoꝝ detrimēto in p̄lio interfecta narrant. hoc deniq̄ ei recta fidei cultura tribuit. Cū ambrosiꝰ ep̄s fuisset electꝰ vniuersa statim italia ad rectā fidē repullulauit quo pacto catholicoꝝ tēpla destructa īstaurare fecit. Porro gratianꝰ cū aīaduertisset thraciā daciā q̄ tā q̄ genitales terras possidētibꝰ gothis ⁊ rempublicā in maximo discrimine videret theodosiū ab hispania fauētibꝰ cunctis apud sirmiū purpurā induit: etatis annū terciū ⁊ trigesimū agentē. oriētis q̄ ⁊ thracie simul impio p̄fecit. Is oēm fiduciā suā ad opem xp̄i referens maximas illas scythas formidatas cūctis etiā alexandro magno: alanos hunos gothos incunctanter aggressus magnis multis q̄ p̄lijs vicit. vrbē cōstātinopolitanā victor intrauit. Icto cum athalarico rege gothoꝝ federe: Interī vero maximꝰ brittānia tyrānide occupās ac ī galliā traiciēs apud lugdunū gratianū interfecit: etatis nouē ⁊. xx. annos habentē. quare valētinianꝰ iunior frater metu pterritꝰ ad theodosiū in orientē ꝯfugit ⁊ paterna pietate susceptꝰ est. fuit aūt gracianꝰ lr̄is haud mediocriter institutꝰ. carmē facē ꝓbatꝰ: ornate loq̄: parcꝰ cibi sōni q̄ ac libidinis victor.

THeodosiꝰ senior genere hispanꝰ genitꝰ p̄re theodosio matre termācia: interfecto p̄ maximū graciano: impiū romani orbis obtinuit solꝰ: mānsit q̄ in eo annis. xi. cū iā in oriētis ptibꝰ sex annis graciano viuēte regnasset. qui etiā singl̄ari celeritate ⁊ ꝯsilio vsus. maximū tyrānū graciani interfectorē apō aq̄leiā occidit. hāc calamitatē maxio ipsi martinꝰ vir sctissimꝰ añ p̄dixerat dux britāniā militaribꝰ copijs spoliat in italiā ꝯ ius fas q̄ vētūrꝰ. Theodosiꝰ q̄z diuino auxilio fretꝰ ⁊ andragaciū maximi comitē: ⁊ victorē eiusdē tyrāni filiū ⁊ arbogastē q̄ valētinianū iuniorē apud viennā eiꝰ dolo strāgulauit ac eugeniū tyrānos mira celeritate vsus opprimit. Fuit aūt theodosius ꝓpagator reipublice atq̄ defensor eximiꝰ moribꝰ ⁊ corpe traiano similis q̄tū scripta veterū ⁊ picture docent. Sic eminēs statꝰ accedit ad disciplinā militarē laus ingenij q̄ plurimū valuit ⁊ religiōis. Nā cū mediolani ingredi ecc̄liam vellet mysteria visurꝰ. ꝓhibitꝰ ob q̄odā facinꝰ (vt fieri solet) ab igressu ecc̄lie nisi peniteret: ita equo aīo tulit vt vltro ipsi ambrosio gr̄as egerit atq̄ penituerit. huic sociata ī ꝯiugio flacilla fuit ex qua archadiū ⁊ honoriū genuit. ita q̄ q̄nq̄gesimū annū agens etatis ī pace apō mediolanū rebꝰ excessit humanis republicā q̄etā filijs relinquēs corpꝰ eiꝰ eodē anno cōstantinopolim trāslatū atq̄ sepultū est.

ARchadiꝰ theodosij magni filiꝰ augustus in oriēte factus. honoriꝰ frater eius in occidēte cōmune imperiū diuersis tm̄ sedibus tenere ceperūt. vixit q̄ archadiꝰ post p̄ris excessū annis duodecim. verū q̄z pater eoꝝ theodosiꝰ ipsis adhuc adolescētulus tres duces reliq̄rit viros potētissimos q̄ curā gereret. reliq̄rit q̄ ruffinū q̄ orientē. stilconē q̄ occidētē. gildonē qui affricā regerent qui deinceps cupiditate imperādi moti spretis paruulis regnū occupare conati sunt. Gildoni res nouas in affrica moliēti masceleger frater eiꝰ crudelitatē veritus hoīem fugat. q̄ vel dolore aī vel veneno post morit. Masceleger tāta victoria elatꝰ cū nec deo nec hoībꝰ parceret a militibꝰ occidit. Ruffinꝰ vero ab archadio opprimit. Stilco q̄z occidētis tutor imperij collatoꝝ beneficioꝝ īmemor ⁊ affinitatis: nā socer extabat honorij. Regnum ⁊ ipse eucherio filio affectās: ingētia rei publice intulit mala. Nam sepe cū delere posset barbaros fouit eos. sepe alaricū cū suis gothis vicit. Tandē a gothis superatus cū auxilia postularet. Impator indignatus duces misit qui eum interficerent.

HOnorius archadij p̄dicti frater: vir moribꝰ ⁊ religiōe: theodosio p̄ri cōsimilis. Is principatu suscepto dux vires reipu. quottidianis cenerent labefactari incōmodis virū strēnuū ⁊ bellicosum ꝯstantiū comitē ad gallias cū exercitu misit. deinde ei gallā placidā germanā suā cūctoꝝ gaudio sociauit. ex qua valētinianū filiū cōstācius genuit: qui postea reipu. imperiū gessit: inde eū apud rauennā in regni cōsortiū adsciuit: qui nec dum septē mēsibꝰ euolutis ex hac luce subtractus est. Inter hec placida augusta a fratre honorio pulsa ad orientē cū honorio ⁊ valentiniano filijs ꝓfecta. a theodosio augusto archadij alterius germani sui filio honorifice suscepta est. Honorius vero post q̄ cū minore theodosio germani filio annis q̄ndecim impasset cū iā antea cū fratre annis duobꝰ regnasset rēpublicā vt cupierat: pacatā relinquēs apud vrbē romā vita exemptus est. corpus q̄ eiꝰ iuxta beati petri ap̄li atriū in mauseolo sepultū est huic soboles nulla fuit.

Linea Imperatoꝝ

Gracianus

Theodosius

Archadius

Honorius

Sanctus ambrosius

AMbrosius mediolanẽsis eps: patria romanus de cõsulari dignitate vir plane sanctissimus ⁊ oĩm doctorũ sui tpis pcipuus atqȝ supremus. post auxẽtij serã mortẽ ex pagano iudice subito apd mediolanũ diuino nutu eps fuit e cũctis electus: moxqȝ catholico baptismate tinctus presulqȝ ordinatꝰ. subito em infantis vox insonuit dicẽs. Dignus est hic ambrosius vt sit eps. q ex cathecumino xpianus effectus decimo imperij valẽtiniani anno: nonus mediolanensiũ creat eps. Cũqȝ ꝓ fide catholica libros graciano impatori porrexisset: ac reuerẽtia qua debuerat susceptꝰ eẽt. vniuersa stati ad rectã fidẽ italia repullulauit. ac oĩs cisalpina gallia orthodoxã recepit fidẽ postea impatori theodosio ambrosiꝰ apd mediolanũ ecclie introitũ: nisi peniteret interdixit. cũ agẽte curialiũ suoꝝ malicia eius iussu ad qnqȝ hoĩm milia occisa sunt quã admonitionẽ equo aĩo tulit. fuit em ambrosio tãta comitas. moꝝ sanctitas: ingenij acumẽ: diuinaqȝ scĩa vt nõ modo viuẽs: sed ⁊ vita functus. Italiã ⁊ oẽm orbem ĩ sui deuotionẽ ac venerationẽqȝ ꝑduxerit. qui etiã platoni pħo ⁊ ortu ⁊ infantia atqȝ disciplina ꝑsimilis extitit. Cum apes vt platoni subito examen apum faciẽ cõpleuit: ac si in alueolũ intrãdi ⁊ exeũdi motũ faceret: que ꝓdigia ex eiꝰ ore suauitatẽ dicẽdi melle dulciorẽ fluere significabãt qd postea verissime demõstratũ est: si eius dicẽdi scribẽdiqȝ dulcedinẽ contẽplemur. Scripsit em emẽdatissimos libros quoꝝ sententie sunt fidei ⁊ ecclie firmissime colũne. In quibꝰ romana relucet fides: qꝛ inter scriptores latinos quasi quidẽ flos emicuit. Obijt deniqȝ hic sanctissimus presul secundo nonas aprilis.

Martinus eps

MArtinꝰ monachꝰ ⁊ eps turonẽsis vir sanctitate ⁊ pietate clarissimꝰ: q sabaudie pãnonioꝝ oppido oriũdus: ⁊ in italia ticin id est papie nutritꝰ cũ patre suo tribuno militum sub ꝯstãtio ⁊ postea sub iuliano impatore militauit quis inuitus. tpe vo hiemali ꝑ portã ciuitatis ambiensis transiẽs paupi obuio. arrepto ense clamidẽ q sibi sola superat in elemosynã largitꝰ diuisit. In qua nocte sequẽte xpm vidit vestitũ. Relicta milicia ad hilariũ pictauiẽsem epm ꝑrexit: se eiꝰ disciplinę subbijciens. ibi postea monasteriũ cõstruxit de quo in epm turonẽsez assũptus est. Eius deinde vita tãtis extitit gliosa miraculis vt post aplos nullꝰ ei eq paret. cũ triũ mortuoꝝ (more xpi ihu) meruerit esse suscitator. Tandẽ anno pmo tpibꝰ anastasij põtificis apud eandẽ vrbẽ tercio ydus nouẽbris etatis vo sue. 81. migrauit ad dñm. Cuius exequijs cũ diuus ambrosius miraculose interfuisset. ⁊ eius sctitatẽ ⁊ virtutẽ didicisset. de eo ait. beatus martinꝰ ꝓphani erroris tẽpla destruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos suscitauit: ab obsessis corpibꝰ demonia seua exclusit: ac varijs laborãtes languoribꝰ salutis remedio subleuauit: qꝛ ita ꝑfectus est vt xpm texisset in paupe ⁊c.

THeodosiꝰ impator ꝑ hec tpa fedus cũ athanarico rege gothoꝝ ex tẽplo ꝑcussit athanaricus cõstãtinopolim ad theodosiũ venit quẽ ille mira animi iocũditate ⁊ affectione recepit deniqȝ cũ athanaricꝰ vrbem intrasset. ⁊ tã edificia ciuitatis q exornati ad diem festũ ppli frequẽtiã cerneret: deinceps impatoris regiã ingressus obseqa officiaqȝ diuersa ꝯspiceret: sine dubio inqt. deꝰ terrenꝰ est impator. Cotra quẽ qcũqȝ manꝰ leuare missus fuerit: ipe sui sanguis reꝰ existat. Nec mora tñ supueniẽte valitudine rebꝰ humanis excessit. cuiꝰ exequias impator ipse pcedẽs digne eũ tradidit sepulture. ac vniuerse gothoꝝ gentes rege defuncto aspiciẽtes virtutẽ benignitatẽqȝ impatoris theodosij romano sese impatori dederunt.

Claudianus poeta

CLaudianꝰ poeta natione hispanꝰ his tpibꝰ apud florẽtiã ethrurie vrbẽ ĩ pcio existẽs duos libros claudianũ scȝ maiorẽ ⁊ minorẽ edidit. In qbus certe multe extant sñie celebres ac notabilia ꝓuerbia. Librũ qȝ de theodosij laudibꝰ versibꝰ exaratũ ferũt. In eiꝰ itẽ laudẽ claudiani poete carmina extãt. O nimiũ dilecte deo tibi militat ether. ⁊ ꝯiurati veniũt ad classica vẽti.

Prudentius

PRudẽtiũ etiã poetã xpianũ virũ vtiqȝ secularium lrarũ sciẽtissimũ ꝑ hos dies claruisse tradũt qui ⁊ nõnulla in diuinis laude dignissima cõposuit. de numero eoꝝ extat liber de martyribus. de origine peccatoꝝ. exameron de trinitate ⁊c. atqȝ aduersus simacuȝ idola defendentẽ librũ cõposuit ⁊ quedã alia.

HIs tpibus fuit appollinaris laodicee syrie eps vir sane in disputãdo vehemẽs ⁊ ita acutus vt ausus sit dicere corpus nõ aĩam a dño in dispensatione susceptum. postea vo cum rõnibus vrgeret ait eũ quidẽ habuisse aĩam. nõ tñ ex ea parte qua rationabilis est sed ex ea solũ qua corpus viuũ reddit. Ad supplementũ vero rõnabilis partis ipsum verbũ dei fuisse perhibeat. que quidẽ sñia ⁊ a damaso ante ⁊ a petro alexandrino epo explosa est. hinc appollinariste originẽ habuere.

Sanctus Hieronymus

Hieronymꝰ vir sanctissimꝰ ac doctor celeberrimꝰ sancte romane ecclie cardinalis p̄sbr natꝰ p̄re eusebio oppido stridonis. qđ a gothis euersū dalmacie quōdā pānonieqȝ cōfiniū fuit. Is toto orbe doctrinis ac sciā clarus apud bethleem ciuitatē palestine situs eā radiabat. quātū eñ iste iuuerit ecclias dei vita ⁊ scriptis: non attinet dicere cū ⁊ vita eiꝰ sctissima oībꝰ p̄luceat. ⁊ scripta eiꝰ ita in p̄cio ⁊ in honore sint: vt nemo magis legat ab eruditis p̄sertim: fuit eñ eloquētissimꝰ ⁊ diuersarū lr̄arū periciā ⁊ linguarū experientiā habuit: cū romanā adijt vrbē in q̄ lr̄is grecis ⁊ latinis apprime eruditus p̄sbyter q̄ȝ cardinalis ibidē est ordinatꝰ. Donatūqȝ grāmaticū ⁊ victorinū rhetorē p̄ceptores habuit. Gregoriū q̄ȝ nazіazenū magistrū suū fuisse testat̄ vt sacrarū scp̄turaꝝ studijs eū erudiret. Industriāqȝ ad hebreos arabicos caldeosqȝ elemētoꝝ apices habuit. inde ꝓbatissimoꝝ monachoꝝ habitū imitatꝰ in syriam ꝑrexit. Ad deserta deinde loca quadriēnio p̄nīe exacto ad bethleē oppidū remeauit vbi disertissima opuscula scripsit. Innumeris p̄terea libris aploꝝ ꝓphetarūqȝ cōstructionibꝰ editis īmobilē catholice ecclie turrim quā p̄fidoꝝ iacula cōsūmauit. Danielē in caldaico stilo. Job iustū arabico ꝓlocutū in romanā linguam mutauit. Matheū ex hebreo fecit romanū. Impossibile est de isto viro eiusq̄ districte vite ⁊ illꝰ moribꝰ retexere oīa. quadā die aduesperante cū beatus hieronymꝰ cū frībus ad lectionē audiendā sedisset: subito ingens leo tribus claudicans quarto suspēsus pede zenobij claustra ingressus est. q̄ viso frēs ꝑterriti. ipse veluti aduētāti hospiti intrepidꝰ obuiauit. leo p̄ri: lesi quā habebat pedis obtulit plantā vulneratā a sentibꝰ. adhibita cura de lesionis ictu cōualuit. Inde cepit inter eos vltro citroq̄ q̄si domesticū aīal cōmorari. Tandē diuꝰ hieronymꝰ apđ bethleē palestine tp̄ibꝰ honorij ⁊ theodosij iunioris expletis nonagita ⁊ octo vite annis ad xp̄m migrauit.

Paula romana

Paula matrona romana mulier sane sctītate admirabilis: ⁊ diui hieronymi in xp̄o filia atq̄ discipula: hoc anno quo ⁊ sanctꝰ martinꝰ etatis sue. 56. sexto kal. februarij apud bethleem in pace dormiuit. Cuiꝰ quidē dignitatē monasticāq̄ cōuersationē: desertionē patrie: ⁊ ad hierosolymā ꝓfectionē. diuus ipse hieronymꝰ libello quodā: magnis effert laudibꝰ. vbi etiā eiꝰ ꝑegrinationē ꝑ loca sancta hūilitatēqȝ ac cōtinētiā ꝓfusaȝ in paupes beneficētiā: incredibilē patiētiā: hospitalitatēq̄ ac fidē ⁊ aduersus hereticos ꝯstātiā. ⁊ ad extremū eius felicē exitū. ⁊ in exequijs sanctoꝝ cōcursum narrat. eo ī libello ipsius filiā eustochium ⁊ virtutis heredē cōsolat̄. Eam deniq̄ paulā ab agamenone rege p̄dicto q̄ troiā deleuit traxisse originē aiunt que tradita fuit viro clarissimo iulioꝝ familia ꝓcreato. In cuius tumulo tale inscripsit carmē. Respicis angustū precisa rupe sepulchrū. hospicium paule celestia regna tenentis ⁊c̄.

Pelagiꝰ hereticus

Pelagiꝰ quidā monachus ⁊ heresiarcha pessimꝰ e roma ī angliā ꝓficiscēs insulā illā oēm execrabili infecit errore. p̄dicabat eñ hoīem sine grā dei saluari posse: ⁊ vnūquēqȝ suis meritis ꝓpriaqȝ virtute ad iusticiam regi: Infantesqȝ p̄terea sine originali peccato nasci dicebat: nō iō baptizari oportere vt a pctō liberarent̄. Cōtra quē diuus augustinꝰ cū ceteris p̄sbris viriliter se opponēs librū de baptismo paruuloꝝ: ⁊ aliū librum cōscripsit. ⁊ sanctus hieronymus dialogū cōtra eū ꝯscripsit.

Alexius

Alexiꝰ romanus patricius cōfessor dignissimus atqȝ sanctissimus. xvj. kal. augusti rome ī domo p̄ris sui noīe eufemiani senatoris incognitus sub gradu longa exercitatus patientia migrauit ad dn̄m. cuius exequijs miraculis plenis interfuere archadius ⁊ honorius imperatores. pro dn̄o eñ sponsaȝ elegātissimā deseruit.

Johānes crisostomus

Johānes cognomēto crisostomꝰ ꝯstātinopolitanus ep̄s hoc tp̄e: postq̄ xp̄iane religioni verbo ⁊ exēplo atqȝ doctrina plurimū ꝓfuisset. 6. kal. februarij in pace q̄euit. hic ꝓpter veritatē ⁊ iusticiā defendēdā ab eudoxia ⁊ archadio eiꝰ filio mltas ꝑtulit iīurias: h̄ iter h̄ p̄ter sctitatē maxiaȝ elegātissīos edidit libros ⁊ ꝯmōes ac ep̄las

Cassianus

Cassianꝰ itē monachꝰ cōstātinopolitanꝰ vel scytha iohānis crisostomi diaconꝰ: hūc nāqȝ massiliā ex cōstātinopoli mittēs: duo ibidē mōasteria cōdidit: vbi multos vtriusqȝ sexus ꝯgregās monachos. inde multa edidit opuscula scȝ de monachoꝝ habitu. Collationes patrū egypti cum eis q̄nq̄ habitās digessit. De distinctione monachi ac fine. De pugna carnis aduersus sp̄m. De tribus antiquis monachoꝝ generibus. ⁊ quarto nūc exorto similiter pleraqȝ alia.

Concilium constantinopolitanū

SEcunda synodus vniuersalis fuit cōstātinopolitana: centū quinquaginta patrū graciani ⁊ theodosij principum ac damasi pape cyrilliqꝫ hierosolymitani atqꝫ nectarij alexandrini patriarche tpibus. cōtra macedoniū cōstantinopolitanuꝫ epm̄ ⁊ eudoxiū qui negabant spm̄sanctū deū esse. Et hi oēs cōdēnata pſata heresi: quatuor canones statuere. Iste eni macedoniꝰ patriarchalē sedē furtiue ac tyrānice occupauit. quo deposito nectariꝰ a patribꝰ electus fuit. postea deū vnū ⁊ viuificantē ⁊ deū spm̄sanctū. ⁊ pr̄i filioqꝫ cōsubstātialē declarantes simbolo addiderūt. pterea ꝯ appollinarē laodicie epm̄ ⁊ sabellū blasphemos. ⁊ qui similia sentiebāt anathema ꝓtulerūt. Cū carne xp̄i inaīatā esse dicebant: sine aīa rōnabili atqꝫ intellectu humano ⁊ ī morte triduana diuinitatē cōmortuā fuisse asserebāt. In p̄dicta qꝫ synodo theodosiꝰ impator resistens patribꝰ: hos ꝑsuasionibꝰ seduxit: vt (ignorāte sūmo pōtifice) cōstantinopolitanā sedē in patriarchatū sublimarūt qđ postea semīariū discordie fuit

DYdimus alexandrinꝰ a teneris annis oculis captus. ⁊ ob id etiā primoꝝ litteraꝝ ignarus ita geometriā ⁊ dialeticā que magno vsu indigent iam grandis natu cum primis elementis didicit vt p̄clara quedam opera in mathematicis scripserit. In psalmis quoqꝫ ⁊ in euangeliū mathei ⁊ iohannis ⁊ contra arrianos multa edidit. Miscebat em̄ precibus studia ⁊ laborē: cōtinuasqꝫ vigilias: vt qđ alijs visus illi conferret auditus.

Radagasus rex gothoꝝ

INgressus tum sub honorio impatore italiā oīm antiquoꝝ p̄ntiūqꝫ hostium inter hec acta longe īmanissimꝰ radagasus gothoꝝ rex ⁊ in totā repētino impetu inuadit italiā ferro ac flāma oīa vastabat. Nā fuisse in eiꝰ populo plusqꝫ ducenta milia gothoꝝ ferūt. Hic supra hanc incredibilē multitudinē indomitamqꝫ virtutē barbarus erat ⁊ scytha: qui oēm humani generis sanguinē dijs suis ꝓpinare deuouerat. Inuadit illico romam pauor infinitus: fit oīm paganoꝝ in vrbe cōcursus declamat a cunctis. sed hec ideo ꝑpeti qđ neglecta fuerūt magnoꝝ sacra deoꝝ: fere in tota vrbe blasphemie ad nome xp̄i tanqꝫ lues aliqua ꝓbris ingrauant. Conducunt a romanis aduersus eū duo pagani duces: gothoꝝ sarus ⁊ viridunus hunoꝝ contritus diuinitus radagasus in aspero fesulani montis iugo quo cū fame ⁊ siti cōficerent. Rex solus spem fuge sumens: captus a romanis in vincula conijcit: ac paulisper retentus vita priuat. Tanta vero multitudo captiuoꝝ gothoꝝ fuisse fert: vt in vilissimarū pecuduꝫ modum: singulis aureis passim greges hoīm venderent.

Alaricꝰ rex gothoꝝ

HUic vero successit alaricus quē stilco regni cupidus cū supare posset ⁊ voluit ⁊ iuuit. Verū postremo italiā ingressus cū ab honorio sedē qua cuꝫ suo exercitu ꝯsistere posset expeteret. Honoriꝰ deliberato ꝯsilio ei gallias cōcessit: q̄ dum gallias pergens ob repationē iumentoꝝ apud polentiā aliquātulū resedisset. Stilco comes in ꝑnitionē reipublice gothos ꝑtentās. belli summā saulo pagano cōmisit: qui ipso die sacratissimo pasce gothis nil suspicantibꝰ supˀ eos irruit: magnāqꝫ eoꝝ partē ꝓstrauit. demū arma accipiūt ꝓsternūt exercitū. hinc in rabiē furoris exercitant: omissa gallia romā contēdunt. cuncta ꝑ que ierant igni ferroqꝫ vastantes. Nec mora vrbem romam capiunt deuastant incendunt. Anno eiusdē cōdite millesimo centesimo sexagesimo quarto. salutis vo xp̄iane anno duodecimo ⁊ quadringētesimo. hac tn̄ moderatione vsus est alaricus ⁊ clemētia vt suis mādauerit: a cede ⁊ sanguine quoad fieri poterat abstinere. vtue cōfugientibus ad basilicas petri ⁊ pauli parceret. Rex vero tercio die ab vrbe discedens in lucanos ⁊ brucios proficiscit. inde in siciliā transfretare cupientes ꝑpessi naufragiū. Inter hec alaricus apđ cesentiā morte subita defunctꝰ est. Gothi eū in basento amne sepelierūt cū multis opibus.

Athaulphus rex

REgē deinceps athaulphū alarici affinē gothi ꝯstituētes. qui ob affinitateꝫ ⁊ genꝰ succedit: romā redeūt: si quid residui fuit: more locustarū eradūt. auferētes deinde gallā placidā supioris theodosij filiā sororem honorij. quam sibi athaulphꝰ apud foꝝ cornelij cōnubio copulauit. que multo post reipu. cōmodo fuit. Nam ad hoc animū mariti subtilibꝰ blandimentis inflexit. vt vltro a romanis cedibꝰ tempatum. In aīo ei prius fuerat vrbem romam delere: ac nouā cōdere: eamqꝫ gothiā appellare. ⁊ impatoribus nomē de se relinquere: vt nō augusti deinceps sed athaulphi vocarent. Mentē eius placida auertit. ac fedus inter eū ⁊ honoriuꝫ ac theodosium iuniorē composuit: qui ad gallias proficiscens apud barcilonē fraude suoꝝ occisus est.

Sanctus augustinus

AUgustinꝰ beati ambrosij ī fide discipulus: hō certe oīm q̄ tum fuere doctissimꝰ. hippone ī affrica eṗs: fidē nr̄am scriptꝭ ⁊ disputationibꝰ tū maxime tuebat̄. fuit aūt natione apher ex honestis parentibꝰ: p̄re patricio: matre monica xp̄ianissima oriūdus: eoꝝ ac curatissima diligētia nutritꝰ in adolescentia secularibꝰ lr̄is apprime eruditꝰ: liberalibꝰ disciplinis imbutꝰ quas ꝑ semetipm̄ nullo tradēte doctore didicit ⁊ intellexit. Inde ex gentilitatis errore in manicheoꝝ heresim incidit. In quo ꝑ annos nouē ꝑmāsit. Habuit q̄ꝫ filiū ex muliere soluta noīe adeodatū subtilissimi ingenij. q̄ in adolescētia decessit. Postq̄ꝫ vō in carthagine rhetoricā ml̄tis annis legisset. Audiēs ꝓfectꝰ rome studiū vigere clam nesciēte matre ad vrbē venit: postmodū mediolanū a symacho p̄fecto vt rhetoricā doceret vocatus. ad eū locū mater ilico subsecuta est: vbi ⁊ paulo post p̄cibꝰ suis ⁊ suffragio diui ambrosij ac doctrina: ad vere religionis viam cōuersus est: ⁊ cū filio ab ambrosio die pasce cū esset. xxx. annoꝝ baptizatus est. Et hymnū Te deū laudamꝰ cecinerūt ⁊ vsq̄ꝫ in finē ambo ediderūt. deinde ad simplicianū abbatē veniēs de optimo viuēdi modo ꝯtulit: vbi biennio orōnibꝰ ⁊ ieiunijs vacabat. Inde matris instinctu romā venit: ⁊ ꝑ etruriā transiens sanctos heremitas apud pisas inuisit. ⁊ centūcellas nō ꝓcul ab vrbe. rome vō cū manicheis ꝯflixit. e roma ꝓfectꝰ cū matre remeabat ad affricā. Et cū eēt apud hostia tiberina monica ex filij cōuersione gaudio repleta: eū dulcibꝰ alloquit̄ verbis. Infirmata nono sue egritudinis die defuncta ⁊ sepulta est. Augustinꝰ cū frībꝰ suis carthaginē adnauigauit: patrimoniū paupibꝰ erogauit: ⁊ ī nemore monasterio extructo ſm regulā ab apl̄is cōstitutā viuere cepit. Deniq̄ꝫ in hipponēsi eccl̄ia lꝫ inuitꝰ eṗs ꝓmotꝰ quadraginta annos sup̄uixit vbi ⁊ monasteriū canonicoꝝ cōstituit. Tot aūt libros ī oī doctrine genere scriptitauit: vt ne numerari quidē ne duꝫ legi queant. Tandē cū sextū ⁊ septuagesimū vite ageret annū obijt. ⁊ ī basilica diuo stephano dicata sepelit̄. inde corpꝰ in sardanā trāslatū fuit. Et regnāte ī longobardia luitbrādo rege illud ad se deferri curauit ac papie cū honore collocauit.

Monica

MOnica diui augustini mater in ostijs tiberinis nonis maij anno etatis sue lvj. migrauit ad dn̄m. Fuit aūt matrona pia mitis modesta ac patiēs ⁊ in orādo ꝯtēplādoq̄ꝫ deuota extitit. In vigilijs ieiunijs ⁊ elemosynis elargiendis assidua. Eiꝰ aūt scīssimū corpꝰ ibidē a filio ꝯditū vsq̄ꝫ ad martini quinti pōtificis tpa ꝑ mille ⁊. xx. annos ꝑstitit. verū eo p̄sulante circa annū dn̄i. 1429. tercio ydus aprilis inde romā cū ingenti pompa trāslatū. Cui mapheus vegiꝰ laudensis poeta sui tp̄is laudatissimꝰ. ⁊ tūc martini pape datariꝰ manseolum mira arte elaboratū extruere fecit. ⁊ in eiꝰ laudē epigrāma cōposuit videlꝫ. Salue lux matrum: mater sanctissima salue. Salue augustini monica digna parens ⁊c̄. cū pluribus carminibus laude dignis.

RUffinꝰ aquileiēsis p̄sbr̄ vir clarissimꝰ atq̄ꝫ eruditissimꝰ floruit ad quē hieronymꝰ nōnullas dederit epl̄as. in q̄bꝰ eū tā̄q̄ꝫ amicū dulcibꝰ alloquit̄ verbis ⁊ ad caritatis ꝑseuerētiā exhortat̄. Sꝫ paulopost amicitie ꝑseuerātia inter eos destitit: hic itaq̄ꝫ cū eruditꝰ eēt (⁊si opꝰ aliq̄d nō ediderit) tn̄ in trāfferēdo de greco in latinū multū laborauit.

LUcianꝰ irl̄imitanꝰ p̄sbr̄ vir scitate ⁊ scīa p̄cipuꝰ: tēpestate hac deo annuēte eū q̄dē reliq̄as stephani ꝓthomartyris ⁊ gamalielis pauli p̄ceptoris īuenisse aiūt. eāq̄ꝫ reuelationē ⁊ inuētionē (cū esset disertissimꝰ vir) ad oēs eccl̄ias greco s̄mōe ꝯscripsit: quā scriptione postea habundiꝰ p̄sbyter hispanꝰ latinā fecit ad orosiū p̄sbyteꝝ.

ALexander lythos hoc est medicꝰ cognomēto sophista: ꝑ hoc tempꝰ ob ingenij magnitudinē medicorum princeps habitꝰ: totiꝰ medicine disciplinā tribus libris explanauit ⁊ alia quedam cōposuit.

PRedestinatoꝝ etiā heresis ꝑ hec tp̄a serpsit: q̄ oīno affirmabāt nil ad vitam ꝓdesse ꝙ hoīes virtuose viuerēt: sicut hr̄ ī canone. 24. q. 3. ca. q̄dā.

NEstor heresiarcha ꝯstātinopolitanꝰ eṗs hoc tp̄e postq̄ꝫ pōtificatu donatꝰ fuisset aptū se eccl̄ie hostē ostēdit. Et cū ex tp̄e precipuus declamator esset. p̄dicauit xp̄m hoīem purū fuisse nō deū. vnde ⁊ librū quasi de incarnatione scribēs sexaginta duobus diuine scripture testimonijs suo prauo sensu ꝯfirmauit. Scripsit etiā nōnullos alios tractatꝰ.

Proba mulier

PRoba mulier elegātissima adelphi ꝓcōsulis romani vxor: hꝫ ꝑuigili cura virgilij carminibꝰ q̄cq̄d historie ī veteri atq̄ꝫ nouo legit̄ testamēto ⁊ vsq̄ꝫ ad missionē sp̄ussancti tam compte cōposuit. vt huiꝰ cōpositi ignarus virgiliū euangelistā fuisse credat. Uocauit id opus centonas virgilij in laudē xp̄i. hanc certe laudeꝫ quidā eudoxie ascribūt theodosij iunioris vxori.

Eufrosina

EUfrosina a p̄re edocta lr̄is vestē induit virilē ad monasteriū ꝑgens smaragdi nomē sumpsit ī habitu monachali sub artissima abstinētia vsq̄ꝫ in finē ꝑmansit de qua elegās historia in vitas patrū habet̄.

MArina q̄ꝫ virgo eodē habitu ī monasterio latitās marinū se simulauit: oppressione puelle infamata ante fores monasterij in vilissimo contemptu patientissime ad finē vite vixit.

Celestinus papa natione campanꝰ post bonifaciū tpibꝰ theodosij iunioris fuit. qui diuino cultui intētus cōstituit. vt psalmi dauid ante sacrificiū antiphonatim ab oībꝰ canerent. qd̄ fieri nō cōsueuerat. plecta eīn eplā ⁊ euāgelio finis sacrificio imponebat. Refert martinꝰ cassinas Judica me deꝰ ⁊ discerne cām meā. qd̄ in pncipio sacrificij dicit eiꝰ inuentū fuisse. Graduale q̄3 huic ascribit. Multa p̄terea cōstituit que tū in archiuis legebant. Dedicauit ⁊ basilicā iuliā cui plura dona obtulit. Mādauit silr̄ gratiano referente vt oēs sacerdotes scirēt eccl'iasticos canones. At vbi ex sacris ordinibꝰ ter ī vrbe mēse decēbri habitis: p̄sbyteros duos ⁊. xxx. diaconos. xij. epōs. ij. ⁊. xl. creasset morit. ac sepelit in cimiterio priscille via salaria. viij. ydus aprilis. Cōsederat annis. viij. mēses. x. diebꝰ. xvij. Vacat tum sedes dies vnū ⁊. xx.

Synodus Ephezina

Synodꝰ tercia vl'is ephezīa magno theodosio iuniore pncipe: ⁊ pōtifice celestīo iuuenale q̄3 cōstantinopolitano epō atq̄3 cirillo collecta fuit: ⁊ habita apud ephesū synodo. cc. epōꝝ. impiꝰ nestoriꝰ cū heresi noīs sui cūcq̄3 pelagianis oībꝰ: q̄ dogma illud ꝓpe conatū iuuabāt. cū p̄dicabat xp̄m ex maria hominē tm̄ ⁊ nō deū natū eiq̄3 diuinitatē collatā eē ꝓ meritis. cui impietati ⁊ cyrillꝰ alexandrinꝰ eps ⁊ celestinꝰ pōtifex mirūimmodum aduersati sunt. vn̄ diffinitū fuit q̄ beata maria virgo vocaret Theotocos id est mater dn̄i. Et inde oīm consensu. xiij. canonibus eoꝝ stulticiā impugnātibus damnant.

Anno mundi. 5623. Anno christi. 424.

Sixtus tercius papa natione romanꝰ p̄re sixto. valētiniani tpa attigit. q̄ pōtificatū iniens a basso quodā reus in iudiciū accersit. Hic aūt cōgregata septē ⁊ q̄nquaginta epōꝝ synodo. Jta cām dixit vt ab oībꝰ vno cōsensu absolueret: dānat bassus calūniator iniquus annuēte valētiniano ⁊ placidia eiꝰ matre in exiliūq̄3 mittit. cuiꝰ p̄dia nō fisco sed eccl'ie ascribunt. Aiūt bassū post exiliū nō multū vixisse tercio mēse diē extremū obijt. Edificauit aūt sixtꝰ basilicā beate marie v̄ginis. q̄ nūc maria maior vocat ⁊ multa dona obtulit. Jnde cū oīa q̄ habuerat aut in edificijs aut in ornamētis eccl'iarū: aut pauperibꝰ erogasset. Morit ac sepelit ī cripta vie tiburtine apud corpꝰ bt̄i laurentij Sedit annis octo diebꝰ. xix. Vacat tum sedes dies duos ⁊ viginti.

Leo primus papa natione thuscus patre quinciano hic ob dignitatē ⁊ p̄cipuā doctrinā cognomēto magnꝰ: ⁊ dignitate primꝰ habitus fuit: eo q̄ eloquētia nemini cesserit. ideo in calcedonēsi synodo sūma patrū oīm admiratione ⁊ ꝯcordia ter sanctꝰ acclamatus est. q̄ ad cōfirmādā fidē multa cōstituit ⁊ cū esset doctissimꝰ decretales epl'as plurimas ⁊ omelias ⁊ sermones cōplurimos edidit. Ad reparādā vrbē ⁊ tēpla cōuersus. Jn honorē bt̄i cornelij basilicā via appia edificauit. Tēpla diffracta restituit: sacroꝝ vasa cōminuta aut ablata denuo renouauit vel ex integro restituit. posteōa masteriū ap̄e. s. petrū ꝯdidit. Postremo creat ex institutione: morit ac sepelit apud sanctū petrū ī vaticano. 4. ydꝰ apri'l. sedit anno vno ⁊. xx. mēse vno. diebꝰ. 13. vacat dies. 8.

Anno mundi. 5653. Anno christi. 454.

Hilariꝰ papa natione sardus: p̄re crispino ad leonis tpa puenit. Js ī multa ꝑturbatione rerū: diuinā rē intermisit nūq̄3. Jnstituit ne pōtifices deinceps successorē sibi deligerent. que institutio ad oēs eccl'iasticos gradꝰ ptinet. epl'as scripsit de fide catholica. tres synodos ꝯfirmātes: nicenā: ephesinā ⁊ calcidonēsem. Tria q̄3 oratoria edificauit: duasq̄3 bibliothecas. ad lunā v̄o monasteriū ī vrbe struxit. vbi ea pegisset q̄ ad optimū pōtificem ptinebāt. tū in extruēdis tēplis ornādisq̄3: tū etiā admonēdo docēdo castigādo elemosynasue p̄bēdo creatis priꝰ de more. 25. p̄sbris: diaconis quinq̄3: epīs. 22. Sepelit post sanctā vitā in cripta sancti laurentij apud corpus beati sixti. Sedit annos septem menses tres: dies decem. Vacat tum sedes dies decem.

Linea summoꝝ pontificum

Celestinus

Sixtus tercius

Leo primus

Hilarius

Theodosius iunioꝛ archadij filiꝰ: dū q̄ndeciꝫ annis impasset cū honorio germano archadij: exēpto rebꝰ humanis honorio in impio ɔfirmatꝰ. fultus tñ p̄sidio castini magistri militū iohānes inuadit imperiū: cū theodosiꝰ orientale regebat imperiū: q̄ cōperto patrui sui honorij funere: mox valētinianū amite sue placidie filiū cesare effectū cū matre sua augusta ad recipiēdū occidētis dirigit regnū. quo tꝑe iohannes duꝫ affricā quā bonifacius obtinebat bellare poscit: ad defensionē infirmioꝛ veniēs: valētinianꝰ mira felicitate eū oppmūt. Theodosius vo princeps xp̄ianissimꝰ atqꝫ ꝑhumanꝰ imperiū in multa rerū ꝑturbatione accepit ⁊ possedit. Nā affricā ferme vniuersam genserico rege vandaloꝝ ablatā amisit. Multas in britānia direptiones ꝑtulit inde valentinianꝰ totiꝰ italie cōsensu impatoꝛ creatus gubernacula imperij apd̄ rauennā suscipiēs hostes romani noīs in italia cōpescuit. At vo theodosiꝰ dū absqꝫ viginti vno annis: quos cū honorio patruo regnauerat: septē ⁊ viginti annis imperiū gessisset. ex q̄bus ⁊ cū valētiniano genero vigintiquīqꝫ trā̄segit: apd̄ cōstantinopolim dum ipsis hunoꝝ ostrogothoꝝqꝫ regibꝰ resistere curaret pestilencia corruptus interijt: ibiqꝫ sepultus est.

Valētinianꝰ occidētalis impij gubernatoꝛ: pacē cū genserico vandaloꝝ rege inijt: ac certis finibꝰ affricā sibi ac genserico diuisam vandalis incolēdā dedit. Interim vo duꝫ valētinianꝰ cōstātinopolim ꝓficiscit̄: ⁊ theodosij filiā in vxorē ducit. Vandali genserico duce cartaginē capiūt ac diripiūt. Attila q̄ꝫ duꝫ hec in affrica gererent̄ aīm sumēs ad occupandū occidētale imperiū copias vndiqꝫ celeriter colligit atqꝫ iter statim carpit. Qd̄ vbi etius intellexisset legatos de pace statim tolosam ad theodoricū regē mittit: vt cōi impensa ⁊ paribꝰ copijs bellū ꝯ attilā gereret̄. romanoꝝ ac theodorici auxiliares copie fuere alani burgundiones franci saxones atqꝫ oēs fere occidētales ppl̄i. Tandē supueniente attila in campis cathelonias p̄liū cōmittit̄: pugnatum acriter quousqꝫ nox supueniens incerto auctore finē imposuit. Ad centū ⁊ octoginta milia hoīm eo in p̄lio vtrinqꝫ cecidisse cōstat. Et q2 virtus semꝑ inuidiā parit Valētinianꝰ impatoꝛ q̄ꝫtū res docuit ꝓsperos etij successus ꝑtimescēs eum gladio ꝑemit. Ita vir bellicosissimꝰ etius ⁊ quodā attile regis potentissimi terroꝛ occubuit. cū quo pariter ⁊ occidētꝫ imperiū salusqꝫ reipu. corruit. Sed neq̄qꝫ valentiniano mors etij impune cessit. Nā ⁊ ipse anno sequenti a trasila etij milite: cū. xxx. annis imperiū gessisset cōfossus interijt. e quibus cum theodosio socero vigintiquīqꝫ: cū marciano quinqꝫ imperauit.

Marcianꝰ anno ab vrbe cōdita millesimo ducentesimoq̄rto: orīetali aule p̄ficit̄ impatoꝛ. Is princeps catholicus fuit: catholicisqꝫ plurimū fauēs: qui vt imparet theodosij sororē cū orientꝫ impio vxorē accepit. ⁊ atila mortuo eadē nocte ꝑ somnū eiꝰ arcū cōfractū vidit. eo itaqꝫ impante imperiū occidētale ab orientali quasi diuisuꝫ fuit. Et intra id tempꝰ germaniā oēm daciāqꝫ sarmaciā ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenūqꝫ sitas ꝑdidit romana respublica. hispania q̄ꝫ vlterioꝛ aq̄tania ⁊ vasconia atqꝫ illa eduēsiū vesuntionūqꝫ gallie pars q̄ꝫ burgundiones anno vrbis capte secūdo ceperūt sunt amisse. Pariter factū est de senonēsi parisioꝝ francis subiecta. quarū oīm ꝓuinciarū nulla postmodū ꝓ romanoꝝ impio est recepta. Quo in tꝑe romani vrbe frequētata Auitū senatorij ordinis romanū delegerūt impatorē. cū quo marcianꝰ mitissimi vir ingenij damnis ⁊ ꝑiculis occurrere cupiēs. que noui rerū motꝰ parere cōsueuerunt federa inijt. secundū que respu. vtrobiqꝫ salubriter admīstrari posset. Interea marcianus cum orientalē rempublicā feliciter administraret septimo imperij sui anno apud cōstantinopolim diem obijt.

Leo post marciani imperatoris interitū apud vrbem cōstātinopolim augustali potitꝰ est dignitate. qui deinceps sequēti tꝑe leonē filiū suum imperij cōsortē fecit: hūc leonē vrbs cōstātinopolitana primū ex greca ꝓgenie impatorē habuit: quāq̄ꝫ ꝑhibēt aliq̄ nō greca eū: sed bessica ꝓgenie oriunduꝫ ꝑ cuiꝰ tꝑa (sexdecim nā annis impauit) vrbē romā italiāqꝫ ⁊ vniuersum romano principi cōmissuꝫ imperiū varij motꝰ laboresqꝫ agitauerūt. Itaqꝫ p̄mo leonis imperij anno cū auitus rome mortuꝰ esset maioranū quēdā exercitꝰ apud rauennā leone suadente impatorē assumpsit. ⁊ anno imperij tercio interfecit apud terdonā cisalpine gallie ciuitatē. Subrogatꝰ vo est illi ꝑ romanos seuerianꝰ: qui tercio imperij sui anno rome defuncto: anthemiꝰ qui fuerat marciani impatoris gener in impatorē est suffectꝰ. Nec interea quietꝰ fuit apud cōstātinopolim leo. Tādē cū se correptū valitudine morituꝝ intelligeret: leonē ex mariagne sorore nepotē ⁊ zenonis isaurici filiū instituit impij successorē. Ipe vo puer leo cū paucis mēsibꝰ imperiū gubernasset zenonē genitorem manu ꝓpria coronatum fecit imperatorē. Leo aūt postq̄ꝫ orientale decem ⁊ septeꝫ annis rexit imperiū diem clausit extremum.

Linea Imperatorum

Theodosius iunioꝛ

Valentinianus

Marcianus

Leo

Gensericus rex

GEnsericus vandaloꝝ rex q̄uis medio tpe regni sui hispanos galloſq̄ ac romanos cōtriuerit. hac tñ tēpestate cū bonifaciꝰ comes affrice ꝓcurator: ac beati augustini amator: sentiēs se nō posse tuto affricā tenere. Cerneſq̄ sibi periculū instare: in ꝑniciem reipublice efferueſcēs alanoꝝ vandaloꝝq̄ gentē cū genserico suo rege ab hispanis euocatos affrice intromisit. qui cunctā pene affricā ferro flāma rapinis crudelissime deuastātes catholicā insup fidē arrianā impietate subuertere. pulsis ī exiliū q̄busdā ep̄is bene sentiētibꝰ. Sub hac turbine beatissimꝰ augustinꝰ de quo p̄missuz est hipponēsis ep̄s: ne ciuitatis sue ruinā cerneret: tercio eiꝰ obsidionis mēse: sex ⁊ septuaginta annis vite expletis. ex q̄bꝰ quadraginta in clericatu seu ep̄atu trāsegerat: ad xp̄m ꝑrexit quīto kal'. septēbris. Inde gensericus carthaginē dolo pacis inuadit. oēſq̄ opes eiꝰ excruciatis diuerso tormentoꝝ genere ciuibꝰ: in ius suū vertit: nec ab ecclīarū spoliatione abstinēs. Igit carthago a vandalis capta est annis quingētis octoginta ⁊ quīq̄ euolutis: postq̄ romano ceperat iuri parere: sequēti anno in siciliā traijciēs: magnis calamitatibꝰ affligit. Idem fecere pictauij ⁊ scothi insulā brittaniā occupātes. Accitus aūt a britannis in auxiliū etiꝰ patricius vir fortissimꝰ ⁊ bellicis artibꝰ insignis. genitor cuiꝰ noīe gaudentiꝰ ex dorostana ciuitate mesie oriundus. qui etius etiā burgundiones nouos tūc primū parētes motꝰ bello ꝓsecutꝰ compescuit. Francos qui iterato rheni ripas īsederāt gallias irrupturi magna supatos cede repulit ī germaniā. ⁊ halanos bello acerrimo cepit agitare qui cū danubij accolas populos regeſq̄ habebat notissimos hunos ad italie inuasionē primus excitauit. Cū itaq̄ primores britānie romanoꝝ legibꝰ moribꝰq̄ assueti pictoꝝ ⁊ scothoꝝ barbariē pati neq̄rent. Ad hunc etiū miserunt p̄sidia implorātes. dedit etiꝰ legionē vnā que mare trāsgressa barbaros multa cede repulit. britānias q̄zdiu affuit ꝓ romano impio ꝯseruauit. Inde in gallias reuocauit. Unde britāni ab etio destituti ab anglis ⁊ saxonibꝰ auxiliū petiere: quos hostes deinde nō auxiliares sensere. ab his em̄ oppssi ⁊ patriā simul ⁊ nomen amisere.

Athila rex flagellū dei

ATthila de scythia hunoꝝ rex p̄re genitꝰ mūdizico: cuiꝰ fuere germani ottar ⁊ rohas: qui ante athilā regnū tenuisse narrant: post quoꝝ obitū cū bleda germano: hunoꝝ successit in regno. Erat v̄o athila supbus incessu: huc illucq̄ circūferēs oculos. vt elata potētia ipso q̄z in motu corporis appareret. belloꝝ q̄dē amator: sed ipse manu tempans. cōsilio validissimꝰ. supplicātibꝰ exorabilis. forma breuis. lato pectore: capite grādiore. minutis oculis: rarus barba: canis aspsus: simo naso. tetri colore. originis sue signa p̄ se ferens. frēm aūt suū bledom virū mitioris ingenij. cingende muro vrbis budalie operi intentū p fraudē pemit. Inde ostrogothoꝝ reges subditos sibi potiꝰ q̄z socios athila habere cepit. Contraxit vero pariter ⁊ patrijs eduxit sedibꝰ nō scythe modo populos: sed ad latissimā q̄z danubij orā vndiq̄ expositos. in quibꝰ notissimi fuere ardaricꝰ gepidoꝝ valemir theodemir vindemir frēs ostrogothoꝝ reges. marcomāni: quadi: eruli ⁊ thuringi. qui ad q̄ngenta armatoꝝ milia fuisse cōperimꝰ. Cū vero copijs quas cathelonici campi clades cōminuerat supplemēto ⁊ auxilijs ad primi exercitꝰ magnitudinē instauratis: nō vltra gallias: sed ipsā italiā inuadere cōstituit. In quā ducturus primū illirici sinus orā circūuectus est. ⁊ traguriū: sebinicū: belgradum: iaderam: sigman: polā: parentiū: hemoniā que oppida tunc in marciani impatoris cura essent nullo firmato p̄sidio diripuit incendit. Ad arsiā v̄o fluuiū ⁊ tergestinū sinū italie limites nō nihil reperit copiaꝝ. Obsedit inde aquileiā: sed vrbs validissimis cincta menibꝰ romanoq̄ p̄sidio defensabat. ne illic sedendo tempꝰ vsq̄ quaq̄ tereret. Immunita regionis oppida expugnauit. Aquileiā deinde quā diu obsederat breui fuit potitꝰ. Ingressus vrbē adusq̄ solū eam subuertit. inde mouēs paduam: vincentiā: veronā: mediolanū: ticinū que papia dicit cepit. Romani tūc ⁊ ceteri italie populi athilā qui se flagellū dei: terroreq̄ populoꝝ diceret. ac re ipsa ostenderet: horrendo pauore expectabāt. Qd̄ cū leo pōtifex romanꝰ eius noīs primus cerneret mestus cōpatiēsq̄ populis. atq̄ etiā cohortante valentiniano legationē ad euz suscepit: quē reperit apud minthium castra habentē. facundus pontifex orando molliuit: effecitq̄ vt omissa italia ad ꝑria redire regna ꝓmiserit. que res oēm exercitū in admirationē adduxit. sciscitātibus v̄o causam respondisse athilā fama est. Nō se presulis adductū oratione id fecisse: sed magis duoꝝ qui strictos tenentes gladios astabāt. necem sibi ac exercitui cōminātes. Et hi petrus ⁊ paulus fuisse credunt. Igit athila tali modo a sua seuicia repressus: relicta italia pannonias repetit.

UEneta vrbs his tpibus augmentū ⁊ originē gloriosā habuit. dum athila aquilegiā obsedit. cū aquilegiēses (sicut ostendimꝰ post deuastationē troie catho em̄ venetos origine troianos fuisse ait) cōcordienses patauini ⁊ alij paludes in quas sua miserant frequētauere. ⁊ aquis eleuatiora apud riuū altū domumq̄ cui duro a soliditate fuit cognomen tenuere. Sic ⁊ ceteri venetie ꝓuincie populi. p̄mente metu vbicūq̄ potuerūt eisdē in paludibꝰ ꝯsederūt. Eā vero ꝓuinciā abdua: pado: lacu benaco: alpibus ⁊ adriatico mari cōstat terminari: ꝑ hūc modū populi amenissimis ⁊ vberrimis oīm italie soli in regionibꝰ nutriti: patrios auitoſq̄ lares cōmutauere. Informē in vliginē stagnaq̄ omni vel puri littoris sterilitate: si libera sit ꝑ securitatē electio postponendā: vt nequaq̄ dubitandū sit illos dei munere coactos: cepisse loca breui futura optima: que tranquillis securisq̄ rebus nulla prudentia elegisset.

FErūt hoc tpe diabolū ꝑsona moysi indutū: multos iudeos decepisse: dū eos ex creta in terrā ꝓmissionis ad similitudinē historie veteris sicco pede ꝑ mare deducere pollicet. Multi em̄ ex his falsuz moysen secuti in vndis periere. Aiūt aūt illos solos euasisse. qui tum xp̄m verū esse deū credidere.

Concilium calcedonense

Synodus quarta vniuersalis calcidonēsis sexcentoꝝ ⁊.xxx.epōꝝ.hoc ipso anno apud calcedonēsem vrbem auctoritate leonis pape ⁊ marciani principis indicit. Juuenalis q̄ȝ hierosolimitani ⁊ anatholi cōstātinopoli epōꝝ tpibꝰ. cōtra euticen cōstātinopolitanū abbatē: asserētē xp̄m post humanā assūptionē: nō ex duabꝰ naturis existere: sed solā in eo diuinā naturā ꝑmanere. Hoꝝ vō patrū auctē decernit credendū duas in xp̄o fuisse naturas: vtq̧ vnꝰ idē xp̄s deꝰ ⁊ hō crederet. quibꝰ ex sniā decretis statim nestorius ⁊ eutices nephādus hereticus manicheoꝝ p̄sul damnant: ⁊ oēs manicheoꝝ libri publice cōbusti sunt. Uiginti q̄ȝ octo canones statuerūt quoꝝ auctor maxīe sanctꝰ anotholius ep̄s fuit.

Orosius

Paulus orosiꝰ hispanus patria taraconēsis: diui augustini discipulꝰ: vir eloquēs ⁊ mltarū rez cognitor his tpibus defuncto ipso augustino romā venit: ⁊ septē libros aduersus gentes edidit. In quibꝰ totiꝰ pene mūdi calamitates ⁊ miserias ac belloꝝ inquietudies replicās. Cronicā etiā ab exordio mūdi vsq̧ ad sua tpa scripsit. Et de ormista id est de miseria mundi intitulauit. hunc q̄ȝ augustinū (ꝓ adipiscēda aīe rōne) ad hieronymū hierosolymā misit. q̄ duz rediret etiā quasdā btī stephani ꝓthomartyris reliq̄as nuꝑ inuētas primꝰ attulit occidēti.

Johānes damascenꝰ

Johannē damascenū monachū optimū atq̧ doctissimū ac p̄cipue insignem theologū. huic etati nōnulli assignant eo ꝙ theodosio familiarissimū fuisse tradāt. hic itaq̧ cū theologus p̄cipuꝰ haberet: etiā quatuor sniarū libros edidit quoꝝ principiū est Nemo deū vidit vnq̧. in quibus de fide. deq̧ xp̄i humanitate atq̧ baptismo optime ꝑtractat. vbi gregoriū nazanzenū. gregoriūq̧ nicenum ac dydimū alexandrinū plurimū imitatꝰ est. Itē cur deꝰ ⁊ hō in duobꝰ libris explicuit. Libros q̄ȝ medice artis edidisse fert. In quibꝰ morboꝝ cās describit ⁊ medelas. In huiꝰ aūt viri p̄conīū multa admiratione digna prudētiꝰ doctor scribit.

Ursula

Ursula virgo gloriosa: natiōe britanica: filia vnica p̄cipis britānie: pulcerrima ⁊ magni ingenij duz nubilis a filio regis ad nuptias peteret: cū infidelis esset patri suasit vt assentiret: ea conditione vt decem virgines etate forma ⁊ genere electas sibi traderet et singulis mille adiungeret: et paratis ad vndecim. M. nauibus: inducias triennij sibi daret. Adiūctus eis fuit pontulꝰ basiliēsis episcopus q̄ eas romā vsq̧ ꝑduxit. Inde gerasina regina sicilie cū q̄tuor filiabꝰ ⁊ puulo filio adriano relicto regno cū ea ꝑgens: se vsq̧ ad martyriū sociauit. Postea cū papa ciriaco egressi de vrbe. Ne xp̄iana religio nimis augeret maximꝰ ⁊ africanꝰ gētiles iulio cognato eoꝝ principi hunoꝝ scripserūt. vt cū coloniā applicarēt illā multitudinē trucidaret. Ursula igit apud coloniā germanie vrbē cū vndecim virginū milibꝰ ab hunis sub attila rege militātibus: gloriosissimo martyrio coronat .12. kal. nouēbris migrauit ad supos. Quoꝝ corpa ibidē a xp̄ianis sepulta: maxio ip̄cio semꝑ habita sunt. Cū aūt vrsula ob sagittā in eā directā martyriū passa fuit Cordula timore humano deuicta nocte in naui ꝑmansit. Sequenti die a deo confortata se manifestans occisa est. Et si dubiū extat de tpe passionis: de martyrio tn̄ earū eccl'ia non dubitat.

Septē dormientiū corpa qui sub decio imperatore inclusi in spelunca martyrio coronati sunt. suscitati sunt a deo hoc tpe: ad cōfutandū errorē exortū apud quosdā: negantiū resurrectionē mortuoꝝ. Qui postq̧ theodosio imꝑatori ⁊ pluribꝰ alijs locuti sunt: resurrectionē attestātes: in pace dormierunt.

Merlinus

Merlinū anglū vatem insignē ex regis filia monacha: ⁊ incubo demone natū vt nōnullis placet his tpibꝰ fuit ⁊ claruit. huiꝰ mater demecie regꝭ filia: que inter quasdā monachas sancti petri enutrita virū nūq̧ cognouisse cōtestata est. Sed aliq̄n dixit: visum ei fuit quendā pulcherrime speciei virum eam fuisse amplexatā. Indeq̧ euanescentē grauidā se cognouisse: ⁊ illū tandē peperisse. Et postea in virū magnū euasisse. Huiꝰ aūt merlini instinctu vortigernꝰ britonū rex xp̄i fidē in immensuz auxit. Cui successit frater eiꝰ qui magni arturi pater fuit. Hic aūt merlinꝰ multa obscura reuelauit ⁊ futura p̄dixit. aperuit enim sub fundamento vbi turris edificari nō potuit lacuz esse. Sub lacu duos latere dracones: quorum vnus rubeus populū britonū. alter albus gentē saxonū designaret. ⁊ quis cōflictu suo adinuicē ꝓualeret. Arthurū vō quē aprum cornubie vocat: p̄dixit ꝙ eccl'ie dei succurrēt ꝙ gallicanas ꝓuincias possideret: ꝙ romano exercitui terribilē se exiberet ⁊ ꝙ exitū dubiū haberet.

Buda vrbs hungarie clarissima regum sedes: in littore danubij sita: hungaria enim vltra ⁊ citra da-
nubiũ latissimas terras occupat: quod citra danubiũ est: olim pannonia fuit. que ab oriente mesiam
ab occidente noricum habuit. septẽtrionẽ ei danubius. austrum illirici montes excepere: que transdanu-
biũ hungaria iacet: pars scythie prius erat: duasq́ʒ gentes habuit gepidas qui contermini germanis fue-
runt ⁊ dacos. nõ qui nunc daci vocant: quoꝝ rex ad occeanũ germanicũ: inter suetiam ⁊ saxoniam latissi-
mo regno: sed palustri potit. nam hij dani melius appellant: sed qui ea loca tenuerunt: que nunc transsil-
uani occupant vicina walachis in corone speciẽ montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarũ fuit
adhuc territoriũ est quod sepusiũ appellãt: pro gepudio. Hungaria aũt terra ferax: vbi aque riuus habet
in quo mersa ferri materia: in cuprũ vertit. gleba illic frumenti fructifera. auri ⁊ argenti diuites vene: aer
salubris: terra opimis cõparanda. nisi sua se vbertate corrumperet. Cum vero huni in scythia multiplica-
ti essent: in vnũ congregati: cõstituentes capitaneos: occidẽtales regiones ingressi: bessos ⁊ cumanos al-
bos: inde ruthenos: terrãq́ʒ nigroꝝ cumanoꝝ. ⁊ vsqʒ ad tisciã flumen teysch ꝑuenere. Matrin⁹ longobar-
dus qui pannoniã gubernabat: primo eos repulit. Tandẽ pacifica possessione pãnonice regionis potiti
sunt. Anno dñi quadringentesimoprimo Athila qui hungarico ideomate ethele dictus est. ⁊ buda fratre
eius suꝑuiuentib⁹. Athilã in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate sycambria sedem elegit. Et ex inna-
ta ambitione ceteras regiones molestare instituẽs bledã fratrẽ suum regiminis participem fecit. Et in sub-
iectas nationes principẽ cõstituit. Interea rex hunoꝝ dum regnũ intra pannonias cũ fratre bleda vel bu-

da gereret. macedoniā misiā ⁊ achaiā vtrasq̧ tracias: īmanissima rabie deuastaret. Inde cū sycambrie demoraret. buda frater eiꝰ terminos sui regiminis trāsegisse ac regnū in eius absentia optasse accusatꝰ est. Cūq̧ sycambriā in recessu suo vrbem athile vocari p̄cepit. Buda vō illā a suo noīe budawara appellauit. Quāobrem bledā germanū suū regniq̧ consortē ꝓprijs manibus pemit. Ac in danubiū precipitari fecit. Inde nouo edicto vrbem athile vocari iussit. Huni id nō obseruātes illā budawara vocauerūt. Hungari q̧z vsq̧ in hūc diem obuda vocant. Theutoni edictū regis magis formidātes: ciuitatē ob metū etzelpurg id est vrbem athile vocauerunt. In sycambria deinde athila quinq̧ annis quieuit. Speculatores ad varias regiones ordinās. Post prospera deinde tp̄a buda primaria hungarie condita: que ex parte montuosa est: si vrbis sitū inspicias. Cuius loci cōditio ea est: vt nec quicq̄ munitius: nec certe amenius in tota ferme hungaria inueniri possit. In ea nōnulla extant religiosoꝝ monasteria celeberrima. alijsq̧ publicis priuatisq̧ edificijs ornatissimis p̄ ceteris in ea regione vrbibꝰ euasit clarissima. Ideo regia dignitate insignita. ⁊ basilicis menibꝰ ⁊ arce pulcherrima: quā arcem preclarā (sicuti ⁊ alias arces in tota hungaria: p̄cipue miscegradiū castrū nobile vbi corona regia obseruat̄ exornauit) ita Mathias de coruinis rex hūgarie miro decore ornauit. Cūctis nūc antiq̄s monumētis p̄ferendū in qua muri crassissimi: ⁊ aule celeberrime esse referunt̄. hanc p̄terfluit hister germanicus fluuius: qui deinde septē hostijs pontum influit. Septimū tñ pigrū ad palustri speciē nō habet: qđ amni cōparet̄. Priora quatuor ita magna sunt: vt p̄ lōgitudinem. xl. miliū passuū nō misceant̄ equori: dulcēq̧ haustū incorrupto detineant sapore.

ARgentina ciuitas vetustissima ac pmagnifica argētuaria dicta apud heluetios ꝓpe rhenū sita. Cum treueris metropolis belge ꝓuincie tpibus abrahe cōstrui cepta sit. inde potētatu aucta. hec vrbs primo sub dominio treuerēsiū fuit. quā postmodū iulius cesar cū vniuersaꝫ ꝓuinciaꝫ heluetioꝝ ꝛ beduoꝝ. traiecto rheno fluuio subiecit. Cui ꝯsulē ꝛ questorē dedit: qui in ea vrbe camerā romanoꝝ ꝓ tributis soluendis pfecerūt. Inde nomē argentine assumpsit. qui vsqꝫ ad imperij inclinationē ibidē ꝯstiterūt. Athila postea egressus de sicambria primo illiricos inuasisse dicit. deinde omni pene germania ꝑuagata. ac cunctis ciuitatibꝰ ꝛ castris que occurrebant subuersis. Intrauit tandē in regnū cōstātie. cui sigismūdus rex eiusdē terre princeps circa basileā cū exercitu magno occurit. quē attila cū oī expeditione cōtrito ꝛ fugato suo dominio subiugauit. A loco illo egressus athila iuxta rhenū argentinā ciuitatē munitissimā (quā romanoꝝ nullus cesar penitꝰ expugnare potuit) obsedit expugnauitqꝫ diruēdo murū eiꝰ in diuersis locis vt cunctis aduenientibꝰ sine difficultate via libera ꝛ patens introitus ꝑberet. edicēs firmissime ne ipsius murꝰ rege ipso viuēte repareret: vt eadem ciuitas nō argentina sed ꝓpter viarū pluralitatē: quas in muro eiꝰ fecerat Straspurg vocaret. deinde ammoto exercitu de argētina luxoniū: bizantiū: chalon: masticon: lingonē: burgundiā ꝛ lugdunū ciuitates munitas destrui fecit. Post aliqua tpa cū reges francoꝝ apud heluetios dominiū potiti sunt. in ea vrbe domiciliū habuerūt. qui deinde duces in ea ꝯstituerūt. Pater qꝫ sancte otilie nedum vrbis: sed ꝛ ꝓuincie ducatū habuit. qui hohenburg ꝛ alia cōstruxit. post eū albertꝰ filius ꝛ succedentes gubernarūt. Tandē ꝑ romanos imꝑatores in libertatē ac ius imperij cessit. A diuo vero materno q̄ a sancto petro aplo ad rhenanas ciuitates cū euchario ꝛ valerio missus fuit. fidē orthodoxam accepit: qui apud eos post obitū baculo petri reuixit. ac eccliam ad sanctū petrum antiquū: appellatā extruxit. Habet hec vrbs preter amenitatē ꝛ ciuiū vrbanitatē. templū pmagnificū. ꝛ turrim pulcherrimā singulari ꝑstantio cōstructā. Nobilitatē qꝫ ꝑ vicina oppida: perqꝫ finitimas vrbes dispersam cū summa cōcordia. ea ciuitas collegit. qui dignissimis priuilegijs liberū magistratū ac rempublicā cū ciuibus ꝑ vicissitudinē gubernant. Episcopatū quoqꝫ nobilem habet cui ꝛ principes prefuerūt. Abluit aūt preter rhenū hec vrbs insignis duobus fluuijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

De obitu Athile regis hunorum.

PRofectum italia athilā vt pmissum est: auxilio leonis pape. ⁊ iam in norico superiori que nunc pars austria: pars baioaria dicit̄: statua ducentē athilā honoria valētiniani imꝑatoris soror ꝑ eunuchū pellexit: vt sese cupiētissimā in vxorē pcibus minisqʒ a fratre extorqueret. Id aūt magna verboꝝ instantia athila intentauit: impetraturū se nouit: ⁊ tamen homo luxu perditissimus cōtinere nequiuit: quin multis quas haberet: ⁊ secum in exercitu traheret vxorib⁹: aliā (cui ildiconi erat nomen) adderet. Cuius nuptiarū beneficio: mors eum oportuna e medio sustulit. Nāqʒ post cōuiuiū ꝓfusi⁹ hilariusqʒ celebratū: resupin⁹ alto in sopore cū demersus esset: sanguis e naribus ꝓfluens vitalibus opletis meatib⁹ eum necauit. Quod quidē illa nocte scribūt multi cognouisse ꝑ somniū apud constātinopolim marcianū: cui visum sit videre athile arcū (quo armoꝝ genere huni in primis vterent̄) fractū esse. Et intra id tempus germaniā omnem: datiamqʒ: sarmaciā ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenumqʒ sitas perdidit romana res publica. Hispania quoqʒ vlterior aquitania ⁊ vasconia atqʒ illa eduensinm vesunciouūqʒ gallie pars: quam burgundiones anno vrbis capte secundo ceperunt: sunt amisse. pariter factum est annis sequentibus de senonensi parisioꝝ francis subiecta. quorum omniū ꝓuinciarū nulla postmodum ꝓ romanoꝝ imperio est recepta.

Euthices hereticus

EUthices heresiarcha constantinopolitanus abbas: ꝑ hoc tempus suū dogmatizat errorē. ⁊ ne sentire cuʒ nestorio videret̄ diuinā cū humana natura: in idem cōpositū recidisse affirmabat vnūqʒ factū: nec vllo modo inter se distingui debere. hāc heresim cuʒ flauianus cōstantinopolitan⁹ eṗs damnasset. Theodosio annuente synodus ephesina indicit̄. In qua dioscoro alexandro eṗo ṗsidēte. euthices ipse iam damnat⁹: exilio relegatur Thimotheus quoqʒ hereticus insaniens multos errores disseminauit. Is concilio calcedonensi: perpetuo exilio damnatus est.

Anno mundi. 5670. Anno christi. 471.

SImplicïꝰ papa patria tiburtꝰ p̄re castino post hilariū. imꝑante leone secū do: ꝛ zenone fuit. hic vir sctissimꝰ ac rectissimꝰ: Instituit vt nullꝰ inuitus in ep̄m penitꝰ ꝓmoueret. ꝛ ne clericꝰ vllus possessionē bn̄ficij a laico recognosceret: qd̄ postea a gregorio ꝛ alijs pōtificibꝰ cōfirmatū est. Romanā aūt sedē esse primā oīm eccl'iarū declarat. Urbē p̄terea p̄sbyteris in quinqꝫ regiones diuisit. prima erat petri: secūda pauli: tercia laurentij: quarta iohānis lateranensis: quinta sancte marie maioris. Hic optimꝰ pōtifex has basilicas dedicat. ꝛ primo basilicā stephani ꝓthomartyris in celio mōte. basilicā andree apl'i nō lōge a templo sancte marie maioris ꝛ alias. At cū eccl'iaꝫ romanā nō institut solū. verū etiā donis auxisset. creassetqꝫ ex ordine p̄sbyteros diaconos ꝛ ep̄os morit ꝛ sepelit in petri basilica sexto nōs marcij. Sedit aūt annos q̄ndecim: mensem vnū: dies septē. Uacat tum sedes dies sex ꝛ viginti.

FElix eiꝰ nominis terciꝰ patria romanꝰ p̄re felice p̄sbytero ex regiōe fasciole: vir diuinis intentꝰ qui cū intellexerat petrū euticianū: quē ob heresiꝫ in exilio pulsum. instigāte achatio cōstantinopolitano ep̄o tūc demū ab eodē reuocatū esse. vn̄ cōcilio cōgregato sanctꝰ pōtifex fraudē subesse veritꝰ ex auctē sedis apl'ice ꝯcilio bene sentiētiū approbata. petrū ꝛ achaciū dānat. In eodeꝫ ꝯcilio cōstituit vt accusatꝰ apud iudicē: semꝑ ꝓpter respōsionē darent inducie Instituit p̄terea vt eccl'ie ab ep̄is ꝯsecrarent. Idē qꝫ felix basilicā sancti agapiti edificauit nō lōge a basilica sancti laurētij martyris. Et cū ex institutione sacroꝝ ordinū quos i vrbe roma mēse decēbri bis habuit p̄sbros octo ꝛ viginti diaconos q̄nqꝫ: ep̄os triginta creasset. morit ꝛ sepelit in pauli basica. Sedit annis octo: mēses vndeci: dies decē ꝛ septē. Uacat tuꝫ sedes dies q̄nqꝫ.

Mamercus ep̄s

MAmercus vienēsis ep̄s hisdē tꝑibꝰ ob sctitatē atqꝫ doctrinā magno habet in p̄cio q̄ inter cetera sue virtutis monimēta: primꝰ (vt aiūt) supplicatiōes q̄s greci letanias vocāt instituit ob frequētes terremotꝰ. qui tū maxime gallias vexabāt. ac ꝓpter bestiarū quasdā incursiones. q̄ tuꝫ pp'lm suū plurimū cōtriuerāt. Et hec q̄dē letanie minores dicunt: ad maioꝝ d'rām q̄s magnꝰ gregoriꝰ in sancti marci festo instituit.

Remigius ep̄s

REmigiū etiā remēsē ep̄ꝫ virū sctissimū ac doctissimū huiꝰ tꝑibꝰ fuisse sūt q̄ dicāt. q̄ clodoueuꝫ (vt historie referūt) frācoꝝ regē cū īnumerabilibꝰ frācis baptizauerit. qui p̄ter scitatē maximā cū i diuis scripturis p̄clarissimꝰ habet. cōmētarios ꝓutiles in nouo ꝛ veteri edidit testamento. Septuaginta ꝛ eo ampliꝰ cū in ep̄atu explesset annos. Inter cetera sue sctitatis miracula facta: puellā a morte corꝑis suscitasse legit. Obijt aūt anno dn̄i. 468. kal'. octobris.

GElasiꝰ papa natione apher p̄re valerio: vir sanctus q̄ vt ad pōtificatū assūptus fuit. manicheos in vrbe dep̄hēsos exilio dānat. eoꝝqꝫ libros apud basilicā diue marie publice cōburit. deinde diligēs q̄ dei sunt multa cōstituit: q̄ ad eccl'iasticū cultū ꝑtinebāt. ꝛ primo vt nullꝰ bigamꝰ ad sacros ordines (nisi de licētia sedis apl'ice) ꝓmouet. Statuit itē vt nullꝰ mēbro mutilatꝰ ordinaret p̄sbyter. hymnos qꝫ m'ltos ad imitatiōnē ambrosij cōposuit. Et libros quinqꝫ ꝯ euticē ꝛ nestoriū edidit: ꝛ duos ꝯ arrium Basilicas deinde plurimas i vrbe dedicauit. ostēditqꝫ q̄ libri inter apocriphos forēt deputādi. Demū cū p̄sbros duos ꝛ trigīta: diaconos duos: ep̄os septeꝫ ꝛ sexagita creasset: morit ac sepelit i basilica petri apl'i. xj. kal'. decēbris. Sedit annis q̄tuor: mēses octo: diebꝰ decē ꝛ septē. Uacat tū sedes dies septē.

ANastasius papa eiꝰ nōis secūdus: patria romanꝰ: p̄re fortunato anastasio imꝑante fuit. Hic cū ꝑmu bonꝰ ꝛ catholicus haberet ab achatio seductꝰ: duꝫ eū reuocare clanculū tentat: clerū a se grauiter alienauit qui se a cōione pōtificis tuꝫ maxime subtraxit: ꝙ etiā sine catholicoꝝ ꝯsensu plotino thessalonicēsi diacono cōicasset: qui tuꝫ achacij errorē imitabat. Hāc obrē ferunt diuino nutu hoiem subito morbo correptū interijsse. Sūt qui dicūt eū in latrinā effudisse intestina duꝫ necessitati nature obtēperaret. Excōicauit (vt q̄dā scriptores referunt) anastasiū imꝑatorē ꝙ achacio faueret. hec de anastasio sufficiūt. qui ex sacris ordinibus semel decēbri mense habitis p̄sbyteris duodecim: ep̄os sedecim creauit. Sepultꝰ est aūt in basilica petri. xiij. kal'. decēbris. Sedit annū vnū: mēses. x. dies. xxiiij. Uacat tum sedes dies quatuor.

Linea summoꝝ pontificum

Simplicius

Felix

Gelasius

Anastasius

Zeno factꝰ impator cū leo primꝰ valitudine correptꝰ: leonē secūdum ex mariagene sorore sua nepotē ⁊ zenonis isaurici filiū eiꝰ imperij designauit successorē. q̄ nō ita multo post graui morbo oppressus cū finez vite sibi adesse cerneret patri zenoni imperiū reliq̄t. vel vt alij scribūt mortuo leone zeno cōtinuo augustalē nactꝰ est dignitatē. leone aūt de quo p̄missum est quē pater leo in regni asciuerat ptātem. Mater sua zenonis imperiū formidās occulte clericū fecit. Exigēte vehemēter zenone vt filiū ꝓderet: ꝓ eo aliū forma silem obtulit. qui leo deinceps i clericatu ad iustiniani vsqꝫ tpa vixit. Ipso qꝫ anno augustulus apud italiā aduersus nepotē cū exercitu veniēs eo effugato. imperij regimē inuasit annali deinceps circulo euoluto cū rege vandolorū genserico fedus initū est ab horesce patricio. hec dum apud romanos gerunť adouacer cū fortissima multitudine ab extremis pānonie finibꝰ italiā ꝑperare cōtendit. inde aliquātis annis italie ⁊ vrbis vsus est ptāte. vn̄ augustulus inopinabili metu pterritꝰ: spōte miserabilis purpurā abijciēs cū vix .xj. mēsibꝰ repub. obtinuisset. Ita romanoꝝ apud romā imperiū cū hoc augustulo perijt Anno ab vrbis cōditione. M.cc.xxix. ab incarnatione vo dn̄i anno quadringentesimo septuagesimoq̄nto. Zeno aūt augustus cū ꝑ annos .xvij. reipublice p̄fuisset apud vrbē cōstantinopolim vite terminū accepit.

Linea Imperatorum

Zeno

Anastasius

Anastasiꝰ post zenonis excessuz anno ab incarnatione dn̄i .ccccxcij. purpurā induit. hic romani decus imperij. eutichiane hereseos illuuie maculauit. hic clodoueo francoꝝ regi eo ꝙ ciuitates quasdā a visegothis (q̄ arrianaz heresim tenebāt) abstulisset p̄ciosaz transmisit tunicā eūqꝫ patriciū creauit: sed postmodū ꝑ achaciū cōstātinopolitanū epm̄ correptꝰ factꝰ est hereticꝰ. Anastasius itaqꝫ diuz in heresi q̄ delapsus fuerat pseueraret. duasqꝫ i xp̄o naturas: deitatis videlꝫ ⁊ humanitatis eutichiū heresiarchā sequēs denegaret. Hormisda papa q̄ simacho successerat. direxerat enodiū ticinēsem epm̄. Aliosqꝫ cū eo cōstātinopolim legatos cū catholice fidei inscripto q̄tenꝰ anastasiū ad eccl'ie reduceret gremiū. Is nō solū salubria eoꝝ monita spreuit: ꝟ insuꝑ etiā a suis aspectibꝰ nō sine cōtumelia expulit dicēs. Nos ⁊ pōtifici ⁊ alijs iubere volumus: nō aūt iuberi: nauiqꝫ fragili impositos mādat ne vspiā ꝑ totā greciā ad aliquā ciuitatū accederet. quā eiꝰ impiam temeritatē diuina continuo vltio subsecuta est. Nā cū iam septimū ⁊ vigesimū imperij annum ageret: ictu fulminis percussus interijt.

Hec dum apud romanos gerunť: ostēdit sese a vetusto cladiz imperij fomite: nouus turbo quē romani cōciues illiꝰ emuli suscitarūt. Hi q̄dē heruli ⁊ turingi odoacre viro acris ingenij duce sibi cōstituto ab inferioribꝰ danubij hostijs sunt ꝓfecti. fuerūt aūt hi heruli ⁊ turingi exercitꝰ athile reliq̄e. q̄ bernaco ⁊ durith athile filijs a seipis alijsqꝫ pplis p̄lio suꝑatis: apud danubij hostia cōsederūt. Ipsi itaqꝫ italiā ingressi: aquileia ad sinistrā relicta: in taruisinos vicētinosqꝫ ⁊ inde i brixianos iter flexerūt. Igiť augustulꝰ impator de odoacris aduētu certior factꝰ imisit orrestez genitorē suū quē milicie magistrū declarauerat quē postea auxilia deseruerūt: iō in vrbē ticinū se recepit. Insecutꝰ illū odeacer vrbē corona cinctā vallauit: receptitqꝫ diu ⁊ ptinaciter oppugnatā. Inde cedes ciuiū romanoꝝqꝫ legionū facta ⁊ nedūz direpta vrbs ticinū. ꝟ ⁊ cū agro igni ferroqꝫ vastata. Orrestē aūt captū placēciāqꝫ ꝑductū odoacer ipse inspectāte exercitu gladio suffossuz interfecit. q̄bꝰ territi crudelitatibꝰ ceteri italie ppli certatiz deditionē facere ꝑrexerūt. Odoacer annis .xiiij. italie impauerat ⁊ ciuitates ꝓ libidine gubernabat. Zeno aūt ꝯstātinopoli imperās theodorico ꝑsuasit: vt in italiā trāsiret: ab iniustis occupatoribꝰ ciuitates sibi vēdicaret. iō ex tracia mouēs gothos ⁊ syrmiū ⁊ illiricū italiā petijt. odoacri duces sibi obuiā fuere nō ꝓcul ab aq̄leia suꝑ sontiū amnem victores gothi. Tādē i vrbe rauēna odoacrū obsederūt ad extremū pactiōe res cōposita fuit. vt sil' socij dn̄ationis eēnt. veꝝ hec regni societas nō diu ꝑmāsit. cū occultas inter se suspiciōes haberēt. p̄ueniēs theodoricꝰ odoacrū ad cenā iuitatū occidit.

Odeacer rex

Theodoricꝰ rex

Theodoricꝰ theodomiri ostrogothoꝝ regis ex arilena ꝯcubina filꝰ sextodecio impij zenonis anno italie totiꝰ dn̄io potitꝰ est. ⁊ solꝰ cū gothis ꝑ italiā dn̄ať. fuit eiꝰ dn̄atio nō admodū dura: ⁊ si ꝑtē agroꝝ vt nuꝑ odoacer diuisit ⁊ ꝓ suis retinuit. Ceteꝝ ciuitates ꝑ seipas ac ꝑ ciues suos gubernari ꝑmisit. Ipse vo sedē regni rauenne ꝯstituit: ibiqꝫ inhabitauit septē ⁊ trigīta annis theodoricꝰ i italia regnauit. vir oīm barbaroꝝ mitissimꝰ q̄ ⁊ si rauēnā sedē regni fecisset. tn̄ vrbē romā q̄ad fieri potuit exornauit. Nam ⁊ sepulchꝝ octauij istaurauit: ⁊ spectacula de more exhibuit: ⁊ edificia ac basilicas plerasqꝫ restituit: nihilqꝫ omisit qd̄ ad optimū principē ꝑtineret. at vo vt regnū aliq̄n stabiliret. ⁊ clodouei frācie regis filiā andefledā i vxorē duxit. Et sororē honorico vandaloꝝ: ⁊ filiaꝝ suaꝝ alterā alarico visegothoꝝ. alterā gundibato i matrimoniū collocauit. indeqꝫ paulo pꝰ clodoueo frācoꝝ regi socero suo bellū itulit eo ꝙ alaricū visegothoꝝ regē geneꝝ suū interfecisset: ⁊ vasconiā ꝑtē regni sui occupasset. Ideo cū magno exercitu alpes trāsgressus in vlteriorē galliā ꝯ frācos trāsiuit. ac gallis igēti p̄lio suꝑatis. vasconiā iterato recepit. Nec postea i terra segnis ociosusqꝫ ꝑmāsit. nā ⁊ siciliā totā cū oībꝰ adiacētibꝰ regno suo adiūxit. ⁊ dalmaciā q̄ꝫ sibi subditā fecit. itaqꝫ m'lta gessit dū rex fuit ⁊ nomē eiꝰ admodū celebre ⁊ gl'iosuz fuit nisi ꝙ extremo tp̄e crudelitatis ifamia sbijt. obsimachū ⁊ boetiū senato. ro. ab eo necatos: tridētū vrbē i alpibꝰ muro cīxit. tādē apoplexie morbo correptꝰ stati expirauit

Terremotꝰ maximꝰ apud cōstātinopolim p̄ q̄tuoꝛ mēses cōtinuos hisdē tpibꝰ fuisse dicit̄. Sed infante quodā monente vt cantaret ter Sanctꝰ Sanctꝰ Sanctꝰ deꝰ fortis ⁊ imortalis miserē nobis. stati oīno cessauit. Qd̄ quidē verbū postmodū ī calcedonēsi cōcilio dici in ecclesijs mādatū fuit.

Signa q̄z plurima in celo apparuerūt. In aqlone celum videbat̄ igneum. fulgurātes q̄z haste vise sunt. luna fuit obscurata. cometa apparuit apud tolosam. riuꝰ deniq̄z largissimꝰ defluxit.

Acephaloꝝ pessima heresis calcedonēse ɔciliū impugnāntiū p hoc tempꝰ exoꝛit̄. qui ideo acephali dicti eo ꝙ sine capite. i. sine auctoꝛe habeant̄. vt pȝ in canone. 14. q. 3. c. acephali. hi q̄ppe duarū subaꝝ ꝓprietatē ī xp̄o negabāt. vnā tm̄ ī eiusdē ꝑsone nām p̄dicātes.

Ferunt ea tēpestate ⁊ elisei ossa in alexandriā trāslata esse. ⁊ coꝛpꝰ barnabe apl̄i cum euāgelio eius manu scripto repertum.

Michaelis reuelatio

Michaelis archāgeli reuelationē gelasio iā p̄missō pōtificāte apud apuliā ī mōte gargano tercio kal̄. octobꝛis factā fuisse tradūt. vbi ⁊ postea templuz miris edificijs extructū fuit: eoq̄z loci ob deuotionē: tantā ppl̄oꝝ frequētiā singulis annis conuenire dicunt vt nō solum xp̄iani sed ⁊ infideles quoq̄z ad patrocinīū sancti angeli implorandū frequentent.

Epiphanꝰ papiensis ep̄s: vir diuina humanaq̄z sapiētia prudentissimꝰ: his tpibus apud theodoꝛicū regē ꝓpter eloquentiā ⁊ sanctitatē magno in p̄cio habitus est: cuiꝰ auctoꝛitate ⁊ sanctitate. italia a barbaris vexata liberata est.

Sunt q̄ scribāt germanū altisiodoꝛensem ⁊ lupū trecharen̄. ep̄os his tpibꝰ fuisse. q̄ tum multū iuuere xp̄ianā fidē: gētiliū ac pelagianoꝝ opa plurimū labefactatā. Genofeua vgo q̄ germāo p̄nte deo vgītatē deuouit apd̄ parisiꝰ claret

Boetius

Boetius anicꝰ manliꝰ seuerinꝰ xp̄ianissimꝰ vir ⁊ ɔsulari dignitate insignitꝰ: poetaq̄z ac ph̄s celeberrimꝰ. simachiq̄z gener. his q̄z tpibꝰ rome clarissimꝰ fuit. hūc ideo manliū vocant. eo ꝙ a manlio toꝛquato originē duxisse tradāt q̄ cū vere catholicꝰ esset nec arrianis (etiā ꝑsepe rogatꝰ) obtꝑare vellet: ⁊ ipse a theoderico rege sub velamento affectate libertatis post socerū suū ticinij exulare iubet̄. vbi postmodū instigātibꝰ hereticis ꝑpetuo carceri dānat̄. In qua q̄dē calamitate cōstitutꝰ: ad recreandum aīm suū. cū in mathematicis doctissimꝰ esset. chiterinū e neruo primꝰ excogitauit ⁊ excidit. qd̄ quidē modernis tpibꝰ musicis celebꝛe instrumētū habet̄. Ibidem q̄z cōstitutꝰ ad multoꝝ vtilitatē p̄clarissima edidit opuscula. de cōsolatione phisica. de trinitate. ⁊ de vnitate xp̄i. de topicis etiā. Pleraq̄z etiā ex aristotele trāstulit. hūc deniq̄z viꝝ optimū ⁊ sanctū theodericꝰ rex cuz in sn̄iam suā oīno flecti nō posset. arrianoꝝ rabie cōcitatꝰ. post longā carceris squaloꝛē impante iustino senioꝛe augusto anno. s. dn̄i nr̄i. 520. apud papiā ꝓ catholica fide occidi iussit. cuiꝰ coꝛpꝰ ibidē in diui augustini tēplo adhuc habet̄ cōditū. Et sunt qui dicunt euz ī cathalago sanctorum ob eam rem fuisse relatum: ⁊ sanctum seuerinum vocitatum.

Symachus

Symachꝰ patricꝰ ac senatoꝛ romanꝰ oꝛatoꝛ ac ph̄s insignissimꝰ his tpibꝰ cū rome clarissimꝰ haberet̄: a theodoꝛico rege ob suspicionē affectate libertatis apud papiā exilio dānat̄. ⁊ in carcere ꝑ aliqd̄ tēpus trudit̄. deinde ab exilio reuocatꝰ: diris supplicijs tandē interfectꝰ est. hic naq̄z romanā rempub. sua sapientia suisq̄z scriptis plurimū illustrasse dicit̄: eo ꝙ librū epl̄arū elegātissimū scripserit. in quo hec sn̄ia. Semꝑ natura equalibꝰ gaudet.

Fulgentius

Fulgētiꝰ natione apher rupēsis ep̄s ⁊ p̄clarissimꝰ doctoꝛ his tpibꝰ floꝛuit. q̄ in sardiniā cū alijs catholicis affrice a trasimūdo vādaloꝝ rege ob catholice fidei defensionē exulatū missus est. nil p̄termisit qd̄ ad verā xp̄i fidē ꝑtineret: docēdo p̄dicādo monēdo. Edidit ⁊ libros de trinitate. de libero arbitrio. de regulis fidei. Scripsit ⁊ ɔ palagianā heresim. oꝛōnes q̄z habuit ad ppl̄os elegātes q̄dē ⁊ graues. ⁊ ꝑsertim de ntitate dn̄i ⁊c̄. Scripsit de ɔtinētia ɔiugatoꝝ huanda ad theodoꝝ senatoꝛē libꝝ vnū. ad ꝓbā de virginitate seruāda ⁊ plura alia.

Gennadius

Gennadiꝰ ep̄s vir greca latinaq̄z lingua eruditꝰ: librūz de dogmatibꝰ xp̄ianis cōposuit. ⁊ ibidē q̄d cuiq̄z ad salutē necessariū eēt declarauit. doctrina q̄z ac moꝛibꝰ eccl̄ie catholice multū ꝓfuit. ⁊ diuū hieronimū imitatꝰ librūz de viris illustribꝰ edidit. Victoꝛinꝰ aūt natione aq̄tanꝰ arithmeticꝰ insignis rōnē pasce ad cursuz lune tū redegit. eusebiū ⁊ theophilū ea ī re supans.

Iuuit etiā scriptis suis eccl̄iam dei hegesippus vir doctissimus qui ⁊ monachoꝝ regulas composuit: ⁊ sancti seuerini abbatis eleganti stilo vitam edidit.

Faustus aūt apud gallos ep̄s multa tum scripsit copiose ⁊ oꝛnate. precipue opus eius laudat̄ contra arrianos scriptum.

Rauenna: tsi vrbs vetusta. auxit tamẽ eam ostrogotha gens. fuit aũt olim oppiduz sabinoꝝ: cinxitq̧ rauẽnam muris nunc extantib⁹ tyberi⁹ impator. qđ lr̃e docent cubitales ad portã eius clausam. que aurea dicit̃ quadrato lapide speciosam. Cũ aũt theodoric⁹ rex gothoꝝ ex thracia veniens cum cõiugib⁹ ⁊ liberis. cũq̧ oĩbus rebus suis gothos mouens: tandẽ in vrbe rauenna odoacrũ obsederunt. hec obsidio longi⁹ remorata est gothos q̧̃ ipsi ab inicio existimarẽt. Idq̧ accidit nõ loci: qđ neq̧ a mari faciliter obsideri rauẽna pot̃: cũ sit in ipso littore cõstituta: neq̧ a mediterranea regione: cũ fossam habeat ex pado deriuatã. ac stagnis quibusdã ⁊ paludib⁹ coartet̃. Itaq̧ gothi triennio ferme toto circa illã cõmorati. post pactione facta Theodoricus ⁊ gothi rauennã intrarũt. Inde auxit ipsam ostrogotha gens cui⁹ rex theodoricus italie oĩs: dalmacie: hungarie: germanie: ⁊ partis nõ parue galliaꝝ dñs. annis duo de quadragita eandẽ incoluit ciuitatẽ. ⁊ qđ cõstat supbas in ea edes basilicasq̧ cõstruxit. Uisit̃ eius regis monumẽtum ab amalasuntha filia positũ extra rauẽne menia. in quo sancte marie monasteriũ est edificatũ in rotundo ea rõne appellatũ: q altare mai⁹ eccl'ie chorusq̧ viginti capax monachoꝝ ordine vt est moris ĩ stallo psallentiũ: vnico atq̧ integro rotundo lapide contegunt̃. Ualentinianus etiam impator cuz triginta annis q̃bus impauerat. In ea plurimũ vite egit menia ampliauit. ⁊ ei⁹ epõ duodecim ciuitatũ subiecit epos. videlz arimini: cesene: forliuij: fori põpilij: fauẽcie: fori cornelij que ymola dicit̃: bricij: bononie: mutine: regij: parme ⁊ placentie: q̃ ciuitates postea sub exharcatu fuere. ⁊ ei⁹ epm iohannẽ tunc appellatũ pallio ex candida lana vti voluit: quo tunc solus vtebat̃ impator. vnde postea cũ romanis põtificib⁹ rauẽnates cõtendere p̃sumpserunt. fuit q̊z olim exarchoꝝ romanoꝝ sedes: nunc aũt senatui veneto subdita. Populo q̊z nunc rauẽna est infrequens: que viros olim habuit: tum sanctos: tum etiã doctos appollinarẽ: vitalem: ⁊ eius filios geruasiũ ⁊ prothasium. Urcinũq̧ medicum oẽs martyrio coronatos. Johannẽ nominis ordine decimũseptimũ pontificẽ romanũ. Petrum rauẽnatem fori cornelij epm. qui multas sacri eloquij scripturas eloquẽtissime dilucidauit. Et cassiodoꝝ vrbis rome senatorẽ: regumq̧ ostrogothoꝝ ep̄lare scriptorẽ ⁊ post monachũ. Genuitq̧ supiori seculo rauẽna Guilielmũ phisicũ: quẽ petr⁹ paul⁹ vergeri⁹ notissimũ amicissimũq̧ sibi hoĩem magnis effert laudib⁹. Genuit ⁊ eodẽ tpe iohãnẽ grãmaticũ: rhetorẽq̧ doctissimũ: quẽ solit⁹ dicẽ fuit Leonard⁹ aretin⁹ oĩ in re: s potissime in hac vna grauissim⁹ locupletissimusq̧ testis fuisse primũ. a quo eloquẽtie studia tãtope nũc florẽtia. lõgo postliminio in italiã fuerunt reducta.

Rauenna

Linea summorum pontificum

Anno mundi. 5693. Anno xpi. 494.

Simmachus

SImmachus papa natione sardus: patre fortunato: mortuo anastasio pōtifex creat᷑: nō sine magna discordia. Nā dum pars cleri simmachū apud basilicā cōstantinianā pōtificē decernit: pars altera apud basilicā marie in via noua Laurētiū in locū demortui anastasij subrogauit. Seditio ingens ī senatu τ populo romano biffariā diuiso orta est. vñ oīm ɔsensu: cōciliū rauēne indicit᷑. discussaq̄ꝫ re pñte theodorico. simmach⁹ tandē in pōtificatu cōfirmat᷑. q̄ certe magna clemētia vsus. laurētiū cōpetitorē nuterinis epm dedit. Simmachus vo manicheos tuꝫ ab vrbe expulit. eoꝝq̄ꝫ libros ante fores cōstantinianе basilice cōcremauit. basilicas vo multas aut ornauit: aut a fundamētis erexit. paupib⁹ q̄ꝫ ad basilicas petri τ pauli habitacula extruxit: curauitq̄ꝫ ne q̄d eis deesset: qȯ ad victū ptineret. amator eñ pauper fuit. Redemit τ captiuos in diuersis puīcijs multa pecunia. Cōstituit itē vt die dñico vel natalicijs martyrū caneret᷑ hymn⁹. Gloria in excelsis deo. Nil postremo omisit qȯ ad oīpotētis dei gloriā ptineret. Creatis deniq̄ꝫ duobus τ. lxxxx. p̄sbris: diaconis. xvj. epis. cxvij. habitꝭ de more sacris ordinib⁹ moriēs ad basilicā petri sepelit᷑. 14. kal'. augusti. sedit aūt ānis. xv. men. vj. dieb⁹. xxij. vacat tum sedes dies. vij.

SCisma quintū fuit inter simmachū τ laurentiū vt p̄missuꝫ est. veꝝ anno q̄rto post clerici quidā seditionib⁹ gaudētes. adiuuantib⁹ festo τ pro bino senatorij ordinis viris: laurentiū reuocant. quia ex re indignat⁹ rex petrū altini epm romā mittit: qui pulso vtroq̄ꝫ sedem teneret. Veꝝ simmach⁹ habita centū τ. xx. epoꝝ synodo: τ obiecta cōstanti aīo diluit: τ oīm sententijs obtinuit: vt laurenti⁹ τ petrus maloꝝ oīm capita relegarent᷑. Orta aūt ob hanc rem tanta seditio rome est: vt multi tum ex clero: tum ex populo passim cederent᷑: nec sacris virginib⁹ parcerent. Opprimunt᷑ eo tumultu gordian⁹ p̄sbyter vir optimus ad vincula sancti petri. nec finis tante cedis facta fuisset. ni faustus cōsul clericus miserat⁹: cōtra probinū tanti mali auctorē arma sumpsisset.

Hormisda

HOrmisda papa natione campan⁹: patria frusinoni⁹: patre iusto: hic pontificatu inito hortante theodorico puīcialē synodū in vrbe habuit: omniūq̄ꝫ ɔsensu euthicianos iam antea improbatos damnauit. In ea q̄ꝫ synodo multa cōstituit: τ primo vt nullus solēniter penitens decetero ad sacros ordines pmoueret᷑. Voluit itē xp̄ianoꝝ nuptias nō occulte sed publice fieri debere. Vetuit p̄terea sacerdotib⁹ τ alijs: ne altaria in ecclesijs cōsecratis erigerent sine sp̄ali epi licentia. hic grecos reconciliauit: clerūq̄ꝫ cōposuit. francoꝝ rex ei dona p̄ciosa obtulit: delata τ dona tum aurea τ argentea: delataq̄ꝫ euāgelia cū tabulis aureis gēmis distinctis a iustino impatore votigracia. Ornauit τ tēplū beati petri theodoricus rex trabe argentea mille τ. xl. librarū. Certauit τ hormisda munerib⁹ cū his principib⁹. Locauit eñ ante altare cōstātiniane basilice coronā argenteā libraꝝ. xx. cantharos argenteos sex. His demū ex sentētia pactis cū ordinibus ex more. morit᷑ ac sepelit᷑ in basilica petri. viij. id⁹ augusti. Sedit annis nouē. dieb⁹. xviij. Vacat tum sedes dies sex.

Johannes

IOhannes eius noīs prim⁹ papa: natione thuscus: patre cōstantio orthodoxe fidei diligentissim⁹ obseruator. vt tandē hereticoꝝ nomē extingueret arrianos expulit: eoꝝq̄ꝫ ecclias catholicis assignauit: quā quidē rem theodoricus egreferēs. iohannē pontificē theodoꝝ duosq̄ꝫ agapitos oratores ad iustinū mittit: qui eū adhortarent᷑ vt arrianos restitueret: sin secus oēs ecclias catholicas demoliturus. pbenigne accepti legati. primo cū flectere iustinū nō possent ad lachrymas versi petētes vt periture italie sbueniret. eo piū hoīem pepulē vt arrianos suis legib⁹ viuē sineret. iohānes rauēnā ad theodericū rediēs in carcerē ꝑpere conijcit᷑. ac paꝝ abfuit q̄n eū stati occideret: adeo in hoīeꝫ exarserat τ fide τ morib⁹ cū iustino sentiētē. Perijt tñ sctissim⁹ hō ī carcere pedore: situ τ inedia. Pri⁹ tñ tria restituit cimiteria nerei τ achillei: felicis τ adaucti: τ priscille. ferūt corp⁹ ei⁹ ex rauēna ad vrbē delatū: sepultūq̄ꝫ in basilica petri. vj. kal'. iunij. Sedit annis duob⁹. men. viij. Vacat tuꝫ sedes dies. 58.

Felix

Anno mundi. 5713. Anno xpi. 514.

FElix ei⁹ noīs quart⁹ papa: natione sami⁹: patre castorio. Post iohannis pōtificis felicem dormit ionē: rei diuine curam gerens patriarchā cōstantinopolitanū declinantē a fide anathemate notauit. vir q̄ꝫ optim⁹ multa in vrbe extruxit edificia. τ maxime cosme τ damiani templū: qȯ adhuc extat. basilicā q̄ꝫ sancti saturnini via salaria incendio consumptā. Hic inter cetera sue sanctitatis opa iuxta doctrinā beati iacobi apli. mādauit infirmos ante obitū inungi. Deniq̄ꝫ habitis de more sacris ordinib⁹. vbi p̄sbyteros quiq̄ꝫ τ quiquagita creasset. diaconos quatuor. epos nouē τ viginti. morit᷑ ac in basilica petri sepelit᷑ quarto idus octobris. annis quatuor sedit: mensibus duobus. diebus tredecim. Vacat tum sedes dies tres.

Linea Imperatorum
Justinus senior

IUstinꝰ senior anno ab incarnatione dñi q̃ngẽtesimo octauo decimo: punito anastasio heretico: augustali potitꝰ est solio. Is cũ imperiũ accepit: orthodoxe fidei amator ⁊ ꝓtector acerrimꝰ fuit: ac statim nũcios ad põtificẽ mittit: q̃ ⁊ sedis aplice auctẽm cõfirmarẽt: ⁊ pacẽ ecclesijs oĩbꝰ exq̃rerẽt: quantũ p religionẽ cõcederet: ad hunc ob cãm reintegrande fidei directꝰ ab hormisda põtifice vir sanctitate p̃cipuus germanꝰ capuane vrbis eps digne susceptꝰ est. Multorũq3 dubia corda in fide solidauit: vt tandẽ diligẽtissimũ fidei obseruatorẽ se ꝓfiteret: hereticoꝝ nomẽ ꝓ viribꝰ extinxit. ⁊ q̃zmaxĩe arrianos oẽs ex cõstantinopolitana vrbe expulit: atq3 eoꝝ ecclias catholicis assignauit. qd̃ q̃dẽ theodoricꝰ rex (ea labe infectꝰ) egreferẽs simmachũ ⁊ boetiũ ro. ꝯsules vt p̃missuz est papiã relegauit. ac iohãnẽ põtificẽ romanũ ĩ carcerẽ misit, eo ꝙ iustinus catholice pietatis defensor honorifice suscepisset eũ. simul cũ socijs carceris afflictione pemit. Sed hãc eiꝰ ĩmanissimã crudelitatẽ mox aĩaduersio diuina secuta est. nã nonagesimo octauo post facinꝰ die: subita morte defunctus est. cuiꝰ aĩam solitariꝰ quidã apud lipparã insulã vir magne virtutis aspexit. inter iohãnẽ papã ⁊ simmachũ patriciũ deduci: ⁊ in vulcani ollam q̃ ei loco ꝓxima erat demergi. At vo iustinꝰ admodũ senex cum augustalẽ dignitatẽ annis. xj. administrasset: iustiniano sororis sue filio impatore designato: apud cõstantinopolim in pace quieuit.

Clodouꝰ rex francie

CLodouꝰ francoꝝ rex primꝰ xpianꝰ childerico patre eiꝰ morte sublato in regnũ successit: ⁊ regnũt annis. 30. vir vtiq3 potẽs ⁊ armis strẽnuus crothildem chilperici burgũdionũ reg͂ (quẽ chilpericũ frater suꝰ gondobaldꝰ occiderat) filiã p hũc modũ accepit vxorẽ. Audierat clodouꝰ crothildẽ forma egregiã: virtute etiã puellas id etatis p̃stare: missis nũcijs ⁊ secrete explorauit an sibi matrimonio vellet copulari: Puella cui reg͂ fama ⁊ regni potẽtia esset nota: cõsensit: eaq3 ĩ spõsione id solũ est pacta. vt cũ ipa esset xpiana. Clodouꝰ q̃ cũ suis frãcis idolatra erat: fieret xpianꝰ. Gundebaldꝰ burgũdie rex patruꝰ eiꝰ ei tradidit. quãq̃ vo pacta vxori clodouꝰ de baptismate suscipiẽdo in seipo nequaq̃ seruauerit tñ duos filios ex ea susceptos xpianos fieri pmisit. Nõ multo postq3 crothildez accepat vxorẽ bellũ gessit aduersus gundobaldũ vxoris patruũ ⁊ burgũdiones quo ĩ bello ciuitates ⁊ oppida ligerim inter ⁊ sequanã amnes sita suo adiunxit imperio. Interuẽtu tñ vxoris sedato. Alteꝝ qd̃ mltos durauit ãnos suscepit aduersus alemãnos. Cũ q̃ gẽte non minꝰ q̃ sua viris fortibꝰ armisq3 instructissima: ꝓlio decertauit: quo in ꝓlio suos ĩ fugã cõuersos vidẽs: memor est factꝰ ꝓmissionis quã multociẽs req̃sitꝰ vxori seruare neglexerat ⁊ ipsaz ꝓlij aduersitatẽ ob id solũ sibi accidẽ suspicatꝰ est. hinc deo celi ⁊ terre: quẽ crotildis vxor p̃dicaret vouit illiꝰ cõsilio p̃cibusq3 acq̃escere: si sui strato hostili exercitu victoriã obtinerẽt: tãtaq3 mox facta est cõuersio: vt q̃ multa cede afflicti ⁊ vi repressi p̃mo fugiebant franci: hostẽ repellerẽt ac cede cõmissa in fedam cõuerterẽt fugaz. alemannis in deditionẽ acceptis. Clodouꝰ eis tributa imposuit q̃t annis ꝓsoluẽda: ⁊ in franciã reuersus. vigesimoq̃nto regni sui anno a sancto remigio remẽsi epo cũ oĩ francoꝝ multitudine baptizatꝰ fuit. Ac deinceps francoꝝ regnũ augeri cepit. Respirãte deinde aliquãtulũ republica xpiana. Clodouꝰ pulsis arrianis hereticis ⁊ catholicos reduxit. ⁊ pariseoꝝ ciuitatẽ regni caput constituit in qua post mortẽ q̃euit. vxorq3 eius regina bonis opibꝰ pollẽs: apud vrbẽ thuronicã plena dieꝝ ad dñm migrauit. delatũq3 fuit inde corpꝰ parisiꝰ a filijs eiꝰ hildeberto ⁊ lothario: iuxta clodouẽũ magno honore sepulta.

Amalasiuntha regia

AMalasiuntha filia tũc vidua: theodorico rege gothoꝝ sine ꝓle virili defuncto. cũ athalarico eiꝰ nato ĩ regno successit. Erat vo athalaricꝰ admodũ puer: itaq3 cura atq3 gubernatio tota regine incũbebat. Statim igit͂ regina pueri gubernationẽ suscipiẽs: lr̃is latinis erudiendũ ⁊ moribꝰ informandũ curauit. Ipa vo seuere admodũ gubernationẽ exercebat: ꝓhibẽs gothoꝝ iniurias: supra sexũ eñ prudentia vsa: ⁊ patris decreta: mala p̃sertim emẽdauit. ⁊ boetij ⁊ symachi filijs bona paterna in fiscũ delata restituit. Acclamãtibꝰ aũt gothis filiũ nõ lr̃is sed rei militaris disciplina regẽ suũ imbuendũ esse. Is igit͂ vite lasciuia in varias egrotatiões ꝓlapsus. decimooctauo etatis anno defunctꝰ est. Amalasiuntha vo seditionibꝰ gothoꝝ diu vexata: mortuo filio athalarico quo cũ moleste vixit. theodatũ cõsobrinũ suũ regni ꝯsortẽ fecit. Erat aũt theodatꝰ ita grecis ⁊ latinis lr̃is edoctꝰ: vt ⁊ tpoꝝ suoꝝ historiã elegãter scripserit: ⁊ platonicã disciplinã optime calluerit. segnis tñ ad res agendas habebat͂. Is ergo ad regnũ beneficio regine assumptus: statim ingratitudinẽ ostendit. eamq3 captũ in vulsini lacũ insulã relegauit. Hec ꝑfidia multos gothos ꝑturbauit. inde eam occidi pmisit: ac filiã eiꝰ in vxorẽ ac regni sociam accepit: qui ⁊ postmodũ quinq3 annis regnauit. Idq3 impator iustinianꝰ egre tulit. hec inter cetera sua edificia patri suo monumẽtũ supbissimis edificijs extra rauennam extruxit. quo in loco nunc sancte marie monasteriũ edificatũ habet͂. qd̃ monachi sancte iustine nunc incolere dicunt͂.

DIonysius abbas ⁊ doctor egregius per id tempꝰ laudat͂ eo ꝙ rome computũ suum: id est pascalem calculum mira ratione composuerit.

SEuerus q̃z eps treuereñ. vir omni sctitate insignis hac tẽpestate claruit. Et sanctꝰ victorinꝰ eps massilieñ: qui filiũ marychas regis persarũ a demonio liberauit. Et eutheriꝰ eps lugdonensis.

Conciliũ aurelianense

COnciliũ aurelianẽse terciũ tẽpestate hac clodouei regꝭ iussu indicitᷣ. qđ quidẽ sanctꝰ mellaniꝰ cõgregasse dicitᷣ: quo ĩ loco etiã quatuor alia cõcilia fuisse cõgregata dicuntᷣ. Primũ sub beato siluestro papa. auctore marino epõ. Secũdũ auctore aureliano epõ. Terciũ hoc idẽ mellanio epõ auctore. Quartum auctore albino andegauensi epõ. Quintũ honorato bituricensi epõ auctore qđ ꝓbatur in decretis. xv. di. c. sexto. synodus.

Arturus rex

ARturũ britãnoꝝ regẽ ⁊ q̃dẽ cãtatissimũ ꝑ h̃ tpa regnũ suscepisse ferũt virũ sane bellicosissimum atqꝫ fortissimũ. q̃ ⁊ lorica pulcerrima vtebatᷣ. Regi q̃dẽ tãto cõdigna: h̃ ⁊ in capite aurea galea ĩ qua draco sculptꝰ videbatᷣ. Clipeũ qꝫ aureũ ꝑ se ferre faciebat. in q̃ dei genitricis imago depicta videbatᷣ: vt eã sꝑ aduocatã suã in mẽoriã in oĩ re reducere posset. Lanceã p̃terea arduã latãqꝫ ⁊ cladibꝰ aptã quã quocũqꝫ ibat secũ deferri faciebat: ⁊ gladiũ habuisse ⁊ portasse dicitᷣ. cũ quo q̃dringẽtos ⁊ sexaginta viros vno ꝓ̃lio eũ interfecisse ꝓhibetᷣ. hũc viꝝ xp̃ianissimũ fuisse ferũt: ⁊ fidẽ catholicaꝫ ampliasse. ac qđ plura regna sibi vẽdicauerit. Quãobreꝫ ⁊ rotũdã mensaꝫ apud cornubiã ciuitatẽ instituit. Tandẽ in prelio cum multas hostiũ strages dedisset: ⁊ ipse vulneratꝰ in insulã deferᷣ. inde sublatus nusqꝫ cõparuit. quẽ ⁊ nunc vsqꝫ britones expectare dicuntᷣ.

Cassiodorus

CAssiodorus monachꝰ rauenẽsis vir quidẽ doctissimꝰ his tpibꝰ ob clarissimã eiꝰ doctrinã magno fuit in p̃cio. qui cũ primũ cõsul esset ⁊ senator. diuino tactꝰ spũ res mũdanas spreuit: ⁊ monasticã vitã cõplexus est: sed ante monachatũ theodorici regis italie cãcellariꝰ. ⁊ ex pte eiꝰ multas ep̃las edidit ad personas diuersas de negotijs secularibꝰ. ⁊ ad agitandũ intellectũ psalteriũ luculẽter exposuit. Deinde cronicã insignẽ de põtificibꝰ atqꝫ imꝑatoribꝰ cõpilauit. In qua p̃sertim de theodato rauẽne rege cõtemporaneo suo multa cõscripsit. Edidit p̃terea librum de ratione anime ⁊ librũ de orthographia.

Priscianus

PRiscianum qꝫ eruditissimũ grãmaticũ atqꝫ ꝓ̃hm patria cesariẽsem: hoiem certe greca ⁊ latina lingua doctissimũ ꝑ hoc ip̃m tempꝰ apud cõstãtinopolim floruisse tradũt. q̃ cũ grãmaticoꝝ oĩm princeps haberetᷣ. ea ĩ facultate putilia edidit opuscula. Nã de partibus orõnis ad iulianũ patriciũ cõsulẽ librũ edidit. Siliter ⁊ de cõstructiõe: deqꝫ accentibꝰ alios libros edidit. De naturalibꝰ qꝫ questionibꝰ ad cosdre ꝑsaꝝ regem volumẽ egregiũ scripsit. Atqꝫ de cosmographia libellũ cõposuisse fertur.

Arator ⁊c̃

ARator sctẽ romane eccl̃ie cardinalis diaconus ⁊ poeta laureatꝰ hac tẽpestate mira floruit eloquẽtia. q̃ inter cetera ingenij ⁊ virtutꝭ sue opa ap̃loꝝ actꝰ versu exametro exornauit: atqꝫ alia elegãter cõposuit.

BRandanꝰ deniqꝫ hibernẽsis abbas sctissimꝰ ꝑ hec tpa ob eximiã sctitatem atqꝫ doctrinã maxio ĩ p̃cio habitꝰ fuit. de q̃ etiã admiranda scribuntᷣ. Pater trium milium monachorum extitit.

FLoruit circa illud tempus sidonius appollinaris apud auernoꝝ vrbem ex ꝑfecto factꝰ ep̃s vir h̃m seculi dignitatẽ nobilissimꝰ. ⁊ l̃rali disciplina eruditissimꝰ. vir aũt ingeniosus coturnate eloquẽtie multas difficiles ep̃las scripsit.

Brigida virgo

BRigida virgo sanctissima natione scothica imperante seniore iustino refulsit sanctitate ⁊ miraculis admiranda in scocia de xp̃ianis ac nobilibus orta parentibus a puericia bonarũ rerum studijs inoleuit. pudicitie ac sobrietati semper intenta. a matre missa vt de vaccarum lacte butirum cõgregaret. pauperibus distribuit. mater fructũ laboris postulans. facta oratione: ceteras cooꝑatrices in abundantia preualuit. quã cum parẽtes despõsare vellent. ad ep̃m machillã nomine perrexit qui palliũ album ⁊ vestem candidã super caput eiꝰ imposuit. inde suã virginalẽ coronã dño offerebat. vocatꝭ messoribꝰ cũ tota prouincia pluuia exundaret. in eius messem gutta aque nõ cecidit. Leprosis ab ipsa petentibus ceruisiam in potum. Cũ illa nõ haberet: aquã puram benedicens: cõuertit in ceruisiam optimã ac illis dedit. Lapidẽ in salem cõuertit. cuidam ab eo sal postulanti Ceco nato oculos restituit. Multa alia miracula fecit.

Benedictus abbas

BEnedictꝰ abbas italicus: monachoꝝ oīm pater: his tpibus dispersos monachos ī vnū collegit. atqꝫ diuino spū illustratꝰ eis regularē vitā cōposuit. Eiꝰ sctīssimi viri vitā insignē ⁊ miraculꝭ clarā beatꝰ gregoriꝰ scribit. Fuit itaqꝫ bn̄dictꝰ ex nobili genere in ꝓuīcia nursie ortꝰ. Vetustū igit̃ a scriptoribꝰ celebratū est nursie nomē: qđ quidē oppidū libertate: sed in ꝑmis beato benedicto monachoꝝ p̄re alūno clarissimū. Ibi etatē moribꝰ trāsiēs nulli voluptati aīm dedit. Inde rome liberalibꝰ lr̄arum studijs traditꝰ fuit. Sed cū in eis multos ꝑ abrupta vicioꝝ ire cerneret: eū quē quasi ingressu mūdi posuerat pedē retraxit: ne in p̄cipitiū totꝰ iret. Despectꝭ itaqꝫ lr̄aꝝ studijs: relicta domo rebusqꝫ paternis: soli deo placere desiderās: deserta loca ꝑ aliq̊t tempꝰ incognitꝰ incoluit. Est aūt in latinoꝝ regione superiꝰ celsis in mōtibꝰ sublacū velut pliniꝰ appellat: sublaqueū: nobile nunc oppidū lacui eiusdē ⁊ tn̄ prisci nois īminēs: redditqꝫ vtrūqꝫ fama celebratū bti bn̄dicti ibi magꝭ diuturna cōuersatio qꝫ eiꝰ toto orbe notissimū ibidē edificatū magnifici opis monasteriū. Cernit̃ ibi ī dextra amenis ripa ab ipō sublaci lacu ad vicū vsqꝫ varronis incisus: saxeo ī monte ductꝰ aquaꝝ. q̄ formis partim in eo incisis modo: partī altū defossis: partī sublimi fornice muroqꝫ excitatꝭ romā q̄dragesimo miliario veniebāt. Vir aūt dei ad eūdē locū pueniēs q̄ ab vrbe roma. xl. milibꝰ passuū abest ī artissimo specu tribꝰ annis excepto romano monacho hoībꝰ incognitꝰ māsit: ⁊ artissimā vitā varijs tētationibꝰ duxit. cuiꝰ virtutes vt clarescent postea in castro cassin̄. qđ clarū appellat̃: ⁊ magne vite meritꝭ ⁊ aplicis virtutibꝰ effulsit. Fuit aūt hic sanctissimus vir inter cetera virtutū monumēta ꝓphetico spū illustratꝰ. quo multa futura ⁊ occulta cog̃uit. cuiꝰ fama totila ostrogothoꝝ rex ductꝰ: vt tēptaret eiꝰ sctimoniā sese famulū indumēto mentitꝰ: aliū in regio apparatu ꝑmisit: quē stati cognitū vir sanctꝰ lꝫ sordide vestitū ad se in monasterij vestibulū vocauit: ⁊ q̄ illi erāt vētura ꝓnūciauit: nouē annis regībis decio moriēsꝭ inde eū ī sūma veneratiōe habuit. pluraqꝫ alia sctitatꝭ signa ōn̄dit p̄cipue ī vase vitreo ī q̄ venenū vino miscuerūt frēs: vbi signo crucis edito ruptū fuit. Obijt tandē in dn̄o anno salutis. 536.

Monasteriū cassinense

ORdo monachoꝝ bti benedicti ortū habuit nō longe ab aq̄no abrucij ciuitate ī mōte cassino vbi oliꝫ cassinēsis ciuitas fuerat: postea monasteriū cassinēse toto orbe celeberrimū extructū fuit. Diuꝰ em̄ bn̄dictꝰ monachis pꝰ extructū mōasteriū regulā ⁊ optimū modū viuēdi primꝰ dedit: q̄uis lōge an̄ illū mōachi plurimi fuerūt. cū tn̄ sanctꝰ vir diu ī solitudine virtutibꝰ signisqꝫ succresceret: multi ob dei famulatū ad eū ꝯgregati sunt: vt inde. xij. mōasteria ꝯstrueret. In q̄bꝰ statutis p̄ribꝰ duodenos mōachos deputauit. Postea multos discipulos cōgregauit quoꝝ ope totū ferme orbē obtinere meruit. Ex cuiꝰ clarissimo ordine cū plurimi tū sctitate tum scia emersere viri. Illāqꝫ regulā ꝑmū mōachis nigrꝭ ꝯtulit. Eā tn̄ nōnulli postmodū cōplexi sūt monachi. quoꝝ denūero fuerūt cistercien̄. a diuo bernardo plimū aucti. camalduen̄. cluniacen̄. celestini. mōtis oliueti. nouꝰ ordo. siluestrini. ⁊ q̄ hūiliati appellant̃. hi oēs ⁊ alij plurimi q̄uis diuerso habitu: diuersisqꝫ ꝯstitutiōibꝰ inter se differant. eā tn̄ ꝓfitent̃ regulā dignissimā atqꝫ approbatā. In germania q̄ꝫ ī eodē ordine differētes sūt. cū mellicēses: castellēses ⁊ bursfeldēses ī ea vigēt. Idē q̄ꝫ ordo cū a fūdatoris sui reglarībꝰ institutꝭ ꝑsepe declinasset: non modicā reformationē anno salutꝭ. 1409. apđ patauinā vrbē ī mōasterio sancte iustine sumpsit: ⁊ eoꝝ institutiones eugeniꝰ q̄rtꝰ pōtifex approbauit. Tradūt aūt ex huiꝰ mōi sctissimi p̄ris ordinē ad. 24. sūmos pōtifices emersisse. Cardinales vo: 183. Archiep̄os ⁊ ep̄os. 1464. Abbates insignes. 15070. fuere. atqꝫ canōizati mōachi (vt iohēs. xxij. scribit. 5555.

Scolastica

SColastica germana diui bn̄dicti ab infantia deo dicata: quā fr̄ semel ī āno visē ꝯsueuēat cū certo die ī laudibꝰ dei sacrisqꝫ colloq̄is vsqꝫ noctē tp̄s ꝓtraxisset: acceptꝭ cibis cū repetē mōasteriū cupet. soror sctā mōialꝭ petijt vt secū maneret: de celestꝭ vite gaudijs locutura: q̄ extra cellā manere nō se velle dicēt: ad eiꝰ p̄ces tāta pluuia ac coruscatio erupit: vt nec cū fr̄ibus suis extra limē pedē mouē potuisset. ī totā noctē insomnē ꝑ sacra spiritalꝭ vite colloq̄a duxerūt. Seq̄nti die cū vir sanctꝰ ad mōasteriū redijsset: pꝰ triduū in cella eleuatꝭ ī aera oculis vidit sororis sue aīaꝫ de corꝑe ī colūbe sp̄e celi secreta penetrare. Is eiꝰ gl̃ie ꝯgaudēs: eiꝰ obitū fr̄ibꝰ denūciauit quos illico misit vt sacrū corpꝰ ad monasteriū deferrēt. at in sepulchro qđ sibi ꝑparauit sepelirēt. quo facto ꝯtigit vt quoꝝ mens vna semꝑ fuerat in dn̄o. eoꝝ q̄ꝫ corꝑa nec sepultura separaret.

Bonifaciꝰ eius nois secūdus papa: natione romanꝰ patre sigisbūdo post felicē imperāte iustiniano fuit. ⁊ vt quidā affirmāt. nā sine cōtētione pōtifex creatꝰ fuit. nā ⁊ dioscorꝰ diuiso bifariā clero. in demortui felicis locū subrogaꝛ. Exagitatꝰ aūt clerus hac seditione diebꝰ octo ⁊ viginti morte dioscori a tanta ꝑturbatione tandē liberaꝛ. vñ bonifaciꝰ ad cōfirmādā eccl'iaꝫ ꝯuersus instituit ne quispiā sibi in ep̄atu successorē deligeret. qđ postea multi pōtifices ꝯfirmarūt. Instituit itē vt ī demortui locū alter pōtifex si fieri posset tercia die sufficereꝛ ne dilatio seditionē faceret. diuisit ⁊ populū a clero dum celebrareꝛ Vetuitqꝫ ꝙ neqꝫ ciuili neqꝫ criminali causa ep̄s apud ciuilem iudicē aduocari posset: At cum in pontificatu sedisset annis duobꝰ. diebꝰ duobꝰ. moriꝛ ⁊ ī basilica petri sepeliꝛ. Sedes aūt mensibꝰ duobꝰ tum vacat.

Anno mundi. 5723. Anno christi. 524.

Johānes secūdus papa: patria romanꝰ: patre ꝓiecto ex celiomōte iustiniani tp̄e fuit. qui statim vbi pōtificatū iniit. anthimū ep̄m dānauit: ꝙ in arrianā heresim declinasset. Sunt qui scribūt hunc ep̄m cōstantinopolitanū fuisse. Justinianꝰ vo sedē romanā veneraturꝰ hippatū ⁊ cemetaiū ep̄os romā cum muneribꝰ mittit. quo ⁊ romanū pōtificē suo noīe salutarent. ⁊ munera hec bt̄i petri tēplo offerret scyphū aureū circūdatū gēmis librarꝫ sex. scyphos argenteos duos librarꝫ duodecim. calices argēteos duos librarꝫ quindecim. Johānes aūt pōtifex de quo pauca admodū scribūt historici. moriꝛ vbi ex sacris ordinibꝰ semel habitis p̄sbyteros quindecim. ep̄os vnū ⁊ viginti creasset. Sepeliꝛ qꝫ in basilica petri sexto kal'. iunii. Sedit annis duobus: mensibus quatuor. Vacat tum sedes dies sex.

Agapitꝰ papa: patria romanꝰ: patre gordiano p̄sbytero eccl'ie sanctorꝫ iohānis ⁊ pauli pōtifex creatus: a theodato statim ad iustinianū mittiꝛ. ⁊ infensuꝫ ꝙ amalasiuntā athalarici matrē in insulā lacus volsinensiū relegauerat interficiqꝫ iusserat cuiꝰ mulieris interitū iustinianus egre tulit. Agapitus itaqꝫ eo missus ac benigne ⁊ honorifice susceptus. cū pacē impetrasset. ab imperatore tentaꝛ vt euthicianā opinionē ꝯfirmaret. Verū cū iustinianus ab ea re hoīem sanctissimū abhorrere cerneret. ꝓcibus minas addit: tum agapitus. Ego inquit ad iustinianū xp̄ianissimū principē venire optaui: sed diocletianū inueni: quē xp̄ianorꝫ hostem fuisse cōstat. hac libertate loquēdi ⁊ dei nutu iustinianus permotꝰ: ⁊ fidem catholicā amplexus est: ⁊ pulso anthemio cōstātinopolitano ep̄o qui euthicianā heresim tuebaꝛ: mēnam catholicū in eius locum suffecit. agapito cōsecrante: qui haud ita multo post constantinopoli moriꝛ. cuius corpꝰ loculis plūbeis clusum romam deferꝛ: ac in basilica petri sepeliꝛ. Sedit aūt mensibꝰ vndecim. diebus vndeviginti.

Anno mundi. 5733. Anno xp̄i. 534.

Siluerius papa natione campanꝰ: patre hormisda ep̄o. theodato iubēte pōtifex creaꝛ. cum antea nō regū: sed impatorꝫ auctoritas interueniret. plus aūt valuere theodati mine qꝫ decreti rō. mortē eñ his clericis minatꝰ est. Interea instigante vigilio diacono ciue romano ⁊ apocrisiano theodora augusta syluerio imperat additis etiā minis vt pulso mēna ab vrbe cōstātinopoli anthemiū reuocet. id cū recusaret scribit ad belisariū mulier vt pulso siluerio in eius locū vigiliū sufficiat. Belisarius aūt rei bellice intentus. rem antonine vxori sue cōmittit. que subornatis a vigilio testibus qui affirmarent siluerium vrbem romā gothis hostibus ꝓdere voluisse. hoīem coegit se abdicare pontificatu. ac posito pallio: cucullā monasticā sumere. qui in pontum insulam in exiliū missus non sine opinione sanctitatis moriꝛ: vbi annū vnū: menses quinqꝫ: dies duodecim in pontificatu vixisset. Vacat sedes dies sex.

Vigiliꝰ papa: patria romanꝰ: patre cōsule: imperante iustiniano pontifex creaꝛ. instabat tuꝫ theodora vt cōstātinopolim ꝓficisceretur anthemiūqꝫ restitueꝛ: cū id negat se facturꝫ ideo adiuuātibꝰ q̄busdā romanis ad ꝯstātinopolim ꝑducitur. vbi theodora tētare cepit vt id p̄staret. cui ille: malle se q̄uis supplicium pati r̄ndit: qꝫ sn̄iaꝫ iure factā mutare. vnde ita cesus est vt paulū abfuerit q̄n tuꝫ occideret. fugiēs itaqꝫ ī tēplū sc̄tē euphemie qđ haud ꝓcul aberat. inde a crassatoribꝰ trahiꝛ. ⁊ iniecto ī colle eiꝰ fune: tāqꝫ latro ꝑ totā vrbē vsqꝫ ad vesperā trahiꝛ. deinde carceri inclusus pane ⁊ aqua aliq̄ꝫdiu vitā duxit. ita patiēter ⁊ equo aīo: vt sp̄ diceret se etiā peiora meritū si digna ꝓ peccatis pena irrogareꝛ. inde instāte narsate cū romanis vigiliꝰ reuocatꝰ cū syracusas ī siciliā ꝑuenisset quē tot mala: tot cure occidē nō poterāt: ex calculo moriꝛ. eiusqꝫ corpus romā deferꝛ ⁊ apud sanctū marcellū via salaria sepeliꝛ. Vixit in pōtificatu tū rome tum alibi annis. xvii. menses sex. dies sex ⁊ viginti.

Linea Summorꝫ pontificum

Bonifacius

Johannes secūdus

Agapitus

Siluerius

Vigilius

Linea Imperatorum

Iustinianus

Iustinianꝰ sororis iustini filiꝰ romanoꝝ principū maximꝰ augustalē adeptus est principatū: q̄ mox vt imꝑialia iura suscepit ad reparationē rei publice statꝰ aīm intēdit: ⁊ augustꝰ romanū felici sorte regebat īperiū q̄ ⁊ bella ꝓspere gessit: ⁊ in causis ciuilibꝰ mirificꝰ fuit. Nā ꝑ belisariū patricium ingentē virū ꝑsas fortiter deuicit: ⁊ vandaloꝝ gentē capto eoꝝ rege gelismero vsqꝫ ad internitionē deleuit. Affricāqꝫ totaꝫ post annos .xcvj. imꝑio romano restituit. Rursusqꝫ belisarij viribꝰ gothoꝝ in italia gentē capto vitigis eoꝝ rege supauit. Maurosqꝫ post hec affricā infestātes: eoꝝqꝫ regē athilā ꝑ iohannē excōsulē mirabili virtute ꝓstrauit: pari etiā modo vt alias gētes belli iure cōpressit: quā ob cām ꝓpter honoꝝ oīm victorias vt alamanicus: gothicꝰ: alanicus: vandelicus: affricanusqꝫ diceret̄ hēre hec noīa meruit. Extruxit qꝫ idē princeps intra ꝯstātinopolim vrbē ipsi dn̄o q̄ est sapīa dei patris templū qd̄ greco vocabulo agiā sophiā id est sanctā sapiam noīauit. Cuiꝰ opus adeo cūcta edificia excellit: vt ī totis terrarū spacijs huic sil̄e nō possit inueniri. Erat em̄ hic p̄ceps fide catholicꝰ. in opibꝰ rectꝰ. in iudicijs iustꝰ. Idōqꝫ oīa ei ꝯcurrebāt ī bonū. Leges etiā romanoꝝ q̄rū ꝓlixitas nimia erat ⁊ inutilis: dissonātia mirabili: breuitate correxit. Cū em̄ imꝑatorē tāti ꝯstat ingenij: tāteqꝫ doctrine fuisse: vt mirū nō sit: si leges romanas sparsas ⁊ īcōpositas ī ordinē ad vtilitatē hoīm redegerit. Hac tn̄ ī re ꝯsilio ⁊ oꝑa iohānis patricij tribuniani theophili dorothei vsus est: q̄ tuꝫ doctrina ⁊ aucte insignes habebāt̄. Immēsuꝫ nāqꝫ illud libroꝝ pelagꝰ (q̄ vsqꝫ ad duo milia pene libros erāt extēse) coaceruatis simul ab vrbe cōdita vsqꝫ ad hec tp̄a tot iudicijs. in quīquagita libros titulatiꝫ digessit: quos nūc digesta: nūc pandecta appellāt qd̄ oēm ciuilē doctrinā ꝯtineāt. Idē qꝫ legū epitomen fecit libroꝝ q̄tuor in q̄bꝰ breuiter vniuersaꝝ leguꝫ textus comprehendit̄. has aūt leges institutiones vocat. Dicimꝰ etiā iustiniani codicē vbi oēs cōstitutiones p̄ncipū que vtiqꝫ ī multis volumīibꝰ habebant̄. intra duodeciꝫ libros coartauit. Inter hec iustinianus maximi ac diuini ingenij vir cum imperasset annis .xxxviij. vita decessit. Et iustinus minor apud cōstātinopolim rempublicā regendā suscepit.

Concilium Constantinopolitanū

Quinta synodus habita est apud cōstātinopolim. iussu agapiti pōtificis ac iustiniani imꝑatoris: iā diu inchoata tp̄e vigilij anno salutis .538. ꝑfecta fuit. Cōtra theodoꝝ ⁊ oēs hereticos. q̄ affirmabāt btīssimā virginē mariā solū hoīem: nō etiā deū ⁊ hoīem peperisse. quo quidē in synodo statutū est: vt btā virgo maria diceret̄ q̄ deū nobis suo partu edidisset. Ibi qꝫ p̄fuerunt euthices archieps̄ cōstantiꝰ: ⁊ appollinaris patriarcha alexandrinꝰ cū vigilio papa qui oēs .xiiij. capitula anathematizādo scripserūt ꝯ p̄dicti theodori ⁊ socioꝝ eiꝰ blasphemias. declarātes virginē gloriosaꝫ vt p̄missuꝫ est deū ⁊ hoīeꝫ peperisse. Cui synodi vniuersalis ecclīa auctoritatē maximā cōtulit.

Belisarius patriciꝰ vir in armis strēnuus belli dux a iustiniano imꝑatore cū ingēti multitudine cōstitutꝰ. primū persas aggressus est: qui trāsgressis romanoꝝ terminis: eoꝝ regiones grauiter populabant̄: quos magnis p̄lijs fudit. atqꝫ ex volūtate p̄ncipis cōstantinopolim triūphans ingressus est. Interea ad affricā quā iā mltis annis vandali possidebāt a iustiniano cū exercitu belisarius missus est. q̄ mox p̄lio cū vādalis cōmisso eoꝝ magnas copias fudit. Regēqꝫ ipoꝝ gelismerū capiēs ꝯstātinopolim misit. Carthago qꝫ post annū sue excessionis .lxxxvj. recepta est. Inde iustinianꝰ belisarium multis iam p̄lijs gloriosuꝫ aduersus theodatū dirigit: vtqꝫ etiā italiā a gothoꝝ seruicio liberaret. belisariꝰ itaqꝫ duꝫ aliquātū tp̄is apud siciliā morā faceret. Rex gothoꝝ theodatꝰ extinctꝰ est. huiꝰ in loco vitigis successit. Cōceptas q̄ ꝯ theodatū belli vires in vitigem cōuertit. Egressus ex sicilia ad campaniā: neapolim venit: quā tandē ꝑ vim capiēs ingressus: nō etati nec sexui parcēs plures perimēs cūcta rapinis diripiēs. indeqꝫ egrediēs romā ꝓperauit quo ingresso gothi q̄ ī vrbe morabant̄ noctu egressi: relictis patētibꝰ portis: rauēnam fugiunt. Belisariꝰ aūt supuenturū vitigim cū magno exercitu ratꝰ. menia vrbis ꝑ tp̄e vallo ac fossa celerrime muniuit vitigi supueniēte cū exercitu: ad centū nāqꝫ milia hoīm secū duxisse fert̄. Interim belisariꝰ auctis copijs cū ꝑ annū integrū ⁊ dies nouē menia vrbis tutatꝰ esset. egredi cōstituit vitigis copijs suis diffidēs incensis castris rauennā ꝓficiscit̄. eo belisariꝰ ꝓperat vitigim in vrbe captū cōstantinopolim secum ducit quinto anno posteaqꝫ in italiā venerat.

Belisarius

Vitigis rex gothoꝝ

Vitigis gothꝰ: obscuro genere inter eos natꝰ. his tꝑibꝰ viuēte adhuc theodato rege apud romā rex creaꝫ: ⁊ quinqꝫ annis regnauit. vir certe rei militaris sciā ꝑclarꝰ. qui regno suscepto theodatū obtruncare fecit. quo mortuo rauēnā ꝓperauit ⁊ oēs gothos dispsos ꝑ italiā cōgregauit. ⁊ neptem theodorici examalasiunta neptē inuitā vxorē duxit. que vitigis ignobilitatē plurimū contempsisse diciꝫ. hic aduersus belisariū romā cū ingēti exercitu venit. Gothi vrbem obsidētes vniuersa ꝑ circuitū direptionibꝰ ⁊ incēdijs absumūt. quoscūqꝫ romanos reperiūt gladio extinguūt: cuncta sacra loca denudātes. impugnātes continue vrbē: sed caute belisarij defensaꝫ industria. Augebaꝫ insuꝑ rome famis penuria. tanta siquidē ꝑ vniuersuꝫ mūdū eo anno maxime apud liguriā fames excreuerat (vt vir sanctissimꝰ dacius mediolanēsis antistes retulit) ꝙ plereqꝫ matres infelicium natoꝝ mēbra comederēt. cū ꝑ annū ꝯtinuū gothi romā obsedissent demuꝫ territi rauennā redierunt. Vitigis vo coacto rursus in vnū magno gothoꝝ exercitu cū belisario cōflixit. factaqꝫ maxima suoꝝ strage in fugam cōuersus est. Quē iohānes magister militum cognomēto sanguinarius noctu fugientē ꝑsequens viuum comprehendit. Romāqꝫ ad belisariū adduxit. patrata belisarius victoria constantinopolim redijt. secum vitigim deferens: quo viso iustinianꝰ valde letatus est. Cūqꝫ nō multum post patricium effectuꝫ. administrationē illi iuxta ꝑsarum terminos tribuit. Ibiqꝫ vitigis degens. vitā finiuit. ac sic quasi gothoꝝ regni finis fuit.

Tottila rex gothoꝝ

Tottila q̄ ⁊ baduilla diciꝫ vltimꝰ ostrogothoꝝ rex. capto vitigo gothi trāspadani chelpidaꝝ sibi regē cōstituūt. q̄ eodē anno perimiꝫ. Cui successit erarıꝰ: ⁊ ipse nonduꝫ anno expleto iugulatꝰ. dehinc sibi baduillā q̄ ⁊ totila dicebaꝫ in regnū ꝑficiūt. Moxqꝫ collecto vndiqꝫ exercitu: vniuersaꝫ rursus italiā inuadunt. Exinde ꝑ campaniā viriqꝫ dei benedicti cenobiū iter facientes ꝑueniunt ꝑ que lucanie ⁊ brucioꝝ fines regiū ꝓficiscunꝫ. Nec mora siculū trāsgressi fretuꝫ siciliā inuadūt. inde qꝫ romā petunt. eāqꝫ obsidionibꝰ circūcludūt. que tātā tunc famis penuria ꝑpessa est. vt ꝑ magnitudine inopie: natoꝝ suoꝝ carnes comedē vellent. fessis nimiū ro. nec valētibꝰ menia tueri. Totila a porta hostiensi vrbeꝫ ingressus est. q̄ parcere romanis cupiens ꝑ totā noctē buccinā clangē iubet q̄ se a gothoꝝ gladijs aut ecclesijs tuerenꝫ: aut q̄buscūqꝫ locis occulerēt. habitauit aliquāto tꝑis cū romanis q̄si pater cū filijs. hāc illi vt videꝫ aī benignitatē (q̄ nimie antea crudelitatꝭ extiterat) btī patris bn̄dicti quē olim adierat monitio cōtulit. Elapsi sunt ab vrbe aliq̄ e numero senatoꝝ cōstantinopolim afflicti ꝑerāt. q̄bꝰ calamitatibꝰ roma subiceręꝫ principi narrant qui statiꝫ narsen eunuchū suū ⁊ cubiculariū cuꝫ manu valida mittit. Is ad italiā veniēs magno cuꝫ gothis certamine cōflixit. Quibꝰ ad internitionē pene cōsumptis regē totilā qui iā deceꝫ annos regnauerat interfecit. vniuersāqꝫ italiā ad reipu. iura reduxit. ac sic septuagesimo scdo anno postq̄ theodericꝰ italiam adeptus fuerat Gothis deletis eoꝝ nomen euanuit. Nam qui prelio sꝑfuerāt nō gothi sed itali vocari voluerunt. eo ꝙ in italia nati ⁊ enutriti essent.

Narses eunuchus

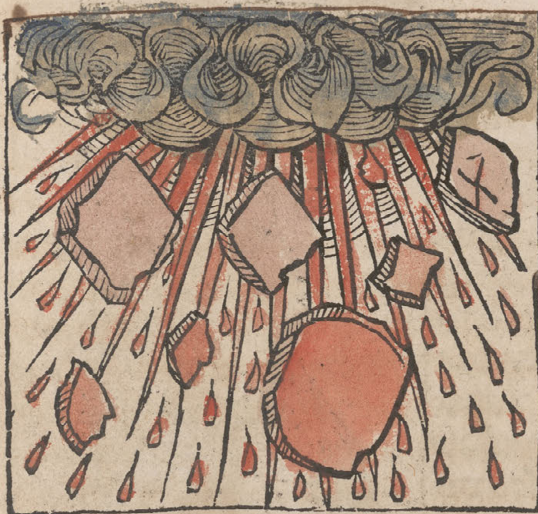

Narses iustiniani eunuchꝰ: quē nōnulli scribūt bibliopolā ꝑmo fuisse. inde cū in cubiculū suū accepisset impator. cognita hoīs virtute eū in ordinē patriciatꝰ asciuit. Pietatis em̄ religionis: misericordie: munificētie: gratie: postremo vnicū exemplar tuꝫ oībꝰ erat. Is igiꝫ calcularıꝰ impialis acceptꝭ auxiliaribꝰ copijs ab alboino longobardoꝝ rege cū longobardos federatos haberet: q̄ maris adriatici sinū in italiā trāsuecti sociati romanis pugnā inierūt cū gothis q̄bꝰ ad internitionē deletis: cū ⁊ totila apud brixellā male pugnās occidiꝫ. ⁊ theias in eiꝰ locū suffectꝰ. Nō longe a nucera fortiter oppugnās virtute narsetis opprimiꝫ: onerati igiꝫ longobardi multis muneribꝰ ad ꝓpria victores redierūt: ⁊ pannoniā possederūt. Inde sophia vxor iustini instigātibꝰ q̄busdā delatoribꝰ: q̄ narsetē oderant: hoīem ab italia ad se cū ignominia verboꝝ reuocat. videlꝫ vt eunuchus ad lanā ⁊ pensa rediret. ferens id iniquo aīo. Narses rn̄det: se talē orsuruꝫ telā que inextricabiles errores emulis atqꝫ inimicis suis ꝑstaret. Itaqꝫ odio metuqꝫ exagitatꝰ in neapolim secedēs: legatos mox ad longobardoꝝ regē dirigit: vt paupera pānonū rura desererent. ⁊ ad italiā cunctis repletꝭ diuicijs possidendā venirēt. Simulqꝫ multimodo pinoꝝ genera aliarūqꝫ rerū species: quaꝝ italia ferax est mittit. quatenꝰ eoꝝ aduenīedi aīos possit allicē. Narses inde romā regressus ibidē nō post multū tempꝰ ex hac luce subtractus est.

Patricius eṗs

Patricius genere brito priori tꝑe archieṗs scotoꝝ ordinatus: ꝑ. lx. annos sanctitate ac doctrina totam insulā hibernie ad xp̄m cōuertit. ⁊ plures mortuos resuscitauit. captiuos ꝓprijs impensis redemit. ecclesias multas extruxit. ⁊ plura milia hoīm baptizauit. verum cum hanc gentem ferinam reperisset: neqꝫ se credere velle dixerunt: nisi tormenta maloꝝ ⁊ gaudia beatoꝝ cernere possent: vt rebus visis cerciores fierent q̄ꝫ promissis. apparens postea dn̄s post ieiunia ⁊ orōnes ei euangeliū ⁊ baculum tradidit: ⁊ in desertuꝫ locuꝫ eduxit. foueam rotundā extrinsecus obscurā ostendēs vbi ꝑ diem naturalē penitens vere ab oībꝰ peccatis purgareꝫ. ⁊ hec tormēta ⁊ gaudia videret: vbi ecclīam cōstruxit ⁊ canonicos btī augustini constituit: ⁊ clauem ad foueam dedit. Suo tꝑe multi ingressi se expertos testati sunt. quoꝝ relationes iussit in ecclesia annotari. Ideo locus ille purgatoriū patricij nuncupaꝫ.

Signa terribilia noctu visa sunt: apud italiam anno dñi. cccclxx. Ignee eñ acies ĩ celo apparuerunt: ⁊ sanguis stillauit a nubibꝰ: humanũ q̃z sanguinẽ q̄ postea effusus est significarũt. Ac deinde ꝯtinuatꝭ imbribꝰ ꝑlibꝰ diebꝰ: tãta aq̃ꝝ vi auctꝰ est tyber vt magna strage ꝑpli hũiliora loca sũmergeret. ⁊ silĩ mõ ĩ aliȷ̃s ciuitatibꝰ ⁊ locꝭ accidit.

In flumĩe aĩalia forma viri ⁊ mulieris repñtãtes apparuerũt a mane vsq̃z ad nonã: cũz cesarie ꝓlixa vsq̃z ad lumbos. aliã partẽ aqua tegebat. Ferunt q̃z montem scissum in gallia magnũz sonitum dedisse ⁊ inde casum cum basilicis ⁊ hominibus mirandum demũ dedisse.

Sanctꝰ leonardus

Leonardꝰ vir sanctissimꝰ natione gallꝰ: de ciuitate cenomanoꝝ oriũdꝰ de sacro fonte a remigio leuatꝰ est: ab eoq̃z salutaribꝰ imbutꝰ disciplinis q̄ ep̃atũ renuit relictꝭ oĩbꝰ. In quadã silua ciuitati lemonice vicina habitãs: vbi aula regia venationis cã erat cõstructa. cũ regina partu ibi ꝑiclitaret̃. leonardꝰ in nemore inuẽtus: a rege introducit̃. fusa aũt ob p̃ces regis oꝛõne ad deũ impetrauit regi duplex gaudiũ. matrẽ cũ ꝓle salua. Ideo rex sibi de auro ⁊ argẽto offerens: q̄ renuit: admonẽs vt paupibꝰ erogaret. Sed spaciũ nemoris optauit: q̄tũ is rex totũ dare vellet: solã accepit quãtitatẽ quã cũ suo asello noctu circuire posset: vbi monasteriũ cõstruxit: ⁊ cũ duobꝰ adiunctis monachis ĩ abstinẽtia multa degebat. Locũ nobiliacũ (eo q̄ a rege nobili datꝰ fuisset) appellauit. vbi multis miraculis choruscauit. ⁊ quicũq̃z ĩ carcere nomẽ eiꝰ inuocauerunt mox ruptis vinculis liberi exibãt. Demum octauo idus nouembris multis clarus virtutibꝰ migrauit ad dñm. Quãta dñs ꝑ eum miracula facit: multitudo ferri ⁊ varietas in eiꝰ basilicis ostendunt.

Maurus monachꝰ

Maurus romanꝰ monachꝰ btissimi p̃ris bñdicti p̃cipuus discipulus. Multi eñ ex romana nobilitate bñdicti sc̃titate moti. in mõtẽ cassinũ ꝑuenere religionis gr̃a. inter quos maurꝰ quidẽ ac placidus insignes habent̃. Ferũt aũt gallos nũciȷ̃s ⁊ lr̃is benedictũ rogasse: vt vnũ aliquẽ ex discipulis suis ad se mitteret. qui gallos monasticã vitã edoceret. quare bñdictꝰ maurũ eo misit. qui oĩbꝰ vita ⁊ moribꝰ rõnẽ bene ac beate viuẽdi dedit. quiq̃z etiã multa monasteria cõstituit. Quibꝰ gestis post annos. xxviij. anno salutis. 560. post multas virtutes ac miracula inibi facta: nõ sine magna sc̃titatis opinione bona senectute. 18. kal. februariȷ̃ q̄euit ĩ pace. cuiꝰ diei festũ eo die celebrat̃.

Sanctꝰ colũbanus

Colũbanꝰ abbas vir religione ⁊ sc̃titate insignis ꝑ hec tp̃a in hibernia insula claruit. vbi multꝭ cõstructꝭ monasteriȷ̃s postea ĩ burgundiã venit. Ibideq̃z luxoniense monasteriũ ꝯstituẽs innumerabilẽ q̄si gentem aggregauit. ⁊ rectũ viuẽdi moduz oĩbꝰ tradidit. Cepit q̃z increpare theodoricũ regẽ cũ cõcubinarũ adulteriȷ̃s misceret̃. Ideo ĩ eũ auia brunichildis exarsit ingẽti furore. ⁊ rex eũ de monasterio ammoueri p̃cepit. egressus itaq̃z apud aualonẽ castrũ ꝑueniẽs. Porro theodoricꝰ rex diuinitꝰ ꝑcussus inter fragãtis ignis incẽdia mortuꝰ est. Sanctꝰ deinde columbanꝰ miraculis clarꝰ. in loco siluestri de fructibꝰ arboꝝ victũ ꝑcipiẽs. ⁊ minister eiꝰ nũciãs ei q̄ tp̃e collectionis vrsum inuenisset comedẽtẽ. p̃cepit ei vt fructꝰ ⁊ poma diuideret ⁊ vrse partẽ ꝓ sui sustẽtatione: reliqua ei ꝓ cibo assignaret. Aĩal aũt obediẽs nihil de p̃te ꝓ viro assignatã gustauit. huiꝰ discipuli plures fuerũt ⁊ sp̃alẽ gr̃az eiȷ̃ciẽdi sp̃us a dño ꝑcepisse legit̃ ep̃atũ oblatũ renuit ⁊ post multa miracula in dño requieuit tertio kal. nouembris.

Herculanus ep̃s

Herculanꝰ ep̃s perusiñ. cũ septimo anno obsidionis cap̃. martirio coronatꝰ fuit. q̄ p̃erat exercitui ad totilã misit inquirẽs q̄d de ep̃o agẽdũ eẽt: ait. ep̃o p̃riꝰ a vertice vsq̃z ad calcaneũ tolle corrigiã ⁊ tũc caput amputa. hũc herculanuz ep̃m ꝑusinũ sup̄ vrbis murũ deductũ capite trũcauit: ⁊ cutẽ incidit ⁊ corpꝰ extra murũ ꝓiecit. q̄dã caput adiũgẽtes cũ puero sepelierũt iuxta muꝝ. pꝰ. xl. dies corpꝰ q̄sierũt vt ĩ eccl'ia ponerẽt. ⁊ corpꝰ pueri v̄mibꝰ scatẽtẽ ⁊ herculanũ integrũ (vt nec capitꝭ abscisionẽ ꝑ aliq̄ vestigia viderẽt) reperierũt

Simeon in colũna

Medardꝰ q̃z sanctꝰ toꝛnaceñ. ep̃s miraculis claruit. In cuiꝰ trãsitu celuz aptum fuit vt diuina luminaria añ eum ꝑ horas tres splẽdorẽ dederũt. frater eiꝰ gildardꝰ rothomageñ. ep̃s fuit ⁊ ambo vno die nati vterini ⁊ pontifices creati.

Simeon in columna anthiocenꝰ ex vtero matris electꝰ de quo mira referunt̃ Is primo egit vitã monasticã inde vt ferunt in puteo priuato aqua habitans. Landem annis quadraginta in finẽ vite sue sup̄ columnã stetit.

Anno mundi. 5753. Anno xpi. 554.

PElagius papa eiꝰ noīs primꝰ: patria romanꝰ: patre iohāne vicario: post vigiliū pōtifex fuit. hic ꝗsi in multis periculis ꝛ turbationibꝰ ostrogothoꝝ fuit. ecclīam tn̄ dei nō deserēs. cōstituit vt heretici ꝛ scismatici coherceri etiā seculariū manu possent: qn̄ ad sanitatē rōnibꝰ nō ducerent. ꝛ clericis ī sacris cōstitutis: mādauit vt septē horas canonicas quottidie celebraret. Voluit itē vt vna queqꝫ ꝓuincia. x. vel. xij. cōtineret ciuitates. hic aūt accusatꝰ ꝙ maloꝝ vigilij causa fuisset. cū iustinianꝰ vigilio ꝑferret eū. vidēte ꝓplo ꝛ clero crucē tangēs ꝛ euāgeliū iureiurando suscepto: se a tanto crimine purgat. inde narses ad vrbē veniens supplicationes ꝓ rebꝰ bene gestis a sancto pangratio vsqꝫ ad sanctū petrū celebrat. vrbēqꝫ a gothis liberatā: quoad fieri pōt instaurat. vna vero cū pelagio instituit vt vllus ambitione vel ꝑcio ad ꝗsuis sacros ordines admittat̄. Tandē vndecimo sui pōtificatꝰ anno mēse decimo: die octauo ꝛ vigesimo morit̄. ꝛ in basilica petri sepelit̄: vbi ex sacris ordinibꝰ bis mēse decembri habitis. ꝑsbros sex ꝛ. xx. diaconos. xj. epos vero quadraginta creasset. Vacat tum sedes mensibꝰ tribus diebus sex ꝛ viginti.

Anno mundi. 5763. Anno xpi. 564.

IOhannes terciꝰ papa natione ro. patre anastasio ex illustri genere orto: iustini tꝑibus fuit: qui iustiniano successit. vir quidē prudētissimꝰ mitisqꝫ hic pōtifex ꝛ sanctoꝝ cimiteria restituit. ꝛ iacobi ac philippi ecclīam a vigilio inchoatā ꝑfecit. Et narsetē romanis nō dissimulanter iratū ꝙ de se male opinarētur. idqꝫ ad sophiā scripsissent: e neapoli ad vrbem ducit: vbi haud ita multo post narses morit̄: cuiꝰ corpus loculis impositū constantinopolim defert̄. Iohānis ꝗꝫ pōtifici tꝑibꝰ armeni fidē xpi recepe. Multas clades tum passa italia est irrūpentibꝰ ꝓuinciā barbaris: quas quidē ꝑtendere ꝓdigia illa tēpestate visa ꝛ ignee acies in celo apparētes vt ꝑmissum est. deniqꝫ hic ꝑturbationū ac doloꝝ plenus: etateqꝫ grandeuus morit̄: ac in basilica petri sepelit̄: pontificatus sui ano duodecimo: mēse vndecimo: die sexto ꝛ vigesimo. Vacat tum sedes eius morte mensibus decem diebus tribus.

Anno mundi. 5773. Anno xpi. 574.

BEnedictus primus papa: patria romanus patre bonifacio: tyberij secundi tꝑibus fuit. vir sane optimꝰ ꝛ tanto honore dignus qui italie ꝛ presertim rome laborāte fame vna cū tyberio augusto subuenit. misso ex egypto frumento a seuissima fame liberauit vrbem ipsam inedia pene cōsumptaꝫ. Interuenientibꝰ benedicti pontificis precibꝰ queꝫ tyberius mirūimmodū dilexit ꝛ obseruauit. verū paulopost (vt quidā scribunt) solicitudine ꝛ dolore quē in calamitatibus vrbis rome ꝛ ꝓuincie italie conceperat morit̄. quarto pontificatus sui anno mense vno ꝛ diebus octo ꝛ viginti. Vacat tum sedes mensibus duobus ꝛ diebus decem. In cuius tumba sic scriptum tradunt.

Magnis tuis monumenta pater benedicte relinquis.
Virtutū titulus o decus atqꝫ dolor.

Anno mundi. 5783. Anno xpi. 584.

PElagius secūdus: patria romanꝰ: patre vingeldo a tyberio ad imꝑatorē mauriciū tyberij generū ꝑuenit. hic in iussu principis cū pontifex creatꝰ sit. Cū extra obsessam ab hoste vrbem mitti quispiam nō posset. Nil enim tuꝫ a clero in eligēdo pontifice actum erat: nisi eius electionē imperator approbasset. Missus itaqꝫ constantinopolim ad placandū imꝑatorē Gregorius monachus ꝛ diaconus vir optimus atqꝫ doctissimus vbi ex sentētia pontificis oīa peregisset: nequaqꝫ ocio ꝛ ingenio suo abusus. ꝛ libros moraliū in iob cōposuit. Et euticium cōstantinopolitane vrbis epm ita ꝑnte augusto disputationibus cōuicit: vt omnia que in libro suo de resurrectione cōscripserat: retractare coactus sit. Dicebat em̄ corpus nostrum in illa resurrectionis gloria vento aereqꝫ subtilius futurū. ob eam rem tangi nō posse: quod cōtra illud dominicū est palpate ꝛ videte ꝗꝛ spūs carnē ꝛ ossa nō habet: queādmodū me videtis habere. Pelagius aūt vbi gregoriū rogatu populi romani ad vrbem reuocasset ꝛ domū paternā in xenodochion pauperū senū redegisset. ꝛ basilicā laurentij martyris a fundamētis extruxisset pestilentia morit̄. que tuꝫ maxime europaꝫ oēm vexabat. Anno pōtificatꝰ sui decimo: mense secūdo: die decimo. Sepultꝰ est aūt ī ecclīa btī petri in vaticano. Vacat tuꝫ sedes mēsibꝰ sex: dies octo ꝛ. xx.

Linea sūmoꝝ pontificum

Pelagius

Johannes

Benedictus

Pelagius

Linea Imperatorum

Justinꝰ mior vl' iunior

Tiberius secūdus

IUstinus iunior siue minor rē publicam apud cōstantinopolim regendam
suscepit. Justiniano principe vita decedēte. Et ī nulla re similis fuit. vir ī
oī auaricia deditꝰ rapax deoꝝ atqꝫ hoīm ɔtēptor hītꝰ ē. senatoꝝ spoliator. Cui
tāta fuit cupiditatis rabies. vt archas iuberet ferreas fieri. In qbꝰ ea q̄ rapie/
bat auri talēta cōgregaret. Quē etiā ferūt ī heresim pelagianā delapsuꝫ. Hic
cū a diuis aurē cordis auerteret. iusto dei iudicio amisso rōis ītellectu. amēs
effectus ē. Hic etiā tyberiū adsciuit. q̄ ei pallaciū vl' singulas ꝓuincias guber
naret. hoīem iustū ⁊ strēnuū. Uxor q̄ꝫ eiꝰ sophia impiū vsqꝫ ad tyberij secūdi
tp̄a gubernauit. Cuiꝰ etiā imprudētia regnū ytalicū a ɔstātinopolitano iugo
ꝑ longobardos ablatū ē. Igit̄ cū iustinꝰ. xi. ānis regnasset amentiā quā īcur
rerat. tandē cū vita finiuit. Ferūt hūc vrbē in histria regione ytalica ɔdidisse.
Et ex suo noīe eā Justinopolim appellasse. Quā q̄dē in loco munitissimo ꝓ/
pter barbaroꝝ incursiones ɔstituit. vt populi ab eisdē agitati ibidem tuerēt̄.

TIberius Cōstantinus mortuo iustino romanoꝝ regū sumpsit imperiū.
Hic vt iaꝫ diximꝰ iustino adhuc cesare cū palaciū regeret. ⁊ eū ꝑ adopti
onē in filiū ⁊ regni heredē susceperat. ac merito certe cuꝫ in hoīe ea ornamēta
essent. que in optimo principe req̄rūtur clemēcia. iusticia. pietas. religio. sapi
entia. ɔstātia. Et ꝑpetua fortitado. Uez inter alias eiꝰ ꝟtutes benignꝰ ⁊ libe
ralis in oēs. potissimū ꝟo erga paupes habitꝰ ē. Et cū multa de thesauris q̄s
iustinꝰ aggregauerat paupibꝰ erogaret. sophia augusta freq̄ntius increpabat
eū qd̄ rem publicā redigisset ī pauptatē. Aiebat ille. Cōfido ī dn̄o. qꝛ nō dee/
rit pecunia fisco nr̄o. tantū vt paupes elemosinā accipiāt aut captiui redimāt̄
Hoc ē magnus thesaurus. Deambulās ꝟo ꝑ palatiū vidit in pauimento do
mus tabulā marmoreā. in q̄ erat crux dn̄ica sculpta. Et ait. Crucē dn̄i q̄ frōtē
nr̄am ⁊ pectora munire debemꝰ. Eā sub pedibus cōculcamꝰ. Et dicto citius
iussit eandeꝫ tabulā auferri melioriqꝫ loco atqꝫ honestiore reponi. Post h̄ ꝟo
vna. atqꝫ altera inuenta est. Sub q̄ tantā vim auri ⁊ argenti reperit. q̄ntā ho/
mīs bn̄ficiētia requirebat. Cuiꝰ q̄dem magnā ꝑtē paupibus erogauit. Ferūt
etiā narsetis thesauros ad eū ex ytalia delatos fuisse. Quibus ɔflatis ad ma
gnificentiam ⁊ liberalitatem vsus est. Et ne quid ad integrā eius felicitatē deesset. exercitus que in persas
miserat. victor rediens tantā predam ad elephantis. xx. auexit. q̄ntum vllus vnq̄ꝫ antea. Hoc requirebāt
eius merita erga genus humanuꝫ. Hec religio in deum saluatorem nostrū. hoc postremo eius beneficen/
tia erga populū romanū. que ⁊ armis quoad fieri potuit tutatus est. Tyberius igitur Constantinus post
q̄ꝫ imperium septem rexerat annis. sentiens sibi diem mortis imminere. vna cum consilio sophie auguste
Mauricium genere capadoceꝫ virum strennuū ad imperium elegit. ornatamqꝫ suam filiam regalibus or/
namentis. tradidit ei dicens. Sit tibi imperium meū cū hac puella concessum. vtere eo felix. memor semꝑ
vt equitate ⁊ iusticia delecteris. Hec postq̄ꝫ dixit de hac luce ad eternam patriam migrauit. Magnū luctū
ꝑplis de sua morte relinquēs fuit eī summe bonitatis ī elemosinis ꝓmptꝰ. in iudicio iustꝰ. In vindicādo
cautissimꝰ. nullū despiciēs s̄ oēs in bona volūtate complectens. oēs diligēs. ipeqꝫ dilectus ab omnibus.

LOngobardi quibus nutrita barbe longitudo patris ydeomate dedit nomē a Scandinauia germa-
nie insula occeani originem habuere. Ex qua profecti Aionē ⁊ Thatonem habuerunt duces. Jisqꝫ
fato functis. Agelmūdum sibi regem imposuit. Eoqꝫ a populis quos dicūt bulgaros histri accolis inter/
fecto lamussio subrogatus est. Qui agelmundi necē vlcisci cupiens in bulgaros arma mouit. eosqꝫ maxi/
ma afflixit clade. de ortu huius lamussij refert Paulus ꝙ meretrix quedaꝫ vno partu septem edidit filios
quos cum in piscinam enecandos proiecisset. Agelmundus rex videns paruulos exorruit facinus. hasta
q̄ꝫ manu gestabat eos voluere cepit. vnus ex eis iniecta manu hastam comprehendit rex misericordia mo
tus illi magna prenūcians e piscina abducandum abduxit. que eorū lingua lama dicitur lanusium nomi/
nauit. qui cum adoleuisset strennuus in omnibus adolescēs euasit. Et post eum quadraginta annis regna
uit. quo defuncto tercius rex Lethu est suffectus. Qui cum ānis quadraginta regnasset Hildooch filiū si/
bi instituit successorem. Et post eum quintus Godooth longobardoruꝫ regno prefectus est. Cui successit
Classo. Inde subrogatꝰ ē in septimuꝫ regem filius thato. Qui profligatis herulis paulopost interfectus
est. Octauus regum Unacho. Ualtarith filium habuit successorem. Post quem decimus ⁊ non nonus ꝑ
ut scripsit Sigisbertus longobardorum rex fuit andoin a quo primū ea gens in pannoniam traducta fu/
it. Postq̄ꝫ ānis duo de quadraginta Rugilandam prouinciam habitauerat. In pannonia autem sub ip̄o
andoino primū ⁊ postea s̄b Alboino eiꝰ filio. Qui vndecimus rex fuit annis quadragintaduobus lōgo
bardi habitauere. dignitate aucti ⁊ maximo potentatu. Longobardorum autem in ytaliam ingressum fu
isse cōperimus benedicti pape pontificatus initio. Et iustino minore annū iam terciūdecimū apud Cōstā
tinopolim impante. Fecerunt iter longobardi ꝑ patentē portam que ab ip̄o conditi orbis initio relicta fu/
isse videtur barbaris ad ytalie inuasionē. Decedentes nanqꝫ pannonia ꝑ noricū q̄ prius bauaria. nunc ea
in parte dicitur austria ꝑuenere. Liburneam que tūc sicut ⁊ nūc dictus est ꝓuincia foriulij. Oppidoqꝫ fo/
roiulio cū ipsa (cui dat nomen) ꝓuincia ꝑ incolarū deditiōeꝫ potiti ad planē fluuiū consederunt.

Alboinus Rex

Alboinus vndecimus longobardoꝝ rex. quē narses vt p̄missum ē cū omi-
bus copijs postq̄ gunimūdū gepidaꝝ regē occidisset. ⁊ gepidas vsq̄ ad
internitōem deleuisset: E pannonia in ytaliā ad cōpescendas sedes vberiores q̄
in pannonia occupauerāt. litteris ⁊ nūcijs accersit. Obtemperās itaq̄ narsetis
monitis alboinus ytaliā per syrmiū ingressus. cum omibus longobardis tam
viris q̄ mulieribus. adiūctis etiam sibi. xx. sanonū milibus. cū ipis vxoribꝰ ac
liberis armētis q̄cq̄. p foꝝ iulij ytaliā intrauit. cū exercitu lectissimo. primo oēm
veneciā occupat. inde in subriā ingressus mediolanū vi capit ac diripit. papiam
triennio obsessam in ptātem suam tandē redegit. Hac aūt victoria letꝰ. veronaꝫ
se cōtulit. quā regni tocius sedē cōstituerat. Erat tūc tercius et dimidius exactꝰ
ab ingressu longobardoꝝ in ytaliā annus quo in tpe alboinus omni pene ethru-
ria ⁊ arimino accisalpine gallie partibꝰ a bononia papiam vsq̄ oibus (excepto
Grex illo) potitus vel vrbibus vl' oppidis. veronā igitur se contulit. In qua vr-
be vxorē diuitiasq̄ ⁊ omnē regiā suppellectilem habebat. Rebus autē vt erant
tūc in ea gente letissimis. ludos celebrauit. Et qd̄ oīa apud eam barbariē superabat ludoꝝ leticieq̄ ge-
nere cōuiuijs ebrietatibusq̄ ē indultum. Bibebatq̄ rex ea pathera quā ex Gunimūdi gepidaꝝ a se in pā-
nonia interfecti craneo laminibus circūdato aureis parauisse. Et cuꝫ immoderatius hausisset hilarioꝛ ac
ꝓprie amens reditus. misit Rosimūde vxori e regione discūbenti patheram mero plenam. Ipe alta incla-
mitans voce vt cū p̄re gunimūdo bibēs leta eēt. Que vxoꝛ adeo alte īsedit pectori mulieris. vt ex ea hora
statuerit p̄ris cranei ludibriū viri īteritu vindicare. Egitq̄ tātā rem maxime in hūc moduꝫ. Helmechildis
erat longobardus ⁊ nobilis ⁊ in armis ferox. qui adolescentia florens. ⁊ corpore famosissimus. puellā de-
peribat. rosimūde obsequio insistentem. Qd̄ cū nō ignoraret regina effecit. vt puella qd̄ ardenter cupiebat
sese illi in concubitum permitteret. Eum postea adolescentem his artibus ad lasciuientis animū in senten-
tiam trahendum vt rata erat efficacissimis pellectum. Rosimūda in regis caput armare tēptauit. Cuiꝰ po-
stea consuetudine rosimūda quidem delectabaꝉ. queq̄ in cubiculū secreto ducens. proposita regni spe al-
boinū obtrūcare compulit. Verū cū aduersantibus longobardis. de spe regni decidissent. Ambo ad longi-
nū qui tum rauenne preerat confugere. Nec ita multo post seipos inuicem veneno petentes diem extremū
claudunt.

Lōginꝰ exarchꝰ ytalie

Longinus grecus primus ytalie exarchus. hoc anno post captam vniuer-
sam ferme ytaliam. nouū in ytaliā adduxit magistratus nomē exarchatus
ytalie. qui interp̄tabaꝉ summus ytalie magistratus. Et rauenne se continens nū-
q̄ iuit ad vrbem romam. vel qualis esset inspiciendam. In administratione vo
ytalie ⁊ vrbiū que in iustini impatoris partibus cum roma ⁊ rauenna duraue-
rant. Hūc primus seruauit morem. vt non prouincie aut regioni preessꝫ preses
siue quispiam magistratus: sed singule vrbes singula oppida a singulis custodi-
rentur. regerēturq̄ magistratibꝰ. quos appellauit duces. parem itaq̄ faciens vr-
bem romā alijs ytalie vel vrbibus vel oppidis. hac vna in re illā honorauit. qd̄
impositum tūc magistratum presidem appellauit. sed qui successerūt sunt appel-
lati duces: vt postea per multos annos sic romanus appellaretur ducatus. sicut
Narniensis spoletanusq̄ est dictus. neq̄ post basilium qui cum Narsete consul
fuit. vel consules roma habuit vel senatum legitime coactum: sed a duce greculo homine. quem exarchus
ex rauenna mittebat res romana per multa tempora administrata ē. Durauit quippe hic magistratus fer-
me centum ⁊ viginti quatuoꝛ annis. Eoq̄ defuncto smaragdus suffectus fuit.

Leander episcopus

Leander tolletanus (vel vt quidam volūt) hispalensis epūs. Vir plane san-
ctus ⁊ doctrina precipuus. In quo eloquentia ⁊ doctrina pari lance certa-
bant. Cuius p̄dicatione exemploq̄ ⁊ industria tota vesegothoꝝ gens p Recare
dum eoꝝ regem ab arriana impietate cōuersa ē. Multa eīn cōposuit. tum ad cō-
firmationē nostri dogmatis: tum ad cōfutationem arriane pfidie. quā (tanq̄ te-
terrimā labem) Vandali ex aphrica in hispaniā a belisario pulsi detulerāt. Hu-
ic aūt insigni viro beatus Gregorius papa adhuc monachus moraliū suorum
libros scripsit. Cuiusq̄ vita multis signis ⁊ miraculis in fine claruit: Ideo inter
sanctos relatus cuius festū. 3. kal'. Marcij celebraꝉ.

Joannes Elimona seu elemosinarius latine alexandrine vrbis episcopus.
per hoc tempus orientalem ecclesiam quoad fieri potuit in fide continuit
legendo. disputando. scribendo. monendo. docendo. licet multos aduersarios
habuerit signa quoq̄ magna. nec nō elemosinas plurimas ⁊ alia pietatis ope-
ra faciendo. Cuius celebrem ⁊ admirandā leonciꝰ q̄dam neapoleos ciprioꝝ insule epūs vt in vitaspatrū
historiam pulcerrimam scripsit.

Actum tum demū de noie ytalico putassem in tanta reꝝ pturbatione: nisi sanctissimi viri piture, puin-
cie succurrissent. Preerat ecc'ie aq̄leiensi paulꝰ p̄triarcha vir sctitat fama ꝯspicuꝰ. Is vrbis aq̄leie pau-
lo añ nouo paruq̄ valido muro cincte mūitioni diffisus. cū clero sctōꝝ reliquijs ⁊ oī sacra suppellectile mi-
gruit ḡdū. p̄erat ec̄ taruisine ecc'ie felix epūs rauēna oriūdꝰ vir vt ea tēpestate doctꝰ. ⁊ cū vita integer is lōgo-
bardos adesse ītelligēs ad alboinū ire ꝯtēdit taruisinis vt nouerat iratum salutem ⁊ bonoꝝ ecc'ie sue con-
seruationem impetrauit:

Fortunatus episcopus

Sampson epus

Gregorius thuronensis episcopus.

Germanus epus

Amandus epus

Radegūdis regina frācie

Gregorius magnus doctor

Fortunatus epūs tudertinus (vt ait grego. in primo dyalogorū) in effugādis spiritibus immense virtutis gratia pollebat. ita vt non nunq̄ ab obsessis corporibus legiones demonum pelleret. Et cū multos hoīes liberaret. Etiā equū cuiusdam militis in rabiem versū: vt cūctos dilaniaret: facto signo crucis ad mansuetudinē reduxit. cuidā quoq̄ ceco lumen restituit. Et nūc corpus eius in ciuitate tudertina demoniacos absoluere. egros curare quotiens ex fide petitur vt viuens consueuerat traditur.

Fortunat⁹ alter vir singularis litterature ⁊ eloquentie gallos ad mitiorem cultū redegit scriptis ⁊ exemplo. Ad sigibertum em̄ eorū regem libellum de gubernando regno pscripsit. ac beati Martini vitam eleganter composuit.

Germanū episcopum parisiensem. sunt qui scribant virum quidem sanctissimū hoc tempore fuisse. qui francie reges semp in officio cōtinuit. Et adeo quidem: vt inter se certatū religione. pietate. gratia. humanitate sit. Nil em̄ in Germano cernebant. qd̄ ipsi nō imitarent: tātū valēt boni pastoris exēpla.

Sampson dolensis episcopus. mira claruit sanctitate. in eius cōsecratione colūba celit⁹ emissa sup caput sedit quousq̄ epus ordinatus fuit. Suus quoq̄ discipulus Erbinus post sua fata claruit.

Amandus episcopus Traiectensis in vasconia cū eo tempore populus ferocissimus esset sua sanctitate ac predicatōne ad mitiorē vitam redegit.

Gregorius turonensis archiepiscopus octauo Justini anno ordinatus in omnibus clarus habetur. Fuit autē aluernie regionis indigena. Sexdecim deinde ānis in epatu exegerat. Cū gregori⁹ magn⁹ in sede aplica sbrogat⁹ ē. Obijt tandē. xv. kal. decembris. Hic scripsit historiā regū frācorū. Miracula q̄q̄ beati martini post obitū ei⁹ in libris q̄tuor.

Radegūdis regia frācie de regiōe thuringie ex berēgario orta. post deuictaz p̄riam regal̄ pda abducit. Ea i sorte lotharij regi i vero mādēsez ducta ad nutriēdā custodita. inde i successiōe nupsit terreno pncipi. nō tn̄ sepabat a celesti mira postea peregit pietatis opa. eā medard⁹ postremo nouionē mutata veste dn̄o cōsecruit. porro mōasterū pictauis coopante dei gr̄a mōasterū p ordinatōez lotharij regi cstruxit. vbi i m̄ltitudine maḡ abbatissa i oī abstinētia ⁊ miracul̄ vixit. morisq̄ ei⁹ glīosa fuit. ei⁹ trāsitus recolitur ydibus Augusti.

Gregori⁹ magn⁹ (ob eius sanctitatē. ac sapientie pcipue moralis sublimitatē) appellatus vt pene in ea omēs doctores excesserit. Is ex senatoria stirpe ortus. patrem habuit Gordianū matrem siluiam nobilissimos romanos. At cum summā philosophie apicē in sua adolescentia attigisset. Ac rerum ⁊ diuitiarū copia abundaret. ea om̄ia deseruit ⁊ religionis statū pelegit. varijs tn̄ seculi curis ac negocijs impeditus. Tādē patre orbatus sex monasteria in sicilia cōstruxit. Septimū intra menia vrbis sb honore sancti andree apostoli ppijs fabricauit. In quo relictis sericis auro gēmisq̄: vili monastico habitu tegebat. Cui⁹ pfectio in prologo dialogi eius ostēditur. tanta aūt in abstinentia corpus afflixit. vt infirmato stomacho vix subsister evaleret. vt sepenumero sincopi laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatē ⁊ sanctitatem maximo in pcio habitus fuit. Qui ⁊ multa tum cōstantinopoli. tūq̄ rome pro xp̄iana religione ad multorū eruditionē edidit opa. Moraliū i Job libros dialogorū pastoraliū. Itē registrū sup Ezechielē ⁊ omelias ⁊c.

Anno mundi. 5793. Anno xp̄i. 594.

GRegorius magnus papa. eius nominis primus: patria romanus patre Gordiano. viro senatorio: vno oīm ꝯsensu inuitus etiā pōtifex creatur. Anno dn̄i ⁊c. d. ac. xviij. Is aūt cum principis ꝯsensus requireretur. nūcios cū litteris miserat. Qui mauriciū obsecrarent: ne pateref electionē cleri ⁊ ppl'i romani ea in re valere. intercepte sunt littere a prefecto vrbis ac discerpte scripteqꝫ alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legisset eundem impator confirmaret. quo nihil ei nūciari iocūdius ac gratius potuit. cum secum familiariter dum constantinopoli erat Gregorius vixisset. filiumqꝫ eius fonte baptismatis leuasset. Remittit itaqꝫ Mauricius nūcios qui Gregoriū ꝯfirmarent: cogerentqꝫ pontificatus gubernacula suscipere. Is itaqꝫ non sibi ꝑ̄pi. ſ̄ vtilitati hoīmqꝫ ac honori diuino ꝯsulens. quem certe ob religionem ⁊ pietatē rebus oībus semper ante tulerat. spretis opibus. posthabitis voluptatibus atqꝫ oīm ambitione ⁊ potentia. gubernacula reipublice xp̄iane suscipiens. ita vixit. vtvsqꝫ ad tēpora nostra. neminē ex successoribꝰ parem habuerit: ne dum superiorem vel sanctitate vite vel diligentia in rebus agendis. vel doctrina ⁊ scriptis: doctor etiā humilimꝰ primus oīm pontificū se seruū seruoꝝ dei scripsit. Ac omnis institutio ecclesiastici officij veteris ꝑ̄sertim ab eo est inuenta ⁊ approbata. Supplicationesqꝫ maiores ꝓpter pestē sedandam ac stationes instituit. Exornatis quoqꝫ q̄buscūqꝫ rebus potuit basilicis romanis dedicataqꝫ gothoꝝ ecclesia que in subura est agathe martyris nomine. paternā domū in cliuo scauri positam non longe a circo maximo in monasteriū redegit. Quo in loco ⁊ hospites ꝯtinuo accipiebat. Et paupes vndiqꝫ confluentes cibo ⁊ potu in vita retinebat. Vir certe oīm laude dignus. Tādem confirmata oīm ratione ecclesia dei. Anno. xiij. mensis. vj. die. x. pontificatus sui moritur. Phoce vero imperatoris āno secundo. sepeliturqꝫ collacrimātibus oībus in basilica petri ante secretariū. quarto ydus marcij. Eius vero in morte mensibus quinqꝫ. diebus vnde viginti. sedes romana tum vacat.

SAbinianus papa cuiꝰ patria ignoraf ac merito quidem Gregorio successit: homo em̄ obscuro loco natus. obscurioris moribus rebus gestis Gregorij viri sanctissimi aduersatus est. Nam cum suo pontificatu fame laboraretur. instarentqꝫ paupes. vt pietatē Gregorij elemosinis imitaref: nil aliud respondebat. q̄ꝫ Gregoriū popularē famā aucupantē patrimoniū ecc'ie largitionibus dissipasse. Paululū etiā abfuit ꝙ libri eius cōburerenf. Adeo in Gregoriū ira ⁊ inuidia exarserat homo maliuolus. Hic tn̄ statuit vt hore in ecclesijs distinguerenf officij gratia. Et accense lampades ꝯtinuo retinerentur. potissimū vero in ecclesia beati Petri. At cū annū vnum. menses quinqꝫ. dies. ix. in pontificatu sedisset moritur: funusqꝫ eius a sancto Joanne per portam asinariā ⁊ pontem miluiū in basilicā petri defertur. Vacat sedes eiꝰ morte. menses xj. dies sex ⁊ viginti.

BOnifacius tercius papa. patria romanus. Vir sacerdotio dignꝰ a phoca imperatore obtinuit. magna tamen contentione. vt sedes beati Petri apostoli. que caput est omniū ecclesiarum ita ⁊ diceretur ⁊ haberef ab omibꝰ. Quem quidem locum ecclesia constantinopolitana sibi vendicare conabatur. fauentibus interdū malis ꝑ̄ncipibus. Merito em̄ sedes romana ceteris āfertur. Eiꝰ ītegritate ⁊ ꝯstātia cūcte hereses ꝯfutate sunt ⁊ explose: inde synodo habita plura instituit. Tandem eius vita ⁊ decreta extincta sunt pontificatus sui mense. ix. Sepultus est aūt in basilica petri: vacat tū sedes mense vno. diebus sex

Anno mundi. 5813. Anno xp̄i. 614.

BOnifacius quartus papa natione Marsus. patria valeriensis. patre Joanne medico. Hic templū sancte marie rotūde quod veteres pantheon Quia cybeli ⁊ oībus dijs cōmune esset. a phoca imperatore obtinuit: cōsecrauitqꝫ q̄rto ydus Maij. in honorē beate marie v̄ginis omniūqꝫ martyrum Eiectis prius gentiū simulacris. lustratoqꝫ templo vnde postea virgo ad martyres appellata est. Quo facto etiam domū paternam in monasteriū redegit: fundosqꝫ suos monasterio ascribit ī monachorum vsum. Quibus ⁊ predicandi ac absoluendi potestatem tribuit. Verū non ita multum post. diem extremū obiens. Sexto pontificatus sui anno mense octauo. die. xiij. Quo quidem tempore. peste fame ⁊ inūdatione aquarū laboratū est. Sepelitur in basilica petri. vacat tum sedes eius morte mensibꝰ. vij. diebꝰ q̄nqꝫ ⁊ viginti.

Linea summorum pontificum

Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifacius quartus

Mauricius tyberij gener. quo defuncto idutus purpura. redimitus diademate. ad curiã processit. acclamatisqȝ sibi laudibus largito populo mũera. primus ex grecoꝝ genere cõfirmatus est. huic eñ ⁊si cappadox erat. imperiũ tamẽ ob v̄tutem ⁊ strẽnuitatẽ in rebus agendis ꝯmissum est. At vero longobardi cũ post mortem alboini. xx. ãnis sub ducibus fuissent. Eutharim regem sibi creant. Quẽ ⁊ flauiũ appellarũt. quo quidem cognomento oẽs lõgobardoꝝ reges deinceps vsi sunt. Mauricius aũt pellere ytalia lõgobardos conatus. Sigebertũ fracoꝝ regẽ mercede ad id bellũ sollicitat. Qui statim cõpato galloꝝ ⁊ germanoꝝ mag̃ exercitu. cũ Euthar decertãs magno capto incõmodo supatur. Hac aũt elati victoria longobardi. vsqȝ ad fretum sicculũ puenere: vrbes ytalie in ptãtem suam redigentes. Quo minus v̄o vrbe roma diu obsessa potirenť. fecere hymbres. ⁊ quidẽ frequentes quibus hostes a menibus ꝑpellunť. Interea v̄o mauricius supatis ĩ etruria ⁊ campania Hexarcho romano duce longobardis in omnia vicia ꝓlapsis. legem tulit vt qui romane militie ascriptus esset. nisi finita militia. vt manchus ⁊ debilis ex vulnere factus. deo militare nõ posset. Hanc ob rem motus Gregorius hoiem admonet ne eius religionez impugnet. Cui᷒ benignitate ex ĩfima sorte hoim ad summũ gradum dignitatis puenerat. Preterea cũ Joannẽ Constantinopolitanũ epm̄ vniuersalẽ patriarcham creasset. monuissetqȝ Gregoriũ vt obtemparet. Respõdit homo constantis ingenij ⁊ fidei potestatem ligandi ⁊ soluendi petro traditam eiusqȝ successorib᷒. nõ epis ꝯstantinopolitanis. Nequaqȝ his malis cõtentus longobardos adhortať. vt romanos adoriretur. Ideo agilulphus ex cisalpina romã magnis illatis calamitatib᷒ integrũ annũ obsedit. Omissa spe potiũde vrbis mediolanũ redijt. At mauricius nõ sponte. ſ3 coacte penitentia ductus. cũ Gregorio mitius agere cepit: fuit tñ vtilis reipublice. Nã sepe contra hostes dimicans victoriam obtinuit. Huni qȝ q̄ auares appellanť ei᷒ virtute deuicti sunt. Interim v̄o milites stipendijs suis defraudati. Phocã centurionẽ impatorem creant: ⁊ Mauriciũ obtrũcant. postqȝ vnũ ⁊. xx. annis rexit.

Phoca. extincto mauricio eiusqȝ filijs. Theodosio Tyberio Constantino ⁊ aduocato romanoꝝ regnũ inuadit. p octo annoꝝ curricula principat᷒ est. Veniensqȝ costantinopolim imperator receptus est: magnã de se spem prebuit. ſ3 rerum exitus multoꝝ fefellit opinionez. Nam suo tpe pse cosdra rege in romanas ꝓuincias irrũpẽtes. supato phoce exercitu hierosolimã occupãt. Templa xp̄ianoꝝ ꝓphanãt ⁊ diripiũt. Lignũ dñice crucis inde auferũt. Zachariã virũ sanctissimũ eiusdẽ ciuitatis patriarchã in captiuitatẽ abducũt. Hanc ob rem ab omnibus potissimũ a senatu spretus phocas ab heraclio copiarum ⁊ affrice prouincie duce imperio ⁊ vita priuatur. Remqȝ publicã romanã. heraclius eiusdẽ filius regendam suscepit.

Linea Imperatorum

Mauricius

Phoca

Conciliũ ad. s. Petrum Rome

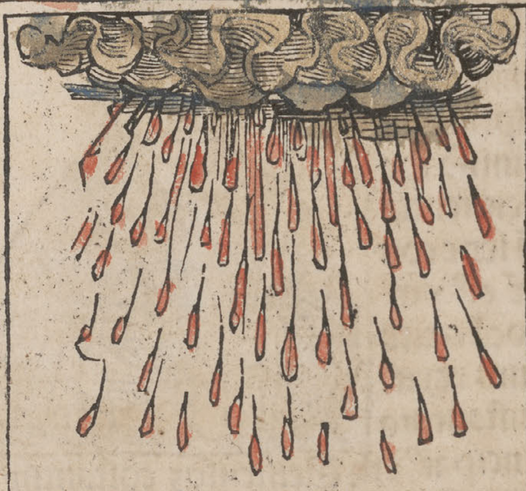
Synodum apud sanctũ Petrũ Rome vir sanctissimus Gregorius papa habuit (ne vlla ĩre ecclesie deesset) quatuor ⁊ viginti episcoporum in qua multa sustulit que nocitura. mlta etiã addidit que profutura fidei nostre videbãtur. In ea quippe synodo primo q̃tuor ꝯcilia. s. Nicenũ. Cõstantinopolitanũ. Ephesinũ. ⁊ Calcedonense decreto publico approbauit. ⁊ cõfirmauit. nec non et q̃ntũ venerat᷒ ẽ. Vetuit in eo ꝯcilio vt null᷒ bigamus ordinareť pſbiter. Statuit etiã vt eps semel dũtaxat ꝯsecrareť. Mãdauit p̄terea vltimã volũtatem modis oib᷒ obſuare debere. Instituit p̄terea ne q̃d ornatus ⁊ ꝯcẽtus inter sacrificandũ deesset. vt adversu vni᷒ psalmi introitus misse fieret. Et vt nonies kyrieleyson canereť ⁊ all'a. in canonẽ redegit. diesqȝ nr̄os ĩ tua pace disponas. Preterea supplicatões maiores (q̃s greci letanias vocãt) pm᷒ instituit stationũ qȝ magnã ptẽ maxie q̄ in basilica petri hñtur. Quid plura omnẽ ecc'iastici officij ĩstitutõez ipe sctĩssim᷒ põtifex instituit ⁊ approbauit.

Synodũ q̃ȝ hũit postea bonifaci᷒ papa. iij. epõrũ duo ⁊. lxx. pſbroꝝ. xxx. diaconoꝝ triũ in q̃ instituit ne quis sub anathematis culpa in locum de mortui pontificis aut epi subrogareť. nisi tercia saltẽ post obitũ eius die: vt ne anathematizarenť q̄ largitione vl' g̃ra ad pontificatũ vl' epatũ aditũ sibi q̃rerent. Voluit itẽ electõem epi a clero pitēr ⁊ pplo fieri. eamqȝ ita ratam fore si a principe ciuitatis approbata esset. Constituitqȝ vt nitidus pannus quod corporale dicitur super altari in consecratione semper a sacerdote poneretur.

Ferũt iudeũ quendã imaginẽ crucifixi telo transfixisse ꝑ hec tpa a quo illico sanguis copiosus effluxit. quo iudeus maculã contraxit. xpiani id videtes ꝑ vestigia sanguinis ad imaginẽ sanguinez emittentẽ ꝑuenerũt. quo comperto iudeũ lapidibus obruerũt.

Tanta inundatio aquaꝝ. anno sexto Mauricij imꝑatoris fuit vt noe diluuiũ renouatũ crederet. fuit enĩ diluuiũ in finibus venetiarũ ⁊ ligurie seu ceteris regionibꝰ ytalie. Destructa sunt itinera dissipate vie. facte sunt lacune possessiones seu villaꝝ hoĩmqꝫ pariter et animãtiũ magnus interitus. Tantũ tunc athesis fluuius excreuit. vt circa basilicã zenonis martyris. q̃ extra veronensis vrbis muros sita ẽ vsqꝫ ad suꝑiores fenestras aque ꝑtingerent. facta ẽ autem hec inũdatio sextodecimo kalendas nouembris. Sed ⁊ tante choruscationes ⁊ tonitrua fuerũt. q̃nte fieri vix estiuo tpe solent. In tantũ tũc fluuius tyberis excreuit. vt aque eiꝰ suꝑ muros vrbis influerẽt. Et maximas in ea regiones occuparẽt. Tũc ꝑ alueũ eiusdẽ flumĩs. cũ multa serpentũ multitudine. draco etiã magne mireqꝫ magnitudinis per vrbẽ transiens vsqꝫ ad mare descendit. Subsecuta ẽ statim hãc inundationẽ grauissima pestilentia. quã inguinariã appellant. Que tante pplm̃ stragi destinauit. vt de in extimabili multitudine vix pauci remanerent. Primũqꝫ pelagiũ papã ꝑculit deinde pastore interẽpto. sese ꝑ pplm̃ extendit. In hac tribulatione beatissimꝰ gregorius papa electus ẽ q̃ dum septiformẽ letaniã fieri ordinasset. Uniꝰ p̃ spacio dũ hi deũ ꝓcarent. Octuaginta ex eis subito ad terrã corruentes spiritũ exalarunt. Septiformis aũt letania dicta ẽ. qꝛ oĩs vrbis populus a beato gregorio in septẽ ꝑtibus deꝓcaturus dñm diuisus ẽ. In primo nãqꝫ choro fuit oĩs clerus. In secũdo oĩes abbates cũ monachis suis. In tercio oĩes abbatisse cũ cõgregationibus suis. In quarto oĩes infantes. In q̃nto oĩes laici. In sexto vniuerse vidue In septimo oĩes mulieres coniugate.

Misit hac tẽpestate diuus gregoriꝰ magnus augustinũ melitum ⁊ ioannẽ. cunqꝫ his mõchos q̃sdã ꝓbatissime vite. q̃rũ monitis ⁊ ꝑdicationibꝰ fidei nr̃e dogma Angli tũ ꝓmũ integre recepert. augustinꝰ ei ⁊ melitꝰ optimi monachi ⁊ anglorũ epĩ atqꝫ apl̃i i ꝓcio habiti deo auxiliãte. ⁊ monitis ⁊ efficacissimis exhortationibꝰ totã illã isulã ad fidẽ xpi tãdẽ ꝑduxẽ. ibidẽqꝫ demũ senio ꝯfecti ñ sine magͣ sctitatꝭ opinione in dño q̃euere. ⁊ cũ scti fuerĩt. coꝝ festa septĩo kal. iulij celebrãt.

Augustiꝰ ⁊ melitꝰ mõchi

Tunica inconsutilis

Tunica incõsutilis dñi nr̃i ihu xpi a. b. ṽgie maria ꝯfecta. q̃ sorte vni militũ obtigerat. his tpibꝰ nõ ꝓcul ab hierl̃m apud vrbẽ Zaphat in archa marmorea eo loci repositã. ab epĩs Gregorio anthioceno. thomaqꝫ hierosolimitano. ac ioanne ꝯstantinopolitano incorrupta ⁊ immaculata inuenta fuit. Qua suscepta maxĩo in ꝓcio habita fuit. qui ipaꝫ suscipiẽtes hierosolimã detulerũt. ⁊ in eburnea archa collocauerũt. Ferũtqꝫ hanc tunicã post captõez vrbis ꝯstãtinopolitane in manꝰ thurcorum deuenisse.

Hermigildus q̃dã visigothoꝝ rex hispaniaꝝ ⁊ visigothoꝝ regis filius. per id tempꝰ a patre lemugildo rege in carcere truditur. ⁊ paulopost iniquissime interficit. eo q̄ leandri hispalẽsis epĩ viri sanctissimi ꝑdicatõnibꝰ ab arriana impietateꝗ ad verã catholicãqꝫ fidẽ ꝯuersus fuisset. Nã cũ leander ipe hermigildum cõuertisset. ⁊ ipm̃ catholicũ declarasset. pr̃ ira cõmotꝰ leandrũ pontificẽ multis icõmodis ⁊ iniurijs affecit. ⁊ filiũ ipm̃ ꝯstantissimũ tandẽ iterfecit. ad cuiꝰ corpꝰ post modũ cãtꝰ ãgelicꝰꝗ auditꝰ fuit. lãpadesqꝫ ardẽtes vise. Sꝫ ⁊ ipe pr̃ paulopost i egritudinẽ ꝓlapsus leãdrũ reduxit. Et de iiuria atqꝫ pctõ veniã postulauit. ⁊ Ricardũ secũdũ filiũ regẽ cõstituens catholicũ ⁊ veꝝ xpianũ effici procurauit.

Hermigildis Rex

Basolus abbas
Sindolphꝰ p̃sbiter reclusus i frãcia
Euthonicus britonicus
Similianus abbas
wungalotus p̃sbiter
Sangericꝰ epĩs cameraceñ.
Furfrus filiꝰ regꝭ ybernie

Corpus. b. stephani ꝓthomartyrꝭ romã translatum est
Phara virgo nobilis fuit
walbertus fuit discipulus. s. colũbani
Deicola discipulus. s. colũbani
Cũbertꝰ epĩs colonieñ. sctitate claret
Bauo ꝑ. s. amãdũ ex ꝑdone ꝯuersus vitã solitariã in artissima pniã ꝑagens ceterꝭ sctitatis exẽpla ꝓbuit.

Arthariſ rex

Arthariſ flauius longobardorũ rex. poſtq̄ꝫ longobardi decem annis ſine rege ſtetiſſent ab eiſdē creatꝰ rex. regnauit annis ſeptē. Hic daphonis regis filiꝰ fuit. quē lõgobardi flauiũ cognominauerũt. q̄ lꝫ adoleſcens rex ſublimatus fuerit. multis tñ editis facinoribꝰ laudes ingentes ꝓmeruit. ⁊ eas ob res oẽs lõgobardorꝫ duces dimidiã pecuniarꝫ ſuarũ ptē ei obtulere. Hic pharã oppidũ non ignobile in abdue fluminis ripis condidit. ac Brixellũ ciuitatez in margine padi poſitam obſedit ⁊ debellauit. ac tandē ſolo equauit. Qua q̄dem elatus victoria ad ſiculum fretũ om̃ia ꝯq̄ſiuit. ac multas ytalie ciuitates ĩ ſuã poteſtatez redegit Sꝫ ⁊ francorꝫ regē cũ ingenti multitudine ipſorꝫ atq̄ꝫ germanorꝫ deuicit ac ex italia fugauit. Indeq̄ꝫ francilionē romanũ ducem ex como ciuitate Cumacinaq̄ꝫ īſula. q̄ in lacu lario erat expulit. Et igentes ĩde diuitias ſuſtulit. Qua ditatus ꝓda ſtatim theudelindã garibaldi bauarorꝫ regis filiã xp̄ianiſſimã duxit vxorem. quã obrem chilpericꝰ frãcorꝫ rex q̄ huic arthari inimiciſſimus erat. in bauarum furens cum inopinate aggreditur. ⁊ ex bauaria expulit. qui relicto regno cũ filia theudelinda in ytaliam ad generꝫ fugit. eo tñ anno quo eam duxit vxorem defunctus eſt.

Theudelinda regia

Theudelinda longobardorꝫ regina bauarorꝫ regis filia generoſitate ⁊ ſanguinis claritate inclita. Que ⁊ ſi ĩ ꝑmordio regni ſui etate iuuenis formaq̄ꝫ ſpectabilis ac diuitijs abũdans fuerit. moribus tñ ⁊ caſtitate ac religione cõſpicua fuit. Cuiꝰ q̄dem virtutibus ſcribũt incitatũ beatũ Gregoriũ eidē dyalogũ ſuũ de moribus miſiſſe. Cuiꝰ lectione ꝑferocem viri ſui animũ ad religionem ⁊ mitiorē cultũ redegiſſe. Erat em̃ matrona ĩſignis: ⁊ fidei xp̄iane ſtudioſiſſima Hec quippe preter reliqua pietatis opera. monaſteriũ celeberrimum in honore ſancti Colũbãni abbatis apud bobiũ ciuitatem ſuꝑbiſſimis edificijs ſua impēſa condidit. et plurimos fundos eidem aſſignauit. Et baſilicam beati Joannis baptiſte. modoecie edificauit. Qď oppidum decem milibꝰ paſſuũ a mediolano diſtat. Et eandem eccleſiam ꝑdijs ac vaſis aureis ornauit. In qua quidem baſilica corpus ſuum ſepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps ꝓpter mulieris exemplũ longobardi oẽs Joannem baptiſtam in patronũ precipuũ ſuſceperũt.

Agilulphus rex

Agilulphus longobardorꝫ rex poſt artharim regē ſuꝑ longobardos regnauit. annis. 21. Mortuo nãq̄ꝫ arthari rege ꝑdicto. Cum longobardi de electione futuri regis diu diſcordes fuiſſent. Et habita de nouo rege creando cõſultatione. cũ nequirent in aliquē cõſentire. Cõuenerũt vt quemcũq̄ꝫ theudelinda ex longobardis ducibus ſibi delegiſſet maritũ. Is ĩ regē ab om̃ibus acciperet fuit nãq̄ꝫ ingentis virtutis mulier. Et ꝓfecto digna. Cuiꝰ iudiciũ tanti facerent longobardi. Ea itaq̄ꝫ iudicio de ſe facto vſa: agilulphũ qui erat thaurinēſiũ dux virum bellicoſum adoleſcētia formaq̄ꝫ florentē ſibi maritum ⁊ longobardie gētis regem apud laumeliũ papienſiũ oppidũ declarauit. Prima vͦo cura quã nouus ſuſcepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childepertus de tridentinis abduxerat. ⁊ ſimul ab ipo rege pacem implorare. paceq̄ꝫ nactus ex ducibus qui anthari fuerant rebelles punire ⁊ minulfum inſule ſancti iuliani ducem primũ interfici curauit. Id cũ reſciſcet gandulfus bergomenſis dux illiꝰ exēplo territꝰ ſibi ꝓſpicere cepit. obſeſſus tñ venia petita deditionē policitũ abire ꝑmiſit. Sꝫ ⁊ vlfari taruiſinus dux eodē tpe res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem perductus eſt. inde iterũ hoſtes interfici curauit. Rebuſq̄ꝫ pacatis bellũ cõtra romanos ſuſcepit ⁊ oppidis circũquaq̄ꝫ captis. romã per annũ obſedit. ⁊ multas illi clades intulit. Sed ⁊ longobardi qui beneuenti erant inducias violarunt. Zoto enim qui erat dux beneuentanus monaſterium Caſſinenſe inuaſit: ⁊ abbate monachiſq̄ꝫ cũ ſingulis veſtimentis ⁊ vnico codice ordinis regulam continente fuga ꝓlapſis. ſacrum id cenobium a barbarie illa ſpoliatum. ⁊ ſolotenus deſtructũ fuit. que celeberrimi monaſterij clades illa fuiſſe videtur. quã Gregorio teſte ſanctus pater benedictus futuram predixit affirmans vix apud deum potuiſſe obtinere. vt ex eo loco ſibi anime concederentur. Bonitus autem qui tunc erat quartꝰ a beato Benedicto abbas cum monachis euolatis romã ſe contulit. Sed zotoni paulopoſt eam cõmiſſaꝫ impietatem defuncto ſubrogatus eſt ab agilulfo rege in beneuētanũ ducem arrigis ad quem aliquot beati Gregorij extant epiſtole. ſed illa inſignis per quã illi caſſinenſis monaſterij venerationemq̄ꝫ ſuaſit. Duxere deinde longobardi exercitum in patauiũ. Erat tunc padua vrbs ſine menibus latericio vel lapide cõpactis. vallis plantiſq̄ꝫ tantũ modica mũita. a tēporibus atile per annos circiter ſexaginta. ſine menibꝰ et frequentia ciuiũ fuit. primũq̄ꝫ ſub Theodorico rege frequentari ac vallo muniri cepit. Quare illis in ãnis q̄ ꝓpe centum ad huius obſidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia aſſeribuſq̄ꝫ conſtructa erant. Id cum cernerent longobardi. ventos nacti validiores faculas ignitaſq̄ꝫ ſagittas ſcorpionibus iniecerunt. Et primo incendiũ inchoauit quo ꝓpinqua illico corripiente vrbis pars maxima eſt cremata. ⁊ inde vrbē incendio vaſtauere. Monſilitis ciuitas cõem cũ padua habuit ſortem. inde agilulfus ticinũ eſt reuerſus. Tandem per interceſſionem religioſiſſime regine omiſſis ydolis xp̄i fidem cuꝫ longobardis cõplexas. eccleſiaſticorum bona reſtituit. ac deinde vita functo adoaldum puerulum filium cuꝫ theudolinda matre ſucceſſorem reliquit.

Deusdedit papa. pria romanus. pre stephano subdiacono. pontificatū oibus suffragijs adeptꝰ. Hic cū esset optimus pater cleruz mirūimmodum dilexit ⁊ auxit. ferūt hūc tante sanctitatis fuisse. vt quendam obuiū elephantie morbo laborantem. osculo suo lepra statim liberauerit. Constituit aūt ne filiꝰ patrini puellā e sacro fonte a patre leuatā ducē in vxorem posset. Deus aūt dedit eius tpa ad hec etiam notiora fecere ⁊ terremotus. ⁊ scabies q̄dā ita ad elephantiam tendens. vt deformitate cognosci homines nō possent. morit pōtificatus sui anno. iij. die tercio ⁊ vigesimo. ac sepelit in basilica petri sexto ydꝰ nouembris. Eius morte epatus tum vacat mēsem vnū. dies. xvj.

Sisebutus rex

Sisebutus visegothoꝝ rex. eo tpe Richardi regis filius regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 36. Hic cū primū gētilis esset xpianus factus statim plurimas hispanie ciuitates. q̄ ad romanos defecerant recepit iudeos quoq; oēs in regno dephēsos grauiorib' supplicijs ad xpi fidem compulisse. rogatu (vt aiūt) heraclij qui in fatis habuerat sibi cauendū a circūcisis esse. Cū tn̄ postea haud satis fati necessitatem circūspiciēs a sarracenis circūcisionē obseruātibus oppressus sit. Tandē cū esset strēnuus vir oēs hispaniarū ciuitates romanis abstulit. at tum demū Constātinopolitani impatores ī hispania impare desiert

Bonifacius q̄ntus papa. natione cāpanus. pre Joanne pontificatū inijt eo tpe quo eleutherius patricius romā ab heraclio missus vindicata ioannis exarchi morte. semetipm regem ytalie creat. Vir certe singularis humanitatis ⁊ clemētie mag̃ in oes benignitate ⁊ gr̃a vtens. nullū genꝰ officij (qd bonū pastorē deceret) ptermisit q̄ cū esset doctꝰ. ne qui ad eccias ↄfugerent inde vi retraherent. ne ve acholiti reliquias martyruz attractarent. qd est p̄sbiteri aut subdiaconi officiū. Mandauit item vt quouis in loco sacrilegi anathematisarent. Utue testamentū iussu principis vbiq; valeret. Cimiteriū beati nicomedis fecit ⁊ dedicauit. in clericos vo integre viuentes vnice liberalis ⁊ munificus fuit. Moritur aūt bonifacius pontificatus sui anno q̄nto. die. x. ⁊ in basilica petri collacrimātibꝰ oibꝰ sepelit. Eiꝰ aūt in morte diebꝰ. iz. sedes tū vacat

Honorius p̄mus papa. natione campanus. pre petronio viro ↄsulari. eo tpe pontificatū inijt quo theudelinda morit. hic rebus externis aliquātulū quietus doctrina moribus sanctissimis oēm prope clerū renouauit. atq; multas in vrbe ecclesias restituit. Et basilicam beati Petri tegulis eneis ex ioue capitolino sumptis cooperuit: edem agnetis martyris via Nomentana. vt carmē in aspide indicat. Edem pancratij via aurelia restituit. Templa quoq; anastasij ad aquas salinas. templū quatuor coronatoruz. atq; alias multas edes edificauit. Moritur aūt vir sanctissimus anno pontificatus sui. xij. mēse. xj. die. xvij. ac in basilica petri sepelit. quarto ydus octobris. Eius morte annū vnū. menses septem. dies. 18. sedes vacat.

Anno mūdi. 5823. Anno xpi. 624.

Seuerinus primꝰ papa. patria romanꝰ. pre Labieno in demortui honorij locū subrogatus: ab ycatio totius ytalie exarcho in pōtificatu ↄfirmatur. vana tūc em̄ hebat cleri electio. nisi id impatores aut coꝝ exarchi ↄfirmassent Vir siquidem singularis pietatis ⁊ religionis. amator pauperū. in calamitosos benignus. in oēs munificus ac gratiosus. in reparandis templis splendidus. Qui cū in hijs summope versaret. pontificatus sui anno primo. mēse secundo. moritur ac sepelitur in basilica petri. quarto nonas augusti. vacat tū sedes. menses quatuor. dies vnde triginta.

Joannes quartus papa natione dalmata. pre venancio pontificatū inijēs statim mira pietate vsus ē. Ex reliquis em̄ thesauris quos ysaciꝰ apud lateranū reliquerat captiuos oēs quos potuit: Istros ⁊ dalmatas a captiuitate redemit. Hic pontificatu suscepto. statim mandauit si quis res ecclesie aliqua temeritate inuadere presumeret. ad quadruplū restituere cogeretur. Suo quoq; tempore Rhotaris qui arioaldo in longobardoꝝ regnū successerat. licet iusticia ⁊ pietate insignis habitus sit. ad arrianos tamen declinat. passusq; ē vt eodē tpe oibus regni sui ciuitatibus duo epi pari ptāte p̄essent. alter ei catholicus. alter arrianus habebat. Joannes aūt plenus operibus bonis. pontificatus sui anno p̄mo. mense nono die nono moriēs: in basilica petri sepelit quarto ydus octobris: vacat tum sedes mēsem vnū dies tredecim.

Linea summoꝝ pontificum

Deus dedit

Bonifacius quintus

Honorius primus

Seuerinus

Joannes quartus

Linea Imperatorum

Eraclius

Eraclius in Augustū assumptus a sergio pr̄iarcha constantinopolitano coronatus. orientale accepit imperiū. Is eleutheriū gentis patricie constantinopolitanū imp̄ialis aule cubiculariū. ⁊ ducem rei bellice scientissimū in ytaliam misit. deditq̧ illi copias ⁊ pecunias quo res ytalie cōfirmaret. Et copias quascūq̧ focas in ꝓximis asie ⁊ europe ꝓuincijs habuerat: quasq̧ genitor eraclianus ex affrica miserat. Et indies mittere potuit instruxit. misitq̧ aduersus cosdroem quo prouincias in fide manētes ab illius impetu cōseruaret Nā cosdras mesapotamia palestinaq̧ occupatis hierosolimā inuaserat. Eaq̧ vrbe tūc opulētissima potitus diruerat eccl̄ias ⁊ loca sancta. q̧quā nō nihil venerat̄onis videt̄ sacratissime cruci dn̄ice exhibuisse. Cū vt scriptores tradūt ꝑtem quē helena constantini magni genitrix in caluaria locauerat. inde asportatā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gēmisq̧ ornatū exedificauerat. anno imperij sui sexto ꝑse om̄i asia q̄ in meridiē vergit potiti. ad egiptū arma verterūt. Alexandriaq̧ capta paulisper se continuere q̄ eraclian⁹ imꝑatoris pater magnū in affrica exercitū parasse nūciaret. S obijt eo t̄pe eraclian⁹ qđ cū persis renūciatū esset carthaginē ceperunt. Eo igit̄ t̄pe eraclius magno compato exercitu multas ꝓuincias a ꝑsis occupatas in suā potestatē redigit. Ducem ꝑsaꝝ singulari certamīe ex equo deturbat ⁊ interficit. Cosdroam regē ꝑsaꝝ opprimit filiū eius captū ⁊ baptisatū in regnū paternū restituit. persidez ingressus turrim Cosdroe thesauris plenā capit. quoꝝ ꝑtes militibus tribuit. partē v̄o reparandis templis. que ꝑse diripuerāt designat. ip̄e p̄terea alia onustus p̄da. cū septem elephantis hierosolimā rediēs. crucē dn̄i a persis ablataz secū deferens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a ꝑsis in patriam remittit. tantisq̧ rebus sexto expeditionis illius anno. q̄ erat imperij duodecimus felicissime gestis. eraclius dn̄icam crucē reduxit. pompā instituit solēnissimā. qua deducēte crucem dn̄i ip̄e sic manibus vlnisq̧ gestauit. ventum est ad portam que in locuz caluarie foras ducit. ⁊ exuerat turba que precedebat. ip̄se ad iter ceptum anhelans nullo tenente ante portā s̄bstitit. Tunc patriarcha qui lateri herebat. inquit ne dum ihesum crucem sibi baiulantem in ceteris emularis qui purpura iaspidibusq̧. quibus ille pauꝑtatis mḡr caruit onerari̇s. humilians se imꝑator. ⁊ vestē mutauit plebeiam. ⁊ iter nudis pedibus est ingressus. Tūc q̄ clausa illi videbatur porta patuit. inde in caluariā detulit. Is autem imperator in ꝯstantinopoli triūphaturus suā item apud romanos gloriā innotescere voluit. Sed infelix eraclius post actum triūphum ad studia Matheseos est conuersus aruspicine incantationūq̧ presagijs indulsit. postergans xp̄iane religionis obseruantiam cecinere vates. cui grande illi periculum atq̧ imperij euersionem a circūciso populo imminere. ideo hebreos baptisari curauit. Et vt sceleri scelus adderet. ad euthicianos transit. Et in heresim Monochelitarum dicentium in xp̄o vnicam tantum esse volūtatē. Tandem heraclius audita sarracenorum licentia capta presertim āthiochia veritus ne hierosolimā occuparent. Crucem dmini constantinopolim deferri curauit. Postremo morbo itercutis aque quā greci hidropisim vocant diem obijt cum imꝑasset annis. xxx.

Ferūt hijs dieb⁹ ignē e celo cecidisse. Iridēq̧ grādē apparuisse vt homines consummationē seculi adesse putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta est pestilentia grauissima. que estiuis mensibus plures consumpsit. Visiq̧ fuerunt angelus bonus ⁊ malus ciuitatem pertranseuntes. at quotiens angelus malus venabulo iussu boni⁹ angeli domū aliquā percussisset. Tot ex eodem domo sequenti die morte dissoluti sunt.

Prodigia quoq̧ multa ⁊ quidem horrenda hac tempestate in grecia apparuere que sane futuras Mahometi calamitates protendere videbātur. Naz vno ⁊ eodem anno cometes perlucidus bizantij visus est. Et puer quadrupes natus. Nec nō ⁊ est apud isulam Delon duo maxima mōstra omnino humanam speciem habentia visa sunt. Et alia multa hinc inde consimilia apparuere.

Machometus

Machometus arabs. vel vt alij volũt pseudo fuit. nobili ortus parente. deos gentiũ adorãte. sed mr̃em hebraice gẽtis habuit ysmahelitã. Is ex duabus huiusmõi omnino sibi īuicẽ aduersantibus supstitionũ sectis originẽ trahens nulli eoꝝ omnino adhesit. Sed homo acerrimi callidissimiqȝ ingenij inter xp̃ianos conuersatus. pniciosissimũ humano generi ex duaꝝ hmõi gentiũ legibꝰ cõflauit incendiũ. Nãqȝ inter arabas apud quos magnum ambiret honoris locũ publice contionatus ẽ. nõ iniuria cosdroẽ cũ omi familia deletum esse. qꝛ se ꝓ deo adorari fecisset. homo omĩũ scelestissimus. qui ꝛ ipe ydola sculptiliaqȝ manu facta adorare solitus fuissȝ. Subseq̃nter de lege hebreorũ quã magna ex pte arabes sectabant. xp̃ianorũqȝ traditionibus ita disputabat. vt vnam eadẽqȝ esse vtrãqȝ affirmaret. Licȝ magnis vtraqȝ gens ab duceret erroribus. quos q̃dem errores ita ipe moderabat. vt hebreos reprehenderet ihm xp̃m ex v̇gine natũ negantes. qꝺ sui maiores futurũ expectandũqȝ p̃dixierant aduenisse. xp̃ianos nõ redargueret leuitatis. qbꝰ psuasum sit ihm dei amicissimũ ꝛ ex v̇gine natũ obprobria ꝛ demũ crucis mortem a iudeis ppeti voluisse Et suã ipe p̃dicans legem futurã affirmabat: vt sic eã acciperẽt custodirentqȝ sarraceni. Et sibi diuino ad id nũcio obseq̃rentur. sese in libertatẽ asserãt. ꝛ p̃ncipatu regnoqȝ finitimos potiant. Ausus est etiam cõparato ingenti arabũ exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heraclius cito cõpescuit. solicitatis eius ad defectõez militibꝰ pollicitationibus ꝛ p̃mijs. Tandẽ sarraceni ꝛ arabes arma sumẽtes a natiuitate xp̃i sexcentesimotercio ac vigesimo ita heraclij duces suparunt vt hoĩem felicem p̃mo mox infelicissimuȝ reddiderint duce mahometo. qui cũ magnũ se dei ꝓphetã assereret. ꝛ magicis artibꝰ asianos ꝛ aphricanos deludens. Ita populos quosdã cõcitauit noua a se religione imbutos. vt paulũ abfuerit. quin om̃ino imperij nomen delerent. Capta alexandria. multisqȝ alijs sirie ꝛ cilicie vrbibus. Inualescit eiꝰ secta nũc multo magis q̃ȝ ante. Nam tota asia et aphrica magnaqȝ pars europe mahometanis principibus subiecta est Instant nũc thurci terra ac mari. vt nos tanq̃ȝ cuniculos ex his europe lateribus eruant. Mahometꝰ quoqȝ (vt in alchorano legit) quo magis sectatores a religione xp̃iana se iũgeret hereticos q̃sdam in cõponendis legibus maxime v̇o nestorianos secutus est. multa hinc inde ꝯ legem Moyseos ꝛ euangelij dei astute colligẽs. ac in vnũ q̃si corpus redigens. Et vt seductos pp̃los fortius irretiret. statuit qꝛ homo tot vxores p̃cipue ad quaternarium numeꝝ de ꝓpria cognatione ac cõcubinas habere posset. quot facultatibus suis alere posset. Empticias quot vellet. Uini tñ vsum interdixit. hijs q̃ p̃cepta legis seruarẽt ꝓmisit padisuȝ videlȝ delitiaꝝ ortũ: vbi optati cibi ad vota. pulcerrimas vestes. ꝛ virgines ad amplexũ. angelos mĩstrãtes esse asseruit. Qui v̇o legem ꝯtemnerẽt infernũ cõminatus ẽ. Cũ demũ sex annos regnasset. Anno dñi 632. etatis v̇o sue. 34. mortem obijt. Eius corpus apud mecham sepultũ a sarracenis ꝛ thurcis maximo in p̃cio nũc vsqȝ habitum est.

Isidorus episcopus

Isydorus hispanus hispalensis ep̃us. leandri successor. btĩ Gregorij pape discipulus. hijs tp̃ibus ꝓpter doctrinã v̇tutesqȝ ac crebra eius miracula maximo in p̃cio vbiqȝ fuit. Qui multa tũ scripsit. q̃ fidem xp̃ianam mirifice iuuant. De summo em̃ bono. de viris illustribꝰ. ethimologiaꝝ libros. historiã p̃terea ab Adã vsqȝ ad tp̃a heraclij. vitas q̃rũdã sctõꝝ. historiã lõgobardoꝝ atqȝ alia pene innũerabilia. Et cũ cõstet eũ q̃uis laude dignũ ob doctrinã ꝛ sanctitatem. Eiꝰ natale 18. kal. februarij celebratur.

S. Goar

Goar veniẽs ex aquitania in Gallia claret sanctitate ꝛ miraculis. qui ĩ suburbano treuerico iuxta fluuium ecclesiam fecit. multasqȝ sanctoꝝ reliquias collocauit. Ibi diuqȝ noctuqȝ deo seruiebat vigilijs oratõe p̃dicatõne multos ad fidẽ rectã deduxit. ꝛ egrotos sanabat. Dyabolus sibi inuidens multas tribulationes ei ingessit. infan tem triduo mortuum viuũ ac loquẽtem reddidit. Episcopatum treuerẽsem obla tum a Sigberto rege francoruȝ renuit. Demũ in senectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

Gallus beati colũbani discipulus. Ita tũc in occidente viuebat vt etiam ĩ vita sancti nomẽ mereref. Floruit itaqꝫ tempibus heraclij impatoris in germania ob cuius merita monasteriũ sancti galli in ꝯstanciensi ep̃atu cõstructũ fuit In quo ꝑ plures monachi virtutibus ac miraculis claruerũt. Et cũ nũero. 400. sancte viuerẽt. vnus noĩe Erubrinus suasu brunigildis regis francie ab hac laudabili vita defecit. tandem beatus gallus post varia sanctitatis miracula in dño quieuit. huius vestigia secutus ẽ eustachius abbas. secuta ⁊ sancta aurea. In cuius honorẽ beatus eligius monasteriũ virginũ edificauit. Ferũt etiam basilium quendã ysidoro equalem vita ⁊ moribus ⁊ doctrina insignẽ tũ habitũ fuisse.

Joãnes gerũdineñ ep̃s

Joannes monachus gerũdinensis postea ep̃us. religionẽ xp̃i p̃dicatõne ⁊ scriptis vbiqꝫ tuebatur. hic em̃ genere Gothus in lusitania natus. vbi sape aliquid ꝑ etatem cepisset. constantinopolim ꝓficiscens. ita grece ⁊ latine doctus inde discessit. vt in lusitaniã rediens. arrianã heresim. que tũc inualuerat facilime confutaret. hãc obrem barchinonam ab hereticis relegatur. Rex postea mortuo lemũgildo rege. qui hereticis fauebat. in p̃triam rediẽs. Et multa scripsit ad doctrinã nr̃am pertinẽtia. ⁊ monasteriũ condidit. Rõnemqꝫ viuendi monachis scripsit.

Adoaldus agilulphi regis ex theudolinda filius post p̃rem cum matre ip̃a theudolinda regnauit annis. 10. huic nãqꝫ p̃r ad acquirẽdũ p̃sidiũ. vix dũ quadriẽnio theodoberti francoꝝ regis filiã desp̃õsauit. Qui regno suscepto ob matris prudentiã pacem cũ oĩbus longobardis ytalicisqꝫ ꝑ decẽniũ quietissime tenuit. quo in tempore multa ecclesijs danauit.

Eleutherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate insignitus heraclij imperatoris cubicularius ⁊ rei bellice scientissimus. hoc anno post ioannẽ ⁊ smaragduz exarchus. ab heraclio in ytaliam missus. sedit annis. 5. qui statim vt rauennã applicuit sese ytalie regem declarauit. Sed postea cũ romã petere vellet ob arrogãtiã a militibus suis in itinere interfectus ẽ. quo mortuo milites caput suum constantinopolim miserunt.

Eligius episcopus

Eligius nouiomensis ep̃us. hijs temporibus ob innumerabiles eius virtutes multo in precio fuit. Cuius admirandam vitam etiã multiplex signorum numerus cõmendat. Is de territorio lemonice vrbis oriũdus. patre eucherio matre vero terrigia natus: quem genitor iuuenem ab aurificibus erudiri fecit edoctus in ea arte. franciam adijt. aurifici regis se cõiungens. Rex optans habere sellam auro ⁊ argento ornatam. magister eligio singula tradidit. qui eo pondere duas sellas pulcerrimas effecit. Creuit itaqꝫ fama eius in curia regis tantũ aũt paupes diligebat vt q̃cq̃d poterat ad nuditatẽ suã eis erogabat. inde mũdo abrenũcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a t̃pe brunechildis vsqꝫ t̃pa dagoberti simoniaca pestis ĩ gallia viguit. ꝓ q̃ auferẽda summe vigilabat. Ideo post achariũ ep̃m ad ep̃atũ nouiomẽsem assumptus ẽ. Prefuit aũt eligius mandensi metropoli tornacensi q̃z regali ciuitati quondã. nouiomẽsi q̃z ⁊ flandrẽsi et gandensi ⁊ cartuaricensi certis t̃n diebus in loco adoptato egenis seruiebat. corpus sancti q̃ntini reuelauit ꝑ eũ dñs. suessionis q̃z inuenit sanctos martyres. Crispinuz ⁊ Crispinianum. apud ꝑisius cecũ illuminauit in ponte. Hec aũt sepulcra auro argento ⁊ gẽmis fabricauit. Germani. Seuerini. Quintini. Luciani. Genouefe. Colũbe. maximiani ⁊ Juliani. Et p̃cipue beati Martini Turonensis. dagoberto rege p̃bente impensas. Mortuꝰ ẽ anno vite sue. 70. Anno aũt reuoluto post sepulturã pulcer ac incorruptus inuentus est. Capilli quoqꝫ ac barba creuisse in tumulo videbantur.

Rupertus episcopus

Rupertus ep̃s ex regia stirpe frãcoꝝ ortꝰ. T̃pe hildeberti regis frãcoꝝ wormacẽsem rexit ep̃atũ post obitũ regis a duce berchario q̃ ecc̃ias deuastauit. virgis cesus a sede wormaciẽsi cũ iniuria pulsus. quẽ theodo dux baioarioꝝ in vrbe Ratispona cũ gaudio suscepit. q̃ eũ cũ ꝓceribus relictis ydolis cũ freq̃ntia p̃pli baptisans. ꝑ noricũ vsqꝫ pãnoniã p̃dicãs xp̃m lumẽ fidei mĩstrãdo ꝑuenit. Tandẽ ad iuuaꝝ fluuiũ vbi olim iuuauia ciuitas q̃ nũc Saltzburga appellaf ꝓficiscens. q̃ olim ĩter barbaras vrbes eminebat nobilissima. s3 dilapsa ⁊ virgultis op̃ta. quẽ locũ cernẽs cũ cathedrã ep̃alem ydoneũ. ꝓprietatẽ a duce baioarioꝝ accipiens. basilicã ĩ honore. s. petri ꝯstruxit. ac missis discipulis loca mõtana ad fidem ꝓduxit. ideo apostolus baioarie austrie stirie ⁊c̃. nũcupatur. Is post multa sanctitatis opera cum. 44. annis episcopali sedi prefuit in die pasce ad christum feliciter migrauit. Post obitum beatissimi viri Vitalis Dozologus. Sauolus. Ezzius. Joannes. abbates ⁊ monachi sancti Petri. Sedem episcopalem laudabiliter rexerunt. Deinde sanctus Virgilius ex hybernia veniens tempore Pipini regis francorum in episcopum Saltzburgensem ordinatus qui Carinthiaz cum suo populo ad fidem reduxit. Postremo plures ex eodem cenobio sancti petri per germaniam in claros viros euaserunt.

Saltzburga olim Iuuauia ⁊ petena dicta. norci vetustissima ciuitas. nūc metropolis baioarie. quā tpe Iulij cesaris ortum habuisse dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noricos attinebant. nunc confusis omnibus. germanie attribuūtur. Norici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius scribit Thaurisci olim dicti sunt. hoc quoqꝫ tempore circa carnos in primis germanie oris. sunt incole qui thauri dicūtur. Cimbris eñ illiricū temptātibus. haud longe a norico qui in alpibus. cū eis Cn. papirius carbo cōflixit. Atqꝫ re infecta (vt Strabo ait) abscessit. Haud vͦo longe interiecto tempore cum tres fortissime gentes cimbri. theutoni. ⁊ ambrones. vno tempore in ytaliam erupissent. partim per noricos descendisse. plutarchus ait. vterqꝫ exercitus. C. marij auspicijs deletus est. Unus non longe a Saltzburga in eo videlicꝫ loco qui alpibus proximus est. Alter ad athesim: trecenta quadraginta milia barbaroꝝ cesa. ⁊ centum qnquaginta capta scribit liuius. Fuit mot⁹ ille vniuerse ytalie. nō modo locis per quꝰ eruptio facta est. formidabilis. Ideo romana arma citro vltroqꝫ per noricum assiduis motibus gestata. Cuius incolis pene domestica facta sunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca missas sustinuerunt. Quas submitio gallici belli qͦ vltra alpes gestum est. C. cesar duabus additis qͦ proximū fuit. vt ipe scribit in galliam traduxit. Ubi excisam rupē militari opere patefecit. vt ex vetustissimo epigrāmate pcipite saxo sculptum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetustate abolito. datur intelligi. C. Iulius cesar. Reliqua tum loci asperitate. tum vetustate legi nequeūt. Iulius enim cesar socero generoqꝫ suffragantibus ex omnibus puincijs gallias potissimū elegit. Cuius emolumento ⁊ opportunitate idonea sit materia triūphoꝝ. Et initio quidem galliam cisalpinam illirico adiecto accepit. moxqꝫ p senatū cōmatam. Ceterum cū istris. pannonibus. illiricis ⁊ germanis bellū illatum est. hac veluti via vbi mō Saltzburga sita romanis armis accessus patuit ⁊ reditus. Germanos igitur iulius cesar aggressus in faucibus montiū arcem munitissimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eaꝫ refugiū adiuuandū. Et satellites ex ea auxiliū ⁊ iuuamen haberent. Et inde castrum iuuauense vernacula lingua helffenberg appellabatur. Fluuius quoqꝫ cui adiacet Iuuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Iuuauia dicebat

tur. Habet aūt hec vrbs paludes. planiciē. colles ⁊ montes. paludes pascua prebent. aucupia ⁊ venationes nonnullas. Piscationes quoqꝫ se diuersis locis non incōmode exibent. colles ac montes germani trāsalpinaꝝ merciuꝫ causa ꝑtranseūt. Urbs igitur iuuauia olim splendida muris ⁊ aggeribus munita. turribus altis. sedes regum fuerat. Habuitqꝫ templa deoꝝ sub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempore floruerit. Inde temporibus attile regis hunoꝝ incursiones. vastationes. incendiaqꝫ sustinuit. Et cū ingenti cede hominū immunita desolata ac penitus diruta fuit. Postea diuus Rudbertus anno salutis octuagesimo supra quingentesimū cū Theodonem baioarioꝝ ducem cum locis finitimis ad fidē xpi reduxissꝫ Tandem ad iuuarū fluuiū veniens. qui nūc Saltzaba vocatur: reperiens vrbem dilapsaꝫ ac virgultis copertam instaurauit. que olim inter baioarie vrbes eminebat nobilissima. Ratus hanc pro episcopatu idoneam. ꝓprietatem a duce obtinens. Extirpatis arboribus ⁊ vepribus. ⁊ repertis edificijs basilicam in honore sancti petri construxit. Et cenobiū ordinis sancti benedicti cum munificentia ducis instituit. Rexitqꝫ ecclesiam episcopalem annis. xliiij. Relinquens beatum vitalem successorē. Postea virgilius sanctus ibi episcopus ecclesiam cathedralem construxit. Et corpus diui Rudberti ad eam transtulit. Gebghardꝰ deinde episcopus arces de nouo instaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incremētuꝫ habuit. magnis nūc menibꝰ ambit. Et mōsterioꝝ tēploꝝ ediū ⁊ arcis edificijs ꝑpulcris exornaṫ. Multis ꝑterea sctōꝝ reliquijs excoliṫ.

De hijs subscripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que post iuuauia dicta
Presidialis erat noricis. ⁊ episcopo digna
Rudberti sedes qui fidem contulit illis
Christi: quā retinet Saltzburga sero vocata
Is sanctus obijt eraclij principis euo
Legē dū cōdidit Mahumet nephādā sabeis
Qui successorē sibi fecerat ipe vitalem

Huic tres abbates hoc ordine sedes
Ausologꝰ sauolus. post hos exꝰ venerādꝰ
Inde flobirgisus pastoris nomē adeptūs
Joannes post quē sedem possedit eandem
Virgilꝰ exul post hūc meruit fore presul.

Linea summoꝝ pontificū

Theodorus

Martinus primus

Eugenius primus

Vitalianus

Adeodatus

Anno mūdi. 5833. Anno xp̄i. 634.

Theodorus papa natione grecus. pr̄e theodoro ep̄o hierosolimis. pontificatum iniens. om̄ia q̄ ad dignitatē religionis ptinere arbitrabat̄ circūspiciebat. vt bonū pastorem decet. In om̄es maxime aūt erga paupes mira benignitate vtens. Constituit hic inter cetera cerei pascalis benedictionē fieri in sabbato sancto. Censuitqꝫ neminē separi debere qui nupserit post simplex votum. Hic pirrhū patriarchā cōstantinopolitanū ⁊ sergiū ac alios hereticos exilio damnauit. Conuersus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda sctōꝝ corpa primi ⁊ feliciani martyruꝫ reliquias ex arenario vie nomentane ablatas in vrbem deferens in basilica stephani prothomartyris in celio monte collocat multis ornamentis. Idem q̄ꝫ basilicā edificat via flāminea non longe a ponte miluio ⁊ statim dedicat. duo postremo oratoria cōstruxit. Hijs ita constanter ⁊ sancte peractis morit̄ pontificatus sui anno sexto. mense q̄nto. die. xviij. sepeliturqꝫ in basilica petri. pridie ydus maij. Ep̄atus aūt diebus duobus ⁊ quinq̄ginta tunc vacat.

Martinus primus papa. p̄ria tudertinus. pr̄e fabricio in theodori locū suffectus. legatos statim constantinopolim misit q̄ Paulum adhortaret̄ vt omissis erroribus suis aliq̄n veritatis callē ingrederet̄: at monitis pontificis obtpare noluit. ideo eū dignitate priuauit ob qd̄ constantius impator indignatus. Olimpiū cubicularīū suū ytalie exarchum creauit mandās ei vt Martinū captum ad se mitteret. hac discordia freti sarraceni alexandria cū ingenti classe soluentes Rhodū puenere captaqꝫ vrbe colossum. fama celeberrimū demoliti sunt. Ex cuius ere noningētos camelos onustos ferūt. Constātius v̄o tot calamitatibus nihilo melior factus theodoꝝ caliopam cū his mandatis iterū in ytaliam mittit. vt primo quoqꝫ tempe martinū pontificem ad se vinctum mitteret. Is a romanis perbenigne exceptus cum salutandi causa pontificem simularet. homini cathenas inijcit. Eūqꝫ constantinopolim mittit. Unde postea in chersonesum ponti exilij causa deportatur. vbi quondā beatus clemens romanus presul exulauerat. Martinus auteꝫ multis calamitatibus circūuentus. ac inopia rerum omniū p̄ssus. tandem in exilio moritur pontificatus sui āno. vj. mense vno. diebus. vj. ⁊. xx. multis virtutū signis vsqꝫ in hodiernū diem refulgens. Et ex hoc inter sanctos martyres relatus ē. Cuiꝰ festū decima die mēsis nouembris celebratur. Sedes autem rome. xiiij. mensibus tū vacat. quia nil certi de sanctissimi viri morte habebatur.

Anno mundi. 5843. Anno xp̄i. 644.

Eugenius primus papa natione romanus. patre Ruffiāno e celio monte. Martino in pontificatu successit. Eo ferme tempore quo petrus in locū pauli heretici cōstantinopolim sufficit̄. Hic em̄ ⁊ si melius aliquātulū de religione sensit q̄ꝫ paulus. non tū vsqꝫ adeo fidei normā tenuit. quā sancta romana ecclesia p̄dicat. Pontifex aūt Eugenius statuit vt quilibet ep̄s carceres haberet ad delinquentiū penitentias clericoꝝ. voluit vt iuxta ecclesias sacerdotuꝫ domicilia cōstruerentur. Mandauit quoqꝫ monachis ne quauis ex causa sine sui supioris licentia claustꝛ exirent: fuit aūt vir mire pietatis. religionis mansuetudinis comitatis munificentie. pontificatus sui anno secūdo. mense nono moritur. ac in basilica petri sepelit̄. quarto nonas Junij. vacat tum sedes mēsis. j. dies. 28.

Vitalianus papa. patria Signinus ex oppido volscoꝝ. pr̄e anastasio pōtificatū inijt. Uir quidē optimus ⁊ diuini cultus cupidus atqꝫ assiduus Quāobrem regulam ecclesiasticam composuit. ⁊ cantum ordinauit. adhibitis consonantiā (vt quidam volunt) organis theodoꝝ archiep̄um ⁊ hadrianū abbatem viros doctissimos atqꝫ optimos in britanniaꝫ mittit. quā angliam vocant. quo eos in fide cōtinerent. Tandem bene ex sentētia quantum in eo fuit gubernata ecclesia. anno. xiiij. potificatus sui mense. vj. moritur. ac sepelitur ī basilica petri. vi. kal̄. februarij. vacat tum ep̄atus men. 4. diebus. 15.

Adeodatus papa. patria romanus. patre iouiniano ex monacho pontifex creatur. Uir religione ⁊ om̄i comitate preditus. in delinquentes clemens in pauperes beneficus. in hospites benignus. erga calamitosos misericors. ecclesiam beati petri via portuensi iuxta pontem meruli tū instaurauit ac dedicauit. Auxit ⁊ monasterium sancti herasmi in celio monte edificijs ⁊ fundis. vbi ip̄e monasticā vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que sepenūero tempore suo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Demuꝫ v̄o pontificatus sui anno quarto. mensibus duobus. diebus quinqꝫ. vir sanctissimus moritur. collacrimātibus omnibus. ad basilicam petri sepelitur. sexto kalendas Julij. vacat tum sedes menses quatuor dies. xx.

Linea Imperatorum

Constātinus tercius

Heraclion

Constans

Constantinus tercius in locū demortui heraclij pr̄is primo sufficit. Cuz etēm cosdroas rex ꝑsaꝝ victorijs insolestens vt premissum ē paci vt ꝯsentiret nullis ꝑcibus ꝑmijue pollicitationib⁹ adduci potuit. Quāobrem impator eraclius expeditōem in barbaros destinanit. ꝑmuqꝫ oīm ꝯstātinopolis defensioni ꝓspecturus. Cōstantinū filiū cesarē declaratū regni cōsortē accepit Sergio venerabili p̄triarcha ⁊ bonoso pr̄icio spectate virtutis viro. illi in administrationis socios attributis. Inde post obitū eraclij iste ꝯstātin⁹ q̄ p̄re absente cōstantinopolim gubernabat illi suffectus ē. Qui q̄rto assumpti impij mense veneno extinctus ē a martina nouerca ⁊ eracleane fratre. quos pyrrhus patriarcha cōstantinopolitanus ad id flagitium instigarat.

Heraclion. mortuo fratre impiū occupat eo potissimū tp̄e q̄ cyrrus sergi⁹ ⁊ pyrrhus acephaloꝝ heresim instaurātes. vnā opationē in xp̄o hūanitatis. s. ⁊ diuinitatis. vnāqꝫ volūtatem p̄dicabant. Ex hijs aūt pyrrhus q̄ ob heresim in affricā relegatus fuit. quā primū de heraclij morte cercior ē factus. Ex affrica romā venit. ꝓuolutusqꝫ ad theodori pontificis pedes poposcit veniā errati. qd̄ apud ꝯstantinopolim ꝑpetrauerat. Exinde oblatā a pontifice et clero romano recte fidei ⁊ religionis xp̄iane formulā reuerēter accipiēs in patriā est reuersus. Ubi postqꝫ flagitiū illud martine ⁊ heracleoni suasit. pri⁹ vitam amisit. qꝫ tanto q̄sitū scelere p̄triarchatum potuerit obtinere. Cū igit̄ post mortē cōstantini heracleon imperiū tenuit et turpiter ⁊ iniq̄ssime rem publicā administraret senatus populusqꝫ cōstantinopolitanus in martinā eracleonem qꝫ insurgēs lingua illā. hunc naso mutilatos relegauit. quo in furore retract⁹ de fuga pyrrhus a populo est occisus.

Constans Constantinopolitanus impator. q̄ fuit filius constantini dolo necati. post heraclionem p̄dictū illico in impatorez assumptus. Et in demortui pyrrhi locū paulus p̄triarcha a senatu ⁊ pp̄lo est suffectus. q̄ a theodoro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet ꝑ lr̄as requisitus. obstinate rēnuit obedire. quē theodorus pontifex romanus dignitate priuauit. quia orthodoxe fidei normā ⁊ rōem suscipere recusabat. adiuuāte ei⁹ stulticiā ꝯstācio in eandē heresim stolide nimiū ꝓlapso. vn̄ ⁊ martinū papā in cersonā pōti ciuitatē. apud quā alter romanus pontifex. b. clemens longe an̄ exulauit in exiliū misit. inde ꝯstantius expeditionē in ytaliā parauit nō q̄dem vt iuxta famam tūc a se accurate disseminatā longobardos ytalia eijceret. ſ; vt vrbem romā ⁊ subiectas illi ꝓuincias diuitijs ⁊ ornamētis spoliaret. Eūti romam via appia cōstantio vitalian⁹ pontifex maxim⁹ clero ⁊ pp̄lo multitudine sociatus sexto ab vrbe miliario obuiauit. introductusqꝫ impator bt̄i Petri ꝑmo ⁊ post alias vrbis eccl̄ias accuratissime inuisit. Et postqꝫ ꝑmis q̄nqꝫ aduētus sui diebus basilicas ⁊ publica rome loca ꝑambulauerat: direptioni operā impendit. Etem̄ q̄cunqꝫ vidisset ex ere aut marmore ad ornatum posita. ꝑ singulos dies aut loco abstracta. aut vi discerpta nauibus imponi curauit. vt plus ip̄e ornamētoꝝ septē in diebus vrbi rome detraxerit quā barbari antea in ducentis et q̄nquaginta octo annis ꝑ quos impiū inclinauerat. vl̄ in p̄dam abstulerāt vel confregerāt inde neapolim redijt ⁊ postea in siciliam nauigauit. Desedit v̄o syracusis vbi missus q̄dam armeni⁹ ordines in orientali ei⁹ exercitu ducens illū in balneo interfecit. anno impij sui vigesimooctauo. In eiusqꝫ locum mezentius Cui⁹ fraude necatuz cōstantiū putant imperator a militibus creatur.

Conciliū Rome tp̄e martini pape

Synodū rome martin⁹ pōtifex cētū ⁊ q̄nquaginta ep̄oꝝ hūit ob paulū p̄triarchā ꝯstātinopolitanuz. c⁹ apocrisarij q̄s ad paulū miserat. ⁊ illū vt resipisceret vrgeret. ꝯstācij iussu ī diuersas īsulas relegati fuer̄t. qd̄ cū audisset martin⁹ ī eo synodo rome ꝯgregata ꝑmo ꝯdēnatōem cyri alexādrini ⁊ sergij ac pyrrhi ꝯstātinopolitanorū p̄triarchaꝝ īnouauit. deinde paulū p̄ntē p̄triarchā dānauit ⁊ p̄triarchatu cēsuit ammouendū. Interea v̄o dū h̄ agerēt pax ytalie q̄ īter rōnos ⁊ lōgobardos ānis. xxx. durauerat turbari iā cepta ē. longobardis oīa ad suā vtilitatē trahētibus. Cōtra v̄o recusantib⁹ romanis q̄ p̄ier ius fasqꝫ mandarētur. maxime v̄o cū rotharis arriana labe inquinatus. nullā ferme ciuitatē haberet. cui non arrianū ⁊ catholicū ep̄m preposuisset.

Jodocus

Aurea

Oswaldus

Leodegarius eps

Egiltrudis regina

Forseus

Gerdrudis

Vigilius epus

Jodocus heremita sanctus. ꝑ hoc tempus virtutibus clarus. qui cū esset Britonū regis filius. spreto regno ⁊ mundialibus pompis in heremū secessit. vbi cū aliquādiu sanctissime vixisset. Tandē in pago pontico multis miraculis clarus in dn̄o quieuit. Sunt q̄ scribūt eo tp̄e ⁊ vincentiū beluacensem ep̄m ⁊ medardū archiep̄m Remensem sctītate ⁊ doctrina in precio fuisse. hijs addūt ⁊ reginalphā gallā matronā genere ⁊ sctītate insignē. ⁊ renaldū traiectensem ep̄um vita ⁊ miraculis clarum.

Egiltrudis regina anglie circa illa tp̄a claruit. que trib⁹ nupta viris v̄go ꝑmansit. cui⁹ mortue corpus post. xi. sepulture sue ānos incorruptū ē inuentū.

Aurea virgo sctīssima ipi⁹ eligij pōtificis discipula. ꝑ ip̄m tp̄us apud parisios disciplina sanctitate ⁊ p̄cipua patientia clarissima. plurimū floruit. Cui⁹ sanctitate ⁊ prudentia ꝑmotus eligius ipsā trecentis virginibus prefecit. fuit autem genere nobilis.

Forseus q̄z hibernie regꝭ fili⁹ ꝑ id tp̄s cū duobus germanis ↄtēptis regni sui pompis monachalē habitū susceperūt. ⁊ in magno p̄cio euaserūt. Is monasteriū in loco quē vocāt latiniacū ↄstruxit. Nec mlto post ordinatꝭ fr̄ibus. migrauit ad dn̄m. post q̄tuor autē ānos ab eligio ⁊ ausberto ep̄is īmaculatū corpus sine vlla putredine trāsfert. hui⁹ natale celebrat. 4. nonas marcij.

Oswaldus rex nordmānorū anno p̄mo heraclionis imꝑatoris a penda merciorū rege perimitur. Is q̄tuor ydeomatū gentes. videlꝫ pictauos. scotos. britones. ⁊ anglos ī suā s̄biectōem accepit. h⁹ dextera multarū elemosinarū largitrix hodie q̄z cū brachio ⁊ cute ⁊ neruis incorrupta iacet. toto reliquo corꝑe in cineres dissoluto. que a fr̄e Oswino apud vrbem bembaburch cōposita in scrinio pro miraculo monstratur.

Gerdrudis sancta niuigellensis anno constantis xx. obijt. Hec fuit filia ytte relicta pipini q̄ īstinctu sctī amandi monasteriū niuigellense fundauit. Cui filiā suā Gerdrudā v̄ginem deo dignā p̄fecit. q̄ die sui obitus appꝑuit cuidā abbatisse treuerēsi noīe modeste sibi familiaritate cōiuncta. suā felicē trāsmigrationem ostentās. pluribus inde miraculis claruit.

Leodegarius ep̄us tꝑibus Cōstantini imꝑatoris ebroniū pessimū virū Theodoricus rex in gr̄am recepit. q̄ leodegariū varijs tormentis afflixit post famē ⁊ carceris squalorem. post oculorū euulsionē. post plantarū cōcisionē. post lingue ⁊ labiorū excisionē. consummauit tandē martyriū ꝑ capitꝭ abscisionē. fuit hic a nobilissimis parentib⁹ regi clotario cōmēdatus. Et a didone auūculo suo pictauiēsi ep̄o eruditus. inde ob ꝓuidentiā ⁊ ↄsiliū cū in regio palacio moraret. tantā scōm deū de pietate sollicitudinē habuit vt eduensi ecclesie mereret in pontificem ꝓmoueri. Is post obitum suum multis miraculis in restituēda sanitate claruit.

Vigilius quoq̄ circa idem tempus genere nobilis ⁊ sanctitate preclarus in Antisiodorē. ep̄atu sedit annis. xxvj. vbi extra vrbē ecciam beate marie cū monasterio cōstruxit. Et hospitale qđ dom⁹ dei appellatur. Hic ꝓpter sanctitatem suā inimicis iusticie odiosus. a warachono senescallo regis francie in scotia silua occisus est. Qui waracho successit in eodem principatu ebrionio qui sanctum Leodegariū occidi fecerat. Et ip̄e ebrionius in morte visus est a demonibus in infernū deportari. Cum autem vigilius ad ꝓpriā veheretur vrbē per ciuitatem senonicā vincti ruptis cathenis libere de carcere exierunt. Cathenas ad prescriptam ecclesiam suam deferebant.

Cesarea regina ꝑsaꝝ

CEsarea ꝑsaꝝ regina. Circa hec tp̄a de ꝑside exiens nesciente marito cū paucis suis fidelibus. priuato habitu. ꝓpter xp̄iane fidei amorē. ꝯstantinopolim venit. anno sexcētesimotercio ac. lxxx. Que q̄dē ab imp̄atore honorifice suscepta. post aliquot dies nō multo post: characterē baptismi vt desiderabat suscepit. ⁊ ab augusta de sacro fonte leuata. hoc vbi intellexisset ꝑsaꝝ rex. legatos statim ꝯstantinopolim mittit. q̄ vxorē ab imp̄atore repetant. Rn̄dit imp̄ator in arbitrio regine esse standi vl' discedēdi. ꝓinde eā sciscitētur. Interrogata regina respondet. Nūq̄ȝ rediturā in p̄riam. nisi rex xp̄iani nomē susciperet. Qui statim recognita cū. xl. milibus hoīm cōstantinopolim pacato agmine veniēs ꝑbenigne ab imp̄atore suscept⁹. vna cū militib⁹ suis baptizatus. ⁊ ab Augusto de fonte leuatus. catholica fide ꝯfirmatus ē. accepta sua coniuge letus ⁊ gaudens multis ab augusto honoratus munerib⁹. in regnū reuertit̄.

Rotharis

ROtharis longobardoꝝ rex post arioaldū regē. regnauit annis. xvi. Is licet multis p̄ditus v̄tutibus. Arriana tn̄ labe inq̄natus oēs longobardos in eandē p̄cipitant̄ traxit. vt in ciuitatib⁹ s̄biectis duos hēbat ep̄os vnū catholicū alteꝝ arrianū. In re militari p̄stans fuit. vt etruriā ⁊ liguriā cum locis maritimis vsq̄ȝ massiliā in suā redegit p̄tātem. Tanti insup̄ fuit ingenij. vt leges q̄ sola memoria in vsu habebat. in seriē q̄ndā redegerit. ⁊ librū edictū appellari mādauerit. prius em̄ lōgobardi sine lege fuerūt. Erat aūt (ip̄o in eodē codice referēte) ann⁹ septuagesimusp̄rim⁹ quo longobardi ytaliaȝ intrauerāt. vt in ꝓlogo libri patȝ. Huic cū aliq̄n theodorus exarchus bellū indixisset. apud Scultemiā mutine vrbis amnē acriter pugnatū ē. vt exarchus septē milia amiserit. Tandē rotharis sine filijs defunctus est.

ROdoaldus filius successit q̄ regnauit āni s. v. hic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libidinibus immersus in adulterio mulieris deprehensus a viro occisus est.

ARipert⁹ deinde rex regnauit ānis. 9. Is apud papiā oraculū pulcerrimū in honorē saluatoris condidit. moriens duos reliquit filios ꝑtheritē ⁊ gundibertū reliquit successores. quoꝝ tp̄ibus longobardi pacē cū romanis rauēnatibusq̄ȝ vbiq̄ȝ s̄uauerūt. Sed varijs ip̄i inter se motibus agitati sunt. grimoaldus nanq̄ȝ beneuētanus longobardoꝝ dux ip̄os fratres discordes esse intelligens. magnas ducens copias papiā venit. qua ex vrbe cū ꝑtheritem puerū regē fugasset. gundibertū f̄rem expulit mediolano. Eas discordias exploratas hn̄s clodoueus rex francoꝝ. copias in ytaliā misit. q̄ cū in transpadana regione magnā fecissent predā. a grimoaldo ytalia sunt expulse. Sunt tn̄ qui scribant gallos hac rōne deceptos esse. longobardi em̄ simulata fuga. castra reꝝ om̄i copia ac vini potissimū plena relinquentes haud longe in īsidijs constiterāt. galli v̄o castra ingredientes rati veram esse hostiū fugam. In oēm voluptatem effundūtur. epulis ⁊ vino replent̄. quare sup̄uenientibus hostibus cum somno etiam grauat̄ passim veluti pecora ab hostibus ceduntur.

SArraceniq̄ȝ ꝑ id tp̄us intantū hauserāt opes. vt post subactas ⁊ quiete possessas. q̄ romanoꝝ fuerant. prouincias asie. europam inuadere presumerēt nauigio itaq̄ȝ ingenti ab alexandria soluentes rhoduꝝ insulam romani imperij ꝑuenerūt. eaq̄ȝ capta colossum fama celeberrimū a quo ciuitas insule primaria nomen habuit. demoliti sunt. Ex cui⁹ ere nongentos camelos fuisse oneratos inuenimus. rhodo vasta sarraceni. egrū delati pelagus multas ex cicladibus afflixerunt.

Grimoaldus

GRimmoaldus decimus longobardoꝝ rex. regnauit annis. 9. Is abeūte ex ytalia cōstantio in cisalpinā rediens. foꝝ popolij sabatho sc̄tō aggressus cesis om̄ibus diripuit. ac solo equauit. Fuere in hoc rege m̄lte preclare corporis ⁊ anime dotes. tātū em̄ prudentia ⁊ cōsilio valuit. nō solū in rebus externis verūetiā in domesticis vt q̄dam capitula ac q̄dam vtilia rotharis regis edicto addiderit. q̄ postea legis formā accepere. fuit p̄terea mediocris stature corpore validus. capite caluo ꝓmissa barba. nec animo minus in rebus agendis q̄ȝ corp̄e ꝓmptus. post fleubotomiā factā in brachio dū arcu colūbam sagitasset erupto denuo sine intermissione sanguine diem obijt. sepultus ē aūt papie ī basilica beati ambrosij quā ip̄e sua impensa edificauerat. pertaris aūt ariperti regis filius in ytaliā rediens tercio mense post grimoaldi mortē regno paterno sine cōtentione potitus ē.

Dagobert⁹ rex frācoꝝ

COnstātio īp̄atore s̄blato cū oēs passim dilaberent̄. sup̄uenientib⁹ cū mag̃ classe sarracenis. ⁊ syracuse ⁊ tota insula occupat̄. vnde postea onusti preda alexandriam redeuntes vrbis quoq̄ȝ rome ea ornamēta secū detulere q̄ constantius aduexerat.

DAgobertus francoꝝ rex eodē ferme tp̄e vir astuti ingenij. nec consilio minus q̄ȝ manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demonū liberatā ferūt Dyonisij ac Mauricij martyris ac etiā martini cōfessoris auxilio. q̄s semp̄ dū vixit vt patronos coluit ⁊ templis honoratiores reddidit. Hic autem oib⁹ bonis insignit⁹. regnauit ānis. 34. Veꝝ ab anglis infensus ꝑpetuā cū eis suscepit inimiciciā. hic ītercessiōe heraclij oēs iudeos ī suo reg̃ baptisare fecit.

ERfordia magna ac memorabilis vrbs puincie thuringie caput. a priscis erphesfurt appellata. mōtem habet excelsum. qui nūc sancti petri vocitatur. cum a temporibus Theodosij imꝑatoris sub archadio ꝛ honorio inclinatio imperij originem habuit. Franci romanoꝝ presides. a rheno ytaliam versus abiecerūt. Et se regi ꝓprio subiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientem versus Ex consilio regis francoꝝ merwigū eius cognatum in regem elegerūt. Is arcem cōstruxit in eo monte. ꝛ castrū ꝓpe Erffordiam vbi nunc ecclesia sancti Dyonisij extat. qđ vulgares Merwisburg nomināt. Post eius obitum bassinus in thuringia regnum sucepit. Cuiꝰ vxorem postea hildericus rex francie duxit ī cōiugem. Per ea tempa in loco vbi nūc basilica diui andree frequētatur. villa Schildinorde extabat. in brileto quoqȝ ꝓpe fluuiū Gera (qui nūc ciuitatem illabitur. ꝛ mediam ferme ꝑterfluit. Cuius cōmoditate tota ciuitas purgatur. ꝛ plurimū decoratur) Molitor sagax sua diuerticula habebat. cui nomē Erpff fuerat apud eius molendinuz transitus siue passagiū olim extitit. at cum temporibus clodouei regis francoꝝ ad annū salutis trigesimūoctauū ꝛ quadringētesimū Erffordia ortum habuit. a molitore dicto atqȝ transitu Erphesfurt denominata fuit. Regnante postea apud francos tagoberto inclito rege. Is post castrū in mōte desolatum monasteriū celeberrimū sancto petro dicatum ordinis diui benedicti construxit. Inde mons sancti petri appellatus fuit. Ecclesiam quoqȝ sancti Gangolfi dotauit. Bonifacius postea archiepūs maguntinus sub pipino francoꝝ rege. cum thuringiam ad fidem cōuertisset ecclesiam gloriose sempqȝ virginis Marie edificauit. ac ibi episcopatum ordinauit. qui illico maguntine sedi cessit. Huius vrbis ager optimus est ꝛ herba fullonū que sandix ac saponaiā dicitur pro tingendis pannis feracissimus. Per cuiꝰ arua gera fluuius ꝛ alia flumina ꝑterfluūt. regionem vbertim irrigantes. ꝓpter quod ꝛ pecoꝝ pascuis habundat. Post annū deinde sexagesimūsextum supra millesimū muro circūdata ac turribus munita fuit. Et ciuiū edibus ac monasterioꝝ ac ecclesiaꝝ ornamentis mirifice creuit. thuringorūqȝ celeberrima sedes fuit. eo ꝙ totius regionis ferme media sit. ꝛ bladis alijsqȝ necessarijs copiosissima habeatur. Et cum hec regio ac vrbs a soluendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus passa fuit. precipue temporibus heinrici tercij imperatoris. Is cum a seuerissimo suo preceptore archiepiscopo Colaniensi liber euasisset. In omīa genera flagitioꝝ ruptis tyrantie frenis ꝑcipitem se dedit. Montes oēs

Ecclesia virginis Marie — Sanctus Seuerus

colliculosq saxonie et thuringie castellis munitissimis extruxit. presidiumq imposuit. quibus cum victui necessaria minus sufficerent permisit. vt ex proximis villis et agris hostili more predas agerent. et ad ipsa castella munienda circumquaq manentes cogerent. Rex ne manifesta tyrannide notaret si contra innocentes atq in regnum proprium grassaretur. vt impietatem suam quadam religionis specie palliaret archiepm maguntinum modis omnibus instigauit. vt decimationes thuringie sicuti ante pluries instituerat exigeret pollicens se ei in exigendo summa ope affuturum. Et dicto obtemperare nolentes regia maiestate coacturum. Ea tamen pactione vt ipsarum decimarum partem sibi. que et regie magnificentie et tanto labori suo digna forent tribueret. Ita eps vanissima spe animatus. Synodum indixit in erphesfurt. vj. ydus marcij. statuto die aderat rex. archieps et hermannus babenbergensis epus et alij qui ad discutiendam causam fuerint euocati. Thuringorum spes et fiducia potissimum in abbate fuldensi et heruelden si nitebatur. Cum hij ecclias decimales plurimas et predia in thuringia haberent. qui publica discussione interpellati pro decimarum redditione primo per deum archiepm rogabant. vt antiquitus tradita monasterijs legitima inconuulsa manere sineret. que et sedes aplica et veteribus et recentibus scriptis crebro firmasset. Et predecessores archiepi sui numq infringere temptassent. Id atroci responso archieps repulit: predecessores suos rudibus in fide auditoribus. lac potum dedisse non escam. quod nunc resecare vellet. et perfectis solidum cibum ministrare. Tandem thuringi improbata synodo sedem apostolicam appellarunt. quod rex capitali sententia prohibuit. Postea exortum fuit bellum saxonicum. Nulla deinceps exactio facta est decimarum. Gaudentibus Thuringis quod occasionem inuenissent. vt traditas sibi a patribus leges manu militari tuerentur. Et dolente rege quod dum decimis immoderatius inhiaret pene regnum cum vita amisisset. In hac vrbe multa sanctorum corpora per illustrissimos delata sunt. videlz Adolarij Eobani Seueri eporum. et vincentie quibus et aras et basilicas edificauerant amplissimas. In ea quoq anno domini. 1392. Gymnasium celeberrimum ortum habuit. Ubi sunt edes amplissime studentium et legentium. Ex quo iurisconsulti theologi ornatissimi. philosophi ac medici excellentissimi prodierunt. Perpessa tandem fuit hec famosa vrbs vastationes ac direptiones per incendia varia. Neq aliqua insignis vrbs apud germanos memoratur. que per fatalem ac aduenticium ignem toties exusta sit. Ultimo incendio magna ex parte concrematur. In festo enim geruasij Anno. M.cccclxxij. hec preclara vrbs in basilicis gloriose virginis marie et Seueri in ponte mercatorum. foroq raparum et anngradus in edibus laicorum ac canonicorum damnum sensit. vt pene tercia vrbis pars incendio perijt.

Mons Sancti Petri

Linea summorũ põtificũ

Donus

DOnus papa. pr̃ia romanus. pr̃e mauricio. eo tp̃e pontificatũ iniȷ̃t q̃ Grimoaldus longobardorꝫ rex morit̃. quo q̃dem anno maximi imbres fuere ⁊ multi fulmĩbus afflati ĩteriere. ⁊ frumẽta in agris emarcuere. Vñ ob hoc pontificatũ in maximis turbinibus suscepit. Fuit aũt sanctitate vite ⁊ doctrina valens. vt cleruꝫ diuersis ordinibus distinxit. ⁊ honoribus auxit. Monachos vero quosdã syros cũ nestorianis sentientes in monasterio bocciano deprehensos ⁊ castigatos in varia monasteria diuisit. p̃terea rauẽnatem ecc̃iam a romana iam pridem segregatã ⁊ ob eam rem aliocephalim appellatã sedi apostolice obtẽperantem reddiderit. Hic insup̱ honori ⁊ cultui diuino ꝯsulens vestibuluꝫ sancti petri (quod paradisum vocant) quadripartitũ marmoribꝰ strauit. Instaurauit p̃terea. ⁊ restitutas dedicauit ecc̃iam apostolorũ via hostiensi. Et ecc̃iam beate euphemie via appia sitam. At donus pontificatus sui anno. v. mẽse. v. die. x. morit̃ ac sepelitur ad basilicam Petri apostoli tercio ydus aprilis. Cuiꝰ in morte episcopatꝰ vacat mensibus duobus. dies sedecim.

Anno mũdi. 5863. Anno xp̃i. 664.

Agatho

AGatho primus papa natione siculus. pr̃e romano ex monacho pontifex creat̃. Vir certe tante sanctitatis vt leprosum obuiũ factũ osculo suo statim liberauerit. Tante p̃terea mansuetudinis ⁊ humanitatis fuit. vt neminem ab se vnq̃ꝫ tristem dimiserit. Nactus itaq̃ꝫ imp̱atorem moribus suis haud quaq̃ꝫ dissimilẽ. monochelitarꝫ causa cõciliũ apud cõstantinopolim habere constituit. Expectauit itaq̃ꝫ donec constantinus a bello in p̱riam rediret q̃ sarracenos a se victos imperio romano vectigales reddidit. Inde legatos statim constantinopolim mittit Joannẽ portuensem ep̃um ⁊ Joannẽ romane ecc̃ie dyaconẽ. Hos p̱ benigne susceptos mira caritate ꝯstantinus adhortatus ẽ. vt omissis cauillationibus ⁊ sophisticis altercationibus. ex equo ⁊ bono om̃i controuersia sublata duas ecc̃ias vnã tandeꝫ facerent. agatho vero cuiꝰ tp̱e post solis ⁊ lune eclipsim peste ac grauissima quidem laboratum est. pontificatus sui anno secũdo. mense sexto. die quintodecimo moritur. ac sepelit̃ ad sanctum petrũ quarto ydus Januariȷ̃. Cuiꝰ morte annũ vnũ. menses. v. sedes tum vacat.

Leo secundus

LEo eius nom̃is secũdus papa. natione siculus. pr̃e paulo vir doctissimus fuit. latine ac grece vt eius scripta indicãt. Preterea v̓o adeo musice pitꝰ est habitus. vt psalmodiã cõposuerit. hymnosq̃ꝫ ad meliorẽ cõcentum redegerit. Idem quoq̃ꝫ instituit vt in celebratione pax populo daretur. Sextã v̓o synodum ita suscepit vt eosdẽ anathematisauerit quos sancta synodus p̃sente cõstantino damnauerat. Concessitq̃ꝫ necessitate vrgente omni die baptizari debere. Instituit p̃terea ne ad archiep̃atum assumptus pro vsu palliȷ̃ aliorũue officiorꝫ quicq̃ꝫ ecc̃ie p̱solueret. qď vtinã hodie obs̃uaret̃. Cũ ex hac largitione q̃tidie mala oriantur. At leo in quo p̃ter doctrinã ⁊ eloquẽtiaꝫ singularis religio. mira pietas ⁊ clementia fuit. pontificatus sui mense decimo moritur. sepeliturq̃ꝫ collacrimãtibus om̃ibus tanq̃ꝫ publico parente orbati ad basilicam Petri. quarto kal̃. Juliȷ̃. post eius mortem mensibus. xȷ̃. diebus. 21. ep̃atus vacat.

Anno mũdi. 5883. Anno xp̃i. 684.

Benedictus secũdus

BEnedictus iunior siue secũdus papa: patria romanus. patre Joanne. ab ineunte etate xp̃o militans. diuine scripture ita operã dedit. vt doctrina ⁊ exercitatione in rebus diuinis tum singularis haberetur. Ob eius humanitatem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtutibus hominũ corda ita sibi deuinxit. vt tũ vnus haberetur. qui oĩm suffragiȷ̃s in locum demortui leonis merito subrogaretur. Ad hunc constantinus imperator hom̃is sanctitate p̱motus. sanctionẽ misit. vt deinceps quẽ clerus pobulus exercitusq̃ꝫ romanus in pontificem delegisset. eundẽ statim verꝫ xp̃i vicariũ esse om̃es crederent. balicas plures restituit maxime laurentiȷ̃ in luciam ac bt̃i Valentini. Moritur autem pontificatus sui mense decimo. die duodecimo. sepeliturq̃ꝫ apud beatũ petrũ ydibus Maiȷ̃. qui vt omnibus vita carus fuit. ita post mortem ab om̃ibus vt sanctus. ⁊ bene de humano genere meritus celebratur. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus quindecim.

Joannes quintus

IOannes quintus papa natione syrus. patria anthiocenus. patre Cyriaco pontifex creatur. eo ferme tempore. quo imp̱ator cõstantinus moritur. vir singularis religionis ⁊ mansuetudinis atq̃ꝫ doctrine oĩm consensu pontifex creatus in ecclesia saluatoris que constantiniana appellatur ad lateranũ. ea ratiõe qua leo secũdus cõsecratur a tribus episcopis hostiensi portuensi ⁊ veliterno. Quẽ quidem morem posteri deinceps tenuere. Deniq̃ꝫ valitudinarius cum libellum de palliȷ̃ dignitate composuisset. pontificatus sui anno primo moritur. Sepeliturq̃ꝫ ad. s. petrum. iiȷ̃. nonas augusti. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus. xviiȷ̃.

Linea imperatorum

Constantinꝰ quartus

Constantinus constantij augusti filius extincto vt premissuz ē apud syciliā ꝯstante augusto. punitoqꝫ q̄ ei successerat mesentio siue missesso tyrāno. ro manoꝝ regnū suscepit regendū. Romanisqꝫ principatus ē annis decem ⁊ septem. Is aūt cōstantinꝰ q̄ prius fuit a ꝯstancio genitore in consortē imperij assumptus. illo interfecto vt ostēdimus territus est. ⁊ oīa vbiqꝫ adeo trepide administrauit. vt si aliqua fuisset vis illata. visus sit imperiū facilime amissurus. Uir postea catholicus modestusqꝫ ac omni bonitate integerrimus. qui suscepto imperio heracliū atqꝫ tyberiū frēs suos in imperij consortiū accepit. Licet sint q̄ scribāt eosdē frēs pueros ne ad imperiū aspirarent naribus mutilasse. Inde mox ecclesias collapsas. q̄ sub heraclio ab hereticis dirute fuerant instaurauit. atqꝫ alias denuo edificauit. Et cū esset armoꝝ vir strennuus sarracenos romano impio infensissimos bello deuicit. ac vectigalia reddidit. Decimo em̄ impij eius anno ꝯ sarracenos celebri victoria cōstantinū potitū inuenimus. vt ea afflicti clade sarraceni tributū impio pendere ꝓmiserāt. Acciditqꝫ oportuno in tpe. pax illa. ꝙ bulgari post paꝝ traciam inuaserūt. Congressusqꝫ illis pannoniā inter ⁊ mesiā supiorē ꝯstantinus insignē accepit cladem. cūqꝫ potius fugeret quā pedem referret. paci ab illis oblate cupientissimus acqeuit. Satis nāqꝫ bulgaris feracissimi agri ꝓuincias danubio cōtinētes romani ꝑncipis auctoritate pacta secū federa habitare. inde ꝯstātinopolim redijt. Et vt grecos romane eccīe vniret sextā synodū agathonis pape rogatu cōgregauit. Deniqꝫ cū essꝫ bonis opibꝰ plenꝰ moritᷣ filio iustiniano ī impio relicto.

Synodus sexta vniuersalis apud constantinopolim

Sextam vniuersalē synodū apud ꝯstantinopolim constantinꝰ imperator celebrari iussit. interfuerūt aūt agathonis pape legati Joānes portuensis epus ⁊ alter Joannes romane eccīe dyaconꝰ. Cōuenerūtqꝫ ad impatoris edictū ducenti octuagintanouem epi. Acta aūt est cā monochelitaꝝ q̄s supra diximus aduersus fidē catholicā cōtendisse. vnicā tantūmō eē in xp̄o voluntatem. Erantqꝫ duo ꝑmarij cause aduersarij Georgius Cōstantinopolitanꝰ ⁊ macharꝰ anthiocenus epi. quoꝝ Georgiꝰ auditis rōnibus faciliter in catholicoꝝ sentētiā adduci ē passus. macharius aūt ptinax. ⁊ nimis diu pr̄ibus resistens. nō solum ē dignitate ꝓuatus. ſ simul cū mortuis sergio. pyrrho. paulo ⁊ petro eiusdē hereseos auctoribus sathane traditus. ad extremūqꝫ cū aliquot pfidie cōplicibus romā relegatus Et theophaniū abbatē vero sentiētē in locū macharij anthiocenū epm creant. Hac aūt re ex sentētia feliciter gesta. vt deo gratie agerētur ꝙ vtrāqꝫ eccīam vnā fecisset. sententia ⁊ animis Joannes eps portuensis octaua pasce corā ꝑncipe ⁊ pr̄iarcha. corāqꝫ pplo constātinopolitano in basilica sancte Sophie missam latine celebrat. approbantibus oībꝰ q̄ tū aderāt. veꝝ esse ⁊ sctm̄ illū sacrificādi morē. Et q̄ aliter sentiūt a recto ⁊ honesto discedere. Hec ē aūt sexta synodus. q̄ Cyrilli. Athanasij. Basilij. Gregorij. Dyonisij. Hilarij. Ambrosij. Augustini. Hieronimi. sn̄ia conclusum ē. duas naturas ⁊ opatōes in xp̄o eē. Explosaqꝫ illoꝝ ptinatia q̄ vnicā eē in dn̄o volūtatē dicerent. vn̄ monochelithe vocati sunt. Ea reintegrāta fidei leticia agatho ⁊ romani paucos menses sunt gauisi. ꝙ pestē tūc q̄nta raro alias p tres meses romam populata est. ⁊ ipse agatho est defunctus.

Cometa

Eclipsis solis ⁊ lune

Stella crinita quā greci Cometē vocāt indicabat ꝓfecto tot clades q̄ tribꝰ cōtinuis mēsibꝰ appuit. Et pluuie magne ac freq̄ntia tonitrua qualia nūqꝫ ātea fuere. vise sunt elemēta ī vrbis rome ⁊ ytalie excidiū ꝯiurasse. Nāqꝫ tāti tāqꝫ ꝯtinuati imbres tonitruis fulgoribꝰ īmixti fueꝛt. vt maximā armētoꝝ passim morientiū iacturā ppl̄i sint ꝑpessi. ꝗ̄qꝫ quā plurimos viros ea tēpestate fulmībꝰ afflatos īterisse īuenimꝰ ⁊ maturescētia pluuiaꝝ initio ī cāpis frūmta emarcuisse vt solatio fuerint populis legumina. quoꝝ fetus primi grana in terrā vēto imbreue discussa cum herbidū cespitem pullulassent ad maturitatem denuo peruenerunt in Cisalpina potissimum.

Post solis quoqꝫ at lune eclipsim peste grauissima laboratū est que papiā depopulata ē vt ciues iuga montiū peterent ⁊ in vrbe frutecta ac herbe nascerentur.

Conon papa. Tracia oriundus. in sicilia educatꝰ. Inde romane ecc̄ie militans ex p̄sbitero pōtifiex creat̄. Uir siq̄dem bonus ⁊ tanto p̄ncipatu dignus. Nā dū romam petrū archiep̄m exercitus vo theodoꝝ p̄sbiteꝝ in Joannis demortui locū sufficere conarētur. Tandē post longā altercationē in hanc sententiā venere oīes: nutu diuino impulsi. vt cononē eligerent. Erat eīm moribus. litteratura pietate religione dignitatis specie insignis. quē nōnulli angelicū ob venerandā caniciē ⁊ dignitatē forme appellarunt. animi simplicis ⁊ integri. modestie ⁊ iusticie singulari. ꝯstantie et prudentie plusqꝫ humane semper ē habitus. Hāc obrem e vestigio oīes ad quos ꝑtinebat eū cōfirmarunt. cū maxima acclamatione laudū suaꝝ. idem fecit Theodorus exarchus rauennas. qui tm̄ post initū pontificatū statim inualitudinem incidit. vn̄ paschalis archip̄sbiter ac thesauri pontificis dispensator regnādi cupidus ioannē hexarchum pecunia sollicitat. vt eius suffragijs post mortē cononis pontificatus sibi decernat̄. Accepit pecuniā quāqꝫ nihil eoꝝ q̄ ꝓmiserat p̄stiterit. Morit̄ aūt conon pontificatus sui mense. xj. die tercio. sepeliturqꝫ ad sanctū petrū. xj. kalendas octobris. vacat tum sedes mensibus duobus. diebꝰ tribus ⁊. xx.

Anno mundi. 5893. Anno xp̄i. 694.

Sergius papa natione syrus. p̄ria anthiocenus p̄re tyberio. adeodati pōtificis tp̄e romā veniens in cleꝝ romanū ascisćitur. Deinde vo ob eiꝰ doctrinā ⁊ diligentiā circa misteria ac rem diuinā ꝑ ordines conscendens sc̄tē susanne ad duas domꝰ cū titulo eius loci creatur. frequētare tū magis atqꝫ magis cimiteria cepit. qua ex re tantū sibi nomīs cōꝑauit. vt defuncto conone in eiꝰ locū suffectꝰ sit. nō sine altercatōe tm̄. Nā cū pars ppl'i romani maxime theodoꝝ archip̄sbiteꝝ peteret ⁊ nōnulli ob exarchi iudicibus subornati pascalem noīassent. parsqꝫ vtraqꝫ in palatio lateranensi cōuenissent tandē cleri populiqꝫ vota in sergiū cōuenerūt. quē postea iustinianus imꝑator cū sue synodi nollet acquiescere ad se vinctū ꝑ zachariā ꝓthospatariū suū trahere p̄cepit. s; milites ytalici id admittere noluerūt. Ueꝝ cum pacem obtinuisset ad ecclesiaꝝ instaurationem manū apposuit. Et q̄ꝫmaxime petri basilicā ablatis ruderibus renouatisqꝫ tignis stillicidijs ac parietibus in antiquā formā restituit. Ibiqꝫ partē dn̄ice crucis inuenit in capsula enea. Et. b. leonis pape corpꝰ vilꝰ iacēs honestiore loco reposuit. Constituit p̄terea vt in fractōne dn̄ici corꝑis ter caneretur agnus dei. his tot rebus insignis pōtificatus sui anno. xiij. mense octauo. die tercio ⁊. xx. morit̄. Et in basilica Petri collacrimātibus oīibus sepelitur. vi. ydus septembris. vacat tum sedes mensem vnū. dies viginti.

Joannes eius noīs sextus. papa natione grecus pōtificatū inijt quo theophilatius ytaliā peteret. Is pontifex restituta basilica sancti andree in vaticano. sarctoqꝫ tecto diui marci atqꝫ ornato altari principis apostoloꝝ petri ductis colūnis dextra leuaqꝫ. atqꝫ etiā vt erat animo piꝰ ex erario ecclesie multos captiuos redemit. Moritur aūt pontificatus sui anno tercio mense tercio. martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyriū passus sit nō satis cōstat. Sepultum ad cathecūbas sebastianas via appia quidā affirmāt. Eius ex morte vacat tum sedes mensem vnū. dies vnde viginti.

Joannes septimꝰ papa natione grecus. patre platone eo temꝑe pōtificatū inijt quo iustinianus constantinopolim reuersus. tyberiū ⁊ leontiū a quo fuerat imperio deiectus spectante populo interfici iussit: fuit aūt vir multe eloquentie ⁊ sanctitatis. Qui in basilica Petri oratoriū (ita eīm appellant) locum orandi in honorē dei genitricis extruxit. Cuiꝰ parietes vermiculato opere intecti. dextra leuaqꝫ quorūdam sanctoꝝ patꝝ vultus ostēdebāt. Basilicā p̄terea sancte Eugenie restituit iam pridē vetustate collapsam. Cimiteria quoqꝫ sc̄toꝝ martyrum Marci Marcellini Damasiqꝫ pontificis exornauit. Postremo vero multas basilicas pictura ⁊ statuis sanctorum culciores reddidit. Moritur aūt secundo pontificatus sui anno. mense septimo. die. xvij. Sepeliturqꝫ in basilica petri ante altare dei genitricis quod ip̄e extruxerat. q̄ntodecimo kal'. nouembris. Eius autem in morte tribus mensibus sedes vacat.

Sysinnus papa. vel vt alij volunt Sosimus. natione syrus. patre Johanne. xx. tantū diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra ⁊ cyragra ita laboraret vt neqꝫ ambulare. neqꝫ cibum capere posset. tamē ita vrbis rome et reip. xp̄iane curam gessit. vt nil p̄termiserit. Et ante pontificatū ⁊ in ipso magistratu quod bonū pōtificem deceret. Jam eīm materiā oēm parabat qua ⁊ menia vrbis ⁊ templa vetustate collapsa in meliorem formā restitueret. Uerū subita morte correptus in basilica Petri sepelitur. viij. ydus nouembris. Uacat tum sedes mensem vnū ⁊ dies. xviij.

Linea summoꝝ pōtifici

Conon

Sergius

Joannes sextus

Joannes septimus

Sisimus

Iustinianus secūdus siue iunior Constantini iam dicti filius post prēm in impio relictus. impauit prima vice ānis. x. Uir sīqdē p̄mo bon⁹ ⁊ prudēs ac elemosinaꝝ ꝑfusus largitor. Quasobres cōstantinopolitanū admodū auxit imperiū. Et multas leges condēs diuinā honorauit religionē. Et cū p. x. annos gubernacula tenuit affricam a sarracenis abstulit. Et cū eisdem pacem terrā mariqꝫ fecit. Sicut affricā libiāqꝫ ammittere defuncti p̄ris res noue fecerāt. Ita easdē ꝓuincias exorte pariter in sarracenis noue res recipe adiuuarūt. Siqdem gizite sarracenoꝝ ammirathō ab idem tp̄is quo cōstantinus vita functo baldalon illi suffectus est. Qui audiens iustinianū imperij iura oīm ꝓuinciaꝝ consensu accepisse. pacē illi vltra obtulit. p eius fedus affrica ⁊ libia in primis fuerūt impio restitute. Affirmantqꝫ nōnulli scriptores eo in federe interuenisse. vt p annos. x. q̄ terminus in pace fuerat asscriptus sarraceni singulo quoq̄ die nūmos mille aureos soluere seruūqꝫ vnū ex gente sua. ⁊ vnū item equū romano impatori mittere tenerent. Interea v̄o cū in deū iustinianus tū in homines mira incōstantia vsus. Et sarracenos ⁊ bulgaros preter federa pacis inite adoritur. a q̄bus certe plus incōmodi accepit q̄ȝ intulit. Et ɔstantinopolim rediens a ciuibus oībus odio habitus ꝙ seuiciā p̄fecti vrbis nō cōpescuit. Qd̄ qꝫ synodū habuisset ad qd̄ cū romani pontificis cleriqꝫ cōuenissent oratores. iterata sunt sexte synodi acta q̄bus intermixta sunt aliq̄ ritu catholico abhorrentia. Subscripserūt v̄o imprudentes romani pontificis oratores. Sed eaꝫ subscriptionē sergius pontifex vt pro heretica iudicatā noluit approbare. Iratus v̄o ē iustinianus ⁊ mittēs zachariā ꝓthospatariū romā iussit sergiū pontificem cōstantinopolim deportari. verū milites hexarchatus ytalici raptis ꝓpere armis pontificē a tāta iniuria tutati sunt. Cū itaqꝫ iustinian⁹ ꝑfidie q̄ in oēs vtebat̄. ⁊ impietatis in romanū pontificē penas dedit. Si qdē leoncius patricius annuēte gallinico p̄triarcho ɔstantinopolitano insurgēs ppl̄um ad arma cōciuit. Et carcere vi fracto multos educens morti ꝑpetuoqꝫ pedori addictos. iustinianum imperio deiectum cepit. naresqꝫ mutilatum curauit cersonam pōti ciuitatem exilio deportari.

Leoncius patricius vel vt alij volūt Leo secūdus ip̄ator pulso iustiniano impiū occupās ip̄auit ānis. 3. Eos ip̄ij mot⁹ exploratos hn̄s habdimelech sarracenoꝝ ammirathus affricā inuasit. in quē leonci⁹ impator ioannē patriciū militie mgr̄m cū exercitu misit. ⁊ q̄dem ioānes sarracenis ɔgressus. eos fugere cōpulsos oīm affrica extermiauit. Uerū nō mlt̄o post seditione iter eos orta. Tiberiū q̄ndā ciuē ɔstātinopolitanū impatorē creāt. Qui ɔfestim ɔstātinopolim cū exercitu adnauigās leonciū capit. ⁊ eodē affectū supplicio q̄ iustinianū dixim⁹ in carcerē cōnijcit. maiori ludibrio hominem reseruans.

Tiberius eius nominis tercius impator leoncio capto ⁊ incarcerato imperauit annis. 7. hic constantinopolitanus nobilissimus erat ciuis. Cuꝫ exercitus ioannis in affrica relictus tumultuari cepit. absimaꝝ cui tyberio fuit cognomen ducem primo post impatorem acclamauit. Is imperiū vt aliqui q̄situm: vt alij oblatū accipiens nequaq̄ȝ moras sibi apud affricā trahendas existimauit. Et cum exercitu pene omni nauigans constantinopolim ꝑuenit. fauebant v̄o ciues affiniū agnatorūqꝫ factio potentissima. vn̄ dum leoncius forum palaciūqꝫ seruare nititur. ingressus absimarus vrbē cepit. leonciū naso mutilauit ⁊ in carcere maiori infortunio reseruauit. Qui suscepto p̄ncipatu philippū nicephori patricij filiū in pontū exulare iussit. Cū dixisset in somno vidisse caput suū aquila obumbrari. Uerū iustinianus in ponto ad regem bauaroꝝ confugiens qui honorifice susceptus ei filiā vxorem dedit ⁊ ad recupandū impiū auxiliū prestitit qui tyberium eiecit ⁊ imperium rursus recepit.

Iustinianus olim augustus iterum ope bauaroꝝ ⁊ bulgaroꝝ constantinopolim reuersus impauit ānis. xxvi. Cū em̄ ad sexti Ioannis pontificatus initiū iustinianus secūdus cū cersone apud quā ciuitatē exulabat p̄ se ferret residendi impij intentionem. ciues absimaro impatore fideles illū capere intētarunt. Sed is clam abiens ad bauaros cōfugit. Quorū rex aut vt ipi appellabant cacānus illi honeste habito filiam spopondit vxorem. Et tn̄ anno vix duꝫ elapso cacānus ab asimaro pecunia corruptus. iustinianū ⁊ hospitē ⁊ generū prodere est pactus. quod cū rescisset iustinianus fugiens bulgarorum regi trebellio se cōmisit. qui susceptam aduene curam illuꝫ p arma in patriam reduxit. ingressus constantinopolim iustinianus. leonciū quoqꝫ a quo fuerat imperio deiectus in carcere inuētū eduxit. Et vtrūqꝫ inimicū inspiciēte populo occidi iussit. gallinicū p̄triarchā obcecatum romā relegauit. Et quotiens stillantem trūcis naribus murcū abstergeret quēpiā aduersariū partiū excarnificari iussit. inde cum filio tyberio in prelio occubuit.

Linea Imperatorum

Iustinianus secūdus siue iunior

Leontius

Tyberius tercius

Iustinianus

Synodus aquilegiensis

Hoc tpe aqlegie ob impitiā fidei qntum vniuersale cōciliū suscipere diffidit donec salutaribus beati pape sergij monitis instructa. Et ipa huic cū ceteris xpi ecclesijs annuere cōsentit. Facta est aūt hec synodus cōstantinopoli tpibus pape iulij sb iustiniano pncipe cōtra theodoꝝ. ⁊ omes hereticos q beatā mariā solū hoīem nō deū ⁊ hoīem genuisse affirmāt In qua synodo catholice est institutū vt. b. maria sp vgo theotocos diceretur. quia sicut catholica fides habz. nō solū hoīem s vere deū ⁊ hoīem genuit.

Theodorus

Theodorus Anglorū archieps vir doctissimus optimusqz p hoc tps apud āgliā floruit. Et inter cetera libꝝ egregiū edidit. In q declarauit q penitentia vnūqdqz pctm dilui posset. sed ⁊ alia cōmentaria pulcra in diuinis codicib⁹ scripsit. Sanctus qqz theodor⁹ augustudinesis eps virtutibus claruit.

Lambertus epus

Lambert⁹ vir sctissim⁹ apd leodiū ea tēpestate martyriū subijt. eo qꝑ pipinū rephēderit. qꝑ vxori pellicē alpiadē supinduxerit. Hoc aūt facinus alpiadis fratrē cōmisisse aiūt q postea morbo pediculari cōsumptus ē. Hic ex nobilibus ⁊ diuitibus parētibus natus ⁊ a pmeuo lris eruditus ita p sanctitate sua ab oibus amabat. vt traiectensi eccie post theodardū mgrm suū pmoueri in epm mereret. Cū vo childericus q euz pmouit q eum diligebat ab impijs occisus. Maligni eū suo honore priuarūt. ⁊ pharamundū in locū eius statuerunt. Lambertus cū duobus pueris monasteriū ingressus p annos septem optime cōuersatus. Inde expulso pharamūdo iteꝝ reductus. vbi multos vbo ⁊ exemplo cōuertit. dodo ei cōtrari⁹. Cū p modū crucis in ozone pstratum directo iaculo sui impij in leodio peremerūt. Inde occulto nauigio ad pontificalē ecclaz pduxert. ⁊ pt hostes illico sepeliert. Sctūs āt chunibert⁹ successor ei⁹ celit⁹ admonit⁹ corp⁹. s. lāberti a traiecto leodiū cū mag miracloꝝ glia transfert.

Beda venerabilis

Beda anglicus presbiter ⁊ monachus cognomento venerabilis: vir latina grecaqz lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. p xpiana religione multū laborauit. Hic trigesimū sue etatis annū agens. psbiter ordinat⁹ ē. Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras pstrinxit. Eo qꝑ docendo ⁊ pdicando vsqz in seniū aut scribendo nō destitit. vt p nouē. ⁊. 50. annos ⁊ docere ⁊ libros cōponere nūqz lassus visus fuerat. Ea pter ob religionē etiā atqz modestiam venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripsit em multa in actus aploꝝ. in lucam ⁊c. Edidit ⁊ librū de tpibus omeliasqz plerasqz quibus multum gallici sacerdotes vtunt. Edidit quoqz cōmentarios in vetus ac nouū testm. ⁊ libꝝ de gestis angloꝝ. Qui postremo circa annū dñi. 734. etatis vo sue. 72. plenus bonis opibus diem obierit in sanctoꝝ numero cōputari meruit. Strabo quoqz et Haymo viri doctissimi bede fratres sunt habiti. quoꝝ alter plerasqz omelias eleganti sermone cōposuit. Alter vo genesim cōmētatus est. Bedam aūt inuitatū a Sergio papa. vt romā iret scripta pape ad etelfridum abbatē monasterij vbi erat Beda ostendūt.

Corp⁹. s. bñdicti ferūt tpibus sisinij pape e monte cassino furto sblatū pter solitudinē loci ⁊ in galliam translatum fuisse. Uel vt alij scribūt de monte cassino ad monasteriū floriaceñ. cū scolastica sorore fuisse translatum per monachūm nomine aygulfum.

Pipinus dux

Pipinus austrie. vel vt alij volūt austerie dux ⁊ gubernator cognomēto vetulus seu breuis: occupādi regnū frācie fundamēta iecit. Inde caroloꝝ gloriosum nomē apud frācos initiū sumpsit. Cū is intellexissz bertariū qndam ignobilē. Cui⁹ opa theoderic⁹ frācie rex plurimū vtebat oib⁹ odio eē. coactis i vnum ingēti copijs in galliā traijcit. ac theodoricū cū berthario obuiū factū. collatis signis fundit fugatqz. Salutē sibi berthariūs fuga qsiuit. In regnū vo theodoricus se recipiens. Pipinū victorē pace sequestra regni gubernatorem ⁊ maiorem domus (vt galli aiūt) efficit. Et extūc frācoꝝ reges degenerātes victores regnuz admīstrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno cōpositis cōsanguineo suo i admīstratione constituto. Ipe in austeriā redijt. vbi septem annis regnauit.

Ferraria insignis vrbs. veteri pado apposita. quā ciuitatē primū menibus circūdatā a smaragdo patricio ⁊ ytalie exarcho. circa annū dn̄i. 700. ⁊ ornatam fuisse historie tradūt. Nominis causam hanc asserūt. vetusta rauennatiū ecclesie monumenta. ꝙ vrbis illius archiep̄i tria iuriū ecc̄ie sue loca a trib⁹ metallorꝝ noībus appellauerint. Aureolū forliuiensis agri in ameno colle situm ab auro ⁊ argentā pado primario oppositā ab argento. Ferrariāq₃ a ferro. Cū₃ aūt ferraria ab ip̄o cōditionis initio in ꝑtibus rauennatiū romanorūq₃ simul aduersus longobardos durasset. illis a Carolo victis. post donationē de exarchatu. rauennate factam romane ecclesie in eius obedientia perseuerauit. Tandē quo tp̄e germani imꝑatores ecc̄ie aduersari ceperūt ip̄a quoq₃ ciuitas sub alterutris vacillauit. Sed ad annū salutis vndecies centenū matildis comitissa venetorꝝ rauennatūq₃ auxilio eandē vrbē ab heinrico tercio ecclesie hoste occupatam sibi subegit. Et anno abinde centesimo ⁊ vigesimoprimo quē marchiones estenses amicitijs diuitijsq₃ potentissimi in ferraria essent salinguerra quidē ferrariensis ꝑ eorꝝ ⁊ ecelini amicicie occasionem p̄sidia vsus. Friderici barbarossi instigationibus auxilioq₃ ferrarie dominium occupauit. In eaq₃ regnauit annis decem ⁊ nouē. quē innocentius quartus pontifex roman⁹ venetorꝝ auxilio. ad annū salutis duodecies centenū atq₃ quadragesimū expulit. Et marchiones estenses ferrariam sibi paulopost subigere inceperunt. vbi olandrinus estensis primo p̄fuit. Sed anno abinde sexagesimooctauo p̄sulante clemente q̄nto cum Azzo estensis marchio beatricē Caroli secūdi neapolitani regis duxisset vxorem. a frisco eius filio ꝓpter nouercam superinductam pater in carcere cōiectus est ⁊ a venetis impetrato auxilio ferrariā potitus est. Qui cū vidisset ferrarienses se ecclesie subdere velle in vindictam. mediam ferrariā incēdit. ꝓpter quā iniuriā. pulso frisco ciues sese venetis dedere. eo ꝙ se egregie ab his defendi posse sperabant. Veneti ip̄is marchionibus per arma pulsis. ⁊ ex ciuiū deditione ferraria sunt potiti. eamq₃ vt dimitterent adduci non potuerunt. Licet clemens q̄nt⁹ pontifex ro. ciuitatē venetiarꝝ ecclesiastico supimposuerit interdicto. Vn̄ om̄ia eorꝝ bona per galliam britanniāq₃ direpta fuerūt. Nec paruissent iussionibus pape. nisi legatus ecclesie pallaguria florentinorū ⁊ Caroli regis fretus auxilio in ytaliam de auinione veniens venetos vi ⁊ armis ferraria primū. post castello thealdo quod ad pontem retinebāt magnis vtrinq₃ cōmissis cedibus deturbasset. Fuitq₃ postea semꝑ ferraria sub estensis familie gubernatione. pontificibus obedientissima. hac tamē lege vt quot annis decem milia nūmū aureorꝝ romane ecclesie persolueret. Et quasdam cōuentiones cum venetis habuerunt quorꝝ obedientia ⁊ pace opibus potentiaq₃ plurimū creuit quod multiplicare fecit concilium a quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus impator constantinopolitanus. Quod vero p̄teritis temporibus noue. ꝫ splendidissime ciuitati defuit. presens suppleuit seculum. In ea enim superbissima principum ac ciuiū pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnasiū sit nostris temporibus. multi humanitate. ph̄ia. ac legum pericia viri excelluere. p̄sertim viros habuit nobiles litteris hūanitatis ornatissimos.

Ferraria

HERBIPOLIS

Herbipolis vernacula lingua wirtzipurgk appellata. principalis ac inclita civitas francie orientalis que franconia dicitur. quã moganus fluuius ex montibus bohemie ortus plabitur. In qua dyana dea vsqꝫ ad tpa. s. kiliani martyris colebatur. qui ducem Gotzbertum ac subiectum populũ in fide orthodoxa instruxit. filius hetanus dux in monte wirtziburg ob honorem marie virginis gloriose. primã ecclesiam construxit. Et cũ regio franconie partim plana. partim montosa sit. Montes haud ipi difficiles sunt Ager nõ admodum pinguis. Nãqꝫ plerũqꝫ arenosus est. Multis in locis consiti colles vineis. gratum pducunt vinũ. Maxime vo apud herbipolim. Et q̃q̃ quã terra in mltos partita sit dominos. tñ herbipolensem episcopum ducem franconie dicunt. Cum ꝛ ea vrbs nobilis episcopi sedes sit. qui ꝛ franconũ dux habetur. Et cum rem diuinam facit gladiũ in altari nudũ ante se habet. Estqꝫ ꝓpe vrbẽ in excelso monte (quẽ montem nostre domine appellant) arx arte ꝛ opere munita. ac spectatu digna. vbi prelatus vt plurimũ residet. Estqꝫ super alta rupe constructum castellum. a tribus partibus ex planicie sursum erectum. ac sua natura defensum. Pars quarta foueam habet. pontemqꝫ. pfunditas fouee altissima est. In hac parte turris est vndiqꝫ ꝓpugnaculis communita. In cuius summitate custos residet. qui cornu tuba clamitat. Murus cãcelli duplex est in medio platea est articularis. Estqꝫ in ea capella ad diuinũ cultum perornata. vbi are consecrate sunt. Sunt ꝛ ibi mansiones q̃ plures. tum ample tum decore. cellaria sub castro perampla. ꝛ stabula multa. Habet similiter hec insignis ciuitas tres collegiatas ecclesias. preter basilicam episcopalem merito summã dictam. Et quatuor ordines mendicatas. Ordo quoqꝫ sancti benedicti ad sanctum Stephanũ locum aptum possidet. Cartusiensesqꝫ domini theutonici. ꝛ sancti Joannis cum scotis ibi domicilia habent Quinqꝫ etiam monasteria sanctimonialiũ. Extant ꝛ in ea quinqꝫ parrochie. ꝛ duo hospitalia. Sacellũ itẽ virginis marie cum turri mira arte constructa. Edesqꝫ perpulcre canonicoꝝ ꝛ ciuiũ hanc vrbem exornant. Huic sedi nũc preest nobilis ac prestantissimus episcopus Rudolphus de Schernberg. qui nonagesimũ etatis annũ nũc excedit. Et episcopatum innumeris diuitijs ac varijs possessionibus auxit.

Linea summorū pontificum

Constantinus

Gregorius secūdus

Gregorius tercius

CONstantinus papa. natione syrus. pr̄e ioanne. vir doctissimus ꝛ lingua
latina grecaq; eruditus. eo tp̄e pontificatū iniȷt. quo rome triennio fame
laboratū est. qua quidē in re ita om̄es tum vel maxime paupes iuuit. vt constā
tinū celitus missum homines arbitrarent. Et cū iustinianus nil immutauerat
p̄ter hoc tantū qd̄ sedem ap̄licam veneratione deinceps obseruauit tutatusq; ē
videndiq; constantini pontificis admodū studiosus hoīem rogat vt ad se ꝓfi//
ciscatur p̄missa classe quo tutius nauigaret. Appropinquāti aūt vrbi regie cō
stantino tyberius iustiniani fili⁹ cū regio comitatu. Et cyrus p̄triarcha cū oīm
clero honoris causa ad octauū lapidem obuiā ꝓdeūt. vrbem ingressi in regiā
ꝑduxere. Justinianus post vrbem ingressus. nō solū pontificem amplectit. ve
rūetiam eius pedes venerationis causa exosculatur. inde iustiniano defuncto.
philippicū successorem hereticū declarauit. Constātinus eīn habita synodo nō
modo philippici ꝛ ioannis monaci opiniones improbabat. verūetiā decernit
vt sanctoꝝ patrū ymagines qui sex concilȷs ab omibus probatis interfuerāt.
Jn porticu beati petri depingerent. Cū intellexisset eas a philippico e parieti//
bus sancte sophie ignominie causa abrasas fuisse. Preterea constituit ne impe
ratoris heretici nomē publicis scriptis aut priuatis in ere argēto plumboue re
ciperet. Postea morit cōstantinus septimo pontificatus sui anno. die. xx. ac ī
basilica Petri sepelit. tercio yd⁹ februarȷ. sedes mēses vnū. ꝛ dies. 40. vacat.
Anno mundi. 5913. Anno xp̄i. 714.

GRegorius secūdus papa. p̄ria romanus. pr̄e marcello. vir certe optimus
atq; sanctissimus: tanteq; eruditionis ꝛ facūdie habitus vt facile cōuince
ret om̄es male de catholica fide sentientes. Nā sub sergio pontifice sacris inici
atus. sacellis ꝛ bibliothece p̄fuit. tante fidei ꝛ integritatis est habitus. sumēs
deinde dyaconatus ordinem. cōstantinopolim cū constantino pōtifice ꝓficisci//
tur. vbi cū acriter disceptaretur quibusdā de rebus ad fidē ꝑtinentibus. ita acu
te respondit. vt omibus ingenȷ sui ꝛ doctrine admiratione inȷceret. Post ꝯstā
tinū deinde in pontificē electus. quāq; aliqui stephanū secundū illi suffectū scri
bant. Jnito aūt pontificatu ꝛ menia vrbis aliqua ex ꝑte vetustate collapsa in//
staurat. Et trabes basilice principis apostoloꝝ. laurentȷq; martyris extra mu//
ros. Monasteriū quoq; via hostiensi positū non longe a basilica pauli. Et mo
nasteriū sancti andree qd̄ barbare nūcupatur restituit. Huius p̄terea hec pecu//
liaris laus est. ꝙ eius opera germani ad fidem cōuersi sunt. misso eo bonifacio
ꝛ alȷs qui eos e tenebris educerēt ꝓposita veritatis luce. Pace inde foris par//
ta gregorius iteꝝ reparandis locis aīm adȷcit. basilicam nāq; sancte crucis in
hierusalem iam pridem destitutā restituit. Domū paternā mortua matre in ho
norem agathe dedicauit. eoq; loci monasteriū extruxit. Jndeq; leonem impato
rem hereticū habita synodo excōmunicauit. Eo ꝙ sanctoꝝ ymagines abolere
nō desineret. Cum autem suo exemplo omnes ad virtutem et sanctitatem inci
tabat. pōtificatus sui anno sextodecimo. mense nono. die. xi. moritur. sepelitur
q; ad basilicam Petri. tercio ydus februarȷ. Eius in morte episcopatus tū va//
cat dies quinq; ꝛ. xxx. Centū autē ꝛ octo ac. xl. episcopos toto suo pontificatu
creasse dicitur.

GRegorius tercius papa. natione syrus. patre Joanne. vir singularis doctrine ꝛ humanitatis. preci
pue greca ꝛ latina lingua eruditus. Mentem diuine scripture ita callens. vt nemo tum disertior p̄di
catione atq; interpretatione rerum occultarum ꝛ admirabiliū haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus de
fensor fuit. vt ob eam rem maximoꝝ principū graues simultates ꝛ amicicias susceperit. non armis. nō mi
nis cuiuspiā e gradu constantie sue deiectus. Tante postremo humanitatis fuit. vt ꝛ paupes mira carita
te cōplecteretur. ac elemosinis foueret. vt vere oīm parens ac pastor merito vocaretur. Hic itaq; pontifica//
tu inito statim conciliū celebrauit. Jn quo leonem terciū imperio simul ꝛ cōmunione fidelium priuauit ꝙ
sanctas ymagines e sacris edibus abrasisset ꝛ statuas demolitus esset. Hic oratoriū pulcrum in beati Pe
tri basilica construxit. Jn quo de reliquȷs fere oīm sanctorum recondidit. Jn canone quoq; misse hec ver//
ba adiūxit. quoꝝ solennitas hodie in conspectu diuine maiestatis tue celebratur domine deus noster. Hic
nonnulla templa vetustate collapsa instaurauit ꝛ monasteria erexit. ac monachis regulas addidit. qua in
tegre ꝛ sancte viuerent. Jnstaurauit ꝛ menia vrbis magna ex parte. Jdem fecit centumcellis iam ꝑpe de
sertis. Tandem bene de deo ꝛ hominibus meritus. anno pontificatus sui decimo. mense octauo. die. iiȷ. ꝛ
xx. moritur. ac in basilica petri sepelitur. iiȷ. kal. decembris. collacrimantibus omnibus. cessauit sedes di
es tantummodo octo.

Linea Imperatorum

Philippicus

Anastasius

Theodosius tercius

Leo tercius

Philippicus q̄ ⁊ bardanus imꝑator post iustinianū imꝑauit anno vno ⁊ mensib. vj. Uir sane magni animi ⁊ maximi ꝯsilij. Cū ꝯstantin⁹ pontifex abiens a ꝯstantinopoli iustinianū adhortat̄. ne in philippicū cersone exulantem grauius aliq̄d decerneret. veritus ne aliq̄d mali oriretur. Uer͂ iustinianus ꝯsilio pōtificis bn̄ monētis neq̄q̄ obtempans. classem in pontū mittit. eo aīo vt philippicū interficeret. Eduxitq̄ȝ iustinianus copias q̄ntascūq̄ȝ potuit ex cōstantinopoli thraciaq̄ȝ cōtrahere. et plū̄ duodecimo ab vrbe miliario ē cōmissum. Fuit id plū̄ atrox. ⁊ post multā vtriusq̄ȝ exercitus cedem imꝑatorū morte nobilitatū. Nā iustinian⁹ tyberiusq̄ȝ filius fractis fugatisq̄ȝ eoꝝ copijs eo in ꝑlio occubuerūt. philippicus ea in victoria impiū adeptus. illico fidei catholice romanoꝝ pōtificū traditione discessit. heretici ꝑuerso vsus ꝯsilio lr̄as ad ꝯstātinū pōtificē clerūq̄ȝ romanū dedit. eos admonēs vt suis cōsentirent dogmatibus a fide catholica alienis. Nec dū vero assenserūt pōtifex ⁊ clerus. Ꝭ romāo pp̄lo magnis acclamationibus postulāte philippicū pōtifex scismaticū iudicauit. iussitq̄ȝ vt nulla ī re diuina aut publico priuatoue actu eius nōis aut impij mentio h̄retur. Nec diuturna fuit ip̄a in impio pestis. Nā cū defunctus eēt pōtifex ꝯstātin⁹. anthemi⁹ q̄ ⁊ anastasi⁹ ciuis ꝯstātinopolitan⁹ ip̄m philippicum impio deiectum cepit. ⁊ oculis euulsis cecatum trusit in carcerem.

Anastasius cognomento arthemi⁹ imꝑator post philippū imꝑauit annis tribus. qui principatu inito philippicū captū oculis priuauit. litteras ꝑterea ad ro. pontificē dedit. q̄bus catholice fidei ac sexte synodi accerrimū defensorem futuꝝ pollicet̄. Anastasio aūt imꝑante patronax ciuis brixian⁹ pontificis romanis suasionibus. b. bn̄dicti monasteriū cassinēse edificijs ⁊ monachorū freq̄ntia instaurauit. Anno postq̄ȝ a longobardis destructū fuerat centesimo duodecimo. Is vero imꝑator post exhibitā romano pōtifici reuerētiā. post acceptas ex more confirmatas ꝑdecessoꝝ pontificū ⁊ ꝯcilioꝝ sanctiones. sarracenos xp̄iane religionis ⁊ romani impij hostes agitare ꝯstituit. Itaq̄ȝ ꝑata ingēti classe alexandriā egipti vrbē a legatis inuadi iussit. Sed ip̄ius duces exercitus medio in itinere rebellātes ⁊ a militibus spretus impio deijcitur. Cogiturq̄ȝ a theodosio q̄ in eius locū suffectus ē sacros ordines recipe. ne ei sacris initiato amplius ad imperium redire liceat.

Theodosius eius nōis tercius supato anastasio impiū occupans imꝑauit anno vno. Cū em̄ duces exercitus anastasij arma in ꝯstantinopolim retulerūt. Crearūtq̄ȝ imꝑatorē theodosiū q̄ndā q̄ ⁊ si erat ignobilis. ⁊ apud publicanos scriptum facere cōsueuerat. Is nouus ⁊ rei militaris ignarus imꝑator anastasiū audiēs copias vt imperiū recipet repare. illi cū suo imperij assertore exercitu occurrit. Et exercitus vtriusq̄ȝ ad niceam conflixerūt. potitus victoria theodosius nulla anastasiū alia affecit iniuria quaȝ q̄ ne vltra vt ꝓmissum ē de impio cogitaret clericū ordinauit. Uer͂ suscepto impio catholicus imꝑator statim ymagines sanctoꝝ patꝝ (vt diximus) a philippico demolitas restitui pristino in loco mandauit. Postea theodosius āno impij ꝓmo nō dū elapso a leone tercio deiectus. ⁊ sine lesione dimissus abire monasterium est ingressus.

Leo tercius imꝑator post theodosiū imꝑauit cū cōstantino filio annis vigintiquatuor. Theodosio em̄ eiecto imperiū accepit. ⁊ apud cōstantinopolim omnia tunc pessimo loco erant sui imperij diuturnitate. in xp̄ianam religionem et romanos pontifices impius fuit. maximasq̄ȝ sub eo calamitates subiecte imperio ꝓuincie acceperunt. Nā primo ei⁹ impij anno. ⁊ quādo Athinus amortrusq̄ȝ citeriorē hispaniā inuaserāt. sarracenoꝝ asiā incolētiū ingēs multitudo in thraciā traiecit. Et eoꝝ dux classem mille naues habētē adducens constantinopolim terraȝ mariq̄ȝ obsedit. Ciuitas v͂o ꝯstantinopolitana ⁊ si tūc ab hostibus non est capta. horrendam tn̄ perpessa ē calamitateȝ que pestilētia eā populata ad trecenta mortalium milia absumpsit. At leo imꝑator queȝ hec ad sanctimoniam trahere debuissent. postq̄ȝ sarracenoꝝ timore liberatus nil intrauit. qui ytalia ⁊ roma pecunijs exhausta. basilicas quoq̄ȝ ornamētoꝝ diuitijs spoliauit. Et apud pontificem primo blanditijs egit. vt si in suam vellet gr̄am promoueri sanctorum ymagines vbiq̄ȝ in ytalia. sicut ipse fecit in orientali imperio aboleri deponi incendiq̄ȝ curaret. Gregorius autem tante impietati non mō non obtꝑatur. Uerum etiam omnes catholicos admonet. ne in tantū errorem timore vel edicto principis vllo mō dilabant̄. qua cohortatione adeo certe animati sunt ytalie populi. vt paulū abfuerit. quin sibi aliū imperatoreȝ deligeret. Uer͂ cum in obstinatione persisteret. postremo excōmunicatus ⁊ maledictus interijt.

Egidius abbas

EGidius natione grecꝰ athenis ex regia stirpe ꝓgenitus. ꝑ hos dies scīa exēplo ⁊ miraculis insignis fuit. lr̄is etiā ab infantia eruditꝰ. post obitū parētū p̄rimonij. xp̄m fecit heredē. veꝝ hūane glorie deuitās piculū. clam littus maris petijt. repertis nautis nauē cōscendit. factaqꝫ orōne tēpestas sedata fuit. Et cū arelatem venisset. biēnio cū sancto cesareo eius vrbis ep̄o mansit. vbi febricitantē triennio curauit. ad heremū ire optās. clam discessit. cū veredamoqꝫ heremita viro sancto diu mansit. ⁊ meritis suis sterilitatē terre auertit. Et cū vterqꝫ miraculis coruscaret humane laudis ferens piculū. interiorē heremū penetrauit. habitationeꝫ in antro cū fonticulo elegit. vbi ⁊ quādā ceruā diuinitꝰ p̄paratam in nutriceꝫ habuit. q̄ certis horis lactis alimoniā sibi p̄bebat. Cū die q̄daꝫ serui regis in venatione ceruam insequerent. illa ad pedes eiꝰ cōfugiēs orauit. vt eam sibi dn̄s illesam ꝯseruaret. vnꝰ incaute sagittā dirigēs viro dei vulnus infixit. Milites speluncā aperientes. videntes sctm̄ senē habitu monachali vestitū canicie venerabilē admirati veniā petierūt. quē rex carolus cū om̄i honore suscepit. Is ad monasterium rediēs apud nemasensem vrbe filiu p̄ncipis resuscitauit. Tandē ex reuelatōne dn̄i fr̄ibus obitū suū nūcians vt ꝓ eo orarent. sp̄m dn̄o cōmēdauit vbi angelos aīam eiꝰ ferentes audisse testati sunt. Claruit circa annū dn̄i. 700.

Bonifacius archiepus

BOnifacius primus archiep̄s tp̄ibus p̄dictoꝝ pōtificū floruit. Qui monachus exn̄s doctissimꝰ atqꝫ eloquntissimꝰ. ꝓ magnitudine animi e brittannia ad gregoriū secūdū summū pontificē venit. cognita hoīs v̄tute ⁊ sanctitate. petēte pipino in magūtina sede metropolitico iure totius gallie principē ac ep̄m ꝯstituit. Et ad germaniā misit vt illā gentē ꝓposita euāgelica luce illustraret. ac fideꝫ verā doceret. vbi p̄dicatione ⁊ exemplo Thuringie. hassie. saxonie. austrasie ⁊ in francia opus impositū egregie egit. Factꝰ aūt archiep̄s anno xp̄i. dccxv. auctoritate sedis ap̄lice ⁊ p̄ncipū francie duas ep̄ales sedes ꝯstituit. vnā in castro wirtzpurg vbi burkardū collegā suū ep̄m ordinauit. Alterā in Eystet cui wilibaldū p̄fecit. Inde ex iussu zacharie pape pipinū in ciuitate suessonū in regē frācoꝝ vnxit. Ideo archiepus secūdus post papā cēsetur. Tandē lullū sibi successorē ordinans ob p̄dicationis officiū Frisiā petijt. vbi nonas Iunij martyrio coronatus ē. cum v̄bū indesinēter p̄dicasset ac p̄fuisset eccīe annis. xxxvi. cū p̄ntis vite sanctimonia ad coronam ⁊ gloriam martyrij peruenire meruit.

CIrca hec tp̄a ducatus venetoꝝ initiū sumpsit. Cū a p̄triarcha populoqꝫ veneto a tribunis ꝓceribusqꝫ cūctisqꝫ plebeis in eraclea ciuitate paulus lucius eracleanus creatus dux fuit. q̄ in ducatu vixit ānis 8. Cui marcellus suffectꝰ ē. a ꝯditōne eīn vrbis gubernatōis formā sub tribunis ⁊ centurionibus hūerūt. Inde ꝓpter freq̄ntes aduersarioꝝ incursus reprimēdos. de cōi omniū ꝯsilio. Hūc hoīem tāto dignū honore delegerūt. q̄ statim cū longobardis fedus inijt ⁊ venetā ciuitatē ꝓ viribus ampliare curauit. pui eīn momenti añ fuit. eo duce auctore ampliata. Instructisqꝫ classibus huc illucqꝫ ꝓ negociatōnibus nauigare ceperunt in pyratas ēqꝫ repressit.

CEsarius ep̄s arelatensis vir sanctitate ⁊ sciētia p̄clarus. ꝑ hec tp̄a decē omelias ad monachos inter cetera scripta edidit. Sanctꝰ q̄ꝫ wolfrānnus zenonenß ep̄s miraculis claruit. Nec minori sanctitate ac miraculis p̄clarus fuit albinus ep̄s andegauensis. ⁊ remigius ep̄s rothomagensis. Sanctus item amatꝰ archiep̄s angloꝝ sanctitate claruit.

S. Colonatꝰ .s. kilianꝰ .s. Totnanꝰ

SAnctus kilianus ep̄s in francia orīetali hoc tempe claruit. Is genere scotus de nobilibus natus parētibus. Ex insula hibernia siue scotia fecūda clarissimis viris ꝓgrediēs. cū ex ea colūbanꝰ gallus. burckardus ⁊ kilianus cum suis viri illustres ꝓdierūt. Is lr̄is edoctus spretis hūanis rebꝰ monasteriū ingressus. In om̄i obediētia ⁊ frugalitate vitā pegit. Inde ꝑ eccīasticos ordīes p̄sbiter ordīatꝰ. cū ad curā cenobij eligeret vt liberiꝰ ꝯtēplationi opam dare posset. brittāniā deinde ad galliā ꝓfectꝰ. postea ī germaniā perueniēs. Herbipoli vrbe frāconie inter gētiles. cum coronā martyꝝ optaret degebat. nec semē dei effudit. veꝝ prius romā adijt. Cū eo tp̄e Conon summꝰ pōtifex romanꝰ p̄esset. gaudēs ei officiū p̄dicatōis iniūxit. ac ī ep̄um ordinauit. vrbem egressus cū colonato p̄sbitero. ⁊ totnano diacono. iterato ad castꝝ wirtzipurg ostrofrancie ꝑuenit. in q̄ gosbertū ducē reperit. Cū v̄naculā linguā illico addisceret semen dei spgere cepit. relicto igr̄ diane cultu. dux cū tota pene ꝓuīcia orthodoxe se fidei sbiecit. ⁊ ī die resurrectōnis dn̄i baptisatꝰ. hūit āt vxorē geilanā q̄ olim fr̄is ꝯiūx fuerat. quā vir dei āmoueri cupiens. duci p̄suasit. vt eā dimitteret. ob eā rē geilana kilianū odio ꝑsecuta. ordinat tortoribꝰ. viros sctōs reuelatōe diuia p̄monitos ī orōne ꝑsistētes īterfici iussit. Cūqꝫ palmā martyrij obtinuerīt. claꝫ sepulti sunt cū libris ac sacris vestibus. ne palā fieret eoꝝ īteritꝰ. tādē īueta corpa vnꝰ q̄ viros gladio pemit ꝓprijs dētibꝰ se laniās. alter ī rabiē v̄sus gladio se pemit. geilana vero demonibꝰ molestata. clamās ait. Iuste torq̄or. q̄ sctis viris tortores adhibui. Et cum magno cruciatu infelicē finē habuit. Hij gloriosi martyres totā franciaꝫ orientalē miraculis ⁊ sanctitate illustrant.

S. wilibaldus epus

S. walpurgis

Sanctus wilibaldus natus ē ex sancto richardo sueuorꝝ duce. atqꝫ anglorꝝ rege. Bunnaqꝫ castissima femina eius vxore. Qui cū hierosolimā atqꝫ terrā sanctam peregrinus visitasset. ⁊ inde romam reuertisset. a gregorio tercō summo pōtifice. Cui tuꝫ ꝓpter religionē tū fidei sinceritateꝫ dilectus fuit. sancto bonifacio maguntine sedis archiepiscopo cōmendatur. ⁊ a sancto Bonifacio (ꝗ eius auūculus fuit). xj. kal. Augusti presbiter ordinaṫ. Et thuringie in loco cui Sulzpurg vocabulū est anno salutis. 740. sue vo etatis. 41. episcopio Eystetensi preficitur. qđ sanctus bonifacius ex p̄diis ⁊ mancipiis a swigero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā sedis maguntine scriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocqꝫ priuilegio dotatur. vt ipse eiusqꝫ successores officio scribe sedis maguntine perpetuo fruantur. Et in conciliis ⁊ conuentibus a dextris archiepiscopi magūtini primū locum semper obtineant. accepit etiam vestem insignem. quā rationale vocant. Qua veteres sacerdotes vtebantur. vt ea etiam successores superuestiri liceret. Hic vir sanctus wilibaldus supra ripam fluminis quod alimonū vocatur. In vasta solitudine. succisis nemoribus. ciuitatem Eystet edificare cepit. In qua ⁊ monasterium sanctimonialiū ordinis sancti benedicti celebre sarchophago sancte walpurgis virginis admirabilis. que fuit soror sancti wilibaldi. De cuius reliquiis manat sacer liquor. egrotantibus prebens remedium. Nūc presidet ecclesie eystetensi que ⁊ aureatensis nūcupatur. presul dignissimus wilbelmus ortus ex nobili familia reichenawe.

S. Sebaldus

SEbaldus confessor dignissimus ac sanctissimus. hac tempestate (vt quidam ferunt) doctrina ac sanctitate in germania floruit. Is ex nobilissimis ortus parentibus. regis dacie filius. ac regine castissime. q̄ votis ⁊ precibus a deo hanc sobolem impetrarūt. Ab ineūte etate disciplinis ac lr̄is traditus. ꝓ adipiscēdis liberalibus artibus in adolescentia pisius petiit. Cū eruditissim⁹ euasisset. Virgo pulcerrima de familia regum francorū matrimonio ei iūcta fuit. Verū spretis mūdialibus pompis. relicto regno spōsam elegantissimā nocte deseruit. in longinquas regiones ac heremū secessit. vbi cū annis. xv. sanctissime vixisset. Inde deuotionis gr̄a. romā ꝑueniens. a Gregorio secūdo summo pontifice. ad germanos p̄dicationis gr̄a directus. wilibaldū ⁊ wunibaldū fratres. itineris comites habuit. Et primo apud lōgobardos. deinde ratispone doctrina v̄tutibus ac miraculis claruit. Postremo apud Nurembergā in solitudīe nemoꝝ religiosissimā ac ꝑfectissimā vitā. vsq̧ in finē exegit. Vbi p̄ter doctrinā pplo exhibitā. miraculoꝝ gloria nominatissimus euasit. Tandē plen⁹ dieꝝ ad oratoriū fratrū. sancto martino dicatū Nurembergę (vbi modo cenobiū ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nūcupatū) ꝑuenit. infirmitate ac senio correptus sanctissime migrauit ad dn̄m. Cuius sanctū corpus ab indomitis bobus ad locū sepulture ductus. vbi insignis basilica in eius nomine extructa fuit. Quē postmodū summi pōtifices ꝓpter crebra miracula in sanctoꝝ cōfessoꝝ numeꝝ aggregarūt. p̄cipue martin⁹ q̄ntus papa. eius festū per vniuersum orbem. xiiij. kal. septēbr̄. celebrari iussit. Quāobrem apud Nurembergenses summo honore quotannis colit̄. cū Nuremberga p̄clara vrbs meritis huius dignissimi patroni. augmentū in omni bonore ⁊ gloria vbertim sensit.

Luitprandus rex

LUitprandus aisprandi p̄dicti filius longobardoꝝ rex. sup̄stite adhuc p̄re regnū accipiens. regnauit anno vno ⁊ triginta. ⁊ mensibus septē. Vir certe tanto principatu dignissimus. Erat q̄ppe giganteo corpe atq̧ vasto. ⁊ manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatior haberet̄. iusticia vero ac clemētia ita insignis habebatur. vt difficile iudicaret̄. qua ī re maiorē ꝓmeretur laudē. xp̄ianissimus etiā adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templa sine suo suffragio edificare ꝑmiserit vnq̄. papie quoq̧ templa plurima miro extruxit ornatu. Carolus aūt marcellus huic cōpater et amicissimus fuit. ⁊ ei auxiliares copias cōtra sarracenos ex ytalia trāsmisit. pipinū quoq̧ filiū in cisalpinā galliam. vt ei ex more capillū succideret trāsmisit. quē luitprādus benigne suscipiens donatū muneribus ad parentes remiserat. Sed duodecimo regni sui anno (cupiditate imperādi motus) captis circūquaq̧ oppidis. romanam vrbem obsidere cepit. gregorius pontifex legatos naui q̄r terrestri itinere nō licebat. ad carolū francie principem statim mittit. q̄ hominē rogarēt. vt primo quoq̧ tp̄e laboranti rome ⁊ ecclesie auxiliū ferret. Carolus rogatu gregorij patrociniū ecclesie suscipiens. Luitprādū cōpatrē rogat vrbē ne obsideat. obtemperat. atq̧ vrbē obsidione soluit. Inde zacharie pontificis hortatu romanis oppida (ex sabinis erepta) reddidit narniā p̄terea ⁊ anconā ex picentibus. Et q̄cq̄d a longobardis. xxx. ānis in etruria occupatum fuerat restituit. Rex nō ita multo post etate grādeuus. vite sue cursum expleuit. Eiusq̧ corpus in basilica beati hadriani sepultum fuit.

RIcholdus frisonū dux hoc anno ad p̄dicationē wolfrāmij senonensiū epi cōuertit̄. q̄ cū baptismum suscipere statuisset. in lauacrū intrauit. Et illico dubius factus. alterū pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures sunt. in inferno an in paradiso. Et audiens q̄ in inferno. statim intinctū retraxit pedem. dicens. laudabilius est vt plures q̄ pauciores sequar. atq̧ ita in sua fatuitate delusus. morte in premeditata raptus est.

COmete duo hoc anno Januario mense per dies. xv. in celo visi sunt. Quoꝝ vnus solem precedebat: Alter vo vesperi sequebatur.

Othmarus

OThmarus ex prouincia alemanie natus a fratre suo ad curiā ductus. litteris ac v̄tutib⁹ instruct⁹. Inde titulo scī florini ad sacerdotiū ꝓmot⁹. et ꝑ victorē comitē ob suā religiōes ac famā in p̄latū assumpt⁹. ⁊ ꝑ balchramiū ī cellā bti galli ⁊ pipini aucte in abbatē electus. quē locū possessionibus plurimū auxit. atq̧ edificijs. mirā obseruans abstinentiā. pauptat amator. ⁊ elemosinarū largitor. ⁊ asello ꝓ equo vtebat̄. Egenos ac leprosos sepe visitās. vt pr̄ pauperꝝ diceret̄. Ideo hospitale ꝓ eis extruxit. Ab emulis tn̄ ꝑsequebatur. Infamatus de femina ad exiliū cōdemnatus. ad insulā rheni relegatus. vbi post multas miserias sedecio kal. decembris bono fine q̄euit. post ānos. x. ad monasteriū sancti galli ꝑ lacū ꝯstantiensem miraculis multis. ⁊ sedata tempestate ꝑduct⁹ fuit. Vasculū modicū vino plenum pro reficiendis monachis quotiens exhaustum. nullū detrimētū vini sensit.

Conciliū rome ꝓpter ymagines

CONciliū mille pene epoꝝ celebrauit gregoriꝰ tercius pontifex romanus. ī basilica beati petri rome. In quo quidē leonē impatorem. vt dictū est. imperio simł' ⁊ fideliū cōione priuauit. eo ꝙ statuas ⁊ sanctoꝝ ymagines demolitus esset. In q̄ cōcilio decretū est ymagines summa cū veneratione ꝓut antea cōseruari. declarauitq̄ idē pōtifex in eo cōcilio imaginū sanctaꝝ veneratione esse licitā. Et huiusmodi statuti violatores excōicationis santentia innodauit vt habet' in canone de conse. di. iij. c. perlatū. Cū em̄ Leo. iij. impator apte inuehi in pontificem nō posset. edictum ꝓponit. vt oīēs q̄ sub imperio romano essent. sanctoꝝ oīm martyꝝ ⁊ angeloꝝ statuas atq̄ ymagines e templis abraderent ⁊ auferrent. tollende (vt ip̄e dicebat) ydolatrie cā. q̄ vero secus fecisset eū se ꝓ hoste publico habituꝝ. Gregorius aūt tante impietati oēs catholicos post cōciliū admonet ne in tantū errorē timore vel edicto p̄ncipis vllo modo dilabantur.

CArolus marcellus pipini senioris filius hijs tp̄ibus pallacio regis francie p̄ficit' cū pipinꝰ breuis senio cōfectus rebus humanis exemptus ē. Supstes erat pipini vnicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. calpiade prima vxore genitus. supstesq̄ erat p̄iter plectrudis vxor. quā carolus vt genitricem potius q̄ nouercam venerabat'. Nec tn̄ continere se potuit odiosa mulier. q̄n adolescētis excidio inhiaret. hinc dagoberto puero rege Raginfredi impulsu copijs in pipini dominia parante. carolus nisi ingenio vsus aufugisset. vitā cū p̄ncipatu in carcere amisisset. Paulo post carolo marcello iam carcere liberato. obijt dagobertus. Inde apud francos carolus marcellus se de chilperico francoꝝ rege ⁊ raginfredo illius gubernatore vlcisci cupiens magnū parauit exercitū. Ad primos v͛o prelij clamores hij duo in fugam v͛si incruentam carolo victoriā reliquerūt. Postea metu nouerce insidiaꝝ. se liberare ꝯstituit. Coloniā itaq̄ ducens exercitū vrbē munitissimā in qua plectrudis se cū pipini quondā thesauro cōtinebat. illam vi cepit. et potitus thesauro cū nouerca. Illa v͛o clam oīnibus longū emēsa iter ad danubiū ⁊ eo transmisso ꝑuenit ad bulgaros. Cū postea solus regnū francie obtinuit. multis tamē aduersantibus. maxime v͛o Eudone aquitonie duce. ⁊ chilperico rege. Vez carolus marcellus trāsmisso sequano fluuio in aurelianos mouens. vno impetu hostes fundit. fugatq̄. ac regno francie solus potitur. Renū deinde traijciens. saxones. alemānos. sueuos. bauaros regno suo adijcit. Vez cū intellexisset sarracenos ab Eudone in galliā euocatos. magnis itineribus in hostē proficiscit' et vincit. non longe a Turonū finibus. ⁊ ex sarracenis trecenta ⁊ septuagintaq̄nq̄ milia fuisse occisa. Cuz ex francis mille tantū ⁊ q̄ngenti fuerūt interfecti in eo ꝑlio scribūt historici. carolus aūt rogatu gregorij p̄ocinīū ecclesie suscipiens. luitprandū regē amicū ⁊ cōpatrem rogat. vrbē ne obsideat. ac pontificem vexet. Is obtp̄at atq̄ vrbē obsidione soluit. at carolus pacatis ytalie rebus in burgūdiones v͛sus. eos vi capit. ⁊ p̄e modestia socios appellat. Inde animū induxit frisones domare tūc ydolatras. ⁊ xp̄iani noīs inimicos post frisonū victoriam in patriā ē reuersus. Lugdunū q̄z arelate massiliā de vesegothis occupat. q̄ athimū sarracenoꝝ regem ī auxiliū vocāt. Is itaq̄ cum magno exercitu rhodanū traijciens auinionē vi capit opportunitate loci pro arce vsurus. inde interfectis sarracenis. narbonē ꝓficiscit'. haud ꝓcul inde in vallem corbariā descendit. vbi inerat planicies ad dimicandū aptissima. amoreus alter ex sarracenis hispanie rex arbitratus. carolum in fugam versum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter vtrinq̄ pugnatū est. cadente amoreo. fundunt' hostes athimus nauigiū nactus in hispaniā vlteriorē fugit. at sarraceni his cladibus domiti intra pyreneū se deinceps ꝯtinent. vnde visegothi omnes in caroli potestatem deuenere. Postremo carolus marcellus graui morbo correptus. suadentibus amicis regna a se armis occupata. filijs suis diuidit. Nam carolomāno maiori natu austria ⁊ sueuia. pipino v͛o iuniori burgūdia. ⁊ pars francie obtigit. Moritur aūt carolus vir animi magni ⁊ sapientia singulari apud vermenā vicum ysaro fluuio continentem. Anno magistratus sui (quem maiorem domus vocant) quinto ⁊ trigesimo. Sepeliturq̄ parisius in basilica dyonisij martyris.

Carolus marcellus

EOdem ferme tempore cum in sardinia beati augustini episcopi corpus. eo ante annos ducētos q̄nquaginta ex hippona translatum. quando vandali catholicas affrice ecclesias arrianis tradiderunt. tua heresi inquinādas. Quare luitprandus longobardoꝝ rex in sardiniam mittens id b̄ti Augustini corpus magno redemptum precio in ytaliam perduci. Et inde papiam deferri curauit. ⁊ egregio de loco recāditum fuit. Sarraceni inde territi vt intra pyreneum arma caroli formidarent.

Anno mūdi. 5933. Anno xp̄i. 734.

Zacharias papa. natione grecus. ex p̄re policramo. post gregoriū pōtifex q̄ inter optimos ꝑncipes numerat̄. fuit ei vir mitissimi ingenij. mire suauitatis ⁊ gratie om̄i v̄tute p̄ditus. cleri ac ppl̄i romani amator. q̄ in initio pōtificat⁹ sui ardētē bellis ytaliā inueniēs. legatos de pace cōponēda statim ad luithprandū lōgobardoꝝ regē misit ꝑseq̄ntem bello trasmūdū spoletanū ducē. Uerū cū a legatis eadē re nil fieret ipse comitante clero romano ī sabinos ꝑficiscitur. Ferūt aūt octauo miliario a narnia regez pōtifici honoris causa obuiā factuz. ex equo descendisse ac pedibus virū sanctissimū ī vrbē comitatū fuisse. qui sequēti die inter missaꝝ solēnia orōnem publice habuit elegantē. in qua ostendit quid maxime regez xp̄ianū deceret. sine pacē sue bella gerat. ac orōne ꝑmotus rex arbitriū om̄e cōponēde pacis ei cōmisit. Zacharias autē pace vbiqꝫ parta mltas basilicas ruinā minātes restituit. Porticū quoqꝫ ac turrim añ basilicaz lateranēsem a fundāmentis erexit. bibliotecā beati petri restituit. Idez quoqꝫ basilicam beati gregorij in velabro cōdidit. Eoqꝫ loci caput ip̄ius sancti collocauit. Uenetis p̄terea inhibuit sub anathematis pena. ne seruos xp̄i signo notatos sarracenis ⁊ gentilibus venderent. vt mercatores facere cōsueuerāt. Cunqꝫ greca latinaqꝫ lingua eruditissimus haberet̄. Quatuor dyalogoꝝ libros beati gregorij ī grecū trāstulit. Cū v̄o ita sancte ⁊ integre populuz dei annis. x. mensibus tribus cū maxima oīm beniuolētia gubernasset. moritur ac sepelit̄ in basilica petri. ydibus marcijs Eius aūt ex morte ep̄atus tuz vacat diebus duodecim.

Anno mūdi. 5943. Anno xp̄i. 744.

Stephanus secūdus papa. natione romanus. p̄re cōstantino pontifex creatus humeris oīm (adeo erat om̄ibus gratus) ī basilicā saluatoris q̄ cōstantiniana dr̄ deportat̄. Erat ei vir singular̄ religiōis ⁊ prudētie. amator cleri. elemosinaꝝ restitutor. xp̄iane doctrine diligēs p̄dicator ⁊ scriptor. p̄r pauperū. pupilloꝝ ⁊ viduaꝝ defensor. q̄ aistulphū longobardoꝝ regē romanoꝝ agrū inuadētem verbis ⁊ muneribus licet frustra a tāto scelere auertere conatus fuit. Ei⁹ rei causa ꝑficisci ad pipinū regem frācie instituit. Cui pipinus carolū filiū adolescētem. qui postea a rebus gestis magnus dictus ē ad cētesimū lapidez honoris cā fit obuiā misit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex eq̄ descēdit pedes viri sc̄tissimi exosculatus ē. frenū papalis equi regēs ad pallacium vsqꝫ perduxit. at pontifex cōfestim pipinū in regem consecrauit. atqꝫ imperiū e grecis ad francos trāstulit. quā postea leo tercius executōni mādauit. Foris itaqꝫ pace parta atqꝫ aucta. Synodum habuit ī qua oues suas. atqꝫ eoꝝ pastores recenset. delinq̄ntes castigat. errantes ī viam rectam deducet. Ignaros docet ⁊ admonet. q̄d deceat ep̄m. quid presbyteruz. quid deniqꝫ oēs sacris initiatos ꝓponit. restituit ⁊ basilicas q̄sdam ab aistulpho dum vrbē obsideret cōmunitas. Tādem de deo. de patria. de ciuib⁹ suis. deqꝫ om̄ibus xp̄ianis meritus. pontificatus sui āno quinto. mense vno moritur. Et sepelitur in basilica petri collacrimātibus omnibus tanq̄ cōi parēte orbatis. sexto kalē. Maij. Uacat tum sedes dies duos ⁊ triginta.

Paulus primus papa. natione romanus. patre cōstantino. stephani secundi frater. homo sane mitissimus ac clemētissimus. qui ī p̄triarchatu mores ⁊ doctrinam ecclesiasticam perdidicit. sub Gregorio secundo. ⁊ zacharia pontificibus. a quo in dyaconatus ordinem cum fratre ascitus est. Uerū mortuo fratre in ipso pontificatu cū successor quereret̄. fuere qui theophilacum archidiaconem preponerent. post longā contentionem solus bonoꝝ oīm suffragijs ob integritarem vite ⁊ doctrinā paulus pontifex decernitur. constantini ⁊ leonis temporibus. fuit autē saluatoris nostri imitator. vt nulli vnq̄ malum pro malo redderet. sed contra malos a quibus persepe iniuria afficiebatur in bono vinceret. hic autem tante pietatis ⁊ humanitatis fuit. vt noctu cuz duobus ⁊ eo ampli⁹ tribus familiaribus cubicula paupeꝝ egrotantiū circuiret. vnūquēqꝫ eorum ⁊ verbis et elemosinis ad recuperandam valitudinez cohortatus. Carcerē quoqꝫ frequenter adibat. Indeqꝫ plerosqꝫ ere alieno nexos persoluto creditoribus precio dimittebat. Pupillos ac viduas circūuentas fraude causidicoꝝ tuebatur. et elemosinis sustentabat. Idem quoqꝫ congregato clero vniuersoqꝫ populo romano corpus beate petronille petri filie vna cū sepulcro marmoreo his litteris notato. Petronille filie dulcissime. ex via appia ī vaticanū detulit. canentibus (vt fit) sacerdotibus. populoqꝫ celebritate agente. atqꝫ corpus ip̄m sanctissimū in templum appollinis ad caput basilice patri dedicate collocauit. Moritur ⁊ paulus in basilica pauli via hostiēsi. restitutis quibusdam ecclesijs vetustate collabentibus. pōtificatus sui anno decimo. mense vno. Eiusqꝫ corpus magna ⁊ solenni pōpa in vaticanū defertur. vacat sedes tum annum vnum. menb̄. i.

Linea summorū pontificum

Zacharias

Stephanus secūdus

Paulus primus

Constantinus q̄ntus leonis imꝑatoris filius. post p̄rem solus imperauit annis. 33. q̄ paternaꝝ impietatū emulator leges ⁊ patrū sanctiones ꝓ viribus ꝑsequi nō destitit. Et in oīm vite sue tp̄e maleficijs ⁊ magicis artibus luxurijsq; deꝑuiuit. Jsq; cōstātinus imꝑator sacras ymagines vbiq; demolitus. ꝯstantinū regie vrbis ep̄m impietati sue resistentē cū vberibus necasset. in locū demortui Nicetaꝫ spadonē sui sacrilegij cōsciū suffecisset. pōtifex ipse oīm ex ꝑte religioni ꝯsulens nūcios ꝯstantinopolim mittit. q̄ imꝑatorē adhortarent̄. vt sacras ymagines ⁊ statuas restitueret. Jd si facere recusaret. eidē anathematis censurā minarētur. Sed ꝯstantinus in sacrilegio suo ꝑtinax. ⁊ sanas admonitōnes ꝯtēpsit ⁊ sabinū bulgaroꝝ regē in demoliēdis sacris ymaginibus ei⁹ impietatē imitatū. in grām recepit cum antea bulgaros bello ꝑsecutus fuisset. Multosq; monachos ac seculares catholicos anastasij heretici cōstantinopolitani p̄triarche suasu pro recta fide interfecit. Pestilens inde aura a sicilia ⁊ calabria ꝓgrediens ad regiā vrbē ita molestabat hoīes. vt plures edes sine hominibus relinq̄rent̄. anastasius cū stercus ore euomeret misere obijt. Demū cōstantinus imꝑator plaga pessimi incendij diuinitus ꝑcutit̄. Et clamās adhuc viu⁹ igni sum inextinguibili traditus. mortē obijt. ascito prius leone filio eius nominis quarto in partem imperij.

Leo q̄rtus ꝯstantini q̄nti filius. Anno dn̄i. 777. post p̄rem imꝑator. imperauit annis. v. cui p̄r hirenem nobilissimā mulieꝝ oīm pulcerrimā in matrimoniū collocauerat. ex q̄ filiū pepit noīe cōstantinū. Hui⁹ leonis tp̄e vix imꝑiū etiā noīe vigebat. Nā illud in oriente barbari ꝯtinue occupabant. Et romani iam a bello destituti ad gallos respiciebāt. Hic itaq; mortuo p̄re q̄ de bulgaris triūphauerat in syriā expeditōem duxit. Sed leuibus factis excursionibus. vbi hostes in se venturos didicit. domuꝫ intrepidus redijt. Et ocio dedit⁹ se innumeris immersit flagitijs. Amabat aūt lapides p̄ciosos. ferūt eū q̄ iaspidum cupiditate flagraret. nec aliqua eoꝝ q̄ntitate saciari posset. p̄ciosissimaꝫ q̄ sctē sophie sacrario inerat coronā capiti imposuisse. gestasseq; ꝑ vrbē ⁊ carbūculos q̄ inerant fulgorē flāmis et lapideā frigiditatē prunarū incendio diuina vltione ꝑmutantes. illū ad interitū ꝓpe necis p̄ne similēz perduxisse. quo vita functo hyrenes vxor. ⁊ filius constantinus imperium acceperūt.

Constantinus sext⁹ leonis p̄dicti ex hyrene vxore fili⁹ imꝑauit cū m̄re hyrena annis. x. Que q̄dem prudentissima ⁊ religiosa imꝑatrix. que forma speciosissima athenīense p̄re genita iuste imꝑium ⁊ magna cū ꝑploꝝ quiete administrabat. Cōtinebatq; filiū ne auita p̄naq; vicia in quo illū nature ꝓcliueꝫ esse intelligebat imitaret̄. Et cū religiosa esset Therasiūq; ꝯstantinopolitanuꝫ tūc audate vite p̄triarcham libenter audiret. Eius ꝯsilio synodū in Nicea vrbe secūdū trecentoꝝ q̄nq̄ginta ep̄oꝝ cōgregari fecit. Jn q̄ synodo execrantiū ymaginū sacraꝝ veneratiōnē heresis ꝑpetuo abdicata ē. Sed nō diu tulit cōstantinus hic sanctū m̄ris imꝑiū. q̄ p̄ris flagitia subsecutus. p̄ualuitq; ꝯstantini filij iniquitas. Qui modestiā actam ꝓbatos q̄ salutiferos mores genitricis diutius ferre nō valens. eā ab imperij administratōne deiecit. Js q̄ primū in p̄ncipatu solus ingenitam potuit malicia exercere. in m̄ltos deseuit. Jn primisq; delicijs habuit plurimos effossis oculis excecare. adeo vt constantinopolitani de imperio alteri demandando ceperint cogitare. mariam eī quandam duxit vxorem cui postmodum ancillam nomine theodorā imperiali corona decorauit. vxorem in monasterium trudens. quibus flagitijs irritati ciues hyrenē reuocarunt. Que reuersa constantinū cepit ⁊ effossis oculis in carcerem cum solus in imperio fuisset annis quinq;. vbi vitam finiuit. Jnde mulier sola annis quinq; imperauit. ⁊ cū carolo fedus inijt.

Linea iꝑeratoꝝ

Constantinus quintus

Leo quartus

Constatin⁹ sext⁹ Hyrena

Aistulphus rex

Aistulphus longobardorū rex regnauit annis. 8. Qui regno suscepto oēs romanoꝝ partium ytalie agros rapinis incursionibusq; fedauit. quem pōtifex per munera ⁊ oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promissa seruiturum. Sed aistulphus breui post contractis copijs romā rursus obsidione cingit. ⁊ maiori detrimento vastare agros cepit cōminatusq; est. vt nisi sese ⁊ vrbeꝫ romā dedant. eos postea velint nolint in potestate factos ad vnum iugulet. Nec cessauit pontifex aistulphum muneribus pertentare. Et cū nihil solito magis ꝓficeret. missus est ad imperatorem germanus. nec speꝫ presidij litteris faceret. cū populo romano constituit opem regis francie implorandam. Epistolas ad pipinū dedit. at pipinus coegit ipsum pristinas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem post multa bella in venatione apoplexia interijt.

Gangolfus

Gangolfus vir sanctus circa tp̄a dicti cõstantini in burgũdia claruit. Hic quendã fontẽ in gallia emit ⁊ eũ orti fecit in burgundia. Is cũ vxorem suã de adulterio argueret. at illa vehemẽter negasset ait. si vis vt credã. denuda brachiũ tuũ. ⁊ affer lapillũ de fonte sine lesione. q̃ cũ immersisset statim cõbustũ retraxit. dimisit eã cũ dimidio p̄te substãtie. Inde occisus est in domo sua a clerico q̃ adulterium cõmisit. Cuius corpus in feretro cũ duceret̃ ad sepulcrũ. multos infirmos sanitati restituit. q̃ cũ ancilla vxori nũciasset subridẽs ait. Ita gan golfus miracula facit. vt anus meus cãtat. Moxq̃ anus sonos turpes ac numerosos emittere indesinẽter cepit. qđ ei postea euenit in omi vita sua sextis ferijs. in qua vir martyr ẽ effectus. quotiens v̄bũ aliqđ pferret. totiens ab ano turpẽ sonitũ fecit. qđ pipinus experiri dignatus est.

Amelius ⁊ amicus tp̄ibus pipini regis francoꝝ orti miro mõ sibi cõsimiles. De hijs duobus pueris ex gestis eoꝝ narrant̃ mirabilia. Vnus fuit ex comite aluernẽsi. Alius ex milite quodã berichano. q̃ cuz a parentib⁹ baptismi gr̃a romã deferrent̃. In luca ciuitate seinuicẽ inuenerũt. Et societate inter se firmata romaz ingressi sunt. Tãtaq̃ inter puulos societas ⁊ volũtas erat. vt vnus sine alio nollet cibum sumere nec in alio cubiculo q̇escere. qui oblati summo pontifici ab eo baptisati sunt. Multi romanoꝝ militum eos cũ gaudio de sacro fonte susceperunt. postea mira gesserũt in vita. q̃ recensenda cuz ad longa ducerent. quos deus vna cõcordia ꝯiũxit in vita. morte quoq̃ separi nolunt. Cũ in diuersis ecclesijs tp̄e Caroli sepulti eẽnt. mane corp⁹ amelij cũ sarcophago iuxta amici sarcophagum in ecclesia regali inuentum fuit.

Amelius Amicus

Burkardus episcopus herbipolensis sanctitate ⁊ miraculis claruit. Is ĩ anglia ex nobilissima parẽtela floruit cuz fratre Suiduno postea ibi ep̄o q̃ ꝯterranei ac cõsanguinei. s. bonifacij fuerũt. burkardus studijs liberalibus traditus cum doctus euasisset. natali solo relicto gallie comate limitez attingẽs in humili loco sub habitu peregrini delituit. postea p̱ bonifacium archiepiscopũ ex monacho (cum Zacharias summus pontifex romane ecclesie preerat) in episcopum ordinatus fuit. vt wirtziburgense oppidũ diocesi sue contiguum p̱ auctoritatem apostolicam. episcopalem cathedrã sortiretur. Acta est igitur hec institutio noui pontificatus apud vrbem wirtziburg. Anno dominice incarnationis septingen tesimoquinquagesimoprimo ad incrementum ecclesiarũ germanie. maxime ad salutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. ⁊ pipini principis francie. mediante bonifacio presule beato burkardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute ⁊ abstinentia ac elemosinaꝝ largitione. Tandem megingaudo cum inuestitura episcopatum concessit. ⁊ nauim cõscen dit adiũctis sex monachis ⁊ codices quos scripserat ad castellum habenburg proficiscitur. vbi ĩ cõtemplatione ac omi sanctitate m ĩ-grauit ad xp̄m anno salutis septingentesimo nonagesimoprimo. cum per quadraginta annos cum omni laude prefuisset.

Burkardus

Carolomannus caroli marcelli filius. Cum pater graui morbo correptus suadentibus amicis. Carolomanno maiori natu austria ⁊ sueuia pipino v̄o iuniori burgũdia ⁊ pars francie obtigit. Carolomannus autem haud multo post patris obitum seculo abrenũciare constituit. Itaq̃ suo eius ꝓpositi desiderio fratri patefacto ⁊ paucis vie comitibus secum ductis. romam se contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monasticum est indutus. Inde ad beati benedicti cassinense monasteriũ accedens professionẽ in eo ⁊ perpertuo cõmorandi votum emisit. postea conferens se in frãciam. vt pipino fratri aduentum in ytaliam ⁊ bellũ in longobardos dissuaderet. illum a claustro cassinensi profugum in vienẽse monasteriũ relegauit. Ubi haud multo post merens indignabundusq̃ interijt.

Carolomannus

Albinus episcopus

Albinus episcopus Andegauensis. miraculis ⁊ sanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et remigius episcopus Rothomagensis.

Saluius quoq̃ episcopus albianensis cum discipulo suo valentiniano triũphum martyrij adeptus est.

Corpus sancti Benedicti iã. xxxiiij. ãnis effluxis furtim a gallis monachis vna cũ corpore sororis sue Scolastice ablatũ p̱ p̄ces carolomãni ad zachariam p̱ pipinum ex floriacensi monasterio. Quis moleste nimis cõcessum fuit. vt monachi cassinenses reportarent. Quis quidẽ ferãt. cũ monachi floriacẽsis vidẽtes se tãto p̄re orbari ad orõem cũ lacrimis se ꝯtulisse ⁊ corp⁹ apđ eos p̱mãsisse.

Pipinus rex

Pipinus iunior caroli marcelli filius. q̄ post mortem pr̄is. cui burgundia ⁊ francie pars obtigerat. cū iam carolomānus monasteriū ingressus fuisset. domus regie vniuersalis p̄fectus factus. genitoris auiq; vita emulatus. eos gloria supauit. Longū esset referre singula. q̄ in germanos aquitanos burgūdosq; gessit. q̄bus in regionibus. cū gentis francoꝝ ⁊ ei⁹ regis childerici noīe oīa gerebant. gloria ampliores: nihilo maiori habuit impedimento. q; ꝙ regem ꝑe amentē varijs furentē ineptijs tollerare cogebatur. Ideo q̄ francoꝝ gesta scripserūt aiunt. ꝓceres populosq; eius gentis. pipini v̄tutē. ⁊ econtra childerici regis amentiā debitis pensantes meritis. zachariā pontificē romañ. ꝯsuluisse. ineptūne regē vltro tollerandū an pipinū merita fraudanduz regia dignitate censeret: Cūq; respōdisset pontifex eū (q̄ regia melius obire munera nosset) habendū regem. francos publico totius gentis consilio pipinū declarasse regem childerico in clericū tonsorato. atq; ita regū familia meronigorū regnare desijt in gallia. q̄ regnauit annis. 296. sub regibus vno ⁊ viginti. Pipin⁹ aūt a zacharia papa. ⁊ postea a stephano pontifice cōfirmatus. In eccl̄ia romana ducem ac bellatorē ꝯtra aistulphū longobardoꝝ regem ꝯstituit. quē in papia obsedit. q̄ pacē vltro obtulit. postea apud francos rex pipinus gloriā indies potentatūq; adaugebat. Quo em̄ tp̄e ab ytalia in franciā redijt. Taxillo dux baioarioꝝ sese cōmēdatum illi subdidit. Et saxones eius amicicia p̄cario potiti trecentos eq̄tes in quācūq; expeditionē iuberent dare ꝓmiserūt. Maius autē negociū fuit pipino in aquitanos q̄bus subigendis octo estatibus laborauit. Tandē pipinus senectuti indulgens eam expeditōem omnē carolo filio adolescenti duxit demandandam. Profectus in aq̄taniā. carolus burboniū claremontē. ⁊ multa de auernis cepit. faustisq; auspicijs militiaz carolus inchoauit. vt āno inde septimo ducti alterne a pipino genitore ⁊ ip̄o carolo expeditionibus. aq̄tania frācie regna fuerit subacta. Quo in tempe pipinus in thuronijs apud sanctū dionisium est defunctus. Erat annus in q̄ hec fiebant pontificatus Pauli decimus. q̄ ⁊ eius vite vltimus fuit. p eius pontificis tp̄a tantū valuit pipini regis francoꝝ respectus. in quē desiderius longobardoꝝ rex oculos semp habuit intentos. vt nullis interea motibus ytalia aut roma fuerit agitata.

Origo gentis turcoꝝ.

Turci interim meliores sedes expetētes. tūc primū asiaz inuadentes. alanos primo. post colchos ⁊ armenios. Inde asie minoris pp̄los. ⁊ ad extremum persas. sarracenos agroꝝ direptionibus. ⁊ mortaliū magnis reptorū aut cōgredi ausoꝝ cedibus infestarūt. Anno dn̄i septingentesimoq̄nquagesimoquinto. Fuerūt q; ⁊ ipi turci scythe ex hijs q̄s alexandrū macedonē intra hypboreos montes ferreis clausisse repagulis. cuz alij tradāt scriptores. tum btūs hieronimus affirmat. Turci em̄ vt ethicus ph̄us tradit i asiatica scythia vltra pyrricheos montes ⁊ thoracūtas insulas cōtra aq̄lonis vbera sedes patrias habuere. Gēs truculēta ⁊ ignominiosa in cūctis stupris ⁊ lupanarib⁹ fornicaria. comedit q̄ ceteri abhominātur. Regnāte apud francos pipino caucaseas egressi portas exinde pōtum capadociāq; transgressi. ad reliq̄as finitimas gētes sensim illapsi sunt. Tantas aūt habuit vires turcoꝝ insultus. vt sarraceni pacē secū h̄re nulla alia potuerūt rōne. q; restituto p̄saꝝ regni noīe. qd̄ sarracenos foce ⁊ eraclij tp̄ibus in suū ostendimus confudisse. Veꝝ post multas illatas inuicē ⁊ acceptas clades. de pace inter sarracenos ⁊ turcos ꝯuenisset decretū ē. vt turci q̄ in p̄side habitabāt sarraceni appellarent. atq; ita equiore aīo sarraceni in asia regnare turcos passi sunt. Et ꝙ etiā eos breui accepturos mahumetanā sup̄stitōem videbant. adeo erāt eoꝝ ingenia ad maluz ꝓna. deniq; ꝓcedenti tp̄e nō solū pontū ⁊ capodociā. veꝝ gallaciā. bythiniā. lycaoniaz. p̄sidiā vtrāq; phrigiā. pamphiliā. ciliciā. cariā. ⁊ oēm asiā q̄ minor vocat̄ vltra citraq; thauꝝ ad oras ionie. ⁊ littora greci maris occupant. De quibus suis locis infra dicemus.

Exarchat⁹ regni finis eo tp̄e. aut paulo prius occupata. ab aistulpho lōgobardoꝝ rege rauenna finez habuit. postq; ingratus exarchoꝝ a ꝯstantinopoli in ytaliā missoꝝ anno q̄nto ⁊ septuagesimo supra centesimū. magno rome ⁊ ytalie malo. narsete deiecto ea calamitas inchoauit. Durauerat aūt vsq; ad hoc tempus sub decem exarchis. ip̄a nāq; exarchatus appellatione ꝯtinebat̄ oīe. q̄cquid a placentinis. agriq; papiensis finib⁹ padi inter apennini paludes stagnaq; venetorū ad adriaticū pertinet. in quo rauenna cesarea forliuiū. foꝝ pompiliū. foꝝ corneliū nūc Imola dictuz. bononia mutina regiū parma ⁊ placentia. que pipinus supato aistulpho pontifici ro. donauit.

S. Eucherius

Eucherius lugdunensis episcopus hoc tempore multis miraculis clarus fuit. qui cum ex nobilissimo senatoꝝ viro ortus fuisset. ad religiosam vitā habitumq; cōuersus diu intra spelūce cuiusdam septa in orationibus ⁊ ieiunijs deo deuotissime seruiuit. Deinde apud prefatam vrbem reuelante angelo in pōtificali cathedra solenniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

Theodorus item tycinensis episcopus vir sanctissimus et multa litteratura insignitus hac tempestate clarus fuit. qui ⁊ nōnulla memoratu digna scripto mandauit.

Anno mundi.5963. Anno xp̄i.764.

CONstantinus eius nominis secundus. papa natione ro. paulo pontifici succedens. Nam cum paulus pontifex apud beati Pauli ecclesiam spūm in extremis duceret. thotonem nepusinū ducem q̄ longobardis semꝑ studuissꝫ desideriū impulit germanū suū nomine constantinū pontificem a romanis su/scipi curaret. Is toto rome habitās magna vsus audacia. copias a nepeso asciuit coꝛūq; armis stipatus constantinū fauentibus q̄busdam amicis largitione ⁊ pollicitationibus coꝛruptis pontificem creant. Alter etiā philippicus pariter a paucoꝝ factione in pontificem ꝓphanatus. breui est deiectus. cum statim abdicare se magistratu armis cōpulsus est. cogitur ⁊ gregorius p̄nestinus ep̄s constantinū ipsum laicū sacris statim iniciare atq; episcopū inungere. Ei⁹ manus ita ob eam rem exaruisse miraculo dicuntur vt eas oꝛi admoueri nō posset Cum v̄o constantinus munera pontificatus per annuꝫ obstinate exercuisset. ⁊ episcopos presbiterosq; more pōtificum oꝛdinasset. tandem a sede deijcit᷑ a populo romano ira ⁊ indignitate rei ꝑcito ꝑ p̄miceriuꝫ xp̄oferꝝ coacto. stephanus tercius canonice in pontificem est electus. qui congregato concilio in laterano Inde constantinus oculis capitur in monasteriū inclusus turpiter eijcit᷑. Sūt q̄ eū inter pontifices non enumerant.

Anno mundi.5973. Anno xp̄i.774.

STephanus eius nominis tercius. papa natione siculus. patre olibo āno domini septingentesimo sexagesimoctauo pontificatum inijt. Vir certe doctus atq; eruditus. ⁊ in rebus agendis. maxime v̄o ecclesiasticis strennuus admodum ac constans. hic eñ a teneris annis romā veniens mandato gregorij tercij in monasterio sancti chrisogoni rationem bene viuendi ⁊ doctrinā ecclesiasticam perdidicit. accepto clerici ac monachi oꝛdine. Vocatus deinde a zacharia pontifice in patriarchatum lateranensem. Cum eius vita ⁊ doctrina ab om̄ibus pꝛobaretur. sancte cecilie pꝛesbiter cum titulo instituitur. postremo in basilica sancti hadriani. inter tria foꝛa a tribus episcopis cōsecratus. ⁊ ab vniuerso clero ac populo vt verus pōtifex salutatus. ad coꝛrigendū mores animū adijcit. indicto itaq; concilio e gallia p̄sertim ⁊ ytalia congregās clerum in lateranensi basilica. multa inter se de cōponendis rebus ecclesie collocuti. constātinū pꝛedictum abrogarunt ⁊ pꝛimo eius decretis abrogatis. institutuꝫ ē om̄i consensu ne quisq; laicus. nisi per gradus ecclesiasticos ascendens pontificatū occupare auderet. sub anathematis pene. Constitutum est pꝛeterea vt que constantinus in re sacra egisset irrita haberentur. pꝛeter baptismū ⁊ chrisma. hijs ex sententia peractis decretū est. vt die sequenti supplicationes haberent᷑. quibus ⁊ deo gratias agerent. itum est a lateranensi basilica ad sanctū petrum nudis pedibus a pontifice ⁊ hominibus qui tum aderant. maxima om̄i religione. Tandem hic pastoꝛ q̄ꝫ diligentissimus ⁊ verus petri successoꝛ ac xp̄i imitatoꝛ. quarto pontificatus sui anno moꝛitur mense. v. die. vij. ⁊. xx. sepeliturq; ī basilica petri. sedes tum vacat dies. 9.

HAdrianus pꝛimus papa. patria romanus. patre theodoꝛo summe nobilitatis viro. pontificatum iniens nequaq; a maioꝛibus suis degenerauit Hic ex magnitudine animi consilio doctrina ⁊ sanctitate vite cum quouis optimo pontifice compari pōt. Vir patria ⁊ sobole sua dignus. ideo natus vt eo fastigij euectus fuisse videretur. vt caroli magni francorum regi virtuti coꝛrespondens. rem romanā ytalicamq; ab illo erigi adiuuaret. Vix dum facta summo cōsensu hui⁹ pontificis electio in publicū exierat. cū is magnanim⁹ ⁊ patrie sue affectus carceratos ab affrica liberauit. exulesq; in p̄riam reuocauit. qͦ cū restitisset desiderius tanti viri amiciciā ne frācis regib⁹ adheret᷑. occupare q̄siuit. legatos mittit. vt federa secū. ⁊ in pꝛimis cū gente longobarda iniret. ad que r̄ndit pontifex. se q̄ pacē cū oībus ⁊ in p̄mis cū longobarda gente cupiat h̄re. nullā posse v̄bis desiderij fidē adhiberi q̄ viderit federa stephano pontifici ꝓmissa totiens violasse. Misit ad carolū oꝛatoꝛes opē imminēti reꝝ eccl̄ie excidio imploꝛatū. Interea carolus desideriū regem ⁊ clausos secū in papia longobardos illaꝝ obsidionem bernardo patrueli sue cum parte copiaꝝ continuandā reliquit. ⁊ sexto mense obsidionis carolus sanctū resurrectionis dominice pasca in vrbe celebꝛare cōstituit. assumptis secuꝫ ep̄is ⁊ abbatibus cui pontifex obuios qui deducerent misit. carolus adrianū pontificem ad summas que extant b̄ti Petri basilice marmoꝛeas scalas in atrio expectantem non cernuus. ꝭ omibus scale gradibus pꝛius ⁊ postea pontificis pedibus oscula figens salutauit. postea itum est ad basilicam. vbi mutuo sacramento seruanda perpetuo amicicie obstrinxerūt. inde synodū habuit ⁊ a terroꝛe bellico securus ad exoꝛnandā vrbem sacrasq; basilicas animū adijcit. coꝛpus beati pauli laminis argenteis inclusit multe aqueductus turres ⁊ murum instaurauit. Nil pꝛetermisit in vita. qͦ ad bonū pꝛincipē ⁊ optimū pontificem pertinet. moꝛitur aūt pontificatus sui anno tercio ⁊ vigesimo. mense decimo die decimo. sepeliturq; magna cum laude in basilica petri sexto kal. Januarij.

Linea summorum pontificum

Constantinus secundus

Stephanus tercius

Hadrianus primus

Nicephorus patricius. post hyrenem augustam imperauit annis. 9. Hic egreferens hyrene mulieris imperiū eam dolo captam in lesbon insulam relegauit. Et tamen ipe etiam assumpto imperio pacem cum carolo constituit. Eius in federibus illud accurate legit̄ interuenisse. vt veneta vrbs ytalie maritima vtrūq3 reuerita impatorem ꝓprijs vteretur legibus. et siue bello siue pace neutris partiū censeretur. Eius pacis formulā cū oratores carolo in germania apud Saltzpurgā agenti detulissent. romā illos misit. oīa vt gesta erāt romano pontifici relaturos. Eodē item āno q̄ primus erat imperij a nicephoro patricio assumpti aron admirbas sarracenoꝝ trecenta milia in subiectas constātinopolitano imperio asie ꝓuincias duxit. Eius aduentu impator ꝑdite formidans pacem ab illo abiectissime petijt. quā iniq̄ssimis conditōnibus obtinuit solenni federe pactus se quotannis illi turcorū milia. ꝓ imperij ydemnitate. ⁊ tria item milia ꝓ capitis sui salute in tributa ꝑsoluere. Paulo tn̄ post nequaq3 saniori vsus consilio. nicephorus scauratione filiū imperij ꝯsortem declarauit Qui adolescens a turpi genitoris pacto cu3 sarracenis dissidens. multa diuersis in locis accepit incōmoda. nicephorus aūt bulgaroꝝ bello implicitus multis erat victorijs vsus. Qui priusq3 ad pacē cū oratoribus caroli in cōstantinopoli firmandā redire potuerit. in ꝑlio qd̄ apud mesiā supiorem cū chrūno bulgaroꝝ rege gessit supatꝰ occubuit. ⁊ scauratiꝰ filiꝰ vulnere scōm aūt eodē in ꝑlio accepto. constantinopolim reuersus imperiū assumpsit. quē non post annū. vt aliq̄ volūt ꝯ tercio īperij mēse michael sororiꝰ eiꝰ deposuit. ⁊ illi in ipio successit

Michael constantinopolitanus impator post scauraciū sororiū suū imperiū assumens impauit annis duobus. Vir sane pius ⁊ sanctaꝝ traditionū emulator. Eiq3 nihil antiquius fuit quā inchoatam a nicephoro pacem cu3 caroli oratoribus qui multos menses cōstantinopoli expectauerāt cōfirmare. cōditiones q̄ fuerint scriptores paucissimis explicant vbis. vt orientem cū constantinopoli michael. ⁊ carolus occidentem cū roma haberet. Sed paulus addit hispaniaꝝ ꝑtes. quibus recipiendis tantope carolus insudauerat impatori greco redditas fuisse. ⁊ venetoꝝ monumenta quibus concordat gotfredus. habent venetia3 vrbem ea conditione in constantinopolitani ꝑtibus mansisse. vt immunitatibus ꝑdem a carolo habitis ꝑ ytaliā vteret̄. Detulit vo michael eatenus carolo. vt cū illius oratoribus suos ipe aquisgranū mitteret pacꝭ formulam reddituros. fuerūtq3 hij michael episcopus. ⁊ arsacius theognistrisq3 prothospatarij q̄ cū aquisgrañ. venerant auditis. oīa q̄ petere animū induxerunt. carolus ꝯcessit. Hic aūt cū aliquādiu aduersus bulgaros ꝑlians supior exñs. Postremo apud andronopolim victꝰ fugatusq3 copias atq3 animū amisit. constantinopolimq3 reuersus impio se abdicauit. ⁊ monasteriū intrās vsq3 ad mortē ibidē religiosissime vixit. Huiꝰ tpibꝰ vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illō in oriēte barbari ꝯtinue occupabāt. et romani iā a bello destituti ad gallos respiciebāt. Jdō ī seq̄ntibꝰ ꝑraro fit mentio de impatoribꝰ ꝯstātinopolitanis siue grecis. Veꝝ de carolo magno ⁊ eiꝰ successoribus ꝓsequimur historiam.

Linea impera tor

Nicephorus

Scauracius

Michael

Synodus Septima

Hyrene mater cōstantini mulier prudentissima ⁊ religiosa statim adepto imperio conciliū secūdu3 in nicena vrbe trecentoꝝ et. 50. episcoporum congregauit. In quo institutum fuit. vt qui sacras ymagines delendas decetero dicerent. ꝑpetuo anathemate necterentur. Sancitūq3 fuit spūmsanctum a patre filioq3 procedere.

Hadrianus quoq3 papa pace de longobardis parta septimā synodū trecentoꝝ ⁊. 50. epoꝝ habuit. in qua heresis feliciana de ymaginibus tollendis abrogata est. vt testatur Gratianus de cōse. dist. 3. c. septimo. Mandatumq3 fuit laicis vt nullo mō de pōtificꝭ Ro. electōe se ītromittere ꝑsumāt. vt in canoe. 63. di. c. nullꝰ laicoꝝ. Vetuit eē pōtifex hadrianus infames ad sacerdotiū ꝓmoueri. 6. q. j. c. omnes. Mandauit item ne clerici extra foꝝ suū ī iudicio traherētur. xj. q. j. c. clericus. Alij deniq3 scribūt qd̄ theophilatius ⁊ stephanꝰ epi insignes nomine synodum francorum germanorumq3 episcoporum habuere in qua etiā feliciana heresis de tollendis ymaginibus abrogata est.

Auream laminā hisdē tpib us apud ɔstantinopolim in sepulcro cuiusdā inuentū fuisse tradunt. In q̄ scriptū erat. Xp̄s nascetur ex virgine maria. ⁊ credo in eū. sb̄ ɔstātino⁊ hyrene. o sol iterꝝ me videbis.

Desiderius rex

Desiderius vltimus longobardoꝝ rex aistulpho rege defuncto post eū regnauit annis. 18. hic p̄mo ethrurie rex fuit. q̄ cū aistulphi obitū audisset. statim regnū inuasurus longobardoꝝ copias vndiq̧ ɔtraxit. Et vt id obtineret ꝯ rachesiū q̄ monachi habitū sumpserat. multa pōtifici ac romanis pollicitus ē. Quamobrem eos in suā sententiā traxit. Et ita regnū in pace cōsecutus est. Eo q̄ppe tūc longobardorū v̄tus ob delitias languescere ceperat. At desiderius oīm aduersarioꝝ metu liberatus a spōsionibus pontifici ⁊ romanis factis. animū reuocauit. multasq̧ iniurias illis inferre cepit. Vn̄ pōtifex Zacharias ad carolū magnū reclamans. rogat vt desideriū admoneat ab inferendis iniurijs pōtifici cauere. quē p legatos admonet vt res iniuste ablatas pontifici restituat. parātur igit̄ vtrinq̧ exercitus ꝗ carolus mira celeritate vsus. p̄missa pte copiaꝝ q̄ in transitu alpiū. iouis mōtem occuparet. cū reliquo exercitu p montē emisiū in ytaliā descendit. fusoq̧ ac fugato desiderio obuiā facto. oīa longe ⁊ late populat̄ ⁊ capit. Desiderius aūt desperatis reb⁹. tanto accepto incōmodo papiā se recepit. vxore ac liberis veronā missis. at spoletini reatini ac lōgobardi oēs q̄ eas regiones incolebant. audita desiderij calamitate romā veniētes. se ac sua oīa romani pontificis fidei cōmittūt. Hoꝝ secuti exemplū anconitani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruele suo in obsidione ticinensis vrbis cū parte copiaꝝ veronam ꝓficiscit̄. aldegisius v̄o desiderij filius inde abiēs ad imperatorē cōstantinopolitanū ɔfugit carolus acceptis in deditionē oībus ferme transalpine ytalie vrbibus. romā petit. Vbi rebus cōpositis carolus cū bona hadriani grā in transpadanā rediens. sexto mēse postea q̧ obsideri cepta ē papiam deditione occupat. Inde paulus ⁊ alcuin⁹ ijsdem pene v̄bis habēt. illum tūc castra reuersum. papiaq̧ p deditionē potitū. adduxisse in franciā desideriū. q̄ ad leodiū fuerat relegatus. quāq̧ alij scribāt. Qz in desideriū clementia vsus. hoīem spoliatū regno nō etiā vita lugdunū cum vxore ⁊ liberis exulatū mittit. Vbi postea longobardis francos pfecit. qui eos in pace retinerent. atq̧ ita anno salutis nr̄e. 774. ⁊ q̄nto pōtificatus hadriani pape. longobardoꝝ regnū finez accepit. Inde ea gēs ducentis iam triginta ⁊ pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi p̄ter nomē retinebat. Fuit aūt sb̄ duobus ⁊. xx. regibus ab alboyno vsq̧ ad desiderium porrectum.

Paulus diaconus

Paulus longobardus hystoricus ⁊ aquilegiensis p̄triarchatus dyaconus. desiderio regi suo ob doctrinā ⁊ ingeniū admodū carus. Quē cū carolus magnus in galliā duxisset. libertate donauit. in p̄cioq̧ aliquādiu habuit. Verū cū postea comperisset hoīem desiderij libertatem q̄rere eū in diomedis insulam relegauit. Vn̄ post aliquot annos auffugiēs ⁊ ad arachim perueniens rogatu adelperge desiderij filie ⁊ arachis vxoris Eutropij historie. duos libros addidit a iuliano principe vsq̧ ad primi iustiniani tempa oīa pscribens. Mortuo deinde archi. cassinense cenobiū ingressus reliquū vite sanctissime vsq̧ ad mortem ducēs. Sepe ad carolū regem litteras elegantes ⁊ humanitatis plenas scripsit. ab eodemq̧ a quo fuerat ob litteraturā ꝺuatus vicissim accepit. Rogatuq̧ caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet sanctoꝝ festiuitati ɔuenientes collegit. hymnos quoq̧ elegantissimos edidit.

Isuardus monach⁹

Isuardum quoq̧ monachū natione gallū virum in omni doctrina eruditissimū tempestate hac floruisse constat. eo q̄ eusebij cesariensis more caroli magni iussu oēs actus ⁊ sanctoꝝ legendas breues eleganti stilo in vnū collegit. ⁊ ad vnū volumē redegit. qd̄ martyrilogiū appellauit. Reperit quoq̧ q̄ singulis diebus plusq̧ trecenta festa cōcurrebant. ideo statutum fuit vt diceret̄ ⁊ alioꝝ plurimoꝝ sanctoꝝ martyrum

Alcuin⁹ p̄ceptor caroli

Alcuinus natione gallus caroli magni vt aiūt p̄ceptor. Vir greca latinaq̧ lingua egregie doct⁹. nec nō ⁊ theologoꝝ phorumq̧ sui temporis princeps. hijs temporibus eas ob res apud carolum magnum maximo in precio habitus est. Cum eum in dyaletica rhetorica ⁊ astronomia eruditum fecit. Qui ⁊ bonifacij archiepiscopi maguntini precib⁹. orationes missales atq̧ alia ecclesiastica officia (gothorum perturbatione deperdita) omnino refecit. atq̧ eius rogatu carolus gymnasiū e roma parisius transtulit. quod etiam ab Athenis eo loci translatum fuisse constat. qui ⁊ cenobium sancti martini thuronis donāte carolo regendum suscepit. quoniā omnes religiosi voluptuose viuentes in eo monasterio nocte vna ab angelo infeliciter perierunt. hic cuz eruditus theologus haberet libros de trinitate cū questionibus speculū puuloꝝ. de ecciastico dogmate. de rōne aīe ⁊ plēs alios libros ad xp̄ianā religonē pertinentes edidit.

Carolus magnus rex

CArolus francoꝝ rex. cui postea ex magnitudine rex gestaꝝ magn⁹ cogno-
men fuit. p̄re pipino defuncto regnū accipiēs. regñuit in totū annis. 46. cū
pipinus liberā in francos primus ptātem habuit. ⁊ auctoritate pōtificis ⁊ fran-
coꝝ decreto plena dominādi potestate suscepta regnans annis. xv. Ei successere
supstites filij duo. carolus ⁊ carolomānus eque regno inter se partito. Sed non
multo post defuncto carolomāno. franci eam regni ptem. q̄ꝫ ille possederat caro-
lo fratri detulerūt. ferūt aūt carolum natū in ingelheim q̄rto miliario a magūcia
vrbe. de quo gotefridus viterbiensis scribit pipinus morit̄. cum surgit carolus
acer. natus in ingelbeym. cui berta fuit vngara mr̄. pipinusq̄ꝫ p̄r cronica vera pa-
tet. Is aūt extemplo post pipini obitū aduersus aq̄tanos bellū gessit. Inde cō-
positis rebus belloq̄ꝫ citius oīm opinione cōfecto cū victore exercitu in regnū re-
uertitur. Post hadrianus romane eccl̄ie pontifex a desiderio longobardoꝝ regē
oppressus. oratores ad carolū misit vt opem ⁊ auxiliū ferret. q̄ nō segnius quā
si hostes in gallia essent exercitū parat. ⁊ magnis itineribus in ytaliā contendit.
Et supatis alpibus in thaurinū descendit. atq̄ꝫ cōtinuatis castris in agrū vercellensem puenit. facta vtrin-
q̄ꝫ potestate pugnādi preliū cōmisere. In ea pugna supati longobardi in fugā vertūtur. desiderius papiā
cū paucis militibus petit. carolus regē psecutus in agrū cianū exercitum ducit. tādē capit̄ desiderius vna
cum vxore ac liberis vt premissum ē. Tūc summo bñficio caroli ytalia se primū erexit. Carolus aūt ꝯfecto
longobardoꝝ bello saxonicū intermissum bellū eum domū reuocabat. qd̄ biennio ⁊ a prefectis eius leniter
administratū fuit. Saxonū gens longe maxima fuit ac bellicosissima hi falsos deos colentes cū francis cō-
tinue bella gerebant. Sepe plꝰijs victi cōdictōes acceperāt. obsides dederāt. ꝫ apud frācos nullus plenissi-
mā victoriā domita eoꝝ pfidia ꝯsecutus fuit. Hec palma carolo magno q̄si diuino numine refuata. Igitur
ingentē exercitū parat diem dicit. q̄ die ꝓpe ripā fluminis rheni omēs couenīāt. magna alacritate suscepta a
frācis expeditio fuit. sic renouatū saxonicū bellū quo nec maius vllū nec grauius diuturniusq̄ꝫ. Tres em̄ ⁊
xxx. annos certatū cōstat. Tandē penit⁹ saxones debellati. se suaq̄ꝫ oīa ptāti caroli pmisere. Victis imposi-
te leges vt patrijs cerimonijs. falsisq̄ꝫ dijs posthabitis xp̄ianā fidē ꝓfiterētur. Cū vero ea tempestate barba-
re gētes hispaniā graui suitute opp̄ssam tenerēt. ad eā liberandā carolus mentē cōuertit. q̄ cōfestim supa-
tis pyrenei iugis in fines hostiū puenit. Extemplo ciuitatis nōnulle spōte deditōem faciūt augusta ⁊ pā-
pilonia due opulentissime totius hispanie vrbes. q̄ mandata caroli aspnabant̄ vi capte ac prede militib⁹
date sic hispania pene om̄is in frācoꝝ ptātem deuenit. Interim taxilo bauarie dux finitimas gentes solici-
tat cum franco bello aggressus. Qui inde nulla temptata fortuna parere constituit ac obsides dedit. His rē-
bus gestis cum in magna gloria magnisq̄ꝫ opibus regnū ac tota res francoꝝ esset. statuit carolus aduersus
hunos q̄ hostibus suis auxilia strauerāt bellū suscipe. Constatq̄ꝫ nullū bellum a carolo gestū in q̄ maior sit
hoīm cedes edita maiorq̄ꝫ illata clades ingentē vero hunoꝝ multitudinē ⁊ pene nobilissimū queq̄ꝫ eo bello
absumptū maximā q̄ꝫ vim auri atq̄ꝫ argenti a francis in galliā transportatā. Cū hic status reꝝ in gallia essꝫ
romani aduersus leonē pontificē coniurationē ineūt de q̄ in sequentibus. ⁊ gestis caroli post coronatiōem
augustalem fit mentio.

Rolandus

Taxilo baioarie dux

ROlandus palatin⁹ comes caroli ex sorore nepos.
vir p̄stans fortitudine incōpabilis ⁊ v̄tutis ac ma-
gnitudinis. cui⁹ fortia facta p vniuersum orbē celebran-
tur. Cū carolus exercitū in galliā reduceret ꝓpe pyrenei
iuga in vasconū insidias incidit. Et p̄lio inter eos inito
post ingentē hostium cladem. cecidere in ea pugna dolo
hostiū nō v̄tute cōmissa anshelmus ⁊ Egibard⁹ summi
in bello duces. Rolandus quoq̄ꝫ cecidit. Sūt qui dicāt
eū siti nō vulnere perericlitatū. qui duces belli tutatus
fuit. Paulo autem post ij populi ac eoꝝ reges a carolo
domiti. meritas perfidie sue debitasq̄ꝫ penas dedere.

Aldegisius

TAxilo bauarie dux vxoris. vt tradūt stimulis cōci-
tatus. copias cogit. his temporibus finitimas gē-
tes sollicitat. hūnos. qui ea parte qua bauaria in oriente spectat sibi ꝯfines erant
societate ⁊ federe iūgit. Erat ei ꝯiūx desiderij regis longobardoꝝ filia. q̄ fortunā
p̄ris iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiu virū cōquiescere pati. monere vt
meminisse vellet soceꝝ suū morte miseriorē vitam ducere. Neminē esse preter eū.
qui posset ei libertatem vendicare. Hijs mulieribus instructus furijs exercitū pa-
rabat carolus celeriter profectus in fines bauarie venit. Taxilo ꝯterritus tandē
parere constituit ⁊ deditionem fecit. obsides dedit. In hijs theonē filiū suū aliosq̄ꝫ
per multos lectissimos iuuenes.

ALdegisius desiderij filius. q̄ ante expugnationē papie e citrapadanis in gre-
ciam confugerat hijs tpibus grecoꝝ multoꝝ auxilio fretus. cū magna ma-
nu ad repetendū paternū regnum in ytaliā venit. qui multū ꝯflictus a francis au-
spicio prefectoꝝ superatus ⁊ captus. ac multis supplicijs affectus. tandem vitam
miseram in tormentis finiuit.

Linea summoꝝ pōtificū

Leo tercius

Stephanus quartus

Pascalis

Anno mundi. 6003. Anno xpi. 804.

LEo eius nōis terci⁹ papa. arrupio p̄re. pōtifex creatur. Uir q̄dē doctissimus. q̄ ab ineūte etate. ita erat educat⁹ et erudit⁹ disciplina ecclesiastica. vt dign⁹ esset q̄ ceteris anteferret. erat p̄terea castus. integer. pudicus. facūd⁹ doctoꝝ viroꝝ ita amator. vt eos vndequaq̧ ad se p̄miis alliceret. Eoꝝūq̧ consuetudine mirūimmodū delectaret. p̄dicationib⁹ q̧ admonitionibus quibus plurimū ob eloq̄ntiā ꝛ doctrinā valebat. egrotos visere. elemosinas indigētibus p̄bere ei peculiare fuit. Hō certe mitis ingenii. creatur itaq̧ pontifex vno oīm ꝯsensu. q̄ postea dū supplicatōes a btō gregorio institutas rome agit cū pp̄lo ꝛ clero pascalis primicerius ꝛ cōpulus p̄sbyteri q̄ꝝ vite sordes a supioribus vrbis aliq̄n infestatus fuit. armatis stipati illū interceperūt. quoꝝ fraudibus apud edē btī siluestri capt⁹. ac pontificali amictu p̄uatus. Et carnifices debilē viribus pontificē p̄sternētes lingua captus ps illū excecatura. plurib⁹ etiā digitis ꝛ incuruis vnguibus q̧ oculoꝝ fere possent cōcaua effodiebant. Et multo madēs cruore leo apud sctī erasmi monasteriū in custodia ē habit⁹. Quo in loco loq̄lam illi ꝛ visum affirmat bibliothecarius diuino munere restitutū. affuit tūc afflicti senis rebus auxilio vnius albini cubicularii fides. q̄ nocte cōcubia custodes fallens ad btī petri basilicā p̄duxit. ꝛ vinigisiū ducem spoletanū p̄sidio accersiuit. S; paucos ibi moratus dies leo ad carolū p̄perauit Transgressum alpes pius rex in saxonia pōtificē summa acceptū reuerētia vt rediret in p̄riam exhortat⁹. Redeunti romā leoni clerus pp̄lusq̧ romanus ad miluiū vsq̧ pontē p̄cessit obuius. Inde venienti romā carolo q̄ ordinū dispositio occurrerit saxonū frācoꝝ longobardoꝝ q̄s enumerare posset. Exceptū in p̄ncipis apl̄oꝝ basilice atrio carolū. leo cū ad ei⁹ penetralia deduxisset in vrbē dimisit. Et nō multo post carolus cleꝝ ꝛ pp̄lum in btī petri basilica ꝯuocauit pōtifex ambone ꝯscenso euāgelia xpi cernuus tenuit ꝛ iureiurādo affirmauit se oīm reꝝ q̄ sibi obiiciebāt insontē esse. Erat is dies yduū decebris anni salutis octingentesimi. Et in die natalis dn̄i inter missaꝝ solennia ad ip̄as. b. petri basilicas celebrata. leo pōtifex pp̄li romāi scito p̄ceribusq̧. carolū impatorē romanoꝝ declaratu;. dyademate vetusto impatoꝝ capitis gestamine coronauit. Tunc pp̄lus roman⁹ q̄ aderat freq̄ntissim⁹ ter acclamauit. Carolo augusto a deo coronato magno ꝛ pacifico impatori vita ꝛ victoria. sacro inungensq̧ ꝯfecto balsami oleiq̧ liq̄mine ad pipinū se ꝯuertit. eūq̧ ytalie regē declaratu; pariter inunxit. Tandē leo a fundamētis edificato apud sctī petꝝ amplissimo hospitali quod greci xenodochion vocāt. morit̄ primo ac vigesimo pontificatus sui ānno. Quo etiā cometes apparuit. vt nōnulli putāt tante calamitatis indiciū. Sepelit̄ aūt in basilica petri pridie ydus Iunii. Eius in morte tum sedes vacat diebus decem.

Cometes

Anno mundi. 6013. Anno xpi. 814.

STephanus quartus. p̄ria romanus. p̄re iulio. q̄ pontificatu suscepto mēse tercio ad ludouicū impatorē in gallias p̄ficiscitur. q̄ in aurelianis erat. ꝛ honoratissimū ei quoq̧ obuiā misit. maxime theodolphū aurelianoꝝ ep̄m cū clero. ip̄e ad primū lapidē p̄diens cū maxima veneratione in vrbe; introducit. erat stephanus ex nobili genere ortus tante doctrine ꝛ integritatis. vt facile apud oēs sctītatis nomē nancisceret. ꝛ vt feruent ludouicū inūxit atq̧ coronauit. ꝛ cū sepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuisset romā rediit secū crucē magni pōderis magneq̧ estimationis detulit. quā ludouicus sua ip̄ensa beato petro dicauerat. at sanctissim⁹ pontifex ad vrbē rediens septimo pontificatus sui mense vita functus. in basilica petri sepelitur. Sedes autem eius morte dies vndecim tum vacat.

PAscalis ei⁹ nōis primus papa. p̄ria roman⁹. p̄re bonoso. nulla interposita ip̄atoris auctoritate pōtifex creat̄. hāc obrem vbi pontificatu; iniit. statim legatos ad ludouicū misit. q̄ ei⁹ rei culpam omnes in cleꝝ ꝛ pp̄lm reiicerent. q̄ ab hiis vi coactus esset pōtificiū mun⁹ obire. accepta hac satisfactione ludouicus r̄ndit pp̄lo ꝛ clero maioꝝ instituta ꝛ pacta s̄uāda. cauerēt ne deinceps maiestatē lederēt. hūc autem stephanus pōtifex dū viueret ob ei⁹ v̄tutes ꝛ doctrinā monasterio btī stephani martyris in vaticano prefecerat. Inito igit̄ pontificatu corpa sanctoꝝ min⁹ religiose iacentia in vrbem cu; maxima veneratione introducta honestiore loco recōdidit. praxedis templū a fundamētis extruxit. ꝛ btē cecilie. eoq̧ loci ꝛ ip̄ius virginis ꝛ eius sponsi valeriani tyburcii maximi martyꝝ. vrbani. lucii pontificum corpa collocauit. Multasq̧ basilicas vetustate quassatas restituit. Tandem nullo religionis pietatis humanitatis exemplo pretermisso. pontificatus sui anno septimo. mense tercio. die decimoseptimo morit̄. sepelituq̧ in basilica petri. Uacat tum sedes dies quatuor.

Linea imꝑatoꝝ
Carolus magnus.

CArolus cognomento magnus. ꝓ suis eximijs meritis. ac singulari fide ob oīm xp̄ianoꝝ libertatē. Cuꝫ paterni regni fines in gallia rheno ligeri occeanoqꝫ in germaniā danubio ꝛ salo fluuio. Et hijs aq̄taniā vasconiā hyspaniā pene totam. Et eā ytalie ꝑtem in qua longobardoꝝ regio fuerit. bellica virtute ademptā adiunxit. adiecissetqꝫ saxoniam. q̄ ē non modica germanie ps. tū vtrāqꝫ pannoniā. ꝛ vltra danubiū datiā histriā ꝛ totū liburnoꝝ regnū. Omes deniqꝫ barbaras gentes q̄ germaniā inter rhenū occeanū ac danubiū incolunt. ꝑtim armis subactas. ꝑtim beneficio allectas in suā ꝑtātem redegit. his tantibus opibus. tanqꝫ rebus egregie gestis eam sibi famā nō solū in gallia ſ; etiaꝫ ꝑ vniuersum orbē ꝯpauerat. Anno salutis octingentesimoprimo. pōtificatus leonis pape anno. v. summi impꝑij dignitatē (Posteaqꝫ cōstantin⁹ magnus relicta roma ad orientē ꝯcesedit ꝛ sublatū imꝑiū trecentis ꝛ triginta annis post augustulū in occidente cessauit) egregia sua v̓tute occidenti restituit. ꝛ august⁹ appellatus. imꝑator] nomē dignitatemqꝫ suscepit. Et nō solū vt p̄missum ē assenciente ſ; etiā applaudente pp̄lo romano. atqꝫ ita imꝑauit annis. 14. factus itaqꝫ romanoꝝ imꝑator. post amplissimā dignitatē susceptā. cum ī galliā reditur⁹ iter ꝑ hetruria faceret. in memoriā dignitatis adepte florentiā vrbeꝫ. quā olim magna ex ꝑte deleuerāt gothi. in pristinū statū cuꝫ summa celebritate restituit. Omnēqꝫ nobilitatē ꝑ oppida vicina dispsam in ciuitatē reduxit. nouis menibus cinxit. templis ornauit. Cū reuertisset in galliā exceptus est eius aduētus ab om̄ibus pp̄lis incredibili honore atqꝫ amore. cū bella septem ꝛ quadraginta annis (tot em̄ regnauit) incredibili felicitate tū magnitudine quadaꝫ animi. tum etiam ingenij atqꝫ consilij confecisse tradūt. Quibus regnū satis amplum a patre acceptum longe maius posteris suis reliquit. Fuit autem carolus ꝓcera statura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetisqꝫ oculis naso paulo eminētiore. forma deniqꝫ ꝛ pulcritudine oris adeo eximia. vt decorem simul pre se ferre videretur. cum regia quadam maiestate cōiūctum. habeb atqꝫ in voce splendorem. Et in incessu totoqꝫ corporis motu summā dignitatē. promissam gerebat barbam. valitudine fuit prospera. venatōibus gallorum more frequenter studebat. ratus ad sanitatem corporis conferre. Tradunt preterea eum balneis ꝛ aquis natura calidis plurimū delectatum. Inde aquisgrani vbi sedes regni eiusqꝫ regia erat maximis sumptibus templum condidit. ꝛ beate marie dedicauit. in qd̓ sudariū ꝛ beatissime v̓ginis marie camisiam transmisit. Uerꝫ ad eius regias v̓tutes addidit eloquentia copiāqꝫ dicendi ꝛ bonaꝝ artium disciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcerrimā sobolem. sed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum ꝛ filias plures. filios quoqꝫ doctissimis hominib⁹ erudiendos tradidit. ꝛ filias. ne ocio torpescerent lanificio assuescere fecit. Carolus autem iam senio grauis cum intellexisset pipinū quem regem ytalie prefecerat mediolani mortuū esse. ludouicum filium minorem natu. aquitanie regem. ꝛ imperij successorem. Bernardum v̓o nepotem ytalie regē declarat. Eiqꝫ mādat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos esse voluit in galliam rhenū ac ligerim in germania danubium ꝛ sauū fluuios. Hijs autem ꝓuincijs aquitaniam guasconiā. magnam partem hispanie. cisalpinam galliam. saxoniam. vtrāqꝫ pānoniam. ystriam liburnos addidit. Stabilitū autem suis posteris non solum francorum regnum. sed etiam imꝑatorum nomen. cum venatuꝫ a regia aquisgrani eēt profectus: domū redijt cum febre. cum lateris etiam accessisset dolor. morbis simul ꝛ senectute confect⁹. vita excessit. etatis sue septuagesimosecūdo. ꝛ xp̄iane salutē. xv. supra octingentesimū annū quinto kalen. februarij. Eius corpus in basilica aquisgrani solenni funere sepultum tali epigrāmate Caroli magni xp̄ianissimi imꝑatoris romanoꝝ corpus sub hoc sepulcro conditum iacet. Tribus annis anteqꝫ e vita migraret testamentum condidit. Duas partes episcopis metropolitanis dari iussit. in reficiendis ecclesijs. ꝛ ꝓ pauperibus iuuandis. Terciā vniuscuiusqꝫ ratione habita filijs filiabus nepotibusqꝫ tum seruis ꝛ ancillis reliquit. Erant inter ceteros thesauros tres argentee mense. ꝛ vna aurea pcipue magnitudinis. quarum vnam q̄ constantinopolitane vrbis similitudinem referebat basilice beati petri. Aliam in qua forma vrbis rome cernebat̄ ecclesie rauennati dono dedit. Terciā que totius orbis descriptōnem continebat. Et auream filijs suis reliquit. Fuit itaqꝫ carolus si eius res gestas. tum domi. tum foris inspicimus. tāte amplitudinis ꝛ integritatis imperator. vt postea neminē superiorem. ne dum parem habuerit.

IUdeus quidam his temporibus. apud syriam existens. quadam die in vilipēdium xp̄ianoꝝ xp̄o imaginem lancea suffodit. Et illico sanguis vbertim effluxit. quo prodigio tremore correptus. ne sanguis deperiret vas vulneri apposuit a quo plurimi sanitati restituti iudei ad fidem xp̄i plures sunt conuersi sanguis autem diuino consilio postea montuē allatum. ibidem vsqꝫ in presens ꝓpter crebra eius miracula magno in precio ꝛ gloria habitus est. Carolus imperator hijs auditis ad Leonem scripsit. vt de his eum certum redderet. Leo v̓o cū seditionibus semꝑ vexaret̄. ab vrbe discedens. montuā proficiscitur ad visenduꝫ xp̄i sanguinem. Is a montuanis perbenigne susceptus approbato xp̄i sanguine ob frequentia miracula. qd̓ ꝛ alij pontifices postea efficere. ad carolum proficiscitur. vt hominē veritatis cognoscende cupidū eius rei certiorem faceret. ꝛ de rebus ytalicis vt premissum est.

Linea summoꝝ pontificum

Eugenius secundus

Valentinus

Gregorius quartus

Anno mũdi.6023. Anno xp̄i.824.

EUgenius eius nominis secũdus papa.pr̄ia romanus.pr̄e boemũdo.pascali suffectus.Eius tp̄e octauũ scisma fuisse ferũt. Inter hũc eugenium ⁊ q̃ndam noīe zinzinũ ꝓpter patrũ discordias at eugeni⁹ dignitate corpis.⁊ p̄stātia animi insignis.ob hũanitatē ⁊ eloquētiā.oīm ꝯsensu tandē obtinuit. q̄ inito pōtificatu.spretꝭ reb⁹ oīb⁹ humanis.vł poti⁹ fortune bonis.ad munificentiā ⁊ liberalitatem v̄sus.Adeo rem frumentariā curauit.vt nullibi vilius.q̃ꝫ rome annona vēderet.ac paupeꝝ pupilloꝝ viduaꝝ causas ⁊ vitā ita tutatus est.vt ab oībus merito p̄r paupeꝝ diceret.Tandē cũ optimus hic pontifex his artibus ī pontificatu annis q̃tuor vixisset morit collacrimātibus oībus.Et suāvicē poti⁹ q̃ꝫ mortē sanctissimi viri dolentibus.cũ mors ei ad felicitatē via optatissima eēt. Quidā scribũt eũ ab emulis oculis excecatũ.ac martyrio coronatũ. Eius corp⁹ in basilica petri apłoꝝ principis cum omni deuotione sepelitur.

VAlentinus papa.pr̄ia roman⁹.pr̄e leontio.q̄ apud pascalē ⁊ eugenium viros sanctissimos.⁊ doctrinā ⁊ rōnem bene ac sancte viuendi a teneris ānis vsq̃ꝫ ad maturā etatē didicerit. Non ludis nō iocis aut voluptatibus intentus. vt pleriq̃ꝫ om̄es adolescētes faciũt.ſ3 doctrinā ⁊ bñ viuendi normam ex lectione veteꝝ ⁊ exemplo sanctoꝝ pontificũ sumens.Cũq̃ꝫ tante v̄tutis ⁊ sanctitatis eēt. vt non dũ p̄sbiter.ſ3 diaconus summũ pontificatus gradũ meruerit. Postremo aũt pietate.clementia liberalitate.tum in vita priuata.tũ in pōtificatu nulli maioꝝ secũdus est habitus.has ob res oīm consensu pontifex creatus.meritꝭ hominũ q̄ tum erant id fortasse exigentibus quadragesimo pōtificatus sui die moritur.ac in basilica petri sepelitur.cōq̃rentibus oībus eũ hoīe3 sibi morte sblatũ esse.quo stante labefactari romana libertas ⁊ xp̄iana religio vix poterat.

Anno mundi.6033. Anno xp̄i.834.

GRegorius quartus papa.pr̄ia romanus.pr̄e ioanne tituli sancti marci p̄sbyter. Vir nobilitate insignitus.sanctitate clarus doctrina ⁊ eloquētia p̄cipuus.qui tante modestie fuit.vt electus a clero pp̄loq̃ꝫ romano nō prius pōtificiũ munus obire voluit.q̃ꝫ a legatis Ludouici imp̄atoris ob eam cām romam missis.q̄ diligenter tantā electōem discusserāt ꝯfirmatus ē.fecerat id ludouicus nō sup̄bia motus.ſ3 ne iura imperij amitteret.quippe q̄ natura clemēs ⁊ humanissim⁹ sit habitus.quiq̃ꝫ iura ecclie ⁊ dignitatē semp̄ tutatus ē. Qui pontificatu suscepto.mox corpus.b.gregorij transtulit.atq̃ꝫ eo loci collocauit. vbi nũc iacet magnis adhibitis ornamentis.ferũt ab eodē corp̄a sebastiani ⁊ tyburcij a cimiterijs in quibus ante iacebant ad basilicā petri trāslata fuisse. Insup̄ ⁊ rogatu ludouici imp̄atoris oīm sanctoꝝ celebritatē kał.nouēbris instituit obſuādā3 quā q̄dem cōmemorationē galli ⁊ germani p̄mo obſuare ceperũt.eāq̃ꝫ rem magnope a rabano monacho theologo insigni carmībus ⁊ ꝓsa laudatā fuisse scribunt. Post multa aũt bona op̄a moritᷣ gregorius pontificatus sui anno.xvi. sepeliturq̃ꝫ in basilica petri.sedes eius in morte diebus.xv.vacat.

Pipinus rex

PIpin⁹ caroli fili⁹ natu maior cũ pr̄e a papa ytalie rex declaratus.regnauit annis.13. Vir q̄dem clarissimus nec pr̄i vlla in v̄tute dissimilis.que3 pater in vngaros misit.quos cito grauibus p̄lijs sup̄atos ad deditione copulit. Eoq̃ꝫ bello cōfecto.ip̄m in beneuētanos misit qui grimoaldo duce finitimos pontificis agros turpiter vexabāt.eosq̃ꝫ p̄domuit.vt egre se menibus tuerentur inde theate obsedit captaq̃ꝫ vi ciuitas prede simul ⁊ incēdio ē subiecta. Ortana exinde ⁊ paulo post luceria in deditōem acceptis.hũc etiā pr̄ in venetos sibi falso accusatos misit ⁊ eracliũ atq̃ꝫ eq̄liũ inuasit ꝓpter qđ multe familie nobiliũ venetias migrarũt.q̄bus gestis etiā multis alijs p̄lijs egregie cōfectis mediolanum veniēs. ibidem vitam cum multa gloria in pace finiuit.

Bernardus rex

BErnardus caroli magni nepos post pipinũ a carolo magno ytalie rex declaratur.Et regnauit ānis.9.huic carolus p̄cepit.vt ī oīb⁹ ludouico filio ei⁹ ⁊ successori obtp̄aret. Veꝝ carolo mortuo mādatꝭ obseq̄ noluit.q̄busdā ytalicis ep̄is ⁊ seditiosis ciuib⁹ instigātib⁹ ab ip̄io oīno defecit. Et cītates ac pp̄los ī sua v̄ba iurare coegit.Et cũ rescisset ip̄ator.cā in ꝯuētu ꝓposita.nepotē lese maiestatꝭ crimīe dānatũ.hostē iudicauit.Exinđ copijs coactꝭ galliaꝝ germanie ⁊ baioariorũ ꝓuīcie ī ytaliā duxit. Reb⁹ āt ytalie breui pacatis īp̄ator nobiles ytalicos ꝑmis depositꝭ ad misericordiam ꝯfugerat. Et simul ep̄os ī franciā p̄duxit. Et ꝯuētu iteꝝ sup̄ iudicio aq̄sgranũ habito gladio trucidatus. Ep̄i v̄o sinodali decreto depositi in monasterio relegati sunt.

Linea iperatoꝝ

Ludouicus primus

Ludouicus eius nominis primus cognomẽto pius. post carolũ magnũ impator. patre carolo defuncto ãno salutis. 815. imperiũ suscipiens. imperauit cũ lothario filio annis. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludouicus quãdo illi carolũ prẽm obiisse renũciatum est. qui aquisgranũ repetens delatꝰ legationes q̃ ad genitorẽ venerant primo audiuit. deinde ꝓuincialiũ celebrato cõuentu. ea que romanoꝝ imperio ⁊ francoꝝ regno administrandis visa sunt necessaria ordinauit. Legationũ aũt primaria fuit leonis cõstantinopolitani impatoris. qui michaeli ꝑ id tẽpus suffectus erat. vbi innouata fuerũt federa. primã exinde expeditionẽ bernardo rege comitante. aggressus est in danos. Obstitit v̾o hiemis cum id pelagus glacie cõcretum erat. qꝺ cum imperator rexq̃ intellexissent. medio ferme herẽtes itinere ad padebrũnaꝫ saxonie ciuitatem exercitũ in hibernis cõtinuerunt. Eaq̃ iam hyeme media quũ esset allatum ex ytalia romanoꝝ primores in leonis pape mortem cõiurasse. imperator regẽ in ytaliã ire iussit curaturꝫ. ne quid detrimẽti regnũ ytalie pateret̃. Ingressus romã bernardus rex illico in grauẽ ꝑiculosumq̃ morbum incidit. res romanas ꝑ gerardũ comiteꝫ composuit. Inde stephanus quartus papa. qui tercio q̃ creatus erat mense in franciã accedẽs ludouicũ impatorem apud aurelianas inunxit ⁊ imperiali diademate insigniuit. Qui impio suscepto cõtra guascones grauissima bella cõmisit. tandem eos in suã potestatẽ redegit. Deinde britones seu anglos res nouas molientes armis in officio cõtinuit. at postea sarracenis Cesaraugustam incolentibus pacem concessit. Maius tñ tuendis danoꝝ regibus negociũ impatori fuit. q̃ saxonũ obꝟuabant limitẽ. Et tamen paulo post occasione oblata freti cum solamo ⁊ gotfredi filijs cõflixerũt. illisq̃ prelio fusis heroldum in paternum dacie regnũ reduxerũt. Tam multis rebus varijs in locis bene gestis ludouicus imperator conuentum in aquisgrano celebrauit. in quo ecclesiasticis rebus cõpositis. Lothariũ primogenitum imperij consortem declarauit. pipinusq̃ tũc secũdus filius aquitanie. Et ludouicus tercius bauarie reges appellati sunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatui adolescẽs ingenij quorũdam magnatum ytalie instigatione inter quos fuere mediolanẽsis cremonensis ⁊ aurelianẽsis episcopi impatori, vt premissum est rebellauit. capitali sententia punitur. Cum britãnia ad alios motus se ꝑpararet ⁊ in andegauis nũciabatur. ad hos sedandos contulit se impator. Eo cum venisset oĩa reperit quieta. Sed aliud accepit incõmodũ. ꝙ ermelgardã vxorem ex qua tres filios reges tũc sup̃stites susceperat. longo confectam morbo amisit. Lothariũ postea filiũ in demortui bernardi locum ytalie regem dedit. quẽ romani a pascali pontifice populoq̃ romano vocatum pontifex ipse in basilica beati petri inunctũ coronatũq̃ regem ytalie primo. ⁊ postea augustum appellauit. Ludouicus deinde mitissimi impator ingenij semper multum fidei apostolice detulit. Fuitq̃ adeo vt quatuor romani pontifices quos viginti septeꝫ annoꝝ illius imperij tempora habuerũt. adiumento nũq̃ caruerint. quo in romanoꝝ ꝑsecutionibus sepenumero indiguerũt. Ludouicus quoq̃ bulgaros post petitam impetratamq̃ pacem pannonioꝝ limites ingredi ausos. sola mittendi in eos exercitus ostentatione a motibus abstinere fecit. Lotharius v̾o ytalia pacata in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui caluo postea cognomẽ fuit) natu minimum fratribus ceteris oĩbus preferret. Inuidia stimulatus ludouicũ in custodia reclusit. Vex eodem anno inter eos conuentione facta liberatus. imperio restituitur. Tandẽ michael ip̃e impator grecus primo ⁊ breui post gregoriꝰ põtifex. ⁊ ludouicꝰ ĩpator eodeꝫ ferme mẽse. diẽ obiert. ip̃e ĩ btĩ arnolphi basilica sepelit̃.

Mauri hijs tpibꝰ in siciliã classe delati extẽsione facta late incẽdia cõmiserũt. delata ĩ siciliã classis venetaꝝ eatenꝰ ꝓfuit infideles q̃ ꝑmũ vela alonge ꝯspexert ĩ affricã rediert. ꝑ id tpis venetoꝝ dux iustinianꝰ fuit. ãno eiꝰ secũdo ducatꝰ. b. marci euãgeliste corpꝰ a q̃bꝰ mercatoribꝰ ex alexãdria venetias delatũ ẽ tali ordine id factũ recẽsent. sacerdotes ꝓmissionibꝰ mercatoꝝ ducti capsa q̃ sctm̃ hꝟabat corpꝰ apta. illõ sponte ĩposuert q̃ mercatoꝝ hui cõmeatũ ad naues ꝑferre ꝯsueuerãt. Tũc pati ad id astutiores vestitu sordidissimi colones sportã oleribꝰ porcinisq̃ carnibꝰ supiecti plenã medio foro iocabũdi ꝑgebãt. obuiauerũt a sarracenis portorij exactores. porcinisq̃ carnibus q̃bꝰ machometici sup̃stitõe vesci ꝓhibẽt̃. ideoq̃ visu quoq̃ abhorrẽt. inter olera reptis canzir qꝺ porcus eoꝝ ligua ẽ sportã ad nauim ferri ꝑmisert. inde ꝑ oliuẽsem portũ corpꝰ ĩ vrbẽ ꝑuexert. q̃ ãno ⁊ seq̃nti eccia q̃ nũc extat scti marci venetijs edificari cepta ẽ. Et tũc senatus venetus marci ymaginẽ tanq̃ vrbis patroni in vexillis deferri statuit.

Rabanus monachus

Rabanus monachus natione germanꝰ abbas fuldensis postea magũtinꝰ archieps theologꝰ q̃dem ꝑclarissimꝰ ac ĩsignis poeta. ꝑ h̾ tp̃s. in ꝓsa ⁊ carmine ꝑlimũ valuit q̃ ex ĩgenij sui magnitudĩe m̃ltos edidit libros ꝑcipue opꝰ mirãdũ ꝺ laudibꝰ sctẽ cruc̃ ꝯmẽtatꝰ ẽ idẽ librũ palipomenõ ⁊ Machabeoꝝ hũit ec̃ s̾mões satis elegantes ad ꝑplum potissimũ in celebritate oĩm sanctoꝝ. Seditq̃ annis. x. anno salutis. 846.

Strabus monachus

Strabꝰ itẽ mõchꝰ gallꝰ eminẽtissimꝰ gallꝰ ⁊ ꝯmẽtator diligẽtissimꝰ. rabani ꝑdc̃i auditor. ꝑ h̾ q̃ꝫ tpa ipso preceptore suo inferior non fuit. qui in libros biblie ꝑpulcre cõmentatus est. Scripsitq̃ de officijs ecclesie ad ludouicũ impatorem ⁊ multa alia.

Anno mūdi. 6043. Anno xpi. 844.

Sergius eius nominis secūdus papa. pr̄ia romanus. pr̄e Sergio e regio
ne quarta. post Gregoriū pontificatū inijt. Hic cū prius os porci vocare
tur ob turpitudinē nominis. mutare vocabulū coactus ē. ⁊ cognomenti sergij
nomen assumpsit. Eamqꝫ ↄsuetudinē mutandoꝝ nominū a posteris assumptā
videmus. vt q̄ pontifices crearētur. suo omisso maioꝝ noīa sibi inderent. Licꝫ
ab oīmibus nō sit obseruatū. Constat aūt sergiū ex illustri familia ortum. neq̄
q̄ꝫ a maioribus suis degenerasse. adiuuantibus eius p̄claꝝ ingeniū Leone ter//
cio. Stephano q̄rto. Eugenio secūdo. ⁊ Gregorio q̄rto. sub quoꝝ moribus ⁊
doctrina ita vixit. vt solus mortuo Gregorio dignus haberet. q̄ pontificiū mu
nus obiret. Hic itaqꝫ pontificatu suscepto ad ornanda templa conuersus basi//
licā sanctoꝝ siluestri ⁊ martini vetustate collapsam restituit. In easqꝫ m̄lta san
ctoꝝ corpa collocauit. Struxit ⁊ a fundamētis ad ipius basilice latus in bono
re petri ⁊ pauli monasteriū vbi cōtinuo res diuina agebat. Romani quoqꝫ ty
rannice immanitatis metu eius p̄cibus liberati sanctissimū pontificē verū xpi
vicariū ⁊ vnicū pr̄ie parentē predicabāt. Demū re ecclesiastica bene ac integre
gubernata: tercio pontificatus sui anno moritur. sepeliturqꝫ in basilica Petri.
vacat tum ei⁹ in morte romana sedes mensibus duobus diebus. xv.

Leo q̄rtus papa. pr̄ia roman⁹. pr̄e rodulpho anno incarnationis octingē
tesimo quadragesimo pontifex oīm cōsensu decernit ac merito q̄dez: vir
eīn fuit in oīni vita priuata etiā religione. innocentia. pietate. humanitate. gra
tia. liberalitate. doctrina ecclesiastica p̄cipue īsignis. Eius gesta p̄clara si cūcta
conscriberent voluminis modū excedere viderentur. Sunt q̄ arbitrant huius
sanctissimi viri orōnibus deū per motū sarracenoꝝ rabiē naufragio duz onusti
preda domū redeūt cōpescuisse. Liberatus aūt sarracenoꝝ metu sedilia ī vesti
bulo atrij lateranensis posita ex marmore cōstruxit. Hūc quoqꝫ tante sanctita
tis fuisse constat. vt basiliscū serpentē (quē latine regulū appellant) suis orōni
bus e fornice sancte lucie v̄ginis ī orphea expulerit. Eius alitu ⁊ veneno mul//
ti mortaliū perierant. Et incendiuz illud signo crucis extinxit qđ diu p domos
saxonū ⁊ longobardoꝝ vagatū. diui petri basilice appropinquabat. Hoc autē
factum octauo die assumptionis. postea vt festus celebratus est. Restituit quo
qꝫ vrbis menia ⁊ portas vetustate collapsas. ad hec v̄o. xv. turres ꝓpugnacula
vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoqꝫ diligentia corpa sanctorū q̄tuor co//
ronatoꝝ inuenit. Eorūqꝫ tēplū in splendidiorē formaz instaurauit. sc̄tos ipsos
sub altari collocauit ⁊ alia multa sanctoꝝ corpa ibi addidit. At dum his rebus
q̄ꝫ diligentissime vacaret sarraceni cū classe magna contra neapolitanos roma//
nosqꝫ aduentabant. Ip̄e illico q̄ uāta potuit manu hostiā ꝓficiscit. suosqꝫ p̄mo
ad orōnem adhortatus orōnem habuit. Deus cui⁹ dextera btm̄ petrū ambu//
lantē in fluctib⁹ ne mergeret erexit ⁊c. his dictis facto signo crucis pugnandi
copiā fecit post longū certamē hostes supant fuganturqꝫ. inde romam cū gau//
dio reuersus inde vaticanū cinxit. Leonināqꝫ vrbez de suo nomine appellauit.
ne deinceps hostibus liceret ecciam btī petri leui incursione spoliare. hāc autez
vrbē p̄mo pōtificatus sui āno inchoatū demū sexto absoluit. Ex manubijs v̄o
sarracenoꝝ plura restituit. Tandē optime de eccīa dei. deqꝫ vrbe roma. ac noīe xpiano meritus. morit an
no pōtificatus sui octauo. mēse tercio. die. vi. xvi. kal'. augusti. Sepeliturqꝫ in basilica petri. vacat tum se//
des mensibus duobus diebus quindecim.

Joannes anglicus (⁊ vt ferūt) ex mogūciaco ort⁹. malis artibus pontificatū adeptus. Mentitus eīn
sexū cū femina esset adolescens admodū athenas cū viro docto amatore ꝓficiscit. Ibiqꝫ p̄ceptores bo
naꝝ artiū audiēdo. tantū ꝓfecit vt romā veniens paucos admodū etiā in sacris lr̄is pares hr̄et. ne dū su
piores. Legendo aūt ⁊ disputādo docte ⁊ acute tātū beniuolētie ⁊ auctis sibi cōparauit. vt mortuo leone i
ei⁹ locū (vt Martin⁹ ait) oīm ↄsensu pōtifex crearet. Veꝝ postea a familiari cōpressa. cū aliq̄n occulte ven
trē tulisset. tandē cū ad lateranēsem basilicā ꝓficisceret. intra theatrū (qđ colloseū vocāt) a neronis colloso
⁊ sanctū clementem doloribus circūuenta peperit. Eoqꝫ loci mortua. pontificatus sui anno secūdo. mense
vno. diebus q̄tuor. sine vllo honore sepelit. Sūt q̄ hec duo scribāt pōtificē ipm̄ q̄n ad lateranensem basili
cam ꝓficiscit. detestandi facinoris causa. ⁊ viā illā ↄsulto declinare. Et eiusdē vitandi erroris cā dū primo
in sede petri collocatur ad eam rem perforata. genitalia ab vltimo diacono obtrectari.

Theodolphus aurelianensis episcopus. vir genere scientiaqꝫ ac disciplina p̄cipuus p̄scriptis tempori
bus in p̄cio exn̄s apud ludouicū impatorē falso accusat⁹. ⁊ carceri mācipat⁹. vbi insignia edidit mo
numenta. precipue versus illos (qui in ramis palmarum ante fores ecclesiaruz cantantur) cōposuit videli//
cet Gloria laus ⁊ honor tibi xp̄e redemptor. Contigit imperatorem in festo palmarum illac iter facere. dū
episcopus illos decantari faceret. impator ludouicus demolitus est. Et optimū ⁊ insontem ep̄um absoluit
⁊ ad suū ep̄atum cum gloria remisit.

Linea summoꝝ pontificum

Sergius secūdus

Leo quartus

Joannes septimus

Linea imperatorum
Lotharius

LOtharius Ludouici predicti imperatoris filius. post patrem imperauit cum ludouico filio. quem imperij consortem fecerat annis. xv. Qui mortuo genitore solus romanum obtinuit imperium. Ludouico autem vix dum ad sepulturam apud trecenses elato. tres ipsius defuncti imperatoris fratres lotharius. ludouicus et carolus ob regni ytalie successionem vehementissimis inter se odijs exarserunt. et illico armis correptis. maioribus contenderunt motibus omnium. quos post cathelanicum cum athila prelium gallie senserunt. Namque in antisiodorensi agro apud fontanicum coactis copijs. quas vnusquisque eorum summis conatibus ducere potuit. prelium est commissum. In quo (vt scriptores tradunt) stragem francorum gentis quanta nusque alias fuisse factam. Licet autem ludouicus carolusque superiores euaserint eorum tamen sicut et lotharij vires adeo imminuunt. vt finium ab extremis tuendorum facultas singulis sit adempta. Fugiens ex ea pugna lotharius cum fracto laceroque exercitu suo. aquisgrani. se recepit. Cumque insecuti fratres illo item oppido disturbarunt. qui vxorem et filios secum rapiens per lugdunum viennam delatus copias reparauit. Tam multis inde ytalie galliarum et germanie prouinciarum. ac vrbium et optimatum legationibus pulsati sunt ipsi fratres. vt inducias consenserint per quarum occasione de pace et paterne hereditatis diuisione. agi est ceptum. Et ex ytalia quidam iussu sergij prefecti sunt. inter quos georgius archiepiscopus rauennas primus est habitus. qui cum secundo prelio apud lotharium componende rei causa esset. ac fortuna ad ludouicum et carolum inclinasset. totum comitatum in prelio amittens. Eo enim cum trecentis equitibus venerat. vix solus e tanta strage fuga prolapsus est. Atuero ij commune totius regni calamitatem et interitum miserati federa pacis in hunc modum ineunt. vt carolus caluus occidentalis paterni regni partes a brittanico occeano vsque ad mosam fluuium. In qua parte regni francorum maneret nomen possideret. ludouico cederet omnes germanie terram vsque rheni fluenta. et transrhenum quecunque genitor possideret. lotharius cum imperij titulo romam haberet et ytaliam. ac prouinciam galliarum romanam que olim narbonensis dicta. Cum ea galliarum item particula scaldum inter et rhodanum fluuios. que acceptum tunc ab eius imperatoris subiectione nunc etiam seruat lotharingie nomen. Rebus autem ita compositis lotharius ludouicum filium quem regni socium asciuerat prefecit. Eo denique anno quo a fontenenticio prelio quintusdecimus lotharium imperatorem abdicasse se imperio et monasticum induisse habitum historici tradunt. Per quod tempus alter eius frater ludouicus in suo germanie regno obijt. Et cum regnum inter filios diuisisset senex effectus relinquens ludouicum imperatorem. non ita multo post vitam cum morte mutauit.

SEnserunt et tunc gallie sicut et ytalia cum sarracenis. quantum mali imperatoris lotharij et fratrum discordia attulit rebus suis. Nanque normanni in quibus emergis appellatio fuit duce romano eorum rege per ligeris fluuij ostia ingressi. aquitaniam omnem deuastarunt. Et nullis qui resisterent existentibus obuijs heria ab illis insula. aliquotque monasteria sunt cremata. Exinde normanni per galliam longe lateque vagati burdegalam sanctonam engolismam parisios thuronum nouiomagum aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima castella populati sunt. nec tamen ausi sunt vi ceptis de francia vrbibus diu moram trahere. Sed in aquitaniam reuersi. Eam pro sede regni propriam tenere constituerant.

GRandinem mire magnitudinis hijs temporibus in gallia cecidisse tradunt que pecora multa. et nonnullos homines interemit. Visa est tunc in ipsis grandinibus granum durissimum mire longitudinis.

TErre quoque motus ytaliam concussit. Inde incertis locis vrbes et montes corruerunt.

LOcuste insuper innumerabiles sex alas habentes et dentes duos lapide duriores. in gallia veluti nix terram operuerunt. herbas segetes et arbores ac vniuersa viriditatem huntia deuastarunt. Tandem proiecte in mare et ad littora in terram eiecte. secuta est magna putrefactio. Et inde mortalitatem magnam. aerem inficientes generalemque hominum interitum suscitarunt. Anno quoque lotharij imperij secundo apparuit cometes.

APud ostiam vrbem affris iterum in ytaliam redeuntibus prospere pugnarunt romani. Verum sarraceni exinde ad ytaliam oram flectentes anchonam vi captam spoliatamque incenderunt nec fuit maior cladis accepte consolatio. quam populi fuga mediterranea dilapsi. magna ex parte maurorum manus impias euasere.

Adeulphus rex

ADeulphus anglorum rex vir quidem xpianissimus et romane ecclesie deuotissimus. circa illa tempora primo totius anglie monarchiam tenuit. regnum accipiens. regnauit annis. vij. romam perrexit. qui inter cetera memoratu digna ob singularem religionem vniuersam insulam ro. ecclesie tributariam fecit. Voluit nanque vt singule domus quotannis singulos argenteos ecclesie et sancto Petro tributum persoluerent.

EAdimundus postea anglorum rex. vir quidem religione et sanctitate precipuus. qui cum esset acerrimus xpiane religionis defensor. multa bella contra danos infideles gessit tandem superatus martyrio coronatus. Eius caput abscisum lupus seuus illesum seruauit.

Eadimundus rex

Benedictus tercius papa. patria romanus. pr̄e petro. Is ob vite sanctitatim. merito benedictus appellatus ē. ⁊ rex diuinarū grām. sub gregorio eñ militans cū ab eo subdiaconat⁹ gradū accepisset. ita deinceps vixit. vt mortuo leone tanti pontificis successor haberet. ad hūc itaq̃ in eius electione oēs tanq̃ ad vnicū ⁊ benignissimū sidus a deo in terras missum eū pontificē decernunt. Qui flens ac deū ac sanctos testes faciens. se nequaq̃ dignū esse. q̄ tante sedi p̄ficeret dicebat. Sed omibus acclamantibus ⁊ eius electōem approbātib⁹ inuit⁹ pōtificiū mun⁹ suscipiens. in atriuz lateranense pducit. ⁊ in sede petri collocat. inde in equo albo sedens ad eccl'iam sancte marie ad p̄sepe ductus ieiunijs triduo ⁊ orōnibus vacauit. deū rogans vt sibi liceret sancte ⁊ ecclesiaz suam integre gubernare. Certi tñ rhodoaldi portuēsis epi factōem secuti. anastasiū a leone pontificatu deiectum p̄ferre conati fuerant. s₃ cognito errore veniam petentes hominē sanctissimū de more adorarūt. Idem fecere ⁊ ludouici imperatoris legati. ad ꝯfirmandam cleri ac populi electōez romā missi. tante eñ mansuetudinis fuit. tante dignitatis corpe ⁊ animo. vt tam in ingr̄atu constitutus q̄z in vita priuata omibus carus ⁊ gratus videret. mltas ecclesias vetustate collabentes restituit. Ea q̄ instituit non v̄bis tantū s₃ re ipa comprobauit. sacerdotuz eñ funeribus semp interfuit. egrotos preterea inuisit. pauꝑes aluit. calamitosos consolatus est. viduas ⁊ pupillos acerrime tutabat. His artibus vitam sanctissimā continue ducebat. moriens suū corpus ante fores eccl'ie beati petri apostoli sepeliri mandauit. pontificatus sui anno secundo. mense sexto. die nono. interim v̄o dies. xv. ep̄atus vacat.

Anno mundi. 6063. Anno xp̄i. 864.

Nicolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodosio. bene ⁊ sancte a teneris annis educatus. primo subdiaconus a sergio. mox v̄o diaconus a leone creatur. qui benedicti corpus suis manibus nō sine lacrimis tumulo collocauit. Quem post multas vigilias ⁊ orōnes in basilica sancti dyonisij pontificem licet absentem creant. ⁊ fugientē in vaticanū. cōq̄situm in atriū lateranense perduxerunt. ⁊ nolentem in solio apostolico collocarunt. deinde in basilica petri consecratus. sumpta de more pontifica corona. multa cum ludouico cesare qui tum aderat collocutus est. tū ad pontificatum. tum ad imperiū ptinentia. Ei postea michael theophili filius constantinopolitane vrbis impator legatos cum muneribus romam misit. Pontificie aūt dignitati consulēs ioannem archiep̄m rauennatem ad sedem apostolicam. ꝓpter obiecta crimina recusantem venire dignitate priuauit. quē deinde in grām recepit. Liberatus autē pontifex a varijs molestijs ecclesiam dei genitricis (q̄ prius antiqua nūc noua appellat) restituit regem bulgaroꝝ cum omni prouincia ad fidem xp̄i litteris ⁊ sanis admonitionibus conuertit. ⁊ eis ep̄os ⁊ p̄sbiteros dedit. Pacem inter ludouicum ⁊ beneuentanū ducem composuit. Postea ludouico presente ⁊ approbante multa instituit. que in corpore iuris inserta sunt. Hic demū in omi genere virtutis illustratus. nono pontificatus sui anno. mense nono. die. xiij. moritur Et ante fores basilice beati petri ex testamento ad p̄decessoris sui exemplum sepelitur. Sunt qui scribant post mortem eius annis pluribus sedem vacasse.

Linea summorū pontificum

Benedictus tercius

Nicolaus primus

Hadrianus secūdus

Hadrianus eius nominis secundus. patria romanus. patre Talaro episcopo sergio pontifici familiaris fuit. Vir quidem optimus liberalisq̃ ac in pauperes maxime munificus. Hac ⁊ alijs virtutibus tanto in precio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando sermo haberētur. certatim oēs vnicum hadrianum deligerent. quem ad basilicam lateranensem nolentem detulere. Quo audito ludouicus imperator confestim legatos romam misit. ⁊ huiusmodi electionem approbans romanos admoduz laudauit. q̄ summū pontificem sancte ⁊ integre creassent. non expectato aliorum voto. Is autem pontificatuz adept⁹ omnia que ad honorem dei pertinebant diligenter circūspiciebat. verbis exemplo. auctoritate. tum sua tū maioꝝ vnūquemq̃ ad bene beateq̃ viuendum cohortatus. circūuentos etiam aliorum iudicijs ⁊ potētia sus ⁊ restitutus ignacius iam ante iniuria pulsus. a bulgaris quoq̃ rogatus. vt virum vita ⁊ doctrina insignem in ꝓuinciam mitteret. vt in fide retinerētur qui aliquos misit. ꝗ̄quā bulgari a constantinopolitanis corrupti pulsis latinis sacerdotibus. grecos receperūt. hadrianus vero sese omibus ecclesie hostibus quoad fieri poterat obijciens. cum mortuo ludouico carolum filium inūcturus esset moritur. pontificat⁹ sui anno quinto. mense nono. die duodecimo. Et in basilica petri sepelitur. Et tunc cessauit papatus dies duodecim.

Linea iperatoꝝ

Ludouicus secūdus

Ludouicus eius nois secūdus. pr̄e lothario defuncto. anno salutis octingētesimo quinq̃gesimosexto. impauit solus annis. xxi. q̄ olim a Sergio papa in regē inūctus fuerat. Nam lothari⁹ ludouicū filiū quē regni sociū vt premissum est, asciuerat in ytaliā cū ingenti exercitu misit. huic socios addidit drogonem metensem epūm atq̧ alios viros ecclesiasticos prudentia ⁊ auctoritate dignos. quoꝝ consilijs vteret̄. Js aūt adolescens nimia felicitate elatus. quacūq̧ iter fecit cedibus om̄ia ⁊ rapinis vastat. incendit, ⁊ diruit. Verū cū vrbi appropinquasset. eiq̧ obuiā honoris causa romani ciues obuiā pdijssent. deposita feritate illa gallica mitior esse cepit. cp ei pter sententiā ingredi vrbem pacato agmine liceret. Octauo aūt exquo venerat die. videntibus om̄ibus q̄ aderāt ludouicū regem oleo sancto inungit. corona donat. ytalie regē decernit. templūq̧ beati petri ingressi. pontifex ip̄m augustū declarans. impij corona eum coronauit. atq̧ q̄cq̄d honesti postulasset (quoties ab vrbe discederet) facile cōcessit. Cesar itaq̧ ⁊ augustus declaratus ⁊ coronatus. statim romā egrediens pacate agmine papiā cōcessit. vbi ⁊ deinceps omnē vitā suā romā eūdo ⁊ redeūdo cōtriuit. Suis quoq̧ diebus sarraceni ex affrica processi beneuentanoꝝ regionē deuastabant. in quos impator ludouicus copijs illico vndecūq̧ cōtractis lothariū frem in adiutoriū inuitat. q̄ cum exercitu ingressus ytaliā cū inique ⁊ enormiter iret. tū ex calore. tū morsibus araneaꝝ de gente sua p multos amisit. Jpse vo lotharius in via morbo correptus apud placētiā obijt. carolus aūt rex gallie audita morte lotharij. regnū eius lotharingiā inuadit. ad hoc impator ludouic⁹ lotharingiā cū carolo patruo habita pactione diuisit ea conditione. vt ludouicus impator aquisgrani pallaciū cū sua portione haberet. Tandē ludouicus su auissimus imperator vltimū diem clausit anno imp̄ij sui vt supra.

Sanguinē tribus ludouici impatoris p tres dies ac noctes pluisse historici scribūt, apud brixianā cisalpine gallie vrbem.

Tyberis quoq̧ fluuius hoc anno. adeo romanā vrbē vexauit. vt nō nisi lintribus de vico ad vicū transire liceret. Nā ⁊ ecclesiā sancti laurētij in lucina. ⁊ monasteriū btī siluestri. ⁊ totā illā planiciē q̄ a via lata ad radices tarpeie rupis ad viā argentariā ⁊ ad auentinū ducit ita occupauerat vt instare diluuiū vulgo putatū sit hac inundatione ⁊ multe domus euerse sunt. ⁊ plures arbores euulse. ⁊ sata passim disiecta. Neq̧ hoc semel eo anno. s̄ iteꝝ decembri mēse rome accidit. emendare hec damna vel potius delinire pōtifex Nicolaus enixus. nullū gen⁹ officij ⁊ pietatis in suos omisit.

Bulgaria his temporib⁹ lr̄is ⁊ admonitōnibus Nicolai pape ad fidē xpi veniēs cui⁹ rex cū om̄i puincia cōuersus ē. Verū nō quidē tūc primū vt multi habēt scriptores xp̄iani sunt effecti. Sed cū longo prius tp̄e scismatici fuissent catholice fidei dogmata acceperūt. Eoꝝ̄q̧ rex regno filijs relicto monachus est effectus. Et Sueropilus Dalmacie rex. subditaq̧ illi sclauoꝝ gente q̄ a bohemis germanis originem habuit. tūc primū ad xp̄i fidem sunt cōuersi. Pontifex autē ep̄os atq̧ p̄sbiteros (vt premissum ē) destinauit. q̄ pulso inde photino heretico. neophitos oēs in fide cōfirmarēt. Nā photinus ip̄e in errore bulgaros oēs detinebat. Hoꝝ nāq̧ rex tante fuit pfectōnis ⁊ sanctitatis. vt maiore filio in regno collocato. Jp̄e monachi habitū suscipiēs. cū ideꝫ filius corrupt⁹ ydolis ymolaret. pater zelo fidei succesus. dignitatē reassumpsit. Et in filiū cōcitatus illū regno deiecit. atq̧ eius effossis oculis in carcerē cōiecit. Junioreq̧ filio in regno collocato rursum monachi habitū resumpsit. Eo tñ mortuo bulgari nō ita multo post cōstantinopolitanoꝝ sacerdotū donis ⁊ pollicitatōibus corrupti. pulsis latinis presbyteris grecos acceperūt. Que quidē seditōnes maloꝝ īcendia inter grecos ⁊ latinos multa suscitarūt. Facta est aūt p id tp̄is regni dalmacie diuisio. Cui⁹ membroꝝ noīa. etate etiam nr̄a in vsu habent̄. Siquidē vetusti nois dalmacia grecie regio prima: ab oriente macedoniā: ab occasu histriam: a meridie pelagus adriaticū: a septētrione pannoniā habuit. Noua aūt in diuisione a campis dalmacie hinc histriam vsq̧ croaciā albam. Jnde a dictis campis dirarchiū vsq̧ croaciā rubeā. Et versus montana a flumine drino trans ip̄m flumē macedoniam vsq̧ rasciam ⁊ citra flumē bosnam vocauere. Rassiaq̧ ⁊ bosna pro regni croacie regionibus habentur.

Et fere p eadē tempora sarraceni cretam insulā aggressi: ea om̄i sunt potiti: q̄ꝝ ps maxima in ytaliam nauigās: oēs vrbes in sinū adriaticū ab ancone hydruntū ꝟtentes tenuerūt: vel desertas fugientib⁹ habitatoribus incēderunt: alijsq̧ tamē tūc ī locis res xp̄ianis pspere succedebant.

Pacem pterea Nicolaus papa inter ludouicū impatorē, ⁊ andalisiū beneuētanū ducē composuit. Js eñ iūctis sibi cāpanis ⁊ lucanis atq̧ samnitib⁹: ⁊ vana grecoꝝ spe subleuatus a ludouico impatore rebellās illius fines hostis ingredit̄: cui ludouicus repugnās ip̄m beneuenti tandem obsidet: donec in dānoꝝ refectionē pecuniā accipiens obsidionē dissoluit: veꝝ aliqnāto post andalisius p fraudē impatorē necare procurans cum ab eodem armis repetitus esset in sardiniam fugit.

Sunt q̄ scribāt btm̄ cyrillū ex chersona pōti scti clemētis corp⁹ romā tū detulisse. Jdq̧ ī ecc̄ia hijs tpi bus scti clemētis appellata recōditū fuisse: nec ita multo post cyrillū mortuū eo loci sepultū iacere.

Arioldum quoq̧ regem danoꝝ cū vxore ac filijs ferūt baptisatū magūcie cui ipator frisiam dedit.

Anno mūdi. 6073. Anno xpi. 874.

IOannes octauus papa. pria romanus. pre gundo. initio pōtificatus sui. carolū qui tū romā venerat impatorē decernit. postea in discordia a romanis in vincula conijcit. Hāc obrem nō ita multo post adiuuatibus qbusdā amicis e vinculis, plapsus. ad ludouicū cognomēto balbū in frācias cōfugit. vbi p annū immoratus. τ regē inūxit. Et cōtrouersias q̄sdam inter ecclasticos ortas sustulit. Uñ abiens apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In quo τ multa ad fidem ptinentia sunt instituta. Et flandrē. qui tum primū ex locis nemorosis ad meliorē cultū venerāt eps datus ē. verꝫ cū ytalia a sarracenis vastaret. Cūqꝫ iā montis cassini monasterium cepissent ac diripuissent. Joannes romam accitus adiuuantib us principibus xpianis agarenoꝝ magnā ptem ytalie ac sicilia expulit. Carolū pterea quo ei liberius in vrbe viuere liceret impij corona donauit terciusqꝫ carolus appellatus ē. Cōstituit aūt inter cetera si qs sacerdos aut laycus homicidiū faceret ppetuo irregularis haberet. τ ad sacros ordines nullatenus admitteret. Uir sane ita vtraqꝫ lingua doct⁹. vt e greco in latinū τ septimā vniuersalem sydodū. τ bierarchiā dyonisij ariopagite. Et vitas multorum sanctoꝝ caroli gratia in latinū eleganter τ docte transtulerit. Cū vo in pontificatu annis. x. diebus duobus vixisset morit. τ in basilica petri sepelitur. Uitā quoqꝫ gregorij primi quatuor libris in dyaconatu conscripsit.

MArtinus secūdus natione gallus. pre palūbo. post ioannez pontificatum inijt. Sunt q būc marinū vocent. martinus itaqꝫ. cui⁹ vita ideo breuior ē qꝫ breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q scribūt martinū fraude ioannē pōtificē ita seditionibus agitatū fuisse. vt ei in vincula ꝯiecto auffugere necesse fuerit. Martinus autē malis artibus pontificatū adeptus breui morit. annū em τ menses quqꝫ tantūmō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob breuitatē temporis.

HAdrianus tercius papa. pria romanus. pre Bndicto. tanti animi fuit. vt initio pōtificatus sui statim ad senatū populūqꝫ retulerit. anno dñi octingentesimo nonagesimoquinto. ne in creando pōtifice impatoris auctoritas expectaret. qō qdem institutū a nicolao pmo temptatū potius qꝫ inchoatum dr. Hadrian⁹ aūt pōtifex de q clerus pplusqꝫ romanus magnaꝫ spem cōceperat. ob eius vtutē τ magnitudinē animi. anno primo τ mense secūdo pontificatus sui morit. Sepeliturqꝫ in basilica petri collacrimātibus oībus τ ingemiscentibus tantā parentem iniquo tempore tam repente sibi ablatum esse.

STephanus hui⁹ nois qnt⁹ papa. pria roman⁹. ex via lata. pre hadriano. pōtificatū inijt eo tpe quo normāni adiūctis decis vastarūt Galliam. Hic itaqꝫ quoaduixit in multa perturbatōne normānoꝝ hunoꝝ ac ytalicoꝝ semper fuit. ꝟ multoꝝ viroꝝ illustriū in tanta reꝝ pturbatione τ qꝫ maxime scitate Luitprandi ticinensis eccle diaconi. valdridi bauari. berardi pictauiēsis epi mirifice recreabat. Quoꝝ vita τ moribus ita xpiana fides inoleuit. vt τ monasteria multa τ sacella magnis sumptibus in vtraqꝫ gallia sint cōdita. Morit autē stephanus pontificatus sui anno. vj. die. xi. vacat tū sedes diebus quinqꝫ.

Synodus quinta Constantinopolis

SYnod⁹ qnta apō cōstātinopoli fieri curauit iohes. viij. pōtifex rōnus. q faciens grecoꝝ cū latinis vnionē. quod sarracenis exterminādis maxime opportuna videbat. In celebratōe hui⁹ cōciliij trecenti τ tres sup octoginta pres fuerunt. Quid aūt declarandis fidei xpiane articulis ea p fuerit synodus canonū libri bnt. Sꝫ qō nobis constat nulla grecos inter τ latinos secuta ē federꝫ ꝯpositio. p quā sarracenis meli⁹ resisti potuerit. Eodē ei āno illi creta īsula egressi dalmacie oram īuaserūt. τ nō solū exposita mari loca. ꝟ fctā plerisqꝫ i locis extēsione mediterranea vexarūt. q gdū vsqꝫ ꝯlati oppugnata diu vrbe iō nō sunt potiti. qꝫ veneti vicine vrbis piculo excitati laborātib⁹ psidiū attulerūt. τ fugatos īde sarracēos mari qꝫ supo expulerūt. Jō basili⁹ ipatoꝝ ꝯstātinopolitan⁹ vrsum ducē venetū ptbospatariū ipialez declaruerit, q. xij. cāpanas magni poderis impatori dono misit. eas pmas constat fuisse quas grecia alicubi habuerit.

Linea summoꝝ pōtificū

Joannes octauus

Martinus secūdus

Hadrianus tercius

Stephanus quintus

Linea iperatoꝝ

Carolus secūdus

Carolus tercius

CArolus eius nominis secūdus. cognomēto caluus. anno primo ioannis pōtificis impare cepit. ⁊ regnauit annis. 6. Is cū brittonibus bellū ꝑ q̄n꜖ ꝯtinuos gessit ānos. ⁊ deserere nō audedat. veritus ne cū in normānos ducere cepisset. si britones a tergo premerēt resistere neqret. Carolus aūt interea homenoio britonū duce primo. ⁊ postea crispoio ei⁹ filio supatis occisisq꜖ britannia potitus. se in regē lemonice vrbis vngi curauit. Et frāciā cum exercitu ē ingressus. Per qđ etiā tp̄s alter ei⁹ frater baioarioꝝ ⁊ germanoꝝ rex ī frāckfordͦ. obijt. Implicitū tūc recipiendaꝝ frācie vrbiū bello carolū caluū assumpsisse romanū imperiū. ⁊ regno germanie sua imposuisse ꝑsidia magis ꝯfuse ac nude tradi ab oībus. apud om̄es tñ scriptores constat qđ carolus caluus impatoris noīe assumpto romā se ꝯtulit. ⁊ a ioanne octauo pōtifice romano coronatus. illico in franciā redijt. ꝯpositisq꜖ illic rebus. romā ē reuersus interea carolomānus ⁊ carolus. q̄ ex defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erāt exercitu ex oībus germanie ꝓuincijs coacto. in ytaliā aduersus patruū ducere ꝯstituerant. mouerantq꜖ signa. quū caluus copijs ytalie raptim subsequi iussis mantuā accessit. Veronam eo ꝯsilio ducturus. vt in saltibus tridentinis nepotes ingressu ytalie ꝓhiberet. Sed cū apud mantuā lāguore animi egrotare cepisset. venenata potione quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) dedit mortuus ē. Ea caroli calui morte audita ioannes pōtifex ludouico eius filius. cui balbo cognomē fuit frācie regi vt impator declararet studuit. Cōtra vo nulli ex nobilitate romana carolū terciū germanie regem. qui vt ostendimus cū carolomāno fratre exercitū in ytalia ducendū habebat patum impatorē fieri adiuuarūt. Et captū pōtificē in custodia habuerūt. Ille vo fuga ꝓlapsus vt ꝓmissū ē. ad ludouicū balbū regē in franciā se ꝯtulit. Et ꝑ annū ibi moratus. cuꝫ regē amicissime ex more inūxisset. romā a carolo tercō impatore vocatus redijt. eūq꜖ inūctum imperij dyademate ornauit. Fuit aūt carolus secūdus vir xp̄ianissim⁹ ac deuotissimus. multa monasteria atq꜖ eccl̄ias celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auxit.

CArolus tercius cognomento grossus. impauit annis. 12. anno ab incarnatione dn̄i octingentesimo octuagesimoprimo. hic gallie ⁊ gemanie rex q̄ alemaniā ꝓ portione accepat. In ytaliam mouēs exercitū. totaq꜖ longobardia in deditione accepta. romā venit. a ioanne pontifice vt in vrbe roma liberi⁹ viuere liceret impij corona donatus. August⁹ appellat⁹ ē. Cū em̄ ludouicus duobus ānis imperasset. ⁊ iam assumpto veneno obijsset. carolū hūc inunxit ⁊ solus impauit annis. x. q̄ imperij diademate insignit⁹. ꝯfestim in normānos copias duxit. q̄ franciā ⁊ lotharingiā infestabāt rapinis ⁊ incendijs. compta em̄ morte ludouici. securiores effecti nobilissimā galliaꝝ vrbem treuerim inuadūt. ⁊ in cena dn̄i ꝓuinciā adiacenteꝫ igne deuastarūt. cū carolus tercius in ytalia esset ⁊ a principibus germanie ⁊ gallie vocatus. vt regnū paternū a normānis liberaret. q̄ illico assumptis longobardis baioarijs saxonibus ⁊ frisonib⁹ alemanis ac thuringis ꝯ normānos mouet exercitū. Eos aūt breui adeo pressit. cōclusitq꜖ vt rothifredus eoꝝ rex pace petita. se passus sit fieri xp̄ianū. quem impator de baptismatis fontib⁹ leuauit. Sūt q̄ scribāt stephani q̄nti pontificis tp̄e carolo cognomēto grossum q̄ iam annis. xij. impauerat. ꝑtāte deiectuꝫ ab optimatibus suis fuisse. ob segniciē corpis ⁊ ingenij tarditate. in locūq꜖ eius arnulphū nepotem suffectū fuisse. Anno seq̄nti ludouicus fili⁹ caroli regis frācie obijt. ac in monasterio sancti dyonisij sepelitur. Reliquens carolomannū regni heredem. qui non multo post ab apro in venatione percussus. diem obijt. Et inde carolo impatori q̄ de stirpe caroloꝝ solus supesse videbat subijciūtur. ferunt nōnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatōne deuenisse vt ab arnulpho paucos redditus gratanter accepisset.

TEmpib⁹ caroli calui comitatus flandrēsis exordiū sumpsit. Neq꜖ tante opulentie ac noīs. eo tp̄e erat sicut nūc cernit. s; a forestarijs regis frācoꝝ regebat. quoꝝ lidericus ⁊ ingerlanus ⁊ audacrus sb̄ pipino ⁊ carolomāno ⁊ ludouico rectores flādrie fuerīt nec tūc comites dicebāt. Balduin⁹ aūt fili⁹ audacri rapuit iudith filiā caroli calui ꝓpter qđ ab oī eccl̄ia cōsensu epoꝝ excōicat⁹ ē ex iussu caroli. Inde epoꝝ ⁊ optimatū suoꝝ ꝯsilio recōciliatus. carolus impator balduino ⁊ iudith flandriam dedit. In comitatu perpetuo possidendam. ac eorum heredibus.

Joannes Scotus

IOannes Scot⁹ vir ꝑspicacis ingenij ac diuini. ⁊ mellite facūdie. ⁊ ī diuis scptūris eruditissimus. apđ carolū p̄dcm̄. mlto ī p̄cio fuit. Is ex scotia ꝓuīcia ī frāciā ad carolū veniēs. ipi⁹ īpatoris iussu ⁊ rogatu hierarchiā dionisij ariopagite e greco latinā fecit. Cōposuit ⁊ libꝝ đ nature diuisiōe. demū m̄ūificētia elfredi allect⁹ venit ī ācgliā et apđ mōsteriū melberiēse a discipul ꝗs docebat stilis ꝯfossus mortē ꝑtulit. ⁊ martyriū. Liber ei⁹ đ eucharistia postea ī vcellēsi synodo a leone nono celebrata dānat⁹ ē. fecit ⁊ cōmētare ī hierachiā.

Anastasius

ANastasi⁹ eccl̄ie ro. bibliothecari⁹ eo tp̄e vtraq꜖ lingua plimū erudit⁹ ī p̄cio hit⁹. septimā vlem sinodū ⁊ vnā dyo. hierarchiā ac mltas scoꝝ vitas caroli īpatoris p̄dci grā ī latinū trāstulit. ⁊ plā elegāter ꝯposuit

Anno mūdi. 6095. Anno xpi. 894.

FOrmosus papa post stephanū pōtifex creatur. Hic portuensis epus ali-
qn̄ ioānis pontificis seueritatem veritus. epatum suū deserens in gallias
auffugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā veni-
ens omi eccłiastica dignitate priuat. ꝓphana indumēta simul cū moribus assu-
mens. Sunt q̄ arbitrātur hoc iō formoso accidisse. ꝙ eius cōiuratōnis cōscius
⁊ auctor fuerit. qua ioannes captus ⁊ in vincula cōiectus est. hac itaqꝫ cōtume-
lia motus formosus ab vrbe discedens iureiurādo affirmauit se nūqꝫ postea vl'
romā vel ad epatū rediturū. At vero martinus pontifex ioannis successor. ho-
minē postea iuramento solutū in patriā ⁊ pristinā dignitatē restituit. vn̄ ad pō-
tificatū nō ita multo post largitione potius quā virtute ꝯdicentibus qbusdam
assumitur. Qui statim inito magistratu. ecciam. b. petri principis aplorū leui
pictura exornauit. Tandē pontificatus sui anno q̄nto. mense sexto morit. Va-
cat tum sedes diebus duobus.

BIbliothecarius lateranēsis vigintiunius summor pontificū. q̄ p eos fu-
erūt ad sexaginta annos gesta. adeo nude scribit vt vix parentū. patrieqꝫ
pontificū illor nomina. ⁊ quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel mensibus
vel diebus ponat. ceteriqꝫ scriptores ⁊ si de gestis rebus. ꝓnunciar vn̄ originē
habent. aliqua ⁊ aliqn̄ vana ⁊ supflua dicunt. pauca tn̄ ad romanū imperiū ro-
manosqꝫ pōtifices ex scriptor ariditate faciētes. ānor ad. lx. p quos dicti pōti-
fices vixerūt altiuscule repetemus. Verū nescio quo fato accidisse dicamus. vt
vna cū industria impator simul etiā pontificū virtus ⁊ integritas defecerit. q̄ q̄-
dem tempa infelicissima esse arbitramur. cū auctoritate Platonis tales soleant
esse reliqui ciues. quales sunt in republica principes. p̄cipue aūt hij octo seq̄n-
tes pontifices breui tpe sederūt. varijsqꝫ cōtentionibus agitati. Nā stephanus
ioannis facta cōfirmās. formosum damnauit corpus eius mortuū. abscisis du-
obus digitis manū in tyberim ꝓijci mandauit. Rursus theodoricus acta ste-
phani reprobās. formosi approbauit. Seq̄ntesqꝫ pauca laude digna factitarūt

BOnifacius sextus papa. natione tuscus. In demortui formosi locum pō-
tifex creatur. Quātū aūt in pōtificatu vixerit. magna controuersia ē. plus
em̄ alij minus quidā tempis hūc ascribūt. plures tn̄ affirmant pontificē hūc di-
ebus tantūmō sex ⁊. xx. in pontificatu vixisse. hoc faciūt historie in quib⁹ nul-
la vel parua de hoc homine fit mentio. Moriens vo ī basilica petri sepelit.

STephanus eius nominis sextus. patria romanus anagninus episcopus
pontifex creatus. tanto odio persecutus est formosi nomen. vt statim ei⁹
decreta abrogauerit. res gestas resciderit. Licet quidam scribant ipm stephanū
episcopatum anagnie a formoso consecutum fuisse. Referuntqꝫ stephanū tanta
rabie desenisse vt habito concilio corpus formosi e tumulo tractum pontificali
habitum spoliatum. Indutumqꝫ seculari. sepulture laicor mandauerit. absci-
sis tamen dextre eius duobus digitis vt premissum est illis potissimū quibus ī
consecratione sacerdotes vtuntur in tyberimqꝫ proiectis. ꝙ vt ipe dicebat con-
tra ius sacramēti romā ⁊ sacerdotiū repetijsset. quo a Joanne octauo iure spo-
liatus fuerat. Magna fuit hec cōtrouersia ⁊ pessimi exempli. cuꝫ postea fere sp
seruata hec consuetudo sit. vt acta prior pontificum sequentes aut infringerēt.
aut omino tollerent. Tandē pontificatus sui anno primo. mense tercio morit.
Sedes aūt ex eius morte tribus diebus tum vacat.

ROmanus papa stephano surrogatus patria romanus. Qui non ambi-
tione aut largitionibus (vt multi sui temporis) pontificium munus obti-
nuit. sed de more petri pontificatum inijt. Stephani tamen pontificis decreta ⁊
acta. statim improbat abrogatqꝫ. Horum nempe pontificuꝫ intentio atqꝫ virt⁹
tota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē hu-
ius pontificis nomē libuit. qui in sede petri tercio pontificatus sui mēse demo-
ritur.

THeodorus secūdus papa. patria romanus. pontifex creatus. vestigia se-
ditiosor sequitur. Nam ⁊ formosi acta restituit. et eius sectatores in pre-
cio habuit imperante adhuc in ytalia (vt quidam volunt) arnolpho. De isto ꝓ-
pter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is em̄ Theodorus vigesi-
mo sui pontificatus die moritur.

NOrmannia. que est galloruꝫ regni pars. a normānis nuprime ad fidē cō-
uersis illam colentibus nomen assumpsit qui autem fuerint normanni vt
quidam scribūt haud constat. Sunt tamē qui dicant eos ex Noruegia in galliā
descendisse. Hi nanqꝫ vna cum danis per galliam igne ferroqꝫ debachantes a
carolo multis prelijs attriti coacti sunt fideꝫ xpi accipere. partemqꝫ gallie illis
ad incolendum concessit. que vltra sequanā flumē est. ⁊ hodie normādia dicit.
Hac tamen lege vt singulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent.
Ne vi sed benignitate eius loco illa obtinuisse videret. post Rotifredū regem
duces plura bella gesserūt.

Linea summor pontificū

Formosus

Bonifacius sextus

Stephanus sextus

Romanus

Theodor⁹ secūdus

Linea īpera toꝝ

Arnulphus

Arnulphus septimus galloꝝ impator. post carolū magnum anno salutis octingentesimo nonagesimoprimo. in locū caroli tercij suffectus fuit. Is nepos eius. impauit annis. 12. Et cū esset germanie rex. eū formosus pontifex a pseq̄ntibus iniuriatus ad ytaliā in sui tutelā euocauit. Et primo q̄dem ingressu bergamo capta ambrosiū eius comitem suspendio necauit. Indeq̧ romā petens formosum pontificē in pristinā dignitatē restituit. a quo deinde coronat⁹ in franciā redijt. hic primo sumptis armis strennue magūtinos debellauit. inde in normānos. qui cū danis alias datis p. xl. annos galliā infensissime vastauerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus pdomuit. Arnulphus postea totam orientalē franciā q̄ theutonicū regnū dicebat̄. s. baioariā. sueuiā. saxoniā. thuringiā. frisiā. ꝛ lothoringiā rexit. frāciam vo oddo saxoniā ducis fili⁹ tenuit arnulphi auctoritate. Cendebuldo filio de nō cōinge nato lothoringiā donauit. Rex postea nimio successu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in ecclesiasticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos sola caro humana gignit. ita totū inuasisse corpus. vt nullo potuerit medicamine adiuuari. q̄n eo in fastidio ꝛ cruciatu vitam apud otting in baioaria amiserit. Eius sepulcrū monstrat̄ ī cenobio sancti hemerāmi Ratispone. Desijt aūt in arnulpho gens francoꝝ imperij romani culmine decorari. ad annū circiter centesimū. postq̧ felicibus ꝛ cum multis europe ꝓuincijs. tū ytalie faustissimis auspicijs carolus ceperat impare. Si quis vero eius tpis gestas res. ꝛ vniuersum ytalie regimē. cū ad sexaginta qui sequūt̄ annos cōparabit. ꝑfecto intelliget. nulla vnq̧ tempora sibiīuicē magis fuisse cōtraria. vt queadmodū afflictaz laceratam. ꝛ oīnibus bonis sub exarchoꝝ a constantinopoli missoꝝ tyrannide exhaustam ytaliā. Caroli ꝛ q̄si oīm eius successoꝝ magnificentia bonitas liberalitasq̧ erexit instaurauitq̧. ita ꝑ eos ad sexaginta ānos ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initiū pontificatus dissidentes. inter se latini nomīs p̄ncipes. ꝛ incursantes barbari ac externi. eam ꝓpemodū ad desolatōem interitūq̧ ꝑduxerit. efficitq̧ hoꝝ tēpoꝝ malignitas. vt oīnis fere scriptoꝝ diligentia cessauerit.

Huni gēs scithyca. q̄ supiorib⁹ diebus innumera pene manu. finibus egressa. nō prius ī itinere sedes cepit. quā ad ꝯsanguineos. vngaros. pānonias incolētes ꝑuenit. ꝑualuitq̧ ea immitior gens. ꝛ factos humaniores. cōtinuata cū nr̄is ꝑ m̄lta secula ꝯuersatione. Ex huius primo bauaros ꝛ postea vngaros dictos patrijs expulit sedibus. tradiq̧ videmus eā gētē. q̄n tūc p̄mū aduenit. calētibus adhuc patrie morib⁹. crudis carnib⁹ ꝛ aliq̄n hūanis vesci solitā. Post paucos itaq̧ ānos q̧ aduenerāt Arnulpho apud frācos stephani vt docuim⁹ q̄nti pōtificat⁹ tpe in īpatorē creato. longobardi loca nūc longobardia dicta īcolētes. siue q̄ in p̄dicte vngaroꝝ gētis p̄sidio aduersus arnulphū impatorē spauerint. siue ex reb⁹ ytalie ī maximū adductus dissidiū romanos ꝑuifecerint. illis aduersari ac apte inimicari ceperūt. Romaniq̧ ꝛ ceteri ytali nullū ab īpatore nouo dissidijs regno frācie implicito auxiliū aduersus rebellos lōgobardos affutuꝝ ītelligētes. berēgariū foroiuliēsem ducē roma oriūdū creāt īpatorē. Huni īterim siue q̄ ipi aduētus sui p̄ncipio dicti sunt vngari. p̄ma ī germanos expeditiōe delati. m̄lt mortalib⁹ vl̄ cesis vl̄ capti. loca sacra atq̧ ꝓphana ꝛ spoliarīt. ꝛ ferro igniq̧ destruxerīt. nec miorē ī gallijs. vl̄ reꝝ p̄dā vl̄ edificoꝝ d̄molitōz edid̄ert

Monasteriū Gigniacū ꝛ Cluniacū

Guillielmus cogn̄omēto pi⁹ aquitanie dux. ꝛ aluernie comes. Hisdē eē tpib⁹. ꝛ fide ꝯuersatiōe morib⁹ religioneq̧ atq̧ doctrina in precio maximo fuit. q̄ cū virili prole careret. Cluniacēse monasteriū burgūdie in p̄rio fundo magnificentissimis inchoauit opibus. Et bernonē virū doctissimū eidem loco abbatē p̄fecit. maximis ꝓuētibus ei designatis. vnde monachi possent viuere.

Hermo abbas

Berno abbas gigniaci cenobij p̄ria burgūd⁹ ex q̄dā comitū clarissima familia nat⁹ his tpib⁹ ob sctitatē ꝛ clarissimā doctrinā mirifice laudatur.

Rudolphus rex

Rudolph⁹ corona sibi īposita rex burgūdionū statuit̄. qd̄ regnū multo tempore durauit.

Sunderoldus maguncie archiepus a normānis wormacie martirysatur.

Remigi⁹ q̧ ātisiodoreñ. epus in exponēdis scripturis diuinis ꝛ humanis hoc tempe claruit.

IOannes nonus papa.pr̄ia romanus.post theodoꝛ pontifex creat⁹. formosi causam in integrū statim restituit. aduersante magna ppl̄i romani pte.qua ex re tanta seditio orta ē. vt paulū admodū ab iusto prelio abfuerit. Iste aūt rauennaꝫ ꝓfectus.iiij.et.lxx. epoꝝ habito conuentu.ꝛ stephani res gestas improbauit.ꝛ formosi acta restituit. diiudicās pperam a stephano factum.qui censuit eos iterꝝ ordinandos esse,quos formosus ad sacros ordines asciuerat. hoc accidit.qꝛ pontifices ipi a petri vestigijs discesserāt.tum vel maxime. quia res publica xp̄iana ignauos ꝛ desides principes habebat quoꝝ maxime intererat nauiculaꝫ petri fluctibus exagitari.ne si gubernatoꝛ aliqñ resipisceret.principes ipos vt malos nautas e repu. deijceret. Joannes aūt pōtificatus sui āno secundo.die.xv.moriens. nil de se dignū memoria relinquit. nisi ꝙ seditiones quasdam ꝑpe extinctas reuocauit.

BEnedictus quartus papa.pr̄ia roman⁹.pontifex creatur.ob eius humanitatē ꝛ clementiā.qui maxima cuꝫ laude.tū maxime in tantis corruptis pontificū moribus vitā cōstanter ꝛ sine infamie nota perduxit. Verꝫ nec quicꝙ ab ipo factitatū cōptū habem⁹. ꝙ magnope laudari possit.acciderat ei illi etati ꝙ om̄is ꝟtus.tam in capite.ꝙ̄ in membris ex hoīm ignauia cōsumpta fuerat. Nam vbi opibus lasciuire cepit eccl̄ia versis cultoribus a seueritate ad lasciuiā. pepit hec portēta.a q̄bus ambitione sctīssima petri sedes occupata ē potius ꝙ̄ possessa. hec tū bn̄dicti laus ē.ꝙ in tam corruptis moribus grauiter ꝛ constanter vitā ducens.pōtificat⁹ sui anno.iij.mēse.iiij.moriť.vacat tū sedes dieb⁹ sex

LEo q̄ntus papa. cui⁹ patriam historici non ponūt.pontificatum aūt adeptus.a christofero eius familiari dominādi cupiditate allecto capiť.ꝛ in vinculis conijcitur.qđ sine magna seditione.ꝛ multoꝝ interitu fieri non potuit Christoferus itaꝙ sedem occupat.xl.leonis in pontificatu die qui vidēs se honore spoliatum (ꝛ maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia) dolore animi paulo post perijt.cum ab eo potissimū honore spoliatus fuit. queꝫ ipe.vt lupum domi aluerat.vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

CHristoferus papa. cui⁹ patria ꝛ cognomentum ob ignobilitatem ignorať leone deiecto pōtificatum malis artibus adeptus.male amisit. Septimo enim mense.dignitate ac merito quidem eiectus.monasticam vitam vnicuꝫ calamitosoꝝ refugium obire cogitur.in monasteria eñ tanꝙ̄ in insulas clerici male de ecclesia dei meriti relegabanť. Sergius autem eius successoꝛ postmoduꝫ cognita hominis iniquitate illum e monasterio traxit.ꝛ in custodia publica in vinculis cōiecit.nec multo post ad maiorem sui penam in artiori custodia eū reuinxit.vbi ꝛ tandem miserabiliter defecit.

Apparitio michaelis

MIchaelis archangeli apparitio.āte hec tempora in apulia iuxta Sipōtum vrbē in monte gargano facta fuit.in quo postea ob hmōi memoriā oppidum vna cuꝫ templo edificijsꝙ alioꝙ apparatu clarissimo conditum fuit.ad qđ nunc vsꝙ totius xp̄iani orbis populi maximo concursu frequentare dicūtur.

POst hec quoꝙ tēpora ignee faces in celo ꝛ stelle micantes discurrentesꝙ p̄ter consuetudinē vise sunt. Unde non ita multo post,vngari ytaliam cuꝫ exercitu ingressi. multas vicissim intulere acceperecꝙ clades.Cometaꝙ solito rutilantioꝛ appaurit.Et secuta est nimia inundatio aquaꝝ precipue in saxonia.

SErgius eius nomīs tercius papa.natione ro.p̄re benedicto pontificatum iniens.basilicam lateranensem.que tum corruerat restituit. Hic itaꝙ diaconus existens formosi factionē ne pontificatū cōseq̄reť plurimū ꝓsecutus fuit Ea ꝓpter a formoso reprobatus fuit.Sꝫ ipe suscepto pōtificatu ī galliā ꝓfect⁹ Lotharij gr̄a ꝛ amicicia fultus in ytaliā redijt .Et christoferum monachum papatus inuasorem capiens in vinculis reuincit.formosa acta ita improbauit. vt denuo ad sacros ordines eos admittere necesse fuerit.quos formosus antea sacerdotali ordīe dignos censuerat.ꝛ in vltionē sue iniurie.eius cadauer e sepulcro tractū.capitali supplicio.ac si viueret affecit.corpusꝙ ipm in tyberim ꝓijci iussit.tanꝙ̄ sepultura ꝛ honore hūano indignū.ferūt piscatores corpus ipsum inter piscandu reptum.ad basilicā petri detulisse.atꝙ dū funus celebrať sctōꝝ ymagines que ī templo locate erant.corpus ipm veneratus fuisse. Sergi⁹ aūt bis artibus vitā ducens.septimo pōtificat⁹ sui āno.mēse.iiij.die.xvj.moriť.

Linea summoꝝ pontificu

Joannes nonus

Benedictus quartus

Leo quintus

Christoferus

Sergius tercius

Lineā iperator
Ludouicus tercius

Conradus primus

Heinricus primus

LUdouicus eius nominis tercius. arnolphi imparatoris filius. pr̄i successit anno salutis. 903. regnauit aūt annis. 10. Confuso autē existente imperio minime ad coronā impij puenire potuit. quē tñ franci in regē frācoꝝ germanorūqꝫ genitori in titulo impij subrogarūt. Et ī oppido forchē rex creat. vtqꝫ cendebuldo cui principes lotharingie aduersabātur resistentiā faceret. ad regnum tocius belgice vocatur. quo cōperto cendebuldus lotharingiā ferro igniqꝫ deuastabat. tandē a comitib⁹ stefano gerardo ꝛ manfredo in bello occidit. Anno aūt ab incarnatione dñi. dccccv. Ludouicus filius bosonis puincie romane ꝛ burgūdie regis filius p taurinos ytaliā est ingressus. Cūqꝫ totius ytalie regno p suo arbitrio potiret dimisso milite. veronā cū paucis se cōtulit. vbi a quibusdam traditione captus reuocato berengario oculis priuat. Inde berengarius regnū ytalie cū imperio accepit. ludouicus aūt rex germanie ꝛ apud frācos germanosqꝫ imparator sine heredibus mortuus. in quo ꝛ fratre cendebuldo carolorū genealogia finē habuisse dicūt. ac sic imperiū qd̓ annis centū ꝛ decem carolimagni progenies possederat. demū ad longobardos trāsfert. ludouico autē defuncto. otto dux saxonū ab omībus petit. Is princeps clarissimus senio grauis regnū recusabat.

COnradus primus. filius conradi. quē comes albertus occiderat. cōsilio p̄dicti ducis ottonis. q̄ regnū accipe rennuit. cōsensu oīm francoꝝ rex creatur. anno dñi. dccccxiij. quē alij ponūt nouissimū oīm caruloꝝ. hic ad coronā imperij nō puenit. ꝛ cū in ytalia nō imparauerat. ytali eū inter imparatores nō numerant. impauit tñ apud gallos ꝛ germanos annis septē. anno regni ei⁹ p̄mo hungari ad depopulandā terrā rursus effusi. a sueuis ꝛ baioarijs iuxta rhenuꝫ sternūtur. post dux baioarioꝝ arnulphus cōrado regi cōtrarius cū vxore ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vsqꝫ ad obitū conradi pmansit. cōradus aūt moriendo anno regni sui septimo corā regni sui principibus heinricū ottonis saxonie ducis filium designauit regni successorem.

HEinricus primus dux saxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit ꝛ anno domini. dccccxx. in germania imperium assumēs impauit annis. 18. occidentalē franciam. tum carolo rege parisius regente. Heinric⁹ autem per pontificē coronatus nō fuerat. fuit aūt in cohercendis hungaris atqꝫ bohemis vir gloriosissimus. quos ingressos violenter saxoniā incredibili cede prostrauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorem habuit mathildim. q̄ illustrissima matrona mire suauitatis ꝛ gratie ac mansuetudinis mulier. oīmqꝫ aliaꝝ virtutū splendore illustrata fuit. de qua nōnulli celeberrimi scriptores mira scripsere. que sua virtute saxonū familiā plurimū exaltauit. ex qua genuit ottonem magnū. ꝛ heinricū ducem baioarie. Soror aūt huius heinrici haba genuit albertum comitem de quibus in sequentibus hystorie ponūtur. Heinric⁹ quoqꝫ sacram lanceam mirandi operis ꝛ clauis xp̄i ihu crucifixi sanctificatam a rudolpho rege burgūdie minis extorsit. additis muneribus ꝛ parte prouincie sueuorū. Et hanc ad insigne ꝛ tutamē imperij posteris reliquit. Eam tamē alij a bosone rege prouincie fuisse translatā. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis angloꝝ. Tādē dum ad obtinendam imperij coronā romā pergeret. diem vltimū clausit is licet in vincendis inimicis gloriosus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalia tirannis benedictōnem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus est imperator.

TEmporibus Ludouici tercij albertus nobilissimus comes frācoꝝ ottonis saxonū ducis ex filia nepos cōradū (q̄ a q̄busdā ludouici regis fili⁹ fuisse dr̄) occidit ob ea rex ludouicus albertū in castro babenberg bello inuadit. Cū virib⁹ se posse pficere dubitaret. battonis archiep̄i magūtini dolo. ad impatorem ductus capite plectit. q̄ historia ī descriptōne ciuitatis babēbergēs infra lati⁹ patebit. Ex ei⁹ sanguine ferūt originē traxisse albertum. qui postea marchiam orientalē olim pannoniā supiorē. nūc austriā dictam. ab hungaris ereptaꝫ romano impio adiecisse tradit.

Albertus comes babenbergēsis

HAtto magūtinus archiepiscopus. qui successit Sunderoldo a normānis occiso. Is cum comitem albertum de babenberg dolose tradidit occidendū. postea rex cōradus eū in ducem saxonie heinricū sollicitans. ob potētiā eius sibi suspectā. ad qd̓ cū iaꝫ torquē aurerā archieps fabricasset. Que collo ducis secū cōuiuantis inijceret. dolo pdito frustratus est. Et post triduū morbo vel languore ꝛ vt alij ferūt fulminis ictu interijt. ꝛ a demonibus raptus. In puteū ignis in monte sicilie precipitat⁹. dicente voce in aere. Sic peccata lues. sicqꝫ ruendo ryes.

Hatto archieps magūtinēsis

Babenberga preclara ciuitas franconie. quā Radiantia fluuius (vernacula lingua rednitz dictus) diuidit. In bono ac feraci loco sita. Is fluuius nō longe a Nuremberga pegnicio amne exoneraꝶ ꝑbetqꝫ babenbergensibꝰ oblectamentū variū. ac vtilitatē ob nauigia plurimū accomoda. deinde in moganum descendēs q̄ nō paucas frāconie ꝑlabiꝶ vrbes. supra ciuitatē in edito mōte arx ē natura ⁊ arte munita. Luitolfus princeps saxonie suis tꝑibus claruit: cuiꝰ filiꝰ otto. genuit heinricū humilē primū. romanorūqꝫ regem q̄ germanie prefuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenberga vocitaꝶ. Quāqꝫ nōnulli monte pauonis appellant. Hec baba comitissa babenberge. duos genuit filios Reynoldū. quē cōradus dux frācie occidit. nongentesimo ⁊ sexto salutis āno. Et albertū nobilissimū francoꝝ comitē. ꝑscripti ottonis saxonie ac thuringie ex filia baba nepotē q̄ cōradū fratrem ludouici regis romanoꝝ ob necē fratris vita priuauit. Quāobrem in arcē vrbis se cōtulit. Et aliquādiu regis obsidionē ꝑtulit. difficilis expugnatio loci videbatur. Ob quā rem ad dolos recursum ē. Hatto eps magūtinus minister sceleris inuentus ē. Qui ꝑfectꝰ ad albertū litis arbitrū se dixit. Rogauitqꝫ albertū. vt ad imꝑatorē in castra descenderet. qꝛ vel pacē ei daret. vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus. accepta iurisiurādi religione. Albertus aūt comes deinde recepta fide ⁊ ꝓmissione battonis archiepi. cū eo ꝑgens a castro suo. Vix aūt arceꝫ egressi tū batto vereor inquit. ne diu apud imꝑatorē morari oporteat. Vtiliꝰ fortassis cōsiliū erit. prius sumpsisse cibū. Laudauit albertus verba ꝑsulis. Et in castellū rediens. battoni prandiū dedit. nulla alia securitate ab epō reqsita quo sumpto ad imꝑatorē cū eo ꝑrexit. vbi mox captꝰ. ⁊ capitali sentētia dānatꝰ. cōdemnatꝰ monet archiepiscopū de facta securitatis sue ꝓmissione. Rn̄dit parꝛ religiosus eps. se fidei et ꝓmissioni satisfecisse. ipmqꝫ a castro egressum. incolumē sel' in castrū suū deduxisse. Cū ad prādiū introiuit. bis reducere nō promisisse. Infelix Albertꝰ gladio obtrūcatꝰ ē. Meliꝰ romani q̄ pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hānibale romam missis. vinctū remisere. ꝑdia q̄ albertꝰ hūit ipio postea cessert. otto vo. iij. ipator ꝑdia pleraqꝫ diuo heinrico tradidit vt in ꝑuileglo eius scribitur. Nouerint oēs xp̄i fideles qualiter nos obinteruētum dilectissime

genitricis nostre adelheide caro nepoti nostro baioariorũ duci heinrico quoddã iuris nostri prediũ. ciuitatẽ videlicz babẽberg noiatam. cũ oĩbus ad hãc respicientibꝰ ꝛc. nr̃a impiali potẽtia ĩ ppetue vsuz ꝓprietatis cõcessimꝰ. firmiterqꝫ donauimus ꝛc. Eam vrbẽ deinde heinricus impator sanctꝰ plurimũ exornauit. Ecclesiã ac aulã ep̃alem celeberrimã in ea fundauit. cũ sua conthorali sancta v̾gine kunegũda. Nã nil in vita p̄termiserũt. qȯ ad honorẽ dei ptinere, secernerẽt. q̄ post mortẽ in eadẽ basilica summa ac regali. multis miraculis clarẽt. ibiqꝫ berengariꝰ sepultus ẽ. q̄ regnũ ytalie vsurpauit. Et ab ottone primo captꝰ in germaniaz ductus. illic exulans obijt. Ornaturqꝫ hec ciuitas edificijs publicis ac sacris edibus ꝑpulchris. habz ꝛ sanctũ ottonẽ eius loci ep̃m apl̃icũ pãmeramie. cũ vexillo diui georij. credũt quoqꝫ duas e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinũ ex aqua factũ. a domino saluatore. euangelistaꝝ tradit historia. Et gladiũ cum quo petrus malcho auriculã amputauit. Laudem v̾o vrbis ac descriptionẽ gottefridus viterbiensis elegans hystoricꝰ, hijs sequentibus edidit.

Bauaricus fluuius vulgo radiantia dictus
Norica rura fouens. variecqꝫ vagãdo relictꝰ
Montis pauonis. vrbis amena colit
Nomĩe vulgato mons babẽberga vocatur
Flumine crassatur. vicinaqꝫ terra rigatur
Ponsqꝫ supstratꝰ. cingit vtrũqꝫ latus
Urbs laudãda nimis mõtis scrcrescit ab imis
Indeqꝫ sblimis fit turribus in situ primis
Montis ab vrbe tñ culmina clerus habet
Agmine muroꝝ series ꝓcincta domoꝝ
Exclusis laicis. munitio fit dominoꝝ.
Ecclesie forma. mõtis caput auget ꝛ ornat
Mons pauonis hꝫ colles sibi collaterales
Tres q̄si cõsil̾es. vrbis quoqꝫ principales
Ipe nitẽs medicꝰ. ꝓeminet absqꝫ pari
Pulcrior illoꝝ loca maxima dat monacoꝝ
Templaqꝫ multoꝝ reliq̄t dant canonicoꝝ
Quarta ꝑs fluuio p̄bet vtrũqꝫ forum
In crucis q̃ modũ. posuit sibi pauo colonũ
Stat medius petrꝰ. stephanꝰ sibi dexter hꝫ
Uertice stat Jacobus. leua michael retinet
Fertqꝫ secus fluuiũ. virgo maria decus
Cesaris heinrici sancti cognomine claudi;
Hec ꝛ maiora multa fuere bona
Cuius ꝛ ossa bona sunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona sua ꝓtulit alma corona
Me vocat historia pauo beate vale.

Anastasiꝰ terciꝰ papa. p͞tia romanꝰ. sergio pōtifici surrogatꝰ: pōtificatum iniijt. Quo landulphus beneuētanꝰ pnceps graui prelio in apulia cū grecis decertauit ⁊ vicit. Hic vir bonꝰ modeste ⁊ integre in pōtificatu vixit. nec in se q̄cquā habuit. q̄ rep̄hendi possit. quē pōtificē hac vna ī re laudare possumꝰ. q neminē eoꝝ. q̄ an̄ se in pōtificatu fuere ignominia aliq̄ notauerit vel maledicentia psecutus sit. a q̄ cū nil memoria dignū gestuz sit. secūdo anno pontificatꝰ sui moritur. Et in basilica petri sepelitur.

Lando papa p͞tia romanꝰ anastasio successit. Huiꝰ aūt vita ita obscura fuit vt etiā sint q̄ eū inter pontifices nō numerēt. maxime vincentius historicus. aliter martinꝰ sentit. ⁊ gothefridus q̄ scribit. Landū auctem suā interposuisse. q̄ minus berēgariꝰ. ⁊ rudolphus comit| guidonis filiꝰ. inter se decertarēt. Landꝰ aūt sexto pōtificatꝰ sui mense. die. xxi. moriens. in basilica petri sepelit̄.

Ordo cluniacēsiū sb regula diui Bn̄dicti incepit

Ordo cluniacensiū anno dn̄i nongētesimo terciodecimo. sub regula diui p͞ris Bn̄dicti ab oddone abbate viro vtiq̄ sanctissimo initiū sumpsit. Nā berno abbas moriturꝰ. oddonem olim musicū cluniacensis cenobij ꝯstituit abbatez ea ꝯditōe vt eccia cluniacēsis q̄tannis gigniacēsi psolueret. xij. denarios. Oddo aūt mire ac incōpabilis sanctitatis in monastica disciplina feruēs. cū eiusdem ordiūis mōchi. a p̄mis eoꝝ p͞ris bn̄dicti institutōibus plimū declinauerant. Quāobrem pmotꝰ oddo abbas feruorem semimortuoꝝ denuo excitauit. et multa ad monachoꝝ instructōem scripsit. Et laudabilis īstitutio bti bn̄dicti in diuersis cenobijs reuixit. Hic a remigio antisiodorensi in musica et dialetica a p̄mo ē eruditus historiā de sancto Martino edidit. Ubi ⁊ paulo post in domino sanctissime quieuit.

Oddo p̄mꝰ p͞r cluniacēꝭ

Joannes eius nominis decimus, p͞tia romanꝰ. patre sergio. pontifice anno domini nongentesimonono pontificatum iniijt. presul rauēnas is antea fuerat. ep̄atu deiecto ppl̄i tumultu. Uerū lando mortuo pōtificatū adeptus. spūs militares magis q̄z religioni deditos gessit. Indigebat autez huiuscemodi pōtifice eccia. q̄ ꝯfestim ꝯ sarracenos ytaliā ī multis locis occupātes cū albericio hetrurie marchione ī auxiliū accito ꝯflixit. ⁊ superās ab vrbis finibus sbmouit. Is ī triūphi medū romā rediēs alberici odium ī se concitauit. ⁊ cū eū e roma expelleret. vngaros ī ytaliā vocat. q̄ plus calamitatis q̄z sarraceni ytalie intulere. Joannes aūt seditiōe militari a militibꝰ guidonis comit| captus. ⁊ ī vincula ꝯiectus. ceruicali in os ꝯiecto necat̄. pōtificatꝰ sui āno. xiij. mēse secūdo. die tercio. Eius ī locū alter ioannes subrogat̄ verꝰ q̄ vi sedē occupauerat. E loco statim deiectus cōnumerari inter pontifices non meruit.

Leo sextꝰ. p͞tia romanꝰ. legitimis suffragijs pōtifex creatus. vir vtiq̄z bonus. q̄ nil tyrānicū ī vita p̄ se tulit ītegre ⁊ modeste vitā ducēs ac rei diuine ꝯsulens. reuocare ciues ad ꝯcordiā temeritate p̄oꝝ pōtificū adhuc tumultuantes. cōponere res ytalie. pacare externū hostē. ppulsare barbaros a ceruicibus ytalie conatus ē. Sed dū in hijs opibus laudabilibꝰ v̄saret̄. septimo mēse. die q̄ntodecimo pōtificatus sui morit̄. sepeliturq̄z ad sanctū petrū.

Stephanꝰ eiꝰ nois septimꝰ p͞tia romanꝰ. eo tp̄e pōtificatum iniijt q̄ hūgari alemoniā saxoniāq̄z ppl̄antes. ab heinrico germanie rege apd̄ mersburgā ingēti clade supati sunt. eiꝰ āt vita māsuetudis ⁊ religiōis plena fuit. q̄ secūdo pōtificātꝰ sui āno. mēse vno. die. xij. morit̄. Inq̄z. b. petri basilica sepelitur.

Linea summoꝝ pontificū

Anastasius tercius

Lando

Joannes decimus

Leo sextus

Stephanus septimus

Berengarius eius nominis primus. foroiulianoꝝ dux. roma oriundus ex longobardoꝝ regum stirpe ꝓgenitus. ⁊ in bellicis artibus prudētissim⁹. ludouico predicto supato. primus in ytalia imperiū sibi vendicauit. impauitqꝫ annis. 4. romani eñ ⁊ ceteri ytali nullū ab impatore dissidijs regni francie implicito. auxiliū aduersus rebelles longobardos affuturū intelligentes. berēgarium ducem foroiuliensem crearunt impatorem. nec tamē adeo in creatione illa fuerunt cōcordes. quin guidonem spoletanū ducem alij regem ytalie declarauerint. In ytalia vo creati principes noui. inter se dissidentes. aliquot cōmissis p̄lijs cōcurrerūt. ꝓmiscꝫ in cōgressibus guido berengariū incōmodis affecit. At berengarius vir magnanimus ac rei militaris scientissimus breui supior euasit vt guidonē in etruris ciuitatibus q̄s tenebat. in suocꝫ ducatu spoletano se oportuerit continere. Itidē fecisse dr ambrosio alio bergomensi comiti. Quibus sblatis ⁊ interfectis berengarius in vnū copijs suis contractis. cū romanis etiam bellum gessit. qd quidem landonis pape prudentia cito sedatum fuit. Guidone aūt mortuo. lambertum filiū illi in regno successisse certū est. cum quo plurimas ꝯcertationes habuit. a quo (vt nōnulli affirmant) postcꝫ ab vngaris cū quatuordecim armatoꝝ milibus apud forūiuliū fugatus fuerat. apud veronā supat⁹ est. Berengarius imperij sui vires nomēcꝫ ad eam ytalie ꝑtem q̄ nūc longobardia ad alpes vscꝫ obtinebat. Magna eñ tum erat inter ytalos germanos et frācos de possessione imperij concertatio. Vñ ⁊ grauissima bella orta sunt. nec extincta sine multoꝝ interitu. omicꝫ ꝓuinciaꝝ calamitate. annitebantur tamen romani ytalicꝫ imperij nomen in ꝓuincia retinere. ferunt igit berengariū a landone potifice fuisse coronatum.

Hugo arelatensis comes post berengariū impauit in ytalia annis. x. hunc elegerūt ytali contra rudolphū burgūdū q̄ berengariū imperio priuauerat cui cedens abscꝫ contentione rodulphus in burgundia se recepit. Duxit vo vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus suspectam coꝝ a quibus vocatus fuerat fidem. ⁊ dato sampsoni cuidam ex ducibus suis exercitus negocio. illos quid fieret principio ignorātes in exiliū egit. Nec tamen hugonē regem. sua satis tutata est prudentia. cp arnoldus bauaroꝝ dux a factiosis exulibus. alijscꝫ domi potentibus ytalis suasus aduersus eū in ytaliam cū paratissimo exercitu venit. quem veronenses primi regem ytalie appellatum intra menia acceperūt. vbi paribus animis ē decertatum. Vicitcꝫ Hugo ⁊ veronensibus reiectam in racheriū epm suū rebellionis culpam dep̄cantibus pepercit. epus papiam in exilium est actus tandem hugo cum parasset iniurias stephani pontificis mulctati vlcisci. in ip̄o apparatu moritur.

Berengarius secūdus post vgonē vel vt alij volūt post berengariū primū accepto imperio impauit in ytalia annis. 7. Hic itacꝫ cū cisalpinā galliam tantūmō tueret. Iter hungaris dedit. vt in etruriam irent. euersis vrbibus ingentem p̄dam asportarunt. Per idcꝫ tēpus post pacatos vngaros imperiū ytalie. vt restauraret adnitente berengario tyranni quibus formidolosa erat ei⁹ potentia perniciosis ytalie machinationibus resistere perrexerūt. Rudolpho burgundionū rege suasionibus pollicitationibuscꝫ in ytaliam accersito. qui perditorum hoīm ytalie magnatū potius q̄z exercitus sui viribus fretus. berengario pulso in illius quondaz imperij ꝑte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamē diu tardauit vltio. que bonos eaꝝ regionū eque ac ꝑfidos afflixit. Etenī vngari ad quos berengarius cōfugit. salardo duce in ytaliam venientes. Et omnia ꝑ que incedebant vastantes. papiam obsederunt ⁊ vi captam ferro ⁊ igni absumerent sunt adnisi. Tandem berengario secūdo quem ytalia pulsum ad hungaros confugisse diximus. apud illos. vel vt aliq̄ habent scriptores apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

Reges ytalie

Berengarius primus

Hugo

Berengarius secūdus

Berengarius tercius

Berengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam veniēs. anno salutis noningētesimo trigesimoquinto imperio potitur. quem vo ⁊ quantū adduxerit exercitū. aut eius gentis ope adolescens exul sit reductus nullus scribit. Sed apud multos constare videmus ip̄m stephani septimi pontificis tp̄ibus ytaliam ingressum esse. Sed interea sarraceni ad garganū sedentes appulis calabriscꝫ noua excursione vastatis. beneuentū vrbem obsident spoliatamcꝫ incendunt. Quibus vltra progredi vt romāos inuaderent fines parātibus romani pontificis ioannis decimi suasionibus impulsiscꝫ adducti guidonem comitem cohortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repressit. berengari⁹ q̄z imperiū quietēcꝫ in ytalia reintegrare cupiēs. pacē federacꝫ cū hūgaris firmauit. hūgaricꝫ rabie q̄ in ytalos tot ꝑ annos assueti fuerāt in externos vsa alemaniā denuo ppl'are ac vastare ceperunt. Ferunt aliq̄ hunc berengarium annis octo regnasse. Licꝫ alij ea aliacꝫ de quarto berengario similia scribant.

Anno mūdi. 6133. Anno xp̄i. 934.

IOannes vndecimus papa: p̄ria romanus: eo tempore pontificatū iniit: quo sanguinis fons genue largissime effluxit: future magne calamitatis indiciū. Nam et genua a saracenis ex affrica venientibus tum capit̄ ac diripit̄. Et vngari ytaliā ingressi longe oīa ac late populati sunt. Joannes aūt pontificatus sui anno quarto. mense decimo. die. xv. morit̄. vacat tū sedes dies. xij.

LEo septimus papa. natione romanus. vgone et lothario in ytalia imperantibus post ioannē pontificatū adeptus nil dignū memoria gessit. q̄ pontificatu assumpto. cū remissus esset. pontificatus sui anno tercio. die decimo moritur. Et in basilica petri sepelitur. vacat tum sedes dies tres.

IOanne vndecimo pontifice. anno nongentesimo tricesimoquinto saraceni affricam incolentes vt iam p̄missum est. ingenti ducta classe orā oēm etrurie maritimā populati sunt. et genuā circūacti. vrbē q̄ʒ graui obsidiōe p̄ssam ceperūt. in qua maxima vsi sunt seuicia. vrbe eī spoliata. Et ijs qui arma ad defensionem induerant. primo impetu cesis. oēs pariter puberes masculos cū facta preda nauibus impositos abduxerūt. Quidā tn̄ scribunt impuberes genuensium ex affrica in patriam breui reductos fuisse.

CUm creatus est pontifex leo septimus. ad eius anni termi tēpora guilhelmus scribit heinricū germanie regem ac imperatorem: de quo supra p̄missum obijsse. Cui sit in regno imperijq̄ʒ titulo suffectus otto filius mathilde saxonie regis filia de quo in sequentibus mentio fiet.

STephanus octauus papa natione germanus. post leonem pontificatum iniens. Cum pontificatum suscepisset ita a romanis seditionibus vexatus est. vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta seditione mutilatus. turpiter aliquādiu. vitam duxit. Cum ob inhonesta vulnera prodire in publicum erubesceret. Parabat quidem rex hugo tantā iniuriam vlcisci. s; in ipo apparatu moritur. Cui quidem lotharius filius in regno succedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel q̄ populi romani amicus esset vel q̄ breui regnauit. biennio eñ post mortem patris supuixit. Stephanus vo pontificatus sui anno tercio. mense quarto. diebus. xij. moritur. vacat tum sedes diebus decem.

S. Bipertus

BIpertus queʒ alij Vgibertū appellant. lotharingie prouincie nobilis princeps. vir sanctitate et ceteris virtutibus insignis hisdem temporibus ob clara miracula sanctis ascribitur. Qui inter cetera sue virtutis opa dū viueret gemalitense cenobiuʒ in francia proprijs impensis. magnificentissimis opibus breui extruxit.

SAnguinis quoq̄ʒ fons hoc anno vt premissum est historicis testātibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. p diem integram largissime effluxit. qui et future calamitatis vrbis ciuibus demonstrauit. vt de saracenis ex affrica soluētes genuam vsq̄ʒ peruenerūt iam dictum est.

MArtinus tercius papa. p̄ria romanus. Uir quidem mansuetissimus qui placabilitatem et mansuetudinem stephani septimi imitatus est. pontificatum eñ adeptus. bella omittens. religione sese totum addixit. templa vetustate collapsa instaurans. pauperes elemosinis pascens. Nō caruit tamē hui9 temporibus europa ipa bellica rabie. Nam cum otto annitteretur ytaliam īgredi. aduersante lothario magne cedes vtrinq̄ʒ cōmisse sunt. adhortāte tamē eos martino pontifice. vt ab armis discederent. cum vbiq̄ʒ fame et penuria reꝝ oīm laboraretur. Tercio autē pontificatus sui anno. mense sexto. die. x. morit̄. et in basilica petri sepelitur. sedes vacat dies duodecim.

AGapitus secundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalia pontifex creatur. homo sane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium imperatorem. cognita eius superbia vocauit. Cui9 ope inter hunc pontificem et ipm berengariū qui omnia sibi contra ius fasq̄ʒ vendicabat lites composite sunt. Fuerat hic vir valde innocens. et reipublice xp̄iane amator precipuus. Qui pontificatus sui anno nono. mense septimo. die decio moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniaceñ. monasterij abbas in domino quieuit. Et in basilica beati petri sepelitur.

Linea summoꝝ pontificum

Joannes vndecimus

Leo septimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus secundus

Lotharius eı⁹ nōīs secūdus hugonis p̄dicti fili⁹. p̄re defuncto impiū suscipiens impauit annis. 2. Berengarius em̄ tercius magnis externoꝝ adductus copijs ī ytaliā reuersus. ad p̄mā cuius aduentantis famā rebelles in vgonez animi. multis ī ytalie regionibus sunt ostēsi. Is cū p̄uidisse vgo qđ viribus nequisset. ꝯsilio p̄uidere perrexit. Missis nāqꝫ ad hostē iā aduentantē oratoribus cū eo hijs constituit federibus. vt se ytalia discedente lotharius filius ⁊ berēgarius ytalie reges equo iure oīa administrarent. Viguitqꝫ aliquot annis solo nomine cōsortiū. quod berēgarius acri vir ingenio lothariū sp̄reuit. ꝙ apud papiā cū vxore alunda nobili ac ferocissima muliere. Cuius dotis iure eā ciuitatē ⁊ multa oppida obtinebāt se ꝯtinēs iniuriā dissimulauit. Vgo interim post paꝝ qꝫ arelatum redierat diem obijt. Lotharius aūt romanoꝝ amicus ꝯtra ottonē heinrici filiū bellū durissimū suscepit. qꝛ cū otto romā ingredi ān̄itteret. hic eidem aduersari cepit. p̄ quo maxime cedes hincinde cōmisse sunt. Secūdus tūc elapsus erat annus regni berengarij tercij. quo in tp̄e lotharius solo noīe rex fato est functus. Et berengarius alundam. ne alicui nuberet p̄rimonij sui dominiuz. Et ytalie regnū p̄ dotis occasionem inuasuro. publice apud papiaz carceri mancipauit. Eo aūt mortuo ottoni nupsit.

Rudolphus ꝙ apud veronā berengariū sup̄auit. quē ferūt postea trib⁹ annis imp̄io potitum esse vt p̄missum est. Is rudolphus burgūdie dux. ꝙ superioribus diebus hugoni arelatensi comiti in ytalia cesserat postea francoꝝ rex factus regnauit annis. 2.

Quid tp̄e berengarij imp̄atoris aut lotharij regis nomē auctoritas vel potentia effecerit ⁊ an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignoret̄ facit scriptoꝝ ariditas. Igit̄ cū obscure de berēgarijs mentio fiat null⁹ mirabit̄. ꝙ vincencij beluacensis. fratris martini polonicasensis archiepi. Sicardi cremonēsis epi. ricardi ⁊ guilhelmi monachoꝝ. gotfredi viterbiensis. ⁊ fratris ptolomei de luca chronicoꝝ libros p̄legerit. Ne em̄ omēs eoꝝ hac in re errores qđ longuz eē recenseamus. quū aliꝗ eoꝝ dicāt p̄mū berengariū q̄tuor. ⁊ secūdū. xij. annis imperium tenuisse. temp̄a lotharij ⁊ tercij berengarij ad. xiij. annos protrahūt. vt denqꝫ ip̄os imp̄atores latinos cū regibus ⁊ tyrānnis interiectis. p̄ ānos duos detriginta tantūmō in ytalia fuisse vltimus dictoꝝ scriptoꝝ lucēsis affirmet. Quāqꝫ igitur pauci dictoꝝ imp̄atoꝝ regū ⁊ tyrānoꝝ tempora distinguere possint. Id certum habemus a berengarij primi initio imperio ad othonis primi ex germanis legitimi imp̄atoris coronationem a ioanne duodecimo pōtifice romano factam. annos ad quinquaginta intercessisse. Et ip̄m othonē berengariū in lōbardia primo regnare permissum. postea in exilio egisse.

Berengarius quartus quē alij p̄ tercio ponūt. mortuo lothario imperatore imperio potitur. ⁊ cum alberto filio imperauit ānis. xi. Vir certe dignissimus. ⁊ acri animo ⁊ industria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria militaret audiens heinricū bauarie ducem hungaros supasse. Is em̄ aquilegia capta. cum forte tunc hūgari ytaliam inuadere dispositi iustinopolim aduenert. quibus sese opposuit heinricus. ⁊ cōmisso bis p̄lio hūgari accepta primo ⁊ iterū clade repulsi in hungariā redierūt. Inde omnē ytalie p̄tē ditissimā que aquilegiā papiāqꝫ intercedit excursione populatus est. Berengarius repente stationibus exercitu papiā p̄perare cepit. Qđ cum habuisset exploratum heinricus. exercitum apud papiam nauibus impositum deduxit in padū. Inde continuato ex eo loco itinere intra austriā se recepit. Postea berengarius vniuersam ytaliaz obtinuit. ⁊ imperatoris nomen sibi indidit ⁊ albertum filiū ytalie regem nūcupauit. Cūqꝫ nimiū oneribus ⁊ vectigalibus ytalos p̄mere cepit. Et alundā lotharij vxorem in Garda veronensis agri cum sola ancilla carceri mancipasset. ⁊ omnia sibi contra ius vendicare. ytali p̄ agapitū othonē regem in ytaliā vocāt. qui eos in regno ytalie deturbauit. ⁊ alundam vxorem duxit.

Reges ytalie

Lotharius

Rudolphus

Beregari⁹ q̄rtus

Albert⁹ fili⁹ suus

Albertus berengarij filius apud rauēnam constitutus venetos mercatores multis affecit incōmodis. comaclensiū em̄ nauigio quod illi haud quaqꝫ tenue tunc habebant fretus. mare illud latrocinijs tenebat infestum. Id cum veneti diutius pati nec possent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in comaclium ducto oppido primo impetu captum cum oppidanorū nauibus incenderūt captos autem oppidanos et iuramento ne vltra in predam cuipiā aduersum se obediret̄ astrictos dimiserūt illesos. Otho deinde contra berengarium in ytaliam descendit quem tandem post magnas cedes victum in potestatem accepit. Et statim alterum in constantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demū ambo vitam finierunt.

Laxis hūgarie rex

Laxis rex bungaroꝝ. būgaros suos pulsus de bauaro. quē in ytalia regnatu re opinaretᷣ vltimus. ꝑatissimo exercitu ytaliā irrupit. tantusqꝫ ytaloꝝ animos tūc pauoꝛ inuasit. vt vltimū impēdere exterminiū cōtremisceret. Berengarius vō siue ꝓpiciore vsus fortuna. siue cōsilij ꝓudentia. Albertū mittēs filiū taxim multa oratū ꝓuicit. Et acceptis nūmoꝝ modijs argentoꝝ (vt tradūt) decē recedens ytalie pepercit.

Hungari eñ postqꝫ ꝑ germaniā primo postmodū ꝑ galliā satis fuerat debachati. deinde bulgaros tributarios fecerūt. postea barbare efferate gentis alluuio tot tantasqꝫ nationes ⁊ ꝓuincias satis supqꝫ inūdauerat. ytalia sue calamitatis pte nō caruit. ytaliāqꝫ ingressi. Uenerūtqꝫ via forouiliensi. malo ytalorū ab initio mūdi barbaris patefacta. furētesqꝫ bungari cede incendijs ⁊ rapinis cūcta vastantes. Albericꝰ qꝫ marchio cū ꝑ inuidiā ingratitudinēqꝫ e roma pulsus fuit. vngaros ad oppssionē romane vrbis accersiuit. Ea aūt gens romani agri fines qđ in ꝑmis albericus ꝗsiuerat nequaqꝫ attigit. Etruriā vō oēm quā albericus saluaꝫ esse pactus fuerat. cōmissis summa ⁊ alias inaudita impietate cedibus incendijs ⁊ rapinis ꝓpe destitutā desertāqꝫ reddidit oēs eñ mortales feminas atqꝫ bac mares ꝗ cedibus supfuerāt aut fuga ꝓlabi nequiuerāt in vngariā abduxit. Tandē sub ottone primo imꝑatore impetū in germaniam fecerunt.

Boemia añ hec tꝑa ad xp̄m cōuersa. vbi worziuous vltimꝰ paganoꝝ ducū a btō methodio morauorū archiep̄o cū ludimilla cōiuge ad baptismi grām ꝑductus ē. nongētesimo quinto anno. post christi saluatoris ortū. ludimilla sancta mulier babita etiā miraculis claruisse ferṫ. Christianā aūt veritatē āplexi fidem catbolicam inter bohemos magnoꝑe ampliarūt. ludimilla filia fuit comitis Slawiborij de castello Bzew quod postea melinca dictum ē.

Spitigneꝰ Vratislaꝰ
Duces bohemie

Spitigneus filiꝰ borziwogij primi xp̄iani ducis bohemie. post obitum eiꝰ principatum obtinuit. Is eñ ex ludimilla sancta muliere tulit duos filios spitigneū ⁊ vratislaū. primus patri successit. sed moriens sine filijs fratri principatum reliquit. Coniux aūt vratislai drabomitia de durissima gente luticeñ. saxis. mulier audax ⁊ ad scelus prona. duos pariter filios viro peperit vētzeslaū ⁊ boleslaū. priorem ludimille tradidit educandū. alteꝝ ipa nutriuit. alūpni ex nutribus innati mores ventzeslaus pietatem colere. mansuetudinē pre se ferre. xp̄iana sacra venerari. elargari multa pauꝑibus. nulli obnoxius esse. boleslaus ydoloꝝ sectari culturam. bonores ambitiose querere. adulterari. rapere. occidere. in scelera cuncta prolabi. pꝫ suprema ordinās ludimille quousqꝫ liberi adoleuissent gubernatione ꝓuincie dimiserat. Id egre drabomicie fuerat socrū i castello thetin strangulari iussit. ipa imperiū accipiens in oēs crudelis etiā ventzslao filio infesta cui preferre fratrem non dubitauit.

S. Uentzslaus dux bohemie

Wenceslaus dux bohemie filius vratislai quē beata ludimilla. vt nepotē carissimū in fide xp̄iana gloriosissima matrona bohemorum prima margarita. ac sacris litteris ⁊ eloquijs peroptime imbuebat. Quem potus cibiqꝫ parcissimū fuisse tradūt. corporis maiestatē decoꝝ. virginitatem ad vltimū vite seruasse. diuina in templis officia diurna nocturnaqꝫ nūqꝫ neglexisse. Et noctis quidem tempe nudis pedibus super glaciem ac niuem iter agentem vim frigoris minime sensisse. Inijsse eum iubente populo (adhuc viuēte matre) principatū creuerat iam ventzeslai nomē. miraqꝫ populi caritate atqꝫ admiratione celebrabaṫ. Sed quanto ceteris dilectioꝛ. tanto acrius se in odiū fratris matrisqꝫ cōcitabat. Fit conuiuiū apud boleslaū matre iubēte. vocaṫ ventzeslaus qui ⁊ si mortem instare predixerat. facta tamē de peccatis suis cum sacerdote ex more xp̄iano ꝯfessione. fraternā domū ingrediṫ. Ibiqꝫ statim boleslai manu ꝑcussus interijt. vētzeslai sanctitatem. Quo die cesus est xp̄m deum testimoniū perstitisse memorie prodiderūt. Qui regi dacie ꝑ visum apparens. suo martyri edem construi mandauit. ipm aūt ventzeslaū multis miraculis claruisse atqꝫ inter sanctos martyres ab ecclesia receptum tradunt.

Otto primus rex

Otto ex mathildo filia theoderici regis saxonū ⁊ beinrici regis filius ei successit in regno. Is ꝑclarissima multa maximaqꝫ i regnis frācie ⁊ germanie gessit. ⁊ cū eiꝰ virtutis fama etiā in ytalia celebris baberetᷣ. agapitꝰ pōtifex multiqꝫ ꝓceres berēgarij albertiqꝫ filij tirānidē exosi. illiꝰ opem rebꝰ afflictis italie poposcerūt. ꝗ cū q̄nquagita ⁊ eo vt aliq volūt āpliꝰ armatoꝝ milibꝰ mouit. trita et apta ꝑ foriulij regionē via. italiā ingressus berēgariū impio ⁊ albertum regno ytalie deturbauit. Italiaqꝫ potitus alundam lotbarij q̄ndā vxorē carcere eductā in vxorē accepit. Reuersus i germaniā otto ex alunda vxore anno vix dū elapso filiū suscepit. Cui ottoni postea secūdo fuit appellatio. Ottoqꝫ rex interea boleslaum bohemoꝝ ducem inimicos i se animos ꝓferentem domuerat. Quo felicitate dum omnibus in locis rex prestantissimus. idemqꝫ vir optimus otto vtiṫ. gloriosi ⁊ simul saluberrimi facinoris occasionem est nactus cū bungaris bohemis vt infra patebit.

De progressu imperii ac trāslatione eius in germanos.

IMperiales tituli. imperiūqꝫ a romanis gallisqꝫ ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc suscepti. in germaniā hic primū transferūtur. vbi ⁊ nūc vsqꝫ cōseruantur. Et qm̄ deo auxiliante hoc in loco in germanoꝝ imperiū deuenimus. Nō alienū videtur pro huius excellentissime dignitatis cognitōne. pauca de progressu sacri imperij in medium afferre breuissima ex amplissimis altius repetentes. qd̄ maximi auctores tam legū interpretes: q̄ʒ sancti doctores de cesarea potestate sentiant. ac eius translatione in germanos

ROmana regia potestas. quā sacrū imperium vocitant ab ipa humane nature ratione. q̄ optime viuēdi dux est. Cuiqꝫ omēs parere oportet. originem ducit. Exactis nāqꝫ ex paradiso delitiarum primis parentibus. Cum in agris homines atqꝫ in siluis bestiaꝝ modo vagarentur. victuqꝫ sibi ferino vitam propagarent. Animaduertit homo. nā rōnis participē illum deus creauit. hominem homini ad beneuiuēdū maxime conducere. societatemqꝫ fore plurimū necessariam. Sic ergo qui segregati prius vitā in siluis more ferarum ducebant. siue docente natura. siue deo volente totius nature mgr̄o insimul conuenere. societates instituerūt. domos edificarunt. oppida muris cinxerūt. artes inuenerūt. ⁊ cum alter alterius cōmodis inseruiret. placebat mirūimmodum singulis vita ciuilis. dulcisqꝫ nimiū videbatur ⁊ ꝓpinquoꝝ ⁊ amicoꝝ consuetudo. Cuius fuerant prius exptes. Uerum sicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic nulla est pestis que homini ab homine non nascatur. Ceperunt itaqꝫ homines violare societatē: fidē frangere. pacem turbare. iniuriam cōciuibus vicinorūqꝫ tum opibus tū matrimonijs insidiari. rapere aliena. phas omne obrūpere. nec em̄ pacis emula mat̄ litiū suiqꝫ prodiga cupiditas passa est diu manere ius sancte societatis illesum. Cum ergo premeret̄ ab initio multitudo ab hijs qui viribus erāt editiores. Ad vnū aliquem confugere placuit virtute prestantem. Qui ⁊ iniurias prohiberet. inferri tenuioribus. Et equitate constituta. summos cum infimis pari iure teneret. Idqꝫ nedū vna in gente. sed in pluribus factum est. Atqꝫ hij sunt qui postea regis nomen obtinuerunt. Quoꝝ constituendorū causam publica dedit vtilitas iusti prope mater ⁊ equi. Nec sane aliam ob causam rege fuerat opus. nec tante dignitatis fastigium cuiqꝫ cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus preferret̄. honoraretur ab omībus. ac preciperet omnibus. nisi vt esset qui publica tueretur. ac iusticiam ministraret. Uerū cum plurimos reges orbis haberet. Cepit (vt fit) pluritas principum discordiam parere. Nāqꝫ cum modo de finibus. modo de iurisdictione ꝯtēderent. Nec esset qui lites dirimeret. nisi gladius. cum nemo minorem se altero reputaret. strepentibus ac furentibus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec ꝓuincia cum ꝓuincia conuenire poterat. dulceqꝫ illud ac suauissimū humane societatis cōmertiū ꝓhibebat̄. Sed affuit presto benigna humane nature prouidentia. Que suapte ingenio ad optima tendit. necvult q̄ sunt queqꝫ futura sunt male disponi. Hanc igitur operante ad vnū principatum. quem greci monarchiam. Nostri v̄o imperium vocitant reduci singula placuit. Nec em̄ aliter pax poterat vniuersalis haberi. Hinc illud assirioꝝ imperiū exortum est. Hinc grecorū principatus alexandri magni virtute atqꝫ fortuna ex europa in asiam ac libiā ampliatus. Hinc carthaginēse. Sed cum hec imperia nūqꝫ sibi totū orbem subiecissent. Ac ꝓpterea pacem vniuersalem parere non potuerūt. Placuit siue humane nature altrici. siue ipsius nature domino rectoriqꝫ deo. romanū imperium excitare. Roma igitur vt premissum est ab initio per reges gubernata est. septēqꝫ regibus paruit. Quibus exactis duo constituti sunt penes quos summū ius esset. Ad extremū cū neqꝫ populus neqꝫ senatus satis ꝓbe ꝓuincias vrbēqꝫ regerent data ē vni potestas vt ratū esset quicqd ab eo cōstitueretur. Cui rei principiū iuliū cesarem ꝑstitisse non est ambiguū. Constituto vt diximus principe lege antiqua q̄ regia nūcupatur. populꝰ ei ⁊ in eum omē suū imperiū ac potestatem contulit. Nec em̄ vel populare regimen qd̄ politicū. vel optimoꝝ ciuiū qd̄ aristocraticum appellat̄. tam iustum tamqꝫ pacificū esse potest. quā monarchicū qd̄ in romano principe recognoscimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyspanos. Interdū per affros. dalmatasqꝫ constat administratum. Peruenit etiam ad grecos diuqꝫ apud constantinopolim tante gloria dignitatis permansit. Et quāuis aliquādo duo insimul fuerint augusti: vt dyoclecianꝰ ⁊ maximianꝰ. non nūqꝫ etiā plures. Id tamē vsurpatione magis q̄ʒ iure contigit. In apibus em̄ inquit Gregorius priceps vnus est. Grues vnā sequūtur. imperator vnus. Obuenit aūt hec dignitas nūc senatus electione. nūc populi vocatione. nūc militari fauore: nūc principis ordinatione. Demū v̄o negligentibus romā grecis: eāqꝫ nunc barbarorum. nūc aliorum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui suo sanguine tm̄ parat imperium. Quiqꝫ suis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: venientem in auxiliū eius Carolum magnū francorum regem natione germanum. qui vrbem sacraqꝫ loca ab omni hostiū concursione defendit. primo patriciū post augustum concurrente summi ꝯsensu pontificis acclamauit. a carolo itaqꝫ magno imperij dignitatē occidenti restitutam. vsqꝫ ad ludouicū arnulphi filiuꝫ imperiū apud gallos nō paruū habuit incrementū: veꝝ postea principum illoꝝ ignauia. splendor ille romani imperij in obscuras tenebras conuersus est. atqꝫ imperium quod annis centum ⁊ decem franci potiti fuerāt. demū in longobardos deductum est. Postremo in germanos duce ottone heinrici regis filio translatum est. Taliqꝫ modo in germanos romanū imperiū constat esse translatum. atqꝫ vsqꝫ in presens obseruatur. Quod per varias manꝰ deductum. Nunc ad fridericum tercium ac filiū eius regem maximilianū per legitimā electionem deriuatum est. Quibus suprema in temporalibus est ex alto cōmissa potestas. vt bella feliciter pagant: pacē decorent. ⁊ reipublice statum sustentent. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. omesqꝫ reges ac pn̄cipes. huic imperio libētibus animis se submittent.

Anno mundi. 6153. Anno xp̄i. 954.

IOannes duodecimus papa romanꝰ. de via lata. pr̄is Alberici potentia fretus. pontificatum occupat. Octauianꝰ is q̄dem primo vocabaꝛ. Albericus em̄ q̄dam romanꝰ ciuis potentissimus per factionē cū magnatibꝰ initam. pꝫqꝫ vim clero ⁊ pp̄lo illatam filiū suū octauianū creari pontificē obtinuit Qui ioannes duodecimus appellatus ē. Is vitā nedū pontifici. ſ cuicūqꝫ priuato turpem in pontificatu duxit. Quippe q̄ p̄ter venationis (cui se totum dedit) leuitatē. mulieres palā habuit cōcubinas. Erant tū rome duo consules ex nobilitate quotannis. q̄ ad vetusti cōsulatus exemplar summe reꝝ p̄essent. Et p̄fectus ite n ex nobilitate creatus pp̄lo ius dicebat. Ex plebe aūt creati singulis annis. xij. q̄bus de carconibꝰ erat appellatio. senatꝰ vicē consilijs deliberationibus obtinebāt. Parebant ṽo romanis a q̄bus mg̃ratus annuos accipiebant oēs vrbes ⁊ oppida vicina etrurie intra vrbeuentanū tudertinūqꝫ agros in vrbē vergentis. Et quicq̄d a neapoli ⁊ a marsis reatinisqꝫ ad vrbē pertinet vlteriora ꝑtim greci. ꝑtim sarraceni occupauerāt. Octauianꝰ itaqꝫ potētia ī satis libera ciuitate fretus. pontificiū munꝰ humeris suis nequaqꝫ couenies sibi desummi. Hac q̄dem indignitate moti duo cardinales litteris ottonē obsecrant. vt clerū pp̄lmqꝫ romanū e manibus berēgarij ioannisqꝫ duodecimi vendicare coneret. aliter xp̄ianā fidem cū imperio perituā. Quorū ioannes vterqꝫ noie. diaconus vterqꝫ dignitate. ⁊ ordine erat. Similesqꝫ l̄ras ad othonem multi ytalie pp̄li ⁊ potentes domi nobiles dederūt. Interim dū otto expectareꝛ re ꝑ indices patefacta. Joannes duodecimus iracūdia eiꝰ erat impotens excāduit. Et cardinales diaconos naso vnū. manu alteꝝ mutilauit. hāc obrem otto in ytaliā mouens vrbē ingrediēs a ioanne honorificentissime suscipitur. coronaturqꝫ vt q̄dem tradūt. accepto germanie pannonieqꝫ titulo. Translato tū primū ad germāos impio. alij a leone hoc factū existimāt. Cōposito aliq̄ntulū statu ciuitatis cū ioanne secrete collocutꝰ. eū a flagitijs deterrens. ad ṽtutem cohortabaꝛ. Verū cū nequaqꝫ moueri e sentētia ṽbis eum cerneret. ad minas conuersus. Is iudiciuz reformidās in siluis more fere aliquādiu delituit. Interim post paucos q̄ꝫ redierat menses obijt. Et vt multi habent scriptores in adulterio deprehensus. pontificatus sui anno nono. mense tercio. die q̄nto Eius ṽo in morte sedes dies. 12. vacat.

BEnedictus quintus papa. patria romanus. ex diacono in seditione pōtifex creatur. ab his potissimū qui ioanni cognatione factioneqꝫ cōiuncti fuerāt. Cū prius otto leonē electū cōfirmasset. ꝓterui tn̄ bn̄dictū in petri ap̄lo sede ꝓ romano pontifice locauerūt. Ea cū intellexisset otto non vltra ṽbis cōminationibusqꝫ agendū ratus. primū omni agri ⁊ ditionis romanoꝝ ciuitates. ⁊ oppida pleraqꝫ capi diripi ac magna exꝑte vastari curauit. Romā exinde adeo dura pressit obsidione. vt modiū furfuris ꝑ eam tempestatez triginta aureis venūdatū fuerit. tantisqꝫ coangustatos malis romanos benedictū ottoni dederunt. ⁊ leonē acceperūt. Edomita romanoꝝ proteruia. otto in germaniā reuersus benedictum apud hausburgā relegauit. vbi post paucos menses vita est functus Vixit aūt in pontificatu mensibus sex dies quinqꝫ. Sedes deinde diebus viginti vacauit.

LEo octauus papa. ciuis ⁊ latronensis eccie ꝓthoscen iarius a clero pp̄loqꝫ romano ꝯpulso ioanne pōtifex creatus aū bn̄dictū. quē otto in sede petri ꝯfirmauit. q̄ꝫ cū furētes romani ⁊ passione obcecati eiecissent. agentē imperatorē spoleti adijsset Otto eos vi ⁊ armis ꝯpulit leonem suscipe. q̄ statim romanoꝝ inconstantiā pertesus auctoritatē oēm eligendi pontificem a clero populoqꝫ romano ad impatorē trāstultt. Leoqꝫ ꝑiter vix ad terciū mensem q̄ꝫ restitutus fuerat superstes fuit. Anno em̄ p̄mo. mense quarro moriꝛ.

IOannes. xiij. papa. narnieſ ep̄s. pr̄ia rōnus p̄re ioāne ep̄o leoni successit. quā petrus vrbis p̄fectꝰ capitali odio ꝑsecutꝰ ē. Accersitꝰ autē Jofredꝰ in cāpaniaz comes potens armatis stipatꝰ. ioannē in pōtificem lateranēsi cepit. ꝑduxitqꝫ ī adriani molē. quā tūc sic ⁊ nūc castellū sancti angeli appellabāt. pōtifexqꝫ ibi aliq̄t custoditꝰ diebꝰ in campaniā ductꝰ est ad iofredi libidinē retinēdꝰ. Veꝝ interfecto iofredo eiꝰ qꝫ vnico filio a ioāne capuano p̄ncipe. pōtifex xj. mēse sui exilij romā ꝓpere redijt. otto cognita pōtificis calamitate romā perueniēs ꝯsules p̄fectū cū decarchonibꝰ ī vincl'a conijcit. Inde cū otto senio ꝯfectꝰ obijt. nō m̄lto post ioācs pōtifex sexto pontificatus sui āno. mense. xi. die quinto subsecutus est.

BEnedictꝰ sextꝰ papa p̄ria rōnus ioāni ī pōtificatu ⁊ calamitatibꝰ successit. q̄ ⁊ ip̄e a cincio ciue rōno. ⁊ q̄dē p̄potenti ī castellū scti. angeli trusus: eo in loco nō multo post strangulaꝛ vel vt alij h̄nt fame moriꝛ anno p̄io. mēse sexto sui pontificatus.

Linea summoꝝ pontificu

Joannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octauus

Joannes terciusdecimus

Bn̄dictus sextus

Otto primus germanoꝝ impator. heinrici regis nobilis heres in regnū succedens. Anno salutis. 962. postqȝ in germania decē ꝛ octo annis regnauit impator a pontifice declaratus. imperauit annis. xij. primo in palatio aquisgrañ. a hildiberto archiepō magūtino prim⁹ coronatus. Vir vtiqȝ xp̄ianissim⁹ ꝛ eccie romane amator atqȝ acerrimus defensor. Qui domito boleslao boemoꝝ duce post liberatū ludouicū francie regem pacē regno dedit. Eodemqȝ tp̄e Vgo magnus comes parisiensis q̄ sororē otton is in m̄rimonio hēbat. Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qđ cū intellexisset otto ne continendo in fide sororio satis p̄ nūcios litterasqȝ ꝓficeret. secūda expeditione in franciā delatus ip̄e cōpescuit. ꝛ regi parere ac subesse coegit. Dux quoqȝ gisilbertus q̄ regis ottonis sororē habebat in vxorez aduersus francos vt hostis ad andernacū ꝓcessit. vbi a francis victus fugiens in reno submergitur. Rex aūt belgicā ingressus totā in deditōnez redegit. post hec rex ludouicus viduaz gisilberti vxorē in cōiugem accepit. hungari quoqȝ siue q2 vicinos ꝯtiguosqȝ bohemos ab ottone domitos ac subactos indigne ferrent siue q2 illum francie expeditionibus occupatū min⁹ resistere posse crediderint. impetū in germaniā fecerūt. atqȝ sup̄ licum fluuiū ꝓpe ciuitatē augustā cōsederūt. Quibus otto p̄cibus vdalrici sanctissimi illius vrbis ep̄i motus occurrit. Duxit vero in illos magna sp̄e. nec minori cōfidentia plenus otto. ꝛ paribus animorū ardoribus paribusqȝ hincinde odijs p̄lio. qđ aliqđ diebus p̄ solas noctes intermisse fuisse ferūt. decertatū ē. Quāqȝ vō ottoni ꝛ germanis victoria cesserit cruētissima. Cecidit em̄ in eo p̄lio gener regis cōradus ꝛ dux wormaciensis. hūgari tamē nō fusi sup̄atiqȝ potius q̄ȝ pene ad internitionē cesi fuerūt. Adeoqȝ tūc eneruata ē potentia hungaroꝝ vt multis postea tp̄ibus se cōtinuerint. Tres in eo prelio reguli ad potestatem ottonis viui p̄ducti sunt. quos germani ottone etiā vt p̄hiberet adnitēte. laqueo in hungaroꝝ dedecus suspēsos necauerūt. Ea tot tantarūqȝ diu ꝛ multis ꝯtinuataꝝ i locꝭ victoriaꝝ. ottonis fama rōnis ytalisqȝ suasit. vt cū berengarij albertiqȝ filij. tum etiā ceteroꝝ ytalie tyrannoꝝ malis finē quererēt. ottonē orauerūt vt romanā ecciam liberaret. Moturus germania otto filiū ex alunda vxore susceptū ottonez nomine annū etatꝭ septimū agentē in germanie regē apud aquisgrañ. coronauit. Ottoni rome appropinquāti romanos obuiam effusos fuisse. illūqȝ triūphi apparatibus in vrbem deduxisse multi cōcordant scriptores. Joannēqȝ duodecimū ottonem in cesarem romanūqȝ impatorem augustum coronasse. Alij eā coronatōem leoni octauo attribuūt. quā opinionē Gracianū in decretis secutum fuisse videmus. Inde cum ioanne multis instit vt a flagitijs tempans vitam pontifice dignā duceret. Et cū suasiones paꝝ prodesse intelligeret. episcopos ytalie cōuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine ioannes roma fugiens in montibus delituit. Cū magnus ad impatorem cōcursus factus. efflagitatūqȝ est vt quēpiam ille dignū pontificē designaret. otto modestia vsus electū se iubente a clero ꝛ populo leonē cōfirmauit. quo facto ꝛ reb⁹ s vrbis rome cōpositis otto spoletū accessit. Is quoqȝ grecos in apulia ꝛ in calabria sup̄auit. Et romanoꝝ imperiū ad frācos oriētales reduxit. atqȝ in goslaria saxonia argentifodinas inuenit Madeburgam vbi sepultus est ornamentis plurimis decorauit. ꝛ metropolim fecit. denarij item ab eo ottolini vocati in ytalia constituti sunt. Alia insuper facinora laude digna inuictissimus hic impator strēnue gessit. Erat em̄ mitissimi ꝛ singularis clementie homo. Suscepta itaqȝ imperij dignitate singulis ꝓpe annis ex germania in ytaliā veniebat. Tandē ottonem filiū admodū senex rome imperij consortē fecit. Quo facto in germaniā ꝓfectus. senio ꝯfectus. viēne morit̄. Cui⁹ corp⁹ in madeburg germanie vrbē delatū. in tēplo sc̄ti mauricij qđ ip̄e sumptuosissime construxerat sepelitur.

Ferūt multa ꝓdigia tū ytalia apparuisse. Nā ꝛ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. sequente vētoꝝ ꝛ hymbriū ꝓcella. Et in vestib⁹ multoꝝ signū crucis ac q̄dē cruēte diuinit⁹ apparuit. q̄ q̄dē portenta indicare magnas clades ꝛ calamitatē ecclesie multi interpretabantur.

Scisma quoqȝ decimū ꝛ vndecimū sustulit otto magnus imperator. deposito em̄ ioanne cuz populus ac clerus ro. leonem creasset. absente ottone a consanguineis ioannis leone electo benedictum subrogarunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leonē suscipere.

Linea īperatoꝝ
Otto primus

Cometa

Eclipsim horribilē sol passus ē die venerꝭ hora diei tercia. q̄ die in hyspania addamaram rex sarracenoꝝ a Radamiro xp̄ianissimo rege gallicie in bello superatus est.

In ytalia cometes mire magnitudinis apparuit protendens famē. q̄ secuta est. Rexqȝ otto corpus sancti Innocentij in vrbē madeburgā transfert. anno quoqȝ ottonis. xxxij. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arrept⁹ vt dentibus se discerperet ad ioannē. xiij. papā deductus. vt cathena sancti petri in collo circūdaret. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerūt. cū nihil remedij sentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo apposita dyabolus spumans ac clamans abscessit. Theodoricus metensis episcopus arrepta cathena. nisi abscisa manu. se non dimissurum ait imperator. ad sedandam litem a papa ioanne obtinuit. vt anulum huius cathene exsectū episcopus obtineret. id summo honore obseruauit.

Madeburga. olim parthenopolis a venere parthenia appellata: q̄ ibi colebat. Et vrbs v̄ginū dicta. metropolis ac p̄maria saxonie vrbs. ad albim fluuiū sita. Is fluuius in montib⁹ exoriens. qui bohemiā morauiamqꝫ disterminat. Et p̄uinciā mediā ferme perlabit. p̄mo in occidentē. deinde in septētrionē versus. vt p̄uinciā relinquit p̄ angustias montiū ꝛ abrupta ꝯualliū p̄ceps saxoniā petit. quā duas in partes dirimens Madeburgā vrbem magnā alluit. Deinde in oceanū fertur. vbiqꝫ a rheno flumine eq̄ terrarum spacio distans. nō minorē illo p̄labēs agrū. Neqꝫ romani albim ip̄m (vt Strabo tradit) trāscenderūt quē pleriqꝫ germanie terminū sarmacieqꝫ quondā dixere. Hec inclita vrbs imꝑatoꝝ pontificūqꝫ honesta sedes. Tres in p̄tes diuiditur. Estqꝫ munita menib⁹ ac propugnaculis. turribus quoqꝫ ac fossatis excellit. In eaqꝫ sunt magnifice dom⁹. ꝑpolite platee. ampla ꝛ ornatissima tēpla. Carolus ēñ magnus nobilem ep̄atum ibi ordinauit. Confecto em̄ longobardoꝝ bello: potentissimo rege capto. nullā morā interponendam putauit. q̄n in galliā cōfestim rediret. Saxonicū q̄ppe intermissum bellū eū domū reuocabat. saxonū gens longe maxima erat ac etiā bellicosissima pene germanoꝝ oīm. hi falsos colentes deos. cū neqꝫ diuini neqꝫ humani iuris quicq̄ꝫ pensi haberēt. nihil eque ac religionem nostram. hominesqꝫ ei deditos oderunt. Proximi erant francis. cum quibus continenter bella gerebāt. Hec palma cum carolo magno quasi diuino munere reseruata videretur. Sic renouatum est cum saxonibus bellum. Quo nec maius vllum nec grauius diuturniusq̄ꝫ a carolo gestum fertur. Tres enim ꝛ triginta annos cum forocissimis gentibus certatum constat. Tandem penitus saxones debellati. se suaq̄ꝫ omnia potestati caroli permisere. Victis imposite leges vt patriis ceremoniis. falsisq̄ꝫ diis posthabitis xp̄ianam fidem profiterentur. magnū numeꝝ obsidum darēt. modicis terminis septi. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primū prepositus finis. vt xp̄iane fidei legem. quantum in se esset extolleret. ideo purgata saxonia decem episcopatus in ea instituit. sedes prima pōtificalis ab eo fundata. ecclesia Osnaburgeñ. super hasam fluuiū in honore petri q̄ꝫ summe coluit. Secunda halberstadeñ. in honore sancti stephani. que prius ī Oesterwick fuit. Tercia myndēsis sup̄ wesarā fluuiū in castro wedekini. Quarta bremensis in honore sancti petri super weseram. Quinta padebornensis fundata in honore beatissime virginis marie. Sexta verdensis in loco fardan dicto su-

per aleram fluuium. Septima monasteriensis in honore sancti pauli. Octaua hildensemēsis quā carolus primū in aulica fundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona hambergensis in hāmonis id est iouis castro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima sedes episcopalis celeberrima est Madeburgē sis in honore diui mauricij fundata super albiam in parthenopoli quondā partena dicta. Ea tamen a carolo magno instituta fuit primo in Styde super dominio comitum de Swalenworch. qui nūc de lippia appellantur. deinde trāslata ad valersleue. postea ad vrese. Landem per Ottonem primū imperatorem gloriosum anno salutis tricesimo supra nongentesimū ad Madeburgam mutata. Et eius auspicio in primatū alemānie sublimat. Cui primus episcopus prefuit sanctus Adelbertus. vir omniū virtutum plenus. habz hec vrbs insignis in honore sancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatissimū. ottonū cesarum nobile opus. Et in eo sancti florentij corpus. Credunt quoqz vnam e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aq̄ factum. a domino saluatore euangelistarum tradit historia hanc plebibus ostendunt. materia marmorea ē ac perlucida. vini capax quantum equus ferer possit. Alteram ꝛ minorem apud hildemenses esse affirmāt Vexillum quoqz sancti mauricij hic quotannis ostēditur. magistratus vrbis ius ciuile romanorum abbreuiatum ꝛ saxonica lingua conscriptum. non sine reuerentia custodit. quod magni caroli auctoritate firmatum tradunt. Eoqz in decisione causarum vicine gentes recurrūt. magna ꝛ venerabilis earum legum auctoritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra Rolandi. qui caroli ex sorore nepos fuit. Prestans fortitudine vir. Et post ingentem hostium cedem in prelio cū de hispania victa exercitum in galliam reduceret. a vasconibus interijsse dicitur. Hic est Rolandus quem (vti fama est) tempestate sua corporis robore ꝛ animi magnitudine. longe ceteris alijs prestisse. Cuius fortia facta per vniuersum orbem celebrantur.

Madeburga

Anno mundi. 6173. Anno xp̄i. 974.

BOnus secūdus. patria roman⁹. bn̄dicto pontifici surrogatus. Hic multe modestie ꝛ integritatis fuit pontifex. Et si nihil in pontificatu gesserit quo magnope laudaret. Non tn̄ vel aliqua iniuria affect⁹. vel ignominia annotatus ē. Anno aūt pontificatus sui primo morit. Et in basilica petri sepelitur. diebus tantūmodo duobus sedes tum vacat.

BOnifacius septimus papa. cui⁹ p̄ria ꝛ cognomē ob ignobilitatē reticet. Hic cū malis artibus pōtificatū adeptus fuisset. male etiā amisit. Nam inito ingr̄atu cōspirantib⁹ simul bonis ciuib⁹ relinquere vrbē coactus. Indeq₃ recedens p̄ciosissima queq₃ e basilica santi petri. subtrahēs. cōstantinopolim ꝯfugit. vbi tamdiu substitit quo ad diuenditis q̄ sacrilegio abstulerat. magnam vim pecuniaꝝ cōparasset: q̄bus tanq₃ adminiculis occupande tyrannidis fretus. vrbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obstabāt conatibus suis viri boni. maxime v̄o ioannes diacon⁹ cardinalis. quē captū adiuuantibus q̄busdam pniciosis hoībus oculis statim priuauit. atq₃ ipe tantoꝝ maloꝝ auctor siue timore siue penitētia patrati sceleris in seditione turpit vitam finiuit. Vixit aūt in pontificatu mensibus septez. diebus quinq₃. vacat tum sedes dies. viginti.

S. Udalricus ep̄us

VDalricus ep̄s augusteñ. ex clarissima comitū de dillingen prosapia ort⁹. In cenobio sancti galli enutritus. q̄ litteris ac diuino cultu instructus. cum ꝛ habitū religionis optasset. ab inclusa admonitus ne faceret. Cū eū futurū ep̄m denūciaret. a cōsanguineis deinde ep̄o adelberano tradit⁹. Tandē diuino nutu in ep̄m ꝓmotus. totū se diuine contemplationi ac restaurandis ecclesijs dedit. q̄ suis v̄tutibus ac orationib⁹ mira gessit. in hūgarica expeditōne p̄cipue cū otto imperator eos vicit. Amisit quoq₃ in eo bello diopoldū frem ꝛ regniboldū filiū sororꝭ. Inde ecciam diue affre instaurās ac eccl'iam sancti ioannis ac stephani. Tandem post multas patiētie coronas anno domini nōgentesimo septuagesimotercio. Etatis v̄o octuagesimotercio. Sacerdotij q̄nquagesimo migrauit ad superos. inter sanctos relatus. Sepult⁹ a diuo wolfgango ep̄o ratisponēsi ī eccia sancte affre. fuitq₃ sctītate ac miraculis clarissim⁹

BEnedictus septim⁹ papa. p̄ria roman⁹. Statim inito pōtificatu synodū Remensem celebrauit. vbi gilbertū seditiosum virū ꝛ nigromanticū dānans. arnulphū ep̄m ab ip̄o gilberto pulsum in integrū restituit. Hic annuēte ottone sene ottonē eius filiū cū theophonia vxore in lateranēsi eccl'ia coronauit. Vir autē optimus instabat vnūquēq₃ rogando vt in creando imp̄atore rei publice xp̄iane cōsulerent. Moritur pontificatus sui anno octauo. mēse sexto. Vac atq₃ sedes diebus quinq₃.

IOannes decimusquartus papa. p̄ria roman⁹ vel (vt nōnulli volūt) papiēsis bn̄dicto surrogatus. Hic post assumptū pontificatum mēse tercio a romanis capit. Et in mole adriani. vt in publica custodia inclusus. Ibi tamdiu pedore carceris inedia et molestia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo ꝛ in basilica petri sepulto. cessauit papatus dies decē. Deiectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiā ꝛ tyrannidē vt quidā coniectāt vel ob inuidiam maliuoloꝝ ꝛ seditiosoꝝ quorundam haud satis constat adeo sunt confuse istorum tempore historie.

IOannes. xv. papa. p̄ria roman⁹. p̄re leone p̄sbitero e regiōe galline albe pōtificatū adept⁹. miro odio in cleros exarsit. vn̄ ꝛ merito ab ipsis clericꝭ odio hit⁹ ē. maxīe v̄o qd̄ diuīa hūanaq₃ oīa cog̃tis ꝛ affinib⁹ suis elargiebat post hīto dei honore ꝛ rōne sedis dignitate. quē certe errorē ita posteris tradidit. vt ad n̄ra q̄₃ tp̄a ꝑuenisse cernimus. Hijs deniq₃ errorib⁹ ac rapacitatib⁹ inuolutus deo volēte morit. octauo pōtificatus sui mēse. Sepeliturq₃ in basilica petri.

S. Cōradus ep̄s

COnrad⁹ q̄₃ ꝯstanciēs ep̄s p id tp̄s ꝛ ipe religiōe sctītateq₃ ac doctrīa atq₃ alijs v̄tutib⁹ insignissimus fuit. Is ex nobilib⁹ ī germania ort⁹ ꝑentib⁹. lr̄is erudit⁹. a nothingo ep̄o ꝯstāciēsi auditor cāꝝ inde p̄posit⁹ effect⁹. p⁹ ei⁹ obitū a. s. vdalrico ac clero ī ep̄m elect⁹. inde ecciam ꝯstācie ꝛ duas aū portā ꝯstrui fec. Et cū tercia vice hierosolimā petijsset. ī eccia. s. mauricij sepulcꝝ dn̄i adistar hierosolimitani ꝯstrui fec. Celebrās ī die pasce araneā ī calice delapsam cū fiducia sūp sit. q̄ p⁹ ea hora pradīj sine lesione de ore ei⁹ exiuit. Plen⁹ taudē dieꝝ p⁹ varia miracl'a obijt. vj. k[illegible]. decēbris. Episcopatus sui anno. lxij.

Linea summoꝝ pontificū

Bonus secūdus

Bonifacius septimus

Benedictus septimus

Joannes decimusquart⁹

Joannes quītusdecim⁹

Linea iperatoꝝ
Otto secundus

Otto secūdus imꝑatoꝛ. quē otto magnꝰ pr̄ impij cōsortē fecerat. quē etiā pōtifex cū theophania vxore ī lateranēsi ecclia coronauerat. anno domini. 975. solus imꝑare cepit. Uir q̄dē ꝛ ipe optimꝰ ꝛ ecclie ro. accerrimus defensor. Qui cū esset vir strēnuus añ acceptū imꝑiū pacem regno grecoꝝ dedit. Et theophaniā ioannis ꝯstantinopolitani imꝑatoris sororē in m̄rimonium accepit. Nam otto pr̄ filiū ottonē re ī sarracenos grecosq̃ bn̄ gesta. reuersum ꝯsortem imperij asciuit. Uoluitq̃ in īperatorē a romano pp̄lo ex prisca ꝯsuetudīe acclamari. quē pontifex inunctū imꝑiali diademate insigniuit. Hic post mortem p̄ris in germaniā redijt. Et heinricū bauaroꝝ ducē sibi rebellem domuit. Sed dū ea occupat̄ expeditōe otto imꝑatoꝛ. Lotharꝰ rex frācoꝝ in lothoringiā copiosum ducens exercitū. eā romani imperij ꝓuinciā occupauit. Et aq̄sgrañ. delatus agros populatus ē. in quē cū otto ex bauaria duxisset exercitum Lothoringia in potestate facta. Lotharius in ꝑisius est reuersus. ottoq̃ in frāciam ingressus laudunensiū suesionūq̃ agros vastatis. parisioꝝ q̃ȝ suburbia īcendit. Dū in patriā copias reducit. apud auxonā fluuiū nō nihil incōmodi accepit. Deinde vo cōparato maiore exercitu in ytaliā ꝯ basiliū ꝛ constantinū imꝑatores grecoꝝ Joanni genitori defuncti suffectos veniēs. qui iam calabriā ꝛ eaȝ ꝑtem ytalie occupauerāt q̄ ad siciliā v̄git. apud basentellū suꝑdtus. otto imꝑatoꝛ fugiēs cum repente ad litus scaphe se cōmisisset a pyratis quis esset ignorantibus interceptus ē. in siciliamq̃ ꝑductus. ſ ibi agnitus. sese ꝓmissa siculis ingenti pecunia liberari. romāq̃ ꝑduci obtinuit. Et de pyratis sumptū ē a siculis suppliciū. Cūȝ romā ꝑuenisset otto ꝑquirēdis ꝯgregandisq̃ fracti exercitus sui reliquijs diligenter opam impendit. Et q̄ꝛ copiaꝝ p̄sidio destitutus. in deserto res signoꝝ romanos animaduertere nō auderet. Irā in beneuētanos exercuit vrbē capit ꝛ incēdit. Trāslato inde sancti bartholomei corpore romeq̃ȝ in insula tybernia collocato. Eo loci maxime q̄ olim iouis hostia lycaonia dicebat̄. Ferunt ottonē beneuento deleta in vrbeȝ romā reuersum de quibusdā sumpto supplicio. nō multo post translatum sancti bartholomei corpus rome mortuū. Et in vestibulo. b. petri (qd̄ paradisum vocant) labro porphiretico. qd̄ adhuc introeūtibus ad leuā apparet honorificentissime sepultū relicto ottone tercio filio successore ac adelisia filia. Alarani montis ferrati marchionis vxore.

Bruno episcopus

Bruno Coloniensis eṗs. Ottonis p̄mi germanꝰ ob vite sanctitacē maximo in p̄cio habitus est. q̄ ꝑter doctrinā ꝛ sc̄titatē mōsteriū celeberrimū apud coloniaȝ sb̄ titulo bt̄i panthaleonis martyris fundauit. ac maximis impēsis tandē ꝑfecit Is post wifridū archiep̄atum coloniēnsiū suscepit. Huiꝰ opa a roma coloniā corpa sctōꝝ Elysij. patrocli cū baclo sancti petri translata sunt.

Odiolo abbas

Odiolo post maiolū sct̄m abbatē cluniacensem q̄ in cluniaco magnū sui apud posteros vita ꝛ miraculis exemplū reliquit. Hac tempestate floruit. q̄ ex clerico bernacensi in mōachū ꝓfessus cluniaci fit abbas. Qui rexit monasteriū ꝑ annos. lvi. miro religionis feruore. Qui inter cetera sue sc̄titatis memorāda cōmemorationē oīm defunctoꝝ post festū oīm sanctorū in burgundia primū adinuenit ꝛ instituit. Qd̄ q̄dē sct̄m institutū ad oṁes ecc̄ias ioannes. xvi. pontifex obſuandū trāmisit ꝛ approbauit. Is anno incarnationis. 1048. nocte circūcisiōis sp̄m bt̄m reddidit deo

Eduardus rex

Eduardus angloꝝ rex. Et ipe tū regno tūq̃ sc̄titate clarissimꝰ extitit. qui postea nouerce sue dolis ac fraudibꝰ interfectꝰ. martyrij palmā adeptꝰ. miraculis claruit multis.

Alpharabius pħus

Alpharabiū natōe arabū insignē q̄dē pħm hisdem tp̄ibꝰ viguisse multaq̃ scripsisse tradunt de q̄bus etiā pauca apud latinos hn̄tur cōmentaria.

Ludouicus rex

Ludouicꝰ q̄rtꝰ eiꝰ noīs frācoꝝ rex ꝛ vltimꝰ ex caroli magni genere natꝰ. pꝰ lothariū frācis regnare cepit. cū nullos ex blāca hūit filios. hugoni strēnuisse militi ex testō regnū ꝛ vxorē donat. Cuiꝰ genealogia ac posteritas nūc apud francos regnat.

Thedaldus comes

Thedaldꝰ Canusij regiēsis oppidi comes athone p̄re comite defuncto successit. Uir aīo ꝛ rebꝰ bn̄ gestis insignis. Cuiꝰ ob merita pōtifex ioānes ferrariā ytalie vrbē eidē possidendā ꝯcessit. Qui cenobiū ī agro mōtuano celeberrimū ī honore diui bn̄dicti fundauit. Qd̄ postea gloriosa matildis filia eiꝰ celeberrime ꝑfecit magnis adhibitis ornamentis ꝛ predijs.

Linea summoꝝ pontificū

Joannes sextusdecimus

IOannes sextusdecimus. papa natione roman⁹. pōtificatū iniit ottone im/perāte. ſ nō dum coronā imperij adepto. fuit aūt vir tante doctrine vt multa ⁊ quidē eleganter ediderit. Agitatus deinde seditionib⁹ a crescētio consule romano impiū vrbis sibi vendicare conante, cupiditati hominis cedēs. exulatū in hetruriā abijt. at vo crescenti⁹ cognita Joannis indignatione. q̄ ottonē contra se cū exercitu in ytaliā vocabat. ipius pōtificis cognatos ⁊ amicos q̄ in vrbe remanserāt. ad hoiem mittit rogatum. vt omissa accersendi ottonis cura. ad vrbē cū ptāte redeat. polliceturq̧ se ei in oibus obtempaturū. Precibus igitur suoꝝ pmotus ad vrbē veniēs pdeūte obuiā crescentio cū oibus mgr̄atibus ⁊ vrbana multitudine. Et crescētius cuz vniuersis seditiosis petita venia pedes pōtificis exosculat i sunt. atq̧ ita in ɔcordiā redacti vitā sic cū qete i finē traduxere. Moꝛit aūt pontificat⁹ sui anno. x. mēse. vi. die. x. vacat tū sedes dieb⁹. vi.

Gregorius quītus

GRegorius ei⁹ noīs qntus natione saxo. pꝛe ottone. Bruno añ vocatus. ottonis tercij auctoꝛitate ob cōsanguinitatē pontifex creatur. Veꝝ ottone in germania exn̄te seditionib⁹ romanoꝝ ⁊ potissimū crescentij cōsulis exagitatus. in etruriā pmo. mox i germaniā ad imꝑatorē confugit. Quo absente interim romani crescentiū. denuo cū summa potestate ɔsulē decernūt. Qui statim ioannē natione grecū epm placentinū nō min⁹ pecuniosum q̄z doctū pontificē creat. Cui⁹ nomē qdē supprimūt alij decimūseptimū vocant. at crescetius cognito ottonis cū magn o exercitu ad vrbez aduentū. menia ⁊ portas q̄z diligentissime firmat. Molē adriani munit hinc postea crescentij arx appellata est Superueniēte deinde imꝑatore vrbē oppugnare adorto populus roman⁹ cum neq̧q̄ tātis copijs par esse posset. clemētia ottonis fret⁹ germanis portas aperit. Tū crescenti⁹ ⁊ ioannes ɔsilij ⁊ auxilij inopes in arcē hadriani cōfugiētes se se acriter ɔ hostes tuebātur. Veꝝ ꝑposita spe venie. dū ex arce ad imꝑatorez se ɔferūt. multis vulneribus a multitudine crescētius ɔfodit. ioannes autem effossis ꝑus oculis pōtificatu sil⁹ ⁊ vita priuat. In pristināq̧ sedem gregori⁹ vndecimo mēse q̄z pulsus fuerat restituit. Is cognita impij imbecillitate sanctionē retulit de imꝑatore eligendo. vt statim patebit infra. Tandē secūdo pōtificatus sui anno. mēse. v. moꝛit. Uacat tum sedes diebus. xv.

Joannes septimusdecim⁹

IOannes decimusseptim⁹ placētin⁹ eps. vt dixim⁹ potētia crescētij roma/ni cōsulis fret⁹. quē pecunia corrūpisse creditū ē. tpe gregorij qnti p facto nem pontificatū occupat. quā pecuniā e cōstantinopoli detulerat. scisma igitur xij. fuit inter istos pontifices. Uerum breui tpe durauit. Nā cū ignominia moritur decimo vsurpati pōtificatus mense. vacat tum sedes dies viginti.

Siluester secūdus

SIluester secundus papa natione gallicus, Gilbertus antea vocatus. hic malis artibus pontificatum adeptus est. Adolescens eīn ⁊ floriacēsi cenobio in aureliana dyocesi posito. cuz monachus esset relicto monasterio se totum diabolo tradiderat. hyspalim ciuitatem hyspanie bonarum artium causa peruenit. Ubi cum doctrine cupidus esset. qua in re tantū profecit. vt breui optimus pceptor enaserit. Et vt ferunt ottonē imꝑatorem ⁊ Robertum regē francie. ac alios insignes pclarosq̧ viros habuerit discipulos. Igitur ambitiose ⁊ dyabolica dominādi cupiditate impulsus largitione primo archiepiscopatum remensem inde rauennatum adeptus. pontificatū postremo maiore conatu adiuuante diabolo consecutus est. Hac tamē lege vt post mortē totus illius esset. Imꝑatorēq̧ non vt philosophū sed vt pessimū magū cōsecrari fecit. Sciscitatus dyabolū q̄zdiu in pontificatu victurus esset. Respondit. Si non attigeris hierusalem diu viues. Dum itaq̧ pontificatus sui anno quarto. mēse vno. die decimo. In basilica sancte crucis in Hierusalem rome sacrificaret. fato se moriturum statim cognouit. Unde penitentia motus. Et errorez suum corā populo fassus. Et oēs primo post habita ambitione. ⁊ diabolicis fraudibus ad bñ viuendū adhortatus ē. Deinde vnūquēq̧ rogauit. vt post mortez corp⁹ suū mēbratim detrūcarēt disiectū ⁊ laceratū. sup currū imponeret. eoq̧ loci sepelirēt q̄ spōte ab eq̄s vectū foret. Ferūt itaq̧ dei nutu ⁊ pvidētia vt scelerati discant apud deū locum venie sibi relictum esse. si in vita aliquādo penituerint. equos ipos sponte ad lateranensem basilicam peruenisse. Eoq̧ loci sepultu m corpus fuisse.

Joannes decimusoctau⁹

Anno mundi. 6203. Anno mundi. 1004.

IOannes ei⁹ nominis decimusoctauus papa. Cui⁹ cognomē et patria ob ignobilitatem ignoratur. quarto mēse die vigesimo post initum pontificatum moritur. Unde ob breuitatem pontificatus. nil ab eo vl̄ a quopiā alio gestum memoria dignuz scribitur. nisi q̄ illo quinquemestri pontificio multa prodigia apparuere futura mala indicantia. Uisus ⁊ cometes. et terremotus multe vrbes concusse.

Linea iperatoꝝ

Otto tercius. secūdi ottonis filius impator. āno nongentesimo octogesimoquarto admodū puer pr̄i in regnū succedēs. impauit ānis. xviij. Hic a parentibus in v̄tutibus oībus ecclieqꝫ romane defensione nō degenerās bella multa, etiā cū gloria ingenti cōfecit. Cū aūt post obitum ottonis secūdi de nouo impatore creādo cōsultatio haberet. Et alij ottonē terciū secundi filiū. Alij henricū bauarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē exposceret. Instaretqꝫ ytali qdam vt crescentio numentano res cōmitteret. germani statim q̄ tū freqntes rome aderāt ottonē terciū delegere. pōtifex aūt ne seditio aliqua oriret germanoꝝ sententiam approbat. q̄ postqꝫ impator creatus fuit. priusqꝫ romā peteret ad cōponēdas germanoꝝ res. xj. ānos cōsumpsit. Inde romā ꝓfectus a gregorio ex saxonū gente cōsanguineo quē obtinuit pōtificē declarari. breui post imperij romani bn̄dictionem diademaqꝫ accepit. Eiusqꝫ facti celebritate finita Otto impator archāgeli michaelis edem. q̄ ē in gargano mōte. votis se exoluturus q̄ pridem emiserat inuisit. inde romā reuersus breui se cōtulit ī germaniam. Tulerāt iniquo animo gregorij factā creationē quare vix dū excesserat italia otto. gregorius minis et maledictis exterritus impatorē adijt ī germaniā desidentē intellexerūt romani futuꝝ vt impator furens romā rediret. Ideo crescentiū cōsulē creauerūt. Uenit interim otto ⁊ magnis fretus quas adduxerat copijs vrbem pene in circuitu obsedit. pplus pacē impatoris supplex orauit. germani admissi. Et ioannes pontifex atqꝫ crescentius in sancti angeli arcē se abdiderūt. ⁊ cū ad impatorē se ꝯferrēt exeūtes. ī medio itinere intercipiūtur. ⁊ crescentius euestigio cōfossus. Joānes oculis orbatus ē vt p̄missum fuit. tūc gregorius qntus ad vndecimū quā abierat mēsem restitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionem sumpsit paulo post eā fecit de impatoris electione sanctionē. quāuis etiā pauca de vltimis ottonib⁹ historici scribāt tam feroces v̄o tamqꝫ mirabiles fuerūt. vt vnus pallida mors sarracenoꝝ vel sanguinarius alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis q̄dam scribit. Otto post otto regnauit tercius otto. Tandem ytalia pacata cū in germaniā redire decreuisset rome veneno intoxicatus obijt. Ei⁹ corpus in germaniā reportari p̄cepit. vt maioꝝ sepulcro inferret. Certū est eñ romanos q̄ ottonē ob factā eo impellente de impatoris electione sanctionē oderent. cū ferro armatis munitū neqrent cōfodere. veneno interfecisse. Nec tamen ausus est tunc etiā romanus populus sanctioni vt contra facerent intentare.

Adalbertus epus

Adalbertus nobili genere apud bohemos natus post ditimaꝝ primū prage epum. hoc tempore ob p̄cipuā eius sanctitatē ⁊ doctrinā pragēsis episcopus maximo ī precio habitus ē. Et cū sibi facultatē regende plebis (q̄ rapinis ⁊ adulterijs assueta) non esse cerneret. abijt romā. ac cū fratre suo beate vite gaudentio in monasterio sancti alexij. tamdiu delituit donec iussu pōtificis maximi suas oues repetere iussus ē. Quibus cū esset prorsus ingratus. in hungariam ꝓfectus. Et stephanum hungaroꝝ regem cū vniuerso ferme eius pp̄lo ad baptismi grām perduxit. Et poloniā ingressus gaudentiū frēm in ecclesia gnesnensi p̄dicatuꝝ euangeliū ordinauit. Postremo prutenos adijt apud quos dū xp̄i legem quā diligentissime p̄dicaret. gladio cesus. martyrio vitā finiuit. post cuius obituꝫ sanctus stephanus rex in honore eiusdem adalberti strigoniēsem metropolitanum ecclesiam fundauit.

Malatestarū vetustissima ⁊ regia flāminee prouincie familia. his tp̄ibus ex germania ī ytaliā veniēs. plurimo adiutorio ꝯ tyrānos romano imperio fuit. Ob cui⁹ bn̄ficia atqꝫ v̄uitia otto terci⁹ cesar arriminū vrbē eidē ꝯcessit. Et multis ac magnis priuilegijs ⁊ gratijs illam extulit. Que familia postmodū in suos crescens ortus ex ea multi clarissimi p̄cipes fortissimi ac grauissimi senatores emerserūt. qui plura loca edibus ac sacellis exornarūt.

S. wolfgangus eps

Wolfgang⁹ eps Ratisponēs ī ordīe. xj. Is natōe sueu⁹ ex nobilib⁹ ortus parētib⁹. in cenobio augēsi. ac ī herbipoli p̄rio ediscēs artiū rudimēta. Cū postea ī arte hūanitatiū doct⁹ euasisset. sui noī rōnem ī armario posuit struxerat ediculā mandrita lupambulus istā. Inde necessitate heinrico archipsuli treuerensi iūctus. officiū scolastici exercuit ac ī clericū ordinat⁹. decan⁹ elect⁹ clericos in om̄i honestate vouit. Uex archiepō rome mortuo ad tp̄s brunoni coloniensi archiepō adhesit. postea relictiū mūdialib⁹ pompis: mōasticū habitū induit. Et p. s. vdalricū epm fact⁹ p̄sbiter. Uisiōe scti Othmari h̄ita licētia sui abbatiū exul ī noricū veniēs oriente v̄sus pannoniā p̄dicatōis grā petijt. vbi heremiticam vitā in om̄i sctīmonia pegit. Fret⁹ auxilio piligrini pataujēs epi ac auctoritate ottonis secūdi impatoris Ratisponēsi ecclie p̄ficit eps. Ubi in om̄i doctrina salubri ac v̄tutibus p̄celsis miraculisqꝫ p ānos. vj. ⁊. xx. p̄fuit. Tandē anno dn̄i. 994. felici fine decuit. a leone nono summo pōtifice ob crebra miracula sctōrum numero additus. Diuus eñ dux baioarie heinricus deuotionis gratia accedens ad sepulcruꝫ sancti wolfgangi eius monitu reperit in muro exaratū. post sex. Is post effluxū tempus dieꝝ mensium annorū sex arbitratus se moritur. His trāsactis in regē romanoꝝ meruit coronari. Ideo deo ac sancto wolfgāgo gratias egit. Innumerisqꝫ alijs claruit miraculis.

Racherius episcopus

S. Dunstanus

Racherius episcopus veronensis prius monachus vir doctissim⁹ multa cōposuit. qui ꝯ heresim antropormothitarum que in citrapadana prouincia surrexit scriptis impugnauit. sed parum durauit Iste em̄ episcopus eruditissimus ⁊ ceteri cōprouinciales epipiscopi virili animo occurrentes exterminarūt Dicebantur aūt antropormothite, vt gracian⁹. xxiiij. q. iij. scribit pro eo ꝙ q̄dam rustica simplicitate deum humana membra habere que ī diuinis libris scripta sunt arbitrabantur. antropos em̄ grece latine nūcupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritussanctus est deus incorporeus ē nec em̄ membris distinguitur nec corporis mole censetur.

Ethgarus rex

Dunstanus archiep̄us Cantuariensis miraculis magnis. ⁊ vite sanctitate clarus fuit. Is plura monasteria fundauit. ⁊ in die sue defunctōnis vt fert ab angelo antiphonam didicit. o rex gentiuz ⁊ dominator eorum

Adeobaldus

Etgarus anglorūz rex post echelstanū patrē anglis regnare cepit ⁊ regnauit annis. ix. Vir per omnia xp̄ianissimus. de quo habet̄ ꝙ inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasteriū vnū cōstruebat

Theodoricus episcopus

Adeobaldus quidam vltraiacensis ep̄s hisdē q̄ꝫ temporibus. ⁊ scientia ⁊ probitate vite floruit. qui ⁊ multa in laudez virginis marie ⁊ sanctissime crucis egregie scripsit.

Theodoricus episcopus Metensis vite sanctitate clarus. ⁊ in ordine episcopatus septim⁹. Is reliq̄as de ytalia ad se deferri curauit. ⁊ sancto fine q̄euit

Hatto archiepiscopus

Hatto archiepiscopus Magūtinus prius abbas fuldēsis. is wilhelmo filio ottonis p̄mi. quo tēpore hademarus abbas fuldensis monasteriuz fulde magnifico opere cōstruxit in episcopatu successit. hic a muribus deuoratus in rheno perhibetur. qꝛ multitudinē pauperꝝ in horreo tempore famis quasi daturus collectam elemosinam concremari precepit. Nomen quoqꝫ eius mures delentes a parietibus ⁊ tapetibus abraserunt.

Odo episcopus

Odo episcopus cantuariensis clarus vite ⁊ sanctitate hac tempestate floruit. Similiter aufridus traiecteñ. ep̄us. ⁊ gerhardus ep̄us cameraceñ.

Abbates insignes

Omnes isti abbates venerabiles circa hec tēpora floruerunt guilhelmus dimonēsis. richard⁹ virdunensis. popo stabulensis. ostertus leodiceñ. berno augiensis abbas.

Monstrū in vasconia

Monstrū mirabile ī vasconia apparuit duo habēs capita. ab vmbilico ⁊ sursuz diuisa. habēs quoqꝫ duo pectora. ⁊ in vna parte comedēs aut dormiēs Alia neutrum faciebat.

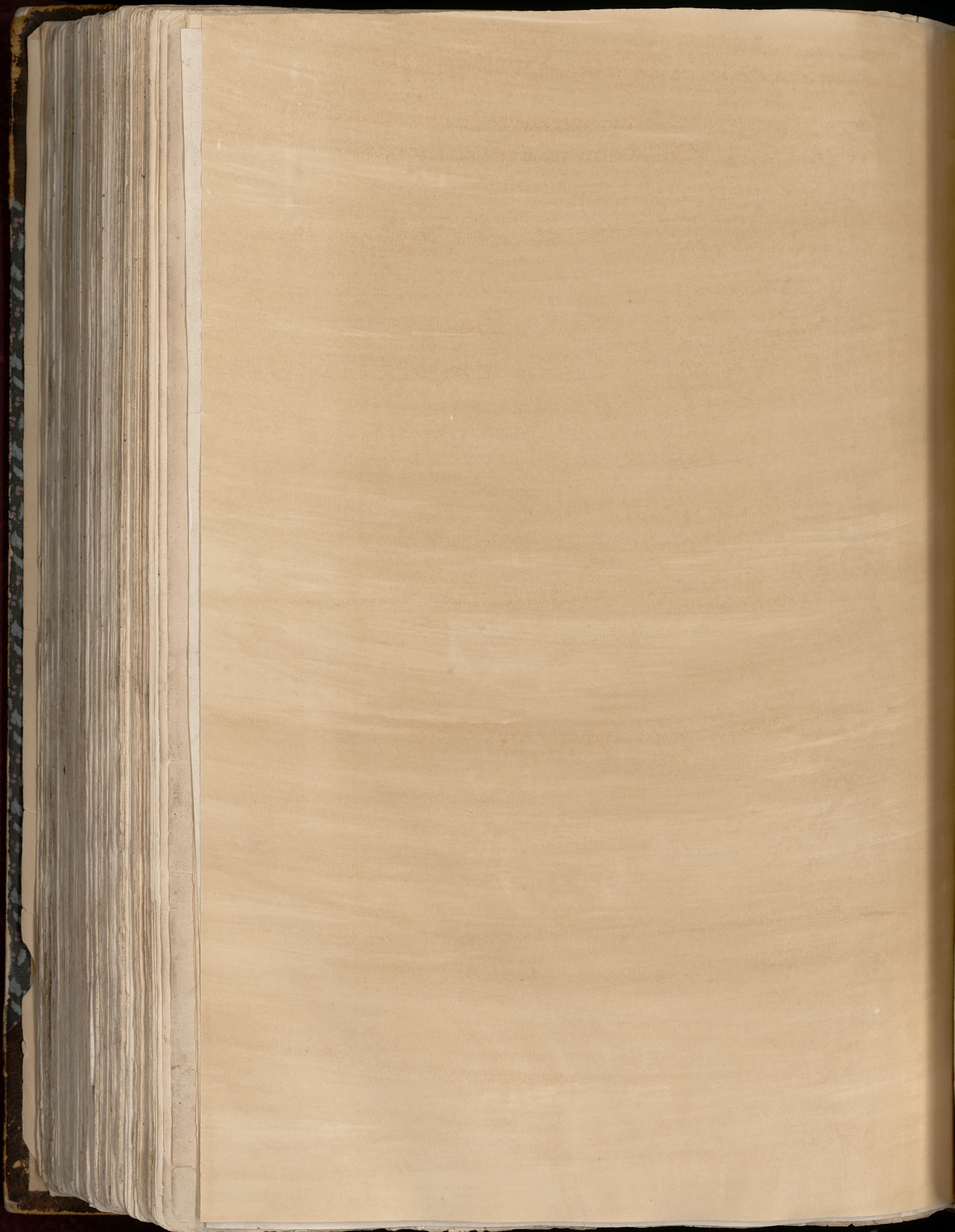
Hugo. ix. rex frācie

Hugo magnus. cognomēto caputius. ludouico frācoꝝ rege defuncto ex ipi⁹ testō regnū obtinēs reguit vna cū vxore annis. 4. Sūt q̄ dicūt eū comitē pisiensiū vl' ducē fuisse eius pꝛ q̄dē robertus tyrānus fuit. quē dātes florentin⁹ poeta in suo tractatu de purgatorio ca. 20. v. Chiamato macellariū fuisse dic̄. hic tm̄ frācoꝝ regnū nō ea āplitudine obtinuit. quo ⁊ pipinus ⁊ ceteri reges possedere. Tūc eteni oīs transalpina gallia austeria ⁊ magna germanie pars francorum finibus claudebatur. Sed trāslato in saxones iperio nō mō germania ⁊ heluecia ⁊ magna pars belgure. Quinimmo burgūdia imperio cessit.

Formam aūt ⁊ modū deligendi regem nouū per septem principes electores romani imperij. ⁊ eoruȝ cōductum ac vocationē quō adesse teneant̄ franckfordie in vrbe circa Moganū. Et q̄ pagenda sunt ac quo ordine. aurea bulla clarissime edocet. quā carolus quartus romanoꝝ imꝑator in solenni dieta Nuremberge Anno. M.ccclvj. edidit. electus deinde cesar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tū demū imꝑator ⁊ augustus habet̄. si eū romanus pontifex cōfirmat. Nostri em̄ imꝑatores cū eligunt̄ an̄ consecrationeȝ coronationēq̧ romanoꝝ reges appellant̄. quasi pluris existimandū imꝑatoꝝ q̧ regū nomen. Atuero prisci romani post expulsum Tarquiniū suꝑbum ob odiū regū. nomē regiū funditus sustulerūt. Senatus consulto statuentes ne quem deinceps regem in vrbe esse liceret. Cum imꝑatores ꝑ multi tot annis re bn̄ ⁊ feliciter aduersus hostes gesta honoris causa appellarent̄. Tres em̄ gradus maioꝝ dignitatuȝ apud romanos (de quoꝝ principe loquimur) fuere rex dictator. imꝑator. Ex hijs suprema oīm potestas rex fuit. Post regem vo secūdū tenuit dignitatis locū dictatura post dictaturā imꝑiū tercio gradu cōseqtur. Juli⁹ aūt cesar cū sepi⁹ post partā victoriā. essȝ imꝑator ab exercitu appellat⁹. nō imꝑatoꝝ aut regū. ſ dictatorꝫ nomē vsurpauit. tantū odiū regis nomē in vrbe ꝯxerat. Cū aūt cupet regis nomē. ⁊ vereret̄ ppl'i indignationē. molitus expeditioneȝ in ꝑthos atq̧ asserēs in libris Sibillinis cōtineri. nō nisi a rege parthos supari posse. se regē dici ꝓcurauit. Qđ maturāde mortꝫ sue cām ꝓbuit cōiuratꝫ. Est āt iperiū armoꝝ exercituūq̧ ad tutādā augēdāq̧ rēpublicā cōmissa auctas. Vez q̄m mos ille aboleuit omīno. Nec soluȝ ex vsu. ſ ex memoria q̧z germanoꝝ abijt. Hūc recentionē per plures ferme annos seruatū antiquū arbitremur. Sequamur a nr̄is maiorib⁹ religiose instituta. ⁊ ad nos vsq̧ traducta que consensus xp̄ifideliū approbauit. Ac deinceps diligētissimis doctissimoꝝ historicoꝝ scriptis (qđ vnicū ē refugiū) oblectemur. Nec curiosi q̄d ceteri loq̄ntur.

Anno mundi. 6203. Anno xpi. 1004.

IOannes decimusnonus papa. pr͞ia romanus e regione porte metropolita-
ne. ioanni pontifici suffectus. qui pontificatũ iniens. ad ociũ cõuersus. Et
ip̄e nil dignũ memoria gessit. Is aũt (vt q̄dam auctores ferunt) põtificatus sui
anno quarto. mense item quarto morit᷑. Sepeliturqꝫ in basilica petri. vacat tũ
sedes diebus vnde viginti.

SErgius ei⁹ noīs quartus papa. pr͞ia roman⁹. p̄re Martino ort⁹ fuit. post
ioannē predictũ pontifex suffectus. Vir sanctissime vite grateqꝫ cõsuetu-
dinis. Et añ pontificatũ ꝛ in tp̄o magistratu fuit in paupēs liberalis. In ami-
cos ꝛ familiares iocũdus. in delinquentes clemēs. in ꝯtumaces modestus. Tã-
te p̄terea prudentie fuit. vt toto suo põtificatu nil cõmissum sit. quo merito rep̄-
hendi gubernãtis negligentia posset. In deũ em̄ mentem oēm cõuertēs. qđ fa-
cere pontifices om̄es deberent. iuste atqꝫ integre oīa ex animi sui sentētia bñ na-
tura ꝛ moribus instituti gubernabat. Interea vͦo huius cõsilio ꝛ monitionib⁹
principes ytalie cõposito federe consilia ineunt pellendi sarracenos e sicilia. id-
qꝫ moliri paribus animis ꝛ copijs instituũt. Vnde ꝛ Guilhelmus magni Tan-
credi normãdie ducis filius adiuuantib⁹ etiã campano ꝛ salernitano principi-
bus illos e sicilia breui tp̄is spacio expulit. Dũ hec in ytalia ꝛ apulia agerent᷑.
laborante ytalia ꝛ fere toto vrbe terraꝝ fame ac peste Sergius vir sanctissimus
secũdo pontificatus sui anno. die. xv. morit᷑. sepeliturqꝫ in basilica petri. vacat
tum sedes diebus octo.

Anno mundi. 6213. Anno xpi. 1014.

BEnedictus octauus papa. pr͞ia tusculanus. p̄re Gregorio. Qui inito põ-
tificatu ꝛ in demortui ottonis tercij locũ heinricũ impatorē scđm institu-
tionē gregorij quinti creatũ corona imperij donat. Inde oībus in rebus hein-
rici cesaris defensione vtebat᷑. Sed eo mortuo defensore e sede pulsus per sedi-
tionē. alio in locũ eius suffecto pellitur. Veꝝ postea inita cũ inimicis suis con-
cordia. pulso adulterino pontifice. in vrbem cuꝫ dignitate rediens. Nec multo
post vndecimo pontificatus sui anno. mense vno. die. xiij. morit᷑. Sepeliturqꝫ
in basilica petri. Sunt etiam qui referant p̄cipue petrus damian⁹ doctor de isto
benedicto. episcopũ quendã vidisse die quadam in solitudine hũc benedictum
papam equo nigro insidentem. eũqꝫ interrogasse. quid cause hoc esset. cur mor-
tuus equo nigro veheret᷑. Respondisse dixit. grauiter torqueor. Tum benedi-
ctum hominē rogasse. vt pecunias quas occultauerat (locum indicat) pauperi-
bus suo nomine erogaret. Nam que antea date fuerant elemosinaꝝ noīe. nil ei
profuisse. quia ex rapinis parta cõstabãt. fecit mandatum episcopus. ac statim
episcopatu se abdicans ꝛ vitam monasticam amplexus est.

IOannes eius nominis vigesimus papa. pr͞ia roman⁹. patre gregorio. epi-
scopus portuensis vt quidam volũt vel vt alijs placet nullis sacris añ ini-
ciatus pontificiũ munus suscepit. eo tempe quo conradus in demortui heinri-
ci locum impator creatur. accepta deinde ab eo imperij corona. Quē postea ro-
mani seditionibus ꝛ apertis prelijs plurimũ vexauere. Sed Conradi cesaris
auctoritate ꝛ potentia liberatus fuit. Romanis quoqꝫ exitiũ interminatus est
si diutius queadmodũ ceperant pontificē seditionibus vexassent. Ioannes au-
tem cui⁹ vita mirifice laudatur. Vndecimo pontificatus sui ãno. die nono mo-
ritur. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi. 6223. Anno xpi. 1024.

BEnedictus ipius nominis nonus papa vt quidam volũt benedicti octa-
ui nepos. patria tusculanus. patre alberico. Hũc romani tanq̄ꝫ hominez
ignauũ ꝛ nullius precij perosi e sede deijciũt. In eiusqꝫ locum sufficiunt Joan-
nem sabinum episcopum. Siluestrũ terciũ appellantes. Quo post nouē ꝛ. xl.
dies pulso. denuo benedictus restituitur. Is autem post mensem ꝛ die. 21. cum
cerneret se iterum subiturũ eadem discrimina. Joanni archidiacono sancti Jo-
annis ad portã latinã qui postea Gregorius sextus appellatus est. pontificiũ
munus libere cessit. vl᷑ (vt quidam affirmant) vendidit. Hanc obrem merito ab
om̄ibus bñdictus ip̄e accusatus est. ꝛ iudicio diuino damnatus. Constat em̄ si-
mulacrũ eius admodũ monstruosum post mortem cuidam apparuisse. Interro-
gatũqꝫ quid illa horrēda ymago pre se ferret. cum antea pontifex fuisset. quia
inquit in vita sine lege ꝛ ratione vixi. Ideo volente deo ꝛ petro eius sedem oī-
bus probris fedaui. simulacrũ meũ plus feritatis q̄ꝫ humanitatis in se habet.
Nam cum annis decem mensibus quatuor. diebus nouem per interualla sedē
petri occupasset. tandem moritur. Nec vacasse tum sedes dici potest cũ pontifi-
catum vendiderit. Scisma igitur. xiiij. ecclesie cõfusione ac scandalo plenũ fuit
inter benedictum ꝛ alios.

Linea summoꝝ pontificũ

Joannes decimusnon⁹

Sergius quartus

Benedictus octauus

Joannes vigesimus

Benedictus nonus

Gloriosi atq̄ sanctissimi impatoris heinrici: Qui inter ceteros reges germanie cū sua conthorali diua kunegūdis vgine sancta. vite sanctitate ac vtutibus precellebat. Ob eius merita. arborē de eius genealogia. Itidem de maiorib⁹ kunegūdis impatricis posuimus. Qui i morte miraculis multis claruerūt. Arbor aūt signata. in qua radice luitolfus saxonie dux ponit̄ descripte ,pgeniei pater. Et in ramis ei⁹ ꝛ frondibus ab eo descendentibus. Filij ꝛ nepotes vsq̄ ad heinricuz sanctum ponūtur. distincte describit. Et a carolo magno origo vxoris eius manifestatur.

Temporibus inuictissimi imperatoris caroli magni. qui nulla interposita mora i saxones ydolatras copias mouit. cū quibus ad plures annos bella gesserat vicit. ꝛ fidem xp̄i suscipere coegit. Inde illustrissimus dux saxonie luitolfus nomine regimē prouincie suscepit. Is romā petijt. corpusq̄ sancti innocentij a summo pontifice obtinuit. Eius filius natu maior bruno bella cū donis gessit ꝛ i mare baltheo perijt. Otto alter filius in ducatu saxonie successit. Hic habuit filiū qui heinricus hūilis dicebat̄. Et filiā babam matrē alberti comitis babenbergēsis. De cui⁹ nomie idē mons babenberg dictus est. quem ob necem fratris sui Conradi ludouicus imperator vt p̄missum est decollauerat. Et ludouico sine filijs mortuo Conrad⁹ occisi cōradi filius. in regno instituit̄. Mortuo quoq̄ sine herede cōrado. primates heinricū humilē coronauerūt. Is duxerat mathildē sctē ɔuersatōis feminā. Ex qua genuit ottonem magnū ꝛ hein-

Genealogia sancte kunegundis imperatricis:

ricum ducē baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum ꝗ otto secūdus genuit tercium. Heinricus dux baioarie genuit heinricū sanctū. Is hezilo dictus ꝗ ab incarnatione dn̄i. 995. obijt sepultus Ratispone in cenobio sancti hemerāmi cū tali epigrāmate. Heinricus romani regis pr̄ ⁊ defensio leg⸗ bauarie cultus pꝰ est. hic dux heinricus sepultus. Fuerūt ei nati duo filij ⁊ filia vnica primus pius heinricus babenbergensis postea īpator scḋus bruno eṗs augusteñ. filia aūt geysila ꝗ nupta stephāo regi hūgarie regnū ad xp̄i fidē ꝯuertit. Diuꝰ aūt heinricus īpator vxorē vt sororē diligens. quā nūqꝫ cognouit. Cū ꝓlem se nō habiturū sciret. terrena in celestia cōmutans eṗatum in honore sancti petri sctiqꝫ georgij ꝯstituit. pluraqꝫ alia pietatis opa. Is appropinquās morti. multitudo ingēs demonū magno strepitu an̄ cellā heremite sancti trāsiens. heremita aperiēs fenestrā vltimū de societate interrogās. ꝗs esset. Is rn̄dit legio demonū sumus. ꝗ ad mortē cesaris ꝓperamus. si in eo quid repiemus. Ille adiurans diabolū vt rediret. ꝗ reuertens ait. Nihil ꝓfecimꝰ. bona em̄ ⁊ mala eius in statera posita. adustus ille laurē[illegible]us ollā aureā immensi ponderis attulit. Et dū superasse videbamur illa ad bona ꝓiecta. pondꝰ excessit. ideo iratus aurē vnā olle pfregi. Appellauit aūt calicē diabolus ollā quā impator eccīe mersburgensi in honorē diui Laurentij fieri fecerat. cui ob magnitudinē due aures inerāt ꝗ adhuc ppl̄o quotannis ostendit. Repertūqꝫ ē impatorem heinricum tūc ad dn̄m migrasse. Et vnā aurem calicis fuisse fractam. tercio ydus Iulij.

Carolus quoqꝫ magnus optime de romana eccīa meritus. ac solenni decreto a pontifice summo imperator ꝓnūciatus tandē senio grauis ludouicū filiū aquitanie regē ⁊ imperij successorē reliquit. Ludouicus aūt cognomēto pius impator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolū regem gallie. Alterū ludouicū regem frācie. Terciū Sigifridū rheni comitē palatinū. Is ex vxore sua machtildis tres filios ac filiā vnicā genuit. Theodericus primus eṗatū metensem rexit. Alter adelberus canonicus metensis. Tercius palatinus rheni heinricus noīe ꝓuinciā baioarie sibi adiūxit. Cui filia a deo data fuit om̄i probitate ⁊ sanctimonia ornata. filia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico impatori m̄rimonio iūcta. cū eo in om̄i castitate vsqꝫ ad obitū vitā celebre pegit. Verū instigante diabolo eā de milite suspectā hūit. ideo sup candentes vomeres. xv. passibus nudis pedibus eā incedere fecit. ꝗ ascendente ait. Sicut me o deꝰ ab heinrico ⁊ oībus alijs intactā nouisti. ita me adiuua. Cui vox audita ē dicere. Virgo maria te ṽginē liberabit. Totamqꝫ candentē massam illesa pcurrit. Tandē cū post obitū mariti in monasterio a se fundato in hassia cū om̄i sanctitate ac ṽtutibus diuinis ānis. xv. vixisset. migrauit ad dn̄m. sepulta deinde bamberge ad latus heinrici quā Innocētiꝰ ꝗrtꝰ papa. pꝰ crebra miracula sctōꝝ cetui aggregauit. Cuiꝰ festū tercō marcij celebre[illegible]

Coreizantes per annum

Contigit tꝑibus heinrici īperatoris mirabile priꝰ inauditū. Cū in villa ꝗdaꝫ saxonie in madeburgēsi diocesi. vbi erat eccīa sancti magni ꝗdā sacerdos missam celebraret in vigilia natiuitatis dn̄i: decem ⁊ octo viri silʼ cū. xv. mulieribus ī cimiterio ecclesie vbi celebrabat. choreas ducendo alta voce cantarēt. sacerdotemqꝫ ipm̄ celebrātē impediebāt. Mandat illis sacerdos. vt tacerent aut inde recederēt ꝗ sacerdotis verba deridentes. desistere noluerunt. Is amaricatus imꝑcando inquit. Placeat deo ⁊ sctō magno vt ita cantantes ꝑmaneatis vsqꝫ ad ānū corisantes. Et ita factum ē vt toto illo anno sine intermissione aliqua. corisando cantarēt. Mirabile dictu toto illo tēpe nec ros nec pluuia sup illos cecidit. Sed nec lassitudo nec fames illos affecit. nec vestimēta nec calciamēta eoꝝ toto illo tpe attrita sunt. Anno aūt reuoluto horebertꝰ archieṗs in cuiꝰ dyocesi hoc mirabile cōtigit ad locū veniēs a nodo quo sacerdos illos ligauerat. absoluit atqꝫ an̄ altare dicte eccīe reconciliauit. filia p̄sbiyteri cū duobꝰ alijs ꝯtinuo exanimata ē. ceteri cōtinuis tribꝰ noctibus ꝓximis dormierūt aliꝗ postea obierūt. Ceteri ṽo penā suā mēbroꝝ tremore ꝓdierūt. hoc scriptū reliquit vbertus qui fuit vnus ex eis.

willegisus eṗs

Willegisus archieṗs magūtinꝰ. Is ortū hūilem hn̄s p̄rem ꝗ currū ⁊ bigas facere solebat. iō ī thalamo ornato grossis lr̄is scribi iussit. Cuiꝰ ipe clauē sb diligēt ī custodia hn̄ās ītroire solus ꝯsueuit. Et legere scripturā. ꝗ talis erat. willigise r̄cole vn̄ vener⸗. h appēdit ⁊ rotas ī ꝑiete vt statū sue pauptat⸗ agn̄sceret. inde rote in vexillo eccīe moguntine habētur. Is heinricū consecrauit.

Geisila regina

Geisia ṽgo nobilissima soror heinrici īpator⸗ stephano vngarie regi collocata. Cuiꝰ opa rex ipe ⁊ ppl̄i hūgarie integram xp̄i fidem accepere.

Reges hungarie

S. Stephanus

S. Emericus

S. Ladislaus

STephanus hungarie rex. filiꝰ geyche. ex saroltb filia gyula natꝰ in adolescentia sua bellū ꝯ Cupan ducem fortē ⁊ potentem gloriosum gessit. ⁊ victoriā obtinuit. postq̄ȝ regie celsitudinis coronā diuinitꝰ adeptus fuit. famosum bellū ꝯ gyulā auūculū suū pegit. quē cepit ac cū vxore ⁊ filijs in hungariam misit ⁊ ṙgionē eiꝰ vltra siluā hungarie adiunxit. Accepta v̄o vxore geisila matrona sanctissima heinrici p̄dicti sororis adiuuāte alberto pragensi ep̄o primus stephanꝰ rex vir eius. ⁊ postmodū oēs regni populi ꝯuersi. ⁊ xp̄i se fidei subiugarūt. fuit eīn innocētia. benignitate. religione. gr̄a. ac hospitalitate regina insignis. Post hec stephanꝰ rex deuicit ducē bulgaroꝝ opulentissimū. excuiꝰ spolijs cenobiū in honore sc̄ti petri in ciuitate. q̄ vetus buda vocat̄ extrui fecit. Cū v̄o oēs vicinas nationes s̄biugasset. coronam emerico tradere volens vt diuino obsequio ac cōtemplationi vacare posset. Is t̄n morte p̄uentꝰ Stephanꝰ igit̄ exacerbatꝰ graui morbo correptꝰ. Tandē sanctitate ⁊ gr̄a plenus. tricesimoseptimo sui regno incarnationis dn̄ice. M. xxxviij. in die assumptionis marie sc̄toꝝ ꝯsortio adiūgitur. Sepultꝰ in basilica albensi. quā in honore dei genitric꞉ cōstruxerat. vbi crebris claret miraculis cū sua contborali.

EMericus hūgaroꝝ rex stephani regis ex geisila vxore filiꝰ. Cum plures habuit filios. Ille p̄ ceteris in primeuo adolescentie flore supra comunē hoīm naturā. diuino munere s̄blimatus. iusticia prudētia. mansuetudine. misericordia. largitate. humilitate. ⁊ patiētia armatus. fuitq̄ȝ deo amabilis ⁊ hominibꝰ honorabilis. Cui pr̄ administratōnis ⁊ gubernādi regni solicitudinē cōmisit. btūs dux morte p̄uentus ꝑria. raptus de medio. ne malicia mutaret intellectū. Et adhuc cū sponsa vxore sua v̄go existens. migrauit ad dn̄m. Qui postea ꝓpter eius frequentia miracula. sanctus ab oīnibus extimatus est.

LAdislaus hungaroꝝ rex. fide catholicus pietate p̄cipuus. cōi ꝯsensu ad regni gubernacula electus. q̄si laus diuinitꝰ data pp̄lo interp̄tat̄. Is ob celestē coronā. regiā capiti suo nunq̄ȝ imposuit. Suscepto regno fuit consolator afflictoꝝ. Sbleuator oppressoꝝ. pius pr̄ orphanoꝝ. ⁊ ab incolis regni pius rex appellabat̄. adauxit rempublicā hungarie. dalmaciā atq̄ȝ croaciā adiūxit. Bella q̄ȝ plura ꝯ cunos hūit. de q̄bꝰ mirabilē victoriā diuinitus obtinuit. Cōtriuitq̄ȝ dn̄s cunos. ⁊ rex cū triūpho in hūgariā redijt. Inuasit ⁊ rusciā q̄ regi fidelitatē polliciti sunt. Irruitq̄ȝ in poloniā ⁊ bohemiā. de quibus cū gaudio ad ꝑria remeauit. Post hec in prochia castri bihor inter flumē kewres in venatone sua inuenit locū. vbi angelico āmonitu mōsteriū in honore v̄ginis marie (quē locū warad noīauit) cōstruere fecit. sc̄titate tandē ac v̄tutibꝰ plenꝰ migrauit ad ꝯsortia angeloꝝ. anno regni sui. xix. sepultꝰ waradini. āno dn̄i. M. xcv. tercio kal̄. Augusti.

S. Robertus rex

RObertꝰ rex frācie ea tēpestate. nō minꝰ piam. quā regalē vitā ducebat. Nā ⁊ doctrina ⁊ sc̄titate oēs reges xp̄ianos anteibat. vt disputationibꝰ nulli secūdus haberet̄. quē merito laudamus. Cuiꝰ preterea tanta fuit religio. vt q̄tiēs sibi ꝑ occupationes bellicas liceret. horas canonicas vna cū sacerdotibus caneret. Hac aūt pietate h̄ meritū ferūt. vt cū oppidū q̄ddam ex hostibꝰ obsideret. neq̄ȝ horas suas intermitteret. menia hostiū diuinitꝰ corruerāt. statimq̄ȝ irruentibus suis oppidū caperet̄. Et cū peritissimus esset musicus ferūt eū seq̄ntiā Sanctispūs assit nobis gr̄a cōposuisse ⁊ alia.

FUlbertꝰ q̄ȝ ep̄s carnoteñ. ympnū chorꝰ noue hierl̄m fecit ⁊ solē iusticie ⁊ stirps yesse. Is a btā v̄gine lacte eius recreatus ē in sua infirmitate.

Udo episcopus

HEribertus item archiep̄s colonieñ. v̄tutibus ⁊ sanctitate claruit.

GEbhardus pr̄icius venetꝰ pannonū ep̄s vir vtiq̄ȝ bonꝰ atq̄ȝ doctissimus hisdē tpibꝰ martyriū ab hostibꝰ xp̄iane religiōis eq̄ssimo ꝑtulit aīo. Eū capiētes increduli ad currū ligauerūt. ⁊ in mōte altissimo educentes p̄cipitem dederunt. ⁊ turpiter laceratum interfecerūt.

UDo archiep̄s madeburgeñ. Is in eadē vrbe scolar꞉ indocil̄ obtusi ingenij. iplorās auxiliū regie celi. q̄ ei pollicebat̄ sapīam ⁊ ep̄atū. ⁊ cū doctꝰ euasisset. metropolitanꝰ postea efficit̄. imemor ꝓprie salut꞉ voluptati idulgēs bona eccl̄ie neglexit. iō oībꝰ odiosus. Inde i valleilioꝝ abbatissam ordis cisterciēñ. ad libitū hūit. i nocte vox itonuit. Cessa de ludo. q꞉ lusisti sat꞉ Udo. q̄ in delitijs ꝑseuerās. Tādē fridericꝰ canonicꝰ eiusdē eccl̄ie nocte i choro sancti mauricij videbat turbā sc̄toꝝ. ⁊ vdonē pena capit꞉ dānatūq̄ȝ ꝑugil decollauit. q̄ de latē abbatisse adductꝰ fuit. ⁊ a v̄gie maria corā filio accusatus. ac sic infelici fine ꝑijt. hꝰ horrēdi ꝓdigij mēoriā. cruor ifelic꞉ vdonis i marmore cādido oñtat ad terrorē alioꝝ ep̄oꝝ.

HErigerꝰ q̄ȝ abbas lobieñ. Et albo abbas cenobij floriaceñ tū clarueñt. sc̄tūs q̄ȝ medericꝰ abbas eduueñ ac emotus ep̄s leodieñ sapiā ac sc̄iā clarꝰ. Silr rogerꝰ ep̄s beluaceñ omi virtute preclarus.

Siluester eius nomīs tercıꝰ papa. pr̄ia romanꝰ. pr̄e laurētio. in locū pulsi bn̄dicti surrogatus. nō diu in pōtificatu māsit. Nono ei ⁊ q̄dragesimo die factione suoꝝ bn̄dictus restituit. Cū ergo iniuste occupatā aplicam sedem diebus, vnde q̄nquagesimo tenuit. bn̄dictus nonꝰ in reddita sibi sede in vno mēse. diebusq̄ꝫ vno supra vigesimū pmanens. eā Joanni archidiacono pr̄ino suo vel vendidit vel pmisit kalēdis maiꝫ. q̄ gregorius sextus appellatus. eo em̄ tum pontificatus deuenerat. vt q̄ plus largitione ⁊ ambitione. non sctitate vite ⁊ doctrina valeret. Js tantūmō dignitatis gradū bonis oppssis ⁊ reiectis obtineret. quē morē vtinā nō retinuissent nr̄a tpa. Hic cū primū sabinꝰ cardinalis nō a collegio ꝫ largitōe pontifex creatus. quo pulso bn̄dictꝰ denuo restituitur. tumultuāte vrbe ⁊ nūc vnū. nunc aliū appetente. Cū pplꝰs recto caruit ⁊ malos plures q̄ꝫ bonos facerent.

Anno mundi. 6233. Anno xp̄i. 1034.

Gregorius sextꝰ papa. sancti ioannis ad portā latinā archidiaconꝰ. vl' vt aliꝫ scribūt archicanonicꝰ. pōtificatuꝫ a bn̄dicto (vt diximꝰ) accepit. has ob res heinricus tercius sibi nūciata. iniq̄ vt debuit aīo ferens. copias in ytaliam ducēdas ad diem ꝯuenire iusserat. in ytaliā cū magno exercitu veniēs romeq̄ꝫ turbatā rem ecclīsticam cōponere ē annisus. pr̄ibus itaq̄ꝫ nō rome solum ꝫ vicinaꝝ q̄ꝫ ytalie ptiū ac ordinū q̄rūcūq̄ꝫ religiosis ex more cōuocatis. Synodus celebrata ē. in q̄ bn̄dictꝰ nonus. siluester tercius. ⁊ gregoriꝰ sunt dānati. Cūq̄ꝫ tanq̄ꝫ tria teterrima monstra abdicare se mag̃stratu coegisset. Syndegerū babenbergēsem epm cui Clementi secūdo fuit appellatio. pōtificē creat. Gilbertꝰ tn̄ historiaꝝ scriptor affirmat Gregoriū bene de ecclesia dei meritum esse ad sedem apostolicam labefactatam sua magnitudine breui restituerit cuꝫ latrones quoꝝ seuicia pegrini ad vrbem religionis causa accedentes necabātur. e medio sustulit. ideo a perniciosis hoībus homicidam ⁊ sanguinis hūani appetentissimū habitū idq̄ꝫ a cardinalibꝰ p̄dicari solitum. Motum gregoriū in ea egritudine qua postea moritur. cardinales vocatos verbis castigat. q̄ id qd iuste fecisset liuore reprehēderēt. Jnquit cū mortuus fuero corpꝰ ān̄fores ecclesie sistite vectibus obseratas fecere mādata atq̄ꝫ porte cohorto graui vento aperte sunt. ⁊ corpus oīm admiratione introlatuꝫ magne sanctitatis opinione. q̄ in pōtificatu sedit ānis duobꝰ. mēsibꝰ. viꝫ. durante scismate.

Clemēs eius nomīs secūdus babēbergēsis eps antea syndegerus vocatus pontifex creatur heinico tercio cesare annuente. vel impante. in synodo ad hoc collecta. ab eoq̄ꝫ heinricus augusti impatorisq̄ꝫ titulis pn̄te synodo ē ornatꝰ. Tradūt ẛo multi hūc clemente romanos ne ī errores supioribꝰ siles inciderēt. iureiurādo adactos a pōtificū electionibꝰ ꝓhibuisse. nisi iussu impatoris id facere cogerētur. fecit id impator cū videbat eo licentie factiosum quēq̄ꝫ ⁊ potētē q̄ꝫuis ignobilē deuenisse. vt corruptis suffragiꝫs tātā dignitatē cōsequit. Interim heinricus capuā vsq̄ꝫ ꝓfectꝰ postq̄ꝫ satis ꝓuinciā composuerat. romā ⁊ inde in germaniā ē reuersus. Vix dū heinricus germaniā attigerat cū clemēs pōtificatꝰ sui āno nono obiꝫt veneno. vt aliq̄ dicūt absumptus.

Damasus secūdus natione bauarꝰ cognomēto bagnariꝰ pōtificatuꝫ post clemētē iniꝫt. Js añ stephanꝰ vocatus. q̄ stephani cura clemētē ferūt infectū. qd ea rōne aliq̄ credūt. qꝛ illico post clementis mortē pōtificatum ꝑ vim occupat. damasus aūt tantūmō tres ⁊. xx. dies vixit. Adeo em̄ inoleuerat hic mos. vt iam cuiq̄ꝫ ambicioso liceret petri sedem inuadere. Sed obstit deꝰ vindex. vt is ceteris exemplo esset.

Leo nonus natione alemānus. Anno dn̄i. M. xlix. pontificatū hac rōne iniꝫt. Nam vacante sede romani priusq̄ꝫ de noui principis creatione q̄cq̄ꝫ intentaret. heinricū impatorē in saxoniā agentē adierunt. pontificem ab eo de mala cōsuetudine petituri. Cunq̄ꝫ rex illis satisfacere cupiēs nullū theutonice gentis p̄latum ad sue volūtatis assensum inducere posset. ad germanos se vertit ꝓuicitq̄ꝫ p̄cibus brunonē epm tullensem virū simplicem. Cui ꝑ vesuncium in pōtificali habitu romā petenti abbas cluniacēsis ⁊ yldebrandus monachꝰ saona etrusca vrbe oriūdus forte obuiauerūt. vsq̄ꝫ adeo aūt dictoꝝ religiosoꝝ suasio valuit. vt episcopus periculis apostasie euitare cupiēs. papalia deposuerit ornamenta. deduxerūt illū romā peregrini habitu incedēte. Tandē die sexti mensis ab inchoata vacatione vltima. in leonem nonū romanū pontificem canonice est assumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia hospitalitate adeo insignis. vt eius domꝰ peregrinis ⁊ pauperibus semꝑ patuerit. Et leprosi ante fores inuentum in lecto suo collocari precepit. Js mane quesitus nusq̄ꝫ repertus xp̄ni pauperis loco recubituꝫ creditum fuit. Moritur autem sui pontificatus anno quinto mense. 2. die. 6.

Linea summoꝝ pontificū

Siluester tercius

Gregorius sextus

Clemens secūdus

Damasus secūdus

Leo quintus

Linea imperatorum
Heinricus tercius

HEinricus eius nomis tercius. Conradi predicti filius. siue vt alijs placet gener. quē electores successorē dederūt. anno dñi. M. xl. imꝑauit annis decem ⁊ septē. Is genitori suo nō dissimilis in ꝟtutibus. immo ꝑcelsior ꝓhibetur. accepta vxore p̄re viuente filiā regis anglorū pulcerrimā. q̄ de adulterio falso accusata. eā puer quē ex anglia adduxerat ꝯ delatōnem gigantee molis se opposuerat ī duello (diuino fret⁹ auxilio) defendit. succiso poplite. victoria potitus. Viro inde repudiū ꝯsensit. ⁊ in habitu religioso vitā finiuit. Inde nobilissimi ducis pictauiēsis Guilhelmi sororē agnetē duxit vxorē. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs histriones mimos ⁊ ioculatores iussit expelli. Atq; oīa q̄ illis more principū in vestibus equis ⁊ pecunia danda erāt pauperibus dedit. Fuit aūt natura admodū iocūdus. hominib⁹ affabilis oīmibus humilis. hostibus terribilis. pauꝑibus pius ⁊ largus. heinricus autem primo electionis sue anno in oldericū regē bohemoꝝ hostiles aīos p̄ se ferente ducens. ideo re infecta in germaniā se recepit. qꝫ pares bohemoꝝ germanoꝝūq; copias. pares quoq; p̄lioꝝ euētus habere vidit. Sz eo q̄ secutus ē anno. cū maiore paracioreq; exercitu eūdē aggressus oldericū regem p̄lio superauit. Cū captoq; ⁊ p federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano principi tributa soluere teneretur. Dissidebāt eo tp̄e hūgari. ⁊ magnis cōmissis prelijs. pars petro regi suo minor numero. s̄ dignitate melior fauebat. maior alta aduersabatur. Eūq; finē he habuerūt cōtentiones. vt pulso per arma petro ⁊ alboino q̄dam in regem assumpto dissidiaq; nihilomin⁹ ⁊ certamina inter principes ⁊ populos cōtinuarēt. Confugerat vere ad cesarem petrus. Et sue vngaroꝝ saluti opem supplex orauerat. Quare ingressus vngariā cū exercitu heinricus. alboino fugato. petroq; restituto. regni illius contentiones motusq; sedauit. Rome interim inaudita alias ī pōtificatu dissidia inchoauerāt. Cū magno igit̄ comitatu ad cōponēdam pacē romā venit. vbi synodo cōgregata bñdictū. 9. siluestrū. 3. ⁊ gregoriū. 6. pōtificatu se abdicare coegit. ⁊ syndegeꝝ ep̄m bambergenß. qui clemens secūdus dictus ē creauit pontificē. vt ꝑmissum ē. a q̄ etiā coronā imperij accepit. quo facto romanos in verba sua iurare cōpulit. vt de cetero pontificū electioni. se nequaq; interfuturos nisi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuā ꝓficiscēs multos milites secū aduexit. qui sarracenis regioni infestis resisterent. atq; inde in germaniā regressus. constantiensi synodo affuit. vbi oīmibus veniam rogantibus indulsit. ac pacē in sueuia ac alijs ꝓuincijs regia censura confirmauit. Tandē languore deficiēs obijt. filiū prius regem constituens. Sepultus Spyre.

VIncentius gallus ⁊ martinus cū gottefrido viterbiensi historiaꝝ scriptores. de hui⁹ heinrici ortu miraculoso. diuinaq; ꝓmotione historiā admiratione dignā cōposuere. Conradus eñ imꝑator secundus nulli violatori pacis parcens. Vñ hac occasione motus. Leupoldus comes violator pacis verens ab imꝑatore occidi. in siluā remotissimā fugit. ibi cū vxore sua in tugurio paruo latitabat. Contigit imꝑatore a venatione sua fortuito casu illuc diuertisse. ac ibi ꝑnoctasse qua nocte vxor comitis masculū pepit. Quo vagiente vox de celo ait. O īꝑator infans iste. erit tibi gener ⁊ heres. Qua voce trina vice audita īꝑator diluculo surgens. repertis suis famulis duobus. ꝑcepit vt infantē occiderent. qui hūana misericordia moti. sup arborē posuerūt. regi cor leporis ꝓ corde pueri adducūt. Dux p̄teriens eū repiens ali iussit. ⁊ in filiū adoptauit. Longo post imꝑator in domo ducis cernēs hūc adolescentē habēs eū suspectū. ne is sit quem occidi iusserat. In equestrē assumit. ꝑcipiens vt l̄ras regine deferat in q̄bus ꝑcipiebat regine vt visis litteris illico eū occidi faciat. Is rem ignorans in domo sacerdotis q̄escens q̄ dormienti l̄ras subripuit. ac aperuit hijs horrendis visis. alia scripta apposuit. Cū videris hūc o regina cōfestim ei filiā n̄ram dare velis. vti diligis vitam tuam. Qui cum hijs abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variasse dicitur. Ille autem locus nemoꝝ vbi creatus fuit in silua nigra. hirsauia vocitat̄. vbi nobile cenobiū mōachorum extructum fuit. Cum hec vera esse ponūtur mirabilis ꝑfecto deus in oīmibus operibus suis.

IGnea trabes mire magnitudinis in celo visa ē inter australē ⁊ oriētalem plagā currēs super solem ad occasum vergēs sup terrā cecidit

HEinricus hic nobilis imꝑator. Cū in die pēthecostes in germania apud magūtiā id festum solenniter perageret ⁊ paulo ante missam loca iuxta imꝑatorium solium pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiscopi maguntini ⁊ abbatis fuldensis cenobij orta dissensio quis dominus eorū iuxta imperatorem ꝓpius sedere deberet. Cum hic abbas tāte potentie fuit. vt multa milia armatoꝝ imperatori mittere poterit. habens priuilegiū vt ad dexteram imperatoris sedeat. post varia verba ventum est ad pugnam. atq; furore theutonico omnia cōmiscente ecclesie pauimentum sanguine repletur. Verum episcopis ⁊ alijs cōuolantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. missa cū multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum versum sequentie ventum est hunc diem gloriosum fecisti. vox ab aere lapsa est dicens. hunc diem bellicosum ego feci. quo audito rigētibus omnibus pre timore. imperator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuosum fecisti. nos per dei gratiam qui illum gratiosum fecit. pauperibus ⁊ indigentibus gratiosum redemus. Cōpleta cū summa deuotione missa. vocatis egenis ⁊ pauperibus omnia preciosa cibaria eis distribuit. suis manibus illis seruiēs.

Maleficā quedā auguriatrix. in anglia fuit quā mortuā demones horribiliter extraxerūt. dū clerici psallerent Et imponētes sup equū terribilē p aera rapiūt. Clamores quoqꝫ terribiles (vt ferūt) p q̄tuor ferme miliaria audiebāt Temporib9 quoqꝫ heinrici tercij imꝑatoris eccl'ia gloriose resurrectionis in hierusalem. q̄ ab arabibus destructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Postq̄ꝫ ei egiptiorū potentia contra persas inualescere cepit. añ thurcorum aduentū ab egipto in anthiochiā regiones vniuersas occuparūt. Urbs quoqꝫ sancta cū adiacente regiōe in eorꝝ deuenit potestatem. Inde p̄fectus calipha omī impietate plen9 deo ꝛ hominib9 odibilis. inter cetera nephanda eccl'iam dominice resurrectionis (que per venerabilem viruz maximū eiusdē loci epm̄ p̄cipiente constantino magno augusto edificata fuerat. postea per modestum tempe heraclij imꝑatoris instaurata) funditus deijci mandauit. Diruta ē autē āno ab incarnatione domini. M. xviij. quo tempe ei prefuit vir sincerus herestus nomine eiusdem tyranni auūculus: mr̄is eius frater. Inde cōditio fideliū ex dolore mestissimo ꝛ pluribus augurijs in peius se v̄tit. Exempto rebus humanis p̄scripto tyranno. filius eius dahermitius ex petitione cōstantinopolitani agere cepit. reedificandi potestatē fidelib9 concessit. Cum autem vires xp̄ianorū in hierosolima ꝓ instauratione non sufficientes esset habita petitione ad imperatorem constantinopolitanum. Is de ꝓprio fisco sumptus necessarios ministrari p̄cepit. Eāqꝫ vt nūc est eccl'iam sancte resurrectionis anno ab incarnatione dn̄i. M. xlviij. miro ardore reedificarūt.

Campanus astronom'

Campanus celeberrimus doctor. ꝛ maxim9 astronomus. Hac tempestate in precio ex̄ns. nonnulla accuratissime scribit. atqꝫ errorem aliquātuluz. in ptolomei magni astronomi. calculatione adiuuenit. videlicet quo ad lune ꝛ stellaꝝ motū. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamē preclarū virū excusatum habet. cū hoc ei nō ꝓuenerit. ob ingenij defectum. veꝝ ob penuriā tempis. maxime quo ad motum octaue spere ad quē longū tēp9 requiritur. eius theorica ac computus laude digna sunt

Guido musicus

Guido quidam celeberrimi nominis musicus. patria etruscus ex ciuitate arretio natus. Et ipse per hoc tempus plurimū claruit. ꝛ canendi moduz in sacris videlicet per flexuras ꝛ digitoꝝ notas dinumerādo melliustulum reddidit. ac regulas tradidit.

Hugo abbas

Hugo cluniacensis abbas homo sane (p̄ter doctrinam) genere. pietate religione. clementia atqꝫ insignis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco substitutus nonnulla perscripsit eruditione ꝛ laude digna.

Lanfrancus

Lanfrancus natione papiensis. doctor quidē eximius. ꝛ anshelmi egregij doctoris p̄ceptor. Hijsdem tꝑibus in gallijs insignissim9 fuit. q̄ cū apud parisius legendo. scribēdo. disputādo clarissim9 haberet. tact9 diuino spiritu scol' abrenūciauit. ꝛ ad ꝓpria remeauit. vbi rebus suis paupꝑibus erogatis maxima cum hūilitate q̄ ad vixit soli deo tanq̄ꝫ verus xp̄i fi9 militauit. q̄ postea ex abbate cadom̄. fact9 archieps̄ cātuarieñ. pleraqꝫ bona in eccl'ijs anglie fecit. Hic p̄ ceteris libꝝ insigne noīe Scintillarē ꝯ berengarij errores cōposuit. ꝛ alia p̄clara edidit.

Theobaldus

Theobaldus etiā nobilis frācus vir religiosus hisdē q̄ꝫ tꝑibus apud vicetinos ꝛ doctrina ꝛ vite sctītate multo ī p̄cio fuit. ac quedam composuit.

Hermānus cōtractus

Hermān9 p̄terea ꝯctus ꝛ ip̄e religiosus p̄ria alemān9 ingenij p̄stantissimi vir hac etiā tēpestate cū ī diuinis exercitatissim9 esset. multos q̄dem ꝛ egregios cōposuit hymnos. atqꝫ in honorē v̄ginis marie nōnullas celebresqꝫ cōposuit. inter q̄s Salue regina precipua habet. Sed de q̄dratura circuli m̄lta ꝛ docte ꝛ accute descripsit. ac quedam alia.

Corpus gigantis. ea tempestate pallantis Euandri filij. in q̄dam sepulcro repertū ē. ad cuiꝰ caput lucerna accensa inuenta ē. Cuiꝰ sepulcri epigrāma erat. filius euandri pallas quez lancea turni. militis occidit more suo iacet hic. hos versus tūc nō editos arbitrātur. quāuis carmentis lr̄as latinas inuenisse dicatur. ſ ab ennio vel alio poeta antiq̄. habebat id cadauer in medio pectoris vulnus. Cuiꝰ hiatꝰ quatuor pedibus ⁊ semis mensuratꝰ ē. lucerna aūt ardens inuenta nullius liq̄ris aspergine aut flatus violentie extingui poterat. Sed q̄dā ſbtilioris ingenij subtus flāmam stilo forāmē fecit. Quo facto mox vt aer ſbintrauit ignis euanuit. Corpus aūt tante vastitat̄ erat. vt muro applicatū altitudinē meniū vinceret. Sed diebꝰ ꝓcedentibus stillicidijs infusum. cōem mortaliū corruptionē agnouit. soluta cute neruisq̄ȝ fluentibus.

Berengarius

Berengarius doctor natione turonenſ andegauenſ archidiaconꝰ ꝑ hec tēpora cuȝ diu sanctitate ⁊ doctrina insignis ⁊ clarus fuisset. ob doctrine sue amplitudinē primo cōfusus in eucharistie sacro turpiter errauit. et multoꝝ aīos ipo suo errore infecit. Sed diuina postea illustratus gratia errorē suū publico cōcilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis hr̄ de cōse. di. 2. c. ego berengariꝰ. Emendacioneq̄ȝ facta. statim sophistice discipline studio omisso. primo oīa pauperibus erogauit. factusq̄ȝ ꝑdupimus labore manuuȝ suaꝝ quoad vixit viuere voluit. ⁊ vniuersum vite sue tempus sanctissime contriuit.

Conciliū q̄ȝ vercellense seq̄ntibus annis in vercellaꝝ ytalie vrbe leonis pōtificis iussu cōtra istū berengariū ⁊ eius errorem celebrat̄ in q̄ quidē concilio idē berēgarius andegauensis archidiaconꝰ cuiusdā ecc̄liastici erroris auctor damnatꝰ fuit. Et postmodū (vt dictū ē) illustratus optime vixit.

Circa idem tēpus anno dn̄i. M. xl. claruit. b. iohēs fundator ⁊ īstitutor ordinis vallis vmbrose. ſb regula militantis bt̄i bn̄dicti. cū q̄busdā ꝯstitutōnibus eoꝝ supadditis. Et in habitu griseo. que religio multa monasteria in tuscia ⁊ longobardia superiori habet. Hic itaq̄ȝ gloriosus sanctus de ciuitate florētie oriundus p̄re gualberto milite florētino natus. hac de causa. vt ex eius habetur hystoria ad religionē se contulit. Cū inimicicias aduersus finitimos gereret q̄ fratrē suū obtrūcauerat. Die quadā ex agro florentiā rediens armatoꝝ multoꝝ manu stipatus. oportuue in eū q̄ fratrē interfecerat nō ꝓcul a monasterio diui miniati in mōtanis incidit. Qui cū se circūuentū videret. nec salut̄ spes sibi ꝓponeret. Ad huius ioannis gualberti pedes humiliter ꝓcidit. suplex ꝑ ib̄m xp̄um crucifixū cancellatis manibus ad pectus. petens sibi veniaȝ dari. ⁊ fraterne cedis culpam ignosci. q̄bus p̄cibus cōmotus ioannes om̄e illud qḋ susceperat odiū. de fratris nece statim īfregit. ⁊ culpā oēm cōdonauit. At cū vltra ꝓgressus ecclesiam diui minati occurrentē intrauit. ⁊ an crucifixi effigiē cōstetisset. ⁊ om̄e crimē remisisset. Illico cūctis cernentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobasse visa ē. q̄ ob eius reuerentiā capitali inimico pepcisset. Adhuc crux illa ꝓ iudicio tanti miraculi in ecc̄lia miniatis ꝓpe florentiā in monte cuȝ veneratione vsq̄ȝ in hoc tp̄s demonstrat̄. vbi olim fuit monasteriū nigroꝝ monachoꝝ. nūc aūt alboꝝ id ē montis oliuaꝝ. Talis igit̄ miraculi monimento vir sanctꝰ ꝑmotꝰ. statim se religioni cōtulit. ⁊ vt heremita in eā appennini ꝑtem q̄ vallis vmbrosa dr̄ secessit. vbi ⁊ vite sanctitate dei summi in se grām maiorē exꝑtus ē. atq̄ȝ ita primus monachus deuotissimꝰ illius sacri ordis vallis vmbrose illis in locis templū posuit. a quo postea multa alia loca nomē ⁊ originē duxere. Hec q̄dē religio postea viris sc̄titate ⁊ sc̄ia clarissimis floruit. Ioannes aūt factꝰ religiosus ieiunijs ⁊ abstinētia esce ⁊ potus ac vigilijs carneȝ domare cepit. ⁊ ocium vitare. ⁊ orationibus ⁊ pijs operibus insistebat. deinde ī miraculis fuit copiosus. languidos sanitati restituit. Tandem beatus pater senio cōfectus infirmatus congregauit om̄es abbates varijs ex locis p̄nūciās suū exitum hortatus omnes ad obseruantiā regule ⁊ vnitatem. ⁊ dilectionē fraternā sumpt̄ deuote sacramētis sp̄ūm celo reddidit. Anno incarnatōnis. M. lxxiij. quarto ydꝰ iulij celestia petens miraculis plurimis clarus. quā ob causam paulo post gregorius huius nominis septimus pontifex eum in numero sanctorū retulit. Sepultus autem fuit post obitum tercia die ī ecclesia monasterij de pasignano. post cuiꝰ transitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Ordo vallis vmbrose.

S. Ioannes gualbertus monachus

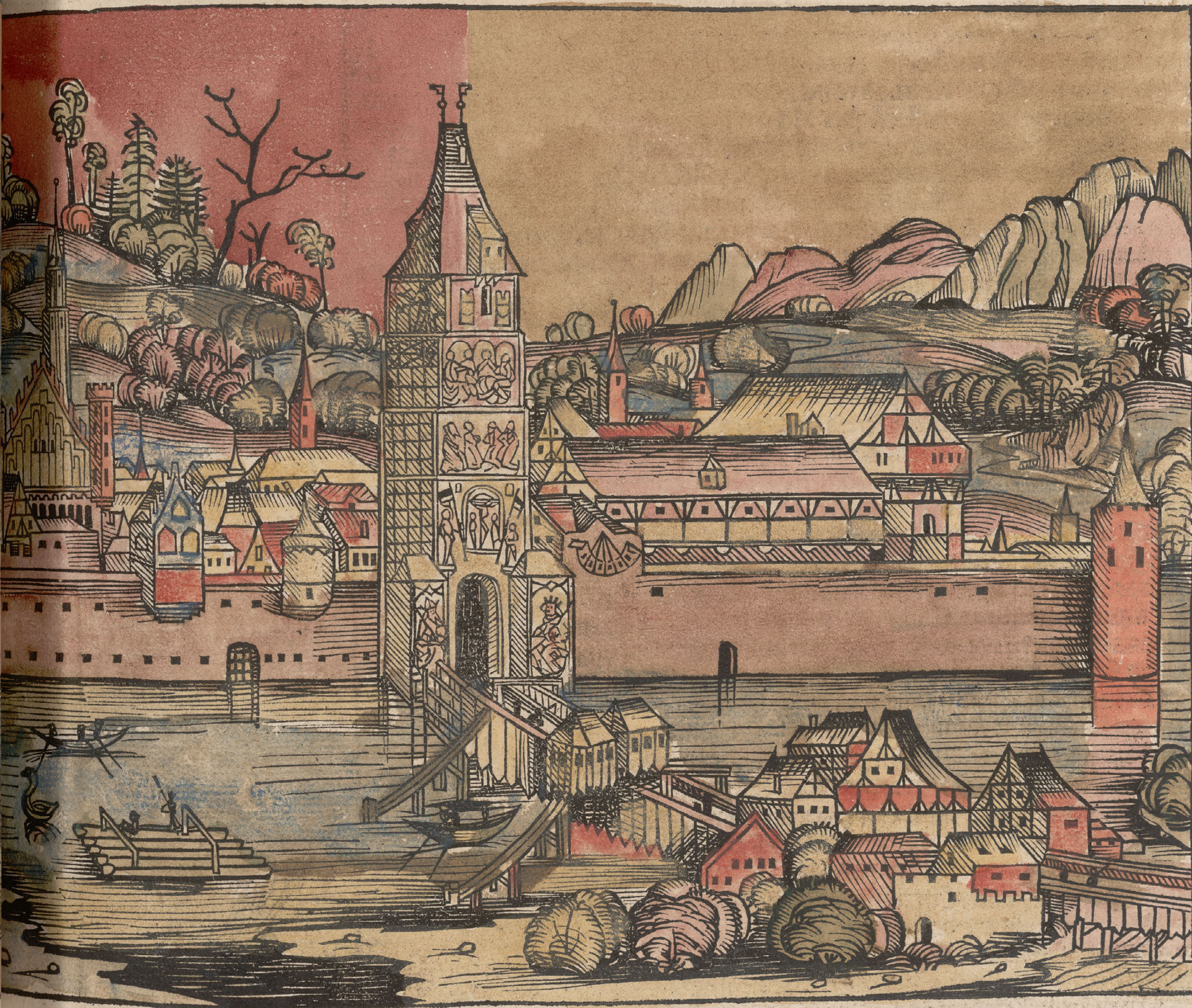
Ulma insignis vrbs sueuie. ad vlteriorem danubij ripam sita. qui fluuius ex hilaro ꝛ blauo fluminibus in eo loco exoneratur. indeqꝫ nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. austria. ꝛ pānonia. ob nauigia danubij non parua sentiant comoda. Cum vō hec īnclita vrbs in fundatione imperij inter villas quatuor ponatur. ne ab exteris sine ornatu ac muro esse censeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti parisius ꝛ thuronem villas nominabant. Ipā vō vlma tū muris fossatis ac menijs atqꝫ publicis ac priuatis edibus pornata existat. Et nobilibus familijs a tribus caroli magni impatoris aucta sit. ideo in eius laudem ac descriptionem vrbis metra heroico deducta carmin e edita sunt.

Ulma decus sueuie: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis sat certum annabilis extat
At qꝫ ꝛ antiqua ꝛ presignis sit: probat ipsum
Nomen: quod lacio desumptum est fonte. qꝫ apta
Ulmetis plena posita est vligine terra
Nanqꝫ vbi defoditur circū vrbem: glitea crassis
Arboribus tellus abilis reperitur: ꝛ inde
Barbarie spreta: nomen capit vlma latinum:
Urbs libertina est. romani subdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa fiet. sed quondam forte reuicta et
Ui belli vastata. iterum constructa carebat
Temporibus certis muris. firmissima iam nunc
Ipsis: contiguo hos a parte danubius alueo
Prefluit: hic sapido repletus pisce: breui illum
Per mediam labens vrbem cursu blauus intrat
Preterea cincta est fossatis ipa profundis
Turribus excelsis. domibusqꝫ impleta decoris

Affluit et pluri populo, que multa per orbem
Oppida: que septi spacio perlacius extant
Pulcras inter habet structuras grãde labore et
Arte atque expensis opus ecclesiam genitrici
Sacram diuine: cui vix equabilis orbe est
Ampla quidem valde: grandis quoque molis in altũ
Sustentat laquearia magna: capaxque frequẽtis
Turbe multa inibi festiuo milia sole
Conueniunt: hic magna dei veneratio crebro est.
Quo sol eois exurgens montibus ignes
Spargit: vix templum parochos continet vnum
Ulma senatores prudentes obtinet: illi
Publica sagaci disponũt cõmoda sceptro.
Unde breui creuit: locuples ex paupere serua
Facta hera: que multas iã opulentas censibus vrbes
Perpetuis superat: comitatus tris fere cum omni
Appendice suo retinet prompto ere coemptos
Unam inter plures: non paruo denique fructu
Mercem agitat: panno lino lanaque parato
Uescanicã hunc aliqui vocitant tractata frequentat
Negociũ variũ est: hoĩm hinc pars maxima sese.
Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipso
Sunt alie laudes vlme quas promere cunctas
Mentio materie prohibet breuiata valete

ΤΕΛΟΣ · ΜΟΝΟΚΩΛΟΥ · ΑΣΤΟΥΡΑΜΜΑΤΟΣ ·

Victor secūdus papa gebhardus antea vocatꝰ. eccīe eysteteñ (q̃ olim aureata dicebat) eṗs in ordine decimusseptimꝰ. natione alemanꝰ ex bauaria pōtificalem dignitatē post leonē adeptus. magis heinrici grā. q̄ꝫ quā aliq̃ scribāt liberis suffragijs. Verebat eñ clerus ꝑplusq̄ꝫ romanꝰ heinrici potentiā. victorē igit ꝓponūt legato Jldebrando ad heinricū ob eā rem misso. q̃ oīa ex sententia romani cleri imꝑatorisq̄ꝫ ꝑfecit. at victor in sede oīm ꝯsensu cōfirmatus. magnā synodū abnuēte imꝑatore florētie hūit. Jn q̃ quidē multos eṗos. tū symonie. tū fornicationis causa eṗatu ꝑuauit. clerūq̄ꝫ admonuit q̄d maxime ad se ꝑtineret. ꝓposita pena his q̃ leges canonicas trāsgrederet. Sūt q̃ scribāt victorē ad heinricū ꝓfectū. magnificētissimeq̄ꝫ ab eo habitū. alij v̇o yldebrandū eo ꝓfectū putant Js eñ heinricū imꝑatorē. ne aliq̃ a se peteret iniusta demulcere cupiēs yldebrandum s̄bdiaconē ad illū misit. q̃ opportune cū accidit vt imꝑator graui quo obijt morbo implicitꝰ heinricū filiū romanoꝝ regē ac cesarē dixerit. Victor aūt pontifex pontifitatus sui anno secūdo. mēse tercio. die quartodecimo morit. vacat tū sedes dies. xi.

Stephanus nonꝰ papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus cassinensis abbas. victori defuncto in stephanū nonū pontificē canonice ē creatus. pontificatū adeptus statim curauit. vt mediolanensis eccīa q̃ a romana ducentis fere annis insolenniter se subtraxerat. Jnter alias eā maiorem suꝑioremq̄ꝫ recognouit. Js pontifex oēm fere ytaliā atq̄ꝫ burgundiam labe symoniaca inq̃natā intelligens. yldebrandū archidiaconē ip̄is purgandis reformādisq̄ꝫ prouincijs legatum misit. Qui eo munere sicut ⁊ ceteris diligenter atq̄ꝫ feliciter vsus. cū aūt ꝯciliū florētie ꝯuocare cepisset ad octauū mensem. octauūq̄ꝫ ꝑiter diem defunctus est. Florentie quoq̄ꝫ in cathedrali ecclesia honorifice sepelitur.

Benedictus decimus natione campanꝰ. qui primꝰ nūcius dicebat. dū vix exequie pontifici stephano in florentia celebrate erāt. cū romani potentiores oppida ⁊ castella in vrbis terrā possidētes capitaneos tūc appellabāt. pontificē ex factione sua creare ꝯstituerunt. primꝰ tñ oīm gregorius de tusculano ex gēte patricia romanꝰ mintiū velitrensem eṗm inuitis ac reclamātibus cardinalibus ⁊ clericis qui rome tunc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinuit. quē benedictū voluit appellari. Per id v̇o tēꝑis agnes tercij heinrici imꝑatoris relicta filij regis adolescētis regni curā administrationemq̄ꝫ gerebat. Mintio igitur velitrense in romanū pontificatū intruso. yldebrandus archidiaconꝰ cardinales ⁊ episcopi alijq̄ꝫ ecclesiastici cum canonicā electionem rome nequirent facere. senas accesserūt. vbi plurimoꝝ ꝯsensu yldebrando instante. Gerardus vir tanto magistratu dignus eiecto benedicto pontifex creatur. Benedictus itaq̄ꝫ mēse nono. die. xx. pontificatu deiectus. velitras exulatum abijt.

Nicolaus secundus papa natione allobrogus gerhardus antea vocatus episcopus florentinus. ob virtutem ⁊ animi prestantiam. abrogato benedicto haud legitime creato. pontifex maximus senis decernitur. Jsq̄ꝫ prudentissimus pontifex eo in concilio formā pontificum romanoꝝ a cardinalibus eligendoꝝ instituit q̄ꝫ distinctione vigesima tercia iuris pontificij decreta nūc habent. Secundum quā institutionem factam pōtifici. patribusq̄ꝫ placuit generale conciliū apō sutriū conuocari. Jbiq̄ꝫ anno domini Millesimo quinquagesimonono. Cōcilio habito vbi episcopi ⁊ proceres interfuere benedictū abdicare coegit. inde romā proficiscens. Secūdo apud lateranū concilio habito legem tulit vt in decretis habetur. Jn eodem concilio quidam reuocatum ab errore suo berengariū ferūt qui arbitrabatur in sacramento eucharistie non esse verum christi corpus nisi vt in signo ⁊ figura misterioue. Sunt qui scribant heinricum quartum a Nicolao secundo coronam imperij accepisse. Nicolaus autem vir omni vita probatus. tercō pōtificatus sui anno. mense. vi. die. vi. ⁊. xx. moritur. Vacat tum sedes dies. xij.

Alexander secūdus anshelmus antea vocatus. patria mediolanēsis. episcopus lucensis. mortuo nicolao ob hūanitatem benignitatem ⁊ doctrinā absens etiam pontifex creatur. Jsq̄ꝫ luca accersitus in pontificali habitu romā venit. Atuero cisalpini episcopi arbitrati ob dignitatem prouincie par esse vt e suo numero aliquis eligeret. Siberto parmensi viro potentissimo admodū annitente ab heinrico imꝑatore obtinuere. reclamāte agnete vt alter pontifex eligeretur Reuersi igit in longobardiā pseudo eṗi cōciliabulo suoꝝ coacto cadolū parmensem ī antipapā elegerūt. Cui cisalpini oēs obtꝑauere. ꝑter mathildim optimā feminā. Superueniente deinde cadolo in ꝑatis neronianis sub radicibus aurei mōt graue ꝓliū ꝯmittit. Repulsus ab vrbe. quē cincius rōni prefecti filꝰ postea egre ī arcē adriani ꝑduxit. Cognito errore heinricꝰ īꝑator alexādro restitutꝰ. Veniēs ad vrbē pōtificatꝰ sui āno. xi mēse. vi. morit. ī basilicaq̄ꝫ lateranēsi sepelit.

Linea summoꝝ pontificū

Victor secūdus

Stephanus nonus

Benedictus decimus

Nicolaus secūdus

Alexander secūdus

Linea imperatorum
Heinricus q̃rtus

Heinricus quartus heinrici tercij p̃dicti fili⁹. anno dñi. M. lvij. patre defuncto licz adolescens ab electoribus cesar appellat⁹. impauit ãnis. 48. vel vt alij hñt q̃nquaginta. Mortuo nancq̃ p̃re sb custodia m̃ris sue agnetis iperatricis fuit. q̃ aliquãto tp̃e prudenter impiũ rexit. cuz pace gubernans. Is postmodũ ɔcilio suoꝝ deceptus. spretis m̃ris cõsilijs ab eo alienatus. q̃ discessio maxime discordie semiariũ fuit. Impatrix autẽ religiosa mulier cum nollet fluctibus turbationũ inuolui. vitã religiosam elegit. ⁊ ad monasteriũ fructuariense se ɔtulit. Inde deuotõnis cã. et ab Ottonis coloniẽsis archiepĩ tyrãnide pulsa. cõtulit se romã. ibi vitã celibẽ duxisse oñditur. Nã locoꝝ sanctoꝝ dulcedine capta sanctis opibus ⁊ elemosinis vacans. sancto fine q̃euit. Cui⁹ corp⁹ in eccia. b. petri iuxta altare beate petronelle sepultũ ẽ. Nec multo post tp̃e Cõradus eius filius secũdo genitus quẽ p̃r adhuc viuens ytalie p̃fecerat. morit̃ ⁊ florẽtie honorifice sepelitur. Heinricus aũt rex victoriosus rome coronatus p apuliã ducto exercitu in p̃riam cũ honore reuersus. Fuit longo tp̃e princeps admoduz gloriosus ⁊ fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemosinis largus. in re militari fortunatissim⁹. quãuis in fine impij ob recõpensationẽ atrocitatũ ⁊ p̃secutionũ. multas. ne dũ a principibus veꝝ a ꝓprio filio ꝑtulit calamitates. adolescentie vsus libertate saxoniã incolere p̃ ceteris regionib⁹ cepit. Uez cũ cepisset nobiles opprimere ⁊ venatui ac ludo magis q̃ administrãde iusticie opam dare. Gens saxonũ animis acerrima. eũ despicere ac plura in eũ romano pontifici nũciare cepit. Relicta igit̃ saxonia. alias regiones imperij gubernare proposuit. Inde cũ summoꝝ pontificũ auctoritatẽ potẽtiãq̃ diminuere statuisset. Et ɔ̃ alexandrũ secũdũ scismata suscitasset Cadolũ parmensem ep̃um agnete ei⁹ vxore reclamãte pontificẽ creans. inde cedes exorte. Dũ hec in ytalia fierent. Heinricus rex bello saxonuz implicitus. Et si illos insigni prelio supauit. tamẽ sbigere nequiuit. Nec tñ ei victoria cessit incruenta. cp cesa suoꝝ militũ q̃nq̃ milia amisit. Ea v̄o ex victoria tantũ intumuit. vt nepharia queq̃ in pontificem sit ausus. primũq̃ illi obedientiã subtrahere volens. Sigifredo id archiep̃o maguntino iniunxit. Cui⁹ edicto apud wormaciã cõciliabulũ ɔuocatũ ẽ. ⁊ ep̃i abbatesq̃ regnoꝝ heinrici. ne gregoriũ in põtificem haberẽt sunt admoniti. qua impulsus cã gregorius hos ep̃os cõmissis priuanit ecclesijs. Heinrico autẽ gubernationẽ titulum ⁊ dignitatẽ regni interdixit oĩbus principibus ⁊ pplis auctoritate ap̃lica absolutis. Inde p̃lati principes ⁊ ppl̃i pars regni theotunicoꝝ maxima animis ab heinrico alienari ceperunt. primiq̃ saxones exarserũt in bellum. Cognita itaq̃ gregorij censura heinricus p litteras supplex veniam precat̃. Eius precibus ꝑmotus pontifex canussum agri regiensis oppidũ ad mathildim cõcessit. Illuc heinricus cũ omibus copijs ꝑpere ꝑperãs. deposito impiali ornamẽto. denegatũq̃ primo die igressum equinimiter tollerãs. loco p noctẽ nõ mouit. ⁊ glacie ferũt cõculcataq̃ diu niue p asprimũ hyemis sydus solum. in quo rex stetit vel iacuit. obriguisse. Cui demũ pontifex mathildis comitisse adelai sabaudiensis comitis interuentu introductũ. regẽ in sinũ m̃ris eccie recepit. pace iureiurãdo firmata. impatoꝝ papiam versus iter arripuit. vbi paulopost pacis federa abrũpens. rebus nouis studere cepit. Et quorũdã ep̃oꝝ seditionibus ɔcitatus. gregoriũ pontificem denuo deponere studuit. Et habito cõuentu gibertũ rauennatẽ archiep̃m pontificẽ creat. eũq̃ clementẽ appellat. ⁊ secũ romã hostili animo adduxit. vbi ꝓphanata basilica petri gregoriũ in adriani mole obsederũt. q̃ ad guiscardũ appulie ducẽ misit. ⁊ cum magno impetu romaz venit. pauefactus heinric⁹ in germaniã cũ clemẽte abijt. augustã vrbẽ obsedit. anno deinde millesimo nonagesimonono aquisgrañ. filiũ iuniorẽ heinricũ q̃ntũ regem fecit. q̃ anno deinde sexto in p̃rem ira excandescens maximis prelijs ac probris affecit. apud leodiũ vrbẽ euz p̃lio supauit. qua iniuria ⁊ dãno cõfractus cũ merore vitã egit lugubrẽ. ac demuz cuz dedecore aĩam exalauit. añ hunc impatorẽ. nullum ipatorẽ a põtifice summo excõicatũ ferũt. In leodio igit̃ p̃mo sepult⁹ inde ad spyrẽsem vrbẽ delatus q̃nq̃ annis inhumatus mansit. demũ honorifice sepulture traditus.

Rudolphus rex

Rudolphus saxonie dux. cum heinricus rebus nouis studere destitit. pacis demũ federa abrũpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos ꝑpulit. apud forcheym i regẽ eleuat̃. a q̃bus deductus maguntiã in medio q̃dragesime a Sigefrido metropolitano i regẽ inungit̃. postbabito heinrico primo pecijt heinricus a pontifice vt rudolphũ execrationibus ab occupatione regni depelleret. Id v̄o cũ impetrare nequiuisset sumptis armis magna clade ⁊ incerta victoria vtrũq̃ dimicatũ ẽ. Missi tũ q̃dem ab vtroq̃ legati ad pontificẽ rogatũ vt in partes suas declinaret. Quibus nil aliud ip̃e respondit. q̃ vt ab armis discederent. sed p̃usq̃ ea perfererent̃ iussa. illi iteꝝ primo grauiore p̃lio concurrerunt. Et postea auditis nũcijs parere dicto pontificis spoponderũt. Subsecuti v̄o erant missi ad res alemanie inspiciẽdas pontificis oratores Albinẽsis ep̃us cardinalis. aquileiensis p̃triarcha. ⁊ paduanus episcopus. quibus r̃ndit heinricus nisi rudolphus pontificis auctoritate excõmunicaret̃ se nullatenus assensuꝝ. Heinricus igit̃ coactis summo canatu copijs ad rudolphũ regem in saxonia agentem inuadendũ duxit. Cui rudolphus aduenienti triinis castris obuius est delatus. Congressi iã quarto prelio rudolphus casu a suis vulnerat⁹ longiuscule retrocessit heinricus fuga ꝓlapsus loco tam abdito latitauit. septimo tandem die preter oĩm spem fuerit inuentus. inter vulneratos rudolphus expirans in Mersburga sepelitur.

Ordo grandimōtensis Jniciū habuit anno .1078. p Stephanū.

ORdo grādimōtēsis sb p̄re stephano. Anno dñi. M. lxxvj. ortū habuit. hic filiꝰ stephani nobilissimi viri de auernie partibus. a p̄re suo in puericia ductus ē beneuētum. vbi a sancto Milone archiep̄o xij. annis educatus regulā bñ viuēdi didicit. deniqꝫ discedens pagratis multis heremis. ⁊ de canonicoꝝ monachoꝝ ⁊ heremitaꝝ vita q̄ imitanda sunt memorie ꝯmendans. in aq̄tania ꝓpe lemonicas ad montem nemorosum. q̄ muretum dr̄ xp̄o duce puenit. vbi fontes repit et rupes terrā desertā. ⁊ iuiā q̄ tota siluestris nouo hospiti suo potū frigidissimū ⁊ domū ventis expositā offerēs. afflictionē corpis ⁊ requiē mētis manifestis indicijs promittebat. Tunc gaudēs stephanꝰ. ibi deo se s̄uiturū om̄i tp̄e spopōdit. Trigesimū etatis sue annuꝫ agens habitare cepit heremū in ieiunijs vigilijs ⁊ orōnibus ꝯtinuis seruiēs deo. cibus ei panis ⁊ aq̄ ⁊ interdū farine siliginee sorbiciūcula atqꝫ postq̄ꝫ disponēte deo discipulorum eiꝰ numerus creuit. Jnsimul nō q̄si vnꝰ ex illis factus est. s̄ minoꝝ oībus illis. Tādem ĩ infirmitate ꝯstitutus in q̄ decessit fratribus ait. Deū vobis relinquo. cuiꝰ sunt vniuersa. Si amādo pauptatem ei adheseritis. ip̄e ꝓuidētia q̄ gubernabat om̄ia vobis largiet̄ q̄ nouerit expedire. Jnde migrauit ad dñm anno etatis sue lxxx. Jn ordine diaconatus cōstitutus. Pio p̄re orbati frēs petruꝫ lemonicensis in p̄orem elegerūt. sub eius regimine ꝓfecerūt frēs. monachi sancti augustini locū p̄dictū mureti in quo deo s̄uiebāt ceperūt calūniari. p̄tendētes ad ius eoꝝ ptinere. Sed q̄ potius aufferenti tunicā ⁊ palliū volebāt dimittere. hr̄e locū aliū p̄q̄rebant. vbi caput sue religionis instituerent. nulloqꝫ idoneo repto. Tandē ꝯsiliū inierūt. vt locū idoneū deus ostenderet. Et cū ter agnꝰ dei cantatū esset. vox celestis audita ē. Jn grādi mōte Jn grādi mōte Jn grādi mōte. Quā prioꝛ ⁊ nonnullfrēs audierūt. Finita igitur missa venientes ad locum sibi reuelatum satis mureto vicinū ecclesiam ⁊ domos fecerunt. Et accipiētes sctm̄ corpus in grandi mōtē trāstulerūt. Paucisqꝫ sciētibus subtus p̄sbitericiuꝫ añ altare recondiderūt. vbi post paliticus positꝰ inscius sanitatē accepit. ⁊ cecus visum. ⁊ alia miracula fecit q̄ prioꝛ ne tumultus fieret ei edicto prohibuit.

S. Stephanus

Petrus Damianus

PEtrus damianuus doctoꝛ ⁊ eccie ro. cardinalis ep̄s. in diuinis scripturis eruditissimꝰ. Hijs tēporibus eas ob res multo in p̄cio h̄itus ē. in ytalia vita ⁊ scia insignis. q̄ ⁊ nōnulla laude digna edidit opuscula. Sermōes q̄ꝫ elegātes. scripsit ⁊ regulā heremiticā. ⁊ de ordīe vite heremitice. Jtē libꝛ ꝯ̄ iudeos. narrat ⁊ plura exempla q̄ suis tp̄ibus cōtigerūt. Erat em̄ vir religione ⁊ hūilitate ac sapīa noīatissimꝰ. Qui cū cardinalis ep̄s esset. vt soli deo hūilitate seruiret ep̄atui cessit. vt deo liberius vacaret. Et cū a gregorio pōtifice eā ob rem rep̄henderet̄ librū pulcerrimū ad eū scripsit. reddēs rōem q̄re ep̄atū dimiserit. Dñicus ait lorica ferrea vestitus erat ad carneꝫ. duobusqꝫ ferreis circulis cinctus in corpe ⁊ duos p armos brachiorū.

Isaac medicus

Jo. Serapion

IOannes medicus cognomēto serapion p idē tēpus claruit. Et de simplicibꝰ medicinis multa cōscripsit ac libruꝫ breuiarij de morbis arcendis. Et qm̄ a ceteris medicis rosas collegit. Serapio cognomiatus ē. Sorapio em̄ roseū sonat vt testis ē Pliniꝰ. lib. 12. ca. 13.

Seno ⁊ Arnulphus

ISaac Benimirā medicus celeberrimꝰ salomōis medici filius. Et ip̄e tēpestate istac. in medicina plura scripsit. de dictis vniuersalibus ⁊ p̄ticularibus de febribus de vrina. ⁊ stomacho. Jn ph̄ia q̄ꝫ de elementis ⁊ diffinitōnibus tractatus composuit.

SEno ep̄us treuerēsis a comite treueroꝝ theoderico captꝰ. ⁊ tercio de rupe p̄cipitato. tandem gladio p̄cussus interijt.

ARnulphꝰ q̄ꝫ sctūs cenobio sctī medardi signis ⁊ v̄tutibꝰ pollebat sua sctītate elegit ꝓpositū inclusionis. Jnde abbas eiusdē monasterij tandē iussu pontificis summi ep̄atum lugduñ. rexit.

Ordo canonicorum regularium

ORdo canonicorꝫ regulariū. tpe gregorij pape septimi ꝛ heinrici imperatoris anno dñi millesimo octuagesimo reflorere cepit in eccīa btī qntini beluacēsi. Qui primū ab apl'is, postea a btō Augustino epō ꝛ doctore eximio regulariter institutus sub mgrō yuone venerabili eiusdē eccīe ꝓposito. postea carnotensi epō. De isto ordine illi insignes viri et doctores claruerūt. hugo de sancto victore. Et richardus de sancto victore Et hugo de sancto follicto. Ad istū qꝫ ordinē ptinere videt' ordo premōstratensiū de quo in sequentibus.

yuo episcopus

YUo clarissim⁹ canonuꝫ doctor ꝛ carnotēsis episcopus apud gallos maxio ipcio habet'. q ꝛ inter cetera sue ṽtutis et ingenij opa. q̄ edidit. p ost ysidorꝫ hispalensem epm̄ decreta collegit. Et abbreuiauit aplica. atqꝫ ea i vnū collegit volumē. q̄ postmodū ꝛ qdā hugo cathalanensis eps. Et post eū Gracianus in meliorē formā redegit alia qꝫ mēoratu digna composuit.

Rasis medicus

RAsis medicus celeberrimus, ac natōe penus seu aphrican⁹ h tpe viguit ꝛ clarissimus fuit. Cui alij bachilo ꝓpriū nomē fuisse tradūt. ꝭ Auicenna in tercia sen. tercij canonis. T. 3. c. 7. meametbū eū appellat. q cū in almāsoria vrbe enutritus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. Et in eadeꝫ lingua ex oībus añ se medicine auctoribus infrascripta collegit volumina. Et primo de medicinaꝝ correctione li. j. antidotariū lib. j. De cura morborꝫ iūcturaꝝ. Librꝫ continentē oēm medicine sciam. Continens rasis appellatū. Librūqꝫ almansoris ad regeꝫ ei⁹ nominis. Deqꝫ morbis puerorꝫ librū. ac diuisionū librū vnū. In astrologia quoqꝫ aphorismorꝫ atqꝫ in alchimia libros duos ꝛ alia multa.

Mathildis comitissa

MAthildis comitissa nobilissima ꝛ optīa atqꝫ illustris femina. p hoc tp̄s cū ro. eccīa bene sentiēs. ṽtute ꝛ rebus optime gestis clara ꝛ inclita vbiqꝫ p̄dicat'. Hec em̄ nobilissimū bonifaciū ꝛ magnificū virū. ꝛ beatricem heinrici filiā hūit parētes. Que cū vnica esset filia. post ipos parētes in dñio luce. parme regij ferrarie. mātueqꝫ ac ei⁹ ethrurie ptis quā nūc p̄rimoniū vocam⁹ successit. Quāobrē i tota ytalia clarissima fuit. Et ꝓpterea qndam principē noīe gotifredū in ytalia potentissimū duxit maritū. Cū certe illustris femina nō mō richardi ꝛ guilielmi apulie ꝛ calabrie ducū. ꝭ ꝛ heinrici potentiā ꝯ ro. pontifices exercentē magnanimiter repressit. et q de ecclesiastico iure occupauerāt restituere coegit. Verꝫ cuꝫ heinricus filius heinrici cesaris in ytaliā a p̄re missus dū apud parmā vrbem mathildim ꝛ ei⁹ virū ꝓfligasset. ꝛ gothefridū interfecisset. ipa mulier azonē estensem (q prioris viri in q̄rto gradu ꝯsanguine⁹ erat ignorās) accepit maritū. Cū quo p aliquot mēses cohabitās. tandē recognita gregoriū cōsuluit pontificē. qd sup hoc agere cōsuleret. Cui pontifex impauit. vt ꝓtin⁹ ab ei⁹ consortio abstineret. Ac sic diuorcio facto deinceps orōnibus ꝛ vigilijs deo ꝛ ro. eccīe militare studuit. Tandē ṽo āno salutj nr̄e. iiij. etatis aūt sue sexagesimo nono in bondeno agri mantuani opibus bonis plena migrauit ad dñm. Testamentū suū hoc mō cōfecit. In primis nāqꝫ omes suos ꝛ ancillas liberos esse voluit. Deinde vasa queqꝫ aurea ꝛ argentea. vestes quoqꝫ omes preciosissimas ecclesijs ꝯdonauit. Mantuanū insup monasteriū ab ipa ꝓ maiori pte sua impensa cōstructum. ac canussiū frixionariūqꝫ mōasteria. atqꝫ alias basilicas plurimas p̄dijs ꝛ alijs donarijs innūerabilib⁹ ampliauit. His gestis in extremis cōstituta om̄ia xp̄i sacra ab anshelmo epō deuotissime ꝛ reuerenter suscipiens. postqꝫ etiā omē eius p̄rimoniū beato petro cōdonauit. sanctā aīam deo reddidit. Eiusqꝫ corp⁹ (nullo honoris genere qd impendi magno principi possit non adhibito) ab vniuersis clericis ꝛ populis ad sanctum benedictū agri mantuani defertur. ꝛ mausoleo quod nūc cernit' sepelitur.

GIbertus antipapa hoc anno ab heinrico cesare prim⁹ epōꝝ male sentientiū synodo habita. ꝯtra gregorium papam in germania pontifex creatur. ꝛ clemens appellatur. Qui cum heinrico ꝛ eius filio coniūctis copijs in ytaliam veniēs romam profectus. leoninā vrbē mox cepit. ꝛ in vrbē deditōnē recepit. tādem post multa gesta morte subitania correptus scelerꝫ penas dedit.

Linea summoꝝ pontificū

Gregorius septimus

Victor tercius

Urbanus secūdus

Anno mundi.6273. Anno xp̄i.1074.

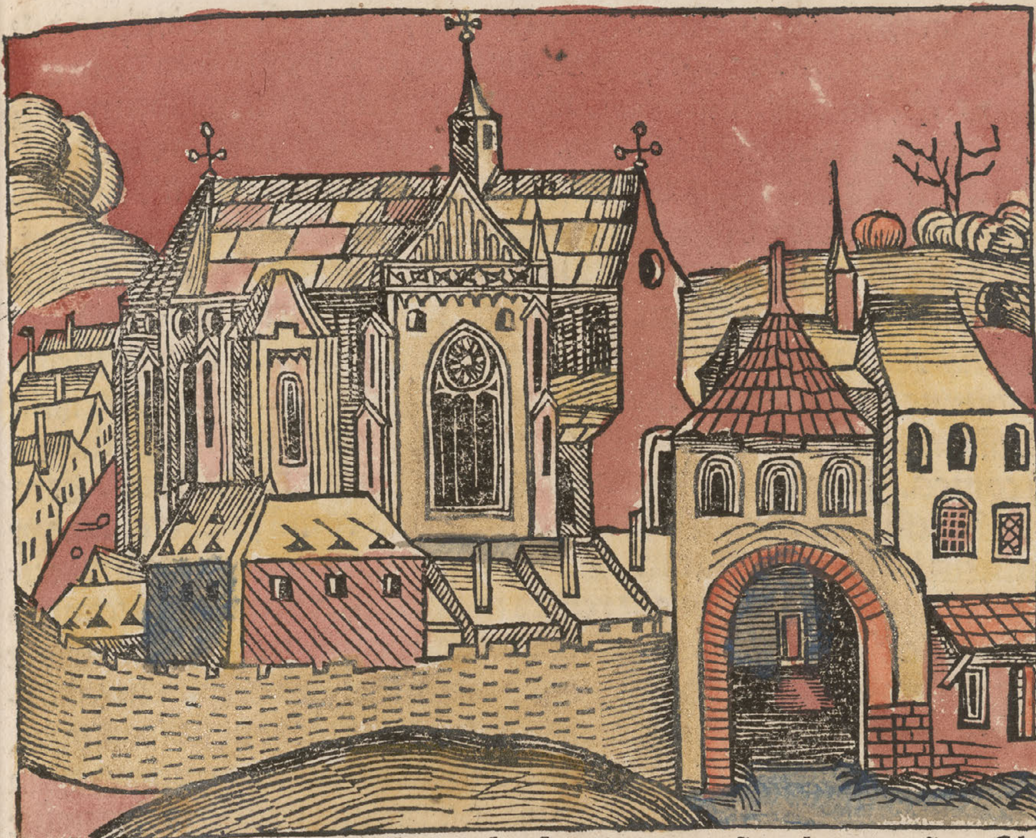
GRegoriꝰ eiꝰ noīs.vij.papa.natione hetruscus.p̄re soanensis.p̄re bonicio yldebrandus monachus antea vocatus.post Alexandrū pontifex factus. Vix dū eius pontificis exequie solēniter ex more erāt celebrate quū clerus ⁊ populus cū funeris pompā congregati yldebrandū archidiaconū acclamarūt.a beato petro in pontificē esse electū. Ad eosq̄ȝ clamores exciti cardinales cōclaue ingressi eūdem canonice delegerūt.quē gregoriū septimū placuit appellari. Is annus erat heinrici quarti cesaris regni duodeuigesimus.ꝑ qd̄ tp̄s bello ille cū saxonibus grauissimo implicitus erat. Vir certe deo ⁊ hominibus gratissimus.prudens.iustus.clemēs.paupeꝝ pupilloꝝ ac viduaꝝ patronꝰ. Et eccl'ie ro.ꝯ hereticoꝝ improbitatē ⁊ maloꝝ principū potentiam res ecclesiasticas ꝑ vim occupare conantiū vnicus.ac acerrimus defensor. adeptus pontificatū statim heinricū imꝑatorem admonet.ne deinceps largitione corruptus. ep̄atus et bn̄ficia alicui ꝑ symoniacā cupiditatē cōmittat. Gregoriꝰ itaq̄ȝ oratores ad regē misit denūciaturos se si in pontificatu cōfirmaret.nullatenus errores illius toleraturū proinde aut aliū pontificē fieri curaret.aut se ad satisfactionē cōdignā pararet. Rex tn̄ facti mō ac veritate cognitis electioni eius assensum p̄buit. Nihiloq̄ȝ minꝰ ꝑstitit in sentētia heinricus.quāobrē oratores bremense ep̄o q̄ regis ꝑuitacie adiutor impulsorq̄ȝ fuerat excōicato.romā sunt reuersi.paulopost hermānū bambergensem ⁊ aliū constanciensem ep̄os rome agētes.⁊ de symonia conuictos pontifex dignitate ꝑuauit. ieiunio subinde q̄dragesimali adueniente gregoriꝰ pontifex ꝯciliū laterani cū celebraret interfuerūt guibercus rauēnas archiep̄s ⁊ maxima longobardie ep̄orū pars. Cuiꝰ inde admonitioni heinricus suadēte giberto obtꝑare noluit.immo gibertus vir seditiosus ꝯtra gregoriū Cinciū ro.ciuē prefectiq̄ȝ vrbis filiū virū vtiq̄ȝ temerariū ꝯcitat.qui structis insidijs pontificē i natalis dn̄i nocte celebrantē cepit.⁊ in turrim reclusit. romani seq̄nti die eū liberāt ⁊ cinciū ꝑsequūtur edes eius subuertūt.q̄ ad heinricū confugit.quos oēs papa anathemate notauit cinciū ⁊ adiutores.heinricū q̄ȝ dignitate regia ꝑuauit. Verū paulopost synodo habita in ea multa constituit.heinricus itē habitu ꝯuentu ep̄oꝝ male sentientiū. Gibertū denuo pontificē creat.clementēq̄ȝ appellat romā veniētes gregoriū in adriani mole obsederūt. Is a roberto apulie duce liberatꝰ secūq̄ȝ cassinū ac salernū ꝑducit.vbi nō ita multo post pontificatus anno.xij.mēse vno.diebus tribus sancte ⁊ pie moritur.

VIctor tercius papa desideriꝰ antea vocatꝰ. montis cassini abbas pontifex creatus.statim Gregorij partes suscepit.contra gibertum antipapā tutandas quā ob cām heinricū imꝑatorē sibi cōstituit inimicū vt aliq̄ ferūt eiꝰ fraude (vt martinꝰ scribit) veneno in calicē iecto.dū sacrificat necat̄. Veꝝ vt Vincentiꝰ sentit dissinteria perijt q̄ꝗquā id a suspitōe veneni nequaq̄ȝ alienū.veneno em̄ petiti corruptis ⁊ labefactatis intestinis interdū in dissinteriā v̄tunt̄.anno igitur vno.mense quarto.pōtificatꝰ sui.non sine suspitōne dati veneni moritur.

Anno mūdi.6283. Anno xp̄i.1084.

URbanꝰ eiꝰ nois secūdꝰ.otto vel odo antea vocatꝰ.monachus ebomacensis primo.deinde cardinalis hostiēsis.postremo q̄nto mēse post mortē victoris pōtifex creat̄.vir q̄dē doctrina ⁊ sc̄titate vite q̄uis grādi magistratu dignus. Cuiꝰ etiā plurime ad mathildim extant epistole succo plene. Is vo parū romanis rebꝰ nouis studētibꝰ fidens. melphim se cōtulit synodū hiturus q̄ tutiꝰ eo ꝓficisci liceret.pontifex itaq̄ȝ cū in ytalia nullibi q̄etis locū cerneret in gallias ꝓfecturus.placentie synodū hūit in q̄ licentiā q̄rūdā eccl'iasticoꝝ mirifice compescuit. Inde vo in gallias abiens rem memoratu dignā aggressus est. Concilio em̄ apud clarūmontē habito principes gallie ad recupandā hierosolimā a sarracenis occupatā animauit. Eūq̄ȝ inuenimꝰ gibertū antipapā postea vouisse.vt vrbanus secūdus pontifex romanꝰ cū multa ad rei ecclesiastice reformationē ornatuq̄ȝ claromontensi in ꝯcilio statuisset. eo anno q̄ xp̄iane salutis nonagesimꝰ quartus supra millesimū fuit facinus est aggressus maximū excelllentissimūq̄ȝ oim q̄ fuerint pontificis romani cuiuspiā dictu auspicijs ⁊ auctoritate hactenꝰ intentata. Liberande em̄ a turcis sarracenisq̄ȝ hierosolime ⁊ continenti terre sancte in hunc maxime modū intendere cepit. Patribus ⁊ ea que concilio inerat ex omni orbe xp̄iano multicudine ad cōcionē vocata. Vir ip̄e eleganter doctus ornatissimā habuit orationē. vt tricenta milia hominū nomen in militiam christi dederint. signūq̄ȝ crucis susceperint.quo facto romam statim redijt vt compositis in ytalia rebus.ytalos quoq̄ȝ animaret. Sed maximis seditionibus a Joanne pagano viro scelestissimo exagitari cepit.in domo petri leonis potentissimi ciuis. biennio se continuit. verū mortuo ioanne liberior factus ad cōponendū eccl'ie statū animū adijcit. Tandē vir sc̄tūs post multas ꝑsecutōnes ⁊ labores duodecimo pōtificatus sui anno.mense quarto.die.xix.apud sanctū Nicolaū. Carceris tulliani in edibus petri leonis morit̄.q̄rto kal̄.augusti.eius corpꝰ ꝑ transhiberniā regionem ad vitandas inimicoꝝ insidias q̄ etiā mortuū ledere conabāt̄ ad.s.petrū delatū ibi honorificētissime sepultum.

Ordo Cartusiensium.

ORdo carthusiensiũ in gallijs anno dñi. M.lxxxvi. in diocesi gratianopolitanẽsi a brunone theologo viro sanctissimo initiũ sumpsit. q̃ post sui institutõnis originẽ auspice xp̃o in domibus ac ꝑsonis augmentũ accepit. iõ ab alexandro tercio ⁊ q̃rto ⁊ ceteris põtificibus summis. approbatus sic ꝯfirmatus extitit. ac varijs priuilegijs dotatus. Cũ inter om̃es ordines eccl'iasticos p̃matũ non rõne tp̃is ẜ rigorositatis semp tenuit. Et ꝓpterea eum speciosissimã eccl'ie colũnã appellant. Ex h̃ q̃ʒ stupendo euentu principiũ habuit. Cũ ĩ florida ciuitate parisius gymnasiũ celeberrimũ floreret. ⁊ ĩ om̃i genere doctrinaꝝ ex varijs regiõibus scolares atqʒ doctores clarissimi l'r̃is operam darent. Inter ceteros vnus singularis scientie claritate. probitate vite. maxime fame pollebat. Cui post obitũ in eccl'ia solennes exequie parate sunt. vbi sepulture tradi deberet. ad quẽ honorandũ ingens numerus doctoꝝ magistroꝝ ⁊ alioꝝ cõueniebat. Corpus v̉o mortuũ in feretro positũ dũ exequie celebrarent̃ surrexit. Et in loculo residens voce magna cũctis audientibꝰ clamauit. Iusto dei iudicio accusatus sum. quo dicto. vt priꝰ iacuit. de qua voce om̃es territi obstupuerũt decreuerũt ne sepulture ea nocte traderet̃. ẜ die seq̃nti iterũ cõuenirẽt. fama ꝑ vrbem diuulgata. multo plures ad spectaculũ cõuenerũt q̃ eadẽ forma p̃fata v̉ba dixit. Et vt exitũ huius rei scire possent. Tercia die tota ferme ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus surgens clamabat. Iusto dei iudicio damnatꝰ sum. qđ audientes pene exanimes reddidit. ideo eccl'iastica sepultura damnatꝰ fuit. Aderat ad hoc spectaculũ bruno q̃ discipulis ait. Videtis quõ tam celeberrimus ac ab oĩbus sanctus reputatus misere perijt. Nũq̃d ⁊ nos perire volumꝰ. ⁊ nõ potius saluari. nõ est locus salutis nisi mũdum relinquamus. Sic cõpuncti solitudinem quesierunt.

Bruno p̃mꝰ cartusieñ

BRuno vir sanctꝰ ⁊ clarissimꝰ p̃hus atqʒ theologus natione theutonicus ex vrbe colonia. l'r̃is a primeua etate eruditꝰ. remẽsis eccl'ie canonicus scolarũqʒ apud ꝑisiꝰ mgr̃ hisdẽ tp̃ibꝰ cũ ĩ gallijs legẽdo scribẽdo ⁊ disputãdo clarissimꝰ haberet̃. Relicto seculo ⁊ pompis eiꝰ. cũ septẽ viris doctissimis in heremũ cartusie secessit. Ibiqʒ monasterio structo ꝓpositũ monastice cõuersationis satis arduũ ibidẽ instituit. Quẽ rigorẽ obſuantiaꝝ post ãnos q̃dringentos vsqʒ in presentẽ annũ seq̃ntes summe obſuarũt. habẽt em̃ ꝓlixa ieiunia. om̃ibus sextis ferijs in pane ⁊ aqua. ab esu carniũ ſp abstinẽt. etiã in grauissima egritudine. q̃ ad vestitũ ſp cilicio ad carnẽ induũt̃. q̃ ad solitudinẽ. nũqʒ exeũt except| p̃ore ⁊ ꝓcuratore. ac in cellis soli manẽt cũ arto silentio. vigilias magnas hñt ob officij prolixitatẽ. Cuiꝰ sc̃ti ꝓpositi hugo gratianopolitanꝰ ep̃s q̃ ab eodẽ brunone habitũ monasticũ ꝑcepit auctor fuit. Ferũt ⁊ aliqui inter ceteros brunonis discipulos vrbanum papam vnũ fuisse.

Hugo ep̃s gr̃anopolitã.

HUgo Gracianopolitanus ep̃s. Cuiꝰ mr̃ de eo pregnãs ꝑ somniũ elegantem puerꝝ ꝯcepisse ait. quẽ sistendũ dei aspectibꝰ sc̃ti in q̃bꝰ erat ⁊. b. petrus deferebant ĩ celũ. ideo natus ⁊ puer factus addiscendis l'r̃is applicatꝰ fuit. Sperabat̃ em̃ singularis meriti ⁊ gratie futurus apud deũ. diuia q̃ʒ gr̃a plurima virtutũ ornamenta ĩ eũ cõgessit. heremꝰ cartusie caliensis. Abbatia excubiaꝝ: heremꝰ canonicoꝝ regulariũ ⁊ apud sanctũ mihennũ. ⁊ apud gregoriũ domꝰ. ip̃o annuente ceperũt. Ipaqʒ sp̃ũaliter ⁊ corpaliter fouẽte ꝑfecerũt. Hic ĩ solitudine cartusie deuz sue dignationi ꝯstruẽtẽ hĩtaculũ vidit ꝑ somniũ. stellasqʒ septẽ sibi p̃stãtes itineris ducatũ. Et sc̃titat| eiꝰ odore tracti ad ip̃m venerũt septẽ viri q̃ oẽs vno desiderio succẽsi locũ heremitice vite cõgruũ q̃rebãt. Horũ p̃mus vt p̃missum fuit mgr̃ bruno vir religione ⁊ sc̃ia famosissimꝰ alijqʒ q̃tuor l'rati ⁊ duo laici. q̃s hugo benigne suscepit ac voti cõpotes fecit. Cuiꝰ ꝯsilio cartusie solitudinẽ intrarũt atqʒ extruxerũt. Hic ãt sc̃tũs vir m'ltis v̉tutibꝰ ornatꝰ q̃ cũct| inibi hĩtantibꝰ insigne sc̃titat| exẽplũ p̃buit eccl'ie dei admodũ vtil'. ep̃alẽ sarcinã exuere ac q̃eti aĩe vacare desiderãs. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. q̃uis senio grauatus. Credebat̃ em̃ sola auctoritate ⁊ exemplo plus subiecte plebi ꝓdesse posse debilis ⁊ egrotus. q̃ʒ quiuis aliꝰ sanꝰ ⁊ robustꝰ. Inde cepit indies magis deficere aderãt viri de cartusia ⁊ decalesiensi ⁊ excubiaꝝ domibus ad seruiendum nec vlla persona secularis ad obsequiũ admittebatur. Tandem anno domini. M.cxxij. etatis sue octuagesimo consecrationis sue. lij. mortem obijt. qui per Innocẽtium secundũ sanctoꝝ cathalogo est ascriptus.

Expeditio xp̄ianoꝝ ꝓ liberanda hierosolima facta tp̄e vrbani secūdi. Anno. 1094.

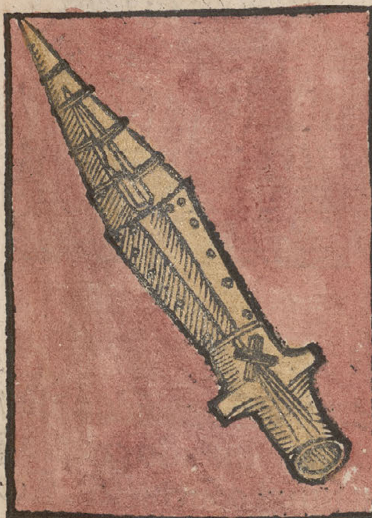
TEmporibus vrbani concilio apud clarūmontē habito. sua eleganti oratione pontifex principes gal-
lie ad recuperandam hierosolimā a sarracenis iam diu occupatam animauit. Vox em̄ oīm dictu mi-
rabile. vnico vt apparuit ore prolata intonuit. Deus vult. deus vult. ad quā vocem pontifex subiūxit. Vi-
ri fortes. ea que dominus in os vestrū posuit verba. vobis in bello pro tessera erūt. Et ituri in expeditio-
nem pseu eraturiq̨ in bello sancte cruce ex rubenti panno sagis insuta pectus insignibūt. Dum vo͛ ponti-
fex cum p̄ribus de imperatore deligendo consultant. mlta hoīm milia in contionis loco cruce signati sunt.
paucosq̨ intra menses trecenta mortaliū milia in id deuota. bellum se itineri accinxerant. Interea cruce si-
gnati principes diuersis vijs iter ad constantinopolim sunt ingressi. primusq̨ oīm petrus quidam here-
mita abstinentie fama celeber ducem se multis exibens ꝑ alemāniam hungariāq̨ perrexit. Cui gothefri-
dus eustachius ⁊ balduinus fratres cognomine bolionij comites em̄ bononie gallice. ⁊ quidā potentissi-
mi erant se illis itineris socios addiderūt. Maiores vo͛ prestantiū ducū ⁊ nobiliū manus. hinc podiensis
ep̄s belli dux. ⁊ Raymūdus sancti egidij comes. Inde hugo magnus philippi frācoꝝ regis frater. Et ro-
bertꝰ flādrie. ⁊ stephanꝰ carnoti comites. trāsmissis alpibus ꝑ ytaliā iuerūt. primo romā ꝑuenere. alme vr-
bis locis deuote visitatis. Et vrbani pontificis bn̄dictione habita. Tripartito ꝑfecte copie. vna brundu-
siū. barulensem portū alia petit. Et tercia ydrūtum. boemūdus aūt relicta melphi cū. xij. milibꝰ electoꝝ ho-
minū ytalice iuuētutꝭ in eādē expeditionē ꝓficiscit͛. Peruenerat iam cōstantinopolim petrus heremita et
in suburbijs castrametatus. Et nec eos ex gallijs alemānosq̨ ductos adeo continere sciuit. quin in constā-
tinopolitanos fecerūt hostilia sacris spoliatis. ꝑmotus itaq̨ suoꝝ malis alexius imꝑator petrū compulit.
negato cōmeatu ante tempus bosphoꝝ traijcere. q̇ nycomediā primo. mox niceā ꝑueniētes ciuitatē ipam
natura ⁊ presidio sarracenoꝝ munitā oppugnare adorti sunt. Turci vo͛ nō mō tunc. ꝫ priusq̨ a claramōte
discessum esset. quid christiani mollirentur intellexerant. qui nicea defensoribus obsidioniq̨ perferēde ne-
cessarijs cōmunita. Verum cum ob sidentibus cōmeatus deficerent. dilāberēturq̨ passim milites xp̄iani.
Cuiꝰ rei causa a sarracenis insidijs oppressi. relinq̄re obsidionē coacti. Tantā in fuga detrimentū accepere
vt Raynaldus dux alemānoꝝ abnegata fide xp̄i cū aliquibus militibꝰ deditōem fecerit. Et petrus constā-
tinopolim redierit. Que res alexio grata. aperto marte repellere conatur. Tum boemundus alexium par-
tim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutū per loca imperij facere liceret
⁊ cōmeatū p̄beret. Iterūq̨ ad niceā ventū ē. difficile erat vrbē oppugnare. Cū supplementa militū ꝑ lac-

Nicea vrbs

cum submitti vrbi adiacentem cōtinuo poterāt. Verū superuenientibus e constantinopolim lembis non paucis. in lacūqꝫ missis. rex oīm inopia oppidani pressi: diēs post duos ⁊ q̄nq̄ginta ab initio obsidionis deditionē fecere. Inde munita nicea. iter p̄ loca deserta facere necesse erat. bifariā copias diuisere. Cū autē boamūdus herbidū solum ad riuū quendā inuenisset. equos ⁊ iumenta reficere constituit. Subito euꝫ sarraceni adorti sunt. quē oppressissent ni hugo ⁊ gothifredꝰ cum q̄draginta milibꝰ eq̄tū ꝯfestim opē tulissent ꝑugnatum ē vtrūqꝫ acriter. Eo aūt prelio quo medi turci syrij caldei. sarraceni arabes interfuere ad q̄draginta milia hoīm cecidisse sequēti die cognitum ē. Solimānus aūt eoꝝ dux effusa fuga inde abiens. Inde xp̄iani segetibus iam maturescentibus adiuti sine vllo incōmodo ycomū primā lycaonie ciuitatē ꝑuenere Qua in potestatē dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate heracleam tarsumqꝫ cepere. Tum balduinꝰ prestantis animi ⁊ ingenij vir primus oīm in asia dominatū adeptus ē. Tarso donatus. flexit inde in ciliciam maior exercitus q̄ minor armenia vocat̄. Capta deinde cesarea capadocie ī anthiochiā mouere: trāsmissis altissimis mōtibus. Aliquot inde ꝓgressi milia passuū xp̄iani ad flumē ꝑuenere vrbi antiochie ꝓpe cōtiguū farfar noīe. qđ vado trāsiri sine periculo nequit. castris firmatis duces vrbē ꝯtemplati. captiuos sciscitati sunt. q̄ esset ciuitatis forma. Rn̄derunt regē illius esse cassianū. Ea vrbs sicut hebreoꝝ monumenta hn̄t. Reblata prius inde ab antiochio orīētis dn̄atore eius nominis primo. dicta ē antiochia. duplicique circūdatur muro. pars cuius īterior latericio. exterior q̄drato lapide structa ē. Eaqꝫ superbaꝫ p̄ se ferens speciē. turres q̄dringentas sexaginta habet. colles q̄tuor vrbe includunt̄. In quoꝝ celsior ad orientē solē spectant̄ cacumine arx ē. natura loci munita. vt omēs sit machinamētoꝝ conatus. oīa oppugnantia ingenia facile frustratura. regionē incole appellant celisyriam. situsqꝫ vrbis fluminibus fontibusqꝫ irriguus. agros habet fertiles. ⁊ glebe maximā vbertatē. vicinusqꝫ lacus optimis habūdat piscibꝰ. Recedit a mari cilitio vrbs. xij. milia passus. vbi farfar fluuius portū efficit. nauiū etiam ceteraꝝ capacem. Accepit aūt ea ciuitas maxima ab ecclesie primitiue exordio ornamēta. Qđ petrus apostoloꝝ princeps primā in eam patriarchalē instituit. tenuitqꝫ sedem. Theophilusqꝫ ad quē euāgelista Lucas eadē oriūdus ciuitate actꝰ apostoloꝝ inscribit. Septimus a petro antistes in illa cōstitutus vt ꝓphani regis āntiochi nomē aboleret. Eam de suo nomine theophiliā appellauit. adeo sub xp̄i nomine floruit vt ep̄os tres supra q̄nquaginta ⁊ centū patriarche suffraganeos. Et sexaginta supra trecentas ecc̄ias vrbs habuerit. Cum itaqꝫ xp̄iani ad eam vrbem natura loci densissimo sblimiqꝫ muro minitissimā diu sedendum esse intelligerent. multa in concilio agitata sunt a ducibus prouisa. anno igit̄ salutis nostre millesimo nonagesimoseptimo vrbs antiochia magnis operibus obsideri cepta ē. Et aboamūdo normāno roberti apulie ducis filio viro vtiqꝫ clarissimo. post durissimā obsidionē capit̄ pyrrho antiocheno ciue admodū potente vrbis ingressum prebēte. Qui boamūdi v̄tutem admiratus. dediturū se illis vrbem spopondit. Si reliqui xp̄iani eidem cū imperio preesse boemūdū paterentur ingressi vrbem xp̄iani omibus fere pepercere ī p̄sidio sarracenoꝝ tātūmō scenitum ē. Cassianus aūt rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola arx superat. quā dum boemūdus acerrime oppugnat femur sagitta traijcit̄. Vex superueniēte corbane persaꝝ regis militie principe. cum Sensadolo cassiani filio antiochiā recuperaturis. Boemūdus iam ex vulnere integer pugnandi copiam facit. Penuria reꝝ oīm vrgente decertare instituit.

Lancea domini

Cum res xp̄ianoꝝ in antiochia ꝑfecto afflicte erant. vt appareret oīa desperationis. plena in ꝓxe diem futura. nisi deus noster xp̄ianoꝝ salutem tutelamqꝫ sibi esse cordi miraculo ostendisset. Nanqꝫ lancea q̄ ihū xp̄i latus in cruce apuit per spiritalem viro religioso factam reuelationē. in sancti andree ecclesia est reperta. Quo diuine profectionis signo in magnam spem erecti animis. duces cuꝫ hostibus confligere statuerunt. Perlata itaqꝫ lancea illa tanq̄ vexillo optimo. Qua christi latus transfixus a longino fuit. hostes primo acriter resistentes supat boemūdus. ac cedit. Quorum de numero ad centum milia periſſe constat. Et quindecim milia camelos ceperūt. inde xp̄iani tantā predam abduxerūt vt ab extrema inopia ad summā oīm reꝝ vbertatem ob lancee ipsius miraculum peruenerunt.

Hildebertus ep̄us

Hildebertus cenomānorum gallie episcopus. vir ingenio ⁊ scientia diuinus. hac tempestate elegiaco carmine plurimū valuit. Is multas tribulatōnes ac carceres ac vincula apud romā pro christo ⁊ eius ecclesia sustinuit. Vbi ⁊ epistolas plures elegantes edidit: ac versus quosdam eleganciores de suo exilio. librūqꝫ perpulcrum. de tedio huius vite querimoniamqꝫ sui ipsius partim metrice. partimue prosaice composuit. atqꝫ orationem deniqꝫ ad trinitateꝫ pulcerrimā ac aduersus quosdam de eucharistia. multa alia edidit.

Sanctus quoqꝫ Maurillius episcopus Rothomagensis sanctitate preclarus. eo tempore vixit.

Ordo Cisterciensium

ORdo cisterciensiũ anno dñi millesimo nonagesi-
mooctauo. in burgundia a roberto religioso ac
venerabili molinensi abbate in heremo cistercij pmo
ortũ habuit. Quē ordinē vrban⁹ papa sub diui bene-
dicti abbatis regula. multis tñ additis cõstitutionib⁹
ꝯfirmauit. Et plurimis priuilegijs dotatus. augmen-
tũ in toto orbe sensit. Cum in epatu lingonensi mona-
steriũ religione ꝯspicuũ ac fama celeberrimũ nomine
molisin⁹ fundasset. Et varijs deinde possessioib⁹ atq
viris illustribus auctũ fuisset. Cũ diuturna ac copiosa
societas ṽtutibus deficere cepit. celestium amatores.
Hec vberrima spernētes ac pauptatem eligētes. vn⁹
ꝛ viginti mõachi cũ pře roberto egressi. post abrupta
cõualliũ. ac itineris difficultates varias. Tandem ad
cysterciũ in cabilonēsi dyocesi locũ vaste solitudinis.
horrendi aspectus deuenerũt. Gratũ igit a deo pordi-
natũ locũ acceptant. Ibiq nouũ locũ religionis ꝛ or-
dinē instituit. a q̊ loco cisterciensiũ ordinem nũcupare
voluit. Freti deinde consilio oddonis ducis burgun-
die. Et hugonis archiepi lugdonēsis sedis aplice le-
gati. ac walteri cabilonēsis epi. heremũ in abbatiã ex-
truere ceperũt. Qui breui in oibus mirũimmodũ cre-
uit. ac viros innũerabiles doctrina ꝛ sanctimonia illu-
stres protulit. In latere sinistro eius ecclesie viginti q-
tuor sanctoꝝ abbatũ sepulcra cernũtur. in dextra ma-
gni alani cum suo epigrãmate.

ROBertus vir sanctus abbas molinensis ex campania ortus primo monasteriũ beati stephani in pa-
rochia trecacensi ingressus. Inde relicto monasterio cũ alberico. odone iohanne. stephano. letaldo
ꝛ petro monachis heremũ petijt. cisterciũ auxilio ac auctoritate fret⁹ hugonis archiepi lugdunēsis ac om-
nis burgũdie ducis vt districtius maioꝝ instituta obseruaret. In cabilonēsi diocesi monasteriũ fundauit.
Inde ad molismũ reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locũ successit. Cui⁹ industria in sctã
religione ac laudabili cõuersatione profecit. Et a pasca-
li summo põtifice priuilegijs exēptoibusq dotat⁹ fuit.

Robertus abbas

STephan⁹ abbas cistercij religionis pauptatis ac
disciplinę regularis amator. anno. M. cviij. tpib⁹
heinrici qnti cartam caritatis auctoritate sigilli aposto-
lici cõfirmatã pfecit. Is ob paucitatē ingredientiũ aĩo
afflictus verētes obſuantiã admodũ rigidam. in nocte
p somniũ vidit ingētē mltitudinē hoĩm claustrũ adijsse
Illico seqnti die bernardus cũ fratribus ꝛ comitibus
ingressus ordinē cisterciensiũ plurimũ auxit ac decora-
uit vt infra patebit.

Stephanus abbas

Hierosolimoꝝ recupatio. ꝛ regni eius apud xpia-
nos principium.

DUces christiane expeditionis ad kalendarũ octobriũ diem antiochie cõuenerunt. Boemũdus prin-
ceps antiochie declaratus. Interea ṽo mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q
cesariã cappadocie obsidebat proficisci hierosolimã cũ exercitu instituere. in liciam simul cõuenientes. Tor-
tosam oppugnare adorti. tribus mensibus frustra ꝯsumptis. soluta obsidione tripolim mouere. Et pacem
supplici illius regulo dederũt. Postera die nonaꝝ maij quarta. breuiore licet asperiore p montes via hiero-
solimã petere inceperunt. Primisq castris bethelon oppidũ arduo in monte situm est peruentum. Secun-
dis ad vrbem zebarim in cuius finibus ab aqua laboratum est. Tercijs ad flumē beraim; Inde per calles
arduũ superãtes montē. Postero die quintis castris baruthum vrbē maritimã puenere. Et sb inde ad sa-
gittã post ad surrũ dehinc ad acrũ singulis castris ē descēsum; petētesq p diē q secuta ē itineri initi. nonam
oppidũ cayphas noie tandē decima die ad cesareã applicuerũt maritimã vrbē inclitã palestine; quã beatus
asserit hieronimus hirgos olim. id est stratonis vrbem appellatam. herodē ꝫ maritimos insano extructaꝫ
opere. de augusta cesaris octauij noie cesareã appellasse. Morati apud eaꝫ dies duos. tercio ramolas acce-
tes. eaꝫ inueneřt metu a turcis sarracenisq desertã. Exinde motis de tercia vigilia castris sex progressi passu-

um milia. sole vix dū orto primū vrbis hierosolime menia prospexere. Videres vo tūc varios summo in gaudio motus. pars clamores in celū attollere: iubilis pars ⁊ canticis optimū maximū ihesum venerari. pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in facieq̃ ꝓstrata sanctam vrbē. sanctū venerandūq̃ sepulcrū dn̄i salutabat. Ea aūt vrbs (vt p̄missum ē in supioribus) in palestina sirie regione arduo in monte sita: mōtibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut ꝓximo in agro. nec fontes habet p̄ter vnicū syloe amnē tenui ⁊ qñq̃ p estatem nulla fluentē aqua. Qui montē syon radens. vallem iosaphat mediam secat. quā ob aquaꝝ necessitatē. cisternas aquā ꝯtinentes pluuiā intus ⁊ extra ager multas et ꝓpe infinitas habet. ꝑtinet aūt eius ager ad varias gentes xp̄iani nois inimicas. Nā arabes moabitide ⁊ amonite ab orientali plaga. Sedumei egiptij ⁊ philistei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q̃ ⁊ Acon. Tyrus ⁊ Tripolis. ab occidentali. tyberiasq̃ cesarea philippi regio decapoleos ⁊ damascus a septētrionali in hierosolimitanos fines spectāt. Itaq̃ cū primum ad hierosolime menia portasq̃ ventū ē. nihil antiquius duces duxere q̃ vrbe in circuitu lustrata. metandis q̃ oportune castris. loca ducibus exercituiq̃ diuidere. Christiani igit̄ compato omifariam cōmeatu. q̄tuor locis oppugnare vrbē magnis virib⁹ adorti. eā hierosolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulij vi cepere. precipua tn̄ in recupanda tanta vrbe laus gothifredi fuit. q̄ partē muri ei ac fratribus ad oppugnandū assignatū primus conscendit balduinoq̃ potestatē fecit. vt in vrbē descendens xp̄ianis portas recluderet. quibus certe irrūpentibus tanta cedes facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morietiū cruor tales hoim̄ supgrederet̄. Cepissent eadē quoq̃ die templū. nisi nox supuenisset. Postridie cū ad superiora templi expugnanda reditum esset ciuibus. miserabili voce planctuq̃ supplicantibus. Et per eos p̄sidiorū primoribus ē cōcessa vita. In hūcq̃ modum hierosolima a xp̄ianis capta ē. ydibus iulij nono ⁊ nonagesimo supra millesimū salutis anno. Postq̃ heraclij impatoris tpibus ea ciuitas a sarracenis fuerat possessa. Potiti templo duces vrbis. ⁊ illius purgatione a cadaueribus sarracenis inūcta. exuerūt arma. Et ad sanctū dn̄i sepulcrū cernui vel poti⁹ repentes perrexere. idem fecit oīs xp̄ianoꝝ multitudo. Petiti postea latebris ꝓdeūtes xp̄iani numero paucissimi hierosolimis habitare cōsueti. Quibus ostendentibus vbi dominus ihesus in horto captus. vbi v̄berat⁹ vbi passus vbi deinde obseruatus. ⁊ demū ascendit in celos didicit omnis populus

Gotfredus primus rex hierosolime

His per octo dies summa deuotōne obitis spiritalibus gaudijs. de rege vrbi dando agi ceptum est. Quā ad creatiōnē cū oīs cōuenisset xp̄ianoꝝ exercitus. nec vota scrutari. nec suffragia iniri oportuit. Qd̄ illico gotfredū boliomū regem non magis multitudo omnis. q̃ ipsi duces acclamauere. Gestatus itaq̃ ducū humeris ad sacrosanctū dn̄i sepulcrū gotfredus inter missaꝝ solennia accuratissime celebrata. rex hierosolimitanus est appellatus. Sed is vir eximius dominiū vrbis qd̄ tanta principū populorūq̃ xp̄iane expeditionis concordia oblatum erat accepit. regni vo titulū ⁊ insignia ideo se nolle dixit. q̄ indecēs nepharīūq̃ duceret diadema aureū peccatorē homūtionē capiti imponere. ea in vrbe in qua saluator mundi eternus rex spineam suo sacratissimo madētē sanguine coronam gestasset. Inde arnulphus p̄sbyter. Sed nihil in humanis reb⁹ qd̄ ad felicitatem pertineat diuturnū ē. Anno em̄ vno post captā tot laboribus hierosolimā gothifredus febri correptus moritur.

Balduinus rex secūdus hierosolime

Balduinus frater cum gotfredus febre correptus obijt. magno oīm xp̄ianorum qui terram incolebant sanctam consensu. non sicut frater dominus sed rex hierosolime est creatus fuit. is annus xp̄iane salutis supra millesimū cētesimus primus. quo in anno secūdus vrbanus pontifex romanus tanq̃ re abse inchoata dominici sepulcri liberationis feliciter absoluta carnis humane carceribus ⁊ ip̄e liberatus est. Balduinus annis. xviij. regnauit cum sarraceni magnos exercitus recuperande hierosolime eam conduxerunt. In quos paꝝ ꝓsulte intulit conflictus. tandem vocauit genuēses ⁊ venetos ⁊ acon vrbem terram mariq̃ oppugnās obtinuit. ac sarracenos fudit atq̃ fugauit. indeq̃ egiptios secundo prelio superauit ⁊ caliphā eorum regem interemit.

Stella insolita hoc anno prima q̄dragesime hebdomada. feria sexta circa vesperū in austrū ⁊ occidentē lucere visa ē. Et per dies. xxv. eadem hora semper splenduit. Cui ingens trabes visa est ex oriente occurrere. Post hoc in cena dn̄i. vise sunt due lune parum ante diem. vna in oriente ⁊ altera in occidente. Non multo post Cometes longos ⁊ flāmeos crines per mane ducens apparuit. De qua quidā monachus malmaberie elmerus nomine. Venisti inquit Venisti multis matribus lugendum. dudum est quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intueor patrie huius excidiū minantem.

Linea summoꝝ pontificu

Pascalis secundus

Gelasius secundus

Calistus secundus

Anno mundi.6293. Anno xpi.1094.

Pascalis eiꝰ nois secũdus papa natione ytalus e flãminea prouincia. patre crescentio. mr̃e alfacia. Raynerius añ pōtificatũ vocatus vrbano pontifici ſbſtitutꝰ, quē gregorius septimus ob virtutē ⁊ doctrinã scti clemētis ꝑſbyteꝝ creauit. In q̃ q̃dē loco clerus ipe post vrbani mortē. eũdē pascalē vita ꝓuata ꝯtentũ q̃ppe q̃ antea monachus fuerat etiã nolentē ⁊ latitantē pontificē creat. q̄ dicerat humeros suos neq̃q̃ tanto oneri suffecturos. sed expetente pplo. eligente clero collaudante cardinaliũ senatu pontificũ munus suscepit. maxime vō cũ ter acclamatũ esset sanctꝰ petrus raynerium virũ optimũ pontificē elegit. Cui postea pascalis nomen indidere. tiara capiti eius imposita comitante pplo ⁊ clero equo albo ad lateranũ ꝑducitur. Inde post vnctionē coronã de more accepit. ecclesie postea labenti q̃rũdam seditionibus cōsulturus. copias suas in gibertũ antipapã mittit qui nō multo post subita morte correptus. a malis tñ eccia dei nō statim quieuit. Richardus campanꝰ comes albertũ q̃ndam sufficit attellanũ ciuē q̃ statim a bene sentientibus abdicare se magistratu coactꝰ relegat᷑. Cauerses aũt agri ꝑnestini incole theodaricũ q̃ndam pōtificē creauere. Verꝝ ij q̃ꝫ pnia ducti q̃nto ⁊ centesimo die e pontificatu deiectũ anachorite habitũ induere cogũt. Pacata tandē eccia romana pascalis vir magni ingenij animi vrbē castellanã ⁊ beneuentuꝫ ab hostibus occupatã recepit. Hijs ⁊ alijs plurimis facinoribus strennue gestis in cisalpinã ꝓficiscit᷑ vbi guardastallũ agri cremonēsis oppidũ conuentu multorũ principũ ⁊ epoꝝ habito de homagijs de feudo magna habita ē rō. Rome preterea eccl'ias. xv. cōsecrauit. Dedicataq̃ꝫ ꝑneste agapiti basilica romã effusa obuiã vrbana multitudine honoris cã tandeꝫ redijt. q̃ q̃dem ex freq̃ntia inualitudinem incidens se paulo post moriturũ cognouit. Quare acceptis eccl'ie sacris cohortatusq̃ꝫ cleꝝ ad pacē ⁊ cōcordiã. pōtificatus sui anno. xviij. mense. vj. die. vij. moritur q̃ntodecimo kal'. februarij sepeliturq̃ꝫ in basilica constantiniana.

Gelasius secũdus ioannes antea vocatꝰ pr̃ia caietanꝰ pr̃e crescētio nobili genere natus ingenueq̃ꝫ a teneris annis educatus ⁊ doctꝰ in mōte cassino religionis fundamēta perdidicit sub odrisio abbate viro sanctissimo hanc ob rem ab vrbano secũdo romã accitus. Vir ⁊ ipe sanctissimꝰ ⁊ om̃i laude dignꝰ. si vitã ꝯtinētissimã. si mores. si doctrinã inspicias. Nã ⁊ cōstanter ⁊ sancte in tantis ꝓcellis humanaꝝ ꝑturbationũ vixerat. ideo vno oīm ꝯsensu pontifex creatur. verũ cincius fregepanis ira ob hãc electionē ꝑcitus q̄ vnũ ex suis cardinalibꝰ collegio ꝑposuerat quē pōtificē eligeret. in monasteriũ palladij cũ armatis satellitibus irrũpens refractis foribus obuiũ quēquã ꝑcutit. pontificē obtorto collo in terrã deiectũ calcibus ꝯterit in vinculaq̃ꝫ conijcit. cardinales fugã parãtes ex mulis ⁊ equis deijcit nullũq̃ꝫ genus ꝯtumelie ꝑtermittit. Nō tulit tantã iniuriã populus ro. cōfesti liberatꝰ in lateranũ ducit᷑ vbi de more coronat᷑. Perseq̃nte deinde illũ heinrico imꝑatore in gallias ꝯfugit vbi ab abbate cluniacēsi magnifice ⁊ splendide suscipit᷑ intereundũ eccl'ias in tillano ⁊ in tornaco dedicat. tandem ad cluniacense monasteriũ ꝑueniens. Ibi dũ multa ĩ eccl'ie reformatōem tutelãq̃ꝫ cũ regibus ⁊ principibus molliret᷑. pleuresi correptꝰ pontificatꝰ sui anno primo die quinto moritur. Sepelitur autem eius corpus intra limina cluniacensis cenobij.

Anno mũdi. 6313. Anno xpi. 1114.

Calistus secundus guido antea vocatus natione burgũdus. viennensis archiepiscopus originē a regibus francie anglie atq̃ꝫ etiã alemanie ꝓsapia ducens ⁊ vt alij habent comit burgũdie frater a cardinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verũ non prius pontificiũ habitum sibi desumpsit q̃ intellexit se ab hijs quoq̃ꝫ cardinalibus confirmari qui rome ⁊ in ytalia remãserant. Renũcijs cognita romam veniens populo obuiam prodeũte vrbem ingreditur congratulantibus om̃ibus. Rebꝰ aũt ex sentētia rome compositis beneuentũ ꝓficiscitur quo principes cōuenere qui iureiurando ꝓmiserũt se in potestate pape semꝑ affuturos. Inde romã rediens legatos ad heinricum imꝑatorem mittit. Qui pace sine vlla ꝯtentione composita ad vrbem redeũtes tabellam pacis ad lateranensem basilicam suspendere publica igit᷑ leticia exorta est. Pontifexq̃ꝫ interea beneuentũ delatus infausta in expeditione sua multos sibi carissimos febribus correptos amisit. Et ipe mala pariter vsus valitudine lectica in vrbē eger mestusq̃ꝫ relatus est. at Calistus pontifex valitudine vix dum reintegrata concilium laterani nongentoꝝ patrum congregauit. in quo cũ pacem inter multas dissidentes cōposuit. tũ maxime ecclesiasticum statuꝫ reformauit. Et q̃ plurimi faciendũ ē dñicum michaelem venetoꝝ ducem vt laborantibus apud hierosolimã xpianoꝝ rebꝰ subueniret missis cum vexillo ecclesie nũcijs exorauit. Tandem de deo deq̃ꝫ hominibus bene meritus pontificatus sui anno quinto. mense decimo. die sexto in dño moritur.

Linea imperatoꝝ
Heinricus quintus

Heinricus eius nomīs q̄ntus p̄dicti Henrici q̄rti filius anno ab incarnatione dn̄i. M.c.vij. ab electorıbꝰ delectꝰ impare cepit ⁊ impauit annis. xx. Is viuente adhuc patre rex romanoꝝ declaratus genitorē bello fuerat psecutus. quod maiori ex parte circa Leodiū coloniāqꝫ est gestū. Mouerat Aquisgrano cū exercitu filius in genitorē Leodij agentē ducturus. ⁊ p̄misse cohortes apud Mosam pontē occuparūt cū paterni milites in illos delati p̄lio decertarūt priusqꝫ q̄ꝫ henricus filius accessisset sui pōte deturbati clade haudquaqꝫ sunt confecti. Recessit itaqꝫ Henricus filius in colonıēses fidē genitori seruātes auxilio archiepi fauētꝫ sibi fretus Coloniā paruo obsesso tpe recepit. Inde epm Rotbardū ī Herbipoli ponēs securitate ab vrbanis accepta dimissis saxonibꝰ cū bauarijs ad obsidiū Nurmberg diuertit quā vrbē expugnauit. soluto exercitu ratisponā accessit. quē pater illico subsequēs Rubertū epm in Herbipoli restituit ⁊ auxilio Ratisponēsiū filiū vrbe fugauit. postea reuersus Leodiū cōstituerat illꝰ obsidionē priusqꝫ potiref nullatenꝰ relinquēdā. cōtinuaueratqꝫ mēses quatuor. cū pater ad annū regni vnde q̄nquagesimū eo in angore animi ē defunctꝰ. ⁊ heinricus ipe filꝰ eiꝰ nomīe q̄ntus regna quibꝰ tūc pociebaf retinuit iustiore titulo gubernandā. Reliquūqꝫ qd̄ in patris fuerat potestate a populis ē pmissum inde annos q̄nqꝫ primos accepti in paterni morte regni Germanie illo cōfirmādo totos adhibuit. nec pontifici romano Pascali secūdo ea rōe aliter molestus fuit q̄ꝫ q̄ ⁊ ipe epōs aliosqꝫ ecclasticos ausus ē in iussu pōtificis inuestire. Cūqꝫ pōtificē eā auctoritatē petitā cōstantissime vidisset denegare dolis rē est aggressus ⁊ ad sextuꝫ regni annū veniēs cū exercitu in Etruriā oratores p̄misit. q̄ ostensis mādatis regē spopōderūt si ad coronationē admitteref iuratuꝝ se oēm inuestiturā oīno omissurū vt oēs regnoꝝ suoꝝ eccle iura ppria. ⁊ btūs Petrus suū habeat patrimoniū sic a Carolo Luduico Heinrico sctō ⁊ alijs impatoribꝰ factū fuerat. ea sponsione solenni firmata misit pōtifex sutriū legatos q̄bus rex ex cōcepta rome formula iuramento pmisit. Venit itaqꝫ Heinricus ad terciū ydus februarij ad mōtem gaudij q̄ ⁊ malꝰ dicif. cui postea die signiferi cū vexillis ⁊ multitudo populi cū oliue romusculis occurrerūt. cū est ventū ad supremos scalaꝝ atrij gradꝰ pstrauit se rex ad pōtificꝫ pedes ⁊ eleuatū ille ad oꝛꝫ osculū admisit priusqꝫ introducere pfessionē ex more impatoriā fecit ⁊ tūc a pōtifice impator appellatus ē. postea petijt impatorē pontifex vt pmissa seruaturus inuestituris abrenūtiaret. ille surgens secessit ac Pascalē cū vniuersis eccle p̄latis p fraudē intercepit eoꝝ bona in p̄dā cōuertit. Postera die populus romanꝰ armis correptus ꝯtra theotonicos insurrexit tādē vrbe eiecerūt. Impator aūt in circuitu vrbis rome in vindictā oīa suburbana incendio consumpsit. Romanis tn̄ vt se admitterēt muneribus donisqꝫ tentauit. vna tn̄ romanoꝝ vox fuit vt nūqꝫ admitteref q̄ꝫ pontifex ⁊ cleri liberi essent. Cōpositis igif rebus impator a pōtifice cōfirmaf ⁊ coronaf Voti compos factꝰ in Germaniā cū pace redijt atqꝫ Mathildē filiā regis anglie in Magūcia sponsam accepit. Deinde decimo imperij sui anno in ytaliā rursus venit cū rite coronari non obtinuerit a Mauricio archiepō coronā accepit. Tandē in manꝰ Calisti pape iura eccle resignauit absolutionis bn̄ficiū impetrauit. Postremo dū inferiores ptes rheni circuire parat in Traiecto frisie vrbe morbo correptus diē clausit extremū. Inde p coloniā ad spirā ductꝰ iuxta auū cultu regio sepelif. Ad cuiꝰ tumulū tale inscriptū ē epitaphiū. Filius hic: pater hic: auus hic: proauus iacet istic. In eadē q̄ꝫ basilica Spire de his impatoribus p̄missis hec scripta ī sepuchris marmoreis ꝯtinēf. Conradꝰ scōs ipator romāoꝝ āno M.xxxix. nonas iunij obijt. Huius heinrici filꝰ tercius dictꝰ niger romanoꝝ impator anno M.lvi. obijt nonas octobris. versus septētrionē scriptū extat huius. filius Henricus q̄rtus dictus senior ro. impator M.c.vi. septimo ydꝰ iunij obijt. Filius eiusdem Heinricus q̄ntus iunior romanoꝝ impator. Anno dn̄ice incarnationis M.c.xxv. x. kalend augusti obijt. hec addere libuit ob varia dicta historicorum.

Anshelmus lucensis epūs vir doctrina ac sanctitate p̄cipuꝰ p hec tpa floruit. q̄ operā dederat vt cenobiū tā amplū sancti Benedicti io mantuano agro Mathildis impensa edificaref. eodemqꝫ in loco sepultus. ac Mantuā deinde translatꝰ in cathedralē ecclam ne a vicinis furto subriperef cū miraculis continuo clarior fieret. vbi nūc vsqꝫ miraculis clarus quiescit.

Anshelmus epūs

Anshelmū q̄ꝫ aliū fuisse ea tēpestate scribūt. Is vir doctissimꝰ ⁊ apd̄ anglos tanti p̄cij habitus vt breui ex monacho abbas. deinde Cantuarēisis archiepūs sit factus ⁊ p̄clarissima opa composuit de meditationibus. Cur deꝰ homo de libero arbitrio. de similitudinibꝰ monologion. de p̄destinatione. ⁊ plura alia prescripsit. nec dū. xv. sue etatis annū attingerat cū mēte reuolueret vitā quō in deū erigere posset. patriā egressus partim in Burgundia. ptim in francia ac normānia ad sanctitate pegit ⁊ p̄ceptorē Lanfrancū elegit qui in candonıēsis cenobij regimine assumptus ipe prioris officio functus est grinlacensem.

Felicia quoqꝫ hec tpa fuerunt que etiam Sigibertum monachū balbatenseꝫ virum spectate doctrine protulere qui in omni scientia literaꝝ ingeniosus. temporum descriptor post hec tpa obijt.

Ordo templarioꝝ

ORdo templarioꝝ militū (vt multi asseuerāt) sub Gelasio isto pontifice apud iherosolimā initiū sumpsit ⁊ ducētos ferme ꝑ annos ꝑdurauit. Aiūt enī veteres post subactū a gothifredo clarissimo Lothoringie duce ihrl'm regnū quosdā pios hoīes de militari disciplina ꝯspicuos. eo ꝙ peregrinos venerāda loca deuotione visitātes incursionib⁹ ⁊ latrociniis cernerent infestari. deo suā militiā deuouisse ⁊ apud iherosolimā cōmorātes ꝑegrinātib⁹ vltro sua subsidia impēdebāt. His primo numer⁹ paruus ⁊ volūtaria paupertas. ⁊ magister vnus in porticib⁹ templi fuit. Ex q̄ etiā sortiti cognomē. habitātes itaqꝫ nō longe a dn̄i sepulchro ꝑegrinos ingēti charitate suscipiebāt atꝫ eos per sacra loca armati deducebant. ⁊ inde sine aduersarioꝝ molestia reducebant. Hos vita fide ⁊ gr̄a multi peregrini in europā redeūtes mirūimmodū cōmendabant. ⁊ elemosinas donariaqꝫ largissima eis conferebant. Cū plurimo pio opi adhererēt ab honorio summo pontifice palliū albū ꝓ habitu ⁊ vite regula ꝯcessum est. cui pallio postmodū ab eugenio sucessore rubea crux suꝑaddita. cui militarent clarius p̄buit argumentū. quibus ⁊ btūs Bernhardus abbas regulam cōposuit obseruandā. Sane dū pene eos pauꝑtas nouerca libidinū viguit militie votū ⁊ viuendi exhibita norma optime obseruata illos fecere sanctitate florentes. Attamē dū pio opi vndiqꝫ xp̄ianoꝝ oꝑa affluēter opem afferūt. sensim subintrare delicie atqꝫ libidines incepere. ⁊ vti a principio relictis perituris diuiciis hoīes sacro opi subintrabāt. sic in ꝓcessu quasi ad paratos thesauros ceperūt impatientes inopie euolare. inde castris vrbib⁹ populis imꝑare. sibi quietē. seruis bella cōmittere ⁊ militie magistratū oneris olim officiū in honorē potissimum sublimare. quibus sic ī decliuū a virtute labentibus eorum exterminationem sub clemente quinto pontifice infra edocebimus.

Anno dn̄i millesimo. xx. ab incarnatiōe (vt scribit Vincētius) cepit ordo tēplaris militie. qui dicūt sci Johānis hierosolimitani. hi degunt sub regula beati Augustini habētes habitū nigrū mō laycali s cū cruce alba in pectore. qui deputati sunt ad pugnādū corporaliter ꝯ infideles. quorum locus principalis Rhodis insula. qui subdūt magno magistro rhodi. Similiter omnia eoꝝ oratoria ꝑ orbem dispsa q̄ multa sunt ⁊ opulēta. ⁊ q̄a pauci eoꝝ sunt clerici. priuilegio tn̄ ꝑsonali ⁊ reali clericoꝝ gaudētes sunt. horasqꝫ suas ex oratione dn̄icali videlicet pater noster indies ꝑficiūt. de quo inferius fiet mentio.

Apud Indos generale ⁊ p̄cipuū est cognomē suoꝝ patriarcharū Johānis p̄sbiteri. q̄s in p̄mis Matheus apl'us. deīn eunuchus Cādicis regine in ethiopia ꝯstituere. ⁊ Indiā beat⁹ Thomas apl'us ad fidē conuertit. Johānes aūt p̄sbiter non solū pontifex sed et magnus imꝑator censet. Cui impio duo ⁊ septuaginta reges parere ⁊ tributa pendere quotannis dicunt. In quoꝝ regnis. xxvii. supra cētū archiepi p̄sident. In ciuitate aūt ꝑmaxima noīe Bibrith sedem pontificatus ⁊ imperii habent. Anno aūt dn̄i. M. c. xx. Johānes patriarcha vn⁹ de maximis Indoꝝ romam veniens calixto pape cardinalibus ac ceteris p̄latis in publica assistentia narrauit quō sanctus Thomas apl'us quotannis diuinissimo sacramento populum in India communicat manu sua porrectū diguis ⁊ retractū ab indignis apud ciuitatem Hulnam.

Burdinus antipapa natione hispanus quē Heinricus q̄ntus imꝑator secūdo gelasio pontifice viuo in ydolū erexerat sutrii se continuerat. cui benedict⁹ nomē datū fuerat ꝑ id tp̄is apud vrbes romam secūdo calisto pontifice romano rebus eccl'asticis intēto contra eū pontificis nomē vsurpare volēs. In ea vrbe eum cetani comites tirannuli defensauerant. Dumqꝫ calistus concilio intētus esset vias illi claudiam ⁊ aureliaā adeo latrociniis fedauerant vt nemo illis romā tutus securusqꝫ posset accedere. Q̄obrem calistus pontifex copiis vndiqꝫ contractis sutriū obsedit. cuius oppidani infelice Burdinum e vestigio dederūt. Isqꝫ camelo ꝯuersa in bestie caudaꝫ facie impositus romāqꝫ ꝑductus non minus in vrbe q̄ꝫ in toto itinere ridiculo plebi fuit. abstinens tamen calistus ab iniqui hoīs sanguine illum in cauēse monasterium detrusit. Multa interim calistus in Rogerium Sicilie comitem se regem yt alie appellantem animo non minus celso q̄ꝫ irato dum molit obiit vt supra p̄missum est.

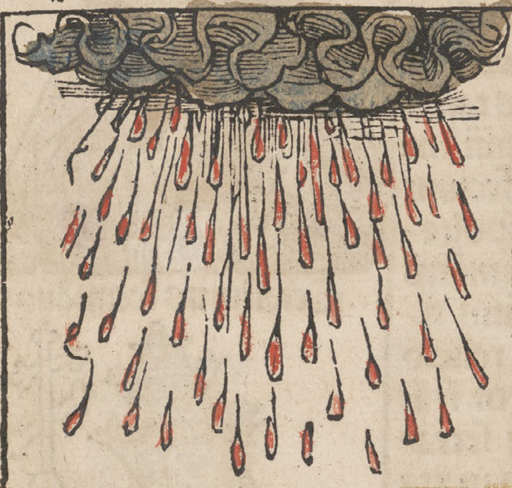
Bernbardus clareuallensis abbas natione burgūdus. hic ex castelliōe burgū-diorꝝ castro nobili ortū babuit ex parētibus nobilib⁹. cuius pr̄ Tesselinus miles strennuus ac deuot⁹ opidi defontanis ꝓpe diuionē. mater Acleth ex castro montis barri. que pͤter Bernbardū terciogenitū qnqꝫ filios ac filiā sanctimonia-lem in lucē ꝓduxit. q̄s cibis cōibus ac grossioribus (vt liberius ī monasterijs do seruire possent) enutriuit. Uidit aūt somniū dū in vtero gestaret bernbardū catel-lū candidū in dorso subruffum ꝛ latrantē ꝑsagiū futurorꝝ vt magnos latentos in detractores eccie faceret. Cū. xxij. attigisset annū cū. xxx. socijs (relicta domo pater-na) in cisterciensi monasterio anno M.c.xij. religiōis habitū deuotissime suscepit qd a Stephano religiosissimo viro an̄ p annos. xv. firmatū extitit. in q̄ tantū ꝓfe-cit vt breui tp̄is spacio ob maximā sanctitatē ꝛ doctrinā clareuallēsis abbas ab oī-bus creatus fuerit. cui quidē loco maxia cū gloria p sex ꝛ triginta annis p̄fuit. ꝛ i vita sua monasteria centū ꝛ. lx. sui ordinis extruxit. illustrās ecciam sanctitate vite et suauitate doctrine ꝛ miraculorꝝ glia. Preter em̄ laudabilē vitā ꝛ sanctitatē ma-ximā īgenij sui plurima edidit monimēta. de ꝯsideratiōe ad eugeniū papā. de cāti-cꝭ cāticorꝝ. de amore dei. librū meditationū ꝛ plura alia: omelias q̄ꝫ varias. epl̄as ac sermones. Cū apud oriētales edissa vrbs xp̄ianis ablata esset bernbard⁹ tantā noī xp̄iano iiustā ignominie notā īdignissime tulit. Is pricipes p̄latos nobiles et populos galliarꝝ pene singl̄os adiēs ineūdā eē expeditione vexilla crucꝭ ī barba-ros ꝓferēda ꝯcionabūd⁹ clamabat. ꝛ cōradū ro. regē ducē de expeditionis mun⁹ induxit. Deniqꝫ p⁹ mlta miracula ꝑpetrata cō-sūmatis vite sue annis circiter. lxiij. obdormi-uit in domino.

Sanct⁹ Bernbard⁹ ab-bas clareuallensis

Petrus alfonsus

Petrus alfonsus circa annū dn̄i M.c. claru-it genere iudeus antea moises vocat⁹. q̄ relicto iudaismo baptismi sacramētū deuotissi-me suscepit. ac librū pulcherrimū p modū dia-logi elegātē cōposuit in q̄ contra iudeos ꝛ sar-racenos egregie disputat. Alij tn̄ scribūt illuꝫ ad conuersionē venisse circa ānū dn̄i M.c.vi. et ab Alphonso hispanie rege ex sacro fonte susceptū. ꝛ id factū ī die natalis apl̄orꝝ petri ꝛ pauli. vn̄ ob venerationē ꝛ memoriā ei nomē impositū fuit petrus. ꝛ ob hoc alphonsi cog-nomētū habuit. ea gesta sunt in sede hostiēsis ciuitatis. qui postea christianā legē omnibus prestantiorē esse conclusit.

Sacro igne hac tēpestate in occidēte mlti accēdūt. mēbris istar carbonū nigrescē-tib⁹. q̄obrē anno dn̄i M.c.xxviij. mlti d pa-go suessionico sacro igne succēsi ad ecciam b. marie ī ciuitate suessiorꝝ si-tā conuenerūt. ibi diebus paucꝭ miaꝫ dei ꝛ beate Marie prestolantes sa-lutē consecuti sunt.

Sanguis hoc anno idib⁹ iunij in agro emi-liano ꝛ flāmīeo pluit ꝛ apud rauēnā ꝛ parmā. q̄ res plurimis ter-rori fuit.

Porca quedā in liginensi porrochia teste vincētio gallo enixa ē por-cellum hoīs faciē habentē. eodē quoqꝫ anno pullus galline q̄drupes nat⁹ est

Acies ignee apparuerūt in celo q̄ p totū celū sperse plurima parte noctis vise ꝛ stelle ꝑplures de celo ī terrā cecidisse vise sunt. supfusa aq̄ fum⁹ cū sono exibat

Hiēs insup asperrima fuit ꝓ q̄ stati valida fames subsecuta ē. ac hoīm mortalitas luesqꝫ aīaliūꝫ agrestiū ꝛ domesticorꝝ. strages quoqꝫ auiuꝫ mutuo concertancium extitit.

Terremotus p̄terea in ytalia multis ī locis q̄dra-ginta dierꝝ spacio ꝑdurauit vt ville amote sint.

Luna. xiij. intēpesta noctꝭ stell' lucētib⁹ eclipsim passa versa ē in colorē sanguineum.

Monstrū quoddā ge-mini corpis mulr peperit ante habens faci-em homīs retro canis.

Iohannes de tempo-ribus qui fuit armi-ger caroli magni ꝛ vixit annis. ccc. lxi. moritur.

Honorius secundus q̄ ꝛ Lambertus flagnani imolensis agri genitus Hostiensis epūs eo tpe pontifex creaꝛ q̄ Balduinus ab hostib⁹ pcio redempt⁹ antiochiā iherosolimitano regno adiūxit. Honori⁹ etsi obscuro loco natus erat tn̄ lr̄atura ꝛ moribus tanto magistratu dignus videbaꝛ. verū nō adeo eius ingressus laudaꝛ cū ambitiōe quorūdā poti⁹ q̄ꝫ oīm bonoꝝ pōtificatū inierit. nā populus ipe Saxonē sancti Stephani cardinalē pontificē p̄cupide nimiū optabant. id q̄ꝫ se cupere leo fregepanis ostendebat. At vero cū id velle Leonē cardinales quidā cerneret ne ex eius sententia pontificē legerēt omisso Saxone Thebaldū sancte anastasie p̄sbiterū cardinalē pontificē delegūt quē Celestinū appellarūt. tūc Leo nō amplius imorandū ratus Lambertū de q̄ ante p̄missum pontificē p̄ponit. cleroq̄ꝫ electionē approbante. q̄ inde oīm cōsensu pontifex maxim⁹ cōsalutaꝛ. qui cardinales quosdam viros insignes creauit quoꝝ opa postea magnis in rebus vsus est. At vero cū in pontificatu recte gubernato quinquēnio ac mensibus duobus vixisset collachrimantibus omnibus moriꝛ ꝛ in basilica lateranensi nullo non genere honoris adhibito sepelitur.

Innocentius secundus ad annū salutis tricesimū ꝛ vndecies cētenū Honorio successerat. patria roman⁹ ex Thiberina regiōe patre iohanne. qui pontificatu suscepto statim in Rogeriū Rogerij comitis sicilie filiū mouet. Is sese ytalie regē appellans egre tulit adeo vt iracūdia magis q̄ꝫ viribus ad eā rē aggrediendā necessarijs fretus tumultuario cōtractū impetu exercituꝫ in illū duxerit tanta p̄fectus celeritate vt apud scti Germani opidū improuisu impetu sit repulsus. oppidoq̄ꝫ capto. at Guilhelmus calabrie dux Rogerij filius cū exercitu veniēs comisso p̄lio pontifex cū cardinalibus capti gloriā adeptus est. Rogerius tamē modestia vsus pontifice cū suis liberato quicq̄t voluit ab eo p̄ter regni titulū impetrauit. reuersus romā Innocētius Adulterinū pontificē nouū sibi suffectum reperit. Petrū petri leonis filiū qui se Anacletū pontificē appellaret. Is spoliauerat absente Innocentio primarias vrbis ecclias aureis argēteisq̄ꝫ ornamētis et cōflata inde ingenti pecunia multos in vrbe corrūperat. q̄ꝫobrē sibi ꝛ suis timēs Innocētius Conrado Sabinensi epo cardinali vicario suo in vrbe relicto roma migrans cuꝫ cardinalib⁹ ꝛ curia p pisas ꝛ genuā ad Philippū regē in frāciā est delatus. Inde celebrato apud claꝝ montē cōcilio Petrū antipapā ꝛ sectatores cuꝫ damnasset Aurelianū se cōtulit. In belgis deinde habito cōcilio in ytaliā cū Lothario impatore redijt. Celebrato apud placentiā cōcilio pisas se contulit. ꝛ cū genuensi populo reb⁹ breui cōpositis. tandē romā accessit pontifice in lateranū ꝛ rege in auentium montē a populo p̄ductis quies pata ē maxima ciuitati. celebrataq̄ꝫ synodo laterani cōstitutōꝫ q̄ extat. Ne q̄s in clericū man⁹ audeat inijcere violentas inter alia fecit. afflixit vero huius pōtificis extremo tpe om̄eꝫ ytaliam fames valida. pontificat⁹ sui anno. xiiij. mense. vij. die. viij. moritur.

Celestinus secundus Guido antea vocat⁹ scti Marci p̄sbiter cardīalis natione tuscus mortuo innocētio ad annū salutis terciū ꝛ q̄dragesimū supra vndecies cētenū pōtifex creaꝛ oīm cōsensu. Fuit aūt ortus e castro felicitatis q̄d nōnulli ciuitatē castelli esse affirmant Typhernū ab antiq̄s appellatū. Hic btūs in hoc tantūmō dici potest q̄ nullis seditionib⁹ toto suo pōtificatu ob breuitatē tpis vexatus fuerit. propter hanc vt arbitror causam. q̄ vbiq̄ꝫ peste laboratū ē. ex q̄ ꝛ ipe pōtificatus sui mēse q̄nto moriꝛ sepeliturq̄ꝫ in lateranensi.

Otto epūs Babēbergensis

Otto Babenbergensis epūs ex Sueuia ingenuis ortus parentib⁹ lrīs traditus ꝛ Poloniā aggressus eā linguā didicit. Auxilio inde ducisse Polonie i curiā henrici impatoris assumptus post Ruptū fauente henrico in epm Babēbergensem ordinatus. Postea cū annis q̄tuor p̄fuisset Pomeraniā p̄uinciaꝫ adijt. eam iuxta mare sita in refusionib⁹ triangularis apparēs que i occeano Daciā habꝫ in alia Prussiam ꝛ in tercia parte Poloniā attingit vsq̄ꝫ ad Saxoniā quā sua suaui doctrina ac miraculis relictis ydolis deo reddidit ꝛ ad xp̄i cultū reduxit. Variaq̄ꝫ monasteria in plerisq̄ꝫ locis extruxit. Celeberrimū q̄ꝫ fontis salutis cenobiū auxilio comitū de Abenberg p̄dijs auxit. Apud Ratisponā Pruuenig ꝛ alia monasteria i epātu halberstaten patauiēsi ꝛ aq̄legiēsi fundauit. Is itaq̄ꝫ vir sctūs ꝛ multis virtutib⁹ adornat⁹ Anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis clarus moriꝛ. Sepultus in choro cenobij montis mōachoꝝ quē locū singulari affectōe sp colu it ac edificijs ornauit ꝛ fontē plūbeis fistulis e vicino mōte i monasteriū reduxit ꝛ a pōtifice ob miracl'a ꝛ eas res in sanctoꝝ confessorum cousortiū refertus est.

Balduinus ei⁹ nomīs terci⁹ iherosolimoꝝ rex prioꝛ Balduini cōsobrin⁹ fuit. qui anno scdo regni sui gazim turcoꝝ mioris Asie ducē supatū ꝯphendit. sequēti anno Damasci regē ex improuisu iherosolimā hostili aīo petentē fudit. antiochiāq̄ꝫ ciuitatē iherosolimitano regno adiūxit. deīn asclaonitaꝝ regē vnico p̄lio repulit. ꝛ Balduinū damasci regulū. tādē defūct⁹ nullū filiū ſ vnicā tm̄ filiā dimisit.

Linea sumoꝝ pontificū

Honorius secundus

Innocentius secundus

Celestinus secundus

Balduin⁹ rex. iij. ihrl'me

Linea imperatorum
Lotharius secundus

LOtharius q̄ ⁊ lintherius dux saxonie pr̄e gebhardo. defuncto heinrico quinto sine liberis. principibus magūtie cū legato ecclīe romane cōuenientibus in demortui heinrici imꝑatoris locū legitimis suffragijs cesar creatur. licet valde renitens ⁊ se tanto honore indignum dicens. voto oīm ad regnū tractus fuit. anno dn̄i. M.cxxvij. Is anno primo in bohemos sibi rebelles bella gessit. nō sine strage suoꝝ militū. Progeniē deinde heinrici castigās ideo fridericū ⁊ frēm ei⁹ conradū nepotes ex sorore heinrici imꝑatoris rebelles habuit. Vn̄ in eius odiū conradus a quibusdā rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuēte quieuit. Imperio itaq̧ suscepto illico Innocentiū papam a petro antipapa roma pulsum in gallia apud leodiū adijt. sacro adact⁹ ē expeditionis breui parande. cū qua tut⁹ romā vere ꝓximo duceret. Et magno cōfestim exercitu compato in ytaliā cuz pontifice venit. Romāq̧ ingressi pōtificem i lateranū ꝑduxit. ⁊ mira felicitate statim oīa ad salutē redegit. Cui⁹ beneficio ductus innocentius ip̄m imperij corona solenni pompa coronauit. Qui mox i germaniā ad cōprimendos bohemoꝝ motus redijt. q̄bus superatis. Cū pontifex pisas cōuocatū ex vniuerso orbe aggressus ē cōciliū celebrare. in quo cōstitutōnes quasdā edidit. Illico rome ⁊ in rogerij principatu studiosi ꝑ pontificis innocētij absentiā caput attollere inceperūt. Viribus maxime innixi quas rogerius offerebat. Quare accersit⁹ a pontifice lotharius imperator romā cū exercitu aduolauit. ⁊ reductā classem pauloante pisani paratissimam eduxerūt. Pontifex aūt ⁊ imꝑator terra ꝑfecti. rogerius sibi timēs dū in siciliā confugisset om̄ia amisit q̄ in terra ytalie occupauerat. Cui custodiente terre pontifex rainonē lotharij imꝑatoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot germanoꝝ cohortibus p̄fecit. Tantis rebus nō magis feliciter q̄z faciliter coniectis. redierūt in vrbem principes. Et lotharius in germaniā reduxit exercitū. Hic itaq̧ imꝑator multe prudentie ac clementie princeps fuit. Qui in toto suo imperio nil gessit qd̄ merito ab aliquo rep̄hendi potuerit. Qui tandē de deo. deq̧ hominibus bene meritus in p̄riam suā iter faciens. verone morbo correptus sine filijs vitam finiuit.

Fulco q̄ntus rex hierosolime

FUlco andegauensiū comes balduini p̄cedentis gener. in quartū hierosolime regem suffectus erat. Regnauit aūt annis. xj. Hic xp̄ianissimus vir fuit. ⁊ in armis acerrimus ꝓpugnator. In hūc igitur fulconē regem q̄ duobus filijs militaris rei scientissimis vteret̄ legatis rariores barbari impetus fecerūt. Primosq̧ oīm turcos sinū circūcolentes persicū. innumera viroꝝ milia statuisse in xp̄ianos hierosolimaz vsq̧ ducere. Rex factus ē certior qn̄ antiochenū illi agrū populabūdi ceperant infestare. Duxit tn̄ in illos ⁊ cōgressus audacissime irruentib⁹ tria milia interfecit. totidēq̧ ex eis captos tanq̧ in triūphū hierosolimā ligatos traxit. Ad quā turcoꝝ cladem excitus rex alaph gente turcus. non magis suis turcis q̄z arabibus. Caldeis. Babilonijsq̧ auxiliaribus copiosissimo fretus exercitu edissam inuasit mesopotamie ciuitatem. qua balduin⁹ Gotfredi frēm qui postea fuit secūdus hierosolime rex potitus fuit. Captaq̧ a barbaris vrbs summa ⁊ alias inaudita crudelitate direpta ē. Nam preter occisionem in omni etate comissam. archiepiscopus ⁊ clerus om̄is quod fidem xp̄i abnegare noluerūt gladio appetiti sunt. Et qd̄ om̄ia supare visum est mala. speciosissimas ex nostris mulieres. ⁊ nobilitate p̄stantiores. quas barbari super altare sancti Joannis baptiste qd̄ sciret̄ nr̄is religiosissimū esse violauerūt. Edissam esse vrbem illā nobilem medoꝝ. Ad quam sacre tradūt littere tobiam filiū suū misisse gabello. quāq̧ btūs thadeus apl̄us ad fidē xp̄i p̄dicationis diuini verbi ac miraculoꝝ virtute ꝯuertit. Et in qua (btī thome apl̄i ossibus decorata) abagarus rex fuerit. qn̄ ad dominū ihm̄ date ep̄le sue fidei ꝓmeruit scripta manu dei rn̄sa ꝑcipe. Que postq̧ q̄tuor ⁊. xl. annis a xp̄iano pp̄lo fuerit refecta. p̄ter humane ꝯditionis mores talia a barbaris sit ꝑpessa. q̄ nulla rōne sint nisi a perditissimis tolleranda. Fulco aūt rex quid ea sibi postularet accepta calamitas minus q̄z oportuit considerans dum leporem ex acconensi agro exagitat. equo in caput verso occubuit. balduinusq̧ filius eo nomīe rex tercius. regni titulū gubernationemq̧ accepit.

Hugo abbas

HUgo abbas cluniacensis augustudinēsis indigena fuit patre dalmatio. defuncto odilone licet renitens de volūtate oīm factus abbas. bonus sciā. melior cōscia. optimus tem̄pantia. forma angelicus. moribus compositus. sermone suauis. Tandez senio grauatus pontio successori cōmisit. vt humilitatis ⁊ innocentie thesauros custodiret. ⁊ in domino quieuit.

Helinandus ep̄us

HElinadus item laudunen̄. episcopus in om̄i sanctitate preclarus floruit. Et maurilius episcop⁹ rothomagensis miraculis insignis claruit.

Patauia preclara. diuesq; olim ciuitas. inter danubiū. Enūq; sita. quam prisci cesares ecclesie tradiderunt. vernacula lingua passaw appellata. Danubius ex montibus sueuie venit. ynus ex alpibus. q̄ germaniam ab ytalia disterminant. atq; in loco mixtus danubio nomen ammittit. Urbs ipa in longū tenditur. nec magno negocio formā insule susciperet. Si quis ab eno. foueam in danubium duceret. Nec yni quingenti passus sunt ex vna. in alteram aquam. Super yno pons est ligneus. qui sexdecim habet arcus ꝛ ciuitatis partem que transflumen est ciuitati maiori coniūgit. Est ꝛ alius pons super danubiū. per quē via est ad montes qui bohemiam respiciūt. Post hos montes fluuius alius niger admodum perlabitur. qui ex boemia veniens oppidulum iudeorꝫ. Et terciā patauie partem diuidens sub castro presulis danubio. quasi ex opposito yno se immiscet. Itaq; tria flumina vno in loco coniūgūtur. ac propterea locum istū quidam verbo ytalico passum hoc est transitum vocitant. Nam ꝛ per hunc locum merces ytalie in bohemiam ferebantur. Et superiores theutonici austriam vel hungariam petebant. sicut ꝛ hodie fieri videmꝰ. In medio vrbis templum est diui stephani primi martyris huius episcopatus patroni. egregie ceptum. ꝫ nondum perfectum. Chorus hic admodum pulcer edificatur. apud hoc templum edes episcopi sunt ad eā partem que respicit ynum. tum capacissime. tum splendidissime. Transdanubiūꝫ due quoq; sunt arces episcopi altera in summo montis cacumine. altera in radicibus apud aquas vbi danubius ꝛ niger bohemie fluuiꝰ (q̄ etiā fert vniones) ꝯiūgūt. Est ad sublimiorē arcē grādis ascēsus atq; difficilis. q̄ tātū ex vno āgulo p̄t oppugnari. Sꝫ tot ibi muitiones addite sunt tā muroꝝ uꝫ q̄ꝫ foueaꝝ vt expugāri posse nulla vi hoīm videat. Ibi ꝛ aule sunt ꝛ camere splēdidissime. q̄s q̄ viderit. nec ornaciꝰ aliq̄d. nec municiꝰ vsq; eē putauerit. at vbi descēderis ī arcē q̄ īfra iacet ornatū maiorē videbis. testudinatas cameras. ꝛ aulas q̄ꝫ plres: sunt

ēm theutonici mirabiles mathematici. oēs quoqȝ gentes in architectura superant. Ornaturqȝ hec ciuitas insignis pataui̇a corporibus sancti valentini. qđ taxilo dux baioarie ad eū locū deduxit. Et sancti maximiliani archiepi laureacensis. p. s. Rupertū ex laureata in patauiaȝ translatū. Fuit eīm laureata vrbs admodū insignis in ampla campoꝝ planicie. Et sup flumē qđ anasum vocant. a quo nūc vrbs nomē anasum habet. Ubi olim ecclesia metropolitica floruit. laureacensis dicta. beatusqȝ maximilianus (vt premissuȝ ē) archiepiscopatum rexit. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed postqȝ athila rex hunoꝝ. vrbem hanc deleuit vbi arx erat. opidū ex nomine fluminis restrictum est. Sedes vō metropolitica in Saltzburgā trāslata

Hugo de. s. victore

Hugo de sancto victore natione gallus. ex castro sancti victoris canonicus (vt multi affirmant) regularis ꝛ parisiensiuȝ clarissimus doctor. Circa annos domini mille centum floruit. Singularis in vite probitate ꝛ sentētia eruditus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei suo tempore equalis haberet. ideo in multo precio fuit. Qui preter sanctitatem de q̄ mira legūtur. tum docendo. tum scribendo multis admodum prefuit. Et post plura reliquit monumenta. De sacramentis valde necessariū librū. ꝛ alia opuscula. s. didascolicon. de disciplina monachorū speculum ꝛc. Sermones quoqȝ elegantes cōposuit. Infirmatus ad mortem cum vicio stomachi ob vomitū laboraret ne sacramento irreuerentiam faceret: ait. Ascendat filius ad patrem suum. ꝛ seruus ad dñm suum qui fecit illum. Et eucharistia disparuit. Et vir sanctus deo suo spiritum reddidit.

Hugo de folieto

Hugo alter de folieto q̄ scti petri corbiēsis asserit fuisse canonic⁹ singłaris eloq̄ntie vir q̄ librꝝ de claustro aīe admodū notabilē edidit. in q̄ de securitate claustri. ꝛ periculis seculi. Et de ordinatione claustri materialis. de abusionibus claustri. Et de claustro celesti varia narrat laude digna.

Linea summoꝝ pontificū

Lucius secūdus

LUcius mortuo celestino successerat. ꝑ cuius tpa ꝓlatus ad latinos infaustus edisse direptionis ꝛ nroꝝ cladis ac ignominie acceptus nūcius. ꝛ nostroꝝ aīos in noue expeditionis congregāde ardorē inflāmauit. Is lucius secūdus pria bononiensis pre alberto tituli sancte crucis in hierlm pſbiter cardinalis fuit. quā quidā basilicā ferme collapsam ꝓprijs expensis restituit. Qui inito pōtificatu nil pretermisit. qđ ad expeditionē hierosolimitanā admodū necessariā ꝑtinebat. Hac eṁ clade audita bernardus clareuallensis vir ꝛ scītitate et doctrina insignis. vt ꝓmissum ē. ꝓcinium religionis xpiane assumēs. principes omes xpianos tū lrīs. tū nūcijs adhortatus ē. vt crucē in sarracenos xpi vexillum sumerent. Veꝝ dū pontifex in his vsaret peste absumitur. pontificatus sui mense vndecimo. die quarto. ac in basilica lateranensi sepelitur.

Anno mundi. 6343. Anno xpi. 1144.

Eugenius tercius

EUgeni⁹ tercius pisis oriūdus. sancti anastasij abbas in monachū antea a bernardo viro sanctissimo electus. defuncto Lucio pontifex in eccīa sancti cesarei erat suffectus. maiore sanctitatis ꝙ reꝝ gerēdaꝝ pericie spe a prībus delectus. Cū tñ postea haud quaꝙ min⁹ prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi romanos instare minis etiā cognouit. quo sui ꝯfirmarēt senatores noctu abijt In sabinosꝙ farsense monasteriū delatus cardinalibus ꝛ curialib⁹ roma accersitis consecratus ē. Veꝝ cū postea romanoꝝ nō minas tantū. ſ etiaꝫ facta cōtēneret. pacē cum pontifice constituerūt ea cōditione vt in sedē suā pacificus rediret. fuitꝙ solenni pompa ꝛ summa populi leticia introductus. Qui postea cum resciſſet romanos nequaꝙ bono animo ſ fraude in grām secum redijsse. insidias veritus tyberi dilabit. quē romani haud secus ꝙ Gelasiū olim armis telisꝙ iniectis ꝓsecuti sunt. appulsus pisas. illico in franciaꝫ nauigauit. Repertum ibi beatum bernardū. didicit rem ecclesiasticam pessimo in asia esse loco. ambo sancti viri ludouicum regem francoꝝ orauerūt. vt cruce insignitus expeditione contracta constantinopolim se contulerit. Tandem cū erat annus salutis secūd⁹ ꝛ quinquagesimus supra decies centenū. Eugenius pontifex in ytaliā est reuersus. Quē romani bene ꝛ honeste acceptum in lateranensem deduxerunt. Isꝙ in vno quē superuixit anno preter compositā rem ecclesiasticā vrbes tarracinā. sytiam. ꝛ norbam ꝛ fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in deditionē recepit. Et tybure obiēs in beati petri basilicam est delatus. Pontificatus sui anno octauo. mense quarto. die vigesimo.

Anastasius qrtus

ANastasius quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea sancti ruffi veliterne dyocen ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōtificatum calicem pulcerrimi operis magneꝙ estimationis lateranēsi basilice cōdonauit. Et edes egregias apud pantheon quod sanctam mariā rotundam vocant breui edificauit. plura quoꝙ mente destinauerat tū ad dignitatem ecclesietum ad ornatum vrbis ro. ꝑtinentia si ei aliqñ viuere licuisset. laboratū est hoc tempore fame in tota ferme europa Anastasio clam ꝛ aperte pauperibus ipsis elemosinas prebente. Qui pontificatus sui anno vno. mense quarto die quarto ꝛ vigesimo moritur. Sepeliturꝙ in lateranēsi basilica conca porphiretica.

Richard⁹ de sctō victore

RIchardus de sancto victore. Vir quidem doctrine spectabilis. canonic⁹ regularis sancti victoris parisiensis. Qui sine vlla dubitatōe disputator acutissimus per hec tempora parisius clarissimus ꝛ inclitus fuit. Qui preter sanctitatem etiam infrascripta grauiter quidem ꝛ copiose edidit opuscula. videlicet de trinitate. de spū blasphemie. de potestate iudiciaria. de ptāte ligandi ꝛ alia. Sermones ad populū elegantes ꝛ doctos.

Malachias epus

MAlachias ortus in hibernia vbi edueatus ꝛ edoctus. Cui⁹ parentes genere et potentia magni extiterūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui ī cella ecclesie deo seruiebat formā vite accepit. Anno deinde etatis sue. xxv. ordinatus presbyter vices epī gessit Vacante episcopali sede eo renitente trigesimo etatis sue cōsecrat⁹ epūs conereth introductus ad hoīes bestiales quos ad mores optimos perduxit. inde post mortem celsi in archiepiscopū assumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitanus efficitur. Ne dū aūt hiberniā sua doctrina ac miraculis illustrabat. veꝝ ꝛ scotiā. Cunꝙ hebernia pallio careret. qđ ab innocēcio ꝓmissum erat. accedēs igit Eugeniū ꝑtransiens clareuallē febre corrept⁹. postea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate marie. Anno. Mc. xlviij. quarto nonas nouembris.

Linea imperatoꝝ
Conradus tercius

Conradus eius nomis tercius Heinrici quinti nepos genere Sueuus Lothario impatore rebus hūanis exempto apud cōfluentiā cōmuni principū voto ad gubernandū impiū assumit̄ p̄sente Theodorico portuēsi ep̄o apl̄ice sedis legato. a quo deinde aquisgrani coronā regni accepit ⁊ imperauit annis. xv. resistebāt tū̄ saxones ⁊ heinricus bauarie dux. heinricꝰ cognominatꝰ supbus. Cōuentio principū babenberge postmodū extitit. vbi cum vidua Lotharij ad pacem ⁊ gratiā regis sunt recepti. Heinricus vero bauarie dux qui insignia impialia i castro Nurmberge occupabat cū ad regnuз aspirabat. coactus tandem crucē lanceaз ⁊ alia reddidit. iudicio principū a rege ꝓscriptus quatnoꝛ comitatus militibus saxoniam petijt. vbi vitā finiuit. Conradus igit̄ qui in regnū romani noīs successerat. habita pace in germania in militiā nomē dedit. Fuit em̄ princeps inclitus ac clemens a diuo Bernhardo abbate plurimū dilectꝰ. cuius hortatu in sarracenos crucē vna cū ludouico frācoꝝ rege ac alphonso hispanie. ⁊ heinrico anglie regibus alijsq̄ plurimis principibus sumpsit. at conradus copijs nō ex Germania magis q̄ Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne vite spes accepto salutaris crucis signo traxit Constantinopolim est delatus. hemanuelq̄ secundus grecoꝝ impatoꝛ vir celestissimus christiano nomini cōtra ac simulabat hostis aduenam ducē blande exceptū q̄ctū potuit dolosis artibus in suā pollicere amiciciam est adnixus. p̄cibusq̄ cōpellitur nullo cōpato cōmeatu iconiū statim ducere. se em̄ p̄staturū oīa que exercitui necessaria erant Hemanuel pollicebat̄. Obsessa ē vrbs natura ⁊ artificio munita aliq̄diu ⁊ acriter. ⁊ dum tātus desidet magis q̄ oppuguat exercitus valitudo ⁊ nō magis corpoꝝ q̄ animoꝝ egritudo quosq̄ valētes deq̄ ac inualidos debilesq̄ consternat. Nec satis intellectu est tūc qđ ab ipis postea rescitū grecis morboꝝ q̄litas effectusq̄ edocuit gipsum farine ac pani quē greci importarē fuisse cōmixtum. Quobrez Conradus re infecta in Thraciā retrocessit. Postea cōradus lodouicusq̄ reges greci impatoris dolos malis suis edocti iunenū conuenientes exercitum Balduino regi hierosolimitano suā operam sunt polliciti. visumq̄ est nihil magis conducere q̄ damascum copias ducere. tādem iherusalem ꝑueniēs secutus fuerat lodouicū regē diuerso itinere portuensis quidez ep̄us cardinalis quē Eugeniꝰ papa sedis apl̄ice legatū miserat iherosolimā. itaq̄ ductu/ri in Damascum tres xp̄iani reges. cardinalem q̄з legatū ⁊ simul patriarchā iherosolimitanum. multos quoqз ep̄os expeditiōi interesse curauerāt. iunctis copijs animisq̄ magnis conatibꝰ obsident. quā vrbē seruos abrahe fundasse cōstat loco cāpestri naturaq̄ arido sed artificio vbere atq̄ fecundo. ager em̄ effossis cuniculis ductisq̄ fistulis vnde irrigari potest mirā vbertatē p̄ se fert. Paruus amnis in regione vnicus ꝑterlabēs lingulā quandā facit in qua castra posuerant, vn̄ facile cohibere ab aquatiōe oppidani poterant. verū assirio quodā ꝑsuadente cui maxime balduinus in rebꝰ arduis credebat. castra ad alterā vrbis partem transferunt̄. Damasceni inde ab aquatione eos ꝓhibēt. quare cū siti fameq̄ laborarent̄ soluta osidione cū tantus exercitus re infecta ad iopē redijsset. cōradus lodouicusq̄ cōmunitos male habitosq̄ exercitus suos in europā reducētes ad ꝓpria sunt reuersi. Rogerius q̄з a pōtifice in regem sublimatus Guelfonē p̄dicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductū cōtra cōraduз ad bella mouit. qui apđ castrum winsberg victus. Eūdem postea heinricꝰ filius cōradi qui post euз regnaturus erat si suꝑuixisset bello deuicit. Tandem rex cōradus anteq̄ bn̄dictionem impialem percipere potuisset anno dn̄i M.c.liij apud Babenbergam vita excessit.

Multi extimāt ab isto Guelffone duce baioarie Guelffos appellatos. cuius pestiferꝝ nomē maxie in italia inualuit. cū auferat vnitatē ⁊ pacē vt nūq̄ inde poterat extirpari. nā hic Guelfo viuente cōrado se impatori imposuit. hi populi italicoꝝ qui impiale dominiū in ytalia detractāt vsq̄ in diem hodiernum guelfi nūcupant̄. sed qui in italia aliā partem fouent gebellini. Ceteri aliam causam assignant vnde dicātur fautores ecclesie guelffi ⁊ fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francoꝝ

Ludouicus rex francie lodouici filius patri in francoꝝ regno succedens regnauit annis. xlviij. vir ingētis animi ⁊ virtutis. qui diligēs ea q̄ dei sunt decimoquarto regni sui anno vna cum cōrado cesare cum ingēti multitudie xp̄ianorum ad expugnationem terre sancte in subsidiuз xp̄ianoꝝ (qui ibi indies ferebant̄ deficere) animosissime transijt. veniēs Cōstātinopolim inde trāsiēs per hellespontum in bithimiam descēdit interea ꝑ aliquot dies ephesuз cōmoratꝰ Tādem appropinquās ad iherosolimam rex romanorum conradꝰ patriarchā obuiam misit in vrbem ⁊ ad venerabilia loca ductus. post cladem ac fallaciā ꝑactam apud damascum ferme ꝑ annum in iherosolimitano regno ꝑmāsit cum vxore sua. demum cum principibus in ꝓprium regnum redijt.

Ab eo tempore latinoꝝ ꝯditio apud oriētales regiones indies in peius vergere cepit. cum prius sola eoꝝ nomia hostibus formidini erant. Tādem hoꝝ principum p̄sentiam sine damno despexerant. Inde nec vires xp̄ianorum suspectas habuerūt. ideo norodoinꝰ antiochenā ꝓuinciam molestare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam ⁊ iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. ꝑfecte etatis cui tantā diuina virtus gratiā contulerat. vt cuz laica ⁊ illiterata esset mirabiliter tñ rapta frequētius in somnis disceret nō solum quod verbis effunderet. sed etiā quo scribēdo latine dictaret. vt dictando catholice doctrine libros cōficeret. que multa ferť ꝓdixisse de futuris. ad quā scripsisse dicit etiā beat⁹ bernhard⁹ clareuallēsis. hec ad coloniēses scribēs de futura clericorū tribulatōe. dicit ꝙ clerici gloriā absqꝫ merito habere volūt ⁊ meritū absqꝫ ope.

Gracianus

Gracianus sancti ꝓculi monach⁹ patria etruscus ꝺ Clusina ciuitate tuscie natus. Qui anno dñi M.c.xlix. apud bononiaz italie vrbem ob eius ingeniꝫ ⁊ doctrine magnitudinē maximo in ꝑcio habitus vbi monachus sancti felicis in ambitu supiori carmīa ostētant eū plura ꝯdidisse. cū inter cetera sue lucubratiōis opera decretoꝝ librū accuratissime collegit. cuius ꝑncipiū ē Humanum genus duobus regiť. qđ q̄dem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbauit. ⁊ legendꝫ publicis gymnasiis ꝯcessit. Ipm aūt librū in tres diuisit partes. videlicet distinctiōes. causas ⁊ de cōsecratiōibus. primā aūt partem in vnam ⁊ cētum particulas distinxit. Secūdā in sex ⁊ triginta causas. Ac terciā de consecratione nuncupauit. ⁊ hāc q̄ꝫ in q̄nqꝫ distinctōes diuiserit. Quis aliqui fecerūt compilatōes canonum vt ysidorus ⁊ yuo carnotensis. tamē aliis reiectis hoc solum in vsu est. Primus huius cōmentator seu glosator fuit hugo. Secūdus Johānes theutonicus. apparatum quoqꝫ notabilem fecit Archidiaconus qui diciť rosarium decreti.

Petrus lōbardus

Petrus lombardus parisiensis epūs ex nouaria cisalpine gallie vrbe oriundus. ꝑ id q̄ꝫ tp̄s (vt Vincētius gallus testať) apud parisi⁹ inter doctos. nō solum sue etatis sed ⁊ prioꝝ seculoꝝ lrīs ornatissimus. ⁊ bonitate vite atqꝫ ingenii acumīe clarissimus ⁊ celeberrimus fuit. cuius rei gr̄a sentētiaꝝ libros accurate doctissimeqꝫ composuit. laboriosum certe opus ex multoꝝ sanctoꝝ patrū dictis vtiliter compilatū. hic quoqꝫ maiores glosas psalterii ⁊ ep̄laꝝ pauli de multorū dictis ordinauit. nam cum esset inter francie ministros opinatissimus glosaturā ep̄laꝝ ⁊ psalterii ab anshelmo ꝑ glosulas interlineales margīalesqꝫ distinctaꝫ. ⁊ postea a Giliberto ꝯtinuatiue ꝓductā latius ⁊ apti⁹ explicuit. multaqꝫ de dictis sanctoꝝ addidit. atqꝫ sermones multos ⁊ doctos atꝫ elegātes ad populuꝫ habuit.

Petrus comestor

Petrus cognomēto comestor circa idem temp⁹ floruit cū ꝑdictis nō carne sed virtute frater. in Galliis vt vincentius gallus narrat historiā scolasticam cōposuit vbi vtriusqꝫ testamēti historiaꝫ diligēter ⁊ accurate explanauit. Insup et quedam incidētia de gestis gentiliū ex libri Josephi iudei. ⁊ quorūdam gētilium historias locis ꝯgruis inseruit. Alia nōnulla edidit. sed ⁊ versus quosdā in laudē b. marie virginis pulcherrimos cōposuit. In isto igiť cētenario annoruꝫ post M.c. dñice incarnationis ecclesia in doctrinis multū illumīata est. Quidaꝫ affirmāt hos tres fuisse germanos ex adulterio natos. quoꝝ mater cū dolere nō posset iniūctum sibi fuit. de hoc tātuꝫ doleas quod nō potes dolere. verū nō contemperanei fuerūt quis vicini tempore.

Guilhelmus puer crucifixus

Guilhelm⁹ puer ī anglia crucifigiť a iudeis in die parasceue in vrbe norwico. de q̄ postea mirabilis visio legitur.

Genuenses hac tempestate cū et ditione diuiciisqꝫ ⁊ gloria ad modū clari haberenť a cōrado isto cesare signandi pecuniā et auream ⁊ argenteam priuilegium obtinuerunt cum ip̄ius scilicꝫ nota. ꝙ ⁊ nūc vsqꝫ apud eos in fidem ꝑmissorum fideliter seruatū est. nam vsqꝫ ad id tempus vt iacobus eorum theolog⁹ refert genuenses nisi papiensi moneta et quibusdam paruulis qui bruneti dicebantur vsi fuerant.

Auicenna

AVicenna medicus oīm clarissimus. eminentissimi ingenij vir. his tempibus vniuerso orbi clarissimus habet. qz vt fertur dn̄s cordube ꝛ princeps vrbis eius. dedit tn̄ magnā opam exercitio medicine. faciendo vt a prībus intellexi in sua vrbe construi hospitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos ipe visitabat. homo fuit colore brunus. ꝛ iocūdus. qz pulsando ꝛ cantando libꝝ fecit cāticoꝝ. Et vt fert satis iuuenis mortuus ē. Nō em̄ attigit qnquagesimū ān̄ū. Scripsit tn̄ vltra medicinā in om̄i genere disciplīne. Et in naturalibus ꝛ mathematicis ꝛ moralibus ꝛ dialeticis. Fuit ergo dominio princeps. practicus in medicina ꝛ in om̄i genere disciplīne eruditus. Quo aūt tpe fuerit cū multi nil certū scribant. hoc tn̄ certū est qđ tpibus beati augustini nō fuit. nec esse potuit. vt aliq̄ somniant. M. em̄. ꝛ. x. anni ferme sunt exquo beatissimus augustin⁹ fuit. Quo tpe auicenna esse nō potuit. Dicūt aūt reperiri ep̄las mutuas inter vtrosqꝫ qđ absurdū est. mirabile em̄ esset. cū in volumine ep̄laꝝ augustini ad viles psonas ep̄le scripte sunt. Et ep̄le ad principē habite nō nominentur. Auicenna quoqꝫ conculas asportatas ō sancto iacobo noīat. q̄ tpe augustini non erat vbi nūc ē. xp̄ianos item noīat ꝛ eoꝝ cōsuetudines de carne ꝛ corallo. cū xp̄iani pauci nominis erant ꝛ nō manifestos ritus obseruātes tpe augustini. Credit igitur fuisse tempore auerrois aut paꝝ ante. Algazel etiā ꝛ alfarabius vidētur fuisse cōtemporanei auicēne. q̄ fuerūt tpe auerrois. Declinante ergo imperio ro. ꝛ arabibus hispaniā occupantibus floruit. Qui cū in om̄i doctrina eruditissimus esset. librū excellentissimū cōposuit. metaphisicā deide accuratissime enucleauit. Distinctiusqꝫ ac clarius p̄ ceteris medicis post alios medicos in lingua arabica. postq̄ oīm medicoꝝ scripta vidisset. Medicinā omnē in qnqꝫ libris descripsit. Scripsit quoqꝫ de viribus cordis ꝛ plura alia.

Auerrois cōmentator

AVerrois quoqꝫ medicus cognomento cōmentator. philosophus quidē. ꝛ ipe apud cordubā hispanie vrbē hoc tpe vt ex libro eius q̄ de celo tractat habetur floruit. Fuit em̄ a natiuitate xp̄i anno. M. cl. vt asserit cōciliator. Et egidius roman⁹ in suis q̄tlibetis. q. de vnitate intellectus. dicit se vidisse filios auerrois ī curia friderici impatoris. Multa aūt cōposuit ꝛ adeo excellenter in om̄es arestotilis libros scripsit. vt cōmentatoris cognomentū pmeruerit. Deinde de sba orbis de tiriaca. librū qꝫ pulcrū de medicina Colliget appellatū ac alia multa edidit. auicenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

Auenzoar medicus

SOar etiā medicus cognomento sapiēs. q̄ auenzoar dr̄ hisdem tpibus fuisse ꝛ claruisse ipemet ī xv. tractatus sui. qui theisyr inscribitur libro. s. ij. c. v. testat⁹ est. atqꝫ cū aboali auicenna in carceribus fuisse eodē libro meminit. Hic cū esset eruditissim⁹ vir librū medicine noīe theisir ad q̄ndam regem dedit. Indeqꝫ nonnulla cōsilia cōposuit. Dicitqꝫ se vniuersam medicinā amplissimo volumine euoluisse. Aboali Abincenī sunt noīa arabica p̄rēz ꝛ auū significantia. Abon em̄ ꝛ abin apud arabes idē ē qđ fili⁹. Mos em̄ (vt om̄es asserunt) apud arabes fuit. vt scriptores in titulis nomē p̄ris ꝛ aui ponerent ꝛ suū tacerēt. vt maioribus honores deferrent.

S. Thomas archieps Cantuarieñ.

THomas archieps cantuariensis. in iuuētute oībus gratiosus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiepo in archidiaconū assumptus. Inde in regno heinrici regis angloꝝ cancellariū effecit. vt sua prudētia malignoruz hoim seuiciā tparet. q̄ post decessum archiepi eccie p̄ficere pcurauit. Cū autē rex scīm thomā ad volūtatē suā in detrimentū eccie inflectere conaret. Cūqꝫ post innumeras iniurias discessit. die. xvij. ad portū venit. et in nauicula parua cuz duobus sacerdotibus trāsuectus in flandriā. quē papa alexander tūc senonis manēs honorifice suscepit. romā adiens. pace reddita septimo exilij sui anno reuersus. Vir aūt optimus ꝛ sanctissimus ab heinrico angloꝝ rege cum iura sua ꝛ eccl'iasticas dignitates quas sibi p̄dictus rex ꝛ publica eius ptās vsurpauerat resarcire: et in statū pristinū reuocare anniteret. post exiliū damna cōtumelias atqꝫ obprobria postqꝫ parentū ꝛ amicoꝝ prescriptōem ꝛ alia: atqꝫ alia supplicia: tandē martyrio coronatus ē. Sepultus tandem in sepulcro marmoreo. Anno domini. M. clxxiij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebāt. Alij sanie defluentes defecerūt. quidam paralisi dissoluti inuisa obitus indicia prestiterūt. Verū alexander auditis ꝛ cognitis crebris ipius beati thome miraculis. eum in sanctoꝝ cathalogo ascripsit.

NOruegia prouincia hijsdem quoqz temporibus viuaci predicatione albanēsis episcopi. xp̄i fidem recepit. ob cuius beneficium atqz virtutem postea anastasio quarto defuncto. maximo oīm consensu pontifex creatus. hadrianus quartus appellatus est.

Anno mundi.6355. Anno cristi.1154.

Hadrianus quartus papa natione anglicus Albanus epūs cū a tercio Eugenio cardinalis in Norueguiā missus esset: vt ꝑmissum est ꝓuinciā omniū terre cognite occidentaliū vltimā eā gentē multitudine copiosissimā primus omniū cristianoꝝ christianā effecerat. Anastasio rome defuncto in pontificatu successit. Eo itaqꝫ creato pontifice romani cōsules suos sicut per Anastasij tpa administrationi vrbis ꝑfecerunt. tentatusqꝫ a romanis tum ꝑcibus tū minis vt ꝯsulibus liberam vrbis administrationē relinqueret. vtqꝫ in lateranū ꝓficisceret͛ faciende consecrationis causa. qd̓ facere recusauerit nisi prius Arnaldus brixianus antea ab Eugenio damnatus ex vrbe pelleret͛. interea cardinalē sancte Pudēciane via sacra ad pontificē accedentem. Romani ad Cosme ⁊ Damiani edē armis aggressi vulneribus affecerūt. Pontifexqꝫ vrbem romā ecclesiastico supposuit interdicto. ⁊ forte postremi tunc erāt sacri quadragesimales ieiunij dies. qd̓ cū populꝰ egerrime ferret: pe ruicit prudencioꝝ sentencia vt Arnoldo seductore pulso ⁊ cōsulibus depositis pontifex sanctū in laterano celebrat pasca. Guilhelmū Sicilie regē qui multas eccīe occupauerat vrbes deinde graui anathemate notat. Fridericus aūt primus impator creatꝰ Cisalpinā galliā cū exercitu ingressus: cū ad vrbem venisset ⁊ pontifex in basilica Petri Fridericū imperij corona donaret. ⁊ a romāis tumultꝰ excitaret͛. pōtificis ꝑcibꝰ impator lenit͛. hic postea ro. dictionē plurimū auxit. nā ⁊ circa lacū sancte Cristine multa castella muniuit. ⁊ Radicophanū qd̓ nunc Senenses obtinēt muro ⁊ arce ꝓpe inexpūgnabile reddidit. primusqꝫ pontificū vrbē veterē inhabitauit. a quo ea vrbs culcior reddita ē. Cū vero instantibus romanis ad vrbē rediꝫsset vexaret͛qꝫ a consulibus libertatē romanam restituere conantibus Argganū pecijt. vbi nō multo post morit͛ pontificatus sui anno quarto mense decimo. corpus romā delatū in basilica Petri sepelit͛ non longe a sepulchro Eugenij pontificis.

Adrianus quartus

Alexander tercius

Anno mundi.6359. Anno christi .1160.

Alexander tercius papa patria Senensis. patre Ranucio. mortuō Adriano duoꝝ ⁊ viginti cardinaliū suffragijs pontifex creat͛. Etsi canonice lectus fuit multas variasqꝫ in pontificatu passus est agitationes. quibus iniciū dedit Octauianus quidā romanus tituli sancti Clementis presbiter cardinalis. quē victorē appellatū a tribus tantū ꝓfanatus. Victor ad Fridericū impatorē: Alexander hortante Philippo francoꝝ rege Toracinā ꝓfectus cōscenso nauigio in franciā contendit. cōuētuqꝫ in Claromonte habito anathema in impatorē ⁊ Octauianū statim enūtiat: quā ob causaz Fridericus tres alios ꝯ hunc Alexandrū successiue pontifices creauit. nā Victore mortuo primo Pascalē. post Calistū. deinde Innocentiū cōstituit. At vero romani creatis cōsulibus Alexandro pontifici amicis eū statim ex francia reuocāt congratulantibus oīmibus ꝑbenigne suscipit͛. Cisalpine igit͛ Gallie populi i spem libertatis erecti anno salutis millesimo cētesimo sexagesimoquinto in Fridericū arma sumūt. ideo cōpato exercitu in ytaliā veniens Ancona discedēs romā mouet valuis reseratis illū furientē ingredi ꝑmiserūt. his intellectis pontifex sibi timēs nocte intempesta cū sua familia vrbe abijt ⁊ Beneuentū accessit. eius ꝗꝫ vires ꝑhorrescens coqui sui vestibus sumptis. eo in habitu venecias ꝓfugit. Et ad diue virginis de caritate monasteriū paulo ante a marco iuliano conditū ꝓfectus. ab incolis recipit͛. Et ortulo preficit͛. Post aliquo t vō menses cum quidam nomine cōmodus eum ibidem agnouisset. velut insensatus confestim ad sebastianū ducem accessit. Et silenter in vrbe veneta adesse pontificem romanum retulit. Qui re cognita. mox senatum congregans. cum oīmi apparatu ad pōtificis diuersoriū accessit. cōpertoqꝫ ibi pontifice ro. eū solēnitatibus ad diui marci tēplum cum oīmi gaudio primo ꝑduxerūt. Cū ibi ex more cōsedisset. principē ⁊ senatū cū oīmi pplo bn̄dixit. Impator vō audiens pontificē venetijs adesse ottonē filiū suū cū armata classe ad reposcēdū pōtificē venetias misit. Cui sebastianꝰ dux occurrēs facto congressu ipsum supauit. ⁊ venetias vinctū ꝑduxit. ad pontificē ductus eo ꝓcurante pax inter pontificē ⁊ pr̄em augustū componit͛. Altera vō q̄ secuta ē dies fridericus venetias venit. ⁊ pacē a filio cōfectā hoc modo approbauit: vt rome ⁊ q̄ ditionibus erant eccl̄iastice pōtifici redderet. Quo federe inito alex. pon. confestim ad ianuas templi diui marci accessit. Et ibidē vniuerso astante populo. imperatori iussit. vt se humi ꝓsterneret ⁊ veniā denuo postularet. at pontifex cesaris collum pede comprimēs ait. Scriptū est sup aspidem ⁊ basiliscū ambulabis ⁊ cōculcabis leonē ⁊ draconē. at fridericus. Nō tibi inq̄t sed petro. cui successor es pareo. at pontifex ⁊ mihi ⁊ petro. ac sic inter impatorē ⁊ pontificē pace ꝯposita. Et ducem atqꝫ senatū exornauit. agentē postea thusculi pontificē alexandrū heinrici regis anglie oratores viri eccl̄iastici adierūt. regem ipsum ab iniusta nota purgatū. quem necis beati thome cantuarien̄. archiepiscopi consciū fuisse crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliā misit. q̄ reuersi retulerunt multa inspexisse plura audiuisse miracula. que ad beati thome sepulcrum deus ostēderat. Quā obrem pontifex illum in sanctoꝝ martyꝝ christi numeꝝ retulit. Cūqꝫ tercō hic pōtifex romā profectus esset apud lateranum conciliū celebrauit vt ad christianā rempub. necessaria ꝯstitueret. Interim post lōgos ⁊ assiduos labores iam quieturus a tyrannicis perturbatōnibus. pontificatus sui anno. xxj. die. xix. rome moritur. sublatis prius e medio quatuor scismaticis.

Linea imꝑatoꝝ
Fridericus primus

Fridericus primus cognomento barbarossa natione sueuus filius friderici duc/ sueuoꝝ fratris scilicet Cōradi regis. natus ex clarissima ꝓgenie karuloꝝ. post cōradum tercium apud franckfordiam cōmuni voto principū delectus imꝑator. Anno dn̄i M.c.liij. impauit annis.33. Primo sedatis discordijs in germania confestim lōgobardiam ingressus Terdonā obsidebat. qui ea potitus ad vrbem romam tanta ꝓperabat celeritate vt pōtifex sibi timēs in munitiora queqꝫ vrbem veterem primo post ciuitatē castellanam cū collegio cardīaliū se receperit. missis tn̄ hincinde oratoribus fridericus in campis sutrinis debitā pōtifici reuerentiam ac tutele sponsionez exhibuit. a quo breui post in principis aplo͛ꝝ basilica coronatus est. sed in ea celebritate romani cū pōtifice adriano paꝝ ꝯcordes ꝓpter ꝯsules imꝑatorem suspectum ducētes portas vrbis clausas tenuerūt. Friderici aūt exercitus magnꝰ in pratis neronis tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes haud parua cōmissa ē ꝛ reddita cedis vicissitudo. excitis ad tumultum imꝑator incensis in romanos animis ferebat᷑. quē pōtifex exoratū tantisꝑ deliniuit vt captiuis dimissis ciuitati culpaꝫ. iuuentutis temeritatem. reijciēti pacem ꝯdonauerit. Imꝑator paucos moratus dies in germaniā redijt vbi diuortiū cū filia marchionis Diepoldi de Voburg ob ꝯsanguīitatē fecit. ꝛ cū beatrice burgundionū comitis nobilissima filia nuptias fecit. Eoqꝫ tp̄e ducem bohemie regio noīe decorauit. ꝛ marchionatum Austrie in ducatū ꝯuertit. Mortuo deinde adriano pōtifice successori alexandro admodū aduersari cepit. quibus initiū dedit octauianus. Obsidebat ea tempestate fridericus cremam opulentissimū italie in lōgobardis oppidum. interea omnē romane eccl̄ie terraꝫ et vrbes vexabat. Terdonaqꝫ primo spoliata. Mediolanūqꝫ post solo equata ē. cuiꝰ populum in sex portaꝝ tribus diuisum sex agri sui loca decimo ab vrbis solo distantia miliario habitare coegit. deinde cremam maximis affecit incōmodis. Cōmouit ea crudelitas ceteroꝝ italie populoꝝ aīos. Veneti qui nihil tūc incōtinēti italie solo possidebant. saluberrimi ꝯsilij auctores. quoꝝ suasionibus constat veronēses. pataui onesqꝫ ꝛ vicentinos societatem belli conditionibꝰ inijsse. que cū friderico in mediolanēsibus agenti nunciata essent. suos germanos vndiqꝫ conuocauit ꝛ papiensium cremonēsiumqꝫ auxiliū fretus veronā duxit. Verebat᷑ autē ne alexandri auctoritas sibi aliqn̄ afferret incōmodū. papam igit᷑ dolis aggressus est. Cū deīn otto filiꝰ captus venetijs tenebat᷑. venetoꝝ opa fridericus absolutionis bn̄ficiū (vt p̄missum ē) ꝓmeruit. Sebastiano aūt duci ꝛ eius successoribus ac senatui veneto hec donaria seu priuilegia concessit. ꝛ p̄mo quidē funale candidum quod solis pontificibus ro. portandum consuetudo concedit eidē largitus est. Item ꝙ plumbo eoruꝫ ep̄las sigillare deinceps possent quod tātum summis pontificibus licitum erat. Tercio vmbrellam que est ornamentum galero ꝑsimile. Quarto venetoꝝ principi terciā sedem in theatro ro. fieri fecit. cū prius due tantū in pape theatro sedes essent. Demū in ascensione dn̄i veneti in templo sancti marci indulgentiā plenariam ꝑpetuo duraturam obtinuerūt. que vsqꝫ in p̄sens ꝑdurāt. Quinto ipi duci octo vexilla sericea diuersorum colorum obtulit. Sexto deniqꝫ cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio sancti Marci ꝑpulcre depicta habent᷑. Fridericus tādem eccl̄ie romane reconciliatus conuētionem principum Nurmberge habuit. firmata pace literas pacis ꝑ germaniam misit. cruce signatus magno compato exercitu ad Siriā expeditionem sumpsit. cū amplissimo q̊ꝫ exercitu ex alemania est ꝓfectus. vndecimqꝫ castris ꝑ hungariam bulgariāqꝫ et thraciam continuato itinere apud constantinopolim primum desedit. quē vt bosphoꝝ q̄ꝫ celerrime trāsmitteret. Isaac imꝑator cōstantinopolis eo diligētius iuuit. quo magis potentatū illiꝰ diu antea formidauerat. Primam vo de thurcis philomeniam vrbem fridericus cepit. ꝛ iconium delatus non magis eius agrum q̄ꝫ adiacentem regionem magnis populatōibus incēdijsqꝫ vastauit. Armeniam inde minorem ingressus omnia que sunt adita in suam ꝯpulit potestatem. adeo vt nec prius nec post suo vnq̄ꝫ exterminio magis timuerit Saladinus. sed tātam christianorum spem infelix hora succidit. ꝙ amnem rapidum sudoris lauandi caumatisqꝫ mitigandi auidior temere ꝛ in explarato ingressus tantoꝝ exercituum imꝑator euectus est. Mortuꝰ est hic inclitus princeps anno imperij. xxxviij. vir certe magnificus atqꝫ p̄clarus. magnanimus. largꝰ. strenuusqꝫ atꝫ facundus. qui auxit imperiū vt post carolū magnū gestorum magnificentia vix parem haberet in plerisqꝫ. preter persecutionem ecclesie gloriosus.

Heresis waldensiuꝫ seu pauperum de lugduno ꝑ hoc tempus initium sumpsit. cuius auctor quidā nomīe Valdo lugdunēsis ciuis fuit. Is cum diues admodum haberet᷑ opibus relictis ꝛ pauperibꝰ erogatis diabolica quadam suasione ductus euāgelicam pauꝑtatez omnimode obseruare studuit. vnde cū ideota esset. quosdam vulgares libros cū quibusdam sanctoꝝ dictis sibi coscribi fecit. quos nō sane intelligens suo inflatꝰ spiritu p̄dicando sanctoꝝ aplo͛ꝝ officiū sibi vsurpare curauit. Cōgregatis itaqꝫ innumerabilibꝰ quasi discipulꝭ multos ꝛ quidam pessimos errores disseminare cepit. p̄latos ꝛ clerum penitus aspernando. Monitus autem respondit. obedire oportet deo magis q̄ꝫ hominibus. ꝛ cū in suo sensu obduratus ꝑsisteret. tādem veluti hereticus pessimus anathematis vinculo innodatus patria ꝓpellitur. que res facta est in laqueum maximū simplicioribus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

Ordo heremitarum sancti Augustini

Guilielmuz heremitam ordinis heremitaꝝ virū vtiq̄ sanctissimū olī aquitanie ducem ⁊ pictauiensium comitem anno dn̄i. 1157. in gallijs virtutib⁹ et miraculis clarū fuisse cōstat. qui a primeuo iuuentutis sue anno a beato bernbardo abbate sufficienter edoctus. dum cunctis celsior haberet mortez p̄ oculis sibi constituere voluit timensq̄ ne aliqn̄ morte subitanea raperet. spretis seculi pompis in vastā heremū secessit ⁊ ibidē sub diui patris augustini regula pfect⁹ xp̄i seruus esse cepit. factusq̄ religiosus quāto altior in honore fuit tanto se būillius subdidit. ⁊ sicut antea loricatus hostes ⁊ barbaros ppulsare cōsueuit. ita ī deum cōuersus loricā sup nudū induēs crebris orōnibus vigilijs ⁊ ieiunijs suū corpus afligere voluit. hanc obrē multi nō modo seculares verum ⁊ eiusdem ordinis fratres atq̄ alij priuati ad eū confluebant ⁊ tanq̄ bonū patrem ordinisq̄ instauratorem paruo adhuc sub tugurio obseruabat. Is cū cisterciensium ordinem in gallijs modico tpe ⁊ plurimū auctū ⁊ maximo in p̄cio habitum. suūq̄ heremitarū ordinē adeo in omnibus labefactatū dirutūq̄ atq̄ vastatum vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Collabentia nanq̄ videbat monasteria. collapsa oratoria. desertos ortulos. ⁊ laborantem sine charitate ⁊ inopia offendit vt nullū ferme religiōis inditiū in eo videbat. Ordinis sui vir sanct⁹ calamitate pmotus aīm ad instaurandū adiecit vt breui cōualescens ex multitudine religiosoꝝ ⁊ monasterioꝝ meliorē faciē ordo diui augustini in gallijs p̄ se tulerit. hanc obrē ordinis cōditorē appellarunt Guilielmite vulgo appellabant. Hic itaq̄ cōcessione anastasij pōtificis ac hadriani eius successoris relicta heremo ciuitates primū ex heremitis incolere cepit. ⁊ primū monasteriū apud parisius sub medicationis titulo extruxit. huius aūt pcipu⁹ albertus gallus fuit. qui viuendū sua doctrina ⁊ vite sanctitate ordinem postmodū auxit. hic siquidem Guilielmitaꝝ titulus in gallijs vsq̄ ad innocentij quarti pōtificis tpa pseuerauit. veꝝ eo mandāte post habitā ei⁹ denoīatione ⁊ omnibus diui augustini heremitis ad ciuitates vbiq̄ accersitis innocentius ⁊ successores oīs sub vno titulo heremitarum sancti augustini appellari voluit atq̄ precepit.

Soles tres p hoc tēpus nonis septembris in occidente simul vise sūt et post duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat sol⁹ occidit. Similiq̄ modo pximis annis tres lune apparuere ⁊ in media signum crucis. Hec visiones iterp̄tabant a nonnullis indicium esse discordie grauissime. cardinaliū in electione pape ⁊ principū in electione impatoris cū cōtra alexandrū vt p̄missum quatuor electi fuerant. quod scisma xx. annis. xvij. durauit. Terremotus etiā circa hoc tp̄s plurib⁹ annis nō nullas quassauere puincias ⁊ q̄maxime Siriam atq̄ Ciliciaz. in quib⁹ multe vrbes diu nutarunt. quedā cum magna populoꝝ strage corruerūt

Jo. mesue medicus

Iohannes medicus mesue filius qui mesue alterius fuit filius Hamech filij Hali filius abdele regis damascenoꝝ. ⁊ ip̄e hisdez tēporibus in medendis languoribus clarus existens. de medicinarum solutiuarum rectificatione ac eorum pprietatibus librum vtilē scripsit. Aliū quoq̄ aromatarijs ac medicis putilē quem antidotarium appellauit grabadin. edidit insup in q̄ canones vniuersales posuit. et cū de curis morboꝝ scribere orsus fuisset ⁊ a capite inchoasset scribens de morbis cordis interijt ⁊ manchū opus reliquit quod postea petrus apponus pataui⁹ perfecit. licet etiam incōplete. Franciscus tamen de pedemontiuz egregiam addicionem perfecit. An xp̄ian⁹ fuerit quidam dubitant licet tanq̄ fidelis ⁊ bonus deum p̄sepe appellet.

Jo. carnotensis epūs

Iohannes carnotensis epūs ⁊ beati thome canthuariensis familiarissim⁹ homo doctrina ⁊ eloquentia clarissimus his temporibus in precio existens librum de vestigijs philozophorum ⁊ nugis curialium composuit. ac etiam vitaz ipsius beati Thome accuratissime edidit. Atq̄ alia quedam scripto mandauit.

Hartmann⁹ epūs brixēn

Beat⁹ Hartmann⁹ brixenēsis epūs in territorio patauiēsi ortus in adolescencie primordijs mundo renuncians. canonicis regularibus sancti Nicolai i pataujeñ. vrbe traditus. vbi in sancta vita moribus ac literis edoctus euasit. Cōradus saltzburgeñ. epūs eū iuuauie monasterio p̄fecit. Inde ob petitionem Leupoldi marchionis austrie in ripa danubij nouā plātationem regendam suscepit. mox aūt p̄positus factus corpusculū suum multis ieiunijs vigilijs alijsq̄ supplicijs vehementer afflixit. humilia insup religionis exercitia libentissime exercuit. Mortuo aūt Reinberto epo brixenēsi in demortui locū cōmuni voto clericorū in episcopum postulatus. vbi in omni sanctitate ⁊ miraculis vitam peregit. mūdanas ac carnales delicias a se prorsus abdicauit. oratōi ac ꝯtemplationi se totū dedit. Summa insup eius abstinētia fuit ⁊ mirabilis vite austeritas. Cilicio q̊q̄ sb habitu vteb aſ. oua lacticiniaq̄ ex precepto archiepi solum sumpsit. carnem em̄ suā plurimū macerabat. a friderico impatore plurimū dilectus. irā eius in alexandrum papam mitigans. qui vt patrem ac cōfessorē deinceps eum semper colebat. Claruerunt igif eo tpe due oliue in eccīa dei. Eberhardus archiepūs saltzburgeñ. qui in solsticio estiuali x. kaln. iulij migrauit ad dominū. Et beatus Hartmannus qui gloriose epatui brixenēsi p̄fuit ⁊ omne tps vigilando aut orando aut cōtemplando aut legendo cōsumpsit. ⁊ qui p̄cepta salutis dabat. lites dirimens plenus tandem dierū positus in balneo aquarū in solsticio hiemali. x. kaln. ianuarij felicem animaꝫ deo reddidit. sed postq̄ sanctissim us vir celo receptus pluribus miraculis floruit. p̄cipue mulieribus grauidis in partu eius meritis mirūimmodū auxiliū inuocantibus vberrime prestat.

Almeric⁹. vi. ihr̄limorū rex

Almericus sextus iherosolimorū rex defuncto tercio Balduino eius frater in regno suffect⁹ est. regnauit annis. 12. vir p omnia strennuus ⁊ multo memoratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. nāq̄ Ascolonā tēplarijs a fratre balduino concessam primo regni anno magis reddidit cōmunitā et inde expeditus cū in egiptios duxisset dregmoni regi egiptij copiarū p̄fecto cōgressus magnā in barbaris cedem edidit. Alexandriā paulo post delatus primariam egyptiorū vrbem quā tiracunus saladini turcorū regis p̄fectus soldano egyptio fraude subtraxerat artissima pressit obsidione. vt alexandrini eū nullo pacto xp̄ianis subijci sint passi. Eaten⁹ almerico regi se p̄miserint vt in soldani potestatem p manus suas reducerenſ. almericusq̄ pecunia ingenti a soldano accepta fecit illi recipiende alexādrie potestatē. q̄ in pecuniarū dissolutiōe cū fraudē almeric⁹ intercisse intellexisset. magno vir animo in soldanū ducens carras nūc chairū vrbeꝫ potentissimaꝫ obsedit quā cū aliqn̄ obsedisset potiundi quidem spe nō caruit. sed a milone quodam de planta seductus pecunia a soldano accepta abijt re infecta. pauloq̄ post in ascolonā vrbem egregiā duxit. cui expugnāde emanuel grecorū impator contra ac cōsueuerat magna subministrauit auxilia. ⁊ tamen Almericus parandis cōmeatib⁹ negligens fuit vt annona in castris deficiente obsidionem soluere sit coactus. Eo autem almerico haud diu post defuncto Balduinus filius successit.

S. Albert⁹ beluacensis

Anshelmus epūs

Albertus miles gloriosus post gloriosa certamia martirio coronatus est.

Anshelmus epūs beluacensis p hec tpa cuꝫ in omī sanctitate moribusq̄ p̄claris vixisset diē obijt. ad cuius sepulchrum diuinitus lampades accense sunt. excepta vna cui oleum vsurarius quidam administrabat.

hilippus francorū rex lodouici supioris regis fili⁹. post patrē regnauit annis. 44. Is postea cū audisset iherosolimā a saladino captā clemēte pōtifice admonēte. cū multi xp̄ianorū pricipib⁹ siriā adnauigauit. cūq̄ ptolomaidē vna cū richardo anglorū rege se recepisset. ⁊ inde iherosolimam repetituri essent ambo de iherosolimorū regno cōtendere ceperūt. demū philippus hic indignatione cōmotus simulata infirmitate in europaꝫ (dimisso richardo) regressus est. vbi in regnū suū introgress⁹ reliquū vite sue tempus in pace ac sanctimonia cōsumpsit ferunt historie hunc philippū religiosorū orationibus miraculose fuisse natū. q̄a cū lodouicus pater iā sexagenari⁹ liberis careret vniuersis populis p̄cepit vt dn̄m instanter deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Philipp⁹ rex francorū

Elizabeth mōial saxonie

Elizabeth monialis beata in saxonia miraculis claruit. visiones mirabiles scripsit angelo reuelante. p̄cipue librum viarum domini appellatum.

Linea summorum pontificum

Lucius tercius

Urbanus tercius

Gregorius octauus

Anno mundi. 6384. Anno xpi. 1174.

Lucius eius nois tercius papa natione tuscus luca vrbe et gēte nobili oriundus. Cū Alexander pōtifex romanus gloria magis q̄ annis plenus diem obijt oīm ɔsensu pōtificatum inijt. cōsules aūt a romanis deponi curauit. multo em̄ ex nobilitate populoq̄ ro. ope et auxilio quos iam diu ea tirannis ad rapinam omīa ɔuertēs fastidisset innitebat. sed adeo cōsularis factio preualuit vt lucio vrbe deturbato in fautores suos crudeliter sit seuitum. Nouo em̄ apud romanos exemplo quotq̄t pōtifici studuisse comptum est. qui fuga sibi tardius ɔsuluerint effossis oculis sunt cecati. et pōtifex fuge sue necessitate ad bonū ɔuersum ɔsilium quod rome destinauerat veronam ɔcilium cōuocauit. rebus iherosolime titubātibus suppecias allaturus. veronam ꝓfect⁹ cōcilio habito et romanorum licentiam ac sup̄biam improbauit. et principes omnes xpianos adhortat⁹ est vt in asia laborātibus succurrerent. verū dū ob hāc rem nuncij vltro citroq̄ mitterent lucius vir optimus pōtificatus sui anno q̄rto mense secundo die decimooctauo verone morit sepelit q̄ magna adhibita pompa ante altare cathedralis basilice. hic ante mortem nō immemor patrie sue eam ornauit. Ab Friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne hetrusci alia q̄ moneta lucensi vterentur.

Urbanus tercius papa patria mediolanēsis patre Johanne e gente cribella pōtificatū iniens quo tp̄e fridericus occidētalis ro. impator heinricum filiū ꝓuicijs et vrbibus quas de italia romanū tūc possidebat imperiū p̄fecit. Qui q̄ primū pōtificatum inijt reuocare ad cōcordiam xpianos principes primo annixus est. ne dissidentes a barbaris opprimerent. At vrbanus quē audita Guidōis lusiniaci regis noui et tripolitani comitis dissidia. et quē Saladini virtus fama principio sui pontificatus terruerat orbem xpianorum generali edicto de mittēdis in asiam copijs monuerat. Idq̄ quū serius negligentiusq̄ ardore sui animi quo ferebat fieri cerneret. venetias petere cōstituerat xpianā eo militiā festinātius copiosiusq̄ sua p̄sentia cōuocaturus. Iāq̄ ferrariā attigerat quū i felicis p̄lij rumore primū. post cerciore. atq̄ q̄ erat maiore xpianorum rerum exterminij nūcio ad se p̄lato febre et dolore correptus ē. ex q̄ breui mest⁹ ferrarie i itinere morit pōtificat⁹ sui anno primo mēse. x. die. xxv

Gregorius octauus papa patria beneuentanus summo oīm cōsensu pontifex creat⁹. q̄ ardore animi par suo p̄decessori. sed tp̄e acceleratiorē habuit mortis euentum. et statim nūcios et litteras ad principes xpianos mittit eos cohortatus vt viribus omnibus vna secū cōparato exercitu terrā mariq̄ hierosolimam ab hostibus captā recuperarent. et cū ad mittēda in terram sanctam xpianorum militum auxilia totis animi corporisq̄ viribus insudat. pisas se ɔtulit. quo pisanos inter et genuenses acerrimo cōtēdētes bello pacem facilius cōponeret vt vtrumq̄ populū bello maritimo p̄potentem in sanctam expeditionem excitaret. pace aūt plane cōposita adiecta vtriq̄ parti cōditionem vt classe armata in barbaros ducerēt xpianos in asia vexātes dū hec intētiore cura vir sanctissimus agit pisis morit pōtificatus die sui quinq̄gesimoseptio.

Joachim abbas calaber ad vrbanū pōtificem verone accessit. Is maxime doctrine et excellentissimi ac ꝓpe diuini ingenij vir hac ipa tēpestate apd̄ guilhelmum regem et calabros omnes clarus et inclitus fuit. qui spiritu prophetie (vt aiunt) repletus futura quasi p̄sentia differebat. cū prius nō multū ab homīe doctore didicisset donum intelligentie vt ferunt diuinitus accepit. adeo vt facūde scripturarum difficultates enodaret. et cum plurimū eruditus esset nōnullos in sacris codicibus edidit cōmentarios. et q̄ maxime in apocalipsim. vbi et multa predixit. et potissimum de ordinibus mēdicantium. Item cōtra petrum lumbardum theologū librum cōposuit. qui postea damnat⁹ et reprobat⁹ fuit. sicut pz i p̄cipio libri decretaliū. Fert q̄q̄ mlta scripsisse. librosq̄ suos dn̄o pape emēdandos obtulisse. et ei multa de futuris reserata aiūt de duob⁹ regibus francie et anglie apud messanam hiemantibus aliq̄n interrogatus quid sibi de expeditione sarraconorum sperandū esset respondit nō dum adesse tempus quo iherusalem recuperari posset. Sup his aūt que scripsit de futuris temporibus nos rerum incertarum p̄sagium relinquere conuenit iudicio posteriorum. alia quoq̄ ꝓpulcra scripto mandauit.

Joachim abbas

Balduinus septimus rex Iherosolime

Balduinus eius nomīs quartus Almerici superioris filius septimꝰ Iherosolimoꝝ rex pꝰ patrē regnauit ī iherusalē annis sex. qui etsi lepra ꝑcussus fuit. regnū fortiter prudēterqꝫ admīstrauit. nec animus illi. nec rei militaris pericia inferior habebat. Cū em̄ ad terciū vtriusqꝫ regni annū apd̄ Ascolonē prelio ꝯcurrissent maiores Saladini copias Balduinꝰ fudit. ⁊ altero itez ꝑlio apd̄ Thiberiadem ꝯmisso inter eas viginti milia Sarracenos Turcos ⁊ Arabas ꝑsente Saladino minores copie Balduini ꝓfligarunt. Balduinus igit̄ Saladino turcoꝝ regi ꝑstantissimo q̄tiēs ꝯgrederet̄ fortiter resistebat. ⁊ tamē illius virtutē eximiā ⁊ suū ipsius lepre incomodū secū reputās futuris xp̄ianoꝝ asie rebus ꝓ sua prudēcia ꝓspicere cōstituit. Cū em̄ deterrēte morbo vxorē ducere noluisset liberoꝝ spe destitutꝰ nepotes q̄siuit relinq̄re successores. duas namqꝫ sorores suas in matrimoniū collocauit. q̄ꝝ primogenita noīe Sibilla Guilhelmo marchioni montisferrati Longaspata cognoīe appellato nupsit. q̄ primo anno filiū pepit cui Balduino de auūculi noīe appellatio. iherosolime tandē quartus Balduinꝰ lepra magis q̄ꝫ senio confectus interierat. quintusqꝫ Balduinus ⁊ ipse rex successerat.

Ordo humiliatorum

Ordinē humiliatoꝝ hisdē tp̄ibꝰ quā marie in Cisalpina gallia initiū sumpsisse ferūt. Quidā tam̄ scribunt sub imꝑatore Henrico gesta. Verū cū Fridericus ꝑdictus barbarossa totā cisalpinā galliā varijs incomodis laceraret infinitos ꝑpe viros cū mulieribꝰ et liberis in Germaniaz ꝑpetuo exilio damnauit. vbi cū multis annis eos detinuisset iā exilij fastiditi cōi ꝯsensu vestibus induti albis ad imꝑatorē accessere miām deꝑcauere. q̄ꝝ humilitatē vt vidit cesar pietate ꝓmotꝰ annuit vt ī patriā rediret. Reuersi exules ⁊ forte ex voto emisso plurimi in vnū ꝯuenerūt facultates suas ī lanificio exposuerūt. ceperūt vicia vitare. hūili veste incedere. cepit odor pie ꝯuersationis ꝑ regionē illā diffundi. Scđo viuere restrictius ceperūt ac viri in vnū habitare ⁊ seorsum mulieres exercitia corꝑalia ꝯtinuātes. Demū numero multiplicatis ⁊ ꝑcipue in clericis diuinis officijs se applicarūt. Sumpserūtqꝫ ꝓ norma viuēdi partez regule btī Benedicti supiores eoꝝ ꝑpositos noīantes. Deinde facultatibꝰ tuz ꝑsonaꝝ numero mirū immodū creuerūt. in monasterijs tā fratrū q̄ꝫ monialiū ꝑ ꝑtes Tuscie ⁊ Lōgobardie. Deinde anno dn̄i. M.cc ob religionē ⁊ vite sctitatē approbatꝰ ē ordo ⁊ modꝰ viuēdi ꝑ Innocētiū terciū. ⁊ postea ꝑ successores multipliciter priuilegiatus.

Iherosolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido lusignanus Sibille Balduini regis leprosi sororis maritus. mortuo Balduino ⁊ eius nepote Balduino paruulo octauo loco regnū suscipiēs regnauit annis duobus. Post obitū em̄ balduini leprosi quintus balduinus puer ⁊ ip̄e rex successerat. cuius regni curā tripolitanꝰ comes ⁊ Guido suscipere cupientes nec vnanimes essent. dūqꝫ res ip̄a magnis christianoꝝ iherosolime agencium simultatibus tractatur balduinus puer regni iherosolime christianoꝝ ad octauū auūculi necis mēsem defunctꝰ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix ꝑcognitā texit futuꝝ qđ apparebat verita. Ne tripolitanū comitē populus ⁊ milicia oīs in regē iherosolime accersiret. multisqꝫ astuta mulier nō magis pollicitationibꝰ q̄ꝫ largitionibus a patriarcha. epis. ꝓceribus magnatibusqꝫ Guidonē virū suū ꝑsentē ⁊ ip̄m instantē iherosolime regē creare obtinuit. tulit vo grauiter tantā iniuriā Raimundꝰ comes tripolitanus inducias cū Saladino cōstituit. q̄ tripolitanū comitatū a fauore christianoꝝ penitus separūt. quin etiā Tiberiadis ⁊ galilee principatū hereditate tenentē nobilissimā mulierē sibi matrimonio copulās. eūdē quoqꝫ principatū regno iherosolime per nuptias abstulit. Erant tūc tp̄is Saladino cū christianis inducie quas vir astutus abrumpere satagebat. cū fortuna eius cōsilijs fomentū addidit. Q̄obrē Saladinus ingenti peditū ⁊ eq̄tū exercitu cōꝑato Ptolomaidē primo pꝰ berutū ⁊ maritima occupauit. postmodū in Ascalonē ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab Anthiochena populatiōe diffugerant iherosolimā duxit. quā ad occidentalē plagā obsedit. oppugnatiōibusqꝫ ꝑ decē dies frustra ibidē cōtinuatis. alia atqꝫ alia ꝑ viginti item dies castra fecit. obsessiqꝫ ingēs populi multitudo desperatōe magis suppeciaꝝ adducti q̄ꝫ oppugnantiū timore ꝑterriti. deditionē ea fecerūt cōdictione vt cū suppellectili quā humeris singuli ferre possent abire ꝑmitterent̄. Inuenimꝰ factā cōdeditionē secūda die octobris Anno nono ⁊ octogesimo postq̄ꝫ in christianoꝝ fuerat potestate. Migraturi iherosolima christiani Heracliū patriarchā ⁊ clerū facto agmie sunt secuti. quaꝝ pars Antiochiā. pars Tyruz pars Alexandriā pecijt. Saladinus iherosolimā ingressus Campanā primū turribus deiecit basilice debic etiam eccl'ie christianorum iumentis in stabula sunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimum. manserunt ea in vrbe christiani Asia oriundi Suriani Armeni Jacobite Georgiani ⁊ Greci.

Clemēs tercius. pr̄ia romanꝰ. pr̄e ioanne cognomēto scolaris. demādatū sibi papatū accepit. Pontificatū iniens statim de bello in sarracenos gerendo edictū ꝓponit. Rem xp̄ianoꝝ in asia magis magisqꝫ indies piclitari intelligens. Generali vt in similibus assolet edicto xp̄ianos admonet. excitat. hortat̄ vt crucis salutifere signo non magis humeris q̄ꝫ cordibus affixo arma ī barbaros assumāt. de eterne felicitatis gloria triūphū singulis paritura. Cōciuit ꝟo ea romani pōtificis exhortatio xp̄iani orbis principes fridericū romanoꝝ īpatorē cognomēto barbarossum philippū regē francie. Richardū regē anglie. oddonē ducē burgūdie. quos innumera pene archiepōrum epōꝝ ⁊ alioꝝ principū viroꝝ multitudo secuta ē. Quin etiā ex ytalia veneti ⁊ pisani classes paratissimas eduxere. Ex frisonibꝰ quoqꝫ ⁊ dacis triremes q̄nquaginta. duodecimqꝫ ex flandrensibꝰ xp̄ianā expeditōeꝫ sunt secute. ⁊ guilhelmus Sicilie rex vltimā oīm opam tantis multisqꝫ exercitibus nauauit. q̄ classe sua mare a barbaris pyratisqꝫ pacatū vbiqꝫ reddidit. Insupqꝫ annonā ex apulia siciliaqꝫ importauit. Hij principes ī asia postmodū varia vsi fortuna acriter pugnarūt. At clemēs ad cōponēdas res eccl̄iasticas animū adiecit. Nam ⁊ mores clericoꝝ q̄rundā nō satis ꝓbatos seueritate sua emēdauit. Et claustrū sancti laurentij extra muros edificauit. et laterani edes non mediocri impensa restituit. templūqꝫ vermiculato ope ac musiuo exornauit. Moriens deinde anno pōtificatus sui anno tercio. mense quinto. in basilica lateranensi sepelitur ducta ingenti funeris pompa.

Celestinus tercius papa. natione romanus. pr̄e petro cognomēto bubonis. antea iacintus diaconus cardinalis grādeuus vir ⁊ ꝟtute insignis in terciū celestinū ē suffectꝰ. Qui egreferēs apertā siculoꝝ rebellionē in suū ꝑdecessorē imprudētissime intentatā eos cōpescere cōstituit. Vir q̄dē ꝑ omnia bonus q̄ heinricū corona exornauit. Et quoadu ixit nil pretermissit. quo terra sctā (Ita eīm hierosolimam vocant) recuparet̄. in tantis autē ꝑturbationibus reꝝ. tantoqꝫ sumptu bellico edes egregias. tū apud sanctū petrū tum ad lateranū edificauit. qua recipi pontifices ꝑ cōmode possent. Preterea ꝟo nomen viterbio dedit. eccl̄iamqꝫ cathedralē fecit. Moritur aūt pontificatus sui anno sexto. mense septimo. die. vndecima. Sepelitur in basilica petri. bonis omnibus pre dolore ⁊ desiderio hominis larimantibus.

Linea summoꝝ pontificum

Clemens tercius

Celestinus tercius

Saladinus rex

Saladinus egipti rex noradino sarracenoꝝ rege defuncto. eiꝰ loco tāq̄ꝫ vir fortissimus ⁊ strēnuus ab oībꝰ sbrogatꝰ. regnauit annis. xvj. Hic magistratu ac regno suscepto statim ꝯ egiptioꝝ regē ī bello ꝓcessit. q̄ tādem capto et occiso vniuersam egiptū ⁊ syriā oēm cōquisiuit. Et suo impio adiecit. Deinde in xp̄ianos mouēs regni hierosolimitani terrā cū magno ingressus exercitu ingētē pecoris hoīmqꝫ abegit predā. ⁊ cōgressos p̄datoribꝰ xp̄ianos milites. in quis tēplarij fuerūt multi. maiori ex ꝑte occidit. Attn̄ p̄mo ⁊ secūdo p̄lio a balduino rege leproso supatis. Rex ꝯpatis denuo copijs ꝯ emanuelē grecorū regem mouet. quē ⁊ simulata fuga aliq̄n ī angustas ꝯualles ꝓtrahēs tādē supat ⁊ capit. Cuiꝰ victoria elatꝰ ī xp̄ianos de hierosolimoꝝ regno ꝯtendētes cū maximo exercitu ꝓcessit. Ipam tandē ciuitatē sctām (quā xp̄iani reges post gothefridū regē ꝑ ānos octo ⁊ octuagita cū magna gloria possederāt) post maximā xp̄ianoꝝ stragē vt p̄missum ē cepit. ⁊ de ea triūphauit. Templūqꝫ salomonis q̄d turcis ꝑiter ⁊ sarracenis sicut ⁊ xp̄ianis consueuerat sanctū eē. illudqꝫ prius q̄ꝫ saladinꝰ ingredi voluerit. aq̄ lauari rosacea. ⁊ suis lustrari execrationibꝰ curauit. ꝓfectꝰ inde impiger saladinꝰ ī tyrū duxit. quā vrbē cōradꝰ marchio nō magis ciuibꝰ quā ceteris q̄ eo ꝯfugerāt xp̄ianis publico ꝑmittēte ꝯcilio defensandā ⁊ ꝑpetua ditione tenēdā accepat. Hic q̄ppe saladinus clarissimꝰ fuit. cui nihil aliud ad summā defuit laudē nisi xp̄iani nōis caracter. Qui moriēs tandē mādauit in sui funerī tropheū tale añ corpꝰ suuꝫ deferri spectaculū. videlꝫ pānū nigrū ī lancea suspēsum. Cui precederet preco clamans Asie totiꝰ domitor ex tanto regno tantisqꝫ opibꝰ moriēs. nil aliud secū defert.

Alpaidis mulier

Alpaidis mulier sctā de cudota eo tp̄e claruit. Cui diuinitꝰ collatū ē annis multī in corꝑe degere ⁊ corꝑalis cibi n̄ egere. Hec genere infima officioqꝫ bubulca. sic corꝑe marcida. ⁊ pre exilis intestinis inedia euacuatis. venusta tn̄ ⁊ corpulenta in vultu cernebatur. ac si delitiarum copia frueret̄ frequēter rapiebatur in excelsis ⁊ angelo duce freta: Illud quoqꝫ admirandus feminā rure editam ⁊ educatam rurali opere assuetā tam prudentē in consilijs ⁊ circūspectā in verbis fuisse vt qui docet hominem scientiam. in ea delegisse sedem pleriq̄ꝫ arbitrabantur.

Linea imperatorum
Heinricus sextus

Heinricus eius nois sextus Friderici primi filius. anno dñi M.c.xc. defuncto genitore ꝯsensu principū romanoꝝ impator delectus impauit annis octo. a patre aūt prius rex designatus coronā aquisgrani acceperat. Is primo in colonienses bella mouit. occiso leodiensi epo in graciā redeūt. Anno deinde electionis sue tercio Celestinus pontifex romanus postridie coronatiōis sue heinricum sextum friderici barbarosse in armenia defuncti filiū a germanis electoribus declaratum in regem romanoꝝ impatorem constituit. ea iniūcta cōditione vt heinricus ipe regno citra vltraqꝫ fretum siculum ꝓprijs recupato sumptibus ⁊ cēsum solueret annuū ⁊ iuris ecclesiastici ter ram sibi redderet possidēdam. idqꝫ quo rex facilius assequeret̄ cōstantiam normanno rege natam virginem in monasterio panormi agētem occulte educi curauit. eāqꝫ natu grādiorez qꝫ q̄ filios ꝓcuratura videret̄ dispēsatione aplica illi in matrimoniū collocauit. Reddidit vo heinricus impator primā oīm vrbem thusculam pontifici celestino. cuius ⁊ romane ecclesie iuris erat. Isqꝫ p̄ter hec vna in re ꝯsiderantissimus ro. po. ꝑmisit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus est excisa. et vt omnis in futuꝝ instaurationis spes adimeret̄ ruinaꝝ illius saxa romam sunt delata. que in cliuo huius temporis capitolino ad memoriā conseruant̄. Ingressi regnū cum exercitu rex heinricus ⁊ regina primo imperij anno neapolim obsederunt. sed cum pestilētia exercitum inuasisset re infecta abeūtes in alemāniaꝫ accesserunt. Postea iterato a celestino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. veneratqꝫ secum Constātia vxor fridericū filiū afferens primū (quē p̄ter omniū opiniones nimis annosa pepererat) Isqꝫ secūdus fridericus postea vir factus ecclesiam ꝑsecutus est. paruoqꝫ negotio primo neapolis. post quicquid in ytalia sicilie regni vocabulo censet̄. ⁊ ipa subinde sicilia in eoꝝ potestatē sunt facta. Cōstans vo tūc fama fuit heinricū panormi agentez thesaurū ingentē a normānis regibus tanto prius tempore. tantaqꝫ successoꝝ ꝓsperitate cumulatum clam expilatum in germaniā transmisisse. Is a pontifice accersitus vxore ⁊ filio panormi relictis ro. se cōtulit cū eoqꝫ pontifex celesti. multa egit vt recupande hierosolime curam susciperet. Quod quidē munus cū ꝑ se noluerit per legatos exequi spopondit. priusqꝫ ro. et italia decederet nauigiū ex omni sicilie regno ⁊ imponendas vere ꝓximo copias parari curauit. paritèrqꝫ alpes transgressus archiepm maguntinū ⁊ saxonū ducem legatos declarās onus illis iniūxit copias ex oī germania cōtrahendi. qua tempestate sarraceni affricam mauritaniam incolentes ingēti classe in hispaniā vlteriorē delati cōgressum p̄lio castelle regē supatumqꝫ ceperūt. ⁊ plurima tūc ea gens barbara de hispanis subegit. quoꝝ partē bethicā olim. nūc granatam vsqꝫ in hec tpa Anno. 1493. tenuerūt. Tandem cū in regnum heinricus redijsset Messane in sicilia agēs cū grauiter egrotaret ad Innocētium pōtificem ro. mittens vxorē sibi ⁊ fridericū filiū pueꝝ ꝯmendauit. Philippū vo sibi germanū fratrē. cuius totius ethrurie dominiū sub ducat⁹ titulo cōcesserat. q̄tū in se fuit ro. imperij ⁊ simul gubernationē regni sicilie quousqꝫ filius adoleuisset administrationē retinere quesiuit. cōfectoqꝫ testamento panormi diē obijt. ea igit̄ mors et rem in asia xpianā ⁊ simul omnē germaniā maximis inuoluit motibus. fuit eñ in agēdis rebus strenuus. in hostes acer. in largiendo munificus. facūdus eloquio. facie decora. statura mediocris. ingenio prudens. in ecclesia panormitana magnifice sepultus.

Helynādus monach⁹

Helinādus in territorio belluacensi frigidi montis monachus his tēporibus religione facundia ac doctrina clarus effulsit. qui cū esset vir doctissim⁹ ac disertissimus. diligenti cura de omnibus rebus gestis chronicā ꝑ pulcrā ab initio mundi vsqꝫ ad hec tempora composuit ac in maxio volumīe digessit. At hoc op⁹ ita dissipatū ⁊ dispersū ēvt nusqꝫ totū reperiat̄. scripsit ⁊ alia opuscula ⁊ sermōes

Apias natione longobardus in latina ⁊ greca lingua egregie doctus ꝑ hec tempora floruit ⁊ multa composuit. ⁊ inter cetera p̄ter latina vocabula. que diligenter in ordinē redegit. ⁊ de ordine dicēdi optime scripsit. atqꝫ plures eplas elegantes doctasqꝫ composuit.

Azo doctor interpres

Azonem p̄terea patria bononiensem viꝝ vtiqꝫ celeberrimum atqꝫ insignem ⁊ in iure ciuili cōsultissimum. Johannis bosiani (qui summā breuē super pādectis composuit) auditorem cū p̄dictis floruisse constat q̄ cum esset diuini ingenij vir in legibus optimos cōfecit apparatus ac summam celebrem edidit. que apud omnes etiam nr̄o euo magno habetur in p̄cio. Insuper additiones plurimis summis addidit. quem baldus legum fontem ⁊ electionis vas velut alter paulus appellat.

Martinus similiter bosianus ⁊ cremonensis eius doctrine ⁊ professionis doctor. de quo in glosis ꝑsepe fit mentio eo tpe floruit. quem angelus de perusio iuris lucernam ⁊ mundi speculum appellat.

Linea summoꝝ pontificū
Innocentius tercius

Anno mundi. 6403. Anno christi. 1204.

Innocentius tercius papa natione campanus patria anagninus patre trasimūdo e familia comitum. vir certe in omni genere vite ꝓbatissimꝰ atqꝫ doctissimus. q̄ a primeua etate parisius lr̄is operā dedit. Is an̄ pōtificatū doctrina et moribus insignis. a celestino in numero cardinaliū refert. quo mortuo in eiꝰ locū oīm consensu pōtifex sufficit. q̄ztū autem fuerit gloriosus pōtifex opa eius ostētant. q̄ si omnia scribenda forent ingens volumē efficerent. q̄ cū exosaz haberet venalitatē edicto statuit vt nullus curie officialis quicq̄ꝫ ab alieno exigeret preter scriptores ac bullatores. q̄bus modū p̄fixit. hostiarios quoqꝫ a notariorum cameris amouit vt liber esset aditus. statim quoqꝫ vbi magistratū inijt bello asiatico animū adijciēs germanos ꝓpter Heinrici mortē in asia tumultuātes retinere in officio lr̄is. nuncijs. premijs. pollicitationibꝰ conatꝰ ē. verum id frustra tentauit. at vbi videret sarracenoꝝ potētiam in asia concrescere apud lateranum maximum conciliū celebrat. cui interfuere plures viri p̄stātissimi. Postmodū multa libroꝝ volumia composuit. inter que extat liber de miseria cōditionis humane. ⁊ libros de sacramēto eucharistie. de sacrameto baptismi. habuit item sermones temporibus ⁊ solennibus diebus accomodatos. Decretales quoqꝫ antiquas composuit quas obseruari mandauit. Vir doctissimus ⁊ omi ornatissimus virtute. eo pontificatu sese dignū breui ostendit. nam inter ceteras decretales quas extantes reliquit tres eo pōtificatus sui initio edidit. Primā q̄ de inducijs habet. Quotiēs orbis p̄nceps alter in alterū delinqueret correctionē ad pōtificem romanum spectare. Et venerādos esse principibꝰ q̄ztūuis maximus sacerdotes secundam. Terciā que extra de electiōe habet singularis fuit. Iuuere huiꝰ pōtificis virtutē ⁊ doctrinā beati Dn̄ici ⁊ Francisci assisiatis sanctitas. Improbauit p̄terea abbatis Joachim libellum quēdam nō sanam doctrinam p̄ se ferētem. Damnauit ⁊ errores almerici heretici qui postea parisiꝰ cū sectatoribus suis exustus est. qui affirmabat ydeas que sunt in mente diuina ⁊ creare ⁊ creari. cū in eo nil nisi eternū ⁊ incommutabile sit. dixerat p̄terea in charitate constituto nullū peccatū imputari. Nec Innocencius opera pietatis in tanto pontificatu p̄termisit. Extant etiam rome duo huius pontificis opa situ. vtilitate ⁊ vsu longe distantia. hospitale sanctispūs in Saxia a longobardis ⁊ Saxonibꝰ ibi solitis habitare appellatum. quod in vaticani suburbio celebre ⁊ ditissimū hospitalitati amplissime deseruit vnū. Et alteꝝ turris appellata comitis vrsani operis. que muro oīm totius vrbis rarissimo sublimitate surgit eximia. Estq̄ꝫ ad forū olim nerue ad veteris subure principiū que ꝑ etatē nostrā ⁊ diu ante inhabitata nulli omnino vsui est aut fuit. indeq̄ꝫ basilicam sancti sixti que extat in auentino celebris tūc dirutam instaurauit. Verū dū Perusij tollende discordie causa (que inter Genuenses ⁊ pisanos vigebat) ꝓfectus fuisset morit. pontificatus sui anno decimooctauo mense septimo die. xvi. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt post eius mortē nil earum rerum que in vita egerit laudauerit improbaueritq̄ꝫ immutatū sit. hic quoqꝫ primū ordinē diui Augustini heremiticum sub tutela apostolica suscepit.

Sinodus maxima hoc anno apud lateranum ab Innocētio pōtifice p̄dicto ꝓ recuperanda iherosolima celebrat. cui interfuere mille ⁊ trecenti p̄lati cum iherusolimitano ⁊ constātinopolitano patriarcha. Metropoli septuaginta. Episcopi quadringenti duodeciꝫ. Abbates. priores. cōuentuales octingēti. Greci ⁊ romani imperij legati. Reguꝫ vo iherusalem. francie. hispanie. anglie ⁊ cipri oratores. Venere multa tum quidem in cōsultationem nec decerni tamen quicq̄ꝫ aperte potuit. q̄ꝛ ⁊ pisani ⁊ genuēses maritimo ⁊ cisalpini terrestri bello inter se certabant. verum decreta ibi ꝓlata fuere quibus tam laicorum q̄ꝫ clericorum mores componerentur.

Iohānes bonꝰ ordinis heremitaꝝ diui augustini instaurator natiōe Mantuanus his temporibꝰ i flaminia ⁊ vmbria vitam religiosissimam ac sanctissimaꝫ duxit. multa monasteria ibi erexit. Inde fratres ꝫābonite vulgo appellati sunt. Tandem cum vir sanctus. 50. ānis in flaminia ꝯmoratꝰ fuisset i patriā reuersus plenꝰ dieꝝ ⁊ opibꝰ bōis. āno a natiuitate dn̄i 1222. migrauit ad dn̄m. Cuius corpꝰ translatuꝫ in mōasterium ordinis sub titulo sancte agnetis fabrefactū summo seruetur honore vbi indies fiunt miracula.

Concilium lateranense

Linea imperatorum
Philippus

Otto quartus

Philippꝰ sueuie pꝛínceps ⁊ ethrurie dux heinrici imperatoꝝ frater. quē idē heinricus moꝛiens filij friderici reliquerat tutoꝛem regnū accepit. verū heinrico moꝛtuo maxima inter electoꝛes oꝛta est dissensio. in germania eñ electoꝝ pars othonem ducis saxonie qui in asia fuerat germanū fratrem delegit. pars philippum qui ab heinrico institutus erat censuit cōseruandū. ⁊ res bello dissidijsq̄ diutissime acta ꝙ philippo rex francie othoni rex anglie fauebat. ꝓpter hanc dissēsionem impatoris deligendi ytali neq̄ philippū neq̄ othonē ad imperiū admittunt. p̄ter id tantū tpis quod inter coronationem ⁊ depositionē othonis interfuit. Per reliquū vero eoꝛundē impatoꝝ tempus vacasse imperiū scribunt. Philippus aūt anno M.cc. alsaciam bello deuastans argentinā obsedit ⁊ in suaȝ potestatem accepit. sequenti anno similia in thuringia ꝑegit. lantgrauiū deuictum ī graciā sumpsit. Innocentius vo pontifex quia cōstabat heinricū ⁊ fridericū patrem ꝯ romanā egisse ecciam othonem impatoꝛem ꝓnūciauit. Philippꝰ ira succensus arma parat ac ꝯtra othonē philippo rege francoꝝ fauente in expeditionē pꝛodit. Otho q̄ȝ composito exercitu vna cū ioanne angloꝝ rege pugnandi copiam facit. fiuntq̄ singularia certamina p̄cipue apud coloniam. Ad annū q̄ȝ pontificatꝰ innocentij octauū otto ille quē ro. regē impatoꝛēq̄ instituerat a philippo vbiq̄ succubuerat agrippina Colonia germanie vrbs peclara othonem pulsuȝ postremū oīm cōseruauerat quā vrbem philippus arta pressit obsidiōe. othoq̄ facta eruptione cōgressus sup̄atusq̄ a coloniensibꝰ est expulsus. qui tempoꝛi cedentes philippo impatoꝛi debitā obedientiā p̄stiterūt. Tandem principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanoꝝ impatoꝛ declaratꝰ. ac sic nouem annis nō sine molestia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbiq̄ ꝑ arma impio quies. quem lantgrauiꝰ thuringie pꝛinceps multis in suam sententiam tractis circūueniēs. vel vt alij scribunt otto comes palentinus de witilspach bamberge interfecit. x. kalenđ iulij. coꝛpus babenberge inde spire iussu friderici sepultū. Fuit aūt benignus ac largus. debilis coꝛpe attñ virilis. facie venusta. capillo flauo. statura mediocri decoꝛus.

Otto dux saxonie huius nōis quartus anno a natiuitate dñi M.cc.ix. cū philippus impatoꝛ a comite palatino interceptus fuisset. impatoꝛ a germanis suis delectus impauit annis tribus. qui statim romam ꝓficiscens ab innocentio tercio sequenti anno in basilica sancti petri coꝛonatus est. verū post acceptum ab ipso pontifice diadema iurisiurandi quo se de moꝛe obligauerat religione post habita terram eccie hostiliter inuasit. nā radicophanum montē faliscū siue vt coꝛrupte appellant flasconem ⁊ totā pene romandiolaȝ ꝑ diuersas legiones diuersosq̄ legatos occupauit. ⁊ ad regni neapolitani regiones cōuersus vt eas q̄ȝ caperet est adnixus. Friderico secū do quē romani pōtificis auctoꝛitas ⁊ ꝓmissa ꝓtectio secuꝝ redderet. nihil tantī motibus suspicante. eos vo motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad othonē misit. qui eū suadendo. hoꝛtando. admonendo ꝑuincere conarent vt capta de eccie terra feudatario redderet. q̄ peioꝛa indies moliebať. vnde pontifex eū anathemate primū ꝑcussit. deinde ꝑseuerantem ⁊ vias omnes romanas latrocinijs infestantē imperio ⁊ alemanie regno priuatū depositūq̄ ꝓnunciauit. Secutos eū p̄latos ⁊ ꝓceres ac oēs alios imperij ac regni populos eatenus sacramenti religione qua illi obligabanť absoluens vt nō magis possent q̄ deberent ab eius imperio reuerentia ⁊ obedientia se subtrahere. Q̄obrē rex bohemie. langrauiꝰ thuringie ac archiepi Maguntinꝰ Treuerensisq̄ dux austrie ⁊ ex militibus p̄stantioꝛes quiq̄ eū deseruerť. Cū etiam germani electoꝛes imperij philippo suadente francoꝝ rege q̄ primū de priuatione othonis certioꝛes facti sunt fridericū secundum sicilie regem vigesimū agentē annū in romanoꝝ rehē declarauerūt. Philippꝰ eñ francie rex othonē ioannis regis anglie ex soroꝛe nepotē debilitari ac potentatu deijci exoptabat. quibꝰ tandē deterritus malis atq̄ periculis otho in alemāniā se recepit ⁊ quecūq̄ de ytalia ceperat in romani pōtificis fridericiq̄ sicilie regis potestatē rediere. vbi postea a philippo francoꝝ rege apud toꝛnatum sup̄atus. Tandem anno M.cc.xviij. otto impatoꝛ mestus languensq̄ aīo breui obijt. Veneti aūt rebellantem cretaȝ in fide armis cōtinentes anno salutis M.cc.xiiij. eandē in colonie foꝛmā redigere. missis eo ciuibus qui cretenses in officio continerent.

Rainaldus archieps coloniensis post destructam mediolanū a friderico impatoꝛe coꝛpa triū regū ad Coloniam traduxit post gloꝛiosam vitam in dño quieuit.

Richardus quoq̄ puer parisius a iudeis martiriū passus multis claruit miraculis. Q̄ obrem philippus rex francie intelligens iudeos ꝑ plura quotannis mala ꝑegisse in vituperium xp̄ianoꝝ priuatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo cruciferorum

Cruciferorū ordo in sinodo lateranēsi diu inchoatus sed aliqn̄ intermissus ab ipo Innocentio tercio pōtifice anno pontificatus sui. xviij. restituit. et confirmat ac multis fauoribus cōmendat. Id qꝫ maxie factū ē eo ꝙ quedā albanensium pestifera heresis surrexerat. que tantā in populo romano clero qꝫ seditionē excitauerat qꝫtā vnqꝫ antea. Qꝫ obrē causaȝ pōtifex ipe multos cruce signatos impulit ꝯ eos arma suscipere. quibus deuictis cruciferorū ordinē iaȝ sopitū ⁊ oblitteratū instaurans multis priuilegijs ⁊ gratijs mirabiliter auxit. eidē aūt ordini postmodū innocentius quartus deuotiōe affectus apud lugdunū existens regulā cōposuit ⁊ dedit in quo ꝓcepit ipsis religiosis semꝑ crucē in manibus portare. ipsius aūt ordinis auctorē et ducē Quiriacū epm ⁊ martirē tpe constantini magni Helene matris primū fuisse tradunt. qui etiam cuȝ Juliano apostata cū multis christianis passus fuit. sed idem ordo ad nihilum fermevsqȝ in presens redactus.

Tartarorum regni principium

David quidam persa ex ignobili familia intereos natus tartarorū gentis rex vir quidē magnanimus ꝑ hec tpa ex indie montibus vna cū oib⁹ sue gētis viri ac mulierib⁹ hostili aīo egressus ꝑ vicinas quasqȝ vrbes spolia multa exegit ⁊ populū suū h̄ mō allexit. quibus spolijs allectus inde parthos venit ⁊ pari terrore mediam, assiriam. persiam. armeniam et sarmatas nō longo tpe ꝑuadens circa meotidis paludis littore concessit vbi ⁊ accolis suis sedes cōstituens in maximā euasit potentiā vt regnū eoꝝ nunc multū creuit in finibus hungarie polonie ⁊ iuxta mare ponticum ⁊ in aquilone. ⁊ hi nūc vsonē cassanū habent principē. Sunt autē tartari hoīes turpes oculos grossos ꝓminentes habent latas facies et frontes nasosqꝫ latos mediocres. ⁊ statura tante arrogantie vt dn̄m suū cham filiū dei appellent. pluraqꝫ de eoꝝ moribus historici scribunt.

Ordo carmelitaꝝ ꝑ hoc tp̄s in syria apud carmelū montē ab Alberto iherosolimitano patriarcha excitat ⁊ multis priuilegijs ab eo sublimat. atqȝ eidem regulā suo iure cōfectā obseruandā primo obtulit ⁊ confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiusdē ordinis capā superiorē ex syrico cū quibusdaȝ largis virgis scȝ albis ⁊ griseis circulatā more helye ꝓphete (vt tradūt) assignauit ⁊ deferendā ꝯstituit. Iscꝫ ordo cū in orbē diffunderet ac locis ⁊ viris ꝓstantissimis indies multiplicaret multas impugnationes ꝑ multos annos ab emulatorib⁹ ꝑtulit. sed postmodū Honorius pontifex eius noīs tercius cernens ipam sanctam religionē ⁊ ordinē a multis impugnatū ⁊ aliqn̄ ꝑsecutū cū nō satis probatū cōspiceret deuotione motus primo pōtificatus sui anno mutatis prius circulatis clamidibus ob honorē beate virginis marie in albas sub titulo virginis marie de monte carmelo approbauit ⁊ cōfirmauit. aiūt em̄ ordinē istū dū in siria cū habitu illo procederet maxima in reuerētia ⁊ deuotiōe apud soldanū egypti extitisse ⁊ multas illi elemosinas ⁊ beneficia cōtulisse. sed eo habito mutato eū e finibus ⁊ regno suo eiecisse. Qꝫ obrē necesse fuit illuȝ i europā traijcere vbi mirū immodū excrescēs clarissimos ⁊ sanctitate ⁊ scientia viros ꝓtulit. Quoꝝ de numero ꝓcipui fuere Angelus declamator ardētissimus Albertus siculus Cirillus grecus vir doctissimus. q̄ ꝓter libros multos a se editos spū ꝓphetie claruit. Et alij clarissimi.

Ordo carmelitarum

DOminicus hispanus vir sanctitate ⁊ doctrina plurimū decoratus. p̄dicatoꝝ dux ⁊ pater inclitus. ac xp̄iane religionis q̄si matutinū sydus emicuit p̄ hoc tp̄s. Is ī calogura al' calaroga pago exoniensis diocesis nat⁹. Cui⁹ pr̄ felix appellatus. mater ioanna q̄ tres filios habuerūt q̄ postea lr̄is edocti sacerdotiū acceptarūt. Tercius beatus dn̄icus cui⁹ mater p̄uidit in somnis se gestare catulū accēsam ore faculā baiulantē. Qui egressus ex vtero totū mundū incēdere videbat̄. p̄figurans ex ea p̄dicatorē eximiū nascituꝝ. fuit em̄ vicioꝝ mirabilis obiurgator. oppugnator heresum. fideliū diligentissimus exhortator. ab infantia quoq̧ cū eo miseratio creuerat. ex canonico aūt regulari a deo vocatus cū fr̄ibus socijs p̄dicatoꝝ ordinē incredibili feruore fundauit. q̄ diuinitus instituto ab gloriosa dei genitrice maria religionis habitū assumpsit. Et cū in tholosana albiensiq̧ galliaꝝ regione heresis pullulasset. ac late ⁊ longe cepisset serpere. btūs dn̄icus tunc primū fama nosci ceptus ad eas extirpandas se cōtulit. Erāt vō q̄ armis eā sectam tueri adniterent̄. Qua comes tolosanus notabat̄ infamia. Quare datus est ab innocentio pontifice ⁊ a francoꝝ rege symon de mōte forti btō dominico adiutor. q̄ cū cohorte ab hierosolime expeditione reducta: a sancto viro aduersantiū arma conatusq̧ retudit. tantisq̧ ea heresis defixa erat radicibus vt q̄ septimo inchoauerat vix tādem vltimo pontificat⁹ innocētij anno potuerit extirpari. pater aūt religionis existens. postea ab honorio q̄ scismaticos apud tholosā domitos audiuit. ordinis confirmatōem obtinere meruit q̄ ꝯfirmato cū plura monasteria erexisset. Et multis signis ac miraculis claruisset. ac varias regiones docendo ⁊ p̄dicando lustrasset. Tandē anno salutis tercio vicesimo ⁊ duodecies centeno apud bononiā ytalie ciuitatē. nonis augusti migrauit ad dn̄m. quē postea gregorius nonus audit eius miraculis ⁊ vita preclara in sanctoꝝ numero aggregauit.

S. Dominicus

S. Franciscus

FRanciscus seraphicus natione ytalus ex assisio vmbroꝝ ciuitate ortus. vir vtiq̧ diuinus. ac primus institutor ordinis fratrū minoꝝ. ⁊ fundator mirificus. Circa annos dn̄i. M. ccviij. primo negociator hūanus ⁊ affabalis ac p̄digus vsq̧ ad annū. xxv. Inde terrena oīa despiciēs xp̄m in om̄i vita secut⁹ est. Et cū aliquādiu pedibus calciat⁹ ⁊ corrigia cinct⁹ incessisset. Sentētie dn̄ice memor dicētis. Qui venit ad me ⁊ nō renūciat oībus. non potest meus esse discipulus. Abiectis oībus tunica incultam ⁊ cōtemptibilem fune p̄cinctam induens nouuꝫ mox ordinē constituit. cum quo velut sol ī orbe radiās xp̄ianā religionē plurimū illuminauit. Tantū aūt in seipo rigorē austeritatis exercuit. vt in tēptatione carnis. in pruinali tp̄e niue vel glacie operiret̄. pauptatē quoq̧ dn̄am suam semper vocabat. Mallebat potius de se vituperia q̄ꝫ laudes audire. om̄iq̧ studio precauebat ne pauptatis metas trāsiliens ad sup̄flua difflueret. ardentissimoq̧ martyrij desiderio feruebat. Ideo sexto cōuersionis sue anno syriā petijt: ac ad soldanū accessit. qui eum om̄i honore suscepit. Duobus aūt annis an̄ obitū eius vidit in visione seraphin vnū in aere sex alas habentē cruci manibus extensis pedibusq̧ coniūctis affixū. alaꝝ vō duas sup̄ caput erectas. ⁊ duas ad volandū extēsas habebat. Porro duabus totū corp⁹ tegebat̄. Cumq̧ diutius cogitaret apparebant in manib⁹ ei⁹ quasi fixure clauoꝝ. latusq̧ ip̄ius dextrū veluti lancea perforatum. Interea cū fr̄ibus suis sic ab eo institutis nouā dedisset regulā. ⁊ xp̄i stigmatib⁹ insignitus fuisset. ⁊ nomē suū in orbē diffudisset. Cū nullā carni sue requiē dederat a ꝯuersione sua. xviij. anno ⁊ multis languoribus p̄teritū tp̄s effluxisset. duobus seq̄ntib⁹ grauioribus purgeri cepit. Tandē plen⁹ bonis op̄ib⁹. apud assisiū vrbem suam. Anno salutis nr̄e. 1227. nonas octobris ī dn̄o feliciter obdormiuit Quem ⁊ biennio post gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna prius ob eam rem cōuentu habito. in numeꝝ sanctoꝝ statim retulit. Nicolaus aūt tercius papa anno. M. cclxxx. litteras de stigmatib⁹ ei⁹. xp̄i fidelibus misit

TErremotus atq̧ portēta multa hijs annis vbiq̧ ferme fuere ita vt antiochia ⁊ tripolis atq̧ damascus magna ex p̄te corruerint. Cathina etiā sicilie insula contra aquarum naturaꝫ pelagus retrocessit. ⁊ hoīm ferme milia absorbuit. In ytalia insup̄ grandines ouis anserum grossiores cecidere.

VIsum est quoq̧ signū mirabile in occidente post occasum solis in stella posita in austro declinans in occidentem indirecto syderis quod astrologi coronam adriagne appellant. Visusq̧ radius quasi trabes magna per multos dies ascēdes in altitudinem firmamenti. Predicatores hijs temporibus multa alia signa contigisse asserebant.

Anno mundi. 6413. Anno xp̄i. 1214.

Linea summoꝝ pontificū
Honorius tercius

HOnorius tercius papa. p̄ria romanus. p̄re almerico ciue romano genit⁹ tercio suffectus innocētio. ⁊ ip̄m eius noīs terciū. perusie cardinales ī romanū pontificem creauerūt. Qua in creatione ad sextū p̄decessoris diem obitus facta. maior solito adhibita ē festināncia ꝙ perusini ciues difficultatē hierosolim e rex. ⁊ belloꝝ ytalie sedandoꝝ necessitates ꝑpenderūt. Et coacto in conclaui collegio penuria cibi per dies singulos maiore facta vt ꝓperarēt. vim honestissimā attulerīt. ꝯsecratusqꝫ pōtifex destinatū a p̄decessore pac| in ytalia cōstituende tractatū ꝑ oratores legatosqꝫ cōtinuauit. Ipse romā intra primū creationis mensem ꝑ sabinos se cōtulit. Sollicitabat em̄ eū petrus antisidorēsis imꝑator cōstantinopolitanus. quē paulo post ⁊ iolem simul vxorē idē pontifex in basilica sancti laurētij. q̃ via tyburtina extra muros insignis visitur. imperiali diademate decorauit. Et rebus xp̄ianoꝝ in romana ꝯsulturus q̃ hierosolimis ꝓfuture viderent̃ ioannē de colūna cardinalem romanuꝫ portuensem ep̄m apostolice sedis legatū declarauit. impialesqꝫ titulos honorius friderico secūdo cōtulit. Quē post iuribus ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate notatū dignitate priuauit. Ordinē heremitaꝝ prout innocentius fecerat ꝓtegendū cū suscepisset. Etiā ordines predicatoꝝ ⁊ minoꝝ cōfirmare voluit. hierosolimoꝝ regē ex asia ad se romā venientē benignissime suscepit. Extant vo honorij pontificis decretales multe. tū rome opa sancti laurentij extra muros vrbis reparata cū cenobio basilica. tum sanctasanctoꝝ ad lateranēseꝫ eccclesiā instaurata celebris sanctimonie oratoriū. Vn̄ aūt ac beate vitā ducēs vt bonū pastorem decebat. anno pontificatus sui decimo. mēse septimo. die. xiij. morit̃. Sepeliturqꝫ in basilica sancte marie maioris ad presepe.

Gregorius nonus

GRegorius nonus papa natione hernicus. p̄ria anagnin⁹ e familia comitum innocentij tercij nepos. Qui ⁊ laterano vbi creatus fuerat ananiam ꝑ estati caumata se contulit. Vn̄ fridericū monuit vt expeditionē in terrā sanctam cui⁹ voto pridez cruce signatus se obligauerat. tandē iniret. forte cōminaret vt nisi breui exequeret̃ excōicationis priuationisqꝫ sententias ab honorio p̄decessore in illū ꝓmulgatas. ꝯfirmatas etiā atqꝫ etiā aggrauaret. Promisitqꝫ fridericus sese vouerat. dictūqꝫ ē veris tp̄us ad ꝯueniendū brundusij. venerat eo magna multitudo p̄cipue vero ex germania lantgrauius hassie. q̃ brundusij vna cū magna pte militū moritur. dū fridericus egritudinē simulās in sicilia se continet. Hec fraus ita cōprehensa est. cognita em̄ lantgrauij morte celerrime eo adnauigasse omnēqꝫ eius suppellectilem diripuisse. Cognita igitur fraude friderici honorij tercij sententiā in fridericū latam ꝯfirmauit. Inde perusij pontifex assisiū petiturus. vt q̃ de francisco viro sanctissimo miracula audierat p̄ns cognosceret re comperta vt audierat. in sanctoꝝ numeꝝ statim retulit. Ceperant iterim romani senatores qn̄qꝫ vnū. qn̄qꝫ binos creare. Hanibalqꝫ ex hanibalda gente romana nobilis senator heresi ꝯsentiebat. in quā multi inciderant sacerdotes. Hiqꝫ pontificis reditū formidantes tumultū concitauerāt ꝫ diuina vltio cōpescuit. Tyberis em̄ eā in alluuionē excrescens. multa dāna mortalibus intulit. Et tanta peste laboratū est vt decimus quisqꝫ vix superfuerit. Pontifex mira clemētia vsus publice oēs priuatimqꝫ etiā distributa pecunia ꝯsolatus ē. veteres cloacas purgari nouasqꝫ plurimas construi curauit. Vrbis dignitati ⁊ valitudini vno tempore consulens. accessit post ad vrbem reatinā pontifex curiā in ea aeris salubritate conseruaturus. qua in vrbe beatum dominicum in sanctorū numerum retulit. Spoletum postea estate cum diuertisset beatum anthoniū cognomento paduanū ob innumera miracula sanctoꝝ confessoꝝ collegio congregauit. Qui tandem multis quassatis erūnis a friderico suadentibus francie ⁊ anglie regibus cōuocauit omnes orbis xp̄iani ad cōciliū. Verū fridericus terram mariqꝫ vias p̄clusit. Cardinales pisana classis intercepit ad amalphiā vrbē ducti. in custodiam postmodum tenti. Dum aūt eo tardatus captoꝝ cardinaliū ⁊ prelatoꝝ impedimento. desistit a concilio pontifex. mense augusto. Et primo quadragesimo salutis anno supra duodecies centeno obijt. pontificatus sui anno quartodecimo. mense tercio.

Celestinus quartus

CElestinus quartus patria mediolanensis ⁊ ganfredus ex castillonea gente. sabinensis episcopus vita ⁊ doctrina insignis senex admodum ⁊ valitudinarius in locum gregorij suffectus. ad fridericum mittens obsidionem fauentie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire conatus est. Sed priusqꝫ fridericus respondere potuerit. Celestinus ip̄e duo deuicesimo pontificatus die defunctus ē. Cui vt successor daretur vno ⁊ vicesimo mense laboratum ē. Causam diuturne vacatōnis apostolice scribūt tentos in malphitano carcere cardinales. ne ip̄is absentibus electio fieret protestatus fuisse. Quibus ⁊ collegas assensisse. videntes omnē ytaliam friderici motibus quassatam esse. ⁊ imminere per singulos dies periculum ne vrbē romam caperet.

Linea impatoꝝ
Fridericus secūdus

Fridericus eius nominis secūdus impatoꝛ. anno dñi. 1212. ottone p̄dicto imperij titulis priuato. ab electorib⁹ eius loco surrogatus. Et ab honorio pōtifice cōfirmatus ⁊ coronatus. impauit annis. 33. Nat⁹ ex heinrico sexto ⁊ cōstantia soroꝛe regis sicilie. q̄ cum antiqua esset sub papilione panormi in medio platee. vt tolleret omis suspitio ⁊ mulieres liberū haberēt aditū in lucē editus Is sub gubernatione ecclesie ⁊ innocētij orbato p̄re enutritus. Deinde potentissim⁹ impatoꝛ ytalie. sicilie. sardinie. ihrlm ⁊ sueuie. dñs quo nullus magnificentioꝛ romanū imperiū tenuit. Fuit em̄ armoꝝ strēnuus linguaꝝ. s. latina ⁊ vulgari. greca. gallica ⁊ sarracenica pit⁹. vigorosus liberalis ⁊ magnific⁹. Verꝫ vicijs nō caruit luxuriosus nihil curās nisi tpale. cū mltis pōtificib⁹ romane eccl̄ie bella gessit. Fecit tñ magnifica edificia p̱ omnes ciuitates regni apulie ⁊ sicilie. Validissimā arcē capuana dicta in neapoli castꝝ pratense ⁊ arcē sancti miniatis Habuit ex prima vxore heinricū ⁊ cōradū. quos ꝯsortes regni fecit. Ex secūda filia ioannis regis hierosolimitani iordanē ex ꝯcubina fridericū regē antiochie manfredū principē tarenti postea regē sicilie. Et Rentzium quē fecit regē sardinie. Fridericus itaqꝫ p̄mo post habitā magūtie regū alemānoꝝ coronā. In sueuia gentilitatis sue regione desederat. Is audita clade qua otto afflictus erat. Aquisgranū impatoriā vrbē obsidione pressam recepit. vbi tercij innocētij romani pōtificis auctoritate regiā iterꝫ de more coronā accepit. Et vt aliquā erga deū ostenderet gratitudinē cruce insignitus. voto se tunc publice obligauit subsidij xp̄ianis in asia agētibus afferēdi. ne etiaꝫ pontifici quoqꝫ romano ingrat⁹ esse videret. comitatū de regno sicilie p̱misit fundani p̱petuo ei⁹ donationis iure a romana eccl̄ia peculialiter possidendū. inde in romanoꝝ regē electus ottone defuncto romā redijt. Quem honorius impiali diademate insigniuit. Obierat paulo prius cōstantia eius mater prestantissima mulier. nō magis annorū qua prudentie plena. q̄ viso filiū adolescentiā supergredi incipienteꝫ. Qui duos de triginta ageret annos. ad eam diē in vtutū via cōtinuisse. ꝙ ea de medio sublata. mores vsqꝫqꝫ mutauit In pontificē em̄ spreta iureiurādi religione anno coronationis primo mlta ⁊ quidē enormia ē aggressus quē vt a flagitijs a rebellione temparet. admonētem magis magisqꝫ indies spreuit. Unde eū duxit pontifex anathemate nisi resipisceret ⁊ ablata redderet deterrendū. sub ipm fridericus impio priuatus. vt reb⁹ ꝯsuleret alemanie. Quib⁹ ob noui impatoris subrogationē timebat. heinricū filiū decēnem illi in regem dedit. Tribus ab inde annis supuixit honorius. Promisit postea fridericus qd̄ vouerat. ⁊ quod pontifex gregorius volebat. Tandē ad terciū ydus augusti cū omni classe brundusio soluit. sed ceteri ad destinatuꝫ in accone cursum velis ardentissime remisqꝫ cōtendūt. Fridericus noctu cū trireme dilapsus brundusium ē reuersus. At gregorius pontifex cū intellexit fridericū in ytaliā reuertisse. q̄ntis potuit maledictionibus ꝓsecutus ē. Inde nauigationē ingressus de qua cypri substitit. Senescallo mlitie sue mg̅ro cū copijs ptolomaidā p̄misso. q̄ soldani conat⁹ inspiceret. fridericus ab illo accersitus ptolomaidam adnauigauit. Nec mora oratores in romā dimittens. absolutionē a pontifice implorauit pontifex q̄ oīa restitisset repulsam dedit. quāobrē fridericus cōsulcius sibi duxit in ytaliā nauigare. Et a tarentino portu quē primū de nauigatione attigit. neapolim anxius aduolauit iuerat ptolomaidaꝫ magister militie theutonice prutenorū. q̄ cū ipo friderico in ytaliā redijt. fauentia deinde anno obsidionis ꝓpe in friderici potestatē pactione ē facta. Inde in bononiā, ducens studio eā priuauit. qd̄ tunc primū paduā ē translatū. inde in mutinēses ac reginos duxit. sola agroꝝ vastitate ꝯtentus fuit. Continuatū postea ē duos ferme annos belluꝫ atrox variūqꝫ ⁊ longobardie ac om̄i ytalie p̱niciosissimū om̄ibus quos p̱ ytaliā partiū gibelline ⁊ guelfe labes infecerat auxilio nō magis militū q̄ꝫ pecuniaꝝ odio partiū vtrūqꝫ cōtribuentibus. Tandē quartus innocentius pōtifex excōicationis depositionis priuationisqꝫ sententiā in fridericū ꝓnūciauit. om̄ibus iuramento absolutis. Et potestate electoribus attributa nouū quē vellent principē deligendi. ꝓut in sexto de iudicijs nūc habetur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex francie in egipto cum gloria ⁊ dignitate reipub. xp̄iane gererent. xp̄ianos ipe in longobardia crudelitate ꝓsequitur. Inde apud parmā prelio supatus. postremo in ciuitate firenciola in finibus abrucij infirmat⁹ manfredi filij ausu veneno vel suffocatione interijt. Cui hoc epigrāma affixit. Si probitas sensus virtutum gratia census. Nobilitas orti possent resistere morti. Non foret extinctus fridericus qui iacet intus.

Eclipsis solis anno. M. ccxxxviij. totius. circa horā nonā die. vi. Junij facta est. ⁊ tanta obscuritas aeris fuit. vt noctē adesse crederēt. causaꝫ ignorantes ad penitentiam redierunt. Designabat s̄m iudicium (quod fallax vt plurimū censetur) morrem gregorij noni ⁊ oppressionem ecclesie per fridericum.

Terre etiam motus maximi repente exorti. ⁊ adeo grandes vt in montibus saluijs ad quinqꝫ hominū milia perisse dicantur. Quo quidē anno frisia regio a maritimis fluctibus pene tota submersa fuit. Ubi ad centum hoīm milia demersa referuntur.

Ordo predicatorum

ORdo predicatoꝝ hĩs tp̄ib⁹. veluti nouū sydus a btō dn̄ico diuinitus excitatus. Et sub regula diui augustini institut⁹. Dū em̄ ad lateranēse ꝯciliuꝫ cū fulcone tholosano ep̄o. ⁊ ad innocentiū adijsset. petens cōfirmationē. cū pre nouitate rei se difficilē exiberet. Nocte in somnis videns lateraneñ. ecc̄iam suis cōpagibus resolutā graue minās ruinam. Cui occurrebat vir dei dn̄icus humeris suis casuraꝫ fabricā sustentare videbat̄. q̄ visione mot⁹. petitionē attēte acceptauit. hortans vt cū frībus regulam eligant. reuersus ad. xvi. fratres tholose regulaꝫ p̄dicatoꝝ ordinarūt. Interea innocētio mortuo ab honorio ista p̄scripto pontifice ip̄o p̄re dn̄ico instante auctoritate ap̄lica tandē approbat̄ ⁊ ꝯfirmat̄. Ordo hic īter ceteros ordines ꝯ̄ hereticos q̄ꝫ maxime extinguēdos sp̄ impetuosissim⁹ ē habit⁹. Et ne p̄dicationis officiū impediretur. proposuerūt terrenas possessiones ⁊ redditus annuales ꝓrsus abijcere. qd̄ postea in cap̄lo generali bononie executioni mandatū fuit. Confirmatōem itaq̄ꝫ ordinis sb̄ regula augustini ⁊ cōstitutōib⁹ additis ab honorio accepit. Ip̄m ordinē postea raymūd⁹ dominici successor. ac reliq̄ vita ⁊ doctrina atq̄ꝫ ordinatōnib⁹ mirūimmodū auxere. Quorū de numero p̄cipui fuere Petrus martyr veronēsis. Thomas de aq̄no. ⁊ Vincētius inter sanctos relati. Reliq̄ q̄ꝫ vt petrus de Tarantasia Innocēti⁹ quint⁹ appellat⁹. ⁊ Bn̄dictus xi. papa. Hugo cardinalis biblie postillator. Albert⁹ magn⁹ Petrus de palude. Jacobus de voragine. Antonin⁹ archiep̄s florētin⁹. Et alij innumerabiles doctores ⁊ sanctissimi cōfessores. q̄ illū ꝓ virib⁹ auxere. Rogeri⁹ ⁊ Albert⁹ brixiēsis Ugo de argētina Thomas anglicus. Vincētius burgūdus theologus ⁊ historicus. atq̄ꝫ alij historici plurimi q̄ sua doctrina moribus ⁊ exemplis ordinem protexere ⁊ in fide decorarunt.

Ordo minorum

ORdinē etiā minoꝝ hac tēpestate tercio kal. decēbris honori⁹ pōtifex (⁊ vt ferūt difficilime) confirmauit. Nouerat em̄ antiquus hostis hūc ordinē in eccl̄ia dei admodū ꝓfuturꝝ. ideo obstitit. vt ad nih ilū redigeret̄. Hunc itaq̄ꝫ ordinē diuus franciscus tanq̄ꝫ voluptatis ac pauꝑtatis ortū mlt̄o labore plantauit. in q̄ vt quietius ⁊ securi⁹ a mūdi fluctib⁹ elongat⁹ soli deo vacare posset. Ip̄e franciscus btīssimus p̄mo introiuit. vt reliquos sp̄ualib⁹ ⁊ doctrine grē aquis irrigaret. ibidē ergo constitut⁹ diuino afflante spiritu. post suā ad deū ꝑfectā cōuersionē. cernens accrescere fratrū ⁊ filiorū suorū nūerū. vite normā ⁊ regulā cōposuit atq̄ꝫ descripsit interpositis in ea sacri euangelij v̾bis. ad eius ꝑfectōem feruētissime anhelabat. huandamq̄ꝫ ꝯfratres suos v̾bo ꝑiter ⁊ exēplo edocuit. Regula aūt ⁊ vita fratrū minorū vt ipse ait. hec ē dn̄i nostri ih̄u xp̄i sctm̄ euāgeliū obƀuare. viuēdo in obediētia. sine proprio. ⁊ in castitate vsq̄ꝫ ad mortē. Et cū innumerabiles ex hoc ortulo emerserint viri q̄ ip̄um signis ⁊ doctrinis illustrarūt. inter p̄cipuos nūerat̄ ludouicus ep̄us. antoni⁹ vlixbonēsis. bonauētura cardinalis. Et bernardin⁹ senēsis. in cathalogo sctōꝝ relati. Sꝫ ⁊ Nicolaū ei⁹ nois q̄rtū. Alexandrū q̄ntū. ⁊ Sixtū q̄rtū pōtifices maximos. de q̄b⁹ ⁊ alijs latius infra dicit̄. Inter doctores etiā solēnes sacri ordinis annūerat̄ alexander de ales. Richard⁹ de media villa. ⁊ innumerabiles alij.

ANno salut[is] p̄mo vicesimo. duodeciesq̄ꝫ cēteno. tartari gēs cithica georgianā armeniāq̄ꝫ maiorē direptas vastatasq̄ꝫ suo sb̄iecerūt imperio. inde ripheis mōtib⁹ trāsmissis ad eas delati vastissimas regiones. Que transsiluanam ꝯtingūt. in poloniā ⁊ post ī hūgariā penetrarūt q̄s xp̄ianas regiones populationibus incendijsq̄ꝫ late cōmissis magno affecerunt incōmodo.

HIerusalē citas q̄ꝫ a cordirio magni saladini filio obsidētib⁹ damiatā xp̄ianis. q̄nta vice fundit⁹ euertit̄. tēplo dn̄i tantūmō ītegro relicto. ⁊ cū sepulcrū dn̄i nostri ihesu christi violare etiā statuisset precibus christianorum pulsatus ab scelere destitit.

S. Clara

Clara ṽgo admirabilis ⁊ sanctissima. de ciuitate assisij. claro satis genere traxit originē. Cuius pr̄ miles. mr̄ ortulana dicta diui francisci discipulis ⁊ exemplis in diuino ope plurimū erudita. Hijs tpib⁹ apud assisiū vrbē ṽtute scītate ⁊ gra in pcio habita. q̄ ad ecciam sancti damiani cōmigrans collegiū sanctū pauperū minarū ordinē inchoauit. in hoc arto reclusorio p. xlij. ānos mirāda carnis sue maceratōe ⁊ i opib⁹ virtutū claruit. diuersa q̄z miracula signo crucis pegit. Cū sub imperatore friderico quassata eēt eccia. Et in assisiū hostilis furor irrueret. Et sarracenorū gens apud damianū sctm̄. intra claustrū ṽginū influerēt. Clara infirma ad hostiū agmen se duci iubet. Et an̄ hostes poni pcedēte ea capsula argentea in qua erat sacramētum eucharistie. ⁊ i orōne cū lacrimis ait placet mi dn̄e inermes ancillas tuas manib⁹ tradi paganorum: Custodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit. Ego vos semp custodiā. Et mox q̄ muros ascēderāt. obsidionē derelinquūt. In religioso eius transitu innocētius q̄rtus cū cardinalib⁹ eam visitās. ab eo remissionē oim̄ peccatorū obtinuit. in dn̄o confortata. xvij. dieb⁹ nullū cibū sumpsit. Tandē ait ad aiam suā. vade secura. q̄z bonū itineris habes cōductorē. in crastino igit̄ beati laurētij egredit̄ aīa eius sanctissima. Et ad sanctū georiū. vbi corpus. b. francisci pmo cōditū fuerat deportat̄. Agnes aūt soror ei⁹ ad agni nuptias euocata interiectis dieb⁹ subsecuta est. Et cum sanctissime vsq̄z ad vite exitū vixisset. ⁊ dominus ad gloriā eius plura miracula fecisset. anno. M. cclv. alexander quartus in sanctaruz cathalogo eā aggregauit. Et eius diei festum pridie ydus augusti celebrari mandauit.

S. Anthoni⁹ de padua

Antonius pria hispanus. vlixbona ciuitate oriūdus. ordinisq̄z minorū frater Uir vtiq̄z sanctus. ⁊ multis ṽtutib⁹ adornat⁹. Is in baptismo ferdinandus appellatus. primo canonicorū regulariū habitū suscepit. cūq̄z audisset frēs minorū apud marrochiū p xp̄o necatos. p eis habitū minorū accepit. vbi nocturnis vigilijs corp⁹ mira abstinētia macerauit. Hic gloriosus pr̄ cognomine de padua dictus Cū ibi predicans diu regeuit. Et rome de mandato summi pōtificis pegrinis plurimis pdicaret. linguaz sic mouit vt tam greci latini francigene teutonici q̄z anglici omes q̄ audiebant clare intelligerēt. Et cū inter religiosos nō solū sue etatis. s; priorū seculorū oibus lr̄is ornatissim⁹ haberet̄. Sacrarū lr̄arū archa cognominari meruit. Et cū tholose bononie. ac patauij diu theologiaz egregie docuisset. Hac tēpestate patauij infinit⁹ clarus miraculis moritur. Et a gregorio nono pōtifice eas obres statim in sanctorū cōfessorū consortiū refert̄. anno. M. ccxxxij. Inuenta est postea in translatōe corpis positi de loco vno ad aliū. lingua ei⁹ in ore adeo recens rubicūda q̄ p plures annos cū corpe sub terra iacuerat ac si tūc decessisset. quaz beat⁹ bonauentura. affatus ē. O lingua bn̄dicta q̄ semp deū benedixisti. nūc apparet quanti meriti fuisti. anno deinde dn̄i. M. cclxiij. cū eius meritis patauina vrbs de manu etzelini tyranni liberata esset ciues ecciam pgrandem atq̄z pulcerrimam ad eius honorem extruxerunt.

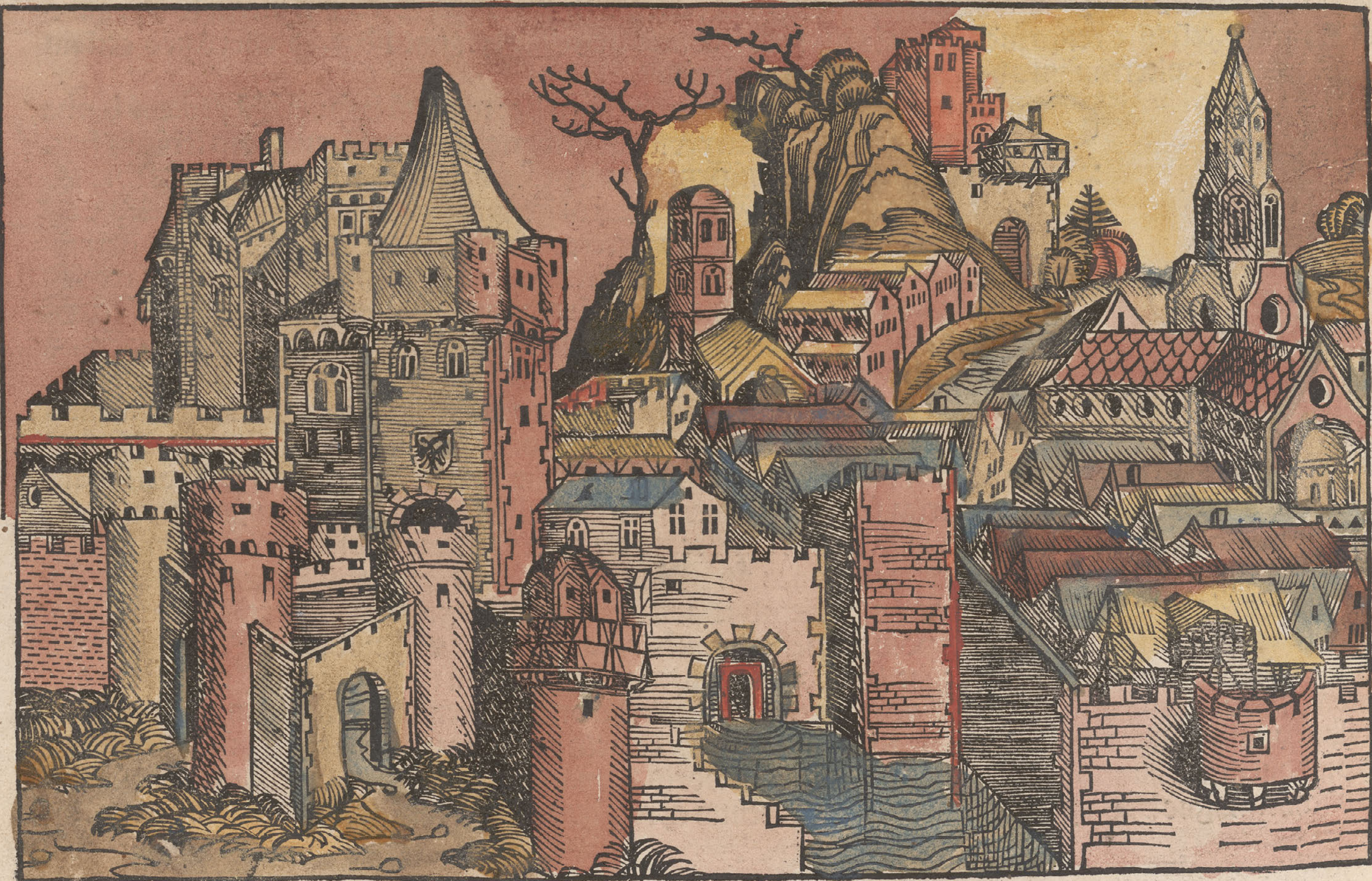

Ordo fratrū theutonicorū in prussia p hec tpa ortū habuit. Cū prutenī barbara gens ⁊ ydolorū cultrix. vsq̄z ad fridericū impatorē eius nois secūduz fuit. Sub eius vo īperio cū amisissent xp̄iani ptolomaidē sirie ciuitatē. fratres theutones sancte marie appellati. Inde fugati in germaniam rediere. Uiri nobiles ⁊ rei militaris periti. qui ne per otium marcerent. fridericū accedentes prussiam germanie cōterminā xp̄i cultū spernere dixerūt. Sepe illius gentis homines in saxones ceterosq̄z vicinos excurrere ab oriente eīn massonite poloniq̄z rura colūt. Occidentem saxones occupant. aquilonē balthei maris excipit littus. Ingentem igit̄ vim pecorum atq̄z hominū abigere. esse igitur in animo sibi compescere barbaram gētem. annuat tantū imperator prouinciam. quod fratribus perpetuo iure possidendā tradat. si eam armis acquirant. conradus quoq̄z dux mosauie ⁊ Cuyame q̄ sec⁹ terre domini affirmabat. Ius suum in terra colman vocata fratribus cesserat. Grata oblatio friderico fuit. Qui litteras sub aurea bulla concessit. Illi sumptis armis breui tempore omnē prussiam subiecerunt: frumenti ferax regio est. aquis irrigua. ⁊ plena colonis. multa ambitiosa oppida. multi maris sinuosi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multa venatio. piscatio diues. Ex illo tempore lingua theutonica introducta est. Et cultus xp̄i gentibus imperat⁹. Ecclesie postea pontificales erecte transsilulam pomezamēsis. colmēsis. warmiensis ⁊ Sambiēsis. Arcē item nobilem ⁊ amplissimam marieburgū vocant. hic sedes magni magistri. Et cum theutones hui⁹ religionis inuentores fuere. Nemo ad eam recipit̄ nisi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem vestimētis albis vtuntur. nigra cruce insuta. vt aduersus inimicos crucis pugnare velint. barbas omnes nutriunt. exceptis qui sacris altaribus seruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem vsurpant. Neq̄z litteras discunt. magne hijs opes fuere. nec minor potentia q̄z regibus. Sepe cum polonis contendere.

De damiata ꝛ eius expugnatione.

PRincipes xp̄iani. quos olim tercij innocentij diligentia ꝛ lateranēsis ꝯcilij decreta ad hierosolime liberationē inflāmauerāt. in magnū coierāt exercitū. qui ꝑtim terrā. partim mari cōstantinopolim. Et inde cardinale colūna sedis apostolice legato deducente. acconē se ꝯtulerant. Fuerūtq; primarij inter eos ꝓceres andreas hūgarie rex. venetoꝝ nauigio fretus. qđ libēter dederāt. q꞉ ius eis cōcessit ꝙ in omni dalmacia regnū hūgarie ad eā diē habuerat. Et dux austrie. heinricusq; niuernensis comes. Et gualterius regis francie camerarius q̄bus ioannes hierosolime regi cōiunctis. in cōcilio actū est. damiatam egipti vrbem nilo cōtiguā vt primā oīm caperent adnitendū. Ea em̄ in ꝑtāte facta apparebat cayrū ꝛ babilonē cōtiguas vrbes amplissimas ꝛ cōmode occideri posse. Et interclusas cōmeatu facilime expugnari. Quo soldanoꝝ gentis sarracene principū domicilio in xp̄ianoꝝ ꝑtātem facto futuꝝ ꝯfidebant. vt oīs ea barbaries sarracena nō solū hierosolima ꝛ terra sancta. ꝫ orbe ipo terraꝝ exterminaret̄. Itum ē itaq; nō magis cupientissimis q̄ cōfidentibꝯ ꝓceꝝ militūq; animis. Et mense maio anni salutis duo devigesimi ꝛ duodecies cēteni. damiate obsidio īchoata. Ea cītas olim eriopol' a ꝑtinace elio ꝯditore appellata. Triplici muroꝝ lateritio dēsisissimoꝝ munimēto cingit̄. Quā nili amnis ꝑticula. ad romani tiberis magnitudinē ambit. vt insulā ꝫ oblōgā arctamq; efficiat. A babilone q̄z noua itur ad damiatā v̄sus oriētē. distās ab ea dietis tribus. Itur quoq; ad alexandriā occidentem v̄sus distans a babilone diebus tribus ꝑ terrā. sex per aquaz. Porro vsq; ad damiatam septem diete sunt a monte sinay. Sita ē aūt damiata inter mare ꝛ flumē nili. decoratur aūt in. xxviij. turribus altis. Minoꝝ turriū incertus numerus. Turris quoq; erat pharea nō q̄dez crassitudine ꝛ celsitudine illi similis. quā ad pharon ꝛ nilū stante romano impio fuisse legimus. ꝫ q̄ suburbiū ꝛ mercatoꝝ appothecas ac publica horrea a pyratis nocturnisq; p̄donibus tutaret̄. quāobrē sub nostri exercitus accessum addidit soldanus suburbio vtriq; p̄sidia ꝛ munitiones vndiq; instaurauit. Eas dū nostri appugnāt munitiones turrimq; vndiqz machinis quatiūt. multi ꝑ dies singulos cecidere. cuz tn̄ ea maior in barbarie accisio cōmitteret̄. Euicitq; fortissimoꝝ ex omī ꝓuincia alternis pugnātiū nostrorū virtus. At post quintū mensem quā gallici in soldanū male pugnauerant pauci milites exploraturi custodes altū sopitos esse aut ꝑ errorē ab esse ꝑcipiēs socios aduocant. scalas cōportant. portam securibus malleisqz refringūt. Accurrētes q̄ ex sarracenis strepitū exaudiuerant confossi. Christianiqz interim patente ingressi porta. vrbe potiti sunt. Anno tādem dimidio atqz integro postq̄ fuerat obsessa. portis vbiqz munitionibusqz xp̄iano militi ad custodiam attributus. Prima v̄o omī machonaria vrbis primaria in gloriose virginis dei genitricis ecclesiam instaurata. ac in episcopiū dedicata est. Habuit per id tempis damiata amplissime opulentissimeqz ciuitatis speciem. repertamqz in ea rerum oīm copiam auri argētiqz ꝛ ditissime suppellectilis vim maximā. legatus regesqz ꝛ duces exercitus militi xp̄iano equa distributione largiti sunt. Quin etiam de agrorum diuisione ī tempore facienda actum est.

Damiata

Apud dam i atam interea res xp̄iana ꝑ singulos dies. magis magisq̄ floruerat. cardinalis de colūna legatus apostolicus. ⁊ andreas rex hūgarie. ⁊ ceteri ꝓceres in bonā venerāt spem. fore vt soldanū sarracenosq̄ꝫ breui cōficerēt. Tandē placuit omibus in cayrū babiloneq̄ꝫ ducendū ad quas vrbes soldanus omes prope sarracenoꝝ copias cōtraxerat. Postq̄ꝫ igit̄ xp̄iani duces in castris populationibusq̄ꝫ iocia ti occasio soldano obuenit. nili in summas ripas solito citius tunc facti. Qua fretus occasione catharactas vbiq̄ꝫ defodi curauit iumētis sublata in primis pascendi facultas. Et qđ in castris paratuꝫ erat destructū ē stramen tū nec aliquid fuit saluū quo mortales potuerint triduo sustentari. In eam adducti rerū difficultatē. Alia quoq̄ꝫ angebant̄ maiore. q̄ṗ reddituri damiatā alicui depressis in locis aquas incidere verebant̄. Itaq̄ꝫ missis oratoribus pacē xp̄iani his cōditionibus impetrauere. vt damiata cū rebus i ea repertis soldano dimissa. ꝑtemq̄ꝫ ligni crucis quā ille haberet redderet. Et captiuis vicissim liberatis xp̄iani aconē thyrūq̄ꝫ redirent. Quibus vrbibus ⁊ eaꝝ oppidis pax octo annis esset cū turco sarracenoq̄ꝫ seruanda. Que igit̄ in gloriose v̄ginis purificatione habitari cepta ē damiata. Ad eiusdē natiuitatis diem reddita barbaroꝝ spurcicie inquināda. Is annꝰ salutis erat primus vicesimꝰ duodeciesq̄ꝫ centenus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hungarie. vxor lantgrauij thuringie circa annos dn̄i. M. ccxxx. in alemania claruit. ab adolescentia sua religioni studuit. actōes suas in deū dirigens. vicioꝝ extirpatrix. exemplū patientie. speculū innocentie. facta nubilis mltas ꝑsecutōes passa a ꝯsiliarijs sp̄osi. ⁊ a ꝓximis suis contēpta. Sed cū dn̄m exorasset sponsum. occultū consolatorē sensit q̄ cū circa tempalia suorū principatuū intenderet. beate elizabeth ad oīa exercenda q̄ ad opus dei spectant liberā facultatē cōcessit. Totis igitur viribus pietatis operibus se contulit In quibus optime vsq̄ꝫ ad mortē ꝑseuerans delectabilia ori proprio subtrahēs paupibus ministrabat. eosq̄ꝫ balneabat. ⁊ lectos eoꝝ sternebat. eosq̄ꝫ tegebat. fila trahebat. vasa coq̄naria mūdabat. hospitale paupeꝝ ꝯstruxit. Que bonis v̄tutibꝰ erudita. tot opeꝝ bonoꝝ manipulos ꝓtulit. xp̄o copulari desiderās. terreni sponsi consortiū declinauit ⁊ mūdane glorie. depositis vestimētis de manu magistri conradi de marpurck griseam tunicā induit. cōtempta diuitiaꝝ ipsiꝰ iactātia. se mūdo prorsus fecit ignobilem. Tandē. xiiij. kal. decēbris ad dn̄m migrauit. Inter innumera miracula q̄ deus per eaꝫ ostendit. xvj. mortuos potenter suscitauit. cecū natū illuminauit. Quāobrē ⁊ ip̄e gregorius nonus ip̄am in sanctaꝝ numero asscribi ⁊ aggregari voluit. Et eiꝰ festū 13. kal. decembris celebrari precepit.

Decretaliū libri q̄nq̄ꝫ ad similitudinē q̄nq̄ꝫ corporis sensus. hac tempestate a Gregorio pontifice nono (raymūdo barchinonense adiuuante. post innocentiū terciū) in ordinem rediguntur. Et in q̄nq̄ꝫ partes diuidūtur. In quaꝝ prima de summa trinitate ⁊ fide catholica. deq̄ꝫ constitutōnibus. de rescriptis. ⁊ ceteris officijs tractat̄. In secūda v̄o de iudicijs ⁊ cooperātibus ad iudicia. In tercia aūt de vita ⁊ honestate clericoꝝ. In quarta q̄ꝫ de sponsalibꝰ ⁊ m̄rimonijs. Demū in q̄nta de crimibꝰ ⁊ penis tractat eoꝝ.

Raymūdus ordinis p̄dicatorum

Accursius legū doctor

Raymūdꝰ Barchinonensis ordinis p̄dicatoꝝ tercius generalis mg̃r post iordanē secundū mg̃rm ordinis vir moꝝ doctrina ac vite sanctitate cōspicuus p hoc ip̄m tēpus Gregorio pontifici in q̄nq̄ꝫ decretaliū libris cōponēti ⁊ laborāti auxilio plurimū fuit. Et eos in formā redegit. bononie q̄ꝫ ius canonicū edocuit. Et summā de casibus ꝓutilē cōfecit. Inde ordinatōnes ⁊ cōstitutiones sub regulari obseruantia extantes ni ordinē redegit. Et in cōuentu barchinonēsi infirmatus i dn̄o q̄euit. ⁊ vt fert̄ miraculis claruit.

Accursiꝰ natione florētinꝰ. ꝯsultissimꝰ vir. supioris azonis doctoris auditor. hac tēpestate vt ip̄emet in autētica ꝯtestat̄ floruit. Qui cū bonaꝝ artiū studijs ornatꝰ esset. ac etiā sap̄ia reipub. gubernāde plurimū insignitꝰ haberet̄. Totuꝫ ciuilis iuris corpꝰ primus glosis ornauit ⁊ explanauit.

Bartholomeus brixianus decretoꝝ doctor

Odefredus doctor

Bartholomeꝰ brixianꝰ clarissimꝰ decretoꝝ doctor istis tp̄ibꝰ clarꝰ ex̄ns additōes ad decreti glosas eo ordine q̄ nūc hn̄tur fecit. Et nonnullas disputationes in decretaliū libris cōposuit. Scripsit p̄terea ep̄laꝝ volumē ac chronicā de ytalie vrbibus ⁊c̄.

Odefredus patria beneuentanus. doctor celeberrimus azonisq̄ꝫ auditor. eo tp̄e cū vtriusq̄ꝫ iuris eruditissimus doctor esset. in eisdem egregiuꝫ ⁊ vtilissimum opus composuit.

Anno mundi. 6443. Anno christi. 1244.

Linea summoꝝ pontificū

Innocētius quartus

Alexander quartus

Innocentius quartus papa synebaldꝰ antea vocatꝰ: pt̃ria genuensis. familia flisca e lauonie comitibus. in lucina presbyter cardinalis pontifex creatur. Quo nūcio fridericus imꝑator nō admoduz delectatꝰ est. Norat em̄ hoīs ṽtutē. ꝛ animi magnitudinē. Is em̄ mētis sue ꝯscius. fertur ex cōposito respōdisse. Bonū se amicū cardinalē in acerrimū hostē romanū pontificem permutasse. Innocētius aūt pontificiū habitū indutus. romam veniens. magno applausu suscipit̃. pactis q̄ de more in coronādis pontificibus fieri cōsueuerunt. de pace cū friderico ineūda mētionē facit. Verū cū paratas sibi a friderico insidias comperisset. Genuensiū nauigio fretus qd̄ apud centūcellas in portu cōsederat. Et nauigās genuā incolumis ꝑuenit: vbi ꝑiculosissimā incidit valitudinem. Ex q̄ cū cōualuisset. ad philippū regē in franciā se contulit. ingressu rhodano amne aduerso francie regnū pōtificē innocentiū rex summa veneratione excipi curauit. deduciqꝫ lugdunū. Quā in vrbē conciliū pontifex cuꝫ celebrare cōstituisset. sue primū ꝯsulit honestati. fridericū admonēs vt lugdunum se cōferret. Et cū morā grauiter pontifex p̃resqꝫ ferebant. Sentētiam ī fridericū excōicationis depositōisqꝫ ꝓnūciauit. Ad eā nūciationē exaudiuit fridericus vt necessarioꝝ pontificis edes parme ꝛ villas speciosissimas funditus euerterit. Innocentiꝰ tandem nono accessus sui anno gallijs ꝛ lugduno vt in ytaliaꝫ rediret mouere cōstituit. Quē gallici om̄es magno honore magnoqꝫ fauore ꝓsecuti sunt. Qui p̄ter acta ī concilio nūc extantia libros doctrina plenos apud lugdunū ꝛ scripsit ꝛ edidit. cōmētarios in vetꝰ testamētū. apparatꝰ nouellasqꝫ ꝛ autēticas decretaliū. Et de iurisdictōne ꝛ auctoritate imperij petro de vineis respōdens apologeticas libros fecit. Et sanctū eadimūdū cantuariensem ī sanctoꝝ numeꝝ retulit. Lugduniqꝫ ab eo pōtifice qd̄ seruatur primū ē cōstitutum vt romane eccl̃ie cardinales ī publicū adeq̄taturi galero rubēte insignirent̃. nō solū quo a ceterꝭ sint īferioribus cōspicui. ꝟ vt ipi admoneant̃ debere. qui illa post pontificalem maiore oīm ornētur dignitate. ad effundendū pro fide catholica ꝛ xp̄iani populi salute sanguinē paratos esse. Cū ṽo perusiam iam peruenisset. petrū veronēsem ordinis predicatoꝝ ab hereticis intercesum in sanctos xp̄i martyres retulit. Ideꝫ fecit de sancto Stanislao cracouiensi ep̄o qui in vita miraculis claruit. accersitꝰ deinde a ꝓceribꝰ regni siculi neapolim ꝓficiscitur. ibiqꝫ moritur. ꝛ sepelitur in ecclesia sancti laurentij. pontificatꝰ sui anno vndecimo. mense secūdo. die duodecimo. Cuiꝰ quoqꝫ decretū fuit vt octaua natiuitatꝭ marie virginis in ecclesia quotannis celebraretur.

Alexander quartꝰ papa cum morte innocentiꝰ ad annū salutꝭ quartum quinquagesimuꝫ duodeciesqꝫ centenum inchoantem mense ianuario prereptꝰ est. alexandrū hunc pontificem eo nomine quartum ex raynaldo cardinale hostiensi natione campano cardinales qui om̄es in expeditionem secuti erant in vrbe neapolitana breui creauerūt. postposita mora vt rebus ecclesie a manfredi violentia ꝓuiderent. Manfredum statim admonet ne quicq̄ꝫ contra dignitatem ecclesie moliatur. Magni certe animi ꝛ cōsilij vir beneficus. maxime ṽo erga paꝑpes xp̄i. ꝛ bn̄ de religione meritus. Unde libellos quosdam contra paupertatem editos a quodam guilhelmo de sancto amore perpetua edicto aboleuit. Interea alexander q̄ꝫ primuꝫ ananie fuit manfredum publica in concione excōmunicauit ꝛ parandis copijs quas Octauiano cardinali mitteret legato suo. operam adhibuit intentissimā. Et eselinū de rumano atq̄ꝫ alios tyrannos persequi vbiq̄ꝫ non timuit. Sed ꝛ inter genuenses ꝛ venetos lites componere non destitit. Et ex visione qua beatū augustinum vidit. vnionē fratrū heremitaꝝ a predecessore inchoatam ip̄e perfecit. Ordineq̄ꝫ ip̄m (relicta heremo) vrbes petere ꝛ incolere coegit. vt ꝛ ipi doctrine verbo pariter ꝛ exemplo. nec non ꝛ confessionis audiende aucti. sicut ꝛ ceteri salutis fructum afferri possent. In eodem quippe statu ordinem ipsum ꝯfirmauit. Quibus etiam vna cum ordinibus predicatorum ꝛ minoꝝ multa priuilegia exemptiones ac indulgētias contulit. quos certe mira beniuolentia summaq̄ꝫ deuotione semper prosequi non destitit. Et earūdem religionū viris doctis admoduꝫ fauit. Et ad cardinalatus episcopatusq̄ꝫ dignitates multos prouexit. Tādem postq̄ꝫ alexander claram virginem pontificatus sui tercio ananie in sanctorum collegiū retulit viterbium ad pacem inter venetos ꝛ genuenses tractandum se contulit. Qua in re diutius vexatus eo loci tedio animi tandem moritur. Et in ecclesia sancti laurentij honorifice sepelitur. Pontificatus sui anno. vij. vacat tum sedes mensibus tribus diebus quatuor. Varia ꝛ maiore parte aduersa tum omni pontificatus tempore. tum maxime extremo anno fortuna vsus qui omne regnum sicilie cōtra que ac sciuerat. Et vrbē florentiam in manfredi hostis ecclesie potestatem venisse. constantinopolim a catholicis amissam bellū inter potentissimos ytalie populos venetos genuensesq̄ꝫ eodem quo obijt anno vidit.

Linea impatoꝝ
Inter regnum
Heinricus septimus

Fridericus cesar diu pōtifices ꝓsecutꝰ cū maxīs calamitatibus romanaꝝ sedem affecisset tandē ab Innocētio in lugdunensi cōcilio damnatus est. et impatoria ac regia potestate depositus. ⁊ regnis sicilie ⁊ apulie priuatꝰ. post cuius depositionē vacauit impīū annis. xxviij. ytali ea tpa inter regnū appellant vsqꝫ ad Gregoriū decimū ⁊ Rudolphuꝫ impatorē.

Heinricus huius noīs septimus rex ro. declaratꝰ. res eīn germanie inquietissime fuerunt eo ꝙ germani electores imperij facte de friderico priuationi ⁊ simul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribute innixi lantgrauium thuringie heinricum alemānoꝝ romanoꝝqꝫ regeꝫ designauerant. ⁊ conradus adolescens alemanie rex a Friderico genitore pridem institutus illum regni ingressu ⁊ possessione armis impetijt sed ꝑdicata (iubente pontifice) in cōradū fridericiqꝫ fautores cruce signatis multos in noui regis lantgrauij ꝑsidia fautoresqꝫ cōcurrit. breui tamē mortuus est lantgrauius ꝓfluuio ventris sine herede sepultus in Isnaco.

Wilhelmus comes holandie post obitū lantgrauij contra fridericū ab electoribus in regno suffectus. verū paucis annis regnauit ⁊ a frisonibus ē occisus. ⁊ hij ambo ad pōtificalē benedictionē non peruenerunt.

Guelphoꝝ ⁊ Gibellinoꝝ ortus

Guelphoꝝ ⁊ gibellinoꝝ ꝑniciosissima noia ad tocius italie interitū ꝑ hec tēpora ex duobus alemanis fratribus vt aliqui scribunt tumultuantibꝰ adinuiceꝫ romano pontifice ⁊ friderico impatore pisis inuenta fuisse constat. quo infortunio cū sola caruerit sena ī aliud maiꝰ seipsaꝫ ꝑcipitauit. ī multꝭ eīn ac pene oibus populis eo tunc dementie impietatisqꝫ ꝓcessuꝫ est. vt quem pater filium. frater fratreꝫ videret cōtraria sentientē pelli patri sit passus aut cōfodi repugnantē. factūqꝫ est stupenda celeritate vt studia partiū factionesqꝫ ⁊ populorū sectiones ꝑ omnē ethruriā pene dinoscerentꝰ. cui infectioni a friderico disseminate noia quoqꝫ aut ipse aut ex suis germanis vt ꝑmisimꝰ aliq̄ ididere. verbo eīn quod certe germanicū est studiosos eccīe Guelfos ⁊ impatorie factiōis gibellinos placuit appellari. ⁊ vt ptolomeus lucensis refert qui paulo post ea tpa scripsit. Ea in fausta rebus italie noia primum apud pistoriā fuisse audita. que paulo post omnē italiā ꝑter vnicā vrbē venetā infecere. tantaqꝫ rabie quinquaginta ducentis ⁊ eo amplius annis ad hec vsqꝫ tpa sub infausto eoꝝ nomi titulo seuitus est vt peiora inter seipos scelera qn̄qꝫ itali commiserint. ijs que a barbaris iā cessantibus fuerāt ꝑpessi. vrbs eīn in vrbē populariter. prouincia in prouinciā. populi pars in alterā nulla impellēte alia qꝫ haꝝ partiū causa gessere bella quoꝝ nullus victorie finis. nullus modus nisi in sanguinis effusione et exterminio est petitus. nec vicini inter se cohabitātesqꝫ solū ea debachati sunt insania atꝫ pietate. sed quingentis seiuncti passuū milibus paupes egeni. eq̄ ac diuites ⁊ factiosi cū forte obuij fierent nefaria inuicē cōmiserunt. non modo eīn diuisa sunt insignia in ꝑlijs ꝑferenda. sed colores. terre fructus. vestiū habitus. ipi hois incessus. digitoꝝ cōcrepitus ⁊ oris hiatꝰ suā habuere partium significationem. De huiusmodi peste Baldus iuris cōsultus tractatū edidit.

Wilhelmus

Conradus frederici filius ex Iole Iohannis iherosolimitani regis filius susceptus. quē pater rex oim heredē reliquerat. Cū genitor fridericꝰ apͦ florenziolā graui ⁊ periculoso laborasset morbo. ex quo cū cōualesceret Manfredus filius ex cōcubina nobili muliere susceptus cōpressa iacentis in strato ore eū suffocarit ad conradū legittimo genitū matrimonio regnoꝝ potētatusqꝫ ois successio deuoluebatꝰ. Isqꝫ conradus a wilhelmo rege alemānie quē lantgrauio suffectū ostendimus. cōtinuato prīdē agitatus bello post friderici patris mortē in sueuia gentis sue patrimonio paꝝ ꝑ se cōtinuit. Tandē conradus amicicia fretus ezelini transpadanā italie regionē vniuersaꝫ tyrannide obtinentis veronā se contulit. Ex quo portu paratissimū amplissimūqꝫ exercitū in apuliā transportauit. Erat ꝟo quod rex euentus ⁊ gesta docuere Conradus genitori friderico in clementia. ambitione ⁊ malignitate ꝑqꝫ similis. sed moꝝ elegantia et facilitate quā ille artificio quodā ꝑ se ferebat carens vt prudentia illū vel potius patris astutia destituisse videatꝰ. īde neapolim furēs miarūqꝫ redundās obsedit menia ipius multis ī locis aperuit. Capue vrbis muros euertit ⁊ aquinū nobile oppidū incendit. partiqꝫ in germania desedit. partim recipiendo sicilie regno vsqꝫ ad obitus diē intentus fuit. moriens nō sine suspitiōe veneni procurāte māfredo quod medici pecunia corrupti clisteris oꝑa propinarunt Conradino filio datis tutoribus regni sicilie administrationē arciūqꝫ curā reliquit.

Conradus

Mons quidem maximus in burgundia imꝑiali a mõte dehiscẽs vallesqꝫ coartãs multa agricolarꝫ milia oppressit. ⁊ vt auctor fasciculi tꝑm refert ⁊ cucurrit ꝑ multa miliaria ac qnqꝫ milia hominũ suffocauit. ⁊ tandem ad alios mõtes mirabiliter accessit.

Sanctꝰ cirillꝰ grecus melliflui carmeli prior doctorqꝫ tũ vite sanctitate tũ ꝓphetie spiritu cõspicuꝰ multa posteris seculis ꝑ futura cõscripsit ⁊ copiosis miraculis deo ꝓcurat gloriam mundoqꝫ stuporem.

Grossoni siue grossotini gens arabica eorꝫ deuota supstitiõe soldano babilonis impellente xp̃ianos ĩ asia habentes ꝑ id tꝑis diuersis agitarũt in locis. ꝯgressosqꝫ templarios ⁊ hospitalarios sepenumero male mulctatos represserũt. demũqꝫ iherosolimã delati tũc immunitã. eos ex asiaticis christianis quos a saladini filijs intactos ꝑcepimus esse seruatos. ipi maxima confecerũt occisione. Sepulchrũ vo dñicũ ad ea intactũ tꝑa ꝯuatũ quãta maxĩa fieri potuit ignominia ⁊ simul vastitate fedatuꝫ est.

S. Lodouicus rex frãcie

Lodouicus beatus rex francie defuncto eiꝰ genitore lodouico anno. xiiij. etatis sue coronatus ⁊ inunctus ⁊ francis regnare cepit ⁊ regnauit annis. 4 i. hic cũ xp̃iane religionis ardentissimus emulator esset a blancha regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute enutritus. qui nil cogitabat sapiebat vel loquebatur aut oꝑabatur nisi que dei sunt. ideo vigesimo regni sui anno copiosissimũ exercitum cõgregauit. cũ antea lodouicus rex francorꝫ ꝑmittente vel vt videt̃ curante balduino imꝑatore constãtinopolitano pignora reliquit p̃ciosissima venetis ab ip̃o imꝑatore concessa lanceam spongeãqꝫ ⁊ partem ligni crucis dñice passionis. Copijs igit̃ xp̃ianorum in egypti littus ad nili ostia expositis saraceni domiatã incolentes vrbe populariter migrare cõstituerunt. Inerat exercitui sedis apostolice legatꝰ patriarcha iherosolimitanus. Ineraut ⁊ ex gallijs ep̃i ⁊ abbates. ad idus deinde octobris Robertus comes pictauieñ. eius regis germanus frater nouas ex gallijs damiatã copias transportauit. quã lodouicus difficillimo ꝓlio obtinuit eaqꝫ capta cũ saracenis varia ꝓlia gessit. tandẽ ab eis supatus ⁊ captus damiatã ꝓ eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cũ eis sepe ꝓspere dimicans. morbo tandeꝫ in exercitu eius p̃ualente vna cũ Joanne filio ⁊ martino patriarcha ⁊ ꝓceribus regni sui interijt. quẽ postmodũ bonifacius octauus audiens eius frequẽtissimis miraculis merito inter sanctos confessores retulit postqꝫ corpus suũ relatũ fuit parisius.

S. Eadimũdus archiep̃s

Eadimundus cantbuariensis archiep̃s anno dñi M.cc.lviij. ab Innocentio quarto summo pontifice numero sanctorꝫ aggregatus. qui nõ multo ante ad dñm migrauit. vir mire sanctitatis ⁊ magne sapientie. Is ex albendonie anglie villa origineꝫ duxit a mundicia nomẽ sortitus. vnde carnẽ suã nulla polluit immundicia ⁊ virginitas incorrupta vsqꝫ ad obitũ ꝑmansit. factus magister artium missas indies audire consueuerat q̃ consuetudo scolaribus suis ꝓfuit. Inde sese ad theologie studiũ transtulit. postea euasit p̃dicator egregius. disputator acutissimus. vacante sede archiep̃ali cantuarie eccl̃e electus magnis virtutibus emicuit. ꝑsecutionẽ deinde passus clam fugiens ab anglia ⁊ mari transito ad potegniacũ monasteriũ ꝑuenit inde solciacũ adijt. post ꝑceptionẽ sacramẽti infirmꝰ existens in lecto sedens caput sup manũ reclinãs obijt. xvi. kal̃n. decẽbris. corpꝰ ad põtigniacũ in eccl̃ia sancti iacobi sepultum miraculis ⁊ virtutibus fulget. deꝰ eñ mirificauit sctm̃ suũ ex oĩ pene genere lãguorꝫ colẽdũqꝫ ꝓbuit vniuersis.

S. Stanislaus ep̃us

Stanislaus ep̃us cracouiensis in polonia vir doctrina ⁊ sanctitate illustris ꝑ hec tꝑa claruit. Is cũ post multa virtutũ opera feliciter quieuit. Innocentius quartus summus pontifex sanctorꝫ numero aggregauit. qui in vita ⁊ post mortem miraculis effulsit.

Sanctus quoqꝫ Albertus de Tarpano carmelita siculus. vir meritis. signis doctrinaqꝫ clarus ⁊ totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monasteriũ sancti Gabrielis cecidit. habẽs signuꝫ crucis ⁊ imaginẽ christi expressam. ⁊ desuper aureis literis habens scriptuꝫ ihesus nazarenus rex iudeorum. ⁊ cecũ illu minauit.

S. Petrus martyr de or. predicatoꝝ

PEtrus nouus martyr. pria veronēsis ordinis fratꝝ ꝑdicatoꝝ declamator. Et catholice fidei acerrimus defensor. tanqꝫ rosa de spinis ortꝰ. parētes em̄ hereticos habuit. q̄ heresim manicheoꝝ sectabātur. adolescēs factus mūdum parentesqꝫ relinquens ordinē predicatoꝝ ingressus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitā. feruēs amator fidei. cultor precipuus. ꝓpugnator ardentior. ꝓ hac morte subire cupiens. Cū igit̄ de ciuitate cumana. vbi fratrū suoꝝ ordinis predicatoꝝ ꝓor fuit. ꝓ exeq̄nda inq̄sitione ꝯ heretitos sibi aplica sede cōmissa mediolanū ire vellet. anno dn̄i. M. cclij. pridie kal. maij. ob ipsius catholice fidei defensionē dum a lacu lario siue cumano cū socio mediolanū rediret apud barlasinā oppidū ab arrianis hereticis interceptus. martyrij coronā adeptꝰ est. cultellū em̄ lictor arripuit Et ꝑ latera eius transfixit. Cū vo fidei pugil hereticoꝝ dogma pestiferꝝ in vita sua plurimū eradicauerat. post mortē tn̄ suā eius meritis ꝛ miraculis choruscātibus extirpauit. vt plurimi ad gremiū eccīe redirēt. Ob cuius sanctitatē ꝛ frequētia miracula ipm̄ innocentius pontifex sequēti anno in sanctos xp̄i martyres retulit.

Etzelinus tyrannus

EZelinus alberinusqꝫ fratres de romano. cū ea etate in marchia taruisina familie nobiles ceteris ꝓstantiores erant. apud bassianū carrarienses. ꝛ marchiones estenses verone monticuli. Et in eius agro sctī bonifacij comites. Et cuꝫ ceteri haberēt vetustiorē ꝓsapie originē. etzelinꝰ loco natꝰ erat obscuriore. Cuiꝰ auus eiusdē noīs theutonicus miles gregorius cū ottone tercio venerat in ytaliā Hic vo sub friderico secundo cū esset vita ꝛ moribꝰ ꝑ qꝫ ad similis auctus est opibus adeo magnis. vt tyrannideꝫ sibi ꝯstituerit maiorē ceteris oībus. quas absqꝫ imperij aut regni titulo ytalia raro alias ꝑtulerit. Primaqꝫ vrbs verona in illius ꝑtes etzelini opa est reducta. Composita interim alemanie re fridericus in ytaliaꝫ est reuersus. primi quoqꝫ oīm patauini blandicijs dolosisqꝫ libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationibꝰ decepti ꝑtes imꝑatorias sunt secuti. Quibus e vestigio etzelinus frenū seruitutis iugū imposuit. Zobardo viro germano cum theutonica sarracenicaqꝫ coborte ita īmisso vt sarracenis portas alemānisqꝫ pallatiū seruantibus in aptam ꝯuitutē padua sit redacta. Presertim qꝛ carrariensiū odio atqꝫ inuidia axo estēsis marchio friderici vel potius etzelini ꝑtibus adherebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis testiculos ꝛ oculos amputauit ꝛ effodit. vt terrorē oībus incuteret. ac nullis innocētie locū reliquit. Quibꝰ male gestis vincentiā pari errore suo adiecit imperio. Brixianā vrbē obtinuit. in q̄ multa crudelitate deseuit. Verꝫ cum vigesimo sue tyrannidis anno omnē ferme venetiā ꝓuinciam dilacerasset. Mediolanuꝫ sibi subijcere temptasset. Oēs vicine ciuitates cū eis fedus inierūt. Et martinꝰ turrianus in mediolano primarius cū reliquis socijs arma in etzelinū duxit. Et cū pluries dubio marte pugnasset. tandē in fugā conuertit satellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud sontiū desperatiōe ductꝰ vulnꝰ suū manibꝰ discerpēs vitā euomit miserā. Hicqꝫ finis tyranno fuit. q̄ q̄tuor ꝛ triginta annis ciuitates plures oppressas tenuit.

Hugo Cardinalis

HUgo cardinalis sancte sabine vir vita ꝛ doctrina insignis. cuꝫ innocētius q̄rtus summꝰ pōtifex doctoꝝ viroꝝ familiaritate mirifice delectabat̄. quos etiā ad dignitatis gradū euexit. hūc hugonē cardinalē ꝓmulgauit. Qui ob dignitatē acceptā a priore vita nusquā decessit. Ordinis sancti dn̄ici ꝓus frater habebat̄. Scripsit idem Hugo ꝛ glosas in bibliam. ꝛ concordantias vt istorū vocabulo vtamur.

Manfredus rex

MAnfredus friderici imꝑatoris ex ꝯcubina nobili filius. conrado fratre defuncto. sycilie regnum obtinet. ꝛ. xiij. annis regnat. Hic quāuis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicquā cōtra ecclesie ditionē eo in regno moliret̄. monitis pontificis obtemperare recusauit. asserens in demortui fratris legitimū fore heredem. Et cum ab eodem alexandro excōmunicatus fuisset. ꝛ contra eum paratissimū exercitū misisset. Ipse accersitis multis sarracenis. ipsius pontificis copias fusas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos acriꝰ vexare cepit. In etruria quoqꝫ factiones mouet. maxime vo florētie. q̄ mortuo friderico statim in libertatē se vendicauerat. Florētinos itaqꝫ pōtificis ꝑtes defendētes iuxta fluuiū arbiā vt gibellinis vrbē relinq̄re sint coacti. Quāobrē vrbanus quartus statim in frāciā misit. Ec carolū sancti ludouici regis frēm e gallia vocauit. Et eo regni sycilie rege declarato ꝯ manfredū obiecit. Tandeꝫ beneuētū ꝑuenit. facta cū manfredo pugnādi copia m̄ltis vtriqꝫ interfectis. Manfredū deniqꝫ carolus interfecit. Et sic carolus regnū in pace obtinuit.

Linea summoꝝ pontifici[um]

Urbanus quartus

Clemens quartus

Urbanus q̃rtus papa. natione gallus. ex trecensi gallica vrbe oriũdus. pr̃iarcha hierosolimitan⁹. alexandro pontifici sufficit. Hic ⁊ si hũili loco natus. pstanti tñ ⁊ elegãti lingua fuit. q̃ aliq̃n lacessitus. q͛ vili p̃re ort⁹ eẽt. Rñdit nobilẽ virũ nõ nasci. ꝫ fieri. v̄tutis ⁊ nobilitatis ẽ. hic pontificatu suscepto eãdẽ mãfredi tyrãnidẽ q̃ꝫ ⁊ alexãder passus e gallijs statim milites ꝯuocauit. quos mãfredo obijceret. Cui⁹ fuit postea institutũ solennitatem corpis xp̄i cũ ꝓcessionibus ⁊ octauis a cũctis fidelib⁹ celebrari. ꝓ q̃bus indulgẽtias maximas cõcessit. Maiorẽ etiã interea solidioreq̃ꝫ reb⁹ suis eccie opẽ vrban⁹ pontifex afferre cogitauerat. Cui⁹ rei cõficiende spem q̃ꝫ p̃mum ẽ allata. cruce signatos censuit dimittẽdos. Nã oratũ francie regẽ ludouicũ facile i sentẽtiã duxit. vt carolus prouĩcie. ⁊ andegauoꝝ comes ip̄ius ludouici cõsobrinus ac gener iurib⁹ potiret. Carolusq̃ꝫ põtifici ⁊ regi facilẽ se prebẽs oĩa disponere ac parare ceperat. tãte expeditioni. tãto muneri exeq̃ndo necessaria. cũ vrbani põtificis renũciatã mortẽ creditũ est ꝯstitutũ caroli facin⁹ turbaturã. Pontificatus em̃ sui vrbanus morit perusij anno tercio. mense vno. die quarto. ⁊ in cathedrali basilica sepelitur. vacat tum sedes mensib⁹ q̃nq̃ꝫ. hic ordines mẽdicantiũ fauoribũs ⁊ priuilegijs multũ iuuit.

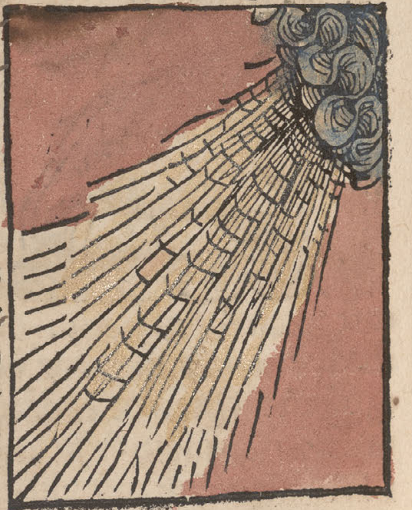
Clemens q̃rtus papa. guido prius fulcodij appellat⁹ est. natione narbonensis. e villa sancti egidij merito ob sanctitatẽ ⁊ doctrinã pontifex creatur. Js em̃ iure cõsultoꝝ totius gallie p̄marius prestãtis q̃ꝫ aduocati causarũ in regũ francie curia laude ornat⁹ esset. vxoreq̃ꝫ ⁊ filios habuit. qua defuncta podiẽsis primo ep̄s. post narbonẽsis archiep̄s. demuz ⁊ cardinalis ⁊ sabinẽs simul ep̄s fuit. Eũ itaq̃ꝫ celebris fame ⁊ magne reꝝ expientie cardinalẽ pontifex vrbanus cõpouẽdis inter heinricũ anglie regẽ ⁊ symonẽ mõtis fortis comitem illius cõsobrinũ ꝯtentionib⁹ legatũ miserat. de q̃ legatione põtificalis eũ addita dignitas reuocauit. Raroq̃ꝫ alias quicq̃ꝫ opportunius accidisse visum est. q̃ꝫ ei⁹ pontificis in ytaliaz aduent⁹. Quẽ manfredi insidias timentem nauigio q̃dam mercatorio religiosi mendicantis habitu terra venisse asserũt. Qd̃ ꝯstat perusiã primo cũ aduenisset accersiti cardinales. eũ deduxerũt viterbiũ. de q̃ vrbe amoliri ⁊ parare cepit. q̃ caroli ꝓpe diẽ affuturi conatibus accomoda iudicauit. Quãq̃ꝫ carolus paulopost massilia soluens cũ. xxx. triremibus i tyberim est delat⁹ romãq̃ꝫ ꝑuenit. Clemẽs aũt doctrina. pietate. religione. hũanitate modestia ⁊ caritate in ꝓximũ ⁊ paupem xp̄i ornatus. Bona eccie ita acute dispensauit. vt plus deo q̃ꝫ affinitati ⁊ cognationi tribuisse videat. Duas habuit filias ex mortua vxore añ pontificatũ susceptas. Quaꝝ altere in monasteriũ collocate. xxx. libras thuronẽsiũ ꝑuoꝝ dedit. Altere aũt q̃ marito sue ꝯditõnis nupserat trecẽtas libras turonẽsiũ dotis noĩe numerari iussit. hac ꝯditõne ne q̃d vnq̃ꝫ amplius peteret. habuit ⁊ nepotẽ clericũ. quẽ vbi cõperit tres p̄bendas (ita em̃ canonicatus vocãt) hr̃e optionez facere cõpulit. vt quã vellet ex his retinere. duas relinq̃ret. Ueꝝ instantibus amicis vt nõ soluz q̃ habebat nepoti dimitteret. ꝫ maiora ⁊ plura tribueret. Rñdit vir sanctissimus se deo nõ aũt carni ⁊ sanguini victuꝝ. Deũ ita velle vt sua in pias causas erogarẽtur. nec esse dignũ petri successorẽ q̃ plus cognatõni q̃ꝫ pietati ⁊ christo tribueret. Dũ aũt viterbij esset hedwigẽ polonie ducissam in sanctas retulit. Delectat⁹ est mirifice doctrina bonauẽture. Reliquũ vite sue tp̄us ieiunijs vigilijs oꝛonibus alijsq̃ꝫ bonis operibus contriuit. hac cõmendatione moriens vir sanctissimus cum sedisset annis. 3. mensibus nouẽ. magno de se apud om̃es relicto desiderio. viterbij sepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ẽ. cum dignus clementi successor queritur propter quod vacauit sedes annis duobus.

Bernardus cõpostellanus doctor

Bernardus cõpostellanus sacerdos eruditissim⁹ ⁊ iuris vtriusq̃ꝫ doctor innocẽtij supioris familiaris ⁊ capellan⁹. Cui⁹ pontificis exẽplo ⁊ diligẽtia excitat⁹. libꝝ i p̄mo decretaliũ mẽtiõe dignũ edidit. quẽ ⁊ apparatũ vocauit. Alia etiã quedam composuit.

Cometa insignis

Cometes noua stella in celo ãno dñi. M. cclxiij. in celo apparuit insigni magnitudine supra tres menses surgens ab oriente cum magna luce. Et ad mediũ celi occidentẽ versus radios suos emittebat. Quo prius apparente. vrbanus quartus pontifex infirmari cepit. sed eadem ipsa nocte qua vrbanus obijt, ⁊ ipẽ extinctus est. sic deficit apparitio eius.

IMperij electores. post obitū friderici ⁊ cōradi filij anno. 1256. de impatore deligendo ꝯtendentes bifarie diuidūtur. In q̄ diuisione duos imperatores. plures eligerūt. s. Alfonsum regē castelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Sz neuter cōfirmat⁹ inter regnum adhuc in aliquot annos ꝓrogat̄. vsq3 ad tp̄a gregorij decimi ⁊ rudolphi romanorum regis.

Linea imperatoꝝ Inter regnū
Alphonsus
Richardus

PTolomeus lucensis se q̄cq̄d rex eius tp̄is gestaꝝ scripsit. vidisse ꝓfat⁹ de carolo nude vt alij dixerit. Quosdā adijt cardinales a clemēte pontifice missos carolū in lateranēsi eccl'ia hierl'm ⁊ sicilie regē ⁊ beatricē vxorē reginā declaratos coronasse. Constat q̄z q̄ carolus dictoꝝ regnorūz corona ornādus ꝑ solennē stipulationē cōscriptaq3 q̄ extant ānnos duos de q̄nquaginta mille aureos in feudi pensionē s̄biectionisq3 ⁊ recognitionis romane spopondit eccl'ie. Hisq3 in federibus actū nec successoꝝ cuipiā licere romanū imperiū. si etiā ab electorib⁹ demandatū esset. accipe admīstranduz. Nā ⁊ si terrebat pōtificem friderici primi ⁊ secūdi impatoꝝ memoria. P̄ntis quoq3 tp̄is mot⁹ formidabat. Alfonsus em̄ rex castelle impiū ad qd̄ incōtrouersia electus erat. armis ⁊ largitōe adnitebat̄ accipe. Et comitē cornubie fratrez regis anglie illius aduersariū ꝑuifacientes. Germani electores ī carolū faciliter ꝯsensissent. Nec id eq̄ tulisset aīo alfonsus. quē cōstat in ytaliā ducturū fuisse. Nisi eū distinuisset heinrici friderici fratꝝ suoꝝ suspitio motuū. quos regno pulsos extra hispanias exulare cepit. Heinricus em̄ in gallias. Fridericus in affricā accesserāt vt sarracenos hic. gallos ille ad castelle regni incōmodo cōcitarēt. Et erat heinricus ditissim⁹ ex hispania asportatis. Tandem alfonsus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie corā gregorio decimo omni iure cessit.

MIrabilis ꝑegrinatio ppl'oꝝ q̄ a perusinis incipiēs. non solū ytalie ppl'os. verūetiā exteros adeo cōmouit. vt nō longis agmībus crucē seq̄ntes ad cōuicinas ciuitates misericordiā cōclamātes. ⁊ pacē supplices cōmearent. Pueri quoq3 vsq3 ad. 2000. diabolica machīatione cruce signati sunt. ac ꝑ legiones ad diuersas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad ꝑpria redierūt.

Albertus magnus

ALbert⁹ magnus natione sueuus ex oppido laugingen in ripis danubij sito oriūdus. Ratisponēsis ep̄s. ⁊ ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfessor. His tp̄ib⁹ parisius clarissim⁹ ⁊ oībus p̄ferendus fuit. doctor eccl'ie celeberrim⁹. splendor germanie. vite sc̄titate ⁊ doctrine tante fuit. q̄ nemo ei an̄ponendus ne dū eq̄perandus sit. Quāobrē magni cognomē adept⁹ ē. Anno dn̄i. M. cclxij. ratisponensi eccie ep̄s in ordine. xxviij. ꝑficit̄. Ob amorē tn̄ doctrine relicto ep̄atu. ꝑ multos annos colonie ⁊ parisius publice theologiaz ⁊ ph'iam docuit. Qui ⁊ oīa opera Arestotilis cōmētat⁹ est. Et theologiā xp̄ianam acutissime aperuit. Sup q̄tuor sentētiaꝝ libros scribēs. magnā ꝑtem biblie exposuit. Euāgelia ⁊ ep̄l'as Pauli egregie declarauit. De aīalibus quoq3 librū perpulcrū composuit. Et alia laude digna. Tandē octuagesimūseptimū agēs annū colonie sp̄m deo reddidit. Et in choro ecclesie sancte crucis ante summuz altare in archa saxea assistente Sifrido archiepiscopo coloniensi. summo honore sepultus fuit. Miraculis quoq3 in vita ⁊ post obitum vt fertur claruit.

Bonauētura cardialis

BOnauentura natione thuscus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. ⁊ ritella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis sue circiter secūdo ⁊ vicesimo habitum religionis sancti francisci deuotissime suscepit. docente illum alexandro de ales tantam doctrinaꝝ perfectionem adeptus vt septimo ingressus sui āno delectus librū sentētiarū in parisiensi ciuitate clarissime legerit. Et cathedrā mḡralē accepit. Tredecimo ipius ingressus anno ordinis minoꝝ generalis mīster ⁊ theologus eminentissimus. ac albanensis cardinalis episcopus (preter sanctitatem maximā) etiam ingenij gratia ⁊ auctoritate maxima preditus. Clarissimus in toto orbe habitus est. Qui pre ceteris doctoribus luculentissime ⁊ copiose tum sup quatuor sentētiaꝝ libros scripsit. Postillasq3 super lucam ⁊ alia scripsit de cōtemplatione de sex alis seraphin. Regulam nouitioꝝ. Diui quoq3 francisci historiaz maiorem ⁊ minorem compilauit. atq3 ordinis cōstitutiones. Eas ob res ⁊ ꝓpter eius frequentia miracula cū etiam cor ipsius (incinerato corpore) incorruptuz inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex summus anno domini. 1482. in sanctorum pontificum numero merito ascripsit.

Alexãder de ales doctor irrefragabilis

Alexander de ales parisiensiũ irrefragabilis ⁊ precipuus doctor ⁊ ĩpe hec tp̃a clarissima reddidit. Qui ĩ vltimo vite sue ob eximiã cũ dei sapiaz ac p̃cipuã eius deuotõem. q̃ꝫ habebat ad beatissimã v̄ginẽ mariã minoꝝ habitũ suscipere voluit. Cũ ob eius amorẽ aliq̃d postulãti si possibilitas foret ꝑ virib⁹ adimplere pollicebat̃. Cui frater q̃ per vrbẽ cũ sacco elemosinã petebat ait. Cum diu mũdo buietis cũ magna fama ⁊ religio nr̃a nullũ habeat mgr̃m. Rogo vt dei amore ⁊ v̄ginis matris eius ad vtilitatẽ aĩe vr̃e ⁊ nr̃e religionis honorem habitum assumatis. Is r̃ndit statim te seq̃r ⁊ faciã qđ petisti. seculum deserens ordinẽ minoꝝ ingressus. Qui cũ esset accuratissime doctus ex mandato innocentij pape in theologia summã admodũ copiosissimã ⁊ celeberrimã composuit. quã in partes q̃tuor diuisit. insup ⁊ vniuersum ferme vetus ⁊ nouũ testamẽtũ postillauit. ꝓpter qđ fons vite appellari ꝓmeruit.

Guido bonatus

Guido bonat⁹ astrologus ꝑ idẽ tp̃us in syderalibus disciplinis vniuerso occidenti notissim⁹ ⁊ celeberrim⁹ fuit. Cui adeo ea ĩ facultate aperta fuerũt oĩa. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

Martinus scotus

Martinus scotus cisterciensis ordinis (vt aiũt) frater magne doctrine ⁊ singularis vite vir ꝑ hec tẽpora rome in p̃cio fuit ⁊ historiã breuẽ cõposuit. quaz martinianã appellauit. Hanc tñ laudem predicatores cuidam ordinis sui martino ep̃o tradunt.

Alexander de villa dei

Alexander de villa dei sacraꝝ lr̃aꝝ professor. de ordine sancti bñdicti. quãuis aliq̃ frẽm minoꝝ fuisse scribant. ꝑ id tp̃us etiam in grãmatica librum vulgatissimũ cõposuit. quẽ doctrinale appellari voluit. Et ĩ ꝑtes tres diuisit. Cuius initiũ Scribere clericulis ⁊c̃.

Vincẽti⁹ gall⁹ or. p̄di.

Vincentius gallus p̃ria burgũdus beluacẽsis hystoricus ⁊ theologus ordinis p̄dicatorũ frater ꝑ hoc ip̃m tempus claruit. Et innumerabiles hystorias multis s̄b voluminibus comprehendit. Quatuor em̃ specula edidit de om̃i scibili materia. Doctrinale. Morale. Naturale ⁊ Historiale. qđ vsq̃ꝫ ad annum domini 1254. perduxit. atq̃ꝫ alia multa cõposuit. videlꝫ librũ gratie. librũ de sancto ioanne euãgelista. libꝝ de eruditione pueroꝝ regalium. ⁊ consolatoriũ de morte amici Et quã maxime de laudibus diue ac gloriose virginis marie tractatum celeberrimũ edidit.

Florẽtini mortuo friderico cesare. qui eos plurimũ vexauerat in libertatez sese vendicantes ⁊ guelphos ab ip̃o cesare eiectos in patriam reducentes rempu. reformarũt. Unde ⁊ duodecim antianos creauere. qui gibellinis resisterent. ⁊ ius populo dicerent.

Discordie quoq̃ꝫ ac lites ꝑmaxime inter ianuẽses ⁊ venetos ex quodã asie monasterio initiũ sumpsere Que adeo pestifera contagione cõualuere. vt res ip̃a ciuitatibus ip̃is plurimũ fuerit perniciosa. Et vniuerse xp̃iane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Paleologoꝝ imperij principiũ apud ꝯstantinopolim sumpsit. Cũ michael paleologus grecus theodero imꝑatori affinitate coniũctus pulsis e grecia gallis ac venetis. duobusq̃ꝫ theodori filijs paruulis. q̃s eidẽ ex testamẽto cõmendatos reliquerat interfectis. imperiũ sibi desumens. imperauit annis. 45. Ingentis sp̃us vir. Et ita latinoꝝ imperij finis fuit qđ ꝑ annos. 8. ⁊. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum ⁊. 96. annos imperauerũt vsq̃ꝫ ad annũ domini. 1454.

Hostiensis cardinalis

Heinricus cardinalis hostiensis cognomẽto etiã hostiẽsis. vir hũani diuiniq̃ꝫ iuris ꝑitissim⁹. hoc tp̃e eas ob res apud Alexãdꝝ põtificẽ maximo habet̃ in precio. qui ab ip̃o pontifice p̄monitus sup̱ toto decretaliũ titulo lecturas ꝑutiles cõposuit. Sed ⁊ summã admiratione dignã in vtroq̃ꝫ iure cõscripsit. Quam galli vltra montani compendiosam vocant.

Gofredus alter a sup̱iore celeberrim⁹ legũ doctor. His tp̃ib⁹ floruit. ⁊ ea ĩ disciplĩa nõnulla ꝯposuit. ⁊ q̃ꝫ maxĩe sup̱ codice digestoq̃ꝫ toto lecturas accuratissimas.

Aymonem anglicũ ordinis minoꝝ generalẽ ministrũ theologũ sanctissimuz cum suprascriptis floruisse constat. Qui inter cetera ingenij sui monimenta breuiariũ alexandri pape iussu correxit ⁊ rubricauit.

S. Thomas de aquino doctor

THomas de aqno ordinis ꝑdicatoꝝ doctor. alberti magni discipulus ex insigni comitū familia. in cōfinibus apulie ⁊ sicilie originē duxit. Cū motus regni sicilie varij essent. doctrine ac religionis viā traxisse videt. Quo in tpe Cōradus ex gente sueua impator aqnū vastās. Thomā parētes eius genere nobiles. et in oppido primarij pria ꝓfugi. cassinēsis cenobij monachis cōmendatū reliqrūt alendū. vbi lris ac religioni operā dare cepit. Eius eñ pr landulfus noie. mr theodora e neapoli originē habuit. Qui ⁊ in ipis infantie rudimētis dei gr̄a preditus deinde ordinē diui dn̄ici ingressus religiosissimā ac ꝑfectissimā vitā vsq3 in finē exegit. Ubi etiā ꝑter doctrinā maximā ad eā peruenit doctrine excellentiam vt nemini phie ⁊ theologie scia secūdus habeat. Coloniā ei ꝑgens tantū profecit vt post aliq̄s annos apud pisius primū in doctrina locum teneret. Ubi q̄tuor libros in sentētias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vrbano accersitus spretis dignitatibus q̄ vltro offerebantur. totū se lectioni et scriptioni dedit. Et eius rogatu multa cōscripsit. Reliquit post summā theologie i tres ptes diuisam i q̄stiones distinctā. Summā ꝯ gentiles. Cathenā aureā. In q̄tuor euāgelia. Cōmentaria in bibliā. Et Aresto. libros ⁊ plima alia. Totam q3 naturalē philosophiā ac moralē cōmentationibus exposuit. Declarauit ⁊ Iob. Composuit ⁊ officiū de xp̄i corꝑe. Quo i opere plime figure ve. testa. cōtinentur. Qui etiā miraculoꝝ gloria noiatissimus euasit. tandē iterato romā vocatus vt ad ꝯciliū lugdunēse ꝑ Gregoriū. x. celebrandum accederet ꝓperās. cū apud cassinū mōtem fuisset infirmitate correptus Anno domini 1274. sanctissime migrauit ad dn̄m. Nonis marcij. Quē postmodū ioannes. 22. pōtifex. ꝓpter crebra miracula in sanctorum confessorum ⁊ doctorum numero aggregare voluit. Apud auinionē. xv. kal. augusti Anno. M. cccxxiij. a transitu eius ex mūdo quinquagesimo.

Carolus rex

CArolus ludouici regis frācoꝝ frater manfredo rege interfecto a clemēte papa sicilie rex declaratus. regnauit annis. 7. atq3 ita paulopost sicilie ⁊ apulie regna in suā ptātem redegit. In quibus cōpositis rebus euestigio viterbiū cū vniuerso exercitu ad pontificē venit. vbi audiens conradinū adolescentē conradi sueui nepotē in ytalia a gibellinis ꝯ guelphos fuisse vocatū. In etruriam. gibellinos domitos illico venit. ibiq3 magna de hostibus strage edita. cōradinū cepit ⁊ capitali sentētia puniuit. Inde in regno confirmatus pacem cum pisanis inijt. Et cū eis in aphricā i ludouici regis germani subsidiū traiecit. Ibiq3 ludouico fr̄e ex peste mortuo inuēto cū Tunici rege pacē hac lege cōposuit. vt ꝑpetuo annis singulis sibi suisq3 successoribus tributū aliquot pēderet. inde i regnū redijt. vbi petro aragonēsi siciliā se subdidisse reperit. deniq3 ⁊ ipse carolus morit. ⁊ neapoli sepelitur. Huic ideo hierosolimoꝝ regnū declaratum fuit. q2 maria antiochie principis filia cui id regnū debebatur (qd̄ hugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuouerat.

SEcta flagellantiū in ytalia ortum habuit. Et inde in alemāniam ⁊ galliā ꝓgressa bifarie. qui se nodosis flagellis in q̄bus aculei inserti erant flagellabant ad ostētationē. Ex qua secta multi graues errores pullulabant. in plerisq3 locis circa fidem. ⁊ sacramēta eccl̄ie. Que postremo in pte igne ⁊ gladio exterminata fuit.

FErunt theologi hāc orationem a summis viris laudatam hac tempestate. Benedictum sit dulce nomē domini nostri ihesu christi. ⁊ gloriosissime virginis marie matris eius ineternum et vltra amen. Nos cum prole pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legerit vel orauerit de singulis iterationibus auctoritate Clementis pape ob petitōnem ludouici sancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Philippus rex

Philippus sancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis. ibidem regiū munus suscipiens regnauit annis quindecim. Uir certe vite sanctimonia patri persimilis. qui vitande contagionis causa ꝑmotus. dimissa aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēses ⁊ venetos ad quinquēniū composuit. Multa quoq3 ⁊ laudabilia pro fide christi tum domi tū foris exegit pietatis opera. Et iter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus massilie iam diu a beato maximiano in villa sui nominis cōditum. ornatiore sepulcro. ⁊ maiore sacello exornauit. Eiusq3 caput seorsum in theca argētea recludens. Alia quoq3 consimilia ⁊ multo maiora confecit opera.

Gregorius decim⁹ papa. natione ytalus. p̄ria placētinus e vicecomitū familia mediolano pulsa. theobaldus antea vocat⁹. laudenꝰ archidiacon⁹ in asya exn̄s. Viterbij collegio cardinaliū pontifex creat᷑. Vir certe in om̄i vita clarus prudētia reꝝ gerendaꝝ. fortitudīe animi. q̄ pecunias ꝛ res humanas cōtemnebat. vsus hūanitate. benignitate in paupes xp̄i. ꝛ eos potissimū. q̄ ad gremiū sedis ap̄lice ꝯfugiebāt. Hic pōtificatu suscepto pacis amator. Genuēses ꝛ venetos magnis inter se cladibus afflictos ad cōponendā pacē aīm adiecit. philippi p̄dicti regis francoꝝ vsus prudētia. Eaqꝫ cōfecta florētiā cū carolo sycilie rege accessit. Agentē florentie pōtificē pulcerrimā ꝯtemplatū vrbem. q̄ erat bonitate cōpassio illius ex ciuibus q̄ gentis sueuoꝝ imperatoꝝ operib⁹ ea vrbe extores exulesqꝫ agebant. Et carolo rege in suam p̄ducto sn̄iam illis reducendis operā cum p̄ntibus dare cepit. pugnādi ius interdixit. pfectus inde pōtifex recto itinere lugdunū puenit. p celebrādo generali ꝯcilio. quo ꝛ paleologus impator cōstantinopolitan⁹ pfectus. Et rudolphus in impatorē ab electoribus delect⁹ ē. Re in cōcilio bn̄ gesta pontifex gregori⁹ iter ad ytaliā est ingressus. Cū venisset bellocadoꝝ expectantē ibi alfonsum castelle regē audiuit. Qui multis ē questus nullā vt debuerat rudolphi ad imperiū electionē habuisse rōnem. Cū pontifex multis placauit rōnibus vt p̄tensum ius suū nouo imperatori designato cedere ꝯsenserit. Inde per viennā lusanamqꝫ transmissis alpibus lōgobardia pontifex iter fecit. Cūqꝫ aretiū puenisset sanct⁹ ꝛ summa dignus veneratōne diem obijt. Pontificatus sui anno quarto. mense secūdo die decimo. Ad eius celebre etiam nūc sepulcꝝ sctītas sua quanta fuerat miraculis crebrescentibus est ostensum.

Innocentius q̄ntus papa. natione burgūdus. Petrus tharentasiensis antea vocatus ordinis sancti dn̄ici insignis theologus. sacris lr̄is doctissim⁹ Anno dn̄i. M. cclxxv. aretij pontifex creatur. Sub ip̄mqꝫ tp̄s florentini legatione e solēni romā missa absolutionē ab excōicatione ꝛ interdicti amotionē ab innocētio impetrarūt. genuēses ꝛ venetos dissidētes in suā sn̄iam traxisset. nisi repentina morte p̄occupatus fuisset. Qui secūda die sexti mensis q̄ fuerat designatus in lateranensi palatio defunctus. Qui ante dignitatē apud parisius p̄dicando ꝛ scribendo maximo fuit in p̄cio. Qui cum esset doctissimus in sacris codicib⁹ aliq̄ vtiliter declarauit. ac super sentētiaꝝ libros m̄lta egregie ꝯposuit.

Hadrian⁹ q̄nt⁹ papa. p̄ria genueꝰ. familia flisca othobonus antea vocat⁹ ex flisthea gēte comitū lauanie genuēsi. rome ī atrio lateranēsi ī pōtificē ē assumpt⁹. fuit aūt innocētij q̄rti nepos. sctiqꝫ adriani diacon⁹ cardinalis ab eodē creat⁹. vir certe magni aī. veterbiū stati pficiscit᷑. vt caroli potentiā minueret ad rudolfumqꝫ illico miserat. q̄ ꝯ ac gregorio. x. pmiserat venire ytaliā distulisset. q̄ bello aduersus regē bohemie implicit⁹. impij iura spernē videbat᷑. Tutioremqꝫ ytaliā a carolo ꝛ alijs tyrānis reddidisset. ꝛ ꝯstitutionē de eligēdo pontifice in meliorē formā redegisset nisi mors obstetisset. Que ꝛ alia dūz magno hadrian⁹ molit᷑ aīo. ad q̄nq̄gesimū vl' vt aliq̄ hn̄t q̄dragesimū pōtificat⁹ die viterbij obijt. sepeliturqꝫ in ꝯuētu fratꝝ mioꝝ. vacat tū sedes dies octo ꝛ viginti.

Linea summoꝝ pontificū

Gregorius decimus

Innocentius q̄ntus

Adrianus quintus

Concilium lugdunense

Conciliū seu synodus maxima hoc āno lugduni a gregorio decimo p̄dicto pontifice indicit᷑. vbi attentiore in primis cura atqꝫ diligētia de afferenda hierosolime rebus ope ē actum. Cōtulit vō se ad id conciliū michael paleologus grecoꝝ impator. cū magno comitatu. puectus tercia decima vice in sententiā romane ecclesie grecos totiens deficiētes ptraxit. Et vnioni orīetalis ad occidentalē eccl'iam tridētia tūc eius gentis peioratione ꝯsensit. Secutiqꝫ illū nōnulli tartaree gētis scithie pceres sacro baptismatis caractare pfusi. xp̄ianos se ꝛ catholicos fore pfessi sunt. Sꝫ ꝛ rudulph⁹ ab electorib⁹ germanis ī rōnoꝝ regē imperatorēqꝫ declarat⁹. ea ꝯditiōe a gregorio pōtifice ī ꝯcilio ē accept⁹. vt seq̄nti āno ī ytaliā pacific⁹ veniens romā ad coronā inūctionemqꝫ accipiēdā se conferret. Exinde rebus hierosolime quātū posset maximā opem ferret. Multaqꝫ ibi decreta fuerunt ordinata ad electionem summi pontificis. Et ad christianam religionem pertinentia.

Anno domini.1275.

Linea imperatoꝝ

Rudolphus

Rudolph⁹ comes de habspurg. post lōgā vacationē impꝪ. ⁊ deuastatōem
honoꝝ i reḡ rōnoꝝ elect⁹ ē. cōi voto ꝑncipū. Et rex rōnoꝝ designatus hac
ꝯditiōe. vt seq̄nti āno romā peteret corone accipiēde cā. Cōfirmat⁹ a gregorio
in fauorē terre sctē. Fuit ei vir prudēs i agendis strēnuus i armis iust⁹. deuꝫ ti-
mens. Cui nil ad excellētiā laudis deesse videbaꝛ. Robustissimo q̄dē corpe ac
pulcerrimo aspectu viguit. Cōsilio q̄ꝫ ac magnitudie aīi ac egregia liberalitate
extitit decorat⁹. Hijs ꝯditiōib⁹ cesar fact⁹ impauit ānis.19. implicitus multis
agēdis i reḡ germāie. Alfonsus q̄ꝫ ꝑsuasiōe gregorij pape ius oē suū rudol-
pho ꝯcessit. Cū aūt rudolph⁹ curie mgr̄ othocari regis bohemie olim fuerat. ve-
rū xp̄iane publice ꝑfect⁹ inde nō minus belli q̄ꝫ domi clar⁹. missis ad othocaꝝ
legatis austriā ⁊ carinthiā ceterasq̄ꝫ vicinis ytalie ꝓuīcias tanq̄ꝫ iuris impꝪ repe-
tit. Is ei othocar⁹ q̄ ⁊ ꝑmislaus dicebaꝛ q̄nt⁹ bohemie rex. cū obijsset frideri-
cus dux austrie sine liberis soror ei⁹ margarita hereditatē accepit. hec an⁹ otho-
carū sibi virū acciuit. q̄ nō tam cōiugis etatē q̄ꝫ dotes aīo voluens sterile mr̄imo-
niū ꝯxit. ⁊ ꝑncipatū nobileꝫ cōsecut⁹. Et vlric⁹ q̄ eo tpe carinthioꝝ ꝑncipatū tenebat ⁊ viri sobole careret
accepta pecunia carinthiā othocaro carniolā marchiā sclauonicā ⁊ alia tradidit. Repetijt igiꝛ rudolphus
q̄n nec austria muliebre feudū eēt. nec carinthiā i iussu cesaris vlric⁹ venūdare potuisset. renuit othocar⁹
⁊ impatori q̄ aliq̄n sibi fuuisset impacato r̄ndit aīo. Sꝫ interueniētib⁹ amicis ea lege recōciliati sunt vt au-
stria impatori cederet. Exin datis acceptisq̄ꝫ filiab⁹ affinitas vtrinq̄ꝫ iūgereꝛ ꝓuīcie de q̄b⁹ lis essent do-
tales fierēt. ⁊ othocaꝝ i v̄ba sua iurare more maioꝝ exposcit. Tādē ꝓuocat⁹ v̄bis vxoris othocarus col-
lectis nouis copijs cōueniūt ābo cū exercitib⁹ i campis austrie trāsdanubiū. cōmissum ē atrox p̄liū ipa die
bti ruffi āno sb incarnatōe v̄bi. viij. ⁊. lxx. post. cc. ⁊ mille. diuq̄ꝫ marte dubio pugnatū. Ad extremuꝫ reli-
ctus a suis rex bohemie dū fortiter pugnat occidiꝛ. corp⁹ ei⁹ ꝑmittēte rudolpho i bohemiā trāslatū regio
honore sepultū. Et ventzeslaus fili⁹ regnū deinde obtinuit. viij. ānos nat⁹. marchio brādeburgeñ. tutorio
noīe. v. ānis gubnauit. Nicola⁹ pōtifex nihil ducēs antiquus q̄ꝫ caroli potētiā imminuere. idq̄ꝫ intētatū atq̄ꝫ
ꝑfectū ē. vicariatū ei impꝪ i etruria illi obligatur⁹ rudolphū ipatorē excusatōi sue ꝑtendit quem simulauit
opē hierosolime reb⁹ ex ꝯstituto afferre reqsitū r̄ndisse id a se fieri posse nec debē nisi vsurpatā carolus di-
misisset quā simulatōem vtrinq̄ꝫ pōtifex cōtinuauit. Rodulph⁹ em̄ ꝓpo etrurie a caroli vicariatu liberate
facto delinit⁹ romandiolā ⁊ rauenatū exarchatū pontifici ⁊ ecclie reddidit. Nā post fractas apud forūliuiū
bononiēsiū ⁊ florētinoꝝ copias ōis romādiola imperatorias erat secuta ptes. Et minima q̄ singuli darēt
populi tributa percipiens rudolphus eos priuilegio sb imperio titulo liberos esse dixit. tandeꝫ rudolph⁹
senio ⁊ egritudine ꝯfectus ad quē accessit ventzeslaus cū conthorali gutha filia cesaris in Erffordia diem
obijt ad Spyrā deductus inter romanos imperatores sepelitur. Anno domini. M.ccxci. die. xxij. Julij.

Conradinus

Conradinus friderici sueui impatoris ex filio cōrado nepos. a gibellinis ꝯ
guelphos i ytaliā vocat⁹. cū maxio alemānoꝝ suoꝝ exercitu veronā primo
deinde papiā venit. indeq̄ꝫ ꝑ carrariēsiū oppida ad genuensiū mare transijt. po-
stea maiore ex lōgobardia ⁊ romādiola gibellinoꝝ ꝯpato exercitu adiuuāte gui-
done ferētano comite marstalani regis caroli apud aretiū interfecit. inde romā cō-
cessit. pōtifex viterbij cū trāseūtē adolēscentē videret. dixit ipm tanq̄ꝫ agnū ad ce-
dem ꝑduci. Dū em̄ cū carolo campestri loco pugnauit. Conradin⁹ ⁊ austrie dux
adolescētes etate. sicut ⁊ ifortunio pares signa vbi toto p̄lij tpe fuerāt r̄linq̄ntes
secesserūt agasonis cucullione ꝯtecti ꝑ deuia latitarūt die autē octauo ab accepta
clade recogniti ad Carolū ꝑducti publico illos iudicō interfici iussit. Post hui⁹
conradi mortē ducat⁹ sueuie cū signis suis nobilib⁹ ⁊ armis defecit. Cūq̄ꝫ impiū romanū duces sueuie vs-
q̄ꝫ ꝑ annū.1250. gloriose rexerūt.

S. Hegwidis

Venerat ad pōtificē heinric⁹ adolescēs Richardi regis cornubie olim comitis
tūc defuncti fili⁹ mlta p̄ni olim regna negocia apud sedē aplicā tractatur⁹.
Guido mōtefortis ⁊ ipe adolescēs cū philippo rege frācoꝝ eodē se ꝯtulit. forte ac-
cidit vtrūq̄ꝫ ad rē diuinā scti Laurētij eccliam q̄ viterbij ē celebris. eadē hora pe-
tere. S guido posterior ingressus ꝯspectū liberali ac regia poti⁹ facie adolescentem
caterua famulat⁹ stipatū q̄dā ex suis indicāte richardi filiū eē didicit. a q̄ symō p̄r
in anglia ꝑ dolū fuerat interfect⁹ nullaq̄ꝫ loci tētus reuerētia incautū aggressus in-
terfecit. Equitib⁹ inde suis ⁊ pariter philippi regis deducētibus ad ruffuꝫ etrurie
prefectum incolumis peruenit.

Hegwidis ducissa polonie. vidua mire sctitatis. p̄nū gen⁹ ex bertoldo marchi-
one badēsi. duceq̄ꝫ merauie. m̄rnū ex agneta filia marchiōis orietal⁹ ⁊ comi-
tis de Rochlitz ꝯxit. i oppido kitzing lr̄is edocta heinrico coḡmēto cū barba du-
ci Slesie in vxorē data. tres filios. totidēq̄ꝫ filias genuit. Cuius senior in bello ꝯ tartaros defecit. Nobile
mōsteriū ordis cisterciēsiū i trebnitz haud lōge avratislauia extruxit. cui filiā gerdrudē cū cētū v̄g ib⁹ ꝑfe-
cit. Et post obitū mariti vitā celibē i eo duxit. Inter ymagines quas venerabaꝛ. beate v̄ginis eburneam
miro amore amplexabaꝛ. in manibus gerēs neq̄ꝫ i morte dimisit. Tandē cū i oīi v̄tute ac abstinentia vi-
tam deduxisset longam. felici fine quieuit. quā clemens ob crebra miracula inter sanctas retulit.

Ioannes vicesimus prim⁹. natione hispan⁹ vł portugalensis. p̄ria vlixbonensis. thusculanus ep̄s cardinalis. petrus medicus antea vocatus. pontifex creat. Is vir alioq̄n doctus ⁊ viroꝝ doctrina cultoꝝ amantissim⁹. tn̄ ignoratione reꝝ gerendaꝝ ⁊ moꝝ inequalitate leuis fuisse dr̄. ferunt hūc petrū hyspanū medicū. i vita sua multa scripsisse potissimū canones quosdā ad medicinam ptinentes atq̧ librū quē medici thesauꝝ pauperꝝ vocāt. Et ab eo probleumata ad imitatione Aresto. edita. Primā vō in pontificatu curā suscepit michaelem paleologū ad ꝓmissum ꝯstitutāq̧ in lugdonēsi cōcilio vnionē ita hortari vt nisi eā seruasset. Carolo ipi regi fauorē fuerit ꝓstiturus. ꝑ eiusdē pōtificis tpa veneti anconitanos bello mariq̧ acerrimo ꝓsecuti sunt. Eodē q̧ tp̄e templarij tyrū vrbē ꝓ expeditione xp̄iana admistrantes solitā añ bellū genuēse iurisdictionē ⁊ portorioꝝ exemptionē venetis i ea vrbe reintegrauerūt. Tergiuersatus ē interea verbis paleologus cum ioanne romano pontifice. q̄ pontifex ruina oppressus camere quā edificari curabat. Octauo pōtificat⁹ mense exacto viterbij interijt.

Anno mūdi. 6476. Anno xp̄i. 1277.

Nicolaus terci⁹ papa. p̄ria roman⁹ ex familia vrsina iohānes caietan⁹ antea vocatus. pontifex tandē creatur ꝓtracta in sex mēses electione. Nam cardinales post interitū ioannis illico romā accesserūt nouū in laterano pontificem delecturi. Et carolus rex senatorio functur⁹ munere cōclauis custodie curam babuit. Que rebus eccie multū sibi plurimū obfuit. Dum em̄ apte ptinacitereq̧ gallicū potius q̧ ytalicū creari pontificē cōtendit. Electio sextū ꝑpe mensem cū magno reꝝ orbis xp̄iani damno atq̧ incōmodo est dilata. Et ipe maximū inde nō magis patrū q̧ ꝑploꝝ ytalie odiū incurrit. Subsecuta est et⁹ creatū tam repentina q̧ digna correctio ioanne caietano cardinale. s. nicolai in carcere tulliano in terciū nicolaū pontificē declarato. Is em̄ gente oriūdus vrsina in romanis ꝓstantissima animi dotibus corporisq̧ ornatissimus fuit. vt multa fecerit. plurima intētauerit suā prudētiā ⁊ animi magnitudinē ostēdentia. Nihil tn̄ in pōtificatu duxit antiquius q̧ caroli potentiā iminuere id sua ingenij dexteritate ꝑfectū est bertoldo em̄ vrsino nepote in romādiole comitē declarato cū nūcijs ⁊ lr̄is rudolphi misso omnē romādiolā ꝓ ecclesia recepit. Cui ⁊ bononia tūc pariter fuit dedita. post quē latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex sorore nepos i etruriā vicariatu impij liberā sedis ap̄lice legat⁹ accessit. Is ꝓstantissim⁹ ⁊ auūculi pontificis ꝟtuti r̄ndens omī etrurie ad pacē quieteq̧ ꝑducte. Gibellinis florētiā ac i ceteras vrbis reductis eccie ingratus imposuit. a q̄bus etruria q̧diu is pōtifex vixit ꝓ eccia ē retenta. fuit aūt vir magni cōsilij. vt cultor ⁊ amator doctoꝝ viroꝝ diceret. in pcendis dignitatib⁹ cōibus oibus habit⁹. Ideo Albanū ex ordine minoꝝ hostiēsem ⁊ portuensem ex ordine p̄dicatoꝝ delegit. Edificijs p̄terea edes pōtificios exornauit. cinxit menib⁹ pomeriū. s. petri. basilicas petri ⁊ pauli restituit. ac picturis exornauit. Scribunt neminē ante ipm̄ sacrificare religiosius visum cū semp dū solennia ageret lacrimas funderet. Erat religionis obseruantissimus. Nō caruit tn̄ reꝑhensione cū suos nimis amare dr̄. ⁊ multa eis cōdonaret. Opera aūt rome reliquit vt in ea etate cōspicua erecta instaurataq̧ apud scti petri basilicā. apudq̧ lateranū palatia ⁊ surianū i cumino monte oppidi arcē cōmuniuit. In q̄ tercio pontificatus anno ꝑpe exacto apoplexia correptus vitam interrupit multis ꝟtutū opib⁹ si lōgior fuisset vita gl'iosissime decorādā. Vacauit inde mensib⁹ q̄nqз.

Linea summoꝝ pontificū

Ioānes vicesim⁹ p̄m⁹

Nicolaus tercius

Guilhemus placentinus medicus

Guilhelmus placentinus ciuis ⁊ medicus sui temporis celeberrimus tempestate hac verone vbi publico salario legebat floruit. Et ibidē in Cyrugia edidit librum pulcrum ac vniuersam medicinā de egritudinib⁹ vniuersis. postea quatuor libris accuratissime comprehendit. curas vberrimas adiūgens.

Guilhelmus durandi ordinis predicatoꝝ vt aiunt professor cognomēto speculator prouincialis episcopus. hostiensis discipulus. et canonū prestantissim⁹ doctor. hoc tempore sicut ipemet in suo speculo in titulo de feudis testatus est. Summā perutilem composuit quā speculum nominauit. a qua ⁊ ipse speculatoris cognomentū accepit. Aliud quoq̧ volumen edidit vt q̄dā ferūt qd̄ Rationale diuinoꝝ officioꝝ appellauit.

Guilhelmus durandi Speculator

Sarraceni ex aphrica soluentes vtrosq̧ hyspanias opprimūt. Sed christiani celice signati in eos irrumpentes maxima cede profligarunt.

Cum in traiecto homines vtriusqꝫ sexꝰ super pontē coreis ac vanitatibꝰ operā darēt. Cōtigit sacerdotē cū diuinissimo sacro eucharistie ad egrotantem deferendū ꝑtrāsire. Illi īmemores diuine rei cultū vllū ac reuerentiam adhibētes. ponte fracto in aqua Mose. ad 200. homines aq̄s absorpti sunt atqꝫ perierunt.

Mulier q̄dā nobilis in ꝯstanciēsi dyocesi. cum pareret insolitum partū edidit. Cum leonem visu mirabilem hac tempestate peperit.

Monstrum quoqꝫ in sueuia superiori apud oppidū eslingē vt ferūt mulier enixa ab vmbilico vsqꝫ ad summitatē duo habens pectora. ac capita seinuicē respiciētia. brachia q̄tuor seinuicē amplectentia ⁊ duo ferenda. Illico tamen post partum obijt.

Comites nobiles sueuie q̄ndecim federe se ꝯiūgentes. rudolpho imperatori molestias q̄ꝫ plurimas inferentes inter q̄s p̄cipui fuerūt comites de montfort. belffenstein ⁊ de wirtenberg ac Tockenburg. eoꝝ tñ bonis ac possessionibꝰ vastatis. imperio sbijciendos perpetuo cogit. Deinde castra p̄donum i germania in plerisqꝫ locis deuastans ab alpibus ytalie vsqꝫ ad britanniā pacē firmauit.

Continuauerant ad id vsqꝫ tēporis veneti ⁊ genuenses bellū pridē apud ptolomaidā incboatū. de q̄ aliq̄ repetere ad hoc tēpus cū se oportunitas loci dederit ducimꝰ. ad ānū terciū sexagesimuꝫ duodeciesqꝫ centenū. Raynerio zeno duce. veneti q̄nqꝫ ⁊ q̄nquaginta triremes ad sicilie oram miserunt. q̄ classi genuensi vt sperauerāt nō inuenta in asiā nauigauit. Casuqꝫ apud tyruꝫ obuia genuēsiū nauis cetea est expugnata. portū deinde venetus eadem qua nauim ceperat leticia igressus tyro vt potiret̄ admixꝰ ē auxilijs ad expugnationē terrestribus ptolomaida accone accersitis. Cessit tñ conatꝰ inanis. Quesitā interim reddendi cōmodi vicem genuensis inuenit. q̄ nauim onerariā. tardasqꝫ decē venetijs solituras. quo in asiam mercimonia deferret certior factus. Triremes sexdecim ad gulphi fauces curauit post scopoluꝫ in insidijs expectaret. Sꝫ admoniti ab exploratoribꝰ veneti expositis in litꝰ mercimonijs ab epyrotis ꝓtecti. naues vacuas amisere. Tercio abinde anno classis veneta q̄tuor ⁊. xx. triremiū. tribꝰ genuēsiū triremiū q̄ꝝ prefectus erat lanfrācus borbonꝰ apud lilibeū fortuitu obuiā eos cepit. Qḋ cū genuā ē perlatū educta aduolauit duo de triginta triremiū classis. q̄ per q̄sitā accuratissime venetā ad drepani portū reperit. ꝯflictusqꝫ habitꝰ ē acerrimꝰ. in q̄ maximuꝫ genueꝰ respu. accepit incōmoduꝫ. Nanqꝫ tribꝰ ex suis triremibus ī ꝓlio crematis. cetere oēs ꝓlio sꝑate vtrimqꝫ crudelissime fuerunt capte. Que clades accepta a genuensi effecit vt michael paleologus illꝰ societate spreta inducias cuꝫ venetis ꝯstituerit q̄nquēnales. Eodēqꝫ anno triremes genuensiū. xxv. admirato ac p̄fecto auria. venetis. xxx. apud mothonū cōcursure quū viderent̄ retrocessit genueꝰ. Et nauis oneraria mercibꝰ venetoꝝ magni valoris plena. apḋ euripū expugnata potiti sunt. Eadēqꝫ genuensis classis orā crete circūuecta Caneā illꝰ insule oppidū cepit. spoliatūqꝫ penitus diripuit.

Scribit ptolomeꝰ luceꝰ nicolaū pōtificē nisi eiꝰ cōsilia mors occupasset. reges duos vnū lōgobardie. alteꝝ etruscis fuisse datuꝝ q̄ regibꝰ sicilie atqꝫ germanis ipꝰ titulo abutētibꝰ euertēdi ytaliā (sicut sepe fecerāt) adimeret̄. inuitqꝫ vrsinos cū potiꝰ fuisse. q̄ꝫ alios ad id fastigij euectuꝝ. Quinetiā ꝯstat pōtificē ipm deturbādo sicilia carolo nō nihil intꝰ dedisse petro arragonū rege ioānis porthicij operā suaso. vt iure hereditario ꝯstātie vxoris sue p̄tēso. id regnū recipe adniteret̄. Costituit vo is pontifex lege ꝓmulgata neminē regio sanguine ortū senatorem vrbis decetero fieri. Et alijs q̄uīqꝫ fierent anni temporis in magistratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

Tartari armenis iūcti centū milia babilonē. suꝑant. Et multis eoꝝ iterfectis in fugam vertunt. Sycilia quoqꝫ insula hoc anno a carolo predicto petro arragonēsi defecit. Ubi apulie princeps caroli ipi filius nauali prelio ab aroganū filio cum multis captus in apuliam ducitur ⁊ carceri mancipatur.

Linea summorum pontificum

Martinus quartus

Honorius quartus

Martinus quartus papa. symon antea vocatus. tituli sancte cecilie p̄sbyter cardinalis. natione gallicus. patria turonēsis. tandē post longā cōtentionem qui ad q̄ntū ꝛ dimidiū in diuisionis mēsem ytalicis vrsinoꝝ absentia superatis. pontifex electus. viterbij coronari noluit. ꝙ ei ciuiati ob impetū in cardinales vrsino s factū interdictū a sacris putabat. Et vrbē veterē delat⁹. ibiqꝫ coronā accepit. Resurrectionis autē die sex cardinales creauit. Regē carolū ad se venientē. cū in noui amicissimiqꝫ pontificis amplexū cucurrisset. oblataꝫ ab eo senatoriā dignitatē administrauit. quo a nicolao priuat⁹ fuerat restituit. Eiusqꝫ instantia paleologū imperatorem pacta lugdunensis ꝯcilij non s̄uantē. Et petrū arragonēseꝫ contra ius fasqꝫ siciliā occupantē anathemate notauit. Hec primo pontificis martini anno salutis primo octogesimo ꝛ duodecies cēteno gesta fuere. Eius q̄ secutus ē anni principio perusini in fulginates delati. post editaꝫ in agro vastitatē obsiderūt vrbē q̄ inde vi capta pontifex illico perusinos excōicauit. s̄ missi oratores eos ingenti pecunia mulctatos eccie ꝯcōciliauerit. Bellum deinde in flāminia contra foroiulianos ab ecclia deficiētes gessit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis ferretri in fidē recepit. Pontifex aūt tot curis circūuentus vrbeuentanis etiā tumultuantib⁹ (nam gibellini guelphos expulerant) perusiū ꝓficiscit̄ vbi non multo post lenta febre diu vexatus. tandē moritur pontificatus sui anno quarto. mēse vno. Sepeliturqꝫ in cathedrali basilica. Ad cui⁹ sepulcrū multi valitudinarij delati. pristinā valitudinem sanctissimi pontificis meritis a deo recepere. vir em̄ bone vt cōstitit mentis ꝛ oīa probe in pontificatu gesta cum sanctimonia peregit.

Anno mūdi. 6484. Anno xp̄i. 1285.

Honorius quartus papa. p̄ria romanus. e gente sabella vetusta ꝓcerū familia. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis perusij pontifex creatus. Cum nec diuturna sedis ap̄lice vacatio. ꝙ cardinales motus. veriti quos alias diuturnior sedis ap̄lice vacatio dederat. Romā venit anno dn̄i millesimo ducentesimo octuagesimo q̄nto. frater eius pandolfo senatoriaꝫ dignitatem tūgerente. per cui⁹ tempa ingratus. romana res iuste ꝛ q̄etissime fuerat administrata. Pontifex aūt apud sanctā sabinā in auentino habitauit. quas ab eo tūc edificatas edes nunc desertas dirutasqꝫ videmus. fouitqꝫ hic pontifex gallicoꝝ regū vbiqꝫ ptes. Fuit aūt vir i om̄i vita ꝓbatissimus ꝛ xp̄iane religionis amantissimus. Nā ꝛ ordinē carmelitaꝝ no satis in cōcilio ꝓbatū. mutatis clamidib⁹ nigris in albas. Et a multis impugnatū priuilegijs ꝯfirmauit. Solū aūt cardinalē ioannē boccamatium ep̄m tusculanū suo pōtificatu creauit. viros dicēs ꝛ eosdē bonos ꝛ doctos nō etiā rudes ꝛ reꝝ humanaꝝ ignaros in tantū collegiū coaptandos esse. adeo aulicos amauit. vt q̄tannis estate p̄sertim tybur ꝓficisceret̄ vitandi estus vrbani cā. vn̄ multe egritudīes oriūt̄. Cū v̄o armis a guidone feltrano vexaret̄. tandem superato guidone totā flāminiā breui recipit. Nō diu tn̄ post morit̄ pōtificatus sui anno secūdo. die vno. Corpusqꝫ ei⁹ a sctā sabina ad basilicā petri magna funeris pompa transfert̄ sepeliturqꝫ sepulcro marmoreo qd̄ adhuc extat. Vacat tū sedes mensib⁹. x. cū apud sanctam sabinā conclaue haberet̄. multi cardinales repentina egritudine sunt correpti.

Rudolfus impator cācellariū suū i etruriā mittēs p̄cipalē de flisco genuensem oēs q̄ pecūiam attribuert̄ i libtate dimissos ip̄ij fideles ꝓnūciauit. p quā occasionē lucēses duodecim milibus aurei datis libtate donati sunt. Et florētin⁹ ppl's ad q̄etē iā ꝑduct⁹ nouā inchoauit saluberrimāqꝫ regiminis formā Que i nr̄a q̄ꝫ tpa licet aliq̄n a gallicis regib⁹ interrupta ꝑuenit. Creati ei sunt sex mḡrat⁹ bimestres futuri. Quibus artiū priorib⁹ fuit appellatio. Et septim⁹ breui addit⁹ vexilifer iusticie appellatus.

Oppida q̄dam in sup̄iori sueuia q̄ prius ville censebant̄. Ab impatoribus muris cincte ciuilibus ac municipalibus libertatibus donata sunt precipue Esling Reutling ꝛ heilbrūna.

Piscem marinū leonis effigiem habentem. hoc ipso anno apud centūcellas mense februario captū fuisse tradūt quē e mari extrahētes vlulatū ꝛ hoīs planctū dedisse ferunt. Et ad pontificē in vrbe veteri perlatū vniuersos i stuporē sui ꝯuertit. Et signū magnū distridij fuit.

Puerulus villosus ꝛ vrsorum more vngulis armatus hijs temporibus ex ipsius martini consobrina nascitur. Quam ob causam martinus rubore perfusus. omnes vrsorum ymagines e domibus suis abradi fecit.

Carolus secūdus rex Sicilie

CArolus secūdus sicilie regis filiꝰ. hoc anno p̄re defuncto. adolescētulus p̄ri in regnū succedēs regnauit annis. 25. Hic gallorꝝ suorꝝ exercitu fretꝰ. ꝯ petrū arragonēsem mouit. Et post multorꝝ vtriusq̧ ptis cedes petrū ipm carolus vulnerās. haud tanto post interijt. Et deinceps ab aduersario liber reliquū tēpus ī pace cōsumpsit. quinto deinde regni sui anno cuꝫ etiā vngarie rex sine virili prole defecisset ex vxoria hereditate etiā illud regnum accepit. Et carolo primogenito suo ꝯcessit. Tandē cū. xl. etatis annos cōplesset mortēs quatuordecim ex maria vxore hungarie regis filia reliquit filios. nouē. s. mares ⁊ q̄nq̧ femellas. Quorꝝ notiores fuere carolus cognomento marcellus vngarie regni titulo insignitus. Ludouicus q̄ ordinē minorꝝ induit. Et postea in sctōrꝝ numero aggregatus fuit. Et terciꝰ robertꝰ q̄ illi ⁊ p̄ri in regnū successor fuit.

Uentzeslaus secūdus rex Bohemie

UEntzeslaus eiꝰ nōis secūdus. rex bohemie sextꝰ. filius othocari post iteritum genitoris filius. viij. annos natu ab ottone marchione brandeburgēsi in franconiaꝫ adductus regnū tutorio nōie ab eo. v. ānis gubernauit. Reuersus puer sb̄ imperio mr̄is fuit. Regnū deinde ex ventzeslai arbitrio ordinatum. Quo regnāte eorpo āno q̄ ptolomaida a sarracenis occupata in hāc vsq̧ diem tenet. Pragā ferme vniuersam igne familiari exustaꝫ liberalitate regis ciuiūq̧ diligētia atq̧ impēsa ita instauratā vt felix incendiū fuisse videret. vxor deinde eius Gutha filia rudolphi cesaris bella inter albertū fr̄em suūꝫ ⁊ maritum diremit. Ferunt aūt ī coronatōne ventzeslai minꝰ nouē. ccc. equitum milia apud pragam ex regia curia cibos accepisse. peditū vo infinitā multitudinē pastā subiecisse ⁊ polonus ventzeslaū a quibus diadema suscepit. filiū quoq̧ sui nōis. xiij. annos natu petētibus hungaris regeꝫ dedisse. Sꝫ cū bonifacius pontifex maximꝰ carolū adolescentē regis sycilie filiū eo misisset. Et hūgari animū mutarēt filiū suū albe coronatuꝫ ⁊ sacrā simul coronā ad se recepisse. Nec diu postea vite. xxx. sue etatis anno ex tabe eū obijsse scribunt. Morteꝫ eiꝰ bohemos magno merore persecutos. Fuerat em̄ mansuetus ⁊ clementissimus princeps ⁊ admirādus sanctitate. cui successit wentzeslaus eodem nomine moribus tamen longe dispar.

Thadeꝰ florētinꝰ medicꝰ

THadeus natione florētinus medicus celeberrimus hijs tpibus apud bononiā legēdo clarus existēs. Qui cū doctissimꝰ hr̄etur adeo obscura oīa hippocratis ⁊ aliorꝝ pīcipū ī medicina detexuit ⁊ explanauit. vt alter hippocrates suo tpe hītus fuerit. Et q̄ nuc ad manꝰ hn̄tur hec sunt. Expositio afforismorꝝ hippocratis. ⁊ pronosticorū eiusdē. Duasq̧ expositōes diuersis tpibꝰ accomodatas sup librū Galieni. q̄ dr̄ microtegni. hoc ē minor ars. Itē librū de suanda sanitate. Et ad varias valitudines ꝯsilia multa. Itē in libro acutorū hyppocratis expositōem edidit ac etiā in synagogis iohānicij ⁊ aliq̄ alia. Tandē octogenariꝰ morit bononie circa ānos dn̄i Mille ducētos septuaginta.

Qui ob celebrē eius famā. diuitias cumulauit innūeras. Nā a principibus ytalie cōuocatus. l. aureos in mercedē diurnā pacisci consueuerat. Ab honorio vo summo pontifice semel vocatꝰ. nō prius accedere voluit. quā cētum aurei illi indiem statueret. Un̄ liberatꝰ pōtifex decem milia illi aureorum condonauit.

Philippꝰ frācorꝝ rex

PHilippus frācorꝝ rex cognomēto pulcer philippi regis filius hoc anno p̄re ipo defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxix. hic ꝯtra edouardū anglorū regē grauissimū gerens bellū multa incōmoda accepit. atq̧ bonifaciū octauū pontificē ꝓpter ipius arrogātiā in carcerē trudi fecit. Indeq̧ cū tēplarios milites oīno extinguere statuisset primo generalē eorꝝ mgr̄m cū multis exuri fecit ac alios crudeliter interficiēs reliqui oēs timore perterriti e regno fugierūt. Judeos etiā direptis eorū bonis ob auariciā suam ⁊ quedam eorum maleficia e regno suo expulit.

Egidius romanꝰ ordi. heremitarum

EGidius romanus ordinis heremitaruꝫ generalis prior ⁊ bituricēsis archiepiscopus. ac primas aq̄tanie declaratus. hijs temporibus ob ingenij magnitudinem theologorum princeps appellatus est. ꝙ quidem cōnijci potest si a curioso lectore eius volumina ꝑspiciāt. hic nāq̧ ex illustri colūnēsiū rōnorū familia natꝰ cū lōgo tpe ordineꝫ suum oēmq̧ ecciam doctrīa ⁊ moribꝰ illustrassꝫ. plimoq̧ labore p̄ceptoris sui thome aq̄natis opa apd̄ pisiꝰ defensassꝫ. tādē miraclis clarꝰ btō fine q̄euit. Quo scītatis merito btūs doctor appellatꝰ ē. Plaq̧ edidit librorū volumīa. Sup libros sn̄iarum. Cōpendiū theologie. sup oēs Aresto. libros etiā rheticorū q̄dlibeta ⁊ varia alia.

Anno mūdi. 6487. Anno xpi. 1288.

Linea summoꝝ pontificū

Nicolaus quartus

Celestinus quintus

NIcolaus q̄rtus papa natione picenus. e ciuitate asculana. Hieronimus antea vocat⁹ ordinis minoꝝ frater deinde p̄sbyter cardinalis apud sanctam sabinā decimo mense post mortē honorij pontifex creat̄. Collocaturq̄ȝ in petri ip̄ius sancti cathedra. Iſq̄ȝ illico se cū curia ad vrbē transtulit reatinam. Et post annum romam reuersus apud sanctam mariam maiorē curiam tenuit cardinales creat ex omni fere religione. Omnes em̄ pariter amabat. nec plus se debere affinibus ⁊ cognatis quam cuiuis bono arbitrabat̄. basilicam apud mariā maiorē cū iacobo colūna restituit. vt in fornice maiori apparet. Vn̄ saluatoris ip̄iusq̄ȝ pōtificis ⁊ iacobi cardinal' ymago adhuc cernit̄. anteriorē q̄ȝ ⁊ posteriorē ꝑtem basilice lateranēsis restituit. Per ei⁹ viri alioq̄n boni tempa multa ī orbe xp̄iano infelicissima acciderūt. In primisq̄ȝ vrbs roma ciuiū agitata diſſidijs incēdia atq̄ȝ cedes plurimas ꝑtulit. Vnicū tn̄ habuit secūdus pōtificat⁹ p̄dicti ann⁹ letissimū. pacē arrogones īter ⁊ gallicos reges ꝯstitutā. Ea vo cōstitute pacis leticia haud quaq̄ȝ fuit xp̄iano pp̄lo diuturna. Tripolis em̄ secundo pontificatus anno ferro ac flāma a soldano euersa fuit. quāq̄ȝ multos milites proprio ere trāsmisit. aliosq̄ȝ plures cruce signandos mittere curauit. Quarto deinceps Nicolai pōtificis anno Rudolphus imperator germanus obijt. adolphusq̄ȝ assumptus ē. Nicolaus autē tedio animi (vt q̄dam putant) q̄ꝺ male sibi cedere oīa videret rome pōtificat⁹ sui anno quarto mēse vno. die viij. morit̄. ⁊ apud sanctā mariā maiorē ad caput basilice sepelit̄. Postea cardinales perusiū profecti. vt liberius eligere pontificē liceret rem ip̄sam discordijs intestinis biennio menseq̄ȝ tercio in longum deduxere.

CElestinus q̄ntus papa petrus moroneus antea vocatus. ꝓfessione anachorita p̄ria esserniensis secūdo a sulmone miliario cenobiū incolens ad maielle mōtis radices peligne genti religione p̄ ceteris venerandū. instāte carolo rege ⁊ latino cardinali pōtifex creatur. Iſq̄ȝ decreto de sua electione facto hortante carolo rege assentiens. Celestiniq̄ȝ tercij nomē assummēs a collegio rogatus adduci nō potuit. qui accersitis ad se cardinalib⁹ aquilā vrbē vsq̄ȝ accessit. vbi cōsecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit v̄o eandē vite normā austeritateq̄ȝ celestin⁹ in qua tot ante annos fuerat macerat⁹. paucis extrinsecus dignitati ꝯcessis. Cui inseruire ac se accomodare ꝓ viribus ē adnixus. Sed ꝑtim cuȝ parua ac oīno nulla destituit exp̄ientia. ꝑtim calliditas ⁊ importuna aulicoꝝ decepit auaricia. ꝑtim effecti senectuti corp̄is imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico omitti. pleraq̄ȝ ꝑperam ⁊ sordide cōmitti cepta. Inde ꝑniciosas esse viri insensati ineptias plurimi propalam vociferati sunt. Que sancto viro renūciata suaserūt. vt male populo xp̄iano sibi ⁊ aīe sue pei⁹. assumptū pōtificij muneris onus abrenūciādo dimitteret. id cū multis cōicatū ad caroli regis aures ꝑuenisset. eū ꝑpulit vt pontificē amātissimū regni sui decus neapoli duceret. Qua in vrbe facili⁹ auerti posse a pontificatus dimittēdi ꝓposito videretur. Ferūt aūt bn̄dictū Caietanū cardinalē ananinū gratia dolose vsuȝ qua apud pōtificē ceteros antecedebat. iuris pōtificij decreta q̄ excellēter doct⁹ erat vndiq̄ȝ ad suā intentionē selecta ea rōne illi on̄disse. vt impositū sibi salutis aīaꝝ totius orbis onus vir timoratus suas vires supaturū existimās dimittere statuerat. Qꝺ cū essȝ facturus ꝯstitutionē edidit declararantē potifici licere romano pontificaleȝ dimittere dignitatē. Post parūq̄ȝ cardinalibus collegialiter cōgregatis. pontificatu quē paulomin⁹ sex mēsib⁹ admīstrauerat se abdicās alteri⁹ subrogandi potestateȝ illis arbitriūq̄ȝ ꝑmisit. Nec m'lti itercesserūt dies cū bn̄dict⁹ ip̄e ī pōtificē ē delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus auteȝ morrone⁹ ad priscā anhelās heremi vitā clādestine neapoli ē ꝓfect⁹. Qꝺ cū bonifacio ē renūciatū. missis eq̄tibus retractū de via illū ī custodia haberi iussit. Verebat̄ em̄ vir ip̄e astut⁹ ne pp̄li petrū poti⁹ sanctitate recognita cōspicuū. q̄ȝ se doctrina ⁊ elatōe redūdantē ꝓ petri vicario seq̄rent̄. campanie deinde in arce tam arcta teneri custodia iussit vt inde mortē illi acceleratā fuisse sit creditū. Sūt q̄ scribūt eū post mortem miraculis claruisse. quē clemēs q̄nt⁹ sctōꝝ nūero ascripsit. Cui⁹ celebritas. xiiij. kal'. Iulij obseruatur.

Vgolinus ep̄us

VGolin⁹ vrbeuētan⁹ ordis heremitaꝝ diui augustini luculētissimus theologus ⁊ doctor. ꝓmo arriminēsis ep̄s. Et postea ꝯstātinopolitan⁹ p̄riarcha ꝑ h̄ tp̄s ꝑisius p̄mā cathedrā tenēs maximo ī p̄cio habit⁹ ē. q̄ vna cū lr̄is morib⁹ etiā ornatissimus eēt. Et ip̄e ecclesiam dei tum docendo legendo ⁊ scribēdo mirūmmodū adiuuit. Scripsit hic primo de differētia ydeomatū lib. j. ⁊ sup quatuor sententiarū libros laudabilia coposuit cōmentaria. Sed ⁊ quodlibeta plurima oīm iudicio dignissima disputauit.

VGo quoq̄ȝ boliom⁹ predicatorum ordinis insignis doctor ⁊ cardinalis p̄sbyter hec ip̄sa tempora tū vite sanctimonia tumq̄ȝ voluminib⁹ a se editis illustrauit. Idem fecit Io. de parma ordinis minoꝝ ꝓfessus sacre theologie magister ornatissimus.

Linea imperatorum
Adolffus

Adolphus comes de nassaw vir strennu⁹ a germanis electorib⁹ post obitū rudolphi oīm suffragijs cesar creatus. In eiusdem imperij spem titulumq; assumptus est. ⁊ imperauit annis sex. vir certe insignis sed parꝝ militie ⁊ pecunijs potens. Qui imperio suscepto q̄uis a pontifice nō coronatus fuisset. anno dn̄i M.cc.xcij. exercitū mouit ⁊ potenter misnam ingredit̄. cui occurrit wenceslaus rex bohemie in grunbaym vbi filiū suū rupertum ⁊ agnetam filiam wentzeslai ꝑ sponsalia iungunt. marchionatumq; misnensez imperio iunxit. Cū demū iura imperij repetere temptasset ab alberto auxilio quorūdam principū electorꝝ cū adolpho bella gessit in confinio agri spirensis. ac wurmaceñ. ꝓpter militū paucitatē potius oppressus q̄z supatus. ab alberto filio rudolphi occidit̄ apud montem germanie in bello quod cum eo gessit in die sanctorum processi ⁊ martiniani.

De amissione locorum orientalium

Tripolis vrbs asie insignis scd̄o pontificatus quarti nicolai anno osidione ⁊ viribus facta est in soldani babilonie potestatē. quā quidē vrbem ditissimam post commissaz in mortalibus cedem maximam. postq; abactā. asportatā omifariam rerꝝ predam igni primū. post ferro absumi dirimiq; curauit. Progressusq; eodem furoris impetu barbarus. tyrum. sydonem. barutum ⁊ earū vrbiū oppida intra terciū pontificatus nicolai annū cepit. ⁊ sicut tripolim incensam diruit. Jsq; princeps astu ⁊ prudentia eque ac viribus ⁊ potentatu pollens. ne ea clade accepta noīs xp̄iani principes occidentales in asiam conciret. induciaꝝ federa in duos annos ptolomaide habitatoribus xp̄ianis ꝯcessit Nicolaus tamen pontifex ꝑ crucem de more assumendam edicto statuit afflictis asie rebus subueniendū mille q̄ngentos ip̄e equites ex publico eccl̄ie fisco curauit cōportari. quos ⁊ multi in magnū exercitū sine certo ꝓstantiq; duce secuti sunt. qui quo plures eo ꝑniciosiores. ptolomeida vrbs populis tunc frequentata innumeris. q̄ztos nunc nō temere alat aliqua vrbs italie. E septem diuersis magistratuū gentiumq; generibus premebat̄. Ea militū multitudo cedibus rapinis ⁊ incendijs aliq̄zdiu debaccata. in agris soldani. tulit patienter dissimulauitq; diutius. q̄re soldanus tandem anno ip̄o exacto centum q̄nquaginta armatorꝝ milia in ptolomaidā duce filio suo immisit. ip̄e morbo implicitus tenebat̄. Filius ꝑ etatez ardētior amplissime vrbi obsidionem admouit. Inde genitori defuncto soldanus ab exercitu est suffectus. quo elatus successu vrbis ptolomaide predam exercitui donauit ⁊ accurratiori solito vsus oppugnatione. ad eamq; paulopost animorꝝ ꝯsternationem est ventū vt publico omnes ꝯsilio mulieres primū ꝑuulos ⁊ debiles cum suppellectile emiserint. Deinde ꝯstituerint duodecim milia armatos in vrbe retinendos. manserunt ex primoribus rex cipri. qui paulopost multitudinē est secutus. patriarcha iherosolime. templariorumq; magistri. qui nō prius vrbem destruere q̄z soldanum viderūt. Saldanus tandem ptolomaidam a paucis q̄s nauigij carentia detinuerat xp̄ianis male defensatā vi cepit ⁊ mortalibus in ea reptis ad vnuz cesis. Sz tanto tenebat̄ illius excidende vrbis desiderio. supposito eo incitante ignis maximā partē absumpserit. Menibus inde ⁊ vrbis parietibus passim solo eq̄tis. Annus erat salutis nonagesimus duodeciesq; centen⁹ quando tandē reliquias amisim⁹ victorie illi⁹ celeberrime. quā anno an q̄rto de ducētesimo vrbani pon. auspicijs expeditio inchoauerat. Salue tamen manserunt ad tempus cyprus insula ⁊ armenia minor dicta prius cilicia.

Ordo celestinorum

Ordo celestinorꝝ a celestino ꝓdicto papa eius auctore cognominat⁹ tempestate hac sub regula diui benedicti initiū ⁊ mirū incrementum sumpsit. eo q̄ ip̄o sanctissimo viro in carcere defuncto. ꝓpter eius crebra miracula multi nobiles ⁊ doctissimi viri spretis seculi bonis ⁊ pompis ordinē ingressi cito ⁊ virorum nūero ac cenobiorꝝ ꝯstructiōe mriabilit̄ ordinē auxere

Ordo Seruorum

Ordinis q̄z seruorꝝ virginis marie philippus vir religiosissimus primus institutor fuit. q̄ nō lōge a florentia vrbe quieuit. Hanc aūt religionem sub diui patris augustini regula excitauit. atq; ip̄am verbo et exemplo aliquibus additis cōstitutionibus in formaz redegit. quē ordinem a multis improbatuz benedict⁹ postea vndecimus ⁊ bonifacius atq; vrbanus sextus et alij priuilegijs ⁊ exēptionib⁹ munierūt. ⁊ inter mēdicātes ꝯnumerauerūt q̄ ordo viris doctissimis ⁊ in declamationib⁹ clarissimis ac locorꝝ multitudine multo habitur in precio.

Linea summoꝝ pontifici
Bonifacius octauus

Benedictus vndecimus

Bonifacius octauus papa natione hernicus vel cāpan⁹ pr̄ia anagnin⁹. benedictus caietanus antea vocat⁹. neapolim pontifex creaꝫ in vigilia natalis dn̄i millesimo ducentesimo nonagesimo quarto. vir quidē doctrina ꝛ experientia reꝝ insignis. diu eīm in curia versatus fuerat ꝛ ꝑ oēs dignitatis gradus ad pontificatū ꝓuenerat. nā cū esset sancti martini in mōtibus p̄sbiter cardinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitione ꝛ fraude p̄termiserit qđ ad eā ꝯsequendā ꝑtinere arbitrareꝫ. Aīūt clanculū quosdā subornasꝫ qui in cubiculū celestini hoīs simplicis ei ꝑsuaderēt vt pontificatū dimiteret si saluus fieri vellet. Suscepto aūt pōtificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos omnes odio ꝑsequebaꝫ. Ideo petrū ꝛ iacobū cardinales colūnenses vna cum sara eoꝝ patruo paternis castellis priuauit. hoc tn̄ laude dignū ꝙ duplicē celebritatem ꝛ ap̄lis ꝛ euangelistis ꝛ q̄tuor ecc̄ie doctoribus gregorio. augustino iheronimo ꝛ ambrosio statuit. Idē dū in vrbe veteri esset beatū ludouicū ex regia francoꝝ stirpe ortuꝫ ex carolo scđo ordinis sancti francisci ꝓfessum in sctōs retulit. Erat annus salutis de tredecies centeno scđs. Sextū edidit codicē iuris pontificij celeberrimū. vrbem q̄ꝫ eugubiū que gibellinoꝝ ausp icijs ab eccl̄ia defecerat breui recuꝑauit. Alberto duci austrie imperij cōfirmationē bis terq̄ꝫ petenti negauit. Jubileū q̄ꝫ idem retulit anno millesimo tricentesimo quo plenaꝫ delictoꝝ oīm remissionem his p̄stabat qui limīa ap̄loꝝ visitassent. ad exempluꝫ testamenti veteris. Jubileū nāq̄ꝫ q̄nquagesimo q̄ꝫ anno repetebat. Idem etiaꝫ centesimo q̄ꝫ anno obseruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndiq̄ꝫ hominū multitudo romā venit vt vix incedere ꝑ vrbem amplam quidē ꝛ ꝯpastā liceret. Francoꝝ regnū ꝓpter violatū iusgentiū alberto imꝑatori subiecit ꝛ titulū imperij romani prius multotiens denegatū ꝯcessit vt rex q̄ꝫ francoꝝ fieri pateret. qđ cū albertus consensisset pontifex vna eadēq̄ꝫ celebritate hinc philippū francie regno priuatū inde albertū romano ꝛ illo ornatū ꝓnunciauit. Philippus interim a sara edoctus guilhelmū roma petere iussit. sarā q̄ꝫ in latinā redierat regionē. qui anagniā clam noctu ingressus adiuuantibus Gibellinis quos bonifatius diu multūq̄ꝫ vexauerat pontificem nil tale metuentē in domo paterna capit. ꝛ in eodem in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obstupescentē. ꝑductū romā pontificē intra quartū vigesimū diem dolore animi confectus perijt. pontificatus sui anno octauo mense nono die decimoseptimo. Sepelitur q̄ꝫ in basilica petri sepulchro a se antea extructo qđ adhuc extat in sacello a se condito.

Benedictus vndecimus papa natione taruisinus nicolaus antea vocatus cardinalis hostiensis rome kalendis nouembris pontifex creaꝫ. Territi eīm eo pōtificis casu cardinales perusiā accessere vbi ad duodecimū mortis bonifacij diē benedictū ordinis p̄dicatoꝝ pontificē creauere. qui ab ineūte adolescentia ordinē p̄dicatoꝝ ingressus tantū valuit vt ad generalis dignitatē ꝓuexerit. Vir quidem pontificatu dignissimus qui magnū breui tempore virtutis sue documentū p̄stitit. ita ei vixit vt post mortē inter beatos merito censeaꝫ. Is guilhelmū cū q̄nq̄ꝫ ciuibus ananinis excōicatos ꝓnuncians. Regi francie tituluꝫ. libertates ꝛ priuilegia restituit. Johannē ꝛ iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens sanctissimi viri fuerat pacata italia tartaros syriā ꝛ palestinā ingressos xp̄ianos iuuare a quibus l̄ris ꝛ nuncijs ad tantaꝫ rem conficiendā ꝯtinuo inuitabaꝫ vt comodius efficeret statim cū curia perusiū ꝓfectus est. vbi infirmitate correptus nonis iunij diem obiuit pontificatus sui mense octauo die decimoseptimo rē destinatā omittit. Sepeliꝫ aūt magna pompa in ecc̄ia fratrū p̄dicatoꝝ millesimo tricentesimotercio. vacauit tū sedes menses .xi.

Sextū pontificij iuris librū his annis bonifacius ip̄e pōtifex edidit. quē a tribus doctissimis viris ex q̄busdā nouis decretis a se editis cōpilari mandauit. ꝛ publico edicto obseruari. ꝛ ī publicis gymnasijs legi debere p̄cepit. quem statim archidiaconus bononiensis explanauit.

Ludouic⁹ ep̄s tholosan⁹ ordinis minorum

Ludouicus felix sanctus ex regali ꝓgenie. patre carolo scđo rege sicilie. matre maria regina sicilie ꝛ hungarie originē habuit. in etate tenella religiosum p̄ceptorem habens. ductus in cathaloniā cū duobus e fratribus suis dat⁹ obses ꝓ liberatione regis caroli genitoris vbi ꝑ septenniū a fratribus ordinis minoꝝ liberalibus ac diuinis artibus instructus doctus euasit vt publice ac priuatiꝫ disputaret clero ac populo verbū dei manifestaret. Fuit in orōnibus sedulus. factus sacerdos ferme singulis diebus celebrabat. castitatis amator vt excepta matre ac sororibus cū sola nunq̄ꝫ loquereꝫ. corpus castigabat assidue. Inde ad petitionē bonifacij pōtificis prius ordinem minoꝝ ꝓfessus ꝛ habitū suscipiēs episcopatū tholosanū regendū accepit vbi mira opera pietatis ꝑfecit. Demū in infirmitate vltima constitutus susceptis deuotissime sacramētis resolutus in mortem ad celum feliciter euolauit. quē dn̄s magnis miraculis magnificauit. consummatis eīm operib⁹ bonis tēpora multa expleuit.

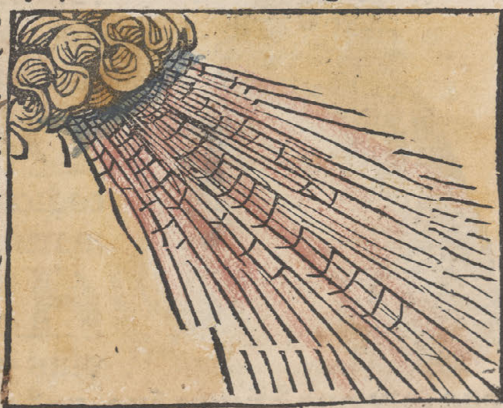

Linea impator
Albertus primus

Albertus huius nõis primus dux austrie rudolphi olim impatoris filius Anno .1298. adolffo impatore opresso ac interfecto germanoruz impator declaraẽ. ⁊ imperauit annis decẽ. Verū cū in prima electione non omnes electores consensissent. ius electionis in manus eoꝝ resignans ne de violenta regni vsurpatione notareẽ. Iterato electores cõmuni voto cesarem declararunt. ⁊ postea aquisgrani coronã regni accepit. vir vtꝗꝫ bello ⁊ armis strenuus. licet quidã eū monoculū ⁊ agrestẽ aspectū auariciaꝗꝫ susceptū scribant. cū liberorū suo ꝝ cõmuni vtilitati comodū proposuit. Qui suscepto imperio a pontifice imperij cõfirmationẽ expostulauit. quã ab arrogantissimo obtinere nõ potuit. Cū a bonifacio pontifice vt eū de more cõfirmaret missis terꝗꝫ quater oratoribus impetrare nequiuerunt. Verū cū inter philippū frãcorum regẽ ⁊ bonifaciū ipm (vt erat animo ambitiosus) postmodū suborta fuisset dissensio eo ꝙ philippus apud parisius magnū ꝯgregasset conuentū vbi bonifacij ꝯmemoratis iniurijs sibi illatis. ac etiã eius fraude in papatu occupando ꝯmemorata ad futuꝝ ꝯcilium appellauerit. Bonifacius ira ꝑcitus ꝯcilio habito nõ solum albertū ꝯfirmauit ſ etiam philippi regnum alberto huic subiecit. Que res multas discordias et occisiones inter christianos suscitauit. Huic Alberto frater rudolffus impatoris rudolffi filius erat. cui wentzeslai regis bohemie soror nõie agnes nupsit. q̃ prage moriens ibi sepultus iacet. Ex ea natꝰ ẽ iohannes qui paterne hereditatis diuisionem ab alberto patruo petijt. q̃ ei sertum viride in obprobrium misit. Deniꝗꝫ hic albertus cū multa strennue gessisset. et rhenū fluuium transisset iohãnes ꝑdictus albertū patruū suū circa reinfelden nõ lõge ab oppido pruck vel vt alij habent sciafusa dum simul amice iter agerent sua manu interfecit. deinde penitentia ductus clementem quintum põtificẽ maximū qui sibi purgationem indulgeret apud auinionem adijt. Põtifex imperatoris occisorem ab impatore iudicandum ait. venit g̊ pisas iohannes. vbi cum cesar heinricus. viij. eius nominis impator ꝯsidebat. a q̊ iussus religionem ingredi heremitaꝝ sancti augustini. in eaꝗꝫ perpetuo penitere nõ recusauit. Mortuus est in eadem vrbe ⁊ in ede sui ordinis sepultus. Mater eius ioannis cordata mulier fuit ⁊ ingenio feroci. que cū accepisset germanum suū wentzeslaū contentum regno bohemie oblatum imperiū recusasse. At ego inquit si regno potior glebaꝗꝫ vna mihi modo desit. aut quod reliquū est subijciam. aut imperio excidam.

Erant eo tpe secundo carolo regi neapolitano nati post sancti ludouici mortẽ supstites ex maria vxore regis hungarie filia mares sex. femelle quinꝗꝫ. eorūꝗꝫ maior natu carolus martellus hungarie regnum materna. secundus robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. Terciusꝗꝫ philippus tarentinū obtinuit principatum. Nataꝝ prima clementia nomine carolo philippi regis frãcie primogenito nupta erat. Scđa nomine blancam iacobus arrogo sicilie rex dimissis anno ante q̃nto Carolo martelloꝗꝫ ⁊ ludouico postea sancto quos tenebat obsides in matrimoniū acceperat. Cum eo itẽ ex pacis federe leonorã terciã Fridericꝰ arrago iacobi frater titulo ⁊ ipse regni sicilie ornatꝰ vxorẽ habuerit.

wentzeslaus tercius

Wentzeslaus tercius rex bohemie septimus filius ꝑdicti wentzeslai. qui cū ebrietate ⁊ turpissime parti corporis dies nocteſꝗꝫ indulgeret ⁊ aliorum bona diriperet. alioꝝ vxoribus illuderet apud demutium morauie ciuitatem dū solus in domo decani pontificalis edis ꝑambulabat tribus vulneribus cõfossus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus est necis auctor ꝗuis conradus eques turingus cruentam gestans pugionem exire regiam visus fuit. nã is prius obtruncatus est populi tumultu ꝗꝫ crimen confitereẽ. Venerat eo tempore pragam dux carinthie heinricus. cui altera ex sororibus regis nomine anna natu maior iam pridem nupserat. hunc bohemi regem sibi deligunt. Id egre fert albertus impator. qui repente coactis copijs bohemiam ingessus heinricum regem deturbat. rudolphumꝗꝫ filiū suū regẽ constituit. Elizabeth senioris wentzeslai relicta in matrimoniū ei tradita quo regnū eius solidius esset. qui cum magna bohemoꝝ spe regnare cepisset subitaneo morbo correptus primo regni sui anno absꝗꝫ liberis decessit. Ob eius obituz dissidentes inter se bohemi. alij fridericum rudolffi fratrem. alij heinricū quem deiecerant petiuerunt. vicit heinrici factio trucidatis alterius partis auctoribus. Et ꝗuis albertus impator cum magnis copijs bohemiã ingressus regionem longe lateꝗꝫ afflixerit. heinricum tñ regno eijcere non potuit prius a nepote, vt ante diximus occisus ꝗꝫ meditata in bohemos exequeretur.

Cometes future maxime cladis indiciū hac tempestate in celo apparuit. afflictionem xpianoꝝ indicans. quo anno in solennitate sancti andree tantus repente terremotus exortus est ꝗtus antea nūꝗꝫ qui et multis diebus ꝑ interualla ꝑdurans multa diruit edificia.

Cum eo tpe quidam electores imperij. ꝑcipue ecclesiastici principes ob diuersa discidia in albertū regē varias cōiurationes ac simultates attemptarunt. dicentes adophum dn̄m suū in bello pemisse. ideo eū regia dignitate indignū censebant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum palatinū rheni imperij iudicem statuerunt vt deinceps futuris temporibus sua industria hoc officium pagere deberet. Ex qua consuetudine reges romanoꝝ mouerenť ne aliquod malū vitupatione dignū in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor ac dolosus quidā ostentabat se fore fridericū impatorē indicijs varijs. quē olī ꝑditū fuisse ac nullui postea inuētum fuisse dixerūt. Is sua astutia cū multos sibi adherentes acquisiuisset ab impatore cōphensus detectis fallacijs igne cōbustus fuit.

Iudei q̄z anno primo alberti īpatoris aucti in plerisqꝫ locis ob male gesta nurmberge in Herbipoli. rotenburge. ac in plerisqꝫ locis finitimis igni traditi sunt. nec sexui nō etati parcentes. infelicē gentem aliq̄t milia perijsse feruntur seruati infantes baptismi gratia.

Cū āno vndetricēsimo et millesimo iacobus aragonē siculū regē obijsse diē icrebuiss; robert⁹ calabrie dux caroli genitoris iussu in siciliā traductis copijs cathina vrbe potitus est. Philipp⁹ q̄z tarentinus dux frater suus cū patissima classe illico est subsecut⁹. Siculi interea correptis populariter armis sese aduersus exosum gallicū nomē vt tuerenť terra mariqꝫ parauerant. et fridericū arragonē eavocauerunt ratione vt regnū trinacrie sibi etiā tardiuscule aduēturo cōseruādū eē. plene cōfisus copias ex hispanis traducendas. vel adhibita longiore mora contraheret. Nauigauerat interea sulutiore disciplina classis philippi principis tarentini eā ꝑ se ferens securitatem quā ne excepta a roberto fratre omni sicilia debuit ostētare. quin etiā roberti classis ex cathinensi portu soluens illi q̄primū e longinquo apparuit absqꝫ bellici apparatus armatura obuiā est ꝓgressa. in vtrācqꝫ igiť classem pari socordia sed motu ventoꝫ dispari vicissim se petentē siculoꝝ classis magno ordine. maioriqꝫ apparatu. maximo animoꝝ ardore delata est. primaqꝫ impetito que posterior nauigare ceperat roberti ducis classe armamētisqꝫ destituta nullo siculoꝝ labore dissipata est. partim demersa partim intercepta est. partim ad hostiles portus adducta est. adeo vt pauci triremes remigio vse acceleratione cathinata ad robertū fuerint reuerse. Durius postea fuit siculis cū philippensi classe plūs his duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugā sententiā inclinauit. Cathina itaqꝫ in ciuiū potestate relicta cū paucis que ex vtraqꝫ classe supfuerant triremibus in italiā est reuersus.

Dinus iuris doctor

Dinus mugelan⁹ iuris vtriusqꝫ peritissim⁹ doctor hoc tpe claruit. et primū locū inter doctores in italia obtinuit. eo q̄ in dicendo. disputando. decidēdoqꝫ tantā loquēdi vim habuit q̄ eo p̄sente vniuersalis legalis phie synodus adeē videreť. et ꝓpterea copiose eleganterqꝫ totū ciuile ius multis voluminibus declarauit. nā sup infortiato digestoqꝫ veteri ac nouo pulchre scripsit. Insup et de mandato bonifacij pape et post archidiaconū bononiensem in iure pontificio sextū declarauit. scripsit etiam consilia elegantissima.

Petrus de bellaptita natione burgūd⁹ p̄dicti dini ꝓfessionis et doctrine cōsilis hisdē tpibus floruit. q̄ et ipo dino nō min⁹ docte et accurate sup toto digesto codiceqꝫ ac institutis scripsit. Habenť etiā eius centū disputationes a se edite et in maximo ꝑcio apud doctos habite.

Jacob⁹ de arena iur. cōsult⁹

Anno⁹ aduenerat salutis millen⁹ terdeciesqꝫ cēten⁹ in q̄ octau⁹ bonifaci⁹ pō. ro. vt p̄missū ē prudēti pioqꝫ vsus cōsilio p̄rēs imitat⁹ ve. te. annū instituit iubileū. cēteno inde quoq̄ futurꝫ āno. cui⁹ ea fuit rō vt q̄ ex trāsalpinis vltra marinisqꝫ veniētes octo. q̄ ex italia et ei⁹ insul. xv. dieb⁹ sacravrbis loca orādo obirēt plenaria pecaminū venia donati eēnt. Magnū ea sūmi pon. indulgētia alicubi fructū attulit q̄ diffidētes aliq̄ et acerrimis etiā capitalibusqꝫ inimicicijs publice et priuatim vsi in pacem beniuolentiāqꝫ conciliati sunt.

Jacob⁹ de arena natōe pormēsis iuris cōsult⁹ ꝑitissim⁹. cui⁹ opiniones i explanādis legib⁹ vt bartol⁹ testať sp de mēte iuris extiterūt. his tpib⁹ breuiť vtiliť q̄z sup digesto toto et codice scripsit. indeqꝫ disputatiōes pulchras ac tractatū de excussione cōposuit.

Nicola⁹ de neapoli his cōtēporane⁹ existēs sup prima infortiati et toto volumie copiose et pulchre cōscripsit. ac q̄dā alia edidit.

Jo. scotus or. minor

IOannes scotus ordinis minor theologus sbtilissimus. Anno dñi. M.ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p ceteris theologis sbtilissima qdam opa edidit. Et sup librum sentētiar pcipue sup qtuor sentētiar quē ipse (vt aiūt) in ordinē redegit multa subtilia scripsit. Unde et doctor subtilis dr. Quodlibeta etiā plurima disputauit. In diuinis etiā codicibus cōmentarios et alios tractatus edidit. Qui qdem comentarij qd valeant absq nro testimonio ipi ostendūt. Sup libros Aresto. q maxime. methaphisice qstones putiles disputauit. et alia cōplurima cōposuit. Huc aūt lacte sue sapiētie multos enutrisse discipulos tradunt. S qui maxime pficere hos fuisse dicūt. Franciscū maronē Antoniū Andream Joannē grandonē. Ocham burleū atq alios cōplurimos. Quor ingenijs mirūimmodū phia creuit. Deniq apopleticus interijt. quis a plerisq putetur quod viuus fuerit defossus.

Raynerius or. pdicator

RAynerius pysanus ordinis pdicator mgr egregius doctrina et eloqntia grauis. Uir optim9 ac ppemodū sanctus. vt ex eius opibus habem9. summa in veneratione hac tempestate habet. Et summā copiosissimā multar lucubrationū et vigiliarū plenā cōscribere orsus ē. In qua certe quātetq litterature ac sanctimonie vir fuerit. vl' ex hoc percipi pōt quod cū in ea quicquid vtilitatis difficultati sue necessariū ē. diuinarum scripturar studio plenissime inueniat. sine sui laude et pfatiōe (vt plerūq fieri solet) absolute sic incipit. Absolutio et c.

Nicolaus de Lyra

NIcolaus de lyra minor ordinis theologus eminentissimus in ordine claruit. Qui cū c iudeor ū impietatē et disputatōnibus et scriptis diu aduersatus fuisset. Etiam nouū et vetus testamentū in eor cōtumeliam et obprobriū plurimis voluminibus diligenti cura cōmentatus est. pter quod nomē eius in toto mūdo celeberrimū effulsit. Cū satis vtile et dilatatū opus edidit. Et hm sensum lralem bibliam exposuit reprobans opiniones hebreor falsas. et extortas exponens ex eoruz libris cōfutans. Addidit quoq aliud volumen magnū in quo ponit expositiones hystoriarū hm sensum misticū vel moralē vel allegoricum. ferunt huc primo iudeorū doctorem fuisse. Et pterea eorū linguā optime agnouisse. Qui ex hebreo peritissimo i doctrina iudaica conuersus ad xpm et habitum minorū suscepit.

Alanus doctor

ALanū aūt doctorē celeberrimū. cognomento vniuersalē. nō nulli hijs tpib9 ascribūt. Qui cū in omi scia admirādus esset pcipue tn in theologia ac philosophia excedēs vniuersalitatis vocabulo insigniri meruit. Cui9 sepultura i loco Cystercij ostendit. Exeūtibus de oratorio eccie ad dexteram. in sepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuersalis hoc epigrāma extitit. Hic iacet alanus quē breuis hora breui tumulo sepeliuit. Qui duo qui septez qui totū scibile sciuit.

Clara vgo Eremitarū

CLaram oppidi montisfalconi oriūdam augustiniane religionis eremitarū alūnam. vginē vtiq insignē et sinceritate vite clarissimā. anno. 1299. apud eūdem montisfalconi spoletane vrbis oppidū animā celo reddidisse ferūt. Que sanctissima virgo tant certe extitit decorata meritis et miraculis. vt sanctorū cathalogo pie ascriptam putari possit. De cui9 sanctitatis pconio hoc vnū referimus testimoniū quod apertis oculis videri potest. quodq de quouis sancto nūq lectitatum vel repertum est. Ea siquidem defuncta in eius corde statim crucifixi ymago clara et aperta visa est. Cum ipius passionis insignibus in quo etiam tres lapilluli eiusdem pōderis inuenti sunt eminentissimū sanctitatis indicium.

FRaticelli de opinione et heresis eor. a bonifacio pontifice damnat. et vbiq diligenti cura perqsita exterminari iubet. vñ hermāni corpus eiusdez secte auctorē apud ferrariā. xx. annis sepultū. q p sancto colebat exhumari et exuri fecit. Qd malū tpe ioannis xxij. diffusum ē. q suis conuenticulis clam initis summis pōtificibus aduersari ceperūt. In antris noctu cōuenientes clerici laudes xpiano ritu cantabāt. Quib9 media nocte finitis alta voce admonebāt masculuz et feminā carnali copula cōmisceri. Luminib9 illico extinctis queq virū pximā mulierem psternebat. Et execranda cū infantulo postea nato exercebāt p singulas manus tradebat baiulandus. quousq aiam exulabat. inde assabāt collectosq cineres in vasculū mittentes. vinū superinfundebāt. Quo nouicios et execrabilibus hmōi consecrandos epotabant. Extant adhuc hmōi crudelissima et diabolica heresi aliquibus in locis abditis et vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in sua perfidia permanentes.

Anno mundi. 6504. Anno xpī. 1305

Linea summoꝝ pontificū
Clemens q̄ntus

Clemens q̄ntus papa. natione vascon⁹. burdegalēsis eps̄ bernardus gotho antea vocatus. pr̄e bertrādo milite nat⁹. post longā ꝯtentionē pontifex creat᷑. Cardinales em̄ coartati a perusinis in coclaui tandē in hūc bernardū burdegalensem ep̄m tūc agentē; i gallijs cōuenerūt. Js decreto electionis de se facto apud burdegallā accepto. lugdunū se ꝯtulit. Et clemētis q̄nti noīe assumpto. cardinales illuc ad se litteris accersiuit. q̄ oīa facta parandi mora mēse Augusto anni salutis q̄nti terdeciesq; centeni accesserūt. Fuitq; ea curie translatio annis septuagintaq̄tuoꝛ. Que multas dei eccl̄ie preuaricatōnes. multa inuexit xp̄iano pp̄lo detrimēta. Interfuerūt lugduni pōtificis coronationi philippus rex francie. carolusq; frater suus. in frāciā ex ytalia reuersus. Joannes dux britannie ⁊ q̄cquid nobilitatis oīs gallia tūc habebat. Dumq; pompa eius celebritatis ex more ⁊ ꝑ vrbē duceret᷑. muri pina gētiū pressura incubantiū impulsa corruit. Cui⁹ casu dux britānie ⁊ multi ignotiores oppressi interiere. carol⁹ regis frater debilitatus. ⁊ pōtifex ip̄e adeo in turbā p̄ceps deturbatus ē. vt mitra ex capite excussa iaspidē p̄ciosissimū amiserit. Creauit v̄o clemens cardinales ex gallijs tam multos vt facile tūc cōiectura oīes assequi potuerit. pontificē romanū deinceps nō nisi ex gallicis creari posse. ytalie aūt ⁊ vrbi rome visus ē satisfecisse in duobus iacobo ⁊ ioanne colūnēsibus. quos ad capellum ⁊ integrā dignitatē restituit. Ne aūt romani curie absentiā diuturniorē sicut sibi cōscius erat. futurā egreferētes animo rebellarent. tres cardinales attributa senatorij muneris potestate romā accedere curauit. Quorum auspicijs ip̄a roma ⁊ ytalia oīs gubernabat᷑ postmodū eius iussu dulcini heresis oppressa ē. ac templarioꝝ religio penitus extincta. venetos ꝓpterea ꝓpter ferrariā occupatā anathemate notauit. ac sacramenta interdixit. Jdem in florentinos ⁊ lucenses egit. ideo florentini grauissimis exactionib⁹ clerum grauare ceperūt. Cū ad cōponendū ecclesie statum animū adiecisset ꝯcilia habuit. vbi clemētinaꝝ liber postea confectus est. Ubi etiā celestinū papā sub nomine petri sanctis confessoribus aggregauit. Deinceps v̄o varijs egritudinibus afflictatus. nūc em̄ dissinteria. nūc stomachi ⁊ lateꝝ doloꝛe cruciabat᷑. Octauo pontificat⁹ sui anno. mense decimo. die quintodecimo moritur. Uacat tum sedes annis duobus. mēsibus tribus. diebus. xvij. dum non satis inter cardinales constat quem potissimū deligant. Nec minoꝛ quidē discordia inter electores imperij tum fuit. mortuo heinrico. Eius autem corpus in vasconiā patriā; suam defertur. vbi in beate marie de vzesta templo diocesis vasatensis sepelitur.

Dulcinus ⁊ margarita vxoꝛ sua heresiarche. apud vrbē lōgobardie nouariā. cū anno salutis septimo terdecies centeno in rebus xp̄ianis varij motus agitationesq; inciderūt. sectatores vtriusq; sexus admille nacti virus diffundere ceperant. Eo perniciosius quo sacerdotes ⁊ religiosos in populoꝝ inuidiam adductos: spernentes simulatā puritatē quādam ⁊ innocentiā vite ꝓponebant secūdū quā immixti femellis mares. lasciuia ad libitū debaccari. Que pestis duobus annis perdurans. Eos itaq; a clemēte romāo pontifice nūcij in montem coactos excelsum alpibus cōtinentem. fame ⁊ frigore confectos ad vnū sustulerunt. Captis deniq; dulcino ⁊ margarita vercellas perduci iubentur. ⁊ primo lacerari inde eorum ossa ꝯcremari ⁊ in ventum dispergi p̄ecepit. Nec hec pestis omnino deleri potuit. quin adhuc in mōtibus tridentinis alique eius reliquie remanserunt.

Concilium Uienense

Anno domini millesimo. cccxi. kal̄. Nouēbris concilium generale in vrbe narbonēsis gallie viēna celebrari cepit. vt ante fuerat publicatum. in quo aderāt plusq;. ccc. ep̄i vltra alios p̄latos de varijs regionib⁹ orbis. Et cum clemens vt satisfaceret ꝓmissioni facte regi francie de delēda memoria bonifacij cū rex illum hereticū fuisse ꝓbare intēdebat. conciliū assentire noluit. ꝓcessum tn̄ in regem francie iniustū declarauit. Statutū fuit ꝙ oīa bona ⁊ possessiōes q̄ fuerāt templarioꝝ mansioni hospitalis hierosolimitani assignerētur. Facte fuerūt in eo cōcilio ꝯstitutōes generales ꝯcernētes statū religiosoꝝ. Et librū clemētinaꝝ a se cōpositū i eodē vienēsi ꝯcilio clemēs edidit. Petrū q̄; morroneū q̄ celestinus fuerat in numeꝝ retulit beatoꝝ. Jn eo ꝯcilio ad alterius anni medietatē ꝓtrahens. de subueniēdo hierosolime multa v̄ba fecit. Que i irritū cecidere. Et decreta ꝓmulgauit extantia quibus de suo nomine clementinā appellatio perseuerat.

Linea imperatorꝝ
Heinricus octauus

HEinricus eius noīs octauus. vel vt aliꝭ scribūt septim⁹ (q̄ heinricum lant/
grauiū thuringie inter impatores nō numerāt) Comes lucēburgēß (quez
ytali comarchū vocāt) cū albertū impatorē ioannes ex fratre nepos interfecissꝫ
Electores germani apud franckfordiā ꝯueniētes ī romanoꝝ impatorē āno do-
mini. M.cccviij. eū delegerūt. quē, ꝛ aquisgrani germani regni corona ꝛ infu-
lis decorarūt. Legatiqꝫ ipi⁹ regis. dux baioarie cognat⁹ ei⁹ et dn̄s guido de
namurco frater comitis flandrie cū romanū pontificē auenione agentem adis-
sent petitā romani imperiꝭ cōfirmationē. Ea impetrarūt cōditiōe. vt intra bie-
niū italiā ingressus roma coronādus accederet. Nō aūt p̄fixi termini finē expe-
ctauit heinricus. ꝟ p̄missis in ytaliā oratorib⁹ ad ꝓpinqua alpib⁹ regni germa/
nie loca ytalie cōtinētia venit. Primiqꝫ ex ytalis aditi sunt ab impatoris orato-
ribus florētini. quos impator creatōnis sue initio apud franckfordiam dedice-
rat noīs impatoriꝭ in ytalia, ac ceteris oībus hostes esse. Nā multos cōstat yta/
los patria pulsos. p̄sertim gibellinos non etrurie magis quā oīm ytalie regio/
nū. q̄ noua deligēdi creatione etiā apud electores expectata illū magnā victo-
rie ꝛ amplitudinis spem erectū. quid agēdum ꝓuidendūqꝫ esset subito edocuerūt. Fuit aūt heinricus im-
perator vir sapiens iustus ꝛ graciosus. ī armis strēnuus catholicus ꝛ honestus. cōsilio ꝛ animo iuxta po/
tens. Is interea elizabeth alterā wentzeslai regis bohemie sororē. viij. ꝛ. x. annos natam clam iussam ad
se venire. apud Spyram ioanni filio suo quatuor ānis minori mr̄imonio cōiūxit. Eodē tp̄e tribus ꝯpatis
exercitibus vnū ip̄e in ytaliā adduxit aduersus brixienses. quos armis cinctos impata facere cōpulit. lon-
gobardosqꝫ oēs in p̄tātem accepit. Alterā aduersus comites wirtenbergenses duxit. sacro imperio re-
belles. quibus ex. lxxx. castellis ac munitissimis oppidis q̄ obtinebant duo. ꝛ. lxx. armis expugnata ade-
mit. Terciū ex frāconibus ac baioariꝭ cōparatū duce petro archiep̄o magūtino. cū filio ī bohemiā misit.
Transgresso interim alpes heinrico thaurinēses ad q̄s primū descensurus erat. populariter obuiā ꝓfecti
sese ꝛ vrbem eius arbitrio ꝯmisere. Pariter fecerūt astenses q̄bus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde pa/
pie comes symon collubianus vercellaꝝ antonius laude vrbiū primariꝭ ciues heinrico occurrētes vicari-
os acceperūt. Et scaligeri veronēses obedientiā polliciti sunt. mediolanū vrbem familie due turriani ꝛ vi/
cecomites potentatu pares gubernarūt. guido turrianus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionum
p̄ncipes erāt. Heinrici aūt exercit⁹ vrbi appropinquās vtrosqꝫ terruit. Ea intelligēs heinricus pacis cōsti/
tuende auidus vrbē ab vtrisqꝫ publico cōsilio in dn̄atum accepit. Leupoldusqꝫ austrie dux cū germanoꝝ
cohortibus vrbi p̄sidio est impositus. Heinricus interim ferream imperiꝭ coronolā nō modecie vt debuit
ꝟ mediolani recepit. Interea dū heinricus primū oppugnāda post euertenda brixia occupatus est. Orato-
res quos ad venetos miserat redeūtes paratam esse retulerūt. eam rempub. nauigiū quod postulasset p̄be-
re. quo ad regiones vrbi rome ꝓpinquiores cū omni exercitu transportarētur. Per qd̄ item temp⁹ veronē/
ses vicentini ꝛ patauini ꝛ taruisini missos ad se vicarios acceperūt. Ip̄e deducētibus q̄ apud eum assidui
erant amedeo sabaudie comiti ꝛ pisanoꝝ genuensiūqꝫ oratoribus ꝑ placētinos genuā se contulit. At hein-
ricus cum mensem terciū genue egisset maris quā expectauerat tranquillitate oblata triremibus quadra-
ginta genuensiū saonensiūqꝫ pisas petiꝭt. Equitatu terra per lucenß premisso. Rome deinde coronat⁹ tres
eū cardinales dicūt historici a clemente romano pontifice legatos romā venisse. Heinricū apostolica au-
ctoritate coronaturo. a cardinali hostiensi ꝛ pratensi coronam accepit. Renitente Roberto rege neapolita-
no. florētiā inde obsidiōe artissima cinxit. Pisas senasqꝫ in p̄tāte habuit. robertum regē priuatū regno ꝓ/
nūciauit. Et hinc classem in illū nauigare iussit. Tandem impator incidit in egritudinē. ex qua vt cōuale-
sceret. medicoꝝ consilio balnea adiꝭt maceratensia. cū autem ea balneoꝝ lotione minus recreari ac conuale-
scere videret. medicis item consulentibus purioris aeris loca petere voluit. Itūqꝫ est boncōuentū qd̄ op-
pidū duodecimo a senis miliario distans. dum obsidione incipit premere diem obiꝭt. Signa veneni in ca-
dauere apparuisse multi scripsere. Ptolomeus v̄o lucensis affirmat veneno euz perisse a p̄dicatoꝝ ordinis
fratre in eucharistia dato. Aliusqꝫ addidit id florentinorum industria factum esse. quicq̄d ei rei veritas ha-
beat. satis supraqꝫ certum est. non magis florentino ꝛ lucensi ac ceteris eius secte etruscis. quā roberto re/
gi salutem in ea morte quesitam esse. Multis v̄o econtra ea mors incomoda perniciemqꝫ attulit. cui⁹ cor-
pus in vetusto ac nobili pisaꝝ templo sublimi loco post aram maiorem amici condiderūt. Fuit aūt animo
magnus. ꝛ non infima (si longiori vita functus fuisset) egisset. imperauit solum annis quinqꝫ ꝛ mensibus
octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

FEcerat romani imperiꝭ ante hūc heinricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes pene vrbes so-
lite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis subessent. Nanqꝫ tres ātea
imperatores ab accessu in ytaliam abstinuerant. vt nō ab absurde imperium vacasse ytali dicant. hinc ve/
rona scaligeros. montua passerinos. padua carrarienses habebat. Et marchiones astenses quos anno añ
sexagesimo salinguerra eiecto ferrariam pro ecclesia administrasse ferunt.

Ordinis contemplariorum extinctio

Ea tempestate cum adhuc Clemēs pontifex cū curia morā hr̄et in ciuitate pictauiēsi. rex frācie seductus (vt fertur) ab officialibus suis. pōtificij denūcians mgr̄m templi ⁊ mansionis suosq̧ frēs q̄busdā erroribus infectos. ⁊ scelerib⁹ inuolutos eē. Maiores ei mali fomes tēplarij multis añ ānis in asie bellis q̄ aduersus īfideles gesta sunt cōuicti oīm pniciosissimi. xp̄iani em̄ spernentes blasphemātesq̧ ac penitus deridentes ꝓ q̊ pugnare ꝯsueuerāt. eos turcis ⁊ sarracenis ꝯsensisse. ⁊ nr̄orū expeditionib⁹ fuisse aduersatos ꝯstitit. Vn̄ multis eorū vario affectis supplicio ceteri omes ꝓlijs redditibusq̧ ⁊ bonis q̄ possidebāt amplissimis spoliati sunt. q̄ ptim cōcessa sunt rhodijs hierosolime hospitalarijs. ptim noua attributa religionibus in hispania aduersus sarracenos beticā olim nūc granatā incolētes a pontifice institutis. Quātū aūt ordo templarioꝝ (vt in supioribus p̄missum ē) augebaᷓt tantū nūc minuebaᷓt ⁊ sanctitas. iacobus burgūdus origine ⁊ ex dominis molay genit⁹ ingentis animi ad templariorū militiā se cōtulit. In qua p̄fect⁹ prioratui ditissimo moriēte mgr̄o interuētu principū in magisteriū sublimatus emicuit. Actūq̧ ē vt philippi frācoꝝ regis ei⁹ filiū ex sacro fonte susceperat indignatoēm incurreret. Quo eo ventū ē. vt pmittente clemente pōtifice summo tēplarioꝝ primates omes. vna ⁊ eadem die. philippi iussu. ꝑ omne suū regnū capti detinerenᷓt. vna cū iacobo ordinis tā ingentis mgr̄o. Et inde presidijs regis occupata oppida. thesauri ornatus oēs. cū omi suppellectili ī regiā ptātem redacti. captiuiq̧ deducti parisius. Quibus diu s̄uatis in vinculis cuꝫ varia ⁊ obscena obiecta essent. ⁊ frustra cūcta negātib⁹ Rex iratus magistro cū tribus socijs reſ̄uato. ceteri dānati incēdio. Vez palis alligati ⁊ añ oculos staret ignis ⁊ carnifex. quāto cruciatu paterētur miseri voces ī celos ostēdebant. se veros xp̄ianos aiebāt ⁊ sanctissimā coꝝ fuisse religionē. Jacob⁹ deiñ cū tedio diuturni carceris esset attrit⁹. lugdunū deduct⁹ ⁊ exortationibus varijs suasus. Quedā ex oppositis clemēti summo pōtifici ꝯfessus ē. Ideo retract⁹ ꝑisius dū corā duob⁹ legat̄ ex latē sn̄ia legereᷓt. Ipe cū vno ex socijs q̄ delphini vienēs̄ frater erat. se mori dignū ꝓtestatus. nō q̄ vnq̧ q̄ legebāᷓt ꝑpetrasset. hinc tn̄ in deletoēm tēplarioꝝ sn̄ia ſb̄secuta. Jacobus cū fr̄e delphini ad suppliciū deduct⁹ q̄ ambo rege spectāte intrepide ⁊ ꝯstāter ſb̄ire. nil aliud q̄ꝫ q̄ dudum occubuere testātes.

Trusianus medicus plusq̧ cōmentator

Trusian⁹ medic⁹ florētin⁹ thadei medici auditor. tēpestate hac. q̄ plusq̧ cōmentū sup tegni galieni mira doctrina ꝯscripsit. Hic q̄ꝫ cū in practica artis medicine (vt multi ferūt) infortunatū se ꝯspiceret. religioni se totū dicauit. Et carthusiensiū ordīs hītū accipiēs. corthusin⁹ effect⁹ ē monachus.

Richardū aūt de media villa theologū eruditissimū ordis mioꝝ ijsdem tpibus nōnulli ascribūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla lr̄atura ei in diuinis codicibus latuerit. Qui ⁊ īter multa ingenij sui monimenta. quatuor sn̄iaꝝ libros optīe ⁊ vtilissime explanauit. Extāt q̄ꝫ ⁊ ml̄te ei⁹ postille ⁊ alia ml̄ta

Jacobus de viterbio ordīs heremitaꝝ sancti Augustini sacre pagine celeberrimus ꝓfessor. ⁊ neapolitane ecclesie archiepus dignissimus. ⁊ virtutū oīm decoratus. ꝑ hoc tp̄us in precio exn̄s tractatum de regimine xp̄iano ad Clementem istum pontificem dedit. ac magistrū sētētiarū egregie exposuit. Et quodlibeta quatuor determinauit. Qui cū acri ⁊ torso ingenio habitus esset. speculatiuus doctor appellatus est.

Richard⁹ de media villa

Cometa

Anno millesimo. cccxiiij. Tres sil' lune in celo apparuere. Et fulgor queꝫ dicūt Cometēq̧ aq̄lone v̄sus apparebat q̄si ad finē v̄ginis trib⁹ mēsibus. Et eodē āno eo deficiēte in mēse nouēbri obijt rex francie philipp⁹ q̄ ānis. 29. reḡuit. Cū īvenatōe aper iter crura eq̄ quē rex eq̄tabat se īgessit. ex q̊ de eq̄ cadēs paulo post mortu⁹ ē. Hic fuit pulcerrim⁹ hoīm sui tp̄is. statura magn⁹ optīe ꝯposita hn̄s mēbra. Vez dedit⁹ corporeis oblectamētis precipue venationibus curaꝫ regni suis relinquēs quibus nimiuꝫ credens. ml̄ta in regno incōmoda sunt secuta. Is post se reliquit tres filios scilicet Ludouicum regem nauarre. Philippum co-

nitem pictauien̄. ⁊ carolū comitē marchie. omnes hij tres pauco tp̄e reges francie fuerūt. viri pulcherrimi ⁊ in vxoribus eoꝝ male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā strangulare fecit. Philippus vxorē quā repudiauerat reassumpsit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere detinuit. Ad banc infelicitatē pueniſſe opinanť quia in gradibus ꝓhibitis ꝯtraxerunt. vel ob iniuriā genitoris philippi ꝑpetratā in captura bonifacij pape.

Ordo rhodioꝝ militum principum

Rhodus insula cuius descriptionē supra ꝑfecim⁹ Licie opposita hoc anno. 1308. in xp̄ianoꝝ ꝑtātē deueniens religioni btō iohāni dicatis auctoritate pōtificis ꝯmendať. Hij nempe religiosi cū ierosolima omnino deperdita esset ⁊ templarij in magnos errores ꝑlapsi a romano pontifice fuiſſent extincti in eam insulā sese recipientes turchos eius dn̄os eiecerūt. neq̄ vllo pacto turchoꝝ viribus hec insula restitisset. nisi religiosi milites. qui vt dictū est beato iohanni dicati eius insule curā suscepissent. ⁊ vrbē pene dirutā instaurantes: ⁊ desolatā xp̄ianoꝝ suffragijs instaurauerunt. naualiaq̄ ⁊ classes reformātes. nō solū insulam ipam tutati sunt ſ; cipris ⁊ alijs finitimis xp̄m colentibus magno p̄sidio fuerunt. quoꝝ virtute quicq̄d in oriente nostre religionis est xp̄o seruatum fateri licet. Ipsis igiť militibus fide ⁊ gratia ac religione clarissimis xp̄ianam fidē ꝓfessionis voto ingēti virtute tutantibus templarioꝝ bona p pōtifices ⁊ alios orthodoxe fidei principes addita sunt. Postmodū deuotione pmoti etiā regulam beati augustini ꝓfiteri sponte voluerunt. quā ob rem ⁊ a summis pontificib⁹ romanis ⁊ priuilegijs ⁊ beneficijs plurimis ecclasticis honorati sunt. Soldanus egypti dn̄s toto quīēnio armata classe cū eos vexasset maiora ꝑtulit q̄ intulit dāna. Turchi etiā quatuor vicibus diuersis temporib⁹ eorum agros inuaserunt. sed maximam cladem reportauerunt. Nouissime mahumetus turchoꝝ imperator grauiter aggressus. de quo in sequentibus mentio fiet. ferunt rhodios quoddā castellū sancti petri nominatū munitissimū habere quod magno sumptu custodiunt. vbi xp̄iani de manibus turchoꝝ fugientes sepe saluanť. in quo milites canes nutriunt ⁊ noctu extra castra emittunt. de quibus dicitur q̄ christianos odore cognoscant. eosq̄ aduentantibus blandiunť turchos aūt latratu prodant ⁊ morsibus insectentur.

Johannes rex bohemie

Iohannes heinrici impatoris filius. cui genitor elizabeth alteram wentzeslai sororem matrimonio ꝯiunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoq̄ regno suscepto. 35. annis regnauit. vir certe bonus ⁊ multe beniuolentie insignitus. ⁊ potenti manu regnū gubernauit. ⁊ patre in ytalia agēte apud germanos vicario nomine administrauit imperiū. Patre vo defuncto cū plurime ytalie ciuitates et sese dedissent. penetrauit alpes cū exercitu. easq̄ nō paucis annis tutatus est. Brixia eni bergamo Luca. parma. regio ⁊ mutina atq̄ alijs vrbibus potitus est. quibus in ꝓtectionē susceptis illas ⁊ arcibus ⁊ menibus munire studuit. ⁊ in bergamo arcem munitissimā adhuc extantem edificauit. Post hec egra a iohanne recepta est. ⁊ vratislauiensiū ciuitas quam dux slesie occuparat heinric⁹. ⁊ alie ciuitates slesie ei subijciūť. Gerit ⁊ aduersus australes bellū in quo victor iohannes suos milites preda nō modica ditat. A rege francoꝝ postremo aduersus anglicos in auxiliū vocat⁹ prelioq̄ memorabili se immiscuit in q̄ cū multis militibus cesus interijt. Relicto filio carolo qui tū vnum ⁊. xxx. annos agebat.

Dantes poeta

Dantes aligerius patria florentinus vates ⁊ poeta ꝯspicuus ac theologoꝝ pcipu⁹ tempestate istac claruit. Uir in ciues suos egregia nobilitate venerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenues illi fuiſſent substāti e semper tn̄ phisicis atq̄ theologicis doctrinis imbutus vacauit studijs. vnde cū florētia a factione nigra pulsus fuiſſet parisiēſe gymnasium accessit. ⁊ cum circa poeticam scientiam eruditissimus esset op⁹ inclitū atq̄ diuinum lingua vernacula sub titulo comedie edidit. in q̄ oīm celestiū terrestriūq̄ ac infernoꝝ ꝓfunda cōtēplat⁹ singl'a q̄q̄ historice allegorice tropologice ac anagogice descripsit. Aliō q̄z de monarchia mōi. Hic cū ex gallijs regressus fuiſſet friderico arragonēſi regi et domino cani grandi scaligero adhesit. Deniq̄ mortuo cane principe veronēsi ⁊ ipe apud rauennam Anno dn̄i. 1321. etatis sue quinquagesimo sexto diem obijt.

Gesta ea tempestate in italia

Marchio estensis qui ferrariā p eccl'ia administrauit. mutine ⁊ regio vrbibus post annū iubileū frena i-
posuerat ad tātū deuenerat potētatū vt scōs carol⁹ rex neapolitan⁹ beatricē filiā ex maria regina vxo-
re susceptam Azzoni tunc marchioni dederit in vxorē. Cuius matrimonij honore ⁊ letitia azzo haud q̄q̄z
diu gaudere potuit. Anno eñ quinto a iubileo ⁊ eius matrimonij primo friscus quidā adolescens quē ex
aliena vxore sibi filiū esse dicebat cū dolo captū in carcere mori coegit. ⁊ ferrariensib⁹ nōnullis epoq̄z in p-
nis adnitētib⁹ ferrarie mutine ⁊ regij dominiū obtinuit. Rogatiq̄z veneti copias frisco auxiliares cū naui-
gio immiserunt. castellū eñ thealdū noīe ponti erat impositum quo padus ab vrbe in ripā transmittit vie
cōtinentē bononiā pducenti. quod castellum absq̄z nauigio capi posse friscus diffidebat. Eos motos cum
intellexisset cardinalis cognomīe pelagura quē clemens pontifex bononiā legatū miserat venetis sub a-
nathemathe cōminatione vt a re ferrariensi abstinētes copias inde deducerent. Hij q̄z machinis interea ca-
stello thealdo appulsis ⁊ nauibus ferrariensiū qui pposito de vulgi consuetudine mutato populi ⁊ eccl'ie
dominiū acclamabant vbiq̄z incensis. partē q̄z vrbis ponti contiguā ceperant. nec prius exaudiri inter p-
lij tumultum legati iussa potuerunt q̄z pons a venitis igni ferroq̄z interruptus ⁊ castellū thealdū fuerit oc-
cupatum. Friscus interea populū sibi rebellem domare agressus rinaldo quodā de marcharia equitū du-
ctore opa crudeliter nauante fretus ferrariā pene mediam incendit. sedato parump a venetis tumultu de-
ditionē illis excluso frisco facere consenserunt. Tuncq̄z ferrarienses tanq̄z in subiectionē accepti a motib⁹
temparunt. Pelagura legatus interim cruce signandos propositis auctoritate aplica vite eterne premijs
venetos ferrarienses q̄z bononiā cōuocauerat. ⁊ pontifex clemens q̄ntus venetis publice apud auinionem
excōmunicatis interdixerat sacris. quos vbicūq̄z reperirent capi iussit pro seruisq̄z venundari. quā ob rez
factū est vt apud londonū flandrensesq̄z ⁊ galliorū loca multi valoris venetorū mercimonia in predā a loco-
rū dn̄is fuerunt direpta. Miserat item clemens pontifex romanus pter pelladurā legatū duos q̄z in ethru-
riam cardinales vt eius prouincie motus bellaq̄z cōponerent.

Robertus rex

Robertus caroli secundi sicilie ⁊ apulie regis filius. patre defuncto in regnū
succedens regnauit annis.33. rex certe inclitus ⁊ virtutū omniū singulare
decus. quiq̄z ⁊ a multis tū oratoribus tūq̄z poetis titulis plurimis fuerit decora-
tus. Eo q̄ pter equitatū ⁊ rei militaris disciplinā quibus plurimū valuit. etiam
inter ceteros sui temporis egregius theologus ⁊ phūs. ac singularis medicine
pceptor haberet. ⁊ nō modo his cōtentus ſ etiā cū esset etate grandeuus ⁊ se-
nex etiā in poesi franciscū petrarchā audire voluit. Hic regni titulis a clemente
papa in auinione rite susceptis ex gallijs bononiā ad legatū pelagurā profectus
quē eccl'ie nomini tumultuanti ferrarie pfecit. inde neapolim iturus virū insignē
psidio reliquit. Verū cū iohannē fratrē cōtra heinricū imperatorē romā misisset heinricus ira succensus ro-
bertū maiestatis reū fecit ⁊ regno priuauit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuen-
sium vrbem in potestatem recepit. Tandē nullo supstite sibi filio moriēs andreā hūgarie regē nepotē suū
post se regnare pcepit. licet ioanna ei⁹ soror regnū semp administrare voluerit.

Canis scaliger

Scaligerorum dominij principium

Canis scaliger qui ex rebus strennue gestis magnus cognomento appellat⁹
est. Alberti scaligeri capitanei filius. Vir vtiq̄z magnus ⁊ rebus bene gestis
clarissimo pconio insignitus. Verone sibi dominiū vendicās regnauit annis fer-
me vigīti. quā certe tāta iustitia sapientiaq̄z ac pietate gubernauit vt etiā picenū
siue romandiolam omnē potius bonitate sua q̄z alijs armis aut missilib⁹ sibi sb-
egerit. Erat nanq̄z multe eloquentie princeps comesq̄z pbuman⁹ necnō ⁊ in om-
nes liberalis atq̄z doctorū virorū tū eccl'iasticorū tūq̄z oratorū ⁊ historicorū ac poetarū
assidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantē florentinū poetam ob eius
doctrine pstantiam magnis honoribus sp prosequi voluit. Tandē cū vrbē vero-
nam maximis edificijs illustrasset Anno dn̄i.1329.die.22.iulij sine virili prole
deficiens duobus nepotibus alberto scilicet ⁊ mastino fratribus vrbis dominiū
concessit. Eius corpus cunctis collachrimantibus cū maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis
forū sepultū fuisse constat. vbi supra templi ipsius valuas adhuc pmagnificū extat sepulchrum sua ymagi-
ne ⁊ epigrāmate notatum.

Ludouicus rex

Ludouicus philippi regis francorū filius post patrem regnare cepit ⁊ regna-
uit annis duobus. vir quidem catholicus ⁊ xpiane religionis amator. qui
suscepto regno post annū psentiens sparsos p diuersa gallie oppida diu delituis-
se. eo q̄ in conclaui apud carpenteratum de pontifice deligēdo seditiōe orta duo
ex cardinalibus interfecti fuissent statim eos in vnū coegit. ⁊ vt lugdanū congre-
garent pro futuro pontifice deligendo suasit. cuius sanis consilijs annuentes ia-
cobuz portuensem epm elegerunt. quo quidem anno cū pontifex esset elect⁹ ipse
rex finem vite sue fecit. relicto in regno Johanne filio paruulo. qui puer diebus
tantum viginti regnauit.

Carrariensium regni principium

Marsilius carrariensiuz nobiliū princeps. cū patauij dn̄atū desumpsisset ⁊ in ea nō tirannice ſ paterne pluribus annis regnasset. magni canis scaligeri veeitus potentiā eidem vrbis dn̄atū sponte cessit. sed ⁊ sequenti anno cane ipso defuncto post tridie ab integro vrbem ingressus dominiū reassumēs. x. annis regnauit. vir certe mansuetissimi animi ⁊ regie vrbanitatis insignitus ac multis virtutibus decoratus. qui cū sine virili prole defecisset vbertino patrueli ex testamēto omnem suam hereditatem reliquit.

Marsilius carrariensiuz princeps

Anno dn̄i M.ccc.x. ciuitas ipa veneta tumultū sensit. Cū buiamons rex nouarū cupidus vna cū querinis ⁊ basilijs regnū affectans maximū tumultuz in vrbe excitauit ꝯ petrū grandenigū ducē. ſ eiꝰ ꝓuidentia cito vrbi quies data illi de domo quirinorū cū eorū sequacibꝰ e ciuitate pulsi destructis eorū domibus. hec fuit prima destructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principaliores cū duobus florentinis decapitati sunt. ideo cōsiliū decezvirale in vrbe inchoatū fuit. Deinde cū iohannes sorantius ducatū venetorū rexit iacobus quirinus et marinus barocius viri ꝑpotentes ⁊ domi nobiles rempublicā subuertere tēptassent. ꝓditione coniuncti capitali sn̄ia puniri fecit. quibus cesis ad p̄cauenda in futurū malū sex ꝓcuratores sancti marci ex senatus consilio cōstituti sunt qui rēpublicā diligēter curarēt. Hic dux prudētissimꝰ. et timorate conscientie vir sciens venetos omnes ꝓpter ferrarie occupationē, vt p̄missum est anathemate notatos. dimissa ferraria absolutionis beneficiū sibi ⁊ omnibus impetrauit.

Arnaldꝰ de villa noua

Arnaldus de villa noua ꝓuincialis magnus philozophus. parisius dogma suū exercuit. ⁊ p ꝓphetiam danielis ⁊ sibille erithree ꝓbare nitebat aduētū antixp̄i ⁊ ꝑsecutionē ecc̄ie futurā esse. inter M.ccc. ⁊ M.cccc. dn̄i annū ferme in M.ccc.lxxvi. anno adesse. Sup ea re librū edidit. cuius titulus de speculatione aduentus antixp̄i. Is tn̄ reprobatus ⁊ quasi hereticus reputatus. Cū magros parisienses cōplurimos aduersarios habebat verens ne ad manus inquisitorū deueniret clam auffugit ⁊ ꝓfectus in siciliam. qui tandē missus a friderico rege sicilie ad papam in mari mortuus est. Dixit em̄ xp̄s. Nō est vestrū nosse tp̄a vel momenta que pater posuit in sua potestate. Vn̄ omnes volētes determinatū tēpus in his assignare aduentus scꝫ xp̄i vel finis mundi erronei reperti sunt.

Philippus ludouici francorū regis frater. Iohāne eiusdez ludouici filio defuncto i regnū succedēs regnauit annis qnqꝫ.

Petrꝰ de abano ꝯciliator

Petrus apponus seu de abano paduensis patria patauinꝰ medicus celeberrimus ⁊ philozophus oī etate admirandus ⁊ peripateticus italicorū oīm illustrissimus. parisiensi ciuitate doctor celeberrimus librū ibidem discolias in medicina sedantem. inchoantē. conciliatorē fama cognitū tandē in ꝓpria euganta vrbe feliciter termiauit. Hic anno legis gratie. 1310. ꝓfundissimū illud propleumatū aristotilis cōmentariū edidit. ꝓpter cuius intentū constantinopolitanā vrbem vt grecū disceret ꝑmeauit. quo tandē instructissimꝰ multa galieni volumina nō parū medicis accomoda ex ydeomate greco transtulit in latinū. Hic sub regie vrbis padue cōmuni ꝑplorū regimine floruit. liberaliūqꝫ omniū peritissimus. pater in astronomia. in qua plurimū enituit. Lucidatorē inquā opꝰ grauissimū ꝯpilauit. scripsitqꝫ iohāni pon. ro. librū de venenis pulchrum. Ac mesue librū in medicinis mancū a corde vsqꝫ ad calcē ꝑfecit. ferunt quidē hunc magicum maximū fuisse ⁊ multa p eandem artem ostendisse.

Dynus medicus

Dinus de garbo medicus florentinus his temporibus claruit. qui cū brunū patrem in arte cyrurgie medicum habuisset illum in phisica erudiendum thadeo florentino medico tradidit. qui adeo eruditissimus euasit vt vtilissima in auicennā ediderit ꝯmentaria. Scripsit ⁊ in galienū de malitia complexionis diuerse. Atqꝫ in hypocratem de natura fetus. qn̄ ⁊ in philozophia ac medicina varias ⁊ pulcherrimas questiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas perusinus ꝑstabilis sapientie medicꝰ hoc ipo tp̄e diui p̄teriti medici nō inferioris ingenij aut fame fuit. qꝫ potissimū eius accuratissimi cōmentarij in auicenne libris testimoniū ꝑhibēt. fuit em̄ subtilissimꝰ rimator verborū auicēne. Hic etiā p̄ter p̄dictos cōmentarios ꝯsilia varia etiā cōtra pestem composuit. ac questiones p̄cipue de ḡdibus medicinarum ac alias subtilissimas disputauit.

Matheum aūt siluaticum medicū mantuanum genere nobilissimum hisdē temporibus floruisse constat. eo qꝫ ad robertum sicilie regem ⁊ medicuz diuinum opꝰ de oībus simplicibus medicinis ⁊ earuz ꝓprietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Linea summoꝝ pontificū

Johānes vigesimsscōs

Benedictus duodecimꝰ

Anno mundi. 6516. Anno xpi. 1316.

Iohannes vigesimus secundus papa. iacobus caturcensis antea vocatus. Ꝑeps portuensis post longā vigintitriū cardinaliū altercationē lugduni in monasterio fratrum predicatorum pontifex creatus. Quo anno salutis decio sexto terdeciesqꝫ centeno ro. eccie cardinales philippi pictauoꝝ comitis lodouici francoꝝ regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunū inclusi pontificatus vacationi supra duos annos ꝯtinuate finē imposuerūt. et nonis septēbris in eccia cathedrali coronā pontificatus accepit. Inde vō auenionē cū curia profectus octo cardinales in ieiunijs quatuor tpm. aduentus dñi creauit. quoꝝ de numero fuit iacobus caturcensis eius ex sorore nepos. et iabānes caiectani e gente vrsina. qui primo pontificatus anno requisitus lodouicū bauarie ducē in regē electū cōfirmare ideo recusare dixit ꝙ pter admissum in consobrino secū in controuersia electo scelo multa ꝑsumpserat facere et concedere. Impatoris ro. legittime ꝑ gradus oēs instituti excedentia potestatem. Vir vtiqꝫ doctissimꝰ et multa prudentia decoratus et doctoꝝ viroꝝ amātissimus. Ecclesiā tolosanā quā vnice dilexit ad archiepatū transtulit. Cuiꝰ quidem castella sex in ciuitates erexit. Adeo pterea rebus nouis pontifex ipe studuit vt simplices epatus bifariā diuiserit ac diuisos in vnū redegerit. et abbatias in epatus et epatus in abbatiā vicissim trāstulerit. Hac tñ gratitudīe vsus est ꝙ clementinaꝝ editionē confirmauit. Ordinē grandimontensem quorundā improboꝝ factionibus labefactatā in meliorē formā redegit. amputatꝭ his que ordini obessent. additisqꝫ institutionibꝰ quibusdā quibꝰ tanta religio cōstaret. Cesaraugustanā ecclīam cū admodū diligeret in metropolitanā erexit quinqꝫ cathedralibus ecclesijs ex vndecim que tarraconensi subsunt huic assignatꝭ. Instituit et nouū ordinē militū. Et cū multa probe egerat rē ecciasticaꝝ cōcernentia. thomā vnū erphordensem epm. et alterū thomā aqnatē pdicatorū ordinis anno pontificatꝰ septimo in numerū retulit sanctoꝝ xpi dñi confessoꝝ. Eo qui secutus est anno salutis duo de trigesimo terdeciesqꝫ centeno lodouici bauarie ducis electione abrogata in illū tanqꝫ eccie rebellē ac scismaticum censuras exercuit. multos deniqꝫ hereticos damnauit. Et ꝑsertim glosulā quandā fratris petri qui ꝯuentum ad imitandā xpi pauptatē aīauerat. affirmātes xpm eiusqꝫ discipulos nihil priuati vel cōmune habuisse. de quoꝝ numero multi damnati et exusti sunt. Tandē anno etatis sue nonagesimo morit auenīoe pontifitatus decimonono anno mēse qrto. relicta in thesauris tāta vi auri qūtam nullus ante se pontifex.

Anno mundi. 6534. Anno christi. 1335.

Benedictus duodecimus papa patria tholosanus ordinis cisterciensis iacobus antea vocatus sctē prisce cardinalis. Cū iohānes pontifex anno salutis quarto tricesimo terdeciesqꝫ centeno defunctꝰ est ad dieqꝫ abinde sextū decimū in pontificē ē assumptus auenione. Qua celebrata legatione cardinalis vrsinus auinionē applicuit. Benedictusqꝫ in pontificatu nihil duxit antiquius qꝫ pmulgatas a iohāne in ludouicū censuras obrogationēqꝫ repetere ac cōfirmare. Per que tpa principes ppliqꝫ in italia bello socij hinc pōtificꝭ morte audita in vrbis bononie ad suas ptes accessione elati oīa ꝑsumebāt. qre vrbes quatuor qs solas in romane eccie reuerentia iohānes bohemꝰ rex ꝑsidijs cōseruabat. inter se ꝯstitutꝭ federibus sunt partiti vt parma scaligero. regiū gonzage. mutina estensi. luca cederet florentino. At pōtifex veritus ne vacante impio italia ab aliquo externo hoste inuaderet. Luchinū vicecomitē iohannemqꝫ eius frarrē archiepm mediolanensem. mediolani aliarūqꝫ vrbiū quas possidebant vicarios instituit. pariqꝫ forma mastinus scaliger verone et vincencie. Guilhelmꝰ gonzaga mantue et regij. Albertinus carraria padue. Et opizo estensis ferrarie mutine et argente vicariatū auctoritate aplica habuerūt. Et quia porcio estensi data iuriū esset romane eccie censum illi decē milia aureos imposuit annis singulis psoluendū. Semel aūt in toto pontificatus sui tpe sex ꝑsbiteros cardinales creauit. viros egregios nō de sua stirpe. sed vndequaqꝫ ad tantā dignitatē vocatos. Tante pterea constantie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel ꝑcario vel pollicitationibus nunqꝫ potuerit. bonos em̄ diligebat et vicissim malos ac sceleratos aperte odio habebat. Componere item pacē inter philippū francie et eduardū anglie regem sepe temptauit ꝑ legatos ac frustra. Pontifex aūt rem sepius temptatā omittens edes pontificias cū turribus et pometis inchoauit ac pfecit. suoqꝫ iussu impensaqꝫ basilice sancti petri tectum restituit. queādmodū epigramma ad eiꝰ statuā i eadē basilica positū idicat. Morit aūt pōtificatꝰ sui āno. vij. mēse. iij. die. xvij. Mltā vi auri nō cognatis suis affinibus sed eccie reliquit. In morte aūt optimi pōtificis et doctissimi omnes vere collachrimarunt. Eius tales fuerunt sententie. Talis esto filius quales gnatos habere cupis. malus mortē bonus aūt magis viciū formidat. Que scis legendo serua. que nescis legēdo disce. Eque turpe est carere amicis et eos sepe mutare. Optime conseruant amici si pces eoꝝ cogitant.

Linea imꝑatoꝝ
Ludouicus bauarus

Fridericus

Ludouicus quartus filius lodouici ducis bauarie. anno dñi M.ccc.xv. a quibusdã electoribus ꝑ cõtentionẽ electus imꝑauit annis.xxxij. Heinrico em̃ mortuo in germania electores aquisgrani ꝯuenientes duos in controuersia ad imperiũ delegerunt inter se consobrinos. Ludouicũ bauarie ⁊ fridericũ austrie duces. Belloq̃ inter eos orto. id durauit annis octo. tandẽ copijs derepente contractis ꝓlio inter muldorff ⁊ ottingen ĩ quodã prato ꝯcurrerũt in quo cedes vtrinq̃ ſ in australibus maior fuit. fridericusq̃ ſuꝑatus ⁊ captus in carcerem est coniectus. Deinde benignitate lodouici dimissus ea cõditione vt decetero nullus ducũ austrie ꝓ adipiscẽdo imperio ꝯtra duces baioarie se opponat. Verũ ꝓmissi ĩmemor a titulo regni nõ abstinuit. Ludouicus quoq̃ ea elatus victoria ꝓ ĩꝑatore illico sese gessit multa disponens concedensq̃ que confirmatũ coronatũq̃ decuit ro.pon.consilio iudicioq̃ ſbijcere. Ardentibus em̃ diffidijs atq̃ bellis italie ciuitatibus faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla põ. ro. autoritatis habita ratione. Primũ tamen omniũ ex lombardis matheũ vicecomitẽ galeaciũq̃ marcũ. Luchinũ iohãnẽ ⁊ steffanũ filios ita fouit vt ab vrbis mediolani tirannidẽ tũc primũ ĩpudeci⁹ ceperint aspirare. Romã igiť profectur⁹ vicecomites oĩno sibi beniuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cõsequi posset. At Johannes pontifex vicecomites ⁊ ludouicum imꝑatorem cũ guelphos opprimebant anathematbe notauit. Reuersus ludouicus in germaniam ad exercitũ congregandum poulopost cum maximis copijs denuo ex germania ꝓfectus tridentum venit vbi rursus mediolanũ petijt atq̃ ibidem a guidone petramala epõ corona ferrea coronatus est. Inde cũ in brixianos duxisset ⁊ in graciã susceptos in ethrurã accessit. vbi a castrucio lucensi dño magna humanitate exceptus est. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultantiq̃ rome acceptus fauore coronationẽ tã diu distulit. quoad ꝓceres ⁊ vrbium ytalie oratores qui ꝯtinue confluebant oẽs aduenissẽt quoadbuc pompa pridem ad omnia templa basilicasq̃ vrbis destinata. Et ad ei⁹ accessum inchoata laterani die ꝑfixa quiesceret. quo die kalendaꝝ iunij nona nõ quidem sarra colũnensis quod florentinoꝝ habent monimenta. Sed steffanus senior ⁊ sarre tunc pueri genitor iussu cleri ac populi. anno domini.1327. corona illum insigniuit. Urbem em̃ romam duo primarij nobiles ex ijs quos nunc barones appellant sese regis romanoꝝ vicarios dicentes gubernabant. Eratq̃ is annuus magistratus a romano senatu creatus. gessit tamen magistratũ illũ q̃nq̃ vnicus. qui dum abesset alius sustinebat. Ea ornatus imperij corona suasu romanoꝝ aggressus est rem nephariam. Erectũ in antipapam petrũ corbariensem ordinis minorum debita romano pontifici reuerentia adorauit. Jõ romani historici eũ inter ĩperatores nõ numerãt ⁊ cognomĩto bauarũ appellãt. Johannes igiť pontifex a cõmunione eccĩe eum interdixit ⁊ varijs censuris publice condemnauit. Fuit aũt vir prudens ad regnum ydoneus. latinã tamen linguam suo damno nõ intellexit. Ferũt igiť huius discordie inter papam ⁊ imꝑatorem vlricũ de augusta secretariũ suũ extitisse. Js ob diffamatiõẽ nurmberge ꝑ.xv. ꝓlatos se insontem reddens. Jn vindictã lr̃is regis inseruit summũ pontificem bestiam ortam a mari ⁊ alia conuicia eo ignorante scripsit que in vltima etate fatebať. de qua re imꝑator admodum doluit. Tandem in venatione constitutus a ducissa austrie deforma ex vasculo in quo duplex potus erat haustum sumens illico de equo cadens in nemore ꝓpe furstenfelt in sinu cuiusdam rustici obijt. Anno dñi.1347. ipso die gereonis sepultus in ꝓchiali eccĩa virginis marie in vrbe monaco. inde filij sui in landsperg regiones diuiserũt. Senior ludouic⁹ ⁊ ludouic⁹ roman⁹ in roma nat⁹. ⁊ dux otto iunior baioariã cũ omnibus attinencijs obtinuerunt. Sed steffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiorẽ possederunt. Hannoniam. holandiam. selandiam ⁊ frisiam. Habuit quoq̃ ludouicus impepator fratrem rudolffum comitem palatinũ Js elector imperij. in electione friderico duci austrie adhesit. Repulsus deinde a suo dominio in anglia vitã finiuit. relinquens tres filios ruptum. rudolfum ⁊ albertum. quos ludouicus imꝑator summa beniuolentia fouit ⁊ terrã equa portiõe diuisit. Ab his principes palatini ⁊ duces baioarie eoꝝ deinceps originẽ habuerũt

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris duobus mensibus visa est.

Fames quoq̃ ingens ꝑ vniuersam ytaliam. in qua mendicantium turbe vel inhumano quoq̃ cibo vix sustentate fuisse traduntur.

Robertus apulie rex nullo sibi suꝑstite filio moritur ⁊ andream caroli fratris sui atq̃ hungarie regis neptem vxorem dederat post se regnare iubet. qui regnauit annis tribus.

Andreas deinde apulie rex laqueo necatus est consentientibus agnatis eius regno inhiantib⁹. post quem septem annos sub varia ꝑĩcipum contentiõe. id regnum in armis fuit.

Monacum vrbs supioris germanie ad rippam Isare flumīs sita. Inter vrbes principū in germania pcla-
rissima in baioaria noīatissima. Etsi inter nouas esse censeat nobilibus tñ edificijs tū publicis tū pri-
uatis ceteras ciuitates antecellit, habet em̄ edes pulcherrimas. plateas amplas. basilicas ornatissimas. Et
q̄q̄ temporibus ottonis primi impatoris cōditionis sue initiū sumpsit. A ludouico tñ quarto iam pscripto
impatore ampliata ꝛ edificijs ornata fuit. Otto primus cū in germania imperiū anno dñi. 962. assumpsit.
in baioaria partē regionis heinricus brunsuicensis materna hereditate possedit ꝛ in arce vering domiciliū
habuit. Quo tpe publicus transitus sup Isaram in eo loco extitit. Is dux heinricus pontē vltra flumen p-
pe curiam monachoꝝ fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacū sita est. cōmuneq̄ iter ibi fieri ordinauit cū
oppidulo paruo. Super ea re antistes albertus frisingensis querelas apud ottonē cesarem mouit. cū in suis
theolonijs ꝛ immunitatibss dāmnū sentiret. Imperator antiquā consuetudinem itineris obseruandā pro-
pe vering mandauit. Interea obijt dictus heinricus reliquens filiū ernestum nomīe. pauloq̄ post vxor Ot-
tonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictam heinrici ducis baioarie dñam adelbeidē ac-
cepit vxorem. Cuius filius ernestus (ob egregia facinora apud exteros in plerisq̄ locis gesta) ottoni gratissi-
mus euasit. Petijtq̄ impatorem obnixe vt ex oppido vrbem cū publica via facere posset. qui post varios tra-
ctatus consensit ea conditione vt quotannis. 50. lb. dñ. ad frisingam psoluerent. Ea forma hec vrbs initiū
cū regijs priuilegijs ac immunitatibus ortū habuit. Cū itaq̄ hec vrbs p ernestum initiū sumpsit indies au-
gmentū in pplo ac structuris sensit vsq̄ ad tps salutis xpi septuagesimū ducentesimū supra millesimū. dū cō-
radus eps frisingeñ. eccie pfuit diuisa in duas prochias fuit. Cū prius sub vna basilica sancti petri extitit p-
uisa. qui basilicam alterā beate marie virginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem tpib⁹ ludouici quarti du-
cis baioarie ac romanoꝝ impatoris incremētū ingens habuit. qui p muros suburbiū ꝛ alia edificia pleraq̄
addidit. ꝛ arcem antiquā cū monasterio fratrū minoꝝ ordinis diui francisci. ꝛ cenobiū heremitaꝝ sancti Au-
gustini in vrbe extruxit. ꝛ post obitum in eccia diue virginis marie ante summum altare sepult⁹ fuit. vbi co-
rona imperialis cū suo epitaphio cernit. Condita est igit vrbs monacum in loco ameno prope ripas ysare
vbi trāsit⁹ nōnunq̄ negociatoꝝ ex ytalia ad germaniā frequētat. habetq̄ nūc arcē ornatissimā. ꝛ edē pricipū
amplissimā. in qua aule ꝛ camere splendidissime. q̄s qui viderit nec ornati⁹ aliquid nec munitius in eo loco
vnq̄ fieri potuisse fieri putauerit. Testitudinata loca plura habent. mirari ergo poti⁹ q̄ ꝯmendari possunt.
Cū vo hec inclita vrbs varios successu tpm sortita sit dños. nunc hac tempestate vrbis dñium inclitus prin-

Monacum

ceps albertus gener friderici tercij romanoꝝ imꝑatoris baioarie dux possidet. qui sua magnificentia plu-
res nutrit leones. Et quamquam plinius scribat in europa inter acheloū tantū ⁊ nesum amnes leones esse ꝭ lōge
virib⁹ ꝓstātiores ijs q̊s affrica aut syria gignant. In ea tñ vrbe leenā cattulos parere cōpertum est.

Forestorum nobilium priuilegium

Mapheus bergomensis ex nobili vetustaqꝫ forestoꝝ familia natus nō mō iuriū ciuilis ⁊ pōtificij abū-
de doctus. ꝭ ⁊ elequētia ⁊ reꝝ gerendaꝝ prudētia insignitus tēpestate hac ꝓpter easdē ꝑclarissimas
virtutes apud ludouicū bauarū imꝑatorē maxio in ꝑcio habitus est ꝙ ⁊ indultis ⁊ priuilegijs eisdē gra-
tis concessis optime ꝯtestatus est. Nā eidem successoribusqꝫ suis ob grata forestoꝝ familie obseq̄a in ipm
exhibita. munificentissimū priuilegiū immunitatis ⁊ exemptionis liberalissime concessit. cōstituens eum
successoresqꝫ eius suū palatinum eximens eū ab omnibus oneribus. dans eis libertatem notarios ⁊ ta-
belliones creandi. Illegittimos ve naturales legittimandi. Insuꝑ etiā cōcedit eis iudices ordinarios et-
regios missos legittime posse cōstituere ⁊ ordinare. Id priuilegiū datuꝫ fuit in ciuitate tridentina die. xx.
ianuarij anni. 1330. Approbatumqꝫ habetur per potentatus.

Raynaldus estensis marchio aldromandrini estēsis filius hoc anno post fratrem ferrarie dn̄atum acci-
piens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Mortuo em̄ azone in carceribus a frisco eius
filio captiuato. Atqꝫ inde frisco a cōciuibus pulso ⁊ interfecto. Aldromandinus fratri successit. qui mori-
ens raynaldum hunc ⁊ nicolaum forma elegantes ⁊ strennuos reliquit filios. qui vrbis principatum resū-
mentes statim galloꝝ ꝓsidia eiecerunt. ⁊ vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Urbe itaqꝫ in sua pote-
state redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo ꝓsidio stabilirēt argentū rauennatis eccīe oppiduꝫ regno
adiecerunt. Cuncta deinde ꝑ circuitum depopulati sunt. Cum vō carolus ⁊ mamphredus cū beltrando co-
piarum eccīe duce eos hostes adoriunt̄ ⁊ in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obsideri cepit. Ray-
naldus vrbe erupit ⁊ eccīe exercitum dissipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obizonem nico-
lai fratris filium regni reliquit successorem.

Ordo militū Jhesu christi

ORdinem nouū militū ihesu xpi his tpibus Johānes pontifex summus instituit. qui militare sub xpo diceretur. in lusitania (que portugalia dicit) q̄ sarracenis resisterent circūquaqꝫ discurrentibus. ꝛ bethicam atqꝫ afficam incolentib9. Bethica apud antiquos ea pars hispanie dicebat que ad mare mediterraneum vergit nostris temporibus granate nomē obtinēs. cocco (vt arbitror) quo ea pars hispanie maxime abundat Coccū aūt nunc granam vocant vnde lane inficiuntur. Huius aūt ordinis (quē diximus a pontifice cōstitutū) caput in marino syluensis diocesis oppido repositū ē vbi principalē domū constituit. militibusqꝫ omnia bona templariorꝫ annuente rege portugalie concessa sunt. quo liberius militie xpi vacarent. Cuius censor ꝛ moderator est abbas alcobasiani monasterij cisterciēsis ordinis vlixbonensis diocesis. qui ꝛ conscribendi ꝛ exauctorandi militem facultates habet.

Clementinarꝫ codicem etiam his tpibus iohannes pōtifex. xxij. ꝯfirmauit. ꝛ per gynnasia legendum transmisit. mandauitqꝫ doctoribus omnibus publicorum gynnasiorꝫ vt librum ipm publice legerēt. Clemēs eñi p̄decessor apud viennam gallie vrbē trecentorꝫ patrū vt premissum est conciliū celebrauerat. in quo ꝯstitutiones plurimas religiosorꝫ statum concernentes cōstituerat. vt habet eo in libro de statu monachorū ꝛ in agro mendicantiū. quo ad p̄dicationes ꝛ confessiones et sepulturas. vbi dat forma seruanda. Illas igit laudabiles ꝛ sanctas constitutiones approbans iohannes colligere fecit ꝛ in vnum volumen redigens clemētinarū codicem ab ipo auctore clemente appellare voluit. In ipo etiā beati Frācisci regulā ad verbū declaratam conscripsit. vt in. c. Exiui. de paradiso.

Scisma vigesimum primum

PEtrus natione picenus corbariensis reatine diocesis ex corbario oppido natus ordinis minorū professor hoc anno ꝯ iohannē pontificē iubente ludouico impatore vel fauente in antipapam ꝓphanat. ꝛ nicolaus qntus appellat. Hunc rusticum hominē. qui vxorem habens iuuenē renitentemqꝫ pseudo religiosus debita romano pōtifici reuerentia adorauit. ꝛ vt verus xpi vicarius a pluribus salutat. Nec defuerunt flagitiosi ꝛ illi similes apostate damnati capite. ꝛ alia p̄ditorū turba qui ꝛ secuti sunt ydolum ꝛ ab eo adulterinas cardinalat9 presulatusqꝫ ꝛ sacerdotij dignitates acceperint. Qui cornua erigentes iohannē pōtificem publico edicto hereticum dixerunt. ꝛ cū fraticellorum de opinione hic auctor ꝛ fautor existeret eandem scolam sathane ꝓ viribus augere annixus est. Affirmabant eñi hij ad coopimentum sue iniquitatis xpm ꝛ eius discipulos adeo paupes extitisse vt nil priuati aut cōmuniter habuerint. Propter quod ꝛ iohannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiā theologorꝫ multorꝫ cū eis synodo ꝯgregata. reqꝫ diligenti disputatione discussa edictū ꝓposuit. quo eos declarauit ptinaces hereticos. qui hoc decetero affirmare temptassent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes ꝯposuit ꝛ ad gynnasia publica transmisit. deniqꝫ cū petrus ipe a bonifacio pisano captus ꝛ ad romanū pontificē in auinionē p̄duct9 fuisset venia petita in carcere p trienniū mansit vbi ꝛ mortuus est.

Augustin9 de ancono

Augustinū etiā acbonitanū ordinis heremitarꝫ diui augustini ꝓfessum virū sane ꝛ doctrina ꝛ vite integritate celeberrimū floruisse hac tempestate ꝯstat. qꝛ et ipe librū de ecclastica ptāte ad iohannē pontificē p̄dictū inscripserit. ꝛ vltra cum omnes sue etatis theologos sine ꝯtradictione excesserit a matheo exordiens totū nouū testamentū accuratissime declarauit. Inter que ꝯmentaria in pauli eplas admiratione digna habent. Sꝫ ꝛ sup act9 aplorꝫ sup apocalipsim ꝛ eplas canonicas ad instar beati thome opus edidit aureū. Tractat9 qꝫ sup magnificat composuit.

Albert9 patauin9 or. here.

Albert9 siłr patauin9 eiusdē heremitarꝫ ordinis ꝛ beati egidij romani auditor eruditissimus theologus p h tps in declamationib9 ad papā priceps p̄dicatorꝫ habitus ē. q cū esset doctissim9 coplurimos smōes tū q̄dragesimales tū dñicales festiuos ad clerū pplmqꝫ erudiendū edidit. Sꝫ ꝛ pentatheucū ꝛ pauli eplas sup oēs cōmentatus est. Propter eius doctrine p̄stantiam in palatio patauino honoratus fuit.

Bonauentura patauin9 item ordinis p̄dicti olim generalis prior ꝛ tituli sancte cecilie cardinalis p̄sbiter his temporibus doctrina ꝛ eruditione maximo in p̄cio fuit. qui cum acerrime eccie libertatem contra tirannos tueretur a carrariensi domino tandem sagitta transfixus martirio coronatus est.

S. Rochus

Rochus natione narbonensis confessor xp̄i apud monte pessulanū oppidum narbonensis gallie. agatha olim siue apathopolis appellatū. ex patre iohāne. matre vo libera (eius oppidi dn̄o) originē duxit. qui cū. xij. attigisset annū cibo ꝛ potu parcissimo vti cepit. mortuoqꝫ patre ac matre hereditatē amplaꝫ egenis prorsus distribuere cepit. ꝛ principatu se abdicans patruo suo oppida paterna ꝯmendauit. ꝛ abiectis rebꝰ omnibus breui veste indutus cū pileo ꝛ pera ꝛ baculo ex gallia in ytaliā peregrinꝰ puenit. vbi plures ciuitates ꝛ castella vicꝫ romā aquā pendentē. cesenā ꝛ alia plurima loca truci pestilentia vexatas crucis impressione sanasset. Qui cū omnē vere togatā galliā morbo correptā plustrasset. placētiam trāspadanā vrbem morbo infectā se cōtulit. ꝛ ad quoddā hospitale diuertit ꝛ egrotantes omnes ad vnū videt signat ꝛ sanat. Labore igit̄ somnoqꝫ grauatꝰ a deo p̄monitus ꝙ cruciatus corporis pati debebat. statim acuta febre ꝛ sagitta sinistra coxa transfixus fuit vt eo dolore ardoreqꝫ nullā qui etē inueniret. expulsus ab vrbe ad nemus vrbi vicinū repsit vbi bonā valitudinē a deo consecutus est. Indeqꝫ digressus in galliā longis itineribus delatus est. que armoꝝ strepitu vexabat̄ ac bello. in paterno deniqꝫ oppido quod patruo donauerat existens a lictoribus tanqꝫ explorator ꝯphensus in vincula cōiectꝰ ad principē deducit̄. inde in carcere quinquenij tempus consumpsit. quo exacto cū maxīa patientia ꝛ vite austeritate a patruo incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dn̄i. 1 3 2 7. sumptis diuinissimis sacramentis anno vite sue. xxxij. migrauit ad dn̄m. prius orando ad dn̄m vt qui deinceps nomē suū innocarent a peste ꝓtegerent̄. Ad latus eius tabella his scriptis inuenta est. Peste laborātes ad rochi patrociniū confugientes contagionē illā truculentissimā euasuros significo. Quod vbi ad patruū principē delatū fuit cognoscens illū suū esse ex fratre nepotē in lachrimis ꝓuolutus sanctissimū corpus summa pompa ad templum deferri fecit. ac templū extruxit vbi ꝑ multos annos signis ꝛ miraculis effulsit. Cuius viri sancti merita dū apud italos latuissent. Tandē anno. 1 4 1 5. ad ipos ad ex germania nomē rochi delatū fuit. eo ꝙ constantiā germanie vrbē vbi conciliū generale celebrabat̄ a peste maxima liberauerit. vbi nūc sacella ꝛ are per vrbes ꝑ vicos ꝛ castella extruunt̄. ad que confugientes eius merita experiunt̄. cuius festū. xvi. kalend. septembris celebrat̄. Eius corpus anno. 1 4 8 5. venetias furtim delatum a senatu ꝛ populo summa gloria exceptum est. ꝛ templū celeberrimū ingenti impensa construere ceperunt.

Johannes andree

Iohannes andree patria bononiensis iuris cōsultus etatis sue celeberrimus ꝛ pōtificij ꝙmaxime vberrimus fons tempestate istac floruit. ꝛ nouellas sup decretales edidit celeberrimas. ac sextum clementinasqꝫ accuratissime glosauit. Atqꝫ in sexto alias nouellas ꝯposuit. Insup ꝛ opus mercuriale. ꝛ in aditionibus speculi aliud pegregiū edidit. ꝛ in laudē diui hieronimi opus hieronimianū appellatū composuit. Ipius aūt clarissima gesta ꝛ alia ad eū ptinētia ex additionibus ipius extra de vita ꝛ ho. cle. in titulo de filijs p̄sbiteroꝝ optime colligunt̄. Obijt aūt anno dn̄i. 1 3 4 8 bononie ex peste. ꝑ vt eius discipulus iohannes calderini meminit in. c. nostra de cohabitatione cle. ꝛ mulierum

Cynus pistoriensis ex nobili simbaldoꝝ familia natꝰ diui auditor ꝛ p̄dicti iohānis andree amicissimus. ciuilis iuris p̄stantissimis sui seculi doctor ꝑ id tempꝰ lecturā putilem sup codice castigata ꝛ accurata doctrina cōscripsit. atꝫ sup primo digesti veteris pte vsqꝫ ad. ti. Si ex noxali cā agit̄. Et in scd̄a pte sup titulo de re. cre. Sup reliquas aūt ptes ꝑ viā additionū cōposuit

Oldradū aūt de laude consistoriale aduocatū diui discipulū ꝛ iohannis andree familiarē doctrina legū et moribus optimis insignē ꝑ ipm̄ tempus floruisse constat. Qui ꝛ ipe in iure ciuili post se multas reliquit lecturas ꝛ consilioꝝ pegregium opus.

Iohannes calderini ciuis bononiensis iohannis andree p̄cipus filius ꝛ discipulus eruditione ꝛ sanctimonia insignis. ꝛ ipe ꝑ idē tempus pontificiū ius tū legendo. disputando atqꝫ scribendo plurimū illustrauit. eo ꝙ ipius in decretalibus plurimi extēt ꝯmentarij ac ꝯsilioꝝ in ea facultate pegregium opus.

Johannes de monte villa

Iohannes mandena qui a ceteris de monte villa appellat̄ nominatissimꝰ doctor medicine fuit. ac miles siue eques armatus natione anglicꝰ. hic magnaꝫ partem orbis terre peregrinando pagrauit. ꝛ maximus orbis circulator mirabilia mundi. p̄cipue asie ꝛ indie varijs linguis ad oblectationes ꝯscripsit. ꝛ ꝑ hec tempora felici fine quieuit.

Franciscus maronus ordinis minoꝝ theologus doctissimus ꝛ ipe eodem tēpore multa opuscula ad xp̄ianā religionē ptinētia edidit. ꝛ ꝙmaxime in sacris codicibus postillas memoratu dignas composuit.

Michael de cesena ordinis minoꝝ generalis minister hisdem temporibus cū sup ezechielem ꝛ sup sententiaꝝ librum ppulchre scripsit. a iohanne pontifice errore quodam notatus generalatus officio ꝓuatus. dixit em̄ xp̄m ac discipulos nil priuatim habuisse. ipe tamen scriptis ꝛ rationibus se innocentem ostendit. ꝛ propterea suis scriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus est.

Bellum atrocissimum inter philippum regem francie ⁊ eduardū regem anglie initiū sumpsit. philippꝰ .6. francoꝝ rex triū regum frater scʒ ludouici philippi ⁊ caroli patruelis regnare francis anno.1328. cepit ⁊.xxij.annis regnauit. hic cum eduardo angloꝝ rege sepe pugnauit. a quo etiā sepius victꝰ fuit. et cū multa ꝑdidisset tñ vienensium principatum emit ⁊ regno suo adiecit. Benedictus ꝗʒ.xij.componere itē pacem inter philippū francie ⁊ eduardum anglie regem sepe tentauit ꝑ legatos ac frustra. qui maximis cladibus ꝗʒ sepissime inter se concertarūt. nā eduardi classis supra sclusas nō lōge a portu flandrie tanta vi cū gallis dimicauit ⁊ vicit vt ad trigintatria milia galloꝝ vna pugna interfecta referant. Et vt alij habent tantus effusus est sanguis vt mare flandrense sanguine tinctū videretur.

Franciscus petrarcha

Franciscus petrarcha natione etruscus. Florentinus origine. ex antiqua familia honestisqʒ ꝑntibꝰ fuit. qbꝰ pr̄ia pulsis vt ea ciuitas factiosa arecij i exilio natꝰ est. Anno huiꝰ etatis.1304.die lune ad aurorē kalend. augusti. ingenio vo sublimi ⁊ ad omne bonū ⁊ salubre studiū apto. ꝫ ad moralē ꝓcipue philosophiā et ad poeticam prono. corpus iuueni nō magnaꝝ viriū obtigit ꝫ dextreitatis eximie. forma illi elegans fuit ⁊ maiestas quedā ingenita. statura mediocris aut paulo superior. plena facies. rotundiora membra ⁊ in senectute ad crassitudinē corpꝰ vergens. colore erat viuido inter candidū subnigrū ⁊ visu ꝑlongū tempus acerrimo ita vt ad.lx.annū munitissimas quasqʒ lr̄as sine adminiculo legeret. sanissimū ꝑ omnem vitam corpus habuit ꝓterqʒ in extrema senectute. Is aretij natus ꝓmū vite annum nec integrū ibidem egit. sex sequentes anchise in rure paterno reuocata ab exilio genitrice. octauū pisis. ac deinceps in gallia transalpina ad leuā rhodani in vrbe cui auenio nomen est. ibi puericiam sub parentibus egit. primas litteras aggressus in corpentoras vbi liberales artes didicit. inde studio legū nō sponte addictus quadriennio in monte pessulano. triennio bononie fuit. pater audiens negligenter eū iuris studium sequi. poetas colere ⁊ i eo negotio delectari tandem suo arbitrio eū reddidit. inde poeta insignis ⁊ orator facundissimꝰ euasit. Post hec gallias ⁊ germaniam ꝑagrauit in qua parisius vrbem ⁊ plura regna vidit. inde reuersus Romam a stephano de calumpna in multo honore habitus. vbi in capitolio a senatu approbante roberto sicilie rege laurea corona insignitus ē. Post hec auinionē redijt ⁊ in valle ꝑexigua amena q̄ clausa dr̄ buccolicū carmen scripsit. ⁊ vite solitarie duos libros. Neapolim deinde accedens ad robertū ⁊ verone cuʒ dn̄is de la scala versatꝰ vbiqʒ carꝰ. iacobi de carraria beniuolētiā adeptꝰ. patauinū veniēs ⁊ a venetꝭ cū magnis honoribus accitus. tandem in agro patauino arquade rure montano sedem fixit vbi meditando scribēdo tempꝰ contriuit. Postremo labore confectus anno dn̄i.1374.apopleticus sanctā xp̄o reddidit animam. corpꝰ ibidem in sepulchro marmoreo quatuor columnis sustentato sepultum fuit. Vixit aūt.70.annis vna minus die. vir omnibus seculis admirandus. a quo eloquencie studia excitata sunt. scripsit etiā de remedio vtriusqʒ fortune. de secreto conflictu curaꝝ suarum. de ignorantia sui ⁊ aliorum. epistolaꝝ duo volumina. librum rerum memorandaꝝ. affricā ⁊ materna lingua librū sanctoꝝ ⁊ triūphoꝝ ⁊ pleraqʒ alia.

S. yuo doctor

Yuo natione brito eruditissimus iuris cōsultus ꝑ hec tp̄a ꝓter doctrinā ⁊ singularem eloquentiā quibus egregie insignitus erat mira etiam pietate ac misericordia in pauperes vsus. celeberrimus habitus. angelica eñ floruit continētia ⁊ vitam suam a vino ⁊ a carnium esu penitus alienam reddidit. corpus cilitio operuit. ieiunijs ⁊ orationibus disciplinas vigiliasqʒ admiscebat. nudam ꝓ cubili terram luteam. rigidum saxum ꝓ ceruicali. sacrum biblie volumen quod sibi comitem elegerat capiti adaptabat. suamqʒ omnem cum pauperibus quos ꝓcurando ꝓtegebat conuersationem duxit humilimā. patrimoniū amplū cū haberet spem in deo collocans pauperꝝ ⁊ orphanoꝝ ac viduarum causas ꝓ virili semꝑ tueri voluit. Hic igit̃ almificus yuo aduocatorum oīm lucerna condignam laboris sui mercedem a dn̄o percepit. quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis inter sanctos aggregari meruit. vnde eius festū sexto kalend. septembris celebrari iussum fuit. Et de eo scribit̃. yuo pater legum custos ꝓtector ⁊ amplum egregiumqʒ decus cui se debere fatentur. Jura tuo totiens debellata fauore. Aptus eras iustas miseroꝝ sumere causas.

Gonzagorum regni principium

Ludouicus gonzaga vir animo ⁊ virtutibus ꝓstans atqʒ ꝓclarus his annis quadā calliditate atqʒ prudentia mantue vrbis principatum passerino bonacosso ademit ⁊ in se suosqʒ successores vsqʒ in hodiernū diē transtulit. Passerinus ipe ⁊ sui ꝑdecessores ipm̄ pricipatū per annos multos possidere. sed dissensionum factionibus subortis adeo mos inoleuit vt cuiqʒ factioso liceret ciuitatum principatꝰ occupare. Inde pontifices romani ⁊ imꝑatores ꝓpter egregias huius ꝓclari familie virtutes ipam vrbem ⁊ principatū eisdem confirmarunt. Quis quidem scribant gonzagas non factione sed cōmuni populorum delectione vrbis dominatum obtinuisse. qui ex theutonibus fuere ciues qui mantuam incoluerunt.

Ottomannus

Ottomannorum turchorum regni principium

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupati. ꝗ nostris temporibus totam ferme asiam minorem ⁊ greciam partim armis partim seditionibus sibi subdiderunt. tempestate hac adhuc iohanne pontifice ꝑdicto ꝑsulante ab ottomanno quodam turcho exigui census ⁊ obscuri principia sumpsere. a quo postea Ottomanni turchi appellati sunt. Hic primus turchorum rex. orta inter turchorum principes seditione auctoritatem breui ⁊ nomen adeptus est tempore. vrbes ⁊ oppida nō pauca partim vi partim deditione in suam potestatem recepit. qui moriens orchanes filius successit. qui rem inchoatam a patre longe lateqꝫ ꝓpagauit. quem secutus amurates filius duobus de grecoꝝ imperio discrepantibꝰ ab altero qui superari timebat in auxilium accersitus consulto bellū ꝓtrahens vbi ambo consumptis viribus fractos aīaduertit in eos arma conuertit ⁊ plurimū grecie sibi subiecit. Is vita functus duos reliquit filios solomanū ⁊ pazaitem. solomāno extincto res vniuersa ad pazaitem deducta est. qui priusqꝫ a Tamerlane caperetur res magnas in grecia gessit. dimissus nil dignum egit ⁊ inglorius apud asiaz obijt. cuius filij complures. quoꝝ primus calopinus natu maior quintus rex regnum post patrem obtinuit. cui vita functo Orcani filio tenella etate adolescentulo relicto. Is quorundam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopost a moise patruo extinctus fuit. ⁊ non multo post ⁊ ipe patruus nullo sup̄stite filio decessit. quem mahumethes frater tercius ex pazaite filius subsecutus. rex sextus regnū obtinens. magnas res in europa gessit turchoꝝ regulos vi atqꝫ armis oppressos regnis exuit. ipoqꝫ mortuo amuratem filium dimisit heredē. qui mustapham patruū sup̄atū ⁊ interemptū victor vniuersum regnum obtinuit. Hic mahumetum habuit filiū virū preclarissimum. qui duo imperia ⁊ duodecim regna acquisita suo adiecit dominio. de quo infra fiet mēcio. hicqꝫ deficiens pazaitem primogenitum imꝑatorem adhuc extantē dimisit. hec ē ottomannoꝝ ꝓgenies et origo. adeo qꝫ turchoꝝ nomen auctum est vt ꝗ olim asia vocabat̄ nūc turchiā vocitēt. a turchis eīn vniuersa possidetur.

Odericus or. minorꝝ

Odericus vir sanctus de ordine minorum in asia ⁊ india euangelizando discurrit miraculis clarus. ⁊ quatuor sanctorum martiruz corpora de ciuitate hormes transtulit ꝑ mare ad superiorem indiam in ciuitatem carram nō sine miraculis. ⁊ descripsit peregrinationem suam.

Bartholomeus natione pisanus ordinis ꝑdicatorum theologꝰ ⁊ insignis decretorum doctor ꝑ hoc ipm tempus pisis floruit ⁊ multa laude digna composuit. Inter que ꝓutile opus ⁊ quasi diuinū ad cōfessorum instructionē edidit qđ sūmā pisanā seu magistruciā appellauit. eā eīn (ipo referēte) ꝑfecit anno dñi. 1338

Albertum brixianū eiusdem ꝓfessionis ⁊ litterature licet maioris sanctimonie virum cum eodem claruisse ⁊ miraculis floruisse tradunt. qui p̄ter sanctitatem maximam ⁊ ipe summā celebrē de casibꝰ cōposuit. cui aliqñ beatū augustinū cum beato tho. aquinate apparuisse tradunt. eiqꝫ dixisse thomas. mihi par est in gloria virginali sed in immundicia cordis prior.

Rudolphꝰ carthusiēsis

Ludolphus alemanus ordinis carthusiensium prior argentinensis vir doctrina et morum sanctitate cōspicuus. hac ipa tempestate ꝑoptime vitam dñi nr̄i ihesu xp̄i egregio volumine. ⁊ quodā celesti artificio. imo pocius diuina reuelatione qꝫ studio fabricauit. in quo certe se ostendit venerabilem virum ⁊ oīm rerum tam diuinarū qꝫ humanarū. ⁊ potissimū ipius ihesu xp̄i vite ꝓut potuit hoī eē possibile plenissimā habuisse notitiā. alia qꝫ laude digna hic deuotꝰ atꝫ venerandus pr̄ edidit.

Thomā de argentina ordinis heremitarū generalē eo tp̄e floruisse ferūt. ꝗ sup̄ quatuor sententiarū libris ⁊ ipe cōmentaria dignissima edidit. quibꝰ scolastici in germania maxime vtunt̄. Cū plurimum aliorum scriptis p̄stare censeantur. etiā cōstitutiones ordinis in formam redegit.

Vbertinus carrariensis

Vbertinꝰ carrariēsis marsilij patruelis hoc anno iure gentiū ex ipius marsilij testamento padue dominatum suscipiens regnauit annis sex. Hunc cum mastinꝰ veronensis princeps magnis affecisset cladibus tandem lacessitus eidem vrbem tradidit. quia venetis ⁊ luchino vicecomite ꝓcurantibus pax cōfecta est ⁊ vbertino ciuitas reddita. quem statim benedictus pōtifex ap̄lica ⁊ imperiali auctoritate ipm in ea cōfirmauit. ⁊ deinceps quo ad vixit ipam in pace possedit. ipo deniqꝫ mortuo cum Marsilius eius filius successisset. eodē anno a iacobo vbertini patruele cōspiratione facta interfectus fuit. ⁊ ipe primatū vrbis suscepit.

Astesanum de ast cisalpine gallie ciuitatem ordinis minoruz omni doctrina excellentissimum ꝓfessum hisdem temporibus celebrem ac p̄clarissimam summam tam in theologia qꝫ in legibus edidisse tradunt.

Anno mundi.6542. Anno xpi.1343.

Linea summoꝝ pontificū

Clemens sextus

Innocentius sextus

Clemens sextus patria lemonicensis. petrus antea vocatus. primo mona-
chus deinde archieps̄ rothomagensis. Postremo nonis maij millesimo
tricentesimo quadragesimo secundo pontifex auenione creatus est. Fuit autem
vir multe doctrine compositeq̃ꝫ eloquentie. liberalis in omnes ⁊ ꝑhumanus.
ꝙ primo anno pōtificatus sui octo p̄sbiteros cardinales creat. diaconos duos.
scꝫ fratrem suum monachum tullensis ꝓfessionis ⁊ gulielmū ex sorore nepotē
Verū cum intelligeret totam italiam in tumults esse solos luchinum ⁊ iohannē
vicecomites vicarios insubrie confirmauit. De reliquis italie principibus nul-
la mentione habita. existimabat em̄ solos vicecomites ludouico bauaro resiste-
re posse in italiā (vt ipe p̄dicabat) descensuro. atqꝫ etiā tridentū vsqꝫ ꝑuenit. qui
vicissim vt par pari pontifici redderet in ditione ecclesiastici multos vicarios im-
periali auctoritate confirmauit. Que quidē versucia malis (vt aiūt) auib⁹ in pō-
tificem relata successores in hanc diem suos multis ac pene ꝑpetuis incomodis
turbinibusqꝫ agitauit. Johannes em̄ de vico vrbis rome p̄fectus nōnulla in vi-
terbiensium finibus paterna possidens hereditate vicarius in viterbio impial'
est factus. Eo deniqꝫ titulo galeotus malatesta ⁊ fratres arimini i romādiola pi-
sauri faniqꝫ in marchia anchonitana. Antonius ferretanus vrbini diolfus ⁊ ita
in alijs plerisqꝫ locis dn̄os confirmauit. Clemens aūt pontifex quosdā cardina-
les ex auinione romam misit qui statum vrbis cōponentes petrū sarā colūnen-
sem ⁊ iohannem vrsi filium senatores declararūt. ⁊ nicolaus rencij public⁹ scri-
ba qui statum vrbis in suam potestatem redegerat. deinde septimo mense muta-
ta veste ad carolum in bohemiā ꝓficiscit̄. quē clemens pontifex ob multaꝝ lin-
guaꝝ periciā in ludouici contumeliam ab electorib⁹ in cesarez designari fecerat
ab eo auinionem missus pontifici dono dat̄. Postremo clemens in omnibus
boni pastoris officio functus Anno dn̄i.1352. pontificatus sui anno decimo.
mense septimo die vigesimooctauo mortuus auenione sepelitur. adhibita ho-
nesta funeris pompa.

Iubileus annus petentibus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim concesserat vt centesi-
mo q̄ꝫ anno (quod seculū antiqui appellabant vnde ludi seculares appellati sunt) plenam peccatoꝝ om-
nium remissionem visitantibus limina aplo̅ꝝ petri ⁊ pauli quinq̄gesimo q̄ꝫ anno id facere libenter annuit
Cū dicerent etatem hominū iubileum illū centum annoꝝ attingere non posse. Clemens igit̄ sextus ad quin-
quēnariū numerū reduxit. qui est ꝓprie iubilei numerus. Cū aūt annus aduenerat iubile⁹ tantā rome pres-
suram potius q̄ꝫ frequentiā populoꝝ petrarcha qui interfuit fuisse refert vt nihil obfuisse pestem appareat.
sed ex omni europa xp̄ianū ꝓfessa nomen illa ꝯfluebat diebus singulis multitudo.

Eodemqꝫ anno mediolani pestem solito maiori continuasse petrarcha asserit. nam pestis adeo triennio
totam italiam peruagata est vt vix decimus quisqꝫ ex millesimo homine sup̄fuerit. nec id quidem miꝝ
cū ob iubileū contagione hominū ⁊ multitudine vndiqꝫ romā cōmigratū squalore situ pedore oīa inficeret̄

Innocentius sextus papa patria lemonicensis stephanus antea vocatus pontificij ciuilisqꝫ iuris vir con-
sultissimus. ꝓcurator primo. mox eps̄ claramōtanus. deinde cardinalis. pontifex tandem dum erat sa-
lutis ann⁹ a quinquagesimo secundus terdeciesqꝫ centenus. Fuit aūt vir integerrime vite magneqꝫ constā-
tie ⁊ seueritatis. qui ecc̄iastica beneficia nō nisi ꝓbatissimis sacerdotibus tū vita tum doctrina dedit. Post
coronationem illico statuit vt omnes p̄lati omnesqꝫ qui beneficia habebāt ad ecc̄ias suas sub anathematis
pena ꝓficiscerent̄. dicebat em̄ oues pascuas a ꝓprio pastore nō a mercēnario custodiri debere. Impensam
quoqꝫ domesticam que magna erat imminuit. familiam suam ad certum ⁊ honestum redigens numerum.
viroꝝ ꝓbatissimoꝝ. Idem vt facerent cardinales acerrimo edicto mandauit. Auditoribus p̄terea sacri pal-
lacij solaria instituit. ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam possent. Hic in victu par-
cus est habitus. in sumptu bellico largissimus. dū bello repetit que a tyrannis superioribus temporibus oc-
cupata fuerant. Isqꝫ cum curiā purgasset p̄latis in ea diffidentibus quos ad suas quēqꝫ ecc̄ias ire iussit. ni-
hil duxit antiquius quā legatum in ytaliam mittere. a quo vrbes ⁊ ꝓuincie iuris ecc̄ie tyrannis vi deturba-
tur reciperent̄. Legatusqꝫ fuit egidius de gēte carilla nobili in hispanis sabinoꝝ eps̄ cardinalis vir. quo ad-
vires ⁊ potentatū licuit. Traiano Hadriano ⁊ theodosio virtute equiꝑand⁹. quos principes hispanici ro-
mane reip. potentissimos pridem saluberrimosqꝫ dederat. omnia vere oppida breui recepit que tyranni oc-
cupauerant. Huius pontificis suasione ⁊ prudentia inter genuenses ⁊ venetos deniqꝫ fedus initum est. ac
inter pisanos ⁊ florentinos pacem composuit tumultuante potissimū ciuitate romana in creandis senatori-
bus discordiam optime sedauit. externo senatore ad vrbem misso. Erat aūt maxime intentus abolēdo bel-
lo quod inter anglos ⁊ gallos gerebat̄. parare ⁊ classem contra hostes xp̄iani nominis constituerat. In tā-
tis vero animi ꝑturbationibus afflictatus innocentius pontificatus sui anno nono mense octauo die sexto
morit̄ ⁊ in monasterio diui andree carthusiēsiū ordinis qd̄ ipe extra auinionē ꝓprijs ipensis extruxerat et
dotauerat sepultus est.

Linia imꝑatoꝝ ro.
Carolus quartus

Carolus eius nois quartus iohannis regis bohemie filius ⁊ heinrici impa-
toris nepos anno salutis millesimo tricentesimo q̃dragesimoseptimo. iu-
bente em̄ clemente sexto pontifice in lodouici dedecus ⁊ depꝯsitionem in cesareq̃z
eũ fecerat declarari. ab electoribus imꝑator designatus imꝑauit annis. 32. Uir
multaꝝ linguaꝝ ⁊ lr̃aꝝ peritissimus iustusq̃z ⁊ rectus ac timens deũ. bonos dili-
gens ⁊ malos sceleratosq̃z odio habens. Is ob iusticiam nõnullas leges condi-
dit que adhuc extant ⁊ caroline nuncupant̃. Is viuente patre aduersus tartaros
feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutat⁹ est. pugna
uit adolescens cũ veronensibus eosq̃z ꝓlio fudit. in ea pugna bis equo deiect⁹ nõ
dubitauit tercio conscendere facinoraq̃z fortissimi militis edere. Nomen huic ca/
rolo in baptismate wenceslaus fuit. quod in confirmatione a carolo francoꝝ rege
mutatũ est. apud quẽ puericie rudimenta peregit. Fuitq̊z carolus vir magnorum
opeꝝ. qui regnũ bohemie tũ religionis cultu tũ legum ac bonoꝝ morum disciplí-
na illustrauit. Nam scola liberaliũ arciũ ab eo in praga erecta ẽ. Noua ciuitas me
nibus cincta. pallaciũ regium magnificentissime exedificatum. monasteria multa
fundata. arces constructe admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperiũ
rursus italiam ingressus. Traxerat carolus rex diuturnã mantue moram. cuius ꝑ
sentie timor vicecomites ꝯtra ac illẽ expectauerat ꝯcordes effecerat. quare ad solã
anhelans coronationem socios belli de lombardis cũ vicecomitibus ꝑ inducias
quietos reddidit ⁊ mediolanũ delat⁹ ferrea de more corona insignitus est. Inde
romam petiturus substitit in pisanos receptusq̃z in vrbem facciosos vtriusq̃z ꝑtis
a quibus introduct⁹ erat pari ingratitudĩe depressit. Seneñses illico sese illi absq̃z
vllo federe ꝑmiserunt. pariter volaterani. pariter miniatenses fecere. nec abeẽ po
terat quin florentini iugum fuerint accepturi. Tandẽ ꝑuenit romã carol⁹ ⁊ a du
obus cardinalibus quos ea de causa innocentius papa miserat coronatus est. gi
bellinis qui iampridẽ florentia exulauerant eiectis. guelfos in suũ locum restitu-
it. longobardos in ꝑtãtem accepit. Reliquis ethrurie partibus ꝓ suo arbitrio leges dedit. Coronat⁹ ita/
q̃z rome magnifico apparatu nouatores reꝝ qui aduersus ecc̃iam sentiebant romano pontifici iudicandos
tradidit. Primis igit̃ quatuor innocentij pontificatus annis carolus imꝑator bis (de quibus diximus)
ꝑ ytaliam gestis rebus rome coronatus in ethruriã. inde in lombardiã. moxq̃z in germaniã redijt. Iohan-
ni deinde fratri suo morauiam possidendã concessit. vicegradum nouis muris ac ꝓpugnaculis cõmuniuit
Corpus sancti viti detulit pragam. pontem multauie qui exundationibus corruerat in praga restaurauit.
Ecclesiam pragensem ad metropoliticũ decus erexit. Cũ antea maguntino pontifici subiecta esset. Clarus
profecto imperator nisi vt aliqui scribunt bohemici regni gloriam magis q̃z Romani imperij quesiuis/
set. ⁊ wenceslaũ ex filijs suis natu maiorem imperio sibi successorem adhuc viuens ordinare conatus esset
Idq̃z pecunia. nã cum principes electores haud facile ad eam rem trahi posset. qđ virtute obtinere nõ po-
tuit ꝑcio comparauit. Promissis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cũ representare nõ posset
publico illis romane rei p. vectigalia obligauit ꝑpetuũ imperio malum. Nec post hec extollere caput im-
perium potuit. Carolus aũt cũ omnem ferme etatem vltro citroq̃z ex ytalia in germaniã eundo ⁊ redeũdo
consumpsisset. Tandem etate iam grandeuus saluti ꝓprie consulens wenceslaũ filiũ vt ꝓmissum est Anno
dñi. 1370. cesarem faciens imperij successorem sibi delegit. ac sic cũ patre fili⁹ imperauit annis octo. Po-
stremo carolus imꝑator cum pleraq̃z gloriosissime in imperio gessit anno. 1378. hũana funct⁹ vita decessit

Guntherus comes de swartzeburg

Guntherus comes de swartzeburg vir magnanimus fauore quorundaꝫ ele/
ctorum. vel electione principũ carolo quarto romanoꝝ imꝑatori sese oppo-
suit. scribens nominansq̃z se romanoꝝ imꝑatorẽ. qui collectis copijs cũ bella a-
criter contra carolum regem bohemie agitaret. ⁊ nec ꝑce nec terrorib⁹ flecti pos-
set sumpto veneno mortem obijt. In qua re suspectum carolum ꝑ quendã phisi-
cum habuerunt. quo mortuo nullo resistente Carolus
quiete regnum gubernauit.

Cometes anno. 1351. sub septentrione decembrio
mense apparuit. quo extincto statim graues ven-
toꝝ estus subsecuti sunt. ⁊ celestis trabs ꝑore ardente
ꝑte ꝑ celuꝫ labi visa est. Scribũtq̃z ante pontificis In-
nocentij sexti mortem tantam solis defectionem factam esse q̃z tam nunq̃z antea.
visum itaq̃z omnibus est tante mortis planetaꝝ etiam signa aliqua dedisse.

Ingens q̃q̃z vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno
aspicientiũ terrore. ꝑ celum dilapsus est ⁊ bestiolas multiplicato numero in
oriẽte e celo tradidisse ferunt.

Praga caput regni bohemie ciuitas ꝑmaxima. Cuius descriptio ob vetustatem merito dudum posita fuisset. Uerum carolus quartus impatoꝛ tam magnifica in ea peregit vt post gesta sua de ea mentio fiat. Cū ⁊ in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non semꝑ obseruatum fuit. At praga (vt bohemice narrant historie) post tempora abrahe initium habuit. regum pontificumqꝫ honesta sedes. Tres in partes diuisa quibus nomina indiderunt. paruam pragam. veterem ac nouam. parua sinistrum latus multauie fluminis occupat colliqꝫ coniūgit. In quo sita est regia ⁊ sancti viti pontificale augustumqꝫ templū. Uetus praga in plano iacet vniuersa magnificis operibus adornata. Inter que ꝑtoꝛium ⁊ foꝛum ⁊ letā curiā ⁊ collegium imperatoꝛis caroli mirificis efferunt laudib⁹. Jungit aūt minoꝛi prage lapideo ponte quatuoꝛ ⁊ viginti arcuū. Nouā ciuitatē a veteri fossa distinguit ꝓfunda. ⁊ vtrimqꝫ muro munita. Hec quoqꝫ ciuitas ampla ē ad colles vsqꝫ ꝓtendit. quoꝝ alterū sancti caroli. alterū sancte katherine appellant. terciū vicegradū in arcis modū exedificatum. vbi ⁊ collegium est. Est aūt hec ciuitas insignis in ꝓuincia bohemie. que porcio germanie est. aquilonis flatibus tota ferme exposita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triū dieꝝ itinere expedito patet. silua vniuersam claudit. irrigat pluribus fluminibus sed cunctos multauia excedit. que metropolim regni pragam influit. De nomīe ciuitatis cū disceptaretur iussit libussa ex artificiabus qui primo occurrerit rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignarius quispiam. limen se agere dixit. qđ bohemice ꝓba dicit. indeqꝫ nomen vrbi datū. ꝭ corrupto vocabulo postea pragā dixere. In hac prouincia aliquo tpe amazonice femine regnandi cupidine ducte dominiū habuerunt. Postea duces vsqꝫ ad primū regē vratislaū gubernarunt. qui. vi. ⁊. lxxx. supra mille ab ortu saluatoris xpi apud magūtiū in ꝯcilio principū ab impatore heinrico ei⁹ nois ꝙnto rex declarat⁹ fuit. moraūoꝝ reg° qđ ꝑus extictū fuit in bohemiā trāslato. slesia. lusacia. morauia bohemoꝝ īperio adiecte. Gilbert⁹ treueroꝝ archieꝑs cū eo pragā miss⁹ ꝙ corā ꝓuicialib⁹ regē iungat regalib⁹ qꝫ adornet īsignib⁹. In eodē āno fctm̄ accla

mante populo Uratislao regi salus honor atqz victoria. Is vratislaus indulgente alexandro papa tercio natione senensi collegiū canonicorum regulariū in arce pragensi erexit. in qua dum res agitur diuina non ꝑpositus tantū sed decanus ⁊ sacerdos diaconusqz ⁊ subdiaconus rem diuinam facientes episcopalibus ornamentis vtuntur. Et ꝑpositus quidē cancellarius regni appellatus principis honore defungitur. Post vratislaū primū regē pluribus annis interregnū fuisse ferūt. nō regis noīe ſ ducis tantū vsos. ⁊ vlatislaū vno loco vratislao natū ab imperatore friderico primo sibi ⁊ posteris regiā dignitatem obtinuisse scribunt. qui pontē sup multauiam qua vetus praga minori iungeret magni operis edificauit. quē ratisponensi ꝑferunt in quatuor ⁊ .xx. arcos vt diximus protensum. Deinde vlricus qui carinthiorum principatum tenebat cū virili sobole careret accepta ex othocaro rege bohemie pecuniā carinthiā illi carniolā. marchiā sclauonicam ⁊ portū naonis tradidit. Tempore postremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia ⁊ gloria fuit ⁊ augmentū mirabile accepit vt ꝑmissum est. Nullū enim regnū tota europa tā frequentibus. tam augustis. tam ornatis templis dotatum fuisse quā bohemicū reor. Templa in celum erecta longitudīe atqz amplitudine mirabili fornicibus tegebantur lapideis. Altaria in sublime posita auro ⁊ argento quo sanctorum reliquie tegebantur onusta. Sacerdotum vestes margaritis tecte. ornatus omnis diues. ꝓciosissima supellex. fenestre alte atqz amplissime. cōspicuo vitro ⁊ admirabili opere lucē ꝑbebant. neqz hec tantū in oppidis atqz vrbibus ſ in villis quoqz admirari licebat. Fuerat inter cetera monasteriū ayle regie apud rippam multauie qua missa fluuius illi iungitur sitū in quo regū corpa condebantur singularis excellentie. nā ꝑter edem magni ⁊ memorabilis operis amplū dormitoriū. ceterasqz officinas monachorum magnifice constructas quadrata porticus fuit. que nō paruū conclusit ortū. ambitū vocauere. In huius lateribus vetus nouūqz testamentū ab initio genesis vsqz ad apocalipsim Johannis lr̄is maiusculis in tabulis scripcum ꝯtinebatur. notis quo altius irent paulatim crescentibus ita vt asummo vsqz deorsum facilis lectio preberetur. Flos igitur dulcoris Bohemia dicebatur. que olim inter principes atqz reges dulcissimam redolebat suauitatem. Nunc (volente fortuna) apud futuros saporeē fetidū habet. faxit deus vt ꝑori redolentie atqz splendori par fiat. Eius historia ⁊ regum gesta papa pius secundus in historia bohemica disertissime prosequitur.

Calamitosa gens hebreorum in oppido baioarie nomine deckendorff sito in littore danubij anno dn̄i.1337. maiestatē ihesu xp̄i ī diuinissimo sacramēto mirūimmodū ꝯtēpsit ⁊ religionem nostrā illusit. Id pꝰ varias punctiones in fornace ignis posuerūt illesum tn̄ ab igne mãsit. in incude q̄z malleis ꝑcusserūt. Qua re (diuino nutu) cognita prefectus oppidi hartmannꝰ de degēberg cū ciuibus oppidi iudeoꝝ domꝰ inuaserunt. nō sexui. nō etati parcentes veritate cognita debitis penis afflixerūt ⁊ neci dederūt. Sacramētū obseruatū in eccl̄ia sepulchri dn̄i miraculis varijs ī eo oppido honoratur.

Iudei q̄z oēs qui in germania erãt deinde anno dn̄i.1348. seq̄nti videlicet tp̄e ꝯbusti sunt. eo ꝙ omnis regionis puteos intoxicare fuerūt annixi vt multi eoꝝ ꝯfessi sunt. perijsse aliq̄t milia ferunt.

Locuste ac bestiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in occidentem instar dense nubis celū obducentes vastarunt. herbas ⁊ omnes fructꝰ terre. q̄rū corruptione ⁊ fetore execrabilꝭ pestelētia subsecuta ē.

Pestis lugubris ⁊ miseranda hoc anno.1348. incepit ⁊ ꝑ tres annos ꝑ totū pene orbē debaccata est. q̄ p̄mo in asiã apđ indos ob easdē bestiolas incipiens passim ꝑ ꝓuincias irrepens vsq̄z in brittannos. Per mare igit̄ anno sequēti irrepēs regna ytalie. postea francie ⁊ britannie. demū germanie ꝓuincias ⁊ hungarie sua ꝯtagione infecit. adeoq̄z deseuit apud omnes gentes vt vix decimus quisq̄z ex millesimo hoīe supꝑfuerit. In aliq̄bus locis vix tercia ꝑs hoīm remaneret. ⁊ pleraq̄z loca nō ne dū campestria. verū arces. oppida ⁊ vrbes ꝓrsus derelicta sunt ac in solitudinem redacta

Huic calamitati augmentum dedisse iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati sunt.

Gerhardus ordinis heremitarum

Gerhardū senēsem ordis heremitaꝝ diui augustini sacraꝝ l̄raꝝ clarissimū interpretem hac ip̄a tempestate admodū senē obijsse tradūt. virū vtiq̄z ingenij eminētissimū ⁊ bt̄i Egidij ro. imitatorē p̄cipuū. q̄ cū esset in sacra theologia doctus sup ꝑrimū sententiaꝝ accuratissime scripsit. Deinde tractatus de p̄scriptionibus ⁊ de vsucaptionibus ⁊ de vsuris ceterisq̄z ꝯtractibꝰ opuscula edidit. quibꝰ diuꝰ bernhardinꝰ ꝯterraneus suꝰ in tractatu suo restitutionū plurimū vsus ē. Hūc etiam tractatū Jo. an. eiꝰ ꝯtēporaneꝰ multis in locis ⁊ maxīe mercurialibꝰ plurimū ꝯmēdat

Gerhardꝰ itē eiusdē ordis ⁊ doctrine ꝓfessor patria bergomēsis ⁊ sauonēsis ep̄s eo tp̄e in p̄cio existēs pp̄lo suo peste laborãti vt bonū decet ep̄m magis ꝓdesse adnixus ē q̄z p̄esse. q̄ cū pontificij iuris edoctus esset in sextū decretaliū cōmentatus est. ⁊ multa in laudē sue religionis in lucē deduxit. q̄dlibeta duo parisiꝰ disputauit ⁊ multa opuscula edidit. moriens deniq̄z nō sine sanctitatis noīe bergomi iuxta maius altare celebri sepulchro a se constructo sepelitur.

Thomas florētinꝰ medicꝰ dini q̄ndã medici filiꝰ hisdē tp̄ibꝰ nō inferiori ingenio famaue patri subsecutus. etiã de arte medēdi sūmã pulchrã pꝰ se reliquit

Bartolus legū doctor

Bartolus saxoferrateus iuriscōsultoꝝ supꝑioris seculi princeps ⁊ eiusdē ꝓfessionis copiosissimus explanator. Cyni ⁊ iacobi bothigarij doctoꝝ discipulus ⁊ auditor. His q̄z temporibus vniuerso mundo (ea in doctrina) admirabilis fuit. Qui ⁊ p̄ ceteris legū interp̄tibus in digesto nouo ⁊ veteri. ac inforciato necnō et in reliquis legū codicibus p̄clarissima edidit cōmentaria. q̄ꝝ celebritate atq̄z p̄stantia ip̄e vulgatissimus habitꝰ ē. Scripsit ⁊ tyberiadis tractatū. ac alium de guelphis ⁊ gibellinis. Ferunt̄ etiã eiꝰ p̄clara ꝯsilioꝝ volumina. Obijt aūt anno dn̄i.1355. etatis vero quinquagesimosexto.

Franciscus quoq̄z albergotus natione aretinus solidus legum doctor ⁊ explanator bartoli amicissimꝰ et familiaris ac imitator quedam extantia composuit.

Iacobinꝰ carrariēsis q̄ marsiliū interfecit h̄ anno postq̄z q̄tuor annis in patauio sceptra tenuisset. ⁊ ip̄e a guilielmo eius ex pelice filio interficit̄. cuiꝰ parricidij hec cã fuit ꝙ ab eo ꝯtumeliose spuriꝰ appellatus est. mox vt domum regressus est patrē in secreto accersiuit ⁊ gladio impetens eū cōfodit. ⁊ statim in templo diui augustini eum sepeliri fecit. vt nō euacuet̄ verbum xp̄i qui gladio feriet̄ gladio ꝑibit.

Carolus quartus gloriosus imperator vxorem secū habens ⁊ filios venit ad vrbanum pontificem rome agentē. Anno duo de septuagesimo terdecies centeno: fecitq3 padua ⁊ bononia in ethruriā iter. dū pisis ageret lucanos pisanis ⁊ miniate florentinis rebelles in deditionē ꝓ imperio accepit. nōnihilq3 pecuniarū extorsit a populo florentino rebelliones timente. In quas subiecti eis de ethruria populi procliues erant. si modo princeps ꝑstitisset assensum. sed is romā delatus ⁊ paucis ꝓpter que venerat cū pontifice expeditis. intra terciū q3 aduenerat mensem italia excessit. Agente rome vrbanū stimulauit vt aploꝝ petri ⁊ pauli capita ꝑquireret. que dei fauore inuenta locello condidit eminente in lateranensi eccia extante multo argento auroq3 vndiq3 gemmato plurimū exornata. In scolam pragensem aliquando ingressus carolus quartus romanoꝝ imꝑator. cū disputantes liberaliū arcium magistros in horas quatuor audiss3 idq3 purpurati moleste ferrent ac cene tempus adesse dicerent. mihi inquit tempus est. vobis minime. nā3 cena mea hec est. Idem carolus hominem qui sibi necē parasset ad se vocauit eiq3 aureos mille dono dedit quibus nubilem filiā nuptu collocaret illius se vicem misereri dicens que natu grandior domi clausa esset. homo gratias egit regi. ad conspiratores egressus. nesciebam inquit carolus qualis esset. nunc liberalem ⁊ misericordē principē ferire nullo pacto possum. Huius caroli tempore seditio magna orta ē nurmberge ꝑclara superioris germanie vrbe. adherentibus em̄ consiliariis ⁊ optimatibus carolo. plebea cōcio contrariū sensit. Erant autē factionis huius autores quidā de collegio fabroꝝ capribarbe vulgo geyßpert dicti. industria tn̄ caroli sedata est hec factio. depositis em̄ conuenticulis ⁊ collegiis artificū q̄ vulgo zunfft appellāt tāq3 monopoliū seminātib⁹ i meliorē policiā vrbē ꝑfatā reduxit. Macellarioꝝ aūt collegiū q2 carolo ꝯsiliariisq3 adheserat ꝑpetuo q̄dā ludo carnispriuii ꝓuilegiauit

Ordo iniesuatoꝝ fratrum

Ordo Iniesuatorum fratrum Urbano sequenti pontifice ꝑsulante apud senam ethrurie vrbem initium sumpsit. hi nanq3 turmatī3 ꝑ domos seculari habitu induti religiosoꝝ more cū ingenti caritate ⁊ simplici quadā religiositate in sudore ⁊ labore manuū suarum in vnū viuere ⁊ deo seruire ceperunt. quos cum summus idem pontifex ad se romam vocasset eoꝝ quidem viuendi modum plurimū approbauit ⁊ a se laudatos cū tunica alba ⁊ caputio cōtemptibili sibi ꝓ habitu datis abire ꝑmisit. ⁊ ad eorum ꝓtectionem confestim nepotē suū virū grauissimū ⁊ religiosissimū in ꝓtectorē assignauit. q̄ ⁊ ip̄e mox ad honestādū religionis habitū auctoritate sibi concessa griseam clamidē desuꝑ deferendā sine calceamentis contulit. atq3 eos in priuilegiis ⁊ gratiis plurimū cōmuniuit. ⁊ ꝑ priuilegiū speciale illos clericos aplicos nuncupauit. nunc aūt plurimū multiplicati ⁊ per omnes ferme italie ciuitates diffusi boni precii ⁊ optime vite habentur.

Ordo item nouus canonicoꝝ regulariū qui vulgariter scopetini nuncupatus etiā in senēsi agro sancti saluatoris ꝑ hec tempora a venerabilibus religiosis et patribus. stephano videlicet ⁊ iacobo andrea natione senensibus ordinis heremitaꝝ diui augustini initiū sumpsit ⁊ breui magno in ꝓcio euasit. Qui quidē ordo cōgregatio sancti saluatoris appellata fuit. quā quide3 congregationē postea grego. vndecimus huius vrbani successor approbans insigni priuilegio inter canonicos regulares annumerauit. hii plane religiosissimi viri inter ceteros existunt qui ob memoriā reuerentiāq3 sue prime religionis ⁊ pristini habit⁹ semꝑ claustrale signum videlicet habitū albū cum scapulare albo ⁊ asta suꝑ camiseam lineā deferre voluere. ⁊ quecūq3 statuta ⁊ primas ordinationes cōsueuere. ex redditibus em̄ viuunt. nō predicant sed confessiones alioꝝ more audiunt. magni em̄ ꝓcii. maiorisq3 opinionis in dei ecclesia nunc vsq3 habiti sunt. viros em̄ integerrimos tum scientia tumq3 vite sanctitate protulit.

Johānes francoꝝ rex

Johannes francoꝝ rex anno. 1350. philippo patre defuncto francis regnare cepit. ⁊ regnauit annis. xxv. Hic cū eduardo anglorum rege bellum a patre ceptum ꝓsequens sexto regni sui anno in pituriensi agro supatur ⁊ cu3 philippo ei⁹ filio capit. ⁊ in ea quidē clade permaxime gualterus athenaꝝ dux qui apud florētinos tyrannidem exercuit vna cum. xx. milibus gallis interfectus fuit. Uerū tercio ciuitatis sue anno ip̄e eduardus animi magnitudine motus iohannem ipsum cū omnibus captiuis hac conditione liberauit ac dimisit vt nunq3 contra se bellu3 gerere ꝑsumeret. Sȝ nō ita multo post fidefrag⁹. hic pacem rumpēs eduardū ab integro arma capere ⁊ eū vsq3 ad internitionem ꝑsequi impulit. armatis igit̄ centū ⁊ q̄nq̄gīta rostrat[is] nauib⁹ ingentē exercitū ꝯtra iohannē i galliā duxit ⁊ maxia clade vniuersū regnū diu affecit.

Anno mundi. 6562. Anno christi. 1363.

Linea summoꝝ pontificū

Urbanus quintus

Gregorius vndecimus

Urbanus eius nominis quintus papa patria lemonicensis guilhelm⁹ grisant antea vocat⁹ sctī victoris massiliensis abbas. absens etiā. legatione tūc ad vicecomitē fungebat̄ oīm ꝯsensu apō auinionē pō. creat⁹. vocat⁹ itaqꝫ auinionē pon. inīēs. vir singl'aris ꝟtutꝭ. ingētꝭ animi. innocētissime vite. Isqꝫ ꝓ sua prudētia res italie callēs nihil duxit antiqus q̄ꝫ egidiū cardinalē hispanū italie legatum de latere creatum illico transmittere. qui reꝝ ⁊ itinerum italie experientissimus tridentina via ingressus est. inuentūqꝫ verone scaligerum canez deinde accersitos ganzagam ludouicū nicolaū marchionē estensem ⁊ franciscuz carrarium initis federibus in bernabouem ꝯcitauit. vt ꝓlio supatus ⁊ saucius egre aufugerit. inde omnia in pacem redegit. Quibus gestis vrbanus ad quartum sui pontificatus annū in italiā venit componendaꝝ reꝝ causa. ei legatus egidius corneti fit obuiam. romā ꝓficiscit̄. liberatus tāte legationis onere quieturus ob senium. viterbiū rediit vbi ⁊ tercio mense post morit̄. vir singularis virtutis ⁊ ꝓstantie. qui dignitatē ecclesiasticā mirifice tutatus est. Assisiū delat⁹ in ecclesia beati francisci tumulat̄. At cum carolus impator intellexisset vrbanū romam profectū eo ⁊ ipē vt premissuz est aduolans. Urbanus aplꝫoꝝ capita apud sancta sanctoꝝ reperta inde locellis argenteis recondita ad altare mai⁹ basilice lateranensis collocant̄. Dūqꝫ ea rome agit in vrbeveteri ⁊ mōte falisco pallacia construi curauit. Curiales transalpinos quoꝝ in ytaliam ducendoꝝ firmā conceperat sententiam inde consolaturus. qui scirent loca esse parata. ad q̄ romani grauitatem aeris ꝑ estatis caumata declinarent. Breui aūt in galliā reuersurus iohannē haucut egregiū copiaꝝ ducē e carcere missum copiis illis omnibus ꝓfecit. q̄ antea sub egidio militauerāt. sed reuersus in gallias apō massiliā interiit pō. sui āno octauo mēse q̄rto sctītatꝭ vite fama ꝯstāti opiniōe celebratissim⁹

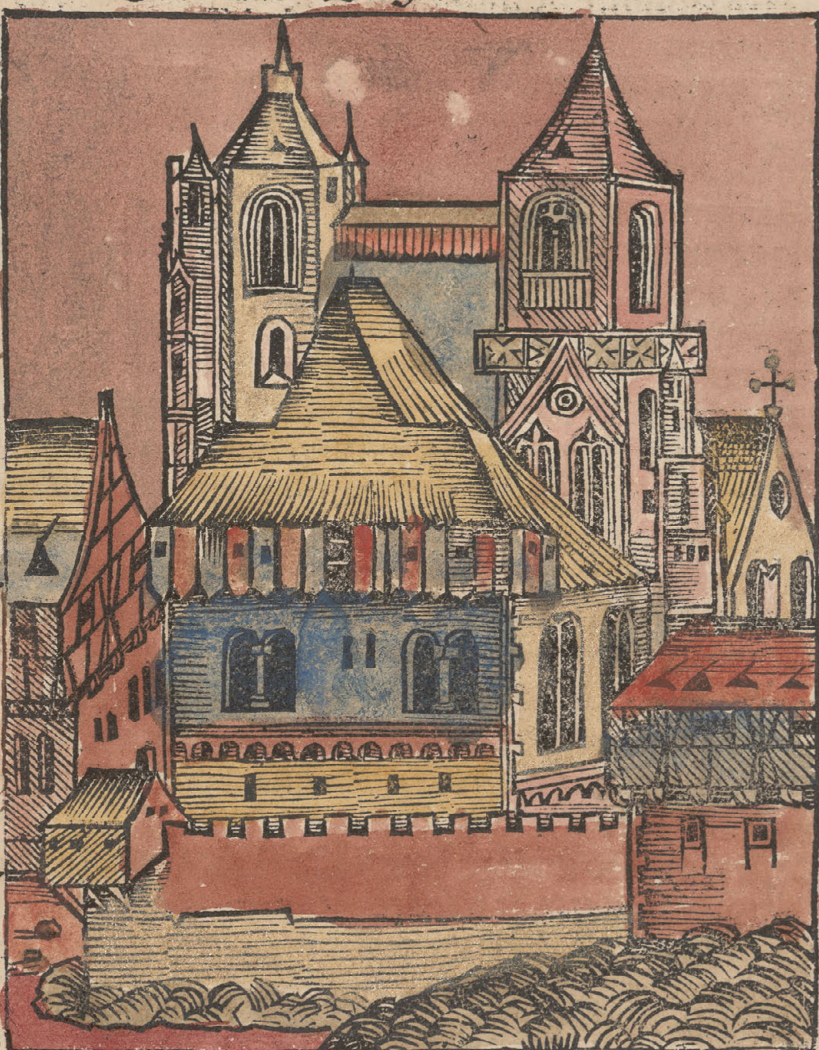
Gregorius vndecimus papa patria lemonicensis. petrus belfortis antea vocatus sancte Marie noue diaconus cardinalis. auinione pontifex omnium consensu creat̄. Hunc eēm adolescentē vix decimūseptimū annū attingētē clemens sextus eius patruus cardinalem creauit. ⁊ ne videret̄ carni ⁊ sanguini magis q̄ꝫ eccie consuluisse Eūdē ad exq̄sitissimos doctores. maxime ꝟo ad baldum qui tum perusii legebat discipline gratia statī misit vbi in quouis genere doctrine ꝓfecit. Fuit ꝓterea tante innocentie ⁊ placabilitatis adeoqꝫ humanus et pius vt ab omnibus vnice diligeret̄. Qui pontificatu inito statim legatos in italiam misit vt res ecclesiasticas recenseret. Inita aūt cum bernaboue vicecomite pace cū omnia in ꝑturbatione fuere. erant eēm inimici omnes (vicecomitibus exceptis) venetis. ob quod multa mala insurrexere. Gregorius interea pontifex cū esset in ytalia conuersatus. qui baldi iure consultissimi vt diximus perusie diu auditor fuerat prudenter cōsiderauit suum in ytaliam reditum pre ceteris posse rem ecciasticam instaurare. ⁊ forte eo sic cogitante episcopus quem de reditu ad suam ecclesiā admonebat familiaritatis confidentia. ⁊ tu inquit pater sancte cur non ad tuam ipē accedis ecclesiam? Quare gregorius instituit ꝓperare. ꝭ cū agnatis ⁊ gallicis id in ꝑmis odiosum fore cernens triremes in rhodano (celatis omnibus causam) parate sunt ⁊ breui post pontifex cū illis qui presto iubenti affuere delapsus est. ꝑpetuaqꝫ nauigatione tempestatibus sepenumero agitata cuz triremibus vna ⁊ viginti genuam primo. post cornetū. inde terā romam ianuario ꝑuenit. Anno salutis sexto septuagesimo terdeciesqꝫ centeno. qui pontificatus sui septimus ⁊ relegationis in gallias romane ecclesie septuagesimus annumerabat̄. Fuit ea dies populo romano letissima. Florētino aūt terribilis. q̄ꝛ omnes existimauerunt pontificem cū britones angliciqꝫ tanto numero militarent. Rez ecclesiasticam breui cū tyrannoꝝ excidio instauraturum. Indigebant aūt omnia aduentu pontificis. nam ⁊menia ⁊ basilice ac priuata edificia vbiqꝫ ruinam minabant̄. que certe magna exparte restituit. vt turris suo iussu edificata ad sanctam Mariā maiorem indicat. Labefacti etiā ita ciuitatis mores erant vt nihil vrbanitatis habere videret̄ vtqꝫ illi mores aliunde petendi essent que totum orbem terrarū quondā ad vrbanitatem redegerat. Collocata itaqꝫ in vrbe sede sua pontifex (vt bonū pastorem decet) omnia circūspicere cepit. Egit tamē principio aduentus sui natura mitis ⁊ optima mente de pace cum florentino populo constituenda. quā illi oberrati magnitudinem non satis tutam fore suspicati artibus declinauere ⁊ ad bernabouem conuersi antiquum hostē Sed cum pontificis in ytaliā reditus esset formidolosus intercessione eius iohannē haucuth pecunia corruptum ad suas partes inclinare fecerunt. qua ex re anathemate notati omnia interdixit papa. Florētini tamen sacerdotes celebrare coegerunt. ideo in eos bellum mouet. sed dum vir sanctus agit omnia que ad pōtificem pertinent intollerabili vesice dolore morit̄ sui pontificatus anno octauo. mēse quinto. quinto kal. aprilis millesimo tricētesimo septuagesimo octauo. sepeliturqꝫ in basilica Marie ī via noua sepulchro marmoreo quod adhuc visit̄ cuz magno gemitu ⁊ lachrimis. lugebāt nō modo ꝓsentē ꝭ etiā futurā calamitatez

Brigitta vidua domina Suecie

Brigida alias birgitta vocitata deuotissima xp̄i mulier natione germana. suecie prouincie princeps ꝛ dn̄a. ex regū ꝓgenie nō solū illustrē duxit originem. verū de nobilibus deuotisq̄ ꝓgenitoribus ortuȝ habuit. Cuius genitor speciali amore sanctū iacobū visitans omni die veneris ob memoriaȝ passionis confessionem pegit. Mater cū brigidam in vtero gestaret passa naufragiū ob ꝓlem saluata fuit. Nata aūt puella tribus annis quasi elinguis obmutuit. inde ꝑfecte loquebat̄. post obitum matris nutrienda matertere sue tradit̄. creuit autem in omni virtute ac deuotione. quā pater cuidam nobili ac prudenti iuueni ī vxorem copulauit cū quo ꝑ annos plurimos in omni honestate ac incredibili abstinētia hūilitate māsuetudīe atȝ labore ꝑmāsit. Post mortē viri oīa bona inter filios ꝛ pauperes diuidens habitum ꝛ vitam mutauit. pannis lineis (nisi in velaminibus capitis) nō vtebat̄. aspero induta cilicio. carneȝ macerabat. Ex ꝓcepto xp̄i romam petijt. cū religioso comite deuotionis causa vrbano pontifici reuelationem ꝓ̄sentauit ne auinionē accederet. Successoriq̄ gregorio vndecimo scripta misit vt curiā ad romam reduceret. Inde iherosolimā accedens ꝑfecta peregrinatione romam remeauit. ꝛ ꝑ annū graui infirmitate detenta. cui xp̄s tempus resolutionis ostendit. Die igit̄ prenunciata audita missa sacramentis perceptis inter manus seruoꝝ dei emisit spiritum. Cuius felix trāsitus gloriosis miraculis ꝛ indicijs ostensus fuit. Anno dn̄i M.ccc.lxxij. decimo kal. augusti. Et anno sequenti translatum est corpus eius post multoꝝ miraculoꝝ choruscationē ab vrbe roma in monasteriū vastēnā. ꝛ a bonifacio nono p⁹ annos. xx. sanctaꝝ cathalago ascripta. Hec libros reuelationū de diuersis misterijs sibi reuelatis composuit.

Ordo sancte Brigide

Ordo sancte Brigide ab hac sācta ꝛ gloriosa muliere initiū sumpsit. que sancti saluatoris etiā appellat̄. hoc anno spiritu diuino impulsa nouā religionem monasterioꝝ dupliciū videlicet viroꝝ ꝛ mulierū excitauit ꝛ instituit. Huiusce tn̄ religionis primū auctorem ꝛ institutorem diuū basiliū in grecia fuisse dicunt. Verū ꝓcessu temporis ad tollendas occasiones malorum ꝛ obstruenda ora male loquentium ecclesia talia monasteria dissoluit vt seorsum remanerent. Brigita vō spiritusancto inspirata hoc modo instaurare et renouare visa est. vt s. viroꝝq̄ edificia ꝯnexa ꝛ cōtigua haberent̄. habitationes tn̄ ita seiuncte vt de vna ad aliā nisi vrgente necessitate (in deferendo sacramēta infirmis cū magna cautela nō facile) transiri posset. Eoꝝ tamen basilicā censuit esse cōmunē. ita vt fratres in inferiori parte seu pauimento. sorores vō seorsum in superiori solario officiū exoluerent. principalem curā abbatisse esse voluit. fratribus tantūmō diuina misteria assignauit. quoꝝ vnus esset qui confessor aut ꝑ̄or appellaret̄. ꝛ alijs ꝑ̄esse deberet. Ea quippe monasteria possessiones ꝛ ꝓuent⁹ habere statuit ad fratruȝ ꝛ soroꝝ sustentationem. Quoꝝ oīm victus ꝛ vestitus ad abbatissam spectare decreuit. Nec huiusmodi frēs aut sorores monasteriū egredi ꝓ̄sumerent nisi magna et euidenti necessitate ac de abbatisse licentia. Eiusmodi etiam fratres ꝛ sorores ꝑ episcopos consecrari iussit. Hij aūt religiosi ꝛ tam femine q̄ȝ mares habitū vti iubent̄. tunicam cum clamide grisea cū rubea cruce desuper ꝛ quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunt̄ ad carnes. sed carnibus vescunt̄ tribus diebus in ebdomoda extra quadragesimā. ꝛ nihilominus diui augustini regulam profitent̄ additis brigide sancte constitutionibus. ꝛ tā in fratribus q̄ȝ in sororibus certū assignauit numerū scd̄m suas ordinationes. que omnia ipsa sanctissima brigida a deo sibi reuelata ꝛ dictata confessa est. Quaȝ ob rē summi pontifices eandē regulā auctoritatibus ap̄licis speciali priuilegio approbatā ꝛ confirmatā esse voluerūt hec em̄ ꝓphetico dono plurimū claruit. nōnulla de futuris ꝓ̄dixit. de quibusdaȝ regnis consūmandis. que omnia scripto mandauit ꝛ apud multos in ꝓcio habētur. apud ytaliā pauca hui⁹ religiōis monasteria habent̄. in suecia vō ꝛ germania magna quidē ꝛ plurima ac opulētissima esse cernūt̄. Hij religiosi secularium cōfessiōes alioꝝ more audiūt. ꝛ dieb⁹ festiuis ꝓ̄dicāt. ꝯuersos hn̄t q̊s in exterioribus occupāt

Johannes bochacius

Iohannes bochaci⁹ de certaldo natiōe florētin⁹ poeta ꝛ philozophoꝝ atȝ astronimus clarissimus. Anno dn̄i .1375. cū eēt etatis annorū. 42. e vita migrauit. qui cū ameni ingenij esset vir ꝛ in latina patriaq̄ lingua in dicendo celeberrimus haberet̄ hos libros reliquit. de genealogia deoꝝ li. 14 de ꝓclaris mulieribus. de viris illustribus. de montibus. fontibus. fluminibus stagnis ꝛc̄. belloꝝ egregium opus. gesta imꝑatorū ꝛ pontificū edocens. ꝛ scismatum in ytalia. de tartaroꝝ victoria. de heresibus bohemorū ꝛ plura alia. vernacula quoq̄ lingua eius extant libri vt liber centū nouorum ꝛ alij

Anno mūdi.6577. Anno xp̄i.1378.

Urbanus sextus papa. natione neapolitanus. hoc anno gregorio pōtifici.ex barensi archiepiscopo pōtifex suffectꝰ. Uir certe callidus ⁊ iniuriarū memor.ac vindex malebat videri ⁊ metui.potius q̄ȝ diligi.q̄ pontificatu suscepto(vt par erat)nō pacē inter xp̄ianos cōponere voluit ꝗ̄ magis cardinaliuȝ ⁊ ioanne regine iniurias vlcisci ꝓ viribus conatus ē. ꝓpter qđ florentinos anathemate notatos.vt ī suā deducēt sentētiā absoluit. Inde cū natura inq̄etꝰ eēt apud nuceriā cardinales creans quosdā ex antiquis in carcerē cōiecit. Inde genuā ꝓfectus vsq̄ȝ ad obitum caroli apulie regis romam reuersus est.ꝯfirmatis ecclesie ciuitatibus cū bonore acceptus ad insidias deuitandas nouem ⁊ viginti cardinales vna die creauit.in quibꝰ maior pars neapolitanoꝝ. tres vͦo fuere romani.quibus supatis paucos supuixit dies. pontificatus sui infeliciter acti anno vndecimo mense octauo.rome morit̄.sepeliturq̄ȝ in beati petri basilica paucis admodū eius mortē(vtpote homini rustici inexorabilis)flentibus.huius sepulchrum adhuc visitur cum epitaphio satis rustico ⁊ inepto.

Scisma vigesimum secundū oīm pessimū ⁊ scandalosissimū quod ꝑ noueȝ ⁊ triginta annos durauit hoc anno initium sumpsit. mortuo em̄ gregorio vndecimo.cardinalibus ad sanctā mariam nouam vt iusta de more gregorio soluerent conuenientibus. romani ciues blande prius exoratis cardinalibus vt romanū aut saltem ytalicū pontificē crearent. Ad eam postea temeritatem imprudentia adducti sunt.eisdem patribus in conclaue clausis pariter est ꝯclamatum nihil tm̄ terribile dictū aut factū vt impressio potuerit appellari. Gallici vͦo numero tredecim vnum ex corpore suo vt haberent pontificem enitebant̄.⁊ inter quatuor italici romaniq̄ȝ generis vnus gente vrsinus papatū ambiebat. Tulit vͦo casus vt bartholomeū neapolitanū creari pontificem vt premissum est in vrbanum sextum sunt assensi. Gallici vͦo penitētia ducti ad varia loca extra vrbem ꝯfugerunt.accepto a populo post in pontificem vrbano ⁊ a cardinalibus qui manserant occulti ex latebris prodierunt.⁊ per tres menses habitus est pontifex. Supuenientibus inde estatis caumatibus optata gallcis occasio est oblata. Oratum nanq̄ȝ pontificē vt mutandi aeris ꝑtextu ananiā eis licuerit se conferri.vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui viciosam fuisse vrbani electionem causati aliū in pontificem delegerunt gebenensem eiq̄ȝ septimo clementi indita est appellatio.ꝑ orbem lr̄as ꝯdisseminant.clementem verum xp̄i vicariū.hinc scisma magnū in eccīa dei oriri cepit vt duo capita in ea dicerent̄.ytalia em̄ germania ⁊ pannonia vrbano. Clementi vͦo gallia hispania cathelonia ⁊ britannia adhesit.

Clemens vͦo multas acceptasq̄ȝ clades in gallias cum curia sua ꝓfectus est vbi apud auionem vt pontificum moris erat sedem constituens vt verus pontifex a gallis omnibꝰ veneratꝰ ē.⁊ sedit annis.xv

Bonifacius huius nominis nonus papa.patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea vocatus rome cardinaliū omnium consensu pōtifex creat̄. Anno dn̄i M.ccc.lxxxix. Hic etsi annoꝝ circiter triginta esset dum pontificatum iniȷ̄t.ita tamen deinceps vixit in tam florida etate ⁊ tanta peccandi licentia vt nulla ei voluptas obȷ̄ci posset. Fuit p̄terea tanti animi consiliȷ̄q̄ȝ vt primꝰ populi romani vim omnem in pontificem transtulerit. Creatis suo nutu magistratibus omnibus munita arce sancti angeli ⁊ pontibus.inde decimo pontificatus sui anno ex assisio vbi multis annis cōmoratus fuerat romā regressus iubileum celebrauit. At bonifacius rome vrbis ad eccīe subiectionem reducte gloria ⁊ pecuniȷ̄s iubileo anno perceptis auctus rem aggressus est nouā que pōtifices romanos successores suos nō minus orbis xp̄iani q̄ȝ rome dn̄os reddidit.lege em̄ ꝓmulgata constituit.non licere cuiq̄ȝ sacerdotiȷ̄ ad quod ꝓmoueret̄ beneficiū adipisci.priusq̄ȝ primi illius anni estimationis pecunias pontificali erario dissoluisset.soliq̄ȝ anglici cū legi in cathedralibus paruerint.in minoribus beneficiȷ̄s iussa pontificis contempserunt. Ladislaum preterea adolescentem in paterno regno apulie collocauit. Studiū generale ditionis sue ciuitati rogatu alberti astensis marchionis concessit. Brigidam in sanctoꝝ numerū retulit. Uerū in multa rerū ꝑturbatione diu afflictatus dolore laterū tandē morit̄ pontificatus sui anno quartodecimo mense nono M.cccc.quarto Sepeliturq̄ȝ in basilica petri sepulchro marmoreo vermiculato.

Benedictus eius nominis tredecimus anno.1394.clementi pontifici adulterinus papa apud auinionē in scismate suffectus sedit annis.21.vsq̄ȝ ad conciliū constantiense.cū clemēs antipapa auiniōe obȷ̄sset in eius locum ꝓphanatus petrꝰ hispanus de luna an̄ vocatꝰ vir doctissimus ⁊ vita omni.si ab ea temperasset ambitione p̄stantissimus. Cui benedicto terciodecimo fuit a suis sectatoribꝰ appellatio.de q̄ͦ infra cuȝ de Constantie concilio oportunius dicetur.

Linea imperatoꝝ
wentzeslaus rex

Wentzeslaus caroli imꝑatoris ꝑdicti filius. imꝑator anno. 1379. p̄re defuncto. Cū iam vna cū patre imꝑasset annis. 8. solus post patrē confirmatus. imꝑauit annis. xxij. Quāuis imperij bn̄dictionē a papa nunq; obtinuerit. wentzslaus em̄ etatis sue anno. 2. permittente patre regni bohemici sceptrū est assecutus. Exin. xv. agens annū cū coniuge sua ioanna apud belgas in ciuitate aquensi romani regni coronā accepit. Sexto deinde anno regina decessit. Et altera supducta ē. de domo baioarie. noīe Sophia. longe viro suo prestantior. Fuit aūt patri in oībus dissimilis. voluptatum sequax. ac laboꝝ fugiens. vini prorsus. q̄ regni curiosior. Qui totū tēpus vite sue ī extrema germania in otio ⁊ libidinibus cōsumpsit. Ob q̄ rem captus a baronibus. xvij. ebdomadꝯ in custodia habitus est. Joannes dux lusacie. Et ꝓcopius morauie magno reipub. malo eū libertati reddidere. captus ē. ⁊ secūdo per sygismundū hungarie regem. Et alberto austrie duci in custodiam datus. Custodia eius in egregijs edibus apud viennā habita. quibus exinde cognomē praga datū. ꝙ eas rex pragensiū incoluisset. Sed cū parū diligenter custodiret fugam eripuit. Regnoq; rursus potitus ē. Neq; tn̄ vitā mutauit. ſ; priore consuetudine vino ciboq; marcēs. lucem dormiendo nocti cōiūgēs. Ab electoribus imperij cōprobante romano pontifice imperio deiectus. domi torpens illaudatus egit euū. Rupertus em̄ palatinus rheni animaduertēs imperij dignitatē ⁊ hoīs socordiam zelo cōmotus ⁊ viciorū inimicissimus. illū deponi ꝓcurauit. Et ipe nolens suffectus fuit. Sub hoc vo rege wentzeslao hussitarū insania ortū habuit. hij heretici post varia attemptata cū nicolao quodā nobili in regiam tumultuarie ꝓrumpentes. wentzslaū orauerūt. vt sibi ampliores ecclesias elargiret. qui iam populi huius secte maiorē ꝑtem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro multitudine loquentē. vtq; in posteꝝ diem redirent. iussit ille e cōspectu abiens populares magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradensem vrbi vicinam. ꝑuoq; tanto fluuio disiūctam sese recipit. Et paulopost in castellū nouū qđ ipe cōstruxerat. quinto distans lapide cū paucis abijt. missis ad fratrem sygismūdum oratoribꝯ qui eius auxiliū implorarent. At heretici pridie kal. iulij furentes p̄toriū petiere. cōsules. xi. metu perculsi fuga saluati sunt. Septē q̄ remanserūt ⁊ cum hijs iudex vrbis atq; alij nōnulli ciues raptim intercepti. ex altissimis fenestris in foꝝ precipitati. lanceis ac verubꝯ irati populi excepti. dirū spectaculū dilaniati prebuere. Camerarius regni fuga sibi consuluit. Ea cum regi nūciaretur cūctiq; circūstātes attoniti facinꝯ detestarent. At ego inquit pincerna futura hec p̄scierā. Quem rex indignatꝯ correptum repente inter pedes suos prostrauit. Et arrepto pugione conatꝯ ē interficere. ſ; impeditus a circūstantibꝯ egre illi vitam dimisit. Nec mora paralesi correptus. egrotare cepit. atq; īfra ⁊. viij. dies signatis noībus hereticoꝝ. quos neci destinauerat. fratrem assidue vocitans. ⁊ amicoꝝ auxilia anxius expectans. ante vita excessit. q̄ vocati principes adessent. Cum regnassent in bohemia annis quinq; ⁊ quinq̄ginta. vixisset duobꝯ amplius. Consueuerūt corpa regū apud bohemos anq; sepelirentur. viij. diebꝯ aromatibus cōdita per sacra vrbis circūferri plangiq;. Et sequentibꝯ amicis ⁊ baronibꝯ conclamari in hoc ventzeslao neglectum. non audente regina nouā ingredi ciuitatem. Delatū est cadauer ad eccliam sancti viti in arce. ⁊ inde ad aulam regiā. ibiq; conditū in sepulcro quod ipe sibi delegerat. Sed cum postea monasteriū ipm ab hereticis diripere. Et sepulture regum effringerētur. cadaueraq; abijcerētur. pisticulas quispiam cognomine musca ventzeslao vendere solitꝯ. regem quem amauerat corpꝯ clam collegit. ⁊ in loculo apud se domi cōdidit. Interiecto deinde tempore. rebꝯ in meliorem formam redactis. Cū ventzeslai corpꝯ requireret acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgestatio ex more facta. Et iussū rege funꝯ exibitum. ac recēs obierat ventzeslaus.

Jodocꝯ marchio morauie

Jodocus marchio morauie. viuente adhuc ventzeslao. qui post depositionem se regem romanoꝝ cōuenientibus franckfordie electoribus a Maguntin̄. ac Coloniensi archiepiscopis in regem delectus. Ceteri sygismūdum elegerūt. Sed is breui tempore sine heredibus mortuus. In brūna vrbe morauie sub sceptro regali sepelit. Is cum patruū suū ventzeslaum bohemie romanorūq; regem visitatum venisset. Vocauit eū patruus in penitiorem ediū partem. atq; in hūc modū allocutus est. Et si satis scio nō esse e dignitate mea ꝙ electores imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen est. ꝙ ex familia nostra hoc decus non excidit. Ego te libens volensq; successorem mihi datum accipio. Cūq; Jodocus his verbis territus. ad regis genua ꝓcubuisset. Et sibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus esset. Pone metum inquit nepos. nam neq; imperiū inuitus depono. neq; si retinere illud cupiam iura sanguinis violare ausim. Bono itaq; animo esto. Imperiūq; est tibi demandatum. Suscipe viris armis opibus regni mei tanq; tui (vt libet) vtere letumq; ⁊ donatum nepotem a se dimisit. At ille sex tantū mēses postea superuixit. Locumq; ruperto baioario qui imperaret fecit.

Vratislauia. Slesie vrbs illustris ꝛ inclita. apud germanos sarmatasqꝫ gentes nominatissima. Cum amplissima ciuitas ad ripaꝫ odere sita est. Slesia em̄ prouincia germanie odera irrigua existit. Qui fluuius in septētrionem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit. Transoderam tamen polonica lingua preualet. Hec vrbs a sui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis ꝛ publicis edificijs magnifice ornata. habet admodum decoratas basilicas inter q̄s eminet ecclesia cathedralis diuo Joanni dicata. Cuius episcopatum maiores aureum vocauere. hussitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē Rott hoc tempore vrbis antistes iuris doctor ac variarum doctrinarum consultissimus. hunc episcopatū gloria ꝛ amplitudine plurimū auxit. Monasteria quoqꝫ habet preclara. heremitarū diui Augustini ad. s. Dorotheam. minorum ad. s. iacobum ꝛ diuū Bernardinū. diuersarum tamen obseruantiarum. predicatorum ad. s. Albertum. Canonicorum regularium in ecclesia beate marie virginis gloriose. premonstratensium ad. s. Vincentium extra menia vrbis. Extatqꝫ in ea ecclesia collegiata ad. s. Crucem inter eas tamen precellunt due parrochie ad. s. Elizabeth ꝛ diuam mariam magdalenam. minoresqꝫ ecclesias habet perpulcras. s. Barbare. s. Cristoferi ꝛ. s. Lazari cum plerisqꝫ alijs. Cū hec vrbs avarijs principibus mutationem dominij sensit. Dum egra a ioanne patre caroli quarti imperatoris romani ꝛ regis bohemoruꝫ recepta esset. Et hec vratislauiensiū ciuitas q̄ꝫ dux Slesie occuparat heinricus. Legniciū quoqꝫ. ꝛ q̄ꝫ plures alie Slesie ciuitates ei subijciūtur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempestate apud bohemos ventzeslao rege. orta seditione. Consules quarum prima potestas est. per fenestras ex pretorio in forum precipitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. dirum spectaculuꝫ prebuere. Cuius rei auctores Sigismundus imperator paucis post annis securi percussit. Sigismundus em̄ cesar postea imperans ob hereticam prauitatem delendam. cum ad festum natiuitatis dominice brunnā (quod est morauie oppidū)

petijt. ibiqꝫ pragensibus veniam petētibus. Ea lege pepercit. vt cathenas ⁊ repagula tota vrbe deponerent. suosqꝫ magistratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celū manibus aduentu noui regis gratulabundi exposcerent. Cuiusqꝫ rectores sine cōtrouersia relique vrbes admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe hussitarum excessisset. si ex brūna sigismundus recta via se pragam contulisset. Sed diuertit ille. vt fortasse fati sui erat. Uratislauiamqꝫ Slesie caput accessit quo in loco populus vrbanus non diu antea consulatum vt premissum est a ventzeslao fratre suo constitutum per seditionem obtrūcauerat. Cuius sceleris auctores securi percusset. Quod vbi prage renūciatum est. diffisi de venia ciues exemplum vratislauiensiū veriti. manifesto defecerunt. Et allecto p̄missis cenchone qui arci pragensi preerat in totum regnum litteras dedere. Ne quispiam sygismundo aditum preberet. Qui dalmacie lingue hostis esset. Nec alia cura teneretur ꝙ regni perdendi. qui antiquas pruthenorum ciuitatem ordini iure pignoris obligasset. Brandeburgenses autē a corona bohemica alienasset. Hec igitur ciuitas sub imperio bohemorum constituta. deinde post varia bella ob perfidiam bohemorum mathie hungarie regi subiecta fuit. Post cuius obitum iterum regno bohemie (cum inclitus vladislaus rex hungarie ⁊ bohemie regnis nunc preest) imperata facere pollicita est. muro autem admirabili cincta est. Et in parte ꝙ odera nō alluit. fossa ꝓfunda manu facta. Et muro lateritio munita existit ea crassitudine vt nō facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. ⁊ ꝓpugnacula locis oportunis constructa. Platee ac publice vie in ea ample existunt. ad decorem ornate in modum crucis. vt omī splēdore cum equatione domorum sese aspectui prebeant. in foro amplissimo pretorium cum turri excelsa positū est. Ubi hora cibacion. tibicines sua preludia exercent.

Wentzeslaum bohemie regem. inter purpuratos suos crebro sermone vsurpare solitum ferūt. Ego si me diripiendis vrbibus ytalie sors p̄ntem dederit. Ceterarū rerū predā militibus impartiar. Vini tantūmodo apud me spolia reseruabo. Si quis aūt cellam vinariā in iussu meo fuerit ingressus gladio ferietur. Hūc principes electores velut inertem atq̄ socordē vt premissum ē imperio deiecerūt. Ruperto baioario in locū eius suffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergensibus. qui ventzeslao iurassent. Hij cū hinc iurisiurandi religionē vererētur. inde vim baioarij timerēt. Legatos ad ventzeslaū mittunt. Qui se iuramento solui petant. Ac si necesse sit. Auri viginti milia nūmū in eam rē offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenses dicit. Si currus q̄tuor tradant. onustas vino qḋ furstenberg baccareacense vocant. id est inter renēsia vina vt putant optimū.

Joannes de rupecissa ordinis minorum

Joannes de rupecissa de ordine minorꝝ insignis theologus. ac in naturalibus doctus. tempestate hac. preter ea q̄ in sententiaꝝ libros accurate docte q̄ scripserat. multa p̄dixit mox futura. in carcerē trusus multa de futuris tāq̄ ꝓpheta scribere voluit. videlꝫ de duobꝰ antixp̄is. ⁊ de eccl'ie cōculcatione ⁊ desolatione terraꝝ. Et de cōuersione oīm gentiū ad fidē xp̄i. ⁊ alia multa. q̄ in ianuis adesse affirmabat. Et hec a dn̄o ih̄u xp̄o sibi reuelata fuisse contestabatur. Que nō mō euenere. ſ oppositū in oīnibus fuisse cōstat. hmōi aūt ꝓnosticatores m'ti ab initio de his archanis decepti fuere. Quibꝰ satiꝰ fuisset silere q̄ talia temere loqui. Que pater posuit in sua potestate. Quāobrem fides hijs pronosticationibꝰ adhibenda nō est.

Simon de Cassia

Simon de cassia ordinis heremitarū diui Augustini theologꝰ ⁊ egregiꝰ predicator. ꝑ id tempꝰ tāq̄ medicinalem cassiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio traditus affuit. Qui vtverus euāgelistarū interpres. ⁊ ihesu christi imitator verus. oīa ipius saluatoris gesta in ordinē colligēs. in q̄ndecim subdiuisit libros. Quos de xp̄iana religione intitulauit. Sed ⁊ aliū librū de doctrina xp̄iana. de patiētia. de simboli expositione. de speculo crucis. de disciplina sp̄ualiū. opuscula autē hec miro ⁊ quasi diuino ordine collegit. Ep̄l'as quoq̄ edidit plurimas documentis plurimis repletas. hic florentie q̄ maxime sp̄ū ꝓphetie floruit. ⁊ multo in precio fuit. Ubi etiam monasteriū sui ordinis monialiū a solo edificauit. Et nobiliū matronarum ac virginū illud repleuit.

Festum visitationis gloriose v̄ginis Marie. ab Urbano sexto ꝑ octauas celebrandū ad formā festiuitatis corpis xp̄i instituit. ob impetrādā vnionē eccl'ie in scismate meritis semꝑ virginis marie.

Frācīscꝰ carrariensiū dn̄s

Franciscus Carrariēsis senior vnicus dn̄i iacobini ex vxore gnatus. fr̄e eiꝰ guilielmo ex pelice interfecto. in regnū p̄rnū succedens. regnauit annis. xi. Vir q̄dem splendidus ⁊ multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̄ patauinā vrbē menibus castellis turribus. ac splēdidissimis edificijs ⁊ edibꝰ tū priuatis tū publicis mirifice exornauit. Nec nō ⁊ p̄clara ac memoratu multo digna in prelijs gessit facinora. ꝓ quibus regno suo multa p̄stitit incremēta. Uerū cū bernabouem vicecomitē sororiū a galeatio maria detentū defenderet. liberare statuisset. nō mō eū liberauit. ſ ⁊ regnū oīne ac deniq̄ vitā ꝓpriā ꝑdidit. Quia ab eodē tandē galeatio supatꝰ ⁊ captiuꝰ abductꝰ in modoecio furno seu carceribꝰ eū interire ꝑmisit. Deniq̄ de octobrio mēse anni. 1393. cū vita excessisset. Cuiꝰ filius franciscus ab duce corpꝰ impetrauit. ⁊ aromatibꝰ cōditū patauiū cū maximo apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs ī maiori ecclesia sepulcro marmoreo sepeliri fecit.

S. katherina de senis

Catherina ytalica senaꝝ vrbis ethrurie oriūda. Cuiꝰ historiā fr̄ Raymundꝰ de capua generalis ordīs p̄dicatorꝝ ꝑscripsit. Ex p̄re iacobo pānorū tinctore ⁊ lapa m̄re ꝓgenita. Cū ānū. xij. attigisset spreto ꝯiugio p̄dicatorꝝ tercij ordīs ꝓfessa innumerabiliū v̄tutū p̄clarissima in mira austeritate ⁊ abstinētia vixit. ⁊ mirabiles victorias ī abstinētia habuit atq̄ visiones. quā xp̄s desp̄ōsauit anulo habēte q̄tuor margaritas ⁊ adamātē ī summitate. dn̄s q̄ꝫ cor eiꝰ abstulit tribuensq̄ suū. ī latē cicatrix māsit. dono ꝓphetie admodū īsignita. Tādē āno etat̄ sue trigesimo. m'tis patrat̄ miracl'is rome deuotōis cā exn̄s. vite sue finē fecit. atꝫ ibidem eiꝰ sctissimū corpꝰ in basilica de minerua ordīs p̄dicatorꝝ maxīa cū pp'lorꝝ freq̄ntia delatū. cū celebri deuotione ⁊ reuerentia sepelit. Quā sanctissimā virginem postmodum pius secundus papa eius conterraneus anno salutis nostre. 1460. kal'. Maij in sanctaꝝ v̄ginū numero merito aggregauit. Que quante sanctitatis q̄terq̄ virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu prosecutus est.

Johannes galeacı⁹ pri mꝰ dux mediolanensiū

Iohannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanensiū dux. patre iā trib⁹ annis defuncto diuisa primū inter se ꝛ bernabouē patruū dñatione. quē insidiose intercepit ꝛ captum ad mortē custodiri precepit. filijs ol bus fugatis mediolanense regnū obtinuit ꝛ decē annis regnauit. inde ab eo scaliger superatus in deditionē venit ꝛ veronā ac vincentiā suo regno adiecit. pauloq̃ post francis cū pataulna vrbe cōprehēdit. bononia quoq̃ senenses perusini sese sue potestati tradidere. fuerat hic clarissimus princeps statura procerus. eleganti aspectu. litteris edoctus ꝛ celebri eloquencia clarus. ingenio callens ac in agendis astutus ꝛ sagax. duas vxores duxit. elizabeth boheme regis filiā. ex qua valentinā solā filiam genuit. quā carolo francorū regi matrimonio copulauit. Alias katherinā consobrinā suā bernabouis filiā. ex qua iohannē. mariā. angelum et philippū mariā duces suscepit. Hic quippe cū ingentis animi ꝛ potentie vir esset postq̃. 30. annis sub titulo comitatus virtutū imperasset anno. 1395. septembri mēse archiepō mediolanensi oratore misso ducatus titulū a wentzeslao imperatore cētū milibus florenis obtinuit. ꝛ ꝑ man⁹ ipsius archiepi oratoris eodē mēse ingēti pompa ducatus biretū ꝛ alia insignia recepit. vixitq̃ ea in dignitate annis. 7. Tanta quippe erat eius animi magnitudo vt ad imperiū aspiraret. ꝛ nisi iā cito morte preuentus fuisset ad id forte peruenisset. Hic in papiensi vrbe inter cetera castellū siue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in quo tantā librorū copiā contraxit q̃ntā alibi pauci viderūt. leporariūq̃ cōtiguū muris cinctū iuxta illud constituit. in quo monasteriū superbissimū ordini carthusiensiū toto orbe celeberrimū construxit atq̃ dotauit. vbi ꝛ corpus suū tumulandū ex testamento legauit.

Eclipsim solis per ea tempora fuisse scribunt que ferme ꝑ horas duas durauit.

Ladislaus apulie vngarie rex

Ladislaus caroli regis filius qui ex hungaria ab vrbano sexto in italiā vocatus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Uerū cū et in hungaria coronā accepit anno. 1385. regine dolo interfectus est. Ladisla⁹ igit filius in apulie regno succedens regnauit annis. 29. cū adoleuisset hūgarie regnū suscepit. sed cū ibi res parū prospere ei succederent expeditione nō pauca suscepta ꝛ iadera de regno occupata venetis vendidit cū pecunijs in ytaliam veniens apulie regnū obtinuit. ꝛ cū magnanimitatis ꝛ prudentie esset vir atq̃ oīm regū potentia ꝛ rerū ꝓsperitate omnibus ꝑ circuitū formidabilior euasisset etiā romano pontifici suspectus esse cepit. varia quoq̃ fortuna inter pontifices sequentes ꝛ regē semp fuit. sed dū florentinos subdere statuisset ex veneno procuratione eorū sublatus est. Sigismundus aūt qui postea augustus ꝛ imperator fuit ladislao ꝑdicto ex hungaria armis pulso ad ipm hungarie regnū vocatus id suscepit. ꝛ vsq̃ ad imperij susceptionem. 25. annis regnauit. vir certe bellator ꝛ reipu. xp̄iane acerrim⁹ ꝓpugnator ac defensor.

Religio dealbatorum

Beghardi ac secta flagellantiū qui se nodosis flagellis cruciarunt in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus supra facta est mentio. mirabilis quoq̃ populorū motus hoc anno. 1399. in tota italia factus ē. Ità omnis fere multitudo in cisalpina gallia vno motu vestes albas ꝛ lineas ad pedes vsq̃ protensas cū capucijs instar religiosorū cappar quibus facies velabāt induit. qua commotione ꝛ nobiliores femine simul ꝛ viri ꝛ principes epi clericiq̃ ac religiosi cuiuscūq̃ ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in simili habitu incedere tentauerunt. Horū siquidē dealbatorū longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabāt. ꝛ ꝓcessionaliter bini ꝛ bini ꝑgētes pacē ꝛ misericordias supplici clamore sepe ꝛ sepius clamabant. hymnos cantabant. q̃maxime sequentiā a beato gregorio editam Stabat mater dolorosa ꝛc. Durauitq̃ huiusmodi motus menses fere tres. vnde initiū habuerit incertū. primi in italia lucenses fuere. vtriusq̃ sexus induti albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctor quidā sacerdos fuit qui tantā modestiā vultu ac verbis pre se ferebat vt ab omnibus sanctus haberetur. Ipm tamē bonifaci⁹ pōtifex apud viterbiū vrbē tandē ꝯphendere fecit. ꝛ tanq̃ supsticiosū ad se ꝑductū igni exuri fec. horū āt crucifixi imaginē q̃ an̄ se deferri faciebāt adhuc lucēses cū maxīa veneratiōe ꝯseruant.

Iubilei annus hoc anno. 1400. rome iussu bonifacij pontificis celebrat. quo fere innumera hoīm multitudo ꝯuenit. ꝛ eo anno ob ipsius iubilei ꝛ maximā dealbatorū frequentiā tantā pestilentiā vbiq̃ fuisse tradunt vt apud florentiā vrbē ad triginta hoīm milia absumpta fuisse referat. Quarto quoq̃ anno wēceslai regis pestis seuissima populata est bohemiam. In praga vero in quatuor mensibus in vna tantum sancti Stephani parrochia tria milia funerū ꝛ. l. fuere. Pragenses inter hec populari tumultu excitati atq̃ in furorē acti iudeorum domos inuadunt bona eorū diripiunt. domos incendunt. atq̃ intra duas horas non sexui non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. perisse aliquot milia ferunt. seruati cōplurimi infantes misericordia bonorū ciuiū baptismi gracia accipere.

Linea summoꝝ pontificũ

Innocentius septimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Anno mundi. 6603. Anno xpi. 1404.

Innocentius septimus papa patria sulmonensis. cosmatus antea vocatus.
sancte crucis p̄sbiter cardinalis. bonifacio suffectus rome pontifex creatur
qui iureiurando collegio spopondit ꝗ̃ primũ esset ꝓ vnione requisitus ponti-
ficatu renunciare. vir quidem grandeuus ⁊ multaꝝ magnarumq̃ reꝝ experien-
tia instructus. qui pontificatu suscepto in quibus vrbani ⁊ bonifacij vestigia se-
cutus est. quos priuatus carpebat. non modo quod tantoꝑe laudabat effecit.
verũ etiã iniquo animo ferebat si quis apud se ea de re verbũ vllum fecisset. p̄-
terea adeo tumultuose omnia gubernabat. vt cuꝫ romani instarent quod scisma
de ecclesia tolleret ip̄os ad ludouicum nepotē tanq̃ ad carnificem misit. qui sta-
tim vndecim ex ipsis (e fenestris deiecti) necari fecit. Qua seuitia permotus pō-
tifex romanus accito ladislao rege arma aduersus pontificem cepit. qui statim
cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Ve-
rum capitolio ⁊ ponte miluio occupatis ac cedibus ꝑactis ira declinante roma-
ni pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam venisset nonnullos cardi-
nales delegit. quoꝝ de numero angelus cornarius venetus. postea gregorius
duodecimus appellatus. ⁊ petrus philargi cretensis alexander quintus pon-
tifex postea creatus. tercius otto columna martinus post vocatus creauit. ⁊ lu-
douicum p̄dictum agri piceni marchionem ꝯstituit. ip̄e vō non diu post rome
moritur pontificatus sui anno secundo. sepeliturq̃ in basilica petri ĩ sacello ꝗ
olim pontificibus dedicatum erat. quodq̃ vetustate ⁊ situ corruens Nicolaus
quintus postea restituit.

Anno mundi. 6605. Anno xpi. 1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corarius
seu cornarius antea vocatus tituli sancti marci presbiter cardinalis pon-
tifex creatus anno dñi M.cccc. vi. pridie kal. nouembris. pontifex siquidem
maxime seueritatis ⁊ sanctimonie p̄cipue reuerendus. qui pontificatu suscepto
facta iterato ad deponendũ pontificatum se scripto adhibitis notarijs ⁊ testi-
bus obligauit. si benedictus qui alterum pontificatũ in gallia tenebat se quoq̃
abdicaret. Cohortantes igitur in principio sese predicti pontifices ⁊ ad mutuaꝫ
abdicationem offerentes. Cum vō de eligendo loco quo sine discrimine vterq̃
venire posset mentio haberetur. neq̃ de ea re satis inter eos conueniret. colluso-
res ⁊ fidefragi ab vtroq̃ cardinalium conuentu sunt habiti maiorē diuisioneꝫ
concitauerunt. Quapropter cōcilium pisis celebratũ est in quo ambo de collu-
sione accusati ambo pontificatu priuati sunt ⁊ alexander eligitur. dũ gregorius
abesset armis omnia rome circũsonabant. gregorius quasi ꝓfugus de concilio
ariminũ ꝓfectus a carolo malatesta ꝑbenigne ⁊ splendide est habitus. Bene-
dictus aũt post habitum in perpiniano cōciliũ quo tutior esset ad castellũ pani-
schole locum munitissimũ confugit vbi diutius immoratus. vterq̃ aũt licet in
pisano concilio exauctorati essent tanq̃ veri pontifices cardinales crearũt. ma-
xime vō gregorius. qui dum luce esset de consensu cardinaliũ qui nondũ ab eo
discesserant gabrielem candelinarium cardinalem creat. qui postea in pontificem electus eugenius quartus ap-
pellatus est. Hic tandē ad constantie conciliũ carolo malatesta oratore misso pontificatu se libere abdicauit
ꝓ q̃ libera abdicatione ꝯuētus oīs eũ agri piceni legatũ creauit s̄ nō multo post recanati aĩ dolore defecit vbi ⁊
honorifice conditus est.

Anno mundi. 6608. Anno xpi. 1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretensis petrus cãdianus antea vocatus ordinis mi-
noꝝ frater ⁊ doctor archiep̄s mediolanensis. vir doctrina ⁊ sanctitate vite p̄clarus hoc anno in concil-
lio pisano gregorio ⁊ benedicto abrogatis oīm cardinaliũ consensu qui tũ in cōcilio pisano erant pontifex
creatur. qui in omni vita ⁊ etate p̄stans. ab adolescentia ordinē minoꝝ ingressus adeo parisius liberalibus
studijs theologiceq̃ disciplneq̃ vacauit vt breui ⁊ publicã scolam habuerit. ⁊ in libros sententiaꝝ docte et
acute scripserit. magnus quoq̃ orator. magnus p̄dicator est habitus. ideo a iohãne galeatio duce mediola-
nensi accitus primũ locũ in cōsultationibus suis habuit. Creatur deinde rogatu galeacij vicētinus ep̄s. postea
nouariēsis mutato loco. postremo p̄sul mediolanensis factus. ab innocentio septimo cardinalis basilice du-
odecim aploꝝ creatur. quo quidē gradu pontificeã dignitatem adeptus. Adeo aũt munificus erat in pauꝑes
et viros sua benignitate dignus vt breui nil sibi reliquerit. vnde ꝑ iocũ īterdũ dicere solebat se diuitem ep̄m
fuisse. pauperē cardinalē. mendicũ pontificē. In eo defuit illa habendi cupiditas. que vna cũ re ⁊ etate accre-
scit simul. Tanti p̄terea animi fuit vt ladislaũ regem potentissimũ qui ditionem ecclesie vexauerat regno p̄-
uauerit. Soluto concilio bononiã ꝓficiscitur. Tandem cum grauiter egrotare cepisset cardinales ad concor-
diam adhortatur. lacrimantibus omnibus saluatoris verbũ proferens. Pacē meã do vob pacē meã relinquo
vobis. statim moritur pontificatus sui mense octauo. sepeliturq̃ bononie in ecclesia fratrum minorum.

Linea imperatorum
Ruptus rex romanorum

Rupertus bauarie dux ac comes palantinus rheni anno millesimo quadrigentesimo wentzeslao bohemo pdicto impatore tanq̃ inutili (pter ignauiam ꝛ socordiã) imperio priuato ab electoribus impator delectus imperauit annis. x. Colonie ab archiepo coloniẽsi corona decoratus fuit. homo sane xpianissimus. iusticie cultor. in rebus bellicis strennuus ꝛ in defensione oppressorum sollicitus. ꝛ pterea a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc quidem florentini pter ipsius animi magnitudinẽ contra galeaciũ mediolani ducem vltima desperatione ducti auxiliatorẽ ea in italiam conditione accersiuerunt vt non prius pmissam ingentẽ pecuniam acciperet q̃ vicecomitis terraꝝ cũ exercitu attigisset. venitq; extremo autumno impator vt ꝛ benedictionez imperialem a summo pontifice acciperet. ꝛ agrum vt pecunias a florentinis acciperet brixianũ. ad benaci gardelacus oram ingressus est. sed parte pecuniarũ iam pcepta galeacij copijs congressus fractusq; tridentum redijt. Coloniensis presul ꝛ leopoldus austrie dux ab impatore abeuntes cũ maxima copiarũ parte domũ redierunt. vnde venetis vocantibus e tridento profectus taruisiũ paduam est delatus. ad quem florentini oratores sumptuosissimo quidem apparatu. sed copias illius desiderio minores vt bellũ resumeret transmiserunt. Ductoresq; earum copiaꝝ fuerunt Sfortia attendulus cutignola romãdiole oppido oriundus tunc primũ nosci ceptus. ꝛ baldesar mutinensis. Cũq; pecuniaꝝ quoq; paucitatem addidissent florentini ꝛ in altercatione p mensez psisterent ꝛ solutio pecuniaꝝ negaret indignatione concepta impator abire constituit. equitatu igit per terram ad taruisium pmisso ipe venetias petijt visendiq; causa ciuitatem mirabilem. Susceptus aũt a venetis insigni magnificentia cunctis exhibitis. que ad honorandos principes exhiberi solent. cladem receptam exposuit. tãdem vo cum neq; pontifex romanus neq; veneti in fauorẽ auxiliũq; eius palam descenderent. florentini autem ea postulata que difficilia factu videbant differrent. re infecta mense aprili patauio mouens longis itineribus transalpes in germaniã redijt. Rupertus autem ex vxore elizabeth filia burgrauij nurmbergensis multos heredes reliquit. rupertus ꝛ fridericus ante patrem obierunt. supstites reliquit ludouicũ. stephanũ iohãnẽ ꝛ ottonẽ inclitos duces. Filias quoq; tres. vna duci austrie friderico de athesi. alia comiti cleuie quẽ sigismundus impator ducem fecit. tercia margaretha duci lothringie matrimonio iuncte fuerunt. Genitor aũt cum filijs vsq; ad obitum sub obedientia gregorij pape permansit. Concilium pisanuz nõ rite celebratum educens. Tandem post gloriosa gesta in impio ꝛ in germania. anno dñi M. cccc. x. in oppẽheim mortẽ obijt ꝛ in haidelberga ad sctm̃spm̃ sepultus.

Concilium pisanum

Conciliũ pisanum pvnione ecclesie pisis celebratuz fuit. sublata em̃ spe conueniendi benedictũ et gregorium anno dñi M. cccc. viij. de mense maij cardinales recedentes post longã disputationẽ florẽtie an ob pessimũ scisma ecclesie nociuũ cardiales cõcilium conuocare possent. determinatũ p doctissimos viros id licite fieri posse. vtriusq; pontificis cardinales p celebrando vniuersali concilio ciuitatem pisarum decreuerunt. cui rei cõmunitas florentina cõsensit. vnde significanter gesta p nũcios ꝛ lr̃as vocarũt ad conciliũ omnes epos p̃latos principes ꝛ cõmunitates. conuenitq; tandem in eo loco multitudo magna cunctaꝝ fere nationũ. In eo concilio accusati de collusione pontifices ambo. decretum est vt oratores mitteret ad vtrũq; vt ad locum accederẽt. quoꝝ operam benedictus derisit. gregorius non ad eos pertinere congregare conciliũ ait. Tandez ambo priuati sunt ꝛ alexander natione grecus ad pontificatum assumptus qui pauco tpe sedem petri tenuit. Testatus est per eam mortem quã ante oculos se continuo cernere dicebat nec reformidare cõscientia bene acte vite motus se existimare ꝛ credere que in concilio pisano decreta fuissent recte atq; integre facta esse omnia sine dolo malo fraudeue anno fere postq̃ sedere inceperat mortuus. quo anno laboratũ est fama ac peste. Per hec tempora ludouicus andegaueñ. fili⁹ ei⁹ ludouici qui cum carolo de regno contendit. pisas veniens concessionem regni appulie ab alexandro papa recepit. Naz ladislaus cuncta effecerat quo conciliũ impediret. itaq; cum exercitu contra ladislaum missus Cũq; eo baldazar coxa ex latere legatus. non multum tamen pfecerunt. ꝛ fere circa vrbem romam cõmorãtes nec vltra progresse irrito cepto redierunt.

S. Vincenti⁹ ordinis p̄dicatorum

Vincentius cathelanus ordinis p̄dicatoꝝ declamator ⁊ theologus celeberrimus ex valentia vrbe natus ac nobili familia ferrarioꝝ. Cui⁹ pater notari⁹ publicus qui tres habuit filios. petrū primogenitū laudabilis vite ⁊ vxorem habens. Aliū bonifaciū iuris vtriusq̧ doctorē. qui mortua vxore ordinē carthusiensium ingressus tantū sua prudentia effecit vt generalis prior ordinis fieret. Tercium vincentiū qui in virginitate p̄mansit. ⁊ anno M.cccc. ⁊ vltra nō modo celebri doctrina sed singulari sanctitate insignis fuit. qui cū p̄dicationis dono plurimuꝫ illustratus fuisset quoad vixit ecclesiam dei p̄dicando. docendo ⁊ monendo nonmodo verbis sed ⁊ exemplis adiuuare nō destitit. hoc sanctissimū opus euangelizandi triginta annis continuans. Tandē sedem petri tenente martino quinto anno. 1418. imperante sigismundo ex hoc seculo migrauit. ⁊ cū i morte ⁊ post mortem plurimis claruerit miraculis calixt⁹ tercius pontifex eius compatriota anno deinde dn̄i. 1455. eas ob res in sanctoꝝ confessoꝝ numero eū aggregauit. ⁊ eius festum nonis aprilis celebrari mandauit. Sepultus in senectute bona in ciuitate venetensi in eccl̄ia cathedrali q̄ ordo non habebat ibi conuentū. p̄dicabat aūt i vita sepenumero de finali iudicio ⁊ aduentu antichristi tanto terrore vt omnes in timoreꝫ conuerteret. vt peccatores futuram dei iram abhorrerent.

Franciscus martini ordinis carmelitaꝝ theologus celeberrimus p hoc ip̄m tp̄s in precio existens. cuꝫ multos erudisset discipulos ad agitandum intellectum librū de conceptiōe virginis Marie ꝯposuit.

Gerbardus groet claret sanctitate vite ⁊ scientia. ⁊ incepit ꝯgregationem in dauādria ⁊ plura scripsit

Johannes rußbroch clar⁹ habet. vir ad modū deuot⁹ ⁊ illūiat⁹. etiā m̄lta scripta i theutonico reliq̄t

Heinricus yota sacre theologie professor. Heinricus quoq̧ de hassia etiam doctor theologie. hij duo luminaria ecclesie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus iuris doctor

Baldus perusin⁹ p̄cellentissimus legis peritus bartholi saxoferratensis discipulus. ⁊ ip̄e vna cū angelo ⁊ petro germanis hec ip̄a tempora clarissima reddidit. qui cū post magistrū suū in iuribus ciuili ⁊ pontificio obtinereret principatum infinita ꝓpe edidit libroꝝ volumīa. Sup toto em̄ iuris ciuilis corpore p̄egregie cōmentatus est. Insup ⁊ in scd̄o decretoliū ac feudis scripsit. Additiones ad speculum ꝯposuit. atq̧ clarissima consilia post se reliquit. Tandeꝫ ob doctrine p̄stantiam a philippo mediolanēsiū duce publico salario papie vocatus. anno dn̄i. 1423. mense aprili ibidē defunctus apd̄ frēs minores sepelit

Bartholomeus de saliceto iuris consultissimus p hoc tem pus floruit ⁊ in legibus nōnullos cōmentarios composuit. Hic cū apud albertum estensem ferrarie marchionē in p̄cio eēt cū ip̄o egit vt a bonifacio pō. p̄uilegiū ꝯuocādi studiū i ferraria obtineret

Nicola⁹ floretin⁹ medic⁹

Nicolaus eximij nominis medicus natione florentinus p hec tp̄a existens. in omni medicina grande opus componendo relinquens. qd̄ de omni medicina ex veterioꝛib⁹ ⁊ doctis medicis exquisitis accurata lucubratione extraxit Obijt deniq̧ florentie post multas curationes anno dn̄i. 1412.

Marsili⁹ de sctā sophia patauin⁹ medic⁹. ⁊ ip̄e m̄ltarū rerū cognitiōe insignitus cum quedaꝫ edidisset in medicina sup hippocratis libros multos scriptores ingenio ⁊ subtilitate p̄celluit ⁊ suā patriā doctrina ⁊ fama exornauit.

Iohēs rauennat⁹ grāmatic⁹ ⁊ rhetor luculētissim⁹ his tp̄ib⁹ floruit. vir certe maximi ingenij ⁊ singularissime doctrine. qui vt leonardus aretinus ei⁹ discipulus testat primus fuit a q̄ eloquētie studia tantope longo postliminio in ytaliā sunt redacta. Hic cū a francisco petrarcha egregie edoct⁹ fuisset. et ip̄e viros seq̄ntes excellētissimos habuit discipulos.

Crisoloras constantinopolitanus

Hemanuel crisoloras bizantinus patria constātinopolitanus. vir domi nobilis. ne dū litteraꝝ grecaꝝ peritissimus. verū omni doctrina ac virtutib⁹ nobilior atq̧ p̄clarus his temporibus constantinopoli patria a turchis obsessa. venetias mari delatus primo in exaudita eius fama inuitatus benigne ac postulat⁹ et litteras grecas ibi docere cepit que iam septingentis annis conticuerant ⁊ per eū reuiuiscere ceperunt. Hic itaq̧ cū in italiā venisset primo venetias multos adolescentes grecas docuit litteras. indeq̧ a florentinis publico solario vocat⁹ plurimos habuit discipulos. a iohanne rauennato p̄dicto litteris latinis edoctos. Inter quos fuere leonardus aretinus. paulus strotia. petrus paulus vergerius iustinopolitanus. omnibonus vicentinus. guarinus veronensis. carolus aretin⁹ pogius florentin⁹. franciscus barbarus ⁊ franciscus philelphus ⁊ alij. Indeq̧ curiam romanā cum secutus fuisset ⁊ apud constantiā vbi generale conciliū celebraret accessisset ⁊ p̄dicti discipuli dulcedine verborū suorū allecti eū sequi voluerunt. Hic aūt ⁊ si omni sciētia edoct⁹ fuerit nihil tn̄ scripto qd̄ extat reliq̄t. Constantie aūt deficiēs a pogio florētino melliflua orōne cū epigrāmate honestat⁹ ē.

Tamerlanes

TAmerlanes magnꝰ tartaroꝝ seu parthorū rex. incredibilis potētie vir. hoc etiā anno. 1402. vita excessit. Qui primū (vt aiūt) genere parthus humili loco natus. gregorius miles. adeo inter suos corpis agilitate excelluit. vt breui multaꝝ gentiū dux fieret. quibus parthoꝝ imperio potitus scythas. hyberos. albanos. persas. medosqꝫ sibi subegit. mesopotamiā inuasit atqꝫ armeniā. trāsitoqꝫ euphrate cū quadringentis milibus equitū. sexcentis milibus peditū. oēm asiā quā miorē appellamꝰ obtriuit. Regē oīm potētissimū pazaitē thurcoꝝ dnm cū pari equitū numero ⁊ magnis peditū copijs fines suos tutātem. apud armenos ꝑlio supatum ducentis milibus hoīm interfectis viuū cepit. caueaqꝫ ī modū fere inclusum. ꝑ omnē asiā circūtulit egregiū admirandū humanaꝝ rerū spectaculū. Castra eius in vrbis modū ordinata fuere. statuto cuiqꝫ arti loco ad vite vsuꝫ necessaria. summa semꝑ reꝝ copia inueniebaᷓ. cū nullus esset latrocinijs locus. Inde a thanai flumine vsqꝫ ad egiptū vniuersam asiam ꝑcurrens. smyrnas antiochiā. sebastē. tripolim. damascū. multasqꝫ validissimas vrbes vi cepit. diripuit atqꝫ incendit. Soldanū egiptioꝝ principē bello suꝑtum vltra pelusiū repulit. egiptū ingredi parantē. vaste solitudines ⁊ deserta loca auerterūt virū bellicis artibus insignē. Damasco capta cū arcis antique expugnatio difficilior videretur. Constructa e regione altera q̄ antiquā altitudine superaret vi cepit. Capha vrbs genuēsiū tūc colonia in thaurico cheronesso. nō ꝓcul a bosphoro cymerico existit. hāc cū tamerlanes inuadere statuisset. Schythas negociatores ꝑmisit. q̄ preciosissimas aīaliū pelles minori quā ꝯsueuerūt ꝑcio venūdarent. Sciens aurū abscondi posse. pelles subfodi nō posse. Moxqꝫ bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atqꝫ armis ciuitate. Et auro ⁊ pellibꝰ potitus ē. In obsidionibus vrbiū prima die albo tentorio vtebatur secūda rubeo. tercia nigro. qui sese dabāt in albo sedenti salutē conseq̄banᷓ. rubeus color moriendū indicabat. niger ciuitatis excidiū. ⁊ oīa in cinerē cōuertenda. Fama ē ꝑplos cuiusdā ciuitatis q̄ prima die deditōnem neglexisset. pueros puellasqꝫ oēs in candida veste ramos oliue p̄ se ferētes exiuisse vt principis irā placarēt illū oēs ab equitatu coculcari atqꝫ cōteri iussit. ⁊ vrbē captā incendi. Interrogatus ab homie genuensi q̄ ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vtereᷓ. Cōmotū distorta facie ac spirātibus ignē oculis respōdisse. Tu me hoīem eē arbitraris falleris. Ira dei ego sum ⁊ orbis vastitas. caueto ne post hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanē viderūt eū hanibali simil̄ē. Deletis regibus vastatis pluribus ꝓuincijs onustū de victarū gentiū spolijs exercitū in patriā reduxit. Et ciuitatem marchantē condidit ⁊ hostiuꝫ spolijs exornauit. Vita functus duos filios reliquit regni successores. qui discordia laborātes effecerunt ne parthorum imperium rursus posset emergere.

Paulus venetus

PAulus venetus eremitarū diui Aug. Et ipe theologoꝝ ⁊ phoꝝ princeps. nec nō ⁊ disputator acerrimꝰ. Hoc ipo tpe in vniuersa ytalia nominatissimus habitus est. eo ꝙ cūctos dialeticos phos. ac sue etatis theologos sine cōtrouersia suꝑauerit. ac etiam tanqꝫ alter apollo post se futuros phos sue sapientie lacte nutriuerit. qui nisi matura morte p̄uentus fuisset. oēs antecessores suo ingenio suisqꝫ scriptis suꝑasset. Attn̄ in iuuētute sup libros Aresto. cōmētaria scripsit. Et summā in phia. logicā breuē. Summulā de naturalibus. atqꝫ cōtra cecitatem iudeoꝝ tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem iuuenis satis moriens in sacristia sui ordinis sepulcro marmoreo sepelitur.

BArtholomeꝰ de vrbino ipius eremitarū ordinis diligētissimus doctor. ⁊ vrbinatus epus hoc ipo tpe clarus effulsit. Qui ⁊ si multa ediderit in primis augustini atqꝫ ambrosij singula dicta in alphabetum redegit. Et opꝰ Millelo quiū cōi vocabulo appellauit. Aliud quoqꝫ de spūali bello.

IOrdanis itē alemanus eruditus theologus ob ipiꝰ doctrinā ⁊ multaꝝ antiq̄tatū indagatōnē magno in precio fuit. Qui inter cetera pulcrū quadragesimale edidit. Apocalipsimqꝫ pulcre explanauit.

IAcobus q̊ꝫ ordinis heremitaꝝ theologus natione toletanus hisdē tꝑibus floruit. Et vniuersaꝫ ferme scripturā sacram cōplanauit. ⁊ Sophologiū cōposuit p̄cellentissimū ad diuinā sapientiaꝫ perq̄rendaꝫ suasoriū. Quod quidem volumen quanti facūdum sit multis epigrāmatibus declaratur.

VErona clarissima ac vetustissima ytalie ciuitas. anno. 1405. sexto kal. iulij (a carrariensibꝰ occupata ⁊ pessundata) in venetorum manns concedente ioanne maria vicecomite mediolani duce. ꝑ franciscuꝫ ganzagam. ⁊ iacobum fermē. ⁊ paulum seuellum patriciū romanū deuenit. Et nūc vsqꝫ cū magno augmēto ipsius permansit.

PIse item potentissima ac superbissima etrurie ciuitas florentini populi emula. hoc anno durissima obsidione ⁊ acerrimo bello domita in ipsius populi florentini ditioneꝫ potestatemqꝫ deuenit. Impetu enim facto florentinos vrbe eiecere. ⁊ ipam in libertatem reduxere. Florentini ignominiā non ferentes. bellū pisanis intulerunt implacabile. Et cōmeatibus vndiqꝫ interclusis vrbem acerrime obsiderunt. quam post aliquot menses fama crudelissima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iugum ab integro suscipere coegerunt.

Patauiũ magne potẽtie ac splendoris ciuitas anno dñi. M.cccc.vi. obsidione a venetis oppressa in venetoꝝ manus deuenit. Franciscus eni iunior carrari⁹ frãcisci senioris filius cũ in vicẽtinos exercitũ duxit. Cui statim venetoꝝ dux ⁊ senatus tybicinẽ mittens rogat ne vicẽtinos vectigales bello attingat alioqn senatũ venetũ haberet inimicũ. Sz frãciscus durius crudescere cepit. Indignati veneti cũ frãcisco ganzaga fedus pcutientes generalẽ ducẽ ꝯ eũ constituerũt. primo veronã cepit ꝯcedẽte mediolanensi ducissa. Et capto iacobo carrariensi vinctũ venetias transmisit. Inde in patauiũ exercitũ ducẽs p⁹ aliqs mẽses cũ fama oppssa eẽt. et peste grauissima ⁊ cõtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga francisci frater ignorante carrario p portã sancte crucis sibi a ciuibus apertã copias introduxit. Et casu carrariũ reperiens. vbis cõuenerũt. vt galeazio castri dominio ꝯcesso. ipe carrarius ad senatũ p misericordia impetranda cõmigraret. Et si qȝ volebat impetrasset. Ciuitas ipi⁹ esset. Sin aũt regrediẽs i pristino statu restitueretur. Ideo carrarius cũ francisco tercio filio ad senatũ i veste humili accessit. a q̃ nullã grãm pmeruit. sz obiurgationibus mulctatus. i carcerẽ cũ filio recludi iubet. Et statim missis cõmissarijs ciuitas nomĩe senatus occupata ẽ. Que res galeatio molestissima fuit. Frãciscus postmodũ strangulat⁹. fili⁹ q̃ mortis genere perierit dubiũ. Supfuerãt eius duo filij Obertinus ⁊ Marsili⁹ q̃ añ captiuitatẽ vrbis ad etruscos ꝯfugerãt. At sic eo anno qrto kal. decẽbris veneti patauiũ obtinuere. Et due potentissime ac illustrissime familie. s. Scaligeroꝝ ⁊ Carrariensiũ ꝓpter eoꝝ dissensiones sue diuturnitatis ⁊ potentie. vno q̃si tpe finẽ acceperũt. Qui in verona ⁊ patauio p annos multos maxima cũ gloria imperij sceptra tenuerũt. ac sic veneti plurimas ciuitates obtinuerũt. ⁊ eorum nomen supra modum excreuit.

Ordo monachorum montis oliueti

Ordo monachoꝝ alboꝝ. qui mõtis oliueti ordo nũcupat. Huius scismatis tpibus in senẽsi agro a qbusdam nobilissimus senẽsibus initiũ sumpsit. Multi nãqz clarissimi senenses q̊s scismatũ ⁊ bellicaꝝ tedebat pturbatio. spũssancti grã inspirati. vrbe vno animo egressi. nõ longe in montẽ q̃ oliuetus dictus accressere. vbi i vnũ congregati. Et a curis mũdialibus semoti. tãqz eremite deuotissimi deo in orõnibus ⁊ vigilijs ac crebris ieiunijs deseruire ceperũt. Quoꝝ exemplo multi nobiles ⁊ adolescẽtes permoti. desiderio celestis pñe ad eosdẽ cõfluxere. Quãobrẽ incredibili feruore in dei huitio excrescere ceperũt. Quoꝝ fama cũ ad põtificez puenisset principaliores ad se româ vocauit. Et eoꝝ viuendi ꝓpositũ diligenti examinatõne intelligere voluit. Cognitisqz eoꝝ votis. Exclamauit dicẽs. hãc plantationẽ esse diuinã. nõ humani cõsilij. Exhilaratusqz pontifex illoꝝ vitã ⁊ modũ viuendi. sicut eorum priuilegijs ꝯstare dicit. qz libentissime comprobauit. Et vt id diuinũ opus sceptũ stabilitatẽ susciperet statim albũ habitũ ad diue vginis marie reuerentiã cũ regula beatissimi bñdicti eisdẽ contulit. Quas maximis ꝑuilegijs ⁊ gratijs cõmuniẽs inter mõchos diui bñdicti annũerauit. ⁊ mlta mõsteria icolẽda ꝯcessit.

Ordo nouus mendicãtiũ sub diui hieronimi titulo. ꝑsulante Innocẽtio septimo põtifice nup defuncto ex tercio ordĩe seraphici francisci. a qdã Ordo noĩe mõtis granelli comite apud fesulanã ethrurie vrbẽ primo excitatus ẽ. Ei⁹ aũt coadiutor h̃ in sctõ opere Gualterus marsus fuit. Et hi duo mire sanctitatis ⁊ integritatis viri huiusce regularis obsuãtie ⁊ discipline fundatores ⁊ auctores fuere. Et sanctissimis institutis cũ doctrina atqz exemplo mirũimmodũ erexere. Quẽ qdẽ ordinẽ gregorius. xij. iste priuilegijs approbãs sb regula btissimi pris Aug. quo ad vota principalia aplica auctoritate ꝯfirmauit. Eugenius deinde qrtus vir vtiqz religiosissimus ⁊ ipe eadẽ auctoritate additis alijs priuilegijs mendicantium iteꝝ approbauit ⁊ confirmauit. Eisdem aũt in memoriã pristine tercij ordinis religionis habitũ griseam tunicam cum clamide similiter grisea pro habitu concessit.

Ordo canonicorum sancti Georgij in Alga Venetiarum

Ordo alius canonicus celestini habit⁹ cõgregatõnis sancti georij de alga apud venetias hisdẽ tpib⁹ a religiosissimo viro postea pñarcha laurentio iustiniano atqz alijs religiosis primum incredibili fauore ⁊ qdã austeritate initiũ sumpsit. Quã cõgregationẽ Gregorius pdictus qbusdã cõstitutionibus sibi datis sb prima bti petri regula ꝯfirmauit. Que statim egregijs viris ac doctissimis valde creuit. Quorũ de numero Antonius Corarius Gregorij pontificis nepos. inde hostiensis cardinalis. Et gabriel postea Eugeni⁹ qrt⁹. Qui mõasteriũ a pncipio pña hereditate plimũ ãpliauit ⁊ exornauit. Fuere ⁊ alij ea i ꝯgregatõe successores vita ⁊ morib⁹ pclarissimi. Qui religiõz doctrina atqz optimis exẽplis p virili sua illustrarũt. Marin⁹ quirin⁹ egregius. ⁊ mapha⁹ cõtaren⁹ venet⁹ postea pñarcha ⁊ alij complurimi.

De heresi hussitarum et eius origine

Johannes wicleff

Perfida hussitaꝝ insania que sub rege wentzeslao etatis sue anno q̄nquage-
simo ortū habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem ī mo-
dum armis vexare cepit. cuius originem ⁊ ꝓgressum hoc loco ꝓsequi animus
est. q̄m ea pestis cū pene totam germaniā conturbauit neq̃ adhuc extīcta regni
bohemici magnam partē occupat. Rexerant scolaȝ pragenseȝ primo theutones
id molestissimū bohemis fuit hominibus natura ferocibus atȝ indomitꝭ. Ex q̄-
bus vir q̄dā genere nobilꝭ ex domo quā putridistis vocant apud oxoniā anglie
ciuitatem lr̄is instructus. cū iohannis wicleffi libros offendisset quibus de rea-
libus vniuersalibus titulus inscribitꝰ magnope illis oblectabatꝰ exemplaria se-
cum attulit. inter que de ciuili dn̄o. de ecclesia. de diuersis questionibus contra
clerum. pleraq̃ volumina veluti preciosum thesaurū patrie sue intulit. imbutus iam ip̄e wiclefistarū ve-
neno ⁊ ad nocēdū paratꝰ virus in ciues euomuit. Comodauit aūt scripta que attulerat. his potissime qui
theutonicoꝝ odio tenebantꝰ. inter quos iohannes emicuit obscuro loco natus. ex villa hus quod anserē
significat cognomentū mutuatus. Hic cum esset ingenio peracri ⁊ lingua diserta multūq̃ dialeticis oble-
ctaretꝰ ⁊ peregrinas opiniones amaret auide admodum wiclefistaruȝ doctrinam arripuit eaq̃ theutoni-
cos magistros vexare cepit sperans eo modo confusos theutones scolā relicturos. Quod cū non succede-
ret a rege impetrarunt vt pragense gymnasium ritu parisiensis gubernaretꝰ. Ea res magistratū scole theu-
tonibꝰ abstulit. Quam ob causam cōmoti magistri ac discipuli theutonici generis iureiurādo adacti vno
die supra duo milia pragā reliquere. nec diu post circitꝰ tria milia secuti apud liptzk misne ciuitatē triū die-
rum itinere a praga distantem vniuersale studiū erexere. quod ab alexandro pontifice priuilegijs munitū
ac confirmatum fuit. ⁊ ꝑ illustres duces saxonie dotatū ac structuris exornatum. a quo liptzk in cunctꝭ au-
gmētū sensit. Bohemis scole sue gubernatio libera patuit. q̄ꝝ pn̄ceps habitꝰ est iohannes hus lingua
potens ⁊ mundioris vite clarus. qui vbi satis fidei cōpactum sibi existimauit venenū quod iam pridem
occulte conceperat palam euomuit. multa de libris wicleffi in mediū attulit asserēs in eis omnem veritatē
ꝯtineri. adijciensq̃ crebro inter p̄dicandū se postq̃ ex hac luce migraret in ea loca proficisci cupere ad que
wicleffi anima ꝑuenisset. quem virū fuisse bonum celoq̃ dignū non dubitaret. Verū in lundano quadra-
ginta quatuor articuli in eius libris reperti ab archiep̄o canthuariensi ⁊ alijs ep̄is ⁊ doctis viris condē-
nati. wicleff exhumatus corpus cōbustum fuit. Sequebantꝰ tamen iohannem cleri ferme omnes ere ali-
eno grauati sceleribus insignes ⁊ ab eccl̄ia catholica recedentes ip̄am valdensiū sectā ⁊ insaniaȝ amplexi
sunt. Huius pestifere ac iam pridem damnate factionis dogmata sunt. Romanū presulem reliquis epi-
scopis parem esse. Purgatoriuȝ ignē nullum inueniri. Vanum esse orare pro mortuis ⁊ auaricie sacerdo-
talis inuentuȝ. Dei ac sanctos imagines delendas. Mēdicantiū religiones malos demones inuenisse. Sa-
cerdotes pauperes esse debere sola contentos elemosina. Auricularem cōfessionē nugacem esse. Suffice-
re sua queq̃ deo in cubili suo confiteri peccata. Cymiteriorum inanem vsum. Sacerdotē quocūq̃ loco sa-
cruȝ xp̄i corpus ꝯficere. In canonicis horis frustra tp̄a teri. Jeiunijs ab ecclesia institutis nihil inesse me-
riti. atq̃ alios plerosq̃ errores edixere. Sed attulit nouam pestem petrus dresensis. id est oppidū mis-
ne super albim situm. qui apud ecclesiaȝ sancti michaelis populū predicādo instruebat. iacobellū misneñ.
aggressus mirare ait doctum virū errorem aliū nō animaduertisse. cōmunionis eucharistie in qua sꝫ vna
tm̄ specie dn̄icum corpus ministratur. cū apud iohannē euangelistaȝ ⁊ apostolū xp̄i sub duplici specie pa-
nis ⁊ vini summi debere videatꝰ. Cōmotus his iacobellus in vetustis codicibus dyonisij p̄sertim ⁊ cy-
priani cōmunionē calicis laudatā inuenisset publice cōmouere populū cepit ne cōmunione calicis quo-
quo pacto negligerent. Huic heritici consensere haud modica gescientes leticia quod articulum inuenis-
sent in euangelica lege fundatū. Inde varia attemptata fuerunt vsq̃ ad conciliū constantiense sine fructu
Apud em̄ glatouiam nobile monasterium fratrū predicatoꝝ extra menia oppidi sitū a fundamentis deiici-
unt. eaq̃ prima ecclesiarū ruina in hussitarum nouitate facta. decurritꝰ in ecclesias monasteriaq̃ passim no-
bilissima superis dicata templa. ferro atq̃ igne vastantꝰ. Per idem ferme tempus surrexit ⁊ alius pseu-
do sacerdos apud pragam iohannes quidā ex ordine premonstratensium ip̄ius monachus ⁊ in om̄e sce-
lus audax. cū neq̃ bene sapere viderentꝰ monasteriū carmelitarum inuasit. Sophia interim anxia quo pa-
cto tueretꝰ crebris nuncijs ac litteris sigismundū vocare. vicinorum auxilia petere atq̃ in omnes partes
mentem dirigere. Sigismundum malo vsum consilio in turchos qui se iam prius castris exuerant arma
prius mouere quā bohemiam petere libido incessit. ꝙ si mox exercitum pragam duxisset anteq̃ vires he-
reticorum coaluissent nunq̃ ea incendia germaniam exiuissent. At ille cū turchos lacessere parat bohemi-
am amisit ⁊ hungariā non defendit. Eapropter cū serū esset eius auxilium regina ex thesauro regio copi-
as cōparauit. arcem firmauit. pugnatūq̃ deinde die noctuq̃ quiq̃ diebus seuissimis ausis. multi vtriq̃
cesi. pretoriū incendio deletū ac magnifice domus exuste.

Linea sūmoꝝ pontificum
Johānes vigesimustercı⁹

Martinus quintus

Anno mundi. 6609. Anno xpi. 1410.

Johannes eius nomīs vigesimustercius papa. patria neapolitanus ⁊ nobilis. Baldesar cognomento cossa antea vocatus. sancti eustachij dyaconus cardinalis hoc anno p̄dicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus. sedit annis. 4. menses. x. Sunt qui scribant id factū violenter esse. qꝛ ⁊ legatus bononiensis esset ⁊ armatos milites tū in vrbe tū in agris ꝓ statione habuerat. vt si p̄cario id obtinere nō posset minis ⁊ armis tandē consequeretur. Cum multi ꝓducti fuerunt neminē approbare voluit. date inquit mihi petri clamidez ego eam dabo pontifici. ille pallium humeris suis imponens. papa ait ego sum. id q̄zuis patribus displicuisset. vtcūqꝫ est. constat eum pontificem creatū fuisse ad eamqꝫ dignitatē semꝑ aspirasse. Erat aūt hic pontificij ⁊ ciuilis iuriū peritissimus. vir in temporalibus quidē magnus. in spiritualibus nullus omnino atꝫ ineptus. ⁊ reꝝ gerendarū experientia magisqꝫ vite sanctimonia preditus. Qui suscepto pontificatu dies aliquot bononie cōmoratus. ⁊ postmodum romā ꝓfectus est. fuerat em̄ illa prius aliquanto de manibus extorta ladislai. Iter eius per agrum florentinū ⁊ senensem ad inferū mare. inde ꝑ tarquinatem ad vrbez fuit. post hec apparatus facti. misseqꝫ aduersus ladislaum copie: duces militie erant paulus vrsus ⁊ Sfortia. Verū sequenti anno iterato iohannē bello vexare cepit. Ideo pontifex timore correptus florentiā primo. postmodum bononiam venit. ⁊ nō ita multo post mantuā ad Johannem franciscū gonzagam ꝓfectus est. ibidemqꝫ ⁊ laude ⁊ cremone cū sigismundo cesare de pellendo ladislao qui romā ⁊ multa ecclesie oppida occupauerat conuentū habuit. Inde ad conciliuz Johannes omniū nationū consensu citatus ad tollendū scisma duos cardinales in germaniā misit. qui vna cum principibus gallice ⁊ germanice nationis locū ydoneum deligerent. Constantia igit̄ germanie vrbs ydonea est visa Eo ꝓficiscunt̄ omnes. ⁊ iohannes pontifex admonentibus quibusdā ne id faceret. eo tamen profectus. Verū superueniente sigismundo multa crimina pontifici obiecta sunt. quoꝝ causa mutato habitu familiaqꝫ clanculū noctu fugiens. Cū iam amplius quatuor mensibus in concilio fuisset schaffhusen abijt burgundiā petere festinans. iussu friderici ducis ꝑ viam retentus imperatori tradit̄ ⁊ in insula sancti marci in carcerē conijcitur. Causam fuge concilium disquirere tum cepit. ad quadraginta exinde capitula contra eū probata sunt. merito e pontificatu deiectus. ad ludouicū igit̄ bauarie ducem missus in haidelberga triennio asseruatus est. Tandez eo in concilio martinus pontifex surrogatus dū apud florentiā existeret ⁊ a cosma de medicis ciue florentino rogaret̄ iohannē a carceribus liberauit. Cū ad martinū venit sese pedibus martini subijciens eū vt pontificem verū ⁊ vnicū recognouit. Martinus ea hūilitate cōmotus. primus cardinalis efficit̄ tusculan⁹. Nec annū integrū sup̄stes florentie e vita migrauit. vbi ⁊ a cosmo medice amicissimo suo honorificentissimo sepulchro in diui Johannis baptiste templo magna adhibita funeris pompa sepultus est.

Anno mundi. 6616. Anno xpi. 1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. otto cognomento colūna prius vocatus. Ex illustri colūnensium familia natus hoc anno in celebritate sancti martini epī ex cardinali dyacono in constantinsi cōcilio nationū omniū ⁊ cardinaliū consensu pontifex creatur. Is em̄ a teneris annis cura parentū moribus et litteris imbutus. vbi adoleuisset iuri pontificio perusij operam dedit. vnde ad vrbem rediens ob integritatem ⁊ doctrinam vrbani sexti referendarius factus. Inde diaconus cardinalis ab innocentio septimo creatus. humanior factus patrociniū suum omnibus prestabat. In conuentu constantiensi cū multe in vtrāqꝫ partem altercationes haberent̄ ip̄e mediū quoddam tenuit cōmuni vtilitati semꝑ consulens. Hanc ob rem et imperatori sigismundo ⁊ cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu constitutus nō somno ⁊ ocio sed negocio ⁊ sollicitudini deditus oīa ad rē pertinētia miro ꝑfecit modo. Vir antea nequaqꝫ sagax extstimatus sed benignus. In pontificatu tm̄ ita opinionē de se prius habitā redarguit vt sagacitas quidē in eo summa. benignitas vo non sup̄flua neqꝫ minima reperiret̄. Peracto demū concilio reuersus ꝑ fines mediolaneñ. Mantuanoꝝ ferrariensiū rauennatū florentiā venit. bononiā vitans que se per id tp̄s in libertatē vendicarat. florentie vo bienniū fere resedit ꝑopportuno loco ad rē ecclesie componendā. Nā ⁊ cū braccio q̄ ecclese oppida ꝑmulta occuparat oppitulantibus florentinis concordiā fecit. Illiusqꝫ post hec fretus opa bononiam redegit in suā potestatē. ⁊ ceteras vrbes vbiqꝫ recepit. ex quo eius plurimū creuit auctoritas. florentiā tandē abiens ciuitatem metropolitano honore exornauit romā desideratus ꝑuenit. vniuersa vrbe eidem obuiā effusa. que eū nō secus ac patrie parentē expectabat. quā adeo vastatā inuenit vt nullā ciuitatis faciē habere videbat̄. Quā ob rē pontifex pietate cōmotus ad eā exornandā cōponēdosqꝫ mores ita animū adiecit vt breui ꝯualescens meliorē faciē p̄ se tulerit. plura in vrbe restituit. Hic aūt vir in omni vita integer Demū pontificatus sui anno quarto mense tercio rome apoplexia morit̄. etatis sue anno sexagesimotercio. Sepelit̄qꝫ eius mandato in basilica constantiana ante capita aplo̅ꝝ sepulchro eneo. comitante populo ro. et clero nō aliter flēte q̄ꝫ si eccīa dei si vrbs roma vnico atꝫ optimo ꝑnte orbata fuissꝫ. vacat tū sedes dies. xij.

Linea imperatoꝝ
Sigismundus

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ imꝑatoris filius. natione bohem⁹ origine teuthonicus hungarie ⁊ bohemie rex. defuncto rupto romanoꝝ rege anno salutis M.cccc.x. franckfordie ab electoribus cesar electus est. vir quidem strennuus ⁊ ad omnia pagenda ꝓmptuosissimus. princeps singulari prudētia. magnitudine animi. benificentia ⁊ liberalitate insignis. corporis quoqꝫ maiestate ac decore illustris. Erat em̄ p̄clara facie. inclitus specioso atqꝫ robusto corpore magnitudineqꝫ animi siue pace siue bello eximius ac in erogando ꝓfusus. Is suscepto reg̃ stat cū comitatu maxio vniuersam ferme cisalpinā galliā sedādi belli causa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud p̄clarissimū ꝙ ecclesiam catholicā in tres partes diuisam coacto apud constantiā generali concilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliam. hispaniā angliam eius rei causa pagrans vt erat xp̄ianissimus cū totā xp̄ianam rempublicā ꝓpter scismata lebefactatā conspiceret omniū nationū consensu ꝯstantie concilium indixit. vbi iohanne p̄dicto. gregorio. xij. ⁊ benedicto nono pontificib⁹ abrogatis. electoqꝫ martino quinto vniuersam rempublicā xp̄ianam sua industria suoqꝫ maximo labore cōponere studuit. Mores etiā seculariuꝫ q̄ꝫ clericoꝝ (nimia iam licentia labefactos) suo hortatu ⁊ virtute in meliorem reduxit formā. Vitoldo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit q̄ꝫ solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratrib⁹ beate marie teutonicoꝝ armis ademerat restitui iussit. wentzeslaū bohemie regē germanū suū ꝙ regno inutilis esset cōiecit in vincula. Quis negligenter custoditum magno reipublice malo quidā bohemi e carceribus surripuerunt. Ceteruꝫ bello prorsus infelix. quem nō turchi dumtaxat sed bohemi sepe acie fuderunt. Uxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius causa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios qui aliqn̄ rebellassent gladio percussit. Ob quā rem ⁊ paulo post regina fatis functa in vincula coniectus est. mulieriqꝫ vidue cuius virū interfecerat in custodiam traditus donec regni ꝓceres suppliciū decernerent sed nō defuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. q̄ vt erat facundia preditus ⁊ potens mulieri longe melius esse ostendit regiū sanguinē conseruare q̄ꝫ fundere. dimissus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit vxorem. nec diu postea compatis auxilijs regnū vendicauit. de ꝓditoribus suppliciū sumpsit. mulieris vidue filios ⁊ honoribus ⁊ opib⁹ inter primos regni ꝓceres cumulauit. Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est. Alberto duci austrie generi suo morauiam ne defensore careret dona dedit. Cū filiā elizabeth ex barbara natā ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgensem Friderico burggrauio nurmbergensi dono dedit. Varia aūt fortuna annos supra quinquaginta regnauit. In senium deniqꝫ ꝑductus iterato in italiā venit. ad coronā augustalē obtinendam. ex germania in lombardiam veniēs mediolanū ingressus. inde ꝑ ethruriā ad senēses trāsijt. a q̄b⁹ honorificētissime except⁹ apd̄ eos aliquod menses exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā se conferens ab eo coronā imperij accepit. Tandem romā abiens ariminū petijt. Deinde ꝑ ferrariensem agrū iter faciens mantuā ꝑuenit. vbi aliquot immoratus dies Jo. franciscū gonzagā mantue dn̄m marchionali dignitate insigniuit. Demū cum venetis pace facta alpes ꝑtransiuit ⁊ basileā petijt. dissidioqꝫ patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus sedato. vlmam se contulerat. Hic audita thaboritaꝝ orphanorūqꝫ cede legatos in bohemiā mittit. hortat̃ regni quieteꝫ. Illi magno numero apud ratisponā cū conueniunt regēqꝫ suū salutant. Exinde poscentibus hungaris nauibus ꝑ danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum statu vocatis ad se bohemoꝝ pricipibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos distribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec moratus iglauiam venit. vbi consilio cū bohemis habito legatoꝝ gesta comprobauit. His compositis Sigismundus imperator. ix. kal. septembris anno. vi. ⁊. xxx. supra millesimū ⁊ quadringentesimū ab ortu saluatoris pragam venit. qui paulo ante hostis censebat̃ extremis honoribus exceptus est. barones ac ciuitates iuruearunt. ⁊ magistratus quos ipe constituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes ⁊ monasteriorum abbates. Iamqꝫ reges ei populiqꝫ xp̄iani de recupato regno congratulabant̃. Eugenius quoqꝫ pōtifex maximus aureā rosam indicē sue letitie ad eū misit. Egrotare interea Sigismundus cepit. exaugēte morbo senectutis incomodū. Barbara iperatrix de retinēdo imperio sollicita nobiliores ad se vocat. Mulier iā anus nouū coniugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis femine excogitatus. in Morauiā se vehi iussit visurū filiā anteqꝫ vita excederet. Illa cuꝫ viro Alberto adeum in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertū successorē suū nominat. hungarie ac bohemie primores rogat vt supremā suā voluntatē exequat̃. Regna quibus prefuerat genero vltima voluntate reliquit dicens beatū id regnū cui Abertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicorū manus defecit. Corpus eius in Varadino vt in vltima voluntate placuerat sepultū.

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigismundi

Martinus pontifex maxim⁹ vbi armatam heresim crescere indies animaduertit priusq̃ amplius inualesceret cardinalem vintoniensem natione anglicũ regia stirpe natũ in germaniã proficisci iussit. qui cõtra bohemicam labem in arma concurrerẽt. Cui ⁊ imperator adiumento fuit. Instituti sunt tres exercitus Saxonie duces. ⁊ quos vocant stangnales ciuitates in primis militauere. Scd̃m ex franconibus constitutum marchio brandeburgensis ductauit. Tercio p̃fuit otto treuerensis archiep̃s. quez renenses secuti sunt Baioarij quoq̃ ⁊ ciuitates sueuoꝝ imperiales ingressi bohemiã tribus locis. siluã penetrauere. iuncti sil̃ castrametati sunt. Sed cũ heretici collecto raptim milite in eos ꝓperare nunciaret̃ nõ visum hostẽ fugerunt Nõ dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis p̃cibus vt redirent in hostẽ hortat̃. quod cũ frustra niteret̃ vix siluã egressi supuenientes bohemi postremũ agmen lacessere ceperũt. facta ẽ ꝓfusior fuga. machinis quoq̃ bellicis potiti sunt. Exin misniã populati. Cũ frãconiã redirent ne brandeburgensem agrũ nurmbergensemq̃ vastarent pecunia placati diuitẽ exercitũ reduxere. Sigismundus his cognitis nurmbergã ꝓfectus noua principũ auxilia cõparat. Martinus quoq̃ pontifex maximus Julianuz cardinalem sancti angeli l̃ris ac moribus excellentem cũ ea legatione in teuthoniã mittit vt bohemis bellũ inferat. ⁊ adueniente t̃pe in basiliensi ꝯcilio quod ꝓpe diẽ futurũ erat noĩe apl̃ico p̃sideat. Is germaniã ingressus mox nurmbergã ad Sigismundũ se confert. quo in loco frequentes germanoꝝ principes conuenerant. decreta est noua in bohemos expeditio ad octauũ kal̃. iulij. Dux belli fridericus marchio brandeburgensis declaratus. qui cardinalem sequeret̃. Ingressus bohemiã in comitatu cardinalis. iohannes ⁊ albertus principes brãdeburgenses cũ patre. Herbipolen̄. babenbergen̄. ⁊ eysteten̄. ep̄i. ⁊ imperialiũ ciuitatum magistratus. Treueren̄. ⁊ colonien̄. antistites auxilia miserant. ⁊ cũ his ꝓuinciaꝝ suaꝝ primores supra. xl. milia equitũ fuisse tradunt̃. Ingressus cardinalis numerosum exercitũ ducens multas villas oppidaq̃ hereticoꝝ diripuit. Bohemi qui iãp̃ridẽ hostẽ affuturũ acceperant. expeditas in armis legiones coegerãt. interea siue ꝓditio in exercitu fideliũ fuit (qd̃ plurimi putauere) siue maius sua sponte mẽtes hoĩm pauor inuasit totis castris trepidatũ ẽ. ⁊ priusq̃ hostis vllus in ꝯspectu daret̃ fedissima capta fuga. mirat̃ iulianus vnde hic timor. Suaderet vt forti aĩo hostẽ expectarẽt. ſ frustra apud eos cohortatio fuit. sublata sunt raptim signa ⁊ rapido cursu fugã maturauere. Hostis postea ex metu alieno ingenti p̃da potit⁹ ẽ. Albert⁹ austrie dux cũ accepisset bohemiã intrasse cardinalẽ raptim ex austria copijs in hereticos duxit. ſ fuga cognita ꝑ morauiã que nõ dũ ei parebat infesta signa circũferens. 500. villas ferro ⁊ igne deleuit. oppida vi cepit mortaliũ. maximã cedẽ fecit. adeoq̃ gentẽ illã afflixit vt iugũ eius accipiens parere sibi ea lege promiserat vt circa religionẽ id sequi teneret̃ qd̃ basiliense conciliũ decerneret. Exactus in bohemia legatus basileaz se contulit ibiq̃ concilium celebrauit.

Ordo nou⁹ canonicoꝝ regulariũ ⁊ congregatio sancte Justine ⁊ Hieronimi

ORdo nouus canonicoꝝ regulariũ apud ethrurias in lucẽsi agro monasterio frisonarie initiũ sumpsit a loco frisonaria dicta. deinde ab eugenio aucta lateranẽsis appellata est. ⁊ speciali priuilegio canonicis regularibus bt̄i augustini aggregauit. Hi a primo eoꝝ auctore clamidẽ nigrã cũ nigro scapulari biretoq̃ nigro sumpsere. ⁊ albo scapulari deposito camiseã lineã eius loco induere voluerunt. quã ob rẽ vulgo fratres de la camisia ꝯgnominauit. Habuerunt aũt viros plurimos omni doctrina ⁊ eloquentia ⁊ sanctimonia celebres.

Congregatio etiã sc̄ti benedicti que sc̄tẽ iustine nũcupat̃ hac tempestate in ꝓuincia taruisana apud pataninã vrbẽ in monasterio sc̄tẽ iustine primo ꝑ ludouicũ barbũ patriciũ venetũ initiũ seu reformationẽ accepit ⁊ ad viã veritatis reduxit ⁊ ad regularẽ obseruantiã ꝑduxit. que congregatio viris p̃stantissimis ⁊ locis bonisq̃ tã t̃palibus q̃ sp̄ualibus excrescens. Eugenius quartus põtifex eã maximis priuilegijs iuuit. deinde in ea innumerabiles viri nõ modo iuriũ ac sacre theologie doctrina. sed et eloquentia litterarum tam grecarũ q̃ latinarũ ornatissimi fuerunt.

ORdo d̃niq̃ monachorũ eremitaꝝ diui Jheronimi ⁊ iã patrũ institutis collapsus a venerabili viro lupo hispalensi eius ordinis generali p̃posito nouis institutõnibus ex dictis beati iheronimi instauratus ẽ. quã martino pape obtulit ⁊ pontifex confirmauit. qui sub regula beati Benedicti militant. ⁊ ipa ꝑ omnia viuit. nisi q̃ griseo colore in indumentis ⁊ romano officio vtitur. Magne opinionis in ecclesia dei existit.

Allata erant Sigiſmundo ceſari ex hungaria aureoꝝ quadraginta milia. Cū iaȝ adueſperaſceret. eaq̄ in regia recōdita fuere. Cum cubitū eſſet ceſar. dū cogitat in quem nam vſum eam pecuniā conuertat. ſomnus eū deſtitit. tum ille excitatus cubiculariȷ̄s. ite inquit ocius. conſiliarios duceſq̄ militū huc accerſite. Vocati proceres media nocte trepidi. timebant em̄ ne quid aduerſi accidiſſet. imperatorem celeriter adeūt et que cauſa ſit tam repentine vocationis inquirunt. Imperatoꝛ confeſtim aperta archa inter eos qui aduenerant pecunia diſtributa. ite inquit iam ſecure tranquilleq̄ nobis doꝛmire licet. nā quod mihi ſomnū ademerat vobiſcum exit.

Concilium conſtancienſe

Concilium generale apud conſtantiam ſueuoꝝ vrbē ad ſciſma tollendū quod nouē ⁊ triginta annis ꝑdurauerat Sigiſmundi ceſaris iuſſu ⁊ induſtria Anno dn̄i. 1414. congerit. in quo quinq̄ aderant nationes. italica. gallica. germanica. hiſpanica. et anglica. Quicq̄d vō harū nationū ſuffragiȷ̄s decernebat id ita ratū erat atq̄ ꝑ p̄conem aut ꝑ notarium publicum ꝓ curia enunciabat ſi omniū conſenſu poſtea confirmatum fuiſſet. Eo quoq̄ ꝓfectus Johannes pontifex admonentibus tn̄ quibuſdā ne id faceret. ne cū pontifex accederet priuatus reuerteret. qđ etiā contigit. Proficiſcens tn̄ cū viris quibuſdam in omni genere doctrine p̄ſtantibus diu multumq̄ germanos diſputationibus incertos ⁊ ambiguos tenuit quod potiſſimū decernerent. Verū ſuꝑueniente ſigiſmundo factaq̄ omnibus dicendi quod liberet poteſtate. pontificatu licet inuitus ſe abdicauit. Gregorius vō carolum malateſtā legatū mittens ſponte ſe abdicauit. Benedictus diſcuſſa aliq̄diu re pontificatu tandem priuat. reiectiſq̄ natōnibus que cū eo ſentiebant. In eodem quoq̄ concilio nonnulle hereſes damnate. in quo de rebus bohemicis ſermo habitus patrū mentes ingenti cura confecit. voluentiū animo quo nā modo ꝓuincia ſanari poſſit. Condemnata eſt igit iohannis wicleff hereſis ⁊ duo ex ſectatoribus eius combuſti ſunt. iohannes hus ⁊ iheronimus eius diſcipulus tanq̄ hereſiarche. Cūq̄ ibi quadriēnio ferme ad tollendos ſciſmaticos ⁊ ad reſtituendam eccleſiam ac emendandos xp̄ianoꝝ mores multi prelati principeſq̄ p̄ſtitiſſent. Tādem de eligendo nouo pontifice ſermo habitus eſt. Placuit ex vna quaq̄ natione viros ſex deligi ꝓbatos. qui cū cardinalibus conclaue ingreſſi deligerent. Anno igit milleſimo quadringenteſimo decimoſeptimo. ſexto ydus nouembris conclaue ingreſſi. Conſentientibus cardinalibus duobus ⁊ triginta. nationibuſq̄ omnibus p̄ter omniū opinionem cū iam quadriennio vero pontifice caruiſſet eccleſia. in celebritate beati martini Otto columna romanus diaconus cardinalis pontifex creat omniū leticia. Effuſus etiā nimio gaudio imperatoꝛ Sigiſmūdus omnibus gratias egit. ante pontificem ꝓſtratus ſumma veneratione pedes exoſculatus eſt. quē ꝯtra pontifex amplexus non ſecus ac fratrē habuit gratias egit ꝙ ſua opa pax tandē eccl̄ie dei reddita eſſet. His geſtis cū per annū in concilio p̄ſtitiſſet ⁊ multa ad xp̄ianā religionem neceſſaria decreta fuiſſent. Tandē anno xp̄i. 1418. conciliū pontificis īperatoriſq̄ iuſſu diſſolutū fuit ⁊ in pace abiere.

Jo. gerſon cancellarius pariſienſis

Johannes gerſon cancellarius pariſienſis denominatus hac tempeſtate floruit ⁊ in concilio conſtantiēſi nōnulla pro rege francie ⁊ aliȷ̄s abſoluit. vir admodum doctus. theologus ſummus. pariſius ſacraꝝ lraꝝ chriſtianiſſimus doctoꝛ. qui ſcripta varia ⁊ libros a ſe editos eccleſie profuturos poſt ſe reliquit. Js tandem anno dn̄i M. cccc. xxix. ſuperos peciȷ̄t die. xiȷ̄. iuliȷ̄.

Caſpar ſlick cancellarius trium ceſarum

Caſpar ſlick dominus inter principes denominatꝰ matre italica ex comitibus alticolliſ agri taruiſini patre theutonico natus ex familia lazana ꝓuincia Frāconie. ingenio dextro. facūdia ſuaui. doctrine cultoꝛ. ad omnia genitus quecūq̄ ageret. quem ſimul atq̄ fortuna atq̄ virtus extulit. vt quod erat prius inauditū triuȝ ceſarum ſucceſſiue regnantiū cancellarie p̄fuerit. Vnius ex ducibus ſleſie filiā ſibi in matrimoniū tradere non recuſauerit. Sigiſmundus egram illi ⁊ cubitū ⁊ alia ī frāconibus oppida dono dedit. Albertus in hungaria caleſium ⁊ albam eccleſiam. Fridericus in auſtria gretziū. Verſatile ꝓfecto ingeniū ⁊ nature bonitas ſingularis que inter tot imperatores moribus proꝛſus diſpares pari gratia viuere potuit. Huius amicicia vſus eneas pius epiſcopatum tergeſtinū. vnde relique dignitates ꝓuenere conſecutus eſt. Moꝛtuus eſt bohemie ex apoplexia ⁊ apud carmelitas cū coniuge ſepultus.

Constantia vrbs germanie non admodū magna ꝟ opulenta atqꝫ formosa eius ꝓpter menia. Rhenus lacu emergēs rursus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipsius vrbis porta ad germanos ptinet. Vltraqꝫ pontē crebra edificia secus alterā fluuij ripā. Lacus aūt omniū amenissimus est. multaqꝫ castella ꝛ vicos vndequaqꝫ p ripas habet. aqua nitida fundo glareoso ac pspicuo. pisces fert varios quidē ꝛ multiplices. sed pro tanta aquaꝝ magnitudine non admodū copiosos. Viginti milia passuū in longitudine patet Latitudo alibi. x. alibi ad. xv. milia passuū extendit. Rhenus em̄ curiensez pcurrens agrū dū fines constāciensiū attingit duos lacus facit. Venetū scilicet ꝛ acroniū vt veteres appellabant. inter quos constantia sita. Hij nunc a loco ꝛ dominijs sortiti nomīa. superior constantiensis. ꝛ a castro ꝛ eiꝰ loci dominio de bodma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolffi cellacensis denoīatur. In infima lacus superioris parte constantia. De constantie vo antiquitate ꝛ origine ciues perpauci occurrunt vt in alijs vrbibus. qui vel aui sui nomen ꝛ memoriā. nedū vrbis tenere vident. Si tamen diligentius pscruteris tabulam inuenies marmoreā vetustas lr̄am continentem. Ex quibus apparet a constantio constantini patre. q a diocleciano ꝛ maximiano cesar dictus est hanc vrbē nomen cepisse cū prius vitudura nuncuparet. Hanc tabulā perpauci constantiensiū legere sciunt. Tenetqꝫ vulgus opinio esse sanctuariū quoddā pcipue religionis. ita mulercule ꝛ cetera imperita turba fucandis per eā manibus ꝛ ad faciem refricandis. iam litteras pene totas ex tabula deleuerunt. cum tamen ibi scripta sint non sanctoꝝ christi sed persecutoruz christiane fidei nomina. Mores quoqꝫ ꝛ instituta ciuitatis sunt. Singulis annis vnus ex ciuibus suffragio creatur. apud quem summa potestas cum imperio sit. Hic non publicis edibus ꝟ in priuata domo sua ꝛ consueta habitat. Si quando per vrbē incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aūt habitu nihilo a reliquis differt ciuibus. Hic in caput vniuscuiusqꝫ animaduertendi potestatē hz. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminibꝰ agat. astant in ꝯcilio hij quos sibi ciuitas deputauit. rei ipi in vinculis adducunt. ibi ꝛ accusatoribus ꝛ defensoribus dicendi contra reuz. ꝛ pro reo fa-

cultas dat. Auditis omnibus in sententiā itur. Si reus dānaretur lictores magistratus supplicio afficiunt. Eodem ordine de ciuilibus causis cognoscit apud hunc magistratū et eius consiliū. quia liberā iudicādi potestatem habent. Oratoria facultas plurimū valet. Itaq; si qui diserti reperiunt hi aduocati in ciuilibus et criminalibus causis adducti. plurimū et gratia et dignitate in ciuitate possunt. Uniuersa hec ciuitas in duo genera diuisa est. Alij em̄ sunt equestris generis. alij plebei. Plebei mercaturis et officinis intendunt. Equites veteribus patrimonijs contenti redditibus alunt. Equestrem dignitatē obseruant. Si quis plebeius ditior factus ad equestrem locū peruenire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo perbanari. aut pollui dignitatem suā arbitratur hoc eū facere pmittit. Ita per longa tempora vterq; ordo in suis finibus consistit. Cū equites ad mercaturas et solidiora munera declinare in turpissimis sit. Plebeio autē ad equestrem dignitatē se attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiat. Gubernatio tamen reipublice communis est plebeis et nobilibus. Ad septem miliaria a constantia a transitu vero alpiū. xx. milia passuum oppidū extat Uelchirchiū id est opulentū atq; vrbanū. Edificia habet speciosa. vinetis et pometis plurimū habundat. Flumen quoq; rheni orit in alpibus nō longe ab eo loco cum ab italia transitus fit ex sinistra manu. sed mox ad dexteram vergens et suo gurgite et multoꝝ incrementis adiutum ingens et robustū decurrit inter orientem et septentrionē recto alueo conuersum. Aquam habet medij coloris inter ceruleam et viridez cursum rapidum. alueum arenosuz. solidum tamen. ita vt pedibus pressus vestigio non signetur.

Ferunt temporibus concilij in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuisse ex omni natione xpiana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hispani et angli. quoꝝ suffragijs omnes concilij res geste sunt. Prestantiores quoq; in eo fuerunt Johannes. xxiij. summus pontifex et Sigismundus cesar. Quinq; epi cardinales. xvi. pbiteri cardinales. vij. diaconi cardinales. Patriarche. vij. Archiepi. xxxiij. Episcopi. 104. Abbates. lx. insignes. Generales q̄tuor ordinuz. Duces. xxiij. Comites cxl. Cōmunitates quoq; vrbiū tam ytalie q̄z germanie superioris et inferioris. Post electionem vo Martini Sigismundus conclaue ingressus nullo habito dignitatis sue respectu gratias omnibus cum lachrimis egit. q necessarium reipublice xpiane prope extincte elegissent.

Johannes hus heresiarcha

Iohānes hus obscuro loco natus. ex villa hus quod anserē significat cognomētū mutuat⁹. Hic cū esset ingenio pacri ꝛ lingua diserta multūq; dialiticis oblectatus. ꝛ peregrinas opiniones amaret. Auide admodū wiclefistarū doctrinam arripuit. Iheronimū hominē eloquentē condiscipulū prage habuit. Placuit sigismundo imꝑatore suadente patribus in ꝯcilio ꝯstantiēsi vt bohemia sanari possit iohannē ꝛ iheronimū ad synodū euocari. qui cū ceteris eius regni doctiores. tū quia doctores ac hereium principes habebanƭ. vouerūt ambo nō tā verecunde aliena discere q̄ꝫ sua imprudenter ingerere parati. docendi quippe q̄ꝫ discendi cupidiores. ꝛ auditi sunt in ꝯsessu patrū. Iohānes etate ꝛ auctoritate maior habitus. doctrina ꝛ facundia superior iheronimus. Lecti ex omni natione patres diuini atq; humani iuris doctores. sepe cū his colloquiū habuere. dogmata eorū a lege diuina aliena esse monstrarunt. neq; bonis conducere moribus. rogauerunt ne plus sapere quā ecclesia vellent. peregrinas opiniones relinquerent. ingenia sua wiclefistarū insania ne fedarent. in edocendis populis nō dedocendis exercerent. possent in ꝯspectu dei ꝛ in ecclesia militanti sublime consequi locum. Stetere in ꝓposito ꝑtinaces bohemoꝝ animi. seuerantes se sancti euangelij emulatores. se xp̄i discipulos esse. Romanā ecclesiam longe a traditionibus apl̄oꝝ abijsse. que opes ꝛ delicias sectareƭ. dominatū in populis exquireret. canes equos alerent. ecclesiarū bona que xp̄i pauperibus deberentur per lasciuiā luxūq; ꝯsumerent. Primores magne synodis vbi ꝑtinatiam ꝛ immutabiles animos perditoꝝ hoīm animaduertit. membra ecclesie putrida que sanari non poterant ne reliquū corpus inficerent resecanda censuerūt. Lata est in consessu patrū aduersus contumaces sententia cremandos esse q̄ doctrinā ecclesie respuerēt. Prior iohannes igr̄ ꝯbustus ē. iheronimus. ccc. xl. diebus postea in vinculis habitus cū resipiscere nollet sed descendens in laudationem Johannis hussi dudū ad ignem damnati virū illum iustū ꝛ sanctū appellans illa morte indignum. se quoq; paratū quoduis suppliciū adire forti animo ꝛ constanti. Multi illū accessere viri eruditissimi. p̄cipue cardinalis florentinus vt a sua sententia dimouerent. sed cū ꝑtinacius in erroribus ꝑseuerabat ꝑ consilium heresi damnatus ꝛ igni ꝯbustus iocunda fronte ad incendiū ꝓperauit. flamma adhibita canere cepit ympnū quē fumus ꝛ ignis vix interrupit. Nemo philozophoꝝ tam forti animo mortē ꝑtulisse ꝓhibeƭ. Cineres exustorū ne raperenƭ a bohemis in lacū proiecti. discipuli eoꝝ ex eo solo terrā abstulere in quo ignis fuit. eamq; veluti sacrā secum attulere in patriā. Johannes ꝛ iheronimus apud bohemos martirū honores meruere. nec minores q̄ꝫ petrus ꝛ paulus apud romanos habiti. Nunciatis em̄ in bohemia que constantie gesta fuerunt discipuli eoꝝ sequacesq; omnes in vnū conuenientes memoriam in primis defunctorum consecrant. celebrandamq; quotannis decernunt.

Iheronimus heriticus

Johannes rochezana

Iohannes rochezana heresiarcha apud bohemos ꝑ longa tp̄a ꝑfidiā seminauit. Oppidulū est pragensis ecclesie nō longe a pelzina cui rochezana ē nomen. Ex hoc loco puer obscuris parentibus censuq; tenuissimo natus iohānes nomine pragam venit mendicatuq; victū querens grāmaticam ꝛ dyaleticam didicit. Cū adoleuisset nobilis cuiusdā pedagogus fact⁹ ē. ꝛ cū valeret ingenio linguaq; ꝓmptus esset in collegio pauperū recept⁹ auditor iacobelli fuit. Postremo p̄sbiter ordinatus p̄dicare verbū dei pragensibus cepit. Ex oppido vnde ortū habuit rochezane cognomen ducente. ꝛ in de noīe ꝛ auctoritate valebat. ꝛ cū basiliensis sinodus bohemis scripsit vt legatos mitterent. interlegationē. ccc. equitū ad basileā missam iohannes rochezana pseudo pragensis apostolus deputatus fuit. Et postea sedente prage sigismūdo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cū quatuor p̄sbiteris nomine totius cleri obedientiā romane ecclesie sese ꝓtestare ꝓfessus est. ꝛ sequenti die absoluti ab anathemate ꝛ ꝑ legatos ꝯcilij in ecclesiā introducti rochezane ꝑfidie sue non īmemor altare accedēs diuina re ꝑacta vni quē iusserat ex laicis adesse sacramentū ex calice dedit. Q̄ꝫuis alter ex concilio legatus id sibi nō licere assereret. in quo errore ꝑseuerans tandem senio defecit.

Leonhardus aretinus

Leonhardū aretinū ph̄m ꝛ oratorē ac historicum elegantissimū ac ꝓbatū tēpestate istac floruisse constat. eo q̄ innocentij septimi. gregorij duodecimi. alexandri ꝛ iohannis. xxiij. pon. ro. vsq; ad ꝯciliū Constantie summa integritate fide secretarij officiū administrasset. deinde a florentino populo accitus cancellarie generalis sibi cura demandata vsq; ad extremū vite tp̄s gessit. Inter viros illustres ob dicendi elegantiā oībus p̄ferendus est. Cū esset optime doctus licet multis occupatis negocijs ea tn̄ scribere voluit. ꝛ p̄mo cū adhuc grecis autoribus operā daret Basiliū de instituendis discipulis transtulit. Vitā q̄ꝫ viroꝝ illustriū in plutarcho ꝛ vitā ciceronis ꝯposuit. Trāstulit q̄ꝫ libellū xenophontis de tyranno. ꝛ aliquos libros platonis. Ex aristotele economicū ethicoꝝ ꝛ pollliticorū libros. historiā gothoꝝ edidit. volumē etiā epl̄aꝝ ac sui tp̄is historiā. de laudibus florentie ꝛ rebus florentinoꝝ. cuius historie cā senatus ei singulare premiū vsq; ad mortē ꝯstituit. Que q̄dē mors fuit anno dn̄i. 1443. cū esset etatis anoꝝ. 74. Multa p̄terea alia composuit in quibus dicendi elegantia ꝛ summa ipsius ingenij vis apparet.

Pogius florentinus

POggius florẽtin⁹ orator facũdissim⁹. Et lrãꝝ aplicarũ scriptor disertissimus. hisdẽ tẽpibus. Et ipe ob singularẽ doctrinã ⁊ dicẽdi leporẽ. tũ rome tũcꝫ ꝯstantie vbi cõciliũ habebat atqꝫ alijs in locis maximo habitus in precio Extiñsqꝫ in cõcilio q̃ntilianũ oĩno ꝺ̃pditũ reperit. in monasterio ꝓpe cõstantiam hũc florentini ꝓpter ingenij ⁊ eloq̃ntie ipius claritatẽ. Cũ p. xl. annos in curia ro. scriptoris officiũ optime gessisset. ad se vocatũ summo honore exceperunt. ⁊ honorarũt. Composuit aũt hic funebres orõnes ac alias plurimas. Et libr facetiarũ ⁊ eplarũ. Et e greco dyonisiũ siculũ ⁊ alios latĩos fecit. De situ indie librum edidit ⁊ alia multa.

GUasparinus bergomẽsis ex barziza rusculo natus. Grãmaticus q̃dem ⁊ rhetor celeberrim⁹. Hijs tẽpibus apud venetias ob singularẽ doctrinam in p̃cio exñs. etiã lrãs latinas semimortuas q̃si ab inferis resuscitauit. Venetijs publico salario legens. multi clarissimi adolescentes ꝑmoti ediscẽdi grã ad eũ cõfluxere. Audita ei⁹ fama philippus mediolanẽsiũ dux eũ mediolanẽsib⁹ edocedis padua ⁊ venetia euocauit. vbi ciceronis ꝑuetusqꝫ codex interitũ euasit. In q̊ tres libri ciceronis de oratore ꝺ̃pditi quos oblr̃atos multo labore suppleuit. defectus q̃ꝫ in q̃ntiliani de institutionib⁹ ⁊ Cycerone de oratore emendauit. Ortographiã ĩ lingua latina cõposuit. Habetur q̃ꝫ ei⁹ eplr̃e ⁊ orõnes elegantes. Cristoferus quoqꝫ barzizius de pergamo medicus celeberrimus eiusdem familie postea doctus ⁊ eloquens habebatur padue. qui post se scripta reliquit.

Anton⁹ de butrio iuris doctor

ANtonius de Butrio pr̃ia bononiẽsis petri de ancharano q̃ fuit baldi perusini auditor contemporaneus fuit. Vir certe doctissimus ac vite sanctitate insignis. qui p̃ ceteris decretales ⁊ clementinas optime explanauit. duoqꝫ reptoria ad ius ciuile canonicũue ꝑtinentia cõposuit. ac etiã ꝯsiliorꝝ op⁹ p⁹ se reliq̃t

FRanciscus zabarella natione patauin⁹. ro. eccl'ie cardialis p̃sbyter. iuris põtificij ꝯsultissimus. Vir ꝑ hoc tp̃us dignitatẽ suã vt p̃latos decet lrĩs ⁊ prudẽtia plurimũ exornauit. Is cũ doctissim⁹ ⁊ eloq̃ntissimus haberet copiose in decretalib⁹ ac clemẽtinis multa edidit. ⁊ alia q̃dã memoratu digna ꝯposuit.

RAphael fulgosius natione placẽtinus excellẽtissim⁹ iuris cõsultus. tẽpestate hac mlr̃ta ad declarationẽ iuris ciuilis ꝑtinẽtia. Sup digesto ⁊ codice cõmentatus ẽ. ac ꝯsiliorꝝ opa. Raphaelẽ q̃ꝫ Cumanũ iuris ciuil' ꝯsultissimũ cõtemporaneũ fuisse cõstat. Qui in digesto veteri mlr̃ta ⁊ ꝯsiliorꝝ volumina edidit.

IOannes de Imola egregius vtriusqꝫ iuris doctor ꝑ ip̃m tp̃s apud bononiã insignis ⁊ clarus habitus sup primũ secundũ ⁊ terciũ decretalium accurate scripsit. Sextũ q̃ꝫ ac clemẽtinas elegantissime cõmentatus est. S ⁊ in inforciato ac digesto nouo q̃dam cõposuit volumina. Obijt aũt hic vir toti ytalie noĩatissimus. Anno a natali xp̃i. 1436.

Jacobus de forliuio medicine doctor

IAcobus forliuiens egregi⁹ medicus. hac tẽpestate floruit. Quẽ dicũt cũctos qui ph'iam ⁊ medicinã ꝓfessi fuerãt excelluisse. Et ꝓpterea sup primũ canonẽ Auicenne. Et sup eiusdẽ affor͛ismis ⁊ Tegni optime ⁊ egregie scripsit. Libellum p̃terea de intẽsione graduũ formarꝝ. ⁊ earꝝ remissione cõposuit. Sepult⁹ taudem padue apud heremitanos cum insigni epitaphio.

HUgo senẽsis vulgat⁹ medic⁹ post cũ diuina q̃dam ingenij ⁊ medendi grã. hoẽs q̃ añ illũ ĩ ethruria floruerũt excelluisse credit. Qui sup ꝑmo Auicenne ⁊ aphorismi hyppocratis scripsisse d̃r. Et cõsilia vtilissima post se reliquit.

ABbas siculus. Et ipe hec tpa reddidit clarissima. Cui ꝓpriũ nomẽ erat Nicolaus ex cathania vrbe oriũdus põtificij iuris ⁊ ph'ie ꝑitissim⁹. prio apõ senã ethrurie vrbẽ põtificiũ ius edocẽs. Cũ ingenij eẽt clarissimi p̃clarissima monimenta in iure post se reliquit. Unde ⁊ decretales oẽs plurimis voluminibus ⁊ egregijs sup oẽs declarauit. Ei⁹ q̃ꝫ extãt repetitiones ac consilia accuratissima.

Barbara coniũx Sigismũdi

BArbara Sigismũdi ĩpatoris coniunx ex domo cilie. Si quãuis senectute cõfecta post obitũ mariti nouũ cõiugiũ mẽte cõplexa. Captiua ⁊ ĩpatoris cadauer vna vehit miserabile spectaculũ ⁊ hũanarꝝ rerꝝ singulare documẽtũ. Occurrũt lugubres hũgari. nec teneri lacrimas ĩ tãta rerꝝ nouitate pñt hinc defuncti regis corp⁹ fletũ elicit. Inde regie vincla cõmiseratões excitãt. Libera deinde ĩ bohemiã se recepit apud greciũ regie. Ibiqꝫ inter greges exoleratorꝝ cõcubinos cõsenuit. nobil' genẽ. infamis vita mulier. In tantãqꝫ demẽtie cecitatẽ ꝓlapsa ẽ. vt sc̃tãs v͛gies q̃ ꝓ fide ihũ mortẽ s̃biere stultas publice ꝯpellaret. q̃ voluptatis gaudia gustare nescierũt. Nihil deiñ honũ suũ esse dicebat. nisi voluptates. p⁹ hãc vitã aliã eẽ negabat. Et interire aĩas cũ corꝑe asserebat. Sꝫ hãc tã scelestẽ feminã ĩ domicilio hereticorꝝ ex peste apud greciuz defunctã scelerati ⁊ abhomĩabiles hussitarꝝ sacerdotes. pragã duxere. atꝫ ĩtra sua sacra regũ tumul' ꝯdidẽ. Nõ sunt r͛gib⁹ sc̃pte leges. nec q̃cq̃ꝫ ĩ bohemia ñ ꝑmissũ. fuit ĩexhauste libidĩs ml'ier. ãcillas ieiunãtes ⁊ orãtes ĩcrepauit. q̃ corp⁹ frustra macerarent. Fictũqꝫ celi numen placere v͛bis crederent. Viuendũ suauiter dũ vita suppetit. fruendumqꝫ voluptatibus.

Anno mundi. 6630. Anno xp̄i. 1431.

Linea summoꝝ pontificū

Eugenius quartus

Felix quintus

Eugenius quartus papa. p̄ria venetus. familia candelmeria pp̄lari q̄dez ꝯ̃ antiqua. p̄re angelo natus. gabriel antea vocatus. hoc anno q̄nto nonas marcij pōtifex creat̃. Hic gregorij duodecimi ex sorore nepos. celestini habitus canonicus ꝯgregationis sancti georgij in aliga venetijs fuit. ⁊ eū secum romā recusantē duxit. ⁊ primo thesaurariū fecit. deinceps ep̄m senensem. post ī cardinalē retulit. demū pontifex fact⁹. nil eo honore elatior. nulla in re pristinā vitā mutauit. Pricipio aūt pontificatus sui; malis cōsilijs ductus. diuina hūanaq̧ oīa ꝑturbauit. Nā ⁊ pp̄lm romanū ad arma exciuit. Et cōcilio basiliēsi vn̄ infinita mala orta sunt auctoritatē dedit. approbatis eoꝝ ꝑ litteras ap̄licas decretis. Verꝫ postea ad seip̄m rediens oīa prudenter ac constantissime egit. Vir aspectu insignis ⁊ venerati one dignus. grauis in dicendo potiusq̧ eloquens. modice litterature. multe cognitionis historie p̄sertim. liberalis ī omēs. tū vel maxime in litteratos. q̄rū familiaritate delectatus ē. Nā leonardum aretinū carolū poggiū. aurispā trapesuntiū. blonduz viros doctissimos secretis suis admisit. ad iram nō facile mouebat̃ ob iniurias illatas. ⁊ maledicētiuz hoīm. aut mimos ⁊ dicteria scribentiū. gymnasia oīa q̧ diligentissime fouit maxime vo romanū. ad qđ om̄e genus litterature adhibuit. religiosos mirūimmodū dilexit. eosq̧ opibus ⁊ immunitatib⁹ auxit. bella aūt ita amauit. qđ mirū in pontifice videri debet. Et delphinū caroli regis francie filiū cū magno equitatu ī basilienses cōcitauerat. Cui⁹ impetu dissipatus ē cōuentus ille. Constans p̄terea in pactis seruādis ē habitus. nisi q̄d pollicitus fuisset qđ reuocare q̧ ꝑficere satius esset. splendidius in victu familie. parcus in suo. Et a vino ita alienus vt abstemius merito vocaret̃. familiares hūit admodū paucos. ꝫ viros doctos. Et q̄r opa in grauibus rebus vti posset. Impator sigismūdus cuz sex mensib⁹ senis substitisset ad eugeniū cōuersus inito cū eo federe romā ꝓfectus. Corona imperij donat̃. verū mortuo sigismūdo impatore a q̄ basiliense ꝯciliū incrementū habuerat. Creatoq̧ ab electoribus alberto austrie duce conciliū ferrariense inchoauit. eo profectus impator grecoꝝ ab eugenio susceptus ē. inde florētiā transtulit. Exornare deinde eccl̄iam dei edificijs ⁊ sacellis ē annixus. vt ex capella pontificia ⁊ eneis sancti petri valuis apparet. Morit̃ aūt pontificatus sui anno decimo sexto. septimo kal' marcij. āno. M.ccccxlvi. Vir ingenio ⁊ gestis rebus insignis. etatis sue anno sexagesimo quarto. q̄ anno btūm Nicolaū toletanū in sanctos retulit confessores. Sepeliturq̧ in basilica Petri. sepulcro marmoreo. hoc epitaphio. Eugeni⁹ iacet hic quartus cor nobile cuius. Testant̃ vite splendida facta sue. Istius ante sacros se p̄buit alter ab ortu. Alter ab occasu cesar vterq̧ pedes. Alter vt accipiat fidei documēta latine. Alter vt aurato cīgat honore caput. Quo duce ⁊ armenij graioꝝ exempla secuti. Romanici agnorūt ethiopesq̧ fidem ⁊c̄.

Felix quintus anno dn̄i. 1438. die. 17. nouembris. eugenio pontifice a basiliēsi ꝯcilio philippi ducis ꝓcuratione deposito. Et in scismate pontifex electus. sedit annis. 9. quo creato euestigio magne seditiones in eccl̄ia dei exorte sunt. cū xp̄iana respub. trifariā diuisa. aut felicē aut eugeniū seq̄ret̃. Essentq̧ qui neutrales vocarētur. qꝫ neutri obtemparent. Hic itaq̧ felix primus sabaudie dux fuit. q̄ prius comites appellabant̃. Et sygismūdo cesare titulo ducatus obtento. cū annis ferme. xl. post p̄ris prouincie gubernacula tenuisset. Aucto p̄rno imperio. parta vndiq̧ pace. ac demū relictis principatus glorice fastib⁹. in heremū se recepisset. cū sex viris equestris ordinis etate etiā ꝓuectis. mūdo ⁊ pompis ei⁹ renūciasset. ad ripallie locū tanq̧ paradisum delitiaꝝ sibi delegit. Cūq̧ eo in statu vitā celibem in terris ageret a basiliensi cōcilio pontifex electus fuit. barbā totondit q̧ ꝓmissum nutriuerat. Ducatū primo genito suo tradidit. ecclesiasticas cerimonias didicit. stipatus magna nobilium caterua basileam perrexit. Ubi inter duos filios egregia facie adolescentes tanq̧ rōne p̄sul eccl̄ie coronat⁹ ē. celebrauit sepe diuina bn̄dixit plebib⁹. officia curie ordinauit. cardinales doctrtna ⁊ auctoritate p̄stātes assumpsit. Verū cū pacꝭ ⁊ hūilitatꝭ amator existeret mortuo eugenio pōtifice illico nullis pulsatus p̄cib⁹ nicolai ei⁹ successori hūanissime cessit. Relicto noīe pape cardinalatus honorē retinuit. ī p̄ria sua legatū de latē creauit. Deficiēs demuz in senectute bona. fuit aūt clarissim⁹ p̄nceps preter gen⁹ ⁊ sue elegātie formā. ac regiam dignitatē ⁊ ꝓmptā eloq̄ntiā morib⁹ ītegre. vita ⁊ religiōe sc̄tūs. ī subortos clemēs. ī bello magnanim⁹. ⁊ ī oēs iustissimus. ac demū nimiū felix. si seniū suuz ecclesiasticis titulis non fedasset.

Scisma h. xxiij. iter eugeniū ⁊ felicē vsq̧ ad nicolaū. v. ob varias disceptatōes an pontifex eēt sup̄ ꝯciliū ꝑdurauit. n̄ sine scādalo reipub. xp̄iane.

Solis facta ē defectio ⁊ varia bella ⁊ diffidia secuta sunt. ⁊ cometa apparuit secuta est occisio hominū in leodio.

Linea imperatorꝝ

Albertus

Albertus austrie dux. Et p̄dicti sigismūdi gener. ac boemie hūgarieqꝫ rex anno dñi. 1438. xiij. kal. aprilis imꝑator post sigismundū creatus. imꝑauit annis duob⁹. Uir q̄dē optim⁹. ⁊ in omi virtute decoratus. religiosus princeps. Et qui liberalitate simul iusticiaqꝫ prestaret. fuit in bellis audax. ⁊ manu promptus. Is primo apud albam regalē cū ꝯiuge sua Elizabeth kal. ianuarij summo ꝯsensu ⁊ applausu ppl'i coronatus ē. Inde p̄die nonas Maij rex bohemie designat. diademaqꝫ suscepit. Inter hec ⁊ electores imperij apud franckfordiā ꝯuenientes. Eius felicitatē admirati. ⁊ ipi suū sanguinē extollere decreuerūt. romanū imperiū alberto cōmendant. At illi acceptare imperiuꝫ in iussu baronū. ⁊ nisi primores hungarie indulgerēt haud quaqꝫ licebat. q̄bus haud ex vsu videbat suū regē theutonib⁹ imperare. dū sigismūdus romane rei ꝯsulturus. ytaliā germaniā ceterasqꝫ ꝓuincias pagrasset. hūgariā turcoꝝ direptioni paruisse. atqꝫ ob eā cām iureiurādo albertū obligarūt. ne suo in iussu impiuꝫ acceptaret. Uocati tñ ad regem q̄ tūc wienne fuit. Multa in vtrāqꝫ ꝑtem dicta. Uicti p̄cibus p̄cipue friderici ducis austrie tūc adolescētis. assensuꝫ dedere. imperiū summa ꝯgratulatōne germanoꝝ ab alberto susceptū. Ille imperio auctus. hūgariā redijt aduersus turcos qui rasciam inuaserāt arma moturus. Interea georgius palocius strigoniēsiū pontifex diem obijt qui coronā regni ⁊ preciosam regni suppellectilē in arce ꝯuauerat. Qua re cognita albertus eo se confert. arx regine dedit. q̄ dum thesaurū regni corā baronibus ad eam rem selectis recognoscit. coronā beati stephani regis quā sacrosanctā putāt. clam surripit. amicqꝫ custodiendā tradit. cetera obsignatis occludit arcis. Albertus budam reuersus nō expectatis auxilijs aduersus turcos exercitū ducit. Castra intra Ticiam amnē ⁊ danubiū collocat. interea turcoꝝ imꝑator euicto castello ex cecatoqꝫ dispoti filio. cuius sororem in matrimoniū duxerat domū abijt. Albert⁹ vbi expugnatā synderoniā turcos abijsse cognouit. dimisso exercitu budam redijt. Sed insolito feruentis augusti calore vexatus. dū peponib⁹ nimiū oblectaretur. uentris solutionem incidit. Cuꝫ igit dissinteria laboraret sentiensqꝫ periculū. wiennā repetere statuit. siue moriturus inter suos. siue ꝙ aerem in quo fuerat nutritus cōferre aliquid ad sanitatē sperabat. Iter igressus cū iam strigoniū preterisset. ⁊ in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnante. obsignatoqꝫ testamēto. in villa q̄ longa dicitur. vi. kal. nouembris e vita decessit. princeps liberalitate ⁊ fortitudine clarus. qui magna de se xp̄iane reipublice ꝓmittere videbatur. Nec minora populi de sua v̄tute cōceperant pulcerrime spei breuitas vite nō sinit. neqꝫ em̄ biennio toto imperauerat. statura eius ꝓcera fuit. neruosum ⁊ validū corp⁹. facies terrifica. more gētis erasa barba. supius labrū intōsum vestem haud splēdidam baltheus auro grauis cinxit. nec vnqꝫ lateri defuit ensis. corpus eius in alba reconditum est.

Concilium Basiliense

Concilium Basilee anno domini. 1438. Ex martini pontificis decreto congregatur. primo tñ lente ⁊ ꝑua admodū freq̄ntia. auctoritateqꝫ martini nutritum inde turba plurima cōuenit. ep̄oꝝ ⁊ alioꝝ prelatoꝝ cū quibusdā cardinalibus qui ab eugenio recesserāt. videlicꝫ placentino bononiensi. domino antonio veneto. arelatensi aragonēsi hyspano cypriano. Et domino iuliano romano cardinali sancti angeli legato in concilio generali ibi deputato. Animaduertēs eugenius illos congregatos non vacare ad extirpationē heresis bohemoꝝ ⁊ reformatione ecclesie ob q̄ð ordinatum fuit. Tum pontifex ancipiti cura distractus. Et quod in bellis vndiqꝫ premeret. Et q̄ð Basiliense conciliū augeri indies cerneret. Concurrentibus eo hyspanie gallie germanie pannonieqꝫ principibus. Qui omnē reipublice causam in arbitrio concilij reponebāt. Illud primo q̄dem bononiam transtulit. cardinaliū oīm q̄ secum aderant consensu. Sed imperator alijqꝫ principes ⁊ prelati qui tum basilee erant non modo pontifici non obtemꝑauerunt. Uerūetiam eum bis terqꝫ monuerunt vt basileam ydoneam. a martino celebrādi cōcilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficisceretur. Aliter se in eū acturos vt in ꝯtumacem. Eugenius em̄ dubius quid potissimū decerneret: misso tamen eo legato francisco capitelista iure consulto patauinoqꝫ equite. qui eius causam tueretur. Uerum suggestionibus philippi mediolanū ducis eugeni⁹ priuatus. ⁊ Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarūt. Conciliū igitur pulcerrimū initium habuit. sed turpissimū exitum. ꝓpter scisma subsecutum. eugenius cognita iniusticia. Delphinum caroli francoꝝ regis filium cū magno equitatu in basilienses cōcitauit. cui⁹ impetu ꝯuentus illico dissipatus est.

Basilea prouincie heluecie ciuitas ampla clarissimaqꝫ. in loco regio extructa. Inde Basilea dicta, eñ ΒΑϹΙΛΙΚΟϹ. grece regalis sonat. inde apud grecos ΒΑϹΙΛΕΙΑ regnum dicit᷑. Uel ob frequentes terremotus quasi sine base appellata. Quãuis vulgo ferũt ibi latuisse basiliscũ. Et post eiꝰ defectonem nomẽ vrbis reliquisse. Hec vrbs rheno abluit᷑. ⁊ eã pene mediã diuidit. põte tñ simul vrbis ptes vniũtur. Is fluuiꝰ germanie celeberrimꝰ ex rheticis alpibꝰ ortꝰ. Qui varijs mõtiũ impedimentis incitatus. cũ rupibꝰ coartat᷑. terribili fremitu eluctuat. pcipue ppe oppidũ Schaffhusen. ingenti impetu pceps ruit. Et ĩb oppido lauffenberg artatus petris. spuma albissima p̃ fremitu ⁊ collisione apparet. Tandez atrox spumans amplo iurgite ad augustã rauricã. vsqꝫ et basileã euoluitur. Et eã in duas ptes disiũgit. Ciuitati qꝫ ac ponti ĩ occulto insidiat᷑. cũ terremotibꝰ sepenumero quassata sit. Littora eñ rodit. alueos nouos q̃rẽs. terrã cauãs. vẽtis ⁊ aq̃s replẽs. hos motus excitat. Quãobrẽ veterẽ rauricã augustã (cuiꝰ vestigia supra basileã cernũt᷑) defecisse arbitrãt᷑. Cuiꝰ nomẽ basilea a descriptoribꝰ pꝰea sortita fuit. Ea vrbs a rheno cõmoditatẽ magnã hꝫ. qꝛ ĩnõ mltã hꝫ nauigatõem. vt cũ magnis oneribꝰ ad mltas regiones nauigari possit. Ursulã qꝫ diuã vgine cũ sodalibꝰ a colõia nauigijs p rhenũ ad basileã ascẽdisse historie tradũt. Rhenꝰ aũt ⁊ si accolis multa q̃nqꝫ dãna ĩfert. vbertatẽ tñ glebe affert. Cũ h̄ vrbs etate nr̃a latericijs domibꝰ. pulcerrimis edibꝰ. mõsterijs tẽplisqꝫ magnificẽtissimis. hospitalibꝰ ãplis. alijsqꝫ vrbiũ necessarijs cũ mag̃ ambitu ⁊ menibꝰ. fossisqꝫ pfundis exornat᷑. hꝫqꝫ agrũ ãplissimũ inter mõtana cõstitutũ. q̃ ⁊ frumẽti viniqꝫ boni feracissimꝰ ẽ. Estqꝫ vrbs celeberrima ⁊ ãtiq̃ h̄ euenit ĩ hac. qδ ĩ ceterꝭ ãtiq̃s vrbibꝰ (q̃ꝝ descriptio pcessit) euenire solet. vt reliq̃e ⁊ monumẽta; q̃dã vetustissimoꝝ opeꝝ cõspiciãt᷑. veꝝ ita ruinis ⁊ terremotibꝰ q̃ssa ac vetustate ip̃a cõsumpta. vt nec eiꝰ figure. nec ad quẽ vsuꝫ fabricata fuerint. quãuis diligẽtissimus pspector q̃at agnoscẽ. Hec tñ mirũimmodũ aucta. Et pꝰ terremotũ cursus ĩstaurata. Nouissime nr̃is tpibꝰ bonaꝝ artiũ gymnasio ornata fuit. Piꝰ eñ summꝰ pontifex eiꝰ nois scõs ob loci comoditatẽ post susceptũ põtificatũ in ea vniuersale gymnasium condidit. ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore consilij basilien-

sis plura egregie ꝑfecit. Sita ē aūt ī alsacia. cui q̄ndā heluetia nomē fuit. tūc gallici. nūc germanici iuris pro-
uīcia. Cū ludouicꝰ delphinꝰ vienēsis in eiꝰ agrū oēm fere militiā gallicā eduxisset ingentēq₃ metū basiliēsi-
bus intulisset. ⁊ suitēses ex federe socij ciuitati q̄tuoꝛ milia militū letissime iuuētutis auxilio misissent. ⁊ acri
bello dubio marte pugnatū eēt. De ea pugna illico inferiꝰ mētio fiet. Hʒ hec inclita vrbs duas ꝑtes vt ꝑmis-
suʒ ē. Maioꝛ hʒ tres vrtices. in vno vetustissimū diue marie extat tēplū summū: epālis sedes auxilio diui hein-
rici īpatoris scōi ornatū. In alio canonici reglares ad .s. leōhardū degūt. In t cio eccia scti petri situata ē. Pri-
mū q₃ monasteriū cū abbacia ad sctm̄ albanū in acie vrbis extat. Inde minores. augustinēses ⁊ ꝑdicatores
in eo loca sortiti sunt. Domꝰ itē cruciferoꝝ ⁊ dn̄oꝝ theutonicoꝝ spaciosa loca occupāt. Et moniales ad sctā₃
katherinā ⁊. S. clarā ⁊ mariā magdalenā. Minoꝛ aūt ꝑs vrbis celeberrimū hʒ monasteriū carthusiensiū. ⁊
eccia₃ theodori ⁊ scti nicolai ac alias basilicas. In hac q₃ vrbe multe sctōꝝ reliq̄e sūt ac ornatꝰ varij q̄bꝰ deco-

Friderico postea ro. īpatori amedeꝰ dux sabaudie quē clerꝰ apō basileā ꝯgregatꝰ eugenio (rata existit
q̄rto a summo pōtificatu pōtificato pōito in illiꝰ locū suffecerat felicēq₃ papā q̄ntū vt ꝑmisimꝰ vocaue-
rat filiā quā domi habebat viduā iuuenē ⁊ forma ꝑstātē in mr̄imoniū obtulit. sileq₃ dotis noīe auri nūmū du-
cēta milia. si eugenio relicto se petri successorē appellaret. horruit cesar minimeq₃ sacro suo eccie sacra fedare
voluit. at₃ ad suos ꝯuersus. vēdere inq̄t alij pōtificalia solēt. hic libēter emat si reperiat venditorem.

Leonellꝰ estēsis ferrarie marchio ꝑmogenitꝰ ex Stella nobili adolescentula pellice susceptus. patre Ni-
colao apud mediolanū defuncto in ferrariensi regno succedēs regnauit annis. ix. vir certe magne hūa-
nitatis ⁊ prudentie ac liberalitatis insignis. necnō ⁊ bonaꝝ litteraꝝ egregie doctus. qui regnū pace ⁊ iusti-
cia gubernauit. ⁊ vrbē ferrariensem muris nouis ex parte padi cingere cepit. ⁊ plura edificia superbissima
in vrbe erexit. ⁊ vias ⁊ plateas strauit. Monasteriū sctē marie ordinis scti dominici erexit ⁊ se post mortem
ibi sepeliri fecit. Hic iohannis frācisci ganzage mantuani filiā duxit vxorē. ex qua nicolaū vnicū filiuʒ mire
pulchritudinis suscepit. cuius tutelam ⁊ regni curā borsio moriens cōmisit.

Albertus austrie dux p̄dictus anteq̃ romanũ suscepisset imperium in iudeos deseuiens eos omnes .i sua ditione occidi iussit qui nollent ad xp̄m verũ ⁊ singularē deum conuerti. multi metu baptismum suscepere. Ex quibus vnũ fridericus anteq̃ imperaret in cubiculũ suũ accepit. eũq̃ cũ esset sibi coetaneus dilexit Is post aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē sese reuerti statuisse dicit. fridericus contra suadet ne viam vite deserat. Cũq̃ verba sua nil proficerent theologos ex vienensi scola accersit qui iuuenem in instruant. addit p̄ces addit lacrimas. promittit minaꝫ. Postremo vbi frustra sese niti cognouit inuitus iuuenem in iudicium requisitũ tradidit. ille ad suppliciũ ductus nullis obstrictus vinculis (sic em̄ petierat) vt pyram ardentem vidit hebrai cũ carmen incipiens in medias flãmas intrepidus se ꝓiecit atq̃ ibi cant⁹ exust⁹ ē.

Animaduertit religiosus quidem p̄dicator ex ordine predicatoꝝ albertũ cesarem Ladislai patrem. qui sermonez suũ vienne audiret somno grauatũ esse atq̃ altiori voce. quero inquit ex vobis qui astatis. saluari ne principes possint? Cũq̃ rem dubiam ⁊ admodum difficilem reddidisset. iamq̃ rex excitatus attētissim⁹ eēt appagete appagete ait. nãq̃ si baptisati p̄ncipes ac in cunabulis moriant̄ nõ ē desperata eoꝝ sal⁹

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria iustinopolitanus ph̄s ⁊ orator ac iuris cõsultus. nenõ ⁊ lingua greca latinaq̃ vir eruditissimus Chrisolore bizantini ph̄i auditor ⁊ carrariensium principũ olim familiarissimus ꝑ hoc tempus predictis virtutibus celebratus magno fuit in precio. qui cum eloquentissimus haberet̄ inter cetera historiam satis elegantem de gestis carrariensiũ dñoꝝ edidit. ⁊ de ingenuis moribus libellũ. ⁊ in diui hieronimi laudē cultissimas orationes composuit ⁊ alia multa.

Mapheus phegius patria laudensis vir doctissimus. orator ⁊ poeta nõ vulgaris. martiniq̃ pape datarius ob dicendi elegantiã rome floruit. qui aliquot editis libellis partim metro partim oratione soluta magnã laudē sortit⁹ ē. Inter quos tredecimũ eneidoꝝ librũ in versu heroico composuit. Eius quippe procuratione ⁊ impensa reliquie sancte monice ex hostia tiberina romã translate sunt. ⁊ eisdem capellã atq̃ sepulchrum miro artificio suo sumptu extruere fecit. vbi ⁊ corpus suum in ea capella sepelire voluit.

Franciscus barbarus patricius venetus crisolore in grecis lr̄is discipulus excellentissimi ingenij vir: ob doctrinã ⁊ dicendi promptitudinem ⁊ reipublice administrande prudentiam laudatissimus habitus est. Hic cũ eruditissimus esset pulcherrimũ librum de re vxoria ac epistolas ornatissimas edidit.

Leonhardus quoq̃ iustinianus vir magni ingenij vtriusq̃ lingue grece ⁊ latine peritissimus. Inde q̃dam greca in latinũ conuertit vtpote cimonis ⁊ luculli vitas. Hic bernhardum iustinianum filiuz genuit doctrina ⁊ prudentia consimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineq̃ lingue vir eruditissimus atq̃ eloquentissimus frãcisci philelphi emulus hisdem temporibus floruit. qui tũ metro tũ soluta orõne multa composuit. ⁊ quedaz e greco conuertit. quã ob rem a florentino populo in suũ cancellariũ vocatus immunitatis beneficiũ consecutus ē

Caietanus patria vicentinus patauinus canonicus theolog⁹ ⁊ ph̄s sui t̄pis p̄cipuus in patauino gymnasio tũ legendo tũ disputãdo principatũ obtinuit. ⁊ iõ accuracius sup̄ octo libris phisicoꝝ ꝯmētat⁹ est. ⁊ sup̄ libris de anima ⁊ de celo ⁊ mundo ac alia ꝯposuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dñi. 1439. ab eugenio põtifice cõtra basiliense celebrat̄. Mortuo em̄ sigismundo imp̄atore a quo basiliense concilium incrementum habuerat. creato alberto duce austrie cõcilium ferrariense eugenij nomine cardinalis sancte crucis inchoauit. Eo ꝓficiscit̄ ⁊ eugenius eo q̄ aduentare imp̄atorē constantinopolitanũ Jo. paleologum intellexerat. Is ferrariã ingrediens non aliter susceptus ab eugenio est ac romani imp̄atores suscipi consueuerant. Verũ cũ pestis ferrarie inoleuisset florentiam transferre conciliuz placuit. ibi habito sepius conuentu discussaq̃ grecoꝝ ⁊ latinoꝝ contentione tandē eo ventũ est vt greci rationibus victi faterent̄ ⁊ spiritumsanctũ a patre filioq̃ ꝓcedere. vtq̃ i azimo sine fermento triticeo pane corpus xp̄i consecraret̄. ac purgatorij locũ esse crederent. Postremo vo vt faterent̄ romanũ pontificē verum xp̄i vicariũ petriq̃ legittimũ successorē primũ in orbe locũ tenere. cui ⁊ orientalis ⁊ occidentalis eccl̄ia merito pareret. Abeuntibus aũt grecis. 22. nouembris re hoc modo composita gaudentes in patriam rediere. Armeni etiam cum fide nostra conuenere. Preterea vt patres augēdo basiliense conciliũ infirmaret. Eodē tēpore decem ⁊ octo cardinales creauit. Quoꝝ de numero fuere duo greci rutenus ⁊ nicenus vt eoꝝ auctoritate grecorum natio in fide contineretur. que haud ita multo post in antiquos mores recidit.

Philippus mediolonēsiū dux. occupata genua vrbe. magnū exercitū inter foꝝ cornelij liuijqꝫ forū cōtinebat. Quapropter suscipit aduersus eū a florētino pplo bellū. qđ vsqꝫ ad obitū eiusdem ducis durauit. annis. f. xxv. Infida tñ nonnūqꝫ ⁊ insidiaꝝ plena pace intercedente.

Francia añ hec tpa diu in flore. nūc in merore fuit. Cū illud regnū florētissimū supra modū per henricū regem anglie vastat. postqꝫ aūt alios bello deturbauit. nō sine grandi iactura suoꝝ infelicissime vitam finiuit. Joannes quoqꝫ dux burgūdie hoc regnū eque lacerauit q̃ breui post occidit ⁊ malorum multoꝝ occasio extitit. Cardinalis sancte crucis tandē pacem cōposuit. quā burgundi acceptarūt. Anglici non consenserūt. verū ioannes burgūdie dux post terugas initas cum sacramentū ambo diuinissimū sumpsissent. in conspectu regis francie atrociter occidit. ideo mala succedunt tempora per regiones francie.

Duo amantes

Duo amantes hijs diebus in ytalia fuerūt. Miles vnus eurialus noīe Sygismūdi impatoris. curialis pcipuus. Et lucrecia in senēsi ethrurie vrbe. ambo decori. amboqꝫ speciosissimi. Uer lucretia mira pulcritudine precellens. Res acta senis est dū sygismundus illic degeret. Hij nāqꝫ ceco amore adinuicem solo visu exarsere. Et tandē ad cōcupitū finē puenere. Et cum ibidem p aliquot temp⁹ dies suos deduxissent. ob cesaris absentiā facta fuit sepatio. Ex qua tātā vterqꝫ contraxit tristiciā. ꝙ lucrecia post longas lacrimas egritudinē incidit. Et q̄r cor suū aberat inter brachia matris indignantem exalauit aīam. Eurialus vo postqꝫ obisse verū amatorē cognouit. magno dolore pmotus. cōsolationē vllam admisit nisi postqꝫ cesar ex ducali sanguine virginem castissimā sibi matrimonio coniūxit. Ex quoꝝ exemplis monētur. vt temperatis motib⁹ studeant. Qui enī nūqꝫ sensit amoris ignem aut lapis est aut bestia. Ipse nāqꝫ per deoꝝ medullas non latet igneam fauillam. horum historiā pius pon. ante pontificatum pulcre descripsit.

Notate senes qui increpa rij iuuenes amantes

De aduentu Delphini in alsaciā. tpe concilij basilieñ.

Uenit per hos dies ludouicus delphinus vieneñ. ac primogenitus regis francie. cum magno exercitu infra limites imperij. Oppidumqꝫ obsidione cinxit. Cui nomē est mons belligradi. quod ab imperio comites de wirtenberg habēt i feudū. Ibi cum aliquādiu delphinus maneret. cū castellanis tandē conuenit. vt sibi ad certum tempus oppidum traderet. Quo lapso id libere restitueret. Nam aliter vi decreuerat expugnare. vt locum haberet in quo morari posset. quia non decebat regis filium in campis degere absqꝫ tecto. Postqꝫ aūt delphinus belligradi potitus est. fama vndiqꝫ aduentum suū publicauit. ſ non vno modo apud omnes. Apud aliquos nāqꝫ se in auxiliū nobilitatis venisse predicabant. tanqꝫ in germania p comites esset oppressa. Apud alios vo vocatum se dicebat per romanoꝝ regem cōtra Swicenses. nōnullis aūt se velle vendicare iura domus francie se asseuerebat. que vsqꝫ ad rhenū protendi dicebat. Ex hac causa vrbem argentinā obsessurū se affirmabat. dicebat ⁊ ꝓpter ducem sygismūdū se venisse. Et hos rumores vbiqꝫ publicari studebat. Non ꝙ ita esset. ſ ꝙ fauorem ob eam causam sese putabat habituꝝ. De delphini exercitu varia dicta sunt. qui minora probant quinqꝫ. ⁊. xx. milia censent esse. Concordatū est inter delphinū ⁊ alsacieñ. quinqꝫ ⁊. xx. milia hominū ex suo exercitu p hyemem in oppidis alsacie recipi debere. ipseqꝫ delphinus ⁊ thuriceñ. ⁊ alijs obsessis ferre opem promittūt. Ueniebant iam delphini gentes q̃ vulgo vocantur armeniaci in subsidiū quoddā castelli. quod swiceñ. ꝓpe basileam obsidebant. suiceñ. vt hec senserunt non expectatis hostibus obuiam pergunt. primasqꝫ armeniacoꝝ turmas incidūt. stragem dāt. plurimosqꝫ neci prebent. armeniaci vo retro pedetenti fugientes ad maiorē exercitum se recipiūt. Illi sanguinis cupidi ⁊ auidi victorie dū gloriam querunt. ꝓpriam salutem amittunt. Uentum est ad hospitale sancti iacobi quod vix stadijs quatuor a basilea distat. ibi vniuersa multitudo armeniacoꝝ in suiceñ. irruit. Nonnullis ante portas basilieñ. positis qui exeuntes obseruarent cederentqꝫ. Cōmittitur atrox ⁊ miserabile p̄lium. Cadūtqꝫ ex vtraqꝫ parte q̃plurimi. prelium a principio diei vsqꝫ ad finem tractum est. Ad extremum non victi suiceñ. ſ vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacoꝝ fuit. Campusqꝫ liber eis māsit. nō virtute. ſ multitudine supantibus. Ex armeniacis dicūt aliqui plures stratos esse q̃ ex suiceñ. Magna cedes equorum fuit. plures theutoni dum suiceñ. vlcisci volūt vitam amiserūt. Dum hec agūtur rex romanorum oratores ad delphinū mittit. episcopum augusteñ. ⁊ ioannē de aych doctorem. nonnullosqꝫ milites perscrutatum. Quid cause sit quod imperium cum exercitu sit ingressus. Redeunt oratores ⁊ cum his delphinus suos ad regem destinat qnqꝫ viros prestantes. Interim ex parte concilij basilieñ. cardinales duo arelateñ. ⁊ sancti calixti pluresqꝫ alij doctores delphinū adeūt. Et cum hijs ciues basilieñ. deprecanturqꝫ neue concilio vel ciuitati nocent. Is rursum suos basileam cum hijs nūcios mittit. Qui habuerunt diuersos concordie tractatus. Nam ⁊ oratores felicis pape ac ducis sabaudie totiusqꝫ suiceñ. factōis illuc ꝯuenerāt. Oratores qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinū vocatu regis contra suiceñ. venisse. Tandem cū deuastationem in alsacia peregerunt. non sine nece suoꝝ ad ꝓpria reuersi sunt. Anno domini. 1444.

Brixia olim nobilissima cenomanoꝝ galloꝝ ciuitas. Et nūc q̄dem inter ceteras lombardie vrbes admodū potens. antea hec tp̄a. vi. ydus marcij in venetoꝝ manus deuenit. Hui⁹ cā fuit ꝙ philippus dux quēdam virū pessimū ibidē vectigalibus p̄fecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponēs. ꝓpter quod brixiaꝫ lacessiti venetis ciuitatē obtulere. Susceptaq̄ꝫ brixia cardinalis q̄ꝫ sancte crucis vltro citroq̄ꝫ sepi⁹ nūcijs transmissis. Tandē pacē ea ꝯditione inter philippū ꝛ venetos cōposuit. vt brixiā veneti. et oppida brixianoꝝ cremonensiūue. q̄ antea ipi ꝛ mantuan⁹ marchio ceperāt retinerēt. Insup ꝛ bergomū eiusq̄ꝫ agrū legatus ex federe ipis venetis designauit. hac etiā cōditione. ne socios venetorū florētinorūq̄ꝫ bello lacesseret. Inde veneti tantā glīam ꝛ vtilitatē ꝯsecuti sunt. Deinde arx vi ꝛ machinis vix est expugnata. Deinde bellū lucense a florētinis suscipit̄ qđ p annos tres maximo cū vtriusq̄ꝫ ppl̄i dāno ꝓtractū fuit.

Cosmas Mediceus, ciuis florentinus

Cosmas mediceus florentinus potētissimus ciuis. Qui e florētia pulsus. Cū anno dn̄i. 1432. in vrbē rouocatus esset. gubernatōem oēm reipublice statim reformare fecit. Vn̄ ꝛ multos alterius aduerse factionis in exiliū egit. fuit em̄ apud florentinos ciuis primarius. oīm̄q̄ꝫ nō solum apud ytalos ſ; forte et apud exteras nationes opū affluentia prim⁹ habitus ē. Verūetiā prudētia humanitate. liberalitate. bonorūue artiū ꝛ p̄sertim historiaꝝ p̄stantia oēs supauit. Tāta fuit hui⁹ diuitiaꝝ abūdantia vt suo auxilio frācisc̄us sforcia mediolanēsiū ducatū obtinuerit. Multa quoq̄ꝫ eccl̄iastica edificia cultiora reddidit. Et in primis celebre monasteriū apud fesulas nō longe ab vrbe florētina ordinis canonicoꝝ regulariū extruxit. aliud etiā intra vrbē in honorē btī marci euāgeliste ordis sancti Dn̄ici a solo edificauit. In q̄bus bibliothecas extruxit adeo supbissimas. vt oīes supent in ytalia. libris notabilib⁹ in diuersis facultatib⁹. nō solū latinis ſ; ꝛ grecis. q̄ fuerant Nicolai de nicolis viri studiosi lingue vtriusq̄ꝫ periti illā exornans. alia quoq̄ꝫ ea in vrbe extruxit monasteria ꝛ priuata edificia. Et nō longe a domo habitationis monasteriū seu canonicatū pmagnificū edificauit in honore diui laurētij. Que opa viri magnificentiā p̄ se ferūt. Porro cū sic annis multis vixisset. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini. 1464. kal. augusti defunctus ē. in bona senectute. apud sctm̄ laurentiū conditū cū hoc titulo. Cosmas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atq̄ꝫ diuitias reuiuiscere fecit.

Nicolaus euboicus

Nicolaus euboicus sagūdinus ep̄s latine ꝛ grece lingue atq̄ꝫ elegantie p̄nceps laudatissim⁹ habet̄. Qui in freq̄nti florētino cōcilio medius assistēs multis ꝛ eruditis viris audientibus disputantiū v̄ba atq̄ꝫ sentētias tū grece tū latine ꝓlatas mira celeritate ꝛ adeo accomodate referebat vltro citroq̄ꝫ in vtraq̄ꝫ lingua fidelissime ꝛ summo ornatu reddebat.

Ambrosius florentinus ordinis camaldulēsis general' abbas theologus insignis latine greceq̄ꝫ lingue accurate doctus. ꝛ bonis omnibus disciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera sui ingenij monimenta. Diogenū Laerciū de morib⁹ ꝛ vita philosophoꝝ ad Cosmū mediceū e greco latinū fecit. Alia quoq̄ꝫ opuscula docta cōposuit.

Joannes Tortellius natione aretinus romani pōtificis subdiaconus ꝛ cubicularius. ac nicolai postmodū pontificis ꝯtubernalis ꝛ studioꝝ suoꝝ intimus comes grecis latinisq̄ꝫ lr̄is ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempestate floruit. Qui inter cetera studioꝝ suoꝝ opa describendi rōne opus p̄clarū edidit. Et ortographiam suis lr̄is ornat. Athanasij quoq̄ꝫ vitā ad eugeniū papā in latinū transtulit. Et appianū historicū aduerbū interpretatus est.

Antonius cermisanus medicorum monarcha

Antonius Cermisan⁹ medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lōgo tempore p̄fuit. Quē sequētes miris extollūt laudibus. fuit homo hilaris ac iocūdus debite carnosus cōplexionem a deo sibi donatā optimā habēs. q̄ in senectute masculos pulcerrimos post se reliquit. primus ex mente abocili casum in terminis more iuriscōsultoꝝ aperuit. Consiliaq̄ꝫ ex viscerib⁹ Auicēne ad omnes egritudines posteritati reliquit. Diem clausit extremū. anno legi gratie 1441. vicesimaquarti augusti. sepultus apud sanctum Antoniū padue.

Bartholomeus de montagnano medic⁹

Bartholomeum montignanū philosophū ꝛ medicū celeberrimū etas ista attulit. Qui multarum rerum cognitione ꝛ scripturarū subtilitate ceteros sua etate phisicos superauit. Qđ pulcre libri de cōseruatione sanitatis a se editi ostendūt. Adiecitq̄ꝫ his ꝛ cōsilia in medicinis de pticularib⁹ egritudinib⁹ a capite vsq̄ꝫ ad pedes. Silr̄ de balneis. de mō ꝯponēdi medicinas. Et antidotariū i cōsilijs. ꝛ alia multa.

Hugo quoq̄ꝫ Senensis vulgatissimus medicus. per hoc ipsuꝫ tempus diuina quadam ingenij ꝛ medendi gratia. oēs qui ante illum in ethruria floruerunt excelluisse creditur. Qui super primo Auicenne ꝛ Aphorismis Hyppocratis ꝛ Tegni Galieni. Et consilia vtilia scripsisse dicitur.

Nicolaus de Tolleto ordinis heremitarum

NIcolaus Tollentinas eremitarū sancti Augustini pr̄. qui anno dn̄i. 1294. obierat hoc anno. 1446. freq̄ntissim⁹ miraculis clarus ab eugenio pontifice (toto astāte pplo romano om̄iq3 cardinaliū cetu) sctōꝝ ꝯfessoꝝ nūero aggregatur. Voluerat tn̄ ioannes. xxij. pontifex q̄ de ei⁹ sanctitate p̄cipuā habuerat noticiam. hūc ei honorē impēdi. ꝫ multis belloꝝ scismatūq3 turbinibus vexatus. ac etiā morte p̄uentus. id hāc ad vsq3 diē dilatū ē. Is sanct⁹ ex pyceno oppido qd̄ sancti angeli nūcupat̄ sb̄ firmana ciuitate mr̄e amita. p̄re cōpagno mediocribus parētib⁹ nat⁹. adultus fact⁹ corpus ꝛ aīam dn̄o ꝯsecrauit. In adolescētie p̄mordijs mūdo renūciās ordinē heremitaꝝ beati augustini complexus ē. inde m̄ltis ieiunijs vigilijs vberibus corpusculū afflixit. ꝛ cōtemplationi se totū dedit. oīs ei⁹ s̄mo aut rarus aut cū opus erat de morib⁹. de religione. de pietate. de mundi ꝯtemptu. vl̄ de amore dei fuit ꝛ celesti patria. cilicio circuloq3 ferreo subtrito vtebat̄. q̄bus carnē suā plurimū macerabat. diabolicas etiā tēptatiōes ptulit. in eo q̄3 ꝓphetie sp̄ūs fuit. ad eū multi languētes. nōnulliq3 malignis vexati spiritib⁹ ducti curati sunt. triginta ānis tolentino in cōuentu p̄manēs. nūq3 carnes oua pisces aut alia pinguia sanitatis aut infirmitatis tp̄e reptus ē comedisse. Cū q̄dā nocte diu in orōne p̄stitisset. in cella sua obdormiēs vidit i somnis sydus clarissimū situ non altū. e loco natiuitatis ꝓgrediēs qd̄ post oratoriū chori in tolleto terminū habuit. cognoscēs p̄ hoc se emigrandū. in eo loco sepulturā elegit ad insinuandū claritatē sanctitatis ei⁹. Sicq3 sanctissim⁹ vir celo receptus ē. hui⁹ aūt festiuitas decima die mensis septembris celebratur.

Laurētius vallensis

LAurentius vallēsis vt aiūt canonicus. nō min⁹ p̄hus ꝛ theologus q̄ꝫ rhetor ꝛ grāmaticus. hoc tp̄e clarus ex̄ns. ad ioannē tortelliū amicissimū suū Elegantiaꝝ libros sex ex neapoli dedit. quibus nil vtilius excogitari potuisset. Scripsitq3 in dialeticā ꝛ in q̄ntilianū cōmētarios dignissimos. Ep̄las q̄3 pauli suo mō in latinū v̄tit. Homeꝝ insup̄ ꝛ herodotū ac thucididem grecos latine loqui docuit. Nonnulla etiā alia acri cura ac diligentia conscripsit. inuectiuas etiā aduersus multos cōposuit.

MAtheus palmerius natione florētinus historicus ꝛ p̄hus ac orator disertissim⁹. ip̄is q̄3 tp̄ibus viguit. Et inter preclaros viros in cōcilio florētino annuemeratus fuit. Chronicā eusebij de temporibus quā diligētissime emēdauit. Et ab anno domini quadringentesimo quadragesimosecundo vsq3 ad annū. 1448. ip̄e perfecit.

Blondus hystoricus

BLondus flauius forolíuiēsis vir doctissim⁹. ꝛ dicēdi gr̄a gratissim⁹ eugenijq3 pōtificis secretari⁹ dignissim⁹. ꝫ ip̄o tp̄e eas ob res multo habit⁹ ē in p̄cio. Qui p̄ter orōnes ꝛ ep̄las innumerabiles a se editas. maximā gloriam ytalie cōtulit. ꝙ p̄ ceteris latentē sup̄ mille annos historiā tanta attigit diligentia. vt duob⁹ ꝛ. xxx. libris. eandē diffuse ornateq3 ōn̄derit. Nā omnē ne dū ytalie ꝫ totius olim romani imperij ꝓuinciaꝝ regionūq3 statū p̄pulcre descripsit. Indeq3 de roma triūphante libros. x. Et de roma īstaurata libros. 3. ac de ytalia illustrata libros quasi. 13. ac alia m̄lta. Quinq3 hic post se reliquit filios bonarum litterarū feracissimos. nec patri inferiores.

Guarin⁹ veronensis

GUarinus veronēsis crisolare bizantini discipulus grāmaticus. ꝛ orator ac p̄hus eruditissimus. grece latine lingue facūdissimus. ferrariāq3 legendo docendo et cōponendo cū infinitam pene discipuloꝝ turbā ad se erudiendā traxisset. maximū laudis preconiū ꝓmeruerit. Tandem venetijs postea ferrarie. ꝛ victorinus mantue publico salario vōti. m̄ltos in vtraq3 lingua erudire ceperūt Inter q̄s etiā mantuani ꝛ ferrariēses p̄ncipes fuere. Hic guarin⁹ cū eēt ingenij excellentissimi grāmaticales regulas vtiliter i ordinē redegit. indeq3 strabonis geographi europā. ꝛ vitā q̄rūdam ex plutarcho greco latinas eloquētissime fecit. h̄n̄tur eīn ip̄ius cōplurime elegantissime orōnes ꝛ ep̄le a se edite. Deficiens tandē in senectute bona. ferrarie apud carmelitas sepulcro marmoreo. insigni decorato epigrāmate sepelitur.

GEorgiū Trapezuntiū virum doctissimū ꝛ apostolicum secretariū cum his floruisse constat. ꝙ ab eugenio pontifice rome publico gymnasio vocatus. m̄ltis annis hyspanos gallos germanosq3 viros prestantissimos vna cum ytalicis oratoriā ꝛ poeticam docuit disciplinas. Rhetoricā conscripsit ꝛ alia.

GRegorius tiphernas rhetor vtriusq3 lingue eruditus strabonis asiam in latinū conuertit. Joannes quoq3 aurispa secretarius ap̄licus rhetor luculentus in precio fuit. ꝛ quedam cōposuit.

ANtonius guaynerius natione papiensis medicus celebratus. hec ip̄sa tempora suo ingenio suaq3 insigni doctrina clariorem reddidit. Qui in medicinis composuit de febribus. de stomachi egritudinibus. de matrice. de artetica ꝛ iūcturis. ꝛ calculi passione tractatus cōposuit. Ferūtur ꝛ ip̄sius de fluxibus de pleuresi. de peste ꝛ aliqua alia composita laude digna.

Anno mundi. 6646. Anno xp̄i. 1447.

Nicolaus q̄ntus papa. Thomas sarzanus antea vocatus. a sarzana oppido lucenꝯ agri. humili loco ⁊ familia natus. mr̄e andreola. pr̄e bartholomeo phisico. pōtifex oīm cōsensu creatur pridie nonas marcias. M. ccccxlvij. Vir certe tāto principatu doctrina comitāte liberalitate magnificētia dignissimus. Laudat̄ em̄ eius liberalitas qua in om̄es vsus ē. maxime erga litteratos q̄s ⁊ officijs curialibus ⁊ bn̄ficijs mirifice iuuit. Eos premijs ad cōponenduꝫ ⁊ aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit. vt lr̄e grece ⁊ latine. q̄ sexcentis iam antea annis in situ ⁊ tenebris iacuerāt. tū demū splendorē aliquem adepte sint. Misit ⁊ lr̄atos viros p omnē europiā. quoꝝ industria libri conq̄rerentur. qui maiorū negligentia. ⁊ barbaroꝝ rapinis perierāt. Hic cū oīm virtutum ornatissimus esset. Et in deū ac hominē bene meritus. vno eodemq̄ anno ⁊ ep̄atum bononiensem ⁊ cardinalis dignitatē ⁊ pontificatuꝫ adeptus ē. Qui cū pontificatū inijsset p̄ter spem oīm. mūdi principes habuit fauorabiles. Jdo motus felix hortante etiā friderico cesare pontificatu se sponte abdicauit. Qua ex re galerum cardinalatus ei trāsmisit. Et legatū germanie ꝯstituit. Ea cōcordia ne dū populus ro. ⁊ etiā totus mūdus a tanta seditione liberatus admodū letatus ē. Et fridericus impator creatus vna cū leonora cōiuge p corona accipienda romā cōcessit. Et ab ip̄o coronā ⁊ bn̄dictionē acceperūt. Multa etiā gloriosus hic pontifex in vrbe ⁊ extra edificia magnifice ⁊ splendide edificauit. in vrbe edes pontificias apud sanctā mariā ad p̄sepe. Restituit ⁊ templum sancti Stephani. a fundamētis erexit sancti Theodori tēplū. pantheū in medio vrbis positū. M. agrippe opus plūbeo tecto restituit. Jn vaticano aūt ⁊ pontificias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit. Et muros vaticani prealtos ⁊ latos inchoauit. Et molē ingenteꝫ quibus coherceri hostes possent. ne edes pontificis ⁊ beati petri templū (vt antea sepe factū ē) diriperent̄. Extant adhuc vasa aurea ⁊ argentea. cruces gēmis ornate. ⁊ sacerdotales vestes cū mitra pōtificia. q̄ hoīs munificentiā ostendūt. Libros ꝑpulcros auro ⁊ argento redimitos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non ꝓdijsset) suo iussu exscribere fecit. Elemosinas multas in pauperes ⁊ v̄gines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq̄ officiuꝫ vendiderit neq̄ beneficiū simoniaca prauitate vlli collocauerit. Gratus erga se meritos. amator iusticie. pacis auctor ⁊ cōseruator. iubileū habuit. beatum quoq̄ bernardinū ordinis minoꝝ in sanctos retulit. Tandem siue tedio animi quo maxime cruciabat̄ post captam cōstantinopolim a turcis. siue febre ⁊ podagra. qua potissimū vexabatur. pōtificatus sui anno octauo. M. ccccl v. morit̄. Sepeliturq̄ in basilica petri. honorificētissima pompa. cum insigni epitaphio

Linea summoꝝ pontificū
Nicolaus quintus

Calixtus tercius

Anno mundi. 6656. Anno xp̄i. 1455.

Calixtus tercius papa. natione hyspanus ex valentia ciuitate. patre ioanne. matre francisca. generosꝭ parentibus natus. alphonsus cognomento boria antea vocatus. libere educatus. Sexto ydus aprilis hoc anno iam decrepitus cardinaliū suffragijs pontifex creatur. Vir certe magni consilij ⁊ vtriusq̄ iuris peritus doctor. Et alphonsi regis secretarius. Pontificatu suscepto. Calisti nomen de more suscipiēs bellū turcis statim indixit. Jd se ante pontificatum vouisse ostendens suo cyrographo. ad id perficiēdum predicatores per totam europam statim misit. qui omnes xp̄ianos in turcos animarēt. Et suis opibus eā adiuuarent. Ex hijs antem facultatibꝰ ad sexdecim triremes rome edificatas in hostē misit. patriarcha aq̄legiensi p̄fecto. qui triennio maritima hostiū asianoꝝ vexauit. Jnsulas quasdam cepit. ac magnas calamitates hostibus intulit. Alphonsus aūt rex ⁊ burgūdie dux crucis signū suscipientes. ituros se in hostē ꝓfitebantur. vel armatos milites missuros. sacerdotibus interea aliquot dierū supplicationes decreuit. Mādauit preterea vt assiduo rogatu deus flecteretur. Jn meridie campanis signum dari fidelibus. vt orationibus eos iuuarent. qui contra turcos continuo dimicabant. Ea de causa officium transfigurationis domini nostri ihesu christi ipse ordinauit. Jussitq̄ eo modo atq̄ cum hijs indulgētijs celebrari quibus celebritas corporis christi in precio habetur. Et ꝓpterea ad vsum cassanū persarum ⁊ armenie principē ad regeꝫ Tartarorum Ludouicum bononiensem ordinis sancti francisci fratreꝫ misit. Cum multis ⁊ magnis mūeribus eos in turcū excitans. qui persuasu hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq̄ ad transigenda negocia pontificia animū adijciens beatū Vincentiū hyspanū cōpatriotam suū. Et beatū eadimūdū anglicum in sanctos retulit confessores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemosinas xp̄i pauperibus frequentes dabat. in victu parcus. in sermone modestissimus. Moritur pontificatꝰ sui anno tercio mense tercio. die decimosexto. Reliquit centum ⁊ quindecim milia nūmum aureorū. quos in vsus bellicos contra turcos cōperauerat. Sepeliturq̄ in vaticano ad sinistram basilice sancti petri in tēplo rotundo. quod sancte Marie de febribus dedicatum est. Nicolai impensa antea restitutum.

Linea imperatorꝝ
Fridericus tercius

Fridericus eius nominis tercius impatoꝛ Ernesti ducis austrie filius. Austrie. stirie. carinthie dux ⁊ comes tyrolis alberto romanoꝝ rege e vita sublato. Anno dñi. 1440. cõmuni voto cesar delectus. Inde coronã regni germanici apud ciuitatem aquensem summo honoꝛe suscepit ⁊ imperauit vsqꝫ in p̄sens. annis. 53. Is postqꝫ discretionis annos attigit mox religionis induit zelum. cepitqꝫ rebus omnibus diuini cultus augmentum ꝓponere. quod sibi ⁊ sue nature bonitas ⁊ nobilitas sanguinis suadebat. Nã domus austrie principes (inter q̃s plures ⁊ reges ⁊ imperatores floꝛuerũt) tunc sibi ꝓspere succedere sperauerũt cũ diuino cultui bene ⁊ constanter famulati fuissent. Quoꝝ vestigia Fridericus secutus. Defunctis parentibus q̃ꝓꝛimũ tutelã exiuit vt locũ videret in quo nostra redemptio celebrata est adhuc adolescens transmare nauigauit sacra visens loca. vbi natus saluatoꝛ. p̄sentatus in templo. baptizatus ⁊ tẽptatus. vbi cenauit. vbi iudicatus curcifixus ⁊ sepultus ⁊ vnde celos ascendit. Quid multa osculatus est terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. felicẽqꝫ reditum cũ gloꝛia habuit. Fuit em̃ princeps catholicus ⁊ pius. etate floꝛida. quã sapientia. grauitas et vite integritas comitabant̃. corpoꝛe strennuus vegetusqꝫ ⁊ robustus. apt⁹ ⁊ patiens ad laboꝛes. foꝛtis constansqꝫ animi. sobꝛietatis cultoꝛ p̄cipuus. De sua deniqꝫ mansuetudine. de religione. de iusticia. de pꝛudentia faciendum verbum necessarium foret. Quõ neutralitatẽ eccłe romane nocentissimam ex natione sua sustulerit vt obedientiã germanici populi magno laboꝛe. maioꝛi sumptu atqꝫ industria eugenio ⁊ nicolao restituerit. Unde secuta est qua nũc fruimur ecclesiastice societatis vnitas. Hoꝛremus tñ ingredi cũ paruo nauigio magnũ mare. neqꝫ nostra historia est que maiestatẽ tanti pꝛincipis ꝓ sua dignitate valeat explicare. vetustas em̃ imperij ⁊ amplitudo ac auctoꝛitas ⁊ gloꝛia deducenda foꝛent. ⁊ natio germanica que sibi obsequit̃. domusqꝫ ex qua ꝓgnatus est. Cũ ea regũ ⁊ imperatoꝝ sedes ⁊ sepe hungarie sepe bohemie ⁊ aliqñ polonie reges dedit. que laudes eius habunde demonstrauit. Demũ p̄sona ꝓpria que coꝛpoꝛis ⁊ anime dotibus egregie pollet. Sati⁹ est tamen tacere q̃ꝫ maiestatem tanti pꝛincipis tenui vt nostra est historia ꝑcurrere. Uereoꝛ em̃ ne quis me putet in hoc opere pleraqꝫ scripsisse in gratiã imperatoꝛis nostri ac ꝓinde vanitatis arguendũ esse. quod viciũ a graui viro p̄sertim scribente longissime abesse debeat. qui tamen nouit fridericũ nemo adulatũ dicet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui moꝛtaliũ facta dictaqꝫ supꝛa verũ extollunt. Cũ hec scripta eius laudes diminute magis q̃ꝫ ampliter attingunt. quis em̃ eius imperatoꝛis egregia facinoꝛa habunde retulerit: qui annos tres supꝛa quinquaginta sapientissime imperiũ gubernauit. Omnes tandẽ qui modo regnant quiqꝫ regnaturi post hec fuerint fridericũ tanqꝫ speculũ quoddã virtutũ contueri appetere arbitroꝛ. Si gloꝛiam regionibus. suis ꝓuincialibus quietem parare voluerint. Quã ob rem nõ plenam hiboriam scribo. sed ea duntaxat excerpo eaqꝫ ꝓstringo que ad exẽpla virtutũ ac ꝓbitatis accomodari posse videant̃. Nunc igit̃ ad sequentia gesta redeamus. Pꝛohibente scismate vsqꝫ nicolaũ quintũ rome coronari destitit. rebus germanie interim compositis. Quo pontificante oꝛdinatis p̄sidibus austrie ꝓsecutus iter ad oppidum sancti viti ꝑuenit. ibiqꝫ natiuitatis dñice festa pegit. Ad quem locũ ⁊ ladislaum regẽ ꝓficisci iussit. Inde villacũ se confert. id est oppidũ ecclesie babenbergensis supꝛa dranũ situm non longe ab ytalie finibus. ibi ⁊ bohemi ⁊ hungari ꝯuenerant. domi nobiles q̃ꝫplurimi qui romã videre. coronationẽ ytalie spectare moꝛes. militie cingulũ mereri magnoꝑe optabant. Ibi quoqꝫ dux austrie albertus germanus cesaris erat. qui splendidũ ex sueuia comitatum ad se vocauerat. Cupidus ⁊ ip̄e q̃ꝫuis Rome in anno iubileo fuisset rursus ytaliã ingredi ac fraterne coꝛonationis adesse solennibus. Cesar relicto villaco alpes ascendit que germaniam ytaliamqꝫ disiungunt. p̄misso alberto cum parte copiarum. ip̄e regem ladislauz secum ducens kal'. ianuarij ytaliam intrauit anno post iubileum pꝛimo. Legatos venetoꝛuz patricios domi potentes obuios habuit. qui eũ ingenti gaudio exceperunt cum clero ⁊ reliquijs occurrentes. Ad victum omnia sine p̄cio administrarunt quocunqꝫ cesar in territoꝛio venetoꝛum ꝑuenit. Occurrere frequentes populi. laudare splendidum cesaris comitatum. arma lucentia. decoꝛas iuuenũ facies. flauescentes copiosasqꝫ comas. lactea colla. cõmendare speciem cesaris imperio dignam. dicere grauem aspectu. pꝛudentemqꝫ hominem iudicare. multa super Ladislao rege pꝛoloqui. angelicum vultum. quietos moꝛes. vltra etatem gestus. Potissime autem teruisani singulari affectu cesarem inspexerunt memoꝛes olim sub ditione australium se fuisse. quorum adhuc in pꝛetoꝛio signa videntur. Patauini quoqꝫ non ignoꝛantes ad imperium se pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Franconia rheniqꝫ partibus per vallem tridẽtinam Ueronam Mantuamqꝫ transeuntes Ferrariam veniunt pꝛestalantes cesaris aduentum. Ea re cognita relicto patauio ferrariam petijt. vbi boꝛsius leto vultu honoꝛatum se pꝛebuit ac omnem magnificẽtiam ostentabat. Omissa ferraria bononiã ꝑgit. vbi bessarionẽ legatũ ap̄licũ occurrentem reperit. Inde petiturus floꝛentiam montes appenninos ascenderat. Ingressus postea floꝛentiam exceptus honoꝛe maximo. occurrerũt duo cardiales. Parumꝑ aũt floꝛẽtie moꝛat⁹ donec edes cosme de medicis ceterasqꝫ splẽdi-

de vrbis structuras ⁊ populi magnificentiā spectaret. Senas ꝓfectus est. Cū senis esset Leonora filia regis lusitanie filia alfonsi neptis sibi desponsata pisas venit. statura mediocri. virgo annos natu sedecim leta fronte nigerrimis atq; illustribus oculis. ore paruo. genis ad graciā rubescentibus ceruice facie cādida ex integro venusta. Imperatrix igit̄ senas deducta est ieiunij scd'a die. Occurrerunt primo ciues natu maiores. deinde albertus ⁊ ladislaus. postea clerus. Fridericus cū legatis aplicis extra duas vrbis portas spōse aduentū expectabat. qua visa in amplexꝰ ambo venere. Ubi hec gesta sunt Senenses marmoreū lapidē erexerunt. Cesar post iter suū vrbē versus ꝯtinuauit. Apud viterbiū mandāte pōtifice ingens honor illi exhibitus est. Ad ydus marcias ex sutrio iter romā summo mane accepit. ⁊ quicquid nobilitatis in vrbe fuit obuiā datū est. Uenit deinde cesar in eminentē collē vnde vrbē spectare potuit. Leta oīs nobilitas. cui caput orbis vrbē visere datū est. cunctarū gentiū columē romā. vbi de colle descensum est sacer senatus aplicus occurrit. Sequenti die in pratis que ꝓxima erāt vrbi oīs cesaris comitatus se recepit. Cesar trabea vestitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix mirificis ornata cultibus portugalēsibus circūdata oīm in se occulos attrahebat. Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus germanꝰ cesaris militie ductor obequitans suū cuiq; locum demonstrans. Duo cesaris vexilla fuerunt. alterum quod sancti georgij vocitant. deinde vexillū aquile. Postq; vrbē cesar intrasset eius equū manu regere marscalcꝰ nudū ensem ante cesarem tulit. Epūs spoletanus vicarius pontificis ac plurimi epī ⁊ abbates infulati sanctoꝝ reliquias ferentes occurrerūt. Cesar sub aureo panno quod vmbraculū vocitant siue baldachinū introducere vsq; ad gradus basilice sancti petri ꝑcedentes. ibi nicolaus pontifex sede sedēs eburnea pōtificalibus ornamentis indutus. senatu cardinaliū circūstante verbis paternis ⁊ supra modū benignis Fridericū suscepit. qui pedibus eius exosculatis auri massam obtulit. Tum q̊z ladislaus ⁊ albertus ac demū imperatrix pedes basiauerūt. Nicolaū deinde rogat vt ex plenitudine potestatis se rome longobardoꝝ regē coronaret. Idibus igit̄ marcijs apud sancti petri summū altare Fridericū in regē longobardoꝝ coronauit. et Leonora ꝑ oratores desponsata inter missaꝝ solennia. denuo ei reiuncta fuit matrimoniū benedictū. Absoluta mediolanensi coronatione postride solennitas augustalis cepta est. Romanus pontifex oīm summam beati petri arā in sublimo throno ꝯsedit. Extra cancellū duo tribunalia fuere. alterū friderico. lenore alterū deputatū. Fridericus postq; iusiurandū beato petro ⁊ nicolao in ea forma ꝑstitit q̄ ludouicū caroli filiū iurasse decreta ꝯfirmant. alba indutus in canonicū sancti petri receptus. Inde augustale paludamentū accepit. in mediā basilice ꝓfectus trinā benedictionē suscepit. Exinde ductus ad altare sancti mauricij in scapulis atq; brachio dextro ꝓ veteri more oleo sacro delinitus. similiter ⁊ leonora. Pontifex rē diuinā inchoauit. Inter celebrandū diuerse solennitates a priscis inuente seruate sunt. Sceptrū quo regia potestas indicat̄. Pomū quod mundi dn̄m ostendit. Ensis qui belli iura demonstrat ꝑ varias vices data. Postremo corona aurea infulata ꝑciosisq; coopta gemmis cesareo capiti imposita. Impatrix q̊z post cesarē coronam ex manibus pontificis accepit. quā ꝯiugis Sigismundi fuisse ꝯstabat. Cesar q̄uis ornamēta sibi ꝑcio incredibili cōꝑasset. In hāc tn̄ solēnitatē palliū. ensem. sceptrū. pomū coronāq; caroli magni ex archiuis nurmbergensiū ad se deferri curauerat. Ut aūt coronationi diuinisq; rebus est impositus modus leonora in suas edes secessit. papa ⁊ imperator ad gradus basilice simul venerunt. ibi pontifex palafredū ascendit. eiq; cesar dextratoris officiū ꝑ aliquot passus exhibuit. equo deinde consceso vsq; ad ecclesiaz sancte marie vna ꝓfecti sunt. Tūc papa in pallatiū redijt. cesar in ponte adriani ꝓfectus ē. vbi albertū fratrē pluresq; duces et comites ad militie ꝓuexit honorē. ter quemq; gladio ꝑcuciens. Trecenti eo die ꝑcussi milites referunt̄. deinde cū sol occideret ad lateranū se cōtulerat. splendidū ibi ꝯuiuiū habuit. Imperator igit̄ Fridericus millesimo quadringentesimo quinq̄gesimoscd'o anno. die. xviij. mensis marcij imperatoria corona donatus. Alfonsi regis arragonū precibus oneratus vt neapolim sese cū imperatrice ꝯferret. statuit tanto regi morē gerere. Ad regē igit̄ amicū ꝓfectus ⁊ post eū leonora. Qua aūt magnificentia neapolim imperator introierat ꝯsultius arbitror reticere. Alfonsus qui antea neptē suā nunq; vidisset nuptā ⁊ in alto locatā amplexus est. Mansit illic cesar ⁊ sanctā ebdomodā ⁊ octauā pasce. Ostendit quoq; alfonsus thesauꝝ suū quicq; ꝑciosum habuit. Inde cesar naues ascendit romā petiturus. Imperatrix octo diebus apud an̄culum postea mansit. deinde manifredoniā profecta est atq; illo ex loco ꝑ mare venecias nauigauit. Cesar romam rediens triduo ibi mansit. Rediens deinde borsium estensem mutine ⁊ regij lepidij ciuitatum ducem creauit qui pro tanta dignitate suscepta monile ꝑciosum dono cesari dedit. quod patrem vno ⁊ viginti milibus aureis emisse ferebat. Is (postq; solennitas ducalis absoluta est) ingressus nauem ꝑ fluēta padi venecias petijt. Cum ciuitati proximus esset nauigia infinita ⁊ artificū ⁊ nobiliū occurrerunt mirabiles ludos prebentia. Franciscus fostari dux venetū vir grandeuus qui triginta ⁊ amplius annis reipublice prefuerat cū trecentis senatoribus obuiam venit. inauditam insolitamq; festiuitatem vniuersos ostendere. Mansit autem apud venetias diebus decem. Sumptus ei ⁊ consorti sue magnifice non solum in vrbe sed in omni eorum territorio prebiti sunt. Deinde recedentem senatus vsq; ad littus profectus est. Fridericus post missa ytalia cum germanie metas attigisset. horribile visu dictu mirabile videri potest. q̄turbidam aeris faciē mutatūq; celi vultum offenderit. quod presagium future cladis multi iudicauerunt. Presertim cum intellexerant quosdam principes res nouas in germania ⁊ hungaria moliri ob regem ladislaum adolescentem. Petentem em̄ ytaliam cesarem rogauerunt australes vt Ladislaum in paterna hereditate apud se dimitteret. Reiecta petitione. auctoribus duobus Ulricis Altero cilie comite. altero eytzingero sumptis armis rebel

lauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciuitatē obsidione cinxere. Quib⁹ ⁊ heinricus rosensis natione bohem⁹ cū ducētis eq̄tibus ⁊ mille peditib⁹ se adiūxit. Cessit furēti pplo fridericꝰ. pupillūq̄ adhuc teneꝝ dedit. q̄ summa alacritate apud viēnēses except⁹ est. Hic gloriosus imꝑator inter liberos ex leonora susceptos primo cristofeꝝ habuit quē immatura mors abstulit. Et maximilianū ducē burgūdie postea regem romanoꝝ. cū filia margareta vxore ducis alberti ī baioaria. Australes aūt ⁊ si fridericū cesarē accersitis bohemis in noua ciuitate ⁊ in viēna obsederūt. Eo demū redacti sunt. vt victores ex victo pacē peterēt atq̄ in eā rem auri sex milia nūmū quotannis pēderent. Nouissimis aūt diebus cū mathia hungarie rege bella varia gessit. q̄ ei nōnulla incōmoda. ⁊ ꝑcipue australibus intulit. Viennā ac nouā ciuitatē in austria abstulit. Que post mortē mathie fili⁹ maximilian⁹ prī reddidit. In plerisq̄ tn̄ locis. cū ei semꝑ ingens cupiditas pacis ⁊ otij fuit. xp̄ianoꝝ principū ꝓpter turcoꝝ incursiones cōuentū ꝑcipue anno. 1471. Ratispone edixit. Et post aliq̄s annos Nuremberge. cū oēs ꝓpriū cōmodū q̄rerēt. impauit vt ab armis discederēt ⁊ pacē inirēt. Ratus venisse tp̄s. gladios in turcoꝝ ⁊ infideliū nō in xp̄ianoꝝ viscera ꝯuerti debere. Quāobrē anno salutis. 1486. filiū ei⁹ maximilianū ꝯsortē regni fecit. vt qđ ꝑ senectute adimplere non posset. ꝑ filiū regē ꝑficeret. Cū itaq̄ cesar nr̄ inclitus habūdat potentia numero hoīm ⁊ copia gentiū. etasq̄ ⁊ prudentia ⁊ magnificētia ꝯueniāt (q̄ ꝑcipue sunt ad res arduas capescēdas) Speram⁹ vt ille aut fili⁹ eius det pacem ecclesie. Et cōponat nō mō principat⁹. ⁊ omnē pplum xp̄ianū. ꝟ vniuersum orbē ad vnicā verā fidem xp̄ianā ⁊ sanctā deducet ecclām. ad altissimi dei gloriā ⁊ honorē. sublimationemq̄ throni sui cū laude perpetua ⁊ eterna salute. Quod vt diebus nostris conspicere valeamus pietas diuina concedat.

Bernardin⁹ senenꝯ ordinis seraphici francisci professus: ⁊ instaurator egregius sua etate declamator. Is apud senam vrbē ethrurie nobili loco nat⁹. qui postq̄ lr̄as didicit. ac pōtificij iuris aliquā peritiā habuit. prīmonio qđ non tenue a parentibus iam vita functis accepat inter xp̄i paupes erogato. abnegās seculi pompas. ad religionē diui francisci sese recepit. Amatorq̄ pauptatis eximius. cū ordinē illū labentē ⁊ institutione primeua longe remotū offendisset. reducere fratres in viā. cū diu frustra conatus fuisset. Neq̄ em̄ indurati maiorū cōuentuū mores flecti poterāt. Vocatis ad se nōnullis quos sanioris mētis inuenit. seorsum habitare instituit. hijsq̄ domos ab vrbibus remotas ex elemosina struxit. Jubēs oēs vt prīs francisci volūtas fuerat nudis pedib⁹ ambulare. vestes laneas sine lino habere. cibo vinoq̄. vti modico. plumas oēs effugere. ī sacco dormire. nihil de crastino esse sollicitos. ꝓprij nihil tenere. pecuniā vti venenū malāq̄ pestē fugere. victū elemosina q̄rere. humiles eē. populis xp̄m ⁊ hūc crucifixū ꝑdicare. que oīa primus ipe implebat. sobrius pater in ꝑdicationib⁹ adeo plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxx. ⁊ eo amplius annos vniuersam ytaliā predicādo circuiuit. quibus rebus adeo religionē auxit vt q̄nquaginta ⁊ ampli⁹ cenobia ꝑ ytaliā sui ordinis a fundamentis erexit. ⁊ fratribus impleuit. Mos ei fuit inter ꝑdicandū nomē ihesu aureis litteris in tabella depictum ostendere. Cui⁹ rei nouitatē cū plerīq̄ improbarēt. a martino pontifice iussus ē nouū ritū relinquere. hūc in nomine ihesu curasse morbos. ⁊ fecisse miracula nō est ambiguū. Tandem apud aquilam in brutiorū vrbem terrene vite cursu pacto. ad celestem lucem migrauit. vbi corpus eius sepultū. tercio ⁊ sexagesimo vite sue anno. miraculis coruscat. Ideo nicolaus quintus pontifex anno salutis. M.cccel. in iubileo adnitēte ioanne de Capistrano sanctoꝝ ordini ascripsit ac in cathalogo beatoꝝ patrum redegit.

S. Bernardinus

Jubileus hoc anno. M.cccel. rome freq̄ntissimus hominū freq̄ntia fuit qui annus gratie magnus fuit. vt queādmodū ex lege veteri corꝑalis ⁊ animalis seruitus anno q̄nquagesimo extingueretur. Remitterenturq̄ culpe. ⁊ onera peccatoꝝ omībus. qui limina sanctoꝝ apostoloꝝ sincera mente ꝑquirerent. Ingens igitur populi multitudo. ex omī xp̄iano solo ꝑ hunc annū romā petebat. Licet aūt quadragita ⁊ amplius hominū milia diebus singulis ꝑ vrbem templa forasq̄ vaderent. dissonasq̄ mores. deformes habit⁹ ac diuersa linguaꝝ genera cōcurrerent. Sapientia tamē pontificis actum est. vt neq̄ victui necessaria defuerint. neq̄ tumultus interciderint. Unica tamen horrenda visu ⁊ auditu stupenda. paucis diebus ante finem iubilei calamitas accidit. Nam cum circa vespertinā horam basilicam sancti petri frequens ppl̄i multitudo peteret. neq̄ minor iam recepta benedictione rediret. Facta est in ponte quem sancti angeli vocitāt. Ingens euntiū ⁊ redeūtiū concursatio. Cūq̄ hij atq̄ illi a superuenientibus vrgerent premerēturq̄ turmis accidit alios ruere. alios suꝑ ruentes vadere. Cūq̄ nōnulli equis mulisq̄ veherent cum iumētis vna prostrati calcatiq̄ sunt. Inde maius discrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacentiū cumulo. quā plures in tyberim ceciderūt horrendum spectaculū. alij vndis absorpti. alij inter hominū brutorūq̄ pedes oppressi animas exalarunt. quoꝝ corpora diligenter quesita. Romanus pontifex accurate sepeliuit. Exequiasq̄ hijs solēnes fecit. Capellamq̄ marmoream in eodem ponte paulopost construxit. diuturnū tante cladis memoriale.

Anno precedēti pestilētia ingēs q̄ primo in asia exorta. ac deinde per illiricū dalmaciāq̄ in ytaliā serpens. plures postmodū annos ad vltimos germanie ⁊ galliarum fines misere. per omēs fere populos debachabatur. Deinde in locis ytalie ⁊ q̄maxime mediolani deseuit. Sequētibusq̄ annis vbiq̄ peste laboratum est. vt pauci de multis superfuerint. Quod quidem malū preter penuriam magnam. Etiam superior solis defectio ⁊ frequentes terremotus indicauere.

Alfonsus rex

Alphonsus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioānes vlterioris hyspanie rex. qui currentis equi lapsu exanimatꝰ fuit. āno. 1442. renato supato. ⁊ pulso in regno neapolitano succedēs regnauit annis ferme. 22. Cū diu antea regnasset in arrogonia ⁊ sardinia atqꝫ hyspania annis multis. Renatus em̄ rex ludouici andegauēsis frater. ex francoꝝ genere natus a ioanna regina contra alphonsum regē in apulio regno vocatus cū quatuor annis regnassꝫ dicitur. qui massiliā vñ in initio venerat mari reuersus ē. Huius alphonsi pater vir sanctus cū defecisset quatuor post se reliquit filios. alphonsum. ioannē. heinricū ⁊ petrū. Hic cū maior natu esset regnū paternū obtinuit. Et bellicarū rex gloriaꝫ pacis laudibus p̄ferens ad id regnū oculos adiecit. in id magna classe deuenit. Et p̄fectum arcis maritime ad ꝓditionē pellexit. ⁊ castellū cepit. inde bellū neapolitanis intulit. Mortua aūt regina cōtra renatū mouēs adeo neapolitanā vrbem longa ⁊ durissima obsidione fatigauit. vt multi fame perierūt. Tandē noctu ꝑ cuniculū furtim militibus intromissis vrbē cepit. ⁊ paulopost vniuersis regni ꝓceribus domitis vniuersum regnū in suam potestatē redegit. Eoqꝫ tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbē inuectus ē. post magnifica gesta. Cuius dicta ac facta antonius panormita poeta clarissimus disertissime ꝑscripsit. q̄nto kal. iulij. clausisse oculos traditur. nullis ex se relictis filijs legitimis. nisi tantū ferdinādū adhuc extantē ex cōcubina filiū. quē ⁊ in apulie regno ex testō heredē sibi dimisit. In arrogonie aūt regno Joānes frater successit. Reliquit aūt hic inclitus rex cū super tria regnasset regna. tantas diuitias quātas vnqꝫ vllus alius p̄decessoꝝ regū fecerit. qui sine ꝯtrouersia regū principūqꝫ omniū quos nostra etas tulerit. ⁊ sapientissimꝰ ⁊ fortissimꝰ habitus ē. Rex inter voluptates moderatus inter adulatores firmus inter vana pleraqꝫ principum exercitia doctrine studia haud omisit.

Julianus cardinalis

Julianus cesarinus cardinalis diaconus. Vir fidei xp̄iane amator feruentissimus. Et omibus v̄tutibus tam diuinis q̄ꝫ humanis ornatus. queꝫ supiorībꝰ diebus. eugenius pontifex legatū in vngariā ad cōponendū inter ladislaum polonie regem ⁊ vxorē alberti impatoris pacē miserat. anno. 1444. apud budaꝫ regni vngarie caput inter ip̄os optimū pacis fedus inijsset. Eo etiā regē ip̄m ⁊ vngaros omnes deduxit. vt magno cōparato exercitu contra turcos europam occupare volentes ꝓficiscerent̄. Qui turcoꝝ fines cū ip̄o exercitu hostili animo ingressi. Inter danubiū fluuiū ⁊ andrinopolim a solis ortu vsqꝫ ad occasum cū hostibus pugnātes. ad quadraginta turcoꝝ milia eo in cōflictu occiderūt. inter quos decem ⁊ octo ex primoribus eoꝝ principibus cecidere. ī qua tamē pugna ladislaus ip̄e polonie rex viriliter pugnās sagitta saucius interijt. Julianꝰ aūt ip̄se mortuo rege ceteros in p̄lio exhortās. duꝫ xp̄iani ex mltitudīe turcoꝝ terga v̄terēt ꝓ xp̄i noīe occubuit.

Franciscus Sforcia

Franciscus Sforcia philippi marie ducis gener. Anno. 1 [illegible]. tercio kalē. marcij. iure hereditario potitus. Quartꝰ mediolanensiuꝫ dux efficitur. Et vna cum vxore blanca maria regnauit annis. 16. ⁊ mense vno. Vir certe indicendo acerrimus ⁊ eloquētissimus. qui sua eloquentia magnanimitate fortitudine. liberalitate. ⁊ prudentia. veteres quasi imperatores superauit cum in re militari victoriosissimus fuit. Qui etiam ipsa in iuuenili etate quantas in primis contra bracium. contra florentinos venetosqꝫ. contraqꝫ eugeniū pontificem. contra mediolanenses ⁊ alios ytalos obtinuerit victorias. multis in locis clarissima extāt trophea. Et que clarissime gesserit in multis poetarum oratorumqꝫ scriptis versantur. Qui etiam permagnifice ⁊ splendide tum mediolani. tum alijs in vrbibus edificauit. Et in primis castelluꝫ iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate cōfecit. hospitale magnificentissimū in vrbe fundauit. Extra portaꝫ cumanā apud sanctaꝫ mariam incoronatam. monasterium cum ecclesia diuo Nicolao de tolentino dicata suasu vxoris blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem sex post se relictis ex vxore masculis ⁊ ducibus femellis. anno a natiuitate domini. M. cccclxvi. marcio mense mortuus est. funeratus ingenti pompa in maximo vrbis templo loco sublimi.

Solis defectus anno. M. ccccxlviij. quarto kal. septembris hora sexta facta est. Quo anno maxima ⁊ cruentissima bella multis in locis surrexerunt. in anglia em̄ ⁊ in gallia germania. flandria. perusia. pānonia. apulia. ac in vniuersa ytalia (vt dictum est) cedes rapine direptiones. incendia. vastationes. ⁊ infinita prope mala et damna subsecuta sunt. grecis autem mortuo amurate turcorum principe. multo maiora illata sunt damna. ⁊ seuiora bella a mahumeto eius filio excitata sunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiqꝫ fuit pestis vt de multis pauci remanserunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

De expugnatione constantinopolitane vrbis anno .1453.

Constanstinopolis ciuitas orientis imperij sedes ⁊ vnicū grecie domiciliū sapiētie hoc anno q̄rto kal'. Iunias a mahumeto turchoꝝ principe ꝑ. 50. dies obsessa vi ⁊ armis expugnata diripit ⁊ fedat anno regni mahumeti tercio. q̄ coactis vndiqꝫ copijs mirabili apparatu terra mariqꝫ regiā vrbē aggressus. cuius descriptio in superioribꝰ habita ē. Ad terciū aūt diē captato vrbis situ machinas innumeras craticulosasqꝫ ex virgultis viminibusqꝫ ꝯtextas qbꝰ pugnātes tegerent fossatis admouit. Erat aūt murus fortis. q̄ tñ ꝓmachine cā horribili cedebat. Bombardaqꝫ ingens turrī iuxta sctī romani portā collidit. cuiꝰ ruina añmuralis fossatū replet equatqꝫ vt via hostibus pateret. At cū turchꝰ tribꝰ iā locis ꝯcussis lapidibus muros desperaret. Memoratu cuiusdā inuidi xp̄iani ex colle biremes intromittere curat. Est eñ portꝰ ille in lōgū angustūqꝫ ꝓtractꝰ. cuiꝰ orientalē plagā colligate naues ⁊ cathena muniebant. inde hostibꝰ aditus impossibilis erat. quā ob rē vt coangustaret circūuallaretqꝫ magis vrbē iussit in via eq̄re ex colle suppositis leuitis vasis lacerꝰ toꝝ vi ad stadia septuagita trahi biremes. q̄ ascēsu grauiꝰ sublate postꝫ hac eo apice in decliuū ad ripā leuissime sinꝰ introrsum vehebāt. Inde pōtē lōgitudis stadioꝝ circiter. xxx. ex ripa vrbi oppoita q̄ vasis vinarijs colligatis sub constructis ꝯfixisqꝫ lignis q̄ exercitꝰ decurreret ad murū. dyametralisqꝫ cinctio ingressuꝫ transitūue ꝓhibebat. Tandē dato signo vndiqꝫ nō solū ꝯstātinopolis orientis columen. sꝫ ipa q̄ꝫ pera ne q̄d auxilij grecis ꝓstaret oppugnari cepta ē. Turchi rursus subruere murū portasqꝫ q̄tere innixi. Cernit varia pereuntiū forma ⁊ plurima mortis imago. Cūqꝫ defensio remissioꝛ fieret turchi aīaduertentes acriꝰ incūbūt. In ingressu demū porte octīgēti circiter milites ex latinis grecisqꝫ periere. ⁊ iā hostis supiorē muꝝ tenebat saxa īciues deuoluens. Cū subito capta vrbe cesis oībꝰ in rapinas itū ē. In huiꝰ aūt vrbis populatiōe cōstātinꝰ paleologus ⁊ ipe mr̄e helena genitꝰ oriētis impatoꝛ capite trūcatꝰ regni sil' ⁊ vite finē fecit. datis q̄ꝫ edictis vt a sex annis supra oēs vtriusqꝫ sexꝰ ꝑsone necarēt. sacerdotes ⁊ vniuersi monachi diuersis tormētoꝝ generibꝰ necati sunt. Reliquū oē vulgus gladio datū. tāta sanguinis effusio vt riui cruoris ꝑ vrbeꝫ currerent. Sic nobilissima vrbs ꝑ constantinū primū cōdita in manus infideliū venit. Ab eius ꝯditione M. c. xxx. vl' circa. Quibus gestis omnia in predā dedit. sacra templa fedauit. postremo turchi varia nephanda ꝑegerūt

Constantinopolis expugnatio a turchis

Sumcassian⁹ rex ꝑsaꝝ ⁊c

Sumcassianus felicissimus ꝑsarū ⁊ armenie rex. cui ꝓpriū nomen assimbe⁹
Anno. 1454. zenza persaꝝ rege deuicto ac interfecto persis imperare cepit
Hic ꝓmū regulus armenie cū esset aīo vasto. bello potēs ac scientissimus ꝑsepe
paucioribus copiis magnos fuderat exercit⁹ ⁊ zenzo rege interfecto filiū captū
in ꝑsarū regē coronare velle finxit ⁊ vsqꝫ in thauris vrbē q̄ ꝑsaꝝ columen ē ꝓfi-
ciscit̄ oīa oppida ⁊ arces occupās. cū satis sibi cautū putasset nouū regē obtrū-
cans ꝑsico regno potit⁹ ē ⁊ sumcassian⁹ appellat̄. qd̄ latine magnū virū signifi-
cat. qui postmodū bactrianos. medos ⁊ parthos ⁊ maiorē partem orientis sibi
subegit. Cū eo calixtus pōtifex amiciciā inchoauit ⁊ magnū honorem pontifici
detulit. Cui⁹ etiā suasu magnas turchis calamitates intulit. Ad hunc senat⁹ ve-
netus nigropōte ꝑdito quēdā oratorē misit q̄ auxilia ꝯtra othomannū turchum
expostularet. Rex ab eo exorat⁹ ꝯfestim copias suas recensuit ⁊ ꝓmo impetu si-
naū ciuitatē cepit. Inde trapezuntiā inuasit vbi ad. xxx. milia turchoꝝ interfecit
Post nō lōge ab armenie mōtibus bis ad inuicē ꝯflixere ꝑlio. vt plures e tur-
chis neci dati sunt. inde aliq̄t interiecti dieb⁹ cū turchoꝝ rege pacē iniit ⁊ natos mutuo ꝯiugio copulauere

Johannes capistranus

Johannes de capistrano ꝑ idē tp̄s aprutio oppido nō longe ab aquila vrbe cō-
stituto ortus. ordinis beatissimi francisci ꝓfessus xp̄iane religionis acerrim⁹
et egregius ꝑdicator. Ex ap̄lica iussione theutoniā ingressus est ac ꝑ carinthiaz ac-
stiriam venit in austriā. Cui sacerdotes ac plebes cū sanctoꝝ reliquiis obuiauerūt

Cūqꝫ veluti ap̄lice sedis legatum ⁊ dei nunciū susceperūt. Johanni occurrere oēs
accole vestimentoꝝ eius fimbriā auide contigere. egrotes ⁊ male habentes añ pe-
des eius attulere. e quibus plerosqꝫ sanitati redditos rumor fuit. Morat⁹ est autē
in germania dieb⁹ aliquot viam dn̄i ꝑdicans. mortalesqꝫ oēs ad penitentiā vo-
cans. Inuitatus aūt iohannes nurmbergā vrbem germanie petiit vbi vndiqꝫ po-
puli motus fuit. viri ⁊ mulieres impetū fecerūt. intueri virū lacrimas letitie deuo-
tionisqꝫ mittere. leuare in celū manus benedicere venieti. laudare mittentē. tange-
re. osculari qui ꝑpe sunt vestimēta veluti celo missum ⁊ angelū dei respicere. apud
minores deinde sui ordinis fratres exceptus est. ibi cibaria sibi suisqꝫ comitibus
ministrata sunt. Vitā in hūc modū duxit. vestitus dormire. ante lucē surgere. ma-
tutinū. laudes. primā. terciā orare. diuina deinde celebrare. hisqꝫ pactis sermonē ad populū latine ꝓnunci-
are. post hec interpres que dicta sunt ab eo q̄tū capax est exponere populo. Finito sermone ad cenobiū sui
ordinis reuerti. ac sexta ac nonis completis infirmos visere. diu apud eos morari. manus omnibus impo-
nere. Birretū sancti bernhardini ⁊ cruorē quē illi mortuo e naribus fluxisse ferunt singulis egrotantib⁹ se
admouere. precari supplex pro omnibus. exinde cenare. demū his qui se accedūt audientiā ꝑbere. mox ve-
speras dicere. hisqꝫ ꝯpletis ad egrotos reuerti atqꝫ cū his vsqꝫ ad noctē se exercere. Cūqꝫ demum ꝯpletorio
et aliis dilectis ꝑcibus expletis corpus quieti dare minimū esse. quod somno ferme nihil. Ad reuisendos
sacre scripture codices pausillū furari temporis. sic homo quasi celestē vitā in terris agere immaculata abs-
qꝫ sorde. quē pusillū corpore nurmberge vidimus. etate senecta. annos q̄nqꝫ ⁊ sexaginta natū. siccū. aridū
exhaustū. sola cute neruisqꝫ ⁊ ossibus ꝯpactū. letū tñ ⁊ in labore fortem. sine intermissione singulis dieb⁹
predicantē. altas ac profundas materias absoluentem. Ferunt ⁊ hūc cesarē fridericū cupide audiuisse. mul-
tisqꝫ sermonibus eius interfuisse. ac vestimētis eū sacerdotalibus donatū cū apud viennā ⁊ australes aua-
ritiā calcauit. libidinē subegit ⁊ honores seculi fugit. tandē eū cū honore dimisisse. Cūqꝫ audisset innume-
rabiles xp̄ifideles a turchis capi ad pannoniā accessit suis exhortationib⁹ grandi exercitu ibidē congrega-
to ꝯtra turchos impetū fecit. ⁊ populū exhortantē apud belgradū trans danubii oppidū tanto ardore xp̄i-
cole pugnarunt vt magnū de inimicis reportarunt triumphum ⁊ ferme ad sex milia occiderunt. Eo deniqꝫ
mortuo magnis eū coruscare miraculis ferunt.

Frācisc⁹ philelph⁹ poeta

Franciscum philelphum anconitanū ex vetusto Tolletini oppido natū eq̄tē
quidem laureatum. ⁊ lr̄aꝝ tam grecaꝝ q̄ȝ latinaꝝ excellentissime doctum ad-
hec vsqꝫ tempora cū magna fama ꝓuenisse constat. qui ⁊ grecā pariter ⁊ latinam
orationem semꝑ exercuit. In omni genere scilicet dicendi ⁊ prosa ⁊ carmine. Is
itaqꝫ crisolare bizantini auditor ⁊ gener fuit. qui cū ab eo doctissimus euasisset.
primū apud venetos. postea apud florentinos. senenses. bononienses. ⁊ demum
mediolani philippo maria duce vocatus grecas latinasqꝫ lr̄as plurimos docu-
it. ⁊ ibidem vsqꝫ ad hec ferme tempora sub quatuor ducibus cū annua pensione
fuit. vbi libros a se editos dereliquerat scilicet Sphorcidiarū Satyraꝝ. de iocis
et seriis. lyricoꝝ. cōuiuioꝝ. de morali disciplina. epistolare tā grecaꝝ q̄ȝ latinarū
Orationes. 60. oratione soluta. Hippocratis libros de flatibus ⁊ corpis passio-
nibus ⁊ in plutarco vitā galbe ⁊ othonis transtulit. Obiit deniqꝫ bononie anno
salutis nostre M. cccc. lxxxi. nonagenarius.

Leonhardus de vtino ordinis predicatorum professor ⁊ sacrarum lr̄aꝝ doctor tum diuinoꝝ eloquioꝝ
⁊ studiorum humanitatis doctrina. tum multa prudentia ⁊ ciuiū gratitudine claruit. ⁊ multos ꝫmo-
nes ad populos erudiendos ⁊ de sanctis per totum anni circulum post se reliquit.

Iurasse fridericū imperatorē nunq̄ comptū ē nisi cū in ciuitate aquensi apud belgas. ⁊ cū rome coronatus est. idq3 iuramentū constantissime tenuit. Cū eñ iureiurando ꝓmisisset que bona possideret imperium nullatenus alienaturū. ⁊ modo hoc modo illud ex eo peteref maluit auarus negando q̄ȝ concedendo periurus videri. Eā ob causam petenti borsio marchioni estensi ducatū mutine tamdiu restitit donec monstratum est. Cū ducatum qui sub annuo tributo concederef lucri magis q̄ȝ alienationis speciem habere. p̄sertim cū mutina ⁊ regiū in potestate sua non esset. In eū quoq3 fridericū cesarem terciū cū nonnulli dicta probrosa iactassent. referentibus aulicis. an nescitis inquit fridericus. principes quasi signū ad sagittas expositos esse. Turres quidem fulgura prealtas feriunt. humilia tecta preteriunt. At nobiscum bene agitur si verbis tantum impetimur

Latislaus rex bohemie et hungarie

Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex ac dux austrie filius alberti cesaris ⁊ sigismundi imperatoris nepos. Cū postumus nascebaf. qui mox vt in lucē prodit apud albā regalē ⁊ baptismū xp̄iane fidei signaculū ⁊ militie cingulum et sacrā hungarie coronam (quam mater penes se habuit) eadē die accepit. Inde sublatus in tutela friderici cesaris duodecim ferme annis fuit. cui mater ⁊ ip̄m ⁊ coronā cōmendauit. Cū cecidisset in bello vladislaus polonie rex qui regnum hūgarie assumpsit Ladisla⁹ cōi procerū ꝯsensu rex designaf suisq3 auspicijs deinceps in turchos pugnare cepit. Rex āt paulopost magnificētissimis apparatibus bohemiā petijt atȝ in praga summos honores consecut⁹ regni coronā accepit. mansit ibi nō pūo tp̄e nec vnq̄ȝ hereticoꝝ eccīas intrauit. pri⁹ tñ q̄ȝ rediret in austriā vratislauiā nobilē vrbez inuisit slesitaꝝ caput. Postea comes cilie a ladislao huniadis filio in castro regio obtruncaf. Offensus ea re regi⁹ anim⁹ dolorē tñ suppressit. Rex budā se ꝯtulit vbi huniadis filios in carcerē rapi iussit. ꝑcussorē comitis ladislaū natu maiorē capite plecti. mathiā captiuū duxit ī austriam. In austria de ꝯiuge regi tradenda diu agitatū. multe virgines offerebanf. verū nobilissimo regi nulla dignior visa est margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui sponsam petant. De loco nuptijs eligendo ꝯtentio exorif. hungari budā. australes viennā. bohemi pragā tante celebritate deputandam aiūt. factione tñ georgij pogiebracij solennitas prage destinata. Ordinatis austrie rebus ingenti rex apparatu bohemiā petit. Inde due legationes misse. altera ad fridericū imꝑatorē de pace. altera ad carolū frācie regē filiā adducturā. In ea legatione. 800. equites profecti sunt. quadrige aurate. matrone ⁊ virgīes splendido apparatu que sponsam ducerent. Imperator ⁊ augusta vocati. ambe regis sorores ⁊ cuncti germanie principes. S̄ hos cogitatus immatura mors regis interrupit. Ladisla⁹ igif. x. kal'. decembris egrotare cepit. Cū medici accersiti desperata salute. Georgius vocat⁹ cū quo plura locutus. finito ſmone de curatione aīe actū. xp̄iano more sacramenta exhibita. vbi aīa amplius dimorari nō potuit. sacrā candelam petijt ⁊ intuens saluatoris imaginē orationē dñicā orsus ꝓnunciato s̄ libera nos a malo nil amplius locatus mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagitamus. Ladislaus nobilissimus adolescens duo de viginti natus annos in ip̄o etatis flore tot regnis ⁊ gentibus imperans intra. iij. ⁊. xxx. horas postq̄ȝ egrotare cepit extinctus est. Mortē eius alij morbo. alij veneno imputauere. qui ad. viij. kal'. decembris regia pompa in sinu proaui sui caroli quarti romanorum imperatoris sepultus fuit in ede sancti viti prage.

Theodorus thessalonicensis vir greca latinaq̄ȝ lingua apprime eruditus. pontificis iussu quom alia egregia grecoꝝ volumina tū theophrasti de arborib⁹ plantisq̄ȝ opus insigne in latinum conuertit.

Uaria nunciata prodigia anno M. cccc. lvi. in sabinis mense februario vitulū capitibus duobus ortum rome sanguinē apud veneris portam. in ligurio carnes pluisse. In agro piceno ortus infaus dentibus sex. facie insolite magnitudinis. future calamitatis que postea secuta est magna ꝓfecto indicia.

Cometes gradu. 15. cancri in oriente mense iunio visus est. Inde anno sequenti cometes quā nigrū appellant M. cccc. lvij. anno iunio mense gradu. 20 pisciū p mensem visus varie mortaliū mentes affecit.

Maumetes turchoꝝ imperator ad thaurinū oppidū quod nūc albaz dicunt ad confluentes sauū danubiūq̄ȝ sitū a paucis xp̄i cruce signatis fusus fugatus castris exutus est. Johannes genere hispan⁹ cardinalis sancti angeli magnas illic copias cōparans. quo cū erat iohānes capistranus de quo cōciti pānonij ad insequēdos barbaros maximā stragē infinito hostium numero parua manu dedere. Bellū aūt gestū est die sancti sixti. qui ē viij. yd⁹ augusti. ob idq̄ȝ calixt⁹. iij. pō. eo die trāsfigurationez dñi ꝯstituit

Terremotus ꝑmaximus anno dñi. M. cccc. lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iteruz xxx. die eiusdem mensis hora. xvi. fuit vt in memoria hominū nō sit ⁊ nusq̄ȝ legif tam vehemētes fuisse ⁊ tam magnū spaciū terre occupasse. p̄cipue in regno apulie. In neapoli beneuento ⁊ multis alijs ciuitatibus ⁊ villis circūstantibus. ex quo multa templa ⁊ in neapoli pallatia. domus cuȝ interitu magno hoīm pecorūq̄ȝ corruerūt. Et in terra laboris capue. caiete. auerse ceterisq̄ȝ veteris campanie vrbibus. Fuerūt nihilominus ⁊ alij terremotus ꝑcepti inter ꝑmū ⁊ scd̄m etiā postea s̄ tenues ita vt nullum damnum edificijs ac personis intulerunt.

Anno mundi. 6657. Anno xp̄i. 1458.

Linea summoꝝ pontifici

Pius secundus

Paulus secundus

Pius eius nominis secundus papa eneas cognomento picolhomineus antea vocatus. natione ytalus. senis oriundus. corsiniani ortus patre siluio. matre victoria. Ideo prius eneas silui⁹ poeta vocitatus hoc anno patrū omniū consensu terciodecimo kalendas septembris pontifex creat̄. vir quidem oī laude dignus eloquentissimus copiosissimusq̄. prudentie singularis. qui nō ad otium sed res maximas agendas vocatus. Is corsiniani cū ꝑ etatem discere potuisset grāmaticam didicit. Annū vo decimū ⁊ octauū agens senas ꝓficiscit̄ vbi a necessarijs ⁊ cognatis adiutus poetas primo. mox oratores audiuit. quibus facultatibus tanto ingenio valuit vt breui preclara poemata latina ediderit. inde ad ius ciuile se contulit. Postea dominicū capranicū secut⁹ basileā ꝑuenit. Deinde bartholomeū nouariensem epm̄. ⁊ post eum nicolaū sancte crucis cardinalem secut⁹ Iterū ad basileam ꝓficiscens semꝑ in honore apud omnes est habitus. Fuit em̄ scriba in illa synodo ⁊ lr̄aꝝ ap̄licaꝝ abbreuiator. In eo aūt ꝯuentu ꝑsepe orauit. Legationes plures ꝯcilij causa obiuit. Orator deinde ad fridericū imperatorem a felice missus tantū dexteritate ingenij valuit vt eū corona poetica donatū in amicos ⁊ ꝓthonotariū receperit. Relatus deinde in senatoriū ordinem. quē princeps in rebus grauibus consulit. Creato autē nicolao pontifice dum ab eugenio subdyaconus creatus ep̄s tergestinus morit̄. in cui⁹ locū eneas se quidē inscio a pontifice ⁊ imperatore suffectus est. A calixto aūt pontifice in numerū cardinaliū refert̄. ingressus conclaue post obitū calixti pontifex creat̄. Accepta pōtificia corona confirmata prius ecclesie ditione se totū ad curam reipublice xp̄iane conuertit. Sigismundū austrie ducem q̄ꝑ in cardinalē ad vincula petri aīaduertisset diris execrationibus ꝓsecutus est. Maguntinū insuꝑ antistitē sede deiecit. Beneuentanum q̄ꝫ archiep̄m sūmouit. nil regibus. nil populis timore aut auaricia cōcessit. katherinā senensem inter sanctas xp̄i virgines retulit. pragmaticā in gallia abrogauit. fodinas inuenti tū alumis apud tolphā instituit. Cultor iustitie et religionis. admirabilis eloquio. Inter ferdinandū regem ⁊ sigismundū malatestam inducias composuit. vt mantuā vbi cōmunem xp̄ianoꝝ conuentū indixerat tuto ꝓficisci liceret. media igit̄ hieme ab vrbe discedit. mantuā postremo ventū est vbi magnus erat principū numerus. magna legatoꝝ vis. actūq̄ꝫ est pio illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto turchis indiceret̄. Urbem aūt romam multis exornauit edificijs. ⁊ tybure arcē construxit. ac senis nōnulla ornatissima edificare fecit. Fuit aūt continentissime vite ⁊ otij inimicissimus. homo stature breuis. caput habuit ante annos canū. facie senecta. aspectu seueritatem facilitate conditam ostendebat. Circa cultū corporis neq̄ꝫ morosus neq̄ꝫ negligens. robustum ei corpus natura dederat. quod tn̄ longe ꝑegrinationes ⁊ crebri labores attriuerant. accedebant morbi eius familiarissimi tussis. calculus ⁊ podagra quibus ꝑsepe cruciabat̄. Duodecim cardinales suo pontificatu veteribus addidit. Qui tandē ancone dū venetorum ducem belli socium ancone expectat vt contra turchuꝫ cū innumerabilibus populis ꝓficiscerent̄. diuturna ⁊ lenta febri afflictat⁹ morit̄ anno sexagesimoquarto supra quadringentos ⁊ mille. xvij. kal̄. septembris. anno vero pontificatus sexto. diebus sex minus. Funus ancona romā defertur ⁊ in basilica sancti petri condit̄ ad altare sancti andree. Delectatus ē aūt mixto scribēdi genere ideo plura oꝑa edidit. Caput sancti andree e peloponesso romā auectū in sacello ad id fabrefacto collocauit. cognitionē q̄ꝫ reꝝ antiquaꝝ nō omisit cū ꝯmentarioꝝ libros scripsit ⁊ plura alia.

Anno dn̄i. 6663. Anno xp̄i. 1464.

Paulus secundus papa patria venetus. patre nicolao. matre polixena. petrus barbo antea vocatus. eugenij pontificis ex sorore nepos sancti marci p̄sbiter cardinalis hoc anno pridie kal̄n. septembris pōtifex creatur. vir certe magni animi. corpus habens egregiū maiestate dignū. Is adolescens adhuc iturus in mercaturā erat. que apud venetos in precio est. Ei nunciatū est gabrielem auūculū suū pontificem creatū esse. substitit adhortante fratre paulo barbo. ac lr̄is (licet iam adultus esset) operam dedit. inde vocatus ab eugenio archidiaconatū bononiensem. ac post ep̄atum ceruie cōmendatione adeptus ꝓthonotarius ab auūculo creatur. Tandem vna cū alouisio patauino medico. quem postea patriarchā appellarunt cardinalis ab eugenio creat̄. Erat aūt natura blandus. natura humanus. Mortuo itaq̄ꝫ pio in eius locū suffectus ē. Duo bella quidem parua in ytalia suscepit. que nulla re pri⁹ repetita bello ꝟ insidijs incboata postea deseruit. In colligēdis aūt pecunijs ita diligēs fuit vt fere sꝑ bn̄ficia ⁊ ep̄atus his ꝯmitteret q̄ officiū aliq̄d venale haberēt vn̄ elici mun⁹ possꝫ. his aūt pecunijs interdū etiā ad liberalitatē vtebat̄. nā ⁊ cardīales paupes maxie ⁊ ep̄os ⁊ pricipes ac nobiles domo extorres. virgīes. viduas. egrotos freq̄nt̄ iuuabat. Curauit itē vt rome annona ceteraq̄ꝫ ad victū ꝑtinētia vili⁹ q̄ꝫ antea vēderet̄. Multa deinde edificia splēdide ac magnifice tū apud

sanctum marcū. tum vo in vaticano qd ad munificentiā pertinet extruxit. iustus quoqꝫ habitus ē. hic pontifex ac clemens morosus ⁊ difficilis canonicos regulares e sancto ioanne laterano pulsos a calisto pontifice restituit. Cognita aūt georij regis bohemie pfidia. in boiem vngaros ⁊ germanos cōcitauit. Apparatu aūt pontificio maiores supauit. In corona siue mitra in quā multas opes contulit coemptis vndiqꝫ acmagnis pcijs adamantibus saphiris smaragdis chrisolitis hiaspidibus vnionibus ⁊ quicqd gemmarū in pcio ē. Tandē vo decem cardinalibus creatis. quoꝝ de numero franciscus sauonensis eius successor extitit. Cū annos plurimos viuere sibi psuasisset. anno salutis nostre. 1471. v. kal. augusti. secūda hora noctis Cū eo die letus ꝯsistoriū habuisset. ⁊ iocundissime cenasset. apoplexia correptus. vitā cū morte mutauit. anno pontificatus sui sexto. mense. x. peponū em esu. cancroꝝ. pastilloꝝ. pisciū succide admodū delectabatur. Quibus ex rebus ortam credūt apoplexiā illā. qua e vita sublatus ē. Nā duos pepones. ⁊ quidē pregrandes comederat eo die. Quo sequenti nocte mortuus est. Eius corpus in basilica beati petri mane sepulture traditum est. Et tūc vacauit sedes dies nouem.

Antoninus archiepiscopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archieps ordinis pdicatoꝝ pfessus pater. historiarū ac romane vrbis olim auditor causarū. sanctissime vite ⁊ moꝝ vir. ⁊ sacrorū dogmatū admodū doctus. hijs tempribus. ob lraꝝ gloriā apud ytalos in precio habitus ē. Qui multa ⁊ grandia volumina. magno qdem cōfecto labore. lōgisqꝫ lucubrationibus posteritati reliquit. que legentibus atqꝫ audientibus magnā afferūt doctrinā ⁊ voluptatem. Ex quib⁹ extat summa accuratissima in casibus cōscientie sacerdotib⁹ p necessaria. S ⁊ multos historiarū libros ad erudiendos mortales ꝯposuit. Tandē āno domini. M. cccclix. deficiēs. vi. nonas maij. nō sine magna sanctitatis opinione fuit. cū crebris miraculis claruerit. Eius autem sanctū corpus ex domo epali. ad sanctū marcū ordinis sui delatū. cū magna populoꝝ frequentia ⁊ veneratione sepultum fuit.

Borsius marchio inde dux ferrariensis

Borsius estēsis marchio. Et primus ferrarie dux leonelli marchionis frater. Et nicolai estensis filius. defuncto leonello fratre maiore. in regnuꝫ ferrarie succedens. regnauit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil fucatū. nihil subdolū. Eius verba sapientie plena. opa aūt grauissima. ⁊ semp regia. ad eū cum fridericus cesar accedens. visa hominis celsitudine ⁊ animi magnitudine. illum mutine ⁊ regij (vt premissum ē) ducem primo creauit. Deinde exactis mltis annis romā accedēs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodē ducatus ferrarie insignitus fuit. Nicolaus aūt pater cū hos ⁊ alios ex pellicibus genuissꝫ filios. senio cōfectus. alios ex vxore suscepit liberos videlicet herculē ⁊ sygismundum. quos moriens regni heredes sub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapolim relegauit. ⁊ regnū omne occupauit. Et cū ludouici ganzage sororem haberet vxorē. ex ea nicolaū tantū suscepit filiū. Quo nato nō multo post mortuus. cū nicolaus regno aptus non esset. hac conditione in borsiū imperiū deuenit. vt post obitū nicolao iureiurādo regnū restitueret. Borsius principatu suscepto cū prudentissimus esset herculē ⁊ sygismūduꝫ relegatos reuocauit. ⁊ eos ac nicolaū tanqꝫ filios carissimos omnes habuit. Erat autem diuinaꝝ humanarūqꝫ litterarū egregie doctus. ⁊ doctorum viroꝝ amator. Hic vrbē ferrarie miris edificijs ornauit. Nam arcem nouā ⁊ curiā pulcerrimis edificijs clariorem reddidit. Monasteriū insuper toto orbe celeberrimū ingenti impēsa ordini carthusiensiū a solo cōstruxit. deniqꝫ anno regni sui. xxij. in pace quieuit. Eius corpus apud carthusienses ingenti pompa delatum. humili loco sepeliri voluit.

Ferdinādus rex

Ferdinandus huius nominis secūdus. alphonsi regis ex concubina filius. hijs temporibus patre defuncto. ex eius testamento in neapolitanū regnuꝫ eidem succedens. Alphonso autem sine legitimo filio defuncto. id regnū feudatario ⁊ antiquo iure ad sedem apostolicā deuolutā censebatur. Quod cum calixtus pontifex armis repetere statuisset. morte superueniēte disturbata sunt omnia. At ferdinādus metu liberatus ab eius successore pio papa regni cōfirmationē. reclamantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hostes bello postea profligauit. hūc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit. ⁊ regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiā annuū censum in parte relaxauit. Inde auxilio pontificis ioannem andegauenseꝫ renati filiū apulia fugauit. Pio pontifice postmodū mortuo ferdinandus cum paulo eius successore. ⁊ sequentibus pontificibus inimicicias suscepit. qꝛ peterent tributū quod singulis annis ecclesie romane pendebat. ⁊ ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores simultates cum senatu veneto ob cipri regnū cōcepit. Et turcum in venetos (vt aiūt) concitauit. Veneti igitur cū turco pacem cōposuerunt. qui omnē vim belli in regem conuerterūt. ⁊ hydruntū maritimā ytalie ciuitatem ei abstulerūt. Et verendū fuisset nisi mahumetes morte sublatus fuisset. plura damna regno apulie intulisset. Eo vo mortuo. difficilimo bello vrbem hydrunt. rex per alphonsum calabrie ducem filium suum in armis strennuū recepit.

Anno abhinc ferme sexto ⁊ q̄dragesimo. inter frẽs beate marie theutunicoꝝ ⁊ vladislaũ polonie regẽ de regni finib⁹ orta q̄stione. Utraq̄ pars ingentes copias in bellũ eduxit. At primi pruteni siue nũero militũ. siue animi ferocia exultantes. duos gladios p̱ fecialẽ. regi misere. vt ex hijs quẽ mallet. vnũ acciperet. Is cũ vitoldo fratre. deo suo hostias litabãt. q̃ audito feciale. nõ inuitus inq̄t prelij signũ recipio Consecratoq̄z gladio quẽ elegerat. eo se cinxit. Et facta pugnãdi copia. lituanos q̃ auxilio venerãt p̄mos opponit. quoꝝ strage fatigata copia prutenoꝝ. Et ipa polonis supuenientibus sternit cruentissimo p̄lio. ea die confecto victoria regis fuit viri equestris ordinis ex religione q̄dringenti cũ ipo magno mgr̄o periere Cesa ex plebe multa milia. qui sup̱fuerũt capti. Prussia p̄ter oppidũ. b. marie omnis ad polonos defecit. Seq̄ntib⁹ annis casimir⁹ rex polonie eis ciuitates munitas dantzk ⁊ dorñ abstulit. asserens portionẽ sui regni esse prussiam.

Albertus marchio brandeburgeñ. annis effluxis belluz aduersus Nurẽbergenses enixissime gessit. Greuẽburgiũ ab eo multa vi oppugnatũ ẽ. Id oppidũ in valle iacet. xx. milibus passuũ a nurẽberga. muro ⁊ fossa munitũ. Et cũ varia dãna ab vtrisq̄z illata fuissent p̱ ludouicuz baioarie ducẽ. ad hos tumultus sedãdos vocatũ (cũ diu laborasset) hoc bellũ post varias dictas sopitũ fuit. Deinde cũ post aliq̄ tẽpora inter ludouicũ baioarie ducẽ p̄dictũ ac marchionẽ brandeburgeñ. principes potentissimos. bellum susceptum esset. Haud quidẽ iniuria. ⁊ magna cum animi fiducia ꝯtendissent. post plures strages principes germanie pacem postulantes. Tandem res equo animo sedata fuit.

Ludouicus rex francie

Ludouicus caroli regis francie fili⁹. his tp̱ib⁹ p̄ri in regnũ succedẽs. Fuit aũt carolus pientissimi animi vir. ꝟ ingenij ebetis. Qui cũ bellũ ꝯ heinricũ angloꝝ regem. Et ioannẽ burgũdioꝝ ducem excitasset. ⁊ multos occidisset. Inde ingenti cede fusus fuit. ⁊ hi multas ciuitates adimerent. Et nisi per puellam deus miraculose restitisset. de eius regno actũ fuisset. Tandẽ Nicolaus cardinalis sancte crucis ordinis carthusieñ. pacẽ cũ duce burgũdie cõposuit. quez tñ postea p̱ insidias interficere fecit. qd̾ infinita mala excitauit. Hui⁹ itaq̄z caroli primogenitus ludouicus. delphinat⁹ regionis princeps. regno suscepto multos p̄ri beniuolos regno depulit. Inde cũ libertatẽ eccl̾ie in regno minuere conaretur. multos romanos põtifices habuit aduersarios. Inde cũ carolus aq̄tanie ⁊ normandie dux e medio p̱ eũ sublatus esset. quẽ ob eius sapiam populi regnare cupiebãt. Qd̾ cum regni ꝓceres ⁊ burgũdie dux intellexissent id ex sua ꝓcuratõe factitatũ. vetusta odia renouarũt. ꝯspirãtes ingẽtez exercitũ in eũ deduxerũt. dux burgũdie in picardiã aduolãs. ciuitatẽ pichignetũ cepit. ⁊ ꝯplanari fecit. at rex a suis destitut⁹ pisius cõmigrauit. regiã saltẽ tutaturus. In normandia igit̾ innumera oppida euerterũt. Pontifex aũt romanus ad hos tumultos sedandos. Bessarionẽ nicenũ cardinalẽ in galliã misit. cũ diu laborasset tantũ ꝓfecit. vt cedes ac incõmoda sopita fuerũt. Demũ ãno a natali xp̄iano. 1484. Remis deficiens. Carolũ primogenitum suũ annoꝝ. xv. extantem habuit successorem.

Georgius rex bohemie

Georgius pogiebratius bohem⁹ post obitũ ladislai hungarie et bohemie regis. accersitis ꝓcerib⁹ gubernatõem suã nõ expirasse regis obitu dixit pragenses nihil morati se sue gubernationi cõmisere. Exin ꝯstituta die qua nouus rex eligeret̾. Re pro regni vtilitate discussa. rex pronũciatur militie domiq̄z apprime clarus. Cui ad res gerendas nec cõsiliũ nec etas defuit. Ea res necati suspitõnem maxime auxit. Inde ex p̄torio in edem beate marie vbi rochezana presidebat regi publica salutatio exhibita fuit. Cum autẽ inclitum bohemie regnũ vt premissum est dudũ in perniciosam iacobelli ⁊ hussitarũ hereticã prauitatem (vt cõmunionẽ sub vtraq̄z specie de necessitate fore eterne salutis ꝓfiteretur) prolapsum fuisset. Georgius q̃ se catholicuz affirmauit. In manibus ianueñ. ⁊ bacieñ. ep̄orũ tactis sacramẽtis euãgelicis publice iurauerit. dũ coronationis recipet insignia. Et deinceps fidelis ⁊ obediens esset sancte ro. ecclesie. ⁊ cũ se ac conthoralẽ cũ liberis tali iuramento obligasset. per fridericũ ro. imperatorem confirmatus extitit. Uerũ cũ hijs omĩbus ꝯria ageret. ⁊ hereticorũ sectam foueret ⁊ amplecteretur. Inde vratislaueñ. ⁊ ceteri catholici homagiũ prestare recusarũt. Ideo papa pius. ⁊ post eũ paulus põtifex. grauissimis cẽsuris eũ ac totũ regnũ bohemie fulminarũt. At paulus secũdus anno. M. cccclxvi. publico cõsistorio eũ heresi dãnat. dignitateq̄z ac regno priuat. Tandem post annũ. 71. supra quadringẽtos ac mille idem georgi⁹ bohemie occupator. morbo perijt.

Mahumetes turcoꝝ imperator. Expulso thoma paleologo. ⁊ fratre secũ deducto. peloponessum occupat. anno eius. xi. eodem anno trapesuntij rege capto ⁊ interempto pontũ. anno. 1460. obtinet. Inde mitilenẽ expugnat. diripitq̄z anno regni sui. 12. Postea veneti magna classe copijsq̄z terrestribus in peloponeso veterẽ murũ fossamq̄z ab vtroq̄z mari in ipo Isthmo tumultuarie opera pluribus simul locis erigere adorsi. corinthum obsident. Turci v̾o laborãtibus suis auxilio ꝑperantes ꝑ interruptas munitiões vi penetrant. ac xp̄ianos ad naues fugere cogũt. Tandẽ dux venetoꝝ cum prestãtissimis senatoꝝ triremibus. 12. p̱ equora ornatissime instructis. Anconã pontifice pio adbuc spirante venit. quibus e speculo ꝓcul visis papa. 19. kal̾. septẽbris gloria ingenti vita functus est.

FRidericus impator. extra cenā nūquā vtitur vino. in cena leuissimū bibit. ⁊ id aqua ꝑdomitū leonore auguste que paterna in domo nūquā vinū gustasset. Suadebāt medici in germania regione frigida si mater fieri vellet. vinū biberet. Quod cū accepisset fridericus enea siluio vocato. Ibi inquit. atqꝫ imperatrici dicito sterilem me cōiugem. quā vinosam malle. proinde si me amat. vinū oderit. At id nūciū leonora. Et si viri iussioni tam libenter pareo. quā vino si tamen vini vsum mādauerit imperator. mori optauerim quā parere.

Mathias rex vngarie

MAthias ioannis huniadis gubernatoris regni hūgarie filius. Ladislao ꝑdicto rege sine liberis extincto. Vngarie regnū consentientibus ꝓceribus occupat. Eius pater prouinciā vga ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor eo habitus ē. hic prostratis apud albam turchis. post breui tpe morbo extinctꝰ ē. Comes cilie cuiꝰ caput erat a rege secūdū. et eius auūculus. a ladislao huniadis filio in castro regio obtrūcat. Rex ladislaus quāqꝫ vehemēter cōmotus. tā atroci facinore dolorē tñ suppressit. Rex budam repetijt relicta alba. vbi secutos curiā huniadis filios in carcerē rapi iussit. Percussorē comit̄ ladislaū natu maiorem. Qui quatuor ⁊ viginti natus ānos egregio corꝑe adolescēs. flauis de more crinibus super humeros passu reuinctis post tergū manibus talari atqꝫ aurea veste indutus capite eū plecti iussit. Mathiā vo captiuū duxit in austriā. Et profectus in bohemiā eū sequi mandauit. Cū aūt apud pragā obijt mathias qua die rex clausit oculos eadē pragā applicuit. quē georgius gubernator in custodiā suā recepit. Nec diu postea rex hungarie designatꝰ magnis sponsionibus dimissus e carcere. volauit ad regnū. facta eñ reconciliatione inter proceres mathias octo ⁊ decē natus annos nono kal' februarij rex acclamatus. Cū vo id regnū sibi cōpetere cesar affirmaret. multa bella inter eos suborte sunt. regnū tamē ei cessit. Fuit autē xp̄iane religionis ꝯ turcos defensor ⁊ ꝓpugnator acerrimus. qui pannoniā ⁊ alias ꝓuincias a turcoꝝ impetu tutatus fuit. Naꝫ multis vicibus ingenti ꝓlio turcis sup̄atis. etiā ꝑtem bosnie recuperauit. Et turcorū regnū incendijs. populationibꝰ. cedibusqꝫ inuoluit. Sed ⁊ bella in bohemia cū casimiro rege polonie gessit. Pax tñ ꝯposita hoc mō inter eos fuit. vt pannonia hūgaria morauia ac slesia mathie relinqueret. ⁊ boemie regnū vladislao casimiri filio remaneret. Hic aūt prestantissimus rex paterno more militaris glorie appetētissimus. bello fortunatꝰ. Cū videret fridericū cesarem sibi aduersari. cū turco pace cōfecta in eum arma vertit. ac viennā vrbem ⁊ alia sibi ademit. In qua vrbe tandē anno. M.cccc.xc. morbo extinctus est. ⁊ ad albā ductus in sepulcris regum sepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam suam matrimonio copulauit.

Nicolaꝰ de cusa cardial'

NIcolaus de cusa germanus. sacrosancte romane ecclesie. tituli sancti Petri ad vincula presbiter cardinalis prestātissimus atqꝫ doctissimus. ea tempestate claruit. q̄ tanta bonitate fuit dū viueret vt pauci meliores suo tpe nati sint. viciorū oīm hostis acerrimus. ambicionis totus aduersariꝰ. integritate animi immutabilis. honestoꝝ laboꝝ indeclini etiā senectute patientissimus. bñfaciendi et gratificandi admirabilis. Sane tanta doctrinaꝝ oīm vbertate fuit. vt q̄cquid ex tpe dicendū incidisset id copia tali dissereret. vt ei solū facultati censeret studuisse. Vir supra opinionē eloquēs ⁊ latinus. historias oīs nō priscas mō. ꝫ medie tempestatis. tū veteres tū recentiores memoria recensebat. In mathematicis disciplinis suo tpe doctior eo fuit nemo. Ius ciuile pontificiūqꝫ didicerat. philosophie Aristotelice acerrimus disputator fuit. Theologie summus interpres. huiꝰ celeberrimi viri plurima extant summi ingenij opera. De visione dei. de pace fidei. Cribratio alchorani. de ludo globi de mathematica ꝑfectione. De apice theorie. de docta ignorantia ⁊ pleraqꝫ alia. Is aūt dū eccl'ie sue brixinēsis iura acriꝰ tueret a sigismūdo austrie duce capit. atqꝫ honesto huat carcere. Pōtifex āt pius. cardialis captiuitate grauiter cōmotꝰ. facūda orone i sigismūdū publice inuehit. ⁊ eū ꝗminoribꝰ interdict̄ deterret. tandē liber euasit ac pace cōposita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis rome decessit.

Bessarion cardial' grecꝰ

BEssarion. S. R. E. eps cardialis sabineñ ⁊ ꝯstātinopolitanꝰ p̄triarcha. Niceni venerāda nūcupatiōe terraꝝ vbiqꝫ celeberrimꝰ h tpe floruit. de q̄ sapiētissimo dici pōt. Cuiꝰ cū ea fuit (vt paulus pōtifex summꝰ p̄dicabat) In reꝝ oīm maximaꝝ vsu peritia. Ea in consilijs vl' grauitas vl' ꝑspicientia. vt nihil de summis vnqꝫ rebus factū fuit si Niceni viriꝰ defuisset auctas. In studijs eñ maioribꝰ ⁊ hūanis oibꝰ ea facultas ⁊ copia. vt plura legisse credi neminē possit acrius lecta ⁊ rectius intellexisse. vberius paucissimos cultissimis quibusqꝫ tempibꝰ clariusqꝫ scripsisse. Et quāqꝫ summe reipublice xp̄iane negocijs impeditus. merita tamen indignatione cōmotus ac veritatis studio incredibiliter inflāmatus. defensionis platonice imo diuine philosophie libros aggressus est. tanta id maiestate egit. vt cōuiciatorem calūniosum credi plato ipe diuinitatis secretariꝰ possit suggessisse. Iuste igitur platonis defensor. Qui tandē legatus ac franciam in reditu dum pacem fecit in itinere defecit.

ARs imprimendi libros hijs temporibus primū in germania enata ē. Quātum igitᷣ litterarꝝ studiosi germanis debeant. nullo satis dicendi genere exprimi potest. hanc apud maguntiā rheni vrbem solerti ingenio librorꝝ imprimendorū ratio. 1440. inuentā fuisse aiūt. Hoc tempore in oēs fere orbis ptes ꝓpagatur. qua omnis antiquitas paruo ere cōparata a posterioribus infinitis volumībus legitur. Eius laudes antea in prohemio operis prehabite sunt. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut vtilior esse potuit. Qđ si hec ars effluxis tempibus viguisset maxima pars operū Titi liuij ⁊ Tullius de re publica ac Plinius de bellis germanice aliaqꝫ p̄clara opera malignitate temporꝝ amissa nō fuissent. Ideo in eiꝰ laudem quidā hos cecinit versus. O felix nostris memorāda impressio seclis. Desierat quasi totū qđ fundis in orbē. Oēs te summis igitᷣ nūc laudibus ornent. Inuētore nitent vtraqꝫ lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet esse potest. Te duce q̄n ars hec mira reperta fuit.

Nicolaꝰ perotꝰ Rhetor

NIcolaus perotus saxoferratensis ⁊ Sypontinꝰ epūs egregius theologꝰ ac rhetor disertissimus. ad hanc etatē pueniens. nōnulla in diuinis laude digna cōposuit. Sed ⁊ ad puerorꝝ eruditionē cōmode breuiterqꝫ libellū edidit. Comentarios etiā in multis auctoribus p̄cipue in martialē opus variū cornucopie appellatū fecit. Ac q̄dā e greco in latinū transtulit.

ROberto de licio ordinis minorꝝ ꝓfessor. Et aquile marsorꝝ seu abrutij vrbis epūs in doctrinis sacris doctissimus vir. ⁊ noticie oīm ecclīasticorum dogmatū sufficienter instructus. oīm p̄dicatorꝝ doctor. Hisdē tempibus ob eiꝰ clarissimā ⁊ admirandā p̄dicationis grām. ab oībus ytalis multo in p̄cio habitus est. Qui tantū in scripturarū studio laborauit ⁊ scripsit. vt vbiqꝫ Roberti predicationes nūcupentur. plurimas em̄ ad instructionē fideliū tractatus ⁊ sermones edidit. Qui ab oībus p̄sertim declamatoribus studiose legūtur.

Matheolus perusinus medicus

MAtheolus perusinus medicus doctissimus. hoc tpe medicorꝝ ac phorꝝ monarcha. oīmqꝫ liberaliū artiū cūctarūqꝫ scientiarꝝ. facile princeps. p̄ceptor meus eruditissimꝰ. Quē ego hartmānus Schedel Nurēbergensis. doctor pataūinus. tribus ānis ordinarie legentē auscultaui. a quo demum p̄habita p eūꝫ orone elegantissima. insignia doctoratꝰ padue accepi. Ne sua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huic operi adiūxi. Cū em̄ sepius mecū animo cogito. q̄ꝫ maximus ac singularis in omnes amor suus extiterit. Quis ē adeo rerum imperitus q̄ non putet ob incredibilē virtutē suā. singulare ingeniū. summā rerꝝ expientiam. eū perpetua memoria cōplectendū. Cui em̄ ignota fuit verborꝝ suorum integritas. suauissimus sermo. decora facies. qui et artis poetice et oratorꝝ summā cognitionē habuit. Qui nullū cyceronis opꝰ aut mantuani vatis. aliorūqꝫ poetarū dimisit intactuꝫ. In astronomia vō geometria ⁊ arithmetica ⁊ musica opera a veteribus edita totis viribus pscrutatus fuit. Uerum nec phia atqꝫ medicina cōtentus. demū sacris litteris delectatus. in eis tanq̄ꝫ mel in fauis dulcedinē abditā sensit. Reddidit igitᷣ suos auditores auscultando dociles. beniuolos. attentos ac disertos ipō orante. In eo nāqꝫ maxima fuerunt omnia. siue acumē ingenij. siue artis peritiam. siue orōnis elegantiā cōmoditatemqꝫ considero. Reliquit aūt post se orationes lepidissimas. Cōmentaria in hypocratem. galienū ac Auicennā. Et arguta consilia in medicina. Tandē senio deficiēs padue sepultꝰ fuit.

Platina historicus

BAptista cognomēto platina. pria cremonēsis aplicus abbreuiator. magni animi ⁊ ꝯstātie vir. eruditione ⁊ eloquētia nulli inferior. hisdē tpibus i pcio exn̄s. a paulo pōtifice maxīo. bonis ⁊ dignitate indicta cā priuatᷣ ⁊ i carcerē detruditᷣ. Et ibi vsqꝫ ad pauli mortē rētinatᷣ. Ex q̄ tandē post mltas calamitates a sixto pontifice eius successore liberatꝰ. ⁊ in statū pristinū restitutus. neq̄ꝫ ingenio suo abusurus. p̄ter librꝝ quē de natura rerꝝ ⁊ obsenijs ediderat. Egregiū etiā opus de vitis ⁊ moribus pontificū sixto pontifici obtulit. In quo etiā impatorꝝ principūqꝫ ac ducū multorū res gestas inseruit. nōnulla etiā alia opera ⁊ eplas scripsit. Demū anno domini. 1481. rome ex peste defecit.

DOminicus calderinꝰ pria veronēsis rhetor luculētissimꝰ. ⁊ tā greca q̄ꝫ latina lingua nō mediocriter eruditꝰ. ⁊ i studijs hūanitatꝭ eminētissimus. p hoc tp̄s ipe diuini igenij fecit opuscula. i iuuenalē. marcialē. suetoniū. et i Ibin nasonis interp̄tationes edidit celebres. Saphos etiā eplas cū ꝓpercio. et cyceronis eplas ad atticū cōmētatꝰ ē. Et nisi imatura morte p̄uētꝰ fuisset. p plura alia edidisset. Obijt deinde anno domini. 1477.

MArius philelphus frācisci philelphi oratoris filiꝰ eques auratus laureatusqꝫ poeta philosophie et artiū doctor. p hoc tēpus toti ytalie clarus extitit. Qui cū eruditissimꝰ esset funebras orationes preclarissimas. ⁊ alterius materie plurimas. ⁊ quidē elegātes hūit. Extāt eiꝰ ingenij opa in diuersis metrorꝝ generibus edita. Richmos quoqꝫ ⁊ cantilenas composuit. Deniqꝫ ⁊ hic a Friderico ganzaga marchione mantuano publico salario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. 1480. vite finem fecit.

Leodium galliaꝝ clarissima ⁊ potētissima ciuitas hoc anno M.cccc.lxviij. a carolo burgundioꝝ duce capta ⁊ ingēti edita cede. diripit. Superiorib⁹ em̄ annis inter leodiēses ⁊ burgūdionū ducē maxie ꝯtentiones agebant. q̄s cū leodiēsis ep̄s extīguere tēptasset a ꝯciuib⁹ suis vrbe pulsus fuit. ideo summ⁹ pontifex tricariensem ep̄m legatū eo misit. Is in carcerē trudit. Quā ob rē indignatus dux vrbē in germania populosissimam presente ⁊ fauente ludouico frācoꝝ rege acerrimo īpetu ac p̄lio vrbē expugnauit ac eā euertit

Mathias inclitus rex hungarie bosnēse regnū hac tēpestate aggressus castrū iaytza tū loci natura tū vo menioꝝ altitudine munitissimū deditione cepit. Inter hec sacro regni hungarie diademate a manibus friderici romanoꝝ cesaris magna cū difficultate rehabito. rex sexto sui regni. Anno dn̄i M.cccc.lxiiij. in die cene dn̄i astantib⁹ ꝓceribus cū solēnitate maxia coronatus. Post hec mahumetē turchoꝝ imꝑatorē in expugnatione dicti castri iaytza in fugā vertit. relictis machinis ⁊ tormentoꝝ generib⁹ inglori⁹ in turchiā rediȷ̄t. Landē post aliqua tp̄a castrū siue castellū turchoꝝ sabatz denoīatū ad lit⁹ flumis zaue vel saui ꝑ eosdē ex lignis terraq̄ꝫ multū curiose ꝑforti oꝑe p̄paratū (vt sequēs figura ꝑ omnē diametrū ac formā ostendit) turrib⁹ ac fossatis ac vallibus. necnō minus militibus munitū diro hiemis sub rigore obsedit. in quo lignea menia ex tabulis fabricata sunt. quaꝝ tabulaꝝ cōpago ita solidū est vt vix ab intento posset iunctura ꝯprehendi. Suntq̄ꝫ tricliuia ambitu ꝓlixiore distincta portic⁹ in oī decore disposite. Area vo curtis ingēti ambitu cicte vt amplitudo ip̄a regiā aulā ostentat. Dūq̄ꝫ rex acrius p̄lio insisteret. turchi rapto comite iohāne de witebitz ab exercitu regis ad castellū. eo interfecto caput ei⁹ absciderūt cū flauescēte copiosaq̄ꝫ coma haste suffixuz ad terrorem exponi iusserunt. Mathias rex indignatus vi aggressus deditione cepit ac expugnauit ingenti gloria. Nouissime turchi anno M.cccc.xcij. iterato castellū inuaserūt. ab hungaris repulsi ad propria redierunt

Sabatz

Anno mundi.6670. Annn xpi.1471.

Sixtus quartus papa natione ligurus ex sauona vrbe maritima natꝰ frãcis
cus antea vocatꝰ ordinis minoꝝ generalis minister hoc anno paulopon.
in diei crepusculo dũ solus in cubiculo quiescit interitu sublato quinto ydꝰ au-
gusti in eius locũ a patribus suffectus est. vir certe doctrina clarus. Is statim a
pueritia diuinis misterijs a parentibus dicatus est apud ordinem minoꝝ inici
atus. Adolescentior factus patauinũ venit. fama ciuitatis illectus ad sapientiã
capescendã. in quo moratus ꝑ viginti fere annos nobilis alũnus legendo orã
do scribendo vniuersum orbẽ splendidissimis sapientie radijs illustrauit. ⁊ iõ
de potentia dei librũ scripsit. librũqꝫ de sanguine xpi. librũ de futuris contingen
tibus ⁊ librũ de conceptione beate Marie virginis ac quedã alia. qui in ordĩe
minoꝝ ꝑ omnes dignitatis gradus ad cardinalatũ ꝑuenerat. Fuit aũt ante põ
tificatũ ac etiã in ipo pontificatu mitissime consuetudinis ⁊ vite continentissi-
me. in pauperes religiososqꝫ maxime munificentissimus. quos omnes fouit ac
priuilegijs amplissimis adiuuit. Inde in amicos ⁊ familiares iocundus. in delĩ
quentes clemens. principes ac nobiles patria extorres ꝑsertim paleologoꝝ fi-
lios. bosnieqꝫ reginam turcho pulsos pecunijs adiuuare nõ destitit. ⁊ rhodioꝝ
milites ac ferdinandũ a turchis vexatos incredibili pietate confouit. vrbem ro
manã cenosaꝫ ⁊ vetustate in plerisqꝫ collabentẽ instaurans. vias eius cultissime
et decentissime strauit. pontem sup tiberim maxima impensa iecit ⁊ a se sixti põ
tem nominauit. Edes quoqꝫ pontificias apud sanctũ petrũ cultissimas reddi-
dit. Hospitale sanctispiritus in vaticano ꝑmagnificũ fabricari fecit. in quo ⁊ vi
te sue ordinem splendide depingi voluit. Et cũ maxime beatissime virgini Ma
rie deuotissimus esset ecclesiam sancte Marie de populo erigere fecit ac decora
uit atqꝫ alia innumera bñficia vrbi ramane contulit. nilqꝫ in põtificatu egit qꝺ
merito reprehendi possit nisi ꝙ ipe (vt fit) suos nimiũ amauit. in queꝫ errorem
multi superioꝝ cecidere. Cũ ordelaphos e foro iulij depulit ⁊ hieronimo Ria
rio necessario suo concessit. cuiꝰ consilio arduis in rebus semper vsus fuit. Iu
bileum a paulo institutum anno quarto pontificatus sui celebrauit. Et beatũ Bonauenturam in sanctoꝝ cõ
fessoꝝ numero ascripsit. Et licet hic multos habuerit detractores optimus tñ põtifex fuit. summa eñ alacri-
tate ⁊ animarum custos extitit. cupiditatem a se resecauit. iras compressit ⁊ malitias extirpauit. Viginti
cardinales toto tempore sui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo genuenses ⁊ quatuor
sauonenses. inter quos iulianus sancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe ꝑhumanus ⁊ comis
fuit qui ipsius corpus maxima pompa ⁊ deuotissimis exequijs in nouo templo seu sacello apud sanctuꝫ pe-
trum in vaticano sepeliri fecit. cũ obisset pontificatus sui anno tredecimo.

Anno mundi.6683. Anno xpi.1484.

Innocẽtiꝰ octauꝰ papa patria genuensis patre aron ciboꝝ familia mediocri ꝫ honorato natꝰ. iohannes
baptista antea vocatus post sixtum pontificẽ ex cardinali ꝑsbitero sancte cecilie hoc anno idibus augu-
sti pontifex creatus. Is ex genua que adiacens mari oriundus. que ciuitas ytalie pulchritudine ⁊ reꝝ om-
niũ que terra mariqꝫ aducbunt opulentia ⁊ edificiorum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus
ortus qui generis nobilitate ⁊ reꝝ gestaꝝ gloria clarent. familia ciboꝝ vetustissima. aranius pater eiꝰ eque-
stris ordinis vir ꝓbatissimus. Hic eps melffidẽ. inter ceteros patres cũ pauperior humaniorqꝫ haberet
Sixtus eñ quartus ob eius ingenij amenitatẽ dexteritatẽ atqꝫ modestiã maiorem immodũ eũ dilexerat. ĩ
datariũ asciuit ꝓpter ipsius humilitatẽ ac comitatem. facilitatem morum. moderationẽ ⁊ elegantiã pontifi-
ciũ munus ꝓmeruit. Fuitqꝫ in rebus gerendis prudentissimus eo ꝙ senis ⁊ in vrbe legationis officiũ cuꝫ
optĩe functꝰ fuisset magnã sui regiminis ⁊ prudẽtie spe patribus dedit. Huiꝰ põtificatus principiũ ciuiuꝫ su-
orum bellis plenus fuit. ⁊ quod ab omnibus potentatibus expetiuit a suis obtinere nõ potuit. quibuscũ-
qꝫ eñ oratoribus a principio ad ꝑstandã ex more obedientiã ne dũ in ytalia verũ ex germania ad se venien-
tibus sumopere pacẽ postulauit. armaqꝫ omnibus deponere mandauit. ꝫ inimicus homo vt optimis eiꝰ
desiderijs obsistere posset poulopost in languorẽ maximũ pontificẽ ꝑducere curauit. ⁊ illico inter vrsinos ⁊
columnenses vrbis primiores dissidiũ excitauit. diu ei inter ipas familias immortale odiũ. qui vniuersum
vrbeꝫ suis factionibus ꝑturbarũt. que res magnã animi dolorẽ põtifici infixit. nõ destitit tñ armis ⁊ minis
discordias extinguere. multa eñ circa pontificiã dignitatem ac rempub. xpianã ⁊ ecciaꝝ vtilitatem ordina-
re ꝓposuit ꝫ ob breuitatem tpis ⁊ eius infirmitatẽ. bellũ quoqꝫ ⁊ epidimiã adimplere nõ potuit. beneficũ
tamen ⁊ circa deum atqꝫ amicos ꝓ viribus se ostendit. nã post adeptã sanitateꝫ corporis dona ecclesie san-
cte marie de populo condonauit. Leupoldũ ducem austrie diu defunctũ ob crebra eius miracula enarrata
in sanctorum confessorũ numero aggregauit. Domum solacij quam vocant belluidere ꝓpe vrbem romanã
extruxit. cuius structuram simul ac picturam ⁊ reliqua excedere quadragintaqꝫ milia ducatorum ferũt.
Anno salutis M.cccc.xc. conuentioneꝫ oratoꝝ. regum. principũ ⁊ cõmunitatũ rome habuit ꝓ expeditiõe
ꝯ turchos. Collectionẽ pecuniaꝝ ꝑ plenarias ĩdulgẽtias ĩ germania ꝓ exeqnda expeditiõe fieri fecit. auxi-
lio raymũdi payraudi archidiaconi. cuiꝰ ĩdultũ ne dũ ad viuos veꝝ ad ĩferos se extẽdebat. magnã copiã au-

ni collegit. tādē oēs curā mēteq3 ac diligētiā ad subditoꝝ comoda. ad tuēdū dignitatē eccle. ꝛ ecōtra ipās rebelliones delēdas. ac religione (habito iā maximis laborib⁹ zizimo sultano) ꝓpagādā ꝯuerterat. Fuit itaq3 ꝯstātissime iusticie cultor. pacis studiosissim⁹ amator ꝛ exuberantis annone vigilantissimus ordinator. Sedatis honorificētissime ingruētib⁹ bellis peculiares eccle populos ꝛ romanos ī primis q̄ felicissimos exoptauit. Exultauit sumope cū ad maiores dignitates viros extulit eruditos ꝛ probos. Fuit p̄terea in pauperes misericors. afflictoꝝ nō minus ꝯsolator q̄ p̄ncipū susceptor liberalis. ꝛ dei ac sanctoꝝ ei⁹ p̄ijssim⁹ venerator. Pontificale pallatiū miro sumptuoso opere exornauit amplificauitq3. Uisitat⁹ a dn̄o plurib⁹ longisq3 morbis. quas patientissime tollerauit. Adueniente demū diuine vocationis hora sumptis ex ritu xp̄iano deuotissimo animo salutaribus sacramētis intrepide adeo sp̄m reddidit creatori. vt securus de imarcessibili gloria videref celestē vitā cū morte ꝯmutare anno pon. sui octauo die. 26. iulij anno salutis. 1492.

Fridericus impator anno. 1469. religionis gratia media hyeme romā veniens magnifice a pontifice susceptus donatusq3 est. ac. cxxij. equites creat kal. ianuarij in ponte adriani. Inde tergestum oppidum quū rebellasset per duces subuertit diripitq3 magna ciuium cede.

Maumethes turchoꝝ imperator. 400. nauiū classe. inter quas triremiū. 200. erant ꝛ equit ū. 100. milia Euboiā adortus. chalcidē. 30. die expugnat subuertitq3 magna suoꝝ cede. Ueneti inde classem nauium. 60. instructā ad infestāda turchoꝝ littora mittūt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerūt anno. 1470.

Cometa magnus p mensem ianuariū in pricipio anni M. cccc. lxxij. circa festū sancte agnetis visus igneo colore rutilans. crinib⁹ longis nigrisq3 quos in occidentalē ferebat plagā. Cui⁹ quidē corpus ꝓmū circa libre principiū fuit. postea se tantū in septentrione flexit. vt extra zodiacū migrasset ꝓculdubio iudicatū sit. durauitq3 dieb⁹. 80. Uerū nō dū isto dissoluto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis signo posita videbatur ꝛ caudā in orientalē plagā porrigebat. quē alij perticā. alij ascon dicūt Mortales grauiter affecit. Sequenti em̄ anno siccitas incompabilis subsecuta est ꝛ pestilentie bellaq3 cruentissima pluribus in locis euenere.

Cristiern⁹ rex daci ꝛc

Cristiern⁹ rex dacie suecie noruegie. gothoꝝ dux holsatie stormarie in oldēburg ꝛ delmenhorst comes vir quidē xp̄ianissim⁹ ꝛ multis ꝟtutibus ornatus. Anno M. cccc. lxxiij. romā soluendi voti gratia p vniuersam lombardiam thusciamq3 transijt. ab omnibus potentatib⁹ honorificētissime exceptus fuit. inde romā ingressus prodeūte obuiā honorato q̄3 cardinaliū collegio a Sixto pō. max. celebri honore exceptus est. ac pro singulari munere rosa aurea quā pontifices singulis annis in dn̄ica letare alicui ex principib⁹ xp̄ianis donare ꝯsueuerāt ꝛ ipe a Sixto pontifice donat⁹ est. Ibidē em̄ de vniuarsali italicoꝝ principū pace agi cepit vt scilicet vno animo contra turchum coirent ꝫ res pfici nō potuit. inde digressus p omnes ytalie vrbes transiens pbenigne vbiq3 habitus est. domū deniq3 reuersus aliquot annis cū omni sanctitatis exemplo supuixit.

Carolus burgūdionū dux nussiā coloniēsis agri oppidū ad rheni ripas obsedit ꝫ cum fridericus imperator obsessis auxilio venisset inito federe discessit in belgas.

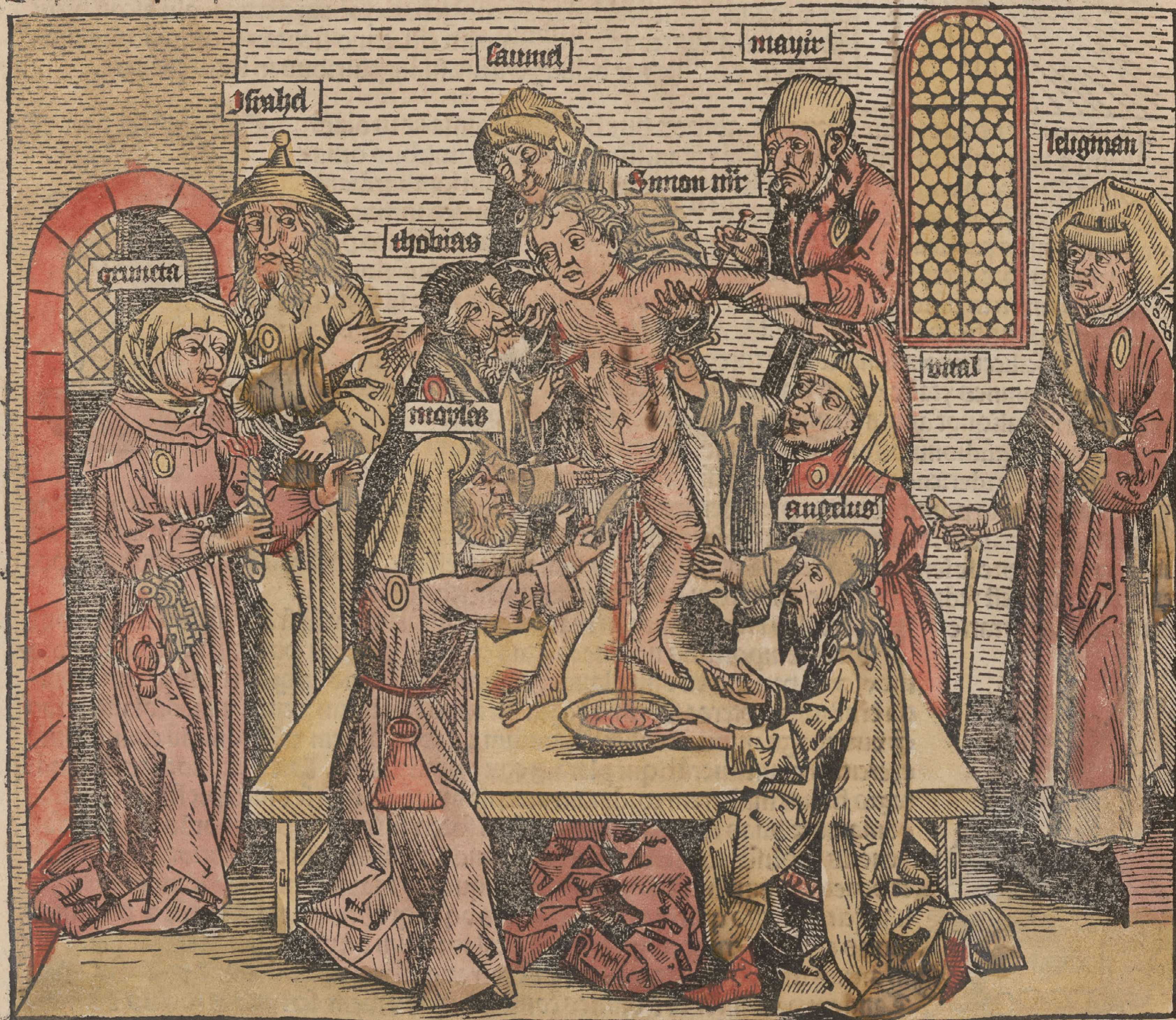
Iubileus a paulo pontifice prius p vniuersum orbē xp̄ianū institutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. M. cccc. lxxv. declaraf. Inde ferdinandus rex mense ianuario magnis bimbribus romā venit iubilei gratia vt pre se ferebat. sed reuera vt initū fedus solueret qd̄ effecit. nam po stmodū inter ytalie potentatus initum est fedus pontifice auctore in quo rex primus ascribitur.

Hercules dux ferrarie

Hercules estensis nicolai marchionis filius ꝛ borsij frater scd̄s ferrarie dux his temporibus nō sine magna ꝯtentione regnū paternū suscipiēs regnauit vsq3 in presens cū omni laude. vir bonus ingeniosusq3 ac rei militaris scientia eruditus. ꝓpterea septimo regni sui anno florentini veneti ꝛ mediolaneñ. tantū q̄ virū magnanimum contra alfonsum calabrie ducem ꝛ hieronimū comitē ducē exercitus constituerūt. qui pleraq3 eoꝝ oppida cepit. Hic helionorā ferdinandi regis filiam mulierem cordatam accepit vxorē. ex qua sex suscepit filios. quatuor mares ꝛ duas feminas. Hic tandem soceri sui consilijs cōmotus tergiuersatis venetis ruptisq3 eoꝝ federibus ferdinando ꝛ alijs socijs colligationibus inhesit et venetoꝝ immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalia excitauit. pro qua re veneti illū terra aquaq3 oppugnare ceperūt ꝛ plurimas terras ei abstulerunt. ꝛ nisi alfonsus calabroꝛum dux ferdinandi regis filius vir in armis strēnuissimus ꝛ pontifex execrationibus obstitissent de eo actum fuisset Tandem pace inter eos omnes confecta. inde vrbem ferrariam multis edificijs clariorem reddidit.

Simon beatus tridentinꝰ puerulꝰ. quẽ ob miraculoꝝ frequẽtiã btm̃ appellãt. die marcij. xij. kal'. aprilis anno ab incarnatione verbi septuagisimoquinto supra millesimũ quater cẽtũ. in hebdomoda sctã a iudeis in tridẽtina ciuitate necatꝰ xpi martir efficit. Judei eñ ea in vrbe degẽtes pasca suo more celebraturi. cũ xpianũ nõ haberẽt immolãdũ cuiꝰ sanguinẽ in azimis suis vti possent puerũ in hũc modũ in samuelis cuiusdã iudei domũ furtim deportarũt. In sacra hebdomoda añ diẽ pasce luce tercia vespere facto is añ fores pris puerulũ more sedẽs. cũ nõ aderat genitor nec cara parẽs, pditor thobias astitit blanda voce moratus puer cuiꝰ etas nõ dũ ter decẽ mẽses viderat. fert illico samuel ad edes. Cũqz nox ruit hic gemini saligmã samuelqz thobias vitalis moyses ysrahel atqz mayer añ synagogã leti eiꝰ pectora nudãt. In eius collo primũ ne vagire posset sudariolũ apposuerũt ⁊ extensis brachijs pmo papulũ forpicibꝰ. mox genã dexterã pcidentes. Inde qsqz forpice carnẽ euellit. Sudibꝰ deinde pacutis pupugere. cũ ille manus alter plantas cõtinet crudeliter sanguine collecto hymnos eoꝝ more canẽtes. addũt minis vba. accipias suspẽse iesu. fecere sic olim maiores nri. sic confundant celo terra mariqz xpicole. sic caput eius inter vlnas cecidit ⁊ vita libera ad superos fecit iter. inde ad cenas pperarũt azimas de sanguine eius in xpi dedecꝰ ederũt. eoqz mortuo statim corpus in pinquũ domus eoꝝ flumen piecerũt ⁊ pasca cũ gaudio celebrarũt. Querẽtes deinde anxij parẽtes gnatũ paruulũ. postridie eũ in fluuio inuenerũt. q illico vrbis ptori scelus denũciarũt. Is ptor iohãnes de salis nobilis brixiensiũ ciuis legũ doctor viso puero exhorruit facinꝰ ⁊ confestim vrbis iudeos cõphendit ⁊ eculeo eos sigillatim imponẽs tormẽtis astricti eo ordine crimẽ retulerũt. q diligẽti examinatione cognito iudeos condignis supplicijs exterminauit. Presul eo tpe vrbis Jo. hinderbach collegit extinctũ corpꝰ ⁊ sepulchro mãdat. multis e vestigio cepit florere miracul'. Inde ex oĩ xpiano orbe pploꝝ concursus ad scti huius paruuli sepulchrũ est factus vt etiã vrbs ipa cũ miraculis ⁊ opibus multis sit aucta Corpori vo ipsius pueri tridentini ciues basilicam pulchram erexere

Cõsimile etiã scelꝰ apd motã oppidũ qd ẽ ĩ finibꝰ agri fori iulij pꝰ quinquẽniũ iudei pegerũt. Nã etiã alium puerũ sibi mõ mactauerũt. p q tres eoꝝ captiui venetijs missi fuerũt ⁊ atroci supplicio concremati sũt.

Iterum thurchi inferiorem ingressi misiam magna cede sternunt. Dehinc magnã genuensium vrbẽ capham quã ad meotidem adhuc possidebant. Genuenses expugnant. ciuitas populosa ⁊ mercatoribus plurimũ apta fuit hoc anno ciue genueosi eã prodente in turchoꝝ man' deuenit in littore euxini maris sita.

Puelle monstrũ tẽpestate istac in veronẽsi agro nascit͡ᶠ que vnũ tantũ caput habẽs ꝯ duos podices. duasqꝫ vuluas. ex ipsis ambab⁹ supfluitates emittebat. Insup q̃tuor brachia ꝯ duo grossiora q̃ ꝑ volũtate mouebat. alia tenuiora ⁊ immobilia erant. vẽtres etiã duos circa stomachũ cõiunctos habebat. hanc parentes ꝑ italiã circũferẽtes precia ab inspicientibus mendicabant.

Padus ⁊ tiber reliquiqꝫ oẽs ytalie fluuij nouẽbrio mẽse (ex multitudine imbriũ) ita excreuere vt extra alueũ effluentes multa accolis dãna intulerũt. qꝛ nõ secus ꝑ vias mortales nauigabãt ac ꝑ eoꝝ fluminũ aluea facere consueuerant. Decrescentibus paulopost multa animalia ⁊ q̃ꝫ maxime tiber secũ traxit. ex quorum putrefactione ⁊ flatu pestis maxima subsecuta est.

In hispania morte heinrici prouincia diuidit͡ᶠ diuersis populoꝝ studijs. nã ferdinãdus iohannis arrogonie regis filius helisabetham heinrici sororẽ in matrimoniũ traductã ⁊ alfonsus portugalie rex heinrici iohannam filiam ex sorore sua neptẽ fouens regnũ diuiserũt. Anno sequenti ferdinandus rex hispanie in agro numantino portugalie regem profugat.

Johannes de monte regio astronimus

Johãnes de mõte regio aleman⁹ nõ minor anaximãdro. milesio aut syracusano archimede. vtraqꝫ lingua greca ac latina eruditissim⁹ germanoꝝ dec⁹. hac quidẽ tẽpestate ob astronomiã ceterasqꝫ mathematicas disciplinas a mathia pãnonie rege nurmbergẽsibusqꝫ ꝑpetuo donat⁹ stipendio. ⁊ in germania. pãnonia ac rome multo in ꝑcio habit⁹ ẽ. Qui cũ in hũgaria kalendariũ ꝑpulchrũ ac q̃daꝫ alia in astronomia magno cũ labore suo celebri ingenio composuisset. Ephemeridesqꝫ a nostris diario dicta maxima cura ingenioqꝫ edita inductis noue astronomie tabulis. reprobatisqꝫ gerardi cremonẽsis theoricis romã ad emendandaꝫ pasthilem dionisij computũ a sixto q̃rto pon. accit⁹ dum pleraqꝫ posteritati parat nõ sine maxima studiosoꝝ iactura morbo perijt. Usus ẽ ꝑceptore georgio burbachio in mathematicis excellentissimo. cui⁹ theorice sciẽtissime impsse circũferũt.

Nicolaus estensis q̃ de impio ciuitatis cũ hercule dissidebat. ferrariã clã ingressus primo septẽbris primo ĩpetu aduersarios exterruit. mox concursu Sigismundi fratris herculis eiectus vrbe palude latitans capitur. nec multo post capite obtruncatur adolescens omni virtute insignis.

In franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francoꝝ orientalis francia appellat͡ᶠ) Anno salutis M. cccc. lxxvi. in rebus xpianis varij mot⁹ agitationesqꝫ inciderũt. Timpanista quidã aĩaliũ brutoꝝ pastor apud vicũ Niclashausen vocitatũ sectatores plures nactus virus diffundere cepit. eo ꝑnicio sius quo ⁊ sacerdotes ⁊ religiosos in ꝑploꝝ inuidiã adductos spernẽtes abiectos habere ceperũt. Is vo simulatã puritatẽ quandã ⁊ innocentiã vite ꝑponebat. edocens vitã cleri ignominiosaꝫ fore. theolonia ⁊ pedagia dñis nõ esse ꝯsoluẽda. oẽs aq̃s ⁊ nemora oĩbus libera esse. ac nõnulla alia nephãda in populũ seminans. q̃ nouitate gaudebãt. ea sibi v̄gĩnẽ mariã enarrasse ꝑdicabat. Undiqꝫ igit͡ᶠ gẽtes votis occurrebant. Diebusqꝫ festis maximo ꝯcursu hominũ longũ sermonẽ in odium cleri deducebat. Eo igit͡ᶠ a Rudolfo epõ herbipolen. missi exploratores inde sectatorẽ pricipalẽ ad herbipolĩ ducẽtes igni tradiderũt. post cui⁹ mortẽ hec ꝑegrinatio viroꝝ ⁊ mulieꝝ euanuit. Nurmbergẽses q̃ꝫ sub mulcta ne q̃s de ciuib⁹ suis accedẽt ꝓhibuerũt

Galeacius maria mediolanē. dux

Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob irā erepti sibi fundi a iohan-
ne andrea lamprogniano nobili mediolanensi eo die qui ꝓthomartiri ste-
phano celebris habet in ipius martiris templo ad araȝ incautus confodit. qui
post patrē franciscū Sforciā dux declaratus regnauit annis nouē ⁊ menses deceȝ
vir ꝓmptissimi ingenij ⁊ excelso ⁊ magno animo princeps. Cū multa edificia in
vrbe mediolano extruxisset ꝓpulchre q̄ȝ lapidibus sectis vrbē vbiqȝ sternere fecit
Et paternū erariū pecunijs exhaustū diuicijs repleuit. In celebratione tn̄ diuino-
rum officioꝝ supremos cātores maximo sumptu ⁊ impensa habere nitebat. Ve-
rū cum immoderata mulierū libidine vteretur. post habita sue maiestatis honesta-
te. coniuratione facta vniuerso astante populo ⁊ omnibus aulicis vulneribus (vt
ꝑmissum est) confossus anno etatis sue. 33. turpiter occubuit ⁊ in maiori vrbis tē-
plo eminentissimo loco iuxta ꝑētes suos sepult⁹ fuit. Relictis post se duobus fi-
lijs ⁊ filia ex bona sabaudiana vxore susceptis. Johānes aūt maria in festo ephie
etatis sue anno nono patrū decreto in ducē sublimatus pulchritudine indolis ⁊
ꝓmptissimi igenij adolescēs astāte pplo bireto ⁊ reliqs ducat⁹ ornamētis isignit⁹.

Carol⁹ burgūdionū dux

Carolus burgundionū dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illustris-
sima regiaqȝ francoꝝ familia natus. vir fortis. seuerus. magnanim⁹ ac ter-
ribilis & iustus. liberalis. elemosinarius ⁊ diuinoꝝ obsequioꝝ feruentissim⁹ ob-
seruator. Is cū vigesimū etatis attigisset annū. ⁊ gandauenses ciues a philippo
patre quoddā priuilegiū extorsissent nō pauca militū collecta manu in eos duxit
vrbe potitus priuilegia in foro vrbis exuri fecit. principatu q̄ȝ suscepto multas
cū ludouico francoꝝ rege concertationes habuit. pace postmodum confecta a le-
odiensibus germanis infensus omnem vim belli in eos conuertit. ⁊ ciuitate ob-
tenta post cedē ⁊ direptionē editam vrbē complanare fecit. inde vrbe desolata re-
licta ꝑ eduardo sororio anglie rege e britānia a comite douerich ⁊ heinrico por-
tugalie rege pulso. exercitū multū ꝯgregauit ⁊ ꝯtra eosdem ⁊ ludouicū regē bel-
lū suscepit ⁊ breui illū in regnū remisit ⁊ arma in ludouicū regem cōuertit ⁊ mltis
incomodis attriuit. Per romanū pontificē paulū mox inter ipos res ꝯposite fue-
runt. His gestis ad nussiam coloniensis agri oppidū quod est in ripis rheni duxit ⁊ illud acerrime obsedit
Sed cū Fridericus cesar tercius eius auxilio venisset in regnū discessit. Deniqȝ cū multas ꝓuincias ingen-
ti cede sibi subegisset ad nansiam dictionis lotharingie ducis vrbē ꝑuenit vt contra sueuos (quos vsitatio-
ri vocabulo suiceros siue suitenses appellant) maturaret. Hi tn̄ populariter in ducis castra aduolant. illum
tanta strage afficiūt vt fusus ac ꝓfligatus tandē obtruncatus mortē obiuit. Tria itaqȝ oppida sibi dānosa
fuere. In rebus gransen. grege murthen. corpore nansen. Unicam filiam nomine mariam hic regni here-
dem tantum dereliquit. que postea Maximilianum friderici cesaris filium accepit maritum.

Ferdinandus neapoli rex cū paceȝ q̄ italia vigebat anno. 1478. labefactare studuisset. ascito sibi ihero-
nimo fori cornelij (quā imolā itali dicūt) comite. raphaelē diaconū cardinalē diui georgij nepotē. si-
xti quarti pontificis ex sorore comitis iheronimi. simulqȝ franciscū saluiatū archiepm̄ pisanuȝ cū famulicio
300. hominū florentiā misit. inqȝ diue liberate templo francisco saluiato eucharistiā celebrante composita
hora iuuante Johanne pacio viro maxime apud suos extimationis. multisqȝ aduerse factionis iulianum
medicen ꝯfoderūt. Laurēti⁹ vo fortiter vulnerat⁹ prudentia consilioqȝ precipuo impetus hostiles coher-
cuit. plurimis factiosis fede trucidatis. plurimisqȝ cum archiepiscopo pisano suspendio necatis. Florenti-
ni vo cardinalem diui georgij vsqȝ dum res componerentur retinuerunt.

Locuste eodem anno ꝑ italiā vagate brixie agrū deuastarūt. cū in bri-
xiano agro in maxima multitudine aduolarūt. que brixianis ⁊ man-
tuanis maximum intulerunt damnum: quib⁹ nisi ludouici mantuani pri-
cipis sollicitudo obstitisset. sata queqȝ in tota lombardia corrosissent.

Maximaqȝ lues hoc ipo anno ꝑ totā italiā vagata est. adeo vt hec pe-
stis seuissima in brixiana vrbe supra. xx. hominuȝ milia. ⁊ venetijs
supra triginta hominū milia perierint. Eam em̄ calamitateȝ solis eclipsis
indicauit. qui eo anno iulio mense fuit. atqȝ locustarum multitudo.

Veneti graui ethrurie bello iplicati in macedonia ⁊ foro iulij magnis
othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiusqȝ reipub.
italie aperto periculo. Cū longū in flectendo pontifice tempus contriuis-
sent. ⁊ annos. 17. maximis ⁊ diutinis bellis ꝑ gretiā. macedoniā ⁊ foꝝ iulij a turchis vexati imminente
periculo cū mahumeto impatore fedus ꝑcussere. Omnibus illi redditis que sue suorūue ditionis fuissent
ac tradita. Scodra quā obsidione cinxerat spondentes. 100. mille aureos ad duos annos soluturos. quos
nobiles aluminis mercatores cū imperatore contraxerant. Hoc pactoqȝ conuenere anno. 1479. vt veneti
constantinopolim magistratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites solus dissolueret.
ob quod singulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Rhodij licet a turchis nō parua dissidia habuerūt. post tñ cōstantinopolis expugnationē grauia sense-
re bella. Cū q̄tuor ⁊ viginti annoꝝ curriculo cōplures sibi vicinas ditiones subegissent. animo infla-
tus mahumet egre admodū tulit rhodiā vrbē finitimā eius imperio liberam eē. Mahumtes igr̄ imꝑator
ingenti classe maximaq; bellatoꝝ vi rhodum petens. Appulit itaq; ea classis veloꝝ centū decimo kal. iunij
Anno incarnationis. 1480. militeq; in terrā exposito p̄mū in vertice mōtis sancti stephani ⁊ circa eius mō-
tis colles castrametati sunt. ⁊ ꝑ tres ferme menses vrbē bombardis alijsq; missilibus indesinenter ꝑ duces
suos lacerauit ⁊ oppugnauit. Verū petrus dabuson magnus rhodioꝝ militū magister xp̄iane religionis
amantissimus. vir prudentissimus ac magnanim⁹ sue magnanimitatis magnū experimentū dedit. diuina
eñ fauente clementia principis ⁊ suoꝝ v̄tuti fauente turchi fundunt. ꝓpulsant. cedunt. tātoq; impetu ter-
ga vertunt vt sibijp̄is necē afferrent. fama satis constans est turchos visionis miraculo exterritos. maiorē
eñ partem exercitus amisit. vbi celitus xp̄i ihesu ministri ꝓpugnantes visi militibus rhodijs miraculo tur-
chis terrori fuere maximo. Fatendū igit̄ hanc victoriā celo dimissam esse cū tam parua militū copia hosti
potētissimo iā muris potito restitit. Exact| igit̄ nouē ⁊ octagīta dieb⁹ īꝑator rhodioꝝ littore classes soluēs
phiscū nauigare ꝓperat. illic milites ⁊ suppellectilē exonerat. vbi dies vndecim moratus ad domesticos la-
res cū clade ⁊ ignomīa reuertit̄. Petrus autem a pontifice sixto ⁊ ceteris omnibus europe xp̄icolis pecu-
nijs adiutus. vbi laceratam insulam diligenti cura restituit ⁊ celebriorez fecit.

Apud suitēses montanos q̄s
itali suiceros appellāt haud
longe a finib⁹ lucernensiū in loco
vasti solitudinis homo senex soli-
tarie vitā abstinentissimā hoc tp̄e
habebat. q̄ ꝑ annos. xx. sine omī
corꝑali cibo vixit. quē fratrē nico-
laū appellabant. vir corꝑe aridus
sicc⁹ exhaustus sola cute neruisq;
⁊ ossibus compactus. Et q̄q; he-
remite diutius ieiunent. ⁊ illesi ꝓ-
pter ociū ⁊ vitā vmbrosam sicut i-
carceratis ꝯtingit nō raro ⁊ sb̄ ter-
ra ꝓprie. cū ꝓpter indigestionem
plures in ip̄is aggregent̄ supflui-
tates flegmatice crude. cū sint cōti-
nue in deū intuentes virtute aīa-
li. virt⁹ debilitat̄ naturalis vt no-
cumentum nō videat̄ ꝑcipe a ieiu-
nio. Estq; consuetudo in his sicut
et in alijs nō parua res. Verū hic
homo quasi celestē vitam in terris
egit. immaculata absq; sorde. Quis nōnulli eū homine gloriosum dixerūt suāq; vitā ad iactanciā interp̄tati
sunt eoq; mercedem accepisse p̄dicarunt. S; sunt iniqui iudices. qui nō in melius que occulta sunt interpretā-
tur q̄ que patent. Cur virū calumniēt̄ qui longā vitam in artissima pauꝑtate ⁊ solitudine duxit. q̄ multos
annos in bona conuersatione accedentiū eos consolando absumpsit. in abstinentia extrema ⁊ humilitate ꝑ-
seuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli iniurius. parua fuit merces tantis laboribus humana laus. stultus
est qui ꝓpter rumusculos hoīm suū corpus affligit. suūq; gremiū fraudat: Is sanctus ⁊ iustus homo. qui
auariciā calcauit. honores seculi subegit. qui patientiā obierit. qui nullū supbie fomitem ostendit. sola fidu-
cia futuroꝝ teneri arbitrat̄. retributionēq; thesauri celestis expectare potius iudicat̄. Judicauit hoc ꝑpetua
hominis leticia. quem nemo mestum vidit s; vultu semꝑ eodem. Sciebat se mortali culpa liberꝝ. bonis ope-
ribus a ꝯtemplationibus intentū. Potuit cū paulo dicere. Gloria nostra hec est testimoniū conscientie nr̄e.
et decetero reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi in illū diem iustus iudex. Per antistitem quoq;
constantiensem approbatus. Tandem senio ac viribus deficiens eius senilem animam mollis dissoluit so-
por. sepultus in ecclesia sui pastoris non sine miraculis q̄escit. q̄ ⁊ finitimis pp̄lis nōnulla vaticinia p̄dixit

Hidruntū apulie maritima ciuitas hoc anno. 1480. ab exercitu mahumeti turchoꝝ principis diu expu-
gnata. Cum eius exercitus a sarsone in apuleā transuectus est in colle qui vrbi imminet castrametati
sunt vallo ⁊ fossa munitissimi ita hidruntū obsederunt vt nulla spes erat ferendi auxilij. Tandem diruptis
menibus advesperam protracta pugna. superati hidruntini. ingressi vrbem turchi. archiep̄s obstupuit vt
nec verbū trucidatus emittere potuit. qui in hostiū manus deuenerūt omnes capite plexi sunt. Franciscus
lurgus hidruntinoꝝ dux captus ⁊ exarmatus medius ꝓsectus est. supra duodecim milia euaserunt. tantū
duo ⁊ viginti. potiti prima victoria barbari ceperunt statim vicina oppida sollicitare ad deditionem. et in-
primis leucen ⁊ tarentum. Infelix igitur apulia fuisset si obitus mahumeti non interuenisset. quo mortuo
alphonsus dux calabrie vrbem valida obsidione cinxit. Turchi audientes sui principis obitum diffisi pos-
se vrbem tueri saluis rebus suis sese alphonso tradidere. Qui vrbem ingressus omnia retinuit ⁊ turchos
quosdam in mancipijs suis reseruauit.

Anthonius rasellus iuris doctor

Anthonius rosellus natione ethruscus vir vtiqȝ bonus ⁊ multa prudentia existimatus iuriū ciuilis ⁊ pontificij ac aliaꝝ bonaꝝ artium peritissimus postqȝ multis annis patauij ius cū magna gloria docuisset sublatus fuit. sepultus ad sanctū anthonium padue cum hoc epigrāmate. Anthonius rosellus de roziellis iuris monarcha. Qui cū egregie doctus esset de monarchia ⁊ de potestate pape libros eruditos composuit ⁊ alia.

Marsilius ficinus florentinus. ingenij excellētissimi vir. viriusqȝ lingue eruditissimus ⁊ multaꝝ scientiaꝝ locupletissimus. atqȝ inter platonicos doctores facile princeps. hac nostra tempestate septem ⁊ triginta platonis phī libros qui antea neqȝ apud grecos facile inueniebanť maxima cū diligētia latinos fecit ⁊ in lucē omnibus protulit. neqȝ eo quidem labore vt aiunt contentus fuit. ⁊ ipius platonis mentem partim argumentis. partimqȝ breuibus ꝯmētarijs explicare tēptauit. De valitudie q̄ȝ lřatoꝝ ꝑscripsit ⁊ pleraqȝ vtilia.

Mahumeth turchorū imperator

Mahumeth magnus turchoꝝ imꝑator octauus ex clarissima othomannorū familia natus Amurati principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Postea q̄ȝ in asia ⁊ grecia. 32. annis regnasset dū in orientis expeditionē contra hungaros ꝓficisceretur anno etatis sue octauo ⁊ quinq̄gesimo in castris nō sine suspitione veneni morit ⁊ cōstantinopolim delatus sepelit. Is cū patri in regnū asie successisset quatuor ⁊ viginti annos habebat etatis. Qui imperio suscepto patrē in omnibus supare anixus ē. Hic illico ob ei⁹ animi magnitudinē cictis paterni regni virib⁹ ingētes copias ex asia in europā ꝑ hellespontū classe traiecit. vbi multas grecoꝝ vrbes occupauit. Castello q̄ȝ haud longe a bosphori littore ad euxinū tēdente ꝯdidit. Exin deficiente ob grecoꝝ auariciā ꝑsidio constantinopolim vrbeȝ cepit. expoliauit ac de ea triumphauit. ⁊ in ea imꝑator declaratus. Confestim peloponesum omnē armis cepit ⁊ xp̄ianū populū in seruitutē abduxit. Indeqȝ in achaiā mouēs ipaȝ et achraniā ⁊ epirū ⁊ maiorē macedonie partē atqȝ bulgariā cū rascia ⁊ seruia. ⁊ quicq̄d ab andrinopoli. sauūqȝ amnē ⁊ danubiū fluuiū interiacet inuasit. valachia etiam eas ob res timore ꝑterrita. bosniā postmodū ingressus cuncta vastauit. mithilenem insuꝑ nobilem genuensiū insulam cepit. Dehinc sinopem vrbē vetustissimā ⁊ trapezundam dirripuit. earūqȝ incolas vna cū eaꝝ imperatore captiuos abduxit. Euboiā insuꝑ venetoꝝ insulā inuasit. quā vna cū calcide eiusdeȝ insule vrbe expugnauit. In asia itaqȝ minore duodecim regna obtinuit. videlicet pontū. bithiniā. capadociam. paphlagoniā. ciliciā. pamphiliā. liciā. cariā. lidiā. phrigiā ⁊ omnē ferme hellespontum seu moream. et multa alia occupauit. hic cū innumerabiles filios genuisset baisetū ⁊ zaliabū legittimos post se dereliq̄t pro quibus eo mortuo tumultus vrbē constātinopolitanā inuasit. baisetū tamen imꝑatorē constituerunt.

Baisetus primogenitus mahumeti Anno. 1481. sexto kal. iunij imꝑator ꝯstituiť ⁊ vsqȝ in ꝑsens imꝑauit. Hinc zaliabus frater q̄ magnos mot⁹ in asia ꝓ regno cōcitauit. bursiā cepit ⁊ se ibi regē ꝯstituit quē baisetus bello suꝑauit ac asie paternū regnū obtinuit ⁊ in libidine ac ebrietate totū se immersit. Cum aūt anno. 1492. pannoniā ferro ac populationib⁹ deuastare cepisset multa dāna cedesqȝ ꝑtulit. Zaliab⁹ āt frater eius natu minor. qui postea in regno francie sub priore hospitalis sancti iohannis therosolimitani custodiebať. in summi pontificis innocentij octaui potestatem traditus vsqȝ in presens rome sub custodia ad recuperandum residuum europe de crudelissima nunc barbaroꝝ seruitute.

Pestis ꝑmaxima ī tota ferme italia ⁊ germania Anno. 1483. ⁊. 84. fuit vbi ad plurimū deseuit. vt multa milia hominū absumpsit. Eaqȝ lues nurmberge a solsticio estiuali vsqȝ ad solsticiū hiemale quatuor milia hominum deleuit. Venetijs ꝟo senatores ⁊ iohannem mocenicū ducem extinxit.

Fridericus imperator anno. 1487. conuentū magnū nurmberge ꝓ auxilio ferendo contra hostes suos ⁊ ꝓ fide xp̄iana habuit. ⁊ in eo principes germanie ꝯgregauit. cōmunitates quoqȝ ciuitatū imperialiū conuocauit. vbi de vnione ac pace principū varie conuentiones habite. vtqȝ omnia bella indutias haberent concluserunt. Interea gloriosus imperator fridericus inter cetera gesta laudabilia Conradū celtis germanū virū eruditissimū in arce nurmbergensi appollinari laurea decorauit. Bellaqȝ ea tempestate inter sigismundū archiducē austrie ⁊ venetos sedata sunt. Hec minorē dietam principum rex Maximilianus nurmberge anno salutis. 1491. peregit.

Meles rex maurus genere ⁊ religione mahumeten⁹ hac nr̄a tempestate in bethica ꝓuincia vlterioris hispanie plaga que granata nuncupať vsqȝ ad hec tp̄a regnauit. cuius ꝓuincie ager excellentissimus ꝑhibeť. eo ꝙ quecūqȝ ad hūanū victū sunt necesaria affluentissime gignat. Cuius montes ⁊ flumina auruȝ et argentum producere dicunť. Armenta ⁊ pecudes sine numero nutrit. Hunc quidem regē Ferdinandus lusitanie ⁊ citerioris hispanie ⁊ tarraconie rex vna cū helisabetha vxore superioribus annis omnino eijcere sarracenos decreuerūt. Bellū igiť malaceñ. primo ꝑegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandeȝ post longē obsidionem ciuitatis granate que incepit a mense maio anni nonagesimi primi sarraceni mauri deducti ad magnā rerū inopiā desperantes de auxilio post infinitos conflictus bellicos. 25. nouembris pacta deditiōis ꝯclusa fueřt. Postromo septimo die ianuarij anno salutis. 1492. rex ⁊ regina ac proceres et potentatus cum exercitu decem miliū equitū ⁊. l. milia peditū electorum ciuitatem intrarunt ⁊ eius possessionem libere acceptarunt. ac mesquitam maiorē in ecclesiam dedicari mandauerunt.

Tempestas ingens prius inaudita. anno salutis. 1490. die. 12. meñ iulij. in regia vrbe ɔstātinopolitana admodū deseuit. Supioꝝ em̄ triū sydeꝝ ignes. q̄ decidui ad terras fulminū nomē hn̄t. cū ɔtagiū nimij hūoris ex supiore circulo atq̧ ardoris e sbiecto p huc modū egerāt. Turbato itaq̧ aere cū collectus humor habūdantiā stimulabat. seu graui siderꝫ ptu. Et cuꝫ ī nube luctabaẗ flat⁹ aut vapor. primo ingētia tonitrua audita. Exin fulmīa ardētia visa. ⁊ longiore tractu fulgetra. Et quāq̧ a saturni sidere pficisci ista ɔsectati sunt. sicut crementia a martis. Qualiter eū vulsinis oppidū thuscoꝝ opulētissimū totū crematum ē fulmīe. In ea vrbe p̄clarissima hec gesta. xp̄iani id diuine puidētie attribuūt. Ubi antiq̄ colūna ymaginē ɔstatini impatoris hēbat. fulgur ⁊ horrid⁹ impet⁹ ne dū ptē ei⁹ deiecit. Uerū vt veridici narrarūt negociatores veneti ⁊ alij. octigētos domos ignis reꝝ edax ɔsūpsit. Et hoīm tria milia. vt nec lignū nec forma edificioꝝ r̄māsit. Ea forma vt circul⁹ deuastatōis īfra oñdit. iō hāc figurā ī laudabilē rei mēoriā adiūxim⁹.

Cum varia reꝝ miracl'a effluxis tp̄ib⁹. vt oñdim⁹ euenerīt. Uisa ei horrēda oñta corona trabes tellurꝫ hyat⁹ sanguine⁹ pol⁹. ardētes clipei ⁊ alia. Lac pluere e celo visū. ⁊ lanā. carnē ⁊ cruorē descēdē. visi ɔcurrētes mōtes. Et lūa solq̧ triplex. cruce sigtus lapis excidit tp̄ib⁹ friderici scd̄i ipatorꝫ (vti p̄missū ē) Nouissime āno. 1492. vij. yd⁹ nouēbris. ī meridie sb friderico. iij. ipatore. ad agros ei⁹ ꝓprios. cū crepuit p aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma delte. aciesq̧ triāgula fuit. missus ab obliq̄. huc senserat Enßheim. Sūt gaudia q̄z sensit. Cū illic ī agros desiluit depopulat⁹ humū. in ptes distract⁹. pōd⁹ tn̄ q̄ue adhuc hꝫ. ⁊ ad oñtationē obuatur. tanq̧ futuꝝ omen.

Bella p h̄ tpa inter regē maximilianū. ⁊ regeꝫ frācie. ob ducissam britānie. p mltas clades gesta fuerūt. Et adhuc sub dubio marte vigent.

Anno mundi. 6691　　Anno xp̄i. 1492.

Linea summorum pontificum
Alexander sextus

Alexander sextus papa. natione hyspanus: ex valentia ciuitate rhodoricꝰ boria antea vocatus. ep̄us portuensis. Vacante sede post obitū Innocētij octaui. oīm suffragijs hoc anno pontifex creatus. Et ad. s. ioannē lateranēsem. xxvi. die augusti. corona papali decoratꝰ. Vir magni animi. magneqꝫ prudentie. Is in adolescentia bononie studijs litterarū operam dedit. gymnasiūqꝫ illud scolasticū non paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria. ⁊ disciplinarum laude. ⁊ adeo singularum ac oīm rerum ornamento dotatus. vt Calixtꝰ tercius pontifex summus sedatis suo tempore ytalie rebus, cum nouem cardinales creasset. Et eneā senensem in cardinalem assumpsisset. Duos quoqꝫ ex sororibꝰ eius nepotes. cardinales creauit. L. ioannē cognomento milanū ex sorore nepotem. ⁊ rhodoricū hūc boriam. cuius vtutis ⁊ glorie liquidissimū documentum extitit. qꝛ adhuc adolescens inter reuerendissimos ⁊ excellentissimos cardinales constitutus. Vel etiam qꝛ nō multo post vicecancellarij locum sortitus. Vorum oīm scientia preditus ⁊ experientia refertissimus. vere designādus ⁊ euocādus fuit. Qui fluctuantē petri nauiculam gubernaret. Et si herilis ⁊ regia ipsius faciei dignitas prese ferre videatur. Tamen in primis accedit nobilissima eius natio hyspaniensis. Inter ceteras vniuerse terre prouincias aeris salubritate temperata. oīmqꝫ rerum copia ⁊ bonitate precipua. viros pgenerās. q̄ ⁊ corporis agilitate. ⁊ ingenij acrimonia. ⁊ oīm virtutum gloria summi clarissimiqꝫ semper extitere. Dehinc eximia eius valentia ciuitas. que ⁊ sui antiquitate ⁊ situs pulcritudine ⁊ virorum copia. Et oīm mercimoniorum genere lōge reliquas hiberie ciuitates antecellit. Nec non ⁊ illustris boriarū familia. que eum peperit. Qui vere nationem patriamqꝫ ⁊ familiā illustrauit. Et recolende ac beatissime memorie auūculi eius Calixti semper emulator. litteralis discipline. scientiarūqꝫ peritia. ⁊ optima viuendi ratio. adest humanitas illa inclita cū auctoritatis ratione seruata. optimū ⁊ salubre consiliū. adest ⁊ pietatis cultus. ⁊ oīm rerum cognitio. que tā inclite dignitati expedire aut vsui esse possint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altissimi magistratus culmine collocatus. a deo optimo bene meritus. Speramus igitur eum vniuerso generi xp̄iano profuturum. Et per rabidos itinerum amfractus. perqꝫ sublimes ⁊ periculosos scopulos transmigratuꝛum. semitam tandem affectatam feliciter occupaturum. Postremo ne longiori sue laudis cōmemorationi aliquos defatigari ꝯtingat. Ceteri sequentes eius acta laude digna persoluant. Hic pontificatu suscepto maiestatem cum auctoritate augere conatus est. Et si in principio sui pontificatꝰ aduersitates sentiat. Magna tn̄ aīo ꝯcepit. Benignissimꝰ deꝰ sua gr̄a donet. vt singl'a ad vtilitatē ac cōmodū reipub. xp̄iane ꝓsequatur

Genus hominū calamitosum iudei. ⁊ si superioribus tēporibus in plerisqꝫ locis germanie ac alijs prouincijs. diuinissimum sacramentum. varijs temptationibus. molestijs. ac erroribus indignissime tractarunt. precipue ī Vratislauia patauia ⁊ ratispona ⁊c. nec impune hoc flagitiū inultum fuit. Nouissime anno salutis 1492. die. 22. mensis Octobris. in oppido Sternebarch sub dominio principum magnopolensiū auxilio petri sacerdotis. Eleazar iudeus et complices. sacramentū corporis christi. per hostiam maiorem et minorē obtinentes. has perforarūt. ⁊ cruor illico prosilijt quo lintheum precinctum ruborem accepit. Quo miraculo territi ad Petrum deferūt. Principes autem illustres balthasar ⁊ magnus fratres re comperta cum vestigia vulnerum (que remāserāt) cernerēt. iudeos cum maiestatem xp̄i contempserint ac religionem illuserint concremari fecerūt. Recedat ergo omne infidelitatis ambiguū. Nec dubitet quisqꝫ primarias creaturas. nutu diuine potētie. presentia summe maiestatis in dominici corporis transire posse naturas. Quid em̄ ei possit esse difficile. Cui facile fuit hoīem (vt premissum est) de limi natura figurare. Imaginem etiā sue diuinitatis induere. Cui promtum est eū rursum reuocare de inferis. restituere de perditione. reparare de puluere. de terra in celum leuare. ⁊ figmentum suū in regni sui consortio sublimare. Ut qui corpus nostre fragilitatis assumpserat. nos in corpus sue immortalitatis assumat. Ad quam gloriosam resurrectionem pijs nos operibus preparare dignetur. Qui viuit ⁊ regnat in secula seculorum Amen.

Linea imperatoꝝ

Maximilianus

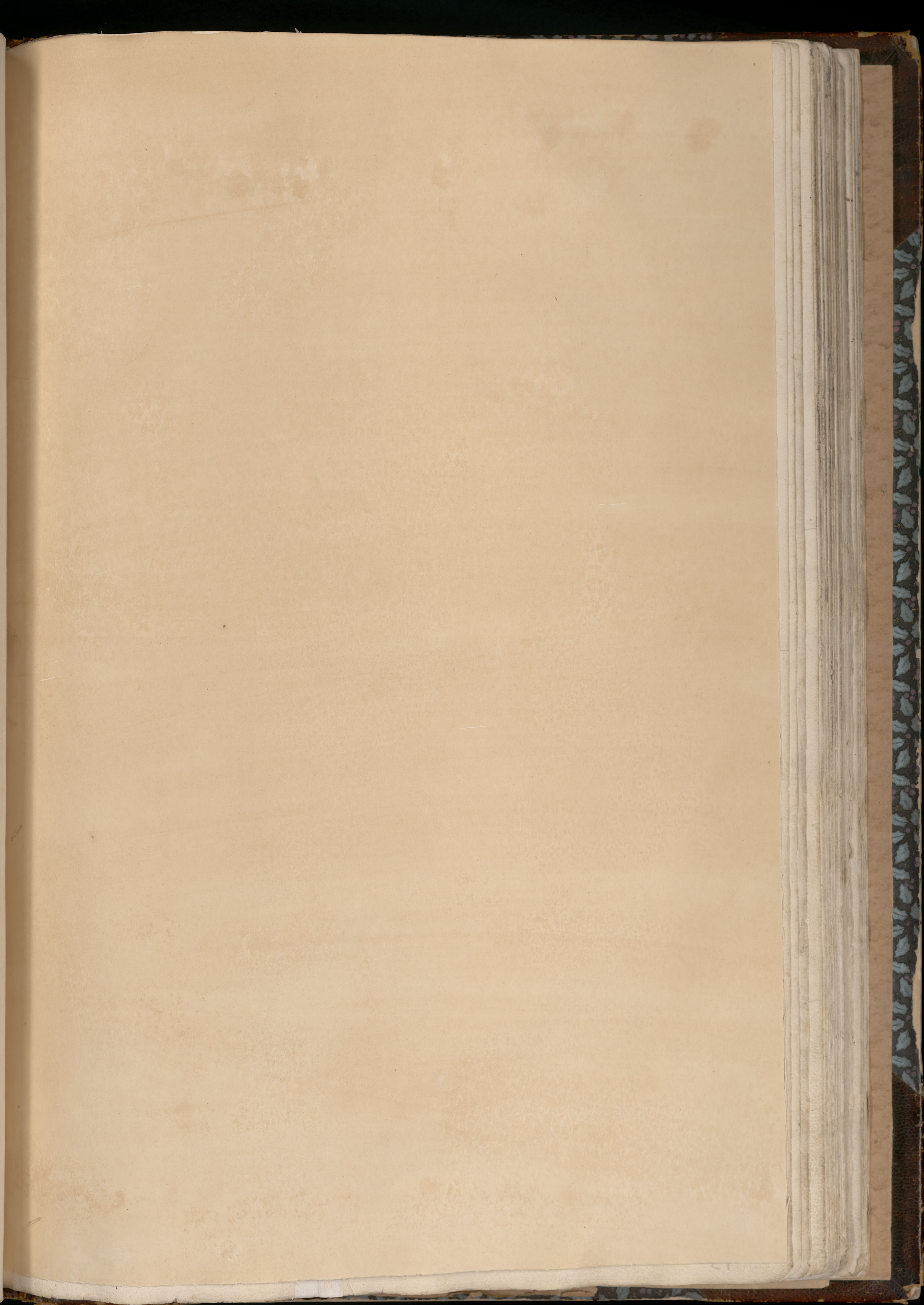

Maximilianus austrie ac burgundie dux. filiꝰ īpatoris friderici tercij. viuente adhuc p̄re anno salutis. 1486. in franckfordia cōi voto electoꝝ rex declarat̄. Nunc vsqꝫ vna cū p̄re īpauit annis. 7. Uir summa virtute decoratus. corp̄e agili. rei militaris scientia insignitus. virtuteqꝫ nemī cedens. immo humanitate ⁊ liberalitate cūctos reges antecedens. Rex certe dignissimus ⁊ bello fortunatus. atqꝫ in om̄ibus fortissimus nec vlla vicioꝝ labe notatus. magnanimus atqꝫ in armis strennuus. Is tp̄e iuuentutis in burgūdiā accessit. Et mariā filiam ducis caroli illustrissimā feminā. in cōiugē desponsauit. Et ob hanc rem burgundie ducatum sibi vendicauit. Et per aliqua tēpora in subiectis prouincijs cum gaudio ac iusticia regnauit. Quāuis ludouicus francoꝝ rex. aliqua q̄ socer possidebat ademit. Gaudebat itaqꝫ hec regio felicior om̄i. ꝙ tanto duce celebrata fuit. Qui iustus optima iura dabat. Sequana quondā hedua dicta prestans burgūdiū nomen nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. ⁊ nobilitatem viroꝝ antiquā. ob ducē nouellū. pariterqꝫ comitē gaudebat. Brabātia quoqꝫ optima Limburga. Lucenburga. geldria. Et flandria diues opū ac pp̄lis potentibꝰ. Comitē hūc leta videre suū gaudebat. artosiū item potens armis ac namurcū. nobilis hannonia. holandria atqꝫ zelandia eū summe colebant. Mechliniaqꝫ humana ⁊ salina atqꝫ frisia. de suo nouo domino exultabant. Cuꝫ ducē potente aduentasse sentiebant. Certabāt alij alios supare colendo dicentes. Uenisti tandē gratissimus. Quo aūt tp̄e maria eius vxor vixit cū om̄i pace ⁊ leticia regnū possedit Ex qua cū genuissꝫ filiū philippū. ⁊ margaretā filiam. Ipsa paulopost casu equi currentis delapsa. fractis ceruicibus expirauit. Anno v̄o sexto ⁊ octuagesimo supra quadringentesimū millesimū. die. xx. mensis ianuarij. Cū genitore friderico īpatore franckfordiam vrbē ingressus. Exin die sedecima februarij peracto officio diuino. in basilica diui Bartholomei. Electores romani imperij obseruato ordine bulle auree. felici consensu eū in regem eligentes. Postea eodem anno die x. mensis aprilis in ciuitate Aquensi cū ingenti solennitate corona caroli magni ex archiuis Nurēbergēsiū. p̄ eos coronatus fuit. Elucebat em̄ in eo inaudita principandi scientia. in deliberando grauitas. in cōficiendo celeritas. regnorū iusticie feruor ⁊ zelus. modestia. item singularis benignitas maxima ac clementia. cū vite ac moꝝ obseruantia. Quibus regijs virtutibus ornatus. Regia soboles. nulla ex parte priscoꝝ suoꝝ laudibus inferior euasit. Rex post vxoris (vt p̄missum ē) casu eq̄ currentis defuncte. multa ne dum a proceribus certamina sustinuit. cū nollēt eū sup̄ eos regnare. s; ⁊ a brugēsibꝰ honesto carcere detentus. A quo cū liber euasisset. infinita mala apud flandrēses secuta sunt. nec dū finis. Uictoriosissimꝰ aūt rex maximilianus q̄ xp̄ianissimus inter principes xp̄ianos cēset̄. mēte reuoluens. q̄mō xp̄iani ab infidelibꝰ circūdati sunt. Et in angulū coartati. potētissimi q̄ndaꝫ dn̄i. ⁊ orbis possessores. Et q̄ntū impiū amiserūt. q̄t nobiles vrbes. q̄t ditissimas p̄uincias p̄diderūt. Inter q̄s etiā iudeā terrā nobilē. terrā sanctā. terrā in q̄ prime n̄re fidei flores apparuere. Tacemꝰ alexādriā. thebas. mēphim. ac oēm egyptū. ⁊ antiochiā. in q̄ primū xp̄ianū nomē auditū est. fons igit̄ ⁊ origo n̄re salutis ad hostes defecit. hierosolima noui ⁊ ve. testamēti m̄r. ⁊ ꝯstantinopolis columē grecie. Id inclitꝰ rex aīaduertēs p̄ singulis recuperādis. nullū laborē euitari debere arbitrat̄. Iudei em̄ cū federis archā amisissent. p̄ recupatione. nullū belli p̄iculū vitauere. greci ob raptā helenā. decēnale bellū gessere. Carthaginēses ꝓpter fines paululū ampliādos cruētissima p̄lia cū cyrenēsibꝰ cōmisere. Romani sepe socioꝝ cā sumptis armis ī pugnā exiere Bellū aduersus īfideles possessores necessariū fore decernēs sibi p̄suasuꝫ arbitratur. huic tante religionis ignominie. ac probro quā p̄mū ꝯsulere. Et si p̄cedētes negligētes fuerint. honoreqꝫ suū p̄uifecerint. suum negligere ⁊ turpitudini notare nō patiet̄. Ac gl'iosum nomē detersa supioꝝ infamia augere poptat. Quāobrē bella germanie totis viribꝰ sopire conabat̄. Conuentionē p̄ncipū Nurēberge p̄ maximā. anno salutis p̄mo ⁊ nonagesimo sup̄ q̄dringētesimū millesimū pegit. p̄ dies p̄les. vt pacem ne dū germanie. s; toti orbi orbi ordiaret. p̄latos p̄ncipes ⁊ cōitates admonuit vt huic salubri expeditioni ꝯ infideles adiumento esse possent. Adempta a domo austrie p̄ regē hūgarie genitori restituit. pacē hūgarie dedit. Hūcqꝫ p̄ biennium pax v̄lis fuisset. restabāt adhuc reliq̄e exercitus Mathie q̄s nigrā legionē vocabāt. q̄ tedio longe pacis affecti p̄tito agmīe ī diuersas vtriusqꝫ pannonie p̄tes eruperāt. duo milia ad cōfinia morauie ⁊ austrie īfestacie ꝯsederāt fortalicia q̄d ipi gētiliter tabernā vocāt se muniētes. Ex q̄ excursionibꝰ suis om̄ia loca cedibus ⁊ latrocinijs turbabant. Qui tandē friderici cesaris iussu obsidione cūcti expugnatoqꝫ fortalicio multis ex his cesis. alijsqꝫ captis. q̄ septingēti superant. hij oppidis ⁊ baronibꝰ q̄ꝝ fines īuaserāt traditi sunt. vt digna illis supplicia irrogarēt. Itaqꝫ trecentos ferme viennenses laqueo necarunt. ceteros eycingerus sustulit. p̄tim excoriatos p̄tim ad rogū assatos. p̄timqꝫ coctalicijs furnis inmissos. vita illis ademit. Sed nisi infausta copulatio regis francie cum ducissa Brittanie Maximiliano in vxorem tradita interuenisset.

Huic ſancto ꝓposito expeditionē dediſſet. Faxitqꝫ deꝰ glorioſus huic aduerſitati finē. vt ecclīam. vt religi/
onem. vt fidē xpianā. a barbaroꝝ ⁊ infideliū incurſibꝰ defendere poſſit. Videmus em̄ vniuerſam fere aſy-
am a phenicibus ⁊ medis ad helleſpontū vſqꝫ turcoꝝ tyrannidi parere. Totāqꝫ traciā occupare. ⁊ vniuer-
ſam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vſqꝫ dalmaciā omnia premere deterrima ſeruitute. Inſu-
le pene om̄es a ſinu adriatico ad mare ponticū iacentes vaſtate ⁊ deſolate ſunt. Et in ꝓximos germanos
⁊ hūgaros ſepe numero impetuꝫ faciūt. Sperabimus autē regi maximiliano nutu diuino. victoriā haud
dubie ſucceſſurā. dum cetere nationes hunc regem atqꝫ ducem optimū ſequentur. Cū diuitē ytaliam. no-
bilem galliā. fortem hyſpaniā. bellicoſam ac populoſam germaniā adiumento eſſe ſentiet. hijs arma. hijs
equi. hijs pecunie abunde ſuppetūt. hijs vires longo maiores. quā infidelibus aſſunt. In deo quoqꝫ ſpe-
randum erit. qui cauſe ſue nequaqꝫ deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus mīme defuturum
credimus. vinci ⁊ poſſunt. ⁊ ſepe victi fuerūt per ſuporiores principes vti premiſſum eſt. Minor eſt infide-
lium potentia ꝙ feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingreſſus patebit. tanto maio-
rem ad eū concurſum inueniet dedentiū ſe populoꝝ. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū glo-
rioſum. principes occidentales ſecuti fuerint. Id om̄i chriſtiane reipublice felix ⁊ fortunatū erit. Cum ipe
maximū ⁊ florentiſſimū imperiū adipiſcetur. tum omnes qui ſequentur ampliſſimas opes cōſequentur ex
hoc bello. propoſita non facili ſolum. ſed ſperata certaqꝫ victoria. quo ad mūdanam ⁊ celeſtem gloriā. plu-
rimoꝝ quoqꝫ ⁊ ampliſſimoꝝ regnoruꝫ. ⁊ ingentes opes ⁊ clariſſima imperia ꝓuentura. Demū auxiliante
domino ihesu cum inſigni victoria ⁊ glorioſo triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictiſſimus rex
Maximilianus. ſubactis turcis. liberata tracia ⁊ grecia. ac alia ſpolia nephanda. Et terram ſanctam xpia/
nis reſtituet. Germanie principes qui multi defuncti ſunt hac luce. Immortales ſibi apud immortalē deū
gratias peragent. O qualem ei currū apparabit ytalia ⁊ Germania. Quales gratias aget eccleſia. ꝗ feſta
om̄is xpiana ſocietas agitabit. Septentrionis ⁊ occidentis reges redeuntem magnū imperatorē xpiane
reipublice ſeruatorem ſalutabūt. Cardinales cūctiqꝫ ꝓſules eccleſiarum. ⁊ magiſtratus vrbis. longo extra
menia interuallo ſacra ferentes obuiam ibunt. niuei ſtabunt. Ad frena quirites. ſternetur purpura ⁊ oſtro
quecūqꝫ ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virgineſqꝫ roſas ⁊ lilia e tectis in eum ſpargent. Et
varioꝝ ſerta florum ſacro capiti annectent. Ipe curru ſublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūqꝫ ī
foro. quocūqꝫ in triuio ſubſtiterit. nouos ludoꝝ facies offendet. Acclamabitqꝫ om̄is populus victori vitā
⁊ gloriam. atqꝫ ita triūphans non in capitoliū falſiqꝫ Iouis edem. ſed in apoſtoloꝝ principis beati Petri
baſilicam deducetur. Ibiqꝫ maximū ſacerdotem Alexandrū ſextum verū xpi vicariū. Et regni eterni cla-
ues tenentem inueniēs. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atqꝫ deoſculatus ſanctiſſimuꝫ
patrem. ſecum in penitiorem palatij partem ſecedet. vbi ⁊ de recenti victoria. Et de rebus germanicis ⁊ yta-
licis longos inter ſeſe ſermones habebunt. Tunc Conradi celtis poete laureati muſa. quaſi ab inferis re-
ſurget. ⁊ poemata cōponet. M. Antonius Sabellicus hiſtorias ſcribet. mortalemqꝫ regem immortalitati
donabunt. Nos quoqꝫ ſi quid ſtrepere inter olores poterimus. aliquid ſeorſum inueniemus. quod de tan/
to rege ad poſteros referamus. Hec habuimus. que per ociū Nurembergenſe adijceremus. Vos valete ⁊
boñ cōſullte ex Nuremberga. x. kal'as Iunias. Anno ab incarnatione ſaluatoris xpi Milleſimo quadrin/
genteſimononageſimotercio.

· H · A · S · D ·

Cartas aliquas ſine ſcriptura pro ſexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio poſterioꝝ. ꝗ emē-
dare addere. atqꝫ geſta principum ⁊ priuatorum ſuccedentium perſcribere poſſunt. Non em̄ omnia
poſſumus omnes. Et quandoqꝫ bonus dormitat homerus. In terra em̄ aurum queritur. ⁊ de fluuiorum
alueis ſplendens profertur gloria. pactoluſqꝫ ditior eſt ceno ꝙ fluento. Varij quoqꝫ mirabileſqꝫ motus
in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vlti/
ma etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adijciemus.

QUod erat officium suscepti libri. auspice christo. quāuis rudibus pene verbis compleuimus prout ingenij mediocritas tulit. Decursus em̄ propositi operis sex etatibus: ad metam nostri temporis prouecti sum⁹. Estq̃ʒ annus quinquagesimus tercius imperij gloriosissimi imperatoris Friderici tercij. Ac filij eius incliti regis maximiliani septimus. Moderniq̃ʒ sūmi pontificis Alexandri sexti annus sui pontificatus primus. Diuino nāq̃ʒ munere ꝑ tot regum ac imperatorum gesta. summorūq̃ʒ pontificum ⁊ aliorum labores. pericula ⁊ summa exicia. Cymba exigua estuosum mare sulcantes eo ventum est quo ab initio proram direximus. Si aūt parte in aliqua ꝙ plus maris. ꝙ minus q̄ʒ oportuerit exorbitatuʒ est a veritatis tramite sapienti emendationi relinquimus. Si v̄o quicq̄ʒ labore isto in p̄teritoꝝ gestoꝝ cognitionem ac figuraꝝ oblectationem deduxerimus deo gratiaꝝ largitori laudes exhiberi cupimus. Restant tādem ꝑpauca de septima ⁊ vltima etate ac fine seculi mundanaꝝ reꝝ in huius operis calce differēdū. ne priora oīa sine laudabili fine irrita ⁊ infructuosa esse videantur nisi diuinū premiū btītudinis ꝑpetue subseq̄tur

CUm in primordio operis de principio mūdi explicauimus et diuine lr̄e ad scientiam veritatis nos erudiunt. mundum deniq̃ʒ finem habiturum. De quo nunc in fine operis disseremus. Plato em̄ qui de mundi fabricatione disseruit id explicare non potuit. qui celeste misteriū q̄d nō nisi a prophetis ac deo discit̄ ignorabat. ideo imperpetuum dixit esse fabricatum. quod longe secus est. q̄m quicquid est solido ⁊ graui corporea vt initiū cepit aliq̄n. ita et finem capiat necesse est. Nam aristotiles cū nō videret queādmodum posset tanta reꝝ magnitudo interire ⁊ hanc p̄scriptionem vellet effugere. semper ait fuisse mundū ac semper futurum. Cū tamen terrā ⁊ aquā et ignem disperire. consumi extinguiq̃ʒ videamus. que sunt vtiq̃ʒ mundi partes. Intelligitur totuʒ esse mortale cuius membra sunt mortalia. ita fit vt natum sit quicq̄d potest interire. Sed ⁊ omne quod sub visu oculorum venit ⁊ corporale (vt ait plato) ⁊ solubile sit necesse est. Epicurus igit̄ (auctore democrito) veridicus in hac re fuit. qui ait ⁊ ortū aliq̄n ⁊ aliq̄n esse peiturū. Propinquante tandem huius termino seculi humanarum reꝝ statum cōmutari necesse est ⁊ in deterius nequicia inualescente prolabi. vt iam nostra hec tempora quibus iniquitas ⁊ malitia vsq̃ʒ ad summū graduʒ creuit. In illius tamen insanabilis mali compatione felicia ⁊ ꝓpe aurea possint iudicari. ita em̄ iusticia rarescet. ita impietas ⁊ auaricia ⁊ cupiditas ⁊ libido crebescet. vt si qui tum forte fuerunt boni prede sint sceleratis ac diuexentur vndiq̃ʒ ab iniustis. Soli auteʒ mali opulenti sint. boni v̄o in omnibus contumelijs atq̃ʒ in egestate iactentur. Confundetur omne ius ⁊ leges interibunt. Nihil tunc quisq̄ʒ habebit. nisi aut quesitū manu. audatia ⁊ vi omnia possidebunt. non fides in hominibus. non pax. non humanitas. non pudor. non veritas erit. atq̃ʒ ita neq̃ʒ securitas. neq̃ʒ regimen neq̃ʒ requies a malis vlla. Omnis em̄ terra tumultuabitur. frement vndiq̃ʒ bella. omnes gētes in armis erūt et seinuicem oppugnabunt. Ciuitates finitime inter se preliabuntur. Tunc pagrabit gladius orbem metēs omnia ⁊ tanq̄ʒ messem cuncta ꝓsternens. Postremo v̄o tam detestabile atq̃ʒ abhominandū tempus existet ꝙ nulli hominū sit vita iocunda. Euertentur funditus ciuitates atq̃ʒ interibunt. non modo ferro atq̃ʒ igni. verū etiā terremotibus assiduis ⁊ alluuie aquaꝝ ⁊ morbis frequentibus ⁊ fame crebra. Aer em̄ viciabitur ⁊ corruptus ⁊ pestilens fiet ⁊ modo importunis imbribus. modo inutili siccitate. nunc frigoribus. nunc estibus nimijs. nec terra homini dabit fructuʒ. nec seges quicq̄ʒ. non arbor. non vitis feret cuʒ in flore spem maximam dederint. in fruge decipient. fontes quoq̃ʒ cum fluminibus arescent vt ne potus quideʒ suppetat. et aque in sanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter hec deficient ⁊ in terra q̄drupedes ⁊ in aere volucres ⁊ in mari pisces. Prodigia quoq̃ʒ in celo mirabilia mentes hominū maximo terrore confundent. Qui igitur celsa tenent dominia atq̃ʒ imperia eos aperire oculos ⁊ aures reserare hec sequentia ⁊ preterita tempora persuadent ne eos letifer somnus obrepat. Uigilantes aspiciant quibus quātisq̃ʒ fortune tragulis pectus gerant. cū eius viribus humana non obstare consilia queant. ⁊ ex preteritis gestis q̄ʒ in lubrico positi sint animaduertant ⁊ auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniq̃ʒ parcentes. letis ponere modum discant. memorantes dū ampliatas leticia mentes. aut aliquo irritatas euentu aliquod enorme subintrat. Ea lege eos aggerē cōscendisse qua ceteros ruituros. si librauit in puncto penasq̃ʒ offensis daturos. Uos igit̄ qui appropinquare diem illum cernitis quo sit ex hac vita migrandum. Deum summum veneratione colite ⁊ integro affectu diligite. Sequimini sapientiam ⁊ virtutes apprehendite. honorate dignos. amicos summa cum fide seruate. prudentum consilia sumite ⁊ benignos vos moribus exhibete. humanitate ⁊ iusticia vt innocentes ad iudiciū venire possitis.

MUndum deus (vt premissum ē in principio operis) et hoc reꝝ nature mirabile opus. sicut ⁊ in archa-
nis sacre scripture cōtinetur. sex dieꝝ spacio consūmauit. Deniqꝫ septimū quo ab operibus requieuit
sanxit. Hic est autē dies sabathi. qui in lingua hebrea a numero nomē accepit. Unde septenarius numer⁹
legitimus ac plenus est. Nam ⁊ dies septē sunt. ⁊ septem stelle que non occidunt. Et septem sydera. q̄ vo-
cantur errantia. quoꝝ dispares cursus ⁊ inequales motus reꝝ ac temporꝝ varietates efficere credūtur. De-
scriptis itaqꝫ sex etatibus. Cum septima etas quiescentiū iudicaẜ. Ab ascensione domaini aperta ianua q̄-
etis. initiū habuisse ferunt. vsqꝫ in presens cū sexta decurrit. ⁊ vsqꝫ in finem mūdi cum illa protendeẜ. Cū
nūc de vltimo fine mundi pagetur. de septima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animaruꝫ
interminabilis sit. Sed ab octaua resurgentiū etate suscipietur. Ideo liber Geneseos septimū diem vespe-
ram non habere edocet. De aduentu igitur antixpi. ⁊ morte fine reꝝ. ac de extremo iudicio. in vltima etate
mundi differere placuit. Quomō autē consūmatio futura sit. ⁊ qualis exitus humanis rebus impendeat.
si quis diuinas litteras fuerit scrutatus inueniet. sed ⁊ seculariū ꝓphetarum cōgruentes cū celestibus vo-
ces. finem rerum ⁊ occasum enūciant. describentes. quasi fatigati. ⁊ delabentis mundi vltimā senectutem.

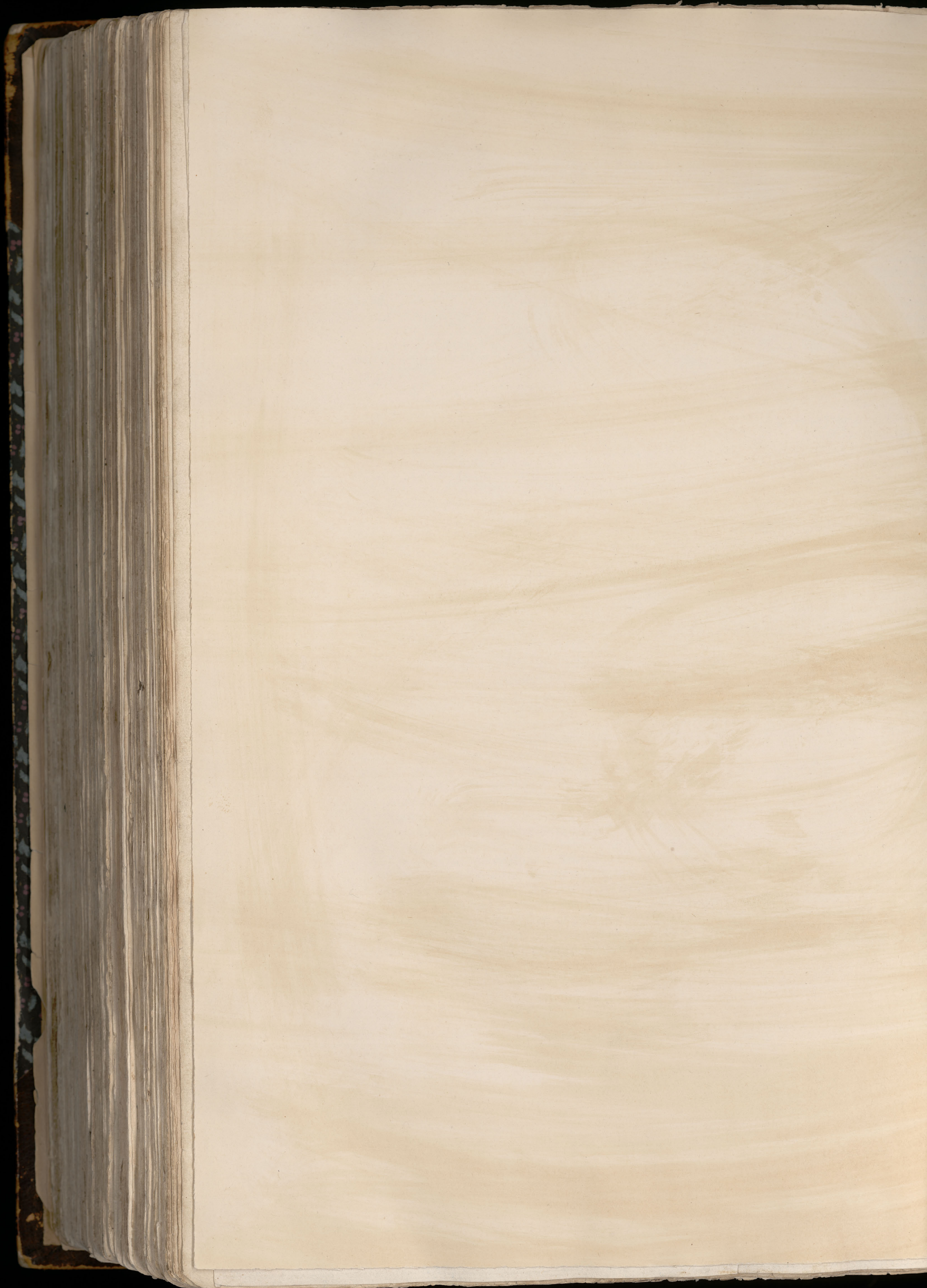
De antichristo

IMminente iam temporꝝ conclusione. Duo sane certissima. nec dum instantis iudicij indicia habem⁹.
fidem israhelitice gentis. Et regnū persecutionēqꝫ antixpi. quā ꝑsecutionē triū semis annoꝝ futuram
fides ecclesie tenet. Sed ne hec improuisa veniēs oēs passim quos imparatos inuenerit inuoluat. Enoch
⁊ Heliam maximos ꝓphetas ⁊ doctores. ante huius exortum venturos ī mūdū aiūt. Qui israhelticā ple-
bem ad fidei conuertant gratiam. atqꝫ ad pressuram tanti turbinis partem electoꝝ insuperabilem reddant.
Qui cum ipi primo tres semis annoꝝ predicauerint. Et sicut de vno eoꝝ Helia propheta Malachias pre-
dixit. cōuerterint corda patrū in filios. id est antiquoꝝ fidem. dilectōnemqꝫ sanctoꝝ meoꝝ. Qui tūc victu-
ri sunt mente plantauerint. Tūc excandescens illa horrenda persecutio. ipos in primis martyrij virtute co-
ronet. Deinde ceteros fideles corripiens vel martyres xpi gloriosissimos vel damnatos apostatas faciet
Antixpus aūt ex syria. vel vt alij habent ex babilone de tribu dan. malo spiritu genitus. euersor ac prodi-
tor generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ipo simul deleat. Ille teterrimus erit. ⁊ men-
dacioꝝ propheta. ⁊ seipm constituet ⁊ vocabit. deū se coli videbit. vt dei filiū. Et dabitur ei potestas. vt fa-
ciat signa atqꝫ prodigia. Quibus visis irrheciat homines. vt adorent eum. per magicas artes a pessimis
imbutus magistris. adiūgens se diabolus. totam sue virtutis potentiā. per quā magicam ceteris omibus
maiora patraret. indiuiduus comes attulit. Iubebit ignē descendere de celo. ⁊ solem a suis cursibus stare
⁊ imaginē loqui. Et fient hec sub verbo eius. Quibus miraculis etiaꝫ sapientiū plurimi allicientur ab eo
Tunc eruere dei templū conabitur. ⁊ iustum populum persequetur. Et erit pressura. ⁊ contritio qualis nū-
q̄ fuit a principio mūdi. Quicūqꝫ crederint atqꝫ accesserint ei. signabūtur ab eo tanquā pecudes. Qui aūt
recusauerint notam eius. aut in montes fugient. aut cōprehensi exqusitis cruciatibus necabūtur. idem iu-
stos homines obuoluet libris ꝓphetarū. atqꝫ ita cremabit. Et dabitur ei desolare orbeꝫ terre mensib⁹. xlij.
Id erit tempus. quo iusticia proijcietur ⁊ innocentia odio erit. Quo mali bonos hostiliter preliabuntur.
Non lex aut ordo aut militie disciplina seruabitur. Non canos quisqꝫ reuerebitur. nō officiū pietatꝭ agno-
scet. Non sexus aut infantie miserebitur. Confundentur omnia. ⁊ miscebūtur contra fas. contra iura natu-
re. Ita quasi vno cōiqꝫ latrocinio terra vniuersa vastabitur. Cuꝫ hec ita erūt tūc iusti ⁊ sectatores veritatis
segregabūt se a malis. ⁊ fugient in solitudines. Cūqꝫ venerit hierosolimam antixps se circūcidet. iudeis se
christū fore ostendens. qui adherentes templū instaurabūt. deceptis munera copiosa donabit. quosdā aua-
ricia subiugabit. Mittet quoqꝫ per orbem legatos Helyam ⁊ Enoch. qui per hec tēpora in paradiso vixe-
runt eo tempore (vt premissum est) mortis debitum exoluent. Demū iuxta visionem danielis antixpus ad
verticē montis oliueti diuertet. Ibi peribit. vnde saluator ad celos adscendit. Percusso aūt illo perditio-
nis filio. siue ab ipo dn̄o. siue a michaele archangelo (vt quidā docent) ⁊ eterne vltione dānato. Non con-
tinuo dies iudicij secuturus esse credendus est. Alioquin scire possent homines illius eui iudicij tempus.
si post tres semis annos inchoate persecutionis antixpi confestim sequeretur. Post quantū vo tempus cō-
sūmate deuastationis venturus sit. nemini prorsus scire conceditur. Cuius quidē aduentus horam. meri-
to sancti omnes diligunt. ⁊ citius adesse desiderant. Sed periculose satis agūt. si qui hanc prope. an lon-
ge sit putare. vel predicare presumūt. Cum diuina sententia dicat. de die vltima vel hora nemo scit neqꝫ an-
geli celorum. nisi pater solus. Et vt diuus Hieronimus refert. Beatus qui interfecto antixpo supra mille
ccxc. dies id est tres semis annos dies. xlv. prestolatur. quibus est dominus atqꝫ saluator in sua maiesta-
te venturus. Quare autem post interfectōnem antixpi. xlv. dierum silentium sit. diuine sciencie est. Nisi for-
te dicamus dilatio regni sanctorum patientie probatio est.

De morte ac fine rerum

Parens hoīm omniū Adam. ita plasmatus fuerat. vt manente illo decederent tempora. necvite termi-
nū(quem a morte morsu diabolice temptationis appellamus)aliquo tempore sciret. Trangressione
autem dominici precepti. in eo factum est. vt legem illico senserit in carne repugnātem. legi mentis sue. In
sudore vultus sui vita illi agenda fuerit. Ex delitijs in erūnas exulare iussus fuerit. Timor ⁊ tremor. super
eū venerint. peccato obsorduerit. offenso creatore. offendi posse ceperit. posthabito obedientie merito bru
torum impetum expauerit. expleto desiderio carnis corruptiones senseri. Innocentia explosa nocere. nec
minus noceri posse suo periculo didicerit. cum tempore declinauerit. Immortalitatis statu amisso corrue
rit. per incrementa viuendi ad mortē festinauerit. Nos quoq; qui ab eo originem trahimus. ad curas sol
licitudines. temptationes. tum corporis tum animi insupabiles. Ad vltimū deniq; terribiliū mortem alli
gamur. Nature ab eo hanc conditionem sortiti. A quo ꝓpagationem generis incepimus. Quid em̄ eos
apello. Quos admodum presens vita oblectat. in hac valle miseriarum. nec aliud inuenimus q̄ȝ nature
imbecillitatem. fortune ludibrium. voluntatis mutationem. voluptatum inquinamenta. temptationū bel
lum assiduū. Cum ingredimur in mundum ab infantia incipimus. Que etas quicquid videt ignorat. In
de in pueritiam. in qua nihil solidum sapere possumus. prouehimur ex puericia in adolescentiaȝ. In qua
cum etate ⁊ sanguine voluptatum incentiua coalescunt progredimur. Ex adolescentia iuuentam ascendi-
mus. In qua sicut maiora per etatem audemus. ita maioribus curis implicamur. Ex iuuenta in virilitate
confirmamur. in qua grauiora prelia nos discerpunt. ambitu. auaricia liuore. libidinibꝰ. et varijs demum
anxietatibꝰ ꝯsumimur. Ex illa ī senectā descēdimꝰ. ꝗ q̄ȝ ꝯtinuis ⁊ q̄ntis nr̄a senectꝰ plena malis. ex senecta in
decrepitā decidimꝰ. in q̄ cōtinuꝰ horror instātis mortis nos pulsat ⁊ irritat. Aspiciamꝰ te nudū informē iter va
gitꝰ ⁊ lacrimas nascētes. Exiguo lacte solādū tremulū atq; reptātē opis idiguū aliene q̄ȝ muta pascunt ⁊ ve
sciūt caduci corpis aī inq̄eti morb obsessuȝ varijs sbiectū passiōibꝰ innūeris. Cōsilij inopem. alterna leti
cia ⁊ tristicia fluctuantem. impotentem appetitus arbitrij cohibere nescium. q̄ȝ quantumue sibi expediat.
Quis cibi potuiq; modus ignorantem. Cui alimenta corporis. ceteris animantibꝰ in aperto posita. mul
to labore conquirenda sunt. quem somnus inflat. cibus distendit. potus precipitat. vigilie extenuant. fa-
mes contrahit. sitis arefacit. auidum timiduq; fastiditatem. possessa deplorātem ⁊ presentibus simul ⁊ p̄
teritis ⁊ futuris anxiū. superbientem inter miserias suas. Et fragilitatis sibi consciū vilissimis vermibus
imparem. vite breuis. etatis ambigue. vati ineuitabilis. ac mille generibus mortis expositum. Omitto
ꝙ ita compacti sumus vt ocio tabescamus. labore frangamur. crapula opprimimur. Inedia extenuemur.
Et quocūq; a medio recedentes ad aliquod extremū vertamur. dissoluta temperie non parum ledimur. p
Per singula momenta tempoꝝ cum celo vertimur. ⁊ vexamur fortune ludibrio sumus. Que summa infi-
mis. yma summis mutare gaudet. Ita per omnē vite cursum angustiarum laborum erūnarum. insidiaruȝ
plena omnia occurrūt. Si tamen arma caritatis ⁊ scutū fidei sumpserimus si ad alterius vite ꝑparationeȝ
actiones nostras instituerimus. quantacūq; ea sint que occurrūt superabimus. Mors quoq; oīm doloruȝ
solutio est. vltra quā mala nostra non exeunt. que nos in illam tranquillitatem. in qua anteq; nasceremur.
iacuimus reponit. Mors quidem bene pureq; morientibus vita est. Hinc ⁊ dissolui cupiunt(qui bene vi-
xerint)⁊ esse cum xp̄o. vt bene acte vite premiū ꝯsequantur lumen eternū. Et profecto mors vite que neq;
doloribus. neq; metu. neq; inuidie. neq; erūnis vllius subiecta est. Neq; ipsi quoq; morti quicq; obnoxia
Et si altius aliquanto repetamus. Inueniemus mortem nihil aliud esse. quā peccandi finē. Nam cū Adā
contra mandatum dei in flagitium lapsus esset. ne viuendo culpa reuiuisceret. ⁊ in peccato persisteret. eius
corpus e terra factum. terre deus reddidit. non vt creature quā fecerat. sed vt peccato quod creatura ipa cō
miserat finem imponeret. Deus igitur ⁊ principiū ⁊ finis. Cum is vult nascimur. Cum vult etiam mori
mur. Et sunt hec quidem prorsus diuinitatis eius. Nihil ad nos pertinentia. Illud vo tātūmodo nostro
reliquit arbitrio. vt bene recteq; viuendo bonū nancisceremur finem. Hoc itaq; ꝙ vnū nostrū est. id est vt
in xp̄o domino nostro moriamur. summa ope adniti debemus. Quod qui faciunt non plane moriūtur. ꝗ
transeunt a corruptione ad incorruptionem. a mortalitate ad immortalitatem. a perturbationibus ad trā
quillitatem. Non absurde fortassis quidam existimarūt. mortē non mō malū non esse. sed bonoruȝ omniū
maximū. Verū eniuero quoniā neq; euocationis diem. neq; horam nobis scire datum est. Per q̄ȝ salutare
fuerit. prepatos nos esse. cū deo sentientes: ⁊ mandatis eius obsequentes. nec diem differre tutū est. ꝗ in-
sipienter factū potius existimare. Plerosq; em̄ vidimus summa corporis incolumitate. viribus integris
nihil tale metuentes. morte repente interceptos. Contra nōnullos vsq; ad medicoꝝ desperationem reda-
ctos conualuisse. Cum hec igitur omnia in dei tantū potestate sint. nihil nobis reliquū videt. Nisi vt cum
deo bn̄ sentientes eius p̄ceptis vt p̄misimus tū in omi vita. tū in vite termīo maxime obediamꝰ. Credimꝰ
firme omes. ꝙ deus hoiem fecit ad ymaginē sui. Quid nobis facilius pōt accidere. quā dimittere luteum
corpꝰ vicioꝝ sarcinā. ⁊ ad eū euolātes redire. q̄ nos nō dedignatꝰ ē ad silitudinē sui facere. Quo spūs diui-
no ipiꝰ spū repletꝰ diuinitatis ꝑticeps. ⁊ felicitatis eiꝰ agat euū ꝑpetuo inter āgelos ⁊ sanctoꝝ choros.

De extremo iudicio ac fine mundi

DIspositione summi dei sic ordinatū est. vt iniustū hoc seculū. decurso tēpoꝝ spacio terminum sumat.
Extinctaꝗ protinus oīm malicia. ⁊ pioꝝ animis ad beatam vitā reuocatis quietum tranquillumꝗ
pacificū. aureū deniꝗ vt poete vocant seculū. deo ipo regnante florescat. Impletis igit̃ temporibus q̄ de⁹
morti statuit. terminabit̃ ipsa mors. Et q: temṗalem vitam. temṗalis mors sequitur. Consequens ē. vt re
surgant anime ad vitam pennem. quia finem mors temṗalis accipit. Rursus sicut vita animi sempiterna
est. in qua diuinos ⁊ ineloquibiles immortalitatis sue fructus capit. Ita mors eius perpetua sit necesse ē
in qua perennas penas ⁊ infinita tormenta pro peccatis pendit. Propinquante vo huius termino seculi.
prodigia mirāda per omnia elementa mūdi fient. Quibus imminēs exitus vniuersis gentibus intelligat̃
Diuus quoꝗ Hieronimus ex annalibus hebreoꝝ signa. xv. dierum ante diem iudicij refert. an vo conti-
nui sint vl̃ interpollati. non expressit. Prima die eriget se mare cubitis. 40. super altitudinē montiū. stās
in loco suo quasi murus. Secūdo tantū descendet vt vix possit videri. Tercio marine belue apparētes sup
mare dabūt rugitus vsꝗ ad celum. Quarto ardebit mare ⁊ aque. Quinto herbe ⁊ arbores dabūt rorem
sanguineū. Sexto ruent edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octauo fiet generalis terremo-
tus. Nono equabitur terra. Decimo exibūt homines de cauernis. ⁊ ibunt velut amētes nec poterunt mu-
tuo loqui. Undecimo surgent ossa mortuoꝝ. ⁊ stabūt super sepulcra. Duodecimo cadent stelle. Terciode-
cimo morientur viuentes. vt cum mortuis resurgant. Quartodecimo ardebit celum ⁊ terra. Quintodeci-
mo fiet celum nouū. ⁊ noua terra. ⁊ resurgent omnes. Aperientur igitur inferi ⁊ resurgent mortui. de qui-
bus iudiciū magnū ipē rex ⁊ deus faciet. Cū dies iste finē fatalē acceperit ⁊ mortales ad iudiciū immorta-
lis dei venerint. Ueniet igitur summi dei filius vt viuos ⁊ mortuos iudicet. Apparebit autē dominus in
aere supra locum vnde ascendit. Instrumenta quoꝗ mortis veluti triūphi vexilla. crux. claui. lancea. Ui-
debuntur quoꝗ eius cicatrices quinꝗ vulneꝝ. Ac in valle iosaphat oīs homo iudicabitur. Sed cū mū-
di ⁊ mortaliū venerit iudiciū. quod deus ipē faciet iudicans pios simul ⁊ impios. Tūc demū impios qui-
dem in ignem ⁊ tenebras mittet. Qui aūt pietatem tenuerūt iteꝝ viuent spiritu dei dante honorē simul ⁊
vitā. Quod non modo ꝓphete futurū esse ex dei spiritu: verūetiam vates ⁊ philosophi vt hidaspes ex in-
stinctu demonū cecinerūt. Nemo aūt querat quēadmodum fieri possit. Nec em̄ diuinoꝝ opeꝝ potest reddi
ratio. Sed si a principio deus hominē nescio quo inenarrabili modo instituit. Credamus ab eo restitui ve-
terem posse qui nouū fecit. Sed infideles clamant ⁊ dicunt. Quomodo potest caro putrefacta cū dissolui-
tur. aut in puluerem reuertitur. maris etiam interdū profundo sorbetur. fluctibusꝗ dispergitur colligi rur-
sum ⁊ reintegrari in vnū corpus. Et ex anima eadem hominis operari: Ad quos responsionem ex sermo-
nibus Pauli faciamus dicentis. Insipiens tu quod seminas non viuificatur. nisi prius moriatur. ⁊ qđ se-
minas futuꝝ est. Seminas sed nudū granū tritici aut alicuius ceteroꝝ seminū. Deus aūt dat ei corpus ꝓ-
ut vult. Quod autem in seminibus que in terram iacis per annos singulos fieri vides. hoc in tua carne q̄
lege dei seminatur in terra futurum esse non credis. Cur queso tam angustus ⁊ inualidus diuine potentie
estimator es. vt dispersum vniuscuiusꝗ carnis puluerem in suam rationem colligi et reperari posse nō cre-
das. An non censeas cum videas ꝙ etiam mortale ingeniū demersas in profundum terre metallorum ve-
nas rimatur. Et artificis oculis aurū videtur. in quo imperitus terram putat. Et cū auri esse ꝓpriam venā.
⁊ argenti aliā. Erisꝗ longe disparē. ferri atꝗ plūbi diuersam Intra speciem terre latere mortale deprehē-
dat ingeniū. diuina virtus inuenire posse ac discernere non putabitur vniuscuiusꝗ carnis ꝓprium sensum
etiam si videatur dispersus. Sed ad hec temptemus animas que intellectu deficiūt naturalibus ratōnib⁹
adiuuare. Si quis semina diuersa in manu sua permisceat. et hec indiscrete seminat. vel passim spargat in
terram. nonne vniuscuiusꝗ seminis granum. quocūꝗ loci iactum fuerit competenti tēpore s̄m nature sue
speciem germē producet. vt statum sue forme suiꝗ corporis reparet. Ita ergo vniuscuiusꝗ carnis substā-
tia. q̄uis varie diuerseꝗ dispersa sit. ratio tamē ipa que inest vnicuiꝗ carni est immortalis. quia immor-
talis anime caro est. ex eo tempore quo seminantis in terram primo veri dei voluntati arrisit. collectū ter-
re attractumꝗ substantie sensum reddit ac reparat in illam speciem. quā mors aliquando dissoluerat. Et
ita fit vnicuiꝗ anime vt non ad confusum ⁊ extraneum corpus. sed ad suum quod habuerat reparet̃. Cō-
sequenter potest pro agonibus presentis vite. cum anima sua caro vel pudica coronari. vel impudica pu-
niri. Nō autē renascent̃. sed resurgēt. Et ideo corpibus induētur. Et prioris vite facturūꝗ oīm memores
erūt. Et ī bonis celestib⁹ collocati ac fruētes iocūditate īnūerabiliū copiaꝝ. pn̄ti deo gr̄as agēt. ꝙ malū oē
deleuerit. ꝙꝗ eos in regnū vitāꝗ ꝑpetuā suscitarit. Hec sunt q̄ a ꝓphetis futura dicūtur. Quorū testimo-
nia ponere non opus est. Cum tantam rerum multitudinē mensura libri non caperet. Qui hec diligenti⁹
voluerit scire. Ex ipso fonte hauriat. ⁊ plura q̄ꝫ nos in hijs libris complexi sumus admirabiliā requirat.
Postꝗ tandē fuit terre mortaliū confusio. Et ipē omnipotēs. cum venerit in solio iudicare oīes animas
⁊ mūdum omnē. Eodem tempore fiet publica omniū resurrectio. Eritꝗ corpus quod resurget a mortuis
incorruptibile ⁊ immortale. non solum iustorum. sed etiam peccatoꝝ. Iustorum quidem vt semꝑ possint
permanere cum xp̄o. peccatoꝝ vo vt absꝗ interitione sua debitas luant penas. Postremo iustus iudex ꝑ-
petuitatem glorie iustis donabit. Impijs vo prolixitatem confusionis ⁊ penas ministrabit. Quoꝝ cor-
pora permanebūt ineternū. vt sufficere possint cruciatibus ⁊ igni sempiterno. Cuius natura diuersa ē ab
hoc nostro. quo ad vite necessaria vtimur. Qui nisi alicuius materie fomite alatur extinguitur. At ille di-
uinus perseipsum semper viuit ⁊ viget sine vllis alimentis. ac sibi ipse eternum pabulum ministrabit. ac-

sensum doloris afficiet. Quãta aũt felicitas existimanda est. iustis ac pijs subtractis hijs labibus terre. pficisci ad illum equissimũ iudicem parentemqꝫ indulgentissimũ. qui pro laboribus requiem. pro morte vitam. pro tenebris claritatem. pro terrenis ac breuibus bonis. eterna ⁊ celestia largiatur. Uniuersos igitur oportet operã dare vt se vel qꝫ primũ ad rectam viam dirigãt. vel susceptis operatisqꝫ virtutibus. hui⁹ vite laboribus patienter exactis. consolatorem deum habere mereantur. Pater em̃ noster ac dominus q̃ condidit firmauitqꝫ celum. qui solem cum ceteris syderibus illuxit. Qui libratam magnitudine sua terrã vallauit montibus. mare circũdedit. amnibusqꝫ distinxit. Et quicquid est in hoc opere mundi conflauit ac pfecit e nihilo. perspectis erroribus hominũ. ducem misit. qui nobis iusticie viam panderet. Hũc sequamur om̃es. hunc audiamus. huic deuotissime pareamus. Congrediamur cum hoste quem nouimus. fortiter vt victores. ac deuicto aduersario. triũphãtes premiũ virtutis quod ipse promisit a deo consequamur. Et in altissimũ celum relicto stellato per illam immensam portam instar iris ingrediamur: vbi vrbs illa beatorũ ciuiũ atqꝫ dei. mater nostra hierusalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt v̾ba Joannis ĩ apocalipsi sonãt. in se dei ⁊ lumen eius simile lapidi precioso habet. Cuius murus magnus ⁊ altus. habens portas duodecim ⁊ nomina scripta. xij. tribuũ filioꝝ israhel. quaternis lateribus prout sunt partes mũdi. Murus ciuitatis que quadrata est habet fundamenta. xij. Et in ipis nomina. xij. apostolorum. fundamẽta muri ciuitatis om̃i lapide precioso ornata. Inenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam veram remigrabimus. Ex qua oriũdi immo in qua orti sumus. ex meliore multoqꝫ prestantiori nostri parte. Quãtope post longũ erũnosum periculosum exiliũ eas regiones atqꝫ illa loca plena magnificentie. ⁊ aduentu nostro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis ⁊ om̃ibus. qui hoc audiũt Concedat dominus. fide quã suscepimus custodita. cursu consummato. expectare iusticie repositã coronã Et inueniri inter eos. qui resurgũt in vitam eternam. Liberari v̾o a confusione ⁊ supplicio eterno. p xp̃m dominũ nostrũ. per quem est deo patri omnipotenti. cum spũsctõ gloria ⁊ impiũ in secula seculoꝝ Amen.

Completo in famosissima Nurembergensi vrbe Operi de hystorijs etatum mundi. ac descriptione vrbium. felix imponitur finis. Collectum breui tempore Auxilio doctoris hartmãni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno xp̃i Millesimo quadringentesimo nonagesimotercio. die quarto mensis Junij.

Deo igitur optimo. sint laudes infinite.

VEteres reꝝ scriptores parcissime de Germania locuti sunt. ac si ea natio extra orbem ia-
ceret ⁊ somniantes quodammodo res germanicas attigerũt. nanqꝫ si legamus vetusta tē-
pora inueniemꝰ germanos olim ritu vixisse barbario. vestibus vsus laceris. venationi
tm̄ ⁊ agroꝝ culture dedisse operaꝫ. feroces quidē hoīes ⁊ belli appetentes. sed argenti
prorsus inopes. quibus quippe nec vini vsus erat. Ipaqꝫ germania intra mare ⁊ da-
nubiũ. rursusqꝫ intra rhenũ ⁊ albim ꝯtinebat. nũc vero quãtũ transgressi sunt suos limites
nō ignorat. nã plus fere est qđ nacti sunt in gallia. rhecia. norico. vindelico atqꝫ in ipsa
scithia seu sarmatia quã qđ intus habuerunt. Quid memoremꝰ nobilissimas vrbes splē-
didissimasqꝫ. ditissima templa. opulentissimos principes ac ꝑlatos. certe nō videmus ꝓuinciã esse que ꝯpu-
tatis omnibus germaniã supet. q̄ si resurgeret aliquis illoꝝ theutonũ qui tpe iulij cesaris vixit germaniã p-
agraret vt ariouistꝰ ꝑfecto diceret nō esse eã terrã quã olim viderat negaretqꝫ suã esse patriã. cũ vineaꝝ ⁊ ar-
boꝝ fructiferaꝝ cōsitões vstitus hoīm. vrbanitatē ciuiũ. splendoreꝫ vrbiũ. tantãqꝫ nitidã polotiã apud ger-
manos cōtueret. Verũ hãc mutationē quis fecit nisi religio xp̄i. Cultus quippe xp̄iane religionis a germa-
nis omnē barbariē expulit atqꝫ ita expoliuit vt iã greci ipi barbari. Germani aũt recte latini appellari mere-
ant. Siue igit noua cōsideranti seu vetera mente repetenti nulla peritior. nulla ardētior (inter omnes natio-
nes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis enĩ equi arma ⁊ pecũie sunt. ⁊ vbi tot cla-
rissimi principes. tot generosi ꝓceres. tot fortissimi equites. tot potētes ciuitates. tot diuitie. tot auri. tot ar-
genti tot ferri minere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantũ animi. tantũ roboris. Cũ deinde ger-
manie fines vt veteres tradunt ab oriente vicella fluuius ⁊ vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a me-
ridie danubiꝰ. a septentrione occeanus ⁊ mare baltheũ quod prutenicũ vocare possumus. nunc quãtum extra
hos terminos possideant ipi videmus. Germani enĩ angliã pulsis brittãnis occuparũt. belgaꝝ heluitiorũqꝫ
fines eiectis gallis obtinuerũt. rhetiã ⁊ noricũ inuaserunt ⁊ vsqꝫ in ytaliã pedē extenderũt. Germani qꝫ bul-
migeros qui nũc pruteni vocant ex manibꝰ infideliũ detraxerũt. Soli ex alienis in germanico solo bohemi
sedent potentissimi ⁊ nobilissimi populi. sed ⁊ illi germanico impio parere se aiũt. regēqꝫ habent principali-
orē ex regni electoribus. Magni igit bellicosi ac fortissimi deoqꝫ accepti germani sunt. quibꝰ adeo fines ex-
tendisse licuit. ⁊ sup oēs mortales romane potentie datũ fuit obsistere. Nã terraꝝ ille calcator oīm ⁊ orbis
domitor iulius cesar quãuis subactis gallis sepe rhenũ trãsiuerit resqꝫ maximas in germania gesserit. bellico-
sam tñ ⁊ asperã sueuoꝝ gentē dimisit indomitã. Augustus octauianꝰ cui ⁊ parthorũ ⁊ indorũ reges mune-
ra miserunt. q̄ vnꝰ oīm romanorũ fortunatissimꝰ creditꝰ est. Ille inquã felicissimꝰ imperator nullubi vnqꝫ nisi
apud germanos succubuit. nã lollianã ⁊ varrianã cladē in germania ꝑpessus est. Lollianã maioris infamie
quã detrimenti. varrianã pene exicialē tribus legionibus cũ duce legatis ⁊ auxilijs oībꝰ cesis longũ esset re-
censere quos intulerũt rei publice molestias germani. qui ⁊ si romanorũ fortũe aliqñ cesserunt. postea tñ ⁊
ipsi de romanis. de gallis. de hispanis. de hungaris. deqꝫ alijs diuersis gentibus sepenumero triũpharunt.
Nec romani cũ rerũ potirent res magnas sine germanis auxiliantibꝰ ꝑegerũt. quorũ tanta in bello virtus
tanta in domo fides: fuit vt cesarei corpis custos cohors ex germanis potissime legeret. Scimus qꝫ Gotfri-
dum qui fuit lotharingie dux cum solis transrhenanis theutonibus ⁊ aliquibus gallicis. paucis italis hun-
gariã ꝑcusisse. greciã penetrasse. hellospontũ trãsisse. asiã ꝑmeasse. iherosolimã ex potestate infideliũ vendi-
casse. victis ac ꝓstratis omnibus que occurrerēt in medio gentibus. quãuis ⁊ turci ⁊ sarraceni numerosi resi-
stere conarent. in eius exercitu ducenta milia pugnatorũ fuisse tradũt. atqꝫ multo maiores copias sola Ger-
mania cogere potest. Nã ⁊ impante conrado cũ Eugeniꝰ tercius romanus pōtifex xp̄ianos excitaret ꝓ tu-
tela terre sancte quã sarraceni euertere conabant. Pruteni cũ ceteris vlterioribus ydola colebãt ac crebris
excursionibus nũc saxoniã aut alios vicinos xp̄i cultores infestabãt. Conradus aũt dimissis saxonibꝰ aut
ceteris vicinis qui domi cũ prutenis ac reliquis barbaris decertarent ipe cũ rhenensibus. sueuis. francom-
bus. bauaris iherosolimã penetrauit. Postremo quã longa ⁊ lata sit germanica natio. quã religiosa. quã verax.
quã iusta quã promissi tenax quã populosa quã diues. quãta illic nobilitas. quã fortis ⁊ experta militia. quãtus ecclesiaruꝫ
ornatus. q̄nta gloria cleri. q̄nta principũ magnificentia. q̄ntus splendor vrbiũ. que celi facies. q̄ terre vber-
tas. cũ prouinciarũ decꝰ cũ principe sit cōmune magis admirari quã recensere valemus. Cũ igit hoc opꝰ
historiaꝝ ex officina nurmberge prodeat que vrbs inclita in medio ferme germanie sita est ꝑpauca de germa-
nia in calce libri absoluemus ꝑmittendo historiã Enee pij scđi romani pontificis rerum vbiqꝫ gestaꝝ in euro-
pa sub friderico tercio romanoꝝ impatore. Is enĩ etsi natione senensis sit se tñ germanũ fatet cũ de se scribat
Sed cũ nos iã annis supra. xxiiij. germaniã incoluerimus nō reputamꝰ extraneꝰ existimare debere. Cumqꝫ
impatori ipiqꝫ nationi longo tpe summa fide magnis laboribus seruierimꝰ ⁊ nũc ad cardinalatũ recepti ea
curemus que nationis ipius honori atqꝫ vtilitati cōducant. ⁊ ita prorsus agamꝰ vt natione potiꝰ germani
quã itali putemur. verũ cũ antiquiora illa tpa sub obscurã ambiguitatē ꝑbeant scribētibꝰ ⁊ temporꝫ descriptio
haud facilis cognitu. quãqꝫ detrahit legentibꝰ fidē. Multa qꝫ de his inter veteres discordia. quã inde nosci
arbitramur. quia nec montiũ nec fluminũ nec gentiũ noīa ꝑseuerant. ⁊ ꝓuinciaꝝ regnorũqꝫ termini multam
varietatē accipiunt A Strabone qui sub tiberio cesare vixit vsqꝫ ad ptolomeũ alexandrinũ qui ꝑ tpa antoni-
pij situm orbis descripsit. haud equidē magnũ tp̄s est ⁊ tñ tanta noīm variatio intercessit vt paucissimos po-
pulos ex his noīari videamꝰ apud vnũ quos noīauerit alter. Ideo Ephorꝰ quippe cymeus Socratis disci-
pulꝰ a suo tpe narrandi exordiũ cepit. Calistenes ac Theopompꝰ quos eadē tulit etas prisca illa minime at-
tigerunt qui tñ omnes historici munere laude sempiterna celebrati sunt. qua motꝰ re eloquentissimꝰ Eneas
omissis prioꝝ gestis in quibꝰ scriptores nōnũqꝫ dissentiũt ad recentiores historias se cōtulit. Que igitur in
germania sub suo euo gesta sunt memoratu digna ⁊ in ceteris regionibꝰ europe in isto opere vario ⁊ egregio
dum in cardinalatꝰ ocio viueret accurrate descripsit. historiã igitur eius deinceps in primis perlustrabimus.

Dum pius Eneas fama super ethera notus

Eneas pius papa Frideric⁹ terci⁹ romanoꝝ ĩperator

Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis
Tu quoqȝ fac simile quisquis regnabis in orbe

Reuerendissimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis S. Sabine de his que sub cesare Friderico tercio impatore p Germaniam ꝛ Europam gesta sunt cū locoꝝ descriptione ad d. Anthoniū cardinalē hilerdensem incipiunt feliciter.

Antonio sacro sancte romane ecclesie presbitero cardinali hilerdensi appellato patri suo colendissimo Eneas eiusdem ordinis. non eiusdem meriti cardinalis senensis salutem plurimam dicit. Podragantem me nuper ꝛ arthetícis doloribus (vt soleo) laborantem Librarius quidam theutonicus adijt libellū afferens in quo romanoꝝ cesarū non tam gesta q̄ nomina ꝛ pauca de moribus continebātur vsq ad wenceslaū Caroli quarti filiū. Cuiq illi opusculo q̄tuor impatores deesse viderent. Nā Beneuenustus himolensis eius operis auctor sub wenceslao decesserat. Rogauit me librarius vt adijcerem libello quod deerat. nolui turbare hominē. compleui ad etatem nostram impatorum numerū breuitatem illius qui precesserat imitatus. At cum subiret mentem multa ꝛ magna inter christianos gesta esse ab eo tempore quo Fridericus imperium accepit vsq in hanc diem opusculum seorsum edere statui in quo singularia quedam eius temporis sub compendio ad posteritatis memoriam transmitterem digna memoratu. Edidi igitur breuem historiam tuoq nomini dedicaui. qui cum pari morbo mecū labores facile inter podragandū scripta mea ꝛ leges ꝛ iudicabis. Fuisset fateor operepreciū ab initio potius etatis nostre in hoc euum vsq reꝝ gestarum historiam texere quemadmodum menti mee sepe insedit. sed ea non erat vnius podagrationis ꝛ p̄sertim ieiunio quadragesimali occurrentis lucubratio. Amat edes nostras ip̄a podagra nec tam recedit q̄ reuerti ꝛ libens fortasse ꝛ huic intētioni aliquādo subseruiet. Tu vale ꝛ si quid acerbius in quemq̄ scriptum offenderis non tam mee nature q̄ stimulis podagre vrgētis adscribere. ꝛ quicq̄ inscite inepte absurde occurrerit sumpto calamo dele. Ex vrbe Roma quarto klendas aprilis Anno dñi M.cccc.lviij.

Finis prohemij

Sequitur historia

Que sub Friderico tercio ei⁹ nomīs imperatore apud Europeos et qui nomine christiano censentur insulares homines gesta feruntur memoratu digna mihiq cognita tradere posteris q̄ breuissime libet. Cōmiscebimus aliqua interdum alti⁹ repetita. quemadmodū locorū rerūq ratio expostulare videbitur.

De hungaria et gestis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que austrie Friderici patrie cōtermīa ē ⁊ in oriente vergit principiū narratiōis pstabit. Hanc
prouinciā nōnulli pannoniā vocāt tāqꝫ būgari pānonioꝝ loco successerit. verū neqꝫ būgaria pānonie
termīos implet. neqꝫ illa tā lata olī fuit ꝙ nostra etate. Hūgaria ītra danubiū enū ⁊ alpes q̄ ad italiā ⁊ adri
aticū respiciūt mare. Pānonia ɔtinebat ab occasu noricū enūqꝫ amnē. ab ortu mysos ac triballos ⁊ flumē sa
uū ɔtingēs. Intra q̄s limites austrie magna porcio claudit ⁊ a theutonibꝰ īcolit. Stiria quoqꝫ ysdē termi
nis cōtinet, valeria quondā appellata. Hūgaria vo ꝙuis inferiorē pannoniam a fluuio leytha vsqꝫ sauum
cōplexa ē. danubiū tn̄ transgressa ad polonos vsqꝫ protendit. ⁊ q̄ quondā arua tenuere gepide daciqꝫ possi
dent. Impiū gētis būgarie multo latius ē ꝙ ipa būgaria. nā ⁊ dalmate quos sclauos. ⁊ illirici quos bosnē
ses ⁊ triballi seu mysij quos tū seruios tū rascianos appellāt. ⁊ gethe quos partim valachos partim transsil
uanos noīant būgaroꝝ impiū subierūt. Et si nōnulli euo nostro turchoꝝ armis euicti defecerūt hanc proui
ciam quatenꝰ citra istrū extenditur sub octauiano cesare romā primū obtinuere bachone pannonioꝝ rege
subacto: ⁊ amātinis inter sauū ⁊ dranum fluuios prostratis. Daciam vero trāsdanubiū que nunc hungarie
porcio est Traianus impator edomuit ⁊ in solo barbarico prouinciā fecit. Sed amissa sub Galieno p Aure
lianuꝫ recupata est. Post romanos aliqn̄ huni scithica gens. aliquando gothi ex insulis balthei maris po
puli. Deinde longobardi ex germania profecti pānoniam occupauere. Postremo hungarorum natio ex vl
timis scithaꝝ finibꝰ inūdauit q̄ vsqꝫ ī hāc diē regno potit ⁊ vltra citraqꝫ istrū late dn̄at. Extat adhuc nō lō
ge ab ortu thanays altera būgaria nr̄e huiꝰ de q̄ sermo ē mater ligua ⁊ moribꝰ pene simil ꝙuis nostra ciuili
or ē xp̄i cultrix. illa ritu barbarico viuēs seruit ydolis. in būgaria quā danubius interlabit tēpestate nostra

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ impatoris filꝰ natione bohemꝰ. origine theutonicꝰ. varia fortuna an
nos supra qnquaginta regnauit. princeps singulari prudentia. magnitudine animi. benificentia ⁊ liberali-
tate insignis. corpis q̊z maiestate ac decore illustris. Ceterū bello prorsus infelix. quē nō turchi dūtaxat. sed
bohemi q̊z sepe acie fuderūt. Vxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cū qua regnū accepit. illius causa
duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios q̄ aliqñ rebellassent gladio pcussit. ob quā rem ⁊ ipe paulo-
post (regina fatis functa) in vincula ꝯiectꝰ est. mulieriqꝫ vidue cuius viꝝ interfecerat in custodiam traditus
donec regni pceres suppliciū decernerent. Sed nō defuit capto in extremis rebus puidentia. qui vt erat fa-
cundia potens mulieri longe melius esse ostendit regiū sanguinē conseruare q̄ꝫ fundere. dimissus ab ea bar-
baram Hermanni comitis cilie filiā duxit vxorē. nec diu postea cōpatis auxilijs regnū vendicauit. de prodi-
toribus suppliciū sumpsit. Mulieris vidue filios ⁊ honoribꝰ ⁊ opibꝰ inter primos regni proceres cumula-
uit. quoꝝ adhuc alterius viuit filius. Latislaus garius comes regni palatinus multa huiꝰ Sigismūdi egre-
gia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud pclarissimū ꝙ ecciam catholicā in tris partes diuisaꝫ co-
acto apud constantiā generali cōcilio ad vnitatem redegit. Italiā Galliā Hispaniā Angliā eius rei cā pera-
grans. Vitoldo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit quā
solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratribus beate Marie theutonicoꝝ armis ade-
merat restitui iussit. Cū venetis duce pipone florentino grauia bella gessit. Venceslaū bohemie regem ger-
manū suū ꝙ regno inutilis esset cōiecit in vincula. Quis negligenter custoditū magno reipublice malo qui-
dam bohemi e carceribus surripuerint coronā imperij ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit
Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est marchiā brandenburgenseꝫ friderico burggrafio
nurmburgensi dono dedit filiā Elizabeth ex Barbara natā Alberto duci austrie in matrimoniū copulauit.
illiqꝫ demū apud znoymā morauie ciuitatē moriens regna quibus pfuerat vltima voluntate reliquit. ossa eiꝰ
in varadino iacent. Albertus apud albam regalē cū ꝯiuge coronatus bohemie q̊z diadema suscepit. Cuius
felicitatem admirati germanie principes ⁊ ipi suū sanguinē extollere decreuerūt romanū ei cōmittentes im-
periū. Id alberto suscipere nō licebat nisi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex vsu videbat̃ su-
um regem theutonibus impare. atqꝫ ob eā causam iureiurando albertū obligauerant ne suo in iussu imperi-
um acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Vienne fuit victiqꝫ pcibus pbuere consensum. ille imperium
nactus in hungariā redijt aduersus turchos qui tunc rasciā inuaserant arma moturus. sed dum bude morā
facit (ea est regū sedes) iudex ciuitatis natione theutonicꝰ hungarū quēpiā ob delictū fluuio demersit. id hū-
gari molestissime tulerunt. quibꝰ theutonicū nomen exosum est. Excitat̃ euestigio tumultus. hungari arma
capescunt. obuios theutones passim trucidant. fit fuga in arcem qua rex se continebat. diripiūt̃ negociatoꝝ
domus. quoꝝ pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tpe budēsibus Jacobus marchianꝰ ordinis
minoꝝ professor doctrina lraꝝ ⁊ vite sanctimonia clarꝰ. qui sedaturꝰ tumultū simulacrū saluatoris crucifixi
manu gestans furenti armatoqꝫ populo obuiam factus vt cedi parcant vt rapinis abstineant vt arma depo-
nāt supplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neqꝫ eñ tempus ferebat interpretem hñ sibi futurū
autumant qui xpm suis ceptis ducem habeant. sublimēqꝫ iacobū simulqꝫ crucifixū in vlnis attollūt ac ba-
chati p vrbem nūc istā nūc illā domū cōpilant. fiunt tamē aliquāto minora spolia. ⁊ a cedibus tpatuꝫ est ob
presentiam iacobi qui mō pcibus modo lachrimis furorē incense plebis lenire conatus est. Sedato tumul-
tu Georgius palocius strigoniensis eccie pontifex morit̃. apud quem pciosa regni suppellex in custodia fu-
it. Rex strigoinum petit ⁊ regina cum eo. aperiuntur arche in quis thesaurus obseruabatur coram regina.
et selectis regni baronibus. illa clam subtracta corona. q̄ꝫ sacram appellant fideliqꝫ anni tradita archas
claudit atqꝫ obsignat. Albertus paulopost ad dranam vsqꝫ fluuium pficiscitur ibiqꝫ castrametatꝰ maiores
copias expectat cū quibus turchos inuadere possit Smederomam vrbē rascie obsidentes. priꝰ tñ expugna
tū est oppidū q̊z auxilia venirent. ipe Budā reuersus cū dissintheria laboraret Viennā repetere statuit siue
moriturus inter suos. siue qđ aerem in quo fuerat nutritus ꝯferre aliquid ad sanitatem sperabat. sed in itine-
re magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnāte obsignatoqꝫ testamento in villa que longa dicit̃
vi. kaln. nouembris e vita decessit. religiosus princeps ⁊ qui liberalitate simul iusticiaqꝫ pstaret. Fuit q̊z in
bellis audax ⁊ manu pmptus Morauos ⁊ Bohemos armis subegit. Polonos late vagantes intra regnū
suū cohercuit. Magna de se xpiane rei publice pmittere videbat̃. nec minora populi de sua virtute concepe-
rant. pulcherrime spei satisfieri breuitas vite nō sinit. repente occidit que breui ad summū potentia creaue-
rat. neqꝫ eñ biennio toto impauit. Statura eius procera fuit. neruosuꝫ ⁊ validū corpus. facies terrifica mo-
re gentis erasa barba. superius labrū intonsum. vestem haud splendidā. Baltheus auro grauis cinxit. nec
vnq̄ꝫ lateri defuit ensis. Corpus eius in alba reconditū est. Cognita regis morte ꝯuenientes hungari indi-
gnū ac periculosum existimantes tātū regnū vnius femine iudicio subiacere reginā magnis pcibus hortan-
tur Vladislaū polonie regē qui populū armis tuet̃ sibi vt virū asciscat. Consentit mulier ea ꝯditione adie-
cta ne quod filio piudiciū fiat si masculū pariat. Legunt̃ in poloniā plati eccīaꝝ ⁊ principes regni natu ⁊ au-
ctoritate maiores. quibus iter agentibus Latislaus postumus nascit̃. qui mox vt in lucē prodijt apud albā
regalem ⁊ baptismū xpiane fidei signaculū ⁊ militie cīgulū ⁊ sacrā hungarie coronā quā mater penes se ha-
buit eadem die accepit. inde sublatus in tutela friderici cesaris. xij. ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm ⁊ coro-

nam cōmēdauit. Legati q̄zuis ꝓhibente regina Uladislaū adiere quē magnis pollicitis oneratū in bunga-
riam traxerunt τ imposito diademate regē salutauere. quo cū diu Ladislai mater vario euentu armis cōten-
dit bungaris in duas partes diuisis vlricus comes cilie dū consobrine studet latislaoq; regnum defendit ca-
ptus a polonis diu in carcere macerat⁹ est. Dionisius archieps strigoniensis qui postea cardinalatus ho-
nore donatus est genere ac moribus illustris vtriq; regi diadema imposuit. alteri volens alteri coactus. vo-
catus em̄ ad polonū q̄zuis publica fide accepta budam petiuisset nō prius libertati sue redditus ē q̄z Uladi-
slaum in alba coronauit. ipe q̄zprimū potuit domū reuersus polonoꝝ conatibus summo studio aduersatus
est. Julianus cardinalis sancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in bungariam missus vir summo inge-
nio. singulari facundia. excellenti doctrina q̄zuis inducias belli inter Uladislaū τ Elizabeth ad certū temp⁹
composuit pacem tm̄ efficere non valuit. regina mortua omnes pene bungarie optimates ad polonos defe-
cere. solus Giskra bohemus rei bellice peritissimus τ manu ꝓmpt⁹ latislai partes in bungaria tutatus est.
qui sepe cū parua militū manu ingentes bungaroꝝ polonorūq; copias vicit. fudit. deleuit bisq; iohannem
buniadem magnis exercitibus cinctū castris exuit. Hic iohannes natione valachus fuit haud altis natalib⁹
ortus sed ingenio dextro τ animo sublimi τ virtutis amator multa cū turchis secunda p̄lia fecit. τ hostium
spolijs bungarica templa ditauit. primusq; oīm apud bungaros turchoꝝ acies τ frangi τ vinci posse mon-
strauit. quibus ex rebus excitatus Uladislaus τ ipe p̄lium cum amurate turchoꝝ impatere cōmittere nō du-
bitauit. de quo postea suo loco dicemus. Fedus inter Fridericū impatorem τ vladislaum qui se regem bun-
garie appellauit Julianus cardinalis ea lege composuit vt liceret impatori bungaros cohercere si qd in au-
stria stiriaue damnū inferrent. idem permissum vladislao est in friderici subditos bungariam infestātes. Gū-
tiū oppidum in bungaria ē stirie atq; austrie proximū hoc latrones occupauere τ plerūq; circumiecta castel-
la ex quibus in austriam profecti magnam vim pecoꝝ atq; hominū abegerunt. Motus ea re fridericus com-
parato raptim exercitu in bungariā traiecit munimenta expugnauit. ex latronib⁹. lxxx. furca suspendit. Cuꝫ
cecidisset in bello Uladislaus cōuentus bungaroꝝ apud Pestam habitus. locus hic transdanubium. bude
opponit' neq; muris cinct⁹ neq; magnificis domibus exedificat⁹. ville speciem gerit. hic Latislaus alberti fi-
lius cōmuni procerū consensu rex designat' suisq; deinceps auspicijs in turchos pugnare cepit. nec tamen fe-
liciora eius p̄lia q̄z poloni fuerunt. Johannes buniades regni gubernator assumptus absente rege prouin-
ciaꝫ vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dū rex affuit minor eo habitus est. hic prostratis apud albā tur-
chis quemadmodū in rebus rascie referemus breui tempore supueniens morbo extinctus est. Ferunt eum
cum egrotaret noluisse ad se dn̄icū corpus deferri. indignum esse aientē serui domū intrare regē. iussisse sese
q̄zuis deficientibus viribus in templum vehi ibiq; de more xp̄iano confessum diuinam eucharistiam susce-
pisse atq; inter sacerdotum manus deo animā reddidisse. Felix spūs qui tante rei q̄nta gesta est apud albā nū-
cius atq; auctor migrauit in celū. Latislaus qui ex tutela iam pridem impatoris emissus τ in paterna re-
gna receptus turchoꝝ metu ex bungnria in austriā se contulerat. audita turchoꝝ strage τ gubernatoris mor-
te quo cū cilie comes apertum gerebat odiū impellente ipo comite qui veluti sublato emulo letabundus id
nunciū audiuerat. rursus in bungariam redijt. sed dum apud albam spolia turchoꝝ τ interemptoꝝ hostiuꝫ ca-
dauera inspicit comes ipe cuius caput erat a rege secundum. τ qui iam solus tanq̄z regis auuncul⁹ leges bū-
garis prescribebat. A ladislao buniadis filio in castro regio obtruncat' inde necem consecut⁹ vnde sperauit
imperium. Offensus ea re mirūimmodum regius animus dolorem tamen suppressit nec dubitauit auuncu-
lum iure cesum fateri. Cadauer defuncti in ciliam missum est. rex budam se contulit vbi secutos curiam buni-
adis filios in carcerem rapi iussit. pcussoremq; comitis ladislaū natu maiorem capite plecti. Mathiā captiuuꝫ
duxit in austriam. τ profectus in bohemiam penes eū sequi mandauit. ipe paucos dies prage morat⁹. siue
morbo pestifero vt plerique tradidere. seu veneno vt alij affirmant diē obijt. nobilissim⁹ sanguis paterna ori-
gine ac materna ex impatoribus ortus. Mathias qua die rex clausit oculos eadem pragam applicuit. quem
Georgius gubernator in custodiam suā recepit. Corpus latislai apud proauum Carolum quartū romanoꝝ
impatorem in arce pragensi atq; in ede sancti viti reconditum est. Defuncto latislao rege bungari ad ele-
gendum successorem ad kal'n. ianuarias diem constituunt. Proceres apud budam frequenter conueniūt in-
ter quos michael zylagi magna militū stipatus caterua p̄sto adest. xiij. milia equitū. peditum. vij. milia eum
secuta ferunt'. quibus statiua in pesta fuerunt. Michael frater cōiugis buniadis τ mathie auuncul⁹ fuit. cui
ꝓpter necem ladislai nepotis cū plerisq; regni baronibus acerrime simultates erant his potentia eius haud
paruū ingessit terrorem. nec iam pculsa metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabat'. Michael
vo conuentū adiens non sero circa armatos adduxisse ait. nō vt vim congregatis inferat sed vt eos deterre-
at. si qui sint qui libertatem principum ac populariū in assumendo rege ꝑturbare conent'. Illud tm̄ se veluti
vnum ex regni accolis monere vt Johannis buniadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turchoꝝ ar-
ma ab bungarico regn o depulerit. clarasq; gentis victorias peperit indigna suis meritis p̄mia reddita. ex
filijs eius alterū crudeliter occisum. alterum in bohemia captum seruare posse. Barones memoriā iohānis
extollere mathiam ex captiuitate redimere atq; in eius regni fastigio collocare. Quod pater sua virtute suas-

set neqꝫ ferendum vt ad exteros ea potestas deferat̃ parcere se omnibus qui nepoti fuissent insidiati. regni
salutem ante oculos ponere si quem ꝓuincie vtiliorem esse arbitrent̃ nihil obstare quo minus melior eliga-
tur. fuit res aliq̃zdiu anceps cū baronum sibi quisqꝫ timeret. Postremo reconciliatiōe inter proceres facta
cuius auctorē iohannē sancti Angeli cardinalem virū doctrina ⁊ moribus excellentem. qui cū legatū age-
bat apostolicū tradidere. Mathias octo ⁊ decem natus annos nono kal'n. februarij inter. xl. milia virorū
qui medio in danubio cum glacie constricto impatiētes magni secreti electionis exitū expectabant rex ac-
clamatus. Nunc quisquis hec legis ⁊ futura p̄dicito singulare prorsus humane inconstantie documentū
Ex duobus adolescentulis etate moribusqꝫ pene paribus. alter ex regio solio dū noue nupte thalamū ex-
ornat defert̃ ad tumulum. alter dum capitale iudiciū trepidus manet ex carcere vocat̃ ad regnum. Liber-
tas eius ex gubernatore bohemie sponsalitijs atqꝫ pactionibus empta refert̃. Mirabile quod matrem re-
pentina leticia nō examinauerit cū tot cladibus afflicta filium prius regem appellatū audiuerit q̃z vincul'
exemptum in parte hungarie que transdanubium in septentrionem porrigit̃ ⁊ nunc Sepusium vocant
olim gepide consedere insignis latro examites natione bohemus hussitarū pestifera labe infect' milites
predandi cupidos vndecūqꝫ ad se venientes benigne collegit eosqꝫ fratres appellauit. ⁊ vniuersam regio-
nem illā tributariam sibi reddidit ex edificatis munitionibus locis oportunis. ex quibus modo in vnam
modo in alteram partē discurrere posset. predas in fine cuiusqꝫ mensis viritim diuisit. ex quibus nō plus
accepit qui totū mensem q̃z qui diem vnam ante diuisionem in castris fuit numero fratrum ascriptus. id si-
bi ex euāgelio p̄ceptum affirmauit. quod in vinea dn̄i laborantibus ⁊ qui prima hora ⁊ qui vndecima ve-
nerant equā mercedem ꝓmittit. Hec societas cū longe lateqꝫ rapinas ageret ⁊ iam q̄nqꝫ milia pugnatorū
in armis haberet indiesqꝫ cresceret non aliter dissipari potuit q̃z duce ipso Axamite ad stipendia ladislai re-
gis vocato. Transiluana regio est vltra danubiū sita quā daci quondam incoluere feroces populi. ⁊ multis
romanorū cladibus insignes. nostra etate tres incolunt gentes theutones. siculi ⁊ balachi. Theutones e sa-
xonia originem habent viri fortes ⁊ bello exercitati a septem ciuitatibus quas inhabitant Sibenburgen-
ses patrio sermone appellati. Siculi hūgarorū vetustissimi credunt̃ primi omniū qui ex hungaria veteri in
hanc ꝓuinciam venerint. Eam ob causam q̃zuis agros suis colunt manibus ac rure viuentes greges pe-
corū pascūt. nobiles tn̄ appellāt̃. ⁊ occurrētes inuicē alter alterū generosum dn̄m salutāt. nec tributa pendūt.
nisi quo anno rex hungarie coronat̃. tūc quot sunt patresfamilias tot boues regi tradunt. quorū numerum
supra. lx. miliū esse ferunt. Jussi v'o in bellū exire nisi pareant capitali pena plectuut̃. bona fisco applicant̃
Valachi genus italicū sunt quemadmodū paulopost referemus. paucos tn̄ apud transsiluanos inuenies
viros exercitatos hungarie lingue nescios. Jn hac ꝓuincia oppidum fuit quod Bistriciū vocauere regie
corone subiectum. Jd ladislaus rex cū Vienne ageret iohanni huniadi dono dedit. Tulerunt id egre op-
pidani diuqꝫ restitere. coacti tn̄ impata fecerunt. Et mortuo Johanne eiusqꝫ filio ladislao bude occiso Mi-
chaelem zylagi qui ꝓ Mathia altero iohannis filio regnū petebat turpiter reiecerunt. Jlle indignatus q̃z
primum ladislai regis mortem accepit eo cū exercitu redijt vi oppidū expugnauit. rebellium ciuium alijs
oculos eruit alijs manus amputauit alijs necem gladio intulit. oppidū incēdio deleuit. Jngresse sunt pau-
lopost transsiluanā turchorū circiter tria milia p̄damqꝫ magnam abegerunt. pecorū atqꝫ hominū quos inse-
cuti sibinienses ⁊ ipsi theutones ad internitionē vsqꝫ deleuerunt. victores p̄da recuperata domum rediere
Vix ciuitatem introierant. cū michael ex alia parte haud paruis ducēs copias affuit ciuitati exiciū parās
que bistricensib' aduersū se opem tulisset. Sed cum Sibinienses intra munitissimā vrbē se continerēt fru-
stratus desiderio suo minabundus recessit. Apud hūgaros obijt etate nostra Paulus vergerius iustino-
politanus grecis ac latinis litteris apprime instructus. cuius plura extant opera ab eruditis ꝓbata. Arri-
anus qui Alexandri magni gesta greco sermone ↄscripsit. Latinus ab eo redditus est hortatu Sigismūdi
cesaris. Scripsit de ingenuis moribus grecas ⁊ barbaras amicicias compauit aduersus Malatestā. qui
maronis statuam in foro mantuano deijci iusserat. nobilem inuectiuam edidit. Ex hūgaris qui studia hūa-
nitatis secuti euo nostro claruerunt. duos nouimus iohannem ep̄m varadiensem. qui regni cancellariam
obtinuit. Et alterum iohannem eius ex sorore nepotē. qui sub Guarino veronense grecas ac latinas litte-
ras didicit. nec minus versu q̃z soluta valet oratione. Horum tamen originem sclauonicam ferunt. Scien-
ciam iuris plurimi ꝓfessi sunt. Jnter quos Dionisius excelluit gente canysia natus. qui strigoniensē sor-
titus est ecclesiam. honorem quoqꝫ cardinalatus vt ante diximus emeruit. Jn re militari Nicolaus way-
da transi luanus. Michael vrsatius. ⁊ qui calisium inuasit Pangratius nomen adepti sunt. Nunc clarus
habetur michael zylagi ex alieua ruina magnus. Johannes huniades cuius nomē ceteros obnubilat nō
tam hungaris q̃z valachis ex quibus natus erat gloriam auxit.

Walachia

Valachia per quā lata regio ē a transsiluanis incipiens vsq; in Euxinuz protensa pelagus plana ferme tota ⁊ aquaꝝ indigua. cuius meridiē hister fluuius excipit. Septentrionem roxani occupant. q̄s nr̄a etas rutheuos appellat ⁊ versus fluuiū thiram nomades scithaꝝ genus quos tartaros hodie vocitamus. hanc terrā incoluere quondā gethe. qui ⁊ dariū histaspis filiū turpi fuga repulerūt ⁊ traciā pluribus cladibus affecerūt. postremo romanis armis subacti ac deleti sunt ⁊ colonia romanoꝝ que dacos coherceret eo deducta duce quodā flacco a quo flactia nuncupata. Exinde lōgo tp̄is tractu corrupto vt fit vocabulo valachia dicta ⁊ pro flaccis valachi appellati. Sermo adhuc genti romanus est q̄uis magna ex parte mutat⁹ ⁊ homini italico vix intelligibilis. Inter valachas tempestate nr̄a due factiones fuere. altera danoꝝ. altera draculaꝝ. sed hij cū danis impares essent atq; ab illis multifariā opprimerent turchos in auxiliū vocauere. q̄r armis adiuti danos pene ad internitionē deleuerūt. Danis v̄o iohānes huniades hungaroꝝ imperio fretus opē ferēs nō tā illos restituit q̄z sibi ip̄i claritetē ⁊ opes acq̄siuit. Quippe q̄ danoꝝ agros ex p̄tāte turchorū ereptos ⁊ sibi ⁊ posteris perpetua possessiōe retinēdo occupauit. Valachi ⁊ īsulas histri accolūt. inter q̄s peucen insulam apud veteres fama notaui. Et in tracia q̄z sedes habent. valachorū pars turchorū imperio pars hungaris paret. nō me latet difficilimam esse prouinciarū descriptionem q̄n ⁊ autores ip̄i quos imitari oportet non solū varij verū etiam inter se ꝯrij ac magnope dissentiētes. inueniunt ⁊ ip̄aru ꝓuinciarū limites pro dn̄antiū auctate ac potētia sepe nūero ꝯmutāt. nā q̄ ꝓuicia latissima quōdā fuit etate nr̄a aut ex-

tincta est aut ꝑ modica. Ꝫ vo q̄ nulla vel minima extitit. nūc latissimā florētissimāq̄ȝ videm⁹ lōgobardiā ac
romandiolā nō ꝯgnouere maiora nr̄a tp̄a Insubriā emiliā ac flaminiā ꝓrsus ignorāt. macedoniā sub ema-
thione rege a q̄ emathia cognomiata ꝑaugusti clauserāt termini. Virt⁹ postea regū ꝛ gētis industria sub-
tractis finitimis populis lōge ac late ꝓtēdit. Dēt igiť veniā equū cēseo si q̄ mea scripta legētes nō eos lo-
coꝝ termios offenderīt q̄s ipi vel mēte sua ꝯceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab alijs accepimus.
seu veterib⁹ seu nouis autorib⁹ incorrupta referim⁹. Q̄uis nō ē ꝓpositi nostri geographiā edere. licet aliq̄n
historia ipa quā scribimus locoꝝ aliquā significationē requirat sic em̄ elucidior reddiť.

Tracia

Post valachos igiť ꝛ hūgaros de q̄b⁹ sermo habit⁹ traciensiū res geste sese offerūt. Tracia, vo vt pleri-
q̄ȝ autores tradūt ipiq̄ȝ ꝓstātiores amplissima prouīcia ē lōge lateq̄ȝ patēs. cui ab oriēte euxinū pela-
gus ac propōtis occurrit. a meridie egeū mare, ꝛ strimon fluui⁹. silq̄ȝ macedonic⁹ ager. septētrionem hister
claudit. occidētis orā tū peonij mōtes tū pannonia ꝛ sau⁹ excipit amnis. in q̄ sentētia ꝛ pliniū veronēsem
fuisse video. ꝛ Strabonē ipz q̄ iuga mōtis hemi traciā diuidere mediā affirmat. ideōq̄ȝ dardanos. tribalos
mysos incolere, traciā n̄ ambigit. Tribalos aūt eos coluisse cāpos in q̄s vel rasciani mō vel seruij sedes ha-
bent nemo negabit q̄ scripta veteꝝ pn̄ti reꝝ statui ꝯpauerit. Mysi vo post tribalos ad oriētē vsq̄ȝ exinū pro-
tendūť, inter histrū ꝛ hemū mōtē habitacula sortiti. hos hodie bulgaros appellāt. Post q̄s maritima loca
versus meridiē ad hellespontū vsq̄ȝ romania ē natio greca q̄uis oli barbara fuerit. Et iterū nostro tp̄e dele-
to grecoꝝ impio dn̄antib⁹ turchis in barbariā redit. Hui⁹ prouīcie metropol' ē Bizātiū. i. cōstātinopol' agi-
os pri⁹ appellata. Lacedemonij eā ꝯdidere duce pausania. q̄b⁹ appollinē ꝯsulētib⁹ vbi nā, sedes q̄rerent
mādasse oraculū memorie ꝓditū ē vt ꝯtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt, megarēses appellauit, cal-
cedonis cōditores. q̄ q̄m prius in traciam nauigassent. situmq̄ȝ vbi postea Bizantium edificatum ē conspe-

xissēt. amissa tā locuplete ripa tenuiorē e regiōe in asia delegissent. hec Strabo. Cōstantinū vō impatorem cognoīe magnū cū statuisset imperij sedē ex vrbe roma in orientē transferre q̄ facilꝰ parthoꝝ excursiōes cōpesceret tradūt ecclastici autores in troadē ꝓfectū ibi regie vrbis fundamēta ieciisse vbi quōdā agamenō cetericꝫ grecoꝝ pncipes aduersus priamū regē fixere tētoria. sed admonitū in somnis a xp̄o saluatore locū aliū designāte ceptū opꝰ cuiꝰ diu māsere vestigia infectū reliquisse atꝫ in traciā nauigante Bizātiū petiuisse eūcꝫ sibi locū diuinitꝰ ostēsum dixisse. mox vrbē ampliasse. noua menia erexisse. sublimes excitasse turres. magnificentissimis tū priuatis tū publicis opibꝰ exornasse. tm̄cꝫ illi decoris adiecisse vt altera roma n̄ immerito dici posset. Scriptores vetusti q̄ florētē vrbē viderūt videre deoꝝ potiꝰ in terris habitaculū q̄ꝫ impatorū putauere. Nomē vrbi nouā romā īpator īdidit. ꝟ vicit obstinatio vulgi vt a ꝯditore potiꝰ ꝯstātinopolis vocaretᷣ. In hac vrbe multa sub impatoribꝰ epoꝝ ꝯcilia celebrata. multe suppꝛsse in xp̄iana religiōe surgentes hereses. multe etiā hereses inuēte. inter q̄s ea diutiꝰ māsit q̄ de ꝓcessione sctīspūs. q̄ꝫuis in pluribꝰ agitata ac reiecta ꝯcilijs ad nostrā etatē vsqꝫ ꝑueniēs. denicꝫ sub Eugenio quarto pon. maxio in florētina synodo. queādmodū suo loco dicetᷣ. nō solū a latinis ꝟ ab ipis ⁊ grecis dānata explosacꝫ ē. Ueꝝ q̄ꝫq̄ꝫ Joseph patriarcha ⁊ Johes impator gentis eiusce cū latina eccīa cōcordibꝰ animis fidei symbolū decātauerit Constātinopolitana tn̄ eccīa credere qd̄ romana sentiret nephas duxit. Obierat in florentia patriarcha q̄ vnioni ꝯsenserat nec impator domū reuersus diu suꝑuixerat. Cōstātinꝰ q̄ ei successit siuē deceptꝰ siue sponte sua insaniēs haud q̄q̄ꝫ vnioni ꝯsentiēs videbatᷣ. ⁊ iā Gregoriū patriarchā priori suffectū qd̄ ad veritatem fidei ambularet domo pepulerat eccīastica bona inuadēs. miserat eo nicolaꝰ pōtifex romanꝰ ysidoꝝ epm̄ sabinensem vniuersalis eccīe cardinalē virū industriū ⁊ q̄ rutenoꝝ eccīam iādudū rexerat ꝑcontatū q̄ nā rōe grecanica natio lagatoꝝ suoꝝ cōuenta reiceret cū latinis florētie habita. iā ille impatorē eiuscꝫ senatū in rectā viā pellexerat cū turchoꝝ bellū duce ⁊ auctore moamethe veluti repentina tempestas in constantinopolitanos emersit. de q̄ paulopost suo loco dicetᷣ. Uideo cōplures etatis nr̄e nō auctores aut poetas dūtaxat verū ⁊ historicos eo errore teneri vt theucroꝝ noīe turchi appellētᷣ. credo eos idcirco motos. q̄m turchi troyā possidēt quā teucri coluere. ꝟ illoꝝ origo ex creta atꝫ italia fuit. Turchoꝝ gēs scithica ⁊ barbara est de cuius origie atꝫ ꝓgressu q̄ꝫuis ꝓpostū egredi videar dicere haud alienū existimo. q̄n sub euo nr̄o intātū hoc genꝰ hoīm auctū ē vt asiā greciācꝫ tenēs latinū xp̄ianūcꝫ nomē late ꝑterreat. ea narratio res q̄ꝫ traiacēses apiet de q̄bus institutꝰ est sermo.

De turchis

Turchi vt ethicus philozophus tradit vltra piracheos montes ⁊ tharachontas insulas ꝯtra Babilo-
nis vbera sedes patrias habuere. gens truculenta ignominiosa ⁊ in cunctis stupris ac lupanaribus
fornicaria. Comedit que ceteri abhominant iumentoꝝ lupoꝝ ⁊ vultuꝝ carnes. nec abortiuis hoim̃ absti-
nuit. diẽ festũ nullũ coluĩt nisi mẽse augusto saturnalia. romanoꝝ impiũ audiuit magis ꝙ̃ sensit. ꝙuis octa-
uiano augusto in auro littoneo cẽsum dedit. ⁊ id quidẽ sponte. nã cũ vicinas vndiqꝫ regiões annua illi tri-
buta reddere aĩaduertisset nouũ dierũ ac tpm deũ exortũ esse arbitrata munera ei quotãnis trãsmisit. Hec
gens teste othone historico et impatoris friderici patruo regnante apud francos pipino a caspijs portis
egressa cũ auarib⁹ q̃s hũgaros nr̃a vocat etas feroci pugna mltis vtrobiqꝫ desideratis ꝯflixit. Exinde põtũ
capadociãqꝫ transgressa ad reliquas inde finitimas gentes sensim dilapsa more latronũ clamdestinis qui-
busdam excussionibus vires sibi vẽdicans occupatis quibusdã mõtib⁹ ⁊ claustris oportunis vnde p occa-
siões facile irruptiones fieri possent vsqꝫ adeo emersit ac sublata ẽ animis vt palã iã ⁊ pari marte aduersuꝫ
finitimos de agri possessione certare ⁊ deniqꝫ procedente tpe nõ solũ pontũ ⁊ capadociã verũ galaciã. bi-
thiniã. pamphiliã. pysidiã. vtrãqꝫ frigiã. cylices. cares ⁊ eã asiã que minor vocat ad oras vsqꝫ ionye ⁊ lit-
tora greci maris occupauerit. nõ vnũ quẽdã principẽ sed alios alij duces ⁊ varia auspicia quasi pfactiões
secuti. Ex hac gente queadmodũ nicola⁹ saguntin⁹ vir grece ac latine historie peritissimus ad nos scripsit
vigesimũ ab hinc ⁊ centesimũ circiter annũ. Otoman⁹ exigui tñ cẽsus ⁊ obscuri inter priuatos nomis ex
collecticio milite nõ parua manu per seditionẽ ꝯflata crassari passim ac non solũ reliqas xp̃ianas vexare.
verũ ⁊ hoĩes sue gẽtis armis infestis petere ⁊ sibi subdere cepit. cui⁹ conatib⁹ orta inter turchoꝝ p̃ncipes
seditio facilem cursum p̃buit. nã illi dũ sese inuicẽ laniant asscitis vndiqꝫ oĩb⁹ q̃ ꝓ ingenio prede rapinarũ
ꝗ percupiti essent auctoritatẽ breui ⁊ nomẽ adept⁹ est oppida nõ pauca partim vi parti deditione in ptãtẽ
accepit. Ottomãno filius successit Orcanes q̃ rẽ inchoatã a pr̃e comode prosecut⁹ ad modũ ꝓpagauit. euꝫ
amurates fili⁹ subsecut⁹ ẽ q̃ duob⁹ de grecoꝝ imperio disceptãtib⁹ ab altero q̃ supari timeret in auxiliũ ac-
cersitus turchoꝝ prim⁹ trãsiuit in greciã vbi cõsulto bellũ protrahẽs. postqꝫ ambos eneruatis cõsumptis-
qꝫ virib⁹ fractos ⁊ defessos aĩaduertit versis vt aiũt prioris arma in eos sine vllo discrimie per occasioneꝫ
cõuertit. ⁊ occupato callipoli oppido peroportune in cheroneso ad hellespõti fretũ cito cetera greca oppi-
da aperte petere bello palãqꝫ sibi ⁊ posteris grecoꝝ polliceri imperiũ nõ dubitauit. magnãqꝫ thracie par-
tem nullis ferme obsistere audentib⁹ ditioni sue subiecit. Is vita funct⁹ duos reliquit filios Salmanũ et
pazeitẽ. Salmano breui e vita subtracto res vniuersa ad pazeitẽ deducta est qui prosperos fortune adept⁹
afflat⁹ vsqꝫ adeo nouelli regni fines extulit vt thraciã pene vniuersam excepta cõstantinopoli ac pera thes-
saliaꝫ. macedomã. phocidẽ. boeciã. atthicam maiori ex parte occupauerit. Misos qꝫ illirrios tribalos cre-
bris excursionib⁹ infirmauerit. Cõstantinopolim vo tũ omni agro suburbanisqꝫ ac delicijs spoliauit. tuꝫ
longa ⁊ difficili obsidione vexauit vt ciues desperata salute de deditione agere ceperint perissẽtqꝫ procul
dubio ⁊ in hostis seuissimi potestatẽ venissent ni tamburlanes ille scithaꝝ p̃potens rex instar torrẽtis ipo
incursu atqꝫ impetu cũcta prosternẽdo ac vastando pazeitẽ ipm occurrere ac reluctari conantem magno p̃-
lio ⁊ ingenti strage superatũ in asia cepisset. Hic est ille terror gẽtiũ in cui⁹ exercitu duodecies centena mi-
lia hominũ fuisse tradunt xerse ac dario maior quoꝝ copijs siccata flumina prodiderũt. ira ipe se dei voci-
tauit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac p̃claras asie vrbes deleuit. hoĩes tanqꝫ pecora trucidauit nõ
etati nõ sexui pepcit. Damascũ nobilissimã sirie vrbem diripuit atqꝫ incendit. pazeitẽ cathena vinctũ prã-
dens quasi canẽ sub mensa sua comedere iussit. ascensur⁹ equũ eo tanqꝫ scabello vsus est. post cladẽ pazei-
te filij eius qui cõplures erant in potestatẽ grecoꝝ venere qm̃ piculũ euasuri in tharciã traijcere ꝯtenderent
Calapinus aũt natu maior emissus a grecis patriũ regnũ obtinuit. aduersus quẽ sigismũdus rex vngarie
collatis signis p̃liũ iniens tumultuose fusus castra ⁊ impedimẽta reliquit. Christianoꝝ ingẽs occisio facta
Johannes dux burgundie in eo p̃lio captus multo auro libertatẽ redemit. Calapino mortuo Orcan ei⁹ fi-
lio tenella etate adolescentulo moyses patru⁹ ⁊ regnũ ⁊ vitam eripuit. q̃ paulo post sine filio desiderato ma-
oemetẽ fratrẽ reliquit heredem. Is flaccis id est walachis fortissimis ⁊ bellicosissimis nationib⁹ transda-
nubiũ vt ante diximus late dominantib⁹ bello attritis tributa grauia impauit. nõnullos in asia turchorũ
regulos armis regnisqꝫ penitus spoliauit. xp̃ianos sub impio suo degentes ꝙ̃ durissime afflixit. Macho-
mete mortuo amuratem eius filiũ qui dũ per id tempus in asia moreret. audita patris morte in traciã tra-
ijcere conãte ĩpator grecoꝝ ꝓhibuit. diu muscaphãqꝫ reliquũ ex pazeite filijs vt rex potiret emisit ⁊ sum-
ma ope ꝓsecutus est. Sed muscapha pugna supato ⁊ interempto amurates victoria vniuersum regnũ cõ-
secutus thessalonicã illustrẽ grecie vrbem quã tñ veneti possidebãt vi captã expugnãtqꝫ penitus diripuit
eaqꝫ victoria auct⁹ epirũ atqꝫ echoliã nõ obscuras ꝓuincias reliquo regno adiecit. Illiricorum agros va-
stauit. oppida multa vi cepit diripuit atqꝫ incendit. vxoribus more gentis ꝙ̃pluribus iunctus est. Inter
quas Georgij seruie dispoti filiam duxit. nec diu post immemor affinitatis aduersus eum duxit exercituꝫ
Georgius impar generi potentie furentemqꝫ veritus. hostem relicto vno ex filijs qui cum presidio Sme-
dram tueret. cum coniuge ceterisqꝫ liberis ac gentis sue sacerdotib⁹ in hungariã profugit. Expugnata est
tamen Smederoma ac direpta ⁊ dispoti filio lumen ademptũ. Georgius patria pulsus diu apud hunga-
ros exulauit. Johannes huniades iam per arma clarus sepe cum exercitu Seruiam ingressus plurimis
cladibus Turchos affecit. eorumqꝫ duces acie conflixit. verũ ꝙuis Seruie magnam partem recuperauit

non tñ Georgio cũcta restituit multa sibiipi retinuit multa dedit amicis neqꝫ iniuria cũ ⁊ ipe sua virtute repu-
lisset hostes ⁊ georgij suspecta fides esset qui medios inter hungaros ac turcos nũc hos nunc illos fefellisset
ĩ his ꝟo que religiõis essent neqꝫ romane ecc̃ie auscultaret neqꝫ maomethes legẽ sequeret̃. Libet q̃m hucvẽ-
tum est huiꝰ opa ad finẽ prosequi q̃m male pugnatũ esset in ꝑlio varinensi. de quo paulopꝰ dicemꝰ. fugiens
huniades in seruiã se recepit. Sensit aduentũ georgius atqꝫ obuiã factus venientẽ intercepit ⁊ quasi hostẽ
cõiecit in vincula. nec priꝰ dimisit q̃ꝫ oppida sue ditionis ab eo pridẽ occupata recepit. Nec multo postea cũ
iohannes versus sophiã copias duceret videret̃ qꝫ nõ parua thurcis illaturꝰ damna amurati oĩa hũgaro-
rum cõsilia patefecit. vnde ille admonitꝰ maximã xp̃ianis intulit cladẽ. quẽadmodũ suo loco referet̃. Cũ ꝟo
turchi cõstantinopolim euicissent atqꝫ in Seruiã ducere exercitũ minarẽt̃. Scdo auxiliũ petens ad hungaros
transit ⁊ in austriã vsqꝫ profectꝰ Ladislaũ adijt regẽ. grandeuꝰ iã senex dignꝰ veneratu si recta de religione
sensisset ea in eo sermõis auctoritas ea corpis maiestas fuit. Accessit hũc iohannes capistraneꝰ ordinis mi-
norũ professor vite mundicia ⁊ inter p̃dicatores euãgelij nr̃o tp̃e insignis quesiuit an audire se vellet annuẽ-
ti qd romana ecc̃ia credit ⁊ docet exposuit diu secũ ꝑ interp̃tẽ de sacris eloquijs disputauit ⁊ errorẽ sue gen-
tis relinqueret magnopere cohortatꝰ est. Ille hoc deniqꝫ respõsum dedit. Annis. xc. vitã ꝑduxi nec aliã religi-
onẽ q̃ꝫ suscepi a patribꝰ noui. sapientẽ me ciues mei q̃uis infelicẽ hactenꝰ putauere. tu nunc qd sepe agitãt
senes delirũ efficere cupis laqueo vitã finire malim q̃ꝫ patrũ traditiones relinquere. atqꝫ his dictis e conspe-
ctu abijt tã piculosũ est religionẽ imbuisse damnatã. Reuersus domũ quom accepisset michaelẽ zilagi q̃ tũc
albe cũ p̃sidio p̃erat fratrẽqꝫ eius latislaũ q̃drigis vectos vrbẽ exisse milites misit qui eos vel ꝯphenderent
vel occiderent. Michael vbi adesse hostes aĩaduertit curru desiliẽs equũ q̃ pene ducebat̃ ascendẽs veloci fu-
ga saluatus est. Ladislaus in q̃driga reptus multis vulneribus cõfossus ac discerptus interijt. sed nõ impu-
ne id georgio cessit. Cognouit ⁊ michael paucis post diebus illum ꝓpe danubij ripam iter habere aggres-
susqꝫ cũ armatis captiuũ abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cũ se gladio defenderet. Redẽ-
ptus est georgiꝰ magno auri pondere nõ tñ diu supuixit cũ trunce manꝰ fluor sisti nõ posset. atqꝫ hic ꝑfidi ho-
mis exitus fuit. Lazarꝰ filiꝰ post eũ gubernationẽ suscepit excluso frẽ gregorio quẽ quõdã amurates exceca-
uerat. Is cũ sorore quã nupsisse amurato diximꝰ ad opes maomethis ꝯfugiẽs frustra eius auxilium implo-
rauit. Obijt deĩnd lazarus de cuiꝰ hereditate nõ parua cõtentio exorta ẽ. Gregoriꝰ turchorꝫ auxilio paternũ
regnum nitit̃ vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec kathecuzina vlrici comitis cilie
quondam vxor ac georgij filia portionẽ hereditatis desperat. Johãnes cardinalis sancti angeli ab hungaris
inuitatꝰ eo ꝓfectꝰ vt arces rastianas q̃ turchis in hungariã aditũ p̃cludunt. aut aplice sedis noĩe recipiat aut
hungaris tradi curet. rebꝰ infectꝰ nõ sine graui piculo vix eĩn manꝰ turchorꝫ euasit Budã redijt. Nos amu-
ratis opa q̃ medio cursu reliquimꝰ ꝓseq̃mur. Magnꝰ hic vir fuit domi belliqꝫ tã suis amatꝰ q̃ꝫ nr̃is odiosus
cũ centũ milibꝰ pugnatorꝫ intrauit hungariã late populatꝰ ꝓuinciã. sterilis annꝰ impedimẽto fuit ne regno
potiret̃ cõmeatꝰ penuria ꝯpulsus redijt. Julianus cardĩalis sancti angeli ab Eugenio põtifice maximo ad-
uersus eũ missus hũgarorꝫ extulit aĩos ⁊ arma sumere ꝑsuasit. exercitꝰ xp̃ianꝰ vsqꝫ sophiã ad arcũ magnũ ꝓ-
fectꝰ ẽ. Sepe cũ turchis prospere dimicatũ nõ sine Johãnis huniadis ingẽti laude. qui cũ copias duceret
eius nomẽ apud hostes adeo terrificũ fuit vt ploratibus pueris matresfamilias taciturnitatẽ nõ aliter impa-
rẽt q̃ꝫ iohãnis p̃sentiã minitãtes. Cõgregato tñ nõ paruo numero turchi q̃m xp̃ianis ꝯfligere nõ dubitarũt
sed nõ tã felix eius pugna q̃ꝫ fortis animꝰ fuit. Supati virtute hungarica multis cesis terga dedere. Hũgari
qui bello interfuere cupiditate gl̃ie res suas ampliãtes ac de magnis maiora tradentes impatori Friderico
supatos bello turchos scripsere. xxx. milia hostiũ cesa captaqꝫ multoplura. Cardinalis sancti angeli sex mi-
lia dũtaxat hostiũ in eo ꝑlio cecidisse suis lr̃is affirmauit. Signa militaria nouẽ capta iohãnẽ huniadẽ non
ducis tñ sed militis q̃ꝫ singulari virtute vsum eiqꝫ fides habita turchis ea xp̃ianorũ victoria plus pauoris
q̃ꝫ damni attulit. nõ hũgaricas tñ vires sed germanicas q̃ꝫ in se ꝯmotas arbitrãtibꝰ. Cõsternati ergo ac ꝑ-
culsi metu ꝑinde ac totꝰ occidẽs cõiurasset. pacẽ petiere hungari q̃ suas vires nõ ignorarẽt. nec tã potẽtie sue
q̃ꝫ casui victoriã imputarẽt piculosum existimantes sepiꝰ tentare fortunã oblatos vltro ꝯditiões pacis nõ
recusarũt inducie belli in decẽ annos iusiurãdũ ꝑ sua sacra ambe date ptes p̃stitere. Despoto Seruie q̃ bello
amiserat reddita. Molesta ea res Juliano cardinali fuit cui ꝓsequenda victoria videbat̃. Eugenio q̃ꝫ roma-
no pontifici nihil molestius nunciari potuit. cuiꝰ menti nulla maior cura insedit q̃ꝫ xp̃iane fidei ꝓpagande.
Scripsit igit̃ cardinali nullum valere fedꝰ quod se inconsulto cum hostibꝰ religiõis ꝑcussum esset. Uladis-
lao regi polonie. qui eo tempore hungariam occupabat vti ꝯuẽta dissolueret imperauit. iuramenta remisit.
nouũ instaurari bellũ tum p̃cibus tũ minis extorsit. Ex xp̃ianis principibꝰ auxilia petijt preter Philippum
tñ Burgundie ducẽ neminem xp̃iane religiõis zelus cõmouit. hic solus classem instruxit que vsqꝫ in helle-
spõtum ꝓfecta turchis ex asia transitum ꝓhibere in europam conata est. Franciscus cardinalis venetiarum
Eugenij nepos cũ plerisqꝫ triremibꝰ eo missus classi p̃fuit. Uladislao qui alienum regnum inuasisset e re sua
visum est sollicitudinem belli prouincialibꝰ nõ deesse. Accersitis igit̃ ex polonia ⁊ bohemia ceterisqꝫ vici-
nis gẽtibꝰ auxilijs coactis ex hũgaria copijs turchorꝫ agros inuadere statuit Johãni huniadi castrorꝫ cura
cõmissa q̃dragĩta circiter eq̃tũ milia fuisse tradũt. plerisqꝫ dimidio minorẽ numerũ prodidere. Reguli hũga-
rie põtificesqꝫ q̃ꝫplurimi interfuere. Julianꝰ scti angeli cardĩalis milites cruce signatos nõ paucos secũ du-

xit iter ꝑ valachiam receptū. Deinde transito danubio in mysiā ventū vt ꝑ plana ⁊ cāpestria loca in roma-
niā transirent. Amurates hostiū cognito aduentu cū grecis ⁊ turchis in europa manentibus nō satis con-
fideret exercitum ex asianis militibus compauit sed angebat animū traijciendi freti non mediocris cura. q̄
classem aplicam obtinere pelagus nō ignorabat anxio vt aiunt ⁊ multa voluenti animo. Genuēses quidā
curas ademere qui suis nauibus accepta pecunia transportare copias ꝓmiserunt. Locus est vbi nō ampli-
us q̄ꝫ stadia quinqꝫ latitudo freti continet inter ꝓpontidem ⁊ euxinū pelagus. tm̄ est spaciū quod europaꝫ
asiamqꝫ disterminat. Bosphoꝝ Traciū dixere maiores a bizancio. xl. ferme stadijs distantē. Hic amuratis
exercitus transuectus est aureo nummo vectoribus ꝑ capita tradito. que si vera est fama centū milia fuisse
feruntᷣ. Iaꝫ xp̄iani locum attigerant cui varna est nomē. quoniā aduentare innumerabiles hostium copias
nunciatū est. Cedēdū vlatislao cardinaliqꝫ videbatᷣ. ⁊ ne circūueniri ab hoste possent munitū montanumqꝫ
locū petendū: at huniades aduersari ac resistere turchoꝝ se nosse vires dicere famam semꝑ vero maiorem
esse. Quod si turchi omnes adsint hungaris tn̄ impares fore illos aurea ⁊ discolori veste. hungaros ferro
atqꝫ ere fulgere. xp̄ianū agmen ⁊ stare paratum et sequi. nec turba nec sarcinis p̄graue intentū quo dux nō
modo signet sed ⁊ innuat. Contra si turchoꝝ mores inspiciantᷣ feminas magis existimare debere q̄ꝫ viros
Si fugiat exercitus xp̄ianus quem rex hungarie ducit in quo legatus ap̄licus adest. in quo tot nobilissi-
mi ꝓceres militant nunq̄ꝫ deinceps hungaris contra turchos futurū animū vicit Huniadis sententia ex/
pectati hostes postera die visi maioris exercitus speciem p̄buere q̄ꝫ fama ip̄a vulgauerat siue ꝙ metuenti-
bus omnia vero maiora videntᷣ. siue ꝙ amurates in cogendo milite vulgate opinioni haud quaq̄ꝫ defue/
rat. Territus huniades eo conspectu tū primū periculi magnitudinē animo voluens de fuga regem admo-
nuit. ille serū consiliuꝫ arguens ꝑniciosam magis fugam q̄ꝫ pugnam dixit. Commisso p̄lio sperari victoriā
posse. sepe minorib⁹ exercitibus cessisse maiores. nec tam multitudinem bellatorum q̄ꝫ audaciā ⁊ ordineꝫ
p̄stare victoriam. deū quoqꝫ respicere meliorē causam p̄stantioremqꝫ se paucis si modo audeant exhibere.
Fugiētes victoriā hosti tradere ferrendaqꝫ terga ⁊ multam suoꝝ cedē. Magnifica quoqꝫ verba iohannis p̄-
die dicta plenus irarū exprobrauit. Iussisqꝫ omnibus arma capescere p̄liū expectauit. Amurates in ꝓxio
colle consederat. ex quo suos pariter atqꝫ hostes expectare potuit. dato belli signo. xv. milia equitū qui pu-
gnam ꝓuocarent facto globo in christianos impetum fecere singulis albe vestes super loricas fuere. que
vento agitate instar alarum p̄ se ferebant. totidem viridibus induti sagulis. sequebantᷣ aurea equoꝝ fre-
na multoꝝ visa ⁊ mult⁹ galeaꝝ argenti atqꝫ gemmaꝝ nitor. ipas quoqꝫ gladioꝝ vaginas p̄grandes vnio-
nes ornabant. nō detrectauere xp̄iani certamen. itum est verocib⁹ in pugnam animis. supior acies nostra
turchos in fugam vertit. q̄ꝫplurimis primo impetu ꝓstratis. ꝑculit ea res magno metu amuratem nihil ta-
le ferentem fugissetqꝫ ꝓtinus ꝑdito exercitu nisi circūstantes satrape comp̄henso eius equi freno ignauiaꝫ
eius increpassent fugientiqꝫ cōminati sunt necem. ꝯstitit ergo inuitus iussisqꝫ fortissimis arma sumere pre-
lium instaurauit. pugnatum est summa contentione pluribus nūc xp̄ianis nunc turchis ꝓpinquiorem vi-
ctoria sese prebentem. cadebant hinc atqꝫ inde q̄ꝫplurimi. plures ex turchis quoꝝ corpa paꝝ tecta facile sa-
gitte ensesqꝫ penetrabant. Postremo quom nou⁹ in horas hostis incederet ⁊ saucioꝝ loca integri occupa/
rent non tam virtute q̄ꝫ numero supati hungari paulatim referre pedem cepere tum vlatislaus cum globo
suorum quos erga se non minus fortes q̄ꝫ fides habuit ex polonia vt hostes ex acie victores diuertere. cri-
stianisqꝫ animū redderet in tumultū quem tenere ab amurate dixim⁹ circūiectosqꝫ vndiqꝫ currus impetū fe-
cit. ibi noua pugna cōmissa nouus iniect⁹ amurati pauor trepidatū totis castris nec iā consistendi animus
aderat. quod si huniadi par anim⁹ ac regi fuisset ⁊ arridenti fortune dedisset manus haud dubium quin ea
dies ⁊ amurati vitam ⁊ posteris eius imperium grecie abstulisset. verū ip̄e vt primū cedere xp̄iana signa cō-
spexit quom decem milibus hungaris ac valachis ex acie se subtraxit atqꝫ insalutato rege nutante adhuc
victoria fugam arripuit. fortasse rei militaris perito nulla impugna salus visa ⁊ saluare aliquos q̄ꝫ perire
omnes maluit. Poloni acceptā eo p̄lio cladem huniadis vecordie atqꝫ ignauie tradiderunt. ip̄e sua cōsilia
spreta conquestus est. Vladislaus sue sorti dimissus dū fortiter circa mūimenta hostium pugnat equo deie-
ctus obtruncatus est. caput eius hasta infixum ꝑ greciam atqꝫ asiam in signum victorie populis ostentatū.
Poloni ad vnum cesi omnes direpta castra ⁊ qui munitiones currūū tuebantᷣ necati. Ep̄i ⁊ ꝓceres hunga-
rie qui aderant eadem calamitate oppressi. Iulianus cardinalis dū fugit amisso prelio quoniā iam hostes
euasisset hungaroꝝ ꝑfidiam euadere nō potuit potū equo dantem stagnū forte repertuꝫ latrunculi quidaꝫ
nouere ⁊ arbitrati pecuniam apud eū esse deiecto equo necauerunt ⁊ ablatis vestimentis nudū cadauer fe-
ris ⁊ volucribus dimisere. Hic exit⁹ eius viri fuit magni ⁊ admirabilis in quo nescias doctrina maior an
eloquētia fuerit grata hominis p̄sentia. blandi mores. vitam omni etate nitida. religionis zelus. qui om-
nia ꝓ xp̄o ⁊ mortem ipam ferre suaserit. Huniadem vt ante diximus fugientem dispotus seruie cepit. Po-
loni regem suū hoc pacto bello pluribus annis viuere crediderunt captum nō interfectū arbitrati cardina/
li venetiaꝝ eius culpa cladis magna in parte imputata est. qui neqꝫ fretū vti par fuerat custodiuit neqꝫ trā-
uectos hostes xp̄ianis ducibus quod secundū fuerat eius officium nunciauit. de numero cesoꝝ minime cō-
stat illud exploratū est longe plures ex turchoꝝ acie cecidisse. Ceterū ꝓ numero copiaꝝ longe mai⁹ damnū
christianis illatum. Victor amurates neqꝫ fugientes hostes insecutus est. neqꝫ gloriabund⁹ inter suos ma/
gnifica verba iactauit. neqꝫ vt ante assueuerat hilarem vultum ostendit. Interrogatus quid nam tristior es/
set ⁊ cur non victis hostibus exultaret. Nollem inquit hoc modo sepius vincere. iubensqꝫ vasa colligi. co/
pias que superfuerāt domū remisit. ip̄e adrianopoli reuersus deo suo q̄ ꝓ victoria fecerat vota ꝑsoluit. Ex-

inde voluens animo regni curas vere felicitatis exptes esse. incōstantiā q̄z fortune veritus que nulli ppe-
tuo bona est. Accersitis prouinciaꝝ maioribus Moamethem ex liberis suis natu maiorem pro se regē cō-
stituit. ipe priuatam diligēs vitam in asiam profectus cū paucis ocij sui comitibus religioni cuidam soli-
tarie sese addixit. Calibassa inter satrapas turchoꝝ opib⁹ ꝛ auctoritate maioꝛ maomethi qui nōdū p etatē
aptus esset imperio. gubernator datus. reliqui regis filij ne quas regno turbas excitarēt more gentis ne-
cati sunt. felicius apud turchos priuatis q̄ꝫ regibus liberi nascunt̄. Effluxit deinde nō paruū tempus in q̄
hungari turchos nec turchi hungaros armis lacescere p̄sumpserunt. Sua queq̄ꝫ calamitas domi attonitū
tenuit. Cruentissima varnensis pugna vires vtriusq̄ꝫ partis eliserat. nec turchis neq̄ꝫ hungaris rex bello
idoneus erat. Hos huniades. illos calibassa alieno noīe gubernauit ferocioꝛ huniades reiq̄ꝫ militaris periti-
oꝛ ignominiam varne acceptā obliuisci nō poterat ꝛ abolere infamiam. resartire damna quonā pacto vale-
ret dies noctesq̄ꝫ meditabat̄ spem bene gerende rei turchoꝝ quies p̄buit qui iā pridem nullū belli appara-
tum ostenderant vires illis atq̄ꝫ animos defuisse ratus tempus idoneū existimauit. in quo pristinam recu-
perare gloriā posset turchosq̄ꝫ pessundaret. quibus si adfuit exercitus imꝑatorem tñ ꝓ istis ꝓrsus defutu-
rū arbitrabat̄. nec magis existimandū exercitum sine duce q̄ꝫ ducem exercitu carentem. Coactis itaq̄ꝫ repē-
te copijs ex hungaria accersitis bohemoꝝ auxilijs mercennarioꝝ q̄z militū nō parua manu coacta ducere ī
turchos statuit quos prius aggredi ac cōficere credidit q̄ꝫ mouisse ex hungaria nūciaret̄. Eam rebus gerē-
dis solerciam ac celeritatem adhibuit. Consiliū eius Georgius despotus seruie vt ante diximus turchorū
ducibus patefecit. Magnū genti periculū imminens maius ostendit. ꝑculsi eo nuncio turchi quid agerent
non satis intelligebant. Amurates iam senioꝛ religioni addictus regni curas abiecerat. Moamethes etate
minoꝛ tantam belli molem ferre posse nō credebat̄. Calibasse defuturā obedientiam putabant qua nihil ē
in bello magis necessariū. Trepidare igit̄ ac estuare modo huc modo illuc mētem ꝯuertere nullū consilium
satis placere. herentibus in deliberatione nunc satrapis nihil tandem salubrius visum q̄ꝫ reuocare ab ocio
amuratē. neq̄ꝫ eñ veterani militaturi sub alio credebāt̄ nec fortunā belli sub alio tēptādā arbitrabāt̄ q̄ꝫ sub-
eo qui vincere consuesset. Calibassa eius sententie auctoꝛ fuit. in qua re maomethis animū vehementer of-
fendit cupientis in ea expeditione sese virū ostendere. verentisq̄ꝫ ne imperiū amitteret si pater iterū regnuꝫ
assumeret vt sunt hominū mutabiles voluntates. Missi ergo legati amuratem reuocauere. qui ꝯparato mox
exercitu in hostem ꝓfectus nō aliter q̄ꝫ si ad p̄dam ꝑgerent alacres milites duxit. Jam huniades cū copijs
sophiam transierat ꝓstratisq̄ꝫ qui occurrerant locoꝝ p̄fectis hostiles agros late populatus loco qui basilia
vocatur castra posuerat. quom aduentare amuratis copie nunciant̄ nō expectauit huniades ꝓuocari prioꝛ
ipe pugnam inijt. commisso prelio anceps diu certamen mansit. qua parte pugnauit Huniades fusi ho-
stes terga dedere nec parua strages edita. pari modo ꝛ amurates in cornu suo victoꝛ hungaros fudit. Po-
stremo quoniā victoꝛ victorem incurreret nō tulerunt xp̄iani turchoꝝ impetum qui q̄zq̄z virtute prestarent
numero tñ suꝑati nō tam victi q̄z fessi compulsi sunt cedere. Huniades postq̄z suos neq̄ꝫ minis neq̄ꝫ p̄cibus
sistere potest cū paucis ex bello ꝓfugit. Multi hungarie proceres ꝛ nonnulli ecclesiaꝝ epi in eo p̄lio cecide-
re. Gregorius miles ad internitionē cesus. nec tñ pauciores ex turchis interiere. Emptam multo sanguine
victoriam amurates domum redijt nec diu postea relicto moamethi regno quemadmodum prius destina-
uerat mortem obijt. Corpus eius more maioꝝ in Brusa sepultum. Ea est bithinie ciuitas ꝛ asiatici regni
caput. Paulo anteq̄z obijsset amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck noblis in penderachia satra-
pis ex qua natum filium nomine Chialpinū sextum agentem mensem calibasse moriens cōmendauit. ille
moamethis gratiam initurus ꝛ matrem ꝛ puerū ei ꝓdidit. Moamethes accersitis. xxx. vt aiunt matronis
que pueꝝ recognoscerent postq̄ꝫ certam amuratis sobolem esse constitit strangulatum matri filiuꝫ reddidit
funusq̄ꝫ regio more fraternū duxit. Auspicia regni paricidio consecrans. Sunt qui calibassam alienū pue-
rum chialapini noīe supposuisse ferunt illumq̄ꝫ ꝓ filio amuratis necatum. chialapinū vo ad constantinopo-
lim clam educatum. post capturam vo vrbis inde subtractum ac venetias ductum. ꝛ hunc esse quem Ca-
lixtus pōtifex maximus pro fratre moamethis in palatio custodire iubet nos veri periculum ad grecos re-
mittimus q̄uis multa in hisce rebus figmenta interuenire non ignoramus ꝛ sepe tonsoris filios regio de-
fungi honore viderimus. Moamethes igit̄ defūcto amurate gubernacula regni ex voto adeptus instituta
maiorū pro ingenio correxit. leges ipe suas domi forisq̄ꝫ tulit erarium locupletauit. noua vectigalia excogi-
tauit. copias auxit. in proceres ꝛ aulicos seuire ꝯtumeliariue cepit. Hic est ille moamethes qui constanti-
nopolitanis vt supra innuimus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus haud alienum fuit.

De expugnatiōne Cōstātinopolis

Uoluerat iāpridem animo maomethes quo nā modo Cōstantinopolim sibi subigere posset neqꝫ ad su/
am gloriā ptinere arbitrabat̃ vrbem in medio turchoꝝ sitam esse que suo imperio nō pareret. tantoqꝫ
maius inde nomini suo decus accedere si eam vrbem expugnaret q̃to ꝓ genitores sui idem conati turpibꝰ
accepti destitissent. Cū paucis igit̃ participato cōsilio castellum iuxta littus ad hostium bosphori paulo ab
vrbe remotius aliud dissimulās incredibili celeritate extruxit ac muniuit. bellum deinde vrbi nō modo in-
duxit sed contra inita federa contra iusiurandū intulit simul ꝛ gerere cepit. Senserant eius animū greci dif-
fidentesqꝫ suis viribus ad latinoꝝ opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetētes. Surde proch
pudor nostroꝝ principū aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xpiane religionis partem non
viderunt q̃uis priuatis queqꝫ aut odijs aut cōmoditatibus occupatum salutem publicam neglexisse magi
crediderim. Maomethes interea coactis vndiqꝫ copijs mirabili apparatu formidādo impetu terra mariqꝫ
regiam vrbem aggressus cuniculis ac latentibus fossis altissimis actis aggere late edito ponte qua peram
oppidum versus mare muros alluit vrbis longitudinis ad duo milia passuū raptim extructo. turribus li-
gneis eousqꝫ erecti vt muros (q̃uis altissimos) excederent. machinamentoꝝ tormentorūqꝫ multiplici adhi-
bito genere. oppugnata est vrbs defensaqꝫ summis vtrimqꝫ viribus. non paucis diebus ad extremum vo/
cē pconis totis castris inclamatū est. Quito kalend. maij milites omnes ieiuniū sanctificent sequenti die i
armis assint vrbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militū direptioni futurā. Cōstituta die
ieiuniū ad noctem vsqꝫ seruatum. exinde lucentibus stellis inuitationes ꝯuiuia passim habita ꝛ quisqꝫ ami-
cū ꝓpinquū notūqꝫ habuit cū eo hilaris epulatꝰ est. atqꝫ vbi satis ē bibitū tāqꝫ se deinceps nūqꝫ visuri eēnt
amplexati exosculatiqꝫ simul vltimū vale dixerūt. In vrbe aūt sacerdotes sacras ferentes ymagines sequē-

te populo vrbē lustrare: auxiliū de celo petere. affligere corꝑa ieiuniis atq; orōibus vniuersi ciues intendere
Subsecuta nocte ad sua quisq; loca defendēda rediere. erāt muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ crassitudine toto or-
be celebres sed ob vetustatē ⁊ grecoꝝ incuriā pinis ac ꝓpugnaculis nudi. antemuralia vero oportune cō-
munita. in his greci salutē posuere. armati milites inter muros ⁊ añmuralia pugnā sustinere decreuerunt.
Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. duas ꝑtes alluit mare. nec muri desunt ad pulsandos nauales
impetus idonei. qd̄ reliquū ē ad terrā vergēs post alta menia ⁊ añ muralia q̄ annotauimꝰ ingenti claudit̄
fossa. Ceptū ē p̄liū paululū añ lucē cū miles turchꝰ ꝑiculi q̄ꝫ more patientioꝛ esset ac vulnera ⁊ sanguinem
p̄daꝝ dulcedīe pensaret pugnatū est in tenebr| maiore turchoꝝ ꝑnicie in q̄s tela supna librabant̄. At postq̄ꝫ
dies illuxit dato signo vndiq; nō solū cōstātinopolis ſ etiā ipa q̄z pera ne q̄d auxilij grecis p̄staret. oppu-
gnari cepta est sua cuiq; legioni muroꝝ ꝑs ac portaꝝ attributa vt discretus laboꝛ fortes atq; ignauos di-
stingueret ⁊ ipa cōtentione decoris militū virtꝰ magis ac magis accēderet̄. Pari mō ⁊ nauales socij attri-
butas partes inuadere iussit. Admouent̄ vrbi lignee turres. conectāt milites dolabras falces scalasq;. Et-
iā elatis sup capita scutis densa testudine succedūt. Greci saxoꝝ pōdera ꝓuoluūt disiectā fluitātēq; testudi-
nē lanceis contisq; ꝑscrutant̄ donec soluta cōpage scutoꝝ exangues lacerosq; ꝓsternūt. fit strages ⁊ iā tur-
chi deficientibꝰ animis lāguidiꝰ pugnāt. ſ adest maomethes fortissimū quēq; noiatim vocitās vtq; in p̄liū
redeant adhortat̄. hos p̄miis allicit. illos minis deterret. instaurauit ex integro certamen. turchi rursus ſb-
ruere murū portasq; quatere innixi humeris ⁊ sup iteratā testudinē scādentes ꝑhensare hostiū tela brach-
aq; nitunt̄. iteꝝ integri cū sauciis. semianimes cū expirantibꝰ euoluūt̄. cernit̄ varia pereūtiū forma ⁊ ple-
rima mortis imago. Johānes iustinianꝰ apud Genuā ligirū metropoli nobili loco natus qui supioribus
diebꝰ solꝰ vrbē defendisse videbat̄ in hoc certamīe vulneratus vbi fluitare sanguinē suū aīaduertit ne cete-
ros deterreret querēs medicū clā sese pugne subtraxit. ſ impatoꝛ vt abesse Justinianū cognouit quo ierit ꝑ-
cōtat̄ inuentūq; rogat ne pugnā deserat. ille nihilo magis flexus apire portā iubet qua curaturꝰ vulnꝰ in-
vrbem redeat. Erāt aūt obserate vrbis ianue quibꝰ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas
militi esset ac ꝓpterea hosti fortius resisteret. fit interea remissioꝛ defensio. qd̄ turchi aduertētes acriꝰ incum-
bunt. Et q̄m ꝑs muri iā tormentis eneis disiecta fossam magna ex ꝑte oppleuerat ꝑ ruinas ipas scādētes
antemurale cōscendūt grecosq; loco deturbāt. porta que iohāni patuerat oībus apta fugā ꝓfusiorē reddit.
Tūc impatoꝛ nō vt regē decuit pugnādo ſ fugiēs in ipis porte angustiis quoniā cecidisset oppressus calca-
tusq; obijt. in tāta multitudine pugnatoꝝ duo tm̄ repti sunt qui se viros ostēderūt alter grecus alter dalma-
ta Theophilꝰ Paleologus ⁊ iohānes sclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchoꝝ impetū susti-
nuissent multosq; obtrūcassent. deniq; nō tā victi q̄ꝫ vincendo fatigati inter cadauera hostiū occubuere. Ju-
stinianus i perā quom diuertisset inde chiū nauigauit ibiq; seu vulnere seu molestia morbū incidēs inglo-
riꝰ vitā finiuit. felix si in ipis Bizantij menibus aīam exalasset in ingressu porte. d. ccc. circiter milites ex
latinis grecisq; periere. parti vulneribus ex tergo cōfossi parti cōcursione opp̄ssi. ⁊ iā hostis superiorē mu-
rū tenebat saxaq; in ciues deuoluēs ingrediētibus suis auxilio erat. Tū subito capta vrbe cesis oībus qui
resistere ausi sunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidinem ac seuiciam corruptioꝛ
Nō dignitas nō etas nō sexus quēq; ꝓtegebat. Stupra cedibus cedes stupris miscebāt̄. senes exacta eta-
te feminas viles ad p̄dam in ludibriū trahebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōspicuus incidisset i ma-
nus rapientiū diuulsus ipos postremo direptores in mutuā ꝑniciē agebat. dū pecuniā vel grauia tēplorū
dona sibi quisq; traherēt maiore alioꝝ vi trucabat̄. Cūq; in exercitu maxio ⁊ dissono ex ciuibus sociis atq;
exteriꝰ ꝯflato diuerse lingue varij mores atq; cupidines essent ⁊ aliud cuiq; fas nihil illicitū toto triduo. In
cōstantinopoli fuit tēplū Sophie iustiniani cesaris opus toto orbe famosum ⁊ cui cōpari alterū nequeat
nudatū sacrū suppellectile ad oēs spurcicias patuit. Ossa martiꝝ que fuerant illa in vrbe p̄ciosissima cani-
bus obiecta ⁊ suibus. Sanctoꝝ imagines aut luto fedate aut ferro delete. altaria diruta. in tēplis ipis aut
lupanaria meretricū facta aut equoꝝ stabula. coacti sunt serui verberibus ac tormētis dn̄oꝝ abdita scruta-
ri ac eruere. inuēti nō pauci thesauri quos in ipo belli principio infelices suffoderūt ciues. quibus si ꝓ de-
fensione vrbis vsi fuissent suā fortasse vitā ⁊ patrie libertatē seruassent. ſ auaro in aurū nulla ꝑtās. captiui
oēs in castra deducti. Pudet dicere xp̄ianoꝝ dedecus. dicā tn̄ ⁊ posteritati tradere nō vereboꝛ q̄n ꝑsuasum
mihi est futuꝝ aliq̄n ⁊ fortasse anteq̄ꝫ moriar qui tātā saluatori nr̄o illatā ignominiā vlciscant̄. Simulacrū
crucifixi quē colimus ⁊ veꝝ deū esse fatemur tubis ac tympanis p̄cēntibus raptim ex vrbe hostes ad tēto-
ria deferūt sputo lutoq; fedāt ⁊ ad nostre religionis irrisionē iteꝝ cruci affigūt. Exin pileo quē sarculū vo-
cant capiti eius imposito corona vndiq; facta. hic est inquiūt xp̄ianoꝝ deus. Tū lapides lutūq; iactātes mi-
ris dehonestāt modis. ſ nihil obsunt hec deo nostro celū tenēti. nec maiestatē eiꝰ quoq̄ mō imminuere pos-
sunt cuius ea gloria ea sublimitas ē. ea btītudinis ꝑfectio vt nec laudibus hūanis extolli nec humiliari vi-
tuperiis vllis possit. nos ista ledūt atq; cōfundūt ꝑ ignauiā atq; desidiā. dū veri dei cultū periri sinimꝰ ⁊ i hoc
seculo bonū nomē ⁊ in altero spē salutis amittimꝰ. Post hec cōuiuatꝰ maomethes quom forte plus solito
adhibuisset vt sāguinē mero adderet p̄cipes optimatesq; ciuitat| captos crudel̄ ⁊ sanguinariꝰ carnifex fede
misereq; iugulari iussit. kirilucꝰ q̄ apd̄ īpatorē plurimū poterat ceso añ oclos maiori filio. altero ad illicitos
vsus reseruato securi ꝑcussus est. Duo alij eius filij occiderāt in bello. Jsidorus cardinalis in eo tumultu
captus quom veste mutata nō fuisset cognitus. ccc. asperis sese redemit. Jd genus pecunie ē admodum le-
uis. Multi ⁊ veneti ⁊ ianuenses ⁊ latinoꝝ. alij gladio cesi sunt. quidā multo redēpti auro. Insignis hic an-
nus fuit expugnatione cōstātinopolitana tā xp̄iano populo fedus ac lugubris q̄ꝫ turchoꝝ genti faustus le-
tusq;. qui ab ortu saluatoris xp̄i secūdus ⁊ q̄nquagesimus supra millesimū q̄drigentesimūq; cucurrerit an-
nū. Perēses vetus colonia genuēsiū qui ⁊ galathe nūcupāt̄ cognita bizātioꝝ clade priusq; rogarent̄ mao-

omethi deditionē fecere. muri vrbis diruti. multoꝝ bona ꝯtra fed⁹ direpta. femīe pueriqꝫ ludibrio habiti
Calibasse qui ad eū diē nō sine maomethis displicentia vixerat tāqꝫ cōstantino īꝑatori turchoꝝ consilia
ꝓdidisset per miseros cruciat⁹ vita erepta ingētes qͣs cumul au erat opes exitio ei fuisse tradūtur. ⁊ quod
amuratez dimisso imperio ex priuaca vita reuocauit ad regnū. Auct⁹ ei⁹ pecunia maomethes tāto rex suc-
cessu tumens in hūgaros expeditionem parare cepit. q̄ per trienniū circiter instructa accersitis ex oī regno
ꝓcerib⁹ penetratis tracie mōtib⁹ cū maximis atꝫ infestissimis copijs ad sauū vsqꝫ flumen ꝑuenit. c. l. milia
hoīm in ei⁹ exercitu fuisse tradunt. pleriqꝫ terciā ꝑtē huic numero subtraxere. Calist⁹ terci⁹ q̄ ꝑ idē tp̄s ro-
manā cathedrā sortit⁹ erat iohānē cardialē sancti angeli cui⁹ supra meminim⁹ p̄stāte v̄tute viꝝ q̄ germanos
in arma ꝯsciret turchorūqꝫ ꝯpesceret impetū ad eas ꝑtes legatū misit. Is ꝓmissa pctōꝝ indulgētia cūctis
q̄ ꝯ turchos militare vellēt adiuuāte iohāne capistranio q̄ ꝑ idē tp̄s hūgaris euāgelizabat. cruce signatorū
haud ꝑuū ꝯgregauit exercitū. nō diuitū ac nobiliū ſ͡ꝫ inopis atꝫ incōpositi vulgi. Surdēt opulētum aures
euāgelio nec diuin⁹ sermo principib⁹ audit⁹ ē. cōtenti p̄nti rex statu potētes futurū xp̄i regnū nō nisi mo-
rientes inq̄rūt. credula pauꝑtas facile p̄dicatorib⁹ obedit. supra. xl. milia signū crucis accepere tecta mags
fide qꝫ ferro acies. Huniades qͦꝫ nō ꝑuas copias in armis habuit. appropīquabat spe plen⁹ ⁊ incredibili
suꝑbia tumēs maomethes nec iā sibi vel mōtes vel flumīa obstare putabat gl'iari inter suos hūgariā iā pe-
ne victā asserere. latinoꝝ īꝑatorē i ꝓpiquo eē dicere. Deleto grecoꝝ impio latinoꝝ īstare finē turchis oīa
paritura. spolia ingētia ꝓmittere. germaniā atꝫ italiā militū direptioni offerre. puia cūcta turchoꝝ armis
iactare. ſ͡ꝫ qꝫ gl'iosus ei⁹ aduēt⁹ tā turpis atꝫ infamis recessus fuit. albam ad ꝯfluētes danubij sauiqꝫ sitā ꝑ-
uā vrbē oppugnare adorsus obtinere nequaqꝫ potuit. ꝑfregit machinis priores muros. irrupe in vrbē ei⁹
acies. pugnatū ē inter diu noctuqꝫ. nūc victi nūc victores visi sunt hostes. ad extremū vulnerat⁹ sub pupil-
la maomethes relictis impedimētis ꝑ noctē trepid⁹ aufugit. hui⁹ pugne seriē in historia bohemica ꝯphē-
dim⁹. nō ē cur hoc loco lati⁹ insistam⁹. Auctores victorie tres Johānes habiti legat⁹ cardīalis cui⁹ auspi-
cio res gesta ē. Huniades ⁊ capistrani⁹ q̄ p̄lio interfuere. verum neqꝫ capistrani⁹ huniadis neqꝫ capistranij
huniades mētionem fecere in eis l'ris. qͦs de obtenta victoria siue ad romanū pōtificē siue ad amicos scrip-
sere ꝑ suū q̄sqꝫ misteriū deū dedisse xp̄ianis victoriā affirmauit. Auarissima honoris hūana mēs facilius re-
gnū ⁊ opes qꝫ gl'iam ꝑtit. Potuit capistran⁹ p̄rimoniū cōtēnere. vluptates calcare. libidinē subigere gl'iaꝫ
vo spernere nō potuit. Dicat forsitan aliquis non suū illi honorē cure fuisse ſ͡ꝫ dei qui ꝑ paupes ⁊ inermes
rē xp̄ianā saluare voluerit. credim⁹ huic assertioni qꝫuis huniadis ministeriū se victorie nō auctorē dixerit
Ferūt maomethē ab eo tpe nūqꝫ postea eius cladis meminisse quin mentē barbāqꝫ manu demulcēs quas-
sansqꝫ caput ei diei maledixerit qua pugnā ad albā cōseruit.

De Macedonia

Proxima thratie ad occidētē ⁊ meridiē ɔiūgit macedonia terrar impio quōdā potita q̄ inter duo maria ꝑtendit egeū ⁊ adriaticū. lat' ei' meridionale thessalie atq magnesie terga ꝑtegūt. ptē septentrionalē peonia ⁊ paflagonia excipit. ⁊ ipe regiones in macedonū postea iura cōcesserūt macedonie addite. Epyrus q3 macedoniā attingit ⁊ illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiēs. in adriatico littore dirachiū vet' ciuitas iacet ab cheroneso vbi sita ē nacta vocabulū epidan' antea dicta. ⁊ a corcyreis olim ɔdita. nec ꝑcul infra terrā appollonia fuit optīs instituta legib'. ⁊ augusti cesaris qui grecas ibi litteras didicit studio memorabilis. In altero littore thessalonica est potēs quōdā ciuitas. Quā tū epi̅e pauli apl̅i tū magni theodosij ꝑceps atq implacabilis ira famosam reddidere. indignat' em̄ ob cesos in ea iudices aliqn̄ clementissim' impator vniuersum vrbis populū trucidari mādauit. xi. milia viror cesa tradunt. Nō tulit Ambrosius mediolanēsiū pōtifex tā immane facin' incorreptū. impatorē ab ingressu eccie ꝓhibitū subire penitentiā ɔpulit. nec maxim' priceps pastoris subire iudiciū recusauit. Hinc lex ꝓmulgata vt lata ꝑ morte hon' sentētia an̄ dies trigita nō exequat. Hanc vrbē libere ɔditionis fuisse plinius tradidit. Strabo cōditorē ei' philippū alexādri patrē affirmat. ambo eā attribuūt macedonie. Andronic' emanuelis impatoris cōstātinopolitani fili' hāc in ptē hereditatis accepit. Demū iohānis fratris sui odio qui patri successit in impio venetis tradidit. Venetis amurates (turchor vt an̄ dixim' impator) eripuit. Hic reliquā macedoniā vsq ad mōtes peonie ⁊ quā modo albaniā vocant impio suo subiecit. Mira rer mutatio et fluxa hūani impij gl̅ia. hec ē macedonia q̄ duob' inclita regibus vt philippo ⁊ alexādro. grecia traciaq subacta ipiū protēdit in asiā. armeniā. hiberiā. albaniā. capadociā. syriā. egyptū. thaurū. caucasum subiugauit. hec in bactris. medijs. ꝑsis dn̄ata. toto oriente possesso. indies quoq victrix e vestigio liberi patris atq herculis signa circūtulit. Hec eadem nostra etate spurcissime turchor genti subiecta tributuz pendere ⁊ iugum ferre miserrimum cogitur.

De magnesia et thessalia

Magnesiā q3 ⁊ thessaliā nr̄o tpe turchor arma inuaserūt. nobilissimi mōtes olimp'. pieris. ossa. pyndus. insup ⁊ othris. lapithar q̊dā sedes turchor impio parēt. penes q̊s qnq ⁊ .lxx. vrbes fuisse olī plini' affirmat. Totū peneū turchi possidēt. Inter flumia thessalia clarissimū iusteagoniphos. hic fluuius orit inter ossam ⁊ olimpū nemorosa ɔualle defluēs. l. ferme stadia ꝑcurrit dimidio ei' spacij nauigabilis. in eo cursu tempe vocant. qnq milia passuū longitudine vltra visuz hoīs se dextra leuaq leuiter ɔnexis attollentibus iugis intus sua luce viridant. hac labit peneus viridi calculo. circa ripas gramie amen' canor' auiū cōcentu. arripit amnē orchon nec recipit. s olei mō supnatantē vt dictū ē ab homero breui spacio portatū abdicat. penales aquas dirasq guttas genitas argenteis suis miscere recusans. hec plini' de peneo. Tot xp̄ianis bona turchor arma eripuere. Quis nr̄az magis desidiā incusauerim. In thessalia regē fuisse tradūt noīe grecū a q̄ grecia dicta sit. Helenū q3 in eodē loco regnasse a quo helena nūcupata ē. Homerus tribus noībus thessalos appellauit. mirmidonas. helenas. ⁊ acheos. Hic sunt philar angustie. persarum cede insignes. q̄ licet olī ꝑsar impetū tenuere turchor tn̄ armis claudere transitū minime potuere.

De Boecia

Post thessaliā Boecia succedit ab ortu in occasuz porrecta euboicū mare criseūq sinū ɔtigēs thebar claritate apud oēs ferme historicos noīata. Hic musis natale in eliconis nemore. hic saltus cytharō et hysmenus amnis ⁊ fontes dirce arethusa ⁊ agāppe. q̄ patria quōdā liberi pr̄is atq herculis fuit q̄ fortez produxi epaminūdam nō cedens athenis claritate. ciuitas ea nr̄a etate exiguū castellū thebar ⁊ a turchis proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De hellis grecia

Sequit hellis q̄ a nr̄is appellata grecia. Acten. i. littus prisci vocauere. mutato deinde noīe acticā dixere. Homerus cūctos acticā incolentes appellauit atheniēses cū nōdū edificata foret megra. Protendit aūt actica ex boecia vsq in histmū corinthiacū pte sui q̄ appellat megaris. Circa histmū vo colūna fuit, in qua hic inerat titulus in pte peloponesum spectante. Hec poloponēsus at non ionia, in pte vo megara intuente. hec nō peloponesus s ionia. Idē em̄ actici ⁊ iones fuere. Qui cū de finibus cū peloponesiaticis sepissime disceptassent hāc tādē cōmuni cōsensu colūnā erigi obtinuerūt. Acticā quis saxosaz ⁊ sterilē. pleriq tn̄ mirificis laudibus extulerūt. deorumq domiciliū esse dixerūt. loca ipa possidentiū ⁊ parētū heroū. In hac ciuitas atheniensis quōdā nobilissima fuit nullius indigua ꝑconij tāta eius supfluit claritas. Eadem nostro tpe pui oppidi speciē gerit. In eo tn̄ saxo quo vetustū Minerue templū fuit. arx est ꝑ omnē greciam nominata. tū opis magnitudine. tū difficultate oppugnationis. hanc Florentinus quidam maometho tradidit. Cum imploratis latinor auxilijs nullius opem inuenīret rura ei ob eam rem tradita inquis euum ignobile ducat.

De Peloponesso

Peloponessus actice iungit totius grecie arx quōdā dicta. nā p̄ter inhabitātiū in ea gētiū nobilitatem atq potētiā ipe locor situs pricipatū designat atq impiū. multi sinus insunt ⁊ promotoria multa. insignes etiā ⁊ ꝑmagni cheronessi. ipa locor varietate iocūdi. formā eius platani folio similimā dixere. longitudine ⁊ latitudine ferme parē. Ab occasu in ortū stadior mille. cccc. perimetros siue ambitus omissis finibus vt polibio placet stadia quatuor milia continet. Arthemidorus aūt supaddit. cccc. cui ⁊ plinius consentire videt ysidor auctorē secutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ioniū ⁊ egeuz. Angustie vn̄ procedit istmos appellāt. qnq milia passuū latitudis continētes. Has angustias ꝑfodere demetrius rex. dictator. cesar gaius priceps. domicius nero infausto (vt oīm exitu patuit) incepto tētauerūt. Hic corinthus nobil colonia fuit. Greci pricipes postq turchor potētia in europā penetrauit ex mari ad mare producto ꝑ angustias muro peloponessum a reliqua grecia distinxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc prouinciam hodie moreā latini vocāt. in ea achaia continetur. messania. laconia. argos ⁊ archadia. q̄ mediū parinsule obtinet. Amurates expugnata thessalonica. subacta boecia. ⁊ actica p̄ter athenas ad examiliū vsq pro/

fectus ꝑterritis grecis diruit murū. tributūq; annuū (dedētibus se peloponēsibus) īperauit. At cū hūgari instāte iuliano cardinali. S. angeli aduersꝰ truchos arma sumpsissent. confectisq; nonnullis feliciter plūs amplius instarent vrgerētq; hostes Constātinus qui postea apd constātinopolim imperauit ibiq; necatus est vt añ diximus. Huius prouincie dispotus animo auctus & negare turchis tributū & examiliū instaurare non dubitauit. ob quā rē magna deinde pecunia mulctatus ē & examiliū, denuo destructū cū victor amurates apd varnā hūgaros deleuisset deuicta cōstātinopoli albani q̄ cū plures peloponessum incolebāt sumptis armis demetriū & thomā cōstātini frēs regno deijcere annixi sunt. nobilē quedā greculū ad regni fastigiū assumētes vtraq; ps auxiliū maomethis implorauit. Illi nobilior ps visa iustior auxilia aduersus albanos demetrio fratriq; tradita. albā subacti prioribꝰ dn̄is paruere maomethi. xv. miliū aureoꝝ tributū pensum. Thomas q̄uis hereditario iure impatorē se dicere posset cuiꝰ maiores lōga serie grecoꝝ nemini imparauere. metu tn̄ maomethi eo titulo abstinuit. Cū calixtꝰ pon. max. xp̄ianos pricipes in sui pōtificatꝰ initio aduersꝰ turchos inuitaret existimauit thomas turchoꝝ impiū ꝑculdubio ruituꝝ maomethiq; tributū negauit. Cū vero nō tā magnifica facta q̄z verba esse aīaduertit ꝑsoluto tributo & adiectis donis maomethi recōciliatus ē. Nūc vero si vera ē fama q̄ ꝑ hos dies allata ē violate fidei maiorē subire penā cōpulsus maomethi ꝑsus subiectꝰ ē, peloponessus tota turchoꝝ impio adiecta.

Achaia

Egredienti Peloponessum per angustias istmi ad reliquam Greciā Strabo & Plinius occurrē acticā tradunt. Ptolomeus Achaiaz eius fines hoc modo describit. ab occasu Epyrum. a septentrione macedoniam & partem egei pelagi collocat. ad orientem eiusdem maris terminos ponit vsq; ad summum promontorium, ad meridiem adriaticū pelagus iuxta littus qd acheolꝰ amnis irrūpit in corinthico sinu. Qd

si ita est acticā. boetiā. phocidē. thessaliā. magnesiā. etholiā ⁊ acarnaniā achaia ipa cōplectit̄. Idē tn̄ ptholomeꝰ alio loco mediterraneas peloponessi ciuitates enumerās elicē. burā. helenā. phereciā in achaia eē dicit. ⁊ ꝓpriā eē achaiā intra peloponessuꝫ affirmat. nobis q̄ ꝓ nr̄i opis instituto res peloponesiaticas ⁊ acticas breuiter absoluimꝰ ⁊ ad occidentē festinamꝰ. Acarnania prior occurrit inter epirū boetiāq̧ protensam cui etholia vel cōiūcta vel ꝯmixta esse videt̄. hec hodie ducatꝰ appellat̄. Johannes vintimiliꝰ natiōe siculus filiā suā dispoto acarnanie in matrimoniū dedit. Exinde vexantibꝰ acarnaniā turchis ac generꝝ obsidētibus cū paruo eq̄tatu mare traiecit. obsessores inuasit. stragēq̧ memoratu dignā edidit. nam parua manu ingentes fugauit copias salutemq̧ genero pepit. q̄ tn̄ paulopostea ꝑ insidias captꝰ a turchis regnū amisit. epirū tn̄ eius adhuc nomīe teneri ferūt.

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab acroceraunis montibus incipit protendit̄q̧ versus oriētē vsq̧ ad ambrachium sinū ꝑ stadia mille trecēta septētrionalē eiꝰ ꝑtē ptholomeꝰ macedonie ꝯiūgi tradit. orientale achaie vsq̧ ad ostia fluminis acheloi. occidentale latꝰ ionico excipi pelago asserit. Strabo ausoniū hoc idē mare appellauit. in epyro. xxiiij. fuisse gētes theopōpꝰ tradidit. celebratissime chaones ⁊ molosi regnū q̄nq̧ tenuere priꝰ q̄dē chaones posteriꝰ molosi q̄ ꝑ regū cognationē ex eacidarꝝ sanguine progeniti mirūimmodū amplificati fuerūt. Penes q̄s dodone vetꝰ oraculū ⁊ nobile viguit. Orā huiꝰ terre maritimā felicē atq̧ vberē tradidere. multeq̧ olim vrbes ⁊ oppida munitissima in epyro fuere. s̄ ꝓpter populorꝝ rebelliones q̄bus cū romanis ꝯtenderūt prouīcia vastata ē. lxx. em̄ epyrotarꝝ vrbes a paulo emilio īꝑatore funditus euersas esse auctor est polibius victis macedonibus ⁊ pse rege supato. Ex q̄bꝰ maximū numerū viris molosorꝝ extitisse ⁊ mortaliū centū ⁊ q̄nq̄ginta milia in seruitutē redacta. Piliniꝰ veronensis hāc cladē macedonibus attribuit. duasq̧ vrbes ruine adiecit. credo q̧ macedones epyrotarū imperiū obtinebāt. vtrāq̧ gentem vno noīe pliniū ꝯphendisse. Apud epyrū actica pugna late memorabilis ꝯmissa est. in q̄ cesar augustꝰ marcū anthoniū nauali ꝑlio vicit ⁊ sil̄ egypti reginā cleopatrā. nā ⁊ ipa huic certamini p̄ns fuit. Ob quaꝝ reꝝ victor augustꝰ in ambrachio sinu vrbē ꝯdidit eiq̧ vocabulū indidit nicopolim. i. victorie ciuitatē. ambrachij sinus hostiū paulo q̧ stadia q̄tuor maiꝰ est. circuitꝰ stadia. ccc. amplectit̄. optia oī eiꝰ ex ꝑte statio. Ingredientibꝰ occurrebāt olī a dextra habitantes greci accarnones ⁊ appollinis citij tēplū quondā in tumulo ad hostiū eminēs cui cāpus subiacuit lucūq̧ habens in naualia. in q̄bus cesar vnum viginti naues decimarꝝ noīe reposuit. ab vno remorꝝ ordīe vsq̧ ad decīremes adiūgens. Sinistra vo nicopolis est ⁊ epyrotarꝝ colonia. Cassope nr̄a etas epyrū artō appellat. Circa littus eius paucis añ annis profectꝰ regie classis noīe wilhelmꝰ marinꝰ triremes venetorꝝ insecutꝰ ꝯphēdit atq̧ incēdit i eodē littore apō acroceraunios mōtes finiri hadrie nauigationē ioniuꝫ incipe pelagus Straboni visum est. apud quē mare ausonium idē id quod ionium esse apparet. cum Epyri oram ausonio ablui pelago affirmet.

De Albania

Que nūc albania dicit̄ olī macedonie porcio fuit ad occidentē versa in q̄ dirathiū ⁊ appoloniā fuisse ꝓdidimus nō incelebres prisco seculo ciuitates. Sermo gēti neq̧ grecis neq̧ illiricis notꝰ. Credimꝰ hoc genꝰ hoīm ex albania quōdā venisse q̄ vicina colchidi in asiatica scithia memorat̄ vt sepe barbararꝝ inundatio nationū grecie atq̧ italie ꝓuīcias occupauit. In hac terra potēs camusa fuit q̄ xp̄ianis ꝑntibꝰ ortꝰ parꝝ tenax catholice fidie ad maomethis īsaniā decliauit. Sꝫ q̧leuiter xp̄m deseruit tāfacile maomethis sacra cōtempsit. rediit em̄ ad paternā legē. ⁊ q̧uis vtrāq̧ religionē ꝯtempserit neutri fidꝰ xp̄ianꝰ tn̄ mori q̧ turchꝰ maluit. Paulo post cōstantinopolitanaꝫ cladē morbo extinctꝰ Georgiꝰ scāderbechꝰ eiꝰ hereditate accepit nobili loco natꝰ q̄ etatē pene omnē in armis ꝓ xp̄i noīe pugnando ꝯsumpsit. mltas ⁊ magnas turchorꝝ turmas bello vicit ⁊ deleuit. solusq̧ quodammō regionē illam in euangelio xp̄i cōtinuit. q̧uis hodie hostili ferro petita magna ex ꝑte deserta ferat̄. Rex alfonsus sepe milites in albaniaꝫ misit ⁊ croyāvrbē in ꝑtāteꝫ acceptam a turchis defendit. Nepos scāderbechi ex fratre cū turchorꝝ parti fauēs insidias patruo moliret̄ ab eo captus est ⁊ ad Alfonciū missus in carcerē coniectus est. Calistus q̧ romanꝰ pontifex auxilia pecuniaria scāderbechio nō pauca misit. Velona in albania nō magna ciuitas est in portu maris sita q̄ breuissimus est in italia traiectus. hāc pazaietes primus ex turchis occupauit. rebellātem amurates recuperauit. nescio quod malū minat̄ ytalie.

De illiria

Post albaniā illirice sequūt̄ gētes ad occidentē septentrionēq̧ verse. hoc genꝰ hoīm nostra etas sclauos appellat. ⁊ alij bosnēses. alij dalmate. alij croaci histri carniq̧ nūcupāt̄. Bosnēses itrorsꝰ ad pānoniā vergūt septētrioni expositi. reliq̄ adiacētes mari ad timaui vsq̧ fontes ꝓtendunt̄. hinc ausoniū illic pannoniam intuentes. Timauus aūt in intimū adriatici maris sinū excurrit. cuius fontem matrem appellari maris Strabo ꝓdidit. In bosna rex gētis steffanus noīe (sic em̄ reges suos appellare ꝯsueuere) q̧uis xp̄i religionem sectaretur. diu tn̄ baptismi sacramento abstinuit. sed anno supiore vocato ad se Johāne cardinali sancti angeli cuius sepe meminimus ab eo baptismatis vnda ꝑfusus ⁊ sacris nostris rite iniciatis turchis q̄bus cū federe iunctus erat bellū indixit. nunc paululū nutare affirmatur. In hac regione q̧plurimum heretici possunt. quos vocant manicheos pessimū genus hominū. qui duo principia rerꝝ ꝓdunt alterū bonorꝝ alterum malorꝝ. nec primatū romane eccl̄ie tenent. nec xp̄m equalem cōsubstantialemq̧ patri esse fatentur. horꝝ cenobia in abditis ⁊ montiū conuallibus sita feruntur. in quibus egrotantes matrone seruientes sanctis viris si euaserint ad certum tempus deo vouent. reddite sanitati permittentibus viris vota persoluunt. ꝓmiscue inter monachos ꝑfinito tp̄e viuentes. hanc labem nulla sedis apostolice decreta. nulla xp̄ianorꝝ arma delere potuerunt. Sinit ad nostrā exercitationē regnare hereticos deꝰ.

De Dalmacia

In dalmacia raguseos magnis affecit cladibꝰ Steffanꝰ inter bosnēses ⁊ dalmatas ducatū possidens ⁊
manicheoꝝ veneno infectꝰ q̄ ⁊ si xp̄ianos ꝑ insidias captos sepe turchis venūdauerit mittere tñ orato
res romā ⁊ auxilia sedis ap̄lice petere nō erubuit. eiꝰ belli sumptus ex xp̄ianis petēs qđ gesserat ī xp̄ianos
nec defuere q̄ tā impijs verbis aures accomodarēt.

De Croacia

In croacia austral' mulier que nuptias comitis cū eēt inferiore sanguine. moꝝ ꝓstātia ⁊ forme elegantia
meruit. dū laxādi animi gratia ex castello in castellū obeq̄tat subito turchoꝝ interuētu capta ⁊ apđ eos
aliq̄zdiu detēta. impatiētia tandē mariti nō ꝑuo auro redēpta ē. Querat fortassis aliq̄s vbi nā liburniā di-
miserimꝰ quā ꝑmeasse anthenorē ytaliā petentē insignis poeta cōmemorat. Cōfusi sunt ad modū ꝓuinci-
aꝝ fines nec expedire noua facile ē ne dū q̄s vetustissima possit absoluere. Piliniꝰ liburnie finē initiū eē dal
matie dixit ⁊ tragurīū marmore natū. in ea eē salonā q̄z coloniā que ab iadera. c. ⁊. xij. milibꝰ passuū abfu-
it. Iadera vo cētū. lx. a pola distare. ex quo fit vt inter croatinos ⁊ dalmatas liburni sedes habuerūt. for-
sitan ⁊ croatini nouū gentis nomē liburnoꝝ loca inuaserūt nobis hec indicasse sufficiat. si q̄s cerciora desi
derat priscos euoluat autores. Ptholomeꝰ liburniā dalmatiā atq̄z illiridē sil' cōfudit. ⁊ illiridi q̄dē a septē-
trionali plaga pannoniā occurrere dixit. ab ortu superiorem mysiam. ab occasu histriam. a meridie mace-
doniam ⁊ adriaticum latus.

De histria

Histriā veteres ytalie ꝑtē tradiderūt in q̄ paretiū ⁊ pola ē ⁊ iustātinopol' quā caput histrie vocāt incō-
uenienter. italie tñ iūgit adriatico sinu disiecta ⁊ in peninsule modū circūdata mari q̄ cōtinenti appli
cat a tergo. lapidea est ⁊ mōtana regio quā prisci albaniā vocauere. Piliniꝰ histriā adherere liburnie dixit
Ex q̄ palā fit croatinos liburnoꝝ loco succedere. Histriā ab histro amne dictaz ferūt quē a danubio in adri
am fluere falso tradidere. cui errori ⁊ pōponiꝰ mella ⁊ nepos padiacola aures adhibuit. nullꝰ em̄ ex danu
bio amnis in adriaticū effūdit mare. Argonautaꝝ eos fabula decipit q̄s ꝑ histrū ex mari pōtico in histriā
vectos memorie ꝓditū ē. ſ ꝯstat eos ex histro in sauū aduerso flumie nauigasse. deinde nauportū quē ho-
die labricū appellari putauerim. cuiꝰ paludē lugeū strabo appellat. Ex nauporto vo ꝑ mōtes humeris ad
uecta nauis in adriaticū ꝑuenit. Histri hodie sclaui sunt q̄zuis maritime vrbes italico ſmōe vtāt. vtriusq̄z
lingue peritiā habētes. ps ꝓuincie melior ea q̄ maritima venetoꝝ impio subiecta ē. Mediterranea domus
austrie possidet. Oppidū s. viti qđ ad flumē ticiū situ ē falsenes habēt. Ex q̄ loco ad aq̄legiā mille stadia eē
Tudidanꝰ q̄ domuit histros tradidit finē italie musie flumini tradidere. In hac terra nihil etate nr̄a memo
ria dignū gestū eē accepimꝰ. q̄zuis australes ⁊ venetos magna de finibꝰ cōtentio agitauerit. ⁊ vtriusq̄z par
tis subditi armis ꝯtēderit. ad q̄s lites ꝯponēdas nos aliq̄n ab imꝑatore missi q̄zuis inducias belli fecimꝰ
et nouos termios ꝯstituimꝰ vniuersaz tñ litē amputare nequimꝰ.

De Carnia nūc germanie ꝓuincia

Carni inter q̄s lapides enumerant histros sequūt. Sclaui tñ q̄ꝝ sermo regionē obtinet carnos bifari
am diuidūt duplicē carniolā esse dicētes. Alterā siccā ⁊ aq̄ꝝ indiguā in q̄ histros ponūt ⁊ carsos. qui
medios inter labacū ⁊ tergestū incolūt mōtes ⁊ ad tymanū vsq̄z ꝓferūt. Alterā irriguā in q̄ flumē sauus or
tū hз ⁊ nauportꝰ q̄ labacꝰ hodie appellat ⁊ alij q̄zplures fluuij. In hac prouicia dū fridericꝰ imꝑator coro
nā regni theutonici apđ aquēsez ciuitatē peteret vlricꝰ cilie comes ⁊ albertꝰ iꝑatoris frater cōiūctis viribꝰ
labacū insigne oppidū ex flumie cui adiacet dictū obsidiōe cinxere. diu machinis oīs generꝭ oppugnauere
sed a friderici militibus non sine clade repulsi ⁊ castris exuti diuitē suppellectilē ꝑdidere. hoc oppidū scla-
ui ⁊ itali lublana vocat ex lugea palude sumpto vocabulo.

De Carinthia nūc germanie prouincia

Corinthia montana ⁊ ipa regio carnis applicaṫ ad ortū ac septētrionē stirie iūcta. ad occasum ⁊ meridiē
alpes. italas ⁊ forū iulij cōtingit. multe in ea valles collesqꝫ: feraces tritici. multi lacꝰ. mlti amnes quo-
rū pcipuꝰ drauꝰ q̄ p stiriā ac pannoniā in danubiū ferṫ. haud inferior sauo. Imperiū ꝓuīcie australes obti-
nent ⁊ archiducē appellat cui ea regio paret. Quotiēs nouꝰ. priceps reipublice gubernationē init solennita-
tem nusqꝫ alibi auditā obseruāt. nō lōge ab oppido sancti viti in valle spaciosa vetuste ciuitatis reliquie vi-
sunṫ cuiꝰ nomē tpis aboleuit antiquitas. Juxta in pratis late patētibꝰ marmoreꝰ lapis erectus ē. hūc rusti-
cus ascendit cui p successionē stirpis id officiū hereditario iure debeṫ. a dextera bos macer nigri coloris astat
ad sinistram pari macie deformis eq̄. frequēs circa eū populꝰ ⁊ oīs rustica turma. tū priceps ex aduersa pra-
torum pte ꝓcedit purpurati eiꝰ ꝓceres ambiūt vexillū añ ipm ⁊ insignia principatꝰ comes goricye q̄ palla-
cij curā gerit. inter. xij. minora vexilla p̄currit. reliq̄ magistratꝰ sequūṫ. nemo in eo comitatu nō dignꝰ hono-
re videṫ nisi priceps p se ipe rustici speciē ferēs. agrestī ei vestis. agrestī pileꝰ. calceusqꝫ ⁊ baculꝰ in manu ge-
status pastorē oñdit. quē postqꝫ rusticꝰ ex lapide venientē cōspicatus est sermone sclauico (sunt em̄ ipi corin-
thiani sclaui) quis hic ē inclamat cuiꝰ tā supbū incessum video. respōdent circūstantes principē terre aduen-
tare. tū ille iustus ne iudex ē salutē patrie querēs. libere ꝯditionis. dignꝰ honore. est ne xpiane cultor fidei ⁊
defensor. respondent oēs est ⁊ erit. rursus ille. quo me iure ab hac sede dimoueat. At goricie comes. lx. dena-
rijs abs te hic locꝰ emiṫ. iumēta hec tua erūt bouē atqꝫ equā ostendēs. vestimēta quoqꝫ pricipis q̄ pauloañ
exuit accipies eritqꝫ domꝰ tua libera ⁊ absqꝫ tributo. Quibꝰ dictis rusticꝰ leui alapa principi data bonū iu-
dicē esse iubet ⁊ surgēs iumentaqꝫ secū adducēs loco cedit. Priceps vͦ cōscēso lapide nudū gladiū manu vi-
brās ad omnē se partē cōuertit equū iudiciū populo ꝓmittēs. ferūt ⁊ aquā frigidā rustico allatā pileo bibe-
re tanqꝫ vini vsum dānet. Deinde ad ecciam soliensem pgit q̄ in ꝓpinquo tumulo sita ē sancti petri vocabu-
lū habens ⁊ olim pōtificalis fuisse. vbi pactis sacrificijs princeps rustica indumēta deponit paludamētūqꝫ
induit. cōuiuatusqꝫ splēdide cū proceribꝰ in prata reuertiṫ ibiqꝫ pro tribunali sedens ius petentibus dicit ⁊
feuda cōfert. Fama est anno. d. cc. nonagesimo post xpi saluatoris ortū impante Carolo magno ducē gētis
Jguonē noīe ingens cōuiuiū prouīcialibꝰ p̄parasse. ⁊ aggrestibꝰ quidē ad cōspectū suū intromissis in vasis
aureis atqꝫ argēteis. nobilibꝰ vͦ ⁊ magnatibꝰ procul ab oculis collocatis fictilibꝰ ministrare iussisse. Inter-
rogatus cur ita faceret respōdisse. nō tā mūdos esse qui vrbes ⁊ alta palatia qꝫ qui agros ⁊ hūiles casas co-
leret. Rusticis qui xpi euāgeliū accepissent. baptismatis vnda purificatis cādidas ⁊ nitidas esse aīas. nobi-
les ac potētes qui spurcicias ydoloꝝ sequerenṫ sordidas ac nigerrimas. se vͦ pro aīaꝝ q̄litatibꝰ instruxisse
cōuiuiū. Castigatos ea re nobiles cateruatī sacre baptismatis vndam querentes breui tempore sub virgilio
et arnone iuuaniensibꝰ epis vniuersos xpi fidē accepisse. Hinc honos inuesciēdi pricipis rusticitati ductꝰ.
Fuit aūt dux Corinthie venator imperij ad quē lites venatoꝝ oīm deferebanṫ. vocatꝰ in iudicio corā impa-
tore querelātibꝰ nō nisi sclauonica lingua respondere tenebaṫ. Multa huiꝰ prouīcie fuisse ornamenta come-
morāt. multa priuilegia. facile id creditu ē qn̄ impatorē lodouicū eiꝰ terre ducatū filio suo arnolfo primoge-
nitꝰ cōtulisse nō ambiguū ē. Est ⁊ alia huius prouincie cōsuetudo in oppido quod Clagefurciuz appellant
cōtra fures durissima. Si quis in furti suspitionē inciderit mox captus laqueo suspensus vitā finit. Sum-
pto supplitio pꝰ triduū de suspitiōe iudicāt. si reū fuisse necatū inueniūt pēdere cadauer infame sinunt donec
sua sponte cōsumptus decidit. Sin nō depositū in cimiterio cōdūt. iustūqꝫ funus e publico faciunt ⁊ aīe gra-
tas exequias. In hac prouincia comes gorcie vlricꝰ vir muliere corruptior impuberes filias media nocte ad
potū surgere cōpulit īcrepitās q̄ sine siti somnū agerent. cū pastoribꝰ ⁊ bubulcis sepiꝰ qꝫ cū nobilibus con-
uersatus ē. Senex sup glaciē cū pueris lusit. Inter vulgata storta frequentissime lauit. raro in aula pransus
est. solus cocū adiens ofulas in ipa coquina vorauit. vestes induit viles ac punctas. pectus nudū ⁊ apertuz
ostendit. oculi semper lacrimantes fuere. Quem cū aliqn̄ ad se venientem Fridericus imperator ex fenestra
intuitus esset me vocitās. age inquit o Enea principem qui ad nos properat contemplare. Si quē mundio-
rez pulchrioremqꝫ videris aliqn̄ effare. mihi cū satis principem comiteqꝫ considerassem feda rusticitas visa
est que dominatū assecuta egregium seruitio p̄meret. Huic vxor natione vngara. forma prestanti ⁊ audacia
plusqꝫ virili vincula induit. mox vlrici comitis cilie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu post vi-
ta functus filios bone indolis adolescentes ⁊ matri qꝫ sibi similes reliquit heredes.

De stiria germanie prouincia

Stiria quā quodā valeriā inuenimꝰ nūcupatā ad orientē pannonie iūgiṫ. latꝰ eius septētrionale austriā
respicit. ad occidentē ac meridiē carnis ⁊ corinthus occurrit. eodē qꝫ prouīcia mōtana ē qꝫuis in oriē-
tē porrecta planicies nō puas habeat. Drauus ac mura insignes fluuij terrā irrigāt. mura in drauum exone-
raṫ. ille in danubiū. Urbiū populi plerūqꝫ teuthones sclaui qui citra drauū rura colūt. Imperium australis
familie est in eo oppidū vetus qđ ciliā vocāt nōnulli Sillateū appellatū quondā existimāt ⁊ opus fuisse lucij
sille. de q̄ re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetustatis reliquie visunṫ ⁊ romanoꝝ noīa principū sepulcra-
lia marmora referūt. In eo p̄fuit etate nostro fridericꝰ comes. q̄ cū eēt in libidinē ꝓnissimꝰ ⁊ olī veronice cō-
cubine incēsus amore legittimā cōiugē ex comitibus croacie natā sua manu interemisset. cōcubinā vͦ pater
eius hermānus vt ē potentū iusticia ⁊ in ꝓfluentē dimersisset vxores passim maritis abstulit. puellarū gre-
ges in pallaciū rapuit. ꝓuīciales ꝓ mancipijs habuit. ecciarum bona diripuit. monetarum falsatores. vene-
ficos. ariolos. nigromantes vndiqꝫ ad se consciuit. Et qꝫuis anno iubilei iam nonagenarius indulgentia-
rum causa Romam petisset reuersus tamen nihilo melior visus est. Interrogatus quid sibi Roma profuis-
set in pristinos mores relapso. Et calciator meus inquit ad consuendas ocreas post visam Romam redijt.
Huic vita fūctus Udalricus filius successit. per cetera similis ingenio. tantum ⁊ eloquentia maior. Quo
sicut dictum est interfecto quatuor ⁊ viginti competitores hereditatis fuere. vt qui viuens vndiqꝫ bella cōci-

uerat moriens q̄ꝫ seditiones excitaret. Sed optimates terre possessionē imꝑatori friderico tradendā censuerunt ea lege vt cōpetitoribus scd̄m prouincie cōsuetudinē in iuditio responderet. Relicta vlrici armis defendere que possidebat decreuit. Fridericus manu potenti cū plura castella obtinuisset in cilia tādē recept⁹ est. Arces loci tradēte iohāne vitonitio natione bohemo. qui cū fuisset magister militie comitis accepta cesaris pecunia a ꝯiuge eius defecit. sed mox penitentia ductus grande ausus ⁊ inexpiabile facinus tāq̄ꝫ scelus scelere redempturus imꝑatorē iā sibi securꝝ ⁊ cū paucis cilie morantem nocte cōcubia intercipe aggressus est. Corruptis nanq̄ꝫ opidanoꝝ plerisq̄ꝫ qui sibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cōstituta cum octingentis equitibus intromissus cūcta miscere armis cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illi preter cōsuetudinē in arce supiore ⁊ humana ope munitissima ea nocte dormiendū suaserat. proceres q̄ remanserant in oppido capti omnes in quos ⁊ Johannes vnguadius cūctis stiriensibus opulentior cū Georgio fratre abductus est. necnō Vlrico austrie cancellario. q̄uis esset epūs ⁊ ad ecciam confugisset parsuꝫ est vsq̄ꝫ adeo apud hoīes nostri seculi diuīa ⁊ hūana iura perierunt. Traditori bohemo diuiti spolio locupletato nō defuerunt ex illo tpe adiutores. Fama est ea q̄celebris inter stiriēses nobilē quempiā fuisse cui sepe in animū ceciderat ⁊ seipsum laqueo suspendere. id egre ferentem ex docto quodā viro remedium petiuisse aduersus eā temtationē. Consiliū datū ꝓriū vti sacerdotē cōduceret. qui sibi manente in arce quadā solitaria singulis dieb⁹ rem diuinā faceret. paruisse nobilē atq̄ꝫ in annum ferme cōtinuasse nulla suspendēdi cogitatione interueniente. Postremo rogatū a sacerdote vt p̄sbitero vicino q̄ dedicationē eccīe in proximo monte habiturus esset auxilio esse posset. licentiā dedisse ꝓponentem in animo paulopost sequi et sacris interesse. stetisse diu postea nunc vna nunc altera causa retentū. deniq̄ꝫ circa meridiē profectū agresti cuidaꝫ in nemore occurrisse qui rem diuinā in monte peractam esse populumq̄ꝫ omnē abijsse diceret. cōtristatum eo nuncio nobilem infelicē se esse dicentē qui eo die sacrū corpus xp̄i non vidisset. agrestem consolari cepisse vēdituꝝ si vellet nobilis emere ꝑmiū quod interessendo diuinis meruisset. sagūq̄ꝫ nobilis petiuisse precij noīe. venditione facta nobilem nihilominus montē ascendisse atq̄ꝫ orasse in templo. reuersus autem in proxima arbore suspensum agrestem inuenisse. sed postea diris cogitationibus haud quaq̄ꝫ vexatū fuisse In hac prouincia decoctum sal ad vicinas regiones importatur. Ea ⁊ ferri mineras locupletas habet. Et argenti fodinas non ignobiles. q̄uis in curia principū argentum haud multum effundatur.

De austria germanorum celebri prouincia

Austriam describere hoc loco haud necessarium existimamus. de qua ꝓpriam historiam edidimus. bre/
uibus tñ situs eius absoluet. hoc em̃ tpe diuisis esse terre limitibus. Austria olim pãnonia superior
dicta. ab oriente habet hungariã. ab occidende bauariã. septentrionẽ eius bohemia ꝛ morauia terminant
ad austrum vo montes stirie qui longo tractu ab alpibus deriuant. Latitudo eius triũ aut paulomin⁹ die-
taꝝ. Longitudo vo duplo maioꝛ. terra nobilis. aquis irrigua. vitibus cõsita. ligni copiosa. agro feraci. pi-
scibus plena. vino adeo exuberat vt bohemis morauis schlesitis bauaris in dando vino satisfaciat. exinde
qꝫ q̃maximas opes colligit. Danubi⁹ eã mediã secat fluuius omniũ europe maxim⁹. Inter p̃cipuas eius
ciuitates est Vienna panonioꝝ maximũ emporiũ olim flauiũ appellata ambitu muroꝝ duuꝫ miliũ passuũ
cingit fossatis ꝓpugnaculis torribusqꝫ ꝛ maximis suburbijs decorata. principũ austrie p̃cipua ꝛ dignissi-
ma sedes. In ea ꝓuinciales post obitum alberti cesaris friderico se cõmiserunt ea lege. vt si masculum pre-
gnans regina pareret tutoꝛ eius esset. sin feminã terre dñs. Nato vt p̃dictũ ẽ ladislao tutelã eius Frideric⁹
accepit. Milites qui sub Alberto meruerãt cũ stipendio se fraudatos diceret prouinciã latrocinijs ac incen-
dijs vastauere. Coꝝ vexatio. xl. milibus aureis a friderico redempta est. cũ bohemis ꝛ hungaris excursio-
nibus in austriã facientib⁹. Ex sororib⁹ ladislai senioꝛ wilhelmo duci saxonie nupsit. Iohãnes buniades
cũ regni hungarie coronã a friderico frustra repetisset cũ. xij. milibus equitũ ingressus austriã omnẽ agruꝫ
inter Viennam ꝛ stirie mõtes diripuit atꝫ incendit. Petentẽ ytaliã cesarẽ rogauerũt australes vti latislaũ q̃
iã ꝓpe modũ adoleuisset in paterna hereditate apud se dimitteret. reiecta petitiõe auctoribus duob⁹ vlrico
altero cilie comite altero eyzingero sumptis armis rebellauere. Redeũtẽ ex ytalia fridericũ apud nouã ciui-
tatẽ obsidione cinxere. quib⁹ ꝛ heinricus rosensis natiõe bohem⁹ cũ ducẽtis eq̃tib⁹ ꝛ mille peditibus se
adiunxit. Et q̃uis a Nicolao pon. maximo iussi essent ne tutelã cesaris impedirent. Cõtemptis ap̃lice sedis
mandatis ꝛ tãte maiestatis auctoritate derisa sceleratũ ꝓpositũ tenuere. Docta eo tpe Viennẽsis scola indo-
ctã sententiã protulit. que p̱ ap̃los ad futuꝝ cõciliũ interponẽdũ suspendi posse romani p̃sulis mãdata re-
scripsit. Ciuitas viennẽsis ꝛ oĩs austria ex eo tpe in armis fuit sp̱ temeritate religionis penas pendẽs. Ces-
sit furenti populo frideric⁹ pusillũqꝫ adhuc tenerẽ ea lege in manus comitis cilie tradidit vt ꝯuocat⁹ ad vr-
bẽ viennã ꝯsanguineis vtriusqꝫ ptis ꝛ amicis de tutela. de oppidis. deqꝫ ceteris ꝯtẽtionib⁹ principũ. q̃ voca-
ti ꝯuenissent arbitriũ diffinirẽt. Ladislaus summa populoꝝ alacritate apud viennẽses except⁹ cũcta ex volũ-
tate comitis administrauit. Ad cõstitutũ ꝯcilij diẽ Lodouic⁹ bauarie ꝛ wilhelm⁹ saxonie duces. Albert⁹
q̃ꝫ brãdeburgensis Carol⁹ badẽsis marchiones ꝯuenere. Cũ multi ex bohemia multi ex hũgaria barones
impatoꝛ legatos misit. quib⁹ ꝛ nos adiũcti fuimus. diu de iure ptiũ disceptũ. ẜ cũ oĩa ex arbitrio victoris
agerent nec leges defenderẽt q̃ arma nõ protexissent infectis reb⁹ discessuꝫ ẽ. Disceptata sunt oĩa q̃ ꝓmise-
rant australes impatori. dictũ oẽ indictũ fuit. neqꝫ lr̃is neqꝫ sigillis auctoritate habita barbara fide actum
In eo ꝯuẽtu ladislaus iohãnẽ buniadeꝫ q̃ sibi regnũ a turchoꝝ inuasione seruasset ad principat⁹ honorẽ
euexit. qui sugesto in magno foro apud carmelitas erecta sede sedens aurea regali paludamento ac dyade/
mate ornatus comitatũ ei bistricẽsem ꝯmisit. qđ eo in loco minime licuit. neqꝫ em̃ regi hungarie sub impe-
rio romano maiestatem gerere ius est. ẜ tãta reuerentia regũ q̃ta eis p̱ arma siue dat siue relinquit. Co-
mes cilie dũ regẽ quõlibet impellit ꝛ ad se cũcta rapiens Eyzingeriũ viennẽsesqꝫ ꝯtempnit. Concubinam
quã viro interfecto sustulerat reginali pene honore dignat. Ex fauore tandẽ regio cadit ꝛ annuẽte eytzin-
gero e curia pellit. quẽ in exiliũ ꝓficiscentẽ q̃tuoꝛ tm̃ equites comitati sunt. Alberto marchione branden/
burgensi ne p̱ ꝯtemptũ a populo lapidaret ad portã vsqꝫ vrbis securitatẽ p̃bente. Sed q̃feda ꝛ misera-
bilis eius fuga. tã supb⁹ ꝛ fauorabilis ei⁹ reddit⁹ fuit. Nã p⁹ annũ cũ iã ex bohemia rex redisset su adẽtib⁹
primoribus austrie baronib⁹ reuocatus. cũ mille equitib⁹ argento ꝛ auro fulgentib⁹ viennã repetit. cui ex-
tra portas vrbis ꝛ rex ad mille ferme passus exijt obuiã. ꝛ oĩs ferme nobilitas redeũti gratulata ẽ. Plebs
q̃ꝫ q̃ pauloañ lutũ ac lapides in fugiẽtẽ iactare tentauit sternere viã floribus q̃ redeũti trãsit⁹ fuit minie du-
bitauit. vt ẽ in vtrãqꝫ partẽ in modica siue annuerit siue oderit. Mira reꝝ mutatio ꝛ ludẽti fortune ioc⁹. ey-
tzinger⁹ extra gratiã regis factus in castella sua recedẽs impatori quẽ grauiter offenderat reconciliatus est
Nec diu postea adeo supbierãt q̃ ladislai regis ptes sequebant vt noue ciuitatis suburbia in qua cesare ab-
sente iacebat puerpa impatrix intrare p̃sumpserint ꝛ vrbẽ expugnare cõtenderit. qđ vbi nõ successit exutis
que obtinuerãt locis abierũt. Fuit sepe inter eos impatorẽqꝫ ꝛ regẽ incassum tractata ꝯcordia. neqꝫ em̃ co-
mes cilie dũ vixit ex re sua existimauit vnanimes eẽ austrie principes At eo mortuo cũ eytzinger⁹ ex bohe-
mia missus ad cesarẽ leges pacis vtriqꝫ gratas dixisset ꝛ iã q̃tura ꝓpe diẽ austria videret interitus regis
subito nunciat⁹ nõ solũ ꝯcordiã pturbauit sed magnaꝝ reꝝ ꝛ reipublice xp̃iane salutarẽ exorientẽ spẽ pror-
sus abrupit. Australes ꝛ a cesare ꝛ alberto frẽ de tradẽda gubernatiõe req̃siti prouicialiũ ꝯuentũ habuere
in quo legati cesaris seniori austrie principi (si erat impatoꝛ) debere prouĩciã dixere. Albertus suo ꝛ Sigis-
mũdi patruelis noĩe regie ptẽ hereditatis exposcens suasqꝫ calamitates ꝛ inopias tãto sanguini alienam
referẽs ꝯmiserationẽ inducere conat⁹ ẽ. Cõuent⁹ rñsio fuit facturos prouĩciales qđ ius eq̃ta sue dictaret.
p⁹qꝫ frẽs inter se cõuenissent. Interea latrones trãsdanubiũ in austriã ad morauie flumĩs ripã munitũ lo-
cũ occupauere oẽꝫ circa regionẽ rapinis atꝫ incẽdijs vexare ceperũt. aduersus q̊s profect⁹ albert⁹ latrones
vi cepit. interfectisqꝫ pugnãdo cõplurib⁹ q̃ngẽtos ꝛ q̃nquaginta captiuos aduxit. ex q̃bus. lxxx. furca su-
spẽdit que res magnũ ei apud australes ꝛ nomẽ pepit ꝛ fauorẽ. Vlric⁹ vo eytzinger⁹ cũ visitato apud no-
uã ciuitatẽ friderico impatore cui⁹ pti studebat viennã repetisset vocat⁹ ab alberto nihil mali suspicãs fidẽ-
ter eũ adijt a q̃ mox capt⁹ in vincucula cõiect⁹ est ꝛ in priuato carcere clausus. Indigna res visa ciuib⁹ mur-
murare dãnare oẽs factũ nemo tñ auxiliũ misero ferre voluit. Impatoꝛ sepe rogat⁹ viennã petere aliq̃ꝫdiu
distulit. verit⁹ ne qua fraus inesset. interim Sigismũd⁹ ex athesi viennã descẽdit. deniqꝫ ad nouã ciuitatẽ

profectꝰ principatus insignia ab imꝑatore accipiens ꝓ veteri cōsuetudine in eius verba iurauit. in qua so
lennitate albertus affuit. qui paulo post cū sigismūdo viennā repetijt ⁊ ambo aduersus imꝑatorem cōspi-
rātas austriā sibi subigere conati sunt. quoꝝ studia sentiens imꝑator viennā petere statuit ⁊ accersito ludo-
uico bauarie duce magni noīs principe eo se contulit imꝑatrice sequente. appropinquante vrbis populus
obuiam ꝓrexit. Albertus vō ⁊ sigismūdꝰ nobili comitatu extra vrbē imꝑatorē salutauere. habebat albertꝰ
tria circiter equitū milia in armis expedita q̄ nō longe a viēna in quodā tumulo imꝑatori se ostēdarūt ma-
gnūq; metū veniēti incussere. suspitionem auxit albertus qui sepe ad eos ꝓfectus ⁊ seorsum locutus insidi
as apparasse cesari videbat'. Ferūt eiꝰ militie ducē alberto dixisse. facile si libet hodie vienne te dn̄m atq; au
strie facio. nam q̄s ꝓhibet quo minus fridericū imꝑatorē eiusq; comites intercipiā. innue tm̄. soluta dein-
ceps hereditatis questio erit. victori leges atq; hoīes fauēt. Subdubitasse albertū aliquātisper. demumq;
respōdisse poterā ignoscere si qd̄ ais me ignorāte fecisses at mādare turpia nō possum. postq; introgressi vr
bē sūt albertꝰ ⁊ sigismūdꝰ in domo q̄ pragēsis appellat' simul habitauere. imꝑator priuatas ciuium edes
incoluit. arx prouīcialiū noīe custodiebat'. Cōspirauere sigismūdꝰ ⁊ albertꝰ eam nocte aggredi ⁊ irrūpe ar
mataq; militū manu ingressi iter iureiurādo se obstrinxere nō redituros domū nisi arcē intrassent. Sense-
re ciues moxq; arma sumētes ꝑsidiū in arce maiꝰ collocauere. instabat ciuile bellum ⁊ atrox pugna ꝓ arce
nec dubiū videbat' qn̄ magno suo malo principes cōmissuri ꝑliū essent. Stetit diu res in ancipiti. ciuibus
tueri arcē stabile propositū erat. ducibꝰ q̄ arcē intrare iurassēt turpe videbat'. infecta re domū reuerti atq; vim
inferre plenū ꝑiculi erat. Postremo ꝯuētū ē vt ingressi pricipes arcē paululū immorati potato vino exirēt
atq; ita delusa magis q̧ īpleta religio est. Postridie arx ꝯsensu prouincialiū in tres partes diuisa duas acce-
pere albertus ⁊ sigismundus reliquā imꝑator. Delectiq; prouīciales sunt q̄ lites fraternas dirimāt ⁊ sum
ma illꝰ ptās data. ꝯ graue iudiciū ꝯ potētes ē. Nobilitas ⁊ eccīaꝝ pncipes imꝑatori fauētiores sunt. plebei
albertū ꝓferūt magno se iudice q̄sq; tuet'. Multa sunt in hoc cesare q̄ laudare possis. corpꝰ egregiū ⁊ spēs
imꝑatore digna. animꝰ sedatꝰ ac trāquillꝰ. ingeniū ꝑspicax. memoria tenacior. religiōis ardēs zelꝰ. ingēs
cupiditas pacis ⁊ ocij. Singularē virtutē in q̄uis hoīe diligit dignāq; ꝓmio ducit. edificat splēdide. ortos
tn̄ ⁊ gēmas plus equo admirat' ⁊ amat. ⁊ in rebꝰ gerēdis tardior ac remissior ē. tenacē pleriq; accusauerūt
et ad rē minꝰ attentū. id fecere proxi āncessores sigismūdꝰ ⁊ albertꝰ cesares. quoꝝ prodigalitati cuiusuis ꝯpa
ta liberalitas videri auaricia pt. Ceterū fridericꝰ nec sua profundit nec aliena diripit. vbis factisue tēperās
Albertꝰ frater eiꝰ longe dissimilis. celer in aggrediēdis rebꝰ belli ⁊ glie appetēs. ꝑiculi cōtemptor audax.
laboris patiēs. manu atq; ingenio promptꝰ. pecunias inter amicos partit' ac profundit. inter opes paup.
in paupꝑtate diues. nullꝰ rei magis q̧ fame auarus.

De Morauia germanie prouincia

Procedēti ꝑ austriā in aq̄lonē morani occurrunt gēs ferox ⁊ rapinaꝝ auida inter hūgaros bohemosq;
transdanubiū sita. Hāc prouinciā euo nostro Sigismūdus imꝑator alberto genero suo. qui postea
imꝑauit dono dedit. Rebellātē ⁊ imꝑata facere recusantē albertꝰ magnis affecit cladibus. nā supra q̄ngen-
tas villas vna excursiōe ꝯbussit. mortales multos neci dedit. pecꝰ oē pene abegit. iugūq; ferre ꝑfidā gentē
coegit. In hac ꝓuincia ciuitates ⁊ opida romane eccīe ritū tenēt ⁊ catholice fidei cōsentiūt. Barones oēs
ferme hussitarū labe infecti sunt. Hic cū verbū dei ꝑdicaret Johānes capistranꝰ ⁊ in errores hussitaꝝ vehe
mentiꝰ veheret' baronis nō parui noīs quē Czernaborā vocāt secuta ꝯuersio. qui relicta priore ꝑfidia cū
duobꝰ milibꝰ subditoꝝ veritatem romane sedis amplexꝰ est. Prothasius filꝰ eiꝰ doctrina ⁊ moribus cla-
rus nō diu postea Olomucēsis eccīe pōtificatū obtinuit. Ea ē vnica ciuitas morauoꝝ ep̄alis. Regnū aliq̄n
inter morauos fuit latissimū ac potētissimū. qd̄ vsq; ad filiū Suatocupi durauit. cuius fortunā in bohemi
ca cōscripsimꝰ historia. At cū filꝰ suatocupi eccīaꝝ dei spernere cepit regnū gēti adēptū ē. qd̄ postea roma-
ni cesares in bohemiā trāstulerūt. In hac ꝓuincta cōplura sunt oppida plena populo ⁊ opibꝰ abūdantia.
inter q̄ Brunna principatū obtinet. znoyma sigismūdi obitu memorabilis. hac nulli transitꝰ patet nisi ar-
mato potētioriq;. latronibꝰ oēs additꝰ obsidentibꝰ. Sermo gēti mixtꝰ est theutonicꝰ ⁊ bohemicꝰ. supant
tn̄ bohemi quoꝝ ē regionis imperiū. q̄ gētes olim morauiā incoluerint nō facile dixerim. q̧tū vō ex lectiōe
ptolomei accipe licet martomāni ⁊ sudini cadiq; morauiā ⁊ austriā q̄ trāsdanubiū iacet incoluisse vident'.

De Slesia germanie prouincia

Slesia post morauiā sequit' haud ignobilis prouincia quā fluuiꝰ odera ꝑlabit' inter oēs germanie na-
tiones late cognitus. fontes eius hūgarie mōtibꝰ que Slesie ad orientē iungūt' mare baltheū cursu
terminat. Lōgitudo regionis circiter. lxxx. stadia. Caput gētis wratislauia ē amplissima ciuitas ad ripas
odere sitā priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cuiꝰ ep̄atū maiores nr̄i aureū vocauere. Hussita
rū bella luteū reddidere. In hac vrbe regnāte apud bohemos wenceslao orta seditiōe cōsules quoꝝ ꝓma
ptās ē ꝑ fenestras ex ꝓtorio in forū ꝑcipitati gladijs ac lanceis irate plebis excepti dirū spectaculū ꝓbue-
re. cuius rei auctores sigismundus imꝑator paucis post annis securi ꝑcussit. Duces Slesie multi nūero in
ter quos paterna hereditas ꝑ capita diuidit' hinc scissa multas in ꝑtes prouīcia freq̄ntes calamitates in-
currit. crebris exposita latrocinijs. Inter hos duces vnū esse ferūt noīe bulconē quē apoliēsem appellāt.
Qui glogouie residens delitijs ac voluptatibꝰ deditus vsq; adeo insaniuit vt neq; inferos neq; supos esse
diceret. aīasq; cū corꝑibꝰ sil' ꝑsus interire putaret. Eccīaꝝ vel nūq; vel raro ingressus ē. Sacramētis xp̄ia-
nis prorsus abstinuit nisi q̧ abusus mr̄imonio vxore q̄ sibi ingrata esset relicta alterā suꝑduxit. q̄ ne pel-
lex appellari possit nō nisi ꝑ solennia mr̄imonij cōiungi voluit. Slesite sub impio bohemoꝝ cōstituti sunt.
nūc tn̄ imꝑata facere detractāt. Georgiū nouū regē admittere recusantes. wilhelmū saxonie ducē secuti. q̄
regnū bohemie ad se ꝑtinere affirmat ꝓpter ꝯiugē q̄ latislai hungarie atq; bohemie regis soror fuit. Sla-
dius eiꝰ litis arbiter erit. Sermo gentis maiori exꝑte theutonicꝰ. q̧uis trāsoderā polonica lingua ꝑualet
Ob quā rem nō immerito quidam hoc in loco germanie terminū esse oderam putauere. q̧uis idem fluuiꝰ
in septentrionem vergens germanicas partes ripis ambobus alluit.

De Polonia sarviatica

Libet in hac parte germanie linq̄re fines ⁊ ad orientē ac septētrionē sarmaticas inuisere gētes. Polo-
nia vasta regio ē q̄ Slesie ad occidētē proxia. hūgaris. lituanis ac prutenis cōtermia. Hic cracouia ē
p̄cipua regni ciuitas. in q̄ liberaliū arciū scola floret. Sbigne⁹ huic vrbi p̄fuit ep̄s lraꝝ doctrina ⁊ morum
suauitate insignis. a quo plurimas accepim⁹ ep̄las multo sale ⁊ romana elegātia ꝯditas. cui ob singula-
res virtutes romana eccl̄ia insignē cardialat⁹ honoris rubentē pileū misit. Ciuitates polonie p̄ter cracouiā
paꝝ nitide ⁊ materia lignea ferme oēs dom⁹ cōponūt plerasqꝫ luto liniū t. plana regio ⁊ nemorosa est. po
tus gēti cereuisia ē ex tritico atqꝫ humulo facta. vini rarissim⁹ vsus. nec vinee cultura cognita. ager cereris
ferax. multa gēti armēta. multa feraꝝ venatio. equū siluestrē p̄ter cornu ceruo similē edūt. feras q̄z boues
venāt̄ q̄s prisci vros vocauere. pisce ac volucrib⁹ abūdāt. argēto atꝫ auro inops terra. vectigalia regi pua
Regnū in q̄tuor ptes diuisere maiores. has p circulū anni rex ambit. q̄libet ps trib⁹ mēsib⁹ regē ⁊ curiam
pascit. q̄b⁹ exactis ad alterā ptē fit trāsit⁹. Statuta sunt q̄ p̄stare prouīciales optet. si māserit vltra p̄finituꝫ
tp̄s rex suo viuere sumptu cogit̄. Cū rex gētis patrū nostroꝝ tēpestate obijsset relicta filia wilhemus dux
austrie i m̄rimoniū eā accepit. illicqꝫ reḡ p̄fect⁹ ē. Nō placuit polonis rex theutonic⁹. Vlatislaū ex littuania
vocauere eiecto qꝫ wilhelmo cōiugē ei⁹ ⁊ regnū nouo regi tradidere. Gentilis fuerat vlatisla⁹ ⁊ ydola co-
luerat. sed baptisma cū regno suscipe nō recusauit. cōuersus ad xp̄m religiosuꝫ se principē gessit. multos ex
lituanis ad euāgeliū traxit. pōtificales eccl̄ias nōnullas erexit. epōs magno honore prosecut⁹ ē. inter eq̄tā
dū q̄tiēscūqꝫ turres ecclaꝝ inspexit detracto pileo caput incliauit. deū q̄ coleret̄ in eccl̄ia venerat⁹. Cū tarta-
ris regni limites infestātib⁹ feliciter dimicauit. prutenos maximo bello vicit. de q̄ inter res prutenicas me
morabim⁹. Ex priore cōiuge prolē nō sustulit cū q̄ m̄rimoniū haud legittimū fuit. ex scd̄a iā ferme nona-
genaria duo nati sunt filij Vlatislaus ⁊ cassinur⁹. eo mortuo vlatisla⁹ regnū polonie accepit. Cassinur⁹ li
tuanie ducatū cōsecut⁹ e. prior q̄z ad hūgarie regnū accersit⁹ in bello turchoꝝ vt añ narratū ē cecidit. qua re
cognita solliciti poloni pceres d̄ successore fridericū marchionē brādeburgēsē q̄ puericiā i reḡ trāsegerat li
guāqꝫ gētis ⁊ mores tenebat vt regnū accipet rogarūt. respōsum datū ē Casinuꝝ lituanie ducē q̄ frater ess
defuncti regis heredē extare sciscitari eius animū optere cui fraternū p̄mūqꝫ regnū cupiēti impedimētum
afferre e dignitate sua frideric⁹ nō duceret pari ex moderatiōe ⁊ albertus bauarie dux erga latislaū alberti
filiū vsus ē q̄ bohemie regnū sibi oblatū recusauit. Frideric⁹ quoqꝫ impator ⁊ ab hungaris ⁊ a bohemis
ad hereditatē latislai vocat⁹ nūq̄ꝫ audire sustinuit q̄ patrueli p̄iudiciū faceret. Ingēs laus nr̄e etatis ⁊ ma
gnū decus germanici nois. Quis nō ambigo esse aliquos q̄ nō tā iusticie qꝫ ignauie tradūt alienis regnis
quēpiā abstinere. ego qd̄ recti speciē h̄ꝫ nō laudare no possum. Casinur⁹ aūt ⁊ si difficile a lituanis dimit-
teret̄ q̄ suū apud se principē retinere cupiebāt. in poloniā veniēs pacificā regni gubernationē accepit. nec
diu postea sororē latislai regis duxit vxorē. multa ei aduersus fratres theutonicos qui sancte marie appel
lant̄ bella fuere. de quibus in rebus prutenicis referemus.

Lituania

Lituania ⁊ ipa late patēs regio polonis ad oriēte ꝯnexa ē palustris ferme oīs ⁊ nemorosa. witold⁹ hu-
ic ꝓfuit vlatislai frater. q̄ relicto idoloꝝ cultu cū regno polonie xp̄i sacramentū accepit. Magnū witol-
di nomē sua tēpestate fuit. quē subditi adeo timuerēt vt iussi laqo se suspendere parere poti⁹ ꝙ̄ pricipis indi-
gnationem incidere voluerēt. Detractātes impiū insutos vrsina pelle. viuētib⁹ vrsis qs eā ob cāz nutriebat.
dilaniādos obiectauit. crudelib⁹ ꝙ̄ alijs affecit supplicijs. Eq̄tās arcū sp tēsum gestauit. si quē ꝯspicatus ē
aliter incedere ꝙ̄ voluit cōfestī sagitta ꝯfodit. multosq̄ ꝑ ludū interemit sanguinari⁹ carnifex. Ut esset inter
ppl̄ares ⁊ ipm ꝑncipē certū faciei discrimē radere barbā oīb⁹ impauit. id vbi successit. facili⁹ em̄ cernitis ꝙ̄
barbe iacturā feratis. tōsus ipe mentuz ⁊ caput ꝓdijt capitale intermīat⁹ suppliciuz. Si qs ꝓuicialiuz pilos
faciei capitisue deponeret. Rex a cesare sigismundo lituanioꝝ appellat⁹ pri⁹ obijt ꝙ̄ legati diadema ferētes
se ꝯuenirent. Successor Sindrigal vrsaz nutriuit q̄ sueta ex manib⁹ ei⁹ panē accipe sepe in siluas vagebat.
redeunti vsq̄ ad thalamuz pricipis ostia queque patebāt ibi cōfricare ac pulsare pedib⁹ ostiuz cuz fames af-
fuit cōsueuit. cui priceps aperiens cibuz ꝓbuit. Cōspirauere nobiles aliq̄t adolescētes aduersus principem
atz vrse moduz secute sumpt armis cubiculi pricipalis ianuā cōfricauere. credidit Sidrigal vrsam adeē osti-
umq̄z apperuit ibiq̄z mox ab insidiātib⁹ cōfossus interijt. Prouīcie deinde gubernatio ad casimiruz ꝑuenit
Ad lituanos estiuo tp̄e difficilis trāsitus est. palustrib⁹ aq̄s cuncta ferme obsidentib⁹. hyems ꝓbet aditum
astrictis gelu lacunis. mercatores sup̄ glaciē ac niuē iter faciunt. plurium dieꝝ cibaria in vehiculis ferentes.
nulla certa via meat⁹ (sicuti in mari sideꝝ) cursus ostendit. rara inter lituanos oppida neq̄z frequentes ville
Opes apd̄ eos ꝑcipue aīaliuz pelles q̄b⁹ etas nr̄a zobellinos armelinosq̄z noīa indidit. vsus pecunie ignot⁹
locuz eius pelles obtinēt. viliores cupri atz argēti vices implent ꝓ auro signato ꝑciosores accipiunt. Ma-
trōe nobiles publice ꝯcubinos habēt ꝑmittentibz vir quos mr̄imonij adiutores vocāt. Uir turpe ē ad le-
gittimā cōiugē pellicē adijcere. soluunt tn̄ facile mr̄imonia mutuo cōsensu ⁊ iteꝝ atq̄z iteꝝ nubunt. multum
his cere ac mellis est. qd̄ siluestres in siluis apes cōficiunt. vini rarissimus vsus ⁊ panis nigerrim⁹. Armēta
victuz ꝓbent multo lacte vtentib⁹. Sermo gent sclauonic⁹ est. latissima em̄ est hec ligua ⁊ in varias diuisa
sectas. Ex sclauis em̄ alij romanā ecciaz sequunt vt dalmate. croatani. carni ac poloni. Alij grecoꝝ sequun-
tur errores vt bulgari. rutheni ⁊ multi ex lituanis. Alij ꝓprias hereses inuenere. vt bohemi. moraui. bosnē-
ses. quoꝝ magna ꝑs manicheoꝝ imitat insaniā. Alij gentili adhuc cecitate tenent. queadmodū multi ex li-
tuanis ⁊ idola colētes. hoꝝ magna ꝑs euo nr̄o ad xp̄m cōuersa postq̄ȝ vladisla⁹ in ea gente polonie regnuz
accepit. Noui ego iheronimuz pragensez sacris lr̄is apprime eruditum vite mundicia ⁊ facundia singulari
claꝝ q̄ annis supra vigiti in heremo camaldulensi in appēnino etrusco pn̄iaz egit. hic oriēte apd̄ bohemos
hussitaꝝ heresi fugiens pestifeꝝ vir⁹ in poloniā trāsiuit. vbi accept lr̄is a vlatislao rege cōmendaticijs ꝑdi-
catur⁹ euāgeliuz xp̄i ad witolduz pricipez in lituaniā penetrauit multosq̄z ppl̄os witoldi fauore fret⁹ ad sa-
lutiferā dei nr̄i fidez cōuertit. venitq̄z tandē ad sinodū basiliensem vocat⁹ a iuliano sctī angeli cardiale. cuz
de reb⁹ bohemicis agerent narrabat hic multa de lituanis q̄ pene incredibilia videbant. Audiebam ego ex
alijs ei⁹ dicta nec mouebar vt crederē. libuit audire hoīem atz ab ei⁹ ore relata cognoscere. comites mei fue-
runt nicola⁹ castellan⁹ qui tunc iuliani cardialis domuz regebat. bartholome⁹ luceman⁹ archiep̄i mediola-
nensis scriba ⁊ petr⁹ noxetan⁹ cardialis firmani secretari⁹ viri graues ⁊ docti hoīem in cella transrhenum
apd̄ carthusienses cōuenim⁹. cui⁹ hec narratio fuit. Primi quos adijt ex lituanis serpentes colebāt. ꝑtersa-
milias suuz quisq̄z in angulo serpentez habuit cui cibuz dedit ac sacrificiuz fecit in feno iacenti. hos iheroni-
m⁹ iussit oēs interfici ⁊ in foro adductos publice cremari. inter quos vnus inuentus est maior ceteris quē
sepe admotuz igni cōsumere nullo pacto valuit. Post hos gentez reꝑit q̄ sacruz colebat ignez eumq̄z ꝑpetu-
um appellabat. sacerdotes templi materiā ne deficeret mīstrabāt. hos super vita egrotātiuz amici cōsulebāt
Illi noctu ad ignez accedebāt. mane vo ꝯsulētib⁹ rn̄sa dātes vmbrā egroti se apd̄ ignē sacrū vidisse aiebāt.
q̄ cuz se calefaceret signa vel mort vel vite ōn̄disse. victuruz egrotuz facies ōn̄sa igni. ꝯ si dorsuz ostentasset
moritur ꝓtendit. testari igr̄ ⁊ reb⁹ suis ꝯsulere suadebāt. Delusionez hāc esse iheronim⁹ ōn̄dit ⁊ ꝑsuaso po-
pulo deleto tēplo ignem dissipauit xp̄ianosq̄z mores induxit. Profect⁹ introrsus aliā gentē reꝑit q̄ solē cole-
bat ⁊ malleū ferreū rare magnitudis singl̄ari cultu venerabat. Interrogati sacerdotes q̄d ea sibi veneratio
vellet. rn̄derūt oli plurib⁹ mēsib⁹ nō fuisse visum solē quē rex q̄dā potētissim⁹ captū ꝯclusisset in carcere mu-
nitissime turris. gigātē deinde opē tulisse soli ingētiq̄ malleo ꝑfregisse turrī solēq̄ liberatū hoīb⁹ restituisse
dignū itaq̄ veneratu instrmentū eē q̊ mortales lucē recepissent. Risit eoꝝ simplicitatē iheronim⁹ inaneq̄ fa-
bulā eē mostrauit. solē vero ⁊ lunā ⁊ stellas creaturas eē ōn̄dit. q̄b⁹ maxim⁹ de⁹ ornauit celos ⁊ ad vtilitatez
hoīm ꝑpetuo iussit igne lucere. Postremo alios ppl̄os adijt q̄ sacrā coluere siluā vt q̄ arbor ꝓcerior fuit eo
cultu digniorē putauere. Predicauit huic gēti plurib⁹ dieb⁹ fidei nr̄e aperiēs sacramēta. deniq̄ vt siluā suc-
cideret impauit. vbi ppl̄s cū securib⁹ affuit nemo erat q̄ sacrū lignū ferro ꝯtingere auderet. prior itaq̄ ihero-
nim⁹ assumpta bippeni excellētē quodā arborē detrūcauit. tū secuta multitudo alacri certamīe alij ferris alij
dolabr alij securib⁹ siluā deijciebāt. ventū erat ad mediū nemoris ibi quercū vetustissimam ⁊ an̄ oēs arbo-
res religione sacrā ⁊ quā potissime dei sedē putabāt ꝑcutere aliq̄diu null⁹ ꝑsumpsit. postremo vt ē alter al-
tero audatior intrepidās q̄dā socios q̄ lignū insensatū ꝑcutere formidarēt eleuata bippenni magno ictu cuz
arborē cedi arbitrarent tibiā suā ꝑcussit atz ī t rā semianim⁹ cecidit. attonita circa turba flere. ꝯq̄ri. iheronimū
accusare q̄ sacrā dei domū violare suasisset neq̄ iā quisq̄ erat qui ferrū exercere auderet. Tū iheronim⁹ illusi-
ones demonū eē affirmās q̄ decepte plebis occulos fascinarēt. surgere quē cecidisse vulneratū dixim⁹ impe-
rauit ⁊ nulla in ꝑte lesum ōn̄dit. ⁊ mox ad arborē adacto ferro adiuuāte multitudine ingēs on⁹ cū mag̊ fra-
gore ꝓstrauit totūq̄ nem⁹ succidit. Erāt in ea regione plures silue pari religione sacre ad q̄s dū iheronim⁹
amputādas ꝑgit mulieꝝ ingēs numer⁹ plorās atq̄z eiulās vitoldū adijt sacrū locū succisum querit ⁊ domū
dei adēptā in q̄ diuinā opē petere cōsuessent. inde pluuias. inde soles abstinuisse. nescire iā q̊ in loco deū q̄-
rant cui domiciliū abstulerit. eē aliq̄s minores lucos in quis dij rn̄dere solebāt eos q̄ȝ delere iheronimū vel-
le. qui noua q̄dā sacramēta introducēs patrū morē extirpet. rogare igit atz obtestari ne maioꝝ religionem
aufferri sinat. sequūt ⁊ viri ⁊ mulieres nec se ferre posse nouū cultū asserūt. relinq̄re poti⁹ terrā ⁊ patrios la-
res q̄ȝ religionē a maiorib⁹ acceptā dicūt. Mot⁹ ea re vitold⁹ veritusq̄ ppl̄oꝝ tumultū xp̄o poti⁹ q̄ȝ sibi dees-

se plebē voluit reuocatisqȝ lrīs q̄s p̄sidib⁹ p̄uinciaꝝ dederat. iubēs parere Iherōnimo hoīeȝ ex prouincia decedere. iussit hec nobis iheronim⁹ ꝯstāti vultu nihil hesitās ac p̄ iuramentū affirmauit. dignum fide ꝛ ḡuitas sermonis ꝛ doctrina ōndit ꝛ viri religio. nos que accepimus immutata retulim⁹ veri p̄iculuȝ nō assumimus. p̄suasi tñ ꝛ nos ꝛ comites ab eo recessimus.

De Russia

Rutheni quos appellāt croſſanos vt Strabo videt lituanis cōtermī sunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulentē eccīaȝ obtinuit ysidor⁹ cardialis sabinensis. cui⁹ supra mētionē fecim⁹. In hac gente ciuitatē p̄maximā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore p̄ueniūt. magnas ibi opes fama est. ꝛ multū argenti pellesqȝ p̄ciosas vendētes atȝ ementes. pōderato argento nō signato vtūtur. lapis in medio fori q̄dratus est quē q̄ ascendere potuerit neqȝ deiectus fuerit p̄ricipatū vrbis assequitur p̄ ea re q̄ armis dimicauit sepeqȝ vna die plures ascendisse ferunt. ꝛ p̄sepe seditiones in populo emersere.

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xp̄ianoꝝ vltia prouinciaꝝ ad septentrionē ruthenis iūgūtur. Tartari eā sepe incurrunt. in q̄ nostra etate magnas acceperūt strages. Frēs teuthonici qui b. marie vocātur hāc armis q̄siuere ꝛ xp̄i sacra suscipe coegerūt. cū esset antea gentilis ꝛ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltheum qd̄ pleriqȝ veteruȝ occeanuȝ esse putauerunt. nōdum septentrio vt hodie cōgnit⁹ grecis atȝ italis fuit. xp̄iana religio hāc orbis p̄tē nr̄o generi aperuit q̄ ferocissimis gētib⁹ detersa barbariā mitioris vite cultū ōndit. baltheus sinus adeo late patet vt incōpte magnitudis apd̄ aliq̄s videat. Origo ei⁹ ex britanico mari ducitur. qd̄ germanicū appellari p̄t. nā ꝛ germanie magna p̄tē alluit. Ostiū ei⁹ in occidēti est nōlōge a cheronosso cimbrica quā daciā hodie vocāt. Excurrēs aūt in orientē in septentrionē pandit insulasqȝ magnas ambit. Occidētale litt⁹ noruegi occupāt. ad septentrionē semiferos hoīes esse tradūt. cū qb⁹ nullū lingue ꝯmerciū nauigātes habēt signis tñ ꝛ nutib⁹ ꝯmutare merces ferunt. meridionale litt⁹ saxonibus ꝛ prutenis traditur. orientale vt diximus liuones tenent.

De massagete

Inter liuoniā ꝛ prussiā paruā terrā eē ferūt vni⁹ ferme diei latā itinere s̄ lōgissimā a prutenis ad liuones quā massagete colūt gēs neqȝ gētilis neqȝ vere xp̄iana. polonoꝝ imp̄io parēs. atȝ hinc regnū polonie ad mare ꝓtendit ꝛ baltheū quē dixim⁹ sinū redeūti ex liuonia in germaniā p̄ littus balthei maris.

Prussia nunc germanie prouincia

Post massagetas pruteni se obiciūt q̇ ripas vtrasq̄ vistule amnis accolūt. Is ē sarmacie atꝫ germanie
termin⁹. Qui exoriēs in mōtib⁹ q̇ poloniā hūgariāq̄ dirimunt. ꝑtē polonie irrigat. prussiaꝫ vero q̄ꝫ
lōga ē ꝑcurrit. ab oppido torni vsq̄ dantiscū q̇ in loco balthe͂u influit. Hūc fluuiū alij vistulā vt diximus q̄-
bus etatis nr̄e sermo ꝯgruit. Alij iustulā. q̄dā instulā vocauere. qꝺ vltra fluuiū ē sarmatici iuris fuit. qꝺ ci-
tra germanici. ad oriētē ac meridiē masonite poloniq̄ rura coluit. occidētē saxones occupāt. aq̄lonem bal-
thei maris excipit littus. frumēti ferax regio ē. aq̄s irrigua ⁊ plena colonis. multa ambicōsa oppida. mul-
ti maris simiosi reflex⁹ amenā efficiūt. pecoꝝ ingēs vis. multa venatio. piscatio diues. Vlmerico olī hanc
terrā incoluisse iordan⁹ tradidit. q̇ tp̄e gothi ab insula scandia incōtinētes descēdere. q̇ ꝑ instulā (vt ille ait)
vlmerigoꝝ terras inuaserūt. Ptolome⁹ aūt a maxobios ⁊ alaunos venedes ac sitones penes istulā fluui-
um habitare affirmat. Barbara hec gēs ⁊ ydoloꝝ cultrix vsq̄ ad fridericū impatorem ei⁹ noīs scd̄m fuit.
Sub ei⁹ v̇o imꝑio cū amisissent xp̄iani tholomaidē sirie ciuitatē frēs theutones q̄s scte Marie dixim⁹ ap-
pellari inde fugati in germaniā rediere. viri nobiles ⁊ rei militaris periti q̇ ne ꝑ ociū marcerent fridericum
accedētes prussiā germanie cōterminā xp̄i cultū spernere dixerūt. Sepe illi⁹ gētis hoīes in saxones cete-
rosq̄ vicinos excurrere. ingētē vim pecoꝝ atꝫ hoīm abigere. eē in aīo sibi ꝯpescere barbarā gētem. annuat
tm̄ impator ꝓuinciā q̄ frībus ꝑpetuo iure possidendā tradat si eā armis acq̄rāt. iā em̄ masonite duces qui
se eius terre ⁊ dn̄os affirmabāt ius suū frīb⁹ cesserāt. Grata oblatio friderico fuit q̇ collaudato ꝓposito q̄s
voluere frēs sub aurea bulla lr̄as ꝯcessit. Illi sumptis armis breui tp̄e q̇cq̇d prutenici iuris citra vistula fu-
it occupauere. Exin tranato fluuio vetustam ⁊ late patulam quercuꝫ in castelli modū erectis ꝓpugnaculis
iuxta ripā munierūt. vbi collato p̄sidio vlteriores prutenos vexare ceperūt. pugnatū ē sepe ꝓ quercu ⁊ in-
gētes paganoꝝ copie fugate ⁊ delete sꝫ. bellū plurimis annis ꝓductū ē. ad extremū fortuna fratrū ip̄is arri-
dens oēm eis prussiā subiecit. victe barbare nationes iugū subire. Ex illo tp̄e lingua theutonica introdu-
cta ē ⁊ cult⁹ xp̄i gētib⁹ impat⁹. Eccie q̄ꝫ pōtificales erecte trās vistelā pomesaniēsis. culmēsis. sambiensis
warmiensis. ad quā defuncto Frācisco ep̄o ꝓuitatē nr̄aꝫ postulauere canonici Calixt⁹ s. ponti. max. annuen-
te senatu ap̄lico comēdauit. Que vna ē illis in ꝑtib⁹ suo vtēs iure. nec subiecta frīb⁹. reliq̄s ep̄os religio-
nis habitū gestare optet. Quo in loco munitā quercū fuisse dixim⁹. nobile oppidū exedificatū ē qꝺ marie-
burgū vocāt. ⁊ arx nobilis atꝫ amplissima. Hic sedes magni mḡri q̇ cūctis frīb⁹ p̄est prussiā incolētibus.
Sūt ⁊ alij duo in eadē religiōe mḡri. alter liuoniā regit. alter cōuētus alemanie gubernat. Theutones hu-
ius religionis inuētores fuere ac ꝓpterea nemo ad eā recipit̄ nisi theutonic⁹ nobilibus ort⁹ parētib⁹ ⁊ cui
ꝓpositū sit ꝓ tuēdo xp̄i euāgelio aduersus salutifere crucis inimicos armis depugnare. Ob eā rē vestimen-
tis albis vtunt̄ nigra cruce insuta. barbā oēs nutriūt exceptis q̇ in sacris altarib⁹ seruiūt. ꝓ canonicis ho-
ris dn̄icā orōnē vsurpāt neq̄ lr̄as discūt. magne his opes nec minor potētia q̄ꝫ regib⁹. Sepe cū polonis
de regni militib⁹ receptis atꝫ illatis gladijs cōtendere nec totis virib⁹ belli fortunā experiri recusarūt. Cū
vlatislao casimiri q̇ mō regnat. patre cōtraxerāt ambe ꝑtes validissimas atꝫ ingētas copias polonis litua-
ni ⁊ tartari iūcti erāt q̄s duxerat vitoldus. Theutonici frēs ex tota germania vires consciuerāt. postq̄ꝫ ꝓpe
ad. xx. ferme stadia vterq̄ cōsedit. exercit⁹ spe plen⁹ ⁊ impatiēs more prutenoꝝ magr̄ caduceatorē q̇ bellū
regi denūciaret ⁊ duos enses in q̄s staret victoria misit facta ꝑtāte vt quē vellet hostis eligeret. alterū sibi
remitti iussit. Accepit vlatisla⁹ alacriter nunciū donatoq̄ caduceatore ⁊ vno retēto gladio remisit alterum
mox iussi sunt milites arma induere belliq̄ signū datū. xl. milia eq̄tū in ambob⁹ castris fuisse ꝓditū inue-
nio. Vlatisla⁹ tartaros ⁊ lituanos primū inire certamē iussit ⁊ Polonis subsidiarias acies elegit. Contra
prutenus auxilia in postremis habuit florentem ordīs sui militiā in exercit⁹ frōte collocauit. cōmisso p̄lio
inermes q̄dā tartari ⁊ lituani magna strage cesi sunt vrgebat tū multitudo nec terga dare polonus metuēs
audebat. atrox pugna supra cadauera occisoꝝ edebat̄. nec tā vulnerat pruten⁹ alacer q̄ꝫ excip̄e vuln⁹ tarta-
r⁹ videbat̄. Protractū ē diu certamē. pacta ingēs occisio lituani tartariq̄ velut pecudes mactabant̄. ac cū
nou⁹ sp̄ hostis emergeret defessi tāta cede pacta theutones versare ferrū vix poterāt ⁊ iā remissius pugna-
bāt. qꝺ vbi vlatisla⁹ aīaduertit tū primū polonoꝝ aciē validā ac ferro rigēte immitit. fit subita irruptio in-
stauratq̄ꝫ p̄liū. nō tulere theutones recētis agmīs impetū. impar pugna recētis ac fatigati militis fuit. ori-
tur mox fuga ex ꝑte fratrū. ferit terga polon⁹. Magr̄ ordīs vbi suos cedere videt. nec iā vllā in auxilijs speꝫ
esse aīaduertit collecta militū manu hosti sese obiectauit. occidit̄. fit fedior fuga. nec pri⁹ theutonic⁹ fugere
q̄ꝫ polon⁹ ꝑseq̄ desistit. Perierūt in eo bello ex ꝑte fratrū multa hoīm milia. inter q̄s viri primarij q̄s vocāt
ꝯmētatores equestri dignitate insignes cū ip̄o mḡro circiter sex cētos. nec polonis incruēta victoria cessit
tartaris ac lituanis magna ex ꝑte cesis. bellū hoc anno decio ⁊. cccc. supra mille gestū ē p⁹ xp̄i saluatoris or-
tū. Prussia fortunā regis secuta oīs excepto burgomarie ad victorē defecit. Sꝫ interueniēte Sigismundo
cesare pax inter frēs ⁊ polonū ꝯstituta ē. ꝑcussūq̄ fed⁹ pecunia polono data prussia reddita fratrib⁹. nec de-
inde vsq̄ ad friderici tp̄a q̇ nūc impat in possessione agri sui turbata religio ē. Sub ei⁹ v̇o imꝑo cū popula-
res graue sibi iugū fratrū existimarēt fed⁹ inter se inire in hūc ferme modū vt. xvi. viri singulis annis certi
in locis conuenirēt q̇ ꝓuicialiū q̄relas ad vsus fratrū audirēt nec sinerēt quēpiā indigne vexari. Ex his q̄-
tuor ex religione viros assumi voluere. q̄tuor ex p̄latis ecciaꝝ. pariq̄ numero ex nobilib⁹ ac ciuitatib⁹ his-
q̄ꝫ parere oē voluere. Per idē tp̄s diuisa inter se religio fuit. alij magnū magistrū seq̄bant̄. alij q̄sdā cōmē-
datores q̇ mḡri regimen improbabāt. Magr̄ vt populares sibi alliceret fed⁹ ip̄m incōsulto fratrū ꝯuētu ap-
probauit. Frideric⁹ q̄ꝫ impator eidē federi robur adiecit cautiōe tn̄ inserta ne ꝑ suas lr̄as ius religiōis lede-
ret. mortuo deinde magistro q̇ fed⁹ accepat ⁊ altero in ei⁹ locū suffecto nicola⁹ pon. max. legatū misit q̇ ꝓ-
uiciā prussie inspiceret. cognitoq̄ rex statu q̄tū legat⁹ retulit populariū fed⁹ dānauit. vtq̄ ab eo discedēter
anathema interminat⁹ impauit. q̇b⁹ ꝑtinaci⁹ in sententia ꝑseuerātib⁹ ex ꝯsensu ꝑtiū lis ad Fridericū cesa-
rē deducta ē. ad quē rursus cā cognita dānato federe iussi pruteni sunt ad obediētiā fratrū redire q̇ eā ꝓuin-
ciā e manib⁹ infideliū suis armis vēdicassent multoq̄ sanguie coemissent. q̄ re ciuitatib⁹ nūciata mox ar-
ma in fratres ꝑplariter accepta sunt. ex q̇b⁹ plures capti atꝫ occisi. castella eoꝝ euersa. arces a fundamentis
eiecte q̇nq̄ ⁊ q̇nq̄ginta oppida in eā rebellionē cōspirauere. Sꝫ cū nō satis rē suā cōtra religionē sine externa
ope tutā putarēt Casimirū regē polonie sibi dn̄m asciuere deuotū frībꝫ sanguinē qui fortunam patris eius

expti fuissent. ille cū exercitu ꝓuinciā ingressus dedētes sese ciuitates in ptātē accepit. cū q̊ frēs diu varia victoria dimicarūt. plures fuere ꝯgressus. inter q̊s memorabilior q̄ apud canicū oppidū hābitꝰ ē. xviij. milia polonoꝝ obsidionē in eo loco tenebāt. i q̊s etiā rex ipe casimirꝰ fuit. oppūgnabaꝑ oppidū dies noctesq̧ machinis admotis. Rudolphꝰ pꝛīceps sagane vnꝰ ex slesie ducibꝰ tūc religionis ductabat exercitū. q̄ laturus obsessis opē cū septē milibꝰ militū aggredi regē nō dubitauit. cōmissum ē pliū in ꝯspectu oppidanoꝝ summa vtriq̧ ꝯtentiōe atq̧ ardore. cesis hinc atq̧ inde cōpluribꝰ. cū suos referre pedē rudolphꝰ aīaduertit increpās ignauiā fugientiū intermiatusq̧ necē aciē sistit. ꝛ ꝓgressus in mediū cū recēti pugnatoꝝ manu acre certamē instaurat. hos sternit. illos ꝯfodit. fit subita rex mutatio. vrgēte rudolpho cecidit polonꝰ. rursusq̧ casimirꝰ retinet suos pugne seipm̄ miscet ꝛ tanq̄ ex integro ptinaci ꝯtentiōe certaꝑ. occidiꝑ in pugna rudolphus. rex vo eq̄ deijciꝑ. meliores ex vtraq̧ pte occubūt. Postremo cesum credētes poloni suū regē desperata victoria fugā arripiūt. rex ab amicis adiutꝰ vix ex clade ereptꝰ ē. Rudolphꝰ morte sua victoria religioni peperit. Ex polonis supra sex milia cecidisse feruntꝑ. ex teuthonibꝰ q̄q̧ nō pauci ptre. Post eā cladē res polonica nutare apud prutenos cepit eo inclinātibꝰ pplis q̊ belli fortuna cōuertiꝑ. stat tn̄ adhuc anceps exitꝰ et alteriꝰ martꝭ iudiciū moraꝑ. Fert inter hos frēs oli mortuo mgr̄o cū de successore agereꝑ vnū fuisse q̄ rogatꝰ eligere quē putaret religioni vtiliorē seipm̄ elegisse dicētē nolle deierare. scire se cogitatiōs suas. alioꝝ corda ignorare. si magistratꝰ sibi cōmittaꝑ nō dubitare q̄n reipublice bene consultū eat. motos eius verbis reliquos ad ministrationem illi credidisse que saluberrima deinde fuit.

Saxonia magna germanie prouincia

Post prutenos saxonicū nomē īcipit gēs valida ꝛ latissima cui ab occidēte wesera apō ātiq̊s vistergꝰ fluuiꝰ t minū fac plerīq̧ vsq̧ ad rhenū ꝓtēdi saxones arbitrati sꝑ. aq̄lonarē plagā dani obtinēt ꝛ mare baltheū. ad meridiē frācones. baioarij ꝛ bohemi siti sꝑ. oriētalē plagam slesite sīꝑ ꝛ pruteni obtinēt. In his termis īclusi sꝑ thurīgi. lusacij. pomeraniq̧ q̊s oēs saxonici iuris eē volūt. priores tn̄ thurigos in ea t ra ꝯsedisse q̄q̧ saxones aiūt. hos em̄ grecā sobolē eē affirmāt. ex macedonie classibꝰ aduectā q̄ thuringos multis bellis defatigatos paternis agris deiecerit qō mihi nō fit verisimile. Est em̄ vetustissimū in germanica terra saxonicū nomē cuiꝰ oēs veteres meminere. thuringos nemo antiq̄ꝝ noīat q̄ germanicas gētes enumerāt. In

aduentu primo francoꝝ q̄ tpe valentiniani cesaris germaniā intrauere thuringos noīari reꝑio. Ob quaꝫ rē male q̄drat historia veritati q̄ thuringos priores saxonibꝰ in germania fuisse ꝯtēdit. Fatebor tñ saxonie limites aliq̄ñ minores fuisse aliq̄ñ maiores nā sicut imperia ita ⁊ prouinciaꝝ limites ex pte variant. Carolus magnꝰ īpator mlta cū saxonibꝰ bella gessit priusq̄ꝫ xpi cultū acciperēt eosq̄ꝫ magnis afflixit cladibꝰ. Postq̄ꝫ vo deficiēte apō francos caroli magni genealogia romanū impiū ad teuthones oriētales rediȷt. Saxonum aucta dignitas ē. inter quos plures impatores fuere. singulari prudētia ⁊ reꝝ gestaꝝ magnitudie clari. maxime vo tres ottones q̄ sibiīuicē successere de romana eccia optime meriti quoꝝ virtute prolatos saxonie fines minime dubitarim. Inter pomeranos q̄ oriētē saxonie incolūt oppida sunt digna noīe Uismaria et Sundis Grisuoldia Stetinū ⁊ Rostochiū. in quo scola liberaliū artiū haud ꝯtēnēda. ⁊ hec q̄dē mari pxima multis ac diuitibꝰ negotiatoribꝰ habitatū ē. ⁊in mediterraneis caminū pōtificalis ciuitas. cuius diocesis latissima est. nec minor magūtina credit̄. Epūs loci romano dūtaxat p̄suli subest. Brādeburgēses in duas marchias diuidūt̄ q̄ꝝ altera vetꝰ altera noua vocat̄. veterē marchiā ꝑlabit̄ albis fluuiꝰ. in cuius littore Stendalū ē oppidū ⁊ gadelenū ⁊ soltuedelū ⁊ ostroburgiū. Nouā marchiā intersecat fluuius odera haud mlto inferior albi. In cuiꝰ rippa francfordia ē diues emporiū ⁊ lucensis ciuitas. Spredo quoq̄ꝫ fluuiꝰ eādē ꝓuinciā irrigat equādꝰ. tiberi. berlinū in eiꝰ littore iacet. Est ⁊ aliō flumē hortellū nūcupatū qō Brādeburgiū ex quo marchia nomē hꝫ in duas ptes diuidit veterē ac nouā efficiēs. ibi epalis sedes ē ⁊ marchionuꝫ tribunal ad eiusdē fluminis ripā. Auelburgiū quoq̄ꝫ situ ē pontificalis ciuitas. ⁊ circū nobile territorium. cui prigenitza ē nomē multū refertū oppidis ⁊ marciali pplo plenū. Caput misnensiū ciuitas misna ē vnde nomē regioni datū ē. hāc quoq̄ꝫ albis alluit fluuiꝰ. hic valida arx ⁊ in ea cathedralis eccia. In hac quoq̄ꝫ ꝓuincia multa sunt oppida marciali pplo plena. ⁊ martinopolis in honorē martis a veteribꝰ ꝯdita mersebūrgiū hodie vocāt. Sūt lipzg vrbs diues mercatoꝝ emporiū ꝑclaroq̄ꝫ studio insignitū. In thuringia nobile oppidū ⁊ caput gētis Herfordia magūtino pōtifici subiecta studiȷs liberaliū arciū insignis. Nuburgensis quoq̄ꝫ ciuitas duci saxonie parēs. hec oīa iure saxonū vtūt̄ ⁊ lingua isdē moribꝰ freti. Ceterū veri saxones madeburgēses nullo dubitāte habent̄. Bremēses quoq̄ꝫ. alberstatēses. hildesinēses. verdēses. brūsuicēses hamburgēses. luneburgēses ⁊ lubicēses. In madeburga archiepal' sedes habet̄. ⁊ in honorē scti mauriciȷ ex q̄drato lapide diues tēplū Ottonū nobile opꝰ ⁊ in eo scti Florēti corpꝰ. Credūt quoq̄ꝫ vnam e sex ydriȷs ibi eē in q̄bꝰ vinū ex aq̄ factū a dño saluatore euāgelistaꝝ tradit historia. hāc plebibꝰ ostendūt materia marmorea ē ac plucida vini capax q̄ꝫtū equꝰ ferre possit. Alterā ac minorē apud hildenēses eē affirmāt. Uexillū quoq̄ꝫ sancti mauriciȷ hic quotānis ostendit̄. magistratꝰ vrbis ius ciuile romanoꝝ abbreuiatū ⁊ saxonica lingua cōscriptū nō sine reuerentia custodit qō magni Caroli auctoritate firmatū tradūt. eoq̄ꝫ in decisiōe cāꝝ circū vicine gētes recurrūt. magna ⁊ venerabilis eaꝝ legū auctoritas habet̄. Bremēses gliaꝫ suā ducūt danoꝝ gentē ad xpm eē ꝯuersam. Nō ē omittēdum quod de halberstadio tradit̄. Hāc ciuitatē oltemia ꝑlabit̄ fluuiꝰ. In medio vero tumulꝰ assurgit. in cuiꝰ cacumie planicies ē duoꝝ ferme stadioꝝ cōtinēs lōgitudinē. in cuiꝰ extremis angul' duo tēpla sita sunt. alterū pōtificale. alterūq̄ꝫ btē verginis appellāt. In medio late patet forū magnificis canonicoꝝ edibꝰ vndiq̄ꝫ cinctū. vrbs hec vocat̄ quod sub tumulo iacet subvrbiū appellāt. in mōte nulla laicoꝝ habitatio. Carolꝰ magnꝰ huiꝰ eccie fundator habet̄. cuius festiuitas quotannis celebrat̄. xiȷ. hic dignitates. xxiiiȷ. ꝑbende. Archidiacon atꝰ supra. xx. esse ferūtur. In hac eccia singulis annis vnꝰ ex pplo deligitur quē peccatis grauioribꝰ inq̄natū putāt hūc veste lugubri induūt ⁊ obuoluto capite prima ieiuniȷ die ad ecciam ducūt indeq̄ꝫ pactis diuinis officiȷs eiȷciūt. Is singulis q̄dragesime diebꝰ nudis pedibus ꝑambulat vrbeꝫ ⁊ eccias circuit neq̄ꝫ ingreditur neq̄ꝫ quemq̄ꝫ alloquitur: inuitatꝰ a canonicis ꝑ vices qō apponit̄ comedit. somnus ei post mediū noctis in plateis ꝑmittit̄. Die iouis sctā post consecrationē olei rursus ad ecciam introducit̄ ⁊ orōne facta a peccatis absoluit̄. pecuniasq̄ꝫ populus ei offert q̄ tñ eccie dimittunt̄. hunc adā vocant ⁊ omni crimie liberū putant. Circa alberstadiū ager optimꝰ ferax tritici. maturescētibꝰ frugibꝰ culmoꝝ altitudine equo insidentē hoiem ferunt excedere. Brunsuica oppidū tota germania memorabile magnū ⁊ populosum. munitū menibꝰ ac fossatis. turres q̄ꝫ ⁊ ꝑpugnacula excellūt. magnifice domꝰ. ꝑpolite platee. ampla ⁊ ornatissima templa. q̄nq̄ꝫ hic fora. q̄nq̄ꝫ ꝑtoria ⁊ totidem cōsolatꝰ iura ciuibus dicūt. Hinc appellati duces brunsuicēses ⁊ tota germania nobilissimi. ottonū soboles. quoꝝ claritas cū potentia labente tpe defluit. Lubicensiū ciuitas potentissima ē sine cuiꝰ auxilio vix vnq̄ꝫ dacie reges cōtinere suos subditos valuere. xiȷ. viri reipublice ꝑsunt quos cōsules appellāt. quorū ꝑpetua ptās ē. ⁊ i eq̄stri dignitate ꝯstituti sūt. popularibꝰ nisi vocet̄ nulla de regimīe vrbis cōsulēdi facultas. nec tñ ꝑuire plebs videt̄ sua cuiq̄ꝫ substātia tuta ē ⁊ libertas saluis legibꝰ vt velit viuere. equū iudiciū cōsules agūt. ab his cesar si excesserit appellat̄. Saxonie nr̄a etate duces habēt̄. fridericꝰ ⁊ wilhelmus frēs quoꝝ alter electorē īperiȷ gerit. alter regnū bohemie debitū sibi asserit vt supra retulimꝰ. Fuit cū brūsuicēsibꝰ de electoratu dissensio. sigismūdꝰ impator litē diremit. sentētia vt sepe fit potētiori allusit. Alter horū fratrū natu senior robustissimꝰ venator fuit. iunior alter belli appetēs ⁊ in armis exercitatꝰ. Crudelia inter eos diu bella exercuerūt hereditatis pꝛ̄ne cā. ⁊ q̄ꝫuis de pace sepe mētio fieret īpediētibꝰ tñ appollonio quē vice dñm appellāt ⁊ aliȷs plerisq̄ꝫ potētibꝰ q̄bꝰ ea discordia q̄stui erat. frustra oēs tractatus abiȷt. Sꝫ cū vastat} iā agris tota ꝓuicia pessum iret appollonꝰ vo fraternarū incēsor discordiarū ꝑ annū iubileū romam petisset rogauit fridericus germanum suū vt ad se lipzig veniret secū de pace acturus. annuit wilhelmus iter ingresso dixere consiliariȷ paratas sibi ⁊ qui cū eo irent insidias esse caueret ne se ꝑditum iret neue suos ad necem traheret. Quibus ille at ego inquit libens moriar si vos prius necatos videro. qui fraternas contentiones alitis atq̄ꝫ ita locutus sequi iussis qui se amarent vrgens calcaribus equum festino cursu fratrem adiȷt. Quo cum semotis arbitris euestigio pacem composuit fedusq̄ꝫ pepigit. Magnus vir qui se tam liberaliter in potestatem dederit hostis. Magnus ⁊ alter qui hostem ex fratre factum rursus fratrem atq̄ꝫ amicū reddiderit. Appollonius interim Roma reuersus ⁊ qui cū eo sentiebāt ex Thuringia plurima oppida possidebāt. extermīati sunt appollonꝰ in Coburga qō est frāconie oppidū aliq̄ꝫdiu se defendit. Sꝫ

cū salutem in eo loco desperaret nulliꝰ auxilio fretꝰ cū thesauris suis clā fugiēs ad bohemos migrauit. Ex illo tpe q̄etē habuere saxones q̄uis bohemi castella q̄dā ab eis repetētes sepe bellū minati fuerint. inducie in hāc vsqꝫ diē arma ptiū tenuere. nūc maioꝛ lis oꝛitura videt̄ qm̄ wilhelmꝰ regie soꝛoꝛis maritꝰ ad bohemie regnū aspirare fert̄ q̄uis terre ꝓceres altū regē sibi assumpserint. Libet hoc loco audax priuati hominis inserere facinꝰ. Cōradꝰ de kauff nobili loco apud saxones natꝰ bellice rei pitꝰ. manu ꝓmptꝰ ⁊ aīo imperteritꝰ cū se patria pulsum ⁊ pīna hereditate priuatū ꝑ iniuriā friderici ducis existimaret scelꝰ ⁊ incredibili nr̄a etate ꝑpetrauit. Arx ē in misna in alto mōte ⁊ in abruptis vndiqꝫ rupibꝰ sita altenburgiū ꝓuinciales vocāt. ad radices mōtis opppidū egregiū munitū ⁊ pplo plenū. iacet in arce duo friderici adolescētes Ernestus ⁊ Albertꝰ educabant̄. huc cōradꝰ intēpesta nocte magnis itineribꝰ cū paucis comitibꝰ ꝯtendit. et admotis scalis ꝓdente pedagogo arcē ingressus doꝛmiētes adolescētulos in cubili ꝯphendit intermiatusqꝫ moꝛtē si vocē emitteret funibꝰ colligatos extraxit. haud dubiꝰ q̄n ꝓductos in bohemiā magno p̄cio venderet. suasqꝫ cōtumelias eo pacto magnifice vltꝰ videret̄. iā siluā hirciniā q̄ bohemiam a saxonia diuidit ingressus erat. iā piculū oē trāsmissum putabat. cū iunioꝛ captiuoꝝ laboꝛe ac fame deficiēs ⁊ q̄etā sitꝰ ⁊ cibū poposcit. cuiꝰ p̄cibꝰ cōmotꝰ p̄do ad carbonariū q̄ndā diuertit afferriqꝫ panē ⁊ ceruisiā iussit. Interea apud altēburgiū cognita tāte rei nouitate clamoꝛ exoꝛit̄ attoniti oppidiani raptim arma capescūt ⁊ p̄ciosam vēdicaturi p̄dā p̄cipiti cursu p̄donis vestigia insectant̄. siluā ingressis foꝛtuna blandit̄. q̄ inter multos tramites eū teneri suasit q̄ recta duxit ad carbonariū ibi cōradꝰ dū puero cibū ministrat ex impꝛouiso capitur ⁊ oblatꝰ pricipi audacissimi sceleris capite penas soluit. Fridericꝰ eodē pene nūcio q̄ captos atqꝫ abductos filios audiuerat recuperatos ⁊ ad domū reductos didicit. Saxonie ducibꝰ parua p̄e saxonie poꝛtio paret. Sūt em̄ in ea ꝓuincia multi aliȷ̄ principes. multe ciuitates q̄ vocant̄ impiales. multi epi ꝓpriū territoriū hn̄tes. Misna vero ⁊ thuringie maioꝛ ps ⁊ lausacie ⁊ franconie pleriqꝫ oppida his ducibꝰ parēt. Jus aūt eligendi romanū impatoꝛē saxonie ducibus ex ꝑuo q̄dā pricipatu cōpetere asserūt inter misnā slesiāqꝫ iacēte. cuiꝰ caput oppidū ē wittēberg vulgariter. id ē mōs albꝰ. Jn saxonia argēti mineras apud Goslariā otto primꝰ impatoꝛ inuenit q̄ꝝ magni fuerūt redditꝰ. ibi ⁊ palaciū nobilis opis edificatū. hꝫ ⁊ fōtes amaros saxonia ex q̄bꝰ sal coquit̄ albū qd̄ ad vicinas gētes defert̄. Saline vberrime atqꝫ ditissime apud luneburgiū habent̄ ex q̄bꝰ multi monasterioꝝ abbates ⁊ multi eccl̄iaꝝ p̄lati vitā ducere cōsueuerūt. Fuit enim questꝰ salis vberrimꝰ has salinas luneburgēses violēter vsurpauere. Ob quā rē ⁊ a nicolao pō. maxi. ⁊ a friderico impatoꝛe augusto dānati sunt. Cōsolatꝰ qui eiꝰ rei auctoꝛ habebat̄ auctoꝛitate ap̄lica deiectus ē. Sꝫ fauoꝛe Bernhardi ducis brunsuicēsis paulopostea in pristinū statū rediȷ̄t. ⁊ q̄ nouiter cōsulatum adierant in carcerē coȷ̄ciunt̄. ciuitati rebelli ⁊ eccl̄iasticoꝝ bonoꝝ rapaci sacris interdictū ē. nō tamē desunt qui rem diuinā apud eos faciāt. Tantus est euo nr̄o ⁊ in populo ⁊ in clero auctoꝛitatis eccl̄iastice contemptus. Est in marchia brandeburgēsi nō magni noīs ciuitas aquis circūdata quā hauelburg vocant. in eius dyocesis loco aspero ⁊ deserto paruū oppidū ē noīe welsnach. hic tres hostie habent̄ ex quis cruoꝛē sua sponte manasse tradunt. Ob eā rem magnus populoꝝ concursus est ⁊ nautaꝝ vota hic soluunt̄. Vulgo locuꝫ ad sanctū cruoꝛē vocant. Excessimus scribendi modū saxonie ciuitates noīatim cōmemoꝛantes. id fecimꝰ quia veteres scriptoꝛes parcissime de germania locuti sunt ⁊ tanqꝫ extra oꝛbem ea natio iaceret. somniantes quodāmodo res germanicas attingunt. ob eā rem dabit̄ mihi venia foꝛtasse ⁊ aliquis graciā habebit si germanicas distribuentes prouincias vt res oculis subiȷ̄ciamꝰ paulo ꝓlixioꝛes fuerimꝰ ꝓpositi nostri metas egressi.

De dania vel dacia

Hoc loco qm̄ saxonie dania iūgit̄. Priusqꝫ germanie reliq̄s ꝑtes absoluo de ip̄o danie regno viciniſqꝫ regionibꝰ in aq̄lonē versis aliq̄ referre institui nō indigna cognitu. tria sunt in septētrionē vergētia regna sibiinuicē coherentia. danoꝝ qd̄ hodie daciā appellāt. suecioꝝ ⁊ noꝛuegioꝝ. Dania siue dacia dicere volumꝰ ꝯsuetudini seruientes germanie poꝛtio ē cheronēsi habēs foꝛmā. hāc quōdā cimbri habuere vn̄ illa inundatio barbaroꝝ emersit quā mariꝰ arpinas italiā petentē ac res romanas euertere minitanteꝫ ad internitionē deleuit. Possidoniꝰ (vt Strabo refert) ꝯiecturā facit. qd̄ cymbri latrocinādo in certis errabundi sedibus ad paludē vsqꝫ meothym militiā agitarit. ab eis em̄ cymeriū vocari bosphoꝝ arbitrabatur quasi cymbricū cū grecoꝝ lingua cymereos cymbꝛos nominent.

De Suecia

Suecia cincta vndiqꝫ mari plures cōtinet insulas. in q̄s est scandania apud veteres late memoꝛabilis hinc quoqꝫ populoꝝ innumerabilis multitudo egressa omnē olim europam armoꝝ turbine ac ꝓcella inuoluit. nā gothas qui hunos bello vincere pannoniā. misiā. macedoniā ⁊ omnē illiridem occupauere. germaniam ytaliam ⁊ galliam vastauere ⁊ demū in hispania consedere hinc fuit oꝛigo.

De Noꝛuegia

Noꝛuegia q̄ de ip̄o septentrione foꝛtita est nomen cōtinenti ꝑ ruthenos iungit̄ ⁊ in arcton ꝓtensa incognite terre seu stricto glacie occeano vt pleriqꝫ fabulant̄ cōtermina est. ad oꝛientis partem ac meridiem baltheo mari alluit̄. ad occidentē brittannicus finit occeanus. Daciā theutones hodie danoꝝ appellant marchiā. cuius lingua germanis incognita ē. Ex noꝛuegia venisse putant qui cimbꝛoꝝ occupauerint loca. Jn hac terra patrū nostroꝝ memoꝛia voldimariꝰ regnauit in suecia. magnus aq̄nus ī noꝛtuegia quē ferunt diuinū fuisse hominē miro ꝓuincialiū amoꝛe atqꝫ obsequio cultum. huic cōiunx margaretha fuit. Voldimari filia ex qua natus olaus patri succedens breui tpe vita functus regnū matri reliquit. ea ⁊ paternū adepta ē extincto voldimaro. At magno in suetia hoīeꝫ exuēte albertꝰ dux naupolensis vocatu ppl̄i dyadema suscepit. Qui dn̄atū vicine femine cōtemnēs bello daciā noꝛuegiamqꝫ lacessere cepit. occurrit ei magraretha coactis copiȷ̄s ī campis late patētibꝰ pugnatū ē tanqꝫ ip̄a viri femie animū induisset. victꝰ albertus captusqꝫ ⁊ in triūphū ductus regnū amisit. dimissus tandē infame seniū in pr̄na domo finiuit. margaretha clarissima mulier tribꝰ impauit annis ad senectutē vsqꝫ magnifice ⁊ religiose subditos gubernauit. Demū senio cōfecta cū tm̄ ꝑ se ferre nequiret impiū heinricū pomeranie ducē q̄tuoꝛ ⁊ decē annos natum sibi filiū adoptauit regnaqꝫ illi cōmisit, ⁊ philippā regis anglie filiā dedit vxoꝛē. Js cū cōiuge sine ꝓle

defuncta) nubere vlterius nollet. tamq̃ꝫ qñqꝫ ꝛ q̃nquagita regnasset annos. ad extremū sub impio friderici pplari tumultu ex regio solo deturbat⁹ est. Et xp̃ofer⁹ bauarie dux sibi ex sorore nepos in ei⁹ locuꝫ suffectus q̃ auunculū suuꝫ. x. annis q̃bus ip̃e regnauit in insula gothica regnare pmisit. Xp̃ofero aūt ex hūanis abeunte. dacie ac noruegie coronā cristigerus accepit. Sueci v̓o in electione regis discordantes alij carolum equestri dignitate insignē. alij canutū ei⁹ fratrē natu minorē regno p̃ficiunt. Pendente adhuc electionis negotio carolus immissis militibus scoltonie q̃d hodie scockhalm oppidū clam occupat. in q̃ regia sedes habet. Canutus p amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū ꝛ pugna diu anceps. occisis vtrumqꝫ plurib⁹ ea demū lege inducie pacte vt potestas eligendi regē exclusa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratiosior esset maiestas regni ad eum defert. Canut⁹ priuatā vitā degit. Carolus v̓o nouo regno tumidus atꝫ insolens armatis nauibus heinricū etatē confectū. nulli noxiū sibi ipi viuentē e gothia ppulsauit. qui etiam hodie in hūanis agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) puo contentus vitā agere fert. q̃ꝫ sint incerta mortalia ꝛ q̃tinuida suo exemplo docent. qui tribus potentissimis regnis exutus nec paruam insulam in q̃ decem annis delituerat vsqꝫ ad mortem retinere potuit. etate plenissimus. Sed neqꝫ carolo scelera sua impunita fuere. qui dum xp̃i eccias psequit. religionem comtemnit. sacerdotes dispoliat. festos dies obseruare prohibet. iura diuina ꝛ humana a Johanne benedicti filio vsalensium p̃sulem viro cordato ꝛ impigro. a quo nobilitas regni excitata est magno p̃lio supatus ac regno ppulsus in parua insula nonlonge ab ostio vistele ppe prussiam exilium agit. Cristigerus in locum eius assumptus pietate ac iusticia melior. Iterum tria regna nostro tp̃e in vnum redegit. cui ꝛ gothia paret. gothoꝝ quondā sedes ꝛ patria.

Bohemia

Bohomoꝝ mō res gestas attingere ac sitū referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia em̄ intra limites germanie inclusa tota aquilonibꝰ exposita ē habēs ad oriente morauos ⁊ slesitaꝝ ptē. ad aquilonē saxones ⁊ misnēses. ad occidēte agrū noricū. ad meridiē austriā ⁊ bauariā vndiqꝫ germanie pplis cīcta. Latitudo lōgitudoqꝫ eiꝰ pene par triū fortasse dietarū. silua hercinia vniuersam cingit. albis vero pclarior eius amnis eā mediā irrigat. aliosqꝫ nō pui noīs fluuios excipiens vt multauiā que pene pragam mediam scidit. tādē p ꝯualles ⁊ abrupta mōtiū nemorososqꝫ saltꝰ hercinie silue pceps labit p misnensez ꝓuīciā fluēs prope hāburg vrbē saxonie in germanicū mare absorbet. Oppida regni memorabilia sunt. Praga regū bohemie dignissima sedes. cadanū. bruxia. schlackēwerdū. cui iānū cupri argētiqꝫ mineris celebratissimū. regio ꝓrsus frigida. armētis tn̄ feris ⁊ piscibꝰ habūdās. ager ei optimꝰ. frumēti ⁊ ordei feracissimꝰ. multa apud eos etate nr̄a memoratu digna emerserūt. multa p̄lia gesta sunt. multꝰ sanguis effusus. delete fūditus ciuitates. spreta ⁊ ꝯculcata religio. exorta ē hussitaꝝ heresis. adamitaꝝ pullulauit insania. debachati sunt thaboritarum ⁊ orphanoꝝ exercitꝰ. duo fulmīa belli zyſka ⁊ ꝓcopiꝰ ꝓuīciā ex arbitrio suo diripuē. iohēs ⁊ ieronimꝰ qui pplm decepere in ꝯstātiēsi mag̊ sinodo demū ꝯbusti. Jacobellꝰ cōradꝰ rokazana ⁊ petrꝰ anglicus euāgelij corruptores tāqꝫ mgr̄i veritatis hiti. q̄tuor reges extirpare pestiferū virꝰ nō potuere. vēceslaꝰ sigismūdꝰ albertꝰ ⁊ latislaꝰ qui apd̄ eos veneno extīctꝰ creditꝰ ē. Postremo georgiꝰ rex creatꝰ ē qui hussitarū labe infectꝰ putat magnꝰ vir. alioquin ⁊ in rebꝰ bellicis clarꝰ. Ꝭ oīa hec in historia que de bohemicis hijs rebꝰ edidimꝰ ꝯscripta sunt. ibiqꝫ de situ regiōis ⁊ gētis moribꝰ ꝓ captu nr̄o mētionē fecimꝰ. inde igit assumēdū erit q̄cquid huic opi de rebꝰ bohemicis deeē videbit. nos ceptū sequētes iter inferioris germanie prouincias. deinde ad supiores reuertemur ptes.

De phrisia ꝓuincia germanie

Phrisones ad occeanū siti ab oriēte saxoniā cōtigūt. ad meridiē westualos. ad occidētē traiectensiū terre iūgūt. Quqꝫ ⁊ ipos traiectēses pleriqꝫ phrisones eē volūt. Inter q̊s ottonē inuenio phrisingensis eccie p̄sulē q̄ res germanicas haud impite scripsit. Albertꝰ eps̄ magūtiꝰ qui fuldense mōasteriū erexit. cū religionē xp̄i p̄suadere phrisis niteret ab eis interfectꝰ ⁊ martirio coronatꝰ ē. Gēs eadez ferox. armis exercitata. robusti ⁊ ꝓceri corporis. securi ⁊ intrepidi animi. liberā se esse gl̄iat. Quis philippꝰ burgūdie prīceps eiꝰ se terre dn̄m vocet. Reuera phrisia libera ē suis vtens moribꝰ. exteris nec parere sustinet nec dn̄ari cupit. haud inuitꝰ phriso pro libertate mortē appetit. dignitas ī hac gēte militaris inuisa. Sublimē virū q̄ se ceteris effert nō ferūt. mgr̄atꝰ ānuos eligūt qui rēpublicā eq̄ iure disponāt. Femiaꝝ impudicitiā seuerꝰ puniūt. Sacerdotes ne alia cubilia polluāt sine cōiuge nō facile admittūt. vix em̄ cōtinere hoīez posse ⁊ sup naturā arbitrāt. In pecoribꝰ oīs eoꝝ suba est. ager planꝰ ac palustris est multo gramīe fecūdꝰ. ligno caret bitumīoso cespite ⁊ sicco stercore boū ignes fouent. Ex hac gente tradit corneliꝰ tacitꝰ impante nerone duos legatos romā venisse veritū ⁊ malorogē qui pōpey theatrū intrātes cū vidissēt q̊sdā cultu externo inter senatores sedere ⁊ intellexissent id honoris eaꝝ gentiū legatis dari q̄ ṽtute ⁊ amicicia romana pcellerent nullos mortaliū aut armis aut fide añ germanos esse exclamauerunt ac digredientes inter p̄res ꝯsedere ob quā rem ambos nero ciuitati donauit

De holandia prouincia inferioris germanie

Holādia quoqꝫ ꝓuīcia germanie ad septentrionē occeano alluit mari. qd̄ reliquū ē rheni fluminis brachia intercipiūt insulāqꝫ cōficiūt. palustris pascuosa. pluribꝰ stagnis ac maris interfusa finibꝰ. nec desūt qui traiectū nobilē vrbē in holādia sitā dicāt. nobis haud alienum esse videt. Aliqñ frisei traiectenꝭ. aliqñ holādie traditos esse vt sepe regionū termīos dn̄antiū impia mutāt. nr̄a quidē etate neqꝫ frisie neqꝫ holandie dant. Pricipatꝰ eccie traiectensis impatori tm̄ subijcit latāqꝫ possidet terrā diuersis meatibꝰ rheni interclusaz. cui ab oriente phrisij a meridie westuali iūgūtur. Holādia septentrionē excipit. ab occidente ducatus gelrie. de quo suo loco dicemꝰ rheno flumīe distiguitur. Impitissime ṽo ne dicaz falsissime nōnulli etate nr̄a traiectū gallice natōis ciuitatē esse dixert. Cū de pōtificis ageretur electiōe. nā quo pacto traiectū gallie dabimus trās duo rheni brachia sitū. Qui ⁊ qui cis rhenū habitāt colonienses. cliuensesqꝫ cōstat esse germanos Traiectensiū quippe situs. mos sermoqꝫ germanicꝰ est. Traiectū diues ⁊ pplosa ciuitas est. eps̄ vrbis. xl. milia pūgnatoꝝ si qñ necessitas ingruit educit ad bellū. Forma viris ac mulieribꝰ egregia. ab exteroꝝ incursu et aqꝝ inundatiōe ⁊ ꝓpria ṽtute defendūtur. Potꝰ genti ceruisia. vinū mercatores afferunt. In hac ciuitate memoria nr̄a multe seditiōes fuere. cū epm̄ vni pti acceptū altera recusaret. Desiderius aliq̄ꝺiu ep̄atū quietem tenuit. deiñ a ciuibꝰ eiectus romani pōtificis ⁊ vicinoꝝ pricipū aduersus rebelles subditos auxilia iplorauit. illi diefoldiū quendā ꝯ ius phasqꝫ sibi p̄sulē assumpsere. Martinꝰ pō. max. anathema ī eos promulgauit. ꝯtēpsere ecciaz obstinati hoīes. expiri optuit arma. ingētes burgūdoꝝ ducis vicinorūqꝫ pricipū copie aduersus traiectenses ducte infeliciter pugnauere. victor cōtumax ppls. vij. annis eccie mādata ꝯtēpsit. desiderꝰ in exilio obijt. Canonici qui propter eū patria pulsi fuerāt waltraniū morsensez archiepi coloniensis germanū successorē eligūt. Agitata est in cōcilio Basilieñ. cā. cōfirmata electio. iteꝝ dānata in cōcilio traiectensiū rebellio. iteꝝ frustra pugnatū. Postremo missus ab eugenio legatus iohēs cesariensis eps̄ qui postea ad cardīalatus honorē vocatus morinensis appellatus cū retulisset vnicā pacande prouincie viā esse diefoldio ignosci eiqꝫ gentis p̄sulatum cōmitti excluso waltranio rebelli populo satisfactuz est pulchre sane nulle victis leges fauent sacrosqꝫ canones potentia vincit. Voluerunt calisti quoqꝫ impiū eludere traicteñ. qui mortuo diefoldō epm̄ ab eo datū recipe recusarūt. Ꝭ aparitibus philippi burgundie ⁊ potentia territi ⁊ primis comīnatibus infeliciter nisi furore deposito paruerunt.

De Selandia prouincia inferioris germanie

Ultimi germanoꝝ ad septētrionē ⁊ occidētē versi Selandini sunt insulares ppli rheni ostijs obiecti. Inter quos pcipue mitelburgēses habentur. Ea ciuitas est egregie munita. diues opū. negociationeqꝫ maxime accomoda. cuius haud paruam partem anno supiore incendium assumpsisse relatum est. Incuria ciuiū id euenisse constat. Quqꝫ pleraqꝫ miracula referuntur que pretereo quia non satis digno testimonio cōprobantur. Est ⁊ Brielum oppidum nō ignobile aquis circūdatum. in quo etiam multi mercatores nauibus applicant. Nō transibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cōmemoraturus. Habitur suo loco de his quoqꝫ dicendi facultas. prosequar veteris ac certe germanie populos. ⁊ qui iunguntur vel traiectensibus vel phrisijs ad meridiem expediam.

De westualia germanie prouincia

Westualia germānie prouincia

Westualia rheno fluuio ab occidēti claudit᷑. visurgo ab oriēte quā veserā hodie vocant. a septentrione
phrisiā hꝫ ⁊ traiectēsiū terrā. meridiē hassie mōtes excipiūt q̄s anobos pholomeꝰ appellare videt᷑. ex-
quibꝰ amasis fluuiꝰ orit᷑ q̄ Padeburnā ⁊ monasteriū nō ignobiles ciuitates alluēs. mediā ferme ꝓuinciā
intersecat ⁊ p phrisiā defluēs fert᷑ in mare. Salas q̄ꝫ fluuiꝰ westualiā irrigat. inter quē ⁊ rhenū cū drusus
germāicꝰ belligeraret domitꝭ hostibꝰ victor appetijt. Quo aūt cultores huiꝰ terre vocauit antiq̄tas diffici-
le dictu ē discordantibꝰ auctoribꝰ. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco sugambros appellare videt᷑. q̄
duce melone cū romanis bella gessere. victiq̄ꝫ datis obsidibꝰ pacē obtinuere. Quis calcata fide ⁊ ꝓditꝭ ob-
sidibꝰ rebellarūt. Pholomeꝰ q̄ꝫ a pte septētrionali germanie circa rhenū fluuiū Bussatores habitare tra-
dit ꝑuos appellatos siccābros. oquenos ⁊ lōgobardos inuenio apud Strabonē circa amasim fluuiū brute-
ros habitasse q̄s drusus nauali bello supauit. Bruteros aūt bello victos ab austro in aquilonē ⁊ occeanū z
dilapsos. Ob quā rē cōiecturā cape possumꝰ hos eē q̄ hodie pruteni appellant᷑ aq̄lonares ppl'i de q̄bꝰ su-
pra diximꝰ. facile nāq̄ꝫ bruteros in prutenos sermo ꝯuertit. Carolꝰ magnus multa cū westualis gessit ꝓlia
eosq̄ꝫ magnis afflixit cladibꝰ coegitq̄ꝫ xp̄i religionē amplecti relicto ydoloꝝ cultu. quā cū sepiꝰ abnegasset
nec iusiurādū aduerterēt vt metu pene rebelligionē cōpescerēt occultos ꝯstituit iudices q̄bꝰ ptātē dedit vt q̄s
primū deierasse aliquē cōperissent aut fregisse fidē aut aliq̄d aliud flagiciū cōmisisse mox illū supplicio affi-
cerent vbi primū cōprehēdi posset nulla citatione ꝑuia aut defensione ꝑmissa. elegit eñ viros graues ⁊ re-
cti amantes quos plectere innocentes haud verisimile sint. Terruit ea res westualos ac demū in fide conti-
nuit. cum sepe in nemoribus ⁊ proceres ⁊ mediocres viri laqueo suspensi inuenirent᷑ nulla accusationi pri-
us audita. Querentibus tamen causam cōstabat fregisse fidem. aut magnū aliquod scelus cōmisisse qui ne
cati reperiebantur. Id iudicium ad nostram vsq̄ꝫ durat etatem vocaturq̄ꝫ vetitum. qui ei presunt scabini ap-
pellantur. quoꝝ ea presumptio est vt per totam Germaniā iurisditionē extendere velint. Secretos habent

ritus ⁊ archana quedā quibꝰ malefactores iudicāt ea nōdū quisqȝ reptus ꝗ vel ꝑcio vel metu reuelauerit Ipoꝝ qȝ scabinoꝝ magr̄ ꝑs occulta ē ꝗ ꝑ prouīcias discurrētes crimīosos notāt ⁊ referētes iudicio accusāt| probantqȝ vt eis mos ē. damnatiqȝ describūf in libro ⁊ minoribus scabinis ꝯmittif executio. reus ignarus sue dānationis vbicūqȝ reptus fuerit supplitio afficif. Degenerauit aūt hoc iudiciū. nā ⁊ viles alique ꝑsone admittūf ⁊ ciuilia negotia tractare audēt. quibus erat solū de criminalibꝰ ꝑmissa ptās. In hac prouincia nr̄o tp̄e susatenses ab eccīa coloniensi destiuere. nec diuti no vexati bello multisqȝ cladibus affecti ⁊ obsessione ꝑtinacissima oppugnati ad obedientiā redire. cuiꝰ rei causa ⁊ theodricꝰ coloniensis antistes. ꝗ westualoꝝ pricep̄s habef. Et iohānes dux cleuēsis nō paruis inter se odijs cōtendere. Cū susatēses ad diuēsium opes cōfugissent coloniēses saxonie duces ⁊ nō paruā bohemoꝝ manū in auxiliū accepisset. Apud monasteriū qȝ eiusdē prouincie ciuitatē ꝓpter eccīaȝ quā walraniꝰ theodrici frater sibi debitaȝ existimabat acriter dimicatū ē. in quo bello multis hostiū cesis vnꝰ ex principibꝰ brunsuicēsibꝰ ꝗ dux copiaꝝ fuit interceptus ⁊ in ptātē coloniēsis antistitis factꝰ. Est aūt westualia regio admodū frigida neqȝ frumēti habundans. pane vtunf nigro. ceruisia potus. vinū qd̄ rheno vehif magno emif ꝑcio. opulēti tm̄ eo vtunf idqȝ raro. populus marcialis ē ⁊ ingeniosus. de ꝗ ꝓuerbiū esse dicūt viciosos ⁊ fallaces westualia facilꝰ qȝ stultos gignere. Hic qȝ theodrici mentio incidit nō ē absre pauca de eo referre. cui inter viros illustres nostri seculi nemo locū negauerit. Origo eiꝰ ex familia morsnēsi apud germanos principes honoratissima fuit. Tres fratres habuit qui oēs supra sexagesimū annū vixere. Henricus natu maior paternū principatū gubernauit. Iohānes monasteriēsem eccīam multis annis vsqȝ ad exitū vite sue summa cū laude administrauit. Walranius ⁊ ad traiacēsem eccīaȝ ⁊ ad monasteriensem defūcto frē nequaqȝ aspirauit. qȝuis ad traiectā cōcilij basiliensis fauore ⁊ ad monasteriēsem nicolai pōtificis institutione vteref. Theodricꝰ ipe cū bononie iuri pōtificio operā daret a Iohāne. xxiij. summo pon. coloniēsem eccīaȝ obtinuit. cui iā sex ⁊. l. annos nō sine plebis ac nobilitatis magno fauore ꝑfuit. ꝗ ⁊ si plurima ꝓ defensione eccīe sue vario euentu bella gessit in quis mō strennui militis. mō fortissimi ducis officiū impleuit. nunqȝ tm̄ domi aut sacerdotalia numia aut ciuilē administrationē neglexit. corpe pulchro ⁊ supra ꝯmunē staturā eminenti. aīo magno ⁊ pliberali. cuiꝰ pallaciū illustribꝰ sp̄ patuit hospitibꝰ.

Hassia germanie ꝓuincia

Inter westualos ac francones hassia iacet mōtana regio ꝗ a rheno in septentrionē porrecta thuringie iūgif. princeps gētis lātgrauius etate nr̄a ad imꝑiū vocatꝰ. imparē se esse dixit ꝗ tante rei molē sustinere posset. maluitqȝ paruo imꝑio parentibꝰ sibi relicto vtiliter ꝑesse. qȝ magnū accipiēs dissipare. id quoqȝ sibi obstare ad rē xp̄ianā gerendā dixit. qz lr̄as ignoraret. Fuit tn̄ legū cultor. q̄s sibi patrio sermone exponi iussit. Quotiēs corā eo cā ventilata ē nec vnqȝ comptus est iniquā tulisse sententiā. Hic cū reformaturꝰ monasteriū qd̄dā sue ditionis ingredif ⁊ inuitatus cū monachis edit venenū pro cibo inter edendū sumpsisse creditus est. nam ⁊ ipe ⁊ abbas qui reformationem petierat paulopost extincti fuerunf.

Franconia germanie superioris prouincia

Franconia ⁊ huic succedit nobilis sane ꝓuincia admodū potēs ab incolatu francorū sic appellata. Fran-
ci q̄dē troiani ab origīe fuerūt. q̄ deleto Jlio duce Priami magni ꝑami ex sorore nepote ꝑ pontū euxi-
nū ⁊ meothidas paludes in scithiā ꝑuenerunt. ibiq̄ʒ ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambriā. ex q̄ dicti
sicambri. Cōstat em̄ pꝰ euictā incēsamq̄ʒ troiā q̄ supfuerūt excidio in turmas tres diuisos in exiliū ꝓfugis-
se. ⁊ alios q̄dē Enea duce italiā petiuisse a quibꝰ albani ꝓdierūt. ⁊ deinde romā qui orbis impio potiti sūt.
Alij sub Anthenore ꝑ medios achiuos elapsi illiricos penetrauere sinꝰ ⁊ regna liburnorū ad intimū adriati-
cū pelagus accessere vrbēq̄ʒ cōdidere patauinā vbi sepultū Anthenorē tradūt. qui enecīū fugas secū duxit
a quibus postea dicti veneti q̄rū est hodie ingens ꝑtās terra mariq̄ʒ. Tercij vt diximus in scithiā penitrarīt.
quo in loco in magnā gentē coaluerūt. Cūq̄ʒ scitharū multi romano impio subiecti essent ⁊ ipi quoq̄ʒ tribu-
ta penderūt. māserūt fectigales vsq̄ʒ ad tꝑa valentiniani cesaris. quo impante alani vexare impiū ceperūt.
impator vo proposito edicto libertatē in decenniū eis promisit qui alanorū ferocitatē cōpescerēt. allecto eo
ꝑmio Sycābri arma susceperūt alanosq̄ʒ bello victos deleuere. Ob quā rē libertati in decenniū ab impato-
re donati sunt ⁊ mutato noīe franci appellati. q̄ꝺ actica lingua siue feroces siue nobiles sonat. Jtali francos
nobiles liberos vocāt. Exacto decennio cū romani solita tributa repeterēt frācī ob ipāʒ libertatē effrenes fa-
cti parere recusarūt. Pricipes eo tꝑe francis fuere priamꝰ ⁊ anthenor antiqui nois ac vtut̄ quibus copias
ductātibus p̄liū cū romanis cōsertū est. in quo priamꝰ ipe cū fortissimis sue gentis cecidit. qui cladi supfue-
rūt ex scithia digressi sunt ⁊ i germaniā profecti in ꝑtibꝰ thuringie cōsederūt cū pricipibꝰ suis priami ⁊ an-
thenoris filijs marcomede scʒ ⁊ simone. Symo sine liberis decessit. Marcomede filiꝰ fuit foramūdꝰ quē si-
bi frācij regē creauere. ⁊ hic p̄mꝰ inter frācos regnauit. Huic fuit filiꝰ clodoweꝰ crinitꝰ a quo frācorū reges
criniti sunt appellati. ꝑ ideʒ tempus gothi qui iā vrbem romam irruperāt vltra ligerū fluuiū in gallia sedes
inuaserūt. Burgundiones quoq̄ʒ iuxta rhodanuʒ habitabāt. qui ⁊ ipi paulo plꝰ reges hr̄e ceperunt. Fran-

⁊ vo trāſmiſſo rheno romanos q̄ ea loca tenebāt fugarūt paulatim̄qȝ aucti potentia magūtiā. treueri. aggrip-
pinā hodie coloniā ſup rheno fluuio. tornacū. cameracū. remos. ſueſonā. aurelianū īuaſere. ita vt ab aqtania
vſqȝ ad bauariā impiū extenderēt. Clodeueo aūt mortuo meroneꝰ ſucceſſit filiꝰ a q̄ frāci merorīngi dicti ſūt.
Poſt meroneū hildericꝰ regnū adeptꝰ. dū luxurioſe viueret a ſuis pulſus ē: Egidio romano in eiꝰ locū ſuffe-
cto Hildericꝰ regno ꝑuatꝰ ad Biſinuȝ thurigie regē ꝯfugit. cuiꝰ ꝯiugē ꝑ adulteriū polluit. pꝰ octo aūt an-
nos reuocatꝰ aggrippinā inuadēs eiectis inde ronanis magni regni ſui ptē recupauit. Mortuo aūt egidio
filiꝰ eius Siagriꝰ in ciuitate ſueſona regnauit. Biſina aūt regina cū accepiſſet hildericū regnū recupaſſe re-
licto viro ad eū ꝯfugit a q̄ recepta ⁊ ꝓ ꝯiuge habita Clodoueū ei pepit q̄ poſtea regnū adeptꝰ p̄mꝰ francoꝝ
regū xp̄i religionē accepit. a btō remigio baptizatꝰ. Illō aūt veritate caret qd plerīqȝ tradūt agrippinā ab in-
colatu francoꝝ vocatā coloniā. nā p̄uſqȝ frāci germaniā intrarēt colonia romanoꝝ appellata ē a claudio ceſa-
re ꝯdita ⁊ ab eiꝰ cōiuge agrippina nūcupata. Fuerūt inter clodoueū ⁊ ſyagriū aliq̄ bella. poſtremo victꝰ ſya-
grius ad alaricū gothoꝝ regē cōfugit q̄ nonꝰ a magno alarico regnabat. Repoſcit a Clodoueo ſyagriꝰ atqȝ
obtētꝰ occidit. Romani q̄qȝ reliq̄ ꝑ galliā habitātes extermināt. Clodoueus alemaniā ſibi ſubegit. Gothis
q̄qȝ ⁊ aqtanis bellū indixit eoſqȝ ſupauit. occiſo alarico rege. fert cū ad bellū ꝓgrederet ſi victor euaderet e-
quū btō martino vouiſſe. q. xij. ⁊ centū annos an id tp̄s vita exceſſerat. victoria potitꝰ equū tradidiſſe eūqȝ
centū ſolidis redimere voluiſſe. Stetiſſe equū immobilē donec p̄ciū duplicaret. q̄ ex re dixiſe regē fert. mar-
tinū bonū auxiliatorē. eſſe negotiatorē carū. Hic clodoueꝰ vxorē duxit Glodoſindā filiā regis burgūdionū
q̄ cū eēt xp̄iana aduc ei pagano iūcta ē. magniſqȝ p̄cibus virū rogabat vt baptizaret. natoſqȝ filios clanculū
baptizabat. Cā aūt q̄ Clodoueū xp̄ianū fecit eē fert. q2 cū pugnaret ꝯ ſueuos ⁊ pene victꝰ eſſet votuȝ vouit
xp̄ianū ſe futurū ſi ex ꝑlijs euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor factꝰ. ſubactis ſueuis xp̄iane re-
ligioni ſe tradidit. cuiꝰ poſteri in francia vſqȝ ad pipinū nauū patrē Caroli magni regnauerūt. Tūc vo hilde-
rico ſcdo ꝑ ignauiā regnū adeptꝰ ē. Detōſo em̄ eo ⁊ in monaſterio retruſo pipinꝰ regnū accepit. Erāt tūc in
frācia maiores domos q̄ regnū gubernāt. Anno dn̄i ſeptīgēteſimo mortuo Dagoberto minore frācoꝝ rege
filiꝰ eiꝰ puulꝰ ī tutela pipini groſſi quē alij auſgigi filiū dicūt in tutela fuit ⁊ ꝑ īſidias perijt. Tūc griwaldꝰ fi-
liꝰ legittimꝰ pipini groſſi regnū vſurpās a ꝯſanguineis Dagoberti regis defuncti captꝰ ī cuſtodia obijt. Per
idem tp̄s galli q̄ inter ſeq̄nā ⁊ ligerim fluuiū habitabāt aduerſus frācos bella mouere ⁊ vſqȝ magūtiā excur-
rentes eā ciuitatē obſederūt. Frāci rege carētes Carolū martellū ad regnū ſublimare voluerūt q̄ regnū rennu-
ens ductū accepit galloſqȝ bello repſſit. Prouīciā vo inter ligerim ⁊ ſeq̄niā q̄ nunc gandina vocabatur a ſe
carlingā vocari iuſſit. qd poſtea apd teuthonicos diu ſeruatū ē. Hic Carolꝰ ex alpheida nobili cōcubina pi-
pini groſſi filꝰ fuit inclitꝰ vir ⁊ bello potēs. q̄ multa ſarracenoꝝ milia gladio interemit ⁊ pr̄ fuit pipini na-
ui q̄ carolū magnū genuit impatorē toti orbi cognitū ex cōiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo frāco-
rū genꝰ cū ex ſcithia in germaniā veniſſet ibiqȝ diu cōſediſſet germanicū effectū ē. ⁊ terrā ip̄am p̄mo habita-
uit a ſe franciā appellauit. Verū cuȝ creſceret impiuȝ ita vt frācia aucta eſt adeo vt tota gallia ferme ⁊ magna
germanie ꝑs a mōtibus pri rheneis vſqȝ ad pānonie termīos francia diceret. nā q̄cquid frācis ſuberat fran-
cia vocabat. ⁊ in duas ptes diuiſa fuit. nā qd ē gallie occidētalis frācia dicebat. qd ē germanie francia di-
cebat orietalis. Et germaniā q̄dē eatenus extenderūt q̄tenus ſermo germanicus ꝓtendit. naȝ q̄cquid eſt ci-
tra rhenū teuthonice lingue ad frāciā orietalē ptinuit. Hec gēs ſub carolo magno romanū impiū meruit qui
afflictā longobardico bello ſedē apl̄icā cōſolatꝰ ē. Carolꝰ em̄ q̄uis gallice potiret impio germanꝰ tn̄ fuit. i
germaniā natꝰ alituſqȝ. Cuiꝰ ſedes plerūqȝ ī aq̄ſgrano fuit q̄ ciuitas theutonica ē. ibi pallatiū eiꝰ ⁊ caput om-
dit. Eius poſteri impiū tenētes in gallia ⁊ germania regnauerunt. Deficiēte aūt maſculina linea impiū ad
germanos id ē ad frācas orietales redijt. inter q̄s p̄mus habitꝰ ē otto. Eſt aūt impiū apd germanos nō eo
mō vt nemo īpare poſſit niſi germanꝰ ſꝫ q̄m eligēdi īpatorē auctas germaīs tradita ē. Plerūqȝ germanꝰ eligi-
tur. Eā ob cauſaȝ cū vacaſſet impiū ꝑ obitū lodouici boſonis filij germani q̄ꝝ ea ptās germanū elegerunt ⁊
francū ex orietali frācia. Hec p̄miſiſſe volumꝰ q̄m de frāconia ſermo incidit. ſunt eteni multi q̄ frācos eos
ſolūmō eē volūt qui circa pariſiꝰ habitāt ⁊ illꝭ datuȝ impiuȝ eē volūt q̄s rectiꝰ frācigenas quis appellauerit
Franconia vo vt nr̄a etate recipit a meridie ſueuis ⁊ baiorarijs iūgit. ab occaſu rheno. ab ortu bohemos ⁊
thuringos. ſeptētrionē idē thurigi haſſiqȝ excipiūt. Prouīciā ꝑlabit haud ignobilis amnis quē moganuȝ
vocāt. Pholomeꝰ hūc fluuiū menū appellare videt q̄ ſupiores germanos ab inferioribꝰ eūdē diuidere affir-
mat. neqȝ aliꝰ fluuiꝰ ē q̄ eā diuiſionē aptius q̄ȝ moganꝰ efficere poſſit. Et hodie q̄dē inferiores germani vſ
ad magūtiā ꝓcedūt. abinde ſupiores vocāt. Moganꝰ vo ex motibꝰ bohemie ortꝰ in regiōe magūtie in rhe
nū exonerat. Ob quā rē nō defuerūt q̄ maguntiā mogūciā a mogano fluuio dici crederēt. Perlabit idē flu-
uiꝰ nō paucas ciuiates. q̄ꝝ illuſtriores ſunt Herbipolis ⁊ Frāfordia. In Herbipoli nobilꝭ ep̄i ſedes ē. qui
et franconū dux habet. ⁊ cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū an̄ ſe hꝫ. In frāconia nobile emporiū ē ī q̄
ſnpi cū inferis germani ꝯueniūt bis ſingulis annis. Ibi q̄qȝ impator eligit ex veteri cōſuetudine. Ob quaȝ
rē palā ē impiū datū eē germanis q̄n inter eos eligit ⁊ coronat ⁊ ſic demū ad culmē gl̄ie. rome q̄qȝ diadema
ſuſcipit. Et ī franconia nobilis ecc̄ia bābergēſis ad amnē regnicium ſita. quam fundauit heinricꝰ ſcd̄s
impator. quē accole religioſe colūt ⁊ ſctm̄ habēt. ibi q̄qȝ Berēgariꝰ ſepultꝰ ē q̄ regnū italie vſurpauit ⁊ ab ot-
tone p̄mo captꝰ in germaniā ductꝰ illic exulās obijt. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura ⁊ arte mu-
nita in q̄ nos aliq̄n cū ep̄o loci prādiū fecimꝰ. Albertꝰ nobiliſſimꝰ francoꝝ comes ⁊ ottonis ſaxonie ducis
ex filia nepos. cū cōradū comitē occidiſſet. q̄ lodouici regis fuiſſe filꝰ dicebat in hāc ſe arcē ꝯtulit ⁊ aliquā-
diu regis obſidionē ꝑtulit. difficilis expugnatio loci videbat. Ob quā rē ad dolos recurſum ē. Otto ep̄us
magūtinꝰ miniſter ſceleris inuētus ē q̄ ꝓfectꝰ ad albertū litis arbitrū ſe dixit rogauitqȝ albertū ad impatorē
in caſtra deſcenderet. quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus accepta iuſiurā-

di religione ottonem secutus est. vix arcem egressi erant cum otto vereor inquit ne diu apud impatorem morari oporteat vtilius fortasse consilium erat prius sumpsisse cibum. Laudauit albertus verba ꝑsulis ⁊ in castellum rediens ottoni prandium dedit. quo sumpto ad impatorem cum eo perexit vbi mox captus est ⁊ capitali sententia damnatus. cui archiepi fidem imploranti. respondit parum religiosus pontifex se fidei satisfecisse qui semel reduxisset incolumem cū ad prandium introiuit. bis reducere non ꝓmisisset. infelix albertꝰ gladio obtruncatus est. Melius romani qui pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hanibale romam missis vinctū remisere. Fraus em̄ vt inquit maximus orator astringit piuriū non soluit. Predia que albertus habuit ecclesie bambergensi postea cesserunt. Est autē Franconia partim plana partim montosa. montes ipi haud difficiles sunt. ager non admodum pinguis. nam plerūqꝫ arenosus est. multis in locis consiti colles vineis gratum ꝓducunt vinum. maxime vero apud Herbipolim. multe silue ⁊ multa venatio inest. Terra in mł'tos partita est dominos. Quis Herbipolensem ducē franconie dicant vt ante relatum est. Magūtina eccia ⁊ bābergensis plura obtinent loca. Palentinus qꝫ comes haud paruā occupat partem. Marchiones brandeburgēses tanqꝫ burggrauij nurmbergenses potentes in ea sunt. multe ꝑterea ciuitates impiales apud francones florent.

De Nurmberga dubiū est franconie an bauarie cedat ipm nomē indicat. ad baioarios vrbem pertinere. normberga em̄ noricū montem significat. ob quā rem patet noricorum ciuitatē fuisse. noricis autē baioarij successisse. ⁊ nunc ea portio terre baioarie que inter danubiū ⁊ normbergam iacet noricū appellatur. Ciuitas tamen in parochia bambergensi est que ad francones ꝑtinet. Ipi normbergenses nec baioarios nec francones videri volunt sed terciū quoddā separatum genus. Urbs ea nobilis magnificis opibus publicis ac priuatis ornata. Amne pegnicio interlabitur. in agro sterili ⁊ arenosa condita atqꝫ ob eam rem industrioso pp'lo. omnes em̄ aut opifices sunt aut negociatores. hinc multe illis diuitie ⁊ magnum in germania nomen. Aptissima impatorꝫ sedes. libera vrbs ⁊ in medio ferme germanie sita. Inter bambergam ⁊ normbergam Forchem iacet famosum niueo pane oppidū. Incole patriā fuisse pilati falso putant.

In hac prouincia Fridericus marchio brandeburgeñ. potentissimus fuit impatori sigismundo inter caros amicos habitus. Et q̄tuor filij fuerunt Johannes Fridericus Albertus ⁊ alter fridericus. Johanni qui primogenitus esset electoratus imperij debebatur. sed iudiciū patris fridericum ꝑtulit qui scd'o genitus erat ⁊ aptior ad obeūda imperij munera videbatur. Pri' itaqꝫ ꝙ moreretur hereditatem suam inter filios diuisit. Fridericum electorem īstituit. neqꝫ male iudicauit. nam fridericus inter principes germanie sapientia clarus habitus est. cuius consilio multe ꝓuincie pacate sunt. Justi quoqꝫ atqꝫ honesti tenax habetur. Qui cum posset regnū polonie ꝯsequi ꝑ electionem baronum recusauit vt ante diximus. ne vero heredi iniuriaꝫ faceret. Albertus vero germanus eius cū normbergensibus bellum intulisset omnes ferme teutonici principes ad se traxit. Comites vero normbergensibus suppecias misere. Graue id ⁊ diuturnū bellum fuit. in quo tot potentie concurrentes infensissimis odijs biennio certauere. nouē ꝑlia cōmissa feruntur. Ex quibus octo victor Albertus confecit. in vno tamen victus succubuit. neqꝫ de pace ꝯueuit nisi postꝙ exustis agris. attritis villis. abactis pecoribus. ruricolis interfectis. cōmeatus ⁊ pecunie contendentibus defuere. tū quoqꝫ pax ex alberti sententia magis dicta. Hic albertus ab ipa pueritia ac teneris (vt aiunt) vnguiculis educatus. in armis pluribus interfuit ꝑlijs ꝙ alij sui temporis duces aut viderint aut legerit. Militauit in polonia. pugnauit in slesia. castra posuit in prussia. hostes in bohemia fudit. stipendia in austria fecit. predas ex hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. ꝓstrauit ferocissimos hostes. expugnauit munitissimas vrbes. in congressibus pugna prior inijt. victor e ꝑlio excessit. vltimus in expugnatione oppidorꝫ. sepe murꝫ primus ascendit. ad singulare certamen crebris vicibus inuitatus nunꝙ detrectauit. neqꝫ vnꝙ non strauit hostem. In militaribus ludis quibus hasta contenditur vnus omnium repertus est. qui nunꝙ equo deiectus sit. ⁊ in omnes in se currentes deiecit. Ex torneamentis nunꝙ nō victor exiuit. Septies ac decies solo tectus clipeo ac galea cetera nudus vt est apud theutonicos duelli quedaꝫ species in ꝓuocatores pariter armatos lācea acuta cucurrerit. nullo vnꝙ dāno affectus. cum aduersarios ipe nūꝙ non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non iniuria teuthonicus achilles appellatus est. In quo nō solum militares artes ⁊ impatorie virtutes singulari quadam gracia reluxere. sed nobilitas quoqꝫ generis. proceritasqꝫ corporis. ac venustas ⁊ viriū robur. ac facūdia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bauaria superioris germanie prouincia

Bauaria ad ortū estiuū ac meridie ptē fraconie ꝓximat. ea quoqꝫ plata ⁊ diues terra est. cui ad meridiē alpes italie iūgūt. sueui ad occidentē ei⁹ solē recipiūt. Australes ac bohemi oriētē. Danubi⁹ mediam ferme plabit. Inter austriā ⁊ bauariā alij ysarā alij enū terminū posuere. Sueuos a bauarijs lyc⁹ disterminat amnis. Hāc olī regionē norici tenuere. cui⁹ adhuc porcio media inter ratisponā ⁊ nurmbergā trās danubiū sita (vt añ dixim⁹) noricū appellāt. Baioarij aūt vñ dicti sint ⁊ vñ originē traxerint nō facile dixeri. verū cū reperiar vetustissimos codices baioariā appellare quā moderni bauariā dicūt nō difficile trahor vt boioarios a bois dictos. ⁊ gallicā olī fuisse gentē. Huic opinioni strabo q̄nto ꝯmētatorio vires adhibet ita inq̄ens. Priscis igit̄ vt dixi tpib⁹ plurime galloꝝ gētes fluuiū incolebāt de pado loquit̄. e quib⁹ amplissimi fuerant boi insubres. ⁊ q̄ olī cū gesatis senones romana p impetū potiti sunt vrbe. hos romani posterioribus annis fundit⁹ deletos pdiderūt. boios vo e finib⁹ eiecerūt. inde migrātes circūadiacentes histro locos cum thauristis habitarūt. bellū assidue ꝯtra dacos agētes. Cōstat igit̄ boios in pannoniā ꝯsedisse. quo ex loco facile successu tpis in noricū cōterminā regionē migrare potuerūt. Idē q̄ꝫ Strabo locū q̄ mō ꝯstātinēsis vocat̄ designās paululū ab eo distare rhetos ait. ampli⁹ helnecios vindelicos. p⁹ vindelicos aūt desertā boiorū regionē esse affirmat vsqꝫ pannonios. Ob quā rē satis iudicat boioarioꝝ terrā a bois cultā fuisse. Idem Strabo germaniā describēs boios pri⁹ hirciniā habitasse siluā asserit. ⁊ cymbros agmine facto eoꝝ inuasisse locū atꝫ a bois reiectos fuisse. Itaqꝫ satis ꝑsuasum esse p̄t boioaricū nomē ex bois descēdere. Ager em̄ eoꝝ trans danubiū hirciniā siluā nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē sermone vtens theutonico. neqꝫ deserta regio vt Strabo tradit quo suo fortasse tpe fuit. nunc cultissima est. magnas atꝫ ambiciosas ciuitates habens ⁊ oppida nobilissima. quoꝝ splendore nescimus tota europa que vincere possint. Ponticales vrbes in ea q̄nqꝫ sunt. q̄ꝝ vna metropolica ē. Saltzburgā vocāt ex flumie saltza cui adiacet. veteres iuuaniā vocauere. In baioaria lodouic⁹ lodouici fili⁹ gibbo ⁊ struma deformis. Impia cōtra patrē bella suscepit. venerandū q̄ꝫ senē ⁊ auctoritate insignē. q̄ quōdā regnū francie gubernasset in arce munitissima obsedit. s̄ supis vltionē tāti sceleris petētib⁹ pri⁹ febre ꝑcussus occubuit. q̄ꝫ pris animū in suā traheret sententiā

[...] in ptate heinrici eiusdē familie ducꝭ postea factꝰ breui tꝑe vitā finiuit. nec heinricꝰ diu sup̄uixit. Qui cū ꝓhibuisset sbditos in anno iubileo romā petere veritꝰ ne ꝓuincia pecunia exhaurireť eodē anno ad p̄res suos additꝰ ē. Successit ei lodouicꝰ filiꝰ ex sorore alberti cesaris natꝰ magni animi adolescēs. glie cupidꝰ ⁊ pecuniaꝝ cōtemptor. q̄ iudeos oēs publice positꝭ edictis e suis dominijs extermiauit. Vxorē de saxonia duxit neptē Friderici cesaris. multas germanie lites auctoritate sua cōposuit. q̄uis sepe multū conatꝰ reconciliari cesari ladislaū regē nequerit. Albertꝰ eiusdē terre ac familie p̄nceps postq̄ꝫ p̄r eiꝰ arnestus puellā balnei custodē a b eo ꝑdite amatā ⁊ in spē matrimonij susceptā apud strauburgā danubij fluētis demersit. cū diu vitā in merore ꝑegisset. tandē luctu ꝑacto vxorē ex domo brūsuiceñ. duxisset. ex q̄ sobolē pulcerrimā sustulit. sub impio friderici podagra laborās. sepositis ceteris curis sectatꝰ musicā assiduis cātibus ac sonis animū oblectauit. ⁊ venationi oꝑam dedit. In saltzburga quā metropolicā in baioaria sedeꝫ obtinere diximꝰ tres archiepi̅ fuere quoꝝ vltimꝰ sigismūdus noīe dū scismatis ꝓcella deseuit. cū adhuc esset p̄positꝰ romanā ecclāꝫ magnifice iuuit. B archieps̄ a nicolao pon. creatus lr̄as ap̄licas q̄bus cēsura in australes impatori rebelles subminabať in eccl̄a suā publicari nō sinit siue metu potentie illoꝝ siue q̄ anathemate suspenso paceꝫ meliꝰ inueniri putauit. ad quā cōponēdam ⁊ ip̄e descēdens in austriā non paruam operam impendit.

De Rhenensibus germanie superioris populis

Circa Rhenū q̄ flos germanie nr̄o tꝑe visiť inter theodricū magūtineñ. eccl̄e p̄sulē ⁊ lodouicū comiteꝫ palatinū rheni crebre dissensiones fuere ⁊ sepiꝰ ad arma vētū ē. totaq̄ꝫ circūregio rapinis atꝫ incēdijs vastata. Cū magūtino marchiones badēses ac brādeburgenses opē ferrēt. Palatino iacobꝰ treuereñ. antistes ⁊ nōnulle ciuitates assisterēt. mortuo lodouico palatino. q̄ relictā lodouici regis sicilie vxorē duxerat. filiū ex ea natū infantē adhuc Fridericus frater eiꝰ cōsentiētibꝰ terre optimatibꝰ arrogauit. gubernationē ꝓuincie tanq̄ꝫ dn̄s accepit. Electorē imperij se dixit. celibatū. i. sine vxore esse imꝑpetuū promisit. ne arrogato filio vxorē ducēs p̄iudiciū faceret. Rogatꝰ nicola. pon. q̄ntus id genꝰ adoptionis cōfirmauit. Recusauit fridericꝰ impator sepe multū req̄situs. In sueuia albertus friderici frater impatoris cū pluribus ciuitatibus variante victoria bellū gessit. ab vlmensibus cōitatū rotemburgeñ. litigando ꝑ sn̄iaꝫ obtinuit. In marchionatu badēsi p̄nceps Jacobꝰ iusticie ac prudētie fama inter germanos clarissimus. cū sibi ad humanā felicitatē solā lr̄aꝝ periciā deesse augereť. quos ex cōiuge legittima liberos sustulit ediscere lr̄as ꝯpulit. Inter quos diuiso patrimonio cū carolo primogenito singl̄aris industrie iuueni impatoris friderici sororē matrimonio collocasset plenus annis haud inuitus e vita decessit.

De thirolensibus populis germanie

Tirolēses q̄ valles eni flumis ⁊ athesis incolūt. cū sigismūdū p̄ncipē suū in tutela Friderici cesaris existentē iā gratia diusculū ad se remitti frustra petiuissent sumptꝭ armis p̄fectos prouīcie q̄s cesar instituerat deiecerūt. ⁊ cū tridentini iussu epi̅ cuius erant subditi in fide cesaris ꝑseueraret cū exercitu eo ꝑuenere ciuitateq̄ꝫ metu ꝑculsam proditione ceperunt ⁊ arcē obsidione fatigatam ad deditionē cōpulere. ex impactionibus cum cesare conueniētes minori q̄ꝫ crediderant felicitate suū dn̄m obtinuere.

De Suitensibus populis germanie

Suitenses mōtani ⁊ feroces ppl̄i. cū thuricēses ex federe q̄d cū eis pepigerāt destituissent. cōꝑato exercitu in eoꝝ agrū cuncta vastātes exiere: q̄bus cū thuricēses p̄lio congredi p̄sumpsissent vsq̄ꝫ ad internitionē cesi sunt. tātaq̄ꝫ Suitensiū inuictos hostes crudelitas ac rabies fuit vt eo ip̄o i loco parte victorie epulātes congestis necatoꝝ corporibus ⁊ mensalia ⁊ sedilia ex illis apparauerint ⁊ aperiētes hostiū cadauera cruorem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alsacia alias heluetia populis germanie

In alzacia cui quōdā heluetia nomē fuit tūc gallici nūc germanici iuris prouīcia. Cū lodouicꝰ delphinus vienneñ in agrū basiliēsem omnē ferme militiā gallicā eduxisset ingēteq̄ꝫ metū basiliensibꝰ incussisset. Suiteñ. ex federe socie ciuitati q̄tuor milia militū letissime iuuētutis auxilio misere. q̄s cū delphinꝰ appropinquare aīaduertisset mediū inter basileā ⁊ Suiteñ. cū toto exercitu se opposuit. nec detrectauere illi certamen q̄uis pedibꝰ pugnaturi. xxx militū eq̄tū stare cōtra se aciē cernerēt. pugnatū ē summis vtriq̄ꝫ viribus. Ad extremū nō tā victi q̄ꝫ vicendo fessi Suiteñ. nimis audaces p̄sumpti facinoribus penas dedere. naꝫ paucis fuga dilapsis obtrūcati oēs in cāpo iacuere. Rarꝰ tn̄ ex Suitēsibꝰ inultus interijt. Ex quibus plures galloꝝ reperti sunt qui lanceis Suitensium perforati ad obtruncandū hostem per medias hastas dilapsi vindictam accepti vulneris expetiere.

De Sabaudia

Amedeus in Sabaudia dux p̄mꝰ eius gētis cū annis ferme. xl. pꝰ p̄ris obitū ꝓuīcie gubernacula tenuisset ⁊ admirādus aucto paterno impio. porta vndiq̄ꝫ pace formidādusq̄ꝫ cumulatꝭ opibꝰ sapiā vicinis pplis ac p̄ncipibꝰ videreť. ac demū relictis p̄ncipatꝰ glie fascibꝰ in heremū se recepisset ⁊ sumpta penula ac retorto baculo cū sex viris equestris ordinis etate etiā ꝓuectis mōo ⁊ pōpis eiꝰ renūciasset. Ad extremū summi pōtificatus honorē ex basilieñ. ꝯgregatiōe sibi delatū in eccl̄e diuisiōe supis parū fauētibus accepit. barbā totōdit quā ꝓmissam nutriuerat. ducatū p̄mogenito suo tradidit. eccl̄asticas cerimonias ⁊ orādi morem repētē didicit. stipatusq̄ꝫ magna nobiliū caterua ⁊ illustri comitatu circūdatus basileā ꝑrexit. vbi ab his q̄ generale ꝯciliū facere arbitrabanť in maxia ppl̄i multitudīe q̄ vndiq̄ꝫ ad spectaculū tante rei ꝯfluxerat inter duos filios egregia facie adolescētes. alterū subaudie ducē. alterū gebennaꝝ comitē solennibꝰ pro more seruatis tāq̄ꝫ romane p̄sul eccl̄e coronatꝰ ē. Celebrauit sepe diuina. bn̄dixit plebibus. officia curie ordiauit. cardiuales doctrina ⁊ auctoritate p̄stantes assumpsit. Fuerūt ei cū rege francie carolo. cū alphōso rege arogo-

num(qui tn̄ hostis Eugenij ꝓpe fuit)cū philippo duce mediolani cū pluribꝰ alijs de recipienda auctoritate
tractatꝰ. qui oēs incassum abiere. Fuit ⁊ fridericꝰ imꝑator apō eū in basilea sed clā nocte intēpesta abijt. reue-
rentiā ei tanq̄ꝫ vicario ihesu xp̄i subditi eiꝰ tantū ⁊ suitēses populi ⁊ basilienses ⁊ argentinēses ⁊ qui alber-
to parebant bauarie duci ꝑbuerunt. Fuit em̄ magna spes obtinēde germanie cū sex ꝑncipes electores in eaꝝ
sententiam fedus iniissent vt nisi eugenius postulatis eoꝝ annueret. Postulabāt aūt prorsus res negandas
in amedei quē felicē virū appellabant obedientiā transirent. Sꝫ cū illoꝝ consilia fridericꝰ ꝯuertisset ⁊ qui sb̄
noīe sinodi basilee degebāt abire iussisset desperato meliori successu interueniēte ꝑ legatos suos carolo frācie
rege eccīe pacē dedit. Et nicolao pon. max. recōciliatꝰ relicto noīe pape cardīalatꝰ honorē retinuit. ī q̄ paulo
postea n̄ sine boni viri opiniōe decessit. Felix pꝛiceps ⁊ nimiū felix si seniū suū ecclasticis titulis n̄ fedasset. Bo-
lomeriꝰ qui eius quōdā ⁊ pꝛimꝰ ⁊ dilectissimꝰ cōsilioꝝ pꝛiceps fuerat. ingētesq̄ꝫ opes apō eū cumulauerat.
cū nobilitatis odiū incidisset proditionis reus factus mortis sententiā tulit ⁊ in lacū lemnanū circa gebennā
ꝑcipitatus magno saxo ad collū suspenso demersus ē. Nobilitas exinde noui ducis indignationem subiēs
ad regē francie cōfugit. cuiꝰ opibus adiuta in patriā redijt. Johānes segobiensis homo hispanꝰ moribꝰ ⁊
doctrina illustris. q̄ cū summos theologie ꝑceptores doctrina equaret ab amadeo dū se papā dixit cardīala-
tus eminentiā accepat ⁊ deindevnioni consentiens a nicolao pon. max. cardīalatus demisso titulo cesariensi
eccīe ꝑfectus fuerat. in altissimis reconditus montibus ꝑuo monasteriolo ꝯtentus. Vocatis ex hispania le-
gis arabice mḡris librū quē vocant alchoranū ⁊ in quo maometis pseudo prophete. nō tā misteria q̄ꝫ deli-
ramenta continent̄ in nostrā linguā de nouo conuertit. ⁊ mendacia eius veris ac viuis rōnibus ⁊ argumen-
tis explosit. In Arelato ad sepulchrū lodowici cardinalis sc̄tē cecilie eiusvrbi ep̄o quē basilee in consensu
patrū ꝑsidentē vidimus magna miraculoꝝ opinio orta ē ⁊ inualidoꝝ frequens cōcursus spe sanitatis factus
Johannes comes armeniaci incesto sororis amore ꝑculsus nuptias eius temptare conatus haud indignus
existimatus est quē paterna hereditate carolus rex francie armis eijceret.

Additio

Promisit pius eneas multaꝝ rerum doctrina illustrissimꝰ in exordio huiꝰ oꝑis se in lucē ponere res europe-
as. Cūq̄ꝫ dirimendas suis limitibꝰ germanie terras absoluere nitit̄ ipius germanie superioris ⁊ inferioris
florē omisit. Nihil em̄ de sueuoꝝ antiquissimis germanie populis scripsit quos strabo iuliusq̄ꝫ cesar in suis
ꝯmētarijs in re bellica miris extollit laudibꝰ. quoꝝ terra hodie multis ecclesijs pōtificalibꝰ celebratissimis-
q̄ꝫ vrbibus ē referta. multi in ea amnes clarissimi. licus. nectarus. argos: fontesq̄ꝫ danubij. Terra ferax triti-
ci. vinetis ditissima. ingeniosissimo marcialiq̄ꝫ pp̄lo exuberans. Omisit itē vtrasq̄ꝫ rippas rheni a fontibꝰ
suis vsq̄ꝫ ad coloniā agrippinā versus rippas inq̄ꝫ oī ex parte vtrinq̄ꝫ habitatas. maximis pontificaliū vr-
bium imperialiūq̄ꝫ ⁊ principū oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentū. triticū ⁊ multorū
fructuū fecūdissima. vino adeo exuberat vt cūcta pene interranea. germania etiā inferior ⁊ totus pene occi-
dentalis septentrio rhenēsi vino se reficiat. Pōtificales vrbes sunt Constantia celebratissimo martini q̄n-
ti concilio illustrata. basilea. argentina. spira. wurmatia. quos olim vangiones magūtia. cōfluentia omnes
ciuitates celebratissime antemuralibus. pinnis. fossatis. propugnaculis supbe. pp̄lus hūanissimꝰ ꝑtim sua
vberi terra. ꝑtim negociationibus. Nobilitas v̄o venationibꝰ intenta. in delitijs ⁊ voluptate maiorem vite
partē agit. Preterijt v̄o eā alemanie ꝑtem quā limagus fluuius vulgo lintmag dictus. a quo alemanie pro-
prie dicti. cuius fontes in montibus alpiū glaresijs lacuꝫ turicensem influunt. in rhenūq̄ꝫ exonerant. Terra
hec non solum limago ymmo alijs celebratissimis fluuijs vt russa. aro irrigat̄. Oppidis castellisq̄ꝫ fortissi-
mis exuberans. quaꝝ berna. lucerna. duregum. solitor ꝑcipuas credimus. bellicosissimꝰ populꝰ quem ho-
die ligam suitensium vocant. que terrori est vniuersis circumiacentibus regnis. Breuiq̄ꝫ suū impiū mirum
inmodū dilatauit. Omisit item flandriā. hannoniā. brabāciā terras diuiciaꝝ negociationūq̄ꝫ celebritate ꝑ-
spicuas. In quibꝰ brugis. gandauū. mechlinia. antwerpia. que licet olim gallie belgice adnumerate sint.
tamen germanoꝝ impio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. ꝓpter viciniū ceteris linguis etiam
perite. quod si cuncta superioris inferiorisq̄ꝫ germanie famosiora loca describere niterer magnitudine operis
legentibus tedio afficerer. quapropter breuitati insistens studioso cuiq̄ꝫ que animum suum oblectant legen-
da cōmitto.

In regno ipo francie qd etate nr̃a Joāna vgo lothorigieñ. diuinitꝰ vt credit admonita virilibꝰ idumētis ꝛ
armis induta gallicas ducēs acies ex anglicoꝝ manibꝰ magna ex pte mirabile dictu. prima inter primos
pugnās eripuit. Cū iā philippꝰ burgūdie dux pene nec iniuria remissa relictis anglis ad francos defecisset
ingētes inter carolū regē ꝛ filiū eiꝰ lodouicū delphinū viennensem cōtentiōes atq inimicitie succreuerūt. Ca-
rolus andagouensis eo tpe delphini auūculꝰ apud regē plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes
aluernie dux ferre non posset. Borbonij quoq princeps ꝛ frater eius spurius andagouensem gubernatio-
nē egris aīs intuerent. delphino vt a p̄re discederet suaserūt. sic eñ fieri posse vt rex desiderio filij carolū a se
rejiceret regnūq qd in eiꝰ manibꝰ passim ire videbat meliori cōsilio regeret. Quibꝰ pmotꝰ delphinꝰ insa-
lutato p̄re ad niuernēses decessit. qua re cōpta rex cōpato raptim exercitu in alanconiuz duxit. ꝛ expugnatis
nō magno negocio plerisq munitionibus ducē in deditionē accepit. Exinde contra filiū profectus. verum ci-
uitates mineruie delphinū aduersus p̄ris imperiū tueri nō auderent eū vt a se abiret rogauerunt. ille in bor-
boniū se recepit. nec diu post metuēs borbonij regis irā filiū patri cōciliauit. Que res fratri suo spurio haud
bene cessit. nā is paruo post tpe captꝰ in pfluentē demersus. violati paterni iuris in filiū penas dedit. In-
teriecta deinde nō lōga tpis mora renatus e regno sicilie ppulsatus filiā suā heinrico regi anglie in matri-
moniū collocauit. Haud abnuēte frācoꝝ rege q ex eo piugio inducias belli sibi ac regñ suo salutares cū anglicis
pluriū annoꝝ obtinuit. Quibꝰ cōclusis securꝰ iā domi rex vt franciā militaribꝰ spolijs atq incendijs diu agi-
tatā tātisp sineret qescere. Delphinū cū mag pte copiaꝝ in heluecios. i. suitēses ꝛ basiliēses qd supra ē relatū
dimisit. ipe cū reliq exercitu in lothorigios pfectꝰ metēsez tullēsemq agrū vexauit. oppidūq nō pui momē-
ti quod spinale vocant dedentibꝰ oppidanis ab eccl̃ia metensi abstulit. Exinde franciscus aragonēsis capto
furtim oppido tosorsi quod in normannia situm in potestate ducis brittannie fuit. duoꝝ potentissimoꝝ frā-
cie atq anglie interrumpisse pacē visus est. De qua re missis vltro citroq legationibꝰ contenditur. Flothe-
tus non paruis equitibus a rege francie profectus quadrigas feno oneratas in quo milites armati laterent
per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui Normannos a Francia dirimit. edoctos rusti-

cos educere iubet atꝫ in medio pōtis porteqꝫ arcis subsistere. ipeqꝫ insidijs cū cohortibꝰ signū expectauit. q̄
recepto cū milites e feno dilapsi portā inuasissent trucidatiꝗ custodibꝰ tādiu locū tenuere donec Flothetꝰ ad-
uolās ⁊ pōtē ⁊ arcē in ꝑtātē recepit. cuiꝰ rei ꝑcepto nūcio ⁊ rex ipe ꝑ eūdē pōtē in normāniā copias traiecit
et ex alia pte Frācisсus brittānie ꝑnceps exercitū duxit. Dux somerceti eā prouīciā pro regē anglie cū imꝑio
tenebat. q̄ postq̄ tāti belli molē in se verti ꝯgnouit. Talbote copiaꝝ ducē fama claꝝ in rebꝰ gestis insignem
rothomagi apō se eē iussit sperās eiꝰ cōsilio ⁊ armis ciuitatē eiꝰ nutare. aīos aduerterat in fide ꝯtinere. ꝫ fru-
stra eiꝰ consiliū fuit. nā rothomagēses postq̄ regē appropiquare didicerūt missis ad eū legatis suā ac fortu-
naꝝ sniaꝝ pacti salutē exercitū intra vrbē recipe ⁊ imꝑata facere promiserūt. q̄bus a rege collaudatis ⁊ domū
cū p̄sidio militū missis vrbs regi dedita ē. Talbotꝰ cū duce suisqꝫ oībus in arcē sese recepit. q̄ cū oppugnari
cepta esset interuētu renati regis vt agnitis q̄ in normānia retinebāt oppidis excederēt. Dux ac Talbotꝰ cū
suis liberi essent. ꝫ cū p̄fecti oppidoꝝ nō parerēt dux somerseti dimissis in arce talboto ⁊ duobꝰ p̄uignis su-
is clā recessit in angliā. arx postea dedita ē ⁊ p̄uigni ducis cū talboto in ꝑtātē regis facti sunt. Talbotꝰ vo cū
esset clara apō oēs fama quā nō malis actibꝰ ꝫ robore corꝑis ⁊ ingenij dexteritate in apto marte q̄siuisset.
data fide qō aduersus frācos deinceps arma nō gereret libere dimissus ē. Hic anno iubilei indulgētie cā ro-
mā venit vt q̄dā putāt absolutionē q̄siturꝰ. eiꝰ promissi qō regi frācie fecerat mihi hoc minime cōptū ē. Illō
ꝯstat talbotū cū in angliā redisset iāqꝫ rex francie euicta oī normānia burdegalem q̄z armis subegisset a rege
suo nō sine magnis copijs in vasconiā cū imꝑio missum ⁊ burdegalē recuꝑasse ⁊ alia pleraqꝫ castella q̄ ab i-
perio anglicano desciuerāt ꝑtim vi expugnasse ꝑtim deditiōe volūtaria recepisse. id vbi rex francie restituisset
e vestigio duos exercitꝰ īstruxit q̄ꝝ alteꝝ (cuiꝰ p̄fectꝰ erat gener suꝰ comes clarimōtis ac ducis Borbonij filiꝰ)
cū .xv. milibꝰ pugnatoꝝ in q̄s totiꝰ militie robur fuerit ad vrbē burdegalē recto itinere cōtendere iussit. Al-
terū quē ipe ductauit ex purpuratis suis conscripsit. quibꝰ ⁊ comes de scampis annumeratꝰ ē. quē electi iu-
uenes. d. ccc. eq̄tes ex brittānia seq̄bant. iussit ⁊ hūc exercitū retento apud se comite rex p̄ire. q̄ cū septem (vt
aiūt) leucis a burdegala cōstituissent ꝑuū qōdā castellū oppugnare ceperūt. Turri q̄dā inter burdegalā ⁊ ca-
stellū ipm occupata ac sagittarioꝝ p̄sidio munita. Talbotꝰ vo postq̄ sibi cū duobꝰ exercitibꝰ pugnādū eē
intellexit. eū p̄us aggrediendū cēsuit quē minori negocio suꝑari posse cōfidebat. Egressus igit cuꝫ robore
sui exercitus iā vespi ad turrī quā diximꝰ occupatā ꝑuenit. q̄ p̄mo impetu expugnata sagittarios oēs ibi ca-
ptos circiter q̄ngētos interemit. Exin mane ꝓfectꝰ cū accepisset regiū exercitū fugā pare. veritꝰ tāqꝫ sibi e ma-
nibus p̄da elaberet iussis alijs seq̄ cū q̄ngētis galeatis militibꝰ. d. ccc. sagittarijs ꝓpere in hostes aduolās
tumultuariū p̄liū inijt. Cōsultauerāt aliq̄diu inter se hostes an retro pedē fugiēdo referrēt. ꝫ pudore ꝓpin-
qui regis expiri belli fortunā decreuerāt. Erāt eis. ccc. circier tormēta enea q̄ curribꝰ aduexerāt ea ꝑte ꝑ quā
talbotꝰ vēturꝰ erat opposuerūt. multas p̄terea machinas hinc atꝫ inde collocauerūt q̄bꝰ ignari hostes cōfi-
ci posset. vt ergo fures talboti miles itinere qō vnū patebat in castra hostiū nescius machinaꝝ ꝓcurrit. dato
tormētis igne p̄mo cōgressu. ccc. ferme milites ictu lapidū ex anglicis periere. qō vbi talbotꝰ aīaduertit fili-
um q̄ se seq̄bat vt abiret ⁊ ad meliora tꝑa se reseruaret admonuit. At cū filiꝰ diceret nō eē sibi ex eo p̄lio fu-
giendū in q̄ p̄r p̄liaturꝰ eēt. Ego inq̄t fili multis rebꝰ clarissime gestis nec mori sine glīa nec fugere sine dede-
core possuꝫ. te nūc militare incipiētē nec fuga infamē. nec mors claꝝ faciet. sed cū filiū plꝰ pietas q̄z eū cōmo-
nitio p̄ria moueret cohortatis socijs vt forti aīo pugnā reintegrarēt. restitutiōe suoꝝ facta in hostes. q̄ nūq̄
munitiones castroꝝ exire p̄sumpserāt audacibꝰ inuectꝰ aīs haud ꝑuā illoꝝ stragē edidit. sed cū hostes ꝑti lo-
co. ꝑti tormētis ac numero militū suꝑiores essent ⁊ iā crus talboto lapis e tormēto missus arripuisset. cesis
ex maiori ꝑte suis. ⁊ ipe tandē cū duobꝰ filijs. altero legittimo. altero extra matrimoniū nato ⁊ vno genero
ꝓcūbens cecidit. Hic pꝰ tot sumptas ex hoste victorias clarissimi viri exitꝰ fuit. quē britonū potissimū con-
stātia ⁊ audacia prostrauit. Burdegala iteꝝ in ꝑtāte regis facta ē britānie ducē eiꝰ germanū q̄ nūc rex potif
cū diu sobole caruisset votū vouisse ferūt liberos si sibi superi darēt. priores duos. alteꝝ mioꝝ. alteꝝ p̄dica-
toꝝ religioni cōsecraturū. Exin voti cōpotē primū q̄ sibi natꝰ ē frācisсū appellauit. scōm dominicū. Natꝰ ē ei
et terciꝰ filiꝰ quē in angliā nutriēdū misit. Is eū mortuo p̄re in brittāniā frācisсo regnāte redisset ab eo captꝰ
⁊ in carcere necatꝰ ē fame. ⁊ cū neci tradereꝫ impietatē fratris accusandus. q̄ nō cōtentꝰ regnū sibi debitū oc-
cupasse sed aīam q̄z sibi nepharius auferret. franciscū coram diuino iudicio de paricidio rn̄suꝝ infra annū ci-
tasse. ob quā rē cū infra p̄finitū tꝑs frācisсꝰ idropisi laborās obiisset. vt ē religiosa galloꝝ natio correctū cū di-
uina cēsura vulto creditū ē. Dominicꝰ ei successit. q̄ cū hoc anno sine liberis decessisset Arturū francoꝝ mili-
tie p̄cipē patruū suum successorem habuit non minus prudētia q̄z armis grauem. Carolus dux aurelianē-
sis q̄ magno quōdā p̄lio ab anglicis captꝰ fuerat iā senex in patriā dimissus. Defuncto philippo maria me-
diolanēsi ducatꝰ tā q̄z ex successione debiti sese titulis ornauit. In flandria gaudaueñ. aduersus philippum
burgūdie ducē rebellātē pluribꝰ p̄lijs victi. Ad extremū supra. xx. milibꝰ ciuiū vna pugna amissis. confessi
errorē philippo manꝰ dedere legesqꝫ victoris acceperūt. Idē philippꝰ ⁊ oppidū luceburgeñ. maximū ac mu-
nitissimū. qō in saxonū ꝑtātē dotis noīe venerat nō sine indignatiōe latislai regis armis accepit. Delphinꝰ
viēnēsis cū mulierē quādā noīe agnetā forma p̄stantē ac patri dilectā occidere tēptasset iterū regis odiū in-
currit. Cūqꝫ nusq̄ alibi se tutū arbitrareꝫ ad florētes philippi opes cōfugiēs. vt primū cōueīt miserere mei
cōsanguinee inq̄t q̄ sine terra sum filiꝰ regis. ad quē philippꝰ. Dū terra mihi ē caue ne te sine terra dixeris.
nā q̄ mihi prouīcie parēt eedē tue sunt. nec tibi minꝰ q̄z mihi obediant. Volo post hec ⁊ brabancie oppida
florētissima ⁊ ambiciosas flandrie ciuitates ōn̄dit dn̄m eū ⁊ principē in conspectu suo appellari iubes. Ve-
tū modo ē in eū locū de quo breuissimus ē in angliā traiectus. neqꝫ eñ plus q̄z. xxx. milibus passuū id mare
latū ē quod flandriā ⁊ angliā interluit. Absolutis gallie rebus haud incōueniēs fuit transmisso pelago An-
glie rebus cui quōdā britānie nomē fuit q̄z breuissime mutationes sub friderico factas cōmemorari.

In anglia quã tũ albion tũ britãniã veteres vocauere. Rex heinricꝰ solitudis ac ocij cupidus alieno magis q̃ꝫ suo iudicio regnũ gubernauit. potẽs apd eũ in primis auditꝰ dux soffulti fuit. q̃ leges ꝓ suo arbitratu et ppl̃is ꝛ pricipibꝰ dixit. Sꝫ cũ res anglica apud frãcos minui cepisset ꝛ iã impiũ gallicũ in pristinã gl̃iam emergeret. dux eboracẽsis coact̃ nõ puis copijs nec pauc̃ stipatꝰ baronibꝰ lundonias venit reg̃ ꝯsiliũ mutaturꝰ atꝫ vt ipe dicebat reg̃ ꝛ regni saluti cõsultãs. nõ expectauit eiꝰ aduẽtũ soffulti ſꝫ nauigio rapti correpto ꝑ themisiã fluuiũ saluti sue fuga cõsulere adorsus ẽ. ſꝫ destinatã q̃s morte fugiat. missi q̃ eũ cõprehẽderẽt ꝑ cõpẽdia itinerꝫ cursuꝫ eiꝰ ꝑuenire. ipmq̃ꝫ mox interemptũ in prora nauis q̃ vehebat obtrũcauerũt. dux q̃ꝫ somerseti q̃ ꝑdita normãnia in angliã remeauerat potẽsq̃ꝫ apd regẽ credebat. in carcerẽ cõiectꝰ ẽ. nobiles viri q̃ꝫplures necati. nec sacerdotio ꝑdit̃ parsuꝫ ẽ. Inter q̃s ꝛ amicꝰ nr̃ adã molynes secreti reg̃ signaculi custos ꝛ lr̃aꝝ cultor amisso capite trũcatꝰ iacuit. nec diu postea cũ dux eboracẽsis domũ redisset somerseti princeps e carcere missus ꝑmittẽte rege gubernare regnũ cepit. q̃ res supme sibi cladis cã fuit. Irritatꝰ eñ ob eã cãꝫ pnceps eboracẽsis cũ maioribꝰ copijs q̃ꝫ priꝰ lũdonias ꝓperauit. cui cũ rex obuiã vna cũ duce somerseti exiuisset putãs illũ aut vboꝝ lenocinio placare aut regie maiestat̃ auctoritate deterrere. nihil ꝓfecit. Ebrocẽsis eq̃ꝫ cũ esset lõge potẽtior iusso rege vt in partẽ se reciperet in somerseti ducẽ ac eiꝰ equitatũ irrupit eumq̃ꝫ mox captũ trũcato capite interfecit.

De Scocia

Scocia eiꝰ insule in quo ẽ anglia supma portio ẽ in aq̃lonẽ vsa. flumibꝰ haud magnis ꝛ mõte quodã ab anglia discreta. Hic nos brumali tpe fuimꝰ cũ sol paulo ampliꝰ q̃ꝫ tris horis terrã illũiaret. Jacobꝰ eo tpe regnabat q̃dratꝰ ꝛ multo abdomine grauis. q̃ cũ oli in anglia captꝰ. xi. annis in custodia fuissꝫ. ac dimissus tãdẽ suscepta ex ãglic̃ cõiuge domũ reuersus plures regulos gladio ꝑcussissꝫ. ꝛ ipe tãdẽ a suis domesticis interfectꝰ ẽ. Inter q̃s vltiõe pacta filiꝰ eiꝰ regnũ suscepit. Audiueramꝰ nos oli arborẽ eẽ in scocia q̃ supra ripã flumis enata fructꝰ ꝓduceret anetaꝝ formã hñtes ꝛ eos q̃dẽ cũ maturitati proximi esset sponte sua decidere. alios in terrã. aliã in aquã. ꝛ in terra deiectos putrescere. in aquã vo dimersos mox aiatos enatare sub aq̃s ꝛ in aera plumis pẽnisq̃ꝫ euestigio euolare. De q̃ re cũ audiꝰ iuestigaremꝰ didicimꝰ miracula sp remotiꝰ fugere famosamq̃ꝫ arborẽ nõ in scocia ſꝫ apd olchades insulas inueniri. Illd tñ nobis in scocia miraculũ ꝑsentatũ ẽ. nã paupes pene nudos ad eccias mendicantes accept̃ lapidibus elemosine gr̃a datis letos abijsse conspeximus. Id genus lapidis siue sulphurea siue alia pinguis materia ꝑditum pro ligno quo regio nuda est comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis absoluẽda ẽ que ꝑuo a brittannia disiuncta freto. partiꝫ libera. scotorum amicitia societateq̃ꝫ gaudet. partim anglicano paret imperio. Sꝫ qm̃ nihil dignũ memoria per hoc tempus de quo scriptio est gestum accepimus ad res hispanicas festinamus.

Hispania

Hispania regio latissima terra optis ꝯpanda viris. armis potēs. hec euo nr̄o in q̄nqꝫ reges diuisa ē. pri-
mū ac maximū castelle regē appellāt. ꝓximū ei aragonū. Tercio loco portusgallēsez. Quarto nauerre
Quīto regnū granate qđ ab euāgelio xp̄i alienū ē de ritu machometi. Ultimū ponūt in castella p̄nobili ac la-
te dn̄anti regno. cuiꝰ reges gothoꝝ sanguine creti nūq̄ꝫ genꝰ variāt. Aluariꝰ de luna natione aragoneñ. no-
bili genere ꝯquis extra mr̄imoniū natꝰ cū olī iohāni regi adeo insinuasset vt vnꝰ oīm regni regisqꝫ potēs vi-
deret. iohāneqꝫ nauerrē regē ⁊ heinricū mgr̄m militie sctī Jacobi potētia sua opprimere ac regnū guberna-
re conatꝰ armis deturbasset. Postea tñ aduersante sibi regina redeūtibꝰ illis ⁊ regē in ptātē suā recipiētibꝰ
e curia pulsus. in possessionibꝰ suis aliq̄ꝫdiu priuatꝰ vixit. Felix si ꝯcesso frui ocio nouisset. ꝫ nulla ē regno de-
iectis q̄es. Dū ergo sublimē locū (de q̄ rursus maiori cū ruina p̄cipitaret) vēdicare conat regi clā suadet vti
ꝑ speciē venationis in saltꝰ sibi ꝓpinquores egrediat se cū potēti manu futurū obuiā. nec dubiū q̄n regni op-
timates libertatē regi afferant. nō fuit difficilis ꝑsuasio. rex cū paucis egressus paꝝ custoditꝰ. nā aluari iam
pene nomē extictū erit vbi ad insidiaꝝ ꝑuenit locū mox clamore edito aluarꝰ inter dilectos exultans milites
liberꝝ regē saluare dixit eūqꝫ secū abduxit. Quare vulgata ꝯfestim mira innouatio regni facta ē ⁊ iteꝝ ad al-
uaꝝ regni gubernatio deuoluta. Nec diu pꝰ cū eisdē iohāne atꝫ heinrico atrox p̄liū ꝯmissum ē in quo plures
vtriqꝫ cecidere. victoria penes aluaꝝ fuit. Heinricꝰ nō multis pꝰ diebꝰ ex vulnere manꝰ qđ in ea pugna ac-
cepat mortē obijt. Mgr̄atū eiꝰ aluarꝰ obtinuit. ⁊ aliq̄ꝫdiu postea regi pr̄ ⁊ regni moderator ē habitꝰ. ad ex-
tremū tñ potētū inuidia succubuit. nā cū nobilē quēpiā iussu regis ingrata sibi q̄dā renunciātē e fenestra sue
domꝰ p̄cipitari iussisset mox captꝰ ⁊ in medio foro capitali s̄nia dānatꝰ nō tñ ignauꝰ occubuit. ꝫ numeratis
suis in regē regnūq̄ꝫ meritis. nō lacrimās aut eiulās ꝫ alacri vultu ⁊ q̄si ad epulas inuitatꝰ ceruice gladio p̄-
buit. vir alti spūs nō minꝰ domi q̄ꝫ belli clarꝰ ⁊ cui sꝑ mag̃ in mēte sederunt. Johānes deiñ aliquot annos ꝑ-
se regnū admīstrauit. quo vita functo filiꝰ eiꝰ heinricꝰ regnū accepit. adolescēs aīo plenꝰ ⁊ recti cupidꝰ. q̄ re-
licta priori ꝯiuge alterā ex portugalia duxit impatricis sororē ⁊ in regnū granate cū exercitu ꝓfectꝰ magnā
hostilis terre ꝑtē diripuit atꝫ ꝓtriuit. Johānes cardialis hostiēsis summa vir integritate ⁊ scīa iuris eminēs
cui iuuenis in dictādis eplis seruiui senio ꝯfectꝰ in eo regno. vñ illi origo erat aīam deo reddidit. In regno
nauarie ⁊ filiꝰ in patrē ⁊ pr̄ in filiū arma suscepit. filiusq̄ꝫ tādē regno pulsus ad alfonsuꝫ patruū aragonū si-
ciliec̄ꝫ regē (pagratꝰ priꝰ gallia) ꝯfugit. Nūc lodouicꝰ mōtesie mgr̄ ⁊ iohānes discretanus viri p̄stabiles ab
Alfonso missi recōciliari pr̄i filiū studēt. Joanna regis alfonsi ⁊ soror ⁊ coīūx absente viro multis ānis ara-
gonū ⁊ valētie regnis tot potētibꝰ ciuitatibꝰ ⁊ nobilissimis pricipibꝰ iura dixit casta ⁊ sctā mulier ⁊ digna
que ꝓlē pepisset alfonso. Anno aūt ab incarnatiōe dñi. 1491. totū regnū betice qđ hodie granata vocitat
vict| barbaris regec̄ꝫ eoꝝ capto. ciuitateqꝫ granata populosissima armis fameqꝫ durissimaqꝫ obsessiōe ob-
tenta. a xp̄ianis crucem dñi adorantibus pacifice hodie possidet.

Portugalia

In portugalia petrus agnomine infans. sic eni filij regis anteq̃ regnant appellant. magni nominis princeps qui totam ferme europam peragrauerat sue virtutis documenta demonstrans. Cum regnum tutorio nomie aliq̃diu summa cum laude administrasset nec minore fide alphonso ex fratre nepoti simul et genero suo restituisset. tandē subortis vtrimq̃ dissensionibus cum odio crescente ad plurium ventum esset sagitta in incertū missa transfixus interijt. vir magnorum operū. Et qui olim sub cesare sigismundo stipendia faciens nō paruā sibi gloriam in turchos pugnando parauerat. Alfonsus exinde mansuetissimus princeps alti cordis et prudentia singulari pditus neq̃ eū vnq̃ regius portugalia sanguis deriuatus est. post hec regnum quiete tenuit. cui cū obijsset dilectissima coniunx. eademq̃ soror patruelis vt aliam supduceret suaderi non potuit. sed omnis eius cura eo conuersa est vt aliquid agat quod sibi laudem et xpiane religioni fructū pariat. Quapropter inuitatis regni proceribus suscepto publice crucis signo classem in turchos et expeditionem pmisit. Annis vo sequentibus heinricus infans videns regni portigalie fines paruis limitibus contineri cupiēs regnū ampliare occeanū hispanicū sūmis viribus īgreditur suasu et doctrina cosmogr aphorum situs terre et maris noscēdi. inuētisq̃ multis et varijs insulis ab hominibus nūq̃ habitatis. Inter ceteras pclarā insulā nō sine suorum letitia adnauigat. nō tamen hominibus habitatā sed fontibus irriguam pingui gleba refertam nemorosam. incolēdis hominibus aptā. ad quā diuersa hominū genera colendā īmisit. Inter tñ ceteros fructus aptissima ē ad pcreandū zuccarum. qd tanto fenore ibi nūc cōficit vt vniuersa europa zuccaro plus solito habūdet. nomē insule ma-

dera est. inde zuccarū de madera. Inuenit ⁊ alias insulas ꝗplures q̄s habitari baptizariq̄ noībus fecit vt insulā scti Georij fayal de pico q̄rū vnā hoībus almanis ex flandria habitandā concessit. feracē trictici. Annis vo posterioribus vt anno dn̄i. 1 4 8 3. iohānes scd̄s portugalie rex altissimi vir cordis certas galeas oībus ad victū necessarijs instruxit easq̄ vltra colūnas herculis ad meridiē versus ethiopiā inuestigaturos misit. Prefecit aūt his patronos duos Jacobū canū portugalensem ⁊ martinū bohemū hoīnē germanū ex nurmberga sup̄ioris germanie de bona bohemorū familia natū. hoīem inq̄ in cognoscendo situ terre peritissimū marisq̄ pacientissimū. Quiq̄ ptholomei lōgitudines ⁊ latitudines in occidente ad vnguē experimēto. lōgeuaq̄ nauigatione nouit. Hij duo bono deorū auspicio mare meridionale sulcantes a littore nō longe euagantes sup̄ato circulo eq̄noxiali in alterū orbem excepti sunt. vbi ipis stantibus orientē versus vmbra ad meridiē ⁊ dextrā proiciebať. Aperuere igiť sua industria aliū orbem hacten⁹ nobis incognitū ⁊ multis annis a nullis q̄ȝ ianuensibus licet frustra temptatū. Peracta aūt hm̄oi nauigatione vicesimo sexto mense reuersi sunt portugaliā pluribus ob calidissimi aeris patientiā mortuis. Insignū aūt portauere pip̄ grana p̄adisi. multaq̄ alia q̄ longū esset recensere. Aperto illo orbe magna piperis q̄ntitas flandriā versus vehiť. ⁊ licet nō sit adeo rugosum vt orietale tn̄ acumen formā ⁊ oīa vtverū pip̄ p̄ se fert. Multa ea de re scribenda forent q̄ ne tedij agrauar bono respectu omisi.

Italia

Ultimis europe finibus pagratis ⁊ q̄ȝtū p̄positi nostri fuit septētrione decurso in patriā tandē reuersus nouitates italie cū iā referende occurrāt. ab ea nimirū vrbe incipiendū esse arbitror cuius creberrimas mutationes ⁊ oriens simul ⁊ occidens admirať. Ea est genua liguru dn̄a ac regina q̄ ciuilibus agitata discordijs memoria nr̄a impīū maris amisit. In ea cū excluso philippo maria mediolanensiū duce eius p̄tore opicio elzaco necato auctore francisco spinula. viij. libertatis capitanei creati essent. eisq̄ paulopost sublata libertate exactis Guardus Smarde⁹ ducatū accepisset annos supra. lxx. natus auctore thoma frigoso q̄ ⁊ ipe olim an̄ philippi dominiū ducali honore funct⁹ fuerat. Cū hō grādeu⁹ ad gubernationē inutil' videret

vix septem diebus permissus ē thoma eiꝰ honorem surripiente quē cum q̄tuor gubernasset annis germa-
nus eius baptista ad .xvj. circiter horas regno expulit. Nā thomas resumptis viribꝰ ꝯfestim fratrem pa-
latio deturbauit. tres annos postea. ⁊ nōnullis mēsibus vrbem regens. donec auctore iohāne antonio fli-
sco iterꝫ ciuitas libertatē asseruit. Delectis deīde. viij. capitaneis priori ex more rempublicā administratu-
ros qui thomā frigosum in carcerē ꝯiecerūt. cū iam ter p̄rie sue ducē gessisset. Horꝫ pricēps fuere iohānes
anthonius quē prenominauimꝰ miles equestris ordinis. ⁊ raphael adornus iuris interpres. Sꝫ hec quo-
ꝗ paucorū mensiū libertas fuit cū raphaeli; nō tam capitanei ꝗ ducis nomē placeret. Is em̄ gētilibus ac
spinularū primoribꝰ in suā sentētiā tractis. collegas suos magr̄atu abdicauit. ducalesꝗ fasces assumpsit. q̄-
bus paulo supra duos ānos ēvsus a barnaba gētili ⁊ patruele suo a republica deiectus. Barnaba v̄o nō-
dum mense toto principatu potitū. Janus frigosiꝰ iohāne anthonia flisco ⁊ aurianis fauētibus regno pe-
pulit. Qui paulopost anthonio ꝓ suscepto bn̄ficio necem pauit interposito Johāne philippo eiꝰ gentili q̄
eū percuteret qui ⁊ castella defuncti cōdonauit. Jano v̄o cum rexisset annis pauloamplius duobꝰ in magi-
stratu fatis functo frater eius ludouicus successit. qui a petro patruele suo e dignitatis culmīe deiectus est.
Is ē petrus frigosus qui mō regnat multa vi animi ⁊ corpis. Sed ⁊ optimatibus ciuitatis ⁊ omni ferme
nobilitati odio habitꝰ. qui ⁊ gētilem ⁊ patruelē suū nicolaū frigosum. honestis moribꝰ preditū. ⁊ philo-
sophie studij insignē ob suspitōem affectati dominij vocatū a se ⁊ pallaciū p̄ris ꝑcussoribꝰ interemit. Hunc
cū regnasset annis q̄tuor. tam sue ꝗ aliarꝫ nobiliū familiarū p̄nceps. vrbe deiecerūt ludouico patruele suo
quē ipe antea deposuerat in eiꝰ locū suffecto. qui cū se parꝫ gratum magnatibus eē intellexisset. eūdem pe-
trū quē regno deturbauerat in auxiliū accersiuit. ille tercia post exiliū die reuersus. ⁊ patruelē ducatu amo-
nit. ⁊ oēs aduersarios vrbe pepulit. Quorꝫ pricipes ad florentes alphonsi aragonū ⁊ sicilie regis opes
cōuersi magnā ⁊ formidabilem classem ab eo impetrauerūt. cum q̄ iam ferme duobꝰ annis terra mariꝗ ge-
nuam oppresserūt. ventum ē sepe ad menia ciuitatis ⁊ aliq̄n intra ipa suburbana pugnatū. hoc aūt āno cū
signo dato. ⁊ in ipo portu pro menibus vrbis vndiꝗ pugnaret. Ingressi sunt aroganenses ducesꝗ mili-
tes. ad magnā vrbis ꝑtem vagauerūt passim cedibus. passim rapinis ciuitatē fedantes. Sed affuit presto
cum delecta iuuētute petrus qui fugientes suos sistere cōpulit. ⁊ in aroganēses dilapsus. ingēte edita stra-
ge vrbem iam pene raptā recuꝑauit. actum tn̄ de eo fuerat si portā quā ceperant hostes ita cōmunissent. ne
recludi suꝑne potuisset. ⁊ aditū sequentibꝰ naualibus socijs patentē retinuissent. Nūc ambe partes q̄si ex-
integro ad bellū se parant. Quis fama est. petrū animo fractum. gallorꝫ opes implorare eorū regi p̄rie sue
principatū quē retinere nō pōt pecunia venditurꝫ. Apud insubres vrbeꝗ toto famosaꝫ orbe mediolanū
philippus maria dux gentis qui genuā ditioni sue q̄ndā s̄begerat. amedei subaudie ducis filiā m̄rimonio
sibi ꝯiunxerat alphonsum potentissimū regē cū duobꝰ fratribus. altero rege nauarie. altero militie compe-
stelano mg̃ro. multisꝗ regulis, nauali prelio captū victum a ianuensibus ⁊ sibi a iacobo spinola ianuensiū
tunc ꝑfecto oblatum ⁊ ad se vsꝗ deductū. insolita vsus liberalitate. magnificentissime donatū libertati di-
miserat. Sigismundū cesarē romā petentē. cū mediolani ageret visitare ꝯtēpserat bononiā forliuiū ymolā
e manibꝰ tyrānorū armis ereptā sacro sancte ro. eccl'ie restituerat atrocem suitensiū gentem bello domuerat.
De florentinis ac venetis per suos duces sepius triūphauerat totamꝗ quōdaꝫ ytaliā tremefecerat iam re-
cedente fortuna perdita genua nicolao picinio in quo maxime fidebat defuncto exercitu suo ad casale ma-
ius iuxta flumē padum duce micheleto cōtimola ab hostibꝰ prelio fuso. ⁊ castris exuto. magno numero eq̄-
tum peditūꝗ capta. eo deductꝰ erat. vt nō mō venetis. Sꝫ oībus per circuitū pp̄lis ac principibꝰ cōtemptui
esset. Et veneti quidē abdua flumine trāmisso. in agro mediolanensi castrametati. tm̄ ei terrorēꝫ incussere.
vt de relinquendo imperio cogitauerit. q̄siuit vltra ⁊ citra mōtes auxilia regū. Sed quē fortunatū atꝗ ho-
stibus insultātem oēs honore ac fauore dignū existimauere. Idem in calamitate cōstitutus ab omnibus
tanꝗ odio dignus relictus ē. vnus tn̄ oīm alphonsus accepti bn̄ficij memor ad opem ferendā sese accinxit
Sed dum serius iter agit interim philippus primū aduersam valitudinē oculis captus incidit. Deinde ex-
ipa arce hostium armorū fragore audito vehemēter cōmotus vite tedio simul ⁊ languore mortē obijt. ipo
alphonso herede instituto. Fuit aūt philippus ingenti corꝑe, ⁊ in iuuētute macer. in senio pinguissimꝰ de-
formi facie ac terribili. instabilibꝰ ac pregrādibus oculis. ingenio pacri ⁊ callido. in largiēdo ꝓfusus. in ꝑ-
cendo facilis. in adeundo difficilis. ac vbi in colloquiū venisset mitis ac placidus. cultus corꝑis ac mūdi-
ciarū oīsꝗ lenocinij negligens. venādi cupidus equorꝫ studiosus. ceterū quietis impatiēs. atꝗ imperi-
tandi auidus. in pace bellum. in bello pacem q̄siuit. simulādi atꝗ dissimulandi egregius artifex in milites
ꝗ in ciues indulgentior raro in publicū prodijt. delatoribꝰ facile credidit in suspitōnes adeo pronus vt se-
pe fidissimos a se amicos leuissimis de causis alienauerit. pullis indutos vestibꝰ egre de se venire permisit.
Sermonē de morte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūimmodū expauit. tabifica lue ꝑcussos ex v̄-
bibus migrare in agros iussit eorūꝗ domos incendio tolli. q̄ cura innumerabilē illū mediolani populum
multis annis intactū quodāmō ab ea peste s̄uauit. Hinc cū vita decessissꝫ. funus nec tanto principe dignū
nec suis maioribus ductum ē. nec sepulcri decus additū. Populus cognita ducis morte ī libertatē sese ꝓ-
clamauit. xij. viris electis. qui rempublicā admīstrarent. Castrum porte iouis instar excellētissime regie ca-
ptum ac dirutum est. ⁊ testamētum philippi dilaniatū ad dominiū mediolanense multi aspirauere. Sed q̄
coloratis vterētur titulis q̄tuor tm̄ fuere. Fridericus imꝑator deuolutū ad se principatū philippo. sine libe-
ris legitimis vita subtracto cōtendebat. Alphonsus testamēto hereditatem petebat. Carolus dux aurelia-
nēsis ex sanguine vicecomitū natus ab intestato id sibi deberi aiebat. Franciscus sforcias vicecomes con-
iugem suā q̄ philippi filia fuerat hereditatē p̄ris suscipiendā affirmabat. Audite sunt legatōnes oīm in se-
natu mediolensi. quorꝫ aliq̄ sermone directo dominiū petiere. aliq̄ per simulationē oblati ꝯ venetos auxilij

Insinuare se pplo. atqꝫ īde paulatim vendicare dn̄ium satagebāt. Sꝫ ciuitati q̄ iam libertate gaudebat.
ꝛ īperādi cupiditate. demortui pricipis militiā ꝯduxissꝫ. nulla ꝯditio placuit. q̄ iugū q̄uis pacto ī capita ci-
uium videret inferre. Obtulit tn̄ impatori censuꝫ ꝗtannis aureū poculuꝫ. si libera suis legibus dimittere-
tur. Dilaniabat in terra vndiqꝫ philippi hereditas. veneti placentiā cremam laudā occupauere. ꝛ mlt̄a p̄-
terea miora oppida. dux subaudie ludouic⁹ valētiā ꝛ cōfluentiā inuasit. astenses ad ducē aurelianēsem ca-
roluꝫ defecere. qui suscept‹ a rege frācie nō paruis auxilijs alexandrinoꝝ agros vexare ceperunt. Papien-
ses intestinis agitati discordijs. diu ancipites fuere. quib⁹ potissimuꝫ se iūgerēt. Nonariēses comani. ale-
xandrini. ac Terdonenses mediolanēsiū impiuꝫ sbiere parmenses ī societatē quodāmō recepti sunt. Fran-
ciscus Sforcia ꝑ idē tp̄s in piceno agebat. ꝗuis maiorē ꝓuincie eius ptem iam amisissꝫ cū philippus nō
multo ān̄qꝫ moreref sibi ꝑ cōes amicos recōciliata vt ad se rediret in venetos pugnatur⁹ accersiuerat ro-
gato alfonso rege vt. lxx. milia auri numū suo noīe nūeraret. quo facto iā pactis atꝫ innstructis copijs iti-
neri se accinxerat. cuꝫ mors philippi enūciata. eū qui longo tp̄e. ad mediolanēses opes inhyasset. magis
ac magis ꝑperare cōpulit. Quē vt longobardiā primū īgressus est mediolanēses incerti. quo mens ei⁹ in-
clinaret. ne vl̄ ꝑ ip̄m vl̄ ꝯiunctus venet‹ suis cept‹ obuiā iret. Missis oratoribus oblatis non ꝑuis stipen-
dijs cōduxere moxqꝫ duce sui exercitus factus vt placētiā oībus copijs obdsideret impauerūt ipe dicto pa-
rens dū ad placentiā ī obsidione sedet papienses qui iam mediolanēse impiū tanqꝫ fastidiosum ꝛ insolēs
detractarant. sese sibi dedentes accepit q̄ res mediolanēsiū aīos haud mediocriter ꝯturbauit. qui ꝑ ꝯuen-
tiones ihibituꝫ frācisco dicebāt nullaꝫ ex vrbibus q̄s olim philippus tenuisset occupare. Frāciscus vo nō
se occupasse. ß dedentē ꝛ vltro se offerentē ciuitatē accepisse aiebat. at mediolanēses cū eius potentiā vere-
renf dissimulandū potius statuere. Ille ꝯtinuata apud placentiā obsidione. Tandē summa vi oppugnare
adorsus vrbem. ꝗuis magna ꝛ forti militū manu munitā armis tn̄ expugnauit ꝛ diripuit. Mediolanense
regimen ꝑ id tp̄s penes nobiles fuit. ꝛ apud eos qui philippi quondā ꝯsiliū direxere. ita res prospere sa-
pientū ducta cedebāt. ꝛ iam nō parua galloꝝ manus nā circiter tria milia equituꝫ delecti roboris q̄ alpes
transierat apud alexandriā ꝓfligata deletaqꝫ fuerat. Et veneti apud caragium magno p̄lio supati. oēs pe-
ne copias amiserāt ꝛ lauda ab eoꝝ imperio erepta in ptātem mediolanensiū redierat. Cū franciscus Sfor-
cia ad īfestanduꝫ brixienses missus. siue qꝺ p̄ncipatū mediolanensēꝫ. cuius opīoem iā pridē finxerat. alio-
mō ꝯsequi nō posse sperabat. siue ꝙ mediolanēses cū venet‹ amiciciā societatēqꝫ clam se q̄rētes. Ne solus
vtriusqꝫ ppl̄i p̄da relinq̄ref. ꝓueniendos cēsuit. prior cuꝫ venet‹ fedus inijt. ī quo cuꝫ mlt̄a hic atꝫ inde pro-
missa essent. illud inter cetera cōuenit vt ad vrbeꝫ mediolani ditionēqꝫ eius obtinendā francisco cū copijs
ꝓficiscenti senatus venetus in peccunijs ꝛ armis auxilio esset q̄ re firmata. mox in mediolanensem duxit.
Militabant eo tp̄e apud mediolanēsem bracciani. qui cum ludouicū de werme. ac nōnullas alias francisci
copias apud modoeciā fudissent. tandē relict‹ mediolanensibus ad eū defecere. Franciscus filiaꝫ suaꝫ iaco-
bo picenino vxorē despōdit carolus vo ganzaga haud ignot⁹. copiaꝝ ductor. qui paulo ān̄ a mediolanen-
sibus deficiens ad frāciscū venerat. postqꝫ deptos eosdeꝫ mediolanenses ꝛ sine vllo duce relictos aīaduer-
tit. iteꝝ ad mediolanenses relicto frācisco trāsiuit. Erat hic vasto corꝑe. forma pene giganthea. viribus vo
q̄ magnitudini rn̄derent dicendi copia clarus lr̄is grec‹ ac latinis īstructus ß aīo inconstanti. ꝛ ingenio ad
om̄e facinus siue honestū siue nepharīū ꝑato. Cui nō parua spes fuit oppressa. mediolana libertate dn̄iuꝫ
vrbis arriꝑe. ß fortuna iā mediolanensibus nouercāte placentini terdonenses nouarienſesqꝫ ab eis defici-
tes francisci p̄sidia receperūt alexandrini cū nullā ī eis spem sitā esse ꝯtuerenf wilhelmi mōtisferrati p̄nci-
pis fratris impio se ꝯmiserūt. Respublica medio tp̄e ex nobilitate in plebeꝫ defluxerāt. lectiqꝫ viri. xij. qui
vrbi de more p̄essent. ex fece pplari ig̃biles atꝫ ignaui migr̃atū gerebāt. hij cū nobilitatē (quā mult‹ modis
offenderant) suspectā hr̄ent ne cū frācisco sentirent. Suadente gantzaga. q̄ eam viaꝫ ad p̄ncipatū vrbis ar-
ripiendū cōmodissimā existimauit. primarios ciues genere nobiles ꝛ opibus habūdantes. raptim inter-
ceptos ꝑ nocteꝫ obtrūcauere ac deīde in foro plebi spectacl̄m obiecerūt. īter quos iacobinus bassius ꝛ gre-
gorius adolescens placidis moribus ꝛ lr̄is eruditus. ꝛ nob amicicia ꝯiūctus. ꝓrsus īnocens supinus trū-
catusqꝫ iacuit. Ne diu post iohanneꝫ caynū venerandū seneꝫ. ꝛ filiū ei⁹ franciscū egregia forma iuuenem nō
alio crimīe irreticos. nisi qꝺ blance marie francisci cōiugi sanguīe iūcti erāt. crudelibus affectos cruciatib⁹
necauere. Exin gregori⁹ lamprinarius iur‹ īterpres. sb̄ spe legatōis tanqꝫ ad ipatorē mitteref ī modoecia
captus atꝫ īterfetus est magnus libtat‹ assertor. Et qui testīn oli philippi pplari fauens reginini laniasset.
Nec theodoro bossio admodū ī citate grancoso potenti pepcerīt. quā cū diu ī vincul̄ tenuissent. tandē ītere-
merūt. Galeotus quoqꝫ tuscanus ꝛ ipe natu nobil̄ atꝫ opulentus ciuis ītercisus occubuit. Quibus ex re-
bus cū iam nulla libtat‹ forma relicta esset. ꝛ. xij. viri ausu tyrānico vrbeꝫ cedibus ac rapinis fedarent. suc-
cessoꝝūqꝫ comicia ꝑhibentes. iuito pplo sibi ipsis īperiū ꝓrogarent. Cōmota deniqꝫ atꝫ īcensa cītas corre-
ptis armis. nouo migr̃atu ex nobilitate creato. tyrānos e republica eiectos ī carcerem ꝯiecit. at cum neqꝫ ß
mō respirare ppl̄s posset. Naꝫ ꝑdit‹ oībus. excepta cītate comensi ac parmensi. q̄ in officō ad vltīm ꝑsiste-
bant. Franciscus dura obsidione ciuitatē p̄mebat. Iteꝫ plebs incensa nobilitatē e palacio pepulit. Tyran-
nos dempt‹ vincl̄is tanqꝫ libtat‹ amatores. ꝛ optīe de republica meritos in priorem locum restituit. Illi ad
priores artes reuersi. cuꝫ satellites magno nūero assumpsissent mlt̄aqꝫ suadente carolo spolia perpetrarēt.
nobiliatemqꝫ ꝓrsus opprimerent nō tn̄ ei viaꝫ ad īuadenduꝫ pricipatuꝫ ꝑmisere. Qꝺ cuꝫ ipe aīaduertissꝫ.
ꝛ iam sibi periculosaꝫ apud mediolanenses moraꝫ ītellexissꝫ. per internuncios francisco recōciliat⁹. ac ma-
gnis allect‹ p̄mijs laudam ill̄ ꝓdidit. Tercōqꝫ iam fideꝫ fallens. nō sine magno mediolanēsiuꝫ damno ac
pleb ꝯsternatōne ad euꝫ trāsiuit. nō tn̄ defuit tyrannis aīm⁹ q̄n postulat‹ vndiqꝫ sbsidijs francisci iuguꝫ iā
ꝓpe ceruicibus imminens excutere conarenf. Sꝫ cuꝫ alios frustra rogassent. venetos tādeꝫ ne se dereliq̄-
rent peruicerunt. Nam neqꝫ ill̄ ex vsu videbaf franciscuꝫ etate florentem rei bellice ꝑitissimuꝫ. cuius iaꝫ vi-
res atꝫ arma non sine graui iactura sensissent. eo potiri ipio quo suo portanduꝫ videref. Percusserūt igif
veneti fedus cuꝫ mediolanensibus. legesqꝫ q̄s tō citerioꝝ gallia seq̄ deberet scripserūt. mandantes Sforce

vt certis cōtentꝰ vrbibꝰ ac termis mediolanēses in pace dimitteret. Ille haud ignarus se breni pituꝝ vbi
venetis paruisset. imperiū eoꝝ ɔtēpsit. Et q̄uis debitus oibus videret̄. nā soli florētini. ⁊ hij quidē parce
opam ferebāt. In obsidione tn̄ perseuerare decreuit. iam mortuo frācisco pycinino frater eiꝰ iacobꝰ cū bra
chianis ad venetos trāsierat. Iam leonardus venereus. a senatu veneto missus mediolanū ingressus au/
xilia ⁊ comeatꝰ. magnā copiā. q̄bus ciuitas indigebat ꝓpe diē affore pollicebat̄. Erat ⁊ in exercitu ⁊ in ci/
uitate summa oīm reꝝ indigentia. Ita vt dubiū videri posset. an obsidēs frāciscus. an obsessus dici debe-
ret. Vix ei bis mille eq̄ superāt q̄ ferre insessorē possent. ⁊ milites stipēdio fraudati ꝓ cibis sese armis exu-
erūt. Neqꝫ cū frācisco argentū erat. quo stipē dare militi posset. Sꝫ inter spem metūqꝫ dubiꝰ. obsidionē de-
die in diē v̄ba pro factis ostentans ꝓducebat. In ciuitate vere cū iam frumentū absumptū esset. nec aliud
edulij genus restaret. ⁊ iam canes. equi ceetraqꝫ id generꝭ aīalia māderet̄. nec ferre amplius famē multitu/
do posset. collecti in vnū apud portā vercellinā. correptꝭ armis in foꝝ ꝓrumpūt. obuiūqꝫ leonhardꝫ ve-
netoꝝ legatū gladijs cōfodūt ac discerpūt. Exin palatiū fusis tyrannoꝝ satellitibꝰ aggrediūt̄. quo fine re-
sistentia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula ɔiecerūt. Exiñ missis ad frāciscū legatꝭ principatum
ei ciuitatꝭ obtulerūt. q̄ mox ingressus dn̄ium vrbis accepit. Et deinde nō m̄ltis interiectis diebꝰ. cū liberꝭ
⁊ cōiuge reuersus. ducalibus insignibꝰ exornatꝰ. in triūphantꝭ modū vrbē intrauit. q̄ cū iaꝫ comū parmā/
qꝫ in deditōem accepisset wilhelmoqꝫ mōte ferratensi alexandriā emisset. non paruū deinde bellū cū vene-
tis ⁊ alfonso rege diutius gessit. In quo cū acrius premeret̄ neqꝫ em̄ tante potētie par esse poterat. Rena-
tum regē fortissimis eq̄tū cohortibꝰ cinctū ex vlteriori gallia. magnis stipēdijs ac ꝓmissis allectuꝫ. i auxi-
liū accersiuit. q̄ cū supatis mōtibꝰ in ytaliā descēdisset. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere ꝑ amici/
ciam ac necessitudinē cōpulisset. ⁊ iam castra sua frācisci castris ɔiūgens. i hostilē agrū descendisset expu-
gnatis raptim nōnullis castellis more gallico. mortales oēs i eis cōprehēsos trucidasset. Tantus mox
terror venetos inuasit vt iā castra castris ɔferre ampliꝰ nullo pacto p̄sumerēt. nec iam retinere posse brixiā
⁊ ꝑgamū agris amissis ɔsiderēt. Cūqꝫ thurcoꝝ bellū res eoꝝ maritimas infestaret repēte p̄ter oīm opini/
onē pax q̄ diu in senatu ap̄lico fuerat agitata. deniqꝫ apud laudā interuētu cuiusdā icogniti. s ꝓbate ⁊ in-
tegre vite monachi. inter venetos ⁊ ipm̄ frāciscū clam rege facta ē. Que res vt regi molesta. ita frācisco vti-
lis ⁊ venetꝭ necessaria fuit. Arcē deinde mediolani insaniētis pp̄li furore dirutā frāciscus breui restaurauit
mira fortune siue cūcta regētis dei ꝓuidētia nobile ac magnificū opꝰ hisdē manibꝰ sbito refectū ē. q̄bꝰ fue-
rat pauloañ reiectū. Franciscus philelphꝰ nobilꝭ satyraꝝ scriptor ꝑ idē tp̄s ad heroicū carmen ɔuersus res
Sforcie scribere cepit. Leodrisiꝰ trebellꝰ soluta orōne ac metro clarꝰ hr̄i cepit. Apd̄ venetos terra mari-
qꝫ potētissimos. q̄ nomē ytalicū apud barbaras natōes lōge lateqꝫ claꝝ fecerat. filius foscari ducis. velut
q̄ppiā i rempublicā machinatꝰ eēt in exiliū actꝰ. deinde reuocatꝰ ⁊ iterū i suspitōem crimis adductꝰ ⁊ cru-
delissime tortꝰ. cū nihil mali ɔfiteret̄ relegatꝰ i peloponessuꝫ miserā ibi vitā finiuit. Gener eiusdē ducꝭ an-
dreas donatꝰ dum Cretā insulā ꝓ veneto īperio gub̄nabat dux īsule appellꝰ. reuocatꝰ domū honore p̄ua-
tur. ⁊ magna mulctatꝰ pecunia i exiliū mittit̄. Armilaus iter venetos dignitate ⁊ aucte potēs duꝫ ex con-
cilio ad mediā noctē domū reuertit̄. baculo trāffossus occidit̄. nec q̄ tantū scelus patrauerit inuētus ē. q̄-
uis filio ducis id crimini dederint. Franciscꝰ barbarus studijs humanitatꝭ excellēs. editꝭ nō paucꝭ neqꝫ il-
laudatis opusculis. senio ɔfectꝰ nō sine celebri noīe vita decessit. Impator fridericꝰ cū romā rediens eo
se cū ɔiuge ⁊ rege hūgarie ladislao. totoqꝫ comitatu recepisset. libēter ⁊ amice visus. incredibilibꝰ honori-
bus tumulatꝰ est. Frāciscus dux gētis. q̄ ānos. v. ⁊. xxx. summa cū laude ciuitatē rexerat philippo medio-
lanēsium duci brixiā bergamūqꝫ ademerat. copias eiꝰ plibus locꝭ fuderat. Franciscū carmiolā claꝝ ducem
copiaꝝ de ꝓditōne suspectuꝫ securi ꝑcusserat. Marsiliū carrariū cuiꝰ maiores diu patauiū ꝑ tyrānidem te/
nuissent. duꝫ p̄nam hereditatē vendicare conat̄ interceptuꝫ necauerat. pacē cuꝫ thurcꝭ nō tam honestā q̄
necessariā fecerāt. Impiūqꝫ venetuꝫ terra mariqꝫ lōge ampliauerat. gub̄natōni tandē cedere cōpulsus est
tanq̄ p̄ senio reipublice videret̄ inutilꝭ. Ille hmōi ɔtumelia affectus ingrate p̄rie aspectuꝫ nō ferēs. eamqꝫ
vitā recusans. q̄ careret ipio e publico palatio in priuatā domū se recepit vbi cuꝫ principatuꝫ suis ciuibus
reddidisset. egrā q̄ꝫ ɔfestim aīam nature restituit. Cuiꝰ casum tanq̄ p̄uidisset baptista piasius cremonēsis
astronimꝰ pluribus antea mēsibꝰ p̄dixerat. Erat autē frāciscꝰ cum moreret̄ nō lōge ab anno sue vite nona-
gesimo. venerabilis senex p̄cipua corpis maiestate decorus. memor oīm q̄ post infantiam aut vidisset aut
audisset. facundia copiosa ⁊ ingenio ꝓmpto. ac ope impiger ac dexterrimo. q̄ moderare frena senatꝰ optīe
nosset. Eiꝰ pr̄ in egipto negociatꝰ. cuꝫ ꝓpham regiōis illius quēpiā de futuris īterrogaret. Rn̄sum ab il-
lo accepit. filiuꝫ sibi eē. q̄ aliq̄ñ sue ciuitatꝭ p̄ncipatuꝫ asseq̄ret̄. Frācisco suffectꝰ pascalꝭ vir singulari prudē-
tia ⁊ moribꝰ humanissimꝰ. cuiꝰ ducatuꝫ nulla putāt bella susceptuꝝ. nisi vꝉ necessaria vꝉ ad moduꝫ gl̄iosa.

Ludouicus marchio mantuanꝰ īter principes nr̄i seculi. fame nō mediocris. lr̄is eruditꝰ. ⁊ rebꝰ militari-
bus exercitatꝰ. In eo bello q̄d veneti cuꝫ frācisco Sforcia post dn̄ium mediolani ab eo captuꝫ gessere. par-
tes illiꝰ secutꝰ. magnuꝫ momētuꝫ rebꝰ eiꝰ accessit. Carolꝰ frater eiꝰ q̄ fidē frācisco fefellerat ī vincula conie/
ctus. sb eiꝰ fideiussione dimissus. cuꝫ neqꝫ sic ꝓmissioni sue satisfaceret oibꝰ q̄ ī mātuano agro tenebat op-
pidis priuatꝰ ē. Sꝫ cuꝫ stipēdia venetis faceret. nō ꝑuas eoruꝫ copias ī mātuanā duxit. vbi vastatis late
atqꝫ incensis agris cuꝫ fortuna p̄ncipiuꝫ eiꝰ belli secunduꝫ fecisset. ⁊ iā mātuani metu ꝑculsi. rebꝰ suis dif-
fidere viderent̄. Ludouicꝰ accersitꝭ ex mediolano auxilijs. milites suos ī aciē ꝓducēs. fratri copiā pugne
fecit. nec ille certamē detrectauit. Cōmissum ē atrox p̄liū ī q̄ duo frēs ābo etate florentes. ābo rei militaris
periti. ābo corpis atꝫ aī viribꝰ p̄stantes. de gl̄ia. de ipio. de vita. summis conatibus cōtēdere. Deniqꝫ victor
ludouicꝰ fuso fugatoqꝫ carolo. oēs eius copiarū duces. ac p̄mores eq̄tū ceb. plibꝰ interceptꝭ ille deīde p̄ria
extorris atꝫ egenus morbo ɔfectus iterijt. Apud ferrariā mortuo nicolao Estense p̄ncipe. oīm nr̄i seculi

Fortunatissimo. nisi cõiugis adulteriũ ⁊ ĩ ea ⁊ ĩ filio dilectissimo. vendicare olim coactus fuisset leonellus
dñatũ suscepit. princeps pacific⁹. lraꝝ ꝑitus. ⁊ musice cultor. q̃ decedẽte borsi⁹ frater ei⁹. ⁊ ipi nicolao fi-
lius ex cõcubina pbolomea senẽsi ad pricipatũ vocat⁹ ẽ egregia forma iuuenis ⁊ ĩ armis cũ laude vsatus.
dicẽdi ⁊ agendi ꝑitus. q̃ cũ cesarẽ friderici romã petentẽ ⁊ inde reuersuꝫ magnificentissime accepisset. sup
mutinã ⁊ regiũ ducatus honorẽ accepit. primusq3 oĩm ĩ estensi familia dux appellat⁹ ẽ. Eugeni⁹ pontifex
dũ ferrarie cũ grecis cõciliũ ageret hugo senẽsis q̃ ꝑ idẽ tp̃s medicoꝝ priceps hĩt⁹ est. oẽs q̃ ex grec| stu-
diosi phie eo ꝯuenisse crediti sunt apud se inuitauit. quos cũ oppipare magnificeq3 pauisset. finito pran-
dio. epulis mensisq3 remotis eos ĩ disputationẽ pedetẽtim placideq3 pellexit. cũq3 iam marchio adesset ni-
colaus. ⁊ m̃lti ĩ synodo excellẽtes phi aduẽtassent. cũctos ĩ mediũ phie locos adduxit. de q̃b⁹ inter se Pla-
to ⁊ aresto. ĩ suis opibus ꝯtẽdere ac magnope dissentire videnť. edicens eã se ptẽ defensurũ quã greci op-
pugnandũ ducerẽt. siue platonẽ illi siue aresto. seq̃ndũ arbitrarenť. Cũ greci certamẽ minime recusassent
ꝓtractata ẽ ad multas horas disputatio postremo cũ ⁊ ex ꝯuiuij sn̄ia hugo grecoꝝ phos. alteꝝ post alteꝝ
argumẽt| ⁊ dicẽdi copia victos tacere cõpulisset. palã factũ ẽ. latinos hoĩes q̃ iam pridẽ bellic| artib⁹ ⁊ ar-
moꝝ gl̃ia greciã supauerãt. etate nr̃a etiã lr̃is ⁊ oĩm doctrinaꝝ genere anteire. Fuit aũt dom⁹ estenß vir| sp
doct| amica. nr̃a etate nõ solũ hugonẽ de quo p̃fati sum⁹ magnis ad se p̃mijs traxit. sed m̃ltos ĩ iure ciuili.
plures ĩ ceter| facultatib⁹ honorauit. In studijs eloq̃ntie iohãnẽ aurispã siculũ grecis ac latinis edoctuꝫ. q̃
versu, psaq3 claruit inter familiares hitum ditem htũq3 fecit. Guarin⁹ aũt veronenß oĩm ferme pr̃ ac mgr̃
q̃ a nr̃a etate grecas lrãs didicere. admirabilis ⁊ oĩm honore dign⁹ senex. q̃ oẽm etatẽ suã legẽdo. docẽdo
scribẽdoq3. ꝑcurrisset. vnicũ senectut| sue refugiũ ⁊ illõ q̃dẽ honestũ dignũq3 suis exercitijs ac vtutib⁹ iue-
nit. In agro bononiẽsi pirũ q̃ndã aridã ex mioꝛib⁹ formicis past⁹ cã cõplures ascẽderãt supuenere maio-
res nõ paruo nũero q̃ illas ꝑtim occiderũt ꝑtim deiecerũt. Post duas ferme horas tanta mioꝝ formicaruꝫ
vis excitata ẽ. vt tot⁹ ager nigro tectus agmĩe videreť accessere. Stipare oẽs. ⁊ arboris vndiq3 stipitẽ cir-
cũdantes. paulatim ascẽdere ceperũt. maiores formice vbi hostes adesse aiaduerterũt cõglobare se supne
pugnã expectauerũt. postq3 sil' acies ꝯuenere cõmisso p̃lio. maiores morsu rabido. mõ illas mõ istas e mi-
noribus interimere totiq3 breui spacio cõfecerũt. vt cadentiũ moriẽtiũq3 tumult⁹ ad piri radices nõ parua
in terra succreuerit. Sꝫ cũ ꝑtinati⁹ instarẽt miores spq3 acies aciẽ p̃meret vigitiq3 aut p̃les vnaꝫ ex hostib⁹
circũdarent ⁊ a tergo ⁊ a fronte pugnãtes nuda q̃ꝫ latera ꝯfoderẽt. victe tãdẽ maiuscule ⁊ ad vnũ oẽs neca-
te. Illati p̃us temere p̃lij penas dedere. Hec acta sunt spectãtib⁹ rõne copijs eccie. cũ. s. petri cathedrã eu-
geni⁹ q̃rtus teneret. ea nob̃ q̃ se vidisse ait. vir fide dign⁹ ⁊ aucte retulit. Nicolaus pistorieß vtroq3 iure cõ-
sultus. q̃ tñ in castris ap̃licis nerij senenß epi vices agebat. Simile ħ illi est q̃d in gallia belgica nõ longe ab
vrbe leodio ꝯstãti fama gestũ ferũt nidũ siue ĩ arbore siue ĩ rupe falco sibi ꝑauerat. ouaq3 fouẽs pullos au-
dus expectabat. hũc corui supueniẽtes loco deturbauere. ouis ei⁹ effract| ac vorat| spectauere id ẽ ꝓximo
bubulci fugiẽteq3 trepidũ falconẽ annotauere postridie mirabile dictu falcones coruiq3. q̃si septẽtrionaleꝫ
illi meridionalẽ ꝑtẽ tenẽtes. ordinatis acieb⁹. ⁊ tanq3 rõis capaces essent. alijs q̃ cornua obꝟuarẽt. alijs q̃
media ducerẽt agmĩa disposit|. atrox ⁊ ferocissimũ p̃liũ ĩ aere cõmiserũt. in q̃ cũ mõ corui. mõ falcones. ce-
derent. ⁊ iteꝝ resumpt| viribus certamẽ instaurarẽt. tot⁹ vndiq3 ſbiectus ager. ⁊ pẽnis ⁊ cadauerib⁹ obte-
ctus ẽ. ad extremũ victoria penes falcones fuit q̃ nõ solũ rostris. ꝫ etiã vnguib⁹ acerrime decertantes. cor-
uos oẽs ad internitõem deleuere. Ex in paruo tp̃e interiecto cũ duo de leodinẽsi eccia contendentes. alter a
gregorio. xij. alter a bñdicto. xij. in ep̃m elect⁹. Erat em̃ inter illos de rõno põtificio disceptatio. ambo cũ
copijs ĩ eũde locũ pugnaturi venerũt. Johãnes dux burgũdie alteꝝ armis iuuit. alteꝝ leodieß pplus seq-
bať. Pugnatũ ẽ collatis signis. summa vtrinq3 cõtẽtõe. horrendũ cruẽtũq3 p̃liũ factũ. In quo tãdẽ victor
iohãnes. xxx. milia hostiũ cecidit mirabile ei⁹ rei fanũ ꝯditũ ẽ. q̃d nos illac postea trãseũtes cesoꝝ ossibus
plenũ vidim⁹. Sꝫ de bello falconũ ac coruoꝝ suã cuiq3 opiõem relinq̃m⁹ veri ꝑiculo penes famaꝫ dimisso.
Bononia q̃ nõ tã studioꝝ mr̃ q3 seditõnũ altrix appellari p̃t soror ⁊ ip̃a genue. ac soli⁹ incõstãtie ꝯstãs
cũ factõe Jambecariã. nõ sine cede m̃ltos ciues domo pepulisset. cõi canetulorum ac bentiuolioꝝ ꝯcilio. re-
gi cepit. priceps factionũ baptista cauetul⁹ ⁊ hanibal bentiuoli⁹ fuere. ãbo sanguinarij. ãbo patrat| cedib⁹
insignes q̃ lꝫ sil' ꝯparato sacro iũcti essent. nihil tñ inter se meliores fuere nã hanibal dũ leuato de sacro fon-
te baptiste filio visurus puerperã cõp̃rem seq̃ť. eiq3 manu p̃resa ꝓ nouo natu cõgratulať. ab irruẽtibus ex-
improuiso baptiste satellitib⁹ obtrũcať. vt maĩfeste apparuerit baptismi sacr̃m nõ tã federis retinẽdi q3 ce-
dis patrate cã a baptista q̃sitũ fuisse. Sꝫ nõ m̃lta mors hanibal' fuit nã q̃ ꝑtes ei⁹ seq̃bãť. sumpt| pau lop⁹
armis fugat| aduersarijs plateã obtinuere. Baptista inditio tandẽ puerili ĩ specu quodã ſbterraneo cũ ple-
risq3 cõplicib⁹ suis latitãs rept⁹. ⁊ fumo cõpulsus exire. mox p̃lib⁹ vulnerib⁹ ꝯfossus ẽ. cadauer ei⁹ ĩ foꝝ
tractũ ⁊ diu ludibrio hitũ cũ pleriq3 more ferarũ. cor ei⁹ dẽtib⁹ laniassent. cruorẽq3 bibere nõ horruissent.
tandẽ exustũ ẽ. Apud floretiã ꝑ id tp̃s xanth⁹ latebat herculis bẽtiuoli quẽ quodã eugeni⁹ pont. max.
interfici siue iusserat siue ꝓmiserat fili⁹ extra mr̃imoniũ nat⁹. paupem vitã lanificõ ducẽs. nec sat| gnarus
quo p̃re genit⁹ eẽt. Hũc bononiẽses euestigio vocãt recusante quodãmõ inuitũ ĩ p̃riam ducũt. Eq̃tẽ ex la-
nifice faciũt. tutorẽ hanibal' filio reipublice p̃ncipẽ tradũt. cui⁹ ea ĩ reb⁹ aduerß fortitudo. ea ĩ secũdis mo-
deratio hacten⁹ oñsa ẽ. vt herculis filiũ oẽs norint. Qui cũ exules ꝑ ꝓditõem nocte q̃dã vrbeꝫ intrassent.
ac excitato rumore q̃si victores ĩsultassent. haud q̃q3 destitut⁹ aĩo. excitat| amic|. corrept| armis. in eos ꝓsi-
lijt. nec mora victos ceß captisq3 ex ciuitate p̃lib⁹ deturbauit. Bessarion eo tp̃e cardialis nicen⁹ natõe gre-
cus. prudẽtia singlari. ⁊ nr̃a suaq3 lingua ꝑitissim⁹ Nicolai. v. ponti. max. in ea vrbe vices gerebat. q̃ vsq3
ad ipi⁹ põtific| obitũ legatõe funct⁹. nobilitati plebiq3 iuxta car⁹ fuit. Cuius eo deducta ciuitas ẽ vt legati

pape rogare magiſq; impare ꝗrant. qđ plane nūc experit̄. ludouicus ſctoꝝ ꝗtuoꝛ coronatoꝝ cardinalis le-
gatꝰ. ꝗ ꝗuis ingenio valet. ⁊ ea ꝑditꝰ ē aucte. ꝗ ſummi ſacerdotꝭ nepoti deberet̄ nō plus tn̄ ī vrbe ꝑt q; ſe-
natu placet ⁊ xanto bononiēſi viro. Floꝛētiā vrbē ex feſulanis ruinis ad ripas arni fluuij ꝯditam priſci
hoīes fluentiā vocauere. quā cū auſpicijs fundata felicibꝰ vicinas ꝑ circuitum ciuitates excellere. miriſq;
modis impiū ꝓpagare cepiſſet. floꝛētiā longe melꝰ q; fluentia dicta ē. In hac vrbe pōtifex maximꝰ euge-
nius ꝗrtus id ꝯciliū qđ ferrarie cū grecis cepat. magnifice ꝯſūmauit. Erāt ꝓꝉes inter grecos ac latinos ſu-
per archanis oꝛthodoxe fidei ꝯtentiōes. ꝗrū maxima ⁊ difficillima fuit de ſanctiſpū ꝓceſſione. Cū greci
paclitū ex p̄re dūtaxat. nr̄i ex p̄re filioq; ꝓcedentē aſſererēt. poſt mltas ac diutinas diſputatiōes. in quibꝰ
tanq; interpꝛes Nicolaus ſagūtinus vtraq; lingua diſertiſſimꝰ. ingenio facūdiaq; iuxta ꝓmptus. illuſtre
nomē adeptus ē. Tandē cū latina eccīa in vnū fidei ſymbolū ꝯſenſere. Ciuitas impatoꝛē grecoꝝ ⁊ patriar-
cham cōſtātinopolitanū. ⁊ oēs eoꝝ comites abunde lauteq; pauit p̄riarcha hic ſenio ꝯfectꝰ deceſſit. ⁊ apđ
ꝑdicatoꝛes intra eccīam humatꝰ ē. cui maffeus poeta laudenꝭ nō ignobilis epithauiū ꝟſibus imparibus
edidit. Nicolaꝰ picininꝰ illuſtris copiaꝝ ductoꝛ. ab exulibꝰ floꝛētinis inuitatꝰ muſellanū ingreſſus agrū ꝗ
a floꝛētia. x. milibꝰ paſſuū abeſt. hoſtiliter cūcta diripuit. nec diu poſtea in agro aretino cuꝫ eugenio ſimꝉ ⁊
floꝛentinis bellū intuliſſet. apud angliariū magno ꝓlio victuꝰ ⁊ ꝓfligatꝰ ē. Ludouicꝰ archieꝑs floꝛentinus
aplicis tūc copijs ꝑerat. ꝗ ea victoꝛia nobilitatꝰ ad cardinalatū paulo poſtea ꝓfectus ē. Eugeniꝰ em̄ ⁊ vni-
one grecoꝝ facta. ⁊ picininij metu depoſito. mēte atq; aīo auctꝰ. vij. ⁊. x. cardinales creauit. viros aut ge-
nere illuſtres. aut ꝟtute p̄ſtātes. aut vite ſctītate cōſpicuos. inter ꝗs duo greci aſſumpti ſunt. yſidoꝛus ar-
chieꝑs rutenoꝝ. ⁊ beſſarion nicenoꝝ pontifex. ꝗꝝ ſup̄ meminꝰ. Alfonſus rex arogonū rogatꝰ a philippo
maria vt antea dictū ē. ſibi aduerſus venetoꝝ potētiā vt opem ferret. coacto nō paruo exercitu ꝓfecturus ī
galliā iter ingreſſus. Sꝫ an̄ philippꝰ obijt q; ipſe tyburi quo iam appullerat digrederet̄. audita ꝟo amici
moꝛte. ⁊ ꝙ ab eo nūcupatꝰ heres eſſet. in ſabinos ꝓfectꝰ magnificētiſſimo illi funere iuſta ꝓſoluit. Deinde
trāmiſſo tyberi. recta via in floꝛētinū duxit. eo vt aiebat animo vt floꝛētinos reuocare ſuas copias ex gal-
lia cogeret. atq; ita ꝑ tuſciā pacatā ⁊ ſibi amicā ad opē mediolanēſibꝰ ferendā ꝗs veneti bello ꝑmebāt ꝓfi-
ciſceret̄. noluerūt floꝛētini ab alfonſo rogati venetoꝝ ſocietatē deſerere. Quapꝛopter alfonſus ī agrū vul-
teranū ꝓfectus pomaratiū. haud ignobile oppidū poꝛtas claudere auſi eoipo ꝗ venerat die copijs circū-
poſitis vi cepit ac diripuit. Deinde ad caſtrū nouū ī eodē agro ſitū mouit. cuiꝰ incole audita pomeratij cla-
de cōfeſtim abſq; certamine ī deditiōem venerūt. Idē fecere aliquot caſtella circūiecta exin mōtecaſtellum
natura ⁊ ope mūitū obſedit. quo tp̄e ea imbriū magnitudo atꝫ vis venetoꝝ exoꝛta ē. vt neq; extra tentoꝛia
ꝗeſcere milites poſſent. mltis eoꝝ diſceptꝭ. mltis ꝑmane raptatis ꝗbꝰ ex rebꝰ ⁊ qđ annone inopia laboꝛa-
bat. Mouēs inde alfonſus cāpiliā duxit. Sꝫ floꝛētini id opidum pꝛeſidio ⁊ annona firmauerāt fruſtra ibi
cōtēdit. caſtella tn̄ aliquot finitima ī gerardiſta. id ei regioni nomē ē. recepit atꝫ illis reſtituit a ꝗbꝰ floꝛenti-
ni ꝑus ademerāt. erat in comitatu regꝭ ſymonetꝰ mille ducēs eꝗtes. ꝗ finito floꝛētinoꝝ ſtipēdio ad eū trā-
ſierat. Sygiſmūdꝰ aūt malateſta quē rex anteq; tuſciā ingrederet̄. cū eꝗtibꝰ mille. ⁊. dccc. peditibꝰ ꝯduxe-
rat. cū ab eo indies expectaret̄. ad floꝛētinos trāſiuit. Fridericꝰ quoq; vrbinatiū ꝑnceps. notus ⁊ clarus ī
armis floꝛētinoꝝ ſtipēdia faciebat. ꝗ cū eſſent eꝗtatu peditatuq; nō inferioꝛes rege. oēmq; illi expugnādo-
rū oppidoꝝ facultate ꝑriperēt. n̄ fuit regi cōſiliuꝫ ī obſidiōe campilij ꝑſeuerare ⁊ ꝑſtim in mōtibꝰ comea-
tus penuria ꝑmebat̄. Diuertit igit̄ ad loca maritima ⁊ apud populoniā. olim fama celebrē. nūc dirutā vr-
bem ꝯſedit. quo ī loco facile ſibi ex regno neapolitano. ⁊ frumēta ⁊ bellica toꝛmēta nauibꝰ afferri poterāt
Abeſt inde tribꝰ ferme milibꝰ paſſuū ꝓlūbinū nobile oppidū ī cuiꝰ obſidione de ꝗ poſtea dicemus laboꝛā-
ti regi caſtulionū. ⁊ ipm̄ nō parui momēti oppidū ꝓdēte floꝛētinoꝝ ꝑſidio traditū ē. ꝑter arcē quā cū ſy-
monetꝰ obſediſſet. paucis poſt diebꝰ ꝑ deditōem cepit. Dū rex pauloāte apud aquā viuā in hibernis age-
ret. a legatꝭ mediolanēſibꝰ aditꝰ ē ꝗ opē eiꝰ implorātes. ī eo loco decerni bellū aduerſus venetoꝝ ſenatuꝫ
obtinere. Iam ei frāciſcꝰ Sfoꝛcia mediolanēſi ppꝉo indignatꝰ venetoꝝ auxilio fretꝰ. eos ſbigere ſummis
conatibꝰ nitebat̄. ꝗꝝ paulo an̄ fines ⁊ arma ꝓmouerat. Cū rex ſoluta ꝓlūbini obſidiōe neapolim rediſſet
floꝛētini legatos ad eū miſere pacē petētes. ꝗbꝰ accepta fiđ ī caſtra ꝓfectꝭ poſtq; mādata expoſuerūt. bellū-
q; recuſarūt antonij cardinalis hilerdeñ. noīati. inter ꝑmos theologi opa. ꝗ id negocij pōtificis volūtate
ſuſcepat. paucꝭ poſt diebꝰ ea lege pax floꝛētino ppꝉo reddita vt caſtilionū ⁊ inſula eulij ꝗ ipius bello floꝛē-
tinis erepta fuerat in ꝑtāte regꝭ remaneret. Sꝫ cū frāciſcꝰ Sfoꝛcia mediolano potitꝰ eēt. oēſq; pōtes ⁊ ar-
ces apud amnē abdūā tanq; mediolanēſis agri a venetꝭ repeteret. alfonſus ꝗ cum frāciſco eēt infeſtus e re-
ſua eē ratus illū. ne radices in tāto impio ageret impedire. ꝑ leonellū marchionē eſtenſem recōciliatꝰ vene-
tis. ⁊ cū eis aīcicia ſocietateq; facta floꝛētinis ꝗ frāciſci foꝛtunā ſecuti ⁊ armis ⁊ pecunia eū iuuabāt. ſecun-
do bellū indicit ferdinandūq; filiū ī expeditōem ꝯ̄ eos mittēdū duxit. Erat is eo tp̄e admodū adoleſcens
ingenio eximio. ⁊ ad cūctas optimas artes docili ⁊ ꝑato. liberalibꝰ diſciplinis inſtitutꝰ. armoꝝ tractādo-
rū ſcīa edoctꝰ. ꝑglie cupidꝰ. inedie ac laboꝛis patiēſ. cui p̄r ſex milia eꝗtū. duo milia peditū ꝯmiſit. Fuerīt ⁊ ī
exercitu eiꝰ comes euerſus ⁊ vrſiuꝰ neapoleo haud cōtēnendo copiaꝝ duces. Fridericꝰ quoq; vrbinas. ꝗ
ſupioꝛi bello floꝛētinoꝝ arma ſecutꝰ erat. ī eiꝰ exercitu militauit. Floꝛētini ꝟo poſtq; iminere belli ſibi tēpe-
ſtatēꝭ ſenſerīt Eſtoꝛē fauētinū ſymonetū. quē ſup̄ noīamꝰ ac ſygiſmūdū malateſtā. poſtremoq; alexādrū ſfoꝛ-
ciā ꝯduxere. ꝗ ſiꝉ iūcti. ſup̄ decē milia eꝗtū. peditū ꝟo magnū nūeꝝ ī caſtris hūerūt. Ferdinādꝰ tn̄ ꝑ agruꝫ
coꝛtonēſem in aretinū copias duxit. vbi caſtellis aliꝗbꝰ nō magni noīs vi captꝭ atꝫ direptꝭ. Follianuꝫ non
parui momēti oppidū. cū oppugn̄re cepiſſet. nec hoſtes auxiliū ferrēt. pꝰ dies. viij. ꝑ deditōeꝫ accepit. Eꝗ-
tatū eſtoꝛis apđ mōtē policianū ꝓlibꝰ captꝭ. nōnullꝰ occiꝭ fudit ac fugauit. Reuciniinū ī agro floꝛētino ex-
pugnauit. Caſtellinū ꝟo cū obſediſſet hyberno rigoꝛe inualeſcēte receſſit. ⁊ ī maritima loca ⁊ aquā viuam
p̄ris exmplo ſeſe recepit. Quo tp̄e ⁊ antoniꝰ Olzinavadā ī littoꝛe maris ſitā nauibꝰ occupauit. ⁊ amplioꝛi

fossa a terra cōmunijt. Quo ex loco pisanū ⁊ vulteranū agrū infestū reddidit. Cūq3 interea florētinoꝝ du-
ces ad folianū castra mouissent. velletq3 fordinādus auxiliū obsessis ferre. Jamq3 itineri se cōmisis. tāta
in castris lues cōsecuta ē. vt p̄ languētiū nūero. nō mō ad rem gerendā. ſ3 vix admouēda castra satis eēt. Ob
quā rē folianū summa vi expugnatū. nec minori v̄tute defensum. tandē ab oppidanis clam p̄sidio traditū ē
q̄ tñ paulopost ⁊ ip̄i victoꝝ p̄da fuere. oppidū incēsū3. ac solo eq̄tū. Per id q̄3 tp̄s gerardꝰ gambacurta. dū
castella q̄tuor q̄ p̄r a florētinis accepat intra apenninū sita. ferdinādo tradere vult. ab vno e suis p̄ditꝰ. ca-
stris amissis diu regē mendicādo secutꝰ ē. Exin pace apud laudā (vt diximꝰ) facta reuocatꝰ a p̄re ferdinādꝰ
in regnū ꝯcessit. Florētini q̄ amiserāt cūcta recupauerūt. Baldacius pedestriū copiaꝝ haud ignobil' ductor
manu p̄mptꝰ ⁊ audax. cū diu florētinoꝝ stipēdia meruisset ī palatiū tandē accersitꝰ. dū ingratitudinē ꝯtumacit'
r̄ndet. captꝰ ex altissimis fenestris ī foꝝ p̄cipitat'. cui q̄uis magno casu iā expirasset. securi tñ ceruix absci-
sa ē. Inter florētinos oēs q̄ n̄ra floruerūt etate cosmas cognoīe medicus ⁊ prudētia ⁊ aucte eminuit. is
p̄nceps vrb̄ h̄itus senatū q̄ voluit impulit. Ciuitati ex arbitrio dixit inopes ciues q̄pl'imos ditauit. matri-
monia ex argēto suo dotibꝰ m'ta cōiūxit. Villas magnificētissime exedificauit. In eccl'ias ditissima dona
cōtulit. monasteriū scī marci ⁊ amplū ⁊ nitidū a fundamēt' erexit parochie sue tēplū cū paꝝ placeret pror-
sus diruit. Exin structurā admirādi opis ex lapide fesulano suscitauit. Edes suas q̄uis ornatissimas ere-
xisset. amplꝰ tñ meditatꝰ. opꝰ palatiū ⁊ altū ⁊ ingēs. ex q̄dratis lapidibꝰ ī insigni vrbis loco. adeo pulcrū
adeo amplū cōstruxit. vt ei alteꝝ eq̄ri tota ciuitate nō possit. Cōmēdāda ē mult' in rebus florētinoꝝ p̄ui-
dentia. tū maxime qd̄ ī legēdis cācellarijs. nō iuris sciam vt plereq3 ciuitates ſ3 oratoriā spectāt ⁊ q̄ vocant
hūanitatis studia. Norūt em̄ rectā scribēdiq3 dicēdiq3 artē nō bartholū aut innocētiū. ſ3 tulliū q̄ntilianūq3
tradidere. Nos tres ī ea vrbe cognuimꝰ grec' ⁊ latinis l'ris ⁊ cōditoꝝ opa. fama illustres. q̄ cancellariā alꝰ
post aliū tenuere. leonhardū ⁊ carolū aretinos. ⁊ poggiū eiusdē reipublice ciuē q̄ secretariꝰ ap'licus. tribꝰ
q̄ndam romāis pōtificibꝰ dictaret ep'las illos p̄cesserat colucius cuꝰ ea dicēdi vis fuit. vt galeatꝰ medio-
lanensiū princeps. q̄ patrū meoꝝ meōria grauissimū florētinis bellū intulit crebro dicē auditus sit nō tam
sibi mille florētinoꝝ eq̄tes q̄3 colucij scripta nocē. Disceptatū ē diu inter florētinos ob pecuniarū exactio-
nes. q̄ tenuiores ciues mag' q̄3 opulētos vrgebāt. His diebꝰ cōsentiēte cosmo noua rō fortunaꝝ. cuiusq3
ciuis descriptio cepta ē. quā raro factā sine tumultu motuq3 pp'li fecerūt at tūc q̄ete trāquilleq3 trāsijt. Lucē-
ses qui n̄ra memoria bis florētinoꝝ obsidionē exp̄ti. bis philippi mediolanēsiū duc' auxilio suā lib'tate3
defendere. ad extremū cū vicinis viribꝰ pares eē nō possent. nec facile inuenirēt. q̄ q̄tiēs hostis p̄meret. to-
tiens ferret opē. fedus ad q̄nq̄ginta ānos cū eis p̄cussere. eas leges ſbeuntes q̄s dixere potētiores. In-
ter florētiā ⁊ senā apud oppidū qd̄ sctm̄ cassianū appellat' anno post iubileū sexto. vise sunt nubes vigiti
(vt ferūt) cubitis a terra sublimes inter se mirabili ventoꝝ impetu agitare. ac depugnare ⁊ altere alteras pel-
lere. ⁊ mutatis sepe vicibꝰ pelli q̄ pepulerāt interea summa at3 incredibili sp̄us violētia. domoꝝ tecta p̄ in-
ane iactari muros deijci. ⁊ saxa ingētia loco moueri. vetustissimas oliuas. ⁊ antiquissima quercuū robora
radicitꝰ cōuelli. atq3 cōstringi. hoīes ⁊ iumēta nō p̄uis spacijs p̄ celu3 ferri at3 raptari. hec nob̄ q̄ se vidisse
aiebāt retulere. ſ3 mag' nos (vt crederemꝰ) ep'le a grauissimis viris de his rebꝰ alfonso regi dū apud eū age-
remꝰ scripte. ⁊ in p̄ntia n̄ra lecte cōmouerīt. Urbs sena vñ mihi origo ē. scdm̄ hodie locū in etruria obti-
net. ameissimo sita loco. Et si mihi fides h̄ñda ē. pp'lo neq3 rudi neq3 iurbano. Huiꝰ rectores q̄ nobilitate
postposita. q̄ fuit ī illa ciuitate. tota ytalia memorabil' ⁊ p̄te pp'li quā duodecim appellāt prorsus cōculca-
ta. m'tis annis ī pace q̄euerāt inter se tandē duas factiones h̄re ceperūt. q̄ p̄nt sue rei conducere arbitrate
sunt. ita se vl' pp'lis vl' ytalie p̄ncipibꝰ cōiūxere. Cū v̄o rex alfonsus ī florētinos (vt antea relatū ē) cōduce-
ret exercitū. factōes ip̄e manifestꝰ patefacte. Altera regiū bellū ꝯ florētinos iuuādū eē ꝯsuluit. altera cum
florētinis auxiliū dandū eē suadē nō auderet. dissimulādū cēsuit vicerūt p̄mo reg' amici ⁊ eiꝰ castra ꝯme-
atū misere. S3 cū rex ad sextū lapidē vrbi p̄ximꝰ castrametatꝰ eēt. dissemiātibꝰ in plebe q̄ florētinis stu-
debāt alfonsum nō tñ florētie q̄3 senaꝝ dn̄ium q̄rere. tota vrbe trepidatum ē. ⁊ armati ad portas dispositi
haud aliter alfonsi milites q̄3 lib'tate sue insidiātes obseruauere. Cominuit aliquātisp̄ eā pp'li suspitōem frā-
ciscus martorellus p̄stanti vir ingenio. ⁊ quo rex libēter vteret'. legatꝰ ad eos missus. ſ3 cum nō tam regis
amore aut odio. q̄3 priuat' ciuiū ꝯtētionibꝰ rei publice ꝯsilia turbarēt'. adeo tenuiter ānona ī castra reg' de-
portari p̄missa ē. ⁊ vt florētinis sil' ⁊ regi viderēt' lesi. Idē factū ferdinādus reg' filꝰ alio postea tp̄e ī eos-
dem florētinos duxisset neq3 em̄ p̄ncipio eiꝰ aduētꝰ satis ei fauētes fuere. S3 veneti cū senensibꝰ ac regi fe-
dere iūcti eēnt vsq3 adeo senēses legatōibꝰ agitarūt. Et vt ip̄i societatē tande3 reg' inierūt. bellūq3 florētis
indicerēt publice. qd̄ breui sopitū ē venet' apud laudā incōsulto rege pace3 recipiētibꝰ. Post hec senēsibꝰ
aliud e vestigio bellū exortū ē aduersus hylbrādinū pitiliani comitē in quo ducibꝰ vsi sunt sigismūdo ma-
latesta ⁊ eusberto corrigēsi quoꝝ potētia nō tā hostibꝰ q̄3 ip̄is senēsibꝰ formidāda fuit. Suborta aūt iter
sigismūdū ⁊ senēses discordia. cū sese ille suspectū eē aīaduerteret. nō sine suo ⁊ senēsiū dāno recessit. eus-
bertꝰ cū senēsibꝰ p̄seuerauit. Interea comes iacobꝰ pycininꝰ. q̄ iā pridē apud venetos stipēdia faciēs nō
sine laude reꝝ gestaꝝ eoꝝ copias duxerat cū pace vbiq3 parta stipendio careret in etruriā ꝯperās senenses
iure p̄rne amicicie. vt sibi auri. xx. milia mutuo dent. missis legatis expetijt. qd̄ cu3 frustra fuisset. acies in
eos cōuertit. Et ingressus senēsem agrū. pleraq3 oppida p̄tim vi p̄tim p̄ditōe recepta diripit. Calixtꝰ ter-
cius q̄ recens pontificatū inierat. copias suas senēsi pp'lo auxilio mittit idē frāciscus Sforcia idē florenti-
ni faciūt veneti quoq3 p̄ fedus requisiti auxiliū q̄uis tenue p̄bent. Cōmittit' ex iprouiso p̄liu3. ex quo sine
magno damno p̄tiū discessum ē. Jacobꝰ cū exercitu coactꝰ ē castilionū sese recip̄e. qd̄ oppidu3 eē diximꝰ a
florētinis priori bello receptū vbi q̄uis acriter oppugnaret'. expugnari tñ nō valuit. Inter hec Eusbertꝰ

in suspitionē actus tanqꝫ cū pycinino sentiret. cū eius rei nō parua extarēt indicia vocatꝰ ad vrbē in sena-
tu senēsi trucidatꝰ ē. ⁊ ꝑ fenestrā in foꝝ ꝓiectꝰ ē. Pycininꝰ paulopost vrbetelliū natura loci mūitissimū op-
pidū ꝑ ꝓditionē obtinuit. vna eñ tantumō via. istaqꝫ artissima. ⁊ arcis oppositōne defensa pt adiri. reli-
quas ptes stagnū claudit ꝑuis dumtaxat lembis cymbisue nauigabile. Hic cū frumēti viniqꝫ copiā pyci-
ninꝰ repisset. tamdiu se ꝯtinuit donec pacē apud regē arogonū firmata ī regnū sese recepit. Sꝫ ea pax ex-
terno bello senēses soluit interno magis ac magis īplicauit. nā regis amici. ⁊ tanqꝫ belloꝝ cā fuissent pycini-
niqꝫ studio fauissent. partim securi ꝑcussi sunt. ꝑtim relegati. multi cū sibi ꝑiculum in pria imminere cerne-
rent. spōte ī exiliū abiere. adeoqꝫ ī eos q̄ suspecti sunt hīti. seueritas exercita ē. vt etiaꝫ florētinis videat̄ eē
seuitū nec dū maloꝝ finis q̄n in ciuitate pax pacata. noue indies machinatōes. aut fingūt̄ aut inueniūtur
⁊ sanguis ciuilis in forū dispgit̄. hoc fortasse malū equulꝰ ille p̄nūciauit. q̄ āno iubileo an̄ portā eiꝰ vrbis
q̄ romā ꝑgit. pregnās freq̄nter astāte pplo. dū pareret expirauit. Erat eñ hermofreditꝰ. cuius feminei sexꝰ
nullū ī eo vestigiū cerneret̄. Inter alios quos vrbe relegatos haud nocētes ciuitas existimauit duo fuere
ab ipa puericia socij. ⁊ studioꝝ cōione coniūcti. quis alter iuris ciuilis sciam ꝓfiteret̄. alter poeticā. Gre-
goriꝰ lollius. ⁊ frāciscus patricius cuiꝰ pl'a extāt poemata. q̄ doctissimi ꝓbāt. ⁊ q̄ vitā sibi retinuisse credū-
tur. Marianꝰ sozinus ꝑ idē tps scia iuris nō solū apud senēses. ꝫ tota ytalia late clarꝰ ē hītꝰ. Plūbinū nobi-
bile oppidū ex populione ruinis edificatū existimat̄ nōnulli populinū appellādū putāt id ē ī littore tuscie
maris sitū. Ilue insule oppositū. q̄ ferri venis inexhausta magnū quotannis vectigal plūbini dn̄o prebet
Huic oppido p̄fuit iacobꝰ appianꝰ ex paula nobilissima femīa martini q̄nti romani pōtificis sorore natꝰ. pa-
cificus q̄dē p̄nceps. ⁊ a vicinis amatus. Qui cum ex cōiuge virilē sobolē nō suscipet. extra mr̄imoniū he-
redē q̄rens cōcubinā q̄ndā amare cepit. cuiꝰ cū venter intumuisset. ⁊ iā tps pariēdi ꝓpe adesset. incredibili
gaudio gesciens florētinis ac senen̄. legatos vti ad se mitterēt ac partū de sacro fonte leuarēt. futuros cō-
patres magnis p̄cibꝰ inuitauit paritū ē venere. ad dictā diē legati. mulier inter obstetricū manꝰ diu labo-
rans. ethiopē tandē peperit. q̄ res vt risum pplo chachinnūqꝫ excitauit. Ita ⁊ cōp̄rnitates ⁊ leticiā prin-
cipis interrupit tybicē tñ forte maurꝰ in familia eiꝰ erat. ex q̄ natū puerū credidere. q̄ mox vbi detectū fla-
gitiū intellexit saluti sue fuga cōsuluit. Mortuo Jacobo Reynaldus vrsinꝰ pacri vir ingenio ⁊ rei militaris
ꝑitus in eiꝰ locū suffectꝰ ē nō suo iure ꝫ cōiugis. q̄ iacobi filia fuisset. Hūc alfonsus cū in tuscia florētinoꝝ
bello destinaret̄. fauentē hostibꝰ recepit q̄propter castris plūbino admotis. eū intra menia clausuꝫ terra ma-
riqꝫ summis viribus oppugnauit. ꝫ nō miori ṽtute ipe ab interiori pte ciues suos defendit quā regis mi-
les ab exteriori muros īuasit. Pugnatū ē diu acri cōtentōe ita vt mlti vtrinqꝫ ceciderint. cōplures vulnera-
ti in hostiū manꝰ peruenerūt. ⁊ eo p̄lio mltoꝝ virtus enituit inter quos duo antonij alter rixanus. alter ca-
dola ad muros pariter vadētes inter ceteros pugnare fortiter aīaduersi sunt. Sꝫ oībus p̄latus ē galeatinꝰ
Baldasinꝰ natione siculus q̄ ter muri fastigio apphenso q̄ prius tormēta disiecerāt conatꝰ est oppidū irru-
ere. ceteꝝ feruentis aq̄ viueqꝫ calcis. q̄ inter arma ingesta vbi ad corpus penetrauerat ꝑurebat artus vi de-
territus. grauisqꝫ saxi ictu cū reuulsa aggeris pte deturbatus ē. Fuit aūt galeatius statura q̄ mediocrē exce-
deret robustis ac ceretibꝰ membris. corpis magnitudini vires r̄ndebant luctatione iactu saltuqꝫ nulli ho-
minū cessit. membroꝝ robori par animꝰ erat. eq̄ ac pede iuxta bellator acerrimꝰ. armatura graui armatus
galeatusqꝫ humistās. sinistra sellā. dextra hastaꝫ equestrē tenēs. strēnuo saltu grādi statura equū insilebat.
singulari certamīe q̄ter p̄liatus. bis ī ytalia. bis in gallia trāsalpina totiꝰ victor euasit. a tribꝰ hostiū equi-
tibꝰ. eoipo florētinos bello peditꝰ vnū ex his gladij capulo seminecē eq̄ excussit. aliū citato equo medium
amplexus e sella extractū humi strauit. Terciū cubito grauiter ꝑcussum ī fugā ṽtit tāta porro modestia vt
nūqꝫ ipe de se vl' rogātibus amicis diceret vite cultu. moꝝūqꝫ elegātia. oībus p̄terea gratꝰ dilectusqꝫ. Per-
stitit aūt plibus diebꝰ ad plūbinū alfonsus. ꝫ cū oppidi expugnatio difficilis videret̄ neqꝫ iā cōmeatus in
castris esset. ⁊ equi cōsumptis arboꝝ folijs fame perirēt. dissoluta obsidione recessit. nec diu postea Rey-
naldus morbo interijt vxor eius katherina verita. ne rex ī se viri delictū puniret. missis ad eū oratoribus.
tributū ei quotannis dū viueret. aureū poculū quingētoꝝ aureoꝝ daturā ꝓmisit. Ea mortua sollicitis op-
pidanis. quem sibi potissimū dn̄m legerēt vicini ṽo potētatus cū varijs artibꝰ ad se trahere conarent̄. re-
nūciatū ē manuelē appianū adhuc ex principū suoꝝ ꝓsapia supesse. cui se cōmittere possent. Hic mltos an-
nos in militia versatus nec tñ aut opes cōgesserat. aut egregio aliquo facinore nomē q̄sierat. Ob quā rez
dimissis iā armis vxorē troye inter apulos ceperat. ibi tenuiter vitā agebat. nihil minꝰ qꝫ dn̄andi sollicitꝰ
cū a plūbinensibus publice reuocatus ē. quod ei primo nūcio veluti somniū visum ē. Exiñ fortune luduz
libenter amplexus tanqꝫ vite reliquū dormiuisset. In alterū virū mutatus. quis senex p̄cipatū suscepit.
Rexitqꝫ postea plerisqꝫ annis ciuibus suis gratus. ⁊ vicinis amicus. Alfonso ṽo qui ei fautor ⁊ fuisset ⁊
stipendiū fecit ⁊ cēsum dedit. Decessit aūt e duobus filijs extra legitimū cōiugiū sibi natis minore quē cū
ciuitas seniori preferret herede instituto. In viterbio ṽo nō parui motus fuere Sedente nāqꝫ nicolao
quinto princiualles gattris eius vrbis princeps. dū roma redit. apud lacū vicensem ab inimicis inuasus
obtrūcatus est. Exiñ sedente Calisto tercio welhelmus eiꝰ nepos. noctu domi necatꝰ. ob quā rē ciuitas ī
vltionē sollicita. dū malefactores inq̄rūt̄. dū isti fugiūt illi plectūtur. magnas calamitates ꝑpessa ē. Vr-
bis rome iā tandē nobis sese res offerūt. q̄bus suā narrationē petētibus ṗuato breuitatis instituto. satis-
facere pergimꝰ. Hic ioannes vitellius alexādrinus ⁊ cardialis ⁊ legatus p̄rimonij bti petri gubernator ⁊
ductor ap̄lici exercitꝰ. q̄ fulginates. q̄ camertinos tyrannos. qui p̄fectum vrbis. qui comitem anthonium
pisanum. qui plures alios eccl'ie insultatores bello victos neci dederat. Duꝫ pontem tyberis. quem sancti
angeli vocant transire nititur in etruriam copias traducturus ab his qui arcem adriani custodiebant. re-
pente inuasus vulneratus captusqꝫ in arceꝫ rapit̄. vbi paucis post diebꝰ siue hausto veneno siue ex vulnere

vitā finiuit. Prouinciā deinde suā. sortit⁹ ē ludouic⁹ ⁊ ipe cardinalis aqlegieñ ptriarcha. iā reb⁹ gestis ⁊
amicicia pōtific| late cognit⁹. q̄ pacat| rebus ī vrbe eugenio reditū ꝑparauit. Cōprehēderāt rōni eugeniū ac
libertatē asserētes. apud sctām mariā in trāstyberina regione custodiebāt eūq̄ꝫ cū deceptis custodibus per
tyberim nauigio fugeret. iaculis ac sagittis petierāt. fremebat em̄ ppl's. cū extern⁹ miles infestis armis ro-
manos vastaret agros. hoīes atꝫ armēta surripiēs. Sꝫ cū plurimis ānis eugenius abfuisset intellexerant ⁊
opulēti ciues ⁊ inopes romani summi pontificis curia. nō tam vrbē q̄ꝫ vastā ac desertam speluncā videri.
q̄bus ex reb⁹ missis ad eū legat| vt in vrbē suā rediret. magnis p̄cib⁹ rogauere. Rediīt ille nono postq̄ꝫ ef-
fugeret āno. nec tā ignomiose pulsus fuerat. q̄ꝫ except⁹ ē gl'iose. Fuit cuꝫ frācisco Sforcia ⁊ in pyceno de q̄
postea dicem⁹ ⁊ ī aliīs loc| ꝑiculosum bellū. qd̄ ꝑ ludouicū cardinalē ⁊ nicolaū pyciniñū iā sibi recōciliatū
ꝯfecit alfonso rege opē ferēte. Cogitauerat frāciscus Sforcia tudertinā vrbē sibi amicā. nā ei⁹ aliqñ poti-
tus clemēti ciues impio rexerat. deinde rōni cū exercitu parere. Erāt em̄ inter cardinales nōnulli q̄ ludoui-
ci potentiā indignātes frāciscū nō q̄si aduersus eugeniū. ß ꝯ ei⁹ cōsiliū inuitabāt. inter q̄s nicolaū capuen-
sem ī vrbe grosum ac potentē fuisse ꝯmēorant. nā eugeni⁹ ꝑ id tp̄s eū de ipa re suspectū roma amouedum
curauit. Sꝫ cū auxilia eccie ꝓpe aduenissent frāciscus irrito ꝓposito retrocessit. Eugeni⁹ vō q̄ cū quōdaꝫ ve-
netis ac florētinis studiosissim⁹ fuisset. Cū illi hostē suū franciscū aduersus ecciam armis pecuniīsq̄ꝫ iuua-
rēt ⁊ ipe ad ipoꝝ hostes declinauit. Alfonsum regē ac mediolanēsiū p̄ncipē. ⁊ rex q̄dē ei⁹ suasu vsq̄ꝫ ad ty-
burē venerat philippo cui⁹ opes iā pene collapse videbāt laturus opē. aut ī tusciā ꝯ florētinos aut in gal-
liā ꝯ venetos ꝓfectur⁹. ß eugeni⁹ cū q̄tuor cardiales creasset. ex q̄b⁹ successorē suū assumēdū esse p̄dixerat
in lectulo egritudinis iacēs. pauc| post dieb⁹ migrauit ad p̄res. ⁊ ī basilica. b. petri. apud eugeniū tercium
sepult⁹. Pri⁹ tñ q̄ꝫ obiret germani q̄ postq̄ꝫ duos de summo pōtificō cōtendere aīaduerterant. neutralita-
te q̄dā vtētes. vtriq̄ꝫ recusauerāt obedire. destinat| romā legat|. inter quos ⁊ ego vn⁹ erā a friderico impa-
tore missus ob obediētiā ei iāiā morituro restituerēt. Ipe vō theodericū coloniēsem ⁊ iacobum treuerēsem
archiepōs. quos pōtificali dignitate p̄uauerat. mutata snīa ad pristinos reduxerat honores. Magnus ꝑ-
fecto ⁊ clarus pōtifex fuit eugeni⁹ cōtempsit pecunias v̄tuteꝫ apprime dilexit. neq̄ꝫ scd̄is rebus intumuit.
neq̄ꝫ succubuit aduersis. neq̄ꝫ spes ei gaudiū. neq̄ꝫ met⁹ tristiciā auxit. sedat⁹ aīm⁹ eūdē sp̄ ei⁹ vultū osten-
dit. s̄mone breui eoq̄ꝫ grauissimo vsus est. durus ⁊ asp' in hostes. ꝓpitius in fide receptis ad hec ꝓceritas
corpis. oris decor. ⁊ venerāda ī sene maiestas q̄bus fidē adhibuit. pl⁹ aliq̄nto credidit ⁊ maius impiuꝫ q̄ꝫ
par fuerat ꝯmisit. hui⁹ p̄r cū in egipto negociaret̄ cū p̄re frācisci fuscari de quo iā mentio facta ē. ab heremi-
ta. quē pariter adiīt. nō min⁹ letū vaticiniū quā ille accepit. ille em̄ filiū quē hēbat futuꝝ p̄rie principē. hic
suū inter sacerdotes ad summū euasuꝝ didicerat. Eugenio vō gabrieli nomē inditū fuit. Qui cum adole-
uisset. defunct| parētib⁹ euāgeliī nō surd⁹ auditor p̄rimoniū qd̄ ab illis nō tenue accepat. inter xp̄i paupes
erogauit. Exiñ antonio corario comite eiusdē feruoris adolescēte religionē intrauit. in q̄ summa cuꝫ laude
v̄satus tamdiu cū illo vixit. donec āngelus corario gregori⁹ terciusdecimus appellatus sedē petri sortit⁹
cū alter ab altero separi nō posset. ambos aduocās senēsi eū bononiēsi anthoniū p̄fecit eccie nec diu mora-
tus vtrūq̄ꝫ cardinalatus honore dignatus ē. in quo ambo claruerūt. ß hic summū pōtificatū adept⁹ magi
enituit q̄ ⁊ si oriēte scismate in p̄ncipio sui pontificatus vsq̄ꝫ ad obitū cū basiliēsibus cōtenderit. Corona-
to tñ sigismūdo cesare grecoꝝ ⁊ armenioꝝ vnione pacta ciuitatib⁹ eccie q̄s amiserat recupat| tyrānis ꝑ cir-
cuitū deletis. ꝯtumacia rōnoꝝ edomita. victor inclit⁹ hoīem exuit. Hic me q̄uis aliqñ aduersus eū existi-
mans. deo sacrificiū facē cū basiliensibus sensissem. Nā in eo tp̄e tota nutabat eccia. veniētē ad se benigne
recepit. inter secretarios collocauit ⁊ apl'cis s̄bdiaconatus honore donauit. Ecciaꝫ quoq̄ꝫ tergestinā pau-
cis dieb⁹ anq̄ꝫ moreret̄ falso rumore vacantē audisset. mult| illā petētib⁹. nisi vni p̄ oīb⁹ destinauit. quod
postea successor ipl euit. Nicolaus q̄nt⁹ natōe tuscus. ex oppido sarezana. p̄re medico theologica doctrina
illustris. ⁊ omi ferme sciaꝝ genere insignis. post eugeniū ī petri cathedra suffect⁹. Qui pauc| añ mēsibus
cardinalatū ab eo cū felicē apud germanos legatōem obisset. Nec diu p̄us ep̄atū bononiēsem acceperat.
Hic vrbē mult| ⁊ maximis edificiīs exornauit. cui⁹ opa si cōpleri potuissent nulli veteꝝ impatoꝝ magnifi-
centia cessura videbāt̄. Sꝫ iacēt aduc edificia interrupta. ruineq̄ꝫ muroꝝ ingētes. Scisma qd̄ apud subau-
diēses aduc ī eccia vigebat. explosit amedeū papatui renūciātē in grām recepit cardinalat⁹ honorē ⁊ in p̄-
no dn̄io legatōem reliq̄t. cardinalib⁹ aliquot ab eo creat| dignitatē dimisit. roānos lōga pace ditauit. iu-
bileū feliciter gessit nisi qd̄ ī pōte scti angeli ī ꝯcursiōe pplo'ꝝ inprouide facta. ducētos circiter homīes. aut
ꝯculcatos aut ī fluīe eiectos ꝑisse ꝯstat. Bernhardinū senēseꝫ ordis mioꝝ ꝓfessorē. q̄ paulo añ obierat. in
nūeꝝ sctōꝝ retulit. Fridericū terciū īpatorē ⁊ leonorā augustā m̄riomnio iūxit. ac de more iūctos corona-
uit. familias habūde ⁊ cū m̄lta leticia pascēs. Hiis cardīales creauit. ⁊ p̄mo q̄dē te vnū antoniū natōe ma-
ioricen̄. ad titulū scti crisogoni. quē sibi p̄hie studiīs ⁊ archanoꝝ sacre theologie cognitōem ex oīb⁹ pareꝫ
elegerat. Scd̄o sex creauit. aut doctrina ꝑcelebres. aut gener| claritate īsignes īter quos ⁊ germanū suum
philippū sctē sussanne cardīalē assumpsit. placidis morib⁹ ⁊ īcorrupte fidei virū. Libros ex tō grecia exq̄-
sitos ad se iussit afferri. ⁊ in latinā cōuerti linguā curauit. magna premia trāslatorib⁹ prebēs. ⁊ acceptissi-
mi ei fuerñt in trāsferendis opibus Georgius trapezuntius. Laurentius valla. petrus candidus decēber
⁊ Gregorius castellanus itemq̄ꝫ demetrius natione grecus. qui soluta oratōne vtens. cū pōtificis aures
mirifice oblectarent. nihil ex eo quod peterent. non abstulerunt. In homeri vō poemate quod ab heroico
carmine latinum fieri magnopere cupiebat. Cum plurimi ei morem gerere conarentur. vnus tm̄ inuent⁹
est. q̄ acri ei⁹ iudicio satisfaceret. Orati⁹ roman⁹ q̄ scribatū aplicuꝫ ea de re cōsequut⁹ magnisq̄ꝫ pollicitatiōi-
b⁹ illect⁹. Iliadeꝫ aggressus. nōnullos ex ea libros latios fecit dignos. q̄s nr̄a miraret̄ prisca ñ iprobassꝫ
etas. Nicola⁹ q̄ꝫ perot⁹ polibio e grec| comode atꝫ ornate ad nos traducto. Iohēs tortelli⁹ aretin⁹ libro d̄
orthographia ꝑitissime cōscripto. Albtus florētinus ꝯditis de architectura egregiīs voluminibus aliīsq̄ꝫ

pene innūerabilibꝰ noua cudētes oꝑa eiꝰ pontific| grām meruere. Adeo eīn ingenia excitauit fouitq3 Ni-
colaus vt vix eū inueniri possit. in quo mag| hūanitat| ⁊ eloq̄ntie. ceterarūq3 bonarū artiū studia q̄ suo tpe
floruerit. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctissimis vir| inscripta eē volumia. quot neq3 suorū ꝓdeces-
sorū. neq3 īꝑatorū cuiuspiā noī dictata ꝯperimꝰ. Unū tn̄ edoctū ab eo neglectū miramur. Blondū flauiū fo
roliuiēsē3 q̄ res a declinatōe rōni īpīj vsq3 ad etatē nr̄am toto orbe patratas mirabili ordine ī duas digessit
decades romā describēdo īstaurauit. ytaliā illustrauit. deinde triūphantē orbē scribere adorsus oēm nobis
vetustatē aperuit. Sꝫ ita ferunt boīm mores. ꝑraro queq̄ extollit pōtifex. quē ꝑcessor amauit. Ceterū Nico-
laus ⁊ veteribꝰ ⁊ nouis codicibꝰ ornatissimā3 bibliothecā instruxit. In q̄ circiter tria milia librorū voluīa
cōdidit. Sacrariū aplīcū vasꝫ aureis ⁊ argēteis. sacerdotalibꝰ indumēt| mirifice decorauit. Altaris orna-
menta aulea q̄q3 ex auro cōtexta mirādi oꝑis coemit. Suppellectilē toto palatio necessariā magnificētissi-
me ꝯꝑatā duplicauit triplicauitq3. Legatoibꝰ q̄s publice audiuit ita rn̄dit vt dubiū eēt. sapiam eiꝰ an elo-
quentiā an mag| adimere Si q̄s eē ī vrbe ꝑegrinos existimatōe dignos accepit ꝯfestim eos. missis xenijs
honorauit nobiles sua domo extorres q̄ ad se venerāt benigne cōfouit. pauꝑibꝰ xp̄i largas elymas dedit.
religiosꝫ mēdicātibus nihil ad necessitatē deesse sustinuit. ī ecclīas vrbis plīma dona ꝯtulit in p̄rimonio bti
petri plīmas ac mūitissimas arces oportunis loc| erexit. huiꝰ tn̄ tā admirabilꝫ tam expetēdi pōtific| vite n̄
defuerūt insidiatores. Stephanꝰ eīn rōnus familiā porcaria tenui censu eques. res nouas sepe ī vrbe mo-
litus. ac ꝓpterea bononie relegatꝰ. clam inde excedēs magnis itineribꝰ romam redijt. Conuocatisq3 mox
amicis. mentem suam exposuit turpe eē dictitās. eā vrbē q̄ totā sibi sbiecerit orbem. Nūc sacerdotū impio
sbiacere. quos rectiꝰ feminas q̄ viros. dsq3 appellauerit. venisse se patū p̄rie iugū excutē rē factu facilē si vi-
ri fuerint. nicolaū pōtificē celebre epyphaniarū die ī ede. b. petri sacra facturū. haud magno negocio cōp-
hendi posse. pplm̄ libertat| amore. q̄ ꝓclamari cū audierit mox opē audētibꝰ daturū ad colligandū autē
ꝑsulē cathenā aureā secū attulit. a se iā pridē patā. quā cōgregat| ondit neq3 eīn mox occidēdu3 ꝑsulem ex-
vsu eē dicebat. Sꝫ obsuandū donec arcē sancti āgeli ꝑ eū recuparēt at3 vt erat hō facūdꝰ facile ī suā sn̄iam
cōgregatos traxit. at3 eo facilius ꝙ inopes ere alieno grauatos ⁊ ob ꝑpetrata scelera iudiciū formidātes
ad se vocauerat q̄bus nihil erat ī pace sperādū. Sꝫ ꝑsensit insidias nicolaus missisq3 militibus cōphendi
hoīem iussit illi eū iā aīo fractū. ⁊ apud sororē in archa latētē inuenerūt cōplices eiꝰ in domo q̄ cōuenerāt
expugnati captiq3 sunt. e q̄bꝰ vnꝰ baptista scicirra manu ꝓmptꝰ ⁊ aīo intrepido. ꝑ medias pontific| cohor-
tes inani gladio sibi apperiēs effugit. stephanꝰ ī arce scti āgeli alij ī capitolio suspēsi vitā finire atq3 ita pon-
tifex maximꝰ ingēti ꝑiculo liberatꝰ romane sedis dignitatē impiū suauit. Felix pōtifex ⁊ oīm iudicio bea-
tissimꝰ nisi eo sedente turci vt an̄ diximus ꝯstantinopolim expugnassent xp̄ianorū desidie atq3 ignauie me-
morabile ꝑpetuū. Accessit ⁊ aliud qd̄ nō paru3 eius gl̄iam īminuit. Nā cū pac| ytalie q̄ cū vehemēter ferro
vastabaſ ⁊ igne. Ipe reꝑator ⁊ arbiter cōcordi partiū voto delectus ē. dū diē ex die in deliberationē du-
cit suspectus eē frācisco Sforcie iā mediolanēsiū principi ac venet| cepit tanq̄ eā sn̄iam ꝓmere nollet. que
alijs pacē ecclīe alijs bellū allatura videreſ. Ob quā rē intercēdēte symoneto monacho ordinis heremi-
tarū sancti Augustini ꝓfessore obscuri antea nominis ⁊ ꝓrsus ignoti. Sꝫ vite integritate ꝓbato veneti cum
francisco duce ꝯueniētes inter se cōcordie leges dixere. ꝯstituta die intra quā bello socij pacē ratā haberēt
visun ē id oīmbꝰ monstri sīle humilē ⁊ incognitū monachū ytaliā pacasse. Sꝫ recusante alfonso pace3. q̄ in-
scio dicta erat vanā eē nicolaus q̄ de se hita fuerāt suspitōem ondit. misso ad alfonsum legato dn̄ico sancte
crucis cardinali prudētia singulari ⁊ vite integritate cōspicuo. qui cum caietā. deinde neapolim ꝑuenisset
interueniētibus venetorū ⁊ aliarū partiū legatis differētijsq3 oīnibus tanq̄ ex integro discussis alfonso re-
gi nonsolū pacem suasit. Sꝫ fedus in annos q̄nq3 ⁊ viginti inter oēs ytalie potentatus ꝑcussit. cuius ro-
manus pontifex ⁊ cōsuator ⁊ iudex dictus est. Sed cū doloribus artheticis ꝑ oēm ferme pontificatū suū
Nicolaus vehementer laborasset indies magis ac magis oppimereſ. nec iā ampliꝰ mortalē pollutūq3 co-
mitatū candidior anima dignarētur e vita decessit. ab eo q̄ in pontifex eugenꝰ munera tradiderat. nonso-
lū cōfirmata sunt. Sꝫ ampliꝰ pontificalis dignitas adiecta. Tergestinaq3 primū ecclīa. deinde senen̄. ꝯmissa

Calistus tercius post eū beati petri cathedrā obtinuit natione hyspanꝰ ex regno valentie nobili genere
natus. vnꝰ oīm q̄ suo tpe sciam iuris ꝓfitereſ eminētissimꝰ. ⁊ q̄ cōsiliū reg| alfonsi in q̄ multis ānis ꝑsede-
rat. Illiusq3 artes ac cautiones ꝑ se ferret. Is vt primū pōtificatus apicē adeptꝰ ē mox aīm ad delendam
turcorū ⁊ legē ⁊ gentē cōuertit votūq3 vouit. ad eā rem solennes misit in galliā. in garmaniā3. in hūgariā.
in orientē legatos primarios sancte ro. ecclīe cardinales. e quibꝰ nullus aduc redijt. Alanū tn̄ cardīalē sctē
braxedis magno ingenio virū ⁊ aīo securo ⁊ potēti ꝓpediem e gallia reuersurū putāt. Nauālia qd̄ antea ī-
auditū fuerat rome cōstituit triremes q̄plures ad ripā tyberis in ciuitate leonina pauit armauit in turcos
misit comitē iacobū pyciniinū senensibus vt dictū ē armis insultantē. misso milite suo repssit. Regi alfon-
so querenti ex eo. quo pacto inuicem victuri essent regna sua. Respōdit ipe regat nisi summus aplīcꝰ gubi-
natōem relinquat. veras eorū multis de rebus dissensiones. magna pars ytalie simulatas cōfictasq3 credi-
dit. qui fidem dedere cōtentioni alij calistum alij alfonsu3 alij vtrūq3 accusauere. Quorū alter regē sub quo
natus esset. alter suū sacerdotem cui tanq̄ vicario dei parēdum est ferre nō posset. Sis cardinales a calisto
creati sunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quorū ⁊ si fuit etas aliquanto iunior. q̄ tanta di-
gnitas videretur exposcere. doctrina tn̄ ⁊ circūspectio ⁊ morū suauitas id honoris haud iniuria consecuta
censeſ. Terciꝰ fuit iacobꝰ de portugalia regio semie natꝰ. ī q̄ ea modestia. ea grauitas id acumē ingenij. id
studium lr̄arum. is amor virtutis emicuit vt q̄uis iuuenis aduc tardius tamen opinione omniū ad eā di-
gnitatē ascēderit. Scdo loco sex assumpti sunt. haud profecto indigni. si me vnū demas. tāto munere meo
tn̄ iudicio. nulli dignꝰ id honoris obuenit. q̄ iohāni epo zamorēsi ciuilis sapientie cognitione sublimis

q̃ vno de q̄draginta annis romanã secutus curiã ꝑ oĩa ferme officia castus innoxiusꝙ; trãsierat cancellariã
vo q̃ a tp̄e nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cõmisit germanũ eius petrũ borgiã egre-
gia specie atq; indole iuuenẽ. eccl'iastice milicie ducẽ p̄fecit. Exin p̄fecturã vrbis ei cõmisit ludouico cardia
li sanctoꝝ q̄tuor coronatoꝝ. ⁊ ip̄e q̄ȝ nepoti legatõem bononiẽsem demãdauit. Vincẽtiũ natione hyspanũ
⁊ osmũdum anglicũ miraculoꝝ fama illustres inter sctõs redegit. Legatos ĩ Scithiã ⁊ p̄sidẽ ĩ ethiopiã mi-
sit. q̃ xp̄ianos ꝑ orientẽ in fide cõtineret. ⁊ aduersus religionis hostes armaret. Schanderbechio in alba-
nia multisq; alijs ꝑ greciam turcoꝝ bello laborãtibꝰ pecuniaria sb̃sidia largitus ẽ. Trãsfigurationis dñice
festũ instituit. ⁊ celebrare publice iussit. assumptionẽ suã priusq; põtifex maximꝰ eligeret pluribus annis
p̄dixit. Cladẽ quoq; quã turci apud albam ĩ hũgaria sustinuere añq; fieret vaticinatꝰ ẽ. Hũc quoq; de futu-
ris multa ⁊ magna ꝓmittit. q̃ diuina pietas nõ abnuat velim. Mortuo iohãne comite taliacozio q̃ ẽ ꝓsa-
pia vrsinoꝝ fuit. cum mascula ei soboles nulla esset vrsini hereditatem eius ꝓpinq̄tatis iure ad se traxerunt
Id egre tulit comes euersus cuiꝰ filia nupta esset vnica iohãnis filia. Ventũ ẽ ad arma colũnenses comiti
euerso auxiliũ p̄buere. deinde hortante pontifice ꝓsper cardinalis martini q̄nti romani quondã sapiẽtissi/
mi ⁊ felicissimi pape nepos. eius gẽtis honoratissimꝰ ⁊ lr̃arũ studio late clarus. cognationẽ suã bello sub-
traxit inter vrsinos, ⁊ euersum vsq; hodie impacate durãt inimicicie. Latinꝰ sanctoꝝ iohãnis ⁊ pauli cardi-
nalis illustris vrsinoꝝ familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris sc̄ia ⁊ aĩo. q̃ alta curet. parua despici-
at insignis ex vrbe ꝓfectus. ad oppida sua recessit. tanq; rome nõ se satis tutũ existimaret. siue comitis in-
sidias veritus. siue pontificis indignatione ꝯmotus. nec reuocatꝰ. in hãc vsq; diẽ reuerti voluit. Calisto i/
ter om̄es cardinales duo ad hoc vsq; tp̄s imprimis auditi atq; accepti fuerũt wilhelmus Rothomagens
amieno ingenio. ⁊ sanguinei origine clarus ac petrus sancti marci eugenij quarti nepos patricia apud ve-
netos gente natꝰ. ⁊ industria potens. siue qd̄ eoꝝ cõsilijs multũ inesse crederet. siue qd̄ alteꝝ francie regnũ
alteꝝ venetoꝝ rempublicã dicere posse arbitratus ẽ. Symonẽ romanũ ph̄ie studijs ⁊ arte medica excellen-
tem adeo dilexit. vt fr̄em eius iacobũ ep̄m feretranũ ꝗq; virtute prestãtem sua potissimũ ꝯsideratõne ru-
beo galero donauerit. In audiẽdis legatõibꝰ priuatorũq; hoĩm causꝭ antecessoꝝ suoꝝ facilitatẽ longe su/
perauit. Ep̄las ⁊ regibus ac amicis ꝑ seipm̄ dictauit in signãdis supplicationibus libẽs ⁊ hilaris tẽpus
absumpsit. De iure interrogatus ꝑcupide rn̄dit. leges canonesq; tam ei fuerunt in promptu. q̄ȝ si heri aut
nudiustercius scolã iuris primũ exiuisset. Nihil eñ memoria sua excidit qd̄ retinẽdũ existimauit. ceteꝝ nul-
la facultas ei iuris cognitione potior visa ẽ. in q̃ ip̄e ita excelluit vt suoꝝ p̄decessoꝝ. q̃ sibi possit equari. vix
vnꝰ aut alter inueniat̄. Hic postq̄; ordini cardinaliũ me inscripsit. varmiẽsem q̄ȝ ecc̄iam ad mare baltheuȝ
in sarmathas sitũ postulãtibus canonicis ꝯmẽdauit. cuiꝰ possessionẽ fremẽtibꝰ ea in regione crudelibus
⁊ atrocissimis bellũ nõdũ asseq̄ potui. In vmbria q̃ hoc tp̄e sub ducatu spoletano cõtinet̄ pauce ciuitates
intestinis seditõibus caruerũt. Nursia q̄nti sertorij quõdã p̄tria guelfarũ ꝑtiũ insidijs sepiꝰ agitata vix tan/
dẽ respirare potuit. Naruia quã sulphurio gurgite candidꝰ amnis circuit ancipiti vix adeundo iugo gi-
bellinoꝝ factione dep̄ssa guelfoꝝ ꝯsilio ducta q̄escit. Nõ amerinis. nõ reatinis. nõ fulginatibus. nõ orta-
nis nõ ip̄is deniq; spoletanis sue calamitates defuerũt. Sȝ asisina ciuitas oĩm miserioꝝ ĩuẽta est. q̃ dũmõ
brachianãmo Sforcianã factõȝ amittit. ⁊ nẽ ꝑtẽ q̃ supioꝝ. nũc alterã q̃ ĩferioꝝ appellat̄ expellit eo deducta
ẽ. vt iam ciues vniuersi. nõ solũ inferiores. ꝟ nulli potiꝰ vrbe iã pene deserta dici p̄nt. Pycenũ regio-
nẽ. quã n̄ra etas marchiã vocãt. Franciscus Sforcia vicecomes eugenio q̄rto ponti. maximo cũ rebus ba-
siliensibꝰ occupato. ⁊ nõ solũ philippi marie ꝟ alfonsi quoq; regis inimicicijs implicito vna quodãmõ ex-
cursione ademit. nõnullisq; post annis cõtinuata possessione retinuit. Interim captus amore puelle. q̃ in/
ter ṽgines cõiugi sue s̄uiebat. ⁊ sibi m̄ltaꝝ molestiarũ. ⁊ illi necis cã fuit. ꝑpetua ea vocata ẽ. apud nouari-
enses honestis parẽtibus orta. forma egregia. ⁊ ingenuis moribꝰ. nisi potẽtis dñi decepta blandicijs. vir-
ginitatẽ cũ adulterio ꝑmutasset. hec cum paulatim intumesceret vterus ad tegendũ facinꝰ. quesito qui eaȝ
duceret viro despondet̄. Constituto nuptiarum die vocatis amicis. apparato grãdi cõuiuio. sponsus in-
oppido quod a francisci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte prestolabat̄ ducitur illa mul-
tis comitata nobilibus. Sed ingressa oppidũ. cũ descendere in domo sponsi crederet̄. iussa vlterius ꝑge-
re in arcẽ rapta ẽ. nec vlteriꝰ infelici viro vidẽde spõse copia fuit. Qd̄ cum blãca frãcisci ꝯiũx cordatissima
mulier cognouisset. nũq; deinde q̄euit. donec dimissis ꝑcussoribꝰ puellã q̄uis diligenter custoditã interfe/
cit. frãciscꝰ q̄uis ea re valde ꝯmotꝰ. vxoris tñ iusto dolori cẽsuit ignoscendũ. Exin põtifex eugeniꝰ iã phi/
lippo regiq; ꝯciliatꝰ nicolaũ piciniñũ cũ exercitu aduersus frãciscũ misit regẽq; vt iter in marchiã duceret
adhortatꝰ ẽ. annuit alfonsus. delectuq; militũ hito cũ florẽtissimis eq̄tũ pedituq; copijs in picenũ ꝑuenit.
Iũctisq; apd̄ hisiũ cũ picinino castris eoq; totiꝰ exercitꝰ duce ꝯstituto ꝯterritos oppidanos ĩ deditoȝ ecc̄ie
ꝯpulit. q̊ꝝ exẽplo ⁊ sc̄ti seuerini incole secuti claues portarũ misere. Que cũ frãciscꝰ accepissȝ copijs suis ꝑ
munitiora ꝓuincie oppida distributis ꝓtrahere bellũ e re sua arbitratus ẽ. Exiñ cũ petrꝰ brunorꝰ vnus e
copiarũ suarũ ductoribꝰ. cũ. dccc. eq̄tibꝰ ad regẽ trãsisset. maceracẽses ṽo ac folẽtinates deditionẽ ecc̄ie fe/
cissent. Cõsentiẽtibꝰ venet| ac florẽtinis redire se in g̃ram philippi ducis mediolani vt reg| impetũ euade-
ret amic| ĩterposit| simulauit. Credidit philippꝰ lr̄isq; ac nũcijs vti copias ĩ regnũ reduceret alfonsum fru-
stra rogauit turpe eñ regi videbat̄ inuito eugenio rem ĩfectã relinq̄. ꝑseuerauit igit̄ atȝ acriꝰ instãs cingu/
lũ oppidũ in deditõem ecc̄ie recepit castrum planũ vi captũ militi diripiẽdũ dedit. nec territꝰ ẽ. q̄uis phi-
lippꝰ ea re cõmotus pacẽ cũ venet| ac florẽtinis fecisset. Sȝ aesim cum exercitu petens troylũ copiarũ du/
cem. cui franciscus maxime fidebat. Nã ⁊ multos annos in eq̄tatu suo primos ordĩes duxerat ⁊ sororẽ eiꝰ
in vxorẽ acceperat. tradita ciuitate sese dedentẽ in comitatũ suũ recepit. Deinde rochanicõtratam cum de/
fendente ruberto francisci nepote. pluribꝰ diebꝰ frustra oppugnasset. ad metaurũ amnẽ supra fortune fanũ

quo se franciscus cum reliquo equitatu receperat cõtinuato itinere duxit. Ibi ad Alfonsuꝫ tybicen quiazd
a francisco ĩ castra veĩt ĩpetrataqꝫ a rege ꝓ sui ordis more. liberi⁹ loq̃ndi venia. m̃lta nepharia ĩ nicolaum
p̃ntem francisci noĩe ꝓbra ꝯgessit. ꝓditorẽ ac ꝑfiduꝫ appellans regemqꝫ admonẽs ne illi se credat. cui fal
lere potissimũ sit. Postremo nicolaũ francisci vrbis ad duellũ ꝓuocauit. In q̃ duces ipi eorumqꝫ copie de
gl̃ia de dignitate certarẽt. apariturũ q̃dẽ vno prelio ducũ sil' atꝫ eq̃tũ v̾tutẽ sil' a rege petijt vt equus specta/
tor pugne adesset. Nicolaus iã inde ab initio ea audiẽs ꝯmot⁹. haud leniorib⁹ ꝯuicijs ĩ frãciscũ absentem
cõiect| fidẽ suã m̃lt| exemplis cõprobãs egre sibi eẽ r̃ndit. Corp⁹ suũ vulnere ĩ ceruice recepto debilitatum
fuisse ꝯñsuꝝ se singulari certaĩe vter eoꝝ ꝓditõis ĩfamia cẽsend⁹ eẽt. nisi fortũa hãc sibi facultatẽ abstulissꝫ
oblatã tñ pugnandi cũ exercitib⁹ cõditõeꝫ. leto se aĩo. cũ bona regis venia accipe. Postero die cũ copijs su
is sꝫ ipam vrbẽ fauũ patenti campo futuꝝ. qd cũ a se postulare nicolaũ decoris tuẽdi causa rex aĩaduerteret
vtriusqꝫ pt| securitati sese ꝯsultuꝝ recepit. Sꝫ cũ dicta die nicolaus ĩ campũ cũ suis ꝓcessisset. atqꝫ insultãs
vrbis menib⁹ vsqꝫ ad portas cucurrisset. Rex v̾o ꝓcul ĩde ad mille passus cũ exercitu ꝯsedisset. Liberꝝ vtri
qꝫ pti p̃staturus campũ frãciscus sine regi parũ fidẽs. sine gl̃iam suã de q̃ ꝑ id tp̃s haud dubie ꝑiactabat ĩ di
scrimẽ adducere verit⁹. intra vrbẽ suos ꝯtinuit. Mag̃ inter franciscũ ⁊ Nicolaũ. nõ emulatio mõ viguit ob
rei militaris gl̃iam. cui⁹ primas ptes sibi vterqꝫ arrogabat. verũ ⁊ simultas ingẽs ob veteres inimicicias
q̃ olim iter Brachiũ ⁊ Sforciã fuerãt. q̃ꝝ alter frãcisco pr̃ alter nicolao mgr̃ ac dux fuerat. atꝫ idcirco nõ tm̃
hostes ꝫ vt inimici inter se bellũ gerebãt. nec sꝫ vno eodẽqꝫ p̃ncipe vt militarẽt adduci poterãt. Nicolaus
ex corporis breuitate pycinini nomẽ qd ytalica ligua puũ sonat accepit. Sꝫ q̃nto mediocritate statura ei⁹ ife
rior. tanto aĩ magnitudo supior. Pauca ei v̾ba fuerẽt atꝫ paꝝ compta. Sꝫ q̃ m̃ltaꝝ ac magnaꝝ reꝝ sñiam cõ
ꝑhenderẽt. in milites suos ĩdulgẽs. ĩ amicos liberal'. in hostes dur⁹ ⁊ asper. dimicandi cupid⁹. q̃et| impa
tiens. gl̃ie auidus. ⁊ ĩ ꝑicul' obeundis ꝓmpt⁹ ac secur⁹. ꝑliũ ex occasione ꝓtin⁹ sumpsit. hostẽ celeritate p̃
uenit excursione fatigauit. leuis armature. eq̃te magisqꝫ pedite vtebaẽ. fortes atꝫ asperos milites amauit.
hostiũ nũero deterreri nõ potuit. Quib⁹ reb⁹ cũ plimos ⁊ ĩ gallia cysalpina ⁊ ĩ reliq̃ ytalia triũphos ex ho
ste duxisset haud dubie reꝝ gestaꝝ magnitudĩe ⁊ gl̃ia mgr̃o suo Brachio maior euasit. Francisc⁹ aũt hone
sto corpe fuit. ⁊ qd mediocritatẽ non paꝝ excederet. amplo pectore. robustis mẽbris ⁊ apte disposit|. facie
grata. iocũdis ocul'. caluicie venerabilis. facũdia copiosus ingenio pacri. aĩo reꝝ magnaꝝ cupido. solers ĩ
m̃istrandis reb⁹. ĩ laborib⁹ ꝑferẽdis infatigabilis. in occasionib⁹ ꝓspiciẽdis acut⁹. ⁊ sagax ĩ hostib⁹ fallẽ/
dis. v̾sut⁹ ⁊ vafer ĩ p̃sagiẽdis euitandisqꝫ dolis. ac hostiũ ꝯsilijs p̃uertẽdis caut⁹ atꝫ ꝓuid⁹. Raro nisi ex
destinato cõflixit hostẽ. sepi⁹ obsidẽdo qꝫ decertãdo cõfregit. peditatũ ĩ mag̃ precio hũit argento atqꝫ auro
cultos esse milites voluit. in exeq̃ndis cõsilijs celer ac ꝑseuerãs ĩ oĩ renouãda p̃ñtia aĩ laboꝝ tollerãtia. vsu
exercitatione cõsilio mirifice instruct⁹. q̃b⁹ artib⁹ breui adeo magn⁹ effect⁹ ẽ. vt vn⁹ ex oĩb⁹ copiaꝝ ducib⁹
inuẽtus sit. q̃ cũ Nicolao de rei militaris principatu cõcertare posset. Nã cũ scĩa rei militaris atꝫ auc̃te pa
res videreẽ. diu dubiũ fuit. vter alteri añponendus esset. Sꝫ hãc litẽ fugat⁹ paulopost nicolai exercitus. ⁊
in gens victoriaꝝ francisci cursus ⁊ mediolaneñ. fortuna ĩ eũ pleno cornu trãslata ꝓrsus diremit. Ceterũ
fani expugnatõꝫ cũ rex difficillimã ĩtelligeret. nõ frãcisci solũ magni ⁊ ꝑitissimi duc| p̃ñtia defensi. verũetiã
qꝛ vrbs mari adiacens claudi. ne cõmeatus intraret haud quaqꝫ potuit. inde abiens in firmanũ duxit quo
in loco cũ alexander francisci frater eruptione facta. postremũ agmen eius inuaderet. cõuersis in euꝫ signis
hostem intra vrbem repulit atroci pugna per muris facta ⁊ antemurali quod pro vallo stabat vi capto. De
inde ad turrim palmaꝝ composito agmine. ꝑueuienti francisci ep̃la reddita ẽ nuncio intercepta. q̃ troilo ac
petro Bruniauro inscripta. inter cetera ea v̾ba continebat. ne ampli⁹ differẽtes. iam tandẽ cogitata matu/
rarẽt quapropter omẽs de ꝓditione suspectos armis eq̃sqꝫ ⁊ omĩ suppellectile priuatos in vincula cõie
ctos in arogoniã misit ⁊ in arce satabie valentini agri custodiri mandauit. nec diu postea cuꝫ temaritani de
ditõem fecissent in regnum suũ diuertit. duobus milibus equitũ ad pycininũ q̃ ad montem aureũ cũ exer/
citu substiterat transmissus. Sed priusqꝫ illi aduẽtassent pycininus repentino francisci aduentu inuasus p̃
lio. fusus pulsusqꝫ fuerat. Cliuus in quo castra posita erãt. ⁊ oppidũ ꝓximũ dissipatos fuga ꝑuauit. Fran
ciscus ea victoria simul ⁊ ꝑfectione regis elatus picininũ vndiqꝫ veluti victor percurrere ⁊ infestare cepit.
Rogatus ab eugenio alfonsus eo reuerti. cũ iam se itineri accingisset. noui regni motib⁹ domi retentus lu
pum virreũ vrsinũ garsiãqꝫ cum non paruis copijs aduersus Sforciam misit. Interea nicolaus pycinin⁹
a philippo in galliã reuocatus frãciscũ filiũ cum pte copiaꝝ in pyceno dimiserat. Quẽ Sforcias ad mõtẽ
vlinum prius pugna superatum intercepit quã reg| auxilia ei aduenissent. Post hec ludouic⁹ aquilegieñ.
patriarcha eam prouinciam ab Eugenio sortitus iohannem vintimiliũ inter belli duces famam prestan/
tem. cum magna equitum peditumqꝫ manu a rege missum. omnibus copijs suis prefecit. cuius industria
aufidam oppidum obsidione clausum in deditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie
apud cingulum oppidum contra franciscum misse. Nam philippus cũ frãcisci recõciliatõem iã tandẽ mu
tilatã intellexissꝫ Italianũ Forlanũ ĩ reb⁹ bellic| late cognitũ. q̃ põtific| ptes adiuuaret eo trãsmiserat. Cui
cum patriarcha ⁊ vintimilius per rectam viam coniũgi non possent. Nã media loca franciscus obtinebat
magnis itineribus promontana ad eum peruenere. quo cognito franciscus e pyceno discedens in vrbina
cem agrũ sese recepit p̃triarcha montẽ molonẽ obsedit atqꝫ obtinuit. Deindẽ oppidum sancti angeli vi ex
pugnans diripiendũ militi dedit. vintimili⁹ paulopost ab eo ĩ regnũ ad hiberna recedẽs ꝑ agrũ firmanuꝫ
nõ ꝓcul a mõte scõ cõstitit cui⁹ aduẽtũ ꝯterriti oppidani. emissis oratorib⁹ deditõꝫ fecere sibiqꝫ circũiecta
castella. deĩde ad mõtẽ altũ ꝓfect⁹. dies aliq̃t ibi mãsit. Interim firmani ꝯiuratõne fctã spe ꝓpinq̃ auxilia a
frãcisco defecerũt alexãdro frẽ cũ magna equitatus parte in arcẽ cõpulso. q̃bus ⁊ vintimilius ⁊ pontificis

copie mox auxiliū ꝓbuere. Sed cum arx eiuscemodi esset. vt sola fame vinci posset. premunitis vrbis par/
tibus. ne descensus ex arce fieret vintimilius vti ↄstituerat: in hiberna ↄcessit. Seq̄nti āno alfonsus remū/
dū buillum ⁊ cū eo mille equites. totidē pedites ad pr̄iarchā in pycenuz misit. q̄ vbi cuz iacobo caynano ī
eccīe castra ꝑuenit. mox ytalianus forlanis mandāte philippo maria ↄphensus ē. at post triduo iussu pa/
triarche apud Roccācontratā securi ꝑcussus. montē fabruz deinde cepere. ⁊ aliq̄t castella friderico vrbina-
ciū ꝑncipi eripuerunt. Sʒ cuz iā duo milia eq̄tuz a florētinis ac venetis missa. francisci exercitum auxissent.
Philippus vo exercitu suo ad casale maiꝰ iuxta flumē padū a venetis pugna fuso ac castris exuto. copias
suas e pyceno reuocasset. Et amplius eugenij ac regis auxilia postulasset. ad quem duo milia ⁊ quingenti
eq̄tes ex castris eccīe iubēte pontifice trāsierunt. Franciscus iam bello supior mōtē aureuz ⁊ alteꝝ ei ꝓxim
castelluz sigismundi malateste qui iā ab eo defecerat. eccīam fortune secutus. expugnauit. ⁊ eiusdē oppidū
gradrariuz obsedit. Iteꝝ rex alia pr̄iarche auxilia misit. cuz quibꝰ ī pycenuz reuersus iacobuz caynanuz ꝓ/
ditionis suspectum apud roccācontratā. vbi et ytalianuz forlanū interfici iusserat capitali supplicio affece-
rat. Exin nihil memoria dignuz ab eo gestuz. donec frāciscus philippo recōciliatꝰ illius stipēdia facturus
⁊ iā dux ↄ venetos designatꝰ ex pyceno recessit. nā postea nō soluz arx firmana sʒ oīs ferme ꝓuīcia ī eiꝰ po-
testatē facta ē. In asculo iosias nobilibꝰ ortꝰ parētibus admoduz adolescens iohānē francisci Sforcie fra-
trē magno aīo iuuenē. ⁊ qui eā vrbē ꝑ oīe belli tp̄s egregie defendisset. ↄspiratione cum paucis inita in-
cautuz obtruncauit. Sʒ cuz ⁊ ipē tirānuz ī pr̄ia gereret ī exiliuz actus ē ciuitas deinde sb̄ eccīa quieuit. Ci-
uis anno abhinc supiore idē iosias arcē quādā naturale situ munitā ⁊ vrbi ꝓpinquā. cuz plerisqꝫ latronibꝰ
occupās n̄ ꝑuas curas illi pp̄lo īgesserat. q̄ res ei paꝝ ꝓspē cessit. nā rodericꝰ. s. nicolai cardīal eiꝰ ꝓuīcie
legatꝰ. obsidionē loco admouēs. postqꝫ arce potitꝰ ē. captū ipm vinctūqꝫ romā misit. In vrbino dux gē-
tis oddo mr̄e colminiensi nobilissima natus cū per libidinem in matronas nobiles debacharet. nec mo-
dum licentie faceret pp̄lari tumultu interfectus est. Nicentor nequicie ⁊ adolescentie sue corruptor protho-
notariꝰ carpensis nobili genere ortꝰ. sʒ ingenio pessimꝰ. qui nuptis ac v̄ginibus q̄ꝫplurimis vim intulerat
qui per oīa scelera ad summū vicioꝝ peruenerat. eadem nocte cū discipulo suo necatus inexhauste libidis
penas dedit cadauer eius in foꝝ delatum desecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis pri-
usqꝫ ↄiugē ex colimineſi familia duceret cū proles ei nulla virilis esset. anxius quonā pacto in gēte sua im/
periū ꝓpagaret cōcubinā ex se pregnātez assimulauit exin Bernhardini cardensis agnati sui p̄clari copiaꝝ
ducis filiū tūc forte natum supponi ꝓ suo nutririqꝫ iussit friderici noīe indito. sʒ coniugio deinde contracto
cum filiū legitimuz sustulisset couersa in eum cura fridericū aduc pueꝝ militie tradidit. in qua ille etatē vsqꝫ
ad virilē ꝑseuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a pp̄lo vrbinaciū princeps factus est. Clarus vir ⁊
castrensibus disciplinis apprime institutus. cui nec in admīstrandis rebus bellicis ↄsiliū. nec in capescen-
dis periculis animꝰ nuqꝫ defuit. nec vere factis q̄m fide clarior. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti
franciscū Sforciā q̄ ad eū se receperat fortune afflatu iā pene desertus ↄstātissime iuuit ac fouit. Indignus
profecto q̄ militari ludo dextrū ꝑdiderit oculū. Apud ariminū emilie vrbē sigismūdus malatesta sceleri-
bus insignis imperiū tenuit. qui cū Sforcie filiam matrimonio sibi adiūxisset partes eius in picenti bello
aliq̄ꝫdiu secutus est. deinde sub ecclesia stipendia fecit militauit in gallia contra venetos ⁊ in tuscia cōtra re-
gem aroganum que res postea magno detrimēto fuit. Nā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere-
tur rex huiꝰ iniurie memor. eū q̄ sibi fidē nō seruasset extra cōmune pacē esse voluit. Deinde comitē iacobū
pyciniū ⁊ fridericum vrbinaciū principem cū copijs in eum misit qui aliquot ei nō parui nomis oppida
abstulerūt eiusqꝫ agrum ferro ⁊ igne vastarūt ipē cum auxilia vndiqꝫ frustra implorasset. ad extremū quod
vnū salutis erat remediū alfonso misso ad eum reconciliari ↄstituit. cuiꝰ nondū p̄ces exaudite sunt. quāuis
spem ↄcordie regis clementia nō paruā effecit. In fauētia mortuo guidone anthonio cuius multa in re-
bus bellicis clara facinora referūtur principatum frater eius hestor arripuit. ⁊ ipē in armis late cognitus.
qui florentinis contra regem militans haud alia rōne q̄ꝫ sygismūdus ab alfonso declaratꝰ hostis extra vni-
uersalem pacē factus ē. Fabrianeñ. q̄ dudū tyrannide oppressi. necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ princi/
patum inuaserat fugientibus reliquis ad eccīe impiuz redierāt. Multisqꝫ post annis in pace quieuerāt. hoc
anno de rebellione tentantes. seu consentientes seu suspectos ciues aliquos in vincula cōiecere exin tormē-
tis ac questionibus proditio expresso crimine. vltimo supplicō affecerūt. In aquila marsoꝝ vrbe apud
quā memoria nostra brachius parusinus dux belli formidatissimus dum per anni tempus obsidionem te-
nuissent martini quinti pontificis maximi ac felicissimi armis victus interijt. Diuus bernhardinus senen/
sis postqꝫ ytaliā omnē xp̄i nomē p̄dicando ꝑagrasset. mortalis vite cursum ꝑegit. eoqꝫ in loco sepultus cla-
rere miraculis affirmat̄. Fuit aūt bernhardino generosa inter senenses origo. nec vera ē assertio eoꝝ. q̄ pa/
triam illi massam fuisse tradunt. q̄ꝫuis puericie sui ibi nōnulla rudimenta ꝑegerit. cum essʒ mater eiꝰ massa-
na ceteꝝ pater ac maiores sui longa serie inter nobiles senenses habiti sunt vbi ⁊ ipē natus. ⁊ maiori ex ꝑ/
te educatus. Cum adoleuisset iuri pontificio ediscendo operā dedit. sʒ cum sepultis parētibus fallaces hu-
ius mundi blandicias. ⁊ inania eius esse ꝓmissa animaduertisset. distributa inter xp̄i paupes substantia.
diui francisci religionē ingressus. traditam sibi regulā exactissime obsuauit. declinansqꝫ maiores conuen-
tus. eoꝝ ductor ac mgr̄ effectus ē. qui fratres obseruantes appellant̄. maximuz autē ei studium in edocen-
dis pp̄lis fuit. qui cum eēt facundia copiosus. ⁊ doctrina insignis. incredibili oīm attentione audiebat̄. ⁊
quasi alter paulus eēt vas electionis in admiratione ac reuerentia habitus ē. Tres euz pp̄li sibi pontificē
elegerūt. vrbinas ferrarīeses senēses. sʒ nō fuit ei cōsiliū. linguā q̄ toti possʒ ytalie ↄsulere vnā ītra vrbem cō-
cludere Regnū iā neopolitanū igressi ad felices alfonsi mirabilesqꝫ rex cursus stilū ↄuertimꝰ. Post bellū
nauale qd̄ ipē cuz genuensibus infeliciter gessit. tanqꝫ cognorit fortuna suū errorē. q̄ tanto principi molesta

fuiſſet. nouercale odiũ in maternũ mutauit affectũ ⁊ que illi aduerſiſſima fuerit fecũdiſſima facta eſt. nã phi
lippus mediolanenſiũ princeps vbi captiuũ regem ad ſe ductum ⁊ ſe victorẽ longe minorẽ victo aĩaduer
tit mox ex hoſte factus amicus leberũ eſſe regem iuſſit ſocietateqꝫ ſecũ equis conditionibꝰ facta eũ magnis
muneribus donatũ a ſe dimiſit. Iſabella interea ꝯiunx rhenati lothoringie ducis . qui cũ alfonſo de regno
contendebat ⁊ ꝑ id tempus in captiuitate philippi burgundie ducis detinebat̃ cũ duobus ꝑuis filijs caie
tam venerat eaqꝫ ꝓſidio firmata neapolim ſe ꝯtulerat. Sꝫ petrus arrogo frater alfonſi qui ex bello nauali
cũ paucis triremibus euaſerat. repata in ſicilia claſſe ꝓter ſpem mutatus ab altera factione caietanoꝝ nocte
ꝓfectus eo caietã obtinuit ⁊ expulſo hoſtiũ ꝓſidio ſuũ impoſuit miſſis ad alfonſum nauibus que illum ex
portu venerij aducherent. Appulit paulopoſt caietã in eiſdẽ nauibus. alfonſus deinde capuã petijt. que [illegible]
cet medio tꝑe ab yſabella ⁊ iacobutio candola accriter oppugnata fuiſſet. virtute tñ iohannis vintimilij [illegible]
loci ꝓfecti in fide ꝑſtiterant. Ibi reimũdus nolanꝰ regulus alfonſo recõciliatus eſt ⁊ mox ſcaphatũ in innu[illegible]
la ſarni ſitũ caſtrũqꝫ maris in deditionẽ acceptũ. Iſabella vbi ſe viribus alfonſi imparẽ ſe eſſe cognouit ab
eugenio romano pontifice auxiliũ petijt qui vitelliſcũ patriarchã alexandrinũ cũ tribus milibus equitũ ac
pari numero peditũ ad eã miſit. ꝓfectꝰ in agrũ cãpanũ patriarcha aliquot caſtella vi cepit. obſediſſetqꝫ ca-
puã niſi iohãnes vintimilius . dccc. equites quos regina ad eũ tranſmiſerat ex improuiſo inuadens fudiſ
ſet cepiſſetqꝫ. Aggreſſus eſt tñ idẽ patriarcha iohãnẽ anthoniũ principẽ tarentinũ ad montẽ fuſculũ ac euꝫ
expugnatũ in caſtris captiuũ abduxit. eaqꝫ demũ lege dimiſit vt frater eius quingentis equitibus ſtipẽdia
pontifici faceret. Gerebant patriarcha ⁊ iacobus candola cõmuni ꝯſilio ⁊ amicis animis ꝓ regina belluꝫ
ſꝫ interuenientibus ſimulatibus copias ſeparũt. interea duoꝝ menſiũ inducie inter patriarchã ⁊ alfonſum
facte. quibus durantibus patriarcha iacobutio reconciliatus iunctis cũ eo viribus prius opprimere alfon
ſum ſtatuit ꝙ recõciliationis ad eũ noticia ꝑueniret. Erat alfonſus apud vicũ iulianũ tribus miliaribꝰ ab
auerſa ſecutus in caſtr[illegible]. cũ ſibi nunciatũ ẽ hoſtes rupto induciaꝝ fedẽ aduẽtare ſibiqꝫ minime tutũ expecta-
re impetũ. ob quã rẽ ſublatis ſignis mox capuã ſe recepit. nõ tamẽ abſqꝫ dãno ſuoꝝ qui poſtremũ agmen
duxere. Exin cũ patriarcha auerſaꝫ ſibi ad inhabitandũ tradi ab Iſabella peteret iacobꝰ impediret rurſus
inimicicie inter eos ſuborte ſunt. ſꝫ cũ tranenſes excepta arce alfonſum dñm appellaſſent ⁊ arx oppugnari
cepiſſet. patriarcha cũ exercitu eo ꝓfectus obſidionẽ firmauit. cui ⁊ iacobus candola ab Iſabella rogatus
et iohannes anthonius vrſinus ⁊ multi alij ſe ꝯiunxerunt firmata obſidione cũ iohannes anthoniꝰ haud
ex animo bellũ gerere crederet̃ ⁊ naues regis aduentare tranenſibus auxilio narraret̃. veritꝰ patriarcha ne
intercluderet̃ cũ paruo nauigio ingreſſus mare tanqꝫ pecunias ab eugenio petiturus in picenũ adnauiga-
uit. deinde ſe romã contulit. milites eius ſine duce relicti ad candolã ſe contulerunt. Arx deinde alfonſo de
dita eſt ⁊ iohannes anthonius ad eũ redijt. Inter hec rhenatus e captiuitate dimiſſus cũ decẽ triremibus
neapolim venit ⁊ vocato a ſe iacobo candola ex eius ꝯſilio ſcaphatũ petens in deditionẽ accepit. deinde in
ſulmunenſem ꝓfectus cũ fruſtra vrbẽ obſediſſet agrũ vaſtauit incendio. nec alfonſus interea quieſcebat. ſꝫ
albano ac celano agro ſubacto ad caſtrũ vetus ꝑuenerat in valle ſubletia ſitũ cui rhenatus oblata ꝓ milita
ri more cyrotheca preliũ indixit. accepit alfonſus. ſed que ſunt ſingulari certamine an collatis ſignis cũ to-
to exercitu dimicandũ eſſet ſe ad vtrũqꝫ paratũ eſſe. Cũqꝫ rhenatus reſpondiſſet vniuerſi certaminis cũ to-
to exercitu fortunã ſe velle ſubire. rhenato renunciauit placere id quidẽ. ſed qm̃ veteri more eiꝰ fuit qui ꝓ
uocet̃ dieꝫ ac locũ prelij dicere. ſe cũ exercitu inter acerras ac nolã ꝓficiſci. qui campus lata planicie vtriſqꝫ
idoneus eẽt. ibiqꝫ eũ ad diẽ octauũ preſtolaturũ. Hinc orta diſſenſione cũ rhenatus locũ in quo alfonſus eſ
ſet ꝯſtituendũ diceret preliũ impeditũ eſt. Alfonſus in nolanũ prexit. rhenatus in eũ locũ vbi alfonſi fue-
rant caſtra duxit exercitũ. atqꝫ ita ſuo ſatis honori vter̃ factũ putauit. Exinde rhenatus in pelignos ducẽs
caſtrũ vetus ſubegit. Afonſus in vallem cardinã ꝓfectus arparidũ oppidum vi cepit. ⁊ marinuꝫ boffam
vallis dñm captiuauit. Caſertinum regulũ in fideꝫ recepit. In lucaniã ducens oppidũ anglũ obſidione fa
tigatũ obtinuit. Luceriam dedentibus oppidanis accepit. iam quindecim milia equitũ caſtris eius erant.
quibus fretus abſente rhenato neapolim petens cũ petro fratre binis caſtris vrbem obſedit. decem triremi
bus in portu collocatis. oppugnat̃ vrbs magnis viribus. nec ciues ſeipos negligunt. Sed dum petrus
paululũ a caſtris ſpeculandi gracia in littore vagat̃ e carmelitano templo caput tormento ictus repente oc
cubuit. vir apud omnes ordines gratioſus ⁊ ad rem militarem natus. animi magnitudine ⁊ corporis ro-
bore excellens. ad ſubeunda pericula impauidus. acer ⁊ manu promptus. cuius interitu conſternato exer-
citu eius diei dimiſſa eſt oppugnatio. Alfonſus vbi germani iacere truncũ cadauer inſpexit Ad hec inquit
ego te frater ſtipendia duxi vt eſſes ꝙ mihi tuo ſanguĩe tuaqꝫ nece regnũ parares. recondiqꝫ loculo corpus
iuſſit ⁊ in arcem maritimã deportari. cui poſt tempora nactus idonea dignum ſuo genere funus duceret.
Sequentibus ꝯo diebus cũ oppugnatio repeteret̃ tanta vis imbriũ cecidit vt neceſſario ab obſidione diſ
ceſſum ⁊ res in religionẽ ſit verſa. Exin caynarum oppidum tradente quodaꝫ milite multis oppidanis oc
ciſis ab alfonſo receptũ eſt. ⁊ arx fame coacta in deditionẽ venit. Rhenatus interea ex peliginis reuerſus
neapolim vbi que acta fuerant didicit Turrim cũ vincẽcij optune in mari ſitã ad tutelam regie arcis vi ex-
pugnauit. deinde arcem ipam pluribus diebus oppugnans dedente profecto cui annona prorſus deerat
in poteſtatem ſuam accepit. Alfonſus vero cum fruſtra obſeſſis auxilium ferre conatus eẽt in lucanos tra-
ijciens ſalernitanos totamqꝫ ferme prouinciã ⁊ brutioꝝ multos in dedicionem accepit. Iacobus aũt can-
dola preſtanti vir ingenio ⁊ a lraꝝ ſtudijs non abhorrens atqꝫ imprimis rei militaris peritus. qui ſb bra-
chio ſtipendia fecerat. dum caſtellum quoddam iacobi lagunilſe oppugnare nitit̃ catarri ꝓ fluuio correptꝰ
occubuit. clarus profecto regulus ⁊ ingenti laude dignus. ſi ꝙta induſtria ⁊ rei bellice cognitio tanta illi
fides ⁊ in promiſſo conſtantia fuiſſet. Iohannes vintimilius ⁊ ipe ꝑ idem tempus acerras prodentibus

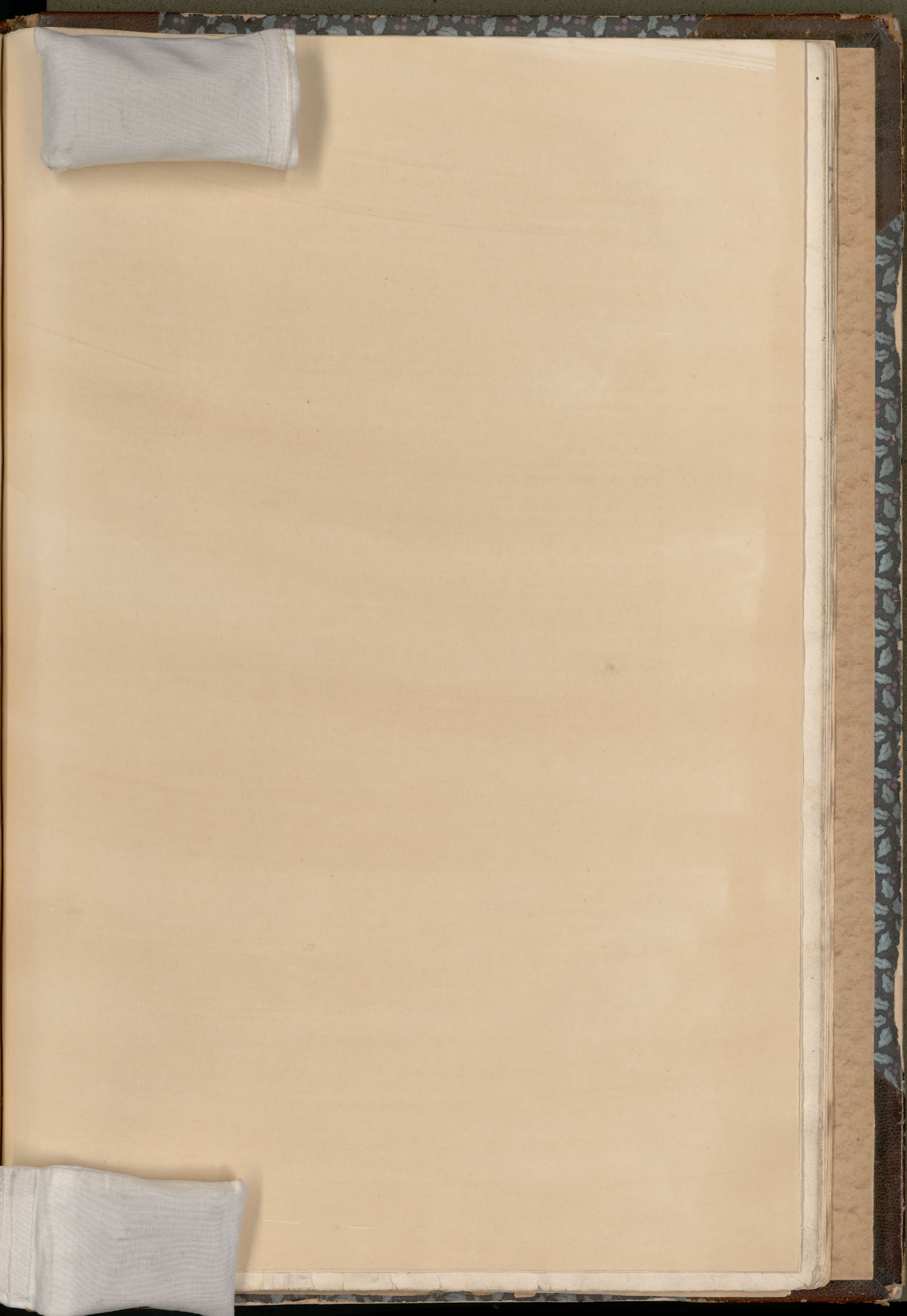
oppidanis ⁊ arcem fame laborantē in potestatē recepit. Auersam ꝗꝫ a rhenato deficientes alfonsum intro
misere. qui arcem apprime munitam ⁊ forti ꝓsidio defensam cū expugnare facile nō posset fossatis ingenti
bus exclusit ⁊ oppugnari quottidie iussit. Rhenatus ad anthoniū candole filiū in apuliā profectus. cū ni
hil ꝓpterea ab oppugnatione arcis auerse cessari animaduerteret ꝑ candinam vallem ⁊ deinde ab alfonso
qui occurrerat impeditus ꝑ transuersos montes sequente anthonio in nolanum descendit. nec tamen ob-
sessis apud auersam opem ferre ꝓsumpsit. cū alfonsus in castris illic potentior videret. Sed reuersus nea-
polim anthonium candolam de proditione suspectum ꝯprehendi ⁊ in carcerem retrudi iussit. que res mag̃
ei detrimento fuit. nam cum castra illius sub vrbem tumultuarent ducemqꝫ suū reposcerent anthoni⁹ dimis
sus est. qui ꝯtumeliam sibi arrogatam iniquo ferens animo mox ad alfonsum transiuit ⁊ arcem auersanā
septimo iam mense obsessam ei tradi curauit. ꝑsuaso ꝑ epl'am xanto qui cū patre suo militauerat. ꝓfectusqꝫ
ibi presidij erat: desciuit tamen paulopost anthonius ab antonio. Alfonso deinde apud beneuentū ei recon
ciliatus est cū arcē proditione traditā. Ciues quoqꝫ consternati in alfonsi potestatem venissent. quo tꝑe et
calathini adactis machinis ab alfonso expugnati sunt. ⁊ castellū padula ⁊ ante vrsariam castra posita. Frā
ciscus Sfortia rhenato amicus arianū troiā manfredamā luceriam ⁊ alia pleraqꝫ oppida ꝑ id tempus ī apu
lia obtinebat. quoꝝ custodiam cesari martinengo cū non paruo equitatu ꝯmiserat ipe in piceno agens. Ce
sar cum esset alfonso infestus bis extra menia troie pugnare ausus. bis ab alfonso ex acie fusus. turpi fuga
in vrbem se recepit. nec multo post vicarū oppidum resistentibus oppidanis vi captū ꝓda militi permissa
feminaꝝ decus regio more seruatū. Alexander aūt francisci sforcie frater sub vrbem thetini reimundū can-
dolam ac ricciū ⁊ iosiam cum copijs ad alfonsum euntes repente aggressus leui certamine fudit. riccium ac
iosiam preceps fuga saluauit. Reimundus interceptus est. qui cū esset anthonij candole patruus illū scd̃o
ab alfonso alienauit. Venit ⁊ iohannes cardnalis tharentinus in regnum aduersus franciscum aquinanū
eugenij copias ducens. Sed occurrens alfonsus retro eū repulit. Exinde rupem vilhelmam in alto monte
sitam castellis circa occupatis fame coactam obtinuit. ⁊ paulopost capreas oppidū in insula eiusdē nomi
nis sitam tyberij quondam cesaris siue delitias siue latebras. nec moratus castra ad neapolim posuit. siml'
qꝫ puteolos obsedit. qui aliqꝫdiu fortiter resistentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperu
erunt. Turris quoqꝫ quā vocant occanij recepta est. vrgebant interea rei frumentarie inopia neapolitani.
nec spem aliam habebant ꝙ vel genuenses mari vel franciscum Sforciani cū anthonio candola auxiliū ter
restri itinere allaturos esse. Auellus interea faber quidam cementarius quē fames neapolim exire cōpule-
rat. ad alfonsum ꝓfectus. si premium adsit vrbem paruo militum periculo capi posse demonstrat. deligūt
viri fortes ducenti qui cum auello eiusdem fratre ꝑ ostensum aqueductum nocte vrbem ingressi menia oc-
cupent. rex cū exercitu paratus signū expectat. illi in domum quandā ꝑueniunt in qua vnica erat anus ⁊ a
dulta cum ea virgo. mater cū exclamare cepisset celeriter oppressa vocem emittere inhibita est. filia sua spō
te conticuit ⁊ iam sol exortus erat. nec amplius ꝙ viri quadraginta ex omni numero puteum euaserant. q̃
nunciare ingressum regi debuerant. siue negligentia siue aliam ob causam nihil regi significauerunt. existi
mauit alfonsus aut cesos esse qui missi fuerant aut metu exilire non ausos. ꝓfectusqꝫ ꝓpius vrbem ab ea ꝑ-
te que occupanda erat inuadit. Rhenatus cū ea manu quā ad subditos casus parauerat citato equo ad mu
ros contendit hostesqꝫ procul amouit. ingens vō pauor ⁊ ꝯsternatio eos cepit qui e puteo euaserant. nec re
gredi in puteū ne armoꝝ strepitu ꝓderent. nec erumpere ꝓpter paucitatem audebant. Alfonsus vt vidit ni
hil a suis intus misceri desperatis rebus in castra redijt. Rhenatus tanqꝫ periculū depulisset relictis custo-
dibus ⁊ ipe in regiam concessit. nec mora nuncius ad alfonsum currens multos e puteo prodisse atqꝫ in do
mo tacitos ob metū latere nunciat. Iterum igit' ad menia succurrit instaurat qꝫ preliū vt erumpendi anim⁹
latentibus acuat. Interea filius eius quē nominauimus anicole a statione sua domū veniens pulsatis fo
ribus aperiri sibi expetit. mater ⁊ qui intus erant examinati quid agant nesciunt. vincit tandē ea sententia
vt reseratis paululū foribus manus ei injciant eūqꝫ ꝯprehensum tacere iubeant. ꝗ ille repente vt armatos
vidit trepidus refugit. hostesqꝫ intra vrbem esse vociferat. ad rhenatū subito peruolat. queque viderit refert
at qui intus erant vno agmine raptim e domo ꝓsiliunt primoqꝫ impetu menia ꝓpinqua vno tantū vigile
ibi reperto turrimqꝫ occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad menia celeriter reuersus im-
petum in hostes facit. alfonsus quo suis animos addat scalas admoueri impat. sed oppidani eā muri ꝑtē
facile tuebant'. ⁊ qui ꝑ scalas in captam turrim euaderent grauiū saxorū deiectu obsistebant. dum pugnat'
acriter obequitans menia alfonsus locū quendam neglectum esse aīaduertit. eoqꝫ celeriter scalas admoue-
ri iubens murum obtinuit. iam qui turrim occuparant partim grauiter sauciati pugnā remiserant. partim
precipites e muro se dederant. Eratqꝫ rhenatus eā turrim recepturus nisi a tergo subito cū ingenti clamo
re hostes iniecti terrorem intulissent. auxit ⁊ trepidationem oppidanoꝝ vnus ex alfonsi militibus qui per
menia vrbem ingressus conscenso equo quē vacuū forte inuenit in hostem inuectus oppinionem ꝓbuit ꝓ-
xime porte capte atqꝫ infracte. Nō tamen rhenato defuit animus ꝗ cohortatus qui aderant in hostes forti-
ter irruens eoꝝ impetum paululum repressit. mox vō crescente hostiū numero suos exterritos aīaduertit
sensim referre pedem capit atqꝫ ꝑ diui ianuarij portam hostiū compluribus in arcē regiam cū paucis se re
cepit. tum ⁊ a fori boarij porta ⁊ ab alijs diuersis muri partibus irruptio facta atqꝫ ad ꝓdas discursū ē. a
cedibus tamen tꝑatum. Mox vō ingresso rege ⁊ prede quoqꝫ finis factus. Insignis huius anni memoria
expugnatione tante vrbis que eo modo capta est quo annis antea mille ꝑ belisarium e gothorū manibus
erepta fuerat. xl. ⁊. cccc. supra millesimū ab ortu saluatoris xp̄i. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et
vigesimus. Postridie due ingentes onerarie naues a genuensibus misse cum frumento applicuerunt. que
cognita vrbis captura sub arcem concesserunt. rhenatumqꝫ omni spe recuperande vrbis abiecta inde ad-

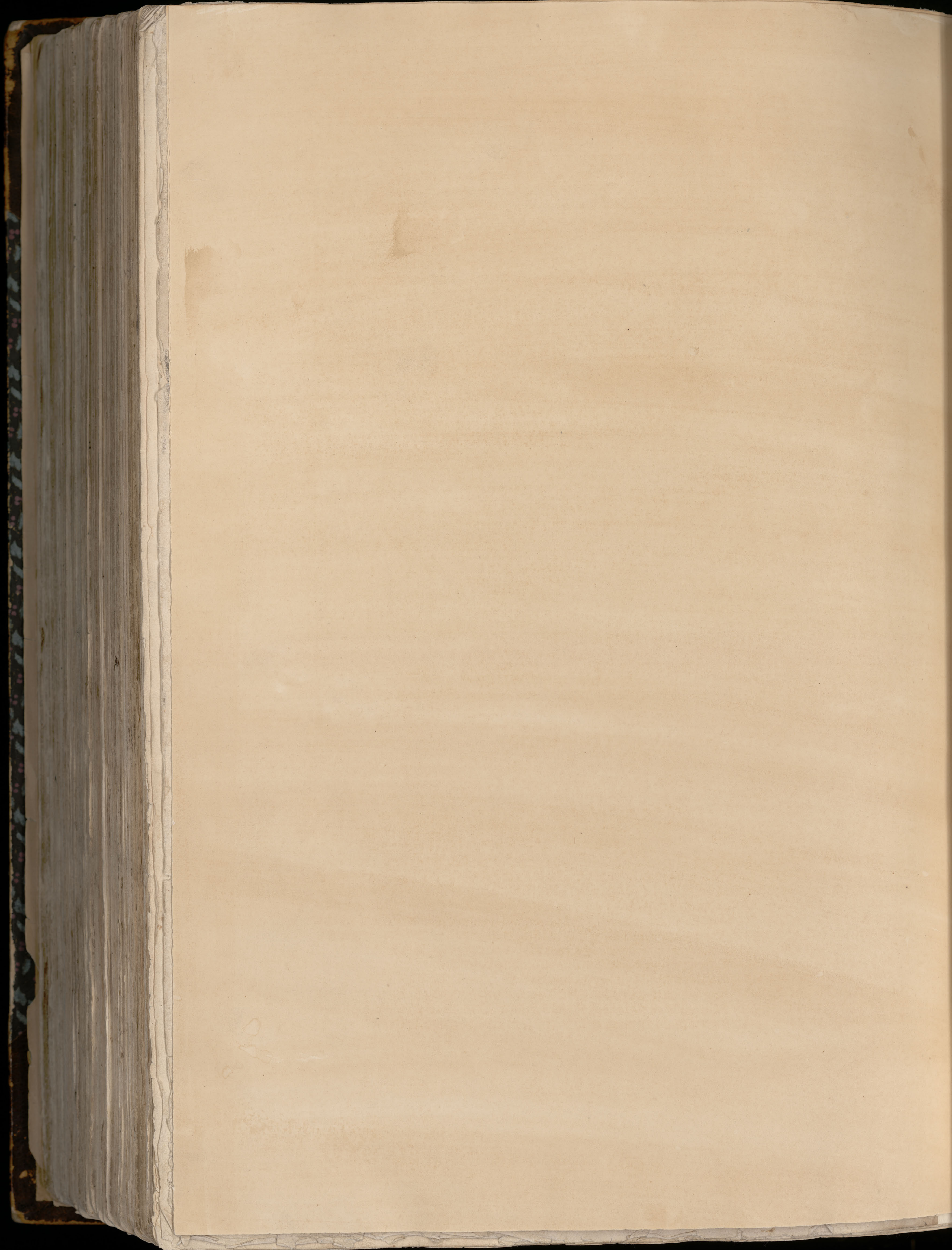
duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati ꝑseuerabant. capuana. mōtana. regia. sed capuana pactis pau-
coꝝ dierum inducijs ante rhenati abitum sese dedit. Regia aliq̄ꝫto postea ⁊ montana tardius recepte sunt.
Rhenatus ad eugeniū florentie morantem sese contulit. Exinde in galliā vlteriorem abijt. Alfonsus muni-
ta neapoli aduersus anthoniū candolam ducens ad carpenonū castra posuit. vbi cū facta pugnandi ab an-
thonio copia ineundum certamen reguli dicerent nisi princeps adesset. ego inquit alfonsus qui militi ani-
mum addere consueui. iam ꝑsentia mea terrorē adhibebo. absit a nostro sanguine ea vecordia. moxq; gale-
am induit signumq; pugne dedit. certatum est aliq̄ꝫdiu nutante victoria. Postremo fuso hostili exercitu an-
thonius ipse captus est. cui erroris veniā postulanti non modo ignouit alfonsus verū etiā oppida q̄ a patre
accepta hereditario iure possidebat reliquit ceteris captiuis ꝓhumaniter habit. nec quicq; ex anthonij sup-
pellectile que ingens erat preter cristallinum calicem cepit. Post hec Pelignos Marsosq; subegit. Man-
fredoniam ⁊ subinde arcem in potestatem recepit. omnesq; belli reliquias in apulia extinxit. ac pacato vbi-
q; regno neapolim rediens in triumphantis morem exultante populo magnificentissimis apparatibus in-
gressus est vrbem. Post hec de pace in alfonsum ⁊ eugeniū actū ludouicus cardinalis aquilegiensis ⁊ sua
virtute ⁊ pontificis auctoritate potens. idcirco ad regem missus eam confecit. Leges pacis in hunc modū
dicte. Eugenius pontifex alfonsum regem neapolitanū decernat appelletq;. Ferdinando regis filio cui rex
post mortem regnū destinauerat potestatem succedendi faciat. Terracinamq; regno adijciat. Alfonsus con-
tra eugenij auctoritati se subijciat atq; opituletur ad agrū picenū quē Sforcias occupauerat vendicandum.
Si qn̄ pontifex aduersus turchos aut afros bellum suscipiat rex cum classe adiuuet. Sacerdotes regnoꝝ
suoꝝ sub concilij ꝑtextu basileam ꝓfectos reuocet. nec patiatur tres ex suis qui cardinales sub amedeo sub-
audiensi creati fuerant reuertentes ꝓ cardinalibus suscipi haberiue. matricem ciuitatem ducalem atq; acu-
mulum in marsis oppida romane ecclesie tradat. Traiecit deinde in picenū alfonsus ⁊ que supra relata sūt
felici cursu ꝑrexit. Exinde domum rediēs cū genuensibus duce raphaele adurno ea lege pacem fecit vt bel-
lo ablato nemini petendi ius esset nec regis hostes genuensis populus nec rex genuensiū recipet illos. nec
comeatu adiuuaret. Genuenses regi quotannis dū viueret honoris gratia pateram auream dono darent.
ac neapolim mitterent. Post hec anthonius paterna stirpe centilia ꝑ matrem vintimilius. qui multa in a-
pulis egregia facinora alfonsi gracia affecisset ad fontē populi nō ꝓcul a theano quo iussi erant regni prin-
cipes cōuenire cū equitibus tricentis ꝓfectus tanq; vnus ex purpuratis auctoritate maioꝝ interficere cō-
stituisset. apud regem accusatus clā fugiens catāganū ditioni sue oppidū repetijt. extinctasq; regni lites ex-
citare conatus nō solū vicinos proceres ꝫ venetos ⁊ alios italie potentatus vt in regē arma susciperent ⁊ lit-
teris ⁊ nuncijs inuitauit. ꝫ frustra illi cuncta successere. nā cum copijs rex aduersus eū profectus ⁊ crotanā
vrbem ⁊ omnē ei reliquū agrū ademit ipmq; in catātiano reclusum ad deditionem nulla conditione interue-
niente compulit. Johānem do nuceū qm̄ ꝯtumatie anthonij suasor fuerat oppidis omnibus exutū regno
excedere iussit. Secuta est paulopost ꝓfectio regis in tusciam. de qua suo loco relatū est. vnde reuersus non
multo tempore interiecto Fridericū impatorem ⁊ leonorā impatricem ex sorore sua neptem ad se venientes
tanto honore excepit q̄ꝫtū referre vix oratori maximo facundia suppetat. donatosq; magnifice ambos a se
remisit. Exinde q̄ꝫuis pacem vt ꝑdictū est florentinis petentibus dedisset. cū tn̄ capta mediolanensi vrbe a
francisco Sfortia leonelli marchionis esten̄. interuentu cū venetis positis inimicicijs fedus inisset alterum
tamē in tuscia bellū gessit misso in eam expeditionē Ferdinādo filio. de quo satis inter res ethruscas cōme-
moratū est. Soluta est ⁊ pax cū genuensibus capta naue que de chyo insula genuam petebat vt postea refe-
remus. Ob quā rem cōmota republica genuen̄. Johannes philippus flisca gente ꝓgnatus cū quatuorde-
cim altissimis nauibus in portū vsq; neapolitanū adnauigauit. ibi vt regis triremes onerariasq; naues in-
cenderet. ꝫ repulsus tormentis eneis inglorius abijt. nec multis post diebus classis regia ad montē cyrceū
sex genuensiū naues insecuta cū homines effugissent demersit diuiti preda in eis recepta. Quibus ex rebus
q̄ꝫq; de pace tota ferme ytalia conuenisset inter genuenses tamē ⁊ regē concordia fieri non potuit. Sed cū
genuenses exules ad regis opes confugissent classis ei concessa est que ligusticū vexans litus. etiā vrbem
ipsam vt relatum est oppugnare nō dubitauit ⁊ nunc maioribus viribus idem bellum repetitur. Fuit autem
alfonsus cū Fridericus imperator ad eū venit annis circiter octo ⁊ q̄nquaginta natus. corpore gracili vul-
tu pallido. ꝫ aspectu leto. naso aquilino ⁊ illustribꝰ occulis. crine nigro ⁊ iam albicanti ad aures vsq; pro-
tenso. statura mediocri. cibi potusq; temperans. nec vino vsus nisi aqua multa ꝑdomito. litteris ꝑ omnem
etatem operam dedit. Grāmatice apprime peritus q̄ꝫuis latine ꝑraro loqueretur. historias omnes coluit.
nec poetas aut oratores ignorauit. dyaleticos nodos facile soluit. nihil ei abditū in philosophia. archana
theologie ꝑscrutās. omnia de ꝑscientia dei. de libero hoīs arbitrio. de incarnatione verbi. de sacramento al-
taris. de trinitate. de difficilimis questōnibus ꝑcontāti ⁊ ꝑsto ⁊ sapienter occurrit. in responsionibus dan-
dis q̄ꝫuis breuis ⁊ circūfusus. nunq; tamē diminutus. Sermone blandus tersusq;. Summa ei cura ne q̄s-
piam ab se abiret. ingratas petitiones differre maluit q̄ꝫ negare. Fauit religioni. rem diuinam diligēter cu-
rauit. Sacerdotalia indumenta ⁊ altaris ornamenta ea parauit quibus ꝯpari alia nulla queant. Sacram
ac domesticam suppellectilem auream ⁊ argenteā admirabilē ⁊ incredibicē composuit. margaritas vnio-
nes. adamantes ceterosq; lapides ꝑciosos toto orbe quesitos coemit. sacelli in quo sacris interfuit ⁊ aula-
rum quas incoluit parietes diuitibus atq; aureis pannis ornauit. Vestiuit seipm nitide magis q̄ꝫ ꝑciose.
serico raro vsus aut ostreo. paludamento. venationi magnā vite sue partē consecrauit. In bello seuerus ⁊
asper. in pace clemens ac mansuetus. pepcit facile his qui contra se arma tulerant. humanū sanguinem in-
uitus fudit. scelera tn̄ odit. nec impune subditos delinquere passus est. Regnū quod multis antea seculis
spelunca latronum fuerat adeo pacatum securumq; reddidit vt quacunq; iter habeas nullus ꝑdonū metꝰ

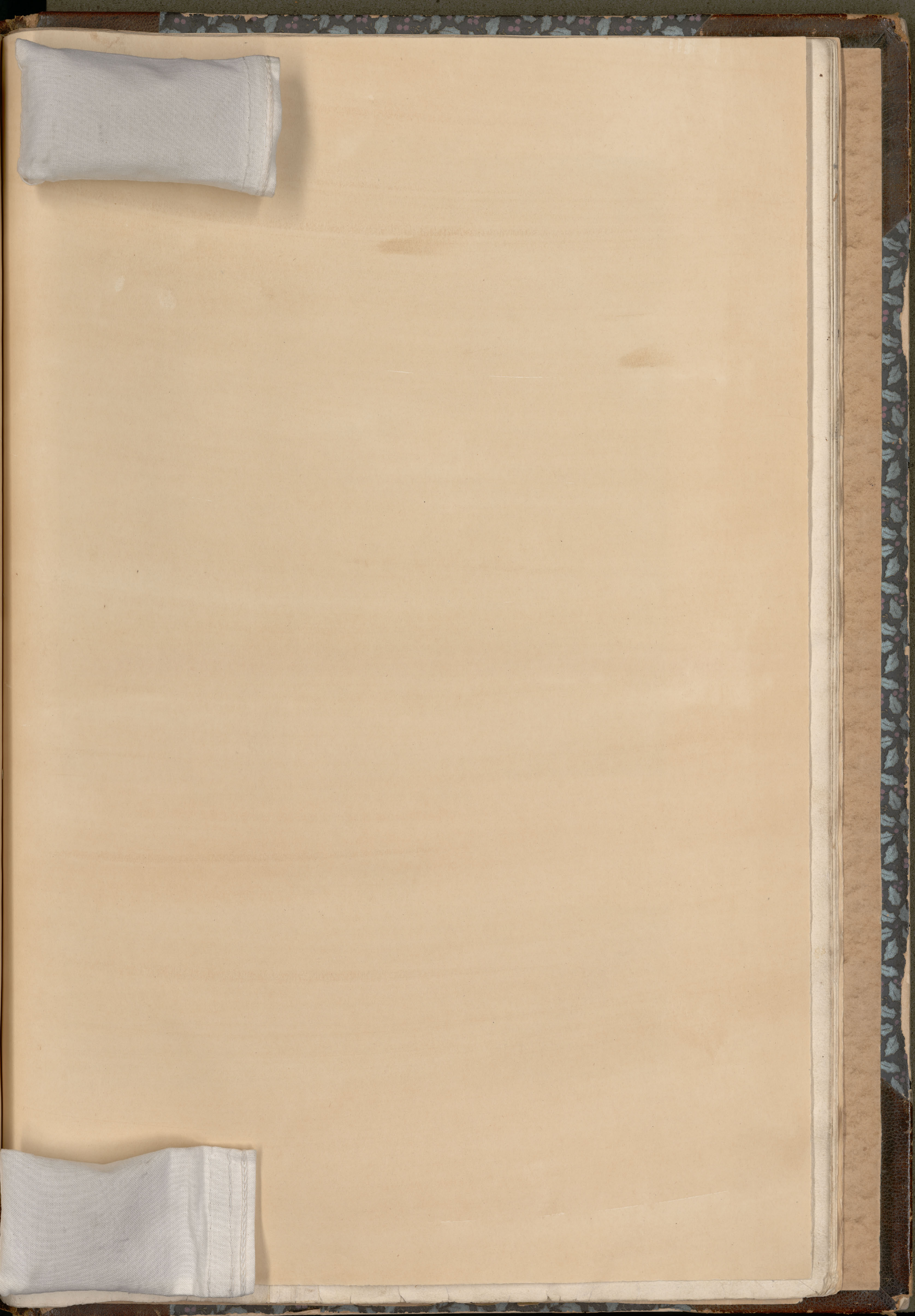
adsit. Legatis omnibus ad se venientibus sumptus oppipare prebuit. Apostolicis qui cardinales essent obuiam extra vrbem profectus quasi patres honorauit. naues insolite magnitudinis fecit. ⁊ quas qui ꝓ-
cul inspiciat sublimes esse arces ꝑ mare vadentes arbitref. Edificauit plurib⁹ in locis. ſ in neapoli supra-
ꝙ dici possit splendide ac magnifice arcē regiam cui nouo castro fuit nomen a fundamentis eiectā iterū ere-
xit. tum opere mirabilē. inexpugnabilemqꝫ tum sumptu magnificentissimā. turribus orbiculari forma ex
lapide quadrato. mirifica structura atqꝫ artificio muriqꝫ crassitudine inaudita ⁊ ingenti arcu triumphali ex
marmore candidissimo excitat. Reformauit ⁊ arcem sancti saluatoris in mari exono nuncupatū. cuius in-
expugnabilis situs ad vsum magnificentissime regie redactus est. Ampliauit ⁊ vrbis portum obiecta ī ꝓ
fundo maris altissima mole. crassissimo muro. turribus munita. salubritatē vrbi exiccatis paludib⁹ dedit.
Magnus ꝓfecto princeps ⁊ in vtranqꝫ fortune partem ꝓbatus. qui inter cetera sibi aduersancia etiam ter-
remotum anno ab hinc scdo passus est. toto ferme regno qualē nec nostra nec patrū nostroꝝ memoria visuꝫ
auditumue ferunt. nā ⁊ multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianū ita absorptū est tanqꝫ scis-
mate perijsset. Cara ciuitas absqꝫ insigni ruina supfuit. circiter. xxx. milia hominuꝫ inter cadentia tecta pe-
risse ferūt. neapolitanoꝝ nobiliores edes discisse disiecteqꝫ sūt. nec tēplū ī ea vrbe lesionē nō sensit. ſ hodie
iam ciuitas ferme refecta est ⁊ ciuiū diligentia ⁊ regis liberalitate. Ceterū clarissimi regis qui seculum no-
strū veluti sidus qddā ꝑfulgidum illustrauit. haud ab re fuerit ꝙ breuissime velut in epilogo ꝑclara facino-
ra ꝑcurrere ꝙuis temporis a nobis recepti pleraqꝫ modū excedant. ex quibus illustriora huiuscemodi sūt.
Adolescens mortuo ferdinando patre aragoniā ⁊ que ab illo in hispania regna suscepit cū aliqꝫdiu sapiē-
ter administrasset adoptatus in filium a iohanna neapolitanoꝝ regina dissuadentibus amicis expeditio-
nem in ytaliam suscepit regine opem tulit. Ludouicū ducē andegauensem. qui regnū sibi hereditario iure
debitū affirmabat. pluribus prelijs afflictū expulit. reginā que malo vso consilio ab se defecerat nō tam pu-
niuit ꝙ cohercuit. Rhenatū alterū regni emulū armis victū cedere compulit. Johannem vitelliscū alexan-
drie patriarcham magnis copijs insultantem regno fugauit. Caietā bis cepit. semel acri pugna deuictam
et iterū ciuitatis parte vocante cum defecisset neapolim ꝙuis rhenatus ⁊ magnus inesset popul⁹ expūgna-
uit. Johannē fratrem nauarre regē in hispania laborantē armis adiuuit. Massiliā insignem ꝓuicie ciuita-
tem noctu adorsus obtinuit ac diripuit. ad insulam gerbim quā veteres lothophagiten appellauerunt a cō-
tinenti affrice quatuor milia passuum distantem obsidione amouit. Hosoriū prouincie regem cū copijs ad-
uentantem in ꝓximo littore victum ex minoribus castris ad maiora fugere compulit. Nec diu p⁹ ex eisdē
barbaris tributa suscepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui sibi de regno contrarius esset. quas tandem
voluit leges pacis accepit. Franciscum Sfortiam ex agro piceno armis deturbauit. ⁊ in albania ⁊ in orien-
te ꝑ suos duces turchis infestus non parua eis damna intulit. His florentinos ob res gallicas armis affli-
xit. His eis pacem petentibus dedit. Sed maius omnibus est ⁊ admiratione stuporeqꝫ digni⁹ quod pre-
lio nauali a genuensibus vt ante diximus supatus ⁊ in philippi mediolanensium ducis captiuitatem ad-
ductus mox liberatus potentissimo regno positus est ⁊ a victoribus victor tributum accepit. ⁊ adeo erga
phillippum gratus inuentus vt ab illo suꝑma voluntate heres sit nuncupatus. Uera gothoꝝ soboles ex
quibus deriuatum esse regiū hispanie sanguinem vnde alfonsi origo est haud quaqꝫ ambigunt. Illis ⁊ pre-
lio vincere ⁊ regna sibi subijcere propriū fuit. quoꝝ vestigia ferdinandus imitatus haud dissimilem filiuꝫ
genuit. qndo ⁊ ipē aragoniā Cathaloniam Ualentiam Siciliam. Alfonsus vero eam ytalie partem. que
olim magna grecia dicta est pugnando. instando. vicendo sibi subiecit. ⁊ magister ytalice pacis fact⁹ hispa-
nicarum quoqꝫ rerum moderator et arbiter esse videtur.

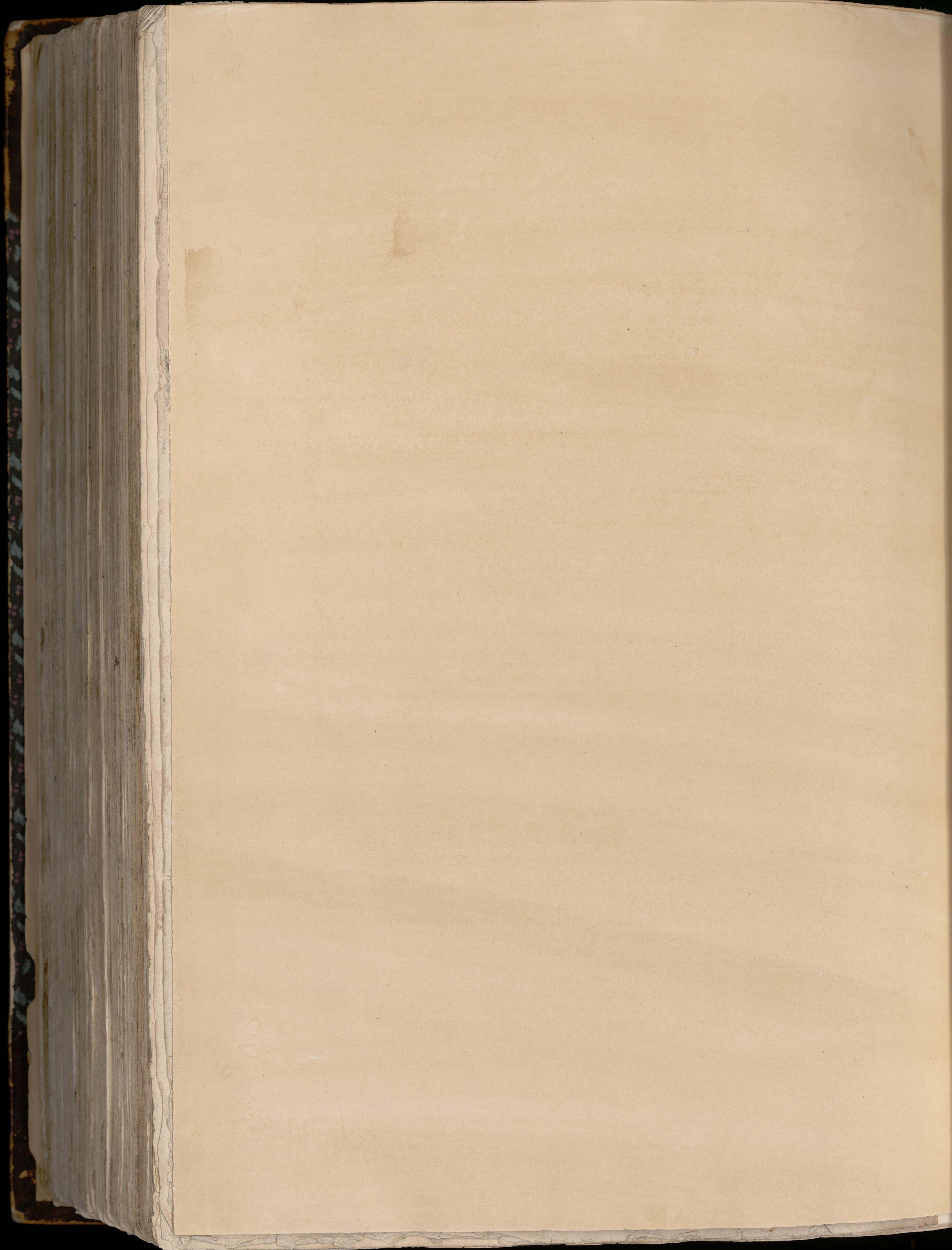
1497 a later Augsburg ed.

This 1493 ed. is no. 14508 in Hain.

De Sarmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

Quoniam de Boleslao (qui tercius Sarmacie rex extitit) paulo post mētio fiet. quare ꝛ de terra sarma
cie. et quo pacto illa regium sceptrum meruerit breuiter absoluere proposui. Est igitur Sarmatia
nimis ampla ꝛ vasta regio ꝫ inculta ꝛ in solitudīe posita. ꝛ sub rigidissimo ethere iacet. Hec ex ortu mosthos
et thanaim fluuiū habet. A meridie dacos ꝛ pannonias. Ab occidente bohemos. morauos schlesitas ꝛ theu
tones. A septentrione mare germanicum ꝛ sinū codanū. Id vero quod regni nomen tantū partit̄ poloni
am vocant. hec duo nomīa sortit̄. Nam ea pars terre vbi Cracouia situata est minorem Poloniam vocant.
At vbi Posnania ꝛ Gnesna surgit maiorem nuncupant. A Craco aūt primo duce vsqꝫ ad etatē primi boles
lai nō nisi duces illic imperitabant. Temporibus aūt primi ottonis cesaris boleslaus clarissimus dux fuerat
Non is de quo in vita diui Stanislai dicemus. nā ille nepos eius fuit. qui ex monacho hui⁹ Boleslai filio
natus fuerat. Iste igit̄ Bolesla⁹ regē francie ꝛ germanas gentes victrici manu infestabat. Tandē ob Otto
nis cesaris p̄ces tali bello finē dedit ac fedus cū germanis ꝛ gallis ꝯtraxit. Otto aūt cesar videns tanti prin
cipis animi magnitudinē. quā toti germanie ꝛ sarmacie notā fecerat se cū Boleslao duce in sarmaciā ꝯtulit

vt ⁊ imperium ⁊ potestatē eius planius perspiceret. Que illustris dux summis honoribus in posnā suscepit
Nā tribus ante vrbem milibus passuū aut longius sericas lanas muriceasqꝫ vestes auro argentoqꝫ decora-
tas ꝑ viā qua cesar iturus fuerat prosterni iussit. Et post ingressionē cesaris in vrbē posnam cuicūqꝫ licitum
fuerat illa deferre ⁊ deportare. Illic magnificis splendidissimisqꝫ ꝯuiuijs ac theatris ceterisqꝫ cerimonijs cesa
rem venerabatur vt nulla quā aurea illic forent suppellectilia. que post quoslibet cibos in puteos quoꝝ fun-
di nemo certus fuerat deici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificencias cesari ottoni instau
rabat. que satis ample vetusta sarmatica historia enarrat. Iamqꝫ videns cesar tanti principis liberalitatē ⁊
mentis sublimitatē. diuiciarūqꝫ abundantiā nō abre animo duxit tantū clarissimū ducē corona regia dignuꝫ
fore. eū itaqꝫ regali sceptro ac dyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus sedē regiā requirentibꝯ celebra-
uit. Ne aūt Boleslaus iā illustris rex tanti erga cesarem beneficij ingratus videretur brachiū diui adalberti
antistitis. quē pruteni nefanda morte trucidarunt ꝓ munere cesari obtulit. Iamqꝫ aucto regni imperio vsqꝫ
ad annos salutis nostre M.cccc. aut paulo antea rex polonie dū absqꝫ prole discessisset. Tandē dux qui litua
nis ac russie presidebat in regē electus fuit. ꝗ ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regiū sceptrum de
ferebat ⁊ xpianam religionē cum omni terra cui preerat suscepit. Itaqꝫ lituanos ac russitas ad regnū sarma
cie sic adiunxit. vt non nisi absqꝫ certa ꝯditione dissolui possint. Is ergo illustrissimꝯ princeps prutenos ma
ritimas germanie gentes seuissimo bello subiugū duxit ac imperiū amplius extēdit. Ubi insignes vrbes ex
tant Dantiscum ⁊ thuronia. Est ⁊ clarissima arx Marieburgum. cui similis nemo mortalium vidisse fertur.
multis varijs structuris. menibus. turribꝯ ac fossis munita vt nulli inimicoꝝ tutus sit ad arcē accessus. Am
plius imperiū ante aliquot annos fuerat. infestante tamen tartarorum ⁊ turchoꝝ ꝑfidissima gente magnū to
ti sarmacie damnū illatū ē. Nam terra que post Russiam vadit quā gens podoliā vocat tota exusta ⁊ in soli-
tudine posita ē. vt ⁊ necessitatem peregrinantibꝯ ferre non possit ꝙuis fertilissima sit ita vt gramina in altitu
dine vnius celsi viri excrescant. ⁊ apibus ⁊ melle tota redolens vt nō satis illis locus sit vbi mella deferant.
sub arboribus nanqꝫ aut virgultis ⁊ siluis fauos sic educunt. Hercinium aūt celebratissimū nemus quo in to
ta europa nihil prestantius sarmaciā totā percurrit ⁊ circa Cracouiā saltus suos extendit. ꝑ quos iturus po-
test vnusquisqꝫ vsqꝫ in lituaniā ⁊ scithiā. tātis brachijs regionē illam totam diuagat feraꝝ maximas educēs
greges. In ea vero silue parte qua septentrionalior est bissontes fert que ferox ac immanis bellua est huma
num genus maxime odiens. ad vescendum quidē maxime conueniens. Formā aūt gerit citrini coloris. Frō-
tem latā ⁊ cornua fert. vt nec venationi satis aptū sit nisi maximis varijsqꝫ laboribus. Metallū vero nullum
ꝙ plumbū sarmacia fert nō alia ꝙ saturni causa. qui terrā rigido infestat frigore. Salis aūt maxima copia ē
qua cetere longinque gentes vtunt̃. quod maximū ꝓstat toti regioni emolimētū. qua nulla regi ipi maior in
toto regno gaza extat. Nā sub terra excidunt̃ ingētia salis saxa. Extra terrā aūt aliud sal ex aqua decoquitur
Est et sarmacia ferax ⁊ vberrima tellus omni genere fructuū ⁊ quicquid ad pascendū humanū corpus expe-
tit. Nunc addendū est clarissimā prolē illustrissimi principis Uladislai. de quo antea diximꝯ. Is tres (vt qui-
dam ferunt) vxores habuit. ex quibus duos susceperat filios. quoꝝ vnus natu maior Uladislaus vocabat̃.
alter casimirus. Uladislaus aūt post mortem patris regio insignitus fuerat imperio. itaqꝫ hungarie ⁊ bohe
mie ⁊ polonie regnis presidebat. vbi clarissima gesta militari manu faciebat. ac imperiū ⁊ xpianaꝫ religionē
ampliabat. Nam regi turchoꝝ tantū terraꝝ depopulatus fuerat vt ⁊ ante constantinopolim castrametaretur
vbi dū seuissima bella erga turchos gereret ac vtraqꝫ pars crudelissimo conflictu decertaret pānones versis
tergis fugā dabant ac regē cū paucis sarmacie copijs in tanta hostiū multitudine reliquerunt. Cassimirꝯ ve
ro dux lituanis ⁊ russie preerat. Inde dum casus regius genti notus fuerat Cassimirus per sarmatas in re-
gē declarat̃ ꝙ filiā ducis austrie sororē ladislai ꝙ regno bohemie ⁊ hūgarie ꝓsidebat in vxorē duxit. Ex ea sex
suscepit filios ⁊ qnqꝫ filias. Primogenitus vero Uladislaus vocat̃. Hic adhuc iuuenis existens in imperi-
um regni bohemie electus fuit mira quadā animi magnitudine ac optimis consilijs pollens. Ob quod duꝫ
Mathias rex hungarie discessisset ⁊ regnū pannonie adeptus est. Huic erat ꝓximus frater. cui Cassimirus
nomen paternū datū fuerat. qui summo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo inualescente perijt. At
huic successit illustrissimus princeps Iohānesalbertus iā futurum toti orbi spectaculū. Is plurima illustria
gesta militari bello aput Tartaros ac ceteras gentes edidit. Post patris autem obitū regno successit. vbi fa
uente illi ꝓspera fortuna regnū virtute sua ⁊ optimoꝝ doctissimorūqꝫ viroꝝ consilijs gubernat. Inclitꝯ ve-
ro dux Alexender quartus natus regius est. cui fortitudine ⁊ mentis sublimitate parem tota Sarmacia vix
tulit. Hunc ob eius constanciam Lituani post mortem patris in ducem susceperunt. qui ⁊ maximū toti Sar
macie decus esse existimatur. Post hunc sequit̃ Sigismundus celebris princeps. qui paterna sequit̃ vesti-
gia. Is multis egregijs gestis clareret si illi aliqͦd felix fatū aspiraret. Celeberrimꝯ aūt Fridericꝯ ꝑnceps vlti
mū natorū locū obtinuit. qui innata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus ⁊ inqui
etam vitā ad sedem tranquilliorem sese contulit. vnde episcopus Cracouiensis electus ad arcpiepiscopatuꝫ
Gnetznensem postea deuenit. Hij omnes quinqꝫ clarissimi principes hanc vsqꝫ in etatem magnifice ac cele
berrime vitam ducunt. Inter filias vero quinqꝫ. prima nupsit Georgio duci bauarie. Secūda Friderico mar
chioni brandeburgensi. Tercia duci pomeranie. At due relique innupte apud matrem vitam ducunt.

Sanctus Stanislaus episcopus

De sancto Stanislao episcopo Cracouiensi patrono Sarmacie

Diuus Stanislaus vir magne apud deū auctoritatis tocius sarmacie patronus ⁊ signifer. Natus anno salutis nostre M.viij. in rure quod Sczeppanowo vocant: nobilibus ac claris parentibus. quoꝝ cura fuit im templis diuino seruicio incumbere. ⁊ deū pijs placare precibus. Is dū in iuuentutem deuenisset patris monitu in celebre gymnasium parisius deuenit vbi optimaꝝ litteraruꝫ studijs summā operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. sacro aūt diuinoqꝫ iuri precipue insistebat. non ea qua huius etatis iurisperiti questus causa solēt vt maiorum dignitatū honorē adipisceref. sed vt si quando locus statusue aut cōditio sua ferre posset vt tantū miseris quantum potentibus. orphano pupilloue iusticiam administraret. ⁊ vnicuiqꝫ equo pondere quod suū esset iubente id lege redderet. Tandem paternas sedes rediens Cracouiam inclitā Sarmacie vrbem deuenit. Illic ob virtutem ⁊ scientiā suā canonicali dignitate fungitur. Mortuoqꝫ antistite celestis numinis prouidentia in presulis sedem declaratus fuit. Hūc dū semper optimo ordine statum deferret curabat sacrā religionē ac diuinum cultum ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. eoqꝫ mortuo amici illius villam eandē iure hereditario a diuo presule repetere conabanf. At ille testimonū huius stipulationis emptionisqꝫ proferre non potuit. nam hij qui huius rei satis edocti fuerant ꝓpter illoꝝ impotentiā latebant. Vir ergo sanctus orationibꝰ ac ieiunijs incubuit. confisusqꝫ summi dei potentia. qua se iam diu munitū cognouerat accedens ad tumuluꝫ defuncti militis a quo rus illud emerat. ⁊ euoluto lapide et arena pia ⁊ deuota oratione deū obtestabatur. et mortuū illū per quatuor annos in vitā reduxit. Eūqꝫ coram tyranno Boleslao apud quē tale ius agebatur constituit. Astantibus illic suis aduersarijs ceterisqꝫ regni optimatibus. quo se emisse villam aperte demostrauit. Jamqꝫ seuus Boleslaꝰ fedo turpiqꝫ luxu insistebat. ac omnē in suas gentes ꝑfidiam ⁊ tyrannidem exercebat. ac illustres viros egregiosqꝫ ciues nefandis dirisqꝫ supplicijs excruciabat. Stanislaus vero christi vates haud longius id ferendum existimabat. itaqꝫ regem intrepidus adiens vt talibꝰ ceptis desineret illum obiurgabat. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem a presule in sententiam excōmunicationis ponif. quare tyrannus boleslaus ignarus pre furore quid ageret dimisit satellites suos vt ꝑsulem quocunqꝫ esset loco trucidarent. Eo tempore diuus Stanislaus in sacellū diui Michaelis quod super rupellam in Casimiro vrbe conditū est deuenerat gratissimū illic deo offerens sacrificiū. hunc in locum dū ministri regij deuenissent. iamqꝫ ter ingredi templū conarentur. ter iterum pulsi diuina potentia in tergum cadebant. Id postq̄ȝ ad regias aures deuentum fuisset magno fremitu rex Boleslaus in sacellum ꝓperat. vbi sanctum presulem iam sacrificia offerentem immani verbere ac seuissimis ictibus trucidat. Tandem per ministros in frusta partitus extra vrbē deijcif vt volucres illud vncis rostris deuellerent. sed diuina sic agente prouidencia aquile illic aderant que preciosum corpus in vnum collegerunt summaqꝫ diligentia id seruabant quousqꝫ ciues ipi maximo venerandoqꝫ ritu in rupellam honorifice sepelirent. Tandē in numerū sanctoꝝ relatus vt premissum est in arcē regiā ad templū diui wentzeslai deducꝰ in aurea tumba multis miraculis coruscat. quem populus multo thure ac precibus indies veneratur

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

Cracouiam vrbem regiam insigni huic operi inserendam haud absurdum esse duxi. Nam celebris germanie ciuitas ē teste Ptolomeo optimo lucidioriqꝫ cosmographo. q̄ eā Corrodunū appellat. Strabo aūt germaniā diffinit q̄ȝtū Rhenus ⁊ Albis in se clauserint. Nos ea causa sane non indigna vrbem sarmacie foro censemus. Hanc a prima eius origine repetendaꝫ satis dignā esse putaui. Sed ne prolixiori ambiguaue oratione narrando fabulari videar breuiter de eius situ quippiam narrare constitui. Cracouia igitur illustris vrbs sarmacie quā poloniam vocant ad rippam Istule nō longe ab eius fontibus sita. Hec a Cracco primo duce sarmacie condita fuisse ⁊ eam suo nomine celebrasse multi retulere. Hec altis primū menibus cingif. ꝓpugnaculis ⁊ celsis turribus. post paruo muro ⁊ ob vetustatem ruituro similis. Tandē valles ac fosse vt imminentibus hostibus facilior aditus prohibeatur. Hee quedam piscinarijs aquis replete quedam virgultis frutice ac graminibus virent. Post aggerem vero qui valli imminet amnis non late fluens Rudys dictus totam ciuitatem circumluit. Hic rotarum orbes agitat qui Cererem saxis conterunt et emoliunt. Deductus tandem per subterraneos cuniculos ⁊ cannas toti vrbi satis vndarum prebet. Porte vrbis septem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingentia templa Precipuū diue virginis Marie in medio vrbis extat cum duabus arduis celsisqꝫ turribus. Sūt ⁊ illic multa monasteria. vbi multus deuotorum religiosorumue patrū cetus fulget. Ad edem nanqꝫ gloriosissime trinitatis sic vocatam est celebris ordo predicatorū. In ea vero sacra ede multe sanctitatis vir beatus Jacinctus non dū in numerū sanctorum relatus magnis miraculis redolet. diui Dominici comes. Qui adhuc viuens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero sancti Francisci est ordo fratrum minoꝝ non reformatus. Ac cetera multa monasteria. Est et templū non longe a porta Istule quod ad sanctaꝫ Annam vocant. vbi beatus Cantus celebris huius vrbis gimnasij doctor multis miraculis ⁊ prodigijs fulget. q̄ȝuis nō dū in cathalagum sanctorū ascriptus sit. Hanc iuxta sacrā edem situatū est ingens celebre gymnasiū multis clarissimis doctissimisqꝫ viris pollens. vbi plurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices philozophie ac phisices. Astronomice tamen studiū maxime viret. Nec in tota germania (vt ex multorū relatione satis mihi cognitum est) illo clarior reperitur. Illic iam maxime phebus colitur. qui ⁊ eorū cruda elimat

ingenia ac polita reddit. Has edes diuus Uladislaus illustris sarmacie rex dū ex prutenoꝝ littorali sarma-
cie gente seuissimo conflictu victoriā duxisset (Cuius quidem belli plurima clarissima monumenta hancvsqꝫ
in etatem in arce regia de qua paulopost dicemus supstant) magnis opulentijs extruxit. libertatibus ꝛ stipē
dijs summis celebrauit. Nec incole vrbis sarmatico more viuunt. quos crudos ꝛ ignauos sarmatas prisci
dixerunt. Sunt nanqꝫ illic clarissimi ciues. virtutibus prudentia ꝛ comitate insignes. humanitatē ꝛ hospi-
talitatem liberaliter ꝛ familiariter erga quoscꝫ peregrinos offerentes. Uictus illis splendidior q̄ȝ ceteris sar
matis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequētior est. Aqua ordeo ꝛ humulo decocta. Is quātū ne-
cessitas ferre potest si sumitꝰ profecto nihil nature humane ꝛ ad corpus ipm alendū conuenientius quicq̄ȝ re
periri potest. Sub arce vero intra ciuitatem extat ꝛ aliud insigne collegiū. vbi achademia iuris ac legū pol-
let. Ad vrbis vero septentrionale latus adiacet paruum oppidū nullis quidem menibus cinctū quod Cle-
pardiuȝ vocant. nihil dignū scriptu in ea q̄ȝ egregia sacra sedes diui Floriani strennui christiane fidei militis
Quā diuus Uladislaus de quo ante meminibus canonicatu ceterisq̄ȝ dignitatibus ac muneribus refecit. et
doctoribꝰ gymnasiū artiū regentibꝰ colēdā reddidit. Rupes aūt ac crepidines nimia altitudine erecte. sic vt
iam celū sustentare videantꝰ. Tandē arenis congestaqꝫ terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea parte q̄
in boreā tendit vrbi imminet. ꝛ ex alio latere niuosum carpathū althe tumentem respicit. quā collis partem
insignis europe fluuius Istula quondā germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte
prosiliens longius magis magisqꝫ tumet. ita vt iam vndaꝝ auctus mole que ex pannonicis montibus sese
in eum precipitant. trabes ꝛ ingentia robora variasqꝫ lingnoꝝ structuras defert. Tandem vbi imbriū ac cete
ris fluminibus magis tumuerit rates ac honerarias naues secū ad germanicū occeanū in sinū codanū dedu
cit vbi trino vasto ore spumosus sese euoluens nomina deperdit. In eo aūt colle primū est ingēs templuȝ in

decus diui wenzteslai ducis bohemie conditū. vbi omniū illustrissimorum vtrorum monumenta ac sepulture extant. multis opibus varijsqz artibus extructe marmoreo allabastroqz lapide exsculpta. quos maximo ritu ac pompa celebrari consuetū est. In medio aūt templi extat celebre monumentū in quo clarissimus christi miles diuus Florianus requiescit. Sunt & in eodem colle due sacre edes. diui michaelis & sancti Georgij. Post egregie nobiliū curie ac edes sacerdotū. qui noctu dieqz templa venerantur. Post primū ingens regia sedes maximis ac varijs structuris condita. que totius regni capitoliū est vbi tota regni gaza congeritur. Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic maximis custodibus obseruatur. Extra collē aūt ē monasterium fratrū minorum religiosius ordinem seruans. Nec longe ab eo monasterio extat cenobium sacrarum virginū. Huic ex opposito ad pontē ipm ē insigne hospitale & sacra edes sancte Hedwigis. Ad aliam vero istule ripam extat clara ciuitas quam Casimirum vocant a rege sic vocato condita. quā Istula vbi sub arce regia se diuiserit totam circumluit ac pene insulam reddit. Est in ea insigne phanū diue virginis katherine vbi ordo Augustinensium floret. Tum & templum quod ad sacrosanctū corpus christi vocant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac cetere alie sacre edes. Extant & clarissima monumenta vetusti collegij iam insolita. quos illustris regina hedewigis construxerat. Plurima preclara preterea in his vrbibus a vetustissimis temporibus gesta sunt per illustrissimos reges ac principes. Sz breuitatem imitati finē his imposuisse dignum statuimus

Lubeca seu vt aliꝫ scribunt Lubecum saxonie vrbs illustris ac cesarea ciuitas nedũ in germania verum et apud externas gentes nominatissima a Vikbodo vitigo cimbroꝝ duce ad cimbricam chersoneson quondam edificata in eo loco quem venedes qui ⁊ vandali adhuc saxonie partem tenentes Buccouiam dixere. Aucta ꝑ seuissimũ principez qui kitto dicebaẗ. quē ⁊ trutonē appellabant Anno xp̄i M.c.iiij. Ea porcio terre littoralis ē inter magnopolensiũ holstadensiũqꝫ ducatus duobus fluminibus baguiso ⁊ trauo irrigua. Que limpida flumina vernacula lingua wagniẗ ⁊ trab appellantur. Is kitto ex nobili progenie marcmannoꝝ ⁊ martinopolensiũ ortũ habuit potens ac grauissimus xp̄ianoꝝ ꝑsecutor. qui dn̄os de vagerñ qui de Stargardia seu de oldenburg vocabanẗ in fernerñ ⁊ peldte interfecit. Vnꝰ ex his ingenuus euadens in daniam secessit heinricus nomine Gotstalci comitis filius. Is pꝰ aliqua tempora rediens kittoni caput securi abscidit inde suā ducens vxorē. Quo tp̄e heinricus quartus imperio romano prefuit. In ea ꝓuincia omnes basilice sacerdotibus priuate deuastate erant fidesqꝫ xp̄iana sopita. Vrbs quoqꝫ lubicēsis trina vice ob principũ bella p̄cipue ducis heinrici de leone deuastata fuit ⁊ comitis alfesis de holchstein. qui pꝰ sedatā discordiā vrbem duci heinrico permisit in eo loco vbi nunc sita ē. Cũ eius situs prius ꝓpe swartau. postea ꝓpe herneborg fuit vt doctus helmuldus refert. Exin ob negotiationes ex germania alta ⁊ bassa ⁊ ex variis regionibus mirũinmodũ aucta ē vt nũc vltra mare baltheũ seu germanicũ qꝺ Stagnũ vocant in norwegiam Sueciam Liuoniam. in Russiā Littuaniā Prussiā Poloniā ⁊ Pomeramā. in ducatũ magnopolēsiũ. in daniam Angliā Flandriā Scociā ⁊ regnũ francie omnes mercaturas ꝑ stagnũ ꝑ terrā in Saxoniā westualiam et marchiā frequentant. Peritissimi astronomi scribunt hanc nobile vrbē initiũ suũ habuisse sub signo libre ⁊ fundatā in singulari dei gratia. Cũ incole vrbis p̄ ceteris finitimis deuotiones ad modũ diuinas exerceāt Sētit tñ dulcē nucleũ in amara testa. Deinde anno primo ⁊ tricesimo supra vndecies centenũ domini inferioris vandalie lubecā deuastarũt qꝫ comes Alff de holchstein iterato instaurauit cũ arce vbi nunc predicatores habitant. In septentrione ac fine ciuitatis Anno M.c.lix. lubicenses memores damni illati copias in ꝓuinciā rugen educētes clades ꝑ effusionē sanguinis p̄ncipi ⁊ potētatui eiꝰ intulerũt. Episcopatũ lubicēsiũ anno salutis M.c.lxi. antistes duodecimus de oldenburg seu Stargardia in vagerñ Geraldus auxilio ducis heinrici de leone primo obtinuit. qui tredecim p̄bendas ꝑ oīa necessaria in decimis villis ac possessionibus dotauit. Creuit igiẗ lubecũ in potētissimā ciuitatē. oldenburg aũt defecit. Cũ aũt fridericꝰ huius noīs primꝰ hanc vrbē ingenti exercitu obsedisset heinricꝰ lubicēsis ep̄s pacē a cesare impetrauit ea ꝯditione vt fauore ducis heinrici cesari obedientiā p̄staret. Is antistes summā eccl̄iaꝫ dicauit. ⁊ monasteriũ ad sanctũ iohannē in vrbe extruxit vbi nunc sacrosancte virgines inhabitāt. q̄ꝫuis monachi ordis diui benedicti hũc locũ primo posse-

derūt. qui nūc apud cismer ꝓuīcie de holstein ꝓpe mare morā faciūt. His tēporibꝰ lubecū augustal ac libera ciuitas effecta ab imꝑatore friderico libertatibus donata vt caput oīm vrbiū Stagnaliū deinceps foret ⁊ in varijs priuilegijs etiā apud exteros p̄cipue in londen ciuitate anglie. In noruegia ī ducatu magni ducis moschauie. in ampla vrbe nogardia. In russia (vbi basilicā ⁊ curiā xp̄iano more habent). Ac ī plerisqz locis ac regionibꝰ magnis exemptionibꝰ decorata fuit atqz dotata. In flandria q̄qz ⁊ regno dacie ⁊ suecie immunitatibus gaudet. Idē cesar fridericus priuilegia a duce heinrico p̄habita eis confirmans ꝑ bullā aureā vltro donauit vt ꝯsules viginti quatuor habere possent (q̄zuis numerus iste ꝑ raro completꝰ sit) Eosqz nobiles effecit vt aurū more equitū deauratorū (exceptis calcaribꝰ) deferre possint. Hec inclita vrbs munda ac nitida existit in vertice ab vtraqz parte decliui posita vt aque ⁊ immundicies libere descedant ⁊ ob frequentes imbres vie purgantur. Ecclesia cathedralis quā summā vocāt in meridie ac fine ciuitatis sita admodū longa ⁊ decora existit. Ornatur hec vrbs p̄ter istā quatuor prochianis basilicis que septē turres celsas p̄acutas ac pulcherrimas habent cupro ac plūbo tectas ac in summitate auro decoratas. Turris in ede sancti petri corona deaurata cū armis cesaris ⁊ vrbis insignita ē. Omni quoqz decore edes sacre ornate extant. Inter has q̄nqz eccl̄ias basilica gloriosissime virginis marie eminentiā obtinet Habet quoqz duo monasteria vnū ordinis p̄dicatoꝝ. alterū sancti francisci. ac hospitale ad sanctū spiritum. Ciuitas vero aquis ⁊ turribus muro ac fossis admodū munita ē. Platee due longe ⁊ ample ꝑ vrbē posite sunt vbi edes recto ordine site sunt extructe de lateribus ornatissime ac varie decorate existunt. Cetere vie has cruciatim secant. Forū indies onustum piscibꝰ ⁊ carnibus videtur ac alijs necessarijs. Dilabiturqz primo fluuius Baguiso a septentrione in meridiē inde in occidentē. Ante ciuitatē flumen trauus contrarie ex meridie in septentrionē fluit impetu mare petens. In eo flumine nauigia minora a mari ad lubecū accedunt vsqz ad murū cū maiores naues (onera plaustroꝝ. cc. l. ducētes) in littore maris p̄stant ⁊ ob profunditatem ad duo miliaria ciuitati appropinquare nō possunt. Nouissime anno M. cccc. xcii. episcopus Theodricus natus de hamburg cū rome confirmationem accepisset Lubecam ingressus vigesimusquintus lubicensium ep̄s diuina gratia nunc gloriose p̄sidet. Cetera ornamenta vrbis ob longitudinem scripturarum ⁊ varietatem silentio pretereunda fore dignum duxi.

Nissa Slesie insignis vrbs. episcopalis sedes ad Nissam fluuium sita a quo denominationem accepit. varijs edificijs ornata ē. Slesia aūt a principio vaste silue hircinie (apud grecos ꝛ latinos scriptores celebrate) porcio. vt tota plana ita ꝛ nemorosa fuit. sed temporis processu sparsim villis habitari cepta. Ubi aūt fidē xpianam incole amplexi sunt constitutis oppidis ad mitiorem ē cultum redacta. Quā odera fluuius celebratissimus per medium totam perlabit. ꝛ Olsa Nissa Ola Lissa Barusio Cattor riuo Bobro ꝛ alijs fluminibus auctus. marchiā brandeburgensem permeans in mare germanicū apud Stetinū vndosus exonerat. Latitudo eius triū quidē. sed longitudo nouem dierꝫ itinere a limitibus hungarie vsqꝫ in marchiam brandeburgensem extendit. Primus eius episcopatus sedes Sinogrouie wartenbergeñ. districtus fuit. Et inde Ritzinum territorij bregeñ. epālis kathedra ē delecta. kazimirus aūt illius nominis primus rex polonie vbi regia stirps masculina defecit a monasterio gallie cluniaceñ. vbi monachus fuit papa dispensante ad regnum polonie assumptus denarium sancti petri viritim siue per capita in regno suo idcirco exigendum et romam mittendum instituit. Et sedem epālem Uratislauiam transferri curauit. que nunc ē (vti pmisimus) omniū Slesie ciuitatum non minus ampla ꝛ opulenta qꝫ populosa ꝛ edibus ꝛ templis ornatissima. Eius antistes nunc ē doctor Johannes rott de wending eisteñ. diocesis olim imperialis prothonotarius ꝛ in euꝫ statuꝫ breui multa industria reduxisse fertur vt centum annis preteritis non fuerit mensa episcopalis fructuosior ꝛ structuris ornatior. Prouincia ipā frumenti ferax ꝛ piscosa. carnibus ferinis ꝛ volucribus habundās

Preter Uratislauiaꝫ insignia loca sunt. Hec vrbs Nissa episcopalis sedes. Glogouia maior Legnitz Oppel Swedenitz Teschen Olsna Franckenstein Monsterberg Saganum Brega Monasteria complura insignis structure Prouīcia ipā regi bohemie subiecta quā ab impio ī feudū recognoscit. multi antea duces et pncipes hereditarij ipāꝫ nō tā possiderūt qꝫ vastarūt ꝛ impacatā reddiderūt qꝛ ppter cēsuū exiguitatē ducalem statum ducere nequiuerūt. rapacitati iccirco dediti. Nunc vero ē ad paucos redacta alijs stirpibus morte sublatis. Qui non parum opibus ꝛ munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Slesiā longe plurimꝰ.

Tēplaq͡ȝ totius orbis sacerdotalibus ⁊ alijs ornamentis ⁊ structuris honorificentissima. Status ecclesiasticus ⁊ seculariū ⁊ religiosoꝝ vtriusq͡ȝ sexus numerosus ⁊ disciplinat⁹. populus facundus ⁊ humanus. ⁊ deuotioni sup̄ omnes germanie incolas deditissimus. Nobilitas ē plurima ad arma aspirās ⁊ martis amatrix. Sexus muliebris venustus quidē ⁊ affabilis sed pudicus. Plebs rustica polonici ydeomatis agrestibus laboribus desidiose incumbens potationi ē plus dedita. Inde ⁊ domus ⁊ agri eoꝝ parū culti sed neglecti. viles casas habitant. Agricole vero alemani rus melius exercent ⁊ vrbanius domos pro suo captu construunt. Sumptus multo leuiori precio q̄ȝ finitimis prouincijs cōparantur. Sed quod Slesie immensum aliquando detrimentū afferet ē q̄ꝛ censuuȝ dn̄i ⁊ possessores percepta pro loci ⁊ possessoris qualitate. nonnulla pecuniaꝝ summa annuente superioritate ⁊ confirmante venditori annuū censum in bonis suis inscribunt. quē vbi aliquot annis soluerint postea dare recusant. Inde rustici (vt inter contrahentes pactum fuit) aut censuris irretiunt̄ ecclesiasticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipsi rustici ferre nequeūtes domos q͡ȝ ⁊ agros deserentes aliorsum fugiunt. que loca sepe deserta relinquuntur. Ex hoc potissimū capite Slesia maius indies nisi prouideat̄ suscipit detrimentū. Prouincia alioquin laude prosequenda. Sēti potus ceruisia. Vino ex morauia aut hungaria aduecto vtuntur. q̄ȝq̄ȝ nonnihil vini in Slesia apud crosnam habetur quod pro maiori parte extra prouinciā per oderā in prussiam ⁊ aliorsum deportatur. Preter pannos laneos exigui precii qui in hungariā deferunt̄ ⁊ pisces in morauiā delatos nihil extra Slesiā suis ex mercibus deportatur. Nimi⁹ etiā ⁊ virginū ⁊ mulierū ornatus auri ⁊ gemmarū ⁊ vestiū cultus prouinciā non parū extenuant. Ne hee vrbes inclite ac prouincie (quarū noticia tardius ad nos deuenit) laude sua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicensis. si diuitias. ordinē senatus. humanitatē moresq͡ȝ populi. maris portū. situ ⁊ edificia perspicere velimus. Hē digne igit̄ historia ac cōmemoratione. Postremo si vrbes plures q̄s adiūgere velit dat̄ eis equa potestas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia gessit pro iustissimo ⁊ excelso Maximiliano rege romanorum

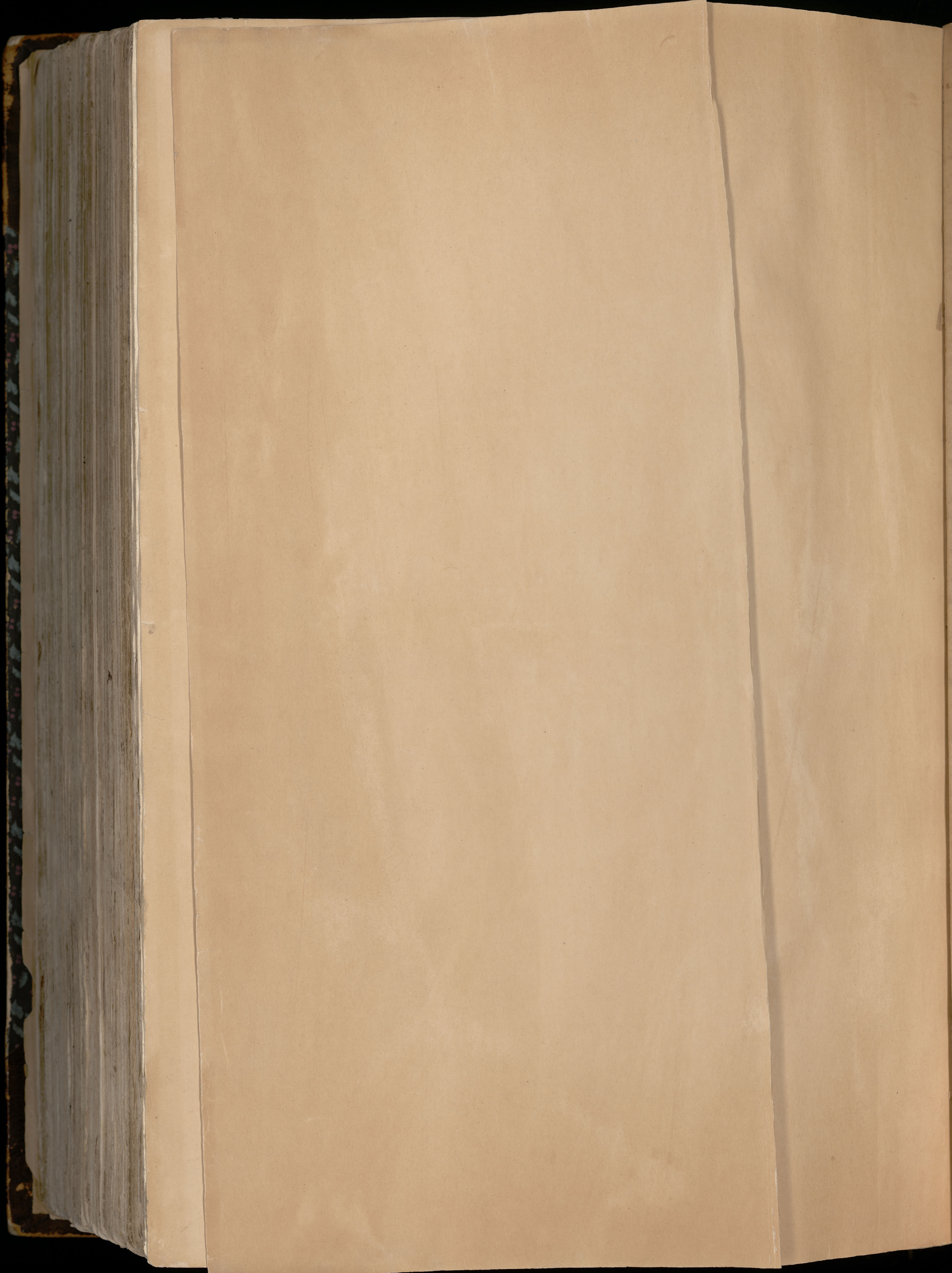
Actor ⁊ princeps operose mundi
Quiqꝫ deceptis opifer fuisti
Gentibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis salutē
Quam reddis iustus trutinator orbis
Quam sapiensqꝫ
Cū velis iustus homines tueri
Mirus es cause melioris actor
Mirus iuste domitor querele
Hostis iniquis
Suetus humanis animis preesse
Mitigas seuos. placidos acerbas
Sontibus sontes agitas ⁊ hostes
Hostibus vrges
Noxijs addens ouium pauorē
Fortium iustis animos leonū
Militū multas acies retuudis
Agmine paruo
Tu iubes ventis sileant. silentqꝫ
Precipis ponto tumeat. tumetqꝫ
Imperas lune lateat. latetqꝫ
Sanguine tincta.
Vere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias sereno
Sepe permutas. facies ⁊ visus
Mensis ⁊ anni.
Tanta cū regi dederis romano
Audias voces. iuuenū senūqꝫ
Audias grates hominū. precesqꝫ
Iusta petentum.
Inde non cesses melior patronus
Cū suis regē populis tueri
Principē serua. sobolē domūqꝫ
Adde triumphos.

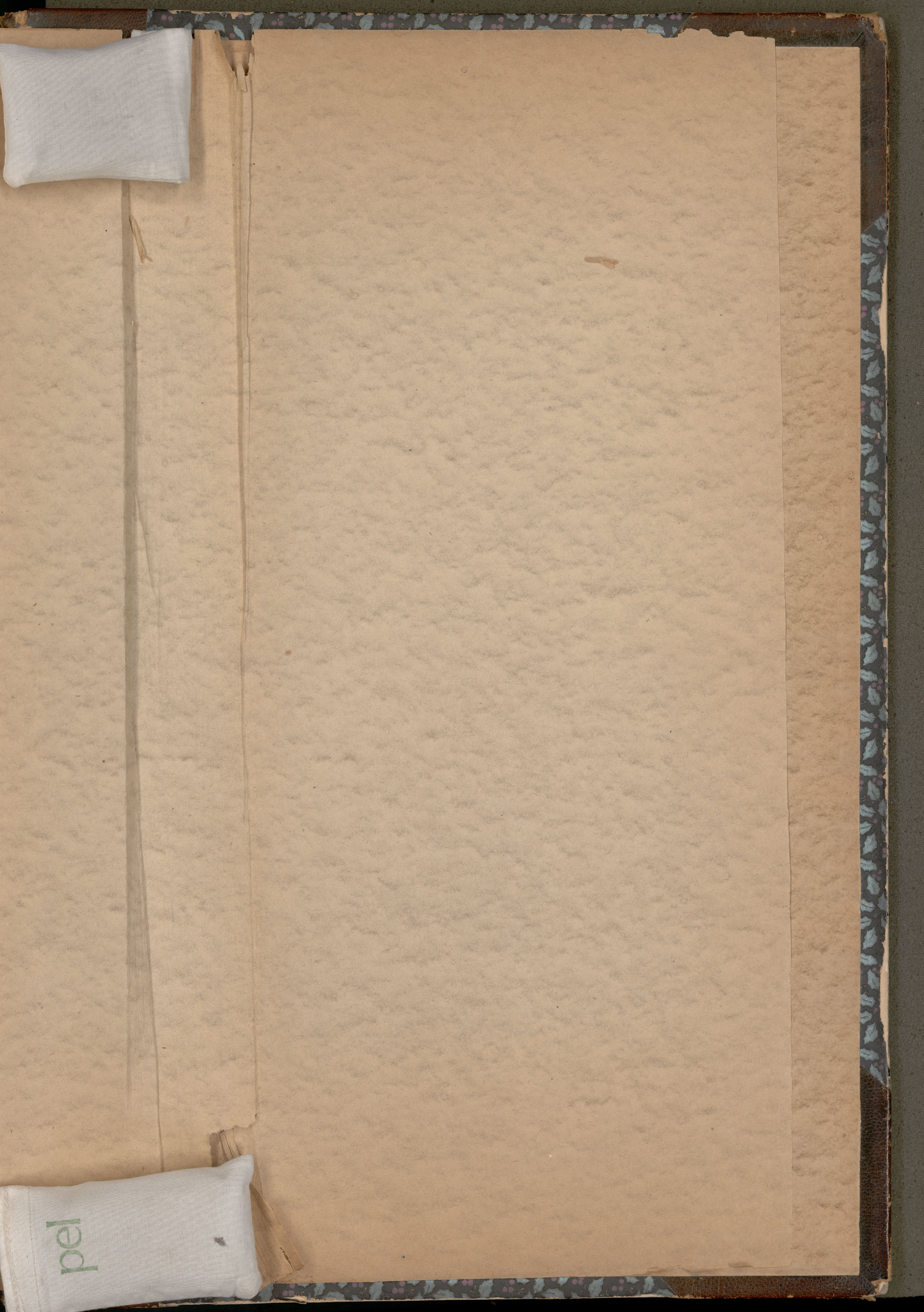
O deus serues decus hoc precamur
Cesari natū simul ⁊ nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hisqꝫ sic patrē foueas auumqꝫ
Cuius exemplo pagant iuuentā
Et suis gestis fuerit senecta
Gratior illi.
Sic regant orbē dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dedisti
Protegant semper ciciusqꝫ vincunt
Illius hostes.
Et feros turchos rabidasqꝫ gentes
Pellere. ⁊ castris spoliaro victos
Ut queant regna ⁊ reparare quondā
Christicolarum.
Prosperos gressus animiqꝫ motus
Austrie stirpis. faueasqꝫ felix
Cepta quo a priscis patribus per omne
Proroget eum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam semper. ferat ⁊ subortus
Solis ⁊ casus crucis alma signa
Nomine christi.
Inde celestium meritis triumphum
Consequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint subactū
Robore mundū.
Hec rogat noster chorus vt perennem
Gloriā eternus pater atqꝫ natus
Spiritussanctus deus ⁊ sequatur
Trinus ⁊ vnus.

Laus deo

pel

SCHEDEL, Hartmann (1440-   )

Liber chronicarum. A. Koberger.

Nuremberg, 12 July, 1493.

Large folio (48 cm.). 326 leaves; only one, the last, entirely blank; leaves 21-319 numbered I-CCXCIX. Over 1800 woodcuts, here colored.

Hain *14508; B.M.Inc., ii, p.437.

The famous "Nuremberg Chronicle".

Adams copy, presented to the Osler Library in 1944. Eight leaves missing (21, 203-4, 206, 280, 284, 319-20). Blank leaves were substituted for these when the book was re-bound about 1942.

1940.

Osler Library
McGill University

Montreal, 3 Oct. 1929.

Schedel, Hartmann. Liber chronicarum. A. Koberger. Nuremberg, 12 July, 1493
'Nuremberg Chronicle'

Notes on Dr Adams's unbound copy.

References 'Cat. .. Books .. XVth Cent. ... in B.M.' (Osler, no. 6934), pt. 2, p. 437.

Walters, Hy.: 'Inc. typogr.', Baltimore, 1906, (Osler, no. 7377) p. 369.

Hain: * 14508

Collation: Folio. without signatures [$*$, $**^6$ $***^8$; a^6 b-d^4 e-h^6 i^2 k^4 l-n^6 o^2 pq^6 r-y^4 z aa-cc^6 dd^2 ee^6 ff^4 gg-ii^6 kk^2 ll^4 mm-zz A-K^6 L^4 M^6], 326 leaves, only one (the last) entirely blank.

Leaves 21-319 numbered Folio I-CCXCIX.

N.B. The blank leaf now attached to the ~~mounting~~ mounting of leaf 1 (title) and the mutilated detached old leaf (worm-eaten) at the end of this copy do not, either of them, belong to the book as originally issued.

Leaves missing

P.T.O.

The following leaves are missing (eight of them):

21 ('I'a, beginning of text, 'Epitoma operum sex dierum de mundi fabrica Prologus' [see Walters]).

203-4 ('CLXXXIII' – '... IIII').

206 ('CLXXXVI').

280 ('CCLX'a — blank, except for headlines).

284 ('CCLXIIII').

319 ('CCXCIX').

320 (not numbered, bearing on its verso the final, 12 July, 1493, colophon, which mentions Sebald Schreyer & Sebastian Kammermeister as promoters of the work, Anton Koberger as printer, & Michael Wohlgemuth & Wilhelm ~~Pley~~ Pleydenwurff as illustrators, but not Hartmann Schedel who is given as the compiler in the first colophon, 4 June, 1493, on leaf 286a = 'CCLXVI').

Leaves 1-20 and 320-6 are not foliated.

Memoranda

a realistic picture of Venice on leaf 64 ('XLIIII')

a naïvely disgusting account of St. Gangolphus on ~~leaf~~ the verso of leaf 184 ('CLXIIII').

W. W. F.

Le Petit Robert Dictionary

Le Petit Robert is an alphabetical and analogical dictionary to be used as a sure guide for knowing what can be said, and what cannot be said in French. (Paris, 1967 . . . $16.50). It contains in one volume eight dictionaries: one dictionary of the classical and modern languages lists, 54,000 words which also include everyday French, plus scientific and technological terms. Every word is clearly analyzed as to the difference in meanings, nuances and uses, and illustrated with authentic example and citations. Following is an etymological dictionary, for the origin, formation and source of words and meanings. Next, an analogical dictionary dealing with terms that are bound by association of meanings, a dictionary of synonyms, bringing out their equivalents and differences, a dictionary of antonyms, a dictionary of pronunciation using the international phonetic alphabet, a dictionary of citations with more than 20,000 entries, from Villon to Camus, and finally a dictionary of grammatical difficulties, including the irregular plurals, complete conjugation of the different groups of verbs, and the solutions to some syntactical problems.

This large octavo 2,000 pages cloth bound volume is an indispensable work tool for learning or teaching French.

The Nuremberg Chronicle

The Nuremberg Chronicle was the bestseller in the fifteenth century. In 1493, two prosperous book collectors financed the publication of Schedel's Chronicle, and formed a partnership with two outstanding Nuremberg artists, Pleydenwurff and Wolgemut, to illustrate the Chronicle with wood-block prints, and contracted the most skillful printer Anton Koberger to print it. Two years later, this wonderful book was completed. A limited edition of 999 facsimile copies is presented by an American publishing house. The design, execution, printing and even the quality of the paper of the original 1493 German edition have been faithfully reproduced. (New York, 1966 . . . $29.95).

This beautifully adorned book contains 1,809 illustrations: twenty-six double page views of the more important cities; sixty-nine large single or half-page views; five hundred and eighty-nine portraits of saints, popes, scholars, kings, etc.; and about eleven hundred miscellanea. The quality of the wood-blocks calls to mind the work of Dürer, who was actually working with Wolgemut at the time the Chronicle was published and probably designed a good number of these illustrations.

This first sumptuous Christmas book, originally printed as Das Buch der Chroniken and Geschichten, better known as Liber Chronicarum or the Nuremberg Chronicle, tells the story of the world from the Day of Creation to 1493. The text was in Latin and was translated into German for publication. The facsimile edition has 608 pages and is bound in sturdy buckram.

Egyptian Grammar

Our readers will be happy to know that the *Egyptian Grammar*, by Alan Gardiner has just been reprinted. This is the third, revised edition. The work is an elaborate treatise on Egyptian syntax at the best period, but the form is that of a progressive teaching book for beginners. The second edition took into account all of the criticisms, and relevant grammatical studies which had appeared during the past twenty years, besides including a greatly enlarged Egyptian-English vocabulary, which should enable the learner to translate all the more important historical and secular texts. ($12.60).

The present edition contains a much extended Additions and Corrections, as well as substantial improvement elsewhere. This 646 page well bound study of hieroglyphics also provides numerous exercises of great value to the student.

Byron Reprints

Byron's Works have been reprinted in thirteen volumes from the 1898–1904 edition which was itself based on the 1831 publication of the Works of Lord Byron, by John Murray. (New York, 1966 . . . $160.00, the thirteen volumes).

There are six volumes of Letters and Journals which cover the period 1798–1824 and seven volumes of Poetry giving the poems and plays in the best possible chronological order. "Childe Harold" and "Don Juan" which were written and published in parts, are printed continuously, and minor poems have been arranged in groups according to the date of composition. Epigrams have been placed together and a bibliography of the poems up to 1898 precedes immediately an Index at the close of the seventh volume. This edition includes also Byron's notes and editorial notes enclosed in brackets.

Correction

Our readers may have noticed the regrettable error in the pricing of *Who's who in France* in the February issue of BOOK NEWS. The correct price is $33.00.

See pp. 46-47.

Anton Koberger: 1471-1504.

[67] SCHEDEL (Dr. Hartmann). Liber Chronicarum, cum figuris et ymaginibus.

Gothic Letter, 325 leaves, 64 long lines to a page. With about 1,800 superb woodcuts by Wohlgemuth and Wilhelm Pleydenwurff.

Large folio. *Old diced russia gilt, g. e.*

Nuremberg, Anton Koberger, 12 July, 1493.

SEE ILLUSTRATION PAGE 49. £80

FIRST EDITION.

THIS COPY OF THE BOOK WAS PURCHASED IN LONDON, in ST. PAUL'S CHURCHYARD, by Richard Waldegrave in 1501 (i.e., only seven years after its publication), according to the contemporary MS. note at the foot of folio 258 verso.

> "Ex emptoñe ffrie (?) Rici Waldegrave in Cimitio Sci Pauli
> preclaro Vrbis Londoñ penultimo die mens Septembr salutf
> Millmo qngentesio pmp (1501)."

A later owner of the book, Richard Aglionby, has written at the end of the table the following note of a birth:—

> "Edward Aglionby sun to Richard Aglionby was borne on Wedynsday being the XVth day of February A° dm 1558 in the first yere of the Reign of or Sov'eign lady Quene Elizabeth.
>
> Godfather: His uncle Edward Aglionby of balsall esquire [Recorder of Warwick in 1572] and Edward ffereux of baddesley esquire.
>
> Godmother: Mrs Margaret Digby."

An early owner, probably at the time of England's break with the Pope, has gone through the book and crossed through the word "Papa" (Pope) every time it occurs; the picture of Pope Joan (f. 169 verso) is neatly deleted by pen, and also the passage in the text where she is called John the Englishman. (A duplicate of f. 169, with the woodcut of Pope Joan untouched, is inserted in this copy).

A complete copy with the three blank, foliated, leaves. A blank corner of the title-page repaired and one of the maps partially coloured, otherwise a good and clean copy.

[68] ALPHONSUS DE SPINA. Fortalitium fidei contra iudeos sacracenos aliosqz christiane fidei inimicos.

Gothic Letter, 299 leaves, double columns of 40 lines. Small illuminated initial on Folio I, other initials supplied in red or blue.

4to. *Old stamped leather over wooden boards (rebacked).*

Nürnberg, Anton Koberger, 24 Febr., 1494. £12 12s

Duplicate from the Royal Library at Berlin. Old MS. notes on title, margin of one leaf defective, otherwise in very good condition.

¶ Hain 875. Brit. Mus. Incun., II, p. 438.

See Items No. 66 and 67.

THE ARTE OF ENGLISH POESIE.

Contriued into three Bookes: The first of Poets and Poesie, the second of Proportion, the third of Ornament.

AT LONDON
Printed by Richard Field, dwelling in the black-Friers, neere Ludgate.
1589.

artist; each cover bearing a panel of floral diaper, enclosed by four roll-tool borders. Original brass corner and centre-pieces, and remains of clasps, bearing the legend MARIA.

Nuremberg: A. Koberger, 1493 £95

A MAGNIFICENT COPY IN THE ORIGINAL BINDING, WITH FULL MARGINS.

IT IS NOT EASY TO GIVE AN ADEQUATE DESCRIPTION EITHER OF THE WEALTH OR OF THE SPLENDOUR OF THIS GREAT MONUMENT OF GOTHIC ART. According to the computation of Mr. S. C. Cockerell (*Morris: German Woodcuts*) there are 645 different cuts, and 1164 repetitions of cuts, making 1809 in all. Thirty-one of these extend across two adjacent folio pages. The early woodcuts are biblical, and include the Creator Enthroned, the Creation, the Creation of Eve, the Expulsion from Paradise, Christ and the Apostles, the Last Judgment, etc. The series of views of European towns are among the most impressive woodcuts in the volume. In addition to these there are two maps, a Dance of Death, and a vast number of cuts illustrative of almost every feature of everyday life.

As a mine of information about our medieval ancestors, what they thought and how they lived, the Nuremberg Chronicle is unrivalled in the printed literature of the fifteenth century. It is a practically unexplored mine. It is full of items of gossip, similar (*mutatis mutandis*) to those found in the newspapers of the present day. There is an account, accompanied by woodcut, of the first "non-stop dance" in history, allusions to the inventions of chess and of printing (Wolf: *Monumenta Typographica*, I., 328), an account of the Portuguese navigators, and a claim that America was discovered by a German. (Harrisse: *Bibliotheca Americana Vetustissima*, No. 13), etc., etc. This is but a small sample of the rich and varied contents of this impressive volume.

See Illustration on back of this catalogue.

132. OGILBY (John). Asia, the First Part: Being an Accurate Description of Persia, and the Several Provinces thereof. The Vast Empire of the Great Mogol, and other Parts of India: and their Several Kingdoms and Regions: with the Denominations and Descriptions of the Cities, Towns and Places of Remark therein contain'd. FIRST EDITION. *Numerous maps and plates*, la. folio, *original calf.* FINE COPY. *By the Author*, 1673 £6 6s.

The Second Part was published separately under the title of *Atlas Chinensis.*

THE GREAT PICTURE BOOK OF THE MIDDLE AGES.

140. SCHEDEL (Hartmann). THE NUREMBERG CHRONICLE. In Latin.

[*Translation of Colophon at end:*] We have now come to the end, O most wise Reader, of the Book of Chronicles, compiled in the manner of an epitome or digest. It is indeed a most remarkable book, worthy to be bought even by the most learned, for it contains whatsoever events are worthy to be known, from the beginning of the World even to the distresses of the present time. It has been edited by men of great learning so that it might the more fittingly be published. Master Anthony Koberger has printed this book at Nuremberg out of esteem for, and at the request of, those worthy fellow citizens, Sebald Schreyer and Sebastian Kammermeister . . . Finished on July the 12th, in the Year of Our Lord, 1493.

FIRST EDITION. *Finely printed in large Gothic type*, 64 *long lines to page, rubricated.* BRILLIANT IMPRESSIONS OF THE 1,809 MAGNIFICENT GOTHIC WOODCUTS (*some coloured by a contemporary hand*) *of cities, etc.* (*some covering two consecutive folio pages*) *by Michael Wolgemut and Wilhelm Pleydenwurff* (*from whom Dürer learnt his art*); *with the five extra leaves* ("*De Sarmacia*"), *which are frequently missing, and the three blank but numbered leaves; xylographic title, fine large initial* (*on a ground of gold leaf*) *and ornamental border in gold and colours on the first page of text.* Folio, *morocco.*

Nuremberg: A. Koberger, 1493 £90

[*continued overleaf*]

SCHEDEL (H.)—*continued.*

IT IS NOT EASY TO GIVE AN ADEQUATE DESCRIPTION EITHER OF THE WEALTH OR OF THE SPLENDOUR OF THIS GREAT MONUMENT OF GOTHIC ART. According to the computation of Mr. S. C. Cockerell (Morris : *German Woodcuts*), there are 645 different cuts, and 1,164 repetitions of cuts, making 1,809 in all. Thirty-one of these extend across two adjacent folio pages. The early woodcuts are biblical, and include the Creator Enthroned, the Christ and the Apostles, the Last Judgment, etc. The series of views of European towns are among the most impressive woodcuts in the volume. In addition to these there are two maps, a Dance of Death, and a vast number of cuts illustrative of almost every feature of everyday life.

As a mine of information about our medieval ancestors, what they thought and how they lived, the Nuremberg Chronicle is unrivalled in the printed literature of the fifteenth century. It is a practically unexplored mine. It is full of items of gossip, similar (*mutatis mutandis*) to those found in the newspapers of the present day. There is an account accompanied by woodcuts, of the first " non-stop dance " in history, allusions to the inventions of chess and of printing, an account of the Portuguese navigators, and a claim that America was discovered by a German, etc., etc. This is but a small sample of the rich and varied contents of this impressive volume.

141. [SCHILDERS (Richard, *d.* 1634 ?, *Continental Printer of English Books*)]. [Stoughton (William)]. An Assertion for True Christian Church Policy. 8vo., *old calf.*

[*Middelburgh : Richard Schilders*], 1604 £5 5s.

The interest recently taken in this Dutch printer of English books is exemplified by the paper read before the Bibliographical Society by Professor Dover Wilson in 1910, entitled : " Richard Schilders and the English Puritans." This book was not at that time included among Schilder's books, but is attributed to him by the Short Title Catalogue (1926). Dover Wilson says : " There are surely few more important foreign printers of English books of his period."

NEWTON AS AN ACCOUNTANT.

128. NEWTON (Sir Isaac). The Accompts of Mr. Ambrose Warren, Agent for the Trustees, Governours and Directors of the Charity of his Grace Thomas, A.B. of Cant., founded at the Tabernacle by Golden Square, in the Parish of St. James in Westminster. [Fourth Quarter, 1700]. AUTOGRAPH MANUSCRIPT, 4 *pp.* Folio (12¼ by 7 9/16 ins.). [1701] £10

IN CONTEMPORARY RED MOROCCO.

129. NEWTON (Sir Isaac). Philosophiae Naturalis Principia Mathematica. *Translation of Title :* The Mathematical Principles of Natural Philosophy. By Sir Isaac Newton, Knight. The Second Edition, enlarged and revised.

With the double-page diagram ; numerous diagrams in text.

4to., CONTEMPORARY CRIMSON MOROCCO, *with Harleian panels in gold on sides, back gilt tooled, g.e.*

Cambridge : [*Cornelius Crownfield*], 1713 £15

A BEAUTIFUL COPY of the second edition of the "Principia," which differs in many respects from its predecessor.

"This edition contains considerable additions by the author, while the chapters on the lunar theory and the theory of comets were much enlarged."

130. [NEWTON (Sir Isaac)]. Opticks : or, A Treatise of the Reflexions, Refractions, Inflexions, and Colours of Light. Also Two Treatises of the Species and Magnitude of Curvilinear Figures. FIRST EDITION. 19 *folding plates.* 4to., *contemporary panelled calf (rebacked).*

Printed for Sam. Smith and Benj. Walford, 1704 £14 14s.

THE GREAT PICTURE BOOK OF THE MIDDLE AGES.

MAGNIFICENT COPY IN THE ORIGINAL BINDING.

131. NUREMBERG CHRONICLE. Schedel (Hartmann). THE NUREMBERG CHRONICLE. *In Latin.*

Translation of Colophon at End :—We have now come to the end, O most wise Reader, of the Book of Chronicles, compiled in the manner of an epitome or digest. It is indeed a most remarkable book, worthy to be bought even by the most learned, for it contains whatsoever events are worthy to be known, from the beginning of the World even to the distresses of the present time. It has been edited by men of great learning so that it might the more fittingly be published. Master Anthony Koberger has printed this book at Nuremberg out of esteem for, and at the request of, those worthy fellow citizens, Sebald Schreyer and Sebastian Kammermeister. . . . Finished on July the 12th., in the Year of Our Lord, 1493.]

First Edition. *Finely printed in large Gothic type* [*Proctor* 2084, *Types* 9 *and* 16], 64 *long lines to page, rubricated,* Brilliant Impressions of the 1809 Magnificent Gothic Woodcuts (*some coloured by a contemporary hand*) *of cities, etc.* (*some covering two consecutive folio pages*) *by Michael Wolgemut and Wilhelm Pleydenwurff* (*from whom Dürer learnt his art*) ; *with the five extra leaves* (" *De Sarmacia* "), *which are frequently missing, and the three blank but numbered leaves ; xylographic title, fine large initial* (*on a ground of gold leaf*) *and ornamental border in gold and colours on the first page of text.*

Folio (18 13/16 by 13¼ ins.), in the original blind stamped pigskin binding, *over oak boards* (*very slightly repaired*), *by a Southern German*

Vue d'Erfurt coloriée à la main
et tirée de la Chronique de Nuremberg.

On voit ici la ville d'Erfurt en Thuringe sur la Saale où Luther a commencé ses études universitaires à l'âge de dix-huit ans.

Hartmann Schedel. [Liber chronicarum].
Nuremberg, A. Koberger, 1493.

Hand-coloured view of Erfurt
from the Nuremberg Chronicle.

Shown here is the Thuringian city of Erfurt on the River Saale where Luther began his university studies at the age of eighteen.

Hartmann Schedel. [Liber chronicarum].
Nuremberg, A. Koberger, 1493.

Cōmēdatio operis noui cronicarū cū ymaginibus temporū et Europa Enee pij

Magna nobis hodie lector charissime temporum felicitas illuxit, siue pacem vniuersalez mūdi, siue ingenia nostrorum hominū accuratius cōsiderare volueris. Sz nihil hacten⁹ in lucē prodijt, q̄ doctorum hominum et cuiuscūqz mediocriter instituti voluptatē magis augere et accumulare possit, q̄z liber nouus cronicarū cū ymaginib⁹ illustriū virorū et vrbiū impensis magnificorū ciuiū Nurmberge nuper impressus. Et cuius lectione tantaz voluptatē tibi lecturo promittere ausim, vt te omniū historiarum seriem non legere sed oculo intueri te existimabis. Cum nedum imperatorum et pontificum, philozophorum poetaꝝ aliorumqz illustrium virorūz ymagines proprijs queqz insignibus antiquitatis depictas videbis. Verūetiam clarissimaꝝ vrbiū et regionū vniuerse Europe sitū, vt que qz inceperit floruerit, morataqz fuerit. Quoꝝ omnium cū gesta, facta, sapienterqz dicta intueberis omnia viuere putabis. Vale et hunc librum e manibus tuis elabi non sine.

Vade liber patulas et te cito profer in auras
Cui similis nullo tempore pressus erat
Te mō mille man⁹ cupido amplectentur amore
Et te cū magna sedulitate legent
Diuinas hominūqz simul res ordine narras
Cum nitidis splendens cultus ymaginibus
Principium rerū mundūqz ab origine pandis
Ortaqz quo fuerant tempore cuncta refers
Progeniem christi longo de semine patrum
Ducis, et ad numeros secula bina notas
Et quo surgebant demōstras tempora regna
Atqz vrbes toto quas modo mundus habet
Gesta ducū regumqz simul das et sapiētes
Per quos natura et philozophia patet
Cesareos fasces monstras ad tempora nostra
Et que pontificum nomina, cuncta simul
Germanos populos nemora et vaga flumia pādis
Orbe sub obscuro que latuere prius
Quod qz ferus turchus toto grassator in orbe
In Constantina fecerit vrbe nefas
Signaqz de celo memoras tristesqz cometes
Visaqz per varias monstra tremenda plagas
Ergo age, iam totum vagabundus curre per orbē
Doctorum placido suscipiende sinu

Osler Library
McGill University

Montreal, 4 Oct, 1929.

Dear Dr Adams,

When your 'Chronicle' is being bound, I would suggest that either whole blank leaves or, at least, 'guards' of good stout paper be bound in the place of the eight missing leaves, not only to show their location, but in case you or a future owner wishes to complete the copy. Photostats could be easily procured and pasted to the guards.

It has proved a great attraction to visitors.

Yours sincerely

W. W. Francis

Osler Library
McGill University

Montreal, Oct 11th, 1929.

Dear Dr Adams,

Here are some notes I made on the collation of your grand Nuremberg Chronicle.

I leave tomorrow for N.Y. and Baltimore (for the opening of the Welch Library at Johns Hopkins) and shall be gone 10 days. If you want the book before my return, please apply at the Medical Library. They will have my keys there. The book is locked up here in the Osler Library, standing in its paper wrapper between two huge green tomes of Vincent of Beauvais on the bottom shelf of case 'SB',

namely, the second case on the South wall, and with a note attached to the book that it is to be returned to Job.

Yours sincerely

W. W. Francis.

Final sheet

sig [M.]

leaves 321-6, the last blank, not numbered, ~~of~~ These should follow after sheet L which begins with the leaf numbered ~~CCXVII~~ 'CCXCVII'

N.B.

Two leaves missing.

319 & 320

319 numbered 'CCXCIX'

320, not numbered, bears the 12 July 1493 colophon.

sigs L 3-4.

Binder note that here follows the fincl sheet M, leaves 321-326 (not numbered) at present lightly sewn between leaves 286 and 287 (in pencil), namely 'CCLXVI' & 'CCLXVII'.

Leaf 21 missing.
(= 'Folium I')

Prologus
('beginning of text)
~~is missing~~

of Walters (no. 7377)
p. 369.

(begins:) Epitoma operum
sex dierum de mundi fabrica
Prologus.

one leaf missing

280

numbered ~~'CCLX' (?)~~ 'CCLX'

sig [D 6]

both the preceding leaves are numbered 'CCLVIII', the second one having no text.

One leaf missing-

206

numbered "CLXXXVI'

sig. ~~qq4~~. pp4

One leaf missing

~~283~~ 284

numbered CCLXIIII

sig [E4]

Two leaves

missing.

303 - 304

Folia 'CLXXXIII'

~~and~~ 'CLXXX IIII'

---

sigs ~~pp~~ 1-2

pp 1-2